Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Preclarissimi viri religiosi: sacre theologie doctoris fratris Egidii romani: Archiep[re]sulis Biturice[n]sis: Ordinis frat[rum] herimita[rum] sancti Augustini: sup[er] primo sente[n]tia[rum] opus

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461898

unam essentiam imitantur: deus p seipsum oia cognoscit. Iz igitur leo q est in deo vel ydea leonis in deo erus sit ipse deus: r leo iste materialis nō sit i deo: sm q dr esse in deo logmur: tamen qz iste leo ille. Iaz ydea leonis imitatur r phi similitudinē in ō existit: iste leo r deo cognitus erit. Ad. vi. dō q: vt pō cōmenti in hoc tenēda non ē vel dō est vt in corpore solutōis dictū fuit q: ds cognoscēdo res sm q entia sunt cognoscit omnes differentias entis: propter quod idempritatem r diuersitatem rerum r res sub esse distincto cognoscit.

Einde queritur de scientia dei in cōparatione ad scientiam nostrā. Et circa hoc queritur duo. Primo vtr sciētia dicatur equivoce de sciētia dei r sciētia nostra. Secō vtrum scientia dei distinguatur eisdem differentijs. sicut scientia nostra: ut dicatur vniuersalis vel particularis vel dicatur deus sciens in potentia essentiali vel accidentali.

D primum sic procedit. videtur q: equoce dicatur scientia de scia dei r scia nra q: sm Cōmē. in. de subā orbis. cēlq; sunt in corporibus supcelestib⁹ r in istis inferioribus dr equivoce: sed plus differūt ea que sunt i deo r creatura q; ea q sunt in corporibus supcelestibus r inferioribus. ergo scia hic r ibi dicetur equoce. Preterea. vult Cōmen. ff. metaphi. qr quantitas dicatur de qātitate continua. r discreta equivoce. Iz plus differt scia dei r sciētia creata q; qātitas cōtinua r discreta. cū illa duo reducātur ad vnū genus r nō ista. Preterea. Hugo in. ij. c. sup angelica ierarchia ait. cēlq; aūt in creaturis sunt magis sibi vicina sunt r cognata. qz facta sunt q; opus artifici: r factura plasmatori. Iz aliqd dictū de duob⁹ creatis dicitur equoce. ergo q̄cḡd dr de deo r creatura equoce dicetur: cū plus distent creatura r de⁹ q; cēlq; duo creata. Preterea. Cōmen. in. xij. metaphi. plane dicit q: sciētia dr equoce de sciētia dei r scia nra. Incōtrariū ē qz sm phm. r. metaphi. sp mēsura est vnigenea mensurato. Iz nihil tale est equocuz: cū igitur scia dei mensuret oia creata. r p ons sciam nr̄am scia de scia dei r scia nr̄a nō dicetur equoce. Preterea. si aliq̄ cā ē pp quā dicatur equoce scia de scia dei r scia nr̄a ē rōne excessus quē hz vna ad aliā: sed magis r minus nō diuersificant spēm. ergo pp talem excessum nō erit equocatio inter eas.

Rū dō q: largo mō sumēdo equocū nō vt distinguitur ꝯ analog^m. sed vt includēs analog^m: distinguitur ꝯ equocum. dicere possumus sciam de scia nr̄a r scia dei equoce pdicari. dat. n. phs. i. topicoꝝ multa documēta ad cognoscēdū equinocū iter q. v. potim⁹ accipe imātia nos ad hāc vitatē ꝙcludēdā.

Unū documētū ē q: debem⁹ aspicere ad diffiniti onē: nā si aliq̄ habētia vnū nomē. si sm illud nomē cōparatōem ad aliud describuntur. si nō conueniāt eis vna descriptio illa sunt equivoca sm nomē illud. r ideo q: sanatiuū dr de cibo r vrina ñ tamē eā dē descriptōem suscipit p cōparatōem ad sanitatez vt dr de cibo r de vrina. qz cib⁹ dr sanatiuus eo q: efficiat sanitatē vria eo q: significet. Sanatiuū b⁹ r ibi equoce dr. Scēo ad cognoscendū equocum vtile ē respicere ad dias. nā color dicitur in magnitudinibus r in melodijs. dicitur enim magnitudo colorata per album r nigrum in ea existentia. melodia vero colorata dicitur eius voces in ea existentes fz modū hōrū ordinātur. tamē hic r ibi acceptus color ñ sm eāsdem differentias diuidit. Nā color qui est in corporib⁹ diuidit p cōgregatiuū r disgregatiuū: ille vero q est in melodijs diuidi hz per frigium r spondeū. quare color hic r ibi equinoce sumitur. Tertio vtile est respicere ad oppositū. naz si aliquid in pluribus inuenitur r sm q inuenitur in vno habet oppositionē sm q reperitur in alio caret opposito. opz illud esse equinocū r ideo licet delectatio inueniatur in potu r in scientia. tñ qz delectationi que exparte potus est contraria tristitia que est exparte sitis delectatiōi vero que est exparte scientie nihil est contrariū vt dicit phūs p̄mo topico. delectatio hic r ibi equivoce dicitur. Quarto. vtile est respicere ad genus. nā si aliquid dictū de vno est in vno cere ad genus. nā si aliquid dictū de vno est in vno gñe: dictum de alio est in alio: equinoce dicitur de vtroq; r ideo albū de albo in voce r albo in colore equoce dr. Quinto. vtile est respicere ad potētiaz cognitiuā qz albū i colore ē i gñe colozis albū i voce r gñe soni nā si aliqd dcm̄ ō vno pcipit vna vtute cognitiua: vt reptur i alio pcipitur alia. oz illud ē eq nocū. r ideo q: acutū vt reperitur in magnitudine. benditur gustu acutū hic r ibi equinoce dicitur. r ꝯ cuilz modo sm quē equinocatio sumitur. ppriū ē plum de crimus. vni tñ r eidē equinoce plures odoz modoꝝ. vel etiā oēs adaptari possent. nā albo in voce r in colore cui cōpetebat equocatio pp diuersitatē gñis cōpetit ēt pp diuersitatē po⁹ applicatē. qz albū i colore pcipit visu. albū i voce auditu. posz ēt cōpetere equinocatio ppter diuersitatē rationis. qz nō sm eandē rationē sumitur albū hic r ibi: ppter diuersitatē differentiaꝝ. qz nō per easdē differentias diuiditur color r sonus r album in colore r in sono: competit etiā ei equocatio per respectū ad cōtrarium. qz albo in colore ꝙtrariatur fuscū. albo in voce raucū. hoc viso notādū q: propter oia dicta v. scientia de scientia diuina r scientia nostra equoce dicitur. Nam si aspicimus ad descriptiones p⁹ ut scientia nostra r diuina describuntur non eandē descriptionem suscipiunt. qz scientia nostra causatur a rebus. scientia vero dei si describitur per comparatōem ad res sm q descriptio vel diffinitio ei cōpetere pōt: non dicetur causata a rebus: sed causans res rerum. Secundo possumus hāc equinocationem aduertere respiciendo ad differentias. nam scientia nostra distinguitur per scientiam vniuersalem r particularez. scientia vero dei vt in alia que stione patebit nec vniuersalis nec particularis est. Tertio. aspiciendo ad contrarium. Nam scientie nostre contrariatur ignorantia. scientie vero dei nūne nihil est contrarium. Quarto respiciendo ad genus: qz scientia nostra est in genere qualitatis r accidens. scientia vero dei est ipsa diuina substantia. Quinto. aspiciendo ad potentiam cognitiuā. Nam scientia nostra apta nata est sciri ab habente intellectum siue ab intellectu creato. Scientia vero dei diuinam nullus intellectus creatus naturaliter pōt. r ideo nō est apta nata sciri p intellectū: qz fit quid intelligibile: r supra mentez r rationē sic scia sua ē ides qz ipse supra mentem r rationem est. B. n. v. aliquo modo tangit Cōmen. in. xij. metha. qui dicēs scire aiāt. q: scientia dei causat res: nostra causatur a rebus. r hoc ꝙtū ad p^m propter diuersitatem descriptionis postea subdit q: scientia dei nec est vniuersalis nec particularis r b quantum ad sm. quia non per eāsdem differentias diuiditur scientia dei r nostra aīt etiam q: deus non disponitur per scientiam que habet ignorantiam oppositam: r hoc quantum ad tertium modum sumendi equinocationem qui est per respectum ad oppositum: addit vlterius

q: deus non disponitur per istas dispositiones. qz non est aptum natum habere alterum r hoc quantum ad quartum. quia scientia diuina non est suscepta subsistantie prime nec est accēs r q̄litas q̄ habet aliter disponit habētem vt possit dici dispō eius: vtrūq; cōpetit nomē scie. scia nō pure equinoce dicitur de vtrisq;. Ad quartū dō q: Cōmen. accipit equinocū large vt includit analogiū. Ad primū dō q: oz mensurā esse vnigeneam mensurato q: oporteat mensurā esse in eodem genere cum eo: sed qz est aliqua analogia inter vtrunq; nō igitur ex hoc arguitur inter scientiam nostrā r sciētiā dei vnuocatio. sed analogia. vel dicere possum⁹ q: scientia diuina respectu scientie nostre nō est mēsura coequata. sed excedēs: r ideo sicut calor in istis inferioribus generatus a caloze solis non est vnius eius respectu illius calozis ppter improportionem inferioz ad supercelestia. sic scientia nostra cāta in nobis a diuina scientia nō est eiusdē rationis cum illa propter improportionem intellectus nostri ad intellectum diuinum. Ad secūdū dō q: magis r minus sumptum sm vnā rationez quidditatis nō diuersificat speciē: sumptū tamē sm aliam diuersifi cat. r qz nō sm eandē rationē est scientia in nobis r in deo: ideo in tali excessu vnuocatio seruari nō pōt.

Secundo queritur. vtr scientia diuina distinguatur sm q; sciētia nostra. s. vle r particulare pceire in potentia essentiali r accidentali. r videtur q: scientia dei sit vlis qz illa scientia maxie est vlis que est respectu oium. sed diuina scientia potissime est respectu omnium. ergo rē. Preterea. scire aliquid in vli est scire in sua causa. sed sm Themistiū. deus scit oia. qz scit se esse prin cipiū oium: ergo potissime scientia eius est vlis: qz scit oia in sua causa: cū sciat oia in se ipso qui est causa r pncipium oium. Vlterius videt q: sit particularis: qz scire aliqd in pticulari est scire sub modo distincto r in ppa fōr⁹: sz potissime diua scia ē huius modi. ergo rē. Preterea. si sciētia dei nō est particularis. cū sit vlis vt probatuz est. scientia eius est discursiua qō est inconueniens. nā scire in vli r nō in particulari cōperit bijs qui scientiā acquirunt discurrendo a principijs ad cōclusiones. a notioribus ad minus nota: eo qō sunt nobis nota confusa magis.

Ulterius videtur q: deus sciat in potentia essentiali. qz vbicūq; ē reperire magis r minus. ibi ē reperire simpler: vt probat phūs quarto metha. Si igitur reperitur aliquem esse magis r minus in potentia ad sciendum oz omnem istam diuersitatē reduci in primuz scientem: eo q: postrema reducūtur ad prima. alle igitur simpliciter erit sciens in potentia. sed qō sic scit in potentia: scit in potentia essentiali. ergo rē. Preterea: deus cognoscit res eo qō est reruz causa sed nō semper causat res actualiter: ergo non semper scit eas actualiter. scit igitur eas in potētia. sed quicquid in deo ponitur ibi essentialiter existit. ergo deus est sciens in potentia essentiali. Ulterius. videtur q: deus sciat. in potentia accidentali. qz sm phūm. tunc scimus in potentia accidentali cum possumus considerare cum uolumus sed deus volens considerare de rebus: de eis cōsiderat. ergo scit eas in potētia accidentali. Preterea. tunc scimus in potentia accidentali cum habemus habitum scientie. sed sicut intellectus vel memoria ē principium intelligendi. ita r habitus. sicut igitur i deo ponimus virtutem intellectiuam. vel intelligētiā r memoriā. r ēt actū intelligēdi. vl intelligē. Iz h i eo realr non differant: ita r habitus: coz sit id a quo egreditur actus: ibi ponere poterimus: sed scire fz habitum: est scire sm potentiam accidentalem ergo rē. Incontrarium est Commentator in. xij. metaphisice qui ait scientiam dei nec esse vniuersalem nec particularem nec esse in potentia. Responsio dicendum q: diuina scientia nec est vniuersalis: nec particularis nec deus est sciens in potentia essentiali nec in accitali. hec autem sic declarātur. nam differentie pretacte conueniunt scientie nostre. r ideo si voluimus videre. quomodo predicta remouentur a scientia primi. oportet nos scire. quomodo differenter intelligit deus q; nos. Ideo notandum q: intelligere primi. r nostrum quasi per omnem modum videntur habere conditiones oppositas. est enim intellectus noster potentia pura i genere intelligibilium. r ideo nullus actus intelligibilis ab eo crire potest nisi informetur aliqua forma super addita nature sue. nam a potentia pura nō pgreditur aliq̄ act⁹. r ideo fz q̄ aliqd ē po⁹ pura in aliquo genere. sic actus illius generis negantur ab eo: vnde materia prima est potencia pura in genere entium. nullus actus in tali genere ei competit nisi informetur forma: intellectus vero noster. quia non est potentia pura in genere entium. sed in genere intelligibilium. r si aliquis actus ei competere potest habens rationem entis. etiam antequam superaddatur ei species. nullus tamen actus in genere intelligibilium ei competere potest absq; informatione speciei. r quia species quibus intellectus informatur sunt abstracte a. fantasmatibus: cum non habeant fantasma nisi materialia. per se r primo materialia intelligit. quia vnūquoq; agens agit sm conditionem sue forme. tamen forma qua informatur sit similitudo materialiū rez. ideo per se r primo ducitur in cognitionem earum r cognoscendo eas. quasi ex consequenti cognoscit seipsum.

Dō. vj.

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

E. fo.
273

RARIORA

Cm

Tomus

Cm

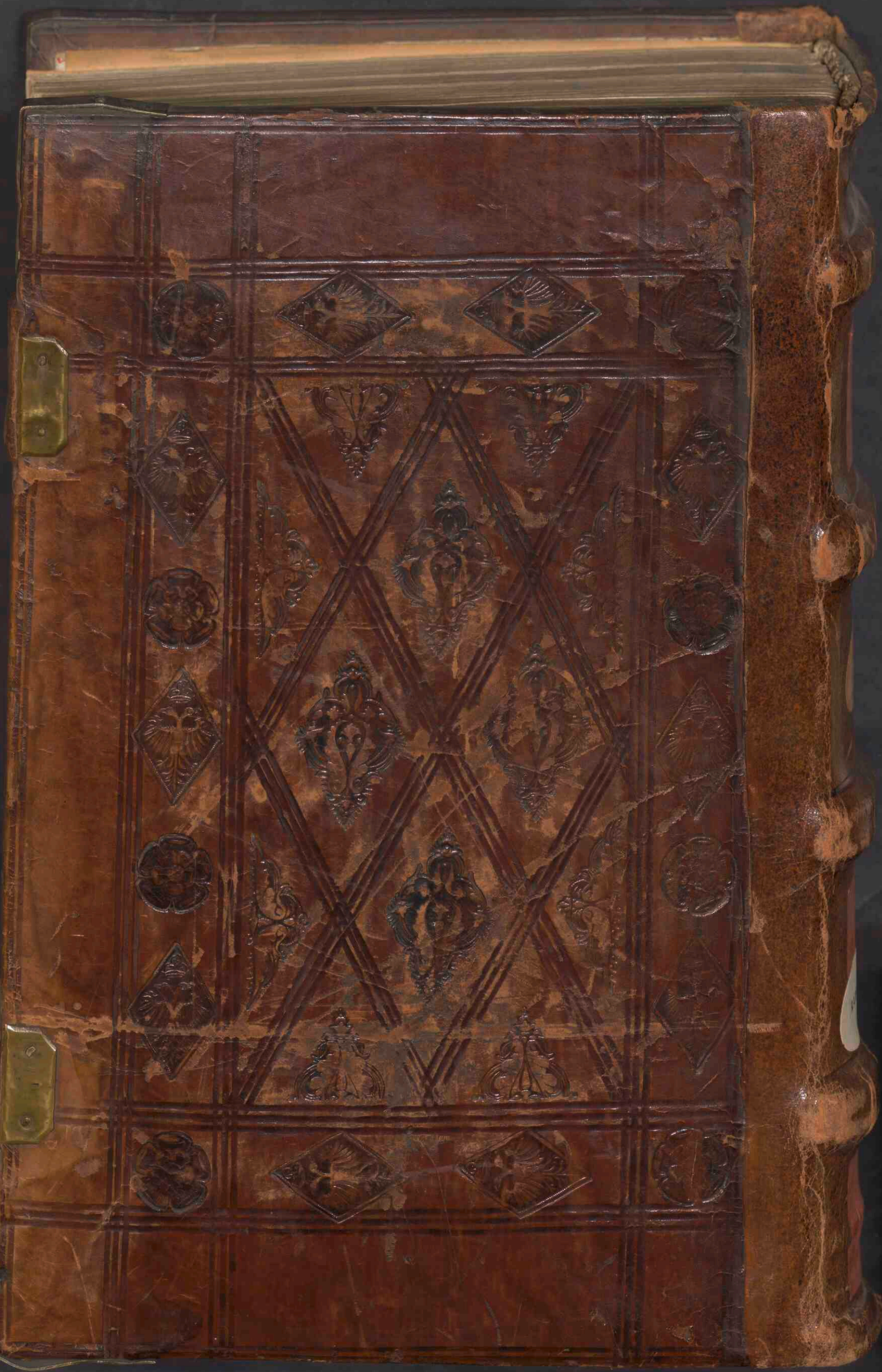

E. fo.
278

5. **Aegidius** (Colonna) R o m a n u s, Super primo libro sententiarum. Venetië, Peregrinus Pasquale 14 April 1492. 2o.

E. 2o. 2781

Typen 2, 14, 18. — Drukkersmerk. — HC* 125. — Peddie I p. 5. — Pell. 78. — Pr. 4860.

Op bl. 1: „conventus Heremitarum D. Augustini in Hasselt Anno 1601o". — In oorspr., herstelden led. stempelband (ruitvormig vignet op het plat, als randversiering adelaar in een ruit en dubbele roos, zie Hulshof-Schretlen p. 20); de sloten en het bandtiteltje zijn verloren gegaan. — Samengeb. met Aegidius Romanus, Quodlibeta. Theoremata de corpore Christi. Guil. de Ockam, De sacramento altaris. Venetië 1502. — In den catalogus van 1845.

Sententiae Theodoriti ex D. Augustini
Prosper.

Anno 1603.

Tabula.

Incipiunt articuli questionum operis super primo sententiarum editi a fratre Egidio de Roma ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini.

Uestiones super prologum.
q vtrum idem sit aliquid esse subiectum in scientia ⁊ esse de consideratione scientie.
vtrum in theologia sit scientia communis vel specialis.
Quid sit subiectum in sacra pagina.
vtrum ista scientia subalternetur methaphisice.
vtrum vlterius subalternetur alijs scientijs humanis.
vtrum hec scientia sub alternetur alicui alij scientie
vtrum hec scientia subalternet sibi alias scientias humanas.
vtrum ista scia sit dignior alijs scientijs humanis.
vtrum ista scientia sit vna.
vtrum sit aliqua scientia necessaria preter phisicas disciplinas.
vtrum sacra pagina debeat dici sapientia.
vlterius vtrum debeat dici scientia.
vtrum ista scientia sit certior alijs.
vtrum solus deus doceat istam scientiam.
vtrum ista scientia sit practica vel speculatiua.
Uestiones super prima distin.
q vtrum frui sit actus intellectus.
vlterius, vtrum pertineat ad omnes potentias.
vlterius q̄ non pertinet ad aliquam potentiam.
Cuius sit frui tanquam habitus.
vlterius vtrum frui pertineat ad diuersos habitus.
Cuius potentie sit uti.
vtrum solo deo sit sic fruendum.
vtrum tribus personis sit fruendum fruitiõe vna.
vtrum deo sit utendum.
vtrū omnibus alijs a deo possumus uti.
vtrum deus fruatur.
vlterius vtrum in animata fruantur.
vlterius vtrum fruatur peccatores.
vlterius vtrum fruantur iusti in via.
vtrum deus utatur aliquo.
vlterius. vtrum beati utantur.
Uestiones super secunda distinctione.
q vtrum sit dare plures deos.
vtrū deo puenit pluralitas attributoꝝ.
vtrum tali pluralitati rñdeat aliqd in re.
vtrum id q̄ respõdet attributis ex parte rei sit fundamentum proximum vel remotum.
vtrum contingat talis pluralitas solum ex parte nostri intellectus.
vtrum in natura diuina sit dare plura supposita.
vtrum persone diuine distinguantur realiter.
Uestiones super prima parte tertie dist.
q vtrum deus a nobis possit cognosci.
vtrum deum esse sit per se notum.
vtrum deum esse possit demonstrari.
vtrum per rationem naturalem possit cognosci trinitas personarum.
vtrum deus presentetur per vestigium.
Respetu cuius sumatur vestigium.
vtrum equaliter in omnibus reperiatur vestigiuꝫ.
vlterius vtrum vestigium magis reseruetur in creaturis perfectis ⁊ imperfectis.
Quot sunt partes vestigij.
vtrum in omnibus reperiatur vestigium.
Quorum sit cognoscere deū per vestigiū.
q Uestiones super secunda pars. iij. distinctione.
vtrum in angelo reperiatur imago.
vlterius vtrum in homine sit imago.
vlterius vtrum in muliere sit imago.
vtrum memoria pertineat ad imaginem.
vtrum intelligentia pertineat ad imaginem.
vtrum voluntas pertineat ad imaginem.
Uão in mente noticia ⁊ amore reperitur imago.
vlterius quid accipitur ibi pro mente.
vlterius quid accipitur ibi pro notitia.
Respectu quorūz obiectorum sit imago trinitatis in anima.
vlterius vtrum in nobis sit imago trinitatis prout anima se cognoscit.
vtrum sit vna essentia anime in nobis.
vtrum anima sit sue potentie.
vtrum potentie oriantur ab anima.
vtrum anima semper se intelligat.
vtrum memoria ⁊ intelligentia ⁊ voluntas sint eq̄les.
vtrum memoria ⁊ intelligentia ⁊ voluntas sint tres potentie.
vtrum vna potentia oriatur ab alia.
vtrum magis representetur trinitas ſm potētias.
vlterius vtrum magis representetur ſm habitus.
vlterius vtrum magis representetur ſm actus.
Uestiones super quarta distin.
q vtrum in diuinis sit generatio.
vtruꝫ generatio sit in omnibus personis.
vtrum generatio sit in filio.
vtrum generatio actio sit in patre.
vtrum ista sit vera deus genuit alium deum.
vlterius vtrum genuit se deum.
vlterius vtrum deus genuerit deum qui est deus pater.
vlterius vtrum hec sit vera geintus a deo non est deus pater.
vtrum aliquod de deo vere possit affirmari.
vtrum nā diuina de deo predicetur in abstracto.
vlterius vtrum persona predicetur de essentia.
vtrum alie perfectiones que sunt in deo predicentur de deo in abstracto.
Uestiones super. v. distin.
q vtrum sit magis propria deus generat ℈ pater generat.
vlterius vtrum sit concedenda deus generat.
vtrum sit vera essentia generat.
Que sit causa falsitatis huius propositionis essentia generat.
vtrum in diuinis aliquis actus absolutus possit cõpetere supposito ibi non competat nature.
vtrum essentia possit esse generationis terminus.
vtrum filius sit de substantia patris.
vtrum filius sit ex nihilo.
Uestiones super. vj. distin.
q vtrum pater genuerit filium natura.
vtrum natura generet.
vtrum pater genuerit filium necessitate.
vtrum procedat a patre per modum artis.
vtrum pater genuerit filium voluntate.
Cum ista sit vera deus generat.
vtrum sit vera deus non generat.
Uestiones super. vij. distinctione.
q vtrum in deo sit potentia generandi.
vtrum potentia generādi dicat quid vel ad aliquid.
vtrum potentia in diuinis dicatur vniuoce de potentia generandi ⁊ potentia creandi.
vlterius vtrum potentia generandi ⁊ creandi sit ea

Dem potentia.
vtrum in aliquo sit potentia generandi cui non cō/
perat generare.
vtrum in filio sit potentia generandi.
vtrum sit eadem potentia per q̄ pater gignit. ⁊ filius gignitur.
vtrum in diuinis possint esse plures filij.
Uestiones super prima parte. viij. distin.
q vtrum esse sit proprium solius dei.
vtrum deus sit esse omnium.
vtrum deus sit mensura omnium subax.
vtrum deus sit mensura oium entium.
vtrum deus sit mensura entium proprie.
Quid sit eternitas.
vtrum alia a deo mensurentur eternitate.
vtrum deus mensuretur eternitate.
vtrum verba temporalia de deo dici possint.
vtrum deus sit mutabilis.
vtrum omnis creatura sit mutabilis.
Uestiones super secunda parte. viij. dist.
q vtrum in deo sit compositio vtutis ⁊ ſbe.
vtrum in deo sit compositio essentie ⁊ eē.
vtrum in deo sit compositio generis ⁊ differentie.
vlterius vtrum in deo possit sumi ratio speciei.
vtrum deus sit summe simpler.
vtrum sit dare creaturam aliquam oīno simplicē.
vtrum anima sit composita.
vtrum anima sit tota in qualibet parte corporis.
Uestiones super. ix. distinctione.
q vtrum generatio distinguat in diuinis.
vtrum filius sit alius a patre.
vtr̄ pater ⁊ filiꝰ possint dici plures eterni.
vtrum generatio filij sit eterna.
vtrum pater sit prior filio.
vtr̄ de filio dicatur melius semper gignitur q̄ semper genitus est vel quam semper gignetur.
vlterius vtrum bene dicatur semper natus est.
vlterius vtrum possit concedi filius semper nascet
Uestiones super. x. distinctione.
q vtrum aliqua persona in diuinis procedat per modum voluntatis.
vtrum spiritus. ſ. proprie dicatur amor
vtrum spiritus sanctus sit nexus patris ⁊ filij.
vtrum spiritus sanctus sit proprium nomen psone.
vtrum existentia in eodem supposito creato possint differre solo numero.
vtrum in diuinis possint esse plures spiritus sancti.
vtrum in diuinis sint tm̄ tres persone.
Uestiones super. xi. distinctione.
q vtrum spiritus sanctꝰ procedat a patre ⁊ filio.
vtrum relatio in diuinis distinguat p̄z eē.
vtrum spiritus sanctus distingueretur a filio si non procederet ab eo.
vtrum pater ⁊ filius spirent spiritum sanctū in quā/tum plures.
vtrum pater ⁊ filius spirent. spiritum sanctum prout sunt vnum in essentia.
vlterius vtruz spirent spiritum sanctum prout sunt vnum in voluntate.
vlterius vtrum spirent spiritum sanctum ,put sunt vnum in notione communi.
vtrum vrus spiratiua dicat quid vel ad aliquid.
vtrum pater ⁊ filius sint plures spiratores.
Uestiones super. xij. distin.
q vtrum in diuinis gñatio sit p̄or p̄cessione.
vtrum spiritus sanctus procedat prius a patre q̄ a filio.
vtrum spiritus. ſ. procedat magis a patre q̄ a filio.
vtrum spiritus. ſ. procedat a patre mediante filio.
Uestiones super. xiij. distinctione.
q vtrum in diuinis sit processio.
vtruz in diuinis sint plures processiones realiter differentes.
vtrum in diuinis sint plures processiones q̄ due.
vtrum spiritus sanctus possit dici genitus.
vtrum spiritus sanctus possit dici ingenitus.
Uestiones super. xiiij. distinctione.
q vtrum spiritus sanctus temporaliter p̄cedat a patre ⁊ filio.
vtrum processio temporalis ponat in numerum cum eterna.
vtrum spiritus sanctus detur fm se. vel solum fm sua dona.
vtrum spiritus. sanctus detur in omni suo dono.
vtrū spiritus. ſ. detur puisquā eiꝰ dona vt ecōuerso.
vtrum ministri ecclesie possint dare spirituz sanctū.
vlterius vtrum angeli possint dare spiritum sanctū.
vtrum in diuinis sit missio.
Uestiones super prima parte. xv. distinc.
q vtrum missio in diuinis dicat quid essentiale vel quid notionale.
vtrum toti trinitati competat mitti.
vtrum toti trinitati competat mittere.
vtrum in diuinis aliqua persona mittat seipsam.
vtrum spiritus sanctus mittat filium.
Uestiones super scōa parte. xv. distincti.
q vtrum filio competat mitti.
vtrum missio filij separetur a missione spiritus sancti.
vtrum missio filij possit esse eterna.
vtrū missio filij sit inuisibilis ad irrōales creaturas
vlterius vtruz mittatur filius inuisibiliter in omni augumento gratie.
vlterius vtrum missio filij sit facta ad angelos.
vlterius vtrum talis missio fuerit facta ad Xp̄m
vtrum missio diuinaꝝ psonaruz fuerit plenior post. incarnationem quam ante.
vtrum permissionem diuine persone in mentem anima abstrahatur a corpore.
Uestiones super. xvi. distinctione.
q vtꝝ in diuinis sit dare missionē visibilē.
vtrum tal missio visibilis fuerit fcā ad patres veteris testamenti.
vtrum spiritus sanctus debuerit apparere in specie rationalis creature.
vlterius vtrum spiritus sanctus pluries sit missus visibiliter.
vlterius vtrum species ille cum quibus apparebat. spiritus sanctus essent corporales vel imaginarie solum.
vtrum tales species fuerint effecte ministerio angelorum.
vtiꝰ vtꝝ tales spēs p̄z vitatē eēnt talia vt oīdebāt.
vtrum spiritus sanctus ratione missionis visibilis possit dici mittor patre.
Uestiones super prima parte. xvij. dist.
q vtrum dilectiōis eliciatur in nobis a deo absq̄ aliquo alio habitu medio.
vtrum sit necesse dare habitum charitatis in anima ad hoc q̄ deum diligat meritorie.
vtrum charitas sit substantia vel accidens.
vlterius si est accidens in quo predicamento est.
vtrum mensura charitatis attendatur fm meliora vel peiora naturalia.
vtrum charitas ex charitate sit diligenda.
vtrum charitas possit cognosci ab habente eam.

Tabula.

Questiones super secunda parte. xvij. di.
vtrum charitas possit augeri.
q vtrum charitas augeatur per additionez alterius charitatis.
vtrum motus ad perfectionē charitatem possit dici augumentum.
vtrum charitas quolibet bono actu augeatur.
vtrum charitas habeat statum in augumento.
vtrum charitas possit minui.
Questiones super. xviij. distinctione.
q vtrum in diuinis donum dicatur essencialiter.
vtrum soli spiritui sancto conueniat ratio doni'
vtrum spūs sanctus sit donū in quo oia dona dātur.
vtrum spiritus sanctus sit eo donumquo deus.
vtrum spiritus sanctus possit dici spiritus noster.
Questiones super prima parte. xix. distin.
q vtrum in donis sit dare equalitatem.
vtrum in diuinis sit mutua equalitas'
vtrum in diuinis sit oimoda equalitas.
vtrum eternitas differat ab alijs mensuris.
vtrum nunc eternitatis differat ab alijs nunc.
vlterius vtrum sit similis comparatio. nunc eternitatis ad eternitatē que est nunc tēporis ad tēpus.
vtrum in diuinis sit magnitudo.
vtrum vna persona sit in alia.
Questiones super secunda parte. xix. di.
q vtrum in diuinis sit totum vniuersale.
vtrum in diuinis sit totum integrale.
vtrum veritas sit in rebus.
vtrum omnia sint vera vna veritate.
vtrum sit dare plures veritates eternas.
Questiones super. xx. distinctione.
q vtrum filius sit omnipotens.
vtrum potentia generandi comprehendatur sub omnipotentia.
vtrum filius sit equalis patri in potentia.
vtrum in diuinis sit ordo.
Questiones super. xxj. distinctione.
q vtrum dicto exclusiua addita vni relatiuozum excludat aliud.
vtrum hec sit vera solus pater est deus.
vtrum hec sit vera solus deus est deus.
vlterius vtrum hec sit vera solus deus est pater.
vtrum hec sit vera pater z filius z spiritus sanc us sunt solus deus.
vlterius. vtrum hec sit vera pater est solus deus.
vlterius vtruz hec sit vera trinitas est deus solus.
Questiones super. xxij. distinctione.
q vtrum deus sit nominabilis a nobis.
vtrum deus nominari possit plurib⁹ nominibus.
vtrum aliqua nomina possint dici de deo proprie.
vtrnm diuisio que ponitur in littera de diuinis nominibus sit bona.
Questiones super. xxiij. distinctione.
q vtrum substantia differat ab essentia.
vlterius. vtrum idem significet substantia q persona.
vlterius. vtrum differat substantia a subsistentia.
vtrum hoc nomē psona possit transferit ad diuina.
vtrum hoc nomen substantia possit transferri ad diuina.
vlterius. vtrum hoc nomen subsistentia possit trāsferri ad diuina.
vlterius vtrum in diuinis reperiatur essentia.
vtrum persona significet substantiam vel relationē.
vtrum persona predicetur pluraliter in diuinis.
Questiones super. xxiiij. distinctione.
q vtrum in diuinis sit vnitas.
vtrum vnitas in diuinis dicat position ē vel priuationem.
vlterius q⁹ est illud positiuum in quo consistit ratio vnius q⁹ est principium numeri.
vtrum in deo sit aliquis numerus.
Vtrum numerus in diuinis dicatur sm substātiam vel sm relationem.
vtrum in diuinis sit diuersitas.
vlterius. vtrum de diuinis possit dici alienum.
vlterius. vtrum in diuinis possit recipi hoc nomen vnicum.
vlterius vtrum in diuinis reperiatur singularitas.
vlterius vtrum in diuinis reperiatur discretio.
vtrum hoc nomē trinitas dicatur in diuinis essencialiter.
Questiones super. xxv. distinctione.
q vtrum in diuinis persona sit nomen scōe.
vtruz persona prout habet esse in diuinis sit quid vniuersale.
vtrum diffinitio persone quaz dat Boetius in libro de natura z persona sit bona.
vtrum psona in deo z creaturis dicatur equiuoce.
vlterius vtrum persona in deo z creaturis dicatur vniuoce.
vtrum tres persone in diuinis possint dici tres res.
Questiones super. xxvi. distinctione.
q vtrum in diuinis reperiatur ypostasis.
vtrum ypostases diuine ponantur in esse per relationem.
vtrum a motis vel abstractis relationibus p intellectum remaneant ypostases.
vtrum relationes originis sint realiter in deo.
vtrum proprietates diuine sint tres.
vlterius vtruz relationes diuine sint tm quatuor an plures.
vlterius vtrum notiones diuine sint tm vnam.
Questiones super. xxvij. distinctione.
q vtrum quatuor relatiōes in diuinis possint dici quatuor res.
vtrum pater sit pater q⁹ generat: vel generet quia pater.
vtrum in diuinis reperiatur verbum proprie.
vtrum in diuinis verbum dicatur essencialiter vel personaliter.
vtrum spiritui sancto competat nomen verbi.
vtrum verbum semper dicat respectum ad opus.
Questiones super. xxviij. distinctione.
q vtrum innascibilitas sit notio patris.
vlterius. vtruz improcessibilitas debeat dici nomen patris.
vtrum ingenitus dicatur sm substantiā vel sm relationem.
vtrum innascibilitas sit constitutiua psone patris.
vtrū diffinitio ymaginis data ab Hylario sit bona.
vtrum ymago in diuinis dicatur essencialiter.
vtrum solus filius dicat ymago patris prout ymago personaliter sumitur.
Questiones super. xxix. distinctione.
q vtrum vna psona sit principiuz alterius.
vtrum sit vna notio in patre z filio prout sunt principium spiritus sancti.
vtrum pater z filius sint vnum principium.
vtrum principium in diuinis respectu diuine persone z respectu creature dicatur vniuoce.
vlterius vtrum principium in diuinis prius dicatur respectu creature q⁹ respectu diuine persone. vel econuerso.

Tabula.

Questiones super.xxx.distinctione.

q vtrum aliquid dicatur de deo relatiue ex tempore.

vlterius vtruz diceretur aliquid de deo ex tempore si mundus fuisset ab eterno.

vtrum relationes temporales sint in deo realiter.

vtrum tales relationes in deo sint ſm rationez vel ſm modum intelligendi.

vtrum huiusmodi nomina dicta de deo ex tempore significent diuinam essentiam.

Questiones super.xxxj.distinctione.

q vtrum equalitas in diuinis dicat relationem realem.

vtrum in diuinis sit dare plures equalitates.

vtrum equalitas in diuinis dicat quid positiue.

vtrum essentialia attributa possint appropriari personis.

vtrum eternitas debeat appropriati patri.

vlterius vtrum species debeat appropriari filio.

vlterius vtrum debeat vsus appropriari spũi scõ.

vtrum sit bona appropriatio Augustini. cum ait: q patri appropriatur vnitas. filio equalitas. spiritui sancto vnitatis equalitatisq concordia.

vlterius vtrum sit bona appropriatio eiusdez cum subdit. omnia tria hec sunt vnũ propter patrẽ. equalia propter filium. connexa propter spiritum sanctũ.

Questiones super.xxxij.distinctione.

q vtrum ista sint vera. pater z filius diligãt se spiritu sancto.

vtrum pater diligat seipm spiritu sancto.

vtrum pater z filius diligant nos spiritu sancto.

vtrum pater sit sapiens sapientia genita.

vttum filius sit sapiens sapientia ingenita.

vlterius vtrum filius sit sapiens sapientia genita.

Questiones super.xxxiij.distinctione.

q vtrum proprietas sit idem q persona.

vtrum proprietas sit idem q essentia.

vtrum ista duo sint simul cõpossibilia q relationes distinguat personas realiter z cum a diuina essentia differant solum ratione.

vtrum proprietates sintin essentia z in psonis.

vtrum actus notionales competãt proprietatibus.

vlterius vtrũ actus essentiales possint attribui proprietatibus.

vtrum liceat de notionibus cõtrarie opinari.

Questiones super.xxxiij.distinctione.

q vtrum persona sit idem q essentia.

vtrum persona differat ab essentia ratiõe vel ſm modum intelligendi.

vtrum bene dicatur tres persone vnius essentie.

vtrum de deo possit aliquid dici trauiumptiue.

vtrum a rebus vilibus possit fieri translatio ad diuina.

Questiones super.xxxv.distinctione.

q vtrum in deo sit scientia.

vtrum deus seipsum intelligat.

vtrum deus cognoscat a.ia a se.

vtrum deus distincte z proprie cognoscat omnia.

vtrum scientia de scientia dei z sciẽtia nostra dicatur equiuoce.

vtrum scientia dei possit dici vniuersalis.

vlterius vtrum scientia dei possit dici particularis.

vlterius vtrum deus sciat aliquid in potentia essentiali.

vlterius vtrum deus sciat aliquid in potentia accidentali.

Questiones super.xxxvj.distinctione.

q vtrum deus cognoscat singularia.

vtrum deus cognoscat mala.

vlterius vtrum deus cognoscat vilia.

vtrum res in deo existant.

vtrum sit dare ydeas.

vtrum sit dare plures ydeas.

vtrum ydee pertineant ad scientiam practicã vel speculatiuam.

vtrum mala habeant ydeam in deo.

vlterius. vtrum materia prima habeat ydeam in deo.

vlterius vtrum accidentia habeãt ydeam in deo.

vlterius vtrum singularia habeant ydeam in deo.

Questiones super.prima parte.xxx.distin. XXXVII

q vtrum deus sit in rebus creatis.

Quibus modis dicitur deus esse in rebꝰ.

vtrum deus dicatur esse in seipso.

vtrum deo conueniat esse vbiq.

vtrum esse vbiq sit proprium solius dei.

vtrum esse vbiq conueniat deo ab eterno.

Questiones super secunda parte .xxxvij. distinctione.

q vtrum angelus sit in loco.

vtrum angelus possit esse in pluribus locis simul.

vtrum plures angeli possint esse in vno loco.

vtrum angelo competat moueri.

vtrum angelus cum mouetur de necessitate trãseat per medium.

vtrum angelus cuz mouetur moueatur in tempore vel in instanti.

vlterius si angelus non transiret medium.

vtrum moueretur in instanti.

vlterius si substantia spiritualis non transiret medium.

vtrum in recessu anime a corpore esse motus eius in instanti.

Questiones super.xxxviij. distinctione.

q vtrum scientia dei sit causa rerum.

vtrum scientia dei sit variabilis.

vtrum deus sciat non entia.

vtrum deus cognoscat enunciabilia.

vtrum scientia dei sit infallibilis.

Questiones super.xxxix. distinctione.

q vtrum deus possit scire q fit.

vtrum deus possit scire q non sit.

vtrum deus possit scire infinita.

Quid sit diuina prouidentia.

vtrum diuina prouidentia sit idem q fatum.

vtrum omnia subsint diuine prouidentie.

Questiones super.xl. distinctione.

q vtrum predestinatio ponat aliquid in predestinato.

Quid dicat predestinatio in predestinãte.

vtrum predestinatio sit idem q liber vite.

vtrum predestinatio sit non entium.

vlterius vtrum homines predestinari possint.

vtrum angeli fuerint predestinati.

vlterius vtrum christus fuerit predestinatus.

vlterius vtrum beati in patria pdestinati dici possint.

vlterius vtrum omnes hoies z omnes angeli possunt dici predestinati.

vtrum predestinatio habeat certitudinem.

vtrum reprobatio addat aliquid supra diuinaz prescientiam.

vtrum deo cõueniat aliquos reprobare.

Tabula.

Uestiones super. xlj. distinctione.

q vtrum in deo cadat electio.

vtrum electio predestinationē precedat.

vtrum predestinatio habeat causam.

vtrum predestinatio possit iuuari precib⁹ sanctorū.

vtrum quodcūq; enunciabile deus sciuit nūc sciat.

Uestiones super. xlij. distinctione.

q vtrum in deo sit potentia.

vtrum in deo sint multe potentie.

vtruz deus possit quicqd alij est possibile.

vtrum sit iudicādum aliquid possibile vel impossibile ſm causas superiores vel inferiores.

Uestiones super. xliij. distinctione.

q vtrum in deo sit virtus infinita.

vtrum creature cōmunicari possit infinitas potentie vel omnipotētia.

vtrum deus agat ex necessitate nature.

vtrum deus agat ex necessitate iusticie.

Uestiones super. xliiij. distinctione.

q vtrum deus potuerit facere aliquam rem meliorem q̄z fecerit.

vtrum deus totum vniuersuz potuerit facere melius.

vtrū excellētiora vniuersi potuerit meliora facere.

vtrum deus possit quicquid potuit.

Uestiones super. xlv. distinctione.

q vtrum in deo sit voluntas

vtrum deus velit alia a se.

vtrum diuina voluntas sit causa rerum.

vtrum voluntas diuina competēter distinguatur p voluntatem placiti ⁊ voluntatem signi.

Uestiones super. xlvi. distinctione.

q vtrum deus velit aliquoruz salutem qui non saluentur.

vtrum mala fieri sit bonum.

vtrum deus velit mala fieri.

vtrum malum sit de perfectione vniuersi.

Uestiones super. xlvij. distinctione.

q vtrum volūtas diuina semp impleatur.

vtrum aliqd fiat p̄ter diuinā voluntatez.

vtrum q̄ est cōtra diuinā voluntatē obsequatur voluntati eius.

vtrum quod est p̄ter diuinam voluntatē vel etiā contra ipsam possit cadere sub p̄cepto eius.

Uestiones super. xlviij. distinctione.

q vtrum aliqua cōformitas esse possit inter diuinam voluntatem ⁊ nostram.

In quo p̄incipaliter attenditur talis conformitas.

vtrum teneamur cōformare voluntatem nostram voluntati diuine.

vtrum teneamur cōformare voluntatem nostram voluntati diuine in volito.

Expliciunt articuli questionum dicti operis.

Preclarissimi viri religiosi: sacre theologie doctoris fratris Egidij romani: Archiepiscopis Bituricēsis: Ordinis fratrū heremitarū sancti Augustini: super primo sententiarū: opus incipit.

QUando⁹ est enim lucis eterne et speculū sine macula dei maiestatis: et imago bonitatis illius: et cum sit vna: omnia potest: et permanēs in se: omnia innouat: et per nationes in aias sanctas se transfert: amicos dei et pphetas ꝺstituit.

Sap. vij. ſm q dicit be. aug. io. de tri. c. i. nisi impressam cuiusq; haberem⁹ doctrine in aio notionē: nullo ad eā discēdā studio flagraremus. Ex quib⁹ verbis habere possum⁹: q nisi aliqua precogitatio rei in aio nostro existēt: ad eā discendā nullatenus moueremur: qō satis cōcordat cū verbis phi primo posteriorū: qui ait: oīs doctrina et oīs disciplina intellectiua ex pexīti fit cognitiōe. naz lz cognitionē sensitiuā nō alia de necessitate pcedat cognitio. cognitionē tm intellectiuā semp habem⁹ ex pexīti cognitiōe: q cōclusiones pscimꝰ in pncipijs. pncipia vero pcognoscimꝰ via sensus: memorie et experiētie. Quicquid ergo scimus: prius sciebamus illud: sed q nostrū discere nō ē reminisci: vt platoni ipo nīꝯ. nō sicut sciebamus addiscimus: q: sciebamus in quadā vniuersalitate. et sub mō cofuso: qō postea addiscimus in pprīa forma et sub mō distincto: vt patet per phm primo posteriorū. vbi ambiguitatez Henonis manifestat. Et q iste est rect⁹ ordo cognitiōis nostre: vt prius sciamus aliquid in vniuersali: et post modum in pprīa forma: bene se habet vt ea que dicunt in libro sentētiaruz. cuius expositionē intēdimus: in vniuersalitate tangātur: prius tm ipa p singula indicentur. Et ideo in verbis ppositis i quadā sūma et vniuersalitate. quattuor libroruz sentētiaruz materiā ordinē designaꝯ. Ad qō intelligendū notare debemus: q deus cuius cognitio pncipaliter in sacra scriptura intenditꝯ. a nobis i via: duplici mō cognoscitꝯ. būc aūt modū duplicez aliter videt innuere apls. aliter aug. et alit hugo. Nā apls videt dicere: q ille dupler modus sit speculuz et enigma. dicēs. Cognoscimus nūc p speculū in enigmate: tūc aūt facie ad faciez. Aug. aūt i pncipio secūdi de tri. istū duplicē modū assignat scripturā: et creaturā dicēs: si me vt pcor et spero deus defenderit: atq; munierit scuto bone voluntatis sue. et gratia misericordie sue: nō ero segnis. i. piger ad inquirēdā substātiā dei: siue p scripturā eius: siue p creaturā: qūe vtraq; nobis ad hoc pponit intuenda: vt ipse querat: ipe diligat: qui et illā inspirauit. et istam creauit. Hugo dicit esse mundum et xp̄m: dicēs: in pncipio cōmēti sui super angelica hierarchia. duo enī simulacra erant pposita homini: in q̄bus inuisibilia videre potuisset: vnuz nature: et vnū gratie. Simulachrū nature erat species mūdi hui⁹. Simulachrum autem gratie erat humanitas verbi. et sequitur: q in vtroq; deus demonstrabatur. s. in mundo isto et hoie xp̄o. Et lz sentētia istoz trium videat cē diuersa: possumus tm eos ad inuicē reducere. nā scriptura et creatura que pposuit aug. sūt idē q speculū et enigma: que apostolus innuebat. Nā differētia fm aug. ibi. de tri. c. 9. inter speculū et enigma ē: q enigma rē obscuri⁹ indicat q̄ speculū: et q ea que a creaturis accipimus non ita clare et manifeste deū cognoscere possumus: sicut per ea que in scripturis legimus. cognoscere deuz per scripturā et in creatura ē cognoscere p speculū et in enigmate. Itē sentētia aug. nō discordat a sententia hug. q mūdus iste sensibilis creatura dei ē. Et ipe xp̄s scia nostra et scriptura diuina dici pōt. Nā ipe ē ille qui nobis aperit sensum vt scripturā intelligamus. Ipe ē ille cui oēs pphe: necnō tota sacra scriptura testimoniū phibet. vnde aug. ipm sciam nostrā noiat. ibi. de tri. c. ix. dicēs: scientia ergo nostra xp̄s ē: et sapientia quoq; nostra. ipe nobis fidē de reb⁹ tpalib⁹ inserit. ipe de sempiternis exhibet veritatē. igit cognoscere deū p mūdū: et xp̄m vt dicit hug. est ipm cognoscere p scripturā et creaturā: vt asserit aug. Iste aūt dupler modus cognoscēdi deū nō est equalis pfectiōis: q pfectius cognoscit de⁹ p xp̄m: q̄ p mūdū: et p speculū: q̄ p enigma: et p scripturā q̄ p creaturā: et ideo cognitio quam nūc de deo habemus superat phoz cognitionē: qui solū p creaturam deū cognoscere voluerunt. Cōtra quos ait hug. i pncipio sui cōmēti: sup angelica hierarchia. Hūdana theologia parū euidēti demonstratiōe vtēs nō valuit incōprehēsibilē veritatē sine cōragiōe errozis educere: quā diuina noscit theologia simplici ac pura assertiōe pdicare. causa autē huius ibidē tāgit: q mūdus sua specie artificez demōstrauit. Sed ptēplātis oculos illuminare nō potuit. humanitas vero saluatoris et medicina fuit: vt ceci lumē reciperēt. et doctrina pariter vt vidētes agnoscerēt veritatē. Est etiā cognitio nostra pfectioz: q̄ fuit cognitio iudeoz: q multifarie multisq; modis loquebat deus olim in pphetis. vñ ipi cognoscebāt p enigmata: nos aūt q nouissime diebus istis locutus ē nobis p filiū: magis cognoscim⁹ p speculū. Patet igit p ea que dicta sunt: q omnes illi modi p quos deuz cognoscimus ad duos modos reducunt. s. ad modū fm quē cognoscimus deū per creaturam: et fm q cognoscimus p xp̄m: et isti duo modi reducunt ad vnū modū: q cognitio p creaturā reducit ad cognitionē p xp̄m: sicut imperfectū ad pfectū: q igit pfectior cognitio quā de deo habere possumus habita ē p filiū: cōgrue libri sniaz materia: in quibus cognitio dei intenditꝯ nobis p dei filiū qui est candor lucis eterne potēs oia: et absq; sui immutatiōe oia innouās sanctificādo aias et amicos dei cōstituēdo describitꝯ. Maz materia pmi habetꝯ cū dicitꝯ. (candor est.) Secūdi cū subiungitur. (et cū sit vna oia pōt.) Tertij cū amictitꝯ. (et manēs in se oia innouat.) Quarti cū sequitꝯ. (et p nationes etc.) In pmo enī libro circa q̄ttuor magistri pncipaliter intētio versat. Primo circa psonaz in essentia vnitatē. Secūdo circa eaz in duratiōe eternitatē. Tertio circa eaz in personis alietatē. Quarto circa eaz in maiestate equalitatē: hec enī quattuor in pmo auctoritatis mēbro describunt. Nā quātū ad filiū respectu psone patris: illa quattuor habentꝯ cū dicitꝯ. (candor est enī lucis eterne et speculū sine macula dei maiestat.) Quantū aūt ad spm̄ sanctū respectu vtriusq; habetꝯ: cum subiungitꝯ. (et imago bonitatis illius.) Nā notatur in cētia vnitas prīs et filij: cū dicitꝯ. (cāndor lucis.) ita enī ema

nat filiꝰ a patre: sicut candor a luce: hoc ē: sicut lux a luce in quo vnitas in natura describit: nā lux cuꝫ luce eiusdē nature existit. Unde aug. 4. de tri. c. penul. istam auctē pertractās ait ibi. qō emanat ꝛ de quo emanat vniꝰ eiusdēq; sūt ē. neq; n. sicut aq̄ de foramine terre. aut lapidis emanat. sz sicut lux de luce. Maz qō dictū est: candor ē. n. lucis eterne. q̄d aliud dictū ē: q̄ lux lucis eterne. Item designat in duratiōe eternitas. nā candor sine splendor est coeternꝰ lucī a q̄ gignit: vñ ꝛ ibidē aug. ait. cādor q̄ppe lucis eterne. s. quid nisi lux ē ꝛ coeterna luci. Item designat in psonis alietas ex ipo mō loquēdi: quia nō ē cādor lucis nisi qō emanat a luce. vñ ꝛ ibidez: idē aug. ait. Emanatio quedā ē claritas oipotentꝭ dei. In ipa aūt emanatiōe intelligit distictio perso naꝝ: qz nulla oino res ē que seipaz gignat vt sit: vt scribit pmo de tri. c. i. Et in secūdo de aīa dicit: nihil seipz generat: sed saluat. Designatur aūt in maiestate equalitas: si bene aduertam⁹ q̄d noīe cādoris iportat. vñ ꝛ aug. 4. ō tri. vbi hoc ptractat ait. Maluit aūt dicere candor lucis q̄ lux lucis: ne obscurior putaret ista que manat: q̄ illa de qua emanat. vñ ibidē subdit: q̄ ex hoc ipaz lucē. s. emanāte equalē ostendit luci de qua emanat. Si enī hec minor ē: obscuritas illius est: nō cādor illius. Si autē maior ē: nō ex ea manat: nō enī vinceret de qua genita ē. Istā eādē equalitatē indicat cū ibi dicitur. (speculū sine macula.) nā sic obscuritas ipedit lucē: ita macula ipedit speculū. ꝛ ideo sicut designata ē equalitas p cādorē: sic ꝛ designat p macule caretiā. Habitis illis quattuor respectu filij ad patrē cū dicit. (candor ꝛc.) designanē postmodū illa quattuor in spū sancto respectu pris ꝛ filij: cū subiungit. (ꝛ imago bonitatis illius.) nā vno mō potest dici filius imago bonitatis illiꝰ: naz vno mō potest dici filiꝰ ꝛ imago bonitatis patris: ꝑ ut ꝑducit. s. cui appropriat bonitas: eūdē in eēntia: eternū i duratione: distinctū in psona: equalē in maiestate: vt ipe ē respectu pris: ꝛ ih⁹ habeat mā pmi libri. Secūdi aūt mā habeat cū subiungit. (ꝛ cū sit vna oia potest.) nā ipe dei filius verbū patris hz similitudinē cū verbo nostro: sm q̄ dicit. 15. de tri. c. 11. aiadnertēda ē i hoc enigmate etiā ista verbi dicit filiꝰ tudo: q̄ sicut de illo verbo dictū ē. oia p ipz facta sūt: vbi deꝰ p vnigenitū verbū suum p̄dicat oia vniuersa fecisse: ita hoīs opa nulla sūt q̄ nō ꝓus i corde dicāt. vñ scriptū est. Initiū oīs operis verbū: igit sic verbū nostrū ē initiū operis: ita ꝛ verbū dei. differenē tñ: qz vnicū verbū nostrū nō ē initiū oīs operis nr̄i: qz nō gignit ex tota scia nr̄a. Hz vnicū verbū diuinū ē initium oīs diuini operis: ppē sui pfectionē. vñ dī. 6. ō tri. c. vlt. de isto verbo: qō ē verbū pfectuz cui nō deest aliq̄d: ꝛ ars q̄dā oipotēt atq; sapiēt dei: plena oiuz rōnū viuētiū icōmutabiliū: ꝛ oēs vnū i eo: sic vnum ipa de vno: qz igit vnū ē verbū diuinū cā ē que oiuz sūt: ē enī opatiua potētia oiuz creaturaꝝ. Et qz in scō libro tractat de creatione reꝝ a deo p sum vnigenitū xp̄m p hoc q̄ dī. (cū sit vna oia pōt.) In q̄ dā summa scī libri mā declarat. Tertiū aūt mā habeat cū subiungit. (manens i se oia inouat.) Mā aūt aliq̄ i se non manere dī dupliꝰ: vel qz p pctīm deprauat. ꝛ tūc nō manet: sz ruit: ppē qō dī de diabolo. Jo. 8. q̄ i veritate nō stetit: tñ nō stetit i veritate: possum⁹ quodāmō dicē: q̄ nō stetit i sui nā: nec i sui entitate: qz dispositio cuiuslibet rei i veritate ē sua dispō i entitate: vt dī. 2. meth. nō q̄ dicat in sui nā nō māsisse: qz sibi nālia nō remāserūt: cū ōniū dicat dyonisius. 4. de di. no. sz qz p pctīm ipa nālia inhabilitata ad bonum ḡre fuerūt. Scdo mō dī aliq̄d nō manere i sui nā: qz nā sua alteri cōmiscet: ꝛ efficitur natura tertia: sicut ex aīa ꝛ corpe resultat humanitas. Verbū aūt dei assumēs carnē vtroq; mō permānsit. pmo enī pmānsit. qz p pctīm nō corrupit: qz ō ipo scribit. i. petri. 2. q̄ pctīm nō fecit: nec inuent⁹ ē dolus i ore eiꝰ. Jte secūdo pmānsit: qz ex nā diuina ꝛ humana nō fuit aliq̄ nā tertia confusata. vñ ꝛ damā. ait: q̄ i xp̄o ihesu nō ē cōez spēz accipe. Jstud enī verbū i se pmanēs carnē assumēdo oia innouauit: qz cū inueterat⁹ cēt bō p pctīm: nouus fact⁹ ē per gr̄az. vñ ꝛ damā. 3. li. c. i. ait: q̄ oportebat nāz nr̄am innouari: qō factū fuit p xp̄m incarnatū. Jp̄e enī innouādo hoiez: innouauit oia: qz sm plin: bō est quodaz mō oia: vt pōt bri ex. 3. de aīa: ꝛ ex. 10. meth. ꝛ sic p verba p̄tacta habet incarnatio verbi: de qua i tertio libro spāliter intēdit. Quarti āt mā habet cū annectit. (ꝛ quatiōes ꝛc.) nā i q̄rto libro de sanctificatiōe nr̄a q̄ ē p sacramēta: ꝛ de visiōe diuina: q̄ erit post resurrectionē: siue de fruitiōe q̄ ē p charitatē determinat: ꝛ ista sapiētia increata p nationes: qz sine acceptatiōe psonaꝝ: qz nō p nationēs gētiliū: ita q̄ nō p nationē iudeoꝝ: sed p natiōes i aias sanctas se trāsfert aias scificādo. Quātū ad pmū: amicos dei ꝛ pphetas hoc ē videtes deū ostituēs: quātū ad scōm. nā pphā videt dī iuxta illud. i. reg. 9. Qui. n. pphā. dī hodie: vocabat⁹ oli videns. Et sic i his verbis vt cōcordem⁹ vltima pmis: i q̄dā vlitate mā q̄ttuor libroꝝ sm aꝝ. p ordinē designat. Rursum p hec verba possum⁹ hāe cāz efficiētē: formalē ꝛ finalē. nā cāz efficiētē habem⁹: cū dicit. (candor ꝛc.) ipsa enī sapiētia increata q̄ p cādorē itelligit fuit cā efficiēs pncipal⁹ opis. Instrālis aūt fuit petrꝰ lōbardus pisien. epūs. formalis aūt ē duplex modus agendi ꝛ forma tractatus. Modus agēdi designat cū dī. (cū sit vna oia pōt.) nā cū ista scia sit magis vna ꝛ magis simplex: q̄ aliq̄ alia scia: cū imediati⁹ efflurerit ab ipa sapiētia increata: q̄ ē eēntia bonitaſ ꝛ vnitatis. Jn oēs modos agēdi i quos pūt alie scie: ista pōt. vñ dī. 2. ad thimo. 3. oīs enim scriptura diuinit⁹ inspirata vtilis ē ad docēdū: ad arguēdū: ad corripiēdū: ad erudiēdū: ꝛ etiā vtilis est: ad alios modos q̄ hic nō tāguntur: hz forte sub aliq̄ indistinctōe innuant. Forma tractat⁹ siue ordinatio capitulorū: siue liborū ad inicē habet: cū dī. (p manēs i se oia inouat.) Mā sic ordinat iste liber q̄ primo determinat de ente pmanēte cui nō accidit innouatio: vt de ente diuino p eēntiā: ꝛ postea de ente cui accidit inouatio: vt de ente diuino p pticipationē. Finalis cā habet: cū subinfert. (ꝛ p natiōes ꝛc.) nā finis nr̄ ē vt scificemur ꝛ scificati amici dei simus: ꝛ amici ei⁹ existentes ipz facie ad faciē videam⁹.

Et qz ista ē adeo alta mā: q̄ per me sufficere nō possū: innitēs dei auxilio dicā: vt aug. dicit i fine libri de tri. Oñe deꝰ meꝰ vna spes mea: exaudi me ne fatigat⁹ nolī te q̄rere: sz q̄rā faciē tuā semp ardēter. Tu da q̄rēdi vires: q̄ inueniri te fecisti: ꝛ magis magisq; spē inueniēdi dedisti: cozā te ē firmitas ꝛ infirmitas mea: illā serua: istā sana: cozā te ē scientia ꝛ ignorātia mea: vbi mihi apuisti suscipe itrātē: vbi clausisti aperi pulsanti: meminerim tui: intelligā te: diligā te: auge in me ista donec me reformes ad integrū. Quā reformationē operet in nobis deꝰ qui ē benedictus in secula seculoꝝ amen.

Questio I

Uoniā tacte sūt cause huiꝰ opis: qō scie dīnine supponit. bñ se hz ō q̄ttuor cansis theologie sive divine scie dubitare: ꝛ iō p dubitabim⁹ de cā mālī theologie. secōdo de formali. tertio de efficiēte. q̄rto de finali. Circa cāz mālē otingit dubitare dupliꝰ. primo de subiecto i se. secūdo de his

q

ꝯseqūit diuina scia ex subiecto. Sz q2 ō subiecto in se nō possum⁹ bñ dubitare: nisi sciam⁹: vtrū theologia sit scia specialis vel cōis: nec hoc plene declarari pōt: nisi declaret quō differt int̄ eē aliq̄d subiectū scie: z de ꝯsideratiōe scie. Ideo i pn⁰ circa ſbm i se tria q̄rem⁹. Primo: vtz idē sit aliq̄d eē ſbm scie z eē de cōsideratiōe. Scō: vtz theologia sit scia spālis vl cōis. Tertio: q̄d sit ſbm i sacra pagina.

Ad primū sic ꝓcedit: vz q idē sit aliq̄d esse subiectū in scientia. z eē ō ꝯsideratiōe scie: q2 ſbz in scia nō ē illō in quo ē scia. ſz ē illud ō q: ſz illō de q̄ ē scia: est illud qō cōsiderat in scia. g idez ē eē subiectū z de ꝯsideratiōe scie. Preterea: subiectuz in scia dr eē mā scie. ſ mā scie ē illud circa qō versat scia. sic mā virtutis ē illud circa qō negociat virt⁹: ſz illud circa qō versat scientia est illud qō ꝯsideratur in scia. g ꝛc. Preterea: secantur scie ꝑ admodū z res: vt scribit i. 3. ō aia. ſz iste res ſz q̄s secāt scientie st res q̄ ꝯsiderant in scientijs. Sz scie secāt ꝑ subiecta sua. g idez ē eē subiectū in scia: z eē de cōsideratiōe scie. Incōtrariū ē: q2 ſm auicē. in pn cipio metaphi. sue: cā nō ē subiectū in metaphisica tñ ſm pbm: cā est de ꝯsideratiōe metaphisice: quia metaphisic⁹ ꝯsiderat ō differentijs ent̄. sūt. n. dīe entis cā z cātum: sic act⁹ z potētia. cū igit cā sit de ꝯsideratiōe metaphisici: z ñ sit ſbiectū i metaphisica. g aliq̄d ē ō ꝯsideratiōe scie qō nō ē ſbiectū i scia.

Preterea: aliq̄ ꝯsiderāt i scia ꝑ accidēs. ſ ex his q̄ sūt ꝑ accidēs nihil recipit speciē: ſ ex subiecto suo scia recipit spēz: vt patebit: igit nō ē idē eē de ꝯsideratōe scie: z eē ſbm i scia. Rño: dicēdū q ſicut i arguēdo dicebat. Subiectū i scia nō ē illud in quo ē scia: ſz illud de q̄: nā si illud i q̄ ē scia: eēt ſbm. cū ois scia sit i itellectu: oiuz scia⁹ eēt vnū ſbm: z tūc scie nō distingueret ꝑ subiecta sua: z eēt ꝯfusio scia⁹: qō ē icōueniēs: igit ſbm i scia ē obiectū: z q2 q̄libz habitus ex obiecto suo ꝓncipali z formali sumit spēz. scia cū béat rōnē habit⁹ ex obiecto suo ꝓncipali tra bet spēm: cū igit scie diuidant ꝑ subiecta sua: z ex eis trahāt spēz: ſbm i scia ē obiectū: nō q̄libet: sed obiectū ꝓncipale z formale: z q2 oē tale obiectū ē ō ꝯsideratiōe scie: imo ē id de quo ꝓncipalit ꝯsiderat scia. oē ſbm i scia ē de ꝯsideratiōe ei⁹: vez q2 nō oē qō ē de ꝯsideratōe scie ē ſbm: vt patebit: igit eē sbz i scia: z eē de ꝯsideratiōe scie nō sūt idē penit⁹: sed differūt: sicut vle z ꝑticulare. Cōsequit nāq̄ scia q̄nq̄ ex subiecto suo: ꝑ q̄ apparere pōt qō ñ ē idē eē ſbm i scia: z eē ō ꝯsideratōe. Primū āt ē vnitas: q2 ſz phm i ꝑ posterioꝝ. scia vna ē: q̄ ē vni⁹ gñis subiecti: ꝑtes z passiōes ꝯsiderās. Secūdū ē distinctio: nā scie distiguunt ſz diuersitatē suoꝝ ſboꝝ: nā per idē bz aliq̄d eē: z vnū eē: z idistinctionē a se: z distinctionē ab alijs. Si igit scia ex ſbo suo bz eē vnū: bz z eē distictū. Tertiū ē dignitas: nā vna scia ē digni oꝛ alia: q2 de digniozi ſbo: vt pz ꝑ phm i pn⁰ de aia. Quartū ē ordo: q2 q̄n ſbm ē sub ſbo: z sūt ibi alie cōditōes annexe: scia ē sub scia: sic videm⁹: q ꝑspectiua ē sub geometria: q2 linea visual ē ſb linea simplr siue ſb magnitudie ꝓtinua: q̄ i geometria dr eē ſbz. Quintū ē necessitas: q2 ex hoc nulla scia supponit. ſ q̄libet ē necessaria: q2 ſbm vni⁹ nō est ſbm alteri⁹: z aliq̄d declarat i vna: qō nō declarat i alia. Si aūt idē eēt eē de ꝯsideratiōe scie: z eē ſbm i scia: cū vnū z idē possint eē de ꝯsiderat iōe pluriū scia⁹: vt pz ꝑ ꝑbz ꝑ poste. z ꝑ cōmē. i². meth. vnū z idez eēt ſbm pluriū scia⁹. Rursū: cū multa z diuersa in vna scia ꝯsiderēt: si qōlibz illoꝝ eēt ſbm i scia: z ñ solū illō: qō ꝓncipalit i scia itēdit: tūc vni⁹ scie eēnt diuersa ſba: z ita tolleret vnitas scie ꝑ diuersitatē ſboꝝ in vna scia: z tolleret distinctio: ꝑ vnitatē sōi in multi sciētijs. Et si tolleret vnitas z distictio i sciētijs: tolleret ordo z dignitas i eis: q2 ex b⁰ vna scia alia existit dignioꝝ: z vna scia sub alia ordinat: q2 scie bñt eē distictū. Itē tolleret necessitas: q2 vt patuit: ꝑ diuersitatem ſboꝝ q̄libz scia erat neccia: z nulla supfluebat: igit nō ē idē esse aliq̄d de ꝯsideratiōe scie z eē ſbm: tñ vt pateāt rōes q̄ facte sūt z q̄ fieri possent. Notādū q q̄ttuoꝝ mōis aliq̄d ꝯsiderat i scia: ꝑ aliq̄d ꝯsiderat i scia ꝑ se: z ꝑ z ꝓncipaliter z poēz modū. scō ꝑ se z ꝑ: ñ tū ꝑ poēz modū. tertio ꝑ se: ſz ñ ꝑ. q̄rto z vltimo: nec ꝑ se: nec ꝑ: ſz ꝑ accidēs z ꝑ aliud: ſz q videre possum⁹ i metaphisica.

Mā illud qō ꝑ se z ꝑ z ꝓncipaliter z poēz modū cōsiderat ea ē ens: z iō q̄cq̄d detrimiat: detrimiat sub rōe ent̄: vez q2 rō ent̄ magis reseruat in ſba: q̄z reseruet i accidēte: q2 accidētia ñ sūt entia: nisi q2 sūt ent̄: vt scribit. 7. meth. quātū ad istū moduz: z si nō ꝑ poēz modū: tñ ꝓncipali⁹ ꝯsiderat ō ſba: q̄z de alijs entib⁹: z iō dicit ipe i. i². meta. ꝯsideratio q̄dē ē de ſba ꝓncipalit. ſ. rursum de accidēte ꝯsiderat metaphisic⁹ ꝑ se solū: ñ ꝑ poēz modū: q2 sub rōe accidēt nō ꝯsiderat ō oib⁹ de q̄b⁹ ꝯsiderat: nec ꝑ ſz illum aliquē modū ia dictū: q2 nā ent̄ nisi ꝑ us reseruatur in accidēte q̄z i alijs: ſz ꝯsiderat ō eo solū ꝑ se: iquātuz ſ. ē ps ent̄. Quarto metaphisic⁹ adducit exēpla ad declarādū. ꝓpositū de q̄b⁹ exēplis ꝯsiderat nec ꝑ se nec ꝑ: ſz solū ꝑ accidēs: z ꝑ aliud: q2 ex⁹ ponim⁹ nō ita vt sit: ſz vt sentiat q̄ discit: vt scribit circa finē ꝑmi poꝝ. Qō āt ꝑ mō ꝯsiderat in scia simplr ē sbz i scia. nā ens in eo q ens simplr ē sbz i metaphisica. Qō āt sc̄o ꝯsiderat: ſz ñ sit simplr ſbm i ea: tñ aliq̄ mō pōt dici ſbm. vñ z pbs i. 4. meth. cū pus diriſset: q vna scia ē q̄ ꝯsiderat de ente i eo q ens: inuēs phoc q ens i eo q ens ē ſbm i metaphisica: postea dixit: q sic ē vna scia q̄ ꝯsiderat ō sano cui attribuunt oia sana: vt medicina: ita ē vna scia q̄ ꝯsiderat ō ente cui attribuunt oia entia vt metha. Illud āt ens cui attribuūt omnia entia ſba ē: ꝑ qō bñ ꝓpos/sum⁹ q aliq̄ mō ſbm i metaphisica ē ſba: z sicut ſba pōt dici aliq̄ mō ſbm i metaph⁹. q2 rō entitatis magis reseruat i ſba q̄ i alijs entib⁹: ita ſbm in ea pōt dici de⁹: q2 rō entitat̄ magis reseruat i deo: q̄z in ceteris entib⁹. Et inde ē q scia metaphisice dr eē diuina z ō deo. Qō āt tertio mō ꝯsiderat i scia nec ē ſbm simplr nec aliq̄ mō. pōt tñ eē ps ſbi: vt patuit. Qō āt qrto mō a scia ꝯsiderat: nec ē ſbm: nec pars ſbi: pz igit q i plus ē eē ꝯsideratū in scia: q̄z ē ſbm q2 qō ē ꝯsideratū i scia nō sp ē ſbm: ſz aliq̄n est ſbm simplr: aliq̄n ē ſbm aliq̄ mō: aliq̄n nec ſbm simr: nec ſbm aliq̄ mō: ſz solū ps ſbi: vel aliq̄ mō directe pertinēs ad ſbm: vt q2 cā ſbi: vel passio ſubi: vel ēt partiū subi: aliq̄n āt nec est subm. nec ps subi: nec directe ptinēs ad subm: ſz solū p accidens introductū.

Ad pmū dicēdū: q illō de q̄ scia ē subm: ſz ñ oē: ſz solū de q̄ ē ꝓncipaliter: z iō nō ē idē ꝯsideratū i scia z subm nisi sic vle z particulare. Ad sc̄z dr. q ñ ē idē mā scie z subz i scia: nisi stricte accipiat mā: z si stricte accipiat mā: tūc ñ ē vez q oē ꝯsideratū i scia sit mā scie: vel si large accipiat subz: z tūc nō ē ſm⁹ de subo: vt b loq̄mur. Ad tertiū dicēdū: q ꝑ ꝯsiderata i sciētijs: scie distiguunt nō simr: ſz ſm diuersas rōes: ſz q̄s ꝯsiderāt: q2 vt habitū ē de vno z eodem ꝯsiderāt diuerse scie sub diuersa tñ rōe: z q2 illa rō ex subo sumit: dir ecte scie ꝑ suba distinguunt nō ꝑ cōsiderat a quocūq̄ mō vt rō. ꝓponebat.

Quēstio 1

Ecūdo q̄rit vtrū theologia sit scia cōis. vl spēcial: z vz q cōis: q2 illa ē scia cōis q̄ determiat de oib⁹: ſ theologia determiat de oib⁹. g ꝛc. maioꝝ

de se pz: minor ōclarat: qz dic mgr i pncipio p. sma rū. sacre pagine tractatū circa res vel signa prece pne versari: ß ois doctrina ē de reb⁹ vl de signis vt dic aug. i. ō doc. xpia. circa pn⁹. ḡ ista scia ỹ sat circa oia: qz versat circa ea circa q̄ versat ois. doc.

Preterea: videm⁹ in būanis sciētijs q̄ scia maxie abstracta ē scia maxie cōis. cū igit theo⁹ maxie sit abstracta erit maxie cois. Preterea: sapiēs ē artifex qz vt scribit. i. metḥ. sapientis est scire omnia: ḡ sapiētia erit ars siue scia cōis. ß ista scia maxime ē sapiētia: iuxta illud eccl. vi. sapia. n. doctrine ꝑz nomi ē illi⁹: igit maxie ē cōis. Preterea ista scia oib⁹ se coaptat: vñ aug. i. de tri. c. i. ait q̄ sacra scriptura etiā pusillis ogruēs: nulli⁹ gnis rei verba vitauit. ſz qđ oib⁹ ogruit z ēt pusill: maxime ō oib⁹ dz tractare: qz talia se q̄ null⁹ ignorat: ß sūt q̄si loc⁹ianue in domo: vt dic cōmē. i. 2. meta. sed talia tractare spectat ad cōez sciam: ḡ ꝛc. In ꝯriū ē: qz nō pñt ee due scie cōes: q̄ si pñt da o⁹. Si sūt due scie cōes: aut ḡ q̄libet earū ꝟsideratō ente i coens: z tē vna ab alia nō distingnit: aut vna ꝟsideratur z nō alia: z tūc vna ē cōis z ñ alia: aut neutra ꝟsideratur ō ente i eo q̄ ens z tūc neutra cōis existit. Preterea: ad sciētiā cōez ptinz pbare pn⁹ aliarū sciarū. vñ z phs qñ negabat sibi pn⁹ phie nāl' induens habitū mechanici disputauit ꝯ negātes pn⁹: vt pz ex p̄ phisi. i disputatoe ꝯ pmenidē z melissū: ſz ista sciētia ñ pbat pn⁹ aliarū sciarū: ḡ. Rño: dō q̄ vt pateat veritas b⁹. q. 4. oz nos videē. Primo: q̄ ois scia cōitatē z abstracti onē quā bz: ꝟsequit ex suo ſbo. Secō: an sit idē sciaz esse magis abstractā: z magis cōez: z mīn⁹ abstractā: z magis spālē. Tertio: qđ ē dicē sciaz ee cōez. Quarto z vltimo videde sūt dīe: qs bz sacra scriptura ad ceteras scias: z bis visis apparebit veritas. q. Primū declarat sic: qz ab illo eode a quo aliq̄d bz ee z spēz: bz z illud p q̄ diuerficat spēs z eē z rō ē: qz p illa cade entia i ee specifico differūt: p q̄ i ee specifico reponūt: z ī ō dīa p quā differūt singula dic totā spēz z totā ſba z diffinimi: vt vī velle phs i. 7. meta. c. ō vnitate diffinitiōis: z qz p illud idē p q̄ aliq̄d i ee ostituit ab alijs distinguit: pz q̄ ab eo a quo aliq̄d trahit ee: trahit z illud q̄ esse diuersificat. Sz cū būtū sit q̄ scia trahit ee z spēz a ſbo: ꝟñs ē q̄ ab eode trahat cōitatē z abstractōz cū ee cōe z ee abstractū ee ntiale dīaz ostituāt i doctrinis: vt pz p̄ phz. 6. meta. q̄ cuz destruxisset triplex gen⁹ abstractōis: qz q̄dā scia abstrahit a mā sensibili hac: ß nō sim⁹: qz ē de reb⁹ isepabilib⁹ z mobilib⁹: sic scia nālis. Quedā āt abstrahit a mā sensibili sim⁹: ß nō itelligibili: qz ē de reb⁹ isepabilib⁹ z imobilib⁹: sicut math. Quedā āt abstrahit ab oi mā sensibili z itelligibili: qz ē rez isepabiliū z imobiliū: vt metḥ. Cōclusit ex b⁹ triplici gñe abstractiōis tres ee ntiales dīas phie. d. modi igit ee ntiales phie sūt tres: mathematic⁹ nālis z din⁹. Rursū ēt cōe z spāle faciūt ee ntiale dīaz i sciētijs. vñ z isto mō phs in pn⁹. 4. metḥ. distiguit metḥ. ab oib⁹ alijs pticularib⁹ scientijs. d. vni⁹ q̄dez scie scia ē ꝟsideratio de ente p se z de reb⁹ q̄ sūt ent p se: z ista scia nō ē vna ea q̄ dicunt pticulares. Declarato p: q̄ p ſbm scia ꝟsequit ee cōe z abstractū: qz ista ee ntiale dīaz i sciētijs faciūt: declarat ꝟz q̄ nō ē idē esse magis abstractū z magis cōe: vt q̄dā rō pponebat. Nam lz maior abstractio: z maior cōitas: in b⁹ ꝟueniāt q̄ vtraq; sumit originē ex ſbo: ꝑt tn ee maior abstractio vbi mīor cōitas repit. vñ z i. 6. metḥ. dī: q̄ si nō eēt aliq̄ ſba alia a substātijs exñtib⁹ nā tūc pma scia eēt nāl' z appellat ibi pma sciaz: sciaz magis cōez z magis vlez: qz tūc metḥ. nō esset: nihilomin⁹ tn adhuc ma the. q̄ remanet eēt magis abstracta q̄z nālis: nō tn magis cōis. Tertiū āt sic oñdit: qz si scia cōitatem quā bz z spālitatē ex ſbo trahit: tē tal' erit scia q̄le erit ſbz suū: igit scia cōis bēbit p ſbo cōe: scia spāl spāle. vez qz b⁹ ē p se z p̄pe: qz scia cōis ex ſbo cōi cōitatē trahit: z spālis ex spāli spālitatē: vt pōt patere ex habit: z ea q̄ sūt p̄pe z p se: sūt talia in eo q̄ talia: vt pz p phīi in p̄ phisi. qui vult q̄ ea p̄pe facit medic⁹: q̄ facit i eo q̄ medic⁹. scia cōis nō solum habebit p subiecto: cōe quocunq; mō sumptū: ß bēbit cōe in eo q̄ cōe: z spālis spāle: in eo q̄ spāle: pz igitur q̄ dicere scientiā cōmunem: nihil aliud est q̄z dicē sciaz q̄ bz p ſbo aliq̄d cōe i eo q̄ cōe z nō ē dicē sciaz cōez. i. abstractā: ita āt magis cōis sit scia magis abstracta. Quarto q̄ ōclarāde sūt dīe: qs bz sacra scriptura ad ceteras scias. iste āt ad pñs sūt 4. Pria: qz alie bñ p būanā iuētionē. istā āt pduit nā ispiratiōz. vñ z aug. loquēs de sacra scriptura: p quā cognoscit de⁹ in p̄nci⁹. ii. de tri. ait. Qō ipaz de⁹ ispirauit. q̄ si ista dīa nō facit dīaz eēntialē quātū ad ipos būtes scias: qz q̄lz scia p rōnē inestigabil: p ispiratōz bri possz: fac tn eēntialē dīaz. si ꝟsidēm⁹ ipas scias i se: qz aliq̄ scie se q̄p rōz iuestigabiles exist sūt. vt scie tradite a phīs q̄ rōez nō excedūt. doctria tn sacra ō se ē apta nata p ispiratione bri: qz ad ipaz directe rō nō attigit. vñ z p de dino scribit. vl' ita q̄ nō ē audēdū dicē nec itelligere q̄d de sup eēntiali z occulta diuinitate. Pter diuinū⁹ nobis ex sacris eloquijs exp̄ssa: ipi⁹. n. sup rōnē z itellectū ē cognitio. Ex ista dīa sequit scōa. q̄ ista scia directe z p̄ncipaliter. nec ē ō sensibilib⁹. nec de bis q̄ sūt i sensibilib⁹: nec bz sensibilia. q̄si ptē sibi sui. q̄ nulli scie p rōez iuēte ꝟgruit. qō sic pz. nā scia p rōnē būanā iuēta modū būanū: scq̄t: mod⁹ āt buman⁹ ē vt cognitio a sensu incipiat. vñ z phs. i. 1. poste. vult q̄ nra cognitio incipit a sēsu. z deficiēte sensu necesse ē z illā sciaz deficere q̄ ꝟz illū sēsum ē: bz ḡ scia nra eēntialē cōparatiōz ad sensibilia. igit ois talis scia. vel erit de sensibilib⁹ vt nāl' z q̄ ad nālē reducūt. vl' de bis q̄ sūt i sensibilib⁹ vt mathematica: vel bz sensibilia sibi suī ptē. vt metḥ. Sapia āt dīna no bis ispirata: modū diminū sequit. vñ dī p ō. di. qō facit ipos aios sup lucēs radi⁹ extētos bñ pōderate z recte z cōmēsurabili amore iustaū illuminationū: z qz sac pagina sequit modū z mēsurā dine sapie: sic dīna sapia p obo pncipali bz se ipaz: qz de⁹ nihil intelligit extra se: p se z p̄. ß itelligēdo se: itelligit oīa: ita in sacra pagina soli⁹ dei cognitio pncipaliter est intenta: z p̄pter cognitionez dei intenta est cognitio omniū aliorū. Tertia dīa. est. qz omnes alie scie, p obiecto pncipali habēt aliquod vniuersale. ista āt p̄pe loquendo: nec bz vle: nec pticulare: oz igit vle aliqō i alijs sciētijs ee obz: qz cū oēs alie scie bēant aliquā p se analogiā ad ipa sensibilia: ēt ꝟz q̄ scie sūt z sensibiliū pticulariū ñ possit ee scia: oz i talib⁹ vle ee obm: ppt qō i. 7. metḥ. dī q̄ particulariū nō ē scia nec diffinitio. Ille āt q̄ pncipaliter i ista scia intenditur nec ē vle nec pticulare: cū sit de⁹. Quarta dīa ē: q̄ nulla scia pt tot cognoscē i, ppa forma: q̄t ista: z rō ē: qz cū alie scie ꝟsiderēt vle aliqō: pticularia ꝟtēta sub illo vli nō cognoscēt ꝟz ea q̄ sūt eis in quātū pticularia sūt. Sz iquātū rōz illi⁹ vlis iduūt. Scia āt dīna: qz modus diuine sapientie sequit: lz p obo pncipali bēat deū ipm: sic ipsa scia dei. poterit tn i, ppa forma oīa alia cognoscē q̄ ꝟsiderāt single scie sic z de⁹ pt: z si ñ tm. Qō si aliq̄ būtes ista sciaz talia nō cognoscūt: b⁹ ñ ē ex pte ei⁹ q̄ ipa scia nō sit apta nata cognitionē taliū pbē: ß ex pte nra: qz eā impfecte possidem⁹. Dis visis. q. de facili soluit: qz cū

q̄rit: vtr theo⁹ sit cōis vel spālis. Si cōsideram⁹ suū obm p̄mū t p̄ncipale: nulla scia ē adeo spāl: vt ista q2 in ista scia vni⁹ soli⁹ rei: absolute loquēdo: cognitio itēdit. In alijs āt sciētijs cū hēant p obo vlc ñi tēdit i eis vnū realit: ß vnū fm rōz. Jux illō cōmē. ip̄ de aia. itellect⁹ facit vlitatē i reb⁹. vlis ḡ vnitas hē vnitas rei: ß rōis sine itellect⁹. Si āt cōsideremꝰ ea q̄ ista scia bz nō p obo p̄ncipali: cuz nulla scia ad cognitionē tot rez i. ppa forma se possit extendē: vt ista cōissima dici dz. Sz q2 in oib⁹ adūtēdū ē: qō ē p se: t p̄ncipalit: magis q̄ aliud: q2 bz pbīm in fine. 5. etbi. de bis q̄ sūt p accidens nō ē cura arti. simr dz cōcedi q̄ sit scia spāl. Ad p̄mū dr: q̄ nō sufficit q̄ cōsideret de oib⁹ vt sit scia cōis: ß oz q̄ cōsideret de oi b⁹ p̄ncipalit iquātū vniunt i aliq̄ cōi vlr: vel analogo vt metb. q̄ cōsiderat de oib⁹ iquātū vniunt i ente qō theo⁹ nō facit: ß p se t p cōsiderat de deo solo: vt patuit. Ad scōz dr: q̄ illa, ppō nō est vlr vera: q̄ quāto scia ē magis abstracta: tāto ē magis cōis: vt patuit p istātiā in phīa nāli t matbe⁹. Ad tertiū dr: q̄ sciēs istā sciaz ē sciēs quodāmō oia. t iō max ie sapiēs dici dz. nō tñ, ppt b⁹ ē artifex cōs: iq2 p se t p vni⁹ rei: dei. i. cognitionē bz. Ad q̄rtuz dr: q̄ ista scia se coaptat oib⁹. t assumit q̄dā cōia q̄ oib⁹ itelligibilia exñt: vt ex⁹ t talia vt ptnlos in fide ad dei cognitiōz iducat: ß b⁹ nō est ppe istā scia z q̄ ipa quātū ē de se idigeat talib⁹. Sz q2 nos sic apti nati sum⁹ manuduci in deū: t iō de⁹ p̄ sic, p̄midit: vt nos ad se iducēt, pponēdo q̄sdā varietates velaminum fm q̄ nr̄a nā postulat. vñ t p̄ de celesti hier ar. scribit: qō nec⁹ possibile ē nob aliter lucē diuīnā radiū: nisi varietate sacroz velaminū anagoge. i. surs̄ū ducē cōnaturalit t ppzie pparatū: q2. s. sic, p̄midit de⁹ p̄ nos surs̄um ducere: vt nostra requirebat natura.

Quēstio 3

Ertio q̄rit q̄d sit sbm i sacra pagina. Et videt q̄ de⁹. Quia illud a q̄ scia denoiat marie videt ee sbm i ea: t p̄ncipalit intē dit ipa: ß sacra pagina a deo denoiatiōz recipit: ḡ ꝛc. Preterea: illud ē sbm i scia: sub cuī rōe alia introducūt i ea. Sz sub rōe dei oia introducunt i sacra pagina: q2 q̄cūq̄ d i ea dr̄ minat diuinū dr: ḡ ꝛc. Preterea: arguit phs i. 6. metb. trib⁹ vijs: q̄ meth. marie ē de deo. Prio: q2 meth. ē marie abstracta: igit erit maxime d deo q̄ ē maxime abstractus. Jtez meth. ē nobilissima: igit erit maxime d deo q̄ nobilissim⁹ existit. Rursū meth. ē p̄ma sciarū igit erit de deo marie: q̄ ē p̄m⁹ int entia. Mis trib⁹ vijs ēt pōt pbari q̄ theo⁹ marie sit de deo. Primo: q2 maxime abstracta: q2 vt bitū ē nec ē p̄ncipalit d sensibilib⁹: nec de his q̄ sūt in sensibilib⁹: nec bz sensibilia sbi sui ptē. Rursū ē marie nobil: q2 intit nobilissimo lumini: q2 lumini icreato. ex hoc ēt apparet q̄ ē poz alijs sciētijs: q2 lumē cui inmittit ista scia vt lumē diuīnū ē p̄ns lumine rōis: cui alie scie inmittunt: igit bis trib⁹ vijs, pbatuz ē: q̄ theo⁹ marie ē d deo. Sed illud de quo maxime ē scia: ē sbm in scia: ḡ ꝛc.

Jncōtrariū ē: q2 scia ē vna q̄ ē vni⁹ gñis sbi: partes t passiōes cōsiderans: ß deus nec⁹ bz ptes nec⁹ passiōes: ḡ ꝛc. Preterea: scribit i. 6. metb. q̄ nulla scia pbat suū sbz ee. Sed i sacra pagina pbat deū ee: fit, pbat mgr̄ p lib. 3. dist. ḡ ꝛc. Preterea: fm pbm p poste. de sbo supponit q̄d ē: ita q̄ q̄d ē sbi oz ee notū i q̄libet scia: ß q̄d ē de⁹: est oino ignotū: iux illud dam. p li. c. 4. Qm⁹ ē de⁹: q̄d ē manifestū ē: q̄d no ē fm sbaz t nāz icōprehēsibile ē t oino ignotū.

Rñō: dicēdū q̄ vt pateat veritas b⁹. q. duo declarāda sūt. Primo: q̄d interest inr sbm t māz. Secūdo i q̄ differt scia ista a meth. t bis visis apparebit veritas. q. Propt p̄mū notāduz: q̄ ars ē imago nature: t iō fm ea q̄ i nā videm⁹ in arte loq̄mur. videm⁹ āt i nā duplicē formā sbalē t accidētalē: t q2 q̄libet forma bz rōnē act⁹ t p̄fectiōis: p̄sideratē ē i entib⁹ duplicē actū: sbalē t accidētalē: t q2 q̄libet act⁹ p̄supponit pp̄riā potētiā: vt dr̄ in. 2. de aia. fm istū duplicē actū: ē assignāre duplicē potētiā: ad actū sbalē t accidētalē. Potētia ad actū sbalē: ē potētia simr t pura: q2 ee sbāle p se nō p̄cedit aliq̄d ee. Potētia āt ad actū accidētalē nō ē potētia pura: q2 ee accidētale p se loquēdo p̄cedit ee sbale: t q2 fm cōmē. in. 9. meth. hec ē dr̄ia inr māz t sbm: q2 mā dicit q̄d in potētia: sbm dicit q̄d i actu: cū potētia ad formā sbalē sit potē⁹ simr: potē⁹ ad formā accidentalē nō sit potē⁹ simr: ß potē⁹ cū actu. potē⁹ illa sine susceptibile i q̄ bz ee forma sbal dr̄ dici mā: illō āt in quo bz ee forma accidētal per se loquēdo dr̄ dici sbm. Ex his āt hīe possum⁹ triplicē dr̄iaz inr mām t sbm. Una dr̄ia ē: q2 mā respicit formā sbalē. sbz vero accidētalē. Alia dr̄ia ē: q2 mā dicit potentiā p oēm modū: sbm vero aliquo mō. Tertia dr̄ia ē: q̄ i ista quodāmō includit. s. q̄ potētialitas q̄ ē in sbo reseruat quodāmō in mā: q2 mā est in potētia ad oēs formas. ß potētialitas q̄ ē i mā nō reseruat in sbo: q2 sbm nō ē i potētia ad oēs formas. Hoc viso sciēdū: q̄ isti duplici susceptibili i nā rñdet dupler obm in scia: p̄ncipale t secūdariū. obm p̄ncipale nō est potētia pura. Sed ē aliquo mō in actu: cum ab ipo scientia recipiat speciem t actualitatem: t est aliquo mō i potētia. Mā cū q̄cūq̄ cogniscim⁹: cogniscam⁹ i lumine intellect⁹ agēt⁹: vel i aliq̄ lumine: oz tale obm a lumie actualitatē recipe: t ita actualitatē bz t potētialitatē. Ex q̄ apparet q̄ scie dupler actualitas attribuit. vna ab obo a quo recipit spēz: t alia a lumine. nā si lumē dat actualitatē obo t obm dat actualitatē scie: oz lumen scie actualitatē attribuere. actualitas tñ q̄ dat scie ab obo: ē magis q̄ se ipi scie: cū ab ea bēat vnitatē t distinctionē q̄ actualitas lumis. Obm āt secūdariū nō ē i actu de se: fm q̄ nūc loq̄mur de actu. nā nō dat actualitatem scie: nec sub rōe sui introducit i scia: ß sub rōe p̄ncipalis obi. t iō oz obm secūdariū duplicē actualitatē recipere. vnā ab obo p̄ncipali: q̄ ē ppa t cēntialis scie sub cuī rōe i scia iducit. t aliā a lumie: t ita pz q̄ obz secūdariū ē dupler i potentia: q2 recipit actualitatē ab obo p̄ncipali t a lumine. Sz obm p̄ncipale ē i potentia. vno mō: q2 recipit actualitatē a lumine. Sz nō ab aliq̄ alio obo cū nō sub rōe alicuius alterius obi introducat i scia: ß sub rōe sui. Ex q̄ apparet triplex dr̄ia inr obm p̄ncipale t secūdariū. p̄ma q2 obm p̄ncipale ē i actu t nō simr i potētia. obm secūdariū p̄t dici simr i potētia. Secūda: q2 potentialitas respectu lumis q̄ cōpetit obo p̄ncipali: cōpetit t obo secūdario. Sz aliq̄ potētialitas cōpetit obo secūdario: q2 nō sub rōe sui iducit in scia: q̄ potētialitas nō cōpetit obo p̄ncipali. Tertia dr̄ia est: quia actualitas q̄ā recipit obm p̄ncipale nō ē ita essentiali scie: sic illa quā bz t quā scie dat. Sz obo secūdario ēt desicit actualitas cēntialis scie. Et iō obm secūdariū ē magis i potētia cēntiali: p̄ncipale ē magis i potentia accidētali: t q2 istas tres dr̄ias bēbat sbm i nā respectu materie: q̄s bz obm p̄ncipale respectu secūdarij: dicēt i scia obm p̄ncipale sbm t secūdariū mā. Ex quo ēt pz: q̄ sbm t mā i arte sumunt ad similitudinē sbi t materie i natura: nō i sensu: bz obm p̄cipale t secūdariū possūt simi i scia p similitudinē eoꝝ q̄ sūt i sensu. Diso quō differt materia i scia a subo. videndū ē quō differt theo⁹ a meth. Sciendū ē igit: q̄ theo⁹ ad meth. bz triplicē dr̄iam. Prima ē:

qz metb.ē scia cōis:ē.n.enū ꝺz ꝙ ens:vt scribit.4. metb.theo^{a} ät vt ꝓz ex ꝓcedēti.q.nō ē cōis ꝑ se:nisi forte ex ꝓnti iquātū de plurib^{9} ꝑt ꝯsiderare ꝯ aliq alia scia inēta ab boie:vel silitudinarie iquātū ē de deo q ē cā oīuz:r eēndo cā onniū:r ꝑtinēdo oia:bz silitudinē cuz cōi r cū vli:ꝑpe tñ r ꝑncipalit nō est cōis. Ex ista ät ꝺzia apparēt tres positiōes:q assignāt sbm in theo^{a} nō accipe sbz ꝑpe: nec assignre sbm i theo^{a}:ꝫ solū mäz. Mä si theo^{a} nō ē scia cōis:ñ bz ꝓ sboaliq cōe:r iō res:r sig ñ sūt sbm i sacra pagina:cū oia ꝑtineant sub signis vel sub reb^{9}. Item ens diuū nō ē sbm i sacra pagina:cuz oia ꝑtineant sub ente dino. accipiendo ens diuū:vt isti accipiūt ꝓ eēntiā:ꝓ ꝑticipatiōz:ꝓ vnionē:r ꝓ significatōz. Tertia positio ē: ꝙ sbm in sat pagina ē scibile ꝓ inspirationē:nec ista:vt apparet sbm accipit ꝓprie. qz qō bz ꝓ inspiratione sciri posset. Preterea multa ꝓ inspiratione habem^{9} i sacra pagina:q nō sūt sbm in ea.nec ēt ꝑs sbi.r ita appet ꝙ ꝓ ꝓmā ꝺziaz quā bz theo^{a} ad metha.q i istis trib^{9} positionib^{9} nō dire cte accipit sbm i ea.ñ tñ iste positiōes falsē sūt Sz largo mō loquūt accipiēdo sbz ꝓ mā. Scda ꝺzia ē q aliq mō ex ꝓma seq.ē.ſ.ꝙ de eodē ꝯsiderabit me tha.r theo^{a}. nā si metha ē scia cōis: oz ꝙ determi net de oi ente alīq mō:r iō nulla scia ē q nō determi net de illis de qb^{9} metha. ōterminat Si igit theo^{a} ē de deo.oz ꝙ ēt metha.sit de deo. Sz nō pōt eē ꝙ sub eadē rōe ꝺterminēt de deo metha.r theo^{9}:qz si eodē mō determinarēt: eēnt vna scia:imo qlz de terminabit de deo ꝺz modū suuz. cū igit metha.sit scia cōis determinabit de deo sb mō cōi. inquātū: ſ.ē ens.r cā vlis entiū. theo^{a} aūt cuz sit scia spāl:ꝺ his de qb^{9} determinat: determinabit sub spāli mō. r iō sic subiectū i scia cōi ē cōe in ꝙ cōe.ita sbz in scia speciali ꝺz esse speciale:in ꝙ spāle.r ideo de^{9} de q ꝓncipalit itēdit ista scia sub aliq spāli rōe ꝺz eē subiectū i ea. Ista aūt spālis rō pōt eē i q̄ntū ē ꝓn cipiū nře restauratōis:r ꝺsumatio nře glorificatio nis. Quo aūt ꝫ sit ꝓ tertiā ꝺziam appebit. Ex ista aūt scda ꝺzia appet ꝙ oēs ille positōes q ñ assigna uerūt sbm deū sub aliq rōe spāli:nō ꝓpe acceperūt sbz. Et iō. q̄ttuoz positiōes ex ista via apparz nō ꝓ prie icessisse. Prima ē ꝙ bonū salutare ē sbz i ista scia. ꝺstat.n.ꝙ bonū ē q̄d cōe qz ꝺz eq̄lit enti. vt scribit i ſ ꝓ etb. vñ si bz salutare posset eē ꝺditio spālis.tñ qz bonū ē q̄d cōe:r i scia spāli oz eē subiectū vt cōe sub rōe spāli:ꝫ spāle sub rōe spāli.pz ꝙ ista assignatio ñ ē ꝓprie. Alia positio ē q ꝺz cassiodoz.ꝙ xps inte ger caput r mēbra ē subiectū i ista scia:cū i xꝓ ite gro icludamur r nos. Sic accipiēdo subiectū ñ ac cipit ꝓprie:qz aliq ō ens distinctuz ab alīs oib^{9} vt de^{9} sub spāli rōe ē subiectū i ista scia:vt patuit. Ter tia positio ē bug.sup äge.bierar.ꝙ opa restauratō nis sūt subiectū i theo^{a}. apparet aūt ꝙ nec hic ꝓpe accipit subiectū:nā restauratio ē ꝺditio sup addita nō subiectū. Quarta positio ē:ꝙ de^{9} ē sbm i theo^{a}. ista aūt magis accedit ad ꝓpriā rōnē sbi:nō tñ suf ficienē assignat sbm:qz vt patuit nūq̄ assignat ali q̄d sbm in scia. nisi sub aliq rōe. alr.n. eēt ꝺfusio in sciētīs.cū plures scie determinēt de eodez:r iō bz de^{9} sit ꝓncipalit intēt^{9} i sacra pagina:r subratiōe ipsi^{9} alia introducāt i ea.nō tñ sufficit ꝺcere deus ē sbz in sac pagina:nisi addat ei aliq spālis ꝺditio. vt ꝓncipiū nře restauratiōis:r ꝺsumatio nře glori ficatōis. pz igit ꝓ istas duas ꝺzias datas.ꝙ oēs di cte positiōes large ꝺ sboloqūt. Tertia ꝺzia est qz metb.ñ ꝯsiderat ꝺ deo ꝓncipalit ꝓ oēz modū:ꝫ solū ꝺz aliquē modū vt patuit in.q.i. Sz theo^{a} ꝯsiderat ꝺ deo ꝓncipalit ꝺz oēz modū. Ex ista tertia ꝺzia apparet q̄re de^{9} i metb.nō ē subiectū sim^{r}: ē tñ sub iectū i theo^{a} sub aliq tñ spāli rōe vt patuit. Ista ät spāl rō sic habet:qz sub illa rōe ꝓncipalit subiectū ꝯsiderat i scia:sub q̄ ei^{9} cognitio ꝓncipalit itēdit:ꝫ i theo^{a} ꝓncipalit cogscē deū itēdim^{9}: vt nřm restau ratorē r glorificatorē. Ad argūta q̄ ꝓbāt deū eē subiectum in illa scia ꝺ: ꝙ vez ꝺicūt:ꝫ totā ve ritatē nō exꝓmūt. nā de^{9} e subiectū i ista scia:ꝫ sub spāli rōe:vt patuit. Ad ꝓmū i cōtrariū ꝺ:ꝙ de^{9} nō bz ptes r passiones:tñ vt patebit aliq se hñt ibi vt ptes:r aliq vt passiōes. Vel possum^{9} ꝺicē q ñ oz loq ꝺ ista scia q̄ bet ꝑ ispiratiōz:sic ꝺ aliīs q̄ habet ꝑ acq̄sitiōz. Ad secūdū ꝺ:ꝙ filis rō ē ꝺ subiecto i ista scia r ꝺ ꝓncipijs i ea:qz nulla scia ꝑt ꝓbare di recte nec ꝓn^{a} sua:nec subiectū suū: tñ ꝑ q̄dā sig r ꝑ effect^{9} ꝑt:vt ꝓz ꝑ cōmē. i2.metb.r sic ꝓbam^{9} deū eē ꝑ effect^{9}:ñ ꝑ cāz. Ad tertiū ꝺ:ꝙ q̄d ē de^{9} ꝓz nāz vt idē daīm. ꝺ.q̄ꝺiu sum^{9} in via oio ē nob ig tū:tñ q̄d ē qꝺ ꝺ ꝑ nomen:cū ꝺ de^{9}:scire possum^{9}:r cū ꝺ:ꝙ ꝺ subiecto ꝓ supponim^{9} q̄d ē:exponit q̄d est qꝺ ꝺ ꝑ nomē. Vel possum^{9} ꝺicē vt q̄ꝺā ꝺicūt:ꝙ ipi effect^{9} diuini ꝓnt ꝺici ꝙ q̄d ē in tali cognitiōe: nā cū oē me diū ad ōmōstrādū habeat aliquo mō rōnē ꝙ q̄d ē: ipi effect^{9} per quos deuz cognoscim^{9} ꝓnt ꝺici ꝙ q̄d est. Est tñ ista solutio aliquo mō improꝓria:qz non distinguit inē demōstrationē,ꝓpter quid r qz.

Ostq̄ dubitauim^{9} de subiecto theo^{e} in se restat dubitare ꝺ his q̄ seq̄t scia ex sub iecto. Ista ät vt ꝺicebat sūt.5.ſ.ozdo:di gnitas:vnitas:distinctio:r necessitas. vez qz vnitas r distictio eādē rē impt are vident: qz ex ꝙ res bz eē vnū:bz eē idistictū a se:r distī ctū ab alīs.iō solū de q̄ttuoz q̄rem^{9}. Prio:de ozdie isti^{9} scie ad alias. Scdo:ꝺ dignitate. Tertio:ꝺ vni tate. Quarto:de necessitate. Circa ꝓmū quere m^{9} tria. Mä ozdo scie ad sciam attedit ex ꝙ vna subalternat alteri vl subalternat sibi aliā: r iō q̄rē ꝺ ozdie.ē q̄rē ꝺ subalternatōe. De subalternatiōe i^{r} tria q̄rant. Primo: vtz ista scia subalternet alicui scie būane. Scdo: vtrū subalternet alicui alij scie. Tertio: vtrū subalternet sibi alias scias hūanas. Quantum ad ꝓmū sic ꝓcedit. videt ꝙ ista scia subalter net metba.qz si subiectum est sub subiecto:vi det scia eē sub scia. Sz subiectū theo^{e} videt eē sub subiecto metb.qz sbm metb.ē ens cōe. sbm theo^{e} ē aliqꝺ ens distinctū ab alīs entib^{9}: vt de^{9} ipe:ꝫ sub cōi ꝺtinet qꝺ bz eē distinctū:ꝫ. Preterea:q̄n aliq scia det̄miat ꝺ aliq mō admiratiōis:r alia scia nō: videt illa scia q̄ admiratiuo mō ōterminat subal ternari ei q̄ nō admiratiuo mō det̄miat. Mä admi ratio ꝺuenit ex ignorātia cāe:vt habet.i.metb.cū igit theo^{a} mō admiratiuo ꝺ deo det̄miet: qz obstu pescit itellect^{9},ꝓpe ea q̄ ꝺicūt i ipa:qz nō tradit cāz dicti sui. metha ꝑbisic^{9} ät q̄ nō admiratiue det̄mi nat: videt tradere cāz dicti ꝫ scia q̄ cālit det̄miat ꝺ aliq subalternat sibi scias:q̄ nō cālit det̄minat ꝺ eodez:ꝫ. Preterea videt ꝙ subalternet nāli phie: qz scia ista ꝺicit deū eē potētie ifinite.phs aūt hoc ꝓbat i viij.phic.ꝙ b^{o} ꝙ mouet i tpe ifinito. Sed illa scia subalternat sibi aliā q̄ ꝓbat.r illa subalternat q̄ narrat.ꝫ rc. Ulteri^{9} vr ꝙ ista scia subalternet oib^{9} scientijs. qz videm^{9} ꝙ ꝑspectiua subalternat geometrie: ex eo ꝙ accipit ab ea aliqꝺ ꝓpones ꝑ qs arguit. Cū igit ista scia accipiat ab oib^{9} sciētijs. ꝫ.rc. Incōtrariū ē.qz qō excellit oēs scias.r cui oēs scie ancillant. nulli subalternat. ꝺz ista scia ex cellit oēs scias.r ei oēs ancillant. ꝫ nulli subalter nat. Qō aūt ista oēs excellat pz:nā auguit phs i ꝓn cipio metha ꝑbisice ꝙ scia q̄ maxime ē de deo ꝺz ꝺi

Questio 4

ci dea scia: cum igit theo⁹ sit magis ꝓncipalit̄ de deo ꝙ metb. magis ꝓpe ipa dea scia dici dz: ꝙ oēs ei ancillant̄: tipa nulli subalternat̄. Rño: dō ꝙ mod⁹ subalt̄natiōis scia tripler ē ad pñs. Unus mod⁹ subalt̄natiōis ē: qñ vna scia ancillat̄ alij. Et ista subalt̄natio nibil ē aliud ꝙ q̄dā famulat⁹. pōt nital famulat⁹ subalt̄natio dici: q2 vt bitū ē er h⁹ cō uenit subalternari vnā sciaz alteri: q2 bz ordiné ad aliā: vt q2 vna ordiat alia ordinat̄: t q2 q̄ ancillāt ordināt̄ ab bis q̄b⁹ ancillant̄. Inde ē ꝙ tal famula tio subalt̄natio dici dz. De ista āt subalt̄natiōe de termiat i ꝑ metb. vbi dī: ꝙ oēs alie sciētie metb. fa mulāt. Ista āt famulatio: t ista regulatio er h⁹ cō uenit: q2 illa scia q̄ ꝓsiderat optime i aliq̄ gñe bz re gulare oēs alias scias i illo gñe: t iō q2 metb. ꝓside rat optime i gñe entiū: bz regulare oēs alias scias i uētas ab boie: t verificare pn⁹ omniuz: vt ibidē pz. Secūdus mod⁹ t tert⁹ subalt̄natiōis sūt tradit̄ i ꝑ poste. q̄ sic differūt: q2 vn⁹ illoz nō dī vniuoc⁹. Ali⁹ āt q̄si vniuoc⁹ dr. Mod⁹ āt ñ vniuoc⁹ bz eē: qñ vna scia determinat ꝺ aliquo: ita ꝙ ꝺ eodē alia scia nō de termiat sim^r: ꝑ solū ꝑm aliq̄ modū: t sic determiná do vna dicit ppē q̄d: ꝙ alia dicit q2: sié apparet in ꝑ spectiua t geometria. nā de eodē sim^r nō ē ꝑspecti ua t geometria: q2 vt raq̄ nō est linea simpliciter: ꝑ geometria solū: nec vt raq̄ est de linea visuali: ꝑ ꝑ spectiua solū: tñ vt raq̄ aliquo mō ē de eodem: q2 li nea sim^r reseruat̄ i linea visuali: t linea visual ꝺti net̄ sub linea sim^r: ad hūc āt modū q̄ttuor req̄runt̄. Primū ē: ꝙ ꝺ eodē aliq̄ mō sit subalt̄nās t subalter nata. nā si nullo mō ꝺ eodē eēt: tūc ñ dicēt vna ppē q̄d illi⁹: c⁹ alia dicēt q2. Secdo req̄rit̄ ꝙ subalt̄nata aliq̄d addat ei qꝺ ꝓsiderat̄ i scia subalt̄nāte: sic vi dem⁹ ꝙ linea visual de q̄ cōsiderat ꝑspectiua: aliq̄d addit supⁿ lineā sim^r: de qua considerat geometria. Ista āt additio er h⁹ req̄rit̄: q2 scia q̄ dicit ppē q̄d ē magis abstracta t magis alta: q̄ scientia q̄ dicit q2: t min⁹ abstractū se bz ꝑ additionē ad magis ab stractū. Tertio req̄rit̄ ꝙ bmōi additio ñ causet̄ ex eo cui fit additio ꝑ se loquēdo: nec ex ei⁹ ptib⁹: q2 si cār eēt tūc ad eādē scia ad quā ptinet ꝓsiderare ꝺ illa re simpliciter: pertinet cōsiderare ꝺ illa re cum additiōe. vñ q2 curuū cār ex ꝓncipijs linee ꝑ se. illa eadē scia q̄ determiat ꝺ linea sim^r: determinat ꝺ linea curua: tñ q2 visuale nō cār ex ꝓncipijs linee nō ē ea dē scia q̄ determiat ꝺ linea sim^r t visuali. Quarta cō ditio ē: ꝙ illō adduz fit cōpossibile ei cui fit additio q2 si nō eēt ei cōpossibile nō posset de eo eē aliq̄ scia. nā ꝺ linea alba nō est scia: q2 lineā albā nō ē repire. Ista āt q̄ttuor ꝺditionū: due ꝑ se req̄runt̄ ad subalt̄natōz. alie vero due q̄dāmō ꝑ accns. nā additōz eē cōpossibile ei cui fit additio: t nō oriri ex ꝓncipijs sibi sūt cār ꝑ accns: t sine q̄b⁹ nō. Prie āt due ꝺditio nes ꝑ se t directe req̄runt̄ ad subalt̄natiōz q̄ ex ista ꝺditōe sequunt̄: ꝙ vna scia dicat ppē q̄d t alia q2.

Tert⁹ mod⁹ subalt̄natōis ē qñ ꝺ eodez determinat scia subalt̄nās t subalt̄nata: ꝑ subalt̄nās determiat ꝺ eo mō subtili: subalt̄nata āt mō ḡsso: sic pōit er^m ar mōiaca mathe⁹. t ꝺ ea q̄ est bz auditū. nā ar mōiaca mathe⁹ determiat ꝺ nūero relato ad sonū mō subtili: ea āt q̄ ē bz auditū determinat de eodē: ꝑ mō ḡsso: filr ēt se bz apparētia ad astrologiā. nam apparētia siue scia q̄ naute vtunt̄ ꝓsiderat cursum astroz mō ḡsso: quē ꝓsiderat astronom⁹ mō subtili.

Also triplici mō subalt̄natiōis ꝑt apparere: ꝙ theo⁹ nulli scie būane subalt̄nat̄: q2 ois scia būana: vel ē cōis vt metb. vel est spāl vt cetere scie. Si igit theo⁹ subalt̄narēt scie būane vel spāl̄ narēt metb. vel alīz scientijs spālib⁹: metb. subalt̄nari nō ꝑt. nā boc eēt aliquo triū dictoz modoz: ꝑ nullo mō ē possi bile. Prim⁹. n. mod⁹ ē impossibil: nā metb. ex h' spāl̄ nat sibi alias scias: q2 i gñe entiū ꝓsiderat optimuz vt deū ipz: vt pz ꝑ habita: ꝑ q2 ipe de⁹ bz directe nō sit ꝺ ꝓsideratiōe scia ꝙ spāliū inētaz ab boie: est tñ magis ꝓncipalit̄ ꝺ ꝓsideratiōe theologi q̄ metb. vt patefactū ē: i^r ꝑm istū modū nullo⁹ theo⁹ subalt̄na tur metb. imo magis vī ꝙ metb. debeat subalt̄na ri sibi: q̄d tñ sit de boc i. q. 3. apparebit. Itē bz se cūdū modū subalt̄natiōis nō subalt̄nat̄ ei. nā i illo mō ꝑ se attēdēdū ē: qꝺ i scia subalt̄nāte dr ppē q̄d: t i subalt̄nata q2: bz boc nō ꝑt eē in theo⁹ respectu metb. Nā ea q̄ dicūt i theo⁹ de deo supⁿ rōné sūt: vt pz ꝑ de diuinis noib⁹: t eoz aut q̄ supra rōz sūt: scié tia ꝙ rōné inuestigata rōz reddē nō pōt. Rur sus ter t⁹ mod⁹ subalternaōiis est ēt impossibil: q2 bz illū mo dum scia sbalternās maioza t altioza cognoscit: q̄z subalternata: ꝺ aūt ē ecōuerso: q2 ꝙ theo. altioza ꝺ deo scire possum⁹ q̄z ꝙ metba. Itē bz istū modū. sb alternās t subalternata sē ꝺ eodē. ꝑ de deo vt ē ꝑn cipiū nre reparatiōis t ꝺsumatio glificatiōis: ita est theo⁹ ꝙ nō ē metba. Sciētijs āt spālib⁹. theo⁹ ñ sb alternat bz nullū ꝺictoz modoz: q2 nulla scia spāl̄ ꝓsiderat ꝺ optio i gñe entiū q2 int ceteras scias spā les nālis ē magis: t magis isti⁹. t magis ꝑma: vt pz ꝑ pb⁹. 6. metb. si igit aliq̄ deberet ꝓsiderare: ista cōsiderare: ꝑ ista nō ꝓsiderat: vt pz. ex. 2. pbis. vbi dr ꝙ q̄ nō ampli⁹ mota monet̄: nō ā pli⁹ pbifice cōsi deratōis sūt. Si igit nulla scia spāl̄ ꝓsiderat ꝺ deo qꝺ ē optimū i gñe entiū de q̄ ꝓsiderat theolog⁹ nulla scia spāl̄ subalt̄nat̄ sibi theologiā bz ꝑmū subalt̄na tiōis modū: nec ēt bz secūdū: nec ꝑm tertiū: q2 i illis duob⁹ modis sp idē bz suā sbaz ē de ꝓsideratōe scie subalt̄nati t subalt̄nate aliq̄ mō: ꝑ de⁹ ꝑm sbaz suā nullo mō ē de ꝓsideratiōe scie spāl̄ iuēte ab boie: igi tur theo⁹ nō subalternat̄ alicui scie spāli nec cōi. ꝑ nulli scie būane subalt̄nat̄. Ad ꝑmū dō: ꝙ nō suf ficit sbm eē subsbo eo mō q̄ sbm theo⁹ ē subsbo me tha. ꝑ req̄runt̄ ibi ꝺditiōes ꝑtacte diuerse bz diuer sos modos subalt̄natōis: q̄s ꝺditiōes nō possum⁹ re perire int̄ metb. t theologiā iō ei nō subalternat̄.

Ad secūdū dō: ꝙ theo⁹ determiat mō admiratiuo de deo: q2 ea q̄ dicit sūt altioza q̄z ea q̄ dicit metb. et iō nō subalt̄nat̄ ei: q2 illa admiratio non ꝓtingit ex eo ꝙ metaphisic⁹ tradat cāz eoz q̄ theolog⁹ narrat: cū narrata a theologo sint supⁿ rōné. s. ppē altitudi né dictoz: vt dictū ē. Ad tertiū dō: ꝙ theo⁹ nō ꝑ supponit a nāli phia deū eē infinite potētie: ꝑ magis hoc ꝑsupponit a sapia icreata. Ad q̄rtū dō: ꝙ si theo⁹ accipit a boib⁹ scientijs: nō tñ accipit eo mō sic accipit ꝑspectiu⁹ a geometria: q2 ꝑspectiu⁹ accipit ꝓpones geometricas: q̄si regulas sue ꝓsideratiōis ꝑ theolog⁹ accipit ab oib⁹ scientijs ꝓpones vt eas ordinās in obsequiū sui: nō vt regulet̄ ꝑ illas: sicut vi demus militarē accipe a frenefactiua: t superiorē ab iferiore: t ꝑ boc pz solutio meli⁹ ad tertiū: q2 da to ꝙ theologus accipiat a nāli deū esse potentie infi nite: vel ꝓbationē ꝓponis istius: nō tñ accipit eam vt reguleť ꝑ ipam: sed solū in obsequiū eius.

Questio 5

Ecūdo q̄rit̄: vtz bec scia subalternet̄ ali cui alij scie: t videt̄ ꝙ nō: q2 ista scia vt dicti ē nō subalternat̄ alicui scie humani t⁹ acq̄site: ꝑ ter scias būanas nō est nisi scia dīna: ꝑ idē nō subalternat̄ sibiipi: ḡ. Prete rea: ista scia ꝺmgit nos nobilissimo fini: ḡ ē nobilissi ma: ꝑ nobilissimū nulli supponit̄: ḡ. Inc̄otrariuz ē: q2 ḡcq̄d supponit ꝓncipia t ñ, pbat: subalternat̄ ei a q̄ supponit. ꝑ theo⁹ ꝑsupponit articulos fidei q̄s bz q̄si ꝓn⁹: ꝑ subalternat̄ scie a q̄ ista ꝓn⁹ ꝑsuppoit:

Rño: dicēdū q̄ ois scia p̄cedit ex alīq̄b⁹ p̄ncipijs nā cū hec sit dīa int̄ sciaz t̄ itellectuz: qz scia ē bit⁹ cōclonū. Intellect⁹ x̄o p̄ncipioz: vt p̄ō bīi ex pbo i libro posteriozū: cū cōclones ex p̄ncipijs sequāt. oz oēs sciaz vti p̄ncipijs ad cōcludēdū cōclones int̄etas i illa scia. p̄n⁹ āt nō sūt sp vnifozmis: qz ꝑz boetiū q̄dā sūt p̄n⁹ nota cuilibet: q̄dā x̄o nō sapiētib⁹. Et sicut dixit iuim⁹ q̄ q̄dā sūt p̄n⁹ nota itellectui sapiētū. q̄dā itellectui oiuz. Ita dixit iguē possum⁹ q̄ q̄dā sūt p̄ncipia nota i scia i q̄ assumūt q̄dā in alia: ita q̄ sic̄ dixt inguūt p̄n⁹ ex pte cogscētiū: ita p̄nt distingui ex pte sciaz. scia āt illa q̄ vtit̄ p̄ncipijs nō p se not̄: ꝧ i alia scia declarat̄ ē subalt̄nata. Illa āt i q̄ illa p̄n⁹ declarant̄ ē subalt̄nās: t̄ qz scia theologie vtit̄ p̄ncipijs vt articul⁹ fidei q̄ nō apparēt nob⁹ p se nota: vel oz dicē q̄ theo⁹ nō sit scia: vel q̄ illa p̄n⁹ sint i supiozi scia manifesta. Sz qz theo⁹ siue cognitio ō diuinis scia dici pōt: vt dr̄. i3. ō tri. c. i9. oz q̄ articuli fidei in supiozi scia noti sint: supiozi āt theo⁹ nō ē nisi scia dei vl scia beatoz: subalternabitur igit̄ theo⁹ dine scie: vel scie beatoz: q̄ āt mō subalternatiōis eis subalternet. si q̄rit̄ dō q̄ nullus mod⁹ q̄ ois picit̄ i hūanis sciētijs isti subalternatiōi cōpetit. nā p̄m⁹ mod⁹ dicebat eē: qñ vna scia erat ō optio in aliquo gñe: alie āt nō et āt ō illo. Iste āt nō ē ꝺueniēs hic: qz sic̄ scia beatoz t̄ dīna ē ō optio: qz de deo: ita t̄ theo⁹ p̄ncipalit̄ ē de optio: qz de deo. Itē tollit̄ secūdus t̄ tert⁹ subalternatiōis modus: qz i illis scia subalternata dicebat: qz c⁹ scia subalternans dicebat ꝑpt q̄d. Iu cōsideratōib⁹ āt de deo, ꝑpe ñ ē assīgre qz t̄, ꝑpt q̄d: qz oīa q̄ exūt i deo de⁹ sūt t̄ cā carent.

Et hz iste modus subalt̄natiōis nō sit idē p̄mit⁹ cū aliq̄ ꝓassīgto: hz tñ silitudinē cū vnoq̄z ꝓdictoz. hz. n. silitudinē cū ꝓ mō. nā ꝑz illū modū scia beatorū subalternat sibi theologiā: qz hz vtraq̄ sit de optimo. illa tñ, magis illō optimū appēdit. hz ēt silitudinē cū scēo: qz sic̄ ibi p̄n⁹ scie subalternate nō sunt nota i illa scia: ꝧ i supiozi. vt ē vidē i pspectiua t̄ in geometria. Ita p̄n⁹ certitudine speculatiōis: assū pta a theologo: nō sūt, clara i theo⁹: sūt tñ clara scīe scie beatoz. Habet ēt silitudinē cum tertio: qz sicut ea q̄ tradit apparētia siue naualis de cursu astroz i tuet̄ ea mō grosso: astronomus q̄ in ea videt modo subtili: ita ea q̄ tradit theologus de vnitate eētie: trinitate ꝓsonaz: ea intuet̄ mō grosso q̄ de⁹ t̄ beati subtilit̄ intuent̄. Ad p̄mū dō: q̄ scia ista nō subalternat̄ scie humane: subalternat̄ tñ scie diuine: nō tñ ꝓpt̄ hoc sequit̄ q̄ subalternat̄ sibiipi: qz scia dīna dupler ē: creata t̄ increata: t̄ creata dupler viatorū t̄ beatoz: vñ nō subalternat̄ sibiipi ista scia: subalternat̄ tñ scie diuine vel beatoz. Ad secundū dicēdū: q̄ nobilissimū ē dupler. s. nobilissimū i gñe: t̄ nobilissimū simplicit̄. Uñ hz ista scia sit nobilissima i gñe: qz i gñe scia viatoz tenet p̄ncipatū: tamē scientia beatoz t̄ diuina nobiliozes sunt ipa quib⁹ subalternari poterit.

Questio. 6

Ertio querit̄: vtrū ista scia subalternet sibi alias scias humanas: t̄ videt̄ q̄ sic: qz qñ aliq̄ scia tradit cāz eoz que dicuntur in alia: tunc illa scia subalternat sibi aliā: ꝧ ista tradit cognitionē dei q̄ ē cā omniū eoz q̄ dicunt̄ in alijs scientijs: q̄ ista subalternat sibi oēs alias. Preterea: ex hoc vna scia, subalternatur alij: qz ē sub illa: cū igit̄ ois scia humana sit sub ista: quasi sub dignioze: ois scia humana subalternabit̄ isti. Incōtrariū est: qz scia subalternata accipit p̄n⁹ a subalternāte: ꝧ nulla scia accipit p̄n⁹ ab illa: ergo t̄c. Rño: dicēdū: q̄ ꝑm q̄ tactū ē tripler est subalternationis modus. Unus ē ex eo q̄ attingit optimū in genere: t̄ nō alie. Secūdus modus ē: qñ vna dicit qz alia, ꝓpter q̄d: siue vna dat p̄n⁹ alij: t̄ alia regulat̄ p p̄n⁹ accepta. Tertius ē: q̄si vniuoc⁹ q̄n de eodē ē scia subalternās t̄ subalternata. ꝧ vna ō illo dicit q̄ cāz t̄ mō subtili. alia vero mō grosso cognitionē tradit: q̄ si bñ aduertim⁹. Secūdus t̄ tert⁹ modus sūt oio alieni ab ordine quē videm⁹ inter theologiā t̄ alias hūanas scias. Illā secūdus modus i q̄ scia subalt̄nata accipit p̄n⁹ a subalt̄nāte isti ordini nō cōpetit. nā alie scie hūane a theo⁹ sua p̄ncipia nō accipiunt. Itē terti⁹ q̄ ē q̄si vniuoc⁹ non cōpetit theo⁹ t̄ alijs hūanis sciētijs: qz tūc oporteret: q̄ sicut theo⁹ determinat de deo iquātū ē nr̄e restauratiōis p̄n⁹: vel glōrificationis ꝺsummatio: sic t̄ alie scie tractarēt: ꝧ theo⁹ tractaret de illo mō subtili: t̄ alie mō grosso: qō nō videm⁹. Si igit̄ ꝑm aliquem modū subalternatiōis scie hūane theo⁹ subijciunt̄ hoc ē solū ꝑm p̄mū modum. qz. s. theo⁹ attingit optimū qō alie scie nō attingūt: sicut videre ē i metha. respectu aliarū scia⁹ humana⁹: qz meth. q̄ est de deo qō ē optimū i gñe entiū subalternat sibi oēs alias scias humanas. qz qñ finis ē sub fine: scia ē sub scia: vt dr̄ ꝑ ethi. quā subalternatiōi nō solū reperimus in p̄acticis: ꝧ ēt i speculatiuis. Jn hac aūt subalternatiōe duo ē ꝺsiderare. Primo: qz ex eo q̄ meth. attingit cognitionē dei ꝑm modum possibilē boi: ēt ex suis nālib⁹ ad quā cognitionē cognitio reperta i ceteris sciētijs ordinat̄ singule scie ei ancillant̄: t̄ ipa sola libera dr̄: vt scribit̄ ꝑ metb. Secō qz cognitionē isti⁹ optimi tradit ꝑm rōis modū: t̄ qz modus rōis ē vt ex p̄ncipijs: t̄ ex his q̄ nota sūt nobis: deveniam⁹ i cōclusionū cognitionē t̄ nob⁹ occultoz. Ideo sicut attingit finē cōez p modū rōis: ita p̄n⁹ oib⁹ cōia: t̄ q̄libet, ꝑbat audita: vt cōes animi ꝓceptiōes ꝑz modū possibilē declarare spectat ad ipaz: t̄ iō singule scie aliquo mō assumunt p̄n⁹ a metb. qz ordo ē i p̄ncipijs. nā p̄n⁹ infima p supioza roborant̄: ꝑz igit̄ q̄ qz metb. attingit optimū singule scie sibi ancillant̄: t̄ qz attingit ipm ꝑm rōis modū. declarat p̄n⁹ q̄b⁹ aliquo mō singule scie innituntur. cū igit̄ theo⁹ vnū illoz cōpetat: t̄ non aliud: qz cōpetit sibi attingē optimū: ꝧ p se loquendo t̄ dīrecte: nō attingit illud ꝑm rōnis modū: sed ꝑm reuelatiōis formā: vt ostensum ē: igit̄ cōpetet ei q̄ cōsequit̄ scia ex eo qō attingit optimū: nō qō cōsequitur: qz ipm attingit ꝑm ordinē rōnis. ancillabūtur: ergo singule scie theologie: t̄ eas oēs in suum assumet obsequiū: nō tñ eoz p̄ncipia declarabit. Et qz magis attingit optimum theologia q̄z metb. vt declaratū est t̄ declarabit̄ in posterū: magis ancillabunt̄ theologie singule scie q̄z metha. imo ipa metha. ad theologiā cōparata nō erit libera: sed cum nimis attingat optimū q̄z ipa debet ei merito ancillari. Ad p̄mū dicēduz: q̄ nō sufficit tradere cām eoz q̄ dicunt̄ i alia scia: vt illa scia ei subalternet̄: nisi illā cāz tradat ꝑm rōnis modū: t̄ illā cāz inferi oz scia: qz i supiozi scia tradit̄ p̄supponat: qō nō videt̄ i theologia respectu sciarū hūanarū: t̄ iō scie humane ei nō subalternant̄ ꝑm illū modū: sed solū rōe finis: t̄ ex eo q̄ theo⁹ attingit optimū: vt dictū ē. Ad secūdū dicēdū: q̄ oēs scie humane sunt sub ista: quasi sub dignioze inquātum ista attingit optimū: vt dictū ē. Ad illud in cōtrariū dicēdū: q̄ nō oz q̄ alie scie assumāt p̄n⁹ a theologo ad hoc vt subalternent̄ ei ꝑm p̄mū modū subalternationis: ꝑz mō ꝓdicto: vt ē superius patefactū.

Quest. 7

Ostāz q̄liu⁹ de ordine istius scie ad alias quē cōsequitur ista scia ex suo ꝺbo. restat querere ō dignitate quā etiā ex suo

ſbo ꝙſequik. Et vꝝ ꝙ iſta ſcia nō ſit dignioꝛ aliꝭ ſcię tꝫs bũanis: qꝛ quãto aliq̃ ſcia magis facit ſcire tãto eſt nobilioꝛ: ſed ſcientie bumane magis faciunt ſcire ꝗ theoª: cum ſcire ſit per cãm: vt dr̃. 1. poſteꝝ. 7 pmo phi. 7 ille tradant cãm dicti ſui: theologia aũt narrare videaꝝ: ergo ꝛc. Preterea: meth. ſaltē vꝫ nobilioꝛ theoª: qꝛ nobilitas ſcię, puēit ex nobilitate ſbi vt ſcribiꝝ. 1. d aia: ꝫ meth. bz ꝙ ſbo totũ ens: ꝫ totũ ens maioꝛē dignitatē ꝙportare vꝫ ꝗ qōlibz ens diſtinctũ cũ bonitas ens diſtincti icludaꝝ i bonitate ens toti?: ſ meth. erit nobilioꝛ ꝗ ſit theoª. Preterea: ꝙnto aliq̃d ē magis ꝙportiõatũ mẽ: tãto eã magis pficit: qꝛ actꝰ actiuoꝝ ſũt i paciẽte 7 diſpoſito: vt ſcribiꝝ. 2. d aia ꝫ ſcie alie ab iſta ſũt nobis magis ꝙportionate: cuꝫ eas ex nãli rõe ꝑ ueſtigare poſſim?: ſ ille nos magis pficiẽt: ꝫ cũ ex boc ſint ſcie digne 7 nobiles: qꝛ itellectũ nobilẽ ptemaie pficiũt. ſcie alie dignioꝛes erũt illa: qꝛ magis pficiũt. Incõtrariũ ē: qꝛ vt bitũ eſt alie bnĩ oẽs ancillãꝝ: ꝗ iſta ill' dignioꝛ erit. Rño dr̃. ꝙ dignitas in ſcia dupl'r ſumitur: aut ex dignitate ſubi: aut ex demõſtratiõis mõ vt dr̃ i. 1. de aia: ſic apparet: ꝙ geometria excellit aſtronomiam certitudie demõſtratiõis aſtroª excellit eã nobilitate ſbi: vt cometaꝛ ibidẽ ſubdit: vn? aũt iſtoꝝ mõdum. ſ. nobilitas ex dignitate ſbi ſpectat directe ad pñs negotiũ cuꝫ. q. iſta ꝓpꝫ ſbiectũ itroducaꝝ: dignitas aũt ex certitudine demõſtratiõis inferi? locũ ꝓpriũ bẽre poterit. Notãdũꝝ: ꝙ ſcia bũana dupler ẽ: cõis: 7 ſpẽalis: ſi aũt queraꝝ vtꝝ theoª ſit dignioꝛ aliq̃ ſcia ſpeciali nobilitate ſbi. q. nõ bz dubiũ: nã vt bitũ ẽ nulla ſcia ſpẽalis bz ꝙ ſbo deũ nec de deo directe ꝙſiderat theoª. aũt ꝙ ſubo bz deũ ipm mõ quo patuit: ſ cum de? ipe nobilitate excellat cetera: theoª dignitate excedet ceteras ſcias ſpẽales. Sz vtrũ ſit nobilioꝛ metha. ꝙm iſtũ modũ vel ecõuerſo ſe habeat: dubiũ eſt Nã cũ ſbm in metha. ſit ens i eo ꝙ ens: 7 ens in eo ꝙ ens nõ ſoluz icludit deũ: ꝫ ẽt bonũ creatũ cũ bonũ creatũ ſit aliqd bonũ: vꝝ qd dignioꝛ ſit metha. q̃ eſt de oĩente: ꝗ theoª q̃ ſolũ ē de ente ꝑ ꝓncipaliꝛ. Et iõ vt veritas pateat duo declarãda exiſtũt. Primũ ē ꝙ nõ ē maiꝰ bonũ de? 7 totũ vniuerſuz ꝗ de? ſolus. Scdõz ē ꝙ cognitio quã bz theolog? de deo ē maiꝰ bonũ ꝗ ſit cognitio quã bñt oẽs ſcie bũane de creatur cũ cognitõe ꝗ bñt de deo ꝙ creaturas repta. Primũ triplicivia oñdiꝝ. Prima ē: qꝛ pfectiões oĩum generũ ꝙgregaꝝ in ꝓmo ꝓncipio: 7 rõe: qꝛ ex eẽ ſumitur: oĩs pfectõis rõ: cũ ſ de? ſit ipm eẽ ſepatũ nõ participatũ cũ ſit ens primũ: oꝫ ꝙ ei cõueniat oĩs rõ eẽndi 7 ꝙ cõſequẽs oĩs rõ pfectiõis: 7 ꝓp boc. 5. metha. tradiꝝ: ꝙ ē quoddã pfectũ vl'i pfectiõe in quo reſeruãtio pri. ꝓncipij dei. ſ. ꝺm comẽ. ſi i? oẽs pfectiões oĩum generũ reſeruãꝝ in ꝑ ꝓncipio: nõ ē plus de perfectiõe i deo: 7 in oĩb? creatur ꝗ i deo ſolũ: 7 qꝛ bonitas ex pfectiõe ſumiꝝ. nõ ē maiꝰ bonũ dens 7 vniuerſum: ꝗ de? ſolũ ꝓp boc ꝛcludit Aug. 8. de tri. ca. 3. ꝙ de? ē bonꝰ nõ alio bono: ꝫ ē bonũ oĩs boni. Scda via potẽtia ap ꝓpaꝝ efficiẽti: ita bonitas a ꝓpriaꝝ fini. qꝛ ſicut q̃cq̃d agit efficiẽs: agit per ſuã potẽtiã 7 virtutẽ. ita ad qcũq; inclinat finis inclinat ex pfectione 7 bonitate ꝓp boc ſcribiꝝ. ſcdo metha. ꝙ q̃tollit finẽ tollit oẽ bonũ: 7 comẽt. ibidẽ ait: ꝙ finis 7 bonũ idẽ: ſed ſic videm? in cauſis agẽtibus: ꝙ qñ quicquid virtutꝭ bz agẽs inferi? bz ab agente ſupioꝛi: nõ ē maioꝛ potẽª i agẽte ſupioꝛi: ſ inferioꝛi ꝗ i ſupioꝛi ſolũ: vñ ſi quicq̃d bz martellus bẽret a fabro: nõ eẽt maioꝛ potẽtia in fabro 7 martello quam i fabro ſolũ. 7 q̃cq̃d poſſet faber cũ martello: poſſet ſine martello. Et ꝓz iſtum modũ qꝛ de? ē efficiẽs ꝓmũ 7 oĩa q̃ virtutẽ habẽt ab ipo bñt: nõ ē plus ꝺ potẽtia i deo. 7 i alijs agẽtibus ꝗ i deo ſolũ: verũ qꝛ ſicut de? ē agẽs ꝓmũ: ita ē finis vltim?: 7 ſicut oĩa agẽtia bñt virtutẽ ab ipo. ita oĩa entia bñt bonitatẽ ab eo: 7 iõ ſicut ꝛcludebaꝝ ꝙ nõ erat maioꝛ virtꝰ in deo 7 i oĩbus alijs entibus ꝗ i deo ſolũ ita iferre debem?: ꝙ ñ ē maioꝛ bonitas dei 7 totius vniuerſi: ꝗ dei ſolũ: qꝺ declarare volebam? Tertia via colligiꝝ ex infinitate bonitatꝭ ipſius qꝛ de? excedit bonitatẽ creaturarũ in infinitũ: iõ bonitas dina nõ cõpaꝝ ad bonitatẽ creatã: ſicut linea ad lineã: qꝛ quelibz linea aliam lineam finitã 7 ↄ: (quia infinitã nõ ē dare) ꝓp ſui multiplicatõz excedit: ſz cõpaꝝ ad eã: ſicut linea ad pũctũ. 7 ſicut nõ ē maioꝛ linea 7 pũct?: ꝗ linea ſolũ alr̃. n. linea diuiſa i ptes eẽt maioꝛ ſeipa ꝺtinua: tñ ibi plura pũcta actualr̃ coexiſtũt: ita bonitas ꝓmi cũ bonitate creata nõ ē maioꝛ ꝗ bonitas ꝓmi. ſolũ 7 iõ ñ male dicebat plo vt habetur: ex. 10. ethi. ꝙ delectatio nõ erat ꝓ ſe bonũ: qꝛ delectatio cũ prudẽtia ē maiꝰ bonũ ꝗ delectatio ſolũ qꝺ ꝓcedit phs de ſeparato bono: Si i? bonitas creaturarũ nihil addit ad bonitatẽ: ꝓmi. ñ poſſum? ꝛcludere metha phiſicã eẽ dignioꝛẽ q̃ ē de bono increato et creato ſil: ꝗ theoª q̃ ē de bono increato ꝓncipaliꝛ ſolũ: qꝛ nõ ē de maioꝛi bono. Qꝺ aũt metha phiſica ſit ide vilioꝛ: qꝛ cõſiderat vtrũq; bonũ: ꝗ ſi ↄſideraret ꝓncipaliꝛ icreatũ bonũ ſolũ: vt thoª dupl'r declarari ꝑt. Prima via ē ex eo: ꝙ de? in theoª ꝓncipaliꝛ intẽditꝝ. Scda ē ex mõ ↄſideratiõis quã theoª ꝺ deo bz: Primũ ſic ꝺclaraꝝ: qꝛ ꝫz phz Illud qꝺ ē ꝑ ſe: 7 ꝓmo ē magis ꝗ id qꝺ ē ꝑ aliꝺ: 7 iõ i ſcdo meth. dr̃ ꝙ ignis ē maxie calidus: qꝛ ē ꝓmo calidus i gẽe calidoz: cuꝫ ꝗ theoª magis ꝓmo 7 ꝓncipaliꝛ ↄſideret ꝺ deo ꝗ metha. vt ꝓz ꝑ iã dicta: theolog? plus de deo cognoſcet ꝗ metha phiſicus: vñ tal' 7 ſi plus cognoſcet: cognoſcet tñ 7 ampli?: ratione aũt qua tñ cognoſcet cũ bonitas creaturaꝛ nihil addat ſupra bonitatẽ ꝓmi cognitio ꝺ creatur. ꝫz bonitatẽ nihil addet ſupꝫ cognitõ nẽ ꝓmi. cũ bõitas cognis ex bõitate 7 dignitate obiſumat oziginẽ ſm ꝙ h̃ de bonitate 7 dignitate locũtiſum?: ſ rõe q̃ theolog? cogſcit tñ ꝺ deo quãtũ metha phiſic? ē eque dign?: nõ obſtãte additiõe cognis creaturarũ. Rõne aũt q̃ cogſcit ampli? ē magis dign? imo quãtũcũq; illud ampli? fuerit oĩm cognitiõz habitũ creaturarũ trãſcendit: ſ de theoª q̃ ab ipa diuina ſcia ſumit formaꝫ 7 modũ dr̃e poſſumus: qꝺ phs dicit i. 12. ꝺ ipa ſcia dina: ꝙ ſi ipe de? ſciret aliq̃d ex ſe. ꝑ. ſ. 7 ꝓncipaliꝛ vileſceret: ita 7 theaª: qꝛ ꝑ ꝓncipaliꝛ ſolũ deũ ꝓ obo bz: dignioꝛ ide exiſtit: 7 ſi alia ꝓ obo ꝓncipali bꝛet: vl'i obo ꝓncipali icluderẽt ꝺ neceſſitate vileſcẽt: nihil ē ꝗ metha. ad theologiã cõparata. Scda via boc idẽ ꝺclarari ꝑt ex ipo ↄſideratiõis mõ quẽ bz theolog?: nã ↄſiderat ꝺ deo ꝫz rõis modũ: ſz ꝫz reuelatiõis formã: 7 iõ aliq̃ cogſcit de deo ad que non attingit ratio. methaphiſicus antẽ quia viam limitatam habet erinueſtigationis modo: quia ſequitur ordinem rõnis ad illa intelligenda ſeñ valebit ertẽdẽ: 7 iõ ꝺ deo paucioza cogſcet: nec tñ ꝓp boc illa q̃ i theoª ꝑ reuelatiõz bñt min? vera ſunt ꝗ que ꝑ rõis iueſtigatiõz appꝛhẽdunt imo magis: qꝛ vñr i maioꝛi lumine: vt i lumine icreato: ꝓz iꝝ ꝙ theoª nõ ē idignioꝛ metha. qꝛ ē ꝺ deo ꝓncipaliꝛ: cũ illa ſit de ente: imo ē magis digna. Ad ꝓmũ dr̃: ꝙ ſcire ꝙ cauz ē magis ſcire: inquãtũ ea q̃ ꝙ cauz cognoſcũtur verioꝛi mõ ſciunt: nõ tñ ꝓp h̃ ē magis ſcire ꝙ cauz ꝗ ſcire ꝙ reuelatiõz: qꝛ ſ appꝛhẽdẽdo cãm poſſem? errare: reuelatio aũt. (ſi dina ſit) falli nõ pot vl' poſſumus dicere ꝙ ille modus nõ ē vlr ver?: qꝛ ſi ſic eẽt cognitio ꝓncipioꝛũ nõ eſſet adeo nobilis vt cognitio cõ

clusiõnũ: cui⁹ ȝriñ dicit phs. 1. poñ er. vñ ſic cognitio ꝓncipioꝝ q̃ ſt ſolũ nõ i lumie i itellect⁹ agent excellit cognitionẽ ꝯclusionũ ſicut cognitio eoꝝ q̃ dñr in ſacra pagina excellit oẽm aliã cognitiõȝ a nobis habitã: cum lumẽ dinȝ in quo talia nota ſunt lumẽ rõis excedat. Ad ſcõm dõ. q̃ totũ vniuerſuȝ t de⁹ nõ ẽ maius bonũ q̃ de⁹ ſolũ imo cõſiderare de vtroq; ꝓncipalr: nõ ẽ tãte dignitat: ſicut ꝯſiderare ꝓncipalr de deo ſolũ. Ad tertiũ: dõ q̃ ſi cognitio quã hȝ me thaphiſic⁹ ẽ nobis magis ꝓportionata nãlr: nõ eſt nobis magis ꝓportiõata ſupaddita gr̃a: Vel poſſum⁹ dicẽ: q̃ argumẽtũ nõ arguit ipfectiõȝ ſcie: nec idignitatẽ: ſed arguit infirmitatẽ nr̃am.

Queſtio. 6

Ertio querit̃ ȝ vnitate iſti⁹: t vr̃ q̃ nõ ſit vna: nã iſta ſcia determinat de creatore t creatura: tũc arguo: aut ſm ꝯſiderationes diuerſas: ſi ſm diuerſas habeo intẽtũ: q2 nõ erit vna: cuȝ ex diuerſitate rõis bẽat eẽ diuerſitas in ſcia: ſi aũt ſub vna rõne. contra: q̃ ſub vna rõne ꝯſiderant̃ non aliã cognitiõȝ efficit vnũ q̃ aliud: vel indiſtincte accipiũt̃: nõ igit̃ ꝓ theologiã poterim⁹ cognoſcere deũ eẽ diſtinctũ a reb⁹ creat: qõ falſuȝ ẽ. Preterea: ſm comẽtatorẽ i. 4. metb. de eq̃uocis ñ ꝓt eẽ ſcia vna: ꝙ hȝ eñ deȝ: in de ſẽa oꝝbis: q̃ bñt eẽ in ſupceleſtib⁹ t inferioribꝫ ſũt mõ eq̃uoco: cũ magis diſtẽt creator t creatura q̃ qõlibȝ coꝝp⁹ a qualibȝ corpore: imo q̃ ſpiritus a corpore vt dic̃ hugo. i comẽto ſup angelica hierar. quicq̃d g̃ de deo t creatur̃ dr̃ totũ equiuoce dicẽt: g̃ nõ erit vna de eis ſcia. Preterea hȝ phm i. 1. poſter. ſcia vna ẽ vni⁹ gñis ſbi: ꝙ corruptibile t incorruptibile differũt plus q̃ gen⁹. vt dr̃ in. 10. metb. oẽ aũt creatũ ad deũ cõparatũ corruptibile dr̃ ſm Aug. nõ ſ⁹ de creato t increato erit vna ſcia: cũ differãt plus q̃ gen⁹

In cõtrariũ eſt: q2 q̃ nõ eſt ſcia vna nõ ẽ ſcia: quia ꝓ idẽ bȝ aliq̃d eẽ t vnũ eẽ: vt ſcribit̃ in. 4. metb. ſed theo⁹ eſt ſcia vt patebit: ergo ẽ vna Rño. dõ. q̃ oꝝ nos ocẽdẽ theologiã eẽ vnã ſciam: q2 alr nõ eẽt ſcia q2 ſm phm in libro elenchorũ eadẽ ẽ rõ boĩs t vni⁹ bominis: pari rõne eadẽ ẽ rõ ſcie t vni⁹ ſcie: q̃ ꝙ nõ eſt vna ſcia nõ ẽ ſcia: modus tñ vnitat̃ aſſignare nõ ẽ facile Et ſunt diuerſe opiniones de aſſignatiõe vnitat̃ hui⁹. Nã quidã diſtinguũt triplicẽ vnitatẽ. vnitatẽ vocis tñ. t nõ rei nec rõis: vnitatẽ vocis t rei. t ñ rõis: vnitatẽ vocis t rei t rõis: oñdũt ãt q̃ vnitas vocis tñ bȝ eẽ in eq̃uoco: vnitas vocis t rei ẽ vnitas analogie. nã ſicut eq̃uocũ bȝ vnitatẽ vocis ſolũ: ita analogũ bȝ vnitatẽ vocis t rei. ſic apparet i ente. Nã ens ꝑdicat̃ de oib⁹ ꝯtent̃ ſubillo ſm vnã vocẽ. Item dicit vnã rẽ extñtẽ i oibus entib⁹: nã entitas reſeruat̃ i ſingul⁹ entib⁹. iſtã tñ rẽ nõ dic̃ hȝ rõeȝ vnã. Nã ly entitas repiat̃ i ſba t accidẽtẽ: nõ tñ ſm vnã rõnẽ repit̃ in eis. Unitas aũt vniuoci vnitas ẽ vocis rei t rõnis. Nã bõ q̃ predicat̃ vniuoce de ſuis inferioribꝫ: ꝑdicat̃ de eis hȝ vnũ nomẽ t hȝ vnã rẽ: q2 vna nã bũana repit̃ i oib⁹ boĩb⁹ t hȝ vnã rõeȝ: q2 nã bũana ſm rõnem vnã ab oĩb⁹ indiduis ẽ pticipata. Iſta triplici diſtiõe vnitat̃ ꝓmiſſa: rñdet̃ ad. q. q̃ vnitas eq̃uoci ipedit gen⁹ ſbicibile t gen⁹ ꝑdicabile. Unitas analogi. ly ipediat gen⁹ ꝑdicabile: q2 ens nõ ẽ gen⁹: vt ꝓbat̃ i. 3. metb. ñ tñ ipedit vnitatẽ gñis ſbicibil: q2 ens ꝓt eẽ ſbȝ i aliq̃ ſcia: vt i metb. vnitas aũt vniuoci: nec ipedit gen⁹ ſbicibile: nec gen⁹ ꝑdicabile. Hoc viſo hȝ põneȝ iſtã pȝ ſolo. q. q2 ly creatura t creator ñ poſſint eẽ vnũ vnitate vniuoci: ſt tñ vnũ vnitate analogie: t q2 tal⁹ vnitas: ly ipediat gen⁹ ꝑdicabile nõ ipedit gen⁹ ſbicibile: ideo poterit eẽ vna ſcia de vtriſq;. Sed illud dupl⁹ deficit. Primo q2 diſtinctio non eſt bona. nã nõ eſt verum q̃ vnitas analogie ſit vnitas vniꝰ rei vel nature reperte in omnibus analogatis ſicut videm⁹ ſanũ ꝑdicari analogice de cibo: t aliali Nã aũt ſanitat̃ ſolũ ẽ in ali: t nõ i cibo: ſed ẽ vnitas vnius rei: cui alia attribuũt̃: vñ t i. 4. metb. vnitas analogie dr̃ vnitas attributiõis. Scõdo ꝙficit: q2 diſtinctio nõ ẽ ad ꝓpoſitũ: q2 illa ſcia ẽ vna vnitate analogie: cui⁹ ſubiectũ ẽ analogũ: deus aũt ipe q̃ eo mõ vt dixim⁹ in iſta ſcia ẽ ſbm: ẽ vnũ aliq̃d nõ anologuȝ: Propt̃ hoc ẽ alius modus dicẽdi: q̃ vnitas theo⁹ ẽ vnitas luminis. nã ex vnitate luminis dini. ſcia iſta vnitatẽ trahit: nã vt hituȝ ẽ. theo⁹ ẽ ſcia inſpirata t p reuelatiõȝ hita: t q2 vnũ lumẽ ẽ a quo originalr fit ois talis reuelatio theo⁹ ſcia vna dr̃. Iſte aũt modus: lȝ videat̃ ꝓmo ſubtiliorꝫ: nõ ẽ bonus tñ: nã nos videm⁹ i ſcia duplicẽ actualitatẽ: vnã ex lumine: aliam ex ꝓncipali obiecto ſicut apparet in ſciẽtijs humanis: nã lumẽ itellect⁹ agent̃ prebet quãdã actualitatẽ ſingulis ſcibilib⁹: t per ꝯſ ſingul ſciẽtijs. ẽ. n. illud lumẽ q̃ ẽ oia facere: aliã actualitatẽ recipit ſcientiã ex obiecto ꝓncipali: Nã cũ p idez aliq̃ ſortiatur ſpẽz t actualitatẽ: cũ ſcia trahat ſpẽz ex ꝓncipali obo. trahit t actualitatem ab eo. Iſta duplex actualitas ſic differt vt ſupius inuebat̃: q2 actualitas luminis ẽ quid gñale: vñ vnuȝ lumẽ intellect⁹ agentis ſufficit ad dandã actualitatẽ oibus ſciẽtijs humanis: ꝙ ex actualitate ſbi ꝯſequit̃ ſcia ſpãlez vnitatẽ: vñ ſectant̃ ſcie quẽadmodũ t res de quib⁹ ſunt ſcie: non quẽadmodũ t lumina quib⁹ ũituntur̃: t ſicut lumẽ intellect⁹ agent̃ cõparat̃ ad ſciaȝ humanã: ita lumẽ diuinũ ſuo mõ cõparat̃ ad theologiã: t ſicut vnitas luminis intellect⁹ agent̃ cõpatit̃ ſecũ diuerſitatẽ ſpecificã humane ſcie. ita vnitas luminis diuini poſſet compati ſecũ diuerſitatem ſpecificam theolo⁹ imo multo magis: q2 plus excellit lumẽ diuũ theologiã nr̃am q̃ faciat lumẽ intellect⁹ agent̃ ſciaȝ acquiſitaȝ. Et iõ oꝝ cãȝ aliã aſſignare: Propter hoc illi idẽ q̃ prius vnitatẽ theo⁹ attribuere videbant̃ vnitati luminis poſt modũ attribuerũt eã vnitati rõis: dñres q̃ iõ theo⁹ vna eſt: q2 omnia q̃ introducũt̃ in ea ſub vna rõne formali obiecti cõprehẽdũt̃. Hȝ ſic dicendo petũt: q̃ ẽ in ꝓncipio: nã de hoc ẽ queſtio: quõ poſſunt in vna ſcia oia ſub vna rõne vniri: ita q̃ ſi eẽt alia ſcia in eo dẽ gñe ſupflueret: t iõ ſupponere vnitatẽ rõis ẽ idez q̃ ſupponẽ vnitatẽ ſcie: t cũ ꝓbat̃ vnitas ſcie ꝓvnitatẽ rõis: vnitas ꝓ vnitatem ꝓbat̃: t q̃ in ꝓm⁹ petit̃. Iõ dõ. ẽ alr: q̃ ſpẽs p q̃s cognoſcit bõ differũt a ſpẽbus p q̃s cognoſcũt ſẽe ſepate: q2 ſpẽs bũane ſũt abſtracte a ſenſibilib⁹ t ducũt i cognitiõez rei vniuerſalis ſolũ directe t per ſe: t iõ p ſpẽm hois nõ ducimur i cognitiõez eoꝝ q̃ cõpetũt ſorti: q2 ſortes: nec p ſpẽm animalis cognoſcim⁹ q̃ cõueniũt hoi: q2 bõ: t in eo dẽ gñe habemus diuerſas ſpẽs. ſbe aũt ſeparate per ſpẽs vles põt duci in cognitiõez oiuȝ eoꝝ q̃ ſub illo vli cõtinent̃: t iõ eſſe poſſet: q̃ aliqua ſba ſeparata cognoſcens p ſpẽz animalis nõ indigeret hr̃e ſpẽz capze vl aſini: q2 p illam ſpẽm poſſet conſiderare q̃ in eẽnt ſpẽbus animalis inquantũ tales abſq; ſpẽbus ſpẽrũ: t q2 ſcia humana ſequit̃ modũ humanũ. Si habem⁹ ſciaȝ cõem nõ ſupfluunt ſcie ſpeales: ſicut ſi hẽmus ſpẽz gñis ñ ſupfluit ſpes ſpẽi: t iõ q2 per methaphiſicã q̃ cõſiderat de ente in eo q̃ ens ñ poſſem⁹ cognoſcere qui inſunt corpori mobili in eo q̃ mobile nõ ſupfluit nãlis phia: ꝙ ſi per ſciaȝ methapiſice vl p quãcũq; aliã ſciaȝ humanã poſſem⁹ ſcire q̃ inſunt ſbiecti ſingul ſciarũ hȝ rõȝ ꝓpriã t cõez: ñ eẽt niſi vna ſcia bũana ſm vnũȝ gen⁹: t q2 vt habitũ eſt p theologiam q̃ ſequit̃ modũ diuine ſapie hũs. poſſo ꝓncipali deũ poſſum⁹ ꝯ ſingulis reb⁹ cõſiderare ſb. ꝓpter hoc: t iõ in gñe ſciarũ intẽtiũ lumi diuino ñ oꝝ eẽ niſi vna ſcientia: q2 alie ſuperfluerent: ſicut nec i genere ſcientiarum innitentium lumini rationis eſſet niſi

vna scia si per eã de singulis ſm rõnẽ ꝓpriã ꝓsidera re possemus: ⁊ ita pz: q scia ista ẽ vna ex vnitate ob iecti: ⁊ quare vnitas obi sufficit ad diuersitatẽ tm̃.

Ad primũ dicẽdũ: q ꝓsiderare ſm rõnem vnam põt intelligi dupliꝛ: vel ſm rõnez vnã formalẽ vl̃ mã lem: sufficit aũt diuersa rõ mãlis ad hoc q obiecta distincte cognoscãt. Si quereꝛeꝛ vtrũ albũ vel nigrũ videanꝫ sub vna rõne vel sub diuersis. rñdereꝛ: q sub vna rõne formali potẽtie. Maz q̃ q̃d videt vi sus: videt sub rõne colorꝭ ⁊ lucidi: q̃z a tali rõe potẽª visiua ẽ vna potẽtia: nõ tm̃ videnꝫ sub vna spẽ nec sb vna rõe mãli q̃ diuersa rõ mãlis: q̃z distincta faẽ cogni tionẽ eorũ q̃ cõsideranꝫ i scia inquãtũ huiõi formal dici põt. Ad̃ notãdũ: q sicut ẽ in potẽtia p cõpara tionẽ ad potẽtiã: q̃z idez qõ facit dẽz mãlez respe ctu vnius: facit dẽz formalẽ respectu alterius: siẽ sapoꝛ ⁊ coloꝛ que sunt dẽie mãles respectu sensus co munis: sunt formales respectu particulariũ sensuũ sicut ẽ in obiectꝰ respectu potẽtie. Maz q̃ sunt dẽie formales ex pte obi: vt oba distincte cognoscãt: sunt mãles ex pte potẽtie: q̃z vna potẽtia ea distincte co gnoscit: vt pz i albo ⁊ nigro respectu visus. Et sicut ẽ in sensu: ita suo mõ ẽ i scia: ſm q ad pẽs spectat Mã vna ⁊ eadẽ scia sub vna rõne formali scie: p di uersas tm̃ rõnes mãles: formales tm̃ quãtũ ad distin ctã cognitionẽ obiectoꝝ poterit diuersa oba cogno scere: ⁊ ita pz: q̃uo theoª sub vna rõne: ⁊ q̃uo sub di uersis cognoscit deũ ⁊ creaturã: ⁊ quecũq; alia oba diuersa: Ad scõz dõ. q nõ ẽ vera equiuocatio inꝫ deũ ⁊ creaturas: ꝛz ibi sit magna analogia: vl̃ possu mꝰ dicere: q scia bz vnitatẽ ex obiecto pncipali: nõ ẽ aũt obm pncipale in theoª deꝰ ⁊ creatura: sed deꝰ solũ. Et p hoc pz solutio ad tertiũ: q̃z nõ oz deũ ⁊ cre aturã vniri in vno gñe ad hoc q theoª sit vna: tm̃ au ctoꝛitas phi nõ multũ cogit: q̃z ibi cũ dicit coꝛruptibi le ⁊ incoꝛruptibile differũt gñe: loquit de gñe pdica bili ñ de subicibili. Si aũt diceꝛeꝛ: q apoꝛteret deũ habere ptes ⁊ passiones: ad hoc q scia ex eo bẽret vnitatẽ dõ. q nõ oz vt patuit: tm̃ deꝰ ẽ ibi loco sbi: tri nitas ẽ ibi loco ptiũ: attributa eẽntialia se bñt vt pas siões sbi: ⁊ notionalia vt ꝓprietates ptiũ vt liceat ſm methaphoꝛã loqui: q̃z in ista adaptatione ẽ simi litudo modica: dissimilitudo multa.

Quẽstio. 7

Uarto queriꝫ vtrũ sit aliqua scia necessa ria preꝫ phisicas disciplinas. Et vr̃ q nõ: q̃z secanꝫ scie quẽadmodũ ⁊ res: sed de oi bus rebꝰ determinãt phisice disciplineꝫ g nulla alia scia est necessaria. Preterea. oĩs scia vl̃ est cõis: vel spãlis: si igiꝫ alia scia a phisicis disci plinis ẽ necessaria: illa vel erit cõis vl̃ spãlis: cõis ñ: q̃z nõ ẽ dare plures scias cões. cum igiꝫ habeamus methaphisicã nõ idigemª alia: spãlis nõ: q̃z de parti bus entis sufficienꝫ determinãt spãles scie: si g nec gñalẽ nec spãlẽ ẽ dare põt phisicas disciplinas: g nul la. Incõtrariũ ẽ q̃z supfluũ ⁊ inane dr̃ aliq̃d ex eo q nõ attingit debitũ finẽ. sed theoª maxime attigit debitũ finẽ vt patuit: g ẽ marie necessaria Rño dõ. q ars necessaria dr̃ triplr̃: vno mõ q̃n bz eẽ ad supplendã indigẽtiã coꝛpoꝛalẽ ⁊ sic necessariũ diui dit ẽt cõtra artes pp modus sciẽdi inuẽtas: ⁊ de il lo mõ necessariũ loquit pbs. i metb. d. q alie artes reperte sunt pp necessariũ. Alie pp modũ sciendi si ue pp introductionẽ: ⁊ hmõi necessarie solũ sunt artes mechanice. Alio mõ dr̃ ars necessaria: q̃n ẽ pp aliũ finẽ extrisecũ ⁊ sic necessariũ diuidit õ bonoꝛabile: ⁊ q̃z inꝫ scias humanas sola methaphisica nõ oꝛdi natꝫ ad alã sciam: oẽs aũt alie oꝛdinãtꝫ ad ipaz: sola methaphisica ẽ bonoꝛabilis pncipalr̃ loquẽdo: alie aũt possunt dici necessarie aliquo mõ. vñ ⁊ in. i. me tba. scribit q oẽs scie sunt necessarioꝛes methaphi ca nobilioꝛ aũt sine bonoꝛabilioꝛ nulla. Tertio mõ dicit scia vel ars necessaria: q̃n ea q̃ determinanꝫ i illa eo mõ quo cognoscunt ibi nõ cognoscunt in alia: ⁊ sic quelibz scia dicit necessaria. q̃z aliqua possim cognoscere p vnã sciaz: q̃ nõ possim cognoscere p ali az: ⁊ illud necessariũ diuidit õ supfluũ: ⁊ scia ẽ necessaria illo mõ q̃ nõ supfluit. Hoc viso possum rñdeꝛ ad q̃stionẽ p distinctiõez. Mã ſm pmũ necessitatis modũ scia ista nullo mõ ẽ necessaria. Mã ſm illum modũ solũ mechanice necesse erãt. ſm aũt ſm necessitatẽ modũ ẽt theoª nõ ẽ necessaria. Mã necessariũ illo mõ ẽ: q̃ nõ bz finẽ itra se. ⁊ q̃z vt patuit: oẽs scie buic famulãtꝫ ⁊ ad hãc oꝛdinãtꝫ illa aũt nõ oꝛdinanꝫ ad alias humanas scias inꝫ scias q̃ cõpetunt viato ri ista sola ẽ bonoꝛabil ⁊ alie sũt necessarie: Sed̃z ter tiũ necessitatẽ modũ ista scia dr̃ necessaria: q̃z nõ supfluit: ⁊ sic pz: q ſm illum triplicẽ necessitatẽ modum tria gña sciarũ oꝛdinãtꝫ ad inuicez. Mã tertius mo dus necessitatis includit in pmo ⁊ in scõo. nã ⁊ q̃ supplẽt indigẽtiã coꝛpoꝛalẽ: ⁊ q̃ oꝛdinãtꝫ ad aliũ finẽ eꝛ se: ñ supfluũt. Scõs aũt includit in pmo: q̃z q̃ supplẽt indigẽtiã coꝛpoꝛalẽ ad exterioꝛẽ finẽ oꝛdinant. Et ſm istũ modũ dicẽ possum: q mechanice. sũt necessarie triplici necessitatis mõ: speculatiue aũt ab boie, nẽte duplici: theoª aũt p inspiratiõez bita: vno solo mõ necessaria dr̃: q̃z nõ supfluit. Qõ aũt nõ supfluit triplex cã assignari ꝓsuevit: vna q̃z ⁊ si scie pbozz õ terminat de oi ente: tm̃ boc ẽ cũ ãmixtiõe errozũ. vñ dr̃ in cometo bug. sup an. bieꝛ q phi errauerunt: q̃z nõ habuerũt lumẽ gratie ⁊ fidei christiane. Jõ. ne cesse fuit tradi sciaz ab oi errois cõtagio absolutã. Se cũda cãbus ponit: q̃z finis nr̃ deꝰ ẽ: ⁊ ſm q scribit in p̃etb. cognitio tm̃ s ad vitã magnũ habet incre mẽtũ: quãamodũ sagitatoꝛes signũ bñtes magis vti q̃ adipiscemur q̃ oz: iõ necessariũ fuit q propone reꝛ nobis cognitio dei vt magis finẽ nostrũ adipisci possem: Tertia dicit ꝓportio nostra ad finẽ cõse quẽdũ: q̃z maxime tm̃us ꝓportionabiles sic cõsecꝰ finẽ vt p fidẽ ⁊ p sacram paginã nobis ponit q̃s ali quo alto mõ. ⁊ iõ fides ⁊ sacra pagina necessaria sũt Sz in istis cãis ꝓsideraꝛ solũ q̃ ẽ p accidẽs: ⁊ dimit tit q̃ ẽ p se: q̃z q̃ ẽ de ipa scia in se: vtrũ supfluat vl̃ sit necessaria: nõ ẽ q̃ de ipa in cõparatõe ad nos vel ad tradentes sciaz. nã ſm phm. 6. metb. mõi eẽntia les philosophie sunt tres. ⁊ si aliꝰ assignareꝫ eẽt sup fluus: ⁊ tm̃ alio mõ possz tradi philosophia: q̃s fit tra dita: ⁊ nobis magis ꝓportionato: ß tm̃ mõi eẽntia les nõ possunt plificari: igiꝫ modus q̃ sumit p cõpa ratõnẽ ad tradẽtes vl̃ susciꝓentes ẽ accidẽtalis scie: ſz igiꝫ talẽ modũ assignar supfluitatẽ ⁊ necessitatẽ ẽ ꝓsiderare q̃ ẽ p accidẽs. Et iõ dõ. ẽ aliꝫ: q ex boc p se loquẽdo ñ dr̃ scia supflua: si tradat cognitiõez ali quoꝝ q̃ nõ possent cognoscꝰ p alias scias. ⁊ q̃z dictũ ẽ p theologiã cognoscim deꝰ de deo ea ad q̃ cognoscẽda alie scie se nõ possunt extẽdere. iõ tãto magis ẽ necessaria scia ista ⁊ minꝰ supfluit: q̃s alie: quãto cognitio quã tradit nobis de deo superexcellit quicq̃d alie tra diderũt. Ad primũ dõ. q si de oibus rebꝰ tractãt sc̃e humane: tm̃ q̃z nõ oẽm cognitiõz rerũ de oibus rebꝰ tribuũt: imo aliquã cognitiõz rerũ tradidit ista quã nõ tradũt alie: iõ ista ñ supfluit: siẽ nec scie pticu lares supfluũt: ꝛz methaphisica õ oibꝰ ꝓsideret. Ad scõm. dõ. q spãles scie nõ sufficiẽt determinãt õ pti bus entꝫ accipiẽdo ptẽ entꝫ quicq̃d bz eẽ distinctũ ab alijs entibꝰ: nã de deo nõ ꝓsideraꝫ scie spãles. q si di ceꝛeꝫ õ eo ꝓsideraꝫ methaphisica ñ pp boc supfluit theoª: q̃z aliquã cognitiõz tradit theoª quaz methaphisica tradere nõ põt.

Quẽstio. 8

Uẽsto õ cã mãli sacre doctrie: restat q̃re õ cã formali: forma aũt dat eẽ rei Jtez

modus agẽdi ad formã reducit ex mõ aũt agẽdi certitudo in scia habet eẽ: igit quantũ ad causam formalẽ duo dubitare poterim⁹. Primo ex eo: q forma dat eẽ. ꝛ ꝑm hoc quereꝛmus quid sit sacra pagina. vtrũ sit sapia vel scia. Quãtũ ad scõz vt quãtũ ad modũ agendi quereꝛmus: vtrũ habeat modũ certitudinẽ alijs scientijs vel incertitudinem.

Ꝺ ꝑmuz sic ꝓcedit. videt q sacra pagina non sit sapia. q2 vt scribit. 1. metb. sapiẽt est ordinare. sed tũc scia sciaz ordinat qñ tradit ei ꝓncipia per que regulat. hoc nõ facit theo⁹ alteri scie: ꝯ ꝛc.

Preterea: ordo: habet eẽ ex eo: q multa reducũt ad vnũ: ꝛ ꝓp hoc in oi genere est dare vnuz aliquid ad qđ oia reducũt: vñ ꝛ dioni. dicit. 13. de di. no. q semp multitudo est particips vno. illud aũt vnum ad qđ reducũt scie meret nomẽ sapiẽt: nõ igit erit nisi vnũ qđ meret tale nomẽ: sz methaphisic⁹ dr sapiẽs. vt ꝓbat ꝑh⁹. 1. metb. igit theologus nõ dicet sapiens Jn cõtrariũ ẽ: q sapiẽs ẽ i vnoquoq; gne qui cõsiderat supꝛemũ in illo gne. sed cum semp de ente sit scia: q2 ꝝm nõ scit: q2 nõ est: vt vr. 1. poste. cũ ꝓsideret theo⁹ supꝛmũ in gne entiũ erit potissime sapia in gne sciaruz. Ulterius videt q nõ debeat dici scia: quia ꝝm Aug. 14. de tri. c. 1. sapientia contra scientiam. si igitur theologia est sapientia non erit scientia. Preterea: scribit. 1. posterioꝛũ. q demonstratio est sills appotetiton. i. faciens scire ꝛ ibi dr dicitur: q scire ẽ per demõstrationẽ: cũ igit ista scia nõ demõstret nõ merebit nomẽ sciẽtie. Jncõtrariũ ẽ: q ꝝm Aug. 14. de tri. c. 1. n õ quicq̃d põt sciri ab hoie huic scie tribuit: sed soluz id de quo est fides. igit theologia appellat sciaz. Preterea: ibidem dr: q scire quemadmodũ pũs opituleꝛ ꝛ õ impios defendat: ꝓꝛio vocabulo apls vr sciam appellare: cũ igit illud habeat fieri per theologiã: nõ solũ theo⁹ ẽ scia: sed ꝓꝛie dr scia. Rño: dõ. q anteq̃ soluam⁹ questionẽ videam⁹ vtrũ spectet ad nos disputare de sapia. q2 si ad nos hoc nõ ꝑtinet: tũc supꝛuacue queriť. Propter hoc notãdũ: q Aug. dubitationẽ movet. 14. de tri. c. 1. ꝛ est rõ dubitationis ibidez: q2 de sapia disputare: vt vr nõ ẽ nisi sapientũ: ꝛ nisi nos ꝓꝛoiteamur sapiẽtes ipudẽs vr nr̃a dispntatio õ sapia: si aũt ꝓfitemur nos sapiẽtes errenur exemplo Pittagore qui cũ nõ ausus fuisset se sapiẽtẽ ꝓfiteri ꝑh⁹ potius. i. amatoꝛẽ sapie se eẽ Rñdit: ꝛ sic deiceps post modũ fuit alij ꝑhi noiati. Si igit. ꝑhi vitãtes arrogãtiã se nõ ꝓfitebãt sapiẽtes: nec nos debem⁹ hoc ꝓfiteri: ꝛ iõ si solum sapiẽtes disputare tales questiões possũt de sapia talẽ questiõez introducere: eẽt supuacuũ. vt dicebat. Sed ꝝm Aug. ibi dẽ etiã dilectoꝛes sapie possunt de sapia disputar. ꝛ iõ no quasi sapiẽtes: sz vt sapiaz desiderãtes: solnmus ad q̃stiõz duplici distinctiõe ꝑmissa. Pria distinctio ẽ: q sapiẽtia ꝓprie accepta distiguit õ sciaz largetũ sumptam: ꝛ sapia põt dici scia: ꝛ scia sapia vñ Aug. 13. de tri. c. penul. nec ista duo sic accipiam⁹ s. sapiaz ꝛ sciaz. q. ñ liceat dr: vl istã sapiaz q̃ ẽ i reb⁹ humanis: vel illã sciaz q̃ in diuinis loquẽdo. n. latiore ꝺsuetudie vtraq; sapia vtraq; scia dici põt. Et ista verba referũt ꝝm q sumit sapia cõiter: ꝝm aũt q sumit ꝓprie: sic distinguit a scia: vñ dicit ibidez nullo mõ cũ scriptũ eẽt apud aplm. Alij dat sermo sapientie alij sermo scie nisi ꝛ ꝓprie singulis rõnib⁹ hic singula notarẽt: si ꝯ cõiter accipiantur hec nomina: questio nõ bz locũ: sed si accipiant ꝓprie: ꝛc. scia est cognitio rerũ humanarũ: sapia ẽ diuinaruz vt dicit 14. de tri. c. 1. ꝛ. 13. c. 19. ꝛ ꝝm istũ modũ sola theolo⁹ ꝓꝛprie est sapia. Nam ꝛ si alie scie sunt de diuinis sunt tñ de his mõ humano: ꝛ iõ nõ ꝓꝛprie de diuinis sunt. Jsta aũt ẽ de diuinis mõ diuino: q2 deus reuelauit nobis. Preterea alie scie vel nõ cõsiderant ꝺ deo vt scie ꝑticulares vl si ꝓsiderẽt ñ ꝓsiderãt ꝺ eo vt de obiecto ꝓmo ꝛ ꝓncipali ꝛ per oẽm modũ vt metha. theo⁹ aũt de deo ꝓsiderat mõ ꝓncipali: ꝛ ꝓmo simplr ꝛ per oẽm modũ: ꝛ ita directe ipsa sola debz dici sapia: sed ad istã veritatez testimoniũ eoꝝ qui ꝝm modũ rõnis ex sensibilibus accepte locuti sunt habeam⁹. Sciẽdũ q in. 1. meta. tangit. 6. ꝺditões sapiẽtis q̃ maxime theologo cõpetunt. Prima ẽ qꝺ sapient ẽ scire oia. Scõo difficilia. Tertio q sciat ea certe. Quarto ꝓsiderat eãs cãruz. Quinto q sit sui gratia. Sexto q ordinet ꝛ nõ ordinet: q2 sapient ẽ ordinare ꝛ ñ ordinari. vt ibidẽ dr: hec oia theo⁹ competunt. nã vt dictũ est: theo⁹ nõ solũ in vl: sed ẽt dicte põt de reb⁹ cognitionẽ bere: ꝛ iõ eius ẽ scire oia

Preterea. illius scie ẽ scire oia q̃ oib⁹ scientijs in suz obsequiũ vtit: hmõi aũt ẽ theo⁹ vt patuit: ꝓp qđ ꝓma cõditio sibi cõpetit. Scõo illa scia ẽ de difficilib⁹. q2 ad ea que sunt manifestissima in nã se bz ocul⁹ noster sicut oculus noctue ad lucẽ dici: huius autez manifestissimũ in nã ẽ ipse de⁹: q2 si oẽ vnuz sibi ipsi manifestũ ẽ: vt scribit. 1. ꝓpuz: sũme verũ manifestissimũ erit: ꝺ deo: igit tractare ꝺ quo tractat theologus difficillimũ ẽ. Tertio theo⁹ ẽ certissima: sed quo hoc sit: infra patebit. Quarto cõsiderat cãs cãrum. Nam sicut calidus ignis ẽ cã oium calidoꝝ ita ꝓmũ verũ ẽ cã olum veroꝝ. vt dicit. 2. metha. Et q2 ista ꝓsiderat ꝓmũ verũ. qꝺ ẽ cã oꝝ veri. cãm cãrum ꝓsiderat. Quinto: ẽ sui gratia. Nã illa scia ẽ sui gratia q̃ nõ ordinat ad aliq̃d extra: ꝛ cui⁹ cognitio nõ ordinat ad aliã cognitionẽ: ꝛ q2 inter scias humanas: cognitõ oĩuz eoꝝ ordinat ad istã: ista aũt nõ ordinat ad aliã sciam nobis possibilẽ in via inter scias viatoꝝ ista sola ẽ sui gra ꝛ libera. Sexto oẽs scie ordinant ad istã. Nã cõparatio buius ad alias ẽ sicut militar ad frenifactiuã: vel medicinalis ad pigmẽtariã q̃ ordinat: et ñ ordinat: ꝛ sic patet: q ex oibus dict in hãc sciam cadit questiõ nomẽ: bene igit dicit eccl. 6. sapia. n. ꝝm nomẽ ẽ illi⁹ ꝛ nõ multi ẽ manifesta. Ulsa ꝓma distinctiõe ex pte sapie ꝛ scie. Et patefacto ꝝm eã: qũo hec doctrina dicitur sapia: ꝛ qũo scia: videnda ẽ scda distinctio eoꝝ q̃ hic ꝓsiderantur: q2 aliq̃ hic cõsiderãtur ꝓncipaliť vt diuina. ꝛ sic dicit sapia: aliq̃ ex cõsequeti: vt humana: ꝛ sic põt dici scia. Et ita patet: q quãtũ ad ꝓmũ modũ dimidẽ di accipiẽdo cõit sapiaz ꝛ sciaz: ista doctrina scia dicitur. Sed accipiẽdo ꝓprie solũ sapia nũcupatur Scõz aũt scõz modũ dimidendi quãtũ ad ea que hic ꝓncipaliť ꝓsiderãtur: sapia dici debet quãtũ ad alia sc, a dici põt. Ad primũ dicẽdũ: qꝺ nõ semp sapiens debet tradere ꝓncipiũ alijs: sed solum vti eis in suũ obsequiũ ꝝm: q oñsum fuit cum disputatum fuit de ordine bu⁹ scie ad alias: ꝛ hoc maxie facit theologus. Ad scm dꝺ. q licet methaphisicus sit ille vnus sapiens in genere sciarum humanarum. ñ est tñ sapies simplr: quia theolog⁹ tãto eo sapientioꝝ est quãto de deo ꝓfundius pscrutatur. ꝛ nõ est incõueniẽs multitudinẽ reduci ad multa vna. si vnum illoꝝ vnoꝝ ad aliud ordinatur: scie aũt humane ordinãtur ad methaphisicam ꝛ theologiã: quia methaphisica etiã ad theologiã ordinatur. Ad ꝑmã aũt qđ obicit q nõ sit scia: dicẽdũ q nõ ẽ scia ꝓprie accepta: sed cõiter vel nõ ẽ scia quantũm ad id qđ ꝓncipaliter cõsideratur in ea. Sed solũ quãtũ ad id qđ ꝓsideratur ex cõsequenti. ꝛ ꝓ hoc patet solutio ad dictum Aug. qui videtur velle theologiam ꝓprie sciam esse. Ad aliud dicendum q scia ista demonstrat nõ vt geometria ẽ vt perspectiua suppositis. s. articulis fidei. ꝛ q2 artes etiã que sic ꝓcedũt scie dici possunt. hec scia dici debet.

Questio. 9

Ostea quēritur de certitudine huius. Et vr̄ q̄ ista scia nō sit certior alijs. q2 vt dicit cōmētator sup. 1. meth. demōstrationes mathematice sunt in p̄ ordine certitudinis: g̃ ꝛc. Prēterea: ista sapia ē: ꝛ methafisica sapiētia ē: cū ñ differāt in eo q̄ sūt sapia: oz eas differre quātū ad modū p̄cedendi. sed illa p̄cedit mō certissimo: vt dr̄ p̄ meth:: g̃ nō ista. Prēterea: quāto alia magis cōspicim⁹: tāto de eis magis certi sum⁹. Sed ea q̄ determinat alie scie magis cōspicim⁹: cū determinēt p viā rōnis sumēdo initiū ex sensu: igitur de eis magis certi sumus. Incōtrariū ē: q2 ꝑm Aug. rps de eternis nob exhibz ifallibilē veritatē: sicut scribit. 13. de tri. c. pennl. Sed ex hoc aliq̄d ē certū inquātū ē vez ꝛ infallibile: hmōi aūt ēq̄ br̄ p theologiā: g̃ ꝛc. Prēterea: illud i quo magis errat ē min⁹ certū: vñ ꝛ in. 4. metha. illud p̄ncipiū de quo libet affirmatio, pbat ee firmissimū ꝛ certissimū: q2 circa illō min⁹ errat. Sed phi in tradēdo suas scias erraverūt ꝛ nō theologi: vt pz p̄ hugo. in p̄ncipio comēti sui sne ag̃elice hier. g̃ ꝛc. Rño: dō. q̄ certitudo in scia triplr pōt accipi: Primo ex ipsis reb⁹ de q̄ bus ꝑsiderat. Secōo ex lumine cui inititr. Tertio ex ꝓportione scie ad sciētes. Prim⁹ modus bz tria mēbra. Nam vno mō scia pōt dici min⁹ certa: q̄ est de his q̄ se habēt p appositionē: ꝛ ex istuz modū geometria ē min⁹ certa q̄ arismetrica: q2 pūct⁹ q̄ ē p̄ncipiū in quātitate ōtinua addit sup̄a vnitatē: qō est p̄ncipiū i q̄ntitate discreta positum: vñ pūct⁹ dr̄ sba posita: pp q̄ scia de p̄ncipijs ē certior: q̄ sit alia: q2 ota se hūt p additionē ad p̄n⁹. pp q̄ ꝛ minima quātitate p̄ncipia describunt: ꝛ de illo mō certitudinis determinat in. 1. meth. vbi dicit. certissime aūt scia rum sunt: q̄ maxie p̄ncipioz̄ sunt: q̄ nāq̄ ex minoribus certiores his: q̄ ex appositione dr̄: vt geometria arismetrica. Et q2 ista scia ē maxime de p̄ncipijs: q2 ē d̄ deo: q̄ oium existit p̄ncipiū: ꝛ oia p̄ncipia ordinat: iuxta illud de diuinis noibus. ca. 2. tota p̄ncipia ꝛ ordines determinans: ꝛ sup̄ oēm p̄ncipatuz ꝛ ordinē collocata ē: supple diuina sua. Secōus modus certitudinis accipit ex mō sēsibili ꝛ abstracto: q2 illa scia dr̄ magis certa: q̄ ē de min⁹ sensibilib⁹ ꝑm q̄ videm⁹ mathematicā certiorē nāli: Tertius modus ꝓtingit ex pp q̄d. ꝛ q2: q2 scia q̄ dicit pp quid certior ē scia q2: vt geometria certior perspectiua. Et isti duo modi tāgunt̄ p posteriorū. c. de certitudine sciarū vbi ēt tāgit̄ p̄mus modus. Isti duo mōi secōo assignati virtualr cōtinent̄ in p̄mo: q2 scia q̄ dicit q2: se bz p additōz ad sciaz pp q̄d. Itē q̄ ē d̄ magis sēsibilib⁹ cum sit min⁹ abstracta. ꝛ min⁹ abstractū addat sup̄ magis abstractū: bz se per additionē ad sciētia q̄ ē d̄ min⁹ sēsibilib⁹. Et ideo cū manifestū sit: q̄ oēs scie apponūt aliq̄d sup̄a illā. ꝛ q̄ illa sciētia ē de minus sensibilib⁹ imo nullo mō de sensibilib⁹ p̄ncipaliter loquēdo: patet q̄ ei cōpetit oīs certitudinis modus q̄ cōsiderat in sciētia ꝑm se. Secōo ꝑsiderat certitudo in sciētia ex lumine cui innititr. Nam si de eisdez reb⁹ determinaret q̄ innitereť lumini rōnis cū eo: q̄ innititr lumini supernāli nō adeo infallibilē veritatē posset prætēdere ille vt alius. ꝛ ideo sciētia sic tradita nō ēet ita certa. De isto mō certitudinis phūs nō tractauit: q2 nō credidit nos alia scire posse nisi q̄ eent nō lumine intellect⁹ agent̄. Et ꝑm istū modū ēt dicere possum⁹: q̄ theol⁹ ē certissima: q2 certissimo lumini innititr. ꝛ ideo nihil hō certi⁹ tenet q̄m q̄ fide apprehēdit. Tertius aūt modus certitudinis q̄ sūmit in cōparatiōe ad sciētes duplex ē. q2 illa certitudo: vel ē adhesionis. vel speculationis. Et si loquamur de certitudine adhesionis: ista sciētia ē certissima: q2 p nulla veritate tradita in alia scia hō subiret sini az⁹ capitalem sicut p̄ ista: ꝛ ideo huic veritati vehemētissime adherem⁹. Sz si loq̄mur de certitudine speculationis scia ista nō ē certissima: q2 ē de quib⁹ ē fides: ꝛ fides ē de nō visis. Ad primū dicēdum: q̄ demonstrationes mathematice dr̄ ee p̄me i certitudine respectu nāliū: vñ ibidē subdit: q̄ dēmōstratōes nāles sequunt̄ eas in hoc: q2 nō sunt ita certe. sicut mathematice: vel dicere possimus: q̄ sūt p̄me i certitudine respectu sciarū hūanarū: q2 alia scia z cōmētator nō posuit i hoc nisi ab hoc inuentā. Ad scōum dō. q̄ meth. differt i certitudine ab ista. q2 simplr loquēdo ē min⁹ certa q̄m sit ista. q̄ si dicat: q̄ phūs dicit eaz ee certissimā: itelligēdū est i gñe sciarū hūanarū: bz etiā alias dr̄ias theo⁹ ad methaphisicā q̄s determinare nō ē p̄tis speculationis. Ad tertiū dicē dū: q̄ bene cōcludit argumētū: q̄ via speculationis alie scie sūt certiores illa: Sunt tñ alij mōi certitudinis qui habet ista excellit alias ꝓpter quos cōcludi tur istam ee simplr certiorē.

Questio 10

Ostea q̄rit̄ de tertio p̄ncipali de cā agēte huius doctrine ꝛ ē q̄stio. Utrū solus deus doceat cā. Et vr̄ q̄ sic. q2 nullus docet aliquē aliquā sciētiā: nisi habeat illā. Sz de scia diuina dr̄ ꝑmo meth. q̄ nō eēt posessio hois: ꝓpter q̄. ꝛ symonides dicebat: vt si ibidē dr̄: q̄ sol⁹ deus hz: hūc sensui: igit̄ hō nō poterit eā docere: q2 eaz nō hz: solus de ipaz docebit. Prēterea nō ē cognitō rei nisi p̄ p̄esentiā spēi in intellectu: vt pōt haberi ex. 3. de aia: ꝛ ex. 1. de memoria ꝛ reminiscētia. Sz hmōi spēm nō pōt creare in nob angelus: cū nā obediat ei solū ad motū ꝛ nō ad formā: igit̄ nec hō q̄ est minor potētie q̄m angelus: ñ g̃ docet hō neq̄ angel⁹ docet: g̃ de⁹ solus: Prēterea: ꝑm Aug. de disciplina chr̄istiana. Cathedrā hz in celo q̄ corda hominū docet in terris. vñ caput docet mēbra: ꝑm eūdē ibidē. pur⁹ g̃ hō ea docere nō pt. In cōtrariū est. q2 nullus docet nisi aliū sciente faciet: nō. n. docet aliq̄s aliq̄d: nisi q̄ pōt scire. Si g̃ de⁹ nos docere pt: ꝛ nos scire possum⁹. Sz oio signū sciente posse docere: vt dr̄. 1. meth. g̃ hoies istā sciaz docere possunt. Prēterea ꝑm dion. de angelica hier. anglī scōs patres multa docuerūt: nō igit̄ solus de⁹ docet. Rño: dō. q̄ ꝑm quosdā triplex est agēs vle ꝓticulare ꝛ āmīnistratiuū: sic ē videre in reb⁹ nālib⁹: Maz agēs vle: ē ipm coz⁹ supceleste: siue deus: ꝓticulare est nā alicuius rei. vt nā frumēti in ꝓductiōe frumēti: āmīnistratiuū ē: q̄ adhibz semina: vel subministrat ea p q̄ operatio bz fieri. sic est videre i sanitate. Nā agens vle est coz⁹ supceleste siue de⁹: particulare ē nā hominis: adminiſtratū est medic⁹ q̄ nihil aliud facit nisi q̄ scia adhibet. vñ ē minister nature. sic ē: ꝛ in doctrina sicut ē in ꝓductione nāliū: nā agens vle est ibi deus. Agens ꝓticulare ē ibi rō hūana: agens āmīnistratiuū: ē ibi hō. vel angelus: Et sicut videť in reb⁹ nālib⁹: q̄ sunt ibi quedā ichoationes seminū ex quibus semīnib⁹ res in esse ꝓducūť. ita ꝛ i doctrina: sūt n. q̄daz seminaria sciarū in intellectu nr̄o ex quibus oēs scie oriunt̄: hec. n. seminaria sūt p̄ma p̄ncipia q̄ de⁹ vnicuiq̄ nālr inserit. ꝛ ex istis seminib⁹ scia efficit̄. deo auctore vlr: rōe particulariter: hoie ꝛ angelo āmīnistratiue. Et ex hoc patet solutio ad quēstionem: quō deus doceat: ꝛ quō alia: Sed ista tertia nō est multū fortis: assimit. n. quedaz q̄e nō habent plenā veritatem. Nam intellectus noster in sui p̄mordio ē sicut tabula rasa in qua nihil ē pictū. ideo p̄ncipia sunt a nobis acquisita via sens⁹ memorie ꝛ experientie. Inconueniens enim esset nos habere nobilissimos hitus. ꝛ latere nos vt dicit in fine scōi posteriorum. Quō aūt p̄ncipia dr̄ vlr cognita i. 1. bui⁹ opis clari⁹ ondeť. Ad questionē istā ad pr̄s

rñdere posimꝰ: ꝙ duo requirũnt ad hoc ꝙ sciamus: ordinatio spērũ ⁊ lumen: sicut videre est in nisi uis potētiā ad hoc: ꝙ visio fiat: requirit ibi lumē: qz sine lumine nō fit visio: cum color nō moueat visuz: nisi p actū lucidi vt dr in .2. de aīa. Requirit ēt ordo spērũ: qz nisi res visibil diametraliter offerret oculo: ita ꝙ eēt indirectū multiplicatio spēi: nūqꝫ eēt visio: qz si sufficeret quelibet multiplicatio ad visionē ita videret bō post se: sicut ⁊ ante se: cū species colorū p totū aerem se multiplicēt. Et qz qō oculus ī corpore: hoc ē intellect⁹ in aīa; vt dicit damas. li. 2. c. 11. ⁊ vt pōt hr ex .1. eth. sicut ad hoc: ꝙ fiat visio duo requirunt. lumē ⁊ ordinatio spērū. ita ad hoc: ꝙ sciam⁹ vel intelligamus duo requiruntur. ꝓmo lumē: qz intellect⁹ nr possibilis qui ē oīa fieri sit ī actu p lumen itellect⁹ agentis: qui ē oīa facere: vñ cōparatō intellect⁹ agentꝫ ad intellectū possibilē ē: sic cōparatō artꝫ ad materiā: vt pōt haberi ex tertio de aīa. Scōo requirit: ibi ordinatio spērū: qz sicut littere recte ordinate faciunt syllabas et orationes: que eedē alr ordinate nihil cōstituūt: ita eadem verba vno ordine prolata faciunt scire: q̄ plata alr nō aggenerāt sciaz. Duplr ǧ alius pōt docere aliū: q̄ntū ad lumē: ⁊ q̄ntū ad ordinē spērū: quātū ad lumē duplr: vel lumē de nouo creādo vel creatū ꝓfortando: ⁊ qz angelus nullū lumen in nobis creat: nec nāle: vt lumē itellect⁹ agentꝫ: nec gratuitū vt lumē fidei ⁊ gratie: ipm tñ lumē cōfortare pōt. Nā sicut carbo ignitus alio carbone ignito in sua ignitione magis roborat: sic lumē intellect⁹ nr̄i ad presentiam luminis sbe separate magis roborat: pōt etiaz angelus efficere in nobis ordinationē spērum: reducēdo fantasmata ordinate ad ꝓncipiū sēsitiuū. Utrū aūt in ipo itellectu nr̄o spēs cāre possit imediate: ⁊ quō: in scōo patebit: Nūc aūt ꝓm ꝙ spectat ad pēs dcm ē: bō aūt adhuc min⁹ pōt ꝙ angelus: qz nec pōt lumē creare: nec pōt vt āgelus lumini se vnire: p qō lumē cōfortet: pōt tñ aliq̄ mō ordinē fantasmatū efficere: inquātū aliq̄ ordinate scribit: vel dicit. pp que audiēs vel legēs moueat ad sciaz capiēdā. Et ita pz ꝙ deus docet p oēm modū: qz lumē pōt creare: ⁊ cō fortare: ⁊ pōt ordinare fātasmata ⁊ spēs: Angelus vero aliquo mō: qz lumē pōt cōfortare ⁊ ordinare fātasmata: bō aūt in docēdo min⁹ facit: qz solū causat aliquo mō fantasmatū ordinationē: verū qz angelus ⁊ bō docēt ī virtute dīna: docedit aliqñ. ꝙ sol⁹ de⁹ docet: Ad ꝓmū dicēdū: ꝙ solus de⁹ eā bz maxime vt ibidē dr: nō ꝙ bō nullo mō eā habeat. vñ ⁊ solus deus eā docet maxie: ⁊ pp hoc non dī possessio bois qz nō pfecte habet ab hoie ī vita. Ad scōm dicendū: ꝙ nō oportz: ꝙ āgelus causet bmōi spēz ad hoc: ꝙ bō itelligat vel sciat: qō pus nesciebat. sed sufficit ꝙ fantasmata q̄ erāt abscōdita in memoria: vl latētia in spēbus reducat ordinate ad ꝓncipiū sensitiuum. Ad tertiū dicēduz. ꝙ non vult Aug. ꝙ nullo mō bō doceat ꝓm ꝙ nō ꝓncipalr doceat.

Questio II

Vltimo querit de fine hnins scie. Et qz finis aliquarū ē ꝓxis: aliquarū ē speculatio sic pōt patere: ex .1. eth. ⁊ .1. metha. Que ramus. vtrū ista scia sit practica vl speculatiua. Et vī ꝙ sit practica: qz dr .1. eth: finis scie moralis nō ē scire: sed actio: sed ī ista scia maxie docemur de moribus: ǧ bui⁹ scie maxie finis ē actio: ⁊ cui⁹ finis ē actio: ipsa ē ꝑctica: ǧ ⁊c. Preterea: vita vr eē formale ī vnoquoqꝫ. Sed fidei nr̄e tribuit vita ex bonis opibus: qz fides sine operibus mortua est: vt dr in cano. Jaco. Cum igit de eisdē sit fides. de quib⁹ ē theologia: pfectionez recipiet sacra pagina ex bonis opibus vt recipit fides. Sz vnū quodqꝫ ordinat ad suā pfectionē. vt ad finē: ǧ finis sacre pagine ē operatio. Preterea: scie q̄ sunt: vt boni fiam⁹ sunt practice: sz ista maxime ē talis. ǧ ⁊c.

In cōtrariū ē: qz de maxie speculabilib⁹: maxie ē scia speculatiua: ǧ de⁹ ē maxime itelligibil. ⁊ speculabil ǧ maxie de eo est scia speculatiua: sz de deo est ista scia: ǧ ⁊c. Preterea: scribit .1. de tri. c. 16. ꝙ ī visione merces tota, ꝓmittit: sed visio pertinet ad speculatiuā: ǧ ⁊c. Rño. dō. ꝙ ñ ē mī conueniēs eius dez rei diuersos eē fines: si vnus ad aliū ordinat: sicut si bellū ordinat ad victoriā: pōt bō intēdere ad bellū: ⁊ victoriā. Qñ aūt ita ē ꝙ in vna re diuersos fines aspicimus: oportet vnū illorū ad aliū ordinari ⁊ ille ad quē alij ordinat dr finis vltim⁹: qui ab alijs sic distinguit: qz oīa alia mouet ī virtute ei⁹: ⁊ in oibus alijs ipe intendit. Ipse aūt nō mouet in virtute alioz: nec alia intēdunt ī ipo: ē. n. in finib⁹: sicut ī agētibus. vñ sicut oīa agētia scōa mouēt in virtute agētis ꝓmi: ⁊ nō ecōuerso: pp ꝙ virt⁹ agentꝫ ꝓmi ad oēz effectū se extēdit: ⁊ cuiuslibet actiōis ē cā: nō tñ alioruz virtus se extēdit ad oēz effectū: nec ē cā actionis cuiuslibet: aliorū ita finis vltimus nō mouet in virtute aliorū: sed alia mouēt ī virtute eius ⁊ ipse in oibus intendit. Alij aūt fines itendunt ꝓm aliquē modū: Et qz videm⁹ sacram paginā plura intēdere: oz diuersos eē fines scripture sacre. Intēdit. n. per eam bona operatio. naz finis moralis vt dicebat: ē actio Ipsa aūt potissime de moribus determinat. Rñsuz in ea intēdit speculatio: qz de sume speculabilib⁹ tractat. Intēdit ī ea dilectio: qz finis pcepti charitas: igit cuz diuersi fines in ea intēdant: oz vnū istoz ad aliud ordinari: ⁊ vnū illorū ꝓncipalē eē finis ꝓncipalis. vt dicebat ab alijs distinguit: qz ipse vbiqꝫ intendit: alij aūt nō: ⁊ qz dilectio ⁊ charitas in tota sacra pagina intēdit: qz in ea pendet lex ⁊ prophe. ꝓncipalis. n. finis in sacra pagina intent⁹ ē inducere homines ad dei. ⁊ pximi dilectionē. Qō aūt vlr ī sacra pagina charitas itēdat manifestat Aug. in q̄dam tractatu de laude charitat: dicens. Si ǧ nōvacat oēs sacras paginas perscrutari: oīa inuoluta sermonū euoluere: oīa scripturarū secreta aperire ⁊ penetrare: tene charitatē vbi pēdet oīa: ita teneb: qō ibi didicisti: tenebis ēt qō nō didicisti: ⁊ sequit. i eo qō in scriptur intelligibil scriptura pz. in eo qō intelligibilis charitas latet: ille ita qꝫ tenet: qō patet: et qō latet in dictis sermonib⁹ q̄ charitatē tenet ī moribus. Et qz a fine dignū ē oīa denominari: vt dr in .2. de aīa: ergo ab eo: qō potissime ē finis: ab eo potissime res appellari debet. Et qz charitas ē simplr finis sacre pagine vt probatū ē: qz vbiqꝫ in ea intendit: vt ꝓncipalis finis: ab ea denominari debet: ⁊ qz charitas ē ī affectu nō in intellectu. Intellect⁹ aūt diuiditur ꝑm speculatiuū ⁊ practicū: theologia: nec speculatiua: nec practica ꝓprie dicī dz: sed affectiua: qz ad affectionē ꝓncipalr inducit: ⁊ ideo bene dictū ē: ꝙ magis ē sapia ex eo ꝙ ad sapozē dinoz̄ iducit: q̄z ex eo: ꝙ diuina sapere facit. Sit tñ quereret vtrū sit magis practica: q̄z speculatiua: vel ecōuerso. Rñderi dz: ꝙ magis ē speculatiua: q̄z ꝑctica. qz visio dīna magis ꝓncipalr respicit bitudinē ad quā ordinat oīs nr̄a cognitio: ⁊ potissime sacra pagina: quā faciat opatio Ad ꝓmū dicēdū: ꝙ finis bui⁹ scie aliq̄ mō ē actio: vt patuit: ñ tñ simplr: qz nec simplr moralis extitit. Ad scōm dicendū: ꝙ ⁊ si fidei tribuitur perfectio ex bonitate operis: h non ē simplr qz ⁊ ipm opus bonitatē. quā habet a charitate habet: inxta illud ꝓma ad cor. 13: si tradidero corpus meum ita vt ardeaz: charitatē aūt ñ habuero nihil mihi ꝓdest: ⁊ iō charitas dr forma virtutū: nō op⁹ Ad tertiū: dicendū: ꝙ scia ista ē: vt boni fiamus: ǧ bonitas nr̄a ꝺ q̄ bicloq̄mur ñ iest nobis ex operib⁹:

Sup prologū.

sed ex infusiõe: ⁊ ideo lz ille modus arguẽdi valeret ſm modũ traditũ a pho in. 2. eth. q2 ex frequenti benefacere ſimus boni: nõ tñ valet ſm modũ theologi cũ ſm quẽ ex eo q̃ boni ſumus bona facimus. Ad primũ in cõtrariũ dicendũ. q̃ ſcia iſta dicit ſpeculatiua per cõparationẽ ad practica: magis tñ affectiua: vt dictũ eſt: ⁊ q̃ dicit: q̃ eſt de maxime ſpeculabili bꝰ ita ẽ de maxie amabilibus: imo ſm q̃ ad preſentẽ vitaz pertinet cm ſtatui cõceſſa ẽ: iſta ſcia magis attigit ad amorem: q̃ ad cognitionẽ: iuxta illud bug. 6. c. ſuper au. Jeꝛ. dilectio ſupemínet ſcie: ⁊ maioꝛ eſt intelligentia: plus. n. diligit q̃ intelligit: ⁊ itrat dilectio ⁊ appꝛopinquat. vbi ſcia foꝛis eſt. Ad aliud dicẽdũ: q̃ viſio eſt tota merces: nõ ſimplr: ſed pꝛout ſe extendit ad affectionem: vt ſuo loco patebit.

prologꝰ

c Upiẽtes) ⁊c: magr̃ buic opi pꝛemittit quẽdã prologũ: i quo volẽs inducere auditoꝛes ⁊ lectoꝛes ad amoꝛẽ buꝰ operis: pñs opꝰ triplr cõmẽdat. Primo ex eoꝛũ ꝺ quibꝰ determinat dignitate. Secõ ex modi pꝛocedendi rationalitate. Tertio ex fructu: quã ide bẽbimꝰ: ⁊ vtilitate. Jſtuz triplicem modũ cõmendãdi ſciaz tangit phs in pꝛincipio de aia: Primo q2 dicit illam ſciam eẽ honoꝛabilẽ ex ſbi. dignitate: ⁊ hoc quãtũ ad primũ moduz. Secõ cõmendat ſciaz de aia ex certitudine ⁊ rõnabilitate: ⁊ hoc quãtũ ad ſcõz. Tertio ex fructu ⁊ vtilitate: ⁊ hoc quãtuz ad tertiũ. Et iõ poſt primas duas cõmẽdatiões ſubdit tertiã. dicẽs. vꝫ aũt ⁊ ad veritatẽ oẽz: cognitio ipius marie pꝛoficere: pp hoc: p̃ ſens, plogus diuidit in ptes. 3. Primo n. ponit materie huius operis dignitas. Secõ ſubiũgit mõi pcedẽdi rõnabilitas. Tertio annectit fructus ⁊ vtilitas. Secꝺa pꝰ icipit ibi (boꝛ igit ⁊ deo odibilẽ eccleaz ⁊c) tertio ibi. (nõ igit debet biclaboꝛ: ⁊c.) Dignitas materie alicuiꝰ opis triplr iuestigat pꝛio ex nostro ꝺfectu ad illã ⁊ tenuitate: q2 ad ea q̃ ſunt manifeſtiſſima in nã ſe habet itellectꝰ nr̃: ſicut oculus noctue ad lucẽ dici: vt dicit. 2. meth: ⁊ ideo quãto magis ſumus tenues ad aliquã mãz ptractandã: tanto illa mã ẽ magis digna. Secꝺa via ẽ ex remotiõe a ſenſibilibꝰ: ſiue ex rei arduitate: q2 quanto res ẽ magis ardua: tãto dignioꝛ: ⁊ nobilioꝛ: pp hoc cludit. 6. meth. q̃ metaphiſica ẽ nobilioꝛ ceteꝛ. ⁊ pma a dignitate: q2 ẽ de maxime abſtract ⁊ de rebus arduis. Tertia via ẽ ex iuidoꝛũ ꝺtractiõe ⁊ moꝛdacitate: q2 quãto mã ẽ magis digna: ⁊ magis ardua: tãto magis later: ⁊ quãto magis latet: tãto boies facilius mẽtiũt detrabẽdo ⁊ moꝛdẽdo doctrinã de eo traditã: ⁊ ideo ſcribit circa fine. 4. eth. vbi determinat de iactãtia ⁊ eiꝰ remedio: q̃ boies de facili mẽtiũt: vbi in mendacio cõpꝛehẽdit nõ valẽt: pp hoc in oñendo huius opis mẽ dignitatẽ tria faẽ: ꝑz q̃ triplr hoc oñdit. Primo ex ſua tenuitate. Secõ ex opis arduitate. Tertio ex ꝺdicentiũ moꝛdacitate. Secꝺa ibi: (ardua ſcã dere.) Tertia ibi (ñ valẽtes ſtudioſoꝛũ fratrũ). Et q2 quodlibet iſtoꝛũ ex quibꝰ oñdit huius opis mẽ dignitas habet rõnẽ ꝺfficilis ⁊ retractiui. cuilibet retractiuo adiũgit ſuũ incitatiuũ: nã ꝺ retractiuuz ex ſua tenuitate adiungit deſideriũ pficiẽdi Cõtra aliud ex opis arduitate adiungit mercedẽ a xpõ. pmiſſã. Cõtra tertiũ ex iuidoꝛũ moꝛdacitate adiungit pfectũ fratrũ ⁊ ſocioꝛũ: dicit ergo pmo (Cupiẽtes.) ſupple pficere ⁊ adiſcere. (aliq̃d de penuria ac tenuitate nr̃a.) i quo triplicẽ ſnũ defectũ denotat. Primo: q2 dicit aliq̃ꝺ mlta ⁊ magnalia. Secõ: q2 ſubdit de penuria. Tertio: q2 addit tenuitate: Primum põt referri ad defectũ ingenij: q2 boies alti ingenij multa ⁊ magnalia poſſunt: ipſe aũt pp humilitatẽ dicit ſe ſolũ poſſe aliq̃d. (penuria.) põt referri ad defectũ vſus ſcie vel eloquentie: q2 penuria videt reruz exteꝛioꝛũ: ⁊ p dicta i exteꝛioꝛes ſciam trãſmundimꝰ: Tenuitas) referat ad defectũ ipſiꝰ doctrie vl ſcie: q2 tenuitas rerũ interioꝛũ vꝫ cẽ: ⁊ ſcia inter iteꝛioꝛa cõputat. Dei iſta tenuitate ſua. cũ paupcula vult mittere aliq̃d in gazophilaciũ dñi: in quo alludit hiſtoꝛie q̃ tangit luc. 21. gazophilaciũ dicit archa: vbi ponebat theſaurus ⁊ obſones: ſiue locꝰ in quo illa archa erat: ⁊ dr̃ a gaza: qõ ẽ diuitie in lingua pſica ⁊ phlaſe. qõ ẽ ſeruare: quaſi reſeruatoꝛiũ diuitiarũ. Jſtud aũt gazophilaciũ dñi ponit h̃ ꝑ ſacra ſcriptura: vbi diuitie ſpũales: rões. ſ. q̃s ſacra ſcriptura defendit: ponunt. Poſita dignitate huius opis ex magr̃i tenuitate ⁊ poſito magri icitatiuo ex pficiẽdi cupiditate. Sequit ſcꝺa rõ: dignitaꝫ ex mẽ arduitate cũ ſubiungit. (ardua: ⁊c.) Que pars põt diuidi in partes tres: q2 Primo ponit rõ dignitatis: p q̃ habet difficultas ⁊ retractiuũ ad hoc opꝰ faciẽdũ. Secõ ſubiũgit incitatiuũ ad opus pficiẽdũ: ibi. (cõſumatiõis fiducia.) Tertio incitatiua ⁊ retrabẽtia apparant ad ſe inuicẽ: ibi. (delectat nos: ⁊c.) dicit g̃ (ardua ſcandere). i. diuina aſcendere: dñr diuina ardua pp eoꝛũ ſublimitatẽ: ad ea ſcãdimꝰ: q2 p quoſdã gradus aſcẽdẽdo ad ipſa ptingimꝰ. Jſti gradus. 4. ſũt: q2 Primo debemꝰ relinq̃re ſẽſibilia: pp q̃ diuina excedũt ſciaz nãlez. Secõ debemꝰ pꝛetertire ea q̃ ſunt i ſenſibilibꝰ: pp q̃ excedit mathematicã. Tertio ꝺ bemus trãſcendere ea q̃ bũt ſenſibilia pꝛez ſmi ſbi: q̃ pp ſupza methaphiſicalia theologica collocãt: ⁊ his gradibꝰ ptranſitis i quarto gradu diuina cõſpicimus Aſſignant gradus ⁊ alr: q2 Primꝰ ẽ ſenſus: ſecõs eſt phantaſia. tertius rõnãlis: quos gradus ſcãdimꝰ cũ imus ad diuina. (ardua g̃ ſcandere.) ẽ ad diuina aſcendere. (opꝰ vltra vires nr̃as agere pꝛeſumpſimꝰ). q2 niſi initerenur diuino auxilio: nõ ſufficeret intellectus. Deide ponit icitatiuũ ꝺ illud retractiuũ cũ dicit. (cõſumatiõis fiducia laboziſq̃ mercedẽ i ſamaritano ſtatuẽtes.) qui ſamaritanus, platis in curatiõe ſeminum. (ꝺuobꝰ denarijs ſuperoganti) boc ẽ ſup expẽdenti vltra ſũmã dictã. (cũcta reddere pꝛofeſſus ẽ.) Jſte ſamaritanꝰ xps eſt. Semiuiuus: ille ẽ bõ p peccatũ expoliatꝰ gratuitis: vulneratus i nãlibus: duo denarij: ſunt duo teſtamẽta: opera ſuperogatiõis: ſunt ea q̃ ad expoſitionẽ duoꝛũ teſtamẽtoꝛũ cõponiꝰ: ⁊ q2 magr̃ talẽ cõpoſitionẽ fecit: ſperabat habere mercedẽ a xpõ q̃ ſuperoganti cuncta reddere, pfeſſus ẽ. Deide dicit. (delectat nos: ⁊c.) vbi cõparat retrabentia ad icitatiua. Et duo facit Primo cõparat ea ad ſe inuicẽ. Secõ ondit incitatiua vincere zelũ. ſcꝺa ibi. (quã vincit: ⁊c.) dicit g̃ (delectat nos veritas pollicẽs) quãtũ ad ſcõz icitatiuũ. (Sz terret imenſitas labor.) quãtũ ad ſcõm retractiuũ: q2 opus vltra vires aſſumpſerat. (deſiderijs boztat pꝛoficiẽdi:) quãtũ ad pmũ icitatiuũ: qõ notauerat cũ dixit: (cupiẽtes.) Sz ꝺ boztat ifirmitas deficiẽdi: quãtũ ad primũ retractiuũ: q2 ſentiebat ſe tenuẽ: ⁊ penuriã bñtẽ. Deinde ponit icitatiuoꝛum victoꝛia cũ dr̃. (quã vincit:) quaſi dicẽt retrabẽtia pugnẽt: vt opus nõ inciꝑat incitatiua: tñ vicũt: vñ dicit. (quã.). ſ. infirmitatẽ ſiue laboꝛi imẽſitatẽ q̃ retrabẽtia ſũt (Vincunt zeius domus dei.) hoc eſt amoꝛ intenſus: quẽ habeo ad eccliã. (quo) ſ. amoꝛe intẽſo. (inordeſcẽtes.). i. iflamati (fidẽ) nr̃am aduerſus errozes carnaliũ atq; aialium hominũz: per carnales poſſumus intelligere errantes pter coꝛpoꝛales voluptates: per animales errantes

pp intellect⁹ dep̄essionem: qz sensibilib⁹ imersus nō sapit q̄ dei sunt animal homo. (vanidice turri): boc ē: eccl̄ie siue sacre scripture. (clipeis.) .i. rōnibus munire: vel potius munitas ostendere. quia rationes quas adducit: sanctor sunt: vnde fidē nostrā non munit clipeis turris vanidice: boc est rōnibus sacre scripture: sed potius mūnitā ondit a sanctis. (ac theologicar inquisitionū abdita apire.) quātū ad tres libros. (nec nō t sacramētor eccl̄iasticor p modulo itelligētie nostre notitiā tradere studuim⁹.) quātū ad materiā quartilibri. (Non valētes.) positis duab⁹ rōibus p̄ quas colligit dignitas huius doctrine q̄ retrabētia sunt: vt patuit: et additis duob⁹ incitatiuis: hic ponit tertiā viā: ad inuestigādā dignitatē huj⁹ operis q̄ est tertium tractatuum: ibi. (Quānis nō ambigam⁹ ꝛc.) dicit ꝯ (Nō volētes studiosorū fratrū votis.) boc ē desiderijs. (iure resistere: eor ī p̄olandabilib⁹ studijs lingua ac stilo nos seruire flagitātiū.) siue rogantiū: quas bigas in nobis agitat xp̄i charitas: biga bige est currus hīs duas rotas: t sicut p̄ curr vehitur alicd mediātibus rotis: ita p̄ linguā t stilū. quasi p duas rotas. biga: h̄ est: sacra scriptura: a magistro in discipulū transfundit: t has bigas charitas xp̄i agitat: ita q̄ charitas ibi se habet: quasi bos vel equ⁹: sacra scriptura se habet vt biga: stilus t lingua se habēt vt rote: que verba sumpta sunt ab Aug. in p̄incipio tertij de tri. Deinde ponit retractū: circa q̄ duo facit: qz p̄mo ponit or retrabētiū loquacitas. Secō ponit retrabētium cā: ibi. (Quia dissentientibus ꝛc.) dicit ergo. (q̄uis nō ambigamus oēm humani eloquij sermonē calumnie: atq̄ cōtradictiōi emulorū.) siue iuidorū (semp fuisse obnoriū). .i. suppositū siue substratū. Deide ponit ꝺdictionis cā: circa boc duo fac: qz p̄mo ponit dictā cāz. Secō subdit tales cōtradictores veritatē nō cōsequi: ibi (Qui nō rōni t c̄.) circa p̄imū duo facit. qz p̄imo ponit cā intrinseca. Secō extrinseca: ibi: (q̄ de⁹ ꝛc.) dic ergo. (qz dissentientibus voluntatū motibus dissentiens quoq̄ terret aiorum sensus). q. d. ex malitia i affectu gignit cecitas in itellectu: (vt cū dictū oē verī rōne perfectū sit: tū dū aliud alijs: aut videt) quātū ad cecitatē in intellectu (aut placet.) pp malitiā i affectu (veritati nō intellecte.) Quātū ad p̄imū. (vel offendēti.) Quantuz ad secūm. Nā aliquis ex veritate offendit: qz mala voluntas eius reprehenditur (Impietat̄ error obmittat̄.) quātū ad itellectū (ac voluptat̄ iuidia resultet) quātū ad affectū. Deinde ponit cā extrinseca cū dicit: (quā). s. iuidiā siue detrabendi voluptatē. (deus huius seculi.) boc est diabolus. qui dicit princeps mundi: boc est mundanor hominū. operat in filijs diffidentie: vt habetur ad eph. 2. Tunc sequit illa pars. (qui nō rōni.) in q̄ ostendit tales ñ aslecq̄ veritatē: Circa qd tria facit: Primo ostēdit tales veritatē nō cōsequi. Secō manifestat eos nō cōcordare. cū modis sequentium veritatē: ibi. (nō veri: ꝛc.) Tertio ostendit eos in suis dictis falsitatē habere: ibi. (habēt rōnē ꝛc.) Qd aliquis nō cōsequat veritatē: triplex est cā. Primo: qz nō sequit regulam rōnis. t quantū ad boc dicit. (Qui nō rōni: voluptatē subijciunt). Secō qz doctrine studiū nō impedit. Et quantū ad boc subdit. (nec doctrine studium impendunt.) Propter primū impedit inueniens. Propter ām addiscēs. Tertio impedit si nō equat ea que sunt in mente rebus: sed res vult adequare bis: que sunt in mēte. Et quātū ad boc subdit. (Sed bis que somniauerūt sapiētie verba coaptare vincunt.) Deinde sequitur illa pars. (nō veri.) In qua ostendit modum istorum discordare a modo sequentiū veritatē. Et duo facit Primo facit boc. Secō epilogat: ibi. (quorū profes sio.) Circa primū tria facit: qz triplex est modus sequentium veritatez. Primo qz debēt rōcinari pp veritatem: nō propter placita. t quantū ad boc dicit. (Non veri. ꝯ placiti rōcinationē sectātes.) Secō qz boc debent facere vt veritatem intelligant. non vt positionem defendāt. Et quantū ad boc subdit. (quos iniqua voluntas nō ad itelligētiā veritat̄. ꝯ ad defen. pla. icitant.) Tertio boc debēt facere vt doceant veritatē: nō vt cōcertant ad fabulas: t ī subiūgit. (nō de doctrina. veritat̄ ꝯ ab ea ad fa. cōuert: au.) Deinde epilogat quantuz ad bec tria. d. (quorū profes. est ma. placita q̄ docenda cōquirē) t boc quantum ad p̄mū (Nec docēda desiderare.) quantū ad secūm. (Sed desi. doc. coap.) quantum ad tertiū. Deinde cū dicit. (habent) ostēdit eos in suis dictis falsitatem habere: t tria facit. Primo ostēdit: qd dictū falsuz est in se. Secō q̄ est falsuz: ī cōparatiōe ad alia: ibi. (false doctrine instituētis) Tertio ostendit eos cōtra veritatē bellare: ibi. (qui cōtentioni) falsitas eorū deprehendit triplr. Mā falsum inequationem dicit. Prima falsitas eoruz est: qz superficies nō cōcordat pro fundo. Et quātū ad boc dicit. (habēt rationem sapientie in superstitione). .i. in quadā superficie. Et sequit. (quia fidei defectionē sequit. hipocrysis mendax.) quia exterius protendunt veritatē: in profundo mendaciuz.

Secō: verbis nō cōcordat cōsciētia. t quātū ad h̄ subdit. (vt sit i verbis: pietas: quā amisit ꝑsciētia:)

Tertio: qz ipsa verba adinuicē nō cōcordāt: t quātū ad boc subdit (ipsamq̄ simulatā pietatē: oi verborum mendacio impiā reddunt.) Deinde cum dicit (falsē): ostendit falsitatē istorū ꝑ alia. t p̄imo cōtra fidei sanctitatez: cūm dicit. (falsē doct: instituṫ fidei sāctitatē corrūpere molientes). .i. desiderātes vel nitētes. Secō quātū ad ipsos fidei susceptores: cum subiungit (auriūq̄ pruriginē: ꝛc.) dicit enim doctrina eorum prurigo: t modus nouellus: qz cum fabule sint t fabula cōpositā sit ex miris: generatur quidaz pruritus in auribus: semper audiendi noua. Deinde cum dicit. (Qui cōtētioni ꝛc.) ostēdit eos cōtra veritatē bellare. Et duo facit: Primo facit q̄ dictū ē. Secō cāz assignat ibi. (Inē veri: ꝛc). dicit ergo (qui). s. detractores. (cōtētioni studētes ꝓtra veritatē sine federe.) boc est sine pacto: sed cuz clamoribus solum. (bellant.) huius cām subdit dicēs (Inter veri nāq̄ assertionē.) quantū ad veraces: (t placiti defensionē:) quantū ad detractores. (p tinax pugna ē: dum se veritas tenet.) t se volūtas est. t. (hoc igit ꝛc.) Assignata huj⁹ oper materie dignitate sequit assignare ipsius quantū ad modu rōnabilitatem: rōnabile opus est ex eo: q̄ per cām. incedit. Et ideo quattuor facit ꝑz quadruplicē cām Primo ponit causaz finalem. Secō efficientem: ibi (in laboze.) Tertio mālem: ibi. (ex testimonijs.) Quarto formalē: ibi. (in quattuor.) circa p̄imum duo facit: ām q̄ duplicem finez assignat. Primo opilare ora cōstituentiū odibilē eccl̄iaz: siue imitantiū diabolū ne virtus nequitie in alios effundant: qd babet cum dicit. (horū ꝛc.) Secō veritatē elucidare qd notat cuz subiūgit. (t lucernā eni in cā: ex no.)

Postea: notat cā efficiēs cū dr. (in laboze multo. ac. su. no. deo prestāte) quantuz ad cām efficiētē ꝓncipalē. (cōpegimus.) quantū ad instrumētalem. Notat cām mālem cū subdit. (ex testimonijs veritat̄ in. e. fm.) Deinde cū dicit. (in quattuor.) subdit cām formalē. t duo facit: ām q̄ duplex est cā formalis: distinctio capitulorū siue forma tractat⁹:

qđ notat cū dicit. (in. 4. libris distinctū). Et modus tractandi: quod habeť: cum subiungiť. (in quot ꝛc) Circa qđ. 5. facit: ꝑm q circa. 5. eius modus versať ꝓmo est exēplorū posituus. qđ habeť cū dicitur. (in quo. ma. ex. ꝛc.) Secūdo est fraudulentie hereticorū im, pbatiuus: qđ habeť cuz dicit. (in quo p dominice fidei sinceră, pfessionē viperee doctrine: ꝛc) Dicit doctrina hereticorū doctrina viperea: q2 pariēdo filios: pereūt: vel viperea: q2 vi pariūt: in eo q cestui violētiā faciunt. Tertio ē aditus veritaţ manifestatiuus: ibi. (additū monstrāde veritaţ cōplerī). i. cōplectntes. Quarto est particula errozis vitatiuus: ibi. (nec periculo: ꝛc.) i quo dicit se tempato inter vtrūq; moderamine vtētez: q2 inter errorez Arrij qui separauit substātiā. Et sabellij qui cōfusit ꝓsonas. Quinto ē patrum limitib⁹ adhesiuus: ibi. (Sic vbi parum vero: ꝛc.) Tunc sequiť illa pars. (nō igiť debet.) In qua oñdit huius opis vtilitatē: ꝛ quatuoz facit: ꝑm q quadruplr opis bn⁹ vtilitas colligiť. ꝓmo ex ipsi⁹ brevitate: qđ notať: ibi. (ñ igiť debet hic laboz.) Secō ex ipsius firmitate: q2 hoc opus ē per patrum testimonia ꝓfirmatū: ibi. (appositis eoz testimonijs) tertio ex ipsius ,pfunditate: ibi. (In hoc aūt tarctatu nō so. p. lec. sed etiā li. coz. desi) ꝛ dicit librū: q2 liber est sui gratia vt dr. i. metha. tunc ē libri correctoz qñ gra correctionis nō invidie ꝛ impugnationū corrigit: ꝛ sequiť: (vbi ꝓ fundo veritatis: ꝛc.) Quarto ꝛ vltimo vtilitas buius operis colligiť ꝛ ipsius ordinabilitate qđ notať: ibi. (vt aūt tūc qđ queriť ꝛc.).

Quest. I

Uper litterā ꝓmo dubitať de eo q dicit (ardua scandere.) Contra: eccl'. 3. altiora tene quelieris. Rño: verum ē inuisus ꝓprio auxilio: sed nō inuisus diuino auxilio: vt magister. Itē dicit se presumpsisse in agendo hoc opus: sed presumptio est peccatum: ergo ꝛc. Rño: q ꝑsumptio erat respectu ꝓpriarū virtū sed nō respectu diuini auxilij vel presumptio erat: q2 pre alijs sumptio: q2 plus direrat q alij. Itez dicit se supererrogasse ꝛ addidisse: Cōn. dam. 1. li. c. 1. oia que tradita sunt nobis per legē ꝛ prophas. ꝛ apl'os: ꝛ euangelistas suscipim⁹: ꝛ veneramur ꝛ cognoscimus nihil vltra hoc inquirētes. Rño: nihil vltra ꝑtum: sed nō nihil vltra expositiuū ꝛ declaratiuū sicut fecit magister. Itē dicit charitatē dei ipsuz agitasse Cōn: nemo scit vtrū odio vel amore dignus sit. Rño: dō. ibi charitatē appellat intēsuz amorē nō gratuitū. Itē in assignādo tria retractiua: ꝛ incitatiua nō tenuit ordinē rectū: q2 in ꝓmo ꝛ tertio incitatiua premisit retractiuis: in secō retractiuū in citatiuo. Rño: quia ꝓmum ꝛ tertium retractiuum nō habent rationem boni ꝛ desiderabilis: ꝛ ideo ea premisit: cum vllo modo moueant appetitum. Sed ꝟz retractiuū bz rōez boni ꝛ desiderabil. Itē dicit veritatē aliquos offendē: ꝛ eā aliquos odire. Cōn qđ vllo mō bz rōz mali nullo mō bz vñ bēa odio. Rño q veritas i se nō odiť ꝑ i suis effectib⁹ iqntū malitiā aliquoz̄ ꝓdit. Itē dicit hēticos oi mēdacio verborū ipiā reddē silatā pietatē: g i dicū eoz̄ nō ē aliq̄ veritas qđ ñ ē possibile: cū nulla doctrina sit q ñ ptēdet aliq̄ vera. Rño: q si verba i se vera erāt cōpata: tñ ad itētionē: erāt falsa i quo imitať p̄ez eo q diabolū q: ꝛ si aliq̄ vera dic: tñ semp ea dic itētōe fallēdi: ꝟz

Dist I

Aug. 4. de tri. c. 17.

(Ceteris ac noue ꝛc.) Finito probemio sequiť tractatus. In quo magister duo facit ꝓmo premittit quedam ad prelibationem eoz̄ que dicuntur in toto opc. Secō exequiť de intento. secūa: ibi. (hoc itaq; ꝛc). In ꝓncipio secōe dicit circa ꝓmū tria facit: q2 ꝓmo distinguit libros huius operis. Secō circa ꝑtacta monet q̄stiones. Tertio: in sūma recolligit qđ direrat de liboz̄ distinctione secūa: ibi. (Notandū vero) tertia: ibi (oiuz igiť) circa ꝓmū duo facit: q2 ꝓmo separat trium librorū māz a mā quarti. Secō separat tres libros ꝓmos ad inuicē secūa: ibi. (id ergo in rebus: ꝛc.) circa ꝓmū: duo facit ꝓmo ponit vnaz distinctionez secō vnū mēbruz illius distinctionis subdiuidit: secūa ibi. (Eoz̄ aūt) circa ꝓmū: duo facit. ꝓmo distinctionē ponit. secō membra manifestat: ibi. (ꝓpe aūt.) dicit ergo: q sacra pagina versať circa res ꝛ signa: q2 ois doctrina circa hoc versať auctoritate Aug. in quo distinguiť quartus: qui est de signis: a tribus ꝓmis qui sunt de rebus. Deinde cūm dicit. (ꝓprie aūt.) diffinit quid sit res: ꝛ quid signū: ꝛpz Tunc sequiť illa pars. (eoz̄m aūt:) in qua subdiuidit alterū mēbrum. ꝛ tria facit ꝓmo ponit subdiuisionē: secō cōparat rem ad signū: ibi. (omne igiť) tertio adaptat distinctionē ꝓmā ad propositū: siue ad ordinē liboz̄um: ibi. (cūq;) Subdiuidit ꝓmo illō mēbrū diuisionis. ſ. (signū) dicēs: q aliq̄ signū ē: qđ solū significat: vt sacramēta legalia. Aliq̄: qđ nō solum significat: sed etiā cōfert: vt sacramēta euangelica. In quo oñdit de quib⁹ signis determinať in. 4. q2 de cōferentib⁹ ꝓncipalr. Deinde cū dicit. (omne igiť) cōparat signū ad rē. oñdens: q omne signum ē res. q2 si nō eēt res: eēt nihil: ꝛ ita nihil significaret: nec eēt signuz: sed nō econuerso: ois res ē signū Deinde cū dicit: (cūq;) addaptat distinctiōz ꝓmā ad propositū. d. q sacra pagina versať: circa res ꝛ signa: ꝛ q ꝓmo determinabit de reb⁹: vt in trib⁹ ꝓmis libris ꝛ postea de signis vt in quarto. Tunc sequiť illa pars. (Id ergo.) In qua distiguit mām triū liboruz. Et duo facit. ꝓmo: premittit distinctiōez per quā habeť triū liboz̄ distinctio. Secō manifestat qđ direrat. (Ille quib⁹) dicit g: q quedā res sunt quib⁹ est fruēduz. In quo habem⁹ mām primi libri que ē de fruibilib⁹: alie quib⁹ vtēduz. In quo habem⁹ mām. 2. q̄ ē de vtibilib⁹: alie quib⁹ fruunť ꝛ vtuntur: in quo habem⁹ mām tertij: q̄ ē de deo reparāte ꝛ boie repato: q̄ de⁹ ꝛ hō fruunť ꝛ vtunť. Tunc sequiť illa pars. (Ille quib⁹) In q̄ declarat: qđ in distinctiōe tetigerat. Et tria facit. ꝓmo dicit q̄ sunt fruibilia: q2 q̄ nos bonos faciūt. Et q̄ vtibilia: q2 p q̄ ad beatitudinē adiuuamur. Secō: ibi. (Res vero) Quenit q̄ sūt res q̄ fruūť ꝛ vtūť: q2 nos ꝛ angeli: Tertio: ibi. (frui aūt.) diffinit quid sit frui: ꝛ q̄d vti. Et duo facit. ꝓmo facit qđ dictū ē: ꝛ ꝑz. Secō magis in spāli declat fruibilia: ꝛ vtibilia: ibi. (res g: ꝛc.) circa qđ tria facit: ꝑm qđ triplr hoc declarat. ꝓmo fruibile ē de⁹ ipe. vtibile: mūdus. Secō: ibi. (Idem in eodē.) q2 fruibile ē qđ ē incōmutabile cetera sunt vtibilia. tertia: ibi. (idem in libro de tri.) dicit fruibile ē in quo quiescit appetit⁹: vtibile vero qđ ad aliud referť. Deinde sequiť. (Notādū vero.) i quo q. monet. Et quatuoz facit: ꝑm q quadruplr. q. monet. ꝓmo quātū ad statū fruentiū. Secō quātū ad oba fruibilia. Tertio: quātū ad ipos fruētes. Quarto quātū ad instrumenta p̄ que fit fruitio: Secūa: ibi. (sed cū de⁹.) tertia: ibi. (cū aūt hoies.) quarta: ibi. (Uis cōsiderāduz.) circa ꝓmū: duo facit. ꝓmo monet. q Secō soluit: ibi. (hic g:) dicit g ꝓmo: q frui ē cū gaudio vti: nō rei sed spei: Ideo frui ē spēalius q̄ vti. Et quibus verbis ostenť. q. q sci in via nō fruantur: cū habeāt spez eterni boni: nō rē. Deinde cuz dicit. (hic g:) soluit ꝛ duo facit: ꝑm q duplr soluit. Secūa: ibi. (pōt ēt.) dicit ergo. q bti pfecte fruunť.

viatores ipfecte: demũ cũ dic. (põt.) ſoluit alio mõ q2 etiã in via nõ tm̃ habem⁹ ſpem: ſed 7 rẽ: q2 lz non ꝑm eternũ bonũ videam⁹ tm̃ ipſum eternũ bonũ diligim⁹. Deinde cũ dicit. (cõſtat g̃) ſoluit obiectiõz poſſibile fieri: quib⁹ẽ fruendũ: dicens: qõ fruendũ ẽ ſolo deo: ceteri eſt vtẽduz: Deinde cũ dicit: (cuz ãte) mouet. q. quãtũ ad ipſos vtentes 7 fruẽtes: 7 duo facit: q2 ꝓmo querit: vtr⁹ bõ fruaẽ boie. Scõo: vtrũ deus: ſcõa: ibi. (Sed cũ deus.) circa ꝓmũ: qttuoz facit. Primo querit. Scõo ſoluit. Tertio inſtat. Quarto inſtantiã remouet: Scõa: ibi. (ad qõ:) Tertia: ibi. (huic.) Quarta: ibi. (qõ ita.) dic ergo: vtrũ bõ fruaẽ boie. Deinde cũ dicit. (ad qõ:) ſolvit q̃ nõ: q2 ſpes nõ ẽ ponẽda in boie. Deinde cũ dicit. (huic) inſtat per apoſtolum: qui dixit ad philomonez. ita ego fruar te frater i dño: Deinde cũ dicit: (q̃ ita:) ſoluit ꝑ Aug. q2 addidit. (i dño.) nõ. ꝓprie fruebaẽ homie:

Tunc ſequit illa pars. (Sed cũ.) In qua querit vtrũ de⁹ fruaẽ boie. 7 quatuoz facit. Prio mouet. q. dictã. 7 ꝓ. Scõo: ibi. (Et ꝓcede.) ſoluit qõ ñ fruit nobis: q2 nõ eget bono nr̃o: nec ẽ verũ: q̃ nec fruaẽ: nec vtaẽ nobis: q2 nos nõ diligeret. Relinquit g̃: q̃ vtaẽ. Tertio: ibi. (neq; tm̃.) dat dr̃iam. ꝑm q̃ bõ vtitur boie. 7 ꝑm q̃ deus: q2 de⁹ vtit boie ꝓp bonitatẽ ſuã. ſed nõ bõ ꝓp bonitatẽ ſuã. ſed dei. Quarto: ibi. (nos aũt.) ꝓbat dr̃iam aſſignatã. 7 ꝓ. poſſz ẽt: ibi aſſignari ſcõa dr̃ia vt patebit i obiciẽdo: Tunc ſeq̃tur illa pars. (hic cõſiderãdum.) In qua mouet: q. de virtutib⁹: vtrũ cis ſit fruenduz: 7 duo facit: prio mouet. q. 7 obicit ad eã. Scõo ſoluit: ibi. (dicim⁹.) circa primũ: duo facit. primo mouet. q. 7 ꝓ. ſcõo: ibi (quibuſdã: obicit.) circa qõ duo facit. ꝑmo obicit ad partẽ illã q̃ virtutib⁹ nõ ſit fruẽduz duplr̃ Primo: q2 nõ ſunt ſũmuz bonũ: quo ſolo ẽ fruẽduz. Scõo: q2 ꝓp ſe nõ ſunt amãde. ſcõo: ibi. (aliꝭ vero:) obicit incõtrariũ ꝑm opinionẽ aliozũ: qui dñt auctozitate Ambroſij: virtutes ꝓp ſe amãdas eẽ: tunc ſequit illa ꝓs (dicim⁹.) In qua ſoluit 7 tria facit. Prio dicit eis nõ eẽ fruendũz: q2 ꝓp btitudinẽ diligũt. qõ cõfirmat p Aug. Scõo: ibi. (ſed dicet inſtat.) q̃ eis ſit fruendũ: quia ꝓp ſe diligẽde ſunt. Tertio: ibi: (ad qõ) Inſtantiã ſoluit: qõ nõ ſufficit ad boc: vt q̃d ſit obz fruitionis: q̃ ꝓp ſe diligaẽ: ſed req̃raẽ: q̃ ibi ponaẽ finis dilectõis: qõ nõ cõpetit virtutib⁹ nec voluntati: nec aliꝭ q̃r equirunt̃ ad fruitiõz. Tunc ſequit illa ꝓs (oium.) In q̃ ꝓ modũ epilogi recolligit q̃ dicta ſunt continuans ſe ad alios libros dicens: prius eſſe dicẽdũ de reb⁹: q̃ꝭ de ſignis 7 de fruibilibus q̃ꝭ de aliꝭ q̃ ſunt materia ꝑmi libri: 7 ſic terminat ſnia diſtinctionis: 7 lectionis.

Qõ. I

Uia ad actũ fruitiõis 7 vſus: de qũib⁹ actibus determinaẽ i preſẽti diſtinctiõe. tria occurrũt. Primo ea per q̃ act⁹ eliciunt̃ Secũdo: oba ad q̃ actus determinant̃ Tertio agẽtia: quib⁹ actus attribuũt̃: Ideo tria querimus. Primo de potẽtijs: vel habitibus per que eliciũ tur fruitio 7 vſus. Scõo de fruibilib⁹ 7 vtilibus. Tertio de vtẽtibus 7 fruẽtibus. Circa primũ duo querũt̃. Primo cui⁹ act⁹ ſit frui. Scõo cui⁹ actus ſit tãq̃ habitus.

Q ꝑmũ ſic procedit̃. videt̃ q̃ frui ſit act⁹ intellectus: q2 ꝑz ꝑm in. 10. eth. felicitas ẽ ſpeculatio 7 ꝓprie habet eẽ in intellectu. Sed ad illã potẽtiã ꝓtinet fruitio i q̃ ponim⁹ felicitatẽ: g̃ 7c.

Primo ſic: frui dicit quietationẽ quãdã: ſed rõ dominaẽ voluntati: vt patet per ꝑm ꝓ: politi. 7 p magiſtrũ in ꝓlogo: qui reprehẽdit eos q̃ volũtatẽ rõni nõ ſubiciũt: ſed inferioza agentia nõ dñr quieſcere: cũ moueãt mota. ſ. ſupioza: igit̃ rõ que dñari dicit: dicẽt̃ q̃ieſcere: 7 per ꝓñs frui. Preterea: ꝑmo dẽ tri. c. 13. dicit̃ q̃ viſio ẽ vita eterna. 7 Jo. 17. hec ẽ vita eterna vt cognoſcãt te: ſed fruitio ſpectat ad illaz potẽtiã: cui btitudo attribuit̃: g̃ 7c. Ulterius videtur: q̃ ꝓtineat ad oẽs potẽtias: q2 ꝑm ꝑm. 10. eth. vnicuiq; operi cõpetit ꝺlectatio. ꝓpria. Et ſic loquẽ duz eſt de delectationib⁹: vt loquimur de opibus: ſ opus 7 actio attribuit̃ cuilibet potentie: g̃ 7 delectatio: ſed ꝑm eundẽ in. 1. eth. Idem ẽ opus gñe huius 7 huius ſtudioſi: vt idem ẽ opus cithariſte 7 ſtudioſi cithariſte: g̃ eiſdẽ ẽ delectari: 7 bene delectari: pari rõne: 7 perfecte delectari: 7 optime delectari: ſz in tali delectatiõe ponit̃ fruitio: g̃ ad quãlibet potẽtiã pertinet fruitio. Preterea: fruitio ẽ qõdam p miũ ꝑm merita nobis exhibitũ: Sz ꝓ actũ cuiuſlibet potẽtie meremur: g̃ cuilibet potẽtia ꝓ fruitionẽ ꝓmiabit̃ Ulterius vr̃: q̃ nõ ſit vllius potẽtie: q2 vt dictũ ẽ: frui iportat q̃tationẽ: ſ ꝑm nullas potẽtias in nobis apti nati ſumus quieſcere: g̃ ꝑm nullas potentias fruemur. ꝓbatio aſſumpte: q2 potẽtie in nobis vel ſunt vles: vel ſunt cognitiue: vel appetitiue: ꝑm opera potẽtiarũ nãliuz nõ quieſcim⁹. Mã vt ſcribit̃: 2. phic. oẽ mouẽs phiſice mouet̃: ſi g̃ nãles ſunt ille potẽtie. phiſice agẽt: igit̃ ea⁹ actiões 7 opa erũt cũ trãſmutatiõe 7 motu: nec ꝑm appetitiuas quieſcimus: q2 bonũ: qõ ẽ obm earũ: ẽ in reb⁹ eẽ: vt põt hr̃i ex pho. 6. metb. Sed qñ ẽ obm eẽ: requirit̃ ibi aliꝭ mot⁹: vt cõiungaẽ virtus obo: nec quieſcim⁹ ꝑm cognitiuas: q2 verũ qõ vr̃ obm earũ bz rõnem manifeſtandi: nõ quietãdi iuxta illud ꝑmi prioꝝ: 03. n. oẽ qõ verũ ẽ: ipm ſibioio manifeſtum eẽ: g̃ 7c. Preterea: ſi fruitio cõpeteret alr̃ potẽtie denomiareẽ ab aliq̃ potẽtia: ſicut intelligere ab intellectu: velle a volũtate: ſed nõ denoiaẽ ab aliq̃. g̃ cõpetit nulli. Qõ aũt ſoli voluntati cõpetat: ꝑz ꝑ Aug. ꝺ doctrina xp̃iana: qui vult q̃ eo frm̃ur: qõ ꝓp ſe diligim⁹: ſed diligere ẽ act⁹ voluntaẽ: g̃ 7c. Ad boc idẽ facit: qõ dr̃ in ꝓncipio: de doctrina xp̃iana: frui ẽ amore inhẽre: qõ ſoli voluntati cõpetit. Rño: dꝺ. vt pateat veritas buius. q. duo declarãda ſunt. Primo q̃d iportatur ꝑ hoc nomẽ frui. Scõo quo diſtinguunt̃ potẽtie aie. Propter ꝑmũ notãduz: q2 fruitio ꝺlectatõz ipoztat. vñ Aug. 83. q. qõe. 33 frui g̃ dicimur ea re. ꝺ q̃ capim⁹ voluptatẽ ſine delectatiõz. 7. 13. ꝺ tri. c. 4. ſcribit̃: q̃ eo ẽ bõ vſq; quo fruit̃ voluptate ipius in quo ꝓſiſtit btitudo. Ex iſto ꝓ q̃ ad frui req̃rit̃: ſeq̃t̃ ꝑz qꝺ ẽ cognitio: q2 nullus ſine cognitõe delectaẽ. vñ 7. 10. eth. dr̃ q̃ aliq̃ putaueriũt delectationẽ eẽ ſenſuz: vel mentẽ: q2 nõ fit ſine mente 7 ſenſu: ſemp g̃ delectatõ preſupponit mente: boc eſt cognitionem intellectiuam vel ſenſum boc eſt cognitionem ſenſitiuã. Rnr ſum requirit̃: ibi tiuz: qꝺ eſt quietatio 7 boc duplici rõe tũ rõe ꝺlectatõis potiſſime q̃ requirit̃ ad fruitõ nẽ: tuz rõe obi in qꝺ tẽdit fruitio. Rõne delectatiõis requirit̃: ibi quies: Nam vt dicit̃. 7. eth. delectatõ magis ẽ imobilitas quedã 7 in quiete: q̃ꝭ in motu 7 i 10. ſcribit̃: q̃ delectatio ẽ totum quoddã 7 pfectuz: 7 nõ requirit tps: vt pficiaẽ pp qõ non ẽ motus: q2 oĩs motus ẽ in tpe: 7 q2 de rõne delectatiõis videt̃ eſſe quies: ſi pfecta. ſit delectatio: tollit̃ oĩs mot⁹. Et q2 fruitio pfectã delectatiõz importat. 03 in fruitione eẽ quietẽ. Itẽ boc ꝑz ex ipo obo: q2 ꝑm Aug. de doctrina xp̃iana. res quibus fruendũ ẽ nos bonos faciunt ſz btitudinẽ nõ diligim⁹ pp aliud. 7 i obo beatitudinis eſt quies. g̃ ad fruitionẽ quies req̃ritur. tria g̃ ad fruitionẽ req̃runtur. cognitio delectatio 7 quies: q̃ oia concludit Aug. 10. de tri. c. 10. dicens fruimur enim cognit̃ in quibus voluntas. ipſis pp ſe ipſa delectata cõquieſcit. Potentie aũt aie ſic diſtinguun

tur. qz quedam sunt rōnales z quedaz irrationales: Irrōales vinidunt. qz quedā rōni obediūt: quedā ñ obediūt rōi: vt inuit phs. 1. etb. z dasn. 2. li. c. 12. Ille q̄ sunt irrōnales rōni nō obedientes sunt potētie nā les: siue vitales. vt dasn. dicit: ubidē. Potētie aūt ir rationales: rōi obedientes sūt irascibilis z concupiscibi lis. Potentie aūt rōnales p eēntiā: accipiendo rōna le oē: qō nō ē organicū. ē ipe appetitus intellectiuus z qz quilibet appetit⁹ presupponit suā cognitionē. si cut duplex est appetitus. sensitiu⁹ z rōnalis. ita du plex erit cognitio rōnalis z sensitiua. Sunt ḡ. 5. gña potentiarū aie. Nāles: cognitiue sensitiue Ap petitiue: sensitiue. Cognitiue rōnales. z appetitiue. Siue intellect⁹ z volūtas. Potentiarū nāliuz. nō ꝓt eē act⁹ fruitio. qz in actib⁹ suis tales nō cōsequūt de lectatiōz. cū nō cognoscant alias potētias a volūta te nō pōt eē act⁹ fruitio. qz ille in suis actib⁹ nō dicū tur quietari qō sic pz. Nā q aliq̄d agens ñ quiescat triplex pōt eē cā. obm potētia z modus. Si .n. obm in qō aliq̄d fert nō sit stabile. sed mobile. sic latuz nō quiescit, Rursuz si illud in qō fert est stabile. z illud tñ per qō fert de se ē mobile. vel nō fertur i ipm mō quiescibili. nō aggñatur. inde quies. Propt primuz potētie sensitiue taz cognitiue q̄z appetitiue. p se nō q̄etātur. Nam oba eaz sūt res corporales mobiles: z iō qz nō attingūt ad bonū imobile in quo potissime bz esse fruitio. nō cōseqūtur eas quietatio. Propter ꝑm z tertiū. intellect⁹ etiā non proprie dr̄ quietari p actuz sunz. z rō est. qz in cognoscendo est mot⁹ rerum ad aiam, In appetendo. aie ad res. Est ḡ iste ordo q res multiplicāt speciez suā ad potentias nras co gnitiuas. z p talez silitudines multiplicatā pueniūt ad intellectū nr̄m. Illa aūt species in intellectu re cepta est initiuz motus z agens motū vt forma bal nei sine eius dez alterius delectabilis est species ap prehensa: res aūt eē vt balneū ad quā mouetur vo luntas. est finis mot⁹. vt manifestat cometator. 12. metha. igitur p oēm operationez intellect⁹ nō habeē q̄es. nec terminat mot⁹ finis mot⁹ ē i obo volūtat cuz ḡ p se loquendo fruitio quietationū partes q nō inuenitur i potentijs nālibus. nō in sensu nec i appe titu sensitivo: nō i intellectu. sed i sola volūtate. So la voluntas per se z pprie frui dicetur. Ad primū dō. q ois felicitas possibilis nobis ex nālibus pur̄i intellectu bz esse. qz talis felicitas. vl̄ est act⁹ prudē tie vt ciuilis. vel sapia vt contemplatiua. vl̄ felicitas: tñ quātuz ex gña dei cōsequimur. respectu cuius dr̄ fruitio perfecti⁹ est i voluntate q̄z i intellectu. Et iō frui nō ē act⁹ intellect⁹: sed volūtat⁹: qz nō dicitur re spectu felicitat⁹ q̄ē in intellectu respectu felicitat⁹ q̄ cōpletius ē i volūtate. Si autē queratur quare phs in voluntate eam nō posuit. dō. q vel eam nō cogno uit vel ad cuz de ea determinare nō pertinebat. Pos sumus tamē si volum⁹ z alr̄ soluere: qz dato q felici tas eēt i intellectu: ita qō ipse actus intellectus: esset felicitas. nō tñ oportet fruitionem ad intellectum p tinere. Nam fruitio delectationem importat: z ꝑz vo luntatem. z appetitum delectemur. Nam delecta tio cōplacentiam dicit. que ad voluntatem pertinet Ista aūt cōplacentia nō solum est respectu actus q a voluntate elicitur. Sed respectu eius qui elicitur ab alijs potentijs. vnde lz intelligere pertineat ad i tellectum cōplacere sibi in intelligendo pertinet ad voluntatem. Ita dato q felicitas ad intellectum p tineret. fruitio tñ respectu felicitat⁹ ptineret ad vo lūtatē. Ad. scām dō. q si intellect⁹ est altior: qz di gis cōpetit iperanti dirigenti: que tamen potentia dicatur simpliciter altior non spectat ad presens:

Ad tertiū dō. q visio ē tota merces. nō simplr̄. ꝑz in ordie ad volūtatē: vl̄ alr̄: dato q visio eēt tota mer ces adhuc fruitio z cōplacentia. siue delectatio ad voluntatē pertineret. Ad illud qō probat: q per tinet ad oēs potentias: dō. q lz delectatio diuersifi ceē ꝑm opinionē: nō tñ oz: q eius sit delectatio cuius est operatio. Sed a potētijs opationes egrediunt: z ꝑm singula opera z diuersitatuz opum voluntas vel saltē appetitus aliqs in nobis diuersimode delecta tur: Vel possim⁹ dicē: q dato: q singlis potētijs de lectatio cōpeteret: lz cōtrariū dicat anselm. de cōce ptione virginis ver. c. 4. nō tñ ibi delectatio sufficiēs ad fruitionē poneret Ad aliud dicēdū: q oēs potē tie premiabunt ꝑm quādā redūdātiā nō qō ad eas pprie frui ptineat. Ad illud qō probat: q nō perti nent ad aliquē: patet solutio: qz appetitus ē quietari in appetibili: lz appetibile sit distinctū ab appetitu

Preterea: illud appetibile respectu cuius dr̄ frui tio: lz sit ex volūtate: per dr̄iaz formalē: nō ē ex ipaz per distantiā localē. Ad illud aūt: q obicit q frui nō pertinet ad aliquā potētiā: qz a nulla denominat dō. q id qō cōpetit potētie ꝑz se denominat ab ea vt intelligere ab intellectu velle a volūtate: sed qō cō petit potētie p aliud nō denominat ab ipa. vñ eligē: qz cōpetit volūtati: presupposito ordine rōnis nō de nominat ab ipa: z scire qz cōpetit itellectui: presup posito habitu pncipiorū: nō denominat ab eo: Et sic etiā frui cōpetit volūtati mediāte habitu charitat̄.

Qō. 1

Secundo queriē cuius sit frui sicut bitus siue sicut virtus: z vr̄ q a nulla virtute ne cesse sit egredi fruitioz: Nā ꝑm Aug. 10. d̄ tri. fruimur cognit⁹: quib⁹ volūtas delecta ta cōquiescit: igit̄ ad volūtatē ptinet frui: sed volū tas in se accepta nō includit habitū: nec virtutē: ḡ ꝛc:

Preterea: ꝑm phm. 3. etb. z dasn. 2. li. c. 22. volun tas ē ipsius finis electio z cōsiliū sunt eoz̄ que sunt ad finē: sed ea respectu quoz̄ dr̄ eē potentia nūda ñ egrediunt ab habitu: vel virtute. ß volūtas potētiā nu dā dicit. ḡ ꝛc. Preterea: i finē mouemur nālr̄. ß ad ea in q̄ mouemur nālr̄ nō indigem⁹ habitu regulāte: cū potētie nāles sint ad vnū vt scribit. 10. metha. ḡ ꝛc:

Alterius vr̄: q fruitio sit diuersarū virtutū: qz ad fruitioz cōcurrit visio q̄ succedit fidei. z tentio q̄ suc cedit spei z amoz qui elicit a charitate: ḡ ꝛc. Sed cōtra: si opatio egredit a potētia: ḡ perfecta opatio egredit a pfecta potētia: sed potētia bz perfici p per fectū habitū: perfect⁹ habitus potissime ē charitas: ḡ ad charitatē pertinebit fruitio: q̄ vel ē operatio per fecta: vel ꝑns ad operationē pfectam. Rño dō. q sicut operari ē illud ad qō ordinat eē: sicut ad aliqō cōplemētū: z eēntia a qua egredit eē in rebus creat̄ nō pōt i operationē: nisi per aliq̄d ei additū: vt p po tētiā: ita operari ē id: qō ordinat ad operari perfe cte: tā q̄ ad sui cōplementū: z potentia a qua ipsum opari egredit i perfectā operatioz nō poterit: nisi p aliq̄d supadditū potētie. Tertio requrit aliqs habitus supadditus potentie ad hoc vt fiat pfecta opatio. p fectio aūt operationis in delectatiōe cōsistit. vñ scri bit. 10. etb. q pficit opationē delectatio: ñ igit egre dit operatio cū delectatiōe: q̄ est operatio perfecta nisi ab aliquo habitu. pp hoc scribit. 2. etb. q signum gñati habitus est volūtatē z iustitiā fieri in operi bus. cum ergo fruitio dicat operationē cum delecta tione: bona operatio aūt cum tali delectatione non habet eē sine virtute: necesse est fruitionē ad virtutē aliquā ptinere: Virtutuz aūt tria sunt gña: qz que dam sunt acquisite: quedā sunt infuse Acquisite au tē quas posuerunt phi dividunt in intellectuales z morales. vt patet ex fine primi etb. theologice aūt

virtutes sunt infuse: Sunt g alīq virtutes mozales: alique virtutes intellectuales: alique diuine. Ad virtutes mozales nō pertinet fruitio. Nam vt bituz ē fruitio q̄etatione ipozta: q̄etatio aūt nō ē nisi i vltio ⁊ i termino: Cuz igit iste virtutes vt obm ꝓpriū respiciant nō bonū increatū: sed creatū qđ est mobile: nō ꝓpie eis cōpetit quietatio: pp qđ ⁊ tales virtutes cardinales nominari cōsueuerūt cuius nomis i positionis vna rō posset eē: q̄ sicut cardo est illud in quo bostiuz vertit: ⁊ quietatione nō ipozta. ita nec iste virtutes quietatiōez dñt: g fruitio nō est act⁹ earū. Ad hec idē pōt valere rō pbi. 10. etb. q̄ fm h° boni sumus: fm q̄ deos imitamur. sed dijs nō cōpetunt mozales virtutes: q̄ ridiculum est dicere eos habere numismata: vel periclitari terribilia sustinētes: ⁊ q̄ btitudo in ipsa fruitiōe cōsistit: fruitio nō erit actus virtutū talium sicut nec btitudo. Rursum non possum⁹ dicere. q̄ sit act⁹ virtutū intellectiuarum: duplici de cā: vna sumit ex ipo ꝓbo in quo sunt: bituz est. n. q̄ quietatio intellectui nō apzopziat: q̄ ibi nō finit mot⁹. Alia sumit ex ipsis virtutib⁹: q̄ tales virtutes acquisite de quib⁹ loquimur nūc vel bonu immutabile: vt deum nō considerant: sicut sunt spāles vel si cōsiderant: nō cōsiderāt mō immutabili. Sed p rōnis discursum: ⁊ q̄ virtutib⁹ acquisitoibus nō cōpetit fruitio. Restat g q̄ cōpetat diuis: diuine autē sunt tres: fides: spes: ⁊ charitas. In fide: ⁊ spe non pōt eē quietatio: q̄ cū ꝓpzie: ⁊ per se cōpetat bono quietare: ⁊ habere rōnem finis ⁊ termini: in quo habet eē q̄es boni in eo: q̄ bonū erit hoc facere: q̄ q̄ ē ꝓpzie tale ē tale in eo: q̄ tale: vt dicit. 1. phīc. fides igit ⁊ spes que nō respiciunt bonū in eo q̄ bonū: sed in eo q̄ verū ardduū: nō habebūt quietare: nec eis attribuet fruitio: solius g charitat: cuius obm ē bonū in eo q̄ bonū erit fruitio. Ad primū dō. q̄ ad volūtatem pertinet frui: nō tñ pp hoc habitus excludit: q̄ ea que volūtas per bituz operat etiā volūtati attribuunt. Ad secdm dō. q̄ voluntas dicit finis. sic intellect⁹ dicit pncipiozū. Nam sicut intellectus dr cognitio pncipiozū: q̄ pncipia sunt prima ab intellectu cognita: ita voluntas dr finis: q̄ finis ē primū a voluntate volitū: tñ in cōsequēdo finē ipsuz. vel i volendo ipm mō debito: indiget aliquo bitu regulāte: ⁊ iō cū fruitio dicat delectationē finis iam biti: vel simplr vel aliquo mō: fruitio nō egredit a nuda potentia. Ad tertiū dō. q̄ lz in finē feramur nālr: si finis est nāl: in deū tñ qui est supra naturaz per gr̄am ⁊ charitatē ferimur. Vel possumus dicere: q̄ si est inclinatio nāl respectu talis finis inquātū ē pncipium ⁊ finis oium nālr: nō tñ ē talis inclinatio nālis inquātū est obm btificans. Ad illud q̄ probat: q̄ fruitō sit oium potētiaꝝ: dō. q̄ ⁊ si alia cōcurrunt: tñ a sola volūtate: mediante charitate elicit.

Questio. 3

Uesito de frui quātū ad potentias. Restat querere de vti cuius potentie sit. Et vr̄ q̄ sit cuiuslibet potētie. Nam de qualibet re dr: q̄ cuius vsus bon⁹ ē ipa quoq bona ē: g cuiuslibet rei ē vsus: sed quelibet potētia ē aliqua res: g ⁊c. Preterea: vti re ē rez pertractare: ꝑ ad quālibet potētiā partiū pertractatio alicui⁹ vt saltē operis sm: g ⁊c. Preterea: vsus ē ꝓpzie rerum tuuātiuū nos ad cōsecutionē finis: sed cū quelibet res ordinet in finē: ⁊ quelibet res inuet per aliq ad cōsecutionē finis: g quelibet res vtet aliquibus

Preterea: videt q̄ pertineat ad solā rōnez: quia vti est referre aliq̄d in finem: sed referre ē rōnis: g ⁊c. In cōtrariū est: q̄. 10. de tri. c. penul. vult Augu. q̄ lz doctrina ⁊ ingenium pertineant ad memoriam: ⁊ intelligentiā ⁊ voluntatē. vsus tñ ad solam voluntatē ptinet. Rño dō: q̄ aliqui distinguunt vsum triplr. Nam vsus vno mō dr operatio cuiuslibet rei: ⁊ isto mō dr cuius vsus bonus est: ipm quoq bonū est. Scdo mō vsus dr act⁹ frequētatus: ⁊ isto mō diffinitur a victorino: qui vult q̄ vsus sit actus a potentia frequenter elicit⁹. vtroq istoꝝ modoꝝ vti est act⁹ cuiuslibet potētie. Alio mō sumitur vsus eoꝝ que ordinātur in finē: ⁊ isto mō cōpetit voluntati. Sed ista distinctio nō est vera. Naz vti nō cōpetit nisi voluntati solū: ⁊ q̄ volūtas est appetitus dīs rōnem. vt dicit dam. 2. li. c. 22. Inde est: q̄ sola rōnalia dicunt vti. vñ etiā minus ꝓpzie cōcedit fruitio irrōnabilib⁹ q̄ vsus: ⁊ iō si frui aliquo mō dicunt: tñ nō vti. vñ Aug. 83. q. 33. frui quidē cibo: ⁊ q̄libet corpzali voluptate: nō adeo absurde extimatur ⁊ bestie. vti aūt aliqua re nō pōt nisi animal qđ rōis est pticeps. Et iō dō. q̄ illa potētia: cui⁹ ē vsus elicitiue duo in se habere dz: q̄ dz esse dña sui act⁹. dz potētijs cereꝝ iperare. ⁊ q̄ hoc hz sola volūtas sola volūtas vtit. Quo āt hoc sit notādū: q̄ hz dam. 2. li. c. ꝓallegato. Ista. 4. se habēt p ordinē: desideriū: finis: electio: ipet⁹: ⁊ vsus. Est. n. ordo: q̄ primo finē desideramus. vt puta dñari: postea iuenim⁹ vias ⁊ eligimus viā per quā possumus cōsequi dñationez: vt puta per bellum. ⁊ ita electio sequit desideriū finis: post q̄ aūt eligim⁹ bellare: statiz a voluntate fit ipetus in mēbris: q̄ iperat eis vt arma accipiant ⁊ bellāt. ⁊ facto ipetu: tūc sequit pertractatio armoꝝ fm volūtatē iperiuz. ⁊ ista pertractatio libera hz voluntatē dicit vsus: Mō igit vtit nisi potētia: cuius ē eligere ⁊ ipetū facere: rōne qua eligit ē dña sui act⁹: rōne qua facit ipetū in potētijs eis dominat. ⁊ ideo patet q̄ res nāles. q̄ nō sunt dñe sui actus: cum potētie nāles sint determinate ad vnū nō vtunt. Itez animalia irrōnalia: q̄ magis agunt q̄ agant. ⁊ suis actibus nō dñantur: vt pz per dam. li. ⁊. c. ꝓcessū gnato: nō vtūtur. Item: q̄ inter potētias aīe sola voluntas suo actui ⁊ ceteris potentijs dñatur: soli voluntati cōpetit vti. pp hoc anselm. de cōceptu virgi. c. 4. vult q̄ cetere potentie voluntati obediunt. ⁊ q̄ eis lex a creatore ē imposita: q̄ imperio voluntatis resistere nō possunt: ⁊ ita patet ad quā potentiam p tinet vti. ⁊ qđ est vti: q̄ vsus est pertractatio rerum: hz iperiū volūtatis: ⁊ q̄ volūtas nō solū res exteriores ꝑ etiā mēbra assumit fm suū beneplacitū: nō solum vtitur rebus exterioribus: sed etiā vtitur membris ⁊ potentijs ⁊ actibus earum. ⁊ ex hoc apparet vñ accidebat motiuum distinguentium taliter vsuz Nam q̄ videbāt: q̄ vsus erat cuiuslibet rei: credebant: q̄ quelibet res vteretur: qđ nō est verum. Nā lz equit are sit vsus equi ⁊ incidere sit vsus cutelli: nō tamē equus vtitur equitatione. nec cultellus incisione. nec oculus vtitur visione: lz visio sit vsus oculi Sed homo per voluntatē suam vtitur equo ad equitandum cultello ad incidendum. ⁊ oculo ad videndū Et iō illi idem qui p̄ius distinctionem illaz fecerāt videntes se non bene dixisse: alibi corexerunt se dicentes. q̄ vti sicut pncipali agenti attribuitur volūtati. Sed alijs potētijs attribuitur instrumentalr. ⁊ ideo irrationabilia nullo modo vtunt. Potētie aūt hominis alie a voluntate vtunt instrumētalr. voluntas pncipalr. Sed nec illud est bene dictū. Naz vti nihil ē aliud. nisi quedā negotiatio volūtatis circa res quibus vtit: ꝓpter hoc. ⁊ Aug. 10. de tri. c. penul. ait: q̄ vti est assumere aliquid in facultatem voluntatis. ⁊ ideo sicut intellectus circa res negociat cognoscendo eas. ita voluntas negociat circa volibilia vtendo eis vel fruendo: ⁊ sicut pp talem negociationez intellectus: intelligere nō cōcatur intelli

gibilibus. vñ nō est bene dictū: q intellectus intelligat ꝑncipaliꝝ: ꝛ lapis istrumētaliter. ita ex eo: q voluntas vtit potentijs. ꝛ alijs rebus assumendo eas i facultatē sui: vti nō cōmunicat potentijs: qz nō communicat eis libertas. Nam vti dicit liberaz pertractationē. ꝛ qz in tali actione potētie se habēt vt mote a voluntate nō vtunt. Sicut lz incidere cōueniat cultello ꝛ fabro per cultellum: tñ solus faber vtitur incisione: qz solus faber libere incidit. Ita ducere cultelluz lz cōueniat voluntati ꝛ virtuti in musculis ꝛ nervis sine brachio: ꝛ voluntati conueniat ꝑ brachium siue per dictam virtutē. Sola tñ voluntas vtitur ductiōe cultelli: qz sola ipa libere operat. Ad ꝓmū dō. q lz de qualibet re dici possit vsus ei? bonus hoc nō est. q quelibet res vtat. sed qz volūtas re qualibet vti pōt. Ad scām dō. q si ad quālibet potentiā pertinet aliqua pertractatio saltem instrumentaliꝝ: qz voluntas per eam ptractat aliqua: ꝛ assumit in facultatē sui: vt res vel opera: sola tñ voluntas vtit: qz quelibet ptractatio nō est vsus. sed pertractatio libera in ordine ad finē. Ad tertiū: dō. q licet quelibet res ordinet in finem: cum tendat in finem suum hoc nō ē per cognitionem que sit in ipsa Sed per cognitionē que est in altero: sicut sagitta tēdit directe in signum nō per cognitionē que sit i ipsa sed per cognitionē que ē in sagittante: ꝛ ideo ille qui indidit naturas reb? vtit rebus fm vniuersi perfectionē ꝛ bonitatē suā ꝓncipaliꝝ cuilibz cōferētia tribuendo: ipse tñ res cognitione intellectuali carentes: rebus aliquib? nō vtunt. Ad quartuz: dō. q sicut electio a sola volūtate elicit: ita q soli voluntati cōpetit eligere elicitiue: tñ qz nō elicit ab ea nisi in ordine ad rōnem cū sit ꝛclusio cōsilij ꝓsupponit rōnis actū. vñ ꝛ in. 6. etb. dicit eē appetit? intellectiui vel intellectus appetitiui. sic ꝛ vti: qz ꝓsupponit ordinē rōnis diffinit per referri: nō q a rōne eliciat sed a voluntate solum.

Qō. 4

Uesito de frui: ꝛ vti quātū ad ea per que sunt: sine per cōparationē ad potētias vl habitus. Restat querere de eis per cōparationē ad oba. Et ꝓmo queremus de frui: postea de vti. Circa frui queremus duo. ꝓmo vtrū solo deo sit fruenduz. Scdo vtrū tribus personis sit fruenduz vna fruitione vel pluribus.

Ad ꝓmū sic ꝓcedit. videt q nō solo deo sit fruendū Nā fm Aug. i. de doctrina christiana in ꝑncipio frui est amore inhērere alicui ꝓpter se. Sed vt habemus i littera virtutes ꝑ se sunt diligēde: g eis est fruenduz. Sed ipse sunt bonum creatuz: ergo ꝛc.

Preterea: fm phm. 8. etb. bonum in eo: q tale est amabile: ergo qđ est per se bonum: est per se amabile. Sed virtutes sunt ꝑ se bone: ꝛ nō per aliud bone: vt probabit. ergo ꝛc. probatio assumpte: qz qđ est ꝑ aliud bonum potest intelligi nō bonum. Sed virtutes ꝛ potissime charitas: cum nō possit eē in formis nō possunt intelligi nō bone. ergo virtutibus ꝛ potissime charitate est fruendum: Preterea: Aug. 83. q. q. 33. ait vt inter honestum ꝛ vtile interest. ita inter fruendum ꝛ vtendum. Sed inter bona honesta computant virtutes: ergo ꝛc. Ad hoc idem facit Aug. de doctrina christiana: in ꝑncipio qui vult q res quibus fruendum est bonos nos faciunt. Sed virtutes ꝛ ipsa beatitudo nos bonos faciunt: ergo beatitudine creata. ꝛ ipsis virtutibus est fruendū. Preterea vñ q hoie sit fruendū. Nā apo?. ad philomonem dicit. Ita ego te frater fruar i dño. Preterea: aug. de tri. li. 9. c. 8. Inferiore vtendum est ad deum: pari autē fruendū. s. in deo. ꝛ sequit: nobis g ꝛ fribus in dño fruamur. In cōtrariū ē: qz frui dicit quietatō nem. Sed bonum mobile non quietat: ergo bono immobili debem? frui. Preterea: fm Aug. ō doctrina christiana in ꝓncipio. Res quibus fruenduz est sunt: pater ꝛ filius ꝛ spiri. san. ergo ꝛc. Rño dō. q tota difficultas. q. cōsistit ex diffinitione data de frui: qz cum aliqua dicant diligi ꝑ se: preter bonum summum dubium est. quare eis nō sit fruendum. Propter hoc aduertendū: q aliqua dicuntur diligi propter se: qz habēt aliqđ in se vñ diligātur: ꝛ sic diligi per se dividitur cōtra id qđ diligitur per accidens. sicut dicimus: potionez dulcem esse diligibilē aliquo modo per se: qz habet in se aliquid vñ diligatur: vt dulcedinem: potionē vero amarā dicimus esse diligibilē: solūmodo per accidens: Et istam diuisionē innuit magister in distinctione presenti. alio modo dicit aliquid diligi ꝑ se. qz est cā bonitatis. Nam si bonū per se diligit. illud ē diligibile ꝑ se: qđ est propter se bonū. ꝛ per se bonū pōt dici illud qđ bonitatē cāt: causare aut bonitatem ē duplr vl formaliꝝ sicut vita vivimus formaliꝝ: vel effective: sicut deus dicitur eē bonū oīs boni: ꝛ istam distinctionē innuit dion. de di. no. c. 9. q per se tale est illud i quo aliqđ formaliꝝ est tale. illud qđ ꝓncipaliꝝ causat in nobis tale: que oīa si bene recolligimus: apparet: q bonū nr̄m siue diligibile a nobis. pōt dici: quatuor modis. Prio aliquid dicit tale solum per accidens: nō q in se habeat aliqđ vnde sit bonū nr̄m: ꝛ vnde ip̄z diligam?. vt potio amara. Scdo: qz habet etiaz in se aliqđ vñ diligat. ꝛ vñ sit bonum nostrū: vt potio dulcis. Tertio pōt dici tale: qz est illud quo formaliꝝ boni sumus vt virtutes. Quarto. qz est ꝓncipiū simpliꝝ ois bonitatis nostre sicut deus. Ista aut quatuor se includūt Nam scdm includit ꝓmū: qz illud qđ habet in se. vñ diligat iuuat nos ad bonitatē ꝓsequendā. vñ potio dulcis cum hoc: q iuuat nos ad ꝓsequēdum bonitatē bz in se aliquid vñ ipam amem?. Tertius includit ꝓmū ꝛ scdm. Nam virtutes ꝑ quas formaliꝝ sumus boni iuuāt nos ad ꝓsequēduz finē: ꝑ qđ includūt ꝓmū modū bonitat: ꝛ habent in se vñ diligant: vt magister dicit in littera: ꝑ qđ includit scōz. Quart? modus bonitat includit tres precedentes. Maz deus ipse qui est bonū ois boni iuuat nos ad finē cōsequendum: tribuendo nobis gratiam ꝛ virtutes: ꝑ qđ mō excellentissimo ꝓmū modū in se cōtinet. ꝛ bz in se: vñ diligat: cum sit ipsa bonitas. ꝛ sicut includit scōz. Est etiā formaliꝝ nostra bonitas: ꝛ si nō formaliter: ibēter: tñ formaliꝝ exemplariter tres modi istorum dñt per se tales: ꝛ que sunt bona illis modis ꝑ se sunt diligibilia. Solum aut bonum: ꝓmo nō est ꝑ accidēs diligibile. Hoc viso notādū: q lz per se diligibile dicat qđlz trium modoꝝ excepto ꝓmo mō nō tñ fm quēlibet illoꝝ modoꝝ bz eē fruitio. Nam fruitio dicit quietationē: vt dictū est. Tūc aut appetitus ē quietatus: qñ bonū in qđ fert nō refert in aliud bonū. Cum igit semper imperfectum bonum referat ad perfectum. ꝛ quāto aliquid est perfectius bonum: tanto alia bona magis includit: cum ꝓm? modus reseruet in scdo: ꝓmus ꝛ scds in tertio. In quarto aut reseruent oia. s. in deo ipso qui est bonus ois boni. ꝛ qui in omni bono percipit vt dicit. 8. de tri. c. 3. solo illo per se ꝛ directe fruēdū ē: Ad ꝓmū dō. q virtutes per se diligēde: qz habēt in se aliqđ vñ diliganť: nō tñ ꝑ se diligende sunt: q earum dilectio nō ad aliud referat: qđ oporet: si eis esset fruēdū. Ad scdm dō. q virtutes ꝛ charitas sunt per se bone: qz per eas formaliꝝ boni sumus. sed in illo mō per se bonitatis: nō reseruat fruitio. vt patebit ctius ē. Ad tertium: dō. q ibi honestas appellat intelligibilis pulchritudo. vt Aug. se ibidez exponit

ꝛ intelligibilē pulchꝛitudinē appellat ipse: qua pulchꝛitudine pulchꝛa sunt: quecūq; pulchꝛa sunt: ꝛ talis pulchꝛitudo ē diuina pulchꝛitudo: qua fruendū ē Uel possum⁹ dicere: q̄ in arguēto est fallꝫ ꝓntis: ñ valet: honesto ē fruēdū: ergo hoc honesto. ꝛ ideo ibidem aug. subdit: oportet ergo frui pulchꝛis inuisibilibus. i. honestis. Utrū aūt oibus: alia questio ē: tñ ꝑz eū honesta nō debēt dici ꝓpꝛie: nisi fruibilia: habent aūt ꝛ h aliā solutionē vt patebit. Ad illud: qō tangebaꝫ ex latē: q̄ beatitudine sit fruendū: possumus distinguere: ꝑm q̄ distinguiꝫ de alijs a fruitione. Mā diligere aliq̄d pōt itelligi multiplr: vel dilectōe formalr: vel volūtate instrumētalr: vel diligibili tāq̄ obo. vñ diligo dilectione: diligo voluntate. ꝛ diligo diligibili. Ita fruor fruibili: siue deo ꝓncipaliꝫ: ꝛ obiectiue. ꝛ fruor fruitiōe: siue bitudine formalr: ꝛ fruor potentia ꝛ virtutib⁹: quasi instrumētalr. ꝛ ex hoc ēt appꝛet quō virtutib⁹ sit fruendū. Ad illud q̄ obiciebaꝫ: q̄ hoie sit fruendū dō. q̄ hoie in se nō ē fruendum. sed hoie in deo: ita q̄ ipso deo fruamur ī hoie in quo bitat per gꝛam: sic hoie ē fruendum: vñ ꝛ aug. de doctrina chꝛistiana solucns istaz. q. ait: q̄ si dixissz tm̄ te fruar ꝛ nō addidisset ī dño videreꝫ finem ac spē dilectionis in eo cōstituisse: ꝛz q̄ illud addidit in dño se finē possuisse eo deniq; frui significauit. Nam cum hoie in dño frueris: deo potius q̄ homine frueris: ꝛ per hoc ꝑz solutio ad aliud.

Questio. 5

Ecūdo queriꝫ: vtrū trib⁹ personis sit fruendū fruitiōe vna. Et videꝫ: q̄ nō q̄ act⁹ recipit spēm ex obo. Sed a quo aliquid recipit eē ab eodē recipit distinctiōez: ꝛ tres ꝓsone sunt distincte: cum nō sit ponere cōfusionē ꝓsonarū: ꝵ ꝛ actus distincti erūt. Ꝓterea: fruitio quietat appetitū. Sz nō quiescit appetit⁹ cognoscēdi rem: q̄ diu stat in cōibus: cū igiꝫ ēntia diuina sit q̄d cōe tribus. ꝛ oē aliud indistinctū ibi. Si debz terminari appetit⁹ noster: oz terminari fruitionē nr̄az ad distincta. Sed qō terminaꝫ ad distincta videꝫ habere eē distinctū: ꝵ ꝛc. Ꝛ cōtrariū ē: q̄ sicut adoratio respicit maiestatē. sic fruitio respicit bonitatē Sed ꝓp vnā maiestatē debeꝫ vna adoratio tribus ꝓsonis. vt ꝑz per dam. z. li. c. 8. ꝵ vna fruitione tribus personis frui debem⁹. Rño: dō: q̄ sicut tactū est in arguendo: vna fruitione frui debemus tribus personis ꝛ hoc triplici via inuestigari pōt: ꝓma via ī arguendo tacta fuit. Nam cū frui sit amore inhere re: ꝛ amor sit per se boni: vt dicit. 8. etb. oz ex bonitate sumere rōnem fruitiōis: ꝛ q̄ pater ꝛ filius. ꝛ spi. san. nō sunt tres bonitates: sed vna bonitas: vt dicitur. 5. de tri. c. 4. rōne vnitatꝭ obi formalr erit vn⁹ actus ꝛ vna fruitio. Secūda ratio sumiꝫ ex ipso fine. Mā in fine ꝓpꝛie quietamur: pater et filius ꝛ. s. s. nō sunt tres fines: sed vn⁹ finis. Nam sicut sunt ꝓncipiū a quo oia fluunt: ita sunt finis ad quā oia reducūtur: vñ. 5. de tri. c. 13. dicit q̄ pater ꝛ filius ꝛ. s. s. sic̄ est vnus deus: ita dicit relatiue ad creaturam vnū ꝓncipium: nō tria ꝓncipia vel duo. Ita pari rōne ñ tres fines. vel duo fines. Tertia via sumiꝫ ex ipsis fruētibus. Nam nullus quietaꝫ in duobus in eo: q̄ duo: vel in pluribus in eo. q̄ plura. cum igiꝫ act⁹ numeꝛeꝫ ꝛ recipiat spēm ab eo. q̄ō est per se tale. in eo q̄ tale: ergo sequiꝫ: q̄ vna fruitione nō pluribus fruamur tribus personis. tribus ergo vijs hoc inuestigatum est. Ꝓma via sumiꝫ ex rōne fruibilitatꝭ: q̄z bonitas est rō huius: Secūda via sumiꝫ ex ipso fruibili: q̄z finis est illud: quo fruimur. Tertia sumitur ex ipso fruente: vt liceat ꝑm adaptationē loqui. Ad ꝓmum dō. q̄ ꝛz tres persone sint distincte: tñ eis fruimur vt in eis reperiaꝫ vna rō bonitatis Ad secundum dō. q̄ terminaꝫ ad distincta in eo: q̄ distincta recipit eē distinctum: sed qō terminaꝫ ad distincta ꝑm rōnem vnam nō oportet: ꝛ sic est in ꝓposito vt patuit: Uel dō. q̄ ipsas personas distincte cognoscem⁹ vna visione: nam eadē cognitiōe cognoscit vnā relatiuā ꝛ reliquā. ꝛ iō eadem visione tres persone videbunt: ꝛ ita eadem fruitiōe eis fruemur

Qō. 6

Uesito de fruibili. Restat querere de vtibili. Et ꝓmo vtrum deo sit vtendum: Et videꝫ q̄ sic: q̄z ꝑm Aug. 10. de tri. omnis qui fruiꝫ vtiꝫ: Sed deo fruimur. ergo deo vtimur. Ꝓterea: vti est assumere aliquid in voluntatis facultatem: sed omnis qui fruiꝫ ꝑm Aug: assumit aliquid in facultatem voluntatis: ergo omnis qui fruitur vtiꝫ: ꝛ sic ideꝫ qō ꝓpius. Ꝛn contrarium est: q̄z ꝑm Aug. 83. q. q. 33. anima nostra ꝑz dicta de ceteris indicat: nec eo. s. deo vtiꝫ: sed fruiꝫ.

Ꝓterea: ꝑm eundem in de doctrina chꝛistiana in ꝓncipio. Nos sumus cōstituti inter vtibilia: et fruibilia. sed sumus infra fruibilia: ergo sumus supꝛa vtibilia. Sed non sumus supꝛa deum: ergo ꝛc.

Ulterius queriꝫ vtrum omnibus alijs a deo sit vtendum. Et videtur q̄ non: q̄z eis vtimur que sunt in nostra potestate. ꝛ facultate: que autē sunt in nostra potestate cōsiliabilia sunt vt dī ꝛn. 3. etb. Sz de oibus non spectat ad nos consiliari: quia de eternis non ꝓsiliamur. nec̄ de būanis oibus. puta: qliter scithe optime conuersentur nullus lacedemonioꝛuz cōsiliaꝫ vt dō ibidē: ꝵ ꝛc. Ꝓterea p vtilia iuuamur ad ꝓsecutionem finis. sed per aliqua impedimur a tali consecutiōe. vt puta per multitudinem diuitiarum quia ꝑm philosophum. 1o. etbico: superabundātia taliū impedit ad felicitatē. Ꝓterea: p peccata retrabimur a cōsecutione finis: ꝵ peccaꝫ vti nō poterim⁹: Ꝓterea: ꝑm hoc vꝝ q̄ nullus act⁹ sit indifferens: q̄z si oibus possum⁹ vti: tūc in oibus actibus nr̄is vel vtimur: vel abutimur Ad hoc idē vꝝ facer̄: q̄z nullū peccatū erit veniale: q̄z semp vel vtemur vel fruemur. sed si vtimur fruendis: vel vtēdis fruimur peccamus moꝛtalr: q̄z tota puersitas ē ꝑm Aug. 83. qonū. q. assignata: fruēdis vti velle at q̄ vtēdis frui: si aūt vtimur vtēdis: ꝛ fruimur fruendis nō peccam⁹: ꝵ ꝛc. Ꝛn cōtrariū ē Aug. 83. q. q. dicta q̄ ait: oia ꝵ que facta sunt in vsuz hois facta sunt: q̄z oibus vtiꝫ indicando rō: que hoi data ē. Ꝓterea: ꝑm phm. 2. phisico. nos sumus quodāmō finis oiuz sed hoc nō eēt: nisi oibus possemus vti: ꝵ ꝛc. Rño dō. q̄ vti dupliꝛ pōt sumi: vno mō large ꝛ sic vti nihil aliud ē: q̄ assumere aliq̄d in facultatē voluntatꝭ: ꝛ q̄z ipm finē assumim⁹ in facultatē volūtatꝭ: vt ibi quiescat: ēt ipso fine vtimur: ꝛ ꝑm istum moduz loquitur Aug. 10. de tri. c. penul. vbi ait q̄ vsus in voluntate ē pertractare ea que in memoria ꝛ ī intelligētia cōtinentꝭ: sine ea ad aliq̄d referat: siue in eoꝝ fine delectata cōquiescat. ꝛ sic accipiendo vti: etiā ille qui fruiꝫ vtiꝫ. Alio mō accipiꝫ vti magis ꝓpꝛie: ꝛ sic vti ē assumere aliq̄d in facultatē voluntatꝭ non quocūq; mō: sed referendo ipm in finez: ꝛ sic accipitur vti. 1. de doctrina chꝛistiana: vbi dicit. q̄ illis quib⁹ vtendum ē: tendētes ad bitudinē adiuuamur: ꝛ q̄si adminiculamur. vt ad illa que nos beatos faciunt peruenire possimus. Ista etiam modo accipiꝫ vti. 83. q. questione ꝓtacta vbi dicit. q̄ nec vti quisq; potest ea re. que quo referenda sit nescit. Et sic dupliciter accipiꝫ vti. ita dupliciter potest accipi frui Uno modo large ꝛ sic dicit quietationez desideriꝫ. non referentis in vlteriozem finem. ꝛ sic bzuta fruuntur ꝑm Aug. 83. q. q. dicta: vel ꝓpꝛie. ꝛ sic dicit quietationē nō q̄libz: sed in vltimo fine: ꝛ sic loquiꝫ

Aug. de doctrina christiana in principio vbi dicit q̄ res quibus fruendum est: sunt pater filius ℣. s.s. accipiendo ergo proprie ℣ stricte vtrūq; habent se sicut excedētia ℣ excessa: q2 aliqua fruuntur que nō vtuntur vt bruta: Aliqua aliquibus vtunt̄ quibus non fruunt̄: vt boni homines: rebus creatis. Si aūt accipiatur large vti: ℣ proprie frui: tunc vti est quasi genus ad frui. Sed si accipiat̄ frui large. ℣ vti pro prie adhuc diuidunt̄ ex opposito. q2 nec qui fruitur vtitur: nec ecōuerso. Et sic patet solutio ad primā q̄stionez: q̄ deo est vtendū accipiendo vti large: nō p̄ prie: ℣ per hoc patet solutio ad rōnes: quia loquebā tur de vti extenso lumine. Ad scōm quesitū dō. ſm aliquos: q̄ quicūq; habēt bonitatē: hūt bonitatē iq̄ntū accedūt ad similitudinē bonitatis diuine. Un de oportet: q̄ bonitas diuina sit ratio dilectionis et desiderij vt alia amentur in ordine ad bonitatem p̄ mam. ℣ quia omne qō bonum est: a deo est: ℣ in deum ordinatur: omnibus que a deo sunt vti possimus: malis autem culpe vti nō possumus: quia talia non sunt in deum referibilia: malis pene vti possumus referendo ea in deū per recognitionem proprie infirmitatis. Sed id non est bene dictum: quia ſm Augu. omnibus illis vtimur per q̄ iuuamur ad ꝯsequendū finem nostrum. ℣ quia omnia que cooperātur nobis in bonum: iuuant nos ad talem cōsecutionem: ergo peccatis vti poterimus cum peccata bonis cooperentur in bonum iuxta illud apostō. ad roma. 8. Scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum etiam peccata ſm glo. Et ideo dō. est q̄ omnibus vti debemus: vel vti possumus. possumus enim vti eternis ℣ his que non sunt in potestate nostra approbādo ea: ℣ per ea in cognitionē eterne maiestatis ℣ bonitatis veniēdo: vti etiam possumus bis que sunt in potestate nostra ea in deum referendo: possumus vti malis pene tollerādo ea patienter. ℣ vti malis culpe detestando ipsa. Ad primum dicendum q̄ ee in facultate nostra accipitur: ibi large pro omni eo circa qō voluntas aliquo modo negociatur: vel laudando vel approbando: vl ordinando: nō accipit̄ esse in potestate nostra: sicut cōsiliabilia sunt vt ratio arguebat. Ad scōm dicendū: q̄ si per aliqua impediamur ad ꝯsecutionē finis hoc est: propter malitiaz nostram ℣ corruptiōez nostre nature: non quin omnia si essemus sapientes nos iuuarent. Ad tertium dicendum: q̄ per peccata retrabimur a cōsecutione finis. cum peccata operamur: iuuamur tamen per ipsa ad cōsecutionez finis si ipsa detestamur. Ad quartum dicendum: q̄ argumentum vno modo concludit veritatem: nam nullus actus deliberatus est indifferens: ℔ forte aliq̄s actus habens finem imaginatuz sit indifferēs. Sz ſm talem actum: nec est vsus nec abusus. Ad illud q̄ tangebatur ex latere: quia tunc nullum peccatum esset veniale: dicēdum: q̄ non oportet: q2 semp referimus omnem actum deliberatum in deū quādo non peccamus mortaliter: sed non semper illum actum vel illam operationem referimus actu: sed aliq̄n referimus habitu. ℣ qn̄ referimus actu mere mur: quando habitu peccamus venialiter: quando nec actu. nec habitu mortaliter: vel si hoc est dubiū dicendum ſm quosdaz: q̄ peccans venialiter fruit nō simpliciter: sed quodammodo.

Qō. 7

Uesito de vtilibus ℣ fruibilibus. Restat querere de fruentibus: ℣ vtentib⁹. Et primo de fruentibus. Et videt: q̄ deus non fruatur: q2 frui dicit delectationem. Sz delectatio dicit motum ℣ gnationē: vt probat in. 7. etbi. Jn deo aut̄ non ponimus motuz: ℔ ꝛc. Prae terea: ℔ magistrū: si de⁹ frueret nobis: egeret nob: sed deus nō eget aliquo: ergo deus non fruit. Jn contrariuz est: q2 dicit. 12. metb. q̄ intelligere ē voluptuosuz propter cōprehensionem intelligibilis ab intellectu ℣ vnionem ad ipsuz. vñ ℣ ibidez concluditur: q̄ intelligere primi est sūme voluptuosuz: q2 intelligibili maximo: vt sibi ipsi maxime vnitur: sed in maxima voluptuositate consistit fruitio: ergo ꝛc.

Ulteriꝰ videtur: q̄ inanimata fruantur. Nam fruitio est quietatio appetitus: cum igit̄ natura alia: adepto fine sit eorum appetitus quietat⁹: ergo fruuntur Jn cōtrarium est q2 frui est rerum ordinabiliuz ad beatitudinē: iuxta illud Aug. ō doctrina christiana fruimur rebus que nos beatos faciunt: ergo ꝛc. Ulteriꝰ videt̄ q̄ fruant̄ bruta: ſm Aug. 83. q. questione predicta: frui quidē cibo: ℣ qualibet corporali voluptate nō adeo absurde extimant̄ bruta.

Jn cōtrarium ē: q2 ſm eundē. 10. de tri. omnis q̄ fruit̄ vtit̄. Sed irrationabilia nō vtunt̄: vt dicit. 83: q. questione dicta: ergo ꝛc. Ulteriꝰ videt̄: q̄ fruant̄ peccatores: q2 ſm Aug. frui vtendis est peccatum ℣ vti fruendis: cuz ergo contingat peccatores peccare ſm dicta genera peccatorum: ergo peccatores fruent̄. Jn cōtrarium est. q2 frui dicit felicitatē vel ordinem ad ipam: sed peccatores nō sunt felices: nec ad felicitatem se ordinant: ergo ꝛc. Ulteriꝰ videtur: q̄ iusti in via non fruantur: nam ſm Aug. 10. de tri. frui est vti cuz gaudio: nō adhuc spei sed rei. Jn cōtrariū est q2 frui ē amore inhērere alicui pp̄ se: ℔ hoc faciūt boni viatores: q2 iberēt deo pp̄ se: ergo ꝛc. Rño: dō. q̄ ſm Aug. in li. cōfes. sic pondus in corporib⁹: sic ē amor in spiritibus: vnde ipse dicebat amor meus pondus meū: eo feror: quocūq; feror: nam sicut videm⁹ corpora per sua pōdera ad locū suuz tendere ℣ ibi quiescere: sic ℣ spiritus per amorē in finez suuz tendūt ℣ ibi quiescunt. ℣ iō possumus loqui de quiete spiritū per amorez: sicut loquimur de quiete corporū per pōdera: videm⁹ aūt aliq̄ corpus ponderosuz quiescere proprie pfecte. ℣ primo: sicut ipsa terra qua immobiliter collocata ē in loco suo: Aliqua aūt quiescunt: q2 in terra sunt: sicut corpora mixta: vbi dominat̄ terra: ℣ talia non quiescūt. primo q2 ꝯes eorū ē in eo q̄ initum̄ corpori: actualr immobili: vt terre: igit̄ terra quiescit p̄: mixta vero q2 sunt in terra nō quiescunt p̄: quiescūt tñ pfecte: si pfecte adhēnt immobili actualr quiescūt. pprie q2 nō movent̄ sic adhēntia. Aliqñ corpus graue non quiescit pfecte: vt si nō pfecte adhēat immobili: aliqñ nō quiescit proprie: vt q2 movet̄ per accidens: vt cū adhēt mobili: vt homo in naui existens cū per se nō moueat: sequit̄ q̄ per se quiescat. ℣ q2 movet̄ per accidens: p̄ accidens nō quiescit: grauia ergo adhēntia mobilibus nō quiescunt. pprie adhēntia immobilibus iperfecte. ℣ si quiescāt. pprie nō quiescūt plene. Adhēntia pfecte: ℣ si quiescūt. pprie ℣ plene ℣ per se nō quiescunt p̄: q2 nō quiescūt pp̄ se: sed q2 adhēnt alij. Jmmobile aūt cui iherētia alia q̄escūt q̄escit primo p̄ se. pp̄e: ℣ pfecte. Et ad similitudinē corporū grauiū quadruplr sic acceptorū sunt. 4. modi spirituū: q2 quidā spirit⁹ ē diuinus: quidā sunt spirit⁹ beatorū: quidā sunt spūs viatorū vere: quidā sunt spūs peccatorū ℣ pecorum: Spiritus diuinus est illud bonū immobile: cui spiritus intentes quiescūt: ℣ ipe quiescit p̄: q2 nō per aliud: sed pp̄ seipsuz quiescit per se q2 in se habet vñ quiescat: vt bonitatē. pprian: quiescit perfecte: q2 perfecte cōtinet̄ sub p̄: nā ſm pbm 2. metb. qō est primo tale est maxime tale: quiescit p prie: q2 nō movet̄ per accidēs: q2 vt probat. 8. phic. nec movetur per se: nec per accidens: nec abintra;

ꝓpter qꝺ̄ bene dictū est ꝺe deo. 7. ethico. Quod si alicuius nō simplex sit: semp eius actio cadē delectabilissima erit vñ ibi cōcludit ꝓpꝺ qꝺ̄ deus semp vna ⁊ simplici gaudet delectatiōe: beati. n. sibi inhērentes quiescunt ꝑ se: qz nō mouent ꝑ amorē in bonitatez excellentiorē: ⁊ quiescūt ꝑfecte: qz fm eorū ꝓportiones ꝑfecte ei adhērent: quiescunt ꝓpꝛie: qz nō adherent bono mobili. Sancti in via miñ de quiete participant: qz hz quiescant per se: qz nō tendūt in aliud bonū finaliꝛ. ⁊ ꝓpꝛie: qz bonū in qꝺ̄ tendunt ē immobile: tñ nō quiescūt ꝑfecte: qz ꝑfecte ipm nō possident: Peccatores aūt ⁊ bruta q̄ eoꝺē mō fruunt ponētes finē suū in bono mobili: nec quiescunt ꝑfecte: qz in mobili nō est ꝑfecta quies: nec quiescunt ꝓpꝛie: qz non adhērent icōmutabili bono. ⁊ iō i. ꝓpꝛie ꝓcedunt frui inquātū adhērent bono qꝺ̄ nō referunt in aliud bonuz ⁊ qz fruitio iportat q̄etationē: vt patuit post fruitionē diuinā fruunt beati plene ⁊ ꝓpꝛie: boni viatores ꝓpꝛie: sed nō plene: bruta ⁊ peccatores neq; ꝓpꝛie nec plene. Ad ꝓmuz: dicēdū: q delectatio non est generatio neq; motus: ⁊ probatio ad hoc habita in 7. ethi. nō ē probatio phi. sed a pho. iprobata. Ad scōm dicēdū. q auctoꝛitas magistri nō tenet: nisi qñ fruens ⁊ fruibile differunt per eēntiam. qꝺ̄ nō ē reperire in deo respectu bonitatis sue q̄ fruit. Ad illud de inaiatis dicendū: q ad fruitionē nō requiritur solum quietatio: sed cognitio ⁊ delecitatio: vt patuit q̄ inaiatis nō cōueniunt oēs aie rationes ꝓcedunt vñs suis ⁊ solunt ꝑ dicta in ꝓncipali solutiōe

Questio. 8

Ltimo queriť de vtentibus. Et videť: q deus nō vtať aliquo: qz vtimur hijs per que ad beatitudinē imamur: vt dicit in ꝓmo de doctri. xp̄iana: sed deus paꝛnulis iustať. ḡ ⁊c: Preterea: vti ē referre aliq̄d in finem vt dicit. 10. de tri. sed referre videť ipoꝛtare discursum: deꝰ nō discurrit i intelligēdo ḡ ⁊c. In cōtrariū est magister in littera qui dicit: q si deꝰ nō vtere tur: nec frueretur nobis. non diligeret nos: sed nos diligit ⁊ nō fruit: ḡ vtit. Ulteriꝰ videtur q bti nō vtanť: qz ꝑ vtilia cōsequimur finē: igit se hñt: quasi via: ⁊ finis se hz quasi termin?: sed adepto termino cessat via: ḡ cū fruāť. nō vtunť. In cōtrariū ē: qz vti ē assumere aliq̄d in facultatē voluntatis: sed maxime bti hoc habebūt qz fm beneplacitū volūtatis mēbra ⁊ potentie aie eis obedient. ḡ vtunť. Rño dicēdū: q vti ē assumere aliq̄d in facultatē voluntatis ⁊ hoc ꝑ relationē ad bonitatē diuinaz ⁊ debite: qz si aliter fieret nō eēt vsus: hz abusus: vt vult Aug. 83. q. questione. 33. assumere aūt aliq̄d ꝓpter bonitatē pōt ee tripliciť: vel ꝓp bonitatē diuinaz cōmunicādā: vel ꝓp eā ꝓñdaz. vel ꝓp ipaz cōsecutaz habēdā ⁊ possidēdam Primo mō vtit ipse deus oibus q̄ sunt ꝓpter bonitatez suā nō ꝓñdam: qz eaz hz: sed tribuendā: qz eam oibus largitur: Scōo mō vtunť viatores: nā vtuntur rebus vt diuinaz bonitatē cōsequanť Et istam dr̄iam inter vsuz viatorū: ⁊ vsuz diuinz tangit magr in lra. Ille nostri miserеť vt se ꝑfruamur: igit vtit nob: nostri miserēdo vt nobis suā bonitatē in fruitionē tribuat: ⁊ postea subdit: nos vero inmicē nostri miseremur vt illo fruamur: ⁊ iō viatores vtunť reb? ꝓpter vtilitatē ꝓpriā: ⁊ bonitatē diuinaz: deus aūt mō ꝺr̄io vtit nobis ꝓp bonitatē ꝓpriā: ⁊ vtilitatē nostram. Utēdo nobis deus ꝓp bonitatē suā: triplex nobis cōferť vtilitas siue bonitas: vt magr tangit. Primo quātū ad bona nature. ⁊ quātū ad hoc dicit: qz bon? ē: sum?. Scōo quātū ad opa misericoꝛdie: ⁊ quātuz ad hoc dicit: nostri miserеť vt se perfruamur. Tertio: quātuz ad opera iustitie: ⁊ quātū ad hoc subdit: poꝛro etiam qz iustus ē: nō impune mali sumus. ⁊ in quārtū nō ipune' mali sum?: ⁊ per penā retrabimur bonitatē vite cōsequimur. Propter bonitatē dei possidendā: qꝺ̄ fuit tertio dictū vtunť bti. Nam hz ipaz bonitatē diuinaz habeāt: vtunť tñ reb? referēdo eas in diuinam bonitatē. Nam si res assumptas in facultatē voluntatis ad diuinam bonitatē nō referent a fruitione cessarent: ⁊ iō hoc: qꝺ̄ dico: ꝓp: saltez dicit cāz sine qua nō: Nam sine tali relatione rerū assumptarum in facultatē voluntatis in fruitione durare non possent: qz nō vterenť rebus ꝑ abuteréť: ⁊ fruitio secum abusuz nō cōpatiť. Ad ꝓmū: dicendum. q illud vti est viatorū. vnde bene arguit: q nō vtit deꝰ vt viatores: sed nō: q nullo mō vtať. Ad scōm dicendum: q sicut deus cognoscendo se: cognoscit oia ⁊ sine discursu: ita volēdo bonitatem suā vult alia ⁊ sine discursu: ⁊ qꝺ̄ dicit referre dicit discursum: nō est verum de necessitate: qz simul aliq̄d pōt ferri in relatuz: ⁊ in finē. Ad illud de beatis dicendū q ade pto termino cessat via: qz eē in termino nō cōpatiť secum eē in via. Sed si cōpareret nō eēt necesse cessare: ⁊ ideo vsus istorum: q̄ nō cōpatiunť secum fruitionez: ⁊ vsus malorum pene ⁊ taliū cessabit in patria: nō tñ vsus simplr. Sicut ponit expluz: qz hz accidentia sint via ad cognoscendā substam: qz cōferunt magnam partē ad cognoscendū: qꝺ̄ quid est: vt dicitur in ꝓmo de aia: nō tñ habita cognitione subste cessat cognitio accidentium: sed augmentatur.

Quō. 9

Uper lram primo queriť: qz diuidit rem cōtra signum: sed ipm signū est res: vt dr̄ in lra. Itez res ē cōmunissima signū: sed spāle nō diuidit cōtra cōe: nec idez cū seipz ḡ ⁊c. Rño. dicendū: q hz res accepta large sit idē qꝺ̄ signum: tñ si cōtrahať ad significandū solum ea quorum vsus nō ē in significando: tunc nec ē cōe ad signum: nec idem qꝺ̄ signū. Uel possumus dicere: q nō ē diuisio realis: sed ē diuisio rōnis: ⁊ tunc nō ē incōueniens idē eē rem ⁊ signuz diuersis rōnibus. ꝓpria tñ magis ē fm intentionē magistri: qz alr determinat de rebus. alr de signis. Itez dicit se ꝓpius velle determinare de rebus q̄z de signis. Sed cōtra: per signum deuenimus in cognitionē rerū: ergo tenet ordinez ꝓtrariuz. Dicēdū: q verū esset: si eēnt signa illarū rerū: de quibus determinat. Uel possumus dicere: q nō ē idem modus adiscēdi rez: ⁊ tradendi doctrinam rerum. Item dicit nos esse in medio inter vtibilia ⁊ fruibilia: ergo vtilia tenent locuz infimuz. Sed cum virtutes inter vtibilia cōputenť: ergo virtutes sunt bona infima ⁊ minima: cuius cōtrarium dicit Aug. quia dicit ea bona maxima: Dicēdum: q comparatio Aug. cum dicit: q virtutes sunt bona maxima etiā respectu eoꝝ que sunt in nobis. ⁊ respectu bonoruz perficientiū nos vel aminiculātiū nobis. Uirtutes sunt potissime perfectiones: Uel possumus dicere: q hz in genere pfectionū. perfectio sit nobilioꝛ perfectibili: vt accns sbo in gñe entiū ē modus cōuersus: qz in gñe entiū sbm est magis ens q̄ accidens: licet magis ei nō competat nomen perfectionis. ⁊ ideo vno modo nos sumus supra virtutes ⁊ alio modo virtutes sunt supra nos. Solūtur ⁊ aliter quia respectu rectitudinis vite ē virt? maximū bonū. potētia nālis est mediū res aie sunt minima respectu btitudinis btificās ē sūmum pticipās btitudinē ē mediū. virt? ꝑ qꝺ̄ peruenitur ē minimū. Itē distinguit fruēs ⁊ vtens a fruibili ⁊ vtibili: Sed ipm fruens ⁊ vtens vt hō ē vtibilis: ḡ male. Dicendū q nō est distinctio fm rem. ⁊ fm rōnem. Item diffinit vti per vsum dicens: vti est q̄ in vsum venerit. ⁊ cū vtrunq; dicat actum ⁊ act? non notificetur per actum. ergo ⁊c. Dicendum q totum illud qꝺ̄ in vsuz venerit ponit ꝓ obo. siue ꝑ vtibili. ⁊ ita notificat actus ꝑ obiectū. nō ꝑ actū.

Jtē dat diuersas diffinitiões de frui ℣ vti: ꝙ vnus rei vnicū ē cē: ergo ℣ vna diffinitio. Dicēdū: q̄ p̄m vnū modū vna ē notificatio rei: sed p̄m diuersos diuersē. si vna nō cōtineat oēs modos: ℣ ideo in .s. meth. cōmēdant diffinitiões q̄s recipiebat aristotelenes que dabant p̄m oēs cās. vñ dicte diffinitiões dantur diuersimode. Diffinitiões de frui sic differūt. nā in fruitiõe ē .5. cõsiderare: actū obiectū finē: potētiā: delectationē. Quātū ad p̄ma tria: datur p̄ma: frui ē amore inhērere quantū ad actū. Alicui rei quātū ad obiectū. Propt̄ scip̄m quātū ad finē. Secūda dat̄ p potētiā: cū dr̄ fruimur cognitis in q̄b⁹ volūtas ℣c. Tertia dat̄ quātū ad delectationē. frui est vti cū gaudio. Silr distinguunt diffinitiones de vti. Maz p̄ma diffinitio diffinit vti viatorz: q̄ ipi vtunt̄ vt obtineant illud quo fruendū ē. Secūda se extēdit ad cōparehēsores: cū dr̄ vtimur eis: q̄ ad illud referim⁹ ℣c. Tertia se extendit ad vti diuinū ℣ etiā ad fruitionē: cū dicit̄ vti ē assumere ℣c.

Jtē dicit tollerabili⁹ sustinem⁹ peg̃rinatiõz nr̄az q̄ i hac vita fruimur p speculum. Cõtra: spes q̄ differt̄ affligit aiaz. Dicēdū q̄ rõe q̄ ū bē⁹ cõplēbritudinē afligimur: rõe q̄ aliq̄d d̄ ea gustam⁹ tollerabili⁹ sustinem⁹. Jtē q2 dicit de⁹ bon⁹ ē: sumus.

Cõtra: boeti⁹ i li. de hebdomadib⁹: vult q̄ si intelligeret de⁹ ℣ ñ intelligeret bon⁹: entia eēnt: ꝙ nō eēnt bona: q̄a bonitate diuina ē bonitas i creaturis: ℣ ab entitate entitas. Dicēduz: q̄ de⁹ ē i gñe cāe formal' respectu entiū: ℣ i gñe cāe final: ℣ iquātū est cā formal' oiuz exēplar⁹ p bōitatē ē cā bonorz: ℣ p pulchritudinē pulchrorz: ℣ fz istū modū loq̄t̄ boe. iquātū ē cā final' ppt̄ bōitatē suā st̄ oia: ℣ quātū ad b⁹ dicū ē q2 bon⁹ ē sum⁹. Jtē dicit q2 iquātū sum⁹ bōi sum⁹: q̄ bonū ℣ ens st̄ sinonia: qđ ñ ē vex: dd: q̄ h q̄ dico iquātū dr̄ ppt̄ vnitatē rei: ñ ppt̄ vnitatē rōis: q2 p eāde rē bē⁹ cē ℣ bonū eē alio ℣ alio mō: vl fz q̄ alii dicūt boc dictū ē ppt̄ cōuertibilitatē sūppositorū: q2 bonū ℣ ens cōuertuntur in suppositis.

Dist. 2

Oc ita q̄ vera ℣c.) Postq̄ magr̄ iq̄dā vlitate tetigit oiuz q̄ttuor libroz māz: hic incipit exeq̄ fz ordinē p̄taxatū. Et dividit p̄ns op⁹ i ptes. d. q2 p̄ determinat d̄ reb⁹: fcđo d̄ signis: scđa ibi i p̄n⁹ q̄rti. (samaritan⁹ veni.) p̄ma ps dividit in ptes tres: q2 res vt bitū ē triplr dividunt̄: q2 q̄dā st̄ q̄b⁹ fruēdū ē vt tres p̄sone: q̄dā q̄b⁹ vtēdū ē vt creature: q̄dā āt q̄ fruūt̄ ℣ vtūt̄ vt de⁹ bō: ℣ q̄libet rōnal': vl intellectual creatura. Et iō p̄determiat d̄ fruibili⁹: vt i p̄ li. Secūdo d̄ vtibil⁹: vt d̄ creaturis: ℣ boc i scđo. Tertio de fruētib⁹ ℣ vtētib⁹: ℣ boc d̄ tertio li. Determinat̄ enī ibi de deo repāte: sine d̄ verbo icarnato: ℣ boie tpato q̄ oēs de⁹ ℣ bō fruūt̄ ℣ vtunt̄. Scđa ps incipit ibi: i p̄n⁹ scđi. (creationē rer.) scđa ibi i p̄n⁹ tertij. (Cū q̄ venit.) p̄m⁹ liber dividit in duas ptes: q2 determiat d̄ fruibili⁹: vt d̄ deo trino ℣ vno. scđo cōtinuat se ad secūduz librū. scđa ibi circa finē p̄mi. (q̄ ad misteriū dīne ℣c.) circa p̄mū duo facit. p̄ enī ondit q̄lis debeat eē auditor b⁹ scie. scđo tāgit ea q̄ determinare vult i boc p̄ li. ibi. (oēs āt catholici.) auditor b⁹ scie tria dz bne. p̄ i se dz eē mūdus: scđo i cō paratōe ad sciaz istā dz eē attēt⁹ modest⁹ ℣ timid⁹. tertio i cōparatiõe ad alios sciētes ñ dz eē litigiosus ℣ discolus: ꝙ ordinatius ℣ informatius: scđa ibi. (bac igit̄.) tertia ibi. (Jnde ois.) dicit q̄ q̄ auditor b⁹ scie i tāta reste ē vnitas eēntie: ℣ trinitas personarz dz eē purgatissim⁹ mēte: q2 purgat⁹ dz eē i vitādo errores gētiliū: purgatior i suscipiēdo veritatē fidei: purgatissim⁹ i bōdo nitorē dicie. Tūc seq̄t̄ illa ps. (de bac igit̄.) Jn q̄ dicit auditorē bn⁹ scie debē eē attētū i audiēdo. s. dicta scōz: timidū quātū ad inuolitionē errorz. Sz modestū quātū ad superstitionē rōnū: q2 i talib⁹ valde piculose erraf. Deinde cū dicit. (Jnde ois.) ondit auditorē b⁹ scie in cōparatiõe ad alios debē eē humilem nō supbū: q2 humilit̄ dz querere vbi dubitat. nec verecūdari discere: tūc sequit̄ illa ps. (oēs āt.) i qua tāgit ea q̄ i boc p̄mo determinare dz. Et tria facit p̄ tria. scđo dat modū, p quē dēdi i sacra pagina. tertio p̄m modū p quē dēdi datū exeq̄t̄: scđa ibi. (ceterū.) tertia ibi. (p quonam⁹) ea d̄ q̄b⁹ vult tractar i b⁹ p̄ ad q̄ttuor reducūt̄: ad eēntie vnitatē. ad p̄soraz distinctorz: ad duratōis eternitatē: ℣ ad maiestat̄ eq̄litatē duratōis tū eternitas sub equalitate cōprehēdit̄. Maz ex eo q̄ filius ē coeternus p̄ri: ei eq̄lis existit. Jtē eq̄litas in eternitate intelligit̄. Jmā ex eo q̄ filius ē eq̄lis p̄ri: ei coeternus existit. Jdeo de tribus dictorz q̄tuor mētionem facit ℣ p̄z: tūc seq̄tur illa ps. (ceterū.) in q̄ dat modū fz quē dz, procedēdi tbeo⁹ doctor: q2 p̄ p auctē: scđo p rōnē q̄, pbat p aug. ℣ p̄z. Deinde cū dicit. (p quonam⁹.) exeq̄t̄ fz p̄taxatū modū. p p auctē. scđo p rōz: scđa ibi. (aplus nāq̄.) i p̄n⁹ distinctōis tertie. Circa p̄mū duo facit. p ondit boc p auctes veter. t. scđo p auctes nouj. Scđa ibi. (nūc post testamēta.) circa p̄mū duo facit. p facit q̄d dictū ē. scđo spāliť adducit auctes de. s. s. ibi. (de. s. s.) circa p̄mū tria facit. Mā vt dictū ē ea q̄ determinā t̄ i p̄ li. ad q̄ttuor reducūt̄. s. ad vnitatē eēntie: distinctionē p̄sonarz: eq̄litatē ℣ eternitatez: ℣ tertiū reducit̄ ad q̄rtū: q2 eq̄litas ad eternitatē: vl ecōuerso. ℣ iō tria facit. p2io enī determiat d̄ vnitate eēntie. Scđo supaddit̄ personarz distinctio. Tertio ānectit duratōis eternitatē i q̄ eq̄litas ꝺtinet̄. scđa ibi. (p̄sonarz) tertia ibi. (alibi ēt eiusdē). p̄a p̄s p̄z: 1a p̄s. (p̄sonarz q̄z) diuidit in d. q2 p, pbat h p aug. exponēte istā auctē. (faciam⁹ boiem ℣c.) Mā p boc q̄d dicit. (faciam⁹.) itelligitur pluralitas p̄sonarz: cū dr̄. (ad imaginē ℣ similitudinē nr̄am.) ondit vnitas nē: scđo ibi. (bylari⁹.) manifestat boc idē p bylariū: ℣ duo facit: q2 p facit q̄d dictū ē. scđo: q2 q̄dāmō digressionem fecerat: reuertit̄ ad p̄positū adducēdo auctes, pbantes vnitatē eēntie ℣ trinitatē p̄sonarz. scđa ibi. (nūc ad p̄positū.) circa p̄mū tria facit: p adducit vnā exp̄z ei⁹: q2 ex b⁹ q̄ dicit. (faciamus ad imaginē ℣c.) ondit vnitas ℣ distinctio: vnitas ex eo q̄ tres p̄sone i diuinis sūt silles: distinctio: q2 imago ℣ similitudo excludit solitudinē: scđa ibi. (Jtē idē exponit.) alio modo. (p faciam⁹.) itelligit distinctio ex eo q̄ subdit. (nostrā:) itelligit vnitas. tertio ibi. (ibis ℵ bisoib⁹.) Excludit q̄d significat noia nūeralia i diuinis: q2 remotionē: nō positionē. Deinde cū dicit. (nūc ad p̄positū.) redit ad ondēdū vnitatē eēntie: ℣ trinitatē personarz: ℣ p2: tūc seq̄t̄ illa ps. (alibi ēt.) i q̄ annectit duratōis eternitatē. Et duo facit: p annectit duratōis eternitatē addēdo multas auctes q̄ p2tendūt vnitatē eēntie: ℣ trinitatē personarū: scđo ne aliq̄s crederet, ppt̄ eternitatē q̄a bz filius cū p̄re: ne ei cōpeteret gñatio tpal': ondit ei vtrāq̄ gñationē cōpetere: ibi. (micheas q̄z, ppha.) tūc sequit̄ illa ps. (ō spūs scō.) i q̄ de. s. s. spāliť adducit auctes: ℣ patēt: tunc sequit̄ illa ps. (nūc post.) i q̄, pbat p̄dicta p auctes noviter. Et tria facit: p, pbat vnitatē essentie: ℣ trinitatē p̄sonarz fil: scđo annectit duratōis eternitatē. tertio excusat se a sufficienti assignatione auctū di cētiū vnitatē essentie: ℣ trinitatē personarz: q2 fere oēs fillabe no. t. boc, pbāt ℣ indicāt. scđa ibi. (ipe etiaz initio.) tertia ibi. (Sed q2 singule.) ℣ patent particule: ℣ in boc terminatur sententia lectionis ℣ distinctionis.

Questio I

Je querunt duo. Primo de unitate ecclie. Secundo de distinctione psonarum: que duo magister pbat in tra: circa primum querunt tria. Primo: an deus sit unus in entia. Secundo: utrum in entia ipius sit pluralitas attributorum. Tertio: utrum illis attributis respondeat aliquid in re.

Ad primum sic procedit: videt q sit dare plures deos. Ma i oi genere epire unum p entia. et multa p participationem: q semp participatum psupponit simplicit. Sed nos videmus diversa genera perfectionum: ut pulchritudine et sapientia et bonitate: ergo erit dare diversa talia p entia. Sed oe tale bz rone dei: ut pclus, pbat: ergo bz diversa genera entium e dare diversos ordines deorum. Preterea: quanto aliqd e magis formale: tanto magis multiplicat. videmus enim igne qui e formalior elemetis ee in maiori quatitate q aliqo elemeth: et corpa super celestia sua magnitudie: excellut singula corpa: et celestes metes pm pluralitate singula excellere dicit bz illud. i4. de angelica hierar. multe enim sunt bte militie sup mundanaliu intellectuu infirma et coartata sup ptes materialium: bz nos numerorum comensuratione: cuz igitur deus sit maxie formalis: plures erunt dii q oia entia. Preterea: dicit in libro de generatoe: q idem manes idem semper facit idem: ergo diversitas causatorum arguit diversitate in ca. Sed diversa sunt causata: ergo diversi sunt dii a quibus causant. Preterea: cum universum sit pfectissimum: pncipia universi ponenda sunt bz optimum modum: sed plura bona pantiorib bonis plus de bonitate continet. debemus igit ponere plures deos pncipia universi: ut in eis reseruet magis rone bonitat. In contrarium e: q si ponunt multi dii: aut sunt eiusdem nature aut no. si no sunt eiusdem nature: tuc si unus e de: alius no e. na ille qui erit de babebit diuina naturam. Alius qui bz alia natura no babebit diuina naturam: sed q no bz diuina natura no e de: ergo q ponitur de no e de. Si aut but ea dem naturam qui i deo idem sit natura et ee: tuc babebunt ee idem. Sed q babet ea dem qditate et naturam tidem ee: sunt simplr unum: tuc igit illa duo erunt unum: no erunt duo dii sed unus de. Preterea: de dr ille qui bz vlez influetiaz. Sz nihil vlr influit qo no immobilit influit: q si illuceret motui: q oe q mouet ab alio mouet: ut scribit. 7. phi. tuc no vlr illueret. Sz aliud bret influtia sup ipz: deus igit e pncipium immobile simplr. Sz, pbat in. 8. phisi. qo e deuenire ad unum pncipiuz sic immobile: ergo etc.

Preterea: pcludit phs in. i2. meth. q e unus pncipat et unus pnceps: sed iste pnceps e deus: ergo est unus de: pbare aut hoc per auctte scripture no expedit: q tota sacra pagina: hoc testat. Rone dicendum q si reperiunt aliqua ita unum: q in eis no sit diversitas: no tn e possibile aliqua ee adeo diversa qo in eis no reperiat unitas: propter hoc scribit in prima pone, pcli: q omnis multitudo pticipat aliqualit uno et. i2. de di. no. scribitur: neq enim est multitudo no pticipans uno: q bm eundem ibidem: que sunt multa accidentib: sunt unum subiecto. q sunt multa numero: sunt unum specie: que sunt multa specieb sunt unum gne. q sunt multa, pcessionib: sut unum pncipio. hoc est q sunt multa generib. sunt unum anologia. di cunt. n. diversa gne: ee diversa pcessionib. q bz q variant gna: variant pcessiones: na in genere colorum e, pcessus. ab albo in nigrum. no aut ab albo i dulce: sed ab amaro. statim enim cum variat gen: variant pcessiones. et termini. q aut sunt unum anologia: dicit unum pncipio. q bm phm in. 4. meth. unitas anologie e unitas attributiois. na oia q dicuntur bm anologiam attribuunt alicui. s. qo e ca et pncipiu: quare alia sunt talia. ee igit diversa, pcessionib et unum pncipio e ee diversa genere et unum anologia. et q nihil ei entibus qo no pticipet unitate aliquo dictorum modorum: ocludit ibidem dyonisius. q nihil e existentium qo no pticipet bm aliquid. uno. Si igit e dare multos deos. illa deorum multitudo: aliquo mo unitate pticipabit: q si nullo mo esset unum. nullo mo esset: q qo no bz esse unum: no babz esse. ut babet ex. 4. meth. et a dyonisio ultio de di. no. unitas aut abistis multis dis no poterit pticipari: nisi aliquo dictorum modorum. Sz nullus modus babit e coueniens: ergo no possumus ponere plures deos. no enim possumus dicere q sint multa accidentib et unum subo: q sic nullum eorum eet p se extrs: et ita nullus eet de: q de est: qo bz ee absolutum purum abstractum ab oibus: qo innuit aug. s. de tri. c. 3. d. qd plura. bonum boc: bonum illo: tolle boc et illud: et vide ipz bonum si potes: et ita deus videbis: cum igit deus non sit particulatum bonum: non erit bonum in subiecto: et ita pma unitas diis conuenire no poterit. Rursum no possumus dicere q tales dii sint unum spe et plura numero: q ut scribit. 7. metaphi. Qd aliqua sut unum spe et plura numero: multa but mag. deus aut e actus purus: cui no admisceatur aliqd de ma: nec de potetia: ut dicit comen. i2. meth. no igit illi dii erut sic multa. Tertio no possumus dicere q sint plura spe: et unum gne: q oia talia p drias additas generi distinguunt. si igit reperet in eis talis multitudo: qlibet eorum eet coposit ex gne et dria. Ubicumq aut repit copositio gnis et dre: cum genus sumat ab eo qo e potetiale: et dria ab eo qo est actuale: ut pot bri ex. 7. meth. vbi dr q genus nec est potetia pura: nec e actus pur: q e actus admirtus potentie: et potetia admurta actui: de aut no est bmoi: cum sit ipz ee bz auice. no igit i eis poterit repiri unitas generis. Si ergo aliqua unitas repitur i eis. illa unitas erit anologia: q nec boc stare pot: q cum iste unitates se babeant p ordine oz q vbi una deficit: q alia incipiat. Sz ut scribit. 5. meth. unitas gnis e qsi unitas materie. Si q qdiu e unitas materie: est unitas gnis: et q vbi deficit unitas generis ibi incipit unitas analogie: oz unitate analogie accipere et diversitate materie: accipiendo mag large ad oez materialitate et potetialitatem. Ista aut diversitas ad pns triplicit repit. Primo: qm unum bz mag: cui appetit totum coplet: ut corp celeste. Aliud vero: cui appetit no totum coplet: ut gnabile et corruptibile: et bz istum modum ponut oia sup celestia et iferiora analogarii i corpe. na corp no e, ppe genus ad ipa: q analogum ertendo dno nome analogie bz q h o analogia loquimur: ertenso noie. na corruptibile et incorruptibile differunt plus qm genus. ut dr. io. meth. Secundus modus analogie sumit qm unum bz mag ut corp: aliud no bz mag q male ut aia vel agel. Ma intelligetia bz suum ylenchi: hoc e suum male: ut dr i li. de causis: et sic spus et corp analogat i sba. Tertius modus babet ex eo: q unum e p pticipatoz tale: et bz qd male: aliud e p entia tale et est purum: et sic bonum ens dicunt analogice o creatore et creatura. Sed bz pmum analogie modum dicti dii uniri no poterut: q tum e utrumq eet corp: et ita neutrum de: nec bm sez: q utrumq eorum bret mag vel male: et ita no eet actus pur: et p pns nec de: nec tertio mo: q tum ille q eet p entia pfect posset ee de. Sz ille q e p pticipatoz de ee no posset: no igit e dare plures deos. Ad pmum dr: q oia illa p entia but ee unum i pmo pno. no enim babent esse p se ordinata et diversa: ut plato posuit et pclus. un sapientia p essentia. bonitas p entiaz pulchritudo p essentia. no sunt tres dii. sz unus

de⁹. platonici aut̃ q̃ illũ modũ posuerũt nec ipsi sci
erũt q̃d dicerent. nec patres eoꝝ. vt dicit̃ i. 10. de
di. no. Vel possumus dicere q̃ si eẽt ille ordo deoꝝ
vn⁹ tñ eẽt verus de⁹. Alij aũt p ꝑticipationẽ. vñ dr̃
in ꝑclo: q̃ oĩs deus ꝑticipat aliquo. ꝓter vnũ. Ad
secũduz. dicẽdũ q̃ illa ꝓpositio veritatẽ bz in his q̃
dicũt actũ admixtũ potẽtie. Sz̃ i his q̃ dicũt actuz
purũ: vel potẽtiã purã: nõ habet veritatẽ. imo sicut
vna ẽ potẽtia pura p essentiã. ita vnus act⁹ purus.

Ad tertiũ dicẽdũ. q̃ diuersitas ꝑncipiatoꝝz ali
quã pluralitatẽ arguit i cã: ꝛ nisi eẽt aliq̃ pluralitas
ꝑm rõnẽ in deo. aliquo mõ: ex eo nõ haberẽt esse di
uersa cãta. Jsta pluralitas ẽ pluralitas ꝑfectionũ
i deo. ꝛ ideaꝝ in ipso. Naz ꝑm aug. lxxtiũ. q. nõ ea
dẽ rõne factus ẽ homo ꝛ equus. Sz̃ oĩa ista in deo
vnũ sunt. ꝛ ío nõ arguit̃ pluralitas deoꝝ: ꝑ arguit̃
pluralitas ꝑfectionum i deo. Vel possumus dicere
q̃ ab eodẽ ꝑm vnũ modũ ꝓcedẽdi nõ ꝓcedũt plura.
si illa plura cõsequent̃ totã ꝑfectionẽ agẽtis. vide
mus enĩ diuersas spẽs generabiliũ ꝛ corruptibiliũ
cãri a sole. q2 deficiũt a ꝑfectione solis. vel possum⁹
dicere q̃ ab eodẽ agẽte nãliter nõ ꝓgrediunt̃ plura:
nõ tñ ab eodẽ agẽte q̃ intellectũ: q2 potẽtie rõnales
sunt ad oppositа ꝛ q2 deus bz i se pluralitatẽ ideaꝝ
ẽ etiã agẽs q̃ intellectũ deficiũt a ꝑfectione sua res.
poterit diuersas res ꝓducere. Ad quartũ. dicẽ
dũ q̃ ꝓ plures dij. nõ sũt plura bona q̃ vn⁹ de⁹: ꝛ rõ
ẽ: q2 q̃cquid bonitaꝫ bz vn⁹: bz ꝛ alius. ꝛ easdẽ bo
nitates. q2 si nõ: ille cui deficeret aliq̃ bonitas. non
eẽt deus: vñ ista ẽ vna rõ q̃ quã ꝑbat dam̃. vnũ esse
deũ p libz. c. 5. q2 illi plures dij. q̃ ponũt̃. vl̃ differũt
vel nõ. Si nõ differũt. sũt vn⁹ deus. Si differũt: tũc
aliquã ꝑfectionẽ bz vn⁹: quã nõ bz ali⁹: ꝛ illi cui de
ficit illa perfectio. nõ est deus.

Qõ 2

Ecũdo queritur. vrꝫ deo ꝟueniat plurali
tas attributoꝝ ꝛ vr̃ q̃ nõ. q2 cũ de⁹ sit sũ
me vn⁹ ꝛ omnis pluralitas vnitati repu
gnat nulla pluralitas dz ei attribui. Sed
pluralitas attributoꝝ ẽ aliq̃ pluralitas. ꝯ ꝛc. ꝓte
terea: bmõi attributa bũt rõnez ꝑfectiõis. Sz̃ ꝑfe
ctões nõ ponim⁹ nisi i ꝑfectibili. ꝑfectibile. aũt est i
potẽtia ad ꝑfectionẽ. de⁹ aũt est act⁹ purus: cui nõ
admiscẽt potẽtia. ꝯ ꝛc. ꝓterea. ꝑm dam̃. li. 3.
ca. 14. diuersitas actiõis idicat diuersitatẽ nature.
ꝛ diuersitas nature diuersitatẽ actiõis. ꝑ i deo nõ ẽ
diuersitas nature. ꝯ nec actiõis. eẽt aũt pluralitas
actiõis. si poneret̃ pluralitas attributoꝝ q2 cuilibz
attributo cõpeteret actio sua. vel eẽt ociosum. ergo
ꝛc: Jn cõtrariũ ẽ: q2 aug. de tri. libro. 6. c. 7. ait q̃
deus multiplicit̃ dicit̃: q2 dr̃ magn⁹. bon⁹. sapiens:
beat⁹. verus. ꝛ q̃cquid aliud. ſ. ꝑfectionis nõ idigne
dici videt̃. Sz̃ hec sunt plura attributa. ꝯ plura at
tributa deo ꝟueniũt. ꝓterea: ꝟ phm. 4. meth.
vbicũq̃ ẽ repire magis ꝛ minus: ibi ẽ repire simplr
ꝑ ponitur magis ꝛ minus potẽs: ꝛ magis ꝛ minus
sapiẽs: ergo reperit̃ simpliciter potens: simplicit̃
sapiens. ꝯ ꝛc. Rño: dicendũ q̃ pluralitas attri
butoꝝ deo cõpetit. hoc aũt est inuestigare ex ei⁹ ꝑfe
ctiõe. Naz ex eo q̃ deus ẽ ꝑfectiss̃im⁹. ꝑfectiões oĩ
um generũ cõgregant̃ i eo: ꝓpter hoc de deo dr̃. 5.
meth. q̃ aliq̃d ẽ ꝑfectuz vlr̃ i quo sunt ꝑfectiões in
vnoq̃z gñe: ꝛ q̃ nihil ẽ eẽt illã. q̃si. d. q̃ nõ ẽ aliq̃ ꝑfe
ctio i aliquo gñe: q̃ nõ ꝛineat̃ i ꝑfectiõe ꝑmi ꝓnci
ꝑij. ꝛ q2 bmõi ꝑfectiões attributa sunt. oz nos po
nere pluralitatẽ attributoꝝ i deo ex ꝑfectione sua.

Et vt hoc magis pateat: sciẽduz q̃ ꝑfectio diui
na a nobis mꝛie ꝑm remotiones cognoscit̃: q2 vt
dr̃. 2. de angelica hierar. cognoscere p negationẽ ẽ
ris q̃ ꝑfectionẽ indicãt: ꝑ q̃toꝝ remotionẽ habetur
diuina ꝑfectio. ꝓmuz ẽ: q2 creatura nõ ẽ infinita: ꝛ
ex hoc quãdã ꝑfectionẽ ꝛhit. Mã ꝑm phm. 3. phisi.
Jnfinitũ nõ bz rõnẽ ꝑfecti: nec toti⁹. de⁹ aũt ex hoc
ẽ ꝑfectiss̃im⁹: q2 ẽ infinit⁹. Dicit̃ secõ creatura ꝑfe
cta: ex eo q̃ attingit ad ꝓꝓriã spẽm. vñ dr̃. 7. phisi.
q̃ vnũq̃q̃ ꝑfectũ ẽ cũ attingit ꝓꝓrie virtuti: ꝛ i se
cũdo phisi. habeẽt: q̃ nõ dr̃ aliq̃d esse tale: siue habe
re ꝑfectiõz talez: donec bẽat spẽz illi⁹: de⁹ aũt mõ ꝺ
rio dr̃ eẽ ꝑfect⁹: eo q̃ ad nullã determinat̃ spẽz neq̃
gen⁹. Tertio mõ accipit̃ perfectum i creaturis ex
eo q̃ gõlibet creatũ intra ꝓꝓria ꝓncipia ꝛtinet̃. vñ
ꝛ diffinitio dr̃ ꝑfecta: quãdo ꝑfecte illa ꝓncipia:
exꝑmit: de⁹ aũt mõ ꝺrio ꝑfectus dicit̃: q2 nõ ine ali
quos terminos cõtinet̃. oĩa aũt ista immuit bꝛeuiter
dyonisius. 13. de di. no. d. q̃ deus ẽ ꝑfectus: q2 oẽm
excessum: ꝛ oẽm infinitatẽ ẽ terminãs: ꝛ hoc quan
tũ ad ꝑmũ: q2 ẽ ꝑfectus rõne infinitatis: ꝛ nõ rõne
finitatis: ꝛ sequit̃ sup oẽm terminũ extentũ. Quã
tũ ad secũdũ: q2 ad nullum terminũ spẽi vl̃ generis
reducit̃: ꝛ subdit ꝛ a nullo captũ aut cõprehensuz.
Quãtũ ad tertiũ: q2 intra nulla ꝓncipia cõstituti
na claudit̃: nec cõprehẽdit̃. ex hoc aũt q̃ deo ꝟue
nit vltio assignatũ: q2 intra nullos terminos clau
dit̃: nõ solũ vna ꝑfectio: ꝑ multe ꝑfectiões ei cõpe
tũt: q2 si soluz vna ei cõpeteret intra illi⁹ ꝑfectionis
terminos clauderetur. ex eo aũt q̃ cõuenit ei ꝑz q̃
nõ cõtinet̃ in gñe nec i spẽ: nõ solũ ꝑfectões plures
vtputa oẽs q̃ sunt i eodẽ gñe: ꝑ ꝑfectiões omniũ ge
nerũ ei cõpetẽt: q2 si soluz alicui⁹ gñis ei cõpeteret:
tũc extra illud gen⁹ se nõ extẽderet. ex eo aũt q̃ dici
ne ꝑfectiõi cõpetit ꝓmũ: q2 ẽ q̃d infinitũ: nõ solũ ꝑ
fectiões omniũ geneꝝ: vel oẽs ꝑfectiões que actu
reperiunt̃: que finite sunt deo cõpetent: ꝑ etiã oẽs
possibiles existere: que sunt infinite: ꝛ q2 ꝑm quãli
bet ꝑfectionẽ põt sumi aliquod nomẽ: siue aliq̃d at
tributũ. infinita attributa ei cõueniũt: ꝛ ipe ẽ infi
nitoꝝ nominũ. bñ igit̃ dicit dyonisius. 12. de di. no.
laudare nos cõuenit eum: q̃ ẽ infinitoꝝ nominum.

Ad ꝓmũ dicẽdũ: q̃ illa pluralitas attributoꝝ in
deo ẽ mõ vno. ꝛ ío ei⁹ vnitati nõ repugnat. vñ. 6. de
tri. c. 7. dicitur: q̃ in deo ẽ eadez magnitudo que sa
pientia bonitas: que sapiẽtia ꝛ magnitudo: ꝛ eadẽ
veritas que illa oĩa: ꝛ nõ ẽ ibi aliud beatũ eẽ: aliud
magnũ: aliud sapiẽtez: aliud verũ: aliud bonum: ali
ud oĩno ipm eẽ. Ad secũduz dicẽduz: q̃ qñ perfe
ctio ẽ differẽs a ꝑfectibili realit̃: bz veritatẽ qõ di
ctuz ẽ: ꝑ hoc nõ ẽ in ꝓpósito. Ad tertiuz dicẽduz:
q̃ sicut i deo ẽ pluralitas attributoꝝ vno mõ: ita ẽ
ibi pluralitas actionuz q̃ cõpetunt attributis mõ
vno. nã sicut ibidẽ ẽ entia: qõ sapientia ꝛ scia: ita
ibidẽ ẽ sapere qõ eẽ ꝛ scire.

Quẽstio. 3

Ostea queritur: vtrũ isti pluralitati reſpõ
deat aliq̃d in re: vel solũ sit pluralitas rõ
nuz: ꝛ circa hoc querunt̃ tria. ꝓmo:
vtrũ isti pluralitati respondeat aliquid i
re. Secundo: vtruz id cozzespondẽs sit fundamẽ
tum ꝓximũ vl̃ remotum. Tertio de oꝛigine ta
lis pluralitatis.

Ad ꝓmũ sic ꝓcedit̃: videt̃ q̃ pluralitati attri
butoꝝ nihil respondeat in re: q2 si pluralitati
responderet aliquid in re: tũc ipa attributa essent i
re: modo pluri. Sed dictum est: q̃ sunt ibi mõ vno:
ergo ꝛc. ꝓterea: si intellectus videns deum:
perfecte ipsum comꝑhenderet: ei imponeret vnũ
nomen. ꝛ ideo quia deus se perfecte comꝑhẽdit
vno suo verbo: ꝑm aug. dicit quicquid dicit: ꝛ facit
quicquid facit: ergo tota causa pluralitatis nomi
nũ ꝛ attributoꝝũ: ẽ ex ꝑte intellectus nostri solum.

Preterea: cõmẽtator. i2. metb. vult q̃ in ꝓpõnibus de deo formatis sit distinctio solũ ꝑm acceptionẽ intellect⁹: g̃ idẽ q̃ ꝑus. In cõtrariũ ẽ: q2 bonũ i creaturis causat a bonitate diuina: ⁊ pulchritudo a pulchritudine: ꝙ hoc nõ eẽt: nisi ista vere eẽnt ibi: g̃ eis rñdet aliq̃d ex ꝑte rei. Preterea: qđ ẽ p eẽntiã: ẽ veri⁹ q̃ qđ ẽ p ꝓticipationez. Sz de⁹ ẽ p eẽntiã oẽs tales pfectiões. creature vero p ꝓticipationẽ. ꝙ cũ intelligim⁹ eas i creatura: rñdet eis aliq̃d in re: g̃ multo fortius cũ intelligimus eas in deo: vbi verius mõ sũt. Rño: dicẽdũ q̃ noib⁹ ab intellectu ipositis nõ rñdere aliq̃d in re tripliciť ꝓtingit. Primo: si ite'lectus ẽ vanus. Secũdo: si falsus. Tertio: si ipa noia plura ab intellectu iposita sũt synonima. Tũc eni intellectus dr̃ vanus: qñ fingit ea q̃ nõ sunt i re rũ nã: sicut fingẽdo hyrcoceruũ vel chimerã: ⁊ talibus noibus nõ rñdet aliq̃d in re: q2 ipe res nõ sunt. Intellectus aũt dr̃ falsus: qñ cõponit nõ cõposita: vel diuidit nõ diuisa: vt põt patere ex tertio ō aĩa. ⁊ qñ sic se habet: q̃ dicit aliqua in eẽ alicui que nõ insunt: vt puta dicit leonem eẽ bipedẽ ⁊ intelligẽtem: talibus nõ rñdet aliquid in re: nõ q2 ipe leo nõ sit: ꝙ q2 in ipo leone: siue in ipa re. tales perfectiões non reperiuntur. Tertio mõ hoc põt cõtingere: qñ ipa noia sunt sinonima. Mã in talibus ⁊ si ipa res sit q̃ sic nominať. ⁊ si illa pfectio a qua sinonima ꝓponuntur sit in re. dicit pluralitati nominum ex parte rei nihil rñdere. q2 cum plura sint noia: vna ẽ tñ res. ⁊ vno mõ se intellectu repsentat in ipositiõe illoz nominum. Plura aũt noia de deo dicta de necessitate habẽt in ipa re diuina fundamentũ. nõ enim possumus dicere qđ eis nõ rñdeat aliq̃d in re: q2 intellectus ẽ vanus ⁊ ipa res nõ exist̃it. Mã ꝑm aug. 5. d̃ tri. c. 2. deus verissime dicitur eẽ. Rursuz nõ possumus dicere talibus noibus nõ rñdere aliq̃d ex parte rei: ex eo q̃ pfectiões per ea iportate deo nõ cõpetãt. nã ꝑm aug. i5. de tri. c. 5. oia ista noia que dignitatẽ iportãt digne deo dicanť cõpetere. ⁊ cõmẽtator. i2. metb. ait: q̃ vita ⁊ scia ꝓprie dicuntur de deo. Tertio nõ possumus dicere hec noia sinonima eẽ. Mã cũ a diuersis rõnib⁹ ponanť: plura noia de deo dicta nõ erũt sinonima. ꝓpter hoc cõmẽtator ibidẽ ait: q̃ vnũ ⁊ vita ⁊ hmõi in deo nõ significant idẽ oibus modis sicut significãt noia sinonima. Cũ igit̃ non possit intelligi pluribus modis pluralitati nominũ rñdere aliq̃d ex ꝑte rei: nisi modis dictis q̃ deo nõ cõueniũt: asserendũ ẽ pluralitati attributorũ dei rñdere aliq̃d ex ꝑte rei. Ad ꝓmũ dicẽdũ: q̃ nõ oportet attributa esse in deo mõ pluri: ad hoc q̃ ex parte rei attributis aliq̃d rñdeat: sed sufficit q̃ vna ⁊ eadẽ res aliter ⁊ alit apꝓbendať: vt est in ꝓposito. Ad secundũ dicẽdũ: q̃ q2 vna ⁊ eadẽ res vt eẽntia diuina ab intellectu nostro nõ capitur de deo diuersas ꝛceptiões formam⁹. ⁊ cũ ꝑm vnã conceptionẽ apꝓbẽdit i potẽtia ei vnũ nomẽ ⁊ secũduz aliũ aliud: ꝓpt̃ hoc q̃ ipa res rñdet oib⁹ noib⁹ ipositis: argumentũ magis ꝛcludit oppositũ q̃ ꝓpositũ. Vel possum⁹ dicere q̃ nõ arguit rõ hmõi attributũ aliq̃d ex ꝑte rei ñ rñdere: ꝙ solũ ꝛcludit q̃ cũ res sit vna ⁊ simplicissima: hui⁹ pluralitatẽ rõ nõ soluz põt sumi ex ꝑte rei q̃ sola res sit cã hui⁹ pluralitatis: sz etiã sumit̃ ex ꝑte intellect⁹ nr̃i. Ad tertiũ dicendũ: q̃ nõ intẽdit cõmẽ. dicere hmõi noib⁹ de deo dicti nõ t rñdere aliq̃d ex ꝑte rei: cũ ipemet dicat ibidẽ ea deo ꝓprie cõpetere: ⁊ sinonima nõ eẽ: sed solum intẽdit negare a deo diuersitatẽ cõpõnis.

Questio 4

Secundo queri: vtrũ istis attributis respondeat aliq̃d ex parte rei: vt fundamẽtũ primũ vel remotũ. Et videť q̃ remotum: quia ꝑm dyonisium. i2. de di. no. deum laudamus: vt regẽ qui est legis ⁊ ordinis distributor: laudamus ipm vt dñationẽ: q2 pulchroz ⁊ bonoz est perfecta ⁊ omnino possessio: laudamus ipm: vt deitatẽ: q2 oia videt, puidentia: ⁊ circũspicit bonitate perfecta: ergo nomina deo cõpetũt ratiõe effectuum: nõ igit̃ deus erit imediatũ fundamẽtũ significatiõis nominũ sed effectus. Preterea: hugo in cõmento super angelica hierachia ꝑca. ait: q̃ quẽ admodũ infirmi oculi solẽ nũq̃ tectũ libere cõspiciunt: qui cozuscũ eius lumen intueri nõ possunt. sicẽ de diuino radio: qđ oportet ipm sacroz velaminuz eẽ circũuelatũ vt eũ intelligamus. ⁊ idẽ dyonisius ait: nec possibile est aliter nobis lucere diuinũ radium: nisi varietate sacroz velaminũ anagogice circũuelatũ. Sed sicut intelligimus aliquid: sic illud significamus. igit̃ noia per que noiamus deũ in via: imediate significabũt hmõi varietates: per q̃s velat diuinus radius: nõ igit̃ imediatũ fundamentũ habebunt diuinã essentiã. Preterea dicit. 3. de angelica hierarchia: q̃ negatiões in diuinis sũt vere. affirmatiões vero icõpacte. Sed ita videmus i rebus creatis: q̃ affirmatiue ꝓpones pfectionem denotãtes nõ dicunt̃ incõpacte: q2 illis pfectiõib⁹ imediatũ fundamẽtũ rñdet res creata: cũ igit̃ affirmatiões de deo dicanť icõpacte eis vt imediatuz fundamentũ nõ rñdebit essentia diuina. In contrariũ est: q2 si significatiões nominũ semper imediate fundarenť in effectibus: oia dicta de deo dicerenť trãsumptiue: sed vt habitũ est per cõmentatorẽ. i2. metb. vita ⁊ scia ꝓprie dicunt̃ de deo: ergo ꝛc. Preterea: talia noia nõ digne dicerentur de deo: sed vt habitũ est per aug. 6. de tri. c. 7. ⁊. i5. c. 5. talia digne de deo dicuntur: ergo ꝛc. Rño: dicẽdũ q̃ questio est de significatiõe nominũ. pbs autẽ in. 5. metaphi. querit quid nomen significet: vtruz aggregatũ vel formã siue perfectionem: ⁊ soluit q̃ significat vtrũq̃: non vna ratione dictũ: sed quasi ad vnum. hoc est: per quandã analogiam: q2 vnuz per prius: aliud per posteriꝰ. Et exponit cõmentator: q̃ per prius significat formam: ex consequẽti aggregatum. ⁊ ratio hũius est ꝑm euz: q2 nomen nõ significat rem: nisi ꝑm q̃ est in actu: ⁊ causa actꝰ in cõposito est forma. Ista aũtẽ ratio super hoc fundatur: q2 vt habetur ab eodem. 7. metaphi. quĩ nõ diffinit non imponit nomen. oportet ergo q̃ nominis ipositio fiat ꝑm conceptionẽ intellectus. intellectus autem nõ intelligit rẽ: nisi ꝑm q̃ ẽ in actu: cuius actualitatis causa est forma. ideo forma est p. ꝓpus q̃ nomẽ significata. Declarato q̃ nomen significat aggregatũ ⁊ formã: sed formã p ꝓpus: aggregatũ ex cõsequẽti: nõ ẽ inconueniens vnũ ⁊ idẽ nomen vnã ⁊ eandẽ rẽ significare ꝓncipaliť ⁊ trãsũptiue: aliter tñ ⁊ aliť: sicut videmus hoc nomen lux diuersis respectibus significare spũale sbaz ꝓncipaliť et trãsũptiue. nã ꝑm aug. 4. sup̃ geñ. ad lr̃am: nomẽ lucis, ꝓprie spũalib⁹ cõpetit. Ambrosius tñ videť velle: q̃ nomẽ lucis a corpalib⁹ ad spũalia sit trãsumptũ: qđ vtrũq̃ verũ ẽ. Mã in noie lucis duo ẽ ꝏsiderare: illud cui nomen est impositũ: ⁊ sic cũ homines talia nomina imposuerint: quibus per se ⁊ ꝓmo corporalia innotescunt corporibus ꝓmo fuit impositũ tale nomen. Et quantum ad hoc spũalibus competit transumptiue. Sed si consideramus illud a quo est nomen impositũ: q2 ꝓponiť a quadã manifestatione: tanto magis nomen lucis cõpetit spũalibus q̃ corporalibus: quanto manifestatio intellectiua est verior manifestatione sensitiua. vter q̃ ergo i hoc verum dicit: ⁊ ambro. ⁊ aug. sed tanto verius aug.

quãto cõsideratio p̃ se in significatiõe nois: potior ẽ cõsideratiõe p accidẽs: q2 cõsiderare formã & illud a quo nomẽ i potẽtia ẽ melior & magis p̃ se: q̃z cõsiderare aggregatũ: & id cui ẽ ipositũ nomẽ. Et sic dicim⁹ de luce respectu corporaliũ & spũaliũ: sic dicendũ ẽ de oib⁹ diuinis attributis. Mã hoc q̃ dico sapia duo significat. Primo & pncipaliẽ pfectionẽ ipaz: et ñti & secũdario significat talẽ pfectionẽ i aggregato: vt i creatura: siue a creatura pticipatã. Et iõ sapiẽtia quãtũ ad ipaz pfectiõz quã ipor̃ at, pr̃issime deo cõpetit. Mã veri⁹ tal⁹ pfectio ẽ i creatore q̃z i creaturis: & i cã q̃z i causato. vñ & dyonisi⁹. 2. de di. no. ait q̃ babũdãt: & ibalit ea q̃ sũt causator̃ p̃ insunt causis. Si ãt ꝺsideram⁹ hz significatũ bui⁹ nois sapia: q2 ipositũ est sapie pticipate: sic cõpetit deo filitudinarie q̃ filitudo duplr colligit. Primo p remotionez. Mã sicut aliq̃s creaturas dicim⁹ eẽ sapiẽtes: q2 nõ sũt stulte: ita & de⁹ sapiẽs dr: q2 demẽtia caret. Secũ do positiue: q2 ad modũ sapiẽt se hz iquãtũ agit: vt sapiẽs ageret. q̃dã ãt tertiũ modũ addunt vt dr sapiẽs: q2 sapiẽtiã causat. Hz ista additio non ẽ pr̃ia isti nõ. Mã cũ de⁹ sit agẽs pncipale p intellectũ: & i aggregãdo assimilet sibi cũcta q̃ agit: oz pfectiões cũctor̃ que causat vere & pr̃ie reseruari in ipo: ppt q̃ & pl⁹ ait: q̃ oẽ causatũ manet i cã sua & procedit ab ipa: & cõuertit ad ipaz. Manet inquãtũ causati pfectio veri⁹ reseruat i cã, procedit: q2 pfectio causati distinguit a pfectiõe cause: conuertit: q2 pfectio ipius ordinat ad pfectionẽ cause: igit in nob⁹ pfectionẽ simplr ipor̃tantib⁹ dicere deũ eẽ talẽ: q2 talia causat. ẽ dicere ipm in se pfectionẽ talẽ verissime cõtinere. Et pm istos duos modos loquẽdi de significatiõe nominũ de attributis diuinis diuersi diuersimode sũt locuti. Mã auicẽ. & rabi moyses magis attendentes pm significatũm nominis dixerũt tales pfectiões deo nõ cõpetere, pr̃ie. nã de⁹ ẽ ipm eẽ. q̃ aũt dr de⁹ ẽ sapiẽs & pulcher: hoc ẽ vel q̃ remotionẽ: q2 i eo nõ ẽ turpitudo & ignorãtia: vel q2 ad modũ taliũ se hz. aug. autẽ & dyonisius & alij sancti vt põt parere ex auctib⁹ allegatis: ꝺsiderãtes pncipale significatũ nominũ: dixerũt tales pfectiões verissime in deo esse: tãto g̃ veri⁹ dixerunt sancti q̃z illi: quãto ꝺsideratio pncipal & per se ẽ potior cõsideratiõe ex ñti & per accidẽs. Hoc viso quãtũ ad vnã partẽ: q. pz solutio. Mã cũ q̃ritur: vtr̃ diuina eẽntia: vt imediatũ fundamẽtũ rñdeat significato taliũ nominũ. Dicẽdus: q̃ si cõsideramus secũdariũ significatũm nominum: pm q̃ talia trãsuptiue deo cõpetũt: pz q̃ imediatũ fundamẽtũ taliũ sũt ipi effect⁹ a q̃b⁹ ad diuina noia trãsumũt. Hz vtr̃ quãtũ ad pncipale significatũ nois: vt quãtũ ad ipaz perfectionẽ eẽntia diuina rñdeat: vt imediatũ fundamẽtũ: dubiũ ẽ. Quidã aũt sic distinguũt q̃ ceptoib⁹ intellectus. Aliq̃ rñdet res ipa: vt imediatũ fundamẽtũ sicut ceptiõi hois: & cuilibet alij q̃ significat nomẽ siue ceptio intellect⁹ nõ imediate fundat i re. Hz i aliquo exñte in mente: nec ẽ filitudo rei exñtis ex aia. Hz ẽ aliquid q̃ ꝑsequit ex mõ intelligẽdi rẽ: q̃ ẽ ex aia: sic̃ sunt noia secũdarũ intẽtionũ: vt gen⁹ spẽs & hmõi. & ad istũ modum reducunt oia q̃ ex mõ intelligẽdi ꝺsequunt: sicut abstractio mathematicor̃: q2 intelligũt lineã exñtẽ in mã: nõ put ẽ i mã. Tertio: cõceptioni intellectus aliq̃n nihil rñdet i re: vt ceptiõi chimere. dicũt g̃: q̃ quia iste pfectiões verissime sunt i deo: rñdet res diuina vt fundamẽtũ cõceptionũ taliũ: vt hõ rñdet ceptioni de boie: & nõ vt res rñdet cõceptioni generis: sic cõceptiõi mathematicor̃: q2 hec nõ se hñt vt i media tũ fundamentuz. Sed si istud cẽt bene dictũ: nõ cẽt dare causam quare affirmatiões in diuinis sunt icõpacte: sed a deo ꝓpr̃ie hmõi attributa enunciarent̃ ꝺ deo: sicut pfectiões nãliuz de rebus naturalibus ꝓdicant̃: imo magis ꝓpr̃ie in quãtũ tales pfectiões verior̃i mõ in deo exist̃t. Et ideo dicendum: q̃ inter cetera nõ possumus inuenire a deo silẽ: sicut inuenimus i mathematicis. vñ procedẽdũ ẽ: q̃ sicut res nãles rñdẽt cõceptiõi mathematicoruz: ita suo modo res diuina respondet conceptioni attributorum: et ista est via cõmentatoris. 12. metaphi. vbi tales conceptiones: conceptionibus mathematicor̃ assilat. Qõ sic declaratur: q2 cum intelligo lineã mathematicã isti cõceptiõi itellect⁹ quãtũ ad rem rñdet linea nãlis etiã vt fundamẽtuz imediatũ: q2 linea mathematica: esse hz in re nãli. Hz q̃ntũ ad modũ itelligẽdi nõ rñdet ei aliq̃ imediatũ fundamẽtũ i re: q2 hz linea mathematica. sit i re nãli & illã itelligã: tñ nõ hz eẽ sine mã q̃li: vl̃ sensibili: quãtũ sine mã q̃li & sensibili itelligo: & hz isti mõ itelligẽdi res imediate nõ rñdeat. rñdet tñ mediate: q2 in ipsa re ẽ q̃ sic itelligi possit: cũ quãtũ posset separari a q̃li: & imaginabile a sensibili. Ita ẽ ex pte ista cũ itelligo sapiaz diuinã: q̃ntũ ad rẽ itellectaz: vt imediatũ fundamãtũ. rñdet ipsa diuina eẽntia i q̃ verissime talis pfectio exist̃t. Hz quãtũ ad itelligẽdi modũ nõ rñdet diuina eẽntia vt imediatũ fundamẽtũ: q2 nõ ẽ eo mõ sapia i deo vt nos itelligim⁹ vñ nõ assimilat̃ ceptiõi rer̃ nãliũ. Hz magis ceptiõi mathematicor̃ q̃ cõceptio nec penit⁹ imediatũ. fũdamẽtũ hz in re nec penit⁹ mediatũ. Hz quãtũ ad rẽ hz imediatũ: & ꝓtingit cũ nãlib⁹: quãtũ ad modũ hz mediatũ: & cõtingit cũ scõis intẽtõib⁹. Et iõ si solũ distinguim⁹ q̃ cõceptiõi itellect⁹ aliq̃n rñdet imediatũ fundamẽtũ i re. aliq̃n mediatũ: aliq̃n nullum: & nõ adderem⁹ q̃rtum mẽbrum. s. aliq̃n medio mõ inẽ mediatũ & imediatũ: nõ ꝓpr̃ie haberemus: q̃uo diuina eẽntia rñdet vt fundamẽtũ ceptionib⁹ i tellect⁹. Ad pmũ dicẽdũ: q̃ hz diuersas pfectiones reptas i creatur̃ deũ diuersimode laudam⁹: nõ tñ vult dyonisius. q̃ illẽ pfectiões verissime in deo nõ exist̃t: cũ bitũ sit pm eũ q̃ ea q̃ exist̃unt in cãtis babũdãtius exist̃t i causis. Ad scõz dicendũ: q̃ nõ vult negare hugo q̃n pfectiones q̃s de deo cognoscim⁹ q̃ creaturas: verissime sint i deo: ꝑ vult oñdẽ: q̃ illas pfectiones ipo vere videre nõ possum⁹: & iõ magis negat modũ itelligẽdi nr̃m hz imediatũ fũdamẽtũ q̃z ipz ceptũ: ppt̃ hoc pz solo ad tertiũ: q2 affirmatiões dicũt icõpacte rõe mõi intelligendi.

Quæstio. 4

Ertio q̃rit vñ cõtingat talis pluralitas. Et videt̃ q̃ totũ habeat eẽ ex pte intellectus nr̃i: q2 ex hoc plura noia deo iponũtur: vt habitũ ẽ: q2 intellect⁹ deficit a plena dei cognitiõe: g̃ &c. Prẽterea: si ex ipa re ꝓtingeret talis pluralitas: g̃ attributa differrẽt pm rem. Hz vt habituz ẽ p aug. oia talia sunt vna res: g̃ &c.

In cõtrariũ est: q2 si hmõi pluralitatis nullo mõ res cã eẽt: sequeret̃ q̃ nullo mõ res conceptiõibus talibus rñderet vt fundamentum. Rñdeo: dicẽdũ pm quosdã: q̃ hmõi pluralitas est ex parte intellectus nostri: & aliquo mõ ex parte rei. nã ista pluralitas non contingit nisi ex hoc: q̃ res que deus est superat intellectum nostrum: & ideo q2 intellectus noster vna cõceptione nõ põt plures modos cõcipere de deo: ei iponit diuersa noia. Est aũt duplicit cã: quare itellectus noster diuersimode deũ noiat. Una q2 per creaturas deum cognoscit: & q2 pfectiones que i deo vnuz sunt: i creaturis diuersificant̃: diuersimode nominantur. Secunda est: quia varo

q̄ deus imediate cognitionem suā in intellectū ip̄i meret: q2 intellect⁹ noster deficit a dīna simplicitate: diuersimode illaz impssionē recipet: z deū noiaret diuersis noib⁹. Sz si intellect⁹ nr̄ deū p̄ seip̄m videret imediate ei ponet vnū nomē qđ erit i p̄ria vī dr̄ Jacb. vlti. i illo die erit de⁹ vn⁹: z nomen eius vnū: z illud nomē nō solū significaret sapiaz aut bonitatē: ꝫ oia ista includeret. Addūt tñ q̄ si itellect⁹ ꝫm ꝛceptionē quā bz de deo ei nomen ponet: nominaret ip̄z multꝫ noib⁹: q2 totā diuinam ēntiā nō cōp2ebēderet. vñ z crīso. dicit: q̄ angeli laudāt deum: quidā vt maiestatē: qđ ā vt bonitatem: z sic de singulis. His visis cōcludūt: q̄ hmōi pluralitas ē ex pte dei⁹ z ex pte itellect⁹ nr̄i: ꝫ ex pte itellectus nr̄i ē quātū ad cāz: q2 tota cā pluralitatis ē intellectus nr̄: ꝫ quātū ad modum ē etiā ex pte rei: q2 hec deo attribuunt nō solū ꝫ itellectū: ꝫ q2 etiā in ipsa re tales pfectiones exīt. Hoc aūt lz aliquā veritatē cōtineat: nō tñ ē bñ dictū. deficit eni i trib⁹. Primo: q2 supponit impossibile: q2 nūq̄ nomē ponit: nisi mediāte ꝛceptiōe: z iō noia imediati⁹ repsentāt cōceptionē q̄z rē: nec vnq̄z repsentāt rē: nisi mediante ꝛceptiōe. Si q̄ sine cōceptiōe nomē rei ponere⁊: nomē significaret rē: z nō significaret ꝛceptionez: qđ ē icōueniēs. Secūdo deficit: q2 si itellectus imediate videret diuinā ēntiā: z mediāte ꝛceptōe sua ei nomē ponet: vno nō eā noiaret. nā cū nomen repsentet ꝛceptionē itellect⁹: z cōcept⁹ intellectus formet⁊ ex visiōe itellect⁹: siue ex actu ei⁹: q2 tūc eēt vna visio: eēt vnū ꝛceptū: z eēt vnū nomē: tñ diuersi itellect⁹ ei ponerēt diuersa noia: q2 nullus comprebēdit diuinā ēntiā. Jdeo alio alius plus itelligit: z illud qđ itelligit vn⁹ ē aliud ab eo qđ intelligit ali⁹: z iō noiatio ē alia z alia: ꝑpter hoc signanꝫ dicit crīso. q̄ aliq̄ laudāt deū vt maiestatez: aliqui. s. alī vt bonitatē. Tertio deficit: q2 dicunt q̄ tota cā ē ex pte itellect⁹ nostri: qđ ēt nō ē vex. nā vt ip̄ūnet cōcedūt: ista pluralitas nō cōuenit nisi ex eo q̄ itellectus noster deficit a cōp2ebēsiōe diuine maiestatis: ꝫ nūq̄ intellectus nr̄ deficeret: nisi illa supareꝫ: q2 ḡ cōtingit ista pluralitas ex ip2oportōe itellect⁹ ad deū. ip2oportio aūt icludit excellētiam i vno ex tremo z defectū i alio: vtrūq̄ debem⁹ dicē cāz esse hmōi pluralitatis diuinā excellētiā z defectū itellect⁹ nr̄i. Et ꝑpt̄ hoc dicēdū ē aliter: q̄ cū q̄rit ḡlit̄ ꝑtingit talis pluralitas: dicēdum q̄ pluralitas ista triplicit̄ pōt assignari. Primo ex pte obiecti. Secūdo ex pte sbi. Tertio ex pte cāe. Ex pte obiecti bz eē ex ipa dīna ēntia: q̄ rndet vt imediatū fūdamētū ꝛceptiōib⁹ talib⁹ i q̄ significata taliū ꝛceptionuz verissime ꝑtinent. Ex pte subiecti, puemt ex itellectu nr̄o i quo talis pluralitas vt i sbo eē bz. Ex pte cause ꝑtingit ex vtroq̄: nā diuina ēntia ē cā hmōi⁹: q2 ꝑpt̄ sui excellētiā supat itellectū nr̄m. Et etiā ē cā ex pte itellect⁹ nr̄i: q2 deficit a pfecta cognitione ei⁹: z supaꝫ ab ipa. vñ ans bel. ꝑsolo. 14. assignans cāz: q̄re nō itelligim⁹ deū sicut ē: tā defectū intellectus nr̄i quā excellētiā diuine essentie dicit cāz existere. vñ ait cur dñe: cur boc: q̄. s. te videre nō possumus: sicuti es tenebraꝫ oculus ifirmitate sua: an reuerberaꝫ a fulgore tuo. Sz certe tenebraꝫ in se: z reuerberaꝫ a te: obscuraꝫ sua breuitate z obruiꝫ tua imēsitate: vere contrabiꝫ angustia sua: vincit amplitudine tua: nō tñ ꝑpter boc itellect⁹ noster ē falsus. Sz sic itelligendo rez matbematicā intelligit rez q̄ est: ꝫ nō, put est: z tñ abstrabentiū non est mendaciū: q2 abstrabēdo lineam matbematicā a mā sensibili nō mentit̄ itellect⁹: lz modū actualem essendi rei nō retineat, ꝑpt̄ abstractiōz: ita itelligēdo diuinā sapientiā: q2 sapientia maxime est i deo lz nō itelligat eo mō quo est i deo, ꝑpt̄ sui defectū: sicut abstrabentiū nō erat mendaciū: sic deficientiū nō est mendaciū. Ad ꝓmū dicendū: q̄ itellect⁹ nō deficeret a dei cognitiōe: nisi dīna essentia itellectū nr̄m suparet: z iō vtrūq̄ est i cā: q2 illa supat: z q2 ille deficit. Ad scām dicendū: q̄ nō oz attributa differre realit̄: ad boc q̄ ista pluralitas habeat eē, sed sufficit rem ipaz esse tāte excellentie q̄ ab itellectu nostro cōp2ebendi nō possit: vt eam pluribus nominibus nominet. Qō 5.

Ostea querit̄ de pluralitate suppositoꝝ z circa boc quer̄unt duo. ꝓmo vtrum sit data vnitate nature diuine possit ibi esse pluralitas suppositoꝝ. Secūdo: vtrū illa plura suppositoꝝ differāt re vel rōne solū.

Ad ꝓmū sic, pcedit: videt q̄ in natura diuina nō sint plura suppositā: q2 sicut deus est sūme simplex: ita ē sūme vnus. Sed nō ponim⁹ in deo aliqđ qđ deroget sue simplicitati: ḡ nec debem⁹ ei ponere pluralitatē: q2 derogaret sue vnitati. Prete rea: ois nā cui rndet multitudo suppositoꝝ. videtur eē nā i mā recepta. z ideo angeli: q2 carēt mā quot sūt supposita angeloꝝ: tot sūt nature āgelice z species ipoꝝ: igit̄ cū de⁹ nō solū careat nā: ꝫ etiā māli nullo mō poterit ibi esse suppositorum pluralitas.

Prēterea: nr̄a cognitio icipit a sensu: ꝫ i sensibilibus sic se babet q̄ cū multiplicanꝫ supposita pluri ficanꝫ nature. Sed vt ꝓbatū est natura diuina nullo modo multiplicatur: ergo eius supposita nō multiplicabuntur. In contrariū est: q2 bonū est diffusiuū sui: ergo maxime bonū: est maxime diffusiuū sed maxima diffusio non potest esse in re creata: relinquitur igitur esse plures psonas diuinas. Prēterea: milli⁹ sine socio iocūda ē possessio: boeri⁹: ñ esset i sūma iocūditas: nisi ibi eēt distinctio personaruz. Ad istā qōnez dicēduz: q̄ tota difficultas buī⁹. q. ē in videdo qūo plurificanꝫ supposita: z nō numeraꝫ nā. Propt̄ hoc notādū. q̄ q̄libet nā imediate, respiē pluralitatē suppositoꝝ: sic ē nā speciei: de se diuersitatē nō bz q2 q̄cūq̄ differētia data diuersificaꝫ species. sicut diuersificaꝫ numerus: p additionē. vel p remotionē vnitat̄. nā forme sūt sic numeri: vt scribit̄. viij. meth. z iō oibus hominib⁹ cōpetit vna nā pse loquēdo. Nā vt scribit̄. 7. meth. forma nō diuidit̄. verū ē p se. p accidens tñ accidit sibi diuisio. vt cū recipit̄ in diuersis suppositis: vel i diuersis materiis: igit̄ cū bitū sit q̄ forma ō se nō dividit̄ ꝫ accidēs. Restat videre q̄ sit cā. q̄re p accidēs multiplicaꝫ. Propter hoc aduertēdū q̄ i oib⁹ naturis creatis. eē differt a nā. z iō dicit pbs i. 3. de. a. nō ē idez magnitudo z magnitudinis eē: z aqua z aq̄ eē. q̄ si ibi eē itelligaꝫ, p q̄ditate: mbilomin⁹ habet itētū: q2 ex eadē radice, pcedit q̄ res nō sit idē cū sua q̄ditate: z q̄ i ea cē differat a nā. Ex hac. auté dicta sequit̄ q̄ esse qđ bz nā creata: nō sit esse suū: ꝫ sit eē qđ i supposito acq̄rit. vnde si itelligere⁊ abstracta a supposito. iā nō cōpeteret ei tale esse. z iō cōmentator ait in. 7. metha. contra platonē qui ponebat q̄ditates rex abstractas. d. q̄ sequit̄ ꝫm ipsuz platonē. q̄ q̄daz entia nō sunt entia. s. q̄ditates sepate: z sbdit cāz. q̄m q̄ditates rex ñ sūt entes nisi p eē rex habētiū q̄ditates. z ita patet: q̄ esse qđ rndet q̄ditati: est esse suppositi: z q̄ in supposito acquirit. igitur ꝫm aliud z aliud suppositū: nā babebit aliud et aliud eē: z q2 numeraꝫ ipsuz esse: oz q̄ numeret nā q̄ acq̄rit tale eē. Et iō vlteri⁹ sequit̄ q̄ suppositū ip̄z sit vnū vnitate addita: ita q̄ for. non ē eodē bomo: z bic bō: q2 eē suū actuale ē aliud a nā sui p quā est

bō. Sed cū ꝓsiderat bō: q̄ é in suppositis humanis ꝓtereé actuale: ⁊ considerat ꝑm eé nature ine: oia suppōsita humana sunt vn⁹ bō. ⁊ ideo dicebat poꝛ phiriꝰ: q̄ participatiōe spēi plures hoies sūt vn⁹ bō. Si ergo plurificat nā būana boc é ꝑz eé qō bz i suppositis: ergo si eēt in boie idem esse actuale ⁊ eé nature: ⁊ p idé eēt aliq̄s bō ⁊ hic bō: nō differret cō siderare naturā humanā: ⁊ in abstractione: ⁊ ꝑm esse qō bz in suppositis. hac ergo hypothesi facta. Sicut ꝓticipatiōe spēi oēs hoies sunt vn⁹ bō. Ita ꝑm realé existētiam in oībus suppositis humanis eēt vna nā non numerata: ⁊ q̄ bz aliud sit magnitudo ⁊ magnitudinis eé: ⁊ aqua ⁊ aque eé: non tñ est sic in oībus: vt ibidé sequat. imo é deuenire ad aliq̄ā materiā in q̄ nō differt ab eé suo: sicut é nā diuina: boc āt é eé suū: ⁊ nō acq̄rit eé ex eo qō i suppositoē. Et ideo quodlibet suppositū diuinū eodé é de⁹ quo hic deus: ⁊ ideo nō solū ꝑm rōnē: suppōsita diuina sūt vnus deus: sed etiā ꝑm rei veritatē ⁊ actualé existentiā é vna nā nō numerata in oīb⁹ suppositis diuinis. Et ꝑm boc possum⁹ dicere q̄ in supposito creato: ꝓpt̄ hoc qō in eo differt eé a nā sunt ibi quattuoꝛ q̄ se bñt ꝓ oꝛdinem. Primo: qꝛ nā nō é suū eé. Sz eēntia qō bz nā: é eé qō acquirit i supposito. Ex isto p̄ seq̄t scōz. s. qꝛ eé é iph⁹ suppositi ⁊ q̄ qō differūt suppōsita. seq̄t q̄ ipm eé plificeť p se i suppositis ciusdē spēi plurificatis. Ex illo scō sequit tertiū: vt qꝛ eé in eis plurificatur per se: qō nā plificeť ex ꝯsequēti. Et existo tertio sequit q̄rtū: qꝛ ex quo eé ⁊ natura nō plurificātur vnisoꝛmit: nec i sūt idem. sequit q̄ qōlibet suppositū creatū: sit vnū vnitate addita. Nā vt scribit i. 4. metha. per idē bz aliq̄d eé: ⁊ vnū eé. ergo quot modis cōpetit alicui esse: tot modis cōpetit ei qō sit vnū. ⁊ qꝛ i q̄libet supposito creato: eé actuale nō est idē q̄ eé eēntie. seq̄t q̄ vnitas quā dat ei eé actuale sit vnitas supaddita. ⁊ ideo qō bz suppositū creatū é vnū vnitate addita. Istis aūt quattuoꝛ que sunt i supposito creato: nō cōtrario respōdēt alia quattuoꝛ in supposito diuino. Primo enī: qꝛ nā diuina é ipm eé. sequit cōtra ꝑmū: q̄ nā diuina nō acquirat eé i supposito: ꝯ ipa sit suū eé. Et qꝛ nā nō multiplicat p se: sequit ꝫciū secūdi: q̄ nec eé diuinū p se plurificetur cū eé sit idē qō nā. Et quia eé nō plurificat ibi p se: ex boc sequit ꝫciū tertij: q̄ nā nō plurificeť ex ꝯsti. Ex bis etiā habem⁹ ꝫciū q̄rti: q̄ suppositū diuū nō sit vnū vnitate addita: qꝛ eé actuale ibi é idifferēs ab eé eēntie. ideo adeo é psona simplex vt eēntia. ⁊ ꝓpter boc appat et ōceptio auerroꝛis cōmētatoꝛis credidit enī q̄ semp ad plificationē suppositoꝝ se queret numeratio substantie vel nature. ⁊ ertīma uit q̄ si eēnt plura suppōsita in diuinis: q̄ substātia vel natura eēt numerata in eis. ⁊ ex boc arguebat q̄ deus esset vnus vnitate addita. vnde ⁊ in. 12. metha. ait: q̄ vnus est deus sapiens in quo ꝓpꝛie est scientia ⁊ vita: ⁊ ex boc putauerūt antiqui trinitatem esse in deo in substantia: et voluerunt euadere p boc ⁊ dicere: quia sunt tres ⁊ vn⁹: ⁊ nesciuerūt euadere: qꝛ cū sba fuerit numerata cōgregatū erit vnū p vnā intētionē additā. deceptio sua manifeste pz. Nā ex eo q̄ ponim⁹ trinitatē in diuinis nō oꝛ sbaz numerari: nisi acciperet sba ꝑ hypostasi: ⁊ qꝛ ibi sba nō numerat. de⁹ non é vnus p vnitatē additā: ⁊ ex boc possumus vitare oēs obiectiōes. Ad ducere aūt rōnes ad ꝓbādū pluralitatem é derisio: cū oēs deficiāt ⁊ ꝓbationes sint. ꝓpter qō ⁊ dyonisius ꝑ de. di. no. ait q̄ ea q̄ nobis ex sanctis eloquijs sunt exꝑssa: sunt suppsciaz rōnē ⁊ intellectū: ꝫ ad id qō supza rōnē é: sufficiētes rōes baberi nō possūt.

Ad ꝑmū dicēdū: q̄ i deo nō é pluralitas ꝑm absoluta realiť loquēdo: sed solū ꝑm respectiua. Sed talis pluralitas nō derogat vnitati eēnt. ⁊ ideo cessat obo. Ad secundū dicēdū: q̄ ille modus nō valet: nisi i bis quoꝝ eé differūt a nā: vt pz ꝑ ia dicta.

Ad tertiū dicēdū: q̄ ꝫ nostra cognitio incipiat a sensu: nō tñ oportet q̄ sicut est in sensibilib⁹: ita sit i deo: imo si volumus recte de diuinis loqui: oportet nos transcendere omné sensum.

Quēstio. 6

Ecūdo queriť: vtꝝ ꝓsone distinguantur realiť in diuinis. Et videtur q̄ suppōsita nō plurificent realiť: qꝛ suppositū é idez qō nā. Sed nō é itelligibile: q̄ vnū ⁊ idez sit plurificatū realiť ⁊ nō plurificatū: ergo cū nā sit vna realiť. suppositū erit vnū realiť. Preterea: que vni ⁊ eidē sunt eadē: int se sunt eadē. Sed oēs ꝓsone sunt idē cū eēntia re: ergo ⁊ int se erūt idem re. Preterea: relatio ⁊ eēntia differūt ꝑm rōnē: ita eēntia ⁊ bonitas differūt ꝑm rōnē: sicut igit diuersa attributa ꝓpt̄ diꝛsaz rōis quā bñt ad eēntiā: nō cōstituūt distincta suppōsita: ita nec relationes.

Preterea: nō é distictio i diuinis: nisi ꝓcedentes. Sz vna relatio nō oꝛiginat ab altera: ꝫ ꝛc. Jnꝓtrariū é: qꝛ ꝑm aug. i ꝑn⁹ de doc. xꝑia. res qb⁹ rnē dū é sūt pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊. s. ꝫ nō eēnt res pluralit nisi diferēt realiť: ꝫ ꝛc. Preterea: diꝛsa sol ꝑm rōnē nō tollit ꝓdicationē. videm⁹ enī supi⁹ ꝓdicari de iserioꝛi: cū tñ ꝑm rōnē differat ab eo. Si igit pr̄ nō é fili⁹ pr̄ ⁊ fili⁹ nō solū rōne differūt ꝫ ꝛc. Rño: dicēdū q̄ ꝑm modū possibilē nobis declaratū é: q̄ sicut oia suppōsita humana ꝑturbatiōe spēi sūt vn⁹ bō: nō tñ ꝑm actualé existētiā: qꝛ ꝫ eis é vnitas ꝓintētionem additā: ita oia suppōsita diuina sūt vnū ét ꝑm actualé existētiā: qꝛ nullū eoꝝ é vnū ꝓ aliquā intētionez additā: nisi acciperet additio intētōis ꝓ additionē rōnis. é enī ita simplex realiť ꝓsona vt eēntia. Sz qꝛ dicēt aliq̄s: q̄ si eēnt plura suppōsita i diuis oia illa essent vn⁹ de⁹: vt apparet ex bīť. Jmpossibile é tñ ibi eé plura suppōsita realiť: ꝫ si é ibi pluralitas: é ibi solū ꝑz rōz. Jō post dictā. q. bñ seq̄t ista imediate: vtꝝ sit ibi plꝛalitas ꝑz rē. Propt̄: q̄ aduertēdū: q̄ sic vt dicebat ñ possum⁹, ꝓbare ibi pluralitatē suppositoꝝ eé: cū vnitate eēntie: possum⁹ tñ solue ꝓ tradicētiū rōnes. ita ibi pluralitatē realē ꝓbare nō possum⁹: possumus tñ oñdere q̄ rōes ꝓtradicentiū nō cōcludūt. Et ꝓpter boc sciēdū q̄ nūq̄ plurificat eé: nisi plurificet natura. nec ecōuerso: semper. n. pluralitas vni⁹ infert pluralitatez, alteri⁹: ⁊ vnitas vnitatē. ꝫ nō eodē modo: qꝛ aliq̄n é pluralitas nature per se. ⁊ eé ex ꝯsequēti: vt in suppositis diuersaꝝ speciez. Aliquādo ecōuerso é plurificatio eé ꝑ se. ⁊ nature ex ꝯsti. vt i supposit̄ eiusdē speciei. Si tñ semp maneret idē eé: semp manēt eadez nā: vñ si suppōsita būana baberēt idem esse realiť: reseruata pluralitate reali haberēt eādē nāz būana naz: ⁊ eēnt vn⁹ bō: nō obstāte q̄ eēnt plura suppōsita realiť ⁊ qꝛ boc é i suppositis diuinis. oia talia suppōsita erūt vn⁹ deus. ⁊ tñ int se realiť distinguent: qō sic é videre. Nā eé aliquoꝝ suppositoꝝ triplici ter plurificat. Primo ex diuersitate nature: Scdo ex distātia: q̄m babz eé ad nām. Tertio ex diuersitate eoꝝ q̄ in suppositis bñt eé. Primū sic pz: qꝛ cū eé sit actus eēntie: vel nature: ꝑm diuersas nās oꝛ eé diuersa eé. Scēm sic oñdit: qꝛ si eé distat. a. natura. tūc nā nō é suū eé. Sz eé qō bz: est eé qō acq̄rit i suppōsito. Si igit sunt plura suppōsita, ꝓpter differentiā: vel distātiā quā bz eé ad nāz in eis: necesse é eé: in ipsis plurificari. Tertia via ad boc oñdendum: est ex bis que babent esse in ipsis suppositis:

Mā si aliq̄ sunt in isto suppōito: q̄ sunt alia nūmero ab his que sunt in alio suppōito cū ea q̄ sunt in vno suppōito dicant vnū numero ꝓpter vnū esse suppōiti. si erūt aliqua in vno suppōito q̄ differāt nume ro ab his q̄ habēt eē in alio: oꝑtet in illis suppōi tis aliud ⁊ aliud eē reperiri. Sz si eēnt aliqua plu ra suppōita in quib⁹ esset vna nā. ⁊ eē nō distaret. a natura nec distinguerent p ea: quoꝝ nō accipere tur i eo q̄ eē esse i suppōito. posset int ea saluari ta lis distinctio: nō plurificato eē. ⁊ q̄ suppōita diui na. lz plura sint. habēt eandē naturam q̄ nō est in cōueniens cū hoc i suppōitis humanis reperiam⁹ p se loquendo. Et nō habent eē distās. a. natura. ꝓ pter eoꝝ summā simplicitatē nec distinguunt p ali q̄d q̄ sit in vno q̄ nō sit in alio: sed solū p ad aliq̄d. a aliq̄d autez nō habet diuersificare ipsuz eē. p se loquēdo: cū ratio eius solū i cōparatiōe ad aliud ac cipiat. Unde ⁊ boetius de trinitate ait. nō igit di ci pōt ꝑdicatione relatiua z. quicq̄ rei de qua dicit ꝑm se. vel addere. vel minuere. vel mutare: q̄ tota nō in eo q̄ est eē ꝑsistit sed i eo q̄ est i cōparatione aliquo mō se habere: ⁊ q̄ non pluribus modis pōt sumi diuersificatio eē. oīa suppōita dīna habebūt idez esse: reseruata distinctōe. cū tota distictio inter ea ex relatiōe sumat ⁊ nō ex eē relationis: sed ex q̄ ditate ⁊ rōne eius. cuius rō siue q̄ditas nō i eo q̄ est esse. sz ad aliud se habere: sumit. Ista autē rela tio cū sit oriḡinis: ⁊ relatiōes tales: vt pōt haberi: ex. 5. metb. semp sunt reales. re relatiua: ꝑsone dis tingui poterūt: reseruata vnitate eē. ⁊ q̄ ē ibi idē esse diuinum: erit ibi ⁊ eadez natura. Et ita patet q̄ p rōnes hūanas ꝓbari nō pōt eē ipossibile q̄ di cte ꝑsone distinguātur realiter: nō re absoluta: ꝑ re latiua: ⁊ tñ sunt vnus de⁹. rōnes autē: ad hoc addu cere nō est possibile. nisi ꝑsuasiōes solū: oīa aūt hec inferi⁹ clarius apparebūt. Ad ꝓmū dicēdū. q̄ si cut patet: in diuinis nō ē distictio nisi p relata: tota rō relatiōis sumit i ad aliud se habere: ⁊ ideo nō est possibile q̄ relatio vt relatio distiguat. nisi ab oppo sito. ⁊ inde ē q̄ relatio idez est q̄ essentia: ⁊ suppo sitū est idez q̄ essentia: q̄z ad eā oppositōz nō bz: cū nō sit oppositio relatiua. relatiui ad absolutuz: ⁊ tñ nō est idez vna relatio cū alia nec idez suppositū cū alio: cū int ea oppositio reꝑiet. Et ad formā argūē dī: tūc idē ē realit. ⁊ distictū ⁊ ñ distictū ꝑz q̄ nō ē inconueniēs: cuz alio ⁊ alio mō sumat: ex quo alio ⁊ alio mō sumat sequit oppositio ⁊ ñ oppositio ⁊ put seq̄t oppositio ē distictio real': ꝑut nō ē distictio rō nis. Ad secundū dicendū: q̄ vni ⁊ eidē sunt eadē inter se: sunt eadē: verū est ꝑm q̄ sunt eadē illi: ⁊ iō q̄z homo ⁊ leo: q̄z sunt eadē animali: sunt eadez int se: nō quolibet mō sed genere: q̄z animal est genus ad ipa: sic duo suppōita relata: q̄z nō pōt cōpari ad eēntiā ꝑz oppositionē realit ab eēntia distīguī nō possunt: ⁊ ideo nullo mō realiter distinguuntur ab eēntia. inter se aūt dupliciter possunt accipi: vt ha bēt oppositōz: ⁊ vt nō hūt: vt habēt oppositionē dis tiguūt realit: ⁊ quātū ad istaz oppositionē directe nō cōpant ad eēntiam: q̄z ei nō opponunt: ꝑut aūt oppositionē nō habēt: sic sunt idē inter se: ⁊ sic sunt idē eēntie: ⁊ ideo ꝑut sunt idē eēntie sunt idem int se. ⁊ tñ realiter distinguunt. Ad tertiū dicēdum q̄ non ē simile de attributis: ⁊ de relationibus: q̄z attributa ⁊ quantū ad eē ⁊ quantū ad rōnē q̄dita transeunt in diuinam eēntiam. ⁊ ideo nullo mō dis tinctionē realē faciunt inter suppōita. relatio aū tē lz ꝑm eē transeat in diuinam sbaz. tñ ꝑm rōnem q̄ditatis manet: ⁊ ideo lz ꝑm eē nō faciat distincti onē inter suppōita ꝑm rationē q̄ditatis faciet dis tinctionē suppōitoꝝ inter se. reseruata vnitate eēntie. q̄z ꝑm istam habitudinē ad eēntiam cōpa tionē nō habet. Ad quartum dicēdum: q̄ in diui nis dicitur eē distinctio solum p oriḡinē: q̄z soluz p relatiōes oriḡinis distinguuntur vnde non oꝑtet vnā relationē sumere oriḡinez ab altera: ad hoc q̄ distinguantur realiter: sed sufficit q̄ relatiōes hu iusmodi ꝑm oriḡinem sint accepte.

Uper litteram videtur q̄ male dicat: q̄ acies humane mētis non pōt figi in luce diuina: nisi mundetur p fidē: q̄z tunc seq̄ retur q̄ soli boni talē cognitionē haberēt q̄ falsuz est. videm⁹ enim malos homines plus sci re de diuinis aliq̄s: q̄z bonos. Rño. dicendū q̄ ma li homines si habēt maiorē cognitiōz: nō habēt eaz firam. q̄z ꝓpter diuersitatē appetitus deprauat. vl' possum⁹ dicere: q̄ hoc dictū temperat p dictū se quēs: vbi dicit q̄ multi nō mūdi multa sciūt vera. Quest. 7

Jtē sup illud vbi nihil ꝑiculosius: errat. Con Jn ꝓncipio secūdi de trinitate. dicit. q̄ in talib⁹ fa cillime meremur veniaz. Dicēdū q̄ circa diuina er roꝝ ē periculosus. ⁊ meret indulgētiā: sed nō eodez modo: q̄z ꝑiculū attēdit rōne materie: q̄z fides cir ca quā ē talis erroꝝ totū sustinet spirituale edificiū Jndulgētia autē habet: si suppōitis fundamentis fidei inuestigat veritas ꝑz modū nobis possibilē: est ergo ꝑiculū rōne rei. ⁊ idulgētiā rōne modi. Jtē sup illud: dominus ē nomē potestatis. Contra do min⁹ dicit relationē: potestas est i ꝑdicamēto q̄litat vel nō est ꝑm eē in ꝑdicamēto relatōis. q̄ ⁊c. Di cēdum in relatiōe: ē duo considerare: fundamētuz. ⁊ respectū: ⁊ rōne fundaméti pōt esse relatio i alīs generib⁹: q̄z alia genera sunt fundamētū relationis vt q̄litas similitudinis. ⁊ quātitas eq̄litatis ⁊ ideo cū dicit domin⁹ ē nomē potestatis: ibi potestas ac cipit ꝑ fūdaméto relatiōis. Jtē sup illud (de⁹ ē no mē nature.) ꝺ damā. li. i. c. xij. ait q̄ deus siue theos dicit ab eo q̄ est thein. i. curare siue fouere. vl' ab etbin q̄ est ardere vl' a theaste q̄ ē ꝑsiderare. Sz oīa ista nō dicūt diuinā essentiā. ergo ⁊c. Dicen dū q̄ boc q̄ dico deus dupliciter pōt accipi. vel q̄n tum ad id q̄ significat. ⁊ sic ē nomē nature. vel quā tum ad id ꝓpter quod nomē ē ipositus: ⁊ sic ꝓcede bāt argumēta. Jtē sup illud q̄ ait aug. i assignā do pluralitatez ⁊ vnitatē: q̄z ꝑ boc q̄ dicit nostraz denotat distinctio. ꝑ boc q̄ dicit imaḡiné denota tur vnitas q̄z ꝑm eundez. aug. de fide ad petrū. nisi talē assignationez ꝑ sequit: si in illis trib⁹ ꝑsonis tres eēnt eēntie: nō diceret ad imaḡinez nostram. vna eni imago triū naturaz inequaliū eē nō possz.

Contra: diuerse nature inequales semp fūt ima go vnius: vt angelus ⁊ aīa dei: ergo vna poterit eē imago diuersaz. Dicendū: q̄ nō est simile: q̄z ea dē ē natura que ꝓdurit bominē ⁊ angelū: ⁊ iō vter q̄ potest eē imago illius: sed si diuerse eēnt nature diuine: tūc eēnt diuersa ꝓducta: ⁊ q̄ ꝓducēt vna nō ꝓduceret alia: vel eēnt insufficiētes ad ꝓducen dū: vel vna ꝓduceret instrumētalit: alia ꝓncipalit: ⁊ q̄z semp ꝓductū assimilat magis ꝓncipali nunq̄ omniū illoꝝ: vnū ⁊ idē eēt imago. Jtē querit de expositiōe bylarij. Et dicendū q̄ bylarius in quoli bet verbo notat distinctionē ⁊ vnitatē: nā cū dicit ad imaḡinē ⁊ similitudinem: imago ꝑm eū ē in diui nis ⁊ similitudo ad quā imaḡinē ⁊ similitudinē imi tandā fit homo: ⁊ q̄z imago ē i diuinis: oꝑtet ibi eē pluralitatē ꝑsonarū: q̄z imago nō ē vnius soliuſ.

Jtē ē ibi vnitas nature: q̄z in boc ē imago in diui nis: q̄z in pluribus ꝑsonis ē vna eēntia vel natura. Similiter intelligendū ē de similitudine: ex eo autē

q̄ dicit faciamꝰ. datur intelligi pluralitas: et eo q̄ subdit nostrā: vnitas: vt dictū ē supra. Jtē super illud dñs possedit me. Coñ: possessio vī cē rei dimise a possidente. Sed sapia increata nō ē bmōi respectu pr̄is. Dicēdū: q̄ ibi possessio nō sumit rōe diuersitat̄. Sed rōne perfectiōis: q̄ sapia pfecte habeb̄ a deo pr̄e: vñ i. i. metb. scribit. q̄ scia dina nō ē possessio bñana: q̄ nō pfecte habeb̄ ab boie. Per hoc q̄ dī. (ordinata) nō ē intelligēdū ō ordine quo psona sit p̄ior psona: Sed quo psona ē ex psona (cōcepta) subdit rōne vnitat̄ essentie. (pertinebat) rōne distinctionis personarū. (delectab̄) subiungitur pp pfectā fruitionē q̄ quelibz psona plene delectab̄. (ludens) subiūgit pp ociū ꝯtemplatōis. Mā ludus nō appetit pp aliud vt scribit. 10. etbi.

Dist. 3

a

Postolus namq; ꝛc.) Post q̄z magister determinauit ō psonarū vnitate. diuisctiōe: ꝛ equalitate p̄r auctozitates: hic specialr vult incedere ad hoc oñendum per rōes. Et duo facit. P̄imo: n. facit q̄ dictū ē. Scō ex his que dicta sunt: oñdit q̄ dā attributa in eē dinis. scā: ibi. (Cunq; supra) Jn p̄ncipio. 35. di. Circa p̄mū tria facit. q̄ P̄imo ostendit vnitatē eētie ꝛ innuit aliquo mō distinctionē psonarū. Scō determinato de vnitate psonarū determinat de earū distinctiōe. Tertio de earū eq̄litate. Determiare de eternitate separatiz nō expedit: q̄ in ipa distinctiōe inuit eternitas: ꝛ et in ipa eq̄litate. Scā: ibi. (Nunc ad distinctiōz.) Jn p̄ncipio. 9. di. 3. ibi. (nunc post q̄z.) Jn p̄n°. 19. d. Circa p̄mū duo facit: q̄ p̄mo oñdit vnitatē eētie. ꝛ innuit aliq̄ mō distinctoz psonaz. scō circa p̄tacta mouet quasdā questiones. Scā: ibi. (hic oꝛit questio.) Jn p̄n°. 4. distinctiōis. Circa p̄mū duo facit: q̄: P̄imo rū: scā: ibi. (Nunc restat.) circa p̄mū duo facit. p̄mo innuit vnitatē eētie. scō ex dict̄ cōcludit quasdam pfectiones in deo eē. Scā: ibi. (Ecce tot modis.) P̄imo pars cōtinet 4. pres fm q̄. 4. rōes ad ducit ad oñendū deū eē. Scā: ibi. (alio) Tertia: ibi (cōsiderauerūt.) Quarta. ibi. (intellexerunt.) circa p̄mū. 4. facit: q̄ P̄imo assumit auctozitatem apli q̄ ē preambla ad oēs pbationes. scō exponit auctozitatē: ibi. (per creaturā:) tertio oñdit: q̄ per operū cōditionē: ibi (a duob⁹. n.) Quarto rōnē formal: ibi. (naz sicut ait.) ē. n. rō q̄ creator ē illud q̄ excellit oēz creaturā: tūc arguat: ex ipsis facil̄ oz deuenire ad excellentiozē nām facilitatē. sed talis ē deus. ergo ꝛc. Tūc sequit̄ illa pars. (alio.) Jn qua potentia scā rō q̄ sumit ex pfectiōe dei: sicut p̄ma pfectū p̄supponit pfectū: oz igit̄ dare aliq̄ pfectū simplr q̄ē in deo: q̄ si ē dare bonū ꝛ melius. sicut videmus in mit̄ ex pulchritudine simplr q̄ est in deo: q̄ si ē dare pulchrū ꝛ pulchrius ē dare pulcherimū: ꝛ hoc ē deus. Jste aut̄ due rōes vltime sunt: q̄si vna rō: q̄ pulchrum sub bono cōprehendit̄. vñ pulchrū pulchrius pulcherrimū: ē bonū melius optimū. Tūc sequit̄ illa pars. (ecce.) in qua oñdit quasdā pfectiones ineesse stat Jā q̄ post q̄z ex creatur̄ oñdit deū eē: q̄ spectat ad eētie vnitatē oñdit ipz eē trinum q̄ spectat ad personarū distinctionē. Et duo facit. P̄imo facit h̄ nem. (Hūc vero) vbi p̄sens lectio terminabitur: circa p̄mū tria facit. q̄ P̄imo oñdit q̄nedā tria in eē oi creature: q̄ oīs creatura bz in se vnitatē spēm ꝛ ordinē. Scō oñdit per hec tria: quasi per q̄dam vestigiū intelligit trinitatē: q̄ per vnitatē intelligit̄ p̄a a quo sunt oēs p̄sone dine ꝛ oīs creatura: sicut ab vnitate oīs numer⁹. Vel melius sicut vnū nō est ab aliquo: sed alia ab ipo. ita ꝛ p̄r. Per spēz itelligit̄ filius qui perfecte imitat̄ p̄rem. Per ordinē itelligit̄ s. s. cui appropriat̄ bonitas in q̄ bonū oīa ordināt̄. ꝛ iō p̄r est illud a quo sum⁹: filius per quē sum⁹. s. s. in quo sum⁹: Scā: ibi. (in illa. n. tri. Tertio cōcludit talē representationē eē vestigiū ex eo q̄ i perfecte re presentat̄ creator p̄ creaturā: ibi: (ecce oñsuz.) ꝛ patet. Jn quo terminat̄ suia lectiōis.

Quest io. 1

Jrca p̄sentē lectionē sunt duo dubitāda P̄imo de cognitione dei in se: ꝛ hoc quantū ad p̄mā partē lectiōis: vbi cognitio dei simplr iqrit̄. Scō de cognitiōe ei⁹ p̄ vestigiū ꝛ hoc q̄ntū ad scōaz ptē: vbi de⁹ p̄ vestigiū dat̄ intelligi. Circa p̄mū querunt̄. 4. P̄io vtz deū possumus cognoscere in vita ista. Scō. vtrū deus eē sit p se notū. Tertio. vtrum possit demonstrari. Quarto vtrū p nāles rōnes possit cognosci trinitas personarū

Ꝑ p̄mum sic procedit̄. vī q̄ de⁹ a nob⁹ nō cognoscat̄. q̄ scribit̄. 7. metb. q̄ scia cuiuslibet rei est scire q̄d ē p eētiā. Sed dam̄. 1. li. c. 4. ait q̄ q̄d ē de⁹ fm sbam ꝛ nām incōprehensibile ē. ꝛ oīo ꝛ ignotū. nullo igit̄ mō scim⁹ deū. cū oīo sit ignotū q̄d sit. P̄reterea: fm Aug. 12. de tri. dei: q̄cq̄d scit̄ scientis scia cōprehēdit̄. sed de⁹ a nobis cōprehēdi n̄ valet: ḡ ꝛc.

P̄reterea: si deū cognoscim⁹: hoc ēp creaturā. Sz oē medium bz eē proportionatū cognito. sed creatura n̄ est proportionata deo: q̄ vt scribit̄. 8. phi. finiti ad infinitū nulla ē proportio: ergo ꝛc. P̄reterea: nostrū intelligere: aut ē fantasia: aut nō ē sine fantasia aut p̄t haberi: ex. 1. de aia ꝛ ex. 3. nō ḡ intelligim⁹: q̄d nō bz fantasma: de⁹ eret fantasmate: ḡ ꝛc. Jn cōtrariū ē: q̄ fm dyoni. i. de di. no. bonū dinuz p̄z cognitionē nō ē nobis incōicabile: q̄ cuilibz mēti proportionaliter se imittit. P̄reterea: inuisibilia dei a creatura mūdi: hoc ē ab boie: vt exponit magr̄: intellecta conspiciunt vt dī ad ro. 1. ḡ ꝛc. Rño: dō: q̄ fm p̄hm 1. poste. ō re dupler cognitio habeb̄: q̄ ꝛ pp q̄d ꝛ ipz pp q̄d: vt dī i scō: ē idē q̄d q̄d: Jdē. n. ē cognoscē pp q̄d est eclipsis: ꝛ q̄d ē eclipsis: vt ipe dicit. Cuz ergo queritur vtrū de⁹ a nobis cognoscat̄ in via. Si queritur de⁹ cognitiōe dñte q̄d: nō: Si dñte q̄: sic. Q̄d quid ē de⁹ scire nō possim⁹: sic ē videre. Mā sicut cōposita triplr cognoscim⁹. sic ꝛ simplicia: Uno mō cognoscim⁹ cōposita: q̄ quodā mō sine medio feriunt in cognitionē illoꝝ. ꝛ bmōi cognitio ē p̄marū p̄positionū que fm cometatoꝛē in. 2. metb. sunt q̄si locus ianue in domo quē null⁹ ignoꝛat. Scō mō cognoscim⁹ cōposita: ꝛ enunciatōes mediate: ꝛ hoc dupliciter vel p̄ inuentionē q̄n ex vna p̄p̄one accipim⁹ cognitionē alteri⁹: vl p doctrinarū. iquātū magr̄ ex p̄ncipijs docet nos cognoscere cōclusiones. Jsto triplici mō posset itelligi: q̄ cognoscerem⁹ dei quiditatē Vel immediate: vt si sine medio ferem̄ur i apertā visionē ei⁹: vel p inuentionē: vt p ea que sunt in creatur̄ veniremus i cognitionē quiditat̄ ipsi⁹: vel p doctrinā: q̄ alicꝰ sciens q̄ditatē dei: nos doceret eaz. P̄im⁹ modus ē impossibilis. Maz cā in via: vt tangebat̄ in arguēdo: nostra cognitio nō absoluat̄ a fantasmatib⁹. null⁹ rei quātum ad quiditatem ꝛ positiue cognitionē habere poterimus: que vel non habeat fantasma: vel non sit proportionata habentib⁹ fantasma: deus aut̄ sum̄a res est que nec fantasma bz, nec habentibus fanta

smata ē ꝓportiōata: ex hoc apparet ꝙ scōs modus stare nō pōt. Nam si p̄ inuētionē siue per nostrā inq̄sitionem quiditatē dei possem⁹ cognoscere: tūc quiditas dei bis q̄ cognoscim⁹ ꝓportionē haberet: qđ nō ē verū: vt dictū ē: nec etiā tertia via stare pōt. Nam dato ꝙ aliq̄s sciat dīnā quiditatē: nos ī via existentes docere nō poterit: ⁊ est rō: qz null⁹ pōt doceri nisi ad illud possit attingere lumē: qđ bz. Cum igit̄ in via nō habeam⁹ nisi lumē nāle vl enigmaticū: ad cognoscēdū quiditatē dei: nō poterit attingere tale lumē. ⁊ iō nullus viator manēs viator: tñ habēs lumē excellētius lumie viatoꝝ p̄ doctrinaz q̄ditatē dei cognoscet: sicut si aliq̄d irrationale fieret rōnale: irrōnalia vl̄e docere ñ posset: qz nō bñt irrōnabilia viā vt pergāt in cognitionē vlis. Ita si aliq̄s viator quiditatē dei videret translat⁹ de statu suo: alios viatores eaz docere nō possz: qz nō haberēt lumē p̄ qđ eā possent attingere: igit̄ nō possum⁹ ō deo scire qđ ē: nullo dictoꝝ modoꝝ: nec alio: cū nō sit daꝑ aliū modū: ⁊ ita q̄d ē ō⁹ scire nō possum⁹. Nos aūt tres modos dyoni. 1. de di. no. īnuit dicēs: dīnā cēntiā laudatā ī diuinis eloquijs tāq̄ inuisibilē: ⁊ inscrutabilē. ⁊ ñ inuestigabilē Inuisibilem dicit: qz immediate ipam quiditatē dei vidēr nō possum⁹: iscrutabilē ait: qz p̄ scrutationē rōis: eā cōprehēdere nō possum⁹: ⁊ nō inuestigabilē: qz p̄ doctrinā eā adiscere nō possum⁹. Nā inuestigare ꝓprie est post vestigia alterius ire. ⁊ hoc cōpetit nō cognitionis quez habem⁹ p̄ doctrinā: qz cū docemur post vestigia docētis imus. Est igit̄ dīna q̄ditas ñ inuestigabil̄: qz post vestigia eā sciētiū ire ñ possum⁹: ideoī auctoritate p̄dicta sequit̄ nō inuestigabilē eē dīnā sb̄am: sicut nō exīte vestigio nullo eoꝝ: qui ad occultā infinitatē ipsius tñ sierāt: nō igit̄ scim⁹ de deo q̄d ē. Sed qz ē scire possum⁹: nā ois effectus ducit in cognitionē cause: sz si est ꝓportionat⁹ ducit ī cognitionē q̄d est cā: si nō ducit in cognitōz qz: ⁊ qz effectus nō sunt ꝓportionati deo: de ipo scire possumus qz: nō q̄d: vñ damas. p̄. li. c. 4. ait. Qm̄ igit̄ est deus manifestū ē: quid ē vero incōprehēsibile ē: ⁊ oio ignotū. Ad p̄mū dicēdū: q̄ pbs loquit̄ de cognitōe effecta quā de deo ī via nō habem⁹. Ad scdz dō. q̄ sicut deū scim⁹. ita ipm cōprehēdim⁹: ⁊ qz nescimus ipm in se: sed aliquo mō p̄ suos effect⁹: aliquo mō cōprehēdim⁹ ipm nō in se: sed in suo sili: Vel possum⁹ dicere: q̄ talē sciaz non habem⁹ de deo in via: de q̄li loquit̄ Aug. Ad tertiū dicēdū: q̄ effect⁹ dz esse ꝓportionat⁹ causē: si debet ducere ī cognitionē q̄d: sed nō in cognitionē qz: cū ois effect⁹ aliqualr ducat ī cognitiōz cause. Ad. 4. dō: q̄ nō requirit̄: q̄ de⁹ habeat fantasma. vt cognoscam⁹ ipm: cognitione de q̄ loq̄mur. sz sufficit: q̄ effect⁹ sui fantasmata bēant.

Questio. 2

Ecūdo querit̄. vtrū deū eē: sit per se notū Et vī q̄ nō: qz ꝓpositōes p̄ se note: sunt dignitates: tales aūt de facili cognoscim⁹: ⁊ cognitionē aūt dei de facili deuēire nō possum⁹: cū intellect⁹ noster se habeat ad ipm: sicut oculus noctue ad lucē diei: vt scribit̄. 2. meth. Preterea: illud qđ ē per se notū a nullo negat̄. Sed multi phi negauerūt cām agentem: ⁊ per cōs deū: cuz sit p̄mū agens: ꝑ ꝛc. Preterea: posuit Empedocles oia fieri a casu: vt narrat ī. 2. phi. sz q̄ hoc ponit: negat deuz eē: nō igit̄ est per se notū. Preterea: qđ ē per se notū si negat̄ ore: corde nō negat̄: sz dicit̄ i ps. Dixit insipiens in corde. s. nō est deus. Preterea: probat auic. ī meth. sua: deū esse: posse demōstrari: sed hoc nō esset: si esset per se notū: ꝑ ꝛc. In cōtrariuz est: qz p̄m anselm. deus est quo maius cogitari nō pōt: sz si posset cogitari nō esse aliquid eē maius eo: qz tđ qđ nō posset cogitari nō eē: nō ergo pōt cogitari nō eē: vt oñdit anselm. ibidē. s. prosologiō. 3. sed hoc ē esse per se notū: cuius cōtrariū cogitari nō pōt ꝑ ꝛc. Preterea: tūc est propositio per se nota: qñ predicatū est de rōne sbi: Sed deo verissime cōpetit esse. vt vult Aug. 5. de tri. c. 2. ꝑ ꝛc. Rño: dicendū: q̄ aliq̄ distinguunt hic: qđ est esse per se notū: qz dupl̄r pōt hoc intelligi: vel in se ⁊ tūc deuz esse est per se notū: qz eē maxime ē de rōne dei cū sit ipsum eē vel in cōparatiōe ad nos: sed si loquamur in cōparatiōe ad nos iterū distinguūt: qz hoc vel erit in suo sili: et tūc deum eē est per se notū: qz quicq̄d cognoscimus est quedā similitudo: ⁊ quedā participatio dīne veritatis. In se tñ deum esse quo ad nos nō est per se notū: ⁊ rō est vt dicunt: qz illud est per se notū cuius rō predicati cōtinet̄ in sbo: ⁊ iō statim cū scim⁹ quid est subiectū: assentimus ꝓpositioni: ⁊ inde est q̄ quedam sunt principia cōia oibus: quedā sapientibus: vt distinguit boeti⁹ in lib. de ebdoma. qz si. ī mini positi in propositione sunt noti cuilibz. sicut totū ⁊ pars: affirmatio ⁊ negatio: ⁊ huiusmōi: tūc formant̄ ide cōes animi cōceptiones: quo ad omnes: vt omne totū est maiꝰ ꝛc. ⁊ de quolibz affirmatio: ꝛc. Sed si ī mini ñ sint noti cuilibet: sed sapientibus: sicut incorporale ⁊ talia. nam vulgus incorporalia apprehendere non pōt: formaꝑ ide cōis animi ꝯceptio quo ad sapiētes vt incorporalia in loco nō esse. Si igit̄ deum eē esset per se notū nobis: vel omnes scirent q̄d est deus: vel saltez sapiētes hoc scirent: sed cū nullus in via sciat quid sit deus: nulli in via est hoc per se notū. Sed est notū per se bis qui sunt in patria: qui ipaz quiditatiōez dei vidēt. Sed ista rō nō est bona: nā cum in via possimus hoc videre q̄ eē dei est ipse deus: ⁊ q̄ eē dei includit̄ in quiditate dei: in via possum⁹ hoc scire: q̄ nullus cogitat deum nisi cogitet ipm eē. Nā in ceteris aliꝰ a. p̄. eē est preter rōnem quiditatiꝝ. ⁊ iō possunt intelligi absq̄ eo: q̄ intelligant̄ esse. Sol⁹ aūt p̄mus habz quiditatē indistantē ab eē: solus ipe nō poterit cogitari nō eē: ⁊ qz hoc est esse per se notum qđ nō potest cogitari nō esse: oportet nos ergo dicere deuz esse: eē aliquo modo p̄ se notū. etiaz quo ad nos. Et q̄ ipsi dñt: q̄ tūc de deo sciremus q̄d est equinocant in eo qđ est: q̄d est: nam nō oportet scire de deo q̄d rei. sed q̄d nominis: vñ ⁊ pbs in. 4. metha. vbi disputat otra negates p̄incipia ait: q̄ modus optim⁹ procedendi otra tales est ī videndo quid significant noīa: ⁊ hz de deo non possumus scire quid rei: possumus tñ scire quid est qđ dicit̄ per nomen. ⁊ h scito: qz est ipm eē: ⁊ qz ē aliquid: quo maius cogitari non potest. ⁊ hmōi statim intelligimus ipz eē: propter qđ: est per se notum. nā incorporalia in loco non esse: est per se notum sapientib⁹. ⁊ cū sapientes quidditates incorporalium videre positiue non pñt: hz aliquo modo scire possūt q̄d ē qđ dicit̄ per nomē. Nō tandū aūt: q̄ tria dicūtur de ꝓpositione per se nota que verificant̄ de ista ꝓpositione: deus est. Primū est: qz predicatum debet eē de rōne subiecti: ⁊ hoc īuit phs. 1. poster. cū dicit. p̄incipia cognoscimus cū t̄minos cognoscim⁹: hoc aūt inuenit̄ in propositōe dicta: qz eē est de rōne dei: vt dictum est. Scdo: est aliquid per se notum: qz directe negari nō potest vt patet. 4. meth. de Eraclito: qui negabat illud p̄ncipium: de quolibet affirmatino: ꝛc sed indirecte: qz credebat entia eē in tāto fluxu: q̄ statim prolata ꝑ positione posset proferri cōtrarium: nō ergo itelligebat illud p̄incipium. nec directe negabat: qz illa verificatio ⁊ tradictoriozuz nō erat simul. Ita etiā nullus directe negat deū eē: ⁊ si negat hoc ē idirecte: qz nō apprehendit quid ē q̄ dicit̄ p̄ hoc nomē de⁹: vñ ⁊ anselm. prosologion. 4. q̄ hec verba. s. deus nō est

dicere pōt aliquis in corde aut sine vlla significatione: aut cuz aliqua extranea significatione: igitur directe deū eē negare nō possum⁹: nō pōt autē dici: q̄ anſbel. intelligit de cognitiōe dei quid est: ſm q̄ habeť in patria: r ideo eis ſolū ē p ſe notū: cum ipſe ibi dicat ſe nō posse itelligere deū nō esse. Tertiuz q̄ dicit de ꝓpositione per ſe nota: ē q̄ quilibet eā probat auditā vt dicit boetius in libro de ebdoma. qō nō est intelligendū niſi preſuppoſita ſignificatiōe noim. r quicunq; itelligeret q̄d est: qō dicit per hoc nomen deus: ſtatim iſtā propoſitionē probaret auditam. ſ. deuz eē. Ad argumēta tñ ſoluenda valet diſtinctio data a boetio. i de ebdomoda: q̄ aliq̄e ſunt cōes ai ceptiones ſapientib⁹: aliq̄e oibus: r iſta est cōis animi cōceptio: nō oibus: ſed ſapientib⁹ ſolum. q̄ ſci re ſoli ſapientes poſſunt q̄d ē: qō dicit per hoc nomē deus: r ideo a ſapiētibus non pōt cogitari non eſſe: vñ r anſbel. ꝓſologion. 3. ait. Cur ita q; dixit inſipiens in corde ſuo nō est deus: cuz tñ in promptu ſit rōnali menti deuz maximuz oiuꝫ eſſe: cur: q̄ ſtultus: r inſipiēs. ē igit deuz eē: p ſe notuz: nō oibus ſed ſapientib⁹. Ad primuz dicēdū: q̄ nō arguit argumētum: q̄ deū eē nō per ſe notū: ſed q̄ de difficili deuenim⁹ in q̄d ē qō dicit per hoc nomē deus. Ad ſecōz dicendū q̄ nō ē per ſe notuz oibus: ſed ſolū ſapientibus. r ideo a nullo vere ſapiēte negatur. Vel poſſumus dicere q̄ illi phi qui negauerunt cām agentem nō negauerunt directe deuz: ſed poſuerunt aliq̄d: quo poſito ſequebatur deum nō eſſe: ſicut multi non negant de quib⁹ affirmatio: r c. tñ ponunt aliq̄d: quo poſito ſequitur otradictio: ꝑ hoc patet ſolutio ad tertiū. q̄ empeď. nō negauit deum eē i ſe: ſed poſuit aliquid quo poſito ſequebať deum ñ eſſe. Ad quartum dicendum: q̄ est p ſe notū nō oibus ſed ſapientibus. r ideo nihil incōuenienti⁹: ſi ſtultus hoc negat.

Ad. 5. dicendū: qō patebit inferius qñ deum eſſe demōſtratur. r est per ſe notum.

Qō. 3

Tertio queritur. vtrū deū eē poſſit demōſtrari. Et vī q̄ nō: q̄ ſi hoc demōſtrareť tunc eſſet cōcluſio demōſtratiōis: ſed cōcluſio demōſtratiōis cōſtat ex paſſione r ſbo: vt pōt patere ex libro poſteř. igit deo aliq̄ paſſio: r aliq̄ accidens inerit: qō est otra Aug. 5. de trī. c. 5. vbi dicit: q̄ in deo nihil ſm accidens dr. Preterea. ſcribit. 6. metb. q̄ ſbe nō est demōſtratio: ſed esſe dei est ſuba dei: g r c. Preterea: idem de ſeipo demōſtrari nō pōt: ſed esſe dei: est ipſe deus vt dicit auicen. g r c. Preterea: qō est p ſe notum nō demōſtrať: q̄ mediatorū nō est demōſtratio: vt dr. 1. poſteř. ſed deum eē est per ſe notum: vt ꝓbatum ē g r c. In cōtrariū est auicen. in principio metb. ſue qui dicit deū eē: poſſe demōſtrari. Preterea: probare: q̄ est res: est ꝓbare eē rez: ſed p effectus ꝓbatur: q̄ ē cā: g r eē cām p creaturas: igit cuz ſint effectus dei ꝓbare poterimus eē deum. Rño dō: q̄ duo ſunt que faciūt difficultatē in queſtiōe: ibi. Primo ſe notū: quoꝝ vtrūq; repugnat demōſtratiōi huius q̄ ē deum eē. Et iō notādum: q̄ demōſtrare deū eſſe nō ē demōſtrare eē dīnum de deo: q̄ tūc idem eēt qō demōſtrať: r dō q̄ demōſtrať r ſbe eēt demōſtratio. ſed demōſtrare deū eē: ē declarare q̄d ē: qō i portať per hoc nomē deus: qō patet ex oibus demōſtrationib⁹: que hoc ꝓbant: ex eo. n. q̄ declaratū est q̄per hoc nomē deus iportať id: qō penitus ē inobile: id qō penitus ē q̄fectū: id quo maius cogitari nō pōt r cetera h mōi: q̄ tale nō pōt nō eē: ſtatim intellectus cōſentit deum eē. Iſti aūt mō demōſtratiōis nō repugnat: q̄ eē dei ē ipſe deus cum hoc qō demōſtretuř de deo: ꝙ rō hui⁹ termini de⁹ declareť. Rurſuz cum illo mō demōſtrandi pōt ſtare: q̄ deum eē ſit per ſe notū ſapientibus: q̄ illud qō ē ſit per ſe notum nō hz rōnes terminoꝝ notas cuilibet: r iō nō ē cōtra rōnem: q̄ aliq̄d ſit ſic per ſe notū: r tñ declaretur quātū ad id: qō iportať per noīa ibi poſita: r ſm iſtum modū demōſtratiōis ſumpti ſunt oēs modi p q̄s declarať deū eē. Ad aūt q̄ iportať p hoc nomē de⁹ triplr cognoſciť: p excellentiā: p cālitatez: r per remotionē vt dr. 5. de dīnis nominibus: excellit aūt de⁹: quātū ad preſens quadruplr creaturas: primū quātū ad cuidētiā potētie: Secdo quātū ad pulchritudinē pfectōis. Tertio: q̄ntū ad excellētiā bonitaťq̄ Quarto. q̄tū ad plenitudinē pulchritudinis Et hz hec ſunt. 4. demōſtrationes in lra poſite p quas declarať deū eē: nam cum declaratum ē q̄ deus ē illud qō eminet oibus rebus: cum neceſſe ſit tale eſſe: de neceſſitate cōcludiť deuz eſſe: Simile est ō perfectione. naz cuz ſit neceſſariū eē perfectiſſimū: cū hoc ſit deus: neceſſe ē deū eē. Itez cum ſit neceſſarium eē optimū r pulcherrimū: neceſſe ē deū eē: hos etiā modos innuit phs. Nam primū modū quātū ad eminētiā ptātis innuit i principio. celi. r mū. vbi ait. q̄ laudare habem⁹ deū vnū creatorē peminētē ꝓprietatibus rez. Secōs modus q̄ ſumiť ex plenitudine perfectionis: innuiť. 5. metb. vbi dicit: qō ē dare aliq̄ō pfectū ſimplr in quo cōgreganť perfectiones oīuꝫ generū: r huiuſmodi ē deus ſm cometatorē. Tertia demōſtratio que ſumiť ex excellentia bonitatis: ſumiť in fine. 12. vbi dicit: q̄ bonū pmi: est bonū ducis: ad qō bonum oē aliud bonū ordinať: qō idem est q̄ habere rōnē optimi. Quartus modus ex pulchritudine ſiue ex nobilitate. q̄ pulchrū i ſpiritualibus idē est q̄ nobile. innuiť circa mediū. 12. vbi dicit: q̄ deus est viuus eter⁹ nobilis in fine nobilitaťq̄. Secdo mō declarať id qō dicit per hoc nomē deus: per cauſalitatem: cāt. n. quātū ad preſens. 4. i hoc vniuerſo: ex q̄bus declarari habet. Primo cauſat eē: q̄ totū vniuerſum per ipſum est. ſecdo motū. Tertio cōcordiā. Quarto ordinē. Et ex hoc ſumunť. 4. demōſtrationes: quas ponit dam. p. li. c. 3. pma est. q̄ cū ſit aliqō ens vertibile. r vertibile preſupponat iuertibile: r creabile increabile. igit aliqō ē ens increabile: r hō ē deus: hoc idem ē arguere: oē creatum ē ab aliquo: cum nō ſit abire in infinitū: nec ſit dare circulum in cauſis: ē deuenire ad cām nō cātam: qō ē deus: r illa demōſtratio ſumiť ex eo: q̄ deus creat res: r dat eē rebus: hanc demōſtrationē tangit phs. 2. metb. vbi oſtendit: q̄ in agentibus nō ē abire in infinitum. Secda ſumiť ex motu: q̄ oē qō moueť: ab alio moueť deuenire est g ad penitus imobile: r hoc ē deus. hāc etiā tāgit phs. 8. phi. vbi probat: q̄ est deuenire ad aliqō penitus imobile. Tertia ſumiť ex cōnexione: nam cum videamus partes vniuerſi eē ſic contrarias r diuerſas: oportet eē aliqō cōnectens: r hoc est deus: hanc etiā tāgit phs in principio primi methaurōꝝ: ſm veterem translationē: vbi dicit q̄ ſic ea. ſ. elemēta diſpoſuit deus glorioſus: cuius fama ē ſublimis: Quarta ſumiť ex ordine: cū enim videam⁹ nāz ordinate agere: r ſemp pp bonum: oz q̄d eē qō nām diligat pp bonum: quaſi pp optimuz oia agūt: alr autez oia eent a caſu: hoc etiā innuit phs in. 2. de anima vbi dicit: q̄ oia appetunt illud optimū. ſ. dīnum: et pp illud agunt quicq̄d agunt. Tertius modus ē p remotionem: ſed ille modus ꝓbat ea que probāt primi modi. Nam ex eo: q̄ ē dare perfectiſſimum ē dare aliquid in quo nulla iperfectio: r hoc ē deus: r ſic etiā de alijs modis: patet igit quomō demōſtratur deum eſſe. q̄ in eo. q̄ declarať: qō dicit p hoc nomē

deus: ⁊ hoc triplr ꝑm ēxcellentiā: ꝑm quē modū habenť .4. demōstrationes quas ponit magr: ⁊ innit phs ꝑz cālitatē. Scōm quē modū habenť .4. demōstratōes quas ponit damā. ⁊ inuit phs. Et ꝑm remotionē: qui modus pōt diuersificari ꝑz oēs dictos modos. Ad pmū dicēdū: q nō demōstrať aliqua passio de deo. cū demōstrať deū eē. Sed declarať q̄d ē: qō dicíť p hoc nomē de⁹: vt patuit. p h̄ patet solutio ad scōm: qr nō oz ſbaz demōstrari: per hoc etiā patet solutio ad tertiū: qr idē nō demōstrať de seipso.

Ad quartū aūt pz solutio p̄ iam dicta: qr nō ē inconueniens aliq̄d eē per se notū ⁊ demonstrari: mō quo dictum ē.

Questio. 4

Uarto querít: vtrū p nālez rōnem possit cognosci trinitas. Et vr̄ q sic: qr nālr possum⁹ cognoscere deū esse intelligētē. ꝑm: q oñdit phs .12. metb. Itē semp cognoscē tē seq̄ť appetit⁹: vt díc damā. 2. li. c. 12. igit si de⁹ ē intelligens: deus ē volēs. Sed ab intelligēte ꝓcedit verbū. a volūtate ꝓcedit amor: cū verbū in diuinis sit fili⁹ ⁊ amor sit spūs. s. nālr possum⁹ i diuinis ⁊ cognoscere filiū ⁊ cogſcere. ſ. ſ. tāq̄ ꝓcedētes: ⁊ pr̄eztāq̄ illud a quo ꝓcedunt. Sed hoc ē cognoscere trinitatē. q̄ ⁊c.

Preterea: p imaginē erpresse repr̄esentať aliq̄s. Sed in aīa ē imago trinitať: vt ꝑbat Aug. i plurib⁹ locis: q̄ per aīaz nālr pōt cognosci deus trin⁹: cū sit nālr eius imago: ꝑ de aīa potuerūt tractare phi: vel eā possum⁹ cognoscere nālr: q̄ ⁊c. Preterea: comētator narrat i. 11. q̄ antiq̄ posuerūt trinitatē i deo: ſz illi ātiq̄ phi fuerūt: cū ō aliſ cōmētator ñ bēat se itromittere: q̄ aūt phi ponunt p ductū rōnis ponūt: q̄ ⁊c.

Preterea: phs ponit in p̄. ce. ⁊ .m. q ꝑm numerū trinariū habem⁹ laudare deū: hoc nō esset: nisi crediſſet trinitatē i deo: q̄ ⁊c. In cōtrariū ē: qr qō sit pr̄a rōnē ē per rōnez inuestigari nō pōt: sed buiusmodi diuina sunt supra rōnem vt dicit dyoni. p̄ de di. no. q̄ ⁊c. Preterea ad hoc idē facit: qō dr̄ ad heb .11. q̄ fides ē de nō apparētibus: sed de tri. maxime est fides: q̄ ⁊c. Rño dō. q istā questionē mouet Aug. 15. de tri. c. 6. vbi ait: cur. ita aq̄ nō cognoscimus trinitatē: an hec sapientia que de⁹ dr̄: nō se intelligit. non se diligit. vult. n. dicere: q si nos ponim⁹ trinitatē in aīa: qr se diligit se intelligit: debem⁹ ponere trinitatē in deo: qr se diligit ⁊ se itelligit: sed hoc nālr ō deo cognoscere possum⁹: igit trinitatē in deo nālr cognoscem⁹. Hāc questionē motā. 6. c. soluit. 7. c. eiusdez libr oñs: q trinitas i nobis differt triplr a trinitate q̄ ē in deo: Primo: qr trinitas i hoie nō ē homo: ſz trinitas i deo ē de⁹: ⁊ iō simplicior ē trinitas i deo q̄z trinitas i hoie: ⁊ rōne huius simplicitatis dato q i hoie sit trinitas realis: nō possum⁹ in deo arguere trinitatē realē. nisi forte ꝑm rōnē. Scōo differt. qr trinitas i hoie ē in vna ꝓsona: trinitas in deo ē in ꝓsonis pluribus. Si q̄ ꝓp trinitatē in nobis vellem⁹ arguere trinitatē i deo magis ponerem⁹ i vnā ꝓsonā plures. Tertio differt vt ipe ait: qr act⁹ ꝑm quos sumit trinitas in nobis nō sunt cōes oibus bus: ꝑm q accipit trinitas: qr itelligētia ita itelligit q nō vult: ⁊ voluntas ita vult q nō meminit: ⁊ iō sicut videm⁹ in copozali b⁹: q oculꝰ nō solū videt sibi: ſ ēt videt manni: ⁊ manus nō solū operať sibi: ſ ēt oculo: ita volūtas nō solū vult sibi: ſ ēt vult itelligētie ⁊ memozie. ⁊ memozia meminit sibi voluntatī ⁊ itelligētie: sed nō ita ē in ꝓsonis diuinis: qr quelibet ꝓsona meminit: intelligit diligit. Hō. n. pater meminit sibi. ⁊ filio. vt Augu. ibi dē ait. Sed oēs isti actus singulis ꝓsonis cōueniunt. Nō igit ex trinitate in nobis possum⁹ arguere trinitatē in deo. cū nō inueniamus ibi differentiaz actionum. vt inuenim⁹ in nobis. Si igit per imaginē q̄ repr̄esentāt trinitatē potissime nō possum⁹ eā nālr rōe arguere: q̄ nec ꝑ aliq̄d aliud. Sed si sic dicim⁹: qō credim⁹ eē bñ dictū: occurit nobis grauis dubitatio. Nam ab oibus ꝓcedit. q fidē defendere possumus: sed fidē nō defendimus: nisi oñdam⁹ ea que in fide cōtinenť ipossibilia nō eē: sed si non sunt ipossibilia sūt possibilia: si sunt possibilia sūt necessaria: maxie quātū ad ea q̄ de deo dicim⁹. Hā in deo nō pōt esse possibile ad vtrumlibet: oz q ibi sit posibile necessarium Quicquid q̄ ē in deo possibile. ē necessariuz Si q̄ possum⁹ oñdere: q nō ē ipossibile trinitatē eē in diuinis. sequit q boc sit possibile. ⁊ si ē possibile: est necessariū. igit oñdere possum⁹. qō in diuis necesse ē trinitatē eē. Propter hoc notandū. q ad illud q supra rōnem ē: nulle rōnes directe attingunt. ⁊ iō si cut nō pōt, pbari trinitas. ita nō pōt directe, pbari otrariū. ⁊ defendere fidē nihil ē aliud q̄z oñdere rōnes ꝺdicētiū deficere. ⁊ iō nō p̄ozie, pbať esse posibile: trinitatē eē: ⁊ iō istātia p̄ebita cessat. Ad pmū dō. q ꝑz deus se itelligat. ⁊ se diligat: cū isti sint actus eēntiales. nō de necessitate arguit trinitas: Nam ⁊. ſ. ſ. se intellegit. ⁊ ab eo nō ꝓcedit verbum. ⁊ se diligit. ⁊ ab eo nō ꝓcedit ꝓsona. q̄ ē amor. Ad scōm dō. q p imaginē creatā expr̄esse repr̄esentať trinitas: nō simplr. ſz i cōparatiōe ad vestigiū: imo ē multū deficiēs repr̄esentatio. vt patuit. Ad tertiū. dō. q credibile ē cōmētatoz ibi antiquos noiare scōs: noīat. n. eos ātiquos. qr modicū tps ē q ipe fuit. Vel possumus dicere. q dato aliquos phos hoc dixiſſe: hoc nō habuerūt ex nāli rōne. sed p reuelatiōnē. vel ex bis q̄ in scriptur̄ legerūt. vel ab alīs audierūt siē dr̄ ō ꝓloe. q ōscēdēs i egyptū legit libros mosy ꝓp qō i libris ꝓlonicis aliq̄ ō trinitate. sūt repta

Ad quartū dō. q ꝑm ea q̄ inuenim⁹ in creatur̄ de bemus laudare deuz. non tamen si numerus ternarius est in creaturis: numerus ternarius est in deo ſz ex hoc deus laudandus sit. qr ea que sunt in creatur̄ mō pluri. sunt in deo mō vno nec phs per illud intellexit trinitatē in diuis. ſz alludebat mō antiquozū q̄ offerebāt munera triplicata vt cōmētator ibidē ait.

Qō. 5

Einde querít de vestigio. Et circa hoc q̄ rūtur q̄tuor i se. Primo de vestigio. in se Scōo de partibus vestigii. Tertio ō bis in quib⁹ ē vestigiū. Quarto de bis qui cognoscūt deū per vestigiū. Circa pmū queruntur tria. Primo vtrū reperiať vestigium dei increaturis Scōo vtr̄ tale vestigiū dicať per cōparationem ad eēntiā vel personas. Tertio de equalitate eius.

D primū sic, pceditť. videť q de⁹ nō repūtet ꝑ vestigiū. qr qō ē inuestigabile. nō bz vestigiuz. Sed vt dr̄. p̄ de di. no. diuina sba laudata ē sicut inuisibilis incōpr̄ehēsibilis. iscrutabil. ⁊ nō inuestigabil.

Preterea. vestigiū ē rerū mobiliū. sed de⁹ ē immobilis p se. ⁊ p accidēs ⁊ ab intra. vt ꝑbať. 8. phi. ergo ⁊c. Preterea vestigiū ē rerū hūtiuz diuisionē. de⁹ divisione caret: q̄ ⁊c. In cōtrariū est Aug. 6. de tri. c. 9. vbi ait: oz vt creatoz ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ꝑspicientes trinitatē itelligam⁹: cuius i creatura dignū apparet vestigiū. Rño dō. q v. scribit. 6. topico. oēs trāsferentes ꝑm aliquā filitudinez trāsferrant: cū igit vestigiuz dei i creatura dicať trāslatine nō oz ꝑm oēm moduz habere rōnez vestigii. Propter qō aduertendū: q vestigiū ꝓprie est pedis: ad cui⁹ filitudinez triplici via sumit creatura respectu dei. vt vestigiū respectu aialis. Prima via sumit ex repr̄esentatiōe. nā vestigiū repr̄sentat ꝓsonā bois: vel alteri⁹ aialis cui⁹ existit. medio mō iter distictū ⁊ cōfusuz. Nam respectu idividui quedā sunt oio cōfusa. vt que cōueniunt ei rōne generis. vt puta que

cõueniũt petro rõe aialis: qñeda sunt oio distincta: vt q̃ueniũt ei rõe sue plone: quedã sunt medio mõ vt q̃ueniunt ei rõe bois sine spẽi: vestigiũ nõ ducit in cognitionẽ oio distinctã: qz vestigiũ soz. nõ ducit i cognitionẽ soz. nec in cognitiõez omnino confusam: sed in cognitionem medio modo vt in cognitionem qz bõ. Maz ex distinctiõe sozmarũ ꝛ speruz: causaꝫ distinctio in mẽbris. ex quozũ applicatiõe habeꝫ vestigiũ: vñ ꝛ comentator dicit super pmo d̃ aia: q̃ mẽbra leonis ꝛ mẽbra cerui differunt: quia aie differunt: ꝛ sicut ẽ in plonis humanis. ita est suo mõ i personis diuinis: qz quedã oio sunt ibi cõia. vt essentialia nõ appropata: vt eẽntia diuinas. ꝛ huiusmodi: quedã sũt oio ppria: ꝛ ostitutiua plona ꝝ: sicut pnitas filiatio: ꝛ huiusmodi: quedã sunt medio mõ: vt essentialia appropata. siẽ potẽtia. sapia ꝛ huiusmodi vestigiũ in creaturã ducit i cognitiõz appropatoz̃ que medio mõ se bñt. iteroio distinctũ: ꝛ oio nõ distinctũ sicut vestigiũ pedis respectu aialis. Secda via ẽ rõe cognitionis. Nam sicut p vestigiũ in ivia ducimur in cognitõz eius cuius ẽ vestigiũ. ita p vestigiũ i creatura q̃ne ẽ: quasi via deueniẽdi i creatorẽ vt narrat bugo. i pncipio cõsiti sui sup angel. bier. ducimur i cognitiõz creatoꝛ. Tertia via sumiꝫ ex mõ impressionis. naz pes ipzimit vestigiũ suũ in puluere. sicut annulus in cera: iste aũt modus ipressionis assimilatur mõ quo ipzimit sensibile suã silitudinẽ in sensu. vt dicit i. 2. de aia: sensibile aũt bz i se fozmã vere sẽ sus aut eã bz extranee ꝛ diminute. vt vult comentator in. 2. de aia. ita deus silitudinẽ pfectionis sue impzimit in creaturã: sed ipe eã bz propzie: ꝛ vere: creatura eã bz diminute ꝛ quodãmõ extranee. ꝛ ita pz laꝫ vestigiũ. Ad pzimũ d̃. q̃ dina sba nõ ẽ inuestigabilis perfecte: ẽ tñ inuestigabilis aliquo mõ: ꝛ ꝑz q̃ ẽ inuestigabilis: vestigiuz bz. Ad scõm ꝛ tertiũ d̃: q̃ vestigiuz bic sumiꝫ transumptiue: argumenta arguebant. ac si sumereꝫ.

Qõ. 6

Ecũdo queriꝫ respectu cuius sumaꝫ vestigiũ. Et videꝫ: q̃ respectu eẽntie: qz vestigiũ nõ accipiꝫ in creaturis: nisi ꝑm q̃ sunt effectus dei. Sed creare efficere: sunt actꝰ eẽntiales vt p̃ patere ex regula data ab Aug. 5. d̃ ꝛ filius ꝛ. s. s. relatiue ad creaturã vnũ pncipiũ: vnꝰ sumiꝫ rõ vestigiũ cuz tales sint eẽntiales: qz dicunꝫ d̃ singulis plonis nõ pluraliter: ꝯ ꝛc. Preterea: cũ vestigiũ sit effectus eiꝰ cuiꝰ ẽ: ꝛ effectus semp deducat in cognitionẽ: qz si vestigiũ sumereꝫ respectu trinitatis: q̃ creaturas possemꝰ cognoscere trinitatẽ: cuiꝰ cõtrariũ ꝓbatũ ẽ supza: ꝯ ꝛc: Jn cõtrariũ ẽ Aug. 6. de tri. c. 10. qui ait: q̃ per ea q̃ fcã sunt possumus cõspicere trinitatez: cuius. s. trinitatis i creatura dignũ apparet vestigiũ. Preterea: idẽ ibidẽ ait nõ ꝺ̃ fuse accipienduz cẽ: ex quo oia: per quẽ oia: in quo oia: qõ ñ ceẽt nisi i creaturis ceẽt vestigiũ trinitatis: ꝯ ꝛc. Rño d̃. q̃ sicut vestigiũ dicit ꝑfectã cognitionẽ: Jmperfecta aũt cognitio duplr sumere põt: vno mõ respectu diuerse cognitiõis: sicut dicimus: q̃ cognitio qz: ẽ imperfecta respectu cognitiõis q̃d. Nam questio qz e: presupponit questiõz q̃d ẽ: vt põt bẽri ex Aug. 10. d̃ tri. c. 4. ꝛ ex ꝓbo. 2. postec. ꝛ qz q̃d ꝑsupponit qz: qz terminat ad q̃d. sicut via ad terminũ: cũ igiꝫ vnũ quodq̃ sit perfectius in suo termino: cognitio quid: ẽ ꝛ ꝑfectiõr cognitiõe qz: Sic aũt accipere perfectuz nullo mõ habeꝫ i via: nec eẽntie nec plone. Alio mo põt accipi ꝑfectuz ꝛ impfectũ. ꝑm vnã ꝛ eandem cognitinẽ: vt cognitio qz: vno mõ sumpta dicaꝫ perfecta: ꝛ alio mõ ꝑfecta. Et iste modus ẽ ꝓpzius p̃ senti speculationi: qz cognitio in via de qua hic loquimur ẽ: qz: ꝛ nõ q̃d. Jstud aũt ꝑfectũ ꝛ ꝑfectum respectu cognitionis qz: sic põt accipi vt dicatur cognitio qz: ꝑfecta: q̃ ꝓpzie ꝛ certitudinaliter ducit i cognitionẽ: qz ẽ res. Jmpfecta dicaꝫ: q̃ p a. ꝓpziatione: ꝛ nõ certitudinaliter: ꝑ magis ꝑz ꝑsuasionẽ ducat i cognitõz: qz: Et qz creatura ducit i cognitionẽ: qz ẽ deus ꝑm eẽntiã vnus: ꝓpzie ꝛ certitudinaliter: qz demõstratiue: eo mõ quo patuit: talis cognitio qz: ꝑfecta dr̃: sed in cognitionẽ: qz ẽ trinitas: ducit non ꝓ pzie ꝑ per appzopzíata ñ certitudinaliter: ꝑz magis ꝑz persuasionẽ: qz pe creaturas nõ põt ꝓbari deus trinus: ꝑz possit pzobari deus vnus huiusmodi cognitio qz: incopleta dicaꝫ: ꝛ qz vestigiũ dicit cognitionez in cõpletã: nõ accipiaꝫ vestigiũ dei in creaturis adeo ꝓ pzie. vt i est i eẽntia vnus: sicut ꝓut est i personis trinus: vñ Aug. 8 3. q. q. 19. ait: q̃ p̃ creaturã habemus cognoscere trinitatẽ qua nihil pzestantius intelligẽtius: ꝛ beatius inuenire ꝑfecta rõ põt: sed talis inntio est p vestigiũ: ꝑ trinitatis vestigiũ i creaturis accipiaꝫ. Ad pmũ d̃. q̃ ꝑz opus sit eẽntie: qz indiuisa sunt opa trinitatis: sicut indiuisa sba: respectus tñ aliqui accipiunꝫ per cõparatiõz ad plonas: vt põt baberi ex Aug. 6. de tri. c. allegato: qz nõ ẽ cõfuse accipienduz a quo p quẽ. ꝛ in quo: Et p boc patet solutio ad scõm: qz ꝑz ꝛ filius ꝛ. s. s. sunt vnus creator creatura tñ creat a ꝑe: vt a quo: ꝛ respiciũt filiuz vt per quẽ: ꝛ spñs vt in quo: ꝛ ꝑm boc sumiꝫ vestigium:

Ad tertiũ d̃: q̃ creature ducunt in cognitionẽ: qz est trinitas: sed incõplete: vñ magis vestigium d̃r

Ertio queriꝫ: vtrũ equalr in oibus reperiatur vestigiũ. Et videꝫ q̃ sic: qz dyoni. de di. no. c. 4. vult: q̃ deus equalr se babeat ad oia: sed ex tali bitudine vz̃ causari vestigiũ: ꝯ ꝛc. Preterea: recto nihil rectius ꝛ equali nihil equalius: ꝑ modus mẽsura: ꝛ huiusmodi videntur ipoztare quãdã equationez: cũ in tali nõ sit dare magis ꝛ minꝰ equalr reperieꝫ vestigiũ i oibꝰ Preterea vestigiũ vr̃ esse eẽntiale oi creature: ꝑ i eẽntialibꝰ nõ ẽ itẽño et remissio: ꝯ vestigiũ ñ repiꝫ magis ꝛ minꝰ i rebus. Jn cõtrariũ est: qz a magnitudine creature põt eoz̃ creator agnosci: vt d̃r̃ in libro sapientie. Sed vna creatura est maior alia: ꝯ vna creatura magis ducit in cognitionẽ dei q̃ alia. Sz̃ p vestigiũ ducimur in cognitõz creatoꝛ. ꝯ ꝛc. Ulteriꝰ queriꝫ vtrũ vestigiũ magis reseruet in creaturis pfectis q̃ in ipfectis. Et vz̃ q̃ i ipfectis: qz vestigiũ dicit impfectã cognitiõz: ꝑz creature impfecte magis impfecto mõ ducũt in cognitionz dei q̃ pfecte: ꝯ magis i eis reseruaꝫ rõ vestigij. Jn oztrariũ ẽ Aug: i de nãboi: qui loquẽs de mõ. specie ꝛ ozdine. ait. q̃ vbi bec magna sunt. magna bona sunt. ꝛ vbi parua sunt parua bona sunt: ꝯ intendunꝫ ꝛ remittunꝫ ꝑm maiorez ꝛ minorẽ bonitatẽ. Sed maior bonitas reseruaꝫ impfectis: ꝯ in eis ẽ magis rõ vestigij. Rño d̃. q̃ cẽlitas vestigiũ duplr põt cõsiderari: vel quãtũ ad numerũ ptinz: vel quãtũ ad intẽsionẽ. earũ. Quantũ ad numerũ ptinz: in oibus entibꝰ per se vt patebit reperiꝫ equalr vestigiũ. Nã numerꝰ mẽsura ꝛ põdus q̃ assignãt ptes vestigij in oibus talibus ponunꝫ: ꝑz q̃ vult Aug. 4. sup gen. ad lram ꝛ in questionibꝰ ad oztoiuz. Sed si intelligaꝫ cẽlitas quãtuz ad intensiones istoruz magis reseruaꝫ in vna creatura quãtuz in alia rõ vestigij: qz ꝑm q̃ crescunt in bonitate ꝛ decrescunt. sic in eis modus. species ꝛ ozdo vel mensura. numerus ꝛ pondus augeẽ ꝛ minuiꝫ: Ad qõ intelligendum notãduz: q̃ ꝑm ꝓbm. 8. metha. fozmeꝝl

Questio 7

diffinitiones sūt sicut numeri: ⁊ qnāto forma ē magis simplex: tanto magis bz rōnez maioꝝ numeri: qz plures pfectiōes cōtinet: ⁊ intensiores. ⁊ iō i creaturis simplicibus magis reseruaꝫ ratio vestigij q̄ꝫ ī alijs: qz tales creature sūt min⁹ diuisē ⁊ perfectiozi mō otinēt suas perfectiōes: pp qd̄ Aug. 4. sup gen̄. ad lr̄am loquēs de huiusmōi partib⁹ vestigij ait: tanto.n. magis cuiqz ista in superiozib⁹ cbara sūt: quāto ipa in inferiozib⁹ diuidi possunt: pz igiꝫ q̄ nō equalr est vestigiuz in oibus pp qd̄ solueꝫ p̄ questū. ⁊ q̄ magis est in creatur̄ pfect⁹ pp qd̄ solu ē scōm. Ad pzi muz dō. q̄ si deus se babeat equalr ad oia: oia nō se bnt equalr ad ipm: ⁊ pp huiusmodi in equalitatē babet vestigij inequalitas. Ad scōm dō. q̄ eq̄li nō ē equalius. si sit eq̄litas in sūmo. huiusmodi repzesentatiōz ⁊ cq̄tionē nō ponimus in creatur̄ respectu dei

Ad tertiū dō. q̄ magis ⁊ min⁹ in eēntialib⁹ pōt intelligi dupl̄r. vel quātū ad gradus in eē vel quātū ad gradus in ēntia. Primo mō reperiꝫ magis ⁊ min⁹ solūz in accūtibus q̄ intēdunt̄ ⁊ remittūtur. sed scdo mō ivenīt magis ⁊ min⁹ ēt in sba: inquātū vna spēs sbe bz rōnem maioꝝ numeri q̄ꝫ alia. Primū magis ⁊ min⁹ ē sb eadē spe. Scdz: sb eodē gñe: ⁊ ita pz q̄ ēt in eēntialib⁹ aliquo mō reperiꝫ magis ⁊ min⁹: Vel possum⁹ dicere q̄ huiusmodi partes vestigij nō solū dnt ptes eēntiales: vt patebit. Ad illud q̄ proba bat q̄ magis reseruatur vestigium in imperfectis q̄ꝫ in perfectis: dō. q̄ ille modus argumentandi nō valet. nō. n. seq̄tur: si scia viatoꝝ dicit iperfectōz: g̃ qui magis imperfecte cognoscit: magis bz sciam viatoꝝ: ita nō valet: vestigiū est repzesentatio incōplēta: g̃ magis incōplete repñtat: magis bz in se vestigiuz: qz illa incōpletio: que est de rōne vestigij nō tollit omnem cōpletionem.

Questio: 8

Ostea queriꝫ de scdo p̄incipali. quot. s. sūt ptes vestigij. Et vr̄ q̄ sint duo. qz potētia ⁊ act⁹ didunt oē ens diuisibile. ⁊ totū qua cuāt diuisuz. si g̃ in creatura reperiunt̄ ptes vestigij ille erunt potentia ⁊ actus. Preterea. vr̄ q̄ sint. 4. qz ptes vestigij vno mō assignāt̄. Iba virt⁹ ⁊ opatio. Sed sicut opatio se bz ad virtutē. ita ⁊ eē se bz ad sbam. qua g̃ rōne opatio cōputaꝫ inter ptes vestigij: pari rōne debeꝫ. ibi cōputari ⁊ eē: igiꝫ erūt 4. ptes. sba. virtus. eē. ⁊ operatio. Preterea: vr̄ q̄ sint. 6. qz p̄m Aug. 4. sup gen̄. ad lr̄am. Senarius numerus ē numer⁹ pfect⁹: p̄m quem oēs creaturārū currit. Sed hoc nō eēt: nisi p̄m senariū deberet assignari vestigiū: g̃ ⁊c. Preterea: vr̄ q̄ vestigiū nō habeat aliquā ptē: qz ptes vestigij. debēt ipoztare pfectionē: sed pfectio est idē: q̄ act⁹: sed in vna re nō repiꝫ nisi vn⁹ act⁹. qz tūc vel res nō eēt vna: vl̄ act⁹ eē act⁹: ⁊ perfectōis pfectio. ⁊ vtraqz istoꝝ vr̄ inconueniens: g̃ ⁊c. Qd̄ aūt sint tres: patet per ea q̄ dicunt̄: sap. 11. q̄ oia fecit de⁹ in numero pōdere ⁊ mēsura. Preterea: Aug. 6. de tri. c. 8. assignat ptes vestigij vnitatē: spēm. ⁊ ordinē: sed iste sunt tres. g̃. ⁊c.

Rño: dō. q̄ vestigiū in creatura accipiꝫ p̄m pfectiones ī eis repertas: per quas aliquo mō repzesentaꝫ trinitas psonarū. iste aūt pfectiones. lz sint multe: ⁊ diuerse: oēs tñ reducunt̄ ad tria gña: qz vel designāt habitudinē cause efficientis: vel formalis vel finalis: bitudinē cause mālis designari nō possunt: qz deus nō ē nisi i triplici gñe cause: vt narrat comētator. 10: meth. ⁊ mā nō coincidit cū aliis causis vt ondiꝫ i. 2: phīsi. Si autē p huiusmōi pfectiones ducimur in cognitiōz dei: vt est cā efficiens: sic ducimur in appzopziatū pr̄is qui est illud a quo cūcta pcedunt. Si aut̄ ducimur in cognitiōz eius: vt ē forma exēplaris: sic babemus apzopatū filij per quē cūcta ꝓducunt: Si aūt vt ē cā finalis: sic babem⁹ ap. ꝓpziatuz spūs s. in quo cūcta exīstunt: ⁊ qz oēs tales bitudines dnt in cognitiōz appzopatozū trib⁹ psonis: tres partes vestigij assignant̄. Iste aūt tres ptes a diuersis diuersimode ponunt̄. pythagoras dixit. ea esse pncipiuz mediū ⁊ finē: vt babeꝫ p̄. ce. et tū. Phūs ea dixit eē sbam: virtutē ⁊ operatiōz. vñ ait q̄ nā apta nata talr faciūt. Mā dicit quātū ad sbam: apta nata talr quātū ad virtutē: facit: quātū ad operatiōz: lz aūt p hec tria phī dīxerit deū laudādū: nō pp hoc posuerūt trinitatē: qz nō cognouerūt ꝓpria psonarū: lz appzopata. In libzo aūt sapie be ptes assignant̄: mēsura. numer⁹. ⁊ pōdus. Aug. 4. sup gen̄. ad lr̄az: has assignat modū. spēm: ⁊ ordinē. Quo aūt ista diuersitas educiꝫ ad vnitatē: quidā sic eaz reduxūt: qz oēs alie assignatiōes reducūt̄ ad pzincipiū mediū ⁊ finē. Sed illud nō videꝫ bene dictū: qz assignatio theologozū nō debet reduci ad assignatiōz pbozuz: sed magis ecōuerso. faciunt ēt isti idez suas adaptationes nō cōueniētes ꝓpositō: de quib⁹ nō est curādū. Nō tandū igiꝫ q̄ oēs iste assignatiōes quodāmō idē dnt Maz pncipiū mediū: ⁊ finis ē idem: q̄ sba: virtus. ⁊ operatio: qz sba ⁊ nā se bnt vt pncipiū pmū: operatio vt termin⁹: virt⁹ vt mediū: est. n. virtus: media iter operātē: ⁊ opus. Itē sba: virtus ⁊ operatio: sunt idem: qō modus. spēs: ⁊ ordo. Nam sba est idez: q̄ modus: modificatur. n. quelibet creatura p̄m nē sue pncipia: pp qd̄ ad spēm: vel genus reduciꝫ. Spēs ē idez q̄ virtus. Mā cum virt⁹ sit perfectio sbe: spēs q̄ ī perfectionē sonat dicī pōt opatio: reduciꝫ ad ordinē Nam ex hoc aliqd ordinat̄ in finē: qz exit in operationē mediāte virtute. Istuz modū exponēdi satis ī nuit Aug. 6. de tri. 10. c. vbi vnitatē sine modū dicit eē nām rerū: spēm dicit eē qualitates: doctrinas et artes: ordines ponit amoꝛes ⁊ oclectationes. Modus aūt spēs ⁊ ordo: reducunt̄ ad mēsurā: numerus ⁊ pōdus: vñ. 4. sup gen̄. ad lr̄am dr̄: q̄ mēsura oi rei moduz p̄figit: ⁊ numer⁹ oi rei spēz pbet: ⁊ pōdus oēz rez ad quietē ⁊ stabilitatem trahit. Si aūt q̄raꝫ q̄o iste assignatiōes differūt vl̄ quo sunt accepte: dō. q̄ pythagoras accepit partes vestigij sb mō cōfuso nō discurrēdo: quid accipiꝫ p̄o pncipio: q̄d p̄o medio. ⁊ quid p̄o fine: Phūs accipit eas sb eē distincto: sed mālr: nā sba. virtus ⁊ operatio: si sunt partes vestigij: boc est quātū ī duunt rōnē. modi. spēi. ⁊ ordinis Aug. accipit eas distincte: formalr. sed magis put se tenēt ex parte creature: qz modus. spēs. ⁊ ordo: sunt ea per q̄ formalr creatura dr̄ vestigiū: Ī libzo sapie accipiunt̄ ptes vestigij magis put sunt ī deo: qz cū dr̄ oia fecit de⁹ i numero pōdere ⁊ mēsura: itelligēdū ē deū oia fecisse i seipo: q̄ ē pōdus sine pōdere numer⁹ sine numero: ⁊ mēsura sine mēsura: vt exponit Aug. 4. sup gen̄. ad lr̄az: ⁊ in questionib⁹ ad ozosiuz lz aūt illa auctozitas aliū exponēdi modū: vt declarabiꝫ i sequēti questiōe. Sic tñ accipiēdo assignationes p̄tactas pz que ad quā reduciꝫ: qz assignatio pithagozē reduciꝫ ad assignatiōz phī. sicut p̄fusū ad distinctū. Assignatio phī. reduciꝫ ad assignationem Aug. sicut māle ad formale. Assignatio Aug. reducitur ad assignatiōz canonis: sicut creatuz ad increatuz. Sunt aūt ⁊ alij modi vestigij: qz quelibet res est ens: ⁊ sic ī dicat eēntiā diuinā: ē quid vnū. ⁊ sic repzesentat patrē: est quid verū. ⁊ sic repzesentat filium. est quid bonū. ⁊ sic repzesentat spīrtū. san. Ista aūt assignatio ⁊ aīle cōsimiles: qz vel ad dictas reducūtur: vel nō sunt cōpetentes ad pzesens dimittantur

Ad pzimū dicēduz: q̄ potentia pōt habere plures partes. Nam ⁊ substantia dicit in potentia respectu virtutis: ⁊ virtus respectu operationis. Item

actus pōt habere plures partes: q2 operari dicit̃r act⁹ respectu virtut̃. z virt⁹ respectu sbe: z iō nō cō cludit̃ eē tm̃ duas partes: Ad scōm: q eē cōtinet̃ sub termino: vl̃ sub medio: q2 est finis cēntie: z ē me diū respectu operari inquātū operari p2esupponit eē: z iō nō facit gradū distinctū. Ad tertiū dō: q i creatura nō ponunt̃ nisi tres ptes fm quas quodā mō formalr est vestigiū. Sed alia tria ponunt̃ in deo fm rōnem tm̃ dr̃ia a quib⁹ tribus creatura ē: effica citer vel efficient̃ vestigiū: z iō sub senario dicūt̃ cre ature ostitui. partes tm̃ vestigij q̃ sunt in creatura de quib⁹ loquimur solū tres sunt. Ad quartum dō. q vnius rei vnic⁹ ē actus fm vnū modū: tm̃ diuersis re spectib⁹: vni⁹ rei sunt multi actus sicut aia ē pfectio corpis z scia est perfectio aie. Sic ex parte ista oēs partes vestigij bñt rōnez actus: sed diuersimode: q2 actus dicit pfectiōz in cōparatiōe ad virtutē: vir tus i cōparatiōe ad nām: nā siue suba in cōparatiōe ad aggregatū siue ad suppositum cui⁹ existit forma.

Qō. 9

Certio queritur vtrū in oibus reperiat̃ ve stigiū: vr q nō: q2 si i oibus repiet̃ vestigiū: cū ptes vestigij aliq̃d sint i ptib⁹ vestigij re piet̃ vestigiū: z pari rōne i ptib⁹ ptiū: & cū nō sit abire i infinitū: ñ igr i oib⁹ repiet̃ vestigiū. Pre terea: partes vestigij assignant̃ suba virtus z opatio: & i suba nō est suba: nec in virtute ē virtus: nec in opa tione ē opatio: nō igit̃ in oibus reperit̃ vestigium.

Preterea: vestigiū z imago vident̃ habere rōnez oppositionis cū odiuidant̃ ad se inuicē. Sed in quib⁹ reperit̃ vnū oppositoz̄: nō reperit̃ aliud: cū igit̃ i ali quib⁹ reperiat̃ imago: nō in oibus reperiet̃ vestigiū.

In cōtrariū ē: qd dicit̃ sap̄. 11. oia cōstituisti i nu mero pōdere: z mēsura: & c. Preterea: ē silitudo: quedā ipressa creatur̄ ab agēte p: sz i oibus reperit̃ tal̃ silitudo: & c. Rño dō. q i oib⁹ repit̃ vestigiū creatoꝛ: iquātū oia fcā sūt i numero pōdere z mēsu ra pōdus aut mēsura z numer⁹ i q̃b⁹ oia fcā dr̃: du plr accipi possunt: vno mō vt dr̃t diuersas res: sz qō superi⁹ exponebat̃: q p mēsurā poteramus intelligē sba: p numerū virtutē: p pondus opationez: z fm istū modū nō in oibus reperit̃ vestigiū: sed solū in p se entibus: q2 in oi tali ē cōsiderare suba z cui attri buit̃ p se eē: z q2 nō ē sba sine virtute: nec virtus sine opatione in oi tali ē accipere vestigiū trinitat̃. Sed si mēsura numer⁹: z pondus dr̃t res rōnis: possum⁹ cedere simplr i oibus reperiri aliq̃ mō vestigiū.

Ad cui⁹ euidētiā notādū. qō Aug. 4. sup genī: ad lr̄az z in questionib⁹ ad ozosiuz duplr exponit. oia deum cōstituisse in pōdere numero z mēsura. vno mō sic. q2 deus cōstituit oia in se ipo qui est pōdus sine pon dere. numerus sine numero: z mēsura sine mēsura. Alio mō sic: q2 deus oia disposuit sic: vt haberēt nu merū: mēsurā z pondus: z fm vtrāq̃ expositionez cōcedere possum⁹ oēs res habere in se vestigiū trini tatis: vt numer⁹ mensura z pōdus nō differūt realr sed rōne. Propter qō notādū: q in creatura est tri plex pfectio gñalis: q quodāmō opposito reperit̃ in deo: vno mō dicit̃ creatura pfecta: q2 pticipat eē. Mā ex actualitate z endelichia q̃ i eē cōsistunt sumi tur pfectiōis rō. z fm istū modū creature sunt entia ra pfecta: q2 participat pfectiōes alicuius gñis: et ista pfectio includit pmā. Maz pfectiones q̃ sumunt ex ente cōiter sumpto reseruant̃ aliquo mō in quoli bet gñe entiū: z fm istū modū cōpetit reb⁹ creat̃ vni tas gñis. Tertio mō creatura pficit̃: q2 attingit pfe ctionē ppr̄ie spēi: z ista tertia pfectio includit sc̄az z pmā: nam sicut ea que cōsequit̃ ens cōiter reser uant̃ in quolibz gñe: ita ea que cōsequūt̃ genus totū reseruant̃ in qualibet spē. Sc̄z pmū modū cōpetit creature rō mensure. Nam ex eo q pticipat eē: non bz infinitū eē: sed mensuratū. ē. n. pticipare. nō pleni tudinē habere: sed quasi quādā ptez fm mensurā z limitatiōz accipere. Sc̄m aūt: q cōpetit ei vnitas gñis. sicut cōpetit ei pōdus: Maz sic̄ p pondera oia ozdinant̃ in locis suis. ita per buiusmōi perfectiones q̃si per quedā pōdera res ozdinant̃ i predicamēto. Sc̄m tertiū modū sumit̃ rō numeri: dicit̃. n. perfe ctio specifica numer⁹ onplr: Prīo: q2 diffitio ppr̄ie ē spēruz: z diffinitio ē sermo bñs ptes. vt scribit̃. 7. metb. pp: q z in. 8. spēs z diffinitiones dicūt̃ se bēre sicut num: Sc̄o q2 perfectiōes superioꝛ reseruāt̃ i spēbus ppr̄ijs pp qō fit i eis maioꝛ pfectionū cumu lus. z iō numerus q̃ est pluralitas vnitatū spēbus cōpetit: z q2 oīs creatura aliquo mō participat eē z cōtinet̃ sub ente: aliquo mō ē in genere: vel in spē di recte: vl̃ p reductionē in oi creatura reperit̃: mēsura numer⁹: z pondus. z ita pz qūo in oibus reperit̃ ve stigiū trinitat̃ fm istū modū exponēdi: oia cōstituit deus. in numero pōdere. z mensura: hoc ē ea oia se cit vt bērent in se numerū pondus z mēsurā: cū oia sint aliquo mō in spē: collocent̃ in gñe: z contineant̃ sub ente: Istis aūt tribus pfectionib⁹: mō quodā op posito. pfectiones sumunt̃ in deo: nā i creatura erat mensura: q2 participat eē: de⁹ aūt nō participat eē: sz ē ipm eē: z iō si cōpetit sibi esse p qō vident̃ singula mensurari: cōpetit ei mō infinito: z ē mēsura sine mē sura. Rursuz deus nō cōtinet̃ sub aliquo gñe z iō di cit̃ pondus: q2 in eo pfectiones generū cōgregant̃. ē aūt pōdus nō pōderatū. sz alia pōderans: q2 nō sub aliquo gñe cōtinet̃. Rursuz si dicit̃ numer⁹. q2 in eo pfectiōes plurime cōgregant̃. ē tm̃ numerus sine nu mero: ex eo q infinitas pfectiones cōtinet: z q2 de⁹ oia in se ipo ostituit: sicut oia i seipo nouit: q̃ ē mēsura: sine mēsura pōdus sine pondē. z numer⁹ sine nūero: oia ostituta eē dicūt̃ in numero pondere z mēsura: pz igit̃ qūo fm vtrūq̃ modū exponēdi oia bñt i se ve stigiū trinitat̃. Ad pmū dō. q ptes vestigij sz q̃ in oib⁹ reperit̃ vestigiū nō sunt ptes rei: sz ptes rōnis z q2 i reb⁹ querim⁹ vestigiū. nō oz in ptibus vestigij querere vestigiū. Vel possum⁹ dicere: q nō ē inconue niens i actib⁹ rōnis eē pcessuz i infinitū: fm q vult anicē. si ei⁹ vīa volum⁹ seq̃. Ad scōz dō: q suba: vir tus z operatio dicūtur ptes vestigij: vt vestigiuz bz ptes reales: nō rōis: Ad tertiū dō: q vestigiū ēt re seruat̃ in imagine: vñ Aug. 11. de tri. c. vlti. ait q mē sura apprōpat̃ memorie numer⁹ visioni: z pondus voluntati. z ad formā arguēdi dō: q vestigiū vt h̄ ac cipim⁹ ñ diuidit̃ ō imaginē & se bz: vt spāle z gñale.

Ultimo queritur: quoꝛū sit cognoscere deuz p vestigiū. Et q nulli deuz possint cognosce re p vestigiū vr̄: q2 qō nō ē inuestigabile p vestigiū nō pt cognosci. Sed vt dr̄. 1. de di. no. nā dīna laudat̃: vt ñ inuestigabil̃. & c. Pre terea: vr̄ q phoꝛ non sit cognoscere deuz per vesti giuz: q2 fm Aug. 1. de tri. c. 2. humane mētis acies i ualida in tā excelleti luce figi nō valet: nisi p iustitiā fidei imitet̃ vel emundet̃: igit̃ carentes fide deuz co gnoscere ñ possunt: & buiusmōi fuerunt phi. ergo z:

Questio 10

Preterea: vr̄ q fideliuz nō sit deū sic cognoscere: q2 veniēte qō pfectuz ē: vacuat̃ qō ex pte ē: sed fide les cognoscunt deū p imaginē: & nō cognoscunt p ve stigiū. In cōtrariū ē: q2 pbs dicit fm numerū ter nariū eē laudādū deū: sed hoc ñ eēt. nisi ipe cognouis set aliquo mō vestigiū dei in creaturis: & c. Pre terea: Aug. 15. de tri. c. 9. ait. q nō ē vanū cognosce re deū p enigma. Sz cognoscere ipm per vestigiuz. & c. Rño dō. q ve

stigium in creatura est quoddã representatiũ ipsi⁹ dei: sub mõ tñ cõfuso: est n. quelibet creatura quod dã obscurũ speculũ in quo deus cognoscit: Ad speculũ aũt aliqs se põt bere triplicit: q2 põt cognoscere speculũ: in speculo z p speculũ. Vel cognoscere speculũ z in speculo. sed nõ per speculũ. Vel cognoscere solũ speculu: sed nõ in speculo z p speculũ. Quando n. ipam nãm speculi videm⁹ z ea que resultãt i speculo: in ipo speculo cognoscim⁹: z ipm speculũ ẽ cã: quare talia cognoscam⁹: ita q sine cognitione speculari cognitionẽ eoꝝ que resultant in speculo habere nõ possem⁹: tũc cognoscim⁹ speculũ i speculo z p speculũ. Si aũt ipam nãm speculi cognoscim⁹. z ea que sunt in speculo videm⁹ in eo: nõ tñ speculũ ẽ cã: quare illa cognoscam⁹. tũc cognoscim⁹ speculũ z in speculo sed nõ p speculũ: sicut si aliqs cognoscens facie amici sui per eẽntiã: si videret eã in speculo p intẽtionẽ: lz cognoscceret eã in speculo: nõ tñ p speculuz cognoscceret eam. Sic i vlteriꝰ aliqs in se ipo oia cognoscceret: lz ipm speculũ cognoscere posset: nõ tñ per speculũ proprie: nec in speculo agnosceret: Scõm istuz modũ possumus soluere ad questionẽ pretactã distinguendo inter cognitionẽ viatoꝝ: beatoꝝ z dinam: q2 viatores ipm vestigiũ creatoris cognoscunt. Jtẽ q2 nõ oia cognoscunt in seipsis: in ipo vestigio deum cognoscunt. Tertio: q2 p ea q in creaturis sunt in cognitionẽ dei deveniunt p vestigium deũ cognoscunt Beati aũt lz ipsum vestigiũ cognoscant: z in se oia cognoscere nõ possint: pp qõ nõ repugnet eis cognoscere deum in vestigio: tñ q2 vestigiũ nõ est cã quare deum cognoscãt. cum ipm p eẽntiam videant: deum per vestigium nõ cognoscunt: deus aũt qui oia videt in seipso: vt dicit. 4. sup geñ. ad lram: lz ipm vestigium suuz cognoscat: proprie tamen se in vestigio vel per vestigium non cognoscit: vt alludamus verbis Aug. 83. q. qui vult: q deus omnia in seipo cognoscit z nihil extra se fm quẽ modũ patet: q viatores cognoscunt vestigium in vestigio: z per vestigiũ: beati vestigiuz z in vestigio: sed nõ per vestigiũ: deus aũt soluz vestigiũ: nõ in vestigio: vel per vestigiũ prope loquendo. Ad primũ dõ. q deus dicit nõ investigabilis: q2 p vestigia cõprehendi nõ valet: nõ q nullo mõ per vestigiũ cognosci possit. Ad scõm dõ. q faciendã est vis in co: q dicit figi: q2 si phi z peccatores deum aliquo mõ cognouerunt: in eo fixam mẽtem habere nõ potuerũt tracti: vel carnalib⁹ desideriis vt peccatores vel inmisi proprijs viribus ait phi

Ad tertiũ dõ. q cognitio per imaginẽ nõ oio cuacñat cognitionẽ per vestigium: pp sui imperfectõz: cum nõ det cognitionẽ dei per eẽntiaz appropriate tamẽ loquendo cõcedi põt: q cognoscere deum per vestigiuz est phozuz: per imaginẽ est fideliũ: z per eẽntiã beatoꝝ.

Uper litterã querit: de eo qõ dicit: boiez pp sui excellentiaz: quã babet ad alias creaturas dici creaturã mũdi. Cõn: angel⁹ est nobilioꝝ boie: sicut intellectualis rõnali: g z c. Dicendũ q angelus homini potest cõparari triplr vl rõe finis z beatitudis z sic sunt eqles: q2 boies assument ad gloriaz angelorum: vel fm numerum. z sic angelus est nobilioꝝ: q2 intellectus noster tenet infimũ gradum in genere intelligibilium. Tertio põt cõparari fm aliquas prerogatiuas: et sic homo est nobilioꝝ angelo inquãtũ deus neqq̃ angelos apprehendit: sed semen abrahe. voluit eni deus fieri homo: nõ angelus. Jtẽ dicit in sua probatione prima: q ex magnitudine factoꝝ de necessitate probat: q deus est. Contra celũ z terra distãt in infinitũ a deo. Sz actũ vel factum debz esse proportionatũ agenti: igit virtus in infinitũm distans a deo potest producere celum z terraz: sed huiusmodi virtus nõ est nisi creata: g z c. Dicendum in p ductione celi z terre: duo est cosiderare. primo ordinem productiõis: q2 ex nihilo. z sic solius dei est hoc facere: q2 presupponit infinitã virtutem infinita distantia. Scõo est: ibi considerare ipsum productuz quod in infinitũ distat a deo: z lz rõne producti in se accepti non videatur repugnare productio creature: ratiõe tamẽ modi: q2 ex nihilo repugnat. Jtez probat secundo: deum esse. quia immutabilis. Cõtra: z motrices orbium sunt imutabiles: cum moueant nõ mote: fm phm. Dicenduz: q lz motrices orbium sint imutabiles per se: z per accidens: moueantur tamẽ abintra inquantũ mouent propter finẽ alium: vt propter bonitatem primi. Jtem dicit: q si est dare pulchruz pulchrius: est dare pulcherrimum: Et si est dare bonum melius: est dare optimũ Contra. q2 a simili cum sit dare malum z peius: erit dare z pessimum: esset ergo dare summe malum. Dicendum: q hoc tenet in positivis: nõ in privatiuis.

Jtem dicit perpetuitatem effectum: arguere eternitatem dei. Contra: videmus effectum esse eternum: cuius causa est transitoria. Maz moꝛs alicuius animalis posset esse in eternum per actionem transitoriam inducta: Dicendum: q intelligenduz est de causa efficiente z conservante: cuiusmodi ẽ deus nõ de efficiente solum. z ita patet: q per perpetuitatẽ effectus arguit eternitas dei per magnitudinem oipotentia: quia ex nihilo tam magna produxit: per ordinem sapientia: quia sapientis est ordinare nõ ordinari: vt dicit. 1. metb. per gubernatiõez bonitas: q2 bonũ est sui diffusiuuz.

Unc vero: z c.) postq̃ ostensa ẽ trinitas personarum sub modo cõfuso z per vestigium: hic in parte ista declarat trinitas sub modo magis aperto. z per imaginẽ. Et diuiditur presens pars in partes. d. fm q dupliciter ponitur imago trinitatis: secunda pars: ibi (potest z alio.) circa primum duo facit. quia primo premittit intentionem suam ostẽdens: q imago dei querenda est in eo: q melius est in homine. Secundo talez imaginez investigat: ibi. (Ecce ergo). circa: qõ duo facit: quia primo innuit partes imaginis: vt memoriã intelligentiaz: z amorez siue voluntatez: Secundo ostendit: quomodo in talib⁹ est imago: ibi. (hec igitur tria.) circa qõ duo facit: quia primo innuit similitudinẽ inter imaginẽ creatã z trinitatẽ. Scõo: ponit dissimilitudiem: ibi. (verum tamen.) circa primuz: duo facit: quia primo innuit similitudinem. Secundo probat quod dixerat: ibi. (totam q.) circa primum. scõo facit. fz q dupliciter representatur trinitas in nobis. Primo ex vnitate absoluti z pluralitate relatiuorum. Mam sicut est: ibi vna essentia: z tres personе relatiue dicte: ita in nobis est vna anima z tres potẽtie relatiue dicte. Secundo. quia ille personе sunt equales: ostendit q in illis personis quedam babet esse equalitas: Secũda: ibi. (equalia.) partes patent.

Tunc sequitur illa pars. (tota) in qua declarat: q premiserat. z duo facit fz q duo declarat. quia primo declarat equalitatem. Secundo distinctionem z vnitatez. ibi (hic attẽdendũ) circa primuz tria facit. quia primo ostendit: q memoria capit omnia tria. s. intelligentiã voluntatem: z seipsam. Secundo ostendit hoc de intelligẽtia. Tertio de voluntate. Secunda. ibi. (Similit.) Tertia: ibi. (volũtas.) Illa pars volũtas diuidit in ptes q̃tuoꝝ. q primo facit quod dictũ est. Scõo cõcludit imaginẽ trinitatis ee in mente. Tertio exponit qd p mente

accipiẽ. Quarto oñdit qualiẽ memoria sit accipiẽda. scõa ibi. (ecce illi⁹.) tertia ibi. (Mẽs ãt.) q̃rta ibi. (Illud etiã.) ℣ patẽt. Deinde cũ dicit. (hoc attẽdẽdũ.) declarat imaginẽ trinitatẽ esse in aia ꝓ3 vnitatẽ ℣ distinctionẽ. Et tria facit: q2 ꝓ oñdit ista tria memoriã itelligẽtiã ℣ volũtatẽ eẽ vnã cẽntiaz: vnã mẽtẽ: sicut tres ꝓsone vna eẽntia sũt. Scõo oñdit ea referri ad se inuicẽ ℣ distigui: sicut tres ꝓsone se bñt. Tertio manifestat cuiusmodi vnitas est ista pot̃tiaz. dicẽs q̃ sunt vnũ: q2 sb̃alit̃ nõ accidẽtalit̃ exñt i vno: scõa ibi. (℣ hec tria.) tertia ibi. (Sꝫ iã.) Deinde cũ dicit. (verũtñ.) ponit dissimilitudies int̃ imaginẽ i nobis ℣ trinitatẽ. Et tria facit: q2 ꝓ dicit eẽ dissilitudinẽ int̃ ea. Secundo assignat ꝑmã dissilitudinẽ: q2 ista tria sunt in boie: nõ sunt ipe bõ: ℔ trinitas i deo ẽ ipse deus. Tertio assignat secundã dissilitudinẽ: q2 trinitas in boie est in vna persona: trinitas in deo est in tribus personis: secunda ibi. (Qõ breuit̃.) tertia ibi. (Rursus. Et illa pars. Rursus dividit̃ in tres partes: q2 ꝓponitur ista secunda dissilitudo. Scõo cõcludit̃ exiguaz ꝟuenientiã eẽ int̃ imaginẽ i nobis ℣ ipaz trinitatẽ. Tertio oñdit respectu quoz obꝫ accipitur bmõi trinitas: q2 respectu diuinoz. scõa ibi. (dicim⁹.) tertia ibi. (sciẽdũ.) tũc sequit̃ illa pars. (põt.) In q̃ post̃ꝫ determinauit de illa imagine q̃ ponit̃ i memoria itelligẽtia ℣ volũtate determinat de imagine que designat̃ per mẽtẽ notitiã ℣ amorẽ. Et duo facit: q2 ꝑmo declarat istã imaginẽ in nobis. Secũdo oñdit quõ per bmõi cognitionẽ surgit aia ad cognitionẽ trinitat̃. secũda ibi. (mẽs itaq̃.) circa ꝑmũ duo facit: q2 ꝓ oñdit bmõi imaginẽ eẽ in nobis: ℣ declarat q̃d ibi sumit̃ ꝑ mẽte: q2 illud qõ excellẽti⁹ ẽ in aia. Scõo oñdit quõ per dicta repsentat̃ trinitas. scõa ibi. (hoc aũt.) ℣ illa pars dividit̃ i partes quattuor: q2 ꝓ oñdit illa tria repsentare trinitatẽ: q2 sũt distincta ℣ vnũ. Scõo oñdit hoc idez rõne originis. Tertio rõne eq̃litat̃. Quarto ex eo: q̃ ista tria sibi i sunt sicut tres persone. scõa ibi. (℣ ẽ) tertia ibi. (nec mior.) q̃rta ibi. (sũt ẽt.) tũc sequit̃ illa ps. (mẽs itaq̃.) i q̃ oñdit quõ aia ꝑ ꝓdicta surgit i cognitionẽ trinitat̃: q2 ibi sil̃ cuz trinitate ẽ vnitas ℣ cũ vnitate trinitas: ℣ q̃ nõ pñt eẽ plures dij. Et duo facit: q2 ꝓ facit qõ dictũ ẽ. scõo oñdit ꝑ auctes aug. ea q̃ dicta sũt de vnitate vera eẽ. secunda ibi. (Quapropẽ.) i q̃ tminat̃ suia lectõis ℣ distinctõis.

Qõ 12

Je querunt̃ tria. Primo de bis in q̃bus reperit̃ imago: Secũdo de partib⁹ imaginis. Tertio de repsentatiõe trinitat̃ per imaginẽ in nobis.

Ad ꝑmũ sic ꝓcedit: videt̃ q̃ i angelo nõ repiat̃ imago: q2 imago exp̃sse repsentat id cui⁹ est imago: angelus aũt cũ sit creatura nõ põt exp̃sse repsentare deũ: ℊ ℟c. Preterea: imago sumit̃ ex eo q̃ vnũ ẽ exp̃ssiuũ alteri⁹ ℣ originat̃ ab alio ꝑ modũ nature. Sꝫ oia creata ꝓcesserũt a ꝑ ꝑ modũ volũtat̃: cõparant̃ enim ad ipm vt artificiata ad artẽ: ℊ i nullo tali repit̃ imago: angelus ẽ bmõi: ℊ ℟c. Preterea: in trinitate increata vna persona ꝓcedit ex altera: ℊ vnus angelus nõ ꝓcedit ex altero: ℊ ℟c. In õtrariũ ẽ: q2 vt scribit̃ in ꝓncipio. ij. de tri. imago ẽi eo in quo bomo excellit pectus: sed hoc est in eo in quo attingit angelos: ergo in eis multo fortius inuenit̃ imago. Ulterius videt̃ q̃ in homine nõ sit imago. q2 imago potissime habet eẽ in creatura intellectuali. bõ aũt ꝓ3 dyonisiũ de di. no. ẽ rationalis: er go ℟c. In cõtrariũ ẽ aug. in sermone de imagine qui ponit hominẽ eẽ imaginẽ dei. Ulterius videtur q̃ in muliere nõ sit imago dei: quia ꝑm aplm pri ma ad cozin. ii. vir est imago dei: mulier autem vir: ergo ℟c. In contrarium est: qõ dicitur. 12. de tri. c. 12. q̃ ipsa natura humana est ad imaginẽ dei: que cõplectitur vtrũq3 sexũ. Rño: dicendum: q̃ imago in hoc distat a vestigio: quia vestigium repzesentat id cuius est quantum ad cõmunia: sed imago repzesentat: etiam quantũ ad personalia. Maz hercules per vestigium eius nõ cognoscit̃: nisi quia homo: sed per imaginẽ cognoscitur ꝓ3 q̃ talis ꝓsona: ℣ ꝑm istum modũ repzesentatur vestigium trinitatis in creaturis quando per cõmunia declaratur trinitas: sed tunc repsentat̃ imago trinitatis in creaturis: qñ ꝓ. ppzia: vt ꝑ ꝓsonalia designant̃ tres ꝓsone. ꝓsone aũt dine ꝓ originez distinguunt̃: vel ꝓ relatiões originis. vñ ℣ dam̃. ꝑ lib20. c. 2. ait q̃ in diuinis omnia sunt vnũ ꝑter generationẽ: i gnatiõz ℣ ꝓcessionẽ. Et ideo si volumus accipere personalia per actus notionales: oꝑter nos ea accipere: actus aũt notionales radicaliter sunt ex actib⁹ ad se cõuersiuis: ℣ ideo dicimus q̃ pater intelligendo se generat verbuz in quo se intelligit: ℣ pater ℣ filiꝰ spirãt spm̃ sanctũ: quo se diligũt: cõuerti aũt ad se ipm nõ cõpetit alicui cozpozi: vt ꝓclus. ꝑbat. Sola aũt natura intellectualis ẽ illa que est ad se cõuersiua: ꝓpter qõ ℣ plato assimilauit itellectũ circulo nõ sensuz: solũ igit̃ illud erit imago trinitat̃ qõ bz operationẽ supza se cõuersiuã. cũ solũ tale possit repsentare trinitatẽ quantũ ad ꝓsonalia: bmõi aũt ẽ natura itellectiua. Solũ igit̃ itellectiuũ erit imago dei. vñ dam̃. li. 3. c. 14. Quid ẽ ꝑm imaginez: nisi itellectus: q̃si. d. nihil. Intellectiuũ autẽ triplicit̃ põt sumi: q2 ex hoc aliq̃d ẽ itellectiuũ. ex eo q̃ bz actionẽ: sua cozpozi nõ cõicatã. Uñ ℣ i. c. de aia. Intellect⁹ describit̃. simplex. imalis. nõ cozpus. nec virtus i cozpoze. Hmõi aũt actionẽ bz ẽ triplr. i. q̃ nec q̃ se nec ꝑ accidẽs cõicet actionẽ talẽ cozpi. ℣ bmõi intellectual angelus ẽ. Scõo q̃ bmõi actionẽ nõ cõicet ꝓ se. ℔ ꝑ accidẽs. ℣ bmõi itellectual ẽ bõ: q̃ nõ intelligit sine fantasmate. Tertio mõ põt dici tale si i aliq̃ cõicet tali actionẽ. sic ℣ fantasia dr̃ itellectualis: q2 cõicat aliq̃ mõi i actiõe itellect⁹. ℣ bmõi itellectuale ẽ solũ ꝑ accidẽs: ℣ ex hoc apparet. q̃ int̃ creaturas: magis repit̃ imago dei i angelo: q2 maxie intellectual: post angelũ aũt bõ: quãtũ ad sui itellectiuũ dr̃ imago. In sensu aũt hũano: nõ reperit̃ imago: nisi valde extẽse accipiat̃ imago: q2 ꝑpzie nõ cõpetit ei act⁹ itellect⁹. In irrõnalib⁹ aũt nullo mõ reperit̃ imago: nisi forte ꝑm aliq̃: accidẽtia imaginis q2 nõ cõicant actionib⁹ itellectus. Ad ꝑmũ dicẽdũ q̃ illud exp̃sse repsentare nõ ꝓ3 sumi simplicit̃: ℔ i genere. vñ sufficit q̃ exp̃sse repsentet ꝑm modum possibilez creatura. Ad secũduz dicẽduz q̃ bene arguitur q̃ angelus nõ sit ita imago dei sicut filiꝰ patris. Sed ratio nõ arguit: q̃ nullo modo sit imago.

Ad tertium dicendũ q̃ repzesentare trinitatẽ se cũduz q̃ vna persona ozit̃ ab alia est ꝑ accidens ad imaginem: vt apparebit. Ad illud qõ querebat̃ vlterius. vtruz in homine esset imago. patet q̃ sic. Et quãdo arguitur. q̃ homo nõ est intellectualis. ꝓ3 rationalis: non arguitur q̃ nullo modo sit imago: sed q̃ non est ita imago sicut angelus. nam esse rationale non tollit per omnem modũ esse intellectuale. Aduertendum tamen q̃ ℔ angelus per se magis sit imago trinitatis q̃ homo. homo tñ quantuz ad aliqua ẽ magis q̃ angelus. Mã aia humana est tota in toto cozpoze: ℣ tota in q̃libet pte: sicut deꝰ in toto mũdo: sicut narrat aug. i sermone de imagine. hoc aũt nõ cõuenit angelo. Possem⁹ si vellemus assignare alias adaptatiões: q2 sic oia ab vno deo:

ita oēs boīes ab vno boīe: nō tñ angeli oēs ab vno angelo: ⁊ cetera talia que lectoris inuentiōi ⁊ iudicio relinquātur. Ad illud qō vlteri⁹ querit: vtrū in muliere reperiat imago: patet q̄ sic. Mā cū non sit distinctio fm̄ speciē inter vir⁹ ⁊ mulierē: non magis ē p se intellectualis vir q̄m mulier: sed p accidēs potest eē: inquātū oēs boies, pcesserūt ab vno boie nō ab vna muliere. Ité mulier facta fuit ppt virū: nō vir ppt mulierē: sic dicim⁹. q̄ oīa, pcedūt a deo: ⁊ ppter deū sūt. sed ista sunt accidētalia imagini. vñ ⁊ aug. in lib2o de tri. oñdit q̄ nō ē distinctio int virū ⁊ mulierē in eo q̄ sunt ad imaginē: ⁊ p hoc patet solutio ad obiectionē: q2 fm̄ illas conditiōes accidentales loquitur apls.

Questio 13

Ostea querit ō partibus imaginis. Ubi aūt dupliciter assignant: memoria itelligētia ⁊ volūtas. Et mēs notitia ⁊ amo2. Prio igit querit de pma assignatiōe. Secūdo de secūda. Tertio de obiis fm̄ q̄ sumit imago.

Ad pmū sic, pceditur: videtur q̄ memoria nō p tineat ad imaginē. nā qō bz organū determinatū nō ē nature intellectualis ⁊ nō ptinet ad imaginē: memoria bz organū determinatū: vt oñdit cō mētato2 sup. 3. de aia: g̃ ⁊c. Preterea: memoria respicit trāsitoria ⁊ pterita. sed vt dr̄. 14. de tri. c. 3. imago quereda ē in eo qō semper erit nō in trāsitorio: g̃ ⁊c. In cōtrariū ē: q2. 14. de tri. c. 7. ostenditur q̄ mēoria pertinet ad imaginē. Ulteri⁹ videtur: q̄ itelligētia nō pertineat ad imaginē: q2 vt scribitur. 14. de tri. c. 7. Intelligētia ē qua intelligimus cogitātes. sed vt scribitur eode3 lib2o. c. 6. aia nō semper se cogitat. igitur intelligētia nō semper ē in actu suo: fm̄ imago debet queri in bis q̄ sunt semper. g̃ ⁊c. In cōtrariū ē. qō dicit aug. i sermone d imagine. q̄ mēoria intellect⁹ ⁊ volūtas pertinēt ad imaginē. ⁊. 14. de tri. c. 7. intelligētia cōputatur inter partes imaginis. Ulteri⁹ videtur. q̄ volūtas nō pertineat ad imaginē. nā spūs sanctus nō dicitur imago: q2 non pcedit per modū nature. cū igitur volūtas appropriet spūi sancto. ⁊ operatio sua sit libera nō per modū nature ad imaginē nō pertinebit. In cōtrariū ē aug. de tri. i multis locis q̄ ponit ipa3 partē imaginis. Rño: dicendū: q̄ fm̄ aug. 14. de tri. c. 7. imago pot⁹ ē in nobis cū actu intelligim⁹ q̄m cū habitu. Ad actū aūt intelligēdi non sufficit eēntia aie. cū virtus sit q̄d mediu3 inf sba3 ⁊ actū. Req̄ritur g̃ aliq̄d aliud pter sba3 aie: vt actu intelligam⁹. illud aūt aliud triplex ē. nā actu intelligere nō possum⁹: nisi spēs rerū in aia nra eēbabeant. o3 igitur dare aliqua3 virtutē. q̄ hmōi spēs habeat cōseruare. ⁊ illud ē mēoria fm̄ aug. spēs autē q̄ sūt i mēoria. sūt quasi i abscōdito. ⁊ fiūt i aperto cū inde formatur itelligētia. vt dr̄. 14. de tri. c. 7. q2 nō possumus intelligere rez: nisi illa res sit nobis nota: ⁊ i apto nō sufficit memoria: nisi sit ibi intelligētia. Rursū: q2 intelligētia informata nō hab3 eē permanens aliquo mō: nisi adsit ibi intentio copulans speciē genitam in intelligentia: cum specie gignēte in memoria: ergo requiritur ibi voluntas: que vtrūq3 nectit. ⁊ ideo ptes imaginis assignant memoria intellect⁹ ⁊ volūtas. Ad pmū dicēdū. q̄ eq̄uocat⁹ i memoria. Mā memoria vt hic sumit⁹ i pte itellectiua. Memoria āt vt ō ea loquit⁹ cōmētato2: ē i pte sensitiua ⁊ p hoc p3 solō ad fm̄. Mā cū talis memoria sit i pte itellectiua. ñ circūcernit tps ⁊ iō ita pōt eē pterito2. sicut ⁊ psentiū. ⁊ ecōuerso: q2 res q̄ cōparant ad istam memoriā. pūt habere eē psens. ⁊ pteritū. Iz, put ad istā cōparant directe nullū tēpus circūcernāt. vñ aug. 14. de tri. c. 11. loquēs de ista memoria. ait: q̄ nō solū ē pteritoz & psentiū. Ad illud q̄ vlterius querit vtrū itelligentia pertineat ad imagine3: patet q̄ sic: ⁊ q̄ arguit imago habet eē i bis q̄ sunt semp: itelligētia nō est semp i actu suo. Dicēdū q̄ si nō ē semp i actu suo: se cūdo. ē semp i actu p. ⁊ si nō. cogitat: semp tñ intelligit. vñ aug. 14. de tri. 6. c. ait q̄ mēs sp sui meminit. semp se itelligit. nō tñ semp se cogitat. Ad illud q̄ vlterius q̄rebatur. vtr⁹ volūtas ptineat ad imaginē p3. q̄ sic: cū nō possit eē imago trinitatis i nob. nisi p volūtatē conectentē, plez cū parēte. Ad rō nē dicēdū q̄ nō q̄rit⁹ imago vni⁹ potētie i cōparatōe ad aliā & omniū triū i cōparatiōe ad tres personas. ⁊ q2 memoria dat itelligere patrē: itelligentia filiū. volūtas spiritū sanctū: necesse ē volūtatem ad imaginē ptinē. ex quo etiā p3. q̄ imago i nobis nō ē respectu vni⁹ persone & respectu toti⁹ trinitat⁹. fm̄ q̄ sum⁹ ad imaginē dei fm aia3: vt ꝓbat aug. 14. dō tri. c. penult. ⁊ vlti.

Dō 14

Ostea q̄rit⁹ de secūda assignatiōe. q̄ dr̄. mēs notitia ⁊ amo2. Et vr̄ q̄ ista assignatio nō sit bona: q2 ista assignatio ē respectu sūe aie. fm̄ q̄ aia se cognoscit ñ dr̄ imago. vt dr̄ i. 14. de tri. c. 12. Preterea: imago. nō dr̄ ad seipsa3 fm̄ aug. g̃ nō dz sumi imago i aia p cōparationē ad seipsa3. fm̄ illo mō sumitur hic. g̃ ⁊c.

Ulteri⁹ q̄rit. q̄d accipiat ibi p mente. ⁊ vr̄ q̄ nō sba. q2 sba aie nō bz partē ⁊ partē. & mēs hic accepta fm̄ aug. 15. de tri. c. 7. nō ē aia. fm̄ id qō excellit i aia. Ité nō pōt sumi p potētia. q2 tūc ista assignatio imaginis nō differret a pma assignatiōe. Ulterius querit. q̄d accipiat ibi p notitia. ⁊ amo2e. ⁊ vr̄ q̄ nō accipiant ista duo, p sba: q2 si mēs accipit p sba ⁊ illa duo, p sba tūc nō repsentat trinitas. fm̄ vnitas. nec p potētia. q2 pūra potētia nō sufficit vt aia se cognoscat: nisi ab ea egrediat act⁹. nec p actibus q2 fm̄ aug. 14. de tri. c. 6. aia semp se intelligit. ⁊ semp est ibi notitia ⁊ amo2. & nō ē semp i actu ipa anima: cum sit potentia pura in genere intelligibilium fm̄ cōmentatorem ⁊ sit in sui pmordio sicut tabula rasa in qua nihil est pictum: vt dicitur in tertio de anima. nec p habitibus: quia habitus generantur ex actibus. vt dicitur in secundo eth⁹. post q̄m non precesserunt ibi actus: non sunt ibi habitus.

Rño: dicendum: q̄ per ea que sunt in sensu deuenimus in cognitionem eoz3 que sunt supra sensu3. sic enim videmus in sensu: q̄ quando species in visione formatur ex re: pars trinitatis nō assignatur memoria: sed res ipsa sic apparet in visu. Nam ex eo q̄ informatur oculus ex specie sensibilium extra assignatur trinitas: corpus visibile exterius: species qua informatur visus ⁊ intentio coniungens: ita q̄ in ista assignatione trinitatis memoria: non ponitur: sed ipsu3 corpus extrinsecū tenet q̄si locu3 mēozie. Sz si trinitas assignat: ex eo q̄ spēs q̄ informat visionō sumit imediate originē ex re sensibili sed ex similitudine rei. tūc cū oporteat aliquā virtutez aie esse: q̄ hmōi similitudinē ꝺseruet. oportet p tez trinitatis esse memoriā. sicut apparet cum assignat trinitas. ex eo q̄ informat acies cogitātis. nā ibi est dare tria. spēm in memoria existentez: spēm q̄ cogitatiuam informat. ⁊ volūtatez que coniungit. que omnia pūt patere. 11. de tri. sed sicut est in sensu: sic suo modo est i itellectu. Ad cuius cuidentiam. notandu3. q̄ anima aliter cognoscit se: aliter alia. vt dicitur. 14. de trinita. c. 10. q2 q̄n cognoscit alia: cū cognitio fiat p aliquā pūtiā rei cognite i cognoscēte. cuz ipse res nō sint in aia. oportet dare similitudines rez eē in ipsa a quibus similitudinib⁹

gignit spēs i intelligētia: sed cū aīa se cognoscit: cuz ipa sibi psto sit: habitualiter se per seipaz intelligit. Notādū tn q nō est hmōi habitualis cognitio: put de habitu determinauit phs quē habētes possum⁹ in actu exire cū volumus: sed magis put de eo dēterminauit plato q posuit spēs concreatas aīe: z eā a sui creatiōe habuisse sciaz: attn in actuale cōsideratione scie exire nō poterat: nisi p sensibilia excitata: ideo dicebat nostrū discere reminisci: sic z aīa ꝺ se actualit cōsiderare non pōt: nisi p sensibilia excitet: ē ergo quodāmō loco specierū in memoria: ipa ſba aīe: qua sibi semp psens exns se mō pdicto semper habitualit notit. ppter qꝺ dr. i4. de tri. c. 6. ita nec sane: mēs gignit notitiā sui: qn se cogitat tanqz sibi ante ī cognita fuerit. Sed ita sibi nota erat quē admodū note sunt res que in memoria cōtinent: q igit loco memorie bz esse ipsa ſba aīe: sicut in sensu assignādo trinitatē: vt in visu: assignabamus corp⁹ visionē: sine specie informante visuz z amorē vel intentionē nectentē. assignādo aūt trinitatē in sensu interiori: q ille non imediate recipit a re: assignabamus memoriā cogitatiuā z intentionē nectentē: ita ī intellectu cū assignabimus trinitatez respectu aīe: assignabimus mentē sine ſbaz aīe: z notitiā z amorē. Cū aūt assignabimus respectu alioz: tūc memoria erit ibi ꝑs imaginis: z erit ibi imago memoria intelligētia z voluntas: z ita patet q nec illi bene dicūt qui volunt oia ista. s. mentē notitiā z amorē referre ad habitus: nec illi qui oia referunt ad ſbam aīe: ita q ipa notitia z amor sumant materialiter p aīa que est res amata z res nota. Sed accipienda ē media via ꝑz intentionē aug. q mens est ibi p ſba notitia z amor accipiuntur p⁹ actibus: vl p⁹ habitibus. Ad pmū dicenduz: q lz ibi non sit ita pfecte imago cū aīa se intelligit: sicut cū deū intelligit: ētn ibi aliqualiter imago: vt patebit. Ad secundū dicendū: q nō accipit imago in aīa respectu suiipius: sed solū trinitas inquantū se nouit z amat que trinitas in nobis nō ē imago aīe: sed imago trinitatis celestis. Ad illud qꝺ queritꝰ vlterius p q accipit ibi mēs. dicendū q p ſba aīe z qꝺ dr: q⁹ nō habet partē z partē: verū est in se. Sed in cōparatiōe ad potētias habz vt dicat supremū in aīa put in ea habet ē ratio z hmōi. Ad illud qꝺ vlteri⁹ queritꝰ quid accipiat ibi p notitia z amore. dicēdū q habitus vl actus: z q dicit q non actus: q⁹ aia nō semp se intelligit. dicendū q lz in aīa nō semper sit repire actū secundū: ē ibi repire semp actū pmū: q⁹ sicut nō cogitās geometria: semp tn dicit nosse geometriā quantū ad actū pmū: ita aia nō cogitās de se: dicitur noscere se quantū ad actū pmū qui est quodāmodo incōpletus z habitualis: z ex hoc patet solutio ad illud qꝺ vlterius obijciebatur: q⁹ iste actus qui assimilatur habitui ex alijs actibus precedentibus nō generatur.

Qō. 15

Ertio queritur respectū quoz obiectorū sumat imago trinitatis in aīa. Et videt q nō sumat respectu obiectoz eternoz: quia ad talia cōparat aīa: sicut oculus noctue ad lucem diei: sed in oculo noctue nullo modo ipimit lux diei: vt eā videat: igit talia sunt nobis penitus ignota: nō igit respectu taliū sumet imago. Preterea: quando aliqꝺ cognoscit aliud mediāte alio: ita q medius sit ex parte rei cognite: cognoscēs assimilat medio z nō rei cognite q medium: vt si oculus meus cognosceret: vel videret berulū per imaginē informaretur similitudine imagi igit deū cognoscamus per effectus: assimilabimur effectibus z nō deo: erit igit imago trinitatis in nobis: nō respectu eternoz. In cōtrariū est qꝺ dicitur. i4. de tri. c. i2. q anima est imago dei: q⁹ meminit intelligit amat deū a quo facta est. Ulterius videt q nō sit imago trinitatis in nobis: vt aia se cognoscit: per aug. ibidē qui ait: q aia non ppterea imago dei est: q⁹ sui meminit z intelligit z diligit se. In contrariū est quod dicitur. i4. de tri. c. 7. q⁹ eo q aia semper se diligit: semper se meminit: semper se intelligit: sp est imago trinitatis. Itez videtur q imago possit sumi respectu oiuz obiectorū: quia dicitur. i4. de tri. c. 4. q nulla deformitas tollit imaginē: ꝺ hoc nō eēt nisi imago respectu oiuz obiectoz. ergo ꝛc. In cōtrariuz est quod dicitur. i2. de tri. q in inferiori parte rationis inuenit solū trinitas: sed nō imago: sed inferior dicit vt contēplat talia: ergo ꝛc. ℟ño: dicenduz: q vt videamus quō accipit imago trinitatis in aīa: oportet nos videre quot trinitates inueniunt in boie. Ad cuius euidentiā sciendū: q bō diuiditur in hominē exteriorē z interiorē: z interior bō est intelligētia pditus z exterior sensu: vt dicitur in pncipio. ii. de tri. In quolibet autez tali inueniunt trinitates: vt venat eas aug. in diuersis libris de tri. Inueniunt autez in homine exteriori. siue in his que pertinēt ad sensuz tres trinitates: q ttuor species: z due visiones. Mā pmo est inuenire speciē corporis sensibilis extra. z ista specie gignit. Secūda species que informat sensuz: vt puta visuz: ex hac gignit tertia que informat memoriā: ex illa autē pcedit quarta que informat aciē cogitātis: z ita sunt ibi quattuor species que cōiuncte per intentionē volūtatis efficiunt tres trinitates. Mā ex specie exteriori: z ex specie in visu: z intentiōe nectēte: fit pma trinitas: ex specie in visu: quasi ex parente z ex specie genita i memoria: quasi ex ple z intentiōe nectēte fit secunda trinitas. Ex specie autē in memoria quasi ex parēte: z ex specie incogitatiua: quasi ex ple z intentiōe nectente fit tertia trinitas. Sunt autē hic due visiones: q⁹ in corpore exteriori nō est visio: nec in memoria est pprie visio: sed visio est in oculo z in cogitatiua. Postq̄ vidimus trinitates i homine exteriori: restat videre eas in homie interiori: ille autē homo vt dicebat est intellectu preditus. anima autē per intellectū cōparatur ad tria. s. ad seipaz. ad ea que sunt supra se. respectu quoz habet ratiōnē superiorē: z ad ea que sunt sub se: respectu quoz habet rationē inferiorē: z ꝺz hoc sumūtur in boie interiori tres trinitates: q⁹ ꝺm q anima meminit: z diligit z nouit se est vna trinitas ꝺz q nouit deū: est alia trinitas ꝺm q nouit talia est tertia trinitas.

Itē quelibet istarū trinitatū potest diuidi i actū alē z habitualē ꝺz q vult augu. i4. de trini. c. 8. qui vult q trinitates diuersificantur in anima per esse actuale z habituale: z ex eo q in ea sunt res z vestigia rerū. Omissa autē diuersificatiōe per rez z vestigiū appareat in anima esse. 9. trinitates: tres i homine exteriori: z ex interiori: Mā in exteriori sunt tres predicte. In interiori sumuntur respectu sui respectu dei: z respectu talium: z bō actualit z habitualiter. Hoc viso sciendū: q aliquid potest dici imago quadrupliciter. Uno modo aliquid imago dicitur: quia est illud in quo est imago: sic tota tabula dicitur imago. Alio modo dicitur imago quia quantuz ad aliquid dat intelligere id cuius est imago. Tertio: quia materialter repzesentat id cui⁹ ē imago: sicut tabula lineata absq; colore apposito diceret imago. Quarto mō pōt dici imago: q⁹ ēt formalit vl p imitatiōnē repsentat id c⁹ ē imago: z

Et isto modo sumitur imago, ppie: q2 vt scribit sup 6 topic. imago ē cui⁹ generatio est p imitationē. Et ideo sm tres modos pmos accipiēdo imaginē pōt ibi dici imago: z nō imago: q2 eo q nō perfecte ē ibi imago dr nō ee imago: r de qua aliquo mō ē ibi repsentatio dr ee imago. Primo mō tot⁹ bō dicit imago: q2 ē illud in quo ē imago: z sm istū modū loqnit aug. 15. de tri. c. 22. vbi ait: q totus bō dr imago: sicut tota tabula. Secūdo mō dicit imago bō exteri or inquantū aliquo mō in eo repsentat trinitas: q2 i eo repit distinctio potentiarū z ordo z ordo. vñ. 13. de tri. c. vlti. In homine exteriori dr ee imago trinitat̄. Tertio mō dicit trinitas: cū aia intelligit tē poralia. Mā cū hoc faciat per memoriaz: intelligentiā: z volūtatē p que deo c̄ apta nata cōiungi: lz nō sit ibi imago formalit̄: q2 assimilatur tpalibus: z nō deo: ē tñ ibi materialit̄: sicut linia mēta absq; colore vel forte cū colore appōsito diceretur imago: z sm istū modū imago nunq; tollit ab hoīe: z sic accipit aug. imaginē. 14. de tri. c. 4. vbi ait: q nulla dēformitas tollit imaginē. Et q2 istis modis imago sumit incōplete: aliq̄ negat in bis ee imaginem. z ideo 14. de tri. c. 8. dicitur q in postrema parte aie requirē da ē imago: z ita negat totū hominē ee imaginem.

Item. 14. de tri. c. 2. solū in rōne ponitur imago: z intellectu: z nō in hoie exteriori: negat etiā ee imaginē respectu tpaliū. vñ dicit. 12. q in parte inferiori ē trinitas nō imago: put aūt aia intelligit se vel deū: ē imago formalit̄: aliter tñ z aliter: q2 put intelligit se dicit imago formalit̄ sed mediate. Inquātū tñ fert in cognitionez sui ipius vt ē imago de i: z q imitat imaginē: aliquo mō imitat illud cui⁹ ē imago: sed cū intelligit deū: ē imago formaliter sm oēz modū z simpliciter: put nobis possibile est in via: z q2 adhuc nō pfecte ē aia imago trinitatis cū se nouit. Ideo aliq̄n cōcedit q respectu sui aia dicatur imago dei inquantum se nouit z amat: vt dr. 14. de tri. c. 7. aliq̄n q selū vt habet p obiecto deū dicitur imago: vt habet libro eodē. c. 12. patet igit q multe trinitates sunt in nobis: z respectu oiuz illarum potest aliqualiter attēdi imago: cōplete tñ attēdit vt deū intelligimus: z eius similitudine modo nobis i via possibili informamur. Ad pmū dicēdū: q ñ ē omnino simile de oculo noctue: z de intellectū nr̄o. vnde nō concludit q nullo mō assimilemur deo: sed aliter q nō pfecte. Ad secundū dicēdū: q cognoscimus deū p effectus: tñ q2 ibi nō sistimus: sed pncipalis nostra intentio est deo assimilari sz moduz possibilē deū repsentamus: lz nō ita cōplete: sicut si immediate diuinā essentiā viderem⁹. Ad illud q3 vlterius querit: vtrū aia, put habet p obiecto se sit imago: patet q sic: sed nō cōplete: z q3 arguitur de aug. dicendū q nō intendit simpliciter negare eaz ee sic imaginē: sed q2 put cōparat ad seipaz nō est ita imago: sicut put cōparat ad deū. Ad illud q3 vlterius arguit q respectu oiuz obor̄ ē imago: verū ē mālit: z sic loquitur aug.

Questio 16

Ostea querit de repsentatiōe trinitat̄: p imaginē creatā. Et circa hoc quernntur duo. Primo quō repsentat ibi vnitas eētie. Secundo quō trinitas personarū.

Circa pmū quernnt quattuor: q2 eētia quadrupliciter cōparat ad personas. Primo: q2 ē vna in tribus. Secundo: q2 predicat de tribus psonis. Tertio nō cōpetunt ei actus notionales: q2 nec gignit: nec gignit nec procedit. vñ psone nō oriunt ab ea. Quarto: sp cōpetunt ei actus eētiales. Et ideo quattuor querem⁹. Primo vtrū eētia aie sit vna. Secūdo: vtrū sit sue potētie. Tertio: vtr̄ potētie oriāntur ab ipa. Quarto: vtr̄ aia sp se intelligat.

Ad pmū sic, procedit: videtur q nō sit vna essentia aie in hoie: q2 nihil disponit naturaliter ad corruptionē sui. Sed vegetatiuū disponit ad introductionē sensitiui: z sensitiuus intellectiui: z ita ad ueniente intellectiuo: non cedit sensitiuū: z vegetatiuū pmū introductū: igit sunt ibi tres essentie aie.

Preterea: vnū z idē non est ab extra: z nō ab extra: sed sola aia intellectiua est ab extra: vegetatiuū z sensitiuū non sunt ab extra: sed solus intellectus: sz phz: cū igitur habeamus aiaz vegetatiuā z sensitiuā z intellectiuā habemus plures aias. Preterea: vnū z idē nō est corruptibile z incorruptibile sed sz phz in libro de aia: intellectus est alter⁹ gen⁹ z separatur ab aliis: hoc est a vegetatiuo z sensitiuo: vt perpetuū a corruptibili. In contrariū est: quod habetur in littera: q oēs iste potentie sunt in vna aia: z in vna essentia. Rño: dicendū q esse vnā aiaz in nobis eētialiter: duplici via, pbari potest. Prio: ex eo q3 dat esse. Secundo: ex eo q dat operari: vtrūq; enī sortimur ex aia z esse z operari, vnde sz phz. aia est pmū quo viuimus: z pmū sentiens. Ex eo antē q dat esse: dupliciter potest inuestigari q sit vna via aliq̄d i possibile z ost cnsiua via ad ipossibile, pbatur tripliciter. Primo: quia si non essent vna: homo non esset vere vnū. Nam vnitas diffinitionis est ex vnitate rei: z vnitas rei ex vnitate substantialis forme. Et ideo si forma substantialis non esset vna res nō eēt vna: q3 est cōtra phz 4. metb. Secūdū incōueniēs ē: q2 generatio sbe eēt generatio entis sz quid: q3 est cōtra phz p de geñ. z rō est: quia quādo generat sba dicitur generari ens simplicit̄: q2 nullū ee q3 habebat mā remanet generata sba: sed si eēnt plures forme sbales in materia: tunc introductio secūde forme eēt generatio entis sz quid: cū haberet mā aliq3 ee post introductionē istius forme: q3 habebat ante introductionē. Tertiū incōueniens est: q2 generatio eēt alteratio: cū sbm ibi eēt ens in actu. Possum⁹ tñ si volūm⁹ ostēdere q sp ē vna forma sbalis in cōposito: q2 generatio vnius ē corruptio alterius. gñatio igit sbe ē corruptio sbe. z gñatio accidētis ē corruptio accidētis. nō g introducit vna forma sbalis: nisi cedat alia. Sz mā nō simul recipit diuersas formas sbales: q2 tūc ille mot⁹ nō esset vn⁹. cū vnitas mot⁹ accipiat ex vnitate termini. z p3 sequens nō eēt. z si nō eēt mot⁹. nō eēt mutatū ee: q3 de necessitate p̄cedit moueri. z ita nihil induceret in materia sz quotiēscūq; nō plura simul recipiunt i aliq̄: z adueniēte vno cedit aliud: in recipiēte semp ē vnū receptuz. nō igit potest ee nisi vna forma sbalis i materia. cū adueniēte vna cedat alia. Hoc ēt p3 ex eo q p animā operamur. nā forma sbalis nō ē immediate pncipiū actiōis: agim⁹ g p aiaz mediāte potētia: cū igit act⁹ vnius potētie impediat p actuz alteri⁹. sic homines intenti visibilibus minus audiunt. vt vult aug. boc esse nō posset: nisi huiusmodi potētie radicarent i vna eētia: q cū p vnaz potētiā operat. retrahit ab actu alterius potētie. Est g vna aia in toto nostro corpore: propter q3 aug. i sermone de imagine ait. q sicut ē vn⁹ deus oia viuificāns z vbiq; totus. Sic est anima in vno corpore vbiq; tota. Notāduz i eodē: sic deus pr̄. deus filius. de⁹ spūs. s. nō tñ tres dij. sz vn⁹ deus bñs tres psonas. Ita aia intellectus: anime voluntas: aia memoria: nō tamen tres anime: sed vna anima in vno corpore: est igitur aie imago trinitatis quātum ad vnitatē essentie: q2 sicut vna eētia diuina i omnib⁹ psonis diuinis, ita vna aia in omnib⁹ potētiis: aie. Ad pmū

dicẽdus. q̃ nihil disponit ad corruptionẽ sui ꝑ se. ꝙ accidẽs: tñ disponit sicut caliditas que i aere cedit i potẽtiaz materie. igne generato et eo: ⁊ tñ disponit ad introductionẽ ignis: qz quoꝝ symbolus ẽ: facilioꝛ est transitꝰ: sz hoc ẽ ꝙ accidens: vt corruptione subiecti: nõ ꝙ se: vt ꝙ corruptionẽ: a ꝯtrario. ita ẽ de vegetatiuo ⁊ sensitiuo: ⁊ intellectiuo. Ad secũdũ dicẽdũ q̃ solus intellectus ẽ ab extra. sed nõ ꝓpter hoc habemꝰ q̃ in nobis sint diuerse aie : qz hoc: qõ dico solus: excludit vegetatiuũ ⁊ sensitiuũ in bꝛutis: vel ꝓius introductũ in embꝛione: nõ in hoie. Ad tertiũ dicẽdũ: qõ vegetatiuũ ⁊ sensitiuus dupliciter ponunt cõsiderari. vel in quãtũ sunt potẽtie: ⁊ sic sunt corꝛuptibiles: ⁊ sic loquit̃ phs. vel in quãtũ dicunt formã substãtialẽ in hoie: ⁊ sic sunt icorꝛuptibiles sicut intellectiũ qz sunt eadẽ entia cũ ipso: ⁊ ita nõ cludebat ratio.

Qõ 17

Ecũdo q̃rit. vtrũ aia sit sue potentie. Et videt̃ q̃ sic: qz aug. in sermone de imagine. aia ẽ intellectus. aia volũtas. aia memoꝛia. Sz hoc nõ ẽẽt: nisi esset sue potentie. ergo ⁊c. Preterea. idẽ. Io. de trí. c. ꝓnul. memoꝛia. intelligentia: ⁊ volũtas sunt vna mens vna vita. vna substãtia. sz hoc nõ ẽẽt nisi eẽnt idẽ quod aia. ergo. ⁊c. Preterea: ꝑm cõmẽtatoꝛem. 3. de aia. sic se habet intellectꝰ ad formas intelligibiles: ꝙ quas ꝓficit̃ in esse secũdo: sicut se habet mã ad formas sensibiles: ꝙ quas ꝓficit̃ in esse ꝓmo. ꝑ sic est i potẽtia intellectus: sicut ⁊ materia. sz mã est sua potẽtia: ergo ⁊ intellectꝰ. ꝑ intellectus videt̃ nominare aiam humanã. ꝑ ⁊c. In ꝯtrariũ ẽ: qz forma sbalis ꝑm cõmẽtatoꝛẽ in. 7. metha. nõ ẽ i mediatũ ꝓncipiũ actiõis: ꝑ si aia eẽt sue potẽtie: tunc imediate. ab aia egrederet̃ actio. ergo ⁊c. Rño: dicẽdũ. q̃ oẽs ꝓfectões i creatura repte sũt ꝓfectões ꝓticipate. ⁊ iõ nõ sunt actus purꝰ. Sz inẽ eis aliq̃d potẽtialitat̃. ⁊ i quãtũ inẽ eis potẽtialitas: põt i eis sumi rõ gẽnis: i quãtũ ẽ eis actualitas sumit̃ i eis rõ speciei. nã semꝑ spẽs cõpletiuũ: qõ addit supꝑ genꝰ bz rõnẽ actualitatis. ⁊ inde est ꝙ nihil creatũ ẽ i specie: cui nõ cõpetat aliquo mõ rõ gẽnis. In solo aũt ꝓmo vbi ꝓfectiões sunt mõ infinito bñt ibi spẽs ẽẽ rõne actualitat̃. ꝑ ñ bz ibi ẽẽ rõ gẽnis ꝓpt̃ carẽtiã potẽtialitat̃. ⁊ iõ dr. 5. õ trí. c i. Intelligamꝰ deũ si possumꝰ quãtũ possumꝰ sine q̃litate bonũ: sine quãtitate magnũ: cuz igit̃ potẽtie aie sint spẽs q̃litat̃. qz sunt nãles potẽtie. de necessitate manebũt ꝑm suũ genꝰ ⁊ erũt q̃litas. ꝑ si eẽnt ipa aia. eẽnt sba. cum aia sit tialit̃ ⁊ directe ꝙ oẽz modũ ꝓdicari de suis potẽtijs ita ꝙ ipe potẽtie sint sba aie. Sz qz aug. videtur excludere aiaz eẽ voluntatẽ intellectũ ⁊ memoziã. vt appareat itentio sua: notãdũ q̃ accidẽs. ꝓprie non bz eẽntiã. qz sola sba bz eẽntiã. vt dr. 7. de trí. c. i. ⁊ boc sat̃ ꝯcordat cũ verbis phi in ꝓnº. 7. metb. vbi ait. q̃ accidẽtia nõ sũt entia. nisi qz sunt ent̃. tota ꝑ cã q̃re accidentia dicunt̃ entia. est. ppt̃ entitatez q̃ est i alio. nõ ppt̃ entitatez q̃ sit i ipis: cũ igit̃ iste potẽtie sint i aia: vt i sbo. tota cã: q̃re dicunt̃ eẽntia ẽ ppt̃ entitatẽ q̃ ẽ in aia. nõ ppt̃ entitatẽ q̃ sit in eis. Mã. a. sz q̃d. nõ dz eẽ denoiatio: cũ igit̃ entitas q̃ ẽ i eis sit entitas ꝑm q̃d: ppt̃ talẽ entitatẽ nõ debent dici entia. Hoc viso notãdũ: q̃ alit̃ sũt iste potentie siue cũ sint allegate oꝛgano nõ sunt i aia vt in sbo: ⁊ in oꝛganis. Iste aũt potẽtie itellectiue in ipa eẽntia aie: vt i sbo fundãt̃. ⁊ iõ dr i. 3. de aia: q̃ aia ẽ locus spẽz: ꝑ nõ tota ꝑ itellectꝰ: qz sicut oculus ẽ locꝰ spẽz visibiliũ: qz ẽ sbm virtut̃ visiue: ita eẽnta aie ẽ locꝰ spẽz itelligibiliũ: qz ẽ sbm itellectꝰ. Itẽ notãdũ q̃ alit̃ iste potẽtie sũt i aia: ⁊ accidẽtia i sbis suis. qz iste potẽtie sũt i aia nãlit̃: ꝑ accidẽtia vt coloꝛ i coꝛpe sũt accidẽtalit̃. Itẽ ea q̃ sũt i coꝛpoꝛibꝰ bñt sbz cõpositũ. ista aũt bñt sbm simplr. His visis dicẽ possumꝰ q̃ aia ꝓdicat̃ õ suis potẽtijs ꝓdicatõe cãli: ⁊ q̃dãmõ formali ꝙ idẽtitatẽ. nã sꝑ illõ qõ ẽ cã alterꝰ põt ꝓdicari õ illo cº ẽ cã ꝓdicatiõe cãli: sicẽ phs i libꝛo õ sensu ⁊ sensato dicit: q̃ odoꝛ est fumal'eua poꝛatio: qz fumalis eua poꝛatio est cã odoꝛis: cũ igitur aia sit cã oiuz potẽtiaꝝ eius: oẽs potẽtie aie ꝑm istã viam possunt dici anima ꝓdicatione causali: nihilominus tñ memoꝛia: itelligẽtia: ⁊ volũtas magis debẽt dici aia q̃z cetere potẽtie magis q̃z quelibet accidẽtia suũ sbz. magis q̃z ꝓprietates coꝛpoꝝ coꝛpa. Primũ sic pz. Mã vltra bº q̃ aia ẽ cã istaꝝ potẽtiaꝝ. sicut ⁊ ceteraꝝ. ẽ etiã ipaꝝ sbz. ⁊ ideo nõ solũ ꝓdicatõe cãli iste potẽtie debẽt dici aia: ꝑ etiaz quodãmõ ꝓdicatiõe formali. cũ nõ ꝓpt̃ aliã entitatẽ sint entia. q̃z ꝓpt̃ entitatẽ aie. cetere aũt potẽtie lz ꝓdicatiõe cãli sint aia. nullo tñ mõ sũt ipa ꝓdicatione formali: qz sunt entia ꝓpt̃ entitatẽ sbi in quo existũt. Itẽ magis aia põt ꝓdicari de istis. q̃z qõlibet sbm de accidẽtibꝰ suis. accipiẽdo accidẽs. vt dicit̃ õ. ꝓprio. nã ꝓdicatio intñ ẽ verioꝛ. quãto ꝓdicatũ magis ẽ idẽ sbo. Idco ⁊ boetiꝰ dicit. q̃ nulla verioꝛ ꝓdicatio. q̃z i q̃ ipz de seipo ꝓdicatur. ⁊ qz magis ẽ idẽ alicui ei cui nãlit̃ inest: q̃z alij. magis hec sũt aia cui nãlit̃ insũt. q̃z accidẽtia sba sua. q̃b accidentalit̃ insunt. Tertio magis hec sũt aia q̃z ꝓprietates coꝛpoꝝ: coꝛpa. qz cũ coꝛpa sint cõposita. ꝓpetates nõ eis ierũt ꝑz se tota. ꝑ aliq̃ magis se tenebunt ex pte materie. aliq̃ ex pte forme. Sz hec insunt aie tã q̃z sbo simplici. ⁊ iõ magis sunt idẽ ei. hec ãt tria tãgit aug. 9. de trí. qz. c. 3. ait. q̃ aia ꝙ sensũ cognoscit coꝛpea. ⁊ ꝙ se icoꝛpoꝛea. ꝑ cũ icoꝛpoꝛea cognoscat ꝙ itellectũ vult aiaz eẽ itellectũ ⁊ nõ sensuz. nõ igitur est itellectꝰ i aia sicut sensus. Rursũ. c. 4. dicti libꝛi ait: q̃ ista insunt sbalit̃ menti: nõ sicut coloꝛ coloꝛato: ⁊ q̃ sba ex bis tribꝰ nõ est ꝓfecta: ꝑ ista sũt eiusdez essentie. ꝓpt̃ ꝓmũ remouet̃ modus inherentie accidentiũ i sbo. ꝓpt̃ secundũ remouet̃ modus q̃ ꝓprietates sũt i coꝛpoꝛibꝰ: ꝑz igit̃ q̃ iste potentie ponunt dici aia ꝓdicatiõe cãli: ⁊ quodãmõ ꝓdicatione formali: cũ ꝓpt̃ entitatez aie entia existãt i q̃ercellũt potentias que sunt in aia vt in radice: ⁊ nõ solũ ꝓdicatione cãli. ⁊ aliquo mõ formali dicunt̃ aia. Sz etiã quodãmõ per identitatem: ⁊ hoc dupliciter. tñ qz natural̃ insunt: in quo excellunt modũm accidentiũ in sbo: tum qz insunt sbiecto simplici. in quo excellũt modũ ꝓprietatũ i coꝛpoꝛibꝰ: ⁊ ita patz q̃o aia põt ꝓdicari de istis potẽtijs. qz post ꝓdicationẽ simplr eẽntialẽ. ista vꝛ verioꝛ ꝓdicatõ. Ex hoc aũt apparet q̃d veritat̃ bñt oẽs oppositões. circa q̃ stionẽ istã. sunt. n. tres positiões. circa hoc. Quidã eni. dicũt. q̃ hmõi potẽtie sũt ipa sbn aie: q̃dã q̃ sũt accidẽtia. q̃dã q̃ sũt mediũ inter sbam ⁊ accidẽs. illi q̃ dicũt q̃ sẽ sba loquũt̃ emphatice. qz pp tãtã idẽtitatẽ quã habẽt ad aiaz. dicũt ea eẽ aie sbam. Illi q̃ dicũt q̃ sũt accidẽtia. accipiũt large accidẽs. put icludit nãlez ꝓprietatẽ. Illi q̃ dicũt q̃ sũt mediũ: inter sbam ⁊ accidẽs. accidẽs accipiũt stricte: put diuidit̃ õ. ꝓprio: qz hec sũt nãles ꝓpetates. nõ sũt accidẽs vt determinat de accidẽte ꝑphirꝰ: lz sint accidẽs. vt accidẽs icludit. 11. ꝓdicabilium. ex hoc ẽt apparet modꝰ. Aug. cũ dicit bº eẽ aiaz. qz vt bituz ẽ: vna ẽ sba aie: pp quã oia ista sũt entia. Relatiẽ tñ illa sba ẽ alia ⁊ alia: i quãtũ alio ordine vna potẽ

respicit sba3 aie: ⁊ alio alia potentia: ⁊ hoc ē qđ ait aug⁹. de tri. c. 4. ⁊. 10. de trini. c. penul. ꝙ hec tria sunt vna eētia: sunt tū tria relatiue. Ad pmū dicēdū: ꝙ aia dr̄ illa tria: vel illa tria dicūt aia: modo quo dixim⁹? Ul possum⁹ dicere: vt quidā distinguūt ꝙ ē triplex totū: vle: integrale: ⁊ potentiale. Totū vle fz essentiā ⁊ virtutē reseruaꝝ in qualibet pte: ⁊ io ꝙ oēz modū pdicaꝝ. Totū vero integrale: nec fm virtutē: nec fz eētiā reseruaꝝ i ptibus: ⁊ ideo nullo mō pdicaꝝ. Totū potentiale medio mō se hz: qz fz totā eētiā reseruaꝝ in ptibus. non fz totā virtutē. ⁊ ideo aliquo mō pōt cōcedi ꝙ pdicet aia de suis potētijs: cū sit totū potētiale ad illas: sed fz istū modū eque bene diceret aia ē visus: auditus: ⁊ tact⁹? cū sit etiā totū potētiale ad ista: qō nō cōcedit. Et ideo via tacta in soluēdo est magis tuta: ⁊ ꝑ hoc pz solutio ad secūdū. Ad tertiū dicēdū: ꝙ nō loquit ibi cōmētator de aia itellectiua: ꝫ de itellectu possibili: ⁊ cōcedēdū ē ad intellectū possibilē eē potētiaz aie. Si aūt queraꝝ q̄re aia ñ ē sua potētia: sic mā pma. dicendū ꝙ sic pmū agēs ē sua potētia actiua. Ita pmū passiuū: sicut mā pma ē sua potētia passiua: oia igit q̄ sūt int deū ⁊ pmā māz nō sūt sua potētia nec actiua nec passiua: cuz igit aia nō sit adeo in potētia vt mā: nec adeo i actu vt de⁹? sive itellect⁹ dicaꝝ potētia actiua vl passiua: aia ñ erit su⁹ itellect⁹ ⁊ sicut ē de itellectu. sic ē de alijs potētijs aie.

Questio 17

Ertio queritꝝ: vtz potētie oriantꝝ ab anima. Et videtꝝ ꝙ nō: q⁹. 12. metb. mouetur questio: vtrū eadē sint pncipia sbe ⁊ accidētis: ⁊ solit ꝙ pncipia sbe sunt sba. pncipia accidētis sūt accidētia: ⁊ pncipia relatiōis relatio: cū igit potētie aie nō sint sba ⁊ aia sit sba: aia nō erit pncipiū potētiaz. Preterea: si potētie originarent ab aia: aia eēt cā efficiens eaz: ꝫ dr̄ in. 2. phisi. ꝙ mā nō coincidit cū alijs causis. cū igit aia se habeat vt mā respectu potētiaz: q⁹ ē ipaz sbm: nō erit efficiēs. Preterea: aia dr̄ imago trinitatis: sed tres pſone nō sumūt originē ab eētia: ergo ⁊c. In cōtrariū ē: q⁹ ꝓprietates ⁊ accidētia nō pñt intelligi sine sbis: q⁹ sba ē p⁹ accidēte cognitione diffinitiōe ⁊ tpe: vt scribit. 7. metb. ꝫ ꝙ nō potest itelligi sine alio illud aliud facit ad eē eius. Sz qō facit ad eē hz rōnē eē: ḡ ⁊c. Preterea: qñ aliqs effectus ꝓgredit ab vno imediate ⁊ ab alio pncipaliter: si illud a quo ꝓcedit imediate nō hz p se esse dr̄ instrumētū cōiunctū ⁊ reducitur i pncipale: tanq̄ i cāz: sed fz bmōi se hz potētie aie ad essentiā: ḡ ⁊c. Rño: dicēdū: ꝙ si volumus videre quō aliqd ē cā alteri⁹. oz nos videre quō facit ad eē illi⁹: q⁹ cā est: ad cui⁹ esse seqtur aliud: vt vult auicē. ⁊ phs: eē aūt ē actus eētie. vñ aug⁹. 5. de tri. c. 2. vult ꝙ sicut sape se hz ad sapiētiā. ⁊ scire ad sciaz: sic esse se hz ad essentiā. essentia aūt sine entitas p se ⁊ pmo reperitur in sba. ꝓpt qō simplr loquendo accidentia nō hñt essentiā. vt innuit aug⁹. 7. de tri. c. 1. q̄ oia satis cōcordāt cū verbis phi. 4. metb. qui vult ꝙ vnitas entis sit vnitas attributiōis: nō pdicatiōis: ita ꝙ ꝓpter entitatē que ē in sba dr̄ accidēs ens nō ꝓpter entitatē que sit in eo: sicut ꝓpter sanitatē que ē in aia li dr̄ cib⁹ sanus: nō ꝓpter sanitatē que sit i cibo: sed si ꝓpter entitatē sbi oia accidētia sunt entia: sbm faciet ad esse oiuz accidentiū: sed si qō facit ad eē hz rōnē cause: sbm erit causa oiuz accidētiū: bene igit dictū ē qō scribit phisi. i. mā subiecta cū forma ē causa oiuz accidētiū que sūt in ea. vñ ⁊. 7. metaphi. scribit: accidētia nō sunt entia: nisi qz sūt entis. Entis aūt sunt q̄druplicit. Primo: qz disponūt ⁊ ꝑficiunt vt q̄litates ⁊ virtutes. Scō: qz sunt via ad ens: vt motus ⁊ trāsmutatiōes. Tertio: qz sunt respect⁹ entis ad ens vt relatiōes. Quarto: qz sunt negatiōes hoz: vt ꝓuatiōes: q̄ distinctio habetur ex verbis phi. 4. metb. Primū gen⁹ accidentiū maxie hñt eē. post illud hz esse qō ē via ad ens: post hoc aūt relatiōes: qz vt vult cōmētator. 12. metb. relatio hz minimū de eē. Ultimo hñt eē ꝓuatiōes: qz scribit phisi. i. ꝓuatio de se est nō ens. Si igit accidētia nō sūt entia: nisi qz sunt entis: quanto magis erūt entia: magis erūt entis: ⁊ magis causabuntur ab ente: sine a sba. cū igit potentie aie potissime beatē eē int oia accidētia: q⁹ collocanꝝ in pmo genere diuisiōis date. potissime causabunꝝ ab anima: ⁊ originabunꝝ ab ipa. Aduertēdū tñ: ꝙ i pmo gñe sūt multi gradus: qz eē in ente: vt dispō ⁊ perfectio: pōt eē q̄druplr: qz aliq̄ sunt in ente solum: vt in radice: vt potētie sensitiue i aia. Aliqua vt in sbo tñ accidētaliter: vt color in corpe. Aliqua nāliter sicut ꝓprietates: tñ hñt sbm cōpositū: vt virtus attractiua ferri in adamāte. Aliqua sunt i aliquo: vt in sbo: ⁊ nāliter: ⁊ hñt sbm simpler: vt potētie de q̄b⁹ loquimur i aia ⁊ inē cetera q̄ sic sūt i sbo: potissime trahūt originē ex sbo: vt potest patere intuēti. cōcedēdū ē ergo int oia accidētia: accipiēdo large accidens: vt ꝓprietatē includit: memoriā: intelligētiā: ⁊ volūtatē potissime originari ab aia. Ad pmū dicēduz: ꝙ pncipia accidētis ⁊ sbe sunt alia ⁊ alia: loquēdo de pncipijs imediatis ⁊ q̄ sunt de eētia rei: tū pncipia imediata sbe possunt eē pncipia mediata accidētis: vt cōmētator dicit ibidem: ⁊ sufficit ponere aiaz sit pncipiū: vt potētie originent ab ipa. Ad secūdū dicēdū: ꝙ dupler ē materia in qua ⁊ ex qua: hz aliquādo materia ex qua nō possit eē cā efficiēs: materia tñ in qua potest: qz sbm ē in duplici genere cause respectu accidētis materialis ⁊ efficiētis. Ad tertiuz dicēdū: ꝙ hz in aia sit imago trinitatis: nō tñ cā repsentat per omnē modū.

Quarto queritꝝ: vtrū aia le semper intelligat. Et videtꝝ ꝙ nō: qz intelligere dicit aliquā actū: sed a pura potentia nō egredit aliqs actus: cū igit intellectus noster in genere intelligibiliū sit quasi materia pma in genere entiū: vt dicit cōmētator: aī receptionē spēz nihil intelliget. sed vt dr̄. 3. de aia. Intellectus puer se hz sicut tabula i qua nihil ē pictū: ḡ ⁊c. Preterea: nostrū intelligere vel est fantasia: vel nō est sine fantasia: vt dr̄ in pmo de aia: sed fantasia nō ē semper in actu suo: ḡ ⁊c. Preterea: dr̄. 9. metha. potētie rōnales sunt ad opposita: sed itelligere maxime ē potētie rōnalis: cū itellectus sit ipa rō p eētiam: ḡ possumus intelligere ⁊ nō itelligere: ꝫ si aia pōt se nō itelligere: nō semp se intelligit: ḡ ⁊c. In cōtrariū ē aug⁹. 14. de tri. c. 6. qui ait se dicere semp mentē sui meminisse: semp seipaz itelligere ⁊ amare. Rño: dicēduz. ꝙ vt pateat huius. q. veritas duo sunt videnda. Primo: vtrum aliqua notitia insit aie respectu sui inseparabilit: ꝓpter quaz se semp dicaꝝ nosse. Scō: vtrū tale nosse possit dici intelligere: ita ꝙ ꝓprie possim⁹ cōcedere: ꝙ aia se semper itelligit. Prop̄t primū notandū: ꝙ i nobis distinguitur dupler act⁹. pm⁹ ⁊ secundus: vt dr̄ in. 2. de aia. Et scire ē actus pmus. cōsiderare ē actus secūdus: vt habeꝝ ibidem. Int hos act⁹ ḥ interest: qz ad hoc ꝙ sciamus sufficit nos hz repsentiā scibiliū: ēt si sup ea nō cōuertamur: ⁊ ideo q̄diu scibilia alicui⁹ scie sūt ꝑsentia aliquo mō aie nr̄e p se: vel p suū simile dicimur ea scire: ⁊ si de eis nō cōsideremus. sed ad considerare non sufficit scire sine actuali conuersione. Si igitur semper essent species rerū in nobis. semp

Qō 18.

eas sciremus: ℣ q2 aīa semp̄ ē sibi p̄sens: semper se nosce dr̄. ideo. i4. de tri. c. 6 scribit: q mēs ita sibi nota ē quēadmodū note sunt res que memoria cōtinent. si igit spēs rerū ēent ꝑcreate aie: ℣ nō possent deleri de intellectu: aīa semp ea nosceret. Cuz igit aīa semp sit pn̄s sibi: ℣ a seipa non possit remouer: q2 tūc ab entitate recederet semp aīa se nosce dr̄.

Uiso q notitia inest semp aie respectu sui: Uidēdū ē vtrū tale nosse dicat ꝑprie intelligere: ppt qd aduertēdum: q intelligere duplicit sumit. Uno mō idē ē q actualit cōsiderare: ℣ fm istū modū loq̄tur phs. 2. top. q scire possumus multa simul. intelligere aūt nō: sed vnū solū: ℣ sic accipiēdo intelligere tale nosse: nō dr̄ intelligere: q2 aīa nō semper de se cōsiderat: Alio mō accipit intelligere ꝑ habitu/ali cognitiōe ꝓncipioꝝ. Mā intellectus diuidit cōtra sciaz: q2 scia ē cōclusionū: intellectus ē ꝓncipiorū: vt pōt haberi ex. 6. eth̄. ℣ ex fine secundi posteriorū: ℣ sic accipiēdo intellectū. intelligere ē habitus lit cognoscere ꝓncipia. Mā sicut scire se bz ad scientia: sic intelligere se bz ad intellectū: sicut igit semper dicimur scire rē: si ipa sit aliqualit aie nr̄e pn̄s. Ita semp dicimur intelligere ꝓncipia: si ipa sint p̄sentia aie nr̄e: ℣ fm istū modus verificat q anima se semp intelligit. Ma cū intellectus agēs: ℣ intellectus possibilis sint quedā ꝓncipia oīs scie i nobis aia autē a qua intellectus agēs ℣ possibilis: vt a sui ꝓncipio sumūt originem. potissime respectu scie bz rōnem ꝓncipij: ℣ ideo cognitio aie habitualis: tāto magis dz dici intellectus vel intelligere: quāto magis bz rōnē ꝓmordialis principij. Patet ergo q fm qd accipit itelligere ꝑ tali cognitiōe semp̄ se aia intelligit: sed put accipit ꝑ actuali cosideratiōe non. Ista tn̄ cognitio fz quā cōcedimus aiaz se semper nosse: magis meretur hoc nomē qd ē intelligere: q alia. Ad cui⁹ euidētiā notādū: q quāto act⁹ ē magis ꝓprius potētie vel nature: tāto magis meret nomē illi⁹: ℣ ideo q2 volūtas imediati⁹ fert i finē q ad finē: ipius finis dr̄ ee volūtas. ei⁹ aūt qd est ad finē dr̄ electio: vt vult phs. 3. eth̄. ℣ damas. secūdo lib. ca. 22. Ita: q2 intellect⁹ imediatius fert in ꝓncipia q in cōclusiōes: cognitio ꝓncipioꝝ dr̄ intellectus: tāto ergo secūda a ceptio itelligere magis meret ipm nomē: q ꝓma: quāto magis imediate respicit illa acceptio potētiā intellectiuā vel materiā: q ꝑ illud cognoscere, ꝑprie dr̄ intelligere: nō scire vl cōsiderare: siue cogitare: bene igit dictū ē ab aug. 14. de tri. c. 6. q mēs se semper itelligit: sed nō se semp cogitat. Ad ꝓmū dicēdū: q intellectus noster dicit potētia pura in genere intelligibiliū per quādā silitudinē: q2 sicut a potētia pura nō egredit aliq̄s actus cōpletus: ita nec ab isto intellectu egredit. q nō sequit q aliq̄s actus incōplet⁹ egredi nō possit. Uel possimus dicere q hmōi intelligere ꝑprie nō dicit actū: sz solū dicit p̄sentiā aie sibiipi: que largo mō actus ē ꝺcedit. Ad secūdū dicēdū: q illud i telligere de q̄ hic loq̄mur: nec ē fantasia: nec cū fantasia. Ad tertiū dicēdū: q act⁹ potētiaꝝ rōnaliū dr̄ ee ad oppositā: si act⁹ ē trāsiēs i exteriorē māz: vl secūdus n̄ si ē ꝓm⁹ ℣ n̄ trāsiēs: cuiusmodi est iste.

Q3 19

Ostea querit: qnō repsentat in imagine nostra: trinitas psonaꝝ: psone aūt sūt eq̄les: sunt in nūero ternario: ℣ vna oriē ex altera: ℣ q̄cq̄d ē ibi: totum ē in actu cōplo. Ideo q̄ttuor querunt de potētijs q̄ repsentant ꝑ sonas. Primo vtrū sint equales. Secūdo vtrūm sint tres potentie. Tertio vtrū vna oriat ex altera. Quarto: vtruz magis repsentēt trinitatē fm esse habitūale vel actuale.

Q ꝓmū sic, ꝓcedit: vtrū i memoria itellectiua ℣ volūtas nō sint eq̄les: Primo nō sūt eq̄les rōe obi: q2 aliq̄d itelligo cē: qd nolo cē: vt itelligit aliq̄s se miserū: qd nō vult ee miser. Preterea: vez ē obz itellect⁹ ℣ bonū volūtat⁹: ß vez ℣ falsū sunt i aīa: bonū ℣ malz sūt i reb⁹: vt dr̄. 6. metb. Sz res nō eq̄le bñt ee i seipis ℣ i aīa: g̃. Preterea: fz aug. itelligētia nō fit ifor mat⁹ ab oib⁹ bis q̄ sūt i memoria: ß boc nō cēt. si itelligētia eq̄ret memoriē: g̃. In cōtiū ē: q2 nō cēt vere imago trinitat⁹: nisi cēt eq̄litas inter ea. Preterea: aug. io. de tri. c. penul. d. ea cē eq̄lia.

Rño: dicēdū: q eq̄litas int̄ ista tria q̄druplr attē dit. nā eq̄le ℣ ieq̄le, ꝑtiū ē quātitat⁹: vt dr̄ i ꝓdicamēt: ℣ iō fz q iste potētie sortiūt aliquē modū quātitat⁹ pūt dici equales. vel inequales. quātitas aūt in eis cōsiderat q̄druplicit. ꝑ rōe dignitatis. ℣ hāc bñt ex subiecto. Un dr̄ i tertio d eligēdis. q: qō ē i meliorib⁹ vel bonoz abilib⁹ ē meli⁹. Secōz modū quātitat⁹ sortiunt ex seipsis: q2 semp virtus bz rōnem quanti: cū igitur ista sint quedā potētie ℣ virtutes aie aliq̄s modus quātitat⁹ eis inerit in eo q tales. Tertio. hoc bñt ex actu: q2 quāto act⁹ ē altior: tāto virt⁹ ē maior a q̄ act⁹ ꝓcedit. Quarto ex obo: q2 maior virt⁹ i mains obm ponit: ℣ q2 fz hec q̄ttuor ista pūt dici quātata: cū fz b⁹ sint eq̄lia: vt patebit: cōcedi dz q eq̄lia sūt. Prio eni sunt eq̄lia rōe sbi: q2 i eadē ēntia aie fūdāt. ℣ iō ab aug. 9. d tri. c. 4. dr̄ q vni⁹ eiusdē q ēntie sūt hec tria. ℣. io. c. penul. d tri: bī q hec tria sunt vna mēs: vna vita: vna ēntia. Secōo sūt eq̄lia: fi i seipis accipiant. Mā maiorit⁹ ℣ minorit⁹ virtut⁹ i se habet: ex eo q virt⁹ ē magis vnita vl min⁹. vñ dr̄. 92. ꝓpone, pcli: q ois potētia vnitior exñs infinitior ē q̄ plurificata: ℣ i lib. d cauſ ba bet: q virt⁹ vnita plus ē infinita q multiplicata: maior āt ℣ mior vnitas iest virtutis: eo q magis ℣ min⁹ ē ad se ꝺuersiua: q2 igit q̄libz eaz ē ad se cōuersiua: q2 itelligo me itelligē: meminī me meminisse: ℣ nosco me velle: vt vult aug. d tri. io. c. penul. fz istū modū eq̄les sūt. Rñdū sūt eq̄lia respectu act⁹: q2 n̄ ē pfect⁹ act⁹ vni⁹ sine actu alteri⁹: vt ibidē aug. ostēdit dicēs. q̄cq̄d intelligo itelligē me scio: ℣ seq̄tur: tā igit itelligentiā tot ā q̄ voluntatē meā memini. Quarto ē ibi equalitas rōne obi: q2 si visus non se extēdit ad oia obiecta. hoc ē: q2 nō in oibus reperitur rō colozis. In oibus tn̄ reperitur ratio veri et boni. Idco de eq̄litate ista ꝓ pōt dici. qd dicit aug: i fine. 6. de tri. de eq̄litate psonaꝝ: q singula sūt in singulis. ℣ oia i singulis: singula i oib⁹ ℣ vnū oia Singula sunt in singulis: rōne eq̄litatis potētie: q2 q̄libet ē ad se ꝺuersiua. ℣ oia i singulis: rōne eq̄litatis actus. i quātū in singulis actibus requirunt oia. i. oēs dicte potētie: ℣ singula in oibus: rōne eq̄litatis obiecti. q2 i oib⁹ potētijs sūt singula obiecta: ℣ vnū omnia rōne equalitatis fm dignitatē. In quātum omnia sunt vna essentia: ℣ i vno subiecto fundant. Q ꝺ antē debeam⁹ ponere eq̄litatez istaz i potētijs corñdentez equalitati psonaruz: patet ꝑ ea q̄ dicuntur. 10. de tri. c. penult: q2 vbi de equalitate istaruz potētiaꝝ determinat: dicit q a singulis tota. ℣ oia capiūtur: ℣ tota singula totis singulis: ℣ tota singula simul totis omnibus. hec tria vnū. vna vita. vna mens. vna essentia q̄ si bene itelligūtur ꝓdictis corñdent. Pz igit qñō i istis potētijs equalitas reperitur. Motāduz tamē ꝑpter argumēta q eq̄litas respectu obi pōt sumi triplicit. nam potētia ad obz triplr cōpat. Prio p actū, ꝑprium. Secōo p rōnē obi. vt puta ea q̄ cognoscit intellectus: cognoscit sub ratione veri. ℣ affectus vult sub rōne boni. tertio per

actuꝫ alteriuꝰ. Scõm ꝓmuꝫ equalitatis modũ. iste potentie nõ sunt simplicit equales. Nõ. n. oportet ꝙ quicꝯd uolo intelligã. volo eni. me. cẽ regẽ. q2 videt habere rõnes boni. nõ tñ hoc intelligo. q2 nõ hꝫ rõnes veri. nec etiã oportet ꝙ quãtũ volo: tãũ itelligaꝫ: vel ecõuerso: nisi forte respectu aliquoꝝ obiectoꝝ. Scõo põt cõpari ad obiectũ �means rõnes eius ꝑ quã ipsuꝫ cognoscit. ⁊ q2 itellect⁹ ea q̃ cognoscit: cognoscit sub rõne veri. ⁊ affectus vult sub rõne boni cũ vertuꝫ ⁊ falsuꝫ sint in aĩa. bonũ ⁊ maluꝫ sint in rebus: q2 res i seipsis ⁊ in aĩa nõ sunt eodẽ mõ: nõ oꝫ habere equale cẽ i omnib⁹ obiectis: ꝺm istũ moduꝫ nõ est eq̃litas in potẽtijs: Tertio. mõ põt esse cõpatio ad obiecta: nõ directe. ß ꝑ actuꝫ alteri⁹ potẽtie. q2 quicꝯd uolo: nõ itelligo. ß itelligo me velle. ⁊ q̃cquid itelligo: nõ uolo. ß uolo me itelligere ⁊ ꝺm istũ modũ cõcludit aug. circa finẽ. 10. de tri. vbi de eq̃litate istarũ potẽtiarũ determinat. dicẽs. q̃cꝯd itelligo me intelligere scio: ⁊ scio me velle: q̃cquid volo. ⁊ ꝙ hoc possunt argumẽta patere. Ad ꝓmũ dicẽdũ: ꝙ arguit de equalitate obiecti ꝺm actũ ꝓpꝛiũ. ⁊ talis ibi nõ reseruat. Ad secũduꝫ. dicẽdũ: ꝙ arguit de equalitate. ꝺm rõnes obiecti. ⁊ nec talis ẽ ibi respectu obiectoꝝ omniũ. vt dictũ est. Ad tertiũ. dicẽduꝫ: ꝙ ifozmari itelligẽtiã ẽ dnplicit: vel actualiter. ⁊ tũc nõ ex oibus infozmat q̃ sunt i memozia: vl habitualit. ⁊ tũc ifozmat. Aduertendũ tñ: ꝙ oia illa q̃ sunt actualit i memozia. sunt actualit. i itelligẽtia: loquẽdo de actu cõpleto. Nã per itentionem voluntatis tribuit q̃dam actualitas specieb⁹ i memozia. ꝑr quã similitudinẽ suã: in itelligẽtia gignũt q̃si bene aduertim⁹: memozia itelligẽtiã nõ supat.

Quæstio 20

Ecũdo q̃rit. vtrũ memozia. intelligẽtia. ⁊ volũtas sint tres potẽtie. Et q2 planũ ẽ volũtatẽ cẽ distictã potẽtiã ab alijs. Qu biũ ẽ. vtꝫ memozia sit diuersa potẽtia ab itelligẽtia: ⁊ videt ꝙ sic: q2 phs i secũdo de aĩa ait. ꝙ sensitiuũ ẽ alterũ ab opinatiuo si sentire ẽ aliud ab opinari. sꝫ memozari ẽ alterũ ab intelligere. ꝓ ꝛc.

Preterea: actus itelligentie vr̃ pcedere ex actu memozie: sed nulla res ẽ q̃ se ipsuꝫ gignat vt sit. ergo memozia ⁊ itelligẽtia sũt diuerse potẽtie. Preterea. si nõ cẽt ibi trinitas potẽtiaꝝ. nõ repsentaret trinitatẽ personaꝝ: qđ est icõueniẽs. In cõtrariũ est: q2 ex parte volũtatis nõ ponim⁹ nisi vnã potẽtiã: ergo ex parte itellect⁹ nõ ponim⁹ nisi aliã: sed memozia ⁊ itelligẽtia se tenẽt ex parte cognitiue. ꝓ ꝛc. Rño: dicẽduꝫ: ꝙ potẽtie distiguunt i affectiuã ⁊ cognitiuã. ⁊ hoc taꝫ ex parte sensitiue. q̃ ex parte itellectiue. cognitio aũt ⁊ affectus nõ plurificat nisi ex eo ꝙ particulariꝫ respiciũt obiectuꝫ: ⁊ ideo sensus pticulares plurificãtur: q2 sub particularibus rõnibus respiciũt obiecta sua: sensus aũt cõis remanet ũdiuisus: q2 magis sub vlĩ ratiõe aspicit qđ aspicit: ⁊ ꝑter hoc in se vnus: potest in oia in que possunt pticulares sensus: ⁊ ad huc amplius: q2 põt cognoscere actus eoꝝ: ⁊ sicut ẽ i cognitiõe: ita ẽ etiã in affectu. videmus eni affectũ sensitiuũ: ꝑter hoc ꝙ inclinatur ad pticulare bonũ: q2 sequtur pticulare ẽ appbẽsionẽ. s. sensitiuã: distinguitur ⁊ plurificatur: ⁊ ideo i affectu sensitiuo reperiuntur duo genera affectus. s. irascibilis ⁊ ocupiscibilis. Volũtas aũt siue appetitus itellectiu⁹: q2 bz inclinationẽ ad vniuersale bonũ: ꝑter naturalez fozmã appbẽsaꝫ ab intellectu: remanet ũdiuisus: ita ꝙ in eo nõ distinguitur irascibile ⁊ cõcupiscibile: igitur sicut distinctio appetitus sensitiui arguit distinctionẽ particulariũ virtutũ sensitiuarũ: sic appetitus intellectiuus ꝑter sui vnitatẽ arguit vnitatẽ intellectiue potẽtie: ⁊ ideo bene cõcludebatur in arguẽdo: ꝙ potẽtia itellectiua ẽ vna: q2 volũtas ẽ vna. Dicẽdũ ẽ ergo: ꝙ memozia ⁊ intelligẽtia nõ sũt due potẽtie ꝺm veritatẽ: si ue ꝺm rẽ: sed ꝺm rõnẽ: ꝑꝓ hoc aliqui dicũt eas cẽ duas vires. v olunt eni ꝙ sufficiat ad distinctionẽ viriũ diuersitas offiꝯ ciozũ: ea dẽ eni ẽ potẽtia meozia ⁊ itelligẽtia: ß put meminit dr̃ meozia: put itelligit itelligẽtia. Si volumus tñ ꝺm quãdã appzopziationẽ loqui: possumus dicere: ꝙ i aĩa aliq̃n ponitur distinctio potentiarũ. aliq̃n viriuꝫ: aliq̃n potestatũ: aliq̃n pozționũ. Pzima distinctio accipitur penes distictionẽ actuum. Secũda penes diuersitatẽ officioꝝ. Tertia penes diuersitatẽ motuũ. Quarta penes diuersitatez graduuꝫ. Pzimũ sic pz: q2 ipe potẽtie ꝑ actus distiguunt: sicut actus ꝑ oba: vt vult phs i lib2o de aĩa. Secũdum sic ẽ videre: q2 memozia bz aliud officium q̃ itelligentia: q2 illa retinet. ista speculat. dicim⁹ memoziã ⁊ itelligẽtiã cẽ duas vires: cũ tamẽ sint vna potẽtia. Tertium sic oñdit. dicimus eniꝫ sinderesim ẽ aliã potestatẽ a libero arbitrio: eo ꝙ sinderesis ẽ determinata ad vnũ: ⁊ ita videt bẽ motũ naturalẽ: liberũ arbitriuꝫ ad opposita se bz: ⁊ ita videt habere motũ volũtariũm. Quartum etiã pz q2 ꝺm ꝙ rõ vertit se ad supioza respicit graduꝫ superioꝝ: ⁊ dicit superioꝝ ꝺm ꝙ se vertit ad graduꝫ inferioꝝ ꝙ dicit pozțio inferioꝝ rõnis. Ad ꝓmũ dicendũ ꝙ retinere spẽm ⁊ intelligere: siue speculari ꝑꝓter spẽm retẽtã nõ faciũt diuersas potẽtias: videmus eni vnã ⁊ eãdẽ virtutẽ: vt virtutẽ visiuam retinere spẽm ⁊ videre: ꝙ aũt retineat spẽm pz ꝑ aug. q̃ dicit nõ oino cẽ sile de sigillo ipzesso in aqua: ⁊ de fozma ipzessa in oculo. vult eni ꝙ fozma i oculo aliquã ꝓmanẽtiã habeat: qđ etiam ostẽdit auctoꝝ pspectiue in ꝓncipio pspectiue sue. Ad fozmã arguendi dicẽdũ: ꝙ nõ quelibet diuersitas facit diuersitatez potẽtie: nisi fozmalis cuiuscumodi nõ ẽ diuersitas facta. Ad secũdũ dicẽdũ: ꝙ intelligẽtia nõ gignit a memozia ꝓpzie loquẽdo. Sꝫ spẽs q̃ est i itelligẽtia gignit a spẽ q̃ est in memozia: ꝙ si quer aĩ quo potẽrũt cẽ due spẽs in eadẽ potẽtia numero: dicẽdũ ꝙ ille due spẽs nõ sũt eiusdẽ rõnis: vt patebit cũ disputabit de verbo. Ad tertiũ dicẽduꝫ: ꝙ ois filitudo nõ currit ꝙ omnẽ modũ. Et ideo poterit cẽ repsentatio trinitatis absq̃ eo ꝙ memozia ⁊ intelligentia sint diuerse potẽtie: sed solũ diuerse vites. Vel possumus dicere ꝙ distinctio viriũ magis repsentant distinctionẽ psonaꝝ: q2 distinctio psonaꝝ: q2 distinctio viriũ ẽ magis distinctio ꝺm relationẽ: cuiusmodi distinctio potissime psonis diuinis cõuenit.

Qõ 21

Ertio queritur. vtrũ vna potẽtia oziaĩ ab alia. ⁊. Videt ꝙ nõ: q2 accidẽtia non sũt entia: nisi q2 sunt entis. ß entis sunt ꝑt causaĩ ab ente. ß nullũ accidens dr̃ esse ens ꝑꝓter entitatẽ i alio accidẽte. ß ꝑꝓter entitatẽ i sbstãtia. ꝓ ꝛc. Preterea. q̃ diuidunt ex oppositio sunt simul. Sed potẽtie diuidunt ex oppositio. ergo sũt simul. ß simultas repugnat causalitati. ꝓ ꝛc. Preterea. sicut se bz act⁹ ad actũ. ⁊ obiectuꝫ ad obiectũ. ita se bz potẽtia ad potẽtiã. sed nõ vr obiectũ oziri ex obiecto. vt color ex sapoze. ꝓ nec actus ex actu. nec potẽtia. ex potẽtia. In ctrariũ ẽ: q2 homo dicit minoꝝ mũdus. ß in maioꝝ mũdo ẽ dare vnã cãm ꝓmaꝫ. ⁊ ab illa per causas medias pzocedũt ifima: ß i minoꝝ mũdo ab aĩa q̃ videt cẽ cã sup pzema ꝓmo dans cẽ mediante vna potẽtia ꝓcedz alia. Preterea: iste potentie repzesentãt trinitatẽ. ß ab vna psona ꝓcedit alia ꝓ ꝛc. Rño. dicendũ: ꝙ semper i ꝓpzietatibus subiecti ẽ ordo quidaꝫ

qz vna ꝓpietas finit mediãte alia: ⁊ ista ꝓprietas mediante q̃ fluit ē ꝓpq̃d: eius ⁊ ꝑm istum modū fiũt demõstrationes. ita q̃ vna ꝓprietas oñdit̃ per aliã. sicut videm⁹: q̃ habẽt tres oñdit̃ de triangulo per angulũ extrinsecũ: ⁊ angulus extrinsecus q̃ b̃ q̃ i primo tact⁹ int̃ lineã ꝓtractã ⁊ latus triãguli: põt ꝓtrahi linea equidistans tertio lateri ⁊ ꝑm istã viaz ē ꝓcessus a ꝓpetate i ꝓpetatẽ: donec deueniamus ad ꝓpetatẽ: q̃ immediate procedit a ſbo: q̃ cum ſbo facit ꝓponẽz immediatã: q̃ nõ ē altera ꝑor. Iste aũt ordo ꝓpter hoc in ꝓprietatib⁹ ponit̃: q2 cũ nã sit determinata ad vnũ nãlr: ab eodẽ nõ possunt ꝓgredi plura nisi ꝑz quẽdã ordinẽ: igit̃ cũ iste potentie hãant rõez ꝓpietatũ: vna fluet ab alia ꝑm ordinẽ nãlez. Iste aũt ordo sic haberi põt. Nam aia ad suas potẽtias cõparat̃ in duplici gñe cause: cũ sit ſbm ear. ſ. in genere cause efficient̃ ⁊ mãlis. In quãtũ ē cã efficies ē ꝓior dignitate. In quãtũ ē cã mãlis: ē ꝓior imaginationis ⁊ tpis ⁊ ꝑm istã duplicẽ pozitarẽ potentie ad se inuicẽ diuersimode cõparant̃: q2 aliq̃ sũt pores alijs dignitate. Alie in via generationis ⁊ tpis: ⁊ est ibi ordo cõuersus: q2 q̃ ō est ꝓrius dignitate ē posterius in via generatiõis ⁊ ecõuerso. Et iõ in. 14. metha. legit̃: q̃ ꝓrius dignitate ē posterius generatione: vñ ⁊. 8. Phisic. scribit̃ q̃ mot⁹ localis ē dignior aliis motibus: q2 ē posterior eis. Scõz istã viã potẽtie intellective dignitate sunt pores sensitiuis: ⁊ sensitive vegetatiuis: generatõe aut ecõuerso. Nã in embrione ꝓrius introducit̃ vegatiuũ postea sensitiuũ: vltimo intellectiuũ: ⁊ sicut ē in potẽtijs sic est in actib⁹. Naz actus sensuũ sunt ꝓiores generatiõe actib⁹ intellect⁹ ꝓfectõe aũt ecõtrario: nec ē dõ. q̃ ordo nõ sit in obis. Nam ob̃m intellect⁹ potissime videt̃ eẽ q̃d imaginatiue quãtũ sensus quale: quale aũt ⁊ quãtũ fluũt a q̃ dam vt narat cõmẽtator in. 11. metha. q̃ quantitas ē ꝓma figuratũ ē triangul⁹: deide quadrãgulus. Ad ꝓmũ dõ. q̃ rõ arguit: q̃ ꝓprietas nõ ē cã ꝓncipalis: ⁊ ꝑsona ꝓprietat̃: vel accñs accñtis: ꝫ nõ arguit: q̃ ꝓprietas nõ fluat mediãte ꝓprietate. Ad. sc̃õm dõ. q̃ potẽtie dupl̃r considerari possunt: vel inquãtũ sunt partes eiusdem diuisi vel inquantuz habent ordinem ad se inuicem: Et si ꝓmo mõ nõ est i eis ꝓportas ẽtũ ibi: sc̃õ mõ. Ad tertiũ: dõ q̃ nõ oz cõparare obã ad quelibz: vt videam⁹ ordinẽ potentiarũ: sed oz cõparare obã potẽtiarũ ordinatarũ: sicut obã sensiũ ꝑticularũ ad obã imaginatiõis. Vel possum⁹ dicere: q̃ nõ oz tãtũ ordinẽ dare in obis sicut in potentijs: hoc aut̃ in sc̃õ plenius ostẽdetur.

Qõ 23

Vel ꝑm potẽtias: vel ꝑm bitus. vel ꝑm act⁹.

Ultimo queri ꝑm q̃d magis repzesentat trinitas. Et videt̃ q̃ potissime repzesentat̃ ꝑm potẽtias: q2 vt scribit̃. 14. ꝺ tri. c. 3. imago oz queri in eo q̃ ē semp: sed act⁹ ⁊ bitus nõ semp insunt aie: ꝫ ꝛc. Alter⁹ vz: q̃ magis sit in bitibus: q2 habit⁹ magis sunt distincti q̃z potentie: q2 vt bitum est memoria ⁊ intelligentia sunt vna potẽtia. Alter⁹ vz: q̃ magis sit i actib⁹: q2 ꝑm act⁹ ñ magis imitamur deũ: q2 et eo q̃ actualr de ipso ꝓsideram⁹: magis ei assimilamur. Rño dõ. q̃ i trinitate creata tria ē accipere q̃ntũ ad ꝓpetes: ꝓpetnitatẽ: vnitatẽ ⁊ actualẽ imitationẽ: quãtũ ad vnitatẽ eẽntie magis repzesẽtat trinitatẽ pluralitas potentiarũ: q̃z bituũ: vel actuũ: eo q̃ potẽtie magis i mediatis magis repzesentãt eã bitus q̃z actus: lz nõ magis ꝫ boc ꝑz solutio ad obã que suis vijs procedebant.

Uperlfaz querit̃. Sup illud imago reperit̃ i aia ãmissa dei participatõe. Cõtra 14. de tri c. 12. vult Aug. q̃ nõ ē imago trinitat̃ i aia: nisi ex eo q̃ intelligit deũ: ſz boc nõ est absq̃ dei ꝓticipatiõe: ꝫ ꝛc. Dicẽdũ: q̃ Aug. loquit̃r de imagine perfecta magiſter de imperfecta. Uel possum⁹ dicere: q̃ triplex est imago. Creatiõis: ⁊ boc attendit̃ ꝑm potẽtias solũ. Recreationis ⁊ boc attẽdit̃ ꝑm bitus gratuitos. Gratificationis. ⁊ boc attẽdit̃ ꝑz bitus glie. õ ꝓloquit̃ magr̃: ⁊ ñ de alijs. Itez super illud: aia ē capax dei. Cõtra infinitũ a finito ñ capit̃. Dicẽdũ: q̃ ibi capere idez sonat: q̃ aliquo mõ ꝓ cognitionẽ ⁊ amorẽ pertingẽre attigẽ: Uel dicere possum⁹: q̃ infinitũ a finito ñ capit̃ i sua infinitate: ⁊ deũ mõ infinito nõ cogñscim⁹. Itez Sup illud memoria dicit̃ ad aliq̃d. Cõtra. Sic̃ vni⁹ rei vnũ ē eẽ: ita vni⁹ rei vna ē rõ q̃ditat̃. Sz ꝓ q̃ditatẽ reponit̃ aliq̃d i ꝑdicamẽto. nõ i⁹ vnũ ⁊ idẽ erit i diuersis ꝑdicament̃: cũ i⁹ memoria sit i ꝑdicamento q̃litat̃: q2 nãlis potẽtia nõ erit ad aliq̃d. Ad hoc idẽ facit qõ dicit̃ i ꝑdicamẽt̃ q̃ diuersoz generũ ⁊ ñ ſb alternatiz positoz: diuerse sũt spẽs. Dicendũ qõ memoria põt duplicit̃ accipi: vel ꝑm id q̃ est: vl put dicit respectũ ad memorabile. ꝓmo mõ ē in ꝑdicamẽto q̃litat̃. sc̃õ mõ ad aliq̃d. Uel alr ad aliq̃d oꝺ duplicit̃ ꝑm eẽ: ⁊ ꝑm dici. nõ est incõueniẽs ea que sũt i alijs generib⁹ eẽ ad aliq̃d ꝑz dici. Uel alr memoria dicit̃ ad aliq̃d inquãtũ hz eẽ ex ordine qnẽ hz ad eẽntiã aie. vñ ille tres potẽtie sunt vna ſba ⁊ differunt ꝑm respect⁹. vt patuit in questiõe illa: vtz aia sit sue pot̃tie. Itez sup illud singula eq̃nt̃ oibus. Cõtra oẽ totũ ē maius sua ꝑte: q̃ vna nõ eq̃nat̃ oibus. Dicendũ q̃ ista eq̃tio nõ ē ꝑm quãtitatẽ dimensiuã ꝑm quã oẽ totũ ē maius sua ꝑte: ſz maius ꝑm quãtitatẽ virtualem: ⁊ mõ quo dictũ est.

Quẽstio 24

(Ie ord̃ questio ꝛc.) Post q̃z determinauit magr̃ supr⁹ de cognitiõe dei, put habeb̃ ꝓ vestigiũ: ⁊ ꝓ imaginẽ: hic circa ꝑacta mouet quasdã q̃stiones: dcm̃. n. fuerat supius i diuis eẽ generatiõz: circa quã mouet q̃dã dubia: ⁊ duo fac̃: q2 ꝓmo facit q̃ dcm̃ ẽ. Sc̃õ: q2 gñabilia vñr i se habere cõpositiõz: mutatiõz: ⁊ ordinẽ. ad nõ eẽ oñdit talia nõ eẽ in ꝺõ. sc̃õa ibi: (Nũc ꝺ virtute.) In ꝑn⁹. s. ꝺ. In gñatiõe aũt ẽ quattuor considerare. Primo idẽtitatez ⁊ alietatẽ. q2 genitũ ⁊ gñans sẽ aliquo mõ idez: ⁊ aliq̃ mõ distincta. Sc̃õ ẽ ibi cõsiderare gignẽtẽ ⁊ genitũ: Tertio rões ⁊ cõditiões gñatiõis: q2 q̃ gñat: vl generat ꝓ modũ nẽ: vl ꝓ modũ volũtat̃ vl ꝓ modũ necessitat̃. Quarto virtutẽ ꝓ quã fit gñatio: ⁊ iõ. 4. facit: q2 ꝓmo mouet questiones de gñatiõe i diuis quãtũ ad idẽtitatẽ. Sc̃õ quãtũ ad gignẽtẽ ⁊ genitũ. Tertio quãtũ ad cõditiões gñationis. Quarto quãtũ ad virtutẽ ꝓ quã fit gñatio. sc̃õa ibi (post hec.) In ꝑn⁹ 5. ꝺ. (preterea:) Tertia: ibi. In ꝑn⁹. 6. ꝺ: Quarta: ibi. (hic solet.) In ꝑn⁹. 7. ꝺ circa ꝑmũ duo facit: q2 ꝓmo mouet questiões dictas. Sc̃õ adnectit illis q̃stionib⁹: q̃stiõez de modo ꝑdicatiõis i diuis. Sc̃õa: ibi. (quidã rñ.) circa ꝑmũ: duo facit. ꝑm q̃ duas q̃stiões mouet. Sc̃õa ibi. (Sz adhuc.) circa ꝑmum duo facit: q2 ꝓmo mouet questiõz: vtrũ de⁹ pater genuerit se deũ: vel aliũ deuz. Sc̃õ: ibi. (ad qꝺ.) solut. q. dcãm ꝓ iteremptiõz vtriusq̃ ꝑtis: q2 nec aliũ deũ cũ sit vn⁹ de⁹: nec se deũ: cũ nulla res sit q̃ seipaz gignat vt sit. Tũc sequit illa ꝑs. (Sed adhuc.) in q̃ mouet sc̃õaz questionẽ. ⁊ duo facit: q2 ꝓmo mouet q̃stionẽ si de⁹ genuerit deũ. vtz genuerit deũ q̃ ē pr̃ vl deũ q̃ ñ ē pr̃. Sc̃õ: ibi. (ad qꝺ rñdem⁹.) soluit ꝓ distinctiõz: q2 cũ oꝺ genuit deũ q̃ est de⁹ pr̃. hoc qꝺ di-

Distin. 4

cor: pr̃ potest cõstrui appositiue ⁊ immediate: vt sit sensus: genuit deũ q̃ é de⁹ pr̃. i. genuit deũ q̃ ipse pr̃. ⁊ sic é falsa: vel pt̃ eé cõstructio mediata: vt sit sensus genuit deũ: ⁊ de⁹ é pr̃: ⁊ tũc é vera: q⁹ vn⁹ é de⁹ q̃ est pr̃ ⁊ filiꝰ. ⁊. s. s. Tũc sequit illa ps. (quidã) Jn q̃ pdict̃ q̃stionib⁹ ãnectit aliã. q. ⁊ duo facit. q⁹ ꝓmo facit: qõ deũ é. Secõ regredit ad. q. 1. secũda: ibi. (Nunc ad premissa). circa pmũ duo facit: q⁹ ꝓmo oñdit aliqs ꝓcedẽ alterã pte. q̃stiõis. é. n. q. cũ de⁹ pdicet̃ ꝺ tribus psonis: vtrũ tres psone pdicent̃ de deo siue ꝺ sba dina. qõ quidã negabãt. Secũda: ibi. (fides aũt) oñdit positõẽ illoꝝ circa hãc. g. eé erroneã: oñs p auctoritt̃. plimas: q̃ sic̃ sba dina pdicat̃ de tribꝰ psonis ita tres psone de dina sba. Tũc sequit illa pars. (nũc ad pmissã.) Jn q̃ regredit ad. 1. q. ⁊ duo facit: q⁹ pmo reiterat. q. ⁊ dicit neutrã pte ꝓcedẽdaz: scõ q⁹ auctoritas Aug. ad maximum vl̃ obuiare pdicte soloni: adducit illã auctoritatẽ ⁊ eã exponit: ptes patẽt. scũa ibi. (dicẽtũ) ⁊ ibẽ mineť sñia lectiõis ⁊. di.

Quæstio 1

Ad distictiõe psenti tria cõtinẽť. Primo: q⁹ supponit gñationẽ eé in dinis. Secõ ꝺ gñatione mouet̃ questio: quãtũ ad idẽtitatẽ ⁊ alietatẽ geniti ⁊ gignent̃. Tertio: inducit errꝰ quoꝝũdã de ꝓpoñib⁹ affirmatiuis de deo dict̃. Jdeo tria q̃rem⁹: Primo erit questio de gñatiõe dina. Secõ de ꝓpoñib⁹ idicantib⁹ idẽtitatẽ vel alietatẽ circa gñatiõz. Tertio de ꝓpositiõib⁹ affirmatiuis de deo dict̃. Circa pmũ queremus. 4. Primo vtrũ in dinis sit gñatio. Secõ vtrũ sit in oibus psonis dinis. Tertio vtrũ sit in filio. Quarto vtrũ sit in patre.

Ad pmũ sic pcedit. vr̃ q̃ in dinis nõ sit gñatio. nã si eé ibi gñatio: eé ibi genitũ: sz oe genitũ é corruptibile vt phabit̃: in dinis nõ é aliq̃d corruptibile. g ⁊c. phatio assũpte. Regula é phi. i. 2. Pozũ: q̃ si aliqua duo dñr ꝺ quolibz. ⁊ alia duo silr̃ dñr de quolibz Et si duo illoꝝ cõtertũť: ⁊ alia duo ꝙuertunť. ⁊ ponit exẽplũ: q⁹ genitũ: ⁊ ignenitũ dñr de quolibz corruptibile ⁊ incorruptibile dñr ꝺ quolibz. Sz oe ignenitũ é incorruptibile. ⁊ oe incorruptibile e ignenitũ ꝑm ipm. g oe corruptibile e genitũ: ⁊ oe genitũ corrũptibile.

Preterea in. 1. ce. ⁊ mũ. habeť: q̃ ignenitũ ⁊ incorruptibile ꝙuertunť cũ eterno g nullũ genitũ e eternũ. Sz nihil é in dinis: qꝺ nõ sit eternũ: g ⁊c. Preterea ñ é dare gñatiõz sine ſbo gñatiõis. sz ſbm gñatiõis é ens in potẽª: q⁹ ppe ſbm gñatiõis est yle vt dr̃ i. 1. de gñatiõe: de⁹ aũt é actus purꝰ: vbi nihil ãmiscet̃ de potẽª. g ⁊c.

Preterea: phat̃ i. 7. metb. q̃ nõ gñat̃ nisi cõpositũ: q⁹ si gñaret̃ forma: forma eét ex forma: ⁊ si gñaret̃ mã eét ex mã: ⁊ eét ꝓcessus in infinitũ: g de⁹ é sume simpler: g ⁊c. Preterea: vt scribit̃ Jac. 1. apud. deũ ñ é tũ simutatõ nec cui. ob. g gñatio é motꝰ: in deo ñ é motus: g ⁊c. Jn oppositũ é: q⁹ in ã itellectuali oz dare verbũ: g ñ é verbũ sine gñatione: de⁹ é sume itellectual̃ g potissime é ibi gñatio. Preterea. scribit̃ in ysa. si ego q̃ gñatiõz alios tribuo sterilis ero: ⁊ in ps. ego hodie genui te. Rñdeo dꝺ. q̃ vt hitũ é supius fides nr̃a sb alternata é lapie dine: ⁊ iõ nõ pt̃ phare q̃ credit. Si sibi oia tradita a dina sapia negaret̃: sicut nec ꝙspectiuus possz in suis demõstratiõib⁹ ꝓcedere: si ei negarent̃ ꝓpones geometrice: cui sb alternat̃ possum⁹ tũ p sciaz theoª ex vno articu. phare aliũ: vel ex articul̃ phare q̃ seqdũť ex articul̃: vel ex ãneris articulozũ phare alia: cũ ir̃ distictio in dinis sit articul⁹ fidei vl̃ ãnexũ articlo: ex ipa distictõe. possum⁹ phare gñatiõz: qõ sic é videre. Quia si psona a psona distinguit̃: h nõ erit absolutũ: q⁹ ꝑm Aug. 6. de tri. ca. 2. q̃cq̃d ad se dicit̃ ñ dr̃ de altera psona sine altera tota g distinctio é p relatiõz: q⁹ sicut debem⁹ ponere distinctionẽ psone vt nõ derogeť vnitati eẽntie: relo aũt vt relatio: sine ꝑm rõnẽ quiditat̃ semp respicit illud ad qõ referť ꝑm oppositiõz: iõ dr̃. 5. metb. q̃ scientia referť ad scibile nõ ad sciẽtẽ: igit̃ ꝑm rõnẽ quiditat̃ relationis accipienda é distictio. i dinis: talis aũt ñ é nisi ꝙ oppositaz: q⁹ lz relatio ꝑm eé distinguat disperata. ꝙ rõnẽ quiditat̃ ñ distinguit nisi oppositaz: oppositio ãt relatiõis distictiue nõ pt̃ eé nisi relationis denotãt̃ originẽ: ⁊ rõ: q⁹ sic̃ videm⁹ i bis: q̃ distinguunť p se p absoluta: q̃ distictionẽ ruz facit distinctiõz pncipalẽ: itera distictio aũt accidẽtiũ. siue aliozũ a nã: magis é signũ distictiõis q̃ distinguat sicut videmus q̃ ceruus ⁊ leo differat ꝑm dr̃iam aiarum: bẽre aũt coznua: ⁊ nõ bẽre magis é signũ distinctionis q̃ distinguat: pp qõ in. 1. ꝺ aia dr̃ a cometatoze: q̃ mẽbza leonis ⁊ mẽbza ceruiñ differũt: nisi q⁹ aie differũt ⁊ sicut ẽ i bis q̃ distinguunť p absoluta: ita suo mõ ẽ i bis q̃ distinguunť p relata: q⁹ relatiões q̃ respiciunt nãm rei hñt distinguere: ⁊ be st̃ relatiões originis: q⁹ p originẽ cõicat̃ nã. Alie aũt relationes magis oñdũt distictiõz eé q̃ distinguãt: si ir̃ i dinis é distictio psonaꝝ erit ibi origo. origo ãt dupler ẽ: vna p modũ volũtat̃: ⁊ alia p modũ nẽ: origo ãt p modũ voluntat̃ ꝓsupponit originẽ p modũ nẽ: ⁊ iõ sicut videmus in aiali: q⁹ oes sensus ꝓsupponunt sensuz tact⁹ optie vz i h aiali é sensus: g̃ é ibi tact⁹: ita: q⁹ ois origo ꝑm q̃ h loquimur de origine vel ẽ p modus nẽ: vel ꝓsupponit: vel exigit originẽ p modu nẽ. si in dinis é origo: ẽ ibi origo p modũ nẽ. h ãt idẽ é: qꝺ gñatio: q⁹ idẽ é gñari ⁊ oriri nãlr̃: pp qõ dam̃. phi. c. 8. loquẽs ꝺ gñatiõe i dinis ait: gñatio quidẽ sine ꝑn⁹ ⁊ etna nẽ opus exñs ex sba eius ꝓducẽs. g i dinis erit gñatio. Propter argumẽta tũ notãdũ: q̃ in dinis ponim⁹ spẽm sine gñe vt sapia q̃ vr̃ eé spes q̃litat̃ in deo ponit̃ sine qualitate: vt pt̃ bẽri ex sñia Aug. 5 ꝺ tri. c. 1. causa huius ẽ vt superius tactatũ fuit simplicitas diuine sbe. Maz cũ rõ gñis ex potẽtialitate sumat̃ Jn deo autẽ vbi nulla é potẽtialitas. ñ sumit̃ rõ gñis. Et iõ sicut ẽ ibi magnitudo sine quãtitate: ita ẽ ibi gñatio: q̃ est spes motꝰ sine motu vel vt verius dicam⁹: gñatio q̃ in dinis nec ẽ motꝰ: nec spes motꝰ: ⁊ sicut a gñatiõe in diuinis remouem⁹ motũ: ita debem⁹ inde remouere aliã iperfectiõz designãtia. vt mãlitatẽ corrũptionẽ inouationẽ cõpositionẽ. ⁊c. Ad pmum dꝺ. q̃ in corruptibile ⁊ ignenitũ nõ cõuertunť. ⁊ ad phationẽ q̃ bẽtur i. 2. argu. q̃ ignenitũ ⁊ incorruptibile ꝙuertunť cum eterno: dicẽdum: q̃ phs credidit solũ id eé genitum qꝺ accipit eé post nõ eé Et vlterius credidit: q̃ quicq̃d nõ habuit virtutẽ vt semp eét in ꝓterito: non pt̃ bẽre virtutẽ vt semp sit in futuro: hoc tũ intellexit de bis q̃ hñt eé opletũ: ⁊ per se ⁊ er. istis duab⁹ ppositionibus ꝺcludebat: q̃ oe genituz sit corruptibile: ⁊ q̃ oe ingenituz semp fuerit. ⁊ sic eternũ ⁊ eé incorruptibile. ẽt. Quibus visis apparet modũ phi nõ eé contra nos: q⁹ nos ponim⁹ in dinis gñationẽ sine inouatione: nõ ponimus genitũ habere eé post nõ eé: ⁊ per hoc pz solutio ad scm. Ad tertiũ dicẽdũ q̃ in diuinis est gñatio sine mãlitate vt patuit: tũ lz ibi nõ sit mã. ẽ ibi aliq̃d bñs similitudinẽ cũ mã: q⁹ sicut mã é illud ex quo é generatio: ita sba pris é illud ex quo filius gñat̃. Ad quartũ pz solutio p iaz dcã: q⁹ é ibi gñatio sine cõpositiõe. Possumus tũ dicere si volumus q̃ aliq̃d é ibi cõpositiõi Rñdeo: q⁹ ꝓprietas aduenies eẽntie cõstituit psonã: ꝑm modũ itelligẽdi sic̃ rotũditas aduenies cupro facit rotũdũ cupruz: ⁊ sic̃ in istis inferioribꝰ nõ gñat̃ cuprum nec rotũdũ: g cuprũ rotũdũ: ita ibi nõ gñat̃ eẽntia nec ꝓprietas. Sz ypostasis sine persona hñs eẽntiã. ⁊ ꝓprietatẽ

Ad. 5. pz solo q⁹ é ibi generatio sine motu Ecũdo queritꝰ. vtrũ gñatio sit in oibus personis dinis. Et vr̃ q̃ sic: q⁹ generatio que ponit̃ in dinis denotat perfectionẽ. Sed

perfectio ponēda est in qñalibet dīna persona. ꝫ ꝛc.

Preterea: ꝓ oēm processionē i dīnis cōicat nā: Sz ꝓ cessio ꝙ quā cōicat nā vī eē gñatio: ꝫ nō ē ibi persona q̄ nō sit gignens vel genita sz gñatio actio ē in ꝑsona gignēte: gñatio passio i ꝑsona genita: nō igit erit aliq̄ ꝑsona in q̄ nō sit gñatio aliquo mō sumpta. Preterea: gñatio in diuinis ē ex eo: ꝙ a ꝑsona ꝓcedit verbuz: a persona aūt non ꝓcedit verbum nisi quia se intelligit: cum igitur quelibet persona a qualibet ꝑsona ꝓcedit verbū ꝛ quelibet gñat: sed i oī ꝑsona generāte ē aliquo mō gñatio: ꝫ ꝛc. In cōtrariū est: qz q̄ in dīnis distinguūt nō sunt i oibus. ꝫ gñatio distinguit in dīnis inꝛta illud dam. In dīnis oia sunt vnū p̄ē i gñatione gñatiōz ꝛ processione: ꝫ ꝛc. Preterea: qđ ꝓcedit vt datū: nec gignit: nec gignit: ꝫ huiusmōi est aliq̄ ꝑsona in dīnis: ñ ī in oibus erit gñatio. Rño dd. ꝙ sicut dictuz ē: ea q̄ sunt fidei ꝑ rōnez ꝓbari nō possum⁹ nisi ex aliq̄ suppositōe. ꝫ aliq̄ suppositōe fcā. possum⁹. vñ Aug. in ꝓn⁹. 15. de tri. ad oñdēdā trinitatem. dicit se velle adducere rōnem: qđ nō posset esse si nullo mō ea q̄ sunt fidei ꝑ rōnez ꝓbari possent. ꝛ iō sicut supponēdo distictiōz ꝑsonarū: qđ ē ānerum articulū fidei vel etiā ē articul⁹, ꝓbabim⁹ gñatiōz in dīnis: ita supponēdo tres eē ꝑsonas. possum⁹ oñdere gñatiōz nō eē in oibus dīnis ꝑsonis. ꝫ autē sic ē videre: qz vbi ponim⁹ gñatiōz ibi ē dare ypostasis ꝙ viā gñatiōis ꝓcedentē: qz sicut nō est dare motū nisi aliq̄d moueat: nec relatiōez: nisi aliq̄d referat. ita nō ē dare gñationi. nisi aliq̄d gñet. ponē āt ibi ypostasiz ꝙ viā gnatiōis ꝓcedētez. quatuor modis ꝑt intelligi Primo ꝙ a pluribus gñent plures. Secdo ꝙ ab vna gñent plures. Tertio: ꝙ a plurib⁹ gñet vna: Quarto: ꝙ ab vna: vna. Oēs tres ꝓmi mōi sūt impossibiles: solus autē vltim⁹ est possibilis. ꝛ si solū ab vna generat vna. ꝛ ē dare ternariū ꝑsonarū: vt suppositū est. erit dare ꝑsonā in q̄ nō erit gñatio cū sit dare ꝑsonā q̄ nec gignit nec gignit. Qđ aūt a plurib⁹ non gñent plures: hic ꝑz: qz si boc eēt tūc eēt dare ꝑsonā q̄ simul eēt gñans ꝛ genita. nā cū suppositū sit tres esse ꝑsonas tm: nō ē possibile ibi plures eē gignētes ꝛ genite: nisi eadē sit gignēs ꝛ genita. boc aūt stare nō pōt. qz ea per q̄ aliq̄ distinguunt ꝓncipaliꝛ ꝛ ꝓmo: nō reperiūt specie ꝛ numero: vt si ꝑs aīalis distinguunt ꝙ sit bipes ꝛ q̄drupes: nō ē possibile reperire aīal id est qđ sit bipes ꝛ q̄drupes. Item si idiuidua eiusdē spēi distinguūt ꝙ eēh ꝛ ibi eē nō reperit vnū ꝛ idē idiuiduū qđ sit ꝛ semel sit bic ꝛ ibi: cuz igit ꝑsone dine ꝓncipalit distinguātur: ꝙ gñare ꝛ gñari. spirare ꝛ spirari: sine ꝙ relatiōes ꝓntes ad ista nō ꝙ possibile eādem persona gñare ꝛ gñari: vel spirare ꝛ spirari. Rursū ñ ē possibile plures ꝑsonas ab eadē ꝓcedē ꝙ gñatiōz: qz ñ ē dare pluralitatē genitorū nisi i reb⁹ būtib⁹ nāz

Preterea: si eēnt ibi plures ꝑsone genite posset accipi distictio int eas qnātū ad eē relationū: qz tūc ille plures gñatiōes sine filiatiōes ñ distingueret ꝓm rō vnus filius. ꝛ tūc ponere pluralitatē genitorū eēt ponere nō pluralitatē: vel si distingueret eēt ibi distictio ꝛ eē: ꝫ relatiōes ꝛ eē trānseūt i ipsam. ꝛ ita eēt ibi distictio ꝓm absoluta: qđ ē ꝺ Aug. 6. de tri. c. 2. Rursū ꝙ viā gñatiōis: qz qđ ꝓcedit ꝑ viā gñatiōis ꝓcedit ꝙ modū nē: a plurib⁹ aūt qñ ꝓcedit aliq̄d: vel vtrūq̄ illorū ē insufficiēs. sic videm⁹ i gñatiōe filij ex carnalibus gentib⁹: vel illud qđ ꝓcedit: ñ ꝓcedit ꝙ modū nē qz ꝓcedit a duob⁹. s. a ꝑe ꝛ filio: vna igit ꝑsona in diuis solū ab vna ꝓcedit ꝙ viā gñatiōis: supponēdo ꝫ eē tres ꝑsonas in dīnis: ē dare ꝑsonā in q̄ nō ē gñatio: qz nec gignit: nec gignit. qđ ꝓbare volebamus.

Ad ꝓmū dd. ꝙ aliq̄d ē ꝓfectiōis in vno: qđ nō ē ꝓfectōis i alio: ꝛ iō sz sit ꝓfectiōis i filio ꝙ gñet: nō oz ꝙ sit perfectiōis i alijs ꝑsonis. Ad scdm dd. ꝙ nō ois processio i dīnis: ꝓp quā cōicat nā ē gñatio: non. n. sufficit cōicari nāz: ꝫ oz ꝙ cōicet ꝙ modū nē vt sit generatio: qđ ñ ē i processiōe. s. s. vt infra patebit. Ad tertiū dd. ꝙ nō sufficit ꝑsonā se intelligē ad boc ꝙ ab ea ꝓcedat verbū. vñ si intelligē est cā sine q̄ non: qz a nullo ꝓcedit verbū: nisi se itelligat: nō tñ ē cā ꝺ necessitate iferens: ꝙ quecūq̄ ꝑsona se itelligit ab ea ꝓcedit verbum.

Ertio qūerit: vtrū in filio sit gñatio. Et vī ꝙ non: qz filius nibil bz nisi qđ nascendo accepit. ꝫ quicq̄d accepit ē i pte: cuz a pte id acceperit. Sz i pte non ē gñatio passio: gñec in filio: nec gñatio actio. cum nō generet: ꝫ ꝛc.

Preterea: filiatio est aliq̄d ꝓnis generationem. ꝫ q̄ inest qđ ꝓsequit gñatione: cessat gñatio: cū⁹ filiatio sit i filio: gñatio ñ erit i ipo. Preterea: qđ gñat nōdum est. ꝫ filio dei cum sit deus maxime competit. eē: ꝫ ꝛc. Preterea: ꝓm boetiū in lib. de tri. tota rō relationis sumit: nō i eo qđ ē eē: tūc arguo. ant gñatio dicit relationē aut ñ: Si nō tūc q̄ rōe ē i vna ꝑsona ē in oibus. qđ n ō cōcedit: si ē relatio: tūc cuz rō relationis sit nō in eo: ꝙ ē eē nō erit in aliq̄ ꝑsona. In ꝓtrariū ē: qz ex eo ꝙ filius gñat distinguit ab alijs. vñ dr 6. de tri. c. 2. ꝙ ꝑ ꝛ filius nō ambo sūl filius: ꝛ iō in eo ꝙ filius gñat: ꝛ ē filius ab alijs distinguit. Sed ꝓ ꝓprietates q̄ quas aliq̄ distiguit bñt eē in distinct. ꝫ ꝛc. Rño dd. ꝙ gñatio. 4. ipoꝛtare vī. Primo motum sine mutatiōz: qz gñatio ē spēs motus vt ꝑt bēri ex. 3. phi. Secdo ipoꝛtat vnitatē in nā: ꝛ pluralitatē in suppositt: qz gignēs ꝛ genitū sunt vnū in forma et plura numero: vt vult cōmētatoꝛ in. 7. metb. Tertio acceptiōz eē ab alio: qz genitū accipit eē a gignente. Quarto ipoꝛtat comunicatiōz ꝙ modū nē: qz gñatio ē op⁹ nē. Et iō gñatōz nō ponē i aliquo q̄druplex pōt eē rō ad ꝑsens. Una si generatio illa ē mot⁹ vel transmutatio: qz cū illa gñatio sit via i nām introducta nā cessat gñatio. ꝛ iō vult phs: ꝙ q̄diu aliq̄d gñat: nō ē qz q̄diu gñat caret forma q̄ ē termin⁹ gñatōis. ꝛ qz a forma ꝛ a nā ēē. tale ñ dr eē. ꝛ iō bene arguit: boc ē ignis. ḡi ea ō ē gñatio ignis. Secda rō q̄re in aliq̄ nō ꝓcedim⁹ gñatiōz ē: qz nō plurificant ibi supposita in vnitate nē. i creatur aūt ex quib⁹ i creatur cognitiōz ascendim⁹: duplex ē causa huius. Una sumit rōne mē: nā ea q̄ ꝓstant ex tota mā sua nō plurificāt in ea dē spē. vt vult phs. i lib. de. ꝛ mū. vt apparet de sole: ꝛ alijs sup celestib⁹ coꝛpib⁹. Ista āt iplurificatio nō ꝓuenit rōe forme: qz sp forma q̄ i mā recipit ē apta nata de se plurificari: ꝛ sub eadē spe: ꝫ cā est qz cōstāt ex tota mā sua. Secda cā ꝑt sumi ex ipa forma. qz forma q̄ ñ est apta nata recipi i mā. ꝫ eādē spēz nō reperit i pluribus suppositt. sicut se forme āgelice: ꝛ iō talia nō ꝓgrediūt in eē ꝙ viā gñationis: qz i vna spe nō reperit plꝛalitas suppositoꝛū rōne ipius forme

Ista āt cā assignata bz videat dupler: ꝫ radicez ē vna: qz i reb⁹ creat ē distat a nā: nō ꝑt ibi eē plura supposituꝛ: nisi sit ibi pluralitas i eē. ꝛ qz plura i eē infert pluralitatē i nā: ñ ē pluralitas suppositoꝛū nisi sit pluralitas nārū: ꝛ q̄ nō ē gñatio: nisi sit pluralitas suppositoꝛ: ea i quib⁹ nō plurificat nā: eē ꝙ viā gñatiōis nō accipiūt: ꝛ iō ille due cause assignate q̄re aliq̄ nō gñant in ista cā cōiungūt: qz in eis eē distat a nā. Tertia cā: quare aliq̄d nō gñat: ē qz ñ bz eē ab alio acceptū: cū oē genitū a gñante accipiat eē. Quarta causa huius assignari posset: qz eē qđ bz ꝺ

accepit per modū nē. sed magis per modū liberalitatis. Primo mō nō ē gnātio i aliquo creato: qō bz esse z vt ē aliqd i actu, put gnātio ipozt at fieri: qz qō fit pōt tn i eis eē pgressio i eē p viā gnationis: propter scōm nō ē gnātio i rebꝰ creatis i quibꝰ eē distat a nā z eozū nē repugnat plurificatio. z nō solū i istis nō ē gnātio: sed nec pgnātōz i eē pgrediūt. Propter tertiū: generatio passio nō ē in patre celesti: qz nō accipit eē ab alio. Propter quartū nō ē gnātio i. s. f. qz p modū nē nō pcedit in eē. In filio aūt simplr debemꝰ ꝺcedere gnātiōz eē pmo. qz gnātio quam in ipo ponimꝰ ñ dicit motū: z iō ipo būte eē: illa gnātio ñ cessat eē: sp. n. gignit z semp genit⁹ est. vñ oziginē sup Jer. ait saluator noster z sapia dei splendor ē eterne lucis: splendor āt ñ semel nascit z desinit: ꝫ quotiēs oz tū fuerit lumē er q splēdor ozit totiēs ozit: ēt z splendor claritaꝫ: sic ꝫ saluator semp nascit: qō magr. I. sniarū. d. 9. dcūi oziginis exponēs z approbans dic: q filius semp nascit ñ q ei⁹ gnātio iteret: sed qz ē ēt na z semp ē. Propter pm ñ possumꝰ negare gnātiōz eē i filio: qz lz nā dina quā p gnātiōz accipit filius sit i plurificabilis. tn pp hoc gnātio nō tollit: qz eē a nā ñ differt in filio. Nec pp tertiū hoc negare possumꝰ: qz eē qō bz: a pre bz: z acceptū bz: qz pm hylariū nihil bz filius: nisi qō nascendo accepit: z pm Aug. filio eē: est q a pre sit. Nec pp quartū: qz eē filio p modū nē cōicat: cū pcedat p modū intellectꝰ: pcedit: igit filius p viā gnationis i eē: z gnātio semp i ipo existit

Ad pmū dō. q nihil bz filiꝰ, nisi q a pre accepit. z q cqd bz filius bz pr: nō tn oz q bēat ea eo mō vt pr: qz si nihil dat: qō nō bz: dat tn vt nō bz: vt dat aliqs solū denariū. z si solū denariū nō bz: ita pr dat cēntiā filio quā cēntiā bz: dat tn eā filio vt nō bz: qz ñ bz eā p gnātiōz cōicataz: vt bz eā filius: z iō gnātio passio ē i filio: nō i pre. Ad scōm dō. q bito illo: q aliqs cōsequit p gnātiōz cessat gnātio. verū ē, put gnātio ē motꝰ: qz habitibꝰ psentib⁹ i mā cessat motꝰ. vt dr i. I. de ge. c. 9 agē: z pati: gnātio āt qua ponimꝰ in filio ñ ē motꝰ nec mutatio. Ad tertiū dō. qō gnat nōdū ē put gnātio dicit fieri. ꝫ gnātio qua ponimꝰ i filio nō dicit fieri. nā pm illuꝫ modū filiꝰ nūqꝫ gnat: z pz istū modū negat Aug. 83. q. q. 38. filiū sp nasci: qz si semp nasceret nūqꝫ filiꝰ eēt vt ibidē dr. Ad qrtū patebit solo cū infra disputabit. vtꝫ relationes sint extrinsecus affixe vt posuit porretanus.

Quæstio 4

Uarto querit: vtrū gnātio actio fit in pre Et vr q nulla gnātio sit in pre. quia sicut se bz motus ad mobilia: sic se bz gnātio ad gnābilia: sed nō ē motꝰ: nisi in eo qō movet vt ondit i. 3 phi. ḡ nō ē gnātio: nisi i eo: q gnat. ḡ z c.

Preterea: mouere z moueri idē sunt. z nō differūt nisi pz q differt via q̄ itur athenis thebas. z thebis athenas. Et pp istā idētitatē in eodē sbo ist mouere z moueri: qz in moto: cū igit sic se bēat gnare ad gnari: vt mouere z ad moueri erūt idem. z erūt in eodez sbo. vt in gnato: z ñ in gnante siue i patre. Preterea: ingnātio ē opposita gnationi: sed opposita non sunt in eodē: cū ingnātio sit in pre pz dam generatio nō erit i ipo. In cōtrariū ē: qz gnare ē proprietas pris. sed pprietas ē in eo cuius ē pprietas: igit gnatio actiōq ē idez q generare: erit in pre. Preterea: gnare dicit relatiōz p quā pr refert ad filiū: ꝫ talis relatio ē in pre: ḡ z c. Rño dō. q p gnātiōz quā videmꝰ in istis inferiozibꝰ oz nos manu duci in gnationē dinaz. In gnatiōe istozū inferiozū duo ē ꝑsiderare: Primo motū ipm vel mutatiōz. qz pm phm gnatio motus ē accipiēdo large motū: vt est in. 4. gnibus vt dicit. 3. phi. vel mutatio: accipiendo stricte motum: put in sba nō ē motus vt scribit. 5. phi. Scdo respectū sidē relationē qz semp inter agēs z patiēs: inter gignēs z genitū ē inuenire relationē vt pōt haberi ex 5. metb. c. de relatiuis z ex. 5. de tri. c. 7. si cōsideremus gnationē inquātū est motꝰ, vel mutatio: sic gnatio solū est magnitudo vel in pncipio passiuo: ex quo ē gnatio. sicut motus solū est in moto: sed si cōsideramus eā rōne respectus sic dicit aliqd in vtroq extremoꝝ. Nam pm phm. 5. metb. tria sunt genera relatiꝰ: quedā dr mō numeri: quedā mō potentie: quedā mō mensure. Relatiua mō numeri z mō potētie ponūt aliqd in vtroq extremoꝝ inter que relatiua ponunt pat z filius: rōne igit relatiōis gnatio ñ solū dicit aliqd in genito: ꝫ ēt in gignente z qz generatio in diuinis dicit relationē sine motu. Ideo ea que cōpetūt ei rōne motꝰ nō debemus ponere in diuinis in quibꝰ nō ponimus motū. Ea aūt que cōpetūt ei rōne relationis debemꝰ ibi ponere. Sed qz ꝫ boc: generatio ponit relationē in gignēte z genito cōcedere possumus q nō solū generatio sit in filio: ꝫ etiā q generatio actio sit in patre. Ad cuius euidentiaz notandū: q sicut generari nihil est aliud q̄ proprietas filij significata per modū passionis: ita generare nihil est aliud q̄ proprietas patris significata per modū actus: z ideo sicut generari ē in filio: ita generare ē in patre. z in vtroq est generatio. in filio generatio passio. In patre generatio actio: verum quia generatio absolute sumpta magis denotat passionem siue originem per modū passionis dictā: q̄ actionē si simplicit z absolute loquēdo cōcedimus generatio nē esse in filio: nō adeo proprie cōcedit: q generatio sit in patre nisi cū additione facta dicēdo generatio actio est in patre. Ad pmū dō. q generatio prout sumit in diuinis nō dicit motū. z ideo nō est cōparatio generationis ad generabilia: sicut motus ad mobilia: sed sicut relationis ad relata: et ideo sicut in bis que referunt realiter: relatio ponit in vtroq extremoꝝ sicut generatio eo mō quo dictū est ponit in pre z filio. Ad scōm dō. q patet solutio per iā dicta: qz generatio i diuinis motū nō dicit: pm quā viā pcedebat rō. Ad tertiū dō: q i generatio z gnātio prout ponunt in patre: nō dnt oppositu. qz i generatio ibi idem sonat: q nō esse ab alio. z generatio idez q aliud eē ab alio. Et nō eē ab alio: z producere aliū ñ repugnāt. z iō cū dr ingnātio ē in pre. illud negat generationē passiuā que nō ē in eo. z cū dicit gnātio est i pre intelligēdū ē de gnatiōe que ē actio q̄ est in ipso.

Dō. 5

Ostea querit de ppositionibus quas ponit magr ilra. Et vr q ista sit vera: deꝰ genuit aliū deū: qz q̄ aliqd cōpetit alicui: cōpetit ei i eē illud qō ē ō rōne illius: si igit generatio ē in diuinis: qz ibi deꝰ deū genuit oz: q ibi ponamus oia ea q̄ sunt de rōne gnatiōis. Sed alietas z distinctio sūt de rōne gnationis: ḡ si deꝰ deū genuit deꝰ aliū deū, pduxit: Preterea. cū dico deꝰ deuz generat: h qō dico deꝰ: aut stat ibi pro nā: vel pro persona stat ibi, p nā. ḡ essentia essentiā gnat qō nō ē verus sona: si stat ibi pro psona: cū psona gnet, alia psonaz: deus gnat aliū deū. Preterea: de quolibet pōt dici boc vel ē idē: vel est alind: z qō ē idē: ē ipz: cū igit deus nō genuerit se deū. nec p ons eūdez deum: ḡ genuit aliū deū: In ōrariū ē magr q̄ cā negat. Preterea qz psona gnat aliā psonā: nō ē ibi vna psona. Si ḡ deus gnaret aliū deū: deꝰ gnans: z deus genitus nō eēt vnꝰ deꝰ. cuius oppositū habet. 5. de tri. c. 14. q pr z filius ē vnꝰ deꝰ: vnꝰ creator. vnꝰ dns Ulteriꝰ querit: vtrū genuerit se deū: z videt q sic: per Augu. in epla ad maximinū. z habet in ilra: pater vt habēt filium de se ipso: non minuit seipsum: sed ita genuit de se alterum se: vt totus maneret in se.

Preterea: si nō genuit aliū deū: g genuit se deum.

In cōtrariū est magister in hac: qui negat hanc: deus genuit se deū. Preterea: Aug. de tri. lib. 1. 7 c. 1. nulla res ē que seipam gignat: vt sit. 7 iō p̄m eius ibidē magni erroris ē putare deū: eius ē potentie: vt ipe seipz genuerit. Ulterius vr̄: q̄ ista ꝓpositio sit falsa: deus genuit deū: qui ē deus pr̄ q2 qñ aliqua plura p̄dicant̄ de aliquo sil̄: possunt p̄dicari dimisis: nisi vnū illoz̄ se habeat vt diminues vel cōtrahens vel distrahēs: vel p̄m aliā ineptā additionē: vt si est bō albus: bene sequit̄ ē bō: 7 ē albus: sed si deus genuit deū qui ē deus pr̄: g genitus a deo ē deꝰ pr̄: sed pr̄ nō inepte cōiungit̄ ei qō ē deus: g p̄t inferri genitus a deo: ē deus 7 genit⁹ a deo ē pater: qd falsuz est.

In cōtrariū est: q2 si nō eēt nisi vnus bō: 7 ille eēt soz. de quocūq; verū eēt dicere: q̄ eēt bō: dici posset bō est bō qui ē bō soz. cum igit̄ nō sit nisi vnus deus: 7 ille sit pater: si genit⁹ a deo ē deus: vez erit dicere: genitus a deo ē deꝰ qui ē deus pater. Ulterius videtur: q̄ ista sit falsa: genit⁹ a deo nō ē deꝰ pater: q2 nō totū negat qō post se ponit̄ sed post se ponit̄ deus pater: g deitas 7 paternitas negabit̄ a genito: 7 si sic: genit⁹ nec est deꝰ: nec ē pater: qō falsum ē. In cōtrariū ē magister: qui dicit eā nō eē falsaz: sed multiplicē. Rño dō. q̄ vnū in sba facit idē. vt dicit. 5. meth. 7 sicut idētitas ē vnitas in sba: ita alietas est distinctio in sba. Et ideo si videre volum⁹ vtrū deus genuerit aliū deuz: vel nō: oz nos videre qūo aliqua dñt̄ alia in sba: 7 qūo nō. Et iō notādū: q̄ ī istis inferioz ib⁹ quātū ad p̄sens: sba dicit̄ dupl'r: ꝑma 7 secūda vt dr̄ in predicamēt̄: sba ꝑma est aggregatū vl̄ individuū in gñe sōe: in quo oia alia referuant̄. 7 iō destructa ꝑmis ipossibile ē aliqō alioz remanere: sba secūda est gen⁹ 7 spēs que in huiusmōi individuis esse bñt. Et sic in istis inferioz ib⁹ inuenit̄ sba ꝑma 7 secūda: ita 7 in diuinis reperit̄ aliq̄d cozrñdens sbe ꝑme 7 aliq̄d sōe differens tñ. Ista dr̄ia quadruplex est Primo: q2 sba ꝑma in istis inferioz ib⁹ ē individuū aggregatū in superioz ib⁹ aūt cū sit ita simplex ꝓsona vt entia: nō ē ibi aliq̄d: q̄ sit aggregatū 7 individuū: ē tñ aliq̄d ibi bñs similitudinez cū huiusmodi aggregato 7 individuo: q2 ē ibi aliq̄d icōicabile: vt ꝓsona 7 hipostasis cozrñdebat ꝑme. Ex ista ꝑma dr̄ia: q2 in diuinis nō est ꝓprie ꝑma sba nec secūda: oziť dr̄ia secūda: q2 sba ꝑma in istis inferioz ib⁹ dr̄ er eo: q̄ habet eē 7 subsistere. Nam cū in istis inferioribus beāt res eē aggregatū: nec sint spē nature que in eis existunt nō solū dñr eē: sed ēt subsistere. In deo aūt nō ꝓprie sumit̄ sbsistere: 7 si ibi dicimus sbsistere: nihil aliud sonat quaz eē: vt dicit̄. 7. de tri. c. 4. 7 iō stat: sed est eentia: q2 ē. Ex ista secūa sequit̄ tertia: q2 nō sunt ipz eē: g eē aceipiāt er eo: q̄ sūt i suppositi 7 ex eo q̄ supposita eis sbsistūt: g i deo vbi sbsistē eē: ibi nulla cōpositio: nā est ipm ēe. Ex ista tertia: sequit̄ quarta: q2 i rebus creatis nā nō ē ipm eē: sed eē eius cōpetit supposito cū nature: 7 iō q2 sba dicit̄ a per se 7 spēs: pp q̄ i. 7. meth. negat vlia eē sbas. In diuinis aūt: q2 nā ē ipz eē: nō magis cōpetit eē ypostasi cū nē sequit̄ quintū: q2 nō magis cōpetit eē ypostasi cū nā. Ex isto quarto q2 ibi natura ē suuz eē: sequit̄ q̄ ad multiplicationez suppositi nō multiplicat̄ eē nē: cū nā nō habeat eē ex eo qō ē in supposito: 7 ita pōt eē distinctio in sba que ē suppositū siue in sba: que rñdet sbe ꝑme: q̄ nō est distinctio in sba que ē nā: siue in sba que rñdet sbe sōe Et ex isto. 5. sequit̄ solutio questionis: q2 cū in rebꝰ creat̄ nō sit aliud suppositū: nisi sit alia nā: semp qñ ē distinctio suppositoz ē ibi distinctio nārum: 7 iō sine accipiat̄ alietas ꝑ sba que ē suppositū siue ꝑ sba que est natūra simpliciter: 7 absq; distinctione concedi debet: quando est ibi alietas suppositi. q̄ est ibi alietas simplr: cum ad talem alietatem sequitur alietas nē: In deo aūt nō est sic: q2 ē ibi distinctio sbe q̄ stat p2o supposito: absq; eo q̄ sit ibi distinctio sbe ꝑ ut stat p2o natura: 7 iō deus pater nō genuit se deū rōne distinctionis psonarū inter gignentē 7 genitum nec aliū deū rōe vnitat̄ nē: vtraq; g negari debet vt magister negat: distinguūt tñ aliq̄ boc qō dico aliū: q2 si tenet̄ substātine: tūc est locutio vera: 7 est sensus. genuit aliū qui ē deus. Si tenet̄ adiectiue sic est falsa: q2 tūc est sensus: genuit aliū deū. i. genuit diuersum deū: tñ q2 loquendū est vt plures: 7 ista distinctio nō sapit vsitatū modū loquēdi cū magistro vtraq; neganda ē. Ad ꝑmū dō. q̄ alietas ē de rōe gñationis nō alietas in nā sed alietas in ꝓsona. Sed q2 cū dicit̄ aliū deū: ponit̄ alietas in nā. ideo nō cōceditur. nisi forte cū additione: dicendo deū aliū in ꝓsona

Ad secūm dō. q̄ deus supponit ibi p2o ꝓsona. tñ q2 gñare nō cōuenit nē: sed supposito vt dicit dam. li. 3. c. 34. iō cū dico deus gñat. ira deus supponit p2o supposito: q̄ nō supponit p2o nā pp qō simplr cōceditur Sed idētitas 7 alietas pōt attendi ex pte suppositi 7 ex parte nē: 7 q2 dat̄ intelligi alietas in nā dicēdo aliū deū: iō nō cōcedit̄. Ad tertiū dō. q̄ si boc sit verū in rebus vbi distat eē 7 nā vbi ad plurificationem suppositi sequit̄ pluralitas nē: nō est tñ verum in personis diuis. Ad illud q̄ vlteri⁹ querit̄. vtrū genuerit se deū: dō qō nō. vt ꝑz per dicta: Propē rōnes tñ notādū. q̄ deus genuit se deū. triplr pōt intelligi: vno mō vt se sit ablatiui casus 7 tūc ē sensus: genuit se deū. i. genuit deum de se. i. de sui sba: Alio mō se pōt eē casus accusatiui. 7 boc dupl'r: vno mō vt sit locutio exp̄ressiua. vt dicat̄ deus genuisse se deū. q2 genuit deū per oia sibi equalē 7 cōformē: sicut dicit̄ amic⁹ alter ipse: vt patet per ꝓhm. 8. etb. Et i istis duobus sensib⁹ ē locutio vera: q2 pater genuit filiuz de sba sua: vt patet per Aug. 16. de tri. c. 13. 7 genuit filiū per oia sibi equalē. vt patet per eundē. 6. de tri. c. 4. 7. 3. Propter qō filius pōt dici alter ipse. Tertio mō pōt intelligi genuit se deū: q2 genuit eundem in ꝓsona. 7 sic ē locutio falsa: q2 nihil seipm gñat: sed saltat: 7 ꝑ boc patet solutio ad oba. Ad illud autē q̄ vlterius querebat̄: vtrū genuit deū qui ē deus pr̄: dō. q̄ qui aliqñ facit relationē similem: vt dicēdo mulier que damnauit saluauit: nō tñ fuit eadem persona mulieris que fecit vtrūq;: sed tñ vtraq; mulier fuit. Aliqñ facit relationē ꝓsonalē: vt qui scripsit bucolicā: qui etiā georgicā. si accipiat̄: qui ꝓmo mūdo. sic est vera: genuit deū qui ē deus pater: q2 gignens 7 genitus ē deus. 7 verioz ē ista ꝓpositio q̄ ꝑmissa: q2 mulier dānans 7 saluans nō fuit vna mulier. Sed gignens 7 genit⁹ sunt vnꝰ deꝰ. si aūt faciat relatiōz personalez ē locutio falsa: q2 nō ē eadē persona genitoris 7 geniti: 7 iō dō ē cum magistro: q̄ sane 7 prane itelligi pōt: Ad rōnez dō. q̄ nō semp qñ negatio negat totū: negat vtrūq; disiz. q2 nō vz non est animal albū. g nō est animal.

Ostea q̄rit̄ de ꝓpositionib⁹ affirmatiuis de deo dict̄. Et circa boc queruntur tria. Primo: vtrū aliq̄ ꝓpositiones affirma- Questio 6.

matiue de deo dicte sunt sint vere. Scdō vtrū natura dīna de deo predicet ī abstracto. Tertio: vtrū alie pfectiones predicent de ipo ī abstracto.

Ad pmū sic proceditur: vr̄ q nulla propositio affirmatiua de deo sit vera: qr ois talis ꝓpositio exprimit per ē. Sed vt dicit i libro peryarmenias: est significat quādā cōpositionē quā sine cōpositū nō est intelligere: vbi g nulla cōpositio: propositio q exprimit per ē: de eo nō verificat: sed huiusmōi ē ꝓpositio affirmatiua: g ꝛc. Preterea: semp predicatū affirmatiue dictū de aliquo dicit inhērtiā in sbo. Sz deo nihil inest. Preterea sm dyoni. 2. de angelica hier. negatiōes in dīnis vere sunt: affirmatiōes vero in cōpacte. Preterea: affirmatiōes sequuntur itellectū dicētē q̄d ē: sz sm damā. 1. li. c. 4. de deo q̄d ē: incōprehēsibile ē. ꝛ oio ignotū. Jn cōtrariū ē cometator in. 12. metha. q̄ vult: q scia ꝛ vita ꝓpie dr̄ de deo. ꝛ phs i eodē. 12. q̄ vult: q de⁹ ē viu⁹: nobilis i fine nobilitat. Preterea sm boeciū: nulla ꝓpō ē vera oz cuius in qua ide de seipo predicat: sed huiusmōi sūt ꝓpositiones affirmatiue de deo dicte: g ꝛc. Preterea 5. de tri. c. 10. dicit. q de⁹ ē magn⁹ ꝛ q magnitudo: ꝛ oi potentia de deo ꝓprie ꝓnunciari possunt.

Rño dō. q cometator in. 12. metha. diligenr̄ pertractat qstionē istā: qūo aliq̄ de deo affirmatiue dici possunt. Ad cuius euidētiā notādū: q ꝑdicatū ꝛ sbm in oi ꝓpositiōe affirmatiua sunt vnū ꝛ duo: qr si ēent p oēm modū duo ꝛ diuersa: tūc ꝓpositio illa nō eēt vera. Si aūt ēent p oēm modū vnū sbm ꝛ predicatū: tūc ex eis ꝓpositio formari nō posset: cū ois propositio req̄rat plures terminos: ꝛ pōns req̄rat duo aliquo mō. ꝛ iō vides dict⁹ cometator: q in oi propositiōe affirmatiua vera req̄rit predicati ad sbm vnitas ꝛ pluralitas: distinxit triplicē vnitatē ꝛ triplicez pluralitatē ꝑdicati ad sbm dīs. q aliqñ predicatuz ꝛ sbm sunt vnū p ꝑdicatiōz ꝛ plura p intētionē. Aliqñ sunt vnū fz actualitatē: ꝛ plura fz potētialitatē Aliqñ sunt vnū sm ēentiā sine sm rē. ꝛ plura sm silitudinē. Primus modus reperit in rebus mālibus respectu suoz accidētiū: cū dicit homo ē iustus: vel sapiens. ꝛ huiusmōi. Jn talib⁹ aūt ē vnitas predicationis ignārū itellect⁹ ꝓstituūt ex talib⁹ ꝓpositionē vnā p vnitatē predicati ad sbm: tū pluralitas ē ibi sm intentiōz: in quātū illud: qō itēdit intellect⁹ de boie: nō ē idē cū eo qō itēdit de albo: ex eo q bō ꝛ alb⁹ nō dīt actualitatē vnā. sm quā versat intētio intellectus. Secūs modus reperit in predicationib⁹ ēentialib⁹ in reb⁹ sensibilib⁹: cū dr̄ bō est aial: bō ē rōnalis. nā omnia ista predicata: q̄ ꝑdicant dō boie ēentialr: sūt vnū sm actū: qr in re sm eē actuale: qō bz nō reperitur nisi vnitas forme: alit. n. non esset diffinitio vna: neqz res. Scdz tū eē potētiale qō būt res: qō ē eē: qō bz apud itellectū: qr sensibilia sunt itelligibilia in potētia. sic reperit in huiusmōi ꝑdicatō in se pluralitas ꝛ i cōparatōe ad sbz: alr enī ordinatio ꝑdicamēti fz sub ꝛ sup sm subalternās ꝛ subalternarū ēet inanis ꝛ vacua. Tertius modus reperit in reb⁹ abstract. ꝛ ibi vnitas predicati ad sbm excellit oēm vnitatez dictā ꝛ potissime in sūme abstracto. vt i deo: de quo bic loquimur: nō. n. possum⁹ dicere de propositione formata de deo: q ibi predicatū ꝛ sbm sunt plura fz intētionē: qr tūc i deo eēt pluralitas act⁹: ꝛ eēt ibi aliq̄d per accīs: qō ē dō Aug. ꝛ i boc vnitas predicationis in ꝓpositionib⁹ talibus excellit vnitatē in ꝓpositionib⁹ accīntalib⁹: nec ēt dicere possum⁹: q predicatū: ꝛ sbm in talib⁹ ꝓpositionib⁹ sint plura sm potentiā: qr in deo quicq̄d ē: est intelligibile in actu. vñ et 10. metha: dīc cometator: qō de⁹ ē act⁹ pur⁹: cui nō admiscet aliq̄d ō potētia: ꝛ, i boc supant tales ꝓpositiones vnitatē ꝓpositionū formatarū ō sensibilib⁹. Est igit tert⁹ modus vnitatis ꝑdicati cū sbo in istis enunciationib⁹. vt cometator ibidē tradit: q sūt vnū fz rē siue fz ēentiā: ꝛ plura sm silitudinē: sūt. n. talia vnū sm ēentiā: qr vna nā ꝛ vna ēentia: vt dīna respōdet vt fūdamētū oīum illarū pfectionū que de deo dici possunt. Sūt tū ꝑdicatū ꝛ sbm ibi plura. sm silitudinē: qr intellect⁹ noster q̄ p se ꝛ pmo itelligit huiusmodi sensibilia nō valēs transcēdere modū suū ꝛ deficiens a capacitate dīne excellētie q̄ sūt ibi mō vno apprehēdit modis plurib⁹. Et ista pluralitas ē fz silitudinē: qr intelligit illas pfectiōes eo modo quo itelligit pfectiones ꝓticipatas q̄ cū subiect⁹ suis cōstituunt pluralitatē aliquā: ꝛ iō qr fz diuersas rōnes apprehēdit intellect⁹ q̄ de deo enūciat talia de deo dcā vt ibidē cometator cōcludit: nō sūt sinonima: pz igit qō pluralitas in ꝓpositionib⁹ affirmatiuis de deo dicē ē sm modū: ꝛ sm silitudinē: pp qō res ipa quā intelligim⁹ vere ē in deo: vñ si intelligim⁹ sapiaz dīnaz sapia vere ē i deo: nō tñ ē in deo vt eā itelligim⁹: vñ cōmētator ibidē huiusmōi ꝓpositiōes assīlat ꝓpositionib⁹ mathematicis sm qs ea q̄ itelligim⁹ sunt i rebus. sz nō put ea itelligim⁹: qr itelligim⁹ lineaz q̄ ē in mā. sed nō ꝓut ē in mā. ita intelligim⁹ sapiaz in deo ꝛ vere sapia ē in eo. nō tñ eā itelligim⁹. vt ē ibi. Et q̄ apparet q̄ huiusmōi ꝓpones vnitate sua excellunt oēs alias ꝓpones pp qō veritate rei ꝛ ꝓprietate singulas ꝓpones excellunt. rōne tū mōi sunt icōpacte. ꝛ iō nosipsi possum⁹ tales ꝓpones rectificare. vt dyoni. innuit: deus ē sapiēs. sed nō ē sapiēs eo mō vt nos intelligim⁹. Ad pmū dō: q ē: semp significat quādā cōpositiōz sed ista cōpositio nō ē semp realis. sed ē aliq̄n fz modū intelligēdi solū. ꝛ sic est cōpositio ex pte ista. qr sicut itellectus cōpositioza se intelligit mō simplici. ita simplicioza se itelligit. mō cōposito: sicut de⁹ itelligit mālia imālr. sm dyoni. 7. de di. no. sic itellect⁹ nr̄ itelligit sūme simplicia: vt deū: mō cōposito. Ad scdz dō. q illa inhērtia nō ē nisi fz modū itelligēdi. Ad tertiū dō. q affirmatiue dr̄ in cōpacte. nō rōe rei sz rōe mōi. vt patuit. Ad quartū dō. q de deo q̄d ē: ē oio ignotū: qr pfectōes q̄s ibi itelligim⁹ mō affirmatiuo nō sūt ibi vt eas itelligim⁹ nec eas vt eadē cū nā itelligim⁹: vñ ibidē dam̄: ait q̄ cūcq̄ āt dicim⁹ i deo affirmatiue nō nāz ipsius. sz ea q̄ sunt circa nām eius oīdunt. ꝛ si. n. bonū: ꝛ si iustū ꝛ si sapiēs. ꝛ si quodcūcq̄ dixeris: nō nāz dicis dei: sz ea q̄ sunt circa nām: ex quo pz q nō negat huiusmōi perfectiōes eē in deo: sed negat modus apprehēsionis nostre eē incōpactuz: qō cōcessimus.

Secūdo querit: vtrū nā dei de deo ꝑdicet in abstracto: vt dicat de⁹ ē deitas. Et vr̄ q nō: qr sicut humanitas se bz ad boiem ita deitas se vr̄ habere ad deū: sz bō nō ē sua hūanitas: g ꝛc. Preterea: si de⁹ ē deitas ea q̄ verificant de deo verificabūt de deitate: sz illa ē vera: deus gnat: g ꝛ ista deitas gnat: qō ñ procedit. Preterea semp forma cōparata ad suppositū vr̄ habere rōnē simplicioris: sz magis simplex ō cōposito ñ ꝑdicat i abstracto: g ꝛc. Jn ctrariū ē: qr simplex ē qđ quid bz: ꝛ iō si de⁹ deitatē bz: deus deitas est Preterea: Aug. 7. de tri. c. 5. ondit: q trinitas ē vna ēentia: sz ēentia ibi ē idē: q deitas: g deitas de tribus psonis predicat. Ulterius querit: vtrū psona predicet de ēentia: ꝛ vr̄ q nō: qr semp predicatū bz rōnez forme: sz psona cōparata ad ēentiā nō bz rōnez forme: g ꝛc. Preterea: semp ꝑdicatū respectū sbi dicit aliq̄d in subo: sed huiusmōi nō dicit suppositū respectu forme: cū forma dicat ē in supposito: nō suppositū in forma: g ꝛc. Jn cōtrariū ē magister i 1ra q probat p multas auctoritates: q sicut deitas predicat de trib⁹ psonis. ita tres psone ꝑdicant de dei

tate. Rño.dō.q̄ cā ꝺre nā nō p̄dicaꝫ de suppōito i abstractione sumpta: nisi iplicet suppositu3 ē: q2 nā in abstracto b3 rōez ptis in reb⁹ creaꝫ.7 pars de toto nō p̄dicaꝫ: pp hoc phs.4.top. dicit corpus nō eē gen⁹ cū habeat rōnez ptis.7 pars predicari nō possit genus tñ predicaꝫ: Quō aūt in reb⁹ creaꝫ. nā i abstracto habeat rōnē ptis notādū: q̄ totū 7 pars in includendo 7 excludēdo tenēt modū oppositū: q2 quāto⁹ aliq̄d plura includit tāto magis b3 rōnē totius. 7 quā to pauciora: tāto magis rōnē ptis: inexcludēdo aūt econuerso: q2 quāto aliq̄d pauciora excludit: tāto magis b3 rōnez totius: 7 quāto plura magis rōnē ptis. Hoc viso sciēdū. q̄ suppositū siue res nē duplr pōt sumi: vno mō ꝑm acceptionē phabilē: 7 sub eē boc. Alio mō ꝑm acceptionē simplicē: 7 sub esse cōit: p̄mo mō: cōparatū ad nām b3 rōnez totius iclusiue: q2 aliq̄ icludit q̄ nō ptinēt ad nāz vt eē. 7 p̄dictōes mē: acceptū tñ i sua vltate b3 rōnē toti⁹. 7 si ñ iclusiue saltē exclusiue: q2 dato q̄ suppositū sic acceptū icludit eē actuale 7 cōditiones mē: nōt tñ ea excludit. nā tamē in abstractione sumpta talia nō solū ñ icludit: ꝫ ēt excludit. Nam būanitas q̄ē nā bois in abstracto sumpta: ē illud quo bō ē hoc: in hoc aūt nō solū nō icludit eē 7 cōditiones mē: sed ēt excludit. q2 p buiusmōi bō nō b3 q̄ sit bō: 7 ita p3: q2 in reb⁹ creatis semp est aliq̄d: q̄ nō ptinet ad nām: q̄ aliq̄d vel includit suppositū vel nō excludit semp suppositū b3 rōnē totius respectu mē in abstracto. 7 q2 pars nō p̄dicaꝫ de toto: nā in abstracto nō p̄dicaꝫ pp̄ie de aliquo creato suppōito. Aduertēdū: q̄ b3 nā i abstracto de rebus creaꝫ p̄dicetur ip̄rope nō tñ equalr reperiꝫ in p̄opetas i oibus buiusmōi predicationib⁹: 7 ērō: q2 tota cā quare buiusmōi p̄dicatio eē nō pōt est: q2 aliqua sūt in suppōito q̄ nō pertinēt ad nām. 7 iō quā dicatio ē magis ip̄ropa. 7 q2 in reb⁹ sensibilib⁹ sūt eē 7 cōditiones mē q̄ ad nāz nō ptinēt in reb⁹ intelligibilib⁹ nō sūt cōditiones mē nō est adeo ip̄rop̄ria: intelligētia ē sua quiditas: sicut ē bō ē sua q̄ditas: 7 pp hāc causā. cōcessit intelligētiā eē suā quiditatē: si igit eēt aliq̄d in quo vel esset. q̄ ꝑm eē: q̄ haberet in ip̄o nō trāsiret in sba3 eius. tūc illud p̄opē eēt sua nā 7 sua q̄ditas: hmōi aūt ē de⁹: 7 iō pp̄ie dicere possum⁹. q̄ de⁹ est deitas: 7 de⁹ est sua quiditas. Scōz būc modū vtrū suppositū sit idē cū sua q̄ditate: solvit: q̄ in bis q̄ sunt p se ē idē in bis q̄ sunt p accñs: nō i⁹ deus: q̄ est p̄opē p se: q2 i eo nihil ē p accñs: potissime est sua quiditas cū in eo nulla sit cōpositio: nec aliq̄d realr a nā distinctū. vñ 7 phs exponit se iferi⁹: q̄ ea sūt p̄me sbe dicēs: p̄mas eē sbas in quib⁹ nō ē sit in quo nihil ē p accñs: potissime ē sua quiditas. h̄ ēt inuit Aug.5. de tri.c. 2. dicēs: deus maxime ē entia: 7 ei marie cōpetit eē: q2 ei nihil accidit ꝫ q̄ alie sbe accidentia capiūt: p3i⁹ q̄ i deo nihil est p accñs. In substātijs sensibilib⁹ sūt multa p accñs. Sbe intellectuales medio mō se bñt. 7 iō deus p̄pie ē sua deitas. sbe sensibiles: nullo mō sūt sua quiditas. In intelligētie aūt aliquo mō sūt sua q̄ditas: aliquo mō ñ: pp q̄d cōmētator aliq̄n loquit d eis ac si eēnt sua quiditas dicēs. ī. s. metb. oia que carent mā intellectua li 7 sensibili vnūq̄dq3 est idē cū isto q̄d dat suū eē: 7 q̄ditas 7 entia i eis sūt idez. In tertio aūt de aia dicit: q̄ in oi forma citra formā p̄mā differt quoquomō q̄ditas 7 entia. Ad p̄mū dō. q̄ nō ē sile d būanitate respectu bois. 7 deitate respectu dei vt pagnat: deitas gnat. nisi p̄dicatio ista cū dr: deus ē deitas ēt p̄ iplicatōz suppositi: vt patebit i distinctiōe 5. ista aūt ñ est talis: ꝫ ē p̄ idētitatē. Ad tertiū dō. q̄ forma cōparata ad suppositū b3 rōnez simplicis vel ꝑm rez: vel ꝑm rōnez: siplicitas aūt ꝑm rōnez solū: nō tollit p̄dicatiōz: 7 huiusmōi ē i p̄posito. Ad id q̄ vlterius querebaꝫ: vtrū p̄sona possit predicari de entia dō. q̄ ad p̄esens dupler ē predicatio: formalis. 7 p idētitatez. p idētitatez pōt haberi: q2 vt hitū est ea in quib⁹ nihil est p accñs: suppositū est idē cū sua quiditate: huiusmōi aūt est p̄sona dīna: cū sit ita simplex: vt entia: 7 iō p idētitatez p̄dicaꝫ p̄sona de entia: ꝫ formalr nō: cū cōparata ad entiā non habeat rōnez formē. 7 de illo mō p̄dicatiōis argue bant rōnes. 7 per hoc patet solutio ad obiecta.

Questio 8

Ertio queriꝫ vtrū alie pfectiones q̄ sunt i deo predicent de deo i abstracto. vt dicaꝫ deus ē sua magnitudo sua sapia: 7 huiusmōi. Et vr q̄ nō: q2 de suppositis creaꝫ nō p̄dicaꝫ huiusmōi pfectiones: eo q̄ suppōita p se existunt: cū g dīna suppōita maxime p se existāt huiusmōi pfectiones. (com mō quo dicim⁹) de eis nō predicabunt. Preterea: deo. maxie cōpetit esse: g̃ huiusmodi attributa d deo p̄dicabunt vt dñt eē: ꝫ sapere 7 scire dñt pfectiōes per modū esse sapia scia p modū entie. i⁹ dicem⁹ deū sapere deū scire nō deū ē sapiaz vel sciaz. Preterea: si talia deo cōpetūt maxie ei cōpetent p se sumpta vt dicaꝫ p se vita p se sapia. ꝫ ꝑm dyoni. II. de di. no. de⁹ est cā p se vite Sed perfectiōes cāte ñ p̄dicāt d deo entialr: g̃ 7c.

In ptrariuz ē Aug.7. de tri.c.1. vbi ait: q̄ pater 7 filius sunt vna sapia. vna entia. Et phs. 12. metb: q̄ ait: q̄ de⁹ est vita: eternus: nobil⁹ i fine nobilitaꝫ: 7 cometator q̄ dicit sciaz 7 vitā ,pp̄ie de deo dici: q̄ nō eēt: nisi ista i abstracto de deo dicerent. Rño dō. q̄ pfectiones i abstracto ñ p̄dicari de pfectibili q̄ dupler est cā: vna ē si illā pfectionez ñ b3 i sui plenitudine: ꝫ participationē: 7 q2 res create pticipant magnitudinē: 7 alias pfectiōes ñ sē sua magnitudo nec sue pfectōes: de⁹ aūt q̄ magnitudinē 7 alias pfectōes excellēt p̄habet: 7 ñ pticipatie ē sua magnitudo. Istā rōnez tāgit Aug.5. de tri.c.10.d. In bis g̃ rebus aliud ē magnitudo aliud: q̄ ab ea magnitudie magnū est: 7 p2sus ñ hoc est magnitudo: q̄ magna domus: 7 sequit deus aūt ñ ea magnitudie magnus ē q̄ ñ est q̄ ipe: vt q̄si particeps eius sit: 7 sb̄dit q̄ se ipo magnus ē: q2 ipe ē sua magnitudo. Scōa cā eē pōt: q2 q̄ tales pfectōes b3 ñ ē simplex: ꝫ multiplex 7 q2 simplex ē q̄cq̄d b3 multiplex: ñ ex hoc sequit: q̄ pfectiōes ent̄es i multiplici: siue in cōposito in abstracto ñ p̄dicent de ipo. Sed ent̄es i simplici p̄dicētur. Et istā rōnez tāgit Aug.6. de tri.c.7. vbi vult q̄ oīs creatura respectu dei sit multiplex: de⁹ aūt simplicit sit simplex. 7 iō ꝫ multiplex noiet vt bon⁹ magn⁹ sapiēs: beat⁹. oia tñ ibi vnū sūt: 7 q2 ibi idē ē magnitudo: q̄ sapia 7 bonitas. que sapia. 7 magnitudo: q̄ oia ꝫ ipz sūt ipe de⁹: 7 i ipo vnū sūt. Tertia ē si buiusmōi attributa sūt acentia in ipo suppōito: 7 q2 accidēs nō eentialr p̄dicaꝫ de eo cui⁹ est accñs. iō magnū bñs magnitudinē accidētalē nō ē sua magnitudo: nec bonū bonitas. Istā rōnez tāgit Aug.7. d tri. c.5. vbi dicit: q̄ de⁹ ē i quo nō ē aliq̄d tāq̄ i sbo: 7 q̄ nephas ē dicere vt ipe subsit sue bonitati. atq̄ sua bonitas nō sit sba vel poti⁹ entia neq̄ ipe de⁹ sit sua bonitas: ꝫ i illo sit tāq̄ in subo: bonitas g̃ dīna in abstracto de deo p̄dicaꝫ: q2 nō ē accñs in illo. Quarta eē pōt: q2 i suppōito ē aliq̄d q̄ nō ptinet ad perfectiōz. nā sicut dicebaꝫ: q̄ nā i reb⁹ nō p̄dicabaꝫ i abstracto: si in eis erat aliq̄d q̄ nō ptineret ad nām ita pfectio aliq̄; vt bonitas i abstracto nō p̄dicaꝫ de

suppositō: si in eo sit aliq̄d: qđ nō sit bonitas: hanc nōnem tāgit Aug. 7. de tri. c. 3. dicēs: q̄ deꝰ nō ē aliud q̄ ipm bonū: ac per hoc tm sūmū bonū sine ipa bonitas qđ idē ē. Est ḡ deus sue pfectiōes in abstracto. Pz imo: qz nō hz eas pticipatiue. Scđo: qz hz eas mō simplici. Tertio: qz nō sunt i eo accētia. Quarto: qz nihil ē i eo: qđ ad pfectiōz nō ptineat: vel re aliter differat a quacunq̄ pfectiōe exīte i ipo. Ad p̄mū dō. q̄ pfectiōes create sūt accētia. tm iō nō predicant de suppositīs q̄p se existunt. Sed huiusmōi nō sūt pfectiones dine. Ad scōm dō: q̄ attributa i abstracto nō sūt aliud q̄ ipm eē, vt̄ Aug. 6. d̄ tri. c. 7. magnitudo ē idē: q̄ sapia tm bonitas. tm h̄ oia ipsuz eē. Ad tertiū: dō. q̄ ē eq̄uocatio i per se vita. nā per se vita vt idē dyoni. ibidē ait dr̄ duplr vel q̄ formaliter res create viuunt: tm talis p se vita nō ē deus. sed eius cā: vl que ē cā ois vite: tm talis per se vita ē deus.

Distinctio. 5

Qst hoc queritur: tc. Postq̄m monit magister. questiones de ḡnatione dina: quā tū ad idētiatē tm alietatē h̄ mouet. q. q̄n tū ad id: qđ ē ibi gignens tm genitū: tm duo facit. Pmo mouet questiones fm q̄ eētia dina posset dici gignēs vel genita. Scđo: vtrū eētia dina sit illud d̄ quo ē ḡnatio: scđa. ibi. (dicit quoq̄) circa pmū: duo facit: qz Primo p̄mittit questiones tres: tm determinat ea sin aliera ptē: quarū pma ē: vtrū eētia dina sit genita. scđa vtrū sit gignēs. tertia vtrū sit sil gignens tm genita. Scđo: de istis questionib⁹ exequit: ibi. (hic aūt ñ) circa: qđ duo facit: qz pmo exequit de vna questiōe scđo de alijs duab⁹: ibi. (Ita etiā.) circa pmū duo facit: qz Primo determinat veritatē. Scđo ponit instantiā. scđa. ibi. (huic aūt.) circa pmū duo facit: qz Primo oñdit dinā eētiā nō eē genitā a pre tm adducit tres rōnes ad hoc. Scđo adducit sile pp rōnē tertiā. ibi. (sili rōe.) circa pmū tria facit: hz q̄ tres rōnes adducit: scđa: ibi. (Itē cū deus.) tertia: ibi. (Itē si pr̄) Prima rō talis ē Si dina eētia gnaret a pre refereret ad prez: tm eēt qđ relatiuū: qđ ē inconueniēs cū sit qđ absolutū. Scđa talis: dina eētia ē pr̄. si pr̄ gnaret eā: idē seipsuz gigneret: Tertia talis: pr̄ hz eē p dinā eētiā. si dina eētia gigneret ab ipso: tūc pat̄ hēret eē p filiū suū. qđ ē inconueniēs: qz pr̄ nō filio: sed filiꝰ pre est. Tūc sequit illa pars. (sili.) in q̄ istā tertiā rōnē p sile manifestat: qz pr̄ non est sapiēs sapia genita: qz tūc sapet filio: tm eēt filio: cū sape ibi sit eē: ita si genuisset eētiā suā cū sit p eētiā suā eēt filio vel p filiū. Et tria facit i pte ista: qz Primo adducit sile: scđo adaptat: ibi. (ita ḡ.) tertio: qđ supposuerat manifestat. ibi. (nā in illa.) Tūc sequit illa pars. (huic aūt) i qua adducit istātiā biti: tm duo facit. qz Primo adducit instantias p plēs auctoritates Aug. q̄ dñt pr̄ez genuisse id qđ ē ipse: qđ superi⁹ ē negatū. scđo soluit. d. pr̄ gennit qđ ē ipse. i. genuit filiuz q̄ filius ē idē qđ ipse. Scđa pz: ibi. (ad qđ.). Tūc sequit illa pars. (ita.) In q̄ solnit alias duas q̄stiones. Et duo facit: qz Primo facit qđ dictū ē. scđo obuiat determinatiōib⁹ suis. Scđa. ibi. (predict̄ q̄) circa pmū duo facit: qz Primo oñdit q̄ eētia nō gignit filiū qz tūc idē seipsuz gnaret: scđo q̄ nō gignit tm gignit: qz tūc sequeret idē qđ pus: Qđ aūt nō sit genita solū oñsū ē supza. scđa ibi. (Ita ēt dicim⁹:) Tūc sequit illa pa. (pdcis) In q̄ obuiat. tm duo facit: qz Primo obuiat p Aug. scđo p hylariuz. Scđa: ibi. (huic vero.) circa pmū duo facit: qz Primo adducit multas auctoritates Aug. q̄ sonāt: q̄ eētia sit d̄ eētia: siue q̄ eētia generet ab eētia. scđo exponit huiusmōi auctoritates. dicēs: q̄ huiusmodi eētialia i talibus locutionib⁹ p psonalib⁹ accipiūt: vñ eētia d̄ eētia: idē ē dicē: q̄ filiꝰ qui ē eētia ē de pre q̄ ē eētia. tm h̄ confirmat q̄ auctoritates Aug. scđa: ibi. (Sz si h̄ ita.) tūc sequitur illa pars. (huic vero.) In qua obuiat per hylarium. tm duo facit: quia primo obuiat addu cendo multas auctoritates hylarij quas in fine lectionis exponemus. secundo dat intelligentiam auctoritatum: scđa: ibi. (Sed quia:) quam intelligentiā p eundē hylariū: cōfirmat. Tūc sequit illa pars: (dicit) iqua oñdit de quo sit ḡnatio filij: tm duo facit qz Primo oñdit: q̄ ē de sba pris. Scđo: q̄ nō est de nihilo. Scđa: ibi. (oñdit quoq̄). circa pmū duo facit: qz pmo adducit multas auctoritates q̄ dñt filiuz eē de pris sba. scđo dictoz̄ dat intelligētiā recolligens in breui pdicta: secunda: ibi. (bis verbis.) tm tria facit: qz pmo ex predict̄ oñdit filiū genitū d̄ sba pris: tm inuit dubitatōnē: qz per verba dictaz̄ auctoritatū vr̄ haberi q̄ eētia sit genita. scđo oñdit illa verba referēda eē ad ꝟsbalitatē pzis tm filij. tertio cōcludit: q̄ sicut filius nō ē de aliqua mā: nec ex nihilo sed eiusdē nē cū pre: sic tm spūs. s. scđa. ibi. (vehemēter.) tertia: ibi. (idēq̄.) Tūc sequitur illa pars (oñdit.) In q̄ oñdit filiū nō eē ex nihilo: tm duo facit: primo oñdit hoc p auctoritatē premissā. tm cōfirmat p hylariū. scđo q̄dā pbita exponit: scđa: ibi. (erāq̄ su.) tm tria facit: qz Primo oñdit q̄o itelligēdū sit pr̄ genuit id qđ ē ipe: qz hoc dictū est rōne ꝟsbalitatis qz est filiꝰ pris q̄ ē sba eadē cū sba filij. 3o manifestat istā cōsbalitatē tm concludit q̄s hitudinem bēat eētia ad psonas: scđa: ibi. (Similr expone.) tertia: ibi. (tm hic sensus.) circa qđ duo facit: qz Ponit eētiā dinā ñ bēre rōnē mālis pncipij respectu psonaz̄: qz ñ dñt tres psone eē ex vna eētia: s dicim⁹ eas esse vnā eētiā: vel eius dē eētie pp qđ expressiꝰ br̄ filiū eē cōsbalē pr̄i. Scđo rōe hui⁹ ꝟsbalitatis quā hz filiꝰ ad pr̄ez: dicit huiusmōi filiū eē vnigenitū nā: qz alij sunt filij per adoptionem. Scđa. ibi. (Inde est.) tm in hoc terminat sua lectionis tm distinctionis.

Q. 1

Ista distin. duo inuestigat magr̄ circa generatiōz. Primo vtrū attribuat ḡnatio terminis eētialib⁹. Scđo q̄d ē illud de quo ē ḡnatio filij. Et iō duo querem⁹. Primo d̄ cōparatiōe ḡnatiōis ad eētialia. Scđo d̄ cōparatōe ei⁹ ad illud d̄ quo ē ḡnatio. Circa pmū querim⁹ duo Primo de cōparatione generationis ad eētialia incōcreto. Secūdo de comparatione ipsius ad essentialia in abstracto.

Circa pmū q̄rit. vtrū ḡnare magis ꝓpie dicatur deo q̄ ē t̄min⁹ eētial i cōcreto q̄ pri q̄ ē q̄d relatiue dcm. Et vr̄: q̄ ista sit magis ꝓpia: deꝰ ḡnat q̄ pr̄ ḡnat. dicim⁹. n. q̄ edificator edificat: ē magis ꝓpa q̄ musicꝰ edificat: eo q̄ i edificatore dat aliq̄d itelligi d̄ forme edificio: qđ nō datur itelligi i musico. Ita ēt ista est ꝓpa: calidū calefacit: qz i calido designat aliq̄d i quo calefcm assilat calefaciēti: semp ꝓpones denotātes actiōz vl passiōz dñr ꝓpe: eo q̄ agēs noiat talr q̄ i eo dat itelligi id i quo actū assimilat agēti: cū filiꝰ ñ assilet gignēti i prnitate: sz i deitate magis ē ꝓpa ista: deꝰ ḡnat: q̄ ista: pr̄ ḡnat. Pz ēa: rel o ñ vr̄ eē pn̄m actꝰ: ḡ relatiuū ñ erit illō cui tribuet actio: qz si calor ñ ēet pn̄m calefaciēdi: calidū ñ attribueret calefacē: cū ḡ pn̄itas ñ sit pn̄m ḡnatiōis sz deitas: siue nā dina: qz virtute nē fit ḡnatio iuxta illud dam. ḡnatio ē opꝰ nē: ñ attribuet ḡnare pr̄i: sed dō: ḡ magis ꝓpe dr̄ deꝰ ḡnat q̄ pr̄. In oppm ē magister. 4. di. q̄ ait ista ē verā tm ocedēdā: deꝰ deū genuit: qz deꝰ pr̄ deū filiū genuit. Sz pp qđ vnūquodq̄ tale illud magis. si ista ḡ cōcedit: deꝰ deuz genuit: qz pr̄ filiū genuit: magis ē ista, ꝓpa. pr̄ filiū genuit q̄: deus deū. Alteri⁹ q̄rit: dato q̄ ista ñ sit adeo ꝓpa: deus deū genuit: q̄rit. vtrū sit ocedēda: tm vr̄ q̄ nō: qz magr̄ i hodierna distictōe dic pr̄ez ñ genuisse eētia

q2 tūc eēntia ꝺ icereť relatiue: cūi ť ꝺe⁹ ñ ꝺicať relatiue ꝓcedi ñ ꝺz: q ꝺe⁹ ꝺeū genuit. ℙrecea arguit idē q si pr̄ gñaret eēntiā: idē gñaret seip̄z: q2 pr̄ ē eēntia: cū i ť ñ sit dare plures deos. ſ. generās ⁊ genituť sunt vn⁹ ꝺe⁹: nō ꝺz concedi: q ꝺeus genuit deum: q2 idē seip̄z gñaret. ℙreterea arguit idē magiſter. q ꝺe⁹ pr̄ ē ꝺina eēntia. iō eā nō genuit. q2 eēt genita. cū igiť ꝺe⁹ sit se: ipſo: q2 ꝺeitas q̄ est: ē ipse ꝺe⁹. vt hī tū ē. nō ꝺz ꝓcedi q ꝺe⁹ ꝺeū genuerit. q2 gignēs eēt genito. ℑn otrarīū ē: qō magiſter ꝺicit i ſra. 4. ꝺi. q ꝺe⁹ ꝺeū genuit. ℜño: ꝺō q si volumus videre vtrū gñare cōpetat ꝺeo ꝓpie. vel quō: oz nos videre qūo i ſtis inferioriꝫ gñatio ꝫ eē. oz. eniz p ea q fcā sūt ꝺ ſpicere ꝺei iuiſibilia. ℙropē qō notandū. q gñare actū ip̄ortat: vl aliq̄d p modū act⁹. ℑn actione ꝺuo ē ꝺsiderare ad pñs: agēs cui attribuiť actio ⁊ illud qō ē rō actiōis. qūo āt hec accipiūť. ℳotandū q forma q̄ē ꝓncipiū act⁹ ꝺupliť cōſiderari pōt. Uno mō ſm se: siue ſm rōnē q̄ditaū. ⁊ sic ē eadē i oī bus bñtibus eā. ⁊ iō videm⁹ q omniū bñtiuz vna forma ē vna diffinitio. ſz q cōicāt i forma illa. Se cūdo mō pōt ꝺsiderari forma ſm eē qō ꝺz. ⁊ tūc cū nulla forma sit suū eē: loquēdo de formis creatis: ꝺ q̄bus nūc ſm monē suscepim⁹ i nullis bñtib⁹ aliquam formā reperiť vna forma ſm eē. ℳā cū eē bmōi forme ꝓpie sit suppositi: nō ē itelligibile q sint aliqua suppoſita plura cōicantia i vna forma: q̄n habeāt plura eē: ⁊ iō si ſm eē forma ꝺsideraťur: sp plurificať i plurib⁹: ⁊ ſm istas duas acceptōes formę. sumiť id qō est rō agēdi. ⁊ id cui attribuiť actio: q2 si cōſideram⁹ formā ſm se sic ē rō agēdi. q2 rō agēdi sumitur i eo q actū assimilať agēti. actū āt agēti assimilať i eo q sibi vniť: q2 ipsa simílitudo q̄daz vnitas ē vt pōt baberi ex ꝓclo. ⁊ ex pho. 5. metha. ℳō vniť āt actū agēti. siue ꝓductū ꝓducēti ſm formā ꝺsiderataz q̄ntū ad eē. q2 isto mō semp ē ibi diſtinctio. vt dictū ē. Sz vniť ei p formā i se acceptā. siue ſm rōnez q̄ditatis ei⁹. q2 sic ē vna i oīb⁹ bñtib⁹ eā p se loquēdo. ⁊ iō ipa forma ē rō agēdi. ⁊ siē rō agēdi sumitur ex forma: ita attribuťio actōis sumiť ex eē: ⁊ iō dicim⁹ q siē res se bz ad eē ita se bz ad agē: ⁊ q2 eē p se cōpetit suppoſito. nē āt cōpetit eē ex eo qō ē in ma. Et ſz istū modū loq̄ť pbs i p̄ de aīa. vbi ꝺicit q aīa ñ itelligit: ſ bō p aīaz: illo mō loq̄ť aug. 15. ℑ tri. c. 22. q mēoria nō meminit: nec itelligētia itelligit: ſ bō p mēoriā ⁊ itelligētiā meminit ⁊ itelligit. ℑ so q rōe eē ē attribuťio act⁹ rōe forme sumiť ratio agēdi. Sciēdū: q ista ñ sť eq̄ p se. ℳā q rō agēdi ex forma sumať ēp se directe: q2 illō ꝓncipaliť ē ratio agēdi: qō ꝓncipaliť ab agēte itēdiť: q ꝫ agēs p se ⁊ directe itēdit assimilare sibi passū. assimilatio āt est q̄dā vnitas. ista vnitas ē i forma nō i eē. iō ex forma sumiť rō agēdi. ℑsta ēt vnitas i forma ñ ē i forma ſz eē: ſ magiſ ſz rōz q̄ditaū. iō ex forme q̄ditate sumiť rō agēdi: ſ q ex eē sumať attribuťio act⁹. h ñ ē ꝺicere: nisi ex eē seq̄ť diſtinctio: loquēdo ꝺ actib⁹ q̄ req̄rūt realē diſtinctoz: q2 i talib⁹ illō cui attribuiť actio ē diſtinctū ab eo cui attribuiť pati. ℭū igiť gñare dicat actiōz: rō actōis sumeť ex forma siue ex nā rei: ſmia vañ. q cū p li. c. 8. ꝺixiſſz: gñatio ē op⁹ nē: i q̄ oñ xit naſci ñ ē nē ſ bypoſtaſeos. ſi. n. nē eēt ñ vtiq; ea buiť bypoſtaſi ñ nē. q2 bypoſtaſ gignēs bz eē diſtinctū: ab bypoſtaſi genita: nō nā gignētis a nā geniti tñ nō gñat. niſi: qō bz eē diſtinctuz a genito. Si boc ad ꝺina: remota ifectōe trāſferre volum⁹ ꝺicem⁹ q ꝫ rō gñandi possit ibi eē aliqō absolutūz: vt puta nā. q2 virtute nē: fit gñatio: gñare tñ nō ꝺz i ꝺiuinis ꝓpe ⁊ directe. nisi aliqō relatiuū. q2 diſtinctio ibi ñ ē nisi p relata. ⁊ attribuťio act⁹ ex diſtinctiōe bz eē. ⁊ iō: pr̄ gñat: est magis ꝓpria. q̄ꝫ: ꝺe⁹ gñat. q2 relatio directe ip̄ortať noie p̄ris: nō tñ noie ꝺei. Ad p̄mū ꝺicēdū q rō illa arguit q̄tū ad id q̄ ē rō agēdi. nō quātū ad id: cui attribuiť act⁹. ⁊ q̄stio ēde eo cui act⁹ attribuiť: q2 gñare nō ꝺz qō ē rō agēdi. ſ id cui act⁹ attribuiť. sicut nō ꝺicit caloz calefacere. ſ ignis. Ad secūduz ꝺicēdum q ꝫ relatio nō sit rō gñandi. relatiuuz tamē ē illud cui gñare attribuiť.

Ad illud aūt q ulteri⁹ queriť. vtrū sit vera: ꝺeus gñat. ꝺō q. nisi ꝺe⁹ supponeret p aliquo relatiuo ñ eēt vera. ꝺeus generat. Sed q̄a trabitur ad supponendum p patre cum cūncta ſm suum modum significādi possint trabi ad supponēdū p ſonis vera ē: ꝺeus gñat: inquātū ip̄licat suppoſitū p̄ris. vel supponit p eo. ⁊ ex boc apparet magis solutio p̄me q. q magis ē p̄pa. pr̄ gñat q̄ꝫ ꝺe⁹. cuz bec: ꝺeus generat: nō sit vera: nisi iquātū ꝺe⁹ stat p suposito patris. Ad p̄mū ꝺō. q ꝫ ꝺe⁹ ꝺe sui significatōe nō ꝺicat q̄d relatiue: pōt tñ supponē p relatiuo qō ꝺe suo mō significandi non bz eēntia. Ad secūduz ꝺō: q eēntia ꝺe suo modo significandi non trabit ad supponēdū p aliquo suppoſito diſtincto: vt trabiť ꝺe⁹ rōe ꝺcretionis quaz ip̄ortat. Ad tertiū ꝺō: q nō sequiť q pať sit filio. si ꝺe⁹ ꝺeū genuit: q2 ꝫ sit eadē ꝺeitas patris ⁊ filij: non ē eadē persona: ⁊ ꝺeus ꝫ ꝺeitatem significet: supponit tñ p persona ratione adiuncti: cum ꝺicit: ꝺeus ꝺeum genuit.

Questio 2

Ostea quer iť ꝺe cōpatiōe gñationis ad eēntialia i abstracto. Et circa boc querū tur duo. ℙrio: vtr̄ eēntia gñet. Sc̄ō vtr̄ sit gñatiōis termin⁹. Circa p̄mū q̄runť tria. ℙrio: vtr̄ essentia generet. Sc̄o: ꝺato q nō: que sit cā falsitatis huius. Tertio: rōne manifestatiōis ꝺictor̄: queriť vtrū i bis in quibus natura p̄ꝺicať in abstractiōe possit aliq̄s actus cōpetere suppoſito qui nō cōpetat nature.

O p̄mū sic, p cedit. videť q ista sit vera: essentia gñat. q2 ſm aug. 15. ꝺe tri. c. 7. filiꝰ ꝺ sapiētia ꝺe sapiētia. Et codē lib. 20. c. 15. vult q filius ꝺicať: visio ꝺ visione. scia ꝺe scia. essentia ꝺe eēntia. Sz boc non eēt: nisi scia gñaret sciaz: ⁊ eēntia eēntiam. q̄ ⁊c. ℙrecea: si alicui nature non competit agere: ꝺoc ē: q2 illa nā non est suū esse. ⁊ q2 cui non competit per se esse: non competit per se agere: cuz igiť nā ꝺina sit suum esse: ei per se ⁊ directe competet agē. ſ generare ꝺicit actionem quandam: q̄ ⁊c. ℙrecea: q̄cq̄d est pať: est res gñans. essentia est pr̄. q essentia est res gñans: ſ qō ē res gñans gñat: q ⁊c. ℑn ꝺriū est. q2 gñans ⁊ genitū: q2 ꝺueniūt i forma sunt vnū i noie. q si essentia gñat: gñabit eēntiam: q vel seipsaz vel aliam. Seipsam nō: quia vt ſcribiť p ꝺe tri. c. i. ℳulla enim res ē q̄ seipam gignat vt sit. Aliā nō: q2 i ꝺeo nō ē pluralitas eēntiarū. ℜño: ꝺicēdū: q ad boc sic reſpōdeť: q ꝫ creaturis ipa nā exns i suppoſito nō est oino ide ipsi suppoſito: ⁊ ꝺiffert ab eē qō bz i ipso. ⁊ iō ita ē rō agēdi qō nō agit. ℑn ꝺiuis aūt etiā agere cōpetit ipſi nature: vt possim⁹ vere ꝺicere eēntia creat: eēntia cōſeruat: ſolū āt i bis i q̄b⁹ eēntia a suppoſito diſtinguitur ñ ē vera attribuťio ad eēntiā: ⁊ q2 eēntia ⁊ suppoſitū diſtinguunť penes absolutū ⁊ reſpectiuū: ea q̄ cōpetūt suppoſito rōne reſpectus essentie nō p̄t attribui ⁊ iō gñare ſpirare: nō vere ꝺicunť ꝺe eēntia. Sz istud nō videť sufficiēt ꝺictū. ℳā q̄n aliq̄d p̄ꝺicať de aliq̄: ēt ea q̄ cōpetūt ſbo i eo qō a p̄ꝺicato diſtinguiť cōpetūt p̄ꝺicato: ꝫ nō adeo ꝓpie. ℳā

cū dicimus edificatoꝛ ē musicū: lꝫ mūsicūs ab edificatoꝛe distinguatur in eo quod edificatoꝛia ē edificare musici autez cantare. possumus tñ ꝓcedere q musicꝰ edificat. Ita exꝑte ista cōcedet q eēntia gñaret: lꝫ nō iquātū eēntia: qđ tñ ñ ꝓcedit. Et ꝓpt bꝰ videndū q̄ sit cā q̄re: q̄ ꝓueniūt ſbo nō ꝓueniunt p̄dicato. Et iō aduertēdū: q ea q̄ ꝓueniūt ſbo vel dicūt qđ rōis: vel dicūt qđ rei. si dicūt qđ rōis, put a p̄dicato distinguit ipꝫ ſbm: nūq̄ p̄dicato ꝓueniūt. Et appello qđ rōis: ea q̄ signific̄at bitudinē t̄mioꝝ: vl scdas itentiões vel reduplicatōꝫ: qz oia ista videntur remote fūdari sup̄ rē. Quātū ad ꝑmū modū cū dico bō ē musicꝰ: nō valet bō ē subst̄atiuū: g musicꝰ ē subst̄atiuū. Mā ille ē q̄dā modus se bñdi i q̄ distinguit bō a mūsico: nec valet cū dico bō ē p̄: homo ē qđ absolutū. g p̄ ē qđ absolutū. Mā absolutū t respectiuū sūt quātū ad aliq̄d qđā bitudines t̄mioꝝ. Quātū ad secundū modum nō valet: bō ē ſba: bō est spēs. g ſba est spēs. nā spēs t genꝰ secūdā itentiōꝫ noiant. Quātū ad tertiū nō valet: triangulus cū reduplicatōe sui bꝫ tres: triāgulꝰ ē figura: g figura cū reduplicatōe sui bꝫ tres: t sic̄ istis tribꝰ mōis q̄ueniūt ſboi istis iferioꝛibꝰ remouent a p̄dicato. Ita t i dīnis: vñ nō valet: p̄ est deꝰ: p̄ est relatiuum: g t deꝰ: t bꝰ quātū ad ꝑmū modū. nec valꝫ. p̄ ē eēntia. p̄ est icōicabile qđ. g t essentia. Mā cōicabile t icōicabile scdas itentiões iportāt: sic vle t idiuiduis. t boc quātuꝫ ad scōꝫ. Quātuꝫ ad tertiū ñ valet. p̄ est p̄ q̄ gñat. p̄ est deꝰ. g deꝰ est deꝰ q̄ gñat oēs āt isti modi ad res rōnis reduci p̄nt. Cā āt q̄re res rōis q̄ cōpetūt ſbo, vt est a p̄dicato distinctum. p̄dicato nō cōpetunt esse pōt. q̄ ea q̄ cōpetunt ſbo, put a p̄dicato distinguit. si cōpetunt p̄dicato bꝰ nō est nisi iquātuꝫ p̄dicatuꝫ supposituꝫ iplicat. Sꝫ quātū cūq̄ sit iplicatio ſbi in p̄dicato ſp p̄dicatū remanet distinctū a ſbo ꝑm rōꝫ. t iō eoꝝ q̄ ex ꝑte rōis se tenēt non est cōicatio ſbi ad p̄dicatū. Si āt ꝓsideramꝰ ea noia q̄ dicunt qđ rei. si cōpetunt ſbo vtꝝ cōpetāt p̄dicato: per se nūq̄ copetunt. cum sint talia i q̄bꝰ ſbꝫ a p̄dicato distinguit. p accñs āt cōpetere p̄nt. Maꝫ cū musicꝰ p̄dicat ō edificatoꝛe, pōt esse vera q musicꝰ edificet. per accñs tñ iquātuꝫ i musico iplicat edificatoꝛ. Sꝫ si ista esset bona p̄dicatio edificatoꝛ est musica edificare non competeret musice: nec p se: nec per accñs. per se non: qz musica i hoc distinguitur ab edificatoꝛe i edificatoꝛe. per accñs non. qz cū nā i abstractiōe p̄dicat: nō iplicat suppositū.

Ita ē etiā i dīnis suo mō. nā cuꝫ dico p̄ ē deꝰ. bñ seqūtur q deꝰ gñet: qz p̄ gñat. Sꝫ hoc nō ē iquātum deꝰ: ꝑ iquātū iplicat illud suppositū qđ ē p̄: vez qz i deo ē tāta simplicitas q nō solū p̄dicat nā ō suppositū cōcreto: ꝑ ēt i abstracto. iō in bis i q̄bꝰ nō distinguit nā a supposito ē vera attributio eēntie: dicendo p̄ creat: g eēntia creat: ea āt i q̄bꝰ distinguit: nō vere attribuunt eēntie. Et iō vꝫ nō: p̄ gñat: g eēntia. Mā p se vera nō ē: cū i hoc distinguat ab eēntia. p accidēs vero nō verificat: qz cū dico p̄ ē eēntia: illa p̄dicatio nō ē formal: ꝑ ē p idētitatē. t iō nō iplicat suppositū rōe cuiꝰ q̄ cōpetūt supposito p accidēs attribuunt p̄dicato: vel nō adeo p̄pe: qz forte predicatiões p accidēs dubitaret aliq̄s ad dīna trāsire. dicēdo q nō sūt ibi aliq̄ predicatões p se: aliq̄ p accidēs. Sꝫ aliq̄ sūt ipꝛopꝛie: aliq̄ mīꝰ, ꝓpe: ꝑ cuꝫ de re ꝓstat nō ē curādū de verbis: ꝓ ita aq̄: q ista nō solū ē ipꝛopꝛia: ꝑ ēt falsa: eēntia gñat. Ad ꝑmū dō: q sci, ꝓpt̄ hereticos aliq̄n loquebant magis exꝑsse q̄ oportꝛeret. t iō cū iueniūt hmōi, ꝓpōes: eēntia ō eēntia: nā de nā: exponēde sunt: t sunt referēde ad suppositū: nō itelligēde de de eēntia i se. t iō cōiter dz q auctes scōꝝ sūt exponēde: nō extēdēde. Ad secūdū dō: q illa, ꝓpō valet i actibꝰ eēntialibꝰ: ꝑ nō in notionalibꝰ: qz nā dīna t eēntia nō dāt p̄ri q sit p̄: ꝑ q sit deꝰ formaliter loquēdo. Ad tertiū dō: q cuꝫ dr eēntia ē p̄: si p̄ tenet ibi ſbstātie: vera ē: si adiectiue non. Silr dō de ly res gñans. nā cū hoc qđ dico res si refert ꝓsonā p̄ris vera ē. si essentiā falsa: t accipiēdo eā i sensu ꝛo nihil ꝓcludit inconueniens

Qō 3

Ecundo q̄rit: q̄ sit cā falsitat̄ bꝰ: essentia gñat: vtꝝ dīa eēntie ad ꝓsonā: vl idīa.

Et vī q dīa: qz si nulla esset dīa int eēntiā t ꝓsonā necrei nec rōnis: tunc sic̄ ista esset vera ꝓsona gñat: ita t ista: essentia gñat. est g dīa cā. Pꝛeterea: eā i q̄bꝰ nō distinguit a natura supposituꝫ. p̄nt attribui supposito t nē. qz bñ valet p̄ gubernat. g essentia gubernat. ꝑ nō valꝫ p̄ gñat g essentia. qz i gubernatiōe nō distinguit suppositus a nā. i gñatiōe distinguit rōe relatōis implicite. g dīa est tota cā falsitat̄. Pꝛeterea. si nō valet. p̄ gñat eēntia ē p̄: g eēntia gñat. boc ē qz cōmittit ibi fallatia accidēt̄. accidit enī p̄ri iquātū gñat q sic eēntia ꝑ ē ꝓ se q̄ sit suppositū. Sꝫ i fallatia accidēt̄ fꝫ plꝫ ili. elēchoꝝ. variat mediū q̄ variatio quādā dīnaꝫ iportat: g dīa ē cā. In ꝓriū ē: qz i creaturis i q̄bꝰ nā distinguit a supposito repim̄ nāꝫ i abstractiōe nō p̄dicari: t qz implicat suppositum ibi predicata. oꝫ ea q̄ sunt ibi attributa supposito nō cōpetere: put predicat̄ de ipso. si tñ illa attributa sint qđ rei. vñ bñ valet soꝛ. gñat: g bō gñat. ꝑ si humanitas posset predicari de soꝛ: nō valeret. soꝛ. gñat: g gñat humanitas. Eidemꝰ g: q i q̄bꝰ nā distinguit a supposito: q̄ cōpetūt supposito cōpetūt predicato. In q̄bꝰ nō distinguit nō. si igit̄ gñare cōpetit p̄ri: t nō competit eēntie idistinctio p̄ris ad eēntiā erit cā t nō distinctio. Rño: dō: qđ refert q̄rere: q̄re nō possumꝰ sic iferre: p̄ gñat: eēntia ē p̄: g eēntia gñat: t q̄rere q̄ ē cā: q̄re gñatio nō attribuit eēntie. Mā q nō possit fieri illatio magis ē cā idīa q̄ dīa. naꝫ si eēt ibi tāta dīa int̄ suppositū diuinū t nāꝫ: sicut ē int̄ suppositū creatū t nāꝫ creatā: nā ibi nō predicaret nisi vno mō. s. i cōcretiōe: t sp iplicaret suppositū: t ita posset sp de ea iferri gñare: sicut iferꝫ de hoc noīe deꝰ: ꝑ, ꝓpt̄ nimiā idētitatē repit̄ ibi aliꝰ modus predicādi: rōe cuius ea cōpetūt supposito ñ ē necessarium cōpetere nature. t iō ipedit illatio: qz quātū ad iplicationē nō sūt talia predicata: q̄lia subiecta premiserint: cū predicatiōes ille sint p̄dētitatē: t non formales t iplicantes suppositū. t ita quātū ad illationē pōt ꝓcedi q i dīa sit cā. Sꝫ si nō ē. g. de illatiōe: ꝑ de attributiōe: tūc distinguēdū ē: qz eēntie duplicit̄ pōt attribui gñatio. Uno mō p cōpationē ad ꝓsonā gignēte: vt pat̄ ē idē p̄ri competeret sibi gñatio: vt p̄ri cōpetit. Alio mō posset cōpari ad personā genitā: vt diceret eēntia gñare: qz ē illud a q̄, p̄gredit filꝰ. Quātū ad ꝑmū modū dīa ē cā: qz si nō differret eēntia a p̄re: nec re: nec rōne: tūc nō ē dare cāꝫ: q̄re gñare cōpetēt patri t ñ essentie. Quantū āt ad scōm ē cā indīa: qz nō ē dīa int̄ essentiaꝫ t filium: quere quiritur int̄ gignentem t genitū. vñ gñare essentia nō pōt attribui. Ad ꝑmum dicendum: q arguit, put eēntia cōparatur ad personam gignētez. t hoc mō ꝓcedēdū ē q differētia ē causa.

Ad scōꝫ. dō. q ēt ibi ē cōpatio ad ꝓsonā gignētē: t quātū ad modū illū differētia ē cā. vt patuit. Ad tertiū. dicēdū. q si ē ibi fallatia accidēt̄ hoc ē i quātū eēntia cōparata ad genitū differt ꝑm rōnez. a q̄ gignēs differt realit̄. t iō differētia realis quā nō bz essentia a genito est cā. q̄re gñare ñ attribuit essentie: t ideo argumentū magis deberet arguere q in

dñia eſſet cā ꝗ dñia. qꝫ cōcedendū eſſet qñantū ad iſtū modū. Ad illō ic̄ rariū dicēdū. ꝙ arguit ſolū ꝙ idſia nature ad ſuppoſitū eſt cā: q̄re ea q̄ cōpetūt ſuppoſito nō inferuntur ō natura. t ꝙ idſia impediat illationem: iā cōceſſimus.

Qō 4

Ertio querit: vtꝝ i bis i q̄b⁹ nā i abſtractione p̄dicaī de ſuppoſit: oppoſſit aliquis act⁹ abſolut⁹ cōpetere ſuppoſito q̄ nō cōpetat nature: accipiēdo naturā q̄ vl dat ſuppoſito eē ſimplr: vel facit cōpoſitionē realē cuz tali nā: t ſumēdo actū q̄ fm talē nāz ſuppoſito cōuenit. Et videt ꝙ ſic: qz fm auicē. t fm cōmen. in. 8. metb. Intelligētia ē ſua q̄ditas: t tñ actus q̄ cōpetūt itelligētie: nō cōpetūr nature ei⁹: qꝫ iō ē: qz natura itelligētie nō ē eē actuale ipſius. t iō cū nō competat ei eē: nō cōpetat ei agere: ſz ſolū poterit eē rō agēdi. Preterea: fm phm. 7. metb. q̄ditates ſbarū nō bñt aliq̄d ꝙ additam̄ta. q̄ cq̄d ꝙ ponit in diffinitōe ipaꝝ ptinet ad naturā: ꝫ ptes diffinitōis p ſe in pmo mō p̄dicanť de diffinito: igit ipa natura rei p̄dicabit de re: t tñ actiones q̄ cōpetūt rei: nō attribuunť nature. Preterea: diſtingnit auicē. formā ptis t formā totī⁹: ꝫ forma ſiue natura totī⁹ dz bñanitas: ꝫ totū pōt p̄dicari de toto: ꝙ humanitas p̄dicabit de boie: t tamen actiones cōpetētes homini nō attribuunť bñanitati. Preterea. in. 7. metb. ſcribit. ꝙ i bis q̄ ſūt p ſe: idē ē ſuppoſitū t ſua quidditas. Sz idē p̄dicaī ō ſe ipſo. ꝙ humanitas p̄dicabitur de boie: cum bō ſit q̄d ꝙ ſc. qz ſba. ꝙ ꝛc. In cōtrariū ē: qz ſoluz i dinis: vt bituz ē nā i abſtractione p̄dicaī de ſuppoſito. t tñ oīs actus abſolut⁹ cōpetēs ſuppoſito: cōpetit t nature: ſi igit nō eſt dare alicui tali p̄dicatione: t ibi bz veritatē qꝫ dictuz ē: ſimplicit̄ ꝓpoſitio ꝓcedi dz. Preterea ſi aliq̄s act⁹ abſolut⁹ cōpeteret ſuppoſito. q̄ nō cōpeteret nature: tunc ſuppoſituz realit̄ diſtingueret a nā. ꝫ i tali⁹ nā i abſtractione nō p̄dicatur de ſuppoſito. ꝙ ꝛc. Rño dicēdū ꝙ i oi ſuppoſito i quo reperit aliq̄d accidēs: oz ꝙ ibi ſit diuerſitas nāruz: cuz nā accidētis ſit alia a nā ſbe. t ouertit ꝙ vbicūq; reperit diuerſitas nārū: repit ibi aliq̄d ꝙ accidēs. qz p vnā naturā aliq̄d bz eē ſimplicit. cū p idez aliq̄d bēat eē cōſlet nā tertia: vt ex nā aie t corporis ꝓflat bñanitas ſiue nō: vt ex natura t corporis exiſtit aggregatū abſq; ꝓflatione nature tertie. i oib⁹ aūt talib⁹ rōe diuerſitat̄ naturaꝝ repit aliq̄d ꝙ accidens: ꝫ aliē t aliť: qz quātū ad pmū moduz repit ꝙ accidēs: eo ꝙ ex tali ꝓflatione ſequunť aliq̄ q̄ vergūt i naturā accidētis vt eē: t ꝓditiones materie. Quātū ad ſecūdū dēs: t bo itelligēdū ē vbi diuerſitas naturaꝝ cōpoz facit i ſuppoſito. ꝓpť hypoſtaſiz verbi q̄. ꝓpzie nō ē cōpoſita aſſerat dam. 3. li. c. 32. tñ t i ipo xpo nō ſalſifica regula. ſ. ꝙ qñ natura videt i abſtractōe ō ſuppoſito nūllus act⁹ abſolut⁹ cōpetat ſuppoſito aliq̄d cōpetit nature ſi bñ aduertim⁹ quātū ad attributionē actionū. loquendo mō q̄ dixim⁹: qz ibi vna natura p̄dicaī i abſtractione vt deitas. alia nō: vt bumanitas. Rurſū deitas dabat illi ſuppoſito eē ſimpli. cit. bñanitas āt nec dabat eē ſimplr: nec realē cōpoſitiōz faciebat i illa. t iō act⁹ abſoluti q̄ cōpetunt rōe deitat̄. deitati attribuunť: ꝫ q̄ cōpetūt ei rōe bñanitat̄ humanitati non attribuunť. vñ nō dr dam. 3. li. c. 4. Vlſo igit quō ad diuerſitatē nāturaꝝ ſeq̄tur aliq̄d ꝙ accidens t ecōuerſo: pz ſolo. q. qz vt ſup dictū ſunt. In bis q̄ ſūt ꝙ accidēs natura nō p̄dicaī ō ſuppoſito i abſtractione. cū igit repiaī ꝙ accūs: vbi repit pluralitas naturaꝝ. cōpoz faciens: nō repiet ꝙ natura p̄dicet i abſtractione: niſi i ſuppoſito vbi repit vna natura: niſi ſolū i xpo vbi ēt nō falſificaī regula. Si igit aliq̄s actus cōpeteret ſuppoſito abſolutus q̄ nō cōpeteret nē oporteret ꝙ aliq̄ alia natura eſſet ſuppoſito: rōe cui⁹ ille act⁹ cōpetēt ſuppoſito: put diſtiguit ab illa natura: verbi gra. ſi muſica p̄dicaret de edificatore in abſtractione: edificare nō competeret muſice. qz in edificatore intelligitur ars edificandi. ratione cuius edificare competit edificatori: t quia ipſa ars edificandi eſt alia natura a natura muſice: accipiendo naturā large put ſe extendit ad oē q̄d. ſequitur: qz ꝓpter iſtā naturā diſtinguit edificator a muſica q̄ edificare nō cōpeteret muſice. Sic ē ex pte ista: qz ſi ſape vl aliq̄s alⁱ act⁹ abſolut⁹ cōpetēt ſuppoſito dino t nō cōpeteret eēntie oportēt ꝙ ſapia eēt alia ab eēntia: t ita ñ poſſum⁹ ibi ponē aliquē actū abſolutū cōpetere ſuppoſito q̄ nō cōpetat eēntie: niſi i dinis ſit diuerſitas naturaꝝ t aliq̄d ꝙ accidēs: t ſi ſit nā nō p̄dicaret i abſtractōe. cui⁹ oppoſitū ſuꝑ pbani m⁹. Dicam⁹ igit ꝙ oia ſūt ibi mō ſimplici. iō aug. 15. de tri. c. 14. ait q̄ aūt ē ſcia vel ē ipa ſapia: q̄ aūt ē ſapia: ipa ē eēntia ſiue ſba: qz i illi⁹ nature ſimplicitatez mirabili. nō eſt aliud ſapere q̄ eſſe: ꝫ ꝙ ē ſapere boc ē t eē: t ita rōne ſumme ſimplicitat̄ t vnitat̄ nature: oīs act⁹ abſolut⁹ cōpetens ſuppoſito cōpetit t nature. t qz ſolū i deo boc bz veritatē ꝙ nā p̄dicaī i abſtractione de ſuppoſito. vīr poſſim⁹ concedere ꝓpōnē illā marie: cui rō p̄dicati ſplicet in ſbo: t ita pz ꝙ dicere nāz i abſtractiōe p̄dicari de ſuppoſito t cōpetere aliquē actū ſuppoſito p ſe loquēdo q̄ non cōpetit nature: ē dicere oppoſituz i adiecto: nō igit dicta, ꝓpō ſolū ē vera: ꝫ eſt p ſe vt patuit p iā dicta.

Ad pmū ergo dicēdū: ꝙ nā angeli nō ꝓprie p̄dicaī in abſtractiōe de ſuppoſito: ꝫ p reſpectū quēdā: vt patuit. Ad ſecūdū dicēdū: ꝙ ſz ptes diffinitiōis que dicūt nāz rei p̄dicent p ſe de ſuppoſito. non tñ p̄dicanť i abſtractiōe: qz modus dicēdi p ſe nō opponitur mō p̄dicādi i cōcretione: ſed mō p̄dicādi p accidēs. Ad tertiū dicēdū: ꝙ forma q̄ dicit totū: vt humanitas accepta i abſtractiōe bz rōnē ptis reſpectu ſuppoſiti: qz nō icludit eē: ſz habeat rōnē totius reſpectu ptiū nē: t iō non p̄dicaī i abſtractiōe: vt dicebaī. Ad q̄rtū dz: ꝙ ſi ſuppoſitū dz eſſe idem cū ſua q̄ditate dz eē p ſe: nō ſolū ꝙ nō ſit i alio: ꝫ ꝙ in eo nō ſit aliq̄d p accidēs: quē itellectū innuit phs in codē. 7. metb. t boc nō ē i ſubſtātijs creat̄: in quib⁹ repit aliq̄d p accidēs: vt ſaltem eſſe.

Oſtea querit: vtꝝ eēntia poſſit eē gñatio nis termin⁹. t videt ꝙ nō: qz termin⁹ in gñatiōe diſtiguit a gñante. Sz eēntia nō diſtiguit a pre. ꝙ ꝛc. Preterea: termini gñatiōis aſſignātur eē t nō eē: t nō eē ē pm⁹ termin⁹: vt pōt patere ex pho. 5. phi. ꝫ in dinis nō pōt eē iſte termin⁹ gñatiōis q̄ ē nō eē: ꝫ ille ē pm⁹ terminus. Sz vbi nō ē dare pmū terminū: nō eſt dare aliquē terminū. ꝙ ꝛc. Preterea: termin⁹ gñatōis ſaltē gñatur p accidēs. dina eſſentia nec gñatur p ſe: nec p accidēs. ꝙ ꝛc. Preterea: vbi ē dare terminū: ibi ē dare ideterminatū. qz termini t pfectiones ſūt eoꝝ q̄ de ſe ipſecta t ideterminata ſūt. Sz i dinis nihil ē tale. ꝙ ꝛc. In ꝛriū ē: qz ſicut bz alteratio ad q̄litatē: ſic ſe bz gñatio ad ſbaz. ꝫ ſp termin⁹ alteratiōis ē q̄litas: ꝙ t gñatiōis ſba. ſi igitur i dinis ē generatio ad ſbaz terminabitur: ꝫ in dinis ſba nō ē niſi eſſentia. vt dicitur. 7. de tri. c. 5. ꝙ ꝛc. Preterea: i dinis nō ſunt niſi duo p̄dicamēta ſba: t relatio

Queſtio 5

sed ad relationē ꝙ se non terminat generatio: q2 nihil ꝙ se mouet ad filiationē: sed ad albedinē in qua fundat filitudo: ergo gñatio in diuinis ad sba3 terminabit: cū nō possit terminari ad relationē. ꝓz terea: qō ꝙ generationē cōicat: ē termin⁹ gñatiōis ē essentia ē bmōi: ꝫ ꝛc. Rño: dicēdū: q̄ q̄dā sic distinguit ꝙ sicut diuersimode possum⁹ loq̄ de gñationis ꝑncipio: sic etiā diuersimode ē loquēdū de termino: q2 aliqñ gñatiōis ꝑncipiū dr̄ p2: ꝛ tūc gñationis termin⁹ dicet filiū: ꝛ sic termin⁹ gñatiōis ē distinct⁹ a gñante. Aliqñ dr̄ ꝑuatio: ꝛ tūc gñatiōis termin⁹ dicet forma: ꝛ ꝫ istū modū q̄cq̄d ꝙ generationē accipit dr̄ gñatiōis termin⁹: ꝛ q2 essentia ꝙ gñationē cōicat: essentia dicet gñatiōis termin⁹. Sz iste modus nō videt bon⁹: q2 ꝛ3 in diuinis possim⁹ saluare gñatiōis ꝑncipiū ꝛ terminū quātū ad patrē ꝛ filiū: nō tn ibi possum⁹ saluare ꝑn^m ꝛ terminū: quātū ad ꝑuationē ꝛ formā: q2 tales termini accipiunt in gñatiōe: vt patebit: ꝫ ꝙ bz rōnē mot⁹. nā dato ꝙ nā dīna sit aliquo mō gñatiōis termin⁹: nō dicetur bmōi ꝫ ꝙ termin⁹ sumit ꝙ cōparationē ad ꝑuationē ꝑut ꝑuatio bz rōnē ꝑncipij. Ideo notādū ꝙ si bñ nolum⁹ videre: quō ibi accipit ꝑn^m ꝛ t̄min⁹: oz nos vidē quō accipiunt termini i gñatiōe sensibiliū: vt ꝙ hoc ascēdam⁹ i dei inuisibilia. Et iō notādum ꝙ i gñatiōe sensibiliū triplicit accipiunt termini ꝫ ꝙ triplicit gñatio ꝟsiderari pōt. Uno mō: vt ē mutatio. Alio vt sonat i actiōe. Tertio vt ē via q̄dā siue assilatio i nā geniti ad gignētē. ꝓzimo mō termini gñatiōis sūt nō eē ꝛ eē. Mā ꝫ ꝙ scribit i. 5. phisi. In hoc ꝟuenit mot⁹ cū gñatiōe: q2 vter q̄ assignant duo termini: ꝫ aliꝫ ꝛ aliꝫ: q2 motui assignant ꝟtia: q2 ē q̄dā ꝓcessus a sbo i sbz: vt ab albo i nigrū: a magno i parnū: ꝫ gñatiōis vt ē mutatio: termini sunt ꝟ dictoꝛia: q2 ē a nō sbo i sbz: ꝛ ꝫ ista viā pz ꝙ gñationis: vt ē mutatio: assignant termini nō eē ꝛ eē: q̄ ꝟdictoꝛic oppouunt. oia ā tilla patere pñt ex. 5. phisi. Si aūt ꝟsideram⁹ gñatiōz: vt dicit actionē quādā: sic termini ei⁹ sūt gignēs ꝛ genitum: ē eni ꝓpriū actiōis ꝙ sit media inꝫ agēs ꝛ patiēs: vt dr̄. 5. metha. c. de habitu: ꝛ q2 gñatio ista mō ē media inter gignētē ꝛ genitū. gignēs ꝛ genitū erūt termini ipius. Si aūt ꝟsideram⁹ gñationem vt est via q̄dā: sic termini ei⁹ sūt forma gignētis ꝛ geniti forma. Mā ꝫ istū modū gñatio ē q̄dā assilatio geniti ad gignētē i nā: ꝓpter qō in. 2. phisi. dr̄ ꝙ gñatio ē via in naturā: ꝛ sic accepte gñationis ꝑncipiū erit forma siue nā gignētis: cuius virtute fit gñatio. Et iste modus tāgit. 2. phisi. vbi dr̄ ꝙ nā est illud ex qua gñat sile. vñ nā lectuli nō ē lectulus: q2 si plantetur lectulus nō nasceꝫ lectulus: ꝫ ē lignū: q2 si accipiat potētiā putrescens lignū gñat. finis aūt gñatiōis ē forma geniti q̄ ꝙ generationē cōicat. Et iste etiā modus tāgit ibidē: vbi dat dr̄ia inꝫ naturā ꝛ artē: q2 actio artis vt meditatio: si incipit ab arte nō terminat inꝫ in artē ꝫ i sanitatē: ꝫ generatio que est opus nature incipit a nā gignētis: ꝛ terminatur in nāz geniti. Ex his visis apparere pōt quō ꝛz sumi generatiōis termin⁹ i diuinis. Nō enim possum⁹ ibi sumere terminos: vt generatio mutationē dicit: ꝛ iō accipe ibi terminos ꝫ ꝓuationē ꝛ formā: vel ꝙ non sbm ꝛ sbm: siue ꝙ nō eē ꝛ eē: nō ē modus cōpetēs: ꝫ vt generatio sonat in actionē ibi terminos accipe possumus: ꝛ tūc termini erūt gignēs ꝛ genitū: q2 ꝟm modū itelligēdi. sic generatio ē media inꝫ, pducētē ꝛ pductū. ꝓzout aūt ē assilatio i nā geniti ad gignētez. sic etiaz ibi terminos aliquo mō accipe possum⁹: q2 nā diuina ꝑut ē in ꝑre virtute cui⁹ fit generatio erit vn⁹ generatiōis termin⁹: q2 erit generatiōis ꝑncipiū. Et eadē nā, put ē in filio: ꝛ per generationē cōicatur erit t̄min⁹ ali⁹ differēs ꝟm modū se hñdi: ꝛ ita pz quō vno mō generatiōis termini assignātur gñans ꝛ genit⁹. Alio mō nā, put ē i gignente ꝛ genito eadē realit differēs ꝟm modū se hñdi. hos duos modos tāgit hylari⁹. 5. de tri. dicēs. Nō enim aliud q̄ de⁹ subsistit q̄ nō aliūde q̄ de deo subsistit: ꝛ hoc ꝑut assignant termini de⁹ generās ꝛ genit⁹: ꝛ idē in eodē: natiuitas dei nō pōt eā nāz ex q̄ ꝑfecta est nō tenere: ꝑut gñationis termini assignātur nā: ꝑut ē i gignēte: ꝛ ꝑut ē i genito. Si aūt q̄rat qñ veri⁹ sumunt gñatiōis termini: vel, put accipiunt ꝙ cōparationē gignēti ad genitū: vel ꝙ cōpationē ad naturā i vtroq̄ manētē. Possum⁹ dicere ꝙ se hñt sicut excedētia ꝛ excessa: q2 si ꝟsideram⁹ acceptionē terminoꝝ quātū ad distinctionē inꝫ eos: sic magis ē, ꝓpꝛie acceptio inꝫ gignētē ꝛ genitū q̄ realit distinguet. Sz si quātū ad ea q̄ sūt, ꝓpꝛia gñatiōis. q2 magis, ꝓpꝛie accipit generatio: vt ē op⁹ nature: ꝛ via ināz: q̄ alit: sic magis, ꝓpꝛie accipiunt termini per cōpationē ad nāz: pz igit quō accipit termin⁹ generatiōis i diuinis: ꝛ quō nō. Ad ꝑmū dicēdū: ꝙ termin⁹ gñatiōis distinguit realit a gñante, put t̄min⁹ gñatiōis ē filiꝫ: ꝛ, put ē nā ꝫ rōnē. Ad secūdū dicēdū: q̄ ille modus assignatōis terminoꝝ ñ cōpetit diuinis: vt patuit. Ad tertiū dicēdū: ꝙ t̄min⁹ gñationis gñant ꝙ accidēs: vbi nā nō ē suū eē: ꝫ bo nō ē i diuinis. Ad q̄rtū dr̄: ꝙ illud veritatē bz vbi t̄min⁹ ꝛ id cui⁹ ē t̄min⁹ distinguuntur realit. Sz gñatio filiū a filio siue a nā filij distinguūtur ꝟm rōnē. Ad ꝑmū ꝛ ꝛdū dicēdū: ꝙ sba i diuinis nō solū dr̄ essentia: ꝫ ēt hypostasis. vno mō accipiendo sbaz. ꝛ iō generatio aliquo modo terminatur ad essentiā. ꝛ aliquo modo ad hypostasim: modo quo patuit. Ad secūdū dicendū similiter. Tertiū cōcedēdū ē: q2 aliquo mō cōcludit veritatē: vt pōt patere ꝙ dicta.

Einde quer̄itur quid ē illud de quo ē filius. Et circa hoc quer̄untur duo. ꝓzimo: vtrum filius sit de substātia patris. Secūdo vtrū sit ex nihilo.

Q ꝑmū sic, ꝓcedit: videt ꝙ filius nō sit de sba patris: q2 de videt denotare materialitatez. Sed filius nō ē de aliqua materia: ergo ꝛc. ꝓz terea: si filꝰ ē de sba pris. boc vel ē nāliter vel artificialiter. Māliter nō: q2 ddia ē inꝫ illud ex q̄ sunt nālia: ꝛ illud ex quo sunt artificialia q2 illō ex quo sunt nālia nō est tota nā rei. q2 tūc forma nō haberet rōnē nature q̄ ꝟm pbz. secūdo phi. magis. ē nā q̄ materia: si igit filꝰ eēt de sba pris nāliter. tūc sba patris nō eēt tota nā filij: qđ falsū ē. Nec artificialiter: q2 illō ex quo sūt artificialia nō ꝑdicat de re artificiali. vñ dr̄. 7. metha. ꝙ statua non est lignū: ꝛz lignea ꝫ filꝰ ē sba pris: ꝫ ꝛc. ꝓzterea: sicut se bz nā pris celestis ad suū filiū. sic se videt bre nā pris carnalis ad suū filiū: ꝫ non dicim⁹ ꝙ so2. sit de humanitate pris sui: q̄ humanitas ē nā pris siue sba ipi⁹: ḡ a filiō dicet ꝙ filꝰ sit de sba pris. ꝓzet ea: si filꝰ ē de sba pris. boc nō ē nisi rōne ꝟsbalitatis: q2 tota sba pris est i filio. pari rōne pr̄ erit de sba filij: q2 tota sba filij ē in pre. In cōtrariū ē aug. de fide ad petrū q̄ dicit filiū eē genitū de nā pris. ꝛ 15. de tri. c. 13. q̄ dicit filiū eē de sba pris. Rño: dicēdū ꝙ filiū esse de sba pris triplicit venari possum⁹: ꝑ rōne ipius ꝑducētis. Secūdo rōne ꝑducti. Tertio rōne modi ꝑducēdi. Mā oē qđ nascit ꝓcedit a q̄dā i q̄ddaz ꝟm q̄ aptū natū ē. vt dr̄ secūdo phi. ita filꝰ ꝓcedit a patre vt ꝓsona sbsistēs. ꝛ ꝟm modum nature. ꝓzout aūt ꝓcedit a pre. siue de patre gignit: cū pater ipse sim plex sit. ꝛ nihil sit i eo. qđ nō sit sba eius: oz filiū esse

genitū de ſba patris. Iſtā rationē tāgit aug. ix. de tri. c. 19. d. q2 pat exiſtit natura ineffabilit ſimplici que nihil ē aliud q̄ ei⁹ ſba: filiꝰ nō niſi de ſba eius eſt genitus. Secūda via ē: ꝓſiderādo ipam ꝓſonā filij: nā filius plus dicit q̄ genitus: q2 ad hoc q̄ aliquid gignat ab aliquo ſufficit q̄ ꝓcedat ab ipo naturali ter ſm aliquē modū ſilitudinis: t ſm iſtū modū dicemus colorē generare ſui ſimilitudinem in aere: ſi ue in oculo: cū ſimilitudo colorꝭ in aere nō ē filia colorꝭ: q2 ad hoc q̄ aliquis ſit filius oportet bz vnitatē in natura t in ſba cū patre. t ideo dicit cōmēta tor in .7. metb. q̄ pater t filius ſunt vnuz in forma: q2 igit de rōne filiatiōis ē vnitas in forma ſbali: ſi ue in natura cū patre: cōſiderādo ꝓſonā filij: q2 filius: oportet ipm ponere eiuſdē ſbe cū patre. iſtā rationē tāgit aug. ſecundo libro. Cōtra maximinū t habet in littera dicēs. nullo mō dei verū filiū cogitatis: ſi eū natum eſſe de ſba patris negat. Tertia via ē ex mō ꝓcedēdi: ꝓcedit eni a patre q̄ modū nature: nō nature cuiuslibet: ſed nature intellectualis: vt verbū. ſ. a dicēte. ex hoc autez: duo modi haberi poſſunt. Mā ex eo q̄ ꝓcedit a patre q̄ modū nature oportet q̄ ei patris natura cōmūnicet: t ita de natura patris que ſba patris ē generabil. Iſtā viaz tāgit dam. ꝑmo libro. c. 8. qui dicit generationem eē opus nature: que generatio filiū de ſba patris ꝓducit. Alius modus ē: q2 filius ꝓcedit q̄ modū nature: nō cuiuslibet: ſed intellectualis. t ideo gignit de ſcia patris: ſicut verbū intellectuale de ſcia dicētis: ſed ſcia patris ē ſba patris: oportet filium de ſubſtantia patris eſſe ꝓductuz. Et iſtam rationem diffuſe ponit aug. ix. de tri. c. 12. patet igitur filium eē de ſba patris: tū q2 filius: tū q2 ē a patre ſimpli ci: tum q2 ꝓcedit q̄ modum nature: tum q2 bz eē: vt verbū: t q̄ modū intellectus ē genitus. Ad ꝑmū dicēdū: q̄ de aliq̄ denotat originē: aliq̄ materia litatē: aliq̄ cōſbalitatē: hic aūt denotat originem q̄ modū conſbalitatis: nō q̄ modū mālitatis. Ad ſecundū dicēdū: q̄ ē nālit: t q̄ arguit q̄ id ex q̄ ſunt nālia nō dicit totā naturā rei: veritatē bz de rebus cōpoſitis: t de bis que generant a rebus cōpoſitis. Ad tertiū dicēdū: q̄ nō eſt ſile de patre carnali: t celeſti: q2 filius carnalis nō gignit de tota ſba patris: t ideo nō ꝓprie dicit gigni de humanitate patris: ſed filius celeſtis ſic. Ad q̄rtū dicēdum: q̄ tota ſba patris ſit in filio: t tota filij ſit in patre: tñ pater bz eā nō a filio: filius habet eaz a patre. t iō filius dicit eſſe de ſba patris: nō ecōtra: t ſm iſtuz modū loquit anſhelmus monologyon. ix. c. dicens valde tñ magis: congruit filium dici eſſentiam patris q̄ patrem filij.

Ad 7

Ecūdo querit: vtrum filius ſit ex nihilo. Et videt q̄ ſic: q2 illud q̄d nō eſt ex ꝓcia centi materia eſt ex nihilo: ſ filiꝰ nō ē ex nihilo tāq̄ ex ꝓiacēti mā: igit ꝛc. ꝓz terea: ſi filiꝰ nō ē ex nihilo: hoc non ē: niſi q2 ē de ſba ꝑris: vt ꝓbatū ē. Sz hoc nō ipedit: q2 ſm viā iſtā: ꝑ eēt de nihilo: cū nō ſit de ſuba alicui⁹. Sz q̄cq̄d ē de eo q̄d ē ex nihilo: dr eē de nihilo. Cū igit filiꝰ ſit de ꝑre: q̄ ē de nihilo: filiꝰ erit ex nihilo. ꝓterea q̄cq̄d nō bz eſſe niſi ex eo q̄d eſt ex alia videt bre eē dependens. Et q̄ ñs dr eſſe de nihilo: ſ filius eſt hmōi: q2 nihil bz: niſi natū: hoc eſt: q̄d naſcēdo accepit: ſ totū eſſe ſuum bz ex alio. Et ita eſt de nihilo.

In cōtrariū ē aug. de fide ad petrū cōtra maximinū de dei ſba nat⁹ ē filiꝰ: cum nō ſit ex nihilo: nec ex aliq̄ alia re. ꝓterea: q̄d ē ex nihilo ē creatura: filiꝰ nō ē creatura: ſ ꝛc. Rñ: dicēdū: q̄ bz q̄ diſtinguit anſhel. mono. 8. c. eſſe ex nihilo tribus modis pōt intelligi. Uno mō materialit ſiue ſbaliter: ita q̄ ipm nihil ſit materia vel ſba ipius: t ſic q̄d eſt ex nihilo: eſt nihil. Alio mō ordinalit: t ſic ſunt ex nihilo: q̄ fūt ꝑus nihil. Tertio accipit negatiue: vt dicat aliq̄d eē ex nihilo: q2 nō ē ex aliquo: nullo iſtorū modoꝝ ꝓprie loquēdo debem⁹ ꝓcedere filiū eē ex nihilo. Repugnat eni ꝑm⁹ modus gnationi filij: q2 filiꝰ ꝓcedit a patre: vt verbum a dicēte. Illud tñ verbū a verbo noſtro i duob⁹ differt. Primo: q2 verbū noſtrū nō ſemp gignit de ſcia: ſ aliq̄n de ignorantia vñ aug. ix. de tri. c. 15. Munq̄d verbū noſtrū de ſola ſcia naſcit. Nōne multa dicim⁹ q̄ neſcimus: ſ verbū dei ſemp gignitur de ſcia dei. Secūda dīa ē: q2 verbū noſtrū nō ſp ē verū: vt ibidē dicit aug. verbū aūt dei nō ſolū ē vez: ſ etiaz ē ipa veritas: t ideo lz aliquo mō poſſem⁹ ꝓcedere: aliq̄n verbuz noſtrū de nihilo eē: t etiā nihil eē. Mā cum ignorantia dicat ꝓuationem quandā: t ꝓuatio de ſe ſit nō ens: vt dr ꝓphiſi. q̄n verbū noſtrū de ignorātia gignit ſm q̄ ꝓuatio pōt dici nihil: de nihilo ē. Itē cū verbū noſtrū ē falſū aliquo mō pōt dici nihil: q2 falſuz de ſe ē nō ens: iuꝝ illud ꝓ poſte. falſū nō ſcit: q2 nō eſt. t iō verbū nr̄m cū falſū ē: t cū ꝺ ignorātia gignit ēt ſbalit ſm q̄ ꝓuatio ſbaz bz: q2 ꝓpe nō bz q̄ditatē: ſ anitatē: nihil ē t de nihilo ē. verbū aūt dīnū q̄n in bis differt a ꝟbo nro: q2 ſp ē vez: t ſp ꝺ ſcia ꝑis oriē ñ ē nihil: nec ex nihilo dici pōt: ꝟz q̄ ex nihilo accipit ꝑ mō. Nec ēt pōt dici ex nihilo ordinalit. Mā aliq̄d eē ſic ex nihilo duplr pōt itelligi. Uno mō imediate q̄n añq̄ eēt: nihil erat. t ſic oē creatū imediate a ꝺo ē ex nihilo: t ſic eſſe ex nihilo accipit ſimplr: q2 q̄n ſic ē ex nihilo ſimplr erat nihil añq̄ eēt. Alio modo q̄cq̄d aliq̄ mō bz eē poſt nō eē ꝓ viā gnatōis ex nihilo eē dr: t ſic oia gnabilia t corruptibilia fūt ex nihilo: lz imediate loquendo: nō ſint ex nihilo ſimplr: q2 anteq̄ eēt leo erat aliq̄d: vt embrio: ſunt tñ poſt nihil: ſiue poſt nō eē aliquo mō: iquātum ꝑus nō erat leo q̄n nūc fact⁹ ē leo: t iō dicim⁹ näz leonis in leone eē genitā ꝓ accñs: iquātū aliq̄ mō bz eē poſt nō eſſe: nullus iſtoꝝ modoꝝ cōpetit filio. Mā cum nō ſit q̄d creatū: nō ē ex nihilo ſm q̄ eē ex nihilo dicit ordinē ad nō ens ſimplr. Nec pōt cōcedi eē ex nihilo ſcdo mō vt dicat eē ex nihilo: q2 nā i eo accipit eē poſt ñ eē. Mā ſi nā ignis geniti ꝓ gnatiōz accipit eē poſt ñ eē. b⁹ ē: q2 nō ē cadez nā nūero i igne genito t gignēte. t iō q̄n bēbat eē i igne gignēte: nōdū bēbat eē in igne genito: t aliūd eē bz i vtroq̄. t iō icipit eē cum igne genito: ſ ſi illō idē eē: t illa eadē nā cēt i vtroq̄ tūc nō accipet eē ex eo q̄ eēt in genito: nec ꝓ gnationē accipet eē poſt ñ eē: t ita nec gnarek ꝓ ſe cū ñ differret ab hypoſtaſi: nec ꝓ accñs: cū ñ accipet eē: ex eo q̄ eēt i hypoſtaſi ignis: t tūc ſm q̄ iſto mō dr aliq̄d eē ex nihilo ordinalit: nā ignis nō eēt ex nihilo: t q2 ſic ē de nā filij dei: q2 ē eadē nā i ꝑre t filio t ideo eē: nā i filio nec gnat ꝓ ſe: nec ꝓ accñs. nec pōt dici eē ex nihilo ipe filiꝰ aliq̄ mō ſm q̄ ex. dicit ordinē. Itē tertio mō nō dr filiꝰ eē ex nihilo: cū ſit ex aliq̄: q2 eſt de ſba ꝑris. pat aūt q̄ nō, ꝓcedit: vel dīna eſſentia q̄ nec gignit nec ſpirat: pōt aliq̄ mō ꝓcedi eſſe ex nihilo: lz nō ſm vſitatū moduz loquēdi. i. ſm q̄ ꝓcedit anſhel. mono. 7. c. Ad ꝑmū dō: q̄ lz nō ſit ex aliq̄ tāq̄ ex mā ꝓiacenti: ē tñ ex aliq̄: q2 de ſba patris. Ad ſecūdū dō: q̄ q̄cq̄d eſt ex eo q̄d eſt ex nihilo: ē ex nihilo: ſi hic q̄d dico ex accipit ordinalit: q2 tūc eſt ſenſus q̄cq̄d eſt ex eo: q̄d bz eē poſt nō eē. ip̄z bz eē poſt nō eē: t vez eſt: ſ ſi accipit negatiue nō ē vez: q2 tūc ē ſenſus. q̄cq̄d ꝓcedit ex eo: q̄d ñ ꝓcedit ex aliq̄: nō, ꝓcedit ex aliq̄: t tūc nō ſolū falſa: ēs iplicat oppoſita. Mā ſi q2 pat ꝓcedit a nullo: t

filiꝰ ꝓcedit a pr̃e. vellemꝰ argūere. ꝙ filiꝰ ꝓcedit a nullo: nihil eēt aliud: quā dicere ꝓcedēs nō ꝓcedit: filius ꝙ qui ꝓcedit ex pr̃e: ꝓcedit ex aliquo tñ pr̃ ꝓcedit a nullo imo si recte loq̃ volumꝰ. oē qđ ꝓcedit ex aliq̃ ꝓcedit ex eo: qđ ꝓcedit a nullo: siue qđ ex nihilo. cū nō sit abire i ꝓcessionibꝰ i infinituz: ⁊ qz pr̃ ē ex nihilo negatiue: nō valet rō. Ad tertiū. dđ ꝙ si eē qđ bz genitū eēt aliud ab eē gignēt. tūc eē geniti eēt dependēs: ꝙ si illud idē eē: qđ bz gignēs cōicat̃ genito tūc genitū nō bz eē dependens: nisi ꝑm ꝙ gignēs bz: cū idē sit eē gignēntis ⁊ geniti. vñ ansbel. monologyon. 44. neq̃ ꝙ. n. repugnat vt filius ꝑ se sb̄sistat ⁊ de pr̃e habeat eē. ⁊ sequit̃. alioquin nō erit idez esse ꝓris ⁊ filij. nec erit par pr̃is filius. ⁊ iō sicut eē pr̃is nō est dependens: sic nec ⁊ filij.

Questio 3

Uper litterā querit̃ ꝓmo supꝭ illō: ꝙ si eēntia poneret̃ ꝑ relatiuo nō idicaret eēntiā. Cōtra: deꝰ ponit̃ ꝑ relatiuo. ⁊ tñ idicat essentiā: qz ē nomen eēntiale. dđ qđ alit̃ ponunt̃ ꝑ relatiuo ꝺcreta: ⁊ alit̃ abstracta: qz ꝺcreta pñt. poni ꝑ relatiuo i quātū relatiuū iplicant. ⁊ qz i ꝺcreto eēntialia iplicare pñt relatiuū: iō eēntialia i ꝺcreto ꝑ relatiuo poni pñt: abstracta aut̄ non pñt ibi stare ꝑ relatiuo quātū ad implicationē. ꝙ si stabūt hoc erit quātū ad significationē. ꝙ qđ significat relationē: nō idicat eēntiā: iō i abstractis tenet auctoritas magistri: cuiusmodi ē eēntia. Ite supꝭ illđ. deꝰ pr̃ genuit filiū ad se idicādū. Cōtra: Indicatio nō ē tñ bonū sicut ē filiꝰ. ꝙ adminꝰ bonū nō ꝺdinat̃ maiꝰ bonū. ꝙ ꝛc. Dicēdū ꝙ idicatio nō ponit̃ ibi vt finis. ꝙ solū ꝺsecutiue. Ite supꝭ illud. filiꝰ est ꝺsiliū de ꝺsilio. Cōtra. daiñ. secūdo li. c. xx. ignorā tie ē ꝺsiliari. deꝰ nō ē ignorans: ꝙ ꝛc. Dicendū ꝙ cōsiliū pōt dicere dubitationē: ⁊ sic nō ē in deo: ⁊ sic negat ipm eē i deo. daiñ. i loco pꝰassignato. Alio mō cōsiliū potest dicere habundantiam cognitionis: ⁊ sic ponit ipm in deo. aug. ix. de tri. vel in deo est consiliuz actiue: quia consulit nobis. non passiue: quia non consulit nos.

Xpositio lr̃e. (Nihil bz filius nisi natū.) i. nisi qđ nasc̃edo accepit. (admiratio bonoz is geniti.) i. mirabilis bonoz quē conspicim⁹ in filio. (In bonoze gñantis) i. ad honorē patris referꝝ. (Natiuitas dei.) i. filius dei: ꝙ natiuitatē bñs eē. (nō pōt. e. ex. qua. ꝑ. ē nō re. naturā.) i. necessario ē eiusdē nature: cuz patre a quo ꝓcessit. (Nos inquit vnigenitū.) hic specialit̃ hylarius tradit vnitatē filij cū patre: ⁊ innariabilitatē nature in assumptiōe carnis. dicēs. (Unigenituz. d. in f. d. ma. in natura dei ma. pfi.) qz est eiusdē nature cū patre. (nec vnitatem forme seruilis in naturñ. d. vnitatis refun.) i. incarnatio nō fuit ꝙ cōuersionē nature. xx. (nec rur s. coz. in si. pa. i fi. ꝑdi.) i. pat̄ non ē in filio localit̃. (sed ex eo eiusdē generis naturā ge. nālit̃ in se gig. ba. naturā.) hic est pat̄ ē in filio cōsbalit̃. Et si nō coꝛpalit̃ cōstruat̃ sic littera: nos dicimus. (naturā genitā eē ex eo eiusdē ge.) i. eē ex patre q̃ ē eiusdē generis. i. eiusdē nature cū ipo: ⁊ dicem⁹. (hāc naturā genitā esse naturaliter in se gignēte ba. naturā) i. habuisse in se patrē a quo naturalit̃ gignit̃. (Que) s. natura genita siue filius. (in forma nature se gig. ma.) i. retinens eandē naturā cū patre. (formā nature coz. ⁊ in fieri ac.) i. incarnatus ē. (nō eni defecerat dei natura) i. filius nō admittēdo naturam quem habebat. (Sed in se būi. f. na. ma. Sic dei natura su.) i. natura diuina manēs in se, ꝓpter temporalē natiuitatē filij dei vnita ē humilitati terrene siue nature nostre. (generis sui po. ita bi. al. būi ex.) quasi. d. ꝙ exercebat opera deitatis in natura humilitatis. (cū ex inascibili de na. vni.) i. vnigenitus dei filiꝰ per natiuitatē suā ex deo innascibili siue ex patre. (in naturā vnigenitā subsistat) i. per generationē subsistēs subsistit in naturā dei patris que dr̃ vnigenita: qz ē per vnicā generationē cōicata. (Eandē naturā) hic hylarius tria intēdit distinctionem patris ⁊ filij in persona: vnitatē in nā: ⁊ inseparabilitatē inquātū per se sibi insunt: dicit ergo. (eandē naturā bz ge. ꝙ il. ꝙ genuit) quātum ad vnitatem in nā. (ita tñ vt na. nō sit il. q̃ ge.) i. ita ꝙ pat̄ nō ꝺicit̃ natus. (nā quō) supple pat̄. (erit ip.) i. erit filius: cū genitus sit. s. filius. (Sed in bis ip.) i. in oibus essentialibus vt in sapientia bonitate ⁊ bmōi: subsistit ille qui genitus est. i. subsistat filius. (In q̃bus t. est ip. q̃ ge.) i. in quibus subsistit pat̄. q. d. ꝙ in essentialibꝰ nō distinguit̃ pat̄ a filio. (quia nō est aliūde qui genitus est. (⁊ ideo nō re. ad aliud) hoc est: qz filius nō ē nisi ex patre ꝑm ꝙ eē accipit: ad solū patrē referꝝ: qz si referꝝ ad spm̃. s. hoc nō ē iquātū accipit eē: sed inquātū vat. (genitū) supp̄. (subsi. ex. m. gignente) supp̄. Nō. s. gignens. (i vno.) ē supp̄. filio. (ac. sic in ge. fi. naturā sui: vt ita de se. in demu. d. indegi. d.) q. d. deus pater imutabilis gignens deū filiū imutabilē sequit̃ naturā suam: qz sicut cōicat naturā suā filio, ꝓpter qđ natura eius ē filio: sic ipe sequit̃ naturā suā exñs in filio: qz natura eius est in filio. nā ꝓsone sibi insunt, ꝓpter vnitatē eēntie: ⁊ boc est qđ subdit̃. (nec naturā suā deserit ex. indemutabili. d. p. na.) q. d. ꝙ ꝑfecta natiuitas filij dei nō deserit naturā quā bz ab indemutabili deo. i. eiusdē nature cū patre: vel alit̃ pater nō deserit naturā suā: qz ex quo natura patris ē i filio: pr̃ ē i filio: cū suā naturā nō deserat. (Subsistentes igit̃ i. e. d. n. intelligi) i. intelligamus: ꝙ nā dei pr̃is existat in filio. (Cū deꝰ i. d. sit) i. cuz pat̄ sit in filio: vel ecōuerso. (nec ꝓeter. e. q̃ ē. d. q. ꝙ. a. d. sit) i. gignēs ⁊ genit⁹ sunt vnus deus: ⁊ subdit̃ cā. (qz ipse d. ⁊ in. e. d.) q. d. pr̃ ⁊ filius sunt vnꝰ deus ꝓpt̄ vnitatē nature. (Nature ꝙ. d. p. n. in. d. f. esse. do. est i eo. d. intell' esse qui deus est.) vult ostendere cōuersam, ꝓpōnis habite: qz sicut dicebat̃ patrē esse in filio: qz natura patris est in filio: ita qz deus pater intelligit̃ esse in filio qui est deus veritas nature pr̃is docet̃ esse in deo filio. (ē vnꝰ) supꝭ pr̃. (in vno.) s. filio. (⁊ vnus) s. filius. (ab vno) s. patre.

Retorea ꝛc.) Hic magister mouet q̃stiones de generatiōis mō: ⁊ tria facit. Primo mouet questionem: ⁊ determinat eā ad alterā ptē. Secūdo obiicit ꝺ determinata. Tertio dat intelligētiā dictoꝝ: secūda ibi. (sed ꝺ.) tertia ibi (ꝑdicta.) Circa ꝓmū q̃ttuoz facit. qz ꝓmo mouet. q. vtr̃ pr̃ genuerit filiū volūtate vel necessitate. Secūdo solvit negādo vtrāq; ptē p aug. qz nō volūtate cū volūtas sapientiā nō p̄cedat q̃ appꝛoꝛiat filio nec necessitate: qz i deo nō ē necessitas. Tertio ꝺfirmat dictum suū ꝓr̃sionē cuiusdā catholici factā cuidā heretico: q cū q̃siuisset: vtr̃ pat̄ genuisset filium volūtate vel necessitate rñdit q̃rēdo: vtr̃ pat̄ sit deꝰ volūtate vel necessitate: vt si diceret volūtate: cōcluderet patrē nō ē deum natura. Si necessitate: tūc pater miser eēt. Quarto ꝺcludit intētum: ꝙ sicut deꝰ nō ē deꝰ nec volūtate nec necessitate: ita nō genuit filius volūtate nec necessitate: sc̃da ibi. (de hoc ꝺsiꝺ.) tertia ibi. (dicam⁹ ꝙ) q̃rta ibi. (ex ꝑdict̃.) Tūc sequit̃ illa ps. (Sed cōtra.) in qua obiicit ꝺ determinata: ⁊ duo facit: qz ꝓmo obiicit: dicens: ꝙ nā ⁊ volūtas dicunt i deo eādē rē. igit̃ si ꝺcedim⁹ deū genu

Dist. 6

isse filiũ nã debem⁹ ꝓcedere ꝙ genuit eũ voluntate. scdo ibi. (h ãt.) solut istãtiã. d. ꝙ si nã & voluntas sunt idẽ i deo: dicunt tñ diuersas habitudines, ppẽ qõ aliq̃ ꝓcedim⁹ de nã q̃ non ꝓcedim⁹ de voluntate.

Tunc seq̃tur illa pars. (ꝓdicta.) i q̃ dat itelligẽtiã dictoꝝ: & tria facit: q2 ꝑ repetit verba ꝓtacta. vtz de⁹ voluntate aut necessitate genuerit filiũ. secundo ibi. (ex tali.) dat itelligẽtiã. q. ꝑ distictionẽ dicẽdo ꝙ volũtate accedẽte vel ꝓcedẽte nõ genuit cõcomitãte genuit. tertia ibi. (dicam⁹.) ꝓcludit veritatẽ. q. mãifestã i quo terminat̃ sñia distinctõis.

Qõ 1

¶ ꝓnti distinctiõe mgr̃ duo venat̃: vtz ꝑ genuerit filiuꝝ voluntate vel necessitate: & iõ õ bis duob⁹ q̃rem⁹. Circa ꝓmũ q̃rem⁹ duo: q2 act⁹ nãl videt̃ eẽ necessarii & sit determinata ad vnum. iõ ꝑ q̃ renuus vtz ꝑ genuerit filium nã. scdo vtz necessitate.

¶ ꝓmuꝝ sic ꝓcedit̃: videt̃ ꝙ ꝑ nõ genuerit filium nã: q2 ꝓm aug. 7. de tri. c. 4. aliud ẽ deuꝝ eẽ aliõ patrẽ eẽ: nõ igit̃ eo ẽ de⁹: q̃ ꝑ: & a filio filiũ ñ erit eo de⁹ q̃ filiũ: & est de⁹ nã: & nõ est filiũ nã. ¶ Preterea: i deo idẽ est nã & ꝙ volũtas: & nõ genuit ꝑ filiuꝝ voluntate: & nec nã. ¶ Preterea: cuꝝ nã sit determinata ad vnũ: effect⁹ nãles per rõꝝ cognoscibiles ꝓnt: & posset rõnabiliter oñdi filiũ esse i dinis. In ꝓiuꝝ ẽ aug. 15. de tri. c. 20. q̃ ait. verbum per qõ oia facta sunt: filium dei esse nã. ¶ Preterea: ꝛ hylarium vt habet̃ i ſa. 5. di. nã filiꝰ est: q eãdez nãz quã ille q̃ genuit hz & filiꝰ hz eãdem nãz cuꝝ ꝑre: & c. Ulteriꝰ q̃rit̃ cũ ꝑ genuerit filium nã: vtz possimꝰ cõcedẽ ꝙ ipa nã & gñet. Et videt̃ ꝙ sic: q2 act⁹ q̃ egrediunt̃ ꝛ attributa i dinis: de ipis attributis dicunt̃. Nã nõ soluꝝ de⁹ sapit per sapiaz: & etiã ipa sapia dina sapit: & ipsa essentia est: & a filio ipsa nã gñabit. ¶ Preterea: opus artis: & edificato ꝛ edificat: cum igit̃ gñare sit op⁹ nẽ. vt dicit dam. ꝓli. c. 8. & ipa nã gñat. In ꝓiuꝝ est idem dam. z. li. c. 34. q̃ vult: ꝙ genitum & igenitus: nõ dicant̃ de nã: & de hypostasi: & ꝙ hypostasis hypostasim gñat. ¶ Rño: dõ: ꝙ filium dei esse filium dupliciter põt itelligi. Uno mõ formaliter: & sic est locutio falsa. q2 sic filiꝰ est filiatiõe filii: sicut pat̃ ꝑnitate pat̃. vel põt se hẽre i rõe ꝓncipij designãti originem. & tunc est locutio vera: q2 ipa nã est illud cuius virtute fit gñatio. Que veritas vt bñ manifestetur: tria sunt declarãda. ¶ Prio: ꝙ ꝓm pluralitatem attributoꝝ aliq̃ verificant̃ de vno attributo q̃ñ verificãtur de alio. Scdo: ꝙ vnitas rei q̃ rñdet attributi: nõ ofundit hmõi attributiões vel verificationes. Tertio: ꝙ nã spãliter sumitur respectu huius actus qui est generare. ꝓpter qõ ꝓcedim⁹ patrẽ genuerare nã. Iz nõ ꝓcedim⁹ de alijs attributis. ¶ Primũ vñ cõmẽtatoꝝ ait. ꝙ viuũ & vita dicta de deo nõ sũt ꝓcretũ & abstractũ ñ sũt synonima i deo. multo magis sapia & bonitas. vel voluntas & nã. q̃ plus nib⁹ sũt iposita: & aliquã bitudiné hz vnũ quã nõ hz aliud qõ ꝑ sile põt haberi i creaturis. nãlz sit eadẽ forma ſbalis & quã bõ ẽ ſba. aial. & bõ. tñ vt ꝑ eã bõte & sensus. vt ẽ bõ. ẽ ꝓncipiuꝝ animalis. Iz sit eadẽ res i dinis q̃ ẽ sapia: volũtas: & essentia: tñ vt est voluntas: cõparat̃ ad velle: vt est essentia ad eẽ: & sic de aliis. Declarato ꝑ: ꝙ attributa bñt scdm ꝙ hmõi distictio bitudinis: ꝓpter vnitatez rei cozrñdentẽ attributis singulis nõ ofundit̃ qõ sic declarari põt. Nã si ecẽt hmõi ofusio potissime ꝓtingeret: ex eo ꝙ vnũ attributũ de alio ꝓdicar̃: vt q2 nã ibi est volũtas: dicere⁹ de⁹ per nãm velle: q2 vult: ꝑ volũtatez. Sz vt hituꝝ fuit. i. 5. di. ea q̃ cõpetũt ſbo. nõ attribuũtur ꝓdicato: nisi sit ꝓdicatõ formale: & ꝑ iplicatiõz. & cum vnum attributũ ꝓdicatur de alio: est ꝓdicatõ i abstracto. & per identitatez ſz quẽ modum nõ cõicantur ꝓdicato q̃ cõpetunt ſbo. & iõ si voluntas est nã: ñ oꝝ ꝙ nã habeat bitudinez ad velle: vt voluntas. Tertiuꝝ qõ, ꝓponebatur declarandus sic oñditur: q2 cuꝝ gñatio sit illud per qõ assilat̃ genituꝝ gignenti i nã: ad istuꝝ actũ q̃ est gñare potissime nã habebit bitudiné. bñ igitur dam. d. ꝙ gñare est op⁹ nẽ. & phs. 5. metb. c. de nã: ipaz gñationẽ nascentium nãz appellat. Uito ꝙ ꝓm pluralitatez attributoꝝ est distictio bitudinũ ad act⁹: & ꝙ hmõi bitudo nõ cõfunditur, ppẽ vnitatem rei: & ꝙ ad istũ actuꝝ q̃ est gñare hoc attributũ qõ est nã. bitudinẽ hz: nec̃e est patrez gñare filiuꝝ nã: put nã hz rõnẽ ꝓncipij designãti originez: qõ declarare volebam⁹.

Ad ꝓmu dõ: nõ est filiꝰ nã formaliter: & filiatiõe: ẽ tñ filiꝰ nã eo mõ q̃ dixim⁹. Ad scõm dõ: ꝙ vt patuit ꝓpter vnitatẽ rei cozrñdentẽ attributi: ñ ofundit bitudo ad act⁹. & iõ hz nã sit volũtas. hz tñ nã bitudiné ad istũ actũ q̃ est gñare: & virtute nẽ fit gñatio nõ virtute voluntat̃. Ad tertiũ dõ: ꝙꝑ rõꝝ tota virt⁹ nẽ dine cõprehẽdi nõ valet: & iõ nõ oꝝ actũ virtute nẽ elicitũ: ꝓ rõnẽ iuestigabilẽ eẽ. Ad illud qõ vlteri⁹ q̃rebat vtz nã gñet. dõ ꝙ ꝓpe loquendo gñare est hypostasis: vt patuit ꝑ dam. tñ, ꝓpter respectũ quẽ hz nã ad actũ. aliq̃n iuenit̃ ꝙ nã gignat. iuxt illud hylarii. 9. de tri. ꝓdicam⁹ nãm genitã nãliter gignẽtẽ i se habuisse nãz. Et iõ notãdũ ꝙ aliq̃n attributa dicũt cõpationem ad actũ: vt sapia: lumẽ: nã. & iõ dicim⁹. lumen de lumine: sapiam de sapia. Aliq̃n ipoꝝtãt cõpationẽ ad ꝓprietatẽ: vt ſba substãtia. & iõ ꝓcedim⁹ ſbam de ſba: substãtiã de substãtia. Aliq̃n vident̃ purã ipoꝝtare abstractionẽ: vt essentia. & ideo inter cetera. ista videt̃ magis ipoꝝpria entia de entia. Iz aug. 7. de tri. c. 15. & i pluribus locis vtat̃ ea: pz igit̃ ꝙ ista ẽ, ꝓpria: hypostasis gñat: vl pat̃ gñat: & natura gñat: nõ ẽ, ꝓpria: nisi qz ꝓpt bitudinẽ quã hz ad gñare ponit̃ ꝑ ꝓsona gignente. Ad ꝓmũ dõ: ꝙ aliq̃ act⁹ sunt q̃ dicũt distinctionẽ inter actiuũ & passiuũ: vt ꝑ gñare ẽ distinctio etiaz realiter gignẽtẽ & genitũ: & tales act⁹ nõ ꝓdicant̃ de aliquo entiali i abstracto, ꝓprie loquẽdo: q2 tũc sequeret̃ ꝙ entiale vel absolutũ hẽret realẽ distictionẽ ad aliquã ꝓsonã: vt si natura gñaret, ꝓprie loquẽdo: esset realiter distincta a filio. Aliq̃n act⁹ nõ dicit realẽ distinctionẽ: sicut scire vel sapere. Maz idẽ põt scire seipm vel sapere: iz non possit se gignere. Aliq̃n nõ dicũt aliq̃d tendens i aliqđ obz: sicẽ esse. In actib⁹ ãt scõ & tertio mõ sumptis tenet rõ. Sed i actib⁹ ꝑ mõ acceptis cuiusmodi ẽ gñare: de quo hic loq̃mur nõ tenet argumẽtũ. Ad scõm dõ: ꝙ gñatio ẽ op⁹ nẽ: nõ q2 natura gñat: & q2 virtute nẽ fit gñatio.

Ecũdo q̃rit̃: vtz ꝑ genuerit filiũ necessitate: videt̃ ꝙ sic: q2 phs i. 5. metb. cũ narrasset multos mõs necessarij dixit potissime nec̃iariuꝝ eẽ qõ ipossibile ẽ aliter se hz̃e. Sz nõ ẽ mutabilitas i deo respectu gñatiõis filij: vt vult aug. 5. de trini. c. 5. & ꝙ necessitate ipm gñat. Questio 2

¶ Preterea: si gñatio alicuius nõ ẽ de necessitate hoc nõ est: nisi q2 fit ex materia ꝓiacente: q2 vt scribitur. 7. metb. materia est illud: ꝑ quaz res põt esse & nõ esse. Nam ꝓm cõmen. si nõ esset mã oia essent õ necessitate: & filiꝰ nõ gignit̃ ex materia ꝓiacẽte: & c. ¶ Preterea: vult phs. 12. metb. ꝙ deus necesse

habeat regere hec inferiora: ꝙ maior ē necessitas i deo respectu pductōis plonaꝝ ꝙ creaturaꝝ ꝛc.

In cōtrariū ē aug. ad orosiū. q̄ dicit patrē filium nō voluntate nec necessitate genuisse: qz necessitas nō ē i deo. Preterea: scribit. 5. meth. oē necessarium ē cōtristās: ꝙ i deo nulla tristitia: ꝛc. Rño dicēdū: q̄ cū cā sit: ad cui⁹ eē sequit aliud de necessitate: si volum⁹ accipe modos necessarij. debemus eos accipe p cōparationē ad causas. Maz semp ppt q̄d: infert aliqnē modū necessitatis. ⁊ iō sicut ad ꝓpter q̄d pōt rnderi qualibz cā: vt vr. 2. phisi. Ita p necessariū possum⁹ habere quālibet cāz: vt sicut cū q̄erit pp q̄d coꝛrūpit aial: qz cōponit ex ꝛrijs Ita dicē possum⁹ necesse ē coꝛrūpi aial: qz ex ꝛrijs cōponit: ⁊ ꝑm istā viā necessariū dicet q̄druplr: p cōparatur ad q̄druplicē cāz. Primo ad cāz mālē: ⁊ ista necessitas ab aliq̄b⁹ appellatur indigētie: qz coꝛrūptio ⁊ talia q̄ fūt necessaria materie necessitate materie ex ꝓpatiōe materie: ⁊ ex q̄dā indigētia ꝛtingūt. Maz si eēt totalit appetitus materie saciatus nō ꝛtingeret hmōi coꝛrūptio: ꝙ qz indiget vlteri⁹ saciari accidit talis necessitas. Secundo dicit necessitas p cō parationē ad formā: ⁊ talē necessitatē q̄dā dicunt eē exigētie: sicut necesse ē ignē calefacere ex nā sua cū bz calefactibile: qz sic nā sua exigit. Tertio ē respectu efficiētis: sicut necesse bz lapis ire sursū cuz ipellit. Et ista ē necessitas coactiōis. Quarta ē respectu finis: sicut necesse bz aliq̄s habere nauigiū: si vult transfretare. oēs aūt istos modos necessarij innuit phs. 5. meth. Isti aūt modi: qz sumunt p cō parationē ad cās i deo ꝓprie nō reperiunt sic sumpti: qz caret oi cā ꝓprie loquendo. ⁊ iō dicit aug. ad orosiū q̄ i deo nulla necessitas. Possum⁹ tñ aliquem istoꝝ modoꝝ trāsferre ad diuina. vt illū q̄ immit p cōparationem ad formaz. Maz necessariū p cō parationem ad māz i deo nō est: q̄ est act⁹ pur⁹. vbi nulla mā: Et p cōparationē ad efficiens nō: qz talis necessitas est coactiōis. de⁹ aūt a nullo cogi potest: de hoc etiaz necessario scribit. 5. meth. q̄ omne necessariū est ꝛristans: tale necessariū i deo esse nō pōt vbi nulla tristitia: Nec necessitas respectu finis ibi est. nam aliq̄s pōt opari ppt finem duplr: vel ppt finem cōicādū. ⁊ sic nulla necessitas respectu finis i eo ponit: qz sic nō indiget bis q̄ fūt ad finem: ꝙ ea q̄ sunt ad finem eo idigent. Et isto mō opat de⁹ ꝓpter finem: qz pducit res: vt bonitatē suā reb⁹ cōmunicet: ⁊ iō reb⁹ nō idiget: ꝙ si opareť ppt finem ꝓsequendū: tunc i eo esset necessitas sumpta respectu finis. Quarta aūt necessitas q̄ est p cōparationem ad formā ad diuina transferri pōt: qz hmōi incōmutabilitas dī immutabilitas: qz sic exigit nā rei: ⁊ tāto magis ē immutabilis i mutabilitas i deo: quāto nā magis ē immutabilis: ⁊ isto mō necessariū dinidit ꝛ p accidēs: put p accns dicit mutabilitatē quādā. Et sic necessitatē potissime i deo ponim⁹: vbi nihil p accns. iō aug. cū. 5. de trī. c. 4 diffiniuisset accidēs q̄ dī aliq̄ mutatiō. c. 5. dicti libri ꝓcludit i deo nihil eē p accidēs: qz in eo nihil mutabile: ⁊ ꝑm istū modū pz genuit filiū necessitate: qz immutabilitē se bz ad filij generationez: cum sua nā exigat talē actū. Ad ꝑmū dicēdū: q̄ argu⁹ de necessitate immutabilitaꝝ q̄ ꝓcedēdū ē: ⁊ p b⁹ pz solutio ad secūdū ⁊ tertiū: qz de eadē necessitate cōcludūt. Ad ꝑmū in cōtrariū dicendū: q̄ necessitas nō est in deo coactiōis vel indigentie vel respectu finis cōsequēdi: sed ē in eo necessitas immutabilitatis: ⁊ de tali non loquit aug. ⁊ p hoc pz solutio ad secūdū: qz talis necessitas nō ē contristās. Preterea: illa verba non sunt phi: sed cuiusdam poete: vt phs introducit.

Deinde q̄rit: vtr pat genuerit filiū voluntate: ⁊ qz ea q̄ ꝓcedūt ꝑm artē: videnť ꝓcedere ꝓ modū voluntatis. iō ꝑmo q̄rem⁹ vtrū filius ꝓcedat a patre p modū artis. Secūdo: vtr pat generet filiū voluntate. Tertio: vt magis pateant dicta: queremus cū sit vera de⁹ generat: vtrū sit vera: deus nō generat. Q 1

Q ꝑmuz sic ꝓcedit: videť q̄ filiꝰ ꝓcedat a pre p modū artis: qz ea q̄ ꝓcedūt p modū itellectus videnť ꝓcedere ad modū artis. Sz filiꝰ ꝓcedit a pre p modū itellectꝰ: cū ꝓcedat vt verbū a mēte ꝑz aug. ꝙ ꝛc. Preterea: ea q̄ ꝓcedunt p modū exēplaris videnť ꝓcedere ꝓ modū artis: ꝙ filiꝰ ꝓcedit p modum exēplaris: cū ꝓcedat vt imago: iux illud. 6. de trī. c. 2. filiꝰ ē eo filiꝰ q̄ imago ꝙ ꝛc. Preterea: qđ ꝓcedit vt ars videť ꝓcedere p modum artis. Sz dī. 6. de trī. c. 10. q̄ filiꝰ ē ars phis: ꝙ ꝛc. In cōtrariū: qz qđ ꝓcedit p modū artis videť eē artificiatū ⁊ factū: filius nō ē hmōi. ꝙ ꝛc. Preterea: qđ ꝓcedit ab aliquo p modū artis nō est idez i nā cū ipso: qz archifer nō est eiusdē nē cū archa. ꝑ est eiusdē nature cū filio. ꝙ ꝛc. Preterea: phs distiguit nām. ⁊ artem esse duo ꝓncipia diuersa: vt pōt patere ex. 12 metha: cū igit filiꝰ ꝓcedat p modū nature: nō ꝓcedet p modū artis. Rño: dd q̄ omne opus nē pōt dici opus intelligētie: ⁊ potissime intelligētie ꝑme. s. dei: cōpanť eni oia nālia ad itellectū ꝑmi: sicut artificialia ad itellectū artificis. ⁊ iō cōmētator in. 12. meth. oñdit q̄ ea q̄ gñanť i istis iferioꝛib⁹ bñt mēsuras ꝓprias ex motib⁹ stellaꝝ. Et ista mensura ꝓuenit ab arte diuina itellectuali: ⁊ inde ē q̄ ars imitať nāz: vt scribit. 2. phisi qz itellectꝰ nr imitať itellectū diuin: cū sit ei⁹ imago ꝑm q̄ vult dam. ⁊ aug. vt oñsū fuit cuz tractauim⁹ ō imagine: ⁊ qz itellectꝰ noster imitať itellectū diuinū: oz q̄ ars ꝑm quā ꝓcedunt artificialia ab itellectu nostro imitet nāz p quā: q̄si p cāz sēcūdā ꝓcedūt nālia ab itellectu diuino: ⁊ qz apti nati sum⁹ deuenire i cognitionē dei p itellectū nostrū ⁊ p effectꝰ. si volum⁹ videre: vtr aliqua ꝓsona in diuinis ꝓcedat p modū artis. oz nos videre: quō se bz intellectus noster ꝓnt ē ꝓncipiū operationum. Ad cuius euidentiā notandū: q̄ ꝑm aug. 15. de trī. c. 11. verbū nostrū ē imitiū oīs opis. Igit si aliq̄ opa facere volum⁹: oz q̄ ꝑmo ea mēte cōcipiam⁹: ⁊ verbum cōceptū sit quedā rō oiuz fiēdoꝝ. Ita se bz sua mō in intellectu diuino. deus eni genuit verbuz in quo oia fienda disposuit. ⁊ iō verbū diuinū ē rō omniuz fiendoꝝ: sicut verbū nostrū erat rō oiuz fiēdoꝝ a nobis. ⁊ hāc similitudinē ponit aug. 15. de trī. c. ꝓdicto. videndū. Aduertēda ē i hoc enigmate etiā ista verbi dei similitudo: q̄ sicut de illo verbo dictū est: oia ꝑ ipm facta sunt. vbi deus p vnigenitū verbū suū ꝓdicať oia vniuersa fecisse: ita bois opa nulla sunt q̄ nō p⁹ us i corde dicanť. vñ scriptū ē Jnitiū oīs opis verbū: ppt qđ ⁊ verbū diuinuz. 83. q. q. 43. opatiua potētia nūcupať: pz igit: qz verbū diuinū ē opatiua potētia fiēdoꝝ. ē rō qre singula fiant: ⁊ qz oia facta a deo cōpanť vt artificialia ad artificē: vt ostensum ē: cū ars sit rō artificialiū: verbū diuinū erit ars patris. bñ igit dictū ē. 6. de trī. c. 4. q̄ verbū perfectū cui nō deest aliq̄d: ēars q̄dā oipotētis atq; sapientis dei plena oiuz rōnū viuētiū. Also q̄ filiꝰ dei ē rō oiuz ꝓductoꝝ a deo ñ pōt dici artificiatū: qz tūc eēt rō ꝓducēdi ei⁹ ipm. ꝙ solū mereť nomē artis. Et iō cū q̄rit: vtr ꝓcedat p modū artis. si hoc q̄ dico artis cōstituit in habitudine denotāte ꝓncipiuz sicut dicim⁹ aliq̄ ꝓcedere p modū nature. qz nā ē rō: q̄re illa ꝓcedūt. sic ē locutio falsa: qz ē sensus: q̄ ars sit sicut rō q̄re filius ꝓcedat: ⁊ tūc eēt artificiatū: ⁊ esset

rō ꝓducendi se ipm. cū sit ars qua ꝓducunt oīa ꝓducta per modū artis. Si aūt hoc qō dico artis nō teneāt ibi habitudinē ꝓncipij: sed cōstruit in vi declarationis eēntie: vel nē siue nālis originis: vel mecū dicit creatura salis. i. creatura que ē sal. sic ē nā qz tūc ē sensus: procedit p modū artis. hoc ē. ꝓcedit vt ars: sicut si diceret: iste agit p modū bomis: qz agit vt bō: ita filius ꝓcedit per modū artis: qz vt ars. Ad ꝑmū dō. q filius, ꝓcedit p modū intellect⁹ qz ꝓcedit vt ars: non vt artificiatū: z per hoc patet solutio ad scām z tertiū: qz hoc cōcludebant. Argumēta in ꝓtrariū ꝓbabant filiū nō procedere per modū artē ꝓout artē cōstruit in bitudine designāte rōnez ꝓncipij: z qz sicut ꝓcedit artificiatū: filius nō procedit per modū artis: z sicut oīa argumenta patent que suis vijs procedebant.

Qō. 4

Ecūdo queritur vtrū pater genuerit filiū z volūtate. Et videt q sic: qz illud dz aliqs facere volūtatē: qđ facit volēs ꝧ pater genuit filiū volens: qz si generaret nolēs miser eēt z inūidus: ꝧ ꝛc. Preterea: semp inuoluntariū ē otristās: qz hz anshel. i. tīm aliqđ ē cōtristās: iquātū ē cōtra volūtatē: sed in deo nihil ē cōtristās: ꝧ ꝛc. Preterea: q aliqs facit inuolūtarie: facit coact⁹: in deo nō ē coactō: ꝧ ꝛc. In cōtrariū. ē Augu. ed ozosiū: qui dicit ꝑem genuisse filiū nec volūtate nec necessitate. Preterea: qō procedit vt natū: nō p cedit volūtate: sed nā filius ꝓcedit vt natus. ꝧ ꝛc.

Rño dō. q sicut bitū ē pluralitati attributoꝝ cō petit pluralitas bitudinis q nō cōfundit vnitate rei cozrādēte oib⁹ attributis: nā lz sit vna res nā z volūtas. Et iō cū queritur vtrū ꝑ genuerit filiū volūtate: nihil ē aliud querere: q volūtatē bēre respectū siue bitudinē ad actū gnationis. Cōparari aūt volūtatē ad generatōz siue bēre bitudinē ad ipaz: pōt eē dupl'r. Vel directe: ita q ipa volūtas ꝑm suam rōnez sumpta: qđ: qō hz bitudinē ad ipaz gnationez: idirecte aūt n pōt nisi sumat in cōcreto: dcm ē. n. q qñ abstracta ꝓdicant: ē ꝓdicatio p idētitatē nō formalr: vel per iplicatiōz. Et iō lz nā directe cōparet ad gnare: vt bitū ē: z voluntas prediceret de nā: nō cōicat volūtati z indirecte bmōi bitudo. Sed talis cōicatio inuenit in cōcreto. Et hz istū modū nō cōcedim⁹: q pat volūtate genuerit: vel bonitate: sed q bon⁹ sapiēs: volēs: genuit: accipiēdo bmōi attributa i cōcreto: vt magr tangit in littera: hz quā acceptiōz implicat se mus volūtatē ꝑm directā bitudinē ad actū gnatio talē actū: ꝧ pse z directe cōpareat ad ipm. tūc distin guēdū ē: qz bmōi bitudo vl pōt dicē rōnē ꝓncipii vel cōplacētiā quādā. Si aūt dicat rōz ꝓncipij volūtas respectu gnatiōis filij. Hoc pt itelligi triplicit. Uno mō q sit accedēs. Alio mō q sit antecedēs. Tertio mō q sit coeua. Nullū istoꝝ modoꝝ ponē possum⁹. Maz ꝑm ꝑmū modū icidim⁹ i errorē Eunomij: q hz narrat Aug. 15 de tri. c. 20. cū nō posset itelligere pec credē vellet verbū dīnū eē dei filiū nā: z de sba dente: sed si hoc eēt q accederet aliq noua volūtas deo: de⁹ eēt mutabilis: qō idē Aug. ipzobat ibidē p hoc q cōsiliū dei manet ineternū: z q volūtas eius ē imutabilis. Si aūt ponerem⁹ scdz modū q volūtas eēt añcedēs: icidem⁹ i errorē Arrij. nā que volūtate antecedente a deo ꝓcedūt creata sunt. z eiusdē nature cū deo nō sūt. vñ dam. ꝑ. li. c. 8. ait creatio nē eē volūtate: z iō tale opus pōt eē nō eoeternū deo būc errorē allidens Aug. 6. de tri. i ꝓncipio vbi ꝺ arrianos dispntat dicit: filiū dei ꝓcedere a ꝑe nālr. sicut splēdoz ab igne nō. s. volūtate antecedēte. Nec ēt tertiū modū ponere possum⁹: qz tūc aliquo mō iciderem⁹ in positiōez sabellij qui posuit ꝓfusionē ꝑsonarum: q: sic filius nō distingueret a. s. s. nā voluntate. s. s. sic ꝓcedere dicitur: z boc respiciēs Aug. 15. ō tri. 20. c. ait. si ꝓprie aliq ꝑsona in trinitate dicēda ē volūtas magis hoc nomē. s. s. cōpetit: cū igit hz vnū modū ꝓcedēdi nō sit nisi vna ꝑsona in diuinis. vt aliquo mō oñsuz ē: z magis i sequentib⁹ oñdet. si ꝓcederet filiꝰ eo mō quo ꝓcedit. s. s nō distingueretur filiꝰ ab eo: z eēt cōfusio ꝑsonarū: z iō si boc q dico voluntate debz denotare bitudinē ꝓncipij nō genuit ꝑ filiuz volūtate: sed nā. Si aūt ꝺ designat cōplacētiā quādā: sic verū ē: qz verbuz dei ē filius dei dilect⁹ in quo sibi cōplacuit: qui sensus dat intelligi in rñsione fcā bētico a catholico quaz narrat z cōmēdat Aug. in questionib⁹ ad ozosiuz. z. 3. de tri. c. 20. cuz. n. a catholico quesitū fuisset vtrū voluntate genuisset de⁹ filiū: vel non: vt si catholic⁹ diceret: q nō volūtate: ꝓcluderet bētic⁹ q de⁹ miser eēt: qz aliqđ nolēs fecit: si volūtate: ñ igit nā filiꝰ ē. Et ipe rñdit querēdo vtrū de⁹ sit de⁹ volūtate vel nō: per quā questionē qnicqđ volebat ꝺcludere bētic⁹ ꝓtra catholicū: ꝺ bēticū ꝺcludebatur. Et quo intelligere possum⁹: q sicut de⁹ nā de⁹ ē. tū cōplacet sibi i eo: q de⁹ ē: sic de⁹ filiuz nā genuit: sibi tū cōplacet i gignēdo: Ad ꝑmum dō. q nō vz genuit volēs: ꝧ genuit volūtate: qz ī cōcretis ē cōicatio bitudinū q nō est in abstract: vel dicē possum⁹ q genuit voluntate. put voluntate: dicit cōplacētiā nō ꝓbat dicit bitudinē ꝓncipij. Ad scām dō. q inuoluntariū ē otristans inquātū inuoluntariū ꝺ placitū ē, z sic gnatio filij ñ fuit inuoluntaria ꝑ. i. imo fuit z ē ei grata z placita. Vel possum⁹ dicere: q nō valz: natiuitas filij nō habuit eē a patre voluntate: ergo de⁹ inuoluntarie genuit. Nam magr ꝓcedit: q nec volēs nec nolēs genuit. Et per hoc patz solo ad tertiū qz de⁹ ñ inuolūtarie genuit. Argumēta: i ꝺriū nō ꝺcludunt: q pat ñ genuit filiū volūtate put volūtas dic bitudinē ꝓncipij

Questio 5

Ertio queritur: cuz ista sit vera: deus gnat vtruz ista possit cōcedi: deus nō gnat. Et videt q sic: qz deus nō magis supponit p patre q ꝓ filio: sed ista ē vera: deus generat: qz pater gnat: ꝧ ista est vera: deus nō gnat: qz filius nō gnat. Preterea: nō gnare ꝺuenit eēntie: qz hz magistrū: eēntia nec gignit. nec gignit: nec procedit: cuz igit deus sit termin⁹ eēntialis magis erit vera ista: deus nō gnat q̄ de⁹. gnat. Preterea: sicut ꝺcedimus: q deus generat: ita ꝺcedimus: q deus gignit: sed sicut ꝓpositum ē filiū q gignat. ita vr per se cōpetere ei: q nō gignat: ꝧ qua rōne verificat de deo gignit: pari rōne debemus ꝺcedere: q nō gignat. In ꝺriū ē: qz ꝺ eodē ñ verificat affirmatio et negatio. Hz cū vn⁹ sit de⁹ z de eo verificet: q generat: de eo ñ verificabit: q nō gnat. Preterea: si iste due verificāt: bō currit. z bō ñ currit. b ñ ē nisi qz ps ē idē bō currens z ñ currēs: cū ꝧ sit dare aliū z aliū deū: ista erit falsa: deus nō gnat. Rño dō. q quidaz istaz cōcedunt simplr: de⁹ nō gnat ꝓp rōnez tactā: qz ex quo verificat: deus gnat ꝓ patre: verificabit: de⁹ nō gnat ꝓ filio. Sed si sic dicimus videmur ponere plures deos: qz de⁹ semp stat p eēntia: nisi trabat per aliquā ꝓprietatē ad supponendū ꝓ ꝑsona: vt si dicā deus gnat. Maz rōne huius ꝓprietatis gnat: deus stat ꝓ ꝑsona patris. negatio aūt nullā ꝓprietatē distictā iportat: z ita

cū dico: deus nō gñat nō trabit ad supponēdū p aliqua persona distincta: z est rō: q2 fm qō alr cōpetit eē vel agere sine pati: sic ei cōpetit supponere: nam i oi verbo itelligit eē. z oē verbū actiōz vel passionē dicit. z iō: q2 quelibet nā creata nō est suū ee: nec est id cui attribuit agere siue pati: in talib⁹ termin⁹ i cōcreto sumpt⁹ per se. z pmo directe supponit p suppositō: si aūt stat pro nā: boc ē exadiūcto vt dicēdo aial est: intelligit de supposito aialis. ſz si dicit animal est gen⁹: rōe bui⁹ adiuncti stat p nā. Jn dinis ē ecōuerso: q2 cū hoc nomē de⁹ significet eēntiā z eēntia sit suū eē z nō acq̄rat eē ex eo: qō i supposito ē p se: z pmo supponit pro nā. Si aūt stabit p supponēdo h̄ ñ est nisi ex adiuncto: vt dicendo: deus gñat vel spirat ꝓcedere aūt: q⁹ abſq; adiuncto stet pro psona: ē cōcedere. q⁹ nā dina nō sit suū eē: z sic nō ē suū eē pluralitaē i plurib⁹ suppositis: z si sic: cū ponamus plura supposita dina: ponim⁹ plures deos. Et iō alij: alr dicūt q⁹ cū dico: de⁹ nō gñat: li deus stat pro nā: cū nō trabat p propietatē ad standū pro persona: iō ſz aliqua psona in dinis nō gñet: tū ista negat: de⁹ non gñat: q2 tūc videret q⁹ gñare repugnaret nē diuine: pro q̄ supponit ibi de⁹: sed si adderet ei aliq̄ ꝓpietas rōe cuius de⁹ supponeret pro psona filij: tūc cēt vera. vt puta de⁹ genitus nō gñat. Sed isti peius dñt q⁹ pmi q2 si pp boc negaret ista: de⁹ nō gñat: q2 li deus stat pro nā: z sic videret q⁹ nē dine repugnaret gñatio: multo magis deberet negari ista: dinitas nō gñat: cū p eam magis exp2esse dina nā indicet q̄ tū nō negat. Et pp boc dō. est alr: q⁹ ista nō est ꝓpria: de⁹ nō gñat: nō pp boc: q2 de⁹ stat ibi pro nā: ꝫ q2 stat ibi pro supposito indistincte. Ad cui⁹ evidentiā sciendū q⁹ negatio ē in eodē gñe cū affirmatione. vñ nō gñare ē in gñe relationis sicut gñare. vt oñdit Aug. 5. d̄ tri. c. 7. p totū. z q2 referri ꝓprie ē suppositoz̄. Ad hec cū dr: deus nō gñat. li deus potissime cū sumat i concreto: q2 si sumeret i abstracto secus eēt: stabit pro supposito. tū q2 negatio nō dicit distictā relationez directe: z q2 nō gñare: nō assignat ꝓpietas alicuius psone: cum dico: de⁹ nō gñat: ibi deus ñ stabit p aliq̄ psona distincta: cū igit vnū sit eē. z vna nā oium psonarū: rōne vnitat eē: z nē si deus stat p supposito. nisi trabat vt distincte stet pro aliquo: stabit pro oibus. z q2 nō gñare nō removet a quolz suppositō dino: nō est propria ista: deus nō gñat. Et iō ſz cōcedat: bō nō gñat: si aliq̄d suppositū būanuz nō generat: ēt dato q⁹ aliq̄d suppositū gñet: pp boc q⁹ bō p se z directe supponit pro supposito: nō tū debet ꝓcedi: de⁹ nō gñat nisi gñare removeret a quolibz dino supposito: Ad pmū dō. q⁹ nō ita trabit de⁹ ad supponēdū pro filio p negatiōz additā: cū negatio nō ponit aliq̄d distincte. sicut trabit p propietatem affirmatiuā: vt p gñat ad standū pro prie. Ad scōz dō. q⁹ ſz deus significet eēntiā: ibi tū supponit p supposito: vt patuit: Ad tertiū dō. q⁹ nō ita i poztat pro prietas p nō gñat: sicut p gignit. z iō ſz per istaz p prietatē genit⁹ stet pro filio. dicendo de⁹ genitus: nō tū oz q⁹ stet pro supposito filij cū addit ei negatio: dicendo: deus nō generat.

Quēstio 4

Uperſram: super illo verbo. (Preire volūtas sapiaz nō pōt). Coñ. q2 fm Aug. in fine. 5. d̄ tri. partū menū precedit appetit⁹. Dicēdū. q⁹ part⁹ menū pōt dupliciter cōsiderari: vel pout bz eē cōpletū: vel incōpletum. ita appetitus potest dupliciter considerari pout habet esse completum vel incompletum. Appetitus incompletus precedit cognitionez cōpletā: q2 qñ volum⁹: aliq̄d scire per appetitū mouemur in cognitōz illi⁹: sed nūq̄ desideramus scire ē illā: nisi de ea aliquā cognitiōz bērem⁹: vñ. 10. de tri. c. 1: dicit: q⁹ quis q⁹ ꝓpoſus ignorat: amare nullo mō pōt: z ita cognitio incōpleta precedit appetitū. sed cognitio cōpleta sequit: quia q̄n aliquā rē cognoscimus in cōplete. appetimus eā cōplete cognoscere: vñ Aug. in fi. 9: de tri. partū mēt antecedit appetit⁹ quo illō noscere volumus querēdo z iueniendo: q⁹ nō nisi de cognitiōe ꝓpleta dici pōt: q2 post q̄ aliq̄d cōplete cognoscim⁹ cessat venatio: z inquisitio. Notādū ēt: q⁹ sicut incōpleta cognitio precedit incōpletū appetitū: ita completa cōpletū. Jtem sup illud nec cōcedēduz ē: q⁹ deus genuerit nolēs vel volēs. Cōtra de quolibz affirmatio vel negatio vera: sed cū nolens z volens opponant ꝓtradictorie: ḡ ꝛc. Dicēdū p iterēptionē: q⁹ nolens z volēs nō opponunt cōtradictorie: cū vtrūq; importet actū volūtat⁹. vñ lapis. nō dicit volens neq; nolēs: q2 actu voluntat caret: q⁹ si dicerē tur cōtradictorie: oporteret cū cōtradictoria sint illa quorum nō ē medium fm se vt dr. 1. posteriorum.

Qō 7

(Jc solet.) hic in pte ista magr mouet questiones de potētia generādi: sine ꝫ virrute p quā fit gñatio. Et duo facit: q2 pmo querit: vtrū potētia gñandi sit i patre. Scōo: vtruz sit in filio: scōa: ibi. (Queritur) circa pmuz duo facit. Primo obicit ad q̄stiōz z solu. Scōo adducit verba Aug. q̄ vñr sonare ꝫriū: ibi. (Sz vehemenr.) circa pmuz duo facit: q2 primo mouet questiōz. vtrū posse gñare cōpetat pr̄ z oñdit q⁹ nō: q2 tūc aliq̄d posset pr̄ q⁹ nō posset filij⁹. Scōo: ibi. (cui vrsutic.) solvit: q⁹ posse gñare ñ ꝓtinet ſb oi potētia: q2 gñare ñ ē aliq̄d ꝫ ad aliq̄d: sicut q2 filius nō vult eē pr̄: non vult aliq̄d q⁹ nolit pr̄ q2 eē pr̄em nō ē aliq̄d. sed ad aliq̄d. Tunc sequit illa pars. (Sed vehemēter.) Jn qua adducit verba Aug. q̄ videnr sonare ꝫriuz dicti. z duo facit: q2 primo facit q⁹ dcm ē. Scōo arguit ꝫ verba Aug. Scōa: ibi. (h aūt.) circa primū duo facit: q2 primo adducit obiectionē maximini q̄ dicebat filiū impotētez: q2 gñare ñ poterat. Scōo: ibi. (ad q⁹) adducit solutionē Aug. q2 filius nō genuit: nō q2 nō potuit: ꝫ q2 nō oportuit: in quo vr velle Aug. q⁹ posse gñare ñ sit proprium pr̄is vt videbat magister innuē. Deide cū dic. (h aūt) obicit ꝫ dcm Aug. z tria fac: q2 pmo oñdit filiū nō posse gñare. q2 si gñaret aliquā psonā dinā gñaret. sed nō patrē: q2 inascibilis: nec se. q2 nihil seip̄m gñat. nec. s. s. qui nasci nō pōt. Scōo. ibi. (Quo⁹ accipiet.) oñdit se nō eē sufficiētē ad aperiendū intellectū Aug. Tertio cū subdit. (Pōt ḡ sic.) aperit verba Aug. ſz modū sibi possibilē vt ait: q2 ñ ē intentiōis Aug. q⁹ filius possit gñare. ꝫ nō dicit q2 nō potuit. q2 nō repugnat potētie. ꝫ dr ñ oportuit. q2 repugnat ꝓpietati. Tūc sequit illa pars. (querit a quibusda.) Jn qua querit vtrū h̄ sit vera: potētia gñādi est i filio. Et duo facit. q2 primo facit hoc q⁹ dictū ē. Scōo q̄rit vtrū sit nā oppositā: q⁹ filius nō bz potētiā gñandi: scōa. ibi. (ita ēt cū dr.) circa pmuz duo facit. q2 primo querit q⁹ dcm ē z soluit Scōo obicit ꝫ determinata. ibi. (Sed ꝫ h.) circa primū duo facit: q2 primo querit vtrū pr̄ sit potēs gñare nā: z vtrū huiusmōi potētia sit i filio. Scōo: ibi. (ad q⁹) Rñdet q⁹ pr̄ ē potens gñare nā. z q⁹ illa eadē potētia: que est in pre vt gñet. ē in filio: vt gñet. Deinde cū dicit. (ꝫ contra.) Jnstat. Et duo facit. q2 primo instat: q2 gignere z gigni nō ē idem. ꝫ posse hoc z posse illud nō erit idē. Scōo ibi. (h distinguēdū.) soluit q⁹ idē ē posse gignere z gigni. rōe potētie: nō ē idē rōne respectus. Tūc sequit illa pars. (ita.) in qua querit: vtrū h̄ sit nā. filius nō bz potentiā gñandi. z duo facit. q2 primo dicit filiū bēre eadē potentiam quā bz pr̄. ꝫ nō bēre eam cū illo respectu cū quo habet eā pr̄. Scōo: ibi. (sic dr.) manifestat boc ꝫ si

mile: qz pr̃ pōt eē pr̃: ꝛ vult eē pr̃: ꝛ nō filiꝰ: ꝛ filiꝰ pōt ꝛ vult eē filius ꝛ nō pr̃: nō tñ aliquā potētiaz vel volūtatē bz pr̃: quā nō bēat filius: nec ecōuerso: qz ꝙ illaz eandē potentiā ꝛ volūtatē. per quā pr̃ pōt ꝛ vult esse pr̃: filius pōt ꝛ vult eē filius. Et in hoc terminat̃ sñia distinctionis.

Qō 1

Alia magister.) Mouet h̄ questōes ō potentia gñandi vtrū sit in deo pr̃e. Et vtrū sit in filio. Jdeo duo querem⁹. Primo vtraz potētia gñandi sit in deo pr̃e. Scō: vtrū sit in filio. circa primū querem⁹ tria. Primo vtraz sit in deo. Scō vtrū dicat q̄d: vel adaliq̄d. Tertio de cōparatiōe ipsius ad potentiā creandi.

Ad primū sic ꝓcedit̃: vr̃ ꝙ in deo nō sit potentia gñandi: qz ꝙ impfectionē dñt: in deo ponī nō debēt: ꝙ potentia vr̃ dicere iperfectionē: cū opposituz potētie. s. actꝰ dicat cōplemētū. ꝛ endelichiā: ꝛc. Preterea: vbicunq; est potentia: ibi est actus: qz si esset dare potētiā sine actu esset dare mediū inter ens ꝛ nihil: vt potest haberi per cōmentum p̄. phi sic. Sed vbi ē dare potētiā ꝛ actū. ibi ē dare cōpositiōz: in deo nulla cōpositio: ꝙ ꝛc. Preterea: ista potētia vel ē actiua vel passiua. passiua nō. qz i deo nō cadit passio: nec actiua: qz vt dr̃ 5. metb. potētia actiua ē ꝓncipiū trāsmutationis in aliud fz ꝙ aliud: pr̃ aūt cū gñat filiū nō se bz vt ꝓncipiū trāsmutationis: nec cōparat̃ ad ipm filiū: vt ad aliud: sed solum vt ad aliū: nō igit̃ erit in eo potētia gñandi quocūq; mō sumpta. Preterea: sicut se bz primus actꝰ ad pmā materiā. ita se bz potētia ad pmū motoz̄: sed pma ꝓma ē potētia pura: vt pōt bēri ex pho. 1. metb. i qua nullus ē actus: ꝙ deus erit actꝰ purus i quo nulla potentia. In cōtrariū ē magr̃ in lra qui dicit i dinis eē potētiā gñandi. Preterea: sm phm: quic quid agit: pōt agere: ꝙ quic q̄d gñat: pōt gñare. Sz tia ad esse: ꝛ sapientia ad sapere: sed nō dicitur aliquid essenisi per essentiam: vel sapere nisi per sapiētiam: ꝙ nec posse nisi per potētiā: habz igit̃ deus pr̃ in se potentiā gñandi. Rño dō. q; si volum⁹ bene iudicare de aliquo oz nos videre respectū cuius illō ꝓncipaliꝰ sumat̃: qz sic accipiem⁹ illud qō est p se: ꝛ dimittem⁹ illud qō ē p accns de quo nihil cure ē ar ti. Et iō notādū: q; potētia p se ꝛ ꝓmo respicit actuz ꝛ iō p pus dr̃ potꝰ de actiua: q; ō passiua: vt pōt haberi 5. metb. Jn istis aūt inferioꝛib⁹ videm⁹ potētiā duplr̃ respicere actū. p: qz ē ꝓncipiū receptiuū actꝰ sine edelichie: sic mā. Scō qz ē ꝓncipiuz actionis: vt forma ꝛ fz forma nō agat: ꝛ mā nō patiat̃: tñ quelibet illarū bz rōnē ꝓncipij: cū cōpositū agat per formā: ꝛ patiat̃ p māz: ꝛ ita sp potētia ē ad cū ēntia mē accipiē domām large ad oē potetiale: potꝰ actiua ē idem cū ēntia forme: accipiēdo formā tā pro sbali: q; p accidētali: qz vtraq; potꝰ dici pt: vt b̄ de potꝰ locꝰ mur: ē. n. potꝰ potissime in agētib⁹ vniuoce: qz pp gñatiōz ꝛ actiōz vniuocā sermonē suscepim⁹ in quo agēs assimilat sibi passuz: iō in gñatiōe accūtium nisi fz accns silitudo attendit̃ potꝰ gñandi ē accidēs buius mōi ē ipa nā: vel sbalis forma: alr̃ tñ ꝛ alr̃ forma sbalis ꝛ accidētal bñt rōnez potꝰ vel ꝓncipij: cuius virtute fit gñatio: qz accūtalis ē imediatū tale ꝓncipiū: sbalis vero mediatū. nā nisi nē ignis addēt calor mediāte quo disponeret̃ ꝛ alteraret̃ mā: ñ posset ignis sibi sile ꝓducere Qō ꝛ si gp boc aliqs velit arguē: ipm calorē in igne. mediāte quo fit gñatio debē dici potētiā gñandi ꝛ ñ nume ex: dō. eēt ꝙ si gñatio accipiat̃ vt ē motꝰ: qz isto mō icludit alterationē �sm quā ē assimilatio in accūte: cōcedēdū eēt talem potētiā calorē esse. Sed si ipa introductio forme sbalis vel ipa mutatio gñatio dicat̃. cū fz hoc solū fiat assilatio i sba ipa nā rei talis potꝰ dici dr̃: nō obstāte ꝙ mediāte aliquo accūte hoc efficit. sicut ipa ars cui artificibilia silant̃ dr̃ potꝰ ꝓducendi artificiata. lz h̄ efficiat mediātib⁹ instrumēt̄. Ex quo apparet. ꝙ ñ dr̃ nā potꝰ gñandi. qz forma accūtalis sibi addita agit i virtute eius. qz isto mō aīa diceret potentꝰ sentiēdi. cū talis potꝰ exeat in actū virtute aie Sed nō iat̃ huius nōi potꝰ. qz per gñatiōz in ipa nā fit assilatio. pp qō. spāli mō gñatio dr̃ eē opⁿ nē ꝛ tñ alīj actⁿ. verū qz ex cōi mō loquēdi nō ie potens intelligit illud qō ē imediatū ꝓncipiū actiōis: sumēdo potētiā sm cōez vsuz loquēdi: semp ꝙ eā designat̃ ꝓ ꝓprietas aliq̄ vel accūtalis forma: lz ꝓprie. ꝛ sm rei veritatē ipa nā possit dici potꝰ gñandi: ꝛ id cui⁹ virtute fit gñatio. Ut autem: ex dict̄ possit inuestigari veritas questiōis dicam⁹: ꝙ dimisso illo mō potens ꝙ respicit receptiōz: ꝛ modū passiuū: qz nō valeret ad ꝓpositū: cū nō sit potꝰ gñandi in pr̃e passiue: accipiendo aūt aliū dicē possumus: ꝙ vnū ꝛ idē nō iat̃ eēntiā ꝛ potentiā ꝛ virtutez. Mā boc qō ē calor ꝓ ut dat igni eē calidū dr̃ eēntia: ꝓnt̄ ꝓ ipm calorez ignis calefacit: dō potꝰ. vñ potꝰ actiua i igne ē ipe calor: put ō̄sideraī ibi actꝰ vltimatus dr̃ virtus: nā vt scribit̃ in. p. ce. ꝛ mū. virtus ē vltimū ō potꝰ Et lz idē sit eēntia. potꝰ. ꝛ virtꝰ. attū vnū ꝓsupponit aliud. Mā virtus ꝓsupponit̃ potentiam. qz nō est dare actū vltimtaū sine actu simplr̃. ꝛ potꝰ eēntiā: qz ñ ē daī qō aliq̄d faciat actu tale. nisi sit actu tale: ꝛ appello actu tale formalr̃ vl̄ virtute: ꝛ ita potētia ꝓsupponit eēntiā: sicut agē ꝓsupponit eē. Dicere ir agere aliq̄d a bsq; potꝰ agendi: ē dicere ipm agere absq; eo ꝙ sit: vel ē dicere ipm agere. put nō ē i actu. vt si dicere ignis calefacit: ꝛ nullo mō calor ē in eo q; ē potꝰ calefaciēdi. Et lz iste modus in aliquo nō sit ita cuidēs pp agentia equiuoca nisi actꝰ mō excellētiozi reseruat̃ sicut sol nō exñs formalr̃ calidus calefacit: in agētib⁹ tñ vniuocis: q; vniuocatio potissime attendit̃ in gñatione cū assilet genitū gignēti in nā nullo mō ē dubiū: q; sit actu tale: qō ꝓducit tale: nihil. n. gñat boiez vniuoce. nisi qō ē actu bō: cū ir pr̃ celestis gñet: potētiā gñatiuā bz p quā ē actu talis. qualē ꝓducit. Et dicere ipm agē absq; tali potꝰ ē dicere ipm agē. put nō ē in actu ꝛ put nō bz eē: qōē inconueniēs. Ad ꝓmū dō. ꝙ potꝰ ꝙ dicit iperfectiōz ē potꝰ passiua. ꝓprie dicta q; deo nō cōpetit.

Ad scm dō. ꝙ illa potꝰ ē idē: ꝙ actꝰ sm rē: vñ potꝰ gñatiua in dinis ē ipa gñatio: qz non differt eēntialr̃ a ꝓprietate i dinis sm rē. ꝛ iō nō ponimus in deo cōpositiōz: nisi fz modū intelligēdi. Ad tertiū: dō. ꝙ potꝰ gñandi in deo nō ē potꝰ passiua ꝓ prie loquēdo nec actiua: ꝙ sup actiua: illa aūt diuisio cōprehēdit creatas potētias. Ad quartū dō. ꝙ ē equocatio i potꝰ. nā mā fz se accepta ē potꝰ pura i q; nullus actꝰ: Jta ꝛ deꝰ ē actꝰ purꝰ i quo nulla passio: ꝛ iō nō cōcludit argumētū: nisi ꝙ in deo nō ē potentia passiua ꝓprie loquendo nō arguit ꝙ in deo non sit potentia: vt nos ponimus.

Questio 2

Ecūdo q̄rit̃: vtrū potꝰ gñandi dicat q̄d: vl̄ ad aliq̄d. Et vr̃ ꝙ dicat ad aliq̄d: qz qō ē absolutū absq; distinctiōe cōpetit tribꝰ: cū p absoluta nō sit distinctio: vt dr̃. 6. de tri. c. 2. fz potꝰ gñandi sine distinctiōe nō cōpetit tribus: ꝙ ꝛc. Preterea: in eodē gñe ē potꝰ ꝛ actus: nā calefacere ē i eodē gñe cā calozis: qz calefacere ē via in calorē: ꝛ dicit motū quēdā per quē introducit calor. Sed motꝰ ē in eodē gñe cū rebus ad quas est

motus vt dz.3. phi:g calefacere ē in eodē gñe cuz calore:sed calor dicit potētiā calefaciendi:calefacere dicit actū: erit igit in eodē gñe act⁹ cū potē[a]:igit potē[a] gñandi ē in eodē gñe cum gñare:sed gñare ī diuinis dicit ad aliq̄d ⁊c. Preterea:remota distinctione ꝓsonarū adhuc remanet ibi id qđ ē absolutū: nō tñ remanet potē[a] gñandi:⁊c. Preterea:agē presupponit eē:igit si calefacere ē calidi.illud ꝙ qđ calidū est calidū. vt calor ē potē[a] calefaciendi:cū igitur pris sit gñare:illud ꝙ qđ pr̄ est pr̄ ē potētia gñatiua:sed h ē p̄nitas:⁊c. In cōtrariū ē:qz vt habitū ē supra:idē ē potē[a] qđ ēntia:sed ēntia dicit q̄d ⁊c. Preterea:in ꝓpetius nō differt eē ⁊ posse: vt dz i.3. phi.⁊ nec ēntia ⁊ potētia differret in ꝓpetuis ⁊ multo mīn⁹ in deo q̄ ē ipa eternitas. Sed ēntia dicit q̄d:⁊c. Rño dō:ꝙ si volum⁹ videre q̄d dicit potētia gñandi:oz nos videre q̄d sit huiusmōi potē[a] scire aūt q̄ sūt dīna nō possum⁹ ita cōgrueter sicut p ea que videm⁹ in creatur̄ in pfectione ā̄mota. Et iō videam⁹ q̄d est potētia gñandi in reb⁹ creat̄. In gñatōe duo ē ꝓsiderare:suppositū. ⁊ nāz:quoz vnū est gignēs ⁊ id cui attribuit act⁹. Aliud vero ē potētia gñandi ⁊ rō gñatiōis. Ad cuius euidētiā tria nos ꝺclarare oz. ꝓmo quō accipit pluralitas suppositoz in nā:⁊ ex isto ꝓmo declarabit scōm:q̄ sunt cōpetētia suppositi:⁊ q̄ nē:⁊ ex hoc aūt apparebit tertiuz pp qđ solueť questio ꝙ eē potētiā gñandi cōpetit nē Propter ꝓmū notādū:ꝙ plurificatio suppositoz̄ in eadē nā bz silitudinē cū plurificatiōe spēr̄ in eodez gñe Nam sicut in plurificatiōe sperū inuenim⁹ vnā nām gñis cōem ,put gñi cōpetit habere nām ⁊ plurtatē dziarū:⁊ ,put gen⁹ vnit̄ alij ⁊ alij dzie: resultati inde alia ⁊ alia spēs:sic cū plurificant̄ supposita in eadē spē ē vna nā specifica in oibus illis:⁊ est diuersitas quātū ad eē:⁊ prout nā spēi ē cū alio ⁊ alio eē:ē aliud ⁊ aliud suppositū. ī illa spē:ita ꝙ sicut se babz dzia in plurificatione specierum : sic se babet esse in plurificatiōe suppositoz̄:nō.n.ꝺm dzias ,ppzias plurificant̄ indiuidua:qz eozū nō est diffinitio. Ex hoc aūt apparet q̄ cōpetūt suppositō. ⁊ qm nē. Nā sicut ea dicunt̄ cōpetere spēbus ꝺm gen⁹:q̄ cōpetūt eis ,put vniunt̄ in nā g̃ris:⁊ ea ꝺm se q̄ eis cōpetūt rōne dziarū: quas supra gen⁹ addunt. Ita ea cōpetunt nē q̄ ꝓueniunt suppositō vt vniunt̄ ī ipa nā spēi: ea aūt dicunt̄ de suppositō. q̄ cōpetūt ei rone esse qđ addit supra nām. His visis apparet tertiū. s. ꝙ potētia gñandi dicit̄ de nā nō de suppositō: vel de eē vt quocūq; alio ꝙ q̄ supposita distinguunt̄. Nam cū talis potē[a] ñ sumat̄ ex eo ꝙ genitū bz eē distinctū a gignente:sed qz bz eē vnitū:cū illud sit potētia gñandi cui⁹ virtute ,ꝺuctū,ꝺucēti reddit̄ cōsozme:ipa nā rei ē potētia gñandi:cū talia dicant̄ de nā siue de forma q̄ cōpetūt suppositō ,put nulla nā vniunt̄:vñ sicut calor ē potētia calefaciendi:qz in eo calefactū assimilat̄ calefacienti:sic ignēitas ē potē[a] igniēdi.⁊ generādi ignez:qz in ea ignis genit⁹ gignenti cōformatur. Ex his aūt creatur̄ reperiū ad dīna cōscendētes dicam⁹:ꝙ sicut in his plurificant̄ supposita ex eo ꝙ vna nā ē in eis cōiuncta alij ⁊ alij eē. Ita plurificant̄ supposita in dīnis ,put cōsiderant̄ cū alio:⁊ alio respectu:ita ꝙ respect⁹ quodāmō fungit̄ vice ipius eē in creatur̄: cū igit in rebus creat̄ nō accipiat̄ rō gñandi ex ipo eē:qz ex hoc supposita distinguunt̄. Sed ex nā ꝺm quā habēt eē vnitū: in dīnis ñ accipiet̄ talis rō ex respectu:nec erit potentia generandi ipa relatio:ꝺm quā genitū a gignēte distinguit̄. Sed erit ipa nā in qua filius bz ꝙ bulusmōi pr̄i assimilat̄:⁊ bz eē ꝺsozme: bene igit dicit dam̄. ꝙ generatio est opus nē:⁊ magister m lra: ꝙ pr̄ nō est potens gignere nisi nā ⁊ Aug. 15. de tri. c. 20. filiuz dei eē nā genitū. Prodeť:qđ cū nā sit q̄d absolutū: potentia gñandi simplr dicit q̄d:bz tñ aliquē modū respectiuū. Et iō notādū:ꝙ bz relatio in diuinis nō sit oino vniuoca cū relatiōe in creatur̄. possum⁹ tñ ea q̄ in creatur̄ inuenim⁹ ad dīna transferre nisi rō repugnet. videm⁹ aūt in creatur̄ eē duplicez relatōis modū:ꝺm duplicē diffinitionē de relatiuis datā Vnaz ꝺm istā ad aliq̄d talia vero dicūt̄ quecūq; boc ꝺm ꝙ sunt aliozū dicūt̄:⁊ ea q̄ sunt in alijs gñibus sunt in predicamēto relatiōis. Et iō pbs mouet questionē. vtrū aliq̄ sba dicat̄ ad aliq̄d:⁊ soluit ꝙ ipossibile est:q̄n aliq̄ sba dicat̄ ad aliq̄d ꝺm dictā diffinitionē Alia diffinitio ē. Relativa sunt quozū eē ē ad aliud se bere ⁊ ista diffinitio cōprehendit vera relativa. Ita ēt in dīnis duobus modis relativa dicunt̄. naz quedā dicūt̄ relativa ibi q̄ simplr sunt talia: vt pr̄ filius:aliq̄ sūt ibi relativa q̄ simplr sunt ī predicamēto sbe: ,put in dīnis distinguim⁹ duo ꝓdicamēta:relationē ⁊ sbam:cōpetit tñ eis quidaz modus respectiuus sicut ēnā siue potē[a] gñandi:q̄ bz quēdā respectū ad actū gñationis. Et iō sicut man⁹ simplr ē in ꝓdicamēto sbe:inest tñ eis quidā modus respectiuus. Ita potē[a] gñatiua in dīnis: siue nā simplr dicit q̄d:bz tñ quēdā modū relatiuū. Sunt aūt ꝺ hac questione positōes alie dicētes ꝙ potē[a] gñandi ē ipa relatio: vel ēntia dīna:vt ē idē cū relatione: vel ꝺm ꝙ quidā dicūt:ꝙ ē mediū inter q̄d ⁊ ad aliq̄d:nec ē directe ī predicamēto q̄d: vel ad aliq̄d :pp qđ in dīnis tertiū predicamētū ostituūt. Huiusmōi positiones qz fundamētū sit⁹ mū bere bozruerūt dimittāt. Ad ꝓmū ꝺō ꝙ absolutū cui ñ inest alīqs modus relationis abstq; distinctiōe cōpetit trib⁹:huiusmōi aūt nō est potē[a] gñandi. Ad scōz ꝺō. ꝙ potē[a] gñandi simplr dicit q̄d:nō tñ ē inconueniēs ꝙ p aliquā reductionē sit in ꝓdicamēto ad aliq̄d. Vel possum⁹ dicere ꝙ gñare in dīnis nō dicit motū sed dicit respectū:⁊ bz mot⁹ sit in eodē gñe cū reb⁹ ad quas ē mot⁹:relatiōz tñ quā ꝓsequit̄ mouēs ex eo ꝙ mouet nō oz eē in illo gñe ī quo ē res q̄ motū accipit̄. vñ calor q̄ p calefactionē ī calefacto acquirit̄:⁊ ī calefaciēte ē potē[a] calefaciēdi: vel potē[a] gñandi calorē nō ē i eodē gñe cuz gñatōe calor̄:,put p talez gñatōz relatio importat̄.

Ad tertiū ꝺō. ꝙ nō remanet potē[a] gñandi remota distinctiōe ꝓsonarū. pp modū quēdā relatiuū q̄ importat̄ illa potē[a] Sed ex hoc nō ꝺcludit̄:q̄n ipa simplr dicat q̄d. Ad quartū ꝺō. ꝙ nō ē potē[a] gñandi illud ꝙ qđ suppositū bz eē incōicabile: sed per qđ bz eē cōicabile. vñ potē[a] gñandi ī sorte nō ē sorti tas. sed nā būana in ipo:⁊ bz pater per p̄nitatē sit quid ī cōicabile: per nām tñ est idē cum filio non igit pater nitas est potentia gñandi: sed nā.

Qō 3

Tertio querit̄:vtrū potē[a] gñandi ⁊ creādi dicāt̄ vniuoce. Et vr ꝙ sic:qz potē[a] gñandi:⁊ potē[a] creandi habēt eē in ipo deo:nō ē vna in creatura:⁊ alia in deo. Sed q̄ sūt ī deo:cū sit sūme vnus nō dicunt̄ nisi vniuoce:⁊ ⁊c.

Preterea: vniuocatio sumit̄ ex identitate nē: qz q̄ꝫ diu rñdet vna nā buic:qđ dico:bō semp bō ꝺz vniuoce:⁊ iō recedēte aīa a corpore remanet bō equino ce:qz nō ē eadē nā in boie viuo ⁊ mortuo:cū igit vna nā rñdeat oibus his que dicūt̄ de deo:vniuoce dicētur potentia gñandi ⁊ creandi. In cōtrariū ē. qz sicut se bz act⁹ ad actū. ita se bz potē[a] ad potētia:sz act⁹ ñ dz vniuoce ꝺ creare ⁊ gñare. qz p̄us de⁹ genuit q̄ creauerit. ⁊ creare ad ipm gñare ordinat̄. cuz pp verbū genitū habeat eē emanatio creaturarū:⁊ ⁊c:

Alteriūs querit̄. vtrū potē[a] gñandi ⁊ creādi sit eadē. Et vr ꝙ nō:qz poten[a] gñandi ē nā. potē[a] creādi ē volūtas. vt dicit dam̄. 1. li. c. 8. nā ⁊ volūtas distinguūt̄ ex opposito. ⁊ ⁊c. Preterea. potentie dis

tingũñ per actꝰ. Sed gñare ꝛ crearе nō sunt idem. ℊ ꝛc. Jn cōtrariū ē: qꝛ oia attributa in dinis dicũt eandē rē. Si igiꝫ in eo qꝺ ē ibi nā gñat: ex eo qꝺ volũtas creat: cū nā ꝛ volũtas dicāt vnā rē: vna ꝛ cadez potēª erit realr h. ꝛ illa. Preterea: vꝛ qꝺ ñ differāt ſm rōnē. qꝛ creature, pcedũt a deo vt ab artifice: igiꝫ pcedũt ſm modū intellectꝰ: ſed iſto mō, pcedit filiꝰ. ℊ ꝛc. Rño dō. qꝺ emanatio creaturarū bz aliquā ſilitudinē cū emanatiōe pſonarū. Nā ſic videmꝰ qꝺ in dinis ē emanatio p modū volũtatiſ: vt, pceſſio ſpūs ſci cui ſm Aug. 15. de tri. c. 20. appꝛopꝛiaꝫ volũtas ſi alicui pſone appꝛopꝛiari bz: ꝛ emanatio p modū itelle ctus vt gñatio filij q, pcedit: vt itelligẽtia a memoria vt dō. 15. de tri. c. 7. ſic ꝛ creature, pcedunt p modū i tellectꝰ ꝛ p modū volũtatiſ: p modū itellectꝰ emanāt: qꝛ cōparañ ad deū ſic artificialia ad artificē pp qꝺ 83. q. q. 46. verbū dī operatiua potētia: pcedũt etiaꝫ p modū volũtatiſ: qꝛ vt ſcribit. 3. de tri. c. 4: dina volũ tas ē ſuppꝛema cā oiuꝫ: ꝛ nihil ℔ agit viſibilr ꝛ ſenſi bilr: qꝺ nō de interioꝛe inuiſibili at qꝫ itelligibili au la ſũmi iperatoꝛis: aut iubeaꝫ: aut permittaꝫ: bz añt emanatio creaturarū cū emanatione pſonarū, ꝺueni at: qꝛ, pcedũt p modū volũtatiſ: vt emanatio ſpūs. ſ. ꝛ per modū intellectꝰ: vt generatio filij. Jn iſta tñ cōueniētia magna ē dīa: differt. n. emanatio creaturarū a, pceſſiōe ſpūs. ſ. qꝛ nō eodē mō: ℏ ꝛ illa ē p modū volũtatiſ. Ad cuius euidētiā ſciēdū. qꝺ volũtas aliqua de neceſſitate vult vt finē: ꝑp qꝺ in. 3. etb. inu it ꝑbs qꝺ in finē ferunt nālr. Aliqua nō de neceſſita te vult: vt ea q̃ ſunt ad finē. ꝛ iō ad finē cōparaꝫ vo lũtas: vt nā inquātū nālr ferꝫ in ipm: ad ea añt que ſunt ad finē cōparaꝫ voluntas: vt volũtas inquātū ℔ electionē ferꝫ in ipa: deus añt p modū volũtatiſ, ꝺu cit: ſ. ſ. inquātū vult finē: qꝛ volendo bonitatē ſuā: de uꝺ pꝛ, pducit amoꝛē. ſiue. ſ. ſ. quo ſe ꝛ alia diligit. et iō emanatio ſpūs. ē imutabilis: qꝛ deus bonitatē ſu am imutabilr ꝛ de neceſſitate vult. cōcomitaꝫ ẽt ta lē emanatiōnē nā dina: qꝛ huiuſmōi amoꝛē deus pꝛ vna cū filio, pducũt volēdo bonitatē ſuā: quā vt finez reſpiciũt. ꝛ qꝛ motus volũtatiſ in finē ē quodā mō nā turarū nec ē imutabilis: cū deus eā nō de neceſſita te velit: nec eā cōcomitaꝫ nā dina: cū i ea que ſũt ad finē volũtas nālr nō ferꝫ. Differt ẽt emanatio cre aturarū a gñatiōe filij: qꝛ ℔ filius, pcedat p modū in tellectus. Pcedit tñ p modū intellectꝰ nālr: eſt. n. nā filius: creature añt ſi, pcedũt per modū itellectꝰ nō ũm voluntatiſ. Et iō dam. 1. li. c. 8. vult qꝺ emanatio ſi lij ſit per modū nē. emanatio creaturarum p modum ris ſbaz dei volũtas attulit: ſed filio nā dedit. Et iō lectus. vt nā ē rō, pductionis filij: qꝛ per modū intelle ctꝰ ꝛ nālr, pcedit dinū verbū: p modū volũtatiſ vt nā emanet ſpūs. ſ. ſ. qꝛ, pcedit p modū voluntatiſ cōcomi tante nā: ſed p modū volũtatiſ vt volũtas. ſiue p itel lectū vt erit in actū p iperiuꝫ volũtatiſ: creature, pdu ꝛ volũtas vt eā nā cōcomitaꝫ ꝛ volũtas vt voluntas vel itellectꝰ vt erit in actū p ipiuꝫ volũtatiſ: nō differũt: iō realiē loquēdo potētia gñandi: ſpirādi ꝛ creādi idē dicũt: ſm tñ modū intelligendi vt cōparañ ad alios actus ſic differũt. ꝛ habēt in ſe quādā analogiā. ſm qꝺ actꝰ habēt. ꝛ qꝛ gñatio ē pꝛioꝛ creatione: potentia igiꝫ quomō ſunt idē potentia gñandi ꝛ creādi. ꝛ qño tereali. ꝛ ꝑt nō cōparañ ad actꝰ. ſm qꝺ potētia ge nerādi ꝛ creandi ſunt idez rei. Ad ſcōm patet ſolu tio: qꝛ loquiꝫ de idētitate reali ſm quā nō. eſt analo gia inter eas. Ad illud i cōtrariuꝫ dō. qꝺ loquiꝫ de potentia creādi ꝛ gñandi. vt cōparañ ad actus ſm quā cōparationē dicuñ analogice. Ad illud qꝺ vl terius querebaꝫ. vtrū ſit idē potentia gñandi ꝛ creā di: pz qꝺ realiꝫ. ꝛ in ſe ſunt idē ſm rōnez ꝛ cōparatiōz ad actus nō. Ad ꝑmuꝫ dō. qꝺ nā ꝛ voluntas lz rea liter differāt i creaturꝭ. in deo ſunt idē re. Ad ſcōm dō: qꝺ nō arguit huiuſmōi potētias differre realiꝫ. lz p cōparatiōz ad actus. qō ꝓceſſimus. Ad illud in ōtrariū patet ſolutio. qꝛ arguit de idētitate reali. qō verum eſt. Ad illud qꝺ arguiꝫ. qō potentia creādi ꝛ gñandi nō differant ſm rōnē: qꝛ taz creature qꝫ fi lius, pcedunt ſm intellectū: pz ſolutio. qꝛ aliꝫ, pcedit p modū intellectꝰ filius aliꝫ creature vt dictum eſt.

Einde quericꝫ. vtrū potentia gñandi ſit i fi lio. Et vt bñ poſſumꝰ videre intentiōz ma giſtri quatuoꝛ querimꝰ. Primo vtrū i ali quo ſit potentia gñandi: qō ñ poſſit gñare. Scō vtrū in filio ſit potētia gñandi. Tertio. vtrū ſit eadē potēª p quā pꝛ gignit: ꝛ filius gigniꝫ. Quarto. vtrum in dinis poſſint eē plures filij. Quæſtio 4

Oꝑmū ſic pꝛocediꝫ. vꝛ qꝺ nō ſit in aliqꝰ potē tia gñandi eni nō cōpetat gñare. qꝛ qō ē p ſe re periꝫ i oibus. ℔ ℏ ē p ſe. qō oē exiſtens actu tale pōt ſi bi ſile, pducere in nā niſi illi nē repugnet ſuppoſitoꝝ pluralitas. ℔ oē in quo ē potentia gñandi bz actu nāz cui nō repugnat ſuppoſitoꝝ pluralitas ℊ ꝛc. Pꝛe terea. ſm Aug. 7. de tri. c. 1. ſicut ſe ſe bz eēntia ad eē ita ſe bz potētia ad poſſe. ꝛ ſapia ad ſape. ℔ i quocūq; ē eēntia illud ē. ꝛ i quocūq; ē ſapia ſapit. ℊ ꝛ i quocūq; ē potēª pōt: ℔ qō pōt gñare: ei gñare: ſibi cōpetit ℊ ꝛc. Pꝛeterea: qō nō pōt gñare ē in eo ipotētia ad gñan dū. Si igiꝫ in aliquo eēt potētia ad gñandū ꝛ ei gña re nō cōpeteret: in eo ſil eēt potētia ꝛ ipotētia reſpe ctu eiuſdē actꝰ: qō ē impoſſibile. Preterea: fruſtra ē potētia q̃ nō reducit ad actū: Sed ſi i aliquo eēt po tētia ad gñandū: cui gñare nō cōpeteret: illa potētia nō reduceret ad actu: ℊ ꝛc. Jn cōtrariū ē: qꝛ potē tia gñandi ē ipſa nā rei. ſed multos videmꝰ bere nāz bñanā: ꝛ eē boies: qꝺ gñare ñ cōpetit: ℊ ꝛc. Pꝛe terea: nō eſt aliq̃ potētia i vna pſona dina: q̃ nō ſit in alia cū quilibz ſit oipotens: ℊ potētia gñandi eſt in q̃ libet pſona dina. ſed nō cuilibz pſone dine cōpetit ge nerare: ℊ ꝛc. Rño dō. qꝺ potētia gñandi pfecta nō ē in aliq̃ creatura: cui nō cōpetat gñare: pōt tñ eē po tētia gñandi ẽt pfecta in aliqua pſona dina, cui gña re nō cōpetit. Propter ꝑmū notandū: qꝺ aliud eſt rō agẽdi in creaturꝭ. aliud qō agit. nā rō agendi ē ipſa. forma nō agit tñ forma. ſed qꝺ ē p formā. vt rō caleſa ciẽdi ē caloꝛ: calefacit tñ calidū. Nā ſicut bitū eſt ſu pꝛa. rō agendi ſumiꝫ ex forma. agere tñ ſumiꝫ ex ipo eē ꝛ qꝛ ſuppoſito p ſe cōpetit eē ei p ſe cōpetit agere Si igiꝫ i aliq̃ eēt caloꝛ ꝛ ñ bẽt eē calidū: illoeēt potenª calefaciẽdi. ꝛ tñ ei ñ cōpeteret calefacē ꝛ ita eēt in eo potēª ad gñandū caloꝛē ꝛ tñ gñare caloꝛē ei ñ cōpete ret Sz qꝛ nō ē eēntia niſi det eē vt nō e caloꝛ. niſi det eē calidū. cū rō gñandi ſine potēª ad gñandū ſumaꝫ ex forma. agẽ añt. vel gñare ex ipo eē. cū nō ſit forma ſine eē. Jn nulla creatura ē potēª agendi. ſi pfecta ſit cui ñ cōpetat agere. ℔ tñ ſi iperfecta eēt nō oporteret Hec añt iperfectio ꝺupliꝫ inueſtigaꝫ. Nā potēª ge nerādi vt dictū eſt ſuꝑ ꝺuplex ē vna q̃ imediate pꝛo grediꝫ in actū ſuū. ꝛ talis ſumiꝫ reſpectu gñationis accidentiũm: ſicut caliditū imediate p caloꝛē. q. p po tentiā gñatiuā calidi, pducit calidū: ꝛ cum talis po tētia ſit accidēs: cui cōpetit intēdi ꝛ remitti: q̃tū ad gradus in eſſe. tūc eſt talis potētia iperfecta qñ iſbo

nō bz cōpletū eē: vñ bñ posset cōtingē eē iperfectiōe
huius potētie: q in aliquo eēt ita remisse calor: q ge
nerare calidū nō valeret: Alia ē q mediate, pgredit i
actū suū. tb vt dicebat sumit respectu gnatiōis sba
rū: qz forma sbalis nō ē imediatū pncipiū actiōis: h
aūt dz iperfecta nō rōne eē: qz nec intēdit nec remit
tit: sed rōne eoz ꝙ q sil'itudinē suā inducit: vel ē indu
cendi rō. vt puta si in aliquo eēt nā bōana: nō tñ in eo
eēt instrumēta p q posset progredi in actū gnatiōis.
Sed si eēt pfecta hmōi forma p cōparationē ad sibi
ānera p que pgredit in actū gnatiōis. huiusmōi for
mā bñs posset sibi sile producere: pp qđ pz q in creatu
ris p viā gnationis ee accipiētib⁹ potē gnandi pfec
ta exñs eis cōpetit gnare. tō bene dictuz ē: q vnū
quodq pfectū ē cū pōt sibi sile producere: vt pfecte cali
dū nō est. nisi posit caliduz gnare: nec pfecte bō. nisi
posset gnare boiem. Licet aūt sit sic in creatur: non
aūt sic ē i psonis diuis. Nam nō possum⁹ dicere q i
aliq̄ psona diuina sit potē gnandi absq eo q gnet: qz
ibi illa forma siue potē nō ē bz cōpletū eē: vt diceba
mus in gnatiōe accidētiū: qz nō solū eē talis forme.
vel nē nō intēdit: qđ ēt cōuenit sbalibus formis cre
atis. Sed ēt ē ipm eē: qđ nulli alij cōpetit: nec ēt dice
re possum⁹ q huiusmōi nā nō sit imediatū pncipium
gnatiōis. sed ei supaddit aliq accidēs talis forma. sic
calor supaddit forme ignis. vt ignis ignē gnet: qz oia
que ibi sūt quātū ad ipm'ee in sbaz trāseūt. Jō ad
uertendū q sic in reb⁹ creat: qz supposita vnīt i for
ma t distinguunt p ee ex forma: siue ex nā sumebat
potē gnandi t gnare ex eē: ex eo q creata suppositā
in quib⁹ inuenit gnatio sunt vnū in nā: t differunt i
eē. ita qz psone diue vniunt in nā t distinguunt pre
spectū t n p ee. ipa nā erit potē gnandi: sed ex respe
ctu sumet gnare. Propter qđ sicut i creatur gignere
t gigni cōpetūt bis que p se bñt ee. sic talia i diuis cō
petunt bis q̄ p se referūt: vñ gnare ibi ipm respectū
dic. t tō vbicūq erit dare nām diuā: ibi erit dare po
tentiā gnandi. nō tñ bñs tale nām gnabit. Nā sicut
si in aliquo eēt calor: eēt in eo potētia calefaciēdi nō
tñ calefaceret: vl ēt calefacere posset nisi bēret ee ca
lidū: talis forma eēt i eo cōiuncta ipi eē: sic si i aliquo
supposito diuo ē nā diua: ē i eo potē gnandi nō tñ ge
nerabit: vel ēt gnare poterit: nisi nā in eo sit cōiuncta
cū respectu qui requirit ad h q gnet: t qz sic nō cōpa
rat ee ad nām vt respect⁹: qz nō pōt ee nā sine, pprio
ee: vñ i nullo ē nā diua: nisi sit de⁹. nec bōana: nisi sit
bō. pōt tñ ee nā in aliquo sine istis respectib⁹: i bis in
quib⁹ distinctio gnanq t geniti sumit ex eē nō poterit
ee nā pfecta: sine potē gnandi: nisi eis cōpetat gna
re: cū eis nō cōpetat nā: siue eē. Jn eis aūt in quib⁹ ē
distinctio nō p ee. sed p refert i poterit ee nā: siue po
tē gnandi ēt pfecta absq eo q eis cōpetat gnare. qz
bz in eis nō sit nā siue eē. ētñ in ipis nā sine respectu q̄
ad gnare requirit. t qz p huiusmōi respectū nulla pfe
ctio supaddit nē: cū nō differat realit a nā. erit i tali
bus potē gnandi pfecta. nō tñ gnabunt. Ad pmū
dō. q multa sūt vera p seq applicata ad māz specia
lez ꝛbunt falsitatē. Vel dicere possum⁹ q illud nō est
per se simplr & requirūt ibi alie cōditiōes. vt patuit
quibus nō existentib⁹ potest ee in aliquo potē gnan
di: t si nō gnet. Ad scōm dō. q non ē p oēm modū
sicut: qz sapia t ētia magis pure dicunt qđ: absolu
tū: q̄ potētia. Maz potē t si simplr dicit qđ cōuenit
tñ ei quidā modus relatiu⁹. t rōne huius respect⁹ si
ē in aliquo supposito. absq respectu q requirit ad ge
nerare. erit in eo potē gnandi nō tñ gnabit. Ad
tertiū dō. q aliquā psonā diuā nō posse gnare nō est
ex impotē sui: qz illā eandē potētiā bz. quā habet ge
nerans. & hoc ē ex pprietate. vt magister innit in lra

Ad quartū dō. q verū est q frustra eē: si nullo mō
reduceret ad actum. reducit tñ potentia gnandi ad
actum: si nō in vna persona in alia.

Secundo queritur: vtrū in filio sit potētia ge
nerādi. Et vz q nō: qz cuius nō ē act⁹ ei⁹
nō ē potētia: & filij ñ ē gnare: q̄ ꝛc. Prete
rea i eternis ñ differt eē t posse: tūc argu.
magis conuenit agere cū potētia q̄ eē: qz esse egre
dit ab ētia. agere a potētia: si igit in diuis ē idē eē
t posse: idē erit agere t potētia: q cui cōpetit potētia
cōpetet agē. sed filio nō cōpetit gnare. q̄ ꝛc. Pre
terea: posse gnare fm magistrū nō ē posse qđ: fz pos
se ad aliq̄d: q potētia gnandi ad aliq̄d ē: sed p ad ali
q̄d distinguunt psone: q si in vna ē potētia gnandi. nō
erit alia. cū igit sit in pze: nō ē in filio. Jn cōtrariū
est: qz potētia gnandi dicit nām: sed nā pris ē in filio
q̄ ꝛc. Preterea: ois potētia q̄ ē in pze: ē in filio: alr
filius nō eēt oipotēs: sed potētia gnandi ē in pze: q ē
in filio. Preterea: Aug. ptra marimīnū. t habet
ilra: dicit. q filius nec nō potuit gignere. sed nō opoz
tuit: q ē in eo potētia. Rño dō. q quidā sic distin
guūt: q hoc gerūdiū gnandi: pōt ee gerūdium verbi
actiui vel passiui: vel ipersonalis. si actiui sic ē in solo
pze: qz potētia gnandi idē sonat: q potētia per quā
gnat. Sed si sit passiui: sic ē i solo filio: qz tūc ē. sensus
potētia gnandi: hoc ē potētia p quā gnat: solus aūt fi
li⁹ gignit. Si aūt gnandi sit gerūdiū verbi ipersona
lis: sic cōuenit oibus tribus: qz tūc ē sensus: potentia
gnandi hoc ē potē p quā fit gnatio: qz in qualibet pso
na ē potētia per quā fit gnatio: qz in qualibet perso
na ē nā diua: cuius virtute pz gnat. Sed illud im
pbat: qz ē alienus modus loquēdi: vt dicat aliqs ba
bere potētiā gnandi: qz bz potentiā p quā gnet: qz a
filio posset dicere q cecus t lapis bñt potētiā viden
di: cū bēant potentiā per quā videant: quia posūnt
videri. Sed illud ip⁹obare simplr nō ē tutū: cū hāc
distictiōz aliquo mō magr in lra inuat. Propter hoc
sciendū q tribus modis aliq̄ conueniunt in habendo ali
q̄d. Primo qz bñt illud solū fm rē: nō fm modū se ha
bendi: siue fm rōnem. Secō qz bñt illud fm rōnē so
lū. t n fm rē. Tertio fm rē t fm rōnē. Prio mō ē ea
dē nā i pze t filio: qz realr n differt nā i eis: differt tñ
fm modū se habēdi: qz bz eadē nā sit in pze t filio: alr
tñ se bz vt ē in pze: t vt ē in filio: qz vt ē in filio ē p gna
tiōz cōicata vt ē in pze nō. Et istū aliū modū se bndi
appellat dam. i. li. c. ii. dziam fm rōnez. Unitas rō
nis nō rei ē vnitas vlis. Nā diuersa supposita crea
ta bñt eandē nām fm rōnem: sed nō fm rē: realr. n.
differt nā hūana, put ē in diuersis boibus: fm rōnem
est vna: qz per intellectū possuz remouere totū illud i
quo differunt bōana suppositā: remanēte eo i quo cō
ueniunt t sic oēs boies sunt vnus bō: per intellectū
tñ pp qđ dicit cōmētator in. i. de aia: q intellectus fa
cit vniuersalitatē i reb⁹: ex quo pz q vnitas vlis: siue
nē in reb⁹ creat ē fm rōnez. t nō fm rē: in personis
diuis ē vna nā mō cōuerso: vt tradit dam. i. li. c. pze
assignato. Tertio mō aliq̄ bñt vnum aliq̄d idem fm
rez t rōnez. t sic aliquo mō cōcedere possumus: q ē
vna cōis notio in pze t filio respectu. s. s. Nam illa
notio ēt fz rōnē: aliq̄ mō pōt dici vna: qz bz filius ea ha
beat vt a pze procedit. qz nihil bz nisi natū: pz autē
eā habeat nō ab alio: tñ qz si illa notio diffiniret noti
ficaret p cōparatiōem ad actū spirādi vel ad. s. s. q
est vnus t idem t simplex ertñs a pze t filio tangit ab
vno pncipio vna notio dici debet. etiā fm rōnē. Qñ
igit queritur. vtrū aliq̄d habeat potētiā gnandi et eo:
q gnat: vel videndi: qz vz. Si est vna potentia in ge
nerāte t genito: vel in videte t viso aliquo dictorum
trium modoz. bz gra forme nō possim⁹ arguere. hoc
videt: q bz potētiā videdi: vel hoc gnat: q bz potētiā
gnandi. tñ gra mē possum⁹. t tō qz ē vna potē gnan-

di in pze ⁊ filio ꝙ quã pz gñat ⁊ filiꝰ gñat: vt patebit: ꝺcedere possimꝰ in filio eẽ potentiã gñandi. Ex quo apparet nõ eẽ aliquã potẽtiã i pze q̃ nõ sit in filio. sed alicui respectui ẽ vnita ꝓut ẽ in pre: cui nõ ẽ ꝺiuncta ꝓut ẽ in filio: Ad ꝓmũ ꝺ. ꝙ cũ ꝺr cuius ẽ actꝰ: eiꝰ est potẽa. intelligẽdũ est de actibꝰ ꝓpzie sumptis. sz generare in ꝺiuis nõ ꝓpzie dicit actõz: sed relatõz per modũ actꝰ: Vel ꝺicẽ possimꝰ ꝙ cuiꝰ ẽ potena eius ẽ actꝰ, si in eo sit potẽa: vt cõparat ad talẽ actũ. ß in filio nõ ẽ potẽa ꝓ cõparatiõz ad gñare: accepta ꝓut est ẽ in filio: sed ꝓ cõparationẽ ad gñari. Est igit in filio potẽa ad gñare: cũ nã pris q̃ẽ talis potẽa sit i filio: nõ est. n. alia potẽa in ꝺiuis ad gñare ⁊ gñari: vñ in quo ẽ vna: ẽ ⁊ alia: verũ qz vt ẽ in filio: nõ ẽ ad gñare: ß ad gñari: sic accepta talis potẽa nõ ꝺenoiabit filiũ vt ꝺicat posse gignere: sed solũ posse gigni. Sicut: qz eaꝺẽ ẽ nã particulariter ⁊ vlr sumpta: ⁊ qz vlia sunt i particularibus: ipa nã vlis est in particulari: sed qz nõ ẽ vlis vt ẽ in ꝓticulari nõ ꝺenoiabit ipm: vt ꝺicat ꝓticulare eẽ vle. ß ꝓticulare solũ. ⁊ iõ ꝺistinctio illa facta ꝺe potẽa gñandi: ex eo ꝙ gñandi ꝓt eẽ gerũdium actiui vl passiui: vel verbi ipersonalis. si ꝺz eẽ nã: nõ ẽ intelligẽda simplr cũ sit i filio potẽa ad gñare. sed in telligẽda ẽ ꝺ potẽa vt ꝺenoiat id i quo ẽ: qz nõ ẽ i filio potẽtia q̃ possit gñare: vel intelligẽda ẽ cũ reduplicatiõe: qz ⁊ si ẽ in filio potẽa ad gñare. tñ vt ẽ in eo nõ est ad gñare. Ad scꝺm ꝺ. ꝙ i eternis nõ ꝺiffert eẽ ⁊ posse: qz quicq̃ꝺ põt ibi eẽ ibi ẽ. vñ nõ ꝓius potuit generare pr ⁊ postea genuit: sed ab eterno genuit: ⁊ filius ab eterno genitꝰ ẽ: ⁊ iõ auctozitas nõ ẽ ad ꝓpositũ. Vl possimꝰ ꝺicere ꝙ potẽa ꝓut ẽ in filio ñ ꝺicit respectũ ad gñare. sz ad gñari. ⁊ iõ nõ argnit qꝺ gñet. Ad tertiũ ꝺ. ꝙ potẽa gñandi nõ ꝺicit simpliciter ad aliq̃ꝺ. sed simpliciter ꝺicit q̃ꝺ. ⁊ ideo ñ argnit ꝙ nõ sit in filio. Sed ꝙ aliquez respectũ habz ꝓut ẽ in pre quẽ nõ habet. ꝓut est in filio.

Qõ. 6 Ertio queritꝰ. vtrũ sit eaꝺẽ potẽa ꝓ quã pr gignet ⁊ filiꝰ gignit. Et vz ꝙ nõ. qz ex quo gignere nõ ẽ gigni: cũ potẽtie ꝺistiguant ꝓ actꝰ. potẽa q̃ quis gignit nõ est potẽa q̃ q̃s gignit. Preterea: magis vidẽt eẽ eaꝺẽ gignere ⁊ gigni in creaturis q̃z in ꝺiuinis: qz in creatur cũ ꝺicãt motũ large accipiẽꝺo motũ sunt vna mot. Sed in ꝺiuinis cũ ꝺicant relatiõz nõ sunt vna relatio. cũ igit i creatur nõ sit vna potẽa ꝓ quã vna gignit: qz ẽ actiua ⁊ potẽa forme. ⁊ alia gignit: qz ẽ passiua ⁊ potẽa mẽ nec in ꝺiuinis erit vna. Preterea: si eaꝺẽ eẽt potena seipm gignere: qõ ẽ inconueniẽs: ꝙ ⁊c. Preterea: videtẽ ⁊ visuz: qz negat phs in. 2. de aia: ꝙ ideẽ seipm oculus seipm videat. sed nos nõ concedim. ꝙ eadem potena sit q̃ q̃s videt ⁊ vz: ꝙ nec q̃ q̃s gignit ⁊ gignit.

In ꝺiuinis ẽ magr q̃ ꝺicit eaꝺẽ eẽ potentiã in pze ꝙ quã gñat ⁊ filio ꝓ quã gñat. Preterea: si nõ ẽ eaꝺez potẽa: cũ potẽa ꝺicat qꝺ absolutũ simplr loquẽꝺo vt ꝺictũ ẽ erit ꝺistinctio in ꝺiuinis penes absoluta: qõ ẽ ꝺ Aug. 6. ꝺ tri. c. 2. Rño ꝺ. ꝙ querere vtrũ sit eaꝺẽ potẽa i pze ꝓ quã gñat ⁊ in filio ꝓ quã gignit: ẽ querẽ vtrũ possit eẽ eaꝺẽ potẽa respectu actꝰ actiue ⁊ passiue sumpti: accipiẽꝺo large actũ ⁊ passionẽ: qz gñare ⁊ gñari i ꝺiuinis ꝓpzie nõ ꝺicũt actionẽ ⁊ passionez: si gnificãt tñ ꝓ modũ actiõis ⁊ passionis: actꝰ aũt quadrupler est: qz quiꝺã est q̃ nõ respicit nisi alterũ extremũ: vñ nõ ꝺicit qꝺ mediũ inter agẽs ⁊ actũ. siue producens ⁊ ꝓductũ: ⁊ huiusmodi actꝰ ẽ eẽ: Aliq̃n actꝰ ꝺicit qꝺ mediũ iter ꝺuo extrema ⁊ hoc pt eẽ triplr: qz illa ꝺuo extrema pñt ꝺifferre ꝑz rõnẽ solũ: ⁊ huiusmodi actꝰ st supp se ꝺuersui. sic cũ aliq̃s seipz ꝺiligit vl se ipz itelligit. Sic. n. res accepta vt itelligẽs. ⁊ vt intellecta ẽ ꝑm rõnẽ a se ꝺifferẽs. ⁊ sic intelligere ẽ mediũ inter vtrumq;. Aliq̃n extrema ꝺifferũt realiter: ⁊ hoc põt eẽ ꝺupliciter: vl re absoluta. sicut edificare est mediũm inter edificãs ⁊ edificatum que ꝺifferũt realiter: etiã re absoluta vel re relata. ⁊ sic generare ꝑm modum intelligendi est aliquo modo quid mediũ in ꝺiuis inter gignẽtẽ ⁊ genitũ. que ꝺifferunt ꝑm relata: ⁊ ñ ꝑm absoluta Cũ ß querit vtrũ eaꝺez potẽa possit eẽ respectu actꝰ actiue ⁊ passiue sumpti. si loq̃mur de actu ꝓmo mõ. qõ nõ bñt locũ: qz ille actꝰ nõ põt significari actiue ⁊ passiue: cũ nõ req̃rat aliq̃ mõ ꝺuo extrema: Si loq̃mur de actu scꝺo mõ planũ ẽ: ꝙ eaꝺẽ ẽ potẽa respectu actus vtroq; mõ sumpti: ⁊ potissime in deo vbi ipe per seipm: per se: ⁊ ꝓmo solũ seipm itelligit. Sed si loquamur de actu tertio mõ. sic nõ est eaꝺẽ: qz nõ ẽ eaꝺẽ potẽtia ꝓ quã edificatoz edificat: ⁊ edificiũ edificat: cũ vna sit potẽtia artis. alia sit potẽa mẽ. Si loquamur de actu quarto mõ sic ẽt ẽ eaꝺẽ: qz cũ iter talia nõ sit ꝺia nisi ꝓ relata. si ponerẽt ꝺistinctio ꝑm potẽtiã inter ea. ꝺifferent ꝑz absoluta: qõ ẽ ꝑziuum positiõi: ⁊ qz illo quarto mõ sumit potẽtia i ꝺiuinis respectu actꝰ notionalis: vt respectu gñare ⁊ gñari ꝺicere possimꝰ ꝙ eaꝺẽ est potẽa ꝓ quã pr gignit: ⁊ filius gignit. nã qz in ꝺiuinis vna est voluntas ꝓ illã eaꝺẽ voluntatẽ ꝓ quã pr vult eẽ pr. ⁊ nõ filiꝰ: filiꝰ vult eẽ filiꝰ ⁊ ñ pr: ita: qz eaꝺẽ est ibi potẽa: ⁊ ꝑz absoluta nõ ẽ ibi ꝺistinctio ꝓ illã eaꝺẽ potẽtiã per quã pr pt eẽ pr ⁊ gignere: filiꝰ pt eẽ filiꝰ ⁊ gigni. ⁊ ista ẽ via magri vt apparet i Sra. Verũ qz via ista nimis trãscẽꝺes ẽ. iõ magis spalit possimꝰ hãc veritatem ꝺuplr venari. ꝓmo er eo ꝙ respectꝰ in ꝺiuinis se hz q̃si eẽ in creatur Si igit calor vni ꝺaret eẽ calidum. alii vero eẽ frigiꝺũ: qz calidi ẽ calefacere: frigidi vero in frigiꝺare: eaꝺẽ eẽt potẽa ꝓ quã calidũ, calefaceret. ⁊ frigiꝺũ infrigiꝺaret. alii tñ ⁊ alii eẽ cõiuncta. Sicut ß calor cõiũct opposit ẽ eẽ potena respectu oppositorũ: sic nã ꝺiua cõiũcta opponit respectibus mõ opposito respicit gñatiõem. ⁊ qz in pre ẽ ꝺiuncta pñtati in filio vero ẽ vnita oppositorespectui: vt filiatiõi qz pris ẽ gignet. filii vero gigni: eaꝺẽ erit potẽa ꝑ quã pr gignit: ⁊ filiꝰ gignit: alii vero ⁊ alii cõiũcta respectui. Sc̃ꝺo hoc pz: qz potẽa gñandi in ꝺiuinis ẽ ipa nã ⁊ simplr ꝺicit qꝺ. ß q̃n aliq̃ꝺ simplr. ⁊ ꝑm eẽ ẽ in ꝓꝺicamẽto sbe: cõuenit tñ ei aliq̃s modus relatiuꝰ vbi pluralitatẽ sba quãtũcũq; pluralitatẽ respectꝰ semp ꝺr vnũ tale: ꝛz respectꝰ ꝺicãt multi. sicut ẽ videtẽ ꝺ potẽa q̃ ẽ mã. nã ipa potẽa q̃ ẽ nã ẽ i ꝓꝺicamento sbe: qz i q̃ libet gñe ẽ cõsiderare actum ⁊ potẽtiã: ⁊ potẽa in gñe sbe ẽ ipa mã. ⁊ ꝛz talis potẽa sit i gñe sbe hz tñ quẽꝺaz modũ relatiuũ i quãtũ respicit formã. ⁊ ꝛz huiusmõi respectꝰ pluralitatẽ ꝓ cõparationẽ ad formas ꝑziales eaꝺẽ tñ ꝺr eẽ potẽa ꝑziozũ loquẽꝺo ꝺ potẽa passiua q̃ ẽ potẽ mẽ: respectꝰ tñ st alii: ita suo mõ ꝛz gñare ⁊ generari opponit oppositione relatiua: potena tñ ad vtrũq; ꝑm ꝙ i ꝺiuinis sumit: qz ipa potẽa simplr ꝺicit qꝺ erit eaꝺẽ respectꝰ tñ alii erũt. ⁊ ita eaꝺẽ ẽ potẽa ꝓ quã pr gñat ⁊ filiꝰ gignit: nõ cõiuncta eiꝺẽ respectui ꝓut ẽ i pze ꝓ filio. ß alii ⁊ alii. Ad ꝓmũ ꝺ. ꝙ nõ arguit potẽtiã eẽ a mã. ß respectꝰ eẽ alios: ⁊ ꝙ ꝺr potẽe ꝺistiguũt ꝓ actꝰ. ꝺ. ꝙ gignere ⁊ gigni ñ ꝓpzie ꝺicũt actꝰ: ß relatiõz ꝓ modũ actꝰ. Ad scõz ꝺ. ꝙ potena ꝺistiguit ꝑz ea i quibꝰ ẽ. ⁊ iõ si gignens ⁊ genitũ ꝺifferũt ꝓ absoluta poterit eẽ alia potẽa. Sz si ꝺifferũt solũ ꝓ relata nõ: cũ potena ꝺicat qꝺ absolutũ: ⁊ qõ ꝺicit ꝺe motu magis ẽ ꝓ veritate q̃z ꝺ: qz si gñare ⁊ generari creatur ꝺicunt motũ: ꝺicũt vel saltẽ inferunt: ẽt relatiões oppositas. ⁊ iõ ꝺistinctio inẽ talia sumit

ex motu: ꝛ ex oppõne relatiõis. ꝛ iõ nõ cõcludit rõ. gnia argnit a minori negãdo. ꝛ a maiori affirmãdo.

Ad tertiũ dõ. ꝙ ꝑm ꝙ potẽa dicit q̃d: ꝛ potẽs sumi tur ibstãtiue: pr̃ ꝛ filiꝰ sẽ vnꝰ potẽs: sed rõne respectꝰ sequit̃ ꝙ alicui respectui ẽ vnita potẽa ꝑut ẽ i pr̃e: cui nõ ẽ vnita ꝑut ẽ i filio. ꝛ q2 gñare dicit respectũ ꝛ ad aliq̃d. vñ nõ valz. si pr̃ ꝛ filius sẽ vnꝰ potẽs. ꝛ ea dẽ potẽa in vtrisq; si pr̃ ꝑt gñare: ꝧ ꝛ filiꝰ. Ad q̃rtũ dõ. ꝙ iter nulla creata ꝑt eẽ tãta vnitas i nã: sic ẽ int gignẽtẽ ꝛ genitũ i diuinis. ꝛ q2 vnitas ista potẽa de q̃ lo q̃mur respicit vnitatẽ nẽ: cũ ista maxime sit in diuinis vna erit potentia gignentis ꝛ geniti.

Questio 7

Uarto q̃rit̃. vtrũ i diuinis possint eẽ ꝓles filij. Et vr̃ ꝙ sic: q2 filiꝰ ñ gignit̃: nisi ex eo ꝙ pr̃ se itelligit. ꝧ sicut pr̃ se itelligit: ita filius se itelligit. ꝧ pr̃ se itelligẽdo ꝑducit filiũ: ꝧ filiꝰ ꝑducit aliũ filiũ. Preẽa: ñ maiꝰ potẽa ẽ pr̃ carnalis q̃ celestis. Sz pr̃ carnalis ꝑt gñare plures filios ꝛ ꝑt dare filio ꝙ gñet aliũ filiũ. ir celestis hoc poterit. ꝧ ꝛc. Preterea: qñ aliq̃d ꝑdurit aliq̃d: ni si cesset potẽa ad ꝑducẽdũ: iterũ ꝑt aliud ꝑducere. Sz pr̃ ꝑducẽdo filiũ nõ amisit potẽtiã gñandi: ꝧ poterit ꝑducẽ aliũ filiũ. Preterea: q̃nto aliq̃d ẽ simpliciꝰ. tanto in pluribꝰ reperit̃: q2 quãto simpliciꝰ: tãto vir tuosius: tãto ꝧ in pluribꝰ filijs poterit repiri nã dina q̃ quecũq; nã corporalis quãto nã dina simplitior ẽ qualibz corporali nã. In ꝯtrariũ ẽ: q2 dicit comẽ tator i. i. ce. ꝛ. mũ. ꝙ ex pfectõe vniuersi cõuenit ꝙ ẽ vniuersũ vnũ ꝧ ex pfectiõe rei ꝑtingit ꝙ sit vnũ tale filius dei ẽ maxime pfectus. ꝧ ꝛc. Preterea: pluri ficatio aliquoꝝ ꝑm nũm ẽ ꝓp mãm i diuinis nõ est mã: ꝧ nõ sunt ibi plures filij: q2 tũc filij illi differẽt ꝑm nũz ꝛ bẽrẽt mãm. Preẽa: ois scriptura clamat ipm eẽ vnigenitũ: ꝙ ñ eẽt si ibi eẽnt plures filij respectu ꝑso ne pr̃is. ℞ño dõ. ꝙ si volum⁹ loqui de pluralitate aliquoꝝ: oz nos videre q̃o illa ꝓgrediunt̃ in eẽ: filiꝰ aũt in diuinis ꝑ viã gñatiõis accepit eẽ: q2 de rõne filij ẽ ꝙ sit genit⁹. gñatio aũt ẽ opus nẽ: ꝑm ꝧ ꝙ aliq̃ diuer simode nãz habẽt cõpetit eis diuersimode gñari. sic n. loquẽdũ ẽ de gñatiõe: vt loquimur de nã. si ꝧ deꝰ ẽ nẽ intellectualis nõ poterit ibi eẽ gñatio: nisi ꝑ modũ intellectꝰ: ꝓp hoc vult Aug. 6. de tri. c. 2. ꝙ est filius: q2 verbũ: ex quo habeẽ ꝙ eius gñatio ẽ ꝑ modũ intel lectꝰ. q2 ab intellectuali nã ꝓcedit verbũ. Et iõ si vo lumus videre vtruz in diuinis sunt plures filij videa mus vtrum in diuinis sint plura verba. ḧ aũtem ma xime videre poterim⁹ cõsiderãdo dr̃iam iter verbũ diuinũ ꝛ nr̃m: q2 in nobis sũt plura verba. In diuis ãt ẽ vnum tm̃. Cã aũt quare i nobis sũt plura verba quadrupler assignari põt Una ẽ q2 verbũ nr̃z nõ sp gignit de scia: ꝧ alñ de ignorãtia. vt dicit Aug. 15. de tri. c. 15. ꝛ iõ q2 de scia ꝛ ignorantia gignit̃ verbũ. iõ in nobis ẽ aliud ꝛ aliud verbũ ꝑut de scia ꝛ ignoran tia gignit̃. Scõa est: q2 scia nr̃a ẽ amissibilis. ꝛ q2 ea quoꝝ sba deperit nõ redeũt eadẽ numero succedit̃ in nobis põt eẽ alia ꝛ alia scia. ex quo amissibilis est ꝛz ꝙ dicit Aug. 15. de tri. c. 13. ꝛ ꝑm ꝙ in nobis ẽ alia ꝛ alia scia. erit aliud ꝛ aliud verbũ. Tertia rõ eẽ põt q2 in nob alñ verbũ bz eẽ informe: aliqñ bz eẽ formatũ: vñ dr̃. 15. de tri. c. 16. ꝙ ante verbuz nr̃m ꝓcedit cogitatio. ꝛ ita possint plurificari in nobis verba ꝛz esse informe ꝛ formatum. Quarta rõ sumi põt ex eo ꝙ intelligentia non potest simul informari ommibus que sunt in memoria. vnde dicit̃. 15. de tri. c. 8. Quo niam non potest acies animi simul omnia que memo ria tenet vno aspectu cõtineri ideo verbum nostrum non ex tota scientia generatur. Et ideo dato ꝙ sem per verbum nostrum de scientia gigneret̃ semꝰ ha beret eẽ formatũ: nũq; scia nr̃a eẽt amissibilis: q2 nõ totã sciaz ꝓpehẽdit cũ itelligẽtia ñ possit vnico aspe ctu informari oĩbꝫ q̃ sunt i memoria ꝛ i nob saltem successiue eẽ pla verba. Uerbũ aũt dicũ q2 bz cõdi tiões oppositas verbo nr̃o ẽ ibi vnicũ solũ. Nã illud verbũ diuinũ sp de scia dei gignit̃: q2 vt scribit̃. 15. de tri. c. 15. verbũ vnũ nõ nisi ꝺ scia gignit̃. ꝧ vt scribit̃ eodẽ li. c. 14. verbũ diuinũ verꝰ ẽ vnitas. ex q̃ ꝑmo bz cõ ditiõz oppositã verbo nr̃o. Secõo. scia diuinũ q; ẽ amis sibilis. ꝛ ratio huius assignat̃. 15. de tri. c. 13. q2 scia dei ẽ sba dei ꝛ eẽ dei: ꝧ nihil qõ ẽ ipz eẽ. eẽ amittere ꝑt Sz si deꝰ nõ amittit eẽ ñ amittit̃ scire: vel scia z: q̃ sẽ idẽ qõ eẽ ei⁹. Nõ ir gignit̃ diuinũ verbũ ex scia amis sibili: ꝓp qõ bz secõam ꝺitiõez oppositã verbo nr̃o. Tertio verbũ diuinũ nũq; ẽ informe imo sp ẽ formatũ vt dr̃. 15. de tri. c. 15. ꝓp qõ. 16. c. dicti. li. dr̃ ꝙ in deo ñ ẽ cogitatio. ꝧ verbũ. nõ ir plurificabit̃ ꝑ eẽ informe et formatũ. vt nr̃m verbũ. ꝓp ꝙ opposita tertio verbo nr̃o. Quarto q2 verbũ diuinũ gignit̃ ex tota scia dei cũ scia dei simpler sit ꝛ ñ bẽat ꝑtẽ ꝛ ꝑtẽ. Si gignit̃ ex sci entia dei ex tota scia gignit̃. ꝛ q2 illi scie coequatur. nẽ est aliq̃d in scia: qõ non sit in verbo: vel in verbo. qõ nõ sit i scia: cũ sit ibi vna scia: sicut vna sba ꝛ vna eẽntia: erit ibi vnũ verbũ. Istã aũt equalitatẽ verbi ad dinã sciam ꝛ istã cõprehensiõz narrat Aug. 15. ꝺ tri. c. 14. dicẽs pr̃ genuit verbũ sibi equale ꝓpria. Nõ n. seipm integre pfecteq; dirisset si aliq̃d ampli⁹ aut vnus eẽt in eius verbo. Et sequit̃: ꝙ quicq̃d est in ea scia de q̃ ẽ genitũ. ꝛ in ipo ẽ: qõ in ea nõ ẽ nec in ipo ẽ Ex q̃ ꝛz ꝙ verbũ diuinũ bz q̃rtã cõditõz oppositã ver bo nr̃o: q2 equat̃ dine scie ñ aũt verbũ nr̃m: nr̃e scie coequat̃. illõ ir verbũ ẽ verbũ vnũ: q2 ñ bz vñ plurifi cet̃. ꝛz ir ꝙ est ibi vnꝰ filiꝰ: cũ sit ibi vnũ verbũ. Ad ꝑ bandũ ẽt ibi eẽ vnũ filiũ facit qõ oñsuz fuit in scõo ꝓ blemate q̃rte distinctiõis: ibi. n. oñsuz fuit ꝙ ꝑ viaz gñatiõis i diuis a pluribꝰ psonis nõ ꝓcedunt plures nec a pluribꝰ vna. nec ab vna plures: ꝧ soluz ab vna vnã: ꝙ si ita ẽ solũ vna psona ẽ ibi genita: ꝛ ita vnꝰ fi lius. Ad ꝑmũ dõ. ꝙ pr̃ intelligẽdo se ꝓducit filiũ: q2 nã i diuis ẽ radicale ꝓncipiũ gñatiõis. Attñ vt per sona gñet oz suũ intelligẽ. siue suã nãm eẽ cõiunctã cũ aliquo respectu cum quo nõ ẽ cõiunctuz itelligere filij. ꝛ nã filij ꝑut ẽ i filio. Ad scõm dõ. ꝙ nõ ẽ ex ipotẽtia pr̃is celestis ꝙ nõ gñet ꝓles filios: imo ex poten a ꝛ pfectiõe: q2 se integre ꝛ pfecte ꝑ vnicũ filiũ se exꝑ mit ꝛ manifestat. supfluet ibi alius filiꝰ. Ad tertiũ dõ. ꝙ rõ fallit: ex falsa imagñatiõe: imaginat̃. n. in actu gñatiõis filij eẽ ꝓteritiõz ita ꝙ pr̃ post q̃z genu it filiũ cesset gñare: ꝛ q2 quies scit a gñatõe. possit iterũ gñare: sed nõ sicse bz: q2 pr̃ semꝑ gignit ꝛ filiꝰ semꝑ ẽ genit⁹. Ad quartũ. dõ. ꝙ quãto aliq̃d ẽ simplici⁹ i plur ib⁹ reperit̃: verũ est si illa plura nõ cõꝑhendunt virtutem ei⁹. sed filiꝰ totã scientiaz patris compre hẽdit ideo nõ sequit̃.

Uper ista quarit̃ illud: ꝙ eẽt incõueniẽs si filius alĩ filium genuisset: q2 immoderata eẽt verbi natiuitas. q̃rit̃ ꝧ ex taliũ moderatione: ꝙ incõueniens sequeret̃. dõ. ꝙ qua drupler. Primo q2 tale infinitũ est iperfectũ. Secõo. q2 inter illos genitos siue natos nõ eẽt distinctio. Ter tio: q2 in his que ꝓcedunt in infinitum nõ est dare primum neq; secõm ꝛ per ons nullum vt põt bẽri ex secõo metb. ꝛ ita ponẽdo ibi infinita verba est ibi po nere nullũ verbũ. Quarto: q2 tal' multiplicatõ absq; termio vr̃ ꝑtingere ex corruptione nẽ: q2 nõ põt re seruari i vno individuo nã illa. Itẽ sup illud nõ. n. nõ potuit. ꝛz nõ oportuit. Conñ: quicquid in diuis ꝑt eẽ: oz ꝙ ibi sit: q2 non eẽt ibi vera eternitas cuz in eternis non differat esse ꝛ posse. si ergo potuit gene rauit. Dicendũ ꝙ sic ẽ intelligendũ: nõ. n. ñ potuit hoc ẽ: nõ ẽ ex ipotẽtia filij ꝙ nõ gñat: cũ ois potentia q̃ ẽ in pr̃e est i filio: vt ꝓbatuz ẽ: sed nõ oportuit. i. ex

Distin. 8

ꝓprietate filij ē qđ nō gñat: qz repugnat filiationi eiusđ cū ibi nō possint eē plures filij.

Hanc de veritate ꝛc.) Quia dixerat magr̄ sup̄ior gñationē esse in dīnis. Et gñatio vt in creaturis bzeē: tria videt̄ in portare. Prio nō entitatē: qz vt scribitur .5. phisi. gñatio ē mutatio a nō esse ad esse. Secō mutabilitatē: qz generatio ē spēs motꝰ. Tertio cōpositionē: qz vt scribit̄ .7. metb. nō gñat nisi cōpositū: igit̄ ne credant talia eē in deo: oñdit deum verissime bīe eē: eē icōmutabilē ꝛ simplicē. Et hō duo facit: qz ꝑmo ꝓtinuat se ad dicēda dīuina dicens: qđ ipe vult dicere de veritate dei: hoc ē: de vera ꝛ ꝓpria entitate: ꝛ in cōmutabilitate ꝛ simplicitate eius. Secō ibi. (ē itaqꝫ.) exequit̄ de his: ꝛ tria facit ꝑm qđ de tribꝰ exequit̄. Prio de entitate dei. Secō de icōmutabilitate. Tertio de simplicitate. Secūa ibi. (dei etiā.) tertia ibi. (Eadēqꝫ.) vbi ꝑns lectio terminabit̄. Circa ꝑmū duo facit: qz ꝑ oñdit qđ deo verissime cōpetit entitas. Secō ex auctte biero. oñdit verba futuri ꝛ ꝓteriti tpis vere nō dici de deo: rōne mutatiōis quā ipoꝛtāt. Secūa ibi. (vñ biero.) ꝛ duo facit: qz ꝑ facit qđ dictū ē. Secō qz verba biero. videnť bīe calūniā: dat itelligentiā dictoꝝ ibi. (hic diligent.) circa qđ ꝫttuoꝛ facit: qz ꝑ oñdit qđ rōnē verba ꝓteriti ꝛ futuri tpis dici de deo. Secō ostēdit hoc idē ꝑ auctē aug. tertio exponit biero. dicēs: qđ nō negauit biero. ꝓteritū ꝛ futurū a deo: nisi rōne mutabilitatis nō qđ eē diuinum nō comitet̄ oē tps. Qrto oclndit deū verissime esse: sn̄ia ꝓtiū ꝓz. secūda ps incipit ibi. (de quo aug.) tertia ibi. (illud ꝫ.) Qrta ibi. (de ꝫ.) Tūc sequit̄ illa ps. (dei etiā) in q̄ determinat de dei icōmutabilite: ꝛ duo facit: qz ꝑ facit qđ dictū ē. Secō oñdit oēs creaturā mutabilē. Secūa ibi. (ideo aug.) circa ꝑmū duo facit: qz ꝑ dicit deū eē imutabilez. Secō adducit rōnē ad hoc ex eo qđ vere bz eē: ꝛ solus bz imortalitatē: adducēdo etiā auctes ad idē. Secūa ps icipit ibi. (vñ aug.) Ptes patēt. Tūc sequit̄ illa ps. (ideo aug.) Jn q̄ oñdit omnē creaturā mutari ꝙ tēpora: hoc ē ꝑ affectiōes vt spūalis: vel per tēpora ꝛ loca: vt corporalis. deus tñ imutabilis exist̄it. Secūdo oñdit talem mutationē aliquo mō mortem esse: ꝓpter qđ solus deꝰ bz imortalitatē: qz solus imutabilis. tertio cōcludit ipm sine sui mutatione mutabilia facere. Secūda ibi. (Jn oi enī mutabili.) tertia ibi. (ꝓinde vt ait.) ꝛ in hoc terminat̄ sn̄ia lectiōis.

Qō 1

Magistri intentio in ꝓsenti lectiōe circa tria versat̄. Primo circa entitatē ꝑmi. Secūdo circa eius eternitatē: siue circa mēsurā diuini eē. Tertio circa ipsius imutabilitatez: ꝛ ideo de his tribꝰ qrem⁹. Circa entitatē dei querem⁹ duo. Primo: vtrū esse sit ꝓ prium solius dei. Secō: vtrū eē dei sit omniū eē.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit: videt̄ qđ eē nō sit ꝓprium solius dei: qz nihil ē ꝓprium alicuius de quo magis vere dr̄ oppositū q̄ illud. Sz verius de deo dr̄ qđ nō ē q̄ qđ ē: qz vt scribit̄ .1. de angelica hierar. negatiōes de deo sūt vere: affirmatiōes x̄o icōpacte: nō igit̄ esse ē ꝓprium solius dei. Preterea: qđ rei nō cōpetit: non dr̄ sic sit pz: qz si eē dr̄ de deo: vel hoc ē ꝓuertibilit̄: vel nō cōuertibilit̄. Si ꝓuertibiliter tūc solus deꝰ ē: ꝛ ita redit positio ꝙ menidis ꝛ melissi: qđ solū vnum ē. Si nō cōuertibiliter: tūc aut deꝰ ē i plus q̄ eē: ꝛ tūc aliqđ eēt deꝰ: cui nō cōpetit eē: aut i min⁹: ꝛ tūc deꝰ adderet aliqđ sup̄ ens ꝛ eēt qđ cōpositū. Preterea: sicut deū intelligim⁹ nisi ꝙ effectꝰ: ꝙ effectꝰ ipm nosciam⁹: ꝑ deo nihil dr̄: qđ nō repiat̄ i effectibus: ꝑ nec eē: nec aliqđ aliud ē ꝓprium solius dei. Preterea: sic ista dr̄ i cōpacta: deꝰ ē sapiēs: ex eo qđ nō ē i deo sapia vt intelligim⁹: ita ē in cōpacta hic: deus ē ens: qz nō ē in eo entitas vt intelligimus. Sed qñ aliq̄ dicit̄ de aliq̄o qđ nō est in eo vt intelligit̄: ꝛ ideo dicit̄ de eo ꝓprie: ꝑ ꝛc. Jn cōtrz ē: qz .5. de tri. c.2. dicit̄ qđ deo verissime cōpetit eē: ꝛ biero: ad marcellā: deus vere tenuit hoc nomē: q̄ est: qz ex rōnibus nō habēs solus vere essentie nomen tenuit: que omnia arguunt qđ deo verissime cōpetit esse. Preterea: deus determinat̄ ad aliqđ genus: sed hoc competit ipi eē: ꝑ si aliqđ est deo ꝓprium esse erit. Rño: dicendū: qđ ad solutionē hui⁹. q. req̄rit̄ duplex distinctio. Prio quot modis dr̄ eē. Secō qt modis ꝓprium. Propter ꝓmū notandū: qđ eē dupliciter pōt accipi. Uno mō ꝓpriū ꝛ cōtū ad aliqđ genus vel spēm: vt bꝰ eē vel illō. Alio mō simpliciter: cū queritur: vtrū deo cōpetat esse. si loquimur de eē ꝓtracto: nō solū tale eē nō ē dei ꝓprium: imo bz aliq̄ mō repugnātiaz ad eē diuinū. Maz sicut i itelligēdo diuinaz bonitatē debem⁹ eaz itelligere nō ꝓpriatā. vt bāc vel illā. ꝑ simpliciter. tanq̄ bonum ois boni iurta illud aug. .8. de tri. c.3. qđ plura ꝛ plura: bonū boc. ꝛ bonum idē. tolle boc. ꝛ illud ꝛ vide ipsum bonum si potes. ꝛ ita deum videbis nō alio bono. bonum. ꝑ omnis boni bonū. ita si intelligere volumus diuinā entitatem. lz sit ens hoc. ꝛ illud: qz attrahit̄ ad hoc genus. vl ad illō. debem⁹ tñ tollere hoc. ꝛ illud ꝛ omnē ꝓtractionē. ꝛ itelligamus ipsum eē si possum⁹. ꝛ sic deū itelligem⁹: nō alio eē ens. ꝑ eē omnis entis. Ullo q̄ eē ꝓtractū. vt hoc vel illud. deo nō cōpetit. Restat videre: qđo esse simplicit̄ ei cōpetat. Propter q notandū: q̄ eē simplicit̄ dicit̄ illud qđ ē a ꝓtractione ꝛ materialitate abstractū. nō determinatum ad aliqđ genus entis. hoc aūt eē pōt dupliciter. Uno mō ꝑm itellectū. sic vlia dicunt̄ eē abstracta. Alio mō ꝑm realem existētiā ꝑz q̄ plato posuit ideas rez. Cū ꝙritur qđo deo cōpetat esse simplr. dō q ei nō cōpetit esse simplr. hoc ē vlr. siue abstracta ꝑm itellectū solū: qz tale eē nō ē sba. cū ipa vlia nō sint sba: vt pbat̄ .7. metb. ꝛ ad tale eē facit itellect⁹. qz itellectus facit vniuersalitatē i reb⁹. deꝰ aūt ꝑ se marie existit. ꝛ nihil ē: qđ faciat ad ei⁹ eē ex seipso ē. ꝛ ideo tale eē sic abstractū nō est deus. ꝑ eē simplicit̄ ꝛ abstractus aboi ꝓtractione qz ē eē purū ꝑm actualem existentiam ꝛ rei veritatem. differt autem illud eē simplr̄ citer. ab eē cōi: siue vlr sumpto. Jn tribꝰ. Prio qz lz p illud eē. s. cōe quodlibet creatū sit: qz q̄cqđ ē ꝙ eē: eē habet: ipm tñ eē sic acceptū cōpatū ad diuinum esse: deus nō ē illo: nec habet rōnē cause sed creati. Maz ꝛ ipins eē cōis: deus ē cā. Secūdo differt: qz ipo eē sic cōiter sūpto oia creata ꝓticipant: ꝑ si tale eē ad deū referat̄: deꝰ nō ꝓticipat eo: ꝑ illud tale esse diuino esse ꝓticipat: qz cū creatura sit: oz ipaz eē ꝓticipatiōe sume entitatis. Tertia ē ex eo qđ tale esse nō cōprehēdit diuinū eē: lz aliquo mō oē eē creatuz cōprehēdat: ipm tñ diuinū eē etiā tale eē cōtinet: ꝛ cōprehēdit. Mas dīas tāgit dyonisius. .5. de di. no. c. de exñte. dicēs. (ipm aūt eē est ex preexñte.) i. est ex deo. (ꝛ ipsius ē esse.) boc est: deꝰ ē eē ipsius eē. (ꝛ nō ipe eē eēndi.) ꝛ boc quātū ad ꝑmū: qz deꝰ ē cā: ꝛ eē ipsius eē: nō aūt ecōuerso: ꝛ sequit̄. (ꝛ i ipo ē eē.) boc ē in ipo deo cōprehēdit̄ ꝛ ōtinet ipm esse. (ꝛ nō ipe ē in eo qđ est eē.) i. deꝰ i ipo eē nō cōprehēdit: boc quātū ad aliud: qz deꝰ cōprehēdit eē nō ecōuerso. Et subdit. (ꝛ ipz bz eē.) i. eē bz ipz. boc est ꝓticipat ipz ꝑmū. (ꝛ nō ipe bz eē.) i. deꝰ nō partici pat eē: ꝛ boc quātū ad alia dīaz: qz eē cōit sumptū

ptícipat deo: nō ecōuerso. Vlio q̄ eē deo cōpetit ꝛ quō eē dīnū distiguit ab eē ptículato ꝛ ab eē vlī. Restat videre quot modis accipit̄ ppriū. ppriū vt scribit̄ p̄ top. dr de q̄ditate rei: ꝛ de ppria passiōe: tñ q̄ ppa passio nō habuit aliud nomē retinuit sibi nomē cōe. cū g̃ q̄rit̄: vtr̄ eē sit ppriū dei. Si accipiatur ppriū p ppria passiōe. q̄ tale ppriū manat de gñe accidētiū n̄ē deo ppriū: vbi nihil p accñs. Sz si ppriū itelligit̄ p ipa q̄ditate: accipiēdo eē nō p esse ptracto ꝫ abstracto: nō abstracto ꝫz itellectuz: ꝫ p eē puro ꝫz rei veritatē: tūc eē soli deo ē. ppriū: q̄ i solo deo: eē ē sua q̄ditas. ois alia creatura habz esse distās: a q̄ditate. pz igit̄ q̄ eē deo cōpetit: ꝛ q̄uo ē ei ppriū. Ad pmū dō. q̄ negatōes dñr vere de deo: rōne modi: ꝛ sic affirmatiōes sūt icōpacte. nō eni est icōpacta: de⁹ ē sapiēs: q̄ vere sapia nō sit i deo: ꝫ ē incōpacta rōe modi. q̄ sapia eo mō quo itelligo nō ē in deo: ꝛ q̄ inf cetera mīꝰ ē ptractū ens. iō magis. ppriē ens sive eē dr de deo: q̄ aliq̄d aliud. Ideo dyoni. 5. de di. no. vult q̄ de⁹ potissime laudetur ab isto effectu q̄ est eē: q̄ ē pnus ꝛ cōms oibus. Ad 2m cūduz dō q̄ eē pōt accipi dupl̄r. Uno mō pure sine nō pticipatū. ꝛ sic cōpetit soli deo. Alio mō cōiter ꝛ sic nō cōpetit soli deo. Et q̄ arguit̄: tūc deus se habz p additionē ad ens. Dicēdū q̄ nō oz. q̄ nō sic dinidit̄ analogū vt genꝰ. ꝛ iō habz dinidētia genꝰ addāt aliq̄d supp genus. dinidētia aūt ens nō addūt aliq̄d supp ens: ꝫ soluz ostrabit̄ ens p diuersos modos essendi. vñ nō arguit̄ q̄ de⁹ addit aliq̄d supp ens. ꝫ q̄ habz aliū modū essendi ab alijs entib⁹. Ad tertiū dō: q̄ habz cēcepiat̄ i effectib⁹: ētñ deo ppriū mō quo patuit.

Ad q̄rtū dō: q̄ vt patuit eē nō dr de deo ppriē a nobis sine aliq̄ incōpactiōe. ſz q̄ mīꝰ ē ibi de intellectu: cōpactiōe: q̄ia aliquo attributo dīno ex eo q̄ habet esse p̄ms ꝛ cōmunius vt patuit.

Questio 2

Ecūdo q̄rit̄. vtrū de⁹ sit eē omniuz. vī q̄ nō: q̄ magis differūt entia fm eē: q̄ fm rōnē q̄ditatis: q̄ idiuidua differūt i eē. nō tñ differūt i rōne q̄ditatis. ꝫ nō ocedim⁹ q̄ sit vna rō q̄ditatis oīm: g̃ nec vnū eē. Sz cum deus sit vn⁹: vt pbatū ē: nō ē deus eē omniū: Pꝛeterea. ex hoc dicūtur. aliq̄ gñabilia ex eo q̄ accipiūt nouū eē: ꝫ circa diuinū eē nō cadit nouitas. ergo ꝛc

Pꝛeterea dr in hoc de causis. 11. ppōne q̄ cā pma regit oēs res. ꝛ nō cōmiscet cū eis: ſz si cā pma esset eē rez: eēt cōmixtio ei⁹ ad res. g̃ ꝛc. Pꝛeterea: fm q̄ vult pelus. 52. ppōne. añ pticipātia sūt pticipata: ꝛ añ participata iparticipabilia: igit̄ diuinū esse q̄ i sua puritate ē iparticipabile est ante oē aliud esse: ꝫ hoc non esset. si ipm esset esse omniū q̄ tūc eēt añ scipm. g̃ ꝛc. In cōtrū dyoni. ē de diuino. q̄ vult: q̄ deitas ꝛ diuinū esse sit esse oiuz. Pꝛeterea: ois rō mensure sumitur ex esse aliquo mō: q̄ nō mensurat aliq̄d nisi fm q̄ est i actu: ꝛ ois actus reducit̄ aliquo mō ad esse. cū igit̄ de⁹ sit mensura oīum: vt vult dyonisius. 1. de di. no. g̃ ꝛc. Rño: dicendū: q̄ esse dīnū: eē esse oiuz pōt dupl̄r itelligi cālit̄ ꝛ formalit̄. Si itelligat̄ cālit̄: tunc absq̄ dubitatiōe ocedi pōt: q̄ de⁹ cālit̄ est ens oiuz. Nā ex hoc dr aliq̄d esse cā ois tal⁹: q̄ est maxie tale: sicut ignis dr esse cā oiuz calidoz̄: q̄ est sume calidus: vt oīdit phs. 2. meth. esse aūt aliq̄d sume tale dr: q̄ i eo nō est aliq̄d q̄ nō sit tale: sicut aliq̄d diceret sume bonū. si i eo nō esset aliud nisi bonū. vñ aug. loquēs de deo: 8. de tri. 3. c. dicit: nō eni est aliud ei ipz bonū: ac⁹ hoc est etiā sūmū bonū. Sc̄dm istū modum deuz dicem⁹ sume esse: q̄ nō est aliq̄d i eo q̄ nō sit ipz esse: vt ex varijs locis aug. haberi pōt. Et iō q̄ habz totū esse: ꝛ est ipz esse. cālit̄ est oiuz esse. ppt q̄ dyoni. 4. de angelica hierar. ait q̄ esse omniū est super esse diuinitat⁹. esse eni diuinitat⁹ sive esse diuinū q̄ ppter sui excellentiā pōt dici esse sup esse: nō est esse oium nisi cāliter: q̄ causat ꝛ pseruat oia. vñ ꝛ 5. de di. no. dicit: q̄ pmū icīr enscripte i se paccipit totū esse dr rex seculoz tāq̄ exñs oium substantifi ficū esse. Sed si itelligat̄ formalit̄ deū esse: eē oium lz absq̄ distictiōe eā aliq̄ negēt. nō ē negāda nec cōcedēda absq̄ distictiōe: cū sit mltipler. Nā forma alicui⁹ aliq̄d pōt eē triplr. Uno mō nō solū denominatiue. ſz et iherent: sic dicim⁹ albedinē eē formaz albi: q̄ albo inē. Sc̄o dr aliq̄d forma. si solū denominet. ꝛ nō isit. ꝛ sic sanitas ē aliq̄ mō forma cibi sani. Nā cū ois denoiatio sit a forma: ꝛ a sanitate q̄ est i aiali dicat cib⁹ san⁹. sanitas i aiali exñs dici potest mō aliq̄ forma cibi. lz cibo nō isit. Tertio dr forma ex eo q̄ ē exēplarit̄ talis: ꝛ ꝫz istū modū loquit̄ phs i. 7. meth. q̄ spēs i mēte artificis ē q̄ditas. sive forma artificialiū: ē g̃ triplex: forma. iherēs: denoians ꝛ exēplaris. Cū g̃ q̄rit̄ vtrū dinuz eē sit eē formale oinz. si loq̄mur de forma iherēte: planū ē q̄ nō. q̄ talis forma dependet ab his quoz ē forma. ꝛ pluralificatur ꝫz ea. q̄ de eē dino dici nō valet: Si aūt loq̄mur de forma exēplari. tūc planū ē q̄ sic. q̄ oē bñs eē est extractū ab illo eē. nā cū de⁹ p itellectū exeūtē i actu p iperiū volūtat⁹ res. pducat i cē. oz silitudines oiuz in p̄ exēplarit̄ existere. sic̄ ydeas. artificiatoz in artifice. Sed si loq̄mur de forma vt denoiat. sic etiā dicere possum⁹ q̄ deus sit esse oiuz. videmus. enim q̄ accidētia cōpata ad sbam dicunt̄ nō habere entitatez. iō nō sunt entia: nisi q̄ sunt entis. ꝓpter quod ab entitate q̄ ē i substātia cetera dicunt̄ entia sicut a sanitate q̄ est in aiali cetera sana. vt habet̄ ex. 4. meth. ꝛ inde ē q̄ entitas q̄ ē in substātia ē denoiatiua omniū accidentiū. vñ ꝛ entitas substātie quātū ad hoc pōt ocedi: q̄si entitas accidētiū formalit̄. Et ex hoc apparet id q̄ i tertia di. q̄rebat̄ q̄ cum aia p̄dicat̄ de suis potētijs est aliq̄ mō p̄dicatio formal⁹: ꝫ sicut ab entitate sbe: cetera accidētia dicūt entia: sic ab entitate ꝑma: oīa entia dicūtur entia. Nā sic accidētia cōpata ad sbam dicūt nō habe entitatē: nisi entitatē sbe. vñ nō sūt entia. ppt entitatez q̄ sit i eis: ꝫ. ppt entitatē q̄ ē i sba: ñ q̄ nulla entitas sit i eis: ꝫ q̄ ē entitas est ꝫz q̄d. iō nō denoiat: ita q̄ nīm eē ad dinū cōpatū dr nō esse: vt dicit hiero. ad marcellā. ꝛ habet̄ i lra: ꝛ oīa entia cōpata ad pmū nō dicēt̄ eē. ppt entitatē q̄ sit i eis: ꝫ. ppt entitatē q̄ ē i p̄mo q̄ nulla entitas sit i eis: ꝫ q̄ ē deficies ñ denoiat cōpata ad eē pmū. ꝛ iō dīna entitas q̄ntū ad istū modū denoiandi ē eē formale oinz. Pꝛ⁹ q̄ de⁹ ē eē oium cālit̄ ꝛ formalit̄: nō iherēt: ꝫ denoiative ꝛ exēplarit̄. Ad pmū dō: q̄ eē i q̄ differūt i diuidua ē eē iherens: nō eē eo mō q̄ dixim⁹. Et p hoc ꝓz solo ad sc̄dz ꝛ tertiū ꝛ q̄rtū: q̄ eē nouū nō accipiūt gñabilia: ē eē iherēs. Itē eē nō cōmiscet̄ reb⁹: ē eē iherēs. Rur sūn ē ō eē cālit̄ sive exēplarit̄ vl denoiatie vt dixim⁹ p̄cedē ea q̄ cāt q̄ ab ipo exemplant̄: ꝛ q̄ denoiat. Argūta at i cōtrū loq̄bāt de esse cāli ꝛ exēplari ꝫz q̄s acceptiōes ocedim⁹ deū eē: eē omniū:

Qō 3

Ostea q̄rit̄ ō de mēsura dini eē. Et circa hoc q̄rūt duo. Pꝛiō de dino eē: vt est mēsura alioz. Sc̄o. put ipz dinū eē habz aliq̄ mō rōnē mensurati. Circa pmū q̄ runt tria. Pꝛio: vtr̄ dinū eē sive de⁹ sit mēsura oiuz sbaz. Sc̄o: vtr̄ sit mēsura oiuz entiū. Tertio: vtr̄ dicatur mensura ppriē.

Ad pmū sic, pceditur: vī q̄ de⁹ ñ sit mēsura oīum sbaz: q̄ ꝫz phz i. 10. meth. mēsura ē vnigenea nūsurato. ꝫ de⁹ ñ ē cius dē gñis cū substātijs creat̄: g̃.

Preterea: aliquarū ſbarū mēſura ē tps ſiue nūc tpis: q2 oia mobilia ⁊ corruptibilia menſurant tempore ꝑ phm. 4. phiſi. cum igitur deus non habeat rationem temporis ⁊ variabilis: non eſt menſura oīuz ſbaꝝ. Preterea: diuerſoꝝ generꝝ querimus diuerſas mēſuras. vñ nō ē vna mēſura coloꝝ ⁊ pōderū: q2 ꝑ phz. io. metb. ſi oīa entia eſſent colores. albū eēt mēſura eoꝝ: ⁊ ſi pōdera vncia. Sed nō minus diſtāt a ſe inuicē ſbe creato: q̄ pōdus ⁊ color: ⁊ mo plus: q2 pōdus ⁊ coloꝝ vtrūq; corpale eſt: ꝑ aliq̄ ſba creata ē corpalis: aliq̄ ſpūalis: ḡ ⁊c. Preterea: oīa mēſurant minimo ſui gñis: ⁊ oz eſſe ꝓportionē inē mēſuratū ⁊ mēſurā: ꝑ dei ad ſbas creatas nō ē ꝓportio: cū vnū ſit ſinitū: aliud infinitū: ḡ ⁊c. Jn ꝫ riū ē phs. io. metb. q̄ vult: q oz q̄rere vnū ſbaz mēſurā oīuz ſbaꝝ: ⁊ iſta ē de ꝫ cōmē. Preterea: p mus color ē mēſura oīuz coloꝝ: ḡ ꝑma ſba eſt mēſura oīuz ſbarū: ꝑ ꝑma ſba ꝫ q̄ mēſure cōpetit ꝑmū: rōne ſimplicitat̄ dr̄ ipe de⁹: ḡ ⁊c. Rño: dicēduz: q oz nos dare aliquā ſbaz eē mēſurā oīuz ſbarū: ⁊ iſta ſba ē vna: ⁊ q talis vna ſba ē de⁹. Primū ſic ꝓz. Mā duplex ē cā q̄re nos q̄rim⁹ mēſurā i entib⁹. Prio ex eo q repit ordo eēntialis in eis: q2 ee eo q coloꝛes ꝫ quēdā ordinē ptic̄pant gradus lucis. q̄ rim⁹ vnū color ē mēſurā oīuz colorū: vt ille color q plus bz de luce. ille aūt ordo eēntialit nō repit in ea dē ſpē: ⁊ iō nō q̄rim⁹ vnū albū mēſurā oīuz alborū: q2 lz ꝫ gradus in eſſe ſit ordo inter alba: ꝫ gradus i eēntia nō ē ordo inter ipa: ⁊ q2 menſura dicit ordinē eſſentialē ⁊ ꝓ ſe: q2 eſſentialit̄ ⁊ ꝓ ſe bñt ordinē menſurata ad menſurā. iō inter ea i q̄b⁹ menſurā q̄rim⁹: eſſe oz eēntialē analogiā. Secūdo menſurā q̄rim⁹ i entib⁹: q2 ad ꝑfectionē entis creati ptinet mēſura tio. Mā ſicut eſſe diuinū eſt dignū ⁊ ꝑfectū: q2 eſt ſi ne menſura. Jta creatū eſt ꝑfectū in ſuo gñe: eo q eſt menſuratū: vt patuit cū diſputaūim⁹ de veſtigio ſbe ſunt digniores coloribus ⁊ aliis paſſiōib⁹ ⁊ quan titatib⁹. ideo ſi q̄rimus aliquā mēſurā oīuz eoꝝ: de bemus querere ſbaz oīuz ſbarū. ꝑꝑ hoc dr̄. io. me motis querimus aliq̄d nūmerū ⁊ menſuraz eoꝝ: ⁊ nō eſt hoc in ſba. Et ſequit̄ ⁊ in ſubſtātijs neceſſe eſt ſil̄r ſe habere: quaſi diceret digniꝰ eſt q̄ in ſub ſtantijs queram⁹ talē menſurā: q̄ in paſſiōibus: q2 ſūt digniores eis ⁊ magis ꝫ analogiā dicte. Eſt aūt iſta aliq̄ ſba menſura ſubſtātiarū vna: q̄ ſecū do ꝓponeb̄. nā menſura dr̄ eſſe q̄d certū: cū non ꝓtingat nec additio nec diminutio: q̄ ex eodē. io. ſemp ē vnū de ſe: niſi q accidēs plurificet: in ſubſtā tijs aūt ꝑmis: ⁊ maxie in oīno ꝑma nō ē aliq̄d q ac cidēs: vt p̄ō baberi ex. 7. metb. Jtē ſp mēſura eſt vna ꝫ ſpēz ⁊ numerū reſpectu oīuz menſuratoꝝ: ſi cut ē vnus color ꝫ ſpēz mēſura oīuz coloꝝ: vt albū. Sed in ſubſtātijs ſimplicibus nō ē pluralitatio ꝑm numerū in eadē ſpē: cū igit̄ mēſurā ſbaꝝ oporteat eē ſbaz ſimplicē: q2 oīa mēſurant minimo ſui gene ris. mēſurā ſbaꝝ oz eē aliquā vnā ſbaz: nō ſolū vnā ꝑm naturā: ꝑ etiā vnam ſimplr. Q̄ aūt iſta ſba ſit deus de leui patere p̄ōt. Mā vt tactū ē: iſti ſube nō cōuenit: nec additio nec diminutio: ⁊ nō ē in ea ali q̄d p accēs: ⁊ ē ꝑma ſubſtātiarū. bmōi aūt ē ſolū ꝑ nutio: vt ꝓz ꝑ aug. 8. de tri. c. 3. nec in eo ē aliquid p accidēs: ⁊ eſt ꝑma ſubſtātiarū: q2 ſimpliciſſima: ⁊ quāto ſimplicius aliq̄d tāto ꝑfectius: ꝓz igit̄ q ē aliqua deus ipe. vñ cōmētator in. io. metb. ait: q ſicut i co loribus ē vnus color mēſura coloꝝ. Jta in ſubſtan tijs eſt vna ſubſtātia mēſura omniū ſubſtātiarū: ⁊ iſta eſt ꝑmus motor eternus abſolutus ab oī mate ria actus purus cui nō admiſceť aliq̄d de potentia ſ. deus ipe. Ad ꝑmū dicēdū: q mēſura dicit̄ eſſe eiuſdē generis cū menſurato nō ꝓpie accipiendo genus: ſed dicit̄ eſſe in eodē gñe rōne cuiuſdā analo gie ⁊ vnigeneitatis que ē int̄ ipa. Ad ſecūdū dicē dū: q lz ſubſtātie mēſurent̄ tpe in eo q mobiles ſūt mēſurant̄ tū ꝑma ſubſtātia in eo q ſubſtātie ſunt: ⁊ vni⁹ ⁊ eiuſdē ꝫ diuerſos modos accipiēdi nō ē in cōueniēs eē diuerſas mēſuras. vñ. io. metb. dicit: q nō ſp querēda ē vna mēſura: ꝑ aliquādo plures.

Ad tertiū dicenduz: q diuerſoꝝ in eo q diuerſa: q̄rim⁹ diuerſas mēſuras: ꝑ diuerſoꝝ iquātū bñt eē vnū q̄rim⁹ vnā. Mā oīuz entiū i eo q entia: vnā mē ſurā q̄rim⁹. Ad q̄rtū dicendū. q lz inē deū ⁊ ſbas creatas nō ſit ꝓportio cōmēſuratiōis: ē tū ibi ꝓpor tio ordinis: ⁊ hoc ſufficit ad rōnē mēſure.

Questio 3

Ecūdo q̄rit̄: vtrū de⁹ ſit menſura oīuz en tiū. Et videť q nō: q2 nō ē eadē menſura ptis ⁊ toti⁹: vt nō ē eadē mēſura coloꝝ ⁊ entiū: cū igit̄ ſuba ſit ꝑs entis: nō ē eadez mēſura ſubſtātiarū ⁊ entiū: ꝑ de⁹ ē mēſura ſubſtan tiarū: ḡ ⁊c. Preterea: ſi de⁹ eēt menſura oīuz en tiū. tūc eadē eēt mēſura ſubſtātiarū ⁊ accidentiū. ꝑ mēſura accidētiū ē accidēs. menſura ſubſtātiarū ē ſuba: q2 ꝫ phz. 4. phiſi. vnitates mēſurant̄ vnita te equi equo: tps tpe: ḡ ſuba ſuba: ⁊ accidēs accidē te. Sed nō ē poſſibile ideꝝ eſſe ſubaz ⁊ accñs: q2 vt ſcribit̄ ꝑ phiſi. q̄ vere eſt: nulli accidit: nō ḡ eſt eadē menſura oīuz entiū. Preterea: ſi oīuz entiū eēt eadē menſura: vel boc eſſet ꝫ q̄ entia differūt: vel ꝫ q̄ conueniūt. Sc̄ō q differūt nō: q2 differentiū in eo q dīa: nō eſt dare vnā menſurā. Sc̄ō q cō ueniūt nō: q2 oīa entia: maxie cōueniūt i ente ⁊ vno: ḡ ens ⁊ vnū eſſent menſura oīuz: q̄ negat phs 4. metb. ḡ ⁊c. Preterea: vt ſcribit̄. io. metb. mēſu ra eſt vnigenea mēſurato. Sz potētia videť eē vni genea potentie: ⁊ act⁹ actui: ḡ potentialia menſura būť potētiali: ⁊ actualia actuali: cū igit̄ de⁹ ſit act⁹ pur⁹ ſine potētia: potētialia nō mēſurabūť deo. Sz aliq̄ entia ſūt bmōi: ḡ ⁊c. Preterea: menſura en tiū ē ens: ꝑ de⁹ nō ē ens. Jūrta illud dyoni. ꝑ de di. no. de⁹ ē nō itelligibilitas inoiabilitas: ꝑ nihil exñti um exñs. Jn ꝓriū ē: q2 ſp ꝓuatiōes menſurant̄ ꝑ habitū. vñ vult phs i li. etbi. q virtuoſus ſit aliquz mēſura. vñ iuſtū ⁊ iuſticia ſunt mēſura aliox: cū igi tur oīa ipotēt ꝓuationē ꝑ cōparationē ad deū: oīa a deo mēſurabunť. Preterea: ſcia artificis ē men ſura artificiabiliū. Sed oīa entia cōparant̄ ad deum velut artificialia ad artificē: ḡ de⁹ ē menſura oīuz.

Rño: dicendū: q nō eodē mō cōparant̄ p̄dicamen ta ad ens: ⁊ ea q̄ ſunt i gñe ad gen⁹: q2 q̄ ſunt in gñe addunt aliquā ꝑfectionē ſupra gen⁹: de q̄ nō p̄dicat̄ gen⁹: q2 dr̄ia quā addūt ea q̄ ſunt i gñe ſupra gen⁹ ē extra rationē generis: ⁊ quia rō menſure ſumit̄ ex actualitate ⁊ ꝑfectiōe p̄ōt aliq̄ rō menſure cōpete re bis que ſunt in genere: que nō cōpetit generi: vt q2 color addit ſupra q̄litatē aliq̄d q̄ nō ē qualitas. p̄ōt eſſe aliqua menſura coloꝝ que non erit menſu ra q̄litat̄. Sed p̄dicamēta nō addūt aliquā ꝑfectoz ſup ens: vt ꝫ de additiōe loq̄mur: q2 ſic additū ē eēt rōnē ei⁹ cui ſit additio. Sed nihil ē q̄ nō ptic̄pet ente. ⁊ ideo nihil eſt menſura alicui⁹ p̄dicamēti ꝑm ſe totū: q̄ nō ſit menſura entis: quia nō eſt deſcen ſus ab ente in p̄dicamēta mediāte aliqua ꝑfectione addita: rōne cuius aliq̄d ſit menſura p̄dicamēti: q̄ nō ſit mēſura entis. vnde cōmentator. io. metb. ait

q̄ hoc nomē ens ⁊ vnū significat in p̄dicamēto sb̄e aut quātitatis aut qualitatis p̄ma significatiōe. ⁊ sine medio: nō quēadmodū genus significat spēs: mediāte alio: ⁊ ita pz qō nō cōpetit mensura p̄dicamēto: nisi inquātū ens. nō igit̄ querimus aliā mensurā oiuz entiū q̄ mēsurā oiuz sb̄az. deus igit̄ ipse qui ē p̄ma sb̄a ⁊ mēsura sb̄az oium: ipe ē p̄mū ens. mēsura entiū singulorū. Aduertēdū tn̄ q̄ lz mēsura oiuz entiū sit mēsura oiuz sb̄az appropriate. nō tn̄ debet dici qō appropriate sit mēsura oiuz quātitatū: vel oiuz qualitatiū: ita q̄ alijs p̄dicamētis quodā speciali mō nō rndet vna mēsura: sed sb̄e soluz. Causa aūt huius duplex eē pōt. Prima: qz vt dcīm ē: nō querimus mēsurā toti p̄dicamēto: nisi mēsurā totius entis: cuius nō addāt supra ens aliq̄d qō sit: extra rationē entis: sed p̄dicamēta accidentiū non sunt entia: nisi qz sunt entis: hoc ē sb̄e: nō igit̄ mēsura totius ent̄ appropriabit̄: nisi sb̄e: cuz alia nō sint entia: nisi p analogiā ad ipaz. Secūda rō ad hoc idē: ē ex eo q̄ mēsura habet rationē p̄incipij. Sz eadē sunt p̄incipia sb̄e ⁊ oiuz entium: vt dicit cōmentator. 12. metb. ergo in sola sb̄a hoc reperiemus: q̄ eadē sit mēsura sb̄e ⁊ oiuz entiū. patet igit̄ q̄ deus ē mensura oiuz entiū: ⁊ q̄ ipe appropriate est mensura oiuz sb̄arū. vnde dyonisius loquēs de deitate ait: q̄ tota p̄incipia ⁊ ordines determinat: ⁊ ē sup oēz p̄incipatū ⁊ ordinē collocata: ⁊ mensura ē exñtiū: ⁊ enū sup enū. Et sequit̄ exñs sup mētē sup̄ vitā ⁊ super sb̄am. Et p̄clus causa. 15. ppōne ait: q̄ ois deus mēsura ē entiū. Ad p̄mū dicēdū: q̄ nō ē eadē mēsura partiū ⁊ totius: nisi sit talis ps ad quā ordinetur totū. vnde qz ad colores nō ordinant̄ oia entia: nō est eadē mensura color ⁊ oiuz entiū. Sed qz ad sb̄az oia alia ordināt̄: est eadē mēsura sb̄az ⁊ oium entiū. Ad secundū dicendū: q̄ accidentia mensurant̄ accidente. si querimus mensurā accidentiū in eo q̄ accidentia: vt colores color. Sed si querimus mensurā accidentiū inquātū entia: cuz nō sint entia nisi p sb̄az: mensura accidentiū erit sb̄a p̄ma. deus ipe qui est mensura oiuz entiū. Ad tertiū dicendū: q̄ oiuz entiū est vna mensura fm q̄ conueniunt. Sed cōuenire entia pōt intelligi dupliciter: vl in aliquo noie cōi: siue in aliquo vli: vel in aliquo cōmuni p̄incipio: cū dicimus oiuz entiū esse mensuraz vnā fm q̄ cōueniūt. intelligendū ē fm q̄ cōueniunt in aliquo cōi p̄incipio: qz deus ē cōe p̄incipiuz oiuz ⁊ ē mēsura oiuz. nō aūt intelligendū ē fm q̄ cōueniūt in aliquo cōi noie: siue in aliquo vli vel analogo: nisi forte ex cōsequēti. Inquātū cōe sumit originē ex cōi p̄incipio. Rō aūt p̄cedebat: ac si cōitas nois in hoc eēt p̄incipalit̄ attendēda. Ad quartū dicendū: q̄ illa vnigenecitas dicit analogiā quandā. ⁊ qz est analogia int̄ potentiā ⁊ actū: potētia actu mēsurari debet: sicut p̄uatio habitu. Ad quintū dicēdū: q̄ deus dr̄ nō exñs: nō qz deficiat ab eendo: ꝫ p̄pter sup excellētiā entitatis.

Questio 4

Tertio querit̄: vt z deus dicat̄ mēsura entiū, p̄prie. Et videt̄ q̄ non: qz mēsura p se ⁊ p̄mo repit̄ i quātitate discreta: vt vult cōmē. i. 10. metb. qz ab vno i numero trās ferr̄ rō mēsure ad aliā: ꝫ deus non bz rōnē quātitat̄ discrete: nec vni q̄ q̄ ē p̄incipiū numeri: ḡ ⁊c. Pre terea: de rōe mēsure videt̄ eē replicatio: vt vnitas replicata mēsurat numerū. Sz deus nō replicat̄ i mēsurādo entia: vt dicat̄ decies deus cōstituit lapidē: ḡ ⁊c. Preterea: quāto aliq̄d bz magis rōnez numeri ⁊ otinētis: tāto magis bz rōnē mensurati: ꝫ deus bz rōnē ifiniti numeri: cū ifinite p̄fectiones sint i ipo. ē enī oia otinēs: nō igit̄ ē mēsura p̄prie ꝫ mēsuratū. Preterea: cū p mēsurā, p̄prie mēsurent̄ alia: ⁊ p̄p̄ q̄ vnūquoq; tale ⁊ ipz magis: ḡ mēsura maxie est mēsura. Sz deus ē ifinit̄ ⁊ imēsus. iuxt illud dyoni. vlti. de di. no. q̄ deus bz i se oēz ifinitatē fz oēz excessū ⁊ sup oēz terminū extentū: a nullo captū aut cōprehēsū. In cōtrariū ē: qz deus magis bz rōnē simplicitat̄ ⁊ vnitat̄ respectu entiū q̄z albū respectu colorū: ꝫ albū respectu colorū: ḡ nec deus entiū. Preterea: eē mēsura aliorū dicit rōnē p̄fectōis. vñ qz albus color ē p̄fectissimus colorū: ē eorū mēsura: cū igitur p̄fectiones nō dicant̄ de deo trāsūptiue ꝫ p̄p̄e: vt oñs sū fuit cū disputauim⁹ de diuinis attributis: ḡ ⁊c. Rño: dō: q̄ p̄prij dupliciter accipit̄. Uno mō dr̄ p̄p̄rium qō diuidit̄ ꝓtra cōe: ⁊ si dicem⁹ aliq̄d p̄p̄rium qō cōuenit soli. Alio mō diuidit̄ p̄p̄rium trāsūptū: ⁊ sic dr̄ aliq̄d p̄p̄rie cōpetē alicui qō cōpetit ei directe ⁊ p̄incipaliter: cū ḡ q̄rit̄: vtr de⁹ sit mēsura entiū, p̄p̄a. Si loq̄mur de p̄p̄rio qō diuidit̄ cōe: sic de⁹ ē mensura cōis ⁊ p̄p̄ria cōis: qz oiuz est artifex oēz bñs virtutē: ē etiā mēsura, p̄p̄ria. nā ex hoc ē mensura rez: ex eo q̄ p intellectū, producit res: lz āt sit vn⁹ q̄ oia, producit. nō tn̄ fz eāde rōnē, producta sunt oia: ꝫ singula rōnib⁹ p̄p̄ijs. vñ aug. 83. q. q. 72. ait: q̄ nō ē eadē rōe boiez ⁊ equū dicim⁹ esse p̄ditū. hoc enī absurdū est existimari. singula igit̄ p̄p̄rijs sūt creata rōnib⁹. bas āt rōes vbi eē arbitrādū ē. nisi i ipa mēte creatoris Si āt accipiam⁹ p̄p̄rium vt diuidit̄ p trāsūptū: sic et p̄cedēdū ē deū, p̄p̄rie dici mēsurā. Mā de rōe mēsure duo vident̄ eē. Prio bz rōnē minimi: qz oia mensurant̄ minimo sui gñis. Secōo adeq̄tio: qz ē quedā analogia mēsurati ad mēsurā. qz mēsura sp est vnius genea mēsurato: qō, p̄p̄ analogiā ē dictū. minimū āt triplr dr̄. Prio, p̄pt vniformitatē: qz quāto aliq̄d ē magis plurificatū: tāto diffortm⁹. Secōo, p̄p̄ simplicitatē: qz q̄to aliq̄d cōpositi⁹: tanto plurificari⁹. Tertio, p̄p̄ idiuisionē: qz ō rōe minimi ē q̄ sit idiuisibile. Secōz bas tres acceptōes mimi triplr mēsurāt̄ entia: qz fz vniformitatē repit̄ ūnsura i motib⁹. Mā vt vult ph̄s. 10. metb. oēs mot⁹ mēsurāt̄ motu diurno. oz igit̄ diurnū motū bz rōnē minimi. ⁊ tn̄ ē mot⁹ maxim⁹. Sz dicit̄ minim⁹ rōe vniformitat̄ fz simplicitatē sumit̄ mēsura i q̄litatib⁹: sic. n. dicim⁹ albū eē mēsurā color. vt ex codē. 10. patē p̄t. qō ñ ē nisi rōe simplicitat̄: qz color ille pl⁹ accedit ad lucē ⁊ ad actualitatē: ⁊ p ons ad simplicitatē q̄z aliq̄s color: ⁊ sic minimū i talib⁹ idē sonat q̄ simplr. Secōz idiuisibilitatē sumit̄ mēsura i quātitatib⁹: fz q̄ vnitate mēsura in⁹ nūeros. ⁊ aliq̄ idiuisibili quātitate alias q̄ntitates. Et fz istū modū loq̄t̄ ph̄s. 10. metb. q̄ mēsura bz rōnē idiuisibil̄ vl simplr, vl qz volum⁹. Secōz q̄ vr eē ō rōe mēsure ē adeq̄tio. hoc aūt dupliciter pōt accipi fm q̄ i adeq̄tōe duo ꝓsiderāt̄ ꝓformitas. ⁊ imitatio. Pōt igit̄ eē adeq̄tio int̄ aliq̄ rōe ꝓformitat̄, vl ēt imitatōis: imitatio aut̄ dupliciter pōt eē. vl q̄tū ad accidētalia vl q̄tū ad substātialia ⁊ fz hoc ēt triplicat̄ mēsura. Mā si adeq̄tio dic̄ ꝓformitatē solū. sic scia nr̄a ēt speculatiua ē mēsura rez. vñ ⁊ abstractagoras vt scribit̄. 10. metb. dicebat: hominē mēsurā oiuz. nā fz q̄ sentiēs: erat mēsura sensibiliū fm q̄ itelligēs itelligibiliuz. ⁊ qz oia sūt sensibilia: vl itelligibilia oiuz: hoiez mēsurā dicebat: qz p sensuz ⁊ itellectū oib⁹ cōformat̄. Sz si accipem⁹ mēsurā, put cū ꝓformitate dic̄ imitatōnē: sic scia nr̄a speculatiua nō mēsurat res. qz res nō adeq̄nt̄ scie: sed scia adeq̄t̄ reb⁹. Et iō sic accipiēdo mēsurā nō est scia nr̄a mēsura rez. ꝫ mēsurata: credidit tn̄ abstractagoras q̄ scia nr̄a, p̄prie eēt mēsura rez: qz exist imauit: q̄ q̄cq̄d videret eēt verū: vt cōmē. ait. Secūdo mō accipit̄ mēsura, put cū ꝓformitate importat

imitationē i accidētalib⁹: ⁊ sic mēsura rez est scia nostra: nō speculatiua. ꝫ practica. Mā ars ꝙ est recta rō factibiliū ꝼm quā practice opamur: nō solū. ipoztat ꝓfozmitatez ad artificialia. ꝫ imitationez. q2 artificialia imitant artē ñ ecōuerso. Sz ista imitatio nō ē i sbalib⁹. ꝫ i accidētalib⁹: q2 oēs fozme artificiales sunt accidētia. vt vult cōmentato2. p̄ phi. Sz si sit imitatio quātū ad sbalia sic dicim⁹ ꝙ scia itelligentiaꝝ mouentiū ozbes ē mensura eoꝝ ꝙ bic ifert⁹ generant: q2 generata bic iferū recipiūt mensurā ex quantitatib⁹ motuū stellaꝝ. vt dic cōmēta to2. i. 12. Sz ista quātitas mot⁹ reducit i itellectū intelligētie. q2 itelligētie itelligēdo mouēt. Cū ꝙrit vtrū de⁹ sit mēsura trāsumptiue. Dicēdū ꝙ nō: q2 oēs trāsferētes ꝼz aliquā similitudinē trāsferunt. deus ante nō ꝼm aliquā similitudinē ē mēsura: q2 oia ꝙ sūt de rōne mēsure i deo inueniunt. Mā si accipiat mēsura ex eo qō bz rōnem mīnimi: i deo inuenit ois rō mīnimi supl⁹ assignata: ipse eni ē simplex: q2 ē actus purus cui nō admiscet potētia. vt vult cōmēta. i. 10. metb. ipse ē idiuisibil. q2 ois creatura. ē numer⁹ respectu ei⁹: Mā ipse ē vere vn⁹ i quo null⁹ numer⁹ ꝼz doctiū. ⁊ ē sp̄ i eo vnifozmitas: q2 nec augeri pōt neꝙ minui. vt dī. 8. ō tri. c. 3. Si aūt ꝓsideramus mēsurā rōne ad eqtiōis: sic ipse .ppzie ē mēsura: q2 res nō solū habent aliquā cōfozmitatē cum deo ꝼm ꝙ scia nostra dicebat mensura. Sed etiam imitant ipm nō solum in accidentalib⁹ vt artificialia artē: nec solū in fozmis quibuscūꝙ vt in accidentalibus vel sbalibus: vt naturalia motrices ozbiū. sed quātū ad totū: q2 ꝼm se totas nō soluz quātū ad fozmā: sed etiā quātū ad materiā a ꝓmo. pcesserūt in eē. Patet igit ꝙ quantū ad ea que sunt de ratiōe mēsure: deus magis .ppzie dicit mensura ꝙm aliqd aliud: q2 nihil creatū ē qō cōgreget in se oia que sūt de rōne mēsure. Sed aliqua dicunt mēsura ratiōe simplicitatis: aliqua rōne vnifozmitatis. aliꝙ vno mō: aliqua alio: deus aūt ꝓ omnē modū mēsura est. Sed si nō cōsideram⁹ rē significatā ꝓ boc nomē mēsura: sed nois ipositionē: tūc nomē mensure a creaturis quibus ꝓus ē nomē ipositum ad creatoz ē est trāsumptū. Est igit deus mensura .ppzia ꝼm rē significatā: ⁊ trāsumpta ꝼm nois ipositionē vt .ppzia cōtra trāsumptū dimidiū. Ad p̄mū dicēdū: ꝙ illa trāsumptio a quātitate discreta ad deū ē ꝼm nois ipositionē: nō ꝼm rē significatā. vt dictū ē. Ad secundū dicēdū: ꝙ replicatio nō ē de rōne mēsure simpliciter: sed de rōne mensure respective in quātitate. Ad tertiū dicēduz: ꝙ numer⁹ in quātitate ⁊ in fozmis non accipit vnifozmit: q2 quāto quātitas habet rōnē maiozis numeri: tāto ē magis cōposita: ⁊ magis bz rōnē mēsurati. Infozmis aūt nō ē sic: q2 albū i quo reperiunt plures gradus lucis respectu colo⁹ ē mēsura nō mēsuratum. Ad quartū dicēdū: ꝙ rō nō arguit vt debet. non eni valet si, ppter cāz causant. Alia ergo cā magis causat: sic nō valet. si, ppter mensurā mensurātur alia: ergo mēsura magis mēsuratur: ⁊ ad fozmā arguendi. dicendū ꝙ ppter qō vnū qōꝙ tale ⁊ ipz magis: intelligendū ē quātū ad ea in quibus causatum imitatur cāz. vnde ⁊ cōmunit dr: ꝙ illa ppō tenet in vninocis nō in alijs: vtꝝ aūt boc sit verū ꝙ in vninocis valeat talis modus arguendi infra patebit. sed in exercēdo mēsurā: nō imitatur mēsuratū mēsurā: ⁊ ideo nō valet rō.

Qō 5

Einde queritur de deo vt babz rationē mēsurati. mēsura dei dicitur eternitas ⁊ tū de deo verbaꝝ palia ꝓdicātur. Qne vt bū itelligamus: quattuoz querem⁹. ꝓmo quid ē eternitas. Secūdo vtrum alia a deo mēsurentur eternitate. Tertio vtrū deus eternitate mensuretur. Quarto vtrū verba tempoz alia de deo dici possint.

Jrca ꝓmū queritur: vtrū diffinitio data a boetio de eternitate. 5. de cōsol. ſ. ꝙ eternitas interminabilis vite: tota ſimul ⁊ pfecta possessio: sit bona vel nō. ⁊ videt ꝙ nō. q2 diffinitio ē sermo expressiuus q̄ditatis ⁊ essentie. dicit eni totā sbaz diffiniti ꝼm ph̄m. 7. metb. sed ꝼm dam. ꝓmo lib. 20. c. 4. oportet eū qui vult sbaz alicui⁹ dicere q̄d ē enunciare: nō q̄d nō est: sed interminabile nō dicit quid est: sed quid nō est: ꝙ ⁊c. ꝓtetere a: male dicit vite: q2 ꝼm cōmentato. i2. metb. vita dicit cōprehensionez ꝙmne qō cōprehendit est terminabile: dicere ꝙ vitā interminabilez: est dicere oppositū i adiecto. ꝓtetera: ꝼz dyonisiū ꝓ de di. no. eritia ꝓ ꝓie mensurant euo. ex quo bñ possum⁹: ꝙ euū mēsurat eē. q2 esse ē actꝰ entis: cū igitur cuū apud grecos: idem sit ꝙ eternitas apud nos: eternitas erit mensura esse: nō mensura vite. ꝓtetera: male subiungit tota: q2 vita ꝓmi nō bz ptez ⁊ ptez: cum igit tota dicat respectu ptiū: ꝙ ⁊c. ꝓtetera: male addit sil: q2 omne totū videt esse sil: q2 si nō est sil: nō est totū: vt si nō esset sil' partes domus: non esset tota dom⁹. ꝙ ⁊c. ꝓtetera male subdit perfecta: q2 vt scribit. 3. phisi. totū ⁊ perfectū idez. ex quo patet ibi totū nō debet addi perfectū. ꝓtetera: possessio videt ipoztare ꝓus ⁊ posterius: q2 possessio idez sonat ꝙ post sessio: sed post sedere ipoztat successionez: ꝙ ⁊c. Rño: dicendum: ꝙ ꝼm .pclū. 87. .ppōe. omne q̄dē eternū: ens ē. nō autem omne ens eternuz. Ex quo apparet ꝙ esse quolibet mō sumpti: nō est mensura eternitas: q2 cū q̄libet ens bēat aliq̄ mō eē: si qō bz eē mēsuraret etnitate. qōlibet ens eēt eternū. ⁊ q2 eē ē multo cōius etno: eē etiā magis quā viuere: meli⁹ notificat eternitas ꝙ vitaz q̄ eē cōiter sumptū. Ut aūt boc appareat notādū ꝙ ꝼm cōmētatoz. 12. metb. hoc nomē. vita dicit de cōprehēsione. res ante dicit se cōprehēdere: ex eo ꝙ bz opationē aliquā q̄ terminat i seipsaz Mā tūc res se cōprehēdit cū ad se ouertitur ad seipsaz ouerti dicit accipiēdo large ouersionē: cū bz operationē aliquā q̄ i ipsa terminat. ⁊ iō res mouētes seipsaz dicunt viuere. ex eo ꝙ ista actio q̄ ē motus egredit ab hmōi reb⁹ iquantū mouēt: ⁊ terminat i eis in quātū mouent: ⁊ ꝼm istū modū actio intellectus ē vita vt dī. 12. metb. q2 itellect⁹ ꝓ itelligere ē aptus nat⁹ se cōprehēdere: ⁊ alia, put sint i ipoztāto aūt magis vita dicit de actōe itellectus q̄ de alijs. quāto itellect⁹ magis ē ad se ouersiu⁹: ⁊ se cōprehēsiuus q̄ alia. Unde ꝼm cōmētatoz. .ppzie vita de deo dicit. nā suū itelligere maxime ē ad se cōuersiuū: q2 ꝓncipaliter seipsuz itelligit: Qm igit eternitas inuariabilitatē ipoztat v' pōt patere. ꝓ dyonisium. 10. de di. no. ⁊ ꝓ .pclu. 51. .ppōe cum actio ad se ouersiua potissime sit rez simpliciū ⁊ inuariabiliū. nā ⁊ coꝛpoza alia: q2 sunt cōposita ⁊ variabilia nō .ppzie sunt ad se ouersiua: vt ꝓbat .pclus. 15. ꝓpositōe libri sui. ꝓ bāc igit inuariabilitatē eternitas si dz eē mēsura alicui⁹ act⁹ erit mēsura vite Rursū in istis iferioꝛib⁹ videm⁹: ꝙ nō vinētia sūt determinata ad vnū ⁊ mouent ad vna differētiā positiōis. vinētia aūtem ad omnem: ppter quod talia participant aliquaz ꝓditionem eius quod ē esse extra terminos: ⁊ q2 eternitas quid extra terminos dicit: potissime vite debet esse mensura. Vita autez quadruplex est: vna coꝛꝛuptibilium. alia super celestium coꝛpoꝛum: tertia intelligentiarū: quarta dei

gñabilia enī dicūnt viuere: q2 bñt sensum ⁊ motuz q̄ sunt opera vite supercelestia coꝛpa viuūt: q2 amatoꝛe appꝛopato q̄ dī coꝛ aīa lz nō recipiāt eē: recipiāt tñ motū: vt dicit cōmentatoꝛ in de sba oꝛbis: ⁊ motꝰ ē q̄dā operatio vite motꝰ. s. ex se: q2 solū viuentia seipa mouēt: ⁊ hmōi motū celo tribuimus cū sit coꝛpꝰ pmū. ⁊ si aliq̄ dz moueri ex seipō pmū mobile decēs ē vt moueat. Intelligētie āt ⁊ deꝰ dicunt viuere: q2 actio itellectꝰ ē vita: vt dictū ē. ⁊ hmōi actio maxie substātijs separatis cōpetit. Differūt aūt bte vite ad iuicez: q2 vita gñabiliū terminabilis ē vtroq; termino: q2 a nō eē pgrediuntur i eē ⁊ ab eē in nō eē. vñ coꝛ vita icipit ⁊ desinit: q2 fm phm: oē gñabile coꝛruptibile: ⁊ oē coꝛruptibile gñabile. vita supercelestiū dato q eēt iterminabilis etiā vtroq; termino: vt posuerūt phi q̄ posuerūt motū semper esse ⁊ nūq̄ desinere: tñ cū hmōi rō vite ex motu sumat ⁊ i motū sit ꝓus ⁊ posteriꝰ. oꝛ hmōi vitā nō esse totā sil. Tertia vita vt angeloꝝ: ⁊ si ē iterminabilis saltē quātū ad vnū terminū: q2 nunq̄ definēt: ⁊ nō ē tota sil quātū ad ipm eē: q2 i eoꝝ eē nō ē successio: non tñ ē i eis vite pfecta possessio: q2 eē nō bz perfecte. Mā hīe aliq̄d perfecte ē hīe ipz totū: q2 totū ⁊ perfectū: aut idē penitꝰ: aut primum fm naturaz ē: vt scribit. 3. phisi. hīe autem aliq̄d totū ⁊ participare ipm ē oppositū i adiecto. nā participare ē q̄ partē sumere. cū igit intelligētie participent eē: q2 nō sunt ipm eē: nō perfecte possidēt eē. Sola aūt vita diuina ē iterminabil. q2 sine initio ⁊ absq; fine ē tota sil: q2 absq; variatōe hz eē: ē perfecta: q2 deꝰ nō pticipat esse: ꝙ est ipz esse. Ex q̄ apparet: q̄ eternitas put ꝙ sumit est mensura solū esse diui. Et put dicit vite: separatur hic esse ab esse nō viuentiuz: put subdit iterminabil separat a viuentibꝰ coꝛruptibilibꝰ: put adiūgit tota sil: distīguit a vita supercelestiū coꝛporuz: put annectit perfecta possessio remouet a vita angeloꝝ. ⁊ ideo eternitas hic diffinita soli deo cōuenit. vñ anshel. mono. 24. eternitas que deus est nō est aliquo mō terminabilis: nec nisi simul: ⁊ perfecte tota q̄d aliud est q̄z vera eternitas que soli illi cōuenit. Ad pmū dicēdū: q̄ eternitas dei diffinitiōe caret: vt deꝰ: ē tñ aliquo mō notificabil. hec aūt notificatio potissime per negationē hz esse vt notificatio dei. Ad secūdū dicēdū: q̄ ibi comprebēsio nō ponitur ꝓ terminatiōe: ꝙ put refert ad deū dicit inuariabilitatē. Vel dicere possum⁹ q̄ cō prebēdi a finito ⁊ terminato dicit q̄d terminabile: sed nō cōprebēdi ab infinito ⁊ interminato cuiusmodi ē deus: ⁊ vita diuina ē comprebēsio dei a seipso.

Ad tertiū dicēdū: q̄ ista nō repugnāt q̄ eternitas mēsuret viuere: ⁊ tñ mēsuret eē: q2 viuere viuētibus ē eē: q̄re aūt ibi magis ponit viuere q̄z esse patuit. Ad quartū dicendū: q̄ totalitas vite in pmo dicit ꝓ cōparationē ad ptes: nō ad ptes quas hz: ꝙ ad ptes quas ꝓuat. Unde cōit dicit q̄ ibi totalitas sumit ꝓ ꝓuationē ptiū nō ꝓ positionē. Ad quintū dicēdū: q̄ oē totū pmanēs hz ptes simul: nō tñ oē totū simplr: ⁊ ibi tota sīmul dicit ad dīaz successiuoꝝ nō pmanēciū. Ad sextū dicēdū: q̄ nō respectu eiusdē addit ibi totū ⁊ pfectū. Sed totum dicit ibi ad remouēdū successionē in deo: pfectū addit ad remouendū pticipationē: ⁊ iō nihil ibi supfluit. Ad septimū dicēdū: q̄ ibi possessio nō sumit rōne pꝛioris ⁊ posterioris: sed rōne quietis tentionis: q2 tale eē hz ⁊ tenet: inuariabilit ⁊ quiete. Vel melius: q2 tūc dicit aliq̄d possidere aliud q̄n pfecte vnit sibi: maxime in rebꝰ spūalibꝰ. Propt hoc ꝓ metb. dī q̄ scia diuina nō ē possessio humana: q2 nō pfecte habeat ab hoie: nec pfecte vnit itellectui būano: deꝰ aūt potissime vnit suo viuere ⁊ eē: q2 ē ipm suū viuere ⁊ esse.

Qō 4

Ecūdo querit: vtrū alia a deo mēsurent eternitate. ⁊ videt q̄ oīa mēsurent eternitate: q2 vt habituz ē oīa mēsurant deo.

Sed deꝰ ē eternitas: vt dicit monologyon. 34. ⁊. 15. de trini. c. 5. ⁊c. Preterea: vult phꝰ 4. phisi. q̄ illa mēsurant tpe q̄ continent tpe: ⁊ illa mēsurant eternitate q̄ continent in eternitate: sed oīa cōtinet eternitas: ex eo q̄ oī durationi supemi net: ⁊c. Preterea: aliqua in scripturis dīnis dicunt eterna pter deū: vt ignis eternꝰ: ⁊ hmōi. Sz oē eternū mesurat eternitate: sicut ē tpale tpe. iuxta illud. 53. ppone. pcli. omnis eternitas mēsura ē eternoꝝ: ⁊ oē tpꝰ tpalū. Preterea. 8z q̄ vult aug. 8. de trī. c. i. nec ēt aliq̄ creatura hz totū esse sil pmanē modū: ex eo q̄ hz participatuz eē: nō igitur totū esse habet simul: q2 nō totū esse habet. Et fm istū modum loquit anshel. mono. 24. q̄ vera eternitas soli deo ꝓuenit. tñ q2 i scripturis dicunt aliqua eterna pter deuz. oꝛ nos vidē quō eis possit cōpetē eternitas. Propter q̄ notādū: q̄ mensura sumitur ex actualitate: q2 mēsūra est illud ꝓ q̄ certificatur de mēsuratis fm phm. io. metb. illud aūt per q̄ certificamur ꝓ se ē actus: q2 potentia nō cognoscit nisi ꝓ analogiā ad actū. actus autem duplex est successiuus ⁊ ꝓmanens. successiuus vt motus ꝓma

ues vt eē: ꝛ ſm hos duos actus ſumunt̄ due mēſu-
re cuiꝰ ſiue eternitas: q2 vt dicit̄ idē ē apud greccs
cuiꝰ qđ apud latinos eternitas: que ē mēſura reſpe
ctu eē: ꝛ tēpus reſpectu motus. vñ dyonyſius. io.
di. no. vult ꝙ cuiꝰ mēſuret eē ſiue exiſtētia: ꝛ tēpus
motuꝫ ſiue mobilia: ꝛ q2 eē vt eternitate menſurat̄
videre dici pōt. ois menſura dicit̄ eē motus vel vi
te. Et ſm iſtū modū loquit̄ pclus. 53. ppōne. d. ois
eternitas mēſura ē eternoꝝ: ꝛ omne tēpus tpaliū:
ꝛ he due menſure ſunt ſolū in entib⁹ vite ꝛ mot⁹. Iꝫ
tñ ſunt duo actus tm̄ ſm quos accipit̄ rō menſure:
tñ q2 illis actibus nō equaliter pticipāt entia: non
ſolū ſunt mēſurata in duplici genere: ſed in plurali.

Nā aliqua ſunt in quibus oia exiſt̄ mobiliť ꝛ ter
minabiliter. ꝛ talia nullo mō menſurātur eternita-
te: q2 Iꝫ eē habeat. eius menſura nō dicitur euiꝰ vel
eternitas: tum q2 nō bñt eē exiſtenť nec ꝙ enter: ſed
mobiliť. q2 talia nō ſunt enter entia ſm̄ pclū. quia
eternitas mēſurat eē ꝑ modum entis: nō ꝑ modum
mobilis. ideo nō mēſurať eternitate. deus autem i
quo nihil ē niſi eē ꝑ omnē moduꝫ eſt enter ens. ꝛ iō
veriſſime eternitate mēſuranť. alia aūt q̄ ſunt me
dia boꝝ intīn eternitate mēſuranť inquātuꝫ iuuari
abiliť ꝛ interminabiliť eē hmōi enter entis. ſ. dei pti
cipāt: ſicut motus dicit̄ eternus ꝑ poſitionē phoꝝ
q2 nunq̄ cepit nec deſinet ꝛ intelligentia dr̄ eterna
ex eo ꝙ in eē ſuo non cadit ſucceſſio. Patet igit̄ ꝙ ꝑ
omnē moduꝫ ſolus deus ē eternus. alia autem ſunt
eterna nō ſimplr̄. ſed ſm aliquas cōditiones. ꝛ iſta
ē ſnīa dyonyſij. io. de di. no. q̄ ait. oꝫ igitur nō ſimplr̄
coeterna deo qui ē ante eum arbitrari eterna di-
cta. Ad ꝓmuꝫ dicēduꝫ: ꝙ oia mēſurātur deo: nō
quolibet mō accepto eē diuino: q2 Iꝫ oia habeāt eſſe
in quo deo aſſimilātur ꝛ deo mēſurātur. non tñ oia
habeāt eē innarlabile ꝛ interminabile qđ ē eterni-
tas. ideo oia mēſuranť deo: ſed nō deo vt ē eterni-
tas. Ad ſecundū dicēdū: ꝙ nō ſufficit ꝓtinere ad
boc ꝙ aliq̄d habeat rationē mēſure: ſed ꝓtinere ꝑꝫ
analogiā quādaꝫ q̄ analogia repit̄ inť eternitatē ꝛ
tpale. Ad tertiū dicēdū: ꝙ nō arguit creaturā eē
eternā ſimplr̄: ſed habere aliq̄s cōditiones eternita-
tis. Ad qrtuꝫ patebit ſolutio in ſequenti. q.

Qō 7

Ertio querit̄: vtꝝ deus menſuret̄ eterni
tate. ꝛ videť ꝙ nō: q2 vt ſcribit̄ in ſecūda
ꝓpōne de cauſis. cā ꝑma ē ſupza eterni-
tatē: qm̄ eternitas ē cauſatū ipſius: ꝛ mē
ſuratū nō ē ſupza mēſurā: ꝛ ꝛc. Preterea: mēſu-
ret̄ videť realiť referri ad mēſurā: ſed deus nō re
ferť realiť ad ſeipm̄: cū ipe ſit ipa eternitas vt pa-
tuit ꝑ aug. ꝛ anſbel. nō ergo mēſurabiť eternitate.
Preterea: menſura bꝫ rōnē minimi ꝛ ꝑncipij: vt
dicit̄. io. metb. reſpectu mēſurati. Sed nihil bꝫ rō-
nē minimi reſpectu dei nec ꝑncipij: ꝛ ꝛc. Preterea: ſm aug. deus eternitatis eſt auctoꝝ. Sed nihil
mēſurať ab eo qđ efficit: ꝛ ꝛc. Jn cōtrariū ē: q2
ſm̄ pclū: ois eternitas mēſura ē eternoꝝ: ſed deus
maxime eſt eternꝰ: ꝛ maxime mēſurať eternitate.
Preterea: i eternitate itelligit̄ eē ſtās ꝛ terminū
ꝛ boc maxie deo cōpetit: ꝛ ꝛc. Rño: dicēdum: ꝙ
eternitas dupliť pōt accipi. Primo: quātū ad id qđ
ſignificat. ꝛ ſic eternitas poſſime deo cōpetit. ba-
bitū ē enī ꝙ de rōne eternitatis ē interminabilitas: in
uariatio ꝛ ſimlitas q̄. ꝑpie ſoli deo cōpetūt. Sed
ſi cōſideramus eternitatē quātū ad modū ſignificā
di: ſic deꝰ nō ē eternꝰ: ꝛ ſupereternꝰ: qđ ſic ē videre.
Nā abſtracta ſm ſuū modū ſignificandi: nō ſignifi
cāt aliq̄d ꝑ ſe exiſtēs. videmꝰ enī ꝙ albedo illā cādē q̄
litatē ſignificat q̄ album: q̄litas aūt quā ſignificat al
bū nō ē ꝑ ſe exiſtēs ꝛ i ſbo. iō albū qđ ex ſuo mō ſignifi
ficādi videť implicare ſbm cui cōpetit ꝑ ſe exiſtere:
magis ſignificat aliq̄d ꝑ ſe exiſtēs q̄ albedo q̄ ſignifi
cat i abſtractiōe. ꝛ iō eternitas ex ſuo mō ſignificā
di: nō videť dicere aliq̄d ꝑ ſe exiſtēs: ꝛ ſolū aliq̄d i alio
vel ab alio ꝓticipatū: ꝛ q2 deꝰ nō ē ꝓticipata eterni-
tas: ꝛ ſup̄ talē eternitatē ſic loquēdo de eterno: nō ē
eternꝰ deꝰ ꝛ ſuperetern⁹. ꝙ ſi tñ eternitatē dei vellemꝰ
ſignificare ei qđ ē eternitas: debemꝰ addere ꝑ ſe di
cēdo ꝑ ſe eternitas ē menſura dei: ꝛ ex hac additiōe
re moueret̄ ꝓticipata eternitas: cui nō cōpetit eē ꝑ
ſe ꝛ i alio. Qđ aūt tali eternitate nō ꝑ ſe exiſtē nō mē
ſuret̄ deꝰ: ꝛ ſic ſupza ipaz duplici via ꝛclarari pōt.
Prio ex ordine quē bz eternitas ſic accepta ad deū.
Scđo ex diuerſitate eſſendi q̄ in reb⁹ aſpicimus.
Prop̄e ꝑmū ſūt nobis tria conſideranda. ſ. eternū qđ
eternitati ꝓticipat: vt itelligētia vel aīa: eternitas
ꝓticipata q̄ i ꝓticipāte exiſtit: ꝛ eternitas ſimplr̄: ꝛ
ꝑ ſe vt deꝰ ipe. Unde pclus. 52. ppōne ait. aliud q̄
dē ē eternū. aliud qđ in eternali eternū. aliud ſm ſe
eterni: as. boc q̄dē ꝓticipās. boc aūt participatuꝫ.
boc aūt itticipabile. bñt enī ordinem hec ad ſe inui
cē: q2 eternitas ē añ eternū: cuiꝫ participans ſit qđ
mālius participato: ꝛ per ſe eternitas eſt ante eter
nitatē: cum per ſe eternitas intelligatur adhuc ma
gis abſtracta q̄ eternitas. vnde pclus eadem ꝑ
poſitione: ante participantia ſunt participata et
ante participata: impticipabilia: pꝫ igit̄ ꝙ ſm iſtū
modū loquēdi: deꝰ ē añ eternitatē. ꝛ ſup̄ ipſaz. Pro
pter ſm ſciēdū. ꝙ q̄rupler ē eē rei. Quedā. n. ſm
eē ſuū nullo modo eternitatē attingūt. Quedā autē
eternitatē attingūt. ſ. eternitati nō pificanť. q̄daz
eternitati pificanť ſ. nō ſupant. Quedaz autē eter
nitatē ſupant ꝛ excedunt. Que autē eternitatē nō
attingunt: tēpalia ſunt q̄. ꝓpter corꝝptionē nō ꝓpe
tuātur i eſſe ꝛ iō eternitatē nō attingunt i q̄ de ne-
ceſſitate conſideratur ꝓpetuitas. Qđ autē attigunt
ſ. nō pificātur ſunt aie mouentes corꝝpora: q̄ Iꝫ ſm
eſſe eternitatez attingunt tñ q2 ſm operari cōparā
tur ad motuꝫ cui⁹. ꝓprie eſt menſurari tpe: eternita
tez attigunt. ſ. nō ei pificātur. ꝓpter reſpectuꝫ ad
motū: itelligere aūt q̄ ꝛ ꝓpetuanť i eē. ꝛ directe nō
cōpanť ad motū: eternitati pificari dicūť. deꝰ autē
ipe q̄ eternitatē cāt vt de eternitate loq̄mur. eterni
tatē ſupat ꝛ ē añ ipaz. Eſſe aūt qđ eternitatē nō at
tingit ad alia tria eē duplicē bꝫ dr̄iaz: vna q2 ifi-
mū: q2 ſup̄ nullā durationē exiſtit. nā ſup̄ eternitatē
nō: q2 cā nō attigit Sup̄ tps. nō. q2 tpe mēſurať. ꝛ
tps ꝑiſtit oib⁹ tēpalib⁹. inrta illud ꝑcli. 52. ppōe
oibus bis q̄ ꝛz tps ſūt ꝑiſtit tps. ꝛ pbs. 4. phi. ne
eeſſe ē tpe ꝓtineri q̄ ſb tpe ſūt. ſecūda dr̄ia ē. q2 tale
eē qđ mēſurať tpe nō ē ent̄ ent̄: ſz ē mobiliť ent̄: ex
eo ꝙ ñ mēſurāť tpe niſi mobilia: qđlibz aūt boꝝ triū
dr̄ eē ſupi⁹. q2 ſalte ſupat tps ꝛ dr̄ ent̄ eē: q2 nō mo
biliť exiſtit ꝛm ꝓmā dr̄iaz loquit̄ auctoꝝ de cāis. ſe
cūda ꝓpōne. d. oē eē ſupi⁹ ad dr̄iaz eē tpalis qđ nō
ē ſupi⁹ vt deñ eē: aut ē eē ſupi⁹ eternitate ꝛ añ ipaz
boc quātū ad eē dei: aut ē cū eternitate quātū ad eē
itelligētiaꝫ: aut ē poſt eternitatē ꝛ ſupza tps: quā
tū ad eē aiaꝫ. qđ attigit eternitatē ꝛ tps ſupat. vñ
ē q̄d mediū inť eternitatez ꝛ tps. Uñ aīa vt hic de
ea loq̄mur horizon eťnitaſ dr̄: q2 diuidit inť eťnita
tē ꝛ tps: ſicut horizō diuidit inť hemiſperiū ſ̄ſeri⁹ ꝛ
ſupi⁹. Propť qđ ſcđa ꝓpōe ꝛ cauſis dr̄: ꝙ poſt eťni
tatē ꝛ ſup̄ tps ē aia q̄ ē i horizōte eťnitaſ: quātū ad
ſecūdā dr̄iaz loq̄ť. pclus. 87. ppōe. d. oē enť ens ad
dr̄iaz entꝫ tpal' qđ ē ens mobiliť ñ enť: aut ē añ eťni
tatē quātū ad eē diuū: aut i eťnitate quātū ad eē in
telligētiaꝫ: aut ptícipās eťnitate quātū ad eē aiaꝫ
pꝫ igit̄ quō deꝰ ē eťn⁹ ꝛ quō ſup̄ eťnitatē ꝛ añ ipam.

Ad pmū dō q loquit de eternitate participata vt patuit. Ad secundū q illud itelligēdū est de mēsura: q realr differt a mēsurato: bmōi nō ē de q est ipsa eternitas put mēsuratur eternitate. Ad tertiū p̄z solutio: qz ibi loq̄tur de mensura fm q est realit a mensurato distincta. Ad q̄rtū. dicēdū q dō de ē auctor eternitat participate: z a tali nō mēsurat.

Quæstio 8

Uarto q̄rit: vtr verba tēporalia de deo dici possint z vr q non. qz tēpalia impoz tāt successionem z motū: i deo anteno est successio neq; mot: q̄ z c. Preterea. de nullo dicit tēpus nisi illud sit tēporale: sicut de nullo dicit mot nisi illud sit mobile Iz tps p̄existit tpalib vt habitū ē per pclū: de aute ea nō tēpus. z eternitate vt patet per ea que dicta sunt: q̄ z c. Preterea. vr q saltē pteritū z futurū de deo nō dicat: qz biero. ad marcellā: z habet i lra. deus āt tm ē: q nō nouit fuisse vel futurū eē: z pdus. 5. ppositiōe. Si eni eternū vt nomē insinuat ē semp ens. nō oportet boc quidē pus eē: boc aūt posteri: ignatio q̄dē erit neq; erit: z erit sed eē solum. Preterea videt. q nullus tps ō deo dicat. qz fm dyoni. 5. de di. no. de nec erat nec erit nec factus ē nec gignit. magis. aūt nec est. In cōtrariū ē magister q dicit verba tēporalia de deo dici. z aug. sup Jobānē: z habet in lra. cū g nra locutio p tēpora variat de eo vere. dnt verba cuiuslibz tpis q nullo tpe desinit vel deē vel deerit. Rño dicēdū: qō ad solutionē buj q̄stiōis duo sunt videda. p quō dicit aliquid eē i tpe: secundo quō tēpus cōparat ad verbū. Propt pmū notandū q fm phm. 4. phi. eē i tēpore aliq̄d duplicit dr. p se z p accidēs. p se aute sunt i tpe q tēpore mēsurant: nō est ei eē p se i tpe: eē: qñ est tēpus. 6 tēpore otinerit: qō duplicit declarat phs ibidē. p. qz sic cōparat. tēpus ad tēporalia ita cōparat locus ad ea q̄ sunt i loco Sz nō dicunt p se eē i loco: qz sunt qñ ē loc. qz sic celū eēt igñatio milij cū sit celū: qñ ē granū milij:. Sz sūt p se i loco q loco otinēt: ita dicunt eēp se i tēpore q tēpore ornent. Secūa via ad declrādū hoc ē: qz ea q̄ sunt i tēpore p se seneſcūt z tendunt ad corruptionē. nō tm oia q̄ sunt: senectutē accipiūt: ex quo ꝛcludit phs q ea q̄ sunt semp. nō sūt in tēpore: z subdit duplicē cāz assignatā: qz nō otinent tpe nec patiunt a tpe cuz igit deus potissime sit eternus p se loquendo: nō ē in tempore: qz nec tēpore cōtinetur: nec sub tpe seneſcit: quia oia vetera fcēt z mutabunt vel mutant quantuz ad aliquam mutationis modū. Solus aūt deus idē ipe est z anni sui nō deficiēt. Sed si intelligamus eē in tēpore per accidēs: vt qz ē qñ est tps: sic deus est in tpe: qz est cū tempore: dicit sic esse in tempore per accidens: qz que sic sunt in tempore per se nō cōparantur ad tempus cū nō mēsurent tpe. Also quō deus ē in tpe: qz cum tpe. Restat videre: quō verba tēporalia dant intelligere tempus. Propter qō notandū: q cū i le significēt principaliter nomē z verbū: qz verba ꝛz se sumpta nomina sunt: z nō pōt eē tempus de pncipali significatiōe verbi: cū nō significet p nomē. Si igit ipoztat tempus per verbum: boc est inquantū verbū cōsignificat tēpus. Mā cū dico scit vel sciuit principalit significat tēpus. rōne tm modi significādi cōsignificat tēpus. z dat intelligere sciaz in p̄senti vel in pterito tpe. vñ z phs vult pmo phyarme. q verbū cōsignificet tps. Cū igitur habitū sit q deus ē in tempore: qz ē cū tempore: cū verba tēporalia sic significēt tempus: qz significāt cū tpe: quātū ad ipam rē significatā. verba tpalia vere de deo dicunt. si pfectione aliquā significant. Ideo bene dicit aug. q de deo vere verba cuiuslibz temporis dicunt: qui nullo tempore desinit: boc est qui ē cum omni tpe: rōne tm modi significādi est ibi aliqua incōpactio: Iz nō rōne rei: sed ppter talē incōpactionē verba tēporalia de deo negare non debemus simpliciter z absolute: qz si boc eēt: nulla p positio affirmatiua de deo dicta eēt vera cū quelibz sit incōpacta: vt dicit scō de celesti hierar. Ideo sicut de noibus cōtingit q deus aliqñ dicit bonus: exñs termin rōne rei significate: que vere reperit in deo. aliqñ dicit nō exñs: nō bonus: rōne modi significādi: ita z in verbis accidit: z ex boc apparet q verba tēporalia vere dicunt de deo: rōne tm incōpactionis z modi significādi ab aliquibus negant deo cōpetere. Unde z dyonisius cū. 5. c. de di. nom. pus dixisset q deus nec fuit nec erit nec est: eodem capitulo postea dixit qō z erat z ē: z erit z factū ē: z fit z fiet. ppzie in ipo laudat: quātū ad ea: supplent que perfectiōis sunt. Ad pmū vicēdū: q nō argu it q verba tēporalia de deo nō dicant: sed q rōne modi significādi est ibi incōpactio ex eo q ex mō significādi verba tēporalia ipoztāt tēpus z motum.

Ad secūdū vicēdū: q ppter boc q verba temporalia de deo dicunt: nō dicit tempus de ipo quātuz ad ipam significationē verboz. que nō. ppzie significāt tempus sed cōsignificāt. Ad tertiū dicēdū: q aliqua perfectio importat p pns et eo q bz eē: z aliqua per pteritū ex eo q bz eē quid perfectum: z aliqua per futurū: ex eo q inter cetera tempora magis distat a pteritiōe. simul tm ista cuz perfectiōib ibi perfectiōes habēt. ideo aliqñ ista tēpora oia cōcedunt de deo rōne perfectionū. aliqñ negant ppt imperfectiōes. verūtm: qz inē cetera tempus p̄sens magis videt assimilari eternitati. Hiero. concedit p̄sens de deo: z negat pteritū z futurū. Ad quartum dicendum: q dyonisius negat oia tempora de deo rōne modi significādi vel rōne imperfectiōis: qz nō simplicit imperfectionē ipoztāt.

Quo 9

Ostea querit de inmutabilitate dei: z circa boc quer untur duo. Primo: vtrum deus sit imutabilis. Secundo: vtr solus.

Ad pmū sic pcedit. videt q deus mutet. qz oēs agēs phice. mutat vt vult phs. sc̄o phi. Sed deus marie videt agere nālit z phice. cū agat fm q res sūt apte nate agi. q sic āministrat res vt eas eoz cursus agere sinat. Preterea. oē qō ē vbique nō erat ē mutatū. Iz anteq̄ ficeret mūdus nō erat dei mūdo: facto mūdo fuit i mūdo. g i eo fuit facta mutatio. Preterea q denominat aliq̄d videt eē in eo qō denominat: qz forma a q ē denominatio est in eo cui ē forma. 6 de denominat a motu dicit pm motor. g z c. Preterea fm phm. secūdo de gñatione: idē manēs idē: semp facit idē. cū igit de faciat tot diuersa: mutabit. Preterea. mouētib nobis mouent oia q in nobis sūt. Sz de ē in oi creatura. g vr moueri ad motū cuiuslibz creature. In ꝛriū qō dr Jacobi: p. q apud ipsuz nō ē trā mutatio nec vicissitudis obumbratio. z pmo de tri. c. 1. vult aug. q de bz verā imortalitatem z icōmutabilitatem.

Rño dō: qō triplicit dr aliq̄d moueri p se z p accidēs: z ab itra: p se mouent corpora i quibus tāq̄ i subpōt eē mot: p accidēs mouent forme iherētes corporib z corpoz ptes: z talia q nō mouent p se: sed mouent ex eo: q sūt i alio. Ab itrinseco mouent ea q tendūt in finē ertiozē: z sic mouent intelligētie mouētes ozbez q mouēt. ppter bonitatē p̄mi tāq̄ ppt finē: deus aute nullo mō mouet. Ad cui euidētiā notādū q bz cōmētator. 10. metb. de e ē i triplici gñe cause respectu rez i genere cause efficiētis formal z finalis: put ē cā efficiēs omniū: nō movet p se: p

ūt est cā formalis exemplaris nō movet per accidēs: ꝑut ē finalis: nō movet ab intra ꝓmū sic ꝑz: qz cā efficiēs oiuz cū sit potētie infinite vt ꝓbat. 8. phisi. 7 12 metb. ē ꝑter oēm magnitudinē: ſz moueri ꝑ se nō ē nisi corpoꝝ loquēdo de motu ꝓprie. Si igit de⁹ qz cā efficiēs oiuz ē ꝓpter oēm magnitudinē: qz cā huius mōi nō cōpetit ei ꝑ se moueri. Scōo qz ē cā exemplaris q̄ sunt inhērentes ſbis: forma exemplaris rerū nō depēdet a rebus: 7 iō qz deus ē forma exēplaris oiuz rerū nō movet ꝑ accns: nā ille forme movent ꝑ accns q̄ sunt inhērentes ſbis: forma exemplaris rerū nō depēdet a rebus: 7 iō qz deus ē forma exēplaris oiuz rerū nō movet ꝑ accns: vt moueat ꝑ motū rerū: Tertio: finis oiuz ñ movet ab intra: qz moueri ē tendere i aliq̄d aliud: q̄diu. n. res manet i dispositionib⁹ quas hz nō dr moueri. sed q̄n tēdit i alia: tūc movet: Si igit deus moueret ab intra ꝑ intentionē finis tenderet i finē aliū: q̄ posito nō ēet finis oiuz Si igit ē finis oiuz nō movet ab intra: nec operat ꝓp aliud: sed ꝓp bonitatē suā: ꝓp q̄ ꝓuer. 16. dr: vniuersa ꝓp seipm operatus est dns. Cuz igit deus nō moueat nec per se nec ꝑ accns nec ab intra. cū nō sit dare motū aliuz: nullo mō cōsiderando ipm: rōne sui cōpetit ei mot⁹: sed solū movere alia: bene igit cōcludit. 8. phi. q̄ necesse ē eē aliq̄d imobile quidē ipm ab oi interius mutatiōe 7 simplr siue ꝑ se: 7 ꝑm accns: motiuuz aūt alterius. Aduertendū tn̄ q̄ hz ꝓma cā nō moueat rōne sui. rō ne tn̄ effectuz moueri dr: imo ꝑm istū modū oibus mobilib⁹ mobiliōr ē sapia ꝑm quē modū. dyoni. 9. de di. no. dicit deū moueri recte: oblique: 7 circulariter Ut accipiamus motū rectū: inquātū indeclinabilr 7 iflexibilr: 7 cōtinue operat in rebus: obliquū aut ex eo q̄ res diffortit eius influētiā capiunt: ꝑm circulū quidē: qz ꝑm q̄ influentia descendit a ꝓmo ꝓncipio per media in ifima: sic ifima reducunt in suprema ꝑ media: ita q̄ ad illud ꝓncipiū a quo ꝓcesserunt: ꝑ eadē media reducunt. sicut mot⁹ circularis est ab eodem in idē per idē. iste tn̄ mot⁹ nō est cuz deiī rōne sui sed rōne effectuū. Unde sup illo verbo. 1. c. angebierar. Sed 7 oīs ꝓpe moto: siue deo moto: ꝓcessio lumīnū ē in nos optime 7 large ꝓueniens. dicit hug. mot⁹ ꝓpis affectus ē eterne benignitat sola benignitate 7 sola pietate pacis: movet: vt lumina sua effundat sup nos: movet nō turbatione sui: sed miserato ne nr: movet nō se cōcutiēs sed nos colligens. nō se euacuās q̄ nos replens: movet ḡ: vt ad nos veniat 7 ñ movet vt a se recedat: movet vt nobis eē incipiat q̄ nō erat: 7 non movet vt sibi desinat esse q̄ erat.

Ad ꝓmum dr. q̄ ibi agens ꝓpice appellat q̄ ſz ſbam est ꝓpice cōsiderationis: cuius mōi nō est deus: qz vt ibi ſbdit que nō amplius mota movet: nō amplius ꝓpice cōsiderationis sunt. Ad ſcdz dr. q̄ alīq̄d eē vbi ꝓus ñ erat ꝑōt itelligi vel ꝑ mutatiōz sui vel mūdus non erat nō per mutationē sui: ſz ꝑ mutationē mundi accipiendo mutationē large ad oēm nouam acceptionē alicui⁹ eē: sicut mō ē aliq̄n i nobis nō vbi ꝓius nō erat: sed qualiter nō erat: nō per mutatiōez sui: sed nr ſz. Ad tertiū dr. q̄ nō semp forma q̄ denoiat rem ē in re: vt ꝓbat auicē. in sufficientia sua. vñ dr: opus humanū nō ꝓp būanitatē q̄ sit in operante. Sic mot⁹ denoiat motozē nō qz sit in motoze: sed qz est in moto. Ad quartū dr. q̄ nūq̄ idē nisi in eo cēt aliqua pluralitas produceret plura: sed si in eo ē pluralitas ꝑōt: sic idem artifex rōne pluriū idearū plura producit. 7 qz deus ꝓducit res per ideas 7 ꝑ intellectū: qz in eo est pluralitas idearum: ꝓpter hoc deus est compositus nisi ꝑm modum intelligendi.

Ad quintuz dr. q̄ cū dicit mouentibus nobis moueant oia q̄ in nobis sunt: intelligendum est de bis q̄ sunt i nobis inhērenter 7 a nobis dependent: cuiusmodi nō est deus.

Secundo quer it: vtrum ois creatua sit mutabilis. Et videt q̄ nō: qz vt scribit. 2. metba. oz imaginari mām in re mota: non igitur movet nisi qō habet mām: ſz vt scribit. 8. metb. Intelligentie sunt entes ꝓpter oēm materiā intelligibilē 7 sensibilem: ḡ nō movent. Preterea: ꝓbat. 8. phi. q̄ motus localis ē ꝓmus mot⁹: qō ḡ nō movet localit: nō movet qz cui nō inest ꝓmuz nec posterius: sed intelligētie nō movent localiter: qz vt ꝓbat. 6. phi. oē qō movet ꝓtim est in termino a quo et ꝓtim in termino ad quē: vñ vt ibidē concludit oē qō mutat divisibile est ꝑ vt scribit. 7. propositione ō cansis. Intelligentia ē ſba q̄ nō dividit: ḡ 7c. Preterea: ꝓbat. 3. phi. q̄ motus ē actus entis in potentia: ꝑm q̄ in potentia. sed in substantijs separatis nō est malum siue priuatio necerr vt scribit. 9. metba. ḡ nec potētialitas: qz ipa potētialitas icludit in se ꝓuatōez 7 malū. Preterea: Aug. sup ge. 7 babet in lra: distinguit duos modos mot⁹ per tpa 7 per loca: sed vle est abstractum ab ḃ 7 nūe: nō igit movet nec per tē poza: nec per loca: sed ipsum vle est creatura: qz ꝑm dyoni. 6. de di. no ipsius eē cōis: deus est cā: ergo 7c.

In cōtrariū est: qz ꝑm dam. qō a vetsione incipit versioni oportet eē ſbm. Sed ois creatura incipit a versione: cum ex nihilo facta sit: ergo 7c. Preterea: ꝑm Aug. 1. de tri. c. 1. Solus deus est ꝓpzie immutabil 7 imortalis: ḡ 7c. Rño dō. q̄ ad euidētiā huius questionis tria sunt cōsideranda. Primo qō diuersimode dividit motū phs 7 Aug. Scōo quomō vna divisio reducit ad aliā. Tertio: vtruz aliqua creatura sit immunis ab oi motu. Propter ꝓmum notandum q̄ duplex est movens ꝑm phm: met bapbozice. 7 ꝓprie. Met bapbozice aūt movet finis: ꝓprie aūt efficiens: finis aute dicit movere ab intra: efficiens aūt movet vel per se: vel per accns. vñ distinguunt tria gña motus: per se: per accns: 7 ab intra. Augu. tn̄ aliter assignat spēs motus. vt babet in lra: qz est quidā mot⁹ per tpa: 7 quidā per loca 7 tpa. Ad bnā autem euidentiam notandum q̄ motus duplr dividit vt vult phs. 6. phi. rōne tpis: 7 rōne magnitudinis: sed nō codē mō ad ista coparat: qz ex eo q̄ mensurat a tpe habet successionē: sed a magnitudine habet cōtinuitatē: successio tn̄ magis per se ineſt motui q̄ cōtinuitas: qz nō est motus nisi sit ibi successio: ſz est motus: 7 si ibi nō est vera continuitas. Nam vt dicit: 8. phi. nō est vera cōtinuitas: nisi in motu locali: igit quicquid movet per loca: movet per tpa: quia cum a loco: siue a magnitudine sit continuitas in motu 7 a tpe sit successio: 7 nō sit dare continuitatem in motu sine successione: est tn̄ dare successionem sine cōtinuitate: quicquid movet per loca: movet per tē poza. sed nō econuerso: bona est igit distinctio Augu. q̄ motus vel est per tēpoza 7 loca: vel per tēpoza solū. Ulso qō diuersimode distinguit motuz Aug. 7 phs possum⁹ vnaz distinctione ad aliā reducere: Nam ad motū ꝑ tpa reducit mot⁹ ab intra: qz impossibile ꝑ tpa ē moueri successiue sine cōtinuitate: talis aūt est motus affectionū spiritualiū: vbi ē successio sine cōtinuitate: cum nō sit ibi magnitudo a qua mot⁹ cōtinuitatē ō bit. Ad motū per tpa 7 loca reducit mot⁹ per se. Mot⁹ aūt per accns: vel in istis dnob⁹ cōtinet: vel de eo nō curauit Aug. qz de bis que sunt per accns nibil ē cure arti: Possum⁹ tn̄ alr exponere: per se 7 ab intra: vt mot⁹ ab intra. dicat ad formā: Nā ꝓ talē motū mutat res ad ea que in ipa existunt: mot⁹ vero per se dicat ad vbi: nō enim talis motus debet dici ab intra cū per ipm ꝑm q̄ huiusmodi q̄ sunt i rei

Questio II

ſba eē nō vefinăt ſed ſolū acqhirak nouū vbiē tñ p ſe
q2 inter mot⁹ coꝛpozales ipe eſt pꝛioꝛ: ⁊ ſic accipien-
do per ſe ⁊ ab intra diſtinctio data de motu a pho ē
quaſi eadē cū data ab Aug. cū motus per tpa ⁊ loca
ſit ad vbi: vel per ſe: mot⁹ vero per tpa ſolū ſit ab in-
tra ⁊ ſm foꝛmā ſiue ſm actiones vel operatiōes ali
quas: nam tales motus potiſſime: ꝓut in nā intelle-
ctuali habēt eē inter motus ad foꝛmā cōputari poſ-
ſunt. Quocūq; añt nō accipiam⁹ ſpēs mot⁹: ois cre
atura mouek nam ſm diſtinctiōem de motū datam
a pho exponēdo eam ꝑmo mō: nō ſcō: pꝛout eſt. qua
ſi eadē cū diſtinctione Aug. q2 tūc de eis idē eēt iudi-
cium: veritatē bz qđ dr: q2 ois creatura vel ē coꝛpo
ralis vel ſpiritual non vnita coꝛpoꝛi: vel ſpūalis coꝛ
poꝛi cōiuncta: coꝛpoꝛal pōt moueꝛi per ſe. q2 pōt eſſe
ſbm mot⁹: pōt moueꝛi per accns: q2 pōt eē in coꝛpoꝛe
qđ mouek per ſe. pōt moueꝛi ab intra accipiēdo large
talē motū inquātū coꝛpoꝛalibus cōuenit agere ꝙ fi-
nē. Spūalis vnita per ſe nō mouek: q2 nō eſt quāta:
ſed mouek per accns vt per motū coꝛpoꝛis: ⁊ per iſtuz
modū mouenk oia que ſunt in coꝛpoꝛe: mouek ēt ab i
tra: q2 agit ꝙ finē alīū: angelus añt nō mouek per ſe
accipiendo ꝙ ſe vt hic loquim̄ur: q2 nō eſt quāt⁹: nec
per accns: q2 nō ē foꝛma coꝛpoꝛis: ſed mouek ab intra:
q2 agit ꝙ finē alīū: pꝛ igit qk ſm ꝑmā diſtinctōz data
de motu creatura coꝛpoꝛalis mouek tripliꝛ: aia du-
pliꝛ: angelus vno mō: deus añt nullo mō: ſm vero diſ
tinctōz ſcōam ēt veritatē bz: naz cū i motu nē coꝛpa
lis ſit ſucceſſio ⁊ cōtinuitas: in motu nē ſpūalis: ꝓut
motus ꝑncipaliꝛ ei cōuenit ſit ſucceſſio ſine cōtinuita
te: creatura ſpūalis mouek per tpa nō per loca: coꝛpo
ralis per tpa ⁊ loca. ⁊ ita ois creatura mouek cū ſpū
ale ⁊ coꝛpoꝛale totū genꝰ creature euacuent: infra tñ
melius patebit: qūo mot⁹ angeli ē per loca: ⁊ qūo nō
hic añt tñ dictū ē ꝙ ois creatura mutabilis eſt: cum
nulla ſit act⁹ purus: bene g̃ dicit Aug. 1. de tri. c. 1. ve-
ra īmoꝛtalitas: vera icōmutabilitas quā nulla pōt
habere creatura: ſolius dei eſt. Ad ꝑmū dō. ꝙ oz
ímaginari materiā in re mota nō qlibet motu: ſz mo
tu localiet ꝓpꝛie. Ad ſcōm dō. ꝙ motus localis eſt
ꝑmus mot⁹ ꝙ cōpatioz ad alteratōz ⁊ augmētū ⁊ ali
os motus coꝛpoꝛales: ſed nō ꝙ cōparationē ad varia
tiōz affectuū. Aduertēdū tñ ꝙ angel⁹ aliq̄ mō mouek
localiꝛ. ſed qūo ꝫ nō repugnat verbis Aug. infra pa-
tebit. Ad tertiū dō. ꝙ in ſbīs ſeparatis nō ē poten
tialitas q̄ non ſit cōpleta aliquo mō ꝙ actū loquendo
de pfectiōe nāli ⁊ quātū ad actū purum: q2 quicquid
potuerūt ſcire nāliꝛ totū aliq̄ mō ſciuerūt inquantū oi
um habuerūt ſpēs cōcreatas: non tñ de quocūq; poſ
ſunt cōſiderare cōſiderant ēt nāliꝛ ꝓp qđ eſt ibi ſuccef
ſio cogitationū ⁊ affectionum. Ad quartū dō. ꝙ il
la diſtinctio nō cōꝛpehēdit qui mouenk ꝑ accidēs
cuiuſmōi ſunt vlia.

Queſtio 12

Aper liꝛaz ſup illo (diuine nē vl ſbe ſine en
tis.) cōtra Aug. 7. de tri. c. 5. deus nō pꝛo
pꝛie dr ſba. Dicēdū ꝙ in deo nō ē ſba alia
ab eēntia vñ idē dicūt: nā ſba ⁊ eēntia'. ibi
⁊ hoc nō i tendit negare Aug. Ite ſuper illud. (q̄s
magis eſt q̄z ille: ⁊c.) Coñ ee: (maxime ſbaruz.) nō
ſuſcipit magis mīn⁹. Dicēdū ꝙ eſſe ſbaruz dupliꝛ
pōt cōſideraꝛi. vel in ſe vel per cōparationē ad ānē
ra: in ſe nō ſuſcipit magis ⁊ minus in eadē ſpē. ſed i
eodē gn̄e ſic: cū ipa eēntia foꝛme ſuſcipiat magis et
minus in diuerſis ſpēbus: q2 foꝛme ſūt ſicut nūi ꝑ cō
parationē ad ānera: pōt ſuſcipere magis ⁊ mīn⁹ ēt i
eadē ſpē: vt dicank magis eē q̄ minus mutank ⁊ mi
n⁹ q̄ magis. Ite ſuper illud. (ab eo qđ ē ſapere di
cta eſt ſapia.) Coñ: ſapere pꝛocedit a ſapia: nō ſa
pia a ſapere. g̃ ab eo qđ eſt ſapia dicit ſapere nō eo-
dē ſo. Dicendum ꝙ ſz ſimpliꝛ ſapia pꝛecedat ſapere
ſm cognitionez noſtraz ſapere ꝓcedit ſapientia: q2
per actū deuenim⁹ i cognitiōez foꝛme ⁊ bitus: ⁊ nos
iponim⁹ noia ſm ꝙ cognoſcim⁹. Ite ſuper illud.
(deus nō nouit ſm̄ſſe vel futurū eē.) queꝛit ꝺ qua no
titia itelliga. Dicēdū ꝙ de notitia experiētie nō ap
pꝛobationis vel viſionis vel ſimplicis notitie. naz ſz
variationē cognoſcat: nō tñ variationē experit.

(Adez ſola ꝓpꝛie.) finitis duab⁹ parti
bus huius diſtinctiōis. hic incipit tertia.
In q̄ determiat ꝺ dei ſimplicitate. circa
quā magꝛ duo fac. Pꝛio: oñdit dinā ſim-
plicitatē oia excedere. Scōo oñdit ꝙ ſue ſimplicitati
nō repugnat pluralitas noiuz. ibi: (hic diligent) cir
ca ꝑmū quatuoꝛ facit. q2 Pꝛio dicit deū eē ſimplicē. ⁊
nullā hēre cōpoſitionē: nec partiū: nec accntiū. Scōo
oñdit coꝛpoꝛalē nām deficere a tali ſimplicitate: q2
hz cōpoſitionē partiū ⁊ accntiuz. Tertio oñdit etiā
ſpiritū a tali ſimplicitate deficere: qui ſi nō hz diuerſi
tatē partiū hz diuerſitatē accntiū. Quarto cōcludit
ſolū deū eē ſimplicē. ſz multipliciter dicak: ſcōa. ibi:
(vt autē ſcias.) tertia ibi. (creatura q̄z ſpūalis.)
quarta: ibi. (deꝰ vero ⁊ ſi multipliꝛ.) Deinde cuz
dicit. (hic diligent.) oñdit huiuſmōi ſimplicitati nō
repugnare pluralitatē noiuz abſolutoꝝ. Et duo fa-
cit: q2 Pꝛio facit ꝙ deū ē. Scōo adducit multas au
ctoꝛitates ad oñendū deū eē vere ſimplicē. oñdens
ꝙ huiuſmōi ſimplicitati nō repugnat pluralitas per
ſonarū vel relatiuoꝝ ſcōa: ibi. (huius autez.) circa
ꝑmū tria facit: q2 Pꝛio oñdit pluralitatē noiuz nō re
pugnare ſimplicitati dīne: q2 oībus illis noibus rñ-
det vna nā vna eēntia. ſz a diuerſis rōnibus ipōnan
tur. Scōo oñdit diuerſa attributa de deo dcā ſignifi
care dinaz nāz. qđ ex pꝛemiſſis ſequit: q2 ex quo oī-
bus noibus reſpondet vna eēntia: oz ꝙ oia noia ab-
ſoluta dcā de deo ſignificēt dinā ſbaz: qđ cōfirmat g̃
Aug. q̄ dicit deū eē ſine q̄ntitate magnī: ſine q̄litate
bonī. tertio ex hoc ꝺcludit: ꝙ nō ꝓpꝛie deus dr ſba.
q2 nulli ſubſtat. ſcōa. ibi. (q. añt.) tertia: ibi. (vnde
nec ꝓpꝛie.) Tunc ſequit illa pars. (huius autem)
circa quā duo fac. q2 Pꝛio adducit multas auctoꝝita
tes oñdentes deū eē ſimplicē. Scōo q2 oñderat dine
ſimplicitati nō repugnare pluralitatē noiuz abſolu-
toꝝ differētiū ꝑz rōnem. oñdit tali ſimplicitati nō re
pugnare pluralitatē ꝑſonarū q̄ ē pluralitas relatiuo
ruz: ſcōa: ibi. (⁊ tñ tāte partes patent.) ⁊ i hoc ter
mineꝰ ſnia huius diſtinctionis.

Qi 1

Je queꝛit̄ duo. Pꝛio de ſimplicitate dei.
Scōo de ſimplicitate creature ꝺ qnib⁹ duo
bus vr magꝛ intendere. Circa ꝑmū queꝛi
tur quattuoꝛ. Pꝛio vtrū in deo ſit cōpoſitio
virtutis ⁊ ſbe. Scōo vtrū ſit ibi cōpoſitio eēntie ⁊ eē
Tertio vtruz ſit ibi compoſitio gn̄is ⁊ dīe. Quarto
vtrū deus ſit ſūme ſimpleꝛ.

Ꝺ ꝑmū ſic, ꝓcedit. vñ q̄ i deo ſit cōpoſitio vir-
tutis ⁊ ſbe q2 vt ſcribit i ꝓncipio. ce. ⁊ mū. ſſā
apta nata taliꝛ fac: cuicūq; g̃ cōpetit facē oz ipz habe
re aptitudinē ⁊ virtutē q̄ diſponit nām ad taliꝛ agen
dū: ſed hoc nō eſt ſine cōpoſitiōe: g̃ ⁊c. Pꝛeterea: ſi
cut ſe habet ſba ad virtutē: ita virtus ad effectuz ⁊ e
cōuerſo: q2 virtus vr eē qđ mediū iter ſbaz ⁊ effectū
ſed virt⁹ dina ē alia ab iſtis effectib⁹. g̃ ſba eſt ibi alia
a virtute. Pꝛeterea: oz ꝙ virtus ꝓpoꝛionet actui.
ſed actus hz rōnē accntis: g̃ ⁊ virtus. Sed talia non
ſunt ſine cōpoſitione: g̃ ⁊c. Pꝛeterea: dei filius dr
virtus ⁊ ſapia pr̄is. ſed nulla res eſt que ſegignat vt
ſit: g̃ cū deus nō ſit genitus a ſeipo: g̃ ſi virtutē genuit
nō eſt virtus: Sed ex hoc aliq̄ faciunt cōpoſitionē in
nobis: q2 nos nō ſumus illa: g̃ ⁊c. In cōtrariū eſt

qz vult Aug. 15. de trinit. c. 7. ꝙ quicquid est in deo est deus: si igitur virtus dina est in deo virtus divina ē deus. Sed hoc nō eēt si cōpositionē faceret in deo: ḡ ꝛc. Preterea: boctins: ꝛ babeꝯ in lra: ꝙ de nō vere sit vnus in quo nullus numerus: sed hoc non eēt si eēt in deo cōpositio virtutū ꝛ sbe. ḡ ꝛc. Rño dō. ꝙ oportet eē ordinē in entib⁹: ita ꝙ agentes inferiores aganť i virtute superiorū: nec pōt eē aliq̄d adeo actiuū si nō sit agens pmū qđ nō sit agēs in virtute alterius: potissime illius cuius virtutē pticipat. pp qđ phs in scđo de gñatione dispūtat cōtra illos qui dicebant mām per se moueri ad gñationē: dicēs. ꝙ ignis qui est maxime actiuus nō pōt se facere in actum: nisi agat in virtute supcelestis corporis. vñ cōparatio inferiorū agentiū ad superiores est: qñasi cōparatio instrumēti ad artificē. Iz cometator det dziam inter tale agens ꝛ instrumētū dicens: ꝙ motio ignis est nobilior motione instrumēti: instrumentū. n. nō mouet absq; artifice: ꝛ cū mouerit cū artifice: mouebit ad gñationē: ignis aūt cū nō mouebiť p pmū mouēs mouebit ad corrūptionē. Sed in hoc ꝓprie nō est ofia: qz si verius volum⁹ loqui nullo mō mouebit nisi forte vellem⁹ appellare: mouere ad corruptionē: ꝺficere in agendo: oia igiť agētia inferiora ex quo monēt i virtute superioris agentis habēt virtutē ab alio. ꝛ ita ñ sunt sua virtus: cū habeāt eā per participationē. naz qđ bz virtutē ab alio est in potētia ad eam. cū semper agens facit potētia tale. actu tale: nisi forte eadē virtus cōicareť ꝓducto quā bz ꝓducēs: ꝓximum aūt agēs: qz nō agit in virtute alteri⁹ nō habebit virtutē p participationē: qz si haberet eam p participatiōz eēt in potētia ad virtutē: ꝛ ita indigeret aliquo agente ꝙ faceret eū potētia virtuosū: actu virtuosū. ꝺ nō habē aliq̄d p participationē ē hēre ipm eēntialr est igiť deus eēntialr ipa virt⁹. Ut tū plenius pateat quō virtus dina in deo cōpositionē nō facit. sciēdū: ꝙ virtus eius a virtūte nra intribus differt. Prio qz nostra ē accns: cū sit qualitas: ꝺ dina nō est accns: qz i deo nihil ē p accns: nā oia alia ꝑdicamēta a relatōe in sbaz trāseūt: de⁹ ē sine quātitate magn⁹. sine quā titate bon⁹. Scđo nihil ē in deo: ꝙ nō sit ipa virtus qz sicut deus ē sūme bon⁹: ita ē sūme potēs. Sz ex eo ꝙ est sūme bon⁹ nō ē aliud aliq̄d ꝺ ipz bonū: vt dz. 8. de tri. c. 3. ex eo ꝙ ē sūme potens sine sūme virtuosus nō ē aliq̄d aliud ꝺ ipa virtus. Mos aūt: qz sūme virtuosi nō sum⁹ babem⁹ aliq̄d qđ ad virtutē nō pertinet. Tertio: de⁹ nō bz virtutē ab alio cū sit primus agēs. Mos aūt ab aliquo virtutē babem⁹: qz summus scđa agētia: Ex trib⁹ seqnť ꝙ i deo ñ sit cōpositō virtutū ꝛ sbe: sic ātī nob. Mā i nob ē cōpositō talī: qz virtus ē ipa nra sba: sz virt⁹ dina ē ipa sb a dina. pp dziaz p assignatā. Scđo: qz ē i nob aliq̄d qđ nō ē virt⁹. ꝛ iō sūt i nob diuersa: vt virt⁹. ꝛ qđ ñ ē virt⁹. pp qđ cōpositi sum⁹. In deo aūt nihil ē qđ nō sit ipa virt⁹ pp scđaz dziaz: iō virtus i eo cōpositiōz nō facit. Tertio: qz summus in potētia ad virtutē. ꝛ iō sicut act⁹ cū potentia cōpositionē facit: sic virtus cū potē nra cōpositionē facit: deus aūt qđ nō ē in potē ad virtutē. est ipa virtus pp qđ bñ dr. 5. de tri. c. 8. ꝙ i deo nō sunt tres magnitudines sicut nec tres ēntie: qz ꝑm ipm magnitudo dina ē ipa dina eēntia. vel sba ꝛ. 10. c. dci. li. dr: ꝙ nō participatiōe magnus est de⁹: sed seipo. qz ē sua magnitudo. sed in deo nō ē magnitudo. vñ de fide ad petrū. c. 9. dr fr missime tenē. ꝛ nullus. du. trinitatē deū imēsū. eē virtute ñ mole: ē ḡ virt⁹ dina ipa dina sba: nō igiť ē i deo cōpositio virtutū ꝛ sbe. Ad pmū dō. ꝙ virtus i creaturis sūt aptitudies. ꝛ dispositiōes: ꝺ creata loquiť: qz vult oñdere: ꝙ in oī re creata inueni

unť tria sba: virtus: ꝛ operatio. ꝛ iō ꝑm numerū ternariū babem⁹ laudare deū vnū ꝑexñtez ꝓprietatibus rerū. Ad scđm dō. ꝙ virtus nō dz cōparari ad effectū: sed ad actū: ē. n. media: nō inter sbam ꝛ effectū. sed inter sbaz ꝛ operationē. Et tūc nihil cōcludet argumētū: qz actio dina est idē ꝙ sba diuina: sicut ꝛ virtus: vñ in. 11. metb. vult. ꝙ actio dei sit eēntialis. loquendo de actiōe q̄ nō transit in exteriorē māz. Al⁹ possum⁹ dicere: ꝙ illa rō valet in sbijs creatis q̄ sunt in potētia ad virtutez. Possumus ēt dicere si volum⁹: ꝙ illud sicut nō ē simplr sicut: nā lz effectus sit separat⁹ ab agente ēt in reb⁹ creatis: nō dz virtutē ab agēte separatā eē. Ad tertiū dō. ꝙ virt⁹ dina ē ꝓportionata actui q̄ nō trāsit i exteriorē māz. Al⁹ dicē possum⁹ ꝙ illud valet in creaturis nō in deo. Ad quartū. dō: ꝙ dei filius ē virtus pris: sed nō pp boc ē i deo pre cōpositio virtutis ꝛ sbe: qz eadē virt⁹ ē pater: ꝛ filius vt oñdit Aug. 6. de tri. c. 1. cū rñdet obiectiōib⁹ arrianoꝝ

Quęstio 2

Ecūdo q̄riť: vtrū i deo sit cōpositio eēntie. ꝛ eē. Et vr ꝙ sic: qz vnū ꝛ idē ab eodē in eo dē tpe ñ sciť ꝛ ignoraťur. Sz de deo: qz ē: qđ ptiet ad eē ei⁹ manifestū ē: qđ vo ē ꝑz sbaz qđ pertinet ad eēntiā: ē oio ignotū: vt dicit dam. 1. li. c. 4. ḡ ꝛc. Preterea: cē pī de deo: ꝺ predicatū vr i portare inbēntiā cū sbo. ꝛ facere cōpositiōz: cū eo: ḡ ꝛc. In cōtrariū ē: qz vt scribiť in. 3. de aīa: aliud ē magnitudo ꝛ magnitudis eē. ꝛ aqua ꝛ aque eē. Iz ñ est sic in oibus: qz in pmis sbijs ꝛ potissime in deo idē est eē rei: cūre. Preterea: Aug. 6. de tri. c. 7. oñdit oia q̄ sunt in deo eē idē ꝙ eē dei rone simplicitatis. Sz hoc nō eēt si in eo eēt cōpositio eēntie ꝛ eē. ergo. ꝛc.

Rño. quidā sic. ꝓbant eē dei nō facē cōpositionez in deo: qz qñ aliqs effect⁹ ꝓuenit plurib⁹ causis: oz illū appropriari vni causę: sic nos videm⁹ ꝙ piper ꝛ zinziber ꝓueniūt in hoc effectu: qz vtrūq; calefacit: necesse ē ipm calefacere reduci in cāz vnā. vt in ignem ita ꝙ ꝓprium erit igni calefacere: cū igiť videam⁹ oēs cās cōicare in dare eē: diuersificari aūt ꝑm diuersa eē: qz quedā dant suis cātis eē boicez: quedā eē leonē. ꝛ sic de alijs. igiť oz aliquā cām eē: cuius sit ꝓprium cāre eē: ꝛ ista cā ē cā pma: qz oz pmū cātuz eē a cā pma. ꝛ econuerso: huic sntie vr cōcordare anctor de causis q̄ in quarta ꝓpositiōe illius libri ait: ꝙ pma rerū creatarū est eē ꝛ nō ē ante ipz creatū aliud: qz igiť eē est pmū causatū. dei est dare eē tāq̄ pme cause: ꝛ qz ꝓprium ē deo dare eē: erit ipz eē. Sz iste modus dupliciter deficere: pmo in mō in uestigatiōis. scđo in ꝓpositis. qđ ipa se appodiat: pmū sic pz. Naz si effect⁹ conueniens pluribus causis reducit in cāz vnā. quasi ꝓprias. bñ arguit ꝙ illud cōpetit illi cause. pmo ꝛ per se: ꝺ ꝙ nō faciat cōpositionē cū ea ñ babeť ex forma argendi. nisi forte gra mē. Mā si effectus caliditatis reducit in ignē tāq̄ in cām. ꝓprią: bñ babeť ꝙ ignis sit calidus i fine caliditatis: vt scribiť. 2. metb. ita qđ calor per se ꝛ p̄ cōpetit igni. sed ꝙ nō faciat cōpositiōez in igne. nō ē verū. cū nō sit ipe calor. Ita est in ꝓposito. si eē reducit in deū tāq̄ in cām ꝓpriā: bene arguit ꝙ ēe per se ꝛ p̄ cōpetit deo. sed ꝙ nō faciat cōpositionē in eo ꝙ se loquēdo ꝛ ex mō arguēdi nō babeť. Rursū illa ꝓpō sup quā se appodeāt sic dūtes. Iz posset trahi ad dictū intellectū: cōsiderādo tū illius ꝓpōnis ꝑncipiū originale nō est ꝓpter eis qđ dr: sed ꝓ eos. Manliber de causis vbi illa ꝓpō scribiť extractus fuit ex libro ꝓcli. qui fuit discipulus platonis. plato aūt posuit ordinē deorū ꝺz ordinē abstractoꝝ: ita ꝙ oēs dī dependebant a p̄ deo tāq̄ participantes ipso. ordo aūt abstractorū hic erat. nā ens nō dicebať de oib⁹ qz mā ꝓria ꝛ ea que sunt penitus in potentia nō sunt entia. Sed vnū ꝛ bonū dicebant de oibus. ita ꝙ eē

tia vnitaſ ⁊ bonitaſ erat deus ꝓm⁹. ⁊ q2 poſt bonuz ⁊ vnū nō ē aliq̄d a deo cōe ſic̄ ens: ipz eē erat ꝓmū nō ſimplr: ſed in gñe creatoz̄. ⁊ iō cū dixiſſet ꝓma res creatarū ē eē: ſubdit ⁊ nō eſt anteipm creatuz alind: iō i cometo dz̄ q⁹ poſt cāz ꝓmā nō eſt latius: neq; pri us creatū ipo Iſtam viā ſectando dens nō ē eē: nec ē ꝓpriū ei eē: ſz ē ſup eē: ⁊ q2 intētionaſ ē loq̄ ō eē: qđ ē in deo. ⁊ ē ipe deus: auctozitas nō ē ad ꝓpoſitū. Jō notandū q⁹ vt bituz, eſt: ea que agūt in virtute alteri⁹ nō ſunt ſua virtus. vñ ignis nō eſt ſuus caloz: q2 agit in virtute ſupcelestis cozpor. Sed ſi ignis eēt ꝓmuz agēs ⁊ caloz eſſet illud cuius virtute oia cauſata ab igne ꝑticiparēt igne: ignis eēt ſuus caloz: cū igit̄ oia habeant eē ꝑ eē ꝓmi iuxta illud cōmētatoꝛ in. 2. me tha. vnū ē igit̄ per ſe ens ⁊ per ſe verū: ⁊ oia alia ſūt entia ⁊ vera per eē ⁊ veritatē eius: deus igit̄ erit ipz eē: cū ſit ꝓmū agēs. ⁊ per eius eē oia bēant eē. Ut tñ melius pateat veritas queſtionis notādū: q⁹ ſicut di cebam⁹ dinā virtutē triplr differre a virtute nāa. ſic dinū eē triplr differt ab eē cuiuſlibet creature. Pri mo q2 dinū eē eſt q̄d ſubſiſtens: quia in deo nihil eſt ꝑ accns. Scō: q2 eius eē nō eſt ab alio acquiſitū: cū ſit ꝓma cā a nullo ſuſcipiens eē. Tertio eē dinū non differt a quiditate: quia ē actus purus cui nō āmiſce tur aliq̄d de potētia: ꝓp hec tria eē in deo nō facit cō poſitionē cū ſba ſiue cū eēntia. Nā ex quo ē per ſe ſb ſiſtens non inerit ipi ſbe vel eēntie. ⁊ erit ipa ſba vel eēntia. Scō quia nō eſt quid acquiſitum deus: non erit i potentia ad eſſe: quia ſi eſſet in potentia ad eſſe ab alio acquirert eſſe ⁊ indigeret motoꝛe quod face ret ipſum potētia tale: actu tale: ſed ſi nō ē in poten tia ad eē ſequit̄ q⁹ ſit ipz eē: q2 qđ aliq̄d nō ſit ipe act⁹ hoc ē: q2 eſt in potentia ad actū. Tertio q2 ipm eē dei ē ſua quiditas: ſequit̄ q⁹ eē dei nō facit cōpoſitionem cū ſba dei: q2 quiditas rei ē ſba rei: ⁊ eēntia eius. Si igit̄ eē dei ē ipa q̄ditas: eē dei ē ſba dei ⁊ eēntia ei⁹. ⁊ q2 idē nō facit cōpoſitionē: cū ſe ipo: in deo nō erit cō poſitio eē ⁊ eēntie: vel eē ⁊ ſbe. patet igit̄ q⁹ eē nō fa cit cōpoſitionē in deo ꝓp triplicē dīaz quā hz ad eſſe creatū: dictas añ tres dīas tangit bylarius i libꝛo de tri. ⁊ habet̄ in lra dicens: eē nō ē accns deo: ſed ſb ſiſtēs veritas: hoc quātū ad ꝓmū: q2 ē q̄d ſubſiſtēs: ⁊ manēs cā: quātū ad ſcōz: q2 nō ē ab alio acquiſitū q2 ſi eēt acq̄ſitū: nō eēt manēs cā: ſed fluēs cātum. ⁊ nāliſ gñis ꝓprietas: quātū ad tertiū: q2 ē eius dē ge neris ⁊ idē cū nā dei: ſiue cū nāli quiditate ei⁹. Ad ꝓmū dō. q⁹ de deo ſcim⁹: q2 ē: q2 ſcim⁹ iſtā, ꝓpoſitiōez eē vera: de⁹ ē: eē tñ dinū q⁹ ē idē q⁹ ſba dei ignoraſ. vt eius quiditas. Ad ſcōz dō. q⁹ illa cōpoſitio ē ſo lū hz modū intelligēdi: vt patuit cū diſputauimus de ꝓpoſitionibus affirmatiuis de deo dictis.

Queſtio 3

Ertio q̄rit̄: vtrū in deo ſit cōpoſitio gñis ⁊ dīe: hoc ē querere: vtrū dens ꝓprie ſit in aliquo genere: q2 ea que ſunt i gñe ſunt cō poſita ex gñe ⁊ dīa. Et videt̄ q⁹ ſic: q2 ſic ſe habet gen⁹ ad ſpēs: ita ſuo mō vr̄ ſe habere tran ſcendēs ad gña: ſed nihil ē in gñe q⁹ nō ſit in aliqua ſpē: ꝓm phm in li. toꝑ. ḡ nihil ē ens q⁹ nō ſit in aliquo gñe entis: ſz deus maxime ē ens: ḡ ꝛc. Preterea: vult phs. 12. metb. q⁹ q⁹ ē ꝑter ſbam ⁊ accns ē nihil. Sed deus nō eſt nihil: nec ē accns: ḡ ē in predicamē to ſbe. Preterea: ſi aliq̄d ē: ꝓp q⁹ nō ponimus deū in gñe: hoc eſt ꝓp cōpoſitionez: q2 ea que ſunt in gñe ſunt cōpoſita ex gñe ⁊ dīa: ſz hoc nō obſtat: q2 talis cōpoſitio ē ꝓm rōnez: ponere añt deū cōpoſitū hz mo dū intelligēdi nō ē incōueniēs. Preterea: ꝓm bo etiū in deo ſunt duo p̄dicamenta: ſba ⁊ relatio: ſed q̄ ſunt in deo p̄dicant̄ de deo: deus igit̄ erit in duob⁹ p̄dicamēt̄ ex quo duo p̄dicamēta de ipſo p̄dici cant̄. In cōtrariū eſt: q2 quicquid reponit̄ i gñe: reponit̄ per q̄ditatē ſuā: cū igit̄ q̄ditas dei ſit ipm eē vt bitū eſt: ſi per eē reponeret̄ in gñe: tūc ens bēret rōnē gñis: q⁹ eſt cōtra phm. 3. metb. q2 nō hz dīaz.

Ulterius querit̄ vtrū in deo poſit ſumi rō ſpēi: et vr̄ q⁹ nō: q2 cui nō ineſt genus: nō ineſt ſpēs: ſed i deo nō ſumit̄ rō gñis. ḡ nec ſpēi. Preterea: ſpēs ē q̄d cōpoſitū ex gñe ⁊ dīa: ſed in deo nō ē cōpoſitio gñis ⁊ dīe: ḡ ꝛc. Preterea: ꝓm ꝓculū. 73. ꝓpoſitiōe Totū hz mediū ordinē ent̄ ⁊ ſpērū: q2 oē totū ens: ñ oē ens totū: ⁊ ois ſpēs totū: ñ oē totū ſpēs: vt ipe met ibidem ait. Sed totalitas vr̄ ipoꝛtare cōpoſitionem quā in deo negam⁹: ḡ ꝛc. In cōtrariū ē: q2 comen tatoꝛ. 12. metb. vult q⁹ ſcia ⁊ vita vere ſint in deo: ſz iſta vident̄ habere rōnem ſpērū: ḡ ꝛc. Preterea: Aug 5. de tri. c. 10: dicit verā magnitudinē in deo eē ſed hoc hz rōnez ſpēi: q2 vr̄ eē ſpēs quātitatis: ḡ ꝛc.

Rño dō. q⁹ ſi volum⁹ videre: vtrū aliq̄d ſit in gñe vel nō: oꝑtet nos videre que ꝓprie ipoꝛtat genus ⁊ ſi ea que ſunt de rōne gñis repugnant alicui: cū ge n⁹ referuet̄ i quolibet ſubipſo exiſtē: ſequit̄ illud ñ eē i gñe. ꝓp q̄ notādū q⁹ gen⁹ ꝑ ſe vr̄ cōparari ad dīaz ⁊ ad ſpēm: ē. n. adeo per ſe cōparatio gñis ad dīam q⁹ carēs dīa nō eſt genus: vñ dictū ē q⁹ in. 3. metba. ꝓbat̄ ens nō eē genus: q2 caret dīa: hz ēt ꝑ ſe cōpa rationē ad ſpēm: q2 nullū ē gen⁹ q⁹ nō habeat ſub ſe ſpēs: ꝓp q⁹ dictū ē nihil ē in genere q⁹ nō ſit in aliq̄ ſua ſpē: cōpando igit̄ gen⁹ ad ſpēz vl ad dīaz potꝛi mus cōiecturari que ſunt de rōne gñis: genus añt ad ſpēm triplr cōparat̄. ꝓmo q2 reſpectu eius hz rōez totius ex ex eo q⁹ de ſpē ꝓdicat̄: ꝓp q⁹ dī. 4. topicoꝝ q⁹ genus nō hz rōnem partis: q2 pars nō predicat̄. genus vero predicat̄. Scō: habet rōnez potentialitatis ex eo q⁹ eſt diffinitiuū ſpēi. Nam diffinitio eſt ſermo habens partes: ⁊ oz eē ꝓpoꝛtionē partium ſermonis ad partes rei. ſicut totius ſermonis ad to tam rem: vt vult phs. 7. metb. q2 ſicut in re diffinita eſt aliqua pars habēs rōnem potētie: ⁊ aliqua actu alitatis: ita in ipſa diffinitione genus tenet locuz po tentie: ⁊ differentia locum actus. Tertio habet rō nem cōtinentie: nō cuiuslibet: ſed cōtinet ſicut forma media inter potentiaz ⁊ actuz: q⁹ habet ex eo q⁹ vni unt̄ multe ſpēs in vno genere: tanq̄z in ſuo vlī. Nam ꝓm cōmētatoꝛē: 2. metb. differentia eſt inter genus ⁊ māz: q2 materia dicit potētiā puram: genus vero dicit formā mediā inter potentiā ⁊ actum. Non igi tur vniunt̄ ſpēs in genere velut in mā: q2 in materia vniunt̄ tāq̄z in potentia pura. In genere vero tāq̄z in forma vlī dicente, medium inter actum ⁊ potentiaz Sic etiā tres cōparationes habet ad dīam: q2 di cit totum reſpectu differentie: cuz differentia cadat a latere: genus vero ꝓm rectam lineam ordinet̄. Na habet rōnem potentialitatis: ex eo q⁹ differentia gene ri addita ſpēm conſtituit. Nabet rōnem contīnētie q2 dicit quid vniuerſalius q⁹ differentia: hec anteē cō tinentia nō eſt per modum potentialitaſ ſimpliciter cum oēs partes poſite in diffinitione ſint forme: ſed eſt quid mediū inter actū ⁊ potētiā. ſignificat igit̄ ge nus formā mediā: dicit quid totū ⁊ ipoꝛtat potentia litatē quandā. Tria ergo requiruntur ad hoc q⁹ ali q̄d ſit in gñe. nā ex eo q⁹ dicit gen⁹ q̄d mediū inter po tētiā ⁊ actū: cū act⁹ recept⁹ in potētia contrahat ad aliqnā determinatā ꝑfectionē. ſequit̄ q⁹ nihil ſit in gñe: cui cōpetit ois ꝑfectio ſō nullū ſimplr infinitoz ē in gñe. Ex eo añt q⁹ dicit totū q̄ totalitas ſz ſit ꝓm rōnē. tñ q2 iſtis partib⁹ rōnis rndēt partes rei: nec ꝓprie tales partes ſumerent̄ niſi nā a q̄ ſumunt̄ ge nus ⁊ dīa: ēt realr ptes bēret. ſequit̄: q⁹ nihil habēs nām ſimplicē ſit in gñe. Tertio rōne potētialitaſ: oē exns in gñe hz quiditatē diſtantē ab eē: q2 ſi eēt act⁹ purus nō poſſet ex eo ſumi aliq̄d: qđ rōnē potentiali-

tatẽ bẽr et:oẽ ergo qđ ꝓprie est in gñe:ẽ determinatũ ad aliq̃d: bz nãz cõpositã: bz quiditatẽ distãtẽ ab eẽ siue in nã eius ẽ potẽtialitas aliq̃. Hoc viso notãduz q̃ quatuoꝛ sunt gradus ſbarũ: qꝛ quedã per se nõ habẽt eẽ ſz sũt ex eo q̃ alijs dãt eẽ. Quedã p se habẽt eẽ habẽt tñ aliq̃d ptinens ad ſpẽz qđ nõ ꝓncipaliꝛ facit ad eẽ: Quedã ẽ ꝓ se habẽt eẽ t nihil ẽ i nã eoꝛ: qđ ñ ꝓncipaliꝛ faciat ad eẽ. Quedã aũt ſba ẽ: q̃ nõ solũ per se habz eẽ, ſz ẽ ipm eẽ. In ꝓmo gradu sunt mãt fozma q̃ nõ habẽt eẽ nisi ex eo q̃ sunt in cõposito. In ſcõo: sunt ſbe cõposite q̃ habẽt materiã ptinentẽ ad ſpẽz q̃ nõ ꝓncipaliꝛ facit ad eẽ. In tertio sunt itelligẽtie q̃ cũ habeãt nãz simplicẽ: nihil ẽ in nã eoꝛuz quod ꝓncipaliter faciat ñ ad esse nazꝫ natura eoꝛ ñ ẽ mãt fozma: sed solũ fozma. In quarto: ẽ ipe deus qui est ipz eẽ: isti quatuoꝛ gradus ſbarũ sic opant ad genus qꝛ ſbe cõposite ꝑm rectã lineã t ꝓ oẽm modũ sunt in gñe. Intelligẽtie t si ꝑm rectã lineã sunt in gñe: nõ tñ ꝓ oẽm modũ. Materia t fozma: nec ꝑm rectã lineã nec directe ꝓ aliq̃ modũ sunt in gñe. Sz ꝓ reductio nẽ solũ: deus aũt nec ꝓ reductionẽ nec ꝑm rectã lineã ẽ i gñe. Qđ sic ẽ videꝛ: qꝛ ſbe cõposite q̃ habẽt nãz cõpositã t habẽt potẽtialitatẽ in nã: t dicunt qđ determinatũ ꝓ oẽm modũ t directe sunt in gñe. Intelligẽtie aũt qꝛ nõ habẽt nãm cõpositã: sunt tñ qđ termina tũ: t habẽt potẽtialitatẽ in nã: si sunt ꝑm rectã lineaz nõ tñ ꝓ oẽm modũ. Materia aũt t fozma: qꝛ solũ dicũt qđ determinatũ: ex eo q̃ cãlitas eoꝛũ imediate nõ se exñdit ad alia gña nõ sunt in gñe directe ſz per reductionẽ: deus aũt q̃ est oio simplex in cuius quiditate nõ ẽ potẽtialitas: cuiꝰ cãlitas ẽt imediate se extendit ad singula gña: nõ est in gñe aliquo: mõ nec ꝓ se nec per reductionẽ. Hec aũt tria deo cõpetere. ꝓ q̃ oñdimus deũ nõ eẽ i gñe: ñuit dyoni. 5. de di. no. di cens: ꝑmã cãm ꝑm oẽm intẽtionẽ sup ſbaliter eẽ: ꝓ qđ habeẽ q̃ in eo nõ est quiditas distãs ab eẽ. vel potentialitas in nã: t sequiẽ t. n. nõ hoc quidẽ ẽ: hoc ãt nõ est: nec alicubi qnidẽ ẽ: alicubi aũt nõ est in quo innuiẽ nõ bẽre nãm cõpositã q̃ ꝓ cõditiones mẽ determinat ad aliquẽ locũ. t subdit. Sed oia ẽ: vt oiuz cã in ipso oia ꝓncipia cõprehendẽs: t prebabẽs: ex quo habeẽ: q̃ nõ sicut mã t fozma ẽ ad aliq̃ gen⁹ terminatũ: nullo igiẽ mõ ẽ in gñe ꝓ qđ ex gñe t dꝛia nulo mõ ꝑt eẽ cõpositus. Ad ꝓmũ dõ. q̃. 10. predicamẽta nõ enacuat ens: ꝑm q̃ oẽs ſpẽs euacuant gen⁹ ẽ ſile. Ad ſcõm dõ. q̃ deus ẽ ſba: sed nõ ſba q̃ est gen⁹: sed ẽ ſba q̃ est ipm eẽ: vñ Aug. vlt. 7. de tri. c. 5. q̃ deus nõ ẽ ſba nisi ꝓut ſba dicit idẽ qđ eẽntia sitio in re. t iõ sic deũ ꝑm rõnẽ cõpositũ nõ possumus ponere. Ad quartũ dõ. q̃ predicamẽta ꝓut sunt in deo. t ꝑm qđ loq̃mur õ ꝓdicamẽto ñ sumũt vniuoce. Ad illud qđ vlterius querebaẽ: vtrũ in deo possit sumi rõ ſpẽi: dõ q̃ ſic, bitũ ẽ superius ꝓ comẽtatoꝛẽ in 10. meth. a gñe in ſpẽs fit descensus ꝓ dꝛiam mediã: aliquã: q̃ fectionẽ addit ſpẽs supꝛa gen⁹. ſpẽs q̃ duplr ꝛsiderari põt: vl quãtũ ad pfectionẽ sup additã. vel quãtũ ad id qđ potẽtialitatis bz respectu gñis. q̃tũ ad id qđ actualitatẽ ẽibi. põt sumi i deo: quãtũ ad potẽtialitatẽ nõ. Naz oẽs perfectiones oium generuz sunt in ꝓmo ꝓncipio: t qꝛ sunt ibi per modũ actus: nõ ꝓ modũ potẽtie: iõ sũt i deo ſpẽs sine gñe. iõ ſpẽs h t ibi nõ sunt eiusdẽ rõnis. t hoc ẽ q̃ dicit Aug. Intelligamus deũ quãtũ possum⁹ sine q̃litate bonũ sine q̃titate magnũ. Ad ꝓmũ dõ. q̃ cui ñ iest gen⁹ ñ iest ſpẽs de qua ꝓ gen⁹: sed ſpẽs i qua nõ reseruaẽ rõ gñis ei ineẽ põt. Et per hoc patet solutio ad ſcõm: qꝛ nõ est ibi ſpẽs q̃ ẽ cõposita ex gñe t dꝛia. Ad tertiũ dõ. q̃ nõ semꝰ totalitas dicit cõpositiõz nisi sit totalitas ex ꝓtibus. vel dicere possũm⁹ q̃ nõ ẽ in deo ſpẽs vt i istis iferioꝛib⁹. t iõ ñ valet si ꝫ dicit tota t cõpositõ: g ibi

Quest'o 4

Quarto q̃riẽ: vtruz de⁹ sit ſũme simpler. Et vꝛ q̃ ñ: qꝛ i ſũme simpliciñ ẽ repiẽ magiẽ t min⁹. Sz õ deo aliq̃ cognoscũt magis aliq̃ min⁹: nõ igiẽ est ſũme simpler. Preterea: plura realiꝛ in vno nõ vꝛ posse eẽ absq̃ cõpositiõe. cuz iꝛ sit pluralitas ꝓsonarũ distictarũ realiꝛ i deo: ibi ẽ cõpositio. Preterea: maioꝛ ẽ simplicitas rei t rõnis: q̃z rei solũ. ꝫ i deo ẽ cõpositio ꝑm rõnez: aliꝛ nõ eẽt pluralitas ibi attributoꝛũ: g nõ ẽ ſũme simpler. Preterea: ꝛcedim⁹ q̃ aliq̃ participãt deũ quãtũ ad bonitatem aliqua quãtũ ad pulchꝛitudinẽ: g ħ ñ eẽ nisi aliq̃ plalitas. t cõpositio eẽt i deo: g ꝛc. In ꝛriũ ẽ: Aug: 15. de tri. c. 13. q̃ dicit i deo eẽ ſũmã simplicitatẽ: vbi idẽ ẽ scia: qđ sapia: t sapia q̃ ipa eẽntia: vbi nõ ẽ aliud sapere: aliõ eẽ: ꝫ qđ sape hoc ẽ t eẽ. Sz ħ nõ eẽt nisi ibi eẽt ſũma simplicitas: g ꝛc. Preterea: dicere ꝑmũ eẽ cõpositũ: ẽ dicẽ oppositũ i adiecto: cũ cõponẽtia sint ꝓꝛa cõposito. Rño dõ. q̃ ad hoc q̃ ex aliq̃b⁹ fiat vnũ: oꝛ illa ad inicẽ bẽre aliquẽ oꝛdinẽ: ita q̃ vnũ sit actu respectu alteriꝰ. Nã sicut ex vno vere nõ ꝓt fieri vnũ: vt dꝛ in 1. de ge. oꝛ igiẽ si aliq̃d dꝛ eẽ cõpositũ q̃ ibi sit assignare duo: quoꝛũ vnũ bẽat rõm actꝰ. t reliquũ potenᶜ. t q̃ ſt talia duo: ꝫ nõ sit ibi aliq̃d aliud vniẽs intra: tñ de necessitate ẽ ibi aliq̃s motoꝛ q̃ facit ea vnũ: t iõ dꝛ in. 2. de aia. q̃ nõ oꝛ q̃rere si vnũ sit aia t coꝛpus: siẽ neq̃ cerã t figurã: neq̃ oio vniꝰ cuiusq̃ mãm: t illud cuiꝰ ẽ mã. Et in. 8. meth. legiẽ cũ iꝛ fuerit queſitũ que sit cã. vt sit rotũdũ t cupreũ vnũ: tũc. n. nõ apparebit q̃ſtio. alterũ. n ẽ mã t reliquũ fozma. t sequiẽ q̃ buſmõi q̃rẽtes decipiũẽ: qꝛ querũt vnũ qđ ẽ i potenª t actu: quasi diuersuz: t subdit q̃ nõ babẽt cãm ꝓter motoꝛẽ: ꝑz iꝛ ex ſnia phi. q̃ nõ debem⁹ querere cãm q̃d faciat vnũ ex potéª t actu. quasi exñtia bẽant eẽ diuersuz: qꝛ nõ requiriẽ ibi aliq̃ vniẽs ea: vt ligamẽtũ vel aliq̃d buiusmõi: requiriẽ tñ ibi motoꝛ q̃ faciat ens i potéª ens i actu Tota iꝛ cã vnionis ẽ cã efficiens. Si iꝛ ponerem⁹ i deo cõpositionẽ aliquã. oꝛteret q̃ cõponẽtia ẽnt talia ex quib⁹ aptũ natũ eẽt fieri vnũ. t ita vnũ cõponẽtiũ eẽt in potéª. t aliud eẽt i actu vt patuit ꝓ tã dicta: t qꝛ oia talia habẽt cãm motoꝛẽ: sequereẽ q̃ ꝓmus motoꝛ bẽret aliũ motoꝛẽ qui faceret ipm potéª tale actu tale. Sed vt bitũ est ꝑm motoꝛ oi motoꝛe caret: qꝛ ẽ oio imobilis ꝓ se. p accẽs t ab intra: iõ nulla cõpositio in deo erit. Possum⁹ tñ si volum⁹ ex bis q̃ dicta sunt ostendere deũ eẽ simpliciſ simũ. Sũt. n. tres gñales cõpositiões q̃ reperiunt in oi cõposito: vna ẽ esse eẽntie. vñ in li. de ebdomatib⁹ dꝛ oi cõposito aliud ẽ eẽ: aliud ipm qđ ẽ. Talia ẽ virtus t ſbe. naz si nullũ cõpositũ ẽ suũ eẽ. nullũ cõpositũ est suũ agere. nec agere ẽ suũ eẽ: qꝛ agere ꝓsupponit eẽ: sicut eẽ eẽntiã. Sed sic cõparaẽ agere ad virtutẽ sicut eẽ ad ſbaz: vel eẽntiã: t ꝑmutatiz: sicut e ead agere: sic ſba ad virtutẽ. Si iꝛ in cõposito eẽntia nõ est agere. ſba nõ ẽ virꝰ. In oi g cõposito ẽ cõpositio virtus t ſbe. Rursuz: qꝛ in oi cõposito differt ſba ab eẽ eẽntia cõpositi nec ẽ actus purꝰ. nec potenª pura. ꝓ qđ põt inde sumi rõ gñis t dꝛie: deus aũt oio simplex est: qꝛ i eo nõ ẽ cõpositio eẽ t eẽntie: vt oñsum fuit in ꝓma queſtiõe: qđ etiã vult Aug. 6. dõ tri. c. 10 vbi vult q̃ quicq̃d ẽ in deo sit ipm eẽ dei. Hec virtus ſbe: vt patuit ꝓ ſcõaz queſtiõz. qđ etiã vult Aug. 5. de tri. c. 9. vbi dicit deũ eẽ suã magnitudinẽ: siue suã virtutẽ qđ idẽ est. nec etiã gñis t dꝛie: qꝛ vt bitũ ẽ talis cõpositio nõ ẽ sine potẽtialitate: vt patuit ꝓ tertiã queſtiõz t qꝛ potentialitas nõ est sine malo large sumpto malo ad oẽm defectũ. põt virtutẽ habere qđ scribiẽ. 14.

metb. accidit ita3 p̄ oīa participare malo p̄ter vnū: q2 in solo deo nulla cōpositio: solus ipse ē oio simplicissimus: cū gñales mōi cōpositionis quos ois cōpositio aliq̄ mō p̄supponit in deo reperiri nō possint

Ad p̄mū dō. q̄ si simpler p̄fecte cognoscat nō cognoscit magis ⁊ minus: sed q2 intelligēs deficit a cōprehensione dei: nō pp cōpositionē eius: ſz pp sūmā simplicitatē aliqui cognoscūt ip̄m magis: aliqui minus.

Ad scōm dō. q̄ plura realr p̄rem absolutā nō p̄nt eē in simplicissimo. Sed plura realr. re relata p̄nt vt patuit. ⁊ patebit infra: Ad tertiū dō. q̄ qñ pluralitas rōnis p̄uenit ex cōpositiōe bz veritatē argumentū: ſ pluralitas p̄m rōnez in deo cōuenit ex simplicitate dei. Maz vt patuit cū de attributis diuinis disputauimus plura p̄m rōnez in deo sunt. nā ex eo q̄ dei simplicitas itellectū nr̄m excedit: nō p̄t itellect⁹ noster vna cōceptiōe intelligere q̄ in deo vno mō existit. pp qđ rō magis ē p̄o veritate: q̄ ō. Ad quartū dō. q̄ arguit pluralitatē p̄m rōnez solū: que pluralitas simplicitati nō repugnat: vt patuit.

Questio 3

Einde querit̄ o simplicitate creature. Et circa hoc querūt tria. P̄rimo vtrū ois creatura sit cōposita. Scōo ſpālr de cōpositione aīe. tertio vtrū aia sit in qualibet parte corporis tota:

Q̄ p̄mū Sic p̄ocedit: vr̄ q̄ sit dare aliquā creaturā simplicē: volebat. n. auēpecbe. vt recitat cometa: o2 in. 3. de aia: q̄ intellectus noster semp ē aptus natus abstrabere quiditatē ab babēte quiditatē donec deueniat ad quiditatē cuius nō sit quiditas Sed tūc quero de illa quiditate: vtrūz sit composita vel nō: q̄ si ē cōposita iterū bēbit quiditatē: oz igit̄ dare ipaz eē simplicē. P̄reterea: oē cōpositū resoluit̄ in sua cōponētia: vt vult dam̄. 2. li. c. 12. Si igit̄ creatura ē cōposita resoluet̄ in sua cōponētia. tūc quero ō illis cōponentib⁹. vtrū sint cōposita vel nō: nō ē abire ī ifinitū: ḡ oz dar aliq̄ cōponēs creaturā eē simpler sed q̄ cōponit creaturā: ē creatura: ḡ ⁊c. P̄reterea: p̄m auicē. in p̄ncipio metb. sue. p̄mū q̄ cōcipit ab intellectu ē ens ⁊ eē. Sz p̄mū ab intellectu apprehēsuz est simpler: ergo ⁊c. P̄reterea: oē cōpositū est diuisibile: q̄ ḡ nō diuidit̄ ē simpler ḡ ⁊c. ß vt scribit̄. 7. ppōne de causis. Intelligentia ē ſba q̄ nō diuidit̄: ḡ ⁊c. In cōtrariū ē: q2 oē creatū terminat̄ vel trahitur ad aliq̄ gen⁹: cuius limites nō excedit. Sz oēta le ē cōpositū: cū genus nō dicat actū purū nec potētiā purā. sed formā mediā inter potētiā ⁊ actum vt dicit cometator in. 2. metb. ḡ ⁊c. P̄reterea: oē creatum bz eē finitū: sed eē finitū ē eē receptū in alio: ḡ ī oi creato ē cōpositio ex recepto ⁊ recipiēte. Rño dō. q̄ in oi creato q̄ bz per se eē: oz nos cōcedere eē cōpositionē ex q̄ ē ⁊ eē. ⁊ ē rō: q2 si creatū ē. ab alio bz eē: oē q̄ ab alio bz eē: ē in potētia ad eē: ⁊ nō ē ip̄z eē. q2. si ip̄m eē ēet: tūc eēt act⁹ purus sine aliq̄ potētialitate nō igit̄ indigeret aliquo ēntialr differente ab eo qui ip̄m ad eē p̄duceret. ponere igit̄ creatū sic eē: ē ponē creatū nō eē creatū. Jtez sicut supius dicebat̄: q̄ aliq̄d in abstracto de aliq̄ p̄dicat̄: nihil ē in eo q̄ sit aliud a tali p̄dicato: vt. si nā bois de boie p̄dicaret̄ in abstracto: nihil eēt in boie q̄ nō p̄tineret ad būnitatē: ⁊ econuerso. ⁊ q2 si nihil eēt in boie aliud a nā sua: bō eēt sua būanitas: si igit̄ eēt aliq̄ ens creatū in quo nō eēt nisi eē. tūc illud ens creatū eēt suū esse ⁊ maxime bēret eē: vt p̄t patere p̄ Aug. qui dicit deū eē sūmū bonū. q2 in eo nō ē aliud nisi bonū: sic illud creatū sūme eēt: q2 in eo nō eēt nisi eē. Sed q̄ ē maxime tale in oi gñe: est p̄mo tale: ⁊ cā oiuz alioz̄: vt p̄t patere per p̄m: 2. metb. creatū igit̄ q̄ sic ponitur maxime bēbit eē: ⁊ oia alia p̄ducet ad eē: ⁊ nihil erit cā sa ipsius eē. ac p̄ hoc creatū nō erit: ß creator oium nō est igit̄ aliq̄d citra p̄mū: in quo sit tm̄ eē ⁊ in quo nō sit aliq̄d q̄ participet eē: bene igit̄ dictū ē p̄ boetiū q̄ q̄ oē q̄ est citra p̄mū ē cōpositū ex q̄ ē. ⁊ eē: oia igit̄ q̄ p se babēt eē: cōposita sūt. Sz ppḥ ñ bēm⁹ oēz creaturā eē cōpositā. q2 et ip̄z eē q̄ existit i eo: q̄ ē vel i participante eē. creatura ē. nec tm̄ est cōpositū ex q̄ ē ⁊ eē. Et iō notādū. q̄ ista tria. vnitas. simplicitas. ⁊ īmutabilitas se p̄sequent̄. Mā ex eo q̄ aliq̄d ē magis simplex. ē magis vnū: q2 magis idiuisibile: ⁊ minus indigēs: q2 cōpositū indiget cōponentibus. et numerus vnis. vnū aūt ⁊ simplex nō idigēt aliis: vt tradit p̄oclus. c. 26. ppōne. Jtez quanto aliq̄d est magis imutabile: tāto magis simplex. vñ Aug. 6. de tri: c. 7. nihil eni simplex mutabile ē: q2 igit̄ ad rōnē simplicis requirit̄ imutabilitas ⁊ vnitas. cuz ois ps ip̄ortet aliquā potētialitatē ⁊ p ons mutabilitatem: q2 nihil imirtū potē ē oio imutabile. nulla pars erit absoluta ab oi nō cōpositiōis. Ut ḡ possim⁹ scire q̄ sunt cōposita: ⁊ que nō: sciendū ē: q̄ est triplex totalitas vt narrat p̄oclus. 66. ppōne. s. ex partib⁹. in pte ⁊ ante ptes: bec aūt sic distinguūt̄. nā quedā res participāt eē: quedā ē ip̄m eē participatū: quedā ē eē in pticipabile. Res que pticipat eē. ē totū ex ptib⁹: q2 ōstat ex q̄ ē ⁊ eē: eē pticipatū ē totū in parte: q2 oē q̄ recipit̄ in aliquo recipit̄ p̄m modū rei recipientis cū igit̄ tale eē sit receptū in alio. nō recipiet̄ p̄m suā totalitatē: nec p̄m totū suū eē: ß recipiet̄ p̄m ptez. vñ si totū dicet̄. nō erit totū vt totū. sed totū vt pars: totuz aūt ptes: ē eē diuuz. Mam de⁹ in se totū cōprehendit eē: q̄ eē a partibus nō dependet. pp q̄ totū aūt ptes dr̄. vñ dyom. 5. de di. no. dicit deū in se totū accepisse eē. Jste tres totalitates ad simplicitatē sic cōparāt̄ q2 eē diuuz q̄ ē totū aūt partes omnino imutabile ē. q2 si aliq̄d mutat̄: mutat̄ vt acquirat aliq̄ eē: q̄ nō bz ibi: ibi aūt bocet̄ ñ p̄t: q2 ē ois modus eēndi. ēet boc eē marie vnū. q2 oē eē ibi mō vnico existit. ac per hoc ē sūme simplex: q2 maxime imutabile ⁊ vnū q̄ rōne simplicitatis sunt. totū aūt in pte nō effugit esse cōpositū: Nam hoc totū diuisibile ē ex eo q̄ bz vnū modū. siue p̄m aliquā ptez recipit̄ in vno: alio mō ⁊ p̄m aliā partē i alio. ac per hoc ab vnitate declinat. Rursum: q2 tale totū dependet ab eo in quo ē aliq̄ potentialitas in ipo existit. vñ aliquo mō mutatiōi subicit̄ nō igit̄ debet dici simplex cū in eo non sit oīmoda vnitas ⁊ imutabilitas q̄ rōnez simplicitat̄ perficiūt: tertiū vero totū vt totū ex partib⁹ simplex dici nō debet rōne partiū. ex quib⁹ ōstat: ⁊ q2 ois creatura vel est ex aliquib⁹. vel dependet ab eo. q̄ est ab aliquib⁹. ⁊ ei inest: vel est totū ex partib⁹. vel in parte. ⁊ nulla ē totū aūt partes. ois ḡ creatura cōposita. solus de⁹ ē simpler qui ē aūt partes totū. vñ Aug. 6. d tri. c. 7 vult q̄ solus de⁹ sit simplex: ⁊ nulla creatura simplex. q2 nihil mutabile simplex ois creatura imutabilis:

Ad p̄mū dō. q̄ nō oz illā quiditatē eē simplicē: q2 Iz nō resoluat̄ in alias quiditates resoluit̄ tm̄ in ptes q̄ditatis. Vel possum⁹ dicere q̄ dato q̄ huiusmōi quiditas sit simpler. q2 nō ē totū ex partib⁹ nō est tm̄ simpler per oēm modū. q2 ē totū in parte. Ad scōz dō. q̄ arguit creaturā eē oio simplicem. sed oportet eē creaturaz que nō cōstet ex partibus. Et p̄ hoc p̄z solutio ad tertium. quia sic esse dicitur simplex. quia non est ex aliquibus cōpositum. Ad quartum dō. q̄ intelligētia nō diuidit̄ quātū ad ptes nature. vel quatū ad durationez. quia habet naturam simplicem in qua forma est tm̄. nō mā ⁊ forma. ⁊ habet totū eē simul. tertio etiā nō diuidit̄ quātū ad numerum. q2 no sunt plures in eadē spē. nō tm̄ est per oēm modū idiuisibil cū sit cōposita ex finito ⁊ īfinito. siue ex forma ⁊ eē.

Qō. 6

Ecūdo querit. vtr aia sit cōposita. Et videt q nō: qz si eēt cōposita: tūc i ea eēnt alīi gradus. isti gradus vel eēnt in eēntia: vel eēnt in eē. Jn eēntia nō: qz ēt forme accidētales sunt simplices sic. vñ dr in pncipio: ser pncipiorū: q forma ē cōpositi ptingens simplici ⁊ invariabili eēntia cōsistens. Pm eē nō. qz q̄ sic bñt gradus intendunt ⁊ remittunt: qō forme sb̄ali nō pōt cōpetere

Preterea: in. 1. de aia dr: q aia ē actus corpis pmus: sed actus pmus ē eē. Pm est operarū: igit aia est ipm eē. sz sba q̄ est ipm eē ē oio simpler. q̄ ⁊c. Preterea diuisio fit p oppositū: vnū oppositorū nō pdicat de alio. cū igit sba diuidat in mām ⁊ formā: ⁊ cōpositū. vt patet per pbm in multis locis. cōpositū nō pdicabit de forma. Preterea: legit in. 3. de aia. q intellectus ē simplex imixtus imālis. Sed hoc vel ītelligit de eēntia aie vel de potētia. si de eēntia: habet i tentū. Si de potētia: cuz potētia sequat modū nē ad huc habet intētū. Jn ōtrariū ē Aug. 6. de tri. c. 7. qui dicit q aia lz sit simplex respectu corpis: ē tñ multiplex respectū dei. Preterea: nulla forma simpler pōt eē sbm accñtiū: q̄ ⁊c. Rño dō. q nō ēnt intentio querere. vtrū aia sit cōposita ex mā ⁊ forma qz hoc queremus i sc̄o. ꝑ de alijs modis cōpositiōis aie intendimus dubitare. Jdeo notandū: q sicut habitū ē. tripler ē totalitas: quarū vna est imūnis ab oī cōpositiōe. vt totalitas añ partes q̄ creatū nō cōuenit. Alia: dne. vt totalitas in pte. ⁊ ex partibus: q̄ creatū conueniunt cōpositiōz ipoztāt: dumtaxa pma totalitate: qz nō est ad ꝓpositū. De alijs duabus notandū q quodāmō maioz cōpositio ipoztat p totalitatez in parte: q̄ ex ptibus. Maz de rōne simplicitat sunt idivisibilitas. ⁊ imutabilitas: siue actualitas: qz mutabilitas potentialitatē sequit: tanto q̄ aliq̄d est cōpositius: quāto magis diuisuz: ⁊ minus est i actu: ex quo apparet q recedere a dīna simplicitate ⁊ eius actualitate: ē accedere ad cōpositionē: q̄uis Plato quidā dicunt. ⁊ recedere a bonitate dīna ē accedere ad aliquā malitiā: qz accidit oīa pticipare malū. p̄ck vñ vt dr. 14. metb. ⁊ qz totalitas in pte ē magis q̄d diuisum. ⁊ min⁹ ens actu: q̄ ex partibus. iō talis totalitas pōt aliquo mō cōcedi magis cōposita: qō sic est videre: qz totū ex partib⁹: bz aliquo mō suas partes distinctas ⁊ vnitas sicut totū: qō ostat ex mā ⁊ forma bz formā vnicā mē. ⁊ qō cōstat ex quiditate ⁊ eē: habet eē quiditati cōiunctū: sz totalitas in parte nō sicnā ex hoc eē pticipatū dr totalitas i parte: qz hoc modū nō recipit in participante. sed hm vnā partez sitatē ex ñtiuz nō habēt vnionē ad se intricē. vel non te. posset dici ipm eē vel ipa actualitas. tñ tale totuz positū est illud: cui p se. cōpetit eē. ipm tñ eē participatū nō est. sed suppositū per ipm est. Añ boetius in li. de obdo. diuersum est esse. ⁊ id qō ē: ipm vero eē notatuz ē. nam sicut bō currit cursu: ipe tñ cursus nō currit: sic aliq̄d ē per eē: ipm tñ eē proprie nō est. cuz igit minus sit totū in parte ⁊ magis diſum: q̄ totū ex partibus cōcedi quodāmō pōt tale totū cōpositius esse alio. Hoc viso notādū. q aia est pluribus modis cōposita q̄ cetere forme: simplr tñ est cōpositior forma q̄ nō ē vnita mē. ⁊ simplicior alijs formis: qō sic patz: qz due totalitates ꝓbite q̄ cōpositiōez ipoztāt babēt modū oppositū. Nam ex hoc aliquid ē totum ex partibus: qz per se bz esse. ex hoc ē totū i parte: qz ē pars eius qō per se bz eē vñ. 63. ꝓpositiōe pcli. dicit oē qō ⁊. 68. scribit: oē qō ex partibus totū participat ea q̄ in parte totalitate. ⁊ qz quanto aliq̄d ē magis pars: tanto minus ei cōpetit p se existere: quāto aliq̄d ē magis totū in parte: tanto est min⁹ totū ex partibus. ⁊ e conuerso: ⁊ qz vt bitū ē: magis attēdit cōpositio q̄daz nō ex totalitate i parte q̄ ex partib⁹: qō si simplicit nō est vera loquēdo tñ de cōpositione formarū absolute verū ē: qz quto forma ē magis imersa mē: tanto magis cōposita: ⁊ min⁹ cōpetit ei per se esse: ꝓpē qō magis ē totū in parte. ⁊ minus ē totū ex partib⁹. Ex his manifeste apparent q̄ de aia dicebant: aia enim pluribus modis cōposita ē q̄ cetere forme. Maz aia intellectualis dat eē homini. ⁊ aliquo mō ē hoc aliq̄d qz non accipit eē p mām: lz accipiat eē in mā. ꝓpterea qō ipm eē cōpetit ei. ⁊ iō ē totū ex partibus inquātuz est cōposita: ex qō est ⁊ eē. ē etiā totū in parte: inquātū informat corpus: ⁊ ex eius participatione corpus accipit eē: angelus añt vel intelligētia que dr forma vel sba abstracta: ⁊ ñ vnita mē: est totū ex partib⁹: i quātū cōpositū ē ex qō ē ⁊ eē. Sed nō est totū in parte: qz nulli mē vnit vt forma ex qua vnione p̄m eē ex ipa ⁊ angelo fiat vnū: forme añt corporales sunt totū in parte: qz informant corporales mās. sed nō ex partibus: qz eis ꝓprie nō cōpetit eē: vel nō adeo: vt aie. Cū igit ipoztēt cōpositio per vtrūq̄ totū. aia ē pluribus modis cōposita que habet rōnez vtriusq̄ totius q̄ angelus qui solū bz rōnem totius ex partibus. et q̄ forma corporalis que solū soztit totalitatē in parte: qō erat p̄mū declarandū: Simplr tñ loquēdo. aia est simplicior corporali forma. ⁊ cōpositior angelo. qz vt dicebat. Jn formis simplicit veritatē habz: q̄ quāto forma minus habet eē ⁊ magis ē imersa mē. minus habet rōnē totius ex partib⁹. magis ē cōposita. ⁊ qz eē minime cōpetit formis mālibus que acquirūt eē i corpore. ⁊ per corpus magis tñ aie q̄ acquirit esse in corpore ⁊ nō per corpus. Adhuc añt magis angelo qui nec in corpore nec per corp⁹. Jnter formas mālis magis erit cōposita: ⁊ forma angelica minus. ⁊ aia tenebit mediā inter illa. qō sc̄o ꝓponebat declarandū. Patet igit aiam nō eē simplicez per oēm modū: imo est plurib⁹ modis cōposita q̄ aliqua forma: simplr añt ē cōpositior angelo. ⁊ simplicior mālibus formis. Ad pmū dō. q nō est cōposita aia rōe gradus in eē vel in eēntia. sed est cōposita ex qō est ⁊ eē. Vel dō. q dato q non eēt sic cōposita adhuc nō eēt simplicissima. qz posset ei cōpetere cōpositio que debet totī in parte si nō cōpeteret ei illa que debet toti ex ptib⁹. Ad sc̄m dō. q qōlz eē sit actus pmus respectu operarī: forma tñ ē actus pzimus respectu eē. ⁊ ideo aia ē actus pmus nō q̄ sit eē. sed qz est forma. vel dicendū q dato q eēt ipsum eē nō esset omnino simplicissima. qz esset eē participatū ꝓpter qō eēt totū in pte ⁊ quid cōpositum. Ad tertiū dō. q sba que ibi appellat cōpositū nō predicat de forma: qz tale cōpositū est qō ostat ex mā ⁊ forma: cuiusmodi nō est aia. vt patebit in sc̄o. Ad quartū dō. q ibi dr intellectus simpler ⁊ imixtus: nō q̄ nulla cōpositio ei cōpetat: cū ois creatura sit aliquo mō cōpositus: ꝑ qz nō ē virt⁹ organica: ꝑ añt in sc̄o meli⁹ patefiēt

Ertio querit: vtrū aia sit tota in qualibet parte corporis Et vr q nō: qz q nō ē in q̄libet parte corporis: nō est totum in qualibet parte. cū eē totū p̄supponat rem: sed aia nō est in qualibet parte corp⁹: qz tūc quelibet pars haberet eē. qō est ō ꝑbm cū partes sint potentia in toto. q̄ ⁊c. Preterea. spūalis sba ibi ē. vbi operat sed aia p̄m sui totalitatem nō operat in qualibet parte corporis. q̄ ⁊c. Preterea. ptigit vnā ptē corpis moueri: alia quiescēte: si igitur aia eēt in q̄libet parte corporis: tūc vnum ⁊ idez simul moueret. ⁊ quiesceret

Questio 7

qđ est ipossibile. Preterea: aia ſſ est totū. ē totū potentiale: qđ sic bz parte. z ptē cum habeat plures potentias: nō ē aūt totū essentiale: cum in eēntia nō habeat partē z partē, ſi g ē tota in q̄libet pte. i oī pte corporis operabit ſm oēm potētiā: qđ falsuz ē. Preterea: aia est actꝰ corporis organici ſ quelibz pars corporis nō ē organica: g̃ z c. In cōtrariū ē aug. 6. de tri. c. 7. qui dicit q aia simplicior ē corpore. qz nō mole diffundit per spaciū loci. Sed in vnoquoq; corpore: z in toto tota: z in q̄libet pte eiꝰ tota ē. Rño dō. q aiam ē in qualibet pte corporis videre nō est difficile. nā cū q̄libet pars viuat z sit p aiaz: z forma ñ det eē nisi mē quā informat: ſi oēs ptes corporis bñt eē p aiam: aia ē i qualibet pte corporis. q aūt quelibz pars bēat eē p aiaz. apparet ex eo q opera vite manifestā tur in qualibz pte. z qz agere presupponit eē cū talia opera sint per aiaz dantē vitā. oz eā esse in qualibet pte. Sed vtrū tota sit in toto: pars in parte. vel tota i pte qualibet. dubiū ē. ex eo q videmꝰ alias formas corporales extendi extensione corporis. Iterū si ꝺceꝺeret q eēt tota in qualibz pte: cū sint diuerse ptes q̄re nō sunt diuerse aie nō ē manifestū: qz nō videt itelligibile: q vnū z idē creatū certę circūscriptū limitibꝰ in pluribꝰ ſm ſui totalitatē existat: nisi plurificet in illis. Propt qđ notāduꝫ q forma specifica realr. triplr pōt diuidi: q̄ tripler diuisio tangit in pncipio cōmenti 7. ppōnis de causis vbi dr: oē diuisibile aūt diuiditur multitudine. aut magnitudie: aut motu: dico aūt bas diuisiones solū eē forme specifice realr: qz cū sint alie diuisiones q̄ plurime: nō tñ cōpetunt rei ſz q forma z si cōpetūt ei ſz q forma: nō cōpetūt ei ſm q specifica. Rursuz si cōpetūt forme ēt specifice: nō cōpetunt ei realr. Possunt. n. assignari prer dictas diuisiones. q̄tuor alia diuisionū gña: vna ē totius potestatiui i suas virtutes: que si cōpetit aie nō cōpetit ei vt est forma corporis. sed vt motor: qz per suā eēntiā corpus informat. ſz per potētiā monet. z qz nos nō querimꝰ vtrū aia sit in q̄libet parte vt motor: sed vt forma. iō talis totalitas nō est ad ꝓpositū. Scōo diuidit aliq̄ ſm rōnē quiditatis: sicut forma gñis diuidit i plures spēs. Tertio diuidit aliq̄ ſm attributionē z sic eaꝺē forma anologice ē illud cui attribuūt plura: z quoꝺāmō diuidit attributiōe multorū. Rursuz iste totalitates ñ sunt ad ꝓpositū. nā ꝑma totalitas ē gñis. scōa anologi. Nos aūt querimꝰ de totalitate aie que ē forma. specifica: Quarto pōt eē diuisio ſm ptes q̄ditatis: differt. n. fieri diuisiōs ſm rōnē quiditatis. z ſz ptes: qz ſz rōnē quiditatis fit cū alia rō quiditatis. vel alia diffinitio cōpetit vni q̄ alii: qđ nō pōt eē nisi in his que sunt diuersarū spērū. sed didi ſm ptes quiditatis cōpetit ei dē spēi: cū in diffinitiōe vniꝰ rei specifice ponant plures ptes: vt genꝰ z ꝺīa. Ista diſio ſz sit forme et iaz specifice. nō tñ ēad ꝓpositū: cū sit ſm modū intelligēdi. Nos aūt loquimur de reali exñtia z totalitate. intendimꝰ. n. oñdere q aia vna numero plurificata est tota in qualibz pte nō ſm modū intelligēdi: ſ ſz realē exñtiā. Resumētes iꝫ ꝑmos diuisiōis modos. dicamꝰ rē didi ſm multitudinē qñ didit ſm numerū: didi ſz magnitudinē: qñ bz eē extēsuz: didi ſm motū qñ subiacet tpi. nā tpalia nō bñt totuz eē eoꝝ simul: iō qz ſb dunt varietati tēporꝝ sine motu: cōpetit eis aliq̄is modus diuisionis: cū talia nō sint tota simul quātū ad eē. Iste tñ tertius modus nō ē presentis speculatiōis: qz quelibz aia q̄ cū corpore nō oriť creať i horizonte eternitatis z ē supra tps: psequētes aūt duos ꝑmos. dicamꝰ aiaz nō numerari in vno corpe: nec extēdi extensiōe corporis: Nā numerꝰ aliquotū p se sumit ex diuersificatiōe eē: qz sicut plurificatio ſm spēm p se respicit diu. rsaz rōnem quiditatis. sic plurificatio ſm nūmerū bz ex diuerso eē: diuisio aūt ſz q̄tātitatē ꝓtīgit ex eo q forma bz eē extēsuz i mā. Si iꝫ oñdere poterimus q in vno corpore aie nō cōpetit nisi vnū eē: cum oñsuz sit aiam eē in qualibz pte. z plurificatio ſm nūmerū nō sit nisi ex diverso eē oñsuz erit: q eaꝺē aia ſz numerū ē in q̄libet pte. Rursuz si manifestare poterimus. q aia rōnalis nō extēdit extensiōe corporis tota veritas questiōis erit declarata: Propt ꝑmū notāduꝫ q diuersitas in eē duplr pōt cōtingere. Primo ex eo in quo ē. Nā forma q̄ est pfectio mē recipit esse ex eo q ē in mā. iō cū est alia. z alia mā: sine aliud z aliud suppositū in quo est forma: oz talē formā diuersificari ſm eē. Scōo h̄ cōtingit ex mō introductiōis forme: Nā si talis forma introducať ꝑ motū cedēs i potentiā mē. ſt rursuz de eaꝺē educi debeat nō redibit eaꝺē numero: qz vt scribit in fine scōi de geñ. quoꝝ ſba deperit nō redeūt eaꝺē numero: cā quare tales forme in eē: vel in numero diuersificanť ē: qz introducūť ꝑ motū. z qz cū motꝰ discōtinuať nō ē minꝰ numero: ita cū forma cedit z rursuz introducit nō ē vna numero: ex quo apparet q eē forme quātū ad diuersitatē z vnitatē trahit necessitatē ex ſbo in quo ē. z ex mō p quē iducit. z sicut forma q̄ nō ē ſuū eē: nec per se ei cōpetit eē. Sed eē qđ bz: ē eē in supposito diuersificatur in eē rōnis. ſbi. z rōne mōi introducendi: sic forma q̄ de se nō ē quāta. z cui p se nō cōpetit extēsio. sed extensionē: quā bz acquirit in ſbo: duplr ſm extēsionē diuidit vel rōne ſbi in quo existit. vel rōne mōi introducēdi. rōne ſbi in quo existit: extēdit forma: si ſbm forme sit quātū. vel habēs quātitatē. Maz sicut forma cui p se nō cōpetit eē nūq̄ acquirēt eē in supposito nisi illud in quo existit p se eēt sic forma q̄ de se nō ē extēsa nūq̄ extensionē ex eo q ē in ſbo acquirit nisi illud in quo existit p se sit extēsuz. ex quo apparet: q nulla forma ſbalis ē ex eo q in ſbo ē. ſbi extēsiōe. ptēdit. nam forme ſbalis p se nō cōpetit extēsio. Iterū p se ſbz forme ſbalis nō ē ens quātū: ſ ens in potētia: Maz z si dimēsiones ideterminate p̄cedūt formā ſbalē in mā h̄ nō ē p se: qz p se loquēdo nullū accñs imediatius adbēt mē: q̄ forma ſbalis pp qđ scribit. p̄ de geñ. q ysle ē maxime gñationis ſbi. Sed sic extēdit qualitas q̄ lz de se nō sit extēsa: tñ q̄d extensuz ē. ppriū ſbz eius: pp qđ dicit phs in lib. topico q ꝑti ū ē superficiei p̄ loco colorari. rōne tñ mōi introducēdi extendit forma ſbalis. Nā sic ex diuersitate motꝰ diuersificat forma q̄ per motū iducit: sic extēsione mē extēdit forma q̄ de potētia mē extēse educit: nō ē. n. itelligibile: q id qđ educit de extēsa mē i qua ē diuersitas ptiū nō educat totū de toto pars de pte. His visis apparet que ꝓponebāť declarāda: nā ex quo ſm diuersitatē inēt numerať forma cū sit vnū eē in vno corpore in quo ē aia: rōne vnitatis suppositi cui per se cōpetit esse erit vna aia numero i vno corpore. Iteꝝ cū sit forma ſbalis: nō extendit ex eo q ē i ſbo: cū nō educat de potē mē ñ extēdit ex mō iductiōis: z qz nō est vare aliam cāz extēsiōis: ñ extendit extensione corporis. z qz ē in q̄libet pte corporis: vna numero. ñ extēsa: cōcedē debem cū Aug. 6. de tri. c. 7. q ē in q̄libet pte corporis tota. Ex hoc apparet q solū aia rōnalis ē huiusmōi: qz sola illa nō educit de potē mē: aia aūt alioꝝ aialiū quātūcūq; pfectoꝝ cū educat de potē mē extēdit extensiōe corporis. vñ Aug. i sermōe ō imagine diē boiez eē ad imaginē dei: qz aia bois ē tota i toto corpore: z tota i q̄libz pte: sic deꝰ ē in toto mūdo: z qz nō fuit de intētiōe Aug. q aialis irrōnale quantūcūq; pfectū eēt ad imaginē dei. ñ ē credibile fuisse de itentiōe eius aias bꝛutoꝝ assimilari deo i hoc q nō extēdūť extensiōe corporis vt deus nō extendit extēsione mundi. Ad ꝑmū dō. q aia ē in toto corpore q̄ se. z p. In partib⁹.

ē vt habēt oēs dīnē ad totū: ⁊ sic esse in pluribꝫ non vt plura nō ē cōtra rōnē spūs etiā creati: ⁊ q2 aīa nō ē ī ptibus p se. ideo ptes nō sunt p̄ se ex eo q̄ aīa ē in eis. ex hoc etiā apparet: q̄re q̄libet ps non ē aīal: lz quelibet ps informet aīa: q2 hec informatio nō est p se: vt ē in aīali. Ad secūdū dicēdū: q̄ bene argu ut rō: q̄ aīa vt ē totū virtuale ⁊ vt motor: nō ē in q̄li bet pte corpis p̄m suī totalitatē: q2 p̄m oēs potenti as suas nō ē in qualibet pte. ex quo apparet nō bo nā ē imaginationē illoꝝ q̄. pbāt aīaz p̄m suī totalitatē ē in qualibet pte. ex eo q̄ nō vniformit cōpat ad oēs ptes: vel ad totū ⁊ ptes. cū req̄rat diuersita tē ptiū. nā diuersitatem ꝓprie requirit ex eo q̄ mo tor. Nā cū p oculū nō possit audire: requirit nō solū oculū: ꝫ etiā aurē. ⁊ ideo si bene vellēt arguere aní mā p̄m se totā ē ī qualibet pte: deberēt arguere ō totalitate virtutis p̄m quā requirit diuersas par tes. via ꝫ istoꝝ fuit p accidēs: q2 nō p se arguebant de totalitate nature: ⁊ falsa: q2 ex rōne ipsoꝝ nō cō cludit aīaz p̄m totalitatez ē ē in qualibet pte. Ad tertiū dicēdū: q̄ nō ē inconueniēs vnuz ⁊ idē moueri ⁊ quiescere p accidens: sic ē in ꝓposito: q2 aīe per se nō cōperit motus ⁊ quies. Vel dicēdū: q̄ ad motio nē partis nō ꝓprie mouet aīa etiā per accidēs: cuz per se non respiciat partē nisi in ordine ad totū: ⁊ iō solū ad motionē totius sequitur motio aie per acci dēs. Ad quartū dicēdū: q̄ aīa dr̄ ē tota p̄m ēn tiā ī q̄libet parte: nō q̄ essentia partē ⁊ partē habe at: ꝫ q2 ex tēsiōe corporis nō ex tē dit. Ad q̄ntū di cendū: q̄ corp9 organicū per se ⁊ p̄ perficit ab aīa. partes āt perficiunt vt ordinant ad totū: ex q̄ appa ret: q̄ nō oz q̄ absciſa q̄libet parte abscidat aīa: dū partes p̄mo ⁊ per se nō informet.

Qō 8

Sper litterā querit super illud: aliud cu pidit as: aliud timor. Cōtra: ꝑ bº nō ꝓ nit cōpositio ī aīa: cum hec sint passiōes diuīcti. Dicēdū: q̄ alīq̄ mutatio ē ī aīa ꝑm aliquē modū ex eo q̄ mutat corpus: ⁊ quia oīs mutatio arguit cōpositionē. iō p talia ostēdit aīa cō ctionē: vt p̄m delectationez: p3 ꝑ phm. 7. etbi: ⁊. 12. aūt variabilit: ⁊ iō ē cōposita. Itē notandū q̄ di cit sine indigētia creatorē: q2 ceteri agētes dicunt agere ꝓpt indigētiā: q2 ꝑ accidēs acq̄rūt bonitatē aliquā q̄ indigēt. deꝰ aūt nō opat vt bonitatē acqui rat: ꝫ vt bonitatē suā cōicet: iō sine indigētia opat. habitꝰ cōtinet habētē: vt vestimētū vestitū. deꝰ aūt ē intra aīa nō iclusus. Itē sup illud: nō ex cōposi tura q̄druplicit deficit a creatore. ꝓmo q2 nō est suū ee: iō nō q̄ q̄d ē in creatura est vita. Secūdo: q2 non ē sua virtꝰ: ꝓpt q̄ō quelibet creatura ē infirma. Tertio: q2 deficit ab incōmutabili veritate ⁊ luce. ꝓpt q̄ō oīs creatura ē tenebra. Quarto: q2 bz na turā aliquo mō cōpositā: vel ex mā ⁊ forma: vl ex e. 4. oīdit angelos cōparatos ad deū esse crossos mā les ⁊ corporeos. hec q̄ttuor innit hylarius de deo in ptib9 cōponētib9 ipz vel cōpositis ad se inuicē. (subsi stit.) q2 i eo nō differt q̄ditas ⁊ ee. (q̄ vita.) i. in quo nō ē nisi viuere: ꝓpt secūdū dicit (nec ꝫ q̄ virtꝰ infirmis cōstat. ꝓpter tertiū addit. (nec ꝫ q̄ lux ē ob scuris coaptat.) q. d. in deo nō reperit obscuritas nec coaptat vt in creatura sed solū lux. ꝓpter quar tū sabiūgit. (nec qui spūs ē ex disparibus formalis est.) q. d. q̄ deus qui est spūs ꝓpter naturę simpli citatē nō est formalis: boc est: nō ē formabil ex po tentia ⁊ actu: vt in genere ⁊ differentia: vel ex ma teria ⁊ forma que quandā disparitatē habent: sed totū qō in eo est vnum est.

Unc ad distinctionez ⁊c.) determinato de deo quantū ad ēntie vnitatē. Nūc determinat magister de eo quantū ad personarū distinctionez. Et duo facit: q2 ꝓmo determinat de distinctiōe filij ad patrē: q̄ ē ꝑ ei9 gnationē. Secōo oīdit distinctionē spūs ad vtrūq̄ꝫ q̄ ē ꝑ ipi9 emanatōz. (secūa ibi. (Nūc post filij.) In ꝓn°. io. distin. circa ꝓmū duo facit. q2 p̄ determiat vnitatē. secōo veritatē determinatā mani festat. secūa ibi. (genit9 ē enīz.) dicit ꝫ p̄: q̄ filius ⁊. s. ſ. sūt ꝓsonaliter distincti a pre: q2 vter q̄z alt9: ꝫ ñ ēntia liter: q2 nullus ē aliud ab eo ꝓpter istā veritatē mānifestat. Ad cuidētiā notādū q̄ sp genitū a gignēte distinguit ī psona: ⁊ emanās ab eo a q̄ emanat: ꝫ nō sp distinguit ī nā. Est enī hec dīa: q̄ ea q̄. pceſſerūt a deo pre eternaliter sūt distincta ī psona nō ī nā: ea q̄ tpa liter: sūt distincta etiā ī nā. Ostēdere ꝫ verā distinctiōz inter patrē ⁊ filiū: ē oīdere ipz a deo pre eternaliter ge nitū nā: nā ex eo q̄ genit9 ē: ē distinct9 ꝓsonaliter: ex eo q̄ nāliter ē ab eterno genit9 ē vnū ī nā. oīdit ꝫ magis fili um esse ab eterno genitū. ⁊ duo facit: q2 ꝑ facit q̄ō di ctū ē. secōo monet q̄stiōes circa gnationē filij ex di uersitate tēpoꝝ. secūa ibi. (Ḥ q̄ri.) circa ꝓmū tria fa cit: q2 p̄ ꝓponit veritatē q̄ filius ē eternaliter genit9. se cūdo obicit p̄m arrianos: q2 ex quo filius ē nat9 a pre nō ē coeternus sibi. tertio solvit. secunda ibi. (Sed cōtra.) tertia ibi. (q̄ boc.) circa q̄ō duo facit ꝫ q̄ duplr rñdet. ꝓmo per aug. secūdo ꝑ ambr. secūda ibi. (Eidē quoq̄.) circa ꝓmū duo facit: quia p̄ p̄m aug. rñdet ad q̄stionē q̄ filius ē coetern9 p̄ri: cū sit nā liter genit9 ab eo: sicut splendor igni. secundo adducit rōnē ad ꝓbandū. q2 cū filius sit virtus p̄ris ⁊ pa ter nūq̄ꝫ fuerit sine virtute: filius ē coetern9 ei. Tūc se quit illa pars. (eidē.) in qua oīdit p̄ amb. filiū coe ternū p̄ri. Et duo facit. q2 ꝓmo facit q̄ō dictū est. secūdo oīdit errorez arrianorum accidere ex falsa imaginatiōe. secūda. ibi. Sz (q̄ris.) circa ꝓmū tria facit. q2 ꝓmo adducit auctoritatē ad ꝓbandū filiū ee coeternū p̄ri. q2 i deo nō ē ꝓius ⁊ posterius. secun do adducit rōnez. q2 relatiua posita se ponūt: ergo si eternaliter est p̄: eternaliter habuit filiuz. tertio re mouet instantiā que posset fieri ꝓtra rōnez p̄dictā dicēret. enīz aliqs q̄ ab eterno fuit deus. sed nō ab eterno fuit p̄: quā cauillatione remonet q2 ponere tur in deo mutatio. secūda. ibi. (iuicē. n.) tertia. ibi. (Itē dic.) tūc sequit illa pars. (Sed queris.) In qua oīdit talē errorez accidere ex falsa imagīna tione: circa q̄ō duo facit. quia ꝓmo oīdit talē erro rē ee. q2 illa gnatio nō pōt ad plenū intelligi iō loquū tur de ea homines ꝑm imaginationem q̄z acquisiue runt ex aliis generatiōibus. secūdo arguit ꝑsumen tes de ingenio suo. ⁊ credētes illaz gnationez posse intelligere. secūda. ibi. (Quidā cū.) Tūc sequit il la pars. (hic queri.) i q̄ mouet questionē circa ge nerationē filij vtruz debeat dici semper gignī. vel semp genit9 ⁊ duo facit q2 ꝓmo ꝓmittit q̄ōnē. secōo erect de ea. secunda. ibi. (de h grego.) Circa q̄z duo fac. q2 p̄ oīdit de hoc ee diuersas sniaz secōz. ⁊ adducit eos ad ocordiā. secōo oīdit q̄d tenendū sit de h ibi. (dicim9 ꝫ.) circa ꝓmū duo fac. q2 p̄ oīdit ori ginē ꝑz quādā appentiā dicē ꝑriū aliis. secōo adducit eos ad ocordiā ibi. (ꝫ ne tāri.) circa ꝓmū duo fac. q2 p̄ oīdit ꝑ aug. grego. ⁊ crisosto. q̄ melius dr̄ semp

Questio 9

genit⁹ ẽ: q̃ illa gñatio sp̃ ẽ pfecta. secũdo oñdit p̃ ori
gené q̃ dz dici semper gignit: q̃ sicut splẽdor sem
per gignit a sole: sic filius a pr̃e. scda ibi. (origenes
vero.) tñc seq̃t illa ps. (Sz ne tãti.) Jn q̃ adducit
dictos doctores ad ꝺcordiã: t duo facit: q̃ p̃ oñdit
grego. t alios dixisse filiũ sp genitũ nõ sp gignit: ñ q̃
bñ cõgrue dicat. Sz q̃ ita nõ exp̃mit veritatẽ. ori
genes q̃ ꝺcessit: sp gignit: ppt̃ invariabilẽ eẽ unitatẽ
nõ ppt̃ iterationẽ. scdo ꝺfirmat per bylariũ: q̃ gña
tio filij põt deſignari per pñs tps. scda ibi. (bylarius
q̃z.) tñc sequit illa pars. (dicamus g.) Jn q̃ oñdit
q̃d tenẽdũ sit de boc. t duo facit: q̃ p̃ oñdit q̃ vtrũq̃
vere dr̃: semper gignit: t semper genit⁹ ẽ: cuz sem
per genit⁹ ẽ: magis exp̃mit veritatẽ. scdo redit ad i
pugnãdũ hereticos q̃ dicebãt filiũ nõ coeternũ pa
tri. dicẽs: q̃ lz boc possit esse in rebus humanis: nõ
tñ põt esse in reb⁹ diuinis. nã cuz ppꝛietas patris
sit paternitas: t nunq̃ sit aliq̃d sine sua ppꝛietate.
de⁹ pr̃ sp fuit pr̃. t eẽna lit̃ bũit filiũ. scda ibi. (Sed
inq̃t.) t in boc terminat̃ sua lectiõis t distinctiõis.

Questio 1

Ꝟia mg̃ri intẽtio circa duo versat̃ circa
distinctionẽ filij a pr̃e per gñationẽ t cir
ca filij coeternitatẽ. iõ de bis duob⁹ q̃rem⁹.
Circa p̃mũ q̃rem⁹ tria. ꝓio: vtz gñatio
distinguat i diuinis. Scdo: vtz ppt̃ talẽ distinctiõz ge
nit⁹ sit ali⁹a gignente. Tertio: posito q̃ fili⁹ sit eẽna
lit̃ genit⁹ ⁊ q̃rem⁹. postea erit. q. vtz ppt̃ talẽ disti
ctionẽ possim⁹ cõcedẽ patrẽ t filiũ eẽ plures eẽnos.

Ad p̃mũ sic ꝓcedit: vi q̃ gñatio i diuinis nõ disti
guat: q̃ ut dr̃. 15. de tri. c. 14. pr̃ genuit verbz
sibi eq̃le ꝓoia. nõ enim seipz itegre perfecteq̃ dixisz
si aliq̃d min⁹: aut ampli⁹ eẽt i ei⁹ verbo q̃ in ipo. Si
igit̃ per gñationẽ filij bz q̃cq̃d pr̃: bz per gñatiõz nõ
distinguit̃ ab eo: ꝑ unit̃ ei. ꝓterea: gñatio ẽ assila
tio inã. vñ dicit damn. ꝑ. li. c. 8. q̃ ẽ opus nature. Sz
assilatio inportat unitatẽ nõ distinctionẽ: ꝑ ꝛc. ꝓte
terea gñatio vel terminat̃ ad naturã: ꝑm q̃ scribit̃
2. phisi. q̃ gñatio ẽ via in nãm: vel terminat̃ ad eẽ: q̃
ut scribit̃ 5. phisi. gñatio ẽ mutatio ex nõ eẽ in eẽ: ꝑ
si fili⁹ distinguit̃ a pr̃e per gñationẽ vel erit distinctio
in nã vel in eẽ: ꝑ neutro modo ẽ possibile: ꝑ ꝛc. ꝓte
terea: agẽs t patiẽs t oino, pducẽs t, pductũ in ꝑno
sunt dissiles: i fine siles: cũ igit̃ nõ sit ibi ꝓncipiũ t fi
nis: nec fieri: ꝑ totũ perfectũ: sp gñatio ibi assilabit
t nũq̃ distinguet. Jn ꝺriũ ẽ damn. ꝑ. li. c. 4. q̃ ait: q̃
pr̃ t filius. s. s. ꝺz oia sunt unũ: ꝓter ingñationẽ t gña
tionẽ t, pcessionẽ. t eodẽli. c. 10. scribit̃: q̃ filius habz
oia q̃ pr̃ bz: ꝓter nõ gñationẽ t gñationẽ: ꝑ hoc ñ eẽt
nisi gñatio distinguẽt: ꝑ ꝛc. ꝓterea: scribit̃ i. 1. de
aia: q̃ nihil seipz gñat ꝑ salvat: ꝑ boc nõ eẽt nisi gño
distingueret: ꝑ ꝛc. Rñdeo dr̃: q̃ difficultas bñ. q. ẽ:
q̃ magis vi q̃ debeat distinguere eẽntia q̃z relatio:
t tñ videm⁹ i uno t eodẽ supposito eẽ diuersas eẽn
tias ut in filio carnali. Si igit̃ ille diuerse essentie t
oppposite: q̃ una ẽ per modũ act⁹: t alia p̃ modũ po
tẽtie cõpatiũt̃ secũ unitatẽ suppositi. vi q̃ multo for
tius dne relatiões oppposite possint esse in uno sup
posito: q̃ relatio bz minimũ de eẽ ut dicit cõmẽta
tor i. 12. metb. t ita eadẽ ꝑsona respcũ eiusdẽ pote
rit eẽ pr̃ t filius. ꝓpt̃ boc notãdũ q̃ tã relatio:
q̃z eẽntia sp distinguit: cũ de magis ꝓncipali signto re
latiõis est distinguẽ q̃z essentie. Et est rõ: q̃ essentia
per se t p̃ dat esse. t ex oñti distinguit. t iõ dicit avi
cen. in ꝓma parte metb. sine q̃ ꝓmũ q̃d ab intellectu
ꝺcipit̃ est ens t esse. t ꝺz istũ modũ dictũ est: q̃ unũ
se bz per additiõz ad ens, ñ q̃ aliq̃d sit ens q̃d nõ sit
unũ. Sz q̃ ꝓus intelligit̃ ens q̃z unũ. t posteri⁹ se bz
per additiõz ad ꝓus. t nõ ecõverso. Et q̃ inquãtũ
essentia bz rõz unitat̃ distinguit. cũ unũ sit in se idiui
sũ ab aliis diuisũ. si ꝓus est ens q̃z unũz ex ꝓncipali
significatiõe essentie nõ est distinguere ꝑ dare esse.
Jn relatiõe aũt nõ ẽ ita: imo de suo ꝓncipali t ꝓpo
significato ẽ distinguere: cũ tota rõ relatiõis sumа
tur q̃ cõparationẽ ad oppposita: q̃ relativuz eẽ: ẽ ad ali
ud se bre. Et iõ nõ sumit̃ rõ relatiõis q̃d q̃d ineſt:
ꝑ q̃d q̃d referr̃. t iõ dicit arist. 5. metb. q̃ scia non
referr̃ ad sciẽtẽ ꝑ ad scibile. Et si respectu oppositi
relatio bz distinguere de ꝓncipali suo significato
erit distinctio: t iõ lz vtrũq̃ distinguat: cũ relatiõis ẽ
magis ꝓpriũ distinguere q̃z eẽntie: t q̃ dicit̃ q̃d bz
minimũ de eẽ: ẽ rõ in ꝺriũ: q̃ ex boc sequit̃ q̃ ꝓpriũ
ei⁹ sit distinguere: q̃ eius eẽ ẽ ad aliud se bre. ꝓpt̃
q̃d dz bre minimũ de eẽ. Et q̃nis tã eẽntia q̃z rela
tio distingnat realit̃: ipedit̃ aliq̃n ista distinctio per
accidẽs: tam ex parte essentie q̃z relatiõis. Ex par
te essentie: cum sint due tales eẽntie que ꝑm q̃ bu
iusmodi non sunt apte nate habere esse diuersum:
t boc est cum una habet rationem actus: t alia ra
tionẽ potentie: ut dicitur in 8. metb. t ideo q̃d dice
bat̃ de actu t potẽtia magis ẽ ꝓ veritate: q̃z ō. Cũ
autẽ sic se habẽt eẽntie sit ibi distinctio ꝑm rõnez: q̃
vnũ t idẽ suppositũ ẽ aliud a seipo. put ẽ in actu per
formã t in potẽtia p̃ mãz. distinctio aũt relatiõis ipe
dit̃: cũ ẽ relatio fz rõnẽ: ut dicẽdo idẽ eidẽ idẽ. t ita
ꝓpriũ relatiõis ẽ distinguẽ. iõ q̃cũq̃ dicit pr̃ez nõ eẽ
aliũ a filio ꝓpt̃ gñationẽ pei⁹ dicit: quã dicẽs pr̃ez
eẽ rnbeũ. vel alteri⁹ coloris: q̃ q̃uis boc sit falsuz.
reperit̃ in aliquo tñ. Sed q̃ gignens sit genituz nõ
solum est falsum: sed reperitur. in nullo. t ideo bea.
aug. i. de tri. c. i. ait. Qui enim opinatur deum can
didum vel rutilum fallitur: sed tamen bec inuenimꝰ
tur i corpore. Rursuz qui opiniatur deum nunc ob
liuiscẽtẽ: nũc recordãtẽ: vel si q̃d buiõi ẽ: i errore est
Sz tñ bec inueniunt i aio. Qui autẽ putat ei⁹ poten
tie eẽ deũ ut seipm ipe genuerit: eo plus errat: q̃ nõ
solũ de⁹ ita nõ est. sed nec spiritual. nec corporalis
creatura: nulla. enim oio res que seipsum gignat. ut
sit. Ad p̃mũ dõ: q̃ pr̃ filio dat oia: q̃ dat ei quic
quid habet. nõ tñ dat ei p̃nitatez. q̃ p̃nitas nõ di
cit quid. sz ad aliquid: igitur dando sibi q̃cquid bz.
adhuc manz distinctio ꝑm relationẽ. t q̃ in gñatio
i diuinis relationẽ dicit: nõ sequit̃ q̃ gñationẽ nõ dis
tinguat. Ad secũdũ dõ: q̃ similitudo sit cũ unita
te inportat distinctionẽ. t iõ gñatio in diuinis lz ponat
unitatẽ in nã. dicit distinctionẽ fz relationẽ: t q̃ gña
tio relationẽ inportat: oz gñationẽ distinguẽ in diuinis.

Ad tertiũ dõ: q̃ ñ sp gñatio terminat̃ ad nãz: vel
ad esse. nã aliquo mõ ipm suppositũ est generatio
nis termin⁹: ut supra patuit: t q̃ suppositũ in diuinis
per relationẽ cõstituit̃ in esse: sequit̃ q̃ generatio sit
distinctiua in diuinis que relationez inportat. Ad
quartũ dicẽdũ: q̃ pducẽs t pductũ in fine sunt siles
in eo q̃ ẽ rõ pducendi: sicut calefactũ calefacienti:
in fine ẽ simile in calore: qui ẽ rõ calefaciẽdi. Sz quã
tũ ad relationẽ nõ sunt siles: cuz habeãt relationes
oppositas: t q̃ gñatio relationẽ dicit in diuinis ꝑm
gñationẽ distinguet genitũ a gignẽte.

Qõ 2

Ecũdo q̃rit: vtrũ filius sit ali⁹a pr̃e. Et vi
q̃ nõ: q̃ scribit̃. 5. metb. q̃ unũ in ſba facit
idẽ. ꝑ diuersum in ſba facit alteruz: sed filius
nõ est in ſba diuersus a patre. iuxta illud
aug. 7. de trini. c. vlti. non exist̃met aliud alio: vel
magis vel min⁹ vel meli⁹: vel aliqua ꝑte diuersum.
ꝓterea: q̃cũq̃ diuersitas ponat̃ in aliqua: nisi i
eo fiat diuersitas in nã nõ dr̃ ali⁹. vñ sor. senex: nõ ẽ
ali⁹a se puero: cũ eadẽ sit hũanitas nũc ro i se sene
t se puero: q̃ igit̃ eadẽ ẽ nã i pr̃e t filio: ñ ẽ pat ali⁹
a filio. ꝓterea: nõ ꝺcedit̃ q̃ pr̃ sit aliud a filio:

ꝫ idē significat aliꝰ ⁊ aliud: ꝫ ⁊c. Prēterea: si ē aliꝰ pr̄ a filio: bꝰ nō ē nisi qz suppositū pr̄is ē distinctū a suppositio filij: ꝫ distinctio suppositoꝝ ē per eē: sicut distinctio spēi ē q̄ditatē: cū igit nō sit distinctū eē pr̄is ab eē filij: qz nō ē distincta ēntia: nō erit i eis distinctio suppositoꝝ. ergo nec aliq̄ alietas. Jn ꝫriū ē aūg. de fide ad petrū q̄ ait: q vera trinitas nō cēt. si vna cadēq; persona diceret pr̄ ⁊ filius ⁊ s. s. Si ꝫ ibi ē vera trinitas: psona p̄is ē alia a psona filij: ꝫ aliꝰ ē pr̄ a filio. Prēterea: idē i eodez: qz igit aliud ē genuisse q̄ natū cē aliō. pcedere q̄ genuisse vl natū eē: mānifestū ē: qm̄ aliꝰ ē pr̄ aliꝰ filꝰ aliꝰ. s. s. Rño: dō: q aliq̄ sic distiguūt: q boc relatiuū aliꝰ: vel pōt teneri substātiue vel adiectiue. Si teneat adiectiue tūc verificant tales ppōnes: vel falsificāt ꝫz ea q̄ bꝰ addunt: vt si addunt psonalibꝰ noibꝰ vera sūt. si ēntialibꝰ falsa. Sz si teneat substātiue: cū ponat i neutro falsa sūt: qz dicit diuersitatē ēntie: cū āt in masculino vera: qz solū dicūt distinctionē psonaꝝ. Jstud āt ⁊ si vez ē: nō ē sufficiens dictū: qz nō reddit cā: qre magis dicat diuersitatez ēntie aliud q̄ psone: ⁊ qre p aliud nō posſū intelligē suppositū: ⁊ p aliū itelligere deū. Prop̄ē boc notādū q̄ i creaturis distiguere ppōnē cē vrā ex eo q̄ relatiuū diuersitatē ponit ibi i masculino: ⁊ falsā ex eo q̄ ponit i neutro: nō ēad ppositū: qz vbicūq; i reb⁹ creat̄ ē diuersitas suppositi: ē ibi diuersitas nature: cū nā creata nō sit sūm ēe. Sz qz nā dina ēipz esse ad pluralitatē suppositoꝝ ñ seq̄t pluralitas nāꝝ. vñ ē ibi distinctio in psonis: reseruata vnitate essentie. Prop̄ē qō q̄lit̄ cūq; loq̄mur dūmō itelligam⁹ distinctōz i psonis ⁊ vnitatē i ēntia sp locutio nr̄a ꝫz nr̄z itelligentiā itelligat essentia vna ⁊ simplex: verūtū qz i locutōi sum⁹. Ma sic i phia repbendere t aliq̄s quātūcūq; phoꝝ. Jta i theologia repbensibil. existit ēt q̄ vera dicit: si nō loq̄t per verba art̄ ⁊ ꝫz modū phoꝝ. Jta i theologia repbensibil. existit ēt q̄ vera phi nr̄i sci sunt: ppē qō dyoni. 5. de di. no. loquētes sūt. vt p aliud sībe itelligāt diuersitatē ēntie. ⁊ per aliū distinctionē i psona. iō ⁊ nos sic loq̄ debem⁹: vñ aug. i pmo de fide ad petrū ait. vna ē. n. pr̄is ⁊ filij ⁊ s. s. ēntia: quā greci vsyā vocāt: i q̄ nō est aliud pr̄. s. s. Jgit̄ pncipal. cā. q̄re i masculino ē vera. dicēdo aliꝰ ē pr̄ a filio. ⁊ i neutro falsa: ē: qz sic sci sūt locuti q̄bus nos ꝑfore debem⁹. Sz si q̄rat̄ q̄d mouit scōs ad sic loquēdū. dō q trāslatio nominū: ⁊ eo rōnē. pbabilē. ⁊ nō ozad boc adducere ōmōstratione. pp boc not̄ dū q aliā suppositōnē bz bō. ⁊ de⁹. Ma bō quātū ē ō se sp bz suppositōz personalē. Si āt bz simplicē: boc est ex adiūcto. ꝫ per se supponit q̄ sp de se bz suppositiōz simplicem: ⁊ supponit indistincte. Ex adiūcto bz suppositiōz personalē ⁊ distinctā. Et qz i dinis termin⁹ ēntial de se idistincte supponit: aliud q̄dē idistincte significat: qz neutrū p quādā abnegatiōz suū significatū ipoztat dat itelligere diuinā ēntiā ⁊ aliꝰ personā: qm̄ distincte significat: vt persona distincte supponit: accipiendo distincte supponē: qō psonalez bz suppositōz. Ad pmū dō: q i istis inferioribꝰ est duplex sba pma ⁊ scda: Jn dinis aūt lz nō sit ista distinctio ppie: ē tn ibi aliq̄d qō bz filitudinē cū scda sba vt nā. ⁊ aliq̄d qō bz filitudinē cū sba pma: vt suppositū: ⁊ aliꝰ ibi lz nō dicat diuersitatez: dicit distinctionē etiā i sba: nō i sba ptustat p nā: ꝫ p suppositō. Ad secūdū dō: q i reb⁹ creat̄ q̄diu manet nā eadē: manet suppositū idē ⁊ iō nūq̄ dī aliꝰ nisi variet nā. Sz i dinis vbi ē distinctio suppositi reseruata vnitate nā: pōt ibi ꝑcedi aliq̄ alietas: lz sit vna nā i oibꝰ trib⁹. Ad tertiū dō: q lz idez significet aliud. ⁊ aliꝰ: nō tn bz cūdē modū significādi. Jn veritate āt ppōnū nō solū attendē da ē significatio: ꝫ significādi mod⁹. Ad q̄rtū dō: q i suppositi q̄ ꝓstituunt̄ p absoluta ē distinctio p eē. Jn dinis āt nō sic: ꝫ ēibi distinctio per respectū.

Questio 3

Ertio. q̄rit̄ vtrū pr̄ ⁊ filius possint dici plures eterni. Et videt̄ q non: quia nō magis est i deo vera bonitas: q̄ vera eternitas: ꝫ pr̄ ⁊ filius ⁊. s. s. nō dicunt̄ tres boni. Sz vnus bonus: vt vult aug. 5. de tri. c. 8. ꝫ nō sūt tres eterni: ꝫ vnus etern⁹. Prēterea: i symbolo Athana sij dī nō tres eterni. ꝫ vnus etern⁹. ꝫ ⁊c. Prēterea: regula ē aug. 5. de tri. c. 8. q q̄cquid ad se dī: dī de q̄lz psona singulariter. ⁊ de oib⁹ ñ pluraliter. ꝫ pr̄ ē eternus. ⁊ filius etern⁹. ⁊ simul ambo vnus etern⁹: nō plures eterni. Prēterea: si, ppter aliq̄d verificāt q pr̄ ⁊ filius sunt plures eterni: boc nō ē nisi qz etern⁹ te net adiectiue. Sed in dconibil ē p accidēs. vt dī. 5. de tri. c. 5. sed adiectiua vident̄ significare quid per accidēs. ergo ⁊c. Jn cōtrarium est: quia coeternū pr̄supponit eternuz. nō. n. sūt sibi coeterna: q̄ nō sūt eterna. ꝫ tres persone i plurali dīr sibi coeterne. ꝫ in plurali pñt dici eterne. Rño dō: q nā rei duplicit̄ cōparat̄: ad eē ⁊ ad agere. fm q cōparat̄ ad eē sic sortit̄ durationē. Ma cr eē sumit̄ duratio rei vt q̄ būt eē inuariabile mēsurant̄ etnitate q̄ variabile tpe: ꝫz q cōparat̄ ad agē: sic sortit̄ ea per q̄ agit: vt fm q sapit: ē i eo sapia: ⁊ sic de alijs: ⁊ qz er esse ⁊ agē boc sortit̄ nā fm q cōparat̄ ab eē ⁊ ad agē sic est idē cū istis ⁊ nō idē: ⁊ qz nā creata nō ē suū eē: nō ē sua duratio. ⁊ qz nō ē suū agere: nō ē sua virt⁹. Deꝰ āt qz ē suū eē ⁊ suū agē: vt oñsū ē: ⁊ actio ē ei ēntialiter. vt pbat phs. 12. meth. de⁹ ē sua duratio ⁊ sua virt⁹. vñ. 15. de tri. c. 5. dī q de⁹ ē vera eternitas: qō ꝓcordat cū verbis anſbel. mono. 24. ē ēt sua magnitudo vel sua virt⁹: vt pbat aug. 5. de tri. c. 10. ⁊ qz oia ista sūt idē q ēntia dina: sic ē vna ēntia i trib⁹ psonis. ita ē vna eternitas: vna magnitudo: ⁊ sic de alijs. vñ. 5. de tri. c. 8. dī q sic nō dicim⁹ tres ēntias: ita nō dicim⁹ tres magnitudines. Silr eriā nō dicim⁹ tres eternitates. vna ē ꝫ eternitas i trib⁹ psonis: sicut ⁊ vna deitas: tn tres sūt bntes eternitatē: sicut ⁊ deitatē: ⁊ qz nō ē distinctio i eternitate ꝫ int̄ eternitatē bntes: cū plural nūer⁹ sp distinctionē ꝑtet. Si illa distinctio ad bntes eternitatē referr̄ sic ēlocutio vera. Si ad etnitatē falsa. Prop̄ē qō notādū q idē quātū ad pncipalē significatiōz ipoztat p verbū: p nomē ꝑcretū ⁊ nomē abstractū. vñ idem significat sapē: sapia: ⁊ sapiēs pncipalit̄ loquēdo: tn quātū ad modū significādi differūt. Ma, put tale significatū ipoztat p verbū sp dicit rē suā circa suppositū: qz suppositoꝝ ē agē: ⁊ iō cum nil sit ēntiale: qō nō habeat a trib⁹: quātūcūq; verbū ēntialit̄ significet: qz illud ēntiale a trib⁹ habet̄: circa q̄ tria ponit rē suā verbū: rōe act⁹ quē ipoztat sp ō pluribꝰ psonis verbū debem⁹ pnūciare pluraliter: ⁊ nō singulariter. vñ pr̄ ⁊ filius sapiūt: nisi sapit: creant nō creat. Ma int̄ cetera verba q̄ ēntiā indicāt ē maxie indicat: qō tū pluraliter dicit̄ de pluribꝰ personis. vñ aug. 5. de tri. c. 9. reuera: qz pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus tres vtiq; sunt. ideo pluraliter dictū est: ego ⁊ pater vnū sumus. Nō eni dixit vnū est: qō sabelliani dicūt: ꝫ vnū sum⁹. Si tale significatum impoz tet̄ q nomen abstractū. tūc cū tale nomē significet

ipaz rē in se. si plāraliť ꝓferať semꝑ circa rē: qđam
significat ꝓncipaliť: deūgnať distinctio: ꝛ ideo talia
semꝑ debent ꝓferri singulariť: ꝛ nunq̄ pluraliť vñ
dam. i. lib2o. c. 8. dicit patris ꝛ filij ꝛ spūs. s. vnā eē
sbam: vnā deitatē: vnā virtutē: vnā operationem:
vnā potestatē: ꝛ sic de alijs. Sed si noia ꝓferunť in
concreto tūc ponsunt ꝓferri singulariter ꝛ pluraliť:
q2 si teneňť substātiue: debēt ꝓferri singulariter: ꝛ
ꝑm istū modū dicit aug. 5. de tri. c. 8. ꝙ pater ꝛ filiꝰ
ꝛ spūs sanctus nō sunt tres magni: sed vnꝰ magnꝰ.
nō tres boni sed vnus bonus. Si teneantur adiecti
ue: tūc debēt ꝓferri pluraliter: q2 sicut substantiuū
q2 significat ꝑ se exns. si ꝓferť pluraliter dicit distī
ctionē circa rē ꝓncipaliter significataz: vt tres boni
substātiue dāt intelligere tres bonitates. Sic adie
ctiuū: q2 significāt rē nō ꝑ le existētē: sed in habētē:
si ꝓferť pluraliť nō ipoztat distinctionē circa rem
significatā ꝓncipaliť: sed circa habētes illā. vñ tres
boni adiectiue nō dicūt tres bonitates: sed tres ha
bētes bonitatē. ꝓpter qđ adiectiue bene dictū est
tres boni: ꝛ ꝑm istū modū loquiť atbanasius: cū di
cit ꝙ tres ꝑsone sibi coeterne sunt. verum q2 magis
ostēdiť nomē adiectiue dici cū ipoztat quādā analo
giā ad suppositā. si noibus cōcretis addiť aliq̄d ꝓ/
pter qđ talis analogia designať: magis ꝓpzie plu/
raliter ꝓferūť. vñ hec ē magis ꝓpzia: pater ꝛ filiꝰ
sunt plures coeterni q̄z eterni: q2 coeternuz ipoztat
analogiā ꝑfatā quā nō ipoztat eternū: Ad ꝓmū
dicēdū: ꝙ pater ꝛ filius sunt vnus bonus. si bonꝰ te
neť substātiue: sunt tū plures boni: si teneť adiecti/
ue. Similiť dicēdum ē de eterno: ꝛ ꝑ hoc pz solutio
ad secūdū ꝛ tertiū: q2 pater ꝛ filius sunt vnus eter/
nus. si eternus sūmiť substātiue: nō adiectiue. Ytē
q̄cq̄d ad se dicit: dicit de oibus tribus nō pluraliť.
si illud ad se sumať substantiue nō adiectiue. Ad
ūltū dicēdū: ꝙ lz in deo nō sit aliq̄d ꝑ accns: tñ sūt
ibi noia significātia ꝑ modū adiectiui ꝛ substātiui.

Questio 4

Einde queriť de eternitate filij: ꝛ circa
hoc querunť tria. ꝓzimo: vtruz filius sit
eternaliť genitus. Secūdo: vtrū possimꝰ
cōcedere patrē eē ꝑozē filio. Tertio: qnō
debeat ꝑ verba designātia tps, pnūciari gnātio fi/
lij: vtz ꝑ ꝓteritū vt dicam⁹ sp genit⁹ē. vel ꝑ ꝑns vt
sp gignit: vel ꝑ futuz vt semꝑ gignet.

Ꝺ ꝓmū sic ꝓcedit. videť ꝙ gnātio filij non sit
eterna: q2 posita imediata cā: ꝛ nō impedita
de necessitate sequiť effectꝰ. Sed imediata cā, pduc
tiōis rez ē verbū: q2 ꝑm aug. 83. q. q. 46. verbuz ē
op̄atiua potētia patris: ꝑ nō ab eterno fuerūt effe/
ctus dei: ꝑ nō ab eterno fuit verbū diuinū. Sed nō
est aliud generatio filij q̄z emanatio diuini verbi: ꝑ
ꝛc: ꝓterea: sicut se habet cēntia in ꝓductione
eoz que ab ea, pcedūt: sic se habet persona respectu
eoz que ꝓcedūt ab ipa. Sed que ꝓcedūt ab cēntia
nō sunt coeterna cēntie: ergo que ꝓcedunt a ꝑsona
patris: ꝑ sic: ꝓterea: oē qđ natū ē bz eē post eē
gignētis: vt dicebat arrius. Maz vt narrat aug. 6.
de tri. c. i. sic ꝓbabat arrius filiū nō eē eternū: q2 si
filius natus ē: vt dicebat: erat tēpus qñ nō erat fili
us: ꝑ ꝛc. ꝓterea: dicere generationē eternā ē
dicere oppositū i adiecto. Nā si vnū oppositoz con
nertiť cū aliquo: reliquū oppositoz nō cōpatiť secū
illud: ꝛ q2 ingenitū cōuertiť cū eterno: vt ꝓbat ꝑs
in lib2o ce. ꝛ mū. ꝑ genitū qđ opponiť ingenito nō cō
patiť secū eternitatē. In cōtrariū ē: q2 sequiť in
symbolo. eternus pater, eternus filius. ꝓterea
dicit ꝑs in. i2. metb. in illo. c. sūia patrū. ꝙ si ꝓmū
nihil intelligit: nihil nobile ē in eo: sed est simile doz
micnti: sed nō est dare deū patrē aliqñ fuisse ignobi
lē: ergo ab eterno intellexit se: ꝛ q2 ꝑ se ꝛ ꝓmo nihil
extra se intelligit: sed intelligēdo se generat verbū:
ergo generatio filij que ē eadē cuz, pductiōe verbi ē
eterna. Ñño: dicēdū: ꝙ aliqnā rē nō stati genera
re cū bz eē: q̄nq̄ de causis pōt cōtingere ꝑm ꝙ. 5. in
generatiōe ē cōsiderare. ꝓzimo generatiōis sbm.
Secūdo durationē vel tēpus vel cuū ꝑm ꝙ gnātio
illa mēsurať. Tertio ꝓncipiū vt naturā gignentis:
q2 virtute nature fit gnātio. Quarto modum: vt si
ꝑm modū materialē vel intellectualē bz eē talis ge
neratio. Quinto effectiuū: vt gignētē ipm cui cōpe
tit gnare ꝑm hec quinq̄ ꝑm q̄ genitū gignēti nō ē co
euū: ꝓbat dam. ꝓmo lib2o. c. 8. generationē filij nō
eē tpalē ꝑ eternā. Impediť enī ꝙ gnātio non sit co
eua gignēti: rōne sbi gnātiōis: siue rōne ei⁹ de quo ē
gnātio. nā si genitū nō ē eiusdē nature realiť cum gi
gnēte: ꝑ gignit ex mā extrinseca. tūc si nō sp est mā
extrinseca: nō sp est gnātio: ꝛ iō pōt eē ignis absq̄
eo: ꝙ ignē gnet: q2 nō bz, ppinquā subiectā materiā
in quā suā fozmā inducat. Sed nō sic ē ō deo patre
q2 nō ex aliena sba: ꝑ ex, ppzia, pduxit filiū. ideo nō
ꝑus fuit deus ꝛ postea eā genuit: hanc rōnē tangit
dam. ꝓmo lib2o. c. 8. dicēs. In filij quidē gnātione
ipiū ē dicere tēpus: ꝛ subdit causam: ex ipo enī ꝑfe
ꝛ ex patris sba dicim⁹ gnātionē filij. Secūdo gene/
ratio nō ē coeua gignēti, ꝓpter gnātiōis durationē.
nā cū gnātio sit opus nature: duratio gnātiōis assi
milať durationi nature. Ideo si natura rei cuⁱ⁹ virtu
te fit gnātio ē tpalis: ꝛ gnātio tpalis erit: ꝛ q2 in tpe
ē ꝓus ꝛ posterius. ꝛ nō ē cōtra rōnē coz q̄ tpe meu
surantť: qđ vnū duratōe ꝓcedat aliud: poterit natu
ra gignētis tpaliť ꝛ etiā ipm gignens eē absq̄ eo ꝙ
generet. Sed si natura rei ē eterna: oz durationem
eē eternā: ꝛ q2 in eternitate nō ē ꝓus ꝛ posterius: ꝛ
ꝛa rōnē eternoz ē: ꝙ vnū aliud duratiōe, ꝓcedat:
gnātio diuina opus eterne nature existens: eterna
erit. Nō ꝑ ꝓus fuit deꝰ ꝑ: ꝛ postea genuit: q2 tūc ge
neratio eterna nō eēt. hāc rōnē tāgit etiā dam. assi
gnato lib2o ꝛ. c. dicēs. gnat igiť q̄ sp ē deus suū ver
bū ꝓfectū: ens sine ꝓncipio ꝛ sine fine: vt non in tpe
generet deꝰ q̄ tpe supioz ē: ꝛ naturā ꝛ exntiā bz tpe
supioz ē. hō aūt māifestū ē ꝙ ꝛie gnat sub gnātiōe
exns: ꝛ coꝛꝛuptiōe ꝛ fluxu. Tertio pōt hoc ꝓtingere
re, ꝓpt gnātiōis radicale ꝓncipiū. Nā ꝙ pductum
nō sit coeuū, pducenti rōne ꝓncipij duplex pōt sumi
rō. ꝓzimo si rō pducēdi nō ē natura ꝑ volūtas: ꝛ pō
tissime si ē volūtas nō vt natura ꝑ vt volūtas: q2 vo
lūtas ꝑm ꝙ hmōi pōt agere ꝛ nā agere. Sz natura
ē determinata, ad vnū. ideo filius ꝙ nō, pcedit ē co
eternus patri. creature aut ex volūtate, pcesserunt
nō sūt coeterne deo. hoc etiā tāgit dam. dicto lib2o
ꝛ. c. d. gnātio q̄dē. s. filij dei sine ꝓnō est ꝛ eterna: na
ture opꝰ exns. creatio vero i dei volūtate opꝰ exns
nō coeterna ē cū deo Secūda rō sumiť: si ipa nā q̄ ē
gnātōis rō: nō bz eē ꝑfectū in eo cui cōpetit gnare:
sicut dicim⁹ puerū gnare nō posse. Sz cū deo ꝑfi cō
petat gnare: ꝛ sp nāz ꝑfectā habeat: sp gnābiť filiꝰ
hoc etiā tāgit dam. eodē lib2o ꝛ. c. q̄ dicit patrē ge
nerantē eē simplicē ꝛ incōpositū: nō aliquo indigē
tē: qđ nō esset: si ipfectā naturā cuⁱ⁹ virtute fit gna
tio haberet. Quarto mō pōt ꝓtingere qđ dictū est:
rōe mōi gnātiōis. Nam gnātio mālis: q2 mālia ab
icōpleto ad cōpletū, pcedūt: cum gnare sit entis ꝑfe
cti: non stati cū sunt mālia gnant. gnātio aūt dins
ꝑ modū itellectualē exns: q2 verbum nō ꝑus ibi bz
eē i fozme: ꝛ postea fozmatū coeterna ē deo ꝑi. vñ
dam. eodem li. ꝛ. c. ait. Sine tpe: sine ꝓnō ē filij ge/
neratio: ꝛ subdit causam: q2 dei filius est splendoz

glozie. ℣ caracℓ pñis. sapia. virt⁹. ℣ verbuz. que oia
generatiõe per moduz itellectus insinuãt. Quin
mutatio nõ repugnat. ideo quia nõ est contra ratio
nẽ hominis qõ varietur. põt esse aliquis homo: ℣
nõ gñare tunc: sed postea. Sed q2 deus pater ẽ oio
innariabiℓ nõ pus fuit deus ℣ postea gñauit. q2 hoc
sine versiõe patris cẽ nõ posset. ℣ hoc ẽ q dicẽ dam̃.
stere pñ: ex ipso genitũ. versiõẽ pñis hypostaſcos.
inducem⁹. Jsta aũt versio quãtũ ad duo erit. Prio
potẽtia pñis. Si igiℓ fuit aliqñ pñ sine filio: fuit sine
opatiua potẽtia. ℣ sine virtute: ℣ sapia. vñ aug. ꝯ ar
rianos. 6. de tri. c. 1. Si dei filij virtus ℣ sapia dei ẽ.
nec vnq̃ de⁹ sine virtute ℣ sapia fuit. coeternus est
deo pñ filij⁹. Rursuz cẽt ibi versio q̃ntũ ad psonalẽ
ꝓprietatẽ. vñ ambrosius ꝯ hereticã puitatẽ ℣ ba
beℓ in lra hereticẽ. si pñ eẽ de⁹ cepit. ℊ primo erat: po
stea pñ factꝰ ẽ. quo ergo imutabiℓ ẽ de⁹. est ℊ filius
pñ coeternus. vt pz ex babiℓ. Ad pmũ dz: q illõ
veritatẽ bz de agẽte näli. nõ volũtario. de⁹ aũt pro
ducit creaturas nõ ex necessitate nature: sz ex volũ
tatis arbitrio. Ad secũdũ dz: q nõ ẽ ille de bis q̃
ꝓcedũt ab eẽntia. ℣ de bis q̃. ꝓcedũt a persona. q2
q̃. ꝓcedũt ab eẽntia hñt relatiõẽ realẽ ad eã. ℊ eẽn
tia refertℓ ad illa pm modũ itelligẽdi. ℣ iõ nõ sequiℓ
q fit mutatio in deo ex hoc q nõ semp fuit creator.
℣ postea ẽ creator: ℊ solũ i creatura. vt oñdit aug. 5.
de tri. c. vlt. Sz relationes personales realr in deo
exiſtũt. ꝓpter qõ si deus eẽt pñ i tẽpore mutatꝰ eẽt:
vt oñsuz fuit. Ad tertiũ dz q illa ꝓpositio nõ est
vniuersaliℓ vera: vt oñdit aug. 6. de tri. c. 1. q2 splen
dor vt ait q̃ ab igne gigniℓ coeuus est igni. ℣ eẽt coe
ternus: si ignis eẽt eternus. ℣ filius ꝓcedit a pñe vt
splẽdor ab igne. vt vult ibidẽ aug. ℣ dam̃. p. li. c. 9.

Ad. quartũ. dz q i genitũ pm q pbs ingenitũ po
suit ouertiℓ cũ eterno. Sz filius nõ est sic genitus: vt
pbs accipiebat genitũ: vt patebit.

Qõ 5 Ecũdo q̃riℓ. vtrũ pñ sit por filio. Et vñ
q sic. Quia ꝓncipiũ bz rõez poris iurta
illud pmo posteriorꝫ. pmũ ℣ ꝓncipiũ idez
dico. Sz pñ est ꝓncipiũ filij: vt dicit aug.
5. de tri. c. 14. ℊ ꝛc. Preterea: qõ ẽ ex alio: saltẽ na
tura: ẽ posteriꝰ eo a quo ẽ: ℊ filius ẽ ex pñe ℊ ꝛc. Prę
terea: in hoc differt ille filius a nobis: q ille ẽ filius nã:
nos vero ꝫ adoptionẽ: Sz nõ vñ ꝛtra rõnẽ filij nã:
lis q̃ fit posterior pñe: cu multi näles filij pñ⁹ sint
posteriores: ℊ ꝛc. Preterea diffiniuit pbs. pmo.
in. p. li. posteriorꝫ dicẽs: cuiℓ: cui alteri per ipz: nõ
ipsi per alterũ: ℣ filio inẽ eẽ per pñez: nõ pñi per fi
legiℓ q ibi nec ẽ pus nec posteriꝰ. Preterea dam̃.
p. li. c. 8. dicit q i dinis nõ ẽ deus pmus: ℣ de⁹ poste
rior. sz si filius eẽt posterior pñe. cũ vterq̃ sit de⁹: eẽt
ibi deus pm⁹. ℣ posterior. ℊ ꝛc. Rño dz q opor
tet nos ponere in diuinis ordinẽ sine ꝓritate. Maz
vbicũq̃ ẽ pluralitas ab vno ꝓcedẽs: ibi est ordo vt
ꝓclus probat. ℣ q2 pluralitas psonarũ in diuinis bz
eẽ ex patre fontaliℓ. iurta illud dyoni. scõdo di. no.
pz ẽ fontana deitas. filius ℣ spiritus de igne deita
tis: oportet inẽ diuinas psonas eẽ ordinez. Jste tñ
ordo ẽ sine ꝓritate cuz i eternis ñ sit neq̃ pus neq̃
posterius. Quo aũt ordo a prioritate separari põt
notãdũ. q tota causa quare videri posset alicui q i
diuinis esset prioritas est distinctio psonaruz. Mã
inẽ indistincta nec ẽ ordo nec ꝓritas: cã ãt q̃re pz
li⁹ ẽ a pñe genit⁹ ℣ pñ ẽ igenit⁹: crediderũt aliq̃ i di
nis esse ordinẽ cum prioritate qõ falsuz ẽ. Non enĩ
oz gignẽtẽ genito semp ꝓrẽ eẽ. Ad cui⁹ euidentiaz
sciẽdũ q bz phz in pmo. ce. ℣ mũ. triplr dr igenitus
Uno mõ qñ accipit eẽ post nõ eẽ: ℊ nõ p generat. e
nẽ: ℣ sic dicim⁹ q tact⁹ ℣ mot⁹ sũt igenita. quia hec
quãdã motionẽ iportãt. ℣ si ꝓgrederẽtℓ i eẽ p gño
nẽ: tũc motionis eẽt motio ℣ generationis gño: qõ
negat phs. 5. phisi. Scõo dr ingenitus qñ ꝺ difficili
gigniℓ. sicut dr inuisibile qñ ñ de facili vid. ℓ. Ter
tio. dr tale q̃ cq̃d nõ habet eẽ post nõ esse. Et isti tri
plici mõ igeniti rñdet tripler modus genitꝰ: vt dica
tur genitũ ꝓmo illud qõ accepit eẽ post nõ eẽ: sed
ꝫ generationẽ Scõo qõ de facili gigniℓ. Tertio q̃liℓ
cuq̃ bẽat eẽ post nõ eẽ. In oib⁹ hijs semp illud dici
tur genitum qõ habet esse post non esse. Qõ aũt sic
est genitũ. nõ solũ habet ordinẽ ad gignẽtẽ: sed ẽ gi
gnẽte posterius. Aduertendũ tñ: q licet sic geni
ta cõcomitẽtℓ ordo ℣ posterioritas: nõ tñ eadem rõ
ne ẽ ibi vnũ ℣ reliquũ: q2 ordo ẽ ibi rõne distinctiõis
suppositorꝫ: posterioritas aũt rõe diuersitatis in eẽ:
nã cũ gigni sit suppositoꝫ ℣ ñ nature vel eẽ: vt dicit
dam̃. 3. libro. c. 34. cũ ordo attẽdatℓ ex eo q vnũ ab
alio gigniℓ ex sola distinctõe suppositorꝫ. put vnũ ab
alio exiſtat ordo iumiℓ. ꝓus autẽ ℣ posterius q̃. ꝓpe
ad durationẽ ꝓtinẽt ex eẽ iumiℓ: rõne cui⁹ rei cõpe
tit duratio. ℣ q2 i oib⁹ modis genimi supi⁹ tactis inℓ
gignẽtẽ ℣ genitũ ñ solũ ẽ distinctio suppositorꝫ: ℊ di
uersificatio in eẽ. i oib⁹ illẽ ordo cũ prioritate. Sz si
eẽt aliquod genitũ q̃ a gignẽte solũ pm suppositus
eẽt distinctũ: bẽt rñ idẽ eẽ cũ illo ita inℓ ea eẽt ordo
q ibi ñ eẽt ꝓritas. ℣ q2 talis est cõpatio filij dei ad
pẽm: nõ ẽ pñ prior filio sz ex patre sit filius: ꝓpter
q̃ apparet q illa generatio est alia ab oib⁹ illis q̃s
posuit phs. nam i oib⁹ illẽ genitũ bẽbat eẽ post ñ eẽ:
hic aũt genitus nõ bz eẽ post nõ eẽ. Sz bz idẽ eẽ cum
gignẽte ℣ inde ẽ q ꝓncipiũ cã ℣ pmũ. pm modũ phi
sese cõsequuℓ. nã i primo poster. dicit: pmũ ℣ pnm
idẽ dico. In quarto meth. scribit. q ꝓncipiũ ℣ cã se
cõsequunℓ. vt vnũ ℣ ens. Maz ꝓncipiũ dr aliq̃d ex
eo q ab eo aliquid ꝓcedit: pmũ autẽ dicit ex eo q eẽ
gignẽtis est ante eẽ genti. causa autẽ nuncupatur:
q2 genitũ a gignente ẽ aliud in natura. q2 causa ẽ ad
cuius eẽ sequiℓ aliud: ℣ q2 pm modos positos a pho
nunq̃ aliquid g̃nitur ex aliquo nisi habeat eẽ post
nõ eẽ: ℣ sit diuersuz in natura ab illo. nunq̃ aliq̃d est
ꝓncipiũ alicuius: nisi sit pmuz: ℣ causa respectu eiꝰ.
Sed q2 genitũ in diuinis est ex gignẽte. nõ tamẽ bz
eẽ posterius eo: q2 habet idẽ eẽ cũ illo. nec est diuer
sus in natura ab eo: deus pater respectu filij habet
rationẽ ꝓncipij sed nõ cause. nec pmi. Et si inuenia
tur patrez eẽ causaz filij. pm q videℓ dicere dam̃.
p. li. c. 11. ibi large accipiℓ causa. patet igiℓ q pater
nõ habet rõnez prioris respectu filij cũ non habeat
esse distinctũ ab ipso. sed soluz rõnem ꝓncipij. q2 bz
distinctum suppositũ. Ad pmum dicẽduz: q pz.
quare in rebus creatis se cõsequunℓ pmuz ℣ ꝓnci
pium. nõ autem in diuinis. Ad secũdum dicẽdũ:
q inter gignẽtem ℣ genitum est duo ꝑsiderare: re
spectus ℣ id i quo respectus fundatℓ. q2 omne qõ re
latiue dicitℓ. est aliquid excepto eo q relatiue dicitℓ.
vt dicitℓ. 7. de tri. c. i. Ratione respectus gignẽs nõ
ẽ prius genito: cuz relatiua nõ soluz sint simul dura
tione: sed etiaz natura. pm antẽ id qõ est: si gignens
in hoc distinguiℓ a genito est prius eo: saltez natura
liℓ. ℣ quia pñ ℣ filius in dinis solum distinguuntℓ per
relata. pm autẽ id quod sunt. vnum sunt. nec dura
tione. nec natura pater ẽ prior filio. Ad tertiuz di
cẽdũ. q nõ ẽ ꝯ rõnẽ filij naturalis q̃ sit patre poste
rior. si generatio eius mensuratur tempore. sed ge

neratio filij dei mensurat eternitate. Ad q̃rtuz dicẽdũ: q illud valet in his q̃ accipiũt diuersũ ee a suis p̃cipijs sed patris z filij ẽ vnũ eẽ.

Questio 6

Ertio queriť: vtz melius dicať semper gignitur: cz̃ semper genit⁹ est: vel cz̃ semper gigneť. Et videť q meli⁹ dicať semper gignť: q2 vt dicit biero. ad marcellã z babeť ilra. 8. di. de⁹ tñ ẽ q̃ nouit fuisse vel futurũ eẽ. g̃ ea q̃ de diuinis dicunť veri⁹ significanť per p̃sens tẽpus. Preterea: gñatio filij a patre assimilať gñatiõi splẽdoris ab igne: vt dicit aug. 6. de tri. c. i. z damñ. p̃mo lib. c. 9. Sz splẽdor ab igne semper nascit: vt dicit orig. super ieremi. z babeť in ilra: g veri⁹ dr̃ semp gignť: qđ z orígenes cõcedit. In ꝓriũ ẽ aug. 83. q. q. 39. q negat istã: fili⁹ semper nascitur. Alteri⁹ videť q nõ bñ dicať semper nat⁹ est q2 natũ ee dicit p̃teritionẽ i deo nulla p̃teritio: ergo ꝛc. Preterea: natũ esse p̃supponit nasci: q2 si aliq̃d nõ nasceretť: nunq̃ natũ eeť. Si igit filius nat⁹ est pus nasceba. Sed vbiũq ẽ boc reperire: ibi iuniť successio: nõ g̃ filius natus ẽ: sz solũ nascit. In ꝓriũ ẽ aug. 83. q. q̃ p̃dicta: q̃ cõcedit istã filius semper natus ẽ. Ulterius videť: q non possit cõcedi filius semper nasceť: q2 qđ futurũ ẽ: nodũ ẽ. Sed i deo quicq̃d p̃t eẽ: est: g̃ ꝛc. In cõtrariũ ẽ: q2 illa generatio nunq̃ desinit: nec desinet: g̃ non solũ per tẽpus p̃sens vel p̃teritũ. pnũciari p̃t. sed etiã per futurũ. Rño: dicẽdũ: q generatio diuina a gñatiõe generabiliũ in quattuor differt quantũ ad p̃sens. Primo: q2 generatio illa mẽsurať eternitate: ẽ eni eterna sicut natura diuina eterna ẽ: cuius virtute p̃ficit. Sed generatio generabiliũ creatur a mẽsurať tpe: vel nũc tẽporis cũ iportet variationẽ z nouitatẽ. Ex ista p̃ma dria sequit secũda. Nam tẽpus, ppie ẽ mẽsura motus. Euũ aũt sive eternitas mẽsurat eẽ: vt vult dyonisius. io. de di. no. igit generatio istor inferiorum cũ mẽsureť tẽpore vel nũc tẽporis: dicit motũ vel mutationẽ: que si nõ est motus: p̃supponit motũ cũ sit terminus motus: generatio aũt illa qui eternitate mensurať: p̃t ẽ aliquid dicit iõm eẽ. Ex ista secunda sequit tertia: q2 qđ generať in istis inferioribus nodum ẽ. In diuinis aut ẽ ipz qđ gignit bz eẽ. nã si generatio inferiorũ dicit fieri: fieri aũt ex opposito distinguit ab eẽ: igit qđ sic generať non bz eẽ: ppť qđ dicit p̃ss: qđ fit nõ ẽ: in diuinis aũt: q2 generatio, put ẽ aliq̃d: dicit eẽ: z qđ bz eẽ: est: qđ ibi gignit ẽ. Ex ista tertia sequit q̃rta: q de gñabilib⁹ nõ p̃t fil' oia tẽpora, pnũciari. Sz de dei filio oia fil, pnũciari p̃t. Nã si gñatio istor inferior dicit fieri z nõ eẽ. cũ fieri z motus iportet successionẽ: z nõ habeat oẽs partes sil: qđ generabil nõ oz generari: nec genitus eẽ: z qđ gignit nõ bz eẽ cõpletũ: nec genitũ ẽ: z qđ genitũ ẽ: nõ gignit nec gigneť. gñatio aũt diuina q̃ bz eẽ totũ sil verba oiuz tẽpor de ipa, pnũciari p̃t: sz sit ibi incõpactio quãtũ ad modũ dicẽdi: sicut i ceteris, ppõni b⁹ affirmatiuis de deo dict: z ita pz q filius dei semper gignit: semper genit⁹ ẽ z semper gigneť: vt magister videť p̃cedere i ilra. Sz si q̃rat qđ istor magis, ppie ꝺ illa gñatiõe dicať. Dicẽdũ q magis ex primit veritatẽ semper genit⁹ ẽ. Nã i gñatiõe diuina tria est ꝓsiderare. Prio indeficiẽtiã vel elõgationẽ a p̃teritiõe: z quãtũ ad istũ modus videť magis apte enũciari per tps futurũ: ex eo q futurũ magis distat a p̃teritiõe q̃ aliq̃ tps. Scdo ẽ ibi ꝓsiderare p̃sentialitatẽ z eẽ: z quãtũ ad hoc ꝟuenieti⁹ designať per pñs. Tertio ẽ ibi accipere perfectionẽ: z pz hoc p̃teritũ qđ p̃fectionẽ ipoꝛtat veri⁹ eã designat. hec aũt oia tria icludunť i eo qđ dr̃ semper genit⁹ ẽ: vt p̃ sp̃ intelligať i deficiẽtia: p ly genit⁹ p̃fectio p ly ẽ p̃sentialitas. Teneam⁹ g̃ cũ magistro q alie ꝓpones vere sũt: s ista sp genit⁹ ẽ: magis ẽ exp̃ssiua veritat hãc eni approbat aug. 83. q. q. 39. qui ait. meli⁹ dici: sp nat⁹ ẽ: cz̃ sp nascit. Argumẽta aũt de facili solvunť: q2 vel oñdũt aliquã icõpactionẽ in p positiõib⁹ affirmatiuis de deo dictis ꝑm varietatẽ tẽpor: qđ ꝺcedẽdũ ẽ: vel ꝺcludit q ppť aliquã perfectionẽ repertã i diuersis tpib⁹ de deo: diuersa tẽpora, pnũciari possunt: z ppť aliquã p̃fectionem a deo vel a diuina gñatiõe negari: q̃ oia p ea q̃ dixim⁹ in. q. de verbis tpalib⁹ de deo dictis patere possũt: z sic oia argumẽta soluunť.

Qõ 7

Ad ſra ſuper illo. (aliqñ de⁹ non habuit virtutẽ z sapiẽtiã). si aliqñ nõ habuit filiũ. Coñ. Aut hic intelligiť de sapientia z virtute eẽntialiť dicta vel p̃sonaliť: Nõ eẽntialiť: q2 talẽ haberet de⁹: z si nõ ẽ ibi filius: cũ pať nõ sit p filiũ: nec p̃sonaliť: q2 tali sapia vl virtute nõ ẽ deus pať sapiẽs vel virtuosus: cũ pať non sit sapiẽs sapiẽtia genita: vt ostendit aug. 7. de tri. c. i. dicendũ q vtroq nõ põt habere veritatẽ. Primo q sumať eẽntialiť. nã cũ sapiẽtia eẽntialiter dicta appropriať filio icõueniẽs ẽ patrẽ eẽ sine sapia que filio appropriatur: sive sine sapiẽtia essentiali. Potest sumi etiã p̃sonaliť. Maz lz filius nõ det esse patri. Incõueniẽs ẽ tñ patrẽ eẽ sine filio: qui ẽ eius operatiua potẽtia. Itẽ sup illud. (vor angelor si let.) Coñ. vor ẽ sonus corporũ: vl non fit sine tali sono: sed angeli non sunt corporei: ergo ꝛc. Dicẽdũ q si angeli nõ habeant corpora: possunt tñ ea assumere in quib⁹ voces formare possunt. Vel dicẽdũ q vor põt dici oẽ illud p q̃ repsentať ꝺceptus mentis: q2 ea que sunt in voce: sunt earũ que sunt in aia passionũ note: Ideo vor angelorũ dici p̃t ipsi nunt⁹ vel signa p q̃ sibi cõceptiões mẽtis manifestant. Itẽ sup illud. (quoties ortũ fuerit lumẽ ꝛc.) per qđ videť velle q generatio filij iteretť: sicut ortus lumi nis. Coñ: ibi nõ ẽ reiteratio: cũ nõ fit ibi pus z p̃s terius. Dicẽdũ: q illud nõ dixit orig. rõne iterationis: s rõne ideficiẽtie. Itẽ sup illud. (vines deus.) vt intelligať verba bylarij. Notãdũ q i gñatiõe filij dei q̃ttuor sũt attẽdẽda. Primo: q2 filius dei gñať vivus, ppť qđ sepať a gñatiõe nõ viuentium. Scdo: q2 etiã a p̃no gñať vivus. Nõ eni sic gignit vt gñabilia gignunt q̃ i sui p̃mordio nõ vivũt: z postea vivunt. Tertio: q2 eadẽ vita vivit cũ patre: z ideo in ipo viuente vivit: z in se patrẽ viuẽtẽ bz: qđ nulli generabiliũ cõuenit: qđ eadẽ vita cũ suo parente viuat. Quarto: q2 totũ qđ ibi ẽ: vita ẽ. ꝓpter primuz dicit q filius dei vivus ex vivo nascit: z hoc p virtutẽ eterne nature viuentis. Propt secũdũ ait: q ex vivo natũ ẽ vivũ: quãtũ ad sue gñatiõis p̃mordiũ supple: z hoc ppť pfectionẽ natiuitat fine innouatiõe nature. Ex ipfectiõe eni gñabiliũ ꝟuenit q vivũ non, ppie generatur ex vivo: sed solum genituz est: q2 qñ generať z in sui p̃mordio non vivit vt parens vivit. huius autem subdit causam dicens. Non enim nouũ est qđ ex vivo generatur vivũ: hoc est vivũ genitũ: qđ generať ex vivo patre: nõ ẽ nouum: nec ex nihilo: z ideo supple in sui p̃mordio vivit: q2 si non viueret in p̃mordio accideret ei nouitas. Quidam textus habent in vivum: z in idez redit Sed sic construatur: bene dico q filius dei in sui p̃mordio vivit: enim pro quia: quia non est nouum in vivo. i. non est carens vita In sui nouitate: cũ non sit in eo nouitas: quia nec generatur ex nihilo Quãtũ ad tertiũ subiũgit: q filius in viuẽte vivit z in se habet vitã viuẽtẽ: quãtũ ad quartũ addit q

totū qđ in deo ē: vita ē. ex quo arguit filium dei viue re: qz ex tali vita ꝓcedit. Jte sup illđ: gignēti est infinitū gignere. ⁊ nascenti in infinituꝫ nasci. ergo generatio illa nunq̄ terminat: semper ē iperfecta. Dicendū: ꝙ hoc nō dicit ꝓpter ipfectionē: sed qz talis generatio metit eternitate ⁊ nūq̄ termino clau dit. vñ infinitū ibi ponit negative: nō ꝓuatiue.

Di. io

Unc post filij ⁊c.) Sicut ꝓus dictū ē: Magister hic intendit ostendere di stinctionē personaꝝ. distinctio autem potissime ē ꝓ origine. Jdeo post q̄ determinauit de distinctione filij a patre que est per generationē. hic determinat de distinctiõe spūs sancti ab vtroq̄ que est per ꝓcessionē: ⁊ duo facit: qz ꝓmo determinat de ꝓcessiõis mõ. secũ do de ꝓcessiõis ꝓncipio. secũda ibi. (hoc dicēdū.) In ꝓncipio. ii. di. vbi ꝓsens lectio terminabit. circa ꝓmū duo facit: qz ꝓmo ostendit spiritū sanctū ꝓcedere ꝙ modū amoris. secũdo ostēdit ipm ee illum amoꝛē: quo pater diligit filiū: ⁊ ecõuerso. scda ibi. (Nūc vero.) circa ꝓmū duo facit: qz ꝓ oñdit spm sanctū dici amoꝛē. scdo qz amoꝛ in diuinis ē qđ cõe oñdit nõ ee inconueniēs vnū nomē ee cõe ⁊ ꝓpriũ diuersis respectib⁹. scda ibi. (plurib⁹ emi.) Circa ꝓmũ tria facit: qz ꝓ ꝓmittit qđ intendit: ꝙ spūs. ſ. est amoꝛ vel charitas pris ⁊ filij. scdo cõfirmat hoc ꝙ aug. tertio ocludit: ꝙ cũ amoꝛ ⁊ charitas sit qđ cõe trib⁹: spāliť tñ cõpetit persone spūs sci: partes patet. secunda ibi. (vñ aug.) tertia ibi. (ecce bis ver bis.) Deinde cũ dicit. (plurib⁹.) ostēdit nomē cõe posse ee ꝓpriũ: ⁊ q̄ttuoꝛ facit: qz ꝓ facit qđ dictũ ē. scdo oñdit aliquā dilectionē q̄ de⁹ eē ex deo: ꝛ vltio sit qđ cõe. tertio oñdit illā dilectiõz ee. ſ. q̄rto ex verbis aug. ꝓclndit intētum: ⁊ pz scda ibi. (ecce bis verbis.) deinde cũ dicit. (nūc vero.) ostendit spm scm ee amoꝛē quo pater filiũ diligit: ⁊ ecõuerso. Et duo facit: qz ꝓmo oñdit multas ꝓ auctes spiritũ sanctũ ee talē amoꝛē. secũdo dat cāz: quare spiritus sanctus dicit charitas ⁊ amoꝛ: cum hec sint cõia trib⁹: dicens q̄ spūs sanctus qui ē cõis patri ⁊ filio retinuit sibi istud nomē charitas ⁊ amoꝛ: qđ ē cõe vtriq̄. similit etiā spūs sanctus qđ ē cõe patri ⁊ filio: qz vterq̄ spūs: vterq̄ sanctus: dicit. ꝓprie ꝺ spū sancto qui ē cõis vtriq̄. scda ibi. (hic notādū) In quo snia lectiõis ⁊ distinctiõis terminat.

Qõ 1

Uia in ꝓsenti distinctiõe magister determinat de spū scō q̄ ē tertia in trinitate ꝓsona: ⁊ de mõ ei⁹ ꝓcedēdi. iõ duo q̄rem⁹ ꝓmo de mõ ꝓcedēdi spūs. ſ. Secundo de numero ꝓsonaꝝ. Circa ꝓmū q̄renꝰ quattuoꝛ. ꝓmo vtꝝ sit aliq̄ ꝓsona in diuinis ꝓcedēs per modum volitatis. Secũdo vtꝝ illa ꝓsona ꝓprie dicat amoꝛ. Tertio vtꝝ sit nexus pris ⁊ filij. Quarto vtꝝ ꝓprie dicat spūs sanctus.

Ꝺ ꝓmū sic ꝓcedit: videť ꝙ nulla ꝓsona i diuinis ꝓcedat ꝙ modū volūtatis: qz pz dam. ꝓmo li. c. 8 ignatio filij ē eterna: qz ē opus nature ertis: creatio vero: qz volūtate dei exist it: ē nō coeterna deo. Sed nulla ꝓsona ē in diuinis que nō sit eterna: ergo ꝛc. ꝓterea: natura diuina vna ē: ydee in deo sint: finite sunt: gnatio sequit nām. iō pōt ee vna persona ꝙ vtā gnatiōis genita. Sz volūtas i ꝓducēdo seq̄ť formā apphēsaz ab itellectu. cũ igit tales forme sint infinite: si aliqua ꝓsona sic ꝓcederet i modo rata eet. ꝓcessio diuinaꝝ ꝓsonaꝝ: qđ ē inconueniēs. ꝓterea: volūtas ē dña sui actus: q̄ ꝙ a volūtate ꝓcedūt pñt ee ⁊ nō ee: ꝙ nulla ꝓsona i diuinis pōt sit ee subiecta: ꝙ ⁊c. ꝓterea: que ꝓcedūt ꝙ modū volūtatis videnť ee artificiata: ꝙ hmōi nō ē aliq̄ ꝓsona i diuinis: ꝙ ⁊c. In ꝯriū ē: qz sicut se hz verbū ad itellectū: sic se hz spūs. ſ. ad volūtatē: sed verbū ꝓcedit ꝙ modū intellectus. ꝙ spūs. ſ. ꝓcedit per modū volūtatis. ꝓterea aug. 6. de tri. c. 5. spiritus. ſ. cōe ē aliqđ patris ⁊ filij q̄ cōio consbalis ⁊ coeterna. si amicitia cōuenienter dici potest dicat: sed aptius dicit charitas. Sed hoc nō eet nisi ꝓcederet ꝙ modū voluntatis: ꝙ ⁊c. Rño: dicendum: ꝙ quidaz sic dicāt: ex quo nos supponimus emanationē ꝓsonarū: oportet illā esse causam oīs emanationis. qz semp ꝓmū in aliquo genere ē cā oiuz eoꝝ q̄ sunt post. oz igit ꝙ oīs emanatio hic reperta reducat i emanationē ꝓsonaꝝ: tāq̄ in emanationē ꝓmā. In istis aut ē inferioꝛib⁹ inuenim⁹ gña duo ꝓcessionū. vnū ꝙ modū nature: aliud per modū volūtatis: Maz in aliquib⁹ ꝓncipiū ꝓductionis est nā. vt i generabilib⁹. et i aliquibus volūtas. vt in artificialib⁹. oz igit hos duos modos reduci i modos emanationū diuinaꝝ ꝓsonaꝝ. igit aliqua ꝓsona ꝓcedit in diuinis ꝙ modū nature: aliq̄ ꝙ modū volūtatis: qđ ē intentū. Sz isti duplicit peccāt ꝓmo. qz ex diuersitate in effectu arguūt distinctionē in cā. qđ nō ē verū: cũ maioꝛ sit vnitas i cā: ꝙ in effectu. Mā multitudo trahit originē ex vnitate qz semp vnitas bz rationē ꝓncipij. vt dicit dyoni. vlti. de di. no. ⁊ ꝓclus in suis ꝓpositionib⁹. Si igit emanatio ꝓsonaꝝ est cā emanatōis creaturaꝝ: ñ oz oia gña emanationū reperta i creaturis reperi i ꝓmo. Jte decipiunť qz ꝙ emanationē ꝓsonaꝝ ꝓbāt emanationē ꝓsonaruz. Sic facile ē oia demōstrare: vt si hoc ē: hoc ē: ⁊ est singulū: si ē singulū: vt dz. i. poste. ⁊. 1. ꝓoꝝ. ꝓpter hoc dicēdū ē aliť: ꝙ sicut arguebam⁹ de gñatione: ꝙ fides nra ñ pōt ꝓbare q̄ credit. sz ex suppōne vni⁹ pōt ꝓcedere i ꝓbatione alteri⁹. iō suppositum⁹ pluralitatē ꝓsonaꝝ: vt ꝓbarem⁹ gñationē filij: ⁊ ꝓcessū ei⁹ ꝙ modū itellect⁹. Jta ex pte ista ex suppōne trinitatis ꝓsonaꝝ poterim⁹ ꝓbare spirationez ſ. ſ. ⁊ ꝓcessū ei⁹ per modū volūtatis qđ sic ē videre: qz ꝓsone dine nō distiguunť nisi ꝙ originē: vt supra patuit: ⁊ infra patebit: qđ ⁊ dam. ait: qz per solā gñatiōz ⁊ ignationē ⁊ ꝓcessionē distiguunť ꝓsone hz ipz: q̄ oia ad originē referēda sūt. ozigo ād actionē quādā ꝛportat. iō ex actiõe dina oz nos accipe pluralitatē ꝓsonaꝝ. actio q̄dē dupler ē: vt phs distiguit. 9. metha. Quedā trāsiēs i exteriorē mātz: ⁊ ex tali actione ꝓstitui nō pōt dina ꝓsona: qz sp sic ꝓcedēs ⁊ a q̄ ꝓcedit sunt diuersa i nā: hz numeꝝ saltē: q̄re efficiens ⁊ tale actū nūq̄ coincidūt i idē numero: ꝙ diuina persona accipiet ee per actionē q̄ nō trāsit. cũ igit ꝓcedēs ⁊ a q̄ ꝓcedit sint eiusdē nature. actiões ād nō trāseūtes dne sūt: cognitio ⁊ appetit⁹. appetit⁹ ād seq̄ť modū cognitiōis. vñ si cognitio ē simplex ⁊ vna: ⁊ appetit⁹ simplex ⁊ vn⁹ erit: ꝓpť qđ i nob: qz sūt diuersi modi cognitiōis: sūt ēt diuersi appetit⁹. Jn deo ād qz ibi ē simplex nosse: erit ⁊ simplex velle ⁊ qz hz illud simplex nosse ⁊ vnū nō ꝓcedit nisi vna ꝓsona. ex tali igit actiõe q̄ nō trāsit: cuiusmodi ē cognitio ñ habem⁹ nisi dualitatē ꝓsonaꝝ patrē ⁊ verbū. Si ꝙ dz ibi eē trinitas ꝓsonaꝝ qđ supposuimus oz ibi dare aliā ꝓsonā ꝓcedētem hz aliā actionē nō trāseūtē: vt hz velle: ⁊ ita erit ibi persona ꝓcedens per modū voluntatis. Causa aūt quare est vna cognitio in diuinis ꝓpť qđ hz talē actionē non ꝓcedit nisi vna ꝓsona: triplex eē pōt: qz cognitio triplici de cā variať rōne virtutū. ꝓpt obiecta ⁊ interruptionē actus. Est eni in cognitione tria cõsidera re: virtutē a q̄ ꝓcedit: obiectū i qđ termiať: ⁊ durationē qua mēsurať: ꝙm que diuersificatur cognitio

in nobis: ꝓmo rõne virtutũ. Nam cũ alia virtus sit sensus: alia intellectus: alia est in nobis cognitio sensitiua: alia intellectiua. In deo autez sic dicere nõ possumus, ꝓpter simplicitatẽ illius nature. vnde aug. 15. de tri. c. 5. Simpler illa natura sicut intelligit sentit: sicut sentit intelligit: idẽq; sensus q̃ intellectus ẽ illi. Secũdo plurificaꝫ rõne obiecti. Nã cum diuersa sint obiecta intellectus nostri: dato q̃ in nobis nõ eẽt cognitio nisi intellectiua. Adhuc eẽnt in nobis diuerse cognitiões respectu plurium obiectorũ: q2 aia nostra ꝑ intellectũ alia a se cognoscit ꝑmo: que multa sunt. deus autẽ: q2 seipm ꝑmo cognoscit qõ vnũ ẽ: igiꝫ rõne obiecti ei⁹ cognitio nõ plurificatur: q2 ꝝ ꝑm phm. 12. metb. 7 aug. 4. sup gen. ad lrã: nihil extra se nouit ꝑ se 7 ꝑmo. Tertio multiplicaꝫ in nobis cognitio ex interruptiõe actus. Nã cũ definimus cogitare de aliquo obiecto. si rursum de illo cogitamus: nõ ẽ idẽ cognitiõis act⁹. de⁹ aũt in sua scia tales successiones nõ patiꝫ. vñ aug. 5. de tri. c. vlti. cũ decedãt vel succedant tpa: non decedit vel succedit aliquid scie dei: ꝓz igiꝫ q̃ nõ nisi vna cognitio in deo est: rõne cui⁹ vnitatis 7 simplicitatis vt ꝑ habita patere põt: 7 ꝑ dicẽda patebit: non nisi vna ꝑsona ꝓcedit ꝑm viã cognitionis 7 ꝑ modũ intellectus. Si ergo debet eẽ in diuinis trinitas ꝑsonarũ. oportet dare aliquã ꝑsonã ꝓcedẽtẽ ꝑ modũ volũtatis: cũ nõ sit alia actio a cognitiõe nõ trãsiẽs in exteriorem materiã nisi velle: q̃ declarare voluimus.

Ad ꝑmũ dicẽdum: q̃ deus de necessitate vult se ipm tanq̃ finẽ: alia a se nõ de necessitate vult: 7 q2 volẽdo bonitatẽ suã spiritũ sanctũ spirat: sicut intelligẽdo se verbũ, producit. ideo, ꝓcessio spũs sancti necessaria est necessitate immutabilitatis, ꝓpter qõ eterna existit. Nõ igiꝫ eodẽ mõ ꝑ modũ volũtatis, ꝓcedũt creature 7 spũs sancti: q2 spũs sanctus, ꝓcedit per modũ volũtatis cõcomitãte natura, creature autẽ nõ: 7 de tali, ꝓcessu intendit dam̃. Et ꝑ hoc ꝓz solutio ad secũdũ: q2 ꝑm ideã, ꝓcedit qõ, ꝓcedit ꝑ modũ artificiati vel ꝑ modũ volũtatis: nõ cõcomitãte natura. Ex hoc etiã soluiꝫ tertiũ: q2 ea se hũt ad opposita que, ꝓcedũt ex volũtate respectu quoz volũtas nõ necessitaꝫ: sed respectu, ꝓductionis spũs sancti volũtas diuina necessitatẽ habet nõ coactiõis sed ĩmutabilitatis. Per hoc etiã quartũ soluiꝫ: q2 artificiata, ꝓcedũt per modũ volũtatis: q2, ꝓcedũt ꝑ ideã nõ cõcomitãte natura ꝑm quem modũ non, ꝓcedit spũs sanctus: vt patuit.

Questio 2

Ecũdo quaeriꝫ: vtrũz spũs sanctus, ꝓprie dicaꝫ amor. Et videtur q̃ nõ: q2 sicut se habet intelligere ad intellectũ: sic se habet amare ad volũtatẽ: sed filius q̃, ꝓcedit per modũ intellectus nõ dicit, ꝓprie intelligẽtia vl intelligere: q2 intelligere siue intelligẽtia ẽ actio eẽntialis intellectui ꝑmo: vt dicit. 12. metb. g amare siue amor erit actio essentialis voluntati ꝓprie. Sed qõ ẽ eẽntiale nõ ẽ, ꝓprium alicui: ergo amor non ẽ, ꝓprium spũs. s. Preterea: amare cõpetit oĩb⁹ ꝑsonis. Si igiꝫ spũs sanctus, ꝓcederet vt amor: spiritus sanctus, ꝓcederet a seipo. Preterea: amor nõ dicit q̃d ꝑ se subsistens persona dicit quid per se subsistẽs: ergo nulla ꝑsona, ꝓcedit vt amor. Preterea: amor ẽ actus volũtatis: sed quelibz persona in diuinis ẽ eiusdẽ nature cũ alijs: cũ igiꝫ nõ cõiceat natura q̃ amare: q2 amor nõ est actus nature: nulla persona, ꝓprie dicet amor. In cõtrariũ ẽ aug. 15. de tri. c. 19. qui ait q̃ nõ frustra in ılla trinitate solus spũs sanctus, ꝓprie charitas nũcupaꝫ. Sed charitas ẽ idẽ q̃ amor: ergo 7c. Preterea: q2 filius, ꝓcedit per modũ intellectus ꝓprie dr̃ verbum: ergo spũs sanctus: q2, ꝓcedit per modũ volũtatis, ꝓprie dicit amor. Rño: dicendũ: q̃ aliquo mõ possum⁹ cõcedere. q̃ ꝓprie spũs sanctus dicaꝫ amor: sicut, ꝑ ꝓprie filius dicit verbũ: nõ tñ ista similitudo ẽ ꝑ oẽm modũ: q2 verbũ ita ẽ ꝓprium nomẽ filij qõ nõ ẽ cõtribus personis. Sed amor nõ ẽ ita, ꝓprũ spũs sancti quin sit cõe tribus: ꝓpter qõ verbũ solũ personaliter sumiꝫ. amor aũt 7 eẽntialiter 7 personaliter sumi põt. Nã qõ eẽntialiter dicit de qualibet persona, pferꝫ singulariter: 7 de oibus nõ pluraliter. vnde si verbũ eẽntialiter sumi posset: filius eẽt verbũ de verbo: 7 pater 7 filius simul ambo vnũ verbum: qõ negat aug. 6. de tri. c. 2. dicẽs: q̃ filius nõ est verbũ de verbo: q2 pater 7 filius nõ ambo verbũ simul: ꝙ solus filius verbũ. Quare aũt verbum solũ personaliter sumiꝫ: infra magis declarabiꝫ. Aduertẽdũ ergo q̃ hz verbũ solũ personaliter sumatur 7 solus filius sit verbũ. tñ amor nõ solum personaliter sumiꝫ: q2 non solum spũs sanctus dicit amor siue charitas: ꝙ etiam pater 7 filius. vnde aug. 15. de trini. c. 19. vult q̃ spiritus sanctus ꝓprie charitas nuncupetur: q̃uis nomen charitatis patri 7 filio cõueniat: causa autem huius esse potest: q2 ex parte voluntatis nõ rñdent nomina distincta nominibus ipositis ex pte intellectus: qõ sic est videre. q2 ad actũ intellectus quattuor occurrunt. s. intellectus ipe: actus intelligẽdi vel intelligere. 7 qõ ab intellectu i intelligẽdo gigniꝫ. 7 illud in nobis ẽ ꝺupler iformẽ 7 formatũ. 7 cũ hz eẽ informe dicit cogitatio. cũ hz esse formatũ dicit verbũ. vt põt patere ꝑ aug. 15. de tri. c. 15. 7 16. illud aũt verbum siue cogitatio semp a mente distinguit, put mẽs dicit illud a quo emanat. q2 cũ ꝓcedat ab ea nõ est illa. Intelligere aũt nõ semper a mẽte ẽ distinctum. ꝙ solũ in his quoz operatio est accidẽs. Jõ in ꝑmo. verbũ qõ emanat a patre ẽ q̃d realiter distinctũ a patre. Intelligere aũt nõ: cũ ibi actio sit idẽ q̃ sba dei Visio quõ ex parte intellectus distinguunt noia. videndũ ẽ quõ ex parte volũtatis habemus noia correspõdẽtia illis. Jdeo notandũ: q̃ sicut ex parte intellectus ẽ quattuor accipere: sic ex parte volũtatis se habet. est enim ibi volũtas velle: 7 qõ a volũtate emanat: vel qõ in volũtate ꝓprie. Nã sicut cũ actu intelligimus formatur aliq̃d in intellectu qõ dicit cogitatio: vel verbũ, put habet eẽ informe 7 formatũ: sic cum actu volumus resultat aliq̃d in volũtate: qõ quidã impssionẽ vocãt que ꝓpassio etiã distingui habet ꝑm eẽ informe 7 formatũ: 7 hz res ex pte volũtatis correndeant rebus ex pte intellectus: noia tñ nõ respondent nominibus quãtũ ad oia sed quantũ ad aliqua. Nam sicut habemus nomẽ, ꝓprium qõ noiat virtutẽ intellectiuã: vt intellectui. sic habemus nomẽ, ꝓprium qõ noiat potẽtiã affectiuã: vt volũtatem: 7 sicut habemus nomẽ, ꝓprium qõ noiat actũ intelligẽdi: vt intelligere. sic actus volũtatis sortitus ẽ nomen, ꝓprium: 7 dicit velle vel amare. alia aũt duo que sunt ex parte intellectus vt cogitatio 7 verbũ: ex pte volũtatis nõ acceperũt noia ꝓpria. Nã hz ex eo q̃ intellectus intelligit aliq̃d in intellectu eẽ habeat ꝑ modũ itellectus, a mẽte emanãs qõ dicit cogitatio: cũ habet eẽ informe. 7 verbũ cũ habet esse formatũ: ꝓpt qõ quodlibet taliũ accepit nomẽ, ꝓprium. tñ q2 deficiẽs in vocabulis: sic emanãs a volũtate siue habeat eẽ informe: siue formatũ noiamus ipm ꝑ actũ volũtatis: 7 dicemus ipz esse amare vel amorẽ. 7 iõ amor vel amare ẽ equiuocũ ad actũ volũtatis: 7 ad id qõ in volũtate resultat: cũ actu volumus. Intelligere aũt nõ ẽ equiuocũ ad actũ iutelligendi 7 ad oceptionẽ intellectus formatam 7 informẽ: q2 cõceptiões

intellectus noia ꝓpria sunt sortite quę si voluim⁹ ad
diuina trāsferre apparebit solutio questiōis. Sciē
dum tamen ꝙ nō omnia prętacta possumus dicere
in diuinis quia cū ibi nihil sit in forme nō erit ibi co
gitatio q̄ dicit quid in forme ex parte intellect⁹ nec
illud ꝙ respondet cogitationi ex parte voluntatis.
Unde aug. xv. de tri. ca. xvi. vult ꝙ in deo non sit co
gitatio sed verbū. Dicamus igitur ꝙ ex parte intel
lectus in deo tria est accipere que habēt noia distin
cta. Intellectū ipsum siue mentē intelligere ꝙ est
actus intellect⁹ et verbum ꝙ ab intelligēte emanat
ex parte etiā voluntatis tria est considerare. Volū
tatem ipam: amare eō est act⁹ volūtatis: et id ꝙ a vo
luntate emanat dō qz nō habuit nomen ꝓpriū. no
minatur noie actus volūtatis: et dicitur amare vel
amor. et sic filius ꝓprie loquēdo nō est ipsius intel
ligere dō est actus intelligentis: et essentialiter sumi
tur: ꝫ est verbum dō ab intelligēte emanat. Ita spi
ritus sanctus nō est amare ꝙ est actus volūtatis qz
boc essentialiter dicit: sed est illud ꝙ ab amante vel
volēte emanat: quod etiā amare vel amor dicit: ex
quo apparet ꝙ si intelligere i diuinis solū est ēntiale
quia nominat solum actum intellectus dō competit
tribus: et verbū solum ꝓsonale quia nominat ꝓsonā
filij que ab intelligēte emanat: amare aūt vel amor
quia est equinocu essentiale et ꝓsonale est: essentiale
vt dicit actum volūtatis: ꝓsonale: vt dicit dō a vo
lente vel ab amāte emanat quia sic solam personā
spirit⁹ sancti nominat: que a patre amāte filiū: et a
filio amāte patrē, pdūcit. Si aut̄ queraī cū actus
voluntatis sit velle et amare. Quare potius ab
amare denoiatur spūs sanctus: vt dicatur amor ꝙ
a velle vt dicatur velleitas. dicendū ꝙ amare est p
fect⁹ ꝙ velle qz supra velle videt addere respectū
ꝙ velle bonū iuxta illud phi. ij. rethoricorū amare est idē
verbuz: ratione pfectionis: sic spūs sanctus potius
dicitur amor ꝙ velleitas propter perfectionem in
amore repertā. Tenēdum est igitur cuz aug. xv. de
trini. ca. xvii. et. xix. ꝙ licet caritas siue amor sit cōe
tribus est tamē spūs sanctus ꝓpriū. Qualiter sic
cōmune et qualiter ꝓpriū pater per bita. Ad pri
mum dicendū ꝙ ī est simile de itelligere et de amore
quia ex parte intellect⁹ bēm⁹ vocabula distincta nō
autem ex parte voluntatis. Ad scōm dō ꝙ licet
amare vt sumit̄ essentialiter competat oibus: amor
autem vt sumit̄ personaliter est ꝓpriū spiritus
sancti. Ad tertiū dicendū ꝙ licet amor ꝫ sui cō
nimem rōez non dicat qd ꝙ se subsistens ꝫ tn ꝙ est
diuin⁹ dic. Ad quartū dicēdū ꝙ volūtas respectu
eius ꝙ immutabiliter respicit quodammodo est na
turalis: quia in finem ferimus naturaliter et quia
spūs .s. procedit a patre et filio: vt suā bonitatē vo
lut ꝙ immutabiliter necesse ēeos velle: vnde et ratio
volendi alia dicitur spūs sanctus cuz deus volendo
bonitatē suā alia velit: ideo per modū volūtatis: vt
voluntas nō dicitur procedere spūs sanctus cū illa
sit ad oppositā: sed per modum voluntatis cū comi
tātia. Creatur̄ qs dō pōt producere et nō produ
cere q̄ se bñt solū. vt volitas nō sunt eiusdē nē cū deo

Tertio queriē vtrū spūs sanctus sit nexus
patris et filii et vr̄ ꝙ nō qz dō nectit aliq̄ vr
bīe aliq̄ rōem principū respectu illorum:
ꝫ spūs .s. nō bz rōez pncipū respectu ꝑsis
et filii g̃ rē. Preterea nex⁹ ē separatoꝝ: ꝫ pr nū
ꝙ est separatus a filio: qz inseparabilis est trinitas
ꝑsonaꝝ ꝫ Aug. xv. d̄ tri. c. xxiij. g̃ rē. Preterea nex⁹
aliquoꝝ est illō i quo aliq̄ cōueniūt: ꝫ pr et filius nllo
mō cōueniūt in q̄. ꝫ solū in natura g̃ nulla persona

erit eoꝝ nexus: sed spūs .s. est nom⁹ q̄. g̃ rē. Prete
rea nexus bz rōnem medii: sed media i trinitate q̄
ē fil⁹ nō spūs sanct⁹ ergo rē. In cōtrariū ē Aug.
vi. de tri. c. v. q̄ dic spūz scūz ee cōmunez et vnitatē
ꝑis et filii. Preterea semg caritas bz rōez vniędi
et amor: ꝫ spūs scūs in tritate. i creata tz rōe amozis
vt d̄. xx de tri. c. xviii. et d̄ caritas ꝑis et filii vt d̄
vi. de tri. c. v. g̃. rē. Rn. dō ꝙ iter ceteras vniones
et nexus vnio amozis ꝓtum ad aliquid videtur esse
potissima: est. n. tāta ꝙ transformat amātē in ama
tū et ponit ipm extra se et collocat ipm in amato si sit
excellens amor: vt d̄. iii. de di. no. propter qd̄ p se
ē amozis ꝙ vniat et vnio oēm amorē sequit̄ vn. iiii.
de di. no. d̄ amorē siue diuinū siue angelicū siue itel
lectualē. siue aialez: siue nālē dicam⁹ vnitiuā q̄daz
et cōicatiuā itelligem⁹ virtutē. cū igit̄ p se sit amo
ris nectere et vnire cuz spiritus .s. sit charitas siue
amor ꝑis et filii et vt vult Aug. xv. de tri. c. xix. erit
nexus vtrinsq: immo ꝫ ꝓprie loqui volum⁹ nihil ē
cui adeo ꝓprie videat copetere nomen nexus sicut
spūi scō. nexus. n. dupl'r ꝯsiderari pōt in se et p cō
paratōez ad ea q̄ nectit: in se ꝯsidēdo nexū. Tri
videnit̄ ee de rōe ei⁹. Prio vnitas. Nā sicut oia sūt
alba p albedinē sic oia sunt vnuz p vnitatē qz vnitas
ē q̄ vna q̄q̄ res vna d̄. vt scribitur in ꝑn⁹. ii. vii. geo⁹
Cum igit̄ nexus bēat vnire et nectere. oz nexuz bz
rōz vnitaī. Scōo d'rōe ei⁹ ē puritas. qz sicut qd̄ bz
puz ee marie ē. Ita qd̄ ē pure nexus: marie nectit
Ūn in pure nexu reseruat. ois rō nectēdi sicut in pu
ro ee ois rō cēndi et hec puritas q̄ facit ad rōnē nex⁹
ab Aug. appellat̄ scitas q̄ in puritate sonat. Ter
tio si aliq̄d maxime d̄et necessarie opz ipm bīe rō
nē ꝓmitatis qz ꝓmū in omni g̃ne ē maxime tale et qz
ꝓmum nectēs vr ee amor diuinus q̄ charitas nūcu
patur. Ideo ratione huius ꝓmitatis talem nexuz
Aug. nominat charitatem. Also que competunt
nexui er se videndum est que cōpetunt ei per cōpa
ratiōem ad ea que nectit. h aūt duo sunt. Nā ne
xus qz habet rōem medii et mediū sapit naturā ex
trēoꝝ. oz nexū ee eiusdē nāe cū bis q̄ nectit. Scōo
qz ñ nectunt̄ nisi distincta quoꝝ vnū nō ꝑdicatur de
alio. oz nexū ee distinctū a quolibet cōnexoꝝ qz qua
rōne eēt idē vni eēt idē et alteri. Et ita ꝓnexa nō bē
rent distinctōem inter se. h̄ habito notādū ꝙ vnio
triplr pōt ee. Primo creaturaꝝ inter se. Scōo crea
turarum ad personas diuinas. Tertio personarum
diuinarū inter se. Creaturarū inter se pōt ee triplr
vno mō ꝑm ꝙ corporalia vniunt̄ corporalib⁹. alio
modo vt spūalia corporalib⁹. Tertio vt spūalia spi
ritualibus. Inter corporalia inter se ñ ē verus ne
xus. quia deficit ibi vnitas vel simplicitas. non. n.
nē possunt vniri rōne sup habundātis cōpositiōis:

Scōm ꝙ spiritualia vniunt̄ corpalib⁹: nō ē ver⁹
nexus quia deficit ibi sanctitas vel p ritas. nam
cum amor bēat transformare spiritualia non vni
untur corporalibus q̄ amorē diligendo ea ꝓpter se
quodāmodo corporalibus similant̄: et ꝯs bñt illi⁹
quādā impuritatē: Scōz ꝙ spiritualia spiritualib⁹
vniuntur non est verus nexus: qz ibi non est charī
tas nisi forte spiritualia propter deuz diliguntur qz
si sic esset tūc nō ipsa spiritualia per se et ꝓmo dilecta
essent. sed potius deus in spiritualib⁹ amaret̄. et ita
patet ꝙ verus nexus inter creata esse nō valet. ꝫ
aūt ꝙ creata vniunt̄ diuinis ꝓpriē nō. ꝓprie ibi re
peritur nexus. qz deficit ibi cōsubstātialitas. Nā
medium vt dicebat̄ oz ee eiusdē nāe cum extremis
et quodāmodo consubstātiale eis. Sz nihil ꝑm vnā
naturā pōt esse eiusdem nature cū creatore et crea
tura nō igit̄ inter talia erit per oēm modum nexus

diuine psone vt pater ⁊ filius ⁊ ambo vnitas in eentia ⁊ in spū sancto. Sed eentia diuina nō ꝓprie ratione nexus quia deficit ibi distinctio cū ab ipsa persone diuine nō distinguant. solus ergo spirit⁹. s. dicitur ꝙ omnez modum nexus. patet igitur ꝙ quinq; requiruntur ad rationē nexus. vnitas. sanctitas. caritas. cōsubstātialitas ⁊ distinctio. respectu eoz̄ q̄ nectit que oia reperiūtur prout in eo nectūtur pater ⁊ filius que in nullo alio sunt repta. vt patuit. vnde aug. vi. de trinit ca v. spūs sanctus in eadem vnitate substantie ⁊ equalitate ꝙsistit ⁊ hoc quātū ad ꝙsubstātialitatem. sine sit vnitas amboz̄ siue sanctitas siue caritas ⁊ hoc ꝑtinz ad vnitatē. sanctitatē ⁊ caritatem. que in nexu requirūtur. ⁊ subdit ꝙ non aliquis duoz̄ quo vterq; cōiūgitur quantū ad distinctionē ꝙ quinto requirebat nexus. Ad primū dicendum ꝙ nectit aliqua vt mouēs ⁊ vt cā habet rationē ꝑncipij: sed ꝙ nectit vt amoz nō tamen amoz ab amāte ꝓcedat vel cāctur vl̄ econuerso. Ad scōm dicendum ꝙ nexus nō semp est ꝙseparatoz̄ ⁊ distinctio reseruatur inter patrē ⁊ filiū. Ad tertiū dicendū ꝙ si pater ⁊ filius nō cōueniunt in vna persona formaliter. cōueniunt originaliter in quantū sunt vnū. originale ꝑncipiū spūs. s. ⁊ hoc sufficit ad rationem nectēdi quia amoz habet nectere eos a quib⁹ originatur. Ad quartū dicendū ꝙ spūs scūs pōt cōsiderari dupliciter: vel ꝑm ꝙ est ꝙsona procedens ⁊ sic est tertia in trinitate ꝙsona vel quātuz ad modū ꝓcedendi quia ꝓcedit vt amoz ⁊ sic habet rationē medij ⁊ nexus.

Questio 4

Uarto queriť vtruz spūs sanctus sit ꝓprium nomē persone que ꝓcedit per modum amoris ⁊ videť ꝙ nō quia q̄d̄ est cōmune trib⁹. nō est ꝓpriuz alicui ꝙ nec ꝙsona in diuinis dicit spūs ⁊ dicitur sāctus vt vult aug. xv. de trini. ca. xix. ergo nō est ꝓpriuz alicui.

Preterea nomen spūs sumptū est a simplicitate nature sed cadē est simplicitas nature ⁊ substātialitas omniū personarū. ergo nomen spūs nō est ꝓpriū alicui⁹ ꝙsone. Preterea ꝑm dam. i. li. ca. xiij. ea que sunt ꝓpria personis nō significāt substantiā sed habitudinē adinuicez ⁊ modū exūtie. Sed simplicitas nature significat substantiā ergo nomē spiritus qō ab huiusmōi simplicitate est imposituz nō potest esse ꝓpriū ꝙsone Preterea distingūt aliq̄ ꝙ spūs potest sumi vel a spūalitate vel a spiratiōe. Sed nullo istoz̄ modoz̄ est ꝓpriū spūs scūs quia cuz sumitur a spūalitate sic dicit subtilitatē nature ⁊ diuidit cōtra corpulentia. q̄ latis patet. quoniā sic sumptuz nō est ꝓpriū spiritus. s. causa simplicitas nature cōpetat trib⁹: nec etiā. put sumit a spiratione est ꝓpriū spūs sancti cum spirare competat patri ⁊ filio. In cōtrariū est aug. in multis locis qui ostendit nomē spūs sancti esse ꝓpriuz persone que ꝓcedit ꝙ modū liberalitatis ⁊ amoris. Preterea dam. i. li. ca. xviij. distiguit multos modos spiritus inter quos quodā spūali modo ostēdit nomen spūs competere spūi sancto. Nō dicendus ꝙ spiritus sanctus nomen cōmune tribus ⁊ ꝓpriū vni ꝙsone. Nam sicut dicebamus de amoze ꝙ erat cōmune ⁊ ꝓpriū. Sic etiā suo modo dicendū est de spū sancto ꝙ est nomē ꝓpriū ⁊ cōmune causa aūt quare vni ꝙsone appropriat̄ tale nomē dupler assignatur. vna est. aug. xv. de trini. ca. xix. qui ait ꝙ pater nūcupatur spus ⁊ sanct⁹. ⁊ filius spūs ⁊ scūs. non frustra tamen solus spūs sanctus ꝓprie spirit⁹ sanctus dicit: quia sicut ꝓpriuz est sibi ꝙ sit quasi cōmune amboz̄: ita ꝓpriū est sibi habere illud nomen ꝙ amboz̄ conuenit: alia ratio est cōmunis: ꝙ spūs videtur habere quandā naturā impulsiuā. ⁊ ꝙ amoris ꝓpriuz est impellere. ideo nomen spūs est ꝓpriuz spiritus sancti qui per modū amoris ꝓcedit. possumus tū si volum⁹ duas alias rationes assignare. Nam cum nomen spūs nō sit penitus equiuocum. oportet ꝙ in eo consideretur vn⁹ modus impōnis nois ideo dicendū est ꝙ nomē spūs impositū est a simplicitate nature ꝓpter ꝙ dam. secūdo. li. ca. iij. solūz deū. dicit ratione simplicitatis. ꝙ ei per se ⁊ primo cōpetit simplicitas. alia autē per quādā analogiā simplicia dicūtur. vnde natura in plurima si attribuit spiritui hoc nō est nisi ꝑ illā impulsionem cōmunicat̄ nature simplicitas. simpler aūt ⁊ vnū vt superius patefactū fuit sese cōsequūtur. ꝙ quāto aliquid magis simpler tanto est magis vnuz ⁊ econuerso. si igit̄ ex simplicitate sumptū est nomē spūs cum simplicitate cōmitetur vnitas: cui ꝓprie competit ratio vniēdi poterit ꝓprie spūs nūcupari: ⁊ quia spūs sanctus in trinitē. ꝓprie dicitur nexus ⁊ vnio patris ⁊ filij. ꝓpter istā veri vnitiuā dici ⁊ ꝓprie. poterit spiritus ⁊ hoc forte intēdebat. aug. cum dixit quia ꝙ spiritus est cōmune patris ⁊ filij appropriat̄ spiritui sancto. Nam si vellem⁹ hic intelligere vt verba sonant frinola videretur ratio. Nam ⁊ sapiētia est cōmunis patri ⁊ filio et deitas ⁊ omnia absoluta: igitur oia absoluta erunt ꝓpria spiritui sancto ꝙ nullus concedit. Sic ꝙ intelligendum est ꝙ spiritus ⁊ caritas est quasi cōmune patri ⁊ filio nō solūz quia vtraq; spiritus vtraq; caritas. Sed quia spiritus ⁊ caritas est illud in quo pater ⁊ filius ⁊ cōmunionē ⁊ vnionē habēt. ⁊ ideo spiritus sanctus ꝓpriuz est spiritui sancto: quia est vnitas ⁊ cōmunio vtriusq;. scōa ratio quare nomē spirit⁹ appropriatur spiritui sancto esse posset remotio sine intellectus. Nam sicut patri appropriatur persone credatur senex ⁊ ꝙ cōsequens impotēs ⁊ filio sapiētia non credatur puer ⁊ ꝙ cōsequens insciūs: sic spiritui sancto attribuitur nomē spiritus ꝙ a simplicitate sumitur ne credatur cōpositus quia ꝑm ꝙ scribitur. lviij. propōne procliomne ꝙ a pluribus causis producitur cōpositus est eo ꝙ a pauciorib⁹ progreditur ⁊ quia nulla ꝙsona in diuinis procedit a pluribus nisi solus spiritus sanctus ne credatur compositus nomine spiritus velud ꝓprio nomine nominatur. Ad primum dicendū ꝙ patet quomodo spūs sanctus est cōmune tribus ⁊ est ꝓpriuz vni persone. Ad scōm dicenduz ꝙ licet simplicitas nature sit cōmune tribus notus tamen nomen spiritus ꝙa simplicitate nature sumitur potest esse ꝓpriuz alicui vt patet per dicta. Ad tertiū dicendū ꝙ nō est inconueniens vnū ⁊ idem nomen aliter ⁊ aliter consideratū significare substātiaz ⁊ habitudinē. Ad quartū dicēdum ꝙ si volumus scire illam diuisionē dicere possumus ꝙ nomen spiritus est ꝓpriū spiritui sancto. Nam prout dicit simplicitatē nature est ꝓpriuz ei prout ratio simplicitatis extenditur ad omne illud ꝙ habet rationē nexus ⁊ vnitatis cū spiritus sanctus sit nexus patris ⁊ filij prout autem dicitur a spiratione sicut ⁊ est ꝓpriuz spiritui scō. Nam spiratio potest designare actionē vel passionem. licet autē per modum actionis nō conueniat ei quia non spirat prout autē significat̄ per modū passionis est ei ꝓpriū cum solus spiretur.

Einde queritur de numero personarū. ⁊ ꝙ de distinctiōe ꝙsonarū loqui nō possumus nisi ꝑm ea que aliquo modo videm⁹ in creaturis: ⁊ quia scire quomodo numerātur ea que sunt in suppositis creatis facit vt intelligamus numerū personaruz. ideo tria queremus.

primo quomodo numerantur ea que sunt in suppositis creatis. Secundo vtrum in diuinis possint esse plures spiritus san. Tertio et vltimo de numero personarum.

Qō s

Circa primum queritur vtrū ea que sunt in eodē supposito creato differant numero et videt̄ q̄ non q2 q̄ est in ſbo nō ponit numerum cum ipso. aliter. n. accidens poneret in numer. cū ſbo. tūc arguo q̄ hz existens in ſbo est idē numero cum subiecto. sed q̄ vni et eidem numero sunt eadem numero inter se nō differunt numero. ergo quecūq; in eodem subiecto sunt eadē numero. Preterea numeratio ē̄ ex ē̄. Sz omnia q̄ sūt in eodem ſbo habēt idē ē̄ ergo ꝛc̄. Preterea duplex est ē̄ simplr et p̄m quid. Sz esse p̄m q̄d absolute non dr̄ ē̄. q2 q̄ sine additamento dico, simpliciter dico. cum igit̄ oia existētia in subiecto simpliciter bēant idem esse. cum vnius rei vnicum sit ē̄. vt scribit̄. vi. thopicoꝝ oia erunt vnuz ens, et ita vnum numero. Preterea omnia q̄ sunt in eodem subiecto p̄dicā tur de eodē igit̄ vnū est oia illa. Sed si vnū ē omnia illa. omnia illa sunt vnū et sic idem q̄ prius. In cō trarium est q2 in eodem subiecto sunt diuersa p̄dicamenta, sed q̄ differunt gñe differūt numero ergo ꝛc̄. Preterea q̄libet forma bz rōnem vnitatis. ergo ex pluribus formis semp̄ constituit̄ numerus cuz ex pluribus vnitatibus semp̄ cōstituat̄ multitudo. Sz i eodē susceptibili sunt diuerse forme ḡ ꝛc̄. Rñ°. dō q̄ p̄m phm. v. meth̄. vnū dicit̄ q̄drupliciter. s. numero. spē. gñe. et analoª phs tñ has vnitates aliis nominibus noiat. q2 vnū spē dicit vnū forma. vnitatez gñis appellat vnitatē p̄dicamēti q̄ vero analogia vnū sūt dicit esse vnū eq̄litate siue p̄portiōe. ista autē sic se hñt ad inuicē q̄ prima postrema includūt q2 vnitas numeri includit vnitatē forme et vnitas forme vnitatē p̄dicamēti. et vnitas p̄dicamenti. vnitatē p̄portōis. sz p̄m diuersitatē ē̄ modus p̄trarius. q2 diuersitas. p̄portōis facit diuersitatē p̄dicamenti et sic de aliis. vt idez phs ibidē narrat. pōt ergo ē̄ vnitas in forma cū diuersitate numerali. Si igit̄ de re diuersitatē in numero sz q̄ distinguunt q̄ vniunt̄ in forma. naz quādo differentiates et vnitates sunt ordinate ad inuicē. vbi vna terminatur. alia incipit. igit̄ vbi terminat̄ diuersitas p̄m vnū numerū incipit vnitas forme. p̄m ḡ vnitatē in eadē forma accipiēda ē distinctio numeralis. Hāc aūt nō ē nisi sz diuersa ē̄. Nā sicut spēs distinguunt̄ p se ad inuicē tū ad ea q̄ addūt. sup̄a gen̄. ita individua differunt ad inuicē tū ad ea q̄ addūt supra spēm. Hāc aūt p se et directe ē̄ esse. non ergo sunt diuersa p̄m numerū nisi q̄ habent diuersa ē̄. q̄ si sic dicimus cū vnius suppositi sit vnum esse. Sz oia que insunt in eodē supposito sūt eadē numero. pp vnitatez ineſſe cui ſnie vī rō obuiare. Nā cū p̄m diuersitatē p̄ dicte vnitates se includant mō ōrio. vt q̄ sunt diuersa spē differūt numero. si igit̄ ōtingat musicā et grāmaticā ē̄ in eodem subiecto cū hāc differāt spē differrent et numero pp q̄ aduertēdū q̄ q̄ sūt in eodez ſbo p̄ oēm modū et p se. et p̄mo nō differūt numero tñ p̄m aliquē modū et ex p̄ti nihil, phibz ea differr̄ q̄ sic videre. Nā p̄m phm p̄mo topi. idem numero tripl̄r dividit̄. s. p̄m ſbam et p̄prio et accidente et q2 q̄cunq; sūt in eodē susceptibili sūt eadē aliq̄ dictoꝝ nodoꝝ p̄nt p̄cedi aliq̄ mō. eadē numero et q2 sūt aliq̄ mō. sic eadē q̄ sūt in eodē nō sūt p oēz mōz diuersa nūero. Rursū nō differūt numero p se et p̄mo. nā illa per se et p̄mo differt ḡ solum sic hñt ē̄ distinctū. illa aūt ex p̄ti. q̄ pp differētias alias numero differre dñr et q2 diuersitas in numero et p se sumit̄ ex eo q̄ semp̄ ē̄ idē in eodē susceptibili p se nūero nō differunt. q2 in eodem subiecto existunt. Sz ex p̄ti differre possunt vt puta q2 differūt spē vel in forma. et inde ē̄ q̄ nūc̄ in eodē subiecto reperiunt̄ aliq̄ differre solo numero. hū ḡ ait phs v. metha. c. de diuersis p̄m spēm q̄ quecūq; sunt in eodē susceptibili. differunt q̄ spē differunt. Sz igit̄ q̄ q̄ sunt in eodem supposito p se et p̄mo et p oēm modū nō differunt numero et q̄ nunc̄ diuerse forme in eodem supposito ē̄tes differunt solo numero. nec ē̄ p̄tradictū nostr̄. si in diuersis partibus eiusdē supositi possunt esse diuerse forme numero differētes. vt due albedines in duabus manibus. nam et talia nō sunt p oēm modū diuersa numero cū oia exīntia i eodē supposito aliquo mō idez numero dici possunt. Rursū nō sunt talia p̄prie in eodē subiecto. cū deē minēt sibi diuersas partes suppositi possum⁹ tñ dicere q̄ etiā ex diuersitate ipsi⁹ ē̄. hz ē̄ talis pluralitas. nā et si est vnū esse suppositi diuerse tamen partes quātitatiue p̄pter quas cōsurgit dicta pluralitas nō eodē ordine illud ē̄ respiciūt. verū q2 in ſpūa lib⁹ pp q̄ sermonē suscepimus nō inuenitur exp̄ssio circa talē diuersitatē ē̄ sollicitos nō oz. argumenta p̄cedebāt vīs suis quia prima ostendebāt q̄ q̄ sūt in eodē subiecto p oēm modū nō differūt. Ea vero cō cludebant q̄ differūt ex p̄ti q̄ p̄cedat ad p̄sens.

Questio 6

Ecūdo queritur vtr ibi possint esse plures spiritus. s. siue plures p̄sone p̄cedētes per modū amoris et vī q̄ sic. q2 p̄m p̄clū. lvij. p̄positōe q̄ a pluribus causis p̄cedit ē̄ compositius q̄ q̄ p̄cedit a pauciorib⁹ sz vt dic̄ Damā. p̄mo li. c. xi. p̄sona a q̄ p̄sona p̄cedit bz rōnem cāe respectu p̄sone q̄ p̄cedit ab ipsa cū igit̄ p modū amoris p̄cedat p̄sona a p̄re et a filio nō erit eadē q̄ p̄cedit ab vtroq; q2 tūc illa p̄sona eēt cōposita q2 p̄cedit a pluribus causis ergo ꝛc̄. Preterea si duo boies se diligerēt nō eēt idē amor quo vnus diligeret aliū et ecōuerso. Sz cū ſpūs. s. sit amor quo p̄ diligit filium et ecōuerso nō erit idē amor ḡ ꝛc̄. Preterea hēc est differētia inter ea que nō trāseūt in exteriorem materiā et que transeunt q2 ea que transeunt numerantur p̄m numerū eorum que aguntur cum sint in actis ea que non transeunt numerantur p̄m numerum agentium cum in ipsis agentibus existant. cū igitur quelibet persona producatur per actum nō transeuntem in exteriorem materiam producta numerabitur p̄m numerum p̄ducētium. cuz igitur sint plures persone producentes ſpiritum sanctum erūt plures ſpiritus. s. Preterea non est minor plenitudo in ſpiritu sancto q̄ in patre et filio. Si igitur pater et filius habent potētiā p̄ducendi ſpiritum sanctum et ſpiritus. s. poterit hoc facere. cum igitur nihil sciāz, p̄ncat ad eē erūt ibi plures ſpūs. s. In ōriū ēq2 fic se bz ad itllt̄ dīnū. ita se bz donū ad volūtatē. Sed non est ibi nisi vnum verbum ergo non est ibi nisi vnum donum. Sed non est ibi donum nisi ſpiritus. s. vt dicit̄. xv. de trinita. c. xvij. ergo ꝛc̄. Preterea q2 nosse in diuinis est simplex persona que p̄cedit per modum intellectus dicitur esse vna. cum igitur velle sit etiam ibi simplex p̄sona que p̄cedens per modū itllt̄ volūtas ēt vna erit. Respondeo dicendū q̄ in diuinis nō est distinctio nisi per relata vt ostendit Augu. v. de trini. c. viij. et x. et in pluribus alīs locis si igitur i diuinis sunt plures ſpiritus. s. vel plures persone p̄cedentes per modū amoris erūt ibi plures relatiōes, siles nam persona que sic p̄cedit habet relationem p̄priaz per q̄s distinguntur ab alīs sicut pater per paternitatem. q. per relationem p̄priam ab alīs est distinctus erunt igitur plures relationes similes in

diuinis si erunt ibi plures spiritus. s. sicut essent ibi plures pnitates si in diuinis eent plesp̃atres. ergo si ostendere poterimus quod relationes que habent eē reale in diuinis. vt relones originis. per quas distinguntur persone non plurificantur similes ꝫ dissimiles. nunc̄ ꝫm modum vnum procedendi erunt ibi plures persone cū semper ꝫm vnum moduꝫ emanandi habeat esse similis relatio vt per generationē filiatio. si ergo non nisi vna persona per generatōeꝫ procederet non esset ibi nisi vna filiatio ꝛ vnus fili⁹. simili ergo modo erit ibi unus solus spiritus. s. si vna sola p⁹. procedit per modum amoris ꝙ ante relatiōes similes non plurificentur dupliciter venari possum⁹ primo ex ipsis suppositis que per relationes referūtur. ſo ex fundamento relationum in quo relationes radicantur vel ex modis emanandi. ꝓpter primum notandum ꝙ supposita diuina ꝛ humana non eodeꝫ modo comparantur ad esse. nam ꝛ si possemus aliq̄ modo saluare eandem naturam in omnibus humanis suppositis non tamē possumus idem esse. in diuinis autem vbi idē est natura ꝛ esse sicut in eis est eadem natura ita ꝛ ideꝫ esse. Mā oia absoluta sunt ibi idem ꝙ esse. vt ostendit Aug. vi. de trini. c. vij. ꝛ qz absoluta in diuinis non plurificantur non plurificabitur ꝛ esse. Que ergo vnitatem ꝛ diuersitatem sumunt ex esse si de distinctione illoꝝ ꝓout habent eē in diuinis loqui volumus per comparationē ad suppositа creata. non debemus distinctionem illoꝝ accipere vt habent esse in diuersis suppositis ubi sunt diversa eē. Sed vt sunt in eodem vbi est vnuꝫ esse. ē. n. suo modo quantum ad hoc idem iudicium de vno supposito creato vbi est vnum esse ꝙ est de omnibus diuinis suppositis vbi non plurificatur eē. sed vt patefactum est in qꝫstione precedenti ea qne sunt in eodem supposito creato per vnitatem ipsius esse ꝓ se ꝛ primo non differunt numero. vnde in eodeꝫ supposito que differunt. differunt specie. igitur due relationes similes que sunt specie indifferentes. vt pta due filiationes. due paternitates in eodem supposito eē, ñ poterunt. ꝛ qz similis rō est. de omnibus diuinis suppositis qne est de vno supposito creato, ꝓpter vnitatem ipsius esse. in diuinis plures relatiōes esse non poterunt ꝙ declarare volebam⁹. ſa via ad declarandum hoc sumi potest ex ipsis modis emanādi. Mā, ꝓcessiones nō diuersificantur nisi ex plurificatione attributoꝝ. nam semper essentia diuina �fm ꝙ induit rationem alicuius attributi est radicale principium emanationis personarum. vt �fm ꝙ habet rationem nāe est principiū generatōis ꝫm ꝙ dicitur voluntas est ratio spirationis. qz spiratio fit per modum voluntatis. vt generatio per moduꝫ naturе. nisi ergo plurificarētur attributa in diuinis nō diceremus ibi esse plures processiones siue relationes originis in diuinis realiter differunt. eo ꝙ ad se invicem comparate sunt res ꝛ alie res. sed ꝓout ad diuinam essentiam comparantur non dicunt aliam rem. Sed aliam rationem. oportet ergo ipsam diuinam essentiam sola ratione differre. vt est plurium emanationum radicale principiuꝫ. ꝓpter ꝙ realis plurificatio possessionum aliquo modo sumit mēsurā ꝓcessionū ex plurificatiōe attributoꝝ cū igitur attribuit ꝫ eandē rōeꝫ nō plurificentur. Sed ꝫ aliam. ponimus. n. in diuinis naturam voluntatem magnitudinem. que ꝫm rationes alias ꝛ alias imponuntur. Sed duas magnitudines. vel duas volūtates in diuinis non ponimus vt patuit per Aug. in multis locis. ꝛ per Bañ. i. li. c. vlti. igit plures ꝓcessiones dissiles ꝛ ꝫm aliā rōeꝫ differentes in diuinis ponere poterimus. Sed duas processiones simi

les solo numero distinctas ibi saluare non possumus ꝛ quia non sunt ibi relationes personales similes nisi similes sint origines. tamen ꝫm numerum ibi origines plurificari non possunt nec relationes sic plurificari poterunt. Dicamus ergo ibi non esse plures personas ꝫm eundem modum procedentes. quia ille persone non haberent esse distinctum cuꝫ distinctio personarum vel sit per relationes. vel per origines. relationes autez ꝛ origines similes in diuinis plurificari non possunt vt est per habita declarātū

Ad primum dicendum ꝙ procedens a pluribus causis si ꝓprie sumaꝫ causa est quid compositum. quia causa est quid diuersum in natura a cāto ꝛ plures cause ꝓprie sumpta causa sunt essentialiter differentes. Sed pater ꝛ filius non habent rationem cause respectu spiritus sancti cum non sint distincti in essentia inter se nec a spiritu sancto. vel possumus dicere. ꝛ brevius ꝙ spiritus san. procedendo a patre ꝛ filio non procedit a pluribus causis vel a pluribus principiis. quia ꝫm Augustinum. v. de trini. c. xiij. pater ꝛ filius sunt vnum principium spiritus san. Ad ꝫm dicendum ꝙ non est simile de boibus ꝛ de personis diuinis quia diuersorum hominum ē diuersa voluntas ꝛ ita diuersus amoꝛ. Sed vna est voluntas patris ꝛ filij ꝫm quā ꝓcedit spiritus sanctus qui dicitur amoꝛ. ꝛ ideo vnus est talis amoꝛ.

Ad tertium dicendum quod bene valeret ratio si pater ꝛ filius spirarent in eo quod plures. sed spirant in eo quod vnum vel possumus dicere. quod licet persone diuine non accipiant esse per actum transeuntem in exteriorem materiam procedunt tamen vt per se subsistentes. ꝛ quia spiritus sanctus ꝓcedit vt persona per se subsistens. non oportet ipsum plurificari ꝫm plurificationem spirantium ipsum. Ad quartum dicendum ꝙ non est ex imperfectione spiritus san. ꝙ non producit alium spiritum. sed quia repugnat ꝓprietati eius sicut superius ostendebatur ꝙ non erat ex imperfectione filij ꝙ non generabat alium filium. sed ex ꝓprietate eius.

Qā vij.

Tertio qꝫritur vtrum sint ibi tres personе tantum ꝛ videtur ꝙ non. quia eque diuine sunt alia attributa diuina sicut voluntas ꝛ natura. ergo sicut per modum nature ꝓcedit vna persona. ꝛ per modum voluntatis alia. Sic ꝫm alia attributa procedent alie persone.

Preterea aliqua persona in diuinis procedit per modum intellectus. aliqua per modum nature. aliqua per modum voluntatis ergo sunt tres persone procedentes. Sed quartam est dare non procedentem. ergo non est ibi trinitas. sed quaternitas.

Preterea relationes personas constituunt. cum igitur in diuinis sint plures relationes ꝫ res erunt ibi ꝛ persone plures. Preterea nihil est in diuinis quod non sit idem cum aliqua persona rum cum ibi sit summa simplicitas. Sed est ibi aliqua res que gignit. aliqua que gignitur. aliqua que procedit aliqua que nec gignit nec gignitur nec procedit. vt ostendit magister. v. di. ergo sunt ibi quatuoꝛ res. Sed boc non esset nisi essent ibi quatuoꝛ persone ergo ꝛ cetera. In contrarium est Augustinus de fide ad Petrum in principio qui dicit veram trinitatem esse in deo. Sed boc non esset si esset ibi quaternitas ergo ꝛ cetera. Preterea. vi. de trinitate capi. v. dicitur quod persone diuine non excedunt numerum ternarium. Respondeo dicendum ꝙ quidam sic dicunt ꝙ persone constituuntur per relationes designantes origines ꝓprias ꝛ ad dignitatem pertinentes. ideo tria est considerare in rela

tione constituente personam. primo q̄ illud fit relatio pertinens ad originem. secundo q̄ sit propria. tertio q̄ dicat dignitatem. propter primum innascibilitas non constituit personas quia proprie non dicit originem. q; relatio originis est illud q̄ designat esse ab alio. vel a quo alius. Sed innascibilitas dicit solum esse a nullo. propter sm communis notio non facit personam quia non est relatio propria sed communis patri ⁊ filio. propter tertium esse ab alio non constituit personam. q; esse ab alio nō sonat indignitatem nisi specificetur vt esse ab alio per generationem vel per spirationem. ⁊ ita tres constituentur persone. vna per relationem designantem a quo alius vt persona patris. alia per designantem esse ab alio per generationē. vt persona filij. tertia per designātem esse ab alio per spirationem vt persona spiritus sancti. Sed illud per adaptationem dictum est ⁊ petitur hoc q̄ est in principio. quia supponit esse tres proprietates. quatuor relationes. ⁊ .v. notiones. q̄ est supponere trinitatem. nec reddit causam quare non est processus vltra ternarium vnius persone ab alia. Propter hoc quidam aliter dicūt q̄ tam in nobis q̄m in deo est circulus quidam. aliter tamen ⁊ aliter. quia in nobis principium ⁊ finis circuli est res extra. in deo principium ⁊ finis circuli deus est. hoc autem sic est videre. quia cum scientia nostra causetur a rebus res faciunt motus in anima nostra sm q̄ cognoscimus eas. ita quod intelligendo est motus rerum ad animam. apprehensis autem rebus ad cognitionem sequitur appetitus. qui appetitus tendit in rem extra. quia bonum ⁊ malum sunt in rebus vt dicitur. in. vi. metaphisyce. ergo in appetendo est motus anime ad res. ⁊ ita completus est quidam circularis motus qui incipit a re ⁊ terminatur ad rē. In deo autē circulus est. sed non huiusmodi. nā vt dicit Commentator xij. metaphisyce scientia dei nō causatur a rebus sed causat res. ⁊ ita motus iste nō incipit a rebus sed incipit a deo. quia deus sciendo se scit omnia. Iterum appetitus eius non terminatur ad res quia ipse non ordinatur ad res extrinsecas. sed omnes res ordinat ad seipsum. Nam sicut sciendo se scit omnia. ita volendo se vult omnia. ⁊ ita est ibi quidam circulus qui incipit a deo per intellectum ⁊ terminatur in deum per voluntatem. ⁊ processus incipit a deo per intellectum gignitur ibi verbū. processus tendit in deum per voluntatē spiratur ibi amor ⁊ quia completus est circulus. ⁊ circulo nō potest fieri additio: vt dicitur in primo celi ⁊ mundi. non erūt ibi nisi due persone procedentes ⁊ vna que non procedit. ⁊ ita solum dabimus trinitatem. sed ⁊ illud sm adaptationem ⁊ metaphoram dictum est. ⁊ mystica theologia non est argumētatiua. Nā ibi non ēvenit circulus sed metaphoricus. preterea in nobis est circulus talis vt dictus est. ⁊ tamē si quicquid procedit a mente vel a voluntate haberet rationem persone in nobis essent. q̄si infinite persone. ⁊ propter hoc dicendum est aliter ⁊ magis ad propositum: ⁊ assumendo tres propositiones. vna est q̄ due persone in diuinis nunquam distinguuntur nisi vna ab alia trahat originem. ista autem infra probabitur: ha est q̄ actus sm quē oriūtur persone sunt duo. s. intelligere ⁊ velle. quia isti soli sunt qui non transeunt in materiam extrinsecam: illud autem est superius declaratū tertium est q̄ sm vnum ⁊ eundem modum procedēdi non sunt ibi plures persone q̄ parum ante declaratum fuit. per primum habuimus q̄ non est ibi nisi vna persona non procedens quia si essent ibi plures tales essent ibi plura que non haberent originem a seinuicē. per sm̄ bū habuimus q̄ non sunt ibi nisi duo modi procedendi. per tertium hēm̄ q̄ non est nisi vna persona procedens per vnum modum. ⁊ q̄ sunt solum due persone procedentes sm duos modos. ⁊ ita est dare solum ternarium vt vnam nō procedentē ⁊ duas procedentes. Ad primum dicendum q̄ attributa que dīnt respectum ad actionem non transeuntin exteriorem materiam sm quam est processio personarum reducuntur ad duos modos ad naturam ⁊ voluntatem. Nam procedere per modum luminis. per modum sapientie. per modum intellectus. ⁊ si qua sunt huiusmōi reducūtur ad modū nature. procedere per modū bonitatis. per modū amoris. per modum doni. per modum liberalitatis. ⁊ si qua sunt huiusmodi reducuntur ad modum voluntatis. ⁊ ita non erunt ibi nisi duo modi procedendi.

Ad secundum patet solutio. quia procedere per modum intellectus reducitur ad modum nature.

Ad tertium dicendum q̄ quedam relatio essentialis quedam notionalis. essentialis non constituit personam sed notionalis ⁊ nominalis. non quelibet sed propria. ⁊ quia tales relationes sunt tres. ideo sunt tres persone. Ad quartum dicendū q̄ ē essentia diuina que nec gignit nec gignitur nec procedit non facit quartam rem vel quartam personam. cuius sit q̄d commune omnibus illis. ficut. socr. ⁊ plo. ⁊ calias ⁊ homo vniuersalis qui est in eis non sunt quatuor homines. quia homo in communi non ponit in numerum cum hominibus particularibus nec essentia diuina cum personis.

f Uper litteras notandū q̄ cū dicit spiritū sanctum esse: amorem charitatem. ⁊ dilectionem nomina illa sm que spiritus sanctus multipliciter nominatur. non sunt synonima. nam amor dicit inclinationem quandam appetitus siue illa inclinatio sit naturalis. siue animalis siue q̄liscunq̄. dilectio autē supra talem inclinationem addit electionem q̄ ipsius nomen infinuat. quia dilectō electionem quodammodo importat. charitas supra dilectionem addit finalem complacentiam. quia charitate diligitur q̄ carum habetur. Item super illud vnitas siue sanctitas. notandum q̄ spiritus sanctus dicitur vnitas patris ⁊ filij inquantū est nexus eorum. sanctitas autem dicitur inquantum procedit per modum voluntatis in quia proprie existit sanctitas. vel sanctitas dicitur inquantum est purus nexus.

b Je dicendum. postquā determinauit magister de spiritu sancto quantus ad processionis modum. hic determinat de eo quātum ad processionis prim̄. ⁊ duo facit. quia primo determinat de eo prout procedit a patre ⁊ filio eternaliter. secundo prout procedit temporaliter. secunda ibi preterea diligenter in principio decimequarte distinctionis circa primum tria facit secundum q̄ tripliciter questionem mouet. circa processiones spiritus sancti ex patre ⁊ filio. quia primo querit vtrum procedat ex vtroq̄. secundo vtrum procedat equaliter. tertio vtrum procedat vt genitus. vel vt natus. secunda ibi (Item queritur.) In principio duodecime distinctionis vbi presens lectio terminabitur tertia ibi. (post hoc.) in principio decimetertie distinctionis. prima pars diuiditur in partes duas quia primo adducit multas auctoritates ostendentes spiritum sanctum procedere ex patre ⁊ filio. secundo ostēdit grecorum sententiam esse cōtrariam dictis auctoritatibus. secunda ibi. (greci tamē ⁊ cetera.) circa q̄ duo facit. quia primo ostendit

Di. II.

dit quid greci negant. secundo quid concedunt. secunda ibi. (sciendum est tamen.) circa primum duo facit quia primo adducit rationes grecorum propter quas negant spiritum sanctum procedere a filio secundo rationes soluit eorum ibi. (nos autem illa verba.) circa primum tria facit pm q tres rationes adducit pro grecis. prima est. q in euangelio non continetur q procedat a filio sed a patre. secunda quia in conciliis principalibus apud eos celebratis non fuit expressus iste articulus immo anatematizatus fuit quicunq; aliqd diceret. tertio confirmat hoc per leonem tertium. secunda ibi. (et etiam ratio.) tertia ibi. (adducit etiam.) tunc sequitur illa pars. (nos autem.) in qua solvit rationes eorum et duo facit. quia primo respondet ad auctoritatem concilii vbi dicitur. q quicunq; addiderit anatema sit. verum est ad hoc in expositorium. secundo respondet ad verba euangelii. nam quando dixit. spiritum sanctum procedere a patre non addidit solo. vnde se non exclusit. secunda ibi. (ad illud.) deinde cum dicit. (sciendum est.) ostendit quid greci concedunt. et duo facit quia primo. ostendit grecos concedere spiritum sanctum esse filii non tamen procedere a filio. secundo ostendit grecos doctores antiquos hoc non negasse. secunda ibi. (vnde etiam.) circa q tria facit quia primo dicit aliquos grecos doctores posuisse spiritum sanctum procedere a filio. secundo nominat illos doctores dicens. athanasium didimum. cirillum. chrisostomum hoc posuisse. tertio concludit q ex quo greci doctores et latini hoc concedunt concludit q omnis lingua confiteatur spiritum sanctum procedere a patre et filio. secunda ibi. (vnde athanasius.) tertia ibi. ecce a doctoribus in quo terminatur sententia lectionis et distinctionis.

b Circa quam quæruntur duo. Primo de processione spiritus sancti a patre et filio. Secundo de distinctione et vnitate patris et filii prout spirant spiritum sanctum. Circa primum quæruntur tria. primo vtrum spiritus sanctus procedat a filio. Secundo vtrum relatio distinguat in diuinis pm esse. Tertio si spiritus sanctus non procederet a filio vtrum distinguetur ab ipso.

Quæ. I.

c In primum sic proceditur videtur q spiritus sanctus non procedat a filio. quia Damascenus primo libro capitulo. xi. ait spiritum sanctum ex patre dicimus et spiritum patris nominamus. ex filio enim spiritum non dicimus spiritum vero filii nominamus. Preterea quicquid procedit ab aliquo hoc habet eandem naturam cum illo conuenit cum eo in nomine et diffinitione. si ergo spiritus sanctus procedit a filio conuenit cum filio nomine et diffinitione. ergo spiritus sanctus dicetur filius q falsum est. Preterea filius in trinitate increata habet similitudinem verbi in nobis. sed spiritus in nobis videtur esse principium verbi ergo spiritus in trinitate increata habebit rationem principii respectu filii non econuerso. Preterea in euangelio non continetur quod procedat a filio. Sed nos non debemus concedere nisi que in euangelio continentur. ergo et cetera. In contrarium est Augustinus. xv. de trinitate capitulo. xxvi. et. xxvii. qui dicit spiritum sanctum procedere ex patre et filio. Preterea dicit filius spiritum sanctum ab ipso accipere iuxta illud. ille me clarificabit quoniam de meo accipiet. sed accipere personam a persona est personam procedere a persona. Preterea cum resurrexisset a mortuis insufflauit in discipulos dicens accipite spiritum sanctum in quo secundum Augustinum datur intelligi quod spiritus sanctus ab ipso procedat. Respondeo: quidam sic dicunt q necesse est ponere spiritum sanctum procedere a filio quia si non non distingueretur ab ipso. et est ratio quia si poneremus distinctionem inter filium et spiritum sanctum si vnus ab alio non procederet non possemus aliam ponere nisi quod vnus emanaret per modum nature et alius per modum voluntatis. sed in deo natura et voluntas non differunt nisi secundum rationem. ergo spiritus sanctus et filius sola ratione differrent. et ita non esset in diuinis vera trinitas. Sed vualitas. istud autem improbatur. quia non oportet tantam vnitatem dare in his que sunt ex principio. quantam in principio. videmus enim pulchritudinem creature inferre pulchritudinem dei et sapientiam creature inferre sapientiam diuinam. non tamen sequeretur pulchritudo et sapientia in deo sola ratione differunt ergo in creaturis differrent sola ratione. quia non oportet tantam vnitatem dare in causato quantam in causa. Sic est ex parte ista possunt enim spiritus sanctus et filius differre realiter licet natura secundum quam emanat filius et voluntas pm quam procedit spiritus sanctus differant ratione. Preterea grecis qui ponebant spiritum sanctum non procedere a filio. ecclesia non imponebat q crederent vualitatem. quid autem de hoc tenendum sit in sequenti questione patebit. Nunc autem possumus adducere duas rationes. ostensiuam scilicet et ad impossibile ad ostendendum spiritum sanctum procedere a filio Propter ostensiuam. Notandum q pater generando filium omnia filio communicat. vt ostendit Aug. xv. de trinitate capi. xiii. quia non integre se perfecte q diuisset. si aliqd minus aut amplius esset in eius verbo q̄ in ipso: et q̄ sic per omnia est idem filius patri. et ipsum intelligere per quod pater intelligendo se generat verbum communicatur filio: nec valet. quia pter hoc q filius seipsum genetet. q̄ intelligere non est cum eodem respectu in patre et filio. sed cum respectu opposito. quia semper producens ad productum quātū ad modum pr̄ quē ipsum producit habet respectum oppositum: et q̄ pater producit verbum per modum intellectus. Intelligere communicatur filio pm q producitur cum respectu opposito. ideo per illud idem intelligere per quod pater producit. filius producitur. bene igitur dicit magister. vij. di. q eadē est potētia in filio q̄ potuit gignique est in patre qua potuit gignere. et q̄ filius solum procedit per modum intellectus: et voluntas non habet rationem principii in productione filii. ita communicatur intelligere filio cum respectu oppositi pm q habet esse in patre. q velle non communicatur cum oppositi respectu. Ex quo apparet q licet filius non posset producere personam per modum intellectus eo q intelligere non communicatur ei cum illo respectu cum quo est in patre. sed cum oppositi: eo q per modum intellectus emanat. tamen si aliqua persona procedit a patre per modum voluntatis oportet filium respectu illius persone habere rationem principii. quia velle cum eodem respectu cum quo est in patre communicatur filio: cum in velle non distinguatur a patre: nec voluntas respectu illius habet rationem principii. negare igitur ipsum procedere a filio et ipsum negare a patre procedere: cum sit vnum principium spiritus sancti. patet et filius: dicamus igitur q sicut respectus ad creaturam concomitatur essentia ideo omnibus tribus conuenit quia essentia communis est tribus. nec in ea persone distinguuntur. ita nec respectus ad spiritum sanctum communiter respicit

patrem ⁊ filiū cum filius non accipiat velle a patre cum respectu oppositi. Sed solus intelligere. qz procedit per modum intellectus non per modum voluntatis erit ergo pater ⁊ filius vnum principium spiritus sancti vt tota trinitas est vnum principium creature. vnde Augustinus. sicut pater ⁊ filius ⁊ spiritus san. relative ad creaturam vnum principium vnus creator. vnus dominus sic pater ⁊ filius relative ad spiritum sanctum vnum prin^m dñtur. Ratio autem ad impoſ^m. talis est. quia si filius non spiraret spiritum sanctum generaretur ab ipso quod est incōueniens. quod sic patet. Nam spiritus sanct⁹ non gignitur quia intelligere non cōicatur ei cum respectu oppositi cum non procedat per modum intellectus sed non generat quia non cōicatur ei cum respectu propositi. qūia ipsum intelligere est aliquo modo ratio. quare procedat cum per intelligere producatur filius a quo emanat spiritus san. non ergo est intelligere in spiritu sancto cū respectu oppositi vt ē in filio quia non procedit per modum intellectus nec cum proposito vt est in patre. quia intelligere est aliquo modo ratio: quare procedat: sed si non procederet a filio. tunc quia per intelligere non distingueretur a patre: nec intellectus esset aliquo mō ratio emanationis eius: intelligere cōicaretur ei cum eodem respectu cum quo est in patre. propter quod cōpeteret ei generare filium vt competit patri quod declarare volebamus. Ad primum dicendum ꝙ Dama. non est recipiendus in ista materia. qz greccus. vel dicendum ꝙ vt dicitur ad concilium in quo fuit expressus iste articulus greci vocati non fuerūt ideo indignati nolnerunt ipsum recipere licet crederent quod latini credebant. vel dicere possumus melius ꝙ greci ñ negant spiritū sanctum procedere per filium. sed ex filio. qz ex principalitatem denotat: ⁊ a patre dicitur procedere principaliter nō a filio. quia filius hoc habet a patre. non pater a filio vt ostendit Augustinus. xv. de trinita. capi. xxvi. vnde Dama. cum dixit spiritum non procedere ex filio. addidit ꝙ filius eius tradidit ⁊ per filium est manifestat⁹. Nā sic ex sole ē radi⁹ ⁊ splēdor. ⁊ splēdor p radium participatur: sic ꝑm eum a patre est filius ⁊ spiritus sanctus ⁊ spiritus per filiū traditur ⁊ emanat. Ad ꝑm dicendum ꝙ procedēs cum eo a quo procedit nunqꝫ conuenit in respectu sed semper habet respectum oppositum. Sed conuenit in forma. nam pater non generat patrem. sed homo hominem ⁊ quia filius dicit respectum ⁊ relationem. non oportet spiritum sanctum in tali relatione conuenire cum filio. Ad tertium dicendum ꝙ in nobis est duplex verbum. interius ⁊ in voce prolatum. verbum interius habet similitudinem cum verbo diuino eternaliter generato vt dicit Augu. xv. de trini. ca. x. verbū in voce prolatum habet similitudinem cum verbo incarnato. vt dicit idem eodem libro capi. xi. Rursum spiritus in nobis potest sumi duplicit vno modo corporaliter. alio modo spiritualiter vt ipse amor interius dicatur spiritus. quia in trinitate creata tenet locum spiritus: verbum internum habet rationem principij respectu amoris: verbum in voce prolatum habet rationem principiati respectu spiritus corporalis: vt ergo liceat nobis ꝑm adaptationem loquir verbum vt eternaliter genitum habet rationem principij respectu spiritus sanc. vt verbum interius erat amoris nostri principium. sed spiritus sanctus habet rationem principij respectu verbi incarnati. vnde ⁊ conceptus de spiritu sancto dicitur: sicut spiritus corporalis in nobis habebit rationem

principij respectū verbi prolati. Vel dicēr possumus ꝙ similitudo non semper currit per omnes modum. Ad quartum dicendum ꝙ illud argumentū per locum a minori soluit Augusti. xv. de trini. capi. vlti. d. si filius doctrinam dicebat non esse suam. qz eam non habebat a se que tamē sua erat: multomagis spiritus san. est procedens ab ipso que non negat a se procedere. sed a patre procedere confitetur.

Quæ. 2. Ecundo queritur vtrum relatio in diuinis distinguat ꝑm esse. ⁊ videtur ꝙ sic. qz distinctio ꝑz rationem quidditatis includit distinctionem ꝑm esse. nam distinctio ꝑz rationem quidditatis est differentia specifica: distinctio ꝑm esse est differentia numeralis. Sed differentia ꝑm speciem includit differentiam ꝑz numerū vt ostendit philosophus. v. metaphisyce: ergo si relatio in diuinis distinguit ꝑm rationez quidditatis: distingueret ꝑm esse. Preterea in diuinis manet relatio ꝑm suum genus. cum ꝑm Boetium. sunt ibi duo predicamenta: substantia. ⁊ relatio: igitur omnis distinctio ꝑm relationem que reperitur i creaturis reperitur ibi. Sz relatio distinguit in creaturis ꝑm esse sum: ergo ⁊ cetera. Preterea Aug. v. de trinitate. capi. v. ait ꝙ patrem esse diuersum est a filio esse: sed hoc non esset nisi relatio distingueret ꝑz ſuū ee. ergo ⁊ cetera. Preterea si absoluta in diuinis non distinguunt ꝑm esse hoc non est nisi quia esse illorum est idem ꝙ esse in deo. Nam in deo non est aliud esse ꝙ magnum esse vel bonum esse. Sz aliud est in eo esse ꝙ verbum esse vel patrem esse: vt vult Augustinus. vi. de trinitate capi. vij. igitur si ee relatiuorum in diuinis non transit in substantiam: relatiua ibi distinguunt ꝑz esse. In contrarium est. qz in diuinis sola relatio distinguit nec distinguuntur diuina nisi ꝑm ad aliqd: nō ꝑz ꝙ sunt aliqd: vt vult Augustinus in pluribus locis: sed relatio ꝑm rationem quidditatis est ad aliqd: ꝑz esse est aliqd: non ergo distinguit in diuinis ꝑm esse. sed ꝑm rationem quidditatis. Preterea relatio ꝑm esse quod habet in diuinis aut transit in substantiam: aut non: si sic. ergo non distinguit. quia substantia ibi est indistincta. si non transit ergo ibi est cōpositio: cum sit ibi aliqd quod non est substātia quod falsum est. Respō deo dicendum. ꝙ vbicunqꝫ est pluralitas suppositorum eque simplicium ibi in natura non pluralificatur per se. qz vbi nā ꝙ se pluralificat ē ibi reperire distinctionem formalem: ⁊ quia forme sunt sicut numeri nec reperiuntur due forme eque simplices. sicut nec due species numerorum. oportet supposita que per se formaliter habent esse distinctum non esse eque simplicia. ergo in eque simplicibus natura non pluralificatur per se. sed ex consequenti ⁊ per esse: vbi est ergo idem nā ⁊ esse ꝑm realem essentiam: natura est vna in omnibus illis: ⁊ quia suppositum diuina sunt eque simplicia. ⁊ in eis est idem natura. quod esse: nā in eis est vna: ⁊ ꝑm substantiam sunt indistincta. ⁊ sicut i eis non est distinctio quantum ad substantiam ⁊ naturam. ita quantum ad omnia absoluta habent esse indistinctum. vt vult Augu. v. de trinitate cap. viij. Cā autem quare omnia absoluta in substantiam transeunt est. quia ex esse sumitur omnis perfectio Nam ex hoc sapientia perficit habentem quia dat ei esse sapiens ⁊ bonitas quia dat ei esse bonum. Si ergo esset aliquod esse separatum ei cōpeteret omnis ratio essendi. sicut si esset aliqs calor separatus ei competeret omnis ratio caloris. ⁊ tunc omnes perfectiones particularium calidorum per diuersas qualitates repertas in particularibus calidis simplicit

ꝛ vnite reseruarentur in illo calido: ita in esse primo omnes perfectiones que reperiuntur in particularibus entibus per diuersas entitates ibi reperiuntur simpliciter ꝛ vnite per illud vnum esse. vnde licet in creaturis magnum esse non sit bonum esse vel sapientem esse. quia per diuersas entitates perfectionem suscipiunt. In deo autem idem est magnum esse q̄ bonum esse: ꝛ cetera huiusmodi. quia per vnum ꝛ idem esse ei competit omne esse: ꝛ hanc causam tangit Aug. v. de trinitate. c. xi. quare in diuinis omnia absoluta in substantiaz transeunt: ꝛ ꝑ ipsa nō ē distinctio. Aduertendū autē q̄ esse ꝛ referri habent rationes alias. quia esse sumitur ex eo q̄ ē in supposito. ꝛ predicat aliq̄d de eo in quo est. referri autem non sumitur per illud in quo est. sed per aliud ad se habeī. ꝓpter quod nihil predicat de eo de quo dicitur. licet ergo in esse diuinio reseruetur omnis ratio essendi: ꝛ cuicunq̄ communicatur illud esse cōicetur omne esse: non tamen in eo ꝑm q̄ huiusmodi reꝯatur omne referri: ꝛ cui communicatur illud esse non' communicatur omnis respectus. Sicut si esset calor separatus ei competeret omnis ratio calozis. tamen quia ratio calozis est alia a ratione albedinis vel colozis non oporteret illi calido competere oēm rationem albi vel colozati: ꝛ quia ꝑm referri non sumitur esse relationis: sed ratio quidditatis: cum in esse diuino includatur omne oē non esse referri: ēa cui communicatur illud esse communicatur omne esse cum omnibus personis diuinis communicetur esse diuinum. persone diuine quantum ad nullum esse distingui possunt cum cuilibet earum competat oē esse. ꝛ quia relatio quantum ad suum esse in omni esse continetur. quantum ad esse relationū diuina supposita non habebunt esse distinctum. Sed quia referri non claūditur in esse cum habeat diuersam rationem ab esse per referri solum diuina supposita distinguentur. ꝛ quia ꝑm referri sumit̄ ratio quidditatis relationis. ꝑm esse transit in substantiam: soluz igitur ꝑm rationē quidditatis relatio in diuinis ē distinctiua. non ꝑm esse. propter quod bene dixit Boetius circa finem suī libelli de trī. q̄ substantia continet vnitatem: relatio multiplicat trinitatem. Ad primum dicendum q̄ distinctio ꝑm rationem quidditatis si includit distinctionem ꝑm esse hoc non est nisi q̄z vnum ꝛ reliquū eꝛ eodem ozdine sumūtur. vt si vnum est aliquid ꝛ ad aliquid. si vnum predicat aliquid de eo de quo dicitur ꝛ reliquū ꝛ hoc solum ē in absolutis. que tam ꝑm esse q̄m ꝑm rationem quidditatis. sunt aliquid. in relatiuis autem que ꝑm rationem quidditatis non sunt aliquid. sed ꝛ esse sunt aliquid: non habet veritatez q̄ dicitur. Ad secundū dō q̄ relatio ibi reperitur ꝛ suū genus. ꝛ omnis distinctio quam facit relatio in creaturis vt relatio ibi reperitur. sed relatio ꝑm esse non distinguit vt relatio. quia relatio vt relatio non dicit aliquid sed ad aliquid. sed ꝑm esse aliquid dicit. ideo distinctio per relationem ꝑm esse non est distinctio per eam: vt relatio: ꝛ ideo non oportet talem in diuinis reperiri.

Ad tertium dicendum q̄ eē relationis potest accipi dupliciter. vel esse q̄ habet in supposito. vel esse diffinitiuū. diffinitiuū aūt esse est idem q̄ ratio quidditatis relationis. ꝛ cuz dicimus relationem non distinguere ꝑm esse non est intelligendum de esse diffinitiuo quod est ad aliud se habere. sed de esse q̄ trāsit in substantiam. Augu. antē loqūitur ō esse diffinitiuo vt relatiōi diuine diffinitio competit q̄ patrem esse non est filiuz esse. q̄z referri qō competit filio nō competit patri: ꝛ per hoc patet solutio ad quartum:

quia esse relationum quod non transit in substantiā est eē diffinitiuū vel referri.

Ertio queritur vtrum spiritus san. distinguer etur a fi°. si non procederet ab eo. ꝛ videtur q̄ sic. q̄z sufficit distinctio in principio ꝑm rationem. vt ea que sunt ex principio distinguantur ꝑm rem. Sed in patre prout generat filium ꝛ spirat spiritum sanctuz est distinctio ꝑz rationem cum vnum producat ꝑ modum nature. ꝛ alium per modum voluntatis: ꝛ natura ꝛ voluntas in patre differunt ꝑm rationem. Preterea ecclesia non imponebat grecis q̄ ponerēt dualitatē ex eo q̄ negabant spiritum sanctū ꝓcedere a filio. sed si nō distingueret ab eo nisi procederet ab ipso dualitatē posuissent ergo ꝛc. Preterea oppō contradictoria sunt maxie oppō. cū sint ea quoꝝ non est medium ꝑm se. sed procedens per modū intellectus ꝺz rationem verbi procedens per modū voluntatis non habet rationē verbi sed doni. Sed si nunq̄ spiritus. s. procederet a filio q̄z procederet ꝑ modū voluntatis non diceretur verbū. ergo distingueretur a filio si nō procederet ab eo Preterea Ansel. de ꝓcessu. spiritus san. dicit spiritū. s. ex patre eē non nascendo: filium vero nascendo: ꝛ in hoc vnū ab alio eē distinctū Sed ista eēnt si nunq̄ a filio procederet ergo ꝛc.

Preterea relatio non solum distinguit oppō. sed disperata. sed si nunq̄ spiritus ꝓcederet a filio eēnt in eis relationes disperate ergo ꝛc. In contrariū est q̄z relatio vt relatio non distinguit nisi ab opposito. sed vt habitū est relatio in diuinis non distinguit nisi ꝑm q̄ relatio. sed oppō relatio non potest eē inter spiritū. s. ꝛ filiū nisi ꝓcedat ab eo q̄ ꝛc. Preterea Augu. vi. de trini. ca. ij. vult q̄ pater non distinguatur a filio nisi in eo q̄ referāt ad filiū. ergo spiritus. s. nō distinguit a filio nisi in eo q̄ refert ad ipsum. ꝺz ñ refertur ad ipm nisi ꝑm q̄ procedit ab eo ergo ꝛc.

Respōdeo dō q̄ sicut habitū est in diuinis nō ē distinctio nisi per relationes. q̄z quicq̄d ad se dicit. dicitur de qualz persona singulariter. ꝛ de omnibus ñ pluraliter. vt vult Aug. vij. de trī. capi. ij. ꝛ v. c. viij. Sed ea ꝑm que attenditur differentia oportet pluri ficari ꝛ numerari vt differentiā faciant q̄z ꝑz q̄ aliqua differunt ita numerantur. Si ergo relatiōes distinctionē faciunt in diuinis oportet eas plurificari Sed vt bene videamus qūo ibi est relationū plurificatio. ꝛ ꝑ relatōes distinctio. oz nos videre qūo ꝺ in creaturis eē habent. Ideo nōndū q̄ relatōes in creaturis triplr plurificant̄ ꝛ ꝺz qualz plurificationē distinguūt. Mā aliqñ est plurificatio relationū similiū aliqñ disperatarū: aliqñ oppositarū: mā ab eodē patre carnali posūt ꝓgredi plures filij. Rursuz pater carnalis cū hoc q̄ pater est. pōt eē artifex ꝛ ab eo poterit ꝓgredi aliquod artificiatū vt puta scānum: vl idolum. In quibus omnes diuersitates dictas de relationibus inuenimus. Nam in eo q̄ plures filij ab eo emanant est ibi plurificatio relationum similium quia plurium filiationuz. Rursum plurificantur ibi relationes disperate. Maz relatio ꝺz quā refertur idolum vel artificiatum ad artificem est dissimilis ꝛ disperata. a relatione ꝑm quam refertur filius ad patrem. licet ꝑm ipostasim sit idem pater ꝛ artifex. plurificatur ibi etiam oppositē. quia relatio ꝺz quam refertur filius ad patrem' est opposita relationi qua pater refertur ad ipsum. ꝛ licet secundum omnes istas plurificationes relationū sic distinctio in creaturis. quia filius distinguitur a patre per oppositam relationem: vnus filius ab alio filio per similem: filius ab artificiato per disperatam: non tñ

codem modo ista genera relationū distingūt. quia relatio opposita distinguit fm rationē quidditatis alie autem solū fm esse. Nam per relationē non refertur aliquid nisi ad oppositum relative. vt filius per filiationem solum refertur ad patrem. ⁊ quia fm referri sumitur ratio quidditatis relationis. cum solum opposita relativa inter se referantur. fm rationem quidditatis solum ab opposito distinguit relatio. tamen fm esse distingunt relationes non oppositę. vt pīres filij fm relationē distinguntur. non quia vn⁹ filius per filiationē quā habet referatur ad alium filium. quia per filiationē solum refertur ad patrem. Sed quia filiatio que est in vno filio est alia numero ab ea que est in alio filio. ⁊ ideo si per aliam ⁊ aliā filiationem vnus ab alio distinguitur. hoc non est per referri vnde sumitur ratio quidditatis relatiōis. ſz ex eo q̄ ineſt: vnde sumitur eius esse. simile est de disperatis. nam filius non distinguitur ab artificiato per relationē quā habet quia ad ipsum referatur ex quo referri sumitur ratio quidditatis relationis vt est ostensum. sed solū per ineſſe ex eo q̄ in filio est relatio que non est in artificiato. hoc viso q̄ relatio nō distinguat nisi pluraliter ⁊ q̄ pluralificata fm rationem quidditatis solum distinguit opposita. fm esse distinguit similis: ⁊ disparata transferentes hec ad diuina. dicam⁹ q̄ relationes in diuinis similes nec pluralificātur nec distingunt. disperate si pluralificātur ad distinguēdum nō sufficiunt: oppositę ⁊ pluralificātur ⁊ per se ⁊ directe distingūt. similes nō pluralificari patefactum fuit cū ostenderē fuit plures personas fm vnum modum procedendi in diuinis nō posse ꝓcedere: eas non distinguere manifestari potest per ea que ante diximus q̄ relatio in diuinis non distinguit nisi fm rationem quidditatis. sed cum sic nō distinguat similis vt ostensum est. ibi relatiōes similes non distinguent disperate. ⁊ si pluralificantur in diuinis. non directe distingunt cum nō distinguāt fm rationem quidditatis fm quā ibi per se distinctionē ponimus. sola ergo opposita relatio ibi distinctionē faciet. Sed quia relatio opposita originis inter personas aliquas nō est nisi vna procedat ab alia. nisi spiritus sanctus procederet a filio cum filius nō procedat ab ipso. non distingueret ab eo. oporteret eni⁹ personam que a persona in diuinis distinguitur habere relationem oppositam ad illā. cui sola relatio opposita distinguat fm rationē q̄dditatis. ⁊ illā relationem oppositam esse relationē originis. quia ibi sole relationes originem distingūt. alie autem nō distingūt. sed distinctas ostendunt. dicamus ergo cū anſelmo de processione spūs. ſ. q̄ ex quo est vnus solus deus pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus vel spiritus sanctus vel filius est de spū sancto vel spiritus sanctus de filio. aliter enīz inter eos non saluaretur distinctio. Ad primum dicendum q̄ quādo principium ⁊ id quod est ex principio differunt fm naturam. tunc sufficit ponere in principio differētiam fm rationē vt ipsa que sunt ex principio differant realiter. Sed omnes tres psone sunt eiusdem nature. ideo nō possunt distingui per differentiam absolutorū fm rationem. nisi vna procedat ab alia. ⁊ realiter referatur ad ipsam. Ad scōm dicendū q̄ cum aliquis in errorem labitur nō oportet q̄ ecclesia imponat ei omnia que sequūtur ex illo errore. quia sic quodāmodo ei imponeret infinita. q⁹ vno incouenienti dato multa consequuntur vt dicit primo phisy. Ad tertium dicendum q̄ oppositio contradictoria dicitur esse maxima propter amplitudinem. quia omnes alias oppositiones continet. cum minima est quantū ad rationem oppositionis.

quia omnes oppositiones se habent per additionez ad illam cum ipsa reseruetur in omnib⁹. Unde inter ea que sola ratione differūt quodāmodo reseruatur talis oppositio vt puta inter essentiā ⁊ patrez. quia pater generat. essentia non. Ad quartū dicendum q̄ ad distinctionē personarū tria requiruntur. primo pluralitas relationū. quia si non pluraliſicarētur relationes per eas non distinguerētur relata. secūdo ille plures relationes debent designare originem. quia vt dictū est relationes non originis non distingunt. licet possint distinctas ostendere. tertio debent habere oppositionem ad se inuicem. ⁊ illud est completiuum in distinctione. quia non distinguit relatio in diuinis nisi fm rationez quidditatis que habetur p comparationē ad oppositū. ideo filius quia procedit nascendo dicitur distingui a spiritu sancto quia procedit non nascendo. quia propter aliūm ⁊ aliū modū procedendi filij ⁊ spirit⁹ sancti possunt ibi accepi relationes plures. Rursuz ratione processionis ille relationes designabunt originem que sunt duo que requiruntur ad distinctionem personarum. non tamen ibi possum⁹ vere ⁊ realiter distinctionez saluare nisi adsit ibi relationū oppositio que est in distinctiōe cōpletiuz. vnde anſel. inde processione spiritus. ſ. ait. Quod spiritus sanct⁹ qui existit de patre procedendo nō est filius qui existit nascēdo. cū antē apparebit quia spiritus sanct⁹ est de filio. tūc palā esset quoꝫ quia propter hoc nequit esse filius spiritus. ſ. ⁊ spūs sanctus filius per quod appareret q̄ processio spirit⁹ sancti a filio est aperta causa ⁊ completiuum in distinctione ipsarum. ⁊ q̄ dicit anſel. q̄ si non alio differrent filius ⁊ spiritus sanct⁹ nisi quia ille nascitur ille procedit diuersi essent. quomodo habet verisatē infra patebit. Ad quintū dicēdū q̄ relatio disparata distinguit in creaturis nō in diuinis vt patuit.

D Einde queritur de patre ⁊ filio ꝓout spirant spiritum sanctū vtrum habeant esse distinctum vel vnitum ⁊ circa hoc querūtur. iiij. Primo vtrum pater ⁊ filius spirent spiritum sanctū inquantū vnum vel inquātum plures. Secundo quid est illud in quo cōueniunt ꝓout spirant spiritum sanctū Tertio vtruz virtus spiratiua in qua cōueniunt dicat quid vel ad aliquid. Quarto vtrū possint dici plēs spiratores.

Q̄ō. 4.

Q primum sic procedit. Videtur q̄ pater ⁊ filius spirent inquātum plures. quia actus sunt suppositorum: cū ergo sint plura suppositа que spirant spirant inquātū plures. Preterea dicitur primo priorum. ca. de reduplicatione q̄ iustitia est bonum: quoniā bonū falsum est: ⁊ non intelligibile. similiter salubre est disciplinatum quoniā disciplinatum. igitur nunq̄ reduplicatio debet addi ad predicatum. sed ad suppositum cum igitur sit pluralitas suppositorum spirantium ⁊ reduplicatio se tenet ex parte suppositorū debemus concedere q̄ pater ⁊ filius spirēt inquātum plures. Preterea si pater ⁊ filius spirent spiritum sanctū inquātum vnū hoc nō potest intelligi nisi tripliciter. vel inquātum sunt vnū in essentia. vel inquātum sūt vnum in persona. vel inquantū sunt vnum in notiōe Inquātum sunt vnū in essentia nō. quia tūc spūs. ſ. seipm pduceret cū sit idē in eēntia cūeis. Inq̄tum sunt vnū in psona nō. q⁹ talē vnionē nō bnt. Inq̄tū sūt vnū i notiōe nō. q⁹ tūc vnio i notiōe videret esse causa spirationis qō falsum est cū relatio ex actib⁹ habeat esse. nō actus ex relatione. Preterea qō procedit a duobus. ab vno principaliter. ab alio non principaliter: videt procedere a duob⁹ in eo q̄ duo

sed spūs sanctus de pre procedit principalr nō de filio. vt videtur dicere aug. xv. de trini. ca. xxvi. ergo tē. In contrarium est quia quod procedit a pluribus in eo q plures. videtur esse cōpositus. spiritus. s. est omnino simplex ergo tē. Preterea cuz amor habeat cōiungere z nectere quod procedit a pluribus q modum amoris procedit a pluribus vt sunt vnum ergo tē. Rñdeo quidaz sic dicunt q pater z filius qui spirant spiritum sanctum sunt plura fm suppositā z vnum fm virtutē spiratiuā. ideo cum queritur vtrū spirent in eo q vnum est locutio multiplex: nam si h q dico vnum refertur ad suppositū sic est locutio falsa cum sint plura suppositā que spirant. Sed si refertur ad virtutē tunc est locutio vera cum sit vna virtus per quā spirant. simpliciter ergo neutrum est cōcedendum nec q spirent in eo q vnum. nec q spirēt in eo q plures. Sed isti ignorant vim verbi. Nam h quod dico inquantuz. z in eo q designant reduplicationem. designantia autem reduplicationem solum sunt conditio predicati non subiecti. nam licet ipsum subiectūz in reduplicatione nominetur. dicitur tamen cōditio predicati. quia in ea dat intelligi causa predicati non subiecti. Unde philosoph⁹. primo priorum dicit, reduplicationem esse ponendā ad maiorem extremitatem non ad medium. Sed in propositione que constat ex maiori extremitate et medio maxime in prima figura nisi proprie loquatur maior extremitas habet rationē predicati. Sed si hoc q dico in quātum posset referri ad suppositum z ad virtutem cum virtus sit in supposito z ea que sunt in supposito predicentē de supposito denominatiue vel essentialiter esset conditio predicati z subiecti. ideo distinguentes fm dictam distinctionem vim reduplicationis nesciuerunt. vt autez pateat veritas notandum q per se. z primo. z fm q ipsum. se habent per ordinez. nam per se solum causalitatē nominat. quia per se vt a primo distinguitur idez sonat q per causam existentem. in se. primo supra per se addit precisionem cause. vel reduplicationem essentie supra subiectum. Nam illud est primo q est tale in eo q tale. fm q ipsum vt est ab alijs distinctuz addit in mediationem. z licet ista teneant dictum ordinem ꝯtum ad additionem: tenent modū contrariuz quātum ad predicationē siue quantū ad vniuersalitatē. Nam quicquid est fm q ipsuz est primo z quicquid est primo est per se, z quia in primo z fm q ipm inuenitur reduplicatio. inuenitur etiam z in per se cū habeat rationem vlis respectu illorum. igitur si bene volumus videre quid importat reduplicatio per ista in quibus reperitur videre poterimus. Sed cū in omnibus istis cōsideretur causalitas z id q est ratio. quare aliquid sit tale. reduplicatio ad causaz habebit respectum. vt puta si calor est ratio calefaciendi. ignis calefaciet non quia ignis. sed quia calidus: z quia ars edificatiua est ratio edificādi licet homo vel mūsicus edificet. non tamen homo quia homo. vel qz musicꝰ edificabit. Sed quia edificator. Ita est ex parte ista quia vna virtus spiratiua est ratio quare pater z filius spirant. licet sint plures, spirantes. tamen quia reduplicatio non respicit suppositā vt ostensum est. Sed illud quod est ratio spirandi cū hoc sit vna virtꝰ spiratiua simpliciter est vera quod plures spirāt. eo quod actus respicit suppositā que sunt plura. sed simpliciter est falsa i eo q plures spirant eo q reduplicatio respicit virtutē que est vna. z ista est sententia anselmi monologion. liiij°. ca°. qui ait q spiritus sanctus siue amor procedit ex patre z filio. non ex eo in quo plures sunt pater z filius. sed ex eo in quo vnum sunt. z idem inde processione spiritus. s. circa finez ait. constat in expugnabili ratione spiritum sanctum esse de filio sicut est de patre. nec tamē esse. quasi de duob⁹ diuersis. sed quasi de vno. ex eo enim q pater z filius vnū sunt id est ex deo est spiritus sanctus. nō ex eo vnde alij sunt adinuicem.

Ad primum dicendum q licet actus sit suppositorum reduplicatio tamen accipitur p comparationē ad virtutem. z ideo licet plures spirent nō tamen in eo q plures. Ad secundū dicendū q reduplicatio dicit causā nō simpliciter z absolute. sed in subiecto z ideo in reduplicatione subiectum debet ibi nominari vt triangulus habet tres in eo q triangulus: z disciplinatum est salubre in eo q disciplinatum non in eo quod salubre. tamen illa reduplicatio dicit esse conditio predicati. quia si assignaretur subiectum z predicatum in propositione in qua est reduplicatio. ex parte predicati veniret. Rursum dicit talis conditio p̄dicati quia in reduplicatione datur intelligi causa predicati non subiecti sunt z alie rationes quare dicitur condicio predicati de quibus tractare non est presentis speculationis. Ad tertium dicendum q hoc est in quantū sunt vnum in vna virtute spiratiua. Ansel. tamē inde processiōe spūs sancti concedit spiritū sanctum procedere a patre z filio in quantū sunt vnum in essentia. Sed vtrum ita sit z si sic est. quare spiritus sanctus se non spirat in sequenti questione dicetur. Ad quartū dicendum q eadem est virtus que est in patre z filio per quaz spirant. Sed illam virtutē pater non habet ab alio. filius eam habet a patre. ideo a patre dicitur procedere principaliter. Sed cum propter hoc nō tollat vnitas virtutis proprer quā vnitatem spirant. in eo q vnum. propter hoc nō arguitur quod spirent in eo q plures.

Dū. s.

Secundo queritur quid est illud in quo cōueniunt pater z filius fm q spirant spiritum sanctum. z videtur q sit diuina essentia. quia pater z filius dupliciter possunt considerari. vel fm absoluta vel fm relationes. fm relationes differunt. fm absoluta conueniunt. ergo si in spirando spiritū sanctū sunt vnuz. hoc non erit fm relationes cum fm illa differant. sed fm absoluta vel fm essentiā fm que conueniunt. Preterea anselmus in de processiōe spūs sanctus vult q pater z filius spirēt spiritū sanctum inquantum sunt vnus deus. sed hoc non est nisi prout sunt vnuz in essentia. ergo tē. In contrariuz est quia sicut pater z filius sunt vnum in essentia. sic z spiritus sanctꝰ cum eis vnum est. si ergo propter hoc spirarent spiritū sanctum: spiritus sanctus seipsum produceret. Ulterius videtur q hoc sit prout sunt vnuz in voluntate quia sicut filius procedit per modū nature. sic spūs sanctus emanat per moduz voluntatis. Sed pater generat vnicum filiuz fm q est in eo vna natura. ergo pater generat vnicū filiuz fm q est i eo vna natura. ergo p̄ z filius spirāt spiritū sanctū. prout est in eis vna voluntas. Preterea spiritus sanctus procedit a patre z filio per moduz amoris. sed amor hūs vnire fm volūtatem. ergo pater z filius fm q in voluntate vniuntur producunt ex se amorē quē spirāt.

In contrariuz est quia sicut patris z filij est vna voluntas. sic z spiritus sanctus habet vnam voluntatem cum eis. si ergo propter hoc spirarent spiritus sanctus spiraret seipsum. Ulterius videtur q hoc sit prout sunt vnum in notione quia fm q spirant spiritum sanctum ad spiritum sanctū referuntur. Sed non referuntur ad ipsum nisi per notionē cōmunē in

qua vniuntur. ergo ꝑm ꝙ in illa sunt vnā spiran-.

Preterea ꝑm ꝙ spirāt spūs sanctū a spū sc̄ō distinguntur. Sed vt habitū est in diuinis non distinguit nisi relatio opposita. sed non habent relationem oppositam pater ⁊ filius ad spiritum sanctum nisi notionem cōmunem in qua vniuntur. ergo ꝑm ꝙ in illa vnum sunt. ipsum producunt. Jn contrarium est quia relatio vt relatio semper sequitur ad actionez. naz ex eo ꝙ agens agit refertur ad actū vel ad effectuz. non ex eo ꝙ refertur agit cum actio nō sequat ad relationē. sed econuerso. nō ergo ꝑm ꝙ i illa notiōe vniunt spirant. sed qz spirāt in illa notiōe vniuntur.

Rn̄deo: dicendū q̄: ꝑm q̄: inquātū: in eo. ⁊ cetera huiusmodi quandā reduplicationē importāt. Nam vt habitum est licet agere sit suppositozum. reduplicatio tamen semper dicit respectuz ad causam. ideo actio non ꝯ conceditur de supposito cū reduplicatione nisi tali nomine suppositus nominetur ꝙm eo detur intelligi quod est actionis causa vel ratio. ⁊ ideo non cōcedimus quod musicus in eo ꝙ musicus edificet. sed i eo ꝙ edificator. quia musica ꝑm quaz denominatur musicus non est ratio edificādi sed ars edificatoria. quererę igitur quid est illud in quo pater ⁊ filius vniuntur ꝑm ꝙ spirant spiritū sanctum. est querere que est causa ꝑm ꝙ in diuinis causa esse potest ꝑm quā pater ⁊ filius vnionez habent in spirando. causa autez in istis inferioribus duplíciter sumit in essendo ⁊ in inferendo. Nam oē illud quo posito aliud sequitur est causa illius ꝯtum ad illationē. ⁊ si nō ꝯtū ad esse. Jn diuinis autē ⁊ si nō est ibi ꝓpzie causa. qz causa est ad cuius esse sequit aliud. er̄ ibi aliq̄d ad filitudinē cause. Naz sicut cā dat esse cāto ita ibi vna ꝑsona dat esse alteri. ⁊ ꝓz ꝙ in diuinis inuenitur causa possumus ibi distinguere causam ꝯtum ad esse. ⁊ ꝯtum ad inferre. vt si dicetur patrem esse causaz filij ꝯtum ad esse. quia dat esse filio. filiū autē esse causam patris ꝯtum ad illationem. quia posito filio infertur pater. ⁊ si volum⁹ accipere causam large vt extēdatur nomē cause ad causam in inferēdo sic omne illud ꝑm ꝙ sequitur patrem ⁊ filium habere vnionē in eo ꝙ spirant. potest dici esse illud vnuz in quo conueniunt pater ⁊ filius spirant ꝯtuz ad ꝓzesens sequitur eos esse quadrupler vnitas. primo ꝯtum ad amorē spiratū. secundo ꝯtum ad actum spirandi. tertio ꝯtum ad notionem cōmunem. quarto ꝯtum ad virtutem spiratiuā. vniunt primo in amore spirato. Nam cū amoz habeat vitiuā ex eo ꝙ spirant spiritū sanctū qui habet rationem amoris nectūtur ⁊ vniuntur inter se propter qđ spiritus sanct⁹ nexus cozū dicitur vt habitū est. vnium secūdo in actu spirādi. nam cū amoz spiratus sit vnus ⁊ simplex. oportet ꝙ vna spiratione accipiat esse ex eo igitur ꝙ talem amorē spirāt vniuntur in actu spirādi propter spiratiōis vnitatem. tertio sunt uniti in notione cōmuni. Naz sicut pater ex eo ꝙ generat filium habet in se quandā relationez per quā refert ad filiū vt paternitatē: ita pater ⁊ filius ex eo ꝙ spirant spiritū sanctū habent in se quādam relationē qua referuntur ad ipsum ⁊ illa relatio cōmunis notio nominatur. ⁊ quia vnū est productum ⁊ vna spiratio qua producit. sequitur vnā esse notionem cōmunem qua spirātes ad spiratum referunt. ergo ex eo ꝙ pater ⁊ filius spirant spiritum sanctum ꝓpter vnitatē notiōis sequit eos in illa notione esse vnos. Quarto cōiungunt in vna virtute spiratiua. Nam si esset alia virtus spiratiua i ꝑze ⁊ filio. esset alia spiratio ⁊ alius amoz spirat⁹. sicut videm⁹ qz alia virtus amatiua est in duob⁹ amicis nō est idē amoz quo se diligūt. Cum igitur sit vnus amoz spiratus sequitur eos habere vnā virtutez spiratiuā ꝑm ꝙ talem amorē spirant in qua virtute vniri dicunt. patet igitur ꝙ si ꝑm ꝙ dicit causalitatem in inferēdo cum ex ipsa spiratione spūs sanctus possimus inferre patrem ⁊ filiū esse vnitos omnibus dictis modis ꝑm istum moduz loquendi cum queritur que est illa vnio qua vniūtur pater ⁊ filius in spirādo spiritū sānctum possum⁹ dicere ꝙ est vnio quadrupler ꝓnotata: verum quia nō quelibet assignata vnio habet rationem causalitatis respectu spirationis in essendo. sed soluz vnio in virtute spiratiua. ⁊ ꝑm ꝙ verba sonant absolute loquendo. cum querit quid est illud in quo vniūtur pater ⁊ filiꝰ ꝑm ꝙ spirant. est questio de eo ꝓpter quod competit eis spirare siue de ratione spirandi. cum ḣ sit solum virtus spiratiua. absolute loquēdo debemus cōcedere patrem ⁊ filium spirare vt sunt vnū in spiratiua virtute. ꝙ autē sola illa vnio sit ratio spirandi patet. nam amoz spirat⁹ non potest esse ratio talis spirationis cum ipe ex tali spiratione esse accipiat. nec vnitas spiratiōis: qz tuncidem sui ipsius esset causa: nec vnitas notiōis. nam cum illa sit quedā relatio magis ex eo ꝙ spirāt vniūtur in notione ꝯ econuerso. sed ex eo ꝙ sunt vnū in virtute spiratiua cum ipsa virtus sit spirandi ratio: qz ratio actiōis ex virtute summē spirare dicuntur spiritum sanctuz. ⁊ quia ipa virtus est quid absolutum ⁊ essentiale vt patebit. ꝓpter hoc anselm. inde processiōe spiritus sancti cōcedit patrē ⁊ filiuz spirare spiritum sanctū inquantū sunt vnus deus.

Ad primum dicēdum ꝙ essentia diuina ꝑm ꝙ habet rationem virtutis spiratiue est illud in quo vniuntur pater ⁊ filiꝰ ꝑm ꝙ spirāt. Jdeo cōcessit anselm. patrem ⁊ filiū spirare vt sunt vnus deus. quare aūt spiritui sancto spirare non cōpetit cuz sit vnus deus cum patre ⁊ filio in sequēti questione patebit. ⁊ per hoc patet solutio ad ꝑm ⁊ ad illud in contrarium.

Ad illud ꝙ vlterius queritur. vtrum pater ⁊ filiꝰ spirēt spiritum sanctū ꝓout vniūtur in volūtate concedendum est ꝙ sic. quare autē spiritus sanctus nō spiret cum sit vna volūtas omnium trium in sequēti questione patebit. ⁊ per hoc patet solutio ad duo argumenta ꝓo. ⁊ ad illud cōtra. Ad illud quod vlterius queritur. vtruz spirent ꝓout vniūtur in notione. dicendum ꝙ licet ex eo ꝙ spirant possimus inferre eos esse vnitos in notione. vnio tamen illa non est ratio spirandi. ideo non est concedēdum simpliciter eos esse vnitos in notione ꝑm ꝙ spirāt. ⁊ ꝙ arguitur quia ꝑm ꝙ spirant sequitur eos habere notionē cōmunē. dicendū ꝙ questio nō querit de causa in inferendo. ſz de eo a quo summē ratio spirādi. ⁊ huiusmōi est sola virtus spiratiua: vt dictum est. Ad illud ꝙ secūdo arguitur. ꝙ illud ꝑm quod differūt pater ⁊ filius a spiritu sancto est illud ꝑm ꝙ vniūtur ꝓout spirant spiritū sanctum. dicendus ꝙ non est verum. Nam ꝑm ꝙ producēs producit non est id in quo differt a ꝓducto. Sed in quo producto assimilat. ideo ratio petebat ꝙ est in contrario. illud contra concedatur.

Qz. t Ertio queritur. vtrum virtus spiratiua dicat quid vel ad aliquid. ⁊ videt ꝙ dicat ad aliquid. quia si diceret quid absolutuz cuz ex absoluto producatur absolutū. tunc productū per virtutē spiratiuā esset quid absolutuz. Sed quelz ꝑsona in diuinis dicit quid relatuz. ꝯ tē.

Preterea ꝑm absoluta non est distinctio vt vult aug. v. de trini. ca. viij. si ergo potentia spratiua di-

cit quid absolutū tūc spiritus sanctus posset spirare quod falsuz est. Preterea quod est absolutum est essentiale. quia omnia absoluta transeunt in substantiam ſm aug. 6 quod est essētiale competit essentie. igitur ipsa essentia spiraret quod est inconueniēs.

Preterea potentia spirandi dicitur per comparationez ad actū spirandi. sed spirare est in genere relationis. ergo 7 potētia spirandi cum in eodez genere sit potentia cum actu quem respicit. Jn contrariū est quia potentia non est in predicamēto relationis sed est in predicamēto q̄litatis. sed cum talia transferuntur ad diuina dicunt diuinā substātiam. ergo 7c. Preterea idem iudicium est de potentia spirandi 7 de potentia generandi. sed potentia generandi dicit quid absolutum vt habituz est. ergo 7 potentia spirandi. Respondeo dicendum q̄ sicut tactum est: ſm q̄ loquimur de potentia generandi prout dicit quid vel ad aliq̄d: loqui debemus de potentia spirandi. Jdeo per aliam viam declarabimus quid dicit potētia generādi q̄z fuerit superius declaratuz. 7 ex hoc apparebit quid dicit potentia spiratiua. Propter q̄ notandū quoldā dixisse potentiam generādi dicere mediū inter absolutū 7 relationē. volunt enim q̄ essentia diuina prout est eadē paternitati sit potentia generandi. propter qō nec dicit pure absolutū ratione idemptitatis ad relationem nec purā relationē propter implicationē absoluti. ideo dicit mediuz inter vtrūq̄: 7 sicut potentia generandi est diuina essentia vt est eadē paternitati. ita potētia spirādi est diuina essentia vt est eadē notioni cōmuni: 7 dicit quid mediū talis potētia vt potentia generādi. Sed istud tripliciter deficit. primo quia nihil est mediū inter absolutū 7 respectiuum. quia diuersoꝝ generū 7 nō subalternatim positoruz diuerse sunt species 7 differētie. propter q̄ cum relatio 7 substātia sint diuersa predicamenta etiam prout sūt in diuinis: nō subalternatim posita. vt pz p boecium in suo libello de trini. 7 p aug. in pluribus locis: nihil est mediū inter ipsa: 7 qō est in vno predicamēto non erit in alio. scōo p tradictionē implicant. quia essentia prout est eadē paternitati est ipsa paternitas que simplr relationē importat. 7 qz idem est iudiciū de aliquo quod est idem alicui. put est idem illi. 7 de illo eodem. si paternitas nō est potentia generādi: nec essentia erit talis potētia vt est eadem paternitati. tertio dicunt esse virtutem productiuam in quo productū a producente distinguit: cū magis sit huiusmōi idē in quo productū. pducenti est simile: ideo isti idē sic dicentes cozrigētes positionem dixerunt q̄ potētia generatiua est illud in quo genitū gignēti assimilatur: 7 quia fili⁹ patri est similis in natura: potētia generatiua i patre est naturā. verum quia rationes hoc improbantes absq̄ additione alterius dicti saluare nō poterant. quia cuz in qualibet psona sit natura. persona quelz generaret. ideo addiderūt q̄ potētia generādi relationē significabat: quod ex ipa denoiatione apparet: non tamē in recto sz in obliquo q̄ ex ipso nomine inotescit quia dicitur potentia generandi. Jn hac rñsione est aliquid benedictū 7 aliquid male. Nam q̄ potentia generādi sit illud in quo gignens genito assimilatur indubitanter est verū. Sed q̄ talis potētia significet huiusmōi relationē q̄ est generare vel in recto vel i obliquo nō est verū: vt patebit. ió vt huiꝰ qōnis pateat veritas duo sunt declarāda. primo q̄ nō oē illud sine quo potētia generatiua existens in aliquo nō pōt in actū gnationis exire. ad huiusmodi potentiam pertinet. ex quo apparebit q̄ licet suppositū habēs in se potētiā generādi generare nō possit nisi illa potentia sit cōiuncta in eo respectu debito. nō tamen propter hoc ille respectus ad generādi potētiam. primuz scōo declarabitur q̄ nō omne quod denoiat aliquid significatur p id quod denominat ex quo manifestum erit q̄ licet generare quod relationez dicit denominet potētiam generandi. nō oportet talem potentiā generādi huiusmōi relationē dicere vel significare.

Propter primum aduertendū q̄ 3z idem sit ignis qui calefacit 7 ignit: 7 generat calidū 7 ignem: non per eandē virtutē pse loquēdo 7 directe inducit calorem 7 formam ignis in materia extrinseca. Sed p calorē generat calidū. 7 p materiā suā generat ignē quia calidū ſm q̄ calidū ei redditur simile in calore 7 ſm q̄ ignis ei cōformatur in natura: 7 quia potētia productiua est illud in quo simila' producēti productum: vt innuit dam⁹ p moli. ca. viij. potentia calefaciendi in igne est calor. 7 generādi est natura. Sz cum ignis ignē nō generet nisi calefaciendo natura ignis que est potētia generatiua in igne nunq̄ exibit in actum generationis nisi sit cōiuncta calori. non tñ propter hoc quia requiritur talis vnio ad hoc accidens quod est calor: dicim⁹ potentiaz generatiuam ignis esse accidēs vel mediū inter' substantiā 7 accidens. sed solū substantiā vt naturā ignis. loquendo de potētia vt hic loquimur. vnde si in aliquo esset natura ignis' absq̄ calore in eo cēt generatiua potentia absq̄ hoc q̄ generaret: 7 sicut natura ignis nō erit in generationis actum nisi sit cōiuncta calori. sic natura diuina nō dat suppositio in quo est q̄ generet nisi sit cōiuncta debito respectui nō tamē propter hoc cōcedere debemus huiusmōi potentiā relationē significare: nec q̄d mediū inter absolutū 7 relatiuū sz simpliciter absolutū: sicut potētia generatiua ignis simpliciter significabat substantiā. ex quo apparet quod q̄uis sit in omnibus potētia generādi quia in omnibus est natura. nō tamen ois persona generat q̄z nō in omni persona est cōiuncta debito respectui bene igitur dicit magister di. viij^a. q̄ pater nō est potens gignere nisi natura. 7 q̄z ſi ibi distinctiōe viij. requiritur vnio ad respectuz: sola natura q̄ est q̄d simpliciter absolutū est potētia generādi. Quod aūt nō quiecq̄ denominat: aliquid significatur p illud qō secūdo ꝓponebatur declarādum. patet quia ꝓprietates denomināt substātiam vt lapis dicit' a lesiōe pedis. tamē q̄z lapis significat diffinitionez lapidis in qua non ponit' ꝓpriet⁹: cū nō sit p additamenta nō oportet in cōceptione lapidis ꝓprietatē que denominat lapidez includi: 7 quia nomen significat mentis conceptū nō oportet ꝓprie loquendo. omne quod denominat aliquid per nomē significari. significant enim nomina substabtiarū substātias. 7 sic ab accidētibus denominatur q̄ si queratur vnde h̄ habet cōtingere. dicēdum q̄ res verius intelligūtur q̄ dicātur. igitur licet potentia generandi a generare denominatur nō tamē generare vel relationē aliq̄ ſm eē significat. sz simpliciter absolutū. Propter argūmēta tamen notandū q̄ licet simpliciter absolutū relationē 3z esse nō dicat nec sit in predicamēto relationis. potest tamē ei cōpetere aliquis respectus sicut forme substātiali. licet non sit qualitas competit aliquis modus qualis 7 scientie licet non sit relatio sed qualitas competit aliquis modus relatiōis. ita nature diuine que est potentia generādi competit aliquis modus respectiuꝰ licet dicat simpliciter quid absolutū apparet igitur q̄ si significare sumat ꝓprie: potētia generandi nullo modo significat relationē ſm esse. Hoc vlo apparet q̄d dicat potētia

spirãdi. nam sicut filiꝰ procedit per modum nature ita spiritus sanctꝰ procedit per modum voluntatis propter quod sicut natura in patre est potẽtia generandi. ita voluntas in patre ⁊ filio est potentia spirandi ⁊ licet natura sit eadem in filio que est in patre: tamen quia nõ est cõiuncta illi respectui prout est in filio: eni est cõiuncta prout est in patre. cõcedimus patrem generare: nõ filiũ. ita licet voluntas sit eadem in spiritu sancto que est in patre ⁊ filio: tamẽ quia prout est in patre ⁊ filio: est cõiuncta respectui cui non est cõiuncta prout est in spiritu sancto concedimus patrem ⁊ filiũ spirare: non tamen spiritum scũ: nõ tñ ꝓpter vnionẽ quã habet potẽtia spirativa ad huiusmõi relativũ debemꝰ cõcedere ipam relationem significare mediũ inter absolutum ⁊ respectivum. Sed simpliciter absolutũ ly ei cõperat aliquis modꝰ respectiꝰ sicut cõpetebat generatiue potẽtie Dicit ergo potentia spirativa, simpliciter ꝺ̃ absoluntuꝫ ex quo q̃stionis proposite veritas declaratur.

Ad primũ ergo dicendũ ꝙ ex absoluto producitur absolutũ quãdo absoluto cõpetit ꝓducere. Sed potẽtia spirativa ita est ratio producẽdi ꝙ nõ ꝓducit.

Ad secundũ dicendũ ꝙ potẽtia spirativa est etiam in spũ sancto nõ tamen propter hoc spũs sanctꝰ spirare põt vel spirat: quia nõ est in eo cõiuncta respectui cui est cõiuncta prout est in patre ⁊ filio.

Ad tertiũ dicendũ ꝙ ẽẽntiale põt aliquid dici: dupl'r vl quia essentie competit illud: vel quia essentia est ratio illiꝰ. posse autez spirare dicit essentiale non quia essentie competat spirare. Sed quia essentia est ratio spirandi: eo modo quo dixim9 sub ratione qua voluntas.

Ad quartũ dicendũ ꝙ generare nõ simpliciter dicit actũ in diuinis. sed relationẽ: ideo nõ valet ratio quia supponebat falsum: vel dicendus ꝙ ly filiꝰ potẽtie cuius est actus. nõ tñ oportet. i eodẽ genere esse actũ cũ potẽtia. Mã potẽtia est i genere qualitatis ⁊ in creaturis actꝰ est in genere actõis.

Qõ vij. q Uarto queritur vtrum pater ⁊ filius sint plures spiratores ⁊ videt ꝙ nõ. quia ꝺm aug. v. de trinl. ca. xiij. Sicut pater ⁊ filiꝰ ⁊ spũs ſcũs referunt ad creaturã sic pater ⁊ filius referunt ad spũm scm. Sed tota trinitas respectu creature dicit vnus creator vt idez ibidẽ ait: ergo pr ⁊ filiꝰ respectu spũs. ſ. sunt vnꝰ spirator. Preterea quia indiuisa sũt opa trinitatis ⁊ cadẽ est actio omnũ personarũ respectu creaturarũ: nõ dicũtur tres psone tres actores. sed vnꝰ actor ergo respectu spũs. ſ. nõ dicẽtur pater ⁊ filius duo spiratores: sed vnus spirator. Preterea pater dicitur principiuꝫ spiritꝰ. ſ. ex eo ꝙ spirator eius ⁊ filius. sic etiam principiũ dicitur. si ergo essẽt duo spiratores essent duo principia. sed nõ sunt duo principia. vt dicit aug. v. de trini. ca. xiij. ergo ⁊c. In cõtrariuꝫ est quia verbũ plurificatur ꝺm pluralitatẽ suppositorum. nam pater ⁊ filius spirãt nõ spirat. Sed spirator est nomen verbale. sicut ergo posumus concedere ꝙ spirant. ita debemus cõcedere ꝙ sint spiratores. Preterea plures spirãtes sunt plures spiratores. sed pater ⁊ filius ſ t plures spirãtes ergo sunt plures spiratores. Rño dicendũ ꝙ de hoc sũt diuerse sentẽtie: imo in hac questione idez sibiipsis cõtradicunt. nam cũm prius dixissent patrẽ ⁊ filiũ esse plures spiratores postea dixerũt esse melius dictuꝫ quod pater ⁊ filius sunt vnus spirator. Quid de hoc tenendũ sit aduertendũ ꝙ tota causa q̃re nos dubitamus cõcedere patrẽ ⁊ filiũ esse plures spiratores est. quia sicut vna est potẽtia spirãdi in patre ⁊ filio ita est vna potẽtia creãdi in tribus personis Sed propter vnitatẽ potẽtia creãdi sicut tactũ fuit in arguendo dicebantur omnes tres ꝑsone vnus creator: ergo propter vnitatẽ potẽtie spirandi pater ⁊ filius sunt vnus spirator. Ideo notãdũ ꝙ sicut tres ꝑsone nõ creant in eo ꝙ plures. Sed in eo ꝙ vniunt in alio absoluto vt puta in diuinitate. ita pater ⁊ filius nõ spirãt in eo ꝙ plures sed in eo ꝙ vniunt in alio quo absoluto: vnde ansel. de processi. spirit. ſ. vult ꝙ pater ⁊ filius nõ differant in vnitate deitatis ⁊ ꝙ de deitate patris ⁊ filij spũs. ſ. procedit. ergo deitas eadem ꝺm rem differẽs forte ꝺm rationẽ vnit tres personas in creando. ⁊ patrẽ ⁊ filium i spirãdo aliter tamen ⁊ aliter. nam prout pater ⁊ filius creant sunt vnũ in deitate. ita tamẽ ꝙ ipsa deitas creat. ſz prout spirãt nõ sunt vnũ in deitate ꝙ ipsa deitas spiret. ⁊ quia deitas in qua vniũtur vt creãt creare dicitur: nõ possunt dici plures creatores ratione vnitatis essentie cui cõpetit creare. poterunt autẽ dici plures spiratores cũ illud ꝺm ꝙ vniũtur in spirando spirare nõ dicatur. patet ergo ꝙ quia tres persone quia creant in eo ꝙ vnũ. ita ꝙ illud vnũ vt puta potẽtia creandi vel deitas mereturnomen creatoris dicuntur vnus creator quia tamẽ illud ꝺm quod vniũtur i spirãdo vt puta volũtas vel deitas non meretꝝ nomen spiratoris: nõ dicũtur vnus spirator. Ad primũ dicendũ ꝙ illud sicut nõ est per omnẽ modum sicut: quia pater ⁊ filius ꝓut spirãt vniunt in aliquo cui nõ competit spirare ideo nõ sunt vnus spirator. Sed illud in quo vniũtur vt creant. creare dicitur. ideo sunt vnus creator. Ad scm dicendus ꝙ licet sit vna actio triũ personarum in creando ⁊ patris ⁊ filij in spirãdo dicitur tñ tota trinitas vnꝰ creator non tamẽ pater ⁊ filius vnus spirator propter rationem tactam. Ad tertiũ dicendũ ꝙ si essent plura principia pater ⁊ filius sequereꝝ ꝙ in eis essent plures virtutes spirative. sed ad hoc ꝙ dicãtur plures spiratores sufficit ꝙ illud ꝺm ꝙ vniunt nõ dicaꝝ spirare. propter quod ipi possint dici vnus spirator.

Argumẽta incontrariũ ⁊ si verũ concludũt incedunt tamen in competenti medio. Non enim valet si plures sunt qui spirant vel plures spirãtes quod plures sint spiratores. nam plures sunt qui creant ⁊ plures creãtes nõ tñ plures sunt creatores. Causa autẽ buiꝰ est quia participium ⁊ verbuꝫ magis directe respicit pluralitatẽ suppositorũ ꝙ nomen verbale ⁊ ideo si plures sunt qui creant vel creãtes ꝓpter pluralitatẽ suppositorũ sunt tamen vnus creator propter vnitatẽ essentie cui creare cõpetit nõ tamen sunt vnus spirator propter rationẽ tactaꝫ. bñ igitur dicit bylarius ꝙ spũs scũs procedit a patre ⁊ filio auctoribus ex quo habetur ꝙ spiratores ipsius dici possunt.

ſ Uper litteram: ꝙ illud misit deus spiritum filij sui vult habere magister' ꝙ spũs scũs procedat a filio. quia dicitur spũs filij contra dam. i. li. ca. xi. cõcedit spiritũ sanctũ esse spiritũ filij nõ tamen cõcedit ipsum, esse ex filio: dicendũ ꝙ ibi filij cum sit casus genitivi construitur in aliqua habitudine. ſz illa habitudo non potest esse nisi originis ⁊ ideo magister bñ ꝓcludit. quod dicit de dam. dicẽdum ꝙ vel verbũ vidit consequentiaz illam vel nõ intẽdit negare spiritum non procedere a filio. sed ꝙ nõ procedit ab eo principaliter. Item sup illud quẽ ego mitto vobis vult habere magister ꝙ spiritus sanctꝰ procedat a filio quia mittitur a filio: contra illa missio est tẽporalis. hic nos loquimur de eterna: dicẽdum ꝙ missio temporalis ꝓprie sumpta eternam includit.

Tem queritꝝ. postꝙ determinauit magr supꝝ de processione spũs. ſ. ꝺm ꝙ ẽex pre ⁊ filioꝫ det

minat de ea ꝑm q̃ ipe ꝓcedit equaliter ab' vtroq; ⁊ duo facit: nam equalitas impedit̃ ꝑ ꝓzioritatem ⁊ posterioritatem. secũdo impedit̃ per magis ⁊ minus. primo ergo ostẽdit spiritũ sanctũ procedere equaliter ex patre ⁊ filio. quia nõ ꝓius procedit a patre q̃ a filio. secũdo quia nõ magis ibi (nũc tractandũ) circa primũ duo facit q̃ primo adducit obiectionẽ hereticoꝝ q̃ pr̃i⁹ ꝓcedat a p̃re: q̃ vel ꝓcedit nato filio vel nõ nato. nõ est dicendũ q̃ nõ nato: quia tũc esset ꝓioz filio. ergo ꝓcedit nato: si sit pr̃i⁹ procedit a patre filius q̃ spũs. ſ. Secõ soluit q̃ buius obiectiones accidũt ex falsa imaginatiõe. quia nõ sunt ibi internalla temporuꝫ vt isti ymaginãtur. secõa ibi (hꝫ ⁊ huius) deinde cũ dicit. (nunc tractandum) monet aliã questionẽ ⁊ soluit ⁊ duo facit quia primo querit vtrũ spũs scũs magis vel pleni⁹ procedat a patre q̃ a filio: ⁊ soluit q̃ nõ: secũdo ostẽdit dicta sanctoꝝ que videtur huic sentẽtie cõtrariari non esse cõtraria ibi (aug. tñ.) circa quod tria facit ꝑm q̃ tria dicta sunt a sanctis q̃ huic videntur cõtrariari sentẽtie. nam aug. ait. q̃ spũs ſ. procedit a patre principaliter. hieronym⁹ q̃ procedit ꝓprie hylarius autẽ q̃ procedit a patre per filiuꝫ ex quib⁹ omnibus videt̃ spũm sanctũ magis vel plenius a patre ꝓcedere q̃ a filio primo ergo oñdit verba. aug. suis dictis nõ esse cõtraria: secõo oñdit hꝫ de hieronymo ibi (ex eodeꝫ sensu) tertio de hylario ibi. (forte etiaꝫ) circa primũ tria facit: quia primo premittit aug. sentẽtiam q̃ spũs sanctus procedit a patre ꝑncipaliter. secõo hꝫ exponit q̃ dicta eiusdẽ aug. dicens hoc dictũ esse quia in patre est auctoritas quia non accepit ab alio q̃ ab eo procedit spiritus. ſ. nõ q̃ dictum est quia plenius procedat ab ipo q̃ a filio. tertio cõcludit veritatẽ esse q̃ expositum est. secõa ibi. (Sed ne de hꝫ) tertio ibi (ecce exposuit) Tunc sequitur illa pars (ex eodẽ) ⁊ duo facit q̃ primo ostendit hieronymũ dicere spiritũ sanctũ a patre ꝓcedere ꝓprie. secundo exponit dando eundem sensum verbis hieronymi q̃ dederat sentẽtie augustini ibi (ecce apte) Deinde cũ dicit (forte) exponit verba hylarij: ⁊ tria facit: quia primo ostendit hylariũ diriſſe spũm. ſ. esse ⁊ micti a patre per filiũ. secõo reducit verba hylarij ad illũ sensũ ad quẽ reduxit verba hieronymi ⁊ augustini oñdẽs hꝫ dictũ esse ꝓpter auctoritatẽ que est in patre. quia ipse non habet ab alio: sed filius habet ab alio. tertio ostẽdit q̃ ꝓpter huius auctoritatẽ filius dixit spũm. ſ. cũ ꝓcedere a patre. ⁊ non dixit eum procedere ab ipo: sicut dicit doctrinã suã non esse suam quia a patre acceperat. secũda ibi ecce dicit. tertio ibi (inde est etiã) in quo terminetur sentẽtia lectiõis ⁊ distinctionis.

Circa ꝓmũ querũtur duo. ꝓmo vtrũ generatio filij sit ꝓioz processione spũs. ſ. Secõo vtrũ spũs scũs prius ꝓcedat a patre q̃ a filio.

Questio I

a D primũ sic ꝓceditur. videt̃ q̃ generatio sit ꝓioz processiõe. quia filius procedit ꝑ modũ intellect⁹ spũs. ſ. emanat per modũ amoris. Sed cognitio ꝓcedit amoꝝ vt innuit aug. x. de trini. ca. i. qui vult q̃ rem ignotam amare nõ possumus ergo ꝛc. ꝓterea filius ꝓcedit ꝑ modũ nature. spũs. ſ. ꝑ modũ voluntatis: sz emanatio per modũ nature est ꝓioz aliis emanationib⁹ ergo ꝛc. ꝓterea sicut se habet procedẽs ad procedens sic se habet processio ad processionẽ: sed filius est ꝓncipiũ spiritus. ſ. vt vult aug. v. de tri. ca. xiiij ergo generatio que est processio filij habet rationez ꝓncipij respectu ꝓcessionis spũs. ſ. Sed ꝓncipiũ videt̃ importare ꝓioritatez ergo ꝛc. ꝓterea arguit magister in littera in ꝑsona hereticoꝝ: spũs. ſ. vel procedit nato filio: vel nõ nato nõ est dicendũ q̃ non nato: quia tunc spũs sanct⁹ esset ꝓioz filio. ⁊ sic volũtas sapientiã ꝓiret quod est cõtra aug. in q̃stionibus ad oroſiũ. ergo ꝓcedit nato filio: pr̃i⁹ ergo filius natus est q̃ spũs. ſ. procedat. Sed si hꝫ est generatio est ꝓioz ꝓcessione ergo ꝛc. ꝓcõtrariuꝫ est quia ꝑm aug. ix. de trini. ca. vltimo per partũ mentis antecedit appetitus: sed filius est partus mentis cum procedat vt verbũ spũs. ſ. procedit per modus appetitus quia vt amoꝝ. ergo processio amoris spirati antecedit emanationẽ verbi. ꝓterea in trinitate non est ꝓius nec posterius vt habetur in simbolo ergo ꝛc. ℞ño dicendũ q̃ ꝑm boetiũ in libro de trinitate. In diuinis sunt duo ꝑdicamẽta. substantia ⁊ relatio. Si ergo volumus accipere ꝓioritatem vel posterioritatẽ in eis: vel hoc erit q̃tum ad substãtiam: vel q̃tum ad relationẽ. quãtum ad substantiã planũ est q̃ nõ est ibi ꝓioritas qz q̃tum ad hoc oia sunt ibi vnũ ⁊ nõ est ibi distinctio. Sed vtrũ quantũ ad relata ꝑm que ibi distinctionẽ inuenim⁹ sit ibi ꝓioritas aliqua est declarandũ: ꝓpter q̃ aduertendũ quoſdã sic dicere. q̃ relatiua sunt simul natura ⁊ in huius nõ potest inueniri ꝓioritas ergo in diuinis etiã ꝑm relationez nõ erit ibi ꝓioritas nisi ꝑm modum intelligẽdi. In q̃tum volumus loqui de hꝫ que sunt in diuinis ꝑm ea que in creaturis videmus. Sed ista rño videtur sibi contradicere qz si de diuinis quantũ ad relationẽ volum⁹ loqui ꝑm ea que reperimus in creaturis: cũ in rebus creatis relatiua sint simul natura: ẽt quãtũ ad modũ intelligẽdi ibi pr̃i⁹ ⁊ posteri⁹ eẽ nõ poterit. iõ ista rño vel nõ ẽ vera: vel est insufficiẽs vt ergo pateat veritas. Notãdũ q̃ relatio dupler est. disparata. ⁊ opposita. silis autẽ ⁊ si est eam dare nõ est ad propositũ quia tales relationes in diuinis plurificari nõ possunt. cum ergo dicit̃ q̃ relatiua sunt simul natura. Intelligendum est de relatiõibus oppositis nõ de disperatis. Nam ex hoc aliqua sunt simul natura vel naturali intelligentia quia vnuꝫ absq; alio intelligi nõ valet. ⁊ quia esse relatiuoꝝ est ad aliud se habere. nõ pot intelligi vnũ relatiuũ sine eo ad quod dicitur: ⁊ quia illud nõ est relatiuũ quod licet sed oppositum solum opposita relatiua sũt simul natura. Ideo si generatio haberet oppositionẽ ad spirationez: tũc haberet locum ratio tacta q̃ nõ esset ibi ꝓpositas quantũ ad relationẽ. Sed cuꝫ huius relationes non sunt opposite sed disparate: oportet nos aliter incedere: dicamus ergo q̃ huius relatiões dispate ꝓnt habere esse i creaturis est ibi ꝓpositas ⁊ posterioritas sz q̃ pnt habent esse in diuinis nõ: ⁊ est ratio quia in relationibus dispatis si querim⁹ ꝓioritatẽ ⁊ posterioritatem hic non est nisi ratione eoꝝ in quibus sunt que habent esse ꝓius ⁊ posterius: hitum est enim q̃ relatiuum a relatiuo quantũ ad relationẽ ꝑm rationẽ quiditatis nõ distinguitur nisi ab opposito: sed sic relationẽ dispatam ab alio distinguitur hoc est ꝑm esse relationis sed ꝑm q̃ inter aliqua distinctionez ponim⁹. Sic ibi ꝓioritatẽ ⁊ posterioritatẽ q̃rim⁹ ꝑm relatiões qz vere i diuinis ꝑm relatiões dispatas distinctionẽ nõ ponim⁹ sed solũ in creaturis ꝑm rei veritatẽ ⁊ quantũ ad hui⁹ relatiões ibi ꝓpositas esse non poterit. Dicam⁹ ergo q̃ qz in diuinis nõ est ꝓpositas qtantuꝫ ad absoluta qz ꝑm talia oia sint ibi vnũ cũ oia huius transeãt in substantiã nec quã tum ad relatiões similes qz tales ibi plurificari nõ

possint: nec quantū ad oppositas q̄ꝫ m se talia sint simul natura vel naturali intelligētia: nec quantoz ad dispatas. quia in diuinis talis realiter nō distinguunt. Non ergo generatio filij erit prioz spiratiōe spiritus .s. vt patet ꝙ bita: vnde augu. xv. de trini. ca. xx. volens ostēdere generationem filij nō pcede re processionē spiritꝰ .s. ait ꝙ licet in nobis sit priozitas ⁊ posterioritas quantū ad appetitum ⁊ cognitionē ibi tñ ista priozitas ⁊ posterioritas queri non possunt. vbi vel ex tpe inchoatur vt consequēti perficiatur in tempoze. Quapropter qui potest intelligere sine tēpoze generationē filij de patre intelligit sine tpe pcessionem spiritus .s. de vtroq; : ⁊ subdit ꝙ ibi nō queratur prius ⁊ posteri9 vbi nulla sunt tēpora. vult eni omnē priozitatē ⁊ posterioritatē realiter loquēdo a diuinis remouere. Tamen ꝓpter argumēta notandū ꝙ ꝛz nō sit ibi priozitas ⁊ posterioritas ꝑm rei veritate. est tñ ibi ꝑm intelligēdi modū ꝛz quod duplr esse potest. primo quia diuina itelligimus ꝙ creaturas ⁊ quia relatiōes dispate in creaturis habēt priozitatē ⁊ posterioritatē ꝑm nostrū modū intelligēdi ibi prius ⁊ posteri9 ponim9. scōo quia ꝛz relationes dispate in diuinis realiter nō distinguāt ꝑm modū itelligēdi distingūt ⁊ iō quātūad modū intelligēdi iter talia ꝓzitas ⁊ posterioritas reseruari potest. nam ⁊ inter ipa attributa que sola ratiōe distingūtur talis priozitas reseruatur. Ad primū ꝛz dicendū ꝙ ꝛz cognitio in creaturis precedat appetitū. In diuinis tamē ꝑm rei veritatē hoc esse non pōt cū ibi sape sit idē ꝙ velle ⁊ iō realiter ibi priozitas esse nō poterit sed soluꝫ ꝑm modū intelligēdi ⁊ per hoc patet solutio ad ꝑm q2 natura ⁊ volūtas in diuinis nō differūt vt in reb9 creatis. Ad tertiū dicendū ꝙ si concedatur generationē filij esse principiū processiōis spūs .s. nō habet intentum q2 ibi sumitur ratio ꝓncipij absq; priozitate. vt supza patuit ⁊ infra patebit. Ad quartū dicendū ꝙ illa oblatio procedit ex sīa imaginatione vt patuit in sententiando. Ad illud in contrariū ꝙ ptum mētis ātecedit appetitus dicendū ꝙ hic intelligēduꝫ est in his q̄ prius in cōplete cognoscūt ⁊ postea cōplete. q2 tunc amoz incōpletus cognitionē cōpletaꝫ pcedit in deo autē nō est sic vbi ꝓpter pfectione ꝛcognitiōis nō ponit cogitatio ꝛz verbū. Aliud in cōtrariū pcedat.

Qꝫ 2 f Secundo q̄rit vtruꝫ spūs scūs pcedat prius a patre q̄ a filio ⁊ videtur ꝙ sic. quia semp illud est prius in quo est status sed spūs scūs pcedit a pāre ⁊ filio filij9 a patre patera nil lo. ergo in patre est status. Sed quādo aliquid cōpetit duob9 in quoꝫ vno est status nō in alio prius cōpetit ei in quo status est igitur spirare prius competit patri. Preca ꝑm phūm. in. i. posteriozū idē. n. dico primū ⁊ principiū. Sed cū pater sit principiuꝫ filij ⁊ quicq̄d cōpetit filio cōpetit ei vt est a ꝑncipio qđ est pater sequit ꝙ illud prius patri cōpetat. Preca vult pbs. in primo pbi. ꝙ edificatoz edificat ista est ꝓpria qz est in eo ꝙ tale. ergo ille propositiōes dictū ꝓprie in quibus predicata sbis conueniūt in eo ꝙ talia. Sz ꝑm bieronymū in expositione catholice fidei niceni simboli spūs scūs procedit a patre ꝓprie vt habet in littera. ergo pcedit a pāre in eo ꝙ tale cū procedat a deo ꝓprie. sed idē est esse ꝑmo ꝙ esse tale. in eo qđ tale. ergo pater spirat ꝑmo qđ est intentū. Preterea vult aug. xv. de trinit. ca. xx vi. ꝙ filius pcedat a patre principaliter sed hoc est procedere ꝑmo ergo ꝛc. In cōtrariū est aug. eodē libro ⁊ caplo qui vult i spiratione spiritꝰ .s. nō esse ꝑus ⁊ posteri9 ergo ꝛc. Preterea in vna eadē actione ⁊ simplici nō pōt esse prius ⁊ posterius cū variabilitas vnitati ⁊ simplicitati repugnet. Sz vna ⁊ eadē simplicitati spiratiōe pcedit spūs scūs a patre ⁊ filio cū ipse sit simplex ⁊ vnus ergo ꝛc. Rūdeo dicendū ꝙ si possum9 in aliq̄bus saluare distinctionē absq; priozitate ⁊ posterioritate. nō tñ est possibile alicubi esse prius ⁊ posteri9 sine distinctione. iō ꝑm ꝙ distinctionē in diuinis ponimus sic ibi quera ꝑ prius ⁊ posterius diuina aūt nō distingūtur nisi ꝙ relata vt pluries dictuꝫ est. Ideo videndum est quomō reperiāt priozitas in relationib9 creaturaꝝ ⁊ deinō poterim9 ibi reperta ad diuina trāsferre ꝛz ꝙ ratio nō ꝓpugnat. Relationū āt tria sunt genera vt tactū est. quia quedā sunt siles quedam dispate ⁊ quedā opposite. Inter bas āt solum opposite sunt simul natura vel naturali intelligētia quia solū oppositā relatiua sunt quoꝝ vnuꝫ sine alio nō pōt intelligi. cum vnū sit alterius diffinitiuū iter alia pōt esse prioritas. quia vnū nō est de intellectu alterius. ⁊ ideo relatiua dispata ⁊ similia cōparari possunt ꝑm prius ⁊ posterius aliter tamē ⁊ aliter. q2 inter similia nō pōt inueniri per se priozitas. cū iter ea que sunt eiusdē speciei non sit essentialis ordo. per accidēs tñ pōt: quia videm9 vnū filiū priozē alio. sed hoc est ꝙ accidēs: quia accidit isti filio aliū pcedere. quia inter dispata pōt esse ordo ⁊ p se vt relationes que sumunt ex ordine cōungūt ad se inuicē vt ex ordine viri ad vxorē vel ecōuerso. per se videtur precedere relationes inter parētes ⁊ filios. Also ꝙ relationes opposite sunt simul natura: dispate inter se habere possunt priozitatez ad inuicē quod ām9 ꝙ se similes autē seipsis priozes sunt solū ꝙ accidēs. Si hec ad diuina transferre volum9 translatio ꝑm relationes similes ibi nō habebit locū tñ bui9 in diuinis pluralificari nō possint: dispate aūt ⁊ opposite ibi pluralificātur. nō tñ ꝑm eas ibi ꝑm rem priozitas ⁊ posterioritas esse potest. Izin creaturis possit modo quo dictū est: ⁊ est ratio. quia relatiōes dispate in creaturis distingunt realiter nō presuppositā distinctōe per relatiōes oppositas. ⁊ quia p se tales relatiōes in creaturis distingūt. ꝑm eas in rebus creatis attendi poterit priozitas ⁊ posterioritas. In diuinis autē quia dispata relatio nō distinguit realiter nisi simul cū dispata sit relatio oppositā: realiter loquēdo in diuinis relatiōes dispate nō faciēt ordinē nisi vt oppositē faciunt: ⁊ quia ꝑm relationes oppositas inter relatiua attēditur ordo absq; priozitate cū bnius relatiōes sint simul natura. ꝑm dispatas ēt i diuinis realiter priozitas esse nō poterit: tñ ꝑm modū intelligēdi quantū ad huius relatiōes nihil ꝓhibet ibi priozitatē esse: nam cū diuina intelligam9 ꝑm ea que in creaturis aspicim9: cum in creaturis sit priozitas q̄tum ad relationes dispatas q̄tuꝫ ad bnius relatiōes in diuinis ꝑm nostrū modū intelligēdi priozitas esse poterit. Ex hoc autē apparet ꝙ ꝛz quādo cōparamus duas psonas ad inuicē q̄ distinguūt relationib9 oppositis ⁊ dispatis possit ꝑm modū intelligēdi aliquid prius cōpetere vni q̄ alij nisi ratōe relationū oppositarū sed dispatarū: sicut q2 filius distinguit a spū scō relatiōe oppositā ⁊ dispata dicimus generationē filij ꝑm modū intelligēdi pcedere pcessionē spūs sācti: quia ex eo ꝙ filius gignit habet relationē dispatā ad ipsum q̄ pcedit: tñ quādo duas tales personas in diuinis ad se inuicē comparam9 que solū relationib9 oppositis distingūtur cū relatio oppositā nec ꝑm rem nec ꝑm modū intelligēdi cōpatiantur secuꝫ priozitatē ꝑm ꝙ huius cū nō queram9 priozitatē nisi ꝓpter distinctionem iter tales psonas ꝓprie nec ꝑm rē nec ꝑm intellectū. ꝓzitas esse poterit. Nihil ergo vni potest cōpetere ꝑus qđ alteri cōpetat ꝙ posteri9 ēt ꝑm modū intelligēdi: ⁊ q2 pr ⁊ filius

solum ꝼm relationes oppositas distinguntur ⁊ non ꝼm dispatas iuxta illud. aug. xv. de trinita. ca. xiij. verbū ergo dei patris vnigenitus filius ꝓpia patri similis ⁊ equalis ⁊ hic oino qđ pater nō tamē pater quia iste filius ille pater nec spirare nec aliqđ aliud ꝙ cōpetit patri ⁊ filio cōperet prius vni quaz alij ⁊ ꝼm modū intelligēdi cum inter eos nō cadat relatio dispata patet ergo patrē non spirare prius filio.

Ad hanc autem veritatem concludendaz valet anſ. via qz cuz pater ⁊ filiꝰ nō spirēt in eo ꝙ plures sed in eo ꝙ vnū ⁊ eternaliter cū priozitas ⁊ posterioritas tēpozalitatē ⁊ distinctionē importare videat spūs sanctꝰ nō prius ꝓcedet a patre quā a filio cū procedat ab eis eternaliter ⁊ prout bñt esse vnū. ⁊

Ad primum dicendum ꝙ illa propositio veritatem habet si illud in quo est stat ꝼm ꝙ buiꝰ bz distinctā virtutē ab alijs ⁊ cōpetit eis agere nō in eo ꝙ vnū. Sz pr ⁊ filius bñt vnam virtutē spiratiuaz ⁊ spirāt in eo ꝙ vnum. Ad ꝯz dō ꝙ iz in creaturis idē sit ꝓmū ⁊ ꝑm in diuinis tñ ē ꝑm absq; ꝓzitate vt supza patuit ⁊ infra patebit. Ad tertiū ⁊ q̄m dō ꝙ spūs s. nō dr ꝓcedere a ꝑre ꝓpe ⁊ principaliꝰ eo ꝙ ꝑus ꝓcedat a ꝑre q̄z a filio. Sz qz ꝙ ꝓcedat a ꝑre ꝑ non bz ab aliquo ꝙ ꝓcedat a filio filius bz a ꝑre. Jō iz nō ꝑ. ꝓcedat a ꝑre tñ vt procedit a ꝑre bz aliq̄z similitudinē cū ꝑ. Sc̄z diffinitōez data a ꝑbo de ꝑ°. in ꝓmo posteriorum dicēte cui ꝑ. ei alteri per ipm: nō ipsū ꝑ altez. Est g̃ ibi ꝓncipliꝰ ⁊ ꝓpe absq; ꝓzitate vt magister exponit in littera.

Eſide qā de ꝓcessione spūs. s. a ꝑre ⁊ filio vt ꝓcedit ab eis ꝼm plenitudinē. Et circa hoc q̄runt duo ꝓmo vtz spūs. s. ꝓcedat magis a ꝑre q̄z a filio. Sc̄o vtz ꝑ cedat a ꝑre mediante filio.

Ad ꝑm sic ꝓcedit. vī ꝙ magis ꝓcedat a ꝑre q̄z a filio. qz qđ agit ꝑ virtutē acceptā ab alio nō vī ita plene agere. sicut quod agit ꝑ virtutē q̄z bz a se. sed filiꝰ bz virtutē spiratiuā a ꝑre. Pater igit magis spirat. Preterea arguit philosophus in ꝓmo post. Si creditur cōclusioni ꝓpter ꝓncipia ꝓncipijs magis creditur ergo si filius spirat ꝑ virtutē quam bz a ꝑre. Pater magis spirat. Preterea arguit philosophus i ſo meth. ꝙ semp ꝓmū est illud qđ est causa totius. ꝑ ē ꝓmum omis ꝓcessionis in diuinis filius āt nō. Ergo pater ē ꝓmum ꝓncipiū ꝓcessionum. Sz vt vult philosophus in eodē ſo: meta. ꝓmū in omni genere est illud ꝙ ē maxie tale. Igit pater maxie erit ꝑm ꝓcessionis. Ergo inspirādo magis bēbit rōnez ꝓncipij pater q̄z filius. Preterea ſo de di. no. dicitur pater est fontana deitas filius aūt ⁊ spūs deigene deitatis. Si ita opz dicere pululationes diuine nature ⁊ sicut flozes. Sed fons ⁊ stipes magis influere q̄z alia ergo ⁊c. Jncōtrariū est ꝙ in simbolo legit ꝙ in diuinis nec est maiꝰ nec miꝰ. Preterea si aliud ꝓsequer ē illam eādem virtutem q̄z aliud bz nō dicer ē minus plene agere q̄z illud qz ab eadē virtute immutabiliter se habente nō egredit actꝰ magis ⁊ minus plene. Sed illam eandem virtutem q̄z habet pater inspirando habet ⁊ filius ergo ⁊c.

Preterea filius ē ꝑri ꝓpia filiis ⁊ eqlis vt dr. xv. de terni. ca. xiij. sz hoc nō cēt si spiraret miꝰ plene quā ꝑr g̃ ⁊c. Rñ. dō ꝙ tota cā: q̄re dubitat spūs. s. magis ꝓcedere a ꝑre quā a filio ē qz virtutē spiratiuā bēt filiꝰ a ꝑre ꝑ a nullo ⁊ qz ꝓp ꝙ vnūquod ꝙ ⁊ illō magis crederēt aliq̄ rōis igri spūs magis ꝓcedere a ꝑre quā a filio tō ſt bñ declarabim. ꝓpōm ꝑfatā appebit veritas qōnis. Notādū g̃ ꝓpōm illā veritatē nō bēre nisi i bijs q̄bñt ordinē ꝑ se ad se inuicē qz nō ē vnū ꝓp aliud nisi ordiet ad illud. Rursuz qz ꝓpō illa ꝓponit tāq̄z p se vera ⁊ vlis cū ea q̄ sūt ꝑ accens otigat nō ee inſepabilia sicut nō sufficit ee ordinē iter talia nisi sit ibi ꝑ se ⁊ ēntial ordo. ꝑse āt ordiez i idiuiduis eiusdē spēi ꝼz ꝙ biꝰ repire nō possum nā cū p se eadē sit nā oinz coz q̄ sūt vnū i spē ꝼm illaz nām p se ordinē hr̄e nō possūt qz ꝼz ꝙ talia nō differūt Sed dfis coz p se ē ꝼz cē ex ꝓnti āt differunt i nā igit ꝓpō illa itelligi bz de eis i qbꝰ nā specifica repit vniuoce nec ēt itelligi pōt de bis q̄ penitus sūt diuersa. Nā sicut de bis q̄ conuenūt i vna nā specifica ꝓpō nē illaz verificari nō dicimꝰ qz inter ea p se ⁊ ēntialr ordo inueniri nō valz ita de eis q̄ nullo mō i nā aliq̄ vnt untt verificari nō pōt qz ꝼz ꝙ bi i eis ordo vt de eo loq̄ mur ee nō pōt. Propter pm nō valz ignis genitꝰ ē calidꝰ ꝓp ignē generātē ergo ignis gnans ē magis calidꝰ. Nā cū ignēs ⁊ genitū nō sint eiusdē spēi ⁊ talia p se ordinē ad se iuicē nō bēant nō oz ꝓpōm illā ordinem p se reqrētē i talib verificari ꝓp ꝼm nō valz iste ē calidus ꝓp motū g̃ motꝰ ē magis calidꝰ. qz ꝼm formā caliditatis motꝰ ⁊ calefcm nullatenus vniunt.

Propō g̃ ocā nō valz i penitꝰ vniuocis nec i penitꝰ equiuocis. Restat videre qđo valeat i analogicis Cū sint diuersimōi analogie solū bijs p se valz i qbꝰ aliq̄ vna nā repit alr tñ talr qz i vnoꝙ se ⁊ q̄ ēntialr. Jn alio ꝙ ticipatōm ⁊ ꝼm ordinē ad illū qz solū i bijs repit ordoꝙ se ꝼm nām vnā. Nā si aliq̄ vniuꝰ i nā vna analogice ⁊ ꝼm quosdā gradus oz vnā nām aliquo mō repiri i oibꝰ illis. Sz boc nō pōt ee ēntialr solū qz tē i eis nō eēt ordo nec haberēt illā nāz ꝼz certos gradus iz eq̄lr nec ꝙ ticipatōm solū qz tūc inter ea nō esset p se ⁊ directus ordo. Qđ est ꝙ participatōem p se ⁊ ꝓncipalr ordinat ad illud q̄ ē p ēntiaz nō ad illud qđ ē p participationē. Ergo talis ꝓpositio solū veritabit in bñtibus vnam naturā quoz vnū bz ea p se ⁊ quasi ēntialr. Illud vero ꝙ quidam participatōem: ⁊ sic verificādo ꝓpositionē dictā nō solum habet veritatem in oibus Sz ēt est p se nota. cū ꝑdicatū sit quodāmodo de ratione subiecti. nā si vna natura repitur in pluribꝰ ꝼz analogiā. Qz in vno ꝙ ēntiam i alio ꝙticipatōez cū in eis non reperiat equaliter qđ ex ipso noie bri pōt. Qz participare idem ē q̄ partē alicui⁹ sumere ꝼz ꝙ hꝰ participare accipimꝰ sequit ꝙ extrās p se ratle eit magis tale q̄z qđ est p participationem. Cum ergo dicit ꝓpter qđ vnūquodq̄z ⁊ illud magis. Si ergo dicit ꝓpter qđ vnūquodq̄z ⁊ illud magis. Si telligimus terminos in ꝓpositōe positos statiz cā probamus auditam. Qz illud ꝙ qđ alia sunt talia est per se tale. Ea q̄ sunt talia p ipm sunt huiusmōi ꝙ participatōem vt oñsum est: ⁊ idē est esse ꝼm partē: vel ꝼm participatōem tale. Quod ee min⁹ tale: ⁊ esse totaliter ⁊ p se tale qđ esse magis tale. Igitur sicut statim. Nunc assentimus omne totū est magis sua parte. Si termios i ea positos cognoscim⁹. Jta statim approbam⁹ bāc ꝙ qđ vnūq̄z ⁊ illud magis Si rōnes terminoz ibi positoz cognoscim⁹. Est ergo dicta ꝓpositio nō solū vera. Sz ēt per se nota ⁊ si nō cuilz. Qz nō q̄libet rōem illoz terminoz. scit. ē tñ p se nota sapiētib⁹ qbus rōnes terminoz. sunt cognite. Pz igit ꝓpositiōem illā verā ee i bijs quoz vnū est per se aliud ꝙ participationem qđ exemplariter patet pōt vt qz ignis ē p se calidꝰ ⁊ marie calidus in gñe calidoz. qcqđ ē calidū: ē calin qz participat naturā ignis sequtur ignem ee magis calidū p se loquēdo q̄z aliqđ ignitoz. Rursuz qz veritas q̄ repit i ꝓncipijs in cōclusionib⁹ āt ꝼm ꝙticipant veritatē ꝓncipio. ū sequit ꝑm esse magis vera conclusionibus: semper ergo comparetur ꝙ ē per se ad idē ꝙ ē p participatōem: vt ignis ad igitū non ignez ad

ignem vel ignitū ad ignitū̃ semp̃ p̃ se p̃positio vera esset. licet per accidēs verificetur in aliis. ex boc etiā apparet quare nō valet boc est calidū̃ p̃ pter motum ergo motus est magis calidus. quia calefactum non participat naturā motus ex eo q̃ calefit. sed naturaz ignis ⁊ ideo ignis est magis calidus ⁊ nō motus. ex boc forte habuit oꝛtuz illa distinctio qz illa p̃positio valet in vniuocis nō in equiuocis. qz in habēdo aliquid per essentiā ⁊ p̃ participationē est ibi aliquis modus vniuocationis. tū simpliciter distinctio nō est vera. nā maxima vniuocatio est i specie specialissima. p̃opter quod si verū esset q̃ dictuz est maxime ibi locū̃ haberet p̃positio illa cuius cōtrariū̃ videm⁹ ad sensuz. quia ignis genit⁹ qui est calidus p̃opter ignē gignentē nō est minus calidus igne gignente. habito q̃ p̃positio illa veritatē non habz in his que sunt eiusdē speciei: sed i aliis. Notādum q̃ licet in diuinis vere nō sit species est tamen ibi aliquid ad similitudinē speciei. nā si cōsideramus relationes personarū̃ inuenim⁹ ibi aliquo modo diuersitatē p̃ter speciē cū̃ in pluribus p̃sonis nō pluriſi ficētur relatiōes similes. sed differūt specie. Sed si consideram⁹ naturā nō soluz reperitur vna natura specie in omnib⁹ p̃sonis diuinis sed etiā vna numero. p̃pter q̃ si pater ⁊ filius spirarent spiritū̃ sanctū̃ p̃ter q̃ sūt distincti relationib⁹ forte haberet aliquā aparentiaz q̃ vn⁹ spiraret magis alio. cum bi⁹ relationes specie differre videantur. nō tamen verū esset qz ⁊ si sic esset. cū nō sit vna relatio que reperiat̃ in patre ⁊ filio. in patre p̃ essentiam. in filio p̃ participationē. dato q̃ p̃ relatiōes repertas in ipsis pater ⁊ filius spirarent. vnus non spiraret magis. verū quia non spirant pater ⁊ filius vt relatiōibus sunt distincti sed vt deitate sunt vni dez est deitas p̃ris ⁊ filij de q̃ procedit spūs sanc. q̃ si forte quis dicat spūs sanc. non procedere de deitate patris. Sed de p̃sonalitate nec p̃ deitatem filij sed per filiationē: oppinio sua se patente fatuitate suffocatur. Cuz igitur vna sit deitas patris ⁊ filij de qua procedit spūs. s. nō solū ē falsum vnū spirare magis alio. Sed ēt nō habet apparentiā. Nam si p̃positio diceta veritatem nō hz in his que sunt eiusdē speciei. qz eādē nāz participāt eq̃liter multo min⁹ ēvera i p̃sonalitatibus q̃ hz q̃ spirāt spūs. s. hūt vnā eandem virtutē spirati uā sine vnā ⁊ eādē deitatē. n̄ solū spē hz numero: Et qz n̄ opetit p̃ri deitas per eēntiā. filio per participationem: nec magis est deitas q̃ alius: cum de deitate eorum emanet spūs. vn⁹ nō magis spirat vn⁹ q̃ alius. ⁊ ista ē via Aug⁹. inde. p̃cess⁹. spūs. s. qui ait. Si ergo non magis est pater deitas. vnde spūs. sanctus q̃ filius intelligi. neq̃ cur ū magis sit de patre q̃ de filio. Ad p̃imum dō q̃ si agēs accipit virtutez ab alio aliā ⁊ p̃ participatōem tūc verū est q̃ dictū est vt patet per habita. filius tamē hz eandem virtutem ⁊ eandem deitatē cum patre: ⁊ per eēntiam: sicut p̃z non per participationem. Ad secundū dō q̃ hoc est qz non est tanta veritas in conclusionibus sicut in p̃incipijs. In filio autem ē tanta virtus quāta in patre ⁊ eadem. ideo non vz. Ad tertium dicendū q̃ in diuinis p̃prie non sumit̃ cā sed p̃ncipiū min⁹. qz q̃ dictum est veritatem nō hz nisi in causis ⁊ agentibus que hūt virtutes separatas cuiusmōi non sunt pater ⁊ filius. Ad quartū̃ dicendū q̃ pat̃ dicit̃ fontana deitas ratione auctoritatis q̃ est i ipso qz ipse non accipit deitatem ab aliis sz alij ab eo nō propter maiozem plenitudinē. Et quod dicit̃ de fonte ⁊ stipite: dō q̃ non est per oia simile.

Quēstio. 4.

ſ Ecūdo q̃ritur vtrū̃ spūs. s. p̃cedat a patre mediante filio: Et videt̃ q̃ non: qz q̃nto agens ē p̃ncipalius tāto in mediati⁹ agit. sed p̃z spirat p̃incipaliter: vt dictū̃ est ḡ non spirat mediate. sed immediate. Preterea aut spirat mediate solū̃ aut mediate ⁊ immediate: aut immediate so⁹. Mediate solum nō. qz cū̃ pater ⁊ filius sūt vnū̃ p̃n⁹ spūs. s. vt patuit p̃ Augu. nō est intelligibile ex quo spirit⁹. s. p̃cedit a filio immediate q̃n ēt sic p̃cedat a p̃re. mediate. ⁊ immediate. sil nō. q̃a cum ista sint opposita nō p̃ueniunt eidē. respectu eiusdem act⁹. ḡ spirat immediate soluz. ḡ nō mediante filio. Preterea si duo agentia agunt ita q̃ vnum agit mediāte alio: quodlz illoꝝ̃ vī imp̃fectum. sicut videmus ignē agere mediante coꝛ̃ celesti qz imp̃fectus ē cū nō possit agere nō adint⁹ virtute alterius. Rursuz qz sol gñat boiem mediante boꝛ̃ ēt imperfectus ē: qz non pōt oēm effectū̃ p̃ducere nisi determinet̃ p̃ particulare agēs. Sed p̃z ⁊ filius sunt agens perfectissimū̃: ḡ nō agit vnuz mediante alio. Preterea q̃ agunt in eo q̃ vnū̃ agunt eodē m⁰. sed pater ⁊ filius spirāt in eo q̃ vnū̃ vt patuit p̃ Anſel. ḡ spirāt eodē mō: sed filius nō spirat mediante p̃re. ḡ nec p̃z mediante ipso. In cōtrariū̃ est qz qō̃ p̃cedit ab aliq̃. p̃ aliq̃d p̃cedit ab eo mediante illo. Sz spūs. s. tradit̃ l̃ p̃cedit a patre p̃ filiū̃ vt innuit Dam̃. i. li. c. xi. ḡ ⁊c.

Preterea in trinitate creata amoꝛ̃ p̃cedit a mēte mediante verbo uel mediante intelligentia. Sz mēs vel memoria repꝛ̃sentat p̃rem. Intelligētia filiuz. amoꝛ̃ spūs. s. vt dō. xv. de trini. c. xviij. ḡ. ⁊c. Rñ⁰ dō q̃ si p̃z ⁊ filius non ēent plures spirātes. sic non spirant in eo q̃ plura. quererē. vtrū̃ p̃cedat a patre mediāte filio nō haberet locū̃: cū talis p̃cessio distinctōem req̃rat inter agētia. Ideo ex pluralitate agētium poterim⁹ inuestigare veritatē qōnis. Notādū igit̃ q̃ plura agētia ocurrūt ad vnum effectū̃ q̃dr⁹pliciter. nā aliq̃ vnū̃ effectum efficit. aliud nō efficit. sed disponit. ⁊ sic p̃cedit a deo ⁊ a causis secūdis oīa que sunt in aliq̃ materia vl̃ in aliquo subiecto: ñ tū̃ depotētia eius in quo sunt educūt̃. ⁊ isto modo p̃cedit aīa rōnalis a deo ⁊ a coꝛ̃ sup̃ celesti sine a virtute in semine decisa ex lūbis patris. nā deus ēā creat vel efficit: cāe p̃e ad eius introductiōem disponūt p̃ mō vniuſ̃ plura agētia. ita q̃ vtrūq̃ efficit. nō ñ h̄ facit, p̃prie vnū̃ q̃ aliud: ⁊ sic idē filius, p̃cedit a patre ⁊ auo. sed ab auo, p̃cedit p̃ accūs cū̃ accidat filio p̃cedere ex multis p̃ribus vt Coꝛ̃ ait p̃se aūt p̃z. p̃ducit filiū̃: ⁊ auus p̃z. Tertio mō cāe uniunt̃ ad p̃ductionē alicui⁹. ita q̃ vtraq̃ facit. ⁊ h̄ vna qō̃ aliq̃ ñ tū̃ silr agunt: ⁊ sic, p̃ducit̃ forma materialis adeo. ⁊ ab agēte in materia. Nā illā eandē formā ignis q̃ i ducit particularis ignis. p̃ducit ⁊ deus. Sz nō silr qz deus p̃ncipaliter. ignis instrumentaliter. Quarto⁰ agentia uniunt̃ ita q̃ vtrūq̃ efficit ⁊ h̄ vnū̃ quod aliud ⁊ silr: tū̃ ab vno p̃ aliū̃. ⁊ sic, p̃cedit creatura a deo p̃re ⁊ filio: qz vterq̃ efficit. qz non solū̃ pater opat̃ filius: ⁊ h̄ operat̃ filius q̃ p̃z ⁊ similiter. vnde in Joāne leꝛ̃ quecūq̃. n. p̃z fecerit h̄ ⁊ filius silr facit. tū̃ opatur p̃z p̃ filiū̃ qz ipse ē quē p̃stituit beredē vniuerſoꝛ̃ p̃ quē fe. ⁊ se. Quo autem hoc sit: sic est videre qz illā eādem virtutē q̃ hz p̃z hz ⁊ filius. sed filius hz eam a patre. Jō q̃cquid p̃cedit a filio inquātū̃ p̃cedit ab ipso etiā p̃cedit a p̃re. sed inquantū̃, p̃cedit a patre ñ p̃rocedit a filio. Ideo pater operatur immediate in quantum p̃ illā eandem virtutē p̃ q̃ agit filius agit ⁊ pater. ⁊ operatur per filium qz p̃m q̃ filius agit pater agit. ideo dī filius operatiua potētia p̃ris. p̃m Augū. lxxxiij. q. q. xlvi. cū igitur spūs. s. p̃cedat a patre ⁊ filio qui sunt plures spirātes: si volumus vide-

re questionē ꝑtactā. videamus quō se hūt dicti spi/
rātes i ꝓductōe spūs ſ. nō. n. hūt se vt cā efficiēs ⁊
disponens. q2 tūc filio nō competeret spirare sicut' ñ
cōpetit celo creare aiam: nec vt unus ⁊ ꝑ in ꝓduc/
tione filij. q2 tūc alterū illoꝝ ꝑ accūs faceret ad ꝓ
ductōem ipsi⁹: nec vt creator ⁊ creatura in ꝓductōe
rez materialium. q2 nō cēt eadem virtus ipsoꝝ: sed
sic se bz pater ⁊ filius in ꝓductōe spūs. ſ. sicut se bz
ꝑ ⁊ filius vel tota trinitas in ꝓductōe creature ꝓm
q̄ spectat ad ꝑsentez questionez. Nā sicut in tali ꝓ
ductōe ꝑ efficit ⁊ filius: ⁊ hoc facit pater qō filius:
⁊ filiter: vt pater ⁊ filius: tñ opatur pater ꝑ filiū. ita
in ꝓductiōe spūs. ſ. nō solum spirat pater. sed filius:
⁊ eōdem spiritum ꝓducit pater quem fili⁹: ⁊ filr
vt pater spirat. ⁊ filius: tū pater spirat ꝑ filiū. ⁊ istaz
viam venat Anſel. in de ꝓceſſ. spūs. d. quecunq; n.
pater fecerit hec ⁊ fili⁹ filr facit: dicam⁹ igit q2 cum
spūs. ſ. ꝓcedit a patre ꝑ filiū: ꝓcedit ⁊ a filio filr. sicut
que facta sunt a ꝑre ꝑ verbū. facta sunt ab ipso ver/
bo. ⁊ pp hoc bene distinguit Ric. v. de trini. d. eē tri
plicem ꝓcessionē. aliquā esse mediatam solū: aliq̄
immediatam tñ. aliq̄ mediatā ⁊ immediatā simul
q̄ in creaturis videre possum⁹. nā cum eua facta fue
rit ex costa Ade. ꝗcquid ꝓcessit ab Eua: mediate ꝓ
cessit ab Adam. Ideo filius Ade ⁊ Eue ab Eua ꝓ/
cessit immediate solū: ab Adam mediate: ⁊ imme/
diate: immediate. inquātum ipse operatus fuit ad ꝓ
ductōem illius filij. Mediate inquantū ille filius ꝓ
cessit ab Eua: ⁊ Eua ab Adam sequit̄ q̄ ꝓcessit ab
Adam mediāte Eua: mediata solū ꝓcessio esset si
ab illo filio alius filius generaret. ad cuius ꝓductio/
nem nō operarētur Adam ⁊ Eua. ꝓpter q̄ sequere
tur q̄ solū ab eis mediate ꝓcederet q2 ꝓcedit a filio
coꝝ qui ꝓcessit ab eis. Ex quo patere pōt. qūo ꝓce/
dit spūs. ſ. a ꝑre ⁊ filio. q2 a filio ꝓcedit solū immedia
te: a patre mediate ⁊ immediate: immediate inquā
tum spirat ipsum spūm: mediate q2 eo qō ꝓcedit a fi/
lio ꝓcedit a patre. cū filius h̄ bēat a patre q̄ ab ipso
ꝓcedat spūs. ſ. ⁊ hoc innuit augu. v. de trini. c. penſ.
ostendēs spūm ſ. ꝓcedere a patre ꝓut: ꝓcedit a fi/
lio nō tñ ecōuerso huic sentētie ꝓcordāt verba Hy
larij. que hūt in littera. q̄ spūs. ſ. ē ⁊ mittit̄ a patre ꝑ
filium. Ad ꝓmum dō q̄ mediate ⁊ imediate pōt
sumi dupl̄r vel quātū ad virtutē: vel quātū ad agen
tia. primo mō quanto agēs ē supius tanto magis i/
mediate agit. q2 paucioꝝ⁹ virtutib⁹ initit̄ vl̄ nulli si ē
supimuz. So mō quāto agens ē inferius tāto magis ꝓ
primo agit ⁊ immediatius. Sed h̄ non plene trāsfer/
re possumus ad diuina. nā mediatū ⁊ immediatū q̄z
tū ad virtutem ibi nullo mō eē pōt. cuz eadē sit virt⁹
ꝑ is ⁊ filij ꝑ quā spirāt: quātuz ad agentia est ibi eo
mō quo diximus. nō sīt in creaturis. Et q̄n dicitur.
quanto agens est ꝓncipalius tanto magis immedia
re agit. Intelligēdū est de immediatōe quantuz ad
virtutem. que ibi esse nō pōt. Ad ꝓm dō q̄ ꝑ spi
rat mediate ⁊ ime⁹. Sz ista nō opponunt̄ q2 nō acci
piūt eodē mō vt patuit. Ad ⁊tiū dō q̄ mediatū ⁊ i
mediatū dicunt in pfectōem in creaturis. q2 in nulla
reseruat̄ tota virt⁹ ꝑ quā ꝓducitur effect⁹ vt in sole
non reseruat̄ ꝑ oēm modū virtus patris. nec i patre
virtus solis. sed in deo patre ⁊ filio reseruat̄ tota vir
tus ⁊ eadem ꝑ quaz ꝓducit spūs. Ad q̄rtuz dō q̄ ꝓp
mediatōez ⁊ immediatōem ibi nō ponit̄ dissimilitu
do actōis. Sz solū ordo originis.

Ad litterā sunt illud. (aut nato filio ⁊c.)
ſ q̄rit q̄re magister nullā partē ꝓcedit. Sz vi
det q̄ debeat eā ꝓcedere. cū natū ⁊ ñ natū
opponant̄ ꝓ tradictorie. Et dicēdū q̄ neu
trā ꝓcedit. q2 quelibz ē multiplex: nā si nato dic̄ tps
p:cteritionem tunc est falsa cuz ibi non sint interual
la tempoꝝ: ⁊ negatiua vera. sed si nato dic̄ perfectio
nem est affirmatiua vera. q2 nato filio siue perfecto
ꝑm naturitatē, ꝓcedit spiritus. ⁊ negatiua tūc est fla
ſ. nō nato filio, ꝓcedit spūs. Itē non videt̄ arguere
ad ꝓpositū nā qō ē. vtrū spūs ꝓcedat ꝑus a ꝑre q̄z a
filio ⁊ ipse arguit q̄ filius ꝑus ꝓcedit a ꝑre q̄z spūs.
Et dō q̄ eadē veritate negat̄ vtrūq; q2 vtrūq; repu
gnat eternitati ideo si vnū cōcedit̄ ꝓcedit aliud. ⁊ si
negat̄: negat̄ aliud. Item notādū est q̄ aliud ē ꝑ
cedere plenius aliud magis. q2 plenius ꝓcedit qō
plura accipit a ꝓncipio. magis qō a maiori virtute
ꝓcedit. Spūs. ſ. nō plura accipit a ꝑre q̄z a filio nec
a maiori virtute ꝓcedit: tñ ꝓcedit a ꝑre: q̄z a filio: cū
eadē sit virtus vtriusq;: iō neq; plenius neq; magis
ꝓcedit ab vno q̄z ab alio. Item dō spūs. ſ. ꝓcede
re a patre ꝑ⁹. Cōtra q2 ꝓcederet a filio secūdario.
dicēdū q̄ ibi ꝑ⁹ nō dicit gradū virtutis. sz ordinem
originis. ꝓcedere aūt secūdario est ꝓcedere secun/
dū minorē virtutem.

Ost hoc ꝓsiderādum ⁊c.) postq̄z ostendit
p magister spūm. ſ. ꝓcedere equaliter a ꝑre
⁊ filio. h̄ spāliter q̄rit: vtrū nomē ꝓcessio/
nis filij vt gñatio pōt dici de ꝓcessione spi
ritus. ſ. ⁊ duo facit. primo querit vtz spūs. ſ. possit di
ci genitus: secūda ibi. (Nūc consideranduz.) circa
primū duo facit. q2 primo querit. vtruz spūs. ſ. possit
dici genit⁹. ſo dat differentiā iter generatōez filij. ⁊
ꝓcessionem spūs. ſ. ſa ibi. (Inter generationem.)
circa primū duo facit. q2 ꝑmo facit qō dictū est. ſo q̄
rit vtrū filius possit dici ꝓcedens ibi. (cum aūt.) cir
ca primū duo facit. q2 primo querit vtrū spūs. ſ. pos/
sit dici genit⁹ vel nat⁹ ſo ibi. (quare aūt) oñdit per
Augu. q̄ nō: ⁊ pz. Tūc seq̄tur illa pars. (cū aūt.)
in qua querit. cū spūs. ſ. nō dicat̄ genit⁹ vt filius: quare
filius dicit̄ ꝓcedēs: vt spūs. ſ. ⁊ duo facit. ꝑmo facit qō
dictū est. ſo ibi. (ad qō.) Soluit dubitatōem tactaz
ostendens nomē generatōis eē spāle. ⁊ ideo non cō/
uenit ambobus. sed nomen ꝓcessionis ē cōe. ideo cō
uenit. Deinde cū dicit interponit differētiā inter ge
neratōem filij ⁊ ꝓcessionem spūs. ⁊ quartū facit. q2
ꝑmo oñdit q̄ nō sum⁹ sufficiētes ad distingēdū inter
ea. ſo adducit distinctōem quam dat Aug. in li. octo
mariminū q2 filius est a patre vt genit⁹. spūs. ſan. vt
ꝓcedēs. tertio dat differētiā inter ꝓcedēs ⁊ geni/
tum ostēdens ꝓcessionem eē qd cōius generatōe. 4o
dicit spūm. ſ. eē aliū a filio ꝓp aliū emanādi modum. ſa
ibi. (ecce respōdeo.) tertia ibi. (Quid aūt.) quarta
ibi. de spiritu. deinde cum dicit. (Nunc ꝓsiderādū.)
q̄rit. vtrū spiritus san. possit dici in genitus ⁊ duo fa
cit. q2 ꝑmo mouet questionē ⁊ soluit eā ꝑ Aug. ſo ci/
cit Hieronymū eē ꝓrium Augu. ibi. (Hieronymus
tñ.) Circa primū tria facit. q2 primo mouet questio
nem tactam ſo oñdit per Augu. ad ꝓpositum spūs. ſ.
nō debere dici in genitū. tertio oñdit hoc idem ꝑ eū
dē Aug. in li. de trini. secūda ibi. (Ad quod.) tertia
ibi. (Unde augu.) Deinde cū dic. (Hieronym⁹.)
Instat per Hieronymū. ⁊ tria facit. q2 ꝑ dicit Hie/
ronymum dixisse ipm. ſ. eē ingenitū. ſo oñdit dictus
Hieronymi eē ñ ꝓtrariū Augu. q2 Augu. accipit in
genitū q̄ nō est ab alio. sed alius ab eo. ⁊ sic cōuenit
soli patri. Sed Hieronymus accipit in genitum ꝓ
eo quod nō est genitum. Tertio manifestat istā fuit
se intentōem Hieronymi. ſa ibi. (Sed vt istā.) ter
tia ibi. (Quod aūt.) circa quod tria facit. q2 primo
adducit quandā distinctōez datā a Hieronymo. ſo
membꝝ illius distictionis manifestat. tertio er ma/
nifestatōe habita ꝓcludit Hieronymū accepisse in
genitū ut exposuerat ſa ibi. (Nunc ꝓpositoꝝ.) ter

tia ibi ecce bis. Jn quo terminatur lententia lectionis ⁊ diſtinctionis.

q Alia intentio magſri in preſenti diſtinctione verſat circa ꝓceſſionē perſonarū: ⁊ circa nominatōem ꝓceſſionis ſpūs.ſ. vtrūz generatio dici debeat. Jō de bis duobus q̄remus. Circa ꝑm querūt tria. Primo vtrū in diuinis ſit ꝓceſſio. Scdo de differētia ꝓceſſionū diuinaꝝ. Tertio de numero eaꝝ.

Qō. 1.

Q ꝑmū ſic ꝓcedit. vī q in diuinis non ſit ꝓceſſio. q: ꝓcedere idē ē q ꝑcul cedere vt ipſum nomen inſinuat. Sed nihil tale ē in diuinis cum ꝓſone ſibi inſint, ꝓꝓ vnitatem eſſentie ⁊c. Preterea ꝓcedere ꝓꝓrie reperitur in motu locali. ergo vel in diuinis nō eſt ꝓceſſio vel eſt ibi ſm methaforā ⁊ tranſlatiue. Preterea quod ꝓcedit ab aliquo cauſat ab illo. Sed cauſa eſt ad cuius ē ſeq̄ aliō cuz vna ꝑ̄ non ſit aliud ab alia quia omnes ſunt vnū ſz naturā ⁊ ēntiā vt habituz eſt ꝓ augu. de fide ad petrū ergo ⁊c. Preterea ꝓceſſio ſemper eſt ab aliquo ꝓncipio. ſed etiā ꝓncipiuz in diuinis nō ponimus. ſm anſel. in de ꝓceſſione ſpiritus.ſ. qui vult in diuinis nō ē ꝓncipiū neq̄ cauſationem eſſe in diuinis. Preterea ſm aug. trinitatē increatā nō poſſim⁹ ita bene intelligere. ſicut ꝓ imaginem trinitatis in nobis. Sed in nobis eſt ꝓceſſio verbi ⁊ amoꝛis. ergo ⁊c. Rño. quidā ſic dicunt q̄ ꝓcedere ꝓ ſe ⁊ primo reperit in motu locali. poſt modum ex motu locali tranſumptū eſt ad alia. ſicut hoc nomen diſtātia prius repitur in motu locali. poſtea tranſumitur ad alia vt ad cōtraria. dicunt enī ēria que maxime a ſe diſtant. ita ꝓceſſio tranſūpta eſt a motu locali ad alios motus: vt dicat aliquid ꝓcedere ab albedine in nigredinē. vlterius trāſumpta ē ad oēm opatōem ſiue ſit opatio trāſiēs in materiā exterioꝛem: ſiue nō: ſicut dicimus q̄ ſplendoꝛ ꝓcedit a ſole: ⁊ caloꝛ ab igne quātū ad ea q̄ trāſeunt in extrinſecam materiā. ⁊ q̄ itelligere ꝓcedit ab intelligente amoꝛ ab amante. q̄tū ad ea q̄ nō trāſeunt: ⁊ ſm iſtā viā vlterius trāſumptū ē ad omne illō q̄ reſpicit aliud tanq̄ ꝓncipiū: ⁊ ſm hoc dicimus filiū ꝓcedere a ꝑre. q: pater eſt ꝓncipium filij: ⁊ ſpūs.ſ. ab vtroq̄ q: ꝑ ⁊ filij ſunt ꝑm eoꝝ. Sz iſta ſolutio nō recte vadit ad queſtionē. q: nos non querim⁹ de tranſlatiōe nominū. Sed dubitamus. vtrū ibi ſit ꝓceſſio perſonaꝝ. Propter qō notādū. q̄ ſicut ſupꝛa tactū ē in diuinis ē pluralitas ꝓſonarū eq̄ ſimplicū. Rurſuz habituz ē duo ſuppoſita eque ſimplicia diſtinctōez inter ſe habere nō poſſe ſine ꝓceſſione vnius ab altera: igit neceſſe eſt ibi ē originē ⁊ ꝓceſſionē. Quo aūt tale ꝓceſſionē intelligere poſſim⁹: notādū q̄ ꝓceſſio in diuinis ē duo ſuppoſita eque ſimplicia diſtinctōez inter ſe habere nō poſſe ſine ꝓceſſione vnius ab altera: igit neceſſe eſt ibi ē originē ⁊ ꝓceſſionē. Quo aūt tale ꝓceſſionē intelligere poſſim⁹: notādū q̄ ꝓceſſio in diuinis naturalis eſt: ſm Boetiū. vel ſubſtantialis. q: ꝓ q̄libet ꝓceſſionē ibi cōicat nā ſiue ſubſtantia. ſi igit illa ꝓceſſio eſt naturalis. cū nā illa ſit itellectualis. nū q̄ adeo bene illā ꝓceſſionē intelligere poterim⁹ ſicut q̄ ea q̄ videm⁹ ꝓcedere in intellectuali nā. vñ Augu. xv. de trini. ca. vlti. ait q̄ ad intelligēdū illā ſūmaz ⁊ ineffabilē trinitatē nūq̄ meliꝰ acies humane mētis ſe exercet. q̄ in eo q̄ ipſe bō in ſua nā ceteris aialibꝰ melius bz. ex q̄bꝰ verbis colligit q̄ ꝓ ea q̄ ſunt i mē nra qua cetera aialia excellim⁹ itelligere poſſum⁹ q̄ in diuinis eriſtūt. Jō ſi volum⁹ intelligere gnationē filij nunq̄ ea adeo bene intelligemus ſicut ꝓ emanatōem verbi ab intelligente: ⁊ ꝓceſſionē ſpūs.ſ. intelligere poterim⁹ ꝓ emanatōem amoꝛis ab amante. Aduertēdū tn q̄ in his emanatōibus q̄tū ad diſtinctōem eſt modus ꝓprius. nā verbū creatū ab intelligēte ē diſtinctū ſm naturā: nō ſm ypoſtaſim. naz alia

eſt natura verbi. alia nā intelligētis cū alia ſit nā accidentis ⁊ nā ſubſtātie: nō ē tn alia ypoſtaſis verbi ⁊ intelligentis. q: verbo noſtro nō rñdet ypoſtaſis cū nō ſit q̄d ꝓ ſe ſubſiſtēs. Jn verbo diuino ē modus ꝓuerſus. q: illud verbū a ꝓſona a q̄ emanat nō eſt diſtinctum in natura. ſz in ſuppoſito. q: eadē ē nā oīum trium ꝓſonaꝝ. nō eadē ypoſtaſis: ⁊ iſtā differētiā dat Dama. i li. c. vi. dices verbū diuinū ē q̄d ſubſiſtēs. ⁊ ypoſtaticū. verbū nr̄uz n̄ ē q̄d ſubſiſtens: nec habere. ypoſtaſiz. Et ſic dixim⁹ de verbo diuino adverbū nr̄m. ſic intelligēdū ē de ſpū.ſ. q̄ cōparatiōem ad amoꝛē nr̄m: ex quo apparet qō ꝓcedere magis ꝓꝓrie dicit in diuinis reſpectu ꝓſonaꝝ ꝓcedentiū: q̄z in nobis reſpectu amoꝛis ⁊ verbi. q: ſm Dam. tertio libꝛo. c. xxriiij. generari nō ē nature. ſed ypoſtaſis: cū ergo ꝓcedens ſit q̄d diſtinctū ab eo de quo ꝓcedit tāto verius ꝓceſſio erit in deo q̄z in nobis. quāto ꝓcedere magis cōpetit ypoſtaſi q̄z nature. cum ibi ꝓſona ꝓcedens a ſuo ꝓncipio ſit diſtincta ſz ypoſtaſim. Jn nobis aūt verbū ⁊ amoꝛ non ſunt ꝓ ſe ſubſiſtentes ⁊ habētes ypoſtaſim. ꝓz igitur q̄ neceſſe ē ponere ꝓceſſionē in diuinis. q: illa ꝓceſſio intelligēda ē ſm modū intellectualis nature: ⁊ q̄ ibi ꝓceſſio magis ꝓꝓrie reperit q̄z in natura intellectuali creata. Sz ꝓꝓ argumēta notandū q̄ q: deus eſt actus purus ſumit in eo rō ſpēi. ſine rōe gñis: ꝓꝓ qō eſt in ipo ſapia ſine q̄litate ⁊ magnitudo ſine quātitate: ita eſt ibi ꝓceſſio ſine motu. Jō q̄cq̄d ꝓſeq̄t ꝓceſſio ex motu ibi nō ponim⁹: iccirco diſtātiā ⁊ ſeparatōem ⁊ talia ibi nō ponemus. Ad primū dō q̄ ꝑcul cedere ⁊ ſeparari cōpetit ꝓceſſioni' niſi rōne q̄ motꝰ. ⁊ iō talia ponere in diuinis nō oꝛ. Ad ſcdm dō q̄ ſicut ponim⁹ ibi ſpēm ſine gñe. ⁊ ꝓꝓrie: ſicut ſapiētiā ſine q̄litate: ita ibi ponere poſſum⁹ ꝓceſſionē ſine motu.

Ad tertiū dō q̄ ad ponēdū ꝓceſſionē in diuinis nō oꝛ ibi ponere cām. ſz ſufficit ibi ponere rōnem ꝓncipij. Ad quartū dō q̄ Anſel. intelligit de ꝓncipio duratōis. nō de ꝓncipio oꝛiginis. q̄ appet ex verbis ſuis. ait. n. nō oꝛ dici deū habeꝛ ꝓncipiū. q: ꝓncipiū nō eſt niſi rei incipientis. Sz q: ſufficit ibi ponere ꝓncipiū oꝛiginis vt ſaluemus ibi ꝓceſſionē: auctoꝛitas Anſel. non ē ꝓtra nos.

Qō. 2.

ſ Etūdo q̄rit vtz in diuinis ſint plures ꝓceſſiones realiter differētes. ⁊ vī q̄ non. q: vt habitū ē relatōes ſiles in diuinis nō pluriſicāt. Sz eque vī ꝓceſſio, ꝓceſſioni ſimilis: vt filiatio filiatōi. Sed ibi nō poſſunt eē plures filiatōes. ꝙ nec plures ꝓceſſiones. Preterea ſi ibi ſunt ꝓceſſiones plures. h nō eſt niſi' q: vna accipit ꝓ modū volūtatis. alia ꝓ modū nature. Sz cum volūtas ſit reſpectu eoꝝ q̄ ꝑnt eē ⁊ n̄ eē. nulla ꝓceſſio erit ibi ꝓ modū volūtat' igr ſolū erit ibi ꝓceſſio ꝓ modo nē. Preterea vn⁹ eſt modus cōicādi nāz in nā. vt vult Coꝛ ſup. viij. phi. cū igit ꝓ oēm ꝓceſſionē in diuinis cōicat nā: nō erit ibi' niſi vna ꝓceſſio. Preterea i diuinis nō ſunt niſi ſba ⁊ relatio. ſi ꝙ ꝓceſſiones differunt. vel differūt rōne ſbe: vel rōne relatōum. Rōe ſbe nō. q: ſm abſoluta nō ē diſtinctis. Propter relationes nō. q: ſm modū intelligēdi relatiōes ſequūtur ad ꝓceſſiones. nō ꝙ faciēt diſtinctōem in eis cū poſteriora poſitibus neceſſitatē nō ponāt. Preterea diſtinctio in diuinis eſt ꝓ oppoſitū. Sed ꝓceſſiones ad ſe inuicem oppoſitōem nō bñt. ꝙ realiter nō differūt Jn contrariū eſt quia ſi ꝓceſſio ſpūs.ſ. eſſet ꝓceſſio filij ſpūs.ſ. eēt filius. cuz ergo realiter diſtinguatur ſpūs a filio realiter differūt ꝓceſſiones eoꝝ. Preterea magiſter in lra cōcedit generationē filij eē ꝓceſſionē. ⁊ tn oſtendit generationē filij eē aliaz a ꝓceſſione ſpūs.ſ. ſz hoc nō eēt niſi eēnt ibi plures ꝓ-

cessiones.g tc. ℟nō. quidā sic dicunt q̄ in diui-
nis sunt plures ꝓcessiones ꝓpter pluralitatē modo
rū ꝓcedendi i q2 est ibi repire ꝓcessionē p̄ modus
nature z p̄ modū volūtatis. Sed illud stare nō pōt.
q2 nā z volūtas sol3 rōne differunt in diuinis .iō pp
ter hoc ꝓcessiones ibi realiter differre nō poterunt

Preterea ostensum fuit q̄ spūs.s. nō distingueret̄
a filio si ab cō emanaret 3 cōpetat ei ꝓcedere per
modū volūtatis. filio autē p̄ modū nature.ꝓpter h̄
isti idē alr dixerūt.q̄ ꝓcessiones in diuinis distingū
tur eo q̄ vna est ab vno talia est a pluribus.q2 gnatio
filij ē a solo patre.ꝓcessio spūs.s.est a pr̄e z filio: z ex
hoc sequit vnā ab alia realiter eē distinctā. Sed sic
im̄ set se cū eo q̄ nō ēp se.q2 spūs.s. ꝓcedit a pr̄e z fi
lio nō in eo q̄ plures.sed in eo q̄ vnū vt ostendit Th
sel.in de ꝓcess. spūs.s.z ꝓcedere ab vno: z a plurī
bus in eo q̄ vnū p se nō h̄t differētiā.ꝓpter h̄ idez
ad hoc dixerūt aliter q̄ huiusmōi ꝓcessiones distin
guunt̄ pp ordinē ex eo q̄ velle habet ordinē ad intelli
gere:q2 nō pōt intelligi q̄ in aliquo sit velle:nisi ei in
sit intelligere:sequtur ꝓcessionē spīritus.s.q̄ē p̄ modū
volūtatis eē distincta a ꝓcessione filij q̄ ē p̄ modū in
tellectus.Sed nec istud sufficit.q2 talis ordo realis
eē nō pōt.cū intelligere a velle realit̄ nō differat.
Q̄ si dicat̄ inē intelligē z velle realē distinctōem vl
ordinē nō eē.Sz inter ꝓcessionē p̄ modū intellectus:
z p̄ modū volūtatis:petit̄ q̄ ē in ꝓncipio. de hoc.n.
q̄rimus. vtrū ꝓcessiones huiusmodi sint distincte.
Jō Jndē quartā eām cōati sūt assignare.q2 h̄ modi
ꝓcessiones cuz videant̄ iportare quēdā motū: z mo
tus recipiāt spēm a terminis:distinguntur vt earuz
termini sunt distincti.Sed nec illud sufficit. nā ter
minus in ꝓcessionibus duplicit̄ pōt sumi. vnomō ip
sa ꝑsona ꝓcedēs. alio ipa natura p̄ ꝓcessionē cōica-
ta tenet rōnē termini. sm q̄ supius ostēsum fuit:cuz
dicit̄ q̄ motus distinguit̄ penes terminos ad quos ē
mot⁹.nō est intelligendū de termino sm q̄ suppositū
h̄z rōnez termini Sz h̄z q̄ forma vl natura.nā de
albari a denigrari spē differt. Sz non rōne termi-
norū vt suppositū h̄z rōnem termini.sz vt forma:nā
duo suppōita eiusdē spēi bis motibus mutari pōt vt
Sor.z callias z duo suppōita diuersorū generū vt
homo z lap.q̄ si Sor. albat̄ z callias denigrat̄ non
erunt hmōi motus eiusdē spēi.q2 suppōita mo
bilia in spē diuersūt: nec diuersoꝝ generum: si suppo
sita quibus cōpetūt tales mot⁹ gnē differrent: tota
igit̄ cā quare sic distinguunt̄ dicti mot⁹ ē.q2 albedo z
nigredo p̄ quā huiusmodi motus a cōtrunt̄ spē differūt:
cū igitur ꝓcessionē in diuinis cōicet̄ nā h̄z istū
modum dicēdi nō erit nisi vna ꝓcessio in diuinis. pp
ter hoc notādū q̄ tota distō in diuinis.p relatōes sum
it̄ vt p̄z p̄ Aug. in multis locis. iō si ꝓcessiones in
diuinis realit̄ distincte sunt. h̄ eē non poterit nisi vel
rōne q̄ relatōes sunt: vel sm q̄ ad relatiōes q̄ntū ad
nostrū modū intelligēdi ordinant̄.in q̄bus vtroq3 mō
distinctionem ponere possumus.ad cuius euidentiā
aduertendū q̄ in diuinis suppōita perse z realiter
distinguunt̄ p̄ relationes oppositas:oppōite aūt rela
tōes in quantū sunt ea p̄ q̄ alia differūt. seipsis disti
cte sunt. Sz q̄o ibi origines etiam vt relatiōes sunt
h̄t eē distinctū dubiuz ē cū relatōes disperatas im
portare videant̄. Jō notandū q̄ nisi ea i q̄mb⁹ tales
relatōes sunt realit̄ differrēt . ipē realit̄ distincte nō
ēent.relatōz aūt eē in aliquo dupliciter intelligi pōt.
vel sicut in radice z fundamēto: vel tanq̄z in suppōsi-
to.primo mō dicimus similitudinē esse in albedine.
Fo nō i filio. Si ergo relatiōes disparate realiter differ
re debent.vel oz suppōita in q̄bus sunt. realiter eē
distincta: vel radices in q̄bus radicant̄ realiter dif
ferre. Hoc vilo sciēdum q̄ sicut̄ supius tactum est
in diuinis suppositis non accipimus distinctionē ex
modū diuersoꝝ suppositoꝝ in creaturis in q̄bus est
diuersum eē:sz magis sm modū vnius suppositi cui
cōpetit vnū eē.q2 oēs diuine ꝑsone sunt idē sm eē:eē
ibi sunt idem nā z eē. Jsta tū distinctio ē modo extra
rio.q2 in eodē creato suppōsito est vnitas sm ypostā
sim: z pluralitas sm nām: z rōne pluralitatis natu
rarū vt q2 in creato suppōsito est alia natura sue alia
q̄titatis alia q̄litatis possunt ibi eē plures relatiōes ñ
similes:sed disperate: vt rōne magnitudinis dicat̄
eq̄le rōne q̄litatis sile. Jn deo aūt est pluralitas sup
positoꝝ: z vnitas nature.iō in pluribꝫ suppositis di
uinis possunt eē plures relatiōes dissimiles pp plura
litez suppositorū.sicut in vno suppōsito humano pos
sunt eē plures disparate pp pluralitatē nārū ertēden
do nomē nature ad oēm entitatez vel formā. Similes
aūt nec in pluribus suppositis diuinis.nec in vno sup
posito creato pōt esse plures pp vnitatē i eē. z q2 sup
posit⁹ diuina realiter distincta sunt. licet sit in eis nā
vna plures ꝓcessiones ibi eē poterunt:nō similes:sz
disparate pp realē differētiam suppositoꝝ. Aduer-
tēdū tū pp argumenta q̄ sz processionel diuine inter
se oppōnem nō habeant directe q2 tū h̄t eē in sup-
positis realiter distinctis:propter relationes oppo-
sitas ipse realiter differre poterunt:pater igitur q̄o
processiones in diuinis realiter plurificant̄ sm quod
relationem importāt prout aūtem ad relationes or-
dinantur sm modum intelligēdi sic distinguunt̄ sm q̄
ipse relatōes differunt.nam sm q̄ differt filiatiōē
pp̄rietas relatiua quā h̄z filiꝰ ex eo q̄ ꝓcedit p̄ mo-
dū gnationis a pp̄rietate relatiua spūs.s.quā ipe h̄z
ex eo q̄ ꝓcedit p̄ modū spirationis:sic ꝓcessio filij dif-
fert a ꝓcessione spūs.qualiter aūt h̄ fit z q̄o ipse re
latōes in diuinis realiter distinguūt infra plenius pa
tefiet. Ad p̄imū dō q̄ ꝓcessiones in diuinis 3 sint
similes quātū ad nomē cōe.q2 vtraq3 ꝓcessio sunt cū
dissimiles quātū ad nomē ꝑsale . q2 vna gnatio.alia
spiratio: z hoc sufficit vt ibi plurificēt. Ad sm dō
q̄ 3 voluntas diuina respectu creaturaꝝ se habeat
ad oppositas.q2 alias bonitates de⁹ pōt velle z nol
le respectu spūs.s.immutabiliter se h̄z.q2 deus ne-
cesse h̄z diligere sūā bonitatem. Ad tertium dō q̄
in creaturis.q2 oīa absoluta nō transeūt in substātiā
vt velle z intelligere ibi sunt aliud q̄z eē:ideo eis q̄e
ibi ꝓcedūt p̄ modū intellectus z p̄ modū voluntatis
nō cōicatur natura: z ibi est vnus modus cōicādi na
turā.q2 nā ad vnum determinata ē. Jn deo aūt vbi
velle est idem q̄ eē: z volūtas idem q̄ natura: ꝑso
ne,ꝓcedēti p̄ modū volūtatis cōicari poterit natura.

Ad quartuz dō q̄ ꝓcessiones differunt rōne rela
tionum.q2 sunt ipse relatōes: vel possumus dicere vt
quidā dicūt q̄ relatio diuina 3 rōne q̄ relatio sm mo
dum intelligendi sequtur originē rōne qua cōstitutiua
ꝑsone ꝓcedit. Ad quintuz dō q̄ 3 ipse ꝓcessiones
directe nō opponant: ꝑsone tū in quibus tales ꝓces
siones sunt oppositōez h̄t. vñ si spūs.s. nō ꝓcederet
a filio.q2 nō referret̄ ad ipsum sm relatōem opposi
tam: ꝓcessio filij nō distingueret̄ a ꝓcessione spīri-
tus sancti.

Ertio queritur vtrū in diuinis sint plures
t ꝓcessiones q̄z due z videt̄ q̄ sic.quia cum
nationes in creaturis exēplariter sūt veri
nate ab emanationib⁹ personarū.sed in creaturis re
periūtur plures ꝓcessiones q̄z due. g z in diuinis.

Preterea quanto aliquid est simplicius tanto in
plurib⁹ repitur. quia magis infinituz z minus deter
minatū ad vnū tanto ergo pla erūt suppōsita diuina
q̄z oīa suppōsita creata in quacūq3 specie quanto na

tura diuina ē simplicior nā creata. ſz b ē non poſſet niſi ibi eſſent plures ꝓceſſiones ꝫ due. ⁊ cē. Preterea ſicut natura humana ī pluribus ſuppoſitis inuenit ꝓ pluralitatē in eſſe. ita natura diuina in pluribus ſuppoſitis eē bz ꝓ pluralitate reſpectuū. Sed cum reſpectus ſit qd ratōis: ⁊ in actibus rōnis ſit ꝓceſſus in infinitū. vt vz velle Auic. ergo infinite poterunt ē diuine ꝓſone. ſed hoc nō eēt niſi ēnt ibi plures ꝓceſſiones ꝫ due ergo ⁊cē. Jn cōtrariuz eſt qz ſm fidem noſtrā non eſt ibi niſi trinitas perſonaruz vna nō ꝓcedens ⁊ due ꝓcedentes: ſz cū ſint due ſolū ꝓſone ꝓcedentes due erunt ꝓceſſiones ergo ⁊cē.

Preterea q̄cūq ibi emanat vl' emanat ꝑ modū volū tatis vl ꝑ moz intellect⁹ ſz iſte ñ ſt niſi due emanatiōes ergo ⁊c. Rñdeo dō. q̄ ꝓceſſiones perſonaꝝ pluri ficari dupliciť intelligi pōt. vel ſm numerū vel ſm ſpeciem. vt ibi ſpeciem ⁊ numerū ponere poſſumus ſm numerū ibi plurificatio eē nō poteſt nā ad ꝓceſſionē tria req̄runť: ꝓſona q̄ ꝓcedit: a q̄ ꝓcedit. ⁊ act⁹ ꝓcedendi: ex quolibz iſtoz arguere poſſumus ibi ſz numerū ꝓceſſiones plurificari nō poſſe. repugnat. n. b' principijs ꝓductinis. naz plurificari ꝓductiones numeralr ꝑ productiua ꝓncipia dupliciter intelligi poteſt. primo q̄ ab eodem ꝓncipio emanēt plura ſm numeraz differentia. vt ab vno patre plures filij. ſo q̄ ipſa ꝓſona producta ſm eundē modū producendi ſit alterius ꝓncipij ꝓductiuū. ut ſi a filio alij⁹ filius emanaret. neutrū iſtoz̄ eſt poſſibile. nam ſi ab vno ꝑe celeſti ꝓgrederenť plures filij ſiue plures ꝓſone ſm eundē modū ꝓducendi: ꝓducterille ad ſe inuicē nō diſtinguerenť cū vna non ſumeret oziginem ab alia: arguit. n. Anſel. in de ꝓceſſ. ſpiritus. ſ. q̄ ꝑ vnitatē nature diuine. vel oz ſpiritū. ſ. ꝓcedere a filio vel ecōuerſo. Non igiť eē pōt q̄ plures ꝓſone diuine ꝓcedant ab vno ꝓncipio ꝓductiuo niſi vna ab alia trahat oziginē. Q̄ō ſi daret ſecūdus modus q̄ ꝓſona producta ſm eundē modū producendi fieret alterius ꝓncipij ꝓductiuū. etiā ſtare nō poſſet. qz virtus ſitis eē bz. nō tñ oia diuina ſuppoſita ſm illā virtutē ꝓducunt. qz in eis debito reſpectu nō vniť. ⁊ qz ſem ꝑ ꝓſona ꝓducta accipit naturā a ꝓducēte. ⁊ bz oppoſitionē ad illā: natura nō cū eodē reſpectu cū quo eſt in ꝓducēte eſt in producta. Sed cū oppoſito. igitur ſm illū modū ꝓductōis: ꝓſone ſic ꝓcedēti cōueniet ꝓductio ſolū ſm denominatōez oppoſitaz. qz ſoluz reſpectū oppoſitū cōſequiť. ⁊ ideo ꝓſona que ꝓcedit ꝑ modū generatōis ſolū ſignit. ⁊ nūquā ſignit: ⁊ que ꝑ modū ſpiratōis ſolū ſpirať: ⁊ nūquā ſpirat. nō ergo ratiōe productiui ꝓncipij poterūt eē in diuinis plures ꝓceſſiones numero differētes. nec etiā ratione actus ꝓducēdi. naz cuz huiuſmodi actus relatio nē ſignificēt: quia aliter in diuinis plurificari nō poſſent: ⁊ relatiōes ſimiles ſm numeruz differētes plures ibi eē nō poſſint: nec ꝓceſſiones ſm eūdez modū ꝓcedēdi ibi plurificari poterūt. Hoc etiā repugnat ꝓſonis ꝓductis. nam vt fuit ſupius declaratuz ſm vnuz modū ꝓducēdi nō eſt niſi vna ꝓſona in diuinis patet igiť q̄ ꝓceſſiones in diuinis ſm numerū plurificari nō poſſunt. Secūduz ſpeciez āt ibi plurificari poterūt. ſed illa plurificatio numerū binarium non excedit. nam ſz Aug. xv de trinitate. capi. xvij. Jnſeparabilioz eſt trinitas perſonaruz ꝫ ſit trinitas in mente noſtra. Sed trinitas in mēte noſtra ꝓpter inſeparabilitatē amoris ⁊ verbi ad mentē nō habet eſſe ꝑ actus qui nō tranſeunt in exteriozem materiam vt ꝓintelligere. ⁊ velle. ſm hos igiť duos act⁹ plurificabunť ꝓceſſiones in diuinis. ſm q̄ aliqui tradunt ⁊ bene. Erunt igiť in diuinis due ꝓceſſiones

tū ſm dōos nominatos actus. Ad primum dō. q̄ nō oz tantā diuerſitatem dare in cauſa ſicut in cauſatis ideo nō oportet tot eē emanatiōes perſonarum quot ſunt emanatiōes creaturarū. dato q̄ vna emanatio ſit ab alia exemplata. Ad ſecunduz dō. q̄ quanto aliquid ē ſimplicius. tāto in pluribus reperiť ſm cauſalitatē nō ſm predicatōez. igiť nō oportet quod plura ſint ſuppoſita diuina quantū aliqua alia ſuppoſita. ſed q̄ de⁹ plura cauſet vel plura cāre poſſit ꝫ aliquid aliud. Ad tertium dō. q̄ reſpectus ſm rōnez ſolum non multiplicat ꝓſonas diuinas vel ꝓceſſiones. ſed reſpectus ſm rez ⁊ talis nō multiplicat in infinitum. ſz ſm q̄ exigit trinitas perſonarū ⁊ dualitas ꝓceſſionum.

Q̄ō. 4.

Einde querit de ꝓceſſione ſpiritus ſancti
d vtrum poſſit dici generatio. ſiue vtrū ſpiritus ſ. debeat dici genitus ⁊ circa hoc q̄runtur duo. Primo vtrum debeat dici genitus. Secundo dato q̄ non: vtrum poſſit dici ingenitus.

Q̄ō. 4.

Q primū ſic ꝓcedit. videť q̄ ſpiritus ſ. poſ
a ſit dici genitus. qz ſm Aug. vi. de trini. ca. ij. filius eſt eo y mago quo filius. ꝫ ſm q̄ alicui cōpetit nomē imaginis cōpetit ei nomē filij. ſed ſm Damaſ. primo libro capitulo penulti. ymago patris eſt filius. ⁊ imago filij. ſpiritus. ſ. ergo ſpiritui ſancto competit nomen filij cum competat ei ratio imaginis. ſed q̄ dicit filius debet dici genitum. ergo ⁊cē. Preterea generatio eſt motus ad ſubſtantiam ſm philoſophum. iij. phiſy cozuz ſed per ꝓceſſionem ſuam ſpiritus. ſ. accepit ſubſtantiaz a patre: ergo eius ꝓceſſio debet dici generatio.

Preterea non cōmunicatur natura niſi ꝑ op⁹ nature. Sed generatio eſt opus nature vt dicit Damaſ. primo libro capitulo. viij. ergo ſpiritus. ſ. generabiť cui cōmunicatur natura diuina. Preterea ſpirans eſt generans. ergo per locum a cōiugatis ſpiratio ē generatio: ⁊ ſpiratus eſt genitus. cum igiť ꝓceſſio ſpiritus ſancti ſit ſpiratio: ⁊ ipſe ſit ſpiratus. eius ꝓceſſio dicetur generatio: ⁊ ipſe dicetur genitus.

Jn contrarium eſt Aug. ad Oroſium. ⁊. xv. de trini. capi. xxvi. ⁊. xxvij. qui ait ſpiritum ſanctum nō debere dici genitum. Preterea ſm vnum modum ꝓcedendi in diuinis non eſt niſi vna perſona ꝓcedēs vt ſuperius eſt oſtenſum. ſed filius ꝓcedit per viā generationis ⁊ dicitur genitus. ergo ſpiritus. ſ. non dicetur genitus. Reſpōdeo dō. q̄ in diuinis vt tactum eſt non eſt diſtinctio niſi per relata. igitur ſicut ſpecies in genere que per differentias diſtinguntur ſibi ꝓpꝛias differentias non communicant. ſic perſone diuine que per relationes ſunt diſtincte ꝓpꝛietates relatiuas ſibi retinent. ⁊ ſm tales non eſt communicatio adinuicem cum igiť generatio ſit ꝓpꝛietas relatiua filij q̄z eo eſt filius quo genitus. generatio non conueniet ſpiritui ſancto. ꝓpter quod Damaſce. primo libro capitu. ij. ⁊. x. dicit perſonas diuinas diſtingui per ingenerationem. ⁊ generationez ⁊ ꝓceſſionem. non igitur ſpiritus. ſ. dicetur genitus ſed ꝓcedens. Cā autem quare perſone ꝓcedenti per modum amoris non competit generatio. ſed ꝓcedenti per modum intellectus: quadrupliciter inueſtigari poteſt. Nam in generatione eſt q̄ atuoz conſiderare vt ad preſens ſpectat. primo eſſe q̄ per generationem acquiritur: naz generatio tanq̄ ꝓter mino reſpicit eſſe. ſecundo. generationis modum: tertio generationis ꝓncipium. quarto reſpectū quē ī portat gñatio ſz q̄ gñatio reſpicit eſſe. diſtinguitur a pho tripler genitum. in libro ce. ⁊ mū. vt ſuperius tactum fuit. primo vt dicatur genitum quod per gene-

rationem accipit esse. secūdo quod de facili gignitur tertio quicquid hz esse post non esse: q si hos modos ad ea que procedunt a deo transferre volumus. primus z tertius possunt transferri. secūdus autem ibi proprie non habebit locum: procedit enim a deo aliquid per generationem. qz ab eo accipit esse quantū ad primum modum. z aliquid quod hz esse post non esse quantuz ad tertium. sed nihil procedit a deo faciliter proprie. hz q faciliter diuiditur contra difficultatem. Non. n. est conueniens distinctio q aliqua procedunt a deo faciliter aliqua difficulter hz q videm? in his que procedunt a creaturis: ergo solum a deo dicetur genitus. vel q p generationē accipit eē vt verbum: vel q hz eē post non esse vt creatura velut nos qui sumus filij adoptōis qz est dare tempus in quo nō eramus filij. spiritus autem sanctus cum nec verbū sit nec creatura potest dici genitus a deo. ergo nec ab alio cum non respiciat aliud vt principium: z ideo nullo modo erit quo natus. sed quo datus. istam rationē tangit Aug. v. de trini. c. xiij. dicens cur nō sit filius etiā spiritus. s. cum z ipse exeat sicut in euangelio le' z respōdet q erūt non quo natus sed quo dat?. z subdit. ideo non filius dicit' qm non est natus sicut vnigenitus: nec factus vt per dei gratiam in adoptōez nasceret: sicut nos: p q duos modos dictos geniti excludit a spū. s. z qz nō dicit' a' genitum aliq̄d vt a deo procedit: spiritus. s. sna' processione genitus dici nō debet. Scōa via ad inuestigādū h' idem ē p generatiōis modū. Nam generatio ē p modū nature: spiritus. s. procedit per modū voluntatis. z ideo nō dz dici genitus. z h' tangit Aug. xv. de trini. capi. xx. qui distinguēs. spiritum. s. a filio immit respectu filij voluntatem nō bēre rationē principij. Dz si alicui dz approbari volūtas spiritui. s. approbatur vt ait. ex quo pz spiritū. s. non ē genitum. qz procedit p modum volūtatis. Tertia via ad hoc idē sumit' ex' generatōis pncipio nam cū natura sit determinata ad vnum semp id aq̄ procedit aliq̄d per modum nature est vnum. Sed vnū dupliciter dici potest. vel qō suppositus ē vnum. z sic ignis genitus procedit ab vno igne generante: vel qō est vnū fm quendā ordinem: z cum nō fiet vnum hz ordinē nisi ex pō. z actu vt tradit phūs viij. metha. oportet vnum illorum habere rationez actus. z aliud rationēz pot' z materiet: z sic procedit filius carnalis a patre z matre in cuius pductōe semen viri ē. quasi formale. z mulieris mestruū vt mā. z ita nunq̄ aliquid hz viam generatōis procedit a duobus nisi vnū se habeat vt passiuū. z aliud vt actiuū. videmus. n. in diuinis duas processiones vnā ab vno supposito. vt processionez filij a patre: z aliam a duobus vt processionem spiritus ab vtroq̄. Et hz processio filij debeat dici generatio qz vnus ab vno. processio spūs. s. a pre z filio. nō meretur tale nomē cum vnus ipsorū nō se habeat vt quid actiuum z formale: z aliud vt passiuum z māle. z istam rationē tangit Augusti. xv. de trini. c. xxvi. z. xxvij. dicens cur nō dicatur natus esse spūs. s. sed potius procedere. qm si z ipse. filius dicer'ē qō absurdissimuz est: filius quippe nullius est duorū. nisi patris z matris. absit autem vt inter deū patrem. z deum filium tale aliq̄d suspicetur. q. s. vnuz se habeat vt materiale z passiuum. z alio vt formale z actiuū. Quarta via haberi pōt ex respectu quem genitus ex gnatione cō sequitur. nā cum filius de se. procedat vt q̄d subsistēs. de se nō hz q referat' nisi ad vnum. vt ad genitorem. Sed amor z donū cū de se tendāt in aliud cōpetit eis duplex respectus cū procedat vt donum: z respectus dantis: z respectus eius cui fit datio ex ipso respectu arguere possumus q nō procedat vt genitus: z istaz viam tangit Aug. v. de trini. c. xiij. qui ostendēs spiritum sanctum non esse natum sive genitum. ait quod .n. de patre natū est ad patrem soluz refertur. z ideo dicitur patris filius: z non noster. Qō āt datum est z ad eum qui dedit referē. z ad eos q̄bus dedit. Ita qz spiritus. s. non tm̄ dicitur patris z filij qui eum dederūt. sed etiam noster q̄ eum accepimus: patet igitur q ex ipso respectu qui geniat' in spiritu. san. z non geniatur in genito: spiritus. s. nomen geniti non meretur quod ostendere volebamus. Ad primum dicendum q imago potest sumi d' large: z stricte: pro pie sumendo imaginem. imago competit soli filio: z sic accipit Aug. cū dicit q filij ē ex ei. q̄ imago: large autem sumēdo nomē imaginis competit spiritui. s. z sic accipit Dam̄. cum dicit q spiritus. s. est imago filij: h' tm̄ infra patebunt magis. Ad fm dō q filius ex suo modo procedēdi. habz q cōmunicē' sibi naturā patris amor āt sive spiritus. s. ex suo modo procedendi non hz q ei cōmunicē' natura volentis. Sed ratione q̄ est amor diuinus. qz in deo est idem velle q esse: z natura q volūtas: non igitur sufficit ad hoc q aliquid dicat' genitum q ei communicē' natura vel substantia. Sz q h' fit ex suo modo procedēdi qō spiritui sancto non competit. Ad tertium dō. q vbi differt natura a voluntate z ab alijs absolutis habet forte veritatem q nō cōmunicat' natura. nisi per modum nature vel p opus nature. z dico forte: qz nec h' est plene verum. In deo autē vbi est idem natura q voluntas. quod procedit p modū voluntatis ei cōmunicabitur natura vt ei cōmunicatur voluntas.

Ad quartum dō. q ille modus arguendi non valet nisi in būs que sunt per se. qz non valet albuz est musica. ergo albedo est musica qz est aliquod album qō non est musicum. ita spiratio est generatio. non valet si spirans: est generans q̄ est aliquod spirans qō non est generans vt filius.

Qō. v.

Secūdo queritur vtrum spirit?. s. possit dici ingenitus z vz q sic. per Jo^m. i littera q̄ concedit spiritum san. esse ingenitū. Preterea genitum z ingenitum sunt in media té oppōsita. sed si vnum imediatorum remouet' aliud ponitur. ergo si spirit?. s. non est genitus est ingenit?

Preterea fm philosophum secundo priorum z primo ce. z mun. genitum z ingenituz dicuntur de quolibet. ergo spiritus sanctus vel est genitus vel ingenitus. sed non est genitus. ergo est ingenitus. Preterea cum constantia subiecti ad negatiuam de predicato sequitur affirmatiua de predicato infinito vel de predicato priuato. ergo ad istam. non est genitum sequitur ista est ingenitum cum constantia subiecti.

In contrarium est qz fm Dam̄. pater differt ab alijs per ingenerationem. non ergo spiritui sancto competit esse ingenitum. Preterea Aug. ad Oro sium. xv. de trini. capi. xxvi. z. xxvij. dicit spūs. s. non esse ingenitum. Respondeo dō. q hz dicta sanctorum oportet nos tenere spiritum. s. non esse ingenitū sed solum patrē. Unde Dam̄. primo li. c. ix. ait q solus pater est ingenitus. solus filius genitus: solus spiritus sanctus processibilis. hoc etiam vult Aug. in q̄stionibus ad Orosium: z. xv. de trini. vt in arguendo dicebatur. Sed quo h' habeat veritatem q spiritus. s. non dicatur ingenitus cum non possit dici genitus triplici via inuestigari potest. primo propter proprietatem relatiuam. secūdo propter remotionem erroris. tertio propter efficaciam negationis. Propter primum notandum fm Aug. v. de trini. c. vij. Ingenitum est in eodem genere in quo est genitum qz negatio z affirmatio fm q ipse ostendit ibidem sunt in eodem genere: q autem est rationale. qz q̄quid collocatur in genere est ibi fm rationem. quidditatis: ra

tio qñ ditatis negationis vt negationi competit ꝙd ditas. ex affirmatione sumit: vnde circa finez secūdi elenco. scribitur ꝙ semper in non facere intelligit facere. 7 oino in negatione dictio. 7 q2 semp ſm apprehensionem anime affirmatio est in negatione. sē per negatio infert aliqđ affirmationē: potissime autem si fit negatio in subiecto cuiusmodi est negatio significata per modum p2inationis que non solum ſm modum intelligendi. sed etiam ſm rei veritatem in fert oppositam fo2mam vt iniustum non dicitur p2o p2ie nisi ꝙ habet fo2mam oppositam iusticie p2opter ꝙ ingenitum non dicitur p2opie nisi ꝙ habet relationem oppositam generationi vel filiationi. ℏ viso satis apparet ꝙ spiritus. s. nō debet dici genitus. nam vt ostensum est supra. soli p2sone p̄cedenti communicatur respectus oppositus ꝟz illū modū p2oceden/di: igitur cum filius p2ocedit per viam generationis in solo filio ſm istum modum p2ocedendi habebit esse ñ ſm respectum oppositum respectu ſm quem habet esse in patre. p2opter qđ solus fili⁹ dicitur genit⁹ 7 qua ratione ſm viam generationis in solo filio habet esse non ſm respectum oppositum ei ꝙ est in patre. quia solus dicitur genitus: in solo patre habebit esse ſm respectum oppositum ei qui est in filio vt solus pater dicatur ingenitus. Secunda via est ad removenduz erroꝛez. Maz q2 antiquitus sancti patres disputantes cuz hereticis nomine ingeniti intelligebant patrez. non tm̄ ratione scripturaruz quauīs cōsuetudine disputādi solus pater est ingenitus. Tertia via ad hoc idez est ex efficacia negationis. naz ſm regulaz logicoꝛuz plus negat negatio ꝙ ponat affirmatio: ió licet spiritus. s. non dicat genitus. q2 per generationez non habet esse vt filius: nec habet esse p⁹ non esse. vt nos: non tamen conceditur ꝙ sit ingenit⁹ ne non soluz negetur ab eo esse post non esse. vel esse p generatōez cōicatuz. sed etiaz esse qualitercunq; ab alio acceptuz. Istas tres causas tangit Aug. xv. de trini. c. xx vi. cuius auctoziras habetur in litrera. dicens. ideo cuiz cuz spū. s. non dicamus genitum. dicere tamen non audemus ingenituz. ne in vocabulo duos patres in illa trinitate intelliganus. 7 hoc quā tum ad primam causaz sumptaz de p2opzietate relationi vel filiationi non conceditur spiritus ingenitus ne credatur esse pater. Et subdit vel duos qui non sint de aliquo quispiam suspicetur. Et hoc p2opter efficaciam negationis. quia per ingenitum fo2te aliquis intelligeret ꝙ ab alio non accepisset aliquo modo esse. Et addit pater enim solus non est de alio. ideo solus appellatus est ingenitus: non quidem in scripturis. sed in consuetudine disputantium 7 ℏ quantū ad erroꝛis remotionem. Dicamus ergo spiritus. s. p2opzie loquendo nō dici ingenituz. vt sit appparear. vtruz aliquo modo possit dici ingenitus. Notandū ꝙ quantū ad presens ingenituz dicit tripliciter. sicut iniustuz. Primo ꝙ non bz in se virtutez iusticie. 7 sic accipit iniustū valde cōiter. nā ſm istū modū lapis posset dici iniustus: fo ꝙ necesse ſbm virtutis iustitie. nec est ab bente hi⁹ virtutez. 7 sic opus iniquuz dicitur iniustū. q2 nō est ſbm virtutis cuz nō habeat animā. nec est ab bente iustitiaz. Sed magis ab habēte oppositū. 7 iste modus si nō est oino p2ius est tamen vsitatus in tali materia. tertio quod habet in se qualitatez oppositā iustitie 7 sic iniustum sumit simpliciter p2opie. Ita ingenituz tripliciter dici posset. primo ꝙ non bz in se generationem passiue sumptam sive filiationem per quā quis dicit genit⁹ ptum. fo ꝙ nec habet in se huiusmodi p2opzietatez relatiuaz vt generationez passiuaz vel filiationez. sed etiam nō est ab habente talem p2opzietatem. 7 sic ingenitum ꝙ sic bz eē ꝙ est ingenitum primo modo dicitur ingenituz per oēz modum p2opzie: vt ꝙ non soluz non habet in se generationez passiue vel filiationez. 7 non est ab habente talem p2opzietatem. sed etiam in se habet p2opzietatem oppositam vt paternitatē vel generationem actiue sumptaz. Primo modo dicitur ingenitus spiritus. s. q2 soluz non habet in se filiationem vel generatōem passiue. est tñ ab habente hi⁹ p2opzietatem vt a filio: 7 ñ habet in se paternitatem ei oppositam vel generationem actiue. Secundo modo dicitur quid ingenituz divina essentia. q2 nec filiatione refertur. nec a filio est. tamen non est ibi tertium. q2 non est pater adiective nec generat. Tertio modo pater ingenitus dicit. q2 nec in se filiationez habet: nec a filio p2oducitur 7 habet in se paternitatem filiationi oppositaz. ex quo apparet ꝙ cum ingenitum p quēm modū p2opzie sumptuz tria includat. spiritus. s. habet vnuz illoꝝ triū divina essentia duo. pater omnia tria: 7 ideo spiritus. s. valde large dicitur ingenitus: divina essentia magis p2opzie dici potest ingenita: pater per omnez modum p2opzie ingenitus dici debet. Ad primum dicendum ꝙ ingenitum ibi vt magister exponit ideꝛ sonat ꝙ non genitum. 7 hoc modo ingenitus dici potest vt patuit. Ad secundum dicendum ꝙ genitum 7 ingenitum sunt immediate opposita p2out ingenitū idē sonat ꝙ non genitum. Vel dicē possumus ꝙ si non būt mediuz p2edicabile habēt medium sbicibile. sicut lapis nec dicitur iustus nec iniustus ita spiritus. s. nec dicitur genitus nec ingenitus. Ad tertium dō ꝙ pbs credidit ꝙ quicquid acciperet ab alio esse. habere esse post non esse: 7 ex hoc posset dici genitum: 7 ideo sicut quicquid est. vel habet esse ab alio. vel non habet esse ab alio. ita omne qđ est. vel est genituz vel ingenitum: sed hoc non est verum vt potest patere p dicta. q2 spiritus. s. habet ab alio esse. 7 ideo non potest dici ingenitus 7 tamen non habet esse post nō esse vel esse per generationem vt possit dici genit⁹. Vel dicendum ꝙ genitum 7 ingenitum: dicunt de quolibet si ingenitum accipitur p2o ñ genito. Ad q̄r/tū dō ꝙ affirmatiua ō p̄dicato p̄uato: 7 affirmatiua de p̄dicato infinito 7 negatiua de p̄dicato finito se p2ie qūt iconuertibiliter: naz si est ineq̄le. est non eq̄le: 7 si nō est equale non est equale: sed nō cōuertitur. sed si conuerti debent. ℏ erit aliqua ypostasis facta. vnde si pō ibi constantia sbi: negatiua de p2edicato finito 7 affirmatiua de infinito conuertuntur. Naz quicquid non est equale: 7 est aliq̄d est non equale sed cum p2edicato p2uato ℏ non conuertuntur. supposita sola cōstantia subiecti. vnde non valet. ℏ est aliq̄d 7 non est iustū vel ē non iustum. ergo est iniustum: de lapide verum est dicere ꝙ non sit iustus 7 ꝙ sit non iustus. sed non ꝙ sit iniustus. tamen si simul cū constantia sbi ponatur aptitudo ad formam ſm ꝺditiones debitas. Sic affirmatiua de p̄dicato p2uato cū alīs conuertitur: 7 dico ſm cōditiones debitas q2 vir heremita largo modo possit habere ciuilē iustitiā tñ q2 non p2opzie ē aptus ad illam licet sit aliq̄d 7 nō sit iustus 7 sit non iustus: non tamē ē iniustus. q2 nec⁹ bonus nec⁹ malus ſm Cometatoꝛē. 1. meth. sed de eo ꝙ est aliq̄d 7 aptum natum ē esse iustum: 7 quando 7 qñ si nō est iustum vel est non iustum ē iniustum. 7 q2 spiritui. s. non competit generatio. non valet si non ē genitus vel nō ē genitus ꝙ sit ingenitus.

(Uper litteram super illo. (Nescio 7c) Notandum ꝙ Augu. dicit se nescire distinguere

ter gñatõem ⁊ ꝓcessionẽ pp defectũ scie ñ valeꝫ pp defectũ virtutis. nõ sufficere rõe status: qz ñ erat in statu comprehensoris sed viatoris. ideo dicebat nescio: nõ valeo: non sufficio. Itez super illud omne qđ est de distinctione illa quã facit Hieronymꝰ dubitatur qz duo membra ibi sunt: vnum membrũ. qz nec factus nec natus est pater ⁊ spũs scũs. Sed que veniunt ad eandẽ diuisionẽ sũt opposita ⁊ nõ coincidũt in idem ergo male. dicendũ qđ licet coincidant in idez ſm vocẽ nõ coincidunt in idez simpliciter. quia aliter est nõ natus pater. alr spũs. s. vt patuit.

Di. xiiii. Retera diligenter. ⁊c.) postꝫ magister

p determinauit de ꝓcessione spũs. s. eterna hic determinat de tpali ⁊ duo facit. qz primo venatur huiusmõi ꝓcessionẽ. secdo qz per respectum ad talem ꝓcessionez dicit spũs. s. datus. nel donum. inquirit vtrũ donum sit ꝓprium nomen eius. secũda ibi. (h queritur.) in prĩcipio. xiiij. distinctionis. circa primum duo facit qz primo determinat de tali ꝓcessione in cõmuni. ſo in spãli. ſa ibi. (nunc de spiritu. s.) in principio. xvi. distin. circa ꝑm duo facit. qz primo venat quo spũs. s. tempoaliter ꝓcedit. vel datur a patre ⁊ filio. secundo querit vtr possit sic procedere. vel dari a seipso. ſa ibi. (h considerandũ.) in pncipio. xv. di. vbi presens lectio terminabitur. circa ꝑmum duo facit qz primo oñdit eẽ gemina ꝓcessionẽ spũs. s. tpalez ⁊ eternã: ⁊ ſz vtranqz ꝓcedere spũm. s. a patre ⁊ filio: secũdo determinat de tempoali ꝓcessiõe ibi. (de tempoali.) circa qđ tria facit. qz primo ostendit eẽ aliquã tempoalez processionez spũs. s. ſo qz ex eo qđ sic ꝓcedit dicit dari. inquirit vtrũ detur in se vel solũ in suis donis. tertio qrit a quibus datur. ſa ibi sunt autem tertia ibi. (bus querit.) circa primũ duo facit: qz primo ostẽdit per auctoritatem Bede eẽ aliqꝫ tempalez ꝓcessionẽ spiritus. s. ſo manifestat h idem ꝑ Augu. ostendẽs spiritum. s. ſm talem ꝓcessionẽ bis datum eẽ semel in terra pp dilectionem primi: ⁊ iterũ de celo. ꝓpter dilectionem dei. ſa ibi (hãc quoqꝫ). Deinde cũ dicit (sunt aũt.) inquirit vtrũ deꝫ in se vel in suis donis ⁊ duo facit. qz primo ponit quãdã falsaz opinionẽ eorũ qui dicebant solum eum dari in suis donis. ſo eã improbat ibi. (sed qđ ipse.) circa qđ tria facit. qz primo ad hoc ꝓbandũz adducit auctoritatẽ Aug. ſo Ambro. tertio iterũ confirmat h per Aug. concludens qđ donum datuz a patre ⁊ filio est equale ipsis. ſa ibi. (et qđ ipse.) tertia ibi. (alia quoqꝫ.) tunc sequitur illa pars. (h queritur.) in qua querit vtruz spũs. s. detur a sanctis viris: ⁊ duo facit qz primo oñdit qđ viri sancti ipsum dare non possunt. ſo adducit dictum apli qđ videꝫ eẽ cõtrariũ. ſa ibi. (sed huic.) circa ꝑmũ duo facit qz primo ad partem veram adducit rõnem. nã cuz spũs. s. nõ detur nisi a quibus ꝓcedit. cum non ꝓcedat a viris sanctis non dabitur ab eis. ſo confirmat h per Aug. ibi. (vnde Aug.) ⁊ tria facit. ſm qđ tripliciter h confirmat ꝑmo qz apli nõ dabant ipsum credentibus. Sed ozabãt vt acciperent spm. s. ſo qz hmõi magꝰ nõ petijt vt posset ipsum dare. ſz qđ ille cui manũ imponeret eũ acciperet. tertio qz xps accepit spiritũ. s. in eo qđ bõ ⁊ effudit euz in eo qđ deus. ſa ibi. (deniqꝫ ⁊ ſy non.) tertia ibi. (⁊ qđ plus est.) deinde cũ dicit. (sed huic.) instat per aplm ⁊ duo facit. qz ꝓ ostendit apostolum se dixisse qđ tribuit spiritum sanctum: ſo soluit instantiam qđ hoc non fecit auctoritative sed ministraliter ibi. (Sed intelligendum est.) in quo terminat ſnia lectois. ⁊ di.

q Alia magistri intentio circa tria versatur circa spiritus sancti processionem tem-

poralem. ⁊ circa eius dationem vtrũ detur in se vel in suis donis solum: ⁊ circa eos a quibus datur ideo de his tribus querem⁹. Circa primum quer⁹ duo. Primo vtrum sit aliqua ꝓcessio temporalis spiritus sancti. Secũdo vtruz ponat i numerum cum eterna.

Q primum sic ꝓceditur videtur qđ spiri-

s tus sanctus tempoaliter non ꝓcedat quia eius ꝓcessio est idem qđ spiratio ſz nõ spiratur tẽpoaliter. ergo nec procedit. Preterea ꝓcessiones in diuinis vt habitum est accipiũt penes actus nõ transeuntes in exteriorem materiam ſ omnis actus diuinus nõ trãsiens in exteriorez materiam est eternus. ſ nulla ꝑsona diuina põt tempoaliter ꝓcedere. Preterea omnia que sunt in diuinis sunt idem qđ diuina eẽntia. ſz diuina eẽntia nõ dicitur tempoalis. Sed eterna. ergo nec ꝓcessio.

Preterea processio tempoalis includit processionem eternam. sicut effectus presupponit cãm. Sed denominatio semꝑ debet fieri a digniori. ergo totum debet dici eternũ nõ tempoale. Preterea id quod eleuat hominẽ supra tempus non meretur nomen tẽpoale. sed per ꝓcessionem spiritus sancti in homine efficitur homo supra tempoalia: qz ſm Aug. in quãtum aliqđ eternum mente capimus non in hoc mũdo sumus. ergo ⁊c. In contrariũ est qz spiritus. s. dicitur processisse in discipulos. Sed hoc non põt intelligi eternaliter cum nõ ab eterno fuerint. ergo cõpetit spiritui. s. procedere tempoaliter. Preterea dicit magister in littera qđ gemina est processio spũs san. tempoalis ⁊ eterna. ⁊ hoc probat per plures auctoritates qs adduc. ſ ⁊c. Respõdeo quidã sic dicunt qđ licet ꝓcessio de sua ratione nõ tendat in aliũ processio ex eo qđ est talis sicut est processio amoris semꝑ habet in aliud tendere. ⁊ ideo cum emanatio personarũ sit causa emanationis creaturarum pater generando filium est causa omniũ per filiuz: ⁊ sicut generando filium causat omnia. ita diligendo filiuz diligit omnia. ⁊ quia spiritus sanctus est amor quo pater diligit filium. spiritus sanctus erit amor quo pater diligit omnia. ꝓpter quod spiritus sanctus duplicem habet comparationem vnam ad filium. aliam ad creaturam et qua comparatione est ibi sua mere dupler obiectum eternum ⁊ tempoale in quãtum talis amor tendit in obiectum eternum est eterna: inquantũ i tempoale est tẽpoalis. ⁊ ita erit amore prout tendit in obiectum tempoale ⁊ eternum volunt distinguere geminam processionem addentes qđ ex tali processione confertur aliquid noui creature. ꝓpter qđ habetur quidã nouus respectus ad spiritum sanctum vnde competit ei de nouo procedere. Illud ⁊ si est benedictum non plene datur causa quare talis processio tempoalis dicatur quia per habita non plus habetur nisi qđ ibi est aliquid eternum ⁊ tempoale. Sed quare totum dicitur tempoale ⁊ñ eternum non ostenditur. Preterea ex amore principaliter assignare nouitatem processionis non est congruum quia deus non diligit nos ꝓpter bonitatem nostram. sed ꝓpter bonitatem suam. ⁊ ideo in tali amore semꝑ est obiectum eternum prout diligit se. ⁊ prout diligit creaturam loquendo de obiecto principali ex quo actus sortitur speciem. non ergo ex diuersitate obiectorum debet processio geminari. Propter quod notandum qđ secundus philosophum. vij. metꝑ aphisyce ⁊ xij. non est generatio nisi compositi. ideo quotiens cũqz aliqđ noui aduenit alicui totum dicitur factum. vnde non fit homo neque musica; sed fit homo musicus: ⁊ si homo esset eter-

nius ꝛ aduenire ei musica ex tẽpore inciperet homo esse musicus: ꝛ si quid incipit esse est temporale. homo musicus temporalis esset. Si autem queratur ratio quare toti cõpositi generatio attribuit: vt hõ albus dicat generari ꝛ incipere eẽ: quando ei albedo aduenit. dõ q̃ terminus generationis per se eẽ vt vult phs. v. phi. eẽ aũt nõ est forma ꝫ: sed suppositoꝫ p formas. ideo totũ cõpositũ esse dicit per se. ꝛ non forma: sed ꝑm q̃ alicui cõpetit esse: sic competit generari. totũ ergo cõpositũ generatur nõ materia neq; forma. si igit ratione eẽ. dicit totũ cõpositũ generari. cũ tñ totũ ꝑm se totũ nõ accipiat eẽ: cuicunq; cõpetit ꝑm aliquid nouũ eẽ: totũ põt dici nouũ ratione eius qõ ei de nouo aduenit: ex qõo apparet q̃ spiritus. s. potest dici de nouo procedere: ꝛ de nouo habere eẽ in aliquo: non q̃ ipse spiritus. s. incipiat eẽ simpliciter: sed q̃ incipit esse in isto nouo modo non vbi nõ erat: sed qualiter nõ erat: ex quo apparere potest qõo ratione noui effectus dicit spiritus. s. procedere tẽporaliter. licet ipse sit eternus. sicut homo dicetur generari tẽporaliter albus si ei ex tẽpore adueniret albedo. etiaꝫ si eternaliter fuisset homo. Propter argumẽta tamẽ notandũ q̃ spiritui sancto aduenit aliqua nouitas. non realiter: q̃ in eo non cadit mutatio. sed ꝑm modũ intelligendi. Ad ꝑmum dicẽdũ q̃ licet sit idẽ spiratio q̃ processio. habent tamẽ aliaꝫ ꝛ aliã habitudinẽ. nã spiratio dicit solũ respectum ad principiũ a quo: sed ꝛ ratione principij semper ẽ eterna. processio aũt dicit respectũ ad terminum: ad quẽ ꝛ ratione huius termini põt eẽ tẽporalis ratione nouitatis effectus vt patuit. Ad ꝑm dicẽdũ q̃ operatione transire in exteriorẽ materiã potest intelligi dupliciter. vel q̃ ipsa operatio dependeat a mã extrinseca: ꝛ sic processio diuine psone non transit in materiaꝫ extrinsecã: vel econuerso. q̃ materia extrinseca dependeat ex tali actione: ꝛ sic processio personę diuine potest eẽ in materiã extrinsecaꝫ. q̃ emanatio personaꝫ habet rationẽ causalitatis respectu nouitatis effectus. propter quẽ dicitur persona procedere temporaliter. vel possumus dicere q̃ eaꝫ dicitur q̃ processiones accipiunt per actiones non transeũtes in exteriorẽ materiaꝫ. intelligendũ est de processione q̃ est processio vt dicitur temporalis. Ad tertiuꝫ dicendũ q̃ licet sint idẽ q̃ diuina essentia omnia que sunt in diuinis. tamen propter aliã ꝛ aliã habitudinem aliquid non conceditur de diuina essentia: q̃ conceditur de aliis. Ad quartũ: aliqui sic respondent q̃ cõpositum potest negari vna parte negata: q̃ copulatiua falsificatur: vna parte falsificata: ꝛ q̃ est ibi aliquid eternũ ꝛ tẽporale: totuꝫ potest dici non eternuꝫ. ergo ꝛ temporale cum non eternũ temporale sit. sed istum modũ improbat phs̃ fo elencoꝝ: vbi dicit nõ eẽ concedenduꝫ aliquid simpliciter diffiniri in singulari ꝛ in plurali nã licet valeat iste est aptus natus videre: ꝛ non videt: ergo est cecus. Demonstrato tamen vno videte ꝛ vno ceco: licet vere dici possit q̃ sunt apta nata videre ꝛ nõ vident. nõ tamẽ dici potest q̃ sint cecꝭ. ita de quolibet in singulari si non est eternũ est temporale. Sed demonstrato vno temporali ꝛ alio eterno. licet sit verum dicere q̃ non sunt eterna: siue q̃ totũ sit nõ eternũ nõ tamen potest concludi q̃ sit temporale gratia forme arguendi. nisi forte gratia materie: ꝛ ideo dicendũ est sicut dictum fuit in corpore qũestionis qñare dicenda sit talis processio temporalis. Ad quintũ dicendũ q̃ temporale potest dici dupliciter: vel q̃ subiacet variationi tẽporali: ꝛ sic potest dici nõ temporalis. vel q̃ incepit

esse: ꝛ sic processio temporalis est. quia effectus gratie ratione cuius dicitur persona temporaliter mitti: esse incipit ꝛ si superexcellat varietates temporum aliquo modo.

Qõ. 2.

Secundo querit. vtrũ processio tẽporalis ponat in numerũ cũ eterna. ꝛ videt q̃ sic. q̃ que differunt plusq̃ genus differunt numero. sed eternũ ꝛ tẽporale differunt plusq̃ genus. vt patet per phm. x. metha. ergo differunt numero: vel numerant adinuicẽ. Preterea processiones recipiunt numerationẽ a terminis. cũ processio videat iportare quẽdã motũ qui numeratur ꝑm terminos ad quos est: sed filius in quẽ processit eternaliter: ꝛ creatura ꝛ quã procedit tẽporaliter cõ numerant adinuicẽ. q̃ ꝛc. Preterea cõcedit. q̃ sit duplex natiuitas filij: sed filius nascendo procedit. ergo est duplex eius processio pari ratione spiritus. s. duplex processio eẽ poterit. Preterea magister cõcedit in littera spiritus. s. eẽ geminã processionẽ. sed hoc nõ eẽt nisi vna poneret in numerum cũ alia. ergo ꝛc. In contrariũ est q̃: per processionẽ persona procedens accipit eẽ. ergo nõ sunt due processiones nisi sint duo procedentes: sed idẽ spiritus. s. qui procedit tẽporaliter procedit eternaliter. q̃ ꝛc. Preterea ꝫ Cõmentatorem in de substãtia orbis: que sũt in istis inferioribus: ꝛ in corpore supercelesti dicuntur equiuoce. Sed plus distat tẽporale ꝛ eternũ q̃ distent ille: ergo processio de tẽporali ꝛ eterna dicet equiuoce ꝫ que sunt eq̃uoca non cõnumerant adinuicẽ. q̃ ꝛc. Rño. quidã sic dicunt q̃ aliqua dicũtur eq̃uoce. aliqua vniuoce. aliũ analogice. In eq̃uocis solus modus pluralificatur nõ res. quia equiuoca nõ cõueniũt in re sed in voce. ideo dꝫ dici tale duplex non duo. vñ canis celestis ꝛ latrabile nõ sunt duo canes. ꝫ canis duplr dcũs. Que dicunt vniuoce conueniũt in voce ꝛ re ꝛ ratione. ideo q̃uis pluralificet res non pluralificatur modus. propter qõ nõ debem dicere q̃ hõ qui est socꝛ. ꝛ qui est plato sit hõ duplr dict. sed q̃ sint duo homines analogica autẽ cõueniũt in noie ꝛ re differũt tñ in rõne eo q̃ conueniunt in re. multiplicatur res vna in eis. Sed q̃ illã rẽ non equalr participãt pluralificat ratio iõ talia possunt dici duo ꝑpter vnã rẽ pluralificatã in eis. ꝛ duplex ꝑpter diuersitatẽ modi. Inde est q̃ substantia ꝛ accidẽs possunt dici duo entia: ꝛ ens duplr dcũ. aduertendũ tñ q̃ analogia triplici de cã eẽ habet. nam aliquãdo est analogia q̃: vna ꝛ eadẽ res reseruatur in oibus analogis. Sed in vno per prius. in alio per posterius. sicut entitas reseruatur in substãtia ꝛ accidẽte. Sed in sbã p prius ꝛ accidẽte p posterius. aliqñ in vno analogoꝝ reseruat res. in alio filitudo rei: ꝛ sic dicit animal de animali vero ꝛ picto. aliquãdo vna ꝛ eadẽ res sortit diuersa vocabula. vnũ per prius aliud p posteri ꝑm diuersas rõnes. sicut vna ꝛ eadẽ res diceret forma ꝛ imago ꝑm alium ꝛ alium modũ. nã illa figura q̃ est in ere introducta ab artifice ꝫ qõ est qualitas quedã ꝛ put cẽ artificiatũ dat ipsi ere. dicitur forma vel circa eam cõstans figura. vt est representatiua alicui dicitur imago. ꝛ sic imago ꝛ forma nõ sunt due res. sed vna dupliciter dicta. ꝑm istam viam possumus loqui de processione eterna ꝛ temporali: ꝑm modum istorum: nam vna nõ ponit in numerum cum alia. q̃ inter eas non reseruatur equiuocatio: nec vniuocatio. sed analogia: ꝛ non reseruatur in eis primus modus analogie: nec secũdus: sed tertius. ideo non sunt due processiones: sed processio dupliciter dicta. nam secundum alium et aliuꝫ respectum. vna ꝛ eadeꝫ processio. dicit eternã

ꝛ tẽpozalis: eterna vt respicit obiectũm eternum tempozalis vt respicit creaturam. Sed illud dupliꝛ peccat primo in modo loquendi: scõo in assignando causam: quare huiusmodi processiones non numerẽtur aduniuicez. propter primuz notandũ ꝙ licet reperiãtur aliqua analogica in quibus reperitur natura vna per prius ꝛ posteriꝰ participata vt in substantia ꝛ accidente natura entis: non tamẽ propter hoc analogia sumitur: qz vnitas analogie non est vnitas predicationis: sed attributionis: non enĩz ex eo ꝙ reperitur entitas in substantia ꝛ accidente dicitur ens analogice de vtroꝙz. Sed ex eo quod reperitur in substantia soluz. ratione cuius accidentia sunt entia: iõ accidentia non sunt entia. nisi qz sunt entis. Secũdo non assignat causaz non numerationis. naz processio in diuinis relationez dicit: ꝛ ad hoc ꝙ numerentꝝ relationes sufficit ꝙ numerentur rationes ꝑm quas accipiuntur. non oportet ꝙ res ipsa in qua fundantur numeretur. naz natura diuina potest esse fundamentum plurium relationum: etiam non numerata. Propter hoc notanduz ꝙ processio in creaturis accipitur ex eo ꝙ creatura accipit naturam aliquaz vel esse ꝛ diuerse. processiones in eis accipiuntur propter diuersas acceptiones naturaꝝ: vel propter diuersa esse. Nam procedere in albedinem est aliud a procedere in sanitatez: qz natura sanitatis est alia a natura albedinis: ꝛ esse sanuz non est esse album: quẽ si ad diuina transferre volumus: licet ibi processionem saluare possimus ex acceptione nature ꝛ esse. qz vna persona procedendo ab alia accipit ab ea esse ꝛ naturaz: tamen distinctionez processionuz ibi ponere non possumus ꝑm distinctionez in esse: vel in natura. qz cadez est natura omniuz trium: ꝛ idem esse. Sed si ibi distinctionez ponimus hoc est propter distinctas relationes: ꝛ propter aliud ꝛ aliud esse relatuz: et qua sentẽtia videtur sequi ꝙ processio eterna ꝛ tempozalis sint due processiones. cum relatio eterna ꝛ tempozalis: non videatur eadem relatio. propter quod aduertendum ꝙ ꝑm philosophum. v. metaphysice: quedaz est relatio ꝑm rez. quedaz ꝑm rationez. relatio ꝑz rez ponit aliquid in vtroꝙ extremoꝝ: relatio ꝑm rationez ponit aliquid in vno extremo soluz ꝑm rem. In alio autez ꝑm moduz intelligendi. primo modo pater refertur ad filiuz. qz per relationẽ que est in ipso refertur ad illuz: ꝛ filius ad patrez eodez modo: ho modo scibile refertur ad scientiam. qz non per relationẽ que sit in ipso realiter: sed per eam que est in scientia habet referri. Hoc vi so sciendũ ꝙ spiritus. s. ad obiectum eternũ refertur ꝑm rez. sed ad creaturã refertur ꝑm rationẽ: vt potest haberi ex verbis Augustini. v. de trini. cap. vlti. ꝛ qz quod est ꝑz rationẽ non ponit in numerũ cũ eo ꝙ est ꝑm rez. processio eterna ꝛ processio tẽpozalis nõ erunt due processiones. sed eadẽ processio dupliciter dicta. Nam vt tẽpozalis dicit: solũ el additur quidam respectus ꝑm modũ intelligendi: qui non ponit in numerũ vt possint dici due processiones. Ad primuz dicendũ ꝙ que differunt plus ꝙz genus numerantur adinuicẽ: si vtrunꝙz sit quid reale. sed vt habitũ est. processio vt dicitur tẽpozalis supra processionẽ eternaz addit solũ quid rationis. Vel possumus dicere ꝙ huiusmodi res rationis: nec faciunt genus: nec spẽm: nec numerũ per se. sed reducunt ad genera ꝛ species ipsaꝝ rez. ideo. processio tẽpozalis non facit numeruz cũ eterna: nec est in specie. nec in genere alio ab ipso. ꝑm ꝙ in talibus genus ꝛ speciẽ ponere possum⁹

Ad secũz dõ ꝙ processiones numerantꝝ ꝑm termios si vtrunꝙz dicit quid reale in procedente. ꝙ non est in proposito. Ad tertiũ dicenduz ꝙ non est simile de natiuitate filij. ꝛ processione spiritus. s. qz natiuitas filij respicit duo principia: qz patrez ꝛ matrez: vt eterna ꝛ tẽpozalis. sed processio spiritus. s. tã eterna ꝙ tpalis respicit vnũ ꝑm. iõ ñ vz ꝙ si illa accedit ꝙ ista cõcedatur. Ad quartũ dicendũ ꝙ ad esse geminaz processionem non oportet processiones esse duas. ꝛ numerauz. sed solũ ꝑm modum.

Circa dationẽ spiritus. s. quẽruntur tria.

Primo vtrũ spiritus. s. detur ꝑm se vel solũ ꝑm sua dona. Secũdo vtrũ detur in omnibus suis donis. Tertio vtrũ prius detur ipse ꝙ sua dona: vel econuerso.

Ad ꝑm. sic proceditur. videt ꝙ spiritus. s. solũ detur ꝛ sua dona. qz nihil est in nobis qõ prius nõ fuerat nisi solũ donũ. ergo solũ donũ creatũ est. id qõ datur: nõ spũs. s.

Preterea quod est vbicꝙz: non potest esse vbi prius nõ fuerat: sed si spiritus. s. daret ꝑm se: spiritus. s. esset alicubi vbi prius non fuerat qõ est inconueniens cũ sit deus. Preterea donũ est in potestate eius cui datur: sed spiritus. s. nõ potest eẽ in potestate nr̃a. &ꝛc. Preterea processio tpalis nihil addit ꝑm rez supra. processionẽ eternã: ꝛ ꝛ processionẽ eternã spũs. s. nõ. procedit in aliꝙz creaturaz: ergo nec ꝑm tẽpozalẽ: sed ꝑm tpalem processionẽ dicitur dari: ergo ꝑm se nunꝙz datur: sed solũ ꝑm dona ꝑm que procedit in creaturã. Preterea. non oportet legis positiuũ esse in cine: ad hoc qõ virtus ciuilis quam inducit ipsuz legislatoꝛ in ciue existat. cũ ergo nõ sit minoris efficacie virtus gratuita nõ oportebit spiritum. s. dare talẽ virtutũ esse in homine: ad hoc ꝙ in eo sit huiusmodi virtus. sed non datur spiritus. s. nisi eis in quibus existit: si sola dona eius existunt in homine soluz ꝑm dona dabitur. In cõtrariũ est. qz. v. de trini. cap. xv. vult Aug. ꝙ spũs. s. dicat donũ ꝛ datũ: sed hoc nõ eẽt nisi ꝑm se daret. ergo ꝛc. Preterea scribit ad ro. v. ꝙ caritas dei diffusa est in coz. no. per spiritum. s. qui datus est nobis. Respõdeo quidã sic dicunt ꝙ nõ soluz dant dona spiritus. s. sed etiã ipse spiritus. s. dat: qz nõ solũ terminat relatio ad dona eius etiã ad ipsaz pſonã spũs. s. qz ipse refert ad creaturaz ꝑm modũ intelligẽdi eo ꝙ creatura per dona eius realiter refertur ad ipsuz: sed illud nõ sufficit. Nam cũ in quolibet dono ꝑm modũ intelligẽdi sit noua relatio spũs. s. ad creaturã in quolibet dono spũs. s. ꝛ refertur. qõ nõ est vez. ideo notãdũ ꝙ ipsa pſona spũs. s. dari nobis dup̃r. venari possumus: ꝑ ex eo ꝙ spiritui. s. competit ratio amoris: ho ex perfectione donoꝝ que ex ipso recipimus. Primum sic ostenditur: quia quicunꝙz liberaliter dat donum alicui dat ei ex eo ꝙ vult ei bonum propter quod amoꝛ est primum donũ cum amare sit idẽ ꝙ velle bonũ vt scribit scõo rethoricoꝝ. c. de amoꝛe ꝛ qz amoꝛ est illud qõ primo dat spũs. s. cui propꝛie cõpetit ratio amoris. ꝑz qõ supra patuit ipsa pſona spũs. s. nobis dabitur. vna ergo ratio quare spũs. s. persona nobis datur est qz pſonaliter ipse dicitur amoꝛ. ꝛ ista est via Augustini. xv. de trini. c. xiii. qui ait ꝙ spũs. s. dat nobis vt nos faciat dei ꝛ primi amatoꝛes. ꝛ subdit ꝙ spiritus. s. nõ propꝛie donũ dicit nisi ꝓpter dilectionẽ ꝛ ideo in eodẽ libꝛo. ꝛ. c. ait ꝙ spũs sanct⁹ ꝙ quẽ diffudit in cordibus nostris caritas cũ sic sit deꝰ: vocat etiaz donũ dei quod donũ ꝓpꝛie quid nisi caritas intelligenda est. ex quo potest patere. ꝙ qz spũs scus caritas dicitur ꝛ amoꝛ patris ꝛ filij a patre: ꝛ filio nobis datur. secunda via ad ostendendum hoc idem ex perfectione donoꝝ in questione alia ostenditur.

Ad primum dicendũ ꝙ licet spiritus sanctus non sit alicubi vbi prius non fuerat. Est tamen alicubi

qualiter non fuerat: ⁊ propter istaz innouationē da
ri dicitur que innouatio ex parte spiritus san. est ſm
modum intelligendi. In nobis autē ſm rei veritatez
⁊ per hoc patet solutio ad ſm. Ad tertiū dicendum
est q̄ duplex est donū. quoddā enim donū est q̄ est ra
tio donandi omnis dona: ⁊ huiusmodi donum dicitur
amor qui est primū donum in quo omnia dona dant:
quod donum est q̄ consequitur illud. sicut q̄ ex amo
re datur primū donū nō transit in materiā extrinse
cam: q̄ amor nō est in amato: ſz in amāte: ⁊ propter
hoc nō est in potestate amati vel eius cui fit datio.
sed est in potestate dantis ⁊ amātis: ⁊ q̄ spiritus. ſ.
habet rationē amoris ⁊ primi doni. non oportet q̄ si
datur nobis q̄ sit in potestate nostra. Vel aliter di
cere possumus q̄ sicut differt creaturā esse in aliquo
⁊ creatore: sic differt dari donum creatū ⁊ increatū.
Mas cum non detur nobis spiritus. ſ. nisi q̄ est in no
bis aliter q̄ prius erat: ex modo essendi in distingue
re illud donū ab alijs donis est per se distinctio. crea
tura autē q̄ certis est limitibus circumscripta potest
intelligi esse in aliquo eo q̄ continetur ab illo: sed spi
ritus sanctus siue deus nō est in rebus q̄ contineat
ab eis: ſz q̄ potinet propter q̄ licet dona creata pos
sint dici in potestate eorū quibus dantur. spiritus. ſ.
non dicitur donum ex eo q̄ contineat: ⁊ sit in potesta
te eius cui datur: sed potius q̄ recipiens tale donum
contineat ab eo. ⁊ est in potestate doni: ideo dicitur
xv. de trini. cap. xvij. q̄ cū spiritus. ſ. fuerit datus bo
mini accendit ipsum in dilectione dei ⁊ proximi: qua
si trahens ipsum ⁊ habens eū in sua potestate. Ad
quartū dicendū q̄ nō oportet processionē temporalez
addere supra eternā ſm rez vt spiritus. ſ. ſm se dek
nobis sed sufficit q̄ addat ſm rationē cū ex tali addi
tione pater ⁊ filius dicantur nos amare vel dare no
bis amorē suum qui est spiritus. san. Ad vltimum.
dicendū q̄ illa diuersitas que est inter virtutē politi
cam: ⁊ gratuitam non est propter imperfectionez gra
tuite virtutis: sed ex eo q̄ legis positiue non est a deo
causa virtutis politice: vt spiritus. ſ. doni gratuiti.
ideo virtus politica potest esse in cive absq̄ eo q̄ in
eo sit legislator. virtus gratuita siue donum non est
in nobis. absq̄ spiritu. san. propter q̄ ipse spiritus no
bis dari dicitur.

Qō. 4.

Secundo queritur. vtrum spiritus. ſ. detur
in omni dono: ⁊ videtur q̄ sic. q̄ spiritus. ſ.
est amor patris ⁊ filij. ergo est primum do
num cuius amor sit id q̄ primo datur: sed nō
datur posterius absq̄ priori. ergo ⁊c. Preterea
ſm apostolum omnia operatur vnus atq̄ idem spiritus
sed ex hoc dicitur spiritus. ſ. nobis dari: q̄ operatur
in nobis sua dona: si omnia dona operatur: in omni
bus donis datur. Preterea ſm q̄ tactus fuit: ex h̄
dicitur spiritus. ſ. dari. q̄ nouo modo ſm modum in
telligendi refertur ad nos: sed hoc est in omnibus do
nis suis. ergo ⁊c. Preterea hec est differentia in
ter amorē diuinū ⁊ creatū. q̄ amor dei causat boni
tatē in rebus: sed amor noster siue amor creatus cau
satur a bonitate rei. q̄ ex eo q̄ nos deus diligit bo
ni sumus: ſz ex eo q̄ alia bona sunt ad ea dilectionē
habemus: ergo in rebus potest esse bonitas absque
amore creature cum possit esse causa absq̄ causato
⁊ primus absq̄ secundo. sed nulla bonitas est in no
bis absq̄ amore diuino. sed omne donum in nobis ha
bet aliquā rationē bonitatis. nullum igitur in nobis
donum erit nisi ex eo q̄ deus nos diligit. Sed ex hoc
datur nobis spiritus sanctus. q̄ deus nos diligit. ⁊
nullum donum sine spiritu sancto datur. Tertium
est q̄ beatus spiritus. ſ. sunt sancti: sed aliqua dona
cōmunicantur malis hominibus: non igitur in quoli

bet dono spiritus. ſ. datur. Preterea fides est do
num spiritus. ſ. sed hoc est in aliquo absq̄ caritate: ⁊
absq̄ eo q̄ detur ei spiritus. san. vt potest haberi ex
Aug. xv. de trini. cap. xviij. ergo ⁊c. Respondeo
dicendū q̄ triplicit distinguunt dona: q̄ quedā sunt
quibus semper datur spiritus. ſ. sicut caritas gra
tia: ⁊ huiusmodi que habent sanctificare creaturaz
Mas spiritus. ſ. ad hoc datur vt creaturā sanctifi
cet: q̄ vt tactum est cū datus fuerit homini accēdit eū
in dilectione dei ⁊ proximi. Quedā sunt quibus
nunq̄ datur spiritus sanctus: sicut fides informis ⁊
mor fuilis ⁊ talia. q̄ eo q̄ fides est informis est sine
caritate: ⁊ perfecta caritas foras mittit timorez:
⁊ q̄ sine caritate non datur spiritus san. cum ipse sit
caritas. cuius talibus donis nunq̄ dabitur. Quedam
sunt quibus aliquando datur spiritus. ſ. ⁊ aliquando
non: sicut operatio miraculorum. prophetia ⁊ talia q̄
non solum habent boni: sed etiā mali: q̄ multi dicent
domine in nomine tuo demonia eiecimus quibus re
spondebitur nescio vos. i. non approbo propter mali
tiam existentē: sed quare cum gratia ⁊ caritate spi
ritus sancti dari dicitur: in h̄ est q̄stionis difficultas
quod si non declaratur: vel petitur quod est in princi
pio: vel locutio est totaliter narratiua non ratione
firmata: propter hoc ab aliquibus dicitur q̄ sicut e
manatio persone q̄ est causa productionis rerum: ita
est causa quare reducantur in deum: q̄ sicut res a deo
procedunt: ita in deum tendunt: propter q̄ emanatio crea
turarum dupliciter comparari potest ad emanationem
personarum. vel ſm q̄ exeunt a primo principio: vel
ſm q̄ tendunt in ipsum tanq̄ in finē. primo modo est
causa donorum naturalium personarum emanatio. ſo
modo donorum gratuitorum: ⁊ q̄ dona gratuita sunt per
fectiora donis naturalibus ⁊ superaddita eis: ſm il
la proprie tendimus in finem ⁊ fini coniungimur: sic
enim videmus in naturali generatione q̄ genitum nō
coniungitur generanti in similitudine speciei nisi in vl
timo termino generationis. soluz igitur ſz dona gra
tuita dabitur spiritus sanctus: q̄ soluz ſm illa ordi
namur in finem: ⁊ fini coniungimur. Sed illud nō vi
detur bene dictum. q̄ ſm q̄ aliqua exeunt a deo: vt a
principio: sic tendunt in ipsum vt in finem: propter
q̄ etiam ſm dona naturalia: ſm que attenditur exitus
a principio: attenditur tendere in finem. Nam ⁊ na
turaliter aliqua ordinantur in deum absq̄ eo q̄ sint
susceptibilia gratuitorum donorum: vnde ⁊ philosophus
in. xij. metaphy. distinguit bonum ducis ⁊ bonum ordi
nis: ⁊ appellat bonum ordinis vniuersum quod ordi
natur ad ducem siue ad deum: ⁊ cum vniuersum so
lum naturaliter ordinetur: cum non sit susceptibi
le gratie. Si ergo bona gratuita ex hoc perfectiora
sunt: q̄ sunt ea ſm que ordinamur in finem. propter
q̄ ſz ea fini coniungimur ⁊ nobis spiritus sanctus
datur: cum ſm omnia dona naturalia in finem ordi
namur: ſm omnia dona dabitur spiritus sanctus.
Propter hoc isti Jidez aliam conati sunt assignare
causam dicentes esse quosdam modos generales ſz
quos deus est in omni creatura. vt per potentiam:
presentiā: ⁊ essentiā: ⁊ ſm istos modos nō procedit spūs
. ſ. taliter neq̄ dat: sunt tū quidā modi spāles ſm
quos existit deus in creatura spūali: vt per amorem ⁊
cognitionē: ⁊ ſm hos spiritus. ſ. datur: ita q̄ tota ra
tio huius dationis ex specialitate donorum sumit. nam
nō sunt nouo modo nisi que specialiter habēt esse. sic
. n. videmus in variatione rerum q̄ corpus semper est
corpus: nō semper est ignis: eo q̄ corpus nominat ipz
sub ratione cōmuni: ignis sub ratione speciali: ⁊ q̄
ex nouitate respectus dicitur spiritus sanctus dari
cum talis nouitas non possit attendi nisi ſm q̄ spiri

tus sanctus specialí modo existit in rebus q̄ est per cognitionē ⁊ amorē: solum ipse spiritus sanctus datur ſm talia dona. Istud etiaz ⁊ si aliquā veritatez continet: qz spiritus sanctus soluz datur ſm q̄ coniungitur creature spirituali per cognitionē ⁊ amorem: nō tamen specialitas est ratio huius dationis. qz nouitas non solum attenditur ſm hos modos. sed etiam ſm alios. Nam cū non sint due species equaliter distantes a primo cū forme sint sicut numeri: non codē modo per potentiaz ⁊ presentiaz erit deus in rebus omnibus: naz ſm q̄ res sunt in altiori ⁊ inferiori gradu aliter ⁊ aliter comparantur ad deuz. Unde cum contingat quedaz inanimata transmutari in altiorē speciez habebunt aliū ⁊ aliū respectuz ad primum. Nam licet semper corruptibile sit corpus: non tamē semper est idem corpus: cū generi non respondeat ypostasis. ita licet semper res etiaz inanimata habeat respectuz ad deū ex eo q̄ est in eo per presentiaz potentiā ⁊ essentiā: non tamen semper erit idē respectus. sed variabitur ſm q̄ transmutatur per vilius ⁊ nobilius esse. igitur nouitas respectus potest attendi ſm q̄ deus habet esse in rebus inanimatis: ⁊ ſm modos cōmunes: q̄ si propter hoc dari dicitur spiritus sanctus inanimatis dabitur: q̄d est mcōueniēs. Propter hoc notandū q̄ sicut in vniuerso infimorum suprema attingunt supremorum infima: sic totius vniuersi suprema perfecte ⁊ directe coniunguntur primo simpliciter. Naz si semper infima reducuntur in suprema per media vt patet per Dion. tota natura corporalis deo coniungetur per spiritualez substantiam: ⁊ qz propter q̄ vnūquodq̄ ⁊ illud magis perfecta vnio ſm q̄ perfectio creature cōmunicari potest reperitur: prout spiritualis substantia deo est coniuncta. in spirituali autez substantia duo est considerare ſm que coniungitur rebus aliis: cognitionē ⁊ amorē. Naz per cognitionē anima que ē spiritualis substātia coniungitur rebus eo q̄ res sunt in ipsa anima. per amorē autē eo q̄ anima est in rebus. naz verū ⁊ falsum sunt in anima: bonū ⁊ malū sunt in rebus: vt dicitur. vi. metaphy. ⁊ in cognoscēdo est motus rerum ad animaz ⁊ in amando anime ad res: ſm ergo q̄ deus cognoscimus ⁊ amamus spiritus sanctus nobis datur qz sic deo coniungimur. naz per cognitionez ei⁹ coniungimur eo q̄ deus est in nobis. per amorez autē eo q̄ in deo sumus. hīs enim duobus modis attenditur perfecta cōiunctio: qz ex intelligibili ⁊ intellectu fit vnum: vt scribitur in tertio de anima. et ex amāte ⁊ amato fit vnum etiam inrta illud ṗma ad corin. vi. Qui adheret deo. s. per amorez vn⁹ spiritus est cum illo: ⁊ quarto de di. no. scribitur. q̄ amor intentus collocat dominē extra se ⁊ ponit ipsum in amato: ſm ergo q̄ deū perfecte intelligimus ⁊ amamus nobis: spiritus sanctus datur: sed qz cognitio illa ad quā sequitur datio spiritus sancti. eo q̄ nunq̄ separatur missio vel datio filij a missione vel a datione spiritus sancti aliquo modo in amore includitur: cuz verbū sit cū amore notitia sola caritas dicitur illa ex quā spiritus sanctus datur. Nam vt habitū est dona ſm que datur sunt ſm que nos sumus in deo: vt per amorez: ⁊ deus in nobis per cognitionē: q̄d totū de caritate dicitur. qz qui manet in caritate: in deo manet: ⁊ deus in eo. Unde est q̄d Aug. xv. de trinitate. cap. xviij. ait loquens de caritate q̄ nullum ē istorum donorum dei excellentius: solum est enim q̄ dividit inter filios regni eterni ⁊ filios perditionis eterne: ⁊ vt ibi innuit solum cum hoc dono datur spiritus sanctus. Patet ergo q̄ spiritus sanctus non datur secundum dona gratuita: ex eo q̄d per illa specialiter est in nobis vt dicebat ſa via: nec perfecte buiusmodi dona nos deo coniungunt ex eo q̄ soluz per talia in deū ordinamur vt prima via tangebat. sed ex ista deo perfecte coniungimur propter modum pertactum. ex quo apparet veritas questionis.

Ad primum dicendum q̄ licet spiritus sanctus detur aliquo modo in omni dono: tamen qz non datur simpliciter nisi cum donis que nos deo perfecte coniungit non dicitur dari ſm alia dona nisi aliqua additione facta. Unde ei qui operatur miracula nō dicitur dari simpliciter: nisi cum hac additione ad opera miraculorum: ⁊ per hoc patet solutio ad secundū. qz in omnibus donis datur spiritus sanctus non simpliciter sed vt operetur illa in nobis. Ad tertium dicendū q̄ non ex qualibz nova relatione dicitur spiritus sanctus dari nisi sit talis nova relatio que dividat inter filios regni ⁊ filios perditionis. Ad quartum dicendum q̄ nullum bonum est in creatura nisi ex eo q̄ deus eam diligit: non tamen per quālibet dilectionez dicitur dari spiritus sanctus nisi illa dilectio fit perfecta q̄ solum est in donis gratuitis.

Tertio queritur. vtrūz spiritus sanctus detur prius q̄ eius dona: vel econuerso: ⁊ videtur q̄ prius dentur dona sua. nam spiritus sanctus non datur nisi ex eo q̄ est alio modo in creatura q̄ prius: sed hoc non est nisi ratione donorum. ergo dona sunt ratio quare detur spiritus sanctus: sed hoc non esset nisi ipsa prius darentur. ergo ⁊c. Preterea dispositio ad aliquid precedit illud: sed secundum dona spiritus sancti disponimur: vt spiritus sanctus sit in nobis: ⁊ nobis detur ergo per prius dantur nobis dona spiritus sancti q̄ ipse. Preterea quando aliquid de imperfecto vadit ad perfectum semper imperfectum perfectum precedit: sicut embrio prius vivit vita plante q̄ animalis: ⁊ animal q̄ hominis. sed dona spiritus sancti habent rationem imperfecti respectu spiritus sancti: cum nos etiam ſm esse gratuitum eamus ab imperfecto ad perfectum. cūm nullus repente fit summus ex⁹ Orig. ergo prius erunt in nobis dona spiritus sancti q̄ spiritus san. Preterea dona spiritus sancti sunt quoddam medium per quod deo coniungimur. sed quando aliquid tendit in extremum per medius prius est i medio q̄ in extremo. ergo prius competit nobis habere caritatē sive dona gratuita q̄e habet rationem medij q̄ habere spiritum sanctum. cui per hec dona coniungimur: In contrarium est: quia vt tactum est. Amor est primum donum: sed primo dono non est aliquod donum prius. qz tunc illud non esset primum. ergo prius datur q̄ aliquod donum.

Preterea vniuersaliter causa precedit effectū. sed datio spiritus san. est causa omnis dationis quia caritas dei non diffunditur in cordibus nostris nisi per spiritum sanctum qui nobis datur. ergo spiritus. s. est id q̄ primo datur. Respondeo dicendum q̄ quatuor modis assignet. Augu. priorit atis solum vnus modus est qui in presenti questione videt facere dubium. dicitur. n. aliquid prius alio. eternitate sicut deus precedit mundum tempore. sicut flos precedit fructum dignitate ⁊ electione sicut fructus florem origine vel natura. sicut sonus cantum. primus modus non est ad propositum. non. n. possumus dicere q̄ spiritus sanctus detur eternaliter. licet eternaliter procedat ⁊ eternaliter fuerit donum: ⁊ qz datur ex tempore sicut ⁊ dona suavt potest patere ex Aug. v. de trinitate. cap. vltimo: non ergo precedit alia dona quātum ad dationez eternitate. Secundus modus etiā nō est ad propositū. qz cuz querimus vtrū prius det spiritus sā. q̄ sua dona. nō est questio de donis cum quibus non datur spūs. s. qz quantum ad illa: nec est

ibi assignare prius: nec posterius in datione: ex quo
ꝓ̄ illa non datur. Erit ergo questio de donis gratui
tis: que sine spiritu sancto haberi non possunt. igitur
priozitas ⁊ posteriozitas temporis in tali datione:
non est ad propositū. qz in illo instanti in quo dantur
talia dona: datur spiritus s. ⁊ econuerso. tertius mo
dus ꝓ̄ q̄ aliquid dicit prius alio dignitate si est ad
propositū non habet dubitationē. qz cū omnis ratio
bonitatis contineat in spiritu. s. cū oēs tres persone
nō plus habeant de bonitate q̄ ipse solus nulli dubi
um spiritum sanctum precedere dignitate dona sua
in quibus reperit participatio bonitatis. Quartus
autē modus ꝓ̄ q̄ aliquid dicit aliquo natura prius
potest facere dubitatiōz in q̄sito. Maz ad istum mo
dum reducit priozitas scōm moduz intelligendi cū
prius natura uno modo possit exponi qđ est prius ꝓ̄
naturaliē intelligentiā: ⁊ dubiū est ꝓ̄ modū intelli
gendi q̄d nobis prius datur. an spiritus san. an sua
dona. Propter hoc notandū q̄ nō est inconueniens ali
qz intelligentiā. videmus. n. ꝓ̄ phm. v. metaphi.
aliqua duo cē causas ad se inuicē: ⁊ cāta sicut appa
ret in sanitate. Nam in genere cause efficientis po
tio sanitatē causat. In genere cause finalis sanitas
potionē. ⁊ qz causa naturali intelligentia precedit ef
fectus: sanitas ⁊ potio aliter ⁊ aliter accepta erunt
priora ⁊ posteriora seipsis ex quo apparet q̄ ꝓ̄z aliū
ipsa precedunt: ⁊ sequitur igitur nō est inconueniens
ꝓ̄ aliquē modū spiritū. s. prius dari q̄ sua dona nali
intelligentia: ⁊ ꝓ̄ aliquē sua dona. possum⁹. n. hec
dona cōparare ad dantē: ⁊ ad eūz cui fit datio: ⁊ re
spectu dantis prius datur spiritus. s. respectu recipi
entis est econuerso. hoc autē est sic videre. qz si ali
quis infigeret clauū vnum in lignū aliquod: ⁊ figen
do illuz aliuz clauū remoueret si quereret q̄d est pri⁹
us an infixio illius clauī an remotio alterius. dice
retur q̄ respectu infigentis est prius infixio: q̄ re
motio. qz infigens non remouet nisi ex eo qđ infigit
ex parte autē eius cui fit infixio est ordo contrarius
qz non infigitur ibi clauus nisi qz remouetur alius.
propter q̄ ꝓ̄ modū intelligendi sic remotio precē
dit infixionē. licet duratione simul sint infixio ⁊ remo
tio sic est ex parte ista qz ex parte patris ⁊ filij pri⁹
est datio spiritus sancti. qz non dātur nobis alia do
na nisi qz dant nobis amorem suū ⁊ spirituz sanctū.
Nos autē qz per dona gratuita disponimur ad susce
ptionē tanti doni datio donoꝝ dicitur precedere spi
ritus san. dationē. ⁊ hoc est q̄ aliqui dicunt ⁊ bene q̄
ex parte mātis est prius datio donoꝝ. qz dispositio ē ꝓ
qz̄ id ad qđ disponitur: ex parte tamen agentis ⁊
finis datio spiritus san. dicitur cē prior. Ad pri⁹.
dicendū q̄ arguit prius dari dona q̄ spiritus san. ex
parte recipientis iō qđ concessimus: ⁊ per hoc patz so
lutio ad secundū. qz dispositio non precedit id ad qđ
disponit. nisi ex parte suscipientis ⁊ materie. Ad ter
tiuz dicendū q̄ non est simile de embrione respectu
vite: plante: alis ⁊ hominis ⁊ de nobis respectu bo
ni creati ⁊ increati. qz in illis est priozitas quantuz
ad tēpus. in proposito non: vel dicere possumus q̄ ñ
arguit nisi priozitatē ex parte suscipiētis ⁊ materie
quā priozitatē nō negamus: ⁊ per hoc soluitur quar
tum: qz non arguit prius dari dona q̄ spiritus. nisi
ex eo q̄ nos disponunt ad susceptionē eius: sed talis
priozitas nō est ex parte agentis: quā negamus: sed
ta in contrarium concludebant de priozitate ex par
te agentis: ꝓ̄ quam priozitatem spiritus sanct⁹ pri
us datur q̄ dona sua.

Vltimo querit a quibus datur spiritus. s. ⁊ Qō. vi
vī q̄ ministri ecclē ipz dare possint: qz eis da
ta est ꝑtās remittendi pctā: ꝫ nō remittunt̄
pctā nisi per dationē spiritus. ergo ministri ecclesie
ipsuz dare possunt. Preterea differentia est inter
sacramenta veteris legis ⁊ noue: qz illa dicebantur
egena ⁊ non conferebant gratiā: ista autez sunt cau
sa gratiarū: ergo dispensatoz sacramentoruz dicetur
conferre gratiā: sed dispensare sacramenta pertinz
ad ministros ecclesie. ergo ministri ecclē gratiam
conferunt: sed conferre gratiā est dare spirituz san
ctum. ergo ⁊c. Preterea apostolus ad gal. loquēs
dicebat se tribuisse eis spiritū: ⁊ operari virtutem in
illis: vt magister innuit in littera. ergo ⁊c. In con
trarium est Aug. xv. de trini. c. xxvi. qui ait. quomo
do ergo deus non est qui dat spiritum sanctum: imo
quantus deus est qui dat deum. Neq̄ enim alī
quis discipuloꝝ eius dedit spirituz sanctū. sed ora
bant quippe vt veniret in eos in quibus manuz im
ponebant. Ulterius videtur q̄ angeli possint da
re spiritū sanctuz. qz qđ potest minus potest ⁊ maiꝰ
ꝫ christus dicitur minoꝝ angelis in̄rta illud ꝑ. Di
minuisti eum paulominus ab angelis: sed ipse dedit spi
rituz sanctū. ergo ⁊ angeli dare possunt. Preterea
agens potest sibi assimilare passum. ergo habēs gra
tiaz potest alīs gratiā conferre: sicut habens calo
rem alteri caloreꝝ conferre potest. Cum igitur ange
li boni habeant gratiā ⁊ spiritū sanctū: alīs spiritū
sanctū ⁊ gratiā dare poterunt. In contrariuz est
Aug. xv. de trini. ca. xxvi. qui dicit christum dedisse
spirituz sanctū in eo q̄ deus. non in eo q̄ homo. qđ ḡ
non est deus: non dat spiritū sanctū. nam qz habere
tres competit alicui in eo q̄ triangulus. arguere pos
sumus quod non est triangulus non habet tres: ergo
qz alicui vt christo competit dare spiritū in eo q̄ deꝰ
arguere possumus: qđ non est deus non dat spirituz.
non ergo angelus nec aliqua creatura spiritū sanctū
dare potest. Respondeo dicendū q̄ spiritus san.
est amoꝝ patris ⁊ filij: sine amoꝝ diuinus vt supetius
est ostensum. dare ergo spiritū sanctū est dare amo
rem non quemlibet sed diuinū: sed dare amoꝝem du
plr potest intelligi directe vel indirecte: directe tri
pliciter habet esse. maz ille qui voluntatē alicuius im
mutare potest: cū a voluntate procedat amoꝝ: etiaz
directe qui supra voluntatē existit a qua procedit a
moꝝ: amoreꝝ a tali voluntate emanantē dare potest
vnde deus directe amoꝝē hominis alicui dare potest
cū voluntatē humanaz possit immutare. Secōo modo:
ipse amās a quo ꝓcedit amoꝝ suū amoreꝝ pōt alīj tri
buere. nā nō solū deus dicit dare amoꝝē humanū: ꝫ
etiā ipse bō amoꝝē suū alīj tribuit: ꝫ ipe amoꝝ posset
se tribuere: si eēt q̄d p se subsistēs. triplr ḡ amoꝝ dari
potest ab eo qui habet dominiū super volente a vo
lente ⁊ ab ipso amoꝝe si sit quid per se subsistens. isti
tamen tres modi ad vnuz ⁊ eundez amoreꝝ adapta
ri non possunt. nam omnis amoꝝ vel est creatus vel
increatus. ad amoꝝē increatū nō potest adaptari ꝑ
mus modus. Nam voluntatem diuinam ꝓ̄ quam
emanat talis amoꝝ nihil mutare potest. tertius mo
dus amoꝝi creato non competit. qz talis amoꝝ per
se nunq̄ subsistit solus. secundus modus vtriq̄ amo
ri competit. nam ⁊ amoreꝝ diuinū dat deus amādo
a quo procedit: ⁊ amoreꝝ creatum dat creatura di
ligens a qua emanat. directe ergo spiritum sanctum
vel diuinum amoreꝝ dabunt pater ⁊ filius a quib⁹
emanat: ⁊ ipse spiritus sanctus seipsum dare pote
rit: cum sit amoꝝ per se subsistens: ⁊ quia omnes iste
tres ꝑ quibus competit dare talē amoreꝝ sunt deus i
mo vn⁹ ⁊ idē deus solus deꝰ directe spm̄ dare poterit

ꝛ iſta eſt ſententia Aug. xv. de tri. ca. xxvi. qui vult ꝙ nō eſt niſi deus qui dat ſpiritū. l. Indirecte tamē etiam creatura ſpiritum ſanctū dat. quod quattuor modis contingere poteſt: primo ſacramenta eccleſie miniſtrando: ſic baptizans inquantuz baptiſmꝰ eſt aliquo modo cauſa gratie: dicitur ſpiritū ſanctū dare: qui cuz gratia datur: Secundo. Maz ſancti dicunt peccatoribus per oratiōnē primā gratiaz impetrare: ꝛ ꝑm ꝙ dant gratiaz dicuntur dare ſpiritū ſanctum. tertio inſtruendo. nam doctores eccleſie inquantuz inſtruunt plebē de hijs que pertinent ad diuina diſponunt aliquo mō eā ad ſuſceptionez gratie: ꝛ ꝑm ꝙ diſponunt eaz dicuntur aliquo modo dare gratiaz ꝛ ſpiritū ſanctuz. Quarto modo hoc contingere habet interius aliqua operando: vt puta cōfortare lumen nobis naturaliter inditum: reducere fantaſmata per que cogitamus bona ad principiuz ſenſitiuuz. ꝛ cetera talia per que aliquo modo diſponimur ad gratiaz obtinendā: primus modus competit ſolis hominibus. Maz ſoli homines habent ſacramenta eccleſie diſpenſare. Angelis autez hoc nō eſt datuz: niſi forte ex ſpeciali cōmiſſione alicui angelo daretur poteſtas. ꝛ ꝑm iſtuz modum miniſtraliter. ſ. concedit magiſter in littera apoſtolum dediſſe ſpiritū ſanctuz. quartus modus ſoluz competit angelis. nam vnire ſe lumini intellectus noſtri. ex qua vnione lumen confortetur. non poteſt competere homini. nec anime corpori alligate: ſubſtantie autez ſeparate poſſunt ſe vnire intellectui agenti noſtro: ꝛ eius lumen confortare ſicut carbo ignitus ex preſentia alterius carbonis igniti roboratur. Item reducere huiuſmodi fantaſmata ad principiuz ſenſitiuum directe cōpetit angelo cui ad nutum obediunt ſpiritus qui ſunt in homine: in quibus reſeruantur fantaſmata ꝛ ſpecies qui non obediunt homini. ſecundꝰ modus ꝛ tertius competunt homini ꝛ angelo. Maz vter ꝙ orare pro homine ꝛ ipſuz inſtruere poteſt. et ꝑz iſtuz modū loquitur Aug. ꝛ magiſter in littera. ꝙ diſcipuli non dabant ſpiritū ſanctum. ſed orabant: vt illi quibus manuz imponebant ſpirituz ſanctum acciperent. patet ergo ꝙ directe ſolus deus dat ſpiritum ſanctum: indirecte ſacramenta diſpenſando dat homo interius diſponendo: dat angelus inſtruēdo ꝛ orando: dat vter ꝙ. Ad primū dicendū ꝙ miniſtri eccleſie dant ſpiritū ſanctū miniſtraliter ꝛ indirecte vt patuit: ꝛ per hoc patet ſolutio ad ꝑm. qz non arguit prelatos eccleſie dare ſpiritū ſanctū. niſi per ſacramentoꝝ diſpenſationē qō eſt inſtrumentaliter: etiam indirecte. ꝛ per hoc etiam ſoluitur tertiuz qz miniſtraliter apoſtolus eis tribuit ſpiritū ſanctum. Ad id quod vlterius queritur vtrum angeli ſpirituz ſanctū dare poſſint. patet ꝙ directe non. ſed indirecte ꝛ eo modo quo diximus. Ad id quod arguitur ꝙ chriſtus dedit qui eſt minor angelis. dicendum ꝙ in ratione cōmittitur fallacia accidentis ex variatione medij. nō eniz conuenit chriſto ꝑm ꝙ eſt minor angelis dare ſpirituz ſanctū qz minor angelis dicitur in eo ꝙ homo non ſimpliciter ſed ratione corporis inquantū a ſui primordio non accepit dotez impaſſibilitatis que competit angelis: ꝛ ꝑz ꝙ homo non dedit ſpirituz ſanctū: ſed ꝑm ꝙ deus vt oſtendit Aug xv. de trinitate. cap. xxvi. Ad ꝫam rationez dicendū ꝙ duplex eſt forma quedaz que educitur de potentia materie. ſicut calor de potentia calefactibilis. quedam que habetur per infuſionem: ſicut anima intellectiua a que creando infunditur: ꝛ infundēdo creatur. cum dicitur habens formam poteſt ſimilem formam cauſare in alio. Intelligendum eſt de formis que educuntur de potentia mē. Nam calidū cauſat calorem in calefactibili: virtus tamen in ſemine agens in virtute anime patris non cauſat animaz in fetu: ſed diſponit ad anime ſuſceptionez. Inde eſt ꝙ qui ponebant datores formarum non dicebant agentia particularia cauſare formaz: ſed diſponere ad ſuſceptionem forme. gratia autem ꝛ caritas cum quibus datur ſpiritus ſanctus per infuſionem habentur. Ideo habentes gratiaz in alios cauſare non poſſunt directe. Indirecte tamen poſſunt eo modo quo diximus.

Super litteram ſuper illo dubitatur ꝙ ait: qz non diuiſim ſpiritus ſanctus procedit a patre in filium ꝛ a filio in creaturam cum gemina eſt proceſſio ſpiritus ſancti. ergo ex quo ſunt due diuiſim procedit. dicendum ꝙ non ſunt ſimpliciter due: ſed vna includit aliaz. vel dicere poſſumus. ꝙ per illa verba non excluditur proceſſio temporalis. imo vtraqz innuitur temporalis et eterna: Sed excluditur proceſſio ſpiritus ſancti eſſe a patre in creaturā ſolum mediāte filio: nam immediate ab vtroqz in creaturā procedit. Item in per illud. ipſe ſpiritus ſanctus eſt virtus que de ipſo exibat. contra virtus appropriatur filio. qz ꝑm apoſtolum predicamus chriſtuz dei virtutē ꝛ dei ſapiētiam. dicendū ꝙ non eſt inconueniens ꝑm aliam ꝛ aliaz rationez idez appropriari pluribus. vnde virtus poteſt appropriari patri ꝛ filio ꝛ ſpiritui ſancto Nam virtus dicitur eſſe vltimuz de potentia que agentem perficit: ꝛ opus ſuuz bonuz reddit. inquantum ponit potentiam in vltimo ꝛ eaz perficit appropriatur patri cui appropriatur potentia inquantum eſt cauſa operationis. ꝛ eſt media inter opus ꝛ agēs vel eſt illa per quaz agens operatur: appropriatur filio qui eſt media in trinitate perſona: ꝛ per quam deus pater omnia operatur. inquantuz opus reddit bonum appropriatur ſpiritui ſancto: cui appropriatur bonitas.

Ic conſiderandum). In preſenti di. inquirit magiſter vtrum ſpiritus ſanctus ad ſe mittatur ꝛ tria facit. qz primo oſtendit ſpiritum ſanctuz ſe mittere. Ho comparat miſſionem ſpiritus ſancti ad miſſionem filij. tertio ſpecialiter querit de filij miſſione. vtrum ſemel vel pluries miſſus ſit. Ea ibi. (Me autē mireris). tertia ibi. (Hic aſit queritur). vbi preſens lectio terminabitur. circa primuz tria facit. qz primo oſtendit ſpiritum ſanctum a ſeipſo procedere ꝛ ſeipſum dare. Ho manifeſtat hec per auctoritates Augu. tertio adducit ad hoc rationes: q: ſi ſpiritus ſanctus nō dat ſeipſum: aliquid poteſt pater ꝛ filius ꝛ operatur ꝙ non poteſt: nec operatur ſpiritus ſanctus ꝙ eſt inconueniens. propter qō includit ſpirituz ſanctuz ſeipſū mittere ꝛ a ſe procedere. ex quo ſe dat: Ea ibi. (vnō Aug:) tertia ibi. (ſi enim ſpiritus). Tunc ſequitur illa pars. (ne aūt). In qua comparat miſſionez filij ad miſſionem ſpiritus: ꝛ duo facit qz primo premittit intentū: Ho manifeſtat propoſitū ibi). quo circa) conuenit enim miſſio filij cum miſſione ſpiritus in tribus. primo qz ſicut ſpiritus a ſe mittitur ſic filius. qz de ſpiritu conceditur ꝙ mittatur a filio. ita de filio ꝙ mittatur a ſpiritu. licet nō eque proprie. tertio qz ſicut miſſio filij non eſt per mutationē loci. ita nec ſpiritus ſancti. Ideo duo facit. qz primo cōbinat illas duas ſimilitudines dicendo filium mitti a ſe: et a ſpiritu ſancto. Nam ſpiritus ſanctus etiam a ſe a filio mittitur. Ho addit tertiā conuenientiā oñdendo neutrā miſſionē eſſe per mutationem loci. ibi. (Q querens quō). tunc ſequit illa pars. (quo circa). ꝛ tria facit ꝑm ꝙ triplicē conuenientiā preaſſignatas

manifestat. Nam primo ostendit filium mitti a spiritu. s. fo ostendit eum mitti a seipso: tertio manifestat ipsum per talem missionem non mutare locum: Hec enim tria etiam de spiritu concedimus. quia a filio mittitur: z a se non mutat locum. fa ibi. (De ea ideo ostendit). tria ibi. (Non enim missus est). circa primū duo facit: q2 primo manifestat p Aug. filiū nō mitti sine spiritu. s. fo ostendit per ambm. ipsum mitti a spiritu sancto (ibi z q a spiritu. Tunc sequitur illa pars (Deinde) in qua ostendit eum mitti a se z tria facit. q2 primo ostendit filiū a seipso dari. fo manifestat ipsum seipsum mittere. tertio remouet calumpniationem ostendens q licet pater eū mittat. potest tamen seipsum mittere sicut pater eū sanctificat. ipse seipsum sanctificauit. z eum tradens seipsum tradidit: q2 sunt indiuisa opera trinitatis: fa ibi. (Non enim). manifestat tertium. s. q pter talē missionē nō mutauit locū. z tria facit. q2 primo fatet quod dictū est. fo ex habitis concludit filium mitti a patre a seipso z a spiritu. s. tertio circa pretacta mouet quandā breuē questionē. Nam filius dicit se non venisse a se. ergo nō se misit: z soluit q hoc dicit fm formā serui fm quā non est operatus ad missionem. fa ibi. (ex supradictis). tertia ibi). Sed ad h in quo terminatur sententia lectionis: z vi.

Qō. 1.

Agitur intentio in presenti lectione versatur circa duo: circa missionē: z circa personas quibus cōpetit missio. Ideo de bijs duobus queremus. Circa missionem in se queremus duo. Primo vtrum sit dare missionem in diuinis. Secundo quid dicit talis missio. vtrū quid essentiale vel notionale.

O primū sic procedit. Videtur q in diuinis nō sit missio q2 persona mittens videt esse maior persona missa: sed in diuinis nō est ibi maius nec minus. ergo zc. Preterea missus separatur a mittente: sed vna persona non separat ab alia: cū in separabilior sit trinitas personarum q sit trinitas in nobis: vt ostendit Augu. xv. de trini. cap. xviij. z fo de trini. cap. v. scribit q pater nusq est sine suo verbo nec verbū sine spiritu sancto. ergo zc. Preterea missio videt importare motum localē. fm Aug. super gen. ad lram: deus nec per loca. nec per tēpora mouet. ergo zc. Preterea fm Dyom. Inde angelica Jerar. Angeli superiores nō mittunt propter eorum dignitatē. igit mitti in dignitatē importat. fm nulla creatura est tante dignitatis quanta est persona diuina. igit in diuinis non est missio. In contrarium est q2 ad gal. iiij. scribit. misit deus filium suum factum ex muliere. Jte legitur. Joannis. xvi. si ego nō abiero paraclitus nō veniet. si autē abiero mittā eū ad vos: est ego in diuinis missio. Respondeo dicēdū q vt pateat veritas huius questionis. tria sunt declaranda. primo quō nomē missionis ad diuina transsumit. fo q ex tali translatione nō ponit indignitas in persona missa: tertio quō ea que sunt in missione rōe sui vel sue speciei in diuinis ponunt. ea autē q missioni cōpetūt rōe sui generis: vel ratione motus in diuinis esse nō bnt. Pro primo primū notandū q missio z processio que est idē cū missione per oparationē ad locū dicta eē vident z ideo fm q aliquid est in loco sic cōpetit ei mitti. z q2 corpora sunt in loco per quantitatē dimensiuā ex hoc sequit q corpora cōtinent a loco ad quē mittūt z ideo mitti corpus. nihil est aliud q corpus moueri localiter z a loco contineri. Sed spiritus nō sūt in loco per quantitatē dimēsiuā. q2 nō sunt q̄ti q̄titate extensa. fi sunt in loco hoc est per quantitatem virtualem. quantitas autem virtualis non habet q sit quantitas nisi ex eo q comparatur ad obiectum: vt ad actum: ideo mitti spiritum non est localiter contineri spiritum ab eo ad quō mittitur. Sed est operari spiritum in eo ad quod mittitur. sic enim spiritus sūt in loco q2 operantur in loco fm Dama. illud autem operari dupliciter potest esse. q2 vel operatur vbi p̄ius non operabatur: vel qualiter p̄ius non agebat: primo modo competit mitti angelis. q2 cum operantur in celo non operantur in terra: fo diuinis personis. vnde Augu. fo de trini. cap. v. ostendit diuinam personam non mitti vbi p̄ius non erat. q2 quelibet persona diuina celum z terram implet: sed q2 operatur alicubi qualiter p̄ius non operabatur. ex quo apparet quomodo sumitur missio in diuinis z qualiter persona dicitur mitti: quod primo declarandum proponebatur. Jsta tamen missio in dignitatem non dicit in misso. quod fo ostendendum dicebatur. Ad cuius euidentiam aduertendum q sicut aliquid est laudabile z dignitatis in inferioribus quod non est in superioribus: sic est de indignitate. q2 aliquid sonat in indignitatem relatum ad inferiora q non sonat relatum ad superiora: ideo licet mitti in creaturis spiritualibus z corporalibus indignitatē importet: cum dicat Dionysi9. superiores angelos non mitti propter eorum dignitatem. tamen missio in personis diuinis indignitatem non importat: z est ratio q2 mitti creaturam nihil est aliud q̄ contineri eam localiter vbi p̄ius non continebatur z hoc quantum ad creaturam corporalem. vel operari vbi p̄ius nō operabatur. z hoc quantum ad spiritualem: z ita missio in creaturis semper importat mutationē ex parte missi: z q2 immutatio indignitatem dicit: ideo mitti in creaturis indignitatis existit: sed in personis diuinis non dicit variationem: q2 vt habitum est persona diuina non mittitur vbi non erat. Sed solum qualr non erat: z ita mutabilitas non est ex pte missi: sed ex parte eius ad quō fit missio: cū igitur mitti i personis diuinis nō dicit indignitatē sed solum operationē noue nō. quō cūeis cōpetat in diuinis ē missio absq indignitate: q fo declarandum dicebatur.

Sed ppter argumēta declarandū est tertiū quomodo ea que missioni cōperunt in diuinis esse possūt aduertendū ergo q sic loquendū est de missione. put habet esse in diuinis fm q de alijs existētibus dicimus ea aūt que ibi ponūtur sunt species sine genere quia ratione potētialitatis ratio generis in diuinis proprie sumi nō potest: z quia missio est species motus ibi est missio sine motu. ideo omnia que cōperunt missioni ratione qua missio in diuinis esse poterunt. non tamen ibi erunt que ei cōpetunt ratione motus z vt verba cōmunia reducamus ad ordinē addendo q in eis diminute dicitur. dicamus in missione tria esse cōsideranda. videlz missionis principiū. missus. z terminus. rōne principij tria est ibi accipe. quia aliquando mittens dat misso virtutē vt motor mobili loquēdo de motore nō violento. Sed cōferente vim passo. aliquādo esse vt sol radio. aliquādo auctoritatem vt papa legato. z hec tria cōpetunt missioni ratione sue speciei. ideo ea i diuinis reperire poterūs nam persona missa recipit a persona mittente. si accipiatur missio per omnē modū proprie. auctoritatez esse. z virtutē. quia quicquid habet procedēs p̄sona ibi habet inquantū procedendo accepit: ratione termini est etiā tria cōsiderare quia missum mittit ad aliquez terminū vt operet. vt seruus mittit ad munitionē vt custodiat vl ad agrū vt fodiat. aliqñ vt q̄escat. vt lapis deorsuz. z vt habeat vt donū mittit ei cui dat. z q2 hoc etiā missioni competit ratione qua

missio in personis diuinis existũt. Vnz persona missa inhabitat creaturam: operatur in ea: ⁊ habetur ab ipsa aliquo modo. nã ⁊ spiritus sanctus: spiritus noster dici potest: vt vult Aug. v. de trini. cap. xiij. ex parte missi sunt ibi etiã tria: subiectio: separatio: ⁊ variatio. siue motus local'. sed hec non cõpetũt missioni ratione qua missio. sed qz species motus. ⁊ ideo persona missa nõ subiicit mittenti: vt arguebat primus argumentũ: nec separat vt dicebat ꝑm: nec mouetur localiter vt proponebat tertiũ. Notandũ tamen q licet ista nõ sint ibi. aliqua tamen ibi correspõdet istis: qz licet non fit ibi subiectio: est tamẽ ibi aliquo modo sub auctoritas: ⁊ licet non sit ibi separatio. est tamen ibi distinctio: ⁊ cuius non fit ibi variatio ꝑm locũ. est ibi nouitas effectus. Aduertendũ tamen h tria ibi non esse eodez modo. qz nouitas effectus est in qualibet missione: sed distinctio ⁊ sub auctoritas nõ. ꝫ solum in missione vbi persona missa trahit originez amittente ꝑm quẽ modũ missio in diuinis poẽz modũ proprie sumitur. Hoc viso patet solutio questionis: ⁊ argumenta oĩa sunt soluta. Vnz primum ꝑm: ⁊ tertiũ. solunt̃ per id qõ est tertio declaratuz: qz missio in diuinis non ponit ea que ei cõpetunt: qz motus. vt subiectionẽ: separationẽ: ⁊ variationem: quartũ solui per ꝑm declaratuz. qz in diuinis ẽ missio siue in dignitate. veritas questionis habetur per prio ostensum cũ declaratũ fuit quomodo missio ponitur in diuinis.

Qõ. 2 Secundo queritur vtrum missio in diuinis sit quid notionale vel essentiale. ⁊ videtur
ſ quod sit notionale: qz qõ est essentiale competit omnibus: vt vult Aug. v. de trini. ca. viij. Sed mitti nõ cõpetit omnibus. qz nõ cõpetit patri: vt vult Aug. 2. de trinitate cap. i. ergo ⁊c. Preterea missum distinguit̃ a mittente: sed in essentialibus non est distinctio. ergo ⁊c. Preterea ꝑm Aug. iiij. de trini. cap. xx. mitti filiũ est cognoscere q ab alio sit: sed hoc dicit originez ⁊ notionez. ergo ⁊c. Preterea idem Aug. eodez libro ⁊ ca. sait. filium missuz a patre: nõ qz ille maior est. ille minor: ꝫ qz ille pater est: ille filius: ille genitor: ille genitus: ille a quo est qui mittet. ille qui est ab eo qui mittit: ꝫ omnia hec important notionẽ. ergo ⁊c. In contrariuz est qz missio dicit nouitatẽ effectus: sed operatio ⁊ effectus essentie attribuit̃: ⁊ conuenit tribus: qz indiuisa sunt opera trinitatis: vt dicitur primo d trini. cap. v. ergo ⁊c. Preterea arguit Augn. 2. de trini. cap. v. filiũ nõ mitti a patre sine spiritu sanc. qz factus est ex muliere: nõ sine spiritu sancto: ergo tota ratio missionis ex factione sumitur: sed factio essentie attribuit̃. ergo ⁊c. Preterea q est notionale non videtur pluificari ⁊ cõuenire pluribus. missio conuenit pluribus. ergo ⁊c. Respondeo dicẽduz q sicut ait Aug. iiij. de trini. cap. penultimo. sicut. n. natũ esse est filio a patre esse. ita mitti est filio cognosci q ab illo sic: ⁊ sicut spiritui sancto donuz dei esse a patre procedere: ita mitti est cognosci q ab illo procedit: ex quib⁹ verbis habere possumus q missio nõ dicit solaz emanationẽ. sed supra emanationẽ dicit nouitatez effectus appropriati persone emananti: ex quo effectu ⁊ si non actualiter semper ducimur in cognitionem persone emanantis: ipse tamen effectus de se semper est aptus natus ducere in cognitionem talẽ propter hoc. iiij. de trini. cap. xx. dicit̃ q mitti filiũ est cognoscere q ab alio sit: ⁊ qz effectus nouiter inductus competit essentie emanare persone: ⁊ missio tibi non solaz emanationẽ importet: nec solaz nouitatẽ effectus concedere coguntur: missionẽ dicere essentiaz ⁊ notionẽ aliquo modo: sed qõ dicat principaliter qõ ex cõsequenti sunt modi dicendi.

Nam quidam dicunt q principaliter dicit notionez: ex cõsequenti essentiaz. verius tamen dicit̃ q econuerso significet. Ad cuius euidentiã notandum q sicut in bijs que deo conueniunt ab eterno. aliqua simpliciter dicunt essentiã: vt absoluta. sicut bonitas: sapientia: ⁊ hmõi aliqua simpliciter notionez: vt generatio: spiratio: ⁊ alia. aliqua cuz h q dicunt essentiaz induunt quendã modũ respectiuũ: vt potentia generandi: potentia spirandi: ⁊ hmõi modi se habent in bijs que deo conueniunt ex tempore. Nam quedã sunt pure essentialia vt creare: conservare: ⁊c. que in actionẽ sonant ⁊ quedã sunt pure personalia vt gigni vel nasci ex virgine considerando talia: vt dicunt respectũ ad personã filij terminatuz ñ vt dicunt effectũ a tota trinitate productũ: aliquando ñ mul cũ hoc q dicunt essentiã indicant notionẽ vt mitti. ⁊ ideo missio vterq; dicit essentiã ⁊ notionẽ. Sed essentiã principaliter. notionẽ ex cõsequenti: sed sic dicendo licet vere ⁊ bene dicamus: non tamen damus causaz dicti. propter hoc aliqui conati sũt reddere rationez quare missio principaliter dicit essentiam: dicentes q missio ꝑm rationẽ sui nõ dicit exituz ab alio tanq̃ a principio a quo fit: sed solum dicit ordinẽ ad effectũ: ex quo ordine ponit̃ auctoritas imittente respectu missi: sicut sernus qui mittitur a domino non exit ab ipso ꝑm, eẽ: sed soluz sicut a principio mouente: sed qz in diuinis non ponit̃ auctoritas nisi ꝑm originẽ. ex cõsequenti ipsa missio dic̃ originẽ. principaliter tamen dicit effectũ qui attribuit̃ essentie. sed in processione est modus conuersus. nã processio prout sumit̃ in diuinis dicit exitũ a principio originante: sed q dicat ordinẽ ad effectũ hoc nõ est nisi ex cõsequenti: sed iste modus stare nõ potest. Nam licet processio cõmuniter sumpta importet solum exitũ a principio. processio tamẽ ꝓprie sic q̃ loquimur importat effectuz: q si talẽ originẽ ꝑm cipaliter importaret non concederet̃ q aliqua persona a seipsa procederet: sicut non concedimus aliquã personã seipsaz gignere: declarare ergo veritatem questionis per differentiã processionis a missione non est modus conueniens: propter hoc aduertẽdum q semper actio indicat subsantiã: ⁊ de actione sicut de substantia indicare debemus ꝑm dam. lib. tertio. cap. xiij. vnde arguit ipse ibidem. Indiuisa eẽ opera trinitatis: qz est idiuisa substantia. Que ergo purã operationẽ important: sunt pure essentialia: sicut que signãt solaz substantiã: sed si cum operatione aliq̃s respectus datur intelligi. ratione illius respectus poterit ei conuenire aliquis modus notionalis: vnde sicut substantiã diuinã aliquo nomine significamus pure abstracto: vt cuz caz nominamus essentiã aliquo modo cum quodaz respectu ad actum vt cum talem substãtiam nominamus generandi potentiã vel naturã ratione cuius respectꝰ cõpetit ei aliquis modus respectiuus: licet simpliciter significet absolutũ: sic ⁊ diuina actio dupliciter nominari potest: videlz nomine pure significãte actionem ipsaz: vt si dicatur operatio vel effectus: ⁊ sic per omnez modũ attribuit̃ eẽntie. aliquando simul cum actione superaddit respectũ ⁊ sic designatur q missionẽ ⁊ processionẽ. Nam missio ⁊ processio ꝓprie sic q̃ simul cuz nouitate effectus important quendam respectũ persone ad personã. tamen propter talem respectũ missio non dicitur. quid notionale simpliciter sed essentiale. qz simpliciter dicit effectum qui attribuit̃ essentie. tamen in istis nominibus est quidam ordo. Nam licet omnia talia simpliciter dicant essentiam ex consequenti notionem. significare

ñ ex cõse quẽti notionẽ cõuenit magis ⁊ mĩꝰ. ꝓ-
pter qđ aliqua magis ꝓprie ꝓcedunt de vno q̃ de
alio. Maꝫ sicut potẽtia generãdi ⁊ natura dicit eẽ-
tiaꝫ simplr notionẽ quodãmõ: sic ꝓcessio tempora
lis ⁊ missio eẽntiã dicunt principalr notionẽ: ex con
sequenti tamẽ potẽtia generãdi magis exprẽsse signi
ficat illã modũ respectiuũ siue ordinẽ ad actũ generã
di q̃ natura qđ ex ipso noie innotescit: sic ꝓcessio ẽt tẽ
poralis: ⁊ si simplr dicit eẽntiaꝫ vt missio ꝓpter q̃
cõcedimus personã a seipsa ꝓcedere vt seipsaꝫ mit
tere: vt magister testat in littera. ꝓcessio tamẽ no-
tionẽ ⁊ originẽ magis exprẽsse designat q̃ missio qđ
ipso nomine declarat. cum ꝓcessio dicat exitꝰ ab
aliquo vt a principio ⁊ forte isto motiuo moti ꝓ-
res: quoꝝ positionẽ improbauimus dixerũt ꝓcessi
onẽ principaliter significare notionẽ: ex cõsequen-
ti eẽntiaꝫ: missionẽ autẽ ecõuerso: sed vt patuit tam
ꝓcessio tẽporalis: q̃ missio principaliter dicit eẽn-
tiam: notionẽ ex cõsequẽti: q̃uis magis exprẽsse ꝓ-
cessio q̃ missio indicet notionẽ. Ad primũ dicendũ
q̃ sicut habitũ est missio cũ hoc qđ significat princi-
paliter eẽntiam: ex cõsequenti indicat notionẽ. rõne
cuius non cõpetit omnibus: qz nõ est pure eẽntiale: ⁊
per hoc patet solutio ad ꝟm. qz missio importat disti
ctionẽ mittẽtis a misso ratione notionis quã aliquo
modo significat. Per hoc etiã soluit tertiũ ⁊ quartũ
qz nõ est inconueniens ex quo notionez aliquo mõ si-
gnificat qđ dct intelligere originez que est qđ no-
uem non significare notionem: sed q̃ principaliter
designãt essentiam.

Qõ. 3.

Ostq̃ dubitauimus de missione in se. re-
stat dubitare de personis quibus cõpetit
missio. Circa quod quattuoꝝ queremus.

Primo vtrũ oibus personis vel toti tri
nitati cõpetat missio passiue. Secũdo. vtrũ cõpe
tat ei actiue. Tertio: vtrũ aliqua persona seipsaꝫ
mittat. Quarto: vtrũ filius mittat a spiritu. ſ.

Ꝓ primo. sic procedit. videtur q̃ toti trini-
tati cõpetat mitti. Maꝫ in diuinis videm⁹
duos modos actionũ. Maꝫ quedã sunt re
ciproce ⁊ tales cõpetunt omnibus actiue
⁊ passiue: vt pater se intelligit: se amat. Intelligi-
tur a se: amat a se. Quedã non sunt reciproce: vt spi
rare generare. Maꝫ de nulla persona cocedit quod
se gignat vel spiret: ⁊ tales non cõpetunt oibus: nec
actiue nec passiue: sed missio est actio reciproca: vt
patebit. qz persona seipsaꝫ mittit. ergo actiue ⁊ pas
siue nec missio cõpetet omnibus. Preterea missio dici
tur eẽ in diuinis ꝓpter manifestationez: vnde ꝟm
Aug. iiij. de trini. ca. xx. filius mitti. dicitur eo q̃ ex tẽ
poze cuiusq̃ mente percipit. sed manifestari potest
cõpetere cui libz persone. ergo ⁊ mitti. Preterea
ex hoc dicit persona mitti. qz nouo modo inhabitat
creaturã. sed hoc cõpetit cuilibet persone. ergo ⁊c.
Preterea sicut sunt aliqua dona appropriata filio
ratione quoꝝ dicitur mitti ⁊ aliqua spiritui sancto
ita fuit aliqua dona appropriata patri. ergo patri cõ
petit mitti sicut filio ⁊ spiritui sancto. In cõtrariũ
est. Aug i. iij. de trini. cap. xx. qui ait q̃ pater cuz ex h
tẽpore a quocũq̃ cognoscit non dicit missus. ꝓpter
qđ nõ vult q̃ patri cõpetat missio. ergo non tota tri
nitas mittitur. Preterea videt q̃ soli filio cõpetat
mitti qz si ratione cognitionis personis cõpetit mis
sio cũ cognitio appropriẽtur filio qui procedit per mo
dum intellectus. ergo ⁊c. Preterea videtur q̃ sol⁹
spiritus sanctus dicatur missus. qz non dicitur mis
sio nisi ratione doni cõmunicati: sed spiritui sancto
appropriatur tributio donoꝝ. ergo ⁊c. Respon

deo dicendũ q̃ eadez est operatio patris ⁊ filij ⁊ toti
us trinitatis. Maꝫ vt habitum est per Dama. iij. li-
broꝝ cap. xiiij. semper actio designat substantiã ⁊ idi-
uisa sunt opera trinitatis: qz est indiuisa substantia:
vel natura: ex ista tamen vna actione resultat alius
⁊ alius respectus. Nam licet sit idez operari omniũ
trinũ. Aliquis tamen modus respectiuus competit
vni qui non cõpetit alij. ꝓpter q̃ in fine. vi. de trini
tate. concludit Augu. non confuse accipiendũ esse ex
quo omnia: per quez omnia. in quo omnia: est igitur
diuersus modus respectiuus ex eadem actione. li-
cet ex tali alietate non fiat diuersitas in ratione ꝑn-
cipij: vt dicantur pater ⁊ filius ad creaturã relati-
ue duo ꝓncipia. Ista autez alietas respectus ex hoc
contigit. Nam illaz eandez actionez quã operatur
pater: operatur filius. tamen eaz operatur pater ꝑ
filium: non filius per patrez. qz filius habet quod ope
retur a patre: non pater a filio. ideo illud idem opus
qđ procedit a patre ⁊ filio: ꝓout procedit a filio: ꝓ-
cedit etiã a patre: non tamen econuerso. Nam sicut
dicebamus q̃ pater spirat per filium: non filius per
patrez: sic ⁊ pater producit res per filiũ non ecõuer
so. vnde Augu. dicit filiuz esse operatiuã potentiam
patris per quẽ producit omnia: ⁊ qz ex hoc dicitur
aliquis mittere aliuz: qz per illũ operatur: sicut do-
minus mittit seruum ad agendũ cũ per seruum agit.
Sic pater dicitur mittere filiuz: qz per filium opera
tur. Verũ qz non operatur per filiũ nisi qz filius ac-
cipit virtutẽ a patre: nec est talis cõmunicatio virtu
tis nisi qz pater generat filiũ: cui per generationem
cõmunicat quicquid habet. sicut dicitur pater mit-
tere filiũ. qz operatur per ipsum: sic dicitur euz mitte
re. qz genuit ipsum: ⁊ ille dicitur mitti qz ab illo ẽ ge
nitus: non qz filius sit minor patre vel instrumentũ:
⁊ minister patris: ⁊ istã viaz confirmat Aug. iiij. ꝺ
trini. cap. xx. ꝺ. patrez mittere filiũ. non qz ille ma-
ior ille minor: sed qz ille pater ille filius: ille gen tor:
ille genitus: ⁊ qz nulla persona operatur per patrem
qz pater a nullo procedit: ideo non patri cõpetit mit
ti. vnde Aug. iiij. de trini. capi predicto ait. q̃ ꝑ cũ
er tempore cognoscitur a q̃ ñq̃ non dicitur missus:
⁊ subdit causaz. non eni habet de quo sit: aut ex quo
procedat. Ex quo apparet non quãlibet personam
mittit: qz non quelibet emanat: qz pater a nullo pro-
cedit: ⁊ per eum nulla persona operatur. sed ipse per
alias: ⁊ ꝟm q̃ operatur per alias personas eas mit
tit. Aduertendũ tamen q̃ sicut spiritus. ſ. non datur
in omni dono licet omnia dona per ipsum ꝺentur. ita
nec filius nec aliqua persona mittitur in oi opere: cz
omne opus per filiũ ⁊ per personã q̃libz fiat. Ad
primũ dicẽdũ q̃ licet missio si actio reciproca ⁊ perso
na seipsaꝫ mittat: nõ tamẽ mitti cõpetit omnibus. cã
huius in sequentibus apparebit. Ad secm dicen-
duz q̃ persona nõ mittit nisi ex eo q̃ aliqua persona
respectu illius habet rationẽ principij. ꝓpter qđ di
citur operari per ipsum: ideo cũ efficitur aliquod op⁹
ꝓpter qđ ducimur in cognitionez illius persone q̃ sit
ab alio dicit illa persona mitti. Non igitur ad missio
nem sufficit manifestatio personę per aliquod opus:
sed requiritur q̃ illa persona que manifestat habe
at esse ab alio: ⁊ ideo dictũ est q̃ cũ pater a quocunq̃
cognoscit non dicit missus. qz non habet de quo sit.

Ad tertiũ dicendũ q̃ noua inhabitatio nõ sufficit
ad missionẽ vt pater per habita. Ad quartũ dicen
dũ q̃ per dona appropriata patri possumus duci i co
gnitionez persone eius: sed nõ ꝓpter hoc dicit mis
sus. qz talis manifestatio ad missionẽ non sufficit. vt
ostensum est. Primũ argumentũ in cõtrariũ cõce
datur. Ad secm dõ q̃ licet filio appropriet cogni-

tio: nō tñ filio appropriañt oia dona per que venim⁹ in cognitionē psone. Ad tertiū dō q̄ liz spiritui. s. appropriet q̄libet domū fm generalē rationē inq̄tuz omnia dona ex amore dañt: tñ quedā dona specialiter appropriañt filio: vt donū sapiētie: z intellectus per que filio cōpetit mitti.

Q. iiij. Ecūdo querit vtrū toti trinitati cōpetat mittere: z videt q̄ nō. q2 sicut patri nō competit mitti: q2 nō est ab alio. ita spiritui. s. nō cōpetit mittere. q2 ab eo nō est alius: nō ergo q̄lz persona mittit. Preterea nunq̄ persona mittit nisi in ea sit subauctozitas. ergo nunq̄ persona mittit nisi in ea sit auctozitas: sed repitur persona que nō hz auctozitatē respectu alicuius persone ergo ꝛc. Preterea persona mittens distinguitur a missa. sed in hys que cōpetunt toti trinitati: nō est distinctio. ergo ꝛc. Preterea mittere z mitti i divinis esse hñt ex producere z produci: vt potest patere per Aug. iiij. de trini. ca. x. sed nō omnis psona pducit: nec ois pducit: ergo nō omnis persona mittit: nec omnis psona mittit. In cōtrariū est q2 si pater mittit z filius nō mittit: vel spiritus. s. aliq̄d operatur pater q̄ nō operañt filius: vt dicit magister in littera: sed indivisa sunt opera trinitatis: ergo ꝛc.

Preterea missio est idē q̄ tēporalis donatio vl̄ datio: sed tota trinitas dat: ergo tota trinitas mittit.

Respondeo. dicendū q̄ toti trinitati cōpetit mittere: nō tamē mitti. q2 ad hoc q̄ persona mittat sufficit q̄ habeat auctozitatez sup opus. sed ad hoc q̄ mittatur requirit q̄ sit ab alio. z q2 indivisa sunt opa trinitatis: tota trinitas mittit. q2 nō quelibet psona ē ab alio nō tota mittit. hoc añt sic ostendit: nā vt habitū est actio indicat substantiā. ideo sic loquendū est de actione: sicut de substātia loquimur. Inde est q̄ nomina que solā actionē dicunt: sunt cēntialia: sicut q̄ significāt solā sbam: missio tñ vt habitū est cū essentia notionē quodā mō importat. Ideo si bene volumus videre quid sit missio: declarari potest p nomina que cū hoc q̄ dicūt sbam: cōuenit eis aliquis modus respectiuus: sicut potētia generādi potētia spirandi. ideo notandū q̄ sicut habitū est eadē est potētia generādi per quā pater generat: z filius generatur. q2 ipsa natura que est potentia generandi in patre cōicañt filio. ita et ipm intelligere p q̄ pater se intelligendo pducit filiū ipsi filio cōpetit: tñ q2 cōpetit ei cū opposito respectu sequitur q̄ p illud idez intelligere p q̄ pater generat z pducit verbū filius generetur z maneat: z sicut idē est intellígere: p q̄ pater generat: z filius generat: ita eadē est opatio pp quā pater dicit mittere: z filius mitti. Sed si sic dicimus que credimus vera dicta vt pateat veritas qōnis due dubitationes occurrūt. Maz si sile est ō opatiōe q̄tū ad missionē: z de intelligere q̄tū ad generationē. cū intellígere cōiceat filio cū opposito respectu pp q̄ solū dicit gigni z non gignere. ergo fm opationez illā solū dicet mitti z nō mittere q̄ est cōtra determinata: Mā vt habitū est ex eo q̄ psona opatur mittere dō q̄ si dicañ q̄ p illā opationē filio nō solum cōpetit mitti: sed mittere occurrit ista dubitatio: qua re p̄i p illā eadē cōpetit mitteꝛ z nō mitti: pp hoc advertēdū q̄ p⁹ pducēti z producte aliq̄n cōuenit respectus pp relationē que ē in ipsis: z tūc q2 natura semp hz eē in producto solū cū respectu opposito: z q2 in eadē p⁹ nunq̄ sunt relatōes oppposite. verbū designās huiusmodi respectū actiue z passiue. nunq̄ cōueniet ei dē p⁹ cū per actionē z passionē designet relatōes oppositas: z inde est q̄ q2 genitus ad genitorē: siue filius ad patrē referꝛ p relationē que ē in ipso: vt p filiationez z pater ad filiū per relationē que ē in eo vt p p̄nitatē verbū figñs generatōem. Aut includit hmōi respectū actiue z passiue fūptū nō cōueniet p̄i nec filio: z ideo p̄i nō gignit z gignit: sed solū gignit. q2 in eo nō sunt relatōes oppositе: z filius solū gignit z nō gignit eadē de causa: ß in missione nō sic se hz. Illa enim illa psona que mittit ēt mittere dici pōt q̄ sic est videre. q2 missio cū nō cōueniat psonis aboterno z dicat q̄d tēporale nouā q̄dā relationē importat. Nona añt relatio realis in divinis psonis eē nō pōt: igit̄ p nouā relatōez que realis est in creatura missio cōpetet psonis divinis. si ergo psona aliqua diuina: vt puta filius dicet mitti in aliquid. vt puta in rōnalē mētē. q2 in ipsa rōali mēte efficiet aliq̄ opus a tota trinitate. appropriatū tñ filio. ex quo opere cōsurget q̄daz noua relatio realis in creatura ex qua noua relatione realiter terminabit quidā respectus fm modū intelligendi ad patrē fm quē dicet mittere filiū. z ad filiū. rōe cuius mittet a p⁹: vt puta q2 tale opus est a p⁹ p filiū: z q2 filius est cā illius opis erit causa relationis realis q̄ ex illo opebz eē: sicut q̄ est cā albedinis est cā filitudinis q̄ in albedine fundat: z q2 est cā illius relationis realis in creatura que consurgit ex ope. cū ex tali relatione psurgat ille respect⁹ q̄ terminat ad ipsuz rōe cui⁹ dō mitti: faciet ad hoc q̄ talis respectus bēat eē: z q2 dō mittti pp talē respectū faciat ad eē illius respectus erit cā quare mittat filius: nec faciet ad hoc q̄ mittat: sed ex hoc dō aliquis mittere. q2 est cā quare mittat sine q2 facit ad hoc quod mittat. filio ḡ nō solū cōpetet mitti: ß ēt mittere. declaratū est igit̄ q̄ quicquid facit ad eē opis rōne cui⁹ sumit missio mittere dicit: z q2 indivisa sūt opera trinitatis: tota trinitas mittit: ex quo apparet q̄ hz p⁹. que mittit cōpetat mittere: nō tñ oz psone que mittit cōpetere mitti. Mā nō dō psona mitti ex eo q̄ aliquis facit q̄ ipsa mittat. sicut nō diceret aliq̄s mittere regē eo q̄ regē induceret ad mittēdū: licet ḡ posset argui: q̄ sicut p⁹ missa eo q̄ est cā opis z relatōis in creatura: ex qua relatione terminat respect⁹ ad ipsaz facit ad hoc q̄ mittat: ita tñ ex illa eadē relatione cōsurgat respect⁹ qui terminat ad psonā mittē tē facit ēt q̄ p⁹ mittēs mittat: nō tñ pōt argui q̄ persona mittēs mittat: ß q̄ p⁹ missa mittit: sicut patere pōt per dicta: pp q̄ inducte dubitationes siue repugnātie dissolunt. Ad primū dicendū q̄ q2 spūs. s. ab alio mittit z q2 mittit mittit: vt pz. p2 añt q2 non est ab alio: ß alij sunt ab eo mittit z nō mittit: vt patet sum est. Ad scōm dicēdū q̄ ad hoc q̄ psona mittat sufficit q̄ in eo sit auctozitas respectu opis vt virtim⁹ sed ad hoc q̄ mittatur requirit q̄ ab alio pcedat.

Ad tertiū dicēdū q̄ ad hoc q̄ psona mittat nō oz q̄ distinguat a missa: ß sufficit q̄ distinguat aboꝛ ex quo hz esse realis relatio in creatura: ratione cuius terminat respectus ad ipsam. pp̄ter q̄ dicitur mittere. Ad quartū dicendū q̄ licet nō mittat nisi q̄ producitur: mittit tamen q̄ non producit q̄ cuī persona non producens personaz efficit opus: ratione cuius dicitur mittere.

Ertio queritur vtrū aliqua psona mittat seipsam: z vī q̄ nō q2 Augn. iiij. de tri. c. penul. ondit spūm. s. pcedere a filio eo q̄ filius eū misit. si igit aliq̄ psona seipsā mitteret: posset seipsam pducere q̄ ē inconueniēs. Preterea arguit magister. xiij. di. viros scōs nō posse dare spūm. s. q2 nō pcedit ab eis cū igit nulla p⁹ erabat originē a seipsa nulla psona seipsā dabit. hz si nō dat seipsā nō mittit seipsā: ḡ ꝛc. Preterea mittēs hz auctozitatē sup missū z distinguit ab eo z hz rōnez pncipij respectu ei⁹. Hz psona a seipsa distinguit: nec hz rōnez pncipij respectu sui nec auctozitatē supza seipsā. ḡ ꝛc

ipsā nō mittit. Preterea vt dictū ē mittēs opaī ꝓmissuꝫ vt pz opaī ꝑ filiū ⁊ mediāte filio. sed respectu sui ipsius in nullo agēte cadit mediatio. ergo nulla persona seipsaꝫ mittit. Jn ꝓriū est Aug. ij. de tri. ca. v. qui cōcedit filiū seipsuꝫ mittere. Preterea ſm q̄ dictū ē sufficit ad hoc qō ꝑsona mittat q̄ habeat auctozitatē super effectū: sed super illo opere ꝓpter qō dz ꝑsona mitti auctozitatē bz persona missa. ergo ꝑsona seipsaꝫ mittit. Rñdeo quidā dicūt istas simpliciter falsas filius seipsuꝫ mittit: vel spūs. s. dicentes nullā personā seipsaꝫ mittere. qz nulla ꝑa super se ipsa auctozitatē bz. ß qz aug. simp' ꝓcedit eas: ⁊ magister in ſra: eas negare nō possumus: ꝓpter hoc alij aliter dixerunt q̄ bi' ꝓpositiones si vere sunt: sūt tm modū tenēdi. cōis aūt ſnia est ꝓpter auctozitates sā munis ſnia veritatē bz declarare nō est facile. Quidaz tm ea sic conant̄ oīdere. distinguentes de esse ⁊ fieri dicētes. q̄ qñ aliquod cōpositū dicit̄ eē oz ipsuꝫ ſm q̄libet partē eē tale: vt si aliquid dicit̄ esse scutū albū. opz q̄ sit scutū ⁊ q̄ sit albū: sed in fieri nō ē sic. nā sufficit cōpositū ſm alterā partē fieri: vt totū fieri dicat̄: vt sufficit scutū fieri ſm albedinē: vt dicat̄ fieri scutū albū. nā ista est vera. bodie factū est scutū albū: etiā si nō sit factū scutū bodie: ß solū sit factum albū. ⁊ pictoꝛ dicit̄ facere scutū albū. ēt si nō facit scutū. sed solū inducit albedinē in scuto: ⁊ qz missio quādaz factionē impoꝛtat: nā mitti ꝑsonā nihil est aliud q̄ illā personā nouo mō inhabitare creaturā ꝓpter opus in ea noniter operatū. ß cū omnis nouitas q̄daz factionē impoꝛtet in ipsa missione intelligit̄ quādā factio ⁊ persona diuina in nobis aliquo mō dicit̄ fieri: ⁊ dico aliquo modo: qz talis nouitas ꝓpter qō dicit̄ missio quoddā fieri ſm rei veritatē est in creatura ſm modū intelligēdi in persona diuina: ß si missio q̄dā factionē impoꝛtat cū dicat̄ aliq̄d facere aliō ēt ſm se totū: si habet causalitatē super eo quod est nouiter operatum persona dicitur seipsam mittere ipsaꝫ ꝓducat. sed qz facit se in creatura nouo modo. Certū qz hoc etiā patri cōpetit: qz seipsuꝫ nouo modo in creatura facit: ⁊ nouo modo creaturā inhabitat. Propter qō posset contra eos concludi patrem seipsuꝫ mittere q̄ est contra aug. ij. de trinitate. ca. v. ⁊ contra veritatē. vt istā obiectionem vitarent sic mul cuꝫ distinctione de esse ⁊ fieri addiderūt distinctionez de faciente: ⁊ facto dicentes q̄ ad hoc q̄ aliquid faciat aliquod totū sufficit habere causalitatez super eo qō noniter est inductū. Nam sicut ponebat̄ exemplū. ad hoc qō pictoꝛ faciat scutū album: non requiritur q̄ scutum faciat: sed q̄ scutū dealbet. Sed ex parte facti vtrunq; requiritur. nam scutū non est factū albū nisi sit scutum ⁊ albū. Jn missione autem est duo considerare ꝑsonā missam ⁊ effectuꝫ. Ad hoc aūt q̄ persona mittat actiue nō requirit̄ q̄ ꝓducat totū: vt ꝑsonā: ⁊ effectū. Sed ad hoc qō persona mittat̄ non solū sufficit q̄ effectus sit ab alio: sed etiaꝫ requirit̄ ipsaꝫ personā ab alio esse: ⁊ qz pater nō est ab alio non cōpetit ei mitti: ⁊ ideo seipsuꝫ non mittit. qz tunc ei pasſine competeret missio. ꝓpter qō sequeret̄ ipsū habere esse ab alio. Sed illud non est benedictum. qz si est simile de factione scuti albi: ⁊ de factione personē. ad hoc qō scutū fiat albū etiaꝫ ex parte facti: licez requiratur q̄ sit scutuꝫ ⁊ q̄ sit albū. non tamē requiritur q̄ sit scutuꝫ ab alio sed solū q̄ ab alio habeat eē album: ⁊ si scutū seipsum dealbaret: ⁊ non haberet esse ab alio. ista esset vera scutum seipsum fecit albū

igitur licet persona patris non habeat esse ab alio tamen qz habet auctozitatē super nouitatē effectus ⁊ seipsam in creatura nouo modo efficit: sequitur q̄ seipsam mittat. Licet ergo verū sit q̄ ad hoc qō ꝑsona mittat sufficit q̄ habeat auctozitatez super effectū. sed ad hoc q̄ mittatur requiritur q̄ sit ab alio modus tamen habitus hoc declarans. qz petit quod est in contrario arguens oppositū: non ꝓpositū nō est bonus. Jdeo dicendū est vt superius dicebatur: q̄ persona mitti dicitur: eo q̄ nouo modo inhabitat creaturā que nouitas nō est ꝓpter relationem nouā que sit realiter in persona diuina: sed in creatura existentē. Nam ex eo q̄ persona patris per filiū ꝓducit aliquod opus gratuitū filio appꝛopꝛiatū ex ipo opere noua relatio consurgit in creatura: ex qua terminatur quidā nouus respectus ad patrem ſm modū intelligendi ꝓpter quē dicitur mittere. ⁊ quidā ad filiū ſm quē dicitur mitti: ⁊ qz filius est causa illius operis erit causa relationis realis: que consurgit ex opere: ⁊ qz illius relationis est causa ex qua terminatur respectus ad ipsuꝫ: ꝓpter quē dicit̄ mitti ipse filius facit ad hoc q̄ mittatur. Sed facere ad hoc q̄ aliquis mittatur est mittere illū: filius igitur seipsū mittit: ⁊ sicut filius facit ad hoc qō mittat̄. ita pater facit ad hoc q̄ mittat. qz cū pater sit etiaꝫ causa illius operis ex quo consurgit realis relatio in creatura. ex qua terminat̄ quidā respectus ad patrem ſm quē dicitur mitterē sicut filius faciebat ad hoc q̄ mitteret. ita pater facit ad hoc q̄ dicatur mittere: sed facere ad hoc q̄ aliquis mittatur est mittere illuꝫ: ideo filius seipsuꝫ mittit: pater antē seipsum non mittit: quia non facit ad hoc qō mittatur: sed q̄ mittat: ⁊ facere ad hoc qō aliquis mittat non mittit illū. Nam vt dicebatur non dicitur aliquis regē mittere eo q̄ regem induxerit ad mittendū imo si vere loqui volumus: cū ex relatione in creatura ſm intellectum terminatur nouus respectus ad patrem ſm quē dicitur mittere ⁊ ad filium ſm quē dicitur mitti: ⁊ pater ⁊ filius faciunt ad hoc q̄ pater mittat ⁊ filius mittatur cum tā pater q̄ filius sint causa illius relationis: ex qua isti respectus consurgunt: ex quo sequitur dupliciter verificari hanc: filius seipsum mittit. Nam facere q̄ aliquis mittatur est illum mittere: ergo filius seipsū mittit. qz facit vt mittatur. Rursum facere q̄ aliquis mittat aliquem est illuꝫ mittere: vt si aliquis regem induceret. vt eum mitteret: eo q̄ faceret regez mittere: ipsuꝫ diceretur seipsum mittere: sic ⁊ pater isto duplici modo etiam mittit filiuꝫ. Nam eo q̄ facit: vt filiuꝫ mittat cum mittere dicitur: ⁊ etiam qz facit q̄ mittatur filius: euꝫ mittere debet dici: habet etiam tertiuꝫ moduꝫ verificationis: pater mittit filiuꝫ quē habet filius seipsuꝫ mittit: vt in soluendo argumenta patebit: semper ergo filius erit missus. pater tamen ⁊ filius eum mittent: ⁊ ista est sententia Augustini. ij. de trinitate. capitulo. v. qui ex eo q̄ sunt indiuisa opera trinitatis ostendit filiuꝫ a patre ⁊ a seipso esse missuꝫ. ex quo apparet primuꝫ modum declarationis esse incongruuꝫ: qz scutum dicitur dealbari per aliquid quod noniter est in ipso: quā viā si vellemus sequi vel filius seipsum non mitteret: vel pater mitteret seipsuꝫ cuꝫ nouo modo inhabitet creaturaꝫ: tota igitur causa quare persona seipsaꝫ mittat. est. qz respectus qui terminatur ad seipsaꝫ ſm quē mitti dicitur consurgit ex noua relatione: que non est in ipsa sed in creatura: cuius ipsa est causa: qz est causa operis: ꝓpter quod talis relatio habeat esse: tota igitur trinitas mittit: ⁊ persona seipsaꝫ mittit: qz indiuisa sunt opera trinitatis: ꝓz q̄ Augu. declarat. ij. de trinitate. capi. dicto. Ad primum dicendū q̄ licez

fm hoc respectus qui cōsurgunt ex relatione in creatura realiter existente: ꝛ pater filiuꝫ mittat: ꝛ filius seipsuꝫ: aliquo tamen modo, verificatur pater mittit filiuꝫ ꝙ non verificatur vt filius seipsuꝫ mittit.

Maꝫ pater ꝓout operatur per filiū qꝫ dedit virtutes filio vt operaretur. dicitur euꝫ mittere fm quez modū filius seipsuꝫ non mittit: qꝫ seipsuꝫ nō produxit: vt a seipso virtutem acciperet: tamen fm istum modum filius mittit spiritū sanctū inq̄tus spiritū sanctū ꝓducit: ex qua ꝓductione spiritus virtutē quam habet: cōsequitur: ꝛ inde est ꝙ Aug. ostendit spiritū sanctū ꝓcedere a filio: eoꝙ mittit ab ipso. qꝫ loquitur de passione fm istū modū: fm quē modū bene concludit ratio personā seipsaꝫ non mittere. Ad fz dicendū ꝙ licet persona a seipsa nō ꝓcedat eternaliter. ꝓcedit tamen temporaliter: ꝛ hoc sufficit vt se ipsam mittat. aviris aūt sanctis nec eternaliter nec tēporaliter procedit aliqua persona diuina. qꝫ effectū gratuitū fm quē persona mitti dicitur auctoritatiue causare non possunt. Ad tertiū dicendū ꝙ vt patet per habita non oportet personaꝫ mittentē habere auctoritatē super persona missa: nec distingui ab ea: nec habere rationē principij respectu eius: fz sufficit hoc habere super effectū: ratione cuius consurgit relatio: ꝓpter quā terminatur respectus ad personā fm quā dicitur mitti. Ad quartū dō ꝙ persona non mittit seipsaꝫ illo modo: vt ostensuꝫ est.

Qō. vi. Warto querit. vtrū spiritus sanctus mittat filiuꝫ: ꝛ videtur ꝙ non. qꝫ idez non trahit originē a seipso. sed vt dictū est. Aug. de trini. iij. cap. penul. dicit spiritū sanctū trahere originē a filio: qꝫ mittitur a filio: si igitur filius mitteretur a spiritu sancto filius ꝓcederet ab ipso sed spiritus. s. ꝓcedit a filio: ergo idē ꝓcedit a seipso. Preterea dicebaꝫ ꝙ licet i missione nō sit subiectio. est tamen ibi subauctoritas: respectu spiritus. s. ergo ꝛc. Preterea in trinitate creata aliqꝫ ꝓesupponit verbū: sed mittens non ꝓesupponit missuꝫ: sed econuerso: ergo in trinitate increata verbuꝫ non habet rationē missi respectu spiritus. s. siue amoris. Preterea qui solo verbo omnia posset facere nō oporteret ꝙ aliquē mitteret ad agendū. sed pater omnia solo verbo facit. qꝫ dixit ꝛ facta sunt: non igitur oportet ꝙ mittat filium ad aliquod opus operandū: sed nunq̄ spiritus mitteret filiuꝫ nisi filius mitteret a patre. ergo ꝛc. In contrariū est Augu. ij. de trini. cap. v. qui loquens de missione filij dicit eū mitti a spiritu. s. Preterea vt dicebatur, tota trinitas mittit: licet non tota mittat: qꝫ indiuisa sunt opera trinitatis. ergo ipse spiritus sanctus mitteret filiū. Respondeo dicendū ꝙ quidā voluerūt negare spiritū sanctū mittere filiū nisi forte fm ꝙ bono: ideo distinguunt triplicē missionē filij que vt bene intelligatur notandū ꝙ Aug. xv. de trinitate. cap. xi. assignat conuenientiā inter verbū nostrū ꝛ verbū diuinū distinguēs dō verbū in nobis. inter nō ꝛ in voce ꝓlatū: verbū internū nostrū assimilatur verbo diuino non incarnato. verbū autē cuꝫ voce ꝓlatuꝫ diuino verbo assumenti carnē vt idez sabidez innuit. Sed in verbo nostro hoc videmus ꝙ spiritus ñ mittit verbū in mente: sed verbū in voce. Nam spiritus est vehiculū verbi non in mente: qꝫ illud nō vehitur: sed solū verbi in voce: ergo in trinitate increata spiritus non mittet verbū non vnitū carni: sed solū verbū incarnatū: ideo distinguere possumus fm modū istoꝝ tres missiones: ꝛ due illaꝝ cōpetūt hypostasi verbi in se accepte. tertia, vero vt carnē assumpsit. Mittitur enim verbū diuinū: in mentē: in carnē: ꝛ ad predicanduꝫ: sed in mentē ꝛ in carnē mittit: qꝫ verbū: qꝫ ipsa hypostasis verbi missa est fz tales missiones: sed ad predicandū mittitur qꝫ homo. igitur fm positionē istoꝝ filius non mittitur a spiritu. s. fm primas duas missiones: sed solūz fm tertiā inquantuz ad predicandum mittit: qꝫ homo: sed illud est contra Aug. ij. de trini. cap. v. qui exponit illud verbū ysa. misit me dominus ꝛ spiritus eius de aduentu eius i carnē: non igit, solū missus est filius a spiritu. s. ad predicandū fm quā missionē mittit vt homo. sed missus est etiā in carnē qō cōpetit ei: vt est persona diuina: ꝛ pari ratione a spiritu. s. mittit in mētē: cū etiaz illa missio ei cōperat ꝓout est diuina persona. simpliciter ergo fm intentionē Augu. ꝓcedendū est filiū mitti a spiritu. s. sed ad hoc intelligenduz ꝓbabita nos inducunt. Maz vt habitū est filius seipsuꝫ mittit inq̄tū est causa operis: ex quo cōsurgit relatio in creatura ꝓpter quā relationē quidā nouus respectus fm modū intelligendi terminatur ad filiū ꝓpter quez dicitur mitti: ꝛ ad patrē ꝓpter quē dicit mittere: ꝛ ex hoc dicebamus filiuꝫ seipsuꝫ mittere: qꝫ faciebat ad hoc qō mitteret: sed cū spiritus. s. sit causa illius operis erit causa relationis que consurgit ex opere: ꝛ per consequens faciet ꝙ respectus illeter mineatur ad patrē fm quē ei cōpetit mittere: ꝛ ad filiū fz quē ei cōpetit mitti: sic ergo dupliciter verificat spiritus sanctus mittit filiū: sicut dupliciter verificatur, filius seipsuꝫ mittit. Maz filius se mittebat eo ꝙ faciebat ꝙ respectus terminaretur ad patrez fm quē dicebat mittere ꝛ ꝙ terminaret ad ipsuꝫ fz quē cōpetebat ei mitti: ꝛ qꝫ huiusmodi respectus ex opere cōsurgunt. spiritus. s. qui est causa operis dicetur etiaz isto modo duplici mittere filiū ratione auctoritatis: quā habet supra opus. Et ista est sententia Aug. ū. de trini. cap. v. qui ait ꝙ ꝓinde mitti a patre filius sine spiritu. s. nō potuit. qꝫ cuz intelligit pater cū misisse: qꝫ ex femina eū fecit nō vtiq̄ sine spiritu sancto fecisse dicit. Ex quo apparet ꝙ magis est ꝓpria ista filius se mittit: vel spiritus. s. mittit filiū ꝙ cum inducens aliquē ad mittendū regē mittit illū. qꝫ sicut ducēs nihil auctoritatiue facit: ꝓpter qō ille dicat mitti: sed spiritus. s. siue filius aliquid auctoritatiue facit ad op⁹. ex quo ꝛsurgit respectus qui terminat ad filiū: ꝓpter quē mitti dicitur. apparet ergo hāc eē verā ꝛ ꝓpriā spiritus. s. mittit filiū: tū qꝫ nō est tot modis ꝓpria. sicut ista pater mittit filiū vt scia mus: quando ꝓprie dicitur persona pson̄ā mittere ꝛ quādo nō. ꝛ qūo. notandū ꝙ cū tres sint persone in diuinis nouē modis potest intelligi missio. quoꝝ tres sunt falsi ꝛ improprij: tres sunt veri ꝛ ꝓprij. ꝛ poēm modū. reliqui tres sūt veri ꝛ ꝓprij. nō tn eis cōpetit ois ratio veritatis: nec sunt per oēz modum ꝓprij. Maz cū pater nō ꝓcedat ab aliquo ei nō cōpetit mitti. Ideo quotiēscuq̄ sic designatur missio ꝙ ipsa ꝓsona patris mitti dicatur: locutio non solū erit ꝓpria: sed etiā falsa: ꝓpter hoc iste tres ꝓpositiones sunt false ꝛ improprie pater mittit seipsū: filius mittit ꝑem. Spiritus sanctus mittit patrez: qꝫ in omnibus istis ꝓsona patris dicit missa. ꝓprie per oēz modū sunt quando ꝓsona mittēs habet auctoritatē supra missā. Mā ꝓsona pson̄ā mittere dicit eo ꝙ facit respectū terminari ad personā fm quā dicit mitti: vel ad personā mittentē fm quā dicit mittere. Rursū ꝓsona pson̄ā mittit eo ꝙ per ipsaꝫ operat: et qꝫ ista sunt in missione: quādo ꝓsona missa trahit originē a mittente: ideo tales ꝓpositiones per oēz modū sunt ꝓprie. ꝓpter qō iste tres. pater mittit filiū: filius mittit spiritū sanctū. pater mittit spiritū. s. qꝫ in omnibus bijs ꝑsona missa trahit originem a mittēte bñt omnē modū veritatis: ꝛ sunt oīno ꝓ

prie. Alie aũt tres: vt filiꝰ mittit seipsũ: spiritus sanctus mittit seipsuz: spūs. s. mittit filiũ vere ꝛ proprie sunt: cũ in omnib⁹ hūs persona que dicit mittēs cauſet opus: ꝓpter qđ terminaꝯ respectus ad personaz missaz ratione cuius mitti dicit: nō tamē eis cōpetit omnis modus veritatis. qz in talibus ꝓpositionibus persona missa virtutez nō accipit a mittente: ratione cuius mittēs per personā missaz operet: ꝓpter qđ eaz mittere dicatur. nō tñ, ꝓpter hoc nō sunt dicende simpliciter vere. nō. n. hec ꝓpositio persona ꝑsonā mittit est simpliciter equivoca. sed habet plures cāſ veritatis. vnde ad hoc qđ talis ꝓpositio simpliciter vera sit: nō oportet eā verificari omni modo quo verificari potest. aliter. n. homo currit nō erit simpliciter vera nisi ois homo currere: cū ex quolibet homine currente dicta, ꝓpositio cōtrabat veritatē. Ad ꝓmꝫ dicendū ꝙ si tot modis verificaret: spiritus. s. mittit filiū quot modis verificaꝯ filius mittit spiritū sanctū, ratio veritatē cōcluderet: sed vt habitū ē cū dicit filius mittit spiritū. s. bz oēm modū veritatis. ñ autē ista spiritus. s. mittit filiū. ideo nō oportet si ex illa ꝓpositione arguit Aug. spiritū. s. ꝓcedere a filio: ꝙ nos ex ista arguamus filiū ꝓcedere a spiritu. s. ni si forte tēporaliter ꝑz ꝙ a seipso ꝓcedit. Ad scōz dicendū ꝙ nō oz ꝙ semp i missione sit auctoritas respectu ꝑsone misse: sed sufficit esse auctoritatē sup eſſm. Ad. iij. dicendū ꝙ illa similitudo nō currit per oīnē modū. Ad quartū dicendū ꝙ cū mittit filius a patre nō separatur ab eo. vnde mittere verbū nihil aliud ē ꝙ operari per verbū in operibus gratuitis. ꝛ hoc in hūs que sunt apta nata repzesentare verbū. Ideo licet pater dicēdo oia faciat: qz seruū dicere est seruū facere. nō tamen ꝓpter hoc talis missio excludit: ꝙ solus missio que separat mittentē a misso.

Uper litterā querit de rationibus magistri. ponit. n. duas rōnes ꝙ spiritus. s. vel filius seipsuz det sine mittit: pª talis. si paſ pōt aliquid pōt pater ꝙ nō pōt filius. ꝓa talis: si paſ dat filiū ꝛ filius nō dat seipm aliquid pz operaſ ꝙ nō operaſ filius: ꝙ ꝓ. qz cū pater possit generare ꝛ generet: filius nec possit generare nec generet: nō tñ ocludi pōt ꝙ aliquid possit vel opereſ pz ꝙ non possit nec operet filius: ergo a simili nec hoc ꝛcludi poterit. dicendū ꝙ nō est simile de generatōe ꝛ missione. qz generatiuus refertur ad gignentē per relationē que est in ipso sed ad hoc ꝙ ꝑsona dicatur mittere: sufficit ꝙ habeat auctoritatē super opus: ex quo consurgit respectꝰ qui terminaꝯ ad personā missaz: ratione cuius dicit mitti: ꝛ ideo si aliqua ꝑsona esset in diuinis que non mitteret illa nō operaret: vt magister arguit.

2ª ꝑs 15. d.

Je querit. ꝛc. Jn hoc residuo. xv. di. specialiter determinat magister de pluralitate ꝯnuz cōpetentiū filio: ꝛ duo facit. qz ꝓmo ostendit eē plures modos missionis filij inter illos modos assignat differentiā ibi. (Ecce distincti). circa pzm duo facit. qz ꝓmo ꝙmittit ꝙdā questionē ex ꝙ apparet eē ples modos missionis filij. est. n. qđ. vtrū filiꝰ tñ semel missus sit: ꝛ determinat ad hanc partē ꝙ nō tñ semel: ex quo apparet eē aliaz missionē filij ꝓter incarnationē: cū tñ semel sit incarnatus. ꝓo distinguit missionē filij: dñs ꝓter eternaz generationē que, ꝓprie nō dz missio filiū mitti dr. s. visibiliter: vt in carne: inuisibiliter vt in mētē: ꝛ hoc cōfirmat per aug. ꝓa ibi. (ad qđ di.). Deide cū dicit (ecce distincti). dat differentiā inter istos modos ꝛ duo facit. qz ꝓmo dat dās differentiaz. ꝓo assignat causaz quare pater nō dicaꝯ missus. ꝓa ibi. (hic queritꝰ). circa pm duo facit. qz ꝓmo dat quatuor differētias inter missionē in carnē. ꝛ in mentē. ꝓma est qz in carnē missus est semel: ꝙ in mentē missus est sepe: ꝓa est. qz in carnez missus est vt sit homo: ꝙ in mentē vt sit cū hoie. Tertia qz in carnē missus est ꝑz determinatū tēpus ꝙ in mēte missus est ꝑz omne tēpus: ꝛ ante incarnationē ꝛ post. quarta. qz ꝑz carnē missus est ad hoies ꝛ vt sit homo. ꝙ ꝑz mentē est missus etiā ad angelos: q̄ oia cōfirmat ꝙ Aug. ꝓo addit quintā differentiā. qz ꝓut est missus in carnē est missus in mundū: ꝙ ꝓout in mentē mittit: nō dicit missus in mundū. ꝙ etiā ꝙ Aug. cōfirmat: ꝓa ibi. (preterea notandū). tunc sequitur illa pars. (hic queritꝰ). in qua assignat cāz. quare pater nō dicaꝯ missus: ꝛ duo facit. qz ꝓmo assignat cāz nō mitti patrē eo ꝙ in eo est auctoritas ꝓncipij ꝛ a nullo est qđ cōfirmat per Aug. ꝓo ostendit filiū ꝛ spiritus. s. nō eē minozes ꝑz eo ꝙ mittunt: ꝛ ille ñ mittitur: qđ etiā ꝓbat per Aug. ꝓa ibi. (Ideoq̄ putauerunt). ꝛ in hoc terminaꝯ sentētia lec. ꝛ di.

Jrca missionē filij inuisibilē queremus duo de inuisibili aũt nō queremus. qz de ea poterimus intro disputare. Primo ergo q̄remus de missione filij inuisibili scōm se

Secūdo de ea queremus per cōparationē ad eos ad quos fit missio. Circa ꝓmum queremus tria.

Primo vtrū filius mittaꝯ inuisibiliter. Secūdo vtrū eius missio separet a missione spiritus. s. Tertio. vtz eius missio eterna dici possit. Qō. vij.

Ꝑmo sic, ꝓcedit. videt ꝙ filio nō cōpetat mitti. qz si mitteret hoc nō eēt nisi ratione operis. igit aliqua ꝑsona operaret ꝓ filiū. sed operari per aliud dicit distinctionē q̄z tuz ad virtutē: cū sit vna virtus totius trinitatis. filio ñ cōpetet mitti etiā inuisibiliter cū nullū opus ēt inuisibile aliqua ꝑsona operet per ipz. Preterea ꝙm Aug. quarto de trini. ca. xx. mitti filiū est cognoscere ꝙ ab alio sit: ꝙ talis cognitio nobis non inest qz tunc certitudinaliter sciremus nos hz caritatez cuz non mittaꝯ nisi in operibus gratuitis: ergo ꝛc. Preterea filius ex suo noie nō bz ꝙ ꝓcedat in aliud: vt i obiectū: sed solū qđ, ꝓcedat vt amoz. ꝙ ex hoc dicebatur spiritus. s. mitti ex eo ꝙ tēdebat in obiectū creatū. ergo filius mitti dici nō dz. Preterea opera gratuita ꝙm que opera diuina ꝑsona dicit mitti: appropriantur spiritui sācto: soli ergo spiritui. s. mitti competet. Jn cōtrū est aug. iiij. de trini. ca. penul. qui dicit filiū eē missū a patre. Preterea ca. xx. scribit ꝙ filius missus dicit eo ꝙ apparuit mundo ꝛ verbuz est caro factū: in quo innuit missionē visibilē eius ꝛ addit eo ꝙ ex tēpore cuiuslꝫ mēte percipit: ꝓpter qđ i mitt inuisibilē. mittit ergo visibilē ꝛ inuisibilē. Respondeo dicendū ꝙ pª mitti dicit ꝑz vnū modū eo ꝙ aliquis respectus quiꝰ surgit ex ope opatio ipsā terminaꝯ ad eū. rōe cuius ei cōpetit mitti. nā licet pz filius idē ꝙ pus operet. ex illo tñ ope quidā respectus terminaꝯ ad pz ꝑz ꝙē dicit mittere ꝛ quidā ad filiū ꝑz ꝙē dz mitti. ꝙ si quereret vlteriꝰ cū sit idē opus quare magis respēctus terminaꝯ ad pz vt dicaꝯ mittere ꝙ. ad filiū vel ad filiū vt dicaꝯ mitti ꝙ ad patrē dici dz hoc eē qz pz operaꝯ ꝓ filiū nō filius ꝙ pz. nū ꝙ ꝙ biꝰ respectus qui ex ope cōsurgit terminabit ad ꝑsonā dimnā vt mitti dicaꝯ: nisi ꝙ illā ꝑsonā pª. aliq̄ operet. nō tñ ex hoc ꝛcludi pōt ꝙ solū ꝙ pª que ꝑsonā operaꝯ eā mittat: nā si scutū dalbari nō posset nisi ab aº hret eē. nō tñ oporteret ꝙ solū ille scutū dealbaret q̄ illud feciſſz. sic ꝙ ex parte ista lz ꝑsona mitti nō possit nisi ab alio trahat originē: nō tñ solū qui eā pducit eā mittet: sed qui sup eſſm auctoritatē bz biꝰ pª mittere ꝓprie dici pōt: cū tñ est ex verbis habitis declaratū: ꝙ nunq̄ aliqua ꝑsona mittit nisi ꝙ eā alia ꝑsona

sionē in carnē. ꝛ in mentē. ꝓma est qz in carnē missus est semel: ꝙ in mentē missus est sepe: ꝓa est. qz in carnez missus est vt sit homo: ꝙ in mentē vt sit cū hoie. Tertia qz in carnē missus est ꝑz determinatū tēpus ꝙ in mēte missus est ꝑz omne tēpus: ꝛ ante incarnationē ꝛ post. quarta. qz ꝑz carnē missus est ad hoies ꝛ vt sit homo. ꝙ ꝑz mentē est missus etiā ad angelos: q̄ oia cōfirmat ꝙ Aug. ꝓo addit quintā differentiā. qz ꝓut est missus in carnē est missus in mundū: ꝙ ꝓout in mentē mittit: nō dicit missus in mundū. ꝙ etiā ꝙ Aug. cōfirmat: ꝓa ibi. (preterea notandū). tunc sequitur illa pars. (hic queritꝰ). in qua assignat cāz. quare pater nō dicaꝯ missus: ꝛ duo facit. qz ꝓmo assignat cāz nō mitti patrē eo ꝙ in eo est auctoritas ꝓncipij ꝛ a nullo est qđ cōfirmat per Aug. ꝓo ostendit filiū ꝛ spiritus. s. nō eē minozes ꝑz eo ꝙ mittunt: ꝛ ille ñ mittitur: qđ etiā ꝓbat per Aug. ꝓa ibi. (Ideoq̄ putauerunt). ꝛ in hoc terminaꝯ sentētia lec. ꝛ di.

Jrca missionē filij inuisibilē queremus duo de inuisibili aũt nō queremus. qz de ea poterimus intro disputare. Primo ergo q̄remus de missione filij inuisibili scōm se

Secūdo de ea queremus per cōparationē ad eos ad quos fit missio. Circa ꝓmum queremus tria.

Primo vtrū filius mittaꝯ inuisibiliter. Secūdo vtrū eius missio separet a missione spiritus. s. Tertio. vtz eius missio eterna dici possit. Qō. vij.

Ꝑmo sic, ꝓcedit. videt ꝙ filio nō cōpetat mitti. qz si mitteret hoc nō eēt nisi ratione operis. igit aliqua ꝑsona operaret ꝓ filiū. sed operari per aliud dicit distinctionē q̄z tuz ad virtutē: cū sit vna virtus totius trinitatis. filio ñ cōpetet mitti etiā inuisibiliter cū nullū opus ēt inuisibile aliqua ꝑsona operet per ipz. Preterea ꝙm Aug. quarto de trini. ca. xx. mitti filiū est cognoscere ꝙ ab alio sit: ꝙ talis cognitio nobis non inest qz tunc certitudinaliter sciremus nos hz caritatez cuz non mittaꝯ nisi in operibus gratuitis: ergo ꝛc. Preterea filius ex suo noie nō bz ꝙ ꝓcedat in aliud: vt i obiectū: sed solū qđ, ꝓcedat vt amoz. ꝙ ex hoc dicebatur spiritus. s. mitti ex eo ꝙ tēdebat in obiectū creatū. ergo filius mitti dici nō dz. Preterea opera gratuita ꝙm que opera diuina ꝑsona dicit mitti: appropriantur spiritui sācto: soli ergo spiritui. s. mitti competet. Jn cōtrū est aug. iiij. de trini. ca. penul. qui dicit filiū eē missū a patre. Preterea ca. xx. scribit ꝙ filius missus dicit eo ꝙ apparuit mundo ꝛ verbuz est caro factū: in quo innuit missionē visibilē eius ꝛ addit eo ꝙ ex tēpore cuiuslꝫ mēte percipit: ꝓpter qđ i mitt inuisibilē. mittit ergo visibilē ꝛ inuisibilē. Respondeo dicendū ꝙ pª mitti dicit ꝑz vnū modū eo ꝙ aliquis respectus quiꝰ surgit ex ope opatio ipsā terminaꝯ ad eū. rōe cuius ei cōpetit mitti. nā licet pz filius idē ꝙ pus operet. ex illo tñ ope quidā respectus terminaꝯ ad pz ꝑz ꝙē dicit mittere ꝛ quidā ad filiū ꝑz ꝙē dz mitti. ꝙ si quereret vlteriꝰ cū sit idē opus quare magis respēctus terminaꝯ ad pz vt dicaꝯ mittere ꝙ. ad filiū vel ad filiū vt dicaꝯ mitti ꝙ ad patrē dici dz hoc eē qz pz operaꝯ ꝓ filiū nō filius ꝙ pz. nū ꝙ ꝙ biꝰ respectus qui ex ope cōsurgit terminabit ad ꝑsonā dimnā vt mitti dicaꝯ: nisi ꝙ illā ꝑsonā pª. aliq̄ operet. nō tñ ex hoc ꝛcludi pōt ꝙ solū ꝙ pª que ꝑsonā operaꝯ eā mittat: nā si scutū dalbari nō posset nisi ab aº hret eē. nō tñ oporteret ꝙ solū ille scutū dealbaret q̄ illud feciſſz. sic ꝙ ex parte ista lz ꝑsona mitti nō possit nisi ab alio trahat originē: nō tñ solū qui eā pducit eā mittet: sed qui sup eſſm auctoritatē bz biꝰ pª mittere ꝓprie dici pōt: cū tñ est ex verbis habitis declaratū: ꝙ nunq̄ aliqua ꝑsona mittit nisi ꝙ eā alia ꝑsona

operet. operari aũt vnũ agẽs q aliud cũ ly per media
tionẽ impoztet dupliciter põt intelligi. ꝟz q superi⁹
mediatio dupl'r est distincta. Mã mediatio aliq̃n est
rõe virtutis: aliq̃n rõe agẽtis sine rõne suppositi eni
cõpetit agere. Dicimus.n. solẽ agere mediãte bo^e. t
bo^m me^e. sole: ꝺ pzout homo agit per solẽ est ibi me/
diatio ꝟz virtutẽ inq̃tũ virtus eius virtuti solis iunc
rit: sed inq̃tũ sol agit me^e. bo^e est ibi mediatio ratiõe
suppositi. Mã ex eo q homo agit sol agit cũ homo a
sole aliq̃ virtutẽ recipiat. hec aũt duplex mediatio i
missione que cõpetit creaturis reperit. Mã cũ seru⁹
a dño mittit est ibi mediatio rõe virtutis t rõe sup/
positi: q2 seruus agit p dñz ꝟz mediationẽ virtutis:
sed dñs agit p seruũ ꝟz mediationẽ suppositi. igit in
hac missione t seruus pcedit a dño t est minoz ipso:
q2 eius virtuti innitit. Ista aũt duplex mediatio in
missione p^e diuine locũ nõ hz. Mã licz sit ibi mediatõ
ex parte suppositi. q2 suppositũ patris est aliud a sup
posito filij: nõ tñ est ibi mediatio ex parte virtutis: q2
eadẽ est virtus oiuz psonaꝝ. erit igit missio in diuini
ꝟz q vna p^a. operat p alia ita q ly per ꝺicat media
tionẽ suppositi nõ virtutis: lz g nõ sit eadẽ virtus pa
tris t filij: tñ q2 illa virtutẽ hz fili⁹a pẽ. sequit pzez
per filiũ opari. Cũ igit oia inuisibilia que mẽtẽ pficiũ
mit appzopziata filio operet pater per filiũ ipsa p^a fi
lij inuisibiliter mitti ꝺr q3 ꝺeclarare volebamus. ex
hoc aũt apparet cã: quare filius mitti ꝺr. nã pzout iter
mittẽtẽ t missuz erat mediatio ꝟz virtutẽ missus mit
tẽte minoz erat: nõ aũt pzout erat ibi mediatio rõne
suppositi: t q2 inter pzez t filiũ nõ est mediatio ꝟz vir
tutẽ pr nõ mittit filiũ eo q filius sit minoz illo: q2 est ibi
mediatio ꝟz supposita q̃ mediatio eẽ hz ex eo q vna
p^a trahit oziginẽ ab alia. vt q2 pr est gignẽs t filius ge
nitus: pater mittit: filius mittit. non q2 ille maioz ille
minoz: t ista est sntia Aug. iiij. de trini. cap. xx. qui ait
filiũ nõ eẽ missuz a pre. q2 ille maioz ille minoz sed q2
ille pater ille filius: ille genitoz: ille genit⁹: t in pzincipio
tertij de trini. scribit nõ ideo minoẽ eẽ filiũ pre. q2 h
misit: ille missus ẽ: nec ideo minoẽ vtroq spiritũ. ſ.
q2 ab vtroq est missus. Ad. p^m ꝺõ q opari p aliud
nõ semp ꝺicit distinctionẽ cẽtũ ad veritatẽ vt est per
habita manifestũ: t ideo operat aliqua p^a vt pson
patris per p^am filij nõ, ppter mediationẽ virtutis: ꝟz
rõe mediationis suppositi. Ad ꝟz ꝺõ q mitti filiũ
est cognosci: q ab alio sit nõ q semp ille ad quẽ mitti
tur actualiter t certitudinaliter cognoscat p^am missã
ꝺ q2 ꝺonũ q in eo efficit q missionẽ filij ꝺe se est aptuz
natũ ducere in cognitionẽ eius: t boc est q quidã ꝺi/
cunt t bene q nõ requirit ad rõem talis missionis q
sit ibi cognitio actualis ipsius persone: ꝺ tm habitua
lis. Ad tertiũ ꝺõ q lz filius nõ tendat in creaturaz
tanq̃ in obiectũ vt tẽdit amoz respicit tñ creaturã i
cẽtũ hz rõez cãe respectu donoꝝ appzopziatoꝝ filio
que ipse creatura efficit: t q2 fm talia ꝺicit mitti suf
ficit talis respectus ad rõez missionis. Ad quartũ
ꝺõ q lz oia dona fm cõez rõem ꝺicta appzopzientur
spiritui. ſ. q2 oia dona ex amoze danẽ: tñ ꝟz spãle pos
sunt appzopziari filio: vt dona sapientie que pficiũt
intellectũ: t q2 etiã ꝟz talia incitamur in amoꝛẽ ꝺei
talia dona appellantur gratuita que fili⁹ mitti ꝺr.

Qõ. viij. Ecũdo qneritur. vtrũ missio filij separetur a
missione spũs. ſ. t videt q sic. q2 sicut se hz
missio visibilis ad visibilem. sic se hz inuisi
bilis ad inuisibilez: ꝺ põt eẽ missio visibilis
filij: absq̃ missione visibili spũs. ſ. q2 ꝟz aug. ij. de tri
ni. ca. v. filiũ a pre exire t venire in hunc mundũ hoc
est ipsuz mitti: ꝺ nõ semp apparebat visibiliter spũs
qñ apparebat visibiliter filius. g ꝛc. Pzetereа nõ
est ideẽ effectus appzopziatus filio qui est appzopzia
tus spiritui. ſ. Cũ igitur aliud t aliud sit donũ sitie ef
fectus poterit eẽ missio filij absq̃ missione spiritus. ſ.
t econuerso. Pzeterea amoz dicit pzimũ donũ er
go dona appzopziata spiritui sancto erũt dona pzia
ꝺ pzimuz potest eẽ absq̃ posteriozi. ergo poterit esse
missio spiritus absq̃ missione filij. Pzeterea videt
q dona filij sint pzioza q̃ dona spirit⁹. ſ. q2 sicut se hz
intellectus ad voluntatẽ sic se habent dona que per/
ficiũt intellectũ que sunt appzopziata filio ad dona q p
ficiunt voluntatẽ que appzopziant spiritui. ſ. ꝺ intel/
lectus in suo actu pzecedit voluntatẽ. nõ voluntas in
tellectũ. q2 voluntas pzeire sapientiã nõ potest: vt ꝺi
cit Aug. in questionibus ad Oziosiũ. ergo dona fm q
mittit filius sunt pzioza donis fm que mittit spirit⁹
ſ. sed primũ potest eẽ absq̃ posteriozi. g ꝛc. Pzeter
ea ad hoc idẽ facit. q2 videmus aliquos illumina/
tos ꝟz intellectũ deprauatos fm voluntatẽ t aliquos
bonos t devotos nõ industres nec habẽtes donũ scien
tie. In cõtrariũ est: q2 vt dictũ est nõ pzopter q̃
libet opera dicit mitti filius: sed ppter opera gratui
ta: sed nullaq̃ sunt talia opera sine missione spirit⁹. ſ.
ergo nõ est missio filij absq̃ missione spũs. Pzeter
rea ꝟz aug. viij. de trini. cap. viij. sciri potest q nõ di/
ligitur. non diligi q nescitur: ergo nõ est donũ amo/
ris absq̃ dono sapientie: nõ igit mittitur spiritus. ſ.
absq̃ filio: nec missio filij absq̃ missione spiritus: vtq
batũ est: igitur iste due missiones inseparabiliter cõ/
iunguntur. Respondeo dicendũ q refert quereꝛe
vtrũ missio filij separet a missione spiritus: vel econ/
uerso: t vtrũ be missiones habeant eẽ distinctũ. vide
mus.n. aliqua realiter inseparabiliter eẽ cõiuncta:
vt natura coꝛpoꝛalis cũ cõditionibus materie: que
tamen realiter habent eẽ differens t distinctus: sic
t missiones inseparabiliter se tenent: tamen ad se in
uicẽ distinguũt. Maz sicut est in vita politica sic suo
modo est in spirituali. nã politica virtus que perficit
intellectuz nũq̃ est sine virtutibus: que perficiũt ap
petitum. huius ratio potest haberi ex eo q ꝺicit. vij.
eth. q malitia est coꝛꝛuptiua pzincipij: est.n. omnis
malus ignorans vt scribit tertio eth. ideo nullus qui
habet malitiã in appetitu pzudens ꝺici debet. q2 ꝟz
eundẽ pbm non est pzudens nisi sit bonus: vnde t cir
ca finez. vi. eth. pzobat pzudentiã que est virtus ad
virtutes alias eẽ cõnexã. licet igitur boies mali aliq
quã industriã vel versutiã habere possint vel aliquã
speculatiuã scientiã. pzudentiã tamẽ que est regula
agendoꝝ habere non possunt: nã a fine sumitur om/
nis ratio agendi: t q2 mali iudicat eẽ finẽ quod non
est finis de necessitate consequitur eos errоꝛ. t sicut
pzudentia est connexa virtutibus perficientibus ap
petitũ eo q malitia est coꝛꝛuptiua pzincipij siue cogni
tionis finis: t reddit hominẽ ignoꝛantẽ ita virtutes
alie sunt connexe pzudentie eo q pzudẽtia est regula
agendoꝝ: sic etiã suo modo est t in vita spirituali. nã
lz mali boies aliquã cognitionẽ aſi roꝝ vel alioꝝ ha
bere possint. cognitionẽ tamen illã fm quã mittitur
filius habere non valent. est enim ista cognitio: vt de
uz tanq̃ finẽ vltimũ cognoscamus: sed ille appzehen
dit aliquid: vt finẽ in quo finẽ suũ cõstituat: t ratione
cuius alia operatur: t q2 mali homines finẽ suũ po/
nunt in creatura non in deo pzopter q3 fruunt vten
dis t vtunt fruendis i quo est tota peruersitas: ignо
rantes ꝺici debent: t cognitione fm quã mittit filius
sunt priuati: non igitur potest eẽ missio filij absq̃ mis
sione spiritus. ſ. q2 pzactice loquendo. vt hic loquitur
non est cognitio dei vt est finale bonũ: pzopter quod
alia operamur fz quã cognitionẽ mittitur filius abs
q ꝺilectione eius fm quã mittit spiritus. ſ. licet ergo
aliqua cognitio speculatiua de ipso haberi possit abs

cut nec econuerso. Nam licet boni homines in cognitione astrox: t in altis curiositatibus non sint docti: in cognitione tñ dei sub ratione finis ꝑm quem omnia agũt: docti sunt. Nã q spiritu dei agũt hii filij dei sunt. t qz ꝑm talẽ cognitionẽ dei ꝑm quã ipsuz cõstituim⁹ vt finẽ nostrox agẽdox mittit filius. quã cognitionẽ habẽt q̃tũcũq̃ simplices si sunt boni cũ cõstituunt sibi deum vt finẽ oium agẽdox nunq̃ est missio spũs absq̃ missione filii nec econuerso. Hoc n. cõcordat verbis canõis. Nã sapiẽtie primo scribit: in malivolã animã: nõ introibit sapiẽtia: nec habitabit in corpore subdito peccatis: ex quo habetur q nõ est missio filii absq̃ missiõe spũs: qz sapientia illa ꝑm quã mittit filius q̃ est in eo q deuz cognoscimus vt finẽ: in quo q̃ndã saporẽ. t q̃dam dulcedinẽ constituimus. nõ datur malis q ominibus ad quos nõ mittit spũs. s. t ibidẽ stati segtur. spũs. n. s. disciplinẽ effugiet fictũ t auferet se a cogitatiõib⁹ q̃ sunt sine intellectu: ex quo habetur q missio spũs nõ est absq̃ missiõe filii q mittitur ꝑm dona perficiẽtia intellectũ: t qz hec missiones inseparabiliter cõiungũtur vnus effectus vt sanctificatio creature vtriq̃ missioni tribuitur. Nã. xv. de tri. c. vlti. scribit q spũs san. a patre t filio procedit ad sanctificandum creaturã t. iiij. de tri. ca. xx. exponit Augu. illud sap̃. vij. In aias sanctas se transfert amicos dei t pphetas constituit. de missiõe filii. sanctificare ergo aias t ire in animas sanctas cõpetit imissioni filii t missioni spũs. ꝓpter eaz inseparabilitatẽ. Aduertẽdum tñ q̃ ista huiusmõi missiones sunt iseparabiles. sunt tamẽ distincte t differẽtes: nã vt habitũ est: nõ est missio in diuinis nisi qz vna psona p aliam opatur. sopari vnaz psonã p aliã non dicim⁹ nisi ex eo q vna ab alia procedit radicalis. ergo ratio in missiõibus ex processionibus oritur t qz filius procedit vt natus. spũs. s. vt donuz vel vt datus missio filii est distincta a missione spiritus. s. Nã sicut arguebamus q ex noua relatiõe in creatura nõ magis terminaretur respectus ad filium vt mitteretur q̃ ad patrẽ nisi qz ꝑ filiũ pater opatur vt qz ille gignit ille gignitur. Sic ex dõis pficientibus intellectuz nõ duceremur in cognitionem filii ꝑm que dicitur mitti: nec ex donis pficiẽtibus appetituz ꝑm q̃ mittitur spũs surgeremꝰ in cognitionem eius nisi quia filius procedit vt natus vel vt verbum t per modum intellectus. spiritus san. procedit vt dat⁹ vel vt donũ t p modũ voluntatis q̃ oia inuit Augu. q̃rto de tri. ca. penul. q oñdẽs diferẽtiã inter missionẽ filii t spũs san. ait Sicut. n. natuz esse est filio a patre esse: ita mitti filio est cognosci q ab illo sit. t sicut spirituz. s. donuz dei esse ẽ a patre procedere: ita mitti ẽ cognosci q ab illo procedat: sunt ergo ꝑdicte missiones distincte t differentes: iz nunq̃ a se inuicez seperentur. Ad primũ dicendũ q non est simile de missione visibili t inuisibili qz nõ est tãta vnio insignis quãta ẽ in donis interioribus. Ad secunduz dõ q nõ oia q̃ habent esse distinctuz t differens de necessitate separani a se inuicẽ nã vt apparuit in soluẽdo: licet missiones ꝑdicte sint differẽtes: vna tamẽ sine alia esse non habet. Ad tertium dicendum qõ missio filii t missio spiritus. s. dupl'r considerari possunt vel ratione notiõis que in missiõe iportatur: vl' ratiõe effectus. ratiõe notiõis vna est prioz alia. sicut generatio ẽ prioz spiratione quam priozitatem superius declarauimus qualiter ibi est t qualiter non. Sed si consideramus eas ratiõe effectus: tunc est distinguẽdum: qz ipsa dona ꝑm que datur filius vt perficientia intellectũ. si considerantur in se vel ex parte eius cui fit datio: iz nõ tempore. naturali tamen intelligentia sunt priora donis ꝑm que datur spiritus: qz notitia simpliciter precedit amoreꝫ. Sed si consideramus eas ex parte dãtis cum amoz sit primum incitativum ad dãdum. dona ꝑm que datur spiritus sunt prioza donis intellectus. ex quo apparet quomõ missio spiritus precedit missionem filij t ecõuerso: t qz per oia ista nõ ponit ꝓzitas q̃tũ ad durationez cuz nõ possit separi vna missio ab alia. t qz nisi tempore vel duratione precederet illaz non arguitur illas duas missiones separari a se inuicem. sed esse distinctas ꝓpter q ꝓz solutio ad quartum. Quintum soluitur p ea que in generali solutiõe sunt dicta.

Qõ. ir.

Ertio queritur: Utrum missio filii possit esse eterna: t videtur q sic. qz ꝑm Greg. eo mittit filius. q̃d t gñerat sed gñeratur eternaliter ergo t mittitur. Preterea q̃rto de tri. ca. penul. scribitur ab Augu. quemadmoduz q genuit t q genitus est ita t qui misit t qui missus est. t. c. xx: scribitur q pater mittit t filiũs mittitur. quia iste genuit ille ẽ genitus. sed iste genuit abeterno t ille ẽ genitus. ergo t cetera. Preterea. filio non potest competere aliqua innouatio cuz sit deus. Sed si ipsa persona filii mitteretur ex tempore cum tempus dicat quid nouum. accideret ei inouatio. ergo ꝛc. Preterea. cum missio filii non separet a missione spiritus. si missio spiritus est eterna'. erit eterna missio filii. q spũs ab eterno mittat sic pater põt. qz ex hoc dicit mitti qz precedit ab vno i'aliõ tãq̃ in obiñ t tanq̃ ab eo in quo regescit. Sed cuz filius sit obiñ eternũ t spũs. s. precedat a patre t regescat in filio. Juxta illud Dama. primo lib. capi. x. credimus in vnũ spũm. s. dominũ t viuificantẽ ex patre procedentẽ t in filio requiescentẽ spũs. s. mitti tur ab eterno. ergo ꝛc. In cõtrariũ est. qz omnis missio filii vel ẽ visibilis vt cũ mittit in carnẽ vel in visibilis. vt cum mittit in mentẽ sed nec ab eterno fuit caro nec mẽtes ad quas mittit. Nulla ergo eius missio ẽ eterna. Preterea. augu. de trinitate ca. xx. ostendit quãlibet missionẽ filii esse temporalem dicens. nec eo ipso ergo q de patre natus est missus dicitur filius. Sed vel eo qõ aparuit huic mundo verbum caro factum. ex quo colligitur missionem eius visibilem non esse eternam. t subdit. vel eo quod ex tempore cuiusquam mente percipitur. ex quo habetur quod eius missio inuisibilis est ẽt temporalis. Respondeo dicendum. quod eternum aliqd dupl'r dici potest. dicuntur enim aliqua eterna eo quod semp sunt t sic solus deus ẽ eternus. qz omnia citra deum ꝑm fidem nostram esse ceperunt: t ex hoc ostendit Dama. primo lib. c. viii. omnem creaturam temporalem esse. ſo modo dicitur eternum nõ eo q caruerit essendi initio. sed qza varietatibus tẽporum ẽ semotũ t sic vniuersalia sũt eterna nõ q nõ iceperit esse sed qz sũt abstracta acõditiõibus materie que sũt hic t nũc. ratione quarũ variabilitas tẽporum bz ẽe. nã sicut destructis ꝑmis ipossibile ẽ aliquod aliozũ remanere qz ad destructionẽ sortis segtur paccidẽs corruptio vniuersalis i sorte sic gñeratis primis peraccidens oia alia generantur. ideo si non semper fuerũt individua non semper fuerunt vniuersalia habuerũt ergo vniuersalia essendi initium. licet varietati temporum non subdantur. cum ergo queritur: vtrũ missio filii sit eterna. si loquamur de eternitate ꝑz quod dicit initialẽ carentiã in essendo. planũ est nullã missionẽ filii eternam esse cũ probatum sit per Augustinum t per rationem. missionem filii tam visibilem quaz inuisibilem. ceẽdi initium habuisse. Sed si accipitur eternum pro eo quod a variatione temporis

est semotū. sic missio filij pōt dici eterna. Sed qūo hoc sit nō est cuidēs. Nam sicut supra tactū fuit i nolendo est motꝰ aie ad res. vnde ⁊ amor dicit ponē hominē extra se: ⁊ collocare iꝑm in amato maxie si est excellens. igit amatum nō trahit ad cōditiones amātis. sed amās ad cōditiones amati. ⁊ inde est q̄ phibemur amare vilia ne simꝰ viles: ⁊ mouemur ad querendū celestia p amorē: vt celestes dici possimus. Sed in intelligēdo est motꝰ rerū ad animā. ⁊ ideo intelligēdo materialia nō efficit intellectus materiat. Sed potiꝰ ipsa mālia ꝓut in intellectu esse hūt immaterialr coexistūt. vñ ⁊ vilia nō phibemur scire. q̄ ex eo q̄ vilia intelligim⁹ nō vilescimus cū nō trahamur ad conditionē viliū. Sz ipsa vilia nobilitātur: q̄ trahūtur ad cōditiones nr̄as. tū p accidens phibemur a ꝓsideratione viliū in q̄ntum p cōsiderationē talē a ꝓsideratiōe retrahimur altiorz: ⁊ q̄ ꝑmissionē filij illuminamur ſm intellectū nō videt q̄ p talia dona trahamur ad conditiones eternorū. cū intellect⁹ in intelligēdo nō trahatur ad cōditiones inteligibiliz. sed ecōuerso. sed q̄ vt habitū est: nunq̄ est missio filij sine missione spūs ⁊ nunq̄ illuīamur illuminatiōe ſm quā mittit filius nisi inflāmemur p donū amoris ſz qō mittit spūs scūs. Sed cū p amorē trahamur ad cōditiones amati: nunq̄ mittitur filius ad nos nisi varietatez tēporum transcēdentes trahamur ad ꝓditionē eternorum: ⁊ ſm hunc modū Aug iiij. de tri. ca. xx. ostē dit missionē filij nō esse temporalē dicēs: q̄ cuz filiꝰ ex tēpore cuiusq̄ p effectꝰ mēte ꝑcipitur mitti qdez dicit: sed nō in hunc mundū. ⁊ subdit cām: q̄ nos ſm q̄ mēte aliqd eternū q̄ntū possum⁹ capim⁹: nō in hoc mundo sum⁹: ⁊ oīum iustorꝝ spiritꝰ etiaz adhuc in carne viuētium in q̄ntuz diuina sapiūt nō sunt in hoc mūdo. est ergo missio talis filij: quia nō semp fuit. ⁊ est eterna in q̄ntum p eā abiſtis tēporalibꝰ abſtrahimur ⁊ ad cōditiones trahimur eternorum.

Ad p̄mū dicendū q̄ auctoritas greg. pōt triplr exponi. Primo vt loquat de talj gr̄atione: ⁊ tūc quo genitꝰ est missus est: q̄ p tanto dicit missus q̄ carnē assumpsit. Secōo exponit q̄ illud quo fit ablatiui casus ⁊ sit sensus q̄ ideſt a quo. ⁊ tūc est verū: q̄ a q̄ generat mittit. Tertio mō exponit q̄ loquatur de missione habituali non actuali: possumꝰ tū ⁊ aliter dicere distinguēdo inter Greg. ⁊ Aug. quia Greg. dicit q̄ quo genitꝰ est: missus est. Aug. dicit cōtrarium q̄ nō eo quo natꝰ est missus est. ⁊ iō possumus dicere q̄ illud quo pōt designare ordinem dationis in mittēdo ⁊ tūc est locutio falsa: q̄ est sensus. q̄ si ab eterno gignit q̄ ab eterno mittat. qō negat Aug. vt patuit. Vel pōt designare rationez missionis ⁊ tūc est locutio vera: q̄ est sensus quod filius nō bz q̄ mittat nisi ex eo qō gignit: ⁊ ista ē sententia Aug. iiij. de tri. ca. ir. q̄ ait sicut pater genuit ⁊ filius genitꝰ est. ita pater misit: ⁊ filius missus est. ergo tota ratio missionis filij est generatio eius. ⁊ p hoc patet solutio ad scōm. Ad tertiū dicendū qō missio dicit innouationē. sed illa innouatio nō est in filio ſm rem: sed in creatura. Ad quartū dicendū q̄ ex eo q̄ spūs scūs ꝓcedit a patre in filium tanq̄ in obiectum eternū nō dicitur mitti: q̄ vt habitū est missio innouationē importat. illud autē sine innouatione existit.

a Deinde q̄ritur de missione filij inuisibili p
b comparationē ad eos ad quos fit missio.
Circa qō querem⁹ tria. Primo ad quos fit talis missio. Secōo dato q̄ ad oēs iustos. vtrū plenior fuerit post incarnationē quā ante
Tertio de effectu eius.

a Primū sic ꝓceditur. videt q̄ missio filij sit ad irrationabiles creaturas: q̄ ut batum est: pater mittit filiū eo q̄ opatur p iꝑm. sed oia p ipsum facta sunt. cū igitur i irrationabilibus pater p filiū opetur ad irrōnabilia erit missio filij. Preterea. missio filij ꝓuenit cum missione spūs sanc. eo qō mittitur filiꝰ ad sanctificandam creaturā. Sed aliqua dicūtur scificari quer ratione carēt: vt tēplum ⁊ vasa. ergo ⁊c. Preterea ſm Aug. sacramenta sunt vasa gr̄e. sed ad ea in quibus est gratia mittitur filiꝰ ergo ⁊c. In contrariuz est: q̄ Aug. iiij. de tri. ca. xx. dicit missionē filij inuisibilem esse in mētem. sed mentē nō habēt nisi rationalia. ergo ⁊c. Ulterius q̄ritur vtruz fiat missio filij ſm augumentū gr̄e. ⁊ videt q̄ non: q̄ missio filij ē ad sanctificandā creaturā: ſz nō scificatur qō ē scīm sicut nō dealbatur qō est albū. sed nō dicuntur augumētari in gr̄a nisi qui hūt gratiā: cuz tales sint sancti nō mittet ad eos filiꝰ vt scificentur. Preterea. ex hoc dicitur mitti filiꝰ: q̄ nouomō est in creatura q̄ꝝ prius esset: vt q̄ est in ea ſm opꝰ gratuitū. Sed p augumentū gr̄e nō fit talis inouatio. cū ante augumētū gratie esset ibi filiꝰ p opus gratuitū. g ⁊c.

In contrariuz est: q̄ ab eodē agēte a quo fit aliqd calidū bz fieri magis calidū. ergo p eandē personaz per quā accipim⁹ donū gratuitū: augumētamur in illo dono. ſz ex hoc dicitur ꝓsona personā mittere: q̄ p eā dona huismōi opatur. cū talis opatio nō solum sit in p̄ma acceptiōe gr̄e. sed etiā i augumēto. g ⁊c.

Ulterius q̄ritur vtrū ad angelos fiat talis missio ⁊ videtur q̄ nō: q̄ si ad eos mitteret aliqua ꝓsona diuina: vel hoc esset vt gratiā reciperēt: vel vt gratiam receptā haberēt plenioꝛē: sed nō vt gratiā recipiant cū sint sci: nec vt in ea augumētetur cū nō possit in eis augeri essentiale p̄mium. ergo nullo modo fit ad eos missio. Preterea. vt habitū ē nō ē missio filij absq̄ missione spūs. ſ. sed Aug. xv. de tri. ca. xvij. cū spūs. ſ. dat⁹ fuerit hoī accedit eū in dilectiōe dei ⁊ ꝓximi. Sed angeli vteriꝰ nō possunt accēdi vl crescere i caritate. ergo nō ad eos mittit spūs. ſ. ⁊ p ꝓsequens nec filiꝰ. In ꝓtrariuz est Aug. iiij. de tri. ca. xx. q̄ dicit filiū dei eo mō quo se trāsferri i alias sanctas ⁊ amicos dei ⁊ ꝓphetas ꝓstituit: ipleꝛ ⁊ angelos. sed hoc nō esset nisi ad angelos mitteret sicut ⁊ ad hoīes ergo ⁊c. Preterea. ex hoc mittitur ad hoīes q̄ sunt capaces dilectionis ⁊ cognitiōis. sed huismōi sūt angeli. ergo ⁊c. Ulteriꝰ q̄rit vtrū ad xp̄m fuerit facta talis missio ⁊ vī q̄ nō: q̄ nō idem dat ⁊ recipit aliqd. ſz xp̄s dedit spm̄. ſ. ſm Aug. xv. de tri. ca. xxvi. ergo ⁊c. Preterea. missio fit ad revocandū errātes. ſz xp̄s nunq̄ fuit errās cū de se oi ceret q̄ ea q̄ sūt patri placita faceret semp. ergo ⁊c.

Incōtrarium est: q̄ missio ē idē qō dato vt dicit magister. xv. distin. Sz xp̄o fuit dat⁹ spūs ēt non ad mēsurā ergo ⁊c. Preterea. missio visibilis ē signū missionis inuisibilis ad xp̄m fuit facta missio visibilis ergo ⁊c. Rño dicendū ad p̄mū q̄ritur missionē nō posse fieri ad irrationales creaturas. nā vt patet p Augustinū: mitti filiuz est cognoscere q̄ ab alio sit. ſz nihil cognoscit hoc esse ab hoc: nisi referat ꝓductū in ꝓducentē: ⁊ qō ē ex p̄ncipio i suū p̄ncipiū ſz ad eā dē potētiā ad quā ptinet referre res i suū finē ptinet referre aliqd i suū p̄ncipiū. Sz referre aliqd qō referendū sit vl infinē: vl ēt in p̄ncipiū nō ē datū nisi rōnabilibus iuxta illud Aug. lxxxiii. q. q. xxxiii. Scire nāq̄ quo qd referēdū sit nō datū ē rōnis ex ꝓtibus. Cū ergo rō sit infimū in gr̄e intelligibilū vī ⁊ dicit ozzi in vmbra intelligētie: nulli infra rōem cognoscere filiū ēe ab alio datū erit: nec bituallr nec

actualiter. tñ qz in tali cognitiõe implicatur referre qõ non cõpetit rõnis expertibus. tñ qz qõ cognoscitur est summe intelligibile ad qõ percipiẽdum q̃ infra rõnez sunt nõ sufficiũt. cũ rõ vel intellectus humanꝰ inter intelligibilia teneat gradũ infimum ꝓm commẽtatorem in. iij. de aia igitur sicut infra materiam nõ est nisi nihil. z ꝙ habet nõ esse: quia materia tenet infimum gradum in genere entium. sic infra rationez nõ est nisi nõ intelligens. cum in genere intelligibiliũ ratio teneat gradũ infimum. non ergo mittitur filius nec aliqua ꝑsona diuina ad irrationalia cum careãt cognitione intellectuali quam missio de necessitate regrit. Ad ꝑmuz dicendũ ꝙ lz oia opa opetur pater p filiũ nõ tñ in oibꝰ opibꝰ dr filius mitti ꝛz solum in opibus gratuitis q̃ in creatura rationali esse nõ habent. Ad secundũ dõ ꝙ tẽplum z vasa nõ dicũtur sanctificari eo qõ suscipiãt gratiã vl in gratia augumentent: ꝛz qz sacris vsibus dedicãtur: ꝛz qz filius nõ dicitur mitti nisi ꝓm opa gratuita filio appropriata: cuz nõ dicatur talia sanctificari gratiã suscipiẽdo ad ea filius nõ mitteretur: vnde in ratiõe equinocatur de sanctificatione. Ad. iij. dõ ꝙ sacramẽta oĩr vasa gratie. nõ qz gratia sit in eis tanq̃z in subiecto. sed quia facilier ꝑ sacramenta tãquã per instrumẽta diuine misericordie potest aliqd habere gratiã. sicuter vase aq̃z. z q: nõ mittitur filius nisi ad eos in quibus est gratia sicut in subiecto. nõ sicut i instrõ: ideo ratio nõ cõcludit. Ad illud qõ vlterius queritur. vtz ꝑ augumẽtuz gr̃e mittatur filiꝰ. dõ ꝙ aliquẽ augumtari in gratia dupliciẽ põt intelligi: vt coiter distinguitur: vl ꝙ ex tali augumẽto sequatur qdaz nouꝰ vsus: vl quidã nouus modus agẽdi: vtputa aliqs habens gratiã p q̃s est iustus augumentetur in gratia: vt habeat donum ꝓphetie z cognoscat diuina misteria vl ꝙ operetur mirabilia: vl linguis loquatur nouis: z ꝓm tale augumẽtuz coiter conceditur spiritu san. mitti. Sed vtruz in augumẽto gratie p qõ aliqs nõ cõsurgit in nouuz vsuz: sed soluz ꝓm illam gratiã acceptã efficitur magis gratus. vtruz ex tali augumẽto sequatur missio ꝑsone diuine sunt modi dicẽdi. Illaz qdaz negãt in tali augumẽto mitti diuinã ꝑsonã. qdam cõcedunt. Tñ saltz concedere possumus in omni augumẽto gr̃e diuinam ꝑsonam mitti marie cuz Augu. iiij. de tri. c. xx. dicat ꝙ tunc mittitur vnicuiq̃z verbuz diuinuz cũ a quoquã cognoscitur: atq̃z ꝓcipitur quantũ cognosci z ꝓcipi põt ꝑ captu ꝓficientis in deũ. ex quo haberi põt ꝙ ꝓm qõ est alia z alia capacitas. est alia z alia missio: z qz nõ est augumẽtuz gr̃e nisi sit aliquo mõ augumentuz capacitatis cõcedere possumus in omni tali augmẽto diuinã ꝑsonã mitti. ꝛz forte non omnis modus missionis ꝭ reperiatur qui reperitur cum aliqs de nouo gratiã accipit. vel in nouum vsum gratie consurgit. Ad ꝓmum dicendum ꝙ nõ solum sanctificatur qui de nõ sancto fit sanctus. sed etiam qui de sancto fit magis sanctus. Illam ꝓm pbm nõ solum est motus a frigido in calidum sed a calido in magis calidum. Ad ꝓm dicẽdum ꝙ licet in aliquo augmẽto gratie non reperiatur tanta nouitas q̃sta reperitur cum aliquis de nõ sancto fit sanctus. vel cum alicui ꝛfertur nouũ donuz. z nouus vsus gratie. est tamen ibi aliquis modus nouitatis cum sit in eo maior gra. Ad illud ꝙ tertio vlterius quẽritur vtrum ad angelos vel ad beatos fiat missio. dicẽdũ ꝙ sic. Ad cui⁹ euidẽtiã notãdũ ꝙ sicut nõ est inconueniẽs aliquẽ nõ posse augmẽtari in cognitiõe alicuius ꝓm intẽsionẽ: augmẽtari põt tñ in cognitione eius extẽsiue vtputa aliqs cognoscẽs ꝓpõnem aliq̃s ꝑ demõstratiõem p cãm: si rursum illã eãdez cognoscat p signum nõ magis eaz cognoscit q̃ ꝓus nec de ea est magis certus q̃ ꝓus eẽt: cum cognitio signi quantum ad certitudinem: per se loquendo. non addat super cognitionem esse: nihilominus tñ eam pluribus modis cognoscit. sic z angeli doni per reuelatões quas ꝓtinue a deo suscipiũt: z si nõ magis in amorez dei proficiunt. pluribus tamen modis cognoscunt diuinam bonitatem esse diligẽdam z eã extensiue magis diligunt. Ad primum dõ ꝙ nec vt graz recipiãt nec vt graz bẽant pleniorẽ. Vel vt magis intensiue deum diligant. Sed vt extensiue magis in dilectonem eius tendant.

Ad secundum dicendum ꝙ lz non vlteri⁹ in ardescant intensiue inardescunt tamen extensiue.

Ad illud ꝙ queritur de christo vtruz ei facta fuerit talis missio dicendum ꝙ sic: nam vt habitum est per magistrum. missio persone est idem ꝙ datio ꝙ si non est verum simpliciter tamen ꝓm ꝙ facit ad propositum verum est. quia nunquam persona cui competit mitti datur alicui nisi mittatur ad illum. z qz christo potissime fuit data gratia spiritus san. ad ipsum fuit facta missio eius. z quia vt habitum est. non est missio spiritus san. sine missione filij sicut in anima christi spiritualiter inhabitauit spiritus. s. propter dona que perficiunt appetitũ: ita in ea inhabitauit filius propter dona que perficiunt intellectum. Nam cuz hoc ꝙ vnita erat aia illa verbo in vnitate ꝑsone habebat ipsum verbuz vnitum sibi ꝓm qõ dona gratuita in ea pre animabus alijs refulgebant. vnde z Aug. probat. xv. de tri. c. xxvj. christum dedisse z accepisse spirituz sanctum. Sed dedit vt deus accepit vt homo. Sed non accipit aliquis spiñ sanctũ nisi quia spiritus. s. adeum mittitur. fuit igitur missio facta ad xp̃m. Adducrẽduz tñ ꝙ vt Aug. pbat ibidẽ ista acceptio fuit: ista missio facta fuit ab instanti sue conceptionis. non autẽ postmodum qz non fuit postea in gratia augmentatus. Ad primum dicẽdum ꝙ idez ꝓm idem nõ dat z recipit aliqd. nec xp̃s eodẽ modo dedit z recepit spiñ. s. Sz dedit vt deus recepit vt hõ. vñ Augu. xv. de trinitate. c. prealtegato dicit in xp̃o et eo ꝙ accepit z effudit spiñ. san. vtranq̃z naturam in eo esse mõstratum humanam. s. z diuinam qz dedit vt deus accepit vt homo. Ad ꝓm dicẽdum ꝙ licet missio sit ad reuocanduz errantes non tamen solum istum effectum habet: vel dicere possumus ꝙ errans si accipitur negatiue ꝙ idem sonet quod non sanctus vel non directus. anima christi aliquando non fuit directa etiam non fuit sancta. quia aliquando non fuit: nam non esse tale etiam de nullo verificari potest cum negatio nihil ponat absolute accepta. z sic aia illa de non sancta siue non directa fuit facta sancta z directa non ꝙ prius fuerit quantum adduratõem z postea sanctitatem acceperit. sed quia si nihil. cũ esse recepit. etiam sanctitatem propter q̃s receptionem ad eam missio fuit facta.

Qõ. xj. Secundo queritur vtrum plenior fuerit facta missio post incarnationem q̃s ante. z videtur ꝙ non. quia actus actiuorum sunt in paciente z dispositio. Sed ad recipiendum spiritum sanctum disponimur per gratiam. cum ergo ante incarnationem fuissent homines pleni gratia nõ est nunc missio plenior. Preterea Augustinus vult ꝙ celibatus Joannis non preferatur cõiugio abrahe. ergo persone in nouo testamẽto nõ sunt pleniores gratia his q̃s fuerunt in veteri. Preterea. patres ve. te. ꝓponuntur

nobis in exēplm: ſz hoc nō eēt niſi i eis fuiſſet gratia plenior ꝯ in nobis: ergo ꝛ ce. ¶Preterea Dyoni. quarto de di. no. aſſimilat influētiā diuinā lumini ſol' oſtendēs: q̄ ſicut ſol vniuerſ'r imittit radios ſuos ſic ꝛ deus vl'r influit ſuā bonitatē: ſz ſol nō magis ꝯtū eſt deſe imittr radios vno tempore ꝯ alio: ergo nō eſt plenior miſio bonitatis ꝛ gratie nūc ꝯ prius.

Incontrariū eſt. qz tēpus poſt incarnationē vocat plenitudo tēporis: iuxta illud apl'i: at vbi venit plenitudo tēporis mi. deus fi. ſuum. ¶Preterea. tota cōgregatio fidelium aſſimilatur etatibus vnius hois ſecūdum diuerſa tēpora: ſz homo eſt pfectior in etatibus ſequētib⁹ ꝯ in prima: ergo pfectior eſt ſtatus poſt incarnationē ꝯ ante. ¶Reſpōdeo dō. q̄ ſecundum Auguſti. iiij. de tri. ca. penul. datō ſpūs poſt incarnationē fuit plenior ꝯ ante. ¶Vnz exponēs illud Jo. nōdum erat ſpūs datus oſtēdit hoc eē intelligēdū quantū ad plenitudinē: non qz nullo mō ante incarnationem datus eſſet. Sed qz non in tanta plenitudine datus erat in quāta poſtea datus fuit: vnde ait q̄ ſpūs nō erat datus: qz illa ſpūs datō vl' miſſio poſt clarificationē xpi futura erat qualis antea nunꝯ fuerat: neqz. n. antea nulla erat: ſed tal' nō fuerat: ſi. n. antea ſpūs. ſ. nō dabatur quo impleti prophete locuti ſunt: cū aperte ſcriptura dicat ſpū. ſ. eos locutos eē. igitur ſpūs. ſ. datus erat: ſz non in tāta plenitudie. Tū pp̄ argumēta notādū. q̄ maior ꝛ minor plenitudo dupl'r pōt cōſiderari: vel ratiōe pſone vl' ratiōe ſtatus: ratiōe. n. pſone fuit plenior ꝛ minus plena ſecūdum q̄ perſone noui ꝛ ve. te. ſe magis ꝛ min⁹ in gratia excedebāt: ꝛ ſecundū iſtā viaz celibarus. Johannis non prefertur coniugio abrahe ratione gratie perſonalis. Sed ſi ſecundū ſtatuz ve. ꝛ'no. teſta. cōparare volumus: ſtatus poſt incarnationē dicit plenior ꝛ potiſſime poſt paſſionē xpi: qz debitū ratione cuius natura humana erat obnoxia principi tenebraꝝ p mortez xpi eſt perſolutū rōne cuius ad ſuſcipiendā gratiā efficimur aptōres. Ad p̄mum dicēduz q̄ ly pſone ante incarnationē eēnt eque diſpoſite: vt poſt erant ratiōe gratie perſonalis nō ſecundū q̄ ſtatui ꝓpetebat. Nā nihil phibet religioſos ꝯ tū ad ſtatū ſecularib⁹ eſſe pfectiores aliꝯ tū ſeculare perſonam gratia pſonali religioſos omnes vl' ſaltē aliquos ſuperare: ꝛ p hoc pz ſolo ad p̄m: qz arguit de gratia pſonali: p hoc etiaz tertiū eſt ſolutū: qz nō ꝓponūtur nobis in exēpluz: vt eos imitari debeam⁹ ratiōe ſtatus: ſz ratione pſone. Ad quartū dicēduz q̄ nō eſt oio ſimile de influētia luminis ſolaris ꝛ de influentia bonitatis diuine: qz deus p̄ ꝑſciaz ſuaz ꝛ ꝓeordinationē aliquos ꝓeordinauit ad maiorem gratiā: aliquos ad minorem: vl' dicere poſſumus q̄ ſicut ſol pp̄ interpōm nubis nō pōt effundere radios eque plene: ita in ve. teſta. qz nō erat ſolutū debituz humane nature quodā obſtaculū ꝛ quaſi quedā nubes inter deuz ꝛ homies erat poſita pp̄ qd̄ tempus illud non merebatur dici tēpus plenitudinis.

Qō. xij. Ertio querit: vtrū p miſſionē diuīe pſone anima abſtrahat a corpore pp̄ qd̄ poſſit dici q̄ ſit in celo ꝛ nō in mūdo: ꝛ videt qd̄ ſic qz p̄m q̄ legit Math. vj. vbi eſt theſaurus tuus ibi eſt cor tuum: ſz ex eo q̄ diuina pſona mittit ad hominē qz ex hoc inardeſcit homo in amorē dei facit q̄ homo habeat deuz tanꝯ ſuū theſaurū: ergo in deo ꝛ in celo erat cor ſuum cum ibi ſit theſaurus ſuus: ſz vbi eſt cor hois ibi eſt ꝛ anima: ergo ꝛ cete. ¶Preterea p̄m Apoſtoluz ad phil'. iii. noſtra conuerſatio eſt in celis: ſz hoc nō erat niſi ratiōe gratie exiſtentis in eo: vel ratione pſone diuine ad eū miſſe: ergo ꝛ cete. ¶Preterq̄ p̄m Dam̄. primo lib. ca. xvj. ſpūs eſſe in loco eſt ipſum opari ibidē. Sed cū aīma habeat opationez in celo eo q̄ itelligit celeſtia: ergo p miſſionē diuine pſone cū p eaz trahatur ad cōſiderationez celeſtium in celis erit. Incōtrarium eſt qz idem eſt eſſe anime: ꝛ corporis quamdiu eſt corpori cōiuncta: ſz cuz corp⁹ ſit in hoc mūdo ꝯtūcunq̄ fiat miſio diuine pſone p talē miſſionē anima a mundo non dicetur abſtracta. ¶Preterea ad hoc idem facit: qz nulla forma extēdit ſe extra materiā p̄pam ſz cuz forma corporis ſit anima extra corpus ſe nō extender. ¶Reſpōdeo. quidā ſic dicūt q̄ anima dupl'r cōparari pōt ꝛ ad corp⁹ qō informat ꝛ ad obiū cui conformatur aquo recipit pfectionē igit anima eſſentialiter erit vbi eſt corpus: ſz p quādā pformitatē eſt vbi obiū ſuū eſſe habet: ꝛ qz put conſiderat de celeſtibus cōformat celeſtibus ſm talē conformitatez ꝛ non eſſentialiter hz veritatez: qz dicit apl'us noſtra conuerſatio eſt in celis. Sed illud nō eſt bene dcīm: naz ſi pp hoc q̄ aliqd conformatur alicui diceretur eſſe in illo: tunc oculus videns pietez diceretur eſſe in pariete: qō nullo modo eſt verū: imo contrariū aliquo mō veritatē habet. qz paries quodaz mō ē in oculo. ſm ergo q̄ celeſtia intelligimus ꝛ conformamur celeſtib⁹. nullo modo poſſum⁹ dici eſſe i celeſtib⁹. ſz q̄ celeſtia ſint in nobis. aſſignare igitur quare noſtra ꝓuerſatio eſt in celis. qz de celeſtibus cogitando celeſtibus conformamur. ly aliquo mō arguatur oppoſitum q̄ celeſtia ſint in nobis nō tñ arguit ꝓpoſitū q̄ noſtra cōuerſatio ſit in celis. ¶Propter hoc notāduz q̄ aliqd dicitur verius eſſe alicubi ꝯ alibi triplici ratione. ¶Primo ſi illud competit ei ratione ſpeciei vel nature ſpālis. aliud āt ratione eſſe comunis: nam ſicut diceret q̄ verius cōpeteret triāgulo: q̄ anguli intrinſeci valerēt duos rectos ꝯ extrinſeci ꝯtuor. qz iſtud cōpetit ei ratiōe eſſe ſpecifici ꝛ qz triāgulus. aliud eſt ly eſſe comune ꝛ qz figura rectilinea. ſic ſi aliqd diceret eē i plurib⁹ locis in quoꝝ vno eſſet ſm eſſe ſpāle i alio ly eſſe cōe: verū diceretur eē vbi cēt ly eē ſpeciale ꝯ ſm eē cōe. Secūdo hoc pōt ꝓtingere ex eo q̄ eſſe qō hz in vno loco: vt accipimus eſſe in loco large ad omne id ſm qō aliqd eſt in aliquo eſt eē verius ꝛ nobilius ꝯ qō habeat in alio ꝛ ſic dicit creatura verius eſſe in creatore ꝯ in ſe ipſa: qz creatura in creatore non eſt aliud ꝯ creatrix eſſentia: cū igit eē icreatū ſit verius ꝯ eſſe creatuz verius eſt creatura in creatore ꝯ in ſe ipſa. tertio mō hoc cōtingit qñ aliqd ſm vnā ſui ptez eſt in vno loco ꝛ ſm aliam in alio vbi autem eſt ſm nobiliorez ptez eſt verius: qz ſemp res magis eſt nobilius qō eſt in ea ꝯ vilius. vnde hō ſm phūm in ix. ethi. magis ē itellectus ꝯ ſensus. hoc viſo ſciēdū q̄ anima celeſtia diligēs eſt in celo: ꝛ eſt in terra. In terra eſt hz eſſe naturale vt corpus informat. In celo eſt ſm quandā adherētiam ꝛ amoris cōnexiōm.

Nam vt habitum eſt amori cōpetit transformare amantē in amatū ꝛ ponere ipſum extra ſe ꝛ in amato collocare: nō igit p conformitatē quā habet aia ſm intellectū ad celeſtia eſt in celo. ſed celum in ipſa ſed ſm adherētiā quā habet p amorem in celeſtibus conuerſatur ꝛ licet ſit in celo ꝛ in terra. verū⁹ poteſt dici q̄ ſit in celo ꝯ in terra ꝓpter triplicem rationem tactam. Nam eſſe in corpore competit ei ſecundū q̄ forma ꝛ aliquo modo ſecundum eſſe cōmune: quia ſicut ſe habet quelibet forma ad materiam ſuam. quia dat ei eſſe ꝛ tale eſſe. propter quod eſt vbi exiſtit ſua materia. ita ſe habet ad ſuum corpus anima. quia dat ei eſſe ꝛ tale eſſe ꝓpter quod eſt vbi ſuuz corpus exiſtit: ſed eſſe in celo per appetitū intellectiuū cōpetit ei ꝛ ſecundū eſſe ſpeciale in

quantõm est intellectualis nature igitur verius est ī celo q̄ in terra. q2 sic esse competit ei magis ſm ſſe ſpecificum. Rursum esse q̄ habet in celo est nobilius q̄ esse q̄ habet in terra. propter q̄ ſo est ibi verius q̄ in terra. Tertio in celo est ſm voluntatem q̄ est nobilius in aia ⁊ ideo verius ibi. q2 est ibi ſm nobiliorē partem. ⁊ quātū ad hoc verius ē q̄ aia verius est vbi amat q̄ vbi aiat. q2 ibi est ſm nobiliorē partē vt ſm mentē ⁊ q2 missio inuisibilis facit nos habere quēdā ſapiē ⁊ amorē ad diuina. ꝓpterea dici possumus nō ee in hoc mundo. iō benedictus ē q̄ ſm q̄ aliq̄d eternum mentē capimus nō in hoc mundo sum⁹ ⁊ oium iustorum ſp̄us etiā adhuc in carne viuentiū inq̄tū diuina sapiunt non sunt in hoc mūdo. p3 igit̄ quō aia h3 eē naturale q̄ h3 est in hoc mundo. ⁊ sic ꝓcedebant argumēta in ⁊rariū. sed p quandaz amoris adherentiones. Ad tertiū argumētū de Dama. dō q̄ nō ē simile de operatōe angeli ⁊ operatione intellectus nr̄i. q2 illa est opatio activa. Intellectus aūt noster ⁊ volūtas in suis actibus cōpetit eis quidaz modus passionis. vnde intelligendo lapidem magis opatur lapis in intellectuz q̄ intellectus i ipsuz.

Uper litteram. sup illo. q̄ ſm eternā generationē filius p̄t dici missus: p⁹a. Augu. quarto de trini. ca. xx. dicit q̄ nō eo ipso: q̄ de patre natus est: missus filius dr̄: dō q̄ nō hoc sequitur: q̄ ille dicat mittere: ⁊ ille mitti. q2 ille genit: ille genitus est. vel dō: vt magister dicit: q̄ h3 h3 eternam generatōez aliqui dicāt filiuz missuz: nō est tñ ꝓpria locutio. Itē sup illud tūc mittit cū a quocūq̄ cognoscit: p⁹a ēt mali boies habent cognitiōem de filio: nō tñ ad eos mittit: dō: q̄ intelligēduz est de cognitōe ad quā seq̄t amor: nō de alia: siue de cognitio ne h3 q̄ deus p̄t vt finis oiuz alioꝝ: q̄ nō habēt nisi boni. Itē sup illud vel ꝓficientis in deū vel p⁹fecte i deo. notādū q̄ aia dicit ꝓficiens q̄tum ad statuz vie perfecta tñ quantum admodū patric. Item super illud pater est ꝓncipium totius diuinitatis. notādum boc esse dictum. q2 oibus ꝑsonis q̄bus p originē cōicatur diuinitas: cōpetit diuinitatē a p⁹e accipere.

D.16

Unc de spiritu sancto. ⁊c̄. determinato dō missione spiritus. s. in cōi. h̄ determinat magister in speciali ⁊ duo facit. q2 ꝓmo distinguit esse duplicem missionem ſp̄ūs. s. q2 visibilez: ⁊ inuisibilē: sicut filiū: ſo de eis determinat: ſa ibi. (⁊ ꝓmo.) circa q̄ duo facit: q2 ꝓmo determinat dō missione ſp̄ūs. s. visibili: ſo de inuisibili: ſa ibi. (Jaz nunc. In ꝓncipio. xvij. distin. circa ꝓnci. tria facit: q2 ꝓmo dīc quō fit talis missio: dicēs h̄ ee ꝑ quādā ſpeciem creature factam ex tpe: in qua visibiliter ostendit spiritus san. ſo. dat cāz: q̄re fit talis missio. q2 ut removeat cozda boiuz ab exteriozibus ad interiora. tertio q2 dictū suū cōfirmauerat p Augu. recolligit ſa ibi. (non vt appeteret.) tertia ibi. (ecce bis.) de inde eā dicit. (sed ꝓs.) querit vtrū ſp̄ūs. s. possit dici minoz patre: ⁊ duo facit. q2 ꝓmo oñdit q̄ ſp̄ūs. s. nō est minoz p⁹e. q2 visibiliter apparuit. filius tñ ꝑ boc minoz patre non solū dr̄. sed ēt seipso. secūda ibi. (Modūz.) circa ꝓmū duo facit. q2 ꝑ mouet qōnē. cur non dicat ſp̄ūs. s. minoz p⁹e: sicut filius: q2 visibiliter apparuit: vt apparuit filius. ſo. soluit oñdēs apparitōem filij visibilē ee dissilez ab apparitōe ſp̄ūs. s. q2 creatura visibilis in q̄ apparuit filius fuit assumpta in vnitatez ꝑsone ab eo. ꝑ qō p⁹e minoz dicit. creatura tñ in q̄ apparuit. ſp̄ūs. s. nō fuit assumpta in vnitatē ypostasis eius: ter tio ꝓfirmat qō dixerat p Aug. ſa ibi. (q2 aliter.)

tia ibi. (de boc Aug.) Deinde cū dicit. (notādū.) oñdit fm ex eo q̄ assumpsit humanā nāz dici minoꝛē patre. ⁊ ſpiritu. s. ⁊ ēt seipso. circa qō tria facit. q2 ꝓmo ꝓmittit quod dictū ē: ſo cōfirmat illud p multas auctoritates Augu. tertio oñdit p auctoritatē hylarij: patrē ee maioꝛē filioꝛ: ēt fm q̄ ei cōpetit diuina nā. ſa ibi. (⁊ q̄ ēt seipso.) ⁊tia ibi. (hylarius.) circa qō duo facit. q2 ꝓmo adducit sententiā Hylarij: q̄ p⁹ ē maioꝛ fm ēt h3. qō ē dō nō tñ pp h̄ filius ē minoꝛ p⁹e: q2 p⁹ ē maioꝛ rōe auctoritatis: tñ filius nō ē minoꝛ. q2 accepit idē ee. ſo reddit lectoꝛē attētū vt verba Hylarij pie intelligat ⁊ attēte vocet. ſa ibi. (Audisti lector.) In quo terminat sententia lectionis ⁊. di.

Ua intentio magistri in p̄nti di. versatur circa missionem visibilē ſp̄ūs. s. circa ſpēs in quibus apparuit: ⁊ vtrū ex tali apparitōe dicat minoꝛ. Jō de bijs tribus querem⁹.

Circa ꝓmuz q̄rendus duo. Primo vtrū sit dare missionē visibilē. Secundo ad quos facta sit talis missio.

Q.1.

O ꝓmū sic ꝓcedit videt q̄ in diuinis nō sit dare missionē visibilē: q2 si boc eēt. tunc dr̄ in creatura illa in q̄ ostenderet visibiliter: esset alio modo q̄ in alijs rebus. deuz autē inuenimus. v. modis in rebus esse per presentiam: potentiā: ⁊ ēntiaz: ⁊ boc mō ē in oibus. p gr̄az: ⁊ sic est in sanctis p vnionē. ⁊ sic ē in solo cbristo. Si igitur p columbaz illā diceretur mitti spiritus sā. visibiliter: tunc spiritus san. eēt in ea aliter: q̄ in rebus alijs. Sz boc non potest ee: nisi dupliciter vel p gratiā: vl p vnionem. p gratiam nō. q2 tunc illud al eēt rationale per vnionē: non cum in solo cbristo sit deus. nullo ergo modo ex tali apparitōe est missa persona diuina. Preterea q̄ est inuisibile visibiliter non mittitur. sed q̄libet persona diuina est inuisibilis cum sit deus qui lucem habitat inaccessibilē. nulla igitur persona diuina visibiliter mittitur. Preterea si tu dicas. q̄ dr̄ qui inuisibilis est in se per illā creaturam: q̄ apparz in missione visibili. videtur vt in signo. ſ. q2 sicut in signo est in q̄libet re. naz quelibet res h3 in se dei vestigiuz: ⁊ est dei repr̄sentativa: ⁊ signuz eius est ex apparitione. igit̄ cuiuslibet rei poterit dici diuina persona mitti q̄ dō est inconueniens. Preterea si tu dicas q̄ in illa creatura: que apparet in missione visibili est tanq̄ in signo gratuito. ſ. q2 in omni sacramento est tanq̄ in signo gratuito: sed propter collationez sacramentoꝛum non dicit̄ persona diuina visibiliter mitti ergo ⁊c̄. In contrariū est q2 legitur ſp̄uz. s. apparuisse in specie columbe super dominū baptizatū: ⁊ in linguis igneis super apostolis. Sed omnia ista indicant visibilem missionem. ergo ⁊ cetera. Preterea secūdum Augustinum. secundo de trinitate capitulo. v. exire a patre ⁊ venire in hunc modum: boc est filium mitti. Sed sic apparuit visibiliter. ergo in diuinis est visibilis missio. Respondeo dicendu⁹ q̄ si volum⁹ videre quomodo in diuinis est visibilis missio. oportet nos videre: que ad visibilem missionem concurrunt. ⁊ quomodo per ea ab alijs distinguitur. Nam p ea que rem constituunt: fm que ab alijs distinguitur res illa cognoscitur. ad missionem aūt visibilem tria concurrunt. emanatio persone. donū in creatura gratuitum illi persone appropriatum. ⁊ creatura exterius exhibita ipsaz representans. Cum igitur nō sic processio emanationum importare videat. ⁊ in omni missione invisibili sit aliqua collatio doni gratuiti. ⁊ i omni apparitione res aliqua exteriozibus oculis presentetur. primo videndum est quō missio visibilis differt a processione: a missione. visibili. ⁊ apparitione: secundo. declarabitur. quomodo res illa in tali mis-

sione exterius p̃sentata a rebus alijs est distincta tertio. quia huiusmodi res: ⁊ signum erat: ostenditur quomodo tale signum a signis alijs differebat.

Propter primum sciendum q̃ hec tria se habent per ordinem. nam processio solum dicit respectum ad principium a quo missio supra processionem addit respectuz ad t̃minũ ad quẽ. Sed missio visibilis supra hãc addit rem exterius oculis astantiũ p̃sentatam ⁊ missionem interius designãte. Apparitio aũt est quid cõmunius q̃ sit aliq̃ dictoꝝ. Ista aũt maioz cõitas dr̃ habeẽ ⁊ p cõparatõem ad personã: que mittit: ⁊ ratione eius: ad quã fit missio. Mã ois psona: que procedit: ⁊ inuisibiliter mittit: vel visibiliter ei cõpetit apparere. Sz alicui psone cõpetit apparere: vel põt competere: vt psone patris: que nõ ꝓcedit: nec mittit ſm modũ aliquẽ missionis. Rursum cuicũq̃ fit missio visibilis fit apparitio. Sz nõ ꝑuertit. Mã apostolis quãdo fuit facta missio. ⁊ si huiusmodi lingue alijs astãtibus apparebãt. nõ tamẽ eis fiebat talis missio. q̃ gratiã habũdantem: q̃ designat talis missio nõ habebãt Tũc igit ei cui apparet: fit missio: qñ illi donuz supbabundãtis gratie collatũ: qõ designat̃ per creaturã illã exterius apparẽtẽ. Pz igit quõ missio visibilis a processione ⁊ apparitõe: ẽt inuisibili missione distinguit̃. Restat aũt videre. quõ innotescit. ⁊ bz eẽ distinctuz rõe rei: que exteriozibus oculis p̃sentat̃. propter qõ notãdũ. q̃ ſm Aug. ij. de trini. ca. vi. q̃ inter rẽ illam: qne missionẽ huiusmodi representat: ⁊ res alias que ad designandũ alia assumunt̃ hoc interest q̃ cum res ille prius haberent eẽ ad significandũ talia positi modũ sunt assumpte: sicut lapis ille: quẽ Jacob fibi ad caput posuit ad signãdum dñz est assumptꝰ. habuit tñ eẽ anteq̃ sic assumereꝰ: nec ꝓpter significatõem huiusmodi ẽ effectus. similiter res sacramẽtales: vt aqua baptismi: ⁊ alia huiusmodi in quibus gr̃a: tãq̃ i signo quodammodo ꝓtineꝰ esse habuerunt: anteq̃ ad tale officiũ eẽnt accepta. Sed colũba illa in qua spiritus ſ. apparuit solum ad hoc facta fuit: ut in xp̃o gratie plenitudinẽ designaret. vñ Aug. ij. de trini. c. vi. ait q̃ lapis ille quẽ Jacob posituꝫ ad caput inuctione ad significandũ dñm assumpſit. ⁊ sicut Jsaac xp̃s erat: cum ad se imolãdũ ligna portabat: accessit ifis q̃dã actio significatiua: iam existẽtibus: non aũt sicut illa colũba: ⁊ ignis ad hoc tantũmõ significãda repente exterũt: differt tertio talis missio etiaz innotescit ex eo q̃ donum gratuitum interius p rẽ exterius exhibitã tãquã p signum euidẽs designat̃. Nam psonaz diuinam eẽ in aliquo tãq̃ in signo. q̃tũ ad ꝓsens. v. modis eẽ colligit̃. nã aliq̃n ẽ in aliquo uelut in signo naturali: ⁊ sic est in rebus oibus: q̃ oẽs res naturaliter deum representãt: dñ nã q̃ habẽt: sit a deo ꝓducta. Aliq̃n signũ huiusmodi dr̃ illuminatiuũ: ⁊ sic fuerũt apparitiones in ve. testamento. Nam illi q̃bus tales missiones: ⁊ apparitões fiebãt p eas mediantibus angelis in cognitõem alicuius diuini mysterij ducebãtur. tertio huiusmodi signũ põt eẽ gratuitũ q̃ tribus modis eẽ ꝓuenit. q̃ aliq̃n est signũ tñ non de necessitate gratie iã p̃sentis: ⁊ sic sacramẽta ve. le. tñ signa gratuita dicebant̃: q̃ gratia nõ cãbant: ⁊ erãt signa gratie nõ de necessitate existẽtis. q̃ nõ q̃cũq̃ circa illa se exercitabat: in eo gr̃a existebat: aliq̃n bz signũ p exñs: ⁊ ñ solũ ẽ signũ. Sz ẽt aliq̃° cã: sz ñ gr̃e sic sẽt sig̃ gr̃e sacramẽta noue legis. q̃ nõ solũ gr̃az designãt. sz eã aliquo modo cãnt. cũ p ea tanq̃ p instrumenta diuine materie efficiat̃ aliq̃s oznatꝰ in aĩa: quẽ cõsequit̃ gratia q̃ nõ tñ sũt signa gr̃e ꝑsistentis. q̃ n õ. q̃cũq̃ buiusmodi sacramenta suscipit de necessitate gr̃az recipit: eo q̃ põt ad illa fictus accedere. tertio mõ si in q̃to ẽ signũ gratuitum creatura illa exteriozibus oculis p̃sentata inuisibili missione. Sz huiusmodi signus ẽ signũ tñ. q̃ gr̃am nõ cãt: ⁊ ẽ signũ gr̃e preexistẽtis. q̃ nunq̃ ad aliq̃d fit talis missio: nisi in eo gr̃a ꝑexistat: huiusmodi ergo est signum in quo est persona: q̃ visibiliter mittitur: a signis alijs est distinctum. q̃ nõ est naturale: nec illuminatiuum ꝓprie: sed gratuitũ propter quod differtia p̃mis duobus signis. ⁊ ẽ signũ gratie preexistẽtis: propter qõ a duobus signis alijs gratuitis separat̃. apparet igit quomodo in diuinis est visibilis missio: ⁊ que ad eam concurrunt: ⁊ qualiter per illa que cõcurrunt: huiusmodi missio a rebus alijs est distincta. Ad primum dicendum q̃ deus est in huiusmodi creaturis aliter q̃ in alijs rebus. q̃ ẽ in eo tanq̃ in signo. Ad secundũ dicendum q̃ sz ds sit in se inuisibilis potest tamen videri in suis effectibus: ⁊ in hijs potissime qui eũ rebus alijs diuersimode representant: ⁊ ideo q̃ huiusmodi creaturã exterioribus oculis p̃sentatam dicitur persona diuina visibiliter demonstrari. Ad tertiuz pz solutio per ea que sunt dicta in principali solutione. nam sz sit in qualibz re tanq̃ in signo naturali. non est tamen in omni retã q̃ in gratuito. Ad quartum etiam patet solutio p̃ ea que in generali solutione sunt dicta. q̃ deus non ẽ eodem modo vt in signo in sacramentis quibuscunq̃ sicut est vt in signo in re illa que exteriozibꝰ oculis p̃sentatur.

Secundo querit̃ ad quos sit facta talis missio. Et videt̃ q̃ facta fuerit ad patres. vt. q̃ Ioth vt videt̃ apparuit filius: ⁊ spiritus ſan. vel ad eum missi sunt. Nam vt arguit Aug. ij. de trini. ca. xij. q̃ quando angeli intrauerunt sodomam ⁊ locuti fuerunt Loth. scriptura de eis loquitur tanquam de duobus. postea in exitu loquitur de illis tanquam de vno: vnde dixit Loth. ad eos rogo domine. sed duo supposita non sunt vnus dominꝰ: nisi suppositi diuina: ⁊ ita ſm Augu. ibidem per illos duos angelos duas personas diuinas intelligere debemus: que sunt eiusdem substantie: ⁊ nature. ſ. personam filij. ⁊ spiritus sancti quia vt ibidem dicitur. q̃ sona patris nunquam legitur fuisse missa igitur missio visibilis facta fuit ad illos de veteri testa. Preterea legitur Exodi tertio q̃ existens in rubo dixit Moysi: ego sum deus Abraam. deus Jsaac: ⁊ deus Jacob. Sed hoc non esset nisi deus ei apparuisset: ⁊ deus ad eum missus esset ergo ⁊ cetera. Preterea videtur quod ad beatam virginem debuerit fieri visibilis missio. quia in ea fuit gratie plenitudo. sed ꝓpter plenitudinem gratie fit talis missio. ergo ⁊ cetera. Preterea videtur q̃ modo communiter talis missio fieri debeat: quia ſecundum augustinum ſecundo de trinitate capitulo. v. ꝓpter hoc fit talis missio: vt exteriozibꝰ visis boiuz cozda ꝓnota a temporali manifestatione veniẽtis: ad occulta eternitatem semper p̃sentis: conuerterentur. Sed maxime nũc indigent homines: vt sic conuertantur: cũ refriguerit caritas multoruz. ergo potissime nunc debet fieri talis missio. In contrarium est: quia videtur: q̃ etiam ad christum non debuerit fieri talis missio quia talis missio semper representat missiones inuisibilem. Sed ad christum nulla missio inuisibilis facta fuit nisi in initio sue conceptionis vt potest patere per augustinum. xv. de trinitate capitulo. xxvi. ergo ⁊ cetera. Preterea videtur q̃ ad nullum debeat fieri talis missio: quia que retrahunt a consideratione eternoꝝ non debent adduci: vt in consideratione talium: per ea aliqui inducantur. Sed sensibilia retrahunt. a talium consideratione: cuz ipsa sint insensibilia. Mã q̃ vident̃ tpalia sũt: ⁊ q̃ nõ videt̃ eterna nõ igit̃ spes sensibiles sunt ad effectum bꝰ inducende.

sed non fit missio visibilis sine talibus speciebus ergo ꝛc. ℟espondeo dicendum ꝙ que faciunt dubiū in ista questione in argumentando sunt tacta. dubitamus.n. quare patribus ve.te. nō fiebat visibilis missio: cum legamus eis dominum apparuisse. Dubitamus etiā quare beate virgini non fuit facta talis missio: ⁊ nunc non fit cum in ea fuerit gratie plenitudo: ⁊ status ecclesie vt homines reuocentur a lasciuis requirat huiusmodi missionem. ideo notandum quod ad constituendum multa requiruntur: sed ad destruendum vnum, solum sufficit: ⁊ quia multa concurrunt ad missionem. cuz oia illa nō possimus salnare nisi in ꝓsona ⁊ aplis. ad illos solum missio visibilis diuina ꝑsonaꝝ fieri ꝺbuit. requiriť.n. ad missionē visibilē gratie plenitudo. nō solū personalis. sed rēne status. ⁊ ideo ꝫ patres ve. te. possimus cōcedere habuisse plenam gratiā ꝑsonalē: tū qz status eoꝝ nō erat status plenitudinis: cū nō eēt solutuz pretiū: ad qđ tenebantur vlr boies ex primi bois transgressione. hi⁹ apparitiones ꝙ ꝑibus ve. te. fiebāt. si missiones debebāt dici. rūt: ⁊ si dicatur deū eis apparuisse. hoc est intelligēdū inq̄tū eis dominus p angelos loquebať: ⁊ ista est sententia Augu. iij. de trini. c. vlt. Mā cuz scribať Exoam ꝛc. Stephanus in actibus apostoloꝝ ait angelū ꝛc. Ideo excludit aug. ibidē fic loquēteꝫ fuisse angelū verū. qz per illū angelū dñs loquebatur eū deū: ⁊ angelum noiauit. apparitōes igiť ve. te. apparitōes fuerunt angelorum: ⁊ ipsa diuina persona per tales apparitiones missa non fuit qz tunc status ecclesie eo ꝙ nō erat tps plenitudinis talē missionem nō requirebat ⁊ ideo aliqui dixerunt: ꝙ ad hoc: ꝙ fiat missio visibilis debet eē plenitudo gratie ꝑm statū in eis ad quos fit missio: a quibus gratia in alios redūdare ꝺz p̄m. non fuit facta missio visibilis sanctis patribus. qz nō erat tūc tps plenitudinis. ꝓpter ꝫ vere virgini per doctrinā ⁊ sacramentoz exhibitionē. ꝓpter missio facta non fuit. qz ⁊ si erat gratia plena: nō erat in statu docentis: ⁊ sacramēta ex habētis. ⁊ ideo missio visibilis soluz facta fuit r° p̄ ⁊ postmodū apostolis qui erant hi⁹. Sz illud ⁊ si est benedictū: non sufficit: qz nūc tps fierent missiones visibiles: cum sit tēpus plenitudinis: ⁊ reperiant aliqui pleni gratia ꝙ sunt in statu docentis ⁊ sacramēta ex habentis: qđ non videm⁹ ideo distinguendū ēnō solū ex parte eoꝝ: ad quos fit missio. sed etiam ex parte eoꝝ in quos ꝺz gratia redūdare. Mā missiones huiusmodi fiunt ꝓpter apostolos. ⁊ ꝓpter populū in quos ꝺz gratia redūdare: p eos ad quos fit missio. ideo Aug. iij. de tri. ca. v. dicit visibilem missionē fieri: vt exterioribus visis boium cor da cōmota a temporali vanifestatione veniente: ad occultaz eternitatez semp presentis conuertaňť: bi⁹ ergo exteriora signa sunt via in manuducēdo populū ad intellectuales cognitiones. Sed cum homines sūt manuducti: signa cessare debent: eo ꝙ postmodū nō iuuant. sed impediunt Si.n. aliqs vellet accēdere aliqua exteriora verba ꝓrumpe: sed post ꝙ eēt iam in accendo eē. deberet a verbis cessare qz verba postmodū impedimenta ꝛtribuerent: sic est ex parte istaꝝ ꝙ ꝙ diu illi de primitiua ecclesia erant in manuducti: ficbāt in exteriora signa: ⁊ visibiles missiones: nos autē qz sum⁹ in manducto eē talibus non egemus. naz impedimēta ꝓstarēt. qz cū quis exterioribus sensibus vacat ab interiori intellectu retrabitur. Dicamus ergo ꝙ vt fiat missio visibilis: tria requiruntur ratōe status temporis plenitudo: rōne eoꝝ ad quos fit missio per

eos in alios per ministeriuz sacramentoꝝ ⁊ doctrinam redundantia gratiarum: ratione populi in quez debet gratia redundare fidei inchoatio. ꝓpter qđ ꝺz esse talis populus quantū ad fidē in manuducti: nō in manducto ee. ꝓpter primum nō fuit facta missio patribus ve. te. ꝓpter ꝫ nō fuit facta vere virgini ꝓpter tertium non fit modo: fuit autem facta xpo ⁊ apostolis qz ⁊ ratione personaruz: ⁊ ratione status ⁊ populi. tunc tpis in primitiua ecclesia quantum ad ipsos concurrebant omnia illa tria: que ad missionez requiruntur visibilem. Ad primum ꝺō ꝙ pro tanto veritatem ꝺz deuz apparuisse illis de veteri te. qz deus eis per angelos loquebatur vt ē aug. iij. de trinca. vlti. ⁊ ideo scriptura narrat aliqua de illis apparitōibus q̄ verificāt̄ de diuinis ꝑsonis puta ꝙ duobus loquatur tanq̄ vni vel aliq̄d huiusmodi. qz persone diuine per angelos tūc tēpozis loquebāt̄: ⁊ ꝓ hoc patet solutio ad ꝫz. Ad iij. patet solutio per ea q̄ i generali solutione sunt dicta. Quartū etiā soluī potest per id ꝙ i cōi solutione est tactū. assignata. n. fuit cā. quare non fuerint modo missiones huiusmodi. qz populus est in manuducto eē respectu fidei ⁊ ꝺicit ꝙ refriguit caritas multoꝝ. ꝺō ꝙ missiones visibiles directe: ⁊ principaliter fiebāt: vt manuducerent̄ homines ad fidez ⁊ ad credendū. q̄ apostoli loquebāt̄. nunc añ ⁊ si refriguit caritas multoꝝ. qz non cessauit fides nō oportet fieri huiusmodi missiones. ⁊ ideo possumus dicere vt cōiter dicitur ⁊ bñ. ꝙ missiones ille erant quedam ꝓbo fidei. Sed tamen probata est aliqua ꝓpositio. vt ex illa ꝓpositione arguamus: nō ꝺz ꝓbationem iterare. sed sufficit probatam propositionem assumere. ita nūc cuz dicta xpi ⁊ apostoloꝝ per missiones visibiles ⁊ alia miracula sint ꝓbata non oportet talia iterare. Sed debemus dictis eoꝝ tanq̄ veritati assentire. Ad primū in contrarium ꝺō ꝙ missio visibilis semper repzesentat inuisibilem: que facta est tunc: vel añ. ad xpm añ ⁊ si tunc missio inuisibilis facta non fuit quando missio visibilis: tamē antea facta erat. Ad secundum dicendū ꝙ signa ꝺr cōsiderari possunt: vel vt sunt res quedaz vel vt aliorum repzesentatiua existunt: huiusmodi āt signa exteriora licet a consideratione eternoꝝ retrahunt. si ea consideremus vt sunt res quedam: sūt tamen inductiua: ut ea repzesentant.

Deinde queritur de speciebus ꝫz q̄s fit missio visibilis. Et circa ꝫ querunť duo. primo ꝑm q̄s species visibiles debuit fieri missio spiritus. s. Secūdo. cuius misterio facta fuerūt exteriora visibilia que apparebant.

Quo. iij.

a Ꝺ primū sic ꝓceditur videť. ꝙ spiritus s. debuerit apparere in specie cōnalis creature. qz qđ ꝺz potissime ratione intellectualis nature ꝑ intellectualem naturaz cognoscitur. cū igitur spiritus. s. qui est ipse deus: sit sūme intelligibile in intellectuali natura debuit apparere

Preterea sicut se habet filius ad fuā missionē visibilē, sic se videť habere spūs scūs sed filius apparuit visibiliter in ratōabili natura quia assumēdo naturā humanā ergo ꝛc. In contrariū est diuina scriptura que loquens de apparitione spiritus sancti dicit eū apparuisse nō in natura rationali. sed in natura irrationali. vel etiā in aiata vt in colūba ⁊ in nube lucida ⁊ huiusmodi. Ulteri⁹ q̄riť vtz pluries fit spūs scūs missus visibiliter ⁊ videť ꝙ nō. quia vnū signuz ꝺz respōdere vni sigto. cū igiť spūs. s. sit vn⁹ vno signo designari debuit. non ꝙ pluries fuit missus visibiliter

Preterea filius solum semel missus est visibiliter: vt ait magister. xxv. di. ergo ⁊ spiritus sanctus soluz semel visibiliter mitti debuit. In contrariuz est.

qz legit eū descēdisse corporali spē. sicut colūba super baptizato dño: z in liguis igneis sup apostolos: ꝙ hoc nō erat nisi pluries fuisset missus visibiliter. ergo ꝛc.

Alterius queritur vtrū species ille in quibus apparebat essent species corporales vel imaginarie. Et videtur q imaginarie. qz ꝑm Aug. ꝓ de trini. c. v. missio visibilis fit. vt corda hoium cōmota exteriorib⁹ visis ꝙuertāt ꝑm intellectū ad occultā eternitatē. sed mouētia intellectū sunt phantasmata z species imaginarie. ꝙ ꝑm tales spēs appere debuit spiritus. s. qui corda hoium siue eorū metes: z intellectus cōmouere debebat. Preterea ꝓpheta distinguitur ꝑm triplex genus spērū: intellectualiū: imaginatiuū: z corporaliū. Et qz missiones visibiles instruunt astantes ꝓp visa vt p ꝓphetā instruunt illi ad qs talis ꝓpheta dirigit ꝑz ista tria genera specierū: dz fieri missio visibilis. In eōrum ē qz missio visibil apparet astantibus: sed si ꝑm solā speciē imaginatā appareret spiritus. s. ei ad quē fit missio cuz illud quod est in imaginatōe vnius nō appareat alteri ꝑm illud nō instruerent astātes ad hoc idē facit. qz de colūba legit del'cēdisse corporali spē nō imaginaria sup dño baptizato. Rñdeo dō q missio visibilis spūs. s. a missione filij multipr differt. nā filius fact⁹ est visibil' ex eo q assumpsit rōalē nāz: vt ex eo q in terris visus est: z cū bo. ꝙuer. ē. qz in similitudinē bō. s. z bī. in uē. vt homo: ꝙ spūs. s. apparuit visibil'r in creatura irrationali: vt in colūba in linguis igneis: z in alijs bi⁹. ꝓa differētia est. qz filius solū semel missus est visibiliter: qz solū semel est in carnatus ꝙ spūs. s. missus est pluries: z ꝑm diuersas spēs: vt in arguēdo tāgebat. tertia differentia est: qz humanitas in qua apparuerit filius fuit assumpta in vnitate suppositi eius. sed species illa in q̄ apparuit spūs. s. nō fuit assumpta in unitatē hypostasis ei⁹. Ex istis differētijs apparet veritas questionū motarū supius. qz spūs. s. nō apparuit in rōnabili nā: vt apparuit filius: qō q̄rebat qō p̄ma: nec missus ē tūc semel: vt missus ē fili⁹: de quo dubitabat scda. nec cogimur ponere solū apparuisse ꝑz corporalē spēm: vt apparuit filius. de quo tertia dubitabat. Sed qūo iste differētie eē bñt: Aduertendū q tales differētias ponere inter vtrāq missionē visibilē non ē necessariū. potuit. n. spūs. s. assumere carnē: z apparere in natura rōnali: z eē semel missus ꝑz corporalem speciē: vt filius. nō igit taliū differētiarum cāz necessitatis assignare possumus. sed cāz congruitatis assignare nā eā inconueniēs. cā aūt congruitat⁹ p ea q̄ dicta sunt: sic sumi pōt. Mā fili⁹ missus est visibiliter vt eēt dei. z hoium mediator. qz mediator dei: z hoiuz bō ihesus xp̄s. Sed spūs. s. missus ē visibiliter: vt creatura visibili ex habita plenitudine gr̄e: in eo ad quez fit missio designaret: erat igit spūs. s. in creatura illa in qua apparebat visibl'r tanq̄z in signo ex bis aūt apparere pōt ꝓpositū. nā si filius fact⁹ est visibilis vt eēt mediator. cū mediū cōueniat in nā cū extremis: oportuit eū apparere in rōnali nā. vt in nā cū hoibus ꝙueniret. z qz natura humana est natura rōnalis in natura rōnali apparuit. ꝑz qz spūs. s. erat in exteriori viso: tanq̄z in signo cū designare posset gratiaz rōne carēs in irrōnali spē potuit apparere: ex quo appareret ratio differētie ꝓme. Rursum qz vnus dō erat cui reconciliari debebam⁹. z offensa ꝑm quaz nā nascimur filij ire: z inimici facti sum⁹ deo dicat peccatum nature cū p originē trāsfundat. cū ꝑz nām oēs hoies sint vnus bō: ꝓp participatōez speciei. nō solū vnus ē ille qui erat offensus: vt vn⁹ dō. sed vnus erat ille q̄ offenderat tū qz ab vno tale peccatū trāsfusuz ē in oēs: tū qz oēs hoies: vt talē offensā incurrunt sm t vnus bō: cū vnā naturā bēant: cui tale peccatū asci bit. ideo cōgruū fuit: vt vnus eēt mediator. q̄ vniuersi reconciliare debebat. Soluz igit semel fili⁹ missus ē visibiliter. ex eo q̄ nō nisi vnus eē debuit mediator. Spūs vero scūs. qz in creatura visibili tāq̄z in signo existebat cum plura signa repzesentare possint vnū z idem: potissime cū ipsum aliter z aliter repzsentāt nō oportuit spiritū. s. semel tūm visibiliter forē missuz ex quo ꝑ differentie ratio innotescit. Rursum qz filius q̄ mediator existebat. ꝓ humano genere satisfacere debebat vt ipsum deo pzi conciliaret: nō solū oportuit vt apperet in hoie dei filius. ꝑz ēt vt eēt bō. qz bō ꝓ tali offensa satisfacere debebat: nō oportebat tam spiritū sanctū esse columbam. Sed sufficiebat cuz colūba eē tanq̄z in signo: vt est supius enarratuz. ex q̄ ratio tertie differētie declarat. Alterius quia filius sic apparuit in hoie: vt eēt bō: cuz bō nō sit: nisi qō habet spēz corpalez oportuit cū tūm in corpali spē apparere. spūs sanct⁹ sic apparuit in liguis igneis: q̄ erat huiusmodi lingue. Sufficiebat q̄ tales linguе imaginatōe. vel ꝑm organum appareret: non oportet q̄ eēnt exteri⁹ si spē corporali: vel saltem nonnos cum tanta pertinacia asserere illas linguas corporales fuisse: vt hoiem illū. s. christuz iesuz habuisse corpulentaz substantiaz affirmamus. quia igitur ex differentijs quas habebat missio visibilis filij admissionez spūs positarū questionuz veritates declarabatur cuz illaruz differentiaruz assignate sint rationes ꝑz moduz possibilez in tali materia non restat nisi soluere argumenta. Ad primuz dicendum q̄ licet intellectualis natura simpliciter magis repsentet spiritum sactū q̄tuz ad aliquos effectus z quātū ad ea emanationem potest ipsuz magis repzesentare irrationalis creatura. vt puta colūba ratione fecunditatis z sic de alijs. z quia q̄tū ad hi⁹ effectus qui repzsentant q̄ creaturam exterius visibilez dicitur missi spiritus sanct⁹. ideo non concludebat ratio. vel dicendum cuz Dionysio q̄ melius designatur per huiusmodi creaturas, infimas deus q̄ per alias. ꝓpter vitandum erroreꝫ ne crederemus aliquid diuinitatis esse in creaturis excellentibus si per illa designaretur deus.

Ad secundum dicendum q̄ non est simile de missione filij visibili. z de missione spiritus sancti vt patuit in soluendo. Ad id autez quod vlterius queritur. vtruz spiritus sanctus sit missus pluries. dicendum quod sic: vt patuit in soluendo. Ad primum dicendum q̄ si signum perfecte repzesentaret signatū tunc vnius signi esset vnuz signuz. sed si imperfecte repzsentat ipsum possunt esse plura signa. sicut videmus naturaz diuinaz diuersimode imitari a creaturis: eo q̄ nulla perfecte imitatur ipsam. sic est in ꝓpositō. ꝑz q̄ diuersimode alicubus datur plenitudo gratie possunt eis fieri diuerse missiones visibiles. Ad secundum dicendum q̄ vt patuit in soluendo non est similе de missione filij. z missione spiritus sancti. Ad id autez q̄ tertio querit vtruz species illa. ꝑz quā missus dicitur spiritus sanct⁹ fuerit species imaginaria vel corporalis. Quidaz dicunt q̄ soluz corporalis fuit. Sed quia hoc non videtur concordare cuz verbis Augu. quia ipse non asserit oēz talez visionem corporalem fuisse: dicere possumus q̄ ꝑm diuersas missiones spiritus sancti est loquendum diuersimode de speciebus in quibus apparuit. Maz vt apparuerit in spē columbe: planuz est ipsuz corporali specie apparuisse: eo q̄ scriptū est columbaz illam descēdisse corporali specie. Sed ꝓout apparuit in linguis diuisis igneis magis videtur consonum testimonij talem visionē esse factam secundum species imaginarias: eo q̄ non dicitur quod viderint linguas dispartitas. sed q̄ apparuerunt eis dispartite lingue. vel secundum

aliam translatõez: vise sunt illis diuise lingue. ⁊ quia sic consueuimus loqui: cũ ꝑm imaginationem aliqua videm⁹. videtur dõ eẽ illas spẽs fuisse in imaginatõe ꝑm organum fantasticum. vnde. ij. de trini. cap. v. Aug. loquens de illis linguis: vel de illo igne: qui apparuit in die pentec⁸. ꝓdictam qõez monet: ⁊ eã inꝺ solutã reliquit: neutrã partez firmiter asserens aliquid. Qui ẽz de illo igne discep⁹e potest vtrũ oculis an spiritu visus fit: ꝓpter verba sic posita. Mõ. n. ait videre. n. sub eadẽ significatione solemnis dicere. visum est mihi: q̃ dicim⁹ vidi. ⁊ in illis quidẽ spiritualib⁹ visis imaginum corpaliũ solet dici ⁊ visuz est mihi ⁊ vidi in istis vero que ꝑ exꝑssaz corpalẽ speciẽ oculis demõstrãtur nõ solet dici visuz est mihi. sed vidi ⁊ subdit: ꝙ de illa colũba q̃ est dicta corpali spẽ descẽdisse nullus nunc ẽz dubitauit vtrũ oculis apparuerz ex quo appet ꝙ qz Aug. ñ asserit de linguis alterã partẽ. sed solũ de columba nõ est asserẽda altera pars. cum ꝓpter nacia. qz vtroc ẽz mõ eẽ potuit. Ad ꝓmũ dõ. ꝙ nõ solũ cõsurginimus ad intelligendũ ex spẽbus imaginatis sed ẽt ex corpoalibus. cũ ex talibus in nobis fiant intentiones imaginate. vel dõ ꝙ nõ mittit spũs. s. ꝓp⁹ ꝑz signũ imaginatiuũ ⁊ illuminatiuuz. sed ꝑm gratuitũ men ſi in missione nõ sunt species: nec imagiate. nec corporales. nõ dicẽ missio visibilis cum nõ fit talis missio nisi fit aliq̃ mõ apparitio exterior: põt q̃ eẽ missio inuisibilis ꝑm cognitõez interiorẽ ⁊ intellectualẽ sed nõ visibilis. Ad illud in cõtrariũ dõ ꝙ si missio illa facta fuit ꝑm imaginarias spẽs. cuicũc ẽz apparuit talis spẽs in imaginatõe eius formatũ fuit idolum illius speciei. ideo nõ oportebat. ꝙ appareret vni talis visio per illud quod erat in imagi⁹ alterius: vt ratio arguebat.

Qõ. 4. ſ Ecũdo qneriẽ: vtruz tales spẽs eẽnt effecte ministerio angelorũ: ⁊ videẽ ꝙ nõ. qz carо illa in qua apparuit filius dicit eẽ formata a spũ. ſ. vnde dr̃ de spiritu. ſ. cõcep⁹ pa
ri ergo rõne ab aliq̃ ꝓsona diuina talef spẽs formate sunt ⁊ nõ ministerio angelorũ. Preterea illud qõ formaẽ ꝑ angelũ vniẽ angelo sicut motor mobili. ⁊ talibus. dr̃ angeli vniri eo ꝙ assumunt corpora. sed ꝑ assamptõez co⁹m dicũt angeli mitti: nõ igit eẽnt missiones diuinarum ꝓsonarum: sed angelorũ. Preterea ꝑm aug. iij. de trini. c. xi. illa natura corpalis ꝓsentarr̃: cũ igit antiquis ꝓbus mitterent angeli: q̃ spẽs corpales formabãt: cũ nũc mittant diuine ꝓsone. ipe est qz ꝑm Diony⁹ lex diuinitatis ẽ ifima ꝑ media reducere. ſz inter nam corpalẽ: ⁊ deũ est media nã angelica: igit ministerio angelorũ talis nã formabitur.

Ulterius qneriẽ vtrũ tales spẽs ꝑm veritatẽ eẽnt xpi. desigbat colũba q̃ sup ipso descẽdit: rõe fecũdita
tis. sed nõ est quid fecũdũ qõ bz filitudinẽ colũbe: ni si sit vera colũba. ergo zẽ. Preterea spiritũ veritatis non decet aliq̃ fictio. si igit apparebat in spẽ colũbe. vel in igne. oportebat id ꝙ appebat eẽ vez ignez ⁊ verã colũbã. In cõtrariũ est qz ignis ille non cõburebat: ⁊ colũbã illã non oportuit eẽ colũbã verã: qz ꝑm aug. ꝑ. de trini. c. vi. species ille corporales ꝑz. qs dicit mitti spũs. ſ. ad demõstrãdũ ꝙ opus fuit. ad tẽpus: apparuerũt: ⁊ cẽ postea destiterũt: qõ nõ esset si fuissent talia vere. ꝙ zc. Rñ. dõ ꝙ de ꝓmo q̃ſi
to sunt diuerse sententie. Maz. qdaz dixerũt banc eẽ differẽtiã inter ea que apparuerũt in veteri testamẽ to ⁊ eaq̃ apparuerũt in nouo: qz illa formata erãt mi

nisterio angelorũ. Ista aũt immediate ab ipsis ꝓsonis diuinis. ⁊ ideo ꝑm illas dicebãt mitti angeli. Sz ꝑm ist as ipsa ꝓsona diuina mittit. Sed illud non est benedictũ. qz inter missiones angelorũ: ⁊ missionem ꝓsone diuine nõ est differentia. ex eo ꝙ exterius visũ ab alio. ⁊ alio sit formatum. Sz ex eo ꝙ ex tali. ⁊ tali missione intrinsecus in mente boĩs: aliud ⁊ aliud efficit: vel designat. dõ ergo ꝙ ꝑm ꝙ tenet cõins oẽm creaturã corporalẽ amministrari ꝑ angelos: cum lex diuinitatis sit ifima ꝑ media reducẽ nisi nã illa corpal in vnitatẽ ꝓsone diuine assumeret rõne cuius ex dignitate ei⁹ ad eã formãdã ꝺs imediate oparet. nõ est ꝑ differentia inter missionẽ spũs. ſ. ⁊ angeli ex formatõe eius qõ videt exterius. Sed qualiter habeẽ talis differentia. aduertẽdum ꝙ in boĩe quantũ ad eaz partẽ in q̃ nõ cõicat cũ bzutis: duoẽ considerare intellectũ: ⁊ voluntatẽ ꝑz q̃ aliter ⁊ aliter ordinat in õmnã vt ordinat in ipsuz ꝑm volũtatẽ inter ipsum ⁊ õmnõ est natura media. qz liberũ arbitriũ sub deo est potẽtissimũ ⁊ nulla creatura directe in ipso aliq̃d efficit. Nã solus de⁹ est qui voluntatem immutare põt. licet nõ possit eam cogere. cũ. n. solus deus in cuius manu est corboĩs: ⁊ quocũc ẽz voluerit vertet illud: ⁊ inde est ꝙ dona gratiarũ: ⁊ q̃ volũtatẽ ꝓficiunt descẽdunt in nos a deo immediate. nõ ꝑ. nãm aliquã mediaz ſz ꝑm intellectũ ordinamur in deuz mediantibus angelis. eo ꝙ illuminatões descẽdunt a deo in nos ꝑ angelos. nã ꝑm istũ modũ non solũ bõ ordinaẽ in deũ ꝑ angelos: sed etiã vn⁹ angelus ꝑ aliũ ordinaẽ. ex eo ꝙ inferior ꝑ superiorem illuminaẽ vt narrat Diony. in multis locis de angelica ierarchia. ⁊ qz missiones ille visibiles q̃ fiebant antiquis patribus erãt signa illuminatiua. cũ ꝑm illuminatõem reducamur in deuz ꝑ angelos. missiones ille angelorũ dicebãt. eo ꝙ operatũ ab angelo designabant: verũ qz illud idem op⁹ qõ operaẽ angelus operaẽ ⁊ de⁹. cũ antiq̃ patres tales visiones videbant deũ vidisse dicebãtur. Inde ẽ ꝙ aug. ij. de trini. ca. x. ait. in talibus apparitiõibus deũ ꝑ angelũ forte locutũ: missiones aũt visibiles facte. ſ. no. te. vt dictũ est: sunt signa gratuita ⁊ qz talia imediate deus in nobis opaẽ ꝑm talia. diuina ꝓsona mitti dicit. possumus ergo dicere. ꝙ illud exterius visuz qõ apparet in missione diuine ꝓsone ꝓuenit ⁊ differt cũ eo qõ apparet in missione angeli ꝓuenit. quia vtrũc ẽz formaẽ ministerio angelorũ: differt: qz ꝙ apparet in missione angeli est signuz illuminatiuũ. Sz qõ apparet in missione diuine ꝓsone ẽ signũ gratuitũ. ⁊ inde ẽ ꝙ visum in missione ꝓsone diuine ẽ signuz eius qd existit in eo ad quẽ fit missio: vt puta grẽ plenitudinis: q̃ in ipso eẽ bz. ſz visũ in missione angelorũ directe ẽ signũ eius: qd existit in eo ad quẽ fit missio. Sed magis ducit in cognitõez alicui⁹ alteri⁹. Nã per eaq̃ antiqui patres videbãt aliq̃d eis de dei inuisibilibus. ⁊ ministeriis oñdebaẽ. ex quibus tertia differentia colligit. Nã ꝙ apparet in missione diuine persone solũ est signum ei⁹ quod existit in eo ad quem fit missio. ⁊ nihil cãt in illo. Sz antiqui patres inquãtũ ꝑ ea que eis apparebant in cognitionem alicuius diuini ministerij ducebantur per tale exterius visuz aliquid efficiebatur in ipsis. Ad ꝓmum dicendum ꝙ non est simile de corpore xpi: quod fuit assumptum in vnitatem ypostasis verbi: ꝓpter cuius dignitatẽ immediate a deo formari debuit. ⁊ de speciebus illis exterius visis in quibus tãquaz in signo spiritus sancti existebat. Ad secundum dicendum ꝙ licet angeli habeant causalitatem super ipso effectu exteriori. siue sup illa spẽ visibili. tamen qz nõ cãnt gratiam q̃ interi⁹ efficit ⁊ per exti⁹ visũ designaẽ: rõe cui⁹ ꝑa diuina mitti dr̃. nõ dr̃ mitti angelus ſz poti⁹ diuina ꝑa

Ad tertium dicendum q̃ intermissiones factas i
uecti. & in nouo. non est differentia quātū ad id qđ ex
terius apparet et eo qđ est formatus ministerio an
gelorum. sed pp alia ut dictū est. Ad id qđ fo queriť
vtrū ea q̃ apparebant exteri⁹ fm que dicit mitti spi
ritus. s. eēnt vere talia: qualia demonstrabāt. dō q̃
fm Aug. ij. de trini c. vi. hi⁹ visa exteri⁹: q̃ sť signa in
teriorīs gr̃e: vel in quibus est spūs s. tanq̃ in signo. ū
sic significant sicut lapis ille quē iacob sibi ad caput
posuit. nec sicut isaac qui debebat immolari ab abra
am significabat immolandū xm qz talibus accessit q̃
dam actio significatiua iā existētibus. sed magis fm
ip̄z ibidē assimilant flāme illi q̃ in rubo apparuit: vl
columbe illi quā ppls sequebatur in eremo ex quo ap
paret: q̃ res ille exterius vise fm q̃ res sunt: iz nō p̄z
q̃ signa assimilantur rebus q̃ videnť in missionibus
vel in apparitiōibus angelorū. q̃ nihil admiratiōis
hz. qz & misterio angelorū sunt formata. ea aūt in q̃
bus apparent angeli non sūt vere talia: vt apparent
nā cū assumunt corpora humana. ñ oz tale corp⁹ ocu
lis exhibitū ẽ verū & humanum corp⁹. ſz sufficit q̃
sit simile illi: immo aliquādo tales apparitōes solum
fm immutatōez fantastici organi habēt ee. nā aliq̃
do vnus & idē apparet mi qđ nō apparet alteri: q̃ cū
illo existit: qđ ee nō posset: nisi ppter immutatōez fā
tastici organi vl ex eo q̃ impediret multiplicatio spe
ciei eius: quod exterius est formatū. quorū vtrūq̃ fie
ri potest: & vtroq̃ modo angeli se demōstrāt: & qz ex
terius visa p̄z q̃ mittunť diuine persone sunt similia
talibus apparitōibus. non oportet illaz colūbā fuis
se colūbaz veraz & illā ignez fuisse ignez verū. sed so
luz silitudinē taliū p̄tendebāt. & ad hoc soluz efficie
dū fuerūt formata: & ee peracto officio destiterūt vt
satis innuit Aug. ij. de trini. c. p̄allegato. Ad pri
mū dicēdū q̃ ñ opoz̄uit illud al'ee vere fecūdū. cū so
luz fecunditatē & plenitudinez designaret. sed suffici
ebat q̃ aīali fecūdo existeret sile. Ad secundū dō
q̃ sicut cōiter dicit & bene ibi non erat aliq̃ fictio. qz
silitudo illius colūbe nō ostēdebat ad manifestandā
veritatez nature colūbine. Sz ad ondendas ppzieta
tes inuisibilis missionis. ideo nō fuit ibi aliq̃ falsitas
signi. qz significato signū respōdebat. Mā & alīe lo
quēs in parabolis nō oportet ad euitandū mendaciū
& falsz: q̃ sit verū: qđ dz: ſz sufficit ee vez pp qđ dz
alr. n. multa dcā pabolice in diuina pagina eēnt falsa.

Quō5. Vltimo q̃rit vtz spūs. s. rōe sue missionis vi
sibilis possit dici minor patre. Et videtur
q̃ sic. qz filius est in eo q̃ apparuit in specie hu
mana dictus est minor patre. sed species
colūbina: & species ignis non sunt adeo digne: & no
biles vt species humana: si ergo filius est minor p̄z
multo fortius spiritus. s. erit minor eo: qui nō appa
ruit in tā nobili spē. Preterea si dicatur q̃ filius ū
apparuit in humanitate sibi assūpta: & vnita. iō pōt
dici minor patre. Sz spūs. s. non vniuit sibi colūbaz
rōne cuius posset dici minor. cōtra vnio nō facit ad i
dignitatē: immo gratia vnionis ẽ gratia dignissima
ergo pp talē vnionez nō debet dici filius minor: et so
la ergo tali apparitōe dicitur minor. sed in hoc conue
nit cuz spiritu. s. ergo &c. Preterea videť q̃ illa co
lūba fuerit vnita spiritui. s. in vnitate p̄sone. Mā i spi
ritu sancto duo est considerare natura: & p̄sona. si er
go illa colūba spāliquodā mō spūm designabat: quan
daz specialē relatōez: & vnionē habebat ad spūm. sed
ista relatio: & vnio vel nō erat ad nāz vel ad p̄sonā. ñ
ad naturā. qz cuz illa sit cōis tribus: nō singulari mō
designa ſz spūm. ergo ad p̄sonā bēbat relatōez & vnio
nem. Preterea nō p̄dicatur de aliquo nisi qđ ē
vnitū ei: & est in ipo: qz nūq̃ albedo oīp̄dicaretur de soz
te nec diceret albus nisi albedo cēt ei vnita. Cū igit
illa colūba dicta sit spūs. s. vt videť velle Aug. ij. de
trini. capi. vi. ergo &c. Preterea remigius loquēs
de stella que apparuit nato dño ait: q̃ nonnulli di
cūt illā stellā fuisse spiritū. s. vt ipse qui postea descē
dit in spē colūbe sup baptizato dño in spē stelle appa
ruit magis: alij dicūt ipam fuisse angelū. ergo oēs vi
dētur cōcedere: q̃ spiritualis nā apparēs in corpo
rali creatura: sit illud in quo apparet cum ergo spūs
. s. apparuerit in spē colūbe meruit dici colūba. Sed
ħ non ēet nisi ēet ei vnita. ergo &c. In cōtrariū ē Au
gu. ij. de trini. c. vi. qui ait. Nunq̃ scriptuz ēet q̃ de
pater sit maior spū. s. vel spūs. s. minor deo patre. vn
de & ibidē negat ip̄z eē minorē p̄ze. Preterea ex eo
q̃ aliq̃d ē in alt̄q: vt in signo nō cōpetūt ei q̃ fiūt cōpe
tūt. vñ hz illa colūba eēt minor deo p̄ze tū qz in ea no
erat spiritus. s. nisi vt in signo. nō pp hoc minor p̄ze vi
ci debebat. Rño dō q̃ ista q̃one satis diligēter p
tractat Aug. ij. de trini. ca. vi. ondens spūm. s. nā de
bere dici minorem p̄ter eo q̃ visibiliter apparuit:
sed q̃ filius dictus est minor. Ad cuius euidentiā no
tādū q̃ nūq̃ fit cōicatio idiomatū nisi ratōe vnitat. s
suppositi. qz nisi humana & ars edificatoria eēnt in eo
dem supposito: ea que cōpetunt alicui ratione huma
ne nō p̄sit cōpetere edificatori vt dicať edificator ca
tat. qz ars edificatoria & humana sunt in eodē suppos
to. sed si nō eēt eadē p̄sona edificator & musicus: nec
musicus edificaret nec edificator caneret. Sz pp uni
tatē suppositi. est ibi cōicatio. pp etatū absolute loqn
do. hz cuz reduplicatōe edificator cantet non in eo q̃
edificator & musicus edificat non in eo q̃ musicus. vt
oñdit phs. p̄mo phy. & sicut cātare cōpetit alicui rō
ne musice. & edificare rōe artis edificatorie. ita eqli
tas respectu dei patris cōpetit alicui ratione natu
re increate. & minoritas ratione create. nisi ergo is
eodē supposito eē natura creata & increata. vnuz &
idem non posset dici equalis p̄ri & minor. & qz in ypo
stasi verbi erat & natura diuina: & hūana: & idē erat
deus & homo. hō ille erat equalis p̄ri & minor. tamē
accipiendo cū reduplicatōe tales ppositōes veritas
te carēt. Nam licz hō ille eēt eqlis deo p̄ri. qz ille hō
deus erat: nō tñ fm q̃ hō. sed ex q̃ deus. p̄z igit q̃ fi
lius dz dici equalis p̄ri & minor. qz in se diminā na
turā ratōe cuius dz equalis: & assumpsit humanam
in vnitatem suppositi ratione cui⁹ nō solū dz dici mi
nor patre. ex eēt minor seipo. iuxta illud ad phil. ij. ex
inanit se ipsuz &c. fuit ac sed qz spūs. s. nō vniuit sibi
illā colūbā in vnitate suppositi. licet ratōe diuine na
ture sit equalis patri. rōne nature colūbine nō debe
bat dici minor eo. & ista est sententia Aug. ij. de trini.
capitulo. vi. q̃ totum. vnde ait. Jō añ nunquaz scri
ptum est q̃ deus pater maior sit spiritu. sanc. vel spi
ritus sanctus minor deo patre. quia non sic assum
pta est creatura in qua apparebat spiritus sanctus
sicut assumptus est filius hominis in qua forma ipsi
us dei verbi persona p̄sentaretur. Et idem in eo
dez li. & c. missus dicit spūs scūs. ppter hmōi cor
porales formas in quibus apparuit nō tamē minor
patre dictus est sicut filius. ppter formā serui. qz illa
forma serui adhesit ad vnitatez p̄sone. ille vero spēs
corporales ad demōstrandū q̃ opus fuit ad tēpus
apparuerūt & esse postea destiterūt. quia sibi ille spe
cies corporales spūs scī & eius effect⁹ demōstrabāt
& nō erāt vnite ypostasi ei⁹. ppter tales apparitōes
dici nō potuit minor patre q̃ ostēdere volebamus.

Ad primū dicendū q̃ aliter apparuit filius. adhesit ad
ritus s. ūs. qz illud in quo apparuit filius adhesit ad
vnitatē p̄sone eius vt patuit p auig. nō aūt id in quo
apparuit spūs scūs. ideo nō est simile. hic & ibi.

secūdum dicendū q vnio dupl'r pōt cōsiderari vel
er pte nature assumpte: vel er pte psone assumētis:
er parte nature assumpte nec facit ad indignitatez
nec ad minorationē. Nam natura hūana vnita ver
bo. ex eo q vnita nō ppetit sibi minoratio nec indi
gnitas: ꝛ ꝑm istā viam intēdebat ratio: sed si confide
ramus vnionē ex pte psone assumētis. si nō cōpetit
ei indignitas ratione talis vnionis cōpetit tñ ei ali
quo modo minoratio: eo q ppter talē assumptionē
minor dici pōt: Ad tertium dicendū q nō queli-
bet vnio: ꝛ q̄libet relatio rei cozpalis vel rei create
ad personā diuinā facit. q illa psona minor dici pos
sit: nisi sit talis vnio q natura illa vnita nō ꝓstituat
ypostasin aliā: sicut nec nature in vbo non ppetebat
ypostasis ꝓter ypostasin verbi. Sz illa cozpalia ꝑ m
q apparuit spūs. s. ꝛz aliquā relationē vel etiā vnio
nem haberēt ad personā spūs sanc' ꝑm q signū vni-
tur signato: ꝛ refert ad ipm: qz tñ ppter talē vnio-
nem nō tollebat quin illis cozporalib⁹ exteriorib⁹
sensib⁹ oblatis rñderet ꝓpria ypostasis ppter talez
apparitionē spūs minor dici nō debuit. Ad quar
tum ꝛ quintū dicendū q ꝛz ꝑdicatione formali: ꝛ ꝑ
ydemptitatē ad suppositū nō ꝑdicetur aliqd de ali
quo: nisi qō bz vnionē ad ypostasim ei⁹ ꝑdicatiōe tñ
causali ꝛ repsentatiua potest ꝑdicari cā de effectu: ꝛ
signū de signato: vt odor dicit fumal' euaporatio ꝑ-
dicatione causali: eo q nō fit sine fumali euaporatio
ne. ꝛ qō representat hercule dicitur hercules prædi
catione significatiua: ꝛ qz illa colūba erat effect⁹ spi
ritus. s. ꝛ designabat spīm scīm dici poterat spirit⁹. s.
Sed ꝓpter talē prædicationē spūs. s. minor dici
non debet.

S Uper litterā. cuz assignētur diuerse appa
ritiones spūs. s. qritur ꝑmo quomodo di-
stingūtur ꝛ qualiter dicendus q spūs scūs
legitur quater apparuisse ꝛ missus fuisse
visibiliter. Primo in specie columbe sup dño ba-
ptizato. Secdo in nube lucida in trāsfiguratione.
Tertio in flatu qñ dñs insufflauit in discipulos suos.
Quarto in linguis igneis in die pentbe. hii autē mōi
sic accipi possunt. Nam missio visibil' facta fuit ad
xpm ꝛ ad aplos. Sed vt habitū est ppter hoc fit mis
sio ad aliquos: qz ab illis i alios dz gratia redūdare
ista autē redūdantia est dupl'r q sacramentoz execu
tionem: ꝛ q doctrine exibitionē: ꝛ qz vtroq modo de
buit redūdare gratia: ꝛ a xpo: ꝛ ab aplis in alios q̄.
ter fuit missus spiritus. bis ad xpm: ꝛ bis ad aplos.
fuit enī missus ad xpm in specie columbe: qō est aial
secundū: vt oñderetur q virtute eius: ꝛ q sacramēta
que instituit debeāt in eccl'ia congregari multi filij ꝑ
regenerationē in spem viuā ꝛ in hereditatez incōta-
minatā ꝛ immarcessibilē: ꝑm q debebat esse doctor
aliorū fuit facta missio in nube lucida. Ad cuius evi
dentiaz illa apparitiōe facta vox patris statim into
nuit. hic est filij⁹ meus dilect⁹. ꝛ sequit ipm audire:
vt habet· M. xvij: Item discipl'is bis missus fuit
in specie flatus vt q sacramēta ab eis in alios gratia
redūdaret vñ ibi dicit. Quoz remiseritis pcta. cē.
Rōne doctrine in die pentb. vt habet. Jo. xx. appa
ruit in linguis igneis. nam lingua est instrumentuz
per qō trāsfert doctrina a magistro in discipulum.
Missiones aūt facte ad xpm a missionib⁹ factis ad
aplos sic differ ūt: qz xps habuit in exhibdo sacramē
ta ptātem excellentie ꝛ infinita gratia ei fuit collata
qz fuit ei collata gratia in qua cōtinebat oīs modus
gratuit⁹ ꝛ oīs rō gratie. ꝛ iō ad hanc totalitatē, desi-
gnandā in specie toti⁹ aialis missus est ad euz spūs
lancet⁹. Sz ad discipl'os ꝑm q ab eis ad alios gratia
p exhibitionē sacramentoz redūdare debebat: mis
sus fuit spūs. s. in specie flat⁹ q est aliqd aialis ꝛ non
ipm aial totum quia gratia ꝑm sui totalitatez ꝛ infi
nitatem eis non erat. Rursum ꝑm q p doctrinam
debebat trāsfundi gratia a xpo in alios fuit spūs ad
ipm in specie nubis lucide. nam in intelligēdo se cō
currit ibi lumē ꝛ spēs rei intellecte. lumen tñ bz rō-
nem ꝓncipaliozis. ꝛ iō lumen intellect⁹ agētis dicit
esse forma ꝛ effectio oium specieꝝ in intellectu possi
bili: vt oñdit Comen. tertio de aia. ꝛ qz excellentiozi
modo sup oēs alios cōpetebat xpo. rō magisterij in
specie lucidi: fuit igit facta missio. veꝝ qz ipam sim
plicē veritatē ꝛ diuinitatē quē aia xpi contēplabat
nobis viatorib⁹ vt viatores sumus cōicari nō po-
tuit. Non fuit facta missio in lucido simpl'r sed in lu
cido in nube: qz ꝑm dyonisiū. ꝓmo de angelica ierar
chia. Nō est possibile al'r lucere nobis diuinū radiū
nisi varietate sacramentoꝝ velaminū anagoge cir-
cōuelatum. discipulis autē missus fuit in specie lin
guarum igneārū ad ostendendū q in docendo erāt
instrumēta xpi sicut lingua est instrumentū i docēdo
illud q luce intellect⁹ videt. Item sup illud. Mi
nuisti eū paulomin⁹ ab angelis. S. xps etiā ꝑm q hō
fuit melior quelibet angelo. dicendū q nō ē incōue
niens aliqd esse melius simpl'r alio: nō esse tñ meli⁹
ꝑm aliquē modū. xps enī dicit minorat⁹ ab angelis
rōne corporis: qz in ꝓncipio sue natiuitatis nō accepit
impassibilitatē dotē: vel etiā dicendū q nō solū cor-
pus xpi ꝟtum ad naturā: sed etiaz ipsa aia eius cōsi
derata ꝑm naturā suā absqz donis gratie sibi addit
erat inferior quolibet angelo: cū aia humana teneat
infimū gradū in ordine intelligentiaꝝ. Sz rōne do
norū sup additoꝝ tāto melior angelis est effectus ꝟz
to differētius pre illis nomen hereditauit. Nam hō
ille deus dici debebat ꝓpter gratiaz vnionis.

Jtez sup illud qō ait hylarius: q pater est maior
filio: filius tñ nō est minor illo. ꝓtra. semp maius di-
citur minore maius. dicenduz q quidā sic dicunt q
maius ꝛ min⁹ relationē importāt. In patre aūt sunt
plures relationes ꝟz in filio: vt extēdatur nomē re-
lationis ad ea q relationē negāt ꝑm q innascibilitas
pōt dici relatio ꝛ rōne harū pluriū relationū pater di
citur maior. filius tñ nō dz dici minor: qz innascibi
litati ꝑm quā pater dicit habere plures relatōes ꝟz
filius nō respōdet aliqua relatio in filio. ꝛ iō ita pater
ꝑm istam dicit maior q filius ꝑm eaz nō merct dici
minor. Sed illud triplr deficit. ꝓmo qz ppter habe
re plures relationes vel pauciores non dicit aliqd
maius neqz minus p se loquēdo. secdo qz si ppter ha
bere plures dicit aliqd maius. ergo ppter habere
pauciores dz dici aliqd minus. ꝛ iō coipso q inasci
bilitati in patre nō rñdet relatio in filio. filij⁹ bz pau
ciores relatiōes: qua rōne igit pater dicit maior: qz
habet plures. ea rōne dicetur filius minor: qz habet
pauciores. igitur in rōne petit qō est in ꝓtrario. ter-
tio hoc nō est de intētione Mylarij. nā filiū dicit nō
esse minorē: nō qz innascibilitati q̄ est in patre nō re
spondeat in eo relatio: ſz qz nascēdo totū accipit qō
pater bz. Propter hoc dicitur al'r q maius ꝛ mi-
nus dupliciter possunt accipi: vel ꝟztum ad ipm da
tum: vel ꝟztum ad rōnem dādi. ꝟztum ad ipm datū
accipiens est minor dāte si nō totū accipit: ꝛ qz filij⁹
illam eandē ſbam: ꝛ totā quā pater habet accipit ra
tione dati ibi maioritas ꝛ minoritas esse nō pōt: ſz
rōne dādi coipso q pater dat dicitur maior: sed qz fi
lius totuz accipit nō dicitur minor. Sed isti ꝓma
fronte in assignādo rationē dicti variāt medū ꝓ
pter qō decipiūtur p falatiā accidentis. Nam ma-
ioritatē in patre dicunt esse ex ratione dādi: ex eo q
dat. Sed minoritatē negāt a filio ex ipso dato: qz to

l

tum accipit. q si tñ bene vellent psequi viam suam. si ex ipso dare segtur maioritas ex rone dandi: lz non ex dato: ex ipso accipe minoritas seqretur. propter q ex eo q filius totum accipit. vnde arguitur q nō sit minor qntum ad id qđ datur. Sed non habetur q non sit minor qntum ad rōnem dādi. Propter hoc dicendū est aliter z melius. q in his q̄ non mole magna sunt: idem est esse maius q esse dignius: vel q habere plures dignitates: vel q habere aliqs dignitatem quā non hz alius. illud ergo est maius q hz in se aliquā dignitatez: quā nō habet aliud. Sed nō sufficit ad hoc q aliud dicatur minor alio q aliqua dignitas non sit in eo que sit in alio. Sed qr minoritas indignitatē importat regritur q non esse in eo talem dignitatem in ipso indignitatē dicat: z qr esse totius diuinitatis principiū est dignitatis in pte z hoc nō cōtingit filio aligd qđ est dignitas in patre nō est in filio: z qr sufficit ad hoc q aliquid sit maius alio: q aliquid qđ dignitatē importat cōueniat ei q non cōueniat alij. pater est maior filio: qr esse principium toti⁹ diuinitatis qđ dignitatē importat cōuenit patri z nō filio: sed filius nō est minor patre: quia nō esse principiū totiu diuinitatis nō est indignitatis i filio sz pprietatis: cū esse huiusmōi principiū sit dignitatis in patre: pater ita erit maior filioq. filius nō erit minor eo: vt tñ intelligātur verba Hylarij notandū q filius z pater dupl̄r possunt cōsiderari: vel qntum ad pprietates vel qntum ad rōnem. qntum ad pprietates attendit dignitas in patre: ex eo q est totius diuinitatis principiū. Sed ex eo quod filio talis pprietas nō cōpetit. nō dz dici minor eo: vt patuit. Si ergo in aliquo possem⁹ dicere filiū minorez patre: hoc esset rone esse z nature. Sed rone huiusmōi dici nō pōt: qr illud idem esse qđ hz pater accipit filius z illā naturā. z hoc est qđ ait Hylarius. maior itaq; est donās: sed minor iam nō est filius cui vnū esse donat ad ostendendū aūt illā equalitatē in esse z nature addit ipse Hylarius. cui. s. filio. (tantum donat esse quātus est ipse .pater cui) suple filio. (pater imptit esse ymaginez innascibilitatis.) idest patris. (Sacramento natiuitatis). q. d. pater imptit filio: vel filius habet a patre per sacram z secretaz natiuitatem q sit ymago innascibilitatis. i. innascibilis patris qnē. s. filiū. (generat) suple parer. (ex se in forma sua.) qr pater ē nō gignēs z eādez nām z formam filio p generationem cōmunicat.

Dā. xvij.

Am nūc zc.) Determinato de missiōe visibili spūs. s. b magister determinat de inuisibili ctr a q duo facit: qr pmo p̄mittit se ad dicēda. dicendo se velle oīdere qualiter fiat huiusmodi missio. scdo exequit de pposito ibi. statiz. (post hoc aūt.) Et vt intelligat intētio magistri. notandū q ipse nō posuit habitū caritatis in alia. Sed credidit q caritas illa p quaz diligim⁹ sit ipse spūs. s. z b principal̄r intendit pbare z duo facit: qr pmo p̄mittit intentiōem suā z eā roborat. secundo p̄ra determiata opponit ibi. (hic q̄ritur si caritas.) vbi p̄sens lectio determinabit. circa primū duo facit: qr pmo facit qđ dictū est. scdo oīdit qūo ex hoc spūs. s. inuisibil̄r mittat ibi: tūc enī nobis circa primū duo facit: quia primo p̄mittit intentuz. scdo positionez suam auctoritatib⁹ scōrum cōfirmat ibi. (Ne autē.) circa primū duo facit: qr pmo dicit spm scīm amorē esse patris z filii quo se z nos diligūt. scdo dicit nos illo eodē amore deū z primū diligere. vñ est ipa caritas z dilectio diuina nec est in nobis aliq⁹ habit⁹ caritat̄. scda ibi. (hijs aūt) Deinde cū dicit. (Ne aūt.) oīdit ipm esse ipam dilectionē q̄ diligim⁹. scdo manifestat spm. s. esse hmōi dilectionez

i

ibi. (cū aūt.) circa primū tria facit: quia pmo adducit multas auctoritates Augu. q fraterna dilectio ē ipe deus. scdo ex illis auctoritatib⁹ cōcludit veritatez. tertio adducit plures alias auctoritates ad oīdendum hoc idem. scda ibi. (hijs vbis.) tertia ibi. (Sz ad huc.) Deinde cū dicit. (Cū aūt) oīdit p multas auctoritates huiusmōi dilectionē. s. fraternā esse spiritum scīm. scdo remouet quandā cauillationez ibi. (sed ne forte.) circa q duo facit. qr pmo ponit cauillationem. diceret enī aliqs q spūs. s. est ipa dilectio nra causaliter: sicut est paciētia nra z spes nra. scdo hanc cauillationē remouet: qr ipse spūs. s. simplr z absolute. est ipsa caritas. nam simplex caritas noiatur nō caritas nra vel mea: sicut dicit deus pacientia mea: spes mea. scda ibi. (occurrit) Aug. Deinde cū dicit. (nūc enī.) oīdit qūo spūs scūs mittat z duo facit: qr cū sit caritas fraterna p quā diligit de⁹ z primus: dicit eum dari hōi z mitti ad ipm: ex eo q accendit eū in dilectionē dei z primi. scdo ex verbis hitis sepat illud donū ab alijs donis ibi. (Ecce hic.) in quo terminat snia lectionis.

q

Tria magistri intētio. tria videt cōtinere in pti lectiōe. Primo q act⁹ dilectiōis immediate a deo efficit. Scdo q ipsa iba diuia est fraterna dilectio. Tertio q dilecti o ex dilectiōe est diligēda. iō de bijs trib⁹ āremus. Circa primū q̄rem⁹ duo. Primo vtruz sit aligs habit⁹ medi⁹ p quē elicit dilectiōis actus.

Scdo dato q sic. vtrū ille oabit⁹ sit caritas.

a

D primū sic pceditur. videtur q act⁹ dilectiōis eliciatur in nobis a deo absq; aliquo bitu medio: qr quāto agens est perfectius tāto magis immediate opatur: cum igitur deus sit pfectissimū agens absq; oi habitu medio opabitur in nobis actū dilectiōis. Preterea. deus dicitur vita aie: sicut aia vita corporis: sed aia absq; oi medio corpus vivificat z informat. Quia igitur viuere spūale nostrū: est p caritatez vel p dilectionem Nam trāslati sum⁹ de morte ad vitam qñ diligim⁹ fres: ergo hūc actū q est diligere opabitur deus in nobis nō p habitū mediū. Preterea immediati⁹ opatur ad deū esse gre q̄s esse nature: sz deus in creatione nō est vsus aliquo medio qñ naturam instituit. ergo nec in recreatiōe qñ i nobis act⁹ dilectiōis opatur. Preterea. iste habit⁹ q ponit medius in natura recipetur: sed esse qđ recipitur in aliquo recipitur in eo p modū rei recipiētis z nō p modum rei recepte. ergo habit⁹ iste trahetur vt hēat esse fm naturā aie: aia aūt nō eleuabitur fm habitū sic infusum. Si ergo p talē habitū aia diligeret meritorie: seqretur q p naturalia hō mereri posset cuz talis habit⁹ trahat ad esse nature qđ ē incōueniēs.

Preterea. eo q deum diligim⁹ cōiungimur infinito bono: qr ois amor vnitiuā quandā dicitur habere virtutē vt dicitur. iij. de di. no. sed p̄iungi infinito bono nō pōt esse nisi p infinitā virtutē sed ois habitus recept⁹ in nobis est limitat⁹ z finit⁹ non ergo aliquo habitu medio elicitur dilectionis actus q est meritori⁹. Incontrariū est: qr quāto agēs est pfectius magis formam imprimit in passo p quā agat vñ qr agēs nāle est pfectius agēte violēto cū mouet aligd sursuz dat ei virtutē aliquā z formā: vputa leuitatem p quā sursuz tendit. violen: ū aūt est principium extra nō cōferens vim neq; virtutē passo: vt pōt haberi ex. iij. Ethi. Cum igitur deus sit pfectissimum agens in eleuādo aiam supra seipam qđ est per actū dilectiōis meritoriū cōferet ei aliquaz formā z aliquē habitū per quē eleuatur. Preterea constat deum esse in sanctis aliomō q̄s in ceteris rebus z in

bonis hoibus al'r ꝯ in malis. Sed hoc nō esset nisi aliqō donū gratuitū ⁊ aliquē habitū ꝓferet bonis. quo mediāte ipm diligerēt. ergo ⁊c. Rūdeo dicēdū q3 opinio magri supficial'r intellecta vt appet ex hiis q in fine huius distinctiōis dicūtur esse videat q3 act⁹ dilectionis eliciatur ex eo q3 spūs scūs vnitur volū tati nre. nō p aliquē habitū mediū tū ista via tollera ri non pōt. Sed op3 nos ponere aliquē habitū quo mediante eliciatur dilectionis actus hoc autem tri plici via declaratur. Nam cum act⁹ ꝓportionetur potētie nunqꝫ act⁹ pfectus egreditur a potentia nō pfecta cū igitur inter ceteros act⁹. actus dilectiōis meritorij⁹ sit pfectissim⁹ nō elicietur huiusmōi actio nisi sit potentia pfecta p aliquē habitū. op3 ergo da re habitū mediū. Secūda via ad hoc idem est q2 sicut nihil est albū nisi p albedinē informantē ⁊ ibe uentem: ita nihil est deo gratū nec b3 esse spūale nisi p mediū habitū: ⁊ q2 nullus diligit meritorie nisi vi uat spūal'r ⁊ habeat spūale esse. sequtur actū dilectiōis nō posse elici nisi p habitū mediū. Assignāt etiā isti tertiā rōem. q2 illud a quo elicitur dilectionis actus meritorij⁹ est maio⁹ bonū ꝫ sit qcūqꝫ virt⁹ politica. virtus aūt talis nō solū opus reddit bonū: sed etiaz pficit ipm agentez: ⁊ facit ipm formal'r bonū. ergo illud a quo elicitur diligere meritoriū nō soluz red det opus bonū. Sed etiā formal'r facit diligētem bo num. sed hoc non posset esse si a solo deo eliceretur talis act⁹ nō mediāte habitu: cuz deus nō possit esse for ma alicui⁹ inherens ⁊ pficiens. regritur ergo habit⁹ medius: addunt etiā isti ⁊ ex tali rōne tacta cōcludūt q3 hmōi habit⁹ est habit⁹ caritatis. Sed q2 de hoc erit. scōa q3: sufficit ex rōnibus eorum cōcludere. q3 oportet esse aliquē habitū mediū a quo elicitur dile ctionis actus. Iste aūt oēs rōnes tacte videntur solubiles ⁊ videntur ꝓcedere ex eo q3 ignorant mo dum p quē talis positio roborat. Notandā ergo q3 si q negarēt huiusmōi habitū mediū isto motiuo mo ueri possent: q2 sicut se b3 intellectus ad intelligere: sic se b3 volūtas ad diligere sine velle: imo potētior videt volūtas respectu act⁹ ꝓpriꝫ ꝫ sit intellectus respectu intelligere: eo q3 cetere potentie exercuntur actus suos fm imperiū volūtatis. In actu aūt intel ligendi videm⁹ hūc ordinē: q2 intellect⁹ intelligēdo māliā intelligit p mediū eo q3 species rerū materia lium nō ipse res materiales intellectuz informant. Sed intelligēdo abstracta ⁊ potissime intelligēdo deum nō intelligit p mediū. ita q3 aliqua spēs a deo abstracta vel etiā ab ipo impssa in nro intellectu ipz intellectū informet p quā ipa3 ēntiā diuinā intelligam⁹ positiue: ſz qñ diuinā essentiā positiue qs videt ipsa diuina essentia imediate illi intellectui ꝓiungitur ⁊ est quasi forma ei⁹ ex q3 cōiunctione. ⁊ quasi quadaz formatione elicitur ipse actus q3 est intelligere ipm deum. vnde Lōmen. in. xij. metha. ait q3 si forma balnei esset abstracta vere balneū esset in aia: vel qō idem est vt verba sua referam⁹ idem esset mouēs vt agens ⁊ vt finis ⁊ tūc balneū p seipm ⁊ nō p spe ciem mediā intelligeret: ⁊ si h3 nō est verū de oībus abstractis: de deo tū est verū: vel p rōnes imꝓoba ri nō pōt vt suo loco patebit. Si igit intellect⁹ di uinam essentiā intelligēdo p seipam nō intelligit per mediū. Sed ex eo q3 deus cōiungitur intellectui eli citur act⁹ intelligēdi cū nō sit potētior intellectus re spectu sui act⁹ ꝫ volūtas in diligēdo deum p seipm q3 est diligere meritorie nō erit ibi aliquod mediuz. sed ex eo q3 tota trinitas vel spirit⁹ scūs cōiungetur volūtati poterit inde egredi dilectiōis act⁹ q3 est deū diligere p seipm: sicut ex eo q3 deus cōiungebat⁹ in tellectui absqꝫ alio medio egrediebat⁹ ista actio que

est deum intelligere p seipm hec aūt si bñ intelligā tur rōnes tres ꝓtacte soluūtur. Nam cum arguitur actio pfecta egreditur a potētia pfecta. g3 oz q3 aliqd formal'r pficiat volūtatem ad hoc q3 egrediat talis actus. apparet p habita q3 ipse deus vel ipse spūs. s. in eliciendo talem actū efficit ꝯsi quedā forma ⁊ q3dā pfectio volūtatis. nam sicut intelligere dcū est ver⁹ actus pfectissimus in genere actionū intelligibiliuz sic diligere ipm est act⁹ pfectus in genere actionū q3 a volūtate ꝓcedunt. sicut ergo sufficiebat sola vnio dei ad intellectuz vt eliceret ille actus intelligendi absqꝫ medio alio informāte. sic exꝑte volūtatis suf ficiet sola vnio dei vel spūs. s. ad eā vt possit inde eli ci actus dilectionis q3 vt meli⁹ patear. Sciendū q3 fm Lōmen. in. vij. de aia. quotiēscūqꝫ aliq3 duo sunt in aliquo tertio illud qō est pfectius est quasi forma alteri⁹ vt si lux ⁊ color sūt in oyaphano: q2 lux est pfe ctior colore. dicit quasi forma coloris. qm igitur de⁹ ⁊ potentia intellectiua sunt i aīa cū aīa deū intelligit q2 deus est pfectior ꝫ potētia intellectiua. deus est quasi forma intellectiue potentie ꝓpter qō potest inde elici act⁹ ille q3 est deum intelligere p seipm. er go a simili cum deus vel spūs. s. ⁊ voluntas sunt in aīa ꝯsi in tertio cū spūs. s. sit pfectior voluntate erit quasi forma ei⁹. ergo iste actus q3 est diligere deum p seipm: poterit inde elici absqꝫ alio q3 voluntatē in formz. Ex hoc soluit ꝓma ratio: q2 cū arguit nō est ali quid albū nisi sit aliqua forma vt albedo q3 albū in formet. ita nō possum⁹ viuere spūaliter vel habere tale esse: vel diligere deū meritorie: nisi aliquod vo luntatez informet: patet q3 ipse deus vel spūs. s. ꝯsi forma volūtatis existens sufficit ad talem actū ime diate eliciendū Ex hoc etiā tertia rō est soluta. nā cum dicitur q3 virtus politica bonū opus reddit: ⁊ operātem bonū facit: q2 ipm pficit. patet q3 ex tali cō iunctione q3 est dei ad intellectū vel ad volūtatem: ⁊ opus bonuz reddit: ⁊ agens quodāmō pficitur: vt ostensum est: vel ergo nō est habit⁹ medius in dili gendo: vel b3 ordinē contrariū intellect⁹ ad volūta tē. ꝓpter hoc aduertēdū q3 op3 ponere aliquez habitū mediū mediāte quo elicit dilectionis actus. causa aūt quare ꝓcludimus tale mediū nō esse neces sarium est: q2 intellect⁹ absqꝫ medio itelligit diuinā veritatē ergo ⁊ volūtas absqꝫ medio diuinā bonita tem diliget. illud aūt cōclu ditur: q2 nō cōparamus vnifozmiter intellectū ad suū intelligere: ⁊ volūta tem ad suū velle: vt diligere. ⁊ ꝓpter talem diffoz mez cōparationem. sequtur q3 intellect⁹ infime itelli gibilia intelligat p mediū: ⁊ summe intelligibilia nō p mediū: ⁊ q3 volūtas ordinē contrariū habeat. s. q3 summe diligibilia nō possit diligere sine medio. Insi me aūt diligibilia possit. sed si esset vniformis cōpa ratio ista ꝓtrarietas nō ad esset vt aūt hoc appareat. Sciendū q3 i intellectu ē duplex mediū i intelligēdo vnū est species intellectū informās ⁊ aliud est lumē rōnis qō intellectū ꝓfortat qō lumen phs appellat intellectū agētem. Isti aūt medio qō est spēs ex ꝑte affectiue nō rūdet mediū. q2 p illā eādem speciē per quā intellect⁹ movet ad intelligendū volūtas incli natur ad volendū ⁊ ex hoc sequtur q3 nō est malitia in volūtate nisi sit error in rōne ꝓpter cōnexionē itel lect⁹ ad appetitū. vnū igitur ⁊ idez est tale mediū q3 ē ꝓmo ⁊ p se mediū i actu intellect⁹ ⁊ ex ꝓsequnti i actu volūtatis: ⁊ q2 est vnū ⁊ idez cū tollit exꝑte itellec⁹ tollit ex ꝑte volūtatē ⁊ cū ponit. ponit ſz de isto medio nō ē qō ad pōs aliud āt mediū i intelligēdo est lumē rōnis ⁊ illud nō sufficit nisi ad intelligendū ea q3 na turaliter intelligim⁹. Sed si deum ipm intelligere volum⁹ regritur aliqd aliud elevās intellectū nostrū

supza naturā suaz ⁊ hoc erit lumen aliqō supnaturalr infusum qō pōt dici habit⁹ glie vel gra ꝑsummata. ⁊ ſm istud mediū intellect⁹ hz cōtrariā cōparationē ad suū intelligere ⁊ ſm aliud: qz aliud medium intelligendo infima regrebatur: in intelligēdo suppzema nō illud aūt supnaturalr infusum qō hz rōnem cuiusdā luminis i intelligēdo infima nō regritur in intelligēdo supma regritur ⁊ sic est ex pte intellect⁹ qz regrit aliquod lumē qō eleuet ipm supza se vt intelligat veritatez pzimā visione apta. ita est ex pte affect⁹: qz regritur aligs habit⁹ q eleuet volūtatem supza se ad hoc vt diligat bonitatē pzimā meritozie ꝓpter se ⁊ sup oia. Nam dicere q ex puris naturalibus absq; alio habitu infuso super nāli possum⁹ hoc efficere sapit hereſiz pelagij. Ex hoc apparet q cū vniformiter cōparantur intellect⁹ ⁊ voluntas nec intellect⁹ intelligit veritatē primā immediate. imo ꝑ mediū: qz ꝑ habitū glie: nec volūtas diligit bonitatem pzimā immediate: imo ꝑ mediū: qz ꝑ aliquē habituz supnaturalr infusum. vtrū autē ille habit⁹ sit carttas. in scda q̄stione parebit. tm aūt declaratū sit q cū accipim⁹ spēm ꝑ medio nō solū intellect⁹ hz contrariū modū respectu volūtatis: sz etiā respectu sui ipsius. Sed cū accipim⁹ mediū habitū aliquē eleuantem intellectū: nec intellect⁹ intelligit veritatē pzimā sine habitu medio: nec volūtas pzimā bonitatem diligit absq; medio hitu ipam eleuande. Ad pzimuz dicendū q opari sine medio pōt intelligi dupliciter: vel sine medio formalr vel effectiue. si formaliter tūc quāto agēs est pfectius tāto magis agit ꝑ tale mediū eo q magis impmit formā: vt patuit de agente nāli ⁊ violento. dicim⁹ eni agēs nāle esse pfectius violēto: qz vim ⁊ virtutē sine formā ꝓfert passo qō violentū nō facit: ⁊ qz deus opatur in nobis diligere ꝑ habitū aliquē a quo talis actus egreditur quasi formalr. nō arguim⁹ deū esse impfectuz agens sed pfectum de medio aūt ex parte efficiētis esset etiā distinguendū. Sed qz nō est ad pzoposituz dimittat. Ad secundū dicendū q illud sicut nō est ꝑ omnē modū sicut. Nam hz corpus viuat ꝑ aiam ⁊ aia ꝑ deum ꝓpter qō est aliqua silitudo vite corꝑis p respectū ad aiam: ⁊ vite aie ꝑ respectū ad deū. ista tñ silitudo est alr ⁊ alr: qz corpus viuit ꝑ aiam formalr. aia āt recipit vita gre a deo vl vt a quodā pncipio efficiēte ⁊ exēplari: ⁊ qz forma nō pficit māim mediāte alia forma ꝑ se loquēdo: qz forme nō est forma pncipiū aūt effectiuū ꝑficit passum impzmēdo formam vel virtutē licet ad viuere nāle ſm q viuere viuentib⁹ est esse: sufficit aia ⁊ corꝑ⁹ ad viuere tñ spirituale requirit aliqua forma vel aligs habitus ipsi aie impōssus. Ad tertiū dicendū q etiā actū creationis vel esse nāle creādo ⁊ ꝓducendo res ꝓdurit ꝑ mediū formale: qz nō dedit esse rebus nisi ex eo q rei cuilibet pzopziā indidit formaz ⁊ naturā: ⁊ qz habit⁹ iste mediāte quo elicit dilectionis act⁹ hz rōem forme ⁊ pfectiōis nō arguit ꝓ rationē nō esse huiusmōi habitū mediū in ꝓducendo talem actū: sed arguitur q deus directe nō ꝑ aliquā creaturā talē habitū operatur. Ad quartū dicendū q cū dicit: oē qō recipitur in aliquo recipit ꝑ modū rei recipiētis nō est intelligendū hoc esse: qz receptū sit trahitur ad naturā rei recipiētis q sit ipm recipiens. nam qō recipit in materia nō est materia: sed qz ſm maiorē ⁊ minorē capacitatē ⁊ dispositionē recipiētis magis ⁊ minus receptū in recipiēte recipitur. Non igitur opz q habitus ille receptus in natura sit nā ſm q dicim⁹ nō sufficere nām vel naturalia ad merendū hz sit natura ſm q natura noiat oē cui cōpetit q sit forma vel aliq̄ ratio entitatis. solū ergo arguit q aia ſm q magis ⁊ min⁹ est dispositа magis ⁊ min⁹ suscipit talez habitū. Ad quintu dicendū q hz cōiungamur infinito bono cōiungimur tñ ei mo finito ⁊ limitato. io ad talem comūctionē sufficit finitus habitus.

S Ecundo oato q reqzatur aliquis habitus medius ad eliciendū dilectiois actū meritozium. ḡritur vtrū talis habit⁹ sit caritas vel opozteat ponere caritatē q̄ sit habit⁹ creatus. ⁊ videtur q no: qz Aug. viij. de tri. ca. viij. dicit deum esse fraternā dilectionē qua diligimus inuicem. nō ergo est alius habit⁹ caritatis in nobis a quo elicitur act⁹ dilectionis. Sed ipse deus immediate absq; alio hitu caritatis o ḋabitur in nobis talem actionē. Preterea idem i eodē libro ⁊ capō. arguit q deum diligit q dilectionē diligit: qz deus dilectio est: sed hoc nō sequetur nisi o:s dilectio eēt: deus sicut nō sequit̄. video qō sentit ḡ video aial ni si oē qō sentit sit aial igitur ois dilectio gratuita. s. ⁊ meritoria est deus. non est igit in nobis aligs habit⁹ caritatis creatus. Preterea idez in eodē li. ⁊ ca. ait q non nisi deo plen⁹ est q plenus est dilectione. Sed hoc non esset: si caritas in nobis esset aliud q̄ deus ḡ ⁊c. Preterea. xv. de tri. ca. xvij. ait Aug. q nō ita dictū ē de deo tu es patiētia mea. sicut dicitur deus caritas est: qz ipsa sba dei nō est patiētia nostra. sed ab ipso est huiusmōi patiētia: ipia tñ subsistantia dei caritas est. vñ cōcludit hic dictū esse. deus caritas est sicut dictū est. deus spūs est. Non est ergo in nobis caritas a deo sicut patiētia: sed ipe deus est caritas q̄ ipm ⁊ fratres diligim⁹. Preterea. idē ibidem eodē li. ca. xviij. ait q dilectio que ex deo est: ⁊ deus ꝓprie spūs scūs est ꝑ quā diffunditē in cordib⁹ nostris deus caritas per quā nos tota inhabitat trinitas: Mediū ergo ē ſm ipm q caritas diffusa i cordibus nostris est ipse spūs. s. siue deus nō ergo oportet nos ponere habitu caritatis creatū. Preterea. idem eodē li. ca. xix. arguit q ſi in donis dei nihil ē maius caritate ⁊ nullū est mai⁹ donuz dei q̄ spūs. s. quid cōuenient⁹: q̄ vt ipse sit caritas q dicit deus ⁊ ex deo: Sed si ponen⁹ habitū caritatis creatū: qz illud esset donū spūs. s. ⁊ nō esset tñ donum q̄tum est ipse spūs. esset aliqō donū maius caritate qō est ꝓtra Aug. vt patet. videt ergo esse tenendū cū magistro ꝑ auctoritates multas Aug. inductas. q caritas in aia nō sit habit⁹ creatus sed solū ipse deus.

Incontrariū est: qz oē qō recipit in aliquo recipit ſm modū rei recipiētis qō ſm hoc hz veritatē q habens finitā capacitatē finito mō recipit vt dictum est. Sed omne finitū est creatū. ergo in aia est dare aliquem amoꝛ creatū ⁊ aliquā caritatē creatā. Sed h nō esset nisi esset in ea habit⁹ caritatis creatus. q̄ ⁊c.

Preterea ois assimilatio est ꝑ formā aliquā. sed ꝑ caritatē efficimur ei formes ipsi deo. ergo aliqua caritas informat aiam nostrā. sed hoc no esset nisi esset habit⁹ caritatis creatus in aia nra: qz ꝑsentia agētis nō videt sufficere vt passum ei reddat simile nisi aliqua forma impzimat in passo. ergo ⁊c. Video dicendū q magister circa hoc videt habere singularē positionē q̄ cōiter nō sustinet ab alijs. posuit enim vt apparet ex fine ꝑsentis. di. q nullus habit⁹ caritat in aia esset creatus ad hoc vt eliciat inde dilectionis actus ⁊ credidit q sufficeret vnio sola dei vel spūs sci ad volūtatem: ad hoc q inde eliciat act⁹ dilectionis. vñ noluit q deus opatur in nobis credere mediāte aliquo habitu: vt mediāte fide: ⁊ spe rare mediāte spe. dilect onē aūt meritoziā ꝑ seipm absq; habitu medio opatur in nobis. Contra istam positionē illi fide. quoꝝ tres rones adducimus ad ostendendū q oportet dare aliquē habitū medii m

mediãte quo elicit dilectionis act⁹. alibi tres alias rõnes adducũt ad ostendendũ q⁹ oportet ponere habitum nõ quẽlibet: sed habitũ caritatis creatum ad hoc vt inde eliciat iste actus q est diligere deũ ꝓpter se ⁊ sup oĩa. nam negãtes talẽ habitũ caritatis triplex incõueniens ſm eos incurrũt. primũ est q⁹ talis actus dilectionis nõ erit volũtari⁹ ſm q⁹ nõ erit meritori⁹. tertiũ q⁹ nõ erit delectabilis q̃ oĩa incõuenientia sunt vt in exequẽdo patebit. primũ sic ostenditur. nam actus qui reputur in reb⁹ cognitione carentibus dicitur naturalis. ℙrout hz esse in reb⁹ agentib⁹ per intellectũ dicit volũtarius. ex hoc enĩ dicitur actus naturalis q⁹ egreditur a re p aliq̃ ꝑncipium intrinsecũ: vt p aliquã formã vel per aliquã naturã q̃ est in ipso cui ꝯpetit talis actus. sic enĩ motus dicitur naturalis: q⁹ est ab aliquo principio intrinseco: vt lapis mouetur deorsum naturaliter: eo q⁹ in se hz formã grauis p quã naturaliꝫ talẽ inclinationẽ cõsequitur. Sed sursum moueret violẽter: q⁹ nõ hz leuitatẽ p quã aliqd naturaliꝫ sursum ferẽt quo tienscũq; ergo aliqd mouet cui nõ cõferẽt natura aliqua: vel forma rõne cui⁹ ei cõpetat talis motus moueri dicit violẽter ⁊ q⁹ est in rebus inanimatis naturale ⁊ violentũ in reb⁹ agẽtibus p intellectũ est voluntariũ ⁊ inuoluntariũ. nã quotiẽscũq; ſm id q⁹ est apprehensum in hoie: vel ſm aliquid in hoie existẽs ratione cui⁹ volũtas inclinatur ad aliqd mouetur hõ dicitur mot⁹ volũtarius. Sed si solũ a ꝑncipio extra nõ p aliqd qõ in hoie existeret moueretur hõ: vtputa q⁹ a latronib⁹ captus vel ab inimicis apprehẽsus inuoluntarie moueretur nunq; ergo mouetur hõ voluntarie p id q⁹ est solũ ab extra nisi sit in hoie aliqõ ꝑncipiũ intrinsecũ quo mediante egrediatur talis actus. Si ergo nõ ponimus in aĩa habitũ caritatis infusũ. Sed dicim⁹ sufficere vnionẽ spũs sci ad voluntarie ad hoc q⁹ educatur actus dilectionis meritorius de duob⁹ incõuenientib⁹ erit dare altez: vel q⁹ talis actus nõ sit ab aliquo ꝑncipio in nobis: sed solum a deo: ⁊ tũc erit volũtarius vt dicebam⁹: vel q⁹ aliqd existens in nobis naturaliꝫ absq; alio habitu supinfuso sit ꝓncipium talis actus: ⁊ tũc credit opinio pelagij dicẽtis. q⁹ p sola nãlia põt qs mereri vitam eternã: sed positio pelagij est impossibil' vt oẽs sancti clamãt. relingtur ergo q⁹ diligere deũ meritorie sit qõ inuoluntariũ. ſz si sic dicim⁹ implicam⁹ cõtradictionẽ. nam cũ ipm diligere vel amare sit qõdam velle. iuxta illud phi. ij. rethoricoꝝ. Amare est idem q⁹ velle bonũ. Si aliquod diligere est inuolũtarium aliqõ velle nõ erit voluntariũ ⁊ tũc velle nõ erit velle. ⁊ q⁹ deus nõ põt facere q⁹ cõtradictoria verificentur simpliꝫ ⁊ p oẽm modũ est impossibile diligere deum meritorie absq; habitu caritatis creato. Scõm incõueniens sic oñdit q⁹ dato q⁹ act⁹ voluntatis posset esse totaliter ab extrinseco sicut actus manus vel pedis. ſequtur q⁹ talis actus nõ sit meritorius: q⁹ oẽ agens qõ nõ agit p formã ꝓpriã: ſz solum ſm qõ est motũ ab altero est agẽs instrumentaliter tñ sicut securis agit ꝓout est mota ab artifice. igitur si aĩa nõ agit actũ caritatis p aliquã formã propriã siue p habitũ caritatis: sed solus ſm q⁹ est mota ab exteriori agẽte: vtputa a spũ scõ: ſequitur q⁹ ad hunc actũ se habeat instrumentaliꝫ tñ: nõ ergo in nobis erit agere hũc actũ vel nõ agere: ⁊ q⁹ nõ sunt meritoria nisi q̃ aliqua modo sunt in nobis vt q̃ possimus agere ⁊ nõ agere. ſequit q⁹ act⁹ dilectionis nõ sit meritori⁹: ⁊ q⁹ oẽ q⁹ est meritoriũ ẽ meritoriuz ſm qõ fundat in radice caritatis ponere talez actũ non esse meritoriũ est ponere nihil in hoie meritoriuz esse. Tertiũ incõueniens sic patet: q⁹ actus sunt in nobis delectabiles ſm q⁹ p habit⁹ cõformamur ad illos ⁊ inclinamur in ipos p modũ cuiuscũ inclinationis naturalis iuxta illud. ij. Ethi. signũ generati habit⁹ est delectationẽ vel tristitiã fieri i ope. Sz dicere actus caritatis nõ esse delectabiles est inconueniens cũ oĩa q̃ agimus meritorie caritas delectabilia faciat. Nam ex hoc est iugũ xpi suaue ⁊ on⁹ leue q⁹ oĩa difficilia ⁊ fere impossibilia facilia ⁊ dulcia facit amor. oportet ergo i nobis ponere habitum caritat'.

Adducũtur etiã ꝓtra istã positionẽ alie rõnes: quia oportet dare aliquã formã inherentẽ a qua egredit actus dilectionis: ⁊ q⁹ deus nõ est forma inherens: oportet dare habitũ caritatis. Rursum q⁹ dormientes nõ actu diligim⁹. bonus hõ dormiẽs caritate careret ꝓpter q⁹ si tũc decederet nõ euolaret ad vitaz qõ est inconueniens ⁊ hereticũ dicere. hoc autẽ ⁊ multa his filia adducũtur cõtra opinionẽ magistri. Sz q⁹ nõ sunt magni põderis omittãtur. opinionẽ autez magistri si bene eam intelligim⁹: b oĩa nõ infligunt.

Ad cui⁹ euidentiã notandũ q⁹ magister posuit caritatẽ increatã vt spũ scũ aie vel volũtati nostre cõiunctam ⁊ vnitã. posuit etiã caritatẽ creatã vt actũ caritatis q est quidã mot⁹ mẽtis vel quedã affectio ad diligendũ caritatẽ aũt creatã quã vt cõiter loquẽtes ponũt ⁊ appellãt eam habitũ caritatis magister nõ posuit. Sed credidit q⁹ sufficeret vnio caritatis increate ad volũtatẽ ad hoc q⁹ eliceret inde actus caritatis absq; habitu caritatis medio. Ista positio sẽ tilis est ⁊ p rõem improbari non põt qõ sic oñditur. nam si de actu dilectionis diuine cũ iste act⁹ in deũ terminat tanq; in obiectũ ſm ea q̃ videm⁹ in aliis actib⁹ virtutũ loqui volum⁹ hoc erit potissime ſm ea q̃ videm⁹ in fide ⁊ in spe. hec enĩ sunt ille virtutes q̃ deum respiciũt nõ solũ vt finẽ: sed etiã vt obiectũ. Sic enĩ videm⁹ in istis virtutib⁹: q⁹ imperfectionez quandã importãt actus earũ eliciũtur a deo in nobis mediãtibus habitib⁹. Nam q⁹ cognitio fidei est enigmatica nec p fidẽ ipam essentiã diuinã p seipaz ⁊ facie reuelata cõspicimus: actus fidei mediãte habitu dicitur. Sed cum veniet qõ pfectum est vt qñ ipam diuinã essentiaz apte videbim⁹ euacuabit qõ ad pte est: quia fides nõ ampliꝰ remanebit: sed ei vt cõiter dicitur succedet visio. vñ vt videt qõ hic in via facit habit⁹ fidei. ⁊ actus ibi in patria ꝓpter ei⁹ pfectionez p ampliꝰ ⁊ pfectius facient solus actus visio. ita q⁹ hz nũc in via ꝓpter imperfectam cognitionem quã habem⁹ de deo opetur in nobis deus p fidẽ visionẽ tñ ipam aptaz q̃s habebim⁹ in patria deus in nobis opabitur per seipm: ⁊ sicut est de fide ex pte cognitiue. Sic est de spe suo modo ex pte appetitiue. Nam q⁹ in actu spei in q̃tuz huiusmõi est aliqd imperfectionis ãmixtũ talem actum deus in nobis mediante habitu vt mediãte spe opatur. Sed cũ spei succedet tentio: deus talem actũ nõ p spem sed p se ipm opabitur i nobis. bis visis satis apparet qd dicendũ sit de caritate nã act⁹ caritatis a b actu fidei ⁊ spei q̃tum ad ꝑsens in duob⁹ differt. ꝑmo q⁹ actus caritatis remanebit in patria: q⁹ siue scia destruet siue ppbetia cessabit caritas nunq; excidit: sed act⁹ fidei ⁊ spei nõ remanebũt. Si ergo actus fidei ⁊ cognitio q̃s habem⁹ p fidem esset similis cognitioni q̃s habebimus in patria. ſ. visioni apte sicut illũ actum deus opatur p seipm nõ p habitũ virtutis mediũ sic ⁊ nũc talem actã opatur nõ p habitũ virtutis mediũ ⁊ de spe similiter dicere possim⁹: ⁊ q⁹ talis est actus caritatis talem actũ absq; habitu virtutis medio deus opatur in nobis. Scõa differentia est q⁹ actui fidei ⁊ spei per se cõpetit imperfectio. ⁊ iõ tales actus immediate a pfectissimo nõ egrediũtur. Sed act⁹

charitatis p se loquēdo nullā impfectionez dicit. ⁊ si aliquē ipfectionez hz annexā. hoc est ex eo q caritas in via non hz esse pfectum. ⁊ iō similis est iste actus actibus qui erunt in patria. ⁊ si non equal: sicut ergo illos actus vt visionē aptam ⁊ huiusmōi deus per seipm operabitur in patria. ita nūc actuz charitatis p seipm operatur in nobis absq; habitu virtutis medio. hz actū fidei ⁊ spei p virtutes: vt p habitū spei ⁊ fidei operetur. ⁊ ista est sñia magistri in fine hui⁹ distinctionis q ait spīs scīs actū fidei. i. credere operi in nobis fide media ⁊ actuz spei. i. sperare media spe. p fidem enī ⁊ spem spūs. s. p̄dictos operatur act⁹ diligēdi vero actum p se tm̄ sine alicui⁹ virtutis medio operatur q̄ verba si bñ intelligūtur sñiam quā declarauimus p̄tendūt. Tamen vt obiectiōes soluātur cōtra magr̄m adducte. notandū q̄ sicut actū visionis apte habere nō possum⁹ quin sit in nobis aliqs habitus creatus vtputa gr̄a cōsummata vel habitus glorie. ita si in nobis nō esset diuina gr̄a q̄ aliquis habitus est: p quā aia supza suā naturā eleuat fm quaz vitā quādā spūalem accipit rōne cui⁹ meritorie operatur diligere deum meritorie ppter se. ⁊ super oia nō posset: ⁊ qz habit⁹ gratie nō ppzie hz rōnem virtutis cum ei essentia magis directe ⁊ nō potētia respondeat vt subiectū. hz talis habit⁹ sit mediū ad talem actum eliciendū. ⁊ sine ipso talis act⁹ in nobis esse nō possit. recte tū dicere possum⁹ talem actū deū operari in nobis absq; habitu virtutis medio: qz hz mediāte gr̄a. tm̄ nisi nomen virtutis extēdatur non dicitur esse virt⁹. nec fuit intentionis magr̄i negare in aia habitū gr̄e vel virtutē talez vt gr̄a virtus dici possit: sz negare habitū caritatis differētem realr ab habitu gratie. q̄ si sic dicim⁹ actui caritatis respondet quidē habit⁹. q. vniuocus. cū gr̄e de qua loquimur sit efficere aiam gratā q̄ sine dilectiōe esse nō pōt. Ex hoc oēs obiectiones ⁊tra positionē istā soluunt. Nam nō reddit positio pelagij: quia nō p sola naturalia meremur cuz ponamus ibi gr̄am: ⁊ huiusmōi actus qui est deum diligere nō est inuolūtarius: qz p̄supponit p̄incipiū intrinsecū vt gratiā: ⁊ voluntatē cooperāte gr̄a ppter q̄ soluit p̄ma ratio q̄ positionē istam inter duo incōuenientia includebat. Ex hoc scōa soluitur: qz iste actus diligēdi q est diligere cū hoc q̄ est a deo est a p̄ncipio nobis intrinseco: vt a gr̄a ⁊ volūtate ppter q̄ est in nobis agere ⁊ nō agere talem actū. nō igitur tollitur ab eo ratio meriti: vt scōa ratio cōcludebat. Est etiā dilecta bilis talis actus. Nam cū p hoc sim⁹ deo grati: qz q̄ ei placēt delectabilr opamur gr̄a q̄ nos deo gratos reddit facit nobis esse delectabiles huiusmōi actiones. Et q̄ dicit q̄ spūs. s. nō est forma inherēs frivolum est. Nam sicut patuit. licet deus nō sit forma inherens: tm̄ fm q̄ vnitur intellectui nr̄o p habitū glorie eleuantē efficitur quasi forma ei⁹ vt possit p/gredi in istū actū q est intelligere deū p seipm absq; specie media. sic fm q̄ spūs. s. cōiungitur voluntati p̄out est nr̄a voluntas p gr̄am eleuata: efficit quasi forma ei⁹ vt possit a volūtate sic ei cōiuncta p̄gredi actus dilectionis meritorij⁹ absq; alio habitu caritatis: ⁊ qō dicit q̄ dormiens nō habebit caritatē. immo qz q̄diu est in nobis donū gr̄e spūs. s. pōt dici noster: ⁊ qz ipse ppzie caritas nuncupatur vt dicit. xv. de tri. ca. xvj. cū dormiētes habeam⁹ gr̄am dormientes habem⁹ caritatē. ⁊ sic decedens nō dāpnabitur: qz diuina gr̄a in eo in quo exīstit dānationem nō patitur. ⁊ sic soluūtur oēs obiectiones cōtra magistrum. Ex quo apparet q̄ ille tres rōnes quas i p̄ma q̄stione adduxim⁹. si aliquo mō cōcludūt esse aliquē habitū mediū tm̄ q̄ ille habit⁹ sit habit⁹ caritatis vel introducētes eas inferebāt: nō arguūt. Dicam⁹ q̄ positionē magr̄i subtilē esse ⁊ p rōnem ip̄obari nō posse. ⁊ vt concordem⁹ vltima p̄mis. cū q̄ritur vtrū sit dare aliquē habitū supnaturalr infusum vt eliciat actus dilectionis meritorij⁹. dicendū q̄ sic vt p̄ma q̄stio p̄babat. Sed vtrū ille habit⁹ sit habitus caritatis fm sñiam magistri nō. sed est habitus gr̄e. Cōmunis tm̄ sñia est q̄ sit ponere habitū caritatis credidit enī magister q̄ sufficeret elcuatio essentie p gr̄am adhoc q̄ ipsa eleuata simul eleuarent potentie: vt si per gr̄am inchoatā eleuaret affectus q̄ absq; alio habitu ex vnione ei⁹ ad spīs scīs posset in actum dilectionis meritoriū ⁊ p gr̄am cōsumatam siue p habitū glorie eleuaret intellect⁹ vt ex vnione eius ad deū posset in visionē aptam. Et hz magister nō ex̄pserit opinionē suā de intellectu vt de affectu oportebat tm̄ eū sic dicere: si nihil repugnās volebat asserere. Cōmunis aūt opinio dicit q̄ p̄ter habitū gr̄e est aliqd speciale in volūtate vt habit⁹ caritatis mediāte quo elicit actus dilectionis meritorij⁹ quā sñiam sequētes. oportet dicere q̄ in p̄dicta p̄ter habitum glie erit aliqō spāle lumen in intellectu mediāte quo eliciet visio apta. verū qz neutra pars p cogētes rōnes p̄bari vel improbari pōt. hz positio magistri sit subtilis ad p̄sens ad cōmunem ptem declinam⁹ eo q̄ cōiter tenet cōtrariū tm̄ ne claudam⁹ viā ad contrarie opinandū ad vtrāq; ptem argumenta soluem⁹. Ad p̄imū dicēdum q̄ deus siue spūs. s. dicitur esse dilectio fraterna exēplariter: qz sicut pater ⁊ filius nectūtur spū. s. ita dilectiōe fraterna nectuntur fratres vel primi. Ad scōm dicēdum q̄ multa nō sepantur q̄ nō sunt eadē. nam hz qut cognoscit habitū cognoscat actū nō valet q̄ actus ⁊ habit⁹ sint idem. sic etiā in ppōsito. hz dilectiōe gratuita nō possimus diligere aliqd nec dilectionē ipam nisi diligamus deum eo q̄ deus est. ratio quare oē qō sic diligit. diligat sicut suo modo. actus est ratio quare habitus innotescat nō tm̄ dilectio fraterna quolibet modo sumpta est ipse deus sicut nec habitus est ipe actus. Ad tertiū dicendū q̄ qui est plen⁹ dilectiōe nō est plen⁹ alio nisi deo: qz quā tomagis in dilectiōe p̄ficimus: tantomagis ei vnimur. ⁊ ipo replemur. n ō aūt hoc dictū est q̄ dilectio gratuita sit ipe deus.

Ad quartū dicendū q̄ ipsa substātia diuina est caritas diuina: nō tm̄ ppter hoc tollitur q̄ ipse habit⁹ dilectionis non mereatur nomen caritatis: ⁊ p hoc patet solutio ad quintū: qz spūs. s. dicitur caritas qua diffusa in cordib⁹ nr̄is: tota nos inhabitat trinitas. nihilominus tm̄ p̄ter hāc caritatē increatā est in nobis caritatis habit⁹ creatus. Ad sextum dicendū q̄ cōcessa opinione magistri restat eadez difficultas. Nam cū ipse posuerit actū dilectionis q caritas creata dici pōt: cū spūs. s. sit maī⁹ donū q̄s talis actus: qui etiā caritas ⁊ donū dei dici pōt: aliquod donum erit maius caritate. ⁊ iō dicere possum⁹ q̄ nō ois caritas hz rationē maximi doni simplr ⁊ absolute sed caritas increata. ex verbis ergo Aug. habet q̄ sit dare caritatē increatā: sed nō arguit q̄ nō sit dare creatum habitū caritatis. Ad p̄imū in contrariū. dicēdum si volum⁹ sustinere magistrū q̄ est dare amorē finitū ⁊ creatū: qz actū caritatis nō habitū. Ad dicēdum q̄ hz ipse spūs. s. sit amor infinit⁹: vt in nobis existit ⁊ a nobis habeat nō habeat mō infinito sed finito.

Ad scōm dicendū q̄ inest nobis aliquid p q̄ deo p̄formamur: qz habit⁹ gr̄e: vel etiā actus dilectiōis qz eo q̄ actu diligim⁹ aliquo mō deo cōformamur.

Ostca q̄ritur. Utrū caritas habeat rōnem p substātie: ⁊ qz si nō est sba: hoc est qz est aliquid inherens nobis: cū omne inherens

recipiat mensurā suaz er proprio subiecto. ideo duo q̄remus. ¶Primo vtrū charitas sit substantia.
Secundo de mensura eius.

4 ¶Primuz sic ꝓceditur. videt ꝙ charitas sit substātia: qz species cōdiuise ad inuicez sunt in eodē genere. Sed cū charitas cōdiuidatur fidei cū fides sit substātia. iurta illud ad heb. xi. fides est substātia rerū sperandarū. ergo z charitas sba erit. ¶Preterea. oē accidens videtur oriri er p̄ncipijs subiecti. iurta illud pbi in p̄mo phi. materia subiecta cū forma est cā oium accidentiū q̄ fiunt in ea. sed charitas nō oriē er p̄ncipijs aie. ergo z̄c. ¶Preterea. nullus accidēs extendit se extra suū subiectū: sed charitas semp tendit in alind ſm Greg. ergo nō est accidēs. ¶Incontrariū est: qz qō suscipit magis z min⁹ bz rōnem accedentis: sed charitas suscipit magis z min⁹: vt patebit ergo z̄c.

¶Preterea. qō pōt esse z abesse est accidēs: sz charitas est huiusmōi. iurta illud apoc. ij. charitatē tuaz reliqsti. memor esto itaqz vñ excideris. Ulterius dato ꝙ sit accidēs q̄rit in quo p̄dicamento quātitatis: qz p̄prium est quātitati ſm eam equale z inequale dici. ergo mai⁹ z minus q̄ inequalitatē importāt nō dicūtur nisi ore reb⁹ quantis. Sed dicitur p̄ma ad Cozin. xiij. nunc aūt manent tria hec: fides spes charitas. maior aūt borum est charitas: sed si maioritas dicit de quātitate. ergo est quid quantū. ¶Incontrariū est: qz cuz sit virtus z virtus sit bona q̄litas mētis erit in predicamēto qualitatis. ¶Preterea. ois q̄ntitas vel est cōtinua vel discreta: charitas nec est qd continuum nec qd discretuz. ergo z̄c. ¶Rādeo dicendū q̄ si vellemus sustinere positionē magistri. cū ſm eum charitas sit ipe deus. nec aliā causaz posuerit nisi motū mētis vel dilectionis actū. charitas nec est substantia nec est accidens qz neutrū istoz ꝓprie de deo dicitur. Non est eni deus accidēs: qz nulli ineſt nec ab aliquo dependet. ꝓpter qō nō solū nō est accidens. sz etiā nec aliqd p accidēs secum cōpatitur. iurta illud Aug. v. de tri. c. vi. In deo aūt nihil qdem ſm accidens dicit: nō est substantia: qz nulli subſtat. vñ. iii. de tri. ca. xj. scribit ꝙ deus melius dicit essentia q̄z substātia. z vij ca. v. dicit ꝙ deus nō dicit substātia sed essentia: qz nō subsistit bonitati sue vel etiā alijs attributis. sed ponēdo habitū charitatis in aīa: tunc charitas accidens quoddā est. Quod quidā sic declarant: qz quicqd aduenit alicui post esse cōpletuz vt forma inherēs z nō recipit in vnitatē ypostasis eius. est accidēs: z qz huiusmōi est charitas: ipsa est accidēs. ꝓpter p̄mū remouet a natura accidētis: forma sbalis q̄ nō aduenit rei post esse cōpletum. ꝓpter ſm remouet a natura ipsius vestimentū: z talia que sz aduenīāt rei post esse cōpletum nō tū adueniunt vt forma inherēs. Sed vt aliqd corpori applicatū: ꝓpter tertiū remouet būana natura in verbo q̄ fuit recepta in vnitatē ypostasis verbi. Illud z si est verū. est tū dictū nō rōne firmatū. Et iō dicē dum ꝙ vt habitū est nulla creatura est sua virtus cū quodlibet creatū agat in virtute alteri⁹. z sit magnū vel virtuosum: eo qō magnitudine vel virtute participat. vñ de solo deo concludit Aug. v. de tri. ca. x. ꝙ est magn⁹ z virtuosus seipso. In q̄libet ergo creatura virtus vel illud qō est ꝓ immediatū p̄ncipiuz actionis nō est ipsa substātia creature: sed aliqd substantie supadditū. Nam agere ꝓsupponit esse z modus agendi moduz essendi. omne ergo qō bz esse p aliqd substātie supadditum: z nō est suū esse agit per aliqd substātie adiunctū z nō est sua virtus: z qz charitas siue charitatis habit⁹ virus quedā est: z est immediatū p̄ncipiū actionis: qz immediate dilectio gratuita ab ipso ꝓgreditur. accidēs quodā erit: imo tantomagis arguere possum⁹ caritatē esse accidēs q̄z potentiā aie vtputa q̄z voluntatem quātomagis est immediata ratio bone actionis habit⁹ virtuosi q̄z potētia. cum talis actus egrediat a potētia p habitū informata. Tamē ꝓpter argumenta q̄ fieri possent notandū ꝙ ſm plm. v. methafi. sba dicitur. v. modis. vno mō sumitur p elementis z p hiis q̄ ex elemētis sunt: z sic accipit pro substantia cōposita. alio modo accipit p illo qō dat esse: z sic accipitur p forma. tertio mō accipitur p materia. z isto triplici modo accipitur sba ſm vsitatū modū. vñ z pbs in secundo de aīa. in. xij. methafi. z i multis locis diuidit substantiā tripliciter in materiā formā z cōpositum. huic eni ſnie allidunt verba boetij q distinguit substantiam in vsyam. vsyosin z ypostasin vt vsya referatur ad sbam compositā. vsyosis ad formā ypostasis ad materiā z sic accipiēdo sbam charitas non est substātia. Sed quarto modo dicit substantia alicuius. omne illud quo destructo destruitur aliud. z sic dicim⁹ ꝙ superficies est substātia corporis: quia destructa superficie nō remanet corpus. z ſm istam viā p quādā metaphoraz dicere possum⁹ ꝙ charitas sit substātia nra: qz ꝺstructa caritate nos nō remanem⁹. iurta illud apli. i. ad Cozin. xiij. si habuero omnez fidem ita vt mōtes transferā charitatē aūt nō habeā nihil sum. quinto mō accipit substātia p oī eo qō bz essentiā z sic solum ꝓpationes nō sunt substātie: quia nō habēt quidditatē: sed annitatem. qz non possunt respōderi ad qd sint: sz ad an sint. z ſm istū modum charitas est substātia: qz nō est ꝓpatio ¶Ad primū dicendū ꝙ fides dicit substātia duplr. vno mō quia est fundamentū alioz z alijs substat: qz accedentē ad deum oportet credere: qz est. alio mō pōt exponi substantia p essentia z quocūqz mō accipiat fides: nō est in predicamēto substātie vt substātia dicit p̄dicamentum distinctū ab alijs. z ita nō habet intētum.

¶Ad scōm dicendū ſm quosdā ꝙ non oē accidens oriē er p̄ncipiis subiecti. imo quedā sūt accidētia violēter inducta: vt calor in aqua. Rursum aliqua accedētia sunt q̄ solū sunt ab agente extra: vt illuminatio in aere. sed illud nō est būdictum: qz nullū accidens realr existit in corpore qō nō educat de potentia materie. qz ſm Cōmē. xij. methafisice. corp⁹ calidum agens in aliud corp⁹ nō immittit calorē ab ex sed facit calidū in potētia. calidū in actu. illumiatio autē aeris bz esse intētionale in ipso. z iō dicendū ꝙ aliqua accidētia dicūtur acqsita. aliqua infusa. aliq̄ de potētia materie educta. Non eni dicit ꝙ oia accidentia q̄ sunt in aliquo oriātur er p̄ncipiis ei⁹. sz materia subiecta cū forma est cā oium accidentiū que fiunt in ea: ꝓpter ꝙ ex ipso mō loquēdi habet ꝙ loquitur de accidentib⁹ de potētia materie eductis. Sed de charitate cū sit accidēs a deo infusum nō bz locuz ꝙ dicit. vel dicendū ꝙ eo ipo ꝙ subiectū subsistit accidēti. est aliquo modo cā ei⁹ ꝓpter ꝙ aīa est in aliquo genere cause cā charitatis: qz in genere cause materialis bz er p̄ncipijs eius nō oriat. ¶Ad tertiū dicendū ꝙ accidēs nō extēdit se extra subiectū suū in aliud vt in subiectuz. tū extēdit se in aliud vt in obiectum sicut videm⁹ calidū p calorē aliud calefacere isto mō se extēdit charitas: qz habens charitatē p eā aliuz diligit. ¶Ad illud aūt ꝙ vlteri⁹ q̄ritur in quo p̄dicamento sit charitas. dicēdum ꝙ charitas sicut q̄libet virt⁹ bz duplicē cōparationē. vnam respectu subiecti in quo est. alia respectu obiecti in qd tēdit. respectu subiecti bz rōnem qualis. respectu obiecti induit rōnem quāti. vñ dicim⁹. ꝙ tāta virt⁹ in tātū

obiectū ⁊ ex eo q̄ sic hz aliquo mō rōnem quāti. cōpetit ei magis ⁊ min⁹. tñ qz ẽtitas de huismōi ⁊ de alijs nō dicitur eodē mō nō est cōcedendū talia esse in p̄dicamēto ẽtitatis: sed simplr sunt in p̄dicamē to qualitatis hoc aūt sic declaratur: qz in p̄dicamen to nō sunt nisi talia q̄ sunt p̄m esse. iō nō sunt in p̄di camēto relationis nisi q̄ sunt relatiua p̄m esse. quib⁹ autē cōpetit aliqs modus respectiuus p̄m veritatē esse possunt in alijs p̄dicamentis. vñ scia p̄m rei ve ritatem est q̄litas nō obstāteq̄ referatur ad scibile ⁊ sicut q̄ nō sunt in p̄dicamēto relationis induūt quē dam modū respectiuū. ita q̄ nō sunt in p̄dicamēto q̄ litatis induūt quendā modū qualē. vñ forma substā tialis q̄ p̄m rei veritatē est in p̄dicamento sbe. induit tñ quendā modū qualē: ppter q̄ differētia substātie quale qd dicitur: vt ait pbs. v. mathafice cap̄o. de q̄ litate ⁊ sicut est in relatione ⁊ q̄litate sic est in quan titate. Nam ea q̄ sunt in alijs p̄dicamentis a p̄dica mēto quāti. possunt induere quēdā ẽtitatis modū ppter q̄ de eis equale ⁊ inequale dici pōt. ppter hoc dicendū q̄ charitas cū sit virt⁹ vere ⁊ ppie est in p̄ dicamēto qualitatis induit tñ quendā modū quāti. sicut scia induit modū respectiuū. ⁊ differentia sbe: modū qualē. Ad id aūt q̄ obicitur. q̄ proprius est quātitati p̄m eam equale ⁊ inequale dici. dicendū q̄ sicut p̄mo ⁊ p se cōpetit caliditas igni nō tñ qcquid ē calidū est ignis. Sed vel est ignis vel ignis nām pti cipat. ita equale ⁊ inequale p se ⁊ p̄mo repitur in ẽti tate nō tñ qcquid est equale vel inequale est directe in p̄dicamento ẽtitatis. Sed vel est in p̄dicamēto ẽtitatis vel induit aliquē modū ẽti. ppter q̄ cha ritas pōt dici maior alijs: nō qz sit in p̄dicamēto ẽti tatis. Sed qz competit ei aliquis modus ,quan ti vt patuit.'

ſ Ecūdo q̄ritur de mēsura charitatis. vtrū infundat vel mensurā recipiat p̄m maio ra vel melioza nālia. ⁊ videt q̄ sic: qz q̄li bet forma de se est indiuisa ⁊ de se nō susci pit magis ⁊ minus nisi rōne subiecti in quo est: vñ nō dicit vna albedo magis albedo ẽ alia. Sz vnū albū dicit alio magis albū. cum ergo gr̄a ⁊ charitas sint in naturalib⁹ tanq̄ in subiecto p̄m melioza natu ralia amplior infunderet charitas. Preterea. de⁹ sic agit p̄m q̄ res sunt apte nate agi. sed p̄m melioza nālia hz aliquis aptitudinē ad maiorē charitatē vel gr̄am. ergo ꝛc. Preterea. angeli q̄ sūt sapiorꝭ or dinis hūt ampliorē gr̄am ẽ alij. eo q̄ hūt ampliorez gl̄iam. Sed eo ipso q̄ sunt sapiores sunt subtiliores in natura. ergo angelis p̄m melioza nālia fuit tribu ta gr̄a amplior ⁊ amplior charitas. Sed p̄m eandē rōnem videt inueniri charitas in hoibus ⁊ angelis cū in eundē finē ordinent. ergo hoibus p̄m melioza naturalia datur amplior charitas vel gr̄a. Preterea. sicut glozia p̄supponit gr̄am. sic gr̄a p̄supponit na turam: sed p̄m ampliorē gr̄am datur amplior gl̄ia. er go p̄m melioza naturalia daf amplior gr̄a. Sed cui datur amplior gr̄a datur amplior charitas. ergo mo dus caritatis infuse segtur modū ⁊ mensurā nāliuꝫ.

Incontrariū est: qz videm⁹ quosdā meliozis ige nij alijs ⁊ meliozis pplexionis deteriores esse illis.

Preterea hoies assumētur ad gl̄iam angelorū sz p̄m naturā glibet angelus p̄cellit hoiem eo q̄ a'a hūana tenet infimū gradū in genere intelligentiaꝝ. sed hoc non esset si mēsuraretur gr̄a vel charitas p̄m mensurā naturaliū ergo ꝛc. Rñdeo dicendum q̄ p̄m pbm in p̄ncipio Ethi. bene enunciauerūt pbi di centes: bonū est qđ oīa appetūt. ⁊ quarto de di. no. scribitur q̄ nullus aspiciēs ad malū agit qđ agit: ⁊ qz tendere in bonū est cōmune oī appetitui cū illud si naturale q̄ est idem apud omnes per se loquēdo ẽ to aliquid habet meliorē naturā magis tendit in bo num: ⁊ est capacius in suscipiendo bonitatē. q̄ si sic dicimus p̄m melioza naturalia sequi videtur q̄ ho mo suscipiat maiorē gratiam: Sed q̄ non ita se ha beat dupliciter impeditur. Nam cum ex naturali appetitu arguamus habens melioza naturalia ten dere in maius bonū. Si p̄positio veritatē habere debet: oportet illud bonū nō excedere facultatez na ture. ⁊ q̄ tendens in ipsum naturaliter tēdat. ⁊ quia gratia est bonū excedens nature facultatē non semp p̄m melioza naturalia datur amplior gratia. sed ali quando p̄m voluntatē ⁊ p̄ordinationē infundētis gratiaꝫ efficitur in aliquo maior ⁊ minor capacitas ad gratiam capiendum. Rursum: quia nō omnes qui tendunt in bonū: tendūt in ip̄m naturaliter cum aliqui vitiose viuāt ⁊ vitium sit cōtra naturā. iuxta illud Aug. iij. de libero arbitrio. ideo vitiū est: quia contra naturā est p̄m melioza naturalia nō oportet aliquos adipisci maiorē gratiam. ppter p̄ma non oportet quēlibet angelum omnē hominem p̄m gra tiam superare. licet quelibet natura angeli: natura cuiuslibet hois p se loquēdo sit potior. Propter hm nō est necessariū hoies meliozis ꝓplexiōis ⁊ ercelle tioris ingenij habere ampliorē gr̄am aliis. eo q̄ vitā pecudū eligētes nō sequūtur bonū p̄m rōnem: vt tñ appareat p̄m qđ hoibus infunditur ampplior gr̄a. notandū q̄ hz per se semp aliqs tendat in bonū: tñ qz p̄m pbm nō refert qđ appetitur esse bonū vel appa rens bonū p accidens impeditur. ne aliqs in id qđ est vere bonū feratur. illud aūt p accidēs ex hoc ptin git: qz hūs cognitionē sensitiuā nō semp fertur in bo num p̄m rōnem. Sed aliqñ ferē in bonū p̄m sensz Sed p̄m pbm. vij. methafisice bonū p̄m intellectuz est vere bonū: p̄m sensum est bonuz vt videtur. ⁊ iō ppter cognitionē sensitiuā nō semp fertur hō in bo num simplr. Sed aliqñ in bonū apparēs. sensus aūt dupliciter est cā hui⁹. vnomodo qz mouet incōtra rium. alio mō qz impedit ⁊ retardat. ppter primū le gitur ad Ro. vij. video aliā legē in mēbris meis. re. le. men. m. ⁊ cap. mc. dn. in legē peti. ⁊ in tertio de aīa dicit q̄ in nobis sunt appetit⁹ ꝓtrarij hoc aūt est qz habem⁹ motores ꝓtrios rōnem ⁊ sensum. Se cundo impedit sensus: qz retardat ⁊ retrahit. ⁊ iō vide mus hoies intime speculantes a sensib⁹ esse aduer sos: ⁊ sensib⁹ deditos non intime speculari: ⁊ quia in angelis nō est cognitio p̄m sensuz sed i eis est idē intellectū ⁊ desideratū: vt dicit. xij. metha. er eo q̄ ca rent cognitiōe sensitiua nō potuerūt decipi ī cogni tionē quin appeterēt bonā simplr. ppter sensuz mo uentē in ꝓtrium: ⁊ quin toto conatu ferrētur in bonū ppter sensum retardantē. ⁊ iō p̄m q̄ habuerūt melio ra nālia susceperūt maiorē gr̄am vel maiorē dānā tionē ẽtum ad eos q̄ peccauerūt. in hoibus aūt h nō oportet: qz aliqñ illi q̄ hūt naturalia melioza pro pter insecutionē passionū min⁹ conātur ad gr̄am ca piendā. Ideo cuz q̄ritur p̄m qđ datur maior gr̄a ho minibus nō debemus dicere q̄ p̄m melioza natura lia: quia aliqñ tales minus conātur. nec debem⁹ di cere q̄ p̄m maiorē conatū: quia cum minori conatu plus se disponit ad susceptionē gratie qui habet me lioza naturalia ẽ habēs peiora cum maiori. sicut si quereret p̄m quid aliquid portat maius pondus nō esset bene dictū q̄ p̄m maiores vires qz aliquando magis virosus minus portat: quia minus conatur. nec p̄m maiorē conatū hoc eriſtit: quia cuz minori co tu magis virosus magis portat ẽ debilior cū ma iori. Sed si sunt pares in viribus qui plus conatur plus portat. Si sunt pes in conatu virosior magis

portat. sic si sunt pes alig in nalibꝫ q plus conaf plus de gratia suscipit. Si sunt pares in conttu qui melioza naturalia habꝫ magis recipit. Igitur sm pzo portionē conatus ad bonitatē naturaliū est maioz: ⁊ minoz susceptio gratie ⁊ hoc potissime ,put ad susceptionē gratie requiritur m otus liberi arbi trij. Mā in infusione gratie paruulorꝫ maiozitas ⁊ minoritas attenditur. si est ibi maius ⁊ minus :soluꝫ sm beneplacituꝫ infundentis. Iz ad huiusmodi maioritatez aliquo modo valeāt oratiões parentū. ⁊ aliorum qui ad dñuꝫ pzo pueris intercedūt. Ad primum dicēduꝫ q nisi cū bonis naturalibus assit conatus homo nō suscipit gratiā. Et qz naturalia nō sunt simpliciter ea in quibus fundantur gratuita nisi vt conatui sunt cōiuncta habēs meliora naturalia suscipit minorez gratiaꝫ qz minus conatur.

Ad.ii. dō. q sm meliora naturalia habet homo maiorez aptitudinē remotā. Et q nō sufficit talis aptitudo siue conatus. ideo nō semper est maior susceptio gratie sm meliora naturalia. Ad tertiuꝫ dō q vt patuit non est simile de angelis ⁊ de hominibus qz angeli sm meliora naturalia maiori conatu feruntur in bonum. quia non habent sensuꝫ motētem incontrarium nec retardantem vt patuit.

Ad quartum dicendum q gratia est immediata dispositio ad susceptionem glorie. Sed non est sic ad susceptionem gratie nisi cum natura assit conatus. ideo non est simile hic ⁊ ibi ⁊ secundū istum modum est intelligendum. quod dicitur Mathei xv. q vnicuique dedit secundum propriam virtutem. q virtus ibi accipiatur non solum natura. sed prout nature additur conatus.

Einde queritur vtꝛ charitas vel dilectio sit ex dilectōe diligēda. Et qz dilectio pſupponit cognitiōem duo queremus. Primo vtꝛ charitatis ex charitate diligatur. Secundo vtꝛ possit cognosci certitudinaliter ab habente.

Primum sic ꝓceditur vī q charitas ex charitate nō fit diligēda. qz charitas ē rō diligendi sicut calor est rō calefaciendi. sz qz calor ē ratio calefaciēdi. nō est ipsuꝫ calefactū. ergo charitas qz est ratio diligendi non est ipsuꝫ dilectū. Preterea qd̄ est ratio agēdi est pncipiū actiuū: sz nec pncipiū: nec efficiēs coincidit cū materia vt pz ex scdo phīc. cū dilectū sit illud q est obiectū ⁊ materia circa quā versatur actꝰ diligēdi charitas nō poterit esse ipsuꝫ dilectū. Preterea si charitas diligeretur ex charitate pari ratiōe illa charitas qua diligeretur. alia charitate esset diligibilis: ⁊ sic esset abire i infinitum. Preterea. sz Augu. primo de doctrina rpiana. c. v. qtuor sūt diligēda ex charitate. vnū qd̄ supra nos est vt deus: alterꝫ qd̄ nos sumus. tertiū qd̄ iuxta nos est. vt primus. quartū qd̄ infra nos est vt corpus nr̄uꝫ. sz in iſoibꝰ his nō noiatur charitas. ergo ⁊ cete. Preterea. sm Diony. fo de di. no. ea que sunt effectiua reruꝫ nō sunt talia vt efficiunt. vñ ponit exemplū q vrēs nō vritur. delectatio nō delectatur tristitia. nō tristatur. Cū igitur p charitatē vl p amorē amemus: vt p dilectatiōez delectamur charitas vl amor nō amatur. vt delectatio nō delectatur. Incōtrariuꝫ ē qz pfecta nesciētia ē nescire se nescire. vnde pfecta sciētia ē scire se scire. ergo a simili nō erit pfecta dilectio nisi qs diligat se diligere. Sed charitas ē pfecta dilectio. cū igr diligim⁹ pcaritatē diligim⁹ nos diligere. sz diligere se diligē ē diligere ꝓpriā dilectiōez. ergo ipsaꝫ charitatem ex charitate diligim⁹.

Preterea. viij. de tri. ca. viij. dicit Augu. nemo dicat nō noui qd diligā. diligat fratrē ⁊ diligat eaz dilectionē qua fratrē diligit. Rñ dō q cū q̄rit vtrū charitas ex charitate diligat cū charitas amorem quēdā importet iuxta illud Augu. x viij. de tri. c. vlt. Quid est charitas nisi amor boni est querere. vtꝛ amor ex amore diligatur. querere aūt hoc. est querere. vtrū in actu amoris cōtingat reflexio. ideo si bene videre poterimus que sunt in qb⁹ reperitur reflexio. ⁊ que nō apparebit veritas q̄stiōis. Pro pter hoc notādū q sm pbum. ix. methafi. duplex ē actus qdā est q transit in exteriorez materiā: ⁊ est p fectio acti. Quidā aūt nō trāsit. sz est pfectio agentis. Imprimis aūt actibus nō reperitur conuersio. Maz calefaciēs nō calefit: neqz calor. Et edificās nō edificatur. neqz ars edificatia. actꝰ aūt nō trāseūtes. alig sunt supra se cōuersiui ⁊ aliqui nō. Maz visus nō est supra se cōuersiuus. v det. n. oculus alia a se. seipsuꝫ nō videt neqz que in ipso sunt. Intellectus aūt velmens etiā que in ipsa sunt cōspicit vt pōt patere ex sntia Augu. xiij. de tri. ca. vi. vbi ostēdit intellectū esse supra se cōuersiuū nō visum. Sz vt videamus in quibus actibus non transeuntibꝰ in exteriorē materiā. est cōuersio ⁊ i qbꝰ nō notādū. q ad actionez q̄tuz ad presens tria cōcurrūt. obiectuz potētia ⁊ ipse actus. q igitur in actibus sit conuersio: vel pōt ex ratione obiecti. vel ratiōe potentie. vel ratiōe actus. Tunc. n. in actu nō est cōuersio ratiōe subiecti qñ obiectuz in qō terminatur actus nō induit rationē generalē: vtputa. qz obiectum visus est lux vel color ⁊ nihil videt visus nisi colorez vel lucē qz nō de oibus predicatur lux ⁊ color nec talia oñt rationē generalis obiecti. oculus non: oia videt ⁊ qz ipsuꝫ videre q ē actus oculi neqz est lux neqz color: oculus nō videt se videre: ⁊ in actu suo nō est cōuersio. eo qō obiectuz cōuertionē nō patitur. secūdo in actu nō est cuersio ratione potētie. Maz sm Procluꝫ. lxxxj. ꝓpositione. omne incorporeuz est ad se cōuersiuū. pp qō. xlvij. ꝓpōne eiusdez scribitur q omne antipostotō siue ad. se cōuersiuū est simplex ⁊ iptibile cum igitur ois virtus organica extēdatur extēsione organi. nullus actus q egredi tur a potētia vel a virtute in corpore. ⁊ rōne potētie a qua egreditur est ad se cōuersiuus. Tertio nō cōpetit cōuersio actui ratione sui. qō cōtingit cū actus ꝓgreditur a potētia nō libere ⁊ modo spōtaneo: sed magis p modū nature. Mā cōuerti ad seipsum quandaz libertatem ⁊ quoddā dominiū importat. qz sz pbum primo methafi. liber est sui gratia ⁊ sm istaz viam nulla cognitio dicitur ad se conuersiua eo qō ea que ,pcedūt a potētia cognitiua pcedūt quoddā mō p modum nature pp qō ⁊ ratio cogi dicitur. Soluꝫ ergo cōuersio talis reperitur in actib⁹ potētie appetitiue. Si igitur est cōuersio in aliquo actu. vl hoc ē ratiōe ipsius actꝰ. qz libere a potētia emanat vl ratiōe obiecti. vt cuz obiectū est generale quid ꝓpter qd ⁊ ipse actus infra rationez obiecti clauditur. vel ratione potētie. qz potētia ñ est orgāo alligata. Hoc viso notāduz q actus nō trāseuntes in exteriorez materiā in quibꝰ reperitur cōuersio in nobis qdrupliciter dikingūtur. qz qdā sunt cognitiui ⁊ sensitiui. vt videre audire ⁊ huiusmōi. quidā sunt sensitiui appetitiui vt delectari. irasci ⁊ talia: prout sunt actus sensitiui appetitiui. quidā cognitiui intellectiui: vt intelligere. scire ⁊ huiusmodi. qdā appetitiui intellectiui vt velle. ⁊ ex charitate diligere ⁊ talia. In actib⁹ sensitiuis sm sensuꝫ nullo modo est conuersio nec ratione actus cuz non dicant liberā inclinationez. nec ratione obiecti cuz obiectuz in talib⁹ non sit qd cōmune. nec ratiōe potētia. cuz talis potētia sit orgāno alligata. In actibus appetitis ⁊ sensitiuis reptē

aliquo modo conuersio ratione actus. eo q̄ omnis amor videtur dicere quēdā liberū motū ⁊ inclinationem: q̄ si nō est vex in appetitu sensitiuo bruto-rū eo q̄ bruta magis agunt q̄ agāt. vt dicit Damas. lib. iii. c. xij. tū i appetitu sensitiuo hois. aliquo modo vitatem hz. pp q̄ ⁊ talis appetitus sensitiuus rōalis p participatōez ō. Inde ē q̄ Aug. xij. de tri. c. viij. pp rōnez dicit sensum hois ee potiorē sensib⁹ alior. In actibus aūt cognitiuis intellectiuis est cōuersio duplr rōe obiecti ⁊ rōe potētie nā cū obiectū intellectus sit vex. ⁊ vex cū ente quertatur ipm intelligere ē quoddā vex. ⁊ iō lz oculus nō videat se videre. q̄ videre: nec est color neq̄ lux: que sunt obiectū visus. intellectus intelligit se intelligere. eo q̄ ipm intelligere sit quoddā vex: qđ est obiectū intellectus. Rursum intellect⁹ hz quertionē q̄ ē potētia organo non alligata. Est ergo conuersio in actu intellect⁹ rōe obiecti ⁊ potētite. sz nō rōne ipsi⁹ actus eo q̄ actus intellect⁹ fit actus cognitiu⁹. In actu aūt volūtatis ē quersio poēm modū. Nā est ibi quersio rōne actus cū amare ⁊ velle dicant inclinatōem liberā voluntatis ⁊ rōne obiecti: cū obiectum volūtatis sit bonum ⁊ ipm velle ⁊ amare sit bonum quoddā. Est ēt ibi cōuersio rōne potētie. q̄ appetitus intellectiuus nō est vtus organo alligata. ⁊ q̄ diligere ⁊ amare est actus volūtatis ipm amare voluntas amabit. sicut ipsum intelligere intellectus intelligit. ⁊ q̄ amare ex charitate potissime e libertatem ⁊ abstractōez a rebus corpalib⁹ importat. cū pp talem abstractōem ⁊ libertatē. sit quersio in actibus. i amore gratuito erit quersio: siue accipiatur tal' amor actualiter siue habitualiter. pp q̄ potissime charitas ex charitate diligēda ē. ⁊ hō amat se ex charitate amare. vnde ⁊ Aug. viij. de trini. c. viij. q̄si p totuz ofidit dilectōem gratuitā siue charitatē ex charitate diligēdā ee. Ad. i. dō q̄ non est sile de calore ⁊ de amore. q̄ calefactio est act⁹ trāsiens in exteriorem materiā nō aūt amor. ⁊ ideo calor non calefit. amor tñ amatur vt pz p habita. Ad. ij. dō q̄ agēs ⁊ actū nō coincidūt in idē i rebus materialibus. sz in separatis a materia coincidūt. Nā cū ipse intelligens se intelligit. idē ē intelligēs ⁊ intellectū. ⁊ ipm intelligere intelligi pōt. ita ipm velle ē volituz ⁊ ipe amor amatur. Ad. iij. dō. qō nō est pcessus in infinituz q̄ cū amor amatur nō alio amore. sz seipo diligitur vñ Aug. ix. de trini. c. v. amor amatur non alio nisi more amari pōt. idē ergo seipso amatur. vel dicere possum⁹ si vellem⁹ cū Auic. q̄ nō ē incōueniens i actibus aie ee pcessuz infinitū. Ad. iiij. dō q̄ diligēdū est aliqd duplr vel tāq̄ id tibi bonū volum⁹ vel tanq̄ bonū qđ in nobis ⁊ alijs volum⁹ illud cui bonū volum⁹ est quid' vl' rōale. id ad qđ aliquo modo hz amicitia ⁊ sm istū modū logtur Aug. iiij. esse diligēda ex charitate. Sz tanquam bonū qđ nobis ⁊ alijs volumus. Sz diligitur charitas. ⁊ iō dr a quibusdam. q̄ charitas non diligitur amore amicitie. sz cōplacēti e vel amore cupiscentie. ertēdo cō cupiscētie, notū. q̄ tale bonū nobis ⁊ alijs cupiscim⁹

Ad. v. dicēdū q̄ sm Dion. ibidē. ea q̄ sunt inclinatis. sunt ēt in cāis. sz nō p cādē rōnez. vnde non concluditur ex quo charitas est cā. quare aliquid diligatur q̄ ipsa etiam nō diligatur. Sz arguitur q̄ non sm eādē rōnem diligitur charitas. ⁊ qđ ex charitate amatur ⁊ h pcessimus nā qđ ex charitate amatur. diligit tanq̄ id cui bonū volum⁹. caritas aūt si amatur. sz diligit tāq̄ bonū qđ nobis ⁊ alijs optamus.

Ecūdo queritur vtr charitas possit cognosci ab habēte. ⁊ vī q̄ sic. q̄ sm Aug. viij. de tri. c. iiij. Sciri. n. aliquid ⁊ nō diligi pōt. diligi autem quod nescitur nequaquaz. sz charitas ex ab eo cognoscitur. vl' diligit qđ ignorat. quod est in cōueniens. Preterea scire rem est cognoscere q̄ qd est p cēntiā. nec dr. viij. metaphisice sz qd est charitas ⁊ nō charitatis sciri pōt. nō solū a bonis: sz etiaz a malis. al'r. n. dubia ⁊ qōnes de ipsa cessarent.

Preterea Aug. viij. de tri. c. viij. dicit q̄ hūs caritatem magis nouit dilectiōem q̄ diligit q̄s frēm quem diligit. sed dilectio qua diligimus ē charitas ergo ⁊c. Preterea sz philosophū in fine pi poste rio. incōueniens ē nos habere nobilissimos habitus ⁊ latere nos. sed nobilissim⁹ habitus ē charitas q̄ ⁊c. Preterea fides cognoscitur ab hūte iuxta illō Aug. xiij. de tri. c. ij fidē q̄ quā boium nō videt in alio. Sz vnusquisq̄z in semetipso. ergo pari rōne ⁊ charitas ab hūte sciri poterit. Incōtrariū est quia charitas diuinā acceptatōem includit. Sz nisi deus reuelauerit alicui q̄ sit ei acceptus nullus pōt illud scire. ergo ⁊c. Preterea ecclesiastes. ix. scribitur. Nemo sit vtz amore vel odio dign⁹ sit. Prete rea pma ad Corin. iiij. nihil mihi ꝑscius sum. Sz nō in hoc iusti. sum. Rñ. dō q̄ noticia alicui⁹ rei duplr pōt hī. pmo simplr ⁊ absolute qđ pōt appellari subesse quodāmō vli. Scōo. sm q̄ hz esse in hoc: vel subesse particulari. Sapore. n. gs duplr posset cognoscere. primo sciendo naturā saporis. a qb⁹ cātur p̄ncipijs ⁊ quale dz esse subiectum ei⁹. ⁊ cetera huiusmōi q̄ naturā saporis notificāt. Scōo potest sciri sapor subesse h. vtputa q̄ in h habet esse.

Et iste due cognitōes nō semp se cōcōmitrantur. possem. n. scire naturā saporis dulcis. ⁊ tñ dubitare talem saporē ee in hoc subiecto: vtputa: si habēs lignā infectā vel pp alias ꝑditiōes immutetur gustus eius a dulci vt ꝑsuevit immutari ab amaro. lz scirz naturā dulcis. ⁊ a qbus. p̄cipijs causatur. posset dubitare ⁊ ignorare dulcedinē esse in hoc dulci: eo q̄ cognitiōm talem de dulcedine hebere nō pōt: nisi actu gustando. ⁊ quia similem passionem infert sibi tali ypostasi facta dulcedo: vt amaritudo ꝑsueuit inferre posset ignorare dulcedinem esse in hoc: non obstante q̄ habet noticiā nature eius. ⁊ sicut de dulci dicim⁹ sic de charitate loqui possumus. Nam scire charitatē quantū ad id quod est: possunt etiam mali: eo q̄ scire possunt qualis habitus sit charitas in quo fundatur tanquam in subiecto. ⁊ a quo causatur tanquam a principio ⁊ talia que indicant naturam eius: ⁊ illud scire est scire illud de quo ait philosophus. ij. Ethico. q̄ scire modicum vtile est ad virtutem: operari vero multum. vnde ⁊ ibidem dicitur qui non operantur sm virtutem: ⁊ ad rationez fugiunt existimantes studiosi esse: eo quod philosophantur nunquam habebunt sanam animaz. Secundo modo potest cognosci, charitas ꝑout habet esse in isto. ⁊ talem cognitionem de ea non solum nō potest habere aliqs q̄ sit in alio. sz etiā hēre nō pōt certitudinaliter q̄ sit in seipso. Nā sicut dicebam⁹ de dulci q̄ naturam dulcis pōt quis scire: ⁊ ignorare dulcedinem esse in' isto Si nō aliter immutaret gustum dulcedo q̄s amaritudo. Sic ex parte ista potest quis scire oīa que ad cognitionem quid ē caritas faciunt. ⁊ ignorare charitatem esse in seipso: eo q̄ actus qui a charitate eliciuntur sunt similes actibus qui oriuntur ab habitu acquisito. ⁊ quia ñ cognoscit homo se habere charitatem nisi per tales actus. cū nō possit certitudinaliter discernere. vtz huiusmodi actus sint ab habitu infuso vel acquisito lz possit certitudinaliter scire se habere aliquem habitum vtputa si tales actus delectabiliter operatur. q̄ signum generati habitus est delectatiōme

ꝛ triſtitiam fieri in opere vt dicitur .ij. ethico. tamē vtrum ille habitus ſit infuſus vel per exercitium acqſitus ſcire nō pōt. nō ergo ſciet ſe certitudinaliter habere charitatē eo ꝙ neſcit certitudinaliꝫ talem actū ꝓgredi ab habitu infuſo: vñ cōiter dr ꝛ bene. ꝙ in charitate tria eſt ꝓſiderare. obiectum vt dilegibile. modū vt delectatōem. fieri in ope. ꝛ effectū vt facere hoiem acceptū deo. ꝛ meritorie opari. Nō enim pōt cognoſci caritas ab hñte rōne obiecti. qz in idem obiectuz ordinatur habitus ꝛ potentia ſine habitu. vñ ſm iſtū mꝰ dū non ſolū nō pōt qs ſcire ſe habere charitatem. ſz et m ſcire negt ſe habere aliquez habitū ratiōe delectationis ēt ſcire negt ſe habere charitatem qz delectatio ꝓuenit in ope non ſoluz ex habitu infuſo: ſed tiā ex acqſito. Rōne eſſe ctus vt qz facit hoiem meritorie opari ꝛ deo acceptū eſſe. niſi ſit ei a dño reuelatū nullus etiā ſcire poteſt. ſz aūt ſic dicendo declarata ſit veritas ꝗſtiōis verba tū Augu. tacta ſupius dubitationez augent. videtur n. velle ꝙ nō ſolū charitas ab habēte ſcia tur: imo magis cognoſcatur ab habente ꝗ̄ pſe frat ſit agnitus quā difficultatem qdā vitare volētes dixerūt hoc intelligendū eſſe de cognitione charitatis ex pte ei⁹. nō ex pte noſtra. Mā ea que ſunt manifeſtiſſima in natura ꝓpantur ad cognitionē nr̄am vt lux ſolis ad oculum noctue: pp ꝙ nō eſt incōueniēs charitatē quātum eſt de ſe notiorē eſſe fratre. nobis tū frēm notiorem eſſe. quilz in aliquā veritatē incidāt: intentōem tū Aug. nō tangūt. Mā ꝙ caritas ſit nobis nota: vel ignota: ſm intentōez Aug. ibidē. ex opibus noſtris ꝓſurgit. Mā nō videre oileōez vel nō hr̄e notitiā dei ꝛ charitatis ꝓtingit ex eo ꝙ frēm nō diligim⁹. cognitio aūt rei in ſe: p ſe loquēdo nō variatur ꝓpr̄e ex opibus nr̄is. ꝛ ideo notādum ꝙ cognitōez de re qs hr̄e pōt dupliꝫ habitualiter ꝛ actualr. ſm actū ꝑmū. ꝛ ſm actū ſcōm. ſic. n. videmus in habitibus cognitiuis ꝙ eo ipſo ꝙ tales habitus pñtes ſunt aīe ſemp aīa nouit illos. licet de eis nō ſēp cogitet. vñ habens in ſe habitū geometrie eo ipſo ꝙ talis habitus pñs eſt menti a quo pōt fluī actus p quē actualr cogitari pōt ſe habere talem habitū: dr ipm noſſe. ꝛ talis noticia ſolū dicit pñtiaz rei apud aīaz. nō tū pñtiaz quālibet. ſz talez pſentiaz pp quā pōt oriri inde aliqs actus. qui de ſe ē aptus natus ducere in cognitōem talis habitus. ꝛ quāto aliqd ē pſentius aīe p iſtū modū tāto magis ab ea. noticia tali cognoſcitur. Sz ſicut habitus cognitiui ſunt pncipia. actuū q ſt apti nati ducere i cognitōem ipſoꝝ. ſic ꝛ habitus affectiui cānt actus ꝙ quos ſunt apti nati cognoſci. ꝛ p iſtū modū eo ipſo ꝙ tales habitus ſunt pñtes ſm quādā cognitōem. ꝙſi habitualem. dr̄ ab ea ſciri ſz nō adeo ꝓpr̄ie dicatur cognitio taliū habituū. cognitio habitualis: vt dr̄ noticia habituū in memoria poſitoꝝ. ideo ait Aug. de iſta noticia ꝙ tāto magis qs nouit dilectio nē ꝗ̄ frēm qnāto dilectio ē ei fratre pñtior. ꝛ intimi or. Sz pp talē cognitōem charitas certitudinaliter ſm cognitōem cōpletā non cognoſcitur ab hñte. qz cognitio cōpleta nō hr̄ niſi cū ex actib⁹ habitum cognoſcim⁹. ꝛ qz actus charitatis pp filitudinem quā hz ad alios actus: nō diſtincte ducit in cognitōem ſui habitus ab habente charitas certitudinaliꝫ ſciri nō pōt. Et vt meli⁹ pateat intentio Aug. Rurſū de cognitōe actuali eſt diſtinguēdū. qz aliqd actualiter ſciri pōt ſm cognitionem ſpeculatiuā: vel ſz cognitōem exꝑimentalem ꝛ practicā. vtputa cū deus cognoſcitur inquātū eſt finis oīuz agendoꝝ: quam cognitōez ſupius dixim⁹ hr̄e bonos. Dic. n. deum cognoſcūt oēs habentes charitatem eo ꝙ in oibus ſuis actibus ponunt deū finez ꝛ regulā. Et qz ad talem noticiam facit habitus charitatis arguit Augu. qui diligit fratrem magis nouit dilectionē. ꝛ deum quam fratrem ſuū. coꝙ deus vel dilectio in creata habet magis rationem finis ꝗ̄ frater. ꝛ ideo noticia qua cognoſcitur aliquid vt finis ꝛ bonum deus magis cognoſcitur ab habente charitatem ꝗ̄ aliqua creatura. ſed ꝓpter talem noticiaz etiam ſcire non poſſumus certitudinaliter nos habere charitatem cum ſit ponere deum vt finem: licz nō meritorie: poſſet quis ex habitu acquiſito. ꝛ quia vtrum tales actus ſint meritorij ſcire non poſſum⁹ niſi p reuelationē. nos habere caritatem certitudinaliter ignoramus. Ad primū dō ꝙ lz nihil diligatur niſi qđ ſcitur nō tñ oz ꝙ diligat vt ſcitur. nā pōt qs i via diligere deū p ſeipz: cū tñ coḡſcē eū ñ poſſit niſi p effectus. vñ nullus diligit caritatē niſi aliq̄lē notitiā de charitate habeat. nō tñ oz vt eque certitudinaliꝫ cognoſcat, vt diligit. naz qui ex charitate diligit: nō oz ꝙ certitudinaliꝫ ſciat ſe ex charitate diligere. Ad. ij. dō ꝙ de tali noticia charitatis non querimus. no. n. eſt queſtio: vtrū aliqs poſſit ſcire naturā charitatis. Sed vtrū ſcire poſſit charitatē eſſe in ipſo. Ad. iij. pz ſolutio p ea que in generali ſolutiōe ſunt dicta: nā dilectio eſt notior fratre. qz ꝑſentior ꝛ intimior: ſed pp talē noticiā nō arguitur ꝙ aliqs ſciat ſe certitudialiter charitatē hr̄e. vt patuit. Ad. iiij. dō ꝙ ibi pbus logtur de habitibus cognituuſ. Et actuſ taliū abbituū diſtincte ducūt in cognitionez ipſoꝝ. ſz actus habituū q ſunt in voluntate nō diſtincte cognoſcuntur p ſuos actus maxime infuſus ab acqſito. Mā diligere deū: ꝛ in hoc delectari poſſet cōtingere: nō ſolū ex charitate qui eſt habitus infuſus: ſed etiā ex habitu acqſito. Et p lz pz ſolutio ad. v. qz nō ē ſimile de fide que cōnumeraturr̄ iter habitus cognitiuos ꝛ de charitate. qz p actū fidei diſtincte ducimur in cognitionez talis habitus. nō aūt per actum charitatis.

s Uper litteraz ſup illo. (Qui proximuz diligit. cōſequens eſt vt dilectionem diligat) Cōtra ſic voluntas eſt ſupra ſe reflexiua. ſic ꝛ intellectus. ſed cum hoc intelligit aliqd. lz poſſit intelligerē ſe intelligeꝛ illud nō tñ ſeqr̄) de neceſſitate ꝙ ſe intelligere itelligat. ergo non eſt conſequens ſi aliquis diligit ꝙ dilectionem diligat. Dicendum ꝙ voluntas ratione actus eſt ſupra ſe reflexiua vt patuit. nō intellectuſ. ideo quotienſcunq; diligit. ſe diligere diligit. quia ex quo ex ipſo actu eſt reflexio nō agit niſi reflectatur: ideo non eſt ſimile de intellectu ꝛ voluntate. Item ſuper illud. (Deus dilectio eſt ꝛc.) Vult enim magiſter ꝙ cum deus ſit dilectio qui diligit dilectionem diligit deum. Contra. deus non eſt omnis dilectio. ergo non ſequitur qđ dicit. Nam licet animal ſit homo: tamē qz nō omne animal eſt homo. non valet qui diligit animal diligit hominem.

Dicendum ꝙ licet non omnis dilectio ſit deus. deus tamen eſt ratio ꝛ cauſa ꝙ omnis dilectio gratuita ſit ꝛ diligatur. ſicut quia lux eſt ratio quaꝛ omnia videantur quiꝫ videt. videt lucem. licet nō omne quod videtur ſit lux. ita quia deus eſt ratio quaꝛ omnia ſic diligantur quicunque dilectione gratuita aliqd diligit. deū diligit. licet nō oē qđ diligit ſit deus. Item ſuper illud. non niſi deo plenus eſt q dilectione plenus eſt. Contra. vt habitum eſt nō omnis dilectio deꝰ eſt. ergo qui eſt plenus dilectione poteſt eſſe plenus alio. a deo Dicendum ꝙ dilectio de qua ibi loquitur Auguſtinus. eſt dilectio gratuita que non habet eſſe abſque deo. ꝛ ꝓpter

dilectione est plenus. Item super illud(qui diligit fratrem in lumine manet) Cōtra charitas ⁊ dilectio non assimilatur lumini. qz dona affectus assimilantur ardori dona intellectus assimilātur luci.

Ad ℔ gdā sic dicūt. q charitas assimilat lumini. ñ ratione manifestatōis. sz qz est forma vtutum sicut lumē est vtus vl̄r motiua in tota natura. qz est qualitas p̄mi alterātis: vt celi. ita charitas eo q est forma oium vtutū quodāmō oēs vtutes mouet ad suos actus. qz nō est aligs actus alicui⁹ vtutis q non sit a charitate impatus. ⁊ si nō elicitus. Istud aūt ⁊ si est bene dictū. nō sapit intentiōem Augu. Ideo dō q malitia in affectu facit cecitatē in intellectu. ergo ab oppositis bonitas intellectū illuminat. habens igitur charitatē dī manere in lumine. eo q talis habitus nō est nisi sit intellectus illuminatus in hēndo verā cognitōem de fine. qz q̄lis vnusq̄sq̄ est talis finis sibi vī vt dī. iij etb. Itē sup illud(dilectio fraterna est deus). Cōtra dilectio fraterna est qd in herens ⁊ depēdēs ⁊ pcedens a fratre diligēte. cū amor semp pcedat ab amāte. Sz ōs nec dēpēdet nec pcedit ab aliq̄ creatura. Dicēdū q illa p̄dicatio est p̄dicatio causalis. dicitur. n. deus dilectio fraterna. qz ab eo talis dilectio cātur. vel si vellemus tenere cum magistro. diceremus q dilectio q̄ dependet ⁊ pcedit a fratre diligēte. sicut amor ab amante. est dilectio que est actus ⁊ mot⁹ animi. ⁊ talis dilectio nō est de⁹. dī tñ deus dilectio fraterna. qz ex vnione quā hz deus ad voluntatem elicitur dilectionis actus quo frēm meritorie diligimus.

Itē sup illō.(ñ dicturi ⁊c.) vī velle Augu. q ipsa substātia diuina sit charitas. Cōtra sicut adeo ē fides. ita adeo ē charitas. sz deus p̄m substātiā suā nō est fides ergo p̄m substātiā suā nō est charitas. Dicendum q nō est sīle de fide ⁊ charitate. qz fides p se aliq̄z impfectōem importat. nō autem charitas. ideo ita adeo est fides q deus p̄m substātiā nō ē ipsa fides. Sz cum ℔ q adeo est charitas. dī tñ deus caritas. qz charitas de se nullā imperfectōem importat. Itē sup illud(nullum est isto dono dei excellētius). Cōtra sapiētia ponitur excellētissimum donoz. Dicēdum q̄ sapia est excellentissimuz dono ruz put in sapientia includitur charitas. vt sapientia. nō solum dicatur a sape. sz etiam a sapore qō sine charitate esse nō pōt: Vel dō p̄m intentōem magistri q charitas dī esse maximū donoz. qz est donum increatum. Sed sapientia est maximum donorum inter dona creata.

b Ic queritur) postq̄z magister narrauit positionem suā de charitate ℔ obicit ꝯ determinata. Et duo facit. qz p̄mo obicit p rōnes. scōo p auctoritates. Fa ibi. (supradictum est). Circa p̄mum duo facit. qz p̄mo adducit rōnes. ℥o solvit inductas ibi. (bijs itaq̄z). Circa p̄mum. d. fa. p̄m duas rōnes q̄s addcit. q̄z p̄ma talis est. Si spiritus. s. est charitas. cum charitas augeatur. ⁊ minuatur in hoie. spiritus. s. mutabitur. Scōa talis. cum charitas detur nō habenti. charitas est vbi ꝯ us nō erat. nō igitur spiritus. s. est charitas. cum sit vbiq̄z. scōa rō incipit ibi. (Item charitas). Deinde cuz dic. (bijs itaq̄z). soluit circa qō tria facit. qz p̄mo soluit p̄mā rōnem dicens spīm. s. siue charitatez in se. nec augeri. nec minui sed augetur ⁊ minuitur in nobis vel potius homini augetur vel minuitur. p̄m q hō in ea magis ⁊ minus pficit: qō confirmat p pphetā. Scōo soluit rōnez scōaz. d. spiritum. s. aligbus dari absq̄z sui mutatōe. ergo absq̄z mutatōe caritatis increate: datur charitas nō hīti

Tertio confirmat qō dixerat p Aug. scōa ibi. (cūq̄z) Tertia ibi. (vt autem). Circa q duo fa. qz p̄mo adducit auctoritates Augu. scōo ex ipsis auctoritatibus elicit intentū. scōa ibi. (ecce exposuz). Deinde cū dicit. (Supradictū). obicit ꝯ se p auctoritates. Et duo fa. qz p̄mo adducit q̄sdā auctoritates ꝯ se. scōo addit alias q̄ videt magis cogere ibi Sed aliud est). Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo adducit auctoritates. scōo rīdet ad illas. ibi. (bijs rīdem⁹). circa p̄mū. d. fa. p̄m q duas auctoritates ꝯ se adducit. quaz q̄lz sonare vī. q nō est eadē charitas q̄ de⁹ nos diligit. ⁊ nos eū diligim⁹ q si sic cū pr ⁊ filio⁹ diligāt nosspū. s. caritas q̄ nos diligim⁹ deū. ñ ē spūs. s. qō ē ꝯ determinata. scōa ibi. (de ℔ etiā idē)

Deinde cū dicit. (bijs rīdem⁹.) soluit. Circa qō. d. fa. qz p̄mo soluit p̄mā acutoritatē dicēs. pro tāto dictū ee nō ee eādē charitatē q̄ nos deū diligimus ⁊ ipse nos. qz nō p̄m eandē rōnem cōparatur spūs. s ad pr̄em ⁊ filiū. vt nos ipso diligūt. ⁊ ad nos vt nos facit dilectiones dei ⁊ primi. Scōo p eādē viā soluit ad scōaz. scōa ibi. (Silr ⁊ aliā). Deinde cū dicit. (Sz aliud est ingūt). adducit ꝯ se alias auctoritates. ⁊ duo facit. p̄m q duplr ꝯ se arguit. scōa ibi. (alias quoq̄z) circa p̄mū duo facit qz p̄mo adducit auctoritatē Aug. dicētis charitatez esse a spū s. sic̄ fides. Sz spūs. s. ē ñ fidel. q̄ ñ ē caritas. Scōo soluit q caritas dī ee a spū. s. qz spūs. s. ē a seipo tpaliter qz seipz dat. Nec ē p oēz modū simile de fide ⁊ charitate. scōa ibi. (ad qō dicimus). Deinde cum dicit. alias quoq̄z inducūt). arguit alr ꝯ se. Et tria facit. qz p̄mo dicit charitatem ee motū mentis vel affectionez. qō non cōpetit spūi. s. Scōo pbat qō dixerat. p Aug. Tertio rīdet ad obiectiōem. scōa ibi. (q aūt charitas). tertia ibi. (ad qō dicim⁹. Circa qō tria facit: qz p̄mo soluit. d. spīm ee affectiōem animi. qz p eum animus afficitur. Scōo ad huius mōi intellectū confirmandum adducit quandam auctoritatem libri sapiētie. Tertio mouet quandā cauillatiōem ⁊ soluit Scōa ibi. (non aūt mireris. tertia ibi. (cum per eum). circa q tria facit. qz p̄mo mouet cauillatiōez. ꝯ determinata. d. cū spūs. s. moueat nos ad credendū ⁊ sperādū. q̄re nō dicitur motus. vel affectio ad talia sicut dī ad diligēdū. Secūdo soluit. d. motum dilectōis operari sine virtute media. sz alios motus non. ℥o magis dī affectio mentis ad diligendum q̄z alia affectio. Tertio cōcludit opinionem suam. q̄si declaratā. s. spīritum. s. esse charitatem vel dilectionem fraternā. scōa ibi. (ad quos sane). tertia ibi. (est ḡ charitas). In quo terminatur sententia lec. ⁊ dī.

Tria magister in littera dicit charitatem in
q homine minui ⁊ augeri. ideo de charitate duo queremus. Primo vtruz charitas augeatur. Secundo de modo augumenti eius. Tertio vtrum augeatur. er quolibet bono actu. Quarto vtz sit aligs terminus augumenti ei⁹.

D primum sic proceditur. videtur q ca-
a ritas non possit augeri quia p̄m philosophum. vī. phīco. nullum in partibile mouetur. sed forma que est in subiecto in partibili est quid impartibile cuz non extendat se vltra subiectum suum aliqua forma. igitur caritas est quid impartibile cum sit in voluntate tanq̄z in subiecto. que non est virtus organita nec extensa. igitur charitas non mouetur. sed cum augumentuz sit species motus non augumentabitur. Preterea nihil augumentatur nisi quantum. sed charitas non est in predicamento quantitatis cuz sit virtus ⁊ oīs vt⁹ sit q̄litas bona mētis. ergo ⁊c. Preterea quelz forma accīntal ē simplici ⁊ ī variabili essentia

consistens: vt potest haberi exlibro. vj. principioꝝ
Sꝫ charitas est forma accñtalis. ergo non ꝓuenit
ei variatio ꝛ ꝑ conseqūs nec augumentū. ꝓzete
rea ꝑm Boetiū accidētia sunt in dignantis nature
corrūpi qde possunt alterari vero minie. sꝫ si salua
mus augumētū in caritate hoc erit ꝑ alterationem
cū motus ꝑm qualitatē in quo ꝓdicamēto est caritas
fit alteratio: sꝫ caritati nō cōuenit alteratio cuꝫ sit
accidēs. ergo ꝛ cet. ꝓzetera idez manens idem
semp facit idem. sed imediata cā caritatis est deus
imutabiliꝫ se habens. ergo caritati nō cōpetet varia
tio nec augumentū. ꝓzeterea si augumentū cari
tatis reducitur ad aliquē motū. ℔ erit ad alteratioꝫ
sed alteratio ꝑm ꝓbum. vij. phiſic. nō est in pte itel
lectiua. sꝫ in parte sensitiua. sꝫ charitas ē in appeti
tu itellectiuo ergo ꝛē Incōtrariū est Aug. lxxrij.
q. q. xxx vj. q ait ꝙ augetur charitas vbi diminuit
cupiditas. sꝫ hō pōt magis ꝛ min⁹ ꝓcupiscere ergo
pōt augeri charitas. ꝓzeterea tota bonitas alie
est ex bonitate caritatis si nō est dare maiorē ꝛ mi
norē charitatem nō esset dare vnā aiam melioꝛem
alia ꝙ est inconueniens. qz tunc vnus bō. nō esset be
atioꝛ alio. Rñ. dō ꝙ siquis vellet tenere cū ma
gistro de leui soluezet qōm. nā cū ꝑm opinionē eius
spūs. s. sit ipsa charitas: hō dicet ꝺ̄re maiorē. ꝛ mino
re charitate ꝑm ꝙ magis ꝛ min⁹ ei dat spūs. s. nā si
cut in ꝓma. vbi erit visio nō ꝓcedēs ab habitu fi
dei ꝑm illā visionē erit vnus beatioꝛ alio ꝙ diuinā
veritatē magis ꝛ minus cognoscet. ita ꝑm via ꝑm
istū modū dicēdi. vbi actus dilectōis nō ꝓcedit ab
habitu charitatis vn⁹ hꝫ maiorē charitatē alio. eo
ꝙ vna ꝛ eadē charitas magis. ꝛ minus hꝫ a diuer
sis. sicut qz vnus deus magis ꝛ min⁹ cognoscitur
a scis. vn⁹ est beatioꝛ alio. Sꝫ ponēdo habitū chari
tatis in aia vt tenetur cōiter. quo ibi eē possit augu
mentū dubiū est. Sūt. n. circa ℔ diuerse inie q̄s bñ
se hꝫ recitare ꝓp̄ difficultatē materie. Quidā. n.
dixerūt charitatē augumētari. sicut augumētatur di
es. nō. n. dies augumētatur vt dies q̄ est minoꝛ ef
ficiatur maioꝛ. sꝫ qz minoꝛi diei succedit maioꝛ di
es vt dicī vnnali succedit. dies estiual: sic augeꝫ cha
ritas. qz minoꝛi charitati succedit charitas maioꝛ.
Hoc ē dictū. qz de⁹ cum ifudit maiorē caritatē mi
noꝛ charitas i nihilū redigit. Sꝫ illud stare ñ pōt.
qz ꝙ ad itroductōez alicuⁱ⁹ aliud cedat. duplr eē hꝫ
ꝑ se ꝛ ꝑ accñs. ꝑ se aūt vt qñ itroductū ꝛriat ei qō ce
dit sicut nidem⁹ ꝙ ad itroductōez frigoris cedit ca
loꝛ. Sꝫ iste modus adaptari nō pot cū maioꝛ ca
ritas nō ꝛrarietur minoꝛi. qz ꝛria sunt diuersa spē:
vt ꝓbatur. x. metꝫ. magis aūt ꝛ min⁹ nō diuersifi
cāt ipēz vt pōt brī ex. ij. poli ꝛ ex. vij. ph. siē. Se
cūdo mō ℔ pot esse ꝑ accidēs vt ex corrūptōe subie
cti. sicut videmus maiorē ignē minoꝛē corrūpe. vt
apparet in cādela. subter cadelā posita. qz humoꝛ
attr̄ct⁹ cedit i quo radicabaf ignis q corrūpit. Si
cut ētcū ex aere fit ignis. sꝫ ꝑ se corrūpatur humidi
tas qz ꝛriatur siccitati ignis. ꝑ accñs tamē corrū
pitur caliditas. qz corruptioe subiecti. sꝫ si sic dice
remus in ꝓposito. tūc hō hñs maiorē charitatē q̄s ꝑ
us nō esset idē hō. qz haberet aliā aiam. ꝛ aliā volū
tatē. Ideo est alius modus dicēdi ꝙ charitas auge
tur ꝑm feruoꝛē. Sꝫ illud sic improbat. qz feruoꝛ vl
accipitur ꝓp̄e vel similitudinarie. ꝓp̄e hꝫ eē in viriḇ
inferioꝛiḇ⁹. sicut videm⁹ ꝙ ex eo ꝙ mēte intelligi
m⁹. vel appetitu afficimur intēse ad aliquod dele
ctabile: resultat qdā ardoꝛ in inferioꝛibus viribus
q dr̄ feruoꝛ. ꝛ sicut ē in apprehendendo delectabi
lia terrena: est ēt in apprehendendo celestia. Q̄ dō
si sic feruoꝛē accipe volum⁹. tūc feruoꝛ ꝑ se charita
tem nō respicit. qz charitas in inferioꝛibus viriḇ⁹
eē nō hꝫ. si aūt accipiam⁹ feruoꝛem similitudinarie ꝓ
ut habꝫ: eē in appetitu intellectiuo. tunc sic augeri
charitatem. ꝑm feruoꝛem est eam augeri essentiali
ter ꝙ concedūt. qui sic istam positionez improbat.
Uerum quia vt patebit. charitas essentialiter nō
augetur possumus positionem istam improbare ali
ter dicentes ꝙ cum vti habitibus ad suos actus
sit in voluntate habentium habitus. non oportet
ex toto conatu habitus ferri in actum. vnde ex vno
ꝛ eodem habitu charitatis possumus magis ferui
de ꝛ minus feruide ferri indeum. ꝛ qz ꝑm maioꝛ
rem ꝛ minoꝛem feruoꝛem non variatur habitus.
sed actus qui sic dicunt augumentum charitatis ꝓ
habitum non ponunt eam augumentari nec ꝓsen
ti aliter: dubitamus. ꝓzeterea cuꝫ post maioꝛe ꝫ
feruoꝛem contingat aliquos minus feruere ꝑm istū
modum dicendi sequeretur ꝙ charitas possit mi
nui vt potest augeri quod negatur ab omnibus.
ꝓpter hoc dicitur aliter ꝙ charitas augetur ꝓ
essentiam. Nam quicquid augetur. abꝫ aliquo mo
do rationem quanti. charitati autem competit es
se quid q̄ntū non mole. sed virtute. ꝛ qz tale q̄ntū est
magis quale q̄ꝫ quantum. talis motus magis est
alteratio q̄ꝫ augumentum. vnde augumentatur ca
ritas. sicut alie qualitates. sed origo eiꝰ differat ab
origine aliarum. quia qualitates naturales educun
tur de potentia materie dona autem gratuita quia
totam naturam excedunt: nec de potentia materie
nec per naturale agens educi possunt. Hec au
tem positio si bene consideratur tria dicit. ꝓzimo
ꝙ charitas augetur essentialiter. Secundo ꝙ talis
motus non meretur dici augumentum sed altera
tio. Tertio ꝙ motus augumenti eius assimilatur
modo augumenti qualitatum sensibilium de potē
tia materie eductarum. Hec autem positio stare
non potest. quia augumentari aliquid essentialiter
est ipsum augeri ꝑm gradus essentie ꝙ nec forme
substantialis nec accidētali competere potest manē
te eadem forma ꝑm speciem. ꝛ ideo sic dicentes
plus errant q̄ꝫ alij. quia non solū male dicunt in ꝓ
posito. sed ꝛ dicunt ea que non solum in charitate.
sed in nulla forma inueniri possunt. Nam ꝑm gra
dus eēntie forme sunt sicut numeri. vnde sicut que
libet vnitas addita vel remota uariat speciem nu
meri. ita ꝙ nunquam est augumentum in nume
ro nec diminutio ꝫ vnitates abliq; variatione spe
ciei. Sicut nunquam est augumentum vel dimi
nutio in aliqua forma ꝑm gradus essentie. nisi im
mutetur species. vt potest haberi. ex. viij. metaphi
sice. Sed hoc non possumus dicere in charitate.
quia charitas aucta non est alterius speciei. immo
ista positio dicit oppositum in addiecto. nam cum
magis ꝓfectū. ꝛ minus ꝓfectum nō diuersificāt spēz
augeri aūt essentialr nō fit sine varietate specifica.
dicere charitatem ꝓfectioꝛē eēntialr. esse aucta est
petere qō est in ꝓprio. Rursum. qz dicit tale motum
nō mereri nomē augumēti. sꝫ alteratōis. cum ꝫ ta
lē motū. nō dicatur q̄litas magna vel parua. sꝫ solū
intensa ꝛ remissa. ꝓp̄ ꝙ ꝛ ꝑm cōem modū loquēdi di
cit in ꝓprie eē dictū esse magnū vel paruū frigus.
siue caloꝛē. sꝫ intēsuꝫ. ꝛ remissuꝫ si diceretur vnū ha
bere maiorem charitatem alio. sed intensioꝛem.
ꝙ est contra communem modum loquendi. ꝛ con
tra veritatem vt infra patebit. Tertio. quia dicit
charitatem augumentari vt cetere qualitates. cū
qualitates non essentialiter augeantur. eo ꝙ sim
plici ꝛ inuariabili essentia consistant implicant eti
am oppositū ꝓdicti. dicto cum dicebant charitatem

generaliter augumentari. pp hoc notādū q in omni aucto est ponere quosdam gradus. nam ex hoc dr aliqd augumētari in aliquo eo qđ aliquē graduz acquisiuit in illo quo pus carebat. gradus aūt ifor mis duplr accipi possunt fm essentiā: ⁊ fm esse. fz istā diuersitatē graduū magis ⁊ minus aliqū diuersi ficāt speciem: aliqū nō. qz fm gradus essentie cū fz illos: vt habituz est forme numeri sint si cut semp diuersificātur spēs. Secundū gradus inesse nō. ⁊ qz caritas aucta est eiusdez speciei cū pma augeri caritatē nō est ipsaz accipe plures gradus fm essen tiā. fz plures fm esse. ⁊ qz fm tales gradus ꝯtingit diu ca ritas est in via. nō est pfecta. cōtingit aūt eā augeri nō essentialr: vt dicebat tacta pō. fz fm esse. vtruz aūt tal' motus debeat dici augumētū ⁊ qūo fit augu mentū fm tales gradus infra patebit. Ad primū dō q caritas nō est p omnē moduz imptibil' cū re piat in ea aliqs modus graduū. Vel possum⁹ di cere q istud verbū intelligēdū est de motu locali ⁊ de alijs motibus qui motū localem psupponūt. cu iusmodi nō est motus ad pfectiorē caritatē. Ad se cūdū dō q nihil augumītaī nisi ꝯtū: vl' qđ iduit mo duz quāri. caritas āt ⁊ si nō est in predicamento ꝯ ritatis cōpetit tñ ei aliqis modus ꝯtitatiuus rōe cui⁹ dicitur augumētari. Ad. iij. dō q auctoritas illa non est contra nos: sed contra eos qui dicunt ipsaz augeri essentialiter sine fz gradus in essentia nos aūt ponimus eā simplicez in essentia. habentē tñ gradus inesse ⁊ ita simplici essentia consistit: sed simplici esse. qđ nec auctoritaī dicit. Ad. iiij. dō q accidentia dicūtur in alterabilia qz nō sunt sub iectū alteratōuz nec variatōuz. nō tñ excluditur qn possint eē termini: ⁊ hoc sufficit vt in eis ponamus argumentū. Ad. v. dō q deus cū hoc q̄ immutabi liter se bz agit ex libertate arbitrij: nō ex necessitate nature ⁊ ideo fm bñplacitū volūtatis pōt maiorez ⁊ minorem charitatem infundere ⁊ hoies ad eā su scipiendā magis ⁊ minus disponere. Ad. vj. dō q alteratio pōt sumi dupl'r ppe ⁊ large. ppie aūt ē in parte sensitiua. ⁊ fm tertiā speciem qualitatis. large aūt pōt esse in parte intellectiua. fm qđ intel ligere est quoddā pati. fz nō ppe. qz cū nō sit ibi aliq̄ abiectio a substantia magis est ibi salus ⁊ receptio ꝯ passio. ⁊ sic in voluntate pōt esse alteratio.

Qō. v. Einde queritur de mō augumenti chari tatis ⁊ circa hāc querūtur duo. Primo. vtr charitas augeatur p additōem al te rius charitatis. Secdo vtr tal s mo tus ppie dicatur augumentum.

D primum sic pceditur. vī q charitas au geatur p additōez alterius charitatis qz oē augumentum est totum respectu ejus qd pus erat cū sit mai⁹ ipso pore. fz to tum est tantundem ⁊ amplius. ergo charitati augu mentate aliqd est additū. sed illud additum vel est charitas vel nō. si ñ. nō augebit charitatē cū nihil augeatur nisi p sibi sile. si est charitas habetur intē tū. Preterea si aliq̄ virtus pōt in aliqđ obiī vl timato actu: nō pōt in mai⁹ nisi ei addatur aliq̄ vt⁹ fz charitas aucta pōt i maiorē actū. ergo pōt chari ti addita est alia charitas. Preterea phs in pmo de ge. narrādo ꝯditōes augumenti dic̄ augumenta ri aliqd p additōem vñ nō augumentatur caro nisi p additōem ei⁹ qđ in carnem ꝓuertitur ergo nō au gumentatur charitas nisi p additōem charitatis.

Preterea fm aug. viij. de trini. c. viij. charitas assimilatur lumini. qz q diligit frēz in lumine ma net sed lumen augetur p additiōem alterius lumi nis. ergo ⁊c. In ꝯriū est. qz fz pelū. x. c. iij. ppone ois potentia imitio: cuius est infinitior ꝯ plificata ⁊ x viij. ppōne de cāis legitur. ois virtus vnita plus est infinita ꝯ virtus multiplicata. sed p additiōem alterius charitatis. charitas nō est magis vnita. fz magis cōposita. ergo ex tali additōe charitas effi cietur mīus potens. nō magis: fz cū aucta charitas magis possit. ergo nō p additōez augetur. Pre terea. ex hāc aliqd in maiorem actū pōt. qz formaliuus cū iō agendi per se ⁊ primo ex forma sumatur. ⁊ iō ignis qz est formalior ceteris cl'is est actiuior oīb⁹ Sed quāto aliqd est magis formale tāto simplici⁹ ergo cuz charitas possit in maiorem actū aucta ꝯ p us erit formalior ⁊ simplicior per tale augumentū fz ex additōe alteri⁹ charitatis nō esset simplicior. fz cōpositior. nō ergo augetur per cōpōnem. Ad ñ. dō de hāc esse varias opiniones. Quidā. n. dicūt cha ritatem augumenta i per additōem. ita q ex chari tate prima ⁊ ita fit vna charitas maior. Dz sic eē oporteret: q vna charitas esset impotentia respectu alteri⁹. qz vt dicit Com. sup pmo de ge. ex hijs q̄ sunt ve multa nō fit vnum. ⁊ i fine. viij. methaphc. vult phs. q ex qbus fit vnū: vnū se hz impotentia respe ctu alteri⁹. Nā si ambo eēnt i actu ñ fieret ex eis re vnū. eo q esset vere multa: cū actus sit q distin guit: ⁊ si ambo essent in potentia: non fieret ex eis vnū. qz vnū nō ordinaretur ad aliud. Si igit ex ca ritate pma ⁊ secūda: fieret vnū: tunc caritas ba esset forma caritatis prime ⁊ sic forme: esset forma: vel oporteret in eadē specie rep ri essentialez ordinez qđ nō est intelligibile. Imp: obatur ⁊ hoc alr: ⁊ bē ne. qz si adderetur aliqua caritas caritati pme: tūc essent in aia due charitates qđ stare non pōt. qz vl' different spetie vl' numero: spetie nō. qz oēs carita tes sunt i eadē spē vtutis. numero ñ. ñ qz accīs nu meratur nisi numeratōe subiecti: nā forma ñ dividi tur nisi p mām. vt scribitur. viij. methaph. vnde nō est dare duas albedines nisi fit dare duo alba. cū igitur ponamus vnā ⁊ eandem aiam pficere in caritate: duas caritates dare in ea non est: intelligi bile. ⁊ vt suppleamus ratione illoꝝ nō possum⁹ di cere ex alijs duabus caritatib⁹ fieri vnā. qz accidē tiuz: nō est mixtio. ppter hoc dñtes caritatez essen tialiter augeri dixerūt tale augumentū fieri p accef suz ad terminū. fz si bene volunt suā pōem tenere: opz q iste accessus sit respectu term ni fm gradus eēntie ita q charitas aucta bēat ples gradus in es sentia ꝯ prius. alr. n. non augeretur essentialr. fz h nō pōt esse n si duobus modis. vel vtualr. vel p ad ditōem alterius forme. dicamus. n. in intellectiuo esse sensitiuū. eo q. virtualiter plures gradus ꝯtinet ꝯ ipsum. vnde sicut trigonum in tetragono: ⁊ te tragonum impētagono. sic vegetatiuum in sensiti uo. ⁊ sensitiuum in intellectiuo. quia virtualiter ge quid potest sensitiuum potest intellectiuum. ⁊ am plius. Sed isto modo semper aduenīente ho ccdit p mum ⁊ secundum non est in eadem specie cum pri mo. ergo sequeretur q pma charitas cederet quod non ponunt. ⁊ q charitas aucta non esset eiusdem speciei cuz charitate pma. q manifeste negant. igi tur ista additio graduum in essentia erit per additi onem alterius charitatis. ⁊ qz vbi dicunt se non in telligere istam positionem in eam incidunt quā nō intelligibilem asserunt. propter hō dō est aliter. q ordo graduū i forma vt tactū ē pōt eē fz eēntiā. vel fz eē. fz eēntiā semp facit diuersitatē spēi. sicut nos videm⁹ q lux que ē ypostasis. colorīs ⁊ substātia ei⁹ fm diuersos gradus lucis ꝓstituuntur diuerse spēs colorꝝ ita q nigꝝ pticipat lucē i infimo gradu albū i supmo. medij colores medio mō ⁊ diuersimode

medio mō. ſz q̄ alīt ⁊ alr accedūt ad albū ⁊ recedāt a nigro ⁊ vt ſit ad vnū dicere. ſm tales gradus nun q̄ duespecies equaliter participāt ſuuz genus. p pter q̄ ſecūdo poſte. ſcribit. q̄ latēt equocatōes in vniuerſalib⁹. immo nō eſſz ordo in entibus. ſi due ſpecies diuerſe participarent eq̄liter tales gradus ſed de talibus gradibus nihil ad p̄ſens. qz ſemp fa cīūt diuerſitatem in ſpecie. charitas aūt pfecta ⁊ i perfecta nō differūt ſpecie: ⁊ qz iſti gradus attendū tur vbicunq; attendit rō generis tā in formis ſub ſtātialibus q̄ in accīdentalib⁹ reperiuntur tales grad⁹ eo q̄ in vtriſq; reperitur genus. alij aūt ſunt ſz eſſe ⁊ tales eſſe nō poſſunt in forma ſubſtātiali in eadez ſpecie. quia cum forma ſubſtantialis det eſſe. ſpe cificum ſuppoſito ⁊ eſſe ſimpliciter ſi variabitur tale eſſe. variabitur eſſe ſpecificum. ⁊ eſſe ſimplr qđ nō p̄t eſſe abſq; variatōe forme. Et inde eſt q̄ nō variatur in forma ſubſtātiali gradus in eſſe niſi varietur in eſſentia ⁊ ſicut nō p̄t eſſe variatio gra duum in eſſentia ſm eadem formā ſpecificā. ita non p̄t eſſe variatio ineſſe in forma ſubſtātiali eiuſdē ſpeciei. In forma aūt accīdentali p̄t. qz cum forma ac cidentalis nō det eſſe ſpecificū. non oz ſm q̄ varia tur eſſe variari formā immo vna ⁊ eadem accīdēs tis forma poterit magis ⁊ min⁹ ineſſe: ⁊ ideo p̄t cō tingere. q̄ ſint in aliq̄ forma accīdentali eiuſdem ſpe cieī diuerſi gradus ineſſe abſq; eo q̄ ſint diuerſi in eſſentia. quo aūt ſz p̄tingit. Notādū q̄ accidentis eē eſt ineſſe. nā accīdia nō ſunt entia niſi qz ſunt entis igitur diuerſi gradus ſz eſſe accidentis. ſunt diuer ſi ſm ineſſe. ſed inherentia in accīte maior ⁊ minor eſſe non p̄t niſi ſm maiorem ⁊ minorem diſpōnem ſubiecti. Sc̄dz ergo q̄ ſbīn eſt magis ⁊ min⁹ diſpo ſitū ad ſuſceptōem alicuius forme. magis ⁊ minus ſuſcipiet illā formā. vnde vna albedo nō eſt maior alia. ſz corp⁹ vnū eſt albius alio. ⁊ ſicut eſt i alijs ac cidentib⁹. Sic q̄ztū ad aliqd eſt in caritate. qz vna q̄ alia: vel vna ⁊ eadē vno tēpore eſt magis diſpo aia eſt magis diſpoſita ad ſuſceptionē talis forme ſita q̄ alio. ſeq̄t maior ⁊ mior caritaſ ſuſceptio ⁊ ſic apparet quomō augeē caritas. qz ſm gradus ineē ⁊ minuīt capacitas aie ad talē formā ſuſcipiendā. nō ſm gradus in eſſentia qđ cōtingit ex eo q̄ augeē vtz āt ex tali augmēto ipa caritas poſſit dici maior ⁊ nō ſolū ſubiectū augmētarū in ipſa. infra patebit.

Ad p̄imū dō q̄ illud tantūdē: ⁊ amplius. eſt ſm cōtinētiā vtualē. nō q̄ztuz ad gradus in eſſentia. ſed q̄ztū ad gradus in eſſe. pp q̄ vltimus gradus vtus liter cōtinet oēs alios. ⁊ qz taī additio graduū eſt ſm maiorez capacitatē ſubiecti: nō opz q̄ ibi fiat addi tio alterius caritatis ſm q̄ p̄ma ex tali augmēto pficiaī. Ad ſcōz dō q̄ nō oz q̄ ſit ibi additio alte ri⁹ vtutis ad ſz vt poſſit in maiorē actū. ſz ſufficit q̄ il la impfecta pficiaī. Ad iij. dō q̄ iſtud augmētū intelligendū eſt de augumento corporali. Vel dice re poſſumus q̄ etiā in tali augumento factū eſt ad ditamentū. nō ſm gradus ineſſentia ſz ſm gradus ineſſe. Ad iiij. dō q̄ nō eſt ſīle per oēm modum de lumine ⁊ dō charitate qz lumen in medio. hz eſſe intētōale. ⁊ intētōalia magis p̄ recipiūt māz a p̄n cipijs q̄ a ſubiectis. ⁊ iō diuerſe intētōes lucis poſ ſunt eſſe i eodē p̄ncto aeris dū tū ſint a plib⁹ lumi narib⁹ derivate. ſz charitas hz eſſe realē aia: ⁊ q̄ ſic hūt eſſe numerātur numeratōe ſubiecti. pp ſz dr. v. methaphiſice ac̄cūz ſunt in eodem ſubiecto ⁊ diffe runt. diffrūt ſpē. iō charitati p̄me alia charitas ad di nō p̄t niſi eſſet alia ſpecie q̄ nō hz eſſe.

Cūdo queritur. vtz talis mot⁹ ad pfectionē charitatē poſſit dici augumentū. Et vr q̄ nō. qz ſm philoſophuz. iiij. phi mot⁹ eſt in eodē gn̄e cum rebus ad quos eſt motus. vñ ſm eūdē ibidez augumentū eſt in gn̄e q̄ztitatis ⁊ alteratio in gn̄e q̄li tatis. ſz cū charitas ſit in gn̄e q̄litatis ſm eā. nō erit augumentū ſz alteratio. Preterea augeri p acceſ ſum ad terminū ⁊ p receſſum. a q̄rto. p̄hi m eſt ſm q̄ hz eſſe alteratio. vñ ſcribit. iij. topi q̄ illud eſt al bius q̄ nigro eſt in pmixtius. ſz hz Augu. lxxriij. q. q. xxxviij. vel. xxxvj. hz aliaz capitulatōez. ſm q̄ au getur charitas minuitur cupiditas. qz charitatis ve nenū eſt ſpes adipiſcēdoz. nutrimentū eius minui tio cupiditatis pfectio aūt nulla cupiditas. ergo mo tus ſm eā erit alteratio. nō augumentū. Preterea: qđ augumentatur eſt magnū. ſicut qđ alteratur eſt q̄le ipſa ergo magnitudo non augumentabitur. ſz erit ſolū ſmin⁹ augumēti ſicut nec q̄litas altāt ſz alteratonis terminus. Sed ſi charitati competit augumentū. hz nō eſt niſi qz̄ē q̄dā magnitudo. Sed pp hz nō dicetur augumenta i. ſz eſſe augumentati onis termin⁹. Preterea. forme ſpāles nō denomināt ſeipſas. Mā hz vitas ſit va. qz eſt forma gn̄alis. albedo tū non eſt alba q̄ eſt forma ſpālis. ſz cum magnitudo ſit forma ſpālis. qz nō oē q̄ dō eſt: ſt magnū. igitur magnitudo nō erit magna. Sz nō augumentatur niſi magnū. igitur magnitudo nō augumētabitur. ſz magnitudinem habens. non igitur charitas augumētabitur. ſz aīe q̄ charitatē hz ſm eā cō petet augumentari. Incōtrariū ē Aug. q vult. q̄ charitas augeri mereē vt aucta mereatur perfici.

Preterea ſz radicē charitatis fiet retributio p̄mij. Sed vn⁹ habebit maiorez gloriā altero. ergo vnus hz maiorē charitatem q̄ alius. Sz hz nō eſſet niſi in charitate poſſet eſſe augumentum. ergo ⁊c̄.

Rñ. dō qđā dixerūt motū talē nō debere dici augumētū. ſz alteratōem rō aūt mouens eos tacta fu it ſupi⁹. qz charitas augetur. ſicut alie q̄litates: ⁊ qz in alijs q̄litatib⁹ mot⁹. nō dr̄ augumentū. ſz altera tio. iō mot⁹ in charitatē maiorem. dz dici alteratio nē augumētum. Sz illud ſtare nō p̄t. qz ſi ſolū ſic cō ſideraretur pfectio in charitate vt in q̄litatib⁹ ſenſibilibus in ea eēt ſolū intenſio ⁊ remiſſio. ⁊ nō maio ritas ⁊ minoritas pp̄e loq̄ndo vñ nō diceretur vn⁹ hr̄e magnā charitatē. ⁊ ali⁹ paruā. vn⁹ maiorē. Alē minorē. ſz a b vno hr̄ itēſe ab alio r̄miſſe. ñ. n. dr̄ vna albedo maior alia. ſz intēſior niſi forte p accīs vt di catur albedo magna vel multa eo q̄ ſupficies mul ta ſit. Nō cōi mō loq̄ndi nō pcordat. immo vn⁹ alio dr̄ maiorez charitatē hr̄e. iurta illud euāgelij. maio rē charitatē nemo hz tē. q̄ nō p̄t dici hz eē dnīa rōe ſubiecti. qz volūtas in q̄ radicatur charitas nō ē qd extēſuz. ut ſupficies in q̄ fūdatur albedo. pp hſti idē aliquo mō alibi dixerūt cōpleti⁹: nā ſz eos ipſa cha ritas p̄t dici magna ⁊ parua. nō ſolū ſubīn magis charitatiuū vel minus. q̄ ſi ſic ē. lz ſm albedinem ⁊ ſm alias qualitates ſenſibiles attendatur altera tio tīn. eo q̄ ita vnū corp⁹ eſt albius alio. q̄ vna al bedo nō eſt maior alia. ſm charitatē tamen nō ſo lū attenditur alteratio. ſz augumentū qz ſm q̄ vna anima eſt charitatiuior alia. ſic conſideratur aliquis modus alterationis. Sz hz q̄ vna charitas eſt ma ior alia ibi reſeruatur augumentum. Unam autem charitatem eſſe maiorez alia ſic declarant quia augumentum p̄prie habet eſſe in quantita te. ⁊ ſecundum hoc aliquid dicitur augumentari. quia accedit ad quantitatem perfectam ſecunduz illam ſpeciem ⁊ inde eſt q̄ aliqua eſt magna quan titas in homine que non eſſet in elephante. Et quia ecundum perfectionem ſumitur motus augu menti. augumētatio tranſfertur ad alias formas q̄

non sunt i gñe quantitatis put in eis reperit ratio p fectionis, pfectio aũt informa dupliꝛ põt accipi. ꝑmo ſm ſe. ſo p ꝯparatõem ad ſubiectũ. ſm ſe ſic forma dicitur magna vel parua: vt magna ſcia ⁊ parua. ⁊ magna ſanitas ⁊ parua. ⁊ ſm talẽ pfectiõez attẽdit maius ⁊ minus. Alio mõ ꝯſiderat pfectio informa p cõparatõem ad ſbm. ſm q vnũ ſubiectuz pfecti⁹ pticipat illã formã ꝙ aliõ ⁊ ſz talez pfectõez accipit magis ⁊ min⁹: itẽſi⁹ ⁊ remiſſi⁹. dicit. n. vnũ corp⁹ magis albũ alio nõ mai⁹ rõne albedinis, niſi forte rõne magnitudinis ꝙntitatis. Iſta aũt diſtinctio nõ ꝓcedit eo q forma hẽat eſſe ꝑter materiã ⁊ ſubiectũ. ſz qz alia ẽ ꝯſideratio forme ſm pfectõem ſuã. ⁊ alia ſm q ſubiectũ pficit. ⁊ er ꝫ põt apparere ꝓtrouerſia illa inter antiquos. qz aliqd dicebãt vnã ſanitatez nõ eẽ maiorẽ alia. ſz vnũ corpus ſani⁹ alio Vllig ꝓcedunt etiam vnã formã. alia eſſe maiorem.

Hui⁹ diuerſitatis cã a ſic dñtib⁹. ita aſſignat. quia qñ rõ ſpecifica forme ſumit⁹ p id qõ ẽ in forma cũ rõ ſpecifica ſemp ꝓſiſtat in aliquo põctali non põt eẽ in talibus vna forma maior alia abſq; variatõe ſpeciei. ⁊ inde eſt q non dicit vna albedo maior alia qz rõ ſpecifica albedinis ſumitur p id qõ ẽ in albedine. ſoluz ergo vnuz corpus dicetur albius alio eo q albedo magis participatur ab vno q̃ ab alio. ſz ſi rõ alicuius forme ſumeretur p cõparatõem ad aliqd extra. poſſet vna forma eẽ maior alia manẽte eadez ſpẽ: eo q maneret idẽ ordo ad illud extra. ⁊ ide eſt q qz ſanitas non hz rõnez ſpecificam p id qõ eſt in ipſa: ſz ad aliqd extra: vt ad cõplexionez aĩalis: i quo exiſtit. ẽt in ipſa ſanitate: poſſum⁹ attẽdere maiozitatẽ ⁊ minozitatẽ vñ nõ ſolũ vnũ corp⁹ ẽ ſanius alio. ſz ẽt vna ſanitas eſt maior alia. vt põt hẽri ex .x. etb. ⁊ qz oĩs vtus ſumit ſpẽz p cõparatõez ad aliqd extra: vt qz cõparat ad obiectũ. nõ ſolũ erit vn⁹ vtuoſior alio. ſz ẽt vna vtus erit maior alia ſz eãdẽ vtutis ſpẽz. ⁊ qz charitas q̃dã vtus ẽ: ſi ſunt vã q̃ oicta ſt. ẽt vna charitas erit maior alia: ⁊ nõ ſolũ vn⁹ charitatiuior alio. pp q ſm ipſam charitatẽ nõ ſolã attẽditur alteratio. ſz augumẽtũ. Dictoꝝ aũt ꝛz ꝓcluſio ſit bona: ẽ tũ ꝓcluſa in competẽti medio. nã ſi maiozitas ⁊ minozitas in forma ſumeretur ſoluz. ſm ꝫ qz rõ ei⁹ ſpecifica accipit p cõparationem ad aliqd extra nõ diceretur vna quantitas maior alia. naz cũ rõ linee ⁊ ſupficiei ſumatur p aliqd qõ eſt ẽt in ipſis. ⁊ nõ ſic de eis. ſicut de ſanitate. qz qõ ẽ ſupficies in vno nũq̃ erit linea in alio. Sz qõ ẽ ſanitas i boĩe poſſet eẽ infirmitas in leone. eo q aliã eq̃tionẽ humoꝝ regrit cõplexio humana ⁊ aliã leonina. ſed ſicut qõ ẽ albedo in vno ẽ ẽt albedo in alio eo q rõ ſpecifica albedinis ſumitur p aliqd qõ ẽ in ipſa. ſic qz qõ ẽ linea in vno ẽ linea in alio. rõ linee ⁊ ſupficiei ⁊ alioꝝ q̃ ſunt p ſe ⁊ directe in gñe ꝙntitatis ſumitur p aliqd qõ ẽ in ipſis ⁊ nõ p comparationẽ ad aliqd extra. Si ergo bona ẽ deductio ꝑdicta ñ erit vna ꝙntitas maior alia q ẽ abſurdũ ⁊ inauditũ: ſz ſolum vna ſubſtãtia p ꝙntitatẽ alia. maior dicetur. ſic vnũ corp⁹ albius alio ⁊ nõ vna albedo alia maior. pp ꝫ notãdũ q in oĩbus formis repiũtur grad⁹ in eẽntia ⁊ qz diuerſi gradus i eẽntia faciũt diuerſos grad⁹ in eẽ in omni gñe formaꝝ ẽ repire diuerſos gradus tã in eẽ q̃ in eẽntia. ſz diuerſi gradus in eẽntia nũq̃ repiuntur in forma eiuſdẽ ſpẽi. diuerſi tñ gradus in eẽ repiũtur. aliqñ in vna ſpẽ. aliqñ in plibus ſpẽb⁹ cuz in omni gñe formaꝝ. ⁊ ſi nõ in omni forma ſpecifica repitur diuerſitas: ſm vtrũq; modũ ⁊ ſz iſta diuerſitas ſeq̃tur oẽ genus forme. qz eẽ ⁊ eẽntia vidẽt reſpicere formam vt forma ẽ gradus tñ ꝫ magnitudinẽ quodã ſpãli mõ ſecũtur genus quantitatis ita q habere tales gradus nõ competit niſi vel quantitati. vel qõ hz modum ꝙntitatiuum. iſti aũt gradus ſm magnitudinẽ ꝓueniunt cũ gradibus in eẽ: qz repiuntur in eadem forma ſpecifica nã q̃dratũ hñs plures gradus in magnitudine vt plẽs partes ꝙntitatiuas eiuſdẽ ꝙntitatis q̃ aliud nõ oz eẽ alterius ſpẽi qõ ſatꝭ oeſignauit philoſoph⁹ i fine ꝑdicamẽtoꝝ cũ dixit q q̃dratũ circũpoſito gnomone. creuit qdẽ: ſz nõ ẽ alteratũ. ⁊ qz ꝓpe cõparatio non ẽ niſi inter ea q̃ ſt eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime vt põt hẽri ex vij. phiſi. cũ ſolum gradus ineſſe ⁊ in magnitudine eẽ poſſint abſq; diuerſitate ſpẽi ſolũ in talibus attendetur comparatio ⁊ nou ſm gradus in eẽntia q ſemp ꝓſtituũt diuerſitatez ſpecificã. ſz ſm vtroſq; gradus non attenditur eadem comparatio. quia ſm gradus in magnitudine eſt comparatio per maius ⁊ p minus. non p magis ⁊ minus. nec p intensius ⁊ remiſſius vñ dicitur vna q̃ntitas maior alia: non vnũ q̃tũ magis q̃tum alio. qz ineſt ꝙntitati nõ ſuſcipe magis ⁊ minus. ſz ſm gradus ineſſe ẽ comparatio p magis ⁊ minus vñ vna albedo nõ ẽ maior alia. ſz intẽſior. Vbi ergo ſt ſolũ gradus in eſſe ẽ ibi ſolum cõparatio p magis ⁊ minus ⁊ qz ſm talez gradus attẽditur alteratio. ibi ſolũ erit alteratio ñ augumẽtum. vbi aũt ſunt ſoluz gradus in magnitudine. qz ſm tales ẽ cõparatio p magis ⁊ minus ⁊ ſm eos attẽditur augumẽtuz ibi erit ſolum augumentum abſq; alteratõe. Sz ſi in aliq̃ forma ſimul cum gradibus in eſſe eẽnt ibi gradus in magnitudine ſm illam nõ ſolum attẽderetur alteratio. ſz augumentum. ⁊ non ſolum vna diceretur intenſior ⁊ remiſſior alia ſz maior ⁊ minor. ⁊ qz vtus duplicez hz cõparatõem. vnã ad ſubiectum in quo ẽ. rõe cuius dicitur q̃litas. ⁊ aliã ad obiñ in qõ tendit reſpectu cuius induit quẽdã modum ꝙntitatiuum. In vtute nõ ſolum erunt gradus ineſſe rõne q̃ q̃litas. ſz erunt in ea gradus ſm magnitudinem rõne q̃ induit modum quẽdã ꝙntitatiuum. pp ꝑmã cõparatõem vnus dicitur vtuoſior alio pp ſcõaz vna vtus dicit maior alia. Et ex hoc apparet ꝑmos fuiſſe deceptos aſpiciendo ad p accñs. nõ. n. cõpetit maiozitas vtuti p cõparatõem ad aliqd extra eo q p talez cõparatõez accipit eſſe ſpecificuz. Sed qz p eã induit quẽdã modũ ꝙntitatiuuz. qz ⁊ vna ꝙntitas eſt maior alia ꝙuis ratio ſpecifica ꝙntitatis non ſumatur p comparationem ad aliqd extra. Sz ſic dicendo ꝓtradictionem implicare videmur qz non ſolum habitus acqſiti vel infuſi hñt duplicem comparationẽ vnã ad ſubiectuz: aliã ad obiñ. ſz ẽt ipſe q̃litates ſenſibiles nõ. n. ſolum comparatur caloz ad ſubiectum cui dat eẽ calidum. ſz ad obiectuz. vt ad calefactibile cum ſit ratio calefaciẽdi ⁊ albedo non ſolum comparatur ad ſubiectum vt ad album. ſz ad obiectum vt ad diſgregabile. dicetur ergo vnus caloz maior alio. ⁊ vna albedo alia maior. cuius ꝓtrium dicebamus. Ideo notãduz q dẽis q̃litatibus ꝓpetit modus ꝙntitatiuus p accidens. eo q ad ſua obiecta non hñt eẽntialẽ depẽdẽtiã. non. n. ipoñt modus nec mẽſura albedini ex diſgregabili: nec caloꝛi ex calefactibilt. ſz magis e ꝓuerſo. erit ergo vna vtus maior alia ſiue fuerit infuſa ſiue acqſita. qz p ſe ei competit ꝙntitatiuus modus pp eẽntialẽ depẽdẽtiã ad obiñ: ſic etiã non ſolum vnus eſt ifirmior vel ſanior alio. ſz etiã ſanitas eſt maior ſanitate ⁊ infirmitas infirmitate eo q adeq̃tio vel ineq̃tio in q̃ bus talia ꝓſiſtunt p ſe. quendã modum ꝙntitatiuuz ipoꝛtãt. Albedo autez p ſe non eſt albedine maioꝛ. nec caloꝛ caloꝛe. qz talibus p ſe modus ꝙntitatiuus non cõgruit. Dicamus igitur aliqua eſſe ſm q̃

solum attenditur augumentum vt linea superficies. ⁊ talia que solū hñt gradus in magnitudine. aliqua vo ſm q̄ solū alteratio. vt albedo dulcedo ⁊ talia q̄ solū hñt gradus ineſſe. ſz aliqua ſunt quibus cōpe/ tunt gradus in eſſe. ⁊ gradus in magnitudine. ſicut virtutes ⁊ habitus. ⁊ in talibus rōne graduū in eſſe repitur alteratio. rōne graduū ſm magnitudinem repitur augumētū. Ideo mot⁹ q est ad charitatē p/ fectam pōt dici augumētum ⁊ alteratio. Aduertē dū tn q᷑ vtrūq᷑ nomē oz extēdi. nam niſi extēdatur nomē alteratōis. talis motus non diceī alteratio. cū alteratio ꝑpe hēat eſſe in hijs q̄ ſunt in tertia ſpē q̄/ litatis vt pōt bēri. ex. vij. phiſi. nec augumētū ibi ꝑ ꝓie erit. cū augumētuz eſſe hēat ꝑpie in hijs. que ſunt in gñe quantitatiſſz extēdēdo nomē augumēti ad oē id qđ induit ſpāli mō rōnem quāti. cū gdā ſpe/ cialis modus quātitatiu⁹ cōpetat charitati ⁊ cete/ ris vt utibus q nō repitur in oībus alijs q̄litatibus. rōne huius modi quātitatiui. charitas poterit dici augumētari: no ie augumentatiōis extenſo. Ad i. dō q᷑ ſz augumentū ꝑprie ſumptū nō repiatur niſi in hijs q̄ ſunt in gñe quantitatis large tn acceptum ſm quā acceptōem charitas dr augumētari repitur ēt in hijs gbus cōpetit aliqs modus quātitatiuus.

Ad. ij. dō q᷑ rō peccat in materia. nā augeri p ac ceſſum ad terminū ⁊ p receſſum a ẽxio nō solū repe ritur in hijs rōne quoꝝ est alteratio. ſz in eis ſm que ſumitur augumentū. cū augumētū ſit receſſus a q̄/ titate impfecta. ⁊ acceſſus ad pfectā debitaz ꝑprie ſpēi. Ad. iij. dō q᷑ ſufficit charitatē eē augumen/ tatōis terminū ad h᷑ q᷑ motus ſm eam dicatur au/ gumentū. Aduertēdū tn qđ gradus ſm magnitu/ dinē ſm quos augumētum fit: ſunt magis ꝑprii q̄/ titati ⁊ magnitudini ⁊ cuilz forᵉ cui cōpetūt tales gra dus. q̄ gradus in eſſe ſint ꝑprij forᵉ cui competunt qz ꝑmi gradus magis cōpetūt forme ꝑut in ea ꝓ/ deratur pfectio ſm ſe. vel rōne ꝑpe ſpeciei. Sz ſe/ cūdi magis forᵉ cōpetūt. ſm q᷑ ſubiecto ꝓiungitur. ꝑp q᷑ lz albedo nō dealbetur. ſz ſit solū dealbatōis termin⁹. ipſa tn quātitas aliquo mō ꝓcedi pōt q᷑ au/ gumētetur ⁊ nō solū q᷑ ſit terminus augumēti. ⁊ p h᷑ pōt patere solō ad. iiij. quare magnitudo dicitur ma gna. ⁊ albedo nō dr alba. qz ipſi magnitudini cōpe/ tit. aliquo mō augumētari. nō aūt ipſi albedini deal bari. Sūt aūt ⁊ alie cāe. quare magnitudo magna dr q̄s differere lōgum eēt ⁊ nō ſpectat ad ꝑpm. Ad. vj.

Oſtea q̄ritur vtr charitas quolz actu au geatur. ⁊ vr q᷑ ſic. qz ex quolibet actu deo ꝓiungimur ⁊ ei ꝓformamur. Sz h᷑ est cha ritas: vnio noſtri ad deum cū ſit aliq̄ vnio q̄ ꝑus nō erat. ex quolz bono actu ex quolibet bono ope augumētabitur charitas. Preterea potētio q̄ ſit actus de gñe bonoꝝ facti extra charitatez ad diſponēdū ad introductōem eius. ſz qđlz bonū op⁹ ꝓueter charitatem factū diſponit ad introductōem charitatis ergo qlibet actus ex charitate elicitus vl impatus augumētabit ipſam. Preterea oīs mo tus ſumitur p cōparatōem ad motum localē: ſed in acquirēdo locū ſic videmus q᷑ ꝑ quoddlibet eoꝝ ſz que locus acquiritur dimittitur aliquid de termino a quo. ⁊ acqritur aliqd de termino ad quez. vt ſi ſm paſſus ad terminum finalez tēdimus p minimum paſſum finali termio ꝓpinquiores ſimus. cū igitur ſm actus in charitate factos accedamus ad cha/ ritatis terminū vel pfectōem. quilz actus bonus q̄ tūcūq᷑ remiſſus faciet nos eē ꝓpinquiores termi/ no vel pfectōi charitatis. Sz h᷑ est charitatez augu/ mētari. ergo ⁊c. Preterea. maius est mereri vi/ tam eternam q̄ augeri in charitate. ſed ex quolibz actu in charitate facto ſumus digni vita eterna. er go ⁊c. Incōtrarium ē. qz ex eiſdē aliquid augetur ⁊ oritur. nā ex calido in actu fit aliquid po⁹ calidus actu calidū. ita ex mīus calido fit magis calidum. ſed vnus act⁹ nō ſufficit ad generatōez habit⁹. ergo nec ad augumētū. Preterea. ꝑm ſubstātiale mēſu ratur ſm radicē charitatis. ſz ex pluriḃ⁹ bonis ope ribus nō ſemp meretur quis maiꝰ ꝑmiuz ſubſtātia le: nō igr ex quolz bono actu augumētatur charitas qz tunc ſemp ſz pl̄a bona opa haberemus maiꝰ ſub ſtantiale ꝑmiū. qđ cōiter negat. Rñ⁰ dō q᷑ in eis que ex actibus noſtris ꝓueniunt: ſemp vnus actus intēſus. ⁊ ex toto conatu elicitus fungeret vice plī/ um. ⁊ inde est q᷑ quāuis ex multis actibus ſenſiti/ uis fiat in nobis memoria. iuxta illud. ſcōi poſte. ⁊ ꝑmi metaphᶜ. ex multiſ ſenſibus fit memoria vnus tn actus ſenſus ex nimia acceſſione elicitus: memo riā generat. Nā quādo aliq̄ videm⁹ q̄ in ſoliti vide re ſumus. ſm intētionem animi affecti: rōne huius modi nouitatis recordamur talī ꝑ vnam solā viſi onē. immo aliquādo ex vno ſenſu magis habemus memoriā talī q̄ alioꝝ ex pluribus. Sic ē in augu mēto habituum q᷑ vnus act⁹ ſi ſit intēſus ⁊ ex toto conatu factus augumētat habitum ⁊ fungitur vi/ ce plurium remiſſoꝝ: ⁊ inde ē q᷑ cōiter de charita/ te dicitur. q᷑ nō qlibz act⁹ eā augumētat. ſz multi bo ni act⁹ vel vnuſ in vtute multoꝝ ꝓcedentium facit ad augumētū ei⁹. ſicut nō vna gutta cauat lapidem ſz multe vel vltima in vtute precedētium. Sz ſi ſit actus a charitate elicit⁹: vel impatus ex conatu fa ctus act⁹ talis eā augumētat. qz induit vim multo/ rum ſicut lz multi ſenſus dicātur generare memori am. vn⁹ tamē eā generat: ſi induit rōnem plurium quare aūt nō qlz actus augumētat habituz vtutis. tripler cā aſſignari pōt ſm tria. q̄ ꝓbs de vtute dic. nā vtus est circa bonum ⁊ difficile vt pōt haberi ex ꝓ/ ꝓbicoꝝ qz deuiare a medio ē facile. Sz attinge re ē difficile ſicut facile ē deuiare a ſigno ⁊ a meᵒ cir culi. Sz difficile est centr᷑ circuli inuenire. Secū do hz quādā ꝑmanentē. h᷑ enim ē cōe cuilz habitui q᷑ ſit nō de facili mobilis. Tertio inclinat ad actū ꝑ modum nature. ꝑp qđ dicitur certior omni arte.

Prim cōpetit vtuti rōne ſpēi. Secūm rōne gñis

Tertium rōne act⁹. Ex eo q᷑ vtus ē circa arduz ⁊ circa difficile bonuz. nō qlz act⁹ eā auget. nam ad difficilia ſi ea plene attingere volum⁹. toto conatu oz nos incedere. ⁊ inde ē q᷑ quādo ſumime intelligi bilia ſpeculamur a ſenſib⁹ auerſi: coꝛā nobis trāſe/ untes nō percipim⁹. ⁊ cum alijs erūtes. nō capim⁹ ad loquunt. Si ergo vtus augeri dz cum ſit qđ ar duum. oz q᷑ vel actus arduus ⁊ ex toto conatu fact⁹ eā augumēret. vel q᷑ multi act⁹ equalēt vni tali h᷑ efficiāt. Secūo qz vtus hz permanētiā ex quolibz actu nō augetur. nā cum act⁹ a voluntate elicit⁹ q̄z dā inſtabilitatē ꝓtineat niſi ex toto conatu vtutis eli ciatur vt rōne vtutis ⁊ conatus quedam q̄ſi ſtabi/ litas ipſi tribuatur. nō augumētabitur virtus poni tur. n. ab aliquibus ex⁰ ex parte cognitionis. quia vna ōmōſtratio ꝑp ſui firmitatē. adeo elicit firme cō cluſionē q᷑ in nobis ex ea efficitur habitus ſciētie h᷑ cluſionē illam. Sed vna rō ꝓbabilis in nobis opi nionē nō generat. ꝑp eius debilitatem. Sed alijs rationibus ꝓiuncta h᷑ efficere poterit. ita vn⁹ act⁹ intēſus vtutē augumentat. Sed vnus actus remiſ ſus hoc non efficit. niſi multis remiſſis actibus cō iungatur. Tertio cum virtus inclinet per modum nature loqui poſſumus de augumento virtutis. ſi cut de augumento aliarum formarum naturaliuz.

nam cum semper agentis sit tale in actu. quale est patiens in po^{a}: qō oz de calido facere magis caliduz nō solum sufficit ipm eē eque calidum. sed oz ipm habere plus de actu caliditatis ad quā actualitatē qō oz magis calefieri sit i potētia. pp qō eque calidū vel min^{9} calidum ipsum nō augumentabit in calore: sed magis minuet. ita cum actus remisse pgreditur ab habitu. magis facere videtur q habit^{9} minuatur quā q crescat. oz ergo q vel ex toto conatu efficiatur vt ex similibus actib^{9} augmētentur similes habit^{9}: vel q multi habitus in bonitate eāntur vni actui. ad hoc q tale augumētum efficiant

Nō ergo charitas ex quolibet actu augumētatur. quare autē actus remissus nō eā minuit. ſz multi tales actus eā augēt. vt vn^{9} actus intensus. infra patebit. Ad. i. dō q ex quolibet actu bono deo coniungimur actualiter. ſz ex tali ꝓiunctōe nō semp augumētatur habitualis vnio q̄ importatur p charitatē. Ad. ij. dō q si fiat bona opatio actuum precedētiū. ⁊ sequētium charitatē. inuenimus maiorem potētiā in sequētibus quā in pcedētibus. nā sicut q libet actus pcedēs nō charitatē inducit. ſz ad eam introducendā disponit. Sic qlibet actus sequens nō charitatē augumētat. ſz ad eā augumentandam disponit. sed plus efficit actus sequens q̄ precedēs. qz seq̄ns meretur augumētuz: sed pcedēs: ita disponit ad introductionē q nō meretur vt introducatur. Si ergo cōparamus introductionē charitatis ꝑm actus pcedētes ⁊ augumentuz ꝑm seq̄ntes cōcludit ratio. qz ibi cōparatur dispositio ad introductionē nō ad dispositionē augumēti. sed ad ipuz augumētuz. ideo nō valet q arguitur. Ad. iij. dō q nō est p omnez modū ſile in motu locali ⁊ in alijs motib^{9}. qz vt ꝓbatur. viij. phiſi. in solo illo est vera continuitas. ⁊ ratione huius continuitatis. per quēlibz passuz acquiritur aliqd de spacio. In alijs aūt motibus vbi nō est vera cōtinuitas non p quēlibz eoz ꝑm que acquiritur forma introducta p motuz. fit maior accessus ad terminu. sed soluz ad huiusmodi accessum disponitur. Maz nō quelibz gutta aliquid de lapide remouet. sed solū disponit ad remouēdū. nec quātumcūq̄z minimū de alimēto auget sic nec quilibet actus charitatem augumentat: Sed ad augumētandū disponit. Ad. iiij. dō q si cōparamus charitatē ad ꝑmiuz subſtātiale vt ōbemus inueniemus ꝓpositionē rectā. Mā sicut ꝑmiū subſtātiale: respōdet charitati ſē maius ꝑmiuz maiori charitati respōdet. ⁊ sic q'libet actus est meritorius q a charitate elicitur nō tū charitatez augumētat. ita qlibz actus vitā eternā meretur nō tū meretur ꝑmij subſtātial' augumētum. Et cū dicit qō pōt qō maius est. pōt qō minus. Dicēdū q verū ē qū min^{9} includitur in maiori qō nō est in ꝓposito.

Nō. vij.

d Eindc queritur. Utruz charitas habeat statum in augumento ⁊ videtur q non. quia sicut habitum est per Augustinum. viij. de trinitate ca. viij. Charitas comparatur lumini. sed aer nunquam potest recipere tot intentiōes lucis quin vlterius tales intentiōes recipere possit. ergo nunquam in tantum augumētabitur charitas. quin vlterius augeri valeat.

Preterea. Cuius modus est non habere modū q̄tū ē de se in infinitū ē augumētabile ſz cū mōus caritat' dicat. siue mō in charitate nō potit eē ↄmin^{9}

Preterea charitas assimilatur igni. ſz ignis augeretur in infinitū: si haberet cōbustibile. vt dicitur in secūdo de aia. ergo ⁊c. Preterea. nō est minus potēs affectus ad recipiendū charitatē q̄ intellect^{9} ad suscipienduz scientiā. ſz homo semp posset augeri iscia addiscēdo ſp vlteriozes cōclusiones. ego ⁊c.

Preterea si est dare terminū in charitate ponat charitas pfecta. tūc quero an actus elicitus ex toto conatu p talē charitatē meretur augumētuz charitatis aut nō. si meretur. ergo ibi nō est status. ⁊ per cōseq̄ns in charitate nō est terminus. Si nō meretur. ergo potētioz est actus charitatis impfecte qui meretur augumentū sui actus q̄z abitus charitatis pfecte qō est incōueniēs. Incōtrariū est. qz ōium natura cōstantiū est. ratio ⁊ terminus eoz magnitudinis ⁊ augumēti. vt dicitur in scō de aia. cū igitur charitas sit natura q̄dā: ⁊ forma nō in infinitum augebitur Preterea. oīs creatura est cert' circūscripta limitib^{9}. ergo cuilibz creature repugnat augumētuz in infinituz. Ad q̄ dō. Quidaz sic dicunt q terminus in augumēto alicuius forme. triplr potest ꝓfigi. Primo exparte ipsius forme q̄ hz terminat taz mēsurā ad quā cū fuerit puentū si vltra pgrediatur nō remanebit forma in eadē ſpē sicut appareret in palloze cuius ypostasis est. certus gradus hūcis vltra quē si fiat pgressio deueītur ad albū. Secundo. b pōt contingere exparte agētis q est virtutis limitate. ⁊ ideo cuz tantā introdurit formā i materia quāta cōgruit virtuti eius nō fit vltra processus pp agētis limitationē. Tertio exprte suscptibilis. vt qz suscptibile nō pōt vlteriozes pfectiōz recipere. qz ad vlteriozē pfectionē se nō extēdit capacitas cessat perfectiōis augumentū. nullo istoruz modoz ꝑm istoz positionē dicere possum^{9} charitatē. habere terminū. qz ꝑm rōnem ꝓprie spēi charitas nō est qd terminatū cū sit participatio quedam charitatis infinite que est spūs sanc. Nec exparte agentis b pōt cōtingere. qz agens talez pfectionē immediate est ipse deus qui est po^{a} infinite. Nec exparte capacitatis b esse pōt. qz semp ex augumento charitatis augetur capacitas. numq̄z. n. vas aliqd impleretur liquoze si semp quāto plus de liquore suscīperet vas augeretur capacitas. ⁊ ad plus de liquore suscipiendū semp p liquorez susceptū fieret habili^{9}: ⁊ qz sic se hz in suscptiōe gratie: ⁊ charitatē spiritual' nā in infinitū pōt eē charitatis augumētū.

Sed istud stare nō pōt. nā si semp p suscptionem charitatis fieret creatura habilioz ad suscipiendū nū quā aliter creature capacitas ꝑm suā totā possibilitatē ⁊ aptitudinē esset replecta ſz actualem capacitatē possem^{9} sustinere in aliquo esse ipletaz. tū capacitatē possibilē ⁊ ſz aptitudinē ſpleti sbsisteī nullus posset ꝑ istuz moduz dōi. cū semp p suscptionē gr̄e fiat creatura habilioz ad suscptionē vlteriozem.

Quomō ergo xp̄o fuit datus spūs nō ad mēsuraz qui ꝑm Augu. xv. de tri. ca. xxvj. ab instāti sue conceptiōis adeo fuit plenus gratia q vlterius in ea augumētari nō potuit. Tenēduz est ergo firmiter capacitatē illius aīe ita fuisse repletā. tā actualē q̄ possibilē ⁊ ſz aptitudinē q si vlteri^{9} fuisset augumētata in gratia nō remāsisset in eadē specie ⁊ pp hoc ei spūs datus dicitur nō ad mēsurā. qz p omnē modum fuit eius repleta capacitas. vnde ipsūmet qui dōt augumētuz charitatis esse possibilē in infinitū dōt x^{m} in gratia augumētari nō potuisse: qz gratia sua quodam modo infinita erat ex quo apparet eos non tenere propositum. quia gratia illa simpliciter quid finitum erat cum esset quid creatum licet ei competeret aliqs modus infinitat̄. Dicamus igitur charitatem nō crescere in infusi tum ex parte agentis. qz cuilz deus ab eterno pordinauit ⁊ ꝓfixit certum terminum charitatis. Nec ex parte suscipientis. qz ſz augeatur capacitas ex tali receptione non tamen est in creatura possibilitas ad infinitam

charitatem pp q; ita potest repleri eius capacitas q non est ibi possibilitas ad vlteriorē charitatis gradū. Ex parte autē ppe speciei cōpetit ei aliquo modo finitas cū sit quid creatū. tamen vt melius declaretur veritas. Notādum. q augumentari aliqd i infinitum pōt ee ouplr. primo vt ois terminus positus excedatur z sic sumitur ppie augumentari i infinitum. qz infinitum ē cuius partē accipientibus sē per ē aliqd extra sumere. z sic charitas non pōt augeri in infinitum in aliq qz posset ita capacitas alicuius repleri q nō posset vlteri⁹ in charitate crescere. Scdo. aliqd pōt augeri in infinitū nō simplici ter. Sed qz terminum sibi prefixū nunq attingit dato ēt q semp augmētet. sicut pōt patere ex. xv. ppositione. tertij geometrie. vbi pbatur q angulus q efficitur ex dyametro circli: z semicirculo est oiuz acutoz amplissimus: z quāto maior est circulus cuius repleri q nō posset vlteri⁹ in charitate crescere. Scdo. aliqd pōt augeri in infinitū nō simplici ter. Sed qz terminum sibi prefixū nunq attingit dato ēt q semp augmētet. sicut pōt patere ex. xv. ppositione. tertij geometrie. vbi pbatur q angulus q efficitur ex dyametro circli: z semicirculo est oiuz acutoz amplissimus: z quāto maior est circulus cuius. in infinitum crescat angulus: nunq tñ pueniret ad qtitatē anguli recti q nō solū est infinitus. sz ēt repitur angulus maior eo: vt obtusus. Sic ēt crescere charitatē. in infinitum nō est incōueniens vt prefixo sibi termio aliquo. puta charitate patrie qz nunq ad illum terminum ocueniret quādiu est in via. nec tñ charitas q habebit in pria erit infinita immo repitur charitas maior ea vt charitas xpi

Ad. i. oō q nō est simile de hijs q hīt ee intētōale quibus p se aliquo mō cōpetit gio. z augumentatio qz in eis magis attēditur sm numez z vtutem agē tium: q sm capacitatem suscipiētis. z oe hijs q habent esse reale. Vel oō q cum aer suscipiēdo lumē rarefiat. tātum posset in lumine augeri z rarefieri: q nō remaneret aer. ita postq ē totaliter capacitas creature repleta. si vlterius fieret additio creditur q nō remaneret in eadē specie. z qz est impossibile creaturā rōnalem mutare speciem. impossibile ē vlteriorē additōem fieri. Ad. ij. oō q licet charitatis modus sit nō habere modū. eo q suū diligibile ē diligibile in infinitum. pfigitur tñ si ibi modus rōne capacitatis suscipientis. Ad. iij. oō q augmentum charitatis pōt cōsiderari ouplr extensiue z intē siue. extensiue charitas augeri nō pōt. qz mima charitas sufficit ad oīa obiecta. ex charitate diligibilia Sz augetur intensiue eo q magis afficimur ad diligendum. Ignis āt augeretur in infinitū extensiue si haberet infinitā materiā inquaz induceret formā suā. sz nō intēsiue. qz postq adepta ē materia pfecte formā ignis. z calorē: nō vlteri⁹ calefit. nec ignitur qz habitibus p̄sentibus in materia cessat motus vt dr. primo de generatione. ca. de agere z pati. z per istā viā posset solui ad pmā rōnem de illuminatione aeris. qz sz posset semp suscipe intētiones lucis. opinio ē aliquoz q posset deuenire ad tātā illuminatōez q per intētōes lucis nō vlterius illuminaretur. q si nō est vez in hijs que hīt ee intētiōaliter in aliquo in hijs tñ q habent esse realr cuiusmodi est charitas nō habent calūniā. nā qz calor hz ee realiter in materia posset aliqd adeo calefieri q si eēt in medio spere ignis nō augeretur in calore. Et per hoc pz solutio ad q̄rtum. qz sz intellectus semp nouas cōclusiones posset cognoscere z augumētari i cognitōe extēsiue. nō tñ semp augumētari posset intē siue. qz aliq prepositionē posset adeo pfecte cognoscere q vlterius intēsiue in cognitione illius crescere nō posset z qz nos loquimur de augumento charitatis intēsiue. ideo talia nō sunt ad propositum.

Ad qntuz dicendū q actus charitatis in termio nō meretur augumētū sui habitus sed h̄ non est propter eius impotentiam sed qz suus habitus augumentari non potest.

Primo queritur. vtz caritas possit minui. Et vr q sic. qz habitus sunt in ptāte volūtatis nostre vt sz eos elicianus actus remissos z intensos. igitur possumus elicere actū charitatis nō ex toto conatu. Sz sicut actꝰ intensus augumentat. Sic remissus videtur minuere. nam sicut calidum per magis calidum fit calidius. sic p minus calidum videtur infrigidari. igitur habitus charitatis poterit minui. Preterea p peccatum mortale corrūpitur charitas. p peccatū veniale nec corrumpitur. nec minuitur. qz veniale peccatum eā nō attingit. si poterit oīdi q ē aliquod peccatū meⁿ inter mortale. z veniale ēt illud nō corrūpet. qz nō est mortale. nec est oō q nō minuat. qz tunc eēt veniale. Minuet igitur. z nō corrumpet. Quod aūt sit aliqō peccatuz inter ueniale z mortale pz. qz p mortale diligitur creatura plus q deus. p veniale minus cum a pluri possit accipi excessus. qz licet a maiori minorem abscindere. poterit creatura amari quantum deus. z tunc non erit mortale. qz nō diligitur plus. nec veniale. qz non diligitur minus erit ergo meⁿ inter vtrūq. Preterea sm Aug. lxxxiij. q. xxx viij. q. fz q augetur cupiditas minuitur charitas. sz cupiditas augeri potest. ergo z caritas minui. Preterea. veniale peccatum aliquod malum ē sz malum aliqd admit de bono. cum ergo charitatem nō corrumpat eam minuet. Preterea vt habitum est cuz hō magis se disponit. augetur in charitate. Cum igitur post maiorem dispōnem ptingat aliquē ee minus dispositū potit i eo minui. Incōtrariū ē qz si minuit charitas vel est p peccatuz mortale vel veniale. p mortale nō. qz mortale eā tollit. ergo p veniale: sz cum charitas sit qd finitum p multiplicatōem peccatorum venialium tota poterit tolli. igr p sola venialia dānabitur aliqs qō ē in pueniēs. q si dicatur huiusmodi ablatōem ee sm eādem ppoztōem. nō sm eā dem quātitatē adhuc hr intentum. qz sz sm talem ablatōem semp infinitum possit a re finita accipi eo q finitum sm tales partes est in infinitum diuisibile. tñ totiens pōt fieri talis ablatio q nō remanet natura rei. vt totiens posset diuidi aqua q nō remanet. aqua. ergo ille habitus nō remanebit in specie charitatis: qō est intentuz. Preterea. si fieret ablatio sm tales partes. semp ablatio posterior esset minor. z tunc peccatum sequens minorem lesionē inferret qō est ō diuinā iusticiā. nā cuz semp peccatum sequens sit maius pp ingratitudinem. oz maiorem lesionem inferre. Preterea. pcm veniale nō attingit charitatem ergo nec eam minuit nec corrumpit. R nō oō q sm phm. ij. eth. habitꝰ ex qbus fit ab hijs augetur z corrumpitur. z p pns minuitur nō tamen silr factis. vt idem ibidē addit. nā ex actibus silibus augentur z gnantur habitus. ex dissimilibus minuūtur z corrūpuntur. Si ergo videre volumus vtz charitas minui possit. videamus que charitatem corrumpunt: z si ex aliqbus minui poterit ex talibus corruptiuis minuetur. naz sz aliqui habitus augumentari valeāt in nobis non p nros actus. qz ex mera voluntate diuina aliqui habitus in nobis generari possunt z augeri. nulli tñ boni habitus in nobis corrumpi possunt. nec minui nisi p nostros actus. qz deus q est cā esse talium: non erit cā nō esse de potentia ordinata. corruptiua aūt charitatis peccata sunt. Mā cū charitas sit q̄dam habitualis ꝓiunctio dei ad nos pp qō z vinculum pfectionis dicitur. peccata nostra q̄ diuidunt inter nos z deum erunt charitatis corruptiua. z qz non minui/

Oō. viij.

tur habitus nisi ex quibus corrumpi habet non nisi peccatum charitatem minuere poterit. Nō autez peccatum ℔ nō possit efficere sic ostenditur. qz ſm phm. vj. ⁊. vij. ethi. ⁊. i). phisy. fines in opabilibus sunt sicꝫ pncipia in speculatiuis. ita q ea que sunt ad finē. ad finē cōparantur sicut ꝓclusiones ad pncipia. ⁊ qz pncipia. cognoscibilia sunt solo lumine intellectus agētis. ⁊ ad ea pbanda nō est rō. ea que p rōnem ostēduntur: vt ꝓclusa: etiam si in ipsis cōtingat errorz certitudinē in pncipiis neqz minuūt. neqz tollunt. nō. n. er hoc q male sillogizantes aliquod falsuz cōcludimus. de pncipijs p se notis dubitam⁹ sic ea q̄ sunt ad finē. ⁊ si in eis accidat aliqua obligtas. dilectōem finis neqz minuūt. neqz tollunt: sicut ñ minuit desideriū sanitatis in infirmo eo q in seruādo dietā cōmittit obligtātē. oz igitur ad ipz finez attingere qō dilectōem finis oz immutare. ⁊ qz finem nō attingit nisi pcīn mortale. cū ex ℔ finem tollat: qz aliū finem cōstituit: q̄z deum nec vnquam est pcīn mortale nisi aliud q̄z deus ponatur vt finis. ita q vtendis fruamur ⁊ fruēdis vtamur. cum eraūersione. a deo totaliꝫ charitas corrumpatur. pcīn mortale qō sine auersione a deo nō pōt eē charitatē nō minuet. sed corrūpet. veniale aūt qz finē nō attingit. qz nō aliū finem q̄z deū habitualiꝫ ponit cōiū ctōem habitualez quā habem⁹ ad deū p charitatez nō minuet. neqz tollet. ⁊ qz oē pcīn vel est veniale vel est mortale. cū per nihil tale minuatur charitas ℔z per mortale tolli possit. ꝓcedendū est charitatē augeri posse eo q a suis cāis a ꝗbus fit pōt augumentari. minui ñ posse. qz a ꝗbus corrūpitur nō minuitur. in est. n. ei aliquo mō augumētū per naturā. qz p suas cās nō aut minuitio vt ostēsum est. Ad ꝑm dō q si actus remissus minuit habitū. ℔ nō est nisi i quātū agēdo actū remissum cessam⁹ ab actiōe intensa. vñ plus disponimur ad diminutōem habitus nō agendo. q̄z agendo remisse. qz in actu remissio ē aliqua silitudo habitus q̄ nō est cum cessam⁹ ab actu. q aūt cessatio ab actu minuat habitū. ℔ nō est nisi qz ille habitus pncipaliter ex actibus ē cātus. ℥z cum charitas a deo efficiatur pncipaliter: ppter cessatio nē ab actu nō cessat ꝓnnctio charitatis cū sua ꝓpa cā. ⁊ ideo nō solum per remissam actōez hūs charitatum. charitatē nō perdit. ℥z ēt si nunqz operaret dū tū nō ageret in ℣rium nunqz charitatē amitteret.

Ad. ij. dō q vbicūqz est dare mai⁹ ⁊ minus ibi ē dare equale si ibi minoritas ⁊ maioritas sumuntur ſm eandem rōnem. Sz si ſm diuersam tūc pōt ibi repiri maius ⁊ minus absqz equaliꝫ immo id qō ē minus pōt in tātū crescere q fiet maius. ⁊ nūqz erit equale. sicut pbatur in. v. ppōne tertij geometrie vbi ostenditur q angulus rectilineus acutus q est minoz angulo ꝓtingētie intra si in tantū creſceret q fieret maioz. vt q fieret rectus. ō minori fieret maius. ⁊ nunqz fuit equale. qō ꝓtingit. ex hoc q in angulo rectilineo ⁊ ꝓtingentie nō repitur quātitas vniformis. Sic qz in fine ⁊ in hijs q̄ sunt ad finē nō reperitur ſm eandem rationē dilectio. ℔z reperiatur ibi magis ⁊ min⁹ nō repitur ibi equale. naz qcquid diligitur. vel diligitur dilectiōe finis vel citra supra nō pōt esse: qz dilectio finis est dilectio in termino. qz ſm philo. primo politi. finis est appetibilis in infinituz. Si diligitur creatura vt finis tunc diligitur supra deuz. ⁊ qz nō potest pluribus mōis variari dilectio nō pōt ibi reperiri equalitas nisi forte p accidēs. vt q deuz ⁊ aliquā creaturā ordinaret qs ad aliquod creatū. sed tunc esset ibi etiā peccatū mortale. qz vteretur fruēdo. nō est ergo aliqō peccatum nisi sit mortale vel veniale. cū nō diligatur aliqd nisi vel vt finis. vel vt illud qō est ad finē. Ad tertiū dicēduz q cupiditas pōt esse duplīciter vel q ex ea existat peccatum mortale vel veniale. Si mortale. tūc tollit charitatē. si veniale non attingit. Ad formā arguendi dicendum q charitas pōt intelligi minui multipliciter quantum ad habitum ⁊ sic nunqz minuitur: ⁊ sic de ea loquimur. Quantū ad feruorem ⁊ in obediētiā viri ⁊ sic minuitur p peccatuz veniale. ⁊ cōcupiscēdo venialiter qz p tales cōcupiscētias minus sumus feruidi: ⁊ vires reddūtur inhabiles ad obediendū ratioi ⁊ quātū ad ℔ veritatē ℔z qō dicitur q diminutio charitatis est cupiditatis augumētū. Ad. iij. dicēdū q peccatū veniale aliquid admit de bono qz facit feruorē tepescere ⁊ in iferiorib⁹ viribꝰ aliqñ ieptitudinē causat. sed ppter hoc charitas habitualiter non minuitur. Ad qntuz dicendū q maioz ⁊ minoz dispositio ad formā pōt intelligi duplicit. Primo respectu ipsi⁹ formę in se vt aligs magis disponitur ad calorez suscipiēdum qz ſm esse in eo calor intēditur. Secūdo per cōparationē ad anmam vt aligd magis ⁊ minus disponitur ad susceptionem substantialis formę. qz in ppzietatib⁹ accidētalibus intēsionē ⁊ remissionē suscipit. ō magis aūt dispositio non pōt fieri minus dispositus respectu ipsius charitatis in se: sed solū respectu anmeroz vt qz ppter inobedientiā ⁊ ineptitudinē inferioꝝ viri um quoddammodo homo disponitur vt auertatur a deo.

s Uper litteram super illo. (Sine spiritu sancto nō possumus xp̄m diligere. nec mādata eius seruare.) Cōtra qz tūc scirem⁹ nos habere charitatē qñ possemus ipleſ mādata. dicēdū q ℔z quantū ad genus operis possimus ℔ mādatū vel illud implere. vel etiā dato q oia. nō ppter ℔ sciremus nos habere charitatē: vt nō habere. qz nescimus. vtrū ea implcamus meritorie vel nō qō est effectus gratie. Itē sī illud. (Spūs qui in te zē.) Utrum q Helisē eius peccasset qz petijt plus de spiritu q̄z esset in magist⁹ suo Helya. Sufficit. n. discipło si sit sicut magister eius dicendū q illa auctoritas pōt exponi q non plus de spiritu petijt: sed petijt q spūs ille q erat duplus in Helya ad faciendū miracula ⁊ ad opationē ꝑphetalez fieret in ipso helyseo. ⁊ per ℔ intentū fuum magister. qz spūs san. ab vno plus habetur q̄z alio ⁊ i uno plus ē q̄z in alio. qz in Helya erat duplus nō in helyseo Item sup illud. (Unicuiqz ꝓ modo sue pfectionis ſm ppzias mēsuraz datur gra zē.) Cōtra. spūs san. diuidit sua dona singl. ꝑut vult:

Dicēdū q ſm ipsuz velle spūs sancti accipitur p ppzia mēsura nā ꝑpa mēsura ex ꝑte dātis ē ꝓout ipe predestinauit ex parte eius qui datur sunt naturalia ipsa cum conatu exigētia voluntatem spūs.

h (Je queritur) zē. Postq̄z magister determinauit de missione spūs san. s. visibili ⁊ inuisibili. hic circa donū qō est ꝓpzium. Et nomē spūs san. quasdā qoes mouet. Et tria facit. qz p° mouet dictas questiōes. Secundo cōtra determinata instat. Tertio in ozem dicta recolligit ꝑa ibi (hic oritur queſtio) tertia ibi (ex predictis). Circa primū tria facit ſm q tres questiones mouet. qz primo querit. Utrū per spiritum san. qō est donum dentur alia dona. Secūdo. vtrū sit eo donum quo datum. Tertio inuestigat quib⁹ datur. ſcōa ibi (Preterea diligenter) tertia ibi: (Sed queritur cui donabilis). Circa primum duo facit. qz primo querit. Utrum per spiritum sanc. alia dona dentur. Secūdo respondet singulis ꝓ

pria dona dari per donuz quod est spiritus. Secũ
daibi.(ad quod dicimus). Deinde cum dicit.
(Preterea). exsequitur de secunda questione ꝛ. d.
facit. quia primo exequitur dubitando. Secũdo
soluendo. ibi.(ad quod dicimus. circa pr̃m tria fa
cit quia p° adducit vnã rõe ꝙ spũs. s. eadem ratio
ne dicatur donum ꝛ datum. quia idem est ipsuz da
ri ꝛ donari. sed a dari dicitur datuz. a donari donũ
ergo est eo donum quo datum. secundo probat hoc
idem per auctoritatem Augustini. Tertio. addu
cit rationem in contrarium. quia donũ fuit ab eter
no. datum ex tempore. non ergo eo donum quo da
tum. Secunda ibi. (hoc etiam videtur). Ter
tia ibi.(Si autem ex eo.) Deinde cum dicit.
(Ad quod dicim⁹.) soluit. ad cuius euidentiam no
tandum ꝙ spiritum san. esse eadem ratione donũ
quo datum. si eadem ratione accipitur. quantũ ad
durationem dationis est locutio falsa. quia ab eter
no donum. sed ex tempore datum. sed si non dicit
ordinem durationis. sed magis rationez ꝛ causaz
tũc est locutio vera. quia ratio quare datur in tem
pore est quia processit ab eterno vt donum. Unõ
tria facit. quia primo dicit datum esse ex tempore.
secundo ostendit eum donuz fuisse ab eterno. ꝛ ex
proprietate. Tertio manifestat quod dixerat p
Augustinum. secunda ibi.(donum vero.) Tertia
ibi. vnde Augsti.) Tunc sequitur illa pars.(sed q̃
ritur. In qua exequitur de tertia questione. ꝛ. d.
sa. quia primo fa. quod dictuz est. secundo assignat
quandam conuenientiam. inter filium ꝛ spiritum
sanctum ibi.(Et notandum.) Circa primum. d.
fa. qz p̃mo querit cui datur spiritus sanc. secũdo sol
uit. ꝙ donabilis est nobis. non patri ꝛ filio. ibi.(ad
quod dicimus.) Deinde cum dicit.(Et notanduz.
assignat conuenientiã quandam. inter filium ꝛ spi
ritum sanctum. quia ostendit spiritum sanctuz pro
cedendo esse ꝛ donum esse. sicut filius nascendo ẽ.
ꝛ est filius in quo conuenientia quedam ipsius ad
filium denotatur. Deinde cum dicit. (hic oritur
instat contra determinata. Et tria facit. quia
primo instat. nam si filius processione est filius: ꝛ
essentia. Similiter ꝛ spiritus san. ergo filius eodẽ
est filius quo deus. qđ Aug. negat. qui dicit ꝙ pa
ter non est eo pater quo deus. Secundo soluit ꝙ
formaliter loquendo. ꝛ vt natiuitas dicit proprie
talem filius natiuitate est filius. non essentia. neqz
deus. Nec spiritus. sanc. processione: essentia est
sed donum. sed vt processio ꝛ natiuitas dicunt ori
gnem. filiuis natiuitate est deus ꝛ spiritus san. pro
cessione. Tertio confirmat hoc per Hylariuz. se
cunda ibi.(ad quod breuiter.) tertia ibi.(non eniz
circa quod tria facit. quia p̃mo adducit verba Hy
larij. secundo. ea exponit. Tertio ex illis conclu
dit intentum. Secunda ibi.(Quod ita.) Ter
tia ibi.(Ex his verbis:) Tunc sequitur. illa pars.
(ex predictis.) in qua in breui recolligit que sequn
tur ex dictis. Et duo facit. quia primo facit quod
dictum est Secundo ex habitis mouet quasdam
questiones. ibi.(hic queretur.) Circa primum duo
facit ꝑm ꝙ duo concludit ex habitis. quia primo
ostendit spiritum sanctum esse ab eterno donum.
sed ex tempore datum quo designatur ratio gemi
ne processionis. Secundo ostendit spiritum san
ctum ad patrem ꝛ filium referri ex eo ꝙ dicitur do
num. Sed ad nos referri. ex eo ꝙ dicitur datum.
propter ꝙ ꝛ spiritus. noster. dicitur. Secunda
ibi.(et ꝑm.) Tunc sequitur illa pars.(hic queri
tur.) In qua mouet quasdam questiones ex dictis.
ꝛ duo facit ꝑm ꝙ duo querit. quia cum spiritus di
catur noster. querit vtrum filius noster dici pos
sit. Rursum cum spiritus sanct⁹ referatur ad deum
qui dat: ꝛ ad eum cui datur querit vtrum ad seip
sum referri possit. Secunda ibi.(post hoc.) circa
primum duo facit. quia primo querit. vtrum filius
possit dici noster. secundo soluit ꝙ sub illo no
mine filius non dicitur noster. Sed sub alio. quia
dicitur redẽptor nr̃. panis noster. nã ꝛ spiritus san
ct⁹ non sub quolibet nomine dicitur noster. nam li
cet dicat spiritus noster nunqz tamen in scripturis
legitur spiritus sanct⁹ noster. secunda ibi.(ad quod
dicimus.) Deinde cum dicit.(Post hoc.) querit
vtrum spiritus sanct⁹ referatur ad se. Et duo facit.
quia primo facit quod dictum est. secundo. differt
solutionem vsqz ad trigesimam distinctionem.

Secunda ibi.(huius questionis.) in quo termi
natur sententia lectionis ꝛ distinctionis.

Uia magister de tribus specialiter circa
spiritum sanctum querit. Primo de
dono quod est natura eius. Secundo
vtrum sit eo donum quo deus. Tertio
quomodo. spiritus dicatur noster. Ideo de hijs tri
bus queremus. Circa primum queremus tria.
Primo vtrum donum in diuinis dicatur essen
tialiter.. Secundo. vtrum soli spiritui sancto cõ
petat nomen doni. Tertio vtrum spiritus sanct⁹
sit donum in quo omnia dona dantur.

Q5. ix.

Primum sic proceditur. videtur ꝙ do
num dicatur essentialiter quia tota trini
tas liberaliter se communicat. sed quod
competit toti trinitati est essentiale ergo
ꝛ cetera. Preterea non dicitur persona dari no
bis nisi ex eo ꝙ aliquis effectus efficitur in nobis
qui prius non erat. Sed nomẽ designans respectũ
ad effectum est essentiale cum in diuisa sint opera
trinitatis ꝛ quilibet effectus attribuatur essentie
ergo donum est quid essentiale. Preterea quod
competit essentie. est essentiale. sed ipsa essentia
dicitur dari ꝛ donari. aliter enim pater generan
do filium non daret filio. quicquid haberet nisi ip
sam essentiam quã haberet ei daret. ergo essentia hab
rationem doni. est igitur donum quid essentiale.

Preterea ratio doni maxime competit amori.
sed amor est quid essentiale. ergo ꝛ donum. In
contrarium est quia donum non dicitur nisi quod
procedit a dante. sed essentia nec gignit. nec gigni
tur. nec procedit. ergo ꝛ cetera. Preterea ꝑm Au
gustinum quarto de trinitate capitulo penultimo
spiritui sancto donum dei esse est a patre procedere
sed processio est quid personale. ergo ꝛc. Respon
sio quidam sic dicunt ꝙ dare vel donare dupliciter
potest dici. vno modo id quod habetur per mo
dum dominij vt possessio aliqua. Alio modo quod
habetur. quasi sibi intrinsecum. sicut aliquis homo
habet seipsum vel amorem suum. ꝛ vtroqz modo
aliquis alicui dare dicitur. In diuinis autẽ ꝛ si vna
persona non habet dominiuz respectu alterius. ha
bet tamen auctoritatem ratione principij. dicunt
ergo ꝙ si donum importat auctoritatem respectu
dati. sic donum est notionale vel personale. Sed si
non. sed tantum dicit quandam liberam commu
nicationem. sic est essentiale. quia ipsa essentia sic
dari potest. Et ꝑm hoc donũ vel datuz non est per
sonale. sed essentiale. quia non semper importat di
stinctionem dati a dante. licet semper distinctio
nem importet dati ad eum cui datur. sed ꝑm istum
modum loquendi donum. non magis diceretur p
sonaliter qz missio. nam ꝛ de missione. sic consueuit
distingui ꝙ potest dicere distinctionem mittentis a

misso. vel mittentis ad eum cui fit missio. immo si vere loqui volumus per istam viam incedendo donum est magis quid essentiale ꝫ missio. nam quanto aliquid magis competit tribus. tanto magis est quid essentiale. quia ſm Augustinum quinto de trinitate capitulo. viij. In essentialibus non est distinctio inter personas. missio autem licet actiue ſumpta competat tribus. quia quelibet persona mittit. passiue tamen non competit. quia pater nunquam legitur missus. sed donum. siue datio actiue ⁊ passiue competit omnibus ſm istum modum accipiendi. ideo donum magis essentialiter dicitur ꝫ missio. Sed hoc non concordat cum verbis Augustini quintodecimo de trinitate capitulo decimo septimo qui soli spiritui sancto dicit competere rationem doni. Aliter ergo oportet nos loqui de dono ꝫ de missione. Ideo dicendum ꝙ donuz proprie ſumptum est solum personale. licet missio sit quid essentiale. quod sic declaratur. nam donuz vt potest haberi er Augustino in pluribus locis relationem quandam importat. relationes autem in diuinis triplicitet distinguntur. quia quedam ſumuntur solum respectu diuinorum. quedam respectu creaturarum. quedam medio modo. Que autez ſumuntur solum respectu diuinorum. cum relatio distinctionem quandam importet. non possunt esse pure essentialia. Sed vel sunt pure personalia. vel simul cum notione dicunt essentiam nam si talis relatio in diuinis est respectu diuinorum. quia respectu personarum. tunc talia simpliciter dicuntur quid notionale. vel personale. ⁊ sic pater quia refertur ad filium que est diuina persona est nomẽ simpliciter psonale. Sed si respectus ad diuina magis ſumatur per comparationem ad actus ꝫ per per comparationem ad personas. tunc talia essentiam ⁊ notionem aliquo modo important. ⁊ huiusmodi est potentia generandi que ſumitur per respectum ad istum actum qui est generare. ⁊ potentia spirandi que ſumitur respectu spirare. q̃ ſm ꝙ habitum est scilicet essentialia sunt. notionem tamen aliquo modo dicunt. Ea autem que dicunt respectuz ad creeturas. ꝫ ſi conuerso modo se habent. nam ſicut illa nõ poterant esse pure essentialia. ſz vel erãt pure notionalia vel simul cum notione importabant essentiam. Sic ista quasi modo conuerso pure notionalia esse non possunt. Sed vel sunt pure essentialia: vel simul cum essentia dicunt notionem. nã semp in diuinis ſm ꝙ huiusmõi respectu creaturarum designatur ratio principij. propter ꝙ importatur ibi opus quod toti trinitati competit. ratione cuius tale nomẽ dicit essentiã que est communis tribus. Sed quia er isto opere. ſm modum intelligendi consurgit quidam respectus qui terminatur ad deum. ratione huius respectus potest indicare personam. nam si iste respectus ad deũ terminatus terminarur ad ipsum vt essentialiter ſumit. tunc tale nomẽ est pure essentiale. ⁊ huiusmodi est hoc nomẽ creator dñs quod ⁊ ratiõe effectus ⁊ ratione respectus dicit essentiam. Sed si respectus terminatur ad deum prout supponit p̃ ꝑsona. tunc illud nomẽ est essentiale ⁊ notionales essentiale ratõe effectus. ⁊ huiusmodi nomẽ est incarnatio. quia licet incarnatio prout dicit effectum sit a tota trinitate er illo tamen effectu consurgit quedaz relatio que terminatur solũ ad psonã filij. vnde solus filius dicitur incarnatus. Nomina que medio modo se habent. sunt ea que cum hoc ꝙ dicunt respectum vnius persone diuine ad aliam personã dicunt etiam respectum ad creaturam Ille autem respectus dupliciter se habere potest. quia vel est habitualis. vel actualis. nam filius vt verbum dicitur habet respectum ad patrem tanquam ad dicentem. ⁊ ad opus ertra. quod per verbum fieri dicitur. iuxta illud Augustini quinto decimo trinitate capitulo vndecimo. Initium omnis operis verbũ Sed iste respectus ad opus est habitualis. quia vt idem Augusti. ibidem tradit. non sta tum cum est verbum sequitur opus. Sed vt filius a patre mittitur in mentem per dona gratuita ei appropriata. habet respectum actualem ad ipsam creaturam. propter quod licet verbum fuerit ab eterno est tamẽ missus er tempore. Hec autem nomina que important respectum diuinorum non solum ad diuina vt nomina de quibus primo dirimus. nec solum diuinorum ad creata vt ea de quibus secundo locuti sumus sed vtrunqz respectum important. videlicet diuinorum ad diuina ⁊ diuinorum ad creata sic distinguntur ꝙ quando respectus respectu creaturarum est habitualis sunt solum personalia. ⁊ ideo verbum solum personaliter dicitur. quia respectuz per comparationem ad creaturas dicit habitualez non actualem. quando autem huiusmodi respectus est actualis tunc nomen potest dicere qd essentiale. ⁊ ideo missio essentialiter sumitur vt superius est ostensum. Et sicut filius dicitur verbum: ⁊ missus. verbum solum personaliter dicitur per respectum habitualem. sed missio essentialiter sumitur propter actualem relationem. vnde filius ꝙ sit missus. hoc habet a tota trinitate. Sed ꝙ sit verbum habet solum a patre. Ita spiritus sanctus ⁊ donum ⁊ datum dicitur ⁊ vtroqz modo dicit aliquem respectũ ad creaturam. sed inquantum donum dicit respectum habitualem. inquantum datum dicit actualem. ideo donum solum person aliter sumitur. sicut verbuz. vt Augustinus dicit quinto decimo de trinitate capitulo decimo septimo licet datio quid essentiale dicat. vnde magister dicit ex eo ꝙ spiritus sanctus dicitur donum ⁊ datum ei duplicem processionem competere: eternam. ⁊ temporalem. eternam ratione dan i temporalem ratione dati quod concordat cum verbis Augustini quinto de trinitate capitulo quinto decimo qui dicit spiritum sanctum ab eterno fuisse donum. sed er tempore fuisse datum. ⁊ quia processio eius eterna solum est qd notionale: donum tñ personaliter sumitur. licet datio possit importare essentiam. Ad primum dicendum ꝙ non arguitur ꝙ donum essentialiter sumatur. sed ꝙ datio essentialiter sumi potest. nec enim quicquid datur proprie habet rationem doni. Et per hoc patet solutio ad secundum ⁊ tertium. quia non arguunt donuz essentialiter sumi. sed ꝙ datio essentialiter sumi potest. Quartum autem de amore solnetur per questionem sequentez per quã ⁊ argumenta tacta. melius patefient.

Secundo queritur. vtrum soli spiritui sancto conueniat ratio doni. ⁊ videtur ꝙ non quia ſm Augustinum quarto de trinitate capitulo penultimo. spiritũ scñi donũ dei eẽ. ẽ a pre procedere. sed hoc puenit. ẽt filio. ergo ⁊ filius dicetur donum. Preterea de ipso filio dicitur. ꝙ filius datus est nobis. sed hoc nõ esset ni si ei competeret ratio doni. ergo ⁊ cetera. Preterea ſm Augustinum quinto decimo de trinitate capitulo decimo septimo ⁊ habetur in littera. Spiritus sanctus in tantum donum dei est in quantum datur eis quibus datur. sed dari competit etiam fi

lio. ergo ⁊ cetera. Preterea spiritus sanctus dicitur donum dei per spiritualem missionem in mentem. Sed hoc etiaz conuenit filio. ergo ⁊ cetera. In contrarium est quia donum procedit a dante ergo soli persone procedenti competit ratio doni. Sed cum pater nō procedat. si ergo alicui persone in trinitate competet ratio doni. hoc erit filio vel spiritui sancto. sed filius non dicitur donum. quia ꝑm Augustinum quinto de trinitate capitulo quartodecimo non procedit filius quomodo datus. sed quomodo natus. solus ergo spiritus sanctus donum dicitur. Preterea donum procedit per modum voluntatis. sed filius non procedit per modum voluntatis. sed per modum nature. Soli ergo spiritui sancto cui competit talis processus competet tale nomen. Responsio dicendum ꝙ ꝑm Augustinum. xv. de trinitate capitulo decimo octauo spiritus sanct⁹ qui dilectio est proprie donum dei dicitur. ⁊ ibidem scribitur. ꝙ proprie donum dei dicitur. spiritus sanctus non nisi propter dilectionem. Ex quibus verbis habere possumus ꝙ ratio. quare alicui competit nomē doni ex amore sumitur ⁊ quia amor ⁊ charitas non solum spiritui sancto. competunt immo quelibet in trinitate persona amor ⁊ charitas dicitur. dubitam⁹ vtrum nomen doni proprie spiritui sancto competat. huius autem dubitationis causa existit. qz ex parte voluntatis. ꝑm quem moduz dicitur procedere. spiritus sanctus non habem⁹ nomina distincta sicut ex parte intellectus. nam ex parte intellectus vt superius fuit tactum. non solum habem⁹ nomen designans actum intellectus. vt intelligere. quod actum potentie intellectiue verbaliter nominat. vel intelligentiam que eandez actum nominaliter dicit. Sed etiam habēs nomen distinctum signans conceptionem intellectus siue illud. quod intellectus intelligendo formar. ⁊ hoc dicitur verbum Ex parte aūt voluntatis. licet habeamus nomen significans voluntatis actum. vt amare verbaliter. vel amor nominaliter. nam amare. ⁊ amor ita dicunt voluntatis actum. sicut intelligere ⁊ intelligentia dicunt actum intellectus. tamē ad significandum id quod voluntas formar. in volendo non habemus nomen proprium. sicut habem⁹ ad significandum. quod intellectum intelligendo concipit. ⁊ propter huiusmodi vocabulorum penuriam id quod a voluntate formatur. nominamus nomine actus dicentes ipsum amorem. sicut si verbum ab intellectu formatum. intelligentiam diceremus. ⁊ inde est quod amor ꝓout dicit actum voluntatis est quid essentiale. sicut intelligere. nam vnū est amare ⁊ vnuz velle omnium trium personarum. sicut ⁊ vnum nosce. Sed ꝓout dicit illud quod per moduz voluntatis formatur. ⁊ procedit sic solum personaliter dicitur. sicut verbum. cū ergo dicimus ꝙ ex ratione amoris sumitur ratio doni. non est intelligendum ꝙ ipse actus voluntatis proprie bēat rationem doni. siue amor vt actum voluntatis nominat. sed proprie donum dicitur id quod a voluntate formatur in volendo. quod etiam amor dicitur propter vocabulorum penuriam. nam donum ꝓprie sumptum dicit aliquid ꝙ a dante liberaliter ⁊ per modum voluntatis procedit. sicut verbum dicit aliquid quod ab intelligente emanat. ⁊ sicut ipsum intelligere non dicitur verbuz quia non est de ratione actus proprie vel realiter ꝙ emanet. propter quod ipsum verbum solum personaliter dicitur. quia soli persone competit proprie emanatio. ita non ipsum amare dicetur donum. Sed id quod a voluntate formatur. ⁊ qō liberaliter. ⁊ per modum voluntatis emanat. ⁊ qz sic emanare per modum volūtatis competit soli spiritui sancto. qz solus ipse dicitur amor. sic accipiendo amorem. sicut soli filio competit emanare per moduz intellectus. vnde solus spiritus. s. proprie loquendo in trinitate in creata dicetur donum. sicut solus filius dicetur verbum. ⁊ ista est sententia Augustini. xv. de trinitate. c. xvii. qui ait. non frustra in hac trinitate. non dicitur verbum dei nisi filius nec donum dei nisi spiritus. s. extendendo nō nomen doni ⁊ aliis competere potest. ex hoc autem apparet solutio rationis illius quā dimisimus in solutā ꝙ licet amor sit quid commune omnibus. ⁊ essentialiter dictus donum tamen personaliter sumitur eo ꝙ proprie dicatur donum amor personaliter sumptus. non essentialiter. Ad primum dicendum ꝙ non ex quālibet processione sumitur ratio doni. sed ex processione per modum voluntatis. processio aūt que cōpetit filio nō est ꝑ modū volūtatis. sed per modū intellectus. vel per modum nature. Ad secundum dicendum ꝙ non omni quod datur. competit proprie ratio doni vt in sequenti questione patebit. Ad tertium dicendum ꝙ Iz dari competat etiam filio. non tamen cōpetit ei. sicut competit spiritui sancto. qz etiam ꝙ filius detur spiritus s. dicitur esse ratio. cum filius ex amore detur iuxta illud in tantū deus dilexit mūdum vt vnigenitum filium suum daret. spiritui sancto tamē cōpetit dari. qz est amor cui per se ⁊ primo competit ratio doni. Iz ergo ex eo ꝙ datur spiritus s. arguamus ipsum esse donum ex eo tamen ꝙ datur filius non proprie competit ei ratio doni. Ut tamen intelligantur verba Augustini. notandum ꝙ in tantum. ⁊ in quantum. ⁊ talia quandaz causalitatem videntur dicere. causalitas autem aliquando est in essendo aliquando in inferendo.

Cum dicitur ꝙ spiritus. s. in tantū est donuz in quantum datur non est intelligēdum ꝙ ipsa datio sit causa quare. spiritus. s. sit donum. cū datio sit quid temporale. donum sit quid eternū. ⁊ temporale non sit causa eterni Immo magis econuerso. ex eo ꝙ est donum habet ꝙ detur. Solū ergo per illationem dictum est ꝙ ex eo. ꝙ spiritus s. datur mō quo dixim⁹ inferre possum⁹ ꝙ sit donū. Ad. iiij. dō. ꝙ licet filio cōpetat dari per spiritualē missionem. non tñ ꝓprie dicitur donum. vt ꝓz. Vel dō ꝙ Iz ex missione filij arguamus filium eē datum. tñ qz ille effectus ꝑm ꝙ filius mitti dicitur. ⁊ dari hz rationem doni ꝑ spiritum. s. si arguimus proprie filius dicatur donum. sed ꝙ spiritus sanctus.

Qō. x.

Tertio queritur vtz spiritus. s. sit donuz in quo oia dona dantur. ⁊ videtur ꝙ non. qz dona que nobis dātur. sunt gdē effect⁹ dei. sed rō effectuum vī esse fili⁹ eo ꝙ pater oia ꝑ filium operatur. nō ergo ꝓprium ē spiritui. s. esse donum in quo oia dona dantur. Preterea alique dona sunt ꝑm que mittitur filius. sed dona ꝑm q̄ ꝑsona mittitur appropriantur illi persone. er-

go saltē illa dona dicentur nobis dari p filium ap
propriate nō p spīm.s. Preterea ipsa diuina es
sentia dicitur eē donuz quoddā eo q̄ pater dedit
eam filio. sed respectu talis datōis nō est p̄ncipi
um spiritus sancti cum non hēat rōnem p̄ncipij
respectu filij. ergo ꝛc. Preterea ipse filius dicit
nobis datus. sed vt dictum est respectu filij non
hz rationē principij spiritus.s. ergo ꝛc. Prete
rea si donum datur per donum. ratio doni bi
in infinitum. eo q̄ tunc doni esset donum. nam
si motionis esset motio. ratio motionis iret in in
finitum vt potest haberi. in quinto physicorum.

Preterea. Quicquid est erp̄ssiuum alicuius
esse apud.s.s. nemini dat. sz ꝑpetas psonalis apō
s.s. ē alicui9 eē erp̄ssiua. ergo nemini dat. maior
pbatur p Aug. xv. de tri. c. viij. s.s. apud se dō ē
ꝛ nemini dat. ergo penes illud qō apud se ē. n e
mini datur. minor pbatur q̄ ꝑpetate sua est. s.s.
dicente Augu. vij. de tri. Nō eo quo deus ē. s. s.
ē deitate deus spiratōe passiua. s.s. Preterea.
impossibile ē ponere relatōem. sine termino ꝛ ei9
fundamēto ḡ. (si donabilitas appropāt. spūi. s. rōe
ꝑpetatis psonalis.) q̄ritur de fūdamēto. nō pōt
eē eēntia diuina. vt in spū. s. q̄ vnica rel'o. spūs. s.
pullulat ab ipa. p̄cessio passiua nō ē fundamētuz.
q̄ rel'onis nō est rel'o: tū q̄ vnica relatio realis ē
in spiritu. s. Hec ē euadendum p hoc. q̄ dicit re
lationem rationis cum ipse spiritus sanc. fm ma
gistrum procedat vt donum ꝛ donabilis. ḡ real'r.

In contrarium est magister in littera qui di
cit omnia dona dari per spiritum sanctum.

Preterea omne quod datur. vel datur ex amo
re. vel datur ex timore: vel datur ex cupiditate vt
cum nō dat aliquid. q̄ sperat habere mai9 ma
gis est mercator. ꝛ questus q̄ donum: Cuz da
tum datur ex timore vt cuz homo dat aliquid.
quia timet amittere maius illo. magis est que
dam redemptio q̄ fit donum. solum ergo donuz
est quod ex amore datur. sed proprie spiritus san
ctus dicitur amor. ergo per ipsum omnia dona
dantur. Responsio dicendum q̄ sicut vide
mus in trinitate creata arguere possumus in in
creata. vbi ratio dissimilitudinis non repugnat
sic enim videmus in creata trinitate q̄ per mo
dum intellectus emanat aliquid vt v̄bum quod
est principium ꝛ ratio omnium eorum que intel
lectualiter ꝛ per modum artis procedunt ab ho
mine. quia vt habitum est per Augustinum ini
tium omnis operis per verbum ꝛ sicut ex parte
intellectus emanat aliquid vt verbum in quo
omnia intellectualiter fiunt. sic ex parte volunta
tis formatur aliquid qō nomiatur amor eo q̄ p
prium nomen eius non habemus. in quo om
nia que per modum voluntatis ꝛ liberaliter ema
nant dari dicuntur. ꝛ quia omnia dona liberali
ter a dante dicuntur procedere per talem amo
rem omnia dona dantur. ꝛ sicut est in trinitate
creata ex parte intellectus q̄ verbum est ratio
omnis operis. sic verbum in trinitate increata.
est ratio omnium eorum que procedūt a primo
intellectualiter ꝛ per modum artis. quia ista est
conuenientia inter verbum nostr̄ ꝛ diuinum vt pōt
haberi ab Augu. xv. de tri. c. xvj. propter quod
ferto de trinitate capitulo vltimo dicitur ars om
nipotentis dei plena rationum omnium viuen
tium. sed sicut se habet verbum diuinum ad ver
bum nostrum. sic se habet. spiritus sanctus qui
amor dei dicitur ad amorem nostrum qui per
modum voluntatis formatur. Dabuntur er
go omnia dona dei in spiritu sancto ꝛ per ipsum
sicut omnia dona hominis dantur in amore hu
mano ꝛ per eum. Quomodo autem hoc sit. no
tandum q̄ quanto aliquid magis. secundum es
se suum est tale. est magis propie tale. ꝛ primo
tale. eo q̄ idem est esse primo tale ꝛ maxime. vt
potest haberi ex secundo metaphisyce. ꝛ quia ni
hil accipit esse per modum liberalitatis proprie
nisi amor. amori per se ꝛ primo competet ratio
liberalitatis. Cum igitur de ratione doni sit q̄
liberaliter detur nihil erit donum per se. ꝛ pri
mo nisi amor. omnia alia intantum sunt dona in
quantum ex amore dantur. ꝛ amorem partici
pant. ꝛ quia amor prout amori competit ratio
doni est proprie spiritus sancti9. ꝛ nulla alia in tri
nitate persona cum nulla alia persona diuina
per modum liberalitatis emanet. datio omnium
donorum appropriabitur spiritu sancto. ꝛ per
ipsum omnia dona dabuntur propter quod Au
gustinus quinto decimo de trinitate capitulo de
cimo nono ait q̄ per donum quod est spiritus
sanctus omnibus membris Christi quibusq̄ do
na propria diuiduntur. Ad primum dicendus
q̄ omnes effectus diuini a deo procedūt. sicut ar
tificialia ab artifice. propter q̄ opus nature opus
dei dicitur. quia omnia naturalia comparata ad
deum comparantur ad ipsum vt artificialia ad
artificem: artificialia autem non soluz procedūt
per modum intellectus. sed etiam per modum
volūtatis eo q̄ respectu talium agens erit in opus
per voluntatis imperium. propter quod emana
tionis effectuum diuinorum est ratio spiritus san
ctus. ꝛ vt emanant per modum voluntatis vt
vt sunt volita sicut eorum est ratio filius vt
emanent per modum artis ꝛ vt artificiata. Et
qua tales effectus non habent rationem doni
nisi vt liberaliter procedunt secundum q̄ dona
sunt appropriantur spiritui sancto ꝛ ñ filio. ꝛ dari
dicuntur in spiritu sancto appropriate. non in fi
lio. Ad secundum dicendum q̄ licet aliqua
dona secundum specialem rationem sumpta ap
propientur filio. vtputa dona sapientie. ꝛ que
perficiunt intellectum sumpta tamen secundum
communem rationem doni ꝛ vt dona sunt. quia
non sunt talia nisi quia dantur ex amore. datio
eorum appropriatur spiritui sancto. Ad ter
tium dicendum q̄ sicut loquimur ex parte intel
lectus ꝛ de verbo. sic loqui debemus ex parte vo
luntatis ꝛ de amore. cum enim dicimus. inuiuz
omnis operis verbum. non intelligendum est
q̄ omnis operis quod procedit ab homine sit
principium verbum. sed solum eorum que pro
cedūt per modum intellectus. ideo cum aliquis
agit per imaginationem sicut ferit tactus bar
be. vt pōt exempluz Cōmē. in lib. de anima: hu
ius operis nō erit principium verbum. Simili
eoz que naturaliter efficiuntur in nobis vt augu
mentatio ꝛ nutritio ꝛ talia non erit principiū ver
bum eo q̄ non intellectualiter producuntur. sic
ex parte voluntatis debemus dicere. nam cū di
cimus amorem rationem esse omnium donoz
que per modum voluntatis cōmunicantur. sed
essentia diuina cōmunicatur filio naturaliter. ga
ex virtute nature in eādē naturā natiuitate subsi
stit filius vt dicit Augu. xv. de tri. ꝛ hō in littera.

ideo non oportet tale donum per spiritum sanctum dari. nec tñ propter hoc negare debemus omnia dona dari per spiritum sanctum quia ſm phm. iiij. topic. datio est genus doni. Est enī donū datio non quelibet sed irreddibilis in quo liberalitas quedam datur intelligi: et quia solum liberaliter procedunt que p modū voluntatis emanant et si sumatur proprie nomen doni et non vt extenditur ad omnem dationem cum solum sint dona que ex amore et per imperium voluntatis dantur simpliciter concedi debet p spīm sanctum omnia dona dari. Ad quartō dicendū q̄ sicut distinguitur cōmuniter et bñ datus differt a dono in tribus. in ꝓsignificato. et in significato. et in modo significandi. in consignificato: quia cum datus sit participium consignificat tempus non donū: cum sit nomen. et ideo nihil dicitur datus nisi qō ex tempore conferatur. donū tamen dicitur eternaliter. etiam spīritus scūs differt in significato: qz donum supra dationez addit in reddibilitatē et liberalitatē quandā. differt in modo significandi quia datum dicit auctualem dationem donū habitualem. Ex quo apparet q̄ licet filius dicatur nobis dari: quia ex tempore est nobis actualr collatus non tamen dicitur donum. vt spīritus sanctus. quia nō per modum liberalitatis emanat. nichilominus tamen vt nobis datus est tempore aliter per spīritum sanctuz datum dicitur eo q̄ per amorem datus est. Et q̄ arguitur q̄ spīritus sanctus non habet rationem principij supra filium. dicendum q̄ licet super personam filij auctoritatem non habeat auctoritatez tamen habet super effectum ratione cuius filius dari dicitur. et hoc sufficit ad hoc q̄ filius per spīritum nobis detur. Ad quintum dicendum. q̄ licet omnia dona detur per amorem et per spīritum sanctum non tamē oportet spīm. s. simpliciter dari in oī dono. sicut nec in oī dono mittit: vt ē superi⁹ declaratū sed solum dari dicitur in illo dono quod sibi per omnez modū appropriatur et huiusmodi est caritas vel gratia que sibi potest appropriari. non solum ſm communem rationem doni ſm quem modum sibi omnia dona appropriantur. ſm etiā ſm specialem. Ad sextum dicendum q̄ motio nis non est motio: quia motio vt motio non terminatur ad motionez: nec est motionis subiectū: tamen motionis est motio tanq̄ causa et principium: vt motus solis in obliquo circulo est causa generationis et corruptionis in istis inferioribus vt dicitur in secundo de geñ. et isto modo doni est donum quia spīritus sanctus est ratio quare omnia dona dātur. Ad septimū dicendū est q̄ maior est vera loquendo de esse reali: qz sua essentia nemini datur nec sua ꝓprietas psonalis in q̄tuz ꝓcedit p moduz doni. et ita est amor actualis sed bene datur in q̄tum est donū datum: qz tūc dicit respectū id extra ꝓnotans ꝓcessionē suā ad intra. Ad vltimū dicendū est q̄ ex quo procedit spūs. s. vt amor actualis et vt donū. ideo dicit respectuz ad dantem. et illo modo dici potest q̄ fundat sup personalitate spīritus sancti.

Postea queritur vtruz spīritus sanctus sit eo donum quo deus. et videtur q̄ nō: quia deus est quid absolutum donum: est quid relatum ſm Augustinum. sed in diuinis non est aliquid quid relatum quod dicitur absolutum cum relatio ibi maneat ſm suuz genus. ergo et cetera. Preterea esse deum competit omnibus personis et etiam esse vnum deū ergo si ita se haberet donuz competeret omnibus esse donū et vnum deum. sed ſm Aug. xv. de tri. ca. xvij. ita quia cōpetit spīritui sancto sicut filio verbum: sed vt dicitur. xv. de tri. ca. ij. pater et filius nō sunt simul ambo vnum verbū. ergo pater et spīritus sanctus nō ambo vnum donū: sed sunt ambo vnus deus. ergo ꝛc. Preterea esse donum cōsequitur processionē ſm modū intelligē di: quia spīritus sanctus precedendo accipit q̄ sit donum: sed diuinitas nō cōsequitur processionē etiam ſm intellectū cum nō generetur nec procedat nec per se nec per accidens. ergo licet spīritus sanctus processione sit donum processione nō erit deus. Preterea. nō eadem rōne aliqd noiatur specialr et cōmuniter sz deus est qd cōmune donū et quid ꝓpriū ergo ꝛc. Incontrariuz est q̄ ſm Hylariū sicut ex virtute nature in eandē naturā necessitate subsistit filius sic ex virtute nature in eā dem naturā processione subsistit spūs. s. vt in lra habet. ergo p processionez habet spūs scūs q̄ sit eiusdē nature cuz patre et filio et sit vn⁹ deus cum illis. sz ꝓcedendo accipit q̄ sit donū. ergo eodē est deus quo donū. Preterea. Aug. iiij. de tri. ca. penult. dicit q̄ spūi scō donū esse est a patre procedere. et xv. de tri. ca. xxvj. scribit q̄ sicut filio prestat essentiā sine initio tēporis sine vlla mutabilitate nature de patre generatio. ita spūi scō prestat essentiā sine vllo initio temporis sine vlla mutabilitate nature de vtroq̄ ꝓcessio. ergo spūs scūs eodē: qz ꝓcessione est donū et hz dictā essentiā: sed habēdo talē essentiā dicit deus. ergo eodē est deus quo donū. Rño dicendū q̄ cuz quelibet psona diuina sit simplicissima nō possum⁹ in ea ponere aliqua realiter differētia: quia in nullo supposito ponuntur talia nisi habeat esse composituz. ideo quocunq̄ sit donuz vel quocūq̄ sit deus illa duo realiter differre non possunt. sed si differunt hoc erit ſm rationē solum. ideo aduertēdum. q̄ sicut pater nō est eo pater formaliter quo deus: sed paternitate est pater et diuinitate est deus: vt satis innuit Aug. vij. de tri. ca. iiij. q ait. aliud est deo esse aliud patrē esse. et in lra dicit: q̄ nō ē eodē de⁹ pater: quo deus. sic et filius nō est eo filius quo deus ita et spūs. s. formalr loquēdo nō est eo donuz quo deus: sz donū est ad ꝓprietatē relatiuā cū donū relationē iportet. deus est p essentiā vel p naturā cū deus qd absolutū significet. sed si nō loquimur formaliter: sz quo ad originē: vel ſm ordinē acceptionis. cū processionē accipiat spūs. s. q̄ sit donum et q̄ sit deus eodē est donū et de⁹. et est simile sicut si aligs currēdo calefieret et lassaret. nō eodē formalr diceret lassatus et calidus: sed lassat⁹ lassitudine: calidus calore. tñ causalr siue originalr et cōsecutiue: qz ſm q̄ ordinatur ad idē vt ad cursum consequitur vel recipit lassitudinez et calorē eodem vt cursu vtrūq̄ reciperet. ita spīritus sanctus processione sua: et accipit q̄ sit donum. et accipit q̄ sit deus. licet formaliter loquēdo sit ꝓprietate donum et natura deus: vt patet per auctoritates arguēdo inductas. si tamen queritur qō cōpetit ei prius. an accipere q̄ sit deus: an q̄ sit donum. dicendum q̄ ibi ſm rei veritatē. nihil prius vel posterius. ſm tamen moduz intelligendi est ibi aliqua priozitas et posterioritas vt quia nō intelligimus ea que in trinitate existūt nisi per esse

ctus ſm q̄ in effectibus priozitatem ⁊ posteriozi tatem comſpicimus ſm modum intelligendi ibi aliqua criſtit priozitas. notandum ergo q̄ natura diuina per processionez communicata personis: habet ſimilitudinem ⁊ dissimilitudinē prout na tura creata per generationem cōmunicatur cre/ atis suppositis: quia sicut creature generate acci piunt naturam per generationem sic persone di uine procedentes accipiunt naturam per proces/ sionez. ꝓpter q̄ ibi natura diuina potest aliquo modo dici processionis terminus sicut in creatus natura creata est ter minus generationis. est au/ tem cum ista ſimilitudineo issimilitudo. quia cre ature genite non accipiunt eandem naturam nu mero quam habent gignētia. sed persone diuine procedentes eandem naturam numero per pro/ cessionem accipiunt ꝙ̄ habet a quo procedunt: propter q̄ natura in eis ita est processionis termi nus q̄ nec p se nec p accidens procedit. nam cau sa quare generatur in hoc creato natura per acci/ dens est: quia natura in eo esse accipit. cum nō cō municetur ei nā gignētis. ⁊ ſm q̄ aliquid acci/ pit esse: sic gigni ⁊ procedere dicit. ℣Hoc viso. sciē/ dum est q̄ in creaturis generatio ⁊ p cessio ⁊ vni/ uersaliter omnis motus extendēdo motū ad om/ nem mutatione m per se ⁊ primo terminatur ad aliquam formam absolutam ⁊ acquirendo p mo tum vel per mutationem naturam absolutam ex consequenti res acquirit relationem ⁊ respectuz: vt cum quis per alterationem acquirit albedinē ex consequenti dicitur ſimilis. propter q̄ dictuz est in. v. phiſic. q̄ in ad aliquid nō est: non est mo tus. iſte ordo qui reſeruatur inter absolutum ⁊ re spectiuum. licet vno eodē motu vtrumq̄ acqui ratur tamen per se ⁊ primo ſm motuz acquiritur absolutum ex consequenti relatio competit forme absolute non ratione qua generatur per accidens sed ex eo q̄ est generationis terminus. nam si ali/ quod calidū assimularet sibi aliquod corpus. da ⁊ to q̄ eundem calorem numero quem habet indu ceret propter q̄ sequeretur calorem in calefacto nec per se nec per accidēs generari eo q̄ in ea nō acciperet esse: tamen secūdum modum intelligē di calefactum prius consequeretur formam calo ris quo diceretur ſimile calido generandi: quia non diceretur ſimile niſi ex eo q̄ talem formam consequitur. Et quia natura diuina in hoc conue nit cum natura creata q̄ potest dici processionis terminus. licet nec per se nec per accidēs ꝓcedat ſm modū intellīgendi prius ꝓsona ꝓ eedēſ naturā accipit ꝙ̄ ex tali acceptione ſm proprietatem re/ lativam ad ſuum principiū referatur. igitur ſpi/ ritus sanctus ſm modum intelligendi prius acci pit q̄ ſit deus ꝙ̄ accipiat q̄ ſit donū. licet vtrūq̄ procedendo accipiat. Ad primum dicendum q̄ nulla persona eodem dicitur relatiue ⁊ absolu te formaliter origine tamen eodez dici potest vt patuit. Ad secundum dicendum q̄ licet ſm eā dem rationem formalem ſpiritus sanctus nō ſit deus ⁊ donū: quia est cuz patre ⁊ filio vnus deus non est tamen vtroq̄ vnum donū per eandem tamen originem: vtrumq̄ accipit vt ostensum est. Ad tertium dicendū q̄ licet diuinitas nec per se nec per accidēs procedat. potest tamē dici processionis terminus. cum per processionē pro cedentibus communicet. ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ eodem modo originaliter ſpūs sanctus ſit deus ⁊ donum. Ad quartuz dicendum q̄ non eadē ratione formali alicui competit q̄ est propriuz ⁊ cōmune. ℣Potest tamen ei competere per eandē originem vt patet per habita.

Q3.xi.

Vltimo queritur vtrum ſpiritus sanct' ℣ possit dici ſpiritus noſter. ⁊ videtur q̄ non: quia non dicitur nostrū niſi q̄ ali/ quam relationem habet ad nos: sed in nomine ſpiritus non videtur aliqua relatio deſi gnari quia ſm Augu. ij. de trini. ca. x. ſpiritus di citur aliquid propter incorpoream naturam: sed ratione talis nature in aliquo non intelligitur et respectus. ergo ⁊c. ℣Preterea. sicut ſpiritus est quedam in trinitate persona sic ⁊ filius: sed de fi/ lio non dicitur q̄ ſit filius noſter: vt dicit Augu. xv. de trini. ca. xii. ergo nec de ſpiritu sancto dici debet q̄ ſit ſpiritus noſter. ℣Preterea. ſm Au/ guſtinum. xv. de trini. ca. xxx. sicut corpus carnis nihil est aliud ꝙ̄ caro: sic donum ſpiritus sancti. nihil est aliud q̄ ſpiritus sanctus: sed ſpiritus san ctus non potest dici donum nostrum eo q̄ nō est donum alicuius niſi eius quod ipſum dare pōt: sed ſpiritum sanctum dare non poſſumus: vt ſu perius est ostensum: sed idem est ſpiritus q̄ donū ſpiritus. ſi non potest dici donum nostrum nō di cetur ſpiritus noſter. ℣Preterea ſi. ſpiritus sancto dicitur ſpiritus noſter: hoc est quia datur nobis. sed filius datus est nobis. ⁊ non dicitur filius no ſter. ergo ⁊c. ℣Preterea. magis videtur verū q̄ ſpiritus sanctus poſſit dici deus noſter ꝙ̄ ſpiri tus noſter. sed non videtur q̄ debeat dici deus noſter: quia deus ſm Ambroſiuz libro primo de trini. ⁊ habetur in littera secunde di. est nomē na ture. sed in natura diuina non intelligitur relatio reſpectu noſtri: nec pōt dici nā nra. ergo nec deus noſter non igitur est bene dictum q̄ ſpiritus sanc/ tus est ſpiritus noſter. ℣Incontrarium est magi ſter in littera qui dicit q̄ debet dici ſpiritus no/ ſter. ℣Preterea. dictus est ſpiritꝰ helye ⁊ moyſi ait dominus: tollaz de ſpiritu tuo que omnia ſm magiſtrum concludunt q̄ poſſit dici ſpiritus no/ ſter. ℟ſio. dicendum q̄ iſtam queſtionem de/ terminat Aug. v. de tri. ca. xiiij. vbi oſtēdit q̄ ſpi ritus sanctus debet dici ſpūs noſter. Ad cuius euidentiam notandum q̄ non dicitur aliquid no ſtrum niſi ex eo q̄ habet aliquam relationem ad nos q̄ ex ipſo nomine inſinuatur relatio in quam deus habet ad noſ nō pōt eſſe niſi relatio cauſe. ⁊ ideo ſm oīa illa nomina ſm que deus ita dicit no ſter q̄ intelligitur habere quandā rationem prin cipii reſpectu noſtri. noſter conuenienter dici po test abſq̄ copula verbali media. ⁊ ideo dicitur do minus noſter ⁊ pater noſter deus noſter ⁊c. huiuſ modi que rationem principii important. Quan tū ad ea aūtque nō diceretur habe rationem pri cipij. ſed magis q̄ est ex princip io non dicitur no ſter. ideo ypotaſis verbi nō dicitur filius noſter eo q̄ in nomine filij nō datur intelligi ratio prin cipii. ſed magis q̄ est ex principio: quia filius ſm q̄ huiuſmodi non refertur niſi ad patrem. ideo abſq̄ copula verbali media cum nos non ſimus pater eius: non debet dici filius noſter. tamen cō copula verbali potest concedi: vt dicatur filius est noſter in quantum datus est nobis. ſed in no/ mine ſpiritus: quedam ratio principij deſigna/ tur. nam licet propter incorpoream naturam ali/

quid dicatur spiritus. vt in argumēto tangebatur. tamen multotiens in diuinis scripturis a quadam vehementi impulsione nomen spiritus est acceptū vñ Judicū .xiij. dicitur. q̄ irruit spiritus domini in sanſonez. Et actuū. ij. legitur q̄ factus est de celo sonus tanq̄ aduenientis spiritus vehementis. quia ex eo q̄ datur nobis spiritus sanctus, quadam vehementi impulsione agitamur. iuxta illud ad ro. viij. qui spiritu dei aguntur hi filij dei sunt. ⁊. xv. de tri. ca. xviij. cum spiritus sanctus datus fuerit homini: accendit eum in dilectione dei ⁊ proximi. causa autem huiusmodi est: quia non est illud donum sicut cetera dona. nam si aliqua dona nobis data sunt in potestate nostra. ex eo tamen q̄ nobis datur tale donum sumus in potestate eius. Aduertendum tamē q̄ quia ista impulsio ⁊ quedā ratio principij respectu nostri designatur in nomine spiritus magis q̄z in nomine spiritus. s. dicitur spiritus noster. ⁊ nō spiritus sanctus noster. vt magister tangit in littera. ⁊ ista videtur via. Augu. libro ⁊ caplo predicto. vbi istam questionem determinat q̄ filius nō dicitur noster: quia ſm q̄ filius nō refertur ad nos. sed ad patrem. sed spiritus sanct⁹ dicitur noster: quia ſm q̄ donum dei est. ⁊ nobis datur non soluz refertur ad dantē. sed ad eos quibus datur: quia vt dictum est eos agitat ⁊ cōmouet ad dei ⁊ proximi dilectionem que agitatio nomine spiritus denotatur. Ad primum dicendū q̄ licet spiritus dicatur aliquid propter incorpoream naturam. accipitur tamen in scripturis propter vehemētem impulsionem. ratione cuius habet quādam rationē principij respectu nostrum quibus datur. vnde spiritus noster dicitur.

Ad secundū dicendum q̄ vt habitum est nomina ſm que deus dicitur noster debent designare rationem principij. ⁊ ideo cōmuniter distinguitur. ⁊ bene q̄ cū deus sit in triplici genere cause respectu nostri. vt potest haberi a Cōmen. super. x. methafice. s. in genere cause efficientis. formalis ⁊ finalis ſm ea ratione quorum designatur habitudo ad nos ſm aliquā rationē principij tactā debet dici noster. veruz quia simpliciter est finis noster ⁊ efficiēs noster. non tamen absq̄ distinctione conceditur q̄ sit forma nostra. ſz forma exēplaris. tñ ſm nomina p que denotatur habere rationem principij respectu nostri in genere cause finalis ⁊ efficientis simpliciter debet dici noster: vnde dicitur ꝓductor noster. creator noster. quātum ad causam efficientem. bonuz nostrum. beatitudo nostra. q̄ztum ad finalem. ea autem que designant habitudinem forme non sunt cōcedenda simpliciter. nisi prout designant habitudinem forme exēplaris. vnde dicit sapientia nostra: quia ab illa sapientia est nostra sapientia exemplata ⁊ ſm illum modum loquitur Dionysius. iiij. celestis ierarchie. q̄ esse omniū est superesse diuinitas. quia ab esse diuino est esse omniuz exēplatum. sed filius nullam rationem principij ſm q̄ tale dicit. immo in nomine filij solum denotatur respectus ei⁹ q̄ est ex principio nō principium. ⁊ ideo non conceditur q̄ dici possit filius noster. Ad tertium dicē dum q̄ licet sit idem donum spiritus. q̄ spirit⁹ magis tamen designatur ratio principij in spiritu propter vehementiā impulsionis q̄z in dono. ⁊ ideo magis conceditur q̄ sit spiritus noster q̄z donū nostrū. Rursum melius dicitur datum nostrum q̄z donum nostrum. nam hic conceditur q̄ sit datum: sed q̄ sit donum nostrum non proprie cōcedi potest: quia in nomine dati designatur relatio actualis ad nos. nō autem in nomine doni: quia donum dicitur etiaz si non detur. iuxta illud Augu. v. de trini. ca. xv. spiritus sanctus donum erat ante q̄z esset cui daretur.

Ad quartum dicendum q̄ ⁊ filius potest dici datum nostrum non tamen filius noster: quia in nomine filij nō designatur relatio ad nos sicut in nomine dati. nec spiritus sanctus quāuis nobis detur diceretur spiritus noster nisi in nomine spirit⁹ relatio respectu nostri denotaretur. Ad quintum dicendum q̄ ⁊ si deus naturam signat vt ait Ambrosius. tamē ab operatione imponitur: vt dicit Dama. ꝓmo li. ca. xviij. ratione cuius debet dici deus noster.

Uper litteam super illo. (nō enim singuli ſ ⁊c.) vult magister q̄ habentes spiritum sanctū non habēt omnia dona eius. Contra. dona spiritus san. sunt ea ſm que datur spūs sanctus vt dona gratuita: sicut ⁊ charitas sed hoc habent ab oībus qui habēt spiritū sanctū. dicendum q̄ dona gratuita quedaz sunt gratis data. quedā gratum facientia. ⁊ omnia gratum facientia habentur a quolibet qui habet spiritū sanctum non autez omnia gratis data: quia nō omnes operātur miracula a: no omnes habent prophetiā. Et de talibus loquitur magister: vel Aug. cuius auctoritatē inducit. Item sup illo. (relatio nō apparet in nomine spiritus sancti sicut in nomine doni. Contra sicut donuz dicitur respectu donationis. ita spiritus respectu spirationis. dicendū q̄ in nomie doni designatur relatio simpliciter ⁊ ex suo significato: sed in nomine spiritus non. sed si relationez importat hoc est in quātum indicat psonam que per actuz spirationis accipit esse ratione cuius acceptionis relationem designat. ideo si vtrobiq̄z importat relatio. non tamē eodem modo nec ita apparet in nomine spiritus: sicut in nomine domini. Item sup illo. (non est vt ait Hyllari⁹.) notandū q̄ Hylla. intēdit separare processionem psonarum a processione creaturarum: ſm q̄ per processionem creatam importatur aliquis defectus. inuenim⁹ enim triplicē processionem in rebus: quia quedā generātur ⁊ procedunt non per virtutem nature: sed per defectum ⁊ corruptionē: sicut procedunt apes ex corruptione carnium bouis. ⁊ vespe ex corporibus equoz mortuozum. ⁊ muscitiones ex vino corrupto: vt narrat Cōmentator dixisse themistiuz in .xii. methafisice. Quedam generantur non ſm subsistentem vposita sim. sed per quandam processionem: vt ramus ab arboze. Quedam non per natiuitatē esse accipiunt sed magis per quandā deriuationē: vt riuus a fonte: ⁊ quia omnia ista imperfectionem dicunt. dicit Hyllarius q̄ (deus non est ex deo per defectionez) in quo remouet pri mum modum. (aut per processionem.) in quo remouet secundū: (aut per derivationem.) in quo ammonet tertiū. (ſz ex virtute nature. propter ea que per defectuz generātur. (in eādem naturam subsistunt.) propter ea que nō generantur vt subsistant. (sed per quādam processionē.) quātum ad secundū modum. Et addit q̄ talis subsistentia inest filio per natiuitatē ex quo ea que per derivationem ⁊ non per natiuitatem accipiunt remouetur quod additur de spiritu sancto. (q̄ ex virtute nature ⁊c.) similem expositionē habet. Alia autez verba Hyllarij. (hic inducta in. v. dist.) sunt exposita. Item super illo. (non ille spiritus noster quo sumus.) Contra. esse omnium est super esse diuinitas. ergo spiritu sancto sumus dicendum q̄ spiritu sancto sumus efficienter non formaliter ſm q̄ ibi loquitur Augu. Item super illo. (tollendū de spiritu tuo.) Contra. dei spiritus nō est diuisibilis.

Dist. xix.

Preterea. spiritus moysi non fuit minoratus. ergo non fuit de spiritu eius acceptū aliquid. Preterea. gratia ſm quam datur spiritus non transit a subiecto in subiectum cum sit accidens. ergo nō fuit acceptum de gratia moysi. sed aliis fuit supernaturaliter infusa. Ad primum dicendum q̄ licet spiritus dei nō sit diuisibilis ſm essentiam. est tamē diuisibilis ſm effectus. Ad secūdum dicendum q̄ licet spiritus moysi nōfuisset diminutus per talem acceptionem quātum ad gratiam habitualē. fuit tamen diminutus quātum ad vsum: quia non oportebat ipsum post tot intendere sicut ante. Ad tertium dicendum q̄ non dicitur fuisse acceptū de spiritu moysi: q̄ gratia trāsiret de subiecto in subiectum: sed quia gratia sit infusa aliis ad similes act⁹ ad quos erat in moyse: et ideo dicitur fuisse acceptū de spiritu moysi et datus aliis. eo q̄ in aliis erat infusa gratia ac si a gratia moysi fuisset deriuata. eo q̄ gratia in illis ad similes ordinabat̄ actus.

n Hunc postquā tc.) sicut dictum fuit superius in personis diuinis quatuor est considerare: de quibus specialiter magister intendit determinare. in hoc primo. vz de essentie vnitate. personarum alietate durationis eternitate: et maiestatis equalitate. Expeditis primis hic de equalitate personarum determinat: que pars contra totum precedens diuisa fuit. Diuiditur autem hec pars in. par. d. quia primo magister facit quod dictum est. Secundo quasdam questiones propter pretactam incidentes determinat secūda ibi. (hic oritur questio.)in principio. xxj. di. Circa primum duo facit: quia primo dicit equalitatem esse in diuinis. et ſm que attenditur equalitas secundo probat quod dixerat ibi. (q̄ autem eternitate.) Circa primū duo facit: q̄ primo dicit equalitatem esse in diuinis quātum ad hec tria videlz quantum ad eternitatē. magnitudinem. et potestatem quod probat per Aug. secundo ostēdit hec tria idem esse propter eius simplicitatem: quod etiam per Aug. ostendit. secūda ibi. (cunq; enumerent.) Deinde cum dicit. (q̄ autem.) probat quod dixerat. et duo facit. quia primo continuat se ad dicenda secūdo exequitur de ꝓposito ibi. (Sciendus igit.) Circa primū duo facit. quia primo dicit ostensus esse superius inter psonas diuinas equalitatez esse quātum ad eternitatem. secundo addit ostendendū esse equalitatem existere. quātum ad magnitudinem et potestatem. secunda ibi. (Nunc igitur.) deinde cuz dici (sciendum.) probat quod dixerat. et duo facit. quia primo ostendit inter patrem et filium equalitatem esse quātum ad magnitudinem. secundo quātum ad potestatem ibi. (nunc ostendere.) in q̄rincipio. xx. distin. Circa primum tria facit. ſm q̄ tripliciter probat diuinas personas in magnitudine coequari. quia primo hoc ostēdit ex diuina perfectiōe. secundo ex eo q̄ in diuinis non est totalitas partialitas et cetera huiusmodi que equalitatem impediūt. tertio magnifestat hoc ldem ex ipsa diuina simplicitate. secunda ibi. (Sed iam nunc.) vbi presens lectio terminabitur. tertia ibi. (Sciendū est igitur) Circa primum duo facit. quia primo dicit inter diuinas personas equalitatem esse: quia quelibet est perfectus deus. secundo ex hoc cōcludit q̄ propter talem perfectionem et essentie vnitatem persone sibi insunt ibi. (et inde est) Circa quod tria facit. quia primo ꝓbat psonas sic sibi iesse p auctoritatē Aug. secundo per Hylla. tertio per Ambro. secunda ibi. (vnde etiam Hilla.)ter. ia ibi. (vnde etiā Amb.) Circa q̄ duo facit. quia primo adducit auctoritatē eius. secūdo ostendit psonas sic sibi inesse. esse tenēdum eo q̄ tam tres illustres viri ad hoc concordāt. secunda ibi. ecce tribus.) In quo terminatur sententia lec. et di.

q Via magistri intentio in presenti lectiōe circa duo versatur. videlz circa diuinaz equalitatem. et circa personarū diuinarū in hesionem: Ideo de his duobus querem⁹. circa primum querem⁹ tria. Primo vtrū sit ibi equalitas. Secūdo vtrum multa. Tertio de his ſm que attenditur equalitas. Nō.ꝑmu

a Ad primum sic proceditur. videtur q̄ in diuinis nō sit dare equalitatē: quia equalitas commēsurationem quandam dicit. sed quelibet persona est immensa. iuxta illud Ath. immensus pater. immensus filius tc.

Preterea. filius dicit patrem maiorem se quod Hyllarius exponit etiam ſm q̄ est deus vt habitū fuit. xvj. distin. sed maioritas repugnat equalitati.

Preterea opposita nata sunt fieri circa idē: quia sicut proprium est quantitati ſm eam dici equale. ita proprium est ſm eam dici inequale. vbicunq; ergo reperitur equalitas ibi reperitur quantitas. et ibi potest esse inequalitas. sed in diuinis nō est quātitas: nec est possibilis inequalitas. ergo tc. Preterea. quicquid est inequale potest fieri equale: quia licet a longiori bernio⁹em abscidere: vt dicitur in tertia propositione Euclid. ergo a simili quicquid est equale potest esse inequale. igitur a destructione consequētis quod non potest esse inequale non potest esse equale. sed vt dictum est ibi. non potest esse inequalitas. ergo nec equalitas. Preterea. ea q̄ in diuinis sunt absoluta: transeunt in substantiam: vt potest haberi ab Aug. xv. de trini. ca. x. et vj. ca. vij. sed ratione substātie non dicitur equalitas: sed idemptitas. non igitur tres psone debent dici equales sed eedem. Incontrarium est quod in symbolo legitur: quia omnes tres psone sibi coeterne sunt et coeqnales. Preterea. illa sunt equalia que habent eandem magnitudinez: sed eadem est magnitudo omnium trium personarum. iuxta illud Aug. v. de tri. ca. viij. in deo non dicimus tres essentias nec tres magnitudines sed vnam essentiam vnam magnitudinem. Rño. dicendum q̄ in equalitate tria est considerare que videntur impedire equalitatem personaruz. nam equale opponitur minori et maiori et non opponitur ei contrarie: quia cōtraria a se maxime distant. oportet igitur q̄ vnū contrarie tur vni: quia si hoc non esset. tunc esset aliquid posterius postremo et maxime maius cum contraria sub eodem genere maxime a se distant nec opponi tur eis contradictorie: quia vnum vni cōtradictorie opponitur: quia vnius affirmatiōis vna est negatio et conuerso. relinquit ergo q̄ opponit eis priuatiue ita q̄ equalitas sit priuatio maioritatis et minoritatis et illa est reductio quā facit philosophus. x. metha sifice. cuz facit questionem quomodo opponitur equale magno et paruo. et vnū multo. nec possumus dicere q̄ sit ibi oppositio relationis: q⁹ equale nō dicitur relatiue ad inequale: sed ad equale in deo autem nulla vt videtur cadit priuatio: quia priuatio per se est nō ens vt dicitur. primo physic. sed deo maxime cōpetit esse: quia vt dicitur. v. de tri. ca. ii. quis magis est quem ille qui dicit famulo suo moysi. Ego sum q̄ sum. Rursum ꝓuatio videt esse quedā species materie vt dicit in ꝓmo phi. et nō reperit nisi vbi repitur materia vel materiale. in deo aūt nihil est huiusmōi. g̃ tc. in deo nulla ꝓuatio et ita equalitas rōne ꝓuatiōis quā importat videt q̄ a di

uinis sit remouēda. Scō'videt repugnare diui
nis:qz vt scribitur. v. methafisice aliqua dicūtur re
lativa:qz gña eozū rela sunt vt gramatica dicitur re
lative:qz scia dicit relative huiusmōi videt esse eq̄
litas:qz vī cōpetere specieb⁹ quāti:qz cōpetit gene
ri qō est q̄titas cū ꝓprium sit q̄titati ꝑm eā eq̄le ⁊
ineq̄le dici.sz si ea q̄ ꝑm suuz gen⁹ referūtur essent in
aliquo absq; gñe illud p huiusmōi spēm nō referet
vñ si in aliquo esset musica absq; eo q⁹ in eo est scia
cū musica nō sit alicui⁹ musica. music⁹ p huiusmodi
musicā nō referetur adaliqd. igitur cū in deo sit ma
gnitudo sine q̄titate ꝓpter huiusmōi magnitudinez
nō erit eq̄litas. Tertiū aūt q⁹ in ꝫ facit dubiū est:qz
nō dicitur equale nisi respectu alicui⁹ alteri⁹ si ergo
filiꝰ refertur ad patrē.tūc eq̄litas in filio erit alia ab
equalitate in pre.nā sicut cū filiꝰ refertur ad patrē
filiatio p quā refertur ad ipm est alia a paternitate p
quā pater refertur ad filiū sic eq̄litas p quā filiꝰ ē eq̄
lis pri est alia ab equalitate p quā pater est equal' fi-
lio.sz relatiōes spāles nō plurificātur nisi plurificēt
absoluta igitur si hoc esset pater ⁊ filiꝰ essent duēma
gnitudines nō vna.tria igitur sūt q̄ videtur oīdere
q⁹ nō sit equalitas in diuinis primā est: qz ibi nō re
perit ꝓpatio.scōo qz ibi nō repitur rō generis.tertio
qz in diuinis nō plificātur relatiōes spāles ab eodē
noie: vt dicātur one filiationes due patnitates vl iēt
due equalitates. ꝓpter ꝫ notandū q⁹ in oibus debe-
mus cōsiderare ea q̄ sūt p se ⁊ dimittere q̄ sunt p accī
trib⁹. Idem⁹ aūt ꝓpriationē a negatiōe differre in
dicitur.iiij.metha. Scōo qz ꝓpatiua nō dicunt de
oibus negatio sic. de q̄libz.n. quocūqz mō sūpto vez
est,negare vel affirmare aliqō ab eo. Tertio qz pōt
fieri vna ꝓpatio plurū : sz vna negaᵒ vni⁹ affirma-
tionis est solū: vt dicit Cōmen. in. x. metha. Equa
litas aūt si ipoꝛtat ꝓpationē p se loquēdo:ꝫ nō ē vez
q̄tum ad aptitudinē:qz sicut verꝰ est ens qō ꝫz eē
le q⁹ non pōt esse inequale.⁊ iō vltima equalitas in
diuinis est:qz ita erit ibi equalitas q⁹ nō pōt esse in-
equalitas.⁊ q̄tum ad huiusmōi aptitudinē ꝓpatio
dicit nō entitatē:qz p tāto ꝓpatio est spēs nō entis si
q̄tum dicit aliqd aptū natū esse in aliquo q⁹ nō est:⁊
q̄tum ad hoc in diuinis ponitur nisi sūma entitas ⁊
nulla mālitas in q̄tum aūt ꝓpatio opponitur mult̄
vt qz negat magnū ⁊ paruū. bñ est in diuinis.⁊ iō di
cit Athanasiꝰ q⁹ ibi neq; maiꝰ neq; minꝰ.sz tote tres
psone coēque sibi sūt ⁊ coeq̄les. Iterū q̄tuz ad aliud
ꝓpatio repitur in diuinis vt qz eq̄le ⁊ inequale non
dīr de q̄libet quocūq; mō sūpto. qz pater ⁊ filiꝰ ꝓput
sunt vnū in sba nō dicūtur equales nec inequales sz
idē.sz ꝓput sunt vnū in magnitudine dicūtur eq̄les.
⁊ ita pz q⁹ sic est equalitas in diuis vt ꝓpationē im
portat q⁹ in deo nullā impfectionē ponim⁹. Si aūt q̄
ratur quare pbs cōcessit equale opponi magno ⁊ p
uo simplr ꝓpatiue.nos aūt vt equalitatē in diuinis
ponim⁹ ꝫ sine distinctiōe nō cōcedim⁹. dō q⁹ creatu
re sunt equales nō ꝓpter vnā ⁊ eandē magnitudinē
nūero.sz ꝓpter ꝫ q⁹ magnitudo vni⁹ nō excedit nec
excedit a magnitudie alteri⁹. ⁊ ita cū creature sint
equales dicūtur duo magna.⁊ due magnitudies.sz
cū intelligunt due magnitudies q̄tūcūqz in telligāt
equales:ꝑm intellectū pōt fieri additio vel subtra-
ctio ab vna earū ⁊ remanebūt inequales:sz pater ⁊
filiꝰ sūt vna essentia ⁊ vna magnitudo: vt dr. vj.
de tri.ca.ij. Dato igit p impossibile q⁹ ꝑm modū intel
ligēdi magnitudo illa creſceret vel minueret semp
pater ⁊ filiꝰ remanerēt equales qz semp esset eadem
magnitudo pris ⁊ filij. ⁊ iō ita est ibi equalitas q⁹
nullomō pōt intelligi inequalitas.⁊ ita equalitas q̄
tum ad oē illud qō ꝓpatio ipoꝛtat in diuis nō poni-
tur:sz solū in creaturis cū aptitudo vel potētialitas
ad maī ⁊ minꝰ quā aliquo mō ipoꝛtat ꝓpatio ꝑm rē
vel saltē ꝑm intellectū sit i equalitate creaturaꝝ nō aūt
diuinaꝝ psonaꝝ.iō sine distinctiōe cōcedit equali-
tas in creaturis,put ꝓpriationē ipoꝛtat. nō aūt in di
uinis.⁊ ita amotuz est primū qō ambiguitatē duce-
bat. scōz aūt de facili tollit:qz nō dr ꝓpriū q̄titatis
equalitas:qz cōueniat specieb⁹ q̄ti i p ipm gen⁹ sicut
relatio cōuenit gramatice p scīam. sz qz equalitas
in specieb⁹ alteri⁹ generis p se repiri nō pōt. ⁊ ex ꝫ
plene pz qō si magnitudo vna absq; q̄titate repiret
in aliquib⁹. q⁹ in illis esset equalitas. Vel dō q⁹ etiā
in aliis generib⁹ a q̄titate repitur equalitas ,put cō
petit eis aliqs,mod⁹ q̄titatiꝰ.in deo aūt si nō est q̄
titas.est āt aliqd ib i ad filitudinē q̄titatis.rōe cui⁹
pōt ibi equalitas repiri. Tertiū āt ex se ipo pz. q⁹ cū
sit ibi vna magnitudo erit vna equalitas.nō.n.opz
q⁹ sit alia ⁊ alia relatio in vtroq; relatiuoꝝ.⁊ marie
cū est relatio ꝑm rōnem'⁊ hz vnuz fundamentū cu-
iusmōi est equalitas in diuinis q̄ dicit qd rōnis.⁊ fū
dak in vna ⁊ eadē magnitudie nec est file de pnita
te ⁊ filiatiōe:tū q; sunt relatiōes reales. tū qz nō in-
duūt vnū relatiōis vocabulū.⁊ ex ꝫ manifestat ve-
ritas q̄stionis. Ad primū dō. q⁹ cōmēsuratio ,put
dicit q̄titatē finitā vel cōmensurationē p accidens
equalitatē respicit:qz sufficit ad ꝫ q⁹ aliqua sint eq̄
lia q⁹ vnū illoꝝ nec excedat alterū nec excedat ab
illo: vñ ⁊ pbs. iiij. metha.nō declaranit equalitatē
p cōmensurationē:sz p ꝓpriationē excessus,⁊ puitatꝫ
⁊ Euclides] in petitionib⁹ suis rem suppositā alteri
dicit equalē nō rōne cōmensurabilitatꝫ:sz qz nec exce
dit nec excedit. Possum⁹ tū si volum⁹ dicere tres
psonas esse cōmensurabiles ad se inuicez eo q⁹ vna
alia cōprehendit. ⁊ vna extra alia se nō extēdit.nec
tū ex tali ꝓmensuratiōe ꝓcludi pōt. quālibz psonaꝝ
nō esse immēsam:qz esse cōmensurabile infinito nō
ponit finitatē:sz magis infinitatē. Ad scōm dō q⁹
verba Dylla.in sequēti q̄stione patebūt. Ad ter
tium dicendū q⁹ opposita nata sunt fieri circa idē nisi
alterū eoꝝ insit p̄nām: trib⁹ asit psonis cōpetit nāli
ter equalitas. nō aūt,sicut caliditas cōpetit igni: qz
nām ignis sic consegtur. ⁊ non est ipsa ignis nā:sz qz
magnitudo ,diuina,ꝑm quā psone dicūtur equales.ē
ipa diuina essentia:ipa diuina nā.qz ibi idē ē esse qō
magnū esse vt in plurib⁹ locis hētur ab' Aug. tanto
minꝰ inequalitas potit esse in trib⁹ psonis q̄ i igne
frigiditas. q̄tomagis accedit ad rōnem nālis vel
ei⁹ qō naliter inest ipsa nā q̄ qō nām psequit. Ad
quartū dō q⁹ qcqd est,equale pōt intelligi nō eq̄le: si tū
eq̄litas in eis sit nō p vnā ⁊ eandē magnitudinē:sed
eadē est magnitudo triū psonarū. rōne cui⁹ eq̄les di
cunt. pp qō nec p intellectū ibi ineq̄litas poni pōt vt
pz p hita. Ad quintū dō q⁹ ipsa nā diuina eoq; ab
intellectu nr̄o cōprehēdi nō vz plurib⁹ noib⁹ noia-
tur.⁊ ꝑm q⁹ dr sba vl ēentia in diuis psonis ponitur
i dēptitas ꝑm q⁹ dicit magnitudo ibi ponit equali-
tas ꝑm q⁹ dicitur magnitudo ibi ponitur equalitas
⁊ ꝑm q⁹ sapientia vel bonitas ibi ponitur silitudo.
vñ nō arguit qn ibi sit equalitas. ex eo q⁹ absoluta
transeūt in sbam cū sba [illa] vere cōtineat q⁹cqd pfe
ctionis repitur i his ꝑm q̄ equalitas attēditur:qz ni
mirū in ea pfectiones oium generū cōgregātur.

Ꝫcūdo q̄ritur vtrū in diuinis sit mutua Dō. ij.
q eq̄litas ⁊ videt q⁹ non: qz ꝑm Aug. vj. de
tri.ca. vlt. vmago eni si pfecte iplet illud
cui⁹ est ymago ipsa coequatur ei nō illud
ymagini cū igit filiꝰ sit ymago patris ⁊ pfecta yma-

go vt ibidē pbat Aug. filiꝰ eq̄bitur pr̄i: nō pater filio. ℙreterea. ſm Aug. ꝓmo de doctrina xp̄iana. in pater eſt vnitas. in filio eq̄litas. in ſpū. ſ. vnitatꝫ eq̄litatiſq; ocordia. ſi igit̄ iſta nō ſunt cōfuſe accipiēda cū ñ ſit eq̄le niſi in quo eſt equalitas ſolus filiꝰ dicet equalis. nō igitur in diuinis eſt equalitas mutua.

℔reterea. ſm dionyſiuz. ir. de dī. no. in cauſis ⁊ cātis nō recipimꝰ cōuerſionē. ſz ſm Dama. ꝓmo li bro. ca. xj. pater eſt cā filij. g̃ inter patrē ⁊ filiū nō erit cōuerſio ſi igitur filiꝰ ē equalis patri pater (eo q̄ ibi negamꝰ cōuerſionē) nō erit equal' filio. ℙreterea hoc idē videt̄ ſonare vba Hylle. q̄ dicit patrē eſſe maiorē filio. ergo nō eſt ei equal' ⁊ ait filiū nō eſſe minorē patre. ⁊ ꝓbat q̄ nec maiorē: ſed qō nec eſt maius neq; minꝰ eſt equale. eſt igit̄ filiꝰ equal' pr̄i: nō pater filio. ergo in diuinis nō eſt equalitas mutua.

In ꝯtrariū eſt: quia equa dicūtur aliqua ꝓpter eādem magnitudinē quā hūt: ſz ſicut eadē eſt magnitudo in filio q̄ in pr̄e: ſic eadē eſt in patre q̄ in filio cuz vna ſit magnitudo ⁊ eadez in vtroq; igitur mutuo coequāt. ℙreterea. eq̄le ad equale refert. vñ relativuz equipantie dicitur. ſi igitur filiꝰ rōne equalitatis refertur ad patrē. opz patrē eſſe equalē filio ⁊ filiū patri. ℜ̄ñ dō q̄ ſicut vnū i q̄ſtitate facit eq̄le ſic vnū i qualitate facit ſil'e vt dicitur. v. metha. qz ſil'itudo ⁊ equalitas q̄ſi eadē via accipiūt vnū p aliū declarari pōt: imo qz in diuinis ſapiētia ⁊ bonitas ⁊ huiuſmōi ſunt eadē cū magnitudine ⁊ virtute ſil'itudo ⁊ equalitas ibi real'r differre non poterūt. g̃ ibi tum rōne ydēptitatis real' tū rōne filis opationis ſil'itudo ⁊ equalitas ſe inuicē declarabūt. ℙropter q̄ notandū q̄ in aligbus reb⁹ creatis repitur equalitas ſine ſil'itudine ⁊ ſil'itudo ſine eq̄litate. ſicut apparet in biis q̄ ſunt in quarta ſpecie qualitatꝫ nā triāgulus ⁊ quadrāgulus ⁊ huiuſmōi q̄ ſunt qualitates in q̄ſtitatib⁹ vel q̄ſtitates in qualitatib⁹ dicūtur ſil'ia. eo q̄ hūt equales angulos ⁊ latera ꝓportionalia. vt Euclid⁹. dicit. ſz dicūtur equalia eo q̄ equale ſpatiū occupāt. pōt enī eſſe ꝓportio laterū cū equalitate angulorū abſq; eq̄litate ſpatij. ⁊ eq̄litas ſpatij abſq; ꝓportione laterū ⁊ ita in talib⁹ pōt eſſe equalitas abſq; ſil'itudine ⁊ ſil'itudo abſq; equalitate. nā quadratū cir cūpoſitū gnomone eſt maiꝰ ſeipſo ꝓpe nō diſſil'e. ⁊ iō dicitur creuit quidē ⁊ nō eſt alteratū. ℜurſum ſi inter duas lineas eq̄ diſtātes ſup aliquā baſim ꝓſtitueretur angulus. ⁊ ſup medietate eiꝰ cri gereꝫ ſuperficies quadrilatera eſſet equalitas ſuperficiei trilatere ad quadrilaterā abſq; ſil'itudine. in aliquib⁹ tū ſz poſſit eſſe ſil'itudo abſq; equalitate nō tū eſt equalitas abſq; ſil'itudine ertēdendo nomē eq̄litatis ad ea q̄ hūt eſſe eque intēſum vel remiſſuz. nā nunq; eſt eq̄le aligd alteri in caloze niſi ſit ſil'e. pōt tū eſſe ſil'e abſq; eo q̄ ſit eq̄le. nō eiz qō eſt ſil'e calido opz eſſe eque calidū: ſz ſufficit ipm habere calorē. ⁊ ſicut eſt i caloze q̄ eſt virtꝰ actiua calidi ſic in oī vtute dicere poſſumꝰ q̄ eq̄lia in vtute aliqua ſm virtutem illā ſunt fil'ia. filia tū nō opz vtutis equalitatez habere ⁊ ſm iſtā viā eq̄le ſe hz ꝓ additionez ad ſil'e. Dicamꝰ ergo vt appareat vitas q̄ſtionis in talib⁹ vbi equalitas ſimlitudinē ꝓſupponit ſil'itudinem equalitatē: ⁊ adequationē ſe habere ꝑ ordinē ⁊ vnū ex altero additionem recipe. nam equalitas ſupra ſimilitudinē addit paritatē qz illa ſunt fil'ia. q̄ aliquā qualitatē ꝓticipant. vñ quodlibet albū cuilibet albo in albedine ſil'atur. illa tū ſunt equal'r alba q̄ albedine equal'r ꝓticipant. adequatio ſupra equalitatez addit̄ imittationē. nā ad hoc q̄ aligd adequaꝫ alteri nō ſufficit cū illo eandē ſozmā habere nec rurſuz eſt ſatis q̄ illa fozma exiſtat equal'r in ambob⁹ ſz regrit̄ q̄ vnū illoz̄ ꝑ acceptionē illius fozme ad ſil'itudinē alteri⁹ ſit exp̄ſſum. vñ ſi fabricator aliquā fenestram efficeret ⁊ ad ſimilitudinē ⁊ equalitatē illius aliam cōſtitueret feneſtra ſecūdo facta adequaretur prime nō econuerſo licet inter vtraſq; modo conuerſo ſimilitudo ⁊ equalitas haberetur. hoc ꝓpoſito dicam⁹ hec tria ſic ſe habere q̄ ſil'itudo in aliquib⁹ cōuerſionē recipit ⁊ nō in oibus. equalitas in oibus adequatio in nullis. nā cū ſil'itudo ſit vt ℏ logmur quaſi equalitatis gen⁹: eo q̄ pōt eſſe pfecta ⁊ impfecta ⁊ cū eſt pfecta ſimul cū ſil'itudine eſt equalitas cū impfecta abſq; equalitate eſt ſil'itudo ſz ſemp inuenitur cōuerſio i ſil'itudie pfecta: i impfecta nō ꝓpie vt nō ſemp cōuerſio inuenit̄. ⁊ inde eſt q̄ dicim⁹ figurā ſimilē eſſe ei qō repſentat. repreſentatū autem nō eſt figure ſile eadē acceptione ſil'itudinis. nā cū talis ſil'itudo impfectionē ipoztet cū impfecte dicaꝫ res i ſua figura. vñ figura equi nō ē alind q̄ falſus equꝰ. ⁊ ab equi pfectione deficiens cū nō ſit iſte defectus in equo reſpectu figure ſil'itudo in talib⁹ cōuerſionē nō recipit: qz cū vnitas fozme ſm paritatē equalitatē faciat: qz nō eſt intelligibile talē paritatē eſſe in vno reſpectu alteri⁹ q̄ in alio nō exiſtat. equalitas ſemp conuerſionē recipit ad cui⁹ declarationē facit q̄ dicimus: qz equalitas pfectaz ſil'itudinē exp̄mit in qua vt dicebaꝫ ſemp cōuerſio repitur adequatio aūt per ſe nunq; cōuertit̄. qz cū nō ſit idē reſpectu eiuſdē cā ⁊ cauſatū vel ymago ⁊ id cui⁹ eſt ymago nec exp̄ſſuz ⁊ id ad cui⁹ ſil'itudinē exp̄mitur nunq; in talib⁹ cōuerſio repitur ⁊ rōne hui⁹ adequatiōis dicit Aug. ymaginationē coequari ei cui⁹ eſt ymago ſi pfecte id implet ⁊ nō econuerſo: qz ymaginatio imittaꝫ id cui⁹ eſt nō econuerſo vñ accipit ibi coequari ꝓ adequari. nō ꝓ equalitate mutua. ꝓpter qō ꝓma rō eſt ſoluta. ſm hoc etiā logtur Aug. equalitatē eſſe in filio. ⁊ Dionyſius q̄ in cauſis ⁊ in cauſatꝫ nō recipitur cōuerſio hoc etiā ſenāt vba Hylla. q̄ pater dicitur maior filio rōne auctozitatis principij vñ filiꝰ imittaꝫ patrē: ⁊ accipit ab eo eſſe: nō econuerſo. ex quo cōcluditur patrez nō eē equalē filio: ſz nō adequari filio: Dicamꝰ igit̄ in diuinis eſſe mutuā equalitatē ⁊ mutuā ſil'itudinē qz pater genuit filiū ꝓ oīa ſibi ſim'lez ⁊ equalē vt dicitur. xv. de tri. ca. xiiij. nō aūt dicim⁹ ibi eſſe mutuā adequationē. eo q̄ auctozitas principij ꝓpone ꝓcedēti nō cōiceatur. ſz ꝓcedendo ꝑſona accipiat pfectam magnitudinē ⁊ equalē. ex biis igitur rōnes ad vtrāq; ptez ſoluūtur: qz ꝓme mutuā adeq̄tionē negabāt vt ꝓz. ſcē aūt equalitatē mutuā ꝓcludebāt.

Finde q̄ritur de biis q̄ ad eq̄litatē ꝓtinent

d Et circa ℏ q̄remus duo. ℙrimo vtruz in oibus attendaꝫ equalitas in diuinis. Secūdo de biis que adequalitatē cōcurrūt.

℔rimū ſic ꝓcedit. videt q̄ ī diuis nō ſit ꝓ oīa eq̄litas. qz Aug. lxxriij. q. q. dī.

a q̄rit q̄re de⁹ nō fecit oīa equalia. ⁊ ſoluit q̄ ſi eſſent oīa equalia nō eſſent oīa vt igitur ſunt oīa. nō ſunt oīa equalia. ergo ad pfectionē rerum facit inequalitas cū oē ⁊ totū pfectionē ipoztet iuxta illud. iij. phi. totū ⁊ pfectū idē: ſz oēs pfectiones creaturaꝝ reperiūtur in ꝓmo erit igit̄ ibi ineq̄litas cū ℏ ad pfectionem faciat. ℙreterea. arguit arrius vt narrat Aug. in principio. vj. de tri. inter patrē ⁊ filiū eſſe equalitatē eo q̄ xp̄s eſt dei virtus ⁊ dei ſapientia nō igit̄ pater erit equalis filio ſm virtutē nec econuerſo cū filius ſit vtus patris ⁊ nō dicaꝫ eq̄litas rei ad ſuā virtutē: ſed res ꝓ virtutē ſuā rei alteri coeq̄tur. ℙreterea opari ꝓ aliū eſt nō hīe equalē virtutem cū illo. ſed pater opatur ꝓ filiū. iuxta illud ad ℍebreos. ꝓmo quē ꝓſtituit heredē vniuerſoꝝ ꝑ quē fecit

ꝛ scĩa. Incõtrariũ est: qꝛ i deo nõ ẽ magnitudo nisi virtualis. vñ de fide ad pe. ca. ix. dicit firmissime tene ꝛ nullatenꝰ dubites trinitatẽ deũ immẽsum esse virtute nõ mole: sed cadẽ est magnitudo patris ꝛ filij vt ostẽsum est. ergo sm magnitudinẽ ꝛ virtutẽ est eq̃litas in psonis. sed si est ibi equalitas in vno. est ibi eq̃litas in oĩbus: vt dicit. v. de trini. ca. vj. ꝯ ꝛc.

Preterea. Augu. vj. de tri. ca. vlt. dicit in trinitate esse primã equalitatẽ. primã filitudinem in nulla re dissidentẽ nullomõ inequalẽ ex nulla pte dissimilez. Rñdeo dõ. qꝰ sicut tactũ est supꝛa propriũ est q̃titati sm eam equale ꝛ inequale dici. nõ tñ propter hoc esse illud in quo repitur eq̃litas est q̃titas: vel directe in p̃dicamento q̃titatis sed sufficit qꝰ ei cõpetat aliqs modus q̃titatiuus vel qꝰ q̃to sit sĩle. nã ꝛz calor p se ꝛ pmo ꝛ maxime repiatur in igne. nõ tñ oportet qꝰ nõ sit calidũ nisi ignis: sed sufficit naturã ignis pticipare qd calidũ dicit. Si ergo in diuinis equalitatẽ ponimus oportet hoc esse q̃tum ad ea q̃ cum q̃titate sĩlitudinem habẽt. nam ꝛz ibi nõ sit vera q̃titas ꝛ vera q̃litas: qꝛ deus est. sine q̃titate magnus: sine q̃litate bonꝰ. est tñ ibi aliqd sĩle q̃titati ꝛ qualitati: qꝛ est ibi sapiẽtia bonitas magnitudo ꝛ talia. Quãtitas autẽ pma diuisione duplr dividitur in continuũ ꝛ discretũ. continuũ autẽ duplr dicit: qꝛ quedã sũt cõtinua p se quoꝝ rõ ꝓtinuitatis ex se ipis accipit q̃dã aũt sũt cõtinua p aliud: qꝛ rõ cõtinuitatꝭ illozũ in compatiõe ad aliud accipitur: sic enĩ ꝓtinua dicuntur tps ꝛ locus. nam tẽpus de se est numerus ꝛ motus a magnitudine. Rursuꝫ locus ꝛz rõne qua superficies ex se continuitatẽ habeat: qꝛ pticule eiꝰ copulantur ad lineã. rõne tñ q̃ locus cõtinuitatẽ ꝛ vnitatem recipit a locato: nam si aliqd ptim esset i aere ꝛ ptim in aqua. ꝛz superficies aeris ꝛ aque sunt due. ille tñ due superficies dicerẽtur vnꝰ locus rõne vnitatis locati: ꝛ qꝛ vnitas cõfertur loco ex vnitate locati. ppter hoc pbs ait qꝰ particule loci copulantur ad eundẽ terminũ ad quẽ pticule corporis copulantur. Sed qꝛ tẽpus ꝛ locus q̃ sunt continua per aliud habẽt prioꝝ nomẽ eoꝝ rõnem mẽsure habẽt. cõtinua per se absolute cõtinua dici possunt ꝛ sm hoc q̃titatis erit trimẽbris diuisio qꝛ aliqua q̃titas ꝛz rationẽ cõtinui vt linea superficies ꝛ talia. Aliqua rõnez discreti vt numerꝰ ꝛ oꝛo: aliqua rõnem mẽsure: vt tps ꝛ locus. Hec aũt qꝛ ex se cõtinuã nõ sũt inter cõtinua directe nõ numerãtur. ppter hoc dicit pbs signanter. amplius ꝓter hec tẽpus ꝛ locus. In deo aũt si nõ est q̃titas assignata: ꝛ directe in eo nõ existũt aliqua tñ bis correspõdentia ponimus. naz ibi esse dicimus magnitudinẽ ptãtem ꝛ eternitatẽ magnitudo rñdet q̃titati cõtinue. potestas discrete. eternitas mẽsure. Est enĩ hec differẽtia inter magnitudinem ꝛ ptãtem prout in deo existũt. nam vna ꝛ eadez res vt virꝰ diuina potestas ꝛ magnitudo dicit. alr tñ ꝛ aliter: qꝛ ptãs notatur p cõparationem ad effectus. sed magnitudo dicit prout in ipso deo existit. Sed virtus diuina cõparata ad effectꝰ ꝛz rõnem numeri. eo qꝰ in infinitos effectꝰ se põt extẽdere. ꝛ hoc rõne simplicitatis: qꝛ quãto aliquid simpliciꝰ essentialiter tãto in pluribꝰ inuenit quantũ ad effectꝰ. ꝛz aũt diuina virtus habeat rõnem nũeri p compationẽ ad effectꝰ ꝛz tñ rõnem vnitatis p cõparationem ad deum in quo est. iõ ptãs que respicit effectꝰ rñdet numero ꝛ q̃titati discrete. magnitudo aũt q̃ respicit ipꝫ deum respondet ꝓtinuo cui cõpetit rõ vnitatis. nam sicut ex diuisione ꝓtinui augẽt numerꝰ vt dicitur in iii. phisic. Sic ex eo qꝰ diuina bonitas participatur a creaturis ꝛ nõ totalr: sed quasi diuisim cõtinetur in illis. eo qꝰ aliqua repsentant ipam quantũ ad vnũ modũ aliqua q̃tum ad aliũ plurificãtur effectꝰ. eternitas aũt correspõdet mẽsure: qꝛ sm proculũ eternitas est mẽsura eternoꝝ vt tẽpus tempalium: ꝛ qꝛ nõ pluribꝰ modis variat q̃titas: vel diuidit nisi per continuũ discretũ ꝛ mensurã: ꝛ nihil sit equale alteri nisi p quantitatẽ vel p id qõ q̃titati est simile cum his trib⁹ indiuinis rñdeat magnitudo ptãs ꝛ eternitas: qꝛ sm ista psone sibi cocquãtur p oẽm modum ꝛ simpliciter equales dici debẽt: ꝛ ista est via Aug. de fide ad petrũ. in p̃cipio qui ponẽs equalitatẽ in diuinis ait. nullus horũ extra quẽl. bet ipsoꝝ est: qꝛ nemo alterũ aut p̃cedit eternitate. aut excedit in magnitudine aut supat potestate. ꝛ qꝛ tanta equalitas est in diuinis vbi nulla discõuenientia nulla inequalitas nec dissimilitudo. Aug. in fine. vi. de trini. istã eq̃litatẽ ꝓmendãs ait. qꝰ in illa summa trinitate tñ est vna q̃titum tres simul. tantũ sunt due q̃tum vna ꝛ in se infinita sunt. ita ꝛ singula sũt in singulis ꝛ oĩa in singulis: ꝛ singula in oĩbus. ꝛ vnũ oĩa. Ad primum dicendũ qꝰ nõ est simile de pfectione creaturarum ꝛ de pfectione diuina: qꝛ creature totã pfectionem cape nõ possunt. iõ oportet qꝰ pfectio in eis cõgregetur ex multis pfectionibus ꝛ dissimilibus. ita qꝰ pfectio vniꝰ nõ contineatur totaliter in alia. Sed qꝛ q̃libet diuina psona totã pfectionem cape põt. ꝛ ideo ad earũ perfectionẽ ptinet nõ qõ pars pfectionis sit in vna ꝛ pars in alia. sed qꝰ tota pfectio sit in qualibet. Ad scõm dicendũ qꝰ filius dicitur virtus patris nõ qꝰ pater nõ sit virtus imo pater ꝛ filiꝰ sunt vna virtus. vñ Aug. v. de trini. ca: iij. hoc exponẽs ait. iõ rps virtus est ꝛ sapiẽtia dei: qꝛ ve patre virtute ꝛ sapiẽtia ipse virtus ꝛ sapiẽtia est. sicut lumẽ de patre lumine. ratio aũt pcedebat ac si filiꝰ ita esset virtus patris: qꝰ pater nõ esset virtꝰ. Vel dicere possumus qõ filius dicit virtus patris nõ qꝰ pater nõ sit virtus nec qꝰ supet vel supetur a filio in virtute: qꝛ oĩa opa ꝛ eadẽ ꝛ simílr facit pater ꝛ filiꝰ: sed qꝛ filiꝰ a patre accipit qꝰ opetur oĩa opa que a filio pcedunt: vt pcedunt ab ipso. dicũtur etiaz procedere a patre ppter qꝰ pater dicit oĩa p filiũ opari. iõ filius dicit virtus patris in quo si bñ aduertim⁹ inter patrẽ ꝛ filiuz nõ designat minoritas nec maioritas ꝛz ozigo.

Ad tertiũ dõ qꝰ opari p aliuz est duplr: vt superiꝰ est tactũ vl qꝰ. p. dicat mediationẽ suppositoꝝ. ꝛ sic pater opatur p filiũ: vel qꝰ dicat mediationẽ virtutꝭ ꝛ sic pater nõ opatur p ipm: ꝛ qꝛ isto mõ iter opans ꝛ illũ p quẽ opat nõ ẽ eq̃litas i virtute iõ rõ nõ ꝓcludit.

p Ostea q̃ritur de his q̃ ad equalitatẽ cõcurrunt sm se hec aũt sunt tria. eternitas. magnitudo. ꝛ ptãs. Sed de ptate q̃rcur in sequẽti lectiõe. de aliis duobꝰ q̃rem⁹ nũc.

Circa primũ querem⁹ duo. Primo vtrũ eternitas differat ab aliis mẽsuris. Secũdo vtrũ nunc eternitatis differat ab aliis nunc.

a D primũ sic pceditur. videt qꝰ eternitas ab aliis mẽsuris nõ differat: qꝛ si aliq̃ dzia est. ẽ illa q̃ assignat q̃si cõiter: qꝛ eternũ earet p̃cipio ꝛ fine tpale ꝛz p̃cipio neq; fine ꝛ euiternũ finerꝛz nõ p̃cipio. ꝛz nõ ẽ de rõne motus qꝰ incepit. potuit enĩ esse ab eterno ꝛz nõ fuerit: ꝛz cũ motꝰ mẽsuretur tpe p se tpale nõ differt ab eterno nõ igitur p se tps ꝛ eternitas differũt. Sz ea q̃ sunt p accidẽs nõ sunt ꝓsiderada ab arte sm pbm. v. etlz. Simplr q̃ pcedendũ est tps ab etnitate nõ differre: sed si nõ differt a tpe eternitas multo minus differt ab eo a quo minꝰ distat Preterea. si est differẽtia inter etnitatẽ ꝛ alias mẽsuras ẽ erit rõne stabilitatꝭ ꝛ firmitatꝭ: qꝛ qꝰ facit etenitatẽ ẽ magis firũ ꝛ stabile

Sed ex hoc nō pōt assignari differētia: qz sicut mensura corruptibiliū nō est corruptibilis ita mēsuram successiuoꝝ nō oportet esse successiuā. poterunt ergo corruptibilia eternitate mēsurari. q mēsura corruptibiliū nō sit corruptibilis sic ostēditur: qz qcqd corrumpit. corrūpit in tēpore ſm pbz 7 ſm Com. iiij. phiſi. ſi igit tps corrūperetur. corrūperet i tpe. igitur esset tēpus post qz esset corruptū tēpus qō est inconueniens. ¶Preterea. oato q cōtingat tempus cessare nō tū est cōtra rationē tēporis q sit quid eternum nō igitur est ꝓtra rationē mēsure corruptibiliū esse incorruptibile pari ratione nō est cōtra rationē mensure eoꝝ q sit quid stans 7 pmanens. ¶Preterea. esse oīum est indiuisibile. igitur esse temporalium dicit mēsurari indiuisibili mēsura: ſz huiusmōi mēsura est eternitas. vnde 7 dyonisius. x. de di. no. dicit q eternitas mēsurat esse: sed oia cōueniunt in esse. ergo oia cōueniunt in mēsura: 7 erit vna mēsura oiuz. ſ. eternitas q mēsurat esse. ſi sic nō ē differētia eternitatis ad alias mēsuras. cū pter ipam nō sit mensura alia. ¶Preterea ſm pbm. iiij. phiſi. que continētur tēpore. tēpore mensurātur. ergo q̄ continentur eternitate metit eternitas: sed oia ab eternitate continētur. ergo oia eternitate mensurantur.

Incontrariū est: qz tēpus ſm pbm vt in subiecto est in motu. eternitas est in ipso deo. Sed q hz ꝓ subiecto motū vel mobile nō pōt esse idez cū eo qō est in deo 7 qō est idez qō ipse deus: cum deus sit p omnē modū immobilis. tēpus igitur 7 eternitas nō erunt idem. Sed qñ extrema differūt a se inuicem mediū qō pticipat cōditiones extremoꝝ ab vtroq differt. Sed tū cū sit inter eternitatez 7 tēpus: vtriusq aliqualr cōditiones pticipans: ab vtraq mensura distabit. igit iste tres mēsure inter se differūt.

¶Rñdeo dicendū q oportet nos dicere eternitatē ab aliis mēsuris differre: qz ſm q scribitur. iiij. metha. ſic e mensura semp est vnigenea mēsurato: ſm igitur q mēsurata differūt 7 mēsure di ferēt nō igit successiuoꝝ 7 pmanentiū p se erit mēsura vna propter q eternitas que pmanentia mēsurat non erit idem q tēpus: qō est mēsura successiuoꝝ. imo ſl volumus ꝓprie loqui. ſi est differentia mensurarū ſm q mēsurata differūt. eternitas in infinitū ab omni alia mēsura distabit. nam cum eternitas sit mensura solius dei. ſm q hic determinate logmur. 7 deus qui ab eternitate mensuratur in infinitū distet ab oi alio ente eternitas ab oi alia mēsura distabit i infinitū tamē vt habeam⁹ differentiā ipsius eternitatis ad alia. notandū q eternitas mensurat esse nō quod lz. sed esse extra terminos. duo igitur sunt aduertenda in mēsurato eternitatis q sit esse. 7 q sit extra terminos. primū declaratur p dyonisium qui. x. de di. no. dicit euū siue eternitatē ꝓprie esse mensurā existentiū: sed existētia dicūtur aliqua ꝓpter esse. igitur rōne esse accipitur eternitatis mensura. ſm er ipso noie eternitatis declaratur: hoc cnī sonat eternuz q sit extra terminos. er eo q eternitas respicit esse differt a tēpore qō respicit motū. vñ 7 ibidem ab eodē dyonisio haberi pōt. q tēpus mēsurat motū 7 eternitas esse: er eo autē q mēsuratuz ab eternitate: est esse nō quodlibet. sed extra terminos differt a mēsura creaturaꝝ spūalium que lz nō mensurētur successiua mēsura q̄ntum ad esse eo q eoꝝ esse variationi nō subdit̄. nihilomin⁹ tū esse eoꝝ nō est extra terminos. 7 ſm hoc habem⁹ tria genera mensurarū. vi delicet successiuoꝝ 7 motuū: 7 huiusmōi est tēpus qō mēsurat corpozalia ꝓput ꝓpetit eis motus. habemus mensurā etiaz terminati 7 huiusmōi mensura est creaturarū spūalium 7 esse in terminati 7 huiusmodi est mēsura oīnini esse. talis mēsura appellat eternitas. mēsura substantiaꝝ spūaliuz ꝓpter vocabulorū penuriā dicit euū. Et dico ꝓpter vocabulorum penuriā: qz vt dicitur cuū in greco idem est q eternitas in latino. ꝓpio tū noie huiusmōi mensura participata eternitas dici posset. patet igit eternitatē differre a tēpore: qz mēsurat esse 7 tēpus motum. differre a pticipata eternitate: qz esse qō mēsurat est extra terminos. aliud vero est terminatū ꝓpter primā differentiā quā hz ad tēpus respectu ei⁹ eternitas tres differētias cōsequitur. nam esse q̄ tum est de se dicit quid pmanens. motus aūt est de genere successiuoꝝ: er eo igitur q eternitas mensurat esse 7 tēpus motū. tēpus erit mēsura successiua 7 eternitas pmanens. ex ista differētia segtur secūda. quia in omni successiuo est accipe ꝓius 7 posterius. 7 vbicūq est accipe ꝓi⁹ 7 posteri⁹. est ibi accipe numerum. igitur tēpus habebit rōnem numeri. vñ. 7 sic a pho in. iiij. phisic. describit q est numer⁹ motus ſm ꝓius 7 posteri⁹. nam ipsa ꝓius 7 posteri⁹ in motu ſm q sunt ab aīa nūerata dicūtur tēpus: vt Cōmen. dicit. est igitur tēpus de se numer⁹ 7 q sit continuū: hoc est p aliud rōne motus: qz ipsa ꝓius 7 posterius vt sunt nūerata ab aīa quid discretū oi cunt: Sed q continuitatē habeāt hoc est qz fundātur in cōtinuo: vt in motu q est quid continuū: nō ratione sui: sed rōne magnitudinis. vñ 7 phs ait q tēpus hz continuitatē a motu. 7 motus a magnitudine eternitas aūt nō habet rōnem numeri. Sed vnitatis cū esse cuius ꝓprie est mēsura sit quid indiuisibile ꝓiozi 7 posteriozi carens. Ex ista scōa sequit tertia. nam ſi tps hz rōnem numeri 7 nō cuiuslibet nūeri. lz numeri nūerati. vt plane phs in. iiij. determinat. 7 Cōmen. suus q̄dicit q ꝓius 7 posteri⁹ in motu vt sunt nūerata ab aīa hoc est tēpus. cū ad esse talis faciat aīa. segtur q ad esse tēporis faciat aīa. q Com. dupliciter declarat. nam cuz tēpus habeat rōnem numeri nūerati cum nō sit aliquid actu numeratuz nisi sit aīa actu numerās. lz esse potētiale possit habere tēpus absq aīa. actualitatē tū ab aīa suscipit.

¶Preterea. cum sit qd continuū ꝓius 7 posterius nō sunt ibi in actu nisi ſm q p aīam signātur. 7 ideo nisi esset aīa signās 7 numerans. lz tēpus potentialr esset. eo q talia signari 7 nūerari possent. actu tamē nō esset. 7 ista est ſnīa Cōmen. qui ait. qñ possibile est vt motus sit absq eo q aīa sit ſm q ꝓius 7 posterius sunt in eo nūerata in potētia: est tps in potētia ſm q sunt nūerata in actu tēpus est in actu. tempus igitur in actu nō erit nisi aīa sit. potētia vero erit: lz aīa nō sit. sed ad esse eternitatis nō facit aīa cum nō habeat rōnem numeri nūerati: sed vnitatis in qua oēs mensure alie q̄ cōparate ad ipam habēt aliqua liter rōnem nūeri continētur. patet igitur q q̄ eternitas mēsurat esse 7 tēpus motū: inter ipsa triplicit existit differētia. nam tēpus est qd successiuū habet rōnem numeri. 7 ad esse eius facit aīa. eternitas est quid pmanens habens rōnem vnitatis ad cui⁹ esse nō facit anima. Ex eo autē q eternitas mēsurat esse extra terminos: 7 pticipata eternitas siue euum esse terminatū in trib⁹ ab euo differt. naz nos distinguimus mēsuras vt mēsurata dist̄ingūtur: deus autē q eternitate mensurat habet esse a se 7 p se 7 ſm se totum. Substātia aūt spūalis nec a se nec p se nec ſm se totū existit q̄ omnia colligūtur ex differētia tacta. nam q habet esse pticipatum 7 terminatum nō est ipsum esse: sed est in potentia ad esse: 7 esse pticipat. Quod antē est in potētia esse indiget aliquo q faciat ipm actu esse. Omnis igit creatura: qz habet esse pticipatū 7 terminatū a se nō habet esse. ex hoc etiaz

sequitur & p se non sit: quia quicqd est: est p esse cũ res creata nõ sit suũ esse eo q̃ eẽ participat. põt dici per se nõ esse: qz est p ipm esse qõ ipsa non est. tertio ꝑm se totã nulla creatura existit: qz si non est ipm esse aliquod creatũ p se existens: qz de tali loquimur aliquid est in eo q̃ non p tinet ad esse: qz si nihil esset in creatura nisi esse: qz tũc esset ipsum esse & summe sicut est ipsa bonitas & summũ bonuz: q̃ nõ est in eo nisi bonũ. Ex eo igit̃ q̃ euũ est mẽsura creaturarum spũalium ꝑm esse terminatũ. mẽsurat ea q̃ nõ babẽt esse a se nec p se nec ꝑm se tota in quib⁹ trib⁹ ab eternitate differt: qz deus cui⁹ mẽsura existit eternitas est a se vt accipiam⁹ a se esse qd nõ est ab alio: & est p se & ꝑm se totũ. vnde Dionysius vlt. de di. no. volens diuinã perfectionem designare distinctã a perfectionibus creatis dicit deũ esse pfectum p se ipm & a sei pso vniformiter & totũ pfectum pfectissimuz & qz omnis pfectio ex esse sumit ex quo deus est pfectus a se & p se & ꝑm se totũ. est a se & p se & ꝑm se totum. patet igit̃ eternitatẽ esse aliã ab alijs mẽsuris & qualiter. Ad primum dicendũ q̃ illa differẽtia assignata nõ est sufficiẽs: sed si eam sustinere volumus. dicere possum⁹ q̃ necesse est oia incipere esse & desinere. saltẽ ꝑm intellectũ. & ideo oia bñt initiuz & finem excepto deo. & est ratio: qz cum nulla creatura sit suũ esse q̃libet põt intelligi nõ esse & incipe & desinere esse. solus aũt deus qui est ipm esse & a quo existit omne esse: nõ põt intelligi nõ esse nisi ex eo q̃ ignorat̃ significatũ nois ei⁹. & iuxta illud Anselmi. ploloyon. xx. ca. q̃ ait. tu es ante & vltra oia. ante oia es. qz ante q̃s fierẽt tu es. qualr enim es vltra ea q̃ finem nõ habebũt: an qz illa sine te nullatenus esse possunt: tu aũt nullo modo vnus es: etiã si illa redeãt in nihilũ? Sic enim vltra illa qnodãmodo es. q̃s? Sic igit̃ patet deum ꝓcedere oia & sequi ꝑm eẽ: eo q̃ ab ipso oia bñt esse & solus ipse est q̃ nõ põt intelligi non esse. Ad secundũ dicendũ q̃ tẽpus & si nõ ẽ corruptibile nec generabile eo q̃ p se nõ bz esse: põt tñ desinere esse: & incipe esse: vt patebit in scõo cũ de eternitate mũdi disputabit̃. Sed dato q̃ nõ posset incipe esse nec desinere: nõ valet si mẽsura corruptibiliũ nõ est corruptibilis. ergo mensura successiuoruz nõ est successiua & est rõ: qz cũ mẽsura ad mẽsurata habeat dependentiã ꝑm rõnem. ad illud tñ in quo existit habeat dependentiã realem. tẽpus autẽ quod vt in subiecto est in motu ꝑmi mobilis nõ sequitur cõditiones aliorũ motuũ. q̃tum ad incipere esse & desinere ad quos cõparat̃ tanq̃s ad mẽsurata sed sequitur cõditiones ꝑmi motus in quo fundat̃ vt in subiecto: & qz mot⁹ ꝑmi mobilis est successiuus vt ceteri motus. bz ꝑm positionẽ phi nec inceperit nec definat: tempus erit qd successiuuz dato q̃ careat fine. & initio sui esse. & per hoc patet solutio ad tertium. Ad quartũ dicendũ q̃ bz esse temporaliũ vt esse est nõ ꝓprie mẽsuret̃ tẽpore: tñ vt est variatiõi coniũctum tpe mẽsuratur. nam tẽpus nõ solum mẽsurat motũ: bz etiã quietẽ vt dicit̃. iiij. phi. & qz nos ꝙrimus ꝓpriam mensurã rei ex ꝑm q̃ res bñt esse distinctuz cum in hoc distinguãtur tẽporalia ab alijs: qz bñt esse in fluxu & variabile & si rõne esse absolute sumpti nõ cõpetit eis mensurari tpe: ꝑm tñ q̃ esse eorũ variationi cõiungitur: tpe mensurãtur. Ad quintũ dicendũ q̃ nõ sufficit cõtingere aliqua a mẽsura vt illa mensura ꝓprie mensurẽtur. Sed requirit̃ q̃ directe: & ꝑm adequationẽ quãdam a tali mẽsura contineãtur eo q̃ semp mẽsura est analoga mensurato: vt dicitur. x. metha. & quicqd mẽsurat̃ mensuratur vno quodã primo sui generis vt dicit̃. iiij. phi. & qz mensura ꝓtinens tẽporalia directe & ꝑm aliquã adequationẽ est tẽpus nõ eternitas. ideo nõ habet intentũ. bene tñ arguitur cũ omnis mensura scõa reducatur ad mensurã primã. & ois mensura ꝓtinens ꝑm quãdam adequationẽ: reducat̃ ad eam que cõtinet excellenter q̃ tẽpus & euũ ad eternitatẽ reducũ tur: sed nõ quod sit ipsa eternitas.

Qõ. v.

Secundo q̃ritur vtrũ nunc eternitatis differat ab aliis nunc. & videtur q̃ nõ. quia cum imptibilia sunt simul totũ. totum tãgit. & duo imptibilia sunt vnũ imptibile. sed cum nũc tẽporis eternitatis & euũ simul sint: qz q̃ est vnũ est aliud. oia ergo ista erunt vnuz nunc.

Preterea. mẽsure differũt ꝑm differentiã mensuratoꝝ: sed ipse deus vt ꝓbabitur mẽsuratur a nunc tpis. q̃ nũc eternitat̃ q̃ dicit̃ mẽsura diuine ꝓbe erit idẽ cũ nũc tpis q̃ est mensura eiusdẽ. q̃ aũt deus mẽsuret nunc tẽporis. sic ostẽdi põt: qz nũc tẽporis mẽsurantur de quib⁹ verũ est dicere ea nũc esse. sed de deo vez est dicere ipm nũc esse. ẽt ꝑm q̃ nũc stat ꝓ nunc tempis. ergo &c. Incontrariũ est: qz ex quo mensure inter se differũt. nũc mensuraz oportet esse differentia. Sed eternitas vt habituz est differt ab omni alia mẽsura. ergo & nũc eternitaz ab omni alio nunc. Ulterius queri⁹. vtruz sit similis cõpatio nunc eternitatis ad eternitatẽ sicut nũc tẽporis ad tẽpus. & videt q̃ sic: quia sicut nũc tpis causat tps. ita nunc eternitatis videt eternitatez causare. vnde & boetius dicit q̃ nũc stans facit eternitatẽ: nũc fluẽs tempus. Preterea. nũc tẽporis ad tẽpus comparatur sicut indiuisibile ad diuisibile. Sic etiã nũc eternitatis ad eternitatẽ compari videt. nam eternitas ꝑ modũ diuisibilitatis describit̃. vñ & in littera dicit̃ q̃ generatio generationũ q̃ nõ transit collecta de oibus generationib⁹ sunt anni dei qui nõ transeũt. i. eternitas dei. Incõtrariuz est: qz eternitas est ipse deus. iuxta illud Aug. xv. de tri. ca. v. ipa etiã vera eternitas est immutabil' deus. Item nũc eternitatis idẽ q̃ ipse deus ẽ: qz cũ sit sũme simpler. nihil ẽ in eo aliud q̃s ipe. Sed cum deus nõ sit cã sui ipius nec ꝓparet̃ ad seipm. sicut diuisibile ad indiuisibile. & sit maxime idez sibi: nũc eternitatis nõ erit causa eternitatis nec compabitur ad eam: vt indiuisibile ad diuisibile. Sed erit idem realr q̃ eternitas.

Rño dicendũ. q̃ si arguebam⁹ eternitatẽ ab alijs mẽsuris differre: eo q̃ deus ab alijs entib⁹ differebat. multomagis debem⁹ arguere nũc eternitatis ab alijs nũc esse distinctũ: eo q̃ deus est ab alijs entibus sepatus & formalr nõ ꝓmixtus. nam bz ꝑm rez subsãtia diuina sit idem q̃ suũ esse ꝑm rõnem tñ differt eo q̃ deus nõ innotescit nobis nisi p effect⁹. & qz esse & quidditas in reb⁹ creatis distingũtur realiter oportet q̃ in deo differãt rõne: & qz semp nũc mensurat substantiã rei. vñ ꝑm ꝓbm. iiij. phisi. nũc tẽporis mensurat substantiã rei mobilis. tempus autẽ mẽsurat motũ: qz mot⁹ est ille act⁹ qui denotat mobile cuius ẽba mẽsuratur nũc tẽporis. Sz sicut mobilia denoiantur a motu: sic existẽtia denoiantur abesse. euum igitur & eternitas que existentiũ sunt mẽsure mensurabũt esse existentiũ sicut tẽpus mẽsurat motum. nũc autem eternitatis & nũc eui ipis substãtijs existentiũ correspõdent sicut nũc tẽporis substantia mobilis mẽsuratur. ꝓprie igitur inter ipsa nũc mensurarũ accipiet̃ differẽtia ꝑm substantiã entiuz que mensurãtur. Inter ipsas autem mẽsuras differẽtia accipietur ꝑm q̃ actus mensuratoꝝ substãtijs correspondent. Dicemus igit̃ nũc eternitatis ab alijs nunc differre sicut substãtia diuina ab alijs substantijs diſtinguit̃. eternitatem tñ ab alijs mensuris esse

distinctã: prout esse diuinũ ab esse ꝓticipato ⁊ motu differt. propter ꝙ apparet solutio primi quesiti.

Uerũ quia q̃stum est etiã. vtrũ eodẽ modo comparetur nũc eternitatis ad eternitatẽ sicut nũc aliarum mensurarũ ad suas mẽsuras. Ideo notandũ ꝙ nunc mensure nõ solũ bz comparationẽ ad sbam mensurati: sed etiã ad mensurã ipam. nam nõ solũ mobile mensurat nũc tẽporis: sz etiã ipm tẽpus aliquo mõ nũc tẽporis mẽsuratur. iuxta illud. iiij. phi. ⁊ instãs mẽsurat tẽpus ꝑm ꝙ bz trãslatio cõmenti. igitur posumus distinguere etiã vnũ nũc ab alijs cõparando ipm ad mensurã cuius nũc dicitur. cõparatur enim tripliciter nũc eternitatis ad eternitatẽ rõne cui⁹ ab alijs distinguit. nam nũc eternitat̃ eternitati equatur nõ cõpatitur secũ aliam mensurã: ⁊ realr ab ipsa non est distinctũ. tunc enim nũc mẽsure nõ equatur q̃ mensura diuisibilis est: vt qz tẽpori cõpetit diuisio: nunc tẽporis tẽpori nõ equatur: sicut nec punct⁹ linee: sed cũ esse dei sit ita simplex ⁊ indiuisibile sicut diuina sba eternitas nũc eternitatis extensionẽ superare nõ põt. Secũdo nũc eternitatis aliã mensuraz ab eternitate secũ nõ cõpatitur. nam ꝙ alicui rei respondeãt mẽsure plurime duplex põt esse cã: vel qz in ea sunt diuerse forme. quarũ vna alia non existit: vel qz sunt ibi act⁹ diuersi qui ad successionẽ ⁊ pmanentiam nõ equalr comparãtur. põt enim vnũ ⁊ idem mẽsurari vncia. albo. ⁊ vlna. vt ꝑm ꝙ graue mẽsurabitur vncia q̃ ponitur minima in ponderib⁹. ꝑm ꝙ coloratũ albo. ꝑm ꝙ extẽsum brachio vel vlna: pluri ficantur autẽ triplr mẽsure vni⁹ rei eo ꝙ in vna re ☞titas. color ⁊ grauitas nõ sunt idez. vñ ⁊ pbs dicit x. methafisice ꝙ nõ semp est vna mẽsura oium: sed aliq̃ plures eo ꝙ vnã rem diuidim⁹ ꝑ ☞titatem ⁊ formã sine ꝙ ☞titatem ⁊ qualitatẽ. In deo autẽ oia sunt idem ꝙ ipm esse: qz nõ est ibi aliud magnũ esse aut supientẽ esse: aut bonũ esse: sed sunt ipm esse vt põt haberi ab Aug. vj. de tri. ca. v. Illa igitur mensura q̃ mẽsurat esse diuinũ simplr mẽsurabit suũ bonum esse: ⁊ sapientẽ esse ⁊ cetera huiusmodi. Scõdo diuersificãtur mẽsure in eodẽ eo ꝙ esse qui est actus prim⁹ est qd in variabile opari autẽ qui est act⁹ secũdus variationẽ suscipit. iõ angelus qui ꝑm esse mẽsuratur euo eo ꝙ in suo esse varietatẽ nõ bz ꝑm affectiones mẽsuratur tpe: qz in eo est affectionũ varietas. Sed intelligere diuinuz. ⁊ alia diuina opa q in exteriorez mãm nõ transcũt sunt deo essentialia: ⁊ ab esse diuino nõ differũt. ⁊ iõ bz nũc cui cõpariatur secũ tẽpus eo qõ esse ꝙ mensurat euo secũ cõpatitur opationem ab esse distantẽ. nũc tñ eternitatis in eo cui⁹ est mẽsura aliam durationẽ secũ nõ cõpatitur. Rursum nũc eternitatis est idez realr ꝙ eternitas: quia esse dei nõ est aliud q̃ sba eius. Scõm has tres cõparationes. nũc eternitatis a nũc eui ⁊ nũc tẽporis duplr differt qz ꝑm vltimã comparationẽ differt ab vtroq̃ hoc est eniz cõmune cuilibet creature ꝙ sba nõ sit suũ esse nec mobile est suus mot⁹ ꝓpter ꝙ nũc eui nõ est euũ: ⁊ nũc tẽporis nõ est tẽpus. ꝓpter secũdam differt nũc eternitatis a nunc eui. nam ⁊ si ois act⁹ in re tẽporali põt metiri tẽpore: qz quicqd existit in re tẽporali variationi põt esse coniunctum. ꝓpter ꝙ aliam mensurã durationis ibi nõ ponim⁹. non tñ ois actio in sba spũali existens mẽsuratur euo. qz inter rem cui⁹ substãtia ⁊ actio est i mometo eternitatis ⁊ rem cui⁹ sba ⁊ actio sunt in mometo tẽporis est mediũ respectu cui⁹ sba est in mometo eternitatis ⁊ actio in mometo tẽporis. ⁊ ista est spũalis sbstantia q̃ bz q̃tum ad esse mensuretur euo. q̃tum ad opari mẽsuratur tẽpore. nõ igitur nũc cui oẽm aliam durationẽ ab euo excludit sicut nũc eternitatis durationem q̃ nõ sit eternitas secũ nõ patit̃. ꝓpter cõparationẽ primã differt nũc eternitatis a nunc tpis: qz nũc tẽporis nõ equatur tẽpori: cũ tẽpus sit qd diuisibile nũc quid indiuisibile. Sed nũc eternitatis eternitati coequatur: qz vtrũq̃ quid indiuisibile existit. patet igitur nũc eternitatis ab alijs differre ⁊ q̃liter. Ad primũ dicendũ ꝙ si plura imptibilia cũ sint simul fiũt vnuz imptibile bz est qz illa imptibilia sunt eiusdẽ rationis. iõ bz duo instãtia tẽporis nõ possint esse simul nisi sint vnũ instãs. nũc tñ eternitatis cũ alijs nũc põt esse simul absq̃ eo ꝙ sit vnũ cũ illis ꝓpter diuersitatez rõnis quã bz ad illa. Ad scõm dicendũ qõ sicut nõ quicqd est qñ est tẽpus: tpe mensuratur: vt dicitur. iiij. phisicoꝝ. ita nõ quicqd est qñ est nũc tẽporis mẽsuratur ipso nũc. cũ ergo in nũc tẽporis dicim⁹ nũc est deus: nõ habetur ꝙ nunc tpis mẽsuretur deus: sed ꝙ sit qñ est nunc tẽporis. Ad id ꝙ vlteri⁹ q̃ritur. vtrũ eodẽ modo cõparetur nũc eternitatis ad eternitatẽ: vt nũc tẽporis ad tẽpus. patet ꝙ nõ. ⁊ modus diuersitatis est declaratus.

Ad primũ dicendũ ꝙ nũc eternitatis sic cõparatur ad eternitatẽ sicut sba dei cõparatur ad suũ esse: ⁊ qz ꝑm modũ intelligẽdi semp esse intelligit emanare ab essentia: ꝓpter hoc dictũ est nunc stans facit eternitatẽ nõ ꝙ realr sit cã eius. Ad secnd̃ũ dicendum ꝙ eternitas notatur ac si ei cõpeteret diuisio. nõ ꝙ ipsa in se sit diuisibilis: sed qz oẽs mensure diuisibiles continẽtur in ipsa ⁊ comprehendũtur.

Qũ. vi.

Einde q̃ritur de magnitudine. vtrum in diuinis sit magnitudo. Et videt ꝙ nõ: qz magnitudo diuidit cõtra numerũ eo ꝙ ex diuisione magnitudinis fit additio ad numeruz: vt pbs vlt. iij. phisic. sed numer⁹ nõ reperitur nisi in reb⁹ materialib⁹: qz cũ arismetic⁹ cõsideret de oi nũero. ⁊ nõ extẽdat se consideratio eius ad substãtias separatas nõ nisi in reb⁹ materialib⁹ innenitur numer⁹. ergo ⁊ magnitudo i reb⁹ imãlibus inueniri poterit: sed deus est summe immaterialis. ergo ⁊c. ☞Preterea. magnũ opponit̃ puo vt multũ pauco: sed nõ est aliqua multitudo q̃ nõ sit paucitas ergo nõ est aliqua multitudo q̃ nõ sit paruitas. si igit in deo est magnitudo ibi erit puitas qõ est inconueniens: cũ puitas videat̃ impfectionem importare.

☞Preterea. sicut de oi nũero cõsiderat arismetic⁹ ita de oi magnitudine videt̃ cõsiderare geometra. sz de intelligentijs geometra ꝓsiderare nõ potest cum sint entes ꝑter omnẽ naturã sensibilẽ ⁊ intelligibilẽ vt dicitur in fine. viij. methafice. nullus autẽ methafisic⁹ abstrahit a mã intelligibili. sz abstrahat a sensibili. nõ igitur de aliqua sba separata cõsiderabit geometra ⁊ magnitudo circa quã ꝓprie videtur se extẽdere ꝓsideratio eius in nulla sba separata reperietur.

☞Preterea. si aliqua magnitudo reperitur i diuinis boc est magnitudo virtutis. sed virt⁹ est vltimũ de potẽtia. vt vult pbs. in primo ce. ⁊ mun. qz virtus ponit potentiã in vltimo: vt tũc dicitur act⁹ vltimus qñ non põt potẽtia se extẽdere vltra actũ illũ vt ibidez ponitur exemplũ. Sed deus nunq̃ tot facit quin possit plura efficere ⁊ maiora. ergo nulla actio sua est virtuosa. nõ igit i eo erit magnitudo virtutis.

Incontrariũ est Aug. vi. de tri. ca. ij. g ait deum esse magnũ. ⁊ esse ipam magnitudinẽ. ⁊. v. de trini. ca. x. dicit ꝙ deus est magn⁹ magnitudine q̃ ipe est. ergo ⁊c. ☞Rño dicendũ ꝙ sicut magnũ opponit̃ puo sic multũ opponit̃ pauco. ⁊ sicut idẽ est magnũ ⁊ paruum diuersis respectib⁹. sic idẽ est multũ ⁊ paucũ. ⁊ iõ ex multitudine ⁊ paucitate declarare poterimus magnitudinẽ ⁊ puitatẽ eo ꝙ b videtur silr se habere. Notandũ igit ꝙ multitudo triplr sumit̃. Primo enim

multū opponit pauco. ¶Scōo vni qō est p̄ncipiū nu
meri. Tertio opponit vni qō cōuertit cū ente. ſm
q̄ multū opponit pauco fic dicit multitudinē nō ſim
pliciter. ſz ſup excedentē ꝛ ſm iſtū modū etiā paucū
est multū: qz paucū nihil est aliud q̄z magnitudo ſup
excelſa. vt oſtdit pbs. x. metha. ꝛ ſm iſtā viaz mul
tum ꝛ paucū opponūtur relatiue relatiōe vera ꝛ ſm
esse: qz excedēs ꝛ excessuz q̄ importātur in multo ꝛ
pauco nō dicunt qd abſolutū: ſz qd relatū. put autē
multitudo opponit vni qō ē p̄incipiū nūeri. ſic mł
titudo nihil est aliud q̄z numer⁹. ꝛ qz vnitas est men
ſura oīs nūeri vt ex x. metha. haberi pōt talis multi
tudo ꝛ ſuū oppoſitū opponūtur ſicut mēſura ꝛ mēſu
ratū mēſura aūt ꝛ mensuratū ſz relationē importēt.
nō tñ eodē mō relationē dicūt. vt excedēs ꝛ exceſſū:
qz excedēs ꝛ exceſſum ꝛ oē multipler ad ſub multi
plex opponūt relatiue. put relatio dicit aliquid rea
le in vtroq; extremoz: vt. x. metha. haberi pōt. Sz
mēſura ꝛ mensuratū nō ſic opponūtur: qz ſz menſu
ratū realr depēdeat a mēſura. mēſura tñ depēdet a
mēſurato ſm modū intelligēdi. vñ oppoſitio inter
menſurā ꝛ menſuratū est. ſicut inter ſcibile ꝛ ſciam
vt ex eodē. v. haberi pōt. opponūtur ergo multitu
do ꝛ vnuz qō est p̄incipiū nūeri relatiue vt multū ꝛ
paucū. ſz non eodē mō: qz multū ꝛ paucū opponūtur
relatiue relatiōe ſm esse ꝛ dicente qd reale in vtroq;
extremoz. ſz multitudo put opponit vni qō est p̄n
cipiū nūeri opponit relatiue relatione ſm dici. ꝛ nō
dicēte aliqd reale in vtroq; extremoz. ſz put multi
tudo opponit vni qō q̄uertitur cū ente cū vnū qō cō
uertit cū ente dicat qd p̄uatiue eo q̄ in diuiſionē im
portat multitudo q̄ ſic opponit vni diuiſionez ipor
tabit ꝛ opponet vni vt p̄uatio ꝛ habit⁹. ꝛ ſm hoc ap
paret q̄ de multitudie triplr loqui poſſum⁹. nā ſm
p̄imā acceptionē multitudo dicit qd vere. relatiuū
ꝛ ſm esse est in p̄dicamēto relationis. Scōo modo
multitudo ſz aliquē reſpectū ipoztet ꝛ aliquā relatio
nez ſm dici includat. tñ ſm esse est in p̄dicamēto q̄z
titatis. Tertio mō multitudo nō ē in genere ſz extra
gen⁹. nā cū nihil ſit relatiuū relatione ſm esse niſi ſit
vere in p̄dicamento relationis multitudo vt oppo
nitur paucitati in p̄dicamento relatiōis erit. ſed ea
q̄ relatione ſm dici importāt ſm rei veritatē ſunt in
alijs generib⁹. ꝛ iō qz ſcia est relatiuū ſm dici. ſm rei
veritatē est in p̄dicamēto q̄litatis. ſic qz multitudo
vt dicit numerū: vel aliquid oppoſitū vni q̄ est p̄n
cipiū nūeri: qz relatione ſm dici ipoztat. ſm rei veri
tatē nō erit i p̄dicamēto relatiōis. ſz in p̄dicamēto
q̄zitatis ſicut numer⁹ cum ſic accepta multitido ſit
idē q̄ numer⁹. ſz multitudo put opponit vni q̄ cō
nertitur cū ente: qz tale vnū circuit oē gen⁹. multi
tudo ſic accepta repietur in oi genere ꝛ nō determi
nabitur ad aliqō gen⁹. Iſtos aūt tres modos acci
piendi multitudinē innuit pbs. x. metha. vbi dicit
multū opponi pauco relatie ſicut ſup excedēs ꝛ ſup
exceſſum opponi vni: ſicut ſcia ꝛ ſcibile ꝛ oppōi vni
ſicut p̄uatio ꝛ habit⁹. q̄ ſi mentē ei⁹ bñe volum⁹ vnū
cui opponitū multū vt ſcia ſcibili. est vnū qō est p̄n
cipiuz nūeri. vnū aūt cui opponitur: vt habit⁹ p̄ua
tioni est vnū qō cū ente q̄uertit. ꝛ ſicut trib⁹ modis
accipit multitudo. vno mō vt est in p̄dicamento re
latiōis alio mō vt est in p̄dicamēto q̄zitatis. tertio
vt circuit oē gen⁹. ſic ꝛ magnitudo trib⁹ modis ac
cipi pōt. p̄mo vt est in p̄dicamento relationis. ꝛ ſic
magnū opponit p̄uo ꝛ iſto mō magnū nō dicit ma
gnitudinē ſimplr. ſz magnitudinē ſupercedentē. ſic
magnitudo dicit relationē vtſup exceſſam fundatā
in magnitudine ſimplr ꝛ q̄ztum ad iſtā acceptionē
ait pbs q̄ magnū ꝛ puum nō ſunt in p̄dicamēto q̄z
titatis ſz relationis. ſcōo magnitudo est in p̄dicamē
to q̄zitatis. ꝛ ſic magnitudo idē ſonat q̄ q̄zitas q̄ti
nua ſicut mltitudo vt erat i p̄dicamēto q̄zitat⁊ erat
diſtincta. tertio mō magnitudo repitur in oi genere
ꝛ ſic magnitudo dicit oē illud cui cōpetit aliqs mo
dus q̄zitatiuu⁹ vt accipiam⁹ modū q̄zitatiuū put
extēditur ad oēm modū graduuz: ꝛ ad oē illud vbi
multe pfectiones ꝯgregātur. nō aūt ſtringēdo ipm
vt diuidr ꝯ intēſuz ꝛ remiſſuz: nec ſolū vt ſtat p ma
gnitudine molis. ꝛ iſto mō accepto mō q̄zitatiuo oiſ
forma aliquo mō induit aliquē moduz q̄zitatiuū eo
q̄ multa cōprehēdit p acceſſū ad terminū bonitatis
vel aliquē moduz pfectionis. ꝛ oē ens pōt dici aliq
mō magnū. vñ etiā q̄ nō mole magna ſunt put mul
tas pfectiones in ſe cōtinent ꝛ accedūt ad terminū
bonitatis magna esse dicūtur ꝛ ſm iſtū modū logtur
Aug. vſ. de tri. ca. viij. q ait q̄ in bis q̄ nō mole ma
gna ſunt hoc ē esse mai⁹ q̄ esse meli⁹. Ex hoc appet
qūo idem pōt esse magnū ꝛ parū: multū ꝛ paucū. qz
vel p reſpectū ad diuerſa. ſicut ſenari⁹ est mult⁹ re
ſpectu quaternarij ꝛ paucus reſpectu octonarij. vel
nō ſz eandē ſignificationē ꝛ ſic q̄ est multū ſimplr et
abſolute est paucū in reſpectu ſicut dualitas q̄ ē mł
titudo ſimplr ꝛ abſolute: eo q̄ oīs numer⁹ est multi
tudo quedā. est tñ paucitas in reſpectu eo q̄ ab oi nu
mero ſupatur. Cū g̃ q̄ritur vtrū in deo ſit magnitu
do. ſi logmur de magnitudine q̄ est in p̄dicamento
relationis cōcedere poſſum⁹ in deo esse talē magni
tudinē eo q̄ ſua bonitate oīa ſuperexcellit ꝛ ſuper. ſz ſi
logmur de magnitudine put est in p̄dicamēto q̄zti
tatis cū talis magnitudo idē ſit q̄ q̄zitas cōtinua q̄
cuilibet incorporeo repugnat. in deo nō est talis ma
gnitudo niſi metaforice. Si āt logmur de magnitu
dine: vt est extra gen⁹ cū in eo cōgregētur pfectiōes
oīum generū. nō ſolū est in eo magnitudo: ſz magni
tudo maria ꝛ infinita. nā cū talis magnitudo ex bōi
tate rei ſumat. vñ oſ esse mai⁹ q̄ est meli⁹ cū deo cō
petat infinita bonitas magnitudo ei cōpetet infinita.

Ad p̄imū dō q̄ magnitudo illa qua diuiſa fit ad
ditio ad numerū est magnitudo q̄ est in gñe q̄zitat⁊
ꝛ de tali bñ arguit q̄ nō est in deo. Ad ſcōm dō q̄
ſz diſtinguat magnitudo triplr ſicut ꝛ mltitudo ꝛ idē
poſſit esse magnū ꝛ puum: ſicut multū ꝛ paucū. tñ alr
fit p̄ceſſus in ſuperceſſu multitudinis ꝛ alr in ſuper
ceſſu magnitudinis: qz multitudo in augmentū nō
bz ſtatū. ſz in deſcēſu ſtatum bz. vñ no pōt ita accipi
magn⁹ numer⁹ gn poſſit accipi maioz. pōt tñ accipi
ita. puus q̄ nō repitur minor: vt dualitas. ꝛ iō ſz non
ſit ali⁹ numer⁹. ita mult⁹ qui nō ſit pauc⁹ reſpectu
alicui⁹. est tñ aliqs ita pauc⁹ q̄ nō est mult⁹ ad aliq̄z.
Magnitudo aūt bz modū p̄zium: qz ſm augmentū
bz ſtatuz ſm diviſionē nō: qz continuū est diuiſibile
in infinitū. ꝛ iō pōt repiri q̄titas ita magna q̄ nō est
pua reſpectu alicui⁹. ſz nō repitur ita pua q̄ nō poſſit
esse magna ad aliquā ſm q̄ tradidit pbs in. iij. phiſi.
igit nō vz ſi deus est magn⁹ vel magnitudo q̄ ſit p.
uus vel puitas ſz cōueꝛſa valeret. Vel poſſum⁹ di
cere ſm Dionyſiū qz de⁹ dicit puus eo q̄ p vnū bz
rōnem p̄ncipij ꝛ ſubtil⁊ penetratiui. vñ puum q̄ de
deo dicit: vt dicit. ix. de di. no est ſine q̄zitate ſine
nūero nō valens teneri ſine termino. ſine diſſinitiōe
cōprehenſiuū oīum ipm āt incōprehenſibile. Ad
tertiū dō q̄ magnitudo de q̄ cōſidcrat geometra eſt
magnitudo q̄tinua q̄ i deo nō ponit. Ad q̄rtuz dō
q̄ virt⁹ oſ ponere potentiā in vltia rōne pfectiōis. ꝛ
qz nō p̄gredit op⁹ pfectū a potētia creata niſi qz po
nitur in vltimo. iō deſcribit vtus q̄ est vltimuz de
potētia. ſed dei pfecta ſunt opa nō obſtāte q̄ pōt p.o
ducere maioza p̄ductis. tñ inſequēti lectione pate/

Qō. vij. bit plenius. qūo in deo est virtus.

Ltimo q̄ritur. vtrū vna p̄sona sit in alia. ⁊ videt q̄ nō: q̄ illud q̄ō est in alio: est simplici⁹ eo i quo existit. iō de⁹ ppter sui simplicitatē in oībus repitur. Sz vna p̄sona nō est simplicio: alia. ḡ p̄sone sibi nō insunt. Pr̄eterea si pater est in filio: ⁊ filiꝰ in p̄re. ergo pater erit in seipō. nā bñ valet. terra est in aqua. ⁊ aqua est in aere. ergo terra est in aere. Sz si pater est in se ipso: vel est hoc p se: vel p aliud p se nō: q̄ vt ꝓbat pbs. iiij. phiſic. nihil est in se ipso p se: nec p aliud est pater in se: q̄ esse in se p aliud: vt in eodez. iiij. oñditur est esse i se p partē. pater nō hz partez. ḡ ⁊c. Pr̄eterea. q̄ est apud aliq̄ nō est in illo apud q̄ est. vñ hō q̄ est apud aliū hoiem nō est in illo: sz filiꝰ est apud patrem iurta illud. Jo. i. verbū erat apud deū. ergo ⁊c. Pr̄eterea. in. iiij. phiſi. accipiūtur viij. modi essendi. in. ⁊ nullo illoꝝ modoꝝ pater est i filio vt pz intuēti. ḡ ⁊c. In p̄rium est. q̄ legitur. Jo. i. In p̄ncipio erat verbū. q̄ sm vnū modū exponēdi. idē ē q̄ in p̄re erat filiꝰ. ⁊ Jo. xiiij. scribitur dñm dixisse philippo. ego in p̄re ⁊ pater i me est. Rño. dō q̄ pbs eodē mō videtur negare istā aliq̄d esse in se sicut aliquid ex se moueri: q̄ aliq̄d nō dicitur ex se moueri p̄mo. sed q̄ vna pars mouet aliā ⁊ p tāto totū dicit mouere totū: q̄ totum p vnā partem mouet seip̄m respectu alteriꝰ ptis. Nam credimꝰ totū monere totum vt dicit pbs. viij. phi. q̄ nō videmꝰ q̄ pars quā partē mouet. tū nunq̄z totū mouet totū: nisi q̄ pars partē. ⁊ sicut in. viij. ꝓbat b̄ de motu. ita in. iiij. ꝓbat hic de esse in. ſ. q̄ nullū totuz est in seipso rōne totius. Sz si totū est in toto. hoc est rōne ptis. nā dicimus vinū ⁊ amphorā h̄ totū est in se toto: q̄ totū ratione vini est in toto rōne amphore. tū nunq̄z cōcedere possumus q̄ totū sit in toto rōne totiꝰ: q̄ si totum esset in toto rōne toriꝰ: vel h̄ esset p se ⁊ p̄mo. vl̄ p aliud si p se ⁊ p̄mo. ſeq̄retur. q̄ q̄cd aliq̄d recipet recipet illud in q̄ḡtum esset idē sibi. nā quicqd cōuenit alicui: p̄mo cōuenit oībus alijs post modū in q̄ḡtum sunt illud. vñ si amphore cōpeteret esse in seipa p̄mo tūc quicqd recipet amphoza: amphoza esset. sicut q̄ triangulo cōpetit hr̄e tres. p̄mo quicquid hz tres est triāgulus. nō enī possemꝰ dicere q̄ sufficeret aliquid ptcipare nām amphore. ad h̄ q̄ in amphora esset dato q̄ amphoza eēt in seipsa. p̄mo sicut ad hoc q̄ aliquid sit calidū. sufficit q̄ ptcipet nām ignis hz ignis sit calidus p̄mo: q̄ cū dicitur ignis est summe calidus: vel p̄mo calidus ibi ignis nō stat p aliq̄ pticulari igne. sz hz suppositionez simplicē. sz h̄ pticularis amphoza poneret esse in seipsa ⁊ in hac amphoza poneretur esse vinum. cum igitur pticipatio sit sm nām simplr̄ nō huiusmōi nisi forte nō differret nām simplr̄ vt est huiusmōi cōsiderare respectu eiꝰ q̄ est esse in seipsa nō possemꝰ saluare p̄mitatez in amphora ⁊ q̄ aliquid in illa eristēs ptciparet natura eiꝰ. sz oporteret q̄ esset ipsa. ⁊ iō dicit pbs. q̄ si sic amphoza recipet vinū recipet ip̄m in q̄ḡtum vinum esset amphoza q̄ nō est intelligibile. Rursum. nec p accidēs hoc esse pōt: quia si aliquid est in alio per accidens siue p aliud. tūc id q̄ est in eo est magis intime illi. nā si terra est in aere q̄ est in aqua. tūc aqua est magis prima ⁊ intima aeri. igitur si aliqd esset in seipso quia in alio tūc seq̄retur q̄ illud aliud esset magis intimuz rei q̄ḡ res sibi q̄ in creaturis nō est itelligibile. Et ex istis ꝓbationibus videt oriri difficultas qūo p̄sone sibi insunt: nā q̄ō aliquid est in aliquo ⁊ illud in alio eodē modo essendi. in. oꝑz q̄ illud sit i eo. Nam si aer est in igne local̄r. ⁊ ignis i celo local̄r oꝑz q̄ aer sit in celo local̄r. ⁊ si esset possibile q̄ eodē mō essendi in. aer esset in igne ⁊ ignis in aere. tūc seq̄retur q̄ aer esset in seipso. ⁊ ignis i seipō igitur cū eodem mō essendi in. ꝓbet magr̄ in lra. auctoritate Aug. Ambrosi ⁊ Hyllarii p̄rem eē in filio ⁊ ecōuerso. q̄ p vnitatē essentie sequit q̄ p̄ sit i seipso ⁊ filiꝰ in seipso. Si igit̄ pater est in seipō h̄ nō pōt esse q̄ vna pars p̄is sit in alia cū p̄sona p̄is sit simplicissima. igitur erit q̄ totꝰ est i se toto. h̄ igitur erit vel p̄mo vel p aliud. Si p̄mo ergo tūc filiꝰ existens in p̄re est pater. si p aliud vt dicat esse in se q̄ḡ in filio. tūc filius magis erit intimꝰ p̄ri. q̄ḡ pater sibi q̄ esse nō pōt. ⁊ iō nō videtur q̄ possimꝰ cōcedere p̄sonas sibi ineſſe ppter vnitatē essentie. ppter hoc aduertendū q̄ pbs nō potuerūt ꝑcipere vnitatē nature absq̄z vnitate suppositi nec diuersitatez suppositi absq̄z diuersitate nature. ⁊ iō seq̄batur ex pōne eoꝝ q̄ si vinū esset in āphora eo q̄ haberet eandez nām cū āphora q̄ vinū esset āphora: q̄ exquo ponit vnitas nature. opz q̄ ponat vnitas suppositi. Sed si posset esse q̄ vinū manēs distinctū ab amphora eēt eiusdez nature cū amphora. ⁊ esset ipsa nā amphore tūc cū nā amphore sit in amphora. vinū q̄ esset ipa nā amphore esset in āphora. ⁊ ppter h⁹mōi esse nō possemꝰ ꝓcedere amphoza in seipsa esse: q̄ cū illud q̄ est in alio sit distinctū ab eo in quo est. sz amphora sit distincta a vino tū amphoza a seipsa nō distingunt. ita est ex pte illa suo mō in p̄re ⁊ filio. nam cū pater ⁊ filiꝰ distincti in p̄sona sint idez in essentia. imo ipa essentia est pater ⁊ filiꝰ. igit̄ cū essentia p̄is sit in patre. ⁊ filius sit illa essentia q̄ est in p̄re. filiꝰ de necessitate erit in p̄re. ⁊ sicut nō poteramꝰ arguere p̄z q̄ amphora esset in seipsa. ppter hoc q̄ vinū q̄ erat natura. amphore erat in āphora. ita nō possumꝰ arguere q̄ pater sit i seipso q̄ filiꝰ est in p̄re. eo q̄ ipa essentia p̄is. Ideo cū arguit. q̄ō pater est in seipso. hoc est vel p̄mo vel p aliud. Rñdendū q̄ nec p̄imo nec p aliud: q̄ nō est in seipō. q̄ talis modꝰ arguēdi deficit vt patuit. Ut tū meliꝰ pateat vitas q̄onis notandū q̄ ex eo q̄ filiꝰ est in p̄re. p̄is ad filiū designat vnitas ⁊ distinctio. vnitas in essentia. distinctio in ꝓnis. ppter h̄ Dam̄. p̄mo. li. ca. vlt. oñdit ꝑsonas sibi ieſſe: q̄ inſepabiles ad se inuicē sūt nō cōfusibiles hñtes eā q̄ inuicē est distinctionē. in quo vnitas ⁊ distinctio oñditur. vñ sic possumꝰ dicere de ista inhesione sicut de sil'itudine dicim⁹. nā silia ⁊ distinguūt ⁊ vniūt. ⁊ iō sic sil'itudo pōt accipi large ⁊ stricte. stricte ām sil'cū distinctiōe iportat vnitatē: ⁊ sm istā vitā nihil ē sile sibi ipsi. ⁊ nec valet h̄ est sile buic ⁊ ecōuerso. ergo est sile sibūpsi sicut nec vz pater est in filio ⁊ ecōuerso. ḡ pater ē i seipso. sz ertē deuido nomē filiudinis sm q̄ dionysi⁹. ix. de di. no. cōcedit aliqd esse sile sibi possemꝰ ꝓcedere p̄rem in seipso. nō q̄ est a se ipso distinct⁹. Sz q̄ eli sibi ipsi idē. sicut sil'itudo rei ad seipam nō est rōne distinctionis: sz vnitatis. Si aūt q̄ritur quo mō essendi in. p̄r sit i filio vel ꝓ: ne sibi ipsi insint. dō q̄ ꝑsonas sibi ineſſe triplr̄ pōt oñdi. Primo rōne vnitatꝭ essentie. ⁊ istū modū innuit magr̄ in lra auctoritate Aug. Ambro. ⁊ Hylla. vñ Aug. de fide ad pe. ait ppter hāc vnitatē nālem tot⁹ pater in filio ⁊ spū. ſ. est. ⁊ totꝰ filiꝰ i p̄re ⁊ spū. ſ. est. ⁊ iste modꝰ hz sil'itudinē cū illo mō sm q̄ dicimus superi⁹ in inferiori esse vel econuerso: q̄ h̄ est ppter vnitatē essentie vel nature. nō tū iste modus est idē cū illo vt satis pz. Iz sit ei sil'is. ⁊ q̄ḡtum ad istū modū sil'r est pater in filio ⁊ filiꝰ in p̄re. Secō mō ꝓ: ne sibi insunt rōne relatiōis eo q̄ vnū relatiū ip in alio inelligit. ⁊ sm istū modū. hz q̄libet ꝑsona sit in q̄libet eo q̄ q̄libet refert ad quālibet. sz no est eodez mō: q̄ nō eandē relationē nec eandē habitudinē re

latiuā dz pater ad filiū: ⁊ filꝰ ad pfem. Tertiomō dicūt psone sibi ineſſe eo q̄ eſſe accipiūt p actꝰ nō trā ſeuntes in exteriozē mām. Et qz verbū ſemp eſt in dicēte ⁊ amoz in amāte. filiꝰ ſemp dicit eſſe in patre qz eſt verbū eiꝰ. ⁊ ſpūs. ſ. in pfe ⁊ filio: qz eſt vtriuſq; amoz. ⁊ iſtū modū tetigit Jo. euangeliſta. cū dicit. In pncipio erat verbū. dās intelligere filiū eſſe in pfe: qz verbū nō eſt extra dicentē. Alii duo mōi vltio aſſignati bñt ſilitudinē cū mō eſſendi in. ſm q̄ motū ē in mouēte ⁊ effectꝰ in cā vel ecōuerſo extēdendo nomen effectꝰ ⁊ cāe ⁊ mouētis ⁊ moti ad oē pncipiū ⁊ qđ eſt ex pncipio. Ad primū dō q̄ vna ꝑſona eſt in alia nō rōne ſimplicitatꝭ: ſz rōne vnitatis eſſentie ⁊ alijs modis vt dixim⁹. Ad ſcōm pz ſolutio p iā dicta. Ad tertiū dō q̄ nō eſt ſile de ſuppoſitis diuinis ⁊ hūanis. qz diuina cū hoc q̄ ſūt diſtincta ꝑſonaliꝰ rōne cuiꝰ vna ꝑſona eſt apud aliā. ſunt idē in nā sic ſe bñt vt pz intuēti. Ad quartū dō q̄ nō oꝑz q̄ quid eſt in alio ſ̄m q̄ ſit ibi ſm aliquē dictoz̄ modoz̄. nam tpalia ſunt in tpe ſm nullū dictoz̄ modoz̄. Ilꝺa bet tñ ſilitudinē cū illo mō ſm q̄nē locatū eſt in loco: qz vtrūq; eſt in alio ſicut menſuratū in mēſura.

ſ Uper ſram. ſup illo. (Confitemur ⁊c̄.) qz dicit oēm nā deitatis eſſe in ſingula ſuaꝝ ypoſtaſeon. ⁊ .ꝫz ꝑm in ꝑmo ce. ⁊ m. nō dicim⁹ oē niſi de trib⁹ ⁊ inde ſumptū eſt. q̄ oē regrit tria appellata. Si g̃ nature diuine addit oīs. oꝑz eā plurificari ſm numerū ternariū qđ̄ē icōueniēs. Dicendū q̄ ibi oē idē ſonat q̄ pfectū. Itē ſup illud. (vñ ēt Hyllariꝰ) notandū q̄ ꝫ introducit due auctoritates hyllariꝰ. in quaꝝ ꝑma. v. deſignātur. ꝑmo q̄ inheſio ꝑſonarū excedit oē illud q̄ in nā videm⁹ ⁊ ꝫtum ad ꝫ dicit. (q̄ nec exemplū aliqđ reb⁹ diuinis cōparatio hūana ꝑſtabit. Scōo q̄ huiuſmōi inheſio excellit oēm rōnez. ⁊ ꝫtum ad ꝫ ſbdit. (qđ in intelligibile eſt hōi deo eſſe poſſibile.) Tertio addit q̄ ipm nō bñe rōnem nobis ꝑ rōne dz eē.) nam eo ipo q̄ diuina virtus ſic rōnem noſtrā excellit q̄ ad eam nō attingit rō. credere debem⁹ ꝑſonas ſibi ineſſe. lz illā inheſionē plene nō poſſim⁹ aſpicere ⁊ ꝫtum ad hoc ſbdit. (id diuine vitatis rō ꝓſequit q̄ nā rerū pati nō poſſe exiſtimaꝝ.)nā lz in aliꝭ talē inheſionē videre nō poſſum⁹. dubitare nō debem⁹ eā in diuis eſſe. Quarto addit quandā manuductionē q̄ ꝑſone ſibi inſunt: qz q̄libet eſt pfectus deus qđ nō eſſet niſi vna ⁊ eadē nā eſſet in oībus. dicit enī ꝫ manuductio: qz eſt plures ꝑſonas quarū q̄libet ſit pfectus deus fide tenem⁹. lz id rō ñ cōcludit. ⁊ ꝫtuz ad hoc ſubiūgit. (qz pfecta plenitudo deitatꝭ eſt in filio q̄ eſt in ꝑfe. patrē dicim⁹ eſſe i filio ⁊ filiū in patre.) Quitō ſubiūgit er tali inheſiōe iter ꝑſonas vnitatē ⁊ diſtinctionē denotari qđ̄ hētur. (cū inferꝝ nec eū dem vtrūq;. nec aliū cōfitemur.)Ad intellectū ſcōe auctoritatis q̄ aliqua ſunt in aliquo ꝓpter ꝓticipationē nature: ſicut albū nigrū. ſunt aliquo mō i pāl lido. ⁊ nā aſini ⁊ equi imulo. Rurſum aliquid eſt in aliquo ꝑ inſitationē. ſicut ramꝰ in ſtipite. nullo iſtoz̄ modoz̄ ē vna ꝑſona in alia: ſz p vnitatē nature qđ eſt ex eo q̄ vna ꝑſona ex alia oꝛiꝛ. ⁊ hoc eſt qđ dicit. (nō p duplicē cōuenientiū generū cōiūctionē). q. d. ꝑſonas ſibi nō ineſſe: nec vnā ab alia oꝛiꝛi ſicut duo genera cōueniūt ad ꝓductionē alicuiꝰ vt aſinꝰ ⁊ eq̄ ad ꝓductionē muli. (nec ꝑ incitatiuā capacioꝛis ſbe ad ꝓductionē nām.) ex quo excludit motꝰ inſertionis. (Sz p nature vnitaz ſilitudinē.). q d. q̄ talis inheſio eſt ꝓpter vnitatē nālem addit. (ꝑ natiuitatē viuētis nature.) hoc eſt ꝑ natiuitatē filij q naturaliꝛ viuit. (ex viuēte.)hoc ē ex ꝑfe. (dū res nō oiffert.)ꝫ eſt dū in eſſentia nō eſt diſtinctio. (dū nām dei nō degenerat natiuitas nō aliud aliqđ ex deo q̄ deꝰ naſciꝛ.)q. d. q̄ ꝑ natiuitatē ⁊ oꝛiginē cōicatur nā diuina ꝑſonis: eo q̄ natiuitas vel ꝓceſſio in eis nō degenerat. qz ꝑſona q̄ naſciꝛ hz nām eiuſdē generis cum eo a quo ꝓcedit. nō. n. ſic vna ꝑſona ex alia oꝛiꝛ. ſicut vermis ex carne hūana cui non cōpetit nā hūana. Rurſum res nō differt: qz illa eadē nā q̄ eſt in vna ꝑſona cōicatur alteri. ⁊ iō opz q̄ deꝰ ex deo naſcaꝝ. ⁊ etiā idē deꝰ ꝫtū ad nām. ſi nō ꝫtuz ad ꝑſonā. iō ſbdit. (dū nihil ī ꝑſis nouū ē.)qz ꝑſone duratiōe ſe nō excedūt. (nihil alienū)qz nā ñ diſtiguiꝛ. (nihil ſepabile)qz eaꝝ ē idē eē.

ſ Ed iā nūc ⁊c̄.) poſtq̄ magr̄ ꝓbauit equalitatē ꝑſonarū ex diuina ꝑfectione. ꝫ reddit ad ꝓbandū idē remouēdo a diuis ea q̄ eq̄litatē impediūt. ⁊ duo facit. qz ꝑmo dicit eē equalitatez in diuis. ⁊ q̄ nō ſunt due vel tres ꝑſone aliqđ marie ꝫ vna. Scōo oñdit ꝫ mō quo dixim⁹ ibi. (nec eſt aliqua.)circa qđ duo facit: qz ꝑmo facit q̄ dictū eſt. ſcōo dictis ſuis aduerſaꝝ ibi. (his videē ea q̄ equalitatē impediūt ſūt totū ⁊ ꝑs. ⁊ qz ꝫ ad. iiij. genera reducūtur. iō. iiij. facit. qz ꝑmo oñdit in diuiniſ nō eſſe totū itegrale. Scōo oñdit ꝫ de toto vlī. Tertio de toto māli. Quarto de toto ſm cōplexionem ⁊ ſilitudinē. ſcōa ibi. (ꝫ addiciēdū.)tertia ibi. (notandū etiā.)q̄rta ibi. (his quoq; addēdū.) circa primū duo facit ſm q̄ dupliꝛ ꝓbat totū integrale nō eſſe i diuis. ꝑma rō eſt hec: qz totū integrale eſt pluſq̄ libet eiꝰ pars. ſz in trinitate nō ſunt aliqđ maiꝰ tres ꝫ vnꝰ. Scōa talis: qz in eadē ꝑſona inuenimꝰ multas ꝑfectiones vt bonitas ſapia: ⁊ huiuſmōi q̄ i ea nō faciūt cōpoſitionē ꝓpter ſimplicitatē eiꝰ. ergo pluralitas ꝑſonarū in diuinis cōpoſitionē nō faciet ꝓpter ſimplicitatē nature dīne. Sz nō eſt totū integrale abq; cōpoſitiōe. ergo in deo nō eſt taie totuz ſcōa ibi. (itē in eodē.) Deinde cū dicit. (ꝫ addicien dum.)oñdit totū vle non eſſe in diuinis. ⁊ tria facit. qz ꝑmo oñdit diuinā eſſentiā nō eſſe genꝰ ad ꝑſonas. ita q̄ ꝑſone ſint ſpēs. qz in plurib⁹ ſpecieb⁹ pluriſicatur genꝰ: vt hō ⁊ leo ſunt plura aīalia. ſz in pluriꝫ ꝑſonis nō plurificatur eſſentia. Scōo oñdit eaz nō hñe rōnem ſpeciei. ita q̄ diuine ꝑſone ſunt ꝓticularia ⁊ diuina eſſentia ſpēs: qz ſpēs etiā in pluribus ꝓticularib⁹ plurificaꝝ: qz ſortes ⁊ plato ſunt plures hoies: ſed plures ꝑſone nō ſūt plures dii. Tertio adducit rōnem cōem q̄ ꝓbat diuinā eſſentiā nō eē ſpeciem neq; genꝰ: qz vna eſſentia nō plurificat. nec eſt genꝰ nec ſpēs ⁊ huiuſmōi eſt diuina eſſentia. ⁊ iſta rō in radice nō differt a ꝑmiſ. ſecūda ibi. (Si vero.) tertia ibi. (alia quoq;.) Deinde cū dicit notanduz oñdit diuinā eſſentiā nō eſſe totū māle reſpectu ꝑſonarū. ſicut aurū reſpectu anuloꝝ: qz in pluriꝫ anul' eſt plus de auro ꝫ in vno. ſz in pluriꝫ ꝑſonis non eſt maioꝛ eēntia ꝫ in vna. Deinde cū dicit. (his quoq;.) oñdit ꝑſonas diuinas non vniri in eſſentia tanꝫ in toto ſilitudinario. ſicut plures homies ſunt eiuſdē ſeꝰ vel eiuſdē cōplexiōis. nō ſunt ſic plures ꝑſone eiuſdē eſſentie qz plures hois ſunt aliqđ maiꝰ ꝫ min⁹. Sz plures ꝑſone nō ſunt aliqđ maiꝰ vna. ⁊ duo facit. qz ꝑmo adducit ꝓbationē hāc: Scōo in breui dicta recolligit' ibi. (ex ꝑmiſſis.) Dñe ſequit illa ꝑs. (hi s videnē.)in qua dictis aduerſaꝝ. ⁊ duo facit. qz ꝑmo aduerſaꝝ. ſcōo ſoluit ibi. (hoc aūt) circa primuz duo facit: qz adducit duas auctoꝛitates Dama. q̄ aduerſari videtur. Prima eſt q̄ ꝑſone diſferūt nūero nō nā. Sz ſicut videtur ſe hñe q̄ vniūtur in toto vniuerſali. ergo totū vniuerſale eſt in diuis. Scōo qz idē Dam̄ plane dicit ſbam hñe rōnem cōmunis ⁊ ypoſtaſis induuidui qđ nō eſſet niſi eēt ibi

totū vniuersale. secūda ibi. (Item in eodē.) Deīn de cū dicit. (Hautē.) soluit ꝛ duo facit. ꝑmo soluit ad auctoritatē scōam. Scōo ad primā. secūda ibi. (Nō ioānes.) dicit ḡ ꝑmo Dama. dirisse sōam hr̄e rōnem cōis ꝛ ꝑsonam pticularis ꝓpter silitudinem aliquā. ꝛ qz ibi est maior dissilitudo ꝙz silitudo. ideo Aug. hō negauit. Deinde cū dicit. (Nō ioānes.) solnit ad primā auctoritatē. ꝛ duo facit. qz ꝑmo reddit lectorē attentū. circa hoc ꝙ ꝑsone dicunt differre nu mero. Scōo oñdit differre nūero dicit multiplr. nā ꝑsone differūt nūro. qz vna alteri cōnumeratur nō differūt nūero qō vna nō sit alia: nec aligd sit ī vna: q sit ī alia. Scōa ibi. (dicūt eni.) Deinde cū dicit. (sciendū.) oñdit verā equalitatē esse in diuinis ꝓpter earū simplicitatē. ꝛ duo facit. qz ꝑmo facit ꝙ dictum est. Scōo oñdit ꝙ ꝓpter talē equalitatē deus nō dicit tripler ibi. (ꝓpterea.) circa primū duo facit. qz ꝑmo dicit esse equalitatē in diuinis. Scōo ad ducit ad hoc rōnem: qz ibi idē est magnū esse. ꝛ esse qō verū esse. Sz vna nō ē magis ꝙz alia: nec verī nec plures ꝙz vna. ergo est ibi vā equalitas. Deinde tū dicit. (ꝓpterea) dicit ꝙ deus nō dz dici tripler. Et tria facit. qz primo facit qō dictū est. Scōo oñdit in reb⁹ coꝛporeis talia inueniri nō posse ꝙ nō sint plus due ꝙz vna. Tertio cōcludit verā equalitatē in diuinis esse. scōa ibi. (In rebus coꝛporeis.) tertia ibi. (ac per hō.) in quo terminatur sentētia lectionis ꝛ distinctionis.

Uia magri intētio ī pūti distinctiōe. circa duo versat. circa remotionē totalitatis ī diuinis. ꝛ circa veritatē in essendo er qb⁹ oñditur in diuinis esse equalitatez. iō de his duob⁹ ḡremus. q

Circa primū ḡremus duo.

Primo vtrum in diuinis sit totū vniuersale.

Qō. v. iij. Secūdo vtrum ibi sit totū integrale.

Ꝺ primuz sic ꝓceditur. videt ꝙ totū vle sit in diuinis: qz vle est qō de plurib⁹ ꝑdicatur. ꝙz in diuinis est aligd ꝙ ꝑdicatur de plurib⁹ vt diuīa essentia de trib⁹ ꝑsonis: ḡ ꝛc. Preterea. indiuiduū ꝛ vle se vident cōsequi. ꝙz in diuinis est indiuiduū eo ꝙ ibi ꝑsona q̄ est rōnalis nature indiuidua sōa. Preterea. totū vle ad aliquid est qō ꝑdicatur de illo sbaliter nō cōuertim: ꝙz diuina eētia ꝑdicatur de ꝑse sbaliter ꝛ nō conuertim qz nō quicūqz est diuina essentia: est pater. ergo ꝛc.

Ad hoc idē videt facere Dama. q vult ꝙ ꝓposita ses differāt nūero. ꝛ diuina sōa habeat rōnem cōis: ꝛ ꝓpositases pticulariū. Incōtrariū est: qz vbicūqz est repire vle ꝛ pticulare. ibi inuenit qdditas distās ab esse qō in diuinis esse nō pōt. Preterea. forma vlis de se est multiplicabil. natura autē diuina nullo mō plurificari pōt. nec sb eadē specie: nec sb eodē genere: nec sub eodē analogo. vt supius fuit oñsum.

Preterea. oē ꝙ indiuiduat: idiuiduatur p aligd qō addit supra suū supius. ꝙz q̄libet ꝑsona diuina est ira simpler vt essentia. ergo ꝛc. Rño dō ꝙ de vlī sūt diuersi mōi dicēdi. nā Plato posuit vlia esse abstracta. volebat eni de oībus reb⁹ esse multa p ptici patiōnē ꝛ vnū p essentiā. ꝛ illud vnū sic abstractū appellabat deū ydeam ꝛ vle. Deū rōne influētie ꝛ dationis forme. Ydeam rōne silitudinis ꝛ exēplaritatis. Uniuersale rōne abstractionis ꝛ intelligibilitatis nolebat eni ꝙ huiusmōi res sensibiles nō intelligerentur nec etiā ea q̄ sunt in sensibil⁹. ꝙz vlia separata intelligebātur q̄ erāt qdditas horū pticulariū. hāut vlia ad duo seruiebāt ei ad sciam. ꝛ ad generationē ad sciam. qz ista pticularia nō sciebātur. ꝓpter coꝛū fluribilitatez. Sz vniuersale ꝛ ydee erat id cui⁹ est scia. ad generationē autē ei deseruiebāt ydea: qz vt dicebat. ex hoie fiebat hō. ex oliua oliua. qz natura aspiciēs ad hoiem sepatum generabat hoiem i materia. ꝛ si sic volum⁹ accipe vniuersale. deus maxime est qd vle: qz ipse marie est abstract⁹: ꝛ est silitudo omniū rerū. nam oia entia sunt repsentatiōes ꝛ vestigia entis primi. ipse marie facit ad sciam ꝛ ad generationē. nam ipso scito oia sciuntur. iuxta illud Greg. Quid est ꝙ nō videat: q videntē oia videt. ꝛ ignoꝛato oia ignoꝛant. qz res ira se hūt ad esse sicut ad cognosci. vt dicit in .ij. metha. ꝛ sicut oia entia hūt esse p ipm sic ꝛ sciri. Si igitur res aliqua scitur opz ꝙ deus aliquo mō sciat. iuxta illud Cōmē. viii. metaphisice. cū fuerit scitū id ꝙ est qdditas isti⁹ ꝙbe tūc erit scita ꝑma cā oium entiuz. a destructiōe ergo consequētis. si deus nullo mō scitur. nihil scit. Rursum marie facit ad generationē: qz natura pticularis nihil agit nisi ꝓut aspicit ad naturā que deus est. est autē iste aspect⁹ qz agit in vtute ei⁹ cum oia agentia pticularia agāt in vtute āgētis ꝑmi. est autē ꝑma cā quidditas oium rerum accipiēdo quidditatē vt accepit eā phs. vii. metha. cū dicitur quidditatē rerū artificialiū esse formā q̄ est in mēte artificis: ꝛ qz oia ad deuz cōparantur vt artificialia ad artificē. deus est quidditas oium. Alia positio vlis fuit Aristo. qui volnit ꝙ vniuersale est id qō ꝑdicatur de reb⁹. nec ꝓprie est sōa eo ꝙ est cōmune multis: nec hūs ꝓprium esse nec ꝓ se esse. hoc autē vle. nec est qd reale solū: nec qd rōnis solū. sed ꝙstum ad esse mālē est quid reale. ꝛ est in pticularibus. esse tñ formale recipit ab aīa eo ꝙ intellect⁹ facit vniuersalitatē in rebus. Tale aūt vle est idem in essentia cū suppositis suis. ꝛ plurificatur fm plurificationē ipoꝝ. nam Abraham Ysaac ꝛ Jacob. sunt tres hoies: hō leo ꝛ asinus sunt tria aīalia. Et illud vniuersale est ꝓprie sumptū: ꝛ tale vle non est in deo vt ꝓbat Aug. viii. de tri. ca. vlt. nā si essentia sine oeus esset vle ad ꝓsonas hoc posset cōtingere duplr vl ꝙ essentia esset gen⁹ ꝛ ꝑsone spēs. vel ꝙ de⁹ esset spēs. ꝛ ꝑsone ptiqularia quocūqz mō dicat segtur eētiā plurificari: qz semp plurificato inferiori plurificat superius: vt idem Aug. ait. ꝓpter ꝙ cōcludit cū essentia diuina: neqz deus plurificari possit ea nō esse neqz gen⁹ neqz spēs ad tres ꝑsonas. Isti autē duplici mō vlis supaditur modus tertij. vz ꝙ spēs q̄ est in intellectu abstracta a reb⁹ dicitur vle eo ꝙ hz respectū ad plura nō qz de plurib⁹ ꝑdicatur. sed qz plurib⁹ est silis. ꝛ isto mō sumēdo vle deus ēt nō dz dici quid vle: qz talis spēs est inherēs ꝛ depēdens inherens intellectui dependēs a reb⁹ q̄ cū a deo sint aliena. tale vle deus nō eristit. ꝛ hinc forte habuit oꝛtuz illa distinctiō ꝙ tripl⁹ est vle aī rem in re. ꝛ post rem. nā vle ꝓmo mō dictū est aī rem: qz causat res. Scōo mō dictū est in re: qz est idem in essentia cū reb⁹. Tertio vero mō est post rem cū sit spēs a reb⁹ abstracta. ꝛ ab ipsis tāta. cū ergo querit. vtrū vle sit in deo vel sit ipse deus. Si logmur de vlī aī rem. sic de vlī in re ꝛ post rem nō. Ad primuz ergo dō ꝙ non sufficit ad hoc qz aligd sit vle q ꝑdicetur de plurib⁹. ꝙz plurificet in illis vt pōt patere ex ſnia Aug. vii. de tri. ca. vlt. diuina aūt natura nō plurificat in ꝑsonis Et ad formā arguēdi cū dicitur vle est qō ꝑdicatur de plurib⁹. intelligendū est ꝙ debent esse plura fm illā formā. oia aūt supposita diuina sunt plura ꝓpter ꝓprietates. nō qō diuina natura plurificetur in eis. iō in arguēdo cōmittitur falatia accidentis.

Ad secundū dicendū ꝙ indiuidua substātia ꝓut repitur in diuinis nō accipit ꝓprie: sed indiuiduuz ibi idem sonat ꝙ in cōicabile. Ad tertiū dicendū ꝙ modus predicādi in isti⁹ inferioꝛib⁹ nō est p oēm

modū idez cū mō illo ſm quē ꝓdicatur eſſentia de p
ſonis. ⁊ iō lz vle in iſtis inferioꝛib⁹ ſit qō ꝓdicatur
ſubſtantialr ⁊ nō cōuertitur. ⁊ lz in diuinis inueniat
aliquid ꝓdicans ſubſtātialr nō cōuerſim. nō tñ ſeq-
tur q ibi ſit vle eo q modus ꝓdicandi hic ⁊ ibi non
eſt idem. bene tñ arguitur q eſt ibi aligd ad ſilitudi
nem vlis. Ad quartū dō q ī diuinis eſt aligd cō
municabile vt eſſentia. ⁊ aligd incōicabile vt ꝓ-
na. ⁊ qz vle hz rōnem cōicabilis. pticulare incōica
bilis eſt ibi aligd ad ſilitudinē vlis. ⁊ aligd ad ſilitu
dinē pticularis. Rurſum: qz ipſe ꝓſone diuine cōnu
merātur ad inuicē ad ſilitudinē rerum particulariū
Ioannes Damaſ. ꝓpter hāc ſilitudinem ibi cōe ⁊
pticulare poſuit: nō qō ibi vere ſint iſta vt patet.

Qō. ij.

f Ecundo q̄ritur. vtrū in diuinis ſit totum integrale. Et videtur q ſic qz ſemp plu-
ra videtur hre rōnem toti⁹ reſpectu vni⁹
Sed in diuinis eſt vnū ⁊ plura cū ſit ibi vna ꝓſona. ⁊ plures ꝓſone. ergo ꝛc. Preterea aut
go eſt vna ꝓſona ſicut vna eſſentia qō eſt inconue-
niens: Si aūt aligd: tūc in diuinis erit cōpoſitio: ſed
oē compoſitū eſt totū integrale ad ſuas partes. q̄ ꝛc.
Preterea. oīs q̄ſtitas hz rōnem totius. ſed in deo
ponit q̄ſtitas ſaltē vtualis. ergo rōne huius q̄ſtitatis
erit ibi diuiſio. ⁊ ita totū integrale. Incontrariuz
eſt. qz ī oī toto integrali repitur pluralitas naturarū
in actu. hoc aūt deo nō cōpetit. Preterea vbicū
q̄ eſt tale totū: ibi nō eſt ſumma ſimplicitas. in deo
autē eſt ſūma ſimplicitas. ergo ꝛc. Rſio dō q oīa
illa nomina q̄ imponūtur ad aliquo denotante pfe-
ctionem ſimplr diuinis cōpetere poſſunt ꝓpꝛie q̄ſ
tum ad id a quo nomen imponit. lz trāſumptiue ei
cōpetant q̄ſtum ad id cui nomen eſt impoſitum. ⁊ iō
ſapientiā ⁊ iuſtitiā ⁊ cetera talia in deo ponim⁹ pro
ꝓꝛie. deū tñ dicim⁹ eſſe lapidē trāſumptiue. qz natu
ra lapidis ⁊ ſi pfectionē dicit ſil tñ cū pfectione imp
fectionē importat. igitur in diuinis poſſum⁹ ponere
totū perfectū ⁊ oē. eo q oīa iſta a pfectione imponū-
tur. ſunt enī idem in forma ⁊ differūt p materiā vt di
citur in ꝓmo ce. ⁊ mūdi. qō Comen. exponit. quia
cōplexio applicata ad diuerſa ſortit diuerſa voca-
bula. naz q in q̄ſtitate diſcreta dicitur oē. in q̄ſtitate
cōtinua dicit totū. in forma dicit pfectuz. ⁊ rōne hu-
ius pfectionis. a qua imponunt hec noīa ⁊. ſi nō rō-
ne eoꝝ quib⁹ ſunt impoſita in diuinis dicūtur eſſe.
⁊ ſm iſtū modū loqtur Damſ. qui dicit oēm naturā
⁊ pfectionem eſſe in ſingula perſona. Sic etiā totā
eſſentiā in pre dicim⁹. naz rō totalitatis cōiter ſum
pta ⁊ q̄ſtum ad pfectionē a qua iponitur potiſſime
repitur in deo: qz oīa alia ſunt quedā ptipationes
ipſi⁹. ⁊ q̄ſi partē capientia. Ipſe aūt ſolus eſt in quo
eſt totū eſſe ⁊ in quo eſt totū eſſe ⁊ in quo pfectiones
oium coadunātur: ⁊ qz totū integrale vel totū vle q̄
ſpālem rōnem toti⁹ importāt cū ex tali cōtractione
acquirāt aliquam impfectionē talia tota ad diuina
trāſferri nō debēt. Ex quo apparet. q lz ī diuinis re
periat totū. nō tñ ibi repitur totū integrale qō qua-
druplici via oſtendi pōt. nam totū integrale de ſuis
ptibus nō ꝓdicatur. nec ēt ps de toto: vt pōt hēri ex
orto topic. Sz eēntia diuīa ꝓdicat de ſuppoſitis. Rur
ſuz totū integrale ē plus i plurib⁹ ptibus q̄ in vna.
Sed eſſentia diuina tāta eſt in vna quāta de oibus
hēret caz totā. nō plus haberēt de argēto tres q̄ vn⁹
⁊ qz tota eſſentia. ⁊ eadē eſt in q̄libet ꝓſona nō ē plus
in trib⁹ q̄ in vna. Rurſum oē totū integrale pōt cō
ſtare aliquo mō ex plurib⁹ ptibus q̄ cōſtet ⁊ ſi nō ex
plurib⁹ ex quib⁹ integraſ eſſentialr ſaltem ex plu-
ribus integraſ q̄ſtitatiue: vel etiā ex pautioꝛib⁹: qz
ſm anulo poſſet eſſe plus de auro. ⁊ in domo plures
lapidee: ſed in deo nō poſſunt eſſe neq̄ plures neq̄
pautio:es ꝓſone. Quarto totuz integrale cōparatur
ad ſuas ptes tanq̄ ad ea ex quib⁹ eſt. eo q in nulla p
te pfecte reſeruaſ. diuina aūt eſſentia nō compatur
ad ꝓſonas tanq̄ ex ipſis ſit. Sed ſolū qz in illis exi-
ſtit. eo q pfecte reſeruaſ in qualibet. iſte autē q̄ttuoꝛ
vie quib⁹ oſtenditur totū integrale nō eſſe in deo oſten
dunt etiā ibi nō eſſe totū materiale: qz materia de his
quoꝝ eſt mā nō ꝓdicatur. Rurſum plus eſt de ma
teria in plurib⁹ q̄ in vno. Tertio ex materia aliqua
plura pōt fieri quā ſint facta: vt ex auro plures anu
li. Quarto materialia ſunt ex ipſa materia: nec pfe
cte tota materia reſeruaſ in quolibet cui⁹ eſt mate-
ria. tres autē iſtarū rōnum aſſignat Aug. vij. de trī.
caplo vltio. ⁊ q̄rtam aſſignat Damaſc. li. ꝓmo ca.
x. ꝓpter q ambo cōcludunt in diuinis nō eſſe totuz
integrale: vl totū materiale. Ad ꝓimū dicendū
q plura nō bñt rōnem toti⁹ reſpectu vni⁹ niſi quia in
plurib⁹ eſt quedā coaceruatio reſpectu vni⁹. vñ qz
in plurib⁹ anulis coacerunaſ plus de auro q̄ in vno.
multi anuli ſunt quoddā totū integrale ad vnū. ſed
ſi plures ānuli inter ſe diſtinguerēt abſq̄ eo q ī eis
eſſet coaceruatio auri in multis anulis. ita reperetur
numer⁹ vel pluralitas rōne diſtinctiōis. q nō eſſet
ibi totū integrale rōne coacerutionis. ⁊ qz ſic eſt in
diuinis eſt ibi numer⁹ ꝓſonaruz abſq̄ eo q fit ibi ta
le totū. Ad ſecundū dicēdū q ō ꝓſona addit ſupza
eſſentiā propꝛietatē. qz ſm Damaſ. iij. libro. ca. vj.
ypoſtaſis nō tñ dicit naturā: ſed dicit nām cuz pro-
prietate. ſed ex tali additione nō ſequitur cōpoſitio
niſi ſm modū intelligēdi: qz ꝓꝛietas nō realiter dif
fert ab eſſentia ꝓpter q eſt ita ſimpler eſſentia vt q
ſona ⁊ ecōuerſo. Ad tertiū dicendū q ſi quātitas
habet rōnem toti⁹. hoc eſt in q̄ſtum q̄ſtitati cōpetit
diuiſio q̄ſtitati aūt virtuali nō cōpetit diuiſio ſm ſe.
ſed rōne effectuū eo q virtus quāto eſt magis ſim-
plex ⁊ magis vnita tanto eſt maioꝛ. poteſt tamen in
plures effectus.

Oſtea q̄ritur de ſecūdo ꝓncipali vidz de
p veritate. circa q q̄remus tria. Primo in quo eſt veritas. Secūdo vtrum oia
ſint vera vna veritate. Tertio vtrum
poſſint eſſe plures veritates eterne.

Qō. ij.

D primū ſic ꝓceditur. videt q vitas ſit i
a reb⁹: qz eſſentia rei eſt in reb⁹. Sed vitas
eſt ipſa entitas rei: qz ſm ꝓbm. ij. metha.
diſpoſitio cuiuſlibz rei i entitate eſt ſua diſ
poſitio i vitate. Preterea. aut ens eſt idē q vez
aut nō. Si ē idē cū vo. ⁊ p idez hz aligd eſſe ⁊ verū
eſſe. ſicut entitas rerū eſt in reb⁹ nō in intellectu. ſic
etiā veritas in entib⁹ erit. Si nō eſt idem. tūc ſe hz
p additionē ad ipm. ſed q ſe hz p additionē nō con
uertit cū eo cui fit additio potiſſime ſi recipiēs addi
tionē ſit qd cōe ⁊ tranſecēdens. igit verū nō cōuerte
retur cū ente qō eſt incōueniēs. Preterea ſicut ali
quid dicit bonū ex eo q ordinaſ ad affectū. ſic dicit
verū vt ordinaſ ad intellectūm: ſz bonitas q̄ reſpicit
affectū nō eſt in affectu: lz in reb⁹. ergo ⁊ veritas nō
erit in intellectu: ſed in reb⁹. Preterea q̄ aliqua
differūt vnū pōt intelligi ſine alio etiā ſi ſola rōne dif
ferant ſm Boetiū in libro de ebdomatib⁹ ens non
pōt intelligi nō intellecto vo. q̄ verū nō differt ſm
rōnem ab ente. Sicut igit entitas eſt in reb⁹. ſic ⁊
vitas. Incontrariuz eſt qz vitas ⁊ falſitas ſunt tñ
in compleris. ſed eſſentia rei eſt qd incōplerum. nō
igit veritas eſt ipſa eſſentia. ergo nō erit in reb⁹. lz
eſſentia rerū in reb⁹ ſit. Preterea nō ſolū verifi-

catur aliquid ente: sed de non ente. Sed ea que nō sunt, nō sunt in rebus. ergo ꝛc. ℟sio. quidā sic dicunt, q; tria sunt genera rex. quedā enī sunt q̄ ſm eē totum ꝛ cōpletum sunt extra aiam ꝛ huiusmōi sunt entia completa: vt bō ꝛ lapis. Quedā q̄ nihil habēt extra aiam sicut ſompnia ymaginatio ꝛ chimera. Quedā autē fundamentū habēt in re. extra. Sed cōplementuz rōnis eoz̄ est ab aia. ꝛ huiusmōi est vl'e ꝛ tempus. nam vl'e in rebus hz esse. tñ quodā cōplementū ab aia suscipit: eo q; intellect⁹ facit vl'itatez in rebus. tēpus etiā ſm suū esse materiale est extra aiam q; in motu ab aia: tñ suscipit quoddā cōplemētum. eo q; ratio numeri q formalr est tēpus. cōplet̄ p actum aie numerātis. ꝛ ad illud gen⁹ entiuz vt dicunt reducit̄ veritas: q; veritas est ſm fundamētum in rebus extra complementū tñ suscipit ab aia. Sed illud stare nō pōt. tñ ne laborem⁹ in equiuoco notandū q; fundamentū dicit aliqd dupliciter: vel q; est subiectū alicui⁹. ꝛ est illud in quo fundatur aliquid. vt in subiecto. ꝛ sic mot⁹ respōdet tēpori, p fundamento eo q; est subiectuz ei⁹. alio mō dicitur fundamentū id qō respōdet his que sūt in aia. siue illud circa qō actio aie versatur. ꝛ sic ea q̄ solū sunt in aia: dicūtur habere fundamentū in reb⁹. sicut dicimus intentiones primas habere res p fundamēto immediato ꝛ secūdas pro mediato. ꝛ sic accipe fundamētum nō cōcordat verbis eoz̄: q; tēpus ꝛ vl'e q̄ dicūtur habere simile esse vt veritas: nō sunt in aia vt in subiecto. ꝛ res respōdent eis pro fundamēto: ſz solum sunt in aia tanꝯ in causa. eo q; p actionē aie tribuitur eis aliquod complementū. Si igitur bñ volumus habere mentē istoz̄. oportet nos dicere veritatē materialr: ꝛ vt in subiecto esse in reb⁹. Est tñ ibi potētialiter cui tribuit actualitas p actionē aie: sicut tēpus vt in subiecto ꝛ materialr est in motu.

Sed hec via nō cōcordat verbis phi qui vult q; in intellectu cōponēte ꝛ dividēte sit verū ꝛ falsuz. igit ſm subiectū veritatis est intellect⁹. nō tñ est subiectum vl'is ꝛ tēporis. nam natura rei cōsiderata p̄ter cōditiones materie que est vl'e. est in ipa re eo q; nō p̄dicatur de re essentialr nisi qō est in re. ꝛ pri⁹ ꝛ posterius in motu q̄ vt numerātur ab aia hūt rationez tēporis ꝓpter talem numerationē nō remouētur a motu: sed sunt in eo sicut in subiecto ſm igit primuz modū subiectū veritatis erit res nō intellect⁹ quod est falsum. ℣Propter hoc isti hijdē adinuenerūt aliā viam dicētes. q; in appetēdo ꝛ intelligēdo est ordo cōtrarius: q; in intelligēdo est motus rerū ad aiaz. vñ termin⁹ cognitionis est ipsa aia ſm intellectum. Sed in volēdo est mot⁹ anime ad res. vñ termin⁹ appetit⁹ nō est ipa aia ſm voluntatē: sed ipsa res ad quā aia per voluntatē inclinat. ſz q; verū ꝛ falsum respiciūt intellectū: bonū ꝛ malū voluntatē: cum verius sit aliqd in suo cōplemento ꝛ termino ꝛ in suo p̄ncipio verū ꝛ falsum sunt in intellectu ad quē terminatur mot⁹ cognitionis: bonū ꝛ malū sunt in rebus ad quas terminat appetit⁹. ꝓpter hoc ait phs. vi. metaphisice q; bonū ꝛ malū sunt in reb⁹. verus ꝛ falsum sunt in aia. Sed nec illud sufficit. q; cum dicūt verū ꝛ falsum esse in reb⁹ tanꝯ in p̄ncipio. in intellectu tanꝯ in termino nō pōt ibi accipi principiuz p causa: q; que sunt in causis ꝛ cātis: ſz ſm aliā ꝛ aliam rationez possint esse in vtriſq; excellentiori modo reperiūtur in causis ꝛ in causatis: q; vt scribitur. ij. de di. no. que sunt causatoruz amplius p̄ sunt in causis. ꝑ accipit ibi principiū pro initio motus quod ex ipso modo declarādi eoz̄ apparet: accipiendus tñ est motus ſm q; extēditur ratio eius ad actionē anime. nam sicut res est verior modo ꝛ cō pletiori: i termio mot⁹ ꝛ in p̄ncipio ita veritas ſm istum modū dicēdi est cōpletiori modo i intellectu tanꝯ in termino mot⁹ vt ipsimet dicūt ꝛ in re ipa. ſm hoc ergo ſm eandē rationez erit vitas in re ꝛ in intellectu. sed ſm esse cōpletuz est in intellectu. ſm incompletū in re. Sed vt habitum est in intellectu componente ꝛ dividente est veritas. Sicut igitur actio intellect⁹ nō est incōplete in re. ꝛ cōplete in intellectu: sed totaliter in intellectu existit: eo q; nō est actio trāsiens in exteriorē materiā. sic ꝛ vl'e q; quod p talem actionē in intellectu existit soluz in intellectu erit ꝛ in re. nihil formabil' nec cōplete nec incōplete accipiēdo veritatē: vt de eo phs loquit' quē isti p se allegāt. ſz ſm alium modū sumpta veritas reperiatur in reb⁹. ℣Propter hoc notandū q; ſm vtā phi veritas vt in subiecto est solū in intellectu. ꝛ ab hac veritate ea q̄ sunt extra in intellectū vera dicūtur. nā vt cōiter exemplū ponit. cib⁹ dicitur san⁹. ſz nihil de sanitate formaliter sit in cibo. ita ꝛ res dicuntur vere in ꝯtum veritatē causant. ſz veritas formalr sit soluz in intellectu: vt sanitas in aiali. ꝛ ꝓpter hoc dispositio cuiuslibet rei in veritate est sua dispositio in entitate: quia sicut res se habet ad esse. sic se hz ad cognosci. ꝛ ſm q; ab intellectu cognoscitur vel est cognoscibilis: dicitur vera nō a veritate q̄ sūt in ipsa. sed a veritate quā in aia causare habet. Sz si sic dicimus videmur cōtradicere Anſel. qui in li. de veritate in oibus veritatē ponit. Ostēdit enī veritatē esse in actione p dīm dicentē. qui male agit odit lucem. ꝛ qui facit veritatē: venit ad lucez. Sil'imodo ostēdit eam esse in oibus: q; ſm eū veritas est rectitudo quedaz. ꝛ sicut in rebus oibus rectitudo repiri pōt. ita ꝛ veritas accipiēdo rectitudinē nō p̄out est passio ꝓtinui quā oculus iudicat. sed p̄out rectū dicitur qō est vt debet esse. vñ cū quis facit qō debet facere: dicitur facere veritatē. ꝛ cū ozo significat qō significare oz: vt qō est esse: ꝛ quod nō est nō esse. veritatem significat: ꝛ q; talez rectitudinē sola mēs p̄cipit. dicit Anſel. veritatem esse rectitudinem sola mente p̄ceptibilem. ꝛ ita veritas nō soluz est in intellectu: sed in rebus. Aduertendū ergo q; Iz dicat phs in. vj. metha. verū ꝛ falsum sunt in anima. dixit in predicamētis q; ab eo q; res est vel nō est oratio vera vel falsa dicit': consistit ergo veritas in aia p̄out ꝓpatur ad res. ꝓpter qō bene dictum est. veritas est adequatio rei ad intellectū. q̄ si bene aduertimus veritas ꝓpzie sumptā soluz est in intellectu vt in subiecto vt dicit phs. large tñ accepta: ꝛ ſz alia rationē sumpta reperitur in rebus q; videtur Anſel. velle cū venatur veritatē in omnib⁹. verumtū via Anſel. inferius declarabitur. Modus autē philoso phi sic ostēditur: quia si in adequatione rei ad intellectum consistat veritas: cum dupler sit intellectus. Speculativus ꝛ practicus: ꝛ ſm vtrumq; sit adequatio rei ꝛ intellectus. ſm vtrūq; potest accipi ratio veritatis. magis tamē ꝓpzie accipitur veritas ſm intellectum speculativū ꝯ ſm practicum: quia verum in quadam manifestatione consistit. iuxta illud primi priorum. oportet enim omne q; verum est ipsum sibi omnino manifestum esse. Manifesta tio autem ad speculationē pertinet. Rursum quia intellectus extenſione fit practicus ꝛ p̄out se ad affectionem extendit: cuius est per se tendere in bonum. finis intellectus practici erit bonū vel opus. ꝛ speculativi erit veritas. ꝛ hoc est quod secūdo metaphisice scribitur: quia finis theozice. est veritas. ꝛ practice opus. vel ſm aliam translationem. ꝛ practice bonum. Si igitur ostēdere poterimus q; veritas sumpta ſm adequationem rei ad intellectum

speculatiuum solum est in intelectu cum sic veritas summatur proprie ostensum erit veritatez proprie sumptā solū in intellectu existere. Sciendū igitur q intellectus speculatiuus ⁊ practicus nō eodez modo operatur ad res q intellectus speculatiuus non fit mensuratur a rebus eo q scientia nostra est a rebus causata. vt vicit Cōmētator in .rij. metaphi sice non igitur homo sciens ⁊ sentiens est mensura omnium vt dicebat abstractagoras sed magis mensuratur ab omnibus sed intellectus practicus mensurat res. sed vt dicitur in .v. metaphisice mensura ⁊ mensuratum opponuntur relatiue non per relationem que sit in mensura. sed in mensurato. nō igitur dicitur mensura relatum per relationez que sit in ipsa. q mensuratum ꝑm rei veritatem dependet a mensura: ⁊ non possum intelligere talem dependentiam nisi intelligam mensuram a mensurato dependere. Secundum intellectum mensura ad mē suratum refertur. ⁊ q veritas quādam adequationem dicit. cum adequatio dicat quandam relatōez ⁊ intellectus noster referatur ad res vt mensuratū ad mensuram. relatio illa propter q intellectus refertur ad res ⁊ res ad ipz erit in intellectu nō in reb⁹ vnde intellectus adequatur rebus per adequationem que in ipso existit. res autem adequatur intellectui per adequationem que est etiā in intellectu. nam p vnam ⁊ eandem adequationem que est in intellectu intellectus adequatur rebus. ⁊ econuerso. sicut p vnam ⁊ eandem relationem que est in mensurato mensura refertur ad mensuratum ⁊ ecōuerso. ⁊ q talem adequatōem dicit veritas p vnam ⁊ eandem veritatem que est in intellectu intellect⁹ et res exteriores vere dicuntur. patet igitur veritatem vt in subiecto esse in intellectu per illam tamen veritatem etiam que sunt extra animam dicū tur vera. sicut adequatio est in intellectu ⁊ relatio. ⁊ per illam adequationem ⁊ relationem res intellecti adequantur ⁊ referuntur. Ad .i. dicendū q nō oportet veritatem esse in re ad hoc q dispositio cuiuslibet rei in veritate sit sua dispositio in entita te vt patet per habita. Ad .ij. dicendum q verū addit aliquid supra ens. ⁊ tamen cum ente conuertitur. nam res dicitur vera ꝑm q habet esse in ordine ad intellectum. ⁊ quia quelibet res ꝑm q habet esse est. sic ad intellectum ordinabilis. vniuersaliter rationem entis consequitur. ratio veri. sicut q quod libet ens potest habere rationez appetibilis omne qđ est. dicitur bonum in quantuz habet ordinez ad effectum. Et qđ dicitur q verum cum ente non conuertitur. ſi verum supra ens addit. dicenduz q ꝑfeq̄ omne quod est. ⁊ ideo non ꝓbit ens. sicut nec vnum ens contrabit. ly supra ens in diuisiōz addat de bonitate ⁊ veritate. q ratio bonitatis consistit ex ordine ad appetitum eo q appetitum mouet. sed ratio veritatis est in adequatione. adequatio autez non est in ipsis rebus realiter. sed in intellectu ipse tamen res appetitum mouent. Ad .iiij. dicendum q ens non posse intelligi sine vero non cōtingit ex eo q ens ⁊ verum non differant ratione. Sed quia intellectus quicquid intelligit: intelligit sub ratione veri. ratio igitur huius inseparabilitatis ex parte ipsius intellectus sumi debet. Vel possumus dicere q semper quando intellectus intelligit intelligit verum. quia si ponatur illud q intelligitur nō esse verum. non intelligeretur. eo q poneretur non esse intelligibile. ⁊ sic non potest intelligi ens sine vero. Potest tamen ens sine vero intelligi. quia ratio entitatis reseruatur in vero. sicut ratio primi in posteriori. nam verum addit supra ens ordinez ad intellectum. Et quia aliquis potest intelligere aliquid. nihil considerādo de tali ordine. licet nunq̄ intelligat nisi sit ibi talis ordo. potest intelligi ens sine vero. q pōt aliqs intelligere ens nō considerando aliquid de ratiōe intelligibilitatis ⁊ sic intelligēdo licet intelligat ens qđ est verum. dicitur tamen intelligere ens sine vero modo quo patuit. ⁊ hoc sufficit ad ħ q verum ⁊ ens ratione distinguantur. Ad primum incontrarium dicendum q ꝑz q comuniter dicitur ratio veritatis sumitur ex eo q res comparatur ad esse non ad quiditatem. naz sicut intellectus in intelligendo quidditatē formatdiffinitionem que proprie neq̄ verum neq̄ falsū dic̄. sic intelligēdo rē ee vl nō ee formatenūtiationem que verum vel falsū significat. ⁊ q omne qđ est ab intellectu potest considerari. esse licet in intellectu componēte ⁊ diuidente ꝓfistat veritas: ratio tamen veri consequitur omne ens. quia omne quod est potest dici verum per talem veritatem. secundum quod ꝑ intellectum potest cognosci eē.

Ad secundum dicendum q nihil dicitur verum nisi q aliquo modo habet esse saltem ꝑm apprehensionem intellectus. ideo verum non se extendit nisi ad ea que sunt aliquo modo entia.

Qō. xi.

Secundo queritur. Utrum omnia sint vera vna veritate. Et videtur q sic. quia ꝑz philo. .ij. metha. Sicut omnia sunt calida per caliditatem ignis. ita omnia sunt vera per veritatem primam. Preterea. quādo aliqua dicunt analogice. tunc est dare vnum aliqd per q omnia sunt talia vt per sanitatem que est in animali. ⁊ cibus ⁊ animal sana dicuntur. igitur per vnam ⁊ eandem veritatem omnia alia dicentur vera. Preterea. Anſel. in libro de veritate dicit. omnia esse vera veritate prima. Preterea. cum veritas prima causet oēm aliam veritatem oz oia esse vera veritate prima aliquo modo. sed hoc non est exemplariter solum. q cum omnia habeant ydeam in primo ⁊ omnia sit exemplata ab ipso. pari ratiōe omnia dicentur alba ab albedine que est in deo quod non dicimus eo modo quo dicimus omnia esse vera a veritate que est in ipso. ergo rc. Incōtrariū est. q si omnia essent vera vna veritate. tūc non esset nisi vna veritas omnium. Sed cum veritas sit intelllectu. q est dare multos intellectus. oz q sit dare multas veritates. Preterea. videtur q debeamus dicere deum esse verum veritate omnium. nam cum res adequantur intellectui primo non econuerso. ⁊ veritas consistat in adequatione prout res dicuntur vere per adequationem ad intellectum diuinum. q adequatio est in ipsis rebus non in deo veritas erit in rebus non in intellectu p̄mi. ⁊ q ad plurificationem subiectorum plurificatur illud qđ est in subiecto. ad plurificationem rerū plurificabuntur veritates. Ad hoc idem facit q intellectus noster. ⁊ intellectus primi modo contrario comparantur ad res. q intellectus primi est in mensura rerum. intellelectus noster mensuratur a rebus. ergo veritas ꝑz q res comparantur ad intellectum nostrum ⁊ intellectum primi habebit modum contrarium cum igitur sit in intellectu nr̄o vitas nō i reb⁹ erit vitas i reb⁹ nō itellectu dei. nō igitur dicentur omnes res vere pp veritatem q̄ est in intellectu primi. sed econuerso. Rn. dō q cū q̄rit

vtrum omnia sint vera vna veritate. non est questio nisi de veritate q̃ est in intellectu primi. qz nulla veritas est ad quã oēs res ordinẽtur nisi illa. huius autem questionis veritas potissime declaratur nobis per ea que sunt in intellectu nostro. vbi ratio dissimilitudinis ñ repugnat. in nobis aũt distinguit̃ dupler intellect⁹ speculatiu⁹ ⁊ practicus. ⁊ vterqz eoꝝ vt ostensum est non eodem modo comparatur ad res qz practicus mensurat res. speculatiuus mẽsuratur. ⁊ ideo ars q̃ est pfectio intellectus practici est mensura artificialium. Scientia vero theorica pficiens speculatiuum mensuratur a rebus. igitur ſz q̃ intellectus speculatiuus cõparatur ad res. adeq̃tio non ẽ in rebus. sed in intellectu. nã vt supra oñsuz fuit cũ de equalitate. psonaꝝ disputauimus adequatio supra equalitatem addit imitationẽ. ⁊ qz intellectus imitatur res nõ ecõuerso. adequatio est in intellectu ſm rei veritatem. in rebus aũt nõ est nisi ſm modũ intelligendi. vt dicãtur res adequari intellectui. qz intellectus adequatur illis ⁊ qz veritas adequatiõem importat. dicebatur q̃ in intellectu erat veritas vt in subiecto. res aũt dicebãtur vere nõ p veritatẽ q̃ esset in eis. ſz p veritatẽ q̃ ẽ in intellectu. sicut ⁊ adequabantur intellectui: nõ p adequationẽ q̃ eẽt i ipſis. ſz p adeq̃tõz exĩtẽ i itellectu. er hac ãt declaratõe vł seq̃ q̃ itellect⁹ practic⁹ ñ dicat ver⁹ p veritatez q̃ est in ipso. sed p veritatem in rebus.

Et qz oia cõparãtur ad intellectum p̃mi. vt artificialia ad artifice. ⁊ vt mẽsurata ad mẽsuram adeq̃tio non erit in intellectu p̃mi. sed in rebus. ⁊ hoc ẽ qđ arguẽdo ꝛcludebatur q̃ res non erãt vere p veritatẽ q̃ est in deo. ſz magis intellectus p̃mi mereb̃atur dici verus p veritatẽ in rebus existentẽ. nã creatura non refertur ad deum p relatõem q̃ est in deo. ſz magis deus refertur ad ipsam p relõnẽ exĩtem in ipsa. Ideo notãdũ q̃ veritas dicit adequatiõem ñ quãlibet. ſz importãtẽ nõticiã siue manifestatiõem apud itellectuz. ideo si ignis genitus adequatur generanti talis adequatio nõ meretur nomen veritatis eo q̃ non dicit noticiam vel manifestationem apud intellectuaz pa^am. igitur huiusmodi noticia vel manifestatio. vel est illud qđ est in veritate cõpletiuum. vel illud nobis indicat. eo q̃ differentias cõpletiuas singuloꝝ noſare nescimus. ideo p se cõpetit vero q̃ sit qđ manifestũ vt habitum ẽ. er p̃mo p̃oꝝ. ⁊ qz huiusmodi noticia ⁊ manifestatio nõ est in rebus. sed in intellectu semp veritas quãtũ ad suũ eẽ cõpletũ in intellectu existit. pp quod nihil dr̃ vex nisi ſm q̃ ad intellectũ ordinatur. ꝓuenit ergo intellectus speculatiuus nr̃ cũ practico. vt cõparantur ad res. qz in vtroq̃ est veritas ſm esse cõpletũ. differẽter tamẽ. qz ſm q̃ res cõparãtur ad intellectum speculatiuũ nullo mõ dr̃ vere p aliquã veritatẽ q̃ sit in ipsis formaliter. nec cõplete. nec incõplete. qz nec adeq̃tio. nec noticia vel manifestatio est in rebus sed in intellectu. Prout aũt comparantur ad practicũ non sic se habet. nam ly veritas non fit in illis quantũm ad esse completum eo q̃ artificialia i quãtum talia non intelligunt: ſz intelliguntur. quãtum tamẽ ad omne incõpletum in eis ẽ veritas eo q̃ in illis ẽ adequatio. ſam artificialia dicunt̃ vera aliquo modo per veritatem q̃ est in illis. vt per adequationem. vt dicatur vex ydolum qđ vere imitatur ydeam in mente artificis. Est ergo vex analogum. ſm q̃ intellectus practicus ⁊ speculatiuus comparantur ad res. aliter tamen ⁊ aliter. quia verum dicitur de intellectu speculatiuo. ⁊ rebus analogice. sicut sanum dicitur de animali ⁊ cibo. quia sanitas solum est in animali. nullomodo formaliter est in cibo nec complete. nec incomplete. Sic ⁊ veritas solum est in intellectu nullo modo est in rebus formaliter nisi forte sicut in eã. vt sanitas in cibo. sed de intellectu practico ⁊ rebus dicitur verum analogice. non sicut sanum de aſali ⁊ cibo. sed sicut ens de substantia ⁊ accidente. nam non dicitur ens de his analogice q̃ nulla entitas sit in accidente. ſz qz ratio entitatis complete reseruatur in substantia diminute autem in accidente. Sic ⁊ veritas quantum ad sui complementum est in intellectu practico diminute tamen ⁊ quantum ad id quod dicit veritatem incomplete: vt quantum ad adequationez est in rebus. ⁊ qz non est denominatio absolute ab eo qđ est ſz quid ly possit esse denominatio aliqua. artificialia absolute loquendo. non dicunt̃ vera per veritatem que sit in ipsis. Sed per eam que est in intellectu. sicut accidentia eo q̃ habent in cõpletam entitatem absolute non dicuntur entia per entitatem que sit in ipsis. sed per eam que est in substantia vnde non sunt entia nisi qz sunt entis. Possunt tamen dici ß ens vel illud ⁊ si non ens absolute propter entitatem que est in ipsis: vnde aliquod accidens ly dicatur ens propter entitatem que est in subiecto. dicitur tamen ß ens. vel illud ens: vt sapor vł color. propter entitatẽ que est in ipso. Nam incompleta entitas. ⁊ si non denominat simpl'r denominat tamẽ aliquo modo. Sic ⁊ artificialia absolute loquendo non dicũtur vera p veritatẽ existẽtem i ipsis eo qđ talis veritas ẽ veritas diminuta. ſz per veritatẽ q̃ est in intellectu dñr tñ hoc verum est. vt illud vex. vt verus syphus. verum idolũ. p veritatem que est in ipsis. vt qz adequatur ydee ydoli: siue syphi. apparet ergo q̃ absolute loquẽdo res dicuntur vere. non solum per comparationem ad intellectum nostrum speculatiuum. sed citam ad practicum immo magis directe res dicuntur vere p comparationem ad intellectum practicum. q̃ speculatiuum ly vtrũqz dici possit. eo q̃ magis directe romparantur ad illud a quo dependent ⁊ mensurãtur q̃ ad intellectum speculatiuum qui ab eis depẽdet ⁊ mensuratur. Vlso autem quomodo res dicũtur vere per comparationem ad intellectum nostrũ facili apparet veritas questionis quesite. naz oia entia comparantur ad deum vt artificialia ad artificem. igitur veritas erit in intellectu p̃mi ſm eẽ completum. in rebus tamen erit ſm esse diminutum. omnia igitur entia absolute loquendo erunt vera. non per veritatem que est in ipsis. ſz p veritatez existentem in intellectu p̃mi. qui est mensura omnium rerum. poterit tamen dici verum hoc. vel verum illud vt verum aurum vel verum argentum per veritatem que est in ipsis. vt dicatur verum aurum quod vere est adeptum auri naturam. er quadeq̃tione vere adequatur ſm modum ei possibilem. ydee auri in mente p̃mi. comparatur ergo veritas prima simpliciter loquẽdo. ad oia entia sicut mensura ad mensurata. igitur sicut tempus quod est mensura omnium temporalium comparatur ad omnia temporalia. ⁊ omnia que sunt huiusmodi temporalia dicuntur non quia tempus sit in eis. Sed quia ipsa sunt in tempore. ideo non oportet tẽpus plurificari ſm numerum temporalium. Sed est vnum tempus omnium eorum. ita veritas diuina comparatur ad omnia entia creata. ⁊ omnia talia dicunt̃ vera. non quia veritas sit in eis. sed qz ipsa sunt in veritate. propter quod non oꝝ veritatem multiplicari ſm multiplicatõem veroꝝ. Sed oia entia possunt dici vera vnica veritate. vt veritate prima. ly vex ß vel vex illud possit dici p ve-

ritates plures in eis existentes. ⁊ ista est sententia Anselmi qui cum venatus fuisset. vtq; esset vna veritas omniū veroꝝ. ꝯclusit in fine libri de veritate. q̄ sicut ē vnum tp̄s oīum tpaliū. vt tp̄s q̄ō est in motu p̄mo. ita est vna veritas oīum entium vt veritas q̄ est in ente primo. Unde ait q̄ sic dr̄ huius vel illius rei veritas. quēadmodū dr̄ tp̄s huius vel illius rei. cū vnū ⁊ idem sit tp̄s oīum q̄ in eodem tē poze simul sunt. ⁊ sicut tp̄s p se cōsideratum nō dicitur tp̄s alicuius. sed cū res q̄ illo sunt consideram? dicimus tp̄s huius vel illius rei. ita summa veritas p se subsistēs nullius rei est. ſz cū aliqd ꝑm illam est. tūc dr̄ eius veritas vel rectitudo. Ex quo apparet. qō licet veritas sit ipsa rectitudo. ⁊ aliqd dicatur vez. qz est. vt dz esse. non tñ opz res esse veras veritate q̄ sit in ipsis. qz simplr recte sunt ꝑm viaz Anselmi rectitudine q̄ est in deo. Argumēta igit̄ ꝑma ꝯcedantur. Ad.i. incōtrariū dō q̄ ſz sint multe veritates. vna est tñ veritas. a qua oia entia dicūt vera. vt veritas ꝑma. eo q̄ oia ad illā cōparātur. vt mēsurata ad mēsurā ⁊ vt artificiata ad artificē. ⁊ qz pluralitas veritatū in intellectibus creatis nō tollit istū ordinē non obstāte q̄ sunt plures veritates. oia sunt vera veritate vna. Ad.ij.⁊.iij. ꝑz solutio p ia dicta: qz in adequatione quocūqz mō sumpta nō cōplete ꝯsistit ratio veritatis. Vd.xij.

Ertio queritur vtq; sint plures veritates ēne. ⁊ vr̄ q̄ sic qz aliqua sunt q̄ hūt infallibilē veritatē. vt oē totū est maius sua parte. de quolibz affirmatio ⁊ē.

Sz qō est immutabile. ⁊ necessariū est eternum. ergo ⁊c Preterea. qō nō pōt intelligi non e ēe de necessitate est eternū. ſz veritas talium ꝓpōnuz nō pōt intelligi nō esse qz q̄quid intellect? intelligit. intelligit p vitatē taliū. qz ꝑm Lōmē. oiuz aliaꝝ ꝓpositionū veritas ad veritatē istaꝝ reducitur. Preterea saltem vez absolute sumptū qō intellectus noster intelligit. nō pōt intelligi non ēe. qz quicqd intellectus intelligit. intelligit sub rōne vertū. Sz cū tale vez sit qd creatum nō solū vez increatum. ſz creatū. ⁊ ita plures vitates. Preterea. cū sint modo multe vitates. ⁊ nulla possit corrūpi plēs veritates sunt eterne. q̄ veritas corrūpi ñ possit sic oñdit. qz si corrūpit. corrūpit l' corruptiōe signi. vel corruptiōe rei. corruptiōe signi nō. qz eadē oratio nō mutata pōt dici va vel falsa vt oñdit phs in predicamētis. non igitur vitas dependet ex oratione vel ex signo. Sed nihil corrūpitur p corruptionem eius a quo nō dependet. ergo ex corruptiōe signi nō cessat veritas. nec p corruptionem rei. qz ſz Anselm. in fine libri de veritate veritas comparatur ad res vt tp̄s ad tpalia. Sz vt ipse ibidem dicit. si non esset b. vel illa res non minus esset tp̄s. ergo ex eo q̄ corrumpitur hec vel illa res non minus erit veritas. Preterea. ab eo q̄ res est vel nō est oratio vera vel falsa dicitur. Sz multa sunt eterna vt patrem generare filium esse deum. ergo ⁊ē. Preterea dicimus deum multa prescire. Sed cū prescientia sit quid eternum. ⁊ qd vez de necessitate multa sunt eternaliter vera. Incontrarium est q̄ omnis veritas vel est creata vel increata. veritas creata non est eterna. eo q̄ omne creatum dicit initium essendi. etiam quātum ad durationem. Increata aūt vitas non potest esse nisi vna eterna eo q̄ vnum est esse eternum. ⁊ sicut res se habet ad ēe. ita ad veritatem vt dicitur. ij. me⁹. Preterea. si aliqua causa est quare ponimus multas veritates eternas. ſz ne non sunt tres eterni. sed vnus eternus vt dicit in simbolo Athanasij. ergo ⁊ē. Responsio dicendum q̄ sicut dictum est supra. eternitas mensurat esse. sicut tp̄s motū. ⁊ non cuiuslibet esse est mensura eternitas. sed esse extra terminos. sicut igitur non ē dare plura tempozalia nisi ꝓpter pluralitatem motuum. ita non est dare plura eterna substantiue loquendo nisi esset dare plura ēe extra terminos. esse aūt extra terminos plurificari non pōt ⁊ ideo non erit dare pluresꝫ veritates eternas. nam illud dicit terminatū qō nō est in alio receptū. qz quicqd recipitur in aliquo recipitur ꝑm capacitatem rei recipientis. ⁊ non ꝑm modum suum. ideo omne tale terminatum ē pp quod omnis creatura bz esse limitatum qz bz esse in natura receptum. esse autem non limitatum bz tria propter que plurificari non potest. est enim primum purum. ⁊ est id cui competit omnis ratio essendi. Ratione qua est primum non possunt esse plura talia. quia dicere plura prima est dicere prima. non ēe ꝑma. eo q̄ primum. qz significat rem suam in termino. vni soli conuenit. Rur ſz vnū esse non differt ab alio esse nisi qz alicui est coniunctum illud esse cui non est cōiunctum aliud. vt ideo b esse differt ab illo. qz est in hoc supposito vel natura vbi ñ est illud. ⁊ qz qō est pur̄ esse. non est ēe in aliquo differēte realiter ab ipso. purum ēsse plurificari non poterit. Tertio vnum esse ab alio esse differt eo q̄ vnum est esse hoc. aliud ē esse illud ⁊ sic nulli competit omnis rō essendi. Sed si tolleretur hoc ⁊ illud ⁊ remaneret ipsum esse. non posset intelligi nisi vnum ⁊ qz tale est esse purum. ⁊ esse primum. qz nō est esse hoc. nec esse illud. ⁊ q vult ipsum intelligere. oportet q̄ tollat hoc ⁊ illud. non poterit esse nisi vnum tale esse. Simpliciter ergo loquendo ſz q̄ eternitas mensurat ēe extra terminos non pōt esse nisi vna eterna veritas. Tamē quantuz ad aliquas cōditōes sunt multe eterne veritates. nā ꝑm Dion̄y. v. de di. no. eum siue eternum dicitur multipliciter. vt supius tactum fuit. nam aliquid dicitur tale eo q̄ vere ⁊ absolute ⁊ quantum ad omnem conditionem est tale. ⁊ qz simpliciter ⁊ absolute solum esse diuinum est esse extra terminos. sic accipiēdo eternum. solus deus est eternus. tamen vt idez ibidem ait. scriptura dic̄ aliqua eterna non omnino ⁊ absolute. ingenita. ⁊ vere eterna. Sed etiam incorruptibilia ⁊ in mortalia ⁊ invariabilia. ⁊ existentia eodē mō. sicut quādo dicit eleuamini porte eternales. ⁊ similia. ⁊ ꝑm ꝫ multa possunt dici eterna eo q̄ participant aliquas conditiones eternitatis. vt qz carent fine. vel initio essendi. vel vtroqz. cū ergo queritur. vtrum sit aliqua veritas eterna preter veritatem primam simplr non: quantum tamē ad aliquas ꝓditōes est vt sic. est vt nō. qz quantum ad ea rentiam initij. ſz creatura potuerit esse eterna. nulla tamen eterna est quātum ad carētiā finis eo q̄ multa sunt q̄ nō desinēt esse. veritas illoꝝ sic sumpta est eterna. Sz si sic dicimus qō credimus esse benedictum. ratiōes Anselmi in p̄n. libri de veritate. ⁊ moloyon. r viij. predictis obuiant. ꝓbat enim ibidem veritatem enunciationum non incepisse. nec posse desinere esse. Sz cū huiusmodi veritas sit veritas creata. eo q̄ ipsa enunciatio quid creatum est. veritas creata non incepit esse. cuius ꝯrarium est oñsum. Arguit. n. sic q̄ semp ista ꝓpositio fuit vera q̄ futuꝝ est aliquid. ⁊ semp hec erit vera q̄ ꝑteritus fuit aliqd. ⁊ qz q̄quid est vez veritate est vez concludit ēe impossibile cogitare q̄ veritas p̄nᵐ vel finem habeat. argut ēt vlterius q̄ si veritas habuit p̄ncipium aut habebit finem anteq̄ ipsa inciperet. verum erat tunc q̄ non erat veritas. ⁊ postquam

finita erit, verus erit tunc qz non est veritas. ꝛ qz verū nō pōt eē sine veritate. erat igitur veritas antecēs ēt ꝛ erit vitas postēs finita eritqō incōuenientissimū ē. siue igitur dicat vitas hr̄e p̄n^m vl' finē siue nō nullo mō claudi pōt veritas p̄n^o sine fine. Ut ergo appareat intentio Anſel. notādū ꝙ vitas p̄ma est mēsura oīuz veritatū. nō igit dicitur veritas huius vel illius. qz sit in hoc vl' in illo. sz qz ꝟ vel illud ē in vitate. sicut nō dicit tp̄us hui^s tpal' vl' illi^s eo ꝙ sit in tpalib^s. sz qz tēpalia sunt in ipō. cōpat igit veritas p̄ma ad oīa. vt mēsura ad mēsurata. vnde futurū eē futuz. iō est vz p̄m Anſel. qz sic ē in p̄sciētia diuina ꝛ in ordinatiōe eius. ꝛ lz oīa sint vera per cōparationē ad veritatē p̄mā. enuntiatiōes tū de oīb^s nō eodē mō cōparant ad illā veritatē. qnia alique sunt que ꝛ si enūciātur non semp adest illis vertas prima vt p illam vera dici possint vt petz sedere. vel termini currere. aliqua sunt quibus enuntiatis nūc̄s deest veritas p̄ma p̄m quam nō possint dici vera. vt ea que immutabiliter vera sunt. vt futurum esse futuz ꝛ duo ꝛ tria esse. v. ꝛ talia. Cū ergo dicitur aliquid eē futuz semp fuit vez. nō est intelligēdum istā ꝓpositiōnē semp fuisse vel aliquā veritatē creatā nō incipe esse: sz qz nunc̄s talis ꝓpositio enūtiari potuit ꝙ veritas p̄ma ei deesset p alic̄s vera esse non posset. ꝛ ista est sn̄ia Anſel. de veritate. c. xr dicētis. cū. n. diri. qū non fuit vez. qz futuz erat aliquid nō ita diri. ac si absq; principio ista oratio fuisset que assereret frut^m esse aliquid: vt ista veritas eēt deus. sz qn̄ intell'i nō pōt quādo si omnino ista esset veritas illi deesset. ideo concludit ꝙ non est uera b oratio futurū est aliquid. nisi qz sic est in summa veritate. Ex quo apparet ꝙ nō cōcludūt veritatē aliquaz creatā esse ab eterno. sz increatā. ideo monolo. xviij. ca. p argumēta p̄dicta concludit veritatē que deus est eternā esse. est igitur vna vitus simpl'r eterna. Ad primū dō ꝙ veritas propositionū necessariaz pōt deficere p defectuz in itellectu. vel p ō̄sectū ipsaz rerū. vnde anteq̄s aliquid creatū esset nō erat aliqua veritas nisi veritas p̄ma nec erat ista ꝓpositio vera de quolibet affirmatio. qz non erat qui enūtiaret eā. vnde nec talis oratio erat nisi forte in mēte diuina ꝛ put ibi est nō aliud q̄s deus est. Ad ij. dō ꝙ aliquid non posse intelligi nō esse. dupl'r pōt cōtingere. vel ex pte eius qō itelligitur vel expte intellectus. expte ei^s qō intelligitur nō pōt aliquid intelligi nō esse. si esse sic de ratione quidditat̄s sue. ꝛ isto mō ꝓbat Anſel. psoloyon. iiij. ca. ꝙ deus nō pōt intelligi nō eē. Sz cū oīs creatura habeat quidditatē distantē ab esse. nihil creatum est qō isto mō nō possit intelligi non esse. ꝛ quicquid sic nō pōt intelligi nō eē. de necessitate ē eternuz. pp qō solus deus est eternus necessario. aypte intellectus nō pōt aliquid intell'i nō eē. si intellectus non possit intelligere absq; illo. sic actus intelligēdi nō pōt intelligi ñ esse. qz sicut nullus pōt negare loquellaz. eo qz p loq̄llā negaret. ꝛ sic negādo loq̄llā. loq̄llaz poneret. vt dicitur in. iiij. metha. sic nullus pōt intelligere nō eē actū intelligēdi. qz intelligēdo ipz nō eē. intelligeret ꝛ ita de necessitate actus itelligēdi eēt. ꝛ qz sic nō pōt intelligi nō esse. nō est eternuū ꝛ qz veritas creata sic nō pōt intelligi nō esse eo ꝙ quicquid intelleetus intelligit. intelligit sub ratiōe veri: nō arguitur qz veritas creata sit eterna: nisi ex suppositiōe. vt si aliquis itellectus creatus semp itelligeret. ꝛ p hoc pz solutio ad tertiū. Ad ārtū dō ꝙ vitas creata desinere pōt qz vtrūq; ō̄sineī pōt ꝛ res ꝛ oro nāq; a ysōe lcipiūt ysiōi sba sī ꝛ oia nihil nō possūt redigi. Et qō dicitur ō Anſelmo. dō ꝙ loq̄uitur de veritate p̄ma q̄ cessante re: non cessat cū sit mensura ei^s. sicut cessante tēpozali nō cessat tēpus. Ad v^m dō qz sicut vna est essentia ꝛ vnū esse oīuz p̄sonaz. ita est vna veritas cū veritas ipz esse vl' essentiā respiciat. Sz ꝙ possint ex eis formari plures enunciationes: hoc ē expte intellectus nr̄i qui nō pōt intelligere vno intuitu simplici q̄ ibi sim plr ꝛ p vnū eē existūt. Et qz intellectus nr̄ nō est eter n^s. ii. sunt veritates eterne. Ad. vj. dō ꝙ oēs rōes ydeales rez que sunt ab eterno in diuia ecña nō sunt aliud q̄s ipsa. ꝛ sicut essentia diuina est vna ꝑm rem. sic oīb^s talibus ꝓpositionibus respondet vna veritas realiter. licet secunduz rationem plurificetur. non igitur est nisi vna veritas eterna secundum rei veritatem.

s Uper litterā super illo. (Si ergo in vna ꝛcete.) Vult eniz Augu. ꝙ si sapientia bonitas ꝛ huiusmodi in vna persona non faciūt cōpositionē qz in duabus simul nō sit cōpositio. igitur arguit a minori arguēdo negando. qz mín^s videtur ꝙ sit cōpositio in vna q̄s in pluribus. Dicendū ꝙ non arguit a minori. sed a maiori. qz plura attributa in vna persona differunt ꝑz rationē. sed prout diuina natura est in plurib^s. differt ꝑm modū se habendi que ꝛ si differentia ꝑm rationē dici pōt nō est tanta sicut prima. Si igitur plura attributa in vna persona non faciūt cōpositionē. vt possint dici totū integrale. plura attributa ad vnū multo minus faciet cōpositionē. vna natura in pluribus personis vt habeat rationē totius vna natura prout est in pluribus ad se ipsaz prout est in vna.

Item super illo. (Dicimus. tres statuas vnum auz.) Contra. materia nō predicatur ō hijs quoz est materia. ergo statua nō est auruz. dicendum ꝙ lz materia proprie non predicetur in artificialibus. tamē potest aliquo modo cōcedi materiaz predicari. eo ꝙ materia eoruz dicit totam ipsaz substantiam.

Item super illo. (Cōe sunt substātia. particulare ypostasis). Notādum ꝙ cōmune ibi idem sonat q̄ coicabile ꝛ particulare q̄ incoicabile. Itē sup illo (Numero eniz ꝛ cete. (Notanduz ꝙ ypostases differunt numero. qz vna cōnumeratur alteri non q̄ aliquid non sit in vna q̄ sit in altera. Item super illo. (Deus non debet dici tripler.) Notandum ꝙ triplicitas est speties multiplicitatis ꝛ multiplicitas est speties inequalitatis. ideo in deo non est triplicitas. qz ibi nulla inequalitas.

Qō. xr.

Distinctio

(Unc ostēdetur ꝛcē.) Hic magister

n ostendit esse equalitatem in diuinis quantum ad potentiam. ꝛ duo facit qz primo dicit esse vnam potētiam trium personaruz sicut vnam magnitudinem propter qō plus est de potentia in tribus personis q̄s in vna. quod vt ait Augustinus auctoritatibus ꝛ ratiōib^s probat. Secundo adducit rationes. ad hoc ostendendum ibi. (nihil ingt.) Ad cuius euidentiam notādum ꝙ tota causa quare aliqui dixerunt in vna persona maiorem esse potentiam q̄s in alia vt puta in patre q̄s in filio est. qz filius est a patre. vnde duo facit qz primo adducit rationem ad ostendendum filium esse equalem patri. quia omnia que habet pater accepit filius. habet ergo filius omnipotentiam vt pater. Secundo adducit dictum eorum qui negant filium eque potentem patri. ibi. (Sed inquis.) Circa quod duo facit. quia primo facit ꝙ dictum est. secundo solut ad obiectionem eorum. ibi. (Sed forte.) Circa ꝑmum. d. fa. qz p-

mo adducit dictū eox qui dicebant filium esse mi/
norem patre. quia a patre procedit. dicens genitum
non esse minorē gignente eo q̄ oīa accepit genitus
que habet gignens. Secundo adducit rationes
alias ad probandum filium non esse minorem pa/
tre. ibi. (Item alio.) Circa q̄ duo facit ꝓm q̄ duas
rationes adducit. prima talis. aut pater noluit gi/
gnere filium sibi equalem aut voluit. Si noluit
inuidus fuit. Si voluit ⁊ non potuit infirmus fu/
it. sed cum pater nec sit inuidus nec infirmus vel
impotens. ergo voluit ⁊ potuit. igitur genuit. Se
cunda est p similitudinem. nam pater carnalis gñat
filiū ꝯs meliorē pōt. g̃ pr̃ celestis m'to fort⁹ q̄z magis
diligit filiū suū. quā aliqs pr̃ carnalis. genuit filiū ꝯs
meliorem potuit. sed nō potuit eum gignere meliore
se cū ipse sit de⁹. ergo genuit equalē sibi. secūda ibi.
(Bjaūr.) Deinde cū dicit. (Sed forte.) soluit ad'di
ctū eox q̄ dicebāt filiuz esse minorē pr̃e. q̄z est a pr̃e.
Et. d. fa. q̄z p⁹ solvit p Aug. dicēs q̄ ex eo q̄ vna
psona ē ab alia nō oñditur in eq̄litas. sz ordo nature
nō quo vnus est ꝑ⁹ altero. sz quo alter est ex alte/
ro. nā ad eq̄litatē ptinet q̄stō qualis. aut quātus sit
aliqs ad originē āt nō ad equalitatē. qs ex quo sit.
Secūdo recolligit ex oīb⁹ dictis in presenti. di. ⁊ ī
ꝑcedēti q̄ est eq̄litas in diuinis ꝯtū ad eternitatē
magnitudinē ⁊ potestatē. in quo terminatur senten
tia lectionis ⁊ distin.

Alia ī pn̄ēti distin. magister de potētia diuia
rū psonaꝝ ⁊ eaꝝ ordie mētionē fecit. Ideo ō
bis duob⁹ q̄rem⁹. Circa p̄mū q̄rem⁹ tria.
Primo an filius sit omnipotens. Secūdo vtr
potētia gierādi cōtineaf sō oipotētia. Tertio An
filius sit equalis patri in potētia.

Ad. j. D primū sic ꝓceditur. videf q̄ filiꝰ non
sit oipotēs q̄z ex vno solo pticulari falsifi
catur vle. bec. n. ē falsa. oīs hō currit. Si
solus socref nō currat. sz filius nō pōt gene
rare sibi eq̄lē. ergo nō est oipotēs. Preterea. potē
tia nō dicitur magna ⁊ pua nisi ex eo q̄ pōt in ma
gnū vel in puuz obiectū. sz psona diuina incōpara
biliter excedit oēz creaturā. ergo potētia q̄ pōt in ta
lez psonā incōparabiliter excedit oēz altā potentiā.
Cū igitur pr̃ possit in gñationē psone diuine. q̄z fi
lij. filius aūt nō possit. ergo ⁊ ce. Preterea ꝑm q̄
scribitur. v. metha. ens diuiditur in p se ⁊ per acci
dens ens p se diuidit in. x. ꝑdicamēta. ergo relatio
est p se ens. igitur ꝯtūcūq̄z aliqd significet relatioz
si vnū. pōt ī illud ⁊ nō alid. aliqd pōt vnū q̄ nō po
test aliud. ergo aliqd pōt pr̃ q̄ non pōt filius nō igit
est oipotēs. Preterea Aug. cōtra mariminū ait
⁊ habetur in littera. q̄ si pr̃ nō posset gñare nō esset
oipotēs. cū igitur filius gñare nō posset nō erit oi/
potēs. Incōtrariū ē q̄ legit in simbolo Athā. oi
potēs pr̃ oīpo. fi. Preterea sz Aug. v. de tri. c. viij.
pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spūs s. sūt vna magnitudo nō tres magni
tudies sicut sunt vna eētia nō tres eētie. nā ꝑ ē
ibi esse q̄ magnū esse. sz si ē ibi vna magnitudo ē ibi
vna virtꝰ cū nō sit ibi magnitudo nisi virtus. ⁊ p cō
seq̄ns vna potentia. sz nō est itelligibile q̄ pr̃ sit oi/
potēs ⁊ nō filiꝰ ex quo ē eadē virtꝰ ⁊ potētia vtriusq̄z
est ergo filius oipotens. Rñ. qdā sic dicūt q̄ alr
bz esse relatio ⁊ cetera entia. q̄z cetera sunt entia.
sine sunt aliqd ⁊ ꝯtū ad eē suū ⁊ ꝯtū ad rationē qd
ditaf sicut videm⁹ q̄ sapiētia est aliqd rōe eē q̄ bz
in subiecto ⁊ rōe nature sue p quā reponitur in ꝑdica
mēto q̄litatis. Sz de relone nō sic dicere possum⁹
q̄z sit aliquid rōe eē q̄ bz in subo. nō tn̄ ē aliquid
rōe sue quidditaf. ⁊ q̄z p quidditatē aliquid diffini
tur cū diffinitio sit ꝓmo exp̄siua quidditaf ⁊ eentiale
cū diffinitur relō nō dr̃ q̄ sit aliquid. sz q̄ sit ad aliqd
⁊ iō si filiꝰ nō pōt gñare ⁊ pr̃ pōt nō seq̄f q̄ aliqd possit pr̃
q̄ nō possit filiꝰ. nec q̄ aliq̄ poa sit ī pr̃e q̄ nō sit ī filio
sz q̄ poa ꝓout est in pr̃e referatur ad aliqd vl hāct
aliquē respectū quē nō bz put ē i fio. ⁊ ideo q̄cqd pōt
pr̃. pōt filiꝰ. q̄z eadē poa q̄ ē in patre ē ⁊ in fio. Sz nō
eūdē respectū bz in patre. ⁊ i fio. ē igitur filiꝰ oipotēs
sicut pr̃. Sz illud bz bn̄dictū sit tn̄ nō sufficit. q̄z vt di
cebat ī argnēdo Aug. ꝯ maximinū vult patrē nō eē
oi potētē. Si sibi eq̄lē gñare nō possit. igitur sicut n̄
valeret argm gñare nō dic̄ qd. sz ad aliquid. ſ ergo n̄
pōt pater gñare nō sequitur pr̃ez nō br̃e oīpom. sed
q̄ potētia in ipso nō hēat oēz respectū. Sic si filius
hūc respectū br̃e nō pōt nō erit oīpotēs cū carentia
talis respectꝰ vt patuit oīpotētiā tollat. Propter
bn̄ notādū q̄ deꝰ non dr̃ oīpotēs. q̄z pōt q̄cquid enū/
tiari vz. q̄z ꝑm Anselm. q̄ ꝯdictōez iplicāt deꝰ nō pōt.
vnde ait ꝑsolvon. viij. Sz oīpotēs quō es tu oñe.
si oīa non potes: vt si non potes facere vez esse fal/
sum ⁊ qō factuz. est non esse factum ⁊ plura filiꝰ quo
mō potes omnia: an hoc posse non ē potentia. sed
in potētia: nō igitur pōt deꝰ q̄ ꝯdictiōem implicāt.
vñ ꝓprie dr̃ omnipotēs q̄ pōt omne qō bz rōnem
entis. ⁊ q̄z ꝓtradictoria a rone entis sunt remota eo
q̄ non possunt sil esse. ista duo se compatiuntur ad in
uicem q̄ aliquid sit oīpotens. ⁊ q̄ ꝯdictoria non pos
sit. igitur ea q̄ respicit potentia siue sit absoluta siue
respectiua si contradictionem non implicāt aliquo
modo sub oīpotentia ꝓtinentur. ⁊ ꝓp bn̄ pr̃ dicitur oī
potens. q̄z potest quicquid ꝓtradictionem non im
plicat. ⁊ filiꝰ etiā omnipotens dr̃ q̄z talē etiā potēn/
tiam bz. Sed si pr̃ non posset gñare non esset oīpo/
tens: q̄z gñare in patre ꝯdictōez non dicit. Sz q̄z in
filio ꝯdictionē implicat erit filiꝰ oīpotens non ob
stāte q̄ gñare non pōt. nā vt habitū est in diuinis n̄
pñt eē duo filij ⁊ ideo non potest eē qō eadē psona sit
ibi pater ⁊ filiꝰ. q̄z tūc esset. ibi pl'alitas filioꝝ. bn̄ igi
tur seqtur de q̄cūq̄z psona diuina. q̄ si ē pater non ē
filius. Arguatur ergo sic. si filiꝰ potest gñare filiꝰ ge
nerat q̄z in ppetuis nō differt eē ⁊ posse. ⁊ multo for/
tius non differt in diuinis. sz si filius gñat. filius est
pater. si filiꝰ est pater. filius non ē filiꝰ. g̃ de ꝓmo ad
vltimū si filius potest generare filius non est filius.
ergo contradictionem implicat in filio posse gene
rare. non aūt in patre. ergo stare nō poterit. q̄ pater
non possit generare ⁊ sit omnipotēs. oīpotentie tn̄
filij non posse generare non repugnat. Sz si sic dici
mus q̄ credim⁹ esse bn̄dictū. accidit nobis grauis
dubitatio. nā si ignis possz oia: ⁊ nō posset infrigida
re nō diceref oīpotēs ⁊ tn̄ possz q̄cqd ꝯdictionē nō i
plicaret. q̄z infrigidare in igne ꝯdictionez iplicat:
q̄z si ignis infrigidaret ignis esset frigid⁹ si esset fri
gidus nō esset ignis. Propter qō aduertēdum q̄
actuū quidā trāseunt in exteriorē materiā. quidā nō
eox qui trāseūt in exteriorem materiā cōtradictio
nō bz attendi penes agēs sz ⁊ penes id qō agitur. il
lox aūt qui nō transeunt cōtradictio bz attendi etiā
penes agens. ⁊ q̄z infrigidare est actus in exteriorē
materiā trāsiens. non bz attendi ꝓtradictio ex par
te ignis. sed ex parte eius qō infrigidatur. ⁊ q̄z ex
parte infrigidari cōtradictiōem non implicat. ⁊ ha
bet rationez entis si ignis oīa alia posset. ⁊ infrigi
dare non posset non esset oīpotens. Sed cum actus
per quos constituuntur psone diuine non sint actus
trāseuntes in exteriorē materiā. q̄z tūc sequeretur q̄
diuine psone non essent idem in eēntia. ⁊ natura eo
q̄ agens ⁊ tale actum non coincidunt in eandem
naturam numero. igitur contradictio in talibus bz
attendi ex parte agentis. Cum igitur seqtur ꝓtra

dictio ex parte filij si filiꝰ gñare possz. qz filiꝰ nō essz filiꝰ ista duo se cōpatiūt ad inuicē. q filius gñare nō possit. ⁊ tñ sit oipotēs. qz sufficit qđ gñare repugnet fiº ad hoc q nō posse in actū gñandi sue oipoº nō deroget. vt in se queri qōne patebit. sed in filio carnali dato q implicaretur ꝓtradictio ex parte eiꝰ. si gñare nō posset si esset oipotēs. qz huiusmodi gñare in exteriorē materiā trāsit. pz igitur q filiꝰ ē oipotēs. nō obstāte q gñare nō possit. Ad.i. dō q sz filius nō possit gñare est tñ oipotēs. vt oīsum est. Et q dicebatur. qz ex vno particulari vle plificatur. Dicendū q vez ē si illud particulare sub vli ꝓtinetur. Sz gñare sibi eqlē sz ꝓtineatur sub omnipotētia patris nō tñ ꝓtinetur sub omnipotētia filij. nec tñ pp hoc ē aliq potētia in patre q nō sit in filio. sz alicui respectui ē ꝓiuncta vt est in pre. Cui nō ꝓiungitur vt ē in filio

Ad ꝑm dō q ex eo q pater pōt gñare ⁊ nō filius. ñ segtur q aliqd possit pr̄ q ñ possit filiꝰ. qz gñare ñ die aliqd. sz ad aliqd ⁊ nō posse fieri ad aliqd vt habitum ē repugnat oipoº patris nō filij. Ad.iij. dō q si relatōi cōpetit q sit aliqd. ⁊ p se ens. hoc nō ē rōne qdditatis. sz rōne esse. ⁊ qz oium rlonuz diuinaz est idē eē. sz nō sit eadē rō qdditatis: qz ꝑm esse qlz relo ibi trāsit in essentiā. nō ꝑm rōnez qdditatis. vt ib irō nem qdditatis ponere possumꝰ igitur non segtur q aliqd possit vna psona qđ nō possit alia. qz nec esse alicuius relatiōis cōpetit alicui psone qđ nō cōpetat alij. sz solū ratio qdditatis vel respectꝰ eo q ad aliquē refertur vna psona ad quē nō refertur alia.

Ad.iiij. pz solutio p iam dicta.

Q5.ij. Ecūdo q̄ritur. Utrū potētia generādi cō prehēdatur sua oipotētia. ⁊ videtur q ō qz cuz fiº sit oipotēs. nihil ꝓtiet ꝑ oipoª qđ ñ ꝓueiat fiº. sz posse gñare nō ꝓpetit fiº q ⁊c.

Preterea posse respicit possibile. qđ q̄ē possibile. non cadit sub oipoª. Sz necessarium diuidit̄ ꝫ possibile cū ergo filius nō sit qd possibile. sz qd necessariū potētia gñandi sub potētia nō ꝓhēditur ergo nec sub oipotētia. Preterea si pr̄ pōt gñare vl hoc cōtingit ei ꝑm id qđ hz cōe cū filio. vel nō. no ꝑm id qđ hz cōe. qz tūc filius gñare posset. ergo ꝫ id qđ est ei ꝓpriū. Sz cū oipotētia sit cois pr̄i ⁊ filio: qz ē vna vtriusqz. ergo posse gñare sub oi potētia nō cōprehenditur. Preterea hoc signū ois nō distribuit p his que sunt diuersaz rationū. nā dō ois canis si distribuit p latrabili nō distribuit pro marina bellua. cū igitur nō ꝑm eandē rationē dicatur potentia respectu generatiōis filij: ⁊ creatiōis rez si creatio reruz cōtinetur sub oipotētia. gño filij sub illa nō cōtinebitur. Incōtrariū est qz q̄sto aliqd ē magis ens tāto magis sub potētia cōtinetur vel sub oipotētia eo q oipotētia est respectu entis vt dictū est. tāto igitur magis sub oipotētia cōtinetur generatio filij q̄z creatio rez q̄sto ratio entis magis reſuatur i filio q̄z in ceteris rebꝰ. Preterea ad hoc idē facit auctoritas Aug. q vult q si pater non posset gñare nō esset oipotēs: Rn̄ dō q sicut habitū ē oz nos concedere q posse gñare aliquo mō sub oipotētia contineatur. qz si nullo mō ꝓtinetur. tūc pater ex eo q nō posset gñare nō diceretur nō oipotēs qđ est contra Augu. vt habitū est. Rursuz oz nos etiā dicere q nō p omnē modū sub oipotētia ꝓtineatur. qz si sic esset vl esset oipotēs q gñare nō posset ꝫ vt hītū ē filius ē oipotēs ⁊ tamē gñare non potest. Propter hoc notādū q posse gñar directe ⁊ simplr sub oipotētia nō cōtinetur. Indirecte aūt ⁊ q̄si crōsequēti vt in tali materia loq possumus. sub oipotētia cō prehēditur. hoc aūt sic ostēditur qz agere ⁊ posse agere nō dicitur aliquid nisi qđ est in actu ⁊ ꝫ q est in actu ⁊ ideo qđ nullo mō est in actu nullo mō agit. nec ꝫ q tale agere pōt. vnde ⁊ materia prima cui nullus actus cōpetit nullo mō agere dr̄. iste aūt actus ꝑm quē alicui cōpetit agere magis directe est eē qm̄ qđditas. vnde si aliqd vniuersuz calorez in se haberet ex tali caloze nō eēt calidū calefacere ei nō cōpeteret. ⁊ ideo dicimus q agere p̄supponit eē. ⁊ ꝑm q aliqd hz p se eē. hz p se agē pp qđ forª nō cōpetit agē. qz ñ hz p se esse. sz supposito. nihil ergo agit directe ni si ꝑm qđ hz eē. cui ergo deficit aliq̄ ratio agendi p se loq̄ndo ei dēficit aliqđ eē ꝟtualit. vl formalr vt qđ nō pōt calefacere nō ē calidū. ⁊ qz sicut alicui ꝓpetit eē. sic ⁊ agere. nulli creature cōpetit ois ratio agēdi ⁊ oipotētia. qz ei nō cōpetit eē in quo refuet ois rō e ēndi. nā eē cuiusłz creari ē pticipatū ⁊ limitatū eo q nō sit eē purū sz in natura receptū. Deꝰ aūt q est ipuz eē purū in quo refuat oē eē. ei ꝓpetit ois modꝰ agēdi. eo q ei cōpetit ois rō eēndi. pp hoc solus ipe ē oipotēs ⁊ qz illud idē eē purū qđ ē oē eē qđ ꝓpetit pr̄i ⁊ ē pr̄ ꝓpetit filio. ⁊ est filius. nō magis ē oipotēs pr̄ q̄z filius eo q nullū eē cōpetit pr̄i. qđ nō ꝓpetat filio cū ea directe sub oipotētia cōtineāt q̄ aliqđ eē oicūt qz er hoc aliqd agit ⁊ pōt agere qz cōpetit ei esse nihil directe sub oipotētia cōtinet in quo distinguit pr̄ a filio cū inesse pr̄ ⁊ filius nō sint distincti. sz eē qđ ꝓpēdit oē eē vtriqz pfecte cōueniat. Et sic oīsum est q directe posse gñare sub oi potētia nō cōprēdi tur. Sz q aliquo mō cōprēdat. qđ et dicebaſ declarandō. sic oīdit. nā si aliqs eēt filius alteri. ñ aliꝰ p se loq̄ndo ⁊ directe nihil eēt in simili. qđuō esset in nō filī. eo qđ filitudo ꝑm rōem qdditatis q̄ cōpetit ei p se. ⁊ ꝑm quā reponit̄ i ꝑdicamēte relois. non dicit aliqd. sz ad aliqd igitur p se loq̄ndo nihil est filius qđ nō sit nō filius. vl nihil est infilī q nō sit in nō simili. Sz ad aliqd refertur filius ad qđ nō refertur ñ filius pp qđ Boetius in li. de tri. ait q relatio nihil p̄ dicat de eo de q̄ dr̄. Indirecte tñ bñ seq̄reſ vl falte posz seq aliqd eēt i filī. qđ ñ eēt i ñ filī. nā cū filitudo fūdaretur in aliq̄ q̄litate vtputa i albedine. si vnus ē filius alteri ⁊ nō aliud. aliqd est in simili qđ nō est in alio. qz albedo ⁊ qz tal argumētatio q aliqd sit i filio ratiōe qua filius qđ nō sit in alio. vtputa qz albedo. vel alia q̄litas nō est p se ⁊ directe nō opz q sit verū vl ⁊ q in oibus habeat. Aduertēdū igitur q aliqd nō esse simile alicui realr ⁊ pse. duplr ꝓtingere pōt. er defectu nature alicui⁹ vel ex repugnātia suppositi. ꝑmomō nigz nō est filius albo eo q natura albi supposito nigro dēficit in q̄ talis filitudo fundatur

Secō albū nō est filius fibiipſi. nō qz in eo nō sit albedo in q̄ talis filitudo fundatur. pp qđ hoc nō ꝓtingit rōne forme vel nature. sz rōne suppositi. eo q similr ꝑse sumptū a simili ꝑm suppositū ē distinctuz idē aūt a seipso nō hz distinctū suppoᵐ. cū g negatur filitudo pp carētiam forª. vel nature in q̄ fundatur relo. tūc pōt ꝓcludi aliqd eē in filī quod nō ē i filī. Sz cū negatur filitudo pp repugnantiā suppositi ñ pōt argui aliqd eē in simili p se loquendo quod non sit in non simili. qz albedo ꝑm quā vnū est filius alteri pōt esse in aliquo supposito. nec tñ ꝑm eam dicetur ꝓprie filius fibiipſi. Sēp igitur respectus deficit alicui vel rōne suppositi. vel rōne nature. Et cū non deficit rōne suppositi de necessitate ꝓcludi potest q deficiat ratione nature. vnde oportet q natura cui est coniunctus talis respectus non sit in illo. vtputa si aliquis non dicitur simile alicui. si hoc non negatur ratione suppositi. concludi potest q aliqua qualitas vtputa albedo vel aliqua alia in qua similitudo fundatur illi supposito deficit. ⁊ quia q pater possit generare ⁊ non filius. ꝫ nō ē q aliqua po-

ꝯtia ſit in patre q̄ nō ſit in filio. ſz alicui reſpectui
ē ꝓiuncta potētia vt eſt in pr̄e cui nō eſt ꝓiuncta vt
ē in filio. ⁊ qz ille reſpectus repugnat ꝑſone filii ⁊ nō
repugnat ꝑſone patris vt in ꝓcedēti cōne. eſt tactū
ſi talis reſpectus deficeret patri. ſ nō eſſz rōne ꝑſone
cuz ad ꝑſonā patris talis reſpectus nō habeat repu
gnātiā. eēt ergo rōne eſſe vel nature deficeret g̃ pr̄i
aliquod eſſe ſicut deficit eſſe album vel aliquod eſſe
q̃le cui nō cōpetit ſil'itudo ſi ſ nō ſit rōne ſuppoſiti.
Sz patri deficeret aliqđ eſſe cū ex eſſe ſummatur rō
potētie nō ꝓueniret ei oīs potētia. qz nō cōpeteret
ei eſſe in quo includitur omne eē. Et ſic pz q̃uo nō
habere talem reſpectū rōne cuius aliqd or̄ gñare nō
ꝓtinetur ſub omni potētia directe eo ꝙ talis reſpe-
ctus ſm qđ rōne ſue qđditatis nō or̄ aliqđ eē. indi-
recte tñ nō ꝓtinetur. Inquātū ꝑ defectū talis reſpe
ctus ꝓcludit effectus alicui⁹ eē. vex qz ipi p⁹ filij re
pugnat talis reſpect⁹. nō oz filio deficere aliqđ eſſe
ſi gñare nō pōt. qz ſ nō eſt pp defectum in eſſe. ſz pp
repugnantiā ſuppoſiti. ⁊ qz nō ꝓcludit aliquā p̄m nō
habere omn⁹ po⁴m ſi ei nō competit aliqs reſpectus
niſi ꝑut erillo reſpectu ſequtur defectus i eē filij⁹ erit
oīpotēs. Iz gñare nō poſſit. qz ei cōpetit oē eē. pr̄ aūt
nō eſſet oīpotens ſi gñare nō poſſet: eo ꝙ ei aliqđ de
ficeret eē. apparet ergo ꝙ ex hoc ēt innoteſcit id qđ
cōiter or̄: ꝙ poſſe gñare cōtinet ſub oīpotētia pr̄is.
nō ſub oīpotētia filij. vt pōt eē ꝑ habita materiā. ex
quo manifeſtatur ēt melius vitas qōnis p̄cedentis

Ad.i. dō ꝙ poſſe gñare Iz nō ꝓtineatur ſub oīpo⁴
filij ꝓtinetur ſub oīpotētia pr̄is. ut oñſuz eſt. ⁊ iō nō
arguitur ꝙ nullo mō ſub oīpo⁴ ꝓtineatur. Ad.ij.
dō ꝙ poſſibile nō ſolū ſe extēdit ad ꝓtingētia. ſz ali
quo mō ſumptū includit neceſſaria vt pōt patere
ex ꝑmo ꝓoꝫ ⁊ ex libro ꝓarmenias. ⁊ reſpectu poſſi
bilis ſic cōiter ſumpti or̄ po⁴. Ad.iij. dō ꝙ pr̄ nō
ē potēs niſi natura tñ ad Iz ꝙ p⁴ gñet regritur ꝙ nā
diuina in ea ſit ꝓiūcta ōbito reſpectui. ⁊ Iz iſte reſpe
ct⁹ ſit ꝑpus pr̄i pp qđ poſſe gñare ꝓtinetur ſub oī
potētia pr̄is. nō tñ eſt alia oīpotētia pr̄is ⁊ filij. ſz oī
potentia ꝓout ē in pr̄e ē ꝓiuncta reſpectui cui nō eſt
ꝓiuncta ꝑut eſt in filio. Et ad formā arguēdi. cuz
ꝙritur. vtꝝ pr̄ gñet vel poſſit gñare ſm id qđ hz cōe
cū filio. Dicēdū ꝙ ſic. qz nō ē potens niſi natura.
vt patet per Hylarium ⁊ ꝑ magiſtꝝ. vij. oi. huius
libri. ⁊ eadē ē natura vtriuſqz. nec tñ vz ꝙ filij⁹ gñet.
qz talē naturā hz. qz in eo nō eſt ꝓiuncta debito re-
ſpectui vt ſupi⁹ eſt declaratū. Ad.iiij. dō ꝙ gña-
tio filii ⁊ ꝓductio creaturaꝝ Iz nō ſint vni⁹ rōnis ſz
vniuocationem. ſunt tñ ſm analogiā. ⁊ hoc ſufficit
ad Iā ꝙ ſub oīpo⁴ aliquo mō cōprehēdantur. Ra-
tiones aūt in Iriū ꝓcludunt ꝙ ꝓtineat ſub oīpoten
tia patris poſſe gñare quod ꝓcedimus.

Q3.iij.

Ertio ꝙritur an filij⁹ ſit eq̃lis patri in po-
tentia. ⁊ videtur ꝙ non. qz ſm ꝓpoſitionē. vij.
ꝓpoſitione. omne ꝓductiū alterius me-
lius ē ꝙ illud quod ꝓducitur. ſz pater ꝓ-
ducit filiū. ergo eſt melius filio. Sz vt dicitur. vj.
de trinitate. capitulo ſeptimo. In his que non mo-
le magna ſunt. idem eſt eſſe maius ꝙ eſſe melius. er
go pater eſt maior filio qz melior. Sed non eſt ibi
magnitudo niſi virtutis. ergo hz maiorē virtutez
⁊ ꝑ ꝓns maiorē potentiā. Preterea er Iā or̄ aliqđ
habere potentiam ſm ꝙ hec de potentia loquimur
eo ꝙ habet rationem ꝓncipij. qz hic nō loquimur ni
ſi de potētia actiua. Sz pater magis hz rōez ꝓncipii
q̃ filius qz ſm Aug. pater ē ꝓn̄m toti⁹ diuinitatis ñ
filij⁹. ergo ꝛc. Preterea ad Iā idez videtur facere
auctoritas Diony. ij. de di. no. qui dicit ꝙ pater eſt
fontana deitas. filius autem ⁊ ſpiritus. ſ. ſunt pullu

lationes ⁊ flores deigene deitatis. Sed in ꝓduc-
endo in quo maxime apparet potentia. eſt maior
potētia fontis q̃z riuuli. ergo ꝛc. Preterea patri
appꝛopatur potētia. ſz Iā nō eſſz niſi ei magis cōpete
ret potētia q̃z filio ergo ꝛc. Preterea. omne qđ hz
aliqd receptuz ab alio non videtur illud hr̄e in tan
ta plenitudine ſicut lumē eſt potentius in ſole q̃z in
aere cū igitur filius habeat po⁴m a patre nō erit eq̃
potēs vt pater. Inrōtrariū eſt qz in diuinis idez
eſt potētia qđ eſſentia. Sz cū eſſentia ſit eſſentia pa
tris ⁊ filii: nec magis ſit pater q̃z filius eadē erit po-
tētia patris ⁊ filij nec potētior erit pater filio. Pre
terea ſi pater eſſet potētior filio filius non eſſet ꝑfecta
equalis patri. ſed ſm Aug. ⁊v. de trini. c. xiiij. ver-
bū dei patris vnigenitus filius eſt ꝑfecta patri ſimi
lis ⁊ equalis. ergo ꝛce. Rñ. dō ꝙ Proculus vij.
ꝓpoſitione libri ſui quē edidit de elcuatiōe theolo
gica ꝑbare nititur ꝙ omne ab alio ꝓductū eſt mi
nus potēs q̃z ipz ꝓductū. nā qđ nō eſt eque potēs ne
que magis cōcluditur ꝙ ſit minus. nā ſi ꝓductuz
eſſet eque potēs vt ꝓductiuum. tūc autem illud
ꝓductum ꝓduceret aliud eque potens. ⁊ aliud
⁊ ſic oīa entia eſſent equalia que ꝓgrederentur ab
illo ꝑmo ꝑn⁹. ⁊ ita nō eſſet ordo in entib⁹ qđ eſt in-
cōueniēs: aut ꝓductū nō ꝓduceret eque potēs
⁊ cū equalis ſit equalia facere: vt idē ait. er quo
ꝓductū nō equale ꝓducit nō eſt equale p⁹ ꝓdu
ctiuo ꝑn⁹. er quo declaratū eſt ꝓductū ꝓduci equa
le in potētia eſſe nō poſſe. nec etiā pōt eē maius: qz
tota potētia que eſt in ꝓducto reſeruatur in ꝓdu-
centē ⁊ potiſſime cū ꝓductū ſm ſe totū a ꝓducē
te ꝓducitur. Si ergo aliqd ꝓducēs. aliqd mai⁹
ſe ipſo ꝓduceret. arguit Proculus ꝙ ſe ipſuz mai⁹
⁊ melius efficeret. qz ſi hoc nō faceret vel hoc eſſet
qz nō poſſet. vel qz nollet. qz nō poſſet nō. qz cū ipz
ꝓductiuū ſit oīs potētie que eſt in eo qđ poſt ipſuz
eſt cū in iſto producto ſit maior po⁴ ⁊ fuerit potētia
in ꝓducēte ad faciēdū aliqd maioris potētie: ſeip
ſum maioris potēti e facere poſſet. Itez vellz qz oīa
bonū appetunt ⁊ qz eſſe ꝑfectius hz rationem boni
vellet ⁊ poſſet ſe ipz meliorē facere. igr̄ faceret: ⁊ tē
ꝓductū nō eſſet melius ꝓducente qđ eſt contra
ꝓpoſitum. nō ergo pōt eſſe melius vel potētius ꝙ
ductū ꝓducēte. nec equale: ſequtur ergo ꝙ ſit min⁹
potēs: vt idē cōcludit que deductio ſi bona eſſet. fi-
lius nō eſſet eque potens patri cū ſit a patre ꝓduc-
tus. ꝓp hoc notādū qđ iſta deductio Proculi non
valet niſi in hijs que ſm ordinē nature ⁊ diuerſita
tē eēntie ꝓducūt. nā in gñone vniuoca. qz ꝓdu
ctū a ꝓducēte p ſe nō diſtinguit in natura ſz ine
nō oz ꝓductū eſſe minus potēs ꝓducēte: vnde
ignē g enitū nō oz minus calefacere vel eſſe minus
calidū igne generāte. Et qz inter patrē ⁊ filiū nō ſo
lū nō eſt diuerſitas in natura p ſe. ſz ēt nec p accīs
eo ꝙ vna natura nūero ſit vtriuſqz: nō oz filiū eē in
equalē patri ſz po⁴m. nec ex eo ꝙ aliqū fi⁹ nō pōt ꝙ
ducere arguit in equalitas vnius ad alterꝝ eo ꝙ nul
luz eē cōpetit vni qđ nō ꝓpetat alteri. ſz alicui reſpe
ctui eſt cōiunctū eſſe vel natura diuina prout eſt in
vno cui nō vnit vt eſt in altero. ⁊ qz eſſe in diuinis
eſt idē qđ poſſe ex quo nō cōpetit eē aliqđ patri qđ ñ
cōpetat filio. Ut tñ meli⁹ appeat veritas q̃ſtiōis.
notādū ꝙ equale ⁊ inequale ꝓprie repꝛīūtur in q̃ſti
tate nihil igit̄ erit equale niſi ex eo ꝙ q̃ſtitatē hz vl'
q̃ſtitati ſile. In dō aūt nō ē q̃ntitas niſi vtuq̄ iuxta
illud de fide ad Petrū. ir. c. De⁹ ūmēſus ē vtute nō
mole vtuq̄ āt ē cōſtituere aliqd in vlt⁹ ⁊ in ſui ꝓple
mento ꝓpter quod in primo ce. ⁊ mundi ſcribitur
ꝙ virtus eſt vltimum de potentia. cōpletio aūt oīs

exactu sumitur. nam quãdiu aliqd est impotenti. dr esse impfectũ ⁊ in cõpletũ. sm ergo q̃ diuersifi cãtur act⁹. sic diuersificat vtus ertẽdẽ o nomẽ vtutis

Actus autez ad pñs tripler est. qz quidaz est oino pm⁹ sicut forma. ⁊ natura rei: pp q̃ aia diffinitur q̃ est act⁹ prim⁹ q̃ est forma aiati. Quidã aũt est oino vltimus vt opari: extendendo nomen opis ad oẽm actõez. siue sit trãsiens in exteriorez materiaz siue ñ Quidã vero est medio modo se habens. ⁊ talis actus est esse. q respectu opari dr pmus respectu nature dicit seẽdus. Virt⁹ ergo tripl̃r põt accipi. ꝟz q̃ tripliciter põt aliqd reponere in actu cõpleto. sm tres act⁹ noiatos. Isti aũt tres act⁹ deo cõpetunt lz nõ differãt vt in deo sunt. put differũt vt sunt in nobis. nã deo cõpetit natura eẽ. ⁊ opari. ⁊ sm q̃ hoc cõplete ei cõpetit virt⁹ in ipo tria sortitur vocabula. nã respectu opari dr potentia. eo q̃ potentia respicit op⁹. Respectu esse dicit eternitas q̃ est pp̃a mensura esse. Respectu substantie vel nature dicit magnitudo. Et qz eadez est substãtia patris ⁊ filij. vn⁹. non excedit aliũ magnitudine. qz est idem esse. vn⁹ nõ pcedit aliũ eternitate. Qz in diuisa sũt opa trinitatis. (vt dicit Aug. i multis locis. ⁊ q̃cũq̃z. viderit patrẽ faciẽtẽ ℔ eadẽ filiꝰ ⁊ silr faciet) vnus nõ supat alium in potẽtia. ⁊ pp ℔ dicit de fide ad petrũ vt supi⁹ dicebaꝫ q̃ nullus istox triuz alter aut pcedit eternitate. aut excedit magnitudine. aut supat potãte. est ergo eq̃lis fili⁹ patri in potentia q̃ declarare volebam⁹. Ad. pmũ dõ. q̃ ppositio pcli intelligenda est q̃ndo pcedens. ⁊ illud a quo pcedit differunt in natura q̃ satis appet ex verbis ei⁹. qz ait oẽ pductiuũ alteri⁹ meli⁹ ẽ q̃z natura eius q̃ pducit. Ad. ii. dõ q̃ pater dic̃ir esse pncipiũ toti⁹ diuinitatis. ⁊ nõ filius. nõ qz habeat aliq̃z potẽtiaz q̃z nõ habeat filius. ꝟz qz potentia put ẽ i patre. est ꝓiuncta alicui respectui cui non est cõiuncta put est in filio. Et p hoc patet solutio ad tertiuz qz Diony. non intendit ostẽdere in eq̃litatem inter patrez ⁊ filiũ. sed origine. Ad. iiij. dõ q̃ potẽtia nõ appropriatur patri eo q̃ magis q̃eniat patri q̃z filio. sed qz hz aliq̃z silitudinem cũ p̃po patris quaz non hz cũ ꝓpo filij. vt qz potentia habet rationẽ pncipij pater aũt est pncipiũ sine pncipio. ⁊ nõ filius.

Ad. v. dõ q̃ recipiens non habere aliqd in tãta plenitudine aliq̃ndo conuenit ex defectu rei recepte. qz non habet esse in ea reale. ꝟz intẽtionale. sicut species colorꝭ in aere: non est in tanta pfectione vt in ꝓpo subiecto. nec lux in aere. vt in sole. aliq̃n expte rei recipiẽtis. vt qz recipiens non recipit vniuoce. qđ influitur ab agente vt in agente existit. ⁊ ideo sapientia in creatura non est tante pfectiõis vt in creatore eo q̃ sapientia hic ⁊ ibi non dicitur vniuoce. aliquando est ex defectu agentis. qz hz ita debilem virtutem q̃ nõ põt aliud transmutare. vel debiliter trãsmutat. ita q̃ forma agentis pp debilitatẽ transmutationis non recipitur in passo vt in agente existit. ꝟz si agẽs sit. vniuocũ ⁊ natura bẽat esse realr vtroq̃z ⁊ nõ fit defectus ex parte virtutis. põt esse receptio virtutis in pducto sm eã plenitudinẽ q̃ est i pducente. ⁊ qz nõ est defectus ex parte patris pducẽtis. nec est ibi gratia equoca. ⁊ natura siue eẽ qđ recipit filius a patre non solũ habet esse realiter in vtroq̃z. sed etiam est vnum esse vtriusq̃z eẽ. ⁊ virtus. ⁊ qcqd filius recipit a patre est in tanta plenitudine in filio vt in patre.

Qõ. 4. Ostea queritur vtr in diuinis sit ordo. ⁊ videt q̃ nõ qz ordo videtur importare ꝓritatẽ ⁊ posterioritatẽ. Sed in deo nihil. tale ergo ⁊c. Preterea quando aliquid ordinantur ad aliud. tũc illud ad qđ ordinat ẽ melius eo. vñ phs. xij. me⁰. oñdit ducem eẽ meliorem exercitu. eo q̃ exercit⁹ ordinatur ad ducẽ. Dz in diuinis nõ est vna psona melior alia. cum sit vna bonitas oĩum triũ. Preterea ordo vr eẽ sit⁹ qdã. nã cũ diffinimus sitũ in diffinitõe ei⁹ ponim⁹ ordinez in deo aũt nõ est aliqs situs iuxta illud Aug. v. de trini. c. i. intelligam⁹ deũ sin e quãtitate magnũ sine indigentia creatorẽ sine situ pcedẽtẽ. Preterea quod ẽ in diuinis vel significat essentiam vel notiõez sed quãtũ ad essentiã ibi nõ potest poni ordo. eo q̃ in essẽtia nõ est distinctio nec quãtũ ad notiõem. eo q̃ ordo est qd cõe tribus. nõ est aũt aliq̃ notio in q̃ oẽs tres q̃eniãt. Preterea si ẽ ibi aliqs ordo: erit ibi ordo nature. Sed vbi est ordo nature ibi ponit⁹ distinctio in natura. cũ ordo distinctiõem importet. in diuinis aũt nõ est talis distinctio. ergo ⁊c. Incontrariũ ẽ. qz vbi nõ est ordo ibi est ꝓfusio. sed in diuinis nõ est ꝓfusio. qz tũc rediret positio sabellij. ergo ⁊c. Preterea sm Aug. ⁊ habetur in littera. ibi ẽ ordo natur. q̃ ⁊c. Rñ⁰ dõ q̃ ordo aliq̃n sumit pmũ aliq̃z do rõe cãe. Si rõe ptiũ ℔ ẽ dupl̃r. nã ptes dupl̃r ordinãtur: ad totũ. ⁊ ad locũ: rõne toti⁹ dr fit⁹ siue positio put est dria quãtitatis sm q̃ dicitur: quãtitatis bee habẽt positõem ad se. siue ꝓtãt ex particulis habẽtibus positõem ille vo nõ. ratõe loci dicitur situs q̃ est ꝑdicamẽtum. ⁊ istam driaz dat Cõmẽtator. v. me⁰. q vult q̃ ordo ptium i toto est fit⁹ q̃ est differentia quantitatis ordo partiũ in loco ẽ fit⁹ q̃ ꝑdicamẽtum. ⁊ talis ordo ptiũ hz spãle nomẽ. qz dicitur situs ⁊ diuersimode situs: vt patuit: Ordo aũt q̃ attẽditur respectu causalitatis nõ habuit pp̃um nomẽ. ꝟz retinuit sibi nomẽ cõe ⁊ dr ordo. iste aũt ordo põt eẽ q̃druplex sm. iiij. q̃ia causaz: qz vel põt esse respectu cãe materialis. ⁊ sic cultellus hz ordiem ad ferrũ. ⁊ anulus ad auz. ⁊ vlr oẽ materiale ad suã materiam. Secũdo põt esse p cõpatõem ad cãz formalẽ. ⁊ sic hz ordinẽ diffinitũ ad suã diffinitõem ⁊ compositũ ad suã formã. ⁊ vlr oẽ pfectũ ad suã pfectõez ⁊ istis duobus modis nõ pp̃e sumitur ordo. qz ordo inter ea in q̃bus existit diffinctõem dicit: ⁊ nõ est p̃e distinctio inter materiam. ⁊ id cui⁹ est materia. nec inter formã ⁊ id cui⁹ est forma. cũ m⁰ formẽ. ⁊ cõpositi sit vnuz esse. nec m⁰ nec formẽ rñdeat p se ꝓpriis alia ab ꝓpriis cõpositi. Tertio accipit ordo respectu esse finalis. ⁊ sic tot⁹ exercit⁹ ordinatur ad ducem ⁊ ois creatura ad suũ creatorẽ. ⁊ vlr quod est ad finem. ad ipz finez. Quarto põt sumi respectu cãe efficiẽtis. vt ertẽdatur nomẽ cãe efficiẽtis. ad oẽ quod hz ratõez pncipij. ⁊ sic ordinatur statua ad artificem. effectus ad cãm agẽtẽ. ⁊ omne q̃ ẽ ex pnci⁰. ad suũ pn̄m cũ ergo q̃ritur vtr in diuinis sit ordo. planũ est q̃ ibi nõ est ordo q̃ ẽ situs ptiũ. siue situmatur ptes. put cõpatur ad totum siue ad locũ. qz ibi nulle ptes. Si aũt sumaf ordo p cõpatõem ad cãm materialem planũ est q̃ talis ordo ibi esse nõ poterit vbi nulla materia sed p cõpatẽem ad formalem nec ibi ꝑpe talis ordo repitur. nã talis ordo existit. vel in cõpositis ex materia ⁊ forma. vel in his quorum forma vel natura nõ est id cuius est natura. natura aũt diuina est idem cũ qualibet psona. Et post tissime talis ordo nõ repitur inter psonas diuinas. vt ad se inicẽ cõpantur. cũ vna alterius nõ sit forma. Si vero accipiatur ordo sm cãm finalem i diuinis nõ erit. qz q̃ sic ordinãtur nõ sunt equaliter bona. Triũ aũt psonaz est vna bonitas. ordo aũt q̃ sumitur sm cãm efficiẽtem extendẽdo nomẽ talis cãe ad omne qđ est alterius pncipiũ pductiuum in diuinis esse poterit. Ad cuius euidẽtiã notãdum q̃ ali-

quid est alterius productuum quadrupliciter. primo ex nihilo ⁊ talis productio dicitur creatio. huius modi ordo est inter creaturam ⁊ creatorem. inter id quod habet esse per participationem ⁊ p essentiā ⁊ talis ordo non est in diuinis cū quelibet psona habeat eē pur non participatum. Secō productiū alterius dicitur qō producit de aliquo. sed de aliena substātia. ⁊ talis productio dr factio. nec sic etiam ē i diuinis ordo. qz nulla psona est facta. cū non producatur ab alia de aliena substātia sed eadē sit substātia vel essentia oīum personax. Tertio p ductiū alterius est de sua substātia. sed nō de tota ⁊ talis p ductio dicitur generatio que ē species motus siue que mutationez imptat. nec sic ordo in diuinis erit ybi nulla mutatio. Quarto productiū alterius ē de sua substātia tota ⁊ eadē ⁊ talis ordo est in diuis ⁊ iste ordo est ordo originis q ab Aug. dictus est ordo nature. Differt autē talis ordo ab oībus aliis ad psens in duob⁹. ¶Primo qz est sine priozitate in oibus aliis ordo dicit prius ⁊ posteri⁹. vnde Aug. cōtra maximinū ⁊ hr in littera ait q in diuinis ē ordo nature nō quo alter prius est altero sz quo alter ex altero. scō ybi ē talis ordo nō pprie recipit nomē cause eo q ibi nō est alietas in eēntia ⁊ causa est ad cuius esse seqtur aliud. In aliis autē nomē cause recipi potest. patet igit q idiuinis ē ordo originis vel nature. Si autē querat quid significat iste ordo. dō q relatōz ⁊ ideo ordo p quē refert pater ad filiū ē paternitas p quē refertur filius ad patē rē filiatio.

Ad primū dō q nō semp ordo dicit pozitatez vt patuit. imo ordō in diuinis ī h ab aliis est distinct⁹. qz est ibi ordo sine pozitate. Ad secundū dō q id ad q ordinat aliqd ē melius qz ipsū q ordinatur ad ipsum sumēdo ordinē sm cām finalem q in diuinis non ponitur. Ad tertium dō q ordo q ē situs non est in diuinis vt patuit. Ad quartū dō q ordo ī diuinis dicit notionē i cōmuni ⁊ iō est coīs tribus qz quelibet psona hz suā notionē specificat tñ accipiēdo ordinē in spāli vtputa qz ordo hz quē refertur pater ad filiuz est talis notio. qz paternitas. ⁊ sic de aliis ra distinctōez habeat. sed qz est ibi ordo originis naturalis.

Uper litteram sup illo. (oīa que hz pr̄.) videtur q male arguat. vlt. n. q si oīa que hz pater. hz filius q filius sit equalis patri in po⁹ ⁊ q habeat oīpotentiā vt pater. sz in rōe cōmittitur fallatia figure dictōis qz mutatur qd in quātū. non oz q si aliqs hz oīa q̄ hz alter q habeat ea in tāta plenitudine vt alter. dō q si nō vz gra argumentatiōnis. valet gratia materie. qz illa eadē que hz pater hz filius. ideo oz q in tāta plenitdine sint in filio vt in patre. alter non haberet ilia eadem simpliciter. Itē sup illo. (si noluit gignere sibi equalē inuidus fuit.) Cōtra. qz pōt deus creaturā facere meliorē qz faciat vt pōt facere meliozem aiam rōnalē dando sibi plus de gratia. nec tamē ē inuidus si non facit. dō q non est simile de creatura ⁊ filio dei. qz ceteris creaturis esse voluntas dei attulit. sed filio natura dedit ⁊ ideo creaturis nō debetur aliquid nisi sm volūtatē diuinam. Et si nō datur alicui q sibi non debetur nō est ibi inuidia. sed cū filius naturali ter habeat eē a patre naturaliter sibi debetur totuz esse patris. Si igitur deus nollet illud esse ei tribue re inuidus esset. Itē sup illo. (eqlitatis qō est q̄ lis aut quātus sit. Cōtra. ꝓpium est quantitati sm eam equale ⁊ inequale dici. ergo q̄litati non quenit cōpetit eis aliquis modus quantitatiuus. vt hz virtutem dicuntur aliqua equalia. hz virtus sit in predicamento qualitatis. Et qz inter patrem ⁊ filiū est equalitas sm virtutez. cū virtus habeat aliquo modo rationē qualis ⁊ quanti. vt dictuz est questio equalitatis est qualis aut quantus sit.

(Jc queritur rē.) ¶Postquam determinauit magister de equalitāte personax. hic mouet quasdā questiones
b trahentes originē ex predictis. dicerat enim q nō ē maior potēria in oīb⁹ tribus psonis q̄z in vna tñ: vel in vna sola ⁊ qz tñ ⁊ solū exclusionez important querit quomodo dictiones exclusiue addantur diuinis nominibus. Et duo fa. quia primo q̄rit vtrū possit addi termio psonali in sumpto. vt dicat solus pater. Secō vtz possit addici put de eo predicat essentialis terminus. secunda ibi. (¶Post h̄ queruntur.) Circa primū duo facit. qz primo ostendit q nō sit bñ dictuz solus pater. nam pater nunq̄z est solus cū inseparabiliter habeat illō amenū cōsortiū filij ⁊ spūs s. Secūdo soluit qō potest dici solus pater nō ratione solitudinis. hz qz nō est ibi pater nisi ipse. Sic etiā pōt dici solus filius ⁊ solus spūs s. secunda ibi ad quod ita. Deinde cū dicit. (¶Post h̄). Querit vtrū solus possit addi termino psonali vt ō eo p̄dicat termin⁹ cēntial'. ⁊ d. sa. qz primo mouet questionē. vtrū possit fieri talis additio exparte subiecti vt dicatur solus pater est deus. vel ex parte predicati vt dicatur pater est deus. Secundo soluit ibi. (Ad qō dicimus). Circa q duo facit. qz primo soluit. secundo instat ibi. (q̄rit̄ur. sed iterū). Circa primz tria facē. qz primo solvit dicens. q respectu totius trinitatis pōt fieri talis additio. vt dicatur pater ⁊ filius ⁊ spūs san. sint solus deus. nō aūt respectu vnius psone. Secūdo ostendit p Augu. q non pōt fieri additio talis vni psone quantū ad ptez subiecti vt dicatur solus pater ē deus. Tertio p eundē Augu. declarat q non pōt h̄ fieri exparte predicati vt dicatur pater est solus deus. secūda ibi. (Sed videtur nō debere). tertia ibi (atq̄z hic in parte). Deinde cū dicit. (Sz iterum) instat cōtra determinata. ⁊ tria facit. qz primo instat. dixerat. n. q dicere possūm⁹ trinitas est solus deus. contra. nunq̄z est solus deus cū semp sit cuz caterua beatox spirituū ⁊ sanctax animax. Secūdo soluit q dicitur solus deus nō ratiōe solitudinis. sz qz ita ipsa trinitas est deus q nulli alij a tribus psonis cōpetit esse deuz. Tertio ad declarationez dictox addit q ante id qō cōuenit tribus psonis inuēiatur deinde de vna sola nō excludūtur alie. vnde eum dicitur de filio q habz nomen scriptū q. nemo nouit nisi ipse nō excludit ū pr̄ ⁊ spūs san. scōa ibi. (Ad qō Aug.) tertia ibi. Uerūtamē vt ait. in quo terminatur sententia lectionis ⁊ distin.

Dis.xxi.

Uia magister in littera spāliter querit de dictione exclusiua quomodo possit addi subiecto ⁊ quomō predicato. Ideo de his duob⁹ queremus. Circa primū queremus tria ¶Primo vtrū dictio exclusiua addita vni relatiuox excludat reliqū. Secūdo vtruz possit addi psonali termino vt dicatur solus pr̄ ē deus. Tertio. vtrū essentiali addi possit vt dicatur solus deus est deus.

Qō.j.

D primuz sic proceditur. videtur q dictio exclusiua addita vni relatiuox ū excludat aliud. qz que sunt de intellectu alicuius cū ei additur solus non excluduntur. vnde non valet solus homo currit. ergo non aial. cū igitur vnum relatiuox sit de intellectu alterius

si vni illoꝝ addit dictio exclusiua non excludit reliquũ. Preterea. si solus pater ẽ. pater est. ꝛz si pater ẽ. filius est. ergo si solus pater ẽ. filius ẽ. nõ igitur aliud relatiuoꝝ excluditur per dictõem exclusiuaz.

Preterea q̃ essentialiter ordinãtur ad se inuicẽ p dictõem exclusiuã non excludũtur. aliter aũt sup̃ius ab inferiori excluderetur. vt dõo solus soꝛ. ergo nõ homo. Sed relatiua ad se inuicem essentialiter ordinãtur. qz esse relatiuoꝝ ẽ ad aliud se habere ergo ⁊c.

Preterea maiꝛ quẽstio videtur iter relatiua ẽ inter partẽ ⁊ totum. eo q̃ relatiua posita se ponunt ⁊ pempta se p̃imũt. ꝛz posito pariete nõ ponit dom⁹ ⁊ destructa domo nõ destruitur pariet. ꝛz si dictio exclusiua addatur toti nõ excludit partẽ. nã nõ vꝛ sola domus. ergo nõ paries. ergo multo fortius non valet solus pater est. ergo non filius. Incontrarium est qz solus idem est qõ nõ cũ alio vt dicitur in secũdo elenchoꝝ. ꝛz vnũ relatiuoꝝ hz alietatẽ cum alio ergo dictio exclusiua addita vni excludit aliud.

Preterea que non sunt de p̃mo intellectu excludũtur p dictõem exclusiuã sed vnũ relatiuoꝝ nõ videtur eẽ de p̃mo intellectu alterius ergo vnũ relatiuoꝝ excluditur p dictõem exclusiuam ab alio. h aũt melius patebunt insoluẽdo. Rñ. dõ q̃ dictõ exclusiua excludit oẽ illud qõ hz alietatẽ cũ eo cui additur. qz vt habitum est solus idem est q̃ non cum alio. vt ergo videamus quomodo tale aliud hz excludi. notãdum q̃ huiusmodi exclusio dupliciter impediri põt. primo qz vnũ est de intellectu alterius. secũdo. qz vnuꝝ implicatur i alio. Elnũ aũt esse de intellectu alterius triplr cõuenit. qz de intelectu alterius est q̃gd in diffinitõe eius ponit. qz intellect⁹ intelligendo rem diffinitõem eius formal. In diffinitõe aũt accidẽtis subiectum ponitur ⁊ in diffinitione relatiui põitur aliud relatiuũ ⁊ i diffinitõe speciei ponitur genus ⁊ differẽtia. ergo supioꝛa sunt de intellectu inferioꝝ ⁊ relatiua de intellectu relatiuoꝝ ⁊ subiecta de intellectu accidẽtiũ. ꝛz hec oĩa non pari mõ intelligũtur nã relatiua ⁊ subiecta sunt de intellectu secũdario eoꝝ in q̃bus intelligũtur. ꝛz superioꝛa sunt de intellectu p̃mo inferioꝝ. Est aũt h differẽtia inter ea que sunt de intellectu primo. ⁊ ð intellectu secũdario. nam que sunt de intellectu secũdo cũ apponuntur non amplius intelliguntur. ⁊ iõ dicit Aristoteles. cap. de negatione circa finem primi elenchoꝝ. q̃ non debemus p̃cedere q̃ idem significet nomen qõ oratio. vt q̃ idem significet duplus additũ dimidij. ⁊ non additum. nam cum duplum additur dimidio non vlterius intelligitur ibi dimidij. ⁊ ibi non est negatio dicendo duplum dimidij. hoc idem est in accidente nam non idem significat simus sumptum cum naso ⁊ sine naso. nam cuꝝ simus sumitur sine naso dat intelligere nasum. ꝛz cũ sumitur cũ naso non dat intelligere nasum. ⁊ iõ non est negatio dicendo nasus simus. quod totum pꝛz ex sentẽtia philosophi in illo capitulo elenchoꝝ. ea autem que sunt de primo intellectu quantumcũ q̃ ponantur semp intelliguntur. ⁊ ideo dicendo homo animal. vl animal homo. semp est ibi negatio ⁊ ideo dicit philosophus. vij. methaphisice quod si simus esset species nasi. dicendo nasus simus idem diceretur bis. cum igitur existentia de secũdo intellectu apposita illis in quibus intelliguntur non faciant negationem cum eis non sunt eadem illis. vnde dicere possumus q̃ sunt alia ab his dequoꝝ intellectu sunt. ⁊ ideo diffinitionem accidentis dicimus esse p additamenta. qz ponitur mea subiectũ q̃ habet alietatem cũ accidente. ⁊ qz que sunt de secũdo intellectu sunt alij ⁊ solus idem est q̃ non cum alio. ideo dictio exclusiua excludit talia. vnde addita vni relatiuorum excludit reliquum. ⁊ addita accidenti excludit substantiam. h autem per Aristotelẽ patẽt primo phisicoꝝ qui disputans contra parmenidez ⁊ melissum ait q̃ ipsi destruebant principium eo q̃ ponebant tñ vnum esse qz non est principiũ si vnũ solum est. qz principium semper est cuiusdam. aut quorumdam. Sed si solum additum principio nõ excluderet p̃cipiatum. tunc ponere solum p̃cipium esse non esset destruere principium. ergo ꝛz eũ dictio exclusiua addita vni relatiuoꝝ excludit reliquum. Preterea idem ibidẽ vult q̃ si illud solũ esset accidens. q̃ accidens esset separabile a substãtia. q̃ nõ haberet veritatem nisi solum. ⁊ tantũ addita accidenti substantiam excluderent. ⁊ ita patet q̃ ea que sunt de secundo intellectu semper excluduntur. sed ea que sunt de primo non excluduntur ⁊ ideo philosophus cuꝝ specialiter disputat contra parmenidem ait. q̃ si illud quod vere est esset solum homo. tunc necesse est esse animal. ⁊ bipedẽ. ergo animal ⁊ bipes non excluduntur ab homine cum ei additur solus. qz sunt de primo intellectu eius. Aliqñ autem impeditur huiusmodi alietas ratione implicationis. Ista autem implicatio dupliciter contingit. vel propter totalitatem vel propter denominationem. propter totalitatem. Sic totum integrale ⁊ totum vniuersale implicant partes suas. Sed aliter totum integrale sic implicat q̃ eius totalitas in qualibet parte seruari non potest. ⁊ ideo non solum non excludit partes. sed etiam includit. ⁊ ideo nõ solũ nõ possum arguere sola domus. g̃ nõ paries. imo ẽt affirmatiue possuꝝ ꝛcludere vt sola domus g̃ paries. Sz in toto vlr nõ sic qz ꝛz nõ valeat. solũ alal. ergo non hõ. vel solus bõ g̃ nõ soꝛ. nõ tñ vꝛ solus hõ ergo Soꝛ igitur in h ꝛcordãt ambo ista tota q̃ multã suã partẽ excludit i h aũt discordãt q̃ vex suas partes includit ⁊ non aliud. Aduertẽdũ tñ de toto integrali q̃ nõ includit partes suas nisi materialr. ⁊ iõ ꝛz bũ possim⁹ dicere de aliquo bũte. x. denarios ⁊ nõ plꝰ q̃ iste hz tñ. x. denarios. nõ tñ vex eẽt. sola nouẽ sunt pauciora. x. q̃ cũ si. ix. ꝛcluderet oẽs alios numeros pauciozes vera eẽt qz ñ ẽ aligs numerus maiꝛ nouenario minoꝛ denario ⁊ iõ solũ materialr includit. Sz numeri minozes nouenario sunt pauciozes denario ⁊ tõp malr ⁊ in se ꝛsiderati sunt pauciozes denario ⁊ tõp põ illa nõ hz vitatẽ. scdo ẽ huiusmõi implicatio rõe õnomiatõis ⁊ sic qõlibz accñs õnoiatiue sũptũ sup pom iplicat ⁊ iõ cũ accñti õnoiatiue sumpti addẽ dictio exclusiua nõ excludit suppom. pp q̃ pbs. i. phisi. cũ disputat ꝯ parmenidẽ ait q̃ si sola alba accipiãt vnũ significãte albedo multa sunt. qz aliud erit eẽ albo ⁊ suscẽptibili. ergo solũ additũ albo nõ excludit susceptibile. ⁊ qz nõ excludit susceptibile. nõ excludit ea q̃ i susceptibili sunt. ⁊ ideo ñ vꝛ solũ musicũ eẽtat ergo edificatoꝛ nõ cantat. dato q̃ ars edificatoria in susceptibili musico eẽ bẽat. ⁊ ita pꝛz q̃ dictio exclusiua excludit. ⁊ quid nõ excludit. in istis inferioꝛib⁹. quo ãt fit trãslatio ad diuina in aliis gẽnib⁹ patebit. ex quo ẽt pꝛz solutio ad p̃cipale q̃stũ. s. qd dictio exclusiua addita vni relatiuoꝝ excludit reliquũ. Ad. i. dõ q̃ ea q̃ sunt de intellectu alicui⁹ p̃mo ⁊ p̃cipali p oẽtõem exclusiuã nõ excludũtur. huiusmõi aũt nõ sũt relatiua intelligẽdo de p̃mo intellectu eẽ q̃ p eoꝝ ap põez nõ tollitur qn semp intelligãtur. Ad. ii. dõ q̃ in argumẽto ẽ fl'atis accñtis nã ibi variat me⁹. qz hz pr̃ det intelligere fi⁹ tñ cũ additur ei solus nõ dat intelligere ipsum. ⁊ iõ extraneũ ẽ a pr̃e cum stat sub isto attributo solus. q̃ det intelligere filiũ sicut hz hõ predicetur de soꝛ. cum stat sub isto attributo speciei

est extraneus ab eo q̄ predicetur de forte. Ad.iii. dō q̄ cū or relatiua sunt quoꝝ eē ē ad aliud se hr̄e b̄ dictū ē ad excludēdū rel'a ſm dici q̄ ſz eē sunt i alijs p̄dicamētis nō aūt dictū ē q̄ vnū relatiuū sit de intellectu p̄mo alteri⁹. sicut supi⁹ de inferiori. vt rō arguebat. qz vt ꝑz p additōem vni⁹ relatiui ad aliud nō vlterius intelligitur nec ē ibi nugatio q̄ nō eēt. si vnū relatiuoꝝ eēt de p̄mo intellectu alterius Ad iiij. dō q̄ ſm qō ꝓnexio regitur ad vitādā exclusionē. nō ē maior ꝓnexio inter relatiua q̄ inter partē t totū immo minor. qz vnū relatiuū hz eē distinctuz ab alio. Sz pars nō hz eē distinctum a toto.

Nō.ij. E cūdo q̄ritur: vtr hec sit vera. solus pater ē de⁹. t vr̄ q̄ sic. qz solus pr̄ ē deus idē ē q̄ nullus alius a pr̄e ē de⁹. vel q̄ nullū aliud a pr̄e ē deus ſz vt habitū ē. idem ē solus q̄ nō cū alio. Si ergo sensus ē nullū aliud a pr̄e ē deus. tūc planū ē q̄ est vera. Itē si exponatur masculine vera erit. nā cū sit ꝑpō vlis negatiua ꝙuertetur simplr̄. ergo ꝙuertetur in hāc. nullus ali⁹ a deo ē pr̄. Sz h̄ est vera qz ꝑsona pr̄is de q̄ logmur nō ē alius a deo ergo t ꝑma vera erit. Preterea si p̄dicta ꝓpositio falsa ē h̄ non est nisi qz fili⁹ t spūs. s. sunt deus. ſz pp hoc nō falsificatur. qz dicit Aug. i. de trini. c. viij. q̄ solus additū pr̄i nō excludit filiū ergo dicēdo solus pr̄ est deus nō excluditur qn filius sit deus. Preterea. maior ē vnitas pr̄is t filij q̄ duorū accītiuz in eodē ſbo. qz pater t filius sunt vnuz ēntialiter. edificatoz. t musicus sunt vnū p accīs. Sz dictio exclusiua addita edificatori non excludit musicū. ergo addita pr̄i nō excludit filiū. Preterea. hoc idē arguitur sic. qz maior ē vnitas pr̄is ad filium q̄ accītis ad ſbm. Sz dictio exclusiua addita albo nō excludit susceptibile vt patuit. ergo addita patri nō excludit filiū. Incōtrariū ē qz ꝑbatū fuit supius q̄ dictio exclusiua addita vni relatiuoꝝ excludit reliquū. Sz pater t filius sunt relatiua. ergo si solus pr̄ est deus fili⁹ nō est deus. Preterea Aug. vi. de tri. c. ix. ait. sigs. n. interroget pr̄ solus. vtruz sit deus. qūo rūdebitur nō eē nisi forte ita dicamus eē qdē pr̄em deū. ſz nō eē solū deū. eē aūt solum deū patrē t filiū t spūm. s. Rn̄ qdā ꝓcedūt q̄ simplr̄ dicto exclusiua addita vni relatiuoꝝ nō excludit relatiuū vt addita pr̄i. nō excludit filiū. Sz illud supius improbatū fuit. Propter h̄ ab alijs aliter dr̄ q̄ nō est simile de alijs relatiuis. t de pr̄e t filio q̄ sunt diuine p̄sone. qz alia relatiua nō solū differunt in suppōsito. ſz ēt differūt in eēntia. vnde pr̄ carnalis nō solū ē ali⁹ a filio ſz etiā aliud. Sz pr̄ diuin⁹ nō sic. qz h̄z sit alius nō tñ ē aliud. t iō sine distinctōe ꝓceditur q̄ dictio exclusiua addita pr̄i carnali excludit filiuz ſz de patre celesti nō ꝓceditur sine distinctōe: t iō distinguendū est de exclusione. qz vel excludit oēz alium vel oē aliud. primo mō falsa ē. solus pater ē deus. ſm ſniam supius datā veritatē habere. nā solus habēs alietatē excludit. t ſz q̄ pr̄ alietatē h̄z cū filio sic vr̄ loquēduz eē de exclusione. tū si ꝓsideramus ibi ea que sunt p se nō repitur ibi plena veritas. qz dictio exclusiua excepto. put applicatur ad totuz integrale t ad suas partes. q̄ ad diuina trāsferri non pōt in oibus alijs in tñ vr̄ impediri exclusio in quātuz vnū de alio p̄dicatur. t iō vt patuit. qz vnū relatiuo rū nō est reliquū. dictio exclusiua addita vni exclusiuo nō excludit supius. Rursuz videm⁹ q̄ accīs in abstractōe sumptū nō p̄dicatur de ſba iō dictio exclusiua addita accīti in abstractōe sumpto excludit susceptibile. t qz i ꝓrectōe p̄dicat addito accīti sic sumpto nō excludit. ergo impeditur exclusio. ex eo q̄ vnum de alio p̄dicatur. Rursum vr̄ q̄ vnitas t diuersitas suppositi sit tota cā exclusionis t nō exclusionis. t iō si musica eēt in vno suppōsito. t ars edificatoria eēt in alio tūc solus additū musico excluderet edificatorē t si eēnt illa duo i eodē nō excluderet. t qz pr̄ nō p̄dicatur ō filio t ē aliud suppositū a filio. vr̄ q̄ nulla cā remaneat. cūre dictio exclusiua addita pr̄i nō excludat filiū. t iō sine distinctiōe videt esse negāda solus pr̄ est deus. t ista vr̄ sententia Augu. in auctoritate p̄tacta. vj. de tri. ca. viij. Sz si sic simplr̄ negam⁹ eā vr̄ repugnare verbis eiusdē. i. ō tri. c. vj. qui a t. q̄ si diuisset de pr̄e q̄ solus h̄z īmortalitatē vt sic iinde separatū filiū oporteret intelligi neq̄. n. ipse filius alibi loquēs voce sap⁽ᵉ⁾. ipse. n. dei sapientia ait. Gyr celi circuiui sola. sepauit a se patrez. ergo videtur ex ſnīa sua q̄ solus additū patri nō excludat filiū nec eōuerso. pp hoc aduertēdū q̄ dictio exclusiua aliq̄ excludit simplr̄. Aliq̄ ſm aliquē modū. vñ nō vz solus ignis ē calidus in summo ergo aer nō ē calidus. nā sic non excluditur aer simplr̄. ſz solū ſm aliquē modū. s. q̄ nō cōueniat ei calor in summo. ita suo mō ē in attributis diuinis q̄ h̄z cōpetāt oibus p̄sōis appropāntur tñ alicui. sicut immortalitas pōt appropari pr̄i qz vr̄ q̄ innitatur virtuti t po⁽ᵉ⁾. t potētia t virt⁹ pr̄i appropāntur. circuire aūt celos pōt appropari filio. qz circuire ad rōnez t ad actū intellectus ptinere vr̄. t ideo cū dicitur q̄ solus pr̄ h̄z immortalitatē nō excluditur filius simplr̄ sz excluditur ſm appropātōem t iō ibidē Aug. ꝓcludit q̄ solus nō solū intelligitur de pr̄e. ſz ēt de filio t spiritu. s. Eodē mō. dō ē de ista q̄ solus fili⁹ circuit gyr celi. Tñ aliq̄ sunt q̄ p pr̄e nō appropāntur alicui p̄sone vt eē deū. eē diuinā eēntiā. t tales ppōnes vel negāde sunt vel nō sūt ꝓcedēde ſm pprietatez locutiōis. vñ Aug. eas negat vt ꝑz p habita. t Dama. li. iij. c. xj. ait diuinitatē cui patrem solū eē vel filiū solū. vel solū spūm. s. nō audim⁹ t potissime tales negātur. pp vitādū errorē. qz qñ dr̄ solus pr̄ ē de⁹ videmur dare fauorē arrianis. q̄ dicerāt filiū esse creaturā. vñ t Aug. vj de tri. c. ix. cū negasset istaz solus pr̄ ē deus. subiūxit q̄ arriani sic solēt accipe. q̄ si nō sit fili⁹ verus de⁹: vex qz etiā tales ppositiōes aliq̄ cōcedūtur. nā Augu. circa finē. vij. de tri. ait. Nō cū audierit qs patrē solū deuz nō sepet inde fi⁽ᵐ⁾ aut spūz s. ex quo tollit q̄ ēt in talibus locutionib⁹ dictio exclusiua addita pr̄i nō excludit filiū pp hoc nō tandū q̄ tales ppositiōes magis concedūtur vl in scripturis ponūtur ad insinuādā illā isepabilē vnionem q̄ dicātur ſm pprietatē mōi loq̄ndi: volūt. n. sancti. cū p dictiōes exclusiuas dñt pr̄m a filio non excludi isepabile vnionē p̄sōaꝝ oīdē t ñ pprietatē locutiōis seruare. vñ t Aug. cū cōcessit circa finē. x ti. de tri. q̄ cū dicimus. solū pr̄em deuz nō sepamus filiū addidit q̄ ita est vna eēntia pr̄is t filij. vt nō existimetur aliqd alio maius vel minus vel melius. vel er aliq̄ pte diuersuz. ergo adinsinuādā idēptitatez p̄sonaꝝ. tales ppositōes admittūtur. ſm tñ pprietatē locutiōis hec negāda est solus pr̄ est deus. vtrū aūt i aliquo sensu possit cōcedi in seq̄nti q̄stione patebit. Ad primuz dō q̄ illa rō dupliciter deficit Primo. qz male accipit cōuersaz. naz cōuersa huius nullus alius a patre est deus nō est h̄ nullus alius a deo est pater. sed hec nullus ens deus est aliꝰ a patre que falsa est. Preterea nō valet si ppositio in quā alia cōuertitur est vera q̄ cōuersa sit vera. nā h̄z hec sit vera qdā hō est aīal. hec tñ est falsa. omne aīal est hō q̄ cōuertitur in illā. causa aūt q̄re nō vz est qz cōuersio est cōsequntia quedā: t vna conuersaꝝ se

hz ad aliã vt cõsequẽs ad añs. cõsequẽs aũt põt cẽ verũ absq; veritate antecedẽtis. vnde gratia formę nõ valet ille modus arguẽdi. Iz gratia materie aliq bus ꝓuersionibus valeat eo ꝙ in eis ꝓñs põt fieri añs ꝛ ecõuerso. Ad.ij.dõ ꝙ Aug. ibi logtur de exclusione respectu huius termini immortalis vel potẽs. vñ si ꝓceditur solus pater potens nõ ꝓp hoc cõcedi oz solus pater deus. eo ꝙ nõ sic appꝛopꝛiatur deitas patri vt potẽtia. ꝙ tñ ꝛ si aliqñ inueniatur. solus pater deus ꝛ ꝙ nõ excluditur filius inde sit dõo. dicẽdum ꝙ est locutio emphatica ad exꝑimẽdã maximaz vnionẽ ꝑsonaꝝ ꝛ nõ ꝑm ꝓpꝛietatẽ locutõis dicta. Ad.iij.dõ ꝙ qñ duo accidẽtia sunt in eodem suppposito vnũ nõ excluditur ab alio ꝓ dictõez exclusiuã. q; distinctio suppositoꝝ vꝫ ꝑ se facere ad exclusionẽ vt patuit. pater aũt ꝛ filius sunt distincti ꝛz suppositꝛ ꝛ ꝓ hoc ꝑz solutio ad quartum.

Qõ.iij. Ertio queritur. vtꝫ hec sit vera solus deus ẽ deus. ꝛ videtur ꝙ non. q; solus deus est ꝓditio ꝑti sicut ois. Sz quãdo ois additur termino cõi põt fieri descẽsus. vt dicendo ois hõ ergo soz. cum igitur deus sit terminꝰ cõis vt dicit Dama. in li.iij.c.xi. ergo sub ipso poterit fieri descẽsus. ꝛ si nõ ad quãlibet ꝑsonã saltem ad aliquã. ꝛz hec est falsa solus pater ẽ deus similr solus filius. vel solus spũs. ſ. ꝛz cũ nõ sit deus nisi ꝑ filius ꝛ spiritus. ſ. tñ ꝓ quilibet illaꝝ falsificetur ꝛ nõ possit fieri aliqs descensus sub hac solus deus est deꝰ. igitur erit falsa. ¶ Preterea. nihil verificatur de cõi ꝙ nõ verificatur de aliquo ſpãli. q; sicut nihil est in gñe ꝙ nõ sit in aliq eius spẽ. ita nihil dicitur de spẽ in cõi ꝙ non verificetur de aliquo ꝓtẽto sub specie. potissime cũ non sit attributũ vel predicatũ repugnãs in inferioꝛibus. Mã si nõ valet de hoie si est spẽs ꝙ aliqs hõ sit spẽs eo ꝙ spẽs repugt particularibꝰ. bñ tamẽ valet. hõ currit. ergo aliqs hõ currit. Sz cum deus sit tale predicatum qõ non repugnat ypostatibus. Si hec est vera. solus deus ẽ deus de aliq ꝑsona verificabitur. Sz de nulla verificatur vt oñsuz est ergo ꝛc. ¶ Preterea. solus solitudinem imporꝛtat. sicut albũ albedinẽ. Sz nihil dicitur albũ in quo nõ sit albedo. ergo de nullo oꝛ solus in quo nõ sit solitudo. ꝛz in deo nõ ẽ solitudo ꝑm ¶ Dylari. iij de tri.ꝛ habetur. ij. distinctõe. ergo ꝛc. In ꝯrium ẽ q; solꝰ idem ẽ ꝙ nõ cũ alio. ꝛ ideo ista quertũtur nihil aliud a sorte currit. ergo solus soz. currit. q; hoc dicit solus Sed nihil aliud a deo ẽ deus. ergo solus deus ẽ deꝰ

Ulteriꝰ queritur. vtꝫ hec sit vera. solus deus ẽ pater. ꝛ videtur ꝙ sic q; quotiẽscũq; idẽ ꝑdicatur ꝺ seipso cõpetẽter ei additur solus. vt solus hõ est hõ. solus soz. est soz. eo ꝙ nihil aliud a re est res. ergo b erit vera solus pater est pater. Sz quotiẽscũq; additur solus termino ſpãll põt addi termino cõi vt si solus sortes currit. bñ ſequtur ergo solus hõ currit. ꝛz deꝰ dicit qd cõe. pater dicit qd ſpãle. vt põt haberi. a. Dama. iij. li.c.vj. ꝛ eodẽ li.c.xi: Si ergo b ẽ ꝑa solus ꝑ est ꝑ. hec erit vera. ẽ solꝰ pater ẽ deꝰ. Incõtrariũ est q; si solus deus est pater. ergo nihil aliud a deo est pater. sed ꝑnitas reperitur nõ soluz in diuinis. sed etiã in creaturis. ergo ꝛc. Ñ° dõ ꝙ ꝑm magistrũ in littera huiusmõi ꝓpositiões in q bus ponit b dictio solus vtputa solus deus ẽ deꝰ. solus pater est deus triplicẽ intellectũ hñe possunt. ꝓmo q; solus põt denotare solitudinẽ. ꝛ tũc est sensus. solus pater est deus. b est ꝑ'g est solitarius vl in quo est solitudo est deus ꝛ sic exponendo solus in ꝓpositõib⁹ de deo dictis siue fiat additio ad ẽminũ essentialẽ siue ꝑsonalẽ semp est ꝓpositio falsa. q; nec in deo est solitudo cũ sit ibi amena societas ꝑsonarũ nec aliqua ꝑsona est solitaria cũ indistabiles ꝛ inseparabiles sint ꝑsone. vt dicit Damas. ꝓmo li.c.xviij ꝛ ideo magister in littera dicit. ꝙ cũ dicimus solus pater. nõ est sensus. q; ipse sit solus. ſ. sine filio ꝛ spiritu ſ. Secũdo mõ põt esse sensus dicendo solus pater b est. ille q est ita pater ꝙ nõ ẽ ibi aliꝰ ꝑ. Sic ẽt põt esse ꝛ sensus solus deus q est ita deus. ꝙ ꝑter ipsuz nõ est alius deus ꝛ hãc intellectũ innuit magister cũ dicit ꝙ dicẽdo solus pater. filius ꝛ spũs ſ. a paternitatis cõsortio excludũtur. vñ est sensus. solus pater. ſ. q est ita pater ꝙ nec filiꝰ nec spũs ſ. est pater. Tertius sensus est solus pater est deus q nullꝰ aliꝰ vel nihil aliud a patre est deus. ꝛ ꝑm istũ modũ dicit magister trinitatẽ esse solũ deũ. q; ꝛ si sit cũ aliis sanctis. ipse tñ aie sancte nõ sunt cũ ea deꝰ. istas aũt acceptiões huius dictiõis solus. innuit Augu. vj. de tri. c. vij. ꝛ ex b collecta est q̃dã cois distinctio ꝙ b dictio solus triplr põt se habere. q; vel tenet cathegoꝛeumatice vel sincathegoꝛeumatice. vel qõ idez est potest teneri significatiue. ꝛ consignificatiue. si tenetur significatiue. Tunc ponit solitudinem circa id cui adiũgitur. nã sicut albꝰ significat albedinẽ sic solus significat solitudinem. ꝛ sicut de nullo dicitur albũ in quo nõ sit albedo. sic nulli adiũgitur solus vẽ ꝓut tenetur significatiue i quo ñ sit solitudo. si aũt tenetur cõsignificatiue. tũc denotet exclusionẽ hoc aũt põt esse duplr q; vel facit exclusionẽ a forma ſbi vel a forma ꝑdicati. ideo solus pater est deus. ꝛ q̃libz alia ꝓpositio huiusmodi ꝑm istã distin. põt habere triplicẽ sensuz. ¶ Primo ꝙ denotatur solitudo circa pñem. Secũdo ꝙ fiat exclusio cuiuslibz alteriꝰ suppositi a ꝓsortio paternitatis. Tertio ꝙ fiat exclusio a cõsortio diuinitatis. ꝛ ex hoc põt patere veritas eiꝰ ꝙ fuit dimissuz supius inducsuz. Diceba tur. n. ꝙ inferius declarãdũ erat. vtrũ in aliquo sensu possit verificari solus pater est deus. Mã si solus dicit solitudinẽ. tũc est locutio falsa. Si facit exclusionẽ a cõsortio formę ſbi siue a cõsortio paternitatis sic est vera si excludit a forma ꝑdicati. hoc põt eẽ dupl'r. q; vl facit exclusionẽ masculine. vel ꝑm alitatẽ in suppposito. ꝛ sic est falsa. q; est sensus. ꝙ nullꝰ alius a patre sit deus. vel ꝙ nullũ aliud suppositũ a suppposito patris sit deus, Si aũt faciat exclusiõz neutraliꝛ ꝛ ꝑm diuersitatẽ in essentia sic est vera. ga est sensus ꝙ nihil aliud a patre est deus. vel nihil ꝙ bz essentiã distinctã ab essentia patris est deus. igitur in duobus sensib⁹ est falsa ꝛ in duob⁹ vera. quia vt denotat solitudinẽ vel exclusionẽ a cõsortio diuinitatis ꝑm alietatẽ in suppposito sic est falsa. Sed vt denotat exclusionẽ a cõsortio paternitatis vel a cõsortio diuinitatis ꝑm alietatẽ ꝛ i eẽntia sic est vera. verũ q; ꝑm ꝓpꝛietatẽ locutiõis ꝛ ꝑm vsitatũ modũ ñ excludit a foꝛ ibi nec excl'sit a foꝛ ꝑdicati nisi ꝛz alietatẽ i suppposito. nã ꝛz q' oñsũ fuit supꝛa. alteras i suppposito est q̃ directe facit ad exclusionẽ. igitur ois sensus in quo verificatur solus pater est deus non est vsitatus ꝛ ꝑm ꝓpꝛietatẽ locutiõis. ideo Aug. eã negat vj. de tri. c. ix. ꝛ ꝑ hãc distinctionẽ quã dedimus de solus de leni soluitur q̃stio. vtrũ solus deus sit deus. q; si solus tenetur significatiue. tũc est locutio falsa. q; ponit solitudinẽ erga deũ. deus aũt nũq; est solitarius vel in deo nõ est solitudo vt ostensuz est. Si aũt tenetur cõsignificatiue ꝛ ꝺnotat exclusionẽ. tunc ꝛz possit fieri distinctio q; vel excludit a forma ſbi vel a forma ꝑdicati. dato ꝙ talis distinctio in se bonaſit. nõ tñ est ad ꝓpositũ q; idez terminus ponitur in ꝑdicato ꝛ in ſbo. ꝛ ideo absq; distinctiõe ꝑut solus denotat exclusionẽ cõcedẽda est. solus deus est deus. q; sensus est. deus ẽ deꝰ. ꝛ preter ipsum

non est alius deus vel nihil aliud a deo est deus.

Ad primū dō q̄ q̄ aliqua dictio sincathegoreumatica. additur termino cōi non oz q̄ fiat descensus cūbuiusmodi signo addito. dicim⁹: n. ois hō currit ergo soz. nō tñ. ergo ois soz. eo q̄ soz. nō p̄pe additio nē recipit huiusmodi signi q̄ ē ois. sic solus deus ē deus. ergo p̄ est deus nō tñ ergo solus pater ē de⁹. vel dicere possum⁹ ꝛ melius q̄ solus de rōne sua hz terminū immobiliter non tñ ois. vñ nō vz solus hō. ergo solus soz. vel soluz aial. ergo solus hō. licet valeat omne aial ergo ois hō. q̄re aūt nō valeat in p sequēdo patebit. Ad. ij. dō. q̄ solus hō nō est cōe ad solus soz. immo ē ecōuerso. nā solus rōne exclusionis negatiōm ipoꝛtat. negatio aūt quanto additur ꝑāliozi. tanto reddit ipz magis cōe. vñ non hō ē in plus q̄z nō aial ꝛ hec est cā. q̄re a destructōe ꝓntis segtur dstructio añtis. q̄ ꝓns destructum: ē añs respectu añtis negati. nam sicut aial ē in plus q̄z hō. pp q̄ segtur ad ipz. sic nō hō est in plus q̄z non aial. pp q̄ segtur ad ipz. ꝛ ideo nihil aliud a sorte est in plus q̄z nihil aliud ab hoīe vel plura cōprehendit. vlterius notādū q̄ qñ aliqd plura cōprehendit platum sim̄plr: vel non vlr tanto est magis ꝓns. ꝛ ideo animal. q̄ plura cōprehendit q̄z hō est ꝓns. ad hoiem ꝛ corpus ad aial. ꝛ sic ascendendo. Sz si ꝑferatur vniuersaliter. quāto termin⁹ plura cōprehēdit tanto ē magis añs. ꝛ ideo sicut prius qñ sumebātur termini nō vlr fiebat ꝓntia i descendendo. dicendo hō ergo aial. aial ergo corpus. ita nūc. si accipiantur termini vlr fiet ꝓntia in descēdendo dicendo oē corpus. q̄ oē aial. oē animal. ergo ois hō. ꝛ q̄ aliō a sorte plura cōprehendit q̄z aliud ab hoīe. cū summatur vlr descēdo nihil aliud a sorte vel nihil aliud ab hoīe. fiet ꝓntia descēdendo. nō in ascēdendo. ꝛ q̄ aliud a sorte ē cōius q̄z aliud ab hoīe. pcedēdo. ab vno in aliud est descensus. ideo sequitur nihil aliud a sorte. ergo nihil aliud ab homine ꝛ nō ecōuerso. ppter quē segtur solus sortes ergo solus hō non ecōuerso. Ideo si verificatur solus de hoīe non opz q̄ verificetur de aliquo hoīe vt rō dicebat: sed ecōuerso valeret. Et er hoc apparet illud q̄ in solutione ꝓmi argumenti dicebatur declarandum. s. quare non segtur solus hō ergo solus sortes. Ad. iiij. dicendū q̄ nō verificatur solus deus ē deus put solus denotat. solitudinē. Ad id aūt q̄ vlterius queritur vtr hec sit vera solus deus ē pr̄. dō q̄ ista posset distingui sicut ꝛ alie distinguntur. q̄ si solus denotat solitudinē sic ē falsa. si aūt denotat exclusionem. si excludit a forma subiecti tunc est vera q̄ē sensus. deus pterquam non est alius deus est pater. Si autē excludat a forma predicati tunc cum paternitas dicatur analogice de pr̄nitate. put est in diuinis ꝛ put ē in aliis ꝛ analogum nō ſm eādē rōnem p̄dicetur de oīb⁹: tñ ſm alias ꝛ aliam rōnem sic pr̄nitas illa: ꝛ pr̄nitas in creaturis: hoc q̄ dico solus dupl̄r poterit excludere a forma pr̄nitatis vel ſm q̄ pr̄nitas sumitur hz quāēq̄z rōem tūc ē falsa q̄z nō solus deus ē pr̄. q̄z ꝛ creatura pōt cōpetere q̄ sit pr̄ nisi forte p antonomasiaz verificaretur eo q̄ ipse ē pater oīum ꝛ ab eo ē ois pr̄nitas in celo ꝛ in terra. Si aūt fiat exclusio non a paternitate. ſm quācūq̄z rōnez sumpta. Sz a paternitate ſm q̄ in diuinis eē hz sic ē vera. ꝛ per hoc pōt patere vtrūq̄z ar⁹. q̄z cū oī solus deus ē pater. si pr̄ accipiatur ſm oēm suam acceptōem tūc nō hz rōnez ꝑāliꝫ respectu dei sicut hō hz rōnem aialis respectu aial. q̄z nihil ē hō q̄ nō sit aial ē aliquid pr̄ q̄ non est deus ꝛ p hoc pz solutio ad rōnem ꝓmā. Soluitur ēt p hoc rō incōtrariū q̄z cū dicit aliqd ē pr̄ q̄ non est deus accipit patrem ſm totum suum ambitum nō solum sub vna rntione sed sub diuersis ſm quē modum non verificatur ppositio dicta. Dō .iiij.

Ostea queritur. vtr hec sit vera pater ꝛ filius ꝛ spūs. s. sunt solus deus. ꝛ vr̄ q̄ nō q̄z solus est ꝓditio subiecti sicut ois: Sed ois nūquā addit ad p̄dicatū iuxta illō philosophi ꝓmo pyarmenias. in eo q̄ vle p̄dicatur id q̄ est vle predicari vlr non est vex. ꝛ ꝓmo poꝛ. c. de inuentōe mediꝫ scribitur q̄ ipm q̄ segtur non est sumendū totū q̄z vt ibidē scribitur impossibile ē oēm hoiem esse omne aial vel iusticiam eē omne bonuz ergo solus nūq̄z dz addi ad predicatuz. ſz in ppositione p̄tacta additur ergo ꝛc. Preterea. solus vl̄ excludit suppo⁹ vel naturā. dō trinitas est solus deus nō suppositum. q̄z nō additur subiecto. non naturam. q̄z ipsa natura de se excludit aliā naturā ergo superflue adderetur. Preterea hec dictio solus aut tenetur significatiue aut consignificatiue. si tenetur significatiue. tunc dicit solitudinem ꝛ est ibi repugnantia intellectuum q̄z eo ipso q̄ trinitas est deus in deo ipso nō est solitudo. si aūt tenetur consignificatiue tunc implicat negatōem rōne exclusionis. ſz negatio dz p̄cedere eōpositōem: non seq. sed in ppositōe p̄dicta sequitur ergo ꝛc. Incōtrariuz ē q̄ ait Aug. vj. de trini. c. ix. q̄ pr̄em debemus dicere deū sed nō solū deū esse aut solū deū pr̄ez ꝛ filiū ꝛ spūm. s.

Ulterius q̄ritur. vtrū hec sit vera pr̄ est solus deus. ꝛ vr̄ q̄ sic. q̄z regula ē Aug. v. de trini. c. viij. ꝛ viij. de trini. c. i. ꝛ in pluribus locis q̄ qcquid oī de oībus simul nō pluraliter ē cēntiale ꝛ dr̄ de qualibz ꝑsona singulariter. ſz solus deus p̄dicatur de tribus ꝑsonis nō pluralr. ergo p̄dicabitur de q̄libet ꝑsona singulariter. ergo pr̄ est solus deus. ꝓterea pr̄ est de⁹ ꝛ nō est aliud q̄z deus. ergo ē solus deus. Incōtrariū est magister in littera. q ꝓbat p Aug. ꝰ maximinū q̄ solus additus termino essentiali ex parte predicati nō verificatur diuina ꝑsona. vt dicatur pr̄ est solus potens vel solus deus. Ulterius q̄ritur. vtz h̄ sit vera trinitas ē deus solus. ꝛ vr̄ q̄ sic. q̄z nomina ꝛ ꝥba trāspositā idē significāt: vt dr̄. ij. pyarmenias: Sz h̄ ꝓceditur trinitas ē solus deus. ergo ꝛ h̄ trinitas ē deus solus. Incōtrarium ē q̄z solus ipoꝛtat negatōem. negatio aūt nō negat nisi q̄ inest. cū ergo nihil seq̄tur post hāc dictiōem solus superflue adderetur. Rñ. dō q̄ solum ꝛ tñ vt q̄daz dicūt dupl̄r teneri possūt aduerbialr vl̄ noialiter. ꝛ p ut tenētur noialiter sunt ꝓditio subiecti ꝛ habent p̄nare ꝓsortium ꝛ sic accipiendo eas superflue addunt̄ p̄dicato. cū nō sint ꝓditōes p̄dicati. Si aūt tenentur aduerbialiter tūc idē sonat q̄ tñ ꝛ tūc pōt addi ad p̄dicatū quātū est de se ſz nō in ppositō. q̄z eoipso q̄ natura p̄dicatur de aliquo subiecto excludit ab illo oēm aliā naturā. nā eoipso q̄ sortes ē hō nōest aliqd q̄ non sit hō. ꝛ ideo superflue additur talis dictio termino posito in p̄dicato cū stet p natura nisi addatur vnus vel aliqs alius terminus accñtalis vt dicaē soz. est tñ vn⁹ hō. ad excludēdū pluralitatē. Sed h̄ nō est benedictū vt patebit. vñ notādū q̄ solus siue teneatur nominaliter siue aduerbialiter potest verificari ꝓpositio dicta. naz si tenetur nominaliter dupliciter accipi potest. q̄z vl̄ refertur ad subiectū vel ad predicatum. si refertur ad subiectm tūc est sensus. pater ꝛ filius ꝛ spūs san. sunt solus deus. h̄ est nullū suppositum aliud ab aliquo istoꝝ trium est deus ꝛ sic intelligit eam Augu. cū negat patrem esse solum deum. solum aūt deum esse patrez ꝛ filiū ꝛ spiritum san.. Item ꝓout refertur ad predicatū est vera. nā natura diuina ñ eodē modo habet esse ꝛ cetere nature. q̄z alie nature non sunt per se subsi

stentes. ꝛ quia solus noialter sumptum non ꝓmat nisi ꝓsortiū ei⁹ q̄ noialr sūptū ñ ꝓuat dctes. ꝛ q; sol⁹ est quid per se subsistēs. vel q̄ significatur p modū subsistentis. cū terminus in predicato positus stet ꝓ natura ꝛ nulla natura creata ꝑm q̄ huiusmodi sit qđ per se subsistentes nulli termino significāti naturā creatam posito in p̄dicato pōt addi solus noialiter sumptū. Sed q; ipsa natura diuina est quid p se subsistentes conuenienter ei poterit addi solus ēt vt stat in predicato. ꝛ tunc dō trinitas solus deus est sensus. i. ē deus preter quē nō est alius deus. Si aūt hoc q̄ dico solus teneat aduerbialiter ꝛ valeat idem q̄ tantū. tunc etiā est dupler. q; pōt referri ad subiectū vel ad predicatū. si referatur ad subiectum est locutio falsa. q; ē sensus q̄ pater ꝛ filius ꝛ spūs. s. sint trīs deus q̄ falsus est ꝓ filio qui nō est trīs deus sed ēt est homo. Si aūt referatur ad predicatū: tūc aliquo mō pōt esse vera. q; natura diuina in hoc differt ab alijs. q; ois alia natura cōpatit secum aliqđ aliud in supposito q̄ facit realē cōpositionez in ypostasi solus aūt ille est deus in quo nihil est p̄ accidēs cuius natura nūllā naturaz cōpatitur q̄ in supposito diuino compositionem faciat. ideo trīs natura diuina sola dici pōt quātum ad istum modum ꝛ tunc ē sensus pater ꝛ filius ꝛ spirit⁹. s. sunt solus deus. i. tātum natura diuina est in eis ꝛ nulla alia natura est in aliquo eoꝝ q̄ realem cōpositionem faciat in ipso. qđ de nullo creato dici pōt. apparet igitur qñō ē vera ꝓpositio predicta ꝛ qñō hec dictio solus siue sumatur nominaliter siue aduerbialiter in propositionibus de deo dictis vt refertur ad subiectum segtur q̄ditionez quā habz in aliis propōnibus: vt refertur ad p̄dicatum nō. eo qđ natura diuina est quid subsistēs ꝛ nō compatitur secum aliquid per accidens quod realem compositionez faciat in supposito. alie aūt nature non sic se habent vt patet per habita. Ad primū dicendum q̄ non est silē de naturis creatis ꝛ de natura diuina vt patet ꝓ habita. ꝛ ideo dato q̄ in creaturis sit solū cōditio subiecti ibi aūt potest esse conditio predicati modo quo patuit vel dicendum q̄ omnis q; dicit distributionem ꝛ diom nunq̄ debet addi ad predicatum q̄ tenet locum nature. inq̄ suppositā vniuntur. sed solum dicit exclusionem quandam que nature diuine competit modo quo dictum est ꝛ ideo non est similiter conditio subiecti omnis ꝛ solū propter qđ ratio nō ꝓcludit. Ad. ij. dicēdus q̄ pōt excludere suppositus ꝛ naturā modo quo diximus. Ad. iij. dicendus q̄ etiā ī h̄ termio deus datur intelligi aliquis modus cōpositionis. q; deus est habens diuinitatē. ratione cuius cōpositiōis potest denotari ibi exclusio. Ad illud qđ vlterius queritur. vtrū h̄ sit vera pater est solus de⁹.

Dicendū q̄ hoc q̄ dictio solus. licet ponatur exp̄te predicati pōt referri ad subiectū ꝛ predicatum. ꝛ si refertur ad subiectū. tunc eidem indiciuz de ea ꝛ de ista: solus pater est deus de qua quid sit dicendum patuit. Si aūt refertur ad p̄dicatuz vt sit sensus. pater est solus deus q; est trīs deus. sic est vera in quo pater distinguitur a filio qui non est trīs de⁹. sed etiam est homo. Ad primum dicendum q̄ ly ratione predicati essentialis possit dici de qualibet persona singulariter. q; pater est deus ꝛ filius. de⁹ ratione tamen extensionis. dicendo pater est solus deus in aliquo sensu habet falsitatem vt patuit.

Ad. ii. dicendum q̄ arguit hāc verificari. pater est solus deus ꝑm q̄ solus refertur ad predicatum. ꝛ est idem q̄ tantum ꝑm quem modum eam verificari concessimus modo quo diximus. Ad illud incontrarium dicendum q̄ magister eam negat ꝓ q̄ filius ꝛ spūs s. a cōsortio deitatis excludūt q̄ sensꝰ quātū admodū ꝑm quē eā verā ꝓcessimus nō habet

Ad illud ātq; vlteri⁹ q̄rit. vtr̄ h̄ sit vā trinitas ē deus. solus dō q̄ nō q; solus vl denotat solitudinē vl exclusionez prout denotat exclusionē ī ꝓposito sumi nō pōt q; in exclusione iplicatur negatio. negatio aūt nunq̄ ponitur post oia alia eo q̄ occiose adderetur cū solū ad sequētia se extēdat: igitur de notabit i ꝓposito solitudinē q̄ deo nō cōpetit vt patuit. iō non est cōcedenda ꝛ si inueniatur ē exponēda. Ad id aūt q̄ dr q̄ noia ꝛ vba trāspositā idē significant. dō q̄ lz idē significent. q; significatio eoꝝ nō variatur ex trāspositōe ipoꝝ aliqs tñ modus significādi varia tur in eis propt q̄ ñ ē idē dictū ois nō. ꝛ ñ ois: ꝛ q; ad veritatē propōnū huiusmodi mōi significandi sunt attendendi. lz concedamus hanc. trinitas est solus deus non tamen conceditur q̄ sit deus solus.

Uper litterā sup illo. nemo nouit nisi ipe filius vult magister q̄ nō sepatur inde pater.

Cōtra. nemo idē ē q̄ nullus homo. sed pater non ē hō. ergo talis locutio nō attingit ꝑsonam. patris ergo ēt ex vi locutionis pater inde nō seperatur nō solū rōe insepabilitatis quā hz p̄ ad filiuz cuius cōtrariū vr sentire magister. dō q̄ nemo q̄tum de vi locutionis nō excludit. nisi hominē tñ q; homo est bñs intellectū ex vsu loquētiū accōmodatum ē q̄ oē bñs vim cognitiuā excludatur. per h̄ q̄ dico nemo ꝛ per hunc modum logtur magister.

(Dst p̄dicta ꝛc̄). Quia magister supius d̄ terminat de vnitate eētie ꝛ trinitate ꝑsonaꝝ h̄ ī pte ista determit de noib⁹ ꝓz q̄ eētie vnitas ꝛ ꝑsonaꝝ pl'alitas designat. to. fa. q; ꝓio fac q̄ dictū ē. Secūdo spāliter ingrit quo modo termini numerales ad diuina transferūtur. ibi. (hic diligenter.) In principio. xxiij. distī. circa primuz duo facit. q; primo distinguit huiusmodi nomina. Secundo specialiter descendit ad determinandum. q̄ de hoc nomine q̄ est persona. ibi. (pre dictis.) In principio. xxiij. distin. circa primum duo facit. q; p̄mo distinguit huiusmodi noia scđo oat differētiā inter ea. scđa. ibi. (sciēdū est igit.) circa p̄m duo facit q; primo ponit trimembrez diuisiōez nominum competentium deo ab eterno: q; quedam indicant essentie vnitatem: vt sapientia bonitas ꝛ huiusmodi. quedam personaruz distinctionem vt in gño gño ꝛ talia: quedam de deo translatiue dicuntur vt speculum caracter ꝛ huiusmodi. secūdo distinguit nomina cōpetentia deo ex tempore ibi. (Hijs adiciendum.) circa q̄ tria facit: q; primo ponit nois ō relōnē ipoꝝ tāt tpalē. vt refugiū creatoꝝ dōatoꝝ missus ꝛ talia: q̄ꝝ q̄dā cōpetunt oibus personis q̄dā nō. secundo addit quodaz nomen quod deo competit ab eterno. quod quandam collectionem significat: cuiusmodi est trinitas quod inter alia nomina deo abeterno competētia nō posuerat. tertio ponit quedam nomina deo competentia ex tempore relationem non significantia cuiusmodi sunt humanatus. in carnatus ꝛ talia que veram relationem importēt in litteralibus questionibus apparebit secunda ibi (Preterea.) tio ibi. (Sūt ēt.) Deiñ cū dicit. (sciēdū.) dat dr̄ q̄z int noia p̄ assīga. q; q̄dā de eis oñr relatiue q̄dā ꝑm subaz. q̄ aūt oñr ꝓz subaz oñr de q̄lz p̄ singulr ꝛ de oib⁹ nō pl'alr. q̄ aūt oñr relatiue nō oñr singulr ō oib⁹. ꝛ. d. fa. q; p̄ facit q̄ dcm ē. fo. manifestat qđ dixerat ibi. (tantaq; ē vis). circa qđ tria fa. dixerat. n. q̄ oia absoluta dcā de deo oñr de oibus ꝑsonis nō pl'r q̄ iō ꝓtigit. q; oia absoluta. trāseūt i h̄ stātiam. ideo nullū absolutū ibi pl'ificatur. sicut nec subā. ideo primo dicit absoluta. in diuinis transire.

substãtiam. scõo. manifestat hꝑ Aug. q dicit deum non esse magnũ: ꝓticipatione magnitudinis. Sed magnitudine que ipse est. Tertio recolligit dicta in summa ad maiorem facilitatẽ dictorũ. secũda ibi. (Deus enim.) tertia ibi. (Ecce apte.) in quo termi natur sententia lectionis ꝛ distinctionis.

m Magister in ꝑsenti distinctione. Primo dicit deum esse nominabilẽ. Secũdo ostendit ipm multis nominib⁹. Tertio dicit aliqua de ipo dici ꝓprie. aliqua trãsumptiue. Quarto ponit no mina que de deo dr. Ideo de hijs ãtuor ãremus.

a Do primũ sic ꝓceditur. videt ꝙ deus sit nominabilis a nobis: qz vt scribitur circa finẽ quarti metha. ratio quã significat nomen est diffinitio. ergo ꝙ nõ ſ diffinit non habet nomẽ. Sed deus diffiniri nõ potest: quia vt dicitur vltimo de di. no. Deus est super omnẽ ter minum extentus: a nullo captus aut comprehẽsus. sed diffinitio habet rõnem termini iurta illud phi. v. metaphisice. Terminus est substãtia cuiuscz ꝙ quid erat esse. si igitur deus nõ habet terminũ nõ hz diffinitionẽ. ergo nec nomen. Preterea ea que sunt in voce sunt signa eorũ q̃ sunt in aĩa. ergo ꝙ ſ nõ cõtingit intelligere: nõ cõtingit significare. Sed qd sit deus scire nõ possumus. iurta illud Damas. ꝓmo libro ca. iij. Quid vo est deus ſm substãtiam ꝛ na turaz. incõprehensibile est hoc oino ꝛ ignotũ. ꝛ Dio nysius ꝓmo. de di. no. ait diuinam substãtiam esse inscrutabilẽ ꝛ nõ inuestigabilẽ. ergo ꝛc. Preterea omne nomen significat substãtiam ꝛ qualitatẽ. Sed talia nõ possunt esse absqz cõpositione. in deo autez nulla cõpositio. ergo nominari nõ põt. Preterea scribitur in. vj. popsitione de causis. ꝙ prima causa est sup omnẽ narrationẽ ꝛ deficiũt lingue a narratiõe eius. Sed ꝙ est tale est quid innoiabile. ergo ꝛc.

Preterea. si deus noiatur: hꝫ erit vel positiue vel priuatiue. positiue nõ: qz vt dicit scõo de angelica ierarchia. Affirmatiões de deo sunt incõpacte. Si negatiue: tunc sic noiare deum nõ est ipm noiare. sed nõ noiare: qz negatio nõ dicit quid est res. sed quid nõ est. Incõtrariũ est. qz legit. Exod. iij. ꝙ cũ ꝙsi uisset moyses ab eo q loquebat de rubo ꝙ esset no men eius. Dirit deus ad moysez. ego sum qui sum ergo esse est nomẽ ipsius dei. Preterea in littera auctoritate Ambrosij multa noia dei assignantur. ergo ꝛc. Rño. dicendũ ꝙ dionysi⁹ ꝓmo. de di. no. istam dubitationẽ mouet. vtrũ deus sit noiabilis. ꝛ ostendit ipm nõ noiabilem esse. nam nihil noiamus ꝙ aliqua cognitione nõ cognoscim⁹. sed nulla cogni tione deus nobis innotescit. ergo ipm noiare nõ pos sumus. ꝛ vt possumus intelligere mentez Dionysii. notandũ ꝙ sunt in nobis septẽ genera cognitionũ q̃ se habẽt ꝓ ordinẽ. nam ꝓma cognitio dicit sensus qui res corporales intuet. post hanc est fantasia que est motus factus a sensu. ideo sensum ꝓsupponit ymagines corporũ cernit. post hãc est extimatiua quã Dionysi⁹ appellat opinionẽ. hz ꝓprie non dicat opi nio: qz opinio ſm ꝙ habetur in scõo de aĩa vel in ter tio. ſm aliam intitulationez inest cui inheret fides. vnde nulli bestiarũ inest. sed extimatiua etiaz inest brutis. hec autẽ nõ solum cernit ymagines corpor: sed intẽtiones formorũ sensibiliũ vt indicat hoc esse inimicabile illud amicabile quc nunc directe fue runt in sensu. post hanc autẽ sequitur cognitio intel lectiua. hec autẽ quadrupliciter diuidit: qz vel egre ditur talis actus a potẽtia informata habitu vel nõ si nõ sit potẽtia intellectiua habitu informata duplr ei cõpetit actio. vna ſm ꝙ itelligit simplicia hꝫ inter tio de anima appellata est itellectiua intelligẽtia ꝛ

indiuisibiliũ ſm hꝫc actionez intellect⁹ diffinit. cui⁹ diffinitionis tanc̃z signũ exteri⁹ est verbũ extra pla tum siue nomen. ꝓpter ꝙ dictũ est ratio quã signifi cat nomẽ est diffinitio. igitur hec intellectiua cogni tio vt ab alijs distinguat: vocetur nomẽ Secũda actio intellectiue potẽtie non informate habitu: est ſm quã intellig it cõposita. ꝛ ſm hanc formar enũ tiationez cui enũciationi interiori tanc̃z signũ respõ det oratio extra plata siue sermo. Vñ talis cognitio sermo dicatur. ſm vero ꝙ virtus intellectiua infor matur habitu cõpetit etiam ei dupliciter cognitio. vna ſm ꝙ informatur habitu principiorũ. ꝛ hec di citur intellectus. ꝛ huiusmõi cognitio ratiõe simpli cis cõtuitus a Dionysio. dicitur tact⁹. alia ſm ꝙ ꝑfi citur habitu conclusionũ que vocatur sciẽtia. ergo ista se habẽt ꝓ ordinem sensus. fantasia. extimatio. siue opinio. nomẽ. sermo. intellect⁹. quã Dionysi⁹ appellat tactũ rõne simplicis intuitus ꝛ sciẽtia. ꝛ qz nulla istarum cognitionum deus cognoscitur. ideo deus innoiabilis videt. vnde ꝓmo de di. no. dicit ꝙ deus incõprehensibilis est ꝛ eius nec est sensus nec fantasia: nec opinio: nec nomen: nec sermo: nec tactus: nec sciẽtia. ꝛ iõ ibidem subdit. quo de di. no. a nobis tractabit sermo in notabili ꝛ sup no minabili sup substãtiali diuinitate demõstrata. q. d. ꝙ ex quo diuinitas nec noiari põt nec cognosci. nec valet cuz intẽdamus libũ de di. no. cõponere quo hoc a nobis hoc fieret deo innoiabili existẽte. Ideo notandũ ꝙ deus aliqua cognitiõe cognoscitur ꝛ nul la cognitione cognoscitur. nam si hoc ꝙ dico aliqua incomplexionez importat deus a nobis aliqua co gnitione cognoscitur eo ꝙ aliqualiter ꝛ incõpleta co gnitione nobis est notus. nam creature ꝓ quas ipm cognoscim⁹ aliqualiter hz incõplete cũ repꝛesentãt. nulla tñ cognitio in nobis eum pfecte apprehẽdit. ideo verba illa Dionysi⁹ vt ex ſnia sua patet nõ ar guunt deũ nullo mõ noiabilem esse. sed concludũt ꝙ pfecte a nobis noiari nõ põt. Vñ ꝛ ipse inuestigat quo ꝓ ea q̃ sunt in creaturis deum noiare possum⁹: noiationes tñ tales deficiũt eo ꝙ pfectiones ꝓticipa te cuiusmõi sunt in creaturis pfectiones ꝓ essentiaz que sunt in deo cõprehẽdere nõ possunt. est ergo de⁹ noiabilis a nobis: sed impfecte. Ad primũ dõ ꝙ hz deus sit infinit⁹ ꝛ absqz termino. intelligim⁹ tamẽ ipm modo finito ꝛ terminato. hz sit simplicissimus in sua tñ simplicitate eum nõ intelligimus. igitur pote rit ipius esse termin⁹ ſm modũ intelligẽdi nr̃m no minare poterim⁹ i quo nulla existit cõpositio ſm rei veritatẽ. sed ſm nostrũ modũ intelligẽdi. Ad secũ dum dicendũ ꝙ quid est deus scire nõ possum⁹. quia ipam essentiã diuinã siue deum intellectu essentiali nõ cognoscim⁹. Sed eũ ꝓ creaturas apprehendim⁹ effectus autẽ si sit ꝓportionatus cause ducit in co gnitionẽ quid est causa. si sit improportionat⁹ ducit in cognitionez qz: ꝛ quia nulla creatura est ꝓportio nata suo creatori: cũ sit certis circũscripta limitib⁹. deus autẽ sit absqz termino ꝛ infinit⁹. iõ ꝓ creaturas cognoscim⁹ qz est deus nõ qd. hec autẽ est aliqualis cognitio ꝛ si nõ plena: qz semp effectus ducit in ali qualem cognitionez cause. ꝓpter ꝙ Aug. xv. de tri. ca. ix. dicit ꝙ nõ debet videri vanũ siue frustra la borare ad cognoscendũ deũ ꝓ speculuz ꝛ in enigma te ſm ꝙ concessum est vite ꝑsenti: aliqualem igitur cognitionez de deo habemus ꝛ ſm ꝙ eum impfecte cognoscim⁹: sic impfecte nominam⁹. nõ ergo arguit ratio ꝙ nullo mõ noiari possit. sed semper perfecte noiari nõ valet. Ad tertiũ dicendũ ꝙ ſba ꝛ qualitas q̃ significat nomẽ nõ accipiũtur ꝓprie. hz ſba po test accipi ꝓ eo cui nomen imponit qualitas ꝓ eo

a quo ſmponitur. hec autem nō ſemp realiter ſunt diſtincta. ſed aliquādo ſola ratione differunt. ⁊ ideo non arguitur deum eſſe compoſituz ſm rei veritatem: ſed ſm modū intelligendi quod concedimus.

Ad quartū dicendū q̄ p̄ma cauſa eſt ſup omnez narratione: q̄ nulla narratio eaz cōprehendit. vñ nō arguit quin noiari poſſit. ſed q̄ pfecte noiari nō valet. nam ipſa cauſa p̄ma nō cadit ſub ſenſu. ſz ſolum effect⁹ eius. ⁊ ideo nominari nō pōt, niſi ſm q̄ incognitionez eius venim⁹ per effectus ⁊ hoc eſt incomplete. vnde in comento illius ꝓpoſitionis ſcribitur q̄ primā cauſam non cōſequitur loquela. vñ eſt ſuperior narratione: q̄ narratio nō fit niſi p loq̄lam. loquella p intelligētiaz. ⁊ intelligētia p cogitationē. cogitatio p meditationē. meditatio p ſenſum cauſa autē p̄ma eſt ſup oēs res: ⁊ nō cadit ſub ſenſu.

Ad quintū dicendū q̄ etiaz aliqualis cognitio de deo habet cū ſcitur qd nō eſt. ꝓpter q̄ ſic noiare ipm eſt ipm aliqualiter noiare. qūo autez affirmationes eius ſunt incōpacte in alia q̄ſtione patebit.

Qd. ij. ℔ Ecūdo q̄ritur vtrū deus ſit noiabilis pluribus nominibus ⁊ videtur q̄ nō. q̄ ſm Auic. in metaphiſica ſua. niſi vnū adderet aliquē intentionē realez ſupra ens. tūc dicendo ens vnū eſſet ibi nugatio: quia ens ⁊ vnū eſſent nomina ſinonima. volebat enī q̄ ens ⁊ vnuz ſignificarēt diſpoſitiones additas eſſentie rei. igitur ſm hāc viā vbicūq; eſt dare plura noia nō ſinonima ibi eſt dare aliquas diſpoſitiones ſupadditas eſſentie rei. Sz hoc nō eſt abſq; cōpoſitione reali. igitur de deo plura noia niſi ſint ſinonima dici nō poſſūt.

℣Preterea hoc idem patet p diffinitionē ſinonimorum: q̄ ſinonima ſunt plura noia idem ſignificātia ſed cum deus ſit vere vnū in quo nullus numerus ſm Boetiū oia nomina dicta de deo vnū ⁊ idem ſignificabūt. igitur ſinonima erunt. nō igit plura noia de deo dicūtur. ℣Preterea. ſimpler p omnē modū vel totū intelligit: vel totū ignoratur. Si totū intelligitur: vno noīe ſignificari pōt. Si totū ignoratur tunc nullo mō p nomē ſignificari pōt. ℣Preterea. huiuſmōi pluralitas nominū vel eſt ex pte rei vel ex parte intellect⁹ noſtri: ex pte rei nō: q̄ eſt vna ⁊ ſimpler: Si añt ex pte intellect⁹ ſolū: tūc huiuſmōi nomina ſunt figmētum. ℣Incontrariū eſt. q̄ in p̄s. legitur. dñs nomē illi. ⁊ Exod. xv. ſcribitur. oīpotens nomen ei⁹. ſz iſta ſunt plura noia. ergo ꝛc. ℣Preterea ſm Anſelmū ꝓſolovon. v. deus eſt iuſt⁹ verax. beatus ⁊ q̄quid meli⁹ eſt eſſe q̄ſ nō eſſe. ſed hec ſunt plura noia. ergo ꝛc. ℣Rſpō dicēdum. q̄ ea q̄ ſunt in voce ſunt ſigna eoꝝ q̄ ſunt in aīa. iō ſi loqui volum⁹ de hiis q̄ p noiā vel p voces exteriores ſignificātur. oportet nos fundare ſermonē noſtruz ſup ea q̄ ſunt in mēte repſentata p huiuſmōi voces. in mēte autē q̄ſtum ad p̄ſens duo ſunt. ſpēs q̄ informat memoriā ⁊ cōceptus q̄ gignitur in acie cogitātis. naz cū intellectus actual⁹ ſpecie intelligibili informetur ex tali informatiōe gignitur quidā cōceptus q̄ dicitur verbum ⁊ nomen exteri⁹ prolatū ſiue verbū in voce ſignificat huiuſmōi conceptū: vel verbū in mēte nō ſpēm. nam ille qui dicit leonē nō intēdit ſignificare leonis ſpeciē. ſz leonis conceptū: ſiue verbū. vnde ⁊ xv. de tri. ca. xj. ſcribitur. pinde verbū q̄ foris ſonat ſignū eſt verbi q̄ intus lucet. ſpēs autē ⁊ huiuſmodi verbū q̄ſtum ad pluralitatē. ⁊ vnitatē aliquo modo ſeſe cōſequūtur. ſz nō oporteat vnū eſſe aliud. hoc añt ſic eſt videre: q̄ huiuſmōi verbū genitū ſm Aug. xv. de tri. ca. xj. eſt ſimilimū ſcie de qua gignitur. ꝓpter q̄ oportet eſſe aliquā equalitatē inter parentem ⁊ plem inter ſpēm in memoria ⁊ conceptū in intelligētia. ⁊ ſi nō p oēm modū numer⁹ verboꝝ ſm numerū ſpecierū. tū paucitas ⁊ pluralitas verboꝝ ſiue cōceptuū aliquo mō cōſequitur paucitatē ⁊ pluralitatē ſpecieꝝ in mēoria. ℣Nam ſicut dicim⁹ q̄ intelligentia ſuperior habet ſpēs magis vles ⁊ pauciores quā habeat inferior vt pōt haberi ex. xj. ꝓpoſitione de cauſis. Sic ⁊ in ꝓceptibus ſuo mō ſe hz. habēt enī ſe ſpēs in intelligentia recepte. ſicut ſe habēt potētie ordinate in nobis. nam ſicut videm⁹ q̄ ſenſus cōmunis qui eſt altior q̄ſ pticularis extītēs vnus cōprehendit oia q̄ comprehendūt pticulares ſenſus plurificati: ⁊ plura: q̄ cōprehēdit actus eoꝝ ⁊ obiectoꝝ differentiā. Si intelligētia ſupior p vnā ſpeciē plura comprehēdit q̄ſ inferior p plures. eo q̄ eſt vlior illis. ⁊ ſicut eſt in ſpecieb⁹ ſic eſt in conceptibus q̄ in vno cōceptu plura comprehēdit angelus ſuperior q̄ſ inferior p multa verba. pluralitas ergo ⁊ paucitas verboꝝ nō ſemp p omnē modū eſſe hz ex pluralitate ⁊ paucitate reruz. nam ſi ſic eſſet nunq̄ vn⁹ intellect⁹ vnico verbo plura comprehēderet q̄ſ alius p plura. erit ergo paucitas ⁊ pluralitas verboꝝ ex ſublimitate ⁊ infinitate intellect⁹ vt ſm q̄ intellect⁹ eſt ſupior ⁊ inferior ſm comparationē eoꝝ que ſpeculat formar plura ⁊ paucioza. nam ſi intellectus ſuperat intellecta: plura intellecta intelligit vno verbo. ⁊ iō q̄ deus oia ſupercellit vnico vboz nō ſoluz facta: ſed etiā fieri poſſibilia ⁊ infinita intelligit: q̄ ſpecies numeroꝝ quarū nō eſt numer⁹ que omnia in vnico ſuo verbo cōſpicit: quia vnico verbo ſibi coeterno deus dicit quicquid dicit ⁊ facit. ⁊ ſicut deus infinita vno verbo intelligit: eo q̄ facta ⁊ poſſibilia que ſunt infinita incompabiliter ſupercellit: ſic intellect⁹ noſter qui modo ꝓtrario ſe habet ad ipſum: q̄ in infinitū ab eo ſupatur modo cōtrario de eo verba formabit: vt ſicut ipe infinita intelligit vno verbo eo q̄ ea ſuperat. ſic ipm vnū eſt a nobis itelligibile infinitis verbis ⁊ infinitas cōceptiones de eo formare poſſumus. vnde. xvij. de di. noſcribitur q̄ nos debem⁹ laudare eum qui eſt infinitorum nominū. nam pfectiones que ſunt in deo modo vno: nos apprehēdimus modis pluribus. ⁊ vt in creaturis exiſtunt. ⁊ quia tales perfectiones ſunt infinite: quia in ipo nō ſolum congregātur pfectiones omniū generum actu exiſtentes: ſed etiā poſſibiles eſſe que ſunt infinite. ideo nō ſolum poteſt nominari multis nominib⁹: ſed etiam infinitis que nominuz varietas nō ſolum ſue ſimplicitati nō derogat: ſed etiam ſuam ſimplicitatē demōſtrat: quia ideo contingit talis pluralitas: quia ꝓpter ſuam ſimplicitatem deus noſtrū intellectū ſuperat. Si ergo queratur que eſt cauſa pluralitatis nominū. dicendum q̄ excellentia diuine bonitatis: ⁊ paucitatis noſtre intelligentie vel capacitatis vt habitum fuit p Anſelmum ꝓſolovon. xiiij. Ad primū dicendum q̄ auctoritas Auic. nō eſt recipienda in hac parte. nā ⁊ Cōmētator in. iiij. metaphiſice. dicit eum in hoc erraſſe. vel dicēdum q̄ tales additiones nō ſunt reales: ſed ſm modū intelligēdi ⁊ ponere deum ſic cōpoſitum non eſt inconueniens. Ad ſecundū dicendum q̄ nō omnia nomina que ſignificāt idem ſunt ſinonima. ſed que ſignificant idem eodem modo. vnde Commen. in. xij. metaphiſice. vult q̄ vinum ⁊ vita nō ſynonime dicātur de deo. ⁊ ſi vinū ⁊ vita nō ſunt ſynonima de deo dicta multomin⁹ erūt ſynonima ſapiētia. iuſtitia. ⁊ talia q̄ magis ſm diuerſitatez rōnis ſunt impoſita. Ad tertiū dicendū q̄ deus tot⁹ intelligit. ſz no totalr. nā qui ſcit iſtam poſitionē triāgulus hz tres p opinionē: vt q̄ Euclides dicit eā ſcit eā totā. ſed neſcit eam totalr: q̄ ne

scit eam omni modo quo scibilis est cuz sit scibilis
nō solum p opinionē. sz etiā p demonstrationē quā
ignora t. tqz multis modis de⁹ a nobis est cognosci
bilis pōt multis noibus noiari. Ad quartū dō q
huiusmōi pluralitas est ex pte rei. qz supat. t ex pte
intellectū nostri qz superatur vt dictū est.

Ertio q̄ritur vtrū aliqua noia de deo dicā
tur ppie. t videt q nō. qz dici de aliquo ē
affirmari aliqd de ipso. Sed oēs affirmati
ue de deo dicte sunt in cōpacte. vt dicitur.
ij. ca. de angelica ierarchia qō hugo in cometo sup
illo libro exponēs ait. in cōpacte sūt affirmatiōes. i.
impropie. Preterea nihil affirmat de aliquo ni
si denotet aliquā cōpositionē circa illd. sz deus secū
dum rei veritatē nō est cōposit⁹. denotare ergo alt
quā cōpositionē circa ipm fm modū intelligēdi pro
prie esse nō poterit. Sed hoc est cuz ipm noiamus:
qz vt dictū est sic nominādo ipm: est ibi compositio
fm modū intelligēdi. ergo rē. Preterea. modus
nominādi segtur modū intelligēdi. sz deus a nobis
ppie nō intelligit: qz intellect⁹ noster ad ea q̄ sunt
manifestissima in natura t potissime ad deū se hz si
cut oculus noctue ad lucē solis q̄ ppie ab ea videri
nō pōt. ergo rē. Preterea. Hugo scō caplō in cō
mento sup angelica ierarchia ait. q fm ista creata
cogitari nō pōt deus qd est: qñ aliud est t aliter est.
t longe t remote t dissimilr est. Sed non noiamus
ipm nisi p ea q̄ videm⁹ in creaturis. Sed si est lōge
t dissimilr a talib⁹ p ea ppie nominari nō valet.

Preterea plus cōuenit flozitio prati cū risu ho
minis q̄ sapiētia creata cā increata. Sed pratū nō
videt nisi methaphozice. ergo deus non est sapiens
nisi trāslatiue. Incontrariū est Ambro. t habet
ra q dicit non oia noia de deo dici trāslatiue sz aliq.
t scia ppie dicūtur de deo. nō igit oia dicūtur trās
latiue. Rsio. dō q de hoc doctozes ptradicere vi
dentur doctozib⁹. nam Damā. pmo libro ca. iiij. ait
q cū dicit deū esse bonū: iustū: sapientē. t ū quodcū
q tale dixeris. nō nām dei dicis: sed ea q̄ sunt circa
naturā. Sed cū in sua natura nihil sit p accidēs t ni
hil ibi sit ppie q nō sit ipsa natura. talia de deo di
ci ppie nō valēt. ad hoc idem facit modus dionisij.
qui vult q oia de deo affirmatiue dicta in cōpacta
sint t p consequēs ipropria vt exponit Hugo. Aug.
autē. xv. de tri. ca. v. t. vj. de tri. ca. vii. dicit talia
vere t digne de deo dici. t Anselm⁹. pslogion. v.
in eandē prozūpit sniam. t non solū videt discordia
inter doctozes alios. Sz Dionisi⁹ sibipsi videt cō
tradicere. nā. v. de di. no. ait. q deus ppie dicit exi
stens t esse t cōuenienter p tale nomen laudat. pri
mo tū caplō dicti libri ipm dicit. nihil existētiū exi
stens. ppter hoc notandū q in oi noie est duo consi
derare res significata t modus significādi. q̄ntum āt
ad modū significādi oia de deo dicta quandā ipro
prietatē t incompactionē cōtinent: qz noia a nobis
imposita sic significāt fm q res in cognitionē nr̄am
veniūt. deus aūt supra cognitionē nr̄am existit. vñ
nō significat p talia noia a nobis imposita vt ppetit
sue maiestati. sed magis fm q ipse p creaturas no
bis innotescit. esse autē diuinū sz aliquo mō cuz esse
t a nr̄o intellectu nō capiē. iō oia noia q̄ntum ad mo
dum significādi q segtur modū intelligēdi de deo p
prie dici nō possunt: t cā hui⁹ est. qz supat intellectū
nostrū. t iō qd ipse sit scire nō possumus. vñ t Hugo
sup angelica ierarchia volens assignare cām. quare
affirmatiōes sūt in cōpacte t nō negatiōes ait. qñ
q dicit q nō est deus. dicit q aliquo mō pōt itelligi

qui autē dicit q est: dicit q nullo mō pōt cōprehen
di. ergo potētius est t excellētius q̄ntum ad veritatis
expressionez dicere q nō est deus q̄ q est. nō igit p
prie ipm noiamus q̄ntum ad modū significādi quia
intellectū nr̄m excellit. Sed cū magis deficiat ver
bum exterius a diuina excellētia: qz est qd corporale
q̄ interi⁹ q est qd intelligibile. si q̄ntum ad modū si
gnificādi sunt impropria verba de deo in intellectu
cōcepta. multo magis erūt impropria in voce pla
ta. vñ Aug. v. de tri. ca. iij. diuina nec dicūtur vt co
gitantur nec cogitātur vt sunt. t. vij. de tri. ca. iiij.
scribit sup eminētia diuinitatis excedit vsitati elo
quij facultatē. veri⁹ enī cogitat deus q̄ dicit t ve
rius est q̄ cogitat. huius autē cā assignat. xv. de tri.
ca. xj. qz qñ p sonū dicitur aliqd. vel p aliqd corpora
le signū: nō dicit sicuti est. Sz sicut videri pōt: vel
audiri p corp⁹. Sz p verbū in mēte dicit sicuti est.
t est ibi veritas qualis expectat ab hoie. t qz non a
deo deficiūt intellectualia a representatione dei vt
corpalia. impropie p verba in mēte significat de⁹
q̄ntum ad significandi modū t magis ipropie p ea
q̄ sunt in mēte. nullū igit nomē q̄ntum ad istū modū
de deo ppie dicitur. Sed si cōsiderem⁹ nō modus
significādi nominū. sz ipsa significata. tūc huiusmōi
noia si a perfectionib⁹ sint imposita: vel dicūt pfe
ctionem simplr: vel perfectionē bāc vel illā in ma
teria ptipatam. nā alr imponit a pfectione aliqua
natura leonis t nomē sapiētie: qz nomē sapie impo
nitur a pfectione simplr. t iō talia noia q̄ntum ad rē
significatā ppie deo cōueniunt. iō ppie dicit bo
nus: sapiēs: rect⁹. t cetera huiusmōi importātia p
fectionē simplr: qz ea meli⁹ est esse q̄ nō esse. Me
thaphozice vero dicitur leo lapis angularis. splen
dor: speculū. t cetera huiusmōi q̄ nō nomināt perfe
ctionem simplr. sz perfectionē contractā ad speciē
t vt sit ad vnū dicere. quāto pfectio importata per
nomē: est magis abstracta magis cōis t simplr sum
pta: magis deo cōpetit. iō Dionysi⁹. v. de di. no. di
cit: deum marie esse laudandū per hoc q est esse: qz
esse est prius t cōis oibus. t Aug. v. de tri. ca. ij. ait
q deus verissime dicitur esse. dicam⁹ ergo q noia
simplr pfectionem importātia q̄ntum ad rem signi
ficatā magis ppie cōpetunt deo q̄ creaturis. vñ
fm talia nō fit trāslatio a nobis ad diuina. sed a deo
ad nos. vñ Damā. pmo li. ca. ix. dicit paternitatē: fi
liationē: processionē: t talia q̄ pfectionem importāt
dicit esse trāslata a deo ad nos. vñ ait: sciendū q nō
er nobis trāslata est ad beatā diuinitatē paternitatē
filiatiōis t processionis nomē. ecōtrario autē inde no
bis traditū ē: vt ait diuin⁹ apls. Propterea flecto
genua mea ad patrem ex quo ois paternitas in celo t
in terra. Sed si cōsiderentur huiusmōi noia q̄ntum
ad modū significādi deo ppie non competunt nec
ipam sbam dicunt. sed aliquid circa ipsam substan
tiam eo q sapiētia: iustīcia: t talia non dicunt substā
tiam creature. sz aliqd circa substantiā. t fm modū
intelligēdi significam⁹ hoc dicēdo fm q ea in creatu
ris aspicim⁹. iō ppter talem mooū significādi: est ista
ptrouersia: qz aliq cōcedunt talia dici de deo ppie
ppr rē significatā: negāt pp modū significādi t hijdē
pūt ea negare t procedere diuersis respectibus vt pz
ituēti. Ad primū dō q affirmatiōes de deo dicūt
rōne mōi significādi vel ēt rei significate. si ipsa res
significata nō dicat pfectionē simplr nihilomin⁹ tñ
importātia pfectionē simplr pūt de deo affirmari p
prie quātū ad rē significatā: vt patuit. Ad scām
dicendū q ista cōpositio importat q̄ntum ad modū
intelligēdi vl q̄ntum ad modū significādi rōne cui⁹
est ibi incōpactio vt dictum est t p hoc pz solutio ad

tertium. nam est er eo q̄ deus supercedit intellectū nostrum est ibi incōpactio rationē modi significandi vel intelligēdi non autem per hoc habetur q̄ sit ibi improprietas rōne rei significate. Ad quartū dicendū q̄ quia alr sunt pfectiones in deo ⁊ in creaturis ſm quas pfectiones noiamus perfectiões diuinas arguit q̄ ḡztuz ad modū significādi: ē ibi incōpactio nō ät ḡztum ad rē significatā: vt pz phabita.

Ad quintū dō q̄ plus cōuenit florittio prati cum risu bois ḡztum ad esse q̄ hz quia vtricz cōpetit esse pticipatū. ſz ḡztuz ad rationē illā vñ nomē imponit nō sic se hz: qr ſm candē pfectionē analogice sumptam vt p prius in creatore. p posterius i creatura dicitur sapiēcia prout est in creatore ⁊ creatura.

Quarto ḡritur. vtrū noia de deo dicta i lra posita ſm diuisionē Ambro. sint bñ dicta. vel vtrum ipa diuisio bona sit. ⁊ videtur q̄ nō. dicit enī Ambro. q̄ aliq̄ noia in dq. iiii. uinis dicunt essentie vnitatē aliqua psonarū distinctionē aliqua aūt trāslatiue dicūtur de deo. Sz ista diuisio est insufficiēs: qr aliqua noia dicūtur de deo p remotionē ſm Dionysiū ⁊ Dama. sicut imensus. infinit⁹ ⁊ huiusmōi. ſz talia nec dicūtur de deo trāslatiue: nec dicūt diuine ſbe vnitatē nec psonarum distinctionē. Preterea. magr i lra supaddit multa noia: vt qr dicit deus creator dñs. ⁊ huiusmodi. q̄ si nō continerētur in p̄ma diuisione supflue adderent ergo ⁊c. Preterea. Damn. li. j. ca. xij. ait: q̄ bonū iustū ⁊ scīm: vt dicunt de deo nō ipam ſbam oīdunt ſz sequūtur näm siue dicūt aliqd circa näm. nō igit oē de deo dictū dicit ſbam vel psonarū distinctionē vel est trāslatiue sumptū. sed pōt dicere aliqd circa ſbam. Preterea. ſ nomē trinitas videt esse qdam nomē collectiuū. ergo nō dicit psonarū distinctionē: ſz magis carū collectionē: nec ſbe vnitatem qr ſm hoc nō est ibi pluralitas. In noie aūt trinitat pluralitas dat intelligi nō tū trāslatiue de deo dicit ergo ⁊c. Preterea hoc nomē psona nec dicit psonarum distinctionē eo q̄ cuilibet supposito diuino cōpetit esse psonam. nec i hoc vnū ab alio est distinctum nec significat vnitatē ſbe cū sit ibi plalitas psonarum nec trāslatiue de deo dicit. ergo ⁊c. Incōtrariū est qr quicqd de deo dicit vel dicit de eo prie vel trāslatiue. si ppie vel in illo: psone distinguntur. ⁊ tūc designat psonax distinctionē. vel dicit de oībus trib⁹ nō pluralr. ⁊ tūc dicit eēntie vnitatē ⁊ qr nō plur ib⁹ modis variari pōt: vt in pſequēdo meli⁹ patebit. ergo bona est distinctio Ambrosij ⁊ sufficiēs. Rño dō q̄ de distinctiōe diuinox noiuz inter Ambr. Aug. Damn. ⁊ Dionysiū. videt esse cō troversia. naz Ambrosi⁹ noia noia reducit ad tria genera: vt pz in lra. ſ. ad ea q̄ dicunt essentie vnitatez vel psonarū distinctionē: vl q̄ dicūt trāslatiue. Aug. autē vt pōt patere ex. v. de tri. in diuersis locis quodam modo reducit ea ad quatuor: qr talia vel dicūtur ſm privationē genit⁹ ⁊ innascibilis vel dicūt positiue ⁊ talia sunt tria genera: qr vel sūt absoluta: vt magnitudo dinitas ⁊ huiusmōi. vl sunt relatiua vt paternitas. filiatio. ⁊ talia. vel sunt p silitudines accepta sicut situs ⁊ habit⁹. ⁊ loca ⁊ tpa q̄ p silitudines dicūtur de deo q̄ noia haberi possunt ex. vj. ca. v. de tri. ⁊. viij. ca. de tri. Damn. autē talia reducit ad genera. vi. vt pz ex p̄mo li. ca. xij. ⁊. xiij. qr talia vel dicuntur p remotionē sicut imortale incorporeū: vel indicāt quoddā p. lag⁹ ſbe infinitū ⁊ ideterminatū. ⁊ huiusmōi est esse: vel indicāt aliqd circa ſbam. sicut bonū. iustū. ⁊ talia: vel dicūt op⁹ ⁊ actionē sicut de⁹. qui dicitur a thein. q̄ est curare vel fouere vel ab ethin. q̄ est ardere. vl a theaste q̄ est pſiderare. quo possunt dici huiusmōi nomina per quandā habitudinē q̄ habitudo est respectu creaturax. ⁊ sic dicit rex cōditor⁹ ⁊ creator. certo p cōparationē ad ipsas psonas iter se ⁊ sic accipit genitū ⁊ pcessibile. Dionysius vero inter ceteros de di. no. magis diffortmit videt pmulgare ſniam. qr aliqñ dicit deū esse innoiabilē ⁊ q̄ ipius nō est nomē neqz sermo ⁊ q̄ est sup oē nomen collocat⁹ vt pz ex tertio ca. de di. no. Aliqñ dicit deuz esse infinitox nominū vt patet ex penultimo caplo dicti libri. Aliquādo insinuat deum esse tripliciter nominandū. ſ. per remotionē: vt quādo ea q̄ in creaturis videm⁹ remouem⁹ a deo: vt qr videmus in ipsis finē ⁊ motū. dicim⁹ deū immobilez infinituz. Scōo p causalitatē. q̄ triplr esse pōt: vel qr ad modū sic creātis ⁊ facictis se hz: vt dicitur deus irat⁹ nō qr in eo sit animi mot⁹: ſz qr punit ⁊ hz in se ac si esset irat⁹ vel qr talia causat: vt si diceret iust⁹ eo q̄ iustitiā facit. vel tertio noiatur deus p cālitatē qr in oibus importat aligs respect⁹ causalitatis: vt p cōparationē ad opus vel ad creaturā. ⁊ sic dicitur deus vel creator. tertio accipiēdo tertiū mēbrū principalis diuisionis noiatur p supercellentiā: qr q̄ sunt causatorū pre habūdantius insunt causis vt dicit secundo de di. no. ⁊ qr videmus in creaturis sapiam bonitatē ⁊ talia pfectionē importātia p̄quandā sup excellentiā ea in deo ponim⁹. vñ dicim⁹ q̄ deus est sup sapiēs. sup bon⁹. possent autē ⁊ istis diuersitatibus supaddi diuersitates alie. tū qr ex pcordia istax noia alia patere possunt sup sedētes assignationē eorū reducem⁹ ad concordiā diuersitates tactas. notādū igitur q̄ qcquid de deo dicit vel dictū est ſm essentiam vel ſm notionez: qr quicqd de deo dicit. vel pfertur de singulis psonis nō pluralr sicut creator. dñs deus immēsus ⁊ talia. ⁊ sic accipiūtur noia dicta ſm ſubstātiam vt accipiamus dici ſz substātia omne illud q̄ nō importat distinctionem psonaruz: vel non dicit de omnibus tribus nō pluraliter ⁊ in ipso distingūtur psone. ⁊ talia ſm notionē sūt dicta. hec aūt distinctio haberi pōt. ex verbis Aug. v. de tri. ca. viij. ⁊. viii. ca. i. q̄ autē nō sunt distinctiua psonarum ⁊ indicāt aliquo mō essentiā multiplr distinguntur. naz nō noiamus deū nisi ꝑut ipm cognoscimus. ipse aūt nobis p creaturas innotescit. opz aūt noia de deo dicta ex creaturis aliquo mō sumpsisse originē deus igit vel noiabitur ſm noia in quib⁹ importatur respect⁹ aliqs cālitatis p comparationē ad actionē: vel ad rem productā. ⁊ sic dicit deus creator dñs ⁊ huiusmōi. vel noiabitur ſm ea q̄ in creaturis eristūt. ⁊ hoc multiplr: qr q̄ in creaturis sunt dicūt pfectionē vel impfectionē. si impfectionez sic accipiūtur noia de deo p remotionē: vt dicim⁹ deum incorporeū in compositū ⁊ huiusmōi. eo q̄ corporeitas ⁊ cōpositio impfectionē dicunt. ⁊ ſm istū modū possunt accipi ēr noia de deo dicta. ſm causalitatē. nam turbatio ⁊ ira impfectionē quan dā dicūt. ⁊ tñ deus irat⁹ dicit: qr ad modus irati se hz. si vero q̄ in creaturis sunt pfectionē dicūt. hoc pōt esse duplr: qr vel dicūt perfectionē simplr vel pticipatum. ⁊ cuius impfectione admixtā. si simul cū pfectione imperfectionem importāt eo q̄ eam participatā insinuāt sicut leo. lapis. ⁊ talia q̄ hz a pfectione imponātur. nō tñ sumpta sūt a pfectione simplr. ⁊ sic dicūtur de deo noia dicta trāslatiue. nam dicit deus leo lapis angularis nō per proprietatē: sed p similitudinē vel per trāslationē ⁊ ad istū modū etiā reduci pñt q̄ dicūtur p cālitatē: vt dicatur de⁹ leo ⁊ lapis eo q̄ cāt ⁊ agit audacter: vt leo. ⁊ immobiliter: vt lapis Si autez perfectiones in creatura recte sunt perfectões simpliciter sc̄m eas: etiā duplr diuina noia sumūtur vt

per causalitatē: vt dicatur deus magnus. quia magna facit. potens: quia potentia. bonus: quia bonas vel per supexcellentiam. ⁊ sic accipiūtur huiusmōi pfectiones: vt in deo sunt. nam in ipso que denotant pfectionem simpliciter supexcellenter existunt. vnde dicitur sup bonus super sapiens eo q̄ talia superexcellentur in seipso habet. ⁊ ita patet q̄ solum ille modus causalitatis put in nominib⁹ importat respectus esse habet modum prōprium. Alij vero duo modi modis alij annectūtur. nam ille modus ſm quez dicitur deus talis: qz ad modū talis se habet sumit originez ex imperfectionib⁹ ⁊ perfectionibus participatis. alius vero causalitatis modus vt deus dicitur talis: quia talia causat ex pfectionibus simplr trahit ortum. Notandū tn q̄ hec pfectiones simplr dicte: duplr cōsiderari possunt. vel ē actum ad modū significādi ſm eas deus est innoīabilis eo q̄ oēs tales sic accepte sūt incōpacte vt patuit. si ē actum ad rem significatā tūc est distinguēdum quia vel accipiūtur ſm quandā cōmunez diuisionē vel ſm q̄ a specialib⁹ rōnibus imponuntur. si ſm q̄ sunt imposita a spālibus rationib⁹. sic deus est infinitorū nominū. nam deus p vnicū suū eē infinitas tales pfectiones sortit cuiusmōi sunt. sapiētia. bonitas. magnitudo. ⁊ talia q̄ oīa ſm nostrū modū intelligendi rōne differūt: ⁊ a spālibus rōnibus imponū tur. Et ex hoc apparet quare Dionysius aliq̄n dicit deum esse innoiabilē rōne modi significādi q̄ reperit in talib⁹ noīb⁹. aliq̄n dicit ipm esse infinitorum nominum eo q̄ infinite pfectiones congregātur in ipso. Si vero huiusmōi pfectiones accipiūtur ſm quandam cōmunē diuisionē sic dicūtur alique differentie ipsius diuine substātie pelagus infinitū: alique aūt non ſbam: sed aliquid circa substantiā nominat. nā in deo ⁊ in creatura est modus cōtrarius. nā substātia creature est ipa quidditas. esse aūt nō dicit ipam substantiā creature. sed aliquid circa ſbam. In deo autē ipm esse dicit diuinā substantiā. pfectiones aūt alie: qz nō a deo diuinā exprimūt sic ipm esse. dicūtur nō dicere diuinā substantiā. sed aliqd circa ipaz ⁊ ppter hoc Damas. ait. q̄ esse dicit diuine substātie pelagus infinitū. iustū autē ⁊ bonū nō ſbam. Sz aliquid circa substantiā nominat. viso qūo distingūtur noīa essentialia in diuinis: qz vel accipiūtur prōprie vel trāslatiue. ⁊ si ppie vel nominat deū p remotionē: vel p causalitatē: vel p supexcellentiaz ⁊ q̄ p supexcellentiā deum nominat sunt pfectiones simpliciter ſm quas rōne modi significādi deus est innominabilis rōne rei significate prout accipiūtur ſm rationes speciales deus est infinitorum nominū: prout accipiūtur ſm quandā cōem diuisionez: esse dicit diuine ſbe pelagus infinitū. alia autē pfectiones: non diuinā ſbam. sed aliqd circa ipam nominat. Videndum est ergo qūo notionalia distingūtur. ea autē q̄ notionē aliquo mō significāt sic dicūtur: quia vel cōueniūt deo ab eterno vel ex tēpore. si ex tēpore vel ex suo noie relationē importāt. ⁊ huiusmōi ē missio tēporalis. processio. ⁊ talia que aliquo mō notionē indicant. qz oibus psonis nō cōueniunt. nam pater nec tēporaliter procedit. nec legit missus: vel ex suo noie relationē nō dicunt. sed aliquo mō relationem implicite noiant. ⁊ huiusmōi sunt incarnatio humana natio que vt ait magister relatiue nō dicūtur. tn ratione vnionis relationē implicāt. Si autē noia dicentia notionē sub eterno deo ꝓueniunt duplr diuiduntur: qz vel significāt priuatiue siue p negationē ⁊ huiusmōi sunt ingenit⁹ innascibilis: vel positiue. ⁊ hoc duplr. qz vel nō dicunt notionē simplr ⁊ huiusmodi sunt posse generare. posse spirare. vel dicunt notionē simplr. ⁊ talia triplr diuidūtur. qz vel p modum collectionis proferūtur cuiusmodi est trinitas q̄ est quasi nomē quoddā collectiuū vt magr ait. vel dicūt notionē sub esse cōi. ⁊ sic est hoc nomen relatū vel relatiuū ſm q̄ tres psone tria relatiue dicūtur. ⁊ ad hūc modū reduci possunt ypostasis ⁊ psona que ſm q̄ latini vtūtur. eis in cōi relationē insinuāt. vl dicūt notionē in speciali. ⁊ sic sunt pater filius ⁊ talia patet igitur q̄ ꝑma diuisio diuinorum nominū est q̄ aliqua sunt essentialia aliq̄ notionalia. ⁊ quodlibet istorū hz multas diuisiones vt patuit. ꝓpterea sancti diuersificati sunt: quia sub istis cōmunib⁹ diuisionibus aliqui pauciores. aliqui plures diuisiones acceperūt. nam Ambrosius oīa notionalia comprehendit in his que dicūt distinctionē personarū essentialia autem diuisit in duo: qz aliqua dicūtur ꝓprie aliqua translatiue. verūtamen ea que trāslatiue dicuntur p appropriationē psonalia esse possunt. sicut esse speculum ⁊ caracterez appropriatur filio. Aug. autem ſm distinctionē supius posita. diuidit notionalia ⁊ essentialia. notionalia quia quedā dicūtur positiue: quedā negatiue. essentialia quia quedā ꝓprie quedā translatiue. ideo diuisio eius est quadrimembris. ⁊ Ambrosij trimembris. Damascen⁹ autez q̄ sex membra posuit. nam notionalia nō diuidit. sed oīa notionalia comprehēdit p habitudinē personarū inter se essentialia diuidit in .v. membra: qz vel noīant deū per remotionē: vt immensus infinit⁹: vel p supexcellentiam. ⁊ hoc duplr. qz vel dicūt diuine substātie pelagus infinitū vt esse: vel aliquid circa substātiam: vt iustum ⁊ bonū: vel p causalitatē. ⁊ hoc etiā duplr: qz vel p compationē ad actū. ⁊ sic est hoc nomen deus qui dicit vel a fouere vel ab ardere: vel a cōsiderare: vel per comparationem ad ipsa producta. ⁊ sic dicitur dominus rex cōditor. Dionysius autē nō nisi nomina essentialia assignat. que diuidit in tria genera vel qz nominat deum p remotionez: vel p causalitatē: vel p excellentiā. ⁊ ſm ea que nominant ipm p excellentiā aliquādo deus dicitur innominabilis ꝓpter modū significādi aliquādo infinitorum nominū ꝓpter infinitas pfectiones in ipo reptas. Ad primū dicendū q̄ ea que dicūtur p remotionē ptinent ad essentie vnitatē eo q̄ pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs nō sunt tres immensi sed vnus immensus. Ad secundū dicendū q̄ omnia ū supadit magister. cōtinctur in diuisiōe Ambrosii vt patet intuēti. nec tn ea magister supflue addit. quia q̄ Ambrosius dicit submodo in distincto. ⁊ quasi communi. magister ea ponit sub modo distincto ⁊ spāli.

Ad tertiū dicendū q̄ bonus ⁊ iustum ptinent ad essentie vnitatē qūo autē dicūt aliquid circa substātiam est per habita manifestū. Ad quartū dicendum q̄ trinitas ptinet ad personarū distinctionē. ⁊ si nō dicit ꝓprium alicuius psone explicite dicit implicite. Ad quintū dicendū q̄ etiam psona aliquā relationez importat. ⁊ si nō in speciali. in cōmuni. ⁊ quia per relationez est personarū distinctio ad noia indicantia distinctionē reducitur.

Uper litterā sup illo. (Similitudinis vero splendor.) Contra. Aug. vult q̄ lux ꝓprie sumatur in spālibus. sed lux est idē q̄ splendor. ergo splendor nō est nomen similitudinis siue per translationē dictum. dicendū q̄ lux dicitur pfectio prout est in prōprio fonte. sed splendor ſm Aug. dicit prout est reuerberatio a corpore terso ⁊ poliro. ꝓpter qō lz lux possit dicere pfectionē simplr vnde ⁊ ꝓprie in spālibus reperiri potest. splendor autē rōne reuerberatiōis quā includit nō ita ꝓprie pōt sumi. vel dicendū q̄ lux ⁊ splen-

dor dupliciter cõsiderari possunt: vel ꝯtum ad id cui nomẽ imponitur. ⁊ sic dicũtur de spũalibus trãs latiue: qr rebus corporalib⁹ imponũtur. vel ꝯtum ad id a quo nomẽ imponit ⁊ tunc cum nomẽ lucis a manifestatione imponat tanto magis cõpetit spiri tualib⁹ ꝙz corporalib⁹. quãto manifestatio spũalis est potior corporali. Item sup illo. (nec dicunt re latiue incarnat⁹ ⁊ hũanatus.) Cõtra. nihil cõpetit deo ex tẽpore q̃ nõ importet relationẽ: qr si absoluta competerent ei ex tẽpore in eo esset facta mutatio. Sed incarnat⁹ humanat⁹ dicitur deus ex tpe. g̃ ꝛc. Dicendũ q̃ incarnatus humanat⁹ rõne nois rela/ tionem nõ importãt. explicite tñ aliquo mõ relatio/ nem implicãt eo q̃ dant intelligere vnionẽ que re lationẽ importat. Item sup illo. (ea que vnitatez essentie.) notãdum q̃. v. dicũt q̃ dicunt essentie vni tatem. Primo qr dicunt quid absolutũ. Secundo qr substantiã significãt. Tertio qr de oĩbus cõiter p̃ dicantur. Quarto qr de singulis sigillatim. Quinto quia de oĩbus nõ pluraliter accipiũtur. nam tres p̃/ sone nõ dicũtur tres magni sed vn⁹ magnus. Cõtra primaz conditionẽ obicitur: qr dñs ad essentie vni tatem ptinet: ⁊ tñ relatiue dicitur. dicendũ q̃ intelli gendũ est de his q̃ dicunt relationẽ realẽ. dñs autez dicit relationẽ sm rõnem. ideo tale relatiuum põt essequid essentiale. vel dicere essentie vnitatẽ. alie autem conditiones nõ habẽt calumpniã. Item sup illo. (que aũt relatiue.) notandũ q̃ ea q̃ distinctionẽ personarũ importãt tria dicunt. Primo qr relatiue accipiũtur. Secũdo qr nõ sbam dicũt. Tertio qr de oĩbus nõ dicitur. vel si dicitur: nõ dicit singulariter Cõtra illã conditionẽ q̃ nõ dicũt substantiã Cõtra. relatio in diuinis est idem q̃ diuina substãtia. ergo ꝛc. Dicendũ qõ relationes in diuinis realr sunt idẽ qõ diuina substãtia. sed tñ sm rationẽ differũt ⁊ si di catur q̃ etiã sapiẽtia bonitas sm rationẽ differũt a diuina substãtia. Dicendũ q̃ ppter talẽ differentiã rationũ attributa in diuinis nõ manẽt ibi sm suum genus relationes tñ manẽt. ⁊ ex hoc qr manẽt ibi ꝙz suũ genus. dicũtur nõ significare substantiã. Item sup illo. (nõ tres magni: ꝙz vnus magn⁹.) Notandũ q̃ magnus põt sumi adiective vel substãtiue si suma tur adiective est locutio falsa. si substantiue est locu tio vera. Item sup illo. (deus nõ est magnus ꝛc.) Notẽdũ q̃ Aug. pbare intẽdit deum nõ esse ma gnum p participationẽ: sed substancialr. cui⁹ ratio talis est. si deus est magn⁹ per pticipationem ⁊ tunc nõ est ipsa magnitudo qua magnus dicit. Sed pro/ pter qõ vnũquodq; tale ⁊ illud magis. si ẽ magn⁹ nõ per seipm: sed p magnitudinẽ que nõ est ipse. tũc ipa magnitudo est magis magna siue maior ꝙz ipe de⁹. est igitur aliqd q̃ nõ est deus maius deo qõ est incõ/ ueniens. sed ista ratio non videt valere. nam hõ est albus p albedinez que nõ est ipse. ⁊ tñ albedo nõ est magis alba. Preterea. forme spãles se ipsas nõ denominãt. nam ly veritas sit vera: ⁊ bonitas sit bona. calor nõ est calidus. cum ergo magnitudo di cat quãdam specialẽ perfectionẽ. ergo se nõ denoiat ergo nõ est magna. ⁊ si nõ est magna: nõ põt esse ma gis magna: quia compatinum positiuũ relinquit.

Preterea. aliquid dicitur magnũ sm totam ma/ gnitudinẽ que in ipso est. Si igiur ipsa magnitudo diceretur maior ꝙz ipsum magnũ. tunc seipsa maior esset. Dicendũ q̃ ratio Aug. bona est ad cuius evi dentiã. notãdum q̃ in his q̃ nõ mole magna sunt idẽ est esse mai⁹ qõ esse melius. ⁊ qr hz esse meli⁹: hz esse verius. qr verũ ⁊ bonũ ex esse sortiunt. dicamus er go q̃ ois forma que subiectũ denoiat nec est ipsum subiectũ verius cõuenit sibi: vel est eadẽ sibi. ꝙz ipi subiecto. vñ albedo est verius eadẽ albedini. ⁊ est magis essentialiter talis qualitas ꝙz sic ipm albus. est ergo subiectũ album ⁊ albedo alba. sed subiectũ est albus sm denominationẽ. albedo tñ est alba sm aliam rationẽ. est enim alba eo q̃ essentialr est ipsa al bedo. ⁊ illud esse tale est esse veri⁹ ꝙz sit primũ ⁊ ista est via Dionysij. ii. de di. no. qui dicit delectationẽ non delectari. nec lumen a luminari nisi sm aliã ra tionem eo q̃ q̃ sunt causatoꝛ amplius pre insunt cau sis. Si ergo deus esset magn⁹ magnitudine q̃ ipse nõ esset. lz nõ sm eandẽ rationẽ diceretur magnitu/ do magna ⁊ deus magnus. verius tñ esset magnitu do magna ꝙz deus. eo q̃ essentiali⁹. ⁊ qr in deo non ponimus magnitudinẽ molis. ⁊ ibi idẽ est esse ma ius q̃ esse meli⁹: vel esse verius simplr ⁊ absolute loquendo. magnitudo existẽs in deo q̃ ponitur non esse de⁹ esset deo maior. ⁊ ita vera est ꝛclusio Aug. q̃ aliquid q̃ nõ est deus est maius deo q̃ est incõue/ niens. Ad primũ in contrariũ dicendũ q̃ albedo nõ est magis alba ea rõne sm quã hõ dicitur albus. sed eo mõ quo diximus: qr ea q̃ sunt causatorũ am/ plius pre insunt causis. Ad secundũ dicendũ q̃ forme speciales seipsas nõ denoiant eo mõ vt de/ nominat subiectũ sm aliuz modũ denoiare possunt vt patuit. Ad tertiũ dicendũ q̃ nõ ꝛcluditur ma gnitudinẽ se ipa maiorẽ esse: sed q̃ magis ppzie est eadem sibi ꝙz subiecto: quia sibi est eadez essentialr subiecto autem accidentaliter. Di. xxiii

Redictis ꝛc.) Postꝙz magr distinxit
p diuina noia significãtia essentie vnita/
tem ⁊ personarũ distinctionẽ. hic spãli/
ter determinat de hoc noie persona. ⁊
duo facit. Quia primo ostẽdit regulã assi
gnatam supius nõ esse verã p hoc noie. Secũdo cir
ca ipm nomẽ monet quasdã ãstiones ibi. (iõ ozif.)
fuit enim dictum superi⁹ q̃ oẽ nomẽ significãs substã/
tiam dicit de qualibet psona singulariter ⁊ de om
nibus nõ pluralr ab ista. tñ regula excipitur hoc no/
men psona. nam psona sm substãriam dicitur. ⁊ tñ
dicitur de oĩbus pluralr. quia pater ⁊ filius ⁊ spũs. s.
sunt tres psone nõ vna. Ideo duo facit. qr primo di
cit hoc nomen psona excipi a p̃dicta regula. ppter ra
tionem tactã. secõ ostẽdit p Augu. q̃ psona dicitur
sm substantiã ibi. (quod aũt.) Deinde cũ dicit. (iõ)
circa hoc nomen monet quasdã questiões. ⁊ duo fa
cit. qr primo monet ãstiones duas. quarũ prima est. si
psona dicitur sm sbam. quare nõ dicimus vnã pso
nam sicut vnã essentiã siue sicut vnũ deum. secũda
est quare nõ dicim⁹ tres deos vel tres essentias: si/
cut tres psonas. ex quo ista sm substãtiam dicũtur.
secũdo has ãstiones solvit ibi. (qr volum⁹.) circa q̃
duo facit. qr primo solvit dictas ãstiones. secundo so
lutiones in breui recolligit ibi. (iam sufficient.) cir
ca primũ duo facit. qr primo solvit vnã questionẽ. se/
cundo aliã ibi. (Sed ãritur.) circa primũ duo facit
qr primo solvit hanc questionẽ. quare nõ dicim⁹ vnã
psonam cũ psona dicatur sm substantiã dicẽs h esse
ppter vocabulorũ penuriã: vt qr nesciebam⁹ quid
respõderemus hereticis cũ querebãt a nobis quid
tres dixim⁹ tres psonas. vñ duo facit. qr primo fa/
cit q̃ dictum est. secõ ondit grecos in eadẽ penuria
laborare nobiscũ ibi. (Qua necessitate.) circa quod
tria facit. nam primo dicit grecos in eadẽ penuria la
borare nobiscũ. secõ dicit q̃ apud eos aliter accipitur
substãtia ꝙz apud nos. qr ipsi concedunt ibi esse tres
substãtias. nõ autẽ nos. tertio cõcludit talia vocabu
la esse invẽta ad respondendũ hereticis ibi. (aliter
enim.) tertia ibi. (⁊ vt itelligat.) Deinde cũ dicit.
(Sed queritur.) solvit aliam questionẽ ⁊ duo facit.

quia ꝑmo monet quſtionē ⁊ ſoluit. ſecūdo inſtat ibi. (verum ⁊ hic.) circa primū duo facit: qz primo q̄rit quare nō dicamus tres deos: cū dicam⁹ tres perſonas cū ꝓſona dicaī ꝑm ſbam ſicut deus. ſcōo ſoluit. (qz ſcriptura.) nec dicit tres deos nec tres ꝓſonas. cōtradicit tñ eſſe tres deos nō cōtradicit eſſe tres ꝓſonas. ne ergo ꝓtradiceremus ſacro canoni. voluimus potius dicere tres ꝓſonas: q̄z tres deos. ſecūda ibi. (qz ſcilicet illō.) Deinde cū dicit. (verū) inſtat cōtra determinata. nam videtur ꝙ debeam⁹ dicere tres eſſentias: qz hoc nec ſcriptura dicit nec cōtradicit. ⁊ tria facit. qz ꝑmo monet queſtionē tactā. ſcōo ſoluit dicens. ꝙ loquēdi neceſſitate inuentuz eſt vt dicam⁹ tres ꝓſonas aptius tñ dicimus tres ꝓſonas q̄z tres eſſentias. quia magis datur intelligi diuerſitas ex diſtinctione eſſentiarū q̄z perſonarū. iō ne faueremus arrio: nō dirim⁹ tres eſſentias: qz ⁊ ne faueremus ſabellio dirim⁹ tres ꝓſonas. tertio dat differentiam inter nos ⁊ grecos: qz ſicut nos dicim⁹ tres ꝓſonas: ita ipſi dicūt tres ſubſtātias. ſi voluiſſent tñ potuiſſent dicere tria ꝓſopa ꝙ idem eſt ꝙ tres ꝓſonas. maluerunt tñ dicere tres ſubſtātias: quia forte aptius in lingua eoꝝ hoc dicit. ſecunda ibi. (Quid igitur reſtat.) tertia ibi. (Quod enī de perſonis.) Deinde cū dicit. (iam ſufficiēter.) recolligit in breui ſolutiones tactas. ⁊ tria facit. qz primo dicit nos nō dicere tres deos eo ꝙ ſcriptura cōtradicit. nam dicere tres eſſentias ne ibi intelligat diuerſitas. dicere tres ꝓſonas. ne ibi ponatur ſingularitas. ſcōo probat ꝓ dicta ſanctoꝝ ꝙ aſſumpſerat. ſ. deū non eſſe ſingularē nec eſſe diuerſum. tertio recolligit intellectū auctoritatū in breui. ſecūda ibi. (vñ Aug.) tertia ibi. (ecce ex p̄dictis.) circa qō duo facit. quia ꝑmo facit qō dictū eſt. ſecūdo cōcludit. ꝙ ſicut deus non eſt diuerſus: ita nō eſt multipler. ſz trinus ⁊ ſimpler. ſecūda ibi. (⁊ ſicut.) In quo terminat ſentētia lectionis ⁊ diſtinctionis.

q¹ Via magiſter in preſenti diſtinctione tāgit hec noīa: ſubſtātiam: eſſentiam: ⁊ perſonā. ⁊ quartū. ſ. ſubſiſtentiā. iō de his q̄remus. Circa q̄ q̄remus quattuor. Primo. qūo iſta diſtinguantur in creaturis. Secūdo. qūo tranſferūtur ad diuina. Tertio. vtrū ꝓſona ſignificet ſubſtantiā vel relationem. Quarto. vtrū ꝓſona poſſit accipi plurali ter in diuinis.

a Primū ſic ꝓceditur. Videt ꝙ ſubſtātia nō differat ab eſſentia. qz ſm ꝑbm. v. metaphiſice. ſubſtātia vno mō ſumit pro oī quidditate vel eſſentia. ꝓprie tñ ſubſtātia determinat ad ea q̄ ſunt in predicamēto ſubſtātie. licet ergo ꝓprie accipiendo ſubſtantiā poſſet dicere aliquis ꝙ differret ab eſſentia: eo ꝙ eſſentia reperitur in omni predicamēto nō ſubſtantia ꝓprie ſumpta. inter ſubſtantiā tñ ⁊ eſſentiā: vt determinātur ad p̄dicamentū ſubſtātie: nō videtur eſſe differētia inter ea. ⁊ qz nos ſic logmur de iſtis noibus vt determinatur ad predicamentū ſubſtātie. ergo ⁊c. Preterea ſubſtātia ꝓprie ſumpta determinat ad predicamētum ſubſtātie. large tñ accepta dicit eſſentiā cuiuſlibet: vt pōt haberi ex quinto metaphi. Sed ſic etiā ſe hz eſſentia: qz large ſumpta repitur in omni p̄dicamento. ꝓprie tñ ſumpta inuenit ſolum in p̄dicamēto ſubſtātie. vñ Aug. vij. de tri. ca. j. vult ꝙ ſola ſbā ꝓprie dicat eſſentia. vñ coꝝp⁹ dicit eſſentia nō cā habēt quidditatē: ſed large. ergo ⁊c. Incōtrarium eſt: qz greci concedūt tres ſubſtātias. ⁊ etiam latini. aliquo mō cōcedunt. ſz non cōiter. vñ Aug. vij. de tri. ca. iiij. cōcedit in diuinis eſſe tres ſubſtātias: ſed nō cōcedimus ibi eſſe tres eſſentias. ergo nō idem ſignificat ſubſtātia qō eſſentia. Ulterius videtur ꝙ idem ſignificet ſubſtātia qō ꝓſona. qz Aug. vij. de tri. ca. iiij. ait: ꝙ in hac trinitate, cū dicimus perſonā patris nō aliud dicim⁹ q̄z ſubſtantiā patris. ⁊ ibidē vult ꝙ dicimus ibi eſſe tres ſubſtātias vel tres ꝓſonas ꝙ nō eſſet niſi idem ſignificaret ꝓſona qō ſba. ergo ⁊c. Preterea individuū in genere ſubſtātie dicitur ꝓprie ꝓncipalr ⁊ marie ſubſtātia: vt vult ꝑbs in predicamētis. ſz tale individuū eſt ꝓſona vl ypoſtaſis. ergo ſubſtātia idem ſignificat qō ꝓſona vl ypoſtaſis. Incontrariū eſt. qz greci dicūt in diuinis tres ſubſtātias. nos autē aptius dicim⁹ tres ꝓſonas. Sed hoc nō eſſet niſi eſſet differētia inter ſubſtantiā ⁊ perſonā. ergo ⁊c. Ulterius videtur ꝙ nō differat ſubſtātia a ſubſiſtētia: qz nō dicitur ſubſiſtere niſi ꝙ hz ꝓ ſe eſſe. q̄ autez habēt ꝓ ſe eſſe marie ſubſtare dicūtur. vñ ⁊ individua quib⁹ cōpetit ꝓ ſe eſſe: maxime ſubſtare dicūtur. ergo ab eodez imponit ⁊ ſubſiſtētia: qz ſubſiſtere eſt idem ꝙ ſubſtare. Inco trarium eſt: qz Aug. vij. de tri. ca. iiij. cōcedit deuz ſubſiſtere dicēs: ꝙ nō eſt deo aliud eſſe aliud ſubſiſtere. eodem autē libro ca. v. negat deum ſubſtare. vñ dicit ꝙ uō ꝓprie deus dicitur ſubſtātia: nō eſt igitur idem ſubſtātia ꝙ ſubſiſtentia nec ſubſtare ꝙ ſubſiſtere. Rño. dicendū ꝙ ꝑmo oportet nos videre qūo iſta noīa differāt in creaturis ⁊ poſt modū in alia q̄ſtione apparebit. qūo hec ad diuina tranſferuntur. ꝓpter hoc ſciendū ꝙ quidā differentiā ſic aſſignāt: quia in omni re creata eſt cōſiderare duo: natura ⁊ ſuppoſitū. natura in nulla re creata eſt idem cū ſuppoſito. Iſta autē natura vna ⁊ eadem exiſtēs in ſuppoſito triplicē compationem habere pōt. poteſt enī conſiderari vt ſignificata vt nō ſignificata ⁊ vt nō ſignificata dupliciter vel vt cognita ſub modo confuſo ⁊ incomplete: vel vt cognita ſub modo diſtincto ⁊ completo. ⁊ ſm iſtum triplicem modū conſtituit natura triplr ſuppoſitū. nam vt non ſignificata ⁊ cognita ſub eſſe ꝓfuſo reponit ſuppoſitū in genere vt nō ſignificata ⁊ cognita ſub eſſe diſtincto. reponit iꝑm in ſpecie: vt autē accipit vt ſignificata reponit iꝑm ſuppoſitū ineſſe indiuiduali. Primo mō dicit eſſentia. Secūdo ſubſiſtētia. Tertio ſubſtātia. Vnde ꝓ natura ſortis pōt dici ſorteitas hūanitas ⁊ aialitas. rōne qua dicitur ſorteitas competit ſibi nomē ſubſtātie. rōne qua hūanitas cōpetit ſibi nomē ſubſiſtentie ratione qua aialitas cōpetit ſibi nomē eſſentie. ⁊ ita iſta triaeſſentia ſubſiſtētia ⁊ ſubſtātia. dicūt naturā rei. Sed ꝓſona dicit ſuppoſitū vel habentez naturā. Alij autē quaſi cōuerſo modo dicunt: qz appropriant tria noīa ſuppoſito: ⁊ vnū nature. nā eſſentia eſt nomen nature. ſba. ſubſiſtentia. ⁊ ꝓſona. ſunt noīa ſuppoſiti. ita ꝙ dicitur ſuppoſitū ꝓſona prout refertur ad ꝓprietatē dignitatē importantē. ſubſiſtentia dicitur prout in ſe ſubſiſtit. Sed ſba ꝑt ſubſtat ꝓprietatib⁹ vel accidētibus quibuſcūqz. Eſt autē ⁊ tertius modus dicēdi. habeī autē tertia via q̄ eſt q̄ſi media iter iſtos duos modos. Iſti aūt tertij medio mō dicētes ap ꝓpriāt duo noīa nature: ⁊ duo ſuppoſito. nā eſſentia ⁊ ſubſiſtētia nature appropriāt aliter tñ ⁊ alir: qz natura dicitur eſſentia in ſe cōſiderata. ſubſiſtētia autez dicitur ꝑt de aliis p̄dicatur. Subſtantiā autē ⁊ ꝓſonam appropriant ſuppoſito: modo tñ quo dictū eſt: vt. ſ. ſuppoſitū dicatur ſba vt reſpicit propietatē quācunqz dicatur vero ꝓſona ꝓ compationem ad ꝓprietatē dignitatē importantē ſed oēs iſti modi nō habēt plenā veritatē: vt in ꝓſequendo patebit. Et ꝓpter hoc notandū ꝙ eſſentia

subsistētia ꝛ substantia sunt noīa nature. possunt tñ stare pro supposito: qō sic est videre: qz natura dupliciter pōt cōparari ad suppositū: vel vt hz rōnem partis: vel vt hz rōnem totius. ꝛ vt hz rationez ptis duplr: quia suppositū duplr cōsiderari pōt. vel sub esse significato vel nō significato: prout comparatur ad suppositū. ℣primo modo hz rationē partis etiaz inclusiue. Sed put cōparatur secō modo hz rōnez ptis saltem exclusiue. hoc autē sic est videre: qz dato q̄ suppositū simplr nō includat esse actuale ꝛ conditiones materie ea tñ nō excludit. sed natura nō soluz hoc nō includit: sed etiā excludit. nam natura rei est illud p qō res est quid tale: vt natura hois est illud per qō homo est hō. Sed homo nō est hō p esse actuale. nec p cōditiones materie: sz p humanitatē. ꝛ iō nō solum in natura rei hec nō includūtur. sed etiam ab ea excludūtur. ꝛ iō natura cōparata ad suppositū significatū hz rationē ptis nō solum exclusiue. sz etiā inclusiue. qz nō solum plura excludit: sed etiā pautioza includit. Compata autē ad suppositū simplr ꝛ si nō hz rationē ptis inclusiue. hz tñ exclusiue: qz si nō pauciora includit. plura tñ excludit. Et si dicaī q̄ ex habitis videtur sequi nō esse dīam inter naturam creatam ꝛ naturā diuinā cū libet excludat alienaz naturaz ꝛ ea que sunt p accidens ꝛ nō includat ea. Dicendū q̄ natura diuina nō includit ea que sunt p accidens ꝛ excludit ea sicut cetere nature: tñ hoc hz vltra naturas ceteras: quia hz repugnantiā ad illa ꝛ nō cōpatitur secū ea q̄ sunt p accidēs. vñ natura diuina in supposito in quo existit nō cōpatitur secum aliam naturā que in illo faciat realez compositionē cetere autē nature compaciūtur secū ea: ꝛ qz natura creata sic sumpta hz rationē ptis: nullo mō predicatur. vñ nō possumus dicere q̄ hō sit sua hūanitas neq̄ q̄ hic hō sit sua humanitas. In solo autez supposito diuino hoc dici pōt: qz suppositum hz ita repugnantiam ad ea q̄ sunt p accidens sicut sua natura ꝛ ideo natura ibi sm rei veritatē nō hz rationē ptis ꝛ ideo bene pōt dici q̄ deus sit sua deitas: ꝛ sicut natura creata sumpta in abstractione hz rōnem partis ita sumpta in cōcretione hz rationē totius: quia sic sumpta implicat suppositū. ꝛ implicādo suppositū implicat ea que ad suppositū ptinent: ꝛ tūc pdicari potest. ꝛ ideo lz sortes nō sit humanitas: tñ sortes est homo. ꝛ iō natura q̄libet creata pōt sumi p quo est ꝛ p quod est sm q̄ sumitur in rōne partis. ꝛ sm q̄ sumitur in ratiōe totius. ꝛ iō nō est essentialis diuisio: neq̄ possumus dicere q̄ aliqua illoz nominū stant pro natura. ꝛ aliqua stant p supposito: qz ea que stāt pro natura: etiam p supposito stare possunt: qz natura prout implicat suppositū pro supposito sumi potest. Et iō dicendū q̄ pdicta tria noia indicant naturam ꝛ possunt stare pro supposito: qō sic ostenditur: nam Boetius in libro de duab⁹ naturis ꝛ vna psona rp̄i. vbi hec noia distinguit. dicit essentiā dici ab esse. subsistentiā a subsistere: sīam a substare. Et vt videamus dīam inter ista. notandū q̄ hec dicūtur cōpetere substātie p comparationē ad accidēs. differt autē substātia ab accidēte in trib⁹. ℣primo quia ei subicitur ꝛ ipm substētat: nō autē ecōuerso. Secōdo qz p se nō indiget substātia accidēte: sed accīs sīa. Tertio qz substātia ppie est. accidens iō non est: qz proprie inest. in ℞tum ergo accidētibus substat: dicitur substātia substare prout illis nō indiget. subsistit. ꝛ p se est. prout vero ppie est dicitur esse: ꝛ ga suppositū hz hec oia a sua essentia: ꝛ natura cū natura rei det ei q̄ sit qō subsistat vsq̄ p se sit ꝛ q̄ subsistet sine q̄ accidētibus subiciaī: vna ꝛ eadem natura dicetur essentia: substātia: ꝛ subsistētia. vt natura sortis in ℞tum dat sorti q̄ sit dicitur essentia in ℞tum dat ei q̄ p se sit. dicitur subsistētia prout autē sortes hz q̄ p illam naturā accidētibus subsit: dicitur substantia. Et si volum⁹ appropriate loqui dicere possumus: q̄ in qualibet re materiali est tripler natura. materia: forma. ꝛ q̄ resultat etiam ex hīs: vt in homine est aīa: corpus ꝛ humanitas. ꝛ hīs tribus pdicti actus appropriari possunt. nam substare cōpetit materie. vñ q̄ substet hz compositū p materi i cui essentiale est esse in potentia q̄ subsistat hoc hz p formā cui marie cōpetit ratio actus. sz q̄ sic hoc habet p naturā compositā vt homo substat p corpus. subsistit p aiam: est ꝰ humanitatez. ꝛ iō materia appropriata pōt dici substātia: ꝛ forma subsistētia. cōsiderando ethimologiā vocabulo℞: sm vsum tñ loquendi nō sic se hz imo substātia magis appropriat forme: ꝛ subsistētia materie. ppter qō Cōmē. secō phisic. dicit formā marime esse sīam. forma autez totius siue natura cōposita: vt humanitas debet dici essentia. ℣Nam ad essentiaz ptinet forma totius: qz cum diffinitio sit sermo erp̄ssiuus qdditatis ꝛ essentie. id ppie essentia dicetur qō ad diffinitionē pertinet. cū igitur forma ad diffinitionē ptineat: qz pura materia diffinitionē nō ingreditur ꝛ etiam materia qz si materia ad diffinitionē nō ptineret: tunc diffinitio substantiarū materialiū quarū ppie est diffinitio esset p additamēta cū in diffinitione eoz̄ pontur materia. natura igitur que ex vnione materie ad formaz resultat essentia dicitur. patet igit q̄ tria pdicta noia dicunt natūrā in ℞tum a natura est esse substare ꝛ subsistere. possunt etiam dicere suppositū in ℞tum suscipit tales actus: nam vt sit ad vnū dicere natura diuersimode concepta dicitur essentia: subsistētia: ꝛ substātia. in ℞tum est ratio essendi: subsistendi: ꝛ subsādi. Suppositū autē dicitur illa in ℞tum eis subsistat. dicūtur igitur hec tria de natura ꝛ supposito: sed nō eodem mō. nam substātia ꝛ subsistentia nō variāt vocabulū cum sumūtur p natura ꝛ pro supposito. nam vt habitū est suppositū nō imp̄portatur p nomē nisi cōcretiue sumptū: eo q̄ nomen in abstractione sumptū hz rationē ptis. suppositum vero tenet rationē totius: substātia autē ꝛ subsistentia nō solum in abstractionē sonāt: sed etiā in cōcretionem ꝛ potissime sīa. ppter qō pro supposito ꝛ pro natura absq̄ variatione vocabuli ponūtur: sed essentia solum in abstractione sonāt. ꝛ iō nisi mutet vocabulū nō stat pro supposito sicut apparet in aliis nam humanitas quia in abstractionē sonat non stat pro supposito nisi varietur vocabulū ꝛ dicatur concretiue homo: sic nec essentia ppie loquēdo stabit pro supposito nisi sumatur cōcretiue ꝛ dicatur ens vel existens. ℣Patet igitur qūo tria predicta noia. s. essentia: subsistētia: ꝛ substātia. stant pro natura ꝛ p supposito. quartā vero. s. psona stat p supposito tñ: vt suprā fuit tactū. Ad primū dicendū q̄ hz vna ꝛ eadem res possit dici substantia ꝛ essentia non tñ eodem mō sumpta. vel dicendū q̄ substātia ꝛ essentia differūt vt dictū est. vnū tñ pro alio qñq̄ sumit.

Ad secundū oō q̄ hz sīa ꝛ essentia large sumpta reperiātur in oibus ꝛ ppie in p̄dicamento substātie: non tñ ppter hoc nō sunt distincta cuz a diuersis rationibus imponātur. Ad id autē q̄ vlteri⁹ q̄ritur vtrum idem significet sīa qō psona patet q̄ non. ꝛ ad primū dicendū q̄ sīa ꝛ psona distingūtur. tñ vnū pro alio ponitur. ꝛ ppter hoc ait Aug. q̄ cum dicimus psonam patris nō aliud ℞ substantiā patris significamus. hec aūt melī⁹ infra patefiat. ꝛ p hoc patet solutio ad scām. nam lz idē sit substātia ꝛ psona. sm qz individuū in genere sbe vtrūq̄ dicitur: nō tñ sm

eandē rationē dicitur vtrūq;. Ad id autē q̄ vlte
rius q̄ritur. vtrum substātia differat a subsistētia. pa
tet q̄ sic. Et ad primū dicendū q̄ iz eidem rei cōpe
tat subsistere ⁊ substare. nō p̄m eandē rationē: vel di
cendū q̄ ratio peccat in materia. nam nō est veruz
q̄ idē sit subsistere ⁊ substare: q̄ substare dicit aliqd
vt alijs subest. subsistere vero vt per se existit.

Bs.ij. f Eēdo q̄ritur. vtrū hec noia possint trās/
ferri ad diuina. ⁊ videt q̄ hoc nomē pso
na ad diuina trasferri nō possit: quia p̄m
Boetiuz in libro de duab⁹ naturis ⁊ vna
psona xp̄i. siue in libro de natura ⁊ psona. vult q̄ p/
sona dicat qd indiuiduū: sed indiuiduatio significa
tionē materie dicit cū igitur in deo nec sit materia
nec materie cōditio: psona in diuinis repiri nō pote
rit. Preterea. psona dicit qd maxime compositū
eo q̄ se hz p̄ additionē ad oia alia. sed in diuinis nul
la cōpositio. ergo ⁊c. Incontrariū est. Augu. vij.
de tri. ca. iiij. ⁊ ca. vj. qui dicit in diuinis esse tres p
sonas. Ulterius videt q̄ hoc nomen substātia ad
diuina transferri non possit: q̄ ea q̄ de deo abusiue
dicūtur ad diuina trāsferri nō debent. sed p̄m Augu.
vij. de tri. ca. iiij. res imutabiles neq; simplices p/
prie dicuntur sūe: deus autem nō pprie sūe dicitur.
Preterea. substantia dicit a subsstare: deus nulli
substat. ergo ⁊c. Incontrarium est Boetius in li.
de tri. qui vult in diuinis esse duo predicamēta re/
lationem ⁊ sūam. Ulterius videt q̄ nō possit ibi
transferri subsistentia: q̄ p̄m Aug. vij. de tri. ca. v.
deo nephas est dicere vt subsistat. Sed subsistētia
dicitur a subsistere. ergo ⁊c. Preterea. subsistere
idem videtur esse qđ sub alio stare. stare autē aliud
sub alio nō p̄tingit nisi vbi inuenitur superi⁹ ⁊ infe/
rius vel vle ⁊ pticulare. In diuinis autē talia nō sūt
vt patuit cum disputauim⁹. vtrū ibi sit totū vle. er
go ⁊c. Incontrariū est. q̄ in diuins est esse. Sz ibi
est idē subsistere qđ esse. vñ Aug vii. de tri. ca. iiij.
ait hoc est deo esse q̄ subsistere. ⁊ ca. v. hoc idem di/
citur. igitur ibi est subsistere cū ibi sit esse. Sz a subsi
stere dicitur subsistentia. ergo subsistentia ad diuina
transferri p̄t. Ulterius videtur. q̄ essentia nō sit
in diuinis: q̄ essentia est illud p qđ aliqd est in gene
re deus nō est in genere. ergo ⁊c. Preterea nō est
essentia nisi rerū q̄ sunt vel q̄ existūt. deus autē nihil
est existentiū iuxta illud Dionysij p̄mo. de di no. de⁹
est intellectus non intelligibilis. verbū nō dicibile
irrationabilitas nō intelligibilitas ⁊ innoiabilitas:
sed nihil existentiū existēs. Preterea essentia est
illud a quo causatur esse. sed vbi est hoc: est cōpositio
ergo. ⁊c. Incontrariū est. Aug. vij. de tri. ca. iiij.
qui vult in diuinis esse tres psonas ⁊ vnā essentiā.
sed hoc nō esset nisi essentia in diuinis repiretur. ergo
⁊c. Rño dō ad p̄mū quesitū q̄ hoc nomen pso/
na in greco idem sonat q̄ prosopon. vñ aug. vij. de
tri. ca. vj: vult q̄ greci maluerunt in diuinis dicere
tres substātias q̄z tria prosopa. Innuens idem esse
apud gregos prosopon. q̄ apud latinos psona. proso
pon autē dicitur a pro q̄ est ita ⁊ sapon q̄ est facies.
q̄si ita facies: vel sic vultus. nam antiqui cū gre/
cabantur ad comedias ⁊ tragedias. quidaz ponebāt
ante facies eorū laruas q̄ vulgariter p̄m bugutionez
dicitur mascara. ⁊ ille sic laruat⁹ repsentabat hoiem
in signē ⁊ dicebatur psona. ⁊ inde translatū est q̄ oē
indiuiduū cui cōpetit pprietas ad dignitatē ptinens
psona nūcupatur: ⁊ q̄z oē suppositū qđ subsistit in na
tura intellectuali cōpetit sibi talis pprietas. omne
tale suppositū psona dicitur. Si autem q̄ratur qđo
translatū est hoc nomē ad diuina. dicūt quidā q̄ in
boē est duo p̄sideranda. illud a quo nomen imponit
⁊ illud ad qđ significandū imponit. ⁊ si cōsideram⁹
illud a quo nomen imponit cū imponatur a repsen/
tatione p laruā qđ deo nō cōpetit: q̄z nō est figurabi
lis: p̄m istum modū nō p̄t transferri ad diuina. Sz
si consideremus id ad quod significandū imponit. cū
imponatur ad significandū suppositū in natura intel
lectuali subsistens. sic marie deo cōpetit eo q̄ sum
me est intellectualis. Sed illud nō est bñ dictuz: q̄z
noia nō reperiūtur in diuinis p̄m ea quib⁹ sunt impo
sita: agregatis ⁊ reb⁹ habētibus fantasmata sub q̄
bus sunt noia imposita siue ea q̄ sunt via manuducē
di vt laruatio q̄ pprie sunt obiecta intellect⁹ nostri.
Sed inueniūtur p̄m ea quibus noia sunt ipposita vt
q̄ imponūtur a pfectione simplr pprie deo compe/
tunt trāsumptiue. ppter hoc notandū q̄ lingua lati
na ppter vocabulox penuriā plures equiuocatiōes
hz q̄z lingua greca. vñ apud grecos. nō eodez voca
bulo noiatur hō laruatus ludens in tragedijs ⁊ sup
positū subsistens in intellectuali natura. nam hō lar
uatus dicitur prosopon. tale indiuiduū imitat⁹ vo/
catur. vñ Boetius in libro de duab⁹ naturis ⁊ vna
psona xp̄i. ait: q̄ nomen psone videtur esse tradictū
ex hijs q̄ in comedijs ⁊ tragedijs quox gestus inter
hoies fiebāt vt eorū certa p sui forma esset agnitio
⁊ latini personā. greci prosopon nuncupauerūt. lon
ge vero illi signtius rationalis nature indiuiduam
substantiā imitatus noie vocauerūt. nos vo ppter
inopiā significantiū vocum translatiuā retinuimus
nuncupationē. Dicamus ergo q̄ psona est equiuocē
apud latinos. sed nō apud grecos eo q̄ habēt distin
cta vocabula ⁊ cū dicim⁹ nomē psone reperiri in di
uinis nō est intelligendū huiusmōi translationē esse
factam ab boe laruato. sed a supposito subsistēte in
intellectuali natura. ⁊ sic q̄stio nō hz dubiū: q̄z iz i di
uinis nō sit illud pprie a quo imponit hoc nomē p/
sona siue prosopon hoi laruato. est tñ ibi illa pfectio
a qua imponit tale nomē in diuiduo in intellectua
li natura. ppter qđ apparet in diuinis pprie esse p/
sona. ⁊ tanto magis est ibi ratio psone q̄z in creatu
ris intellectualib⁹. quanto rō intelligibilitatis in ipo
habundanti⁹ existit. Ad primū dō q̄ iz in diuinis
nō sit vle ⁊ indiuiduū. est tñ ibi cōicabile ⁊ incōica
bile ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ ibi repiatur rō psone. nō
igitur oportet ibi ponere significationē materie ad
hoc q̄ ibi sit psona. Ad secundū dō q̄ psona dicit
suppositū habēs proprietatē ad dignitatē ptinentez.
Ista autē pprietas aliqñ facit realem compositionē
cum supposito. aliqñ nō. nō est igitur de rōne psone
p̄m q̄ psona qđ sit realr quid compositū. ⁊ q̄z pprie/
tates in diuinis sunt idem qđ psone. ⁊ nihil est in p/
sona qđ realem compositionē faciat in ipsa: erit pso
na in diuinis absq; eo q̄ sit ibi cōpositio realis: sed
solum p̄m modū intelligēdi. Ad id aūt q̄ vlteri⁹
q̄ritur. vtrū substātia ad diuina trāsferri possit. dicē
dum q̄ p̄m Boetiū in libro pallegato. vbi hec noia
distinguit. substātia dicitur a substare. vnde er eo q̄
substātia est subiectū accidētibus. proprie substātia
noiatur. vñ genera ⁊ spēs vt ipse ait. subsistūt tñ. in
diuidua vero nō tñ subsistunt verū ēt ⁊ substāt. igit
nomen substātie sumitur p cōparationē ad acciden
tia: si volum⁹ sequi ethimologiā vocabuli. Subie/
ctum autē ad accidētia triplicē hz cōparationē. Pri
mo: q̄z ea substētat ⁊ inesse cōseruat. ppter q̄ accidē
tia nō sunt entia nisi q̄z sunt entis. Scdo: q̄z acciden
tia ei insunt. nam accidentis esse est inesse. Tertio:
q̄z p illa ab alijs distinguit. nam per pprietates re/
pertas in singulis in diuiduis. indiuidua a se inuicē
distingūtur. poterit ergo nomen substātie sumi: vel
rōne substētationis vel inhērētie: vel distinctionis:

ꝛ ſm ꝙ diuerſimode nomẽ ſubſtãtie ſumi põt. ſic de ſubſtãtia ꝓout in diuinis reperitur. aliqui diuerſimode ſunt locuti. nam Boetius concedit in diuinis eſſe ſubſtantiã: qz ſubſtãtia cõtinet vnitatẽ. Sed relatio multiplicat trinitatẽ. Aug. autem negat ꝓprie deum dici ſubſtantiã. greci autẽ in diuinis nõ ſoluz ſubſtantiã ponũt: ſed etiã eam pluificari aſſerũt dicentes ibi tres eſſe ſubſtãtias. Iſta diuerſitas ſic ad concordiã reducitur. nam ſi cõſideram⁹ ſubſtantiã ab eo ꝙ eſt p ſe eſſe: ꝛ alia ineſſe ſubſtẽtante ſiue ratione ſubſtẽtationis deus maxime ſubſtãtia dicitur: qz ipſe oia ſubſtẽtat ꝛ ſolus p ſe ſubſiſtit. nam ſicut p vnũ ſubiectũ oia q̃ in ipſo ſunt: entia dicũtur. ita ꝙ p eſſe ſubiecti accidẽtia ſunt entia ꝛ nõ p ſe ꝓpzium ita p vnũ eſſe diuinũ oia entia ſunt entia. ita ꝙ oia creata ad ocum cõparantur. quaſi quedam accidẽtia ad ſubiectũ nõ ꝙ alia entia deo inſint. Sed qz p ſm eſſe ſuſcipiũt ꝛ ſubſiſtũt. ꝓpter ꝙ. iiij. de angelica ierarchia ſcribit ꝙ eſſe omniũ eſt ſup eſſe diuinitas. ꝛ ſecũdo metaphiſice ait Cõmentator. qz vnuz eſt ens p ſe ens ꝛ p ſe verũ. ꝛ oia ſunt entia p eſſe ꝛ veritatẽ eius. ſicut igitur eſſe accidentiũ nõ eſt eſſe: compatum ad eſſe ſubſtãtie. ita eſſe noſtrũ: vt ait Ieronymus. ꝛ habek. viij. diſtin. Comparatũ ad diuinum eſſe nõ eſt ꝛ ſm iſtuz modũ ꝓcedit Boetius in libzo de duab⁹ naturis. deum eſſe ſbam dicẽs: ꝙ de deo dicitur ſubſtãtia nõ ꝙ ipſe ceteris rebus q̃ſi ſubiectum ſupponat: ſed qz oibus ſubſiſtere ſubminiſtrat. ꝛ ſic accipiẽdo ſbam: deus eſt ſubſtãtia ꝛ vna ſubſtãtia: qz ibi eſt vnum eſſe. ꝛ tres pſone: ſunt vn⁹ ſubſtẽrator omniũ rerũ: ſicut vnus creator non tres ſubſtẽtatores: ſicut nec tres creatores. Si autẽ accipiamus ſubſtantiã rõne inherentie: vt qz ei ꝓprietates iſunt. ſiue qz ſubeſt talib⁹ inherẽtibus ſbſtantia dicatur; ſic deus ſubſtãtia dici nõ põt. ꝛ ſm iſtum modũ dicit Aug. vij. de tri. ca. v. ꝙ manifeſtum eſt deum abuſiue ſubſtantiã vocari qñ vex eſt accipiẽdo ſubſtantiã a ſubſtãdo ꝓout accidentibus ſubſtat. vñ ꝛ idem ibidẽ ait. ꝙ in deo nõ eſt aliquid tanquaz in ſubiecto. vñ ſubdit ꝙ nephas eſt dicere vt ſubſiſtat ꝛ ſubſit deus bonitati ſue. Tertio modo põt ſumi ſubſtãtia rõne diſtinctionis: ꝛ ſic cum ea q̃ diſtinctionẽ denotãt in diuinis pluificẽtur. ſm hoc cõcedunt greci in diuinis eſſe plures ſubſtãtias: eo ꝙ ſunt ibi plura ꝓprietatib⁹ diſtincta. appet igit ꝙ in diuinis repitur ſubſtãtia. ꝛ quare Boeti⁹ dicit vnã talem eſſe in diuinis. Aug. autẽ deum abuſiue dicit vocari ſubſtantiã: ꝛ greci ibi plures ſubſtãtias aſſerunt. Ad primũ dõ ꝙ Aug. negauit deuz eſſe ſubſtantiã: qz nulli ſubſtat tanq̃ inherenti. Sz hoc modo ibi ſbam non ponim⁹ vt oſtenſum eſt. Ad ſecunduz dicendũ ꝙ lz deus nulli ſubſtet tanq̃ ꝓprietati inherenti. ſubſtãtia tñ dici põt: vt patet per habita. Ad id autẽ ꝙ vlteri⁹ q̃ritur. vtrũ ſubſiſtẽtia ad diuina tranſferri poſſit. dicendũ ꝙ põt qñ ſic oſtẽditur: qz ſm Boetiuz in libzo de natura ꝛ ꝓſona ſubſiſtẽtia dicit a ſbſiſtere. ſubſiſtit enĩ aliqd: vt ibi dicitur qñ vt poſſit eſſe: accidẽtibus nõ indiget. qñ ſi bene aduertim⁹ ſolus deus ꝓprie ſubſiſtit. Nam creatura prima diuiſione diuidit in ſubſtantiã ꝛ accidens: iuxta illud qñ ſcribit in deoztu ſciarum. ſciẽtias nihil eſſe ꝑter ſubſtantiã ꝛ accidẽs ꝛ creatorem vtriuſq̃ benedictũ in ſecula. accidens autẽ ſine accidente eſſe nõ põt: qz tunc aliqd ſine ſeipſo eſſe poſſet. nunq̃z accidens ꝓprie ſubſiſtit nec aliqua ſubſtãtia creata ꝓprie ſubſiſtere dicitur. Diſtinguitur aũt huiuſmõi ſubſtãtia ſm triplicẽ gradũ: quia quedaz eſt ſubſtãtia ſpũalis quedã ſenſibilis ſubſtãtie ſenſibiles. dupl̃r diſtingũtur in ſubſtantiã primã ꝛ ſubſtãtiam ſecũdam. ſiue in vle ꝑticulare. quelibet autez iſtarum ſubſtantiarũ indiget aliquo mõ accidẽte ad ſui eſſe. nam in diuidua rerũ ſenſibiliũ indigẽt accidentibus: qz de eozũ intellectu eſt aliqd ꝑ accidens. nam ſi quis diffiniret hunc hoiem ſiue aliquod coꝛpus ſub eſſe in diuiduali. materia ſignificata ingrederetur diffinitionẽ eius. ſignificatio aũt talis abſq̃ aliquo accidente eſſe nõ põt. vlia aũt aliquo modo indigent accidẽtibus nõ ꝙ de intellectu eozũ ſit aliquod accidens eo ꝙ nihil nõ ꝑtinens ad quidditatẽ diffinitionẽ eozũ ingreditur. tñ eſſe nõ poſſunt actualiter ſiue hiis de quozũ intellectu eſt aliquid ꝑ accidens. nam vlia ſine particularib⁹ actualiter eſſe nõ poſſunt. ꝓpter qñ bene dictum eſt ꝙ deſtructis ꝓmiſis. impoſſibile eſt aliqñ aliozũ remanere ſubſtãtie autẽ intellectuales ꝛ ſi de intellectu earum nõ eſt aliquid per accidẽs ꝓpter qñ differunt ab individuis rerum coꝛporalium ꝛ rurſum eſſe poſſunt ſine hiis de quozũ intellectu eſt aliquid ꝑ accidens: qz tales ſubſtantie ſunt fozme ſepate q̃ ſeipſis ſunt hoc aliquid. vt a quibuſdã dicitur. vñ ſm eos non individuantur directe p aligd ꝑ accidens ꝓpter qñ differunt a ſubſtãtijs ſecũdis acceptis a reb⁹ coꝛporalib⁹. tamẽ ſine aliquo accidente eſſe nõ poſſunt: qz tũc poſſent eſſe ſine eſſe: cum ipm eſſe in eis ꝛ in oibus creaturis vergat aliquo mõ ad naturã accidẽtis. Solus autem deus eſt ille qui nullo mõ ad ſui eſſe indiget accidente. quia in eo ſm Aug. nihil eſt ꝑ accidens. ſolus igitur deus vere ſubſiſtit: qz ſolus ipſe non indiget accidentib⁹. vñ Boetius in libzo de natura ꝛ ꝓſona vbi hec noia tranſfert ad diuina dicit deum eſſe ſubſiſtentiã: qz ſubſiſtit nullo indigẽs. Ad argumẽta incontrariũ dicendũ ꝙ ſubſiſtere dupl̃r põt accipi. vno modo dicitur aliqd ſubſiſtere quia ſub alio exiſtit: vt qz ſubeſt ꝓprietati alicui inherenti: vel vli ſub quo exiſtit. ꝛ iſtis duobus modis deus nõ ſubſiſtit. eo ꝙ nulla ꝓprietas inherẽs ei ꝙuenit. ꝛ ſic ꝓcedebat. ratio ꝓma. nec eſt ſub aliquo vli vt arguebat ratio ſecũda. Sed tertio mõ dicitur ſubſiſtere deus ꝓout ſubſiſtere idem eſt ꝙ ꝑ ſe exiſtere: ꝛ qñ ad ſui eſſe nõ indiget alio. ꝛ qz ſubſiſtẽtia nõ dicit a ſubſiſtere ſm ꝙ aliqd ſubſiſtit. ꝓprietati inherẽti nec ꝓut aliquid ſubicitur vli. Sed dicitur a ſubſiſtere ꝓout idem eſt ꝙ ꝑ ſe ſtare ꝛ nullo indigere. deus ſubſiſtẽtia dici oz ꝙ ſi tñ cauillationẽ equiuocatiõis remouere volum⁹ debem⁹ dicere deuz exiſtentiã eſſe qñ nomen nõ ita ꝑ equiuocationẽ põt trahi ad intellectum incõgruum vt ſubſiſtẽtia: ꝛ hoc motiuo forte. Ricardus motus ait. tres pſonas nõ ſubſiſtere. ſed exiſtere. Ad id autẽ ꝙ vltimo q̃ritur. vtrũ eſſentia de diuinis dici poſſit. dicendũ ꝙ potiſſime deus eſſentia dicitur. hoc aũt ſic oſtẽditur: qz ſm Aug. v. de tri. ca. ij. ſicut ab eo ꝙ eſt ſapere dicta eſt ſapiẽtia ꝛ ab eo ꝙ eſt ſcire dicta eſt ſciẽtia. ita ab eo ꝙ eſt eſſe dicta eſt eſſentia. ꝛ qz deo maxime cõpetit eſſe potiſſime eſſentia dicit. cõpetit eni deo magis eſſe q̃ alicui creature triplici de cauſa. nam illud maxime cõpetit alicui qñ in rõne eius comꝓhenditur. ꝛ inde ſit ꝙ ꝓpoſitiones in quib⁹ ꝓdicatũ maxime ſubiecto cõpetit: dicũtur p ſe note eo ꝙ ꝓdicatũ ſit de rõne ſubiecti. Inde eſt etiã ꝙ qñ ꝑtes diffinitionis vt genus vel differẽtia ꝓdicãtur de ſpecie ſiunt ꝓpoſitiones magis p ſe quã qñ ꝓprietates ꝓdicãtur de ſubiecto. vñ ꝛ huiuſmõi ꝓpoſitiones dicunt in primo modo dicendi p ſe: qz genus ꝛ differẽtia ſunt de ratiõe ſpeciei: nõ aũt ſic ꝓprietates includunt in ratione ſubiecti: ꝛ qz eſſe eſt extra rõnem quidditatis cuiuſlibet creature: ꝛ ſola diuina quidditas eſt ipm eſſe: ſolus ipſe ꝓprie dicitur eſſe. Rurſuz cũ ꝙ eſſe

simatur oīs ratio pfectionis illud potissime dicetur esse in quo oēs pfectiones congregātur. ⁊ qz hoc est in solo primo in quo reperitur oīs ratio essendi solus ipe ꝓprie dicetur esse. Tertio esse creatū contrahit ad genus vel ad speciē. ergo nihil qđ in oībus generibus reperitur. ⁊ qđ oñdit aliquid contractū: dicetur eque ꝓprie de rebus creatis ⁊ de deo. igitur esse magis ꝓprie dicetur de deo: qz nō est quid contractum q̄z de aliqua creatura: cū creatū qđ lz sit certis limitib⁹ circūscriptuz. ꝓpterq. v. de di. no. dicitur ꝙ ab hoc ꝙ est esse potissime laudatur de⁹. eo ꝙ esse est cōmunius ⁊ prius aliis. ⁊ qz oīa alia ad deū comparata dicūtur nō esse: solus ipse ꝓprie dicitur essentia: qa ab eo est omne esse ⁊ nihil est a deo ꝓprie vt ipse. ⁊ sm hūc moduz loquit Boetius in libro de natura ⁊ plona. vbi hec noīa ad diuina transfert oīcens: deus enī marime est essentia. ipse enī est a quo omniū esse ꝓficiscitur: sm hunc etiaz modū loquit Aug. vij. de tri. ca. ii. cuz ait. Manifestū est deum abusiue substantiā vocari vt noie vsitatioze intelligatur essentia qđ vere ac proprie dicitur ita vt foz re solus: qz incōmutabilis est illudq̄z suū nomen famulo suo moysi enūciauit cū ait. ego sum qui sum.

Ad primuz dō ꝙ non sufficit ad hoc ꝙ aliquid sit in genere ꝙ habeat essentiā. sed regitur ꝙ illa essentia sit distans ab esse. aliter enī ratio potentialitatis quā importat genus in eo sumi nō posset. Ad secundū dicendū ꝙ deus dicitur nō existere. ⁊ esse nō ei cōpetere ratione modi significādi: qz oīa de deo affirmatiue dicta rōne mōi significandi q conseqtur modū intellegendi incōpacta sunt: vt superius est ostēsum: pfectio tū illa a qua sumit esse potissime in deo existit. Ad tertiū dicendū ꝙ argumentū petit ꝙ est in cōtrario: qz magis est essentia illa a qua non tantum esse: sed est ipm esse eo ꝙ ei magis cōperit esse q̄z dicatur essentia natura illa q̄ nō est suuz esse. Vel dicere possum⁹ ꝙ lz ī deo nō differat tē ⁊ essentia realiter differt tū sm intellectū.

Tertio q̄ritur. vtrū plona significet subsiā/tiam vel relationē: siue vtrū dicat quid absolutū vel respectiuū. ⁊ videt ꝙ dicat quid absolutū: qz sm Aug. vij. de tri. ca. ſpm scīm sicut ad se dicit deus ⁊ magnus ⁊ bonus ⁊ iustus. ⁊ si quid aliud huiusmōi. Sed ista dicūtur absolute ⁊ significant substantiā. ergo tē. Preterea. idem in eodē libro ⁊ capīo. neqz in hac trinitate cuz dicimus plonam patris aliud dicimus q̄z sbam patris. Sed substātia patris dicit qđ absolutū. ergo ⁊ plona dicit quid absolutum ⁊ significat substantiā.

Preterea idē in eodē libro ⁊ ca. quē ad modum lz patri est esse: qđ deum esse: qđ magnū esse: qđ bonuz esse. ita hoc illi esse qđ personā esse. sed si plona dicetur relatiue nō idem esset patri vel alicui suppositum in diuinis esse qđ plonam esse vel deum esse: qz vt scribit. vij. de trī. ca. iiij. aliud est deo esse: aliud patrē esse. ergo tē. Preterea. oē relatiuū sm suuz nomen ad aliud refert: sed hoc nomē plona non refertur ad aliud sm nomen suū. ergo nō dicit quid relatiuum. Preterea. Boetius in libro de natura ⁊ persona. diffinit personam esse rōnem ⁊ indiuiduā substantiā. sed hoc nō esset nisi plona sm sbam diceretur ⁊ significaret quid absolutū. ergo tē. Incontrarium est: qz nullū absolutū in diuinis pluificat. naz pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs non sunt tres dīj: sed vnus deus. sed pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs: sunt tres plone: vt dicit idem Aug. vij. de tri: vbi istam questionē ptractat. ergo plona nō dicit quid absolutū: sed quid relatum. Preterea. plona dicit suppositū. put stat sub ꝓprietate ad dignitatē pertinentē: sed ꝓprietas in deo nō pōt esse inherens. erit ergo distinguens: sed ibi nō est distinctio nisi p relata. ergo plona relationē dicit. Rño dicendū ꝙ de hoc sunt diuerse sentētie q̄ oēs ad tres modos reduci possunt. nam quidā dicūt personā significare substantiā ⁊ relationē siue naturā ⁊ suppositū: ſz equiuoce. Quidā dicunt ꝙ significat vtrūq̄z simul. quidā ꝙ significat alterū tm̄. primi biptiti sunt. nam aliqui eoz dicūt ꝙ plona antiquitus simplr significabat essentiā ⁊ naturam. post moduz translatū fuit vt nō solū significaret essentiā: sed suppositū alr tm̄ ⁊ aliter. qz ꝓ essentia stat in singulari ꝓ supposito in plurali alr equiuocationē assignāt dicētes indifferēter stare ꝓ essentia. ⁊ supposito in singulari ⁊ plurali. primus modus equiuocatiōis est impossibilis marime in termin⁹ cathegorematicis ⁊ significatiuis. nam termin⁹ in singlari ⁊ plurali significationē nō variat ſz solū modum significādi cum nō sit plurale nisi singulare geminatū. iō nullus terminus in singulari ⁊ in plurali significabit equiuoce. Secūdus modus est irratiobilis: qz si in plurali staret ꝓ essentia. tunc seqretur ꝙ essentia pluificari posset: nō igitur indifferenter in singulari ⁊ in plurali pōt stare ꝓ vtroq̄z ſcz ꝓ natura ⁊ supposito. ꝓpter hoc est ſnia aliozū ꝙ hoc qđ dico plona significat vtrūq̄z simul. ſ. sbam ⁊ relationē. ⁊ isti biptiti sūt: qz quidā dicūt ꝙ vtrūq̄z significat principalr. alij vo ponūt ꝙ nō. ⁊ isti triptiti sunt: qz quidā dicūt ꝙ significat sbam in recto. relationē in obliquo. quidā ecōuerso. Tertii addūt ꝙ significat vnū p modū alteri⁹ vt relationē p modū substātie. primū istozū est impossibile qz vnū nomē semel sumptū plura ꝑncipaliter significare nō pōt. qz sic significat nomē vt intellect⁹ intelligit ⁊ ratio quā significat nomē est diffinitio. Sz intellect⁹ pluribus vt plura nō simul ⁊ semel informat. ergo nec nomen simul ⁊ semel plura vt plura sine plura principaliter significare poterit. Rursum q ponūt ꝙ significat substantiā in obliquo ⁊ relationē in recto: ēt nō bene dicunt: qz nullū nomē significat substantiā ⁊ ꝓprietatē. substantiā in obliquo: ⁊ ꝓprietatem in recto. nisi qz illud nomen significat in abstractiōe sicut symitas q̄ idē significat ꝙ nasicuuitas vl cauitas. plona aūt vt patebit in cōcretione signtficat. ponentes autē hoc nomen significare sbam in recto ⁊ relationē in obliquo distingunt vbi nō est distinguēdum. nam cū nomen significat substantiā in recto ⁊ ꝓprietatē in obliquo: ⁊ in recto significare pōt. nā sicut bñ dictum est: ꝙ symus est nasus cauus. ita bñ dicitur ꝙ symus ⁊ est nasus cauitatē bñs. Si igit ratio quā significat nomē est diffinitio. symū importabit cauitatē in recto ⁊ in obliquo indifferēter. lz non eodē modo: qz huiusmōi ꝓprietatē in recto importabit cōcretiue: in obliquo sm abstractionē. Rursuz sic dicētes vidētur innumere ꝙ aliqđ nomen significans substantiā ⁊ ꝓprietatez principaliter possit importare substantiā ꝙ esse nō pōt: qz cum substātia ⁊ ꝓprietas vno noie nō possit principalr significari oportet ꝙ nomen vtrūq̄z significās: vnuz significet principalr. alterū vero in tm̄ significet in q̄ztum est de intellectu eius qđ principalr significat. sicut hoc ꝙ dico simū principalr significat quandā passionez nasi ꝙ autē significet ipm nasum hoc nō est nisi materialr ⁊ in qnātum nasus est de intellectu talis passionis. ⁊ qz nunq̄z passio est de intellectu substantie. sed semp sba de intellectu passionis. igitur nunq̄z nomen significās substantiā ⁊ ꝓprietatē: substantiaz principalr importabit. immo si vere volum⁹ loqui

oia talia noia nō significāt nisi ꝓpꝛietatē dant tū intelligere illud in quo huiusmōi existit ꝓpꝛietas. vñ album nihil significat nisi qualitatē dat tū intelligere illud in quo existit qualitas. igitur ꝑsona etiā ꝑm moduz illozum si volum⁹ accipe id qđ ꝓbabilitatis est in positione eozū: pꝛincipaliꝛ relationē significat. Alij vero dicentes huiusmōi nomen significare relationē ꝓ modū substātie inter ceteros magis suam positionē declarant. dicūt enī ꝙ ꝑsona nō est nomen scōe intētionis. sed est nomen ꝑme. nam nō est ꝑsona idem ꝓ oēm modū ꝙ indiuiduū: vel in cōi eabile. Sed est illud cui accidit incōicabilitas siue indiuiduatio. hoc autē nomē pꝛout ad diuina trāsumitur: nō significat puram essentiā nec puram relationez. sed significat relationē ꝓ modū substātie. hoc autez sic est videre. nam in deo nulla est cōpositio ꝛ ideo idem est ibi deus: diuinitas: paternitas: ꝛ pater. ꝛ lz sint idem ꝑm rem: ꝑm modū intelligēdi differunt. ꝛ ꝑm talem dīam possum⁹ videre quid est illud cui inter hoc cōuenit ratio persone. ꝛ hoc viso apparebit quid ꝑsona significat. nō enī possum⁹ dicere qđ diuinitas habeat rationē ꝑsone: qz ꝑsona dicit quid ꝓ se existēs ꝛ incōicabile diuinitas autez sic accepta: ꝑm modū intelligēdi nō dicit qđ ꝓ se exīs. sed quid in alio: nec dicit qđ incōicabile cuz sit cōistribus. Similiter deus nō bz rationē ꝑsone: qz licet deus dicat quid ꝓ se existēs: nō tū dicit quid incōicabile. Sed si in deo esset in distinctio personaꝝ sicut est in distinctio naturarū. tunc deo cōpeteret ratio ꝑsone nō rōne qua esset quid distinctū ab aliqua ꝑsona q̄ deus sit. sed ratione qua distingueret a ꝑsona q̄ nō est deus. Rursum paternitati nō cōpetit ratio ꝑsone: qz ꝑm modū intelligēdi nō dicit quid ꝓ se exīstens. Si igitur cōpetit alicui ratio ꝑsone hoc est patri: sed patri nō cōpetit ratio ꝑsone qz pater: qz ex eo ꝙ pater nō bz ꝙ sit aliquid subsistēs in intellectuali natura: sed ex illo ꝙ pater est deus: sicut albo in quātum album nō cōpetit ꝙ sit ꝑsona. sed si cōpetit hoc est in ꝗtum album est bō. igitur ꝑsona significat relationez nō in ꝗtum relatio. sed in ꝗtum illa relatio est indifferēs a relatiuo ꝛ ab absoluto. nam ꝑsona patris significat paternitatē. nō in ꝗtum paternitas: sed in ꝗtum paternitas est ipse pater: ꝛ ipse pater ē deus. ergo significat relationez ꝓ modū absoluti siue ꝓ modū substantie. Sed illud nō est bñ dictum: qz si sic ꝑsona est qđ relatiuū: sicut album est ꝑsona. qz est homo q̄ est ꝑsona: nō magis ꝑsona significaret relationem ꝗ qualitatē vel quantitatē. nam ꝛ ꝗtum ꝛ quale in ꝗtum implicāt suppositū rationalis nature dicūtur ꝑsone. vñ si isti bñ vellent positionē suā ꝓsequi nō deberent dicere ꝙ ꝑsona significat relationem ꝓ modū substātie. Sed ꝙ significat substātiam in qua est relatio ꝙ si tū sic dicētes intelligere vellēt ꝑsonam significare relationē ꝓ modū absoluti: quia implicat in se aliquid ꝙ nō dicitur ad aliud sic significare ꝓ modū absoluti cōuenit oi relatio. nam omne ꝙ relatiue dicitur: est aliquid excepto eo ꝙ relatiue dicitur. vt vult Aug. vii. de tri. ca. i. ꝛ sic non aliter importaret relationem ꝑsona. ꝛ pater ꝙ falsum est. ꝓpter hoc aduertendū ꝙ ꝑbs. v. metha. ꝛ in libꝛo ꝓdicamentoꝝ distinguit duo genera relatiuoꝝ: qz aliqua sunt relatiua ꝓ se. aliqua ꝓ aliud. ea sunt relatiua ꝓ se q̄ ꝑm seipsa referūtur sicut maius refert ad minus. ꝛ duplū ad subduplū. ea q̄ sunt relatiua per aliud dupliꝛ dici possunt. nam vnū modū taliū tangit ꝑbs. vt aliqua dicūtur relatiua. qz eozum genus vel qđ est cōmune ad illa relatiue dicit. vñ gramatica ꝛ musica dicūtur relatiua. nō qz ipsa ꝑm se ipsa referātur. sed qz eozū genus vt sciētia q̄ est quid cōmune ad illa referꝛ ad aliquid. possumus nos adere aliuz modū ꝑm ꝙ facit ad pītem questionē vt aliquid dicat ad aliquid ꝓ aliud. nō qz cōmune ad ipz dicatur ad aliquid: sed magis: quia aliquid sub ipso vel specialius ipō dicitur ad aliquid. ꝛ sic dicitur ad aliquid ꝑsona: vt patebit. nō qz ipsa ꝑsona referat ad aliquid ꝑm se. sed qz aliqđ pōt accipi sub hoc nomine ꝑsona cui ꝓ se cōpetit referri ꝛ illud ad aliquid ꝓ aliud: tanto minus significat relationē ꝗz primū. quāto minus cōpetit generi. qđ cōpetit ſpēi ꝗz cōpetat speciei qđ cōpetit generi. reseruat enīz ratio generis in specie nō ecōuerso. Quod autē sic sit quid relatiuum ꝑsona hoc modo declarari pōt. nam ꝑsona dicit aliquid subsistens in intellectuali nā bñs esse distinctū ab alijs subsistētibus in eadem natura vt ꝓsona sortis dicit quid subsistens in natura humana habens esse distinctū ab alijs sic subsistētibus q̄ oia satis patere possunt per diffinitionē datam de ꝑsona a Boetio in libꝛo de ꝑsona ꝛ natura. videlz ꝙ ꝓsona est rōnalis nature indiuidua substantia. ꝛ qz talis distinctio ꝛ incōicabilitas siue indiuiduatio nō est in oibus ꝓ relata: sed solum in diuinis. ꝑsona ꝑm suam cōitatem sumpta relationem nō dicit. Si ergo relationē importat hoc est ꝑm ꝙ sumitur quodā speciali modo vt ꝑm ꝙ sumit⁹ in diuinis vbi est distinctio ꝓ relata. Si ergo q̄ritur. vtrū ꝑsona simpliꝛ sumpta relationez significet. dicendū ꝙ nō. Sz vtrū ꝑsona pꝛout bz esse in diuinis relationez importet. patet ꝙ sic. igitur ꝑson a in sua cōitate sumpta nō dicit quid absolutū: nec quid relatū determinate. ꝓpter qđ positio illa q̄ dicit ꝑsonam pro altero tm̄ determinate supponere: nō est bona. Ut tū melius pateant argumenta. Notandum ꝙ dupler est ſba. pꝛima ꝛ scōa. Substātia pꝛima est idem qđ suppositū. Substātia scōa est idem qđ natura. In diuinis autem lz nō sit ibi substātia pma: ꝛ substātia secūda ꝓpꝛieloquēdo. est tū ibi aliquid qđ bz filitudinem cū substātia secunda vt natura ꝛ aliquid sile substantie pꝛime: vt suppositū. ꝑsona autē vbicūq̄z sumatur significat substantiā non ſbam scōam vt natura. sed substantiā pꝛimā vt suppositū. nam vbicūq̄z ponit ꝑsona: ibi oñditur esse suppositū subsistēs in illa natura. ꝛ sic significare substantiā nō repugnaret ei qđ est significare relationē. nam suppositū in aliqua natura: vt in natura diuina ꝓ relationez cōstituitur. ꝛ ita tale suppositū relationē importat. cū igitur q̄ritur vtrum ꝑsona significet ſbam vel relationē. si queri⁹ de substātia secūda vt de natura. dicendū ꝙ ꝓsona nō dicit naturā: sed aliqđ subsistens in natura. Sed si est q̄stio de substantia pma siue de supposito: qz in diuinis nō ꝓpꝛie reperit substātia pꝛima sz suppositū. dicendū ꝙ ꝑsona significat ſbam. Sed tunc q̄stio tacta nō est q̄stio. nā cū q̄ritur de aliquo. vtrū significat hō vel illud. illa debēt esse talia que aliquo mō habeant oppositionē ad se inuicē. vñ nihil esset querere de aliquo: vtruz esset hō vel aial. eo ꝙ vni ꝛ eidē pōt cōpetere ꝙ sit aial ꝛ hō. ita nihil est q̄rere: vtrū ꝑsona significet ſbam pꝛimā vel qđ relatiuū ꝛ marie in diuinis: qz ibi ſba pꝛima siue suppositum: est quid relatiue dictū. pz igit qđ significat persona. vtruz ſbam vel relationē ꝛ quo. Ad pꝛimū dō ꝙ ꝑsona in creaturis dicit simpliꝛ qđ absolutū eo ꝙ ꝑsone in natura creata ꝓ relationes nō hñt esse distinctū iō añ tē poza Aug. ꝛ tēpoze eius cū dicebat ꝑsona dicit. solum qđ absolutum oabat intelligi. ꝛ ꝓpter hoc sic de ꝓ sona loquit Aug. dicens personā in diuinis ad se dici. ꝛ ſbam significare ꝛ ꝙ nō aliud est deo pater esse aliud personā esse. tū vt visum est etiā ꝑm pꝛimā significationē ꝑsone. ꝑsona in diuinis relatio

nem importat modo quo dictū ē ⁊ ex hoc pz ſolutio ad tria ꝓma obiecta: ſiue ad tres auctoritates Auguſtini. Aduertendū tn̄ q̄ oēs dicte auctoritates ēt ſm q̄ mō vtimur hoc noīe ꝑſona exponi poſſunt ſm intellectū veritatis: vt patebit in ſequēti q̄ſtione.

Ad quartū dicendū q̄ ꝑſona nō eſt quid relatiuum ſm ſuū nomē ſiue ſm ſe. vñ ſicut gramatica q̄ eſt relatiuum ſm ſuum genus nō dicit alicui⁹ grāmatica: vt dicit in ꝓdicamētis. ſz ſcia dicitur alicui⁹ ſcia: vt ſcibilis. ita ꝑſona nō dicitur alicui⁹ ꝑſona: q⁹ per ſe ꝑſona nō eſt quid relatiuum. tn̄ ſi ſumat aliqd ſub hoc noīe ꝑſona vt pater dicetur ad aliquid q⁹ ad filiū.

Ad quintū dicendū q̄ ibi ſba accipit̄ ꝑ ſuppoſito ſiue ꝓ ſba ꝓpria ⁊ ſic ſubſtantia bn̄ ſignificat ꝑſona vt oſtēſum eſt.

Quarto q̄ritur. vtrū hoc q̄ dico ꝑſona pluraliter ꝓdicetur: ⁊ videt̄ q̄ nō. q⁹ non eſt dare pluralitatē abſq̄ diſtinctione. Sed dicitur. vij. de tri. ca. vj. q̄ cū dicim⁹ ꝑſona nam ꝓpr̄is non aliud dicim⁹ q̄ꝫ ſbam patris. ⁊ ſcribitur. v. de tri. ca. v. Quēobrem q̄ꝫ diuerſuz ſit patrem eſſe ⁊ filiū eſſe. nō eſt tn̄ diuerſa ſba. ergo eadē eſt ſubſtātia patris ⁊ filij ⁊ ꝑ cōſequens eadē ꝑſona.

Ꝑ5.iiij.

Ꝓterea. regula ē Aug. v. de tri. ca. vij. ⁊ viij. ca. j. q̄ quicquid a ſe dicit̄: de qualibet ꝑſona ꝓferetur ſingulariter ⁊ de oibus nō pluraliter: ſed vt ſcribit̄ vij. de tri. ca. vj. ꝑſona a ſe dicitur ſic a ſe dicit̄ deus bonus magn⁹ ⁊ iuſtus. ergo pater eſt ꝑſona. filius ꝑſona. ſpūs ſcūs ꝑſona. ⁊ oēs tres ꝑſonas. vna nō tres ſone. ſicut oēs tres vn⁹ magnus nō tres magni.

Ꝓterea. ꝑſona ſignificat aliqd exñs ſubſtāialiter in aliqua natura. Sed diſtinctio ꝓprietatuz nō facit ſubſtantialē diſtinctionez. ergo lz in diuinis ſint plures ꝓprietates. nō ꝓpter hoc erūt ibi plures ſone. cū ꝑſona dicat quid ſubſtantialr exñs in intellectuali natura.

Ꝓterea. ꝓprietates perſonales nō magis ſubſtantialr ſunt in deo q̄ꝫ eſſentiales. ſed ꝓpter aliam ⁊ aliā ꝓꝓrietatē eſſentialē nō cōſtituitur alia ⁊ alia ꝑſona. ergo nec ꝓpter aliam ⁊ aliā ꝓꝓrietatē perſonalē.

Ꝓterea. ſicut dictū eſt ꝑſona diuina dicit quid ſubſiſtēs in natura diuina. ſic ⁊ deus dicit aliquid q̄ bz naturā diuinaz: ſed ꝓpter vnitatē nature diuine nō ꝓcedimus eſſe tres deos ergo ꝓpter vnitatē talis nature nō debem⁹ cōcedere plures ꝑſonas.

Incontrariū ē Aug. vij. de tri. ca. iiij. qui dicit in diuinis eſſe vnā eſſentiā ⁊ tres ꝑſonas.

Ꝓterea. ſuppoſitū in natura intellectuali eſt idem q̄ ꝑſona: ſed in diuinis ſunt plura ſuppoſita. ergo ſunt ibi plures ꝑſone.

Rño. dō q̄ ſm regulam Aug. abſoluta in diuinis nō plurificant. opz ergo q̄ꝫ plurificat ibi relationē importare. nō autē quecūq̄z relationē importāt ibi pluralitatē ſuſcipiūt q⁹ vt habitū eſt ſpāles relationes in diuinis pluriſicari nō poſſunt. vñ nō ſūt ib iplures patres: neq̄z plures filii: q⁹ paternitas ⁊ filiatio ſpāles relationes nominant. cōcedimus tn̄ ibi eſſe plures emanātes: q⁹ emanatio nō dicit ſpālem modū originis nec ſpecialem relationē importat. Si igit̄ volumus videre. vtruz in diuinis ſit pluralitas perſonarū nō ſufficit ſcire q̄ ꝑſona relationē importat: vt ꝓcedens quaſtio declarauit. Sed videre nos opz qualiter relationem importet. eo q̄ nō q̄libet relatiua in diuinis pluralitatē ſuſcipiūt. ꝛō notandū q̄ ꝑſona relationē quā importāt. ſignificat eam in cōcreto: q⁹ perſona dicit qd ſubſiſtens in natura intellectuali. ⁊ bn̄s eſſe diſtinctū in illa natura. relatio autē in diuinis eſt rō diſtinctionis. relatiuū autē eſt id q̄ bz eſſe diſtinctū ⁊ ꝛō perſona q⁹ dicit quid bn̄s eſſe diſtinctū in intellectuali natura ſm q̄ in diuinis bz eſſe eſt quid relatiuum. ⁊ ſm modū ſignificādi nō eſt ipa relatio. vñ perſona in diuinis ex ſuo modo ſignificādi magis ſignificat relationē vt ſignificat pater q̄ꝫ vt paternitas. differt tn̄ ſignificatio ꝑſone a ſignificatione patris in quattuor q̄ bz videātur cōſurgere ex vna radice bonū eſt illa dicere: q⁹ ea oia ponit. Augu. vij. de tri. ca. vj. ꝓmo enī ꝑſona dicit ipam ſubſtantiaz relatiuā cū dicim⁹ perſonā patris nō aliud q̄ꝫ ſbam ꝑr̄is intelligim⁹. ſcōo dicitur ad ſe. vñ Aug. ait q̄ ad ſe dicitur ꝑſona. ſicut ad ſe dicit̄ deus magn⁹ ⁊ bon⁹. tertio nō dicitur ad aliud. vñ idem Aug. ait. q̄ non dicimus patrē perſonā eſſe filij ⁊ ſpūs. ſ. nec ſpn̄. ſ. perſonā eſſe patris ⁊ filij. nam hoc nō ſolū in trinitate nō reꝑitur. ſed etiā nec alicubi inueniri poteſt: vt vnus dicatur ꝑſona alteri⁹. quarto q⁹ non eſt aliud deo eſſe aliud perſonā eſſe. pater autē mō cōtrario. ꝓdicta. iiij. importat hec enim. iiij. q̄ deſignatione ꝑſone dicūtur modo oppoſito a ſinificatione patris ſm q̄ antiquitus accipiebat hoc nomen ꝑſona br̄e veritatē nō eſt dubiū. nam antiquit⁹ ipam ſubſtātiā vel eſſentiā ſignificabat. Sed cū nos dicam⁹ perſonam in diuinis importare relationē qō etiam ſm ꝓpriā eius ſignificationē ei cōuenit vt ſuperi⁹ eſt oſtēſum. dubiū eſt qūo ꝑſona ſm ſubſtantiā dicit̄ ad ſe ⁊ ad aliud nō refert̄ ⁊ non eſt aliud deo eſſe. aliud perſonā eſſe. iō ſciendū q̄ pater ⁊ ꝑſona i diuinis important aliquid ſubſiſtens in natura intellectuali. ſi ne in natura diuina ⁊ etiā aliquid relatiuū aliter tn̄ ⁊ aliter q⁹ pater de ſui ſignificatione dicit aliquid relatum. ⁊ iō vbicūq̄z inuenitur pater relatiue dicitur. Sed de ſui ſignificatione nō dicit aliqd ſubſiſtēs in natura intellectuali vl in natura diuina. Sz ſi hoc dicit, hoc eſt in q̄ꝫtum paternitas in diuinis vel in nā intellectuali inuenit̄. ꝑſona autem modo cōuerſo vtrūq̄z ſignificat. q⁹ ꝑ ſe ⁊ directe ⁊ ſm ſignificationem ſuam dicit aliquid ſubſiſtēs i intellectuali nā. ⁊ iō nunq̄z reꝑitur ꝑſona niſi in tali nā. nec aliqd nō habens naturā intellectualē ꝑſona dicitur. Quod āt dicit relationē hoc eſt in q̄ꝫtum in illa natura vbi ꝑſona ponitur. eſt diſtinctio ꝓrelata. igitur pater ꝑ ſe eſt qd relatiuum. ⁊ ſm q⁹ reſtringitur. ſignificatio ei⁹ dicit aliqd ſubſiſtēs i intellectuali natura. ꝑſona aūt modo cōuerſo ꝑ ſe dicit tale quid ſubſiſtens. ⁊ ſm q⁹ eius ſignificatio reſtringit̄ dicitur relatiue. ergo ꝑſona vbicūq̄z inuenit̄ per ſe ſignificat ſuppoſitū in illa natura: ⁊ q⁹ ſuppoſituz in natura intellectuali dicit̄ ſubſtātia. ꝑſona ſubſtantiā ſignificat. ⁊ ſm ſbam dicitur accipiēdo ſbam ꝑ ſuppoſito ⁊ ſi nō accipiēdo ſbam ꝑ natura. ⁊ ex hoc declararū eſt ꝓmū. quare ꝑſona ſm ſbam dicitur ⁊ nō pater. ex hoc apparet ſecundū. Nam ꝑſona ad ſe dici. dicit̄ eo q⁹ rōne noīs vel rōne ſignificati niſi ei⁹ ſignificatio reſtringatur relationē nō importat. Ex hoc etiā declarat̄ tertiuz: q⁹ ex quo dicitur ad ſe ſeqtur q⁹ non dicat̄ ad aliud q̄ oia nō dicūt q⁹ ꝑſona in diuis relationē nō ſignificat. Sed ꝓ tāto dicta ſunt: q⁹ ꝑſona de ſui ſignificato ꝓmo ſignificat ſuppoſitū in intellectuali nā: q⁹ aūt ſignificet relationē hoc eſt in q̄ꝫtum inter ſuppoſita in tali natura eſt diſtinctio ꝓrelata. vñ ſicut ſi grāmatica diceret̄ ad ſe dici: ⁊ nō alicui⁹ grāmatica. eo q⁹ per ſe relationē non importat. ſz ſm ſuū ſuperius ſiue ſm ſnū gen⁹ relatiue dicitur: vt ſm ſciam. ſic ꝑſona q⁹ ſm ſe relationē nō ipoꝛtat. Sz ꝓout reſtringitur ei⁹ ſignificatū ad ſuppoſita intellectual' nature relatione diſtincta relationē includit dicit̄ ad ſe dici ⁊ nō ad aliud. ex hoc apparet quartū: q⁹ dicim⁹ nō aliud deo eſſe: aliō perſonā eſſe. dicim⁹ tn̄ aliud deo eſſe: aliud ꝑrem eſſe vt pz ꝑ Aug. q⁹ ꝑſona nō ita ꝑ ſe ⁊ ꝓmo ⁊ directe de ſui ſignificato relationē ipoꝛtat:

vt pater. põt tñ hic quartũ alr declarari. nam vt dicetum est psona dicit aligd subsistẽs intellectuali natura p se ⁊ pmo. pater aũt relationẽ importat principalr. ⁊ qz quicũqz ẽ deus est aligd subsistẽs i intellectuali nã. nõ tñ cuicũqz cõpetit esse deũ: cõpetit esse patrẽ. dicitur nõ aliud deo esse. aliud psonã esse sicut aliud est deo esse. aliud patrẽ esse. appet igit qũo diuersimode in diuinis relationẽ importat psona ⁊ pater. ⁊ ppter istã diuersitatẽ forte dicũt alig psonã relationẽ importare p modũ absoluti eo q p se ⁊ primo dicit qd subsistẽs in intellectuali nã. relationẽ ãt importat mõ quo dictũ est. ex hoc etiã apparet psonam nõ dicere relationẽ in speciali. sed in cõi. nam si cuicũqz cõpetit esse deũ. cõpetit esse aligd subsistẽs in intellectuali nã. ⁊ p cõsequens esse personã eo q psona hoc significat. tñ non oẽ suppositũ subsistẽs in tali natura referat. eadẽ relatione psona relationez in spãli importare nõ poterit: ⁊ qz relatiões in cõi in diuinis plurificantur realr. lz relationes in spãli ibi plificari nõ possint i diuinis erit pluralitas psonarũ ppter pluralitatẽ relationũ sub esse cõi. ⁊ si nõ sub eẽ spãli. quã relationẽ i cõi psona importat ex quo appareat veritas q̃stionis. Ad primũ dõ q esse eandẽ substantiã patris ⁊ filij. si sba accipit p natura: vel pro essentia verũ est. sed si sba accipit pro supposito nõ est verũ. Et cũ dicitur q psona sbam significat. vel cũ dicim⁹ personã patris nõ aliud dicim⁹ q̃ ei⁹ sbam. intelligendũ est de sba q̃ est suppositũ non de substãtia q̃ est natura. Ad scõm dõ q cũ dicit quid ad se dicit de qualibet psona. pfertur singulr ⁊ de oibus nõ pluralr. intelligendũ est de biis q̃ ita dicuntur ad se q relationẽ nõ importãt. huiusmõi aũt nõ est psona: qz lz psona de suo significato pmo dicat quid subsistẽs in intellectuali nã. relationẽ tñ importat. put sic subsistẽtes relationib⁹ distingũtur. Ad tertiũ dõ q lz in creaturis pluralitas proprietatũ nõ faciat plures psonas eo q pprietates in talibus non sunt qd per se subsistẽs. In diuinis tñ qz ipse ppietates sunt subsistẽtes psonas cõstituere potuerũt: vl dicendũ q fm q suppositа distingũtur inter se: ineẽ constituũtur: qz p idem bz aligd esse ⁊ vnũ esse: ⁊ qz supposita in creaturis distingũtur p absoluta. absoluta talia constituũt. In diuinis aũt vbi est solũ per relata distinctio: per relata ineẽ cõstituũtur. Ad quartũ dõ q nõ est sile de proprietatib⁹ essentialib⁹ ⁊ relatiuis: quia. pprietates essentiales nõ bñt oppositionẽ ad inuicẽ vt possint realr differre. Sz pprietates relatiue bñt huiusmõi oppositionẽ ppter q realiter differunt. ⁊ qz requirit distinctio realr ad pluralitatem personarũ. iõ pluralitas proprietatũ relatiuarũ cõstituit plures psonas nõ essentialiũ Ad quintũ dõ q nõ est sile de deo ⁊ de psona: qz deus significat sbam. put substãtia sumit pro nã vl p essentia. sed psona significat sbam prout sba sumit p supposito. ⁊ quia in diuinis sunt plura supposita. ⁊ vna natura sunt ibi plures psone. ⁊ vnus deus.

f Uper fam. sup illo. non est aliud deo esse aliud personã esse. notandũ hoc esse dictũ vel qz psona de suo significato pmo nõ dicit relationez: vel quia eo ipso q psona de suo significato. primo dicit quid subsistens in intellectuali nã: nõ est intelligibile aliquẽ esse deũ: ⁊ non esse personã. Item sup illo cũ dicim⁹ personã patris nõ aliud dicim⁹ q̃ pris sbam fm q mõ vtimur hoc noie psona. notandũ q ibi accipitur sba p supposito nõ pro nã: fm quẽ modũ greci loquũtur cũ dicunt in diuinis esse vnã naturã ⁊ tres sbas. tñ qz lingua nostra vt plurimũ vtitur substãtia pro essentia aptius dicũtur. ⁊ tres psone ⁊ vna natura. q̃ tres substãtie ⁊ vna natura. vñ ⁊ Aug. vii. de tri. ca. vi. dicit fortassis igit cõmodius dicũtur tres psone q̃ tres substãtie. Item sup illo nõ vt dicerẽ. sed ne taceretur. Cõtra. qz in diuinis absq̃ pluralitate dicere possum⁹ tres psonas. Dicẽdũ q necessitate coacti latini direrũt tres psonas vt Aug. ait. Hec aũt necessitas ex hoc colligit: qz nihil de ðo affirmatie ppie dici põt q̃tum ad modũ significandi. scõo qz in scripturis diuinis hoc nõ videtur exp̃ssum: ⁊ quia quodãmodo videtur p̃sumptio de tãta re q̃ nostruz inteliectũ excedit. de qua fm nostrũ modũ intelligendi nihil ppie affirmat aligd dicere in sacro canone nõ repertũ. dicitur q quadaz necessitate ducti dicim⁹ tres psonas nõ ratione vitãde falsitatis sed vitande p̃sumptionis. Item super illo. veri⁹ enim cogitatur deus q̃ dicitur. Cõtra. Aliqua dicim⁹ de eo que nõ intelligim⁹. naz dicim⁹ filiũ generari a patre q̃ generationẽ intellectu nõ capim⁹. Dicendũ q lz aliqua dicam⁹ q̃ nõ intelligim⁹. verius tñ illa intellectu iuuãte habitu fidei intuemur q̃ voces significent. ⁊ hoc q̃tum ad modũ significãdi qui se̊gtur modũ intelligẽdi. nam q̃tum ad talem modũ ⁊ voces deficiũt ⁊ intellect⁹: magis tñ voces q̃ intellectus. ⁊ ppter hoc dictũ est: veri⁹ cogitatur deus q̃ dicitur. Item super illo cũ q̃ritur. qd tres possunt dici tres psone. Cõtra. psona relationẽ importat. lz ad qd nõ dz respõderi relatũ cũ qd q̃rat de sba. Dicendũ q psona etiã sbam significat mõ quo dictũ est qz significat suppositũ. ⁊ iõ põt respõderi dicẽdo tres psonas. Item sup illo. qz scriptura nõ cõtradicit. qz videtur velle q dicam⁹ tres psonas: qz scriptura nõ cõtradicit. Sz cõtra. qz nec etiã cõtradicit. si dicerem⁹ vnã personã. ergo possum⁹ dicere q pater ⁊ filius sunt vna psona qõ falsuz est. Dicendũ qõ cã assignata nõ est tota cã vt ipsemet Aug. insinuat. Sz cã ẽ: qz dicere tres psonas nõ repugnat pietati fidei obseruata significatione vocabuli. Item sup illo. timuit dicere tres essentias. notandũ q in essentia nõ datur intelligi relatio vt rõne relationis intelecte. possimus dicere tres essentias sicut dicim⁹ tres psonas. Item sup illo. cũ dñs dicit. qui videt me videt ⁊ patrẽ. vult Hylari⁹ q in hoc distinguet distinctio ⁊ vnitas siue p hoc removeat singularitas ⁊ cõfusio. Ad cui⁹ enidentiã notãdũ q eoipso q dñs notat se distinctũ a pãe vel ponit copulã inter se ⁊ patrem dat intelligi distictio: ex eo aũt q ad diuiniõnẽ vni⁹ se̊gtur visio alteri⁹ designat vnitas i natura.

D. xxiiij

Je diligẽter ingri rẽ.) Postq̃ magr distinxit noia significãtia vnitatẽ essentie ⁊ psonarũ distinctionẽ. h de huiusmõi noib⁹ determinat. ⁊ duo facit qz pmo determinat de huiusmõi noibus qd significẽt in diuinis. scõo spãliter inquirit. qõo talia noia addãtur huic. termio g ẽ psona. scõa ibi. (Preterea cõsiderandũ.) In pncip⁹. xx v. di. circa primũ duo fac. qz pmo ingrit qd significẽt hmõi noia in diuis q̃ ipsa tant vnitatẽ vl pluralitatẽ: vt vn⁹ duo tria vl plẽs ⁊ qd etiã significẽt ea que ãnera plitati significãt: vt discretũ distinctũ. ⁊ hmõi. scõo motas qõnes determinat ibi. (Si diligenter.) circa qõ duo facit. qz pmo solvit qõnes tactas. scõo. Õ quedã q̃ superi⁹ direrat obicit ibi. (h nõ est.) circa primũ duo fac. qz pmo solvit hmõi qõnes in gñali dicẽs hmõi noia irproducta esse in diuinis. nõ ibi ad ponendũ aligd. lz ad remouendũ. scõo. tn spãli hãc solutionẽ explanat ibi. (cũ eni.) circa qõ duo fac. qz pmo explanat hmõi solutõez q̃tum ad termios significẽtes vnitatẽ vel pluralitatem. scõo q̃tum ad terminos significãtes annexis ibi. (cũ ãt dicim⁹) circa primũ duo facit. qz pmo ondit qd significz vnitas. scõo qd plalitas ibi. (Jtẽ cũ plẽs) circa primũ duo facit: qz pmo dicit qd signi

ficat vnitas addita termio ēntiali dicēs. q cū dicitur vn⁹ deus in diuinis nō ponit ꝫtitas vel aliqd tale. Sed solum excluditur multitudo deorum qō phat p Ambrosium. scdo ondit qd significat cum additur termino psonali. vt cū dicitur vn⁹ pr̄ dicēs hoc ēt rōne remotionis esse dictū vt. qz nō sunt ibi multi pr̄es. scda ibi. (Silr cum dicimus.) Dein de cū dicit. (Itē cū plures.) ondit qd significēt in diuinis tm importātes pluralitatē z duo fa. qz pmo dicit qd significēt huiusmodi termini importantes pluralitatē put accipiūtur sub esse cōi. scdo put accipiuntur sub eē speciali ibi. (Jta.) etiā circa pmū tria facit. quia primo dicit q cum dicimus plures psonas ꝫ ratione remotionis esse dictū vt ad remouēdā solitudinē. scdo adducit quādā auctoritatem Hylarij ad sui ꝓfirmatoēm. tertio ad intellectū ver boꝝ Hylarij reddit lectoꝛē ꝓattētū. scda ibi. (vnde Hylarius.) tertia ibi. (Attēde lector.) Tunc sequitur illa pars. (Jta etiam) in qua postꝫ ondit qd significent in diuinis termini numerales nō dicentes determinatū numeꝝ. sicut est iste terminus plures. ondit quid significent huiusmodi termini dicē tes numeꝝ determinatū sicut sunt tres. z duo facit qz pmo ostendit quid significet. iste terminus tres. dicēs ꝫ nō positiue ibi dici. qz ex eo q dicimus tres personas non ponimus ibi quātitatē z numerum. sz remouemus inde singularitatē vel etiā quartā psonā. scdo. ondit būc intellectū habere ꝫ nomē duo: vt cū dicim⁹ pr̄ z filius sunt duo: significam⁹ nō trēs eē. nec tm̄ filiū. sz vtrūqz. scda ibi. (Silr cū dicimus.) (Deinde cū dicit. (cū aūt.) ondit quid significent in diuinis nomina significātia annexa pluralitati sicut distinctio z huiusmodi z tria facit. qz pmo ondit qd significet distinctio in diuinis. dicēs ꝫ per remotionem esse dictū. vnde cū dicimus q ē distinctio in psonis ibi ꝓfusionē z pmixtionem excludim⁹ Scdo addit idē dō eē de distinctōe. Tertio. qz nihil differat qd significet trinitas in diuinis dicit idē significari p hoc q ē trinitas. q p tres psone. scda ibi. (Jta ēt.) tertia ibi. (cum vo.) Tūc segtur illa pars (dic nō ē.) qz differat deū nō eē singularē nec multiplicē: adducit quādā auctoritatē Ysidori q vr̄ ꝫ dicē se. scdo soluit dicēs Ysidoꝝ p singularem intelligere vnū: p multiplicē intelligere terminū. scda ibi. (Sz ad hoc dicimus.) z in ꝫ terminatur sententia locutionis z distinctionis.

Alia magister in pñti di. querit de nominibus significātibus vnitatem. z pluralitatē z de significātibus hjs annexa ideo de hijs nos gremus. Circa pmum gremus quatuor.

Primo. vtr in diuinis sit vnitas. Scdo vtr talis vnitas dicat aliqd positiue vl aliqd puatiue. Tertio. vtr sit ibi numer⁹. Quarto. vtruz ista nomina vnitas z numerus dicant in diuinis quid absolutū vel quid relatiuum.

D primū sic ꝓceditur. vr̄ q in deo nō sit vnitas. qz sicut se ꝫ pūctus ad cōtinuuz. sic se vr̄ habere vnitas ad numeꝝ. Sed pūctus est in eodē genere cū ꝓtinuo. ergo vnitas erit in eodem genere in quo est numerus. sz numer⁹ ē in genere quantitatis. si igitur vnitas esset in deo sequeretur q diuinitas esset in genere ꝫtitatis. Preterea. quando aliquis artifex ponit aliqua principia extēdit se ꝓsideratio eius ad omnia illa ad que se extēdunt illa pncipia. z illud ad qō nō se extendit ꝓsideratio artificis non hz q ei ꝓueniat ratio talis principij. Sed principium in arismetrica est vnitas cum ꝓsideratio arismetici nō se extendat ad substantias separatas. vt vult Auic. in metaphisica sua. vnitas non reperitur in substantijs separatis ergo nec in deo. Preterea. vnum est in se quid terminatum z distinctū. sz deo nō competit eē qd terminatū cum sit qd infinitum z immensū ergo z eē. Preterea. semp ex plūbus vnitatib⁹ ꝓsistuitur multitudo. sz in creaturis inuenitur rō vnitatis. Si ergo in deo inueniretur vnitas tunc creatura z deus facerent multitudinē. sz semp multitudo est maius aliqd quā qlibet vnitas de numero vnitatū ex qbus ꝓducitur. igitur creatura z deus eēnt mai⁹ aliqd ꝫ deus solū qō falsum ē vt pz p ea q dicta fuerunt cū disputatum fuit. vtr sciētia theo^c esset dignior ceteris sciētijs dignitate subiecti. In contrariū est. qz dicitur in primo ce. z mun. q sz numeruz ternariū habemus laudare deū vnū preexistentē ꝓprietatib⁹ reꝝ. Preterea legitur ex. xxi. propositione Proculi oīs deus est vnitas bonifica z bōitas vnifica. z ō vso. vj. legit. Audi isrl dns deus tuus deus vnus est. Rño dō q si volumus cognoscere vtrū aliquid sit maxime tale duplici via incedere possumus primo videndo vtrū ei ꝫ cōueniat p essentiā vel p participationē. secūdo ex considerationē ratiōis ipsius ꝑm q illud dicitur tale. naz si vellez cognoscere. vtrū aliquid esset maxime vez. Primo possem illud scire videndo. vtrū illud esset verū p essentiā vel p participationē. Secundo ex ipsa ratiōe veri possez hoc cognoscere vtputa qz ratio veri cōsistit in manifestatōe. qz oē vez oportet ipm sibi oīo manifestū esse. z ꝑm hoc quāto aliqd est magis manifestū tāto est magis vnuz. vnde z manifestissima in natura. ꝑbus appellat vissima. hac aūt duplici via ꝓbare possumus deum esse maxime vnuz primū sic patet. nā ꝑm ꝑbum. iiij. methaficut res se habet ad esse ita ad vnum eē. vnde vnitas rei est ipsa rei entitas ꝓpter qō ꝫ q aliquid magis z minus habet vnū esse vnde z Proculus quarta propositōe vult. ꝫ q res magis z minus appropinquāt primo magis z minus eis ꝓpetit esse z ꝫ qō rebus cōpetit esse. ita cōpetit vnū esse. vñ ait q vt ens ad ens sic vnitas ad vnitatē. sz oia entia citra p^m ū sunt sub eē nec sua entitas. sz hūt esse p participationē qz in oibus talibus reperitur aliqd p accidēs z in hijs in qbus reperitur p accidens. nō est idez suppositū cū sua qdditate siue cum sua vnitate vt pōt haberi er. vij. metha. Solū igitur p^a causa in qua nihil est p accidens est sua entitas z habz eē p essentiā nō per participationē. z sicut est exparte entitatis: sic est exparte vnitatis. nā omne vnum in quo repit aliqd p accidēs ē vnū p pticipatiōez z nō ē ipsa vnitas z qz oē creatū ē tale: nihil creatum erit marie vnū cū nō sit vnū p essentiā. nō q ipsa essentia rei nō sit ipsa vnitas vt posuit Auic. Sz qz sic. qōlibz citra pmū eē essentiale hz p essentiā formalr acctualiter tm̄ est p eē ipi essentie additū pp q dicit eē p pticipationē nō p ēntiā loqndo de actuali eē sic qz qōlibz tale creatū acctualr vnū ē p aliqd essentie additū nō p essentiā. sz p pticipationē. sic vnū esse cōuincit. Sol⁹ igit de⁹ ē q nō solū est vnū. sz est ipa vnitas. eo q nō ē vnū p pticipationē. sz p essentiā. z ideo nō imerito appellauit eū plō essentiā vnitatꝫ z bōita. Est igit sol⁹ de⁹ marie vnū z oia entia alia a p°. qz sunt p pticipationē vnū. cū ꝫ q sunt vnū possunt dici nō vnū. eo q nō sunt pfecte vnū. z ē inuenire in eis aliqd q nō ptict ad vnitatē pp qō. ij. ꝓpositiōe pcli scribit. oē q pticipat vno vnū est z ñ vnū 2ª via ad pbādū hoc idē sumitur ex ratione vnius. ratio autem vnius ex in diuisione sumitur. ideo qn to aliquid est magis in diuisum. tanto est magis

vnum: ⁊ quia omni creato ꝙ dicitur vnū competit aliquis modus diuisionis. nihil circa primum est vere vnum qđ sic declaratur. quia omne creatum vel ẽ totū in parte vel est totū ex partib⁹. vel ꝙ idē ẽ per alia verba. eē ꝙ est citra ꝑmum vel est compositum ex hijs. vel est cōpositū huic. qđ est componitur: hoc nō ꝓprie hz esse vnum: nam sicut res se habet ad esse. ita ⁊ ad vnum esse. ⁊ qz que sunt cōposita alijs ñ ꝓpe sit vel nō ꝙ se sit. hz solū sit rō ḡre alia sūt ita ꝓpe nō. eis cōpetit ꝙ vnū sint. hz alia ꝓpa vnuz eē dicūtur. totū aūt ex partibus nō est vere vnū. eo ꝙ ei competit aliqs diuisionis modus. vniūtur. n. aliq̃: in aliquo toto multiplr. Nam particularia vniūtur in vli qđ ẽ species. ⁊ ista est totalitas speciei. Iterū species vniuntur in suo supiozi ꝑm totalitatem gñis. Uniūtur etiam aliq̃ ꝙ attributiōem ad aliqđ vnū ꝑm totalitatem analoꝝ. Quarto videmus plures virtutes vel potẽtias vniri in eodē susceptibili. sicut multe potẽtie vniūtur in eadē aīa.

Quinto. quodlz accidẽs ad suū subiectum hz aliquā vnionem ⁊ er eis fit aliquo mō vnū. Sexto plures partes quātitatiue vniūtur ad ꝓstitutionem alicui⁹ toti⁹: vt duo semicirculi. ad ꝓstōez circuli.

Septimo mā ⁊ foꝛ⁹ vniūt ad ꝓstōez rei nālis: vt aīa ⁊ coꝛp⁹ ad cōstitutōem hois. Octauo. gen⁹ ⁊ differẽtia vniūtur ad ꝓstitutōem speciei. Hec aūt tota sic distingui possunt. qz omne totū vel ẽ vniuersale vel potẽtiale vel integrale. totalitas vniuersalis dupliciter ꝓtingit ertẽdendo vle ad esse cōmune. qz est vel per attributōez vel p ꝓdicatōez. si p attributionẽ sic ẽ vnitas analogie. si per predicatiōez ḃ pōt esse dupl'r. qz vel ei quod potẽtia rñdet ꝙposta sis: ⁊ tūc est totalitas speciei q̃ hz themi⁹. forma q̃dam ⁊ natura vult eē: vel ei nō rñdet ꝙpostasis. ⁊ sic est totalitas gñis. qz hz eūdē: gñis ꝓceptus siue ꝙpostasi sumpt⁹ ẽ: ertenui singularīu sīlitudine. Totū potẽtiale dicitur aliquid in quo radicantur diuerse virtutes. vt aīa est totum potentiale ad suas potentias. Totum integrale ẽ dupl'r. qz partes q̃ tale totum ꝓstituunt vel non faciunt aliqđ vnum nisi per aggregationẽ. ⁊ sic aggregatū ex substantia ⁊ accidẽte est aliquo modo tale: totū ad suas ptes: vel faciūt aliqđ vnū ⁊ hoc pōt esse dupl'r. qz tale vnuz vel respicit partes quātitatiuas: vel partes essentiales. si partes quātitatiuas sic est totū ꝑm quātitatẽ: vt circulus q est quoddaz totum ad circuli poꝛtiones. si huiusmōi partes sunt essentiales ḃ pōt esse duplicit̃. qz vel sunt partes rei. ⁊ sic materia ⁊ forma cōstituūt cōpositu: vel sunt partes rōis: ⁊ sic genus ⁊ differentia sunt cōstitutiua spēi. pz igitur ꝙ ea que sunt cōposita hz. vel que sunt totū in parte nō ꝓprie habẽt esse vnū qz non per se sunt. que aūt sunt cōposita ex hijs. siue que sūt totū ex partib⁹ ad tria tota reducūtur. s. ad totū integrale. vniuersale ⁊ potẽtiale: ḃ aūt tota licet aliqua magis aliqua minus recedāt ab vnitate. nunq̃z tū est dare aliquod istoꝝ totoꝝ vbi nō est aliqua diuersitas naturaꝝ: vel ꝑm numerū vel ꝑm speciẽ: vel ꝑm gen⁹: vel aliquo mō quecūq̃z aūt habẽt diuersas naturas. nō sunt vnū simpliciter. sed vnū aliqđ. Solus igitur tres persone sive solus deus est vnū simplr. qz ibi nō est diuisio ꝓ partes nec hz numerū. oīa aūt creata sunt vnū hoc vel vnum illud. vnde Augusti. vi. de trinitate cap. tertio cum dicitur vnum. si non addatur quid vnum intelligitur eadem natura atq̃z indifferens essentia. cum vero additur quid vnum potest significari ex pluribus vnum factum. quamuis diuersis natura sicut anima ⁊ coꝛpus non sunt vnum nisi addatur. aut subiectum intelligatur quid vnum vt vnus homo: aut vnuz animal. ⁊ ita patet ꝙ deo non solum est quid vnū. sed est ipsa vnitas. ⁊ ideo est maxime vnus vt prima via ōclarabat. Ursuz non solum est vnum hoc vel vnuz illud. sed simplr vnū. eo ꝙ naturalr nullus modus diuisionis ei cōpetit sicut cōpetit ceteris creaturis. ac ꝓ hoc est potissime vnus vt secūda via ostendebat. Ad primū dicendū ꝙ dupler est vnuz ꝑm Cōmen. in. iiij. meta. Unū qđ est principiuz numeri. ⁊ tale deo nō cōpetit ⁊ de hoc procedebat ratio. qz tale vnuz determinatur ad genus quantitatis. aliud vnū est qđ cōuertitur cū ente. ⁊ talis vnitas reperitur in ꝓmo sicut ⁊ entitas. Ad. ii. dō ꝙ vnitas que ẽ ꝓncipiū in arismetrica. nō est vnū ꝙ conuertitur cū ente. hz est principiū numeri quale in deo non ponimus.

Ad. iij. dō ꝙ terminatio quā importat vnitas nō est terminatio que cōpetit materie siue terminatio potentialis. sed est terminatio que respicit formaz ⁊ actū. nā actus est qui distinguit. vt dicitur. ix. metha. ⁊ huiusmodi terminatio nihil est aliud q̃z distinctio quā cōsequitur aliquid ex eo ꝙ est vnū. ⁊ deus est maxime sic qđ terminatū. qz potissime ab aliis entibus est distinctus. imo si bene aduertimus. ga est infinitus. ideo potissime est sic terminatus. nam ex eo ꝙ est infinitus in infinitum habẽtibus distat.

Ad. iiij. dō ꝙ multitudo est aliquid maius vnitate. qz aliquid reperitur. in vna parte multitudis que non reperitur in alia. Sed si quicquid esset in vna parte esset in alia. nō tū eodez modo. multitudo nō esset aliquid maius vnitate. sed soluz pluribus modis repiretur aliquid ⁊ in multitudine ⁊ in vnitate. ⁊ qz oēs perfectiones reperte in creatura reperiūtur in ꝓmo. aliter tū ⁊ aliter. ideo creatura ⁊ ꝓmuz non sunt aliquid maius q̃z ꝓmū soluz. perfectiōes: tū pluribus modis sunt in deo ⁊ creatura q̃z in deo solū ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ creatura ⁊ deus sint plura entia. ꝓpter ꝙ licet deus nō ꝓpe cōnumeret creature. qz ñ vniūtur ꝓpe i aliquo cōi: ꝓnumerāt tū alīquomō ⁊ pōt dici de⁹ ⁊ creatura. pla absq̃ eo ꝙ deus ⁊ creatura sit maiꝰ aliqđ ipso deo vt ostensum ẽ.

Ad. iiij.

Secundo queritur. vtz vnitas in deo dicat pōez l' ꝑuatōez. Et vr ꝙ dicat positionem qz vnitas est mensura multitudinis pp qđ ipe deus est mensura oīum entium qz omne ens est quodammodo multa respectu eiusipse solus est vere vnum. hz habitus non mensuratur per priuationem. ergo ⁊c. Preterea. p habitum cognoscimus habitum ⁊ priuationem: iurta illud rectum est iudex sui ⁊ obliqui. Sed per vnitatem cognoscimus multitudinem vt patet per philosophum. r. metaphb. ergo vnitas habet rōnem positionis non priuationis. Preterea. que deo maxime competunt maxime habent rationem entis. que maxime habent rationem entis minime habent rationem priuationis: eo ꝙ priuatio de se fit non ens: vt scribitur. primo phisicozum. Sed vnitas maxime deo competit vt ostensuz est. ergo non habet rationem priuationis. Preterea. si vnitas priuaret aliquid priuaret multitudinem: Sed nihil constituitur ex eo ꝙ ipm ꝑuat. ergo ⁊c. Preterea cū ꝑuatio differat p habitū. ergo si vnitas diẽ qđ ꝑuatiue differet p multitudinem. sed multitudo differtur p vnitatē. ergo ẽ circulo diffinire: qđ falsuz est. Incōtrarium est qz probat phs. r. metaphi. ꝙ vnitas opponit multitudini sicut ꝑuatio ⁊ habitus.

Preterea. vnum qđ quertitur cuz ente distinguitur ab vno ꝙ ẽ ꝓncipiū numeri. qz vnum quod conuertitur cum ente. dicit qđ priuative. vnum ꝙ est principium numeri dicit quid positiue vt in prose-

quendo pakebit. Sed in deo non est vnitas que est
principium numeri: sed ibi est vnum quod conuer
titur cum ente. ergo vnitas ibi dicitur p̄ quatiōem
non positiue. Ulterius iuxta ꝟ vt magis appa
reat veritas quesiti q̄rit qd est illud positiuū in quo
ꝓsistit ratio vnius qō est p̄ncipiuz numeri. ⁊ vide
tur q̄ tale positiuū reducatur ad rōnem mensure. qz
ſm pōm. x. metaph̄. ⁊ Cōmē. suū. vnuz qō est p̄nci
pium ⁊ numerus opponuntur sicut mensura ⁊ men
suratum. Preterea. sicut se habet numerus qui
est in genere quantitatis ad multitudinem que inue
nitur in omni p̄dicamēto. sic se hz vnū qō est p̄nci
pium numeri ad ipm ens siue ad vnū qō quertitur
cū ente. Sz qō addit numerus supra multitudinez
ē esse mēsuratū. Unde pōs. x. metaph̄. dic̄: q̄ multi
tudo est genus numerorum. numerus vero ē multi
tudo mēsurata p vnum. si igitur rō cōpletiua nume
ri ꝓsistit ineſſe mēsuratū: ratio cōpletiua vnius qō ē
p̄ncipium numeri ꝓsistet in eē mēsuratū. Inc̄otra
riū ē qz mēsura ē in gñe relatōis vnū qō est p̄nciꝑiū
numeri nō ē ī aliq̄ gñe directe: ⁊ si ē ī gñe ē ī gñe q̄
titatis non relatōis. ergo ⁊c. Rñ. dō cum p̄mo q̄
ritur. vtr̄ vnitas in deo dicat qd positiue: vel qd p̄
uatiue vt huiꝰ q̄siti pateat veritas. opz nos videre
quō conueniunt ⁊ quō differūt vnum qō ē p̄ncipiū nu
meri. ⁊ vnum qō quertitur cū ente ⁊ ex differētia ⁊
in differētia eor̄ apparebit q̄ illaz dicatur positiue
⁊ q̄ p̄uatiue. ⁊ rursum quō ad diuina trāsumūtur. ī
notandū. q̄ de hoc est triplr modus dicēdi. vnꝰ fu
it Auic̄. qui posuit q̄ vnū quod quertitur cū ente ē
vnū qō est p̄ncipiuum numeri. vt dicit Cōmē. iiij.
metaph̄. ⁊. r. vnde volebat q̄ res q̄libet eēt vna p
aliquā additōem accidentaliter sibi factaz. nā sicut
Ita dicitur album p albedinem sup additā sibi.
additā entitati sue. ratio aūt q̄ mouebat ipz fuit du
plex. vna. qz si vnū nō adderet aliqd positiue supra
ens tunc dōo. ens vnū esset nugatio: sicut dōo vnū
vnū. ⁊ istaz rōnem eius ponit Cōmē. iiij. metaph̄.
ſm motiuū eius fuit. qz opinabatur q̄ vnum quod
ē p̄ncipium quātitatis eēt vnum qō cōuertitur cuz
ente: ⁊ qz b vnum numeratur in accidētibus: erti
mauit q̄ vnuz qō significat ola p̄dicamēta ē accidēs
⁊ hoc tāgit Cōmē. x. metaph̄. vñ ibidē ait. q̄ Auic̄.
deceptꝰ fuit. qz ignorauit differētiā inter hoc nomē
vnū qō significat p̄ncipium numeroꝝ qō est in quā
titate. ⁊ hoc nomē vnū q̄ qō quertitur cū ente. ⁊ istaz
viā Auic̄. alig sectātes direrūt q̄ vnitas put ad di
uina trāsfertur hz eē positiuū ⁊ q̄ vnitas nō bz eē ni
si in quātitate. tū. put est in diuinis est ibi vnitas si
ne quātitate. qz sic ꝓuenit in vnitate sicut in alis.
q̄a ad diuina trāsferūtur trāsfertur species sine ge
nere. vñ sicut dr̄ sapiēs sine q̄litate. sic dr̄ vnus sine
quātitate. nulla tū vnitas ē in creaturis q̄ nō deter
minetur ad genus quātitatis. sicut nulla ē sapientia
creata q̄ non sit qualitas. Sz iste modus improba
tur ſm Arist. iiij. metaph̄. qz vnū ⁊ ens sunt idē ſm
naturā ⁊ ꝓsequūtur se se sicut p̄nm ⁊ cā. vnde ſm ipm
sunt idē realiter. sed differūt ratione qz vt ipse innu
it. ⁊ Cōmē. fuꝰ declarat q̄: res nō dicit vna p aliqd
sibi additū. sed per naturā suā. qz si aliqd adderet
vnū vt ens eēt vnū. Tūc q̄ro de illo addito vel est
vnum vel non ē vnum. si non est vnum. tūc ens ⁊
vnū nō quertūtur. Si ē vnū: vel est vnū p aliquid
additū. vel p nihil cū nō sit abire in infinitū sādum
est in p̄mis: dicēdū ergo qō p idem aliquid bz eē ⁊
vnū eē qō dicebatur de nugatōe friuolū est: qz licet
ens ⁊ vnū eandē naturā dicāt. tū a diuersis rōnibus
imponūtur. ſm vero motiuū Auic̄. peccabat in ma
ter ia. qz vnum quod cōuertitur cū ente nō ē vnū qō
ē p̄ncipiū numeri. Propter hoc ē alius modus di
cendi q̄ vnū qō quertitur cum ente ⁊ qō est p̄ncipiū
numeri sunt idem tū quodlibet eoꝝ dicit aliquod p̄
uative. Isti ꝓueniunt cum Auic. ⁊ differunt. conue
niunt inquantum ponunt idem esse vnū quod quer
titur cum ente ⁊ qō est principium numeri differūt:
ſm Auic. quodlibet horꝝ dicit aliquid positiue. sed
ſm istos quodlz dicit aliqd p̄uatiue. sz modus isto
rum stare nō pōt: qz vnū quod est p̄ncipium nume
ri determinat ad genꝰ quātitatis. vnum vero qō cō
uertitur cum ente inuenitur in omni gñe. Non igi
tur idem potest esse hoc vnum ⁊ illud. Propter
hoc est tertia via media que est Arist. ⁊ Commenta
toris sui. q̄ vnum quod est principiuz numeri ⁊ qō
quertitur cum ente non sunt idez: nec simul ambo
dicunt quid positiue vt dicebat positio prima: nec
quid p̄uatiue vt asserebat secunda. Sed vnum
quod est principium numeri dicit quid positiue. qō
vero conuertitur cum ente: quid p̄uatiue. hoc autē
sic ostendunt. qz vnum quod cum ente conuertitur
nihil est aliud nisi res ꝓsiderata indistincta a se ⁊ di
stincta ab alijs: ideo huiusmodi vnitas est ipsa rei
natura q̄ dicitur vnitas ⁊ entitas. Entitas: prout
dat rei esse: ⁊ q̄ sit b vnitas prout dat ei q̄ nō sit ali
ud ab bec. vt humanitas put dat homini, vt sit ho
mo dicitur entitas. put dat ei q̄ nō sit aliud ab ho
mine dicitur vnitas. ergo nihil additur homini p b
q̄ ē vnū: ſm rē. sz solū ſm rōnem. ex eo q̄ ab ipso ne
gātur alia entia. igitur tota rō vnitatis. in negatiōe
ꝓsistit: sicut rō entitatis in pōne: ⁊ ex hoc sequitur q̄
vnum ⁊ multa sūt pme differētie entis. qz ens p̄mo
diuiditur in affirmatōez ⁊ negatōez: actum ⁊ potē
tiā: q̄ importātur aliquo mō p vnum ⁊ multa. Sz
vnū quod est p̄ncipium numeri dicit aliqd positi
ue. nam tale vnum ꝓstituit numex que est species
quātitatis. nihil aūt cuius ratio in p̄uatione ꝓsistit
speciei entis est ꝓstitutiuū ⁊ ideo tale vnum dicit qd
positiue. sicut vnū qō quertitur cū ente dicit quid p̄
uatiue. propter qō philosophus. x. metaphi. vult q̄
vnum quod est principium numeri opponatur nu
mero. sicut mensura ⁊ mensuratum. Sed vnuz qō
quertitur cum ente opponitur multitudini. sicut in
diuisibile diuisibili. Sed in diuisio negatōez vel p̄
nationem importat. igitur ratio talis vnius in pri
uatione consistit. hoc viso deleui videre possumus
quid dicit vnitas in diuinis videndo que vnitas
ad diuina transfertur. constat q̄ vnitas que est p̄n
cipium numeri ad diuina transferri non potest. qz
talis vnitas vt in sequenti quesito apparebit non
nisi in rebus materialib⁹ inuenitur. propter quod
consideratio arismetrici non se extēdit ad substātias
separatas igitur vnitas que ibi reperitur ē ipsa rei
entitas que non addit supra entitatez rei aliquid rei
nec aliquam actualem intentionem. Sed solum
addit quid rationis eo q̄ in diuisionem importat: iō
concedendum est talia nomina vt in diuinis exi
stunt p̄uationem vel vt congruentius loquamur
remotionez importare ⁊ hoc est quod magister ait
q̄ vsus horum nominum introductus est ratione re
mouendi atq̄ excludendi a simplicitate. diuinita
tis que ibi non sunt. non ratione ponendi ibi aliqua
quod confirmat per auctoritates sanctorum. Ad
primum dicendum q̄ p̄uatio in vnitate est secun
dum modum intelligendi. sed p̄uatio in multitu
dine magis est secunduz rem. nam p̄uatio quam
dicit vnum nō est per se respectu entis. immo pōt
eē respectu ñ entis. nā si hūanitas dat hoi q̄ ñ sit aliō
ab hoie. sz q̄ sit aliud ab alijs: ñ dat ei p se loq̄ndo q̄

sit aliud ab ente. qz hoc etiam competeret ei. si nihil esset preter hominem. ⁊ qz iste modus negationis ⁊ priuationis extendit se ad non ens non potest esse negatio ſm rem. ſz solum ſm rōnem. qz alicuius ad nihil realis respectus esse non pōt. Sz in multitudine importatur negatio realis: maxime cuz aliqua sunt multa realiter. qz multa sunt illa quorum vnuz non est aliud. ⁊ ideo non est incōueniens. q⁹ vnitas precedat multitudinē ⁊ multitudo vnitatem. qz si nos accipiamus precedere sim p'r sic vnitas precedit multitudinem. qz ſm rei veritatem nō hz rōnem p̄uatōis. sed ſm modū intelligendi. ⁊ ideo sim pliciter vnitas est mensura multitudinis. sed ſm nostz modum intelligēdi ⁊ quo ad nos: multitudo potest esse aliquo mō p̄or vnitate. nā p multitudinē in cognitionem vnitatis deuenimus: vt p cogniti onem creature q̄ est quodā mō multa venimus in cognitōem p̄mi p̄ncipij qō est vere vnū. tū ſm rectum modū deberet esse ecōuerso: vel dicere possu mus q⁹ p se loquēdo ſm intellectum. semp vnitas p̄cedit multitudinē: sicut in diuisibile p̄cedit diuisi bile. ⁊ simpler composituz. Sed multitudo precedit vnitatē. ſm sensum: ⁊ hꝫ innuit phꝫs. r. meta. cuz ait multitudo ē magis sensibilis ⁊ qō diuiditur est magis sensibile q̄z qō nō diuiditur. ergo sermo de multo ē ante sermonē de indiuisibili ſm sensum. ex quo habere possumus q⁹ ſm naturaz ⁊ ſm rez vnū precedit multa. licet nō ſm sensum vel etiā dicere possumus q⁹ rō mensure ⁊ mēsurati transsertur ab vno qō est p̄ncipiū numeri ⁊ a numero ad alia. In deo aūt nō ponimus vnitatē que est p̄ncipiuz nu meri. Ad scōz patet solutio p iam dicta. qz in co gnitionē multitudinis deuenimus p vnitatem ⁊ eō modo quo dirimus. Ad tertium dō q⁹ ponere in deo ea que denotant p̄uationē que consequitur ma teriaz ⁊ potentiā est inconueniens. sed que consequi tur formā ⁊ actū nō est inconueniens: ppter qō for te signnanter dicit magister q⁹ huiusmodi noīa in troducta sunt ad significandam remotionē. ⁊ nō di cit ad significādā p̄uationē: vt nō intelligatur de p̄uatōe que est admixta materie ⁊ huiusmodi p̄ uatio est q̄ est de se nō ens ⁊ q̄ iperfectionē iportat.

Ad q̄rtuz dō q⁹ ex vnitatibus ꝓstituitur multitu do. ſz nō rōne q̄ vnitas dicit p̄uatiōem multitudinis Sed ex eo q⁹ vna res nō est alia res. pōt tamen con numerari alij rei vel possumus dicere q⁹ ad hoc q⁹ aliquid sit vnū non oz q⁹ dicat p̄uatōem cuiuslibet. ſz sufficit q⁹ dicat in diuisionem respectu alicuius. ⁊ ideo ipsa multitudo potest dici vnitas ſm q⁹ in ea ꝓsideratur aliqs modus idiuisionis. qz omnis mul titudo participat aliqualiter vno vt dicit p̄ma p̄o positio p̄cli. ⁊ ſm hoc poterit taliter accipi p̄uatio in vnitate q⁹ nō repugnabit multitudini cuius est pars: possumus tamē adhuc aliter respōdere ⁊ forte melius. qz nō est ꝓtra rōnem partis integralis ne gare suū totum. ſz sit ꝓtra rationem partis subiecti ue. nam contra rationem hominis est q⁹ non sit ani mal. sed nō est cōtra rationem parietis quod nō sit domus. immo est de ratiōe eius ⁊ vnitas si ē pars multitudinis est pars integralis vel habet similitu dinem. cum tali parte non autem est pars subiecti ua. Ad quintum dicēdum q⁹ in diffinitione mul titudinis ponitur vnitas qz non pōt intelligi mul titudo non p̄ofusa vnitatibus. Sed in diffinitio ne vnitatis nō ponitur multitudo. nam sufficit ad hoc q⁹ intelligatur aliquid esse vnum q⁹ apprehen datur ens ⁊ nihil. nam si solus homo esset. posset in telligi esse quid vnum ⁊ esse indistinctum a se ⁊ di stinctum ab alijs ſm quā ꝓpostasim nō distinguere/ tur nisi a nullo vel a nō ente. nihil autez ⁊ ens nul lam multitudinem constituunt. non ergo diffinitur vnitas per multitudinem. Sed econuerso. non igi tur est circulo diffinire p̄opꝛie loquēdo vt ratio ar guebat.

Dsecūdum quesitum cū queritur quid ē illud positiuum q⁹ addit vnum qō est p̄n cipium numeri supza ens. dicunt quidaz esse mensurationem. nam tota ratio vni tatis que est p̄incipiū numeri in mensuratōe ꝓsistit vnde ⁊ r. me⁹. scribitur. q⁹ numerus est multitudo mēsurata p vnum. Sed illud non pōt stare qz sicut improbatur q⁹ vnitas que est p̄ncipiū numeri nō di cat p̄opꝛie quid p̄uatiue: eo q⁹ ꝓstituit numez que est species realis. ita nō possumus dicere q⁹ addat su pza ens mēsurationem trīi. qz mēsuratio relatōem i portat ⁊ ex relatione non ꝓstituitur absolutū: scōo ꝟ deficit. qz mēsura non refertur ad mēsuratum p ali quid qō sit in mensura. vnde ex eo q⁹ aliqd est men sura ſm q⁹ huiusmodi nihil in se positiuum hz. p̄o/ pter quod phꝫs. r. me⁹ dicit. vnum qō est p̄ncipiuz numeri opponi numero sicut scibile opponitur scīē tie. nihil autem est in scibili ex eo q⁹ refertur ad scīē tiam. igitur illud positiuum qō addit vnum qō est p̄ncipium numeri supza ens. non ē in ipso vno. Sz nihil contrabitur ad speciale genus entis nisi per aliquid quod est in ipso. cum igitur vnum quod est p̄incipium numeri sit contractum ad genus quan titatis. ⁊ dicat quēdam specialem modum enti tatis: huiusmodi positiuū in quo consistit ratio eius non poterit esse mensuratio cum mensuratio non dicat aliquid in ipso. Sed dicat aliquam relatio nem realem in numero. vt quia numerus ſz rei ve ritatem refertur ad vnum. vnum ſm modum in telligendi refertur ad ipsum ⁊ dicitur mensura eius.

Tertio hoc dictum deficit qz illud quod addit in ferius supza superius est constitutiuum inferioris. Unde illud positiuum in quo consistit rō vnius. ⁊ qō addit vnum qō est p̄ncipium numeri supza ens dz esse ꝓstitutiuū vnius: mēsuratio aūt est quedā p̄ prietas eius. nā mēsura p se ⁊ p̄mo reperitur in quāti tate discreta ⁊ a q̄ntitate discreta trāslata est ad alia vt dicit Cōmē. ⁊ phꝫs innuit in. r. me⁹. igitur rō mē sure non erit qd ꝓstitutiuū q̄ntitati discrete. ſz erit q̄ dā p̄petas ꝓns talē quātitatē. ¶Propter hꝫ notandū q⁹ in oib⁹ alijs entib⁹ a quātitate ita reperitur rō vni tatis p̄natiue: q⁹ nō reperitur ibi vnitas positiue: ⁊ ē rō. qz quelz natura ⁊ q̄lz forma dat supposito eē po sitiuū ⁊ negatiuū: ⁊ hꝫ rōne negatōis semp dicat vni tas: rōne pōnis nō semp hz q⁹ sit vnitas. videm⁹. n. q⁹ sapiētia dat supposito q⁹ sit sapiēs ⁊ dat ei q⁹ distin guatur. a nō sapiēte: siue dat ei q⁹ sit qd indistinctuz a se ⁊ distictū ab alio: ⁊ si put sapiētia dat supposito q⁹ sit sapiēs dr̄ vnitas. tē sapiēsi eo q⁹ tale eēt vnū duplici vnitate: positiue ⁊ p̄uatiue. positiue: rōe q̄ sa piēs. negatiue: eo q⁹ ñ a sapiente distinguitur. tamen quia ratione entitatis specialis sapientia dicitur sa pientia ⁊ non vnitas. ita er sapientia accipitur vni tas p̄uatiue q⁹ ibi non ponitur vnitas positiue.

Sed in quantitate non sic se habet nam specialis ratio entitatis que additur a quantitate supza enti tatem simpliciter aliquo modo sumpta: habet ratio nem vnitatis: ⁊ ideo quod in alijs entibus: cum pō sitiue descendimus ad rationem entitatis specia/ lis dicitur sapientia bonitas ⁊ huiusmodi p̄out en tia sunt distincta: in quantitate huiusmodi positi/ uum vnitas dicitur. Ad cuius euidentiam aduer/ tendum q⁹ quantitas dupliciter rem perficit etiam positiue. Uno modo rem perficit in se considera/

tam. alio modo per comparationem ad partes. ⁊ p
ut pficit rem in se: dr vnitas. ⁊ put pficit eam in cō
paratione ad partes dr ptinuum. vnde ex illa eadē
re ex qua hz aliqd ꝙ fit qd cōtinuum habet ꝙ sit qd
vnū qō est ꝓncipium numeri. ⁊ ideo sicut ptinuum
dicit qd positiue. sic ⁊ vnū qō est ꝓncipium nume
ri dicit qd positiue. nam vtrūqz istoꝝ ex vna ⁊ ea
dē re sumitur. ⁊ prout dat esse positiuū talis vnitas
accipitur in eo ꝙ est tale: non in eo ꝙ distinguit a nō
tali. ⁊ iō significat qd positiue nō qd negatiue ⁊ sic ac
cipiēdo huiusmodi vnū cōuenit ei duplex ratio vni
tatis generalis ⁊ spetialis. nā prout quātitas sic ac
cepta pficit rem in se nō per cōparationē ad partes
dat sibi esse vnū positiue: qō vnū directius reduci
tur in ens q̄z in vnū qō conuertitur cū ente. vnde
est quedā entitas q̄ ab alijs entitatib⁹ specialibus
sic differt. qz in alijs tale esse spetiale appellatur eē
sapiens: esse iustū: esse hominē: vel aliquid huiusmo
di hoc aūt appellatur esse vnū. ⁊ iste modus vnita
tis extra quātitatē se nō extendit sicut esse sapiens
loquendo de sapientia participata: non extendit se
extra qualitatē ⁊ esse hominē extra substantiā: ⁊ sic
illa dicuntur positiue. sic ⁊ illud. Rursuz ipsa eadez
quantitas put perficit rē in se ⁊ dicitur vnitas po
sitiue distinguit rez ab alijs. ⁊ dicitur vnitas priua
tiue: ⁊ in hoc conuenit cū ceteris formis. nā cetere
forme dāt suis pfectibilibus vnitatē huiusmōi ⁊ sic
accepta vnitas nō determinatur ad genus quātita
tis. sed reperitur in omni genere. ⁊ cū ente conuerti
tur: ⁊ sicut quātitas prout perficit rez in se: ex ea ac
cipitur aliquid positiue ⁊ priuatiue. sic put perficit
eam in cōparatiōe ad partes: ex ea colligitur aliqd
positiue ⁊ priuatiue. differenter tñ: qz primo modo
tam positiuū q̄z ꝓuatiuuz dicebaꝯ vnitas. Sed ex
positione accipiebatur vnū qō est ꝓncipiū numeri:
⁊ determinatur ad genus quātitatis: negatiue autē
accipiebatur vnū qō ꝙuertitur cum ente ⁊ nō est in
gne: hic aūt p pōnem accipitur ptinuum: p negatio
nem accipitur vnū. qō cum ente ꝙuertitur: q̄ oia p
similē declarare possum⁹. nā actio ⁊ passio sunt duo
predicamenta: tñ vnā ⁊ eandem rē dñt ꝑm pōm. iij.
phīi. qz actio ⁊ passio nō differūt nisi sicut via qua
itur thenis thebas ⁊ thebis themas. vnde illa res
que dicitur actio ⁊ passio. iiii. facit: duo positiue: ⁊
duo priuatiue: naz put recipitur in passo dicitur pas
sio: ⁊ sic ꝙstituit vnum ꝓdicamētū ⁊ nominat qnēd
dā specialē modum entitatis positiue. ⁊ ex isto esse
positiuo ꝙsurgit qdā modus negatiuus. nā ex eo ꝙ ē
passio. hz ꝙ distinguatur ab omni qō nō ē passio: ⁊
sic dicitur vnitas. ⁊ sic put recipitur in passo ꝑm eē
positiuū dicatur passio: ⁊ ꝑm eē ꝓuatiuū dicitur vni
tas. sic put ē ab agēte. si ꝙsideratur positiue dicitur
actio. ⁊ put p hoc distinguitur ab omni ꝙ nō est ac
tio, siue put sumitur negatiue dicitur vnitaz: ita ꝙ
ibi est duplex modus positiuus ⁊ duplex negatiuus
⁊ sicut vna ⁊ eadem res ꝙstituit duo predicamenta
actiōz vz ⁊ pa ssionem: ⁊ ex hoc dupliciter accipiē
ex illa re ratio vnitatis negatiue: siue vnius quod
cū ente conuertit. ita vna ⁊ eadez res aliter ⁊ aliter
accepta cōstituit duas spēs ẽntitaz cōtinuā ⁊ discre
tā. nam put p ficit rē in se sic dr vnitas ex qua vni
tate. procedit numerus qui est quantitas discreta:
put pficit rem in operatione ad partes suas. sic di
citur cōtinuum. vñ cōtinuum ⁊ vnū sunt vna res
sicut actio ⁊ passio. apparet igitur. ꝙ sicut vna ⁊ ea
dē res facit duo predicamēta: vz actionem ⁊ passio
nem ꝑm ꝙ accipitur sub esse positiuo. ⁊ qz cuilibet
positioni respondet sua negatio ex illa re que dicitur
actio ⁊ passio. duplr accipitur ratio vnitatis que cū
ente conuertitur: ita vna ⁊ eadem res dicitur conti
nuum ⁊ vnum. ⁊ ex ea sumunt originem duo genera
quantitatis. ꝑm ꝙ duplr rez perficit etiam sub esse
positiuo: ⁊ qz cuilibet positioni vt dictum est respō
det sua negatio. erinde etiam accipitur duplex vni
tas negatiue. Declaratum igitur est. quomodo
vnum quod est principium numeri dicit aliquid
positiue. ⁊ qualiter. His autem visis declarari
possunt. vj. que dicuntur de vno quod est principi-
um numeri. nam tale vnum potest comparari ad
continuum: ad punctum: ⁊ ad numerum: nam quic
quid est in genere quantitatis vel est ibi per redu
ctionem ⁊ tanquam principium: vt punctus ⁊ vni
tas: vel est ibi ꝑm rectam lineam ⁊ tanquam speci
es: vt continuum ⁊ discretum. ea igitur que sunt in
quantitate ad. iiij. predicta reducuntur igitur quod
libet istoꝝ quatuoꝝ. ad alia tria comparari po
test: igitur vnū poterit cōparati ad cōtinuū: ad pun
ctum: ⁊ ad numerum. ⁊ vt comparatur ad continuu-
um: duo sortitur. nā vnum. qz vnum non diuiditur
sed continuum. qz continuum est diuisibile etiam ī
infinitum: ⁊ isto modo describitur vnum in tertio
phisicoꝝ vbi dicitur ꝙ in numeris est minimuz
⁊ in diuisibile: vt vnum. In continuis autem non ē
dare minimum. secundo in diffinitione continui po
nuntur partes. vnde in predicamētis legitur. ꝙ cō
tinuum est cuius partes copulantur ad aliquem cō
munem terminum. sed cuz vnitas sit quid in diui
sibile. in diffinitione eius partes non ponentur. ꝑm
etiam prout comparatur ad punctum duo sortitur
primum est quia vnitas positione caret. punctus
autem est substantia posita. ⁊ hoc est ꝙ scribitur. v.
methaphisice vbi dicitur quod non diuiditur ali-
quo modo neqz habet situm: dicitur vnum: ⁊ quod
non diuidit omnino. ⁊ habet situm dicitur punctus
ex ista differentia sequitur alia. quia vnum est pri
us puncto. sicut carens positione precedit habens
situm. Rursum ꝑm ꝙ comparatur ad numerum:
duo competunt vnitati. Primum est quia vnitas
est potentia omnis numerus: vt dicit Boetius in
arismetrica sua. ꝑm quia non extendit se extra gen⁹
quantitatis vnum quod est principium numeri.
sicut neqz numerus. non est tamen vnum directe ī
genere quantitatis. sicut numerus. hec autem. vi.
que competunt vnitati. s. non diuidi. non diffiniri
per partes per que distinguitur a continuo: non ha
bere positionem: ⁊ habere rationem prioritatis per
que separatur a puncto: esse potentia omnem nume
rum: non esse directe in genere quantitatis: per que
distinguitur a numero: ex habitis declarantur. naz
cum illa res que dat rei esse continuum det ei esse
vnum quod est principium numeri. aliter ⁊ aliter.
qz vt pficit eaz in comparatione ad partes dat ei es
se continuum: vt perficit eam non per comparatio
nem ad partes dat ei esse vnum. ⁊ quia nihil diuidi
tur nisi prout comparatur ad partes: vnum erit
quid in diuisibile ⁊ continuum diuisibile. ex quo eti
am apparet ꝙ continuum debet diffiniri per com-
parationem ad partes ⁊ non vnum: ⁊ sic declarata
sunt prima duo. Rursum. quia situs ⁊ positio sem-
per respicit ordinem partium. vnitas carebit po-
sitione cum perficiat rem non per comparationez
ad partes. vnde cum dicitur. ꝙ vnitas est substan
tia non posita. non est intelligendum hoc esse di-
ctum. quia vnum qō est ꝓncipium numeri extēdat se
ad ſbas separatas. Sed qz nihil hz positōez nisi ꝑm
ꝙ ei competit ordo partium. vel ꝑm ꝙ hz diuidi p
partes. vnū aūt ꝑm qō vnū nō diuiditur. ⁊ iō vni-
tas pōne caret. punctus aūt pōnem hz. qz ⁊ si ꝑm se

est quid indiuisibile. ẽ tñ incõtinuo ꝓout habz partes vt qz est finis linee vel ꝓncipiũ. vel finis vnius ⁊ ꝓncipiũ alterius ⁊ ex hoc apparet. quare rõ vnitatis ꝓcedit rationẽ ꝑncti. qe ꝓmus est cõsiderare aliquid in se ꝯꝓout per partes distinguitur. ⁊ ex hoc reliqua duo apparẽt. Rursuz qz per idez habet aliquid ꝙ sit vnũ ⁊ ꝙ si continuũ. qz cõtinuũ est diuisile in infinitum. ⁊ quodlibet ꝓtinuũ est potentia oĩs numerus. dici põt qõ vnitas est potentia oĩs numerus: qz non solum hz veritatẽ. qz vnum ẽ ꝓncipiũ oĩs numeri. ꝓpter ꝙ oĩs numerus virtualiter ⁊ potentialiter reseruatur in vnitate. tanꝯ effectus reseruatur in cã. vex etiã qz nõ dr vnum. ſm qz de vno loqmur: nisi qz aliquo mõ ꝓtinuitatem hz cũ ex quolibet ꝓtinuo possit formari oĩs numerus: potẽtialiter oĩs numerus in vnitate exist. Rursuz qz nõ est quãtum ꝓꝓie nisi quod ẽ diuisibile. cũ vnũ rõne q̃ vnum. sit quid in diuisibile. licet diuidatur qz ꝓtinuũ. vnitas ſm rectam lineã nõ erit in gñe quantitatis ⁊ sic oñsa sunt. vj. ꝑdicta. Declaratum ẽ igit vnum addere supra ens quẽdã specialem moduz essendi ⁊ non quẽdaz modũ referendi solum vt rõne mensure ſm ꝙ aliqui asserebant. Ad. i. dõ ꝙ licet vni ꝙ est ꝓncipium numeri cõpetat rõ mensure. cuz mẽsuratio ẽ magis q̃dã ꝓꝓietas talis vnius ꝯ sit illud in quo ꝓsistit ratio vnitatis. ꝓꝓ qõ non est bñ dictum ꝙ illud positiuuz in quo ꝓsistit rõ vnius sit mẽsuratio. sicut nõ eẽt benedictũ ꝙ illud positiuum in quo ꝓsistit ratio bois. sit risibilitas. immo ꝑmum ẽ falsius isto. qz risibilitas dic̃ aliquid reale in homine. cz mẽsuratio nõ dicit aliquã relatõem realem in vno. sed in numero. Ad. ij. dõ ꝙ nõ est sic̃ de numero ⁊ de vno. qz mẽsurari dic̃ aliquid reale in numero. sed mẽsurare nõ dicit aliquid reale in vno. vel dõ ⁊ melius ꝙ mensurari nõ dicit differẽtiã cõpletiuam numeri cz circũloquimur eã qz nõ sunt nobis note ꝓꝓie differentie singuloꝝ.

Ad. iiij. Ertio q̃ritur. vtꝝ in deo sit aliquis numerus. ⁊ videtur ꝙ nõ qz ſm Boetiũ in lib. de trini. deus ẽ illud vbi nulla dr̃ia nulla ẽ oĩo pluralitas. quare nec numerus. igitur vnitas tñ. Preterea: oĩs multitudo in vnitatẽ reducitur. sed de? ad nihil aliud ordinatur ⁊ in nihil aliud reducitur. ergo nõ ẽ in eo aliqua multitudo. Preterea. vbicũq ẽ dare numeꝝ. ibi ẽ dare plures vnitates. siue plura vnita. qz vt scribitur. vj. ꝓpõne proculi. oĩs multitudo aut ex vnitis est: aut ex vnitatib?: sed in diuinis nõ põt esse multitudo ex vnitis. qz omne tale ẽ vnũ. ⁊ non vnũ. cũ participet vno. qz nõ est in diuinis aliquid ꝑ participationem. sed per essentiam non erit ibi multitudo vel pluralitas nec ex vnitis nec ex vnitatibus. quia vnitas rei est ipsa natura rei. qz ens ⁊ vnũ nihil addũt supra rez. si igitur in diuinis sunt ꝑles vnitates sunt ibi plures nature qõ ẽ incõuenies non igitur ibi ẽ aligs numerus vel aliqua pluralitas. Preterea. deus ẽ maxime vn?. cz vbi ẽ maxima vnitas ibi ẽ maxima idistinctio. vbi ẽ maxima indistinctio ibi est nullus numer?. cum numerus distinctionez importet. ergo rẽ. Incõtrarium ẽ qz ibi ponimus tres ꝓsonas. Dz ternarius dicit numerum. ergo rẽ.

Preterea. in diuinis nõ est ꝓfusio ꝓsonaꝝ vt posuit sabellius: ergo ibi est distinctio. cz distinctio ponit aliqualiter numeꝝ. ergo rẽ. Rñ. dõ ꝙ ſm philosophũ. iij. phisi. numerus cãtur ex diuisione cõtinui. ideo numerus crescit in infinitũ. qz ꝓtinuum in infinitũ est diuisibile ⁊ qz ex ꝓtinuo numerus sumit originẽ. dicere possumus. qz numerus. iiij. importat que se habent per ordinem. primum est. quia numerus nõ extendit se extra quantitatem nã cum continuum sit quedam species quantitatis. cum ex eo sumat originez numerus. in nullis ꝓꝓie reperitur numerus q̃ nõ sit quãta ⁊ ꝓtinua aliquo modo. ex hz ꝑmo segtur cz. videlz ꝙ numerus sit aligd maius q̃ libet vnitate ex qbus componitur. nã cum totuz cõtinuum excedat quãlz sui partẽ. cũ diuisio eius ꝓsistuat numeꝝ. oz numeruz esse aligd maius q̃libz huiusmodi vnitate. ꝓꝓ hoc scribitur tertio phisi. ꝙ numerus est plura vno ⁊ in quolibet sunt vnitates q̃dam. Ex hoc secundo sequitur tertium vt qz omnes vnitates numeri simul sumpte sunt aliquid maius ꝯ quelibet vnitas in se accepta: sequitur ꝙ ipe vnitates. essentialiter differunt. nam si eadem realiter esset essentia omnium vnitatum: non essent aliquid maius plures vnitates ꝯ vna. eo ꝙ ex pluribus vnitatibus non ꝓstitueretur aggregatio. ex isto tertio sequitur quartum. vt qz vnitates essentialiter differunt. vbicunq est numerus. ibi oportet esse distinctionem. ⁊ qz numerus ꝓprie sumptus omnia ista includit. cum in diuinis hec reperiri nõ possint. ibi ꝓprie non est numerus. licet sit ibi aliqua pluralitas: nec persone ꝓprie numero differunt. sed ꝓprietatibus: vt dicit magister. xxix. distin. tamẽ si volumus accipere numerum non ꝓout omnes conditiones tactas comprehendit: sed ꝓout sumitur ſm aliquam tactarum conditionum: possumus concedere in deo esse aliquo modo numerum. Ad cuius euidentiam notandum ꝙ de numero aliter locutus est philosophus ſm ꝙ spectat ad ꝓsens negocium. aliter Dionysius aliter Boetius: ⁊ aliter Damascenus. nam philosophus in decimo metaphisice separat numerum a multitudine. d. ꝙ nõ omnis multitudo est numerus. sed numerus est species multitudinis. quia numerus nihil est aliud ꝯ multitudo mensurata per vnum: que descriptio in hoc specialiter respicit ipsum vt determinatur ad genus quantitatis. naz ratio mensure per se primo inuenitur in quantitate discreta. vt vult philosophus ⁊ Commentato? suus. propter quod diffinire numerum ex eo ꝙ habet rationem mensurati ẽ ipsum describere vt determinatur ad genus quãti. Unde ista descriptio respicit numerum potissime quantum ad primam conditionem. Dionysius autem vltimo de diui. nomi. dicit vnum quod est cõ numerabile alteri non esse ipsum esse. sed participare essentiam. propter quod dicit ꝙ numerus essentia participat. nam si aliquid maius est numerus ꝯ sit quelibet vnitas de numero vnitatum constituentium numerum. nulla huiusmodi vnitas erit ipsum esse. nec aliquod sit vnum erit ipsa essentia. quia si quod est huiusmodi vnum: esset ipsum esse ⁊ non participaret esse. in eo esset omnis ratio essendi. propter quod dato ꝙ esset dare plura talia nihil maius esset in pluribus ꝯ in vno. quia cum in quolibet tali esset omne esse: non competeret aliquod esse omnibus simul qõ non cõcet cuilibet illoꝝ ꝑ se sumpto: igitur Dionsi. potissime determinauit ẽ numero. quãtũ ad ſcõaz ꝓditõem vt qz numerus ẽ aliquid mai? q̃lz vnitate ⁊ ꝙ cuilz vni ꝓprie alteri ꝓnumerabili cõpetit eẽ ꝑ participatiõez. Boe. aũt li. de tri. potissime ꝺscribit numeꝝ. ꝙtũ ad diuersitatẽ essentialem. vnde vult. ꝙ vbi nulla diuersitas ibi nullus numerus. Dam. vo. iij. li. c. viij. determinat de numero quãtũ ad q̃rtã ꝓditõez. vtputa ꝙtuz ad diffinitõez vel ad differẽtiam q̃lemcũq. vnde ait ꝙ numerus est eorum q̃ differunt ⁊ impossibile est numerari ea que cz nihil differunt. ſm id aũt ꝙ differunt ſm ꝺ aũt ⁊ numerãtur. hoc viso cum queri

tur. vtrum in deo sit numerus. si loquimur de numero sm q describit eum philoso. vt quantum ad pmã cõditionẽ vz qz nũer⁹ dicit aligd determinatuz ad genus q̃titatis z ip̃s aliquid materiale: sic in deo nõ est numerus qui ad nullum genus determinat z vbi nulla materia vnde phs in eodẽ. x. vult ipsuz deũ esse mẽsurã oĩuz entiũ non igit ad aliquod genus entiũ est determinatũ. si vo loquimur de nnmero. sm acceptionẽ. Dionysij vt qz nõ est vnũ cũ numerabile alteri nisi q esse pticipat ꝓpter qđ aliquid reperitur in tali vno cõiuncto alteri qđ nõ reperit in eo solũ. sic etiã nec in deo ẽ numerus. ꝓpter qđ. Dionysius viti. de. di. no. ait. vnũ sup sbale et ante numerum existens nõ esse cõnumerabile alteri. huiusmodi ãt vnũ est ipse deus nõ igit sm istam viã in deo est numerus. Si ãt loquimur de numero vt de eo loquitur Boetius. vt dicamus aliqua numerari q̃ eẽntialiter sunt diuersa. sic ẽt in deo nõ ẽ numerus. qz ibi non ẽ eẽntialis diuersitas. ꝓp q z ibidẽ ꝓcludit Boetius q in deo est tñ vnitas z nullus numerus. qz ibi nulla diuersitas. fz si loqmur de numero vt de eo logtur Dama. vt dicamus numerari q̃ cũqz a se inuicem distinguntur. Sic in deo ẽ numerus. qz ibi nõ ẽ ꝓfusio. fz distinctio psonax z sm istũ moduz Dama. in diuinis ponit numer⁹. d. iii. lib. c. vi. numero. n. z nõ natura differre dicunt ypostases. ẽ igitur in deo numerus nõ q est species quãtitatis. vt de eo determinat philosophus nõ vt agregat plures vnitates participãtes eẽ: vt de eo determinat Dionys. ñ vt ꝓtiet diuersitatẽ eẽntiale vt de eo. determinat Boetius. fz vt importat aliquã distinctẽrm vt de eo determinat Dam̃. cuiusmodi autẽ sit iste numerus in sequẽti qõne patebit. Ad. i. dõ q in deo non est numerus q dicit diuersitatẽ. eẽntialem vel pluralitatẽ naturax. z de hoc numero logitur Boe. vt pz p habita. Ad. ij. dõ q numerus q ponitur in diuinis vt numerus psonax nõ reducitur in vnitatẽ aliã ab ipso deo. vnde ẽ ibi numer⁹ cũ vnitate eẽntie: vl̃ possumus dicere q multitudo reducitur in vnitatẽ: qñ multitudo vel pluralitas est essentialiter differẽtiũ qz ois talis multitudo pticipat aliqualr vno. vt scribit in ꝓma ꝓpositione Proculi. z semp pticipans reducit impticipabile tres autẽ psone nõ participãt diuina essentia. fz sũt ipsa diuina essentia. Ad. iii. dõ q vnũ qđ ponit in diuinis ẽ vnũ quod cõuertitur cũ ente. igitur ipa relo hz rationẽ vnitatis. cũ talis vnitas reperiat nr in omni gñe. nõ igit oz in diuinis esse plres naturas vel plures eẽntias. ad h q sit aligs numer⁹ sed sufficit ibi esse plures relones vel plura relata. Ad. quartũ dõ. qđ in diuinis est maxima in distiõ realit loqñdo penes absoluta ẽ tñ ibi distiõ ẽt realis q̃tũ ad relata ꝓpter qđ ibi est numerus mõ quo dictũ est.

Qđ. v.

Quarto queritur. vtrũ numerus in diuinis dicatur sm sbam vel sm relom. et vi q sm sbam. qz h est differẽtia inter vnũ quod est principium numeri z vnum quod quertit cum ente quia vnum quod est principium numeri per se habet rationẽ mensure: vnde tale vnum et numerus opponuntur relatiue sic mẽsura z mẽsurati. vnũ ãt qđ cõuertitur cũ ente dicit in diuisionez vnde huiusmodi vnũ z sua multitudo opponũtur vt ꝑuatio z habitus: vt vult philosophus. x. metꝰ. ergo vnũ qđ ẽ ꝓncipium numeri importat rlonem: nõ ãt vnũ qđ cõuertitur cũ ente. igitur multitudo siue pluralitas que respõdet vni qđ cõuertitur cuz ente. nõ importabit relationẽ. fz pluralitas ista que respõdet vni qđ est principiũ numeri sm relatiõez dicetur. Sed cũ in deo solũ sit numerus respõdens vni qđ conuertitur cum ente: eo q vnum quod est principium numeri ibi non ponitur. in diuinis numerus fz relationẽ dici nõ potit eo q vnũ qđ cõuertitur cum ente cui respondet talis pluralitas: nõ dicitur relatiue. sed negatiue. Preterea. cuilibet vnitati. respõdet sua multitudo. sed cum in diuinis ponatur vnitas sm substãtiã ẽt multitudo sm sbaz ibi erit. Preterea. regula est Aug. in multis locis quod quicquid ad se dicitur in diuinis sbaliter dicitur. sed numerus sm suũ nomen nõ refert ad aliud ergo vt in diuinis ponitur sm sbaz dicetur. Preterea. oĩa que sunt in alijs predicamẽtis a relatione cuz transferuntur ad diuina trãseunt in sbaz: sed numerus est in predicamẽto quãtitatis. ergo vt in diuinis ponit essentialiter dicetur. Incõtrariuz est qz nõ est dare multitudinẽ in absolutis nisi sit dare pluralitatẽ naturarũ. fz in diuinis nõ plurificatur natura. ergo nõ est i ibi multitudo nec numer⁹ absolutox. Preterea. sm Aug. v. de tri. ca. viij. ea que ad se dicuntur z sm substantiã: dicunt de qualibet psona singulariter z de oĩbus nõ pluraliter. si igitur duo vel tres. vel alii tini numerales i diuis dicerẽt sm substantiã tũc diceremus. q pater esset duo. vl q esset tres q nõ cõcedimus. Rño dõ q sm Damas. li. iij. ca. viij. numer⁹ est eox q̃ differunt z impossibile est numerari que sm nihil differunt. sm ergo q in diuinis differentiã ponimus sic z nũeruz ibi ponere poterimus. In diuinis aũt sunt duo pdicamenta sm Boetiũ substãtia z relatio siue absolutuz z respectiuũ. qz oĩa absoluta ibi transeũt in substantiã sm hec duo in deo dupl̃r distinctionẽ ponimus. sm rez z sm modũ intelligẽdi. distinctionem sm rez nõ possum⁹ ponere in absolutis: eo q oĩa talia dicũt vnã naturã z vnũ esse. qz sm Aug. vi. de trini. ca. vii. nõ est ibi aliud vnuz esse aliud magnũ esse: aliud sapientẽ esse. Sz omnia hec omnino sunt ipsum esse. tũ sm rationẽ: absoluta in diuinis differunt. z sm hoc concedi põt ibi esse numerũ sic dictũ nã cũ i diuis põim⁹ plres pfectões qz i eo pfectões oĩuz generũ congregantur. cũ quelibet pfectio hẽat rationẽ vnitatis eo q vnum dicitur equaliter enti. sicut ponũtur ibi plures pfectiones absolute fz modum intelligendi differentes. sic z plures vnitates ratione distincte ibi sunt. imo quelibet perfectio in diuinis magis ꝓprie dicitur vnitas q̃z pfectio. vnde sapiẽtia ibi posita magis ꝓprie dicitur vnitas q̃z dicatur pfectio. naz pfectio dicitur ꝑt in deo dicit aliquod esse positiuũ vt esse sapiẽs. Sz vnitas dicitur ꝑt significat negatiue vt ꝑt p hoc distinguit deus a nõ sapiẽte. z qz negatiões in diuinis sunt vere affirmtões vero incõpacte. vt dicitur so d angelica ierar. magis ꝓprie huiusmõi pfectiones habẽt rationẽ vnitatis q̃z perfectionis. qz oĩa que ibi affirmatiue dñr quãtũ admodũ significandi i compacta sunt. z ideo cũ dicimus deũ esse sapientẽ. si volum⁹ banc rectificare. debemus addere: q nõ est sapiens eo mõ vt alia sapientia sunt: ꝓpter qđ aliqui phi vt raby moyses z Auic. direrũt talia de deo dici ꝓpter remouẽdas impfectiones. vnde cũ dicimus deum esse sapientẽ ipsum a non sapiẽte distinguim⁹ qz z er hoc pfectio habet rationez vnitatis. qz dicit aliquid in distinctũ a se: z distinctum ab alio. vt sapientia er hoc dicitur vnitas. qz per eaz sapiẽs est i distict⁹ a se z distict⁹ ab alio fz viã istox i deo sũ sunt plures pfectiones. sed plures vnitates. qz sapientia bonitas z huiusmodi. sm hoc in deo nihil ponit sed solum aliquid remouent qđ licet non sit omnino verum. quia huiusmodi perfectiones verioi modo sunt in deo q̃z in creatura. tamẽ quãtũ ad hoc

verum est. qz ista est magis propria deus non est insipiens quam ista deus est sapiens. ⁊ si non ratione rei significate rone tñ modi significādi. igitur q̄libz pfectio que in diuinis ponitur. ppe hz rōnem vnitatis. ⁊ qz semp plures vnitates pstituūt numerus in diuinis potest poni numerus ꝑm absoluta non realiter. sz ꝑm modū intelligendi: numerus tamē ꝑm relata ibi realiter existit. qō sic est videre: qz ex quo vnum quertitur cū ente: vnitas quertetur cū entitate. oīa ergo q̄ sunt in oībus predicamētis habent rōnem vnitatis. cū igitur ipm relatū sit quoddam ens: erit ⁊ quoddā vnū: ⁊ relatio ē q̄dam vnitas. ⁊ quia in diuinis sunt plures relationes realiter differētes non solū ꝑm modū intelligēdi. sz ēt ꝑm rem. i diuinis ē numerus quātum ad relata: eo q̄ relativa ibi realiter distinguntur. Cū ergo q̄rit. vtrū numer⁹ in diuinis dicat substātiā vel relatōem. si logmur ō numero denotāte distōnez. ꝑm rōnē talis numerus sz absoluta dici pōt. Sz si denotet realis distinctio solum est ibi numerus p relata. vez qz distinctio sz modum intelligēdi non ē ppie distinctio cōparata ad realē distinctōem: cū in aliquo ponimus distinctōem ꝑm rē ⁊ ꝑm rōnem. cū absq; additōe de distinctōe logmur intelligitur de distinctōe reali q̄ magis ppie ē distinctio. igitur absolute loquēdō. cum dicit ꝑm qd dicitur numerus in diuinis debemus rndere q̄ ꝑm relationē: eo q̄ intelligitur de numero distinctōem realē importāte. tñ hac additiōe facta ꝑm rōnem: ꝓcedere possumus in diuinis esse talem numez ēt ꝑm absoluta. igitur ppe i diuinis est numerus sz relata. nec tñ huiusmodi numerus simplr ⁊ absolute numerus dr. eo q̄ oēs cōditiones q̄s requirit numerus ei nō cōpetunt. tñ dicitur numerus magis ppie q̄z numerus q̄ solū ꝑm rōnem distinctionem importat. pp qō aduertendū q̄ ea que ppie numerantur in creaturis hūt p se ee ⁊ realiter distinguntur. ideo pūctus. put ē termin⁹ diuersaz linearz nō dicitur simplr plura. sz ē simpliciter vnuz plura secundum quid ꝓout diuersas lineas termināt. Rursum plures passiones vt saporz colorz essenntialiter ⁊ realiter differentes non propie dr plura numero. qz non habēt p se esse. ideo si ptingat huiusmodi passiones in eodem susceptibili esse. dr eadem numero. Indiuidua aūt in genere sbe: qz ⁊ p se esse hūt ⁊ eētialiter distingūtur. ppie ⁊ p oēz modum differūt numero. igitur p se ⁊ primo talia differunt numero. post ꝛ aūt passiones eētialiter differētes. numero differre dr. vltimo aūt ⁊ valde ꝑm qd differūt numero q̄ sola rone distingūtur. igitur numerus psonarz p oēm modum excellit distinctōem ꝑm rōnem solū: qz magis ppie cōnumerātur psone ad se inuicē q̄z q̄ numeretur punctus sibipsi vt est p̄ncipiū vnius linee ⁊ finis alterius. sz si huiusmōi nūerus ad nūerū idiuiduoz in genere sbe. magis ppie habet rationez numeri distinctio que ponitur in huiusmodi in diuiduis q̄z illa que ponitur in psonis. Sed si cōparemus numerū personarz ad nūerus passionū. habēt se sicut excedētia ⁊ excessa. nam ratiōe qua numerus est eoz q̄ habēt p se eē. magis ppie distinctio psonarz habet rationē numeri. eo q̄ taz psone diuine q̄z ipse relatiōes sunt per se subsistētes. ratiōe tñ distinctionis magis cōnumerant ad se inuicez huiusmōi passiones q̄z ipse psone eo q̄ talia essentialiter distinguntur. Ad primū dicendū q̄ etiā in vno qō cōuertitur cū ente est dare relationez. imo si bene aduertimus magis esse ntialiter se pōt habere relatio ad huiusmōi vnitatē q̄z ad vnitatē que est principiū numeri. qz vnitas que est p̄ncipiū numeri ꝑm se est in predicamento quantitatis.

Sed ratiōe qua cōsequitur ipsam rō mensure fundatur in ea quidā respectus. Sed vnitas que cōuertitur cū ente. etiā ꝑm se pōt esse in p̄dicamēto relationis. qz ⁊ ipsa relatio pōt eē huiusmōi vnitas. Ad ij. dicendū q̄ lz multitudo presupponat vnitatem. vnitas tñ nō presupponit multitudinē ⁊ ideo vbi cūq; est dare multitudinē. ibi est dare vnitatē multitudini illicorrspōdentē. sed nō conuertitur q̄ vbi cūq; est dare vnitatē q̄ ibi sit dare multitudinē illi vnitati corrspōdentē. nisi forte ꝑm itellectū. ⁊ q̄ arguitur q̄ cuilibet vnitati. Respōdet sua multitudo h̄ pro tāto habet veritatē. qz quotiēscūq; multiplicatur vnū oppositorz totiēs dicitur multiplicari ⁊ reliquū vt si albū reperit in voce ⁊ in colore ⁊ nigrū. sed nō opoz q̄cquid est albū q̄ sit nigrū. ⁊ vbicūq; ē dare albū q̄ ibi sit dare nigrū. ita est ex parte ista qz si repitur vnitas essentialis ⁊ vnitas relata: reperitur numerus essentialis ⁊ numerus relatiue dictus vel pōt reperiri. sed nō oz q̄ vbi est dare vnitatem essentialez q̄ ibi sit dare numerū ei corrspondētē.

Ad. iij. dō q̄ numerus ꝑm se distinctionē importat. vt patuit per Damas. ⁊ ideo ꝑm suum nomen non refertur ad illud. tñ qz ista distinctio pōt eē penes relata ⁊ penes absoluta numerus ꝑm relationē ⁊ ꝑm absoluta dici pōt. ⁊ qz in diuinis nō est distictō realiter loquēdo nisi per relata. ideo numerus realiter sumptus in diuinis relationē importat. Ad iiij. dō q̄ numerus qui ponitur in diuinis nō est spēties quātitatis. qz nō respicit vnū qō est principiū numeri. sed vnū qō cōuertitur cum ente.

Einde queritur de hiis que significāt annexa vnitati vel pluralitati. Et circa hoc quaremus duo. qz ꝑmo queremus de huiusmodi noibus. Secundo spetialiter queremus de hoc nomine trinitas. 1

D primū sic procedit. videt q̄ i diuinis Qō. vi.
a sit diuersitas p Augu. v. de trī. ca. v. qui ait q̄ diuersuz est pfem esse: ⁊ filiū esse nō tñ est diuersa sba. Incōtrariū est idē. vij. de trī. ca. vlti. qui loqns de suppositis diuinis ait. non existimet aliquis aliud alio. vel maius vel minus vel ex a liqua parte diuersuz. ergo nomē diuersitatis ibi non recipitur. Ulterius videtur q̄ ibi possit recipi hoc nomē alienū. qz alienuz dicitur ab alio. sed in diuinis recipitur hoc nomē alius. vt ꝑz per Aug. de fide ad petrū in p̄ncipio vbi ait. q̄ vna est essentia patris ſ. ⁊ spūs ſ. quā greci vsiaz vocāt in qua psonaliter est alius pater alius filiꝰ alius spiritus ſ. Incōtrariū est qō scribitur. xviij. dō q̄ in hiis psonis nihil est nouū nihil diuersuz nil alienū nihil separabile. Ulterius videtur q̄ possit ibi dici hoc nomen vnicū. qz vnicū ab vno dicitur. sz deus est maxime vnum. ergo ⁊c. Incontrariū est qō dicitur. xviij. dō q̄ deus nec singularis nec vnicus cōfitendus est. Ulterius qō videtur q̄ possit dici singularis qz singulare significat aliqd ōmōstratum subsistens in natura aliqua. sed huiusmōi est ōli bet psona in diuinis. ergo ⁊c. Incontrariū est qō magister ait i p̄senti. dō q̄ nec singularis nec multipler confitendus est deus. Ulterius videtur q̄ nō sit in diuinis discretio. qz discretū est differētia quātitatis. sed huiusmodi differentia nō repitur in diuinis. ergo ⁊ ce. Incontrariū est magister in littera qui ait q̄ congrue dicitur ibi esse distinctio vel discretio nō diuersitas vel diuisio siue seperatio.

Rño dō q̄ in diuinis ponimus vnitatē essentie ⁊ distinctionē personarz. ideo oīa illa que vel essentiam seperant vel personas confundūt in diuinis ꝓprie non ponuntur ad vitandaz essentie separa

tionem non ponitur ibi diuersitas, nec multiplici/
tas nec alienitas: nec inequalitas: nec dissimilitu/
do. nec oia que in separationē essentie sonant, nam
sicut vnū in substātia facit idez: sic separatū in sba
facit diuersuz: nec sufficit ad diuersitatē distictio in
suppositis nisi sit ibi pluralitas in natura. ideo no/
men diuersitatis in diuinis non recipimus. ⁊ si in/
uenitur est exponendum: ex hoc sequitur q̄ non sit
ibi multiplicitas. q̄z nō est multiplex nisi qđ est cō/
positū: ppter q̄. vj. de tri. c. vij. vult Augu. q̄ ois
creatura sit multiplex respectu dei. q̄z solus ipse est
ve simplex. vbi aūt ē cōpositio: ibi ē diuersitas i nā.
sic igr̄ pp vnitatē i nā i diuīs negam⁹ diuersitatē. ita
⁊ mltiplicitatē. ibi negare debem⁹. vñ magr̄. xrrij.
di. ait. q̄ sicut in diuinis non est diuersitas: ita nec
multiplicitas. ita etiā nō ꝓceditur ibi alienitas. licz
ibi ponatur alietas: eo q̄ alietas pōt referri ad di/
stinctōem in natura: vl' in suppositō. ⁊ lz nō sit ibi
alietas in natura. est ibi alietas in psonis. sed alieni
tas dicit diuersitatez in natura. vñ alienitas sonat
ꝯsi aliena natura. ⁊ ideo alienitas ibi non ponit. sit
etiā nec in equalitatē nec dissimilitudinē ibi ponī/
mus. q̄z oia absoluta ibi trāseūt in substātiā: ⁊ ideo
si vel in equalitatē vel in dissimilitudinē. ibi pone
remus eē ibi diuersitas in natura. ⁊ sicut p̄dicta. v.
negamus a diuinis. q̄z ptinēt separatōem ēntie. ita
nō ꝓcedimus deū vnicū: nec ibi ponimus singula/
ritatē: nec solitudinē: nec pmixtionē: nec ꝓfusionem
eo q̄ ista distinctōi psonaꝝ repugnāt. īō vt vitem⁹
errorem arrij. q̄ separauit ēntiā: vt destruamus er
rorē sabellij qui ꝓfudit psonas: nec diuersitatem.
nec singularitatē in deo ponim⁹. vñ ambro. in li.
de tri. ⁊ habetur. xriij. di. nec singularis nec diuersus
ꝓfitēdus ē deus. vt nec iurta sabellianos p̄em filiūq̄z secer/
nētes. p̄ vero ⁊ filiū distinctionem habent. separa/
tionem non habent: predicta ergo in diuinis nō po
nimus: ea autem que indicant vnitatez essentie abs
q̄z eo q̄ derogēt distinctōi psonaꝝ: ibi ponere possu
mus. vt idēptitatem vnitatem similitudinem: ⁊ eq̄
litatem. Rursum ea que dicunt distinctōez psonaꝝ
absq̄z eo q̄ derogent vnitati essentie etiaz ibi ponī/
mus. vt pluralitatē alietatē personaꝝ ⁊ distinctio
nez ⁊ discretionē ⁊ si aliqñ inueniatur q̄ in diuinis
ponatur diuersitas vel singularitas. vel aliqua ꝑ
importantia. talia sunt exponenda ⁊ non extenden
da. Ad primuz dō q̄ ibi diuersitas sumitur pro
distinctione. vel dō q̄ eo ipso q̄ dicit diuersuz p̄ez
esse ⁊ filium esse non simpliciter ibi diuersitas ponī
tur: sed ꝼm relata. Ad vlterius quesituz. vtrum
ibi recipiatur ꝑ nomi alienū. dō ē q̄ ñ ⁊ ad arm īōziū
dō q̄ ñ ē sile ꝺ aliēo. ⁊ alio. q̄z alienū directe vī ipor
tare separationē in natura. Ad id aūt qđ tertō q̄ri
tur. vtrū ibi possit recipi ꝑ nomi vnicū. dō q̄ nō. Et
ad p̄muz argumentū incōtrariū dō q̄ vnicuz vltra
vnitatem importat singularitatē ⁊ solitudinē que
deo nō competunt. Ad id vero qđ q̄rto queritur
vtrū in diuinis sit singularitas. dō q̄ nō. ⁊ ad argu
mentū incontrariuz. dō q̄ singulare vltra ꝑ q̄ dicit
aliqđ subsistens in aliqua natura: addit naturā illā
existentē in tali subsistente. ꝼm realē existentiā. alte
ri incōmunicabilez esse. vnde sor. est qđ singulare.
q̄z eū ꝑ q̄ ē qđ subsistēs i natura humana. natura ex
istens in sor. ꝼm realem existentiā. vel ꝼm idēptita
tem numeralez. alteri cōmunicari nō pōt. ideo nulla
psona diuina est qđ singulare eo qđ ꝼm realez existē
tiam est vna natura in oibus diuinis suppositis.

Ad id aūt qđ vltimo queritur. vtrum in diuinis
sit discretio. dō q̄ ibi est distinctio nō que est diffe
rentia quātitatis. sed que habet esse ex origine. naz
persone per originem distinguntur ⁊ per boc argu/
mentū incontrarium est solutum.

Qō. vij.

Ecundo queritur. vtrū trinitas sit nomē
essentiale. ⁊ videtur q̄ sit. q̄z ꝼm Ysidorū
trinitas idē est q̄ triuz vnitas. ergo vni
tas importatur ibi in recto. Sed vnitas
in diuinis pertinz ad essentiam: pluralitas ad rela/
tionē. igitur trinitas principaliter significat essentiam
⁊ est nomē essentiale. Preterea. qđ importat re
lationem dicitur ad aliud. sz trinitas non dicitur ad
aliud. nō. n. dicitur trinitas ad aliud sicut pater di/
citur ad filiū. vel sicut vnum relatiuum ad aliud
ergo ⁊c. Preterea si est trinitas idē sicut dictuz est
q̄ triū vnitas ⁊ vnitas trium est ipsa diuina essentia
q̄z in ea vniuntur persone. ergo pater est trinitas.
cū sit illa diuina essentia in qua tres psone sunt vni
te: simili modo filius est trinitas. ⁊ oēs tres persone
sunt ipsa trinitas. Sed ꝼm regulā Aug. qđ dicitur
de qualibet persona singulariter ⁊ de oibus nō plu
raliter: pertinet ad essentiā huiusmodi videtur eē tri
nitas. ergo ⁊c. Preterea si trinitas relatiōem im
portat hoc nō est nisi q̄z est nomē collectiuū ⁊ ideo
in se relationē includit: sed hoc stare non pōt. q̄z mi
nima vnitas est vnitas collectiui. sed maxima vni
tas est inter personas diuinas. ergo ⁊c. Incōtra
riū est Augu. inde fide ad petrū q̄ vult q̄ in diuinis
sit vnitas ⁊ trinitas. ⁊ vnitas refertur ad naturam
⁊ trinitas ad personas. Sed qđ respicit personas
quantū ad pluralitatē importat relationē cum non
plurificētur persone nisi per relata. ergo ⁊c. Pre
terea. xrij. di. ait magister q̄ trinitas non dicitur ꝼz
substantiā. sed quasi collectiuū pluralitatē designat
personaꝝ. sed quicquid est in diuinis vel dicitur ꝼz
substantiā vel ꝼm relationem. ergo trinitas relatio
nem importat ex q̄ ꝼm substantiā nō dicitur. Rño
dō q̄ duplici via a catholicis approbata. ostēdere
possumus trinitatem non dici ꝼm substātiā. in duo
bus enim quantū ad p̄sens essentialia a notionalib⁹
distinguntur. Primo. q̄z oia dicta ꝼm substantiam
dicuntur de qualibet psona singulariter ⁊ de oibus
nō plr. vt ostendit Augu. v. de tri. c. viij. ⁊ viij. ca.
p̄mo. Rursum q̄z ꝼm substantialia nō est distinctio
sed soluz ꝼm relata: vt ostendit idē Augu. v. de tri.
ca. viij. Ex hiis duobus probari pōt trinitatem ꝼm
substantiā non dici. nā que dicuntur ꝼm substātiaz
de qualibet persona singulariter predicantur. sed
trinitas nō de qualibet psona singulariter predicat
q̄z pater nō est trinitas. nec filius trinitas. Rursuz
substantia vnitatem importat. trinitas aūt distin/
ctionem includit. Sed que distinctionē importāt
non ptinēt ad substantiā. ergo trinitas ꝼm substan
tiā nō dicitur. Has vias tāgit Boetius in fine sui
libri de trinitate dicēs. opz q̄ nec trinitas substan/
tialiter de deo predicetur. non. n. pater est trinitas.
q̄z pater nō est filius ⁊ spūs. s. nec filius est trinitas
nec spūs san. ꝼm eundē modū. quasi diceret. ex quo
vna psona non est alia. q̄z pater non est filius ⁊ spūs
san. tūc nulla psona est trinitas. nō igitur trinitas ꝼz
substantiā dicitur. cū nō de qualibet psona singula/
riter predicetur. ex quo manifestata est p̄ma via. Faz
tāgit cū subdit trinitas quidē in personaꝝ pluralita
te consistit. vnitas vero in simplicitate substātie. q̄
si psone diuise sunt substantia vero in diuisa. neces
se est illud vocabulū qđ ex psonis originez capit ad
sbam nō ptinere pp qđ cōcludit. trinitas igitr nō p/
tinet ad sbaz. Propter argumēta tū notādū q̄ nō
omne qđ includit in ethymologia nois ad significa
tum nois pertinz. aliter. n. diuisiones substātiarus

essent addita menta. nam cū in ethymologia nomi
num significatiuz substātiā ponat accūs: vt in ethy
mologia lapidis ponitur lesio pedis si quicquid in
ethymologia nois includit ad sigtuz nois ptineret.
tē accūs eēt de signe noiuz sbaliū: vt lesio pedis eēt ō
signe hui⁹ nois lapis qō sbaz sigt. z qz rō quā signi
ficat nomē est diffinitio vt dr in fine. v. metaphi.
in diffinitōe lapidis poneretur accūs. cū includat
accūs in sigto ei⁹: ppt qō diffinitio lapidis eēt p ad
dita mēta cū in ea poneretur aliquid qō non perti
neret ad eēntiā eius. nō igr oē qō ponitur in ethy
mologia alicui⁹ ē ō significato. ei⁹ pp qō dicere pos
sum⁹ trinitatē nō dici ſm sbam. lz in ethy⁹ eius ſm
aliquē modū ethimologizādi sbstātia vel eēntia po
nat. nā cū dr trinitas idē ē q trium vnitas. ibi vni
tas ad eēntiā refertur. hz. n. duplicē ethimologiam
ß nomē trinitas. vna ē trinitas. i. ter vnitas: z ßz ß
nō solū ſm sui significatū. nō ptinet ad subaz. ſz etiā
ſm ethimologiā solaz rel'oem indicat. nā real'r non
sunt ibi plures vnitates nisi ſm rel'oem dicte. Alia
ethimologia est vt dicatur trinitas ās triū vnitas.
ū ethimologia z subaz z rel'oem includit. Maz plura
liras ad rel'oem refertur. vnitas ad subam: ista secū
da ethimlogia ē magis autēticata. Maz Ysidorus
ponit eam vt ptinetur in lra. pp qō alig impzobāt p
mū modū ethimologizādi. dicētes: q a trinitate dr
de⁹ trinus. nō tamē pceditur q fit. tres vnus igitur
ß nomē trinitas ſm sui signem nō ptinet ad subam
in sui tū ethimologia ßz Ysidor. subam z relatiōez
includit. Ad. i. dō q lz vnitas importetur i recto
ſm ethimologiaz tū quantū ad significatiōem nois
ppzie z pncipal'r loquendo: nō ptinet vnitas. nā vt
oīsum est trinitas ſm sui significatōem nō ptinet ad
subam. lz in sui ethy⁹ substantiam vel vnitatē inclu
dat. Ad. ij. dō q trinitas nō importat relatiōem
explicite sed implicite. Itē nō importat relatiō em
quantum ad id ad qō significādum imponitur. naz
trinitas numer quēdā importat: z numerus distin
ctōem significat. ver qz distinctio in trinitate ē per
relata lz quātū ad id ad qō nomē significādū impo
nitur. trinitas nō significat relationem: ſz numeruz
vēl distinctōem. tū quantum ad ea circa q̄ ponitur
huiusmodi trinitas: vt qz pōitur in diuinis: vel cir
ca diuina: in ḡbus est distinctio p relata. huius no
men relatōem significat. z ideo ſm suū nomē nō dr
ad aliqd qz nec explicite relatōem importat: nec ꝫ
tū ad id ad qō significandū imponitur. rel'onem di
cit: nihilominus tū ſm relatōem dr modo quo di
ctum ē. Ad. iij. dō q pater non ē trinitas vt dicit
Aug. vlij de trini. cap. i. z Boetius vt pz p habita.
lz sit eēntia illa in q̄ tres persone vnīūtur. z ad for
mā arguendi. dō q licz ſm nominis ethimologiaz
trinitas sit triū vnitas. ita q essentia ponitur ibi; in
recto: z psona i obliquo. tū ꝫtū ad p̄nciple significa
tū eius nō ptinet substātia. z si aliquo mō ptinet non
ptinet in recto. Sed in obliquo. vñ trinitas magis
ppzie significat tres psonas vnius eēntie ꝫ vnaz
eēntiā trium psonar: z qz pater nec aliq psona ē tres
psone vnius eēntie. trinitas vere de nulla persona
singulariter predicatur vt rō supponebat. vnde ma
gister exponit i littera. trinitas. i. tres psone. Ad
quartū dō q hoc nomē trinitas nō est ppzie nomē
collectiuū. hz tū similitudinē. aliquā cū ipso. ppter
qō collectiuum dr. nā sicut collectiuū importat plu
ralitatem vnitam in aliquo sic trinitas importat
pluralitatem vnitā in aliquo differēter tamē. qz in
multitudine collecta est differentia essentialis z mo
dica vnitas. In trinitate autē, est in distinctio ſm sub
stantiam z maxima vnitas.

Uper litteram. Super illo. cum dicimus
deum vnum. vnitas excludit numer deo/
rū. nec quantitatem in deo ponit. Notan
dū q dupler est vnitas. quoddā. n. vnū est qō determ
minatur ad genus quātitatis. z huius rō impōne es
fistit: aliud vnū est qō ꝓuertitur cū ente. z tale vnū
negatōem vel remotōem importat. In deo aūt nō
ponitur vnum qō determinatur ad genus quātita
tis. sed vnū qō supza ens nullā intētōez realē addit
ppter quod magister vult q vnitas in deo nihil po
nat. sed remotōez importet: qz ibi nō est vnū qō de
terminatur ad gen⁹ quātitatis. vñ ad hoc designā. dū ait q vnitas excludit numer deor z quātitatez Dij. rr°
in deo non ponit.

p (Reterea ꝓsideräduz z ē.) postquā ma
gister ōterminauit de terminis, nume
ralibus. ß in parte ista determinat de ß
noie psona. put ei tales termini addun
tur. z. d. facit. qz ꝑmo mouet quādā q/
stionem circa ß: z objicit breuiter ad vtrāqz partez
secūdo diffusi⁹ exeqtur de dicta qōne ibi. (persona
eniz.) circa ꝑmū tria facit. qz ꝑmo q̄rit qd significet
psona cū dr tres psone. vel cū dr alia ē psona patris
alia filij. scōo oīdit q nō pōt significare eēntiā. qz ñ
sunt plures eēntie. iij. oīdit q nō pōt significare re
latō ex vel suppositū. qz tūc ß nomē psona variaret
significatū suū: qō vr icōueniēs: qz termini caderēt
a sui significatione. Scōa ibi. (si enim.) Tertia ibi.
(Si vero eēntie.) Deinde cū dicit psona: diffusi⁹
de ista qōne exeqtur: z. d. fa. qz ꝑmo exeqtur. ſm sen
tētiā alioz. scōo. ſm sniam ppaz: ibi. (Sciēdū est:)
circa ꝑmū. d. fa. qz ꝑmo adducit ples rōnes q̄ ostē/
dūt psonā semp stare p eēntia. scōo. ponit circa hoc
quozūdā opinionē. ibi. (quibusdā.) circa ꝑmuz tria
facit. ſm q tres rōnes adducit ad oīdēdū psonā ſm
p stare p eēntia. ꝑma ē p anctoritatē. qz Aug. vult.
q psona ad se dr: z q idē sit deo esse. q psonā esse: q̄
ꝓcludūt psonā ſm substātiā dici. scōa rō ēt ex aucto/
ritate sumit originē. vult. n. Aug. q dicam⁹ tres p/
sonas. qz cōe ē tribus id qō est psona. ſz nō ē cōe eis
nisi eēntia. igitur cū dicim⁹ tres psonas. psōa ibi esse
tiā significat. tertia rō ē. qz qō rñdetur ad qd: hz rō/
nē subē vel eēntie. Sz cū queritur. qd tres rñdetur
tres psone. ḡ idē qō ꝑus. scōa rō incipit ibi. (Lū vo
dr pater.) tertia. ibi. (aliter ēt.) Deinde cū dicit
(ḡbusdā.) ponit pōnem quozūdā circa ß z duo fa/
cit. qz ꝑmo ponit pōnez illoz z etiā obiectōes. ad qs
rñdent. scōo. adducit quādā obiectōem ad qs rñde
re nō pōt ibi. (Sed qd rñdebūt.) cirta ꝑmū tria fa.
qz ꝑmo ponit pōnes illoz q oīst. q psona semp signi
ficat idē q eēntia z cuz dicitur tres psone ē sensus. i.
tres sunt ḡbus cōe ē persona. i. eēntia. scōo ostēdit.
qūo soluūt cū dr alia est psona patris alia filij: cum
non sit alia essentia: quod sic exponunt. qz pater est
alius z filius ē ali⁹ cōe hūtes qō ē psōa. tertio. ꝓfirmat
pōnez suā p Aug. q vult q nō dicim⁹ tres psonas
ex eadē eēntia. qz nō ē ibi aliud p⁹ aliud eēntia. scōa
ibi. (Sz qūo.) tertia ibi. (et ß ꝓfirmāt. Deinde
cū dicit. (Sz qd.) impzobat p Augu. pōnez illoz. qz
vult Aug. de fi. ad ꝑde. q filius ꝑ se ē aliud in p⁹ vt
psonal'r. nō ē tū ali⁹ in eēntia. nec eēntial'r. nō igr p
semp dicit idē q eēntia. z ad hāc obōez rñdere non
pōt: nec ēt pmas obōnes soluūt: ſz fugiunt. Tūc
segtur illa pars. (Sciendū.) in q̄ exeqtur de ꝑdict
ſm pōnez ppaz z. d. fa. qz ꝑmo fa. qō ocīm est. scōo
oīdit qd significet p⁹ cū ꝑfertur cum alietate. scōa
ibi. (nūc aūt.) Circa p⁹. d. fa. qz p° determinat ve
ritatē circa ptacta. d. ß nomē p⁹ significare subam:
vt dicit Aug. Sz nccte trāslatū ee ad significādum

ipostasiz qđ mãifestat ꝑ dr̃iaz int̃ nos ⁊ grecos. ex q̃
dicto soluitur auctoritas Augu. qui vult ꝙ persona
significet subst̃ãtiã ⁊ soluitur illa rõ. ꝙ termini cadũt
a significatõe sua. si nõ semp ꝓsona subst̃ãtiã signifi-
cet. qz ñ ꝙ hoc cadit ꝓsona a sua significatõe. ꝫ trã-
sumitur ad significãdũ aliud. scõ ibi. (hic sensus.)
solnit ad rõnes alias. circa qđ tria facit. ꝫ ꝙ tres ra
tões soluit ꝺ se adductas. nã ꝑmo soluit illã ꝙ ꝓsona
significat essentiam qz cõe est eis qđ est ꝓsona cũ nõ
sit cõe eis nisi ꝙ est essentia ꝙ nõ est intelligendũ ꝺ
esse ꝙ ꝺ ꝙ ꝓsona significet idẽ ꝙ essentia. Sz qz nõ
possent eẽ plures ꝓsone diuine nisi vna natura diui
na cõis esset in pluribus. scõ soluit ad auctoritatẽ
Aug. q dicit nõ dici tres ꝓsonas ex eadẽ eẽntia. qz ñ
ẽ ibi aliud ꝓsona aliud eẽntia ꝙ sic intelligẽdũ ẽ. qz ꝑ
sona ad eẽntiaz cõparata nõ ꝺz distinctõez realẽ ad
ipsã. nõ tñ ꝙ hoc idẽ significat ꝓsona qđ eẽntia. ctio
soluit ad id qđ dicebat ꝓsonã sigre eẽntiã. qz rñdetur
ad qd. nã qd licet q̃rat de suba nõ semp q̃rit de suba
q̃ est eẽntia. ꝫ aliqñ q̃rit de suba q̃ ẽ ypostasis: ⁊ sic
q̃rit in ꝓposito cũ dr̃ qd tres. scõa ibi. (ideoqz.) ter
tia ibi. (ad hoc.) circa qđ duo facit. qz ꝑmo fa. qđ di
ctũ ẽ. scõ. qz dixerat in diuinis eẽ tres res. ostendit
nõ eẽ ibi tres res absolute loquẽdo. vt tres eẽntias.
ꝫ relatiue. qz tres ypostases scõa ibi. (non te autẽ.)

Deinde cũ dicit. (Hũc aũt.) oñdit qũo põt addi
tiones ad ꝓsonã ⁊. d. fa. ꝫ ꝙ dupl'r ei alietatẽ addit
qz ꝑmo q̃rit qd significat cũ dr̃ alia ẽ pa pr̃is: alia filij
oñdẽs ꝙ ꝓsona ibi stat ꝑ ypostasi. scõ cũ dicit. dei-
de q̃ritur. oñdit ꝑ quo stat ꝓsona. cũ dr̃ ali9 ẽ pr̃ in ꝑ-
sona a fi°. vel alius ꝓsonal'r. ⁊ tria facit. qz ꝑmo di-
cit ꝓsonã ibi stare ꝑ ꝑpetate. ꝙruẽtius. ꝫ posset sta
re ꝑ ypostasi. scõ oñdit. ꝙ sicut in hac locutõe ꝓsona
põt stare ꝑ ypostasi: ꝙruẽtius tamẽ stat ꝑ ꝑpetate
sic i ꝑmissis ꝺõo tres ꝓsone vel ꝺõo. alia ẽ ꝓsona pa
tris. alia filij. poterit stare ꝓsona ꝑ ꝑpetate. ꝙruẽti
us tñ stat ꝑ ypostasi. tertio ꝯcludit. ꝙ ꝓsona põt ac-
cipi tripl'r. ꝑ eẽntia: ꝑ ypostasi ⁊ ꝑ ꝑpetate. scõa ibi
(hoc ẽt mõ.) tertia ibi. (Ex ꝑdictis.) circa qđ. d. fa
cit. qz ꝑmo oñdit ꝓsonã tripl'r summi. scõo ꝓfirmat.
ꝺ ꝑ auctes scõz. scõa ibi. (ꝙ aũt.) In quo terminat
sententia. lec. ⁊ di.

Alia magistri intẽtio ĩ pñti lectõe. circa tria
versatur. Primo circa cõitatẽ ꝓsone qz di-
cit ꝓsonã eẽ qd cõe tribus. scõ circa trãsla-
tõem significati hui9 termini g ẽ ꝓsona. qz in creatu
ris semp ꝑ suba accipitur. ꝫ trãslatũ ẽ ut in diuinis
relõez importet. vñ vr̃ ꝙ q̃si equoce dicatur de deo
⁊ ꝺ creatura: tertio dicit tres ꝓsonas dici tres res l'
tres entes. Jõ de hijs trib9 q̃rem9. Circa ꝑm q̃re9
tria. Primo vtz ꝓsona sit qd cõe. Scõo vtz
cõitas ei9 sit cõitas vlis. Tertio. de diffinitõe pr̃.

Dꝑmũ sic ꝓcedit vr̃ ꝙ persona nõ sit qd
cõe. qz ꝑm ꝓbm. vij. metaꝓb. nullũ cõe est
suba: Sz persona quelibet ẽ subst̃ãtia. nã
in creaturis nõ ẽ dubiũ: ꝑm eẽ ꝑba. nec ẽt
in diuinis qz ꝑm Augu. vij. de tri. c. vij. cũ dicim9
ꝓsonã ꝑ patris nõ aliud dicimus q̃ subst̃ãtiã pr̃is. er
go ⁊ẽ. Preterea ꝑm magr̃um ĩ lr̃a trib9 ipostasib9
nõ est aliud cõe q̃ eẽntia. Sed vt ꝓbat magister in
lr̃a. cũ dicimus tres ꝓsonas. ibi ꝓsona nõ stat ꝑ essen
tia. nõ igit̃ ꝺ nom̃ ꝓsona qđ dicit̃ de trib9 ꝓsonis est
qd cõe ad ipsas. Preterea. in diffinitõe vnius
oppositi affirmatiue nõ ponit̃ aliud oppositũ. eo ꝙ
vnũ oppositoz ꝺ alio nõ ꝓdicat̃. Sz in diffinitione
persone ponit̃ incõicabilitas vel indiuiduuz. iurta
illud Boetij in libro de duabus naturis ⁊ vna per-
sona rpi. siue in li. de natura ⁊ persona. persona est
nature rational̃ indiuidua ſba. nõ igit̃ persona ẽ qd
cõe. Preterea si persona ẽ qd cõe ad tres ipostа
ses. huiusmõi cõitas l'ẽ vniuocatõis vel equiuoca
tõis vel analogie. nõ vniuocationis qz vt ꝓbat̃ vij.
phisi. vniuocatio ꝺa est solũ in spẽ specialissima Ju
diuinis aũt neqz est genꝰ neqz spes. vt Augu. dicit
vij. de tri. ca. vlti nec equocationis. nec analogie.
qz nã diuina nec ſm aliã rationẽ inest vni ipostasi
q̃z alij. pp ꝙ tollit̃ ibi equocatio nec magis ⁊ minꝰ.
vl'ſm ꝑus ⁊ posterius in est vni q̃z alij pp qđ nõ ẽ
ibi analogia. cum igit̃ q̃libet ipostasis sit vere diui
na ꝓsona ⁊ nõ sit magis deus vna q̃z alia. vl'magis
ꝓsona: diuina ꝓsona nec equiuocatiõe nec analogice
dicetur de eis. nõ igit̃ ꝓsona est quid cõe cũ ei nõ cõ
petat aliqs modus cõitatis. Incõtrariũ ẽ. qz qđ
ꝑdicat̃ de plurib9 ꝺz rationẽ cõis. ꝫ persona in diui
nis ꝑdicat̃ de plurib9. igit̃ ꝺz rationez cõis. Rñ.
ꝺđ ꝙ oz nos cõcedere ꝓsonã hr̃e rationẽ cois. qz ſm
Augu. vij. de tri. ca. iij. Ideo dicunt̃ tres ꝓsone.
qz cõe est eis qđ est ꝓsona. ꝺ ẽt idez ꝓcedit magister
in lr̃a. sed cuiusmodi cõitas est ista ⁊ q̃liter cõe est il
lis tribus id qđ est ꝓsona. difficultatez ꝺz ⁊ sunt de
hoc diuerse ſnie. nã gdaz dixerũt ꝙ huiusmõi cõitas
est cõitas negationis. qz sicut cõe est lapidi esse nõ
lignũ. ita cõe est tribus personis esse nõ cõicabile.
naz incõicabilitas ponitur in ratiõe persone vt di
ctũ est. ꝫ hoc improbatur. qz ꝓsona nõ dicit negatio
nẽ solã. sed dicit aliqd positiuũ. ꝓpt̃ qđ consequitur
eã intellectus negationis. nã sicut vbi esset signifi-
catio materie: vt esse ꝺ ⁊ nũc que ſonãt in positionẽ
nõ cõsequeretur particulare esse qd individuũ qđ i
negationẽ ſonat. ita nisi in persona esset aliqd posi
tiuũ vt ꝓprietas aliqua vel aliqd tale. nõ cõseque-
retur eã eẽ qd incõicabile: qđ negationẽ importat.

Propter hoc aliter dicit. ꝙ cõitas persone est coi
tas ꝓportiõis cuiusdã. sicut si dicerẽ ꝙ auriga ⁊ nau
ta habẽt aliqd cõe qz sicut se ꝺz auriga ad regẽdum
currum. sic ⁊ nauta se ꝺz ad gubernandũ nauẽ ⁊ isto
mõ inter tres personas ẽ cõitas. qz sicut se ꝺz pater
vt sit qd subsistẽs in natura diuina. sic ⁊ se ꝺz filius
vt sit qd subsistẽs in illa natura. Sz nec illud suffi
cit. qz persona nõ dicit directe talẽ habitudinẽ. Sz
dicit id cui tal'habitudo cõuenit. nã ſm hũc modũ
nõ est differentia iter personã ⁊ suppositũ qđ falsuz
est. Propter ꝺ tertij adinuenerũt aliũ modũ dicẽ
tes: huiusmõi cõitatẽ esse ſm intẽtionẽ. vt sicut cõe
est homini ⁊ leoni esse ſpetiẽ. ita cõe est patri ⁊ filio
esse personã: ⁊ ista positio tertia multũ cõuenit cũ ſa
qz q̃libz assignat cõitatẽ persone. per q̃ndã ꝓpor-
tionẽ ⁊ analogiã. nã cõitas intẽtiõis est aliquo mõ
cõitas ꝓportiõis. qz nõ dicitur ꝙ species sit qd cõe
ad hoiez ⁊ leonẽ. nisi qz fiẽ hõ respicit i diuidua sua
sic ⁊ leo. In hoc tñ differũt. qz ꝑmi rationẽ ꝓportio-
nis sumpserũt per comparationẽ ad essentiam. isti
aũt sumpserũt eã per cõparationẽ ad incõmunica
bilitatẽ. Sz nec isti bene dicũt. qz persona nõ est no
men secũde intẽtiõis sicut individuũ. igitur cõitas
ei9 nõ oz accipi per cõparationẽ ad incõicabilitatẽ
q̃ reducitur ad secũdas intẽtiones. vñ sicut dicebam9
in ꝓbãdo ſm positionẽ. qz persona nõ directe di
cit habitudinẽ ad numerũ. Sz dicit illud cui cõuenit
talis habitudo: ita nõ est nomen secũde intẽtionis.
nec directe dicit. respectũ ad huiusmõi intẽtionẽ: ꝫ di
cit illud cui tal'intẽtio cõuenit. Propter hoc dõ ẽ
aliter. ꝙ ſm ꝓbum. vij. metha. nullũ cõe est ſba. qz
nullũ cõe per se existit. Sz existit in aliis. vñ gña ⁊
species ⁊ oĩa coĩa nõ ꝓprie dicũtur ſbe. ⁊ si competit
eis tale nom̃ hoc est secũdario. ꝓpter hoc ꝙ ꝓbs ea
appellat secũdas ſbas nec qđ hr̃e possum9 ꝙ cõitas
ꝓprie ꝓpetit naturę nõ ypostasi. nã ꝫ Dama. li. iij.

ca. vj. natura ſz ſe ipſaz nō ſubſiſtit. ſz hz eſſe in ypo
ſtaſibus q ſi quātū ad rē ſignificatā nō eſt vex hꝰ de
omni nā. qz aliq̄ natura ē q̄ eſt ſuū eſſe. ⁊ in ſuppoſi/
to nō acqrit eē ſm modū intelligēdi ⁊ quātū ad mo/
dū ſignificādi natura dicit aligd nō p ſe ſubſiſtēſ. cuz
igitur de rōne cōis ſit q nō ſit p ſz ſubſiſtēs ipſi natu
re cōpetet rō cōis p ſe ⁊ pmo. ypoſtaſi aūt nō cōpe/
tit vel ſi cōperet h erit ex ꝓuti. ⁊ qz nō poſſumus vi
dere q̄ cōpetūt alicui ex ꝓuti niſi videamus qūo illa
ſe hūt reſpectu illoꝝ qbus cōpetūt p ſe ⁊ pmo. nō poſ
ſum⁹ videre qūo cōitas cōpetit ypoſtaſi n. ſi videa
mus qūo cōpetit nature. ⁊ qz ꝑſona ē nomē ypoſta/
ſis vt pz p Dama. iij. li. c vj. Si volumus videre
cuiuſmodi cōe ē ꝑſona. videre nos oz qūo rō cōita
tis cōp etit nature. ideo notādū q natura dupl'r pōt
noiari: vno mō vt i ſignificato nominis icludat ha
bitudo. alio mō vt in tali ſignificato nō includat ha
bitudo. Sz ſignificetur res ipſa cui habitudo ꝓue/
nit. nā idē fundamētū rūdet ei qō ē aīal. ⁊ ei qō ē ge
nus. ſiue ei qō eſt hō: ⁊ ei qō ē ſpēs. qz ipſa natura ho
minis nō mī eodē mō. qz huiuſmodi natura ei q eſt
hō rūdet vt fūdamētū imediatū. ſz ei qō ē ſpēs rūdet
vt remotū pp q hō no ē nomē ſcōe intētois. nec eſt
illud in cuius ſignificato includitur habitudo adin/
tētōez! Sz ē illud cui ꝓuenit talis intētio. qz ꝓcedi/
m⁹ q hō ſit ſpēs. igitur aliq̄ in noīe includit habitu
do. Aliq̄ nō includitur. qz in noīe qō ē hō nō includi
tur. in eo aūt qō ē ſpēs includitur. ſic ⁊ ēt in eo qō ē
natura. q̄dā habitudo includitur. qz natura ſemp di
cit aligd in cōparatōe ad ypoſtaſiz. dicam⁹ q̄ q̄ idez
fundamētū pōt rūdere hoī: nature: ⁊ ſpēi. Sz hō no
minat illud ſi icludēdo habitudinē: ſz ſolū dicit id cui
ꝓuenit habitudo. natura aūt ⁊ ſpēs habitudinē quā
dā includūt. differēter tū qz ſpēs eſt nomē ſcōe intē
tō is. natura tū magis ē nomē pme. ⁊ ſicut idē fun
damētū rūdet tribus p̄tactis. qz eēntia rei. ita ali/
quo ſi eādē rē dīt ꝑſona: res nature: ⁊ idiuiduuz. qz
ypoſtaſis. aliter tū ⁊ aliter. qz in noīe ꝑſone nō inclu
ditur habitudo. nec ad naturā. nec ad intētōez. Sz
ꝑſona dicit id cui huiuſmodi habitudines cōpetūt ⁊
ſi dicit ꝑſona habitudinē huiuſmodi. habitudo ma
gis directe ſumitur p cōparatōem ad ꝓprietatē quā
ad aliquid aliud vt infra patebit. Indiuiduuz aūt ⁊
res nature habitudines includūt. qz indiuiduū in/
cludit habitudinē ad intētōem. res nature aūt dicit
habitudinē ad naturā. vnde indiuiduū eſt nomē ſe
cūde intētois ſicut ſpēs. res aūt nature dicit habitu
dinē ad naturam ſicut. natura dicebat habitudinē
ad rem nature: ꝑſona autem ſignificat id cui poſſūt
competere huiuſmodi habitudines. ſicut hō ſignifi/
cat id cui predicte habitudines cōpetunt. Cum er/
go queritur cuiuſmodi cōitas eſt cōitas ꝑſone. dō q
cum ꝑſona ſit nomē ypoſtaſis ⁊ dicat aligd p ſe exi
ſtēs: nō ꝓprie hz rōnez cōis: nec p ſe ⁊ pmo cōpetit ei
cōitas. hz tū quātū ad modū ſignificādi ſilitudinez
cū cōi nō tū cōi vt ſpēs qd cōe dī. eo q tali cōi ſimi
latur indiuiduū nec ē qd cōe ut natura. qz tali cōi ma
gis rūdet res nature. ſz ē quid cōe vt hō ē quid cōe.
nā ſicut hō ſignificat humanitatē in cōi nō includē/
do habitudinē ad intētōem vel ad aliqd tale: ſic p/
ſona ſignificat ſubſtātiam pmam in q̄daz cōitate nō
cōcludēdo habitudinē: differēter tū eſt qd cōe vtrū
q. qz hō ſignificat humanitatē ſimpl'r. ꝑſona autem
cuz dicat ypoſtaſiz dīc aligd in hoc vel in illo. ideo
cōitas ꝑſone ſm q aliqui dīt ⁊ bñ adhuc magis aſ/
ſimilatur cōi. ſm q aliquis hō cōe dī. q̄ſz q hō. tū hu
iuſmodi cōitas nō eſt eadē cū aligna p̄dictaꝝ. redu
citur tū ad eas: ⁊ ꝓpriuz modū cōitatis eius aſſigna
re nō poſſum⁹: eo q ypoſtaſibus directe rō cōmu/
nitatis nō cōpetit: q ſi tamen aliq̄liter mō quo poſ/
ſumus talem communitatez nominare volumus: di
cemus q talis cōmunitas nō ē negatōis vt dicebat
p̄ma poſitio. pōt tū dici aliqno mō cuiuſdā habitu/
dinis ⁊ ꝓportionis. nō habitudinis ad intētōez vt
dicebat ſecūda poſitio. nec ad naturā vt dicebat ter
tia. ſz ad ꝑſonalitatē ⁊ ad p̄incipiū diſtinctiuū. nā cōe ē
pr̄i ⁊ filio id qō eſt ꝑſona. qz ſicut pr̄ ſe hz ad ſuam p
ꝓprietatē ⁊ p̄ncipiuz diſtinctiuū: vt p id habeat di/
ſtinctū eē. ſic ſe hz ⁊ filius. Ad. i. dicendum. q per
ſona eſt ſubſtātia ꝑut ſubſtātia ſupponit p ypoſtaſi
⁊ tali ſubſtātie nō ꝓprie cōpetit rō cōitatis eo q cōe
non hz p ſe eſſe. ypoſtaſis aūt hz per ſe eē: pōt tamē
ei competere ratio cōmunitatis ex conſequenti. vt qz
aliqua vna natura reperitur in pluribus ſunt mul/
te ypoſtaſes: ſiue multa habentia p ſe eſſe: ꝓpter qō
ſequitur ypoſtaſiz habere rōnem cōmunis. eo q de
pluribus ypoſtaſibus p̄dicatur. non igitur ratio ar
guebat perſonam nullo modo eſſe qd commune. ſed
q ratio communitatis per ſe cōpetit nature ſiue for/
me non ypoſtaſi vel ſuppoſito. Ad. ij. dō q trib⁹
ypoſtaſibus non eſt aliud cōmune q̄z eēntia idez ſm
rem. bū eſt tamē eis aliud cōmune q̄z eſſentia: qz eſt
eis cōe hoc q dico ꝑſona non tamen eadē ſm rem:
ſz ſm rationē. hoc aūt melius in ſequēti qōne pate/
bit. Ad. iij. dō q in cōmunicabilitas ponitur in
diffinitōe perſone ſub eſſe quodā cōfuſo: ⁊ ſub eſſe
quodā cōmuni. qz ꝑſona nō dicit qd in cōmunicabi
le vt ſor. ſz magis dicit qd in cōmunicabile vt ali/
quis homo. ⁊ qz huiuſmodi in cōmunicabilitatem
non dicit ſub eē oīno ſignato: pōt ei competere ali/
quis modus cōmunitatis eo q talis incōmunicabi
litas non oēm cōmunitatem excludit. Ad. iiij. dō
q illa diſtinctio vbi valet de cōitate formę. vel na
ture: non de communitate ypoſtaſis vel ſuppoſiti.
tū huiuſmodi communitas q̄ competit ꝑſone hz ſi/
militudinem cū communitate vniuocatōis ⁊ cuz
cōmunitate analogie vt patere pōt intuēti.

Dō. ij.

Ecūdo queritur. vtz perſona ꝑut hz eſ/
ſe in diuinis ſit quid vle ⁊ vr q ſic. qz vle
eſt illud qō eſt aptū natum de pluribus p̄
dicari. ſz ꝑſona etiā ꝑut hz eſſe in diuinis
p̄dicatur de pluribus. ergo ꝛc.. Preterea. Au/
gu. vij. de trini. c. vj. negat eēatiam habere rōnem
vniuerſalis reſpectu ꝑſonarum. qz pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpi
ritus. ſ. nō ſunt tres eſſentie: ſiue tres diij. ſed vna eſ
ſentia. ⁊ vnus deus. ergo ad ꝑfectā rōnem vniuer/
ſalis requiritur q̄ p̄dicetur de pluribus ⁊ q̄ plu
rificetur in illis. Sed huiuſmodi eſt ꝑſona: ēt ꝓut
hz eſſe in diuinis: qz p̄dicatur de pluribus: vt de tri
b⁹ ypoſtaſib⁹: et plurificatur in illis. qz tres ypoſta
ſes ſunt tres ꝑſone nō vna. ergo ꝛc. Preterea ſz
philoſophū. vii. metaph. particularium nō eſt diffi
nitio. igitur q̄ diffiniūtur ſunt vniuerſalia. ſz ꝑſona
diffinitur. vt pz p Boetium in li. de natura ⁊ ꝑſona
ergo ē qd vniuerſale. Preterea. ꝑſona in diuinis
plurificatur ſm rōnem quidditatis: nō ſm eē. Sed
b vr differentia inter particularia ⁊ vniuerſalia: qz
particularia plurificantur ſm eſſe: vt ſortes differt
a Platone. qz hz aliud ⁊ aliud eē. ſed hō differt a le
one. ſm rōnez q̄dditatis. cū igitur ꝑſona in diuinis
aliquo modo relatōem importet: nec plificetur ibi
niſi ſm q ē qd relatū: cū in deo nō ſint relatiōes diſ
ferētes ſm eſſe: ſed ſm rōnem quidditatis. ꝑſona in
diuinis habebit rōnem vniuerſalis: cum ei cōpetat
plurificatio. nō ſm eſſe ſz ſm rationem q̄dditatis.

Incōtrariū eſt qz omne vniuerſale ꝓtinet ſub ſe
plura numero. Sed illa ꝓprie differunt numero
quoꝝ vnuz non eſt aliud: nec aliquid eſt in vno qō

sit in alio: vt dicit magister. xix. di. cum hoc non cō petit suppositis diuinis: talia suppositā non proprie differunt numero: igitur quod est commune ad illa non ꝓprie dicitur vniuersale ergo nē. ¶Preterea. vniuersalia non sunt substātia vt dr. vii. metaphb. ⁊ si hūt rōnem substātie. hoc est secūdario. vñ dicuntur se3e substātie. sz psona dicit subaz nō prout subaccipitur pro suba sēda siue pro natura. sz prout accipitur pro suba pma vt pro ypostasi. nō igitur hz rōnem vniuersalis. ¶Si. oō q̄ in diuinis est duplex cōitas rei ⁊ rōnis. nā entia est cōis tribus psonis ⁊ eē quid relatū est cōe eisdē: siue ipsa relatio est gd cōe paternitati: ⁊ filiatōi: ⁊ processiōi: verūtn cōitas essentie ē cōitas rei. eo q̄ tres psone sunt vna essentia. Sz cōitas relatōis est cōitas rōnis. nā paternitas ⁊ filiatio nō sunt vna relatio. sz plures relatōes ⁊ qz cōitas vniuersalis ē cōitas rōis. cū sor. ⁊ ¶Plato sint plures hoies ꝑm rē: maiorē similitudinē hz cuz vniuersali relatiuo in diuinis: vt p̄dicatur de pluribus: quā habeat suba. vel natura. ⁊ qz in diuinis ñ sunt nisi duo p̄dicata: suba: ⁊ relatio: si psone cōpetit eē gd vniuarsale: maxime hoc crit ꝑm q̄ relatiōem importat. ⁊ qz ipsa relatio nō hz rōnem vlis: nec psona rōnem vlis habebit: cū nō a deo habeat similitudinē cū vli psona vt relatio. Qō aūt relatio diuina nō sit gd vniuersale sic ostenditur. nam lz in istis inferioribus nō possimus reperire aliquā cōitatem q̄ pfecte repsentet cōitatē repertā in diuinis. possum⁹ tn in eis aliqua reperire p que manuduci possumus in cognitionem cōitatis illius: Est aūt quātum ad pns in istis inferioribus duplex cōitas: gnis: ⁊ spēi: ⁊ quelibet istaz vt supius tāgebatur dicit diuersitatē in natura ⁊ in esse realiter: nā esse ¶Platonis est aliō ab esse Sortis ⁊ natura vnius est diuersa a natura alterius. hoc idem ē in duabus speciebus respectu generis: quia esse ⁊ natura hominis sunt alia ab esse ⁊ natura leonis: tamen esse ⁊ natura non eodem modo differunt in particularibus ⁊ speciebus. qz in particularibus esse diuersificatur per se ⁊ natura ex consequenti. in speciebus aūt vr modus conuers⁹. qz ergo tā i hijs q̄ sūt i gne q̄z i hijs q̄ sūt spē diuersificat eē ⁊ nā. si posz eē q̄ nā hoīs siue rō gdditatis ei⁹ eēt alia a gdditate leōis absq; eo q̄ eēt aliud eē: ita aīal plurificaretur in hoie ⁊ leone q̄ nō esset genus vl vniuersale ad ea: ⁊ hō ⁊ leo eēnt pīra aialia non tamen essent species animalis ⁊ quia relationes in diuinis differunt ꝑm rationem quidditatis ⁊ non differunt sz esse: vt patebit: ꝓpter h ita pluri ficātur relatōes siue relatiua in diuinis q̄ eis nō cōpetit rō vniuersalis: hic aūt sic ē videre. qz esse relatōis est eē qō hz in supposito. ⁊ illud esse aligd est. qz est eē absoluti: vel ipm absolutū sup quo fundat relatio. sz ratio gdditatis relatōis nō ē aliquid. sz ad aligd. ⁊ qz in diuinis absolutū nō plurificatur: oium relatōuz diuinaz ē idē eē. nō tamē est eadē rō quidditatis. qz vt dictū est: rō gdditatis relatōis non est aliquid. sz ad aliquid. qz pr̄ p paternitatē suā refert ad aliquid ad qō non refertur filius: vt ad filiū ⁊ filius p filiationē refertur ad patrē ad quē non refertur pr̄ sequitur q̄ rō gdditatz buiusmodi relatiōum ita sit alia. q̄ tn est idē esse. pp qō buiusmodi relatōes non plurificātur sicut ptīcularia in spē. sz maiorē similitudinē hūt cū plurificatōe spēruz in gne. qz particularia in specie nō plurificātur pp diuersaz rōnem gdditatis: sz propter diuersuz esse. sz relatōes in diuinis p se plurificantur pp alīā ⁊ aliam rōnem quidditatis: q̄ plurificatio assimilatur plurificationem speciez ⁊ inde est q̄ in diuinis non sunt due filiationes. neqz due paternitates. qz talis plurificatio assimilatur plurificationi particularium. Sed sunt ibi paternitas ⁊ filiatio q̄ sunt plures relationes habentes silitudinē cum relationibus plurium spērum: nō tamē possunt dici plures species. ita q̄ relatio sit gen⁹ ad ipsas: qz diuersaz species est diuersum eē. Sz relationū diuinaz ē idem esse. apparet igitur q̄ relatio ita est gd cōe ad paternitatem ⁊ filiationē q̄ tn non hz rōnez vlis. ⁊ qz maiorē silitudinē hz cū vli relatiuo q̄z psona si relatio diuina nō est quid vniuersale: nec persona quid vle erister: q̄ oia vt melius pateant. Notanduz q̄ ad eē vlis. iiij. cōcurrūt. ꝑmo q̄ p̄dicetur de plurib⁹. qz vle ē qō ē aptū natū de pluribus p̄dicari. scdo. q̄ plurificetur in illis. qz plurificato inferiori plurificatur supius. vt oñdit Augu. vii. de tri. c. vlt. nā Sortes ⁊ ¶Plato sunt plures homines. tertio. q̄ significet p modū ypostasis siue p modū p se subsistētis. sz q̄ significet p modū exīstis i alio. nā ꝑm pbm. vij. metaph. vniuersale nō hz rōnem substātie nec per se exīstētis. quarto requiritur qō in hijs in quibus exīstit: habeat aliud ⁊ aliud eē. nam homo non ꝑm idem esse est in Sorte ⁊ i ¶Platone. quātum ad ꝑmam ꝓditionem. tria sunt in diuinis que vli assimilātur essentia. psona. ⁊ relatio. nam entia predicatur de pluribus: eo q̄ q̄libet persona sit entia. ⁊ qō dictū est de essentia: intelligendū est de sapientia: bonitate: ⁊ de oibus absolutis. ¶Rursum psona diuina p̄dicatur de plurib⁹: qz de oibus diuinis suppositis. qz cōe ē oibus illis id qō est psona: etiā relatio cōiter sumpta p̄dicatur de pluribus. Sz quātum ad alias ꝓditiones nulluz istoz hz rationē vlis. nā essentia differt ab vli. scda ꝓditiōe qz nō plurificatur in pluribus ypostasibus: vt plurificatur vle in suis inferioribus. differt ēt in quarta ꝓditione. qz nō est sz aliud ⁊ aliō eē i hijs de gb⁹ p̄dicatur: sic vle ē sz aliud eē in hijs de gbus dr psona aūt diuīa differt ab vli i. iij ꝓditōe qz signat p modū p se subsistētis: qz significat p modū subē ꝑme: vle āt vl ñ significat subaz: vl si signt subaz. signat subaz scdaz differt ēt ⁊ in quarta ꝓditōe. qz est idē esse oiuz psonaz: inter cetera autē relatio diuina ꝑt est qd cōe ad paternitatē ⁊ filiatōem hz maiorem silitudinē cuz vli: qz ꝙuenit cū eo in tribus ꝓditōibus: ⁊ differt in ārta. nā relatio sit sumpta p̄dicatur de pluribus vt de pr̄nitate ⁊ filiatōe: plurificatur in illis. qz paternitas ⁊ filiatio sunt plures relatōes: nō significat p modū p se subsistētis. nā lz relatio diuina sit ipsa diuina psona. vel ipm suppositū: ⁊ sit gd p se subsistēs tn quātū ad modū significādi relatio diuina nō significat p modū p se subsistētis: vt significat psona vl suppositū. ideo relatio sic sumpta cōuenit cū vli in tribus conditionib⁹. differt tn in quarta eo qō oiuz relationuz diuinaz sit idē eē. nihil ergo qō est in diuinis pōt dici gd vle: iter cetera tn relatio cum vli hz maiorē similitudinē. ⁊ ga relatio ñ est gd vle: qz oium relationuz est idē esse. segtur q̄ nec aligd aliud vle eristat. Aduertendū tn q̄ cū dicitur q̄ oiuz relationū est idē esse intelligēdū est deesse eoz qō est aligd nō de esse quidditatiuo qō est ad aligd de quo esse dic̄ Aug. q̄ aliud est deo esse: aliud patrem esse aliud filiū esse. declarata est igitur veritas questionis q̄ psona diuina nō hz rationē vlis. Ad ꝑmū dicendū q̄ non sufficit q̄ aligd predicetur de pluribus ad hoc q̄ sit gd vle vt ꝓz per habita. Ad secūdū dicendū q̄ etiā non sufficit q̄ aligd predicetur de pluribus ⁊ plurificatur in illis ad hoc q̄ sit vle. sz regrit ibi diuersitas in eē que personis diuinis nō cōpetit quaz est idē esse. Ad tertiū dō q̄ diffini-

tio data de persona nō est propie diffinitio. sed quedam notificatio. vel dicendum q̄ non valet. persona diuina non est quid particulare. ergo est quid vniuersale: quia persona diuina proprie loquēdo nec est quid vniuersale nec quid particulare. Ad quartū dicendum q̄ nō sufficit plurificatio alicuius ſm rationem quidditatis ad hoc q̄ sit vniuersale licet requirit ibi plurificatio ſm esse quod personis diuinis non competit.

Qū. iij. Tertio queritur. vtrū sit bona diffinitio persone. quā dat Boetius in libro de natura ⁊ psona que est psona. est rationalis nature in diuidua substantia. ⁊ videtur q̄ nō quia in conuenienter dicit rationalis. quia rationalitas non conuenit nisi hiis qui intelligunt cum discursu propter quod argumenta rationes dicuntur. quia cum quadam illatione ⁊ discursu fiunt. sed substantiis seperatis competit ratio persone ⁊ tamē non intelligunt cum discursu: ergo diffinitio data de persona non est bona. cum diffinitum se extendat ad aliqua ad que non se extendit quelibet pars diffinitionis. Preterea. videtur q̄ inconuenienter ibi ponatur nature nam in diffinitione que non est per additamēta quelibet pars diffinitionis essentialiter competit diffinito. igitur quelibet pars debet poni in recto. sed diffinitio substantiarum non est per additamenta: cum igitur persona sit substātia vt apparet ex diffinitione persone: in diffinitione eius non debet poni aliquid in obliquo. Preterea. videtur q̄ inconuenienter. ibi ponatur idiuidua quia nomen persone etiam conuenit diuinis. Sed in diuinis non est indiuiduum. q̄ principium indiuiduationis est materia ibi autem nulla materia. ergo ⁊c. Preterea. dictum est q̄ persona nō est nomen secunde intentionis: Sed in diuiduz est nomen secunde intentionis. ergo inconuenienter ibi ponitur indiuidua. Preterea videtur q̄ inconuenienter ibi ponatur substantia. quia substātia dicitur a substando. Sed deus nulli subſtat. Unde ſm Augustinum septimo de trinitate capitulo sexto ait q̄ deus abusiue substantia dicitur ergo ⁊c. Preterea. substantia vel accipitur: ibi pro substantia prima vel pro substantia secunda si pro substantia prima: tunc dicendo indiuidua substantia est nugatio. quia de ratione substantie prime est q̄ sit quid indiuiduum vel quid in communicabile. Si autem pro substantia secunda: tunc est ibi repugnātia intellectuum. quia substantia secunda non dicit quid indiuiduum. ergo inconuenienter ille due particule. scilicet substātia ⁊ indiuidua ad se inuicē connectūtur. Preterea. nō videtur illā diffinitionem a Boetio conuenienter assignatā: q̄ diffinitū ⁊ diffinitio debent esse adequata ⁊ cōuertibilia sic q̄ nulli vnū cōueniat puta diffinitio cui alterū nō cōueniat. puta diffinitū sic nō est in ppōsito: quia diffinitio anime cōuenit non tamen sibi cōuenit diffinitū cum anima sit corpori cōmunicabilis: ⁊ hoc psone repugnat. igitur ⁊c. Incontrarium est auctoritas Boetij huiusmodi diffinitionem dantis. Respōdeo dicendum q̄ vt pateat veritas huius questionis tria consideranda occurrunt. Primo. quomodo nomen persone translatum est ad diuina. Secundo vtrum propter pluritatem partium in diffinitione positarum: cogamur ponere partes in deo correspondentes partibus diffinitionis. quia ſm philosophum septimo metaphisice. Sicut se habet totus sermo ad totam rem. sic se habent partes sermonis ad partes rei. Tertio considerandum est. quomodo partes predicte diffinitionis accipiende sunt. Propter primum notandum q̄ diffinitio ista ſm q̄ verba sonant non extendendo. vocabulorum significata: competit personis humanis. extendēdo ipsam aliquo mō: competit angelis. Ad huc autem magis dilatando eam: competit diuinis personis. nam solus homo est rationalis. ga solus ipse intelligit cum discursu vt quedam ratio arguebat. Propter quod rationale competenter differentia animalis ponitur. quod non esset verū. si se extenderet ad substantias seperatas. quia nunquam differentia debet excedere suum genus: sed si volumus extenderet rationale ad omne intellectuale: non accipiendo ipsum proprie vt est differētia animalis: predicta notificatio potest competere angelis. Rursum indiuiduum ⁊ substantia nō proprie dicuntur de deo. Sed si volumus extendere indiuiduum ad esse in communicabile: ⁊ substantiam ad omnem existentiam. tunc persona ſm talem acceptionem non solum competit angelis. sed etiam deo: ⁊ ſm istum modum dicemus q̄ persona est intellectualis nature in communicabilis existentia: ⁊ q̄ sic large debeamus accipere nomina posita in diffinitione persone vt patet per Boetium hanc diffinitionem dantem: qui ait personam dicit deum ⁊ hominem ⁊ angelum: ⁊ ita patefactum est primum. Propter ſm aduertendum q̄ partes diffinitionis quantum est de se per se ⁊ primo dicunt compositionem ſm rationem solum. quia ſm commentatorem. nulla pars diffinitionis est pars rei in actu. sed solum est pars rei impotentia. hoc est non est pars rei ſm q̄ res habet esse actuale ⁊ in rerum natura. Sed est pars rei ſm quod res habet esse potentiale ⁊ secundum intellectum: nam huiusmodi materialia que proprie diffiniuntur sunt potentia intelligibilia: et intellectus facit ea intelligibilia. ⁊ ideo in octauo metaphisice idem Commentator ponens differentiam inter genus ⁊ materiam ait: q̄ materia est pars in actu hoc est ſm rem ⁊ ideo non predicatur. Sed genus est pars impotentia. idest ſm rationem ⁊ ideo predicatur. vnde genus ſm rem dicit totum q̄ dicit species ⁊ differentia dicit totum quod dicit species ⁊ diffinitio dicit totum. Sed genus dicit ipsum totum per modum materie: non per modum materie que sit pars: sed per modum materie que est totum: quia sicut distinguitur inter formam partis ⁊ formam totius. ita potest distingui. inter materiam partis ⁊ materiaz totius. differentia autem dicit totum per modum forme: non forme totius sed forme partis. vnde non dicit totum q̄ ratio significationis eius sumatur a toto. quia sumitur a parte. Sed dicit totum quia implicat totum ⁊ ideo predicatur de nominatiue: ⁊ cadit a latere ⁊ non in recta linea predicamētali. diffinitio autem dicit totum per modum vtriusq̄. scilicet per modum materie ⁊ forme. quia comprehendit differentiam ⁊ genus. ⁊ licet partes diffinitionis ſm rationem compositionem dicant. tamen nunquam reperiuntur nisi in habente realem compositionem: nam ratio generis non potest fuisi nisi in habente quidditatem differentem ab esse ergo diffinitio rationis qua notificat aliquid nō indicat compositionem realem. sed ratione qua constat ex genere ⁊ differentia. ⁊ ideo non est necesse q̄ libet notificationem compositionē realem ponere in notificato: sed solum ſm modum intelligendi ⁊ ideo diffinitio data de persona non est diffinitio. sed

est notificatio ⁊ sic competunt deo diuerse perfe/ctiones absq; compositione. ita omnia nomina p/sita in notificatione persone predicetur vere de per sona diuina absq; compositione ⁊ ex hoc patefactuz est ꝑm. ℙropter tertium aduertendum q; perso na ꝑm vnum modum ethymologiandi dicitur per se vna. aliquid autem non esse per se vnum. tri pliciter potest ꝛtingere. ℙrimo si nõ sit per se quid individuuz vel quid incomunicabile. nam vnitas quãdam in diuisionẽ importat. ⁊ sic esse per se vnuz non competit secundis substantiis. vt generibus ⁊ speciebus: quia talia per se non sunt in diuidua vel in cõmunicabilia: sed si competit eis esse quid indi uiduum vel incõmunicabile. hoc non est per se. sed ꝑm esse q; habẽt in suis particularibus. Secũdo di/citur aliquid non esse per se vnum: si non habet per se esse. ℙam vnitas rei ex entitate sumitur. ⁊ sicut res se habet ad esse: sic se habet ad vnum esse: quod ergo non habet per se esse: non est per se vnuz. ⁊ isto modo esse per se vnum non competit accidẽtibus: quia non competit eis per se esse. Sed eorum esse est in esse. Tertio modo dicitur aliquid esse p se vnũ eo q; per se agit: vel ex eo q; est aptum natum per se agere. nam forma rei: vnitas rei dicitur. cum igit a forma sit esse ⁊ agere: quia sicut quicquid est p for/mam: sic quicquid agit per formaz agit. igitur sicut dicimus per se vnum quod per se est. sic potest dici per se vnum quod per se agit. cum esse ⁊ agere a for/ma sine ab vnitate existant. ⁊ isto modo per se vnuz possunt dici solum rationalia. nam ꝑm vnum mo/dum accipiendi per se agere illud: illud dicitur per se agere quod habet dominium in agẽdo ⁊ quod po test agere ⁊ nõ agere: quia potentie rationales sunt ad opposita sic accipiẽdo p se agere vel per se vnũ. solum rationalibus competit. dicamus ergo perso/nam in quãtum dicitur per se vna. tria importare. ℙrimo dominiũ actionis in quãtum talibus com petit per se agere. Secundo individuationez vel in communicabilitatem: in quãtum talibus per se cõ petit individuatio. Tertio subsistẽtiam in quãtum personis competit per se esse. ℙropter primum. persona est rationalis nature. ℙropter secundum dicitur individua. ℙropter tertium dicitur substã/tia. est igitur persona rationalis nature individua substantia. Hanc enim diffinitionem sic venatur Boetius. quia primo ostendit accidentia nõ habere rationem persone. Secundo ostendit non omnem substantiam debere dici personam: quia irrationa/les hee persone substantie dici non possunt. Tertio nominat genera ⁊ species personam dici nõ posse. differt ergo persona ab accidentibus ab individuis substantiarum irrationabilium: ⁊ a secundis substã tijs. in quantum differt ab individuis substantiarũ irrationabilium dicitur persona esse rationalis na ture in quãtum separatur a secũdis substantijs. vo catur individua. prout vero distinguitur ab accidẽ tibus dicitur substãtia. est ergo bona notificatio da ta de persona: quia omni conuenit ⁊ ab omni sepa rat. Ad primum dicẽdum q; ibi rationale sumitur modo extenso pro omni eo quod intellectualem ha bet naturam. ⁊ non accipitur ibi rationale proprie pro intelligere cum discursu: vt arguebatur. Ad secundum dicẽdum q; partes posite in diffinitione etiam que datur non per additamenta possunt po/ni in recto ⁊ in obliquo. quia particule posite in dif/finitione possunt significare per modum partis: vel per modum totius. ⁊ cum sumuntur per modum to tius: ponuntur in recto: sed per modum partis po/nuntur in obliquo: vt quia ratiõale cum sumitur in concreto implicat totum ingreditur diffinitionem in recto. ⁊ dicimus q; homo est animal rationale. Sed cum sumitur in abstracto. quia non implicat totum habet quandam rationem partis. vnde di/cimus homo est animal habens rationem vel ha bens rationabilitatẽ. ⁊ quia in proposito natura in/greditur diffinitionẽ persone sumpta quasi per mo dum partis ⁊ in abstracto. ideo ita ponitur in obli quo. ⁊ si dicatur q; partialitas ⁊ totalitas licet sit in creaturis prout supposita in eis comparantur ad quidditatem vel ad naturam. tamen hoc non est in personis diuinis: quia natura diuina non habet ra tionẽ ꝑ respecu diuini suppositi. vnde ⁊ ijabstracto de ipso predicatur. Dicendum q; licet in diuinis non sit totalitas ⁊ partialitas ꝑm rem. est ibi tamẽ ꝑm modum intelligendi. nam ꝑm modum intelligẽ di persona intelligitur componi ex natura ⁊ proprie tate. Ad tertium dicendum quod ibi indiuiduũ idem sonat q; incommunicabile. ⁊ non accipitur ibi indiuiduatio pro significatiõe materie. Ad quar tum dicendum q; licet persona non sit nomen secũ de intentionis dicit tamen aliquid ratione cuius cõ petit sibi talis secunda intentio que est individua/tio: ⁊ quia non semper sunt nobis posite note specifi ce differentie. ponitur ibi indiuiduũ vt incõmuni/cabile ad designãdum proprietatem aliquam. siue illud propter q; persona habet esse distinctum sicut accidentia ingrediuntur diffinitionem personaruz substantiarum in quãtum per ea notificatur nobis aliquo modo substantiarum specifica differentia.

Ad quintum dicenduz q; ibi substantia accipitur pro existentia. Ad sextum dicendum q; quotiẽs/cunq; aliquid est commune ad aliqua duo. Sequi tur q; illud possit accipi tripliciter: vt si aial est cõ commune ad hominem ⁊ ad leonem. sequitur q; tri pliciter possit accipi animal pro homine ⁊ pro leone ⁊ in communi non contractuz ad hoc vel ad illud. cum igitur substantia sit quid commune ad substan tiam primam ⁊ ad substantiam secundaz. sequitur q; tripliciter possit accipi substantia. videlicet pro substantia prima ⁊ pro substantia secũda. ⁊ tertio nõ contracta nec ad hoc nec ad illud ⁊ isto modo accipi tur substantia in diffinitione persone nec ad primã nec ad secundam: sed ex eo q; additur ei individua contrahitur vt stet pro substantia prima. ⁊ ideo nec est ibi nugatio nec repugnantia intellectuum vt ra tio arguebat. Ad septimum ⁊ vltimũ dicendũ q; diffinitio Boetij cõfingitur a quodam doctore. iuij. de trinita. ca. xrij. q; est intellectualis nature incõ municabilis existentia siue subsistentia. ⁊ isto modo anima proprie non est ꝑsona ⁊ sic sibi diffinitio ꝑso/ne data ab eodem nõ cõuenit: large tamen potest di ci persona. licet improprie tamen.

Qõ. iiij.

Einde queritur. vtrum persona in crea/turis ⁊ in deo dicatur equiuoce. ⁊ videtur q; sic. quia ꝑm Commẽtatorem inde sub/stantia orbis. quecunq; sunt in corporib9 super celestibus ⁊ in istis inferioribus dicũtur equi uoce. Sed plus distant que sunt in creatore ⁊ crea/tura: quam que sunt in corporibus super celestibus ⁊ in istis inferioribus. ergo persona hic ⁊ ibi dicetur equiuoce. ℙreterea. ꝑm ꝓbm in fine posteriorũ. latẽt equiuocationes in vniuersalib9 vel in generib9 sed plus distant creator ⁊ creatura. ẽs que vniũtur in quocũq; vniuersali vel in genere. ergo ⁊ cetera.

Incontrarium est: quia equiuoca non ponuntur

ſm eandem rationem cum eis ſit ſolum nomen cōe ꝛ ratio ſuſtantie diuerſa. Sed aliqua notificatio datur de perſona ſm quā reperitur perſona in diuinis ꝛ in creaturis. ergo ꝛ cetera. Ulterius queritur. vtrum dicatur vniuoce: ꝛ videtur ꝙ ſic. propter rationem tactaz: quia datur ratio vel notificatio de perſona ſm quā inuenitur perſona in creaturis ꝛ in diuinis. Sed illa ſunt vniuoca q̄ dicūtur ſm eandez rationem. ergo ꝛc. Preterea quātuncunq; aliqua differāt. poſſunt vniuoce cōuenire in aliquo negatoficut homini ꝛ leoni poteſt cōpetere vniuoce nō eſſe lignuz. Sed ratio pſone videtur cōſiſtere in quadā negatione: qz dicit quid incōmunicabile. ergo ꝛc.

Incontrariū eſt: quia nihil dicitur vniuoce de creatore ꝛ creatura. ergo ꝛc. Rñdeo dicēdum. ꝙ perſonam nō dici vniuoce de creatore ꝛ creatura ſatis eſt manifeſtuz: eo ꝙ vniuocatio proprie loquēdo nō eſt niſi in ſpecie ſpecialiſſima: vt ſatis oſtēdit phūs. vii. phiſic. creator autem ꝛ creatura nō ſolum vniuntur in ſpecie: ſed differūt plus q̄ genus. eo ꝙ deus ipſe ad nullū genus entis determinatur. creatura autez quelibet terminatur ad aliquod gen⁹ entis: eo ꝙ ſit certis circūſcripta limitibus: ſed vtrum dicaf equinoce vel analogice dubiū eſt. videtur enī perſonaz hic ꝛ ibi equoce. debere dici. nam philoſoph⁹ circa finem primi topicoꝝ. inter multa documēta q̄ tradit ad cognoſcēdum nomē equiuocū tangit ibi tria vtilia ad propoſitū. Primo qz debemus reſpicere ad genus. Secūdo. ad oppoſitū. Tertio ad diffinitionem. Eſt enim vtile ad cognoſcendū equiuocuz reſpicere ad genus. nam ſi aliquid acceptū vno mō eſt in genere vno. alio mō ſit in alio: illud equinoce ſumitur. vt qz album vno modo ſumptū ptinet ad genus coloris. alio modo ſumptuz ptinet ad genus ſoni: vt ad vocem. album in coloze ꝛ in voce equiuoce dicitur. Cum igitur pſona i creaturis dicat quid abſolutū: in diuinis dicat quid relatū: ꝛ relatū ꝛ abſolutū nō ſolum dicant diuerſa genera: ſed etiā nō contineātur in vno genere. videtur ꝙ pſona hic ꝛ ibi dicaf equinoce. Rurſum vtile eſt inſpicere ad oppoſitū: vt ſi volumus cognoſcere verū acutuz dicitur equinoce in magnitudinib⁹ ꝛ in ſonis. debemus inſpicere ad oppoſitum acuti prout ſumiſ hic ꝛ ibi: vt qz acuto in ſono opponitur graue: in magnitudine opponitur obtuſum: acutū in voce ꝛ magnitudine equiuoce dicitur. qz hic ꝛ ibi ei nō reſpondet idem oppoſituz. Rurſum qz graui in voce opponit acutum. in magnitudinib⁹ autem opponitur leue: graue in voce ꝛ in magnitndie equiuoce ſumitur. Cum igitur in diuidue ſubſtātie in rationalib⁹ creaturis ſumpte: cui competit ratio pſone. oppunaf genus ꝛ ſpecies vel vſe: que p quandam oppoſitionē ad indiuiduū dicūtur. In diuinis autez nō ſumatur pſona reſpectu talium: eo ꝙ ibi neqz genus eſt: neqz ſpecies: neqz vſe. videtur pſonam hic ꝛ ibi dici equoce. Tertio ſi cognoſcere volumus equiuocū debemus inſpicere ad diffinitionē: qz diffinitio pōt eē equoca. ſicut ꝛ diffinitū: vt idez phūs tradit. vt ſi qs ſanatiuū diffinirer: ꝙ mediocriter ſe bz ad ſanitatez vidēdum eſt vtrum ſic ſe habere ad ſanitatē dicaf vno modo ꝙ ſi nō dicitur ſm vnam rationem: ſed vno modo ſumptū ſonat idem ꝙ effectū ſanitatis. alio modo idem dicit ꝙ ſignificatiuū illius: tunc ſanatiuum equiuoce dicitur: cum igitur pſona dicat gd diſtinctū in natura intellectuali. ꝛ nō ſit eadez ratio diſtinctionis in pſonis creatis ꝛ diuinis pſona hic ꝛ ibi dicetur equiuoce. Et ideo notandū ꝙ Loycus valde large accipit equiuocuz ꝛ raro ponit aliquod medium inter equiuocū ꝛ vniuocū. vnde veram analogiā ſub equiuocatione collocat. ppter quod oi ceret ens predicari equiuoce de ſuis ꝓtentis. iuxta illud. Si quis oīa entia vocet: equoce nuncupabit. ꝛ ſanum dicit equiuocū ad cibum ꝛ ad vrinaz vt patet per phm. primo topicoꝝ. ꝛ tamen ſi proprie volumus accipere equiuocū: neqz ens equiuoce dicitur immo analogice: vt patet per philoſophū. quarto metaphiſice. Si igitur equiuocū large accipere volumus: vt includit analogū: ſm quē modum de eo videtur determinare philoſoph⁹ in primo topicoꝝ. Perſona in diuinis ꝛ in creaturis dicitur equiuoce Sed ſi equiuocū volumus accipere proprie: vt eſt quid diſtinctū ab analogo: perſona nō ſumitur equiuoce hic ꝛ ibi. Nam ſic accipiēdo equiuocū tres cōſiderationes ꝓtracte que ſemp nō equiuocum arguunt. Nam ſapiētia in creatore ꝛ in creatura nō dicitur equiuoce. ꝛ tamen vt eſt in creatura dicit qualitatem: vt eſt in creatore dicit ſubſtātiam. igitur diuerſitas generis non ſemper arguit veram equiuocationem. ſed aliquādo arguit analogiam. Rurſuz ſapientia in creatura eſt quid inherēs ꝛ dicitur per quādam oppoſitionem ad id quod per ſe exiſtit: vt eſt in creatore nō eſt aliquid inherens. ſed quo per ſe ſubſiſtens: nec habet oppoſitionez talem. nec tamen dicitur equiuoce hic ꝛ ibi. Inſuper. ſapientia in creatura dicitur p perticipationē i creatore dicit ſm rationē aliam: quia per eſſentiam: nec tamen dicitur equiuoce: igitur inſpecio ad genus: ad oppoſitum ꝛ ad rationem nō ſemper arguit veram equiuocationem: ſed aliquādo arguit analogiaz: nō igitur oportet perſonā dici equiuoce. ſed dicitur analogice quia ſm prius ꝛ posterius: quia q̄ſtum ad perfectionem importatā per pſonam. perſona prius reperit. in creatore q̄ in creatura: quia omnes pfectiones verioꝝ modo ſunt in ente primo q̄ in aliis entib⁹ quātum vero ad modum ſignificādi: vel ad impoſitionem nominis nomen perſone eſt trāſumptum a creaturis ad deum. tenēdum eſt ergo ꝙ non dicit vniuoce nec equiuoce: ſed analogice. Ad primū dicēdum ꝙ accipit Cōmentato: equiuocum large vt includit analogum. ꝛ p hoc patet ſolutio ad ſecūdum. Ad id autem ꝙ vlterius q̄ritur. vtrum perſona dicatur vniuoce. patet ꝙ nō. Et ad primū in contrarium. dicendum ꝙ diffinitio illa eſt analoga ſicut ꝛ diffinitū. ꝛ ideo propter ꝛ vnitatē talis diffinitionis non arguitur vniuocatio: ſed analogia.

Ad ſecūdum dicēdum ꝙ negatio illa quā importat perſona fundatur ſuper aliquo poſitiuo: vt ſuper aliquo principio diſtinguente: quod deo ꝛ creaturis non vniuoce ꝓuenit: vel poſſumus dicere ꝙ in diffinitione perſone non ſolum ponitur incōmunicabilitas: ſed etiā ſubſtantia ꝛ alia que deo ꝛ creaturis nō vniuoce competunt.

Ultimo queritur. vtrum tres perſone poſ
v ſunt dici tres res: ꝛ videtur ꝙ non. quia in diuinis nō plurificātur niſi relata. ſed res non dicit relationem. ergo in diuinis non ſunt plures res. Preterea. que non differunt realiter non ſunt plures res: ſed tres pſone ſm Damaſcenum libro primo capitulo. xi. differūt ratione ꝛ ſunt idem re: ergo ꝛ cetera. Preterea. que relationem non important ſi poſſunt proferri pluraliter hoc non eſt niſi quia proferuntur adiective. Unde concedimus patrem ꝛ filium eſſe plures entes adiective loquendo: ſed cum res ſignificet ſubſtantiue ꝛ relationem non importet: vt dictum eſt: non poterit dici ꝙ pater ꝛ filius ſint plures res.

Pa. v.

¶Preterea. nomen rei sumitur a quidditate. sed quidditas rei est idez q essentia. aliter enī nō essent eadem principia essendi ⁊ cognoscēdi: sed nō cōcedimus tres naturas esse tres essentias. ergo nec concedere debem⁹ esse tres res. ¶Incontrariū est. magister in lra qui concedit tres psonas esse tres res. ⁊ Aug. primo de doctrina xpiana. circa pncipiū. q circa psonas dicit esse res in plurali quib⁹ fruendū est.

¶Preterea. dicere psonas non esse plures res: est incidere in errorem sabellij: qui posuit personarum confusionez. ergo ⁊c. ¶Rño. dicendū q in diuinis aliqua proferūtur in plurali p se. aliqua autē pluraliter dicūtur nō p se. sed ratione suppositorū. cōcedimus enim tres psonas esse tres sapiētes. ⁊ tria relata. sz non eodem mō: q sapiens in diuinis nō pfertur in plurali: nisi ratiōe suppositorū. ⁊ ideo si intelligatur substātiue: falsuz est ibi esse plures sapiētes. sed verificatur hoc est adiectiue solum: q que sic significant recipiunt numerū sm suppositā de quibus predicātur. Simpliciter tñ cōcedimus ibi plura relata. est autem hec differētia inter ea que dicūtur in diuinis pluraliter p se ⁊ sm formā suā: ⁊ ea q dicuntur pluraliter ratione suppositorū: q ea que p se sic dicūtur in cōcreto ⁊ in abstracto adiectiue ⁊ substātiue pluraliter proferri possunt. Unde ibi cōcedere possum⁹ plura relata cōcretiue loquēdo ⁊ adiectiue. ⁊ plures relationes loquēdo abstractiue ⁊ substantiue: sed que ibi nō proferūtur pluraliter per se. lz adiectiue ⁊ in cōcreto talia possint proferri pluraliter. substātiue tñ ⁊ in abstracto pluraliter proferri nō possunt. vñ licz in aliquo sensu verificari possit ibi esse plures sapientes. nō tñ verificari pōt ibi esse plures sapientias: ⁊ q res extēdit se ad oīa predicamēta. etiam relationes vel relata res quedā dici possunt. Cum ergo q̄ritur vtrum psone sint tres res. Si loquimur de re absolute sumpta: nō. Sed si loquimur de re relata sic. nam res significat per modū substātiui. absoluta aut substantiue loquēdo non possunt pluraliter proferri. ⁊ ideo in diuinis non sunt plures res absolute. sunt tñ ibi plures res relate: eo q relatiua in abstracto ⁊ substantiue pluraliter proferri possunt. Aduertendū tñ q cum q̄ritur. vtrum sint ibi plures res. nō oportet nos distinguere. sed simpliciter cōcedere possumus q sic. nam res nō est equiuocū ad absolutū ⁊ respectiuum. sed ex eo q pōt p vtroq verificari cōpetit ei habere plures causas veritatis. est enī hec differentia inter equiuoca ⁊ ea que habēt multas causas veritatis: q̄ qñ equiuoca sunt solū vera in altero sensu: nō cōceduntur absq distinctione. ⁊ tamē sunt vera in vtroq distingūtur ad cautelam fatuitatis. que autem habēt plures causas veritatis. cum sm aliqnā illarum causarū verificātur. Simpliciter cōceduntur: vt q̄ hominē currere pōt. verificari pro Socrate ⁊ ¶Platone. dato q solus ¶Plato currat cōceditur absq distinctione q homo currit. lz p Socrate nō habeat veritatem. ita q̄ esse plures res in diuinis: posset verificari p absolutis ⁊ respectiuis. licet solum res relate ibi plurificētur ⁊ nō absolute: simpliciter plures res ibi existere pcedere possum⁹ ⁊ si aliquo modo est ibi necessaria distinctio. hoc est in ēstum analogia sapit aliquo modo naturā equiuocationis. Ad primū dicēduz q res ēstum est de se nec dicit quid absolutū nec dicit quid relatū. sed est quid cōmune ad vtrūq. ⁊ quia q̄ verificantur de speciali: de cōmuni verificari dicūtur: vt que verificantur de homine. verificātur de aiali pcedimus tres psonas esse tres res: eo q sunt tria relata. vnde sicut non valeret. aīal de se nō dicit quid rationale ergo vbi sunt plura rationalia nō sunt plura aīalia immo possemus arguere affirmādo: q plura rationalia sunt plura aīalia. ita arguere nō possumus res de se relationem nō importat. ergo cum in diuinis sint solum plura relata nō: sunt ibi plures res. imo arguere poterimus affirmatiue dicendo in diuinis esse plures res: q sunt ibi plura relata. Ad secundum dicendū q in diuinis nō plurificātur relata nisi sm rationē quidditatis: nō sm esse. hec autē plurificatio nō est nisi sm oppositionē: q relatū sm suam quidditatē non respicit nisi id ad quod refertur. ⁊ iō talis distinctio realiter nō pōt esse nisi inter opposita. vnde pater realiter differt a filio. eo q lz relationem oppositam ad ipm. ppter hoc relationes inter se realiter distingūtur: ppter oppositionē quā ad se inuicez habēt. Sed cum talia comparātur ad essentiam ad quā oppositionē nō habēt: differūt ratione. ⁊ ideo tres psone dicūtur ratione differre: q differunt relationib⁹ que lz inter se per oppositionē realiter distingūtur. tñ cōparate ad essentiam soluz rōne differunt ab ipa. ⁊ hoc attēdens Dama. ait in diuinis: psonas ratione differre. Ad tertiuz dicendū. q res lz de se relationem nō dicat. sicut nec aīal rationale de se importat. tñ pōt sumi pro relatiuo sicut ⁊ aīal pro rationali: ⁊ q relata non solum adiectiue sed ēt substātiue pluraliter pferri possunt. lz res substātiue significet. potest cōcedi tres psonas esse plures res. Ad quartuz dicendū q lz quidditas sumpta absolute sit idem q essentia. relate tñ accepta sm modum significandi differt ab essentia. ⁊ ideo lz aliquo modo possimus ibi concedere plures quidditates relatiue. nō tñ cōcedimus ibi plures essentias. Vel dicendū q relationes in diuinis ita plurificātur sm rationem quidditatis q nō plurificātur sm esse. igit nec esse relatiuorū: nec esse absolutoz in diuinis plurificatur. ⁊ q essentia dicitur ab esse. sm Aug. v. de tri. caplō scdo. nō pcedimus ibi plures essentias nec plures entes substātiue loquēdo. cōcedimus tamen ibi plures entes adiectiue: sicut pcedere possemus ibi esse plures magnos ⁊ plures sapiētes: res tñ sumitur a quidditate. ratio autē quidditatis in diuinis plurificatur realiter: vel ipse relationes diuine plurificantur realiter sm rationē quidditatis. ideo cōcedere possumus ibi esse plures res: licet nō concedamus ibi plures essentias.

Super litterā. sup illo. (Quibusdā videtur ⁊c.) notandū q positio istorū nō est bona. volūt enī qō cum dicitur tres psone q nomine psone intelligit essentia. vel cū dicitur alia est psona patris q nomine psone etiam essentia denotatur. sed hec positio stare nō potest: q nos nō cōcedimus tres essentias. nec cōcedimus q alia sit essentia patris alia filii q si nomine persone intelligeretur essentia concederemus istas. sicut ⁊ illas. ⁊ expositiōes istorū nō sunt cōueniētes. exponūt enim tres psone. idest tres sunt habētes cōmune id quod est persona. sm quē modum possemus concedere. q pater ⁊ filius ⁊ spūs sanctus: sunt tres essentie: quia sunt tres habētes cōmune quod est essentia q cum non cōcedamus eam: talis expositio non est admittenda. Rursum alia expositio nō est bona. dicunt enī. alia est psona patris. alia filij. sic esse intelligendum: q pater est alius ⁊ filius est alius habētes cōmune id qō est psona: sm quē modū expositionis possem⁹ pcedere. alia est essentia patris. alia filij: q pater est alius. ⁊ filius est alius hītes cōmune id qō est essentia. Item sup illo. (quedā tñ necessitate) notandū q psona in creaturis dicit quid absolutū. ⁊ ideo tale vocabulum quadam necessitate accōmodatum fuit ad designandū pluralitatē diuinorū sup

positorū. sed postq̄ bene visa fuit significatio eius. ꝛ q̄ congrue sm nominis significatū in diuinis poterat relationez importare. non solum necessitate. sed signigificati congruitate vsi tali vocabulo sumus ꝛ congruenter respōdemus ad que tres. tres persone. Item sup illo. (hoc nomen plurariter.) videtur velle magister. q̄ pluraliter sumptum hoc nomē psona. nō stet pro essentia. sz p ypostasi. singulariter tñ stat pro essentia Sed cōtra. plurale nō est nisi singulare geminatū. Si ergo psona importet relationē in plurali importabit eam in singulari non igit in plurali stabit p ypostasi: in singulari p essentia. dicendū q̄ psona tam in singulari q̄z in plurali significat ypostasim. tñ ꝓpter idemptitatē realem q̄z hz ypostasis ad essentiā: in singulari psona pōt sumi pro essentia. nō autē in plurali ꝓpter repugnantiam intellectū. Item sup illo tres personas esse vnam essentiā vel eiusdē essentie. sed non eadē essentia. Sed cōtra. qz si tres psone sunt vna essentia: tunc cum essentia p̄dicetur in recto de trib⁹ psonis: denotatur idemptitas essentie ad psonas nō igit poterit p̄dicari in obliquo vt dicat tres psone: vn⁹ essentie cum p talez predicationē diuersitas designetur.

Item concedimus tres psonas esse vn⁹ essentie ex qua p̄dicatione denotat differentia essentie ad psonas cōcedere debem⁹ tres psonas esse ex eadem essentia cum nō sit cā alia quare negetur hec ꝓpositio nisi ꝓpter differentiā essentie ad personaz q̄z exprepositio denotat. Dicendū ad primū q̄ psona differt ab essentia. ꝛ est idem cū essentia. est idem re differt ratiōe. ꝛ ꝓpter idemptitatē dicimus tres psonas esse vnam essentiā: ꝓpter differentiā cōcedimus eas esse eiusdē essentie. Ad scām dicendum q̄ ex. videt importare habitudinē cause materialis q̄z habitudinē nō hz essentia respectu personarū. Sz genitiu⁹ pōt importare habitudinē cause formalis. ꝛ qz essentia se hz ad psonas quodāmodo p modum cause formalis. cōcedimus tres psonas esse vnius essentie: nō ex eadem essentia. vñ lz denotetur differentia aliqua personarum ad essentiam dicendo tres personas vnius essentie: ꝛ ex eadem essentia. tñ ꝓpter aliā ꝛ aliam differentiā ꝛ habitudinez denotatā hic ꝛ ibi. vna cōceditur alia negatur. Itez sup illo. ex predictis colligitur vult magister q̄ persona tripliciter sumitur. qz aliquando sumitur pro ypostasi. aliqñ pro ꝓprietate. aliqñ pro eētia. Sz cōtra de ratione persone est q̄ significet permodum subsistentis ꝛ quid incōmunicabile. Sed ꝓprietas nō significat per modū subsistentis ꝛ essentia nō est quid incōicabile. ergo non potest sumi persona proꝓprietate nec pro essentia: vt magister dicit. Dicendum q̄ persona semper significat ypostasiz. tñ ꝓpter idēptitatē realē quā habet ypostasis ad ꝓprietatē ꝛ essentiā: nō rōne significationis psona sumit nō solū p ypostasi. sed p eētia ꝛ ꝓprietate.

Item sup illa. (in trinitate nō ē aliqs grad⁹) ō in p̄ponit auctoritas. in filio sub auctoritas. sed hoc nō est sine gradu. dicendū q̄ ꝓprie in trinitate nō ē gradus: qz gradus semp dicit proprie loquēdo maioritatē ꝛ minoritatē. vñ ponere gradus in trinitate est loqui scām perfidiā arrianā qui posuit filiū minorē patre: extendēdo nomē gradus ad oēm ordinem in diuinis sunt gradus: qz ē ibi ordo originis. ꝛ proper istū ordinē in patre ē auctoritas i filio sub auctoritas. nō tñ cōiter cōceditur subauctoritas in filio. licet cōcedatur auctoritas in patre.

Di xxvj. (Unc de ꝓprietatibus ꝛc.) Postq̄z magister determinauit de essentia ꝛ personis. hic determinat de ꝓprietatibus personaruz. ꝛ duo facit. quia primo determinat de ꝓprietatibus propriis. secundo de appropriatis. secunda ibi. (preterea.) in principio. xxxi. di. circa primum duo facit. quia primo determinat de ꝓprietatibus constituentibus personas. secundo de quibusdā ꝓprietatibus. que psonas non constituūt. propter quod magis merētur dici notiōes q̄z ꝓprietates. scōa ibi. (preterea.) In p̄ncipio. xxviii. di. circa primū duo facit. qz p̄mo determiat de ꝓprietib⁹ psonalib⁹. scōo posituētib⁹ specialr̄ ōtermiat de eis i comparatione ad ypostases. secūda ibi. (hic queri pōt.) In principio. xxvij. di. circa p̄mū duo facit. qz primo inquirit vtrū nomen ypostasis debeat recipi in diuinis. scōo determinat de ꝓprietatibus personaꝝ ibi. Jam de proprietatib⁹. circa primū tria facit. qz primo ostēdit q̄ antiquit⁹ heretici decipiebant simplices vtēdo hoc noie ypostasis. scōo ostendit. ꝓpter q̄ Hieronymū negasse vsum hui⁹ nois. tertio cōcludit Hieronymū nō simpliciter negasse talem vsum. sed ꝓpter hereticos qui noie ypostasis praue vtebātur. scōa ibi. (ꝛ ideo hieronym⁹) tertia ibi. (his verbis.) Deinde cū dicit. (Jam de ꝓprietatibus.) determinat de proprietatib⁹ psonarum. ꝛ duo facit. qz primo determinat de eis in quadam cōmunitate. secūdo specialiter descendit ad proprium filij. ꝛ spūs sanc. secūda ibi. (hic q̄ritur.) circa primū duo facit. qz primo enumerat ꝓprietates personarū. secūdo qz huiusmōi ꝓprietates relationes quedā sunt. ostēdit nō esse quod de deo dicitur: sm substantiā dici ibi. (Quo circa.) circa q̄s tria facit. qz primo premittit hanc diuisionē. q̄ q̄dam dicūtur de deo sm substātiam: quedā sm relationē que relatio nō dicit aliquod accidens in deo. secūdo confirmat dictum suū per Augustinū. tertio adducit auctoritatem Hylarii ad probādum huiusmōi relationes in deo nō dici sm accidens: qz nihil mutabilitatis in ipso ponūt. secūda ibi. vt Aug. tertia ibi. (vñ Hylarius.) Tunc sequitur illa pars. (hic queritur.) In qua specialiter descēdit ad ꝓprium filij ꝛ spiritus sancti. ꝛ duo facit. qz primo mouet quādam questionem circa ꝓprietatē filij. secūdo ex determinatione questionis mote determinat. quedā de ꝓprio. spiritus. s. ibi. (Ita etiam.) Circa primū duo facit. qz primo querit quomodo filiatio sit ꝓprium filij. cuz homines dicātur dei filij. secūdo dictam questionem soluit ibi. (Sed magna.) circa quod duo facit. sm q̄ duplr̄ dr̄iam assignat inter filiationē filij ꝛ nostram. secūda ibi. (Homo vero.) circa primū duo facit. quia primo dicit filiū dei esse filium ꝓprietate originis: ꝛ veritate natiuitatis. nos vero factura ꝛ ad optione. vnde dei filius nō prius fuit ꝛ post ea fuit filius sicut nos. secūdo qō dixerat manifestat p Hylarium ibi. (vnde hylarius.) Deinde cū dicit. (homo) ponit aliam differentiā inter filiationē filij ꝛ nostrā: quia pater filij est vna in trinitate psona. sz pater noster pōt dici tota trinitas. vnde duo facit. quia p̄mo ponit dictaz differentiā. ꝛ eam ꝓbat per Aug. secūdo cōcludit q̄ ꝓprium pōt esse filij q̄ sit filius nō obstante q̄ nos filij simus: qz ipse est differenter filius a nobis. Deinde cū dicit. (ita etiā.) Determinat de ꝓprio spūs sanc. ꝛ duo facit. qz primo dicit spiritū sanctū ꝓprie dici donuz dei. lz plura alia sint dei dona: sicut filius proprie dicit dei filius: licet multi alij sint dei filij. secūdo. qz dixerat spiritum sanctū etiam ꝓprie dici spiritū sanctū. quārit vtruz tota trinitas spūs sanct⁹ dici possit: ꝛ duo facit. qz primo mouet questionē dictam ꝛ soluit. q̄ tota trinitas lz non possit dici filius pōt dici spūs. s. Sed vt spūs scūs dicitur de tota trinitate sumit sm

essentiã: vt est proprium spūs. s. sumitur relative. scdo circa proprium spūs. s. ponit quandã positionẽ a veritate denotatiue ibi. (quidã tm.) ⁊ duo facit. qz primo ponit positionẽ dictaz. nolebãt enĩ quidã spm scm ⁊ donũ nõ relatiue dici ad patrẽ ⁊ filiũ. eo ꝙ in relatiuis est cõuertentia. Sed lz possim⁹ dicere donũ patris nõ tm possum⁹ dicere patrẽ doni. scdo hanc positionẽ remouet: qz nõ oportet in oibus relatiuis talem conuertentiã ad esse. scdã ibi. (Sed nõ est ita) In quo terminatur ſnia lectionis ⁊ distinctionis.

q Alia magister in presenti distinctione tangit aliqua ptinentia ad ypostasim. aliqua ad proprietates. ideo de ypostasi ⁊ de proprietatibus querem⁹. Circa primũ querem⁹ tria. Primo vtrũ ypostasis repiatur i diuinis. Scdo vtrũ ypostasis p relationem cõstituatur in esse. Tertio vtrũ remotis vel abstractis relationib⁹ per intellectum remaneant ypostases.

Ad.j.

q Ad primũ sic proceditur. videt ꝙ ypostasis nõ reperatur in diuinis. naz ipostasis potissime dicit. quid materiale. nã sicut vsia dicit: compositum ex materia ⁊ forma. ⁊ vsiosis dicit formã sine materia. sic ypostasis videt importare materiã sine forma. sed materialia in diuinis nõ existũt. ergo ꝛc. Preterea. Jeronim⁹ vt habetur in ſra. vult ꝙ in hoc noie lateat venenũ submelle. sed in talib⁹ noibus q̃ videntur impietatem inducere in diuinis: vti non debemus. ergo ꝛc.

Preterea. semp ypostasis compatur ad naturaz vt compositũ ad simplex. sed in diuinis non est simplex ⁊ compositũ. cũ oia sicut ibi simplicissima. ergo ꝛc. Preterea. ypostasis vel dicit quid absolutũ vel quid relatũ. quid absolutũ nõ qz in diuinis ponũntur tres ipostases. nihil autẽ absolutũ in diuinis plurificatur. nec dicit relationẽ: qz ꝑm suũ nomẽ ad nihil refertur: sed in diuinis maxime in plurali: talibus que relationẽ nõ importãt: vti nõ debem⁹. ergo in diuinis non est ypostasis saltez eo modo quo vtimur. Preterea in diuinis relatio est distinguens substãtia est indistincta: sed quicqd est in diuinis vl pertinet ad substãtiam vel ad relationẽ. ergo quicqd ibi existit vel est distinguẽs vel in distinctũ. lz ypostasis non dicit quid indistinctũ: qz ypostasis suo nomine significat aliqd distinctũ in aliqua natura: nec dicit aliquid distinguẽs. ergo in diuinis poni nõ oz.

Incontrariũ est Damascen⁹ primo libro ca. ii. qui ait. cognoscimus ⁊ cõfitemur qm̃ vnus est deus ⁊ vna substãtia in tribus ypostasib⁹. Preterea. magister in ſra vult ꝙ in diuinis ꝓprie repiatur ipostasis. ergo ꝛc. Rño. dicendũ ꝙ Damas. libro tertio ca. vi. sic describit ypostasim. ꝙ ypostasis est substãtia cũ accidẽtibus. ex qua descriptione duplr videt esse negandũ in diuinis esse ypostasim: eo modo quo ibi ponit. nam in diuinis ꝑm Boetium nõ sunt nisi duo predicamẽta: substãtia ⁊ relatio. rõne substãtie nõ est in deo aliqd accidens. nam substãtia etiã ꝑm ꝙ in creaturis ponitur diuidit: cõtra accidẽs ⁊ multomagis ꝑm ꝙ in diuinis ponit vt noiat accidens. Item relatio diuina nõ dicit aliquid p accidẽs. nam si manet relatio in diuinis ꝛctum ad suũ genus. hoc nõ est nisi rõne quidditatis. qz ꝛctum ad esse transit in substantiã. nõ enĩ esse illarũ relationũ est inesse sicut cõuenit de esse accidentiũ. ⁊ qz si relatio est accidens: hoc est ex eo ꝙ inest sicut cetera accidẽtia. cũ ꝛctum ad tale inesse nõ ponatur relatio in diuinis. ibi relatio nõ hz rationẽ accidentis. ꝓpter hoc magister in ſra. ⁊ Aug. v. de tri. ca. v. ostendit nõ omne ꝙ in deo dicitur dici ꝑm substantiã: qz aliqua ibi ꝑm relationẽ dicũtur. nec tm ꝓpter hoc ibi dicitur aliqd per accidẽs. nihil ergo ꝙ in sui significato importat accidens in diuinis poni debet. ergo ypostasis ex eo ꝙ dicit aliquid p accidens: qz est substãtia cũ accidẽtibus in diuinis poni nõ põt. Rursum nõ solum ratione qua implicat accidẽs. sed etiam ex eo ꝙ sbam noiat in diuinis poni nõ debet eo mõ quo ponitur. nam substãtia ibi nõ plurificatur: qz ꝑm Boetium. substãtia cõtinet vnitatẽ. ⁊ ꝑm Aug. de fide ad pe. patris ⁊ filij. ⁊ spūs. s. vna est substãtia: ⁊ qz nos ponimus in diuinis tres ipostases. modus iste videtur cõtradicere veritati. ⁊ hac rõne vt videtur motus Jeronym⁹ ait. ꝙ dicẽs: tres ypostases sub nomine pietatis: tres naturas conatur asserere. ⁊ ideo sbdit ꝙ sufficiat nobis dicere vnã substantiã: tres personas. taceam⁹ tres ypostases. igit rõne qua ypostasis noiat substantiam. in diuinis nõ oz poni in plurali. ratione qua noiat accidẽs in diuinis nullo mõ poni debet. ergo vel p omnẽ modũ negãda est ypostasis a diuinis: vel nõ est ibi pluralit procedenda. hoc autez lz ꝑm superficiem videatur negare ypostasim a diuinis. tm ꝑm veritatẽ nõ arguit. Ad cuius euidentiaz notandũ ꝙ substãtia quã noiat ypostasis: est substãtia prima siue suppositũ. nõ secũda substantia vel natura. In diuinis autẽ ⁊ si nõ est substãtia ꝓma ⁊ secũda. est tm ibi aliquid habẽs similitudinẽ cum substãtia prima vt suppositũ ⁊ aliquid cum substantia secũda vt natura: ⁊ licet natura ibi nõ plurificet sunt tm ibi plura suppositа: ⁊ qz ypostasis noiat substantiam vt sumitur p supposito. nõ vt sumitur pro natura: nõ est inconueniens ipostasim in diuinis cõcedere in plurali igitur rõne qua ipostasis substantiam nominat: nõ cõtradicit modo quo ea in diuinis vtimur. Rursum ex eo ꝙ importat accidẽs: a diuinis negari nõ debet. nam si de principali significato ipostasis esset aliquid p accidens. vbicũqz poneret: ibi p accidens existeret. ⁊ ita ad diuina trãsferri nõ posset: sed de ꝑncipali significato suo ⁊ p se significat aliquid subsistẽs ⁊ habens esse distinctũ in aliqua natura. ⁊ qz in creaturis vbicũqz est pluralitas suppositorum in vna natura. ibi est distinctio ꝑm accidentia: ideo ypostasis ex consequẽti dicit aliquid p accidens. Unde Damas. libro tertio ca. vj. dicit ypostases ꝑm substantiã nõ differre: sed ꝑm accidẽtia. ⁊ iõ concludit ypostasim esse substantiã cuz accidentib⁹. Si ergo esset aliqua natura in qua ypostases existẽtes p accidentia nõ distinguerẽtur ipostases. ibi nõ diceretur per comparationẽ ad accidens. ⁊ iõ si volumus notificationem illam datam de ipostasi esse bonam ⁊ conuerti cum diffinito. oportet ꝙ ibi accidens sumatur pro omni ꝓprietate. nam oĩs ꝓprietas in ꝛctum ꝑm modũ intelligendi est aliquid additum substãtie rei hz similitudinẽ cũ accidente. vñ ⁊ Dama. ꝺqñ predictã descriptionẽ dat de ipostasi. videlicet ꝙ ipostasis est sba cum accidentibus. ꝺaz corrigit dicẽs: ꝙ ipostasis est habẽs qõ cõmune est cum proprietatib⁹. ⁊ cũ in diuinis inueniam⁹ aliqd cui hoc cõuenit. nam q̃libet psona hz in se essentiam qõ est quid cõmune ⁊ relationẽ que hz rationẽ proprietatis. cuilibet diuine psone cõpetit esse ipostasim. nam in diuinis vnã ⁊ eandẽ rem dicũt res nature suppositũ psona. Ypostasis ⁊ incõicabile. nã sicut videm⁹ ꝙ indiuiduũ humanũ cõtinet in se aliqd cõmune vt naturã ⁊ aliquid proprium vt id ꝙ addit supra naturã. ita q̃libet psona diuina ptinet in se qõ cõe est: vt essentiã ⁊ qõ est proprium: vt relationẽ: ⁊ sicut in diuiduũ in specie hois eo ꝙ cõtinet in se cõe. ⁊ ꝓprium põt noiari p compationẽ ad cõe ⁊ ꝓprius p cõparationẽ ad cõe. ꝺuplr noiet ꝑme sitẽtionis. ⁊ sic dr res nature noie sibe. ⁊ sic dicit suppositũ. Rursum

per comparationez ad proprietatē dupl'r noīe ꝑme intētionis ⁊ sic dicitur ypostasis. vel ꝑsona noīe secunde intētionis sic dicitur singulare. Sic etiā ⁊ in diuinis existit. nam pater ⁊ ḡlibet ꝑsona diuina ſm ꝙ cōparatur ad naturaz diuinā ⁊ noīatur noīe ꝑme impositionis dicitur res nature vt noīatur nomine secūde impositionis dicitur suppositū: vt autē comparatur ad proprietatē ⁊ noīatur noīe prime intentionis. sic dicitur ꝑsona vel ypostasis. aliter tñ ⁊ alr qz vt dicit respectū ad proprietatē cōiter sumptum noīatur ypostasis: vt autē respicit proprietatem dignitatem importātem vocatur ꝑsona. si vero nominatur noīe secūde intētionis: sic ꝙ in creaturis dicebatur in diuiduū ⁊ singulare in diuis dicit in cōmunicabile. ⁊ ita pz ꝙ oia noīa ꝑfata dicunt aliquid ꝙ habet in se cōmune cum ꝓprietate. sed res nature ⁊ suppositū magis accipiūtur per comparationē ad cōmune ypostasis ꝑsona ⁊ incōmunicabile magis per comparationē ad proprietatē est igitur in diuis ypostasis proprie loquēdo: qz est ibi aliqd subsistens ⁊ distinctū habens in se cōmune cum proprietate.

Ad primū dicendū ꝙ ypostasis dicit aliquid materiale in creaturis: qz illud in quo existit ꝓprietas in rebus creatis aliquā materialitatē dicit eo ꝙ ꝓprietas in talib⁹ aliquā compositionē inducit in diuinis autē vbi est ita simpler ꝑsona vt essentia: nullam materialitatē importat. hz tñ persona diuina aliquam similitudinē cum in diuiduis materialib⁹. ⁊ cuz ypostasib⁹ in se compositionē habētibus. Ad secundū dicendū ꝙ sicut magister dicit in lra: Jeronymus nō negat vsuz huius noīs simpliciter. Sed propter hereticos qui praue eo vtebātur. ista prauitas cōuenit ꝓpter inopiam vocabuloꝝ in lingua latina: qz ypostasis apud grecos idem sonat ꝙ substātia apud latinos. substātia autē apud nos equiuocatur ad sbam scām ⁊ primā: vel ad naturā ⁊ suppositum. ⁊ ideo quādo ꝑcedebāt catholici simplices tres ypostases in diuinis. arguebāt heretici ibi esse tres substātias ⁊ tres naturas. Sed vt habitum est ypostasis dicit substantiā primā vel suppositū quod est habēs in se secundā substantiā vel naturā: nō igit ponendo tres ypostases in diuinis ibi ponim⁹ tres naturas. Sed ponim⁹ ibi tria suppositā: vel tria habentia diuinā naturā. Ad tertiuz dicendū ꝙ licet in diuinis nō sit simpler ⁊ compositū ſm rei veritatem. est tamē ibi ſm modū intelligēdi. ⁊ hoc sufficit vt ibi ponatur ypostasis. Ad quartum dō ꝙ sicut persona de suo noīe relationē nō significat. tñ vt hz esse in diuinis. vbi distinctio est p relata relationez quandā importat sic substātia ypostasis ratiōe qua dicit quid distinctum: relationē quandā dicit: vt hz esse in diuinis: ꝓpter quod tres ꝑsone tres ypostases dici possunt. Ad quintū dicendū ꝙ ſm relationem dicūtur etiam ipsa distincta nō solum distingētia. nam sicut relatio est ratio distinctionis. ita relatiuum est qđ distinguitur. ⁊ qz ipm relatiuū ſm rationem dicitur. distincta in diuinis ſm relationē dicūtur. nō igitur oportet ponere in diuinis tria predicta qz ponim⁹ ibi aliqd indistinctū: vt essentiā ⁊ aliqd distinctū vt personam vel relatiuū ⁊ aliquid distinguens vt proprietatē vel relationē: qz distinctū ⁊ distinguens ſm relationē dicūtur

Qō. iij. Secundo q̄ritur. vtrum ypostases constituantur in esse p relationes. ⁊ videt ꝙ nō qz non substātia nō cōstituit sbam. iuxta illud phi primi phisic. ex non substantiis nō fit substātia. sed ypostasis est substātia: vt patet p Damas. libro tertio. ca. vi. ergo nō constituitur in esse p relationē que diuiditur cōtra sbam. Preterea ꝙ habet maxime de esse nō cōstituitur inesse per id qđ hz minimū de esse. sed relatio hz minimū de esse: vt dicit Cōmētator. xii. metaphisice. ypostasis diuina hz maxime de esse cum sit deus. ergo p relationem nō ꝓstituetur in esse. Preterea. suppositā humana nō constituūtur inesse p hoc ꝙ vnū refertur ad aliud: qz tunc nō ꝑprie haberent esse. ergo multo minus suppositā diuina per relationē constituētur inesse quibus magis q̄z suppositis humanis cōperit esse. Preterea. distinguēs nō est ipm distinctū: ⁊ cōstituens nō est ipm constitutū: hz ꝑsona diuina est ipsa relatio. ergo per relationē nō cōstituitur inesse.

Preterea. per qđ aliqd cōstituitur inesse ab aliis per id distinguitur. Si ergo ypostasis aliqua constituitur in esse per relationē. per relationē habebit distingui. sed relatio ꝓsupponit distinctionē: qz p relationem relatiuū refertur ad aliud. Allegat enī distinctionē dicit ergo nulla ypostasis p relationē cōstituitur: qz p relationē nō distinguitur. Incōtrarium est qz ſm Boetium. substātia cōtinet vnitatē. Sed relatio multiplicat trinitatē. ergo nisi esset relatio: nō esset personarū plurificatio. sed p illud ꝙ qđ aliqua plurificātur: inesse constituūtur: qz ammoto illo iam nō manent talia. ergo ⁊c. Preterea. albū cōstituitur inesse tali p albedinē: ⁊ relatiuū per relationem. sed ꝑsona ypostasis ⁊ talia. prout in diuinis habent esse: relatiue sumūtur. ergo per relationē in esse constituūtur. Rño dicendū ꝙ oīs res p idem habet esse ⁊ vnū esse: p id p qđ cōstituitur inesse tali quod ptinet ad rei entitatē distinguitur ab omni nō tali qđ ptinet ad eius vnitatē: qz si hoc nō esset: tūc vnū ⁊ ens nō conuerterētur ad inuicē: cuilibet ergo vnitati respōdet sua entitas: ⁊ cuilibet distinctioni sua ꝓstitutio ⁊ ecōuerso. In omni aūt natura vbi est suppositoꝝ pluralitas est cōsiderare dupliceꝫ distinctionez in ipsis suppositis. vnā per quā distinguitur suppositū ab omni supposito. alteri⁹ nature. ⁊ aliam per quā distinguitur ab omni eiusdē nature. Sicut videm⁹ ꝙ in natura humana est pluralitas suppositorum. ⁊ sor. qđ est suppositum in natura humana distinguitur ab omni supposito qđ nō est homo. ⁊ ab omni supposito humano qđ nō est sor. ⁊ isti duplici distinctioni respōdet dupler cōstitutio. nam sor. per nām humanā distinguit ab omni nō hoīe. ⁊ p id qđ addit supra naturā humanā in quo nō cōuenit cum aliis suppositis humanis distinguit ab oībus aliis humanis suppositis. per primū eni nō habet sor. ꝙ sit sor. vel ꝙ sit ypostasis: sed ꝙ sit homo. qz per illud non distinguitur a suppositis humanis. sed p aliud p qđ cōstituitur inesse in cōmunicabili ⁊ indiuiduali est illud p quod hz ꝙ sit sor. oa p illud distinguit ab omni qđ nō est tale suppositū: ⁊ sicut est in suppositis humanis. ita suo modo est in suppositis diuinis: qz qōlibet suppositū diuinū p nām suam sepatur. distinguitur ab omni qđ nō est deus. sed p hoc nō cōstituitur inesse ypostasis: qz p illud per qđ ypostasis diuina hz ꝙ sit ypostasis. ⁊ est quid incōicabile ⁊ est illud in quo nō cōuenit cū aliis suppositis diuinis. igitur hoc nō poterit esse natura diuina: qz in natura diuina oia suppositā diuina cōueniūt. nec p consequens poterit esse aliquod absolutū: qz omne absolutū trāsit ibi in diuinā naturā ⁊ cōuenit trib⁹. igitur p absolutum ypostasis diuina cōstitui nō poterit. sed si cōstituitur in esse: cōstituetur p relationē. relatio autez diuina dupliciter pronūciari pōt. per modū proprietatis ⁊ p modū actionis. p modū proprietatis: sicut paternitas filiatio ⁊ huiusmōi p modū actionis: vel etiā p modū passionis. sic dicit generare: generari ⁊ huiusmodi. causa autē quare hijs duob⁹ modis im

portatur relatio est: q; relatio ſm modū intel'igēdi semp ſequitur ad aliquid aliud: vt ad quantitatem q; er eo q; aliquid magnū est: dicitur equale: vel ad qualitatē: vt q; est albū dicit̄ simile: vel ad actionē vt q; generat dicit̄ pater: vel ad passionē: vt q; generatur dicit̄ filius. si ergo in diuinis relationes ponimus. opz q; ſm modū intelligendi ꝓsequūtur ad aliqd aliud. illud aūt ad qō consequūtur ſm intellectum est ozigo: q; nō sunt ibi relationes distinctiue nisi relatiōes originis. ppter qō ozigo in' diuinis cōparata ad relationē hz aliquā similitudinē cum motu cōparato ad formā: q; sicut ex motu aliqs formaz cōsequitur. ita p quādam similitudinē. ꝑsona diuina per originē cōsequitur ꝓpꝛietatē relatiuā. lz ista similitudo sit valde modica. q; motus est in eodez genere cū rebus ad quas est mot⁹. ozigo in diuinis reducitur ad illud gen⁹ in quo existit ꝓpꝛietas relatiua. ppter qō ipse ozigines quādaz relationē dicūt. declaratū est igitur. q; relatio in diuinis dupl'r significari pōt. vel p modū actus. ⁊ sic ozigo relationē dicit: vel p modū ꝓpꝛietatis. ⁊ sic pateruitas ⁊ filiatio relationē importāt. ⁊ q; ꝑsone diuīe nō distinguunt̄ nisi p relata. opz q; aliquid relationez; importās eas in esse cōstituat: ⁊ q; relatio vt dictum est dupl'r importatur p ꝓpꝛietatē ⁊ per originē: de cōstitutione ⁊ distinctione personarū sunt duo modi dicēdi. naz quidā dicunt q; ꝑsone distingūtur p originē. Quidā q; p ꝓpꝛietates: ꝓo ꝓꝛima positione videtur facere Augu. de fide ad pe. circa primū qui ait. Quia igitur aliud est genuisse ꝯz natuz esse. aliud est ꝓcedere ꝯz genuisse vel natuz esse. manifestū est. qm̄ aliud est pater. alius filius. alius spūs scūs. sed genuisse nasci ⁊ ꝓcedere origines dicūt. igitur alietas siue distinctio est in ꝑsonis p origines. hoc etiam videt̄ sentire Damasc. primo libro ca. ii. qui ait. q; in diuinis oia sunt idem ꝑter generationē in generationē ⁊ processionem: ⁊ q; sancti vt apparet ex auctozitatib⁹ indu ctis vnū sentire vt distinctio fiat p origines dictam positionē tenētes direūt: ꝓpꝛietates in diuinis nō distinguere: sed distinctionē insinuare. Alij aūt ꝙsi ecōuerso dicunt: q; distinctio directe fit p ꝓpꝛietates vñ nō est ꝓncipiū distintionis nisi relatio. nam ⁊ ipse origines p' relationes distingūtur. vt aūt appareat que istarū positionū sit melioꝛ. Notandū q; nihil in diuinis pluriſicatur real'r nisi qō relationem importat. q; ſm absoluta nō est realis pluriſicatio. ſm aūt ꝯz ad ꝑsetis spectat negotiū: tria ibi pluriſicantur real'r: ꝓpꝛietas: ypostasis: ⁊ ozigo. sunt eniz ibi plures ꝓpꝛietates realiter differētes: vt paternitas ⁊ filiatio: ⁊ plures ypostases. vt pater ⁊ filius: et plures origines. vt gigni ⁊ ꝓcedere iō ꝑdicta tria relationē importāt. ⁊ si cōparamus ypostasim ad ꝓpꝛiam originē: ⁊ suam ꝓpꝛietatē. tūc illa tria real'r non differūt. ⁊ vnam ⁊ eādem relationē importāt. nam si filius ad suā ꝓpꝛietatē cōparatur: vt ad filiationem ⁊ ad ꝓpꝛiā originē. vt ad generationē: vel' natiuitatē ab eis real'r nō differt. ⁊ eandē relationem cum illis importat. nam natinitas: filiatio: ⁊ filius nō sunt tres res: sed vna. ⁊ cum oia hec ſm relationē dicātur nō aliam ⁊ aliam relationē dicunt. nam filius nō aliam relationē dicit quā filiationez: ⁊ illa eadem relatio que p modū ꝓpꝛietatis filiatio dicitur p modū opationis ⁊ originis designata. natiuitas nūcupatur. ⁊ lz hec tria sint vna res ⁊ eadem relationē indicent. tñ quantū ad modū significandi differūt. ⁊ illam relationē nō eodem modo important. ⁊ ppter istam distinctionē quā habēt in modo significādi: sequitur q; ꝓpꝛietas se hz vt distinguēs fit distinctionis ꝓncipiū. ozigo ⁊ ypostasis se habeant vt distincta. nam in diuinis nō est distinctio nisi p relata: vt potest patere p Aug. in multis locis ⁊ p Boetium in suo libro de trinitate. igitur q; magis directe ꝯz tum ad modū significādi relationem importat: hoc erit in diuinis distinctiōis ꝓncipiū ⁊ alia p ipm habebūt esse distinctū. ⁊ q; ꝓpꝛietas ꝯz tum ad modū significādi magis directe relationē importat ꝯz ypostasis ⁊ ozigo: ipse ꝓpꝛietates erunt distinctiōis ꝓncipiū. ⁊ p eas ypostases ⁊ origines distinguerentur. q; autē ꝓpꝛietes ꝯz tum ad modum significandi magis directe relationē importet: declarari pōt p ea que in creaturis aspicim⁹. nam eandē qualitatē importāt album: albedo: ⁊ dealbari. sed albedo importat eam p modū abstractionis ⁊ formе. album p' modū cōcreti ⁊ aggregati. dealbari p modum fluxus ⁊ mot⁹. ppter qō albedo qualitatē magis directe significat ꝯz albū. ⁊ dealbari. est enī magis directe in genere qualitatis ꝯz aliqō ꝑdicamentoꝛū. nam nullū concretū est directe in genere. vñ ⁊ in. iij. topic̄. scribit̄ q; iustū nō est in genere. sed iustitia. sic album nō est in genere: sz albedo. ⁊ q; albedo est directe in genere qualitatis ⁊ nō albū. magis directe qualitatē significat ꝯz album. sic etiaz relatiuū nō est in genere: sed relatio ppter qō paternitas magis directe ad relationem ꝓtinet ꝯz pater. Rursum dealbari nō est etiam directe in genere: q; mot⁹ est in genere p reductionez: propter qō dicitur in tertio phīsicoꝛū. q; est in eodem genere cum rebus ad quas est mot⁹: ⁊ q; in diuinis ꝓpꝛietas: vt filiatio. significat relationē in abstracto. ⁊ p modū formе. ypostasis vt filius significat eaz p modū cōcreti. natiuitas siue generatio. p modū opationis ⁊ originis. ſm q; in diuinis ponim⁹ duo predicamēta: relationē ⁊ ſbaz lz illa nō sint eiusdē rōnis cū ſba ⁊ relatiōe in creaturis ꝯz tum ad modū intelligēdi magis directe ad p̄dicamētū relationis ꝓtinet ꝓpꝛietas ꝯz ypostasis ⁊ ozigo igit̄ p ꝓpꝛietatez ypostasis ⁊ ozigo distinguunt̄. Et iō tenendū est cū scōa positione q̄ est magis cōis q; ꝓncipiū distinctionis in diuinis est ꝓpꝛietas. Aduertendū tñ. q; q; vnam ⁊ eandē relationē insinuant ꝓpꝛietas ⁊ ozigo. propter hoc aliquādo inuenitur a sanctis q; in diuinis est distinctio p origines. aliquādo q; p ꝓpꝛietates ⁊ ſm hoc loquūtur Damasce. ⁊ Aug. in auctozitatib⁹ ꝑactis ad confirmationem ꝓme positionis adductis. Dicamus igitur ypostases distingui p ꝓpꝛietates directe ⁊ p se. p origines autem distingūtur ꝓout origines loco ꝓpꝛietatum accipiūtur: vel put p origines ꝯz tum ad modum intelligēdi ypostases cōsequūtur alias ⁊ alias ꝓpꝛietates. Ad ꝓmū dicendū q; reffert dicere relationē simpl'r ⁊ relationē diuinā. nam q; relatio ſm se nō habeat q; fit substātia: relatio tñ diuina hz. ñam relatio diuina est ipsa diuina essentia. vel oicēdum q; substātia quā dicit ꝑsona diuina est substātia que est ꝯpositū. ⁊ q; diuinū ꝯpositū dicit quid relatiuū: nō est iconueniēs talez ypostasim p relationē inesse cōstitui. Ad scōm dicendū qō relatio diuia non hz minimū de esse cum sit ipsa diuina essentia. Vel dicendū q; relationes in creaturis nō sunt p se subsistentes: in diuinis autē sunt: ⁊ iō lz in creaturis dicātur habere minimū de esse: nō oportet hoc verificari in diuinis. Ad tertium dicendū q; si ꝯpositа humana constituētur in esse p relationē. relatio illa esset relatio creata ⁊ nō esset quid p se subsistens ⁊ ideo nō est simile. Ad quartū dicendū q; in reb⁹ compositis distinguēs nō est distinctū: ⁊ cōstituens nō est constitutū. nam homo nō est sua humanitas q̄ distinguit ipz aliquādo ab hoīe ⁊ ꝓstituit eū inesse hominis: deus tamen est sua deitas: ⁊ q; persona est ita

simpler vt essentia. psona diuina erit sua proprietas
z sua relatio per quā inesse constituitur. Ad quin-
tum dicendū q relatio psupponit distinctionē non
relatā: sed aliam vt maioritas z minoritas psuppo
nit distinctionē non relatiuam. sed quantitatiuā: vt
qz hic hz aliam quantitatē z illud aliam: sequit q hō
sit maius. illud minus. Sed si essent aliqua inter q
non esset distinctio nisi p relata in eis. ita relatio di/
stingueret q nullā distinctionē presupponeret. z qz
hoc est in diuinis. ideo ratio nō arguit.

D6. iij. t Ertio queritur. Utruz ammotis vel ab/
stractis relationib⁹ per intellectū rema/
neant yposta'ses. z videtur q sic. qz dicit
Aug. vij. de tri. ca. j. omne quod relatiue
dicitur est etiam aliqd excepto relatiuo. Si igitur
yposta'sis diuina non remanet ammota relatione:
hoc nō est nisi qz talis yposta'sis est quid relatū. ergo
ammota relatione adhuc remanebit yposta'sis: cum
sit aliquid excepta relatione. Preterea. psona est
yposta'sis pprietate ad dignitatē ptinentē distincta
sed in diffinitione hic cōuenit q vna pars diffinitio
nis hz esse abstracta ab alia. z potissime pars pma
pōt intelligi nō intellecta parte secunda: vt si bō est
animal rationale pōt intelligi animal: nō intellecto
rationali. ergo potest intelligi yposta'sis nō intelle
cta pprietate. igitur ammota relatione p intellectū
vel pprietate: remanebit yposta'sis. Preterea.
pater nō distinguitur a filio p hoc q est quis vel ali/
quis: qz z filius est quis z aliquis. Sed distinguitur
ab ipso. per hoc q ille est pater: z ille filius. ergo am
mota paternitate nō remanabit pater: sed remane
bit quis vel aliquis. sed q est quis vel aliqs est ypo
stasis. ergo nō intelellecta pprietate vel paternita
te pōt intelligi yposta'sis ei⁹. Preterea. pater in/
telligitur ingenit⁹ nō intellecta paternitate vt pōt
haberi ex. v. de tri. ca. vj. Sed p hoc q est ingenit⁹
est ab alijs yposta'sib⁹ distinct⁹. ergo pater pōt intel
ligi habere distinctā yposta'sim ab aliis intellecta p
prietate eius. Preterea. gentiles z pagani intel
ligunt in diuinis yposta'sim z suppositū. eo q intelli
gunt deuz esse quid p se subsistens. z tñ ibi nō ponūt
paternitatē z filiationē. ergo idem q prius. Incō
trariuz est. qz scribitur de fide ad petrū. circa primū
q trinitas ptinet ad psonas. vnitas ad naturā. ergo
si nō remaneret in diuinis trinitas: nō remanerent
psone ibi vel yposta'ses. sed āmotis relationib⁹: re/
mouetur ibi pluralitas z distinctio. ergo zc. Pre
terea. āmoto eo p qō aliquid cōstituitur ineſſe nō re
manet: qō sic cōstituitur. sed psone vel yposta'ses cō
constituūtur inesse p relationes. ergo ammotis rela
tionibus nō remanēt psone vel yposta'ses. Rñsio
a quibusdā distinguitur duplex modus abstractio/
nis. naz abstrahitur forma a materia: vt circulus a
cupro z vniuersale a particulari: vt aial ab hoīe. z
isti duo modi abstractionis. sic differūt: qz p abstra/
ctionez vniuersalis. pticularis a pticulare nō rema/
net. nam abstracto aiali ab homine nō remanet ho
mo: qz absqz aiali homo nec esse pōt nec itelligi. sz p
abstractionez forme a materia vtraqz remanet: vt
abstrahēdo circulū a cupro: remanet circulus z re/
manet cuprū: qz possum intelligere cuprū nō intel
lecto circulo. z circulū nō intellecto cupro: z sm istū
duplicē modū abstractionis volūt determinare de
abstractione in diuinis. z sz in diuinis nō sit forma
z materia. z vniuersale z pticulare. est tñ ibi aliquid
quod se hz ad moduz istorum. sed iste modus nō est
prosequēdus. quia diffinitio prius facta: est incōue.
niens: qz in pdictis abstractionib⁹ semp abstrahit
forma a mā siue illud qō se hz p modum forme. ab
eo quod se hz p modum materie. nam sm phm. in
vij. metaphisice hec est differētia inter partē quanti
tatiuam siue materialē z partē formalē: quia pars
materialis nō ptinet ad rationē rei. pars aut forma
lis ptinet. z iō pōt esse q vnū z idem prout recipitur
in ratione vni⁹. z nō recipit in rōne alteri⁹. sit pars
materialis vni⁹ z sit pars formalis alteri⁹. z iō sm
phm. vij. meta. cuprū est pars formalis circuli cu/
prei. z pars mālis circuli: qz nō ponit in diffinitione
circuli: sz in diffinitiōe circuli cuprei. z qz quicqd ab/
strahit ab aliq illud a quo abstrahit nō ponit in diffi
nitione ei⁹. opz q illud a quo fit abstractio sit male
respectu abstracti. Et propter hoc possim⁹ aliter dicere
distinguēdo aliter abstractionis modos: qz quicqd
abstrahitur ab aliquo videlz vnitatē cum illo: qz si
nō haberet vnitatē cum eo: nō posset abstrahi ab eo
hoc nō sonat abstrahere: intelligere aliquid qō est in
aliquo nō prout est in illo vt videt velle phs. scō
phisicoz. z iō si volum⁹ distinguere de abstractione
distinguam⁹ de vnitate. vnitas autez aliquoz ou
plex est. p se z per accidēs. z sm vtrūqz modū vni/
tatis fit abstractio. nam abstrahitur quidditas rei a
conditionib⁹ materie: z subiectū a passionib⁹. z vni
uersaliter. substātia ab accidētibus. ex quib⁹ oibus
hz fieri vnū p accidens. Rursum abstrahit vegeta/
tiuum a sensitiuo. z sensitiuū ab intellectiuo. ex qui
bus fit vnū p se z nō p accidens. est enim differentia
inter primū modū abstractionis z scōm: qz in primo
modo abstractionis abstractū z a quo fit abstractio
sunt due res. nam cōditiones materie nō sunt ipsa
quidditas rei: nec passio est ipm subiectū: vel acci/
dens ipsa substātia. Sed in scōo modo abstractio/
nis abstractū z a quo fit abstractio sunt vna res. naz
vegetatiuū qō abstrahitur a sensitiuo est eadem res
cum ipso sensitiuo. nam huiusmōi abstractio non fit
propter diuersitatē realem. sed hz fieri ex eo q vna
res sm modū intelligendi addit supra aliam. sicut
animal pōt abstrahi ab animali rationali: quia aial
rationale addit supra animal. tū qz ex animali z ra/
tionali fit vnū p se. animal rationale z animal: sunt
eadem res. z hoc insinuauit phs. vij. metaphisice.
vbi cum determinauit istam questionē. q in hijs q
sunt p se est idem quidditas cum habēte quidditatē
subiūxit: q si homo albus esset idem cum sua quidd
tate. homo albus esset idem q hō: qz tunc ex hoc
albo fieret vnū p se. z qz ex aiali z rationali fit vnuz
per se: animal z animal rationale sunt eadez res. si
autem sm istos abstractiōis modos volum⁹ loqui
de abstractione yposta'sis aut relatione. planū est q
primus abstractionis modus nō hz ibi locum. nam
in primo abstractionis modo abstractuz z a quo fit
abstractio sunt due res. sed yposta'sis z relatio nō sūt
due res. sed immo yposta'sis est ipsa relatio propter
sui simplicitatē z inde q aliqui considerātes istum
abstractionis modū dixerūt. q si abstrahat yposta/
sis a relatione nihil remanet nec yposta'sis nec essen
tia. hoc autē ex hoc veritatē habet. qz sm istum mo
dum abstractionis intelligo rem abstractaz. ibi cor
rupta re a qua fit abstractio: qz res abstracta z res a
qua fit abstractio: nō sunt vna res. vnde dato q illa
res que est passio nō esset per se loquēdo. nihilomi/
nus subiectū esset. Sed si illa res que est relatio nō
esset: nec yposta'sis nec essentia esset: quia yposta'sis
z essentia sunt illa eadem res que relatio est. z licet
sit dicētes sm istum modum bene dicant. tamē in
hoc verbum dicunt: q huiusmōi abstractionis mo/
dum ad diuina transferūt: quia vt habitum est talis
modus ad diuina nō est transferēdus: sz sm modū
abstractionis. vbi abstractum z a quo fit abstractio

sunt vna res. possim⁹ loqui de abstractione in diui nis. nam illud abstrahere nihil est aliud ꝙ intellige re. vnā rem ſm vnā rationē nō intellecta ipsa eadē re ſm aliam rationem. actum in huiusmōi rationi bus ℣ modis intelligendi debet esse ordo: quia res sub vna ratione cōsiderata se habet per additionē ſm modum intelligēdi ad se ipam considerata ſm aliā rationē. nam licet eadem res sit homo ℣ animal. tñ ipsa res cōsidetata vt homo ſm modū intelligendi se habet per additionem ad seipam considerata vt animal. ℣ ideo animal pōt intelligi nō intellecto ho mine. igitur si ſm istum modū volumus loqui in di uinis. oportet nos videre que res ſm vnam ratio nem cōsiderata addit ſm modū intelligēdi supra se ipam considerata ſm aliam: ℣ dico ſm modū intelli gendi: qz in diuinis realiter nulla est additio. Et iō aduertendū ꝙ ista quattuor se habēt per ordinē essen tia diuina siue deus: ypostasis: psona: ℣ pater. quia ypostasis addit supra essentiā diuinā reletionē: pso na addit supra ypostasim aliquid ad dignitatē perti nens. Sed pater addit sup omnia ista hic ad digni tatem ptinens. ſ. paternitatē.: ideo ſm modū intel ligendi prius intelligit essentia. ℣ postea itelligitur ꝙ additur relatio in se accepta essentie ℣ constituat ypostasim. vltetius ꝙ additur relatio ad dignitatē tatem ptinens ℣ cōstituat personā. vlterius ꝙ addi tur talis relatio ad dignitatē ptinens. ſ. paternitas ℣ cōstituit patrē. ℣ in resolutōdo oportet ꝙ fit ordo. q. prepositus vt nō intellecta relatione tali ad digni tatē pertinēte que est paternitas: nō remanet pater: sed solū remanet psona. Sed nō intellecta relatiōe ad dignitatatez ptinente simplr nō remanet psona. sed remanet ypostasis. nō autem intellecta relatiōe qualitercūq; accepta: nō remanet ypostasis. sed re manet essentia. ℣ si remauet aliquo modo ypostas il la ypostasis nō erit ſm eandē rationē cum ypostasi ꝙ in diuinis ponim⁹. qz ypostasis in diuinis posita constituitur ineſſe p relationē. hec autē constitueret ineſſe per absolutū. nam dato ꝙ in deo nō esset ali qua distinctio personarū adhuc deus esset ypostasis ℣ psona. Sed nō esset persona ſm illam rationē: vt modo est persona. Apparet igitur quomodo nō in tellecta relatione pōt intelligi ypostasis. ℣ quomodo non. qz nō intellecta relatione ſm aliquē modū: po test intelligi ypostasis. Ad primum dicendū ꝙ si ypostasis est aliquid aliud excepto hoc qō relatiue di citur qz est essentia. ℣ ideo ammota reletione remanet tñ essentia. sed non oportet ꝙ remaneat ypostasis. Ad secundū dicendū ꝙ ammota proprietate ad dignitatē pertinēte remanet ypostasis: quia tūc nō removetur relatio simplr: sed ſm aliquē modū.

Ad tertium dicendū ꝙ ammota relatione: vt est paternitas remanet pater quis: qz tunc nō remouet relatio simplr. sed relatio sic accepta. ſz si remouet paternitas vt relatio ita qō remoueret relatio simpliciter. tunc nō remaneret pater quis: sed si remaneret quis nō remaneret eo modo vt modo est.

Ad quartū dicendū ꝙ ingenitus nō dicit simpliciter relationē: nisi accipiēdo ingenitū: vt est pprietas patris. vnde ℣ essentia aliquo modo ℣ si nō proprie ingenita dici potest. ℣ ideo non intellecta pater nitate. nec aliqua relatione remanet quid ingenitus quia remanet essentia. vel possumus dicere ꝙ ammota paternitate remanet ingenitus: qz paternitas nō dicit relationē simpliciter: sed dicit relationem sic acceptam. Ad quintū patet solutio p iamdicta nam sicut ammota oi relatiōe remanet ypostasis in diuinis: sed nō eo mō vt ibi ypostasim ponim⁹. ita gentiles ℣ pagani ibi intelligūt ypostasim. Sed nō eo modo vt nos intelligimus.

Einde queritur de proprietatibus siue de re
o lationibus. Et circa ꝫ qurrūtur duo. Pri mo. vtrum talia sint realiter in deo. Se cundo. de numero earum.

Q5. iiii.

Primum sic proceditur. videtur ꝙ re
a lationes originis nō sint realiter in deo: quia si relationes originis sint realiter in deo. hoc nō est nisi quia sequūtur ad reales actiones: vt ad intelligere ℣ velle que realiter sunt in deo. sed cum ex ductu rationis possimus cognoscere tales pfectiones realiter in deo esse: eo ꝙ philosoppbi huiusmōi pfecciones in deo posuerunt: ex ductu rationis possemus scire in diuinis esse tales relationes. ℣ per consequens ibi esse distinctionem personarū quod falsum est. Preterea. Damascenus vult ꝑmo iibro capto. xj. ꝙ suppositā humana sunt idem ratione ℣ differūt re diuina autem supposita sunt idem re: ℣ differūt ratione: sed ſm ꝙ diuina supposita distingūtur. sic ibi relationes existunt: nō igitur sunt ibi relationes ſm rationem.

Preterea. vbicūq; est dare duo predicamenta: ibi est reperire compositionē: quia quidditates predicamētorum habent esse distinctū. vbicunq; ergo est dare plura predicamēta. ibi est dare plures quidditates. Sed quidditas rei est ipsa rei essentia ſm philosophū. ergo ibi est dare plures essentias sed in diuinis non est dare plures essentias. nec compositionem que sequitur ad pluralitatē essentiarū. ergo ibi nō sunt plura predicamēta realiter. non ergo ibi erit relatio realiter: quia tunc essent ibi duo predicamenta realia: substātia ℣ relatio. Preterea. Boetius in lib:o de trinitate. vult: ꝙ cuncta que in diuinam predicationē veniunt imitātur substātiam ad aliquid vero nihil omnino ponit. sed non sunt realiter in aliquo que nihil predicātur de ipso. igit relationes in deo realiter nō existunt. Preterea. que conueniūt alicui sine sui mutatione: nō sunt realiter in illo. vnde quia aligd fit actu scibile absq; sui mutatione: nulla relatio realis est in eo p hoc ꝙ sequtur. Sed solum ſm modū intelligendi. cum igitur deus absq; sui mutatiōe producat filiū. nulla igitur realis relatio propter talem productionem in deo erit.

Incōtrarium est: quia psone nō distingūtur nisi p relationē. Si igitur relationes nō essent in deo realiter. tunc proprie loquēdo. psone nō essent tres res nisi ſm intellectum quod sapit heresim sathelij.

Preterea. constituēs aliquid est realiter in eo ꝙ constituit. Sed relationes cōstituunt ypostases: vt habituz est. ergo ℣c. Rūdeo dicendū ꝙ de existētia relationū in deo est triplex modus dicēdi: vnus fuit porretani: qui posuit relationes nō esse in personis: sed esse extrinsecus affixas ℣ assistētes. Alij autem dixerūt relatiōes nō esse in personis. Sed esse ipsas psonas. iste due positiones nō sunt vere. propter hoc est tertia positio vera ℣ catholica ꝙ relationes sunt in personis realr. ℣ sunt ipse psone. positio porretani ex hoc potuit habere ortum: qz in omni re est cōsiderare duo: esse ℣ quidditatē. ea autem que sunt in substātia alia a relatione ℣ ſm esse suū ℣ ſm rationem quidditatis habēt ꝙ sint aliquid: ℣ ponunt aliquid in eo in quo sunt: ℣ nō sunt extrinsecus affixa nam sapientia ℣ ſm esse suū ℣ ſm rationē quidditatis dicit aliquid in sapiēte. relatio autez licet ſm esse suum nō sit assistēs nec extrinsecus affixa: quia ineſt sicut cetera accidentia insunt. tamen ratione sue qd ditatis videtur extrinsecus affixa. nam tota ratio relationis sumitur ex eo qō est ad aligd nō. ex eo quod est in alio. ppter quod philosophus. v. metaphifice.

vult ꝙ visus nō dicatur relative ad vidētem. sed ad visibile. ⁊ pari ratione scientia non dicitur relative ad scientem. sed ad scibile hijs verbis etiam concordat Boetius qui dicit ꝙ relatio nihil omnino predicatur. qz tota ratio eius sumitur in aliud se habere. ⁊ ideo bene dictum est ꝙ relatio ratione sue quidditatis non est aliquid. sed ad aliquid. ⁊ sicut de relatione in creaturis loqui possumus dupliciter ꝯtum ad suum esse. ⁊ quantum ad rationem quidditatis sic etiam ⁊ de relatione diuina. tamen quantum ad hec duo non similiter est relatio in diuinis ⁊ in creaturis. quia in rebus creatis nec ꝑm esse nec ꝑm rationez quidditatis. opz ꝙ relatio sit ꝑba ꝛz in diuinis ꝛz ꝑm rationē sue qdditatis maneat relatio ꝯtū ad suum genus. tamen ꝑm esse transit in substantiā vt ⁊ cetera in diuinis posita que videtur sonare in accidentibus. ⁊ qz relatio ꝑm rationē qdditatis solum manet in diuinis ⁊ nō ꝑm esse. qz ꝑm quidditatem videtur quid assistēs ⁊ extrinsecus affira. ideo forte habuit oꝛtum positio poꝛrectani qui dicit relationes non esse in diuinis. Sed eas posuit assistētes ⁊ affiras extrinsecus vt a positio. vt patet per habita valde subtilis est. non tamen est vera: qz vt arguendo ostensum fuit. opoꝛtet nos ponere relationes in diuinis realiter. cum personas inesse constituant ⁊ realiter distinguant. Sed qz contra argumētari non est soluere: non sufficit ostendere ꝙ opoꝛtet nos ponere relationes realiter in diuinis: nisi motuum ad expositionem predicte positionis adducte dissoluatur. Ad cuius dissolutionē opoꝛtet nos videre quomodo relationes habēt esse realiter in creaturis. ⁊ postea ex his inuestigare poterim⁹ ea que sunt in diuinis vbi ratio dissimilitudinis nō obstat.

Notandum igitur ꝙ relatio quantum ad suū esse in aliquo conuenit cum ceteris alijs ⁊ in aliquo differt. nam sicut esse aliorum non est directe in eodez genere in quo sunt alia sic nec esse relationis est directe in genere relationis. nam esse substantie non directe est substantia: cum videamus tale esse. esse preter rationez quidditatis substātie. vnde nec diffinitionem ingredit: ⁊ sic est in substantia: quia esse sortis nō est sortes. ⁊ esse substātia nō est substātia. sic est et de esse accidentibus: quia esse accidētium siue inesse: quia talium esse est inesse: non est directe in genere in quo sunt ipsa accidentia. vnde esse albedinis siue in esse eius: nō est ipsa albedo nec est directe in genere qualitatis ⁊ in hoc quātum ad suum esse cōuenit relatio cum alijs entibus: quia esse relationis nō est directe in genere relatiōis. differt aūt quia alijs entibus ꝓout sunt in aliquo. respondet ꝓpꝛium esse. relationi autem nō respōdet esse ꝓprium: nō ꝙ nullū esse ei respōdeat. Sed quia non habet esse distinctū ab esse fundamēti. nam si in aliquo est magnitudo ⁊ albedo. aliud est magnitudinis esse ⁊ albedinis: ⁊ compositius est illud ex eo ꝙ est magnum ⁊ album ꝯ ex eo ꝙ est magnuz solum. esse tamen equalitatis nō est aliud ab esse quātitatis in qua fundatur: nec esse similitudinis ab esse albedinis. ⁊ inde est ꝙ philosophus. v. metaphi. assignat differentias relationū ꝑm genera aliorum entium. Inde est etiam ꝙ nō est aliquid compositius ex eo ꝙ est album ⁊ similiter ꝯ ex eo ꝙ est albū solum. eo ꝙ similitudini nō respondet ꝓpꝛium in esse. cum ergo dicimus relationē esse realiter in aliquo: vt duplicitez esse realiter in duplo eo ꝙ ponit aliquid reale esse in eo in quo est. nō est intelligendū hoc esse. quia tale esse quod ponit relatio: est directe in genere relationis. quia primo modo nec alia entia ꝯtum ad eoꝛuz esse oicerēt aliqd reale in hijs in quibus existunt. cum esse eoꝛuz nō sit directe in eodem genere cum ipsis. nec est intelligendū hoc esse: quia tale esse est esse ꝓpꝛiuz relationis: quia licet ꝯtum ad istū modum alia entia quātum ad eoꝛum esse ponerent aliquid realiter in subiecto. eo ꝙ eis ꝓpꝛium esse respondeat. nulla tamen relatio ꝑm istum modum diceret aliquid realiter in aliquo: eo ꝙ ei nō respondet ꝓpꝛium esse: sed esse fundamēti. Sufficit ergo ad hoc ꝙ relatio sit realr in aliquib⁹ ꝙ habeat reale fundamētum in ipsis: ⁊ dicat aliqd reale esse in eis absqz eo ꝙ tale esse sit in genere relationis: vel sit relationi ꝓpꝛium. ⁊ ideo sicut sufficit ad hoc ꝙ similitudo sit realiter in simili ꝙ ponat aliqd reale fundamentum in ipso: vt albedinez vel esse albū: absqz eo ꝙ tale esse sit relatio i ꝓpꝛiuz. ita sufficit ad hoc ꝙ relationes sint realiter in patre ⁊ filio ꝙ ponāt in eis aliquid reale: vt idemptitatē nature: vel idem esse nature siue essentie: absqz eo ꝙ tale esse sit quid relatum vel ad genus relationis ꝓtineat. requiriē etiam vltra reale fundamētum adhoc ꝙ relatio sit realis. realis distinctio relatoꝛuz que etiam est inter patrem ⁊ filiuz vt melius infra declarabitur. igitur relationes sunt in eis realiter non obstante. ꝙ esse earum est esse essentie: eo ꝙ ponunt aliquid reale in ipsis realiter distinctis. Declaratio igiē ad defensionem positionis poꝛrectani arguebat nullā relationez esse realiter in aliquo. quia quātum ad rationem quidditatis relatio nihil patri videtur. ꝯtum vero ad esse. ⁊ si non transit in substātiam: sicut in diuinis. tamen illud esse semper est alioꝛum generuz vt esse similitudinis. est esse albedinis. ⁊ ꝙ etiam videtur argui: ꝙ similitudo nō sit realiter in simili. sed albedo. declaratio igitur ꝓbabita nō arguebat. intētum: sed volebat declarationē huius difficultatis. quare relationes in aliquo realiter esse dicitur quod declarauimus. nō est ergo predicta vera positio. Secunda positio que dicebat relationes non esse in personis. sed esse psonas: ex simplicitate personarum videtur sumpsisse oꝛiginē. nam cum ꝑsona sit simplicior vt essentia. ⁊ ꝙ est in aliquo videatur facere compositionē in illo noluerūt dicere ꝓprietates esse in personis: ne ponerēt personas cōpositas. sed eas esse personas. istoꝛum motiuz nō est sufficiens: quia modus significandi nominū sequitur modum intelligendi. vnde sufficit patrem esse compositum ꝑm modum intelligendi ad hoc ꝙ paternitas nō solum sit ipse: sed etiam sit in ipso. nam sicut deitas est in deo ⁊ est deus nō obstante simplicitate. immo hoc est ꝓpter eius simplicitatem ꝙ deus est dicamus que est in ipso. sic paternitas nō solum est in patre: sed est pater. ꝓpter ipsius patris simplicitatem. Sunt ergo relationes in personis ⁊ persone: vt tertia positio dicebat. Ad primum dicendum ꝙ ad hoc ꝙ sciamus huiusmodi relationes reales esse in diuinis nō sufficit ꝙ sciamus deum esse intelligētem. Sed ꝙ sciamus modum intelligēdi eius: quod scire nō possumus: quia tunc non solum sciremus: quia est deus: sed quid est deus. nam scire quale sit illud intelligere ⁊ modum intelligendi eius: nō possumus nisi sciremus quid sit ipm intelligere ⁊ cum ipe sit suum intelligere. sciremus quid est ipse. ⁊ cum talia in via scire nō possimus per obiectum rationis: ibi relatiōes reales existere scire nō possumus. Ad secūdum dicendū ꝙ suppposita diuina differunt ratione. hoc est relatione: que est ratio ad essentiam comparata. Ad tertium dicendum ꝙ relatio quātum ad suam quidditatē nec est essentia nec est aliquid. sed ad aliquid. ⁊ ideo relatio ꝯtum ad rationem quidditatis nō facit compositi-

tionem. quātum vero ad esse transit in substātiam. ideo in diuinis possumus ponere duo predicamenta. substātiam ⁊ relationez. absqz compositione in ipso. Ad quartum dicēdum ꝙ relatio nihil oino predicatur ꝟtum ad rationez quidditatis: quia ꝑm illam nō est aliquid: sed ad aliquid. potest tamē esse realiter in aliquo. eo ꝙ aliqd reale ponit in illo modo quo dictum est. Ad quintum dicēdum ꝙ non semper realis relatio dicit mutationem in eo in quo est: sed semp ponit aliquid reale in illo. ⁊ si illud reale ei competit absqz sui mutatiōe: relatio est in ipso realiter absqz motu: vel dicere possum⁹ ꝙ cum dicitur ꝙ realis relatio nō est in aliquo absqz sui mutatione. intelligendū est de eo ꝙ re nō relato fit relatum. pater autez ab eterno fuit pater. Rursum etiā non semper id quod nō de non relato realiter fit realiter relatum: semper mutatur. nam similitudo est relato realis. ⁊ tamen aliquis pōt fieri similis absqz sui mutatione.

Qō. v.

¶ Ostea queritur de numero proprietatuz relationū ⁊ notificationū. Et videt ꝙ nō sunt tm̄ tres proprietates. videlz paternitas: filiatio: ⁊ processio. quia proprium est illud quod cōpetit vni soli. Sed esse ingenitus competit soli patri iuxta illud Aug. in questionib⁹ ad Orosium. Si spiritū sanctū dixerimus ingenitū duos patres affirmare videbimur. ergo esse ingenitum est proprietas patris. ¶Preterea. esse ymaginem est proprium soli filio. iuxta illud Augu. vj. de trinitate capīo. ij. solus filius est ymago patris igit filius habet duas ꝓprietates: nō ergo sunt tm̄ tres.

Incōtrarium est: quia videtur ꝙ nulli persone cōpetat aliqua proprietas. quia propria sumūtur per comparationē ad naturam: nō ad ypostasim. vnde ꝑm philosophū. v. topicoꝝ. proprium per prius cōpetit speciei. deinde indiuiduo. cum igitur omnes persone cōueniant in vna natura. nullum proprius cōueniet vni persone quod nō cōueniat alteri. ergo paternitas nō est proprietas patris: nec filiatio filij.

Ulterius videtur. ꝙ nō sint quattuor relatiōes. ponūntur enim relationes iste. paternitas: filiatio: processio: ⁊ cōmunis notificatio. sed plures alie relationes sunt ibi ꝟtē iste: quia ymago relationem importat iuxta illud Aug. vij. de trinitate ca. iij. Quid autem absurdius ꝟtē ymaginez ad se dici. sed in diuinis recipitur natura ymaginis. ergo ⁊c. ¶Preterea. in diuinis recipitur nomen verbi. sed verbum nō solum dicit respectuz ad dicētem: sed etiam dicit respectū ad creaturas. vnde Aug. lxxriij. q. q. xl vj. dicit ꝙ cum dicitur in principio erat verbuz: quod grece dicitur logos. latine dicitur ratio vel verbuz Sed in hoc loco verius interpretatur verbuz vt significetur nō solum ad patrez respectus: sed ad illa etiam que per verbum facta sunt: ¶Preterea. in diuinis recipitur nomen doni ⁊ dati. Sed datū non solum refertur ad dātem. Sed ad eos qui ipm̄ accipiunt. vt vult Aug. v. de trinitate capīo. xiiij. ergo spiritus sanctus nō solum refertur ad patrem ⁊ filiū sed etiam ad nos. ergo in ea est alia relatio ꝟtē processio: nō igitur sunt tm̄ quattuor relationes. Incōtrarium est: quia nō debent esse nisi due: quia relationes que ponūtur in diuinis sunt relationes originis ꝟz nō sunt ibi nisi due origines. ergo ⁊ due relatiōes.

Ulterius videtur ꝙ nō sint tm̄. v. notificationes que ponūtur esse: paternitas: filiatio: processio: cōis notificatio: ⁊ innascibilitas: quia ꝑm Augu. iiij. de trinitate capīo. xx. mitti filiū est cognoscere ꝙ ab alio sit. sed quicqd ducit in cognitionē alteri⁹ pōt dici notificatio illius. ergo missio est notificatio filij: sed hec notificatio nō est eadem cum aliqua predictarū euz ille cōueniant personis ab eterno. missio autem sit quid temporale. ¶Preterea. cognoscimus psonas nō solum per ꝓpria: sed per appropriata: vt per potentiam patrez: per sapiētiam filiū. ergo nō sunt tm̄ quinqz notificationes: vt dictū est. Incontrariū est: qz videt ꝙ innascibilitas nō sit notificatio: qz innascibile nō dicit quid sit. sed quid nō sit: sed cognoscere aliquid est scire quid est illud ꝑm philosophū. vij. metaphi. ergo nō sunt plures notificaōties ꝟtē. v. ſz pauciores. Rsio dicēdum ad primum quesitum ꝙ proprietates psonales sunt tres: quod si videre volum⁹: oportet nos scire differētiam proprietatū ad notificationes ⁊ relationes: hanc autem quidam assignant duplicem. s. ex ratione significationis. ⁊ ex ordine intelligendi. ex ratiōe significationis: quia ꝟz aliquid possit dici proprietas: relatio ⁊ notificatio. non tamē ꝑm eandem rationē. nam paternitas est ꝓprietas patris ē relatio ⁊ notificatio. sed ast ꝓprietas in ꝟtum cōuenit ei soli: relatio in ꝟtum p illam refertur ad filium. notificatio in ꝟtum est principiū formale innotescēdi patrez. scōa differentia sumit ex ordine intelligendi ꝑm quem ordinez intellectus ꝓprietatis precedit intellectū notificatiōis: ⁊ intellectus relationis intellectū proprietatis. est enim relatio ꝑm modum intelligēdi prior proprietate: quia proprietas nō conuenit rei nisi distincte. distinctio autem in diuinis nō est nisi per relationē. igitur ꝑm modum intelligēdi prius intelligitur ꝙ paternitas sit relatio ꝟz proprietas. Rursum intellectus ꝓprietatis ꝑcedit intellectū notificationis: qz nō est ratio innotescendi aliquid nō sit ei proprium. Si autem istas differentias vellemus sequi. nō habemus propositum: sed oppositum. nam ꝑm primam differentiam que sumitur ex ratione significādi videlicet ꝙ aliquid dicitur proprietas persone. eo ꝙ soli illi cōuenit innascibilitas est proprietas patris. ⁊ ita non erunt tm̄ tres proprietates quod falsum est. Secūdum autem scōam differētiam adhuc magis distamus a veritate. nam prius ꝑm modum intelligēdi est illud a quo nō cōuertitur consequētia: maxime in hijs que nō realiter differunt dici. Tertio enim animal ꝑm intelligētiaz esse prius homine. eo ꝙ omnis homo animal nō omne animal homo. igitur tamen proprietas ꝑm intellectum precedat notificationē: erit omnis notificatio proprietas: nō omnis ꝓprietas notificatio. ⁊ cum sint quinqz notificationes: nō solū erūt ꝓprietates plures ꝟtē tres. sed etiaz plures ꝟtē quinqz. Ideo notādum ꝙ sicut supra habitum est plurificatio relationū diuinarū magis videtur assimilari plurificationē specieruz in eodem genere ꝟtē plurificationem indiuiduoꝝ in eadem specie. ⁊ ideo non sunt in diuinis plures relatiōes similes: vt plures paternitates. sed plures dissimiles: ⁊ quia ypostasis nō solum dicit essentiam. Sed essentiā cum ꝓprietate: vt dicit Damascen⁹ libro tertio. capīo vj. ꝑm moduz intelligēdi proprietas addita essentie constituit ypostasim: ⁊ quia vt dictuz est plurificatio talium assimilatur plurificationi specieruz in eodē genere. constitutio cuiuslibet persone diuine habet quādam similitudinē: licet modicā: cum constitutiōe specierum: vt sicut species dicit genus ⁊ differentiā ita ypostasis dicit essentiam ⁊ proprietatē. ita ꝙ loco differentie specifice est ibi proprietas personalis ⁊ ex hoc paternitas meretur nomē proprietatis in quātum est cōstitutiua persone patris. ⁊ comparat ad eam ꝙ propria ⁊ specifica differentia ad speciem. ⁊ quia specifica differentia plurificatur ꝑm numeruz specierū. ꝑm ꝙ tradit philosoph⁹. vij. methafisice.

capitulo de vnitate diffinitionis: vbi ait. ꝙ cum p
cessimus diuidendo pedalitates vsq; ad vltimas
differentias. tunc tot erunt species pedis quot dif/
ferentie: ⁊ pedes habētia aialia equalia differētiis
tot igitur erunt proprietates: quot persone. ⁊ quia p
sone sunt tres. proprietates tres esse oportet quod
declarare volebamus. Ad primum dicēdum ꝙ
proprietas vt hic sumitur non solum dicitur quod
competit vni soli persone. sed quod est persone cō/
stitutiuū cuiusm odi nō est innascibilitas. Ad se/
cundum dicēdum ꝙ ymago prout dicit relationem
realem in filio vel proprietatē filii: non aliam rela.
tionem important q̄ filiationem. vnde Augu. vbi
de trinitate capi. iij. dixit: ꝙ solus filius est ymago:
vult ꝙ filius sit eo ymago quo filius. Ad illud in
contrariuz dicēdum ꝙ sicut dictum est plurificatio
personarū assimilatur plurificationi specierū in eo
dem genere: quia ibi nō est plurificatio per relatio/
nes similes ⁊ eiusdem speciei. Sed per relationes
dissimiles ⁊ habentes similitudinē cum relationib⁹
differētibus specie: ⁊ quia fm plurificationem spe/
cierum accipiuntur proprietates: vt accipiūtur u/
uersa ppria in aiali: eo ꝙ diuerse species animalis
ꝓstituuntur. ideo huiusmōi relatiōes cōstitutiue pso
narū quedā ppria dici possunt ppter filitudinē
quā hz ꝓstitutio persona cū constitutione specierū.
vel possum⁹ dicere ꝙ largo mō sumēdo ppria tes.
etiam individua ppria tes dicūtur habere. Ma/
rantur enī septez ppria tes cuiuslibet individui q̄
in alio reperiri nō possunt. Ad id autem ꝙ vlteri⁹
queritur quot sunt relatiōes reales in diuinis. dicē/
dum ꝙ quattuor. ⁊ hoc aūt aliqui sic declarant: quia
semper reales relationes sequūtur ad aliquid aliud
fm modum intelligendi: vt duplū ⁊ subduplum ad
quantitatē: causa ⁊ causatuz vel principiū. ⁊ ꝙ est ex
principio ad actionem ⁊ passionē: ⁊ sic de alijs. In
deo autem si ponimus relationes: nō possumus ibi
ponere relationes que sequātur ad quātitatem eo ꝙ
est sine quātitate magn⁹: nec q̄ sequātur ad qualita/
tem: quia est sine qualitate bonus. sed relatiōes ibi
posite fm modū intelligēdi sequunt ad actiones: nō
ad actiones quaslibet: hz ad actiōes originis nō tran
seuntes in exteriorē materiam. hec autē sunt quat/
tuor reales. In hac autē respōsione est aliquid bene
dictum. ⁊ aliquid nō bene. nam ꝙ sint ibi solum re/
lationes reales. que fm modū intelligēdi sequūtur
ad originē verum est. Sed modus venandi hoc nō
arguit propositum: sed oppositum: quia fm doctri/
nam sanctorū omnia alia predicamēta a relatione
in diuinis transeunt in substantiā. ⁊ ideo sicut est ibi
magnitudo: ⁊ nō est ibi q̄titas: quia magnitudo illa
est diuina substantia: ita est ibi intelligere ⁊ nō est ibi
actio. fm ꝙ actio dicit vnum predicamentū. Nam
intelligere diuinum est ipsa diuina substantia. ergo
sicut nō sunt relationes reales sequētes ad quanti
tatem vel ad qualitatem: quia talia ibi nō manent
fm suum genus. ita nō sunt ibi relationes sequentes
ad actionem vel ad passionē: quia nec talia ibi exi/
stunt fm suuz genus. Notandū: propter hoc ꝙ sicut
superius tactum fuit: sicut est in hijs que distingūtur
penes absoluta. ita suo modo est in hiis que distin/
guntur per relata. nam ea que distingūtur per abso/
luta per se ⁊ directe distingūtur per naturam. acci/
dentia autem magis sunt signa distinctionis q̄ di
stinguant: vt membra leonis ⁊ membra cerui diffe
runt: quia anime differunt: vt dicit Cōmentator su/
per primo de anima. quod si calūpniam habet in di/
stinctione individuorū in eadem specie. eo ꝙ ad di
stinctionem talium videntur facere accidentia: vt
Boetius ait: in distinctione autem specierum absq;
calumpnia veruz est: qz in talibus nō est distinctio
directe nisi per naturaz. ⁊ quia plurificatio relatio/
num in diuinis assimilatur plurificationi specierus
distinctio personarū que est per relata habebit quā/
dam similitudinē cum distinctione talium que est p
absoluta: vt sicut in illis p se ⁊ primo natura distin
guit ita in hijs relationes que sequūtur ad originēs
per quas cōmunicatur natura: erunt reales ⁊ realē
distinctionem facient. Illie autem relatiōes si que
ibi sunt: vel non erunt reales: vel magis erunt rea/
les: vel magis erunt signum distinctionis q̄ distin
guant. In qualibet autez origine est accipere duas
relationes. vnam per quā producens ad productū
refertur ⁊ aliam per quā productum ad producen/
tem: vt ex eo ꝙ pater generat filium est vna relatio
in patre per quā refertur ad ipsum: vt paternitas: ⁊
alia in filio per quam refertur ad patrem vt filiatio
⁊ ex eo ꝙ pater ⁊ filius producunt spiritum sanctum
est vna relatio in vtroq; per quā referūtur ad ipsum
que dicitur cōmunis notificatio: ⁊ alia in spū sancto
per quam refertur ad patrē ⁊ filium que dicitur p/
cessio. ⁊ ita sunt ibi quattuor relationes practe. nam
cum sint ibi due origines. vna per modum nature.
alia per modum voluntatis. ⁊ ex qualibet origine su
mantur due relationes. erunt igitur quattuor relatio
nes: quod declarare volebamus. Ad primū dicē
dum ꝙ ymago nō dicit aliam relationē realem in fi/
lio q̄ filiationē: vt cōcordemus cum verbis Aug.
qui ait: ꝙ filius est eo ymago quo filius. Ad secū
dum dicēdum ꝙ respectus ille quē dicit verbū ad
creaturas: nō ponit relationez realem in verbo nisi
forte sicut in cognoscente ex qua positione nō sequit⁹
ꝙ in verbo sit relatio realis. Sed ꝙ cognoscat hu/
iusmodi relationem. nos autem loquimur de rela/
tionibus que realiter sunt in deo. ⁊ propter hoc pa
tet solutio ad tertium. quia spiritus sanctus ex eo ꝙ
datur nobis nō realiter refertur ad nos. Ad illud
in contrarium dicēdum. ꝙ sicut habitū est ex quali/
bet origine sumūtur due relationes. ⁊ ideo cum sint
ibi due origines. debet argui ꝙ sunt ibi quattuor re/
lationes non due. Ad id autem ꝙ vlterius que/
ritur quot sunt ibi notificatiōes. dicēdum ꝙ. v. Ma
merus autē istarum sic cōmuniter assignari consue/
uit: quia notificatio tria importat. Primo dicit ali/
quid ptinens ad originem. nam cum persone p ori
gines distinguātur vel per relationes que ad origi/
nes sequūtur: non innotescit nobis persona nisi p id
quod aliquo modo ad originem ptinet. Secundo
dicit quid speciale: vt accipiatur speciale esse quod
non cōuenit omnibus: vel dicatur speciale quod su
mitur ex speciali modo emanādi. Tertio dicit quid
ad dignitatem pertinens: eo ꝙ persona est ypostasis
proprietate ad dignitatem pertinente distincta: ea
autem que pertinent ad originem: vel dicunt quid
affirmatiue vel quid negatiue. nam fm Aug. iiij. de
trinitate capitulo. iiij. negotio est in eodem genere
cum affirmatione. vnde ⁊ qō originem negat: etiaz
aliquo modo ad originez ptinet. que autem originē
affirmatiue dicunt: sic distingui possunt: quia vel ta
les relationes sumūtur ex eo ꝙ ꝑsona producit: vel
ex eo ꝙ producitur. ex eo ꝙ producitur duplicer:
vel generaliter: vel specialiter ex eo quod producit
generaliter nō potest inde sumi notificatio: quia vt
dictum est notificatio dicit aliqd speciale. si ex eo ꝙ
producit specialiter. cum sint duo tales modi produ
cendi. s. per modum nature. ⁊ per modum volunta
tis: erunt due notificationes vt ex eo ꝙ producit p
modum nature siue ꝙ generat erit paternitas. ex eo

autem q̄ producit per modū voluntatis: siue ex eo q̄ spirat erit cōmunis notio. Simili due notiones sumuntur ex eo q̄ psona producitur: qz ex eo q̄ generatur: vel per modū nature producit. sumit filiatio ex eo autem q̄ spirat: vel p modū voluntatis accipit esse: accipitur processio. igitur sunt quattuor notiones ꝑm q̄ ozigo accipitur affirmatiue. vna ē autē notio ꝑm q̄ ozigo negatur. nā negari originē dupliciter pōt intelligi: vel actiue vel passiue. Si negatur actiue sic nō sumetur inde notio: quia nō producere nō importat dignitatē: z notio dignitatē importat. Sed si negatur passiue hoc potest ēē dupliciter. quia vel negatur generaliter: vel negat specialiter. Si negatur specialiter vt nō produci per hunc modum vel per illum. sic non potest sumi inde notio: quia negare speciale: est ponere quid commune. vnde nō sortes est qd communissimū inter omnia negata. notio autem non dicit quid commune. sed quid speciale. Sed si negatur generaliter vt nullo modo produci. sic potest sumi inde notio: quia negatio generalis est positio specialis z huiusmōi notio est innascibilitas. dicamus ergo esse quinq; notiones: quarum tres sunt in patre: due in filio: vna in spiritu sancto. nam pater ex eo q̄ producit filiuz per modum nature est in eo paternitas. exeo autē q̄ producit spiritū sanctuz per modum voluntatis est in ipso cōmunis notio. ex eo autem q̄ nullo modo producitur: est in eo innascibilitas. filius autez ex eo q̄ a patre producitur est in eo filiatio. ex eo vero q̄ spiritum sanctū spirat est in eo illa eadē notio que est in patre: quia pater z filius sunt vnum principium spiritus sancti. z ideo licz sint tres notiones in patre z due in filio. in patre z filio non sunt nisi quattuor notiones: quia vna illarum est cōmunis vtriq;. In spiritu sancto est vna notio: quia cum nullam personam producat solū est in eo notio. ꝑm q̄ a patre z filio spiratur: z hec vocatur processio. ex hoc apparet q̄ omnis ꝓprietas est relatio. sed nō cōuertitur: qz cōmunis notio est relatio. nō tamen est ꝓprietas: quia nullam personaz cōstituit. Rursus omnis relatio est notio: sed non cōuertitur: quia innascibilitas notio nō tamen est directe relatio: cū relationem neget. Si igitur verificat in diuinis esse tres proprietates: quattuor relationes z quinq; notiones. sicut si nihil esset aliud nisi tres pone humane. vnus leo z vnus lapis verificaretur q̄ essent tres homines. quattuor animalia. z qnq; corpora. eo q̄ omnis homo animal: z nō conuertitur. z omne animal corpus: z non cōuertitur. Sicut omnis proprietas relatio: z nō conuertitur. z omnis relatio notio: z non conuertitur. Ad primū dicēdum q̄ missio prout importat notionem nō importat notionem que nō sit aliqua dictarum quinq;. nam processio temporalis nō ꝓprie ponit in numerum cum eterna.

Ad secūdum dicendum q̄ vt habitum est. notio debet dicere quid speciale nō quid cōmune. appropriata autē sunt cōmunia nō propria. Rursum per appropriata non cognoscuntur persone in speciali. nisi in quātum ꝓsupponitur notitia ꝓpriozuz: z ideo talia nō ꝓprie notiones dicunt. Ad illud incontrariū dicenduz q̄ licet affirmatiua per se loquendo magis notificent q̄z negatiua. nihilominus tamen noticia per negationem aliqua notio est immo noscere p negationez deum: est magis proprium modo intelligēdi nostro q̄z aliud.

f Uper litteram super illo. (In deo autez nihil quod ꝑm accidens dicit: quia nihil in eo mutabile est aut amissibile.) Cōtra. quia ista nō videtur sufficiens causa. nam multa accidentia sunt que sunt inseparabilia z inamissibilia. dicēdum q̄ semper accidens est diuersa res a subiecto z est posterius eo. z ideo potest intelligi subiectū sine ipso. z omne accidēs est quid amissibile ꝑm modū intelligendi. sed relatio non est alia res q̄z persona. z psona nō potest intelligi non intellecta relatione sine proprietate. z ideo talia in diuinis nō habent rationem accidentis. Item super illo. (Homines sunt filij dei factura.) Notādum q̄ hoc dupliciter potest intelligi: vel quātum ad creationem: quia sumus filij dei in quātum eius ymaginem gerimus: vel quatum ad recreationem: quia sumus eius filii in quātum eius gratiā per adoptionem suscipimus: z creatio z recreatio quedaz factura dici potest. Item sup illo. (Nec quicq; ille nisi filius.) Contra. omne quod relatiue dicitur est aliquid excepto relatiuo: vt dicitur. vii. de trini. ca. f. ergo falsum est q̄ filius nō sit quicq; nisi filius. dicēdum q̄ illud aliud quod est filius excepto relatiuo est essentia: sed ex eo q̄ soluz in eo ponitur filiatio nō excluditur essentia. quia relatio diuina comparata ad essenciam est idem q̄ ipsa. z nō differt nisi ratione. vel dicēdum q̄ filius nō est quicq; nisi filius: qz nunq; fuit nō filius z hoc cōcordat cum verbis sequentibus cum dicitur atq; itaq; semper est filius.

Item super illo. (Hic enim est verus z proprius filius.) Notādum q̄ circa filiationē christi tres fuerunt errozes. vnus fuit nestorij z fotini qui posuerunt christum esse dei filium adoptione: nō solum origine: quia in christo duas personas siue duo supposita posuerunt. Alius fuit sabellij. qui eo q̄ confudit personas: nō posuit filium vere esse filium: neq; patrem vere patrem. sed solum posuit eum filium nuncupatione: nō veritate. Tertius fuit arrij qui separauit substātias. vnde dixit dei filium esse creaturam. vnde posuit eum filiū creatione non natiuitate. hos tres errozes allidens. magister ait contra fotinum z nestozium: q̄ dei filius est filius. (origine non ad optione.) addit cōtra sabellium q̄ est fitius. (veritate non nuncupatione.) subiungit cōtra arrium q̄ est filius natiuitate nō creatione.

Di. xxvij

Ic queri potest.) Postq̄ magister determinauit de ꝓprietatibus personalibus. hic specialiter determiat de eis in comparatione ad ypostases: z duo facit. quia ꝑmo facit quod dictū est. secūdo dat quādam vniuersalē regulam ad cognoscendum ea que in diuinis dicūtur ꝑm notionez ab bijs que dicūtur ꝑm substātiam. scōa ibi. (Et est aduertenda.) circa primum duo facit. quia primo mouet quādam questionem de ꝓprietate in comparatiōe ad ypostasim z obicit ad alteram partem. secundo soluit ibi. (ad quod.) circa primum duo facit. quia primo querit: vtrum eadem proprietas denotetur p hoc q̄ dicit Hylarius. q̄ proprius est patri q̄ semper sit pater. z quod ait Aug. proprium esse patris q̄ genuit filium. z vtrū sic accepte proprietates sint eedem cum paternitate filiatione z pcessione. secundo obicit ad alterā partem: quia si idem est aliquid esse patrem z genuisse: tunc cum essentia sit pater essentia genuit. secunda ibi. (videtur q̄ non.) Deinde cum dicit. (ad quod.) soluit z duo facit. qz primo soluit ad questionem. secūdo dat intellectuz quarūdam propositionuz ex quo intellectu soluitur ad rationem incōtrarium. secūda ibi. (cum dicim⁹) circa primuz tria facit. quia primo dat solutionem in generali. d. per omnia predicta easdem proprietates importari. licet sub diuersis verbis. secundo magis in speciali hanc veritatem exponit. qz cum

dicitur propriū est patri qđ sit semper pater. intellectus est. qz quedā proprietas est patris. vt paternitas qua semper pater est. Item cū dicit proprius est patri semper gignere. ℔ qđ dico gigniere eandem proprietatem nominat cum paternitate. ideo eadē semper prapprietas per omnia dicta importatur. qz paternitas. verū. qbec pprietas sub tali diuersitate verboz non eodē modo importat. assignat tertio hāc diuersitatē. dicendū q aliuz modū significandi habet pater. alium paternitas siue gignere: qz pater non solum dicit relationem. sed ypostasiz. sed gignere z paternitas ipsas relationes significāt non ypostases secūda ibi. (qđeni.) tertia ibi. (Hec tñ videt). Deinde cum dicit. (Cum dicimus): Dat intellectum quarūdam propositionum z duo facit. qz pmo facit qđ dictū est. scōo designat predictas proprietates p alia nomina ibi. (Hic nō est) circa primum tria facit. qz primo exponit hanc ds vl diuina essentia est pater. qz ibi pater supponit p ypostasi. vnde est sensus. diuia essentia est pater. i. est ypostasis que ē pater. ita q ibi pater tenetur substantiue non adiective. z ex hoc soluitur ratio superius facta in contrarium. qz cū dicitur q eadē proprietas importatur p hoc qđ pater est pater z q pater gignit. ibi pater in predicato ponitur adiective cum ergo arguitur diuina essentia est pater. ergo gignit. pater non predicatur de diuina essentia adiective sm quē modum stat pro pprietate. sed substātiue pro vt stat p ypostasi. Secundo exponit hanc deus genuit dicens q li deus stat pro ypostasi. non pro essentia. Tertio concludit pprietates tales distinguere ypostases non substantiam qđ probat per multas auctoritates Damas. secunda ibi. (Et cuz dicitur.) tertia ibi. (Ille enim). Deinde cum dic. (℔ non est). Nominat predicas pprietates per alia nomina tria facit: quia primo dicit esse quedaz nomina personarum que dicūt illas easdem proprietates p alia noia z tria facit. qz pmo dicit quedā nomina esse personaz que dicunt illas easdē proprietates sub alijs verbis vt genitor dicit illaz eandē proprietatem quam dicit pater z verbum z ymago quaz dicit filius. secundo spetialiter determinat de verbo ostendens nomine verbi talem notionez importari. tertio in summa recoligit que dicta sunt. secunda ibi. (Sic enim verbum.) tertia ibi. (Apte ostensum.) Tunc sequitur illa pars. (Et est aduertēda.) In qua dat regulaz prius datā: z duo facit. quia primo dat talem regulam q ea que dicūtur ad se: dicuntur de omnib⁹ simul nō pluraliter: ea que dicunt relatiue: nō. secūdo mouet quādam questionem ibi. (Hic queritur.) z duo facit. quia primo querit cuz dicitur deus de deo: vtrum dictum sit sm substantiam vel sm relationem z videtur q nō sm substātiam quia nō conuenit omnib⁹: cum pater z filius nō sit deus de deo. secundo soluit ibi. (ad quod.) circa quod tria facit. quia primo dicit q cū dicitur. deus de deo: ibi deus licet significet substātiam. supponit tamen pro relatiuo. secūdo ostendit talem modum loquendi nō verificari nisi de essentialibus. nō enim dicimus patrez de patre nec filiū de filio: sed deum de deo. tertio addit q sicut deus aliquādo stat pro altera persona: vt cum dicitur deus generat. ita aliquando stat pro tota trinitate: vt cum dicitur deus est bonus. secūda ibi. (Et est.) tertia ibi. (Et sicut.) In quo terminatur sūa lectionis z distinctionis.

q Uia magister in presenti distinctione de relationibus determinat z spetialiter de verbo quedam tradit. ideo de his duobus queremus. Circa primū q̄rem⁹ duo. Primo. vtrū quattuor reales relationes in diuinis posite sint q̄ tuor res. Scōo: de ordie relationuz ad origines. Qō.j.

a Ad primū sic pceditur. Videtur q quattuor relationes sint quatuor res: quia vt habitum est quelibet illarum relationum habet esse reale in diuinis: sz quod habet esse reale est quedaz res'. Si igitur quattuor sunt ibi relationes habētes esse reale: erunt quattuor res.

Preterea. nos intelligimus in deo paternitate filiationem: processionez: z notionem cōmunem. aut ergo omnibus istis respondet aliquid in re aut non si dicitur q respōdet aliqd in re. ergo sunt quattuor res. si autem alicui predictarū non respōdet aliquid in re: tunc nō est ibi dare vere trinitatem: quia quacunq predictarū relationū ammota: quantū ad esse reale remouetur distinctio alicuius pſone ab alijs.

Preterea. si aliqua causa est propter q̄z quattuor relatiōes non dicātur quattuor res. hoc est quia paternitas a cōmuni spiratione prout est in patre nō distinguitur realiter vel nō est alia res: nec filiatio ab eadem cōmuni notione prout talis notio est in filio realiter est distincta. Sed cōtra que existūt in aliquo z nō distinguntur realiter in illo: vnū p̄dicatur de alio: vt sapientia diuina est ipsa diuina bonitas. sed nos nō concedimus q cōmuni⁹ notio que est in patre sit ipsa paternitas. ergo realiter differunt iste due relationes prout sunt in patre z nō sm rationez vel vt differunt sapientia bonitas vt sunt in deo.

Preterea. si paternitas z cōmunis notio sūt vna res. aut sunt vna res relata. aut vna res absoluta: si absoluta. sic primo modo quecūq sunt in diuinis: sunt vna res z tali vnitate nō obstante dicimus in diuinis esse res plures. Si vero dicaē q sunt vna res relata. Contra. Realis relatio est idem q res relata. ergo si sunt vna res relata: sunt vna relatio realis quod non cōceditur. Incōtrarium est. quia cōmunis notio z paternitas sunt vna res: quia filiatio z processio sunt due res: quia filius z spiritus sanct⁹ ergo quattuor predicte relationes sunt tres res: z non quattuor. Preterea. ponere quaternitatem in diuinis est hereticū. Sed in diuinis est vera trinitas: quia sunt ibi tres res. ergo esset ibi vera quaternitas. si essent ibi quattuor res. sed cū ibi quaternitatem non ponimus quattuor predicte lationes quattuor res esse nō poterunt. Rño dicēdum. q quattuor p̄dicta sunt quattuor relatiōes: z tres res. Sed quomodo hoc sit: videre nō est facile. Quidam autem hoc sic declarāt: quia quicquid differt: differentia differt. z que differūt differētia vnius. z non differūt differētia alteri⁹: sunt vnū tale cui⁹ differētia nō differūr: z nō sunt vnū tale cui⁹ dūa differūt. Sic videm⁹ q equilater⁹ z q̄drat⁹ sunt eadē figura. nō sunt tñ idem triāgulus: qz differūt differētia triāguli z nō differūt differētia figure. nā cū diuidit figura p suas differētias quadrat⁹ z equilater⁹ in eandē ptem cadūt. Sz cū diuidit triāgulus p suas differētias cadūt in ptes diuersas: idem est etiā de nūero denario: qz idem ē numer⁹ decez canū z decē boim. Sed nō est idem denari⁹: qz decem boies z decē canes nō differūt differētia nūeri. sz differūt differētia denarij. z istū modū tradit pbs in fine quarti phisi. z in. v. metha. cap'o de vno. z istam viaz sectātes quidā dicūt q nō possunt dici plures res nisi q̄ differunt differētia rei. differētia sūt rei sumit⁹ p oppositionem relationis. z iō nō pōt dici q sint plures res nisi sm q exigit talis oppositio. vñ paternitas z filiatio sūt due res. sz patnitas z cōis spiratio nō sūt due res: qz nō opponunt relatie: sūt tñ due relatiōes: qz distingūtur differētijs relatiōis. cū enī relatio dicat p

respectū ad alterū differētie relatōis erūt ſz q̄ ē ad diuersa: ꝛ qz pater p paternitatē refert ad filiū p cōem notionem ad ſpiritū. ſan. paternitas ꝛ cōmunis notio ſunt due relationes: licet ſint vna res illud aūt licet aliquid contineat veritatis quia paternitas ꝛ cōmunis notio ſunt due relationes: eo q̄ per eas pater ad plura refertur. ſunt tamen vna res. quia ſunt ipſe pater. modus tamen declarandi hanc veritatem dupliciter deficit. ℙrimo quia ſm q̄ dicimus q̄ equilaterus ꝛ gradatus ſunt eadem figura non idem triangulus. vnitas illa vel idemptitas eſt ſm rationem non ſm rem nam realiter loquendo ſemper plurificato inferiori plurificatur ſuperi⁹ vt probat Augu. viii. de trini. ca. vi. nam ſm viā prętactam. homo ꝛ leo ſunt duo animalia ꝛ vnum corpus eo q̄ differunt differentia animalis: non corporis ꝛ tamen nullus diceret quod eſſent vnuz corpus ſm rem. ſed ſm conceptionem intellectus igitur paternitas ꝛ cōmunis notio. erunt due res ſm rei veritatez: ſicut homo ꝛ leo duo corpora. ſed erūt res vna per intellectus acceptionem quod falſuz eſt quia ſm rei veritatem ſunt vna res. vnde ſm p̄dictum modum venandi poſſunt eſſe plures res ſm rei veritatem. que non differunt differētia rei ſicut ſunt plura corpora que non differunt differētia corporis. ſecundo deficit dicta declaratio nam nō eſt vſ verum. q̄ quando ſemper plurificat reſpectus plurificetut relatio. nā ſi vnus pater haberet plures filios. nō tamen ex hoc q̄ refferetur ad plura haberet plures paternitates. qz non eſt intelligibile duo aliqua ciuſdem ſpeciei eſſe in eodem ſuppoſito: vt duas albedines in vno albo. vel duas paternitates in vno patre. ideo cum alique relationeſ diuerſificentur ſm modum tactum. alique non tradentes relationum diſtinctionem inſufficienter dicunt: ſi hanc diuerſitatē non aſſignant. Incedentes ergo alia via dicamus. q̄ licet diſtinctio relationuz diuinarum ſit ex ordine ꝛ oppoſitiōe quā habēt ad inuicem vt prędicta poſitio innuebat. licet eam in competenti venatione oſtenderet. ſm tamen q̄ ſpectat ad preſens queſitum magis inueſtigandum eſt. quomodo ea que ſunt relationes plures propter diſtinctionem terminoꝝ ad quos ſunt: poſſunt eſſe res vna. propter vnitatem ſuppoſiti in quo exiſtūt

Ideo notandum q̄ ad hoc q̄ relatio ſit realis quā tuz ad p̄ſpectat duo regrit. ℙrimo q̄ pōat aliqd reale in quo exiſtit. Secundo q̄ dicat realem differentiam relatorum. ℙropter primum non eſt realis relatio ſcibilis ad ſcientiam. eo quod dependentia illa in qua videtur fundari: non eſt realiter inſcibili. Sed in ſcientia. ꝛ ideo huiuſmodi relatio nihil ſm rem ponit inſcibili. ſed ſolum ſm intellectum. ℙropter ſm. non refertur realiter idem ad ſeipſuz nam ꝛ ſi poſſumus ſaluare aliquid reale eſſe in aliquo. ratione cuius dicatur idem ſibi: vt vnitatem. in ſubſtantia. eo q̄ talis vnitas facit idez: tamen qz nō eſt realis diſtinctio eiuſdem ad ſeipſum talis relatio dr̄ ſm rationem. ꝓſequitur. n. b duo relatio ſm q̄ duplicem comparationem hz. comparatur. n. ad ſubiectum in quo exiſtit ꝛ ad terminum quem reſpicit: vt comparatur paternitas ad patrez tanq̄z ad ſubiectum: ꝛ ad filium tanq̄z ad terminum: ꝛ ſi dz eſſe talis relatio realis eo q̄ cōparatur ad patrem ponit aliquid realr in ipſo. ex eo aūt q̄ reſpicit filiuz facit realem diſtinctōem ab eo: ꝛ licet prędicta duo requirātur ad relatōem realem: ꝛ cōcūq̄z dictoꝝ defi/ciat non ſit realis relatio: ad quodlz tñ coꝝ non eo/dē mō cōparatur. nam ad poſitionem realem in ſubiecto directe comparatur realis relatio. ex eo q̄ eſt reſ q̄dā: diſtōez aūt relatoꝝ directe reſpicit ex eo q̄ ē relo. nā cū res ſz q̄ h de re logmur: dicaī ab eo qō ē eē ratū ꝛ firmū: realr relo p cōparatōez ad ſubiectū directe hz q̄ ſit res: ꝛ per cōparationez ad terminū hz qō ſit relatio: cum relatiua ſint quoꝝ eſſe eſt ad aliō ſe habere nec obſtat q̄ ratio rei ex quidditate ſumitur ꝓpter qō forte videretur eſſe dō. q̄ ſicut relatō p ſuam qdditatem ꝛ reſpectū ad terminū realiter dicitur ſic ꝛ res dici dz. nam vt ex ſupioꝝib⁹ haberi pōt nō eſt ſimile de relatione ꝛ ceteris entibus. qz relatio ſm ſuam rōnem qdditatis nō eſt aliquid vt cetera entia. ꝛ ideo licet non diſtinguatur qō aliqua ē albedo ſm rem aliqua ſm rationem. qz ipſa albedo ſm ſe eſt aliquid. relatio tamen nō ſemp eſt res. ſz aliqñ eſt rō ſolū vt cuz rationi qdditatis eius non reſpōdet reale eſſe: vel reale fundamentum: nō ergo obſtante q̄ quodlz eſt res ſm qdditatem ſuam. relatiō tamen dr̄ res per cōparationem ad id in quo ē ꝛ ꝓpter eſſe reale qō hz in illo: non q̄ non ſit res aliquo modo p ſuam qdditatem formaliter: ſz qz ſua qdditas hoc ei ꝓferre non valet niſi p̄ ſuppoſito reali eſſe qō hz in eo in quo exiſtit. attam̄ ſemper ei cōferret q̄ ſit relatio p cōparationem ad ſuum oppoſitum vel ad terminum. ℙropter qō apparet dō eſſe ex diſtinctione terminoꝝ relationes reales diſtingui ſm q̄ relatōes ſunt. Sed ex differētia rerꝝ in gbus exiſtūt diſtingui ex eo q̄ res q̄dam exiſtūt: ita q̄ nūquā plures relatōes ſūt pjures reſ: niſi ſint i pluribus rebus: vt in pluribus ſuppoſitis: vel in pluribus fundamentis: igitur ſi aliq̄ duo haberent vnitatē ex parte rei in qua exiſtūt: ꝛ diſtinctōez ex parte terminoꝝ. illa duo eēnt due relatiōes reales ꝛ vna res: ꝛ qz paternitas ꝛ cōis notio habēt vnitatē realē ex parte rei in q̄ exiſtūt: vt ex parte patris: ꝛ diſtinctōem ex parte terminoꝝ: vt ex parte filij. ꝛ ſpiritus ſ. cū pr̄ p paternitatem: referatur ad filiuz: p cōez notionem ad ſpm̄. ſ. p̄dicta duo erunt due relationes reales nam q̄libet illaꝝ ponit aliquid reale in eo in quo eſt vt in patre: ꝛ dicit diſtinctionem relatoruz vt diſtinctōez pr̄is ad filiuz. ꝛ dr̄ paternitas. pr̄is aūt ad ſpm̄. ſ. cōis notio. q̄libet igitur illaꝝ ē realis relatio ꝛ ſnnt due relatōes ratione diſtinctōis terminorum: ꝛ vna res pp vnitatē eius in quo exiſtūt: ꝛ ſicut p̄dicta duo videlicet paternitas ꝛ cōis notio: ſunt vna res pp vnitatem eius in quo exiſtūt. qz ſunt in ꝑſona patris q̄ eſt vna res ſimpliciſſima: ꝛ due relationes eo q̄ p eas refertur pater ad duo vt ad filiū ꝛ ad ſpm̄. ſ. ſm q̄ duo ſunt. ita ſi eſſet poſſibile q̄ aliqd eſſet in duabus rebus. ſm q̄ due ſunt: ꝛ p illud referēt̄ illa duo ad vnū: ſequeret q̄ illud eſſet due res ꝛ vna relatio. poſito q̄ in eis relatiōes plurificari ſm numerum nō poſſent: vt in ꝓpoſito ſe hz: vnde ſi cōis notio eēt in patre ꝛ ī filio q̄ ſunt plures reſ non ſm q̄ ſunt vnum. ſed ſm q̄ ſunt duo. cum per illam referantur ad vnum aliquid vt ad ſpirituz. ſ. cōis notio eſſet due res ꝛ vna relatio: ſicut talis notio ꝛ paternitas ſunt vna res ꝛ due relationes: ſz qz pater ꝛ filius habent vnam communem notionem non in eo q̄ plura. ſed in eo q̄ vnum: talis notio. ꝛ vna res. ꝛ vna relatio exiſtit. apparet ergo communem notionem paternitatem ꝛ filiatōez eſſe tres relationes. ſed nō tres res. Et ſi diceretur q̄ plurificato inferiori plurificatur ſupius. ergo quot ſunt ibi relationes reales tot ſunt res: dici poſſet q̄ q̄ ſunt in diuinis non ꝓprie habent rōnem vtis nec ibi ꝓpe ſupius ꝛ inferius repitur: vnde p̄t eſſe plures relationes reales vna res. lz q̄libet illaꝝ res quedaz ſit: qz ſīl ſtat pluralitas terminoꝝ cū vnitate ſuppoſiti vel fundamenti in quo relatōes exiſtūt: ſic̄ ꝑles

persone diuine sunt vnus deus nō obstāte q illax. quelibet deus est. qz simul stat plitas rel'onū vel rex relatarū cū vnitate essentie. arguit tñ indubitāter p̄ dicta rō contra illos qui ex dña ⁊ in dña superiorū ⁊ inferiox pluralitatē ⁊ vnitatē rex ⁊ relationū diui nax volebāt assirere. Cōcludētes igitur veritatez quesiti dicamus. q qz comunis notio: vt est in pa/ tre. est non distincta realiter a paternitate vt est in filio nō est alia res a filiatione: ⁊ ideo nō ponit in nu merū realiter cū p̄dictis: sicut pater ⁊ filius ⁊ eēn tia nō sunt tres res eo qō essentia vt est in patre nō est realiter distincta ab ipso: ⁊ vt est in filio: nō ē alia res ab eo. ⁊ qz p̄dicta tria sunt tres relationes ⁊ due res: cū p̄cessio sit quedā relatio re alis realiē distincta a qualibet p̄dictax quattuor erūt in di uinis q̄ttuor relatiōes ⁊ tres res qō declarare vole bamus. Alduertendū tñ q relatiōes dupl'r distin/ guntur ſm numerū ⁊ ſm specie. relatiōes ſz uume/ rz nō differūt nisi ꝑpter diuersitatē inesse. ⁊ qz esse relationū est esse qō hz in supposito. talis distinctio in relationib⁹ est ex distinctione rex in quib⁹ sunt dū tñ illis rebus cōpetant diuersa esse ⁊ pater hns plures filios p vnā paternitatē refertur ad oēs illos qz pluralitas relationuz in eadē specie nō est ex disti ctōe termlnox: sed plurificatio relatōum ſm diuer/ sitatē specie x: cū talis plurificatio sit ſm rōnē qddi tatis p se ⁊ p̄mo ⁊ nō ſm eē: ⁊ rō qdditatis relativo rum sit ad aliud se habere: ex distinctiōe terminox plurificabuntur tales relationes ⁊ quia in diuinis non plurificantur relationes similes ſz dissimiles q̄ habent silitudinem cum relatōibus diuersax speci erum: arguere paternitatem ⁊ comunem notionez esse duas relatōes pp distinctōem filij ad spiritum .ſ. valet ip̄positio sue in diuinis: vbi plurificantur ſplū relatōes dissimiles: ſz non valeat simplr. p̄opt qō suppletus est defectus ꝑus assignatus q̄re. ſ. ali/ quādo ex distinctōe terminox ſeqtur distinctio rela tionum ⁊ aliquādo nō. ex quo vlterius apparet. q̄re in ꝓposito p̄dicta argumentatio ꝓtinet veritatem.

Ad p̄mum dō q relationes ille sunt realiter i deo vt/pz. nō tñ sunt. iiii. res. naz ⁊ sapientia ⁊ bonitas sunt realiter ⁊ ſm rei veritatem in deo non tñ sunt due res. sed vna. Ad secundū dō q oibus respō det aliqd in re. ſz nō omnib⁹ respōdet diuersa res. nā in oibus atributis diuinis respondet aliquid in re. non tamen tot sunt res in deo ſm q hic de re lo quimur quot ibi attributa existunt. Ad tertium dō q nō est simile de sapientia ⁊ bonitate ⁊ de pater nitate ⁊ notōne comuni. qz bonitas ⁊ sapientia in ꝺo non manet quantum ad aliquod cōe ſm nomē p̄/ me intentionis. qz quelibet eax transit in substan tiaz. sed paternitas ⁊ cōis notō manent quantum ad aliquod cōe. vel quantum ad suum genus. sine quantū ad relationez. sed quotiēscunqz aliqua duo diuidunt aliquod cōe. vnum nō ponitur de alio. vt illud cōe diuidunt vt. qz hominē alius ſor. alius pla to. ſor. non est plato. sic qz relationum diuinax. alia est paternitas. alia cōis notō. paternitas non est cō/ munis notō. sic etiā ⁊ attributa. si accipiant ſm al quod nomen cōe. vt ſm nomen quasi secunde im/ positionis. vt qz quodlibet eax dicitur attributum tunc vnum de alio nō p̄dicabitur. nam vnū attri butum non est aliud attributum. licet sapientia sit bonitas. nam licet homo sit animal species non est genus. Ad quartum dicendū q posſunt dici vna res relata q cum sicut ipse pater non tamen posſūt dici vna relatio realis: licet realis relatio sit ipsa res relata qz vt habitū ē in relatiōibus realr aliter acci pitur distinctio vt relationes sunt aliter vt res que dā existūt. ideo posſūt dici vna res. licet sint plures relationes reales. vt potest patere peaq̄ dicta sūt. Q6. vii.

Secundo queritur. vtrum pater sit pater qz generat vel generet quia pater. Et vr q pater sit pater qz generat. qz ſm phm in v. metaphisice relationes ad acciones cō sequūtur vel ad qualitatē vel ad hnisumōi. In deo autē nos non ponimus relationē nisi que ad accio/ nes consequunt. ⁊ qz generare ⁊ p̄cedere in accionē sonant. relationes ad huiusmodi acciones cōsequun tur ⁊ si sic tunc pater qz generat est pater. Preterea. in istis inferiozibus sic videmus q pater carna lis generando filium cōsequitur istū respectū. ſ. esse patrem ergo a simili in superiozibus pater celestis qz generat hz q sit pater. Preterea. b idē videt dicere magister. qui vult q pater. qz generat ideo est pater ergo. rē. Preterea. filius qz est genitus est filius. ergo pater qz generat est pater. Incōtrariū est qz in omnibus agere p̄supponit esse ⁊ prius oz q aliqd sit q̄ agat. Sed pater hz esse p paternitatē suā si ergo hz paternitatē qz generat. tunc habet eē quia agit q nō ē intelligibile. qz nullas habet esse qz agit. sed potius ecōuerso agit: qz hz esse. Rño dicendum q de hoc sunt diuerse sententie. quidaz eniz videntes q in creaturis relatiōes consequunt ad actus. vt pater carnalis eo qō generat est pater concesserunt simpliciter istam. pater qz generat est pater. sed vt habitum est simpliciter non est conce denda. qz si pater. qz generaret esset pater. tunc age re in patre ſm modū intelligēdi p̄cederet esse. qō esse non potest. ⁊ ideo alii aliā partez sine distinctio ne concedunt. ſ. q pater. qz pater generat assignan do dissimilitudinem inter creaturam ⁊ patrem ce/ lestem. qz creatura sive pater carnalis non habet eē per peternitatem ⁊ ideo potest intelligi qō agat ⁊ q generet nō itellecta paternitate. ⁊ ideo simpliciter ē concedenda. ſz in patre celesti. hoc esse nō potest. qz inesse constituitur per paternitatem. ⁊ ideo non po test intelligi q agat nō intellecta paternitate ⁊ ideo simpliciter est concedenda q pater. qz pater gene/ rat in patre celesti. sed illud non est bene dictuz. ga cum dicimus b agit. qz tale illud qz rōnem agendi importat: ⁊ illud in quo assimilatur actū agenti. ⁊ iō phs in li. de sensu ⁊ sensato vult q ignis nō calefa/ cit qz ignis. ſz qz calidus. qz in calore calefactū assi milatur igni calefaciēti. ſz igit nō sit intr elligibile. q ignis calefaciat vel actionem aliquā agat nisi sit ignis: attamen nō cōcedit q ignis calefaciat qz ignis sed qz calidus: ⁊ si ista negat multo magis ista oz ne/ gari: pater qz p̄ generat: qz est magis in ꝓpria: vt patebit. nam si pater qz pater generaret: tunc pater generaret patrem. ⁊ ideo cum nūq̄ in relatione assi/ similetur p̄cedens ei a quo p̄cedit. ſz semper op/ ponatur sibi: vt pater generat filiū. filiatio autem ⁊ paternitas sunt relationes oppositе: nunq̄ relatio potest esse ratio agendi nec aliquo modo cōcedi oz pater. qz pater generat. est enim magis in ꝓpria. pater. qz pater generat. q̄ ista. ignis qz ignis calefa cit. qz cum ignis calefacit hz ignire. ⁊ calefaciēdo: calefactuz in igneitate sibi assimilat. Et ideo potest aliquo modo concedi ignis qz ignis calefacit. ita q illud. qz ignis: nō dicat rationem primam calefaciē di. sed rationem p̄ncipalem ⁊ primam. ſz ista pater qz pater generat nullo modo concedi potest. qz cum pater generat ⁊ filius gignitur nullo modo filius in paternitate redditur similis. ſz ista p̄ qz gñat est p̄ aliquo mō p̄cedi p̄t. Ad cuius euidētiā notādū q generatio p̄t ē in patre: vel generare p̄out com petit patri ⁊ paternitas ſm rem idem dicūt. qz cuz

persona sit simplicissima: ibi compositio esse nō potest. nec realis diuersitas. ⁊ ideo tota distinctio ꝓsideranda est ꝑm intellectum. ꝑm intellectū autē nō est inconuenies. ꝙ paternitas ꝑm vnū modū intelligēdi sit ꝓr ipso gnare: ⁊ gnare ꝑm alium modū ꝓcedat ipsam pnitatē. nam huiusmodi ꝙersam ꝓpositatez etiam in hijs q̄ raliter differūt inueniri pōt. Ut ꝓtio precedit sanitatē. ⁊ sanitas potōem: ꝑm ꝙ vnū ē cā alterius ⁊ ecōuerso. ita ex parte ista suo mō. naz ꝑm diuersos intelligēdi modos. inter pnitatē ⁊ generare ē ꝙersa ꝓpositas. nā paternitas ouplr ꝓsiderari pōt: vno mō ꝑut ē ꝓstitutiua ꝑsone pris. ⁊ sic ꝓcedit gnare. ⁊ lz sit ꝓcedens gnare. nō tamē ē ratio gnandi. qz pater nō gnat. qz pater. nā plus dicit rō agendi. ꝯz dicat ꝓpositas actionis. licet paternitas ꝓcedat actōem sic acceptā. tñ in paternitate vt habitū ē: genitum gignēti nō redditur sile. rō aūt agendi vtrūq; includit ⁊ ꝓpositatez. ⁊ assimilatiōem. ⁊ ideo lz possit ꝓcedi ꝑm vnū modū intelligēdi ꝙ pr̄ ꝑus ē pr̄ ꝯz gnet. tamē nullo mō ꝓcedi dz ꝙ pater qz pater generat ꝑm aūt aliuz modū intelligēdi. videlicet accipiēdo paternitatē sub rone: q̄ relatio. nō sub rone q̄ patrez ꝓstituit. sic generare ē ꝑus ꝯz sit paternitas. ⁊ qz relatio ad ipsam accionem ꝓsequitur. ꝯst ab ea cāta vt causalitas ad relatiōem terminari pōt. pōt aliquo mō ꝓcedi ꝙ pater qz gnat ē pater. ita ꝙ ꝑm istū modū accipiēdi: gnare nō solum ꝓcedit paternitatē. sed ēt ē rō paternitatis ⁊ eam inducēs. Et licet distinguēdū sit inter generare ⁊ paternitatē. ⁊ nō sit simpliciter ꝓcedēdū. pater qz gnat est pater. tñ inter gnari ⁊ filiatōem non bz locū ista distinctio: qz simpliciter ē ꝓcedēdū ꝙ filius filius ē. qz genitus. nā si filiatio nullo mō ꝓcedit ꝑm intelligendi modū gnatio nē filij. Ad. i. dicēdū. ꝙ paternitas segtur ad gnare nō simplr. Sz sub ratione qua relatio vt patuit.

Ad. ij. dicēdū ꝙ nō est simile de patre carnali ⁊ de patre celesti vt patuit. Ad. iij. dicēdū ꝙ pater qz gnat ē pater pōt ꝓcedi in vno sensu vt habitū est ⁊ sic forte magister eam ꝓcessit. Ad. iiij. dicēdum ꝙ nō est sile de generari in filio ⁊ filiatōe: ⁊ de gnare in patre in paternitate vt dictū ē. Ad illud in ō rium dicēdū ꝙ paternitas. nō qz relatio ꝓcedit gnare. sed qz ꝓstitutiua ꝑsone patris. ⁊ ita ꝑm istū modū ꝑus ē pater ꝯz generet. nō tñ pp hoc habetur ꝙ pater gnat. vt superius exp̄essum.

Einde queritur de verbo. ⁊ circa ℔ querunꝰ tur quatuor. ꝓmo. vtrum verbū dicatur ēentialiter ⁊ ꝑsonalr. vel ꝑsonalr tñ: Tertio. dato ꝙ solū ꝑsonaliter dicatur. vtr̄ spiritui. s. competat nomen verbi. Quarto. vtr̄ verbum semp dicat respectū ad opus.

Ō.iij.

D ꝓmum sic ꝓceditur. vī ꝙ in diuinis ñ ꝑprie sumatur verbū. qr verbum dicitur a verberādo aerē. Sz hoc nō ꝓuenit nisi voci corꝓorali. ergo in diuinis verbū ꝓprie nō existet: vbi vocē corꝓoralem nō ponimus. ꝓterea. ea quoz ēē significat i fieri. deo ꝑpe nō sūt attribuēda. ſz vbū significat ifieri. siue accipiatur ꝑ verbo in voce. siue ꝑ verbo in mente. si ꝓmo verbo in voce planū est. qz semper in loquendo est successio ōdaz. rōne motus aeris. qui regitur ad vocem sicut ad ceteros sonos. Rursuz si accipiatur ꝑ verbo in mēte. sic ēt quādā successionez importare videtur: qz huiusmodi verbum cōceptiōem quādā eractiōe intellectus formatam importat. ſz ℔ nō videtur esse sine successione ergo rē. ꝓterea. verbum alicuius vī esse similitudo illius vt vult Anſel. monoloyon. xxxiij. ſed deꝰ pater nō itelligit se ꝑ similitudinem: ſz ꝑ essentiam. ergo ex tali intellige re non formatur verbum ⁊ sic verbuz ibi ꝓprie nō erit. ꝓterea. qō dicitur de deo ad similitudinē eoz q̄ sunt in nobis. nō videtur ꝓuenire deo ꝑpe sed metaphorice. ſz vt ꝑz ꝙ Aug. in multis locis. verbum in diuinis sumitur ad similitudinē verbi in nobis ergo rē. Incōtrarium ē qz i m Cōmē. xij. metaphisice sciētia ſ ꝓprie de deo dicitur. ſz de scientia alicuius gignitur verbum eius: ⁊ sicut alicubi ponimus sciētiā. sic debemus ponere verbum. Si ergo in deo ꝓprie ē sciētia erit ibi ꝑpe verbū. ꝓterea. ea q̄ ꝑfectōem important magis ꝓprie cōueniūt deo ꝯz creaturis. Sz verbū ꝑfectiōem importat cū non ꝓueniat ꝓprie nisi rebus intellectualibus que inter cetera ꝑfectiora videntur ergo rē. Rñ. dicēdū ꝙ ex hoc aliqd dicitur esse ꝓprie tale ex cō ꝙ ratio illius ei maxime competit vt ex hoc diceretur aliquid ꝓprie vnum: si in diuino in qua ꝓsistit ratio vnius ei ꝓprie ꝓueniret. ratio autez alicuius nominis ad ꝑfens dupliciter sumi pōt. ꝓmo. ex ethimologia eius. Scōo. ex significato ipsius: vt signa venari vellet vtr̄ aliqd cēt ꝓprie ⁊ maxime bonū duplr ℔ facere posset: ꝓmo ex eo vnde dicitur bonū nam bonū dicitur a boare qō est vocare. ⁊ hec ē cā q̄re bonū est latius ente. qz ⁊ si ꝑm ambitū nō excedit ens: eo ꝙ bonū ⁊ ens ꝙertuntur: in suppositis ꝑm rōnem causalitatis videtur excedere. nā ens qō dicitur ab esse. ꝑm ꝙ huiusmodi non habet rationē cause: nisi respectu eozum que esse participant. sed bonum qō dicitur a boare qō est vocare: cum quodam modo vocentur ea que non sunt. Inquantum bonū desiderant: ⁊ ad ea q̄ sunt potentia talia se extēdit ratio bonitatis. ⁊ ꝑm hāc viā ꝓprie ⁊ maxime bonū dicitur cui maxime cōpetit sic vocare: siue qō maxime ē illud in quod alia ordinātur. Scōo modo aliqd maxime dicitur bonū. si ei maxime cōpetit qō significat nomen boni. ratio autem ꝯz significat nomen est diffinitio. diffinitio aūt boni est ꝙ sit motiuum appetitus. sic. n. diffinierunt ipsum philosophi. bonū est quod omnia appetunt. ⁊ ideo quod maxime apperitum mouet: maxime bonum dicitur iste autem due vie ꝓtacte ad cognoscendum alī quid esse ꝓprie tale maxime sequende sunt quando sibi inuicem cozrespondent. ⁊ vna in alia includitur. vt apparet in exēplo ꝓpositō. naz boare a quo bonum dicitur nō est nisi inclinare ⁊ mouere appetitus rerum: hijs duabus vijs inuestigare possum⁹ in diuinis maxime ꝓprie esse verbum: verbum enim dicitur vno modo a verberando aerem. ⁊ iste modus ethimologiandi competit verbo in voce. alio modo dicitur verbum. ꝙ veruz boans siue dicens. ⁊ iste modus interꝓetandi potest competere verbo in mente. ⁊ qz verbum in mente magis habet rationē verbi ꝯz habeat in voce ꝓlatum: vt vult Augu. xv. de trinitate. c. xi. qui ait ꝙ verbo interius ꝓprie competit nomen verbi. verbum" autem quod ꝓfertur. nox verbū dicitur. ⁊ ideo istuz modum sequentes dicamus maxime esse verbum cui maxime competit esse verum. vnde ⁊ Aug. xv de trinitate. c. xv. ait. ar enim nec verbum dicendum est quod verum non est: ⁊ cum verum est verbum nostrum: tunc recte verbum vocatur. ⁊ qz ratio veritatis magis competit verbo diuino ꝙ alicui alij verbo. ideo ei potissime competit nomen verbi. est. n. triplr esse rez. qz res sunt in seipsis. in verbo diuino. ⁊ in scia nra: ⁊ ſz illud tripler cē colligitur talis ordo: ꝙ res veri⁹ sunt in seipsis ꝯz in sciētia nostra: in deo aūt habēt esse verius ꝯz in seipsis: hoc aūt ꝓbat Anſel. o. monoloyon. xxxvj. nulli ou

bium est creatas substantias multo aliter esse in se ipsis q̃z in nostra scientia: in seipsis nãq; sunt p ipsaz suam eẽntiã. in nostra vero scientia non sunt eaꝝ essentie. sed similitudines. Restat igitur vt tãto verius in se ipsis sunt q̃z in nostra scientia. quãto verius sunt p suã essentiã q̃z per similitudinẽ. oĩs tñ creata substãtia tãto verius est in verbo q̃z in intellectu creatoris q̃z in seipsa quãtomiꝰ existit creatrix q̃z creata essentia. vnde idẽ monoloyon. xxxi. vult q; verbũ diuinũ nõ sit similitudo factoꝝ. sz simplex veritas: tãto igitur illud verbũ magis merebiẽ nomen verbi precederis verbis: quãto ei magis competit ratio veritatis. vnde ꝛ Aug. xv. de tri. c. xv. dicit illud verbũ esse magne potẽtie. qz mentiri nõ potest ꝛ qz semp verũ est: potissime ei cõpetit nomẽ verbi. Secũda via ad intelligendũ verbũ diuinũ debere maxime dici verbũ sumitur ex verbi significatiõe. dicit.n. verbum quid manifestatiuã hñs virtutẽ. nã proprie est verbi indicare vel manifestare alia ꝛ manifestãdo alia manifestat se ipsuz. vt põt haberi ab Aug. viij. de tri. ca. viii. cui ergo magis cõpetit ratio manifestandi: magis cõpetit nomẽ vbi. magis ãt manifestare dupl'r p̃t intelligi extensiue ꝛ intensiue. extensiue vt dicaꝫ aliqd magis manifestare eo qõ plura cõprehendit ꝛ representat: intensiue eo q; illud qõ manifestare dz magis intense demõstrat vtroqz modo. diuinũ verbũ mxime optinet nomen verbi. Primo qz cũ nõ sit determinatuz aliqõ genus: oĩa representat. ꝛ singula in eo relucẽt. vnde vi. de tri. c. vi. dicitur. ars oĩpotentis dei plena oĩuz rationũ viuentiũ. Secundo cũ sit p oĩa patri similis ꝛ equalis. vt dicit. xv. de tri. cap. xiiij. nullũ verbũ creatũ a deo manifestat illud cuiꝰ est verbũ. vt verbũ diuinũ deũ patrẽ. apparet igit duplici via declaratũ esse: diuino verbo maxime cõpetere nomẽ verbi. Primo ex veritate. nomẽ dicitur nomen verbi. Secundo ex manifestatiõe q̃z verbũ significat vel in qua cõsistit ratio verbi ꝛ bene. oue vie bone sunt. vt patet p doctrinã supiꝰ assignataz eo qõ vna in alia includatur. qz ratio mãifestationis i veritate clauditur. nã sz pbm in libro priotruz. oz omne verũ sibi ipsi manifestũ esse. igit quãtum ad id qõ verbũ significat ppzie diuinis repit verbũ. sz quãtuz ad nos impositionẽ eo qõ nomina pus sunt imposita creaturis: cum talia pus in cognitõem nostrã veniant. sustineri põt nomẽ verbi esse a creaturis ad diuina trãslatum. Ad. i. dõ q; vox corporalis nõ a deo dr verbum vt verbum immenee. ꝛ ideo nõ dz sumi ethimologia verbi a verberatõe aeris q̃ competit verbo in voce. sz a veritate dicẽdo vel vocãdo q̃ competit verbo in mente vel dicẽdũ q; nõ semp attẽdẽda est nominis interpretatio: qz nõ oz q̃quid ledit pedẽ esse lapidẽ. ꝛ qõ non cõprehendit litteras nõ eẽ sillabã. Ad ij. dõ. q; nõ est derõne verbi vñ verbum. q; discursum importet vel successionẽ. sz rõne qua verbũ est verbuz nostrum ꝛ bene ꝓcedimus verbũ eo modo quo est in nobis nõ ppzie esse in deo. Ad. iij. dicẽduũ. q; nõ oz q; deus pater ad b̃ q; in intelligendo verbũ ꝓcipiat: q; intelligat se per similitudinẽ. sz in silitudine. nã intelligẽs nõ ppzie itelligit p verbũ qõ ꝓcipit. sz in verbo. ꝛ cũ ipse dei filius sive verbũ: sit silitudo: caracteris: ꝛ figura patris. ꝛ in eo intelligat oĩa deus pater: vt dicit Aug. xv. de trini. c. xiij. oĩa deus pater in sui silitudine nouit: eo q; oĩa cognoscit in filio.

Ad. iiij. dõ q; non dicitur verbũ in diuinis ad similitudinẽ verbi in nobis: eo q; in nobis dicatur vbum ppzie in deo vero translatiue. Sz qz in nobis verbum imitatur vtrũq; verbum diuinum. vnde magis prozie dictum est q; verbum nostrum dictum sit. ad similitudinem illius q̃z econuerso.

Ecũdo queritur. vtrũ verbuz dicatur in diuinis eẽntialiter vel psonaliter solum. ꝛ videtur q; possit dici eẽntialiter. qz verbum gignitur ex actu intellectus. nã intellectus intelligẽdo verbum gignit. sz q̃libet psona intelligit. ergo q̃libet psona gignit verbũ. sed hoc eẽt si verbũ sumeretur psonaliter solum: cũ psonalia nõ ꝙueniant oĩbus ergo ꝛc. Preterea. verbũ dicit manifestationem quãdaz. sz manifestatio ẽ quid essentiale ꝛ cuilibet psone competit ergo ꝛc. Preterea. ꝑm Aug. ix. de tri. c. x. verbum est cum amore notitia. sz notitia dicitur essentialiter ergo ꝛ verbum. Preterea: ꝑm Aug. xv. de tri. c. xiij. verbuz ex sciẽtia gignitur. sz sciẽtia dr eẽntialiter. ergo ꝛ verbum qõ ꝓcedit õ sciẽtia: essentialr dicetur. Preterea. sicut pactũ intellectus pducitur verbuz. ita p actũ volũtatis ꝓcedit amoꝝ. sz amoꝝ i diuinis dr essentialiter ꝛ psonalr. ergo ꝛ verbum. Incõtrariũ est Aug. xv. de trini. c. xvij. q ait q; in hac trini. nõ dicitur verbũ nisi filius nec donũ dei nisi spiritus. s. ergo ꝛc. Preterea. ea q̃ dñr eẽntialr de q̃libet psona dñr singulariter ꝛ de oĩbus non pluralr. vt pr est deus filius deus. pater ꝛ filius simul vnus deus. Sz ꝑm Aug. vj. de trini. c. ij. pater ꝛ filius nõ simul ambo verbũ. sz solus filius verbũ. ergo ꝛc. ℞ñ. qdam sic dñt. q; verbum nihil nominat aliqd q̃z speciẽ intelligibilẽ. vel opatiõem intellectus. sz tamẽ p spẽz intelligibilẽ q̃z p operetiõez intellect⁹. q̃si formaliter intelligim⁹. ꝛ tũc si verbum nõ competeret nisi filio tunc pater intelligeret filio quod est contra Augu. vij. de tri. c. i. q ait q; pr̃ nõ est sapiẽs filio. qz ibi sapere idẽ est q; eẽ si igr pr̃i cõpetẽt sape vt itelligeꝛ filio siue p filiũ hr̃et eẽ p filiũ qõ falsuz ẽ. ꝛ iõ dñt isti. q; nõ est dõ verbum solũ psonaliter dici: pp b̃ dñt q; verbum ꝑm vnã acceptiõem eẽntialr dicit: ꝛ ꝑm aliã psonalr: qõ sic declarãt. qz verbũ dicit rez absolutã cũ quodã respectu. sicut scientia. Sz in b̃ differt. qz sciẽtia nõ dicit relatiõem originis sicut dicit verbũ. qz verbũ refertur ad dicẽtẽ ea aũt q̃ dicũt relatiõem ad illud a quo ꝓcedit. Aliqñ distinguntur ab eo realr. Aliqñ nõ vt operatio q̃ refertur ad operantẽ. Aliqñ distinguitur realiter ab ipso. Aliqñ sz rõnem. Primo mõ est distinctio in factiõem creatu re ꝛ creaturã. Scõo modo inter actiõem dei ꝛ deũ: ꝛ sicut actio aliquãdo distinguitur realr ab agente. Aliqñ ꝑm rõnem. ita verbũ aliqñ distinguitur realiter adicẽte. Aliqñ ꝑm rõnem. ꝛ cũ verbũ dicit qõ realiter distinctũ: tũc sumitur psonalr. cũ vero distinguitur ꝑm rõnem. eẽntialr dr. Sed ista positio triplr deficit. Primo. qz verbũ nec dicit speciem intelligibilẽ. nec actiõem intellectus. Scõo. qz verbũ nõ ẽ illud p qõ formalr intelligimus. sz illud in quo intelligimus. Tertio. qz verbũ nõ dicit qd absolutuz cũ quodã respectu. sz vt sumitur in diuinis directe relatiõem dicit. ꝑmũ sic ostenditur. qz ꝑm Aug. xv. de triui. c. xi. verbũ qõ foris sonat: signuz est verbi qõ intus lucz. igr b̃ verbũ in mẽte qõ significat vbũ i voce. qz ea que sunt in voce signa eoꝝ que sunt in aia. sz vox exterior nõ significat speciẽ intelligibilez nec actũ intellectus. sed cõceptũ eius. nã cum dico leo non intẽdo significare leonis speciẽ informãtem memoriam: nec actionem intellectus siue ipsum intelligere per quam leonem intelligo. Sed significatio id quod intellectus concipit de leone. Rursum verbũ nõ est id p qõ formalr intelligim⁹ Nõ scõo dicebatur improbandũ nã verbum rei est ipsa diffinitio rei qõ potissime veritatẽ hz in intel-

lectu simplitium. nã intellectus intelligẽdo simplicia dissolutõem formatꝫ. sicut intelligẽdo composita oratõem ꝓstituit. qõ ipm verbũ sit diffinitio. ꝓz per Aug. xv. de trini. c. x. q ait ꝙ diffinitio tẽperãtie ⁊ qd est tẽperãtia hoc est verbũ eius interius qõ verbuꝫ exterius re ꝓsentat. verbũ aũt exterius ipsaꝫ diffinitõeꝫ signifi cat iurta illd quarti metaphisice. rõ quã significat nomẽ ẽ diffinitio. diffinitio aũt ẽ illud in quo intelligimus. vñ Dion. ij. de angelica Jerarchia diffinitõem speculatiõem vocat. quã diffinitio rei ⁊ speculatiuũ ẽ in q̃ apsi⁹ rei nõ cernit sic in Speculo oppositi corꝑis imago vr. non igitur verbum cũ sit diffinitio rei: ꝓprie loquẽdo est illud ꝑ qõ intelligimus. sꝫ in quo: ⁊ ideo nõ opꝫ. si verbũ ꝓuenit lo li filio. ꝙ pater intelligat filio vel ꝑ filiũ. sꝫ in filio. Tertio deficit ꝑdicta positio qz dicit verbuꝫ dicere gd absolutũ qõ falsũ est accipiẽdo verbũ sꝫ ꝙ sumitur in diuinis ꝑut b de verbo logmur. hic aũt pleniꝰ in sequẽti qõne patebit: dicamus ergo ꝙ verbũ solũ psonaliꝫ sumitur: eo qõ realẽ relatõeꝫ importat: ⁊ vt melius appareat veritas qõnis. notãdum ꝙ ad actũ intellectus ex parte ipsius intellectiue potẽtie. ſex ꝓcurrũt. ¶Primo ipsa intellectiua potẽtia. Sedo. species informãs eã. Tertio. actus intelligẽdi. Quarto res inrellecta. Quinto ꝓceptus mentis informis q dicitur cogitatio. Sexto. ꝓceptus mẽtis formaꝰ q dr̃ vbũ differt ãt vbũ ab oib⁹ aliis. v. nam verbum distinguitur a re intellecta: qz res intlecta. aliqñ est extra mẽtẽ. verbũ aũt semp in mente exristit. differt ẽt a potẽtia intellectiua. qz verbũ nõ est ipse intellectus: sꝫ in intellectu existit: differt a specie intelligibili. qz p spẽm formaliꝫ intelligimus. sed nõ ꝓprie intelligim⁹ ꝙ verbũ: sed in verbo. differt ab actu intellectus. qz ꝙ actũ intellectus ꝓstituitur verbũ. differt a cogitatõe siue a ꝓceptu mẽtis iformi sicut pfectum differt ab imperfecto. qz cogitatio dic̃ qd inforꝫ. ⁊ ipfectũ: verbũ ãt dicit qd pfectũ ⁊ formatũ: vt põt haberi ab Aug. xv. de trinit. c. xvj. igitur verbum ꝓprie loquẽdo quẽdam ꝓceptum mentis formatum dicit: ⁊ qz talis ꝓceptus sine emanatione eẽ non põt: semp verbũ gd emanãs a dicente importat. ⁊ qz in diuinis emanatio ⁊ ꝓcessio ⁊ gñatio ⁊ talia: psonaliꝫ sumũtur. ſm sanctoꝝ sniaꝫ verbum semp psonaliꝫ sumitur. vñ Augu. v. de tri. c. ij. vult ꝙ pater ⁊ filius nõ simul ambo sint verbuꝫ. ⁊. vij. de tri. cap. ꝑmo ait ꝙ verbo sibi equali atq; semper incõmutabili. pater se ipsum dicit. nõ tñ ipse est verbum. sicut nec filius nec imago. nõ igitur essentialiter sumitur verbum qz in essentialibus non est distinctio. ſesset enim pater verbum si essentialiter sumitur: ꝙ etiaꝫ solum personaliter sumatur haberur ab eodeꝫ. vij. de trini. ca. ij. ⁊. xv. c. xvij.

Ad ꝓmũ ꝙ dõ ꝙ sicut pater non est potẽs gignere nisi natura. ita ꝙ natura in patre est illud per qõ ꝓducit filium. ⁊ cũ filio ⁊ spũ sancto nõ competit ꝓducere filium. licet habeant illam eandem naturam quã habet pater eo qõ in eis nõ est cõiũcta illi respectui talis natura. cui est coniuncta ꝓout est in patre. ita illud idem intelligere per quod pater in'intelligẽdo se vbũ gignit. cõmunicatur filio ⁊ spiritui san. ⁊ tñ filius ⁊ spũs san. ꝑ tale intelligere nõ ꝓducũt verbuꝫ. qz intelligere vt est in eis. nõ est coniunctũ illi respectui cui est vnitum: vt est in patre. igitur sicut natura quid essentiale nominat. filius tñ qui ꝓducitur virtute nature. psonale qd dicit. sic intelligere qd essentiale nõinat. filius tñ q ꝓducitur virtute nature psonale qd dicit. sic intelligere ctus cõcipitur quid psonale dicit. Ad secundũ dõ ꝙ nõ qõlibꝫ qõ manifestare bꝫ verbũ dicitur. sed qõ manifestant vt emanãs per moduꝫ intellectus ⁊ sic manifestare non est quid essentiale. sed psonale

Ad tertiũ dõ ꝙ sicut habitum est verbũ dicit cõceptionem intellectus: que sine emanatiõe esse nõ põt vnde noticia nõ ꝓprie dicitur verbũ sed appropriate. Sicut si filium nominaremus intelligẽtiã vt si ꝓprie notitia dicit verbũ nõ est accipiẽda notitia ꝑ actu intellectus: siue ꝓ intelligere. Sed ꝓ cõceptu qui ꝑ modum intellectus ꝓducitur. ⁊ sic accipiendo notitiã nõ est quid essentiale: sed p sonale. Ad quartũ dõ qlicet scia dicatur essentialiter. nõ tñ oꝝ nõ bene essentialiter dici. licet de scientia ꝑducatur. sicut filius psonaliꝫ dicitur: lꝫ eẽntialiꝫ ⁊ filia eẽntialiꝫ sumãtur. ⁊ õ ꝑs eẽntia l' ſba filiꝰ generetur. Ad quintuꝫ dõ ꝙ sicut patuit ibi extra õ. exparte voluntatis nõ habemus illa distincta vocabula: vt habemus exparte intellectus: ⁊ ideo solum verbũ particulariter sumitur. lꝫ amoꝝ essentialiter ⁊ psonaliter sumi possit.

Ertio queritur. vtrũ spũs san. cõpetat nomen verbi. ⁊ videt ꝙ sic. qz verbũ duo importat. notitiaꝫ ⁊ amoꝝem. vt ꝑz ꝑ auctoritatẽ Augu. superius inductã. sed notitia se tenet exparte intellectus. amoꝝ exparte voluntatis. ergo qua ratioue filius dicitr verbũ. qz ꝑcedit ꝑ mõdũ intellrctus ⁊ spũs san. verbũ dicetur q̃ per modũ volũtatꝭ emanat. ¶Preterea. vbũ dicitur ꝙ verũ donans vnde ꝙ nõ est verũ nõ meretur nomẽ verbi. vt patuit ꝑ Augu. xv. de tri. c. xv. sꝫ spũs san. dicitur spũs veritatis. ergo ei ꝙpetit nomen verbi. ¶Preterea. verbuꝫ semper ꝓcedit a dicente: sed filio cõpetit dicere. qz dr̃e sũmo spiritui: nihil ẽ aliud q̃ cogitãdo intueri. vt põt haberi ꝑ Anſel. sed b cõpetit filio. igiꝭ filius dicit. sꝫ si dicit verbũ ꝓducit. sed nõ ꝓducit nisi spũm sau. ergo ipse spũs ſ. debet dici verbũ. ¶Preterea. vt vult Augu. vij. de tri. c. ij. ⁊. viij. Verbũ quandã manifestationẽ iportat. sꝫ spũs san. bꝫ clarificare ⁊ manifestare filiũ inrta illud Joãnis. Ille me clarificabit qz de meo accipiet. ergo ⁊c. Incõtrariũ Aug. vij de tri. ca. ij. qui ait. ꝙ filius est eo verbũ quo filius ⁊ ꝙ pr̃ ⁊ filius nõ sunt vnũ verbũ. qz nõ sunt vnus filius. sꝫ spũi san. nõ cõpetit nomen filii. ergo nec nomen verbi. ¶Preterea idẽ dicit auctoritas Aug. superius inducta q̃ i illa trinitate nõ est verbuꝫ nisi filius neq; donũ nisi spũs san. nõ igitur spũi san. competit nomen verbi. ¶Nõ dõ ꝙ ſm quosdã verbũ dicit gd absolutũ cui cõpetit gdã modus respectiuꝰ vnde distingũt ꝙ quedã noia relatiuoꝝ imponunt ad significandũ respectus ipsos. sicut hoc nomen ſmilitudo. quedã ad significandũ aliqd ad qõ sequitur respectus. sicut hoc nomen scientia imponitur ad significandũ q̃litatẽ quãdã quã consequit respectus quidã. ⁊ hãc diuersitatẽ inuenimus in noibus relatiuis õ deo dictis ab eterno. ⁊ ex tẽpore uã dñs qõ ex tẽpore deo conuenit potentia ad significandũ ipm respectũ. creatoꝝ autem ꝙ etiam de deo dicitur non in potentia ad significandum ipsum respectum. sed ad significandã actionem quam quidã respectus segtur. ⁊ sicut est in noib⁹ q̃ ꝙpetũt õ ex tẽpore. qz aliq̃ iponunt ad significãdũ ipsuꝫ respectũ aliqua ad significandũ qd absolutũ qõ cõsequit respect⁹ sic ẽ in his q̃ ꝙpetũt õ ab eterno. qz aliq̃ iponũt ad signm respm ipm. vt pr̃ filiꝰ ⁊ huiusmõi. aliq̃ iponũt ad significãdũ aliqõ absolutũ qõ ꝙsequit qdaꝫ respectus: ⁊ huiusmõi est b nom̃ verbũ: ⁊ si iste modus eẽt bon⁹ q; vbũ significaret gd absolutũ qõ ꝙsequit gdã respectus. sic̃ scia gd absolutũ significat vbũ nõ solũ cõpeteret filio. sed etiã posset cõpetere spũi. ſ.

qz eēnlr sumi posset. sz b stare nō pōt. Ad cuius euidentiam notandum. q licet verbum in creaturis dicat quid absolutum. cum quodam respectu. in diuinis tñ fm relationem dicitur: nam sicut diceba-mus de persona q fm significatōem dicit qd distī ctū i intellectuali natura. z qz talis distinctio in creaturis est per absoluta. ideo in eis quid absolutū nominat. In diuinis aūt vbi solū est distinctio per relata relationē importat. sic z de verbo oīe possum⁹ videlicet q verbū dicit aliquid emanās p modum intellectus. vñ licet i creaturis possit dicere qd absolutū. in diuinis aūt vbi emanatio z origo z omnia q ad distinctōem ptinēt relatōem important: solum relatiue sumitur. vñ fm Aug. vij. de trini. c. ij. non eodē mo in diuinis dicitur verbū sicut sapientia. qz sapia ad se dr. vbum autē non ad se. sed tñ relatiue ad eum cuius est vbum: vt filius ad patrē. aduertēdū tñ q sz vbum in b cōueniat cū psona. q sicut psona in creaturis dicit quid absolutū: in diuinis sz relationē sumit: sic z vbum relatiōez in diuinis i portat. sz i creaturis quid absolutū significet nihil tamē differt. qz psona nō importat relationē hanc vl illā sz relationem in cōi. qz nō dicit hunc modū distinctionis vel illū. sz in quadā cōitate distinctōem significat. verbum aūt importat quēdā spālem modū relationis. nā cū verbū dicat qd emanās per modū intellectus solū illā relatōem importabit q cōpetit psone p modum intellectus. pcedēti. talis aūt relatio est filiatio. vnde z magister in littera vult. q eandē ppzietatem quā importat filius importet verbū. genitus z imago. z b pcordat cū verbis Augu. vij. de trini. ca. ij. qui ait. sicut. n. filius ad patrem refertur nō ad seipm dicitur. ita z verbū ad eū cuius ē verbum refertur: eo qppe filius quo verbū: z eo verbū quo filius: z qz verbū specialē modū relationis importat vt filiatōem siue ppzietatē illā quā psequitur psona pcedens p modū intellectus. cū spiritus. s. nō debeat dici filius: nec emanat p modū intellectus: ei nō cōpetet nomen verbi: immo solus filiꝰ ibi dicetur verbū: siue solus ipse ibi filius nuncupatur.

Ad pmū dicendum q verbū dicitur noticia cuz amore. qz vt habitū est dicit cōceptōem intellectꝰ pfectā z formatā. semp aūt ad actōem pfectā in rebus qbus competit delectari: sequitur delectatio z amor: vt pōt patere p phm. x. ethi. z ideo ad insinuādū in diuinis semp esse cōceptōem pfectā: z verbum habere rōnem pfectōis. diffinitur verbum q est noticia cū amore. vnde amor partiū ad rōnem verbi ēsi. aliqd cōcomitās ipm sicut dletatio partiū ad rationē cuiuslibet actōis pfecte: vñ z in descriptōe illa data de verbo ponitur notitia in recto. z amor i obliquo. quia magis se tenet ex parte verbi noticia q amor: Ad. ij. dicēdū q vez z falsuz sunt in intellectu. vñ illi psone dz appropari veritas q pcedit p modū intellectus. z verbū dicitur importare veritatē. qz ex suo mō pcedendi. psequitur eē vez. vñ sz spiritus. s. sit veritas nō tñ ppe dicitur verbū. qz ñ pcedit p modū intellectꝰ: sic ergo pōt distingui auctoritas illa. q spiritus. s. dicitur spiritꝰ veritatis dupliciter. qz ē spiritꝰ. xpi. siue spiritꝰ filij cui appropriatur veritas: z tūc rō nō hz apparentiā. vel est spiritus veritatis: qz ē ipsa veritas z vera docens. nec tamen ppter hoc dz dici verbū. qz non accipit q sic talis veritas pcedē do p modum intellectus vt vbum: sed per modū volūtatis vt amor: Ad. iij. dicēdum q sz dicere large sumptū vt ē dicere large sumptū competat tribus: tamē ppzie sumptū vt est dicere: idez estq; ꝓcipere verbū. cōpetit soli patri: q solum producit verbū. z ideo non vz si filius dicit. ergo verbum pducit. qz per dicere qō cōpetit filio. filius ñ pducit verbū. Ad. iiij. dō q nō gcgd manifestat aliud quocūq; mō hz rōnē verbi. sed qō manifestat aliud emanans ab ipso p modū intellectus qō non cōpetit spiritui. s.

Quarto queritur. vtruz verbū semper dicat respectū ad opus. z videtur q non. qz relatīa posita se ponūt. z pempta se pimūt sed posito verbo nō ponitur creatura cuz verbū sit qd eternū. creatura sit qd tpale. ergo zc. Quō vij.

Preterea. Aug. xv. de tri. c. xi. pōit queniētiam iter verbū nostr z verbū diuinū. qz si cū posito verbo nostro nō statim sequitur opus. ita posito verbo diuino non statim sequitur creatura. Sed vt dictū est posito vno relatiuo⁹ ponitur reliquum ergo zc.

Preterea fm Augu. vij. de trini. ca. ij. Verbuz est eo quippe filius quo verbū z eo verbum quo filius. Sed quinto de. trini. ca. xiiij. datur dīa inter filiuz z spīm. s. qz filius solū refertē ad pzez. sz spiritꝰ. s. cū sit: quodā datū: nō solū refertur ad eū qui dedit ipm. sed ad nos qui accipimus eū. Sed si filius nō refertur ad creaturā. sz tñ ad patrez cum sit eo vbū quo filius. nec verbū dic respectū ad opus siue ad creaturaz. Preterea. verbū dicitur relatiue ad dicentez. sz creatura nō comparatur ad verbū. vt oces: cū verbū eternū nō dicatur p creaturā ergo zc.

Preterea. verbū nō dicitur relatiue nisi ad id cuius est verbū: sz verbū eternū nō est verbū creature vt dr monoloyon. xxiij. ergo zc. Incōtrariū est qz verbum dicitur ars patris: sz ars quedā respectuz importat ad artificiatuz. Preterea. Aug. xv. de trini. c. xi. dicit verbū esse initiū ois operis. sz initiū dicit quādā relationem ad id cuius ē initiū. ergo zc.

Rñ. qdam sic dicunt q verbū pōt habere respectū ad opus z non habere: qz verbum dupliciter pōt. fm q dicēs verbū in verbo dupliciter pōt intelligere

Primo. seipm. vel verbum. scdo alia a se z a verbo. z ē sic de verbo. sicut de imagine. nā i imagine gs dupliciter fieri pōt. vel fm q imago. vel fm q res quā. si fertur in imaginē fm q res quā. sic imago nō dat intelligere id cuius ē imago: si vero feratur in ipsam vt imago est. Sic dat intelligere id cuius est imago. ita suo modo est de verbo diuino. nā diuinū verbū ē cōpleta similitudo. diuinitatis: siue dei patris: z qz est completa similitudo eius. habet qō repzesentet omnē creaturā. vnde sicut super verbo nostro dupliciter cōuerti possumus. vel fm qō ē similitudo operis nostri: z tunc ad ē quertio i. verbo z i ope vl fz q res quā ē z tūc ad opus respectum non habet. ita est suo mō exparte dei patris respectu verbi sui: differēter tñ: qz in nobis est alia z alia conuersio: vt conuertimur in verbuz: vt est res quedā: z vt est similitudo operis siue rei. Sed deus pater vna z eadem operatione in verbo suo cognoscit se z omnia. z licet sit vna z eadez conuersio. tamen fm modū intelligēdi differt: z ita apparet q verbū potest dicere respectum ad creaturam z non dicere. sed ista distinctio superuacua est. nam cū omne relatiuū sit aliquid excepto eo qō relatiue dicitur. vt habet. vij. de tri. ca. j. de quol ibet relatio dici possetsecundum istam viam q vno modo dicit respectum ad suum correlatiuuz z non alio. igitur nō esset simpliciter concedenda q pater dicit respectum qd filium. sed esset distinguenda: qz pater vt est res quedam z est aliquid excepto relatiuo: non dicit huiusmodi respectum. vt tamen relatiue sumitur respectum importat. z cū tales orationes non distinguant pdicta distinctio supflua ē z adūstiōz ñ satisfaz.

Ideo notādū q verbū diuinū ex sciētia dei nascit:

vt dicitur .xv. de tri. c. xiij. Rursum ex tota scientia dei oritur. vnde qcqd est in patre ⁊ in scientia pris totū est in verbo. vñ scribitur .xv. de trin. c. xiij. p inde. tāq̄ seipm dicēs pater genuit vbū sibi equa le p oia. nō. n. seipm integre pfecteq̄ diuisz: si aliqd vn⁹ aut amplius eēt in eius verbo q̄ in ipso. vnde ibidē subditur. q̄ qcqd ē in ea scientia de qua est ge nitū: ⁊ in ipso est, vñ ⁊ Anselm. monoloyon. xxxiij. ait vno eodēq̄ verbo dicit deus pater seipm ⁊ q̄cun q̄ fecit nam lz sint tā dria creans ⁊ creatura. eter nū ⁊ tpale. vno cū verbo dici possunt. qz vt scribit monoloyon. xxxiiij. opus qō fit ꝑm aliquā artē: non solū qñ fit. vez anteq̄ fiat: ⁊ postq̄ dissoluitur: sem pē in ipsa arte nō aliud q̄ ē ars ipsa. Si igr vno ⁊ eodē verbo dr de⁹ pr ⁊ creatura: huiusmodi ver bū nō solū hz respectū ad deū prez: sz ēt ad creaturā sz vt melius pateat veritas qōnis notādū q̄ in. ser differt respect⁹ ille. put verbū respicit deū prez. ⁊ p ut respicit creaturā. Primo. qz deus pr respectu ver bi sui. se hz vt dicēs ⁊ dictū. nā cū pr dicat se verbo: ⁊ ē dicēs ipsum: ⁊ dr ab eo. creatura aūt ita p verbum dr q̄ tñ tale verbū nō dicit. nō. n. aliquod creatū di cit se illo verbo. sed a deo pr p illud verbū dr. Se cūdo. differt. qz p tale verbuz deus pr dr p̄ncipal'r. sz creatura dr ex ꝑti. Sic. n. habitū ē p Anselm. q̄ pr dicēdo se dicit aliqd. si ergo ñ dicit aliqd nisi dicēdo se: alia vt creaturas dicit ex ꝑti. se vero p̄ncipal'r.

Tertio huiusmodi verbū ē silitudo dei patris: vñ monoloyon. xxxiij. dr q̄ verbū respectu dei pris: si militudo: imago. ⁊ figura. ⁊ caracē. dici pt: sz si cōpa raretur verbū ad creaturas nō dz dici silitudo eaz. sed simpler veritas. vñ monoloyon. xxxij. scribitur. q̄ verbū illud nō est silitudo factoz. sz simpler veri tas. nā vt scribr monoloyon. xxxi. ñ ē hbū magis ⁊ min⁹ vuz. eo qō creaturis magis ⁊ min⁹ ē sile. sz po ti⁹ oē creatū tāto magis ē: q̄to silius ē illi. Quarto tale vbū nō dz dici creature vbū. sz vbū dei pris. nā verbum est illius cuius ē silitudo. sed verbū illud ē silitudo dei patris: nō est similitudo creature immo magis ecōuerso. creatura est similitudo eius: eo q̄ ipsa imitetur tale verbum: nō verbū ipsaz. ideo cō cludit Anselm. q̄ deus pater verbo suo nō verbo crea ture dicit se ⁊ creaturā. Quinto. huiusmodi vbuz ad deum prez dicit respectū in actu. ad creaturā; ve ro respectū in habitū. nā cū huiusmodi verbuz esse accipiat a dicēte: nō potest intelligi eē nisi p respe ctū actualē ad deū prem: a quo eē suscipit. sz ad cre aturā nō dicit respectū in actu. sed in habitu. nam eū huiusmodi verbū nō accipiat eē a creatura. sed creatura ab ipso: nec statim cū habuit eē creatura ac cepit eē: huiusmodi respectū q̄ ē inter verbū ⁊ crea turā: nō oz esse actualē. sz sufficit habitualē existere ⁊ hoc voluit Aug. .xv. de tri. c. xi. q̄ posito vbo diuio nō statiz ponitur opus. Sexto. huiusmodi verbū respectu dei patris hz relationem realē: nā talis re latio est originis: ⁊ relatões originis reales sunt. vt supius est ostensuz. sed respectu creature hz relatōez ꝑm rōnem qz omnes relationes dei ad creaturam sz rationem sunt. Viso q̄ verbū nō solum dicit. respe ctū ad deū patrē. sed ad creaturā. eo q̄ nō solū deus pater dicitur per tale verbum. sed etiam creatura. ⁊ viso quomodo differunt tale verbum put respi cit deum patrem ⁊ creaturam: vt plene dissoluatur questio. tertio declarare restat. quomodo tali ver bo dicitur creatura. Sciendum igitur q̄ talis cre atura dicitur in verbo diuino. vno mō dicitur i quā tuz in eo repzesentatur. ⁊ illud dici dr pertinere ad scientiam speculatiuam: siue ad scientiam simpli cis notitie: nam cum tale verbum sit speculatiū si ne macula. producendo partiale vbuz: omnia di cit ipso: prout omnia in eo relucent: ⁊ omnia repze sentat. secundo modo creatura tali verbo dicitur ꝑ ut p ipsum ⁊ in ipso fienda disponitur. ⁊ ꝑm hunc mo dum loquitur Anselm. monoloyon. xxxij. dicens. q̄ eius quod nec est nec fuit nec futuz est: nullum v er bum esse potest. qz non disponuntur per huiusmodi verbum nisi que fuerunt. sunt. ⁊ futura sunt. Tertio mō ditur per tale verbum creatura prout in ipso ē tanq̄ in opatiua potentia. nā eo ipso q̄ pater genuit tale verbum p quod tāquā p opatiuam potētiā cun cta fieri possibilia facere potest. dicendo tale verbū oia sic possibilia dixit: ⁊ ꝑm istum modū loquitur Au gu. lxxxiij. q. q. xl vi. dicēs: q̄ cum dicitur in p̄n. erat verbum grece habetur logos qō latine dr verbum vel rō. Sed hoc loco melius trāslatū est verbuz q̄z ratio: vt significetur non solū ad patrem respectus. sed ad illa ēt que per verbū facta sunt: qz ꝑm ipsum ibidem: verbum est operatiua potētia. rō aūt ⁊ si ni hil p illam fiat recte ratio dicitur. Cum igitur tripli citer verbū dicatur. dicetur vno mō put in eo res repzesentantur ⁊ manifestantur. Secō put meo di sponuntur. Tertio put in ipso est tanquam inopera tiua potentia. ꝑm p̄mum modum dicendi. verbuz non solum dicit creaturam sed etiam creatorē. naz ⁊ ipse pater per verbū repsentatur ⁊ manifestatur. Sed scōm modū: nec creator dicitur. nec ois creatura possibilis. nā ibi nō fuerūt dispositā nisi fien da. fiēdū aūt nō est. nec quod hz esse in creatum: nec ois creatura possibilis. sz solum illa creata sic dicunt que cōprehendūtur sub scientia visionis. Scōz ter tium modū dicēdi: lz nō dicatur deus pater. tñ dici tur ois creatura nō solum facta vel fiēda. sz etiaz si erī possibilis. qz oia creata ēt fieri possibilia sunt in verbo tanq̄ in cā ⁊ in actiua potentia. Ad .i. di cendum q̄ relativa q̄ dñt respectum actualem posi ta se ponunt ⁊ perempta se pimūt. verbū aūt ad crea turas non oz q̄ dicat respectū in actu. sed in habitu. ⁊ p hoc pz solutio ad ꝑm. Ad .ii. dō. q̄ lz nō alia relatio realis sit in filio ex eo q̄ est filius ⁊ ex eo q̄ est verbum. tamen ꝑm modum intelligēdi aliquis re spectus ad creaturā importatur p verbū. q̄ non im portatur p hoc nomen filius. Ad quartum dicen dum q̄ verbum non solum respicit dicentem. sed etiam quod dicitur: ⁊ ad creaturam habet respectū non quia per illam dicatur. sed quia illam dicit.

Ad quintum dicendum q̄ verbum per se ⁊ pri mo dicitur relatiue ad id cuius est verbuz vt ad di centem siue ad patrem. sed ex consequenti dicitur relatiue. ad creaturam cuius non est verbum. quia non est illius similitudo. sed simpliciter veritas.

D. xxviij. Uper litteram super illo. (Cui ergo cō uenit vt sit pater ei conuenit genuisse filium.)natura diuina est pater. ergo genuit filium. notandum q̄ talis argu mentatio defixit. quia non vniformiter accipitur hoc quod est pater. nam in prima pro positione si debet esse vera pater accipitur adiecti ue. sed in secunda propositione cum dicitur natura diuina est pater: ibi pater accipitur substantiue. naz si acciperetur adiectiue falsa esset. quia diuina essen tia non est pater cū ei insit paternitas vel q̄ per paternitatem determinetur ⁊ distinguatur. sed est pa ter substatiue loquendo. quia est ille qui est pater siue qui per paternitatem determinatur ⁊ distinguitur.

Item super illo. (Differentiam yposasem.) Notandum q̄ differentia non proprie sumitur in di uinis sicut nec diuersitas. tamen sumitur ibi differentia large pro distinctione.

(Reterca considerari.) Postquã magister determinauit de tribus ppꝛietatib⁹ psonas ꝓstitnẽtibus, hic in parte ista determinat de innascibilitate ⁊ ō cõi notificatiõe ppꝛie nõ sunt ppꝛietates. eo q; psonas nõ ꝓstituunt ſꝫ cõi noie notificatiões dicũt. ⁊ duo fa. qꝛ ꝑmo õtermiat de innascibilitate siue de eo q; est eẽ ingenitũ scõo. de cõi notificatiõe. scõa. ibi. (ẽ ꝓterea.) ſi ꝑncipio trir. di. circa ꝑmũ. o. fa. qꝛ ꝑmo õtermiat ō dicta notificatõe. scõo occõe dictoꝝ modoꝝ q̃sdã qõnes. ibi. (Ideo solet queri.) circa ꝑmũ duo facit. qꝛ ꝑmo dicit hoc q; est eẽ ingenitũ esse notificationẽ pſis. ⁊ esse aliam a paternitate. scõo ad. pbatõem dicti adducit verba Aug. ibi. (vnde Aug.) (Et tria facit. qꝛ ꝑmo ꝓbat hoc q; est esse ingenitum esse aliud ab ꝟ q; est esse patrẽ. qꝛ ibi esse ingenitum nõ dicit qd pater sit. ſꝫ qd nõ sit. scõo ostẽdit esse ingenitum significare notiõa ⁊ relationem aliquo modo. qꝛ negatio est in eodẽ gñe cũ affectione. tertio recolligit in breui verba Aug. ⁊ cõcludit intẽtum videlicet q; ingenitũ dicẽ notificationẽ ⁊ dicẽ altã notificationẽ a pſnitate. scõa ibi. (hic exẽplis.) tertia ibi. ecce euidenter

Deinde cum dicit. (Ideo solet.) mouet quasdaꝫ qõnes ⁊ tria facit. ſm q; tres qõnes mouet. scõa ibi. (ꝓterea.) tertia ibi. (Q eicẽdũ.) circa ꝑmũ duo fa. qꝛ ꝑmo circa eẽ ingenitum quãdam qõnem mouet scõo ostẽdit tali verbo male fuisse vsos arrianos. ibi (illud etiam:) circa ꝑmum. ō. fa. qꝛ ꝑmo mouet qõnem q̃rẽtẽ. vtrum solus pater possit dici non genitus vel non filius: sicut solus dicitur ingenitus. scõo soluit: opiões alioꝝ recitãdo ibi. (ꝙusdã.) circa quod tria facit. qꝛ ꝑmo ponit opinionẽ quorũdã dicẽtium spiritum. ſ. nõ debere dici nõ genitum vel non filium: sicut nõ dicitur ingenitus: scõo ponit opinionem alioꝝ q̃ dicebãt spũm. ſ. posse dici non genitum. ſꝫ non possit dici ingenitus. ⁊ q; Aug. dicit idem est esse ingenitum q; non genitum: dicunt hoc esse dictum quãtũ ad ethymologiam nominis: nõ quantum ad veritatem ꝓdicatõis. Tertio ostendit per Hylarium cuiusmodi ppꝛietas sit esse ingenitũ: qꝛ est eadem q; innascibilitas. scõa ibi. (aliis autẽ.) tertia ibi. (Si q;.) Deinde cũ dicit. (illud etiã.) ostendit abusuꝫ arrianoꝝ ꝓcludere patrẽ esse diuersum in substantia a filio: eo q; ipse sit ingenitus ⁊ filius genitus. scõo ostendit huius occasione Ambro. voluisse hoc nomine vti. tertio. dat quãdam regulam circa diuina nomina. videlicet q; q̃dam in diuinis dicuntur que non sunt tãte auctoritatis ⁊ religionis vt ea semp oporteat ꝓferi: ſꝫ pp cal̃niam hereticorum aliquãdo possunt silentio ꝓteriri. scõa ibi. (vnde Ambro.) tertia ibi. (attende lector. Deinde cũ dicit. (ꝓterea.) mouet scõam qõnem ⁊ duo facit. qꝛ ꝑmo q̃rit vtrum aliud sit eẽ patrem ⁊ eẽ filium. sicut aliud est esse ingenitũ ⁊ esse patreꝫ. scõo soluit q; aliud est: si denotet alictas in notificatõe: ſꝫ nõ ẽ aliud ſt denotẽtur in substantia diuersitas: scõa ibi. (ad quod dicimus.) Deinde cum dicit. (sciendus.) mouet tertiam qõnem ⁊. o. fa. qꝛ ꝑmo q̃rit. vtrum nata sapientia dicatur relatiue ⁊ ſm eandem relationeꝫ ſm quã dicitur verbum ⁊ imago. scõo rñdet per Augu. ibi. (de hoc Aug.) circa qõ tria facit: qꝛ ꝑmo soluit. ō. q; per natum denotat notificatio. sed per sapientiam designatur essentia: scõo mouet quandaꝫ cauillationem circa hoc ⁊ soluit eam. qꝛ si per sapiẽtiam denoratur essentia cum dicatur nata sapientia essentie competit nasci ⁊ gigni. ideo dat intellectum dicti ꝛcentis. q; ibi sapientia stat pro ypostasi. vnde idem sonat nata sapientia q; genita ypostasis: dicitur tamen stare pro essentia. qꝛ ipsa ypostasis essentia est. tertio. qꝛ dixerat imaginem relatiue dici. ne aliquis crederet. q; non posset dici ſm substantiaꝫ: ostẽdit per Augu. imaginationẽ in diuinis aliquando essentialiter sumi. scõa ibi sane lector. tertia ibi. (illud etiam sciri.) In quo terminatur sententia lectionis ⁊ distinctionis.

In presenti distinctione magistri intentio. circa duo versatur. circa innascibilitatem ⁊ circa imaginem. ideo de hiis duobus queremus. Circa primum quere mus. tria. Primo vtrum innascibilitas est notificatio patris. Secũdo vtrũ dicat relationẽ. Tertio vtrum sit constitutiua persone eius.

In primum sic proceditur. videtur qꝛ innascibilitaſ nõ sit notificatio pſis. qꝛ q̃ cõueniunt essentie nõ notificant aliquã ꝑsonam cum ſm essentialia nõ sit diſtõ per sonarum sed eẽ quid innascibile: siue esse quid igenitum cõuenit essentie qꝛ essentia nec gignit nec gignitur: nec pcedit ergo eẽ. Preterea ſm Aug. v. de. trini. ca. vii. Ingenitus idẽ est ac ſi dicaꝫ nõ genitus. vel nõ filius sed esse qõ est vel est genitus vel non genitũ: cum genitũ ⁊ non genitum dicantur de quolibet. sed falsum est essentiã diuinã esse genitũ ergo verũ est esse non genitam igitur non genitũ esse igenitũ nõ ẽ notificatio patris: cũ sit qd cẽntiale ⁊ essentie conueniat. Preterea. ingenituꝫ vel innascibile ſm q; dicit de patre aut dicit negationem aut ꝓuationẽ. ſi negationẽ: sic non notificat patrem: cum nõ dicat quid sit. sed quid non sit. Si ꝓuationem. cõtra. Tũc aliquid dicit esse ꝓiuatũ aliquo cũ non habet illud est tamen aptum natuꝫ habere. sed ꝟ non potẽst esse in eo quod est purus actus nisi nulla potentialitas ſꝫ persona pſis ẽ ita simpler vt essẽtia ⁊ ideo est actus purus. ergo noia ꝓiuationem significantia de eo dici non debent. Incõtrarium est Augu. v. de trini. ca. vi. qui loquens de ꝺo patre ait q; alia est notificatio q̃ intelligit genitoꝝ alia q̃ ingenitus igitur esse ingenitum vel innascibilitas ẽ notificatio pſis ⁊ distincta a paternitate. Ulterius q̃ritur vtrũ in processibilitaſ debeat dici notificatio patris ⁊ videt q; sic. qꝛ sicut distinguitur a filio q; ꝟ quod est ingenit⁹. ita distinguitur a spũ. ſ. per ꝟ q; non ꝓcedit: igitur sic est notificatio in eo eẽ ingenitũ siue innascibilitas: ita erit notificatio nõ ꝓcedere. vel i processibilitas. Preterea notificatio dignitatẽ iportat. sed non solum dignitas est in patre. qꝛ non gignit. sed ẽt qꝛ non spiratur. ergo in processibilitas erit notificatio i eo sic innascibilitas. Preterea processio ẽ quid cõe ad emanationem filii ⁊ spũ. ſ. nam vtrunq; potest dici processio. verum qꝛ emanatio filij habet ꝓpꝛiuꝫ nomen dicta est generatio sed q; spiritus non a deo congrue habet nomẽ ꝓpꝛiuꝫ retinuit igitur nomen comune: ⁊ dicta est processio. ſꝫ cum pater a nullo emanet magis conuenienter notificatur per negotionem cuiuslibet emanationis q̃ ipoꝛtatur per in processibilitatem q̃ per negationeꝫ vnius emanationis quã dicit innascibilitaſ. igitur in processibilitas magis cõpetẽter dicit notificatio patris quam innascibilitas. Incontrarium est qꝛ cõmuniter assignantur. v. notificationes. ſi sit in pcessibilitas poneret notificatio pſis tũc essent. ſer notificationes. Rño. dõ ad primũ quesitũ q; innascibilitas ẽ noticafitio patris. ad cui euidẽtiã notandum q; quicquid notificat aliquid potest dici notificatio eius. nam notificatio a notificando dicitur non autem notificatur aliquid nisi per ea ſꝫ que ab aliis distinguitur. q; licet ante suppositum ouplici⁹ ter distingui potest. primo ab hiis cum quibus in

natura non conuenit. Secundo ab alijs cum quib⁹ conuenit. ℙrimo modo notiones dicũtur ea q̃ competunt oibus habẽtibus naturam talẽ. Scõo q̃ competũt solũ tali suppposito: vel saltẽ non omnibus suppositis habentibus naturã illã. ℙrimo mõ notificatur aliqd sub esse cõmuni, ⁊ ñ q̃tum a ꝑ esse personale. ⁊ sic accipiendo notiones ẽt essentialia notiones dici pñt. Sed sic de notiõib⁹ nõ loquimur Si vero accipiatur notio ꝑm q̃ distinguitur suppositũ a suppositis eiusdẽ nature sic ꝑm q̃ aliquo mõ tactũ est: notio duplr accipit. ℙrimo ꝑm q̃ nõ distinguit ab oibus. ⁊ sic cõis notio põt dici notio patris q̃z ꝑ talẽ notõz pater nõ distinguatur ab oibus divinis suppositis: q̃ non distinguitur a filio distinguitur ꝑm q̃ distinguit ab oibus suppositis. ⁊ sic paternitas ẽ notio ꝑris. q̃ nullũ diuinum suppositum cũ patre in paternitate ꝓuenit: ergo tripliciter põt accipi notio. q̃ q̃dam ẽ q̃ separat ab omni supposito. altius nature. ⁊ a nullo eiusdẽ. Scõa separat suppositũ ab aliquo eiusdẽ nature. q̃z non ab oibus. Tertia ab oibus: per ꝑmũ modũ notõum cognoscitur suppositum sub eẽ cõi. ꝑ tertiũ sub eẽ distincto. ⁊ ꝑsonali. ꝑ ꝑm medio mõ. ℙrimus modus notõz in divinis nõ est vsitatus. secũdus ⁊ tertius habentur in vsu. In tertio aũt mõ notionũ collocatur in nascibilitas siue esse ingenitũ. q̃ per hoc sepat ꝑ ab omni diuino supposito: ẽt ex hoc distinguitur ab ipsa diuina essentia. vt ab ea est distinguibilis. q̃o aũt ingenitum ꝑem notificat: cũ in dignitatẽ importare videatur. ⁊ quomodo soli patri ꝓuenit cuz nec eẽntie nec spiritui. ſ. cõpetat gñari. Aduertẽdũ q̃ ingenitũ ri põt. vel large. vel ꝑm q̃ philosophus distinguit ꝑ uationii modos. ℙrimo mõ põt dici ꝓuatio ois negatio q̃ determinat sibi ꝑm. q̃ z ꝑm iiij metaꝑb. ꝓuatio est negatio in subo. ⁊ sic innascibilitas mõ ꝑ tiatio: patrem notificat: eo q̃ determinat sibi suppositum patris: si aũt accipiamus ꝓuatõz ꝑm modos ꝓuatõis tactos a ꝑhis: ingenitũ nõ dicit ꝓuatio nem in ꝑre. possunt. n. distingui. iiij. modi ꝓuatiõis Mã q̃daz ꝓuatio ꝓuat aliqd in supposito q̃ non est aptũ natũ eẽ in eo. ẽ tamẽ aptũ natũ in esse rebus alterius gñis. ⁊ sic plãta dicitur carere visu. ⁊ celũ se nectute. Nam alia gbus cõpetit videre differũt gñe a plãta. ⁊ corruptibilia q̃ senescũt: gñe distinguntur a celo. Scõo aliqd ꝓuatur aliquo q̃ non est in eo: nec est aptũ natũ inesse. est tamen in suppositis eiusdẽ gñis. ⁊ sic talpa ꝓuatur visu. Tertio aliqd ꝓuatur aliquo q̃ nõ est in eo: est tamẽ aptũ natũ in esse ⁊ sic bõ ꝓuatur auditu. Quarto aliqd dicitur ꝓuari aliquo eo q̃ habeat illud impfecte. ⁊ sic dicitur nõ habere pedẽ q̃ debilem hz pedẽ. nullus istoz modo rum ad diuina ꝑprie adaptatur. nam ꝑmus ⁊ secũdus ibi ꝑ esse nõ possunt: eo q̃ genus ⁊ species nõ ꝑprie accipiũtur in deo: nec secundus ⁊ tertius: eo q̃ impfectoem importaut. nam ꝓuari aliqd eo q̃ est aptũ natũ habere. vel habere illud nõ subesse pfecto ꝓtactis ꝑ inueniamus in diuinis. possumus tamẽ dicere ꝓuationẽ quã importat innascibilitas. vt est notio patris: cũ aliquo dictoz modoz similitudinem habere. nã sicut talpa dicitur ꝓuari visu: nõ q̃ visus in ea sit aptus natus existere. sed in alio. sic ꝑ dicit ingenitus. nõ q̃ sit aptus natus gñari. q̃z aliud gñatur vt filius. ⁊ q̃ vt habitũ est: relatio nes q̃ plurificantur in diuinis habent similitudinẽ cũ relatõibus diuersaz speciez: ⁊ ꝑ ⁊ filius non constituuntur in esse per relationes similes sed dissimiles. Innascibilitas vt dicit ꝓuationem in patre affimilatur illi modo ꝓuationis ꝑm quẽ aliqd ꝓuatur aliquo q̃ nõ est aptum natum esse in illo. sed in alio supposito non eiusdẽ spẽi. sed eiusdẽ generis. q̃ tertius modus ⁊ q̃rtus ꝓuationis impfectõz important nõ ꝑprie secundus ⁊ primus: pater põt notificari ꝑ ingenitũ absq̃ eo q̃ impfectio ponatur in ipso. vnde q̃o innascibilitas nõ dicit impfectõem in patre, restat videre q̃o solus pater ingenitus dicitur

ℙropter q̃ notandũ. q̃ filius non dicit ingenitus eo q̃ ꝑ gñationem accipit esse. spiritus. ſ. non ꝑprie ingenitus dicitur. q̃ emanat a genito: ⁊ sua emanatio ordine nature gñationem ꝓsupponit. nec etiã diuina essentia ꝑprie dicenda est ingenita. q̃ ꝑ generatõem cõicatur. ⁊ q̃ ingenitũ vt est notio patris. ꝑ oẽm modum gñationem excludit. q̃ ꝑ nec gignitur in quo separatur a filio: nec a gignẽte ꝓducitur: in quo distinguitur a spiritu. ſ. nec ꝑ generationem cõicatur: in quo distinguitur a diuina essentia: vt ab ea est distinguibilis: est innascibilitas notio patris. q̃ absq̃ impfectõe ꝑem distinguit ab alijs. Ad. i. dõ q̃ esse ingenitũ non ꝑprie ꝓuenit essentie. nã licẽtia nõ sit genita ẽ trĩ ꝑ generatiõem cõicata. ⁊ ad hoc q̃ aliqd sit ingenitũ: vt de ingenito loquimur. nec dz eẽ genitũ: nec ꝑ generationem cõicatuz nec a gignente ꝓductum. Ad. ij. dõ q̃ ingenitum ꝓtãtum valet quãtũ nõ genitũ. nõ genitum nõ solum negat gñari. sed ꝑ gñationem cõicari qõ essentie nõ ꝓuenit. q̃ z nõ generetur: per gñationem cõicatur.

Ad. iij. dõ q̃ vt patuit cũ modos ꝓuationis distinximus. aliqd dicitur ꝓuari qõ ẽ aptum natum eẽ in alio: vt talpa dicitur ꝓuari visu. ita ingenitũ dictuz de patre aliquo modo ꝓuative sumitur: non ꝓuatiõe denotante imperfectõem. sed potiꝰ dignitatem vt põt patere ꝑ dicta. Ad id aũt q̃ vlterius queritur Utz improcessibilitas sit notio ꝑris. dõ q̃ innascibilitas ponitur notio patris ⁊ nõ improcessibilitas duplici rõne. ꝓma ratio ẽ: q̃ notio dz dicere od speciale eo q̃ ꝑ communia nõ distincte aliqd notificatur. specialitas aũt in negatiõe duplr poni põt. Nã negatio duplr ꝓsiderari põt. vel ex eo q̃ collocat in genere. vel ex eo q̃ alia remouet. vnũ istoz cõpetit sibi ꝑ se nã remouere vel negare: ꝑ se negatiõi inest. aliud aũt. ſ. esse in gñe per aliud. q̃ ꝑ affirmatõem. poterit ergo sumi specialitas in negatõe ⁊ ex eo qõ ꝓuenit ei ꝑ se vt rõne remotionis. ⁊ tunc quãto negatio plura remouet tãto specialioz est: eo q̃ plura remouere est pautioza ponere: ⁊ ex eo q̃ est in gñe vt rõne affirmatõis: ⁊ tũc sicut negatio nõ est in gñe nisi ꝑ reductõem: vt ingenitum nõ est in gñe nisi q̃z genitum est in gñe. ita nõ est in specie nisi ꝑ reductionẽ. vt si genitũ est in specie: ingenitũ in spetie eẽ poterit: ⁊ sic neꝰ tãto specialioz est quãto specialioz est affirmatio ꝑ quã in genere vel in specie collocatur. Istis duobus modis ingenitum dicit qd speciale. ꝑmo rõne remotõis: eo q̃ oẽm emanatõem remouet nã cũ generatio sit ꝑma emanatio ꝑm modũ intelligendi: ⁊ remoto ꝑmo remoueatur quodlibet aliud: ingenitũ quãtũ ad remotõem quid spãle dicet: eo q̃ oia remouet remouendo ꝑmum. dicit ẽt quid speciale ex eo q̃ in aliquo gñe collocatur. nã cum ingenitum non sit in gñe. nisi q̃z genitũ est in gñe: cum genitum dicat qd speciale. ⁊ in genitũ ꝑm q̃ hic ꝓsideratur qd spãle dicet. Sz improcessibilitati non põt cõpetere vterq̃ modus specialitatis ꝓassignatus: nã ꝓcessio aut sumitur cõiter vt dicit oẽm emanatõez aut sumitur specialiter vt dicit emanationem ꝑ modum voluntatis: ⁊ distinguit contra generationez vel contra emanationem per modum nature: si sumat

generaliter. ⁊ tunc in processibilitas dicet quid spetiale ratiõe remotõis. nã oĩa remouet cũ remoueat processionẽ cõiter sumptã . ⁊ quanto plũra remouet pauciora ponit. Sed er eo qõ collocatur in genere quid speciale non dicet. nam si est in genere hoc non est nisi per processibilitatẽ. ꝫ cũ processibilis ex ypostasi facta nõ dicat qd speciale. Sz qd cõe quãtuz ad hoc: qd speciale nõ dicet. Si vero processio sumatur specialiter tũc improcessibilitas dicet qd speciale mõ conuerso. nã ratione remotiõis non dicet quid speciale. qz nõ omnem emanacionẽ remoz nã cũ ꝓcessio sic sumpta nõ includat oẽz emanationem nec sit prima ſm modũ intelligendi in genere emanationũ: qõ sic emanationẽ negat nõ omnem emanationem excludit. Sed er eo qõ collocatur in genere quid speciale dicet eo qõ processio sic sumpta qd speciale noiat. igit improcessibilitas. vel dicit qd speciale ratiõe remotiõis. ⁊ nõ ex eo q colloca tur in genere vel econuerso. nunꝯ tñ vtrũqz moduz specialitatis includit. In diuinis aũt ⁊ si nõ est genꝰ ⁊ species vt in istis inferiozib⁹: ponunt tñ ibi duo ꝑdicamẽta ſba ⁊ relatio. ⁊ ſm qõ aliqd ibi est in ꝑdicamẽto relationis põt dicere ⁊ qd speciale ⁊ qd cõe ⁊ qz notio dz dicere qd speciale: cũ ingenitũ siue innascibilitas pluribus modis quid speciale nomiat ꝯ improcessibilitas. vt est per habita mediũ. dicimus innascibilitatẽ esse patris notionẽ nõ improcessibilitatẽ. Secunda via. ad ostendẽdũ nõ h̃ idẽ eẽ põt qz a patre negatur emanatio passiue ⁊ q̃ producatur qz cõpetit ei ratio ꝑncipij ⁊ ꝓducere. ⁊ Iz pater sit ꝑncipiũ vtriusqz emanationis. generationis ſ. ⁊ ꝓcessionis. sola tñ relatio ꝑ quã est ꝑncipiuz generationis: vt paternitas. est ꝓprietas ꝑsonalis patris. ideo ꝑ negationẽ dicte gñatiõis cõueniẽtius notificatur ꝯ ꝑ negationẽ ꝓcessionis. vnde innascibilitas eius ponitur notio: nõ improcessibilitas. ꝓia tñ via melioz est: eo q vliozi nã prima cõcludit innascibilitatẽ magis esse notionẽ patris ꝯ improcessibiltas: siue ꝓcessio sumatur cõiter siue vt õterminatur ad emanationẽ spũs san. Sed secunda via solum cõcludit h̃ prout ꝓcessio õterminat ad emanationẽ spũs san. Ad ꝑmũ ⁊ secũdũ dõ q Iz distinguatur pater a spiritu sa. qz nõ procedit sicut a filio qz nõ gignitur: ⁊ si est dignitatis in ipso nõ procedere sicut nõ gignit. ponitur tñ innascibilitas notio patris ⁊ nõ improcessibilitas pp rationes tactas.

Ad tertiũ. pz solutio ꝑ iam dicta.

dõ. iij.

Secundo queritur. Utrũ igenitus dicatur ſm ſbam vel ſm relationez. ⁊ videtur q nõ dicatur ſm relationẽ. qz ſm Augu. v. de trini. ca. vij. Pozzo cũ dicitur ingenitus quid est nisi nõ genitus ergo genitus ⁊ igenitus sic se habẽt sicut genitus ⁊ nõ genitus. Sz genitus: ⁊ nõ genitus dicunt. ſm affirmationẽ ⁊ negationem affirmatio ⁊ negatio nõ sunt in eodez genere vt pzo habitum. ergo cũ ingenit⁹ dicatur ſm relationẽ: igenitus nõ ſm relationẽ dicetur. Oõ aũt affirmatio ⁊ negatio non prineãt ad idẽ genus. sic ostenditur: nã vt scribitur. x. metha. cõtraria sunt que posita sub eodẽ genere. maxime a se distant. ergo maxima distantia in eodẽ genere est distãtia cõtrariozꝫ. Que ergo plus distant ꝯ cõtraria in eodẽ gñe collocari ñ poterũt. sed affirmatio ⁊ negatio plus distant ꝯ cõtraria: eo qõ alteruz istoz de nihilo verificari põt ⁊ inter nihil ⁊ aliqd est maioz distantia ꝯ inter quelibet duo entia. cum igitur quodlibet contrartozum dicat aliqõ ens plus distabunt afirmatio ⁊ negatio ꝯ cõtraria. Pzererea cõtraria se habẽt p additionẽ ad affirmationẽ ⁊ negationẽ eo q in oĩ oppositione reseruat affirmatio ⁊ negatio ⁊ nõ econuerso. nazaliq̃ opponunt contradictozie in quibus nõ reseruatur rõ contrarietatis cũ ergo oppositio affirmatõis ⁊ negationis excedat oẽm ratonẽ contrarietatis: talia in eodem gñe non existent: cũ non sint aliqua in eodẽ genere que tantũ distent quantum contraria.

Pzeterea non sunt aliqua ingenere in qbus nõ reſuet rõ generis. nã nihil ẽ in genere animalis qõ non sit ſba aiata sensibilis. Oõ ergo priuat rationez generis: in genere eẽ nõ poterit. sed ingenitũ vl nõ genitũ relationẽ ꝓuat ergo ⁊c. Pzeterea sicut se hz supius ad inferius. sic se hz negatio inferiozis ad negationẽ superiozis. nã sicut aial est in plus ꝯ hõ. sic non hõ est ĩ plus ꝯ nõ aial ⁊ de aligbus verificat non hõ de qbus non verificat non aial: ⁊ de aliquib⁹ de quibus non verificat aial. Sz nihil est in gñe animalis de quo nõ verificat aial ergo nõ hõ non est in genere animalis. ⁊ p cõsequẽs nullũ inferius negatum remanet in eodẽ genere in quo ꝑs erat: potissime cũ sñũ supi⁹ ñ ponit quid trãscẽdẽs. cũ igit genitũ sit inferius ad relationẽ: nõ genitũ nõ erit i genere relationis. cũ relatio sit vnũ. x. ꝑdicamẽtoruz.

Pzeterea nõ assignãtur nisi. iiij. relatõel. ⁊. v. notiones. oz ergo q sit aliq̃ notio q̃ non sit relatio. sed h̃ non ẽ nisi innascibilitas ergo ⁊c. Incõtrariũ est qz nihil notificat aliquid nisi q illud distiguit ab alijs. sed cũ innascibilitas ponatur notio patris. pater p innascibilitatẽ ab alijs distinguet. sed i diuinis nõ est distiõ nisi p relata. igitur innascibilitas vel esse ingenitũ ꝯ relationẽ dz. Pzeterea. v. de tri. ca. vij. vult Aug. q cũ dz ingenitus: nõ ad seipsuz dicatur. Sz relatiue. Rño. dõ. q Aug. v. de trini. ca. vij. istã q̃stionẽ plane determinat. oñdẽs ingenitus ſm relationẽ dici vnde ait q si dicimus non genitus vel ingenituz negatiua pozzo ista particula. non efficit id vt qõ sine illa relatiue: oẽ eadẽ ꝓposito ſbali dicat qz ſm ipm ibidẽ sic ẽ in cõclusiõe. sicut in ceteris ꝑdicamẽtis. Nã cũ dicimus: hõ ẽ ſbam designamus. qui ergo dicit non homo est non aliud genus predicamenti enuntiat. vnde cõcludit. q in eo predicamento qõ relatiuum vocareur vterq̃ habet ẽ genitus. scilicet ⁊ ingenitus. non igitur ſm ſubstantiam dicitur ingenitus. sed relatiue ſm sententiaz Augu. Sed quomodo h̃ sit. Notandum q ea que sunt. in genere vel sunt ibi per se. vel per reductionem. que aũt sunt in genere per se secundum suam quidditatem sunt in genere. nam omnia talia sunt composita ex genere ⁊ differentia ⁊ ex eo q sic composita sunt: in genere sunt: ⁊ qz talis compositio diffinitionem efficit: que est sermo expressius quidditatis ⁊ essentie omnia talia ſm suam quidditatem sunt in genere: que vero cadunt a latere ⁊ non sunt ibi ſm rectam lineam. vel aliquo modo reducuntur ad genus: ideo sunt in genere. qz ea que sunt ibi ſm rectam lineaz per se in genere existunt. ⁊ qz talia vt dictum est sunt in genere ſm suam quidditatem: eriam ea que sunt in genere per reductionem per quidditatem ibi sunt: non propriam sed aliozum. quicqd ergo est in genere per quidditatem ibi existit: vel propriam. si ibi sit ſm rectam lineam. vel per quidditatem aliorum si ibi existit per reductionem. negatio autem non potest esse in genere directe eoq quidditetem non habet: ergo est ibi per reductionẽ ⁊ per quidditatem affirmationis. nam q quid rei: nominat rem in comparatione ad intellectum: ⁊ quia negatio constituit intellectum per affirmationem ꝺebi ⁊ elenchozum. semper in non facere intelligitur facere ⁊ omnino in negatione dicto. siue in negatione af-

firmatio.ſi negatio erit in genere. hoc erit per quidditatem affirmationis ſiue per affirmationem ratione cuius intellectum conſtituit. negatio autem duplicem affirmationem dat intelligere. vnam quam priuat. aliam quam ponit nam ſi de homine verificatur non leo: ꝓpter talem negatõem dupler affirmatio ꝛ intellectũ ꝓeintelligitur. vna que ꝓuatur vt eſſe leonem. alia que ponitur. nã nunq̃ verificatur aliquid de aliquo exiſtente negatiue: niſi qz de illo ſm rei veritatem aliqd affirmatur: vnde niſi de homine verificaretur aliquid qõ non cõpateretur ſecũ leõitatem: nõ verificaretur de ipſo nõ eſſe leonem: vnde qz homo eſt hõ: ⁊ humanitas in eodem ſuppoſito leonitatẽ non compatitur verificatur hominem nõ eſſe leonẽ. has autem duas affirmationes non pariformit negatio dat intelligere. nam id qõ negat: dat intelligere per ſe. ſed affirmationem quã ponit negatio: nõ dat itelligere per ſe. ſed ex eo ꝙ negat aliquid ab aliquo quod eſt aliquid in rerũ natura. Nam ex eo ꝙ iſta negatiua. homo non eſt leo dat intelligere quandam affirmatõem vt eſſe leonẽ quaz remouet ab homine. hoc competit ei ꝓ ſe: ſed ex eo ꝙ ponit aliquid in homine: vt humanitatem: ratione cuius negatiua predicta verificatur. hoc nõ ꝙuenit negationi vnde negatio eſt. ſed ex eo qõ negat aliquid ab homine qõ eſt aliquid in rez natura ⁊ de nihilo verificari poſſet qõ nõ eſt leo. ſed ex hac negatione ita ꝓeintelligeretur affirmatio q̃ remouetur ꝙ tamen in nihilo non poneretur aliqd poſitiue. hoc etiam alia via patet. nã ſicut frigidi eſt infrigidare: calefacit tñ ꝓ accidens. ſic negationis ꝓ ſe eſt negare. ponit tñ ꝓ accidẽs. ⁊ licet negatio predictas duas affirmatões nõ pari mõ reſpiciat ſm tñ vtrãq; affirmatõem aliquo modo in genere collocatur: nã ſm affirmationem quã negat: ſic collocat negationem in genere. Aug. v. de trini. ca. vii. vbi vult ꝙ eſſe hominem ⁊ non eſſe hominem pertineant ad idem genus: vt ad ſubſtantiam: ⁊ eſſe armatum ⁊ nõ eſſe armatum ad idem genus: qz ad habitum: ⁊ ſic diſcurrit per ſingula predicamenta. Sz de collocatione negationis in genere quãtum ad affirmationem quã ponit: logitur ꝓbs. x. metaꝓb. cuz ait ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile nõ pertinent ad idem genus. ꝙ ſi tamen velleimus log de incorrupti bili ꝓut eſt in gñe ꝓ affirmationem quã priuat: vt ꝓ eſſe corruptibile. Tunc incorruptibile eſſet in eodẽ genere cum corruptibili. ſicut non homo cum homine: ingenitus autem vt dicitur de patre vtroq; modo ad predicamentum relationis reducitur: naz ſi de eo loqui volumus: vt negat eſſe genitum a patre. ſic eſt in genere relationis. qz genitum ad relationem pertinet: ⁊ ſm iſtum modum logtur Aug. v. de trini. c. vij. qui vult. nõ genitum ad relationem pertinere. eo ꝙ generationem negat. Rurſum ſi loqui volumus de eo ratione eius quod ponit. ſic ẽt ad relationem ꝓtinet. nam qz homo ꝓ humanitatẽ ꝓſtituitur: ea que negãtur de ipſo vt nõ eſſe leonez vel nõ eſſe ceruum: ſi verificãtur de eo ratiõe alicuius poſitiui: ħ eſt ratõe humanitatis que ꝓſtituit hominem ⁊ potiſſime cum negata ſunt talia per q̃ alia aĩalia ab hoĩe in eſſe ꝓſtituũtur. ⁊ qz ꝓ eſſe genitum alia perſona a patre ꝓſtituitur in eſſe perſonali. Si nõ eſſe genitum verificatur de patre ratõe alicuius poſitiui. hoc erit ratõe paternitatis q̃ patrem ꝓſtituit: ⁊ qz paternitas ad relationem pertinet etiam ſi loqui volumus de ingenito vt reducitur ad aliqõ predicamentum ratõe eius qõ ponit. ſic etiã vt ſpectat ad preſens negocium ad relationem pertinet: eo ꝙ relationem ponit. dicamus ergo negatõem nõ eſſe in genere per ſe: eo ꝙ intellectum non conſtituit. nam ſicut rectum eſt iudex ſui ⁊ obliqui ⁊ per habitum cognoſcim⁹ habitũ ⁊ ꝓuatõem ſic ꝓ affirmationem intelligimus affirmatõez ⁊ negatõem: eſt autẽ dupler affirmatio quã mõ quo patuit negatio dat intelligere: vna quam remouet ⁊ alia quã ponit. ⁊ ratione vtriuſq; ꝓut ingenitum de patre dr̃ ad relationem ꝓtinet ⁊ per hoc ſoluũtur rões ad vtrãq; partem: qz ꝓme arguebãt ingenitum nõ per oẽm modũ ⁊ directe relatõem dicere. alie autẽ ꝓcludebãt ipm aliquo modo ad relatõem pertinere.

Ertio queritur. vtr̃ innaſcibilitas ſit ꝓſtitutiua ꝓſone patris: vel ſit notio ꝓſonalis eius. ⁊ videtur ꝙ ſic. qz ꝑm Aug. v. de trini. c. vj. nõ eſt ħ dicere ingenituz quod eſt patrem dicere. qz ⁊ ſi filium nõ genuiſſet nihil ꝓhiberet dicere eum ingenitũ Sz nihil poteſt intelligi abſq; eo qõ ipſum ꝓſtituit: cum ergo poſſit intelligi ꝓſona patris ingenita non intellecta paternitate. paternitas nõ erit ꝓprietas ꝓſtitutiua eius. ſz innaſcibilitas. Preterea. innaſcibilitas ꝙuenit ſoli patri. ſz ꝙ ꝙuenit ſoli perſone. videtur eſſe ꝓprietas perſonalis eius ergo ⁊c. Preterea. ꝓprietas ꝓſonalis alicuius eſt aliquid ad dignitatem ꝓtinẽs ſed ad maiorem dignitatem in patre videẽ ꝓtinere innaſcibilitas q̃z paternitas. quia paternitas cõicat creaturis ñ innaſciailitas ſ̃ ⁊c. Preterea ſz Da. i. li. ca. ij. in diuinis oĩa ſunt idem ꝓter in gñationem ⁊ ꝓceſſionem: ergo per nihil aliud diſtinguitur pater ab aliis niſi qz ingenitus. Sz illa eſt ꝓprietas ꝓſonalis ꝓ quã ꝓſona ab aliꝭ diſtinguitur. ſi nõ diſtinguitur pater ab aliis niſi ꝓ in gñationem: innaſcibilitas eſt ꝓprietas ꝓſonalis eius. Incõtrarium ẽ: qz nihil habens eſſe poſitiuũ ꝓſtituitur ꝙd quod, negatõem importat: ergo pater qõ dicit qd poſitiue ꝓ ingenitũ qõ negatõem importat: ꝓſtitui nõ poterit. Preterea. ſicut habitum fuit ſupra: paternitas ẽ ꝓprietas ꝓſonalis patris. ſed vnius ꝓſone ẽ vna ꝓprietas. ꝓſonalis ergo innaſcibilitas non erit ꝓprietas ꝓſonalis eius. Rñ. dõ. ꝙ pater tripl̃r notificari põt: nam oẽm notionem in diuinis oz aliquo modo ad originem ꝓtinere. ad originem aũt ꝓtinere poteſt aliqd. vel qz originem negat: vel qz originẽ põit nã ſm ꝙ vult ꝑbs. iiij. metaꝓb. negatões entiuz eo ipſo ꝙ entia negãt. aliquo mõ ad ens ꝓtinẽt: ⁊ negatões relationum aliquo modo relatõrm dicunt. vt patuit ꝓ Aug. v. de trini. c. vij. ergo ⁊ negationes originũ ad originẽ reducũtur. ⁊ ſic ingenitũ eſt notio patris in quãtum negat ipm ab alio eẽ ꝓductum. Si vero notificatur pater ꝓ ea q̃ originem ponũt. ħ poterit intelligi dupl̃r actiue ⁊ paſſiue. non aũt poſſumus dicere ꝙ pater notificetur ꝓ originẽ paſſiue qz vt dictũ ẽ innaſcibilitas ẽ ꝓprietas eius q̃ negat ipſz ab alio eſſe ꝓductum. ergo hoc nõ erit ꝓ hoc ꝙ ipſe eſt ab alio. ſz qz alij ſunt ab ipſo. ab eo aũt ẽ aliquis ꝓ gñationem: vt filius. ⁊ ſic notificatur ꝓ paternitatem. ⁊ aliqs per ſpirationẽ vt ſpiritus. ſ. ⁊ ſic notificatur ꝓ cõem notionem. ẽ ergo tripler notio patris innaſcibilitas q̃ dicit ipſum nõ eſſe ab alio: paternitas ⁊ cõmunis notio q̃ notificant eũ vt alij ſunt ab ipſo. hec autem tria lz ſint notões diſtincte ⁊ alie: tamen ſm modum intelligendi, vna aliquo modo ꝓ ſupponit aliã. nã innaſcibilitas vt dicitur de patre ꝓ ſupponit cõmunem notiõem ⁊ paternitatem. cõis aũt notio paternitatem preſupponit. Hoc autem ſic eſt videre. qz vt ſupius tactum eſt. nunq̃z de aliquo qõ eſt aliqd in rez natura negatur aliquid niſi qz õ illo aliquid affirmatur. qz negatiua ex affirmatiua ſumit robur: niſi ergo aliquid affirmaretur depa/

Qõ .iij.

tre: esse genitum non negaretur ab ipso. illō autez affirmatum: propter quid de patre propter quod ipz esse genitum z esse ab alio negamus. est qz alij sunt ab eo: nam lz in creaturis non sequatur aliquem eē ingenitum si alium per generationem producit. qz eadem persona creata pōt esse gignens z genita. In diuinis aūt vbi relationes similes plurificari ñ pñt. ſm possibile est gignētem gigni: z spirantem spirari qz si genitus gigneret: essent ibi plures filij. z si spiratus spiraret ibi essent plures processiones: accipiendo processionem vt dicit determinatā originem. licz igr possit eē eadem psona genita z spirās. non tamen pōt esse gignens z genita. psona ergo illa q̄ ſm oēm modū originis possibilem in diuinis psonam. producit: ſm nullum modū originis ab aliquo producitur q qz ingenitum in patre negat oēm originē passiue si ista negatio ex aliq affirmatōe sequt̄ hñ erit nisi qz patri competit ois productio actiue: igitur ingenitus ſsupponit in patre paternitatē: ſm quā refertur ad filiū quē producit per modū nature: z cōem notionē p quam refertur ad spm̄. s. quē producit p modum voluntatis. Rursum cōis notiō paternitatem presupponit. qz ſm ordinem nature: emanatio p modū volūtatis ſsupponit emanatōem p modū intellectꝰ z ideo cōis notio q̄ conuenit pri. put. producit psonam p modū voluntatis: presupponit paternitatez q̄ ei cō uenit prout producit psonam p modum intellectus. sola ergo paternitas erit cōstitutiua psone patris vl eius proprietas psonalis: z nō cōis notio nec innascibilitas. q̄ ſm modū intelligēdi eam presupponunt.

Ad. i. dō q ſi nō intellecta paternitate pōt intelligi psona patris ingenita: z nō sequitur prem esse ingenitum ex eo q generat hoc est ſm eos qui volunt inducere de generatione in diuinis ſm gñationem. i creaturis: ubi cadē psona potest esse gignēs z genita. vel dicere possumus q remanet ingenitum amota paternitate. ſz non eo mō quo nos ingenitum de patre dicimus. nā indēi z gentiles trinitatem. in diuinis nō ponentes ponūt deum esse ingenitum. sed nō eo modo vt de ingenito logmur. nā prout de patre dicitur ingenitum. lz quātum ad' sui significatōez directe solā negatōez ipōrtet. tamē ſm modū intelligendi in quātum ois negatiua ad affirmatiuaz reducitur. sine ex affirmatiua robur sumit: eē ingenitum: paternitatē. z cōem notionem in patre dat intelligere vt pz per habita. Ad. ij. dō q non sufficit ad hoc q aliquid sit ppria psonalis q conueniat soli psone. Sz requiritur q dicat quid positiuū z eam ſstituat: qō innascibilitati nō conuenit. Ad. iij dō. q dignitas q̄ conuenit negatōi ex aliqua affirmatiua sumit fundamentū. vñ innascibilitas nō est maioris dignitatis in patre q̄z paternitas: z qō dicitur q paternitas cōmunicatur creature nō innascibilitas. dō q sic innascibilitas nō cōicat creature. Sic nec paternitas q̄ conuenit patri: videlicet paternitas q̄ nō est ex aliquo pncipio. Ad. iiij. dō q lz innascibilitas sit alia notio a paternitate: ſm modum intelligēdi paternitatem ſsupponit: in inferēdo tamē se inuicem ponūt z remouent. nam cui non conuenit paternitas nec innascibilitas z econuerso. accipiendo paternitatem z innascibilitatem vt de eis loquimur: z cui conuenit vnum z reliquum: z qz sic se inuicem quantum ad illationem ponunt. z remouent: ex in generatione datur intelligi distinctio psone patris ab aliis nō nominata paternitate: lz paternitas rñ sit ppetas psonalis patris.

Finde queritur de imagine z circa hoc quaruntur tria. Primo quid sit imago: Secundo: vtz imago in diuinis dicat vt essentialiter vel psonaliter solum. Tertio vtrum imago dicta psonaliter conueniat soli filio.

Q5. iiij.

Ad primum sic proceditur. videtur q̄ diffinitio de imagine data ab Hylario videlicet q imago est eius rei ad quam imaginatur species in differēs: sit in cōpetens. nā ibi male ponitur species. qz spēs naturaz rei dicit. imago autem nō solū aūtēditur ſm naturā. ſz ēt ſm exteriora. nam qō representat aliqd quantū ad exteriora liniamenta: dicitur imago eius: sicut ydoluz lapideum: imago Herculis. Preterea. species rei dicit naturā vel formam rei. ſz ipsa forma non ē imago. ſz ſm eam imago attenditur. ergo in diffinitione imaginis non debuit poni in recto. qz imago non est huiusmodi species. sed attenditur ſm eam

Preterea videt q̄ male ponatur ibi in differenā de ratione imaginis ē similitudo. ſz de rōne filitudinis est differētia. cū similitudo sit rez differentium: ergo in diffinitōe imaginis dz poni differētia nō in dria. Preterea. imago dei inuenitur in creatura. ſz creature ad deū nō pōt esse in dria: cū inter ea sit infinita distāria. ergo mala est diffinitio data cum nulla pars diffinitōis debeat esse in minus q̄ diffinitū: z alicubi repiatur imago vbi nō reperitur in differētia. Incōtrariū est auctoritas Hylarii.

Rñ. dō q ſm pbm. vj. topi. imago ē: cuius gñatio ē p imitatōem. vnde z nomē accepit. nā imago: quasi imitago dicitur. In omni aūt imitatione duo sunt consideranda: illud qō imitatur: z id in quo est imitatio. ideo si bene volumus videre ed sit imago. oz nos inuestigare q̄ requiruntur ad esse imaginis. quātum ad id quod imitatur cui ppie nomen imaginis competit. z quātum ad id in quo est imitatio qō non ppie imago dicitur. qz ei non competit imitari. Sz esse imitationis rationem. sunt autēm hec duo distincta. nam id qō imitatur aliqō est suppositum vel res nature: id autem in quo ē imitatio est forma aliqua vel natura. vnde possumus dicere. q̄tuor esse regrenda ad imaginem. ſm q̄ de imagine videtur log Hylarius. quoz duo se tenent ex parte forme vel nature: ſm quā attēditur imitatō. alia duo se tenēt ex parte suppositi cui cōpetit imitari: ex parte nature requiruntur similitudo z equalitas que duo sic se habent q eqlitas includit similitudinē: nā qō est equale alicui ſz aliquā formā: vt ſm albedinē: est ei simile ſm formam illaz. ſz nō cōuertitur. z qz equalitas est de rōne imaginis que includit filitudinem dicit Aug. lxxiij. q. q. xxxviij. q ois imago est similis. sed non oē file est imago: ex parte autem suppositi siue ex parte eius qō imitatur: quod ppie imago dicitur: etiam duo sunt ptīderanda: relatio: z imitatio. nam imago refertur ad id cuius est imago: qz nihil absurdius quā imaginem ad se dici. vt dicitur. vij. de trini. c. i. z imitatur ipm aliter. n. nō esset imago: hec. n. duo se habent ſz quēdam ordinē. nā relatio in imitatōe includitur. nam qcqd imitatur aliquid refertur ad illud. sed nō conuertitur nam lz pater referatur ad filium z econuerso. imitatur tamē patrem filius nō econuerso. vnde. vj de trini. c. vlt. scribitur q ſi imago pfecte implet illud cui' est imago: ipsa coequatur ei: non illud imagini. hec. n. quatuor in predicta diffinitione tāgunt nam ex parte forme siue ex parte eius in quo est imitatio: ponitur species indifferens: nam in indifferētia. filitudo z equalitas continentur. qz tūc est aliqd indifferens ab alio ſm aliquam formam: vtputa ſm calorem: quando non solum est calidum per qō habetur similitudo. Sed etiaz quando est adeo eadē li dum per quod habetur equalitas. qz non soluz dif-

fert frigidum a calido. sed etiam minus calidum a magis calido. igitur per indifferentem speciem: similitudo ⁊ equalitas que respiciunt formam designatur. per hoc autem q̄ ibi dicitur rei ad rem. relatio designatur: qz esse relativorum est ad aliud se habere. p̄ hoc autem q̄ ibi additur qđ imaginatur imitatio describitur: cum igitur predicta descriptio ꝓtineat oia que ad imaginem requiruntur. ly quantum ad formam verboꝝ aliquaꝫ incompactionem bēat. quantum tamē ad veritatis exp̄essionem est bona descriptio. datur tamē alia descriptio de imagine in qua predicta quatuor apertius designātur. videlicet q̄ imago est rei ad rem coequādam indifereta ⁊ vnita similitudo. per hoc qđ dicitur rei ad rem datur intelligi relatio. p̄ hoc qđ subditur. coequandā. designatur imitatio. qz subinfertur in difereta ⁊ vnita similitudo. similitudo cū equalitate designatur: qz non est indifferens similitudo quādo est cum inequalitate ammixta. Ad.i. dđ. q̄ imago vel attenditur ꝑm naturam vel ꝑm id qđ est nature primum vel nature signū: ⁊ qz membroꝝ dispositio est nature prorimū: ratione q̄ est equalitas i quantitate vel quantitas in qualitate. cū quātitas immediate respiciat substātiam vel naturā. ⁊ est nature signum. qz membra leonis ⁊ membra cerui nō differūt nisi aie differt. iđ ꝑz mēbroꝝ dispōem attē ditur imago ⁊ qz hoc non est nisi rōne nature iđ conuenīēter describitur imago per speciem vel naturā

Ad.ij. dđ q̄ imago ꝓpe sumpta dicitur de eo qđ imitatur aliud: nō de eo quod ē imitationis ratio. tamen si extendatur nomē imaginis: etiam illud ꝑz quod attenditur imago. imago dici pōr ideo p̄dicta descriptio. qz dicit esse imaginem indifferētē speciem ꝑm quā imago attenditur. vel diffinit imaginē p̄ cām. qz huiusmodi in dīa specie non est imago. sed est cā quare aliqd sit imago. vel diffinit imaginem extenso nomine. ⁊ ideo vt dicebatur quantum ad formā verboꝝ. qz ibi sic ordinantur verba q̄ id in quo attenditur imitatio ponitur in recto. ⁊ id cui competit imitari ponitur in obliquo in predicta descriptione est aliqua in cōpacto. Ad.iij. dđ q̄ ly similia sint distincta ꝑm suppositā aliquo mō; conueniunt tamē in aliqua vna forma: ⁊ rōne huius conuenīētie in diffinitōe imaginis: de cuius ratione est non solum similitudo. sed equalitas: ponitur indifferens spēs. Ad.iiij. dđ q̄ diffinitio illa describit imaginem in potissimo suo ē. nulla aūt creatura est p̄fecta imago sui creatoris: vel possumus dicere. q̄ ꝑm q̄ in aliquo attenditur talis indifferētia. sic i eo attēditur imago. ⁊ qz creature ad creatorē ly sit q̄dā imitatio non tñ est ibi ꝓprie in differentia: ideo nec perfecte in creatura respectu sui creatoris reseruatur imago.

Secundo queritur. vtrum imago in diuinis dicatur essentialiter vel personaliter

solum. ⁊ videtur q̄ dicatur solum personaliter qz que dicuntur essentialiter in diuinis dicuntur ꝑm substantiam. Sed imago semp dicitur ꝑm relationem: qz nihil absurdius quā imagine ad se ipsi. ergo semper personaliter sumitur.

Preterea. in essentialibus possumus dicere hoc de hoc. vt deus de deo. lumē de lumine. sed in imagine non possumus dicere hoc de hoc. qz ꝑm Aug. vj. de trini. c. ij. nō benedictum est imago de imagine. sicut nec verbum de verbo. ergo imago non essentialiter sumitur. Preterea. regula ē Augu. in multis locis. q̄ ea q̄ dicuntur essentialiter in diuinis ꝓdicantur de qlibet persona singulariter. ⁊ de oibus non pluraliter vt p̄ est deus: filius est deus. pater ⁊ filius ambo simul vnus deus: sed ꝑm Aug. vj. de tri. c. ij. non bene dictum est q̄ pater ⁊ filius ambo simul sint imago: ergo imago in diuinis solum psonaliter dicitur. Preterea. imago dicit quendam ordinem: sed in diuinis non est ordo nisi origīnis. origo autem semper respicit personas. ergo imago solum personaliter sumitur. Incontrarium est Aug. de fide ad Pe. in p̄ncipio. q̄ vult. q̄ vna ē sancte trinitatis essentialiter diuinitas ⁊ imago: ad quā factus est hō. Preterea. Hylarius. v. đ trini. vult hoc idem vt magister dicit in lra. ergo imago non solū psonaliter sumitur. sed etiaz essentialiter qđ magister concedit. Rñ. dđ q̄ imago ꝓprie loquēdo in diuinis semp psonaliter sumitur. nā vt habitū ē imago ē cuiꝰ gñatio est p̄ imitatōem. ⁊ ideo oz imaginē referri ⁊ habere quēdā ordinem ⁊ quādā imitationē respectu eius cuiꝰ dr̄ imago. si ergo diuina essentia diceretur imago vl hoc eēt respectu sui ipsiꝰ: vl respectu diuinaꝝ psonaꝝ: vel p̄ comparationem ad creaturas: respectu suiipsius non. Nam cuz nihil ꝓprie imitetur seipsum. semp imago est realiter distincta ab eo cuius imago dicit. vñ Hylariꝰ. iij. de tri. ⁊ habetur. ij. di. imago. n. sola nō est ⁊ similitudo nō ē sibi. ⁊ qz similitudo. clauditur in imagine. nihil suiipsius imago dici pōt. Nec etiā respectu psonaꝝ dicere possumus diuinam essentiam habere ratōez imaginis. Nam psona cōparata ad essentiam: realr nō distinguitur ly rōne: ⁊ ideo sicut sui ipsiꝰ nō est imago aliqd qz nihil ad seipm̄ hz realē distinctionez. ly ratione differre possit aliqd a seipso. sic diuina essentia respectu psonaꝝ imago esse non pōt. cū a psonis realiter nō distinguatur. Rursum respectu creaturaꝝ diuina essentia imago dici non potest. qz de ratione imaginis ē imitatio. diuina aūt essentia nō imitatur creaturas. sed ecōuerso. ⁊ ideo ꝓprie loquendo imago in diuinis solum psonaliter dicitur. qz solum inter personas inuenitur q̄ vna sit exp̄essa ⁊ p̄ducta ad similitudinem alterius. ⁊ vna bēat realem relatōem ⁊ destinctōem ad aliā. eēntia aūt diuina ad nihil realiter refertur. Tamen si volumus loqui large de imagine. vt dicatur imago. non solum id qđ imitatur aliud. sed id ad cuius imitatōem alterum dicitur. Sic diuina essentia imago dici pōt. debemus. n. imaginari q̄ deus vt est trinus ⁊ vnus siue vnitas essentie ⁊ trinitas personaꝝ. est quoddā exemplar. ⁊ paradigma. ad cuius similitudinē facta ē ratōalis ⁊ intellectualis creatura: ꝓpter qđ imago in tali creatura nō solū dr̄ respectu trinitatis personaꝝ. sed etiam p̄ comparatōem ad vnitatē essentie. ⁊ qz large loquēdo ipsuz paradigma ad cuius similitudinē aliud efficitur: imago dici potest. ipsa diuina eēntia imago dici pōt. ⁊ hoc est qđ magister ait q̄ imago sumitur eēntialiter in diuinis. qz ꝑm Aug. de fide. ad Pe. vna est sca trinitatis. eēntialiter diuinitas imago: ad quam factus est hō. Ad.i. dđ q̄ ea que dicūt relationem ad creaturas in diuinis dicant eēntiam. vnde domin⁹ ⁊ creator ly relatōez importent. tamen ꝑm substātiā dr̄: vt dicatur dici ꝑm substātiā qcqd de qualibz psona dr̄ singulariter ⁊ de oibus nō pluraliter ⁊ qz diuina eēntia dicitur imago p̄ cōparationem ad creaturā rōnalem: vt qz est illud ad cuius similitudinem hō ē factus. non obstante q̄ imago quandam relationem importat. sic imago sumpta in diuinis essentialiter sumitur. Ad secūdū ⁊. iij. dicendum q̄ Aug. accipit imaginē ꝓprie ⁊ ꝓout dicit relationem realem. ⁊ sic accepta soluz personaliter sumitur. qz diuina essentia ad nihil realiter refertur: qz si referetur realiter. vel hoc esset respectu creaturarum quod est impossibile. cum deus

ad creaturam realem relationem non habeat. vel respectu suiipsius: vel personaꝝ: qđ etiam stare nō pōt. qz nec a seipsa nec a psonis realiter est distincta ꝛ qz in noibus psonaliter dictis nō ꝓcedimus. hoc ō hoc. vt pater de patre vl filius de filio. nec talia ꝓdicatur de pluribus simul: qz pater ꝛ filius simul nō sunt pater neqꝫ filius. ideo Aug. qz logtur de imagine psonaliter sumpta: negat has ꝓpōes. videlicet imaginem de imagine: ꝛ qꝫ fil' pater ꝛ filius sint imago. Ad. iiij. dō qꝫ lz diuina essentia ad nihil ordinetur realiter: aliquid tñ realiter ordinatur ad ipsam ꝛ ideo aliqd vt rōnalis creatura pōt dici imago respectu eius. ꝛ qz large sumendo imaginē nō solum id qđ imitatur aliud imago dr. sed ēt illud ad cuius similitudinez aliud efficitur. ipsa diuina ēntia imago dr non qz ipsa ordinetur ad aliud. lz qz aliud ordinatur ad eam.

Qđ. vj.

Ertio queritur. vtꝛ solus filiꝰ dicat imago: put imago sumit' psonaliter. Et vr qꝫ ñ qz filius ꝓ tanto dr imago patris. qz ē eius dē nature cū patre. Sed ꝛ spiritꝰ. s. ē eius dē nature cū ipo. ergo ꝛē: ℙreterea. quotienscūqꝫ aliqd ē simile ꝛ eqle alicui: ꝛ est expressum ab eo: vel trahit originē ab illo: pōt dici imago illius: nam si vnū ouū alterius ouī imago non dr: dato qꝫ ei sit simile ꝛ equale. hoc nō est nisi qz ab eo nō trahit originem. Sed cū non solū filius sit eqlis ꝛ similis patri ꝛ oriatur ab ipso. Sz ꝛ spiritus. s. emanet a patre ꝛ filio: ꝛ vtrīqꝫ sit similis ꝛ equalis: rō imaginis non solū ꝙueniet filio sed ꝛ spiritui. s. ℙreterea. si cōpetit filio qꝫ sit imago patris ꝛ non spūs. s. ℏ nō ē nisi qz filius ex suo mō ꝓcedēdi hz qꝫ sit imago. non autē spūs. s. nā cum spūs. s: ꝓcedat vt amor ex suo mō ꝓcedendi. non hz qꝫ sit eiusdē nature. neqꝫ imago eius a quo ꝓcedit. Sz hoc nō videt cā. qz sicut spiritus. s. ꝓcedit vt amor: sic filius ꝓcedit vt verbuz sz vbū rōne q̄ verbū nō hz qꝫ sit eiusdē nāe cū dicente. Sz rōne q̄ verbum diuinuz: nā verbū hois nō est eiusdē nature cū hoīe. ita amor rōne q̄ amor ñ est eiusdē nature cū amāte. Sz rōne qua amor diuinus. ergo sicut nō ostante. qꝫ qz verbū rōne q̄ verbū non est eiusdem nature cum dicente. lz ex eo qꝫ diuinum verbum verbum ymago dicitur. ita amor diuinus ymagō dici poterit. nō obstāte qꝫ amor quia amor non ē eiusdē nature cū amāte. sed qz diuinus amor. ℙreterea ℏ exℙsse dicit. Dama. primo li bro ca. penultimo. qꝫ ymago patris ē filius. filij ymago ē spūs. s. Incōtrarū est Aug. vi de trini. c. il. qui ait qꝫ filius est eo ymago quo verbū. sed solus filiꝰ dr vbū ergo solus ipse dicetur ymago. ℙreterea Aug. vj. de trini in fine exponens ꝙba Hylarij. qꝫ eternitas est i patre spēs inimagie vsus immanere exponit qꝫ ymaginē filium ꝛp munus spīs. s. sed ℏ non esset nisi ita diceret ymago de filio sicut donū de spū. s. eū donū soluz spūi. s. cōueniat iuxta illud qđ habet. xv. de trini. ca xvij. In hac trinitate non est donū. nisi spūs. s. ergo nec erit ymago nisi solus filius. ℜnō dō. qꝫ sm sentētiā Aug. oz nos tenere qꝫ ymago psonal' dicta de solo filio dicatur. vnde. vj. de trini. ca. ij. scribit. qꝫ pater ꝛ filius non simul ℏo ymago. sed solus filius ymago quē admodū ꝛ filiꝰ sz quō ℏ sit: trel rōes assignari cōsueruṅt. prima est qz filius ꝓcedit ex se personam ꝛ ꝙuenit in notione cum patre: Sed spiritus. s. in hoc non imitatur patrem qꝫ ex se psonam producat. nec qꝫ cum eo in aliqua notione conueniat. Secđa est qz filius ꝓcedit ab vno. sed spiritus. s. ꝓcedit a duobus: ꝛ ꝓpꝛie vnum est imago vnius non vnū plurium. ideo imago competit filio. non spiritui. s.

Tertia. est qz filius ex suo modo procedendi. ꝛ eo qꝫ filius hz qꝫ sit imago. ꝛ qꝫ sit eiusdez nature cū patre. aliter. n. nō esset filius. sed hoc nō hz. spūs. s. cum ꝓcedat vt amor. Ideo filius dr imago nō spūs s. ℙrimas duas rōnes aliqui improbant. nam hz notionalia. nec attenditur sil'tudo: nec equalitas: ꝛ cum de ratione imaginis sit similitudo ꝛ eqlitas dicere filiū esse imaginem. ꝛ nō. spūm. s. qz ꝙenit in notōe cū patre ꝛ ꝓducit ex se psonā non spūs. s. est assignare rationem imaginis quātū ad notiōalia fm que nō attēditur imago. Rursum dicere. spūm. s. nō esse imaginem qz vnum est imago vnius. non vnū pluriū. nō ꝙcludit intentū: qz pater ꝛ filius sunt vnū ꝑncipium. spiritus. s. non plura: ꝛ non est incōueniens vnum esse imaginem pluriū. non vt sunt plura sed vt vnū: possumus tū dicere oēs ꝓdictas ratōes bonas esse ꝛ idē ꝙcludere. Ad cuius euidētiam notādū. qꝫ Aug. xv. de tri. in fine dicit ipm. s. nō debere dici genitum. neqꝫ imaginē: qz ꝓcedit ꝑ modum voluntatis. qz illud qđ ꝓcedit ꝑ modū intellectus: vt verbū: hz qꝫ sit qd simillimū cogitatiōi. r dr eius imago ꝛ ples. amor aūt qui ꝓcedit ꝑ modū voluntatis. nō hz de ratione sua qꝫ sit qd simile amanti neqꝫ imago eius. ꝛ qz tota rō Aug. q̄re solus filius dicatur imago est qz solus ipse dicitur verbū. oēs ille rationes que concludūt filium esse verbum. ꝛ nō spiritum sanctum oñdūt solum filium esse imaginem: filium autem esse verbū tripliciter ostendi potest. ℙrimo. qz ꝓducit ex se personam: nam cum ozigines diuine habeant quēdam ordinem ꝛ ozigo ꝑ modum intellectus sit ꝑor hz modū intelligendi qꝫ ozigo ꝑ modum volūtatis. illa persona procedēs q̄ hz rōem ꝑncipii sup aliqꝫ pn̄: ꝓcedet ꝑ modum intellectus: ꝛ non ꝑ modū voluntatis. ideo eo ipso qꝫ filius ꝓducit ex se pm. arguit qꝫ ꝓcedit ꝑ modū intellectus ꝛ qꝫ hēat rationem imaginis. vt ꝓima ratio ꝙcludebat. Rursum eoipso qꝫ ꝓcedit ab vno ꝓcedit ꝑ modum intellectus ꝛ vt verbum cum ꝓcessio ꝑ modum intellectus nullam aliam ꝓcessionem ꝓsupponit. sed spiritus san: eo ipso qꝫ ꝓcedit a pluribus quantumcūqꝫ procedat ab illis in eo qꝫ sunt vnum non poterit habere rationem verbi. sed solum rationem amoris. igitur etiam secunda ratio ꝙcludit solum filium esse imaginem. cū solus ipse procedat vt verbum: amplius qz solum verbum meret nomen ꝓlis. ꝛ non amor: eo qꝫ eo ipso qꝫ filius est filius ex suo modo ꝓcedendi habz qꝫ sit imago: vt tertia ratio ostendebat. est enim solus filius imago. qz solus ipse est verbum ꝛ filius. ꝓpter quod bene concludit Aug. vii. de trini. c. ii. qꝫ filius sit eo imago quo verbum ꝛ filius. Ad ꝓmum dicendum qꝫ licet spiritus sanctus sit eiusdem nature cum patre. non habet tamē hoc ex suo modo procedendi. ꝛ ideo non dicitur imago. sicut dicitur filius. Ad secundum dicendū qꝫ non sufficit ad hoc qꝫ aliquid sit imago alicuius. qꝫ oriatur ab illo. ꝛ qꝫ sit ei simile ꝛ equale. Sed requritur. qꝫ huiusmodi similitudinem ꝛ imitationem consequatur ex suo modo procedendi. amor autem ex suo modo procedendi non habet qꝫ sit simile amanti. Ad tertium dicendum qꝫ licet verbum ratiōe qua verbum non sit eiusdez nature cum dicente. est tamen semper dicenti simile: ꝛ repꝛsentatiuum ei⁹: ꝛ maxime cum dicens seipsum dicit. ꝛ qz ex hoc aliquid est imago qz est ab alio expꝛessum: ꝛ ex suo modo procedendi ipsum repꝛsentat: ꝛ ē ei simile: ideo verbū diuinum siue filius dicitur imago: ꝛ non spiritus sanctus. Ad quartum dicendum qꝫ greci spiritum sanctum communiter appellant imaginem. sed oc

ctores latini solum filium imaginem esse dicunt. magis proprie tamen loquuntur latini q̄s greci vt patet per habita.

Uper litteram super illo. (quibusdam videtur.) notandum q̄ quelibet positio aliquo modo verum dicit. nam si non genitum solam negationem dicit. Tunc spiritus. s. ⁊ essentia possunt dici non genita. nam de quocūq; falsificatur affirmatio de eo negatio verificatur. ⁊ ideo si falsus est q̄ essentia sit genita. verum est q̄ non sit genita sed si non genitum non dicat negationem solam. sz dicat negationem presupponentem rationem principij respectu diuine persone. sic competit soli patri. vel dicendum q̄ non genitum pōt negare soluz generari. ⁊ tunc essentia diuina. ⁊ spiritus sanctus sunt non genita qz non gn̄antur. vel potest negare: non solum nō generari: sz nec per generationem cōmunicari. nec a genito procedere: ⁊ sic nec essentia. nec spirit⁹. s. nō genita sunt. Itē super illo. (aliud ē ē patrez aliud esse filium. notandum q̄ esse dupliciter accipi potest. primo put est actus essentie. ⁊ qz in deo non differt essentia ⁊ tale esse: sicut eadē est eēntia patris ⁊ filii. ita est idē eē: so eē pōt dicere veritatem cōpositōis: ⁊ sic eē patrem non est esse filium: quia non eodem modo verificatur ista. pater est pater: ⁊ filius est filius. Mā patet est pater paternitate. filius est filius filiatione. paternitas aūt ⁊ filiatio sunt due res. ex vi tñ locutionis magis videtur esse importare veritatē cōpositiōis. quādo postipsum sequitur aliquod predicatū. ⁊ qñ nō magis importat actuz essentie. ⁊ ideo concedit magister q̄ aliud est esse patrem aliud esse filiuz. nō est tñ aliud patrez esse ⁊ filium esse. qz in primis ppositionib⁹: esse magis denotat veritatē cōpositionis. vt pz per habita. in alijs aūt magis dicit actum essentie.

Dis. xxix.

Et preterea.) Postq̄ determinauit magister de innascibilitate que nō est p prietas personalis hic determinat de cōi notione q̄ et proprietas psonalis nō existit: ⁊ tria fac. qz primo ostendit quomō ratio principij cōpetit psonis diuinis. Secundo manifestat quomodo notio cōuenit persone diuine ex eo⁹ est princ ipiū alterius. Tertio qz dixerat rationē principij posse cōpetere deo ex tēpore. ostēdit quomodo aliqua dicūtur de deo ex tēpore relatiue secūda ibi. (Ecce hēs.) tertia ibi. (Sunt: n. quidā) In principio. xxv. d. circa primū duo facit. qz primo ostendit hoc nomen principiū habere multiplicem acceptionē. Secūdo manifestat. quomodo principium cōpetit psone diuie ab eterno. ⁊ quomodo ex tempore ibi. (Et pater.) Circa primum duo facit. Quia primo dicit quālz psonam habere rationem principij. sed differenter. Secūdo illam differētiā manifestat. Maz pater est principiū sine principio ⁊ est pn̄m totius diuinitatis: filius est principium de principio ⁊ est principiū spūs san. spūs. s. est principium ō vtroq; ⁊ si hz rōez principij nisi respectu creature. secunda ibi. Mā pater dicitur.) Deinde cuz dicit. (Et pater.) Ostendit quomodo principium cōpetit diuine persone ab eterno ⁊ quomodo ex tēpore. ⁊ duo facit. qz primo facit qd dictū est. Secundo pbat quālibz psonaz diuinā habere rationem principij secunda ibi. (Si autē quicquid.) Circa primuz tria facit. qz primo ostendit q̄ ratio principii competit persone diuine ab eterno respectu alterius persone. Sed ex tēpore respectu creature: ⁊ ideo pater ab eterno fuit principiū filij ⁊ pater ⁊ filius spūs san. Sed spūs s. nō pōt dici principiū nisi ex tēpore cū non habeat rationē principij nisi respectu creature. Secūdo qz qlz persona hz rationem principij respectu creature ostendit has tres psonas nō dici principia respectu creaturaz oium. sz vnuz principiū. Tertio ostendit quomodo accipiendū sit oia ex deo esse. ⁊ recolligit i brevi quomodo differenter vna persona hz rationē principij respectu alterius. ⁊ quomodo respectu creature. secunda ibi. (Et dicūtur. (Tertia ibi. (Cū vero oia)

Tunc sequitur illa pars. (Si aūt.) In qua ostēdit qualz psonaz habere rationē principij. ⁊ duo facit. qz primo ostēdit spūm san. habere rationē principij respectu creature. qz in se manēs opatur. vnde est vnuz principiū cuz eis respectu oium entiū. Secūdo manifestat patrem esse principiū filij. qz euz gignit ⁊ pfem ⁊ filiū esse principiū spūs san. qui ab eis procedit. secunda ibi. (Idez in codē.) Deinde cū dicit. (Ecce habes.) Ostendit q̄ notio cōpetit psone: ex eo q̄ hz rōnem principij ⁊ duo facit. qz primo oñdit que notio competit patri ex eo q̄ est pn̄m filij. secōo oñdit que notio competit patri ex filio. ex eo q̄ sunt principiū. spiritus. s. secūda ibi. (Unū autem principiuz.) Circa primum duo facit. qz primo dicit q̄ ea notōe q̄ pater est pater. vt paternitas vl' gn̄atio: pr̄ est principiū filij qd̄ ptat per Hylarium. Secōo: qz Hylarius direrat originē filij esse ab initio: ipm vero non esse ab initio sz ab initiabili: querit qūo predicta verba intelligēda sint quoz exp̄o in qonibus lr̄alibus apparebit. secunda ibi. (Et ideo querēdū.) Tūc segtur illa ps. (Unū aūt.) in qua oñdit qūo notio cōpetat patri ⁊ filio ex eo q̄ sunt principiū spiritus. s. ⁊ duo facit. primo q̄ duas qōnes mouet. qz primo querit cū pater ⁊ filius sint vnū principiū spirit⁹. s. vtz vna ⁊ eadem notiōe sit pn̄m pater q̄ filius. ⁊ soluit q̄ vna ⁊ eadē notio ē i pre ⁊ filio ꝑm q̄ sunt pn̄m. spūs. s. Secōo. querit qūo vocetur huiusmodi notio ⁊ soluit q̄ non hz ppuz nomen est tamen alia notio a paternitate ⁊ filiatiōe. ⁊ q̄ ꝑm eam pater ⁊ filius ab eterno sunt principium. spiritus. s. sz cum dederint ex tempore. Secūa ibi. (Si vero queritur.) In quo terminatur sentētia lectionis ⁊ distinctionis.

In presenti distinctiōe duo tanguntur. Primo quomodo inuenitur i diuinis ratio principij respectu diuie psone. Secōo. qūo respectu creature. Jo de hijs duob⁹ q̄rem⁹ tria. Primo. vtz vna psona possit dici principium alterius. Secōo. vtz sit eadē notio in patre ⁊ filio. put sunt pn̄m spūs. s. Tertio. vtz sunt vnū pn̄m. spūs. s.

Qō. j.

D primū sic proceditur. videtur q̄ vna persona non possit dici pn̄m alterius: qz principium ⁊ primū idē est vt dicit phs. primo posteriox: sz vna psona nō est prior alia. ergo. ⁊c.

Preterea. sicut scribitur in quarto meraphisice primum ⁊ causa sunt idem. Sed primum ⁊ principium sī idē vt habitum ē supra que autem vni ⁊ eidez sunt idez inter se sunt eadē. ergo principiū ⁊ cā idem sunt. sed vna psona nō ē cā alterius. cū ad esse cause sequatur aliud. q̄ vna psona nō dicet principiū alterius. Preterea. phs in. v. metaphi. vult. q̄ distinguatur cā: sicut ⁊ pn̄m q̄ nō eēt nisi idē eēt pn̄m ⁊ cā. Si ergo vna psona nō est cā alterius. ergo nec principiū. Preterea principiū: per se. ⁊ primo dr̄ ō cā efficiēte: vñ ⁊ phs qñ vult noiare cām efficientē nominat ipsaz principiū vñ motus. Sz vna psona nō ē cā efficiēs alterius ergo ⁊c. Incōtrariuz ē. qz Augu. in. v. li. de trini. c. xiij. vult q̄ pater ⁊ filius sint vnū principiuz spūs. s. vnde ait q̄ sicut pater ⁊ filius vnus deus. ⁊ ad creaturam relatiue vnus creator ⁊ vnus dñs. sic relatiue ad spīm. s. vnū pn̄m. Sz sic pater ⁊ filius pūt dici vnū pn̄m spiritus. s. ita pr̄ potest dici principiū filij. Preterea. idē Aug. eodē

li. de tri. c. xiiij. ait q̄ gignēs ad illud q̄ gignitur p̄n cipium est. R̄n. quidam sic dicunt. q̄ in diuinis non possumus recipere nomen cause q̄z cā p̄prie di cta vel est extra rem. vel ē pars rei extra. vt finis ⁊ efficiēs pars. vt forma ⁊ materia ſz vna p̄sona non est extra aliā nec est pars alterius: ⁊ ita vna p̄sona nō p̄t dici cā alterius. P̄reterea. vi dem⁹. q̄ cā hz quēdā ordinē ad esse illius cuius est cā. igitur cū idē sit esse triū p̄sonaꝝ. non p̄t eē q̄ vna p̄sona sit cā alterius. ſz in p̄ncipio nō est sic. q̄z repitur p̄ncipiuz q̄ nō est extra illud cuius ē p̄ncipiū. sicut punctus ē p̄ncipiū linee a quo fluit linea. R̄ursum reperitur aliq̄ p̄n⁹ q̄ non hz influētiā quātū ad eē sup̄ id c⁹ ē p̄ncipium: sicut illud a quo incipit motus. ⁊ mane a quo incipit dies: ita hñt rōnem p̄ncipij. q̄ non hñt influētiā sup̄ ea quoꝝ p̄ncipia sunt. ⁊ q̄z non ē ꝑtra rōnem p̄ncipij eē in eo cuius ē p̄ncipiū: ⁊ nō habere ordinē ad esse ipsius. p̄t dici vna p̄sona p̄ncipiū al terius. ſz vna p̄sona nō sit extra alterā ⁊ non habeat ordinē ad esse alteri⁹: cū sit idē eē oiuz p̄sonaꝝ. Sz illud nō videtur sufficiēter dictū. q̄z nullū inuenim⁹ p̄ncipiū in iſtis inferioribus q̄ p dē̄m modū repſen tet p̄ncipiū in diuinis. sed aliquod p̄n cipiū repſen tabit ipm p vnū modū aliq̄ ꝑ aliud: ⁊ sicut est in p̄n cipio. ita est in cā suo mō. q̄z aliq̄ cā repſentat p̄nci pium in diuinis. vno mō sicut materialis ⁊ forma repſentāt ipm ex eo q̄ ſ̄ sunt extra rē: efficiēs ⁊ finis repſentant ipm ex eo q̄ sunt distincta a re. ⁊ tamen aliquo mō dant eē rei. igitur p̄m istū modū ꝓcedēdo si ponimus in diuinis nomē p̄ncipii debemus: ibi. ponere nomē cause. ⁊ si negam⁹ vnū debem⁹ nega re aliud. ꝓpter hoc dō ē aliter q̄ hz vna p̄sona ꝓout dat eē alteri. ꝑe nō possit dici cā illi⁹ cui dat eē p̄m aliquod genus cāe attamē hz maiorez ꝓuenientiam cum vno genere cause q̄z cū alio. ⁊ ideo cum quolz genus cause hēat nomen appꝛopatuz. q̄ꝫ p ꝑus con uenit sibi q̄z alicui alij. duo nobis ꝓsiderāda occur rūt. P̄rimo q̄ꝫ est illud gen⁹ cāe cū quo hz silitudi nē vna p̄sona ꝓout dat eē alteri maiorem. q̄z cum alio gñe cāe. Scō: est q̄ sunt illa noīa q̄ ꝓueniūt illi generi cāe ꝓout hz dissilitudinem cū p̄sona diuina Et iō notādū q̄ inter cetera genera cāꝝ. cā efficiēs hz maiorē silitudinē. cū p̄sona diuina. naz materia ⁊ forma faciunt ad eē rei inquantū sunt partes eius q̄ partialitas deo nō ꝓuenit: finis facit ad esse rei inq̄z tuz ē maius bonū q̄z sit ipia res. ꝓpter qō monet ef ficiēs vt talē rē agat: ſz vna p̄sona nō est mai⁹ bonū q̄z alia: immo oēs tres p̄sone nō sunt maius bonum q̄z vna p̄sona: cum vna ⁊ eadem bonitas sit oium triū p̄sonaꝝ. ⁊ ideo finis in diuinis respectu diuinoꝝ recipi nō p̄t. Efficiens aūt dicitur dare esse rei in quantū rem producit: ⁊ hoc bene cōpetit diuinis p̄sonis. ⁊ ideo nomen qō cōpetit cāe efficiēti pote rit trāsferri ad diuina. si aliq̄ nomē qō ꝓuenit alicui cāe ibi trāsferri dz. ſz p̄m Cōmen. in. i. phisi. p̄ncipi um p se ⁊ p̄mo dr̄ de causa efficiēte. nam sicut cā p ꝑus cōpetit fini: ⁊ elemētū p ꝑus cōpetit materie. ⁊ natura: p ꝑus competit forme. ita p̄ncipiū p ꝑus cō petit efficiēti siue ei qō ē alterius ꝓductiuz. ⁊ ideo nō debemus cōcedere q̄ vna p̄sona sit cā alterius ſz greci tali mō loquēdi vtātur: vt apparet p Dam̄. p⁹. li. c. xi. q vult patrem esse cām filij. q̄z tūc dareē intelligi q̄ esset finis eius. nec debemus ꝓcedere. q̄ vna p̄sona sit elemētum alterius. q̄z tūc intellige retur q̄ esset materia eius: nec q̄ sit natura alterius loquēdo de p̄dicatōe formali nō de p̄dicatiōe p idē ptitatem: ⁊ maxime accipiendo naturā vt de ea loq tur pbs. q̄z tūc sequeretur q̄ vna p̄sona esset alteri us pars vel cā formalis eius. concedimus tamen q̄ vna p̄sona sit p̄ncipiū alterius. q̄z p̄ncipium solum dicit quod est alterius ꝓductiuum. ⁊ vna p̄sona est alterius ꝓductiua. Aduerēdum tamē q̄ ꝓducti num alterius. Aliq̄n dicitur efficiēs. Aliq̄n auctor. Aliq̄n p̄ncipiū: que sic distinguere possumus. Ar efficiens dicitur aliqd inquantum efficit. vel facit ⁊ q̄z facere est ꝓducere aliqd nō de sua subai vt vult Dama. i. li. c. viij. ideo b ꝑe ꝓuenit. q̄n aliqd ꝓdu citur pactus trāseuntes in exteriorem materiaz. pp q̄ nō possumus dicere q̄ vna p̄sona sit efficiens al terius q̄z actiones ille p quas accipiuntur origines p̄sonarum: in exteriorem materiam non trāseunt.

P̄rincipiū vero dici p̄t omne q̄ꝫ est alterius pro ductiuum: siue ꝓducat ipm de sua substantia. siue d aliena. siue ex nihilo. siue etiam hoc fiat p actus trā seuntes in exteriorem materiam. siue non transeū tes: ⁊ ideo quelibet persona ꝓducens p̄t dici p̄n cipium p̄sone producte. Auctor vero eo q̄ auctori tatem importat in producendo: non dicitur nisi qui p̄ncipaliter ꝓducit. nam auctoritatiue facere est p̄n cipaliter facere. ⁊ p̄m b pater est auctor filij vt pa tet p Hylarium in littera. nomen autem auctoris. ideo patri competit. q̄z nō ex alio est productus. ipse enim est fontana diuinitas. ⁊ sicut dicitur p̄r auctor fi lii. ita potest dici auctor. spiritus san. q̄z. spiritus. f. principaliter procedit a patre. vt dicitur ab Augu. xv. de tri. c. xxvj. ⁊ licet auctor dicatur q̄ auctoritatiue ⁊ principaliter producit vel agit. Aliquando tñ communiter sumitur auctor p̄ro eo q̄ est alterius productiuum etiam si habet ab alio q̄ producat. ⁊ p̄m hunc modum loquitur Hylarius. q̄ spiritus sanctus producit a patre ⁊ filio auctoribus. patet igitur q̄ in diuinis recipitur nomen p̄ncipij ⁊ no men auctoris modo quo dictum est. Ad primuz dicendum q̄ primum ⁊ principium sunt talia in iſtis inferioribus. vbi quis quid est principium alterius est p̄ius altero. In diuinis aūt q̄z ibi ordo est origi nis absq̄ p̄rioritate. ⁊ ibi ita vna persona est ex alte ra q̄ nō est p̄rior altera ita est ibi p̄ncipium. q̄ non est ibi primum. Ad secundum patet solutio. quia recipiebat fulcimentum ex primo argumento.

Ad tertium dicendum q̄ licet omnis causa pos sit dici p̄ncipium non tamen omne p̄ncipium po test dici causa. q̄z principium est in plus quam causa ſz Cōmē. sicut cā est i plus q̄z elemētū. iō in diuinis po test recipi nomē p̄ncipii absq̄ eo q̄ recipiatur ibi nomē cāe. Ad. iiij. dō q̄ hz p̄ncipiū ꝑus competat cause efficienti q̄z aliis causis nō tñ p̄m eandem rō nem aliqd dicitur efficiens ⁊ p̄ncipium vt p̄z p ha bita. ⁊ ratione huius diuersitatis dicimus vnā p̄so nam p̄ncipium alterius non efficiens. Ad.iij.

Secundo queritur. vtz sit eadem notio in patre ⁊ filio. p̄m q̄ sunt p̄ncipiū. spiritus ſ. ⁊ vt q̄ nō: q̄z relatiōes multiplicantur p suppoſita. nā quot sunt paternitatē habē tes: tot sunt paternitates. ergo quot sunt habentes notiōem tot sunt notiōes. sed duo sunt hēntes notiōes talem. q̄z pater ⁊ filius: erunt igitur due notiōes non vna. P̄reterea. notio dr̄ a notificando: sed ſi esset vna ⁊ eadem notio patris ⁊ filij: tunc per eam non innoteſceret nobis nec pater nec filius nec spiritus sanctus: q̄z eam non habet. ergo nulla persona diui na innoteſcit nobis p illam. Si igitur esset vna talis notio: non esset notio. est notio. ergo non est vna.

P̄reterea. relationes originis distinguunt perso nas: non vniūt. sed notio inter relationes originis numeratur ergo distinguit personas: non vnit: sed si esset vna patris ⁊ filij. tunc personas non distin geret. sed vniret. ergo ⁊c. P̄reterea. relatio pu-

pliciter comparari pōt ad id in quo est: ⁊ ad illud a quo distinguit: ⁊ magis habet esse ex eo in quo est ꝫ ex eo ad qō est: qz ex eo in quo est est aliquid. sed ex eo ad qō est nō ē aliqd. ſz si bēret vnū ⁊ idē ſuppositū. ⁊ referr̄ ad plura hz plēs relatiōes in se. ḡ multo magis si plā referūtur ad vnū: b erit p plēs rl'ones. ergo pr̄ ⁊ filiꝰ q sunt plā suppositа ēt ex eo q referūt ad vnū aliqd: vt ad spm̄ scm̄ plēs rl'ones habebūt.

Incōtrariū est: qz respectu vniꝰ ⁊ eiusdē psone p ducte ſm q̄ pducta est: nō pōt sumi rl'ones dissiles: ſz sīles. vñ pater ⁊ filiꝰ ex eo q referūtur ad spm̄ scm̄ quē pducūt sīlem rl'onem hūt. ſz vt habitū fuit supra rl'ones sīles in diuinis nō plurificant. ḡ eadē relatio est in pr̄e. ⁊ in filio ſm q̄ sūt pncipiū spūs. ſ. ℘re terea. si alia ⁊ alia esset notio in pr̄e ⁊ filio ſm q̄ referuntur ad spm̄ scm̄. tūc essent sex notiones nō. v. qō cōiter negat. ℟ñ dō. q̄ vna notio est in pr̄e ⁊ filio ſm quā referūtur ad spm̄ scm̄. rōnem aūt huius vnitatis quidā sic assignāt: qz multiplicatio ſm numerū nō pōt esse nisi p materiā vñ si forma boīs eēt forma nō recepta in mā nō esset nisi vnꝰ hō in specie boīs. ⁊ qz in deo nulla est mā: nō pōt esse q̄ sit alia. ⁊ alia talis notio in pr̄e ⁊ filio: qz tūc essent ibi plures notiones nūero qō esse nō pōt. vñ ibi nō sunt plēs tales notiones sicut nec plēs filiatiōes vel paternitates. sed illud nō videt sufficere: qz accidētia ⁊ relationes hūt materiā in qua nō ex qua. nā sicut ppriū est sbarum sensibiliū hr̄e materiā ex qua. ita ppriū est accidentiū ⁊ relationū habere materiā in qua. ⁊ sicut si essent plēs materie ex qua. sufficeret ad ls q̄ essent plēs sbe sensibiles. ita si essent plēs materie in qua. sufficeret ad pluralitatē relationū vel accidētium: ⁊ qz illud in quo hz esse relatio vel ppr̄ietas vel accidēs est suppositū. ls vbi ponimꝰ pluralitatē suppositoꝝ. videtur q̄ possimꝰ ponere pluraltatē relationuꝫ. ⁊ qz in deo est suppositū. ls nō sit ibi mā. ⁊ quia sunt ibi plura suppositа q̄ huiusmodi hūt notionem. ls si vellemꝰ sequi viā prętactaz cōcluderet q̄ in patre ⁊ filio essent plures tales notiones nō vna ꝑpter hoc assignat alia rō cōiter ⁊ bona. videlz q̄ i patre ⁊ filio est vna talis notio ꝑpter vnitatē ipsiꝰ esse. Ad cuiꝰ euidentiā notādū q̄ vt tactū fuit supra. ls relatio ꝫtum ad suū esse in ls q̄ueniat cū aliis p̄dicamētis q sicut eē alioꝝ p̄dicamentoꝝ nō ē directe in eodē genere cū hijs q̄ sunt in ipis p̄dicamētis. ita esse relationis nō est directe in genere relationis: in hoc tm̄ differt vt dicebat: qz reb⁹ aliorū p̄dicamētorum rādet ppr̄ium esse: ⁊ marie cū manēt ſm suum gen⁹. relationi aūt ⁊ put manet ſm suū gen⁹ nō respō det ppr̄ium esse: ſz esse eius est esse fundamēti. vel esse absoluti in quo radicat: vt esse sīlitudinis est esse albedinis: qz si ls negaret cū taliz esse sit in esse: eēt aliud in esse albedinis ⁊ sīlitudinis. ⁊ qz aliqd est cōpositius ex eo q̄ in eo est aliud ⁊ aliud in esse: sequeretur q̄ aliqd esset cōpositius ex eo q̄ est albū ⁊ sīle. ꝫ ex eo q̄ est albū soluz: qō plane falsum est: qz tūc nihil absq̄ sui mutatiōe de nō sili fieret sīle: cū nihil sit cōpositius ſm rei veritatē ꝫ ꝑius esset nisi i eo sit facta mutatio. ⁊ si hoc est de rōne relationū in creaturis q̄ eis nō rādeat ppr̄ium esse: qz in eo in quo sunt ſm rem nullā aliam cōpositionē faciūt a cōpositione fundamēti. multo magis hoc erit de rōne relationū diuinarū cū in diuinis sit sūma simplicitas. ⁊ ibi relationes ſm rem nullā cōpositionē faciant. igitur esse oium taliū relationū erit idē cū esse essentie siue cū esse absoluti. ⁊ qz absoluta ibi nō pluraliter. ⁊ vnū est ibi esse essentie. oium relationū diuina rum est vnū esse: ⁊ qz plurificatio ſm nūerū respicit distinctionē in esse sicut plurificatio ſm speciē respicit distinctionē ſm rōnem q̄ditatis: ō relationes sīles ⁊ differētes ſm numerū: in diuinis plurificari nō possunt ꝑpter vnitatē ipsius esse. Sed relatiōes dissimiles ibi plurificari nō est incōueniens ꝑpter aliam ⁊ aliam rationez quidditatis siue ꝑpter aliud ⁊ aliud ad qō sunt. est igitur vna notio in patre ⁊ filio ſm q̄ pducūt spm̄ scm̄ q̄ declarare volebam⁹.

Ad ꝓmū dicēdum q̄ oībus suppositis diuinis respōdet idem esse. ⁊ ō plurificatio relationū diuinarū etiā in plurib⁹ suppositis nō assimilat plurificationi relationū in pluribus suppositis creatis: qz pluribus talib⁹ suppositis rādent diuersa esse. ſz magis assimilat plurificationi relationū in vno supposito creato. qz vni tali supposito respōdet vnū esse: cū vniꝰ rei vnicū sit esse sicut plurib⁹ diuinis suppositis vel etiam omnib⁹ vnū esse respōdet. ⁊ ō sicut in vno creato supposito possunt esse relationes differentes ſm speciē: sed nō ſm numerū. ita in vno supposito diuino vel etiā in plurib⁹ possunt esse plures relationes dissimiles que assimilātur relationibus diuersarū specierū. sed non similes que assimilātur differētibus numero. ⁊ ō quatūcunq̄ pater ⁊ filius sint distincta suppositа. in eis erit vna cōmunis notio ꝑpter vnitatē ipsius esse: ⁊ ad formā arguendi cū dicitur q̄ in plurib⁹ suppositis nō est relatio vna sed plures. hoc intelligendū est quādo illa plura suppositа habent aliud ⁊ aliud esse: qō patri ⁊ filio non cōuenit. Ad secūdum dicendū q̄ ꝓpriaz notionē nō cognoscimus patrem quia pater: nec filiū qz filiꝰ sed cognoscimꝰ patrē ⁊ filiū ꝑut sunt vnū ꝓncipiū spūs san. nec valz q̄ talis relatio nō dicat notio. qz omne distinctiuū in diuinis notio dici pōt. ⁊ ls talis relatio nō distinguat patrez a filio distinguit tm̄ eos a spiritu sancto vnde ⁊ notio dici debet. Ad tertium dicēdum q̄ relationes originis distingunt psonas que p illas relatiōes referūtur. nam pater p paternitatē distinguit a filio: qz p eam ad filiū refert. Sed p cōmunem notionē non distinguit ab eo: qz p eam nō referr̄ ad ipsum. ſz pater ⁊ filius distingūtur a spū scō: qz p talē notionē ad illū referūtur. vn non est inconueniens q̄ talis notio vniat ⁊ distinguat cū boc nō faciat eodē mō. Ad quartū dicendū q̄ relationi cōpetit magis esse ⁊ q̄ sit aliqd ex eo in quo est tm̄ q̄ sit relatio ⁊ q̄ sit ad aliquid magis ei cōpetit ex eo ad qō est: qz esse quidditatiuū relatiuoꝝ est ad aliud se hr̄e. ⁊ qz relatiōes in diuinis nō plurificant ſm q̄ sunt aliqd nec ſm esse sed solū ſm rōnem q̄ditatis. ō plurificatio relationū diuinarū dz sumi p ea adque sunt nō p ea in quib⁹ rō sunt. ꝑpter qō ar- Qō. iij.
gumētū nō magis arguebat oppositu ꝫ ꝓpositū.

t Ertio q̄ritur vtrū pater ⁊ filiꝰ sint vnum ꝓncipiū spūs. ſ. ⁊ videt q̄ nō. qz pncipium nō recipit in diuis nisi ex eo q̄ vna ꝑsona ꝑducit aliam. ſz duo sunt ꝑducētes ergo duo sunt ꝓncipia. ℘reterea. actio attribuit suppositо. qz forma nō agit nec materia patit: ſz suppositū agit p formā ⁊ patit p mām. Si ergo actio attribuitur suppositо. ergo ꝓncipiū cū ergo sint plā suppositа erūt plura ꝓncipia. ℘reterea. si aliqd ē ꝑpter q̄ pr̄ ⁊ filiꝰ nō sint plā ꝓncipia. b nō ē nisi qz pater ⁊ filiꝰ ꝑut spirāt spm̄. ſ. sūt qd vnū. Sz hoc nō impedit. qz mā ⁊ forma ꝑut sunt ꝓncipia cōpositi sunt qd vnum: imo tāta est vnitas inter ea q̄ nō est dare aliam cām vnitatis intrinsecaz. vt vult phs. ij. de aia. ⁊. viij. metaphi. ⁊ tm̄ ꝫtuncūq̄ sint sic vnū: dicuntur diuersa ꝓncipia cōpositi. ergo pater ⁊ filiꝰ ls sint vnū ꝓout spirāt spm̄ sanctū: erunt tm̄ diuersa ꝓncipia. ſ. spūs sanc. ℘reterea. ꝓncipiū dicitur relatiue ad id cuiꝰ est ꝓncipiū iuxta illud phi ſmo

phisic. principiū opz esse cuiusdā aut quozūdam. sed plura sunt que dicūtur relatiue ad spiritū sanctū: ga pater ⁊ filius. ergo ⁊c. Incōtrarium est: quia plura principia agūt in quātum plura: sed pater ⁊ filius spirant spīm scīm in quātuz vnū ergo pater ⁊ filius sunt vnū principiū spūs sanc. Preterea. principiū vt dictum est: dicitur relatiue ad id cuius est principiū non ergo erunt plura principia nisi sint plures relationes: ꝑm quas principia ad id qō est ex principijs referūtur. sed vna ⁊ eadem est notio per quā pater ⁊ filius referūtur ad spīm sanctuz. ergo erunt vnum principiū pater ⁊ filius spūs sanc. Preterea. hoc idem habetur in littera. Rño dicendū q̄ opz nos dicere patrē ⁊ filium esse vnū principiū spūs. s. ꝑm q̄ magister ꝓcedit in ista. hanc autē veritatē duplici via inuestigare possum⁹. Primo ex pfe pūis ⁊ filij pducentiū. Secōo ex pfe spūs. s. q̄ pducit. Primuz sic patet. q̄ semp est hic ordo. ō multitudo ficut ab vnitate ꝓcedit sic ad vnitatē reducitur: q̄ ois multitudo participat aliqualr vno: vt vult Dionysius vlti. de di. no. ⁊ proculus in prima ꝓpositione sua. ⁊ ideo qñ ad vnaz actionē cōcurrunt plura principia. tunc vel vnū reducitur ad aliud ⁊ vnū est instrumētum alteri⁹ vel ambo reducūtur ad tertiuz. ⁊ q̄ vna psona diuina nō est instrumentū alterius: nec psone diuine agentes reducūtur in aliqō agens supius. q̄ ois talis ordo agentis ex esse sumitur. ⁊ q̄ idem est esse trium personarū: nec est aliqō esse supius esse diuino. quotiēscūq; plurib⁹ psonis diuinis cōpetit vnū ⁊ idem pducere. tunc oēs ille psone respectu ꝓ sone illius pducti dicūtur vnū ⁊ idez principiū. vñ sicut tres psone respectu cuiuslibet creature nō dicūtur tria principia: sed vnū principiū: q̄ est vnū esse earum ⁊ vna substantia ⁊ vna virt⁹. ita pater ⁊ filiꝰ respectu spūs. s. sunt vnū principiū ꝓpter vnitatē esse ⁊ virtutis. hanc viam aliquo mō innuit Aug. v. de tri. ca. xiiij. qui ait. fatendū est patrē ⁊ filiū ꝑncipium esse spūs scī. nō duo ꝑncipia. sed sicut pater ⁊ filius vn⁹ deus ⁊ relatiue ad creaturā vnus creator ⁊ vnus dñs. sic relatiue ad spīm scīm vnū principium. alia via sumitur ex parte ipi⁹ spūs. s. q̄ quod ꝓcedit a plurib⁹ ꝑm q̄ plura vt pōt haberi ex quadā ꝓpositione ꝓculi cōpositius est q̄z qō ꝓcedit ab vno vel a plurib⁹ vt sunt vnū. ⁊ q̄ spūs scūs simplicissimus est: nō est intelligibile q̄ ꝓcedat a plurib⁹ vt plura sunt. sed ꝓcedet ab eis vt sunt vnum principium. ⁊ hoc est qō vult Ansel. inde ꝓcessione spiritus sanc. q̄ pater ⁊ filius spirāt in eo q̄ vnū. Modus autez huius vnitatis diuersimode assignatur. Nam quidā dicūt q̄ pater ⁊ filius sunt vnū principium. spūs. s. in quātum est in eis vna cōis notio: q̄ sicut diuina essentia sub rōne qua paternitas ē ratio quare pater sit principiū filij. ita diuina essentia sb ratione qua cōis notio est ratio. quare pater ⁊ filius sint principiū spūs. s. sed illud nō est bene dictū: quia illud qō est ratio: quare aliqd sit alicuius principiū est illud in quo qō est ex principio. principio similatur: vt si calor in igne est ratio. q̄ ignis sit principiuz omniū calidoz. calor est illud in quo igni oia calida conformātur. ⁊ q̄ in cōi notione nō assimilat spiritus sanct⁹ patri ⁊ filio cōis notio: vel essentia diuina sub rōne qua talis notio nō erit ratio. quare pater ⁊ filius sint vnū principiū. spūs scūs nec etiam: vt pz p habita: poterit esse aliquid huiusmodi ratio q̄ pure relationē significet: nec etiam aliquid pure absolutū cui nō cōpetit aliquis modus respectiuus Sed q̄ semp virtus est rō quare aliquid sit principium alteri⁹. igit virtus spiratiua in qua vnīūtur pater ⁊ filius ꝑm q̄ spirāt spīm scīm est id ratione cuius dicūtur vnū principiū spūs. s. vnde dicere possumus. q̄ sicut natura est potētia generatiua in pre: q̄ filius ꝓcedit p modū nature: ⁊ natura dicit quendā respectū ad istū actū qui est generare sic voluntas est virtus spiratiua in patre ⁊ filio ⁊ importat quēdam respectuz ad actum spirādi. sunt igitur pater ⁊ filius vnū principiū spūs. s. prout in eis est vna virtus spiratiua ⁊ vna voluntas: nec valet q̄ ꝓpter hoc spūs sanct⁹ seipm spiret q̄: hz vnā ⁊ eandē voluntatē cū patre ⁊ filio sicut nō valet qō filius seipm generat. hz sit eadem natura in filio q̄ est in patre. q̄ huiusmōi natura in patre est cōiuncta cuidā respectui cui nō est cōiuncta vt est in filio. ⁊ rōne hui⁹ cōiunctionis generare verificatur de patre ⁊ nō de filio. sic volūtas vt est in patre ⁊ filio est cōiuncta cuidā respectui cui nō est cōiuncta vt est in spū scō. ⁊ iō spūs sanctus nō spirat vt pater ⁊ filius. ⁊ hz requiratur vnio ad talem respectū. tū sicut pater nō est potens generare nisi natura. sic pater ⁊ filius nō sunt potētes spirare nisi volūtate. Ad ptimū dicendū q̄ nō sufficit ad pluralitatē principij pluralitas suppositorū: q̄ principium nō noiat solū suppositū: sed noiat suppositus cum virtute. ⁊ tota ratio. quare suppositū hz rōnem principij. est potētia siue virtus q̄ est ratio actus. ita q̄ sicut ab huiusmōi virtute ⁊ potentia hz aliqd q̄ sit principiū. ita ab eadem virtute. ⁊ potentia hz q̄ sit vnū principiū: q̄ p idem hz aliqd esse ⁊ esse vnuz. ⁊ q̄ vna est potētia spiratiua in pre ⁊ filio. pater ⁊ filius erūt vnū principiū spūs. s. ⁊ p hoc pz solutio ad secūz.

Ad tertiū dō q̄ nō est simile de materia ⁊ forma: ⁊ de pre ⁊ filio. q̄ hz ex materia ⁊ forma fiat qd vnū tū nō sub eadem rōne materia est principiū suppositi ⁊ forma: q̄ mā est principiū sub rōne q̄ in potentia. forma aūt sub rōne qua in actu. sz pater ⁊ filius ꝑm q̄ facit ad pūtem qōnem sub eadē rōne sunt principiū spūs. s. put. s. hūt vnā potentiā spiratiuā. Ad quartū dō q̄ hz sint plura q̄ dicūtur relatiue: nō tū sūt plures relatiōes: q̄ eadē relatiōe pater referūtur ad spīm scīm qua ⁊ filius. ita hz sint plura suppositā spiratiua ⁊ plures spirātes vnū tamen est principiū spiratiuum quia vna virtus.

Einde q̄ritur de ꝑncipio sumpto in diuinis respectu creature ⁊ est q̄stio vtrū vniuoce dicat principiū i diuinis respectu diuine psone ⁊ respectu creature. Et videt q̄ sic. q̄ est psona in diuinis q̄ ꝓcedit p modū intellect⁹ vt filius. sed ⁊ creature p modū intellect⁹ emanāt. cōparāt enī oia creata ad deū vt artificiabilia ad artificē sed artifex p intellectū est cā oium artificialiū. cū igit deus pducat filiū ⁊ creaturā eodē mō: q̄ p modū intellect⁹ siue intelligēdo vniuoce dicet ꝑncipiū i diuinis respectu filii ⁊ respectu creature cū rō principij ex pductione sumat. Preterea saltē videt q̄ principium in diuinis respectu creature dicat vnifōmiter ⁊ respectu spūs. s. q̄ ꝑm Dam. j. li. ca. viij. creatio est opus volūtatis. sed spūs scūs ꝓcedit p modū voluntatis. ergo eodē mō est emanatio creaturaz. ⁊ spūs san. igit rō principij dicit vniuoce respectu vtriusq;. Preterea. tunc aliquid dicitur vniuoce de aliquibus quādo ꝑm vnam rōnem predicatur de illis sed deus et hoc ē principiū ereature q̄ creatura ab ipso accipit esse. sz ꝑm ſ etiā vna psona est principium alterius: q̄ vna ab alia accipit esse. ḡ ⁊c. Incōtrariū est: q̄ ꝑm Com. in. xij. metha. Mobile ⁊ imobile nō hūt principiuz sibi cōe. sed ois creatura est mobilis solus deus est p omnē modū immobilis. q̄ ꝑm Augu. in primo de tri. c. j. Immutabilitas ⁊ immortalitas sunt propria solius dei. ergo qō est principiuz vnius nō erit principiū alterius: vel nō ꝑm eandē ra

tiones dicetur aliquid principiū vtriusq;.ergo non vniuoce: Ulterius queritur. Utrū p prius dicat principiuz in diuinis respectu creature ꝙz respectu pſone: vel ecōuerso. ⁊ videtur q; pri⁹ dicatur respectu creature.qz essentiale est prius notionali: ꝙz esse principiū creature est quid essentiale ⁊ cōe toti trinitati:esse principiū pſone est notionale.ergo ⁊c. In contrariū est qz eē principiuz pſone cōpetit deo ab eterno esse principiū creature cōpetit ei er tēpore ꝙz eternū est prius tēporali.ergo ⁊ ce. Rñdo dō q; principiū in diuinis dictū respectu pſone ⁊ respectu creature nō dicitur ſm vnā rationez. ⁊ per prius dicit p cōparationē ad pſonam ꝙz ad creaturaz quod duplici via venari possumus ſm q; in principio duo est considerare. Primo emānationē ⁊ originē. Mā ex hoc dicitur vna pſona principium alterius ⁊ tota trinitas principiū creature.qz vna pſona ab alia p ducitur:⁊ creatura a tota trinitate emanat. Secōdo relationem.qz semp principiū est cuiusdam vel quo rūdā ⁊ relationē importat vt pōt haberi a phō primo phiſi.. ex origine igitur ⁊ relatione. vēari possumus veritatem tactam.primū sic patet qz tam emanatio pſonaz ꝙz creaturaz hz esse p modū intellectus ⁊ volūtatis.nā filius emanat p modum intellectus. ſps ſan. per modum voluntatis ⁊ creature singule pcedunt a deo p intellectuz ⁊ voluntatē. ⁊ qz vt dictum est aliquid dicitur principiū alterius: qz illi⁹ est productiuū. Si videre volumus, vtrū vniuoce vel qualiter dicat principiū in diuinis respectu diuine pſone ⁊ creature.nos videre opz quomodo diuersimode p modum intellectus ⁊ voluntatis ē emanatio pſonaz ⁊ creaturarū. ideo notandum q; deus intelligit ſe ⁊ alia vno ſimplici intuitu. ⁊ vult ſe ⁊ alia vno ſimplici velle.⁊ ꝙz sit vnus ſimplex intuitus quo deus ſe ⁊ alia nouit.tamē intellectus sui ē ratio quare alia intelligat.qz intelligēdo ſe intelligit alia sic etiā exparte voluntatis se hz.q; ꝙz sit vnū ſimlr velle quo ſe ⁊ alia vult.tamē volendo se vult alia: ⁊ ideo que pcedūt a deo ex eo q; ſe intelligit ⁊ ſe vult sunt ratio ⁊ causa omniū alioz. ⁊ qz filius pcedit a deo ex eo q; ſe intelligit.⁊ qz deus pater intelligēdo ſe pducit filiū ⁊ ſpiritū san. ex eo q; ſe vult.qz de⁹ pater diligēdo filiuz ſpirat ſpīm ſcīm. vel pater ⁊ filius diligēdo ſe ⁊ volēdo bonitatē suam ſpūm san. pducunt.ideo emanatio pſonaz est ratio emanationis creaturaruz: vt filius est ratio omniū que emanant a deo vt procedūt ab ipso vt artificialia per modū intellect⁹.⁊ ideo filius pprie dicit ars patris. Creatura autem nō pprie dicitur ars dei: sed artificiatū eius sic etiam ſps sanctus est ratio omniū creaturarum vt pcedunt a deo p modū voluntatis. ⁊ ideo dicitur amor:qz amor est ratio volitorum.creatura autem proprie dicit volita:⁊ hunc ordinē forte cōsiderans Aug.ſm quē emanatio personarū est ratio emanationis creaturarū.ait in fine. vj. de trinitate nō confuse accipiēdum esse ex quo oia: per quē oia: in quo oia.⁊ qz emanatio personaz est pōr ꝙz emanatio creaturarū cum sit ratio eius:cum ex pductio ne sumatur ratio pncipii p prius dicetur principiuz respectu pſone diuine ꝙz respectu creature. Scōa via ad venādum hoc idem est ex relatione. Nam principiū in diuinis respectu pſone diuine dicit relationem realem eo q; relatiōes originis in diuinis reales existunt. Sed respectu creature dicit relatio nem ſm modū intelligendi solum. qz relatio dei ad creaturas nō est realis sed rationis tm̄ ⁊ relatiuū vt relatiuū est:p prius dicitur de relatiuo ſm rem quā de relatiuo ſm modū intelligendi. ⁊ ideo principiū vt relationē importat dicitur p prius in diuinis vt sumitur respectu pſone diuine ꝙz vt sumit respectu creature. Ad primū ⁊ secundū dicendū q; ꝙz creatura emanet a primo per modū intellect⁹ ⁊ p modū voluntatis ſm quos modos emanant filius ⁊ ſps sanct⁹. tñ aliter ⁊ aliter emanāt p modum intellect⁹ ⁊ voluntatis pſone ⁊ creature. ꝓpter quā diuersitatem vt ostēsum est emanatio pſonarum est rō emanationis creaturarū ⁊ ideo principiū respectu pſone diuine ⁊ respectu creature non dicitur vniformiter nec vniuoce. Ad tertiū dicendū q; in ratione pōt latere equiuocatio vel analogia.sicut ⁊ in noie.⁊ qñ sic ſm vnam rationē dicit aliquod nomen de aliquibus:nō oportet illud vniuoce p̄dicari de illis. ⁊ qz sic est in ꝓposito.nam accipere esse nō vniformiter competit pſone diuine ⁊ creature:qz creatura a deo accipit aliud esse ꝙz esse sue cause.sed pſona diuina a suo principio accipit esse idem qđ ipm̄ hz ⁊ ideo nō concludit ratio. Ad id autem q; vlterius querit de quo dicat p prius. dicendū q; vt patet p habita p prius dicit respectu pſone diuine. Et ad argumētū incōtrarium dicendū q; essentiale dupliciter pōt sumi. vel ſimpliciter ⁊ sic ſm modū intelligendi essentiale est prius notionali. vel p respectū ad creaturas. ⁊ sic ratione huius respect⁹ adiuncti:notionale est prius essentiali ⁊ potissime in ꝓposito cū emanatio personarum sit ratio emanationis creaturarū.

Uper litterā. super illo.(Pater est principium totius diuinitatis.)Cōtra. Diuinitas aut sumit pro essentia aut pro pſonis. si pro essentia falsum est qđ dicit: qz respectu essentie pater nō hz rationē principij:cum essentia nō pcedat ab ipso. Si respectu pſonarum adhuc est falsum:qz nō oēs pſone pceduntꝫ a patre: cum pater nō pcedat a seipso. dicendū q; vtroq; modo potest habere veritatē si sane intelligat. nam si diuinitas sumatur p essentia sic hz veritatē qđ dicit: non qz pater essentia pducat. sed dicitur principiū toti⁹ diuinitatis eo q; diuinitatez ⁊ essentiā cōmunicat oi modo quo cōicabilis est. videlz p modū generationis ⁊ spirationis:nam filius ꝙz essentiā diuinā communicet alicui pſone diuine:nō tñ dicitur toti⁹ diuinitatis principiū:qz nō cōicat eam oi modo quo cōmunicabilis est:cū solū spiret ⁊ nō generet. Si autē diuinitas sumat p pſonis.sic qđ dicitur verum est: sicut verū est q; fundamentū sustinet totā domū:nō q; seipm̄ sustineat.sed qz oēs alie partes dom⁹ sustinentur ab ipso:Sic pater nō seipm̄ pducit. ꝙz oēs alie pſone emanāt ab eo. Item sup illo. (vel melius diuinitatis.)notandū q; natura diuina melius dicit deitas ꝙz diuinitas:qz diuinū nō solū dicitur de eo qđ est p essentiā tale. sed de eo qđ est p participationē ſm quē modū logtur phs in scō de ala. q; generatio est data reb⁹ vt semp participēt esse diuino sed deitas pprie dicitur de eo qđ est tale p essentiā.

Item sup illo. (oēs vtiq; naturas ⁊ oia q̄ natura liter sunt.)notandū q; p naturas intelligit sbas:p ea que naturaliter sunt intelligit pprietates ⁊ opationes naturales. Itez sup illo.(Originē filii ab initio.) Notādum q; filius est ab initio ⁊ origo ei⁹ ab initio eius:qz hz esse a pre qui est initiū. verū qz initiū pōt intelligi dupliciter. Videlz p initio durationis ⁊ p pncipio originis.ne intelligat filiū habuisse principium durationis addit Hylarius. (Nō ipm̄ ab initio.) Supple.durationis.(Sz ab initiabili).i.a pncipio initiatiuo siue a pncipio originis.i.a patre.⁊ subdit. (q; filius nō est p seipm̄.) qđ glosandū est nō esse p se ipm̄:qz nō est a seipso. nam quelibet pſona est per se ipam:cum sit qd subsistens:nō tñ q̄libet est a seipsa cum vna procedit ab alia.

Di.xxx.

Unt.ii.quidam). Quia magister superius dixerat deū respectu creature dici principiū ex tempore. Hic in parte ista ostendit. qūo aliqua relative de deo ex tēpore dicātur ⁊ duo facit. qz primo facit qđ dictum est. secūdo dictū confirmat per locuz a minori. ibi. (minimus vero.) Circa primum duo facit. qz primo dicit aliqua dici de deo ex tēpore ⁊ fm accidēs. nō fm accidēs qđ deo accidat. sed qđ accidit creature qđ cōfirmat p Aug. Secōdo circa pretacta monet quādaz questionē. secūda ibi. (Sed hic) Circa qđ tria facit. qz cū deus dicatur dominꝰ creature ex tēpore querit. vtrū tēporis deus sit dominus ex tēpore. Secundo soluit. q. Iz deus cepit esse dominus tēporis. qz semp non fuit tempus non tñ cepit esse dominus tēporis ex tēpore vel in tēpore qz tūc anteq̄z inciperet tēpus fuisset tempus. Tertio cōcludit de deo nihil dici fm accidēs quod accidat sibi. qz nature eius nihil accidit nec ipse i se mutatur. vnde cū ex tempore aliqđ de deo dicitur accidēs vel mutatio in creatura est nō in deo. secunda (Ad quod dici potest.) tertia ibi. (quomodo igit). Deinde cū dicit. (minimus.) ostendit per locū a minori quomodo aliqua ex tēpore relative de deo dicūtur sine mutatione eius. ⁊ duo facit. qz primo facit quod dictum est. secūdo in breui recolligit intelligētiam predictorum. secunda ibi. (ex hijs aperte.) circa primū tria facit. qz primo probat p locum a minori veritatē tactam dicens: q cum minimus siue sui mutatione dicatur p cium alicuiꝰ vel relative multomagis deus absq̄z sui mutatiōe poterit ex tēpore relative dici. secundo ostēdit p vnū exēplum q licet talis mutatio nō fit in deo est tamen in creatura: qz cum deus dicitur refugiū nostrum. licet aliquid nō fit in deo quod prius nō fuerit. est tamen in nobis. tertio ostēdit hoc idem p aliud exēplum: qz cū deus dicitur pater noster. licet diuina substātia nō sit mutata. nostra tamē substātia mutatur in melius in quātum eius gratiā suscipimus. secūda ibi. (Refugiuz enim.) tertia ibi. (Sit ⁊ pater.) Deinde cū dicit. (Ex hijs.) recolligit in bre intelligentiā predictorū ⁊ tria facit. qz primo repetit veritatē tactam. videlz q aliqua ex tēpore de deo relative dicūtur sine mutatione sui cum mutatione tamen creature. secūdo quia in quartadecima distinctiōe quandā questionē mouerat ⁊ eam dimiserat insolutā illam questionez repetit querens: vtrū spūs scūs referatur ad seipm cum a seipso detur. tertio hanc questionē soluit. dicens q spūs sanctus est donū ⁊ datoꝛ. ⁊ Iz donum relative dicatur ad dātem nō tamen spūs sanctus ad seipm refertur realiter. s. Iz fm rationē vel appellationem solum: ⁊ aliquid referri ad seipm fm rationē nō est inconueniens: qz sic aliquid refertur ad se vt cū dicitur eidem idem. secūda ibi. (hic pōt solui.) tertia ibi. (cui questioni:) In quo terminatur sentētia lectionis ⁊ distinctionis.

In presenti distinctione magister determinat de hijs que dicūtur de deo relative ex tēpore: ideo de huiusmodi relationibꝰ querem⁹. ⁊ querem⁹ quattuoꝛ. Primo. vtruz aliqua de deo ex tēpore relative dicātur. Secūdo vtruz huiusmodi relationes sint in deo realiter. Tertio vtruz sint in eo fm rationē. Quarto qđ significēt.

Nō.pma. a

D primum sic pceditur. videtur q nihil dicatur de deo ex tempore relative: quia vel diceretur de eo p se: vt per accidens per se nō: quia qđ est per se: est semp cum per se addat causalitatē supra de omni. fm q de oi determinatur in libro posteriorū. de omni autez ibi determinatū nō solum dicit vniuersalitatē sboꝝ sed etiam ⁊ temporū: quia non solum nō est in aliquo sic ⁊ in aliquo nō: sed etiam non est aliquādo sic ⁊ aliquādo nō: vt ibi dicitur. ergo nō dicūtur per se de eo: nec p accidens. qz vt scribitur ab Aug. v. de tri. ca. v. in deo nihil fm accidens dicitur. Preterea. si aliquid de deo dicitur ex tēpore. hic maxie est predicatione causali. quia si dicitur de eo aliqđ ex tempore. hoc est prout in tempore aliqua faciat. Sed ea que dicūtur de deo predicatiōe causali sunt ab ipso pducta: vt dicitur deus spes nostra ipredicatione causali: quia in nobis spez efficit. Si igitur deus dicitur creator vel dñs ex tempore predicatiōe per causam. ergo ex tēpore efficit creaturem ⁊ dñm: quod falsum est. Preterea. licet ad relationē nō sit motus p se. vt probat phs. v. phisic. est tamen ad eam motus per accidens: qz cum qs mouetur ad albedinem p se ad similitudinē mouetur p accidens. sed in deo nō est motus nec p se nec per accidēs vt probatur. viij. phisic. ergo nihil de nouo de eo relatiue dicitur. Incōtrarium est Aug. v. de trini. ca. xvj. qui ait. q licet spūs sanctus sit coeternus patri ⁊ filio de eo tñ dicitur aliquid ex tēpore: vel vti hoc ipm datum est tēporaliter: sed ex eo q est datus refertur ad eos quelibet est datus fm Aug. v. de tri. ca. xiiij. cum ergo spūs sanctus sit deus de deo aliquid ex tempore relative dicitur. Ulterius queritur: vtrum diceretur aliquid de deo ex tempore si mundus fuisset ab eterno fm q philosophi posuerunt. ⁊ arguitur q nō: qz tota causa quare aliqd dicitur de deo relative ex tēpore est: quia creatura incepit esse: sed cum ypostasi data: creatura semp fuerit: fm dictaz ypostasim: nihil de deo diceret ex tēpore relative. Preterea. deus non cepit esse dñs temporis in tēpore: quia ante tēpus nō fuit tēpus. cepit tñ esse dominꝰ tēporis: qz nō semp fuit tēpus sed si semp fuisset tēpus nō cepisset esse dñs tēporis. cum ergo fm datā ypotesim semp fuerit creatura. nō cepit esse dñs creature. sed ex hoc: tēpore de deo relatio dicitur: qz de nouo incipit esse dñs creature. ergo ⁊c. Incōtrariuz est: qz dato q mūdus fuisset ab eterno. nihilominꝰ tñ aliqua de nouo produceret in tēpore. ergo illozum nouoꝝ deus ex tempore ineiperet esse dominꝰ. ⁊ sic ei relationes de nouo aliq̄ cōuenirent. Rño dō q primū questū manifeste determinat Aug. v. de tri. ca. vlt. ostendens de deo aliqua ex tpe relative dici. naz fm ipm ibidē dicim⁹ deum nō esse dñm sempiternū. ne cogamur etiā creaturam sempiternā dicere: qz ille sempiterne nō dominaretur nisi etiam ista sempiterne famularetur. sicut aūt nō pōt esse seruus q nō hz dñm. sic nec dñs qui nō hz seruū. ppter qđ ibidem ait: q ista appellatio relatiua est de deo ex tēpore. hāc aūt veritatē rationabilr ponere cogimur. naz cū deus sit principiū oīs creature etiam fm tripler genus cause vt dicit Cōmen. xij. metha. ⁊ principiū semp relative dicat ad id cuiꝰ est principiū: qz fm phm primo phisic. principiū. n. cuiusdā aut quozūdā ē. necesse ē deū ad creaturā relatiue dici. relatiōes aūt dei ad creaturā aliq̄ sunt habituales. aliq̄ actuales. referē eni relatiōe habituali verbū diuinū ad creaturas: qz posito vbo diuino nō opz ponere creaturā: vt vult Aug. v. de tri. ca. xj. relatiōe autē actuali referē deus ad creaturā put est ipsiꝰ creator ⁊ dñs. ⁊ de hac relatiōe loquit Aug. in auctoritate ptacta. vbi vult q deꝰ nō est dñs sempiternus: qz nō est sempiterna creatura. Est autez differētia inter relationes habituales ⁊ actuales: qz relatiōes habituales non ponūt vtrunq̄z relatiuoꝝ in actu. ⁊ ideo potest esse verbum diuinum eternū

ꝛ creatura tẽporalis. licet dicat respectũ ad ipsam· quia huiusmõi respect⁹ nõ est actualis ſz habitualis· sed relatio actualis ponit vtrũq; extremorũ in actu potissime cum huiusmodi relationes dicunt quid reale in aliquo extremorũ: cuiusmodi sunt relatio· nes inter deum ꝛ creaturaz. igitur ꝓpter has rela· tiones actuales cogimur ad dicendũ aliqua de deo dici ex tpe relative: cũ creatura non habeat esse sem piternum. verum qz solutio questionis data funda tur sup diuersitate relationũ de deo dictaruz: qz aliq̃ sunt habituales alique actuales: ad faciliorẽ intelle· ctum questionis ꝓposite ꝛ aliarũ que ꝑ distinctionẽ eorum q̃ de deo relatiue dicuntur: solui possunt. Et vt possimus videre cuiusmõi relatiua sunt illa que dicũtur de deo ex tẽpore: vtrum sint ſm esse. vel ſm dici. vel vtroq; modo. Notandũ q̃ relationes de deo dicte quadrupliciter distingũtur: qz quedã sunt reales. quedam rationis. quedã ſm esse. quedã ſm dici. quedam tẽporales. q̃dam eterne. quedã habi· tuales. quedam ſm actum. Relationes reales sunt relationes originis ſm quas ꝑsone referuntur ad se inuicem. Relationes rationis sunt dei ad creaturã vt infra patebit. Relationes ſm esse. sunt ille que ipsas habitudines significãt. nam cum nomen im· ponitur ad significandũ ipam habitudinẽ. tunc ꝑ tale nomẽ importatur relatio ſm esse: ꝛ sic significat re· lationem similitudo equalitas ꝛ cetera huiusmodi. Sed quãdo nomen imponit ad significandũ aliq̃ aliud predicamentũ a relatione cui significato com petit quidã respectus: tunc talis relatio est ſm dici. vnde scientia est relatiuũ ſm dici: qz imponit ad si· gnificandũ quandã qualitatẽ vel quandã perfectio nem vt exẽdatur nomẽ scientie ad sciẽtiam diuinã qui significato cõuenit quidã respectus respectu sci· bilium. Relationes tẽporales importãtur ꝑ ea que dicuntur de deo relatiue ex tẽpore. eterne q̃ ab eter no. habituales relatiões sunt que nõ ponũt vtrũq; relatiuorũ in actu. actuales autem que ponũt. Dẽ bꝫa quidẽ istaz distinctionũ nõ sibi directe correspõ dent immo vt plurimũ se habent: vt excedentia ꝛ excessa nam relationes ſm esse possunt esse reales ꝛ rationis: ꝛ temporales ꝛ eterne. ſm habituz ꝛ ſm actum. Nam illa nomina importãt relationem ſm esse que ad significãdas ipsas habitudines imponũ tur. ꝛ sic pater est relatiuũ ſm esse: eo ꝙ paternitas q̃ importat ꝑ tale nomen quedã habitudo ẽ patris ad filium. Rursum dñs relationẽ ſm esse significat: ꝛ tamen pater dicit in deo relationẽ realem. domin⁹ vero ſm rationẽ. igit relatiões ſm esse possunt esse reales ꝛ rationis. possunt etiaz esse tẽporales ꝛ eter ne. nam dñs dicit relationẽ temporalẽ: pater vero eternã. possunt esse habituales ꝛ actuales. nam do· num dicit relationẽ habitualẽ vt pater per Aug. v. de trinitate caplo. xvi. qui dicit spiritũ sanctum ab eterno fuisse donũ: quia ꝓcedebat vt esset donabile etiam si nõ erat cui daretur. Quod autẽ relationes ſm esse possint esse actuales satis apparet ꝑ habita. ꝛ sicut relationes ſm esse diuidũtur ſm dictas tres diuisiones sic ꝛ relatiua ſm dici ꝓdicto modo di· uidi possunt: qz quedã sunt ſm rem. quedã ſm ra tionem. nam scientia nostra ꝛ sciẽtia diuina sunt re latiua ſm dici: qz huiusmodi nomina nõ imponũtur ad significandũ ipsas habitudines vel respect⁹. sed significãt pfectiones quasdam quib⁹ competit qui dam respectus. ꝛ tñ scientia nostra refertur realiter ad suum scibile. sed sciẽtia dei ſm rationẽ. ꝛ sicut re· gnem. ita quedã sunt eterna. quedã ex tempore. nam sicut scientia est relatiuũ ſm dici. ita ꝛ creatio. nam sicut scientia nõ imponitur ad significandũ ipam ha bitudinem: sed aliquid aliud: vt perfectionẽ quan dam cui tamen significato cõuenit respect⁹ quidaz: ita ꝛ creatio principaliter nõ significat respectũ ipm sed aliquid aliud vt actionem diuinã: cui conuenit respectus quidam. ꝛ licet in hoc cõueniant sciẽtia ꝛ creatio: quia vtrũq; est relatiuũ ſm dici. sciunt tamẽ deus res ꝓducẽdas in tẽpore. ab eterno anteqũ fie rent: tamẽ eas creauit in tẽpore. ideo vnũ istorũ im· portat relationẽ eternam: aliud temporalẽ. Rursuz huiusmodi relatiua distingũtur ꝑ esse actuale ꝛ habi tuale. nam scientia dei vt dicitur scientia visionis. quẽdam respectũ importat ad res ꝓducẽdas non actualem sed habitualem. Nam ꝛ futura fienda an teqũ fiant huiusmõi sciẽtia cõcernunt. creatio vero actualem respectũ importat. Apparet igitur ꝙ rela tiones dei ad creaturas tam ſm esse q̃z ſm dici tẽ porales esse possunt in q̃tum importãt respectum actualem. eterne vero vt importãt ipm in habitu.

Ad primũ dicendũ ꝙ in huiusmodi relationibus duo est cõsiderare. Primo habitudinẽ ipam. Secõ id in quo fundamr habitudo: vt in eo quod dico do minus: est ibi cõsiderare respectũ ꝛ virtutẽ ipam di uinam ꝓpter quã deum dñm dicimus: que virt⁹ tali respectui quodãmodo respõdet: vt fundamen· tum. quãtum ad tale fundamentũ huiusmodi rela tiones deo competunt ꝑ se: ꝛ ab eterno. cum nunq̃ deus fuerit sine virtute sua. sed sit sua virtus. Sed quãtum ad habitudinẽ ipam sic predicãtur de deo per accidens: vt plane innuit Aug. vi. de tri. caplo vltimo: sed nõ per accidens quod sit in deo. sed qõ est in creatura. ꝛ ex hoc apparet solutio ad auctori tatem Aug. qui ait ꝙ in deo nihil ſm accidens di citur. qõ verum est de accidente qõ sit in eo: sed nõ de accidente quod est in alio. vel possum⁹ dicere ꝙ accidens aliquãdo dicit aliquid cõtra substantiã di uisum ꝓout cõtinet nouẽ predicamẽta. ꝛ sic de deo nihil ſm accidens dicitur. aliquãdo vero ꝑ accidẽs idem sonat ꝙ ꝑ aliud. ꝛ sic huiusmõi relationes di cuntur de deo ꝑ accidens hoc est ꝑ aliud. nam quia creatura refertur ad creato ẽ ſm rem. ſm modũ in· telligendi creator refertur ad ipam. nõ tñ intelligẽ· dum est ꝙ respectus qui deo cõuenit ꝑ accidens: cre ature ꝙueniat ꝑ se: vt ꝙ deus creet ꝑ accidens: ꝛ cre atura per se. sed qz aliqua relatio realis est in creatu ra: ꝓpter quã ſm modũ intelligẽdi nõ talis respe ctus qui est in creatura ſz ei oppositꝰ est in creatore.

Ad secũdum dicẽdum ꝙ aliqua dici de deo ꝑdi catione causali. dupliciter põt intelligi. Primo. qz talia causat ꝛ sic dicit spes nra in quãtum in nobis spem efficit. Secũdo. nõ quia talia causet. Sed qz habitudinẽ cause importat. ꝛ sic ex eo ꝙ creaturã cau sat. creator dicitur: nõ qz creatorem efficit: sed quia in creatione habitudo cause importatur. deficiebat ergo ratio per equiuocationẽ. Ad tertiũ dicendũ ꝙ ad relationẽ est motus ꝑ accidens nõ solum quia motus nõ terminatur ad relationẽ per se: sed etiam quia põt aliquid dici relatiue cum prius nõ diceret non per mutationẽ factam in eo: sed in alio: vt vult philosophus. v. phlsicoz. ꝛ sic est de relationib⁹ dei ad creaturas. sunt eni huiusmõi relatiões ex tẽpore non per mutationẽ factam in ipso: sed in creatura. accipiendo large mutationẽ: vt etiam creatio muta tio dici possit. Ad id autem qõ vlterius queritur. vtrum aliquid diceretur de deo ex tẽpore. si mũdus fuisset ab eterno. dicendũ ꝙ sic. Ad cuius euidentiaz notãdum. ꝙ tota causa quare aliqd de deo relatiue dicitur ex tempore: quia reperitur nouus ordo inter deum ꝛ creaturã q ſm rem est i creatura. ſm modũ.

intelligendi in deo. ordo autē in rebus triplr accipi potest. Primo ſm q̄ totus vniuersum ordinat ad deum velut totus exercitus ad ſuum ducem. Sēdo prout vna pars vniuersi ad aliam ordinatur: velut vna acies exercitus ad aliaz: qui etiam ordo partiū inter ſe reſpicit deū inquantū propter ipſum eſt z ab ipſo inſtituts. nā ſicut oīs ordo qui eſt in partibus exercitus eſt propter ducē. ſic oīs ordo qui eſt in partibus vniuersi eſt propter deū. vñ z pbus. xij. metha. hanc proportionē er ſequens totuz vniuersum z deum aſſimilat exercitui z duci vel domini z patri familias. Tertio modo pōt accipi ordo ſm q̄ libet pars vniuersi immediate habet ordinē ad ipm ꝑm. non eniz ſic deus eſt cauſa rerum. loquēdo etiaz de rebus quas producit mediātibus creaturis pro ut auus eſt cauſa nepotis mediante filio. quia accidit filio q̄ ſit ex multis patribus: z precedentes patres ſic ſunt cauſa mediata q̄ nō immediata. deus autez ita eſt cauſa imediate q̄ imediata operatur in quolibet ope nature z iō quodlibet opus quātūcūqz nouū: cōtuncūqz p cauſas medias z inferiores producturn de neceſſitate ordinē imediate hz ad deuz in quantum ad productionē eiuſdem imediate opatus eſt vnde hz aliqua reſpectu eius poſſint habere ordinē imediatū tantū vt ea que ſolum imediate p ducit: nihil tñ pōt habere ordinez mediatum ſolum cū nihil a deo mediate producatur q̄ ad eius ꝓductionez nullo modo imediate operetur. ideo dato q̄ mūdus eſſet eternus: tamē qz aliqua de nouo ſem per producuntur in tēpore: cū talia de neceſſitate habeant nouū ordinē ad deum oz aliquas relatiōes dō conuenire ex tēpore: qd̄ declarare volebamus. verum: quia queſtio ſpetialiter mota eſt ꝓpter diuerſitatem opinionuz: bene ſe habet queſtionē exequi ſm opiniones diuerſas. Aduertenduz igitur q̄ de relationibus inter deuz z creaturas quantū ad ponentes mundū incepiſſe. z nō incepiſſe ē diuerſimode loquēdū z nō diuerſimode. Maz ſm ponētes mūdum incepiſſe: oīum creaturaꝝ deus incepit eſſe dominus: qz ſm hanc ypotheſim totū vniuerſum incepit eſſe: nō tñ incepit eſſe dñs in tēpore vel ex tēpore ſed ſolum eoruz incepit eſſe huiuſmodi domin⁹ que ſimul cum tēpore nō inceperūt eſſe. nam tēporis nō incepit eſſe dñs ex tēpore: cum nō ſit intelligibile añ tempus fuiſſe tēpus. niſi temp⁹ equinoce ſumeret. Sed ponētes mūdum nō incepiſſe: nō ſolum in tempore nō incepit eſſe domin⁹ omniū. ſed etiaz ſimpliciter nō incepit ſic eſſe dñs: ex eo q̄ ſm hanc ypotheſim z ſi omnia habuerūt principiū factionis: nō tñ habuerunt durationis initiū. nihilomin⁹ tñ ſm iſtā viam: eoꝝ que nō ſimul inceperūt cum tempore deus ex tēpore domin⁹ eſſe cepit. z ideo ſm vtrāqz poſitionē tenēdum eſt. q̄ non omniū deus incepit eſſe dñs in tēpore: ſed ſolum eoꝝ que nō ſimul cū tempore inceperūt. z qz ſic eſt mota queſtio. vtrum aliqne relationes dicerētur de deo ex tēpore. ſi mūdus nō habuiſſet durationis initium: cum in hoc ſit aliquo modo vniformiter loquendū ſiue mūdus inceperit ſiue nō. ex quo aliqua dicūtur ex tempore de deo: cogimur dicere ſm veritatez vt deus dicatur ex tēpore relatiue ad creaturā etiam ſi mūdus non incepiſſet ſm qd̄ aliqui philoſophi poſuerūt: z quia iſta eſt ſic manifeſta veritas Aug. v. de tri. ca vlti. queſtionē de relationib⁹ ex tēpore de deo dictis pertractans: omnē inſtantiam remouēs: oſtēdit de neceſſitate aliqua de deo dici ex tēpore relatiue. nam ſi tu inſtes q̄ deus nō incepit eſſe dominus omniū ex tēpore: qz temporis ex tēpore dñs eſſe nō cepit: qz tempus in tēpore nō incepit. arguit q̄ incepit eſſe dñs ex tempore. Nam homo ſm q̄ littera Geneſis ſonare videtur ſerta die fact⁹ eſt z nō ſimul cum tempore incepit. Quod ſi rurſum aligs inſtaret q̄ oia creata ſunt ſimul; nolēs tenere q̄ qui vnit ineternū creauit oia ſimul: etiaz diſtincte arguit. q̄ mei vel tui de neceſſitate in tēpore dñs eſſe cepit. qa z ſi homo ſimul cum tēpore incepit. hic tamē homo particularis eſt in tempore generat⁹: q̄ ſi etiaz aligs impoſitione ſua obſtinat⁹ etiam negare vellet mei vel tui deum non incepiſſe eſſe dominū in tēpore aſſerens eſſe veram poſitionē origenis q̄ fuerūt ſimul ab initio omnes anime cōcreate. ideo mei nō incepit eſſe dominus in tēpore: qz anima mea nō in tempore eſt producta. arguit q̄ ſaltem huius ligni vel illi⁹ incepit eſſe dñs in tempore: quia cuz forme materiales per ſe habere eſſe nō poſſint: aliqñ productionez rei materialis eſſe nō potuerit: q̄ ſi etiam aligs inſtare vellet dicēs. q̄ talia ante ſui productionē ſuntin potentia materie. ꝓpter quod cum eſſe incipiūt: deus eoruz nō incipit eſſe dñs. qz ante eis dominabat cū in materia exiſtebant. hanc cauillationē removens Aug. ait. q̄ aliud eſt eſſe dñm materie. aliud iam facte nature alio cuz tēpore eſt homo dñs ligni: z alio archē ex ipō ligno fabricate. cogimur ergo omni cauillatione remota aliqua de deo dici ex tempore relatiue: quod ideo veritatem habet vt oſtenſum eſt. quia etiam quelibet pars vniuerſi immediate ordinatur ad deum in quātum ad productionē eius deo immediate opatur. z ſm hanc viam intēdit Aug. vt patet per habita cum probet ex ꝓductione hui⁹ vel illius de deo dici aliqua ex tempore relatiue.

Ad primū dicēdum q̄ licet creatura ſimpliciter ſumpta ſemp fuerit ſm poſitionē pbōrum. tamē hec vel illa incepit eſſe. z qz quelibet pars vniuerſi ad deum aliquo modo immediate ordinatur. de neceſſitate aliqua diceretur de deo relatiue ex tēpore: etiā ſi mūdus fuiſſet eternꝰ. z p hoc patet ſolutio ad ſecūdum: quia z ſi ſemper fuit creatura nō tamen ſemp fuit hec vel illa.

Ad ſ.

Secundo queritur. vtrum huiuſmōi relationes ſint realiter in deo: z videtur q̄ ſic quia ſm pbm relatio ſcientie ad ſcibile eſt ſm rem. ſed ſcibilis ad ſcientiā eſt ſm rationem: ſed cum deus ſciat nō tñ ſeipm. ſed etiam creaturas: z deus ſit ſua ſciētia. cum ſciētia habeat rationē realem ad ſcibile: deus refertur realiter ad creaturas. Preterea. ſm pbm. v. metaphiſice. Relatio que eſt inter agens z patiens: eſt in vtroqz extremoꝝ realiter. Sed creator z creatura ſic habent: vt agens z actum. ergo creator z creatura referuntur adinuicē relatione que eſt in vtroqz extremoꝝ realiter: z tunc idez qd̄ prius. Preterea. ſi aliquid eſt propter qd̄ deus nō referatur ad creaturam relatione reali: hoc nō eſt niſi quia deus ſine mutatione ſui crearurā producit. ſed deus ſine mutatione ſui producit filium. z tñ habet realem relationem ad filium. ita z deus ſine mutatione ſui creaturam producat. habebit tamē realem relationē ad ipſam: Preterea. relationes q̄ dicūtur modo numeri ſm pbm in. v. metaphiſice habēt eſſe realiter in vtroqz extremoꝝ: ſed ſola relatio eiuſdem ad ſeipſum nō videtur eſſe modo numeri: quia idem nō eſt aliud ens a ſeipſo: z nō ponit in numerū cū ſeipo ſed deus eſt aliud ens a creatura. igitur relatio q̄ eſt inter deū z creaturā eſt relatio dicta mō nūeri. ſ. ꝛc. Incōtrarium eſt. qz relationes que realr ſunt in aliquo cuz ꝓius nō eſſent. ponūt realē mutationē in eo cui aduenūt. actualē vel poſſibilē ſaltem: qz hz in relatione nō fit motus p ſe: vt dicit in. v. phiſic. ca

tamen in ea motus per accideus: quia cum aliquid mouetur ad albedinē: p accidens mouetur ad similitudinem ⁊ qz in deo non est motus: neqz p se neqz p accidens realiter loquēdo: vt probat philosophus in. viii. phisicozum nulla relatio ex tpe in deo erit. ⁊ quia huiusmodi sunt relationes dei ad creaturaz in deo relatio respectu creature realiter non erit.

Preterea. nō dicitur aliquid habere realē relatio nē ad alind nisi qz realiter ordinat ad illdd. ſz deus non ordinatur realiter ad creaturā. imo qz creatura realiter ordinatur ad creatorez intelligimus deū ad creaturā referri: ⁊ ita solū ſm modū intelligēdi huiusmōi relatiōes in deo sūt: vt pleni⁹ in alia qōne patebit. Rño dō q⁹ vt pateat veritas hui⁹ q̄stionis duo cōsideranda occurrūt. Primo. vt rū relatio habeat esse reale. Secūdo dato q⁹ sic: oz nos distingue re de mōis relativoꝝ: vt appareat que sunt illa que realiter referūtur. ⁊ que non. ꝓpter primū modū q⁹ ſz verū ⁊ falsuz sicut in anima bonū ⁊ maluz sunt in rebus. vt dicit pbus in. vi. metha. Et ideo si possumus probare q⁹ relatio habeat rationē boni. ex hoc sequetur q⁹ reale quid existat. ⁊ qz pbus in. xiij. met. distinguit duplex bonū. bonū ordinis qō est bonum exercitus. siue vniversi. ⁊ bonū ducis qō est bonum dei. ⁊ ſz bonuz dei incōparabiliter excedat bonum ordinis ⁊ bonū vniversi. tū ipsum bonū ordinis aliquod bonū est. ꝓp quod ⁊ ipse ordo pōt dici bonuz. ⁊ qz ipse ordo relationē dicit: ipsa relatio prout est in rebus habebit rationē boni: ⁊ ita ipsa relatio prout hz eē in reb⁹ est qd reale. ſz prout significat in trā situ ⁊ ratione sue quidditatis nō sit quid reale absolute loquēdo. ſz tātuz aliquo modo. pp qō bene dicit a Cōmen. in. xii. q⁹ ꝓz minimuz de esse. habitoꝝ igitur q⁹ nō sit cōtra rationē relationis habere eē reale. distinguēduz est de mēis relativoꝝ vt sciam⁹ que habent relationē realem ⁊ que nō. ꝓpter qō notandū q⁹ pbs in. v. metaphisice. oia relativa q̄si ad tres modos relativozū reducit. Est enim primus modus relativozū que dicūtur modo numeri vt duplum ad dimidiū ⁊ triplū ad subtriplū. ⁊ vniversaliter totum ad partem ⁊ ecōverso. Secūdum est ſm potentiam vt calefaciens ad calefactū. ⁊ edificans ad edificatū. ⁊ vniversaliter agens ad patiens ⁊ movens ad motum. Tertius est ſm q⁹ dicitur mēsura ad mēsuratum. scibile ad sciētiam. intelligibile ad intellectum. sensibile ad sensum. ⁊ vniversaliter mēsura ad id cuius est mensura. Et est differētia ſm eundez ibi inter duos primos modos ⁊ tertiū modū: qz relatiua ſm duos primos modos habent realem relationem ad se invicē modo cōverso: ga edificans realiter refertur ad edificatū ⁊ econverso. ⁊ duplum ad dimidiū: ⁊ ecōverso. sed relativa ſm tertiū modum realiter ponūt aliqd in vno extremozū soluz. in alio autē quid ratiōis tm̄. nam sciētia realr refertur ad scibile. scibile autez refertur ad scientiam ſm rationem: quia ex eo q⁹ sciētia refertur ad scibile. ſm modum intelligendi scibile refertur ad scientiā: sed si sic dicimus: tūc occurrit nobis grauis dubitatio: qz relatio que est inter deum ⁊ creaturā videtur esse reuens ⁊ motū. sed huiusmōi relativa ſm rem sunt in vtroqz extremozū. igitur deus realiter ad creaturas refertur. ꝓpter hoc aduertendū q⁹ actio q̄z relatio cō sequitur vel transit in exteriorē materiā vel nō. q⁹ si nō transit: tunc planū est q⁹ ista relatio est in agēte ⁊ ideo relationes p quas constituūtur psone diuine. qz nō sunt transeūtes in exteriorē materiā realiter sunt in deo: sed de talib⁹ ad psens nō est questio: qz actio p quā creatura cōstituitur in esse: est actio trāsiens in exteriorē materiā. Et propter hoc adu ertēdum q⁹ quotiens cūq⁹ ex actione trāseunte in exteriorem materiā psequitur ipm agens aliquā relationē. sed illa relatio est quid reale. oportet q⁹ aliqua mutatio facta sit in agente. nō enim pōt esse q⁹ aliqd realiter in aliquo habeat esse quod prius nō fuerit nisi aliqua mutatio facta sit in eo: vel saltem sit possibilis fieri. ⁊ ppter hoc quecūqz penitus nō mota mouent. ⁊ nō acta agunt: ꝓm rationē referūtur ad principiata. principiata autē realiter referuntur ad ipsa: ⁊ iste modus relativozū. ⁊ si reducitur ad secundū modum. relativozū qui est ſm potētiam. tū nō differt a tertio qui habet esse per modum mensure. ⁊ ideo que sic sunt relativa ſm potētiam: siue vt agens ⁊ actum sunt etiaz relativa: vt mensura ⁊ mensuratū: propter qō cum pbs in. x. metaphisice inuestigasset in quolibet genere vnum qō esset mēsura omniū in illo genere: vt in genere colorū albuz: in genere numerum dyasis. in genere ponderū vnitaz: subdicit q⁹ sic est etiam in genere substātie: q⁹ est dare vnā substantiam mensurā omniū: qō exponens Cōmentator. ait: q⁹ hoc qō est mensura omniū est primū principium qui est motor eternus absolut⁹ ab omni materia: qui est actus vltimus cui nō admiscetur omnino potētia: qui tst principiū vt motor ⁊ forma ⁊ finis. propter hoc ex. v. propositiōe proculi. scribitur q⁹ omnis deus mēsura est entium. igitur que sic referuntur vt motor ⁊ motū. q⁹ tū referūtur vt mēsura ⁊ mensuratū. tunc idē iudiciū est de motore ⁊ moto: qō de mensura ⁊ mēsurato: ⁊ qz mensura nō realiter refert ad mensuratū. mensuratū autē realr refertur ad mensurā. deus nō realr refertur ad creaturam. creatura autem realiter refertur ad ipm. Ad primum dicendū q⁹ de scientia nostra ⁊ scia dei est similitudo incōtrarium: qz sicut scibile habet mēsurare sciētiam nostrā ⁊ intellectū nostrū: quia scientia nostra causatur a rebus quātum ad res naturales. Sic modo cōtrario scientia dei nō mensuratur a rebus. si mensurat res nō causat ab eis: sed causat eas vnde ⁊ Cōmentator ait: in. xii. metaphisice q⁹ sciētia dei causat res: sciētia nostra causatur a rebus. ⁊ ideo ecōtrario debebat concludi. ſ. q⁹ deus nō realr refertur ad res. res autē realiter referūtur ad deuz.

Ad secūdum dicendū q⁹ cum agens agit actum: ⁊ monens mouet motū. tunc relatio est in vtroqz extremorum realiter: quia tunc sic relativa nō reducūtur per se ad mensuratū ⁊ mensurā: qō nō est in proposito: quia deus nō motus mouet: non actus agit.

Ad tertium dicēdum q⁹ nō est simile de actiōe p quam cōstituitur psona diuina: ⁊ p quā constituitur creatura: quia vna transit in exteriorem materiam: alia nō transit vt patuit. Ad quartum dicendū q⁹ nō debet itelligi modo numeri hoc est q⁹ sint duo extrema. ſz est intelligēdum modo numeri hoc est ſm relationes reptas in numeris: vt duplum ⁊ dimidium. triplum ⁊ subtriplum. ⁊ ideo equivocabat in modo numeri.

t Ertio queritur. dato q⁹ iste relationes non sint realiter in deo. vtrum sint in deo ſm intelligēdi modū siue ſm rationē. ⁊ videt q⁹ non: quia ea ad que nō attingit ratio. nō possunt habere aliquid ſm rationē: sed ad deuz nō attingit ratio: cum careat fantasmate. ⁊ Dionysius dicat primo. de di. no. quia deus est supra intellectū ⁊ rationem. ergo deus nihil habet ſm rationem. Qō. iij.

Preterea. aut isti rationi respōdet aliqd in re: aut nihil. Si nihil. tūc intellect⁹ est van⁹. Si aliqd ergo realr sunt in deo qō est improbatū. Preterea. qō ratione solum est: āmota ratione iam nō est: quia si

esset. ergo soluz ſm rationē nō esset. Sed ammota omni ratione ⁊ intellectu adhuc deus est dns oium sed hoc nomen dns est relatio ad creaturā. ergo non est in deo ſm rationē tiū. ¶Preterea. que sunt solum ſm rationē nō attribuūtur reb⁹: nisi ꝓout sunt in intellectu Si igitur deus refereret ad creaturā solum ſm rationē intelligeret esse dns: sed nō esset qđ falsum est. ergo ⁊c. ¶Incontrarium est: qz deus est ꝓncipiū creature: sed ꝓncipiū relative dicitur ad ꝓncipiatū. ergo deus relative dicitur ad creaturam. sed ois relatio vel est ſm rem: vel ſm rationem. igitur cum nō dicatur realr dicetur ſm rationem. ergo ⁊c. ¶Preterea. vult pbs in ārto metaphisice ꝙ mēsura referatur ad mensuratū ſm rationem. Sed deus est mensura substantiarū ⁊ oium entium vt patet ex sentētia philosophi. decimo metaphisice. ergo deus ſm rationē refertur ad oīa alia entia. ¶Rñdeo. dicēdum ꝙ ea que sunt in intellectu aliquādo habēt reale fundamētum in re extra. aliqñ non. ⁊ cū apprehensioni intellect⁹ nihil respōdet in re extra: tunc intellect⁹ est cassus ⁊ vanus: ⁊ tunc huiusmodi que sic habent esse. ita sunt entia apud animam: ꝙ ammota anima iam nō sunt. aliquādo autē cōtingit ꝙ cōceptionibus intellect⁹ respōdet fundamentuz in re extra. ⁊ illud pōt esse dupler: qz vel est ꝓximū vel remotū. ꝓximū autē fundamentuz habēt noia realia ꝓme intētionis. sicut homo leo ⁊ huiusmodi. ⁊ hec simplr sunt. Aliquādo autē cōtingit ꝙ conceptioni intellect⁹ nō respōdet immediatum fundamētum in re. sed immediatū fundamentum in aia hz. ⁊ qz illud qđ est in aia: imediate fundatur in re. ⁊ ex hoc sequit ꝙ ⁊ hoc in re mediate fundetur: vt si aliquis intellect⁹ vniēdo se sensui apprehendit sortez vel platonē: huic apprehēsioni immediatum fundamentū res extra respōdet post modū qz cōgnoscit intellect⁹ ꝙ hoc apprehēsum nō ꝑdicatur de pluribus noiat ipm indiuiduuz. ita ꝙ hoc in diuidnū immediate fundatur in apprehēsione intellectus ⁊ mediate fundatur in re. hec autē que nō immediatum fundamentū habent in re. dupler esse habent: qz quedā sunt que intellectus ex sua subtilitate inuestigādo perquirit. ⁊ hec sunt noia secūde impositionis vel intētionis. aliqua sunt que intellect⁹ ex sua subtilitate nō inuestigādo pquirit: sed ex suo mō intelligēdi ipa de necessitate cōsequitur. ⁊ huiusmōi sunt relationes ſm rationē. nam cū intellect⁹ vult intelligere aliqđ relatiuū vt relatū est: qz esse relatiuorum est ad aliud se habere: nō pōt intelligere vnū relativoz quin aliquo modo apprehēdat ⁊ aliud vt nō possum intelligere mensuratū in quātum mēsuratum quin aliquo modo apprehendā mensurā: nec possum intelligere mēsuraz sub rōne qua mēsura nisi intelligam mensuratū. ⁊ qz ſm modū intelligēdi nostrum est depēdentia mensure ad mensuratū. ⁊ mēsurati ad mensurā ſm modū intelligendi mēsura ad mensuratū refertur. ⁊ qz depēdentie ſm intellectū mensurati ad mensurā respōdet depēdentia i re. ſz depēdentie mēsure ad mensuratū nō respōdet depēdentia in re: nec aliquis ordo ſm quē sumitur realis relatio. ideo ꝓma relatio est ſm rem, secūda est ſm rationē solum. ⁊ ista dependentia q̄ est ſm rationem immediatū fundamentū hz in ꝓceptione intellect⁹ ⁊ in re extra respōdet sibi dupler fundamentū. vnuz per accidens ⁊ hoc ex parte depēdentie. ⁊ illud fundamentū est depēdentia realis mēsurati ad mensuram. ⁊ illud p accidens nō est in omni relatione ſm rationē: sed solum in relatione q̄ realiter ponit aliqđ in altero extremoz. aliud fundamentū est per se: sed illud est mediat⁹: vt depēdentia mensure ad mēsuratum ſm intellectū: p se ⁊ ꝓmo fundatur in apprehensione mensure. ⁊ qz apprehensio mēsure fundat in ipsa re que dicitur mensura. dicitur ipsa depēdentia habere mediatū fundamentū in re: non quia ipa res depēdeat. Sed quia ipsa res est fundamentum apprehēsionis intellect⁹ q̄ dependet. Et ideo apparet ꝙ apprehēsio intellect⁹ quadruplr hz esse. nam ea quibus reale fundamētum immediate respōdet habent esse potissimū in genere huiusmōi. Illa autē quibus nullū fundamentū respōdet habēt esse minimum. Ea autem quib⁹ respōdet fundamentū in re nō immediatū. hz mediatū habent esse mō medio. ⁊ istorū sūt duo genera: qz quedā magis appropiquāt eis q̄ habent esse potissimū: quedā magis eis q̄ habēt esse minimū. Nam secūde intētiones q̄ nō de necessitate cōsequūtur ad intelligēdi actum: magis appropinquant eis q̄ habent minimū de esse: sed relationes ſm rationē: qz de necessitate ad actum intelligendi cōsequūtur ex ipsa necessitate, magis de esse acquirūt. ⁊ ita magis appropinquāt eis q̄ habent immediatū fundamentū in re. Est ergo hic ordo ꝙ ꝓmo sunt ea q̄ immediatū fundamentū habēt in re. Secūdo autem relatiōes ſm rationem. Tertio nomina secūde intētionis. Quarto: opinabilia. Exhis autem ordine apparet que sunt extrema ⁊ que sunt media: ⁊ qñoz ad inuicē comparātur. Sed vt pateat q̄ sunt relatiōes ſm rationē: qz de hoc est principalis questio ad presens. Notandū ꝙ illa ꝓprie realiter dicūtur referri quorū vtrūqz ad alterū realem hz ordinē. ea autē q̄ ſm rationē referūtur ſm rationem habent ordinem: ⁊ que referūtur ⁊ nō referuntur realiter de necessitate referunt ſm rationē. Sed ꝙ aliqua habeāt realez ordinē triq requirūtur. ¶Primo ꝙ vtrūqz hēat rōnez entis: qz nihil ad aliqđ vel alicuius ad nihil: nō pōt esse realis dependentia. Secundo requirit ꝙ vtrūqz esse habeat distinctū ab altero: qz in distinctorū realiter nō pōt esse realis ordo. nam ⁊ ordo realis realem distinctionē postulat. Tertio requiritur ꝙ vnuz realiter ordinet ad aliud ⁊ quodcūqz istorum deficiat: nō est relatio ſm rem: sed ſm rationē. ¶Possent autem ista tria reduci ad duo: hz de hoc nō sit nobis cure ad presens. ¶Propter primū deficit a relatione reali relatio futuri ad futuruz: vel presentis ad futurū: qz in tali relatione vel vtrūqz extremorū vel altero: est nō ens. ¶Propter secundā conditionē deficit a relatione realis relatio eiusdez ad seipm: qz qōlibet a seipso in distinctum hz esse realiter. ¶Propter tertiā conditionē pōt deficere a relatione reali qñ vtrūqz nō ordinat ad vtrūqz: nec vtrūqz est qđ ordinabile. Dō dupliciter ꝓtingere pōt. ¶Primo si vnū est qđ ordinabile aliud est ipse ordo: ⁊ sic deficit a relatione reali relatio patris ad paternitatē. filij ad filiationē. ⁊ vniuersaliter relatiui ad suā relationē. Secūdo quādo nō vtrūqz est ordinabile. ſz vnū ē qđ ordinabile. aliud est termin⁹ ordinis. ⁊ sic deficit a relatione reali relatio scibilis ad sciētiā: sensibilis ad sensum. ⁊ vltra mensure ad mensuratū. Et ſm istuz modū relatiōis ſm rationē est relatio inter deuz ⁊ creaturā. Differt autem iste modus ab omnib⁹ aliis modis relationis ſm rationē: qz ista relatio ſm rationez: hz sit ſm rationem in vno extremoz. est tū ſm rem in alio. Sed in omnib⁹ aliis modis quodāmodo per se loquendo est relatio ſm rationē in vtroqz extremoz.

Ad ꝓmū dicendū. ꝙ hz nō attingat intellect⁹ ad intelligendū naturā dei. attingit tū ad intelligendū ipm in ratione cause: vel in rariōe motoris: quia sic intelligere ipm est intelligere ipm p effectus. ⁊ hoc sufficit ad huiusmōi intellectū. Ad ſcm dicendū

ꝙ respondet ísti rationi alíquid in re modo quo patuit. Ad tertiū ⁊ quartū dicendū ꝙ ly deus sit verus dñs nō tñ ꝓpter hoc habem⁹ ꝙ nō sit illa relatio ſm rationē. nam ⁊ aliqd verissime est idem sibi: ⁊ tñ cum dicimus idem eidem idem: relationē ſm rationem facimus.

Qd. iiij.

q Uarto ꝙritur. vtrum huiusmōi noīa que dicūtur de deo ex tēpore significēt diuinā essentiā ⁊ videtur ꝙ nō: qz in cognitione diuine essentie naturalr venire nō possumus. sed ꝑsōi natarali cognitione cognouerūt ipm ꝑ huiusmōi noīa. nam ꝓmo ce. ⁊ mū. phs dicit eū esse creatorē omniū. viij. phisicoꝝ dicit ipm esse motorem immobilē. xij. metaphisice ꝓcludit cum esse ꝑncipem vniuersi. sed oīa hec cōueniunt deo ex tēpore. Si igitur talia diuinam essentiā significarēt diuina essentia ductu ratiōis cognosci posset. ℙreterea. quicquid significat diuinā essentiā conuenit deo ab eterno cū diuina essentia eterna sit. sed hec cōueniūt deo ex tēpore. ergo diuinam essentiā significare non possunt. ℙreterea. missio dicit qd tēporale. sed cōcedimus ꝙ ꝑsona ꝑsonam mittat. ergo que dicūtur de deo ex tēpore nō soluz sunt essentialia sed etiā ꝑsonalia. ℙreterea. deus dicit spes nostra ⁊ patientia nostra. sed hoc non cōuenit ei ab eterno: sed ex tēpore. cū igitur talia quandā impfectionē importent nō quicquid cōuenit deo ex tēpore indicabit diuinam essentiā cū in diuina essentia nulla impfectio esse possit. Incōtrarium est: qz huiusmōi tēporalia sumūtur ſm respectū ad creaturā: sed respectus ad creaturā dicit respectū ad opus: sed opus toti trinitati cōuenit: quia indiuisa sunt opa trinitatis ſm Aug. ꝓmo de tri. ca. iiij. igitur talia essentialia sunt cū sit essentiale qđ cōuenit tribus. ℙreterea. ſm Aug. v. de tri. ca. xiij. pater ⁊ filiꝰ ⁊ spūs. s. sunt vnꝰ deus. ⁊ relatiue ad creaturā vnū ꝑncipiū. nam ſm eundē sicut pater est deus: ⁊ filiꝰ est deus ⁊ ambo simul nō duo dii: sed vnus deus. ita pater est ꝑncipium ⁊ filiꝰ ꝑncipiū ⁊ spūs scūs ꝑncipiū. ⁊ simul nō tria ꝑncipia. sed vnū ꝑncipiū. sed q̄ de qualibet ꝑsona dicūtur singulariter: ⁊ de oībus nō pluralr sūt essentialia. ergo que dicūtur de deo tēporaliter vel ꝑ respectū ad creaturā essentialia sunt. ℝnō dicēdum ꝙ deus pōt significari noīe cōueniente ei tēporaliter duplr: vel ꝙ dicatur ipsa res tēporalis: vel ꝙ dicatur ꝑ respectū ad huiusmōi rem. si ꝓmo modo tunc nihil tempaliter de deo formalr ꝑdicatur: ly solum ſm causalitatē. vt dicitur spes nostra: qz facit nos sperare. ⁊ gaudiū nostrū: qz facit nos gaudere. Si vero dicitur ꝑ respectū ad rem temporalē. tunc qz ipsa res tēporalis opꝰ quoddā dicit: videt ꝙ huiusmodi respectꝰ semp sit qd essentiale: qa indiuisa sunt opa trinitatis: verū qz ex ipso ope pōt resultare quidā respectꝰ qui terminat in deum tanꝯ in terminū cum huiusmōi respectꝰ possit non solum esse essentia sed ꝑsona rōne huiusmōi respectus qui pōt terminari ad ꝑsonam: nomen tēporale ꝑsonale esse pōt. ⁊ ꝓpter hoc alig sic distingūt ꝙ habitudo ad creaturam duplr pōt deo cōpetere vel in rōne ꝑncipii vel in rōne termini. Si in rōne ꝑncipii tūc absq; distinctione cōcedunt huiusmōi nomē essentiale esse: qz opus toti trinitati cōuenit. ⁊ pater ⁊ filius ⁊ spūs sanctus respectu creature sunt vnū ꝑncipiū. si vo sumatur huiusmōi habitudo rōne termini: tunc tale nomen ꝑsonale ⁊ essentiale esse potest. Sed hoc nō videtur bene dictū. nam si habitudo ad creaturam sumpta ſm rationē ꝑncipii solū qd eētiale diceret. tunc cum verbū dicat respectū ad opus ⁊ huiusmōi respectus sit ſm rationē ꝑncipii. qz ſm Aug. xv. de trinitate cap'o. xi. initium oīs opis verbū: verbum in diuinis nō ꝑsonaliter. sed solum essentialiter sumeretur. ℝursum ſm Aug. in fine. vj. de trini. nō ce fuse accipiendū est: ex quo oīa ꝑ quē oīa. in quo oīa qō non solum ꝑ appꝛopꝛiationē verum est. sed etiam quodāmodo ꝓpꝛie: ly cum talia quandā habitudinē ꝑncipij importent. ergo ⁊ talis habitudo ꝑsonaliter dici pōt. Dicamus ergo ꝙ habitudo ad creaturaz siue sumat in rōne ꝑncipij. siue in rōne termini. aliquo mō pōt indicare essentiā ⁊ ꝑsonam qō sic ostenditur. nam causa quare indiuisa sunt opa trinitatis ſm Dam̄. tertio libꝛo. ca. xiij. est qz est idiuisa ſba sicut ergo logmur de ſba diuina siue de virtute ꝑsonarum sic de ope ⁊ de rōne ꝑncipij ꝑ compationem ad creaturā loqui possum⁹. Omniū autez trium est vna ſba indiuisa. tñ ſm quendā modū se habēdi differt. ꝓut est in vna ꝑsona ⁊ in alia. nam in patre est nō per generationē cōicata. in filio autē ꝑ generationem cōicata existit. ⁊ sicut est de ſba: sic est de quolibet absoluto. nam sicut est vna essentia oīum triuz: sic ⁊ vna sapiētia. illa tñ sapiētia est in patre vt non ab alio accepta. In filio autē est vt ꝑ generationē cōmunicata: ⁊ rōne hui⁹ differētie absoluta aliquo mō accipi possunt ꝙ solū vni ꝑsone cōueniunt. nam ly sapientia absolute sumpta cōueniat tribus. nata tñ sapientia dicitur de solo filio. Sic etiaz est ex pte opis ⁊ etiam ex parte ꝑncipij: vt sumit⁹ principiū respectu creature. nam ly respectu cuiuslibet creati pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs sint vnum principiū. pater tñ est principiuz sine ꝑncipio. filius aūt principiū de ꝑncipio. nam sicut cōcedimus ꝙ filius est deus de deo: ⁊ nō pater. ly non sit alius deus ꝙz deus pater. Sic cōcedimus ꝙ filius est principiū de ꝑncipio ⁊ nō pater. ly nō sit aliud principiū filius a patre. ⁊ rōne huius differētie pater est principiū ex quo oīa: ⁊ filius ꝑ quē oīa: ⁊ spūs scūs in quo oīa. Etiam ꝓpter hāc differentiā verbū cū sit quid ꝑsonale dicit respectū ad opus: qz ꝑncipium respectu creature tali mō sumi pōt ꝙ nō toti trinitati copetit sed ꝑsonaliter sumitur nam sicut dictuz est filius respectu creature dicitur principiū: tñ qz ꝙ sit huiusmōi hz a patre: iō dicit ꝑncipium de ꝑncipio. ly ergo principiū quid essentiale sit. principiū tñ de ꝑncipio ꝑsonaliter sumit. Dicamus ergo ꝙ habitudo ad creaturā sumpta ſm rationem ꝑncipij simplr dicit quid essentiale: qz esse ꝑncipiū creature est toti trinitati ꝯmune. pōt tñ designare ꝑsonam eo ꝙ huiusmōi principiū ſm aliquā habitudinez determinat sicut deus essentialr sumit⁹ tñ deus genit⁹ vl deus de deo supponit ꝑ ꝑsona. Ulso quid dicit habitudo ad creaturā sumpta ſm rationez ꝑncipij. ℝestat videre quid dicat sumpta in ratione termini. iō notandū ꝙ ⁊ sic sumpta pōt dicere essentiā ⁊ ꝑsonam. Qđ autē dicat essentiā planuz est qz ꝑ huius mōi habitudinē consurgere possum⁹ in cognitionē essentie: sed quo talis habitudo terminatur ad ꝑsonam. Notādum ꝙ ꝫ pōt esse tripliciter exēplariter ſm similitudinē ⁊ ſm esse. Exēplariter sic donum caritatis terminat ad spūs scūs quasi ad quoddā exemplar. nam sicut pater ⁊ filius vniūtur spiritu scō. sic nos caritate vnimur. vñ dñs rogabat ꝙ nos essemus vnū ꝑ donuz caritatis sicut ipsi vnum sunt ꝑ spūs scūs q appꝛopꝛiate caritas dicit. Sedūz esse sicut incarnatio terminat ad filiū. nā humana natura assumpta ē ad eē: ⁊ ad vnitatez diuine ꝑsone nō nature: ⁊ hoc est singulare in filio: qz nulla alia ꝑsona est incarnata. Tertio huiusmōi termin⁹ pōt sumi ꝯstum ad filitudinem. ⁊ sic opa a tota trinitate facta. in quantū hūt similitudinē cū ꝓpꝛio alicuius ꝑsone quandā habitudinē ad ꝑsonam illā ipoꝛ

tare possunt sicut dona ptinentia ad illuminationē intellect⁹ hñt silitudinem cū ppio filij q̄ procedit vt verbū ⁊ dona istā matia affectū hñt similitudinē cū ppio spūs. s. q̄ emanat vt amor. Et iō p̄ma dona cōsurgimus i itellectū filij. ⁊ p tāto dicit in eis mitti filius: q̄z p ea terminat intellect⁹ noster ad cognitionē filij. Et in donis inflamātibus affectuz mittit spūs. s. q̄z p talia intellect⁹ noster pōt cōsurgere i cognitionē eius. Et ppter hoc mitti est cognoscere q̄ ab alio sit vt pōt haberi ab Aug iiij. de trini. ca xx. Patet igitur q̄o noia q̄ cōueniunt deo ex tpe importare possunt habitudinē indicantē essentiā: ⁊ q̄o psonam. Ad primū dō q̄ diuina essentia ꝛ intellectu essentiali naturaliter cognosci non possit: p cuius salitatē tñ cognosci pōt. nā cognoscere deuz creatorē motorē ⁊ principē est ipm cognoscere vt causam.

Ad secundum dō q̄ noia q̄ conueniūt deo ex tpe significāt semp quandoz habitudinē vel principal'r si sunt relatiua p̄m esse: vt dōs. vel ex p̄nti si sūt p̄m dici: vt creator. Nam creare est relatiuū p̄m dici: q̄z significat qd absolutū vt diuinā actōnē quā p̄tomittat quidā respect⁹ rōne cui⁹ quandā habitudinē ex p̄nti significat: hec aūt habitudo rōne cui⁹ talia noia deo tēporaliter cōueniunt nō est diuina essentia: nec est res aliqua in deo. sed est in eo p̄m modū intelligēdi solū. verū q̄z talī habitudini vt fundamentū quodā modo rādet diuina essentia. iō talia diuinā essentiā significare dicunt. Ad tertiū dō q̄ in missione ē duo cōsiderare. opus a tota trinitate factuz ⁊ relationē q̄ respicit personā aliquā tanq̄z terminū ppter q̄ mitti psone cōpetit: ⁊ vt habitū est: nō est inconueniens q̄. deo cōueniunt ex tpe respicere personaz vt terminū. Ad quartū p̄z solutio p tā dicta. naz dē⁹ dicit spes nr̄a nō q̄ sit ipsa spes. sed q̄z in nobis spē causat cū igitur in talib⁹ intelligat q̄dam habitudo p̄ncipij ⁊ cause p̄m q̄ deo q̄ueniunt: sil'e est de huiusmodi noibus ⁊ alijs. Argumēta aūt in p̄trarium arguūt de noibus q̄ cōueniunt deo ex tpe vt important rationē p̄ncipij simpliciter: ⁊ sic vt dictum est essentialiter sumūtur.

Uper l'am. sup illo. (Jdeo non cepit esse
f dñs ex tpe.) Notandū q̄ dē⁹ nō cepit eē dñs tēporis ex tpe: q̄z tēpus nō mēsurat tēpore. Naz p̄m phm. iiij. phisicoz. sicut se hz locus ad ea q̄ sunt in loco: sic se hz tps ad ea que sunt in tēpore ⁊ sicut oia q̄ sunt in loco: loco continētur. sic oia q̄ sunt in tēpore cōtinentur a tpe. vñ ea q̄ semp sunt nō sunt in tēpore. nam tps q̄z continet oē q̄d est in tēpore. excedit oē q̄d est in eo. vñ tēpus fuit ante oē q̄d est in tēpore. Sed cū tēpus nō fuerit āteqū seip̄m: tēpus nō est in tēpore. ⁊ q̄z deus nō cepit esse dñs in tēpore nisi eoruz q̄ sunt in tēpore: nō cepit esse dñs tēporis in tpe q̄z non erat tempus anteq̄z inciperet tēpus: vt magister ait.

(Reterea cōsiderari.) Postq̄z determinauit magr̄ de ppriis psonarū. hic de-
p terminat de appropriatis. ⁊ duo facit. q̄z p̄mo facit q̄d dictū est. scdo ostendit qūo p̄m talia appropriata psonę ad inuicem cōparantur. scda ibi. (hic oritur q̄stio.) Jn p̄ncipio. xxxij. di. circa primū duo facit. q̄z primo mouet quasdā q̄stiones circa quedā p̄m q̄ assumitur appropriatio psonarū. scdo exequitur diuersas appropriationes scōrum. secūda ibi. (nō est h̄ ptermittendū.) Appropriat aūt Aug. equalitatē filio ad equalitatē autē requiritur silitudo. Jdeo anteq̄z de appropriatis psonarū determinet q̄rit quedā circa equalitatē ⁊ similitudinē ⁊ duo facit. q̄z p̄mo mouet quasdā q̄stiones circa equalitatē. secūdo dicit eodē mō sentiendū esse circa similitudinē. secūda ibi. (hoc idē.) circa primū duo facit. q̄z p̄mo q̄rit tria circa equalitatē. Primo. vtrū equalitas in diuinis relatiue sumatur. Secūdo. vtrū talis relatio accipiat p̄m substantiaz vel p̄m relationē. hoc est q̄rere q̄d rādeat ei p fundamēto. Tertio q̄rit quid sit equalitas. Scdo has q̄stiones soluit ibi. (ad q̄d dicim⁹.) ⁊ tria facit. q̄z p̄mo soluit primā ostēdens q̄ equale relationē importat. secūdo soluit scdam dicens filiū equalē patri nō ex eo q̄ ad patrē refert. Sed q̄z hz vnā scdam ⁊ vnā magnitudinē cū ipso. Tertio tertiā dicit huiusmodi relationē nō esse p̄m nomē tñ: siue p̄m rōnez. vñ cōcludit equalitatē nō esse relationē. s. realem. ꝛ consistere in vnitate nature. scda ibi. (est eni.) tertia ibi. (⁊ appellatio.). Deinde cū dicit. (hic idē) ostendit etiā sic sentiēdum esse de silitudine ⁊ duo facit. q̄z p̄mo facit q̄d dictū est. secūdo cōmendat quosdā bene dicere ex eo q̄ p̄m eos equalitas ⁊ silitudo i diuinis nihil ponūt. sed solū remouēt. scda ibi. vñ quibusdā. Deinde cū dicit. (Nō est hic.) exequitur diuersas appropriationes sanctorū. ⁊ duo facit. q̄z primo exequitur appropriationē Hylarij. scdo. Augu. ibi. (illud etiā.) Circa primū duo facit. q̄z p̄mo facit q̄d dictū est. secūdo circa ptacta. quasdā distinctiones remouet ibi. (Nō eni.) circa primū tria facit. q̄z p̄mo ponit appropriationē Hylarij. videlz q̄ eternitas est in patre. spēs in ymagine. ⁊ sus in munere secūdo q̄z obscure locut⁹ est adducit ad hoc expositionem Aug. Tertio cōcludit verba Hylarij: esse tāte p̄funditatis q̄ habita expositiōe Aug. adhuc ad ea. Uix intelligere sensus attingit. secūda ibi. (Que tā te difficultatis.) tertia ibi. (Ecce habes.). Deinde cū dicit. (nō eni.) remouet quedā dubia circa p̄dicta. ⁊ tria facit. q̄z ne aliqs crederet Hylariū assignauisse ppria psonarum cū dixit eternitatē esse in patre. speciē in ymagine. vsum in munere. dicit q̄ p hec verba nō designātur ppria personarū. sed appropriata nisi q̄ noie eternitatis innascibilitas notatur. secūdo q̄z dictuz fuerat q̄ imago coequatur ei cui⁹ est imago nō ecōuerso. oñdit qūo hoc intelligendū est. Nam in causis ⁊ causatis nō reciprocatur conuersio. Si igitur filius est a p̄re nō ecōuerso: filius equatur patri nō ecōuerso. tertio q̄z dixerat p p̄dicta vba nō designari ppria psonarū. oñdit qūo hoc intelligēdum est. Nam nomine patris imaginis ⁊ muneris ppria designātur nō tñ noie eternitatis: speciei ⁊ vsus. secūda ibi. (Jmago si perfecte.) tertia ibi. (propria igit.) Tūc segtur illa pars. (Illud etiā.) in qua ponit appropriationē Aug. ⁊ duo facit. q̄z p̄mo narrat appropriationē ei⁹. videlz q̄ in patre est vnitas. Jn filio equalitas. Jn spū scō vnitatis equalitatisq̄z cōcordia. ⁊ q̄ oia sūt vnū ppter patrē. eq̄lia p pter filiū cōnera ppter spūm scm̄. Secūdo hec vba exponit ibi. (Sed plurimos.) ⁊ tria facit. q̄z primo exponit qūo vnitas appropriet patri. secūdo qūo eq̄litas filio. tertio qūo cōcordia spūi scō. secunda ibi. (Nūc videam⁹.) tertia ibi. (Nō autē.) circa primū tria facit. q̄z p̄mo oñdit qūo vnitas appropriet patri. scdo oñdit qūo pater ⁊ filius sunt vnū ⁊ qūo nō. dicēs eos esse vnum in essentia. distinctio in psonis. tertio ex hoc allidit errorē Arrij q̄ separauit sbas. ⁊ Sabellij q̄ cōfusit psonas. scda ibi. (hic dici.) tertia ibi. (Jn quo arriana.) alie partes patēt ⁊ si qua declaranda sunt inquirēdo patebūt. vñ in hoc terminet sūia lectionis ⁊ distinctionis.

Di. xxxi.

E duob⁹ magister in p̄nti distinctione p̄nci-
o paliter determinat videlz de eq̄litate ⁊ appropriatiōe. iō de bijs duob⁹ querem⁹. circa p̄mū querem⁹ tria. Primo vtrū equalitas in di-

uinis dicat relationē realem vel ſm rationē tm̃.
Secūdo vtrū eadē equalitate pater ſit equalis filio ⁊ ecōuerſo. Tertio. vtruz dicat quid poſitiue vel quid priuatiue.

25.i. ¶ Dprimū ſic pceditur. videtur q eq̃litas ſit relatio realis: qz ſm Cōmē. v. metha. bec eſt cā quare aliqua referūtur realr. et nō referūtur: qz in aliquozū relatiuozū ſba aligd reale ponit. ppter qđ referri dicūtur: vt i duplo ⁊ dimidio ponit q̃titas. ſz ſcibile refert ad ſciē tiam ſm rationē: qz nihil ponit in ſcibili ſm rem p hoc q refert ad ſciam: ſz in pſonis diuinis aligd ponitur ppter qđ equales dicūtur: qz vnitas magnitudinis. ergo ibi equalitas eſt realis relatio. ¶Preterea. bec videt differētia inter relatiōes q̃ cōpetūt deo ex tēpore ⁊ ab eterno: qz q̃ cōpetunt ei ex tpe ſūt in deo ſm rōnem. ſz q̃ cōpetunt ab eterno ſunt in eo ſm rem: ſed equalitas cōpetit deo ab eterno. g̃ ꝛc.
¶Preterea. q̃ ſolū ſunt relatiōes ſm rōnem poſſūt aduenire alicui abſq; ſui mutatiōe. Nam aliqs de nō dño pōt fieri dñs abſq; eo q mutet. ſi ergo equalitas relationē ſm rationē diceret poſſet aliqua pſona de nō equali fieri equalis: abſq; ſui mutatione: qđ nō eſt intelligibile. ¶Preterea. q̃ ſolū ſm rōnez ſunt: talia ſunt entia ſm quid: ⁊ apud aiam. Sz vna pſona veriſſime eſt equal alteri. ergo equalitas nō eſt relatio ſolū ſm rōnem. Incōtrarium eſt: qz relationes reales ſunt diſtinctiue pſonarū. ſz p equalitatem pſone non diſtingūtur. ſz aliquo mō diſtincte demonſtrētur: vt magr tāgit in lra. ergo ꝛc. ¶Preterea. bec videt differētia. relatiōes reales ponūtur q̃tuoz. Sz ſi equalitas eſſet realis relatio eſſent plures quatuoz. g̃ ꝛc.
¶Preterea. Aug. v. de tri. ca. vj. vlt q equalitas in diuinis dicat ſm ſbam. ſz relatio q̃ ptinet ad eſſentiam nō pōt eſſe realis. ergo ꝛc. Rñ. dicendū q equalitas in diuinis eſt relatio rōnis. Sz vt pateat qđ hoc ſit. Notādum q relatiua duplr diſtinguntur qz quedā ſūt relatiua diſſimiliū. vt habitū eſt p pbm v. metha. ad tria genera reducuntur. ad relatiua mō numeri ſm potentiā ⁊ ſm menſurā. dicūtur enī pdicta diſſimiliū nominū: qz vtrūq; relatiuozū nō ſimpliciter induit idez nomē. nam mēſura ⁊ mēſurati agens ⁊ actū. duplū ⁊ ſubduplū. nō penit idem nomē noiant: ⁊ ſicut ad tria genera reducūtur relatiua diſſimiliū nominū. ita ad tria reduci poſſunt q̃ ſunt ſimiliū. nam talia ſm vnitatē accipiuntur. vnitas autē tripliciter accipit. in ſba. in quātitate. ⁊ qualitate. ⁊ ſm bas tres vnitates tripliciter accipit relatio. naz ſm vnitatē in ſba accipit idemptitas. ſm vnitatē q̃titatis: equalitas: ⁊ ſm vnitatē qualitatis ſilitudo. ⁊ hē qđ pbs innuit. v. metha. q vnū in ſba facit idez in quātitate equale. in q̃litate ſile. ⁊ nō ſolū relatiua ad tria genera reducūtur vt illa. Sed etiā cōueniūt cū illis: qz ſicut ibi ſunt duo genera relatiuozū ſm rē: ⁊ vnū ſm rationē. ita ⁊ h. Nam relatiua mō numeri ſuram dicit relationē ſm rationē. ſic relatio ſumpta ſm vnitatē q̃titatis ⁊ qualitatis: vt equalitas ⁊ ſilitudo relationē realem dicit. accepta tñ ſm vnitatē in ſba relationē rōnis importat. nam idem eidē idē relationē nominat rōnis. igit qz relatio realis ⁊ ſm rationē. quaſi vnifozmiter accipit in relationib⁹ ſimiliū nominū ⁊ diſſimiliū. declaratio veritatis i relationib⁹ diſſimiliū adiuuat ad declarationē ſimiliū ſed vt ſuperi⁹ in diſtinctione. xxx. dicebat qđ relatiua diſſimiliū nominū vt relatiua ſm potentiā inter que attēditur realis relatio: coincidūt in idem cū relatiuis ſm menſurā: inter q̃ eſt relatio rōnis. tūc idē eſt iudiciuz de relatiuis ſm potentiā ⁊ ſm menſurā. ⁊ iō relatio inter deum ⁊ creaturā. ſz ſit ſm potentiā qz eſt agētis ad actū. tñ qz deus eſt mēſura creaturarum oium nō refert ad creaturā realr. ſed ſm rōnez igit ſicut in relationib⁹ ſimiliū nominuz ſe habebit. q qđ cōſimilitudo vel eq̃litas coincidūt in idem cū idemptitate idem iudiciū erit de illis ⁊ de idemptitate. ⁊ qz idēptitas eſt relatio rōnis: ſilitudo ⁊ equalitas ab idemptitate. nō differetes relationē rōnis importabūt: ⁊ qz ſz in creaturis magnitudo ⁊ qualitas nō tranſeāt in ſbam ppter qđ ſilitudo. ⁊ eq̃litas ab idemptitate differūt. Jn diuinis autē vbi oia abſoluta in ſbam trāſeunt: qz deus eſt ſine q̃titate magnus: ſine qualitate bon⁹: eq̃litas ⁊ ſilitudo ab idēptitate nō differunt. ⁊ iō Aug. v. de tri. ca. vj. dicit equalitatē in diuinis attēdi i m ſbam. ⁊ magr i lra dicit equalitatē eſſe nature vnitatē ⁊ idemptitatē. ⁊ iō ſz in creaturis ſilitudo ⁊ equalitas dicāt relationē realem. idēptitas autē ſm rationē: ⁊ nō ſit idē iudicium de eis ⁊ de idēptitate. Jn diuinis autē vbi eq̃litas ⁊ ſilitudo vt oſtēſum eſt ab idēptitate. nō differunt: de eis ⁊ de idēptitate idem eſt iudiciū. erunt igit pdicte relationes rōnis vt idēptitas: ⁊ hoc ē qđ magiſter dicit in lra. q equalitas eſt tm̃ appellatio relatiua nō relatio. Sed ſi ſic dicim⁹ q credim⁹ bñ eſſe dictū. quedā dubitatio nobis occurrit. Nā ſicut equalitas eſt idem cū idēptitate in diuinis. ita idēptitas eſt idez cū equalitate. ſicut ergo arguit ppter huiuſmōi idemptitatē q equalitas eſt relatio rōnis Sic videtur poſſe argui q idēptitas ſit relatio realis rei. quare igitur magis equalitas trahitur ad naturam idemptitatis q̃ idemptitas ad naturaz eq̃litatis. h autē duplici via ſoluere poſſum⁹. ꝓmo ex fūdamento relationū. nam equalitas vt dictū eſt fundatur in quātitate. ſimilitudo in qualitate. idēptitas in ſba. ⁊ qz in diuinis alia pdicamēta trāſeunt in ſbam. ſba vo nō trahitur ad nām aliozū pdicamētorum. idem eſt iudiciū de equalitate ⁊ ſilitudine i diuinis. ⁊ de idēptitate: ⁊ nō ecōuerſo. erit igitur filitudo ⁊ equalitas relatio rōnis vt idēptitas. Scōa via ſumi pōt ex ipſis relatiuis. nam ad hoc q aliqua realr referātur ſm relationē ſil'em: qz de tali loquimur. opz q realem diſtinctionē habeāt. hec aūt realis diſtinctio nō ſm quodcūq; eſt attēdenda. ſed ſm id ſm qđ referūtur. nam ex eo q aliqua realr referūtur: realr opz eſſe diſtincta. ⁊ iō dicim⁹ relationē idēptitatis eſſe relationē rōnis: qz cū eadē ſit ſba i vtroq; relatiuozū: ſm q aligd dicitur idem ſibi. idem ad ſeipm nō habebit relationē realē. cū ſm hoc a ſeipſo ſit realr indiſtinct⁹. Sed cū aligd dicit equale alteri pōt hoc eſſe relatione reali: qz quātitas vni⁹ pōt hre eſſe diſtinctū realr a quātitate alteri⁹: ſz cū filius dicitur equalis patri: eadem magnitudo realr intelligitur in patre ⁊ filio: ⁊ qz in creaturis equalitas eſt relatio realis ppter diuerſitatē magnitudis in vtroq; extremoz. ⁊ idēptitas eſt relatio rōnis ppter idēptitatez ſbe. Jn diuinis modus equalitatis reducetur ad modū idemptitatis: qz eadez eſt magnitudo. ſicut eadem ſba: ſed nō ecōuerſo: qz nō eſt diuerſa ſba ſicut eſt diuerſa quātitas eoz q̃ relatione reali dicūtur equalia. pater ergo ⁊ filius ⁊ ſm q ſunt idem ⁊ ſiles ⁊ equales: relatiōe ſm rōnem referūtur: qz indiuiſa eſt magnitudo: bonitas: ⁊ ſubſtantia vtroq; immo qz ſolū relationib⁹ originis vt relatiue dicūtur realr ſunt diſtincti: ſolū relationes originis in diuinis hñt eſſe reale. Ad primū dicendū q nō ſufficit ad hoc q relatio ſit realis q aligd ponat i vtroq; extremoz. ſed regritur q illud aligd i vtroq; illoz habeat eſſe diſtinctū. ſed magnitudo in patre ⁊ filio

nō hz esse distinctū cum sit vna ⁊ eadem in vtroqz: vel dicere possum⁹ q equalitas in patre ⁊ filio nō dicitur p positionē. sed p remotionē vt infra patebit.

Ad secundū dicēdum q nō semp relatio q̄ cōpetit deo ab eterno est ſm rem. nam verbū diuinū dicit respectū ad opus ⁊ ab eterno talis respect⁹ ei cōpetit nec tñ verbū respectu opis hz relationē realem. sed rōnis. Ad tertiū dicendū q nō ois relatio rationis pōt esse ⁊ abesse absqz mutatiōe rei. nam aliquis dicit idem sibi relatione rōnis ⁊ tñ nō pōt intelligi nō idem absqz sui mutatione. sicut nō pōt intelligi nō esse absqz eo q̄ mutetur. Ad quartū dicēduz q vt supra patuit res rōnis triplr distingūtur: quia quedā sunt quib⁹ nō rñdet aliqō fundamentū sicut cōceptioni chymere: ⁊ talia sunt entia apud aiam ⁊ ſm quid. Quibusdā aūt fundamentū aliquo mō respondet ⁊ talia vel intellect⁹ ex sua subtilitate inuestigando pquirit: vt noīa secūdæ intentionis: vel ex mō intelligēdi de necessitate cōsequitur: vt relationes rationis ⁊ q̄ sic esse hñt non solū sunt entia apud aiam: qz in re extra eis rñdet aliqō fundamentū. vel dicē possum⁹ q̄ sicut aliqd est vere idem sibi non obstāte q̄ idēptitas est relatio rōnis: sic pater vere est eqlis filio. hz equalitas sit relatio rōnis.

Ad. scōm. Secūdo q̄ritur. vtrū in diuinis sint plures equalitates siue vtrū eadem eqlitate referatur pater ad filiū ⁊ ecōuerso. Et videt q̄ plures equalitates in diuinis existāt. nā relatiōes numerātur p suppositā. quot eni sunt sīles tot sunt sīlitudines. hz oīa diuina suppositā hñt eqlitatem ad inuicē. ergo erunt ibi tres equalitates.

Preterea. magr in lra sic arguit q̄ sic sīlitudo nō ē suiipſ⁹ ſm Hylariū ita nec equalitas. nō est eni aliquid equale sibi: sicut nec sīle. sed relatiōes q̄ de necessitate distinctionē requirūt hñt esse distinctum in vtroqz relatiuorū. ⁊ quot sunt relata tot sunt huiusmodi relationes. sed cū oīa diuina suppositā ſm eq̄litatē referant ad inuicē: tot sūt ibi equalitates quot sunt diuine psone. Preterea. qz est vna magnitudo oium triuz. dicit Aug. v. de trini. ca. viij. q̄ tres psone nō sunt tres magni: hz vn⁹ magn⁹. sed cōcedimus tres psonas esse tres eqles. ergo nō est ibi vna tñ equalitas. Preterea. p se cōpetit relatiōi q̄ ei⁹ accipiat in cōparatione ad aliud: qz esse relatiuorum est ad aliud se hre. sed oē tale distinctionē importat. ⁊ relationes distinctiue in diuinis plurificātur. ergo ꝛē. Incontrariū est. qz relatiōes sīles nō multiplicātur nisi ſm fundamentū. ⁊ iō pater p vnā paternitatē referr ad multos filios. ⁊ sīle per vnā sīlitudinem ad multos sīles. rōne vni⁹ qualitatis sbstrate ipsi sīlitudini sed vna est magnitudo in patre ⁊ filio: erit igitur vna equalitas. Preterea. vt habitum est relationes sīles in diuinis plurificari nō possunt quātūcunqz sint distinctiue. nō. n. ibi sunt due paternitates neqz due filiationes. nō ergo sunt ibi plures equalitates: qz essent ibi plures relationes similes.

Rñdeo dicendū q̄ sicut dictuz fuit supra. res dupliciter distingui possunt ſm rōnez qdditatis ⁊ ſm esse: q̄ distingūtur rōne quidditatis sunt diuersarū specierū: q̄ vo ſm esse differūt nūero. has aūt distinctiones si ad relationē ad aptare volum⁹. ſm rationē quidditatis differūt relationes dissimiles: ⁊ ſm esse differunt sīles. ⁊ hz in relationi⁹ vtraqz distinctio inueniri possit: nō tñ eodē mō cōpetit relationi vtraqz distinctionū predictarū. Nam distingui ſm rationez quidditatis cōpetit relatiōi. vñ relatio: qz cū esse relationis sit ad aliud se hre. ⁊ in cōparatione ad aliud accipiatur qdditas relatiua. distinguere relationes ſm quidditatē: est eas distinguere in cōparatione ad aliud ⁊ ſm q̄ relationes sunt. distinctio vero ſm eē nō ꝓpetit relationi vñ relatio. sed rōne fundamēti. Nam cū relationi nō rñdeat ꝓpriuz esse. hz esse ipsi⁹ sit esse fundamēti. distinguere relationē p esse est eas distinguere p fundamentū. ⁊ iō si nō plurificat fundamentū relationes sīles plurificari nō possunt. nō igitur ꝓprie sunt plures equalitates in diuinis cuz vna sit magnitudo oium personaꝝ. ⁊ h videtur sentire Aug. v. de tri. ca. vj. qui determinās de equalitate patris ⁊ filii dicit filiū non esse equalē patri ſm id q̄ refertur ad patrē. nam fili⁹ ſm q̄ filius refert ad patrem ſm rōnem dissimilē. nō eni fili⁹ dicit relatiue ad filiū sed ad patrē. sed ſm q̄ eqlis refert ad patrē ſm relationē similē. nam equale dicitur relatiue ad equale. relationes aūt similes ſm q̄ ipse inuicē nō plurificāt in duob⁹ relatiuis. nam vt ait. amic⁹ relatiue dicitur ad amicū. ⁊ si equaliter se diligūt eadē in vtroqz est amicitia. ⁊ vicin⁹ relatiue dicitur ad vicinum. ⁊ si equaliter sibi vicini sunt: vt q̄tum iste illi ⁊ iste huic vicinat. eadē i vtroqz est vicinitas. ergo a simili cū equale dicatur relatiue ad equale. si eqliter sibi equales sunt. eadem in vtroqz est equalitas sed qz pater genuit filiū p oīa sibi similē ⁊ equalē vt dicitur. xv. de trini. ca. xuij. filius p omnē modū est equalis patri: sic etiam pater p omnē modū est equalis filio. ergo accipiēdo equalitatē nō ſm q̄ Dionysius logtur q̄ nō recipitur cōuersio in causis ⁊ causatis. sed accipiēdo equalitatē ꝓut vnitatē magnitudinis dicit eadem erit equalitas in patre ⁊ filio. ſm q̄ sibi inuicē sunt equales. Aduertendū tamē q̄ in duob⁹ vicinis est eadē vicinitas. ⁊ in duob⁹ creatis equalib⁹ est eadē equalitas p se. p accidens autē rōne fundamēti est alia ⁊ alia. ꝓpter aliam ⁊ aliam magnitudinē. sed in patre ⁊ filio. nec rōne qua relatio plurificatur equalitas: cū nō plurificētur relationes sīles ſm rōnem qdditatis. nec rōne fundamēti cū eadem sit magnitudo vtriusqz. est ergo eadē eqlitas in vtroqz. Ad primuz dicendū q̄ ad hoc q̄ plurificētur relationes sīles non sufficit plurificari suppositā nisi ad plurificationē suppositorū sequatur plurificatio fundamēti. ⁊ qz eadez est magnitudo in patre ⁊ filio. non ꝓprie ibi sunt due equalitates.

Ad scōm dicendū q̄ relationes in diuinis aliquę sunt distinctiue: qz distinctionē facīt. ⁊ huiusmodi relationes distinctiue sunt relatiōes originis. ⁊ tales relationes nō sunt eedem in duob⁹ relatis. nam relatio originis p quā refertur pater ad filiū est alia ab relatio p quā fili⁹ refertur ad patrē. aliqę aūt ꝓsunt dici relatiōes distinctiue. nō qz distinctionē causent: sed qz sunt distinctionis signū. vñ distinctionē designāt vel demonstrāt: nō causant. ⁊ talis relatio videtur esse eqlitas. naz hz nihil sit equale sibi. ⁊ qz filius est equalis patri: est a patre distinct⁹. talem tñ distinctionē nō causat huiusmōi relatio. sed relatio originis. nō eni differt pater a filio positiue loquēdo nisi qz iste pater: ille filius. ⁊ tales relationes distinctiuas nō opz plurificari ſm pluralitatē relatorum.

Ad tertiū dicendū q̄ tres psone sunt tres magni: sumēdo magnū adiectiue. hz nō sint tres magni substantiue loquēdo. ita cum dicitur q̄ tres sunt equales. ibi equales adiectiue sumitur. Vel dicere possumus q̄ in diuinis esset magnitudo si non esset ibi distinctio psonarum: ꝓpter qō ibi magnitudo nō est ob distinctionis signū neqz causa. sed equalitas licet distinctionē nō causet. est tñ distinctionis signū. ⁊ ideo magis accedit ad distinctionē equalitas q̄ magnitudo. ꝓpter qō magis ꝓprie potest ibi ꝓferri pluraliter equale q̄ magnū. hz talis accessus nō sufficiat ad hoc q̄ ibi ꝓprie plures equalitates existant.

Ad quartū patet solutio p ea q̄ dicta sunt ad secū dum. Haz lz equalitas in diuinis possit dici aliquo modo distinctiua. tñ vt habitū est tale distinctiuuz nō ꝓprie in diuinis plurificationē suscipit. q.iij.

t Ertio queritur. vtrum equalitas in diuinis dicat quid positiue ⁊ videtur q̄ sic: qz in creaturis dicit quid positiue. ergo multo fortius in diuinis. ℙreterea ꝑuatio dese est nō ens. sed ea que in nō entitatē sonāt. diuinis nō debēt attribui. ergo ⁊c. ℙreterea priuatio dicit negationē oppositi cuz aptitudine ad illud nam cecitas dicit priuationē visus cum aptitudine ad ipm. Non eni dicitur cecum qđ nō est videns: sed qđ nō est videns: est tñ aptū natum videre. nō ergo dicitur equale qđ nō est maius neq̄ minus ꝑuatiue loquēdo. sed qđ nō est maius neq̄ minus: est tñ aptum natū esse. sed hoc in diuinis esse nō pōt: cum vna ꝑsona neq̄z maior alia neq̄z minor esse possit. ergo ⁊c. ℙreterea. ſm Augn. v. de trinit. ca. vj. equalitas in diuinis ſm substantiā dicitur: sed que dicūtur ſm substantiā in deo dicūtur positiue. cū substantia quid positiue dicat. ergo ⁊c. Incōtrarium est. qz ſm pbm. x. metha. equale opponitur ꝑuatiue maiori ⁊ minori. de rone ergo equalitatis est q̄ ꝑuationem importet. sed que sunt de rone alicui⁹ consequūtur ipm ſm se totū. vbicūq̄z ergo repitur equalitas priuationē importabit. ℙreterea. hoc idem videtur velle Athanasius in symbolo. vbi vult q̄ in diuinis nō sit neq̄z maius neq̄z min⁹. ſz tote tres ꝑsone coeterne sibi sunt ⁊ coeq̄les. ergo est ibi equalitas p remotionē maioris ⁊ minoris. Rño dicēdum q̄ si volum⁹ videre qđo sit equalitas i diuinis oportet nos videre quid dicat equalitas in creaturis: ⁊ que in creaturis inuenim⁹ tranſferre poterimus ad diuina vbi ratio dissimilitudinis nō repugnat. Notandū igitur q̄ in equalitate duo cōsidere possum⁹ relationē ⁊ fundamentū rone fundamēti equalitas semp remotionē importat. sequitur enz equalitas ad vnitatē magnitudinis: que p remotionem maioris ⁊ minoris esse habet. ⁊ ſm hoc ait pbs. x. metha. q̄ equale opponitur ꝑuatiue maiori ⁊ minori. Si vero de equalitate loquimur ſm qrelationem importat. sic ratio equalitatis nō consistit in remotione: sed in positione. nam cum relatio sit quoddā genus entis: ⁊ nihil possit esse species alicuius generis entis nisi ratio ei⁹ impositionē ꝓsistat. equalitas accepta vt relatio: quid dicet positiue. ſz autem si ad diuina trāffere volum⁹ inuenim⁹ similitudinem ⁊ dissimilitudinē. nam cōsiderando equalitatem rone vnitatis magnitudinis inuenim⁹ quādam similitudinē. Nam sicut propter hoc creature sunt equales: qz hñt vnaz magnitudinē. ita ⁊ ꝑsone diuine. ꝓpter hoc equales dicūtur: qz est vna magnitudo omniū: sed si consideram⁹ equalitatē ſm q̄ relatio ibi dissimilitudinē inuenim⁹. Nam in creaturis equalitas est relatio realis. in diuinis autē est relatio rōnis: ⁊ qz oīs realis relatio dicit quēdā realem ordinē. equalitas in creaturis ſm q̄ relatio aliquid positiue dicit eo q̄ in eis quēdam realē ordinē ponit. In diuinis aūt ſm q̄ relatio: nihil ponit: eo q̄ sit relatio rōnis. dicam⁹ ergo q̄ lz equalitas in creaturis positionē ⁊ remotionē dicat. In diuinis vero solaz remotionē importat: vt patet p magistrū qui assentiens positioni quoruūdam ait: q̄ nō indocte videtur eis nolle equalitatis vel similitudinis nō aliquid poni sed remoueri: vt ea rone dicat fili⁹ equalis patri. qz nec maior eo nec minor est. ⁊ hoc propter vnitatē essentie. ita est similis: qz nec diuersus nec alienus. nec in aliquo dissimilis. ⁊ hoc propter essentie vnitatē ⁊ simplicitatē. Ad primū dicendū q̄ nō est simile de creaturis ⁊ de diuinis: qz in creaturis relatio equalitatis hz esse reale. ⁊ iō rone relationis dicit quid positiue: ⁊ si nō rone vnitatis magnitudinis. In diuinis autē cū dicat quid rōnis. solam remotionē importat. Ad secundū dicendū q̄ priuatio prout importat nō entitatē impfectionem dicentē in diuinis nō ponit. ꝓpter qđ signāter magister equalitatez dicit in diuinis dicere remotionē ⁊ nō priuationē: ne forte intelligeretur in diuinis imperfectio aliqua. large tñ accipiendo priuationē talis remotio ꝑuatio dici pōt. Ad tertiū dicēduz q̄ licet equalitas prout est relatio realis aliquo mō dicat potentialitatē vel aptitudinē respectu inequalitatis tñ prout est relatio rōnis nō oportet: qđ sic est videre: quia qñ est relatio equalitatis realis inter aliqua. tunc est diuersa magnitudo vnius a magnitudine alterius. ⁊ ideo ſm intellectū saltem pōt fieri subtractio ab vna non facta subtractione ab altera. vel pōt fieri additio vni nō facta additione alteri. quo facto erit inequalitas. ſz in diuinis vbi est vna ⁊ eadem magnitudo omniū personarum: nō potest intelligi additio in magnitudine vni⁹ quin fiat additio in magnitudine alterius. et ideo dato per impossibile q̄ illa magnitudo creſceret vel minueretur adhuc persone remanerēt equales. ergo non est de ratione equalitatis que est in diuinis dicere respectum vel aptitudinē ad inequalitatē nec possumus dicere ꝓpter hoc q̄ ibi nō sit equalitas: qz tanto est ibi maior equalitas. quāto magis remouetur ab oppositō qđ est inequalitas. Ad formā autem arguendi dicēduz q̄ inequalitas in diuinis nō habet omnē rationē priuationis. Ad quartū dicēdum q̄ equalitas dicitur ſm substantiā in diuinis: qz attēditur ſm magnitudinē. ⁊ magnitudo in diuinis trāsit in substantiā. attamē ad hoc q̄ i aliquib⁹ sit equalitas nō sufficit q̄ in eis sit magnitudo. sed requirit q̄ in eis sit magnitudo vna. ⁊ qz in diuinis non est vnitas que dicat positionē cum nō sit in eo vnū qđ est principiū numeri. nō arguitur q̄ equalitas ibi dicat positionē sed remotionē. Vel dicere possumus q̄ equalitas nō est ipsa magnitudo. vel vnitas magnitudinis: sed ſm intellectū est cōsequens ad illa. ⁊ ideo nō opz q̄ si essentia vel magnitudo aliquid positiue dicit in deo q̄ equalitas ibi qđ positiue dicat. Nō.iiij.

Einde queritur de appropriatione. ⁊ circa
d hoc queriūtur tria. ℙrimo. vtrum essentialia possint appropriari ꝑsonis. Secundo. de appropriatione Hylarij. Tertio de appropriatione Augustini.

D primū sic proceditur. videtur q̄ essentialia attributa non possunt appropriari ꝑsonis. qz qđ est cōmune omnib⁹ nulli debet appropriari. sed quodlibz essentiale attributum est cōmune omnibus. ergo ⁊c. ℙreterea. cum non magis vnum attributū conueniat vni persone q̄z aliud: nec vni persone q̄z alij qua ratiōe vnum attributuz appropriatur vni persone pari ratione omnia attributa ei appropriari deberent. Rursum qua ratione appropriatur vni persone deberet appropriari omnibus: sed non omnia attributa appropriantur vni persone: nec quodlibet appropriatur omnib⁹. ergo appropriatio eo modo quo fit fieri non debet. ℙreterea. appropriatum ſm rationem suam ꝓsupponit ꝓprium: ſz omnia propria presuponunt cōmunia: ergo nullum cōmune appropriari debet. ℙreterea q̄ est occasio errandi fieri nō debet: sed appropriare essentialia ꝑsonis dat occasionem errandi: cum ex hoc videantur poni gra

dus in trinitate. ergo ꝛc. Incontrarium est quia Aug. primo de doctrina xp̃iana in principio appropriat vnitatem patri, equalitatem filio: concordiaz spiritui sancto. Preterea. Hylarius appropriat eternitatẽ patri, speciem filio, ⁊ vsum spiritui scõ.

Rñio dicẽdum q̃ Aug. istam questionẽ ptractat. xv. de trini. ca. x vii. ostendens q̃ ea que sunt cõmunia: proprie de psonis dici possunt. accipiẽs ꝓprie pro appropriate. nam ler cõmuniter sumpta cõprehendit totum vetus testamentũ: sm quẽ modũ intelligitur cum dicitur q̃ scriptum est in lege q̃ odio habuerũt me gratis cum hoc sit scriptum in psalmo. aliquando autẽ ler accipitur proprie pro ea que data est per Moysen. sic etiam ⁊ p̃ propheras. aliquãdo intelligimus psalmos. vt cuz dicitur: oportet impleri omnia que scripta sunt in lege ⁊ prophetis ⁊ psalmis de me. per hec autem duo similia cõcludit Aug. q̃ vnũ ⁊ idem põt sumi cõmuniter ⁊ ꝓprie. ⁊ ideo arguit q̃ ea que sunt cõmunia omnib⁹: possunt dici proprie: idest appropriate de aliquo. nam cũ sapientia sit cõmunis omnib⁹: appropriate tamẽ dicitur de filio cum ait apostolus. Predicamus xp̃m dei virtutẽ: ⁊ dei sapientiã. Rursum cum charitas sit cõmunis omnib⁹ probat Aug. ibidẽ. q̃ põt dici proprie de spiritu sancto. Nam ioãnes in canonica sua dicit: q̃ charitas ẽ ex deo. ⁊ postea subdit: q̃ charitas deus est. ſz cũ pater nõ sit deus de deo. vel accipit ibi charitatez pro filio vel pro spũ scõ. tamẽ vt arguit Aug. ibi charitas sumit pro spiritu sancto: qz in deo maneri⁹ ⁊ ipse in nobis. quoniã de spũ sancto dedit nobis vt Joãnes ait. Sed manere in deo per charitatẽ esse habet. ideo charitatẽ ibi ꝓ spiritu sancto sumpsit. igitur ea que sunt cõmunia omnib⁹ possunt appropriari alicui psone: vt sapiẽtia que est cõmunis trib⁹: appropriatur filio ⁊ charitas spiritui sancto. Sed quare huiusmõi appropriationes fiunt potest assignari ratio: ⁊ ex parte personaꝝ: ⁊ ex parte nostra. Ex parte personarũ dupliciter: propter positionem ⁊ propter remotionẽ. propter positionez sit quãdo attributũ essentiale habet maiorẽ similitudinem cum proprio vnius psone q̃z cum proprio alterius: vt qz potentia dicit rationẽ principij ⁊ ꝓpriuz est patris esse totius deitatis principiũ cum sit fontana deitas. potẽtia appropriatur patri. filius autez quia procedit ꝑ modũ intellect⁹: ei appropriatur sapientia. spiritui scõ appropriatur charitas qz procedit ꝑ modũ voluntatis ⁊ ꝑ modum amoris. Possunt enĩ tales appropriatiões fieri ꝓpter remotionẽ: vt quia patres ⁊ antiqui consueuerũt esse impotentes. Juuenes autẽ ⁊ filij insipiẽtes ⁊ spũs cum quãdam impulsionẽ dicat. videtur in quãdam austeritatẽ sonare. ⁊ ideo ne iudicem⁹ de psonis diuinis ꝑ omnez modum sm ea que videm⁹ in creaturis appropriatur patri potẽtia ne credatur infirmus. filio sapientia ne suspicetur insipiens. spiritui vero amor ⁊ benignitas ne credatur auster⁹. Ex parte etiã nostra duplex ratio sumi põt. ꝓma sumit ex cognitiõe veritatis. scõa ex viratiõe erroris nam ꝑ huiusmõi appropriata in quãtum habẽt similitudinẽ cũ ꝓpriis manuducimur in cognitionem ꝓpriorum. est ergo quedã vtilitas in huiusmõi appropriationib⁹. vide licet cognitio veritatis. vitatur etiaz ꝑ hoc errores quia in appropriatis quodãmodo includũtur communia ⁊ ꝓpria. nam ipsa appropriata in se cõmunia sunt. tamen sm q̃ appropriata sunt ⁊ hñt similitudinem cum ꝓpriis dant intellectũ propriorũ sm autẽ q̃ appropriata sunt cõmunia vitat error Arrij qcũ separasset substantiã nihil sm rei veritatẽ vnũ ⁊ idẽ posuit cõmune tribus psonis. ex eo vero q̃ appropriata sm q̃ talia dant intelligere propria excludit error Sabellij: qui cum cõfusisset psonas non vere posuit ꝓpria in diuinis psonis cuz ꝑ talia fiat vera ⁊ realis distinctio. quã ipse negauit. ⁊ forte propter istam vltimã rationẽ magister in littera cum determinasset de appropriatione personarũ excludit errorem Arrij ⁊ Sabellij. iter quos duos errores nata fides catholica eos vitando vitat caribdim ⁊ scillam. Ad primũ dicendũ q̃ ratio bene arguit. q̃ nullũ cõmune potest esse ꝓprium: accipiẽdo proprie proprijũ. sed nõ arguit q̃ nõ possit esse appropriatum qz eo ipso q̃ vnũ attributũ aliquo modo sumptum habet maiorẽ similitudinẽ cum ꝓprio vnius q̃z cum ꝓprio alterius: illi appropriari potest. Ad secundũ dicendũ q̃ attributa licet sint idem re. differunt rõne. ⁊ ꝓpter huiusmõi differentiã aliqua habent maiorem similitudinẽ cum ꝓprio vnius persone q̃z cum proprio alterius. nõ igitur fit appropriatio q̃ vnũ attributũ magis conueniat vni psone q̃z alij. sed prout sm modũ intelligendi habet maiorẽ similitudinẽ cum ꝓprio vnius psone. q̃z cum ꝓprio alterius. ⁊ ratione huius maioris similitudinis oia attributa appropriantur vni nec quodlibet appropriatur omnib⁹. Ad tertium dicẽdum q̃ licet cõmune vt cõmune nõ det intelligere ꝓprium: tamẽ vt appropriatũ dat intelligere proprium vt dictus est. Ad quartũ dicẽdum q̃ nõ fit huiusmõi appropriatio vt ponãtur gradus in trinitate. sed ꝓpter similitudinẽ ad propria ⁊ in hoc nõ est error.

Eundo q̃ritur. vtruz appropriatio Hylarij sit bona ⁊ videtur q̃ non. Nam ipse appropriat eternitatẽ patri: speciez ymagini, ⁊ vsum muneri. prima appropriatio videtur inconueniens: qz nõ magis est eter⁹ pater q̃z filius. cum pater ⁊ filius sint vnus eternus. iuxta illud, nõ tres eterni: ſz vnus eter⁹. ergo nõ magis dz eternitas appropriari ꝑsõi q̃z filio. Preterea. qõ dat occasionẽ errori fieri nõ debet: ſz appropria re eternitatẽ patri dat fomentũ errori Arrij. qui dixit filium nõ esse coeternum patri: vt narrat Aug. vj. de trintate in principio. Preterea. videtur q̃ species nõ debet appropriari ymagini siue filio: qz filius quicqd habet: habet a patre cuz nihil habeat nisi natũ siue qõ nascendo accepit ⁊ propter qõ vnũ quoq; tale ⁊ illõ magis ꝑsõi cõpetit magis spes ⁊ pulchritudo q̃z filio. Preterea. si filio appropriat species huiusmõi species erit intelligibilis: sed species intelligibilis differt a verbo. ergo filio appropriari nõ debet: cuz sit verbũ patris. Preterea. si species accipitur pro pulchritudine adhuc nõ debeat appropriari filio: qz sm Dionysiũ. iiij. de di. nõ idez est pulchrũ ⁊ bonũ. sed bonitas appropriat spiritui scõ. ergo. ꝛc. Ulterius videtur q̃ vsus nõ debeat appropriari spiritui scõ: qz vsus ꝓprie nõ cõpetit nisi hijs que sunt ad finez nõ ipsi fini. sed ficut spũs scõs vna cum patre ⁊ filio est principiũ oium. ita ⁊ finis oium. ergo nõ cõpetit ei vsus. Preterea. vsus cõsistit in referre relatio est rationis discursus. vbi nõ est discursus rationis: ibi nõ est vsus: sed in diuinis nõ est rationis discursus. ergo nec vsus. Rñio. dicendum q̃ beatus Aug. vj. de trini. ca. vltimo verba Hylarii exponit ⁊ aptat isto modo. nam eternitas sm ipm competit patri: qz eternitas de ratione sui dicit carẽtiam principij. ⁊ qz pater est innascibilis ⁊ sine principio. ideo ecernitas patri appropriatur. nõ q̃ eternitas nõ cõueniat filio. vel plus cõueniat patri q̃z filio. sed qz habet maiorez similitudinẽ cum ꝓprio patris q̃z cum proprio filij. vnde Aug. ait q̃ vocabulo eternitatis cum dicitur q̃ patri ap-

D. v.

ꝓpꝛiatur eternitas: nō arbitratur intelligere: nisi ꝙ pater nō habet patrem. Est autē alius modus appꝛopꝛiandi eternitatē patri: qꝛ eternum dicit etiaꝫ rationem ꝓncipij. Nam ab eternitate fluit euñ ꝛ tēpus. ꝛ qꝛ patri potissime cōpetit ratio ꝓncipij. ideo patri appꝛopꝛiatur eternitas: Sed istum modū nō tangit Aug. nec etiam est omnino ꝓpꝛius: qꝛ eternitas de ratione sui nō dicit nisi carētiam ꝓncipii durationis. Species autē appꝛopꝛiatur imagini. nā ꝙ speciem vt idez Aug. dicit. intelligit pulchꝛitudinem. In imagine autem dupler pulchꝛitudo considerari pōt: vel ꝑut res quedā est: vel ꝓout repꝛsentat id cui⁹ est imago. Primo modo in imagine attenditur pulchꝛitudo sicut in ceteris reb⁹. Secūdo modo attēditur pulchꝛitudo in imagine ꝓout ꝑfecte imitatur id cuius est imago: ꝛ qꝛ filius ex suo mō ꝓcedendi ꝑ omnia imitatur patrem. ꝓpter quod ꝓpꝛium est filij ꝙ sit imago patris: pulchꝛitudo siue species appꝛopꝛiatur filio: quia habet similitudinē cum ꝓpꝛio filij: ꝓpter imitationē dictam. Ista aūt imitatio patris in tribus esse hꝫ ſm ꝙ tangit Aug. Primo quia filius ꝑfecte repꝛsentat ipm patrem. vñ Aug. ibidem ait. ꝙ iam tanta est congruētia ꝛ ꝑma equalitas ꝛ ꝑma similitudo nulla in re dissidens. ꝛ nullo modo inequalis: ꝛ ex nulla ꝑte dissimilis. Rursum ꝯtum ad simplicitatē patris: quia sicut in ꝑsonis nō est aliud viuere ꝯ esse ita nec in filio est aliud viuere ꝯ esse ꝛ intelligere. vnde idem ibidē ait. ꝙ ibi est ꝑma ꝛ summa vita cui nō est aliud viuere ꝯ esse. ꝛ ꝑmus ac summus intellectus cui nō est aliud viuere aliud intelligere. Rursum ꝯtum ad ꝑfectam cognitionē ꝛ scientiā. vnde idem Aug. ibidē ait: ꝙ est ars quedā omnipotētis atqꝫ sapientis dei plena oium rationū viuētium incōmutabiliū. Prima repꝛsentatio est ōſ vniuersalis ꝛ in quadaꝫ vniuersalitate alie due sunt speciales ꝛ in quadā specifice dicte. Sed secunda est i essentie simplicitate. tertia est in sciētie naturalitate: Assignatur tamen ab aliquibus modus alius appꝛopꝛiationis: quia pulchꝛitudo vt ipsi dicunt consistit in tribus. ſ. in commensuratione: vt cum membra sibi rēspōdeant in ſplendoꝛe: vt cum coloꝛ appareat pulcher. ꝛ in imagine: quia parui homines ꝓpꝛie loquēdo non sunt pulchꝛi. sed possunt esse bene ꝓportionati: ꝛ ſm hoc adaptant ista filio que dixim⁹. sed hoc non tangit Aug. nec est ꝑ omnē modum ꝓpꝛie dictum: qꝛ tota pulchꝛitudo imaginis est in repꝛsentando id cuius est imago. ꝛ ideo nō debemus insistere nisi in eo qō filius ꝑfecte repꝛsentat. ꝛ imitatur patrē. Et hoc vidētes habebimus. quare sibi appꝛopꝛiat pulchꝛitudo. Usus autē appꝛopꝛiatur muneri siue spiritui scō: qꝛ vt idem Aug. ibidem dicit ꝙ illa dilectio: delectatio: felicitas vel beatitudo. si tamē aliqua humana voce digne dicitur vsus ab illo appellatus est bꝛeuiter. ꝛ est in trinitate spūs sanc. nō genitus: ſ⁹ genitoꝛis genitiqꝫ suauitas. ingeniti largitate atqꝫ vber tate ꝑfundens omnes creaturas ꝓo captu earū vt ordinem suuꝫ teneāt: in quibus verbis duo notare possumus. Primo. ſ. ꝙ spūs scō appꝛopꝛiatur vsus siue suauitas ex ꝑte patris ꝛ filij. ꝛ ex ꝑte creaturarū. ex ꝑte patris ꝛ filij: qꝛ ꝓcedit ab eis vt dilectio ꝛ amoꝛ. siue ꝑ modum voluntatis cui appꝛopꝛiatur frui ꝛ delectari ex ꝑte creaturarū: qꝛ est ratio quare creature ordinētur in deum ꝛ ꝓo capacitate earum bono diuino fruātur. Ad primū dicē duꝫ ꝙ nō appꝛopꝛiat eternitas patri: qꝛ magis cōpetat patri ꝯ filio: sed qꝛ aliquo modo sumpta habet maiorē similitudinē: cum ꝓpꝛio patris ꝯ cum ꝓpꝛio filij. Ad secūdum dicēdum ꝙ nō dat occasio errandi: sed remouetur. Nam eoipso ꝙ dicitur ꝙ eternitas appꝛopꝛiatur patri datur intelligi ꝙ nō competit soli patri: qꝛ nō appꝛopꝛiatur nisi ꝙ cōmune. ꝛ ita destruitur error Arrij. Ad tertium dicēdum. ꝙ pulchꝛitudo appꝛopꝛiatur filio: qꝛ habet similitudinē cum ꝓpꝛio filii. nam pulchꝛitudo in cō mensuratione cōsistit: ꝛ filio competit cōmensuratio ꝓout ꝑfecte repꝛsentat patrem. vnde Aug. vi. de trinitate caꝑ vltimo. Ymago eni si ꝑfecte implet id cuius est ymago: ipsa coequatur ei nō illud imagini. ꝛ ideo pulchꝛitudo appꝛopꝛiatur filio nō ꝙ non cōueniat patri. vel ꝙ magis cōueniat filio: sed quia habet maiorē similitudinē cum ꝓpꝛio filij ꝯ cū ꝓpꝛio patris. Ad quartū dicēdum qꝛ nō accipitur ibi species ꝑ specie intelligibili attamē. ꝛ si sic vel lemus accipe filio appꝛopꝛiari posset sicut ydea. ꝛ ad modū arguēdi dicēdum: ꝙ licet in nobis nō sint idem. ydea ꝛ verbū. in deo tamē idez sunt: qꝛ essentia nō differt realiter a ꝑsona. Ad quintū dicendum ꝙ nō valet. si pulchꝛū est idem ꝙ bonū: ꝙ ei appꝛopꝛietur pulchꝛū. cui appꝛopꝛiat bonū. nam ꝛ bonum idem est ꝙ vnuꝫ cum veruꝫ ꝛ bonū sint idem enti: ꝛ tū qꝛ a diuersis rationib⁹ imponūtur. bonuꝫ est obiectum volūtatis ꝛ verum intellect⁹: bonum appꝛopꝛiatur ſpiritui scō. ꝛ verū filio. ita ꝙ pulchꝛū ꝛ bonum nō ſm eandem rationē ponuntur. dato qꝛ idem sint. nō oportet ꝙ ei appꝛopꝛietur vnū cui appꝛopꝛiatur aliud. Ad sextuꝫ ꝛ septimū patet solutio ꝑ iam dicta: quia nō accipitur ibi vsus ꝓpꝛie. sed ꝓo quadā dulcedine ꝛ suauitate que habent similitudinem cum amoꝛe. ꝛ ideo vsus spiritui sancto appꝛopꝛiatur.

Qō. vi.

Ertio queritur de appꝛopꝛiatione Augustini. ꝛ videt ꝙ vnitas nō debeat appꝛopꝛiari patri: qꝛ ſm Aug. vi. de trini. ca. v. spiritus sanctus est vnitas: charitas: sanctitas: patris ꝛ filij. ergo rei debet appꝛopꝛiari vnitas nō patri. Preterea. vt habitū est. huiusmodi appꝛopꝛiationes nō fiunt ex eo ꝙ appꝛopꝛiata magis conueniūt vni ꝑsone ꝯ alij. sed ꝓpter similitudinē ad ꝓpꝛia siue ad notiōes: sed cum in patre sint tres notiones. in filio duo. in ſpiritu sancto vna. vnitas nō debet appꝛopꝛiari patri: ꝓpter pluralitatē notionum. Preterea. videtur ꝙ equalitas nō debeat appꝛopꝛiari filio: quia equalitas vnitatē importat: cum igitur filio nō appꝛopꝛietur vnitas: ei non debet appꝛopꝛiari equalitas. Preterea. cōmunia sunt ea que appꝛopꝛiātur. qō ergo est appꝛopꝛiatum cum sit cōmune debet cōuenire omnib⁹: ſ⁹ equalitas nō conuenit omnib⁹: cum pater non equatur alijs: sed alij equētur ei. igitur equalitas inter appꝛopꝛiata cōputari nō debet. Preterea. videtur ꝙ nexus nō debeat appꝛopꝛiari ſpiritui: quia nexus vnitatē importat: vnitas appꝛopꝛietur patri. ergo rē. Preterea. nō est idem ꝓpꝛium ꝛ appꝛopꝛiatū: sed ꝓpꝛium est ſpiritui scō. ꝙ ſit nexus: vt supra ostensum fuit. ergo rē. Ulterius q̄ritur de secūda parte appꝛopꝛiationis. vult eni Aug. ꝙ patri appꝛopꝛiatur vnitas: filio equalitas: ſpiritui scō nexus. siue vnitatis equalitatisqꝫ cōcordia. postea subdit ꝙ omnia tria hec vnū sunt ꝓpter patrez. equalia ꝓpter filiū. connexa ꝓpter ſpūm scm. videtur ꝙ nō omnes tres ꝑsone debeant dici vnū ꝓpter patrem: qꝛ ibi ꝓpter vel denotabit habitudinē cause formalis: vt cause quodā modo efficiētis formalis nō: quia vna ꝑsona nō est forma alterius. Si vero dicatur ꝙ habet habitudinem: quasi cause efficiētis. tunc sensus est: filius est quid vnū ꝓpter patrē hoc est a patre hꝫ vnitatem. sed quicquid habet a patre habet. pari ergo

ratione est equalis pp patrē cū ꝫ hoc habeat a patre ꝙ sit ei eq̄lis. Preterea. vī ꝙ nō oēs tres psone sint equales pp filiū. qz tunc pater haberet a filio ꝙ esset equalis. ergo filius haberet aliquā rationē p̄n̄cipii sup psonā patris. Preterea. si oīa sunt equalia pp filiū: ergo ꝫ filius est equalis pp se ipsum: ergo ꝫ aliquā rationē p̄n̄cipij supra se quod nō est intelligibile. Preterea. videtur ꝙ nō oia sint cōnera pp spiñ sciñ. qz cōnerio in rebus est pp ordinē quē i eis aspicim⁹. ſz oīs ordo est ab vnitate incipiēs. vt scribitur. xxi. ꝑpositione ꝑculi. igitur cū ordo repiatur in rebus ꝓpter vnitatē oīa debent dici cōnera ꝓpter patrē. cū ei appꝛopetur vnitas. Nō dicendū ꝙ appꝛopatio Augu. bona est quātū ad vtranq; ptez: ad cuius euidentiam notandū ꝙ pater est p̄n̄cipiū sine p̄n̄cipio: ꝛ ideo vt habitū ē. pater est toti⁹ diuinitatis p̄n̄cipiū. ꝓpter hoc autē que de se impoꝛtāt rationē p̄n̄cipii patri appꝛopari possunt. vnitas aūt. v. modis bz rationē p̄n̄cipij: vt ꝑbat Dionysius vlti. de di. no. p̄mo. qz oīa vnitate participāt ꝑ quod Dionysius ait ꝙ nihil est existentiū qō nō ꝑticipet ſz aliquid vno: ꝛ qz ea que ꝑticipāt aliquo mō accipiūt esse ab eo quo ꝑticipāt: vnū autē bz ratiōz p̄n̄cipij respectu oium: cū oīa ipso ꝑticipēt. Secūdo hoc apparet. qz vnū nō regrit multitudinē: ſz multitudo requirit vnū. vnde ꝛ idem ait ꝙ sine vno non erit multitudo. sine multitudie erit vnū ꝛ qz illud qꝛ ad sui esse nō requirit: alia. alia aūt regrūt ipsuz: bz rationē p̄n̄cipij respectu aliox: vnū bz rationē p̄n̄cipij respectu oium. Tertio. oīs ordo in entib⁹ est ab vnitate. qz ſm ꝑculū. oīs ordo ab vnitate incipiēs ꝑcedit in multitudinē ꝛ qz illud aquo bz eē ordo in reb⁹ habet rationē p̄n̄cipij respectu rex. igitur vnitas habet rationez p̄n̄cipij cum ꝓ vnitatē res sint multe ꝛ habeāt esse ordo in eis l Est n. vnitas ante omnez multitudinē ꝛ oīa sunt vnita ꝛ ordinata ꝑ vnitatē ꝛ hoc est qō Dionysius ait: ꝙ vnitas est aīa omnē numerū. ꝛ oībus omnia vnita sunt. Quarto sicut ars habet rationē p̄n̄cipii respectu artificiatoꝝ ꝓout ſm quādam analogiam ratio artis repitur in quolibet artificiato: sic vnitas habet rationē p̄ncipij respectu omniū. put ꝙ quadam analogiā natura vnius reseruatur in omnib⁹ ꝛ ideo Dionysi⁹ assimilat vnitatē speciei ꝓe cognite in mente. Quinto vnū habet rationē p̄n̄cipii ratione in diuisionis vñ ꝛ Dionysius dicit ꝙ vnū est elementatiuū. nam cū de ratione elementi sit esse quid indiuisibile vnum bz rōnez elemēti ꝛ p̄n̄cipij: cū in diuisio sit de rōne vnius. Hec autē quinq; ꝑ que dicimus vnū bre rationē p̄n̄cipii. videz qz alia ipso participant. sine ipso alia esse nō possunt. ſz ipm sine alijs. ab ipso habet esse ordo in rebus: ꝛ natura vnitatis ꝑ quandam analogiā reseruatur in omnib⁹. ꝛ est quid indiuisibile: si nō possum⁹ repire simpliciter in diuinis psonis respectu patris: possum⁹ tū ea repire aliquo modo ꝙ patri appꝛopriatur vnitas. nam lz in diuinis nō reperiam⁹ participationē: qz ūlibet psona ē ꝑfectus deus. inuenim⁹ tamen ibi acceptionē. qz si nō est cōmune creaturis et psonis diuinis participare: tamen quodāmodo est eis cōmune accipe. ꝛ quia omnes diuine persone accipiūt a patre: ei appꝛopriatur vnitas: a quo omnia alia esse recipiunt. Rursum lz nō possum⁹ dicere ꝙ aliquid diuinoz; possit esse sine alio: quia oē qō in diuinis dicitur vl est quid absolutū vel quid relatū. ꝛ in absolutis nō possumus dicere hoc esse sine hoc: qz oīa vnum sunt nec in relatiuis. qz relata posita se ponūt ꝛ perēpta se perimūt. possum⁹ tū in diuinis dicere hoc esse ex lō: ꝛ qz ex vnitate alia sunt. patri appꝛopriatūr vnitas ex qua oēs alie psone exiſtūt. Tertio lz in diuinis nō sit ordo quo vnū ē pri⁹ alio. est tū ibi ordo quo vnū est ab alio ꝛ qz talis ordo ē in entib⁹ ab vnitate: pri appꝛopriat vnitas a quo alie psone exiſtūt. Quarto ꝛ si vna nā nō reperiē in diuinis psonis ſm analogiā. eo ꝙ nō magis illa nā repitur i vna psona q̄z in alia. est tū ibi vna natura i plurib⁹ ꝓpter originē cōicata ꝛ qz pater est fontana deitas. filī⁹ ꝛ spūs scūs deige ne deitatis. ꝛ quasi pululationes diuine nature ꝛ sicut quidā flores: patri appꝛopriabit vnitas. cuz ab vnitate alia pululent ꝛ ꝑcedant. Quinto ꝛ si in diuisio nō cōpetit magis patri q̄z alijs. cū in diuisio. simplicitatez impoꝛtat: qz omnes psone sunt eque simplices: tamē vt in diuisio sumat ꝑ cōparationez ad numerū: patri appꝛopriari pōt. vñ ꝛ omnes alie psone notificātur ꝑ notiones impoꝛtates pluralitatē ꝑsonarum. solus autē pater notificatur ꝑ innascibilitatem que ſm ꝙ negationē dicit ꝑprie numerū non impoꝛtat. appꝛopriat ergo vnitas patri ꝓpter similitudinem quā bz cum notionib⁹ eius. sed p̄mi quatuoꝛ modi accipiēdi vnitatē videnī habere simi/litudinē cum notionib⁹ patris vt ipse est p̄ncipium aliox. vnus vero modus appꝛopriat vnitatē patri ratione innascibilitatis ſm quā notificat vt ab alio nō exiſtit. filio vero appꝛopriat equalitas: qz ex mō suo ꝑcedēdi equalitas ei cōpetit. vñ ꝛ in ꝑprijs ei⁹ equalitas impoꝛtat. est enī ꝑpriuz ei ꝙ sit filī⁹: ꝙ sit ymago ꝛ ꝙ sit verbū: vt pōt hēri ab Aug. in multis locis. est enī eo filī⁹ quo verbū ꝛ imago. ꝛ eo imago quo verbū ꝛ filī⁹. ꝛ de rōne cuiuslibet istoꝝ est equalitas. nā ꝛ de rōne ꝓlis est ꝙ equetur parenti. alī enī nō esset vera ꝓles cū vniuoce repiatur nā in ꝑe ꝛ filio: ꝛ de rōne imaginis ꝙ eq̄tur ei cui⁹ est imago. cū imago sit rei ad rem coequandā in discreta ꝛ vnita filitudo. ꝛ de rōne verbi est etiā eq̄litas cū verbū ē si ꝑfectū est sit similitudō ei cui⁹ est verbū. Nexus aūt ꝛ cōcordia cōueniunt spūi scō cū ipe sit amoꝛ. ꝛ amoꝛ hēat vnire ꝛ cōiungere. iuxta illud qō scribit. iiii. de di. no. amoꝛē siue diuinū: siue angelicū: siue intellectualē: siue aīalez: siue nālez dicam⁹: vnitiuā quādā intelligim⁹ hre virtutē. Ad ꝑmum dō ꝙ vnitas dupl'r sumi pōt absolute ꝛ sic appꝛopriat ꝑri ꝛ isto mō de ea logmur scdo mō sumit vnitas. put accipit ꝑ vnione pluriū in vno amoꝛe. ꝛ sic cōuenit spūi scō. ꝛ isto mō ꝑcedebat rō. Ad scdm dō ꝙ vnitas appꝛopriat ꝑri plurib⁹ modis vt dictū est. ꝛ iō tali appꝛopriatiōi nō repugnat ꝓpalitas notionū: cū nō vno mō fiat talis appꝛopatio. ſz plurib⁹. vel dō ꝙ tres notiones i ꝑe nō sunt tres res. ſz magis tres rōnes innotescēdi. ꝛ iō ꝓpalitas notionū nō ipedit ꝙ ei vnitas appꝛopriari nō possit. Ad tertiū dō ꝙ eq̄litas nō est ipsa vnitas. ſz ē ſm modū intelligēdi oīs vnitatē ꝛ ꝑ hāc dr̄iam nō opz ꝙ cui appꝛopriat vnitas ꝙ appꝛopriet eq̄litas. Ad q̄rtū dō ꝙ lz ꝑ non eq̄tur alijs vt eq̄tio dicit vnitatē magnitudis cū unitatiōe: equat tū vt eq̄litas solā magnitudinē ipoꝛtat ꝛ iō possum⁹ dicere ꝙ pater equat alijs. ꝛ si nō adeq̄tur: qz imitatio magis exꝑsse ipoꝛtat ꝑ adequationē q̄z ꝑ equationē. Rursuz adhuc magis ꝓprie dr̄ ꝑ equal filio q̄z equat filio: qz imitatio cū videat ipoꝛtare motū quēdaz: magis ipoꝛtat ꝑ vbū q̄z ꝑ nomē.

Ad. v. dō ꝙ ner⁹ nō ipoꝛtat vnitatē absolute. ſm ꝙ vnitas ꝑri appꝛopatur: ſz ipoꝛtat vnionē i aliquo vt in amoꝛe. Ad. vi. dō ꝙ nō esset magnū inconueniēs. si ner⁹ esset ꝓprium spūi. s. qz cū appꝛopata sumant ꝑ filitudinē ad ꝓpria: nō est inconueniēs iter a appꝛopata ꝓpria nūerare. vel dicere possum⁹ ꝙ ꝑ ꝛ filī⁹ vnīt̄ur in amoꝛe essentialr sūpto. ꝛ talis vnio ꝛ ner⁹ appꝛopriat spūi. s. ꝓpter filitudinez quā bz ad ꝓpriū ei⁹: qz ipse ꝑ modū amoꝛis emanat. Ad id aūt ꝙ vlteri⁹ q̄ritur. vtrū oīa sint vnū ꝑ ꝑticipationē eq̄/

lia pp filiū. cōnera ppter spm̄ū. s. dō q̄ fic. ad cuiꝰ euidentiā notādū. q̄ ea q̄ fūt ex aliquo p̄ncipio. pp p̄ncipiū a quo sunt. aliqñ hñt vnitatē. aliqñ pluralitatē ꝛ cōpositionē. nā qñ aliqd ꝓcedit ab aliquo p̄ncipio ñ simplici: ꝛ nō habēte naturā vnā. Tūc q̄ sic ꝓcedit ō necessitate ē cōpositum. qz nihil q̄ procedit ab aliquo p se loquēdo ē simpliciꝰ eo a quo procedit. Mā sicut qō producitur a plibꝰ cāis: est cōpositiꝰ eo qō producitur a paucioribus vt dr̄. I. vij. propōne procli. sic qō producitur a cā cōposita cōpōnem hz. ꝛ qō a cā simplici siue a p̄nō simplicitatē hñte: simplicitatē habere pōt. eo igitur ipso q̄ in deo pr̄e nō ē aliud essentia cr̄ esse: cui cōicat suā ēntiā cōicat suū eē ꝛ qō ab eo procedit in vnitate ēntie: hz cū eo idē eē. pp qō q̄libet pſona procedēs ab ipō non ē aliud ab eo. Rursum qz in eo ē eadē natura ꝛ volūtas: pſona q̄ procedit p modū volūtatis nō ē aliud ab ea q̄ emanat p modū nature igitur cū vnitas ꝛ simplicitas cōpetat rebꝰ ex suo p̄ncipio ꝛ potissime qñ res pfecte suo p̄ncipio sil̄antur. cū pater ñ sit ex alio pp q̄ auctoritas p̄ncipij in eo resident: dñr filius ꝛ spūs. s. eē vnū ppt ipm qz pp simplicitatē ēntie ꝛ nature ꝛ volūtaꝫ q̄ exist̄t in pr̄e. filiꝰ ꝛ spūs. s. a pr̄e ꝓcedentes nō sunt aliud ab ipso. nec aliud inter se. sz vnū cū ipso ꝛ vnū inter se. ꝛ ista ē sn̄ia magistri q̄ dicit vnitatē attribui pr̄i. ꝛ dia eē vnū pp patrē: qz ipse nō est aliud ab alio ꝛ qz filium genuit vnū secū deū. ꝛ spūs ab eo ꝓcedens fit vnꝰ cū eo deus: ꝓuenit aūt eq̄litas pr̄i. ꝛ spūi. s. pp filiū. Nō aūt pr̄i ꝓueniat eq̄litas pp filiū. sic oñdi potest. nā equalitas quādā relatōem importat. relatio aūt maxime cū est relatio rōnis: pōt ꝓuenire alicui q̄ aliud absq̄ eo q̄ illud aliud bēat cālitatē sup ipso. videmꝰ. ꝙ. q̄ scibile refertur ad sciam. qz scia refertur ad ipm̄ loquēdo de scia q̄ mēsuratur a scibili nec fit talis scia hz cālitatē sup scibili: immo econuerso. fic ēt qz filius equatur pr̄i. pr̄ eqnatur filio. Nam in cāis ꝛ cārīs siue in p̄ncipio. ꝛ in eis q̄ fūt ex p̄ncipio ꝑpe ꝓuersionē nō suscipim⁹. Mā imago equat ei cuius est imago nō ecōuerso: iuxta illud Aug. vj. ō tri. c. vlti. imago si pfecte iplet illud cuiꝰ ē imago: ipsa eq̄t ei. ñ illō imagi. ꝛ iō hz ō possuꝰ dicē q̄ filiꝰ eq̄t pr̄i ñ econ. Pr̄ ār si eq̄t fiꝰ ō ē qz fiꝰ eq̄t ei sic scia fferē ad scibile ñ econ. scibile ār si fferat ad sciaz ō ē qz scia refertur ad ipm̄. ꝓuenit ēt equalitas spūs. s. pp filiū quia nisi filius eēt pfectū verbū. ꝛ eq̄lis patri nō spiraret pfectū ꝛ eq̄lez amorē. possum⁹ ergo ꝓcedē oia eē eq̄lia pp filiū. qz mō quo dcm̄ est pr̄i ꝛ spūs. s. ꝓuenit eq̄litas pp ipm̄: pr̄ez aūt ꝛ filiū eē ꝓneros pp spiritū. s. nō hz dubiū: cū ipse sit amor pr̄is ꝛ filij ꝛ sit cōmunio ꝛ charitas vtriusq̄. Manifestat aūt p̄dicta veritas ab aliqb⁹ ꝛ aliter. Mā vnitas p̄mo inuenit in pr̄e. binariꝰ vero in filio cū sit media in trinitate pſona. ternariꝰ vero in spū. s. qz ab eo q̄ ē p̄mo tale oia alia oñr talia pp ipm̄. oia sunt vnū pp pr̄em. qz i eo aliquo mō pⁿ inuenit vnitas: oia sunt eq̄lia pp filiū. cū eq̄litas regrat numer̄ binariū q aliquo mō pⁿ repit in ipo: oia sunt ꝓnera ppter spm̄ū. s. cū nexus regrat numer̄ ternariū vz duo q̄ nectūt: ꝛ vnū nectēs q ternariꝰ numerꝰ p̄mo aliquo mō reperit in spiritu s. Ad. i. dō q̄ oia sunt vnū pp pr̄em. in quātū pr̄ ē p̄ncipiū oium bōs nam maxime simplicē. ꝛ vnā. ꝛ iō habitudo importata per ꝓpter. est habitudo p̄n/cipij. ratione suppositi patris ꝛ aliquo modo habitudo formē rōne nature. Ad secundum dō q̄ nō oz filium habere rōnem p̄ncipij respectu patris sz equalitas ꝓueniat patri pp filiū. nam equalitas in oi li ē relatio rationis. vnde videmus q̄ qz in scibi refertur ad ipm̄ absq̄ eo q̄ scientia respectu scibilis habeat rationem p̄ncipij. Ad tertium dō q̄ per illud q̄ ē p̄mo tale oia alia fūt talia. ꝛ qz aliquo modo ꝓcedere possumus q̄ equalitas p̄m modum intelligendi primo reperiatur in filio omnia sunt equalia ppter ipsum. nec vz q̄ filius hz rationem principij sup seipsum. sz habetur solum q̄ aliquo mō filio eq̄litas ꝓuenit primo: sic oia dicunt calida ppter ignē qz ignis ē primo calidus. Ad. iiij. dicendū q̄ oia sunt ꝓnera ppter spiritū. s. ꝓnexione amoris vt magister exponit in lr̄a. vñ talis ꝓnexio non accipitur p cōparationem ad vnitatē absolute sumptam: q̄ appropriatur patri sz q̄ verificat q̄ ois ordo ē ab vnitate icipiēs: sz sumit̄ p cōparatiōez ad vnitatem vt dicit vnionē plurium in amore que ꝓuenit spūi. s.

Up litterā sup illo. (Imago si pfecte implet illud cuius ē imago ipsa coequatur ei nō illud imagini.) Cōtra. qz in diuinis ē mutua equalitas dicēduz q̄ si filius equatur patri siue imago ei cuius est imago ꝛ econuerso. non tamē est ibi mutua coequatio. qz c o equalitas plus dicit q̄ eq̄litas. vr̄. n. ex suo noie supra vnitatē magnitudinis addere modū quēdā vel imitatōem ꝛ qz filius imitatur pr̄em nō econuerso. ꝛ imago imitatur id cuius ē imago nō econuerso. ideo dictū est q̄ si imago pfecte implet illud cuius ē imago ipsa coequatur ei nō econuerso. (Imago eius ꝛc.) Ista notula Hylarij inducitur ad manifestatōem p̄dicte auctoritatis vz. (Si imago pfecte implet ꝛc. ꝛ tria facit Hylarius in ea. qz p̄mo ponit diffinitōes imaginis vz q̄ imago est eius ad qō imaginatur species indifferēs: ꝛ q̄ est rei ad rem coequādam imaginata ꝛ in discreta silitudo: ex qbus diffinitionibus apparet q̄ de rōne imaginis ē q̄ coequetur ꝛ imitet id cuius est imago. qz est indifferens spēs eius rei ad quam imaginatur: id tñ cuius ē imago nō coequat imagini qz non accipit eē p imitationem. Scōo. ex hijs diffinitionibus cōcludit distinctionē pſonalez patris ꝛ filij. o. (Est ergo pr̄ ꝛ filius.) i. nō tm̄ pater nec tantum filius. sz vterq̄. q̄si dicat. pater ē distinctus a filio. qz imago patris est filius ꝛ nihil sibi est imago. Tertio oñdit patris ꝛ filii vnitatem in nā. qz imago vt rei imago sit necesse ē vt habeat in se speciē ꝛ essentiam ꝛ naturam auctoris. igitur filius hz naturam patris p̄m q̄ est imago eius. (Sigs innascibilē.) Ista secūda notula inducitur ad oñdendū q̄ oia sunt vnum ꝓpter patrē. Ad cuiꝰ euidētiā notādū q̄ intētio Hylarij q̄ i oi nā ē vnū aliqd nō bñs p̄nm hz naturā illā a quo alia sumūt originē. ꝛ hz q̄ oia alia sunt vnū i natura illa. ꝛ iō q ponit duos innascibiles ponit duos deos. ꝛ qz pr̄ ē huiusmōi innascibilis. oia sunt vnū pp pr̄ez. ē. n. oiuz creaturaꝝ p̄n cipiū filiꝰ. ꝛ p̄nm filij pr̄. vniuersa igit ad vnū initiale. i. ad vnum p̄ncipium initiatiuū ꝛ p̄ncipium oiuz vt ad pr̄em referimus: q filius exist̄t natus. (Ex essentia innascibili.) i. ex pr̄e q̄ innascibilis ē. h igr̄ gradu ꝛ hac ꝓfessiōe vniuersa sumūt initiū. Dubitat āt de eo q̄ dicit. (Hoc gradu.) Mā in diuinis non est gradus vt habitum fuit per Hieronymū. xx v. di. dō q̄ licet in diuinis ñ sit gradus ꝑpe accipiēdo gradū. sunt tñ ibi gradus accipiendo gradū pro omni ordine: cū ibi sit ordo originis: vel dō ꝛ melius q̄ p̄nm oiuz creaturaꝝ ē filiꝰ p̄nm filij ē pr̄. vniuersa igr̄ referunt ad patrem per filium. ꝛ qz non eodem modo referunt vniuersa ad filium ꝛ filius ad patrem ideo in tali relatione sunt quidam gradus. licet igitur inter personas diuinas non sint gradus: connumerando tamen relationes creaturarum cum relationibus personarum gradus facimus. (Omnibus creaturis ꝛc.) ista tertia notula inducitur ad ostēn/

Qō. vij.

dendū q̄ pater ⁊ filius sunt idē in natura. ad cuius euidētiaz notandū q̄ creature emanāt a deo patre p̄ voluntatē. ideo tales sunt q̄les deus vult eas esse: sed filius ab eo gignitur naturaliter. ⁊ ideo talē substat qualis ⁊ deus est: nā sicut er hoīe naturaliter p̄cedit hō: artificialr aūt ⁊ p̄ voluntatem p̄cedit scamnū q̄ est diuersuz in natura ab hoīe: ita filiꝰ qui naturaliter p̄cedit a patre est idē in natura cū ipō. vnde q̄r er deo naturaliter genitus est: ds est: creatura aūt que volūtarie ⁊ p̄ modū artificiati p̄cedit a dō: est diuersa in natura cū ipō: ⁊ hoc est q̄d dicit q̄ voluntas dei. (Attulit.) idest dedit sbaz oibus creaturis. (Sed pfecta natiuitas. i. pfecta naturalis gīo nāz dī filio. (Ex impassibili ac nō nata sba.) Hoc est er patre qui dicitur impassibil: q̄r non assumpsit carnē: dicitur nō nata sba: q̄r ab alio nō traxit oziginē. cūcta ergo talia sunt qualia deus voluit. filius āt qui er deo natus est: talis substat qualis est deus. (Quia natura). i. pater. (Qui naturalr gignit.) nō edidit. i. nō p̄duxit. (Naturam.). i. filiū ab eo naturalit ⁊ genitū. (Dissimilez fui.) Sz ipe filius er sba dei genitus. (Attulit.). i. accepit sup. eē vel naturā p̄is. (p̄m oziginē nature.). i. p̄m naturalez generationē nō p̄m creaturas voluntatis. (Essentia. idest nō habuit essentiā voluntatis. q̄r nō accepit esse vl eētiā p̄ modū volūtaz̄ sz creaturas. i. sz q̄ creatur acceperunt. (Minus erpsse rē.) Jsta q̄rta notula inducitur ad ostendendū oia cōnexa eē p̄ spiñ. s. In qua Hylarius q̄tuor facit. q̄: p̄mo facit q̄d dicū est. Secundo er habitis destruit opinionē Sabellij. Tertio exponit quoddā q̄d dixerat vz p̄ez ⁊ filiū ⁊ spiñ s. eē p̄ sbaz tria eo q̄d potcrat babeī p̄auū intellectū. Quarto manifestat qd est eos esse p̄ cōsonantiā vnū. secūda ibi. (Volens igit.) Tertia ibi. (Subsistentiū psonas.) q̄rta ibi. (q̄ aūt dictū.) dic ergo p̄mo. q̄ p̄ ⁊ filius ⁊ spūs s. sunt p̄ sbaz tria. sed p̄ cōsonātiā. i. p̄ amoris cōcordiā sunt vnū. ⁊ in hoc denotatur eoz cōnexio p̄ spiñ s. In eo vero q̄ dicim⁹ psonas eē vnū p̄ psonantiam fides catholica min⁹ erpsse locuta de idifferēti silitudine ideſt ō vnitate p̄ is ⁊ filij. nā p̄ ⁊ filius nō solū vnīūt in amore spirato. sz etiā in natura. cū igitur eos vnitos dicimus amoris cōcordia: nō expresse oēm eoz indifferentē similitudinē siue oēm eoz indifferētem vnitatē demōstramus er eo vero q̄ psone sunt p̄ subsistātiā tria in noīe cuiuslibet psone siue vniuscuiusq̄ noiatioz p̄pām sbaz significamus p̄pām ordinem ⁊ p̄pām gloriam. p̄ substātiā possumus intelligere ipostasim p̄ ordinē originē. p̄ gliam p̄peratem. distingūtur. n. psone realr. p̄ ipostases origines ⁊ p̄perates. Deinde cū dicit. (Volens.) destruit opinionē sabellij. d. q̄ sancta sinod⁹ congregata cōtra sabellianos. (Volēs eoz impietatē pimere.). i. eoz errorē destruere q̄ ponebāt distinctōem psonaz in noīb⁹ tm̄ q̄: tres psone erāt tripl'r nūcupatio cui tripplici nomini nihil rñdebat inre. ⁊ non erat subsistens cā vniuscuiusq̄ noīs. Nā cum psone nō re. sed solo noīe ⁊ rōne differēt: ille idē q̄ ē pater erat filius ⁊ spiritus. s. ⁊ habebat vtriusq̄ nomē vt ergo ille error destrueretur dicū est eē tres psonas eē p̄ substātiam tria: vt non solum intelligeretur inter eas noialis differētia sz realis. Tūc sequitur illa pars. (Subsistentiū.) Jn q̄ exponit. q̄o intelligēdū sit p̄ substātiā tria. ad cuius euidētiam notādum q̄ substantia aliquādo accipit p̄ natura aliquando p̄ suppposito. Jn pposito aūt p̄sōas subsistētiū ponē eē psonas ō nūero subsistē. iū siue psonas subsistētes p̄ subas intelligimus. Sūt q̄ tres psone p̄ subaz tria: nō q̄ sit differens substantia ⁊ dissimilis essentia patris ⁊ filij. sed indistincta psona. vult ergo Hylarius. q̄ in pposito accipitur substantia p̄ psona non p̄ natura. Deinde cū dicit. (Dō aūt.) Exponit qd est esse p̄ psonantiam vnū: Nā hoc nō habet calūniam cū ipe spiritus paraclitus sit id in quo vniuntur pater ⁊ filius p̄ psonantiā hoc est p̄ amoris cōcordiam. vnio ergo p̄ psonantiam dicit vnionem in amore spiratō: nō in essentia vel potius q̄ in essentia. nam si p̄ vnionem patris ⁊ filij p̄m psonantiam intelligimus vnionem in amore essentialiter sumpto hoc est p̄m quādam silitudinē in quantum amor essentialiter sumptus appropiatur spiritui. s. p̄ silitudinē ipius ad eius p̄pum. ⁊ ideo oz nos talē vnitatē dicere nō esse eētie vel substantie. sz p̄ similitudinem essentialiter sumptus appropiatur spiritui. s. in quo nectuntur pater ⁊ filius ⁊ psonantiā p̄ similitudinem quaz hz ad p̄pum eius. (Cū deum patrem rē.) Jsta q̄rta notula inducitur p̄tra errorē arrij ⁊ sabellij. ⁊ iō duo facit Hylarius p̄m q̄ duos errores destruit. scōa ibi (Nō religiosa.) Destruit p̄mo errorē arrij. d. q̄ cū deū patrem p̄fitemur ⁊ xp̄m dei filium p̄dicamus. si eos duos deos dicimus irreligiosa ē p̄fessio nostra nam cū sit nature in differētia inter patrem ⁊ filium ⁊ sit tm̄ vnū nomē eoz p̄m q̄ sunt naturalr vnuz. oz q̄ sint vnū in gīe eētie i quo destruit error arrij q cū poneret filiū creaturā et gīe p̄m eū differrebat d sentia p̄is ab eētia filij. Deinde cū addit. (Nō religiosa.) Excludit errorē sabellij. dicēs. (Dō religiosa vnitas noīs. p̄m q̄ p̄ri ⁊ filio cōpetit vnū nomē. q̄: vterq̄ deus. (Nō ademit i. nō abstulit psonā genite eētie. i. psonā filij q est essentia ⁊ est genitus. personam videlicet (Constitutam. i. p̄ductam ⁊ generatam. (Ex essentia indifferētis nature.). i. er patre qui a filio nā nō differt. q. d. q̄ vnitas nature nō aufert distinctōez psonaz q̄d ē p̄tra sabellium. vñ subdit q̄ vnica ac singularis dei sba p̄ vnionē noīs intelligat. (Cū vnū nomē eētie.) Est sup. (Utriusq̄z.). i. p̄is ⁊ filij. hūt. n. vterq̄z. s. p̄ ⁊ filius vnū nomē eētie. q̄r vterq̄ dī ds. ⁊ iō addit q̄ vn⁹ de⁹ p̄dicat siue dicit. In vtroq̄z. i. i p̄re ⁊ filio. (Ob indissimilē sbaz indiscrete nature.) Nā p̄ ⁊ filius sunt vn⁹ de⁹ q̄r ē indissilis sba ⁊ in discreta nā i vtroq̄z. Inquātū āt ples sūt hītes talē nāz destruit errores abellij: qui āt vn⁹ ds p̄dicat i vtroq̄z. destruitur error arrij. Jtē si illo. (Al caribdi ⁊a scilla liberaberis.) Notādū q̄ i partib⁹ cicilie ē q̄dā isula i mari q̄ vocat caribdim. silla ē q̄dā rupes ibidē i terra sita iuxta mare ⁊ aqua maris iter vtrūq̄ trāsit. ⁊ naute si absq̄ naufragio ide trāsire volūt. oz eos iterdicta duo trāsire. ñ adhe rēdo sille nec caribdi. imo aliq̄n q̄ vnū vitare volūt i aliud icidūt pp q̄d dictū ē icidit i scillā volēs vitare caribdim. p̄ dicta duo magister itelligit duos errores arrij. ⁊ sabellij. Si igit sine piculo ō fide sentire volum⁹. sic debem⁹ vitare arriū ponēdo vnitatē eētie q̄ nō adheream⁹ sabellio p̄fundēdo psonas ⁊ sic debem⁹ vitare sabelliū distingēdo psonas q̄ ñ adhēam⁹ arrio sepādo sbaz. ⁊ sic faciēdo liberamur a caribdi. ⁊ a scilla errorē arri ⁊ sabellij euitādo.

(Je ozit q̄ō.) Postq̄z magr̄ determinauit ō appropiatī psōaz ⁊ p̄pis. b circa ptacta mouet q̄stā q̄nes p̄pādo psonas sz appropata siue sz p̄pa ad se inicē. ⁊ duo facit. q̄: p̄mo mouet q̄nem circa p̄pum vl appropatū spūs. s. Secūdo circa appropātū filij. ibi. (Preterea diligēter inuestigari.) Circa p̄mū tria facit. q̄: p̄mo q̄rit vtr pater ⁊ filius diligāt se spiritu s. ostendens q̄ p auctoritates p̄habitas opz nos hoc p̄cedere: scōo obicit ad partem p̄trariam dicēs q̄ in diuinis diligere ē idem q̄ esse. si ergo pater ⁊ fi

lius diligunt se spiritui.s.sunt spiritu.s.qđ falsum est' Tertio.solvit qōnem p Aug.o.spiritum.s. eē amorē patris ⁊ filij quo se diligūt.scđa ibi.(Sz ecētra si pater.)tertia ibi.Huic questioni.)Deinde cuz dicit (Preterea.)movet qōnem circa approbatum filij: ⁊ duo facit.qz pmo facit qđ dictū est.scđo ex solutione qōnis scđe roborat qōnem primam.ibi.(Preterea diligēter notādum.)Circa pmum duo.s. qz pmo facit qđ dictū est.scđo ppter dictā qōnem movet quasdā qōnes anneras ibi.(Post hoc queri.)Circa pmum duo.s.qz pmo qrit vtz pater sit sapiēs sapientia genita.⁊ ondit qđ sic.qz cū pr̄ ⁊ filiūs se diligant amore quē spirant.ergo ⁊ pr̄ sapiens est sapiētia quam genuit:secundo solvit. ibi.(Hāc qōnez.) ⁊ tria facit.qz pmo determinat qđ pater nō est sapiēs filio cū nō sit filio.est.n.in diuinis idē sapere qđ esse secundo in qdā notula inducit auctoritas Aug.oi centis ꝓtrariū. Tertio.ostēditur p̄dictam auctoritatem Aug.retractasse.scđa ibi.(Aug. in li.)Tertia ibi.(Hec hic Aug.) Deinde cū dicit.(Post hoc qre.)Movet qsdā qōnes anneras ⁊ duo facit. pm qđuas qōnes movet.secūda ibi.(Post hoc solet.) Circa pmū duo fa.qz pmo qrit vtz filius sit sapiēs sapiētia genita vel ingenita arguens ad vtrāqz partem.qz si nō est sapiēs sapientia genita nō ē sapiens seipso qđ falsum ē:si vero est sapiēs sapientia genita non ingenita nō ē sapiens patre.cū pater sit sapientia ingenita:⁊ cū in diuinis sit idē sapere q eē:filius non ē:a pr̄e qđ erroneū ē.scđo.cū dicit.(Ad qđ.)solvit ⁊ duo facit.qz primo solvit dicēs filiū eē sapiētē sapiētia genita si huiusmodi ablatiuꝰ ꝓstruatur in habitudine.qñ causę formalis ⁊ sapiētia ingenita si huiusmodi ablatiuus ꝓstruatur in habitudine qñ efficiēns.scđo ex dictis concludit filiū nō esse sapiētē a seipso nec de se.ibi.(Ex p̄dictis.)⁊ tria facit.qz primo ꝓcludit qđ dictū ē.scđo qrit.vtz filius sit sapiens p seipm.vel seipso ⁊ assignat opinionē quorūdā dicētiū hāc eē distinguēdam qz si seipo tenetur ibi. qñ formaliter:sic est vera.si vo neget habitudinem ꝓncipij ꝓductiui.sic ē falsa.qz filius nō hz a se q sit sapiens.Tertio assignat opinionē aliox simplr cōfirmant p Hylariū. Scđa ibi.(Quieri aūt.)Tertia ibi.(Alij vero simplr.) Tūc segtur illa pars. (Post hoc solet.)In q movet scđam qōnem ⁊ duo facit.qz primo qrit.vtruz sit vna tm̄ sapientia patris Scđo adq̄sita respōdet ibi.(Hec ⁊ hijs.)Circa pmū duo facit.pm qđ duplr ꝓbat nō eē vnā sapiētiaz pr̄is :nā filius est sapia pr̄is ⁊ ē sap a genita: sz cū pr̄ non sit sapiens sapientia genita. duplex est sapiētia patris : vna qua est sapiens : alia qua non est sapiens. Preterea.sapiētia ingenita est sapiētia pr̄is ⁊ sapiētia genita ēt . sz sapiētia igenita nō ē sapiētia genita.ergo nō est vna tm̄ sapia patris. Deinde cum dicit.(Hec ⁊ hijs.)solvit ⁊ d.fa.qz primo solvit d.q eadē sapiētia dicitur genita ⁊ ingenita.sz nō eo dē mō.scđo.solutōem manifestat p silē.qz sicut dilectio ēntialiter sumpta est ipsa trinitas:⁊ psonaliter accepta ē spiritus.s.⁊ nō ē ipa trinitas nec tm̄ in diuinis sunt due dilectōes.qz primā nō ponit in numero eū ēntia. sic de sapiētia dō ē.dō est etiā.⁊ qz ēntia nō ponit in numero cū psona.nec in ipsis psonis numeratur:sapiētia sumpta ēntialiter ⁊ psonalr.si sic sumi pōt nō sunt due sapie nec ēt sapia genita ⁊ ingenita duas sapias dīt. Deinde cū dicit.(Preterea diligēter.)Roborat qōnē pus tactā ⁊ duo facit. qz primo ondit pr̄z nō diligere filiū spiritu.s.sicut nō est sapiēs sapiētia geita.qz sic ibi idē ē sape q esse ita ibi idē ē diligere q eē.scđo hanc qōnem dic eē valde difficilē ibi.(Difficilē.)Et.d.fac.qz primo ppter eī difficultatem dicit se dicta sanctoꝝ velle referre nō de suo apponere.scđo.qōnem nō absoluēs in rta sanctoꝝ sniam ꝓponit veritatē.s.pr̄em ⁊ filiuz se diligere ea dilectōe q ab vtroq ꝓcedit q nō ē alig̃s eoꝝ.sz tm̄ spiritus.s.scđa ibi.(Ego aūt.)In quo terminatur sententia lec.⁊ di.

Circa duo ꝓncipalr in p̄ti di. versatur intentio magistri. Primo.circa dilectōem q̄ ē p ꝑsum vel appropatū spūi .s. Scđo circa sapientiā q̄ approbatur filio. Circa pmū q̄rem⁹ tria. Primo. vtz pr̄ ⁊ filius diligāt se inuicē spiritu.s. Scđo. vtz pr̄ diligat seipm spiritu.s. Tertio. vtz pr̄ ⁊ filius diligāt nos spiritu.s.

D pmū sic ꝓceditur. vr̄ q ista sit falsa . pr̄ ⁊ filiꝰ diligāt se spiritu.s.qz diligere vl ibi sumitur ēntialr vel notōalr. notōalr non qz q notōalr sumūtur relatōem importāt Dilectio aūt nō dicit qd relatū.sz qd absolutū. Si es sentialr:tūc pr̄ ⁊ filius nō diligūt se spiritu.s.sz charitate q̄ ē diuina ēntia. ergo nullo mō verificatur dicta ꝓpō. Preterea.arguit Aug. vii. de trini. c. i. q si pater ē sapiēs sapiētia genita.cū sapere sit idez q eē. tūc pr̄ erit filio qđ falsuz ē.q̄ cū in diuis sit diligere idē q eē. si pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt se spū .s. sunt spū .s. Preterea.sicut dicere verbo ē idē q gnāre verbum:sic diligere spiritu.s.ē spirare spm̄.s. sed nō cōceditur q pater generat se verbo.nec q generet verbo:ergo nec ꝓcedi dz q pr̄ ⁊ filius spirēt spiritu.s.⁊ si nō spirāt spiritu.s.non diligūt spiritu.s.cuz tale diligere sit idē qđ spirare. Preterea. semp ablatiuꝰ pōt exponi p accusatiuū cū hac ꝓpone p. vel cum ali q ꝓpone denotāte cālitatē sz spūs.s.respectu pr̄is ⁊ filij nō hz rationē ꝓncipij nec⁹ cāe. ergo ⁊c. Incōtrariū est.qz spūs s. ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio vt amor.sz qlibz diligit aliū amore a se ꝓcedēte. ergo pr̄ diligit filiū ⁊ cōuerso spū s. Preterea. Aug. vj. de tri. ca . v. ait q spūs s.est charitas p̄ris ⁊ filij quo vterqz coniungitur.quo ꝓcenitus a gignēte diligit. Rño. dō q de b sunt diuerse sniē.qdā.n. dicūt q iste ꝓpositiones. pr̄ diligit filiū spū. sā.⁊ filius diligit pr̄ez spū.s. sunt fle. Et Aug. retractauit eas in suo simili . nam cū retractauit istā pr̄ est sapiēs sapiētia genita retractauit p̄dictas.sz illud ꝓbat. Primo p auctoritates sanctoꝝ in lra q̄ exp̄sse volūt q pr̄ ⁊ filius diligāt se spū s.cū spūs s. sit amor p̄ris ⁊ filij. Preterea. p rōem . qz si pr̄ dic̄ se verbo ab eo ꝓcedēte. pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt se spū s. q ab eis ꝓcedit. ⁊ qđ dicūt de Augu. Rñdeē. qz nō est consuetudo sua rectractare in silē. sz in ꝓpria forma: possumus tm̄ aliter dr̄e q nō ē simile de eē sapiēs sapiētia genita ⁊ de diligere se spū s. qz vna pōt cōcedi alia nō. vt infra patebit. Propter b est aliꝰ mōus dōi. s. q illa ꝓpositio ē vera. est tm̄ ꝓpria ⁊ dz sic exp̄i .pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt se spū s. b est diligūt se amore ēntiali.q amor ēntialis spūi s. approbat. sz b nō vr̄ bn̄dictū. qz pi rōe posset cōcedi q pr̄ sit sapiēs sapiētia gēita. qz ē sapiēs sapiētia ēntiali q̄ approbat filio. Preterea. vt patebit. diligeē ibi nō solū sumit ēntialr. sz notionalr. Propter b est alius modus dōi q ille ablatiuus dz exp̄i p prepositionē p vt sit sensus pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt se spū s. b ē p spm̄ s. ⁊ ē silē sic cū dr̄. pr̄ opat filio. b ē p filiū. sz illō nō vr̄ bn̄dictū. qz ista ꝓpō p. ōsignat rōem ꝓncipij. ⁊ spūs s. n̄ hz rōem ꝓncipij respectu p̄ris ⁊ filil ⁊ q dīt de filio n̄ ē silē. qz sz filius nō bēat rōez ꝓncipij respectu p̄ris. hz tm̄ respectu opis. sz in illa locutiōe nihil dr̄ respectu eī spūs s. bēat rōez ꝓncipij . Propt b dr̄ alr q ille ablt̄us ꝓstruit ibi rōe signi.nā sic generatio terminat ad filiū. ita spiratio terminat ad spm̄ s.q

Qō. j.

spiratio per dilectionem designatur. & io cuz dr pr & filius diligunt se spiritu. s. est sensus. pater & filius se diligũt & signum huius est. qz spirãt spũ. s. sed hoc ir probatur. nã etiã creatura ẽ signũ. qz pater & filius se diligũt. qz cum pceda creatura p modũ voluntaz & ratõ ꝙre pceditur creatura sit amor in pmo erãs. in xta illud Dionysij amor q est in deo nõ sinit eẽ ipz in secundũ. ergo & creatura ẽ signum. quare pater & filius se diligãt. & qz amor habeat eẽ in diuinis. & tamen non pceditur pater & filius diligũt se creatura.

Preterea. vt tãgebatur. spiritus. s. pcedit a patre & filio vt amor. ergo ꝙsi formaliter põt pcedi. pater & filius diligunt se spũ. s. & dico ꝙsi formaliꝫ qz p prie forma non denominat nisi inherẽs & nisi qõ hz rõem pncipij. quoz vtrũqz ẽ alienũ a spũ. s. qz nec est forma inhens patri & filio nec ẽ eoz pncipiũ. pter ẽ est alius modus dõi. qz cũ dicit pater & filius diligũt se spũ. s. illõ spũ. s. cõstruit in habitudine. q. effect⁹ formal' & dico ꝙsi formal'. qz ppe i diuisũ ẽ ppe cã & effectus. illud aũt qdam exponẽtes dicunt. qz ille ablatiuus ꝓstruitur in habitudine. ꝙsi effectus formalis. i. in habitudine actus. Ad cuius intelligentiam sciẽdũ qz nõ solũ forma denoiat id cuius ẽ forma sz ẽt actio. nã non solum ignis calefacit caliditate. sz ẽt calefacit calefactõe. & non solũ fertur sursum leuitate. sz ẽt fertur sursum latõe: & dato qz opatio alicuius agentis. esset aliqd in se subsistẽs adhuc denominaret agens. vnde & licet amor q pcedit a patre & filio sit psona in se subsistens: nihilomin⁹ tñ denominat patrem & filiũ vt dicatur qz pater & filius diligũt se spiritu. s. Ut tñ appareat qõ in habitudine act⁹ ꝓstruitur pdictus ablatiuus. notãdum qz in diuinis dupliꝫ põt designari actio: sicut potest dupliꝫ intelligi aliqd ab alio pgredi. nã semp actio intelligitur vt pgrediẽs ab agẽte. iste aũt pgressus põt eẽ fm rem & fm rõnem. si sit fm rõnem. sic actio essentialiter sumitur: qz ẽt put pater eẽntialiter se diligit intelligitur amor qdam fm rõnem ab ipso pcedere. sz put diligere sumitur notõaliter: sic amor pcedẽs realiter ab amãte distinguitur. Mã spiritus. s. qui pcedit a patre & filio ẽ realiꝫ distinctus ab illis: qlitercũqz aũt sumatur actio siue eẽntialiter. siue notõaliter. ibi est duo ꝓsiderare: actũ ipm: & formaz q̃ est rõ agẽdi: & quodlibet istoz denominat diligẽtẽ. possumus ergo dicere qz pr & filius ꝙdrupliciter se diligũt diligũt. n. se amore eẽntiali: vt amor dicit actũ. secũdo se diligunt amore essentiali vel charitate q̃ est diuina essentia vt charitas & amor dicunt formã q̃ ẽ rõ agẽdi. sz amor eẽntialiter sumptus acceptus vt forma non differat realiter a seipso vt nominat actionez. si vero amor sumatur notõaliter. tũc si amor noiat formã q̃ ẽ pncipium huius actus. dicetur pater diligere filium ipsa pprietate vl' notõe cõi q̃ est pncipium pcessionis spũs. s. sicut paternitas est pncipium gñatõis filij. Si autez nominet ipsam actionem pcedẽtẽ: sic pr diligit filiũ spiritu. s. Sz ista q̃stio dupliꝫ deficit pmo. qz notio cõis nõ est pncipiuz dilectõis notõaliter sumpte: siue pcessione spiritus s. nec pr̃nitas est pncipiũ gñatõis filij. naz pater ẽ fi potens generare paternitate sed natura. Secundo qz vt patebit. cum dicitur pater & filius diligunt se spiritu. s. non ꝓstruitur in habitudine actus. sz in habitudine ꝓstituti p actum. Sciendum igitur qz agẽs actionem aliquam tripliciter potest dici agere. primo forma secũdo. actione: tertio. exactione ꝓstituto que omnia patere possunt. & in hijs q̃ sunt ex parte intellectus. & in hijs q̃ sunt ex parte voluntatis. ex parte autem intellectus ad presens tria est considerare. Primo formam per quam actus intelligendi pgreditur. Secundo actum. Tertio qz exactu intelligendi constituitur: vt verbum: ipse autez actiones intellectus locutiones vel dictiones quedam dici possunt. vt vult Aug. xv. de trini. c. x. loquendo autem de tali locutione siue ꝺ tali dictione: triplici ter dicens dicit. Primo specie iformante intellectum tanꝫ forma. nam sicut calidũ calefacit calore tanꝫ forma siue formaliter qz calor est illud a quo formaliter ꝓgreditur actus calefaciendi: sic intelligens dicit vel cogitat hmi̇smodi specie formaliter qz a tali specie intelligibili formaliter egreditur ratio actus. Secundo. dicens dicit dictione tanꝫ actu. Nam sicut calidum calefacit calefactõe tanꝫ actu. qz calefactio dicit actum calidi. ita dicens dicit dictione tanꝫ actu: qz dictio dicit actum dicentis. Tertio dicit verbo non tanꝫ forma nec tanꝫ actu sz tanꝫ eo q̃ per actum constituitur. naz ex actu dicendi. vel ex actu intelligendi verbum constituitur ineſſe: & sicut ex parte intellectus est tria ꝓsiderare. sic ex parte voluntatis tria accipere possumus: quibus amans amare dici potest. Primo id a quo actus dilectõis. ꝙsi formaliter egreditur: vt in actu dilectõis gratuite habitũ charitatis: vel amicitiam. in actu dilectionis politice: & fm hoc diligẽs diligit charitate ꝙsi forma vel formaliter. Secõ est ibi ꝓsiderare ipsum actum dilectiõis & sic amãs amat amore ficut dicẽs dicit dictõe. Tertio id q̃ per actũ amoris ꝓstituitur. Mã sicut ex parte intellectus. cũ intelligit in intelligendo aliquid formatur qõ dicitur verbum. sic ex parte volũtatis vt superius dictum fuit: cum amãs amat in amãdo aliqd formatur. illud aũt formatũ qz nõ habuit nomẽ ppriũm appellatur amor. igitur amare amore dupliciter intelligi põt vel tanꝫ actu vel tanꝫ ex actu ꝓstituto. Mã & actu & ex actu ꝓstitutum amor dicitur. & sicut in trinitate. in creata filius non sumit ad filiationẽ act⁹ intelligẽdi in nobis. sz ad filiationem verbi qõ ex actu intelligendi constituitur vnde cum dicimus pater dicit se filio ibi filio non ꝓstruitur in habitudine actus. sz in habitudine ex actu ꝓstituti. sic spirit⁹. s. in illa trinitate non sumitur ad similitudinem actus dilectionis in nobis. sed ad similitudinez eius qõ ex actu amoris ineſſe ꝓstituitur. vera est igitur pater & filius diligũt se spiritu. s. qz est amor ab ipsis pcedens. sicut est vera. pater dicit se filio q est verbum ab ipso emanans. igitur ille ablatiuus spiritu. s. non ꝓstruitur in habitudine actus. sz in habitudine ex actu cõstituti & hoc forte voluit intelligere illa positio que dicitur bugonis. videlicet qz spiritu. s. dicit habitudinẽ. ꝙsi effectus formalis. & dicitur. ꝙsi qz ad ß qz verificetur opz extẽdere nomẽ effectus & nomẽ forme. Mã oẽ ex aliquo actu ꝓstitutũ: large accipiẽdo effectũ: effectus qdaz dici põt. Rursũm oẽ qõ denominat quodãmodo induit rõnem forme: sz igitur ppe loquẽdo spiritus. s. nõ fit effectus patris & filij. qz nõ est effectus. sz pcedens. tamẽ eo ipso qz per actum amoris esse accipit: effectus quidam dici potest. Rursum licet non sit forma patris & filij. tamen eo qz ipsos aliquo mõ denominat induit quãdam rationem ibi forme. Ad. i. cum dicitur pater & filius diligunt se spiritu. s. qu modo sumatur ibi amor vl dilectio: dicẽdum qz dilectio potest referri vel ad ipz actum amandi: vel ad spiritum sanctum. Nam diligere se spiritu sancto idem est qz diligere se amore si referatur ad spiritum sanctum. tunc dilectio non tenetur ibi essentialiter nec notionaliter: tali modo accipi posset notiõsi tenetur ibi psonaliter. Sed si dilectio referatur ad ipsum actum tunc potest teneri essentialiter & notionaliter vt patebit.

Ad.iij. dicendum q̄ ly in deo idem sit diligere ⁊ esse: q̄ sapere ⁊ esse. tñ ꝓpter diuersum modū habitudinis ꝓcedimus q̄ pr̄ ⁊ filius diligāt se spiritu. s. ñ tñ ꝓcedimus q̄ pr̄ sit sapiens filio ſm tamen eos q dicūt q̄ diligere tenetur solū notōaliter: cū dicim⁹ pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt se spiritu. s. de leui soluitur rō. q̄ sapere in diuinis solū eēntialiter sumitur. diligēr ve rō eēntialr ⁊ notōaliter ideo ly ħ sit falsa pr̄ est sapiens filio. q̄ sapere notōaliter teneri nō pōt tñ ħ est vera pr̄ ⁊ filius diligūt se spiritu. s. q̄ diligere notionalr teneri pōt. Ad. iij. dō q̄ si idē est dicere ⁊ generare: rōne tñ differūt. ⁊ pp hanc differentiā ꝓcedimus q̄ pr̄ dicat filio non q̄ generet filio sic dato q̄ idē sit diligere ⁊ spirare. tñ q̄ nō eodē mō significāt ꝓcedimus q̄ pr̄ ⁊ filius diligāt se spiritu. s. nō q̄ spirent. Ad. iiij. dicendū. q̄ spiritus. s. vt ꝑs p habita nō hz rōnem cause nec ꝑncipij respectu ꝑis ⁊ filii: nisi vellemus appellare habere rōnem ꝑncipij qcd denoiat. ⁊ ideo q̄ magis importatur rō causalitatis: cū dr̄ pr̄ ⁊ filius diligūt se p spiritū. s. q̄ si tñ exponetur cū hac ꝓpositōe. a. vt si diceretur q̄ diligūt se a spiritu. s. nullo mō ꝓcedēda eēt. q̄. a. denotat causalitatē efficiētie. vel ꝑncipij ꝓductiui. Ad formaz añt arguēdi cū dicitur q̄ ablatiuus semp pōt exponi p ꝓpositōem denotātem cām. ꝑs q̄ non est vex: nisi accipiatur causalitas large ad oē illud qō est aliquo mō denominatōis ꝑncipium.

Ad.iij.

Secundo queritur. vtr̄ pr̄ diligat seipm. spiritu. s. ⁊ videtur q̄ nō. q̄ ibi diligere vl' sumitur eēntialiter. vel notōaliter. nō eēntialiter: q̄ vt tactū fuit supra sic diligūt se caritatē q̄ est diuina eēntia. ergo tenetur notōaliter Sz ꝓtra. act⁹ notōales recipr̄ocatōem nō suscipiūt nā pr̄ non spirat se spiritu. s. ergo ⁊c. Preterea. q̄ ꝓueniūt ꝑsi ſm se ꝓueniūt ei nō intellecto filio. ergo posset se diligere pater. spiritu. s. ēt si non ꝓduceret verbū qō ē inconueniēs. cū ordine nature. gñatio v. bi ꝑcedat ꝓductōem spiritus. Preterea spūs. s. hz silitudinē cū amore nostro q̄ est charitas. sz charitas semp tēdit in alterꝝ. vt charitas eē possit. igitur semp hō diligit aliū ex charitate. ergo pr̄ nō seipm. sz filiū spiritu. s. diligit. cū spiritus. s. sit illud ad cui⁹ exemplar efficitur habit⁹ charitatis in nobis. Preterea. si pr̄ diligit se spiritu. s. pari rōne ⁊ filiꝰ se spiritu. s. diligit: sz ⁊ spūs. s. se spiritu. s. diligit. sz qō cō tenetur sz vt habitū ē. falsuz ē q̄ pr̄ ⁊ filiꝰ diligant se spiritu. s. accipiēdo actū dilectiōis eēntialr ergo ⁊c. Incōtrariū est q̄ eodē amore pr̄ amat filium ⁊ se ipsum. sz amat filiū spū. s. ego ⁊c. Preterea. sicut dicere se hz ad verbum. sic amare se vl' habere ad spiritū. s. nā sicut p actū dicēdi gignitur verbū. sic p actū diligēdi ꝓducitur spiritus. sz pr̄ dicit se verbo ergo diligit se spiritu. s. Rñ. gdā sic dicūt q̄ cū dicitur pr̄ diligit se spiritu. s. pōt intelligi de dilectiōe eēntiali vel notōali. si de eēntiali: sic sicut nec filiuz diligit spū. s. ita nec spiritui. san. se diligit sed sic se diligit charitate essentiali ⁊ operatione essentiali. Si vero intelligatur de dilectiōe notiōali: sic sicut ⁊ filium. ita ⁊ se spiritu. s amat. q̄ diligere notōaliter sumptū nihil aliud dicit q̄ eē ꝑncipiū amoris p/ sonalis qui est spiritus sanctus qui amor q̄ sigtur p modum operationis denominat patrem a quo est: vt pater dicatur se spiritu sancto diligere. sed illud dupliciter deficit. q̄ primo vt habitum est spirit⁹ sanctus non sigtur per modum operatiōis vel per modum actus. sed per modum exactu constituti. secundo. q̄ siue diligere sumatur essentialiter siue notionaliter. ſm fundamenta eorum vt videtur: semp ꝓcedere possumus. q̄ pater se ⁊ filium spiritu s. diligat. ⁊ q̄ filius etiam se ⁊ patrem diligat spiritu. s. ad cuius euidentiam notandū q̄ dicimus patrem se diligere spiritu. s. nō q̄ spiritus. s. habeat rōnem ꝑncipij respectu patris diligētis nec respectu actus dilectōis. nā etiā si dilectio notōaliter sumtē ſm quē modū ab omnibus ꝓceditur ꝓpōnem habi tam eē verā. nō possumus dicere q̄ respectu talis actus spūs. s. habeat rōnem ꝑncipij. q̄ nullus act⁹ notionalr egreditur a spiritu san. ex hoc igitur verificatur ꝓpositio dicta q̄ spūs san. per actū diligendi accipit esse. nā vt dictū est agens dicitur agere. non solus forma vel actione. sz etiā eo qō per actionem cōstituitur. igitur ois ille actus ſm quē spūs san. eē accipit a patre pōt cōpetere patri. spiritui san. ⁊ ga non solū per actus notionales ꝓpone accipiūt esse. sz ēt aliquo modo vt patebit p actus essentiales. eo qō essētia intelligit vt radicale ꝑncipiū oiuz notionalium actuū. nō soluz pater diligit se spiritu san. accipiendo actum dilectionis notionaliter. sz diligit se ēt si dilectionis actus essentialiter accipiatur. hec añt sic declarantur. dicimus. n. q̄ pater dicendo se ꝓducit verbū ⁊ intelligēdo se generat verbuz. ⁊ tamen dicere ꝓprie sumptū est notionale: vtroque ergo modo ꝓducitur verbū ⁊ actu essentiali ⁊ notionali. licet nō eodem modo. ⁊ q̄ pater ⁊ dicendo se verbum ꝓducit. ⁊ intelligendo se verbū generat: ſm vtrūque actum verbuz patrem denominat. dicimus enim q̄ pater dicit se verbo. ⁊ q̄ intelligit se in verbo: ⁊ sicut pater dicendo se ⁊ intelligendo se verbū ꝓducit. sic pater ⁊ filius ⁊ diligēdo se dilectiōe notionali que respondet ei qō est dicere spiritum san ctum spirant. ⁊ ideo ſm vtrāqz dilectionē. spiritus san. denominat patrem ⁊ filium. diligit ergo pater se spiritu san. siue accipiatur dilectio essentialiter siue notionaliter. Sed dicet aliquis q̄ cum exparte filij sumebatur actus essentialiter. filius denominabat patrem in ablatiuo non simpliciter. sed cū hac ꝓpositione. in. non enim pater intelligit filio. sed in filio. Cum vero actus notionaliter summebatnr simpliciter in ablatiuo. filius nominabat patrem. dicēdo pater dicit se filio siue verbo. igitur cum dilectio accipietur notionaliter concedi poterit q̄ pater ⁊ filius diligant se spiritu sancto. sed si accipiatur essentialiter concedi non dz q̄ diligant se spiritu sancto sed in spiritu sancto. tales autem obiectiones non multum ponderant. nam si omnia essentialia idem significant. non tamen habent eundem modum significandi. ⁊ q̄ constructiones casuum respiciūt modum significandi ⁊ diuersitatem habitudinis. aliquid ꝓcedimus de vno essentiali. qō non cōcedim⁹ de alio. ⁊ ideo licet cōcedam⁹ q̄ pater diligat se spiritu san. non accipiendo dilectionem essentialiter. non tamen concedimus q̄ pater intelligat se verbo sed in verbo ꝓpter aliam ⁊ aliam habitudinem importatam per diligere ⁊ intelligere. negātes añt patrem diligere se spiritu sancto dilectiōe essentiali. de necessitate negare coguntur q̄ essentia sit radicale ꝑncipium notionalium actuum. cogūtur. n. dicere q̄ pater non generat natura. sed paternitate. ⁊ q̄ relatio sit ꝑncipium ⁊ ratio notionalis actus vt q̄ paternitas sit potētia generandi in patre nō natura. vt patet per habita. ⁊ quia negantes hanc pater diligit se spiritu sancto dilectione essentiali. aliquando concesserunt q̄ relatio esset ratio notionalium actuum. vt q̄ paternitas esset potentia

generandi i patre ⁊ cōmunis notio potētia spirandi in patre ⁊ filio, cum retractasset ꝑm ⁊ non primum. melius direxit ꝓscꝫ positmodū: qz sciētifice loquendo melius ē vel saltē minus malū in duob⁹ male dicere si nihil repugnās dicat ꝙꝫ sibi ꝓtradicere. dato ꝙ in altero būdicat. ꝓꝫ ergo vex eē. ⁊ q̄l'r vex sit ꝙ pr̄ se spū. ſ. diligat. qz suppositis fundamētis doctorū vr̄ esse ꝓcedēdū. ꝙ pr̄ se diligat spiritu. ſ. dilectione ēntiali. tū qz ꝫ nō tenetur cōiter nō vtar hoc tā ꝙꝫ pōne cōi. ⁊ tāꝙꝫ eo qō segtur ex cōi fundamēto.

Ad. i. dō ꝙ pōt teneri eētial'r ⁊ notōal'r. ⁊ qō dr̄ qz ēntial'r diligit se charitate q̄ ē diuina ēntia ꝫ nō obstat. qz vn⁹ ⁊ idē actus attribuitur agēti forma actu ⁊ eo qō p actū ꝓstituitur. igitur deus pr̄ diligit se dilectōe ēntiali nō solū ēntia diuina tāꝙꝫ forma: vel ipsa dilectōe tanꝙꝫ actu. ſz ēt diligit se spū. ſ. inquantū dilectio ēntial'r sumpta siue volūtas est radicale ꝓncipiū ꝓductōis spirit⁹. ſ. ⁊ qz amans amat amorē quē ꝓducit amādo: cū possit ꝓcedi ꝙ pr̄ et fili⁹ diligēdo se dilectōe ēntiali ꝓducūt spm̄. ſ. sic cōcedit ꝙ pr̄ intelligēdo se generat vbū ꝫ itelligere solū ēntial'r sumat. cōcedere debemus mō quo dictū est ꝙ pr̄ ⁊ filius diligūt se spū. ſ. dilectiōe ēntiali. Rursum pr̄ diligit se spū. ſ. dilectiōe notionali. ⁊ qō arguit ꝙ huiusmodi actus nō sunt supra se recipr̄oci. dō ꝙ huiusmodi actus aliqñ sic sumunt ꝙ denotāt rōem ꝓncipij respectu termini ⁊ tales actus nō pñt eē recipr̄oci. qz idē nō bz rōm ꝓncipij sup se ipso ⁊ sic significat actus p gnare spirare. ⁊ iō pater nō generat se filio. nec spirat se spū. ſ. aliqñ autē nō denotat rō ꝓncipij respectu termini ⁊ sic iportat actus per dicere ⁊ diligere. pōt. n. terminari actus ōdi ad seipsum absqz eo ꝙ dicēs sup se ipso q dr̄ auctozitatē hāc ⁊ sil'e ē de diligere. ⁊ ideo cōcedim⁹ ꝙ pr̄ dicat se vbo. ⁊ ꝙ diligat se spū. ſ. Ad. ii. dō ꝙ nō intellecto vbo: pr̄ non intelligit spirare duplici rōe ꝓmo qz nō intellecto filio vel vbo pr̄ nō remanet pr̄. ⁊ iō nō spiraret pr̄ si non esset vbū qz pr̄ nō eēt secūdo ꝫ oñditur. qz amor ꝑm ꝙ de amore loqmur nō ꝓgredit nisi ab intelligēte ⁊ iō qz si i diuinis nō eēt vbū. ypostasis pr̄is nō intelligeret intelligēs nō spiraret amorē. Si igit pr̄ nō diligeret spū. ſ. nihil i diuinis eēt vbū. ꝫ nō est qz pr̄ aliquid recipiat a vbo. vl' ꝙ pater fit insufficiēs ad ꝓducēdū amorē spiratū. secundo qz p āmonitionē vbi segt⁹ ex⁹ti diminutio vl' amotio pfectiōis in pre. qz nō esset pr̄ pfectus nisi vbū ꝓduceret. multe. n. sunt cāe i inferēdo q̄ non sunt cāe in essendo arguit. n. ⁊ infert ꝓductio vbi ꝓductiōez pr̄is ꝫ illius nō sit cā neqz ꝓncipiū ⁊ qz ē sufficiēs ꝓncipiū pr̄ ad spirāduz amorē ⁊ sufficiēs ꝓncipiū filius ⁊ nō ē ex indigentia alicuius ꝙ ābo simul spirāt nō solū vn⁹ diligit aliuz spū. ſ. ſ⁹d qlibet se ipsum spū. ſ. amat cū qlibet existat sufficiēs ꝓncipiū ꝓductōis ipsi⁹. Ad. iij. dō ꝙ amor caritat nō solū tēdit in alterū ſz ēt tēdit i seipz. nā ⁊ se ipm hō ex charitate tenet diligere vñ ꝓmo ō doctrina xp̄iana. dilectio sui ipsi⁹ inē ꝗttuor diligenda. ex charitate ꝓuenit. ⁊ iō pr̄ nō soluz filiuz ſz ēt se ipz diligit charitate q̄ spūs. ſ. ē. Ad. iiij. dō ꝙ spūs san. diligit se spūs. ſ. dilectōe ēntiali. qz sic q̄libet persona se ipsa est ita se ipsa diligit ⁊ intelligit ⁊ cū pr̄ ⁊ filius diligunt se dilectione ēntiali spū. ſ. mō quo patuit ⁊ rō ꝫ ipr̄obās est soluta nō tn eodē mō vl' eādē habitudinē retinet iste ablati⁹ spū. ſ. cū dr̄ pr̄ ⁊ filius se spū. ſ. diligūt. ⁊ cum dr̄ spūs. ſ. se spū sēō. diligit. accipiēdo ēt dilectiōez ēntial'r vr̄obiqz. nā in ꝑma locutione spū. ſ. ꝓstruit in habitudine. q. ꝙ effectus formalis accipiēdo effectum formalē mō quo dictū est: nō aūt in sēda. cū spiritus. ſ. suipsius effectus eē non possit. sicut igitur pater intelligit se in filio ⁊ illo eodem intelligere: filius se in seipso intelligit. nō tamen ꝑm eandem habitudinem: propter q̄ diuersitatem habitudinis ꝓcedimus ꝙ filius se inrelligat in seipso ⁊ seipso: pr̄ aūt se intelligat in filio ⁊ nō filio Sic illa eadē dilectōe q̄ pater ⁊ filius diligūt se spiritu. ſ. spiritus. ſ. diligit se seipso. nō tn ꝑm eūdez modū habitudinis. Si vero q̄ratur. vtz spiritus. ſ. diligat se seipso dilectōe notōaliter sumpta. cū ꝓcedamus patrē ⁊ filium se spiritu. ſ. sic diligere. dō ꝙ notio dr̄ aliqñ ipsa ꝓprietas aliqñ ipsa origo notōale qd dr̄. Tertio oē id qō nō ꝓuenit tribus inter notōalia cōputatur. ⁊ sic q̄libet ꝑsona notiōale qd dr̄. ⁊ qz q̄libet ꝑsona ē ita simpl'r vt ēntia: sicut q̄libet ꝑsona ē essentia sua. ita est seipsa. ⁊ qz spiritus. ſ. seipso seipsum diligit cū essentia sua se diligat. diligit seipso seipso dilectōe notōali: cū ꝑsona sua amor ⁊ dilectio dicatur. ⁊ inter notōalia cōputari possit: ⁊ ex ꝫ apparet ꝙ non ꝑm eandē habitudinem pater ⁊ filius diligūt se spiritu. ſ. notōaliter loquēdo ⁊ spirins. ſ. seipso diligit. naz ꝓmo modo verificatur ꝓpositio. qz pater ⁊ filius sunt principium amoris ꝑsonalis ⁊ spm̄. ſ. spirāt quo se diligūt qō de spiritu. ſ. dicere nō possumus cū suipsius ꝓncipiū esse nō possit. sed verificatur ꝓpositio mō quo dictum est. Dō. iij.

Ertio queritur. vtz pater ⁊ filius diligāt nos spiritu. ſ. ⁊ vr̄ ꝙ non. qz actus distinguūtur p obiecta. ergo ꝑm diuersitatē obiectorum. est dare diuersitatē actuū. nō ergo eodē amore deus diligit se ⁊ creaturā: cū sint tā differētia obiecta creatura ⁊ deus. ſz cū pater ⁊ filius diligāt se spiritu. ſ. nō diligent creaturā eodez amore.

Preterea. diligere diuinū respectu creature dicit qd essentiale. nā respectuz ad opus ēntialiter dicitur. ſz spiritus. ſ. ad amorē notōalem ptinet. put ei ꝓprie ꝓuenit rō amoris ergo ⁊c. Preterea. euz dicitur pater ⁊ filius diligāt se spiritu. san. hoc qō dico spiritu. ſ. ꝓstituitur in habitudine alicuius exactu ꝓstituti. sed p actum quo deus creaturā diligit spiritus ſ. ꝓstitui non potest qz cum ille actus actualiter non dicat respectū ad creaturā nisi ex tēpore. ergo spūs. ſ. nō ꝓcederet actual'r nisi ex tēpore. Preterea si pater ⁊ filius diligunt nos spū. ſ. vr̄ ꝙ spūs. ſ. habeat rōm ꝓncipij respectu patris ⁊ filij. ꝗtum adhāc actionē q̄ est nos diligere: nā illud quo aliqs agit aliqd videt iportare rōm ꝓncipij. sed spūs. ſ. in nullo bz rōem ꝓncipij respectu patris ⁊ filii. ergo ⁊c. Inco trariū est qz pr̄ dicēdo se vbo nō solū dicit se sed alia a se. qz vbum illud nō solū est exꝑssa similitudo patris sed ēt est ars q̄dā oipotētis atqz sapientis dei plena oium rōum viuentium vt dicit Augu. vj. de trinit. ca. vltimo. ergo vbū nō solū bz manifestare pr̄ez. ſz alia sed sicut pater dicit se vbo: ita pr̄ ⁊ filius diligunt se spū. ſ. ſz pater dicendo se vbo: dicit alia ergo pater ⁊ fili⁹ diligendo se spū. ſ. diligunt alia. Preterea omne qō quis diligit. diligit illō amore a se pcedē. te cum igitur spūs. san. sit amor procedens a patre et filio cum pater ⁊ filius diligant nos: huiusmodi amore nos diligunt. Rñ. dō ꝙ sicut est in intelligendo ita est in diligendo. sed in intelligendo sic habet ꝙ cum intellectus nr̄ intelligit in verbo quo gignit: per huiusmodi verbum non solum manifestatur ipse intelligens. sed etiam: alia sic suo modo est de verbo diuino quia per verbum diuinum non solum manifestatur deus pater sed etiam alia ibi relucent: in ꝫ ergo conuenit verbum nr̄m cum verbo diuino. quia sicut verbum nostrū est manifestatiuz eius a quo procedit ⁊ aliozum sic ⁊ diuinum verbū ꝫ mō cōuerso ꝫ eē habeat. qz vbū nr̄z ꝓmo manifestat alia ab intellectu ⁊ manifestando alia ipsum

intellectum manifestat. sed verbum diuinum per se ⁊ ꝑmo manifestat deū patrē ⁊ mānifestādo ipz q̄si ex consequenti mānifestat creaturaz. igit deus pater dicēdo se dicit alia. intellectus vero noster dicendo alia dicit se. hec aūt sic declarātur. qz ſm Cōmen. in 3° de aīa. Intellectus noster tenz vltimū graduz in gñe intelligibiliū sicut materia ꝑma in gñe entiū ⁊ ideo sic ꝑma mā in nullū actū exire pōt nisi informetur aliq̄ forma. ita nec itellectus nr̄ nisi informetur aliqua specie. vñ nō pōt intelligere se nisi ꝑus intelligat alia pp qđ in tertio de aīa scribitur. ꝙ intellect⁹ noster sic se ipsuz intelligit sic. s. intelligēdo alia. de⁹ aūt q est primum i gñe itelligibiliū: moduz cōtrariū hz qz intelligit se ipsuz p se ⁊ ꝑmo. ⁊ intelligendo se cognoscit alia. Ideo in. xij. metha. vult ꝓbus ꝙ primū nihil intelligit extra se: qđ verū est p se ⁊ ꝑmo. dicit. ergo deus pater se ⁊ alia vno verbo ⁊ dicēdo se dicit alia. ⁊ qz sic est ex parte volūtatis. deus ꝑmo ⁊ ꝑncipaliʳ se diligit ⁊ vult. ⁊ volēdo se ⁊ diligēdo vlt ⁊ diligit oia. Sicut igitur ista est vera. pr̄ dicit oia verbo. ita ḃ est vera pr̄ et filius diligunt oia ſpiritu san. modus aūt veritatis eius sic baberi pōt. Mā cū dicitur pater ⁊ filius diligūt nos vel alia a se ſpiritu san. hoc verbū diligere dupliceʒ actuz ipoztare pōt essentialē ⁊ notionalē. ⁊ vtroqz mō pōt habere veritatē ꝓpositio dicta. aliter tū ⁊ aliter accepta. Nam si essentialiter sumitur. tūc in diligere importatur effectia totius trinitatis. hz in ſpiritu san. importatur ratio efficiēdi. qz hz quodlz opus a tota trinitate efficiatur. qz indiuisa sunt opa trinitatis sicut est indiuisa ipsa ſba. vt vult Damas. li. iij. c. xiij. Ratio tamē emanādi ⁊ efficiendi sumitur ab aliqua ꝑsona. z. nā cuz filius procedat a deo ex eo ꝙ se intelligit. ⁊ ſpūs san. a patre ⁊ filio eo qđ suā bōitatē volūt. cuz deus intelligendo se intelligat alia. ⁊ volēdo se velit alia filius erit ratio oīuz eoz que procedūt ab ipso tanq̄z ab artifice et ꝑ modū intellectus. et ſpūs san. erit ratio oīum eoz que procedūt a deo: vt volita. nō enim ꝓpzie ſpūs ipse ꝓcedit vt volitū. sed vt ratio volendi alia: verū est igitur pr̄z ⁊ filium nos diligere ſpiritu san. sumendo dilectionē essentialiter. qz licet efficientia que importatur p tale diligere toti trinitati attribuatur. ratio tñ efficiēdi ſpūi. s. cōuenit nō ꝙ ꝑ talē rationē efficiendi importetur auctoritas in ſpiritu san. respectu pr̄is ⁊ filij. sed respectu nr̄i. dilligūt ergo nos pater ⁊ filius ſpiritu san: dilectione essentiali. diligunt etiā nos eo amoze notionali qz spirant ſpūm san. q est ratio ⁊ exēplar oīs effectus per modū liberalitatis creature cōmunicati. Ad pri mū dicendū q̄ actus diuersificantur penes oba ꝑncipalia. hz in dilectiōe diuina vnū est obiectū ꝑncipale. s. diuina bonitas. ⁊ qz bonitas creata nō diligitur a deo ꝑncipaliʳ. ⁊ ꝑmo. eodē actu dilectionis vlt eodē amoze diligit se ⁊ alia. vel diligit se ⁊ nos.

Ad secundū dō ꝙ hz effectus sit a tota trinitate ⁊ qđ essentiale dicat. ratio tñ efficiendi pōt attribui alicui ꝑsone: ⁊ propter hāc attributionē dicimus ꝙ pater ⁊ filius diligunt nos ſpiritu san. Ad tertiū dicendū q hz origines ſm quas ꝑsone ꝓducuntur. relationē importent ⁊ qđ notionale dicant. potentia tamē ꝓducendi ꝑsonā simpliciter dicit qđ absolutū hz ei cōpetat alig⁹ modus respectiuus. vt potentia generādi est ipsa natura in patre. ⁊ qz huiusmōi potentia qđ absolutū dicit. ideo dicimus ꝙ pater intelligendo se generat filiū. ⁊ pater ⁊ filius volendo bonitatē suaz ſpirāt ſpūm san. p illud igitur ⁊ eidez velle ꝙ pater ⁊ filius volēdo bonitatē suā ſpūs. s. spirāt et creaturam ꝓducunt. ⁊ licet sit idē hz ꝙ ꝓcedit ſpūs. s. ⁊ creatura: nō tamē eodem mō accipitur: vt ſm illud ꝓcedit creatura ⁊ ſpirit⁹. nā ſpiritus. s. huiusmodi velle ꝓducit inclinatum pater ⁊ filius vnus deus existēs bonitatē suam volunt: ita ꝙ volato ꝙ pater ⁊ filius nullā aliam bonitatē a bonitate sua vellēt nec p se nec ercōsequēti ſpūm san. ꝓducerēt sed si nullā aliā bonitatē a bonitate sua vellent: nec p se nec ercōsequēti nunq̄z creaturā ꝓducerent: ⁊ ex hoc sequitur ꝙ ꝓductio ſpūs san. triplici differt a ꝓductione creature. primo qz pater ⁊ filius de necessitate ſpiritū. s. ſpirant non necessitate coactionis. sed necessitate immutabilitatis sed non de necessitate creaturam ꝓducunt. qz deus de necessitate vult seipm ⁊ bonitatē suā cum nō sit alius finis volūtatis diuine cuiusmodi diuina bonitas: ⁊ cū i finē de necessitate tendamus ⁊ qcqd apprehēdimus vt finez ſm ꝙ huiusmodi de necessitate vellimus. ⁊ qz pater ⁊ filius cū nō ꝓssūt velle ⁊ nō velle bonitatē suā. s. necessario eā velint respectu ꝓductōis. ſpūs. s. nō se hūt ad opposita. hz eū ō necessitate ꝓducunt Sed cū creatura nō ꝓcedat in esse nisi deus aliquo mō aliā bonitatē a se velit ⁊ si nō p se ⁊ ꝑmo tñ ex ꝑnti eū aliā bonitatē a se nō de necessitate velit. qz in ea que sunt ad finē nō necessario tēdimus poteit deus creaturā ꝓducere ⁊ nō ꝓducere. cū respiciat oēz bonitatē creatam tanq̄z ea que sunt ad finē. secūdo. buiusmodi ꝓductiones differunt. qz ꝓductio ſpūs. s. ē quodāmodo naturalis nā hz p modū voluntatis procedat. ꝓcedit tñ p modū voluntatis concomitante natura qz cū ꝓducat ſpūs. s. ex eo ꝙ pater et filius suā bonitatē volūt quā aſpiciūt q̄si finē cū i finē tēdamus quodā modo naturaliter vt pōt haberi a ꝑbo tertio. etbi. ſpūs. s. aliquo mō naturaliʳ emanat. vnde ⁊ p huiusmōi ꝓductionē illa eadē nā cōicatur ei q̄ est in patre ⁊ filio qđ nō esset si nullatenus esset eius ꝓductio naturaliʳ sed cū in ea q̄ sunt ad finez nō feramur naturaliʳ creatura ita ꝓcedet a deo vt volita ꝙ ei nō cōmunicabiliʳ nā ouia tertio differt ꝓductio ſpūs. s. a ꝓductiōe creature. qz ꝓductio eius ē rō q̄re creatura ꝓducaʳ. Mā cū deus volēdo bonitatē suā alia velit cū ſpūs. s. ꝓducaʳ ex eo ꝙ bonitatē suā vlt creatura vo in eē ꝓgrediaʳ eo ꝙ aliquo modo vult bōitatē aliā emanatio ſpūs erit rō emanatiōis creaturaz. ideo diligūt nos pater ⁊ filius ſpū. s. qz ſpūs. s. est rō oīs bonitatis cōicate nobis ab ipsis pz igit ꝙ p illud idē velle ſm ꝙ ꝓcedit creatura emanat ſpūs san. sed nō eodē mō ⁊ ꝓpter istā diuersitatem mōi ſpūs. s. est ab eterno cū respectu ꝓductōis eius pr̄ ⁊ filius nō se hūt ad opposita. creatura vero est tēporalis. qz eā possunt ꝓducere ⁊ nō producere. nō igit cōcludit rō ꝙ oporteat ſpm̄. s. eē ex tēpore. hz creatura sit tēporalis. Ad q̄rtū dō ꝙ ſpūs. s. quo pater ⁊ filius diligunt creaturā hz rationē ꝑncipij nō respectu patris ⁊ filij sed respectu creature vt dictuz est.

Ostea q̄rit de sapia siue de hijs q̄ ptinēt ad appzopziatū filij. ⁊ circa hāc q̄rem⁹ duo.

Prio vtrū pater sit sapiēs sapia genita.

Secundo vtrum filius sit sapiens sapiētia ingenita.

D primum sic ꝓceditur. videtur ꝙ pater sit sapiens sapientia genita. quia filius est ars patris hz Augu. vj. de trini. ca. vltimo sed quilibet artifex est sapiens arte sua ergo pater est sapiens filio siue sapientia genita. Mō. iiij.

Preterea vj. de trinitate ca. j. arguit Augu. ꝙ qz dicimus christum dei virtutem ⁊ dei sapientiaz cogimur vt dicamus deum patrem non esse sapientem nisi habendo sapientiam quam genuit. Si ergo est sapiens in habendo sapientiā quā genuit cuz sapia quā genuit sit sapiētia genita ḡ est sapiēs sapia ḡnita

Preterea. Aug. vj. de tri. c. vlti. loquens de filio qui est ars patris ait q ibi nouit oia deus q fecit p ipsam. 7. xv. de trini. c. xiiij. scribitur q deus pater nouit oia in se ipso nouit oia in filio sz id in quo quis noscit oia est sapietia eius 7 ipse est sapiens eo. ergo pater qui noscit oia in filio ē sapiens filio. Prete/rea. vna est sapientia patris 7 filij. 7 pater 7 filius sī vna sapietia q: sm Aug vii. de tri. c. i. sic debemus intelligere sapietiā de sapietia siue filium de patre q vterq; sit vna sapietia vna essentia. si ergo pater est sapiens sapietia q̄ est ipse est sapiēs sapientia q̄ ē filius cum ipe 7 filius sint vna sapietia: sed sapietia q̄ est filius est sapietia genita ergo 7c. Inp7arium ē. q7 deo ē idē sapere quod esse: si ergo pater ē sapiēs filio. pater erit filio qō est inconueniēs. Preterea. arguit Aug. xvij. de trini. c. i. q aut in diuinis ē idē sapere q esse aut nō. si ibi ē idem sapere q eē. ergo si pater sapit filio. pater est filio. qō est inconueniens. Si autem non est ibi idem sapere q esse 7 filius est sapientia patris. Tunc sm ipm duo inconuenientia sequuntur. Primo. q ibi non sit summa simplicitas cum oia absoluta sm hanc ypothesim ibi non trā/seant in subaz. Secō. q ibi filius nō sit filius. nā sz hanc ypothesim cū ibi sapia non sit sba. sz qualitas: cum ibi absoluta ex supōne facta maneant sm suuz genus. filius q ponitur sapietia nō erit. ples. sed qua litas. nullo ergo mō p̄cedendum ē filium eē sapietiā q̄ pater sit sapiens. non igitur ē pater sapiēs sapien tia genita. Rñ. dō q ad quēlibet actū ex quo ali/qd p̄stituitur: Tria p̄currunt. videlicet rō actus siue forma: act9 ipse 7 ex actu p̄stitutū. sz hec tria nō sem prealiter differāt sicut videre est in actu edificandi. Nā ibi p̄curit ars edificatiua q̄ se hz vt ratio actus ipsum edificare qō se hz vt actus. 7 edificium qō ex actu edificandi p̄stitutuz: 7 sicut p̄dicta tria p̄currūt ad actus trāseuntes in exteriorē materiā. sic p̄cur/runt ad nō trāseūtes. nā sz edificare sit in edificato 7 sit pfectio acti: intelligere tñ ē in intelligente 7 ē p fectio agētis. et tñ in intelligere p̄dicta tria p̄spicere possumus. est. n. ibi spēs intelligibilis tanq̄ ratio actus ipsuz itelligere tanq̄ act9 7 vbū qō ex actu it el ligendi in esse cōstituitur. 7 sm q ad actōem diuersa p̄currūt sic agens diuersimode denominari pōt. nā aliqñ tota ratio ōnominatōis sumitur a forma. 7 ab eo quod dat esse tale. 7 sic sapientia denominat sapi entē 7 ars artificē accipiēdo sapientiam put est pfe ctio sapietis 7 artem put ē pfectio artificis 7 qō sic denominat bz rōnem p̄nciptj. aliqñ denoiatio fit ab actu. vt cum dicimus. dicens dicit dictōe. vel cur/rens currit cursu. Aliqñ fit ab eo qō p actum p̄stitui tur vt cum dicim9. q dicēs: se verbo dicit. nā ver/bū nō dicit speciē intelligibilē neq; actū. sed qō p ac/tū p̄stituitur. Cū igitur q̄ritur vtr pr̄ sit sapiēs sapiē tia genita. siue intelligat filio: quod idem est: cum fi lius respectu patris se habeat vt verbū 7 gignat ex eo q̄ se pr̄ intelligit. qō est qūo p̄stitutum ex aliquo actu agentē denoiat. vl qūo p̄ductuz denominat producentem 7 quia inter p̄ductum 7 p̄ducen/tem sm modū intelligendi est actio me9. vt innuit phs. v. metaphifice: oz q talis denoiatio fiat sm q agens intelligit agere pp quod talis denoiatio diuer sificabitur sm q actus diuersimode cōsiderari pōt. actus aūt triplr significari pōt. nā cū habitū sit q est qd mediū sm rōnem inter p̄ducētez 7 p̄ductū: ver bū significās huiusmodi actōem triplr diuersificari poterit. Primo. quod significet eā in se. Secūdo q significet eam: vt terminatur ad p̄ductū. Tertio. q̄ dō signet ipaz sz habitudinē quā p̄sequitur p̄ducēs ex eo q̄ p̄ducit. quā diuersitatē actu intellect9 aspicere possumus nā cū actio intellectus sit q̄si media iter i tellectū 7 vbū put ex tali acti ōe p̄stituit actio itelle ct9 tripliciter poterit noīari. Prio i se 7 sic huiusmo di actionē noīat intelligere. nā intelligere dicit: actuz intellectus in se acceptum. Secundo talis actio si/gnificari poterit put terminatur ad verbū q̄ p eam p̄stituitur 7 sic actio intellectus dicitur formatio. nā intellectus in intelligendo: verbū formar. Tertio si gnificari poterit talis actio sm habitudinē quā p̄se/quitur p̄ducens ex p̄ducto. 7 sic dicitur dicere vel ma nifestare. p̄sequitur. n. intelligens siue dicēs ex ver bo quod p̄ducit q manifestetur 7 dicatur illo. p̄edi cta aūt verba q̄ diuersimode importāt actū sic diffe runt. nā que significāt actuz vt terminatur ad p̄duc tuz nullo mō sunt reciproca. nō. n. dicimus q intel lectus formet se verbo nec q pater generet se filio. naz formatiōi verbi in nobis rñdet gñatio filij in di uinis. q̄ vero importāt actū in se 7 sm habitudinem quā p̄sequitur p̄ducēs ex p̄ducto. reciproca sunt. sz nō eodē mō. nā q̄ significāt actum sm huiusmodi ha bitudinē sic sunt reciproca q sm talē reciprocatiōez p̄ducēs simplr a p̄ducto denominatur. dicim9. n. q dicēs dicit se verbo. pater manifestat se filio. nā cum dicere 7 manifestare dicāt aciōez patris inclu dētē habitudinē quā hz pater ex eo q̄ verbum p̄du cit rōne huius habitudinis verbum siue filius sz ta lē actum simplr patrē denominat. sz si accipiatur ac tus in se. si videre volumus quomō p̄ductum p̄o ducētē denominat sm talē actum: distinguēduz est de actu. Sunt. n. qdā actus q sunt aie ad res vt dili gere 7 amare. 7 q7 tales act9 videtur designare quē dā motum ab aīa sm eos aīa denoiari poterit p ea q̄ ab ipsa sunt. vnde amoz q ab amāte p̄cedit sm actum diligendi: amātē denoiat. vt dicamus aīaī tē se amare amoze a se p̄cedēte. Quidā aūt sunt ac tus q sunt rez ad aīaz: 7 ideo q huiusmodi actus ñ significāt motum ab aīa: q̄ p̄cedit ab ipa sm tales actus eā simpliciter nō de nomināt: 7 ideo q: verbū p̄cedit ab intellectu vel ab aīa intelligēte. cuz intel ligere nō dicat motum ab aīa. verbum qō dicit ali/quid vt p̄cedens ab ea: sm huiusmōi actū simplici ter eam de noīare non poterit. vnde nō dicimus q anima vel inteliectus intelligat se verbo. 7 sz non denominet simpliciter intellectuz qō p̄cedit ab ipo sm huiusmodi actum q est intelligere denoiat tñ ip suz sm aliquez modum. vt sm hanc p̄positionē. in. concedimus. n. q intelligēs intelligit se in verbo licet nō intelligat se verbo. 7 ex h apparet q licet in deo sit idē diligere 7 esse: 7 sape 7 esse: vel intellig re 7 esse. concedimus tñ q pater 7 filius diligunt se spū. s. qui est amoz p̄cedens ab ipsis, non tñ cōce dimus q pater intelligat se filio qui est sapia ab ipo emanans. 7 h ppter aliā 7 aliam hitudinē iportatā p diligeē 7 itelligere vt patet p̄ habita. 7 q7 pater nō est sapiens nisi eo quo intelligit cū nō intelligit filio vt ostensum est nō est sapiēs filio. Ex hijs autem me lius patere potest questio illa quomodo pater 7 fili us diligūt se. spū. s. ad aptando ea q̄ sunt exparte itel lectus ad ea que sunt exparte volūtatis. 7 ea q̄ sunt expte filij ad ea q̄ sunt expte spūs. s. dicimus enim q pater generat: intelligit 7 dicit. vtrum autem gene rare intelligere 7 dicere eandē accionē pñs dicant vel aliam non est p̄sentis ingitionis in tantū tam dictū sit q generare dicit actionē patris vt termi/natur ad filium. Intelligere dicit eam in se dicere nominat eam put pater consequitur habitudinem quandam ex eo q̄ p̄ducit filium. ideo p̄ma nullo mo do est reciproca non. n. dicim9 q pater generet se verbo tertia simpliciter reciprocationem suscipit

aimus. n. q̄ pater se verbo dicit. Secunda autem recipit reciprocatōem nō simplr ſz p̄positione addi ta: dicimus. n. q̄ pater se intelligit in filio nō filio. ꝛ qz ei qō est gn̄are er parte ſpiritus. ſ. R̄ndet ſpirare ꝛ ideo actus ſpirādi nō ē reciprocus: ſicut nec gn̄an di. non. n. p̄ ꝛ filius se ſpirant ſpiritu. ſ. ei aūt quod est dicere ꝛ ei q̄ est intelligere er parte volūtatis nō rn̄dent nomina distincta. ſed in q̄dam cōfuſione reꝺet eiſ diligere. ꝛ i deo dicimus q̄ diligere potest teneri notionaliter ꝛ eſſentialiter. qz vt diligere er parte volūtatis. reſpōdet ei qō est dicere er parte intellectus diligere notōaliter ſumitur. ſz vt rn̄det ei qō est intelligere eēntialiter accipitur. Si accipiaſ diligē vt rn̄det ei qō ē dicē: ꝓcedē debeꝫ q̄ p̄ ꝛ filiꝰ diligāt ſe ſpiritu. ſ. vt ꝓcedimus q̄ ſe verbo dicit vt āt diligere reſpondet ei qō est intelligere mō quo ſpiritus. ſ. ſz nō ꝓcedamus q̄ pater intelligat ſe verbo p pter aliā ꝛ aliā hitudinē importatam per intelligere ꝛ diligere. Ad. i. dō q̄ filius ē ars patris nō ars q̄ cogn̄scit. ſz ī q̄ cogn̄scit nā ſicut aligſ artifex dr̄ cogn̄sce re in artificio ab eo ꝓducto ꝓpter qō ꝛ ipm artificium ars eius aliqn̄ dr̄: ſic p̄ ſuo mō cognoſcit in filio nō ab eo cognitōem accipiēs. ſz qz in eo oīa relucēt: differēter tn̄. qz artificium cōſtituitur incē per actuz transeuntē in exteriorē materiā. nō aūt verbū ſiue filius. Ad. ij. dicēdum q̄ filius dr̄ esſe ſapientia patris ſicut dr̄ lumen pr̄is. dicitur. n. lumen patris. qz est lumen de lumine. ſic ꝛ ſapientia patris dicitur. qz est ſapientia ō ſapiētia ita tn̄ q̄ pater ꝛ filius ſunt vna ſapiētia ꝛ vnum lumē. ꝛ ſz pater ꝛ filiꝰ ſint vnꝰ amor ſic vna ſapientia dicitur tn̄ filius ſapiētia de ſapiētia qz p modū intellectus ꝓcedit. nō tn̄ ꝓſuetuz est ipm appellare amorē de amore. qz nō emanat p modū voluntatis. ꝛ qz amās amat amore ab eo p/ cedēte: dato q̄ nulla rōnem p̄ncipij habeat amor in amante. nō tn̄ est ſapiēs ſapiētia aliqua niſi per eā aliquod eē habeat: cū filius non ſit ſapientia patris qz dcr patri q̄ ſit ſapiens. ſz qz de patre ſapiētia ꝓcedit nō debemus ꝓcedere q̄ pater ſit ſapiens filio. ꝛ ad rōnem Aug. cū dicitur. q̄ pater non est ſapiēs niſi habēdo ſapientiā q̄z gennit. dō q̄ mlte ſunt cauſe in inferendo que nō ſunt cauſe in eſſendo. ꝛ qz nō poſſunt intelligi q̄ patet ſit ſapiēs ꝛ intelligēs ſz fm damenta fidei niſi ꝓducat verbū: inferre poſſumꝰ q̄ ſi nō ꝓduceret verbū nō eſſet ſapiens: ſed ſi pater eſſet ſapiens filio non ſolū inferre poſſemus. q̄ ſi nō haberet filium nou eēt ſapiens. ſz ēt q̄ pater haberet eē filio qō falſum eſt. Aduertēdum tamē q̄ rō nem ꝓtactā Augu. adducit ꝛ dicit eam eē alioꝝ non ſuam. Ad. iij. dō q̄ pater nouit oīa in filio. non tā ab eo cognitōem accipiēs. ſz qz in eo ſingula relucēt. poſſet. n. aliqs ea q̄ ſcit videre in libro ꝛ ea q̄ cognoſcit aſpicere in Speculo ꝛ tunc nec a libro nec a Speculo cognitionem acciperet ꝛ eis ſapiens nonesſet. Ad. iiij. dicenduz q̄ licet ſit vna ſapientia patris ꝛ filij eēntialiter ſumpta ſicut vna eſſentia. est tn̄ alia ꝛ alia ypoſtaſis. ꝛ qz ſapiētia genita ſupponit pro ypoſtaſi filij. qz non est vna ypoſtaſis patris ꝛ filij. nec ypoſtaſis patris ē ſapiens p ypoſtaſin filij: q̄ pater nō eſt ſapiēs ſapiētia genita.

Ad. v. Secundo queritur vtr̄ filius ſit ſapiēs ſapientia ingenita ꝛ vr̄ q̄ ſic. qz illa ſapiētia qs est ſapiēs a qua hz q̄ ſit ſapiēs. ſz filius hz a patre q̄ ſit ſapiens. ſz cū pater ſit ſapiētia ingenita filius eſt ſapiēs ſapiētia ingenita.

Preterea. arguit Aug. vii. de trini. c. i. q̄ ſi pater eēt ſapiēs filio ſiue ſapientia genita. Tūc filius pꝛez genuiſſet vel feciſſet. Cū igitur pater ſiue ſapientia ingenita filiū genuerit: filius erit ſapiens ſapiētia genita. Preterea. eē ꝓductū hz eē p ſuum p̄ncipium ꝓductiuum. ergo filius est patre vel per patrem. ſz ibi idē eſt ſapere qō eſſe. ergo filius est ſapiens patre vel p patrem. ſz pater est ſapientia ingenita ergo ꝛc. Incōtrarium est qz ſapiētia a qua qs denominatur ſapiēs: hz eē in eo p modū forme: cum denominatio ſit a forma: ſz vna ypoſtaſis non ē in alia p modum forme. ergo filius nō ē ſapiens patre vel ſapientia ingenita. Vlterius queritur. vtr̄ filius ſit ſapiēs ſapiētia genita ꝛ videtur q̄ nō. qz pater ꝛ filius ſunt vnus ſapiēs vt p̄r habeti ab Aug. in pluribus locis. ergo eodē ē ſapiēs pater quo ꝛ filius cum ipſoꝝ ſit vna ſapientia. ſz pater nō ē ſapiens ſapientia genita. ergo nec filius. Preterea ſapiētia qua qs dr̄ ſapiēs p̄r habere aliquā rōnez p̄ncipij ſup eo. ſed filius nō hz rōnem p̄ncipij ſup ſeipſo ergo ꝛc. Preterea. ſz Aug. vij. de trini. c. ij. verbum idē ſonat q̄ nata ſapia. ſz verbuz est nomē perſone. ergo ꝛ nata perſona. ypoſtaſim noīat. ſed ypoſtaſis nō denoīat. ſed forma. ergo filius nō eſt ſapiēs ſapia genita. Incōtrarium ē. qz q̄libet perſona ē ſe ipſa ſapiēs. ſicut ſeipſa eſt deus. ſed cum filius ſit ſapia genita. igitur ſi eſt ſapiens ſeipſo erit ſapiens ſapia gēita. R̄ñ. dō q̄ hꝰ eē tale p b. quadruplicit̄er quantū ad p̄ſens intelligi potest. p̄mo ſi illud nō ſit tale. ſed qz aliud ē tale iō tale dicitur: ꝛ ſic dicimus p̄ncipia eē in genere p p̄ncipiata: nā p̄n ipia n̄ ſūt i genere. ſed qz p̄ncipiata ſūt in genere. ꝛ ipſa i genere eē dr̄. ſic etiā dicimus totū vt vinū ꝛ lagenā eē in lagena p ptē: vt p vinū. Nam totū nō est in lagena. ſed ſolū vinū. Scdo hꝰ b tale dicit. ſi vtrūq̄z ſit tale. ſed vnū diminute. ꝛ aliud pfecte. ꝛ ſic dicim⁹ oīa entia creata eē p p̄mū ens. ꝛ oēs veritates alias p p̄mā veritatē: nā eē ꝓuenit p̄mo ꝛ creaturis ſz primo cōpetit p̄fecte ꝛ p eēntiā. creaturis aūt imperfecte ꝛ pticipatoz. Tertio hꝰ pōt intelligi. qn̄ vnū est forma alterius ſz quē modū dicim⁹ q̄ aīa nō intelligit ſed hō p aīam: vt h̄r in p̄mo de aīa. Quarto hoc eſſe pōt. qn̄ aliquid habz ab alio q̄ ſit tale ꝛ ſic oē ꝓductū in quātū ꝓductū ē tale ſuo ꝓductiuo. cū ergo queritꝰ vtr̄ filiꝰ ſit ſapiēs ſapia ingenita uel p ſapiam ingenitam. ſi. p. denotat habitudinē fm p̄mū modū ē locutio fſa: qz tūc eēt ſ. nſus. q̄ filius nō eēt ſapiēs ſed dr̄ef ſapiens qz ē p̄r ſapiēs: ꝛ qz abſoluta ſūt cōia tribus. ꝛ p̄dicanꝫ de qualibet pſona ſingulariter et de oibus nō plr̄: de nullo attributo ꝓcedere debem⁹ q̄ ꝓueniat vni pſone ꝛ nō alijs niſi ꝓut ꝓuenit illi. ꝛ b est qō aug. ait. r v. de trini. cap. r vij. q̄ p̄r nō est memoria oium triū: nec filius intelligentia: nec ſpūs. ſ. caritas. nulla. n. pſona ibi itelligit ſibi ꝛ alijs. ita q̄ alie pſone nō itelligant. q̄libet ergo perſona est ſapiens q̄libet ſibi intelligit: q̄libet diligit: quelibet memoraſ. Si vero. per. denotet habitudinē ẽxtum ad fm modū. tūc enim eſt locutio fſa eēt enīz ſenſus q̄ pater ſaperet ꝛ filius ſaperet. ſed patet ſaperet cōplete. filius diminute. ꝓpter qō vt filius ſaperet eo idigeret: iſtum aūt falſum intellectum remouet Anſel. monoloyon. lx. c. di. cū in bijs tribus vnuſq̄z ſingulus: ſit ſumma eſſentia: ſumma ſapiētia ſit perfecta: vt ipſa per ſe memor ſit ꝛ itelligat ꝛ amet neceſſe eſt vt nullus horꝝ triuz alio indigeat aut ad memorādū aut ad itellīnō aut ad amādū ſingul⁹. n. q̄ſq̄z est eſſentialiter ꝛ memoria ꝛ intelligētia ꝛ amor Si vero ſm tertium modum. per habitudinem denotet. ſic etiam eſt falſum quod dicitur: nam vna ypoſtaſis non poteſt eſſe forma alterius. qz ſi ſic eſſz vel rediret poſitio ſabellij ꝛ eſſet confuſio perſonarum. vel ſuſcitaretur poſitio arrij. ꝛ eſſet diuiſio ſub

stantie. Nam cum simplex realiter a forma sua differre non possit. si vna persona essz forma alterius vl' persone realiter non differrent quod sabelliani dicunt. vel persone essent composite ꝛ cum ꝓpter simplicitatem eaꝝ sit vna substantia non numerata in illis si poneremus eas compositas poneremꝰ separationem substantie que sapit arrianorum perfidiam. Sed si secundum quartum modum. per habitudinem denotat: sic est verum quod dicitur. Nã ꝑm illum sensum omne qđ ꝓducitur ꝑm qꝫ huiusmodi est tale suo ꝓductiuo: ꝛ qz filius a patre ꝓducitur ꝛ a patre hz ꝙ sit sapiens: cum pater sit sapientia ingenita. ꝑz hunc sensum filius est sapiens sapiẽtia ingenita. ꝛ ꝑ hoc soluuntur oĩa argumenta. qz argumenta ꝑma arguunt filium esse sapientẽ sapientia ingenita. vel ꝑ ingenitam sapientiam. put ꝑ. dicit habitudinem ꝓncipij ꝓductiui. qđ cõcedimus. Argumentũ vero incõtrariũ negat filium esse sapiẽtẽ ꝑ huiusmodi sapientiam. put ꝑ. dicit habitudinẽ q. ꝓncipij formalis. qđ ꝛ nos negamꝰ: cum vna persona non sit forma alterius. ꝛ qđ dicitur quicqđ õnominat hz rõnem forme: nõ est verꝫ accipiendo formã vt hic de forma logmur. dicimus. n. opus humanũ qđ est ab hoie lz nec hõ nec humanitas sit forma talis opis. Ad illud autẽ qđ vlterius q̃ritur. vtꝫ filius sit sapiẽs ꝑ sapientiam genitã: ad solutionẽ q̃siti oz nos distinguer̃ ō. ꝑ. aliter q̃z ꝓpus. nã cũ filius sit sapiẽtia genita. q̃rere. vtꝫ filius ꝑ talẽ sapientiam sit sapiẽs. ẽ q̃rere. vtꝫ ꝑ se sit sapiens. opz ergo nos distinguere de ꝑse vt appareat veritas q̃siti: licet aũt ꝑ se ꝑm vnũ modũ distingendi dr̃ tot modis quot dr̃ cã. iuxta illud quinti metaphi. ca. ō ꝑ se. qđ per se. ꝛ cã equalia sunt. possumus tñ hos modos ꝑ se aliter distinguere ꝑm qꝫ ẽt pbs distinguit. ꝛ reducere eos ad q̃tuor. Primo vt ꝑ se dicat formam vt pars diffinitõis. vel diffinitio de diffinito predicatur: Secõo. vt dicat materiã. ꝛ subiectũ ꝑz ꝙ dicimus qꝫ ꝑ se color ẽ in superficie. Tertio. vt dicat ꝓportiõem cãe. vñ. v. metaphi. dicitur qꝫ per se ẽ cuius nõ est causa alia. Quarto. modo per se idẽ sonat qꝫ solũ ꝛ separatũ. q̃ oĩa ex. v. metaphi. haberi possunt. in diuinis aũt si ibi nõ est forma ꝓput de forma logꝫtur pbs qꝫ est altera pars cõpositi. ꝓpter qđ ꝑmꝰ modus per se ibi ꝓpe non exislit. si nõ est ibi materia ꝛ subiectũ ꝓpter qđ põt inde negari secundus Rursum si nõ ẽ ibi causa ꝓpter quod de tertio modo ibi qđ esse non põt ꝛ si ẽt non est ibi solitudo rõne cuius ibi quartus modus nõ videtur existere ponimus tñ in diuinis naturã ꝛ eẽntiã. vnde ꝛ ꝑmus modus ibi aliquo modo saluari põt. ponimus etiaz ibi ꝓpostasim ꝛ personã. ꝓpter qđ secundus modus ibi locuz hz. hz ibi eẽ ꝓncipiũ ꝛ qđ ẽ ex ꝓncipio. ꝓpter qđ de tertio mõ põt dubitari: hz ibi esse distinctio. vnde ꝛ quartus modus ibi adaptari põt. vel si per solitudinẽ intelligere volũꝰ per se eẽ ꝑz quẽ modum pbs. primo posterioꝝ tradẽs. de ꝑse dicit idiuidua ꝑ se eẽ. nã oĩa alia sunt in ꝑmis. ꝛ destructis ꝑmis impossibile ẽ aliqđ alioꝝ remanere. sic accipiẽdo ꝑ se nõ est dubiũ talẽ modũ posse adaptari ad diuina: qz q̃libet ꝑsona ẽ ibi ꝓpostatica ꝛ ꝑ se subsistens vt põt haberi a Dama. cũ ergo q̃ritur: vtꝫ filius sit sapiẽs ꝑ sapiẽtiã genitam. siue ꝑ se qz ipse ẽ sapientia genita. si. ꝑ. dicat habitudinẽ forme. vt alludamus ꝑmo mõ. sic est sapiens ꝑ sapientiã eẽntialem q̃ ꝓpe nec est genita nec ingenita. est. n. vna eẽntialis sapiẽtia oĩum triũm quas oẽs formaliter sapientes sunt. Si vero per se dicat habitudinem. ad ꝓpostasiz siue ad suppositum ꝛ ad habentem formam: vt aliquo mõ ꝓcoꝛdeꝰ. Secõo mõ: sic põt dici ꝑ se tale qꝫ hz i se formã q̃re sit tale. ꝛ qz ꝛ ꝓpostasi filij q̃ est sapia genita ẽ natura quedam ꝛ forma per quam est sapiens: concedere debemus ꝑm hanc habitudinem filiuz per se vel per sapientiã genitã: sapiẽtẽ esse. sicut superficies per se colorata dicitur. qz in ipsa superficie ẽ color rõne cuius colorata noiatur. si vero per se dicat remotoꝛez cãe vt ertẽdamus cãm ad oẽ id qđ hz ratio nem ꝓncipij sic filius nõ ẽ sapiens sapientia genita vel per se Si per se excludit oẽm rõnem ꝓncipii ꝑ ductiui. hz. n. ab alio qꝫ sit sapiẽs vt a patre. Quartus vero modus. ꝛ si ad diuina adaptari põt vt dicit ꝑ se eẽ siue nõ ẽ in alio. ꝑm quẽ modu ꝓme subsiãtie ꝑ se sunt: ad ꝑsentẽ tamen cõnem non est vtilis. non. n. q̃rimus vtꝫ filius vel sapiẽtia genita habeat ꝑ se eẽ. Sz vtꝫ filius sit sapiẽs sapientia genita vel ꝑ se. Ad. i. dõ qꝫ vna est sapientia ꝑ quã pat ꝛ filius sunt sapiẽtes formaliter: vt sapiẽtia eẽntialiter sumpta. tñ est alia ꝛ alia ꝓpostasis. ꝛ qz ꝑ se cum dicimus filiũ ꝑ sapiẽtiam genitã vel ꝑ se sapiẽtez eẽ dicit habitudinẽ ad ꝓpostasim ideo nõ valet qđ dicitur. ꝛ ad formã arguẽdi cũ arguitur. qꝫ eodem est sapiens pater ꝛ filius. Verum est: si eodem stet ꝓ forma ꝛ ꝓ natura. Sed falsum est si stet ꝑ ꝓpostasi vel ꝓ suppositio vt hic stat. Ad. secundum dicẽdum qꝫ ratio ꝓncipii imporꝛata per. per. non semper oꝛ sumi ꝑm rem. sed aliquando sumitur ꝑm rationem: ꝑm quem modum dicimus qꝫ deus est deus per deitatem: quasi per formale ꝓncipium: scum dominitas a deo non est distincta realiter. Rursum notãdum qꝫ non semper qđ hz dr̃ sic ꝑ se dicit habitudinẽ ꝓncipij. Sz sufficit qꝫ in eo sit aliqđ qđ talẽ habitudinem dicit. nam ad hoc qꝫ sit vera. musicus ꝑ se cantat sufficit qꝫ sit aliqua forma in musico. q̃ sit ꝓncipiũ talis actꝰ. ꝛ ideo musicus cantat: ẽ ꝑ se. hõ. cantat est ꝑ accidens. ad hoc igitur qꝫ filius sit sapiens ꝑ se: vel per sapientiã genitã: sufficit qꝫ in eo ꝑz qđ huiusmodi sit natura aliq̃ siue forma rõne cuius dicatur sapiens. lz illa forma q̃ est sapiẽs vt sapiẽtia realiter a filio eẽ distinctum nõ habeat. Ad. iij. qđ vez esse. qꝫ. ꝑ. nõ solum põt dicere habitudinem forme. sz ad ꝓpostasim: vt ꝑz per habita quãtũcunqꝫ tñ sapientia genita stet ꝑ ꝓpostasi vez est qꝫ filius ẽ sapiens sapientia genita ꝛ qđ dicitur qꝫ sola forma denominat. non est vez niſi valde large accipiatur forma. Illud incõtrariũ ꝓcedimus.

Uper litterã super illo. Queri autẽ solet. vtꝫ filius sit sapiẽs per se ipm. Morandus qꝫ quelibet positio vera est. si sane intelligaſ. nam ꝓma accipit. per. put põt dicere habitudinem cause formalis ꝛ efficientis: accipiendo large causam ꝛ efficiẽs. Secunda vero accipit ꝓout determinatur ad habitudinem formam exten dendo huiusmodi habitudinem ad formam ꝛ ad hñtem formã. Itẽ sup illo. (Nature in gd.) Mõndũ qꝫ Wylari⁹ vult ꝓbare filiũ agere ꝑ se. ꝛ ꝓ a se ꝛ tria facit nã ꝓmo ꝑmittit hãc veritatẽ dicẽs qꝫ vnitas nature cui ꝓtradicit beretic⁹ dat filio qđ agat ꝑ se: sz nõ a se. Secõo. ꝓbat alterã partẽ. vz qꝫ filiꝰ nõ agat a se. ibi. (Intellere filiũ.) Dicens. qz filiꝰ dicit. ꝓr̃ i me manẽs ipe facit opa ex lꝫ mõstrat qz filiꝰ nõ agit a se sz a ꝓre. Tertio ondit filium ꝑ se agere ibi. (Per se agit.) Qz ex q̃ filiꝰ agit q̃ sunt placita ꝓr̃ oz qꝫ ꝑ se agat. qz nõ ꝓpe ẽ cõplacẽtia i actõib⁹ eoꝝ quoꝝ nõ ẽ ꝑ se agere. addit tñ qꝫ ifirmꝰ ẽ ipe filiꝰ nõ agẽdo a se. (Niſi ipe agat.) lꝫ ẽ niſi ipe hẽat qꝫ ꝑ se agat. (A deo.) lꝫ ẽ a deo ꝓpe ꝛ qz filiꝰ nõ ẽ ifirmꝰ cõicatꝰ ẽ ei a ꝓpe ꝑ se agat. (Nõ fit ꝙ i vnitate nature.) lꝫ ẽ nõ regrit vnitas nature q̃ ẽ inẽ patrẽ ꝛ filiũ qꝫ filiꝰ agat ꝛ que placet agat: niſi ꝑ se agat. Tertio super illo

(Utrum tantum vna sit sapientia.) Notandum. q̄ sapientia genita ⁊ ingenita nō sunt due sapientie. sicut deus genitus ⁊ deus ingenitus nō sunt duo dii. dicitur tamen sapientia genita ⁊ ingenita propter distinctas ypostases.

Di. xxiij

Dst predicta.) Postq̄z magister determinauit ō eēntia ⁊ psois ⁊ ppetatib⁹ hic cōperat ꝫ adinuicē ⁊ duo facit. q̄z pmo cōperat ppetates ad psonā ⁊ eēntiā. scdo cōperat ipas psonas ad eēntiā ibi. (Predicta ēt.) i pn⁹. xxiij di. Circa pmū. d. facit. q̄z pmo determinat veritatē scdo ponit obiectōes veritatē negātiū ibi. (Hoc āt aliq.) Circa pmū. d. fa. q̄z pmo p̄mittit qōnes quas determinare intēdit: vz vtr̄ ppetates sint ipe psone ⁊ sint i diuinis plonis. ⁊ vtr̄ sint idē quod diuina eēntia. scdo ppositar̄ qōnū veritatē determinat ibi. (Nō. n. in plonis.) Circa q̄ duo facit. q̄z pmo facē q̄ dcm ē. scdo. ad p̄firmatiōez dicti spāliter adducit auctoritatē Hylarij. scda ibi. (Nō. n. ppetas.) Circa pmū duo facit. q̄z pmo determinat veritatez ex eo q̄ ppetates cōperātur ad psonas. scdo put cōperantur ad eēntiā. ibi. (Cūq̄z de simplicitate. Circa pmā tria facit. q̄z p⁹ dicit q̄ p multas auctoritates supi⁹ adductas. pbari pt. ppetates eē i plōis. scdo adducit rōnem ad oñdēdū ō sunt in plonis ⁊ psone nā cū huiusmodi ppetates sint ab eēndo nō ē intelligibile q̄n ipse sint in deo ⁊ ēt i plonis. Rursum q̄z ipe psone simplices sunt nō est intelligibile q̄n etiaz sint ipse psone. q̄z q̄cqd est in plona est plona. pp sui simplicitatem. tertio adducit auctoritatē Hieronymi ad oñdēdū. ppetates eē ipsas plonas. scda ibi. (Cū ergo.) Tertia ibi. (Quo circa.) Deinde cū dicit. (Cūq̄z.) Cōperat ppetates ad eēntiā ⁊ duo facit. q̄z pmo oñdit oē qō in deo est eē ipsam diuinā eēntiā ppter simplicitatē. scdo er hoc ꝓcludit ppetates eē diuinā eēntiam. q̄z in deo sunt. ⁊ eē plonas: ⁊ in plonis. (Secunda ibi. Si ergo ppetates) Tūc sequit illa pars. (Nō. n.) Jn qua cōfirmat p Hylariū qō dicit: ⁊ duo fa. q̄z pmo adducit auctoritatē Hylarii dicētē q̄ ppetas ē diuina natura. scdo astrūctē q̄ p petas ē ipsa plona. ibi. (Idē in. vij.) Deinde cū dicit. (Hoc aūt aliq.) Adducit obiectōes imp̄obāti um veritatē: ⁊ duo facit. q̄z pmo adducit obiectōez cōtra ꝫ q̄ ppetas ē idē q̄ plona. scdo. cōtra hoc q̄ ē idē q̄ natura. ibi. (Sz itez.) Circa pmū duo facit q̄z pmo ponit obiectōez dicēs. q̄ qdā negāt ppetates eē plonas. sz eē extrinsecus affixas. nā cū ppetates determinēt plonas nō sunt plone: scdo obiectionez soluit dicēs: q̄ nō pp ꝫ negare debem⁹. ppetates nō esse plonas. q̄z plonas determināt: nā plone seipis determinātur. scda ibi. (Cōtra qō dicim⁹.) Deide cū dicit. (Sz itez.) Arguit ppetates nō esse diuinā naturaz ⁊ duo facit. q̄z pmo. pbat ꝫ p rōnem scdo p auctoritates: scda ibi. (Verūtn nōdū.) Circa pmum duo facit. q̄z primo facit qōs dictū est. scdo quasdam dubietates anneras addit ibi. (Cetez hereticoz.) Circa p⁹ duo facit. q̄z pmo oñdit ppetates nō eē diuinā naturā. q̄z cū plone in diuina natura nō differāt si ppetates eēnt diuina natura ppetatibus non differēt. Scdo respōdet per Hylariū. q̄ ꝫ determinar̄ si dz: q̄z ē sup mēte sup rōez ibi. (Hoc doctris.) Deinde cū dicit. (Cetez.) Adducit quasdā obiectiones anneras. ⁊ tria facit. q̄z pmo arguit eādē rem vt diuinā eēntiam esse patrem ⁊ filiū: etiam adiectine sumēdo patrem ⁊ filiū: ⁊ ēt gnare ⁊ gigni. cū i ea sit paternitas ⁊ filiatio. Scdo respōdet p Dama. q̄ huiusmōi ppetates sic st i diuina eēntia q̄ eā nō determināt: sz determinant ypostases. Tertio querentiāre proprietates ypostases determinant nō essentiam: respōdet per Hylarium. q̄ hoc est supra intellectum ⁊ supra mentem. scda ibi. (Quoz̄dā audatie.) tertia ibi. (Sz forte queres.) Deinde cum dicit. (Verūtn.) Probat p auctoritates. proprietates nō esse diuinam eēntiā ⁊ duo facit sm q̄ duplr̄ ꝫ probat. scda ibi. (Jtē illis.) Circa pmū duo fa. q̄z pmo adducit quandā auctoritatē Aug in qua habet q̄ deus est nomē cōe substātie. ñ p̄. ex quo haberi uī q̄ ppetas non sit diuina essentia. Jtē in eadē auctoritate oī q̄ p̄ nō nominat id qō est: ⁊ quo idem vī ꝓcludi. secūdo soluit dicens. q̄ q̄z p̄ non est eodem formaliter pater quo deus. q̄z ppietate est pater non substātia dictū est q̄ pater nō ē nom̄ substātie. nō q̄ ppietas nō sit ipa substantia. sic etiaz soluit ad aliō q̄z pater nō est illud qō est. q̄z non illo p̄ est pater formaliter quo : q̄z essentia est: notōe est pater. scda ibi. (Vlos aūt aliter.) Tūc sequ illa pars. (Jtē sup illis.) Jn qua obiicit p auctoritatē aliā. ⁊ duo facit. q̄z pmo adducit auctoritatē in qua ptinetur q̄ verbū sm q̄ verbum non ē id q̄ pater. ex quo vī haberi q̄ ppetas qua verbum est verbū non est diuina eēntia. secundo soluit q̄ verbū sm q̄ huiusmodi non est id qō p̄. q̄z nō eadē ppetate verbū est verbū. ⁊ pater ē p̄ vtraqz tm̄ propetas ē diuina eēntia. vñ propetas q̄ verbū ē verbū ⁊ ipm verbū nō ē id qō p̄. q̄z nō est ypostasis p̄is ⁊ est id qō p̄ q̄z est diuina eēntia q̄ ē p̄. scda ibi. (Ad qō dicim⁹.) Jn quo terminatur sētentia lectionis ⁊ distinctionis.

Magistri intētio in pūti distinctiōe versatur. circa cōparatōem ppetatū ad diuinas plonas ⁊ diuinā eētiam. duo igitur possum⁹ q̄rere. Primo de tali cōparatōe. Scdo de qbusdā anneris. Circa pmū q̄rem⁹ q̄tuor. vtr̄ ppetas sit idē q̄ plona. Scdo. vtr̄ sit idē q̄ eēntia. Tertio. qūo possunt ppetates realiter differre cū ab vna re vt a diuina eēntia solū differant rōne. Quarto. vtr̄ ppecates sint in plonis ⁊ in eēntia.

Qō. j.

Dpmū sic ꝓceditur. vī q̄ ppietas non sit idē q̄ plona. Sic. n. videmus in istis inferiorib⁹ q̄ pncipiata differūt p pncipia: ⁊ nulla pncipiatū seipso differt: pncipia ār differūt seipsis ⁊ er ꝫ sequtur q̄ nullū pncipiatū sit pncipiū: q̄z si ꝫ eēt duo inconuenientia sequerētur. Primo q̄ pncipiata cū eēnt pncipia seipis differrēt qō ē ptra rōnem pncipiatoz: ⁊ pncipia cū eēnt pncipiata. palia differrēt qō ē ptra rōnez pncipioz: pncipio aūt cum pncipiato. in istis inferiorib⁹ in diuinis aliquo mō respōdent ꝓstituēs ⁊ ꝓstitutū siue plona ⁊ ppetas. nā plone distinguntur per proprietates. proprietates vero seipsis. Si igitur persone eēnt propetates: ⁊ econuerso: seqretur duplr̄ inconueniens. Primo q̄ persone distinguerentur seipsis cuz essent propetates: qō est ptra rōnem ꝓstitutoz siue psonaz. Secūdo q̄ proprietates distinguerentur p alia. q̄z eēnt plone: qō est ptra rationem ꝓstituentium siue propetatum. Preterea. maxima oppositio est inter affirmationem ⁊ negatōem. q̄z illa sunt quoz non est medium sm se: vt dicitur in primo posterioz. Sz proprietas ⁊ plona videtur opponi sm affirmationem ⁊ negationem: cū plona generet: nō proprietas

Preterea. qua rōne proprietas est idem q̄ persona in qua ē: par rōne ⁊ qlibet notio in diuinis est idē cum plona quam notificat. sz ō sunt eadem multiplicato vno multiplicatur ⁊ aliud. cuz igitur notiones sunt. v. erunt. v. plone qō est inconueniens. Preterea si proprietates ⁊ notōes essent idē q̄ persone: cū igitur ōs dicatur trinus. q̄z in eo ē trinitas personaz. pater etiam diceretur trinus. quia in eo est tri-

nitas notionum: quod non dicimus. Incontrarium est qz ſm Aug. z v. de tri. c. vii. ſimplr hns aliqd est id quod hz. cū igitur ꝑsona sit summe simpler z habeat ꝓpꝛietatem ipa est ꝓpꝛietas. Ꝑꝛetera. sicut se habz deitas ad deū. sic se hz paternitas ad patrē. sz deitas ē ipse deus. ergo pnitas ē ipe pr̄

Rñ. dō q de ꝑpetatibus p cōparatōem ad ꝑsonam ꝗdrupl'r modus dicēdi esse posset ꝑmo q ꝑpetates nō sunt ꝑsone nec in ꝑsonis. scōo q sunt ꝑsone sz nō in ꝑsonis. tertio. q sunt in ꝑsonis. sz non ꝑsone. quarto q sunt ꝑsone z in ꝑsois ꝑmus modus aſcribitur gilberto porretano q possint ꝑpꝛietates assistētes z affixas extrinsecus: qō qūo intelligi debeat superius ē oñsuz. sz ad eius pōnem sequūtur tria in cōueniēcia. Ꝑꝛimo ꝓfusio ꝑsonaꝝ. Scōo destructio actuū notōaliū. Tertio eradicatio ratōuz ꝓductiōis reꝝ. Ꝑꝛimū sic oñditur. q: nō ꝓstituit aligd formaliter loquēdo nisi qō in eo hz eē. Si igitur relatiōes diuine eēnt solū assistētes z nō eēnt in ꝑsonis ſm rez ꝑsone nō haberēt eē cū p eas ꝓstituātur in eē. z non differrent real'r: eēt igitur ꝓfusio ꝑsonaꝝ qō sapit heresim sabellij. q posuit trinitatē ꝑsonaꝝ trinitatem nominū solū ꝓfundēdo ꝑsonas. Scōo ex hac ꝓpostaſi destruūtur notōales actꝰ. nā qz agere ꝑsupponit eē nō ē intelligibile q pr̄ generet nisi habeat eē. sz inesse ꝑsōali ꝓstituitur p pr̄nitatē exīstē in eo si igitur pr̄nitas ē extrinsecus affixa z nō ē in pr̄e: pr̄ nō habebit eē. z ideo nō gñabit z sicut tollitur ille actꝰ notional' q ē gñatio. ita hac ꝓpothesi facta tollit ille actꝰ q est ꝓcessio. nam ordine nature gñatio ē ꝑma origo: z amoto ꝑmo alia non remanēt. Tertio ista positio destruit rōnes ꝓductōis reꝝ. nā vt supꝛa habitū est. sz efficiētia creaturaꝝ attribuatur eēntie. rō tñ efficiendi pōt attribui emanatōi ꝑsonaꝝ. nā ꝑmū in quo cūqz gñe ē rō oium eoꝝ q̄ sunt post: vt vult phs. secūdo metaphi. z qz i gñe emanationū p modū intellectus. ꝑma emanatio est gñatio diuini verbi: ideo verbū ipm ē ars pr̄is z rō ꝓductōis oium creaturarū: cuz oēs creature cōparētur ad ꝑmū vt artificialia ad artificē: z qz in gñe emanatōum p modū voluntatis emanatio diuini amoris siue ꝓcessio. spūs. s. ē ꝑma. ideo spūs. s. est rō ꝓductiōis oium creaturaꝝ: cū ois creatura procedat a deo p modū voluntatis. gñatio ergo verbi z ꝓductio spiritus sunt rō ꝓductionis oium creaturarum cū ergo ꝓdicta positio has emanatōes destruat: rōes ꝓductōis rerum euellit.

Secūdus modus dicēdi ꝑscribitur ꝑpositiuo qui dicit q relatōes nō sunt in ꝑsonis. sz sunt in ipsis. sed sunt ipse ꝑsone. vnde pr̄nitas nullo mō differt a pr̄e. sz pater dicitur paternitas. q. enphatice: z ſm expꝛessionem. sicut cū dicitur rogo benignitatē tuaz. i. te benignum. ita cum dicitur paternitas nihil intelligit aliud nec re nec rōne q̄z ipse pr̄. z ideo non ē in patre. sed est ipse pater. rō aūt que posuit ipm mouere. potuit eē simplicitas ꝑsone diuine nā qō est' i aliquo. videtur facere cōpositōem in illo vt igitur ꝑsonā simplicissimā poneret: nō posuit relatōes' in ea sed hoc nō est verū. oz z nos ponere relatōes nō solū eē ꝑsonas sed ēt in ꝑsonis. Huiusmodi aūt ratio tripler esse pōt. nā relatio ad personam triplicez hz comparationē. Ꝑꝛimo q: eam ꝓstituit. Secundo. q: eam ab alijs personis distinguit. Tertio. q: per eam realiter vna ꝑsona ad aliā refertur. ꝓpter hec tria sequitur q relationes sunt in personis. nam non ꝓstituit aliqd formal'r nisi qō i illo ē i eo nec distinguit formaliter aliquid nisi quod est in illo nec refertur aliquid realiter nisi quia ē in eo realiter relatio. nam ſm Cōmē. v. metapha differētia ē nisi inter relationem ſm intellectum z secundum rem q: relatio secundum intellectum nihil ponit in subſtātia ſrelati relatio autem ſm rem est aliqd realiter in suo relatiuo. Si igitur pater refertur realiter ad filium per paternitatem: opz q paternitas realiter sit in ipso. Tertia positio ſm quam ponerentur ꝓpꝛietates esse in personis. sed non esse personas: stare non potest. q: cū persona sit ita simpler vt essentia quicqd est in persona realiter oz esse ꝑsonam. in hanc tñ positionem inciperet qui separaret substantiam personarum z poneret personā aliquā realiter esse compositam. cum compositum nō fit qō hz ꝑsona: non eēt ꝓpꝛietas quam haberet. Sunt ergo tres ꝓtacti modi impossibiles z erronei. Quartus vero modus ē verus z catholicus. vt apparet ex auctoꝛibus inductis. in lictera videlicet q relationes sunt in ꝑsonis. q: per eas ꝑsone constituuntur: distinguntur. z referuntur realiter z sunt ipse ꝑsone: q: nullam compositionez in eis efficiunt: z licet sint ipse ꝑsone z realiter ab eis non differāt. tñ differūt ratione ꝓpter quā differētiā vnū se hz vt ꝓstituens aliud vt ꝓstitutū. vnum vt rō referēdi vel vt referens aliud vt relatū. Ad ꝑmum dicēdū q nō est simile qō ꝑ simili inducitur. nam in istis inferiorib⁹ q: ꝓstituentia faciunt cōpōnem in eis nō sunt ipsa ꝓstituta. In diuinis aūt ꝓter summam simplicitatem q̄ ꝓstituunt personas sunt ipse ꝑsone. Ꝛt ad formam arguendi dicēdū q: ꝛ ꝓstituēs sit idē q ꝓstitutum realiter. nō est tamen idē rōne. ꝓpter quā differentiam sequitur q ꝑsona distinguitur p relatiōem: relatio vero seipsa. Ad fz oō q: maxima oppositio dicitur ꝓtradictio q: est latioꝛ z oēs alias includit. Sz oēs alie oppōnes se habēt p additōem ad ipsas z ideo nō oz tñ differre q̄ differūt ꝑ affirmatiōem z negationem: quantū differunt q̄ ſm oppositiones alias opponūtur. argumētum igitur petit qō ē incontrario ꝛcludēs oppositum intenti. Ad tertium dicendum q quelibet notio est idem cum persona in q̄ est: non tñ oz tot ꝑsonas quot sunt notiones. z cū arguitur q q̄ sunt idem. multiplicato vno multiplicatur reliquum: vera ē si sit pluꝛificatio vniformis: qō non est in ꝓposito. nam persone pluꝛificantur realiter z quot sunt persone tot sunt res: notiones vero non sic pluꝛificantur realiter q: sicut. v. res in diuinis cū. v. sint ibi notiones. Ad quartum dicēdum q ꝓpꝛietates z notiones sunt idem q: persone. nec tamen sequitur q pater dicūtur trinus vt ois trinus dicitur. nam ōs trinus dicit q: ī diuinis sūt tres res. Sed tres notiones in patre non sunt tres

res sed vna.

Secundo querit. vtrū ꝓpꝛietas sit idē q essentia real'r z vr q nō. q: q̄ habēt aliud z aliud esse. de necessitate realiter sunt distincta. sed eē relatōis z subſtātie est aliud z aliud eē iuxta illud Aug. v. de trini. c. v. diuersus est patrem esse z filiū eē sed non ē diuersa subſtātia. Si igitur eē relatū patris z filij est aliud z aliud: nō eē absolutum. oz q eē relationis z subſtantie nō sit idem. Ꝑꝛeterea. q̄ non dicuntur de deo ſm substantiam non sunt subſtātia q: nihil magis ſm substantiam dr̄ q̄z ipsa subſtantia. sz eē patrem eē filium z omnia huiusmodi ſm Aug. non dicitur ſz substantiā. igitur ola q̄ relatōem important in diuinis non sunt ipsa diuina subſtantia. sed que nō differūt realiter vnum de alio ꝑdcak: cū igitur subſtantia nō ꝑdicetur de relatione: diuina subſtantia z talis relatio realiter differunt. Ꝑꝛeterea. q̄ non differunt realiter in quo reperitur vnum z aliud. z q: diuina eēntia repitur i pr̄e: si filiatio nō eēt distincta realr ab ipsa eēntia: filiatio esset in eo. sz in quocūqz ē filia

tio illud ẽ filiꝰ. ſicut in quocũqz ẽ albedo illud eſt albũ: igitur pr̃ erit filiꝰ ⁊ filiꝰ pr̃ ⁊ redibit ꝓceſſio ꝓſona rũ. Preterea ſi relatiões ꝓſtitutiue perſonarũ ſunt ꝓra diuinam eẽntiã nihil addũt niſi qd rõis: cũ ⁊ relatões cõueniẽtes deo ex tpe cõueniant ei ſm quandã habitudinẽ rõnis. vr̃ q nõ magis ſint huiuſmodi rões ĩ deo q̃z rões ei ꝓueniẽtes ex tpe qõ cũ ſit fallũ ꝺ neceſſitate tales relatões ſupra eẽntiã aliquã rẽ addunt ⁊ ita ab ea realiter differũt. Incõtrariũ ẽ qz vbicũqz ẽ dare aliꝺ ⁊ aliꝺ ibi ẽ dare nũez ⁊ cõpõez cũ igit in deo nõ ſit numerꝰ neqz cõpoſitio. qcqd ẽi deo eſt idẽ q diuina eẽntia. Preterea. ſz modũ intelligẽdi ꝓpꝛietas addita eẽntie ꝓſtituit ꝓſonã. ſz ſi ꝓpetas nõ eẽt idẽ q eẽntia. tũc ꝓſona eẽt cõpoſita ex eẽntia ⁊ ꝓpetate realr. ⁊ qz nulla pars ꝑdicat de toto: ſequetur q pr̃ nõ eẽt ſua eẽntia nec ſua magnitudo nec ſua bonitas qꝺ eſt ꝓra Aug. vij. de trini. in multis locis q ait q pr̃ ⁊ filiꝰ ſunt ſil vna eẽntia: vna magnitudo: vna veritas: vna ſapia: vna bonitas: in nullo aũt cõpoſito q̃ ſunt in eo in abſtracto ꝑdicãtur de ipo: ergo ⁊c. Rñ. ꝺ q oĩa alia genera in diuinis trãſeũt in ſubſtãtiã ꝓter relatões. ⁊ ideo Aug. ij. de trini. c. v. vult. q eẽ ꝓſem ⁊ eẽ filiũ nõ dicãtur ſm ſubſtãtiã. ⁊. vij. de trini. c. vj. dicit q eẽ ſapiẽtẽ: eẽ bonum: eẽ magnũ ſm ſubſtãtiã dicuntur. ⁊ ideo. v. de trini. c. i. ait q deus eſt ſine q̃litate bonꝰ ſine quãtitate magnꝰ: nũq̃z tũ inuenitur q ſit ſine relatõe pr̃ ⁊ iõ relatio alr differt a diuina eẽntia ⁊ ea q̃ videtur eẽ in aliꝭ ꝑdicamẽtis pp qꝺ notãdũ q vt habitũ ẽ ſupꝰ in relatõe ſicut in ceteris aliꝭ duo ẽ conſiderare. ſ. eẽ ⁊ rõnem gꝺditatis ⁊ licet quãtũ ad rõnem gꝺditatis ſue relatio in diuinis maneat ſm ſuũ genꝰ tñ quãtũ ad rõnem ſui eẽ nõ manet ſz trãſit in diuinã ſubaz ſicut cetera alia: ⁊ iõ relatio plus differt a diuina eẽntia q̃z ſapiẽtia ⁊ bonitas ⁊ cetera huiuſmodi. ſz iſta maior ꝺria nõ faciat ꝺriaz realẽ. Nã ꝺria ſm rõnem gradus hz: qꝺ ſic eſt videre. qz ſapientia ⁊ bonitas nõ ſolũ quantuz ad eẽ qꝺ bñt in deo ſunt ipſa diuina eẽntia. ſed ẽt quãtũ ad rõnem gꝺditatis ſue ſunt idẽ q ipſa: ita q dato ꝑ impoſſibile q diuina eẽntia diffiniret eẽ diffinitõe q̃ eẽt expſſiua gꝺditatis ei. illa diffinitio diuine ſapientie ac bonitati ei cõpeteret. Nam ſapiẽtia ⁊ bonitas ⁊ huiuſmodi nõ ꝺñt niſi diuinã eẽntiã ſub q̃ꝺã particularitate cognitiua. Nã cũ ibi oĩa iſta ſint vnũ. intellectus nr̃ accipit ipſa vt plura ⁊ ẽ ſil̃e. ſicut videm⁹ in iſtis inferioribus q forma ſupioꝛ eſt eadẽ cũ forma inferiori ⁊ actus idẽ cũ actu. vñ lz eẽ ſit ab entitate. ⁊ viuere ſit ab aĩa ſiue a forma corporis aiati cum viuere ſit idẽ cũ forma. vñ ⁊ ſi diffiniretur forma a q̃ ꝓgreditur viuere. nã non differũt vnũ ⁊ ens niſi ſm aliqd magis aliq q eẽt de eẽntia ⁊ pr̃nitate: ita q pr̃nitas nõ ſolũ quãtũ ad eẽ ſuũ ẽ idẽ q diuina eẽntia ſz ẽt ipa rõ pr̃nitatis ſm quã differt pr̃nitas ab eẽntia. put ẽ in deo ẽ in eẽntiam diuinã trãſit: ⁊ rõ mouẽs eos fuit: qz gꝺ ẽ in deo deꝰ ẽ. ſz illud ſtare nõ põt. nã rõ pr̃nitatis ſm gꝺditatẽ ſuã nõ eſt aliqd ſz ad aliqd: ſi igit ipa relatio eẽt diuina eẽntia. Tũc diuina eẽntia eẽt ad aliqd: ⁊ ita vt arguebatur diuina eẽntia a relatõe nõ differret re. nec rõne. cui ꝺre rñdent aliqd in re niſi forte. ſolũ ſicut differt diuina eẽntia a ſapia ⁊ ex iis non maneret q̃ſtũ ad ſuũ genꝰ. ſil̃ nec alia. ſcõo q relationes conſtituentes ꝓſonas non facerent differentiam inter ꝓſonas: realẽ: ſz rõnis tñ. ⁊ cũ dicitur qcqd ẽ in deo deꝰ ẽ. dicẽdũ ꝺ ꝑ tãto veritatẽ hr̃e qz diuina eẽntia ẽ ſimpliciſſima. ⁊ iõ nihil eſt in deo qꝺ realr differat a natura diuina. ſz qꝺ ad eẽntiam cõparatũ ẽ ſolũ rõ nõ oz huiuſmodi rõnẽ trãſire cũ iꝭ ſimplicitati eẽntie nõ repugnet. Tenẽdũ ẽ igitur q relatio ſolũ quãtũ ad ſuũ eẽ trãſit in diuinã eẽntiã. ſz quãtũ ad rõnem ſue gꝺditatis nõ ⁊ ideo nõ ẽ aliqd relatio qꝺ nõ ſit diuina eẽntia. ſz ad aliqd ſolũ: vnde cũ ponam⁹ differẽtiã in diuinis ex parte attributoꝝ relatõum ꝓſonaliũ: ⁊ relatõum q̃ ꝓueniũt deo ex tpe: nõ eodem mõ has ꝺrias ponim⁹: nã relatões q̃ deo cõpetũt ex tpe in deo ꝺicũtur eẽ ſolũ ſm rõnem qz deus realr ad creaturã oꝛdinari nõ põt. ſed ꝓtãto oꝛdinatur ad ipſam inquantũ ẽ termin⁹ oꝛdinis: ⁊ iõ hũ dictũ ẽ q deꝰ refertur ad creaturã. qz creatura refertur ad ipſum. Sz attributa ⁊ relatões ꝓſtituẽtes ꝓſonas in deo ſunt ſm rẽ: aliter tñ ⁊ alr. qz iz attributa in deo ſm rẽ exiſtãt. tñ diuerſitati attributoꝝ ex parte rei nulla diſtinctio coꝛreſpõdet ſz vna res ſimpliciſſima rñdet oĩbus illis vnde plura attributa nõ ſunt plures res. ⁊ inde eſt q ꝺria attributoꝝ nõ facit ꝺriaz in ꝓſonis ſz differentes relatões ita ſunt in deo q etiam huic diſtinctioni coꝛreſpondet diſtictio ex parte rei ꝓpter qꝺ plures relatões ſunt pl̃es res. nã iz quãtũ ad eẽ relatõis nõ reſpondeat diſtinctio inre. qz tale eẽ in diuinã eẽntiã trãſit tñ quãtũ ad rõnem gꝺditatis ſue nõ trãſit in eẽntiã diuinã. ſz qz vt infra patebit gꝺditas relatiõis cõparata ad eẽntiam nõ eſt res. ſz rõ tñ. ſi ſolũ rõ gꝺditatis relationis non eſt ratio quidꝺitatis eſſentie nec tranſit in eſſentiam. relatio non differt ab eſſentia re ſed rõne: ⁊ ex hꝺ apparet q aliter differunt rõne ſubſtãtia ⁊ bonitas in deo: ⁊ ſubſtãtia ⁊ relatio qz bonitati ⁊ ſciẽtie ⁊ ceteris attributis nõ rñdet aliquod cõe niſi diuina ſubſtãtia: ⁊ ideo ſi talia diffinirẽtur. diffinitões eoꝝ ad diffinitõem ſubſtãtie ſe haberent quodãmõ ſicut diffinitões ſpecieꝝ ad diffinitõem gñis vt accipiam⁹ diffinitiõem large ꝓut gñibus diffinitio cõpetit. Sz nõ ſic ẽ de relatõe cuz ibi maneat ſm ſuũ genus: ẽ igitur relatio idẽ q eẽntia re. differrẽs rõne mõ quo dictũ ẽ. oĩa tñ hꝺ in ſeqñti queſtione clariꝰ apparebũt. Ad. i. ꝺ q cõſueuit diſtingui tripler eẽ ꝓmo ꝓut ſumitur ꝑ eẽ quidꝺitatiuo: ſm q ꝺicim⁹ q diffinitio ẽ ſermo indicãs quid ẽ eẽ. ſcõo mõ accipit ꝑ actu eẽntie ſz quẽ modũ ꝺicim⁹ q eẽ ẽ actꝰ entis. tertio ꝓut ꝺicit veritatẽ cõponis. qñ ergo ꝺr̃. q̃cũqz bñt diuerſuz eẽ: realr ꝺiffer̃t: nõ ẽ intelligẽdũ de eẽ gꝺditatiuo: nã actio ⁊ paſſio ſunt vna res vt ꝓbat. iij. phiſic. ⁊ tñ bñt diuerſam rõnem gꝺditatis: ſz ẽ intelligẽdũ de eẽ qõ ẽ actꝰ eẽntie ⁊ cũ ꝺr̃ q diuerſuz ẽ eẽ pr̃ez ⁊ eẽ filiũ ⁊ q̃ relatões in diuinis ⁊ inter ſe ⁊ ꝑ cõparatiõem ad ſubſtãtiã diſtingũtur ſm eẽ. intelligẽdũ ẽ de eẽ gꝺditatiuo vel diffinitio: q ſi diffiniretur pr̃nitas: filiatio: ⁊ eẽntia: coꝛ nõ eẽt diffinitio vna. ſz ꝓp tãlẽ ꝺriaz nõ habetur q relatio a ſubſtãtia realiter differat. lz ipe relatões intra ſe realr differãt vt infra patebit. Ad ij. ꝺ q relatiuũ in diuinis nõ ꝺr̃ ſm ſubſtãtiã: nõ q ipm relatiuũ ⁊ relatio ſubſtãtia nõ ſint. ſz q: ſm rõez quidꝺitatis nõ ꝑdicatur ꝑ modũ ſubẽ: ⁊ vt aliqd: ſz vt ad aliqd. Ad. iij. ꝺ q ſi aliq̃ duo ſunt idez put ſunt idem: in quo hz eẽ vnũ ⁊ reliquũ. ſz put nõ ſunt idẽ. nõ oz. diuina eẽntia ⁊ relatio ſũt idẽ quãtũ ad eẽ nõ quãtũ ad rõnem gꝺditatis. ⁊ ꝓp aliã ⁊ aliã rõnez gꝺditatis dicim⁹ pr̃nitatẽ eẽ in pr̃e nõ filiatõem: lz eẽ filiatõis ſit in pr̃e cũ ſit ibi diuina eẽntia. Ad. iiij ꝺ q relatões ꝓueniẽs deo ex tpe nõ ponũt aliq q e

se reale in diuinis sup quod immediate fundentur sed relationes oc quibus loquimur ponunt. ideo ñ est simile de bijs ⁊ de illis.

Qō. iij. Ertio queritur. vtrum ista duo sint simul cōpossibilia. vz q⁹ relatões distinguāt psonas realiter ⁊ tñ a diuina eēntia solū differāt rōne: ⁊ vr q⁹ nō qz illi rōni ſm quam huiusmodi relatões differūt a diuina eēntia. aut ñ det aliqd in re aut nihil. Si nihil: tunc erūt relationes solū rōnis nō ergo realiter distinguēt. Si aūt ñ det aliqd in re: tunc q̄ritur de illa re aut ē idē q⁹ diuina eēntia aut nō. si nō est idē: in diuinis erit compositio cū sit ibi aliq̄ res q̄ nō ē diuina eēntia. Si vero huiusmodi res in diuinā eēntiā transit: sola igitur rō remanebit: ſz sola rō realē dr̄iaz efficere nō valet. ergo rē. ℔Preterea. relatões diuine ſm eē trāseūt in diuinā eēntiā. ſz ſm rōnem qdditatis nō ⁊ qz vnuz ē eē oium relatōum diuinaꝝ pp vnitatē eēntie: ſm eē ipsaꝝ nō ē psonaꝝ distinctio. ſz ſm rōnem qdditatis solū. Si igitur relatões distingūr psonā solū ſm rōnē qdditatis cū huiusmodi qdditas nō sit res. ſz rō. qz si eēt res cū nō trāseat in diuinā substātiā eēt aliq̄ res in diuinis q̄ nō eēt diuina eēntia: ē igitur solā rō: sed cū p eā tñ psone distinguātur: solū rōne psone distincte sunt nō igitur ista duo stare p̄ūt q⁹ relatões rōe solū ab eēntia differāt: ⁊ tñ alr distinguāt ypostases. ℔Preterea. q̄ vni ⁊ eidē sunt eadē put illi sūt eadē: sunt eadē inter se. ſz oēs relatões diuine sunt eedē diuine eēntie. ergo put illi sunt eedem inter se eedē erūt. ſz sūt eedē illi realiter: ⁊ nullo mō realiter ab ea distingūtur. ergo inter se realiter idē erūt: ⁊ sola rōne differrēt. nō ergo p eas poterunt psone realr differre: cū ille solū differāt rōne. ℔Preterea. ſz sit maior differentia rōnis inter relatões ⁊ diuinā eēntiā: q̄z inter eā ⁊ attributa eo q⁹ in dr̄ia rōnis sunt q̄dus. ⁊ q̄ rōne differūt non oz differre eq̄lr. ista tamē dr̄ia maior ad realem dr̄iam non attingit. igitur sic penes attributa ñ p̄ōt eē realr distō int̄ psonas ita nec penes relões ſz forte bi⁹ relões possint facē maiorē dr̄iam rōis cū a diuina eēntia plusq̄z attributa ratōe differāt. ſz sicut ista maior dr̄ia ad realem distinctionez nō attingit ita nec iter supposita realē distinctionez efficere poterit: ſz rationis solū. ℔Preterea. dr̄ cōiter q⁹ huiusmodi relationes realez dr̄iaz efficiūt ⁊ inter se realr distinguūtur: qz hūt oppones ad inuicē: ideo p̄nitas ⁊ filiatio sunt due res pp oppōne quā hūt inter se. ſz p̄nitas ⁊ filiatio a diuina eēntia realiter nō differūt. qz ad eā oppónem nō hūt: q⁹ si hec ē bona rō: p̄nitas ⁊ filiatio a ꝓcessione siue aspiratiōe passiua nō distinguētur realr cū ad eā oppōnez non hēant: igitur p̄ ⁊ filiꝰ ēt ſm q⁹ relatia sunt erūt eadē res cū spiritu. ſ. igitur tres psone. nō tñ sunt vna res absolute sumpta. ſz ēt vna res relata: ē igitur ꝓfusio psonaꝝ. nō ergo possumꝰ saluare distinctōem realez inter psonas si relatões a diuina eēntia sola rōne differre dicimꝰ. ℔Preterea. oppō relatiua ē ſm rōnē qdditatis. distingui ergo relatões diuinas ex eo q⁹ opponūtur solū: ē eas ēē distinctas ſm rōnem qddi tatis tñ. ſz huiusmodi rō qdditatis. nō ē res sed rō vt tactū est. ergo ꝓpter talē oppōnem solū rōne distinguentur ⁊ nō re. igitur oz si huiusmodi relatões realē distinctōem inter ypostases efficere debēt q⁹ a diuina eēntia nō solum differāt rōne. ℑncōtrariū est qō fides tenet. ℑRñ. oō q⁹ vt buiꝰ pateat veritas qō nis: duo declarāda sunt. ℑPrimo. vtrū relō ſm suam rōnem qdditatis hēat q⁹ sit res. qz si nullo mō qddi tas relatōis ē res aliq̄: cū solū ſm huiusmodi qdditatem distinguantur persone non videtur via ad euadendum quomodo psone possint esse realiter distincte. Scōo videndum erit quomodo relationes diuine ab alijs rebus distincte sunt. Vlaz sic debemus ponere distinctionem realem inter personas vt nō derogetur simplicitati ⁊ vnitati eēntie. qz sic ē fugiē da sabellij pō q ꝓfudit psonas: q⁹ nō est adherēdū ar rio q separauit substātiā. ℑPropter p̄mū notanduz q⁹ lz relatio ſm suā rōnem qdditatis nō sit aliqd. ſz ad aliqd put aliqd ꝑ ad aliqd ē distictū. rursū lz ab eē suo habeat q⁹ sit res simplr ⁊ absolute loquēdo: a rōe vero qdditatis magis hāt q⁹ sit relatio: nō tñ debem⁹ ꝓcedere q⁹ ipsa qddiras relatōis sit nullo mō res. ⁊ q⁹ relatio nullo mō ab huiusmodi qdditate habeat quod sit res. nā q⁹ ab huiusmodi quidditate hāt relatio aliquo mō q⁹ sit quid reale videre nō ē difficile dicimus tñ q⁹ relatio ciusdē ad scip̄m ēt in creaturis ē relatio rōnis. relatio vero eq̄litatis in reb⁹ creatis ē realis relatio. Si igitur relatōi idēptitatis deficit realitas. ⁊ nō relatōi eq̄litatis h nō pōt eē ex ipso fundamēto directe. nā sicut vnū in substātia facit idē. sicut vnū i quātitate facit eq̄le: ñ aūt hz apparentiā p se loquēdo q⁹ fundamētū in vnitate substantie ſm q⁹ huiusmodi sit qd rōnis fundatū vero in quantitatis vnitate sit qd reale: cū vnitas sequatur modū entitatis: ⁊ nō magis ad entitatē accedat quātitas q̄z substātia. ſz ecouerso. tota ergo cā q̄re idēptitas ō necessitate ē relatio rōnis ⁊ nō eq̄litas ē: si p se loqui volumus: defectus ordinis qui ad rōnem quidditatis reducit: qz idē ad scip̄m realē ordinem habere non pōt pp quod equalitas ſm quam summi potest realis ordo est relatio rei idemptitas vero cui deficit talis ordo est relatio relationis: non ergo solum ex esse ⁊ fundamento debet attendi realitas in relatione: sed etiam ex ordine ⁊ quidditate: qz vtrūq; debet ibi ocurrere ad hoc q⁹ sit relatio realis: non tamen vt tactum fuit supra. ab vtroq; istorum relatio realitatē eq̄lr ꝓsequitur qz ab eē ꝓsequē realitatē absolute loquendo ⁊ simpliciter a ratione quidditatis non. vt in ꝓsequendo patebit: ⁊ sicut ab vtroque istorum relatio realitatem habet: sic ⁊ vtrunq; istorum est aliquo modo res: sed q⁹ esse relatiōis sit res difficultatem non habet cum relatio ſm esse sit aliquid sicut ⁊ cetera predicamenta. Sed quomodo ipsa qu ddiras relatiōis possit dici aliquo modo res videre non est facile: nam dicere talem quidditatē esse rem absolute: ⁊ ſm omnem suam acceptionem non possumus: cū pluries ostensum sit ⁊ omnia fundamenta nostra in hoc radicata sint. q⁹ relatio ſm suam quidditatem si non est aliquid: sed ad aliquid ⁊ concedere eam nullo modo esse rem non videtur possibile. cum inter personas realem diffinitionem faciat. vt ergo appareat quomodo est res ⁊ quomodo non. Sciendum q⁹ per illud idem spetialia vl habentes naturam aliquam inter se differūt: quod supra ſnum cōmune vel supra naturam illā addūt. nam particulares homines per esse actuale ⁊ conditiones materie differunt quas supra hominem simpliciter vel supra humanaz naturam addunt: ⁊ cum per tales cōditiones ⁊ tale esse differat hic homo ab homine simpliciter sumpto per idem videnf differe particularia intra se ⁊ a suo cōmuni: q⁹ si hoc habet calumniam in rebus creatis. nisi habentes naturam aliquam non solum distinguntur per id quod supra naturam addunt: sed etiam ipsā naturam differre videntur: licet forte ex consequenti: cum natura in eis realiter numeretur. In diuinis autem nullatenus videtur habere calumniam vbi reperitur vna natura realiter: non numerata nec p se nec ex consequenti. Solum ergo per id persone ad se inuicem distinguntur quod super essentiaz ad

sunt. non est enim intelligibile per se loquendo que sunt eadem alicui non esse eadem intra se: vt sunt ea dem illi: ⁊ qz psone non sunt eedem essentie ꝑm id quod sup essentiam addūt. solū ꝑm id ad se inuicez habebūt cē distinctū: cū ergo habitum sit oia absolu ta tam ꝑm esse q̄z ꝑm rōnem quidditatis transire in diuinam substātiam ⁊ nō manere ꝑm suum genus relatōem vero trāsire quantuz adesse. manere ve ro ꝑm rōnem qnidditatis: ipsa ergo relatiōis quid ditas ē id p quod persone distinguntur ꝑm quā oppo nūtur ad inuicē: ⁊ p ipsam ab eēntia differunt. qz eā sup eēntiaz addūt: cū ergo psone p qdditatē relatiuā ⁊ ad se inuicem ⁊ ab essentia differāt: cū ab essentia sola rōne distincte sint ad se inuicē vero realr distin gūtur. oz huiusmodi qdditatem p cōparatiōem ad oppositum eē rē: relatā vero ad eēntiam ad quā op pōnem nō hz solā rōnem eristere. ſz qūo ḃ sit possi bile q̄ vnū ⁊ idē aliter ⁊ alr sumptum sit res ⁊ ratio

Notādū q̄ qdditas relatiōis ꝓsistit in ad aliud se habere. Sic. n. relatiua diffiniūtur q̄ eoz esse est in respectu ad aliud. ⁊ qz diffinitio est sermo exꝑssiu⁹ qdditatis ⁊ eēntie ex quo relatiua diffiniuntur p ad aliud se habere. oz q̄ qdditas relatiōis accipiatur p respectū ad aliud ⁊ qz huiusmodi respectus ad aliō dicit quēdam ordinē: de necessitate relatio eēntiali ter ⁊ ꝑm suā qdditatem est ordo quidā. ordo autē hz ꝑm rōnem boni immo post bonum ducis qō est bonuz ꝑmi: ñ ē aliqd adeo bonū vt bonū ordis. pp qō ⁊ pbs i. metaphi. oñdit bonū nobile ipsius vniuersi esse p huiusmodi ordinē in cōparatōe ad deum: ex hoc enim oia sunt valde bona: ⁊ vniuersum est optimū pp bonum ordinis: Si igitur ordo bꝛet rōnem ve ri cū vez ⁊ falsum sint in aia vt vult pbs. vi. meta phi. ⁊ q̄ sunt in aia pōt eē rō tm̄: credere posset aliqs q̄ ordo nullo mō eēt res ſz tm̄ rō. ſz cum habeat tō nem boni ⁊ bonū ⁊ malum sint in rebus vt ex eodē vi. metaphi. haberi pōt. nullus dubitare dz quid sit in reb⁹ ⁊ sit aliq̄ mō res. ⁊ qz ordo ē aliquo mō res: relatio q̄ ꝑm suā quidditatem est ordo qdam: ꝑm su am qdditatem est res q̄dam: ⁊ ipsa relationis qddi tas quodāmō q̄dā res est. Si ſigitur relationis qddi tas est res ex eo q̄ ē ordo qdam: oz huiusmodi ordi nem realem esse ad hoc q̄ ipsa relatio res quedam sit. nam si talis ordo solū qd rōnis eēt. tunc ipsa rela tio esset tm̄ rō. Ordinē aūt huiusmodi nō esse realē tripliciter pōt ꝓtingere. Primo ex fundamento: so ex ipso ordine in se. Tertio ex cōparatiōe relati vel relationis. pp primum ordo scibilis ad scientiā est rōnis tm̄. nā in ipso scibili nō est aliquod eē reale su p quo fundetur dictus respectus. ⁊ iō relatio talis nō est res ſz rō. qz nihil realr ē in scibili. pp qō refe ratur ad scientiam. Propter ꝑm nō est realis or do eiusdem ad seipm. nā defectus realitatis in rela tōe idemptitatis. nō ē directe ex fundamēto. sed ex ipso ordine. Nā qz eiusdē ad seipm nō pōt eē realis ordo: relatio idēptitatis est solū rō. tertio. hoc pōt cō tingere ex cōparatōe relationis vel relati. nā filie per vnā similitudinē referūtur ad oia filia. sicut non sunt due albedines in vno albo. ita nō sunt due filitudi nes in vno fili. nec due pnitates in vno pre. ⁊ iō si aliqd ē filie pluribus. vel pr plurium: p vnaz filitu dinē refertur ad oia filia. ⁊ p vnā paternitatem. ad oēs filios: respect⁹ qdē sunt aliquo mō plures: vna ē tm̄ relatio. ertēdamus ergo nomē filitudinis p ut ēt aliqd dr filie sibiipsi: quē modum ꝓcedit Dio nysius. ix. di. di. no. non accipiēdo filitudinē vt de ea Hylari⁹ logtur cum ait q̄ nihil est simile sibiipsi. Tūc cum in isto non possint esse plures similitudi nes. similitudo in eo vno modo accepta erit res: alio modo erit ratio. Nā si ꝓsideramus similitudinē vt p eam refertur ad aliud. cū respectu alterius ali quid possit habere realem ordinē sic filitudo est qd reale ⁊ ꝑm suam qdditatē. est res q̄dā. nam cū ordo sic sumpt⁹ non sit tm̄ rō. ſz res q̄dā. ⁊ relatio sic ac cepta ēt ꝑm suam qdditatē. res q̄dā erit. ſz si de simi litudine loq volumus vt p eam aliqd ē sibi filie sic ñ est res ſz rō. nā eiusdē ad seipm realis ordo esse non pōt nō est igitur ꝑ rōnem q̄ aliqd vno mō sumptuz sit quodāmō res. alio mō acceptū sit tm̄ ratio hz ꝑ so lum in relatōibus repiri ꝓtingat. Nā si relatio ex ꝑ est res ꝑm suā qdditatē. qz est ordo qdaz cū ordo ac cipiatur in cōparatōe ad aliud cū de relatōe logmur p cōparatōem ad illud. respectu cuius accipit q̄ sit realr ordo: relo ꝑm suā qdditatē quodā mō relerit: ſz cū eā cōparamus nō ad illud respectu cuius accipit realis ordo sic accepta nō potest ꝑm suam qdditatē esse res. qz cū competat ei realitas ex ordine: ex quo tollitur ordo. tollitur realitas. ⁊ sicut tollitur ordo realis. sic tollitur realitas. ⁊ ideo relatio eiusdē ad se ipm simpliciter est ratio. qz nullo modo ad seipsum habetur realis ordo. Relatio vero similitudinis si est simpliciter ratio eo q̄ in simili pōt esse ordo rea lis. pōt tamē esse rō respectu alicuius ⁊ ꝑm cōpara tionem aliquā inquantū cōparamus eā ad illud re spectu cuius realis eē nō pōt. nō est enim incōueni ens qō ē res: nō qz sit aliqd ſz qz est ad aliquid: cui⁹ modi ē ipz relatiuū vt relatiu ñē. siue ipsa rlois quid ditas ꝑm aliquā sui acceptōem: solum rationem exi stere. nam sicut qō vere est nulli accidit nō est tamē incōueniens qō est eēntialr vni non comparatum ad illud. ſz ad aliud ei accidētale eē. sic q̄ absolute. ⁊ qz ad se dicitur res est: ad nihil cōparatum est ratio non est tamē ꝓtra rationem q̄ est res. qz est ad ali quid ⁊ ordo realis in cōparatione ad aliud non cō paratum ad illud respectu cuius ordo realis existit solā rōnem eē: vt de simili ostensum est: q̄ si exēplū positum de simili aliquo modo hz calumniam ta men si relationem ad suum fundamentum compa ramus: quin omnis relatio etiam realis sit ratio tm̄ non hz calumniam: Nam ex eo q̄ aliquid est albuz ⁊ simile non ē compositius q̄z ex eo qr ē albū solum q̄ si similitudo cōparata ad albedinem q̄ est funda mentum eius. ⁊ vt est aliquid ꝓter eā eēt res. non eēt intelligibile. q̄ similitudo in simili ꝓter cōpositio nem albedinis nouā cōpositōem nō induceret. ap paret ergo quod licet relatio ꝑm suum eē sit simplr ⁊ absolute res quedā. tamē ꝑm suaz qdditatē est alt quo modo res. ita q̄ ⁊ ipsa quidditas quodammō res quedā est: inquantuz ē ordo quidā. ⁊ ordinē nllo modo eē rem affirmare non possumus. ⁊ qz ꝑm suā quidditatem nō per oēm modū vel ꝑm oēz acceptio nem ē res. sed quodāmodo nō est inconueniens q̄ vno modo accepta sit res vt ꝑm q̄ accipitur ꝓut est ordo realis: alio modo sit ratio: comparata ad id respectu cuius ordo realis non existit: hꝫ visō ⁊ si nō totaliter tamen in magna parte declarata est veri tas questionis. nam si dicere q̄ pater vel paterni tas ꝓut comparatur ad essentiam vt ab ea distin guit nō sit res sed rō. nec ab ea hz realiter eē distin ctum: ſz ꝑm rationem solum. sed vt comparatur ad fi liū. vel ad filiatōem sic sit res ⁊ alia res nō est cōtra rationem si bene ꝓsideramus iam dicta. Nam cuz pr ꝑm q̄ pr cōparetur ad filiū ꝑm realem ordinez: eo q̄ pr est filij pr: ad eēntiam vero realem ordinē ha bere non possit. eo q̄ non sit pr eēntie: paternitas in cōparatione ad filium vel ad filiatiōem erit realis ordo ⁊ ita res q̄dam ⁊ alia res comparata autē ad es sentiam ꝓut est ab ea distincta est rō solum: qz respe

ctu eius realis ordo esse non potest. sunt ergo tres psone distincte realiter lz ab essentia solum differat rone: qz quidditas relatiua sm quã distingũtur psone inter se ⁊ ab eẽntia: est ordo realis vt psona ad psonam cõparatur. est aũt rõ solum: vt p eã psona ab eẽntia est distincta sz sicut oñsum est. hoc est singulare in qdditate relationum qꝫ vno modo accepta: sit quodãmodo res. alio mõ sit solum rõ. ⁊ ideo nõ est possibile tres psonas eẽ vnã eẽntiaz ⁊ tres res absolutas: ñ. n. pr̃ ⁊ fi⁹ st̃ duo aliqd. sz duo ad aliqd sic g̃ pr̃ vt ẽ ad aliqd excepto eo vt ẽ aliqd nllaten⁹ eẽt res cũ nllo mõ differat a fi⁹ vt ẽ aliqd. sz solũ vt ẽ ad aliqd alia res a fi⁹ nullaten⁹ eẽ posset. Rursũ si ipm eẽ ad aliquid quocũqz mõ sumptũ res eẽt cuz pater sit aliquid excepto eo qõ est ad aliquid: pater eẽt cõpositus. Saluãtes ergo distõnem psonaꝝ simul cuz simplicitate eaꝝ dicam⁹ ipsius eẽ ad aliquid. relatũ ad oppositũ eẽ rẽ: p cõparatõem vero ad eẽntiam siue ad ipm aliquid: solã ratõem existere: ex quo apparet tres psonas eẽ tria ad aliquid ⁊ ẽt esse aliquid excepto eo qꝫ sunt ad aliquid pp qõ possunt dici tres res relate: ⁊ vna res absoluta. nullo mõ tñ possunt dici q̃tuor res: nam lz ad aliquid: eũ ad aliquid ponat in numeꝝ: qz respectu eius res dici põt. tamẽ si ad eẽntiam vel ad ipm aliquid: ad aliquid cõparetur. qz sic acceptũ ẽ solũ rẽ: ei cõnumerari nõ poterit. Ad hanc aũt veritatẽ intuẽdã duo exẽpla supius posita nos iuuãt. Mã ſſitudo ẽt sm suã qdditatem accepta sm realẽ ordinẽ erat res. Preter talẽ ordinẽ ꝓsiderata ratio existebat. Cum igitur paternitas sit ordo realis vt p eam pater ad filium cõparatur sic accepta erit res alia a filio ⁊ a filiatione ab essentia autem solum differret rõne: cũ respectu eius non sit ordo realis. Rursum vt dicebatur q̃libet ratio cõparata ad suum fundamẽtũ vt est aliqd p̃ter ipsum est: rõ solã lz respectu oppositi sit res q̃dã ⁊ qz fundamẽtum relatõum diuinaꝝ est diuina essentia. nã cum omne relatiuũ sit aliquid excepto eo quod relatiue dicitur: cuiuslibet relatõis velut fũdamẽtũ oz eẽ quodãmõ absolutũ. poterit ergo relatto diuina facere distinctionẽ realẽ respectu oppositi. respectu cuius alietatẽ realẽ hz: nõ aũt respectu essentie ad quã cõparatur velut ad fundamentũ.

Viso qño sm suam qdditatem relatio q̃dã res existit. Restat videre qñ diuina relatio ab alijs sepatur diuina aũt relatio est relatio ⁊ est diuina iquãtuz aũt est relatio differt ab oibus absolutis. inquã tñ vero ẽ diuina distinguitur a relatõibus non diuinis. sm aũt qꝫ ẽ relatio sm suã qdditatem est res: inquãtũ est ordo qdã ordo ãt sumitur p cõparationem ad aliud. ⁊ iõ relatio sm qꝫ est talis ordo non cõparatur ad id de quo p̃dicaꝝ pp qõ sic realr distiguit qꝫ realẽ ꝓpõez ñ facit. cum ergo in aliquo sunt plres res absolute. de necessitate in illo existit cõpositio: qz absolutũ ⁊ sm esse ⁊ sm rõnem quidditatis est res per cõparatõem ad illud in quo est. relatio vero lz sm esse sit res vt cõparatur ad id in quo est. sed tñ sm rõnem quidditatis. est res quodãmõ inquãtum est ordo quidam realis p cõparationem ad oppositum igitur sm eẽ cõpositiõem facere põt. sed sm rõnem quidditatis nõ potest facere cõpõnem. sz distinctionem: non a quolibet sed ab opposito eũ solum respectu eius sit ordo realis ⁊ qz vnũ est esse oiuz relationum diuinaꝝ: nec in eẽntia nec in psonis relatiões cõpõnem facient. vez qz eaꝝ est alia ⁊ alia ratio qditatis sz quã ẽ oppositio relatiua psonaꝝ ad inuicẽ u ꝺn respectu eẽntie. lz huiusmodi relationes non faciant compositionẽ in psonis. sicut nec in essentia pter vnitatem ipsius eẽ. faciẽt tñ distinctionem psonarum absqz distinctione essentie ex eo qꝫ eis competit alia ⁊ alia ratio quidditatis. sm quam attenditur oppositio psonaꝝ non essentie: ergo pp oñam quã hz relatio diuia: ex eo qꝫ relatio: ad absoluta: possunt eẽ plures relatões realiter in diuinis absqz cõpõne: lz nõ absqz distinctõe q̃ distinctio attẽditur in personis nõ in essentia vt pz p habita. Viso qñ differt relatio diuina ab absolutis ex eo qꝫ relatio. Restat videre quomõ differt ab alijs relatõibus: eo qꝫ diuia. Notãdũ igitur qꝫ relatio creaturaꝝ ex eo qꝫ est ordo quidã: hz ratõem boni. ⁊ ideo in creaturis vbi reperitur alius ⁊ alius ordo põt repiri alia ⁊ alia rõ bonitatis. sed bonitas diuina est bonitas finis: nõ ẽ bonitas ordinis lz ergo quidditates relatiue in diuinis plurificẽtur pp qõ ⁊ ordo inuenitur ibi alius ⁊ ali⁹: qz ⁊ ipsa relatõis qdditas ẽ eẽntialr qdã ordo propter huiusmodi alietatẽ ordinis sic accepti: lz sit realis distinctio inter psonas. nõ est tñ earum alia ⁊ alia rõ bonitatis. nihilomin⁹ tñ relatio diuina res q̃dam erit vt ẽ realis ordo: lz in diuinis ñ sit bonũ ordinis vt diuidiꝫ bonũ finis: qz hoc ex excellẽtia nõ ex defectu sortitur. Sũt ergo tria notabiliter ꝓsiderãda de qdditate relatõis diuine. Primo. qꝫ huiusmõi qdditas ẽ quodãmõ res iquãtũ ẽ ordo qdam realis. ⁊ ideo quotiẽscũqz cõparatur ad suum fundamẽtũ, vel ad aliud respectu cuius non est talis ordo: respectu eius inquantum huiusmodi nõ habet qꝫ sit res. sed qꝫ sit ratio. Secundo qꝫ huiusmodi quidditas res dicitur. non qz realiter compositionem faciat. sed qz realiter distinguit. nam sacere compositionem ꝓuenit ei respectu eius in quo est. sed facit distinctionem respectu alterius vt albedo facit compositionem in albo. distinguit tamen a nigro. si igitur relatio sm suam quidditatem est res inquantum est ordo quidam: cum ordo huiusmodi accipiatur per comparationem ad aliud. non per comparationem ad illud in quo est: sic ꝓsiderata relatio ita faciet distinctõem q̃ attẽditur respectu alterius: qꝫ nõ faciet compõnem q̃ conſideranda ẽ respectu eius in quo existit. Tertio notãdũ ẽ qꝫ lz in creaturis quaꝝ bonitas ꝓsideratur ex ordine: ex alia ⁊ alia relatõe possit esse diuersa ratio bonitatis in deo autem cuius bonitas est bonitas finis: in quo ex ordine. ad aliõ nõ attẽditur bonitatis rõ pluralitas relationꝫ diuinaꝝ sic efficit distinctionem in suppositis qꝫ in eis nõ habebit esse diuersa ratio bonitatis. pter primum relatio diuina in diuina eẽntia distinctionem nõ efficit. sed in personis cum respectu personarum non respectu eius habeat qꝫ sit realis ordo. Propter secundum nec in personis nec in essentia compositõem facit. Preter tertium sic saluare possumus distinctõem in personis qꝫ in eis erit bonitas ⁊ vt patere potest per habita etiam qꝫ libet absolutum remanet in plurificatum: ⁊ sic est patefacta veritas questionis que site a qua qz dependet quodammodo veritas totius primi libri. non miretur lector si eam sumus diffusius prosecuti.

Ad. i. dõ qꝫ illa quidditas sm quã differunt relationes a diuina essentia licet comparata ad oppositum ratio: comparata tamẽ ad oppositum est ordo realis ⁊ sm eam persone realiter differre possunt. nõ igitur sit aliqua res in diuinis non transiens in diuinam essentiam: vel aliqd realiter differens a diuina essentia. ad hoc qꝫ sit realis distinctio personarum vt potest patere per habita. Ad secundum dicendum qꝫ non distinguit relatio in diuinis nisi secundum quidditatem. sed huiusmodi quidditas prout persona per eam comparatur ad suum correlatiuum est quidam realis ordo. ⁊ realiter distinguens

comparata tamen ad essentiam est ratio solum vt
ōnsum est. Ad tertium dicendum q̄ sicut relatio
ppter quidditatē sm̄ nō ppter esse. distinguit psonā
a suo correlatiuo sic distinguit eā a diuina eēntia: sz
qz respectu correlatiui ē realis ordo: respectu diuie
essentie est rō tm̄. iō sm̄ huiusmōi rl'ones est distin/
ctio personarū realr̄ sz ab eēntia solū sit distinctio sm̄
rationē. ℣ iō rl'ones diuine in ℟tum nō sunt eadez
essentie: vt sm̄ rōnem q̄ditatis. nō sunt eadē iter
se: cū p huiusmōi quidditatē distinguātur. sz cum ar
guitur ab essentia differūt solū rōne. ergo inter se nō
differūt realr̄ in inferēdo cōmittit fallatia. accītis.
accidit eni tali q̄ditati put cōparatur ad essentiā q̄
distinguat psonas: qz ad essentiā cōparata est rō solū
℣ ū realis ordo: vt distinguit psonas est ordo realis.

Ad quartū dō. q̄ rl'o distinguit psonas realr̄ ex eo
q̄ est quidā realis ordo: put p eam psone cōparātur
ad inuicē. nō igitur est huiusmōi distinctio ppter ma
iorē vel minorē dr̄iam rōnis: sz ex eo q̄ ē quidā ordo
realis vt tactū est. Ad. v. dō. q̄ rl'o distinguit rea
liter sm̄ suaz quidditatē in ℟tum q̄ditas est ordo
quidā. ℣ si pcessio spūs. s. nō haberet ordinez ad ge/
nerationē filii: qō dicūt q negāt ipm̄ a filio pcedere
tūc filiatio ℣ spiratio passio realr̄ nō differēt. tm̄ qz ē
ibi quidā ordo nature in ℟tum ordine nature vna
emanatio aliaz psupponit. ppter talem ordinē inter
eas pōt esse realis distinctio. vel dicere possum⁹ q̄
sz filiatio nō opponat directe spiratiōi passiue. op/
ponitur tm̄ ei cōis notio q̄. put est in filio est eadē fi/
liationi. posset ℣ alr̄ dici: qz ad hoc q̄ in diuinis re/
lationes sint distincte hnt oppositionē ad invicem q̄
pōt esse duplr̄. vel qz inter se opponūtur: vl qz sunt
in oppositis ℣ nō in eodē. vñ sz filiatio non directe
opponatur spirationi passiue tm̄ cū hēat esse in filio
qui hz oppositionē ad spm̄ scm̄. put pcedit ab ipo i
quo hz esse spiratio passio. filiatio a tali spiratiōe rea
liter est distincta. Ad. vj. pz solutio p̄ iam dicta. ℣ō. iiij.
qz quidditas rl'onis sz sit rō in cōparatiōe ad eēntiā
est tm̄ realis ordo. put p eā psone ad inuicē cōparātur.

Quarto q̄ritur. vtrū ppr̄ietates sint i essen
tia. ℣ in psonis. ℣ videtur q̄ nō sint in eēn
tia: qz in quocūq; est rl'o illud referr̄. ℣ de/
noiat sm̄ rl'onem illā: sicut in quocūq; ē al
bedo illud est albū ℣ denoiatur sm̄ albedinē. sz cuz
essentia nō referat: nec denoietur sm̄ rl'ones: qz nō
est pater neq; filius adiectiue loquēdo. ℣ ꝛc. Prēte
rea. idem nō est in seipso vt probat phs. iiij. phisi.
sz tam essentia q̄ psona est idē q̄ rl'o. alr̄ eni in diuis
esset cōpositio. ergo nec in essentia nec in psonis sūt
relatiōes. Preterea. cū esse relatiuoz sit ad aliud
se hr̄e. opz q̄ rl'o sit dependentia quedā. igitur in quo
cunq; est rl'o illud dependet. sz esse tale est imperfectū.
cū igitur imperfectio nō sit in essentia diuina. nec i pso
nis: relatiōes in eis esse nō possunt. Preterea. re
lationes videtur sequi ad motuz: vel ad mutationē
aliquā. ℣ si nō in vtroq; extremoz̄ saltē in altero: vt
ex eo q̄ aliq̄d mouetur ad albedinē segtur q̄ sit sile.
sz nihil est in diuinis in quo possit esse mot⁹ vel mu
tatio. ergo ibi rl'ones nō erūt. Preterea. oē q̄ ē in
aliquo est in eo sm̄ aliquē modū essendi. in. sz discur
rendo p oēs octo modos. quos tāgit phs. iiij. phisi.
nō inueniem⁹ q̄ sm̄ aliquē dictoz̄ modoz̄. sint rela
tiones vel in essentia vel in psonis. ℣ ꝛc. Incon/
trariū est. qz cū rl'ones distinguāt psonas ℣ in esse cō
stituant. ℣ oē distinguēs sit in eo q̄ distinguit. ℣ psti
magr̄ in lr̄a vult q̄ rl'ones sint in psonis ℣ in eēntia.
℣ sunt psone ℣ essentia. ℣ ꝛc. Rño dō. q̄ eū oē re/
latiuū sit aliq̄d excepto eo q̄ relatiue dicit. vt vult
Aug. vij. de tri. ca. i. nō est intelligibile i aliquo sup

posito esse relationē tm̄ absq; aliq̄ forma absoluta
opz eni in quolibet relatiuo pter rl'onez esse aliquā
formā absolutā. saltē eaz sm̄ quā attēditur huiusmōi
rl'o: vt in silī nō solū est silitudo sz ℣ albedo: vel aliq̄
qualitas sm̄ quā silitudo attēdit̄ur. semp igitur ad hoc
q̄ relatio sit in aliquo duo est ibi cōsiderare. yposta
sim ℣ formā sm̄ quā talr̄ rl'o hz esse. ℣ in quolibet istoz̄
relatio esse dicit: vt silitudo est in albedine tanq̄z in
forma ℣ in albo. tanq̄z in yposta. nō tm̄ eodē modo
vtrūq; istoz̄ rl'o respicit. nam formā respicit tanq̄z
fundamentū. yposta sim vo tanq̄z subiectū vel sup/
positū. dicim⁹ eni q̄ albedo est fundamentū silitudi
nis. albū vo siue sile ē illud i quo ē silitudo tanq̄z in
subiecto vel in supposito. Et sicut rl'ones create sūt
in forma ℣ in yposta. sic rl'ones diuine esse hnt ℣ in
fundamēto ℣ in supposito. nō eni dicere possum⁹ q̄
fundamentū rl'onis sit rl'o. nā si rl'o esset i relatiuo p
rl'onem. tūc rō rl'onis ire et in infinitū. est igit̄ funda
mentū rl'onis aliq̄d absolutū: ℣ qz huiusmōi funda
mentū est id mediāte quo rl'o ē in relatiuo semp sm̄
aliquā conditionē absoluti. rl'o est in relatiuo: vt ex
eo q̄ ꝓsideratur albedo sm̄ vnitatē segtur vt sm̄ eā
silitudo attēdatur. Nam vnitas in q̄litate facit sile
sicut vnitas in q̄ntitate eq̄le. ℣ qz oia absoluta in diui
nis in ſbam trāseunt. opz diuinā ſbam aliquo mō ee
fundamentū oium relationū originis quas realr̄ in
deo ponim⁹ ℣ de quib⁹ est ad pns q̄stio. vñ sicut pri⁹
dicebat q̄ sm̄ vnitatē albedinis silitudo attēditur.
sic suo mō dicere possum⁹. q̄ sm̄ cōicationē nature
rl'ones originis attendūtur. est igit̄ ipsa diuina eēn
tia vel nā aliquo mō fundamētū relattonū diuinaz̄
℣ qz rl'ones nō solū sunt in ypostasi. sz ēt in fundamē
to. nō solū debem⁹ pcedere rl'ones diuinas esse in p
sonis. sz ettā in diuina essentia vel nā. alr̄ tm̄ ℣ alr̄: vt
pz p habita: qz in psona sunt tanq̄z in supposito. i nā
tanq̄z in radice vel in fundamēto. est eni ḃ dria. put
rl'o est in supposito ℣ in fundamēto. qz exns in funda
mento nō ppr̄ie fundamētū denoiat nec ppr̄ie p eā
refertur. Nam albedo q̄ est fundamētū silitudinis
nō refertur p huiusmōi relationē nec ab ea ppr̄ie de
noiatur. ipm eni albū refert ℣ dicit sile. albedo vo
nō refert: sz sm̄ eā rl'o attēditur. suppositū vo p rl'onē
℣ refertur ℣ denoiatur. ℣ sm̄ ḃ hz calūpniaz in alijs
relationib⁹: qz ipse albedines videntur siles ℣ ma/
gnitudines eq̄les. in rl'onibus aūt originis indubi/
tanter verū est: qz gignere ℣ gigni. sm̄ phm ℣ Damſ.
nō est forme vel nature. sz suppositi. vl ypostasis cū
rl'ones diuie de ḡbus logmur sint sic originis p eas
psone referūtur ℣ denoiantur: qz i eis rl'ones existūt
tanq̄z i supposito. diuina vo eēntia p eas nec referr̄
nec denoiat: qz in ea sūt tanq̄z in radice: vel tanq̄z in
fundamēto: ℣ qz i diuinis nō ē distinctio nisi p relata
nec distinguit̄ nisi q̄ referr̄ rl'ones exnтes in eēntia.
essentiā nō distinguēt eo q̄ p eas nō referunt. psone
tm̄ p hmōi rl'ones distinguunt: qz p hmōi rl'ones refe
runt. ℣ iō Damſ. iij. li. ca. vi. ait: q̄ hmōi ppr̄ietates
sunt caracteristice determiatiue vel distinctie ypo
staseos ſ n̄e. ℣ ex ḃ appet solo isti⁹ qōnis quā magr̄
in lr̄a tetigit ℣ ppter sui altitudinē insolutā dimisit.
videlz q̄re ppr̄ietates exnтes in essentia essentiā nō
determināt cū exnтes in psonis determinēt psonas
nam huius cā est vt p̄z p habita ppter aliū ℣ alium
modū exndi sm̄ que sunt i eēntia ℣ psonis. Ad. j.
dō q̄ in quocūq; est rl'o tanq̄z in supposito illud de/
noiat ℣ referr̄ sm̄ rl'onem illā. rl'ones aūt nō sunt in
essentia tanq̄z in supposito. sz tanq̄z in radice vel in
fundamēto. Ad. ij. dō q̄ idē in ℟tum idē nō ē in
seipo: sz idē sm̄ q̄ aliō in seipoē pōt. si igit̄ rl'o nihil
mō differet ab eēntia ℣ a psonis. nec eēt i eēntia nec
in psonis: sz qz differt rōne sz nō re. iō i eis esse dr̄:

Ad tertiū dō. q' rō ex eo q' esse relatiōr ad aliō se hꝫ de necessitate est ordo quidā. sz q' hmōi ordo ꝑm dependentiā esse hēat. hē ex ipfectōe relati. si igit in diuinis est rō. de necessitate ibi est aligs ordo: sz hmōi ordo est absq; dependentia: ꝓpter pfectionē relatorū. Ad quartū dō q' nō est p se rōnes seq ad motū. sz h ꝓringit eo q' rōnes sunt tpales. q' si tū relationes essent eterne: essent in aliquo absq; motu. q: diuine rōnes eterne sunt. nō opz in diuinis ponere motuz vt ibi rōnes ponam⁹. Ad. v. dō q' ꝑm Hylariū habet in lra. xxiiij. di. ꝓparatio terre noꝝ ad deū nulla est. q siqua ꝓparationū exēpla inducunt afferūt: nemo ea existimet absolute in se rōnis pfectionē ptinere. nō eni hūano sensu de deo loq̄ndū est. q io nō opz modū ꝑm quē rōnes sunt in eēntia q in psonis esse aliquē modorū essendi. Jn. de quib⁹ pꝛs determiat. vel dicere possum⁹ q' nec oēs mōi. Jn. quos reperimus in creaturis cōtinētur directe in assignatis modis. Maz mod⁹ ꝑm quē dr̄ie sunt in genere in nullo modorū dictoꝝ directe ꝓtinet. reducit tū ad illū modū ꝑm quē sūt i genere spēs. sic modus ꝑm quē ꝓpꝛietates sunt in psonis q in eēntia: nō cōtinetur directe sub aliquo dictorū modorū. hz tū silitudinē cū aliquo illorū. Nam qnt⁹ mod⁹ ibi assignat⁹ est ꝑm q' sanitas est in calido q frigido. q oino spēs i mā. Si ergo sanitatē ꝓ ipsa eq̄tione humorū sumere volum⁹: cū eq̄tio rōnem ꝓpter. sanitas sic accepta erit in hūoꝛib⁹ calidis q frigidis tanq̄z i fundamēto in aali vo erit tanq̄z in supposito. igit ꝓpꝛietates sūt in essentia sicut eq̄tio est in hūoꝛib⁹ cū sint i ea tanq̄z in radice q fundamēto. erit tū i psonis sicut sanitas est in aali: cū sit in eis tanq̄z forma in supposito. igit talis mod⁹ exīstic ꝑm quē ꝓpꝛietates sunt in eēntia q psonis: hz silitudinē cū quinto mō eēndi. Jn. hz tū silitudine fit maioꝛ dissimilitudo.

Ostq̄z dubitauim⁹ de cōparatiōe ꝓpꝛietatū ad essentiā q psonas. Restat dubitare de q/busdā annexis. Et circa hꝫ quer⁹ duo. Primo. vtrū act⁹ notionales ꝓpꝛietatib⁹ cōpetant: q: vtrū eēntie cōpetant pri⁹ disputatū est. Scōo. vtrū sine pctō sit possibile de notiōib⁹ ꝛie opinari.

Ad primū sic ꝓceditur. videt q' act⁹ notionales cōpetant ꝓpꝛietatib⁹: siue relationib⁹: q: oīs act⁹ cōpetens supposito cōpetit ei qđ de supposito p̄dicat: vt si music⁹ p̄dicatur de edificatore. bñ segtur si edificator edificat q' music⁹ edificet: sz pr̄nitas p̄dicat de pr̄e. est eni pater celestis sua pr̄nitas. igit generare qđ cōpetit pr̄i cōpetet pr̄nitati. Preterea. q̄ sunt idē qđ ꝓuenit vni cōuenit alij. sz vt pbatū est in diuinis q̄libz psona est sua ꝓpꝛietas. q est eadē cū ꝓpꝛietate. ergo q̄ cōueniunt psone: cōueniēt q ꝓpꝛietati. sz actus notionales psonis cōueniūt. q̄ ꝛē. Preterea. sicut se hz deitas ad deū: sic se hz pr̄nitas ad patrē: sz ꝓpter hoc q' de⁹ est sua deitas cōceditur deus creat. ergo deitas. igit cū pater sit sua pr̄nitas. segtur pater generat. q pr̄nitas. Preterea. si aliq̄ cā est ꝓpter quā nō cōcedat. pr̄ gnat. pr̄ est deitas. q deitas gnat. ē q' generare dicit notionē. eēntia vo dicit qđ absolutū. sz si sumeret⁹ actus absolute: vt creare vel ꝑseruare: eos de deitate inferre possem⁹. cū igitur pr̄nitas nō dicat qđ absolutū. sz notionē. act⁹ notionales de ea inferri poterūt. igitur segtur q' pr̄nitas generet. Preterea. q̄ vni q eidē sunt eadē. inter se sūt eadē sz pr̄nitas q gnare sunt eadē pr̄i. q sunt eadē inter se. sz idē p̄dicat de seipso. q pr̄nitas gnat. Jn ꝛium est q' generare dicit actū. act⁹ sunt suppositorū nō ꝓpꝛietatū q pr̄ gnat nō pr̄nitas. Preterea. qđ agit dz significari: vt p se subsistēs. rō aūt nō dicit qđ p se subsistēs. ergo nō generat: cū gnare ꝛpoꝛtet actū.

Ulteri⁹ q̄ritur. vtrū act⁹ essentiales possint attribui ꝓpꝛietatib⁹ vt dicam⁹ pr̄nitas creat. q videt q' sic: q: act⁹ essentiales cōpetunt essentie. ꝓcedim⁹. n. q' deitas creet. sz ꝓpꝛietas fiue rō in diuinis est idē q' eēntia. q ꝛē Jncontrariū est: q: sicut se hz essentia ad act⁹ notionales: sic se videt hre notio ad act⁹ essentiales. sz act⁹ notionales nō cōpetunt essentie: q: essentia nō generat. q act⁹ essentiales nō ꝓuenīt ꝓpꝛietati. nō igitur ꝓpꝛietas creat. Rño. quidaz sic dicūt q' q: rō ꝑm rōnem differt a supposito. hz nō differat ꝑm rem: cū huiusmōi rō sumat a mō signifi/cādi ꝑm quē veritas q falsitas in ꝓpositionib⁹ attēditur. oīa illa adiectiua q oēs illi act⁹ qui cōpetunt supposito ꝓut nō distinguit a ꝓpꝛietate q ꝓpꝛietati cōpetent q ꝓpositiones q̄ sic significant attribuētes ꝓpꝛietatib⁹ talia veritatē habebūt. huiusmōi autē potissime sunt q̄ in remotionē sonāt. q io cū dicitur filius est imensus. cū in hoc filiꝰ a filiatiōe nō sit distinctus. bñ sequit filiatio est imensa. Rursus cū dicit filiꝰ nō generat cū nec in hꝫ a filiatione distinguat. bñ etiā sequit q' filiatio nō generat. sz cū aliq̄ cōpetunt supposito. ꝓut a ꝓpꝛietate distinguit. necesse ē illa ꝓpꝛietati nō cōpetere: q: q̄ significāt p modū actus notiōalis potissime sunt talia ꝑm q̄ supponitū a ꝓpꝛietate est distinctū. io talia sic cōpetūt supposito q' ꝓpꝛietati nō attribuūt. significant eni ꝓpꝛietas vt nō p se subsistēs. supponitū aūt vt p se subsistēs. q: q: act⁹ debēt attribui psone subsistēti. nō valz q' pr̄nitas generet q: pr̄ gnat. sz illud nō videt sufficere: q: quicquid ꝓuenit subiecto. cōuenit q pdicato. quātūcūq; pdicatū a subiecto in illo habeat esse distinctū. dicimus eni q' edificator edificat. edificator est music⁹. ergo music⁹ edificat. hz edificare sit illud in quo edificator a musico distinguit. ergo a filiꝰ videtur sequi. q' pr̄nitas generet: q: pater qui est paternitas generat: quātūcunq; generare sit illud in quo pater differt a ꝓpꝛietate ꝓpter hꝫ dicendū est alr. Notandū igit q' quotiēscūq; p̄dicatū p̄dicat de supposito supponit implicādo. quicquid cōpetit supposito q pdicato cōpetet: vt patuit supius. v. dis. cū disputauim⁹. vtrū hec sit vera. essentia generat. tot igit modis ea q̄ cōpetūt supposito pdicato nō attribuūtur. quot mōis pōt fieri pdicatio nō p implicationē suppositi. hꝫ aūt dupl'r esse pōt. Primo cū termin⁹ in subiecto ponit⁹ nō stat p supposito: hz p nā. q io nō valet hō est spēs hō edificat. q spēs edificat. stat eni hꝫ termin⁹ hō pro nā. nō p supposito. cū dr̄ hō est spēs sc̄o hꝫ pōt cōtingere. si sit pdicatio nō formal'. sz p idemptitatē. q iste mod⁹ ꝓprie nō reperitur in creaturis. nā cū termin⁹ i pdicato ponit⁹ stet p nā q nā in reb⁹ creatis habeat rōnem ptis. ipossibile est nām vel aliquā formā in reb⁹ creatis pdicari p idemptitatē q in abstractiōe sz oīs talis pdicatio erit p implicationē suppositi q concretiue. nō eni dicim⁹ q' hō sit hūanitas. nec q' edificator sit musica: sz music⁹. dato tū q' tales pdicationes fieri possent nō possem⁹ inferre: edificator edificat. edificator est musica. ergo musica edificat. cōcederem⁹ q̄. si edificator esset music⁹ q musica q' musicus edificaret nō q' musica eo q' mnsicus. de edificare pdicatur per implicationē suppositi q formaliter. musica vero in abstractione q p idemptitatez. q: talis est pdicatio. cū dicitur pater est paternitas. videz p idemptitatē. nō p implicationē suppositi nō ꝓcedim⁹ q' pr̄nitas generet. hz concedam⁹ patrē generare. Ad primū dō q' q̄cunq; cōpetunt supposito q pdicato: si sit pdicatio formal q p implicationez suppositi. sz nō si sit in abstractiōe q p idēptitatē put est in ꝓposito. cū dicim⁹ pr̄nitas est pater. Ad. ij.

Q5.v.

dō q̄ lz ꝓprietas ⁊ ꝑsona sint idem re. differūt tñ ratione q̄ dña rōnis ex mō significādi accipiť. ⁊ qz modus significādi attēdendus est in veritate ⁊ falsitate ꝓpositionū. nō opz qcquid de persona verificatur de ꝓprietate vificari. Ad iij. dō. q̄ diuinitas nō pari mō cōparatur ad act⁹ essentiales: ⁊ ꝓprietas ad notionales: qz p actus essentiales nullo mō cōstituiť essentia. nō enī ex eo q̄ deus creat. vel res i eē cōseruat. lz essentiā. imo intelligiť vt principium omniū essentialiū actuū. ꝓprietates vo ⁊ si nō poēm modū sequūtur ad notiōales act⁹: tñ sm aliquē modum sunt posteriores illis. ⁊ iō non valz si essentia creat q̄ paternitas generet. Ad iiij. dō. q̄ nō est tota cā. quare concedim⁹ essentia creat ⁊ nō eēntia generat. qz creare dicit actū essentialē. generare vo notionalē. lz qz actuū essentialiū eēntia ꝓeintelligiť vt principiū p oēm modū. pñitas aūt nō simplr intelligitur vt ꝑncipiū notionalis act⁹. lz notionē imporet nō ḡ notionalť act⁹ ei est attribuēdus. Ad quintū dō q̄ ḡ vm ⁊ eidē sunt eadē: inter se sūt eadē put sunt eadē illi. ergo generare ⁊ pñitas sunt idez inter se re nō rōne: qz nō sūt eadē pñi rōne: lz re. ⁊ pp hāc idemptitatē realē vnū de alio ꝑdicari pōt ꝑdicatione p idemptitatē. vñ bñ dictuz est q̄ pñitas ē ipm generare: qz est eadē res q̄ generare. lz ꝓpter dziam rōnis: formalr vnū de alio non ꝑdicatur. vñ nō cōcedim⁹ q̄ pñitas generet: vel q̄ sit generans adiectiue loquēdo: qz sic sumēdo generare significat actū ꝓgredientē ab aliquo. ꝓprietas vo cū nō significat p modū subsistētis. lz sit qd subsistens nō significat p modū ei⁹ a quo ꝓgreditur act⁹. argumenta aūt incōtrariū. gr̄a conclusionis cōcedātur. Ad illud aūt q̄ vlteri⁹ q̄ritur. vtrū act⁹ eēntiales ꝓprietatib⁹ sint attribuendi. dō q̄ nō. nō enī bñ dicit q̄ pñitas creat: vel paternitas res in esse ꝓseruat. nā ad hoc q̄ forme in abstractiōe sūpte tribuat agere ēxtum ad pūs duo debēt ꝛcurrere. ꝑimo. q̄ illa forma sit rō talť actiōis. Nā dato p ipossibile q̄ musica i abstractiōe ꝑdicaretur de edificatore: non valeret. si edificator edificat q̄ musica edificaret: qz musica nō est rō act⁹ edificādi. Sēdo q̄ritur q̄ talť forma habeat ꝑse eē siue sit suū esse ⁊ nō acgrat esse ex eo q̄ est i supposito. nō enī cōcedim⁹ q̄ calor calefacit: qz nō hz p se esse: ⁊ agere ꝑsupponit esse. lz igiť saluare possem⁹ ꝓprietates bře p se esse. eo q̄ rōnes diuine sunt p se subsistentes. tñ qz hmōi ꝓprietates nō simplr ⁊ p omnē modū sunt rō essentialiū actuū. act⁹ eēntiales eis attribui nō ꝓt. nam sicut act⁹ notionales nō attribuebant ꝓprietatib⁹ eo q̄ respectu taliū actuū ꝓprietas nō simplr hēat rōnem ꝑncipij: sic nec act⁹ essentiales ꝓprietatib⁹ attribuēdi sunt cū nec respectu talū ꝓprietas simplr eriſtat ꝑncipiū. Ad argumentū in ꝛrium dō q̄ lz ꝓprietas sit idē q̄ eēntia re. differt tñ rōne ⁊ ēxtum ad modū significādi. ⁊ pp talem dziam aliqd attribuiť vni qō nō attribuiť alteri. ⁊ iō lz essentia creet. nō tñ ꝓpter hoc valz q̄ paternitas vt pñitas creet nā sicut pater generat ⁊ nō paternitas pp aliū ⁊ aliū modū significādi. sic deitas creat ⁊ nō paternitas: qz nō eundē modū significandi hñt paternitas ⁊ deitas. alia vo rō gr̄a ꝯclusiōis ꝓcedať.

Ecūdo q̄ritur. vtrū liceat de notionib⁹ cōtrarie opinari absq; ꝑtō. ⁊ videť q̄ non: qz mēbrū circa ea q̄ sunt fidei absq; ꝑtō fieri nō pōt. lz alterā positionū ꝯrarium necesse est esse falsam. ergo ꝛc. ꝑterea. ex errore circa notiōes ſegtur error circa ꝑsonas diuinas. lz alterā positionū cōtrariarū necesse sit esse falsam cōtrarie opinari circa notōes absq; ꝑtō fieri nō valz.

ꝑterea. si aliq̄ cā est ꝑp quā cōtrarie oppinans circa notiōes excuſet est: qz hoc in sacra pagina nō est determinatū. ⁊ iō licuit cuilibet tenere quod voluit. Sz ℈. qz p sacra pagina aut intelligiť canon biblie solū: aut sil'cū canone intelligūtur: ⁊ dicta scōz. si tñ canon: tūc liceret alicui ꝓtrarie oppinari de ꝑsonis: cū de eis nō fiat mētio in tali canone. Si vo p sacrā scripturā etiā scōzum dicta intelliguntur cū sci determinauerint qd de notionib⁹ sit tenendū. nō lz de notionib⁹ ꝓtrarie oppinari. Incōtrariū est: qz oē ꝑtīs vel est ꝓtra fidē vel ꝓtra mozes: sed qd ꝓtrarie oppinať circa notiones nō peccat ꝓtra fidē. cum ex hoc nullus articulus fidei negeť: nō peccat ꝓtra mores: qz tale ꝑtīs circa actiones cōsiſtit. lz si cōtrarie de notionib⁹ oppinať nō peccat agēdo. cū nihil agat sed tñ credat. ergo nullo mō peccat. Rño. dō. q̄ de opinione circa ea q̄ aliquo mō ad fidem ꝑtinent. Aug si sola ſupficies attēdatur ſre sibi ipsi videť eē ꝓtrari⁹. naz in ꝑmo de tri. ca. iij. aut: q̄ in oībus hiis vbi q̄ritur vnitas trinitaſ ꝑñs ⁊ filij ⁊ ſpūs sci. neq; alicubi periculosi⁹ errať. nec laboriosius aliqd q̄ritur: nec fructuosi⁹ aliqd inueniť. ex quib⁹ verbis habeť q̄ laboriosius fruct⁹q bētur ex iquisitiōe fidei si sit fallsitati amixt⁹ est valde periculosus. In ꝑncipio tñ scōi. d tri. scribiť. q̄ cū aliqui in inquisitione diuinozū ad aliqd. cum discussa oium ambiguitate q̄enerint facillime debēt ignoscere errantib⁹ in tanti questigatione secretī facillime aūt mereri veniā circa errorē diuinozū vt dicit auctozitas. scōo inducta. ⁊ talē errorē valde periculosum esse: vt ꝑma auctozitas ostēdebat vt videť: sil'stare nō possunt. Ideo notandū q̄ sicut circa ꝑtīs moris cōtingit. q̄ alicui⁹ delictū er vna ꝑte aggrauať. ex alia ꝑte mereť veniaz: vt si qs noēs ꝑdicationes audire ne habeat sciam agēdozū. ꝓpter qō cōtingat ipm ꝓtra cōscientiā agere: p ignotantiā peccet. lz ex vna ꝑte miam ꝓsequatur. qñ ignozans fecit. ex alia tñ parte ei⁹ aggrauať nozra: qz noluit intelligere vt bene ageres. q̄ si tñ debitam diligentiā adh beat ēxtuz ad illā partē vñ nocta aggrauať simplr veniā ꝓmeretur ⁊ tāta pōt esse diligētia nō solū a tāto. lz etiā a toto excuſať sic ⁊ circa errorē diuinozū se hz. nā talis error vno mō accept⁹ facillime ignoscit. alio mō cōsiderat: piculosissimus ē: qz si altitudinē diuinoz attēdim⁹ cū ad ea intuēda sufficiētes nō sim⁹: facillime veniaz ꝓmeremur. ⁊ boc innuit Aug. cū ait q̄ facillime debem⁹ ignoscere errantib⁹ i tāti questigatiōe secreti. si vo cōsideram⁹ talē errorē ex eo q̄ circa ea q̄ sunt fidei hz cōtingere: valde periculosus est talis error cū fides sit q̄si fundamentuz tot⁹ spūalis edificij in nobis exūtis. ⁊ ideo Aug. talē errorē in ꝑmo de tri. periculosuz asserunt. si igiť ēxtum est ex ꝑte nr̄a remouem⁹ oē illud ꝓpter qō talis error trabit periculū p oēm modū meremur veniā. ⁊ absq; ꝑtō sic errare possum⁹. est aūt error circa diuina periculosus in ēxtum cū ꝓtra fidem exp̄sse vel tacite. ꝓtra fidē exp̄sse peccat. q̄ articul fidei ꝓtra dicit. vel q̄ determiata ab ecclia negat sciens ea ab ipsa determiata esse: tacite aūt vl'inexp̄tatiue fidei ꝓtradicit. qui ea q̄ ab ecclia determiata nō sūt nec i articul' fidei cōtinentur tā ꝑtinaciter asserit q̄ si ecclia determiaret ꝓtrariū positionē suā retractare nollet. Si ergo cōtrarie oppinans circa notiōes vel circa q̄cunq; diuina. si ꝑdicit articul fidei p̄ccat: qz fidei ꝓtradicit. Si vo talis error nō ꝓtradicit articul' fidei exp̄sse. nec āt ab ecclia determinat⁹ vel si ē determinat⁹. sic errās nescit determinatū eē. siue cū ꝑtinatia asserat q̄ dicit: sine ꝑtō errare pōt. ⁊ ista videť snia Aug. ij de tri. in ꝑncipio. q̄ cū prius dixisset: q̄ in errore diuinoz facillime meremur veniam. addit q̄

duo sūt q̄ in errore hoium difficillime tollerātur. vi delz pūmpto priusq̄z vītas pateat. ⁊ hoc ꝯtum ad eos q tacite fidei p̄dicunt. eo q̄ nimis ptinaciter ⁊ p̄ sumptuose suā positionē defendūt. etiā circa ea q̄nō dum ab eccl'ia determinata exīstūt. secūdo difficile tolletaꝫ cum iam patuit vītas pūmpte est defensio falsitatis. ⁊ hoc ꝯtum ad illos qui etiā exp̄sse ꝓtrariā tur fidei. Nō eni dz aliqs esse tātt ingenij q̄ in hijs q̄ sunt fidei debeat tñ sibi ipsi credere ⁊ solum suis in niti cōsilijs: cū Aug. tāte lucis radio plustrat⁹ dicat p̄mo de tri. ca. ij. ⁊ iij. nec pigebit me ficubi hesito q̄ rere: nec pudebit ficubi erro discere. pinde quisqs hoc legit vbi pariter certus pgat mecū. vbi pariter hesitat: q̄rat mecū. vbi errorē suū cognoscit redeat ad me: vbi meuz reuocet me. Ad primū dō q̄ errare circa diuina qs pōt absq̄z eo q̄ fidei p̄dicit vt pz p habita. Ad scōm dō. q̄ aliqs pōt errare circa diuina: dū tñ exp̄sse nō p̄dicat articulis fidei ⁊ eis q̄ sūt determinata ab eccl'a etiā data q̄ ex dictis eis⁹ possit elici aliqua cōclusio q̄ esset p̄ articulos fidei. vel ꝓtra ea q̄ tenet eccl'ia. ita tñ q̄ ipse ignoraret talem deductionez. sz si ei fieret talis deductio ⁊ oīderet sibi q̄ dicta eis⁹ cōtradicūt hijs q̄ tenet eccl'ia. si ipse ex tūc suā positionē nō dimitteret: sz errando peccaret. ⁊ si errorē suū cū ptinatia assereret esset hereticus. Ad tertiū dō. q̄ oīa q̄ sunt in canone biblie tenemur credere. dū tñ cōstet nobis ea ibi esse cōscripta. ⁊ etiaz dictis sanctorū tenemur acquiescere potissime eis quorū cōtraria ecclesia negat.

(Redictis etiaz addiciendū.) Posqz magister determinauit de cōparatione
p proprietatū ad personā ⁊ essentiā. hic in parte ista cōparat ipas psonas ad essentiam. ⁊ duo facit: q̄z p̄mo cōparat ea ad se inuicē sm idemptitatē ⁊ diuersitatē. scdo specialr determinat de habitudine essentie ad psonas. scda ibi. (Hic considerandū est.) circa primū duo facit. q̄z p̄mo ponit errorē aliquoz q̄ dicebāt diuinā psonam nō esse idem q̄ essentia. scdo obiectiones eorū soluit. scda ibi. (hoc idem dicūt.) circa primū duo facit. sm q̄ dupl'r sic errātes positōez suā roborabāt. nā p̄mo cōfirmabant errorē suū dicētes q̄ si idez ē essentia ⁊ psona. tūc eadē essentia est pater ⁊ filius. ⁊ ita idē sibi ipsi. est pater ⁊ filius. est ergo ꝓfuūo personarū qd̄ est inconueniens. scdo ꝫ idem ꝓbant p auctoritatem Hylarij q̄ vult q̄ nō sit idem nā: ⁊ res nature. vt nō est idem hō ⁊ qd̄ est hois. ⁊ sm hoc nō est idem deus. ⁊ qd̄ est dei. ⁊ q̄z res nature est ypostasis. si i diuinis hoc bz locū: q̄ nō est idē nā ⁊ res nature ibi nō est idē natura ⁊ ypostasis. scda ibi. (idqz testimonio Hylarii.) Deinde cū dicit. (ꝫ idem.) soluit. ⁊ p̄mo soluit ad auctoritatez. scdo ad rōnem. scda ibi. (nec cū distinctemur.) circa primū tria facit: q̄z p̄mo dat itel lectū verborū Hylarij. volebat eni Hylarius ꝓbare. q̄ eadē esset nā p̄ris ⁊ filij. nā cū idez sit spūs xp̄i ⁊ dei: sive p̄ris ⁊ filij sm sniam apli. aut spūs supponit ibi p natura. aut p re nature sive ꝓypostasi si supponit ibi p nātūc cū idem sit spūs vtriusq̄z eadē est natura qd̄ est intētum. si vo spūs ibi accipit p re nature siue p ypostasi. adhuc habet irrentū: q̄z nulla res vni⁹ nature p̄cedit a rebz diuersarū naturarū. est ergo vna natura p̄ris ⁊ filij cū ab eis p̄cedit vna psona simpler. s. spūs san. scdo. ex intellectu verborū oīdit obiectionē factā nō valere. naz nō vult Hylarius. q̄ real'r in diuinis res nature siue psona differat ab ypostasi: vt illi errātes ꝓcludebant. sz q̄ spūs pōt accipi. ⁊ p nā ⁊ p ypostasi: tertio cōcludit q̄ ꝫz in creaturis nō sit idem natura ⁊ res nature real'r. non tñ sic se bz in diuinis. Sic ergo glosandū est verbū Hylarij. (ꝫz hic nō est idē deus ⁊ qd̄ est dei.) hoc ē sm vellem⁹ loqui de deo. sicut logmur de creaturis. p̄m hoc. hoc ē sic loquēdo. nō est idē de⁹ ⁊ qd̄ est dei nec natura ⁊ psona: q̄z ꝫ in creaturis differunt. scda ibi. (Ecce si hec verba.) tertia ibi. (ad nām ergo rez.)

Deinde cuz dicit. (nec tñ.) soluit ad rōnem: q̄z ꝫz sint idem real'r natura ⁊ psona. differūt tñ rōne ⁊ pp hāc dziaz ꝫz sit vna nā oīum triū. nō ē tñ vna psona. nec idez sibi ipsi pater ⁊ filius: tūc segr̄ur illa ps. (hic considerandū.) In qua oīdit habitudinē essentie ad psonas. ⁊ duo facit. q̄z p̄mo circa talē habitudinez q̄stionem mouet. scdo quedā essentialia cōparat ad psonas ibi. (Ex p̄dictis cōstat:) circa primū duo facit. q̄z p̄mo circa habitudinē mouet questionē: q̄rēs vtrū possim⁹ dicere tres psonas vni⁹ dei. sicut dicimus tres psonas vni⁹ essentie. ⁊ vtrū sit eadē habitudo hic ⁊ ibi. ⁊ oīdit q̄ nō. scdo. dat dicti cām dicens. nos nō dicere tres psonas vni⁹ dei ne intelligatur in psonis subiectio. Deinde cū dicit ex p̄dictis. cparat essentialia ad psonas. ⁊ duo facit. q̄z p̄mo facit qd̄ dictū est. scdo specialr determinat de ꝫ noie bonus ysion. scda ibi. (hic nō est.) circa primū duo facit. q̄z p̄mo dicit bonitatē. potentiā sapiam. ⁊ oia essentialia esse cōia trib⁹. scdo tale cōium appropriationē assignat. scda ibi. (Cūqz vnū.) ⁊ duo facit. q̄z primo dicit potentiā appropriari p̄ri. sapientiā filio bonitatem spūi. s. scdo rōnem appropriatiōis designat ibi. (id ergo sacri eloquij.) ⁊ duo facit. quia p̄mo simul assignat rationem. quare patri appropriatur potētia. ⁊ filio sapiētia dicēs hoc esse ne p̄ credat pōr filio. ⁊ ita ātiqu⁹ ⁊ impotēs. iō ei appropriat potētia. ⁊ ne filij credat posteriōr ⁊ ita nou⁹ ⁊ insipiēs. iō appropriat ei sapia. scdo oīdit quare bonitas appropriatur spūi scō. nā spūs in austeritatē sonat. iōne credat austerus cū sit benigu⁹ ei appropriat bonitas. scda ibi. (dictus est etiā. Deinde cū dicit. (hic nō est.) determinat de ꝫ noie hō ysion. ⁊ tria facit. q̄z p̄mo dicit patrē ⁊ filiū esse. bomousion. id est eiusdē nature nam ꝫz hoc nomē fuisset. aliqñ silentio p̄termissum ꝓpter Cōstantinū impatorē hereticū. tñ restitura libertate fidei tale nomen fuit longe lateqz diffusum. Scdo. q̄z superi⁹ mentionē fecerat de noibus trāslatiue de deo dictis. oīdit quāl'r talis trasl̄atio fieri debeat. nam in oibus trāslationib⁹ intelligēria dictorū est sumēda ex causis dicēdi. tertio q̄z cōpleta ē pars illa huius opis in qua determinatur de vnitate essentie. ⁊ trinitate p̄sonarum. subiūgit dictoriz epilogū. scda ibi. (p̄terea sciendū.) tertia ibi. (de sacro.) in quo terminat sniam lcōnis ⁊ distinctionis.

Ic tria q̄renda essent. Primo de cōpara
b tione psone ad eēntiā. Scdo. de appropriatione posita in lra. Tertio. de hijs q̄ de deo trāslatiue dicūtur. ꝫz q̄z de tali appropriatiōe. in. xxxj. di. questitū est. iō illā q̄stionez dimittem⁹ supplētes i q̄stionib⁹ lralibus. q̄s ibi dimissum fuit. Querem⁹ igit de cōparatione essentie ad psonā. ⁊ de trāslatione nominū. Circa primū q̄rem⁹ tria. Primo. vtrū psona sit idē q̄ essentia. Secūdo. vtrū ab ea differat rōne. Tertio. vtruz possit dici tres psone vni⁹ eiusdē essentie.

D primū sic ꝓceditur. videtur q̄ psona
a nō sit idem q̄ essentia: q̄z q̄ differūt plusqz gen⁹: nō sūt idē. ꝫz psona ⁊ eēntia differūt plusqz genus: q̄z essentia est in p̄dicamēto subste. psona vero relatione dicit. Sed relatio ⁊ sba in diuinis sunt duo p̄dicamēta sm Boetiū. ergo ⁊c.

Preterea. q̄ aliqd est idez alteri cum plurificat vnū plurificatur reliquū. ꝫz psone in diuinis plurificantur. ⁊ nō plurificat eēntia. ergo ⁊c. Preterea.

si psona ꝛ essentia essent idem. tūc nihil adderet pso
na supra essentiam. ergo quocūqz nō intellecto non
intelligit essentia. illo nō intellecto nō intelligitur p
sona: sed pōt intelligi essentia nō intellecta relatione
erg⁹ posset intelligi psona relatione nō intellecta qō
est incōueniēs: addit ergo aliquid psona supra eēn-
tiā pp qō non est idē. Preterea. de eodē idez est
iudiciū. si igitur in diuinis idē est essentia q psona.
tunc cū persone cōpetat gignere ꝛ gigni. essentia gi-
gnet ꝛ gignetur qō falsum est. Incōtrarium est: qz
in deo nulla est cōpositio. si igitur psona nō esset idē
q essentia: tunc aliquid realiter sup essentiā adderet
ꝛ ita esset cōposita qō est inconueniēs. Preterea.
vij. de trinitate. ca. ij. scribitur q pater ꝛ filiꝰ simul
sunt vna sapiētia: vna essentia ꝛ sigillatim in sapien
tia de sapiētia: sicut essentia de essentia. sed nō predi
catur forma in abstracto de supposito nisi predicati
one p idēptitatez ꝛ nisi sit idē q suppositum. Si igi
tur essentia in abstractiōe pdicatur de psona diuina
qz pdicatur de patre ꝛ filio. idē est diuina essentia q
diuīa psona. Rño dō q in diuinis simul cū vnita
te essentie est pluralitas psonaꝝ. ꝛ ideo vt videam⁹
idēptitatē ꝛ differentiā essentie ad psonā aliquo mō
manuduci possumus p naturā creatā vbi est suppo
sitoꝝ pluralitas. natura aūt creata in qua est suppo-
sitoꝝ pluralitas nō penitus est diuersa a suis suppo-
tis. cū speties sit totū esse indiuiduoꝝ nō est intelligi
bile idiuidua totaliter esse diuersa a sua natura a q̄
habēt formaliter totū esse simpliciter ꝛ lz nō sint pe
nitus diuersa talis natura ꝛ sua indiuidua non sunt
etiā simpliciter eadē pp qō in talibus pdicatio ab-
stracta ꝛ p idēptitatez nō recipitur. nō. n. dicere pos
sumus q sor. sit sua hūanitas. cā aūt quare talis natu-
ra creata nec est simpliciter eadē cū suis suppositis:
nec penitus diuersa est: qz cōparata ad suppositum
se hz: vt pars ꝛ totū ꝛ suppositū cōparatū ad eā se hz
vt totū ꝛ pars: pars aūt ꝛ totū nō sunt simplr diuer-
sa qz vnū in alio includitur. nā pars in toto cōtinet.
nec sunt penitus eadē. qz vnū sup aliud addit. nam
totū aliquid cōtinet preter partem: ꝫ aūt sic declarā
tur. am qōlz indiuiduū creatū supra suam naturam
addit aliquid qō ad naturā nō ptinet: vnde Boetiꝰ
in libro de tri. vbi distinguit tripl'r vnū. s. gñe specie
ꝛ numero: addit q differētiā in numero. accidentiū
varietas facit. ꝛ tres homines neqz gñe: neqz spētie: sz
suis accidētibus distāt: opz ergo cū in aliqua natura
sunt plura indiuidua qōlz illoꝝ aliquid p accidēs su
pra naturam addere. ꝛ qz aliquid cōtinet tale indi-
uiduū qō nō ptinet ad naturā. sic pſider ando ipsum
sequitur q habeat rationē totius ꝛ natura rationez
partis. Rursum qz nullū tale indiuiduū ē sua natura
sequitur de necessitate q talē naturā participet. Sic
eni arguit Augu. v. de tri. ca. r. q⁹ de⁹ qz nō magni-
tudinez participat: est sua magnitudo. si igitur sor.
nō est sua humanitas. sequitur q naturā humanaz
participet. ꝛ talis participatio potissime locū hz. cū
vna natura creata in pluribus suppositis reseruat:
ptinet. n. ad pfectionē indiuidui: vt vult Cōment.
in ꝑmo ce. ꝛ mun. q sit vnū in vna spetie. qō in re-
bus creatis simpliciter verum est: eo ipso igitur q
vna natura creata est in pluribus suppositis partici-
pata ab illis: sequit q ipsa nā in se accepta habeat
rationē totiꝰ ꝛ pfecti vt autem est in hoc habeat ra
tionē partis ꝛ pticipati ꝛ inde sumpsit oziginē q nā
sic accepta vle ꝛ totū dicit. suppositū autē qō ipsa p
ticipat pticulare noiatur. est ergo natura ipa totū re
spectu suppositi. put a supposito participat ꝛ i eo nō
est ꝑm oē suū esse. suppositū vero est totū respectu na
ture in quātū aliqd addit supra nām qō ad nām non
ptinet. est igit natura respectu suppositi pars ꝛ totū
ꝛ suppositū respectu nature totū ꝛ pars ꝛ ita vtrūqz
totū ꝛ vtrūqz pars. alr tñ vtrūqz totū ꝛ alr pars: qz
suppositū magis hz rōnem totius ex partib⁹ cū cōti
neat nām ꝛ aliqd qō ad nām nō ptinet. natura vero
magis hz rationē toti⁹ in parte cū sit quoddā totum
participatū. ꝛ si totalitas nō eodē mō ꝙuenit nature
ꝛ supposito. segtur q nec ptialitas eodē mō ꝙueniat
eis: qz cuilibz totalitati sua ptialitas coꝛrespōdet. ꝛ
qz natura ꝛ suppositū in reb⁹ creatis ad inuicē cōpa
rantur vt totū ꝛ pars mō quo dictū est. segtur q sup
positū ꝛ natura nō sint idem realr nec simplr. ꝫ viso
habem⁹ viā ad solutionē q̄stionis ꝓposite. Ad cui⁹
euidentiā notandū q natura de qua locuti sum⁹. cū
natura diuina cōuenientiā ꝛ differentiā hz. ꝛ suppo-
sita cū diuinis suppositis ꝙueniunt ꝛ differūt. Cōue
nit eni natura de qua locuti sum⁹ cū diuina natura
qz q̄libet esse hz in plurib⁹ ypostasib⁹. differt aūt: qz
natura creata nō est suū esse. sed esse qō hz est esse qō
acgrit in suppositis. natura vo diuina est ipsuz esse.
supposita aūt diuina cum suppositis creatis hūtibus
vnā nām cōueniunt: qz sicut suppositā creata dicūt
nām ꝛ proprietatē ea q differētia nūeralis vt tactū
fuit p Boetiū quodāmō p accidētia esse hz. sic ꝛ di-
uina suppositā nām ꝛ ꝓprietatē dicūt. vñ ꝛ Damas.
diffiniēs ypostasim. lib. iij. ca. vj. dicit q ypostasis
est ſba cū accidentib⁹: vel cōe cū ꝓprietatib⁹. qō taz
ad ypostases creatas q̄z ad increatas extēdi pōt. nā
q̄libet simul cū cōi siue simul cū essentia proprietatē
dicit. differt tñ suppositū increatū a creato: qz ꝓprie
tas p quā suppositus increatū inesse psonali reponit
cōparata ad essentiā est rō solū: sz id qō addit indiui
duum creatū supra suā nām ad nā ꝓparatū hz rōnez
rei. igit indiuiduū creatū supra suā nām addit quid
rei. suppositū vo increatū quid rōnis. ergo ꝓpter dif
ferentiā quā hz natura increata ad creatā: qz est suuz
esse. segtur q nā increata nō possit bre rōnez totius
ꝛ vlis ꝛ suū suppositū rōnem ptcularis: qz ꝑm suuz
totū esse est in quolibet supposito. ꝛ nō pticipatur a
suis suppositis ꝓpter aliā drīam quā hūt supposita
increata a creatis: qz supra nām suā nō addūt qd rei
segt q suppositū diuinū respectu nature realr loquē
do nō hēat rōnem toti⁹: ꝛ qz ex ꝫ suppositū creatū nō
erat idez realr cū sua nā: qz respectu ei⁹ hēbat rōnez
toti⁹ ꝛ ecōuerso. cuz nā diuina respectu sui suppositi
nō hēat rōnem toti⁹: nec suppositus respectu nature
realr loquēdo. segtur q ibi realr nō differat suppo-
sitū a natura vt magr ostēdit. vtrū aūt differat rōne
solutiōe argumētoꝝ tāgetur ꝛ in sequēti q̄stione ple
nius declarabit. Ad ꝑmum dō q rlō cōparata ad
essentiā vt ē aliqd preter ipam nō est res: sz rō. ꝛ iō tal
drīa inter essentiā ꝛ personā talē distinctionē facere
nō pōt. sz rōnis solū. Ad scōm dō q si psona esset
idem cū eēntia re ꝛ rōne nō posset esse plificatio vni⁹
abstz plurificatiōe alteri⁹. Sz qz differt rōne pōt eē
distinctio realr inter psonas abstz distinctiōe eēntie
qz ꝑm quidditatē relatiuā nō eodē mō cōparātur pso
ne ad essentiā ꝛ inter se. Ad. iij. dō q psona addit
supꝑ essentiā rlonem siue ꝓprietatē. sz ꝓpter ꝫ nō seq
tur q differat ab eēntia realr: qz ꝓprietas cōparata
ad essentiā. nō ē res. sz rō. Ad. iiij. dō q pp drīam
rōnis cōcedit q psona generet nō eēntia. nā act⁹ no
tionales nō cōpetūt suppositis vt sunt vnū cū essen
tia: sz aliquo mō put ab ea rōne distincta sunt.

Qō. ij.

Secundo quer̄tur. vtrum psona ab essen
ſ tia differat rōne: ꝛ videtur q nō: qz spāle
a cōmuni. vel incōmunicabile a cōicabili
proprie rōne nō differt: cum ratio vnius
in alio includatur. sed psona dicit quid incōicabile.

essentia quid cōmunicabile. ergo psona ab essentia rōne nō differt. ℙreterea. maior est differētia rationis ꝯz differētia realis. qz que differūt re: ratiōe vnita sunt. nam ſm ℂōmen. in ꝓmo de alia. Intellectus facit vniuersalitatē in rebus. qō nō esset nisi ratio cōiungeret que re hūt esse distinctū. sed minor differētia includitur in maiori. ergo si psona differt ab essentia rōne. differt z re. ſz nō differt re. ergo nec ratione. ℙreterea aut isti rationi rīdet aliqd in re aut nihil. Si nihil ergo vana est differentia talis. Si aliquid ergo nō solum rōne differūt essentia z psona. sed etiam re. ℙreterea. maior est cōuenientia essentie: ad personā in reb⁹ diuinis. ꝯz sit vnius psone humane ad aliā personā humanā. sed ſm Damas. ꝓmo libro. ca. xj. psone humane cognitiōe z ratione vnitur. Si igitur sunt idem rōne ipse psone humane: multo magis rōne idē erūt in diuinis eēntia z psona. Incōtrarium est: qz magr̄ dicit in lra ꝙ yposta sis z eēntia differūt. ſm intelligētie rōnez.

ℙreterea. si nec re nec rōne differēt essentia z psona: nunqz saluare possemus ꝙ psona gigneret nō essentia ꝙ esset plurificatio in psonis nō in essentia. ꝙ essentia esset quid cōmunicabile nō psona. z multa alia ſm que psona ab essentia distinguit. ℝño. dicendū ꝙ tota causa quare dicimus suppositū alicuius nature. sua natura differre est: qz ipm suppositum supra naturā aliqd addit. z si illud additū comparatum ad naturā vt est aliqd ꝑter ipam est res. se quitur suppositū a sua natura differre realr. si vero sit ratio tm̄: ab ea sola rōne distinguit. cum igitur diuinum suppositū dicat essentiā z ꝓprietatē. si videre volum⁹ qūo differat tale suppositū a sua natura: nos videre opz qūo ꝓprietas ab essentie distingnat. ℕam si ratio ꝓprietatis in rōne essentie clauderet nec simpliciter rōne ab ea differret inter essentiā z personā nō simpliciter saluare possem⁹ differentiā rōnis: vt ergo appareat veritas q̄stionis duo declaranda sunt. ℙrimo ꝙ ꝓprietas ab essentia rōne differt. z ꝙ ratio vni⁹ in rōne alteri⁹ nō clauditur. Secundo ꝙ ipsa ꝓprietas realr ab essentia nō distinguitur: imo vnū de alio etiā in abstractiōe ꝑdicatur. nā paternitas est ipa diuina essentia: que duo ꝛz supius aliquo modo declarata sint: que tm̄ ibi dimissa sunt hic supplebim⁹. ℙropter ꝓmū notandū. ꝙ si diuinaz entitatē intelligere volum⁹: intelligere debemus ipm esse. nam sicut bonitas increata sic nobis innotescit: qz cum q̄libet creatura sit bonū ꝛz bonuz illud. deus autē est ipm bonū. vñ si eius bonitatem intelligere volum⁹: debem⁹ tollere hoc z illud. sic q̄libet creatura est ens ꝛz ens illud deus aūt est ipm esse. z iō si entitatē diuinā intelligere volum⁹ debemus intelligere ꝛz illud. z intelligere ipm esse. ideo Dionys⁹. v. de di. no. dicit deū potissime ſm ipm esse laudari: z qz deus est ipm esse sequitur ꝙ ei cōueniat ois ratio essendi. vñ z. v. de di. no. scribitur ꝙ deus in se totum ꝓaccepit esse omne igit qō simpliciter perfectionē importat z rationē essendi dicit in illo esse cōtinetur. ideo esse sapientē siue sapere z viuere siue esse viuentez: qz quodda esse noīat i ipso diuino esse mō vnitiuo cōprehendūtur. z inde ē ꝙ nō est intelligibile ꝙ sapiētia vel vita: vel aliq̄ alia ꝓfectio cōsimilis ꝓueniat vni psone z non alie. vel ꝙ aliqua sit ī vna persona z nō in alia. nam cū psona personā aliam ꝓducēdo ei cōmunicet suū esse. z illud idem esse qō hz cum in illo esse oia ista cōprehendantur. in talib⁹ nulla psona ab alia non pōt esse distincta z ideo sapere z viuere in diuinis etiā ratione nō simpliciter distingūtur ab esse. nam sicut ratio speciei nō simpliciter est alia a ratōe generis: qz vna in alia cōtinetur: sic cum ratio sapiētie z vite. z cetera huiusmōi cōprehēdātur in diuino esse. talia rōne ab ipso esse nō sunt distincta simpliciter. imo m̄⁹ distingūtur talia rōne ꝯz ratio generis z speciei. namigenus z species z differētias potentia cōtinet: nō actu. habet enī genus omnes differentias potestate. actu vero nullā. sed omnes huiusmōi pfectiones etiam actu cōprehendūtur in diuino esse. ℝursum huiusmōi esse cōprehendens oēs tales pfectiones est vnū realr. vnitas vero generis cōprehēdē tis differētias est vnitas rōnis. ℂaueretēdum tm̄ q licet in illo esse in se cōsiderato cōtineatur omne esse non tm̄ in eo in se accepto mō cōsimili cōprehendit omne referri. z iō ꝛz cuicūqz cōiicatur esse diuinuz ei cōmunicetur oē esse. nō tm̄ oportet ꝙ cui cōiicatur tale esse cōiicetur ois respectus. nam nō eodem modo sumitur ratio eius qō est esse: z eius qō est referri. ex quibus verbis quattuor notabiliter ꝑcludere possumus. ℙrimo ꝙ in diuinis non pōt esse distinctio p absoluta: sed soluz p relata. nam cum oia absoluta sint quidā modi essendi ex quo diuinū esse continet omne esse: cū cuilibet psone diuine cōpetat diuinuz esse cuilibet cōpetit ois pfectio absoluta. z iō nō est possibile ꝙ vna psona sit sapiens z nō alia: qz vna est sapientia omniū. sicut vna essentia. sed cum esse diuinū in se consideratū non includat oē referri: pōt cōmunicari alicui psone tale esse absqz eo ꝙ ei cōmunicetur ois respectus. z iō nō est inconueniens ꝙ vna psona sit pater z nō alia: qz esse patrē nō dicitur ad se sed ad aliud. z ſm suā quidditatē nō dicit esse: sed referri. poterit igit alicui cōicari omne esse absqz eo ꝙ ei cōicetur talis respectus. Secūdo oia predicamēta. alia a substātia nō manent ibi ſm suū genus ꝑter relationē. ℕam cuz oēs pfectiones absolute sint in ꝓmo: qz est ipm esse: cum illud esse sit substantia. z ꝓmi. oportet oia talia esse ibi p modū substātie. z ideo cum nō sit ibi sapientia per modū qualitatis nec magnitudo per modū q̄ztitatis oia talia in diuinis in substātiam transeūt. referri aūt qz nō directe includitur in esse nō est ibi per modū substātie: ſz est ibi relatio ſm suum modū. z ideo Aug. vi. de trinit. ait ꝙ nō est aliud deo magnū esse: aut sapientē esse: aut verum esse: aut bonū esse: aut oino ipm esse. vi. tamē de trini. ca. ij. scribit ꝙ in diuinis non est hoc esse ꝙ verbū esse: aut filiuz esse nō igitur referri directe includitur in esse. licz omnes pfectiones in esse absolute includantur. Tertio oia absoluta ſm suos actus denoiant diuinā essentiā. vnde diuina eēntia viuit z sapit z cetera huiusmōi. nam si ibi viuere z sapere sunt idē ꝙ esse. ex quo diuina essentia est. cū sit ipm esse. opz ꝙ viuat z sapiat: qz viuere z sapere dicunt quēdam modū essendi. relatio vero diuinā essentiā nō denoiat. nō enī diuina eēntia refert realr loquēdo: nam cum referri nō directe includat in esse licet oē esse essentie conueniat. referri tm̄ nō opz q cōueniat illi. z ideo actus notionales qui relationez importāt oe diuina essentia ꝑdicari nō possunt. vñ nec gignit nec gignit nec ꝓcedit. Quarto pfectiones absolute simplr nō differūt rōne a diuina substātia: cum oia talia includātur in esse diuino qō est ipa diuina substātia. z quādo ratio vnius in rōne alterius includitur nō simplr illa rōne differūt. sed cuz ratio relationis sumat in ad aliud se habere z p referri: qz referri nō directe includitur in esse ratio relationis simpliciter est alia ratione substātie. differt ergo psona ab essentia rōne cum dicat essentiaz z ꝓprietatem. z etiam ratio ꝓprietatis nō includatur in ratione substātie nō tamen differt realiter. qz quidditas relatiua ſm quā ꝓprietas a substantia distin-

152

Dñ.iij.

ditur: cõparata ad essentiaz est ratio solum vt superius est ostẽsum. Ad primũ dicẽdum ꝙ in diuinis essentia nõ proprie hz rationez vniuersalis nec psona rõnem particularis: dicũtur tñ psone aliquid incõicabile ꝓpter relationẽ ſm quã ab alijs distinguntur: ꝛ qz rõ relationis nõ includit in rõne ſbe pso na ab ẽntia rõne differt. Ad.ij.oð.ꝙ q̃ differunt re possunt vniri rõe: vt patet cũ intellectus vlitatẽ facit in reb⁹ ꝛ q̃ sũt idẽ re: rõne differre possunt. vt cũ vna ꝛ eadẽ res ab intellectu aliter ꝛ aliter ꝓpõbendit nõ igit semp est maior differẽtia rõnis q̃z differẽtia rei: cũ possint differre rõne, q̃ sunt idẽ re, nõ igit opz p sonã ꝛ ẽntiã differr realr si differunt roe. Ad.iij. dicendũq; isti cõi. Rñdet aliqd in re: qz in ipa re est vt possit inde sumi diuersa rõ. Vnz eo ipso ꝙ in deo est ẽntia ꝛ relatio: vel essentia ꝛ psona põt inde sumi alia rõ essentie ꝛ alia ratio ꝓprietatis. non tñ tali diuersitati rõnis respõdet aliqd in re ꝙ sicut est alia ratio ꝓprietatis ꝛ essentie vel psone ꝛ nature ita sit alia res psona, alia natura: vel alia res proprietas. alia essentia ꝙ aliquo mõ p simile declarare possumus nam actio ꝛ passio sunt vna res. bñt tñ diuersas rõnes. isti tñ diuersitati rationuz rñdet aliqd in re: qz in re ipsa est: vt inde possit sumi diuersa ratio. nõ tñ respõdet aliqd in re ꝙ nõ est diuersa rõ actiõis ꝛ passionis. ita sit diuersa res actio ꝛ passio. Ad quartũ dicendũ ꝙ vnitas rõnis cum diuersitate rei nõ est maior vnitas q̃z vnitas rei cuz diuersitate rationis. immo multo minor. ꝛ qz psone humane sunt diuerse realiter. hz aliquo mõ vniũtur rõne. nõ ẽ maior vnitas personarũ humanarũ ad se inuicez q̃z p/sone diuine ad essentiã q̃ nõ re sz sola rõne differut.

Tertio queritur, vtrũ bene dicatur tres pso ne vnius essentie, ꝛ videtur ꝙ nõ. Nam ſm Aug. vij. de tri. ca. vij. tres psone sunt tres substãtie: sed ſm eũdem eodẽ lib. ca. vj. deus abusiue dicitur ſba: sed noie vsitatiore intelligatur essentia. ergo ꝓ eodez in diuinis sumitur substãtia ꝛ essentia. si igitur tres persone sunt tres ſbe: nõ bene dictuz est tres persone eiusdẽ ſbe. ergo nec eiusdẽ essentie. Preterea, nõ ꝓceditur ꝙ sint tres persone vni⁹ dei: sed ꝙ sunt vnus deus: sz deus ſm ſbam dicitur. igitur pari rõne non debet concedi ꝙ tres psone sint vni⁹ essentie: sed vna essentia. Preterea ſm pbm. primo elenchorũ eadem est rõ vnius solius ꝛ simplr rei: vt bois. ꝛ vni⁹ hominis. ergo si bene diceretur: tres psone vnius essentie. bñ diceretur tres psone essentie. sed ſm non concedi/tur. ergo nec primum. Preterea, psona est idẽ ꝙ essentia. sed obliqui semp transitionẽ importãt ꝛ diuersitatez quandã designãt. nõ ergo dici debet tres psone vnius essentie. Preterea, genitiuus põt re/solui p habitudinẽ alicui⁹ ꝓpositionis vt p ex. vel p de sed ſm Aug. vij. de tri. ca. vlt. nõ dicimus tres psonas ex eadez essentia. ergo ꝛc. Incontrariũ est qđ habetur in lra. Preterea, per rationẽ: quia qñ aliquid est cõe pluribus. prout est cõmune illis ſm habitudinẽ genitiuã põt habere respectũ ad ea. vñ dicim⁹ supposita humana esse eiusdẽ speciei ꝛ eiusdem nature. sed magis est vna natura in patre ꝛ filio q̃z i psonis humanis. ergo tres psone diuine multo magis eiusdẽ nature dici debent. Rñdeo dicendum ꝙ ex diuersitate modozũ intelligẽdi cõstituta est diuersitas modozũ significãdi: vt cum aliqd diuersimode intelligit in motu, ꝛ nõ in motu sine quiete sequitur diuersitas significãdi noaliter ꝛ verbaliter. Rursuz ſm ꝙ aliqua intelligũtur i abstractõe ꝛ incõcretione, sequitur diuersitas significãdi adiecti ue ꝛ substãtiue. ex diuersitate autẽ modi significãdi sequitur diuersitas construendi. Nam ſm ꝙ variat habitudo modi significãdi. variat ꝛ modus cõstruẽdi. ergo de ꝓmo ad vltimũ diuersitas ꝓstructionis trahit aliquo modo originẽ ex diuersitate modozuz intelligendi. Sufficit ergo ꝙ rõne ꝛ modo intelligẽdi differant essentia ꝛ psona: ad hoc ꝙ inter ea aliqs modus cõstructionis esse possit. Sed vt appareat quis modus cõstruendi sit inter ea possibilis. Notãdum ꝙ habitudo genitiua quã habem⁹ pre manib⁹ vt plurimũ ad rationẽ cause ꝛ ꝓncipij: videtur reduci. In diuinis autẽ nõ possum⁹ ponere causam materialem: qz deus est actus purus. cui nõ admiscetur aliquid de potẽtia: ꝛ essentiale est materie esse in potentia: vt dicitur inde substãtia ozbis. nec causaz finalem ita ꝙ essentia sit finis psonarũ: vel vna pso/na sit finis alteri⁹: cum ibi nõ sit dare gradus in bonitate: nec ꝓprie est ibi causa efficiens nec formalis tñ ibi reperitur aliquid habens similitudinẽ cũ causa efficiente: vt cũ dicimus patrẽ esse ꝓnc/pũ filij. ꝛ patrem ꝛ filiũ principiũ spũs.s. ꝛ aliquid cum causa formali sicut diuina ẽntia: vel natura respectu triũ personarũ. Nam hz diuina essentia nõ ꝓprie sit causa formalis personarũ: qz in diuinis nõ ꝓprie recipitur nomen cãe. põt tñ aliquo mõ dici forma earũ. ꝛ ideo cum dicimus tres psone vnius essentie. si hoc ꝙ dico vnius essentie aliquã habitudinẽ habet. illa habitudo reducet ad habitudinez forme. habitudo eni forme ſm modũ intelligẽdi reducit ad modum declaratiuũ siue diffinitiuũ. naz partes in diffinitiõe siue in notificatione posite inter partes formales cõputãtur: ꝛ qz diffinitio est declaratiua nature ꝛ essentie rei: genitiui qui ſm habitudinẽ forme cõstruunt: essentie declaratiui existunt. ꝛ ideo cõmuniter a grammaticis dicit ꝙ tales genitiui cõstruuntur in vi declaratiõis essentie. Verum qz nõ declaratur aliqd ꝓ vnũ nomẽ. sed ꝓ plura. nam ꝛ diffinitio que declaratiua existit: est sermo hñs partes vt dicit in. vij. metha. semp huiusmõi habitudines requirũt plẽs genitiuos. nisi ex aliquo vsu: vel ex aliqua spãli cã. vnus genitiuus habeat vim pluriũ: vt cũ dicit turris fortitudinis ꝛ petra scãdali. vsitatiori tñ mõ ponunt ibi plures genitiui dicẽdo mulier egregie forme. homo magni cõsilij. ꝛ ideo dicim⁹ tres psonas eiusdẽ essentie ꝛ tres psonas eiusdẽ nature. magis tñ ꝓprie dicũtur tres psone eiusdẽ essentie q̃z nature. Nam natura dicitur ꝓ respectũ ad actũ. vñ oĩa calefacientia dicũtur eiusdem nature ꝓpter vniformitatem actionis. Sed essentia sumit ꝓ comparationẽ ad esse. ꝛ iõ illa ꝓprie sunt eiusdẽ essentie q̃ bñt idem esse. ꝛ qz nõ est vnũ esse aliquozũ aliozũ suppositoz. sed solũ diuinarũ personarũ ꝓ antonomasiã dicunt tres psone diuine vni⁹ essentie ꝓpter vnuz esse. de alijs autẽ cõcedi opz ꝙ sunt vni⁹ nature nõ ꝓprie vnius essentie. ꝛ iõ magis ꝓprie dicũtur tres psone diuine vni⁹ essentie: q̃z eiusdẽ nature: qz de rõne p/prij videtur esse ꝙ soli cõueniat. Ad primũ oð. ꝙ substãtia põt sumi pro effentia ꝛ pro ypostasi. ꝛ cum dicitur ꝙ tres psone sunt tres substãtie. ibi substãtia supponit ꝓ ypostasi nõ ꝓ essentia. ꝛ iõ auctoritas nõ est ad propositũ. Ad scõm dicendũ ꝙ deus ipoztat rationẽ principii. vñ ne videretur ꝙ tres psone essent creature. ꝛ essent res possesse ab vno deo nõ ꝓceditur ꝙ tres psone sint vnius dei. Nam hz deus sit quid essentiale. sicut diuina essentia. tñ quãtum ad modũ significãdi essentia significat per modũ forme. deus autem magis ꝓ modũ suppositi. propter talem habitudinẽ formalẽ cõceditur ꝙ sint tres psone vni⁹ essentie. ꝛ vna essentia triũ personarũ. n vnus deus triũ personaz: nec tres psone vni⁹ de

Ad tertium dicẽdum q̃ lz idem impoꝛtet ꝓ essentiam ⁊ ꝓ vnam essentiã: tñ qꝛ aliquid magis declaratur ꝑ plura q̃z ꝑ vnũ: cum tales genetiui construãtur ibi vi declarationis essentie. magis ꝓꝛie ponũtur ibi plures genitiui q̃z vnus. Ad quartũ dicẽdum q̃ lz ꝑsona ⁊ essentia fiũt idem re. differunt tñ ratione ⁊ modo intelligẽdi: ⁊ talis differẽtia sufficit ad hoc q̃ inter ea possit esse aliquis modus constructionis. Ad quintũ dicendũ q̃ er. ⁊ de. denotant habitudinẽ efficiẽtis ⁊ materie. ⁊ qꝛ essentia nõ est causa efficiens trium personarũ: nec materia earũ: non cõcedimus tres ꝑsonas ex eadem essentia esse: sed esse eiusdez essentie ⁊ vnã essentiã. vñ Aug. vij. de trinit. ca. vlt. ait tres ꝑsonas eiusdez essentie: vel tres ꝑsonas vnam essentiã dicamus. tres autẽ ꝑsonas ex eadem essentia nõ dicimus. ... si tñ per habitudinem alicuiꝰ ꝓpositionis volumꝰ tales constructiones saluare. saluabimꝰ per hanc prepositionẽ. in. dicẽdo tres ꝑsonas esse in vna essentia. ⁊ vnam essentiã in tribus personis.

Einde queritur de trãslatione nominũ. Et circa hoc querũtur duo. Primo vtrum aliqua que competũt creaturis possunt dici de deo trãsumptiue. Secundo. vtrũ talis translatio fieri possit a rebus vilibus.

Qd. iiij. a D primuz sic ꝓceditur. Uidetur q̃ nihil de deo trãsumptiue dici possit: qꝛ omnes transferẽtes ſm aliquã similitudinẽ trãsferunt. Sed inter deum ⁊ creaturã nõ potest esse ſmilitudo. iuxta illud Ysaie. xl. cui ergo similem fecistis deum. ⁊ in psalmo legitur. Deus qs similis tibi. quasi dicat nullus. Preterea. qđ dat causam errãdi: fieri nõ debet. sed si aliquod nomen tranſfertur ad diuina. datur occasio errãdi vt si assimilaretur deus leoni vel serpẽti ꝓuocaretur aliqs ad ydolatriam. vt leonẽ vel serpẽtem adoꝛaꝛet: qđ gentiles faciebãt. Preterea. ſimilitudo dicit eandem qualitatẽ. Nam ſimilitudo est rerum differentium eadẽ qualitas. sed deus est sine qualitate bonꝰ ⁊ sine q̃ntitate magnus: vt dicitur. v. de tri. ca. p̃mo ergo nihil deo assimilari põt. Preterea. doctrina debet esse ꝓpter manifestationẽ veritatis: sed locutio ſymboloica ⁊ methaphoꝛica. Ueritatẽ nõ manifestat: sed occultat. ergo nõ competit scientie diuine in qua maxime est manifestatio veri vti figuris ⁊ methaphoꝛis. Preterea. idemptitas est vnio in subſtãtia. ſimilitudo vero est vnio in accidente: vt innuit phs. v. metha. sed in deo nihil ſm accidẽs dicitur: vt dicitur. v. de tri. ca. v. ergo ⁊c. Incõtrarium est: qꝛ Aug. in quodã sermone de verbis dñi. vult q̃ deus dicatur leo. ouis. agnꝰ. lapis angularis ꝑ quãdam ſimilitudinẽ nõ ꝑ ꝓꝓietatẽ. sed hoc est dici de deo transumptiue. q̃ ⁊c. Preterea. scriptura vtitur huiusmõi figuris. i. methaphoꝛis. ergo competẽter talis trãslatio fieri hz. Rño. dicendũ q̃ ꝓꝓie ⁊ directe loquẽdo tota ꝑfectio rei ex esse sumitur. nõ ex essentia. vñ nulla essentia in se accepta ⁊ vt essentia: oꝛat perfectionẽ alij nisi cõsideretur vt dans esse: vel vt est ipm esse. ⁊ inde est q̃ si hõ habeꝛet omnẽ sapientiã ⁊ nõ esset sapiens nõ diceretur ꝑfectus. ⁊ si haberet omnẽ bonitatẽ ⁊ nõ esset bonus: nõ adipiscereꝛetur ex hoc perfectionẽ aliquã. ⁊ iõ auari: qꝛ habẽt diuitias: ⁊ si sunt diuites. ꝓpter hoc nõ sunt in de meliozis cõditionis. ⁊ qꝛ tota perfectio ex ipso esse habet esse: nulla creatuꝛa habebit omnem ꝑfectionis rõnem: cum nõ sit ipm esse a quo oĩs ꝑfectio habet esse. deus autẽ qui nõ participat eẽ: ſz est ipm eẽ: vt satis ſuperius est ostẽsum. omnẽ ꝑfectionem cõtinet: qꝛ cum totũ comꝓhẽdat esse: ⁊ ei oĩs ratio essendi cõueniat. oꝓtet q̃ omnẽ rationẽ ꝑfectionis habeat. ⁊ iõ bene dictum est q̃ quicquid ꝑfectionis est in quolibet genere reꝑitur in ꝑmo ꝓncipio. cum igitur nõ sit aliquod creatũ qđ nõ habeat aliqđ esse cuiliber creature competit aliqua ꝑfectio nam negare omnẽ perfectionẽ ab aliqua creaturã ẽ dicere ipam esse nihil ⁊ nõ habere esse: ⁊ qꝛ ꝑfectio omnis reꝑitur in ꝑmo ꝓncipio. q̃libet creatura imitatur deum ⁊ hz ſimilitudinez cum suo creatoꝛe in quãtum habet in se perfectionẽ aliquã: que ꝑfectius ⁊ habũdantius reꝑitur in causa ꝓma. ⁊ qꝛ trãsferentes ſm aliquã ſimilitudinẽ transferũt. Sufficit aliqualis imitatio ad hoc vt translatio fieri possit. ⁊ qꝛ hoc inuenimꝰ in qualibet creatura reſpectu dei: cum q̃libet creatura suum creatoꝛẽ aliqualiter imitetur: qꝛ nõ reꝑitur aliquid oĩno ꝑfectius bono poterit fieri translatio cozũ que sunt in creatura ad diuina. ⁊ hoc diuersimode ſm q̃ creature creatoꝛẽ diuersimode imitãtur. assignatur autẽ ratio. q̃re huiusmõi translatio in sacra pagina i nolcuit. Prima ſumitur ab altitudine diuine nature: qꝛ cum intellectus noſter se habeat ad manifeſtiſſima i natura. ſicut oculus noctue ad lucem dicit vt dicitur. ij. metha. Nõ possumus in diuinã cognitionẽ aſcendere nisi ꝑ ſimilitudinem in creaturis reꝑtam. vnde ꝑmo de angelica ierarchia ſcribitur. q̃ nõ est possibile nobis aliter lucem diuinũ radium: nisi varietate ſacroꝝ velaminum anagoꝛice circũuelatum. ex hijs q̃ ſm nos sunt ꝓuidentia paterna. q̃ naturaliꝛ ⁊ ꝓꝓie importatur ꝓuidit enĩ ꝓuidẽtia paterna. hoc est ꝓuidentia diuina eleuãdo nos in cognitionem radij ſui anagoꝛice hoc est ſurſum ducẽdo nos. In cognitionẽ talem per ſacra velamina. hoc est ꝑ ſimilitudines ã creaturis reꝑtas adaptatas rebus ſacris ꝓꝓie ſm nos vt ꝑ ſenſibilia in cognitionẽ intelligibiliũ veniamus. Secũda ratio ſumitur ex parte potentiarũ cognitiuarum. nam cum ſit dupler potẽtia in nobis: intellectiua ⁊ ſenſitiua. cum vtrãq̃z deꝰ nobis tribuerit. Dignũ est vt ſm quãlibet eaꝝ manuducamur in ei cognitionẽ. ⁊ ideo nõ ſoluz intelligibilia in nobis deus ꝓponitur. Sed date ſunt nobis coꝓoꝛales ſimilitudines ⁊ ſenſibiles vt ꝑ eas etiam tendamus in deum. Ad primũ dicendũ q̃ nulla creatura ꝑfecte imitatur deum ⁊ ideo ſemꝑ cum ſimilitudine est ibi diſſimilitudo. vnde. ix. de di. no. ſcribit q̃ theologia põdicat deum diſſimilẽ omnibꝰ: nõ ꝯꝛdinatũ: ſicut ab omnibꝰ alterũ. ⁊ hoc quidẽ est inopinabilius q̃ neq̃z esse aliquid ſimile ipſi dicit. ⁊ nõ est cõtrarius ſermo aſſimilationi ad ipm. cteni eadem ⁊ ſimilia ſũt deo ⁊ diſſimilia: ⁊ qꝛ ad hoc qđ fiat trãslatio nõ requiritur oĩs ſimilitudo ſed aliqua: poterit fieri translatio a creaturis ad diuina. nõobstante q̃ deus oĩbus creaturis diſſimilis põdicatur: qꝛ nulla creatura euz ꝑfecte imitatur ꝓpter qđ ſimilitudinem est ſemꝑ diſſimilitudo ammixta. Ad ſecũdum dicendum q̃ datur occaſio errandi h oĩbus beſtialibꝰ quibus huiusmõi ſimilitudines nõ ꝓponũtur: qꝛ aĩalis homo nõ ſapit que dei ſunt. ꝓponũtur autẽ talia hijs qui diuina ſapiunt. quibus ꝓpter translationem huiusmõi nõ accidit erroꝛ ſed cognitio veritatis. vel aliter dicendũ q̃ ex hoc nõ datur occaſio errandi. Sed tollitur: qꝛ nunq̃z aliquid est verum ſignũ niſi ſit falſum ſignatũ. nõ enĩ esſet vera imago herculis ſi eſſet ipſe hercules: qꝛ ſui ipſius ſm Hylarium aliquid imago esſe non põt. eo ipſo igitur q̃ deus dicitur leo trãſumptiue: qꝛ leo euz ſm aliquid repſentat. arguere poſſumꝰ q̃ leo nõ ſit verus deꝰ. ideo Hugo in comento in ſcõo capꝰo. ſup angelica ierarchia vbi de trãſlatione nominũ ad diuina ꝑ

terminatur ait: q̄ signū vitas esse nō pōt: qz est veritatis signū. Ad tertiū rñdent aliqui q̄ hz nō possit esse similitudo dei ad creaturā. pōt tñ ibi esse proportionalitas: vt sicut se hz creatura ad hoc siue ad suā pfectionem. sic suo mō deus se hz ad suā. possumus tamē dicere q̄ inter deū ℣ creaturā est aliqua similitudo. ℣ hoc negare totaliter nō est tutū. cū sacra pagina hꝫ cōcedat. nam ad rōnem similitudinis requiritur vnitas in specie nō in genere soluz: qz si sit sola vnitas generis similitudinē nō facit: qz tunc album esset simile nigro. cū albū ℣ nigrū sint in eodē genere. in deo autē hz nō sit qualitas. est tñ ibi sapiētia ℣ fortitudo. vñ ℣ cōmuniter dicitur q̄ in deo est spēs sine genere: ℣ qz similitudo nō accipitur fm genus: poterit esse aliqualis similitudo creature ad deum: ℣ poterit deus methaphorice rōne fortitudinis dici leo. sicut aliquis rattōe duritiei diceretur lapis vel pter inbertiam asinus. Ad tertiū dicenduz q̄ pter tales methaphoras etiā manifestatur veritas: nā cū sciētia theologie sit de necessarijs ad salutem. taliter pponi dz: q̄ oēs de ea aliqua possint capere. ℣ qz nō oēs rationē apprehendunt: nec intellectualia capiūt: vtitur sacra pagina copozalibus similitudinibus vt etiā in ea simplices proficere possint: ℣ boc est qō Augu. dicit pmo de tri. ca. j. q̄ sacra pagina paruulis cōgruēs. nullius generis rerum verba vitauit. ex quibus quasi gradatim ad diuina arq̄ sublimia noster intellect⁹ valde nutrit⁹ assurgeret. Ad quintū dicendū q̄ sicut in deo est fortitudo sine qualitate nec tamen propter boc impedit ratio similitudinis. ita est ibi fortitudo sine accidente nec tamen propter boc tollitur quin aliqualis similitudo sit creature ad deum: nam si ad similitudinem nō requiritur vnitas generis nisi in quātuz vnitas generis tollit imitationē fm formā specifi-
cā. multo minus requiritur ibi vnitas accidē-
tis vnde vbi pōt reseruari fortitudo sine suo gene-
re ℣ absq̄ eo q̄ sit accidēs: poterit ibi aliqualiter si-
militudo attendi. Qō. v.

Secundo queritur vtruz a rebus vilibus translatio fieri possit. ℣ videtur q̄ non: qz fm Boetiū circa finē sui libri de tri. nos vero nulla imaginatiōe deduci oz. hz simplici intellectu erigi: sed translatio a rebus vilibus nō pōt esse sine deductione imaginationis: cū locum vilē ℣ infimū in genere entiū corpozalia teneāt que ymaginationi pportionata existunt eo q̄ fantasma ta habeāt. p talia igitur ad diuina manuduci nō debemus. Preterea talis trāslatio fieri bz vt possimus deuenire in cognitionez diuinoꝝ. Sed intellectus noster magis deo similatur q̄z vilia: cū ipe sit in se quid optimū ℣ diuinū. ergo p se ipm cognoscere deum magis poterit q̄z p vilia. ergo rc. Preterea. vilitas ex pctō visa est babere ortū. nam cū peccatoz rebus corpozalib⁹ ℣ vilib⁹ se subiciat. videtur oi vili vilius. ergo ℣ fm talia posset fieri translatio ad diuina. ergo de⁹ posset dici diabolus qui est omnis malitie pnceps: nō fm ergo vilia translatio fieri debet. Preterea. in deo nō est cōditio nisi nobil' ergo vilia in quibus sunt ꝓditiones viles deo assimilari nō possunt. sed trāslatio omnis fit p aliquā similitudinē. ergo rc. Incontrariū est. qz sacra pagina etiā noia vilia ad diuina trāsfert. in q̄stum nominat ipm noie bzutoꝝ animaliū dicens ipm esse leonē vel leenā. Preterea. Dionysi⁹. ij. de angelica ierarchia dicit. q̄ etiā vilia ad diuina transferri possunt. Rño. dicendū q̄ sicut tactuz est perfectiones oium generū cōgregantur in primo pncipio nō tñ eodē modo habēt esse in creaturis ℣ in primo pncipio: qz vt sunt in pmo pncipio sunt pfectiones simpliciter. sed in reb⁹ creatis sunt participate. ℣ nō quādo noia significāt rem importantē pfectionē simpliciter. tunc talia quantū ad rem significatā cōpetunt deo ꝓpie nō trāsumptiue: vnde sapiētia bonitas ℣ huiusmōi ꝓprie in deo sunt. Sed qñ huiusmōi pfectiones nō significātur vt pfectiones simplr: sed vt participate. tunc talia non cōueniunt deo ꝓpie: sed trāsumptiue. Nam leo ℣ lapis pfectionē aliquā importāt: sed qz importāt eam mō participato: de deo ꝓpie dici nō possunt. cū igitur possint imponi noia ad significandū pfectiones cuiuslibet creature vt ab ipsa participātur: extēdendo nomē transumptionis pro oi eo qō nō dicitur de aliquo ꝓprie nomina ipoztāt impfectionē cuiuslibet creature ad diuina trāsferri possunt. verū qz methaphora semp ab aliquib⁹ euidētib⁹ ℣ sensibilib⁹ signis fieri hz soluz corpozalia que sensui manifesta existunt ad diuina ꝓprie transferūtur. In corpozalib⁹ autez tria genera distingui possunt: quia aliqua sunt suprema sicut sol ℣ luna ℣ superceleſtia corpora. aliqua media sicut ignis ℣ aqua ℣ talia q̄ in dyaphonitatē cum corpozibus sup celestib⁹ cōicant. aliqua infima vt lapides ℣ huiusmōi. fm oia ista pōt fieri trāslatio. vñ Dionysius: ii. de angelica ierarchia. vbi de trāslatione nominū loquitur ait: q̄ diuina eloquia aliquādo laudant deum p res ꝑciosas. dicēdo ipm esse solem iusticie: stellam matutinā. Aliquādo laudat deus ex rebus medijs. dicēdo ipm esse ignē in nocte splendentem. aquā vitalis plenitudinis oatricez. Aliqñ antez ex nouissimis: vt cū ipm noiamus vnguētuz suaue ℣ lapidem angularē. ℣ hz a suppremis: mediis ℣ infimis translatio sumi possit quodā tñ mō magis visum est theologis ipm significare p vilia q̄z p suprema. vñ ℣ idem Dionysius ait. addam vero qō ℣ omniū vili⁹ esse. ℣ magis significare visum est: qz ℣ vermis specie tradiderūt diuina sapiētes. deum se ipm circūformātem: sicut scriptū est. ego sum vermis ℣ nō homo. Assignat aūt Dionysius triplicē rationem. quare visum est sanctis theologis deū laudare p vilia magis q̄z per alia. Prima est ne diuina immūdis pateāt. nam huiusmōi methaphore p vilia habent fieri ne bestiales hoies diuina secreta pciant. ℣ iō talia nō in ꝓpria forma: hz i methaphoris proponūtur. Secūda ratio est. ne fideles in talibus ymaginib⁹ remaneāt. Nam cū deus dicit vermis vel aliquod vile: fideles nō habēt materiā remanē di in talib⁹: vt talia deuz credant: sed per ea cogantur in altiora ascēdere. ℣ hoc est q̄ Dionysius ait: q̄ talis trāslatio fit ne diuina immūdis recepta sint hꝫ est ne diuina immūdis sint manifesta. ℣ hoc q̄stum ad primū. Neq̄z mirabiliū ymaginū studiosi contēplationis tanq̄z veris remaneant figuris q̄stum ad scōm. ex hijs duob⁹ causis duplex vtilitas cōsurgit. Primo qz immūdi suā imbecillitatē cognoscētes: vt qz se vident ad diuina nō posse ascēdere: ad contemptū sui ꝓuocantur. Secūdo boni ℣ digni ex quo p talia aliqualiter deum cognoscūt. ad ipm magis cognoscendū promouētur. vnde Hugo exponēs dictam auctozitatē ait q̄ vtrobiq̄ iustum iudiciū apparet: vt dum veritas in manifestatione. quasi vili indumēto se cōtegit: vt indignos ad contemptū sui prouocet: ℣ dignos ad dignam speciē suaz que latet concupiscendā ℣ querendā inuitet: vt nō sint ꝓtenti eo qō foris aspiciūt. hz ipsa deformitate exteriozis demōstratiōis depulsi. in figuris nō remaneāt tanq̄z veris. Tertiam rationem assignat Dionysius: qz deus magis innotescit nobis p negationē q̄z p affirmationē: quia negationes dicte de deo vere sunt af

firmationes vo incõpacte. ꝛ ideo magis congruen/ tius ꝓ vilia laudatur que magis remouẽtur ab ipo.

Ad primũ dicendũ ꝙ in cognitiõe diuina duo est considerare: principiũ ꝛ terminũ. principiũ talis cognitionis possunt esse corporalia: qꝛ inuisibilia dei p ea que facta sunt intellecta ꝟspiciuntur. Terminus autez nulla creatura esse debet: quia in nulla creatura est sufficiens similitudo respectu dei: qꝛ ꝑm Hylarium cõparatio terrenoꝝ ad deum nulla est. Nõ ergo debem⁹ manuduci p ymagines vt ibi fistam⁹: potissime in cognitione trinitatis de qua Boetius loquitur: qꝛ in nullo creato tres ꝑsonas in vna essentia aspicere possum⁹. Ad scõm dicendũ ꝙ dupler est similitudo quedã naturalis ꝛ ꝑm hãc magis assimilatur intellect⁹ deo ꝙ corporalia. sed talis similitudo nõ semp facit ad cognitionẽ. nam intellect⁹ magis cognoscit alia a se ꝙ seipm. Alia est similitudo ꝓ informationẽ ꝑm ꝙ oculus similatur colori cũ specie coloris informatur ꝛ hec assimilatio facit ad cognotionẽ vt spectat ad propositũ. ꝑm hãc assimilationem magis assimilatur intellect⁹ corporalib⁹ ꝙ deo: qꝛ nõ informatur nisi specie corporaliũ cum sola corporalia fantasmata habeãt. ꝛ ideo ꝓ talia in diuinam cognitionẽ manuducimur. Ad tertium dicendũ. ꝙ ꝑm illa vilia debet nominari deus: que deformitatẽ peccati nõ nominãt. Nam trãslatio fit ꝑm aliquã similitudinẽ. peccatũ autẽ ꝑm auersionez a qua formã ꝛ speciem trahit: nihil est. ꝛ ꝑm ipm nõ est aliqua assimilatio ad deum. ꝛ ideo nõ nominat deus dyabolus nec peccatoꝝ. Ad quartũ dicendum ꝙ nõ sunt aliqua vilia si in eis peecati deformitas nõ includit ꝑm que deus nominari non possit. ꝛ quod dicitur: quia in vilibus non sunt conditiones nobiles. dicendum ꝙ non est aliquid a deo vile priuatum omni nobilitate: quia tunc inueniret aliquid priuatum omni participatione summmi boni quod est impossibile.

Uper littera. super illo. (Discerne igitur o heretice.) notandũ ꝙ Hylarius cõtra hereticos ꝟonice loquitur dicens. Here tice discerne spũ xpi a spiritu dei. q. d. nõ potes discernere neqz distinguere vel diuidere. cuz idem sit spũs dei ꝛ xpi siue patris ꝛ filij. Item super illo. (ꝛ ꝑm hoc nõ idem est deus qõ est dei.) Notãdum ꝙ littera dupliciter põt legi suspẽsiue: ꝛ absolute. si legatur suspẽsiue: tunc est sensus ꝑm hoc. hoc est volumus loqui de deo ꝑm hoc qõ in creaturis aspicimus: ꝑm quẽ modũ nõ est idem deus ꝛ qõ est dei. q. d. nõ. Si vero legatur absolute. si intelligatur de differentia reali est locutio falsa: qꝛ realiter loquendo idez est deus ꝛ qõ est dei. Sed si intelligatur de differẽtia rationis. sic est locutio vera: quia sicut in creaturis realiter nõ est idem homo: ꝛ qõ est hominis: siue natura ꝛ res nature: vel natura ꝛ ꝟpostasis sic in dininis licet nõ re. ratiõe tamẽ differt essentia ꝛ persona. Item super illo. (Deus autem immẽse virtutis.) Notandũ ꝙ intẽdit Hylarius. ꝙ deus docet se omnẽ: hoc est se totũ ꝛ pfectum esse vbiqz. (per sua.) hoc est per potẽtiam ꝛ virtutez suã. nam coipso ꝙ potentia dei ꝛ virtus est vbiqz: cum potẽtia ꝛ virtus dei sit ipse deus. ipse deus vbiqz erit. ꝛ si vbiqz deus est: totus vbiqz est. cum simplicissimus sit ꝛ parte careat. Item super illo. (patri potentia appꝛopꝛiatur.) Contra. videtur ꝙ potentia debeat appꝛopꝛiari filio. nam virt⁹ ad potntiã pertinet. sed virtus appꝛopꝛiatur filio. iurta illud apli. Predicamus christũ dei virtutem ꝛ dei sapientiaz. ergo ꝛ potẽtia ei appꝛopꝛiari debet. dicẽdum ꝙ virtus nõ dicit patẽtiam solum: sed dicit potentiã perfectam. habet enim ponere potentiã i vltimũ. ꝓpter quod in primo celi ꝛ mundi scribitur. ꝙ virtus est vltimum de potentia. tripliciter ergo potest cõsiderari virtus. Primo. ratione potẽtie in qua fundatur. Secũdo. ratione actus que potẽtia per virtutẽ efficit. Tertio. ratione bonitatis que resultat in ope per virtutẽ: quia virtus nõ soluz habẽtem perficit. sed etiam opus suum bonũ reddit. ꝑm philosophuz. scõo ethicoꝝ. si respicimus virtutẽ ratione fundamẽti: vt ratione potẽtie sic appꝛopꝛiat patri. Si vero consideram⁹ tam ꝓout per ipam fit exitus in opus sic appꝛopꝛiatur filio: quia pater per filiuz operatur omnia. vnde filius brachium patris dictus est. Si vero de virtute loquimur vt opus bonũ reddit. sic appꝛopꝛiatur spiritui sancto cum ergo arguit ꝙ potentia debet appꝛopꝛiari filio sicut virtus. dicẽdum ꝙ nõ oportet cum virtus nõ solum potentiã nominet: vel nõ dicat potẽtiam absolute. Item super illo. (Sapiẽtia appꝛopꝛiatur filio.) Contra. quia si aliqua causa est ꝓpter quã sapientia filio appꝛopꝛiatur est quia procedit per modũ intellectus ꝛ sapientia inter intellectuales habitus cõputatur vt patet per philosophũ. vi. ethicoꝝ. sed sicut filius ꝓcedit per modum nature. ꝛ tamen natura nõ appꝛopꝛiatur filio. ergo nec sapiẽtia ei appꝛopꝛiari debet. dicendũ ꝙ natura semp habet rationẽ principij. sed sapiẽtia nõ solum dicit principium: sed etiam dicit quod est ex principio. nam sicut quãdo aliqua ꝓcedunt ab aliquo ꝓcedunt per modũ artis. illis ostensis dicit. hec sunt ars hui⁹ vel illius. ita ꝙ ipsa artificiata ars dicũtur. ita quod procedit per modum sapientie sapientia dici potest. ꝛ quia filius dicitur sapiẽtia: nõ quia per modũ sapientie producat. persona aliquã sed quia sic ipse producitur: ei appꝛopꝛiatur sapientia que competit ei quod est exꝑncipio. nõ natura que principiũ nominat. Nam si ipsa artificiata possunt dici ars ꝛ sapientia artificis. verbum autẽ qõ nõ ꝓpꝛie est artificiatũ. sed ratio artificiandi. alia multo congruentius appꝛopꝛiate ars ꝛ sapiẽtia nominatur ꝓpter similitudinẽ quã habet sapientia. cum ꝓprio filij. Item super illo. (bonitas attribuitur spiritui sancto.) Contra. bonuz ꝑm Dionysium est diffusiuũ sui. ꝛ est quasi fontale principium omnis emanationis. sed huiusmõi appꝛopꝛiationes fiunt per similitudinẽ quã habent ad ꝓpria. ergo debet bonitas appꝛopꝛiari patri cuius ꝓpꝛiuz esse totius deitatis principiũ. dicendũ pater est principium totius deitatis nõ per modum finis. sed magis. q. per modũ efficientis. ꝛ dico quasi quia in diuinis nõ ꝓpꝛie est causa efficiẽs: nisi extẽdatur efficiens ad omne principiũ productiuũ. bonum autẽ habet rationem cause finalis. ꝛ ideo nõ oportet bonitatem appꝛopꝛiari patri ꝙuis sit ꝓpꝛium eius esse totius deitatis principiũ. Item super illo. (a quibus hec nomina translata.) sunt ad creatorem. Contra. ephe. iij. a quo est omnis paternitas in celo ꝛ in terra. ergo paternitas non transfertur a creaturis ad creatorez: vt dicit magister. Sed cõcesso dicendũ. ꝙ sicut in paternitate. sicut in ceteris nominibus duo est cõsiderarerem significatam ꝛ modum significãdi quãtum ad rem significatã: prius reperitur paternitas in deo ꝙ in creaturis. sed quãtum ad modum significãdi ꝑm ꝙ tale nomen a nobis est impositum per ꝓius reperitur in creaturis. ꝛ inde ad diuina translatuz est. ꝛ ꝓpter hoc magister dicit nomẽ paternitatis a creaturis ad diuina translatum.

Dist. xxv. t

Uncꝫ supra.) Postꝫ magister determinauit de vnitate eẽntie ⁊ distinctione personarũ in quibus principaliter consistit materia primi libri anteꝫ accedat ad secundũ librũ in quo de creaturis est determinatur determinat de quibusdam attributis diuinis ꝑm que respectu creaturaꝝ deus causa ⁊ principiũ noiatur. deus autẽ nõ est agens ex necessitate nature sed per intellectũ: ⁊ qz in agentibus per intellectũ nõ solũ requiritur virtus ⁊ potentia vt possint agere. sed ⁊ sciẽtia ⁊ voluntas vt sciãt ⁊ velint. ⁊ ideo parte ista que cõtra totum superius precedens cũ diuisa fuit de tribus ꝓdictis magister determinat. s. de dei scientia. potentia ⁊ volũtate. vnde duo facit. qz primo dicit talem tractatũ esse necessariuꝫ. scõo. de ꝓdictis exsequitur. secũda ibi. (statim post. sciẽdum est igitur.) circa qõ tria facit. ꝑm qꝫ de tribus determinat de dei sciẽtia. secundo. de eius potẽtia. tertio de volũtate ipsius. scõa ibi. (Nunc de potentia dei agendũ. in ꝓncipio. xlij. di.) circa primuꝫ duo facit. qz primo determinat de dei scientia. secũdo. specialiter determinat de dei predestinatione que quedã species diuine essentie videt esse vt accipiam⁹ speciem pro omni eo. qõ ꝑm ipsum quodammodo aliquid nominat. secũda ibi. (predestinatio vero.) In ꝓncipio. xl. di. circa primũ duo facit. qz primo determinat de diuina sciẽtia. secũdo ostendit quomodo ipsa se habeat ad res scitas. secunda ibi. (nunc ergo ad propositũ.) In ꝓncipio. xxxvij. di. circa primũ duo facit. qz primo ostendit sciẽtiam dei esse respectu omniũ. secũdo huius occasione querit quomodo omnia in scientia dei existunt. secũda ibi. (Solet hic queri.) In ꝓncipio. xxxvj. di. circa primũ duo facit. qz primo separat sciẽtiam dei a ꝑscientia. predestinatiõe ⁊ ab aliis huiusmodi. secũdo. propter ꝓtacta quãdam questionẽ mouet. secũda ibi. (Hic cõsiderare oportet.) circa primũ duo facit. qz primo dat differentiã inter prescientiã: prouidẽtiam: dispositionẽ: ⁊ predestinationem. ostendens tamen oia dictam hoc cõuenire: qz nõ sunt respectu omniũ. secũdo ostẽdit diuinam sapientiã siue sciẽtiam ab oib⁹ ꝓtactis differre eo qõ a diuina sciẽtia respectu omniũ est. secũda ibi. (Sapientia vero vel scientia.) Deinde cũ dicit. (hic cõsiderari.) mouet quãdam questionẽ circa ꝓtacta ⁊ duo facit. qz primo querit. vtrum in deo esset ꝑsciẽtia vel predestinatio. si nihil futurũ esset. ⁊ ostendit qꝫ nõ: qz talia solum respectu futurorũ dicũtur. scõo. obicit ad partem contrariã. ibi. (ad hoc autẽ a quibusdam.) circa qõ duo facit. qz primo obicit in contrarium. secũdo obiecta soluit. secũda ibi. (ad hoc iurta.) ꝑ ma pars diuidit in partes tres. ꝑm qꝫ tres rationes adducit ad ostendendũ esse impossibile ꝑ scientiam in deo nõ fuisse. dato etiam qꝫ nihil futurum esset. Prima ratio talis. prescientia dei est idez qꝫ sciẽtia ⁊ sciẽtia: idem qꝫ essentia. Si ergo potuit prescientia nõ esse in deo potuit in eo nõ esse sciẽtia ⁊ essentia qõ est inconueniens. scõa talis. prescire in deo est idem qõ scire. ⁊ scire idem quod esse. si ergo deus potuit nõ prescire. potuit nõ scire ⁊ nõ esse qõ est inconueniens. Tertia talis. idem est deuz esse prescium ⁊ deum esse deum. quia prescientia dei ipam deitatẽ ⁊ dei naturã dicit. si ergo potuit deus nõ esse ꝑscius. potuit deus nõ esse deus qõ est inconuenies secũda ibi. (addũt quoqz.) tertia ibi. (Item cũ idẽ. Deinde cũ dicit. (ad hoc iurta.) soluit ⁊ duo facit. qz primo facit qõ dictum est. secũdo ostendit sapientiam ⁊ scientiã in deo fuisse etiã si nihil futurũ esset. secũda ibi. (sciẽtia vero.) circa primũ duo facit. qz

ꝑmo dicit prescientiã: dispositionẽ: predestinationẽ. quẽdam respectum importare ad ꝑsita disposita ⁊ predestinata. scõo ostendit propter talem respectuz deum potuisse nõ esse prescium: nõ disposuisse: ⁊ nõ ꝑdestinasse. nõ qꝫ variabilitas intelligatur ex parte diuine scientie: sed ex parte cõnotati siue ex parte effectuuz. secũda ibi. (cum ergo dicis.) tunc segtur illa pars. (scientia vero vel sapiẽtia.) In qua ostendit scientiam ⁊ sapientiã in deo esse ab eterno. etiaz si nihil futurũ esset: quia talia nõ solum dicũtur respectu futurorũ ⁊ temporaliũ. sed etiã respectu eternorum. ⁊ tria facit. quia primo facit qõ dictum est. secũdo dicit omnia esse in dei scientia ⁊ omnia in eo esse vitaz. tertio ostẽdit omnia esse deo presentia. ⁊ qꝫ ipse notat ea q̃ nõ sunt tanꝫ ea que sunt. scõa ibi. (preterea oia diligẽter. tertia ibi. (Inde est etiaz.) In quo terminat sua lectionis ⁊ distinctionis.

c Circa sciẽtiam dei de qua in presenti distinctione magister determinat. duo querenda sunt. Primo de ea in se. Secũdo. de ea in comparatione ad scientiã nostram. Circa primũ queremus quatuor. Primo vtrum in deo sit sciẽtia. Secundo vtrum seipm cognoscat. Tertio. vtrum cognoscat alia a se. Quarto. vtruz habeat propriam cognitionẽ de rebus.

Qõ:i.

D primuz sic proceditur. Videtur qꝫ in deo nõ sit scientia: qz scientia importat perfectionẽ supaditã rei: sed cuz deus sit simplicissimus: nihil est supadditum essentie sue. ergo ⁊c. Preterea. ꝑm phum primo poster. Scire est p demonstrationẽ intelligere. vñ ab eo demõstratio appellata ẽ: silogism⁹ apoditicõ. i. scientificus vel faciẽs scire. Sz intelligere p demõstrationem est intelligere cũ discursu. cũ demõstratio sit qꝺam species silogismi ⁊ i omni silogismo habeat esse illatio que sine discursu esse nõ potest. Preterea. intellectus distinguitur cõtra sapientiã ⁊ scientiã. qz intellectus est ꝓncipiuꝫ sapiẽtia ⁊ scientia cõclusionuz Sapientia distinguitur a sciẽtia. qz sapiẽtia est per causas altas: sciẽtia p causas ĩmas: Iz igit⁹ possem⁹ saluare in deo esse intellectum inquãtum cognoscit se ipsum q est ꝓncipiũ omnium: ⁊ sapiẽtiaz inquãtum cognoscit alia p se ipsuz qui est causa altissima: in eo tñ esse scientiã: vt videtur: nullo modo saluare possumus cũ nihil cognoscat p causas ĩmas. ergo ⁊c

Preterea. in omni scientia est considerare pdicabile. s. scientem: scientiã: ⁊ scibile: sed cum deus ꝑm Boetiuz sit summe vnus in quo nullus numerus. in eo scientia esse nõ poterit: qꝫ si dicas qꝫ ibi est scientia sine pluralitate qz scitũ ibi est idem qꝫ sciẽs. cõtra. idẽ sibi ipi non potest esse simile ꝑm Hylarium. Iz scientia est assimilatio sciẽtis ad scibile. ergo nõ potest eẽ ibi idem sciẽs ⁊ scitum siue scibile. Incõtrarium est qz Augu. xv. de tri. ca. xiij. vult qꝫ verbuz dei de scientia eius signatur. sicut igitur est ibi verbũ: ita est ibi scientia: sed cũ ꝓprie sit ibi verbũ vt ostẽsum est supra: ꝓprie erit ibi ⁊ scientia. Preterea. non cõpetit alicui scire sine scientia. sed ꝑm Aug. vj. de tri. ca. vlti. oia ĩmutabilia a deo sciuntur. multe ẽt auctoritates sacri canonis de scientia dei loquunt: qõ nõ esset nisi in deo scientia esset. Rñ. dõ qꝫ si vellemus sequi modũ platonicoꝝ. deus nullo modo esset sciens: sed sup sciens. posuit enim plato qꝫ esset ordo deorũ ꝑm ordinem abstractorũ. nam in quolibet genere erat reperire vnũ per se ⁊ multa p participationem: ⁊ qz quãto aliquid est magis latum ⁊ plura comprehẽdens: est magis abstractũ: vt qz animal est maioris ambitus qꝫ sit homo: est magis abstra-

ctum qđ ꝛ ſm intellectum: per ſe aĩal ſm poſitionẽ ꝛ iſtam erit ſuperius ad per ſe hominẽ: ꝛ quia vel eſt adeo latum: vt vnum ꝛ bonum. nam ꝛ nõ exiſtẽtia vno ꝛ bono participant: vnum ꝛ bonũ ſm hoc ſunt latiora ente: ꝓpter quod voluerunt platonici qꝫ deus ſummus. ꝛ ꝑmus erat eſſentia vnitatis ꝛ bonitatis. alia aũt abſtracta que etiã appellat deos habebãt ordinẽ ad hũc vnũ ꝛ primũ deum ꝛ ſm qꝫ erat ordo in ꝑſe entib⁹ ꝛ ĩ abſtractis. ſic ẽt erat repire ordinẽ in hijs que ꝑ participationẽ habebãt eſſe. ꝛ qz in reb⁹ ordinatis aliqua eſt inuenire ſuppꝛema: aliqua media. aliqua infima. ideo in omni genere entiũ poſuerũt dictos grad⁹: ꝛ qz videbãt omnia colligata eẽ cũ non ponerẽt ordinẽ abſq; colligatione: poſuerunt omnia quodãmodo eſſe in omnibus. nã ꝛ ſuppꝛema reſeruabantur in mediis ꝛ infimis ꝛ in ſima in mediis ꝛ ſuꝓmis. ita qꝫ res habebant eſſe in ſe ipſis ꝛ in alijs. ꝛ ideo oia coniuncta ꝛ colligata erant: ꝛ qz omne qđ recipitur in aliquo recipitur ſz modũ rei recipientis: nõ eodẽ modo omnia erãt in omnibus: quia quelibet erant in ſe ipſis eſſentialiter in ſupꝛioꝛibus ſup excellenter: in infimis participatiue: vt qz viuere eſt infra eſſe ꝛ ſupꝛa ſapere. nam viuit ꝛ eſt qđ quid ſapit ꝛ nõ cõuertitur. eſt aũt quic quid viuit nõ ecõuerſo. ꝛ ideo ſi in vita eſt eſſe. viuere ꝛ ſapere: omnia hec erũt in ea per modũ vite ſue vitaliter: ꝛ qz viuere eſt in vita vitaliter: eſt in ea eſſentialiter cũ vita ſe ipſam non excedat. ſapere autẽ eſſe in vita vitaliter nõ eſt eſſe eſſentialiter. qz ſapere eſt infra viuere. ꝛ cũ ſit in ea ꝑ modũ vite qđ excellit ſapere. erit in ea ſuper excellenter: eſſe aũt in vita reſeruabitur participatiue: eo quod eſſe excellit vitã ꝛ qz eſſe nõ põt eſſe in vita niſi per modũ vite: cuꝫ modus viuendi ſit inter modũ eſſendi: eſſe erit ĩ vita participatiue. Sunt ergo omnia quodãmodo in omnibus. modi tamen eſſendi qui ſm tres gradus diſtinguntur. vꝫ eſſentialiter. ſuperexcellẽter ꝛ ptĩcipatiue nõ oẽs in omnibus reſeruantur. nã ꝫ in rebus mediꝭ omnes modi adaptari poſſunt: eo qđ ſibiipſis ſunt paria. ꝓpter qđ in ſeipſis eſſentialr reſeruãtur: in ſuperioꝛib⁹ ſunt inferioꝛa. vñ ſuꝓma in eis participatiue exiſtunt. in inferioꝛib⁹ autẽ ſunt ſupioꝛa. quaꝓpter talia ſup excellenter ꝓhabẽt: ſuppꝛemis tñ ꝛ infimis ſolum duo modi cõuenĩũt. nam ſuppꝛema nihil habent participatiue. vnde quicquid eſt in eis: vel eſt eſſentialiter vel ſuperexcellenter. Infima autẽ nihil ſupercellenter ꝓtinent: ꝓpter qđ quicquid in eis exiſtit: vel eſt ibi participatiue vel eſſentialiter. cum igiĩ deus ſit eſſentia vnitatis ꝛ bonitatis ſm prętaxatũ moduꝫ. quicqđ erit in eo erit vnitiue ꝛ bonitiue. nam ſicut quicquid eſt in ꝑ ſe vita eſt vitaliter. ſic quicquid eſt in ꝑ ſe bono ꝛ ꝑ ſe vno: eſt bonitiue ꝛ vnitiue. igitur ſola bonitas ꝛ vnitas erũt in deo eſſentialiter: qz eſſe boni tatem bonitiue ꝛ vnitatẽ vnitiue ĩ aliquo: eſt ea eſſe eſſentialiter: ſicut viuere eſt eſſentialiter in vita: qz eſt in vita vitaliter: oia tñ alia erunt in ꝓmo ſupexcellenter. Nam cum oia ſint infra vnũ ꝛ bonum modus vnitatis ꝛ bonitatis excellit oia. non igitur erit ſcientia eſſentialiter in deo: qz nõ erit in eo ſciẽtialiter: ſed ſupercellenter: vt bonitiue ꝛ vnitiue. igitur ſm hãc viam. ꝫ poſſet dici deus bon⁹ ꝛ vn⁹ nullo tñ mõ põt dici ſciens ſed ſupſciens. Iſta autẽ via ꝫ ſubtilis ſit ꝛ iuuet nos ad conſecutionẽ veritatis: ꝓpter qđ ſumus eam diffuſius proſecuti ammiſcet tñ veris falſitates quaſdã. Nam omnes ꝑfectiones ſimplr in deo eſſentialiter exiſtunt ꝛ non eſt dare ordinez deorũ vt poſuerũt platonici vt clarius apparebit cum diſputabim⁹ de ydeis. vnde ꝛ Dionyſius in. xj. de di. no. ſic loquẽtes fortiter reꝓhendit. dicens qꝫ nec ipſi ſciuerũt quid dicerent nec patres eorũ. oportet nos ponere ſcientiã: ſapentiam ꝛ talia que perfectionẽ ſimpliciter important: in deo eſſentialiter ꝛ ꝓpꝛie exiſtere. nam Aug. xv. de tri. ca. xiiij. dat differentiã inter ſcientiã noſtraꝫ ꝛ ſcientiã diuinam: qz ſciẽtia in nobis eſt accidentaliter in deo eſſentialr. ꝛ Cõmen. in. xij. metha. ait qꝫ ſcientia ꝛ vita ꝓpꝛie de deo dicũtur. Sed ne videamur viam platonicorũ ꝑ omnẽ modum deſtruere. dicamus deum nõ vno modo eſſe ſcientẽ: ſed ſuper ſcientem. alio vero modo ꝓpꝛie ꝛ eſſentialr ſcientẽ eſſe. ꝛ ſicut dicim⁹ de ſciẽtia: ſic intelligendũ eſt de vita ꝛ ſa piẽtia ꝛ ceteris diuinis attributis. nam ſicut pluries dictũ eſt in noie eſt duo cõſiderare: rem ſignificatam ꝛ modũ ſignificãdi quantũ ad modum ſignificãdi nihil de deo dicitur ꝓpꝛie. ſed ſuper excellenter. Nam cum modus ſignificãdi ſequãt modum intelligendi. cum intellect⁹ noſter deficiat a tota eſſentia eo qꝫ naturaliter loquẽdo reſpectu cognitionis noſtre ꝛ cuiuſlibet creature. deus lucẽ habitat in acceſſibilẽ quã nemo hominũ vnq̃ vidit nec videre põt. ſi modũ ſignificãdi nominũ attendimus: deus nõ eſt viuens nec ſciens. ſed ſupviuens ꝛ ſupſciens. Sed ſi rem ſignificatã cõſideram⁹ vita ꝛ ſcientia ꝓpꝛie dicũtur de deo. ꝛ iõ Dionyſius aliquãdo deum dicit ſuper bonũ ꝛ ſup vitam. Aliquãdo eum noiat ꝑ ſe bonũ ꝛ ꝑ ſe vitam. eſt ergo deus ꝓpꝛie ꝛ ꝑ ſe ſciens. ſi rem ſignificatã ꝑ ſcientiã: nõ modũ ſignificãdi attẽdimus. Ad ꝓmũ dõ qꝫ ꝑfectiones omniũ generũ congregãtur in ꝓmo principio. iõ ſcia ꝛ vita ꝛ cetere ꝑfectiones in ipo exiſtunt. ſz qz in eo nõ ſunt participatiue ſz eſſentialr: qz deꝰ ẽ ſua vita ꝛ ſua ſcia. iõ ſz in nobis dicat ſcia ꝑfectionẽ ſupadditã eo qꝫ ꝑ participationẽ ſcientes ſumus. in deo autem nullã perfectionẽ ſupadditam noiat.

Ad ſcõm dicendũ qꝫ ſcire ꝑ ſe dicit rectitudinem cognitionis: qꝫ autẽ dicat diſcurſum rõnis: accidit ſciẽtie ſimplr ſumpte: ſz nõ accidat ſcientie noſtre: ꝛ qz in deo ſunt ꝑfectiones abſq; imꝑfectione. in deo erit ſcia abſq; mutabilitate ꝛ diſcurſu. Ad tertiũ dicendũ qꝫ ſz ſcia aliquo mõ ſumpta diſtinguaẽ ſapientiã. cõiter tñ accepta vnuſ ꝑ alio ponit ꝛ ſcia ſapientiaz includit vt vidit velle Aug. xiij. de tri. ca. penul. poſſum⁹ tñ ꝑ quandã adaptionẽ dicere in deo intellectũ eſſe ſapientiã ꝛ ſciam. nam intellect⁹ ꝓpꝛie dicit reſpectu ſimpliciũ ꝛ ꝑ cõparationez ad quidditatẽ. ſcia aũt ꝛ ſapiẽtia ꝓpꝛie cognitio cõpoſitarum. in deo autẽ ſz eſſe nõ ſit realiter diſtinctũ ab eſſentia. eſt tñ diſtinctũ ſm rõnem vt dicaẽ intellectus eſſe in deo ꝓut cognoſcit naturam ſuã. ſapiẽtia ꝓout cognoſcit naturã ſuã eſſe. ſciẽtia ꝓut cognoſcẽdo ſe ſit aliud que oia in deo ſola rõne diſtingũtur. ꝛ tñ ſic rõne talia diſtinguẽdo nõ ſaluam⁹ intellectus ſapientiã ꝛ ſcientiã in deo eſſe vt in nobis exiſtunt. ꝛ iõ rõ deficiebat: qz de reb⁹ diuinis ad modũ rerũ bũanarũ iudicare volebat. nõ tñ ꝓp hoc min⁹ ꝓpꝛie talia in deo exiſtũt: imo magis in ẽztuz ſecũ nõ cõpaciunt iperfectiones ãneras. Ad quartũ dõ qꝫ ꝓdicta q̃ requirũtur ad ſciam nõ opz differre re. ſz ratione. vñ in deo idem eſt ſciẽs ſcia ꝛ ꝓncipalr ſciẽtia. ꝛ qđ dicit qꝫ ſcia eſt aſſimilatio ſciẽtis ad rem ſciẽtã. ꝛ nihil ſibi ipi eſt ſile. dõ ſciam dici aſſimilationẽ impreſſionẽ apꝛehenſionẽ. ſz huiuſmõi vocabula ſumpſerunt originem ꝓpter intellectuz poſſibilem qui cognoſcit ꝑ receptionẽ ſpeciei. ꝛ eſt ſoluz impoteꝛtia reſpectu ſcibilium. ſed in deo talia nõ ponim⁹ niſi ſm modum intelligendi. cum in ſcis eius nõ ſit potentialitas aliqua.

Ecūdo q̄ritur. vtrum deus seipm intelligat vel cognoscat. ⁊ videtur q̄ nō: q̄z ſm Dionysiū. vij. de di. no. deus est sine sensu sine mente sed habens intellectuales operationes. sed qō est tale seipm cognoscere nō pōt. ergo ⁊c. Preterea. videmus in nobis duplicem modū cognitionis. vnus est p simplicez intuitū. ſm q̄ oculus videt. alius est p discursuz. ſm q̄ ratio ratiocinādo ⁊ inuestigādo cognoscit. virtus autē illa que sine discursu cognoscit seipam nō videt. nā oculus alia videns seipum nō videt. virtus autē illa q̄ sine discursu cognoscit pōt seipam cognoscere. cuz igitur deus nō discurrendo cognoscat: modus cognitionis eius assimilabit cognitioni sensitiue. igit de tō q̄ talia cognoscere possit. seipm non intelligit.

Preterea. dicitur in. xv. propositiōe de causis. q̄ omnis sciēs q scit essentiā suā est rediens ad essentiam reditione cōpleta: ſz in omni tali intelligitur discursus ⁊ successio. cū igitur hec sint aliena a deo deus essentiā suā nō cognoscit. Preterea. actus relationē importātes in diuinis nō sunt reciproci. ⁊ ideo q̄z generare relationē importat nō cōcedimus q̄ aliqua ꝑsona seipam generet: sed scire relationez importat. ergo nulla ꝑsona seipsam scit: nec de deo dicere poterimus q̄ seipm sciat: que de deo verificantur de qualibet ꝑsona vel saltem de aliqua verificari habēt. Incontrariū est pbs. in. xij. metha. qui vult q̄ deus seipm cognoscat. Preterea. ſm Auic. in methaphisica sua. Deus est intellector ⁊ apprehensor sui: eo q̄ sua quidditas spoliata est a materia. Rñio. dicendū. q̄ ſz ex precedenti q̄stione habere posſit deum esse cognoscentē ⁊ intelligentem. supplentes tñ qō ibi dimissam est, hoc idem tripliciꝑ via ꝓbari possum⁹. ſm q̄ deum triplr cognoscim⁹ ꝑ supercellentiā: p remotionē ⁊ causalitatē. In quātum deum p supercellentiā cognoscim⁹ omnia que sunt in oībus i eo supercellenter ponim⁹. ⁊ iō scire ⁊ intelligere que sunt pfectionis in genere entium ꝓ ductorum a ꝑmo. per amplius ⁊ pfectius existūt in ipso. Secūdo possum⁹ arguere deū eē cognoscentē per remotionē. videm⁹ eni formā a materijs sepatam esse rationē intelligēdi ⁊ intellectū in actu. ⁊ iō species lapidis que est in aia: est intellectus in actu: ⁊ ratio intelligēdi. q̄ si tñ huiusmōi forme haberēt ꝑ se esse: nō solum essent ratio intelligēdi: sed intelligerent. nam q̄ aliqua forma sit rō agendi ⁊ nō agat. hoc nō est nisi q̄z nō cōpetit ei p se esse. ⁊ agere sequitur modū essendi. ⁊ ideo qō soluz est ratio essendi ⁊ nō ꝓprie est: solum est ratio agendi ⁊ nō ꝓprie agit vnde calor existens in materia nō babēs p se esse: solum est ratio calefaciēdi nō tñ calefacit: q̄ si tñ esset seꝑatus cōpeteret ei agere. cum igitur deus sit ab omnib⁹ materialib⁹ segregat⁹ ⁊ potissime habeat p se esse: potissime intelligens erit. Tertia via sumit ex causalitate. nam si deus oium est causa ⁊ oia comparantur ad ipm tanq̄z artificialia ad artificem: cuz nō agat ex necessitate nature: sed per intellectū ⁊ cognitionem: vt in alia q̄stione patebit ipm esse intelligentē negare nō possum⁹. has tres vias tāgit Dionysius. vij. de di. no. vbi de diuina sapiētia determinat. nam viam p supercellentiā tangit cū dicit. deum esse sine mēte ⁊ sine sensu nō ſm defectū: ſz ſm excessum. q. d. q̄ oīs cognitio p amplius ⁊ pfectius ⁊ excellenter reseruat in primo. viam p remottonē innuit cum ait. q̄ diuina mens cōtinet oīa: cognitiōe ab omnib⁹ segregata. Nam ex eo q̄ segregat, distinguitur ab omnib⁹ creatis: in quātum in eis materialitas aliqua vel potētialitas inuenitur existens ipe ſm materialis ⁊ actus purus. oīa per cognitionē cō prehendit. Tertia vero via habeē cū subiungit ſm omniū causam in seipso omnē scientiā preaccipiēs ⁊ si cogimur deum ponere intelligentē ⁊ cognoscentem q̄ seipm cognoscat negare nō possum⁹. nam q̄ aliqua virtus cognoscitiua supra se cōuersiua nō existat. hoc nō est nisi ratione materialitatis illi virtuti annexe: vt rōne materie corporalis quā virtus illa ꝓficit. Nam ſm q̄ oculus ꝓbat q̄ ad se cōuersiuum est: incorporeū est. ⁊ nullū corpus ad seipm cōuertit. ideo oculus seipm nō videt: quia visus est virtus organica. cum igitur deus potissime sit immaterialis ad quē oīs creatura cōparata quodāmodo corporea ⁊ grossa est. iuxta illud. Damasc. iij. li. ca. iij. Omne ad deum comparatū grossum ⁊ materiale inuenit. Solus eni deus essentialiter immaterialis ⁊ incorpore⁹ est: cōcedere cogimur deuz maxime se ipm cognoscere. Excedit autez incōparabiliter cognitio diuina ſm quā seipm cognoscit: omnē aliam cognitionē creatam qō sic declaratur. In actu enīz cognitionis ad presens est quatuor considerare. cognoscens: rationē cognoscēdi: actū cognitiōis ⁊ cognitū. hec autē quatuor aliquādo reducūtur ad tria. aliquādo ad duo. aliq̄n ad vnum. aliquādo oia realiter sunt distincta. Nam virt⁹ cognoscitiua quadruplici gradu distinguit: q̄z quedā est sensitiua. quedā rationalis. quedā intellectualis. quedā supintellectualis ⁊ diuina. In virtute sensitiua semp predicta quatuor realr differūt: vt apparet in visu. Naz virtus visiua p seipam nō pōt esse sufficiēs cognitiōis principiū. ⁊ iō requiritur q̄ aliquid ei supaddat qō sit cognitionis ratio: vt species aliqua pupillā informans. Rursus actus vidēdi semp est realiter a vidente distinct⁹. etiam ipm visum realiter distinctū est. igitur ad actū visionis quatuor cōcurrunt de necessitate realr differentia. oculus tanq̄z videns. species tanq̄z ratio visio tanq̄z actus. visibile tanq̄z visum ⁊ cognitū. In rōne autem hec quatuor ad tria reduci possunt. Nam mens rōnalis seipam cognoscere pōt. ita q̄ idem est cognoscens ⁊ cognitū. licet ſm huiusmōi cognitionē se sufficiēter per seipam scire nō possit: sed requiratur ibi aliquid mēti supaddi tum: vt species intelligibilis intellectū informans erunt ibi igitur quatuor ſm rationez: tria ſm rem. nam cognoscēs ⁊ cognitū sunt duo ſm rōnem: vnū ſm esse. cōcurrit tñ ibi scdo species intelligibilis. ⁊ tertio actus intelligēdi. Sed in vrtute intellectuali vt loquamur ſm modū Dionysij. qui angelos appellat intellectuales: hoīes rationales predicta quatuor reducūtur ad duo. nam angelus seipm cognoscere pōt: ita q̄ ibi idem est cognoscens ⁊ cognitum. verum quia substātia angeli nō est potētia pura in genere intelligibiliū: nō cognoscit se angelus cognoscendo alia: vt intellectus noster seipm cognoscit. ſz per essentiā suam seipm intelligit. igit tria in eo aliquo modo reducūtur ad vnū. videlicet cognoscēs cognitum ⁊ ratio cognoscēdi. actus tñ cognitionis de necessitate est realiter distinctus a dictis tribus: q̄z nulli creature actio essentialiter cōuenit vt sua actio sit sua substātia: igitur p̄dicta quatuor ī angelo nō possunt reduci ad vnū. licet aliquo modo reducūtur ad duo. In inteilectu autē diuino omnia reduntur ad vnum. Nam ibi idem est cognoscēs ⁊ cognitum. quia deus solū seipsum primo ⁊ p̄cipaliter cognoscit: vt suo loco patebit. Rursum ratio cognoscendi ⁊ actus cognitiōis a cognoscente ⁊ cognito realiter differre nō possunt. quia deus seipm per se ipsum cognoscit. ⁊ ei intelligere est essentiale ⁊ sua actio est sua substātia: vt ꝓbatur. xij. metha. ⁊ q̄z

in omni cognitione est vnio cognoscētis ad cognitū
ꝙto magis in ratione cogniti cognoscibile cognoscē
ti vnitur: tanto magis cognoscitur: qz potissime ta-
lis vnio intelligitur in deo cum nihil realiter a deo
differens intelligatur mediū in cognitiōe diuina vt
seipm cognoscit. cognitio ei⁹ oēm aliam cognitionē
excellit. Nam cū actus ꝛ ratio agendi quodāmodo
sint media inter agens ꝛ obiectū: cum res creata se
ipsam cognoscit: qz ratio intelligendi ꝛ actus vel sal
tem ipse act⁹ ab ea realiter differt: aliquid realiter
distinctū ab ea intelligitur: medium inter rem crea
tam cognoscentē ꝛ seipam cognitā: nulla igitur crea
tura adeo vnitur sibi in rōne cogniti: vt deus igit
sibiipsi est vnitus. marime igit verū est deū seipm
cognoscere. ꝛ ideo eius intelligere est summe volu
ptuosum ppter p̄dictā vnionē. Tria igitur declā
rata sunt. Primo q deus est intelligens. Secūdo.
q seipm intelligit. Tertio. q talis cognitio ē summe
voluptuosa omnē aliā cognitionē excedens. quib⁹
visis apparet veritas ꝙstionis. Ad primū dicen
dum q deus dicit sine sensu ꝛ sine intellectu ꝛ sine
mente nō ppter defectū. sed ppter excessum vt idē
Dionysius ibidē ait. ꝛ iō nō debem⁹ arguere q nō
intelligat. Ad secundū dicendū q ſm p̄hm ea q̄
sunt p accidens: separabilia sunt ꝛ qz nō est per se q
virtus nō discurrens seipam nō cognoscat: nec ocu
lus seipm nō videt ex eo q non discurrit. sed qz vir
tus materialis existit. ideo nō oportet q quicquid
nō discurrit q seipm ignoret. poterit eni nō discur
rens seipm cognoscere si quid immateriale existat:
ꝛ quia deus quid immateriale existit: ideo ratio nō
concludit. Ad tertiū dicendū q ille reddit⁹ pōt
esse sine discursu ꝛ motu. nam cuz semper operatio
sit media inter agens ꝛ obiectū: cum aliquid seipm
intelligit ſm modū intelligendi p operationē suam
tendit in seipm: ꝛ qz operatio illa terminatur ad id
vnde exiuit ꝛ idē est p̄incipiū ꝛ termin⁹ talis actio
nis: dicitur huiusmōi cognitio redditus. nō igit ar
guitur. si deus seipm cognoscit q intelligat cū discur
su ſm q suū intelligere ſm nostrū modum intelligē
di est mediuz inter deum vt est intelligens: ꝛ vt est
intellectui quod aliquo modo cōcedere possumus.
Nam sicut deus ſm rationē a seipo distinguitur vt
cōsideratur: vt intelligens ꝛ vt intellectū. sic ſm no
strum modū intelligēdi intelligere suum est medium
cum seipm intelligit: quia semp actus ſm modū in
telligendi erit ab agente ꝛ terminatur in obiectū: ꝛ
ista est intentio ppositionis tacte: vt patet p Comē.
ibidez: habet tamē dicta ppositio aliam exp̄sitio
nem que etiam in cōmēto tangitur quā propter bre
uitatem dimittem⁹. Ad quartū dicendū q scire
nō importat relationē realem: sed ſm rationē. rela
tiones aut̄ rationis reciproce esse possunt. nam idē
per idemptitatē que est relatio rationis ad seipm
referetur.

Qō. iii. Ertio queritur. vtrū deus alia a se cogno
scat. ꝛ videtur q nō. arguit enim phs. xij.
metha. q si diuinus intellect⁹ cognosce-
ret alia a se vilesceret. Nam intelligibile
est pfectio intellect⁹. sed omnia alia sunt vilia in cō
paratione ad primū. ergo nihil aliud a se intelligit.
quia tunc vilius primo esset pfectio primi. Pre
terea. idem ibidez arguit: q si primū cognoscit alia
a se nihil est vere vnū in quo nō sit alietas: quod sic
declaratur: quia diuersitas in scientia est ex diuersita
te intellectorū. Si ergo primū alia a se cognoscit cuz
talia sint multa ꝛ diuersa in scientia p̄mi erit diuersi
tas ꝛ per cōsequens in ipso primo: quia scientia eius
nō est aliud ab ipso. Sed ponere diuersitatē in pri-
mo. ꝛ nō ponere aliquid in quo sit vera vnitas cuz
omnis multitudo ab vnitate pcedat: est valde in
conueniens. deus igitur nō alia a se: sed solum seipm
cognoscit. Preterea. ex eodem. xij: haberi potest
q si primū intelligeret alia a se q intelligeret discur
rendo ꝛ ei p̄ingeret in intelligendo lassitudo. nam
intellectus nō intelligit plura simul: quia simul ꝛ se
mel nō potest plurib⁹ informari. ꝛ ꝙto simplicior
est intellectus cum in eo sit minor diuersitas: ma
gis determinatur vt vnum cognoscat. ponere ergo
intellectuz diuinū cognoscere alia a se est dicere ipm
cognoscere vnū post aliud quod est inconueniens.
potest autem ꝛ hoc idem aliter declarari: quia intel
lectus intelligens alia a se est in potētia ad intelligē
dum quod est in potentia ad intelligendū. successiue
intelligit intellecta. omni autem tali cōuenit lassitu
do. vnde ꝛ idem phs ait q si primū nō est intelligēs
actu sed potētia necessariū est vt consecutio intelli
gendi inducat ei lassitudinē: sed cū sit inconueniens.
p̄mo in intelligēdo lassitudinē accidere inconueniēs
est ponere ipsum alia a se cognoscere. Preterea.
in eodem. xij. legitur q nō videre quedā est nobili⁹
ꝛ melius q videre. hec autem q nō videre est me
lius ꝙz videre. sunt turpia ꝛ vilia ſm Cōmē. sz cū
oia sint vilia respectu primi. primū nihil aliud a se co
gnoscet cum quicquid nobilitatis ꝛ bonitatis excō
gitari potest deo attribuēdum sit. qui ſm Anſel. est
quicquid est melius esse ꝙz non esse. Preterea.
in eodem. xij. plane dicit philosophus ꝛ Commēta.
q nihil extra se intellegit. ergo ꝛ ce. Preterea. si
deus cognoscit alia a se. vel hoc est p essentiā suaz vt
per similitudinē aliquam superadditā: per similitu
dinem supadditā nō qz tunc in deo esset compositio
ergo per se ipsuz omnia cognoscit. sed hoc esse nō po
test nisi inquātū ipse est causa oium: cogitatio g̃ tā
sam est cognitio discursiua: ergo deus cognoscit di
scurrendo qō est incōueniens. Incontrarium est
qz ſm Augu. xv. de tri. ca. xiiij. Mouit omnia deus
pater in se ipso: nouit oia in filio. ꝛ vj. de tri. ca: vlt.
vult q deus oia que fecit p verbuz. cognoscit in ver
bo: nō igitur sui ipsius solū cognitionē hz: ſz etiam ꝛ
sanctoꝝ. Preterea. cognitio fit pp similitudinez
rei exstentē in cognoscēte: sed diuina essentia est si
militudo oium: qz vt supza ostensuz est: nihil est oio
p̄natus participatione bonitatis p̄me q̄ non im
mittetur diuinā essentiā in aliquo: igit deus p essen
tiam suā oium cognitionē habebit. Rño od quod
Cōmen. in. xij. metha. si ſm q sonat littera cum in
telligere volum⁹. velle videt deū alia se nō cogno
scere nisi forte diceremus deuz cognoscere omnia:
qz cognoscit se ipsum in cuius virtute ꝛ potētia oia
existunt: vnde ꝛ reprehendit Themistiū dicentē de
um cognoscere omnia eo q se cognoscit. esse p̄nci
pium omnium. nititur aūt probare deū nihil aliud
a se ipso cognoscere ex pfectione ꝛ simplicitate oiui
ne cognitionis. tunc enim aliquis pfecte cognoscit
cum cognitum cognoscenti pfecte vnitur. vnde ait
q cum intellectus ꝛ intellectum fuerit adunata p
fecta adunatione cōtingit vt ipsa fiant vnū simpli
citer oibus modis si igitur primū alia a se cognoscit
est dare imperfectam cognitionem in primo: cum
sit dare aliquid cognitum ab ipso non idem oibus
modis cum eo ostendit etiam hoc idem ex diuina
simplicitate: quia primū vt ait: est simplicius om
nibus. ꝛ est simpliciter vnū sine aliqua multiplici
tate: ꝛ quia in eo nulla multiplicitas est: nō est in eo
alietas intellectus ꝛ intellecti. nec est in ipso multi
tudo intellectorū: quia multitudo intellectorū absq;
alietate intellectus ꝛ intellecti esse nō potest. sed ſm

insmodi obiectiões cõtingunt eo q̃ modus quo primum alia a se cognoscit ignoratur. deus enim p̃mo ⁊ principaliter solũ seip̃m cognoscit ⁊ cognoscendo se cognoscit alia. vnde omnia creata respiciũt diuinum intellectũ: nõ tanq̃ obiecta p̃ncipalia: sed quasi obiecta ex cõsequenti: ⁊ quia multiplicitas. ⁊ perfectio cognitionis ⁊ pfectibilitas cognoscẽtis ineũt rei ex obiecto p̃ncipali: nõ ex secũdario. cum deus solum seip̃m per se ⁊ primo cognoscat ex cognitione aliorum nec cõsurget in eo multiplicitas nec imperfectio aliqua. vt ℞ñdet. cõcludebat. cogimur eni ponere deum alia a se cognoscere. q̃ triplici via declarari põt ſm q̃ tria in omnib⁹ rebus aliis a primo cõspicere possumus. Videmus eni omnia alia a primo mobilia esse: q̃ omnis creatura vel mouetur p se vel per accidẽs vel ab intra vel est possibilis ad motum. Solus autẽ deus vt probatur in. viij. phisicorũ. Est omnino immobilis per omnẽ modum. Secũdo in omnib⁹ rebus vniuersi aspicim⁹ quendam ordinem. sunt eni vniuersa creata ordinata ⁊ connexa ad inuicem. solus autẽ deus proprie in huiusmodi ordine nõ cõtinetur: sed est huiusmõi ordinis institutor. Tertio in omnib⁹ creaturis inuenimus aliquã imperfectionẽ ammixtã. aliquã potentialitatem ⁊ priuationẽ. propter quod bonus intellectum habere põt q̃ scribitur. xiiij. metha. q̃ accidit omnia participare malo preter vnum. propter hec tria que in omnib⁹ rebus aspicim⁹. videlz propter motum: ordinem ⁊ priuationẽ. arguere possumus deum aliorũ a se cognitionẽ habere. Nam sem per mobilia presupponũt factorẽ immobilez. factor immobilis nõ potest esse agens ex necessitate: quia omne agens. pbisice mouet motum: ⁊ omne quod mouet motũ: mouet vt instrumentũ eius quod mouet per intellectũ ⁊ cognitionẽ. deus igitur qui mouet immobiliter ⁊ tanq̃ primũ agens nõ vt instrumentum: nec agit ex necessitate nature: sed p intellectum ⁊ cognitionẽ. sed omne tale agens: factorum cognitionẽ habet. igitur deus aliorũ a se ⁊ creaturarum factarũ ab eo cognitionẽ habebit. bene igitur Aug. in. vj. de tri. in fine. ex mutabilitate rerum docet nos venire in cognitionẽ diuine scientie immutabilis dicens creata mutabilia existere: quia immutabiliter scĩuntur a deo. Secũda via ad inuestigãdum hoc idem haberi põt ex ordine vniuersi. nam nõ est possibile omnia tendere in suũ finem directe nisi ab aliquo cognoscẽte eis prestituatur ordo: cum igit videam⁹ res naturales cognitione carẽtes in suos fines directe tendere. arguere possumus aliquã causam per intellectum ⁊ cognitionẽ agentem: eas in suos fines destinare. ideo bñ dictus est q̃ opus nature est opus intelligentie. Sic eni debemus infima reducere in suprema: vt ea que videmus in istis inferioribus reducam⁹ in celestes motus ⁊ in virtutem stellaruz. ⁊ omnia hec reducam⁹ in artem intellectualez primi qui omnib⁹ rebus instituit ordinẽ. vnde ⁊ ℞ñdet. quasi ab ipsa veritate coactus. in xij. metha. istaz sentẽtiam protulit. dicẽs q̃ calores generati ex calorib⁹ stellarum generãtes quãliber speciem: specierũ aialium: habẽt mẽsuras proprias ex q̃ntitatibus motuum stellaruz: ⁊ dispositionibus illarum ad inuicem in propinquitate ⁊ remotione. ⁊ ista mẽsura prouenit ab arte diuina intellectualis: que est similis ⁊ vniformis vnius artis principalis sub qua fiunt artes plures. ſm hoc igitur est intelligendũ. quasi natura facit aliquid pfecte ⁊ ordinate q̃ñs nõ intelligat q̃ esset rememorata ex virtutibus agẽtibus nobiliorib⁹ ea que dicũtur intelligẽtie. Sed non reducerẽtur ista oĩa in artem intellectualem primi nisi deus per intellectuz ⁊ cognitionem eis ordinez instituret ⁊ ea cognosceret. igitur aliorum a se cognitionez habet. Tertia via haberi potest ex priuatione ⁊ potentialitate rerũ. nam cum rectum sit index sui ⁊ obliqui ⁊ per habitum cognoscatur habitus ⁊ priuatio. deus cognosceet omnia nõ solum inquãtum omnia aliquo modo imitãtur ip̃m sed etiam inquãtum omnia a sua pfectione deficiũt nec erit hec cognitio cõfusa solũ. Nam sicut omnia cognoscit distincte: quia ipsum omnia nõ eodẽ modo imitãtur. sic etiam omnia cognoscit distincte. q̃ omnia ſm eandem rationẽ a sua perfectione deficiunt. ⁊ istam viã tangit Dionysius. vij. de di. no. qui assimilans deum lumini ⁊ omnẽ creaturã tenebre que est priuatio luminis. ait q̃ sicut lumẽ si esset quid cognoscitiuũ perseip̃m tanq̃ ſm causam tenebrarum preacciperet visionẽ: nõ aliunde videns tenebras q̃ a lumine siue q̃ a seipso: sic de⁹ vt ex sententia sua haberi potest: cognoscit omnẽ creaturam que respectu eius tenebra dici potest: nõ accipiens cognitionẽ aliunde. sed per seip̃m omnia cognoscẽs. patet igitur q̃ arguere possumus deum cognoscere alia a se tripliciter. ℙ primo in quãtum omnia cõparantur ad ip̃m vt imperfecta ad perfectum. Secũdo tanq̃ mobilia ⁊ trãsmutabilia ad imobile ⁊ in trãsmutabile. Tertio. velut ordinata ad prestituentez ordinem. In quãtum autem omnia comparãtur ad ipsum velut imperfecta ad perfectũ: ipse est quid immateriale. omnia autem respectu eius sunt grossa ⁊ materialia. nam materiã ⁊ materiale semper consequitur potentialitas. ⁊ aliquis modus imperfectionis. in quãtum vero omnia comparãtur ad ipsum: vt mobilia ad immobile. ipse est quid indiuisibile ⁊ omnia respectu eius sunt quodammodo diuisibilia. nam motus quãdã diuisionẽ importat ratione successionis ⁊ priozitatis ⁊ posteriozitatis. prout vero omnia ip̃m respiciũt tanq̃ ordinata prestituẽtem ordinem. omnia creata habẽt rationez multitudinis. ipse vero bz rationem vnitatis. Nam ordo in multitudine ex vnitate habet esse: vt proculus probat. sunt igitur creata respectu dei materialia diuisibilia ⁊ multa. ipse vero respectu eorũ est immaterialis: ⁊ indiuisibilis ⁊ vnus: ⁊ quia cognoscit creata ſm modum substãtie sue. ideo cognoscit ea immaterialiter: indiuisibiliter ⁊ vnitiue. ⁊ hoc est q̃ Dionysius ait. vij. de di. no. dicens. q̃ diuina sapientia seipsam cognoscens cognoscit omnia immaterialiter materialia quãtum ad primũ indiuisibiliter diuisibilia quãtum ad secũdũ: ⁊ multa vnitiue in ipso vno cognoscens omnia quantũ ad tertium. Ad primum dicẽdum q̃ si primum cognosceret alia a se tanq̃ obiecta p̃ncipalia vilesceret. imo in eo quodã modo esset summa vilitas: quia acquireret vilitatem ⁊ imperfectionez ex intelligere suo. vnde in eo nobilitas esse debet. Sed cum nõ intelligat ea tanq̃ obiecta p̃ncipalia: nulla vilitas ex hoc in eo erit. cum nihil aliud ab ipso ſm hãc ypothesim sit perfectio eius. nõ enim consideratur perfectio intellect⁹ ex intelligibili secundario: sed ex principali. ⁊ p hoc patet solutio ad secũdum: tertium ⁊ quartum: quia nõ oportet in deo esse diuersitatẽ: vt argũebat secũdum argumẽtum. nec in eo esse discursum ⁊ potentialitatem ⁊ lassitudinem in intelligẽdo: vt concludebat tertium: quia talia cõsequitur intellectus nõ ex obiecto secũdario: sed ex principali. vnum enim perse ⁊ primo deus intelligit seipsuz. ſ. ⁊ intelligendo ipsum vnico ⁊ simplici intuitu absque discursu ⁊ lassitudine: omnia cognoscit. ⁊ ideo nõ videre talia nõ est melius q̃ñs videre: vt dicebat quartum.

cum nulla imperfectio ponatur in primo. ex eo q̄ omnia sic cognoscit. Ad quintū dicēdum q̄ deus nihil cognoscere extra se potest intelligi dupliciter: vel q̄ extra determinet rationem ⁊ mediuz cognoscendi. ⁊ tunc est locutio omnino vera. nihil enī cognoscit extra se: quia nihil cognoscit per medium extraneum a seipso: sed omnia in seipso intuetur: qz cognoscendo se cognoscit omnia. istum autem modum loquendi etiam sancti habuerūt. Vnde Aug. lxxxiij. questionū ait: q̄ deus nihil extra se intuetur. ⁊ quarto sup Genes. ad litteram eandem videtur proferre sentētiam. ⁊ Dionysius. vij. de di. no ait: q̄ divina mens ſm omniuz causam novit omnia ex seipsa: ⁊ in seipsa scientiam ⁊ cognitionē pre habens ⁊ preaccipiens: nō ſm visionem singulis se immittens. Si vero extra determinet cognituz nō ratione cognoscēdi: tunc est distingēda: quia si intelligatur de cognito principaliter: sic est vera. nihil enim extra se cognoscit tanq̄z obiectum principale. Si vero intelligitur de obiecto quasi secūdario ⁊ ex consequenti: sic est falsa quia omnia alia cognoscit cognoscendo se: distincte ⁊ aperte. sunt enim omnia nuda ⁊ aperta oculis eius. Ad sextū dicēdum q̄ deus cognoscit omnia per essentiam suam que est causa omniū. nec tamē propter hoc intelligit cum discursu: quia nō semper cognoscere aliquid per causaz est cognoscere cum discursu ⁊ maxime cū vno ⁊ eodem intuitu: cognoscitur causa ⁊ effect⁹. deus aūt vnico ⁊ simplici intuitu cognoscit se ⁊ alia.

Quō. ārta. Quarto queritur. vtrum deus distincte ⁊ ppie cognoscat omnia. ⁊ videtur q̄ nō. quia scire ſm philosophū. primo posteriorum est ex veris primis ⁊ immediatis. si igitur deus distincte cognoscit: sic cognoscit: sed sic cognoscens cognoscit per plura principia. ⁊ per plures causas. deus autem vnico medio ⁊ per seipsuz oia cognoscit. Preterea. videtur q̄ cognitio dei non sit ex primis. nam prima p q̄ habetur ppria cognitio rei sunt ꝑma in genere ⁊ determinata ad aliquod genus. deus autem ſm causalitatē suam non determinatur ad aliquod genus entium. ergo cognitionem rerum distinctā habere non poterit. Preterea. nō videtur q̄ sic ex immediatis: quia immediata principia multiplicātur ſm multiplicationez principiatorum. ⁊ ideo philosophus. xij. metaphi. ait: q̄ principia relationis sunt relatio ⁊ principia substātiarum sunt substantia: quod verus est ſm Commentatorē ibidem loquēdo de principijs immediatis: sed nō habetur distincta cognitio rerum nisi per immediata principia. ergo deus nō habebit distinctam cognitionem rerum cum nō videatur immediatum principium iparum: cum existens vnus sit omniū causa. Preterea. posita causa immediata de necessitate ponitur effectus: sed cum deum ponamus eternum: creaturam vero temporalē. deus nō erit immediata causa creature. igitur cum per se ipsum creata cognoscat nō habebit distinctam cognitionem creatorum. Preterea. omnia cognoscit deus in seipso: sed creatura in creatore ſm Anſel. non est aliud q̄z creatrix essentia. non igitur distincte ⁊ imꝓpria forma cognoscet creaturas cum cognoscat eas solum in seipso: vbi a seipso nō habent esse distinctum. Preterea. Comē. vult q̄ deus cognoscat omnia in eo q̄ entia: ſz talis cognitio nō est distincte. ergo ꝛc. Incōtrarium est: quia agēs per intellectum habet distinctam cognitionē eoruz que producit: deus est huiusmodi. ergo ꝛc. Preterea. ordinare aliqua in finem modo debito ſm q̄ ordinabilia sunt in gradib⁹ suis: nō potest esse absq̄ distincta cognitiōe ordinatoris. nam qui deberet ordinare aciem militum nisi eos distincte cognosceret inordinata esset acies illa: quia teneret gradum nobiliozis miles vilioz: ⁊ si esset ordo in ea: casu cō tingeret. post quā per cognitionem ordinātis in ea non esset ordo. Si igitur deus cognitionē distinctaz nō haberet de reb⁹: vel vniversuz esset inordinatū vel ordo vniversi quod est summū bonū in genere creatoruz: ratione cuius oīa sunt valde bona: esset casualis: quorum vtrūq̄z est inconueniens. Sño. dicēdum q̄ in. xij. metha. sup illo ca. sententia patrū. vbi de cognitione primi determinatur describitur quedaz positio de cognitione dei respectu creaturarum dicēs: deum cognoscere omnia: sed nō sub modo distincto. naz sic cognoscit deus omnia sicut qui cognosceret caliduz in eo q̄ calidum: cognosceret caliduz in qualibet materia. nam nō cognosceret calidum in qualibet materia submodo distincto: ſz solum cognosceret naturā caloris in omni calido. naz sicut qui cognosceret calidum ignis q̄ est primuz in genere calidoruz nō ignoraret naturam caloris in omni calido: non tamen distincte cognosceret. hoc calidum ⁊ illud calidum. ita deus qui cognoscit entitatem suaz que est prima in genere entitatum nō ignorat naturam entis in omni ente. nō tamen propter hoc cognoscit distincte hoc ens vel illud. ista positio ſm q̄ diuersimode potest continuari littera commēti: pōt esse cōmentatoris vel alteri⁹ a cōmentatore inducta: cuiscūq̄z tamē sit erronea est. ⁊ quātum ad presens dupliciter deficit. Primo. quia nō est simile q̄ inducit pro simili. nam ⁊ si qui cognosceret calidum in eo q̄ calidum nō cognoscit hoc calidum vel illud calidum. tamen qui cognoscit perfecte ⁊ cōplete naturā entis: ⁊ ens in eo q̄ ens: oportet q̄ cognoscat hoc ens ⁊ illud ens. nam qui cognoscit p omnē modū ens in eo q̄ ens. oportet q̄ p cēm modū cognoscat differētias entis. differentie entis sunt idem ⁊ diuersum: vnū ⁊ multa. vniuersale ⁊ particulare. actus ⁊ potētia. nō igitur pōt cognosci pfecte ratio entis nisi pfecte cognoscat idēptitas ⁊ diuersitas rerum. ⁊ qui cognoscit pfecte idemptitatē ⁊ diuersitatē omniū rerū: distinctā cognitionē reruz habet. sic enim ymaginari debem⁹ q̄ sicut sensus cōis sub vna ratione cognoscit oia que cognoscūt oēs sensus particulares ⁊ plura: sic substātia supioz sub vna ratione formali plura cognoscit q̄z inferiores sub pluribus rationib⁹. deus autez qui est supremus intercognoscit. vnde ordo substātiarum intelligibiliū magis assimilatur ordini potētiarum ordinatarum ad se inuicem q̄z ordini habituū. Nam licz per methaphisicam nō distincte ⁊ impropria forma ⁊ particulariter cognoscam⁹: quecūq̄z per scientias particulares cognoscimus: quia tunc alie scientie viderēntur supfluere: p sensum tamen communē omnia ⁊ plura distincte cognoscimus que p particulares sensus apprehendimus: sed quia differētie calidi in eo q̄ calidum nō sunt idem ⁊ diuersum: nō oportet cognoscētem calidum ſm q̄ calidum diuersitatē ⁊ idemptitatem calidoruz cognoscere: propter quod calida distincte cognoscat. Secūdo deficit dicta positio. qz cognoscens calidum ignis p intellectum nō producit omnia calida. sed deus cognoscēs entitatē suam per esse suum omnibus entibus esse tribuit. ⁊ ideo omnes res ſm suum ꝓprium esse distincte cognoscit: ⁊ hoc est q̄ Dionysius ait. vij. de di. no. q̄ deus producens omnia ſm vnam causam: omnibus existentibus esse tradidit: ſm eandem causam sciet omnia sicut ab ipso existentia. scit ergo deus omnia ſm

proprium esse cum omnibus tale esse largiatur immo si proprie loqui volumus solus deus omnia p prie ⁊ distincte cognoscit nam ex hoc dicitur aliquid distincte ⁊ proprie cognosci qz perfecte cognoscitur nam cognoscere aliquid in distincte est ipsum intelligere imperfecte. Ad hoc autem q̄ cāta perfecte cognoscantur. quia propter talia est questio introducta quatuor concurrunt primo q̄ sciatur eius causa. Naz sillogismi per signa deficiūt ⁊ ideo cognoscere rem per signum ⁊ non per causam: est cognoscere rem imperfecte. secundo. oportet scire quoniam illius est causa nam qui cognosceret interpositionem terre que est causa eclipsis ꝑm q̄ res quedaz est ⁊ non cognosceret eam ꝑz q̄ causa eclipsis est: huius modi effectus qui est eclipsis imperfectaz cognitionem haberet. Tertio oportet illam causaz esse causam simpliciter. quia si esset causa per accidēs ⁊ ꝑm quid non aggeneraret scientiam. Quarto oportet eam esse immutabilez qz ꝑm Boetiū i p̄n° arismetrice: scientia est eorum que immutabilem substantiam sortiūtur. hō quatuor tangit phūs primo posteriorem diffiniens scire ait. q̄ scire est p causam cognoscere quantum ad primum. ⁊ quoniam illius est causa quantum ad secundum simpliciter ⁊ non modo sophistico qui est ꝑm accidens. quantum ad tertiuz ⁊ q̄ impossibile est aliter se habere quantū ad quartum. Si autē hō. quatuor bene aduertim⁹ nulla creatura naturaliter loquendo res perfecte cognoscit. nam diuina lux naturaliter est inaccessibilis cuilibz menti create. ⁊ ideo omnis creatura eam cognoscit per effectus. ⁊ cognitionem reruz habet per causas creatas non essentialiter ipsam diuinam lucez intuendo. quas ergo cōditiones primas que requiruntur ad scire saluare possumus cognitione intellectum creatorum potest enim intellectus creatus etiam naturaliter. quia de tali cognitione loquimur scire intellectu essentiali causam alicuius rei. ⁊ quoniam illius est causa. Scire tamen intellectu essentiali causam rei simpliciter ⁊ eam que impossibile ē aliter se habere. non potest. Nam vt habitum est diuina essentia non intelligitur naturaliter intellectus essentiali ab aliqua creatura. ⁊ ideo si intellect⁹ creatus naturali cognitione cognoscit causas reruz esse tialiter ⁊ positiue ille cāe quid creatum existent: et non erunt cause simpliciter ⁊ immutabiles. Similiter cāe non erunt propter duo. Nam illud est simpliciter causa quod maxime influit. Rursuz id simpliciter causa existit quod est causa rei ꝑm sui totalitatem. Nam simpliciter: hō duo videtur imporq est simpliciter calidus est maxime tale ⁊ totaliter tale. nam ignis tare: vz q̄ sit maxime calidus. ⁊ quo dam modo totali ei caliditas conuenit: nihil creatū potest maxime influere. nam cum maxime influere sit cause prime: eo q̄ causa vlior ⁊ superior magis influit: dicere aliquod creatum maxime influere: est dicere aliquod creatum esse causam primaz. Rursum nulla creatura potest esse totalis causa. quia qō est totalis causa totum producit. totum producere ē agere nullo presupposito: quod soli deo cōpetit: semper enim causa creata presupponit in quod agat. non igitur aliqua causa creata proprie loquendo est causa simpliciter nec etiaz alicui creature potest cō petere esse immutabiliter causam. Nam immutabilitas cāe dupliciter potest cōsiderari vel in se vel in comparatione ad effectus. licet autem in comparatione ad effectuz possit comunicari cause create esse quid immutabile eo q̄ posita causa de necessitate sequitur effectus. Si tamen in se consideratur causa creata immutabilis est. quia esse per omnem modum quid immutabile proprium est solius dei. vt potest haberi ab Augu: primo de trini. ca. j. ⁊ talis immutabilitas cause etiam in scientia est attendenda vnde ⁊ cōmentator. ij. meta. dicit. q̄ demostrationes mathematice sunt certe in p̄mo gradu certitudinis. Sunt enim certiores naturalibus eo q̄ in se accepte cause mathematice magis sunt immutabile q̄z naturales. Incomparatione tamen ad effectū non magis eis cōuenit immutabilitas. Nā sic ad habere angulū extrinsecū: de necessitate segtur habere tres. ita ad interpositionē terre luna ⁊ sole existib⁹ i intersectōib⁹: de necessitate segtur eclipsis nō igit aliq̄ creatura nāli cognitiōe proprie ⁊ simplr hz pfectā cognitōez causatoꝝ: cū cognoscat ea p causas nō simplr. ⁊ quodāmō mutabiles: nec tñ propter h̄ nō cōuenit scire nec a creaturis negam⁹ sciaz sed dicimus eas nō scire pfecte p oēm modū deus tñ sciēdo se eē cām oium: scit oia pfecte. qz cognoscit cām rex cū se cognoscit. ⁊ qñ illius ē cā: cū se eē cāz rex cognoscat ⁊ talis cognitio ē p cām rei simplr q̄ nō cōuenit aliter se habere cū ipe sit simplr cā reruz ab oi trāsmutatione semotus. ⁊ qz solus ipse proprie res pfecte cognoscit ab eo negare distinctā cognitionē rex nō possum⁹. Ad primū dō q̄ ad cognitionē rei occurrūt plia principia: qñ vna cā pfectā sciaz rei aggnare nō pōt d⁹ns ät q ē sufficiēs cā rex vnico me° vt p seipsū oia pfecte cognoscit: scire ät qō describit philosophus non est scire diuinum ꝑz scire nostrum.

Ad. ij. dicendum q̄ scire fic ex primis conuenit eis qui ex rebus cognitionem accipiunt: sic autem deus non cognoscit vt probat Dionysius. vij. de di. no. vel dicere possumus q̄ licet deus non sit causa determinata ad aliquod genus entiuz. tamen qz magis est causa rerum q̄z aliquid aliud magis habetur cognitio per talem causam q̄z per principia prima determinata ad genus aliquod. Ad tertium dicendum q̄ deus est ita causa communis omnib⁹ q̄ tamen est causa propria vnicuiq̄. qz ꝑm Augu. lxxriij. q. q̄ qz deus non irrationabiliter agit. non enim eadem ratione conditus est equus ⁊ homo. Rursum ita est causa mediata. qz cōmunicat causalitatem suam creaturis. q̄ tamen etiam immediate operatur in omnibus: ⁊ ideo per talem causam potest haberi propria ⁊ distincta cognitio rerum: ⁊ quod arguitur. qz causa immediata siue propa multiplicatur ꝑm multiplicationem causatoꝝ. intelligendum est de causa que sic est propria q̄ non habet rationem cōmunis. Ad. iiij. dicendum q̄ cum cognitio dei non presupponat res esse nec aliqd accrescat diuine scientie ex eo q̄ res pgrediuntur in esse. qz vocat ea que non sunt tanq̄z ea que sunt: nō oportet deum cognoscere p causam ad cuius positionem res ponatur in esse. Aduertendum tamē q̄ deus est cā rex p scientiam ⁊ voluntatem: qbus concurrentibus de necessitate res pgrediuntur inesse. quia in dictione eius cuncta sunt posita: ⁊ non est q̄ sue possit resistere voluntati. Ad quintum dicendum q̄ iste fuit error antiquorum philosopborum qui credebant res cognitas secundum idem esse: in seipsis ⁊ in cognoscēte ⁊ ideo empedocles. posuit animam compositaz ex omnibus elementis. videlicet vt terram conosceret terra: aquaz aqua: ⁊ sic de alijs. Sed hec positio friuola est. Non enim oportet naturam lapidis esse in anima vt anima cognoscat lapidem. Sed sufficit similitudinem lapidis eē i anima existere. q̄ si tamen anima secundum suam naturam esset similitudo lapidis: p, seipsum lapidem cognosceret. ⁊ quia diuina essentia est similitudo omnium: vel vt proprius loquamur omnia di

unam essentiam imitantur: deus per seipsum oia cognoscit. Iz igitur leo q est in deo vel ydea leonis in deo erūs sit ipse deus: et leo iste materialis nō sit deo: sm q deesse in deo logmur: tamen qz iste leo ilAaz ydeaz leonis imitatur et p sui similitudinē in ōo existit: iste leo a deo cognitus erit. Ad. vj. dō q vt pō cōmenti in hoc tenēda non ē vel dō est vt in corpore solutōis dictū fuit q: ōs cognoscēdo res sm q entia sunt cognoscit omnes differentias entis: propter quod idempritatem et diuersitatem rerum et res sub esse distincto cognoscit.

Einde queritur de scientia dei in cōparatione ad scientiam nostrā. Et circa hoc querūtur duo. Primo vtz scientia dicatur equinoce de scientia dei et scientia nostra. Scōo vtrum scientia dei distingu̇atur eisdem differentijs. sicut scientia nostra: ut dicatur vniuersalis vel particularis vel dicatur deus sciens in potentia essentiali vel accidentali.

D primum sic ꝓceditur. videtur q: equoce dicatur scientia de scia dei et scia nra q: sm Cōmē. in. de suba orbis. q̄cūq; sunt

Nbv. in corporibus supceles tib⁹ et in istis inferioribus⁹ dr equinoce: sed plus differūt ea que sunt in deo et creatura q̄z ea q̄ sunt in corporibus supcelestibus et inferioribus. ergo scia hic et ibi dicetur equoce. Preterea. vulr Cōmen. ij. metaphi. q: quantitas dicatur de quātitate continua. et discreta equinoce. Iz plus differt scia dei et scientia creata q̄z quātitas ōtinua et discreta. cū illa duo reducātur ad vnū genus et nō ista. Preterea. Hugo in. ij. c. sup angelica ierarchia ait. q̄cūq; aūt in creaturis sunt magis sibi vicina sunt et cognata. qz facta sunt q̄z opus artifici: et factura plasmatori. Iz aliqd dictū de duob⁹ creatis dicitur equoce. ergo qcqd dr de deo et creatura equoce dicetur: cū plus distent creatura et de⁹ q̄z q̄cūq; duo creata. Preterea. Cōmen. in. xij. metaphi. plane dicit q: scientia dr equoce de scientia dei et scia nra. Incōtrariū ē qz sm phm. x. metaphi. sp mēsura est vnigenea mensurato. Iz nihil tale est equocuz: cū igitur scia dei mensuret oia creata. et p ons sciam nram scia de scia dei et scia nra nō dicetur equoce. Preterea. si aliq̄ cā ē pp quā dicatur equoce scia de scia dei et scia nra ē rōne excessus quē hz vna ad aliā: sed magis et minus nō diuersificant spēm. ergo pp talem excessum nō erit equocatio inter ea.

Rn dō q largo mō sumēdo equocū nō vt distinguitur ꝫ analog^m. sed vt includens analog^m: distinguitur ꝫ equocum. dicere possumus sciam de scia nra et scia dei equoce ꝓdicari. dat. n. phs. i. topicoz multa documēta ad cognoscēdū equinocū iter q̄. v. potim⁹ accipe inūātia nos ad hāc vitatē ꝓcludēdā.

Unū documētū ē q: debem⁹ aspicere ad diffiniti onē: nā si aliq̄ habētia vnū nomē. si sm illud nomē p cōparatōem ad aliud describuntur. si nō conuenit eis vna descriptio illa sunt equinoca sm nomē illud. et ideo qz sanatiuū dr de cibo et vrina ñ tamē eā dē descriptōem suscipit p cōparatōem ad sanitatez vt dr de cibo et de vrina. qz cib⁹ dr sanatiuus eo q: efficiat sanitatē vria eo q: significet. Sanatiuū h et ibi equoce dr. Scōo ad cognoscendū equocum vtile ē respicere ad ꝓpias. nā color dicitur in magnitudinibus et in melodijs. dicitur enim magnitudo colorata per album et nigrum in ea existentia. melodia vero colorata dicitur cuz voces in ea existentes Iz modū ōbitū ordinātur. tamē hic et ibi acceptus color ñ sm easdem differentias diuidit. Nā color qui est in corporib⁹ diuidit p cōgregatiuū et disgregatiuū: ille vero q est in melodijs diuidi hz per frigium et spōdeū. quare color hic et ibi equinoce sumitur. Tertio vtile est respicere ad oppositū. naz si aliquid in pluribus inuenitur et sm q inuenitur in vno habet oppositionē sm q reperitur in alio caret opposito. opz illud esse equinocū et ideo licet delectatio inueniatur in potu et in scientia tū qz delectationi que ē exparte potus est contraria tristitia que est exparte sitis delectatiōi vero que est exparte scientie nihil est contrariū vt dicit phūs pmo topico. delectatio hic et ibi equinoce dicitur. Quarto. vtile est respicere ad genus. nā si aliquid dictū de vno est in vno gñe: dictum de alio est in alio: equinoce dicitur de vtroq;: et ideo albū de albo in voce et albo in colore equoce dr. Quinto. vtile est respicere ad potētiaz cognitiuā qz albū i colore ē i gñe colozis albū i voce ē i gñe soni nā si aligd dcīm ō vno pcipit vna vtute cognitiua: vt reperitur i alio pcipitur alia. oz illud ee eq uocū. et ideo qz acutū vt reperitur in magnitudinibus pcipitur tactu: vt reperitur in humoribus appbenditur gustu acutū hic et ibi equinoce dicitur. et Iz cuilz modo sm quē equinocatio sumitur ꝓpriū exemplum dederimus. vni tū et eidē equinoco plures octoz modoz. vel etiā oēs adaptari possent. nā albo in voce et in colore cui cōpetebat equocatio pp diuersitatē gñis cōpetit ēt pp diuersitatē po^e appbēsiue. qz albū i colore pcipit visu. albū i voce auditu. possz ēt ei cōpetere equinocatio ꝓpter diuersitatē rationis. qz nō sm eandē rationē sumitur albū hic et ibi: et ꝓpter diuersitatē differentiaz. qz nō per easdez differentias diuiditur color et sonus et album in colore et in sono: competit etiā ei equocatio pee respectū ad cōtrarium. qz albo in colore ꝓtrariatur fuscū. albo in voce raucū. boc viso notādū q: ꝓpter oia ꝓdicta scientia de scientia diuina et scientia nostra equoce dicitur. Nam si aspicimus ad descriptiones p⁹ ut scientia nostra et diuina describuntur non eandē descriptionem suscipiunt. qz scientia nostra causat a rebus. scientia vero dei si describitur per comparatōem ad res sm q descriptio vel diffinitio ei cōpetere pōt: non dicetur causata a rebus: sed causati na rerum. Secundo possumus hāc equinocatiōnem aduertere respiciendo ad differentias. nam scientia nostra distinguitur per scientiam vniuersalem et particularez. scientia vero dei vt in alia questione patebit nec vniuersalis nec particularis existit. Tertio. aspiciendo ad contrarium. Nam scientie nostre contrariatur ignorantia. scientie vero diuine nihil est contrarium. Quarto respiciendo ad genus: qz scientia nostra est in genere qualitatis et ē accidens. scientia vero dei est ipsa diuina substantia. Quinto. aspiciendo ad potentiam cognitiuā. Nam scientia nostra apta nata est sciri ab habente intellectum siue ab intellectu creato. Scientiā vero diuinam nullus intellectus creatus naturaliter scire pōt. et ideo nō est apta nata sciri p intellectū: q: sicut ipse deus nō est quid intelligibile: sed sup intelligibile: et supza mentez et rationē sic scia sua q̄ ē idez q: ipe supza mentez et rationem est. b. n. v. aliquo modo tangit Cōmen. in. xij. metha. qui dicēs scientiam dici equinoce de scientia dei: et scientia nostra ait. q: scientia dei causat res: nostra causatur a rebus. et hoc q̄z tū ad p^m propter diuersitatem descriptionis postea subdit q: scientia dei nec est vniuersalis nec particularis et h quantum ad sm. quia non per easdem differentias diuiditur scientia dei et nostra ait etiam q: deus non disponitur per scientiam ad habet ignorantiam oppositam: et hoc quantum ad tertium modum sumendi equinocationem qui est per respectum ad oppositum: addit viterius

q deus non disponitur per istas dispositiones. qz non est aptum natum habere alterum ꝛ hoc quantum ad quartum. quia scientia diuina non est superaddita substantie prime nec est accns ꝛ q̃litas q̃ habitualiter disponit habẽtem vt possit dici dispo eius: prout dispositio ponitur species qualitatis sm qđ pot dici scientia in nobis: nam licet scientia nostra sit habitus: dispositio tamẽ quedam dicit. qz dispo habitum includit. iuxta illud. q̃ habetur in predicamentis. Sunt autem habitus iam dispositiones. qui. n. retinent habitum quodãmodo dispositi sunt. ¶ Idem Lõmẽ. ait q̃ aliqđ est sciens de quo non est fas dicere sibi ꝛ ℔ quãtum ad quintum. est. n. sciẽtia diuina supra intellectum. ꝛ ideo pho. nec alicui alii fas erat dicere de ea sufficiẽter. qz nec poterat ea sufficiẽter intelligere. ¶ igitur sciẽtia eq̃uoce de diuina ꝛ nostra. qz si sm eandẽ virtutẽ cõprehendũtur quia vno intellectu cõprehenditur ꝛ de ea sciẽti est fas dicere: alia supra intellectuz est ꝛ deficiũt lingue a narratione eius. ¶ z igitur q̃ scia equoce dicit de scientia dei ꝛ sciẽtia nostra sumendo equoce large vt includit analogũ. sed si equiuocũ ptra analogum diuiditur non dr̃ equoce. ſz analogice cũ scia nostra sciam illam ꝛ si non in oibus saltẽ quantũ ad aliqđ imitet: modi aũt ptacti nõ pcludunt equiuocatõem simplr ſz vel equocatõem vel analogiã. Ad. i. dõ q̃ Lõmẽtator accipit equocũ large vt includit analogum nã que sunt in sup celestibus ꝛ in inferioribus nõ. dicũtur pure equiuoce. ſz analogice. ꝛ p hoc pz solutio ad sm. qz quãtũ nõ dr̃ pura equocatõe de pmo ꝛ discreto. Ad. iii. dõ q̃ equiuocatio nõ respicit differentiã rei in se acceptã. ſz p cõparatõem ad nom impositum. nã Sortes dictus de duobus particularibus hoibus dicitur equiuoce. ꝛ aĩal dictum de bouine ꝛ leone dicitur equoce ꝛ tñ plus q̃ueniunt duo particulares hoies. q̃z hõ ꝛ leo. Sufficit aũt ad hoc q̃ nom̃ non pure equoce dicatur de aliqbus: esse aliquam imitatõem vnius ad alterũ sm nomen illud Et qz scia nostra in aliquo imitatur diuinam sm q̃ vtriq; cõpetit nomẽ scie. scia nõ pure equiuoce dicitur de vtrisq;. Ad quartũ dõ q̃ Lõmen. accipit equiuocũ large vt includit analogum. Ad primũ incõtrariũ dõ q̃ oz mensurã esse vnigeneam mensurato nõ qz oporteat mensurã esse in eodem genere cum eo: sed qz est aliqua analogia inter vtrunq; nõ igitur ex hoc arguitur inter scientiam nostrã ꝛ sciẽtiã dei vnuocatio. sed analogia. vel dicere possum⁹ q̃ scientia diuina respectu scientie nostre nõ est mẽsura coequata. sed excedẽs: ꝛ ideo sicut calor in istis inferioribus generatus a caloze solis non est vnius eius respectu illius calozis ꝓpter iproportionem inferioꝛ ad supercelestia. sic scientia nostra cãta in nobis a diuina scientia nõ est eiusdẽ rationis cum illa ꝓpter iproportionem intellectus nostri ad intellectum diuinum. Ad secũdũ dõ q̃ magis ꝛ minus sumptum sm vnã rationez quidditatis nõ diuersificat speciẽ: sumptũ tamẽ sm aliam diuersifi-
Dõ. vj. cat. ꝛ qz nõ sm eandẽ rationẽ est scientia in nobis ꝛ in deo: iõ in tali excessu vnuocatio seruari nõ põt.

Secundo queritur. vtr scientia diuina distinguatur sm q̃ sciẽtia nostra. s. vle ꝛ particulare pscire in potentia essentiali ꝛ accidentali. ꝛ videtur q̃ scientia dei sit vlis qz illa scientia marie est vlis que est respectu oium. sed diuina scientia potissime est respectu omnium. ergo ꝛc. ¶ Preterea. scire aliquid in vli est scire in sua causa. sed sm Themistiũ. deus scit oia. qz scit se esse prin cipiũ oium: ergo potissime scientia eius est vlis: qz scit oia in sua causa: cũ sciat oia in se ipso qui est causa ꝛ pncipium oium. Vlterius videt q̃ sit particularis: qz scire aliqđ in particulari est scire sub modo diffincto ꝛ in ppa fore: ſz potissime dina scia ẽ huius modi. ergo ꝛc. ¶ Preterea. si sciẽtia dei nõ est particularis. cũ sit vlis vt probatuz est. scientia eius est discursiua qđ est inconueniens. nã scire in vli ꝛ nõ in particulari cõpetit bijs qui scientiã acquirunt discurrendo a pncipijs ad cõclusiones. a notioribus ad minus nota: eo qđ sunt nobis nota confusa magis.

Vlterius videtur q̃ deus sciat in potentia essentiali. qz vbicũq; ẽ reperire magis ꝛ minus. ibi ẽ reperire simplr: vt probat phus quarto metha. Si igitur reperitur aliquem esse magis ꝛ minus in potentia ad sciendum opz omnem istam diuersitatẽ reduci in primuz scientem: eo q̃ postrema reducũtur ad prima. ille igitur simpliciter erit sciens in potentia. sed qđ sic scit in potentia: scit in potentia essentiali. ergo ꝛ ce. ¶ Preterea: deus cognoscit res eo qđ est reruz causa sed nõ semper causat res actualiter: ergo non semper scit eas actualiter. scit igitur eas in potẽtia. sed quicquid in deo ponitur ibi essentialiter existit. ergo deus est sciens in potentia essentiali. Vlterius. videtur q̃ deus sciat in potentia accñtali. qz sm phum. tunc scimus in potentia accidentali cum possumus considerare cum uolumus sed deus volens considerare de rebus: de eis cõsiderat. ergo scit eas in potẽtia accñtali. ¶ Preterea. tunc scimus in potentia accñtali cum habemus habitum scientie. sed sicut intellectus vel memoria ẽ pncipium intelligendi. ita ꝛ habitus. sicut igitur i deo ponimus virtutem intellectiuam. vel intelligẽtiã ꝛ memoriã. ꝛ actũ itelligẽdi. vl itelligẽ. ſz ℔ i eo realr non differant: ita ꝛ habituz: cuz sit id a quo egreditur actus: ubi ponere poterimus: sed scire ſz habitum: est scire sm potentiam accidentalem. ergo ꝛc. Incontrarium est Commentator in. xii. metaphisice qui ait scientiam dei nec esse vniuersalem nec particularem nec esse in potentia. Responsio dicendum q̃ diuina scientia nec est vniuersalis nec particularis nec deus est sciens in potentia essentiali nec in accñtali. hec autem sic declarãtur. nam differentie pretacte conueniunt scientie nostre. ꝛ ideo si volumus videre. quomodo predicta remouentur a scientia primi. oportet nos scire. quomodo differenter intelligit deus ꝛ nos. Ideo notandum q̃ intelligere primi. ꝛ nostrum quasi per omnem modum videntur habere conditiones oppositas. est enim intellectus noster potentia pura i genere intelligibilium. ꝛ ideo nullus actus intelligibilis ab eo erire potest nisi informetur aliqua forma superaddita nature sue. nam a potentia pura nõ pgreditur aliq̃ act⁹. ꝛ ideo ſz qđ aliqđ ẽ po⁹ pura in aliquo genere. sic actus illius generis negantur ab eo: vnde materia prima est potencia pura in genere entium. nullus actus in tali genere ei competit nisi informetur forma: intellectus vero noster. quia non est potentia pura in genere entium. sed in genere intelligibilium. ꝛ si aliquis actus ei competere potest habens rationem entis. etiam antequam superaddatur ei species. nullus tamen actus in genere intelligibilium ei competere potest absq; informatione speciei. ꝛ quia species quibus intellectus informatur sunt abstracte a fantasmatibus: cum non habeant fantasma nisi materialia. per se ꝛ primo materialia intelligit. quia vnũquodq; agens agit sm conditionem sue forme. tamen forma qua informatur sit similitudo materialiũ rei. ideo per se ꝛ primo ducitur in cognitionem earum ꝛ cognoscendo eas. quasi ex consequenti cognoscit seipsum.

vnde in tertio de aīa scribit: q̄ sic se ipsum cognoscit sic. s. cognoscendo alia intellectus vero diuinus q̄ est primus in genere intelligibilium cum sit actus purus: poterit intelligere absq̄ aliquo superaddito essentie sue. nam huiusmodi additio speciei non ꝺz fieri nisi pp potētialitatē ammixtam rebus. erit igitur diuina essentia sufficiens mediū cognoscendi. & ideo sicut intellectus noster q̄ cognoscebat per formas acceptas a rebus alijs. ℙrimo cognoscebat alia sic intellectus diuinus q̄ cognoscit per formā q̄ est essentia sua. ℙrimo & p̄ se cognoscit seipsum. vel q̄ huiusmodi essentia que ē me^{m} in tali cognitione est similitudo omnium. vel omnia eam imitātur: cognoscendo seipm per talē essentiam: poterit habere cognitōem oium alio^{rum}. q̄ oīa alia relucent i ipsa. hoc viso patere pōt. q̄ scientia nostra potest esse vniuersalis & particularis. sciētia vero dei nec vniuersalis nec particularis dici ꝺz. ℳaz habitus distinguntur pactus. & actus per obiecta. vñ oz sciētiam: cum sit habitus quidam: trahere speciem & p̄rias differentias ex obiectis: & q̄ licz intellectus noster directe non intelligat particulare. sed vniuersale. tamen per se & p̄mo intelligit materialia: cū materialibus cōperat ſm aliam & aliam acceptōem eē vniuersale & particulare vt cognoscimus vlia dici mur habere scientiam vl'em: vt particularia particularem. ꝺeus vero q̄ p̄ se & p̄mo intelligit essentiam suam: cum essentia sua non sit vniuersalis eo q̄ nō ſm aliud & aliud esse ꝺz esse in suis suppositis: nec sit qd particulare q̄z est quid cōmunicabile plurib^{9} eo q̄ in pluribus suppositis reperitur. particulari āt per se competit esse indiuiduum. & in cōmunicabile. si ex obiecto p̄ncipali ꝺebent accipi p̄prie differentie scientie: ꝺiuina scientia nec erit vlis nec particularis. ℜursum si bene p̄sideramus habita apparere potest. q̄ ꝺeus non est sciēs in potentia essentiali nec in actuali. ꝺicitur. n. aliq̄d esse tale in potētia essentiali q̄ indiget multa transmutatione vt fiat tale. & ideo aliquis puer est in potentia essentiali ad p̄siderandū ante q̄z habeat habitum scientie & speciem acquisitas. Sed tūc sumus in potentia actuali quando habentes habitus & species, possumus p̄siderare cū volumus. sumitur ergo potētia essentialis in intellectu nostro. q̄z nō semp est p̄iunctus speciebus. actuali vero q̄z non semper ē vnitus actui. p̄mū aūt pōt cōpetere intellectui nostro: q̄z intelligit p̄ species alio^{rum} & per similitudines a rebus acceptas: & ideo cum nascatur sicut tabula rasa in qua nihil est depictum ē in potētia ad huiusmodi species. Scōm ei conuenit. q̄z actus intelligendi exit ab eo mediantibus speciebus & intentōe voluntatis. & q̄z nō semp est informatus specie. vel si est informat^{9} non semp se quertit p̄ intentionem sup species quas apud se ꝺz: non semp est coniunctus actui. hec aūtē ꝺeo competere non possunt. nam cum non intelligat per formas a rebus acceptas. vel aliunde impressas. Sed per essentiam suam: non potest esse in potentia ad id per quod intelligit. q̄z tūc esset in potētia ad seipm: & ideo nō pōt ꝺici sciēs in potētia essentiali: cū semp sit p̄iunct^{9} eēntie sue p̄ quā intelligit. ℜursum nō possum^{9} ꝺicere ꝺeū eē scientem in potētia actuali. q̄z talis potētia accipit ex eo q̄ sciens nō semp est p̄iunctus actui. actus aūt intelligēdi ꝺiuinus est ipsa ꝺiuina substātia. si ergo tali actui ꝺeus ipse non semp esset p̄. tus: seq̄retur q̄ esset a sua subā vel a seipso aliq̄n separat^{9} q̄ nō ē intelligibile. Aduertendū tū q̄ sicut distinguitur potētia: in potētiā essentialē & accidētalem quā virāz nega mus a ꝺiuina scientia: ita p̄sueuit distingui potentia in abijcientez actuz & non abijcientez: que vtraq̄z a ꝺiuina scia ꝺz negari. ℳō n. est de^{o} intelligens in potētia abijciēte actū: q̄z in ꝺiuinis esset aliq̄d in forme q̄ō est ꝺ Aug. xv. de tri. c. xv. & xvj. nec intelligit ſm potētiā p̄iūctā actui: q̄z in omni tali ē repire cōpōnem actus & po^{e} ꝺeus aūt ē simplicissim^{9}. vbi nulla est cōpositio. Ad. i. ꝺō. q̄ nō ꝺz ꝺici scientia vniuersalis ſm q̄ hic ꝺe vniuersalitate loqmur q̄ ē respectu oium. ſz que ē p me^{m} vl'e vel ō obiecto vl'i per se & p̄mo. quod ꝺiuine scientie nō cōpetit. aduertendū tamē q̄ ls scientia ꝺei nō sit vl'is: ꝺz tū aliquā silitudinem cū scientia vl'i eo q̄ oīa cōp̄rehendat. q̄ si tū ppter hoc vl'is ꝺici vellet nō acciperetur ille vl'e vt ꝺe ipso loquimur. sed equiuoce. Ad. ij. ꝺicendū q̄ scire in suis p̄ncipijs est scire i vl'i. q̄ sciēs per talem sciētiam scit in potētia: ō saūt scit oīa in se ipso actualiter. vñ Cōmen. in. xij. meta. ꝺbat. scientiam ꝺei non esse vniuersalem. q̄z in ea nō amnisce tur potētia. Ad id aūt q̄ō vlterius q̄ritur. vtr^{z} scientia ꝺei sit particularis p̄z q̄ nō. Et ad p̄mum ꝺō. q̄ nō arguit ratio q̄ sciētia ꝺei sit particularis. ſz q̄ hēat silitudinē aliquā cū scia particulari. nā habere scientiam particularē ē scire p̄ mediuz particulare. vel habere cognitionem acceptā a rebus particularibus quox neutrum ꝺeo competit. Ad. ij. ꝺō. q̄ ratio accipit fundamentū falsum. q̄z scientia ꝺei nec ē vlis nec particularis. Ad id aūt q̄ō vlterius q̄ritur. vtrū ꝺeus sit sciēs in potētia eēntiali ꝺō q̄ non vt p̄z p̄ habita. Ad. i. ꝺicēdum q̄ magis & min^{9} ꝺr̄ p̄ respectum ad simpl'r. Sz nō eodē mō in p̄uatiuis & positiuis. q̄z in positiuis accipitur p̄ accessū in p̄uatiuis per recessum. vñ si est ꝺare magis & minus bonū est ꝺare optimuz. Sz si est ꝺare magis & minus malū nō est ꝺare pessimum. Sz sicut magis & minus bonū arguunt optimū ad q̄ō accedunt. ita magis & minus malū arguūt ꝺem optimum a quo recedūt & q̄z potētialitas ꝺz quēdam modū p̄uatōis esse magis & esse & minus in potentia arguit actum pux p̄ recessum. sicut esse magis & minus in actu arguunt eūdem actum pux per accessum: vel ꝺō. q̄ si est ꝺare maiorē & minorē potētialitatē simpl'r nō ꝺare maiorem & minorem potētialitatē simpl'r. non in suppmo. sed in infimo. vt si in gñe entiū ē ꝺare maiorē & minorē potētialitatē: ē ꝺare potētialitatē simpl'r nō in ꝺeo q̄ ē qꝺ suppmū. ſz in materia p^{a} q̄ ē qꝺ infimū. sic si in gñe intelligibiliū ē ꝺare maiorē & minorē potētialitatē ē ꝺare potētialitatē simpl'r: sed nō in ꝺeo q̄ ē suppmus in tali gñe. ſz in intellectu nro. q̄ ſm Cōmē. tenet infimū gradū in gñe intelligibiū. sicut materia p̄ma in gñe entiū. Ad. ij. ꝺō. q̄ ꝺeus nō agit p̄ opatōem mediam. sed sua actio est sua substātia. vñ sicut semp est sciēs in actu & non in potētia ita semp actio sua ē in actu: operatū tamē exterius ō semp actu existit: ex eo q̄ talia exteriora esse accipiunt ſm ordinem ꝺiuine sapientie. & ideo sic ſm successionem tempoꝝ operata exterius esse accipiunt vt ꝺiuina sapientia ordinauit: tamē p̄opter aliū & alium modum significandi. in creatione vel in operatione & in scientia ꝺicitur ꝺeus scisse res ab eterno: fecisse tamen eas & causasse in tempore. quia operatio ꝺicit aliquid eriens ab agente in ipm operatum. & ideo non ꝺicitur ꝺeus fecisse res. nisi quando facta habuerunt esse: sed scientia & si est exteriorum. non tamen est eorum vt sunt in seipsis: sed vt sunt in sciente & ideo iudicandum est de scientia secundum conditionem scitorum p̄opter quod ꝺeus scisse res ab eterno. licet eas fecerit in tpe. Ad id aūt q̄ō vlteri^{9}

queritur. vtrum deus sciat impotentia accidentali dicendus q̄ non. Ad primum dō q̄ nos dicimur scire impotentia accidentali quando habentes habitum nō semper p̄sideramus. possumus tamē cō siderare cū volumus: ꝛ qz deus semper actu intelligit. ꝛ non ē impotentia ad actum intelligendi: nō dicitur esse sciens impotentia accidētali: vnde ratio arguebat ab insufficienti. Nō. n. deus volēs p̄siderat de rebus q̄ sit in potentia ad p̄siderādum: ꝛ p vo lūtatē fiat in actu: qz cū suum intelligere sit suum esse sicut nō est in potentia ad esse ita non ē in potētia ad intelligere. Ad. ii. dō q̄ cum virtus intellectiua ꝛ memoria dicāt rōnem p̄incipij: ponēdo talia in deo si pōimus ibi impfectionem: habitum tamē ibi non ponimus pp ouplicem imperfectionem quam videtur habere hūs habitum. nam cum habitus sit perfectio potentie sequitur quod habens habitum habeat virtutem intellectiuam p̄fectibilem per aliquid additū. Rursum cū habitus non dicat p̄fectionem vltimatam. Sed insit ei perfectio ex operatione. sequitur q̄ intelligens per habituz nō sit actus purus. dicit. n. habitus p̄fectionem acqsitā ex operibus: que oia deo cōpetere non possunt. vñ sicut deus est magnus sine quantitate. lz magnitudo in rebus corporalibus sit species quantitatis ita est sciens sine habitu. licet scientia in nobis sit species habitus

Up littera. super illo. (Sciendum est igitur sapientia.) Notandū q̄ nomina posita in littera videntur se habere per additiōem non ꝓpter diuersitatem scientie diuine in se. sed ꝓpter aliam ꝛ aliam habitudinem cōnotati. Nam scientia ꝛ sapientia dicunt diuinam cognitōem absolute certitudinalē tamen. ideo pōt esse temporalium et noꝝ ꝛ oium: puidentia ꝛ p̄rescientia supra talem cognitionem addunt ordinem eternitatis ad tp̄s: ꝛ iō sunt solum respectu temporalium taz bonoꝝ q̄z malorum: dispositio autem supra predicta addit ordinē causē ad causatum. vnde est de faciendis. ꝛ non est nisi respectu bonoꝝ tm̄. puidentia aūt addit ordinē dirigentis in finem. ꝛ ideo ad gubernationem ptinet. sed p̄destinatio super omnia hec addit determinatum finem: ꝛ ideo solum est respectu eorum qui ad gloriam ordinantur: reprobatio autem inter hec non computatur. qz in p̄rescientia includitur. habet enim deus p̄rescientiam damnandorum vltra p̄rescientiam autem nihil addit quod ad scientiam diuinam pertineat. Nam reprobati vt tales: non p̄die dirigūtur in finem. sed a fine deficiunt. Utrum tamē deficiat a boni fine inferius declaratur. Item super illo. (Ad hoc autem a quibusdam opponitur.) Notandum q̄ tres rationes ibi facte ex eadem via procedunt differentes tamen: qz prima ratio accipit p̄rescientiam in se ꝛ in abstracto secunda accipit eam concretiue ꝛ verbaliter. tertia vero concretiue ꝛ nominaliter. Item super illo. (Uerumtamē creator.) Ita relatiue dicitur vt essentiam non significet. p̄rescientia vero essentiam designat creatio dicit diuinam actionem. sed diuina actio est diuina substantia. dicendum q̄ creare ꝛ scire sunt relatiua sm̄ dici. magister tm̄ accipit creare non vt significat diuinam actionem: sed vt significat quandam habitudinem relatiuam que non est diuina essentia nec est aliqua res in deo. quia non ē quid rei sed quid rationis.

(Uler autem queri.) Postquam magister ostendit scientiam dei esse respectu omnium. qz omnia scita ab aliquo sunt in ipso p̄out ab ipso sciuntur. ideo hic determinat de existentia rex in deo

ꝛ duo facit. qz primo determinat qūo sunt res in deo secūdo qūo deus est in rebus. scđa ibi. (Et qm̄ demōstratur.) In p̄incipio. xxv vij. di. Circa p̄mum duo facit qz p̄mo q̄rit. vtr oia debeāt dici in deo eo q̄ sint in eius essentia. scđo specialiter mouet questionē de malis. vtrum mala sint in deo. Scđa. ibi.) Posti p̄dicta.) Circa p̄mum tria fa. qz primo querit. vtruz oia debeant dici esse in diuina essentia cuz sint in ei? scientia vel p̄rescientia. scđo soluit dicens. q̄ propter aliam ꝛ aliam habitudinem importatam per scientiam ꝛ cōntiam p̄cedere possumus omnia esse i diuina scientia: nō in eius cōntia. tertio p̄firmat quod dix erat per Aug. scđa ibi. (Ad qō dicimus.) Tertia ibi. (Uñ Aug.) Tunc sequitur illa pars. (Post predicta.) In q̄ spāliter mouet qōnem. vtruz mala sint in deo. ꝛ duo facit. qz p̄mo facit qō dictū est. Scđo ex solutione qōnis p̄tacte dat intelligentiā illius verbi. qō ex ipso ꝛ p ipsum ꝛ in ipso sunt oia. scđa ibi. (Proinde si diligēter. Circa p̄muz tria facit. qz p̄mo q̄rit vtrū mala sint in deo. innuens rōnem q̄ sic. cum sint a deo cognita. scđo adducit rationem incōtrarium. qz nō sunt in deo. nisi quoꝝ est actor. non igit mala sī in deo. qz non est actor eoꝝ. Tertio. soluit questionem factam. scđa ibi. (Sigs enim.) Tertia ibi. (Utz ea noscat.) Circa qō duo facit. qz p̄mo solut dicens. q̄ lz bona sint in deo. qz sunt scita ab eo mala tamen non sunt in ipso. lz sciantur ab ipso: qz nō eodem modo sciuntur ab eo bona ꝛ mala. ppter qō aliquando ꝓtingit q̄ reperiur mala esse abscondita a deo. scđo ꝓtra solutionez suā instat ibi: (Sz qūo predicta.) Et tria facit. qz p̄mo oñdit mala nō esse abscondita ab eo: cū ea puniat. scđo dat intelligentiā dicti dicēs: mala non esse abscōdita a deo qz ea ignorat. sed qz ea ne scit p approbationem: vt bona. Tertio recolligit in breui oia dicta dicens tm̄ bona esse in deo non mala: ꝛ oia esse scita a deo bona ꝛ mala: nō tm̄ eodē mō vtraq̄. qz bona approbat nō mala. scđa ibi: (Cognoscit ergo deus.) Tertia ibi. (Et inde é.) Tūc seqtur illa pars. (Proinde si diligēter.) In q̄ dat intelligētiā hi? ex ipo ꝛ per ipm̄ sunt oia ꝛ duo facit. qz primo oñdit p̄o quo distribuat ibi omnia. dicens per omnia ibi intelligi ñ idifferenter bona ꝛ mala. sed bona solum: qō cōfirmat p Aug. q exponit oia. i. naturas omnes. maluz aūt non est natura aliqua: Scđo. post q̄z exposuit auctoritatem pretactam. qūo sumenduz sit omnia ibi exponit quēmodo accipiendum sit ex ipso ꝛ per ipz ꝛ in ipso ibi. (Preterea sciendū.) Et tria facit. qz p̄mo oñdit intelligi trinitatē personaꝝ dicens: ex ipo dictum cē pp patrem. per ipm̄ propter filium. in ipso propter spiritum. s. ꝛ qz b̄ sm̄ vnum modum exponendi per appropriationem dicta sunt: de qualibet persona verificatur q̄ ex ipsa ꝛ per ipsam ꝛ in ipsa sunt omnia: secundo. quia dixerat omnia ex deo esse: ne aliquis crederet verificari posse omnia de ipso esse. dat differentiam inter esse ex ipso. ꝛ de ipo dicens: ex ipso esse omnia quorum actor est. de ipso tamen esse ea solum que de substantia eius sunt. tertio. epilogat recolligens in summa que dixerat. Secunda ibi. (Illud etiam hic.) Tertia ibi. (In premissis apertum.) In quo terminatur sententia lectionis ꝛ distinctionis.

Ulia magister dicit q̄ deus non eodem modo cognoscit bona ꝛ mala ꝛ q̄ bonorum est actor non malorum cum sit actor eoꝝ quorum ydeas hz. ad intellectum p̄sentis distinctionis. de cognitione diuina ꝛ de ydeis oportet nos querere. Circa cogniti

onem diuinā ꝯremus tria. Primo: vtꝝ deus cognoscat singularia. Secō vtrū cognoscat mala. Tertio cū cognita sint in cognoscente ꝯremus de existentia rerum in deo.

Qō.i. D primus sic ꝓceditur. videtur ꝙ deus singularia non cognoscat. qz ꝑm phm. vij metaphi. particularium nō est scientia ne qz diffinitio. ſz ea quoꝝ nō ē scia nō scium tur ab aliquo ergo ꝛc. Preterea. q̄ nō cognoscūtur nisi ꝑ sensum. nō habēt sensum nō cognoscunt illa. sed particularia nota sunt ꝑm sensum. vlia vero ꝑm rōnem: vt dr ꝑmo phi. cum igitur deus careat virtute sensitiua. qz nō bz virtutē organicā ergo ꝛc. Preterea. ꝑm Commen. in. vij. metaphisice impossibile est esse scientiam eorum que possunt esse in aliqua dispositione ꝛ posse esse possunt in dispositione ꝓtraria: huiusmodi sunt particularia ḡ ꝛc. Preterea. ois cognitio fit ꝑ assimilationem. ſz particulare nō est particulare. nisi ꝑ materiā: cū igitur deus sit summe immaterialis particularia non cognoscet. Preterea nō cognoscitur aliqd ab aliquo nisi put est in eo. ſz effectus sunt in cā vt in potentia solum cum igitur deus sit maxime cā vtis ꝛ ꝑma: ꝫ particularibus nō habebit cognitiōem distinctam Incōtrariū ē qz ipse ordinat oia in suos fines. naz ꝛ particulares effectꝰ ſz ordinē sapie diuine fines ꝑ ꝓprios attingūt. sed hoc nō esset nisi particularium deus cognitōem haberet. ergo ꝛc. Preterea. ponimus deum remuneratorē bonoꝝ ꝛ punitorē malorꝝ. sed hoc esse nō pōt sine cognitōe particularium cū vltium nō sit peccare nec mereri. qz eoꝝ nō ē agere. ergo ꝛc. Rñ. dō ꝙ circa veritatē q̄stī inuenit multipliciter aliꝫ defecisse. Mā qdam ipsaz cognitōem particularium deū neganerūt hēre: ꝛ huius opinionis vr fuisse Cōmentator ꝛ sui sequaces. q xij. metaphi. ait ꝙ deus particularia nō cognoscit. qz sunt infinita. ꝛ infinita a scia determinari nō ꝓt ſz hec opinio stare nō potest. nā vt ostensum fuit ꝓpza. ōs magis distincte cognoscit entia q̄ aliquid aliud: qō nō eēt nisi ipsa particularia cognosceret distincte. Motiuū aūt Cōmētatoris insufficiēs fuit. Mā infinita a scia limitata ꝛ finita cōprehēdi est incōueniens cōprehēdi tñ ab eo cuius sapiētie nō ē numerus nō ē incōueniēs. Secundo defecerūt alig qui nō qz negarēt a deo cognitōem particulariū. ſz qz dicebant deum cognoscere particularia vlr. nō ꝑm ꝙ particularia sunt: ꝓ qō deo imperfectam cognitionem rerum particularium tribuebant ꝛ huius positionis videntur fuisse Auicē. ꝛ Algazel. Motiuum autem istorum esse potuit. quia cognoscere pticulare: ſz ꝙ pticlare ē ipz cōgscere ſz actuale eē. ex hoc enim videtur differentia inter vniuersalia ꝛ particularia. quia particularia actu sunt. vniuersalia autem esse non habent nisi ex eo ꝙ in particularibus existunt: nec ꝓprie actu sunt. sed actualitatem ꝛ formam ab intellectu suscipiunt: ꝛ quia particularibus ꝑm ꝙ huiusmodi competit actu esse: ꝛ rebus competit esse hoc aliquid ex eo ꝙ actu sunt: cognoscere particularia ꝑm ꝙ huiusmodi est ea cognoscere ꝑm actuale esse. que ergo non habent actuale esse cognoscere particulariter: vt videtur est implicare: cōtradictionem. oportet ergo ea determinari per actuale esse ad hoc ꝙ ꝑm ꝙ particularia cognoscātur. ergo de duabus vijs ſz hoc oportet eligere alteram. vel ꝙ deus non cognoscat particularia: ut particularia sunt: vel ꝙ aliqd diuine scientie accrescat ex eo ꝙ determinantur per actuale esse: ꝛ qz alterum videtur omnino impossibile: videlicet ꝙ aliquid accrescat diuine scientie ex ꝓgressu rerum ineſſe: elegerunt predicti philosophi deum no n ea gnoscere particularia ꝑm ꝙ huiusmodi: hoc est ꝑm ꝙ habent actuale esse: sed ea cognoscere in suis causis quod patet ex declaratione positionis eorum: dicunt enim sic deum cognoscere singularia. Sicut si aliquis sciret distantias orbium ꝛ planetarum ꝛ tꝰus motuum ipsorum. ipse ꝓuideret omnem eclypsim que posset contingere: nō tamē sciret hanc eclypſiz in ꝑticulari eclypſis nisi ꝑ aliquid alsensu acceptum. Sciret tñ eclypsim futuram vniuersaliter. qz ꝑm suas causas: ꝛ qz omnes cause reducūtur in causam primam: deus cognoscēdo se cognoscit omnes huiusmodi causas: ꝛ cognoscēdo omnes causas cognoscit omnē effectū possibilē contingere non tñ sub esse particulari: sed put est in suis causis ista ēt positio stare nō pot. qz vt probatū fuit ꝓpza. solus deus ꝑ omnem modū res perfecte cognoscit ꝛ qz ꝓfectius est cognoscere rem ꝑm esse suum: ꝛ ſz ꝙ est mſuis causis: soluz deus cognoscit particularia non solum vniuersaliter: vt ꝓout sunt in suis causis. sed etiam particulariter ꝑm suum actuale esse. Ita tamen ꝙ particulariter. ꝛ ꝑm ꝙ particularia non se teneant ex parte cognoscentis: sed ex parte cogniti. nam deus cognoscit particularia. particulariter. si particulariter determinet cognitum. non tamen ꝛ determinet cognoscentem. Tertio. defecerunt aliqui non ex eo ꝙ negarent deum particularia. cognoscere vel quia dicerent ipsum particularia ꝑm ꝙ particularia ignorare. Sed quia nō sufficientem euasionem inuenerunt ad euadendum inconuenientia que videntur sequi ex eo ꝙ dicimus deum particularia perfecte ꝛ ꝑm ꝙ particularia cognoscere. dicunt enim ꝙ equiuoce dicitur scientia de scientia dei ꝛ scientia nostra. ꝛ ratione huius equiuocationis omnia inconuenientia uolebant effugere: ꝛ hoc videtur sensisse rabimoyses. sic etiam Cōmentator. xij. metaphisice cum dixisset deum particularia non cognoscere: ne duceretur ad inconueniens deum ignorantem esse addidit: scientiaz de scientia ōi ꝛ nostra dici equiuoce. ꝛ ideo ex his que sunt in scientia nostra non debemus arguere in diuina scientia. sed tales euasiones insufficientes sunt. qz ꝓprie actipiendo equiuocationem non dicitur equiuoce scientia de scientia dei ꝛ scientia nostra. nam ꝑ ea que sunt in scientia nostra de diuina scientia aliquid coniecturari possumus. Quarto defecerunt aliqui in assignando rationem ꝛ declarando modus quomodo deus particularia secundum ꝙ huiusmodi cognoscit. dicunt enim ꝙ deus non solum producit formam. sed etiam materiam. alia autem agentia producunt res inducendo formam non creando essentiam materie: ꝛ quia a forma sumitur ratio vniuersalitas: a materia particularitas: eo ꝙ materia fit indiuiduationis principium: deus res non solum vniuersaliter. sed etiam particulariter cognoscit. nam si artifex archam producendaz non cognoscit particulariter ꝓiusquam eius cognitionem a sensu accipiat. hoc est quia solum formam iducit in materia. ꝙ si tamen ipsam materiam produceret. cognitionem archę particulariter haberet. addunt autem ꝙ ideo philosophi errauerunt in determinando deum particularia cognoscere. quia vel negauerunt deum producere totum: quia posuerunt materiam ingenitam ꝛ incorruptibilem. vel qz dixerunt deum agere mediantibus secūdis causis: ꝛ res non immediate producere. Sic dicentes autem licet inter ceteros magis ad ꝝitatē appropiquēt ñ tñ i assignādo cāz dci. rōnez ꝑ se assignant. Mā vt habitum est particularia non cognoscuntur particulariter

nisi vt determinantur p actuale esse. quantumcū qꝫ igitur deus ꝓducat materiam ꝛ formam vel deꝰ ñ cognoscet res particulr: vel oz eas determinari per actuale eē vt particulariter cognoscātur. ꝛ ita ex p gressu rexꝫ inesse aliquid accresceret diuine scientie ꝛ quod dicunt philosophos negasse cognitionē parti cularium a deo. quia negauerunt deum ꝓducere materiam ꝛ formā: plane apparet esse falsum: quia nō dixerūt phi materiam ingenitam. qz non haberꝫ ꝓncipium ꝓductiuum. ſz qz caruit duratōis initio. Nam Cōmē. qui inter ceteros de eternitate mundi magis ꝑsumptuose locutus est dicit. ij. metaphi. vnū eē ens: ꝛ p se ens ꝛ p se verꝫ: ꝛ oīa alia eē ētia ꝛ vera per esse ꝛ veritatem eius. Nam ꝛ si nos ponere mus mūdū eternū diceremus materiam ingenitaꝫ ꝛ incorruptibilē vt phi posuerūt: ꝛ tamen cognitionem ꝑfectam particularium a deo negare non deberem⁹. sic ēt friuolū ē qđ addūt: q qz alig posuerūt deū ꝓducere res mediantibus scōis causis: cuius opinionis vꝰ fuisse Auic. ideo dixerūt particularia particulariter. ignorare: non. n. ex hoc vt pz deū ne gauerūt particularia cognoscere. Sz pp determinatōem actualis eē qđ satis manifestū ē: si diligēter cōsideretur declaratio Auicē. Est ergo alia via intelligendi. Notādū igitur q modus actōis rei sequitur modum nature ꝛ ideo diuersitas actionuꝫ arguit diuersitatē nature. vt pōt haberi a Dama. li. iij. c. xv nā cū agere ꝑsupponat eē: ꝛ eē naturā: modus agēdi rei ex eē eius ꝛ natura ipsius declarari bz: q si de actionibus trāseuntibus in exteriorem materiam aliquo mō bz calūniaz: eo q cū talia nō sint ꝑfectio agentis. sed acti. modus ipsorum non solum ex natura agētis. ſz ēt acti declarari bz: Nō tñ vꝰ hēre calūniā vtrū actus intelligēdi declarādus sit ex natura intelligentis: cū intelligere nō sit actus trāsiēs in exteriorē materiā: oīs ergo intellectus cuius natura determinatur p actuale eē: res in suo actuali eē natura liter cognoscere non poterit: anteqꝫ p tale eē determinetur. idco omne sic intelligens: vel cognoscit particularia particulariter: vel ex ꝓgressu rexꝫ inesse aliquid scientie eius accrescit. ideo dato p impossibile qꝫ aliquod agens agat nō ex suppositōe mē: ita q ñ solū formam induceret sed essentiam mē crearet: si haberet naturam distantem ab eē. qz modus intelligendi sequeretur modum nature eius: vt cognosceret res ꝑm actuale eē oporteret eas determinari per tale esse. sicut ꝛ natura eius p actuale eē determinatur. nam intelligere qđ cōpetit rei cuius eē est distans a natura: de necessitate quantū ad pūs duo bz. ex eo qꝫ ē in tali natura siue i suppositō talē naturā habēte. Primo qz non ē actus purꝰ. ſz amittꝰ poē cū sit in rein cuiꝰ natura potētialitas bz eē. Scōo ñ est ipm eē. nam nulli rei est actio essentialis. ita q suum agere sit suum esse. Si habeat esse distans a natura ex eo ꝫ qz tale intelligere ammixtā potētialitatē bz nō est de se oino determinatum. ꝛ ideo oꝑz res per tale intelligere intellectas: ꝑm suū eē determinari vt in suo eē determinate cognoscātur. Rursum qz nō ē ipm eē nō reseruatur in eo oīs rō essendi: pp qđ non poterit in seipso absqꝫ alia determinatōe res ꝑm suū eē cognoscere: ꝛ ideo nisi p eē res determinentur: sic intelligēs eas: in suo esse cognoscere non poterit. ꝛ qz cognoscere particulare vt particulare: est ipm cognoscere ꝑm suum actuale esse. cognoscere aūt ipm uniuersalr est ipm scire solum ꝑm eē qđ bz in suis causis: vel ꝑm suam rōnem qddita tis: omne igitur bñs naturam distātē ab esse vel ñ cognoscit particulare particulariter. vel si cognoscit ipm: aliquid accrescit scientie sue ex eo qꝫ res ꝓgrediuntur in eē. Deus igitur cū sit ipm esse ꝛ summ intelligere ꝛ nō habeat potētialitatem ammixtā ſz in eo reseruetur oīs rō essendi: poterit res cognoscere etiam particulariter. ꝛ ex eo q res ꝓgrediētur ineē nihil accresceret scientie sue q ꝛ hoc ꝓcordat cū via Dionysii. vij. de di. no q dic deū oīa exñtia ab ipo cognoscere inquantum omnibus est causa essendi nam ex hoc omnibus est causa essendi. qz est ipsum esse: ꝛ bz naturam in distantem ab esse: pp qđ in eo oīs essendi rō reseruatur: qđ diligēter ꝑsiderandum est. qz ex hoc vt patebit qōnes q̄ plurime dissoluentur. Ad. i. dō q intellectus noster nō potest habere scientiam particularium. ꝓpter duo. Primo. quia particularia non cognoscit nisi vniendo se sensui. ꝛ ideo cū recedūt a sensu ꝑm Cōmē. vij. metaphi. nō sciūtur ſz extimantur. Scōo. qz particulare vt particulare. nō cognoscit nisi ꝓut determinatur p actuale esse. sed ꝑm tale eē particulare mutabile est. ꝛ qz mutabilium nō est scientia: particularia nō ꝓprie sciuntur. nihil aūt istoꝝ impedit diuinam scientiam. nā deus p seipm oīa cognoscit nō cognoscit vniendo se sensui. Rursum ad hoc q particularia a deo sciantur nō opz ea determinari ꝑm actuale esse: ideo licet ꝑm tale eē mutabile sit. relatū tñ ad diuinā scientiā quodāmodo in mutabilē substātiā sortitur: cum variatio ipsius p eē ꝛ non esse in diuinā scientiā variatōem nō inducat. Ad. ij. dō q illa ꝓpositio nō bz veritatē nisi in hūtibus sensum. Nā intellectus āgelic⁹ singulare intelligere pōt. vel dicere possum⁹ q in deo sensus est indifferēs ab intellectu. vñ Augu. xv. de trini. c. v. ait q simplex illa natura sicut ī telligit sentit. sicut sentit intelligit idēqꝫ sensus qui intellectus est illi. Ad. iii. pz solutio per iam dicta. qz ſz ꝓtraria dispō impediat scientiam nraz: non tñ ipedit dinā sciaz. cū ꝓp talē variatōez dina scia ñ varietur. Ad. iiij. dō q ds scit ea ꝑz eoꝝ actuale eē: ñ solū ꝑz q sē i suis cāis. ita tñ q ꝓticulr ꝛ ꝑz q detinēt ipa scita: non diuinā scientiaz vel scientem. ꝛ qz ꝑm tale esse imitantur deuz actu vel habitu. igitur particularia a deo sciri poterunt. ꝛ qđ arguitur de materia friuolum est. qz ꝛ ipsa materia habet suo modo ydeam. in deo: licet summe in materialis existat vt suo loco patebit. Ad quintū dicendum q aliqua est causa vniuersalis in qua sunt effectus incomplete: eo q non est actus purus. sed in ea est natura distans ab esse ꝛ ideo cognoscere ꝓducenda ꝓout sunt in ea: nisi determinentur per actuale esse est ea cognoscere imperfecte: deus aūt cū sit ꝑfectissimum agens ꝛ non indigeat q res determinentur per actuale esse vt eas actu cognoscat: omnia que sunt in ipso tanqꝫ in causa: perfecte ꝛ distincte cognoscere poterit.

Qō. ij. Secundo queritur. vtrum deus cognoscat mala. ꝛ videtur q non: quia Commentator. xii. metaphisice pōit differentiam inter scientiam nostram ꝛ scientiam dei quia scientia dei causat res scientia nostra causatur a rebus: quod concordat cum verbis Augn. xv. de trinitate capitulo. xiij. qui ait. q vniuersas creaturas suas ꝛ spirituales ꝛ corporales nō qz sunt ideo nouit. sed ideo sunt qz nouit. ergo q deus scit: causat sed non causat malum. ergo nō scit mala ḡ ꝛc. Preterea. priuatio non cognoscitur nisi per habitum. sed intellectus cognoscens priuationem per habitum est impotentia ad vtrunqꝫ contrariorum. vt innuit philosophus ꝛ Commentator suus in tertio de anima. cum igitur in intellectu diuino non possit eē ꝓprietas: ds priuationē non cogñscet. Preterea. si ds cogñscit malū: aut cogñscit ipz p spēz suaz aut

per speciem alterius. per speciem mali non. quia malum cum sit ꝑuatio caret specie. ergo cognoscit ipsum ꝑ bonum. sed cognoscere aliqd ꝑ aliud est cognoscere ipm imperfecte: cū deo nō sit attribuenda imperfecta cognitio: ergo cognitio mali deo non ꝺz attribui. Incōtrariū est qz nullus iudex pōt iuste punire malā nisi maloꝝ cognitōez habeat: sicut nec medicus posset curare morbū nisi morbū cognosceret. sed deus est punitor maloꝝ. ergo ꝛc. Preterea in psalmo legitur. delicta mea a te non sunt abscondita. ergo delicta ⁊ peccata q̄ mala sunt cognoscit deus. Ulterius q̄ritur. vtꝝ deus cognoscat uilia. et videtur ꝙ non. qz cum scia recipiat spēzer obis cognitio uilium est vilis. si igitur cognosceret uilia uileſceret qō est incōueniens. Preterea ꝓm. Lōmen. riij. metaphi vt supra tactū est non videre uilia est melius q̄z videre. sed quod melius est deo attribuendū est ergo ꝛc. Incontrarium est. qz cum deus habeat perfectam cognitōem oīum: impossibile est vilia a deo esse incognita. Rñ. dicendum ꝙ ꝓm Dionȳ. iiij. de di. no. ⁊ Dama. li. ij. ca. iiij. nihil aliud est malum nisi ꝑuatio boni. ꝑuatio nō pōt cognosci ꝑ speciem ꝓpām. qz per se est nō ens vt dicitur ꝓmo phisi. semꝑ ergo cognoscitur per habitus appositum. ⁊ ideo sicut obliquum non cognoscitur ꝑ seipsum. sed ꝑ rectum qō ei opponitur. vnde ꝑ rectum cognoscimus rectū ⁊ obliquū: ꝑꝑ qō bene dictū est i ꝓmo de aia ꝙ rectū ē ider sui ⁊ obliqui: sic malum nō cognoscitur ꝑ seipm. sz per bonū ei oppositum. est. n. bonū ider sui ⁊ mali. sicut rectus sui ⁊ obliq. ⁊ qz ꝑ bonum oppositū cognoscitur malum: cū opposita sint apta nata fieri circa idē. uoluerunt aliq. ꝙ malū nō opponitur bono in creato oppōe specialiter: nisi forte quadā oppōne cōi: vt bonū malo opponitur. ideo dixerūt ꝙ deus nō cognoscit mala ꝑ essentiam suam: sed cognoscit q̄ ab ipso sunt: ⁊ cognoscēdo ea cognoscit mala ⁊ defectus eoꝝ: ⁊ si cognoscit mala ꝑ seipm hoc est ꝓm quādā cognitionem cōmunem: eo ꝙ solū oppōne cōmuni deo opponūtur. sz qz oppōne spāli opponuntur bonis participatis. ideo deus cognoscēdo bona participata cognoscit mala ꝓm specialem rōnem. sz hoc est ꝺtra Dionȳsiū vij. de di. no. q assimilat cognitiuoem diuinam lumini. vnde sicut lumen si quid cognitiuū esset: tenebras cognosceret: nō aliūde cognitiōem accipiens. licet tenebre sint ꝑuatio luminis. Ita deus ꝑ seipsuz mala cognoscit cū maluz sit ꝑuatio boni. ⁊ qō dicūt malum nō opponi deo oppōne speciali: falsum est: nā sicut deus cā ē oium cōis: inquātum oia ꝓducit: ⁊ oia eū imitantur. ⁊ est cā oium ꝓpria: pront non oia eodē mō imitātur ipm: sic oia mala opponuntur deo inquantū ab arte sua discordant: oppōne cōi: ⁊ opponūtur ei oppōne speciali: inquantū oia codez mō nō deficiūt. Igitur sicut ꝑ eandem artē vt ꝑ grāmaticā cognoscimus ꝙgruitates oēs tanꝯz artī ꝙcordātes ⁊ ꝙgruitates singulas. tanꝯz ab ea discordantes: sic deus ꝑ artem suam cognoscit oia bona cōiter: inquātum omnia arti sue ꝙcordant: ⁊ spāliter: put nō eodem mō eam imitantur: ⁊ ꝑ illā eandē artem non aliunde cognitōem accipiēs cognoscit oia mala cōiter: inquātū ab ea discordāt: ⁊ specialiter ꝓut ei eodē modo ab ea dissonāt: nec tamē ꝓpter hoc dicimus malū cognosci nisi ꝑ bonū ꝺtrariū: qz ipsi bono increato malum ꝺtrariatur. iurta illud Aug. xij. de ci. dei. c. iij. natura nō ē ꝺtraria deo: sed viciū. Ad uertendū tū ꝙ viciū sive malum non ꝺtrariatur bono increato tāꝯz bono qō ledit. Sz tāꝯz bono a quo disco: dat. ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ per tale bonū mali cognitio etiam in speciali haberi possit. Ad primum dicendum ꝙ deus per scientiam suam causat res: non res quas scit quocūqz mō. sed quas scit per se: ⁊ ꝑ ydeaz ꝓpām. Sic autem non cognoscit malū cum sciat ipsum ꝑ ydeam boni. Ad. ij. dō ꝙ ꝑuatio duplr cognosci pōt ꝑ habitum sive ꝑ speciem oppositā: ⁊ sic cognoscitur ꝓfecte. put ꝓfecte cognoscibilis ē. scdo. ipsa ꝑuatio quodā mō ꝑ ꝑuationem cognoscitur: vt eo ipso ꝙ cognosco me in potētia ad scientiam: possum cognoscere me esse ꝑuatum ea: ⁊ cū potētialitas reducatur quodā mō ad ꝑuatōis speciem. Aliquo mō ꝑ ꝑuatōem. ꝑuationem cognosco ⁊ ꝙ sic cognoscit ꝑuatoꝝ per habitū: est qz est in potētia ad ipm: nō est actus purus. sz est impotentia ad vtrūqz cōtrarioꝝ. vñ ⁊ Lōmen. ibidē ait. ꝙ opꝰ ꝙ sit intellectus materialis ⁊ impotētia q ꝑuatōez cognoscit: ⁊ si ē aliqs intellectus in actu in quo nulla existit potentia tunc ille intellectus priuationem nō intelliget. Cum igitur nos non ponamus deum cognoscere ꝑuationem ⁊ mala ꝑ potentialitatē. in eo existētem. Sz ꝑ artē suam a qua discordāt: potemus ei attribuere cognitiōem maloꝝ absqz eo ꝙ sit in potētia ad vtrūqz ꝺtrarioꝝ. Ad. iij. dō ꝙ ꝺs cognoscit malū nō ꝑ speīm ꝓpriam. sed ꝑ artē suam vel ꝑ ydeam boni: nō quam imitatur. sz a qua discordat: ⁊ ꝙ dr qō cognoscit aliqd ꝑ aliō ē ipm cognoscere imperfecte. dō hoc vez eē. si illud sit aptum natū cognosci ꝑ se: cuiusmodi nō est malum. Ad id aūt qō vlterius q̄ritur. vtꝝ deus cognoscat uilia dō ꝙ cognitio viliū per se loquēdo nulluz cognoscē tem vilificat. Et est ratio qz vt superius tactuz fuit in intelligēdo est motus rei ad aiam: ⁊ ideo vt cognoscimus res: quodāmō cognita sunt in nobis. qz verum ⁊ falsum sunt in aia: ⁊ qz omne quod recipitur in aliquo recipitur per modum rei recipiētis nō recepte. Intellectus in intelligendo uilia non uileſcit sz uilia nobilitantur ex eo ꝙ in intellectu sunt ⁊ ab eo intelliguntur: verum qz inuolendo ē motus ꝺz aīe ad res: uolēdo aliqua: uolita non sunt in nobis. Sz nos quodāmō sumus inuolitis. ꝓpter qō vi. metha. scribitur ꝙ bonum ⁊ malum q̄ sunt obiecta appetitus sunt in rebus: ⁊ inde est ꝙ anima quodāmodo verius est ubi amat q̄z ubi animat. quia amor cū sit intēsus. ꝓm Dionȳsiū. iiij. de di. no. ponit hominem extra se ⁊ collocat ipz in amato. ⁊ quia amando uilia: in uilibus collocamur: iō uiles fim?: ⁊ inde est ꝙ directe non ꝓhibemur intelligere uilia: sed amare. ⁊ licet directe nō ꝓhibeamur: intelligere uilia in directe tamen ꝓhibemur eo ꝙ intelligendo talia retrahimur ab intellectu suppze moꝝ. A deo autem non est neganda cognitio viliū nec per se nec per accidens. Per se non. qz nec intellectus noster per se intelligendo uilia uileſcit: ꝑ accidēs ⁊ indirecte non. qz intelligendo uilia deus nō retrahitur ab intellectu suppmoꝝ: cuz uno simplici intuitu omnia cognoscat. ꝓcedere ergo debemus deum uilia cognoscere: ꝙ aūt cogamur hāc veritatem concedere sic declarari pōt. qz nullum ens in se acceptum ⁊ ꝓm eē suū ꝓsideratum ꝓprie ē vile: cum omne eē perfectionem quandam importet. Si igitur uilitas rebus cōpetit hoc non est nisi ex eo ꝙ res ipse ad alias comparantur: ex qua cōparatōe ꝓuenit oīs gradus superioꝝ ⁊ inferioꝝ in entib⁹. dicere igitur deum ignorare uilia. est dicere ipm ignorare ordinem rez. quo posito regitur vniuersa vel inordinata eē vel casualiter habere ordinem: qō valde incōueniens est. Nam cum bonum ordinis sit summū bonum in genere rez: citra bonū ꝓmi: nō est dō tale bonum eē casuale: cognoscit igitur deus uilia: cū non ignoret ordinē rerum immo si uilia nō

cognoscere et cū oia alia cōparata ad ipsuz vilia dici possint: nullius rei nisi sui ipsius cognitionem haberet: qđ est supervius improbatū. Ad pmuz đđ q scia recipit spēm ex obiectio pncipali nō ex alio vilia autē nō cōparāt ad intellectū diuinū tanq̄z pncipale obiectū cū solū sui ipsius tanq̄z obiecti pncipaliter sit cognitor ideo pōt cognoscere vilia absq̄ eo q vilescat. Ad secūdū đđ qđ nō videre vilia melius est q̄z videre. si videndo vilia retrahimur a visione suppremor: qđ deo non conuenit vt dictum est.

đđ.iij. Ertio queritur. vtr res in deo existant. et videtur q nō. qz fm magistr in littera ñ omnia sunt in dei essentia: sed cum nō differat deus et essentia sua: non omnia sunt in deo. Preterea. si res dicūt esse in deo hoc est qz a deo sciūtur: sed cum mala sint scita a deo: mala in deo erunt qđ est incōueniens. Preterea. cum res sint differentes a deo: si sunt in deo aliqd est in deo ab eo differens: qđ est incōueniens: cuz sit simplicissimus: si autez dicatur: res esse in deo nō per essentiam sed per similitudinem. cōtra verius est aliqd ubi est per essentiam q̄z ubi est per similitudinē cum igitur res in seipsis sint per essentiaz: in deo autem p similitudinem: verius erunt res in seipsis q̄z in deo: qđ negat Anſel. monoloyon. xxxvj. Preterea. similitudo rñ det ei cuius est similitudo. sz cuz aliquid est in deo sit lux et vita: non oia aūt participēt vitam et lucem: non oia erunt in deo p sui similitudinem. Preterea qđ est in aliquo per similitudinē put est in illo non hz operatōem ppriam. sed vt legitur actuū. x vij. In deo viuimus: mouemur: et sum⁹ ergo non sumus in deo per similitudinem: cum motus cōpetat nobis put habemus rem in illo. Inō contrarium ē qđ in littera dr. Rñ. dicendū q in deo dicuntur aliq esse: vel qz sunt in eius essentia. vel in eius scientia. vel in essentia: vel scientia: vel potētia: directe et p se qđ dici nō possit ee directe in ipso deo: et hz predicta tria realiter in deo nō differant. aliq tamē dicūtur esse in dei scientia et potentia: que nō sunt in eius essentia: qđ sic declaratur. Nam sicut dicimus aliqua esse in potentia materie eo q materia pōt trās mutari ad illa: et de materia educi possunt: sic aliqua dicūtur esse in potentia agentis: eo q agens illa educere possit: igitur oia illa q dr agens posse: in potentia agentis esse dicuntur: et qz fm Augu. v. de trin. c. ij. sicut ab eo qđ est scire scientia dicta est. ita ab eo qđ est esse dicta ē essentia: sic etiam dicere possumus q ab eo qđ posse: dicta ē potētia. et qz sic cōparatur potētia ad posse vt scientia ad scire: et essentia ad esse. sicut res dicūtur esse in potētia dei. qz deus illa pōt. ita ee dicuntur in scientia dei: qz deus illa scit: et in essentia dei qz deus illa est. igitur in essentia dei erūt attributa et res pone: qz talia deus est: res aūt create nō erunt in essentia dei: cum deus nō sit illa. In scientia vero ei⁹ et potentia: creata erunt: cuz ea sciat et possit: et ideo magister in littera ait q oia sunt in dei scientia q sunt sibi pntia et cognita. In dei aūt essentia nō sunt nisi que sunt eiusdem essentie cū ipso. hz igitur eandem dicant scientia. essentia et potētia in deo: tamen ppter aliam et aliā habitudinem importataz p ipsa: aliqua sunt in đo qz sunt in eius scientia et potētia: qđ ee in eius essentia nō dr et qz vt dictū ē nō solū dr ee in deo qđ ē in eius essentia: sed qđ est directe et p se in eius scia et potentia: cū scire et posse diuinuz ad oia ee dr: nō qz de⁹ illa sit: ppter qđ possint dici esse in eius essentia. sed qz deus illa scit et pōt. vnde in eo sūt

qz sub eius scientia et potentia continentur. Ad primum đđ q in deo dicūtur ee nō solū q sunt in ei⁹ essentia. sed etiam qua sunt in scientia ipsius: et quia omnia sunt in scientia eius: omnia in deo esse dr nō p essentiam nature: sed p cognitōem scientie: vt magister ait. Et ad formā arguēdi. cū dr idē est deus et sua essentia. đđ q licet idem sint: pōt tamē concedi aliq ee in deo q nō sunt in eius essentia: sicut pceditur alqua esse in scientia dei que non sunt in eius essentia. hz in eo scientia et essentia idē dicāt. Ad. ij. đđ q sicut in solutōe pncipali dicebatur: qcqd ē in diuina scientia directe et p se siue fm spēm suā: in deo est se dr. mala aūt nō sciūtur a deo p speciē ppriam qz eā non hūt: et ideo nō oz talia in deo esse. hz a deo sciāntur. Ad. iij. đđ q ppie loquēdo diuina essentia est ipsa veritas: et creatura imitatur ipm nō ecōnerse. Mā sicut verbū diuinū nō dr factor similitudo. sed simplex veritas: vt dr monoloyon. xxxi. sic et diuina essentia pōt dici factax rex simplex veritas: et iō nō oz res verius ee in seipsis q̄z in diuina essentia. imo tanto verius sunt in diuina essentia q̄z in seipsis. quāto verius existit creatrix q̄z creata essentia: large tñ sumēdo sīlitudinē: omne id qđ imitatur aliqd: pōt dici sīlitudo illius. et ideo sīlitudines oium sunt in deo. qz oia diuinā essentiam imitantur: et qz deus scit oia in quātū scit essentiam suā q est sīlitudo oium: oia q scit de⁹ in deo esse dr. qz idee et sīlitudines oium sunt in ipso et ex hoc apparet mala nō ee in deo: licz deus ea sciat. qz p spēz ppriaz nō cogscūtur ab ipo.

Ad. iiij. đđ q sīlitudo rei dupl̄r ꝓsiderari pōt. pmo p respectū ad id cuius est et sic nihil attribuitur: sīlitudini fm q huiusmodi qđ p quādam participatōem vel imitatōem aliquā nō repiatur in re cuius similitudo existit. secūdo ꝓsiderari pōt p respectum ad id in quo est: et sic aliqua attribuūtur sīlitudini q in re nō reperiuntur: sicut similitudini Herculis vt imagini eius fm q huiusmodi nihil attribuitur qđ nō sit in Hercule. tñ ee lapideū vel eneū pōt cōpetere imagini Herculis: si sit in lapide vel in ere: hz talia Herculi nō ꝓueniāt. Sic ē in ppositio. qz sīlitudo cuiusz in deo exīs ē lux et vita nō obstante q oia lucē et vitā nō participēt. qz h cōpetit tali sīlitudini prout in deo ē. hz nō oporteat ei cōpetere talia put similitudo rex existit. Ad. v. đđ q viuere et moueri pñt attribui rebus fm ee qđ habēt in seipsis: dicūtur tñ viuere et moueri i deo: eo q ab ipso habēt motū et vitā: et ab ipso ꝓseruātur res vt mouētur et viuūt: et qz qđ ē ꝓseruatiuū alicui⁹ respicit illū p habitudinē importatā p hāc ppōnem. in. ideo dr in deo ee viuere et moueri. qz oia h ꝓseruat. in nobis deus. ita q ee refferatur ad substātiā: viuere ad virtutez moueri ad operatōem. cōseruat. n. deus in esse substantiam virtutē: et operationem nostrā vel viuere refferat adaiaz moueri ad corp⁹ esse ad utrūq̄z: que oia et a deo sūt et ab ipso cōseruant.

Einde querit de ydeis et circa h q̄runt q̄tuor. Primo vtrū sit dare ideas. Secundo vtruz sit dare plalitatē ideaz. Tertio vtrū ptineāt ad sciam praticā vel speculatiuā.

Quarto quox sit habere ydeam.

đđ.iiij. D primū sic pceditur vī q nō sit dare ideas qz fz phz. vij. metha ñ ppt aliō ponūtur idee nisi ppter sciam et generationē fz vt idē nisi ibidē idē pbat nec ad sciaz nec ad generationē faciunt ergo. rc. Preterea dicitur primo posteriozum species enim gaudēt monstra. n. sunt: et exponit de ideis. ergo vanū ē ideas: ponere. Preterea. si ē dare ideas: ponem⁹ eas in mēte diuina. hz oz eē ppoztōez idee ad id cui⁹ ē idea:

ſz cū dei ad nos nō ſit ꝓportio ergo ꝛc. ℙreterea pfectius ē agēs qđ agit p ſeipm q̄z quod agit mediante alio. deus igitur p ſeipſuz aget non p ideam: ſic etiam pfectius cognoſcit quod cognoſcit p ſeipm q̄z qđ cognoſcit p aliud. Supuacuū ē igitur ideas ponere in deo: cū nō ſint vtiles nec ad ſcientiam nec ad actōem. Incōtrariū ē qz ꝑz Aug. lxxxiij. q. q. xl vi. tāta vis ē in ideis vt niſi eis intellectis ſapiens eſſe nemo poſſit: inconueniēs eſt ergo negare ideas in deo: cū inconueniēs ſit ipm nō eē ſapientē. ℙrete rea ꝑz eūdē ibidē. rōnes ꝓncipales appellātur idee ſed ſi huiuſmodi rōnes negaremus in deo eſſe: negaremus deum rōnabiliter agere. qđ cū ſit icōueniēs de neceſſitate oz nos dicere ideas eē. ℝn. dō q Aug. lxxxiij. q. q. xl vj. vbi de ideis determinat ait: q ideas latine poſſumus vel formas vel ſpecies dicere: vt verbū p verbo trāſferre videamur. ſi aūt eas rōnes uocemus: ab interꝓtādi qđē ꝓpetate diſcedimus. rōnes. n. grece logos appellātur: nō idee ſz tñ q̄ſqs hoc vocabulo vti voluerit: a re ipſa nō abhorrebit: ex qbus verbis duo colligere poſſumus. ℙrimo q̄ idee ſm interꝓtatōem vocabuli dīr forme vel ſpēs: ſm tñ rei veritatē ēt rōnes dici pñt. q̄ ſi bñ ꝓſideram⁹ apparet ideas eē formas intellectuales. Nam forma nō ꝓꝑe dr rō. put hz eē naturale ꝛ ſenſibile: ſz. put hz eē intellectuale: q̄ ēt idee cū exēplaria appellate ſint. dicere poſſum⁹: q̄ ꝓꝑe loquēdo idee ſunt ſpēs rez exīstes in intellectu: ad q̄rum ſimilitudinē alia ꝓducūtur ꝛ fiūt. Vñ ꝛ Dionyſi⁹. v. ō di. no. ideas appellat exēplaria: ꝛ rōnes exīstiuz. determinatiuas: ꝛ effectiuas rez: ponere aūt ſpecies aliquas intellectuales ad quaz ſimilitudinē alia ꝓducūtur: de neceſſitate cogimur: nā cū agēcia naturalia agant mota: ꝛ omne agēs motū: ꝛ vt inſtrumētuz reducatur ad agens imobile ꝛ ꝓncipale: neceſſario agēs ex neceſſitate nature reducitur ad agēs per cognitionē ꝛ intellectū: ꝛ q̄ oē tale: ꝛ ſi nō irrationabiliter agit: hz apud ſe ſpecies factiuas rez. oz eſſe aliquod agēs p itellectū i quo ſunt ſpecies ꝛ exēplaria que vocant idee: ꝛ lz oē agēs p intellectū poſſit dici habere ideas: vt tñ ſancti de ideis locuntur: ꝛ vt nos de eis loqui intēdim⁹: idee ꝓꝑe in ſola mēte diuina exiſtūt: Ad cuius euidētiā notandū q̄ res iſte ſenſibiles p quas in cognitionē alioz venimus eo qđ noſtra cognitio icipit a ſenſu. vj. modis quā tñ ad ꝑſens pōt intelligi habere eſſe. ℙrio in potētia materie: nā cū iſta ſenſibilia ex materia ꝓducantur: ꝛ oē qđ ꝓducit de aliquo: ſit aliquo mō in eo de quo ꝓducitur: oīa iſta ſenſibilia bñt eſſe quodāmō in materia: vl in potētia materie. Secūdo in ſeipis ꝛ ſic cōſiderātur res ſm eē eoz naturale in ſuis cauſis naturalibus. Tertio bñt eſſe in ſuis cāuſis ꝓductiuis primis ꝛ imediat: vt leo ꝓducitur in leōe ꝓducente. Naz leo productus a leone non ſolū habet eſſe in materia ex qua producitur: vel in ſeipſo producto: ſed etiā in leone ꝓducēte. Quarto res bñt eſſe in intellectu noſtro. Nā vt ſcribitur in titulo de anima. aīa eſt quodāmodo oīa. Nam omnia quodāmodo habēt eſſe in anima in quantuz ab ea cognoſcibilia ſunt. Quinto in intellectu intelligētiaz ꝛ motoz ozbiū. Nā oēs ꝓpoſitiones generate in iſtis inferioribus ꝓueniūt ex diſtātia ozbiū ꝛ motibus ſtellaz ꝛ exintelligētiis mouentibus ozbes: Nā vt dicit Cōmē. xij. meta. natura nō facit aliqđ pfecte ꝛ ordinate niſi fuerit rememorata ab agentibus ſupioribus que dicuntur intelligentie. Sexto in intellectu ꝑmi. eſt. n. deus p ſuū intellectū mensura oīum entiū: ꝛ omnia entia ſunt in ipſo. Hec aūt ſic habent ordinē ad ſe inuicē: nam eſſe ꝑz qđ res

ſunt in anima noſtra depēdet abeſſe actuali rez: cū ſcientia noſtra cauſetur a rebus. Eſſe aūt actuale rez ſm qđ res bñt eſſe in ſeipſis depēdet aliquo mō ex ꝓncipio naturali vnde producūtur. Rurſuz eē ꝑz qđ res ſunt i materia depēdet ex eſſe ꝑz qđ ſunt in cauſis proximis ꝛ imediatis ſm quas de materia educūtur. nā ſemp potētia paſſiua dicitur p cōparationē ad actiuā: vt dicitur. v. meta. Illud aūt eſſe ſm qđ ſunt res in agētibus proximis: ꝛ naturalib⁹ dependet ab eſſe ſm qđ i motoribus ozbiuz exiſtūt. Naz vt dictū eſt natura nō agit pfecte niſi rememorata ab illis: eſſe aūt ſm qđ habent eſſe res i motoribus ozbiū ordinatur ad illud eſſe ſm qđ ſunt in deo qz oīa iſta ꝓueniūt ab arte intellectuali: vniuſ dei vt Cōmenta. ait. que oīa connexionē ꝛ ordinem vniuerſi indicant: ꝛ ordo ꝛ cōnexio vniuerſi manuducūt nos in intellectum ideaz. nā ordo ꝛ connexio arguūt deuz rationabiliter agere. rationabilitas aūt actionis abſq; ideis eſſe nō pōt: viſo quot modis res dicūtur habere eē. Notandū q̄ idea ꝑz q̄ de ea logimur. v. importat que ſolū cōgregantur in illo eē ſm qđ res ſunt in deo. ꝛ ideo idee vt de eis loquimur ſolū in mente diuina exiſtunt: qđ declarare volum⁹. Cōcurrit. n. ad rationē idee actualitas ꝛ forma: nā vt dictū eſt: ſi verbū ꝓ verbo trāſferre volumus idee forme ꝛ ſpecies dicuntur. Secundo idea dicit: qđ factiuū ꝛ non factū. vnde Augu. dicit lxxxiij. q. q. ꝑticipatione ideaz ſit qcquid ſit. Tertio dicit qđ incommutabile. vnde idē ibidez ait q̄ idee ſunt ratiōes eterne ꝛ incōmutabiles. Quarto dicit quid intellectuale: nā vt habitū eſt ſine eis nullis intelligitur ſapiens. Quinto dicit qđ ꝓncipale ꝛ primum: nā vt dictū eſt. ꝓncipales ratiōes appellantur idee. ex eo qđ idea dicit quid actuale. non accipiuntur idee ꝓout res habēt eſſe in potētia materie: qz in materia nō ſunt ſm eſſe actuale: nec ſm potētiā actiuā: ſed ſm paſſiuā materie. ex eo q̄ idea dicit qđ factiuū nō factū: nō ſumūtur idee ꝓut res in ſeipſis exiſtūt. eo q̄ reſpectu ſui ipſi⁹ res nō hz eſſe factiuū. Tertio. eo q̄ idea quid intellectuale noīat nō accipiūtur idee vt res ſunt in ſuis cauſis primis ꝛ in agētib⁹ ex neceſſitate nature. iiij. eo q̄ qđ in cōmunicabile. dicit: nō ſumuntur idee ſm eē rez i intellectu nr̄o. Nā cū ſciētia noſtra ſit acqſita a rebus: ſpēs in intellectu nr̄o nō bñt eē in cōicabile immo fit trāſitus a ſcia ad ignorātiā ꝛ ecōuerſo. v. q: idea qđ ꝓncipale importat: nō accipiūtur idee ſm q̄ res ꝑfi derātur quātū ad gntū eē eaz vt ꝓput dīr eē in intelligētijs mouētib⁹ ozbes: nā ibi nō ſunt ꝓncipali: cū oīa reducātur in artē intellectualē dei. Reſtat ergo ideas accipi ſm. vj. eē rez ꝓput vz ſunt in mēte diuina aūt ꝓdicta. v. q̄ dixim⁹ eē de rōne idee tangit Aug. lxxxiij. q. q. xxx vi. ſunt naturā idee q̄dā ꝓncipales forme: vel rōnes rez ſtabiles atq; incōcabiles: q̄ ipſe formate nō ſunt: ac p hoc eine ꝛ ſemp eodē mō ſe hñtes: ꝛ ſubdīt: ꝛ cū ipſe neq; oriāt neq; intereāt: ſm eas tñ formati dr eē qđ ozīt: ex eo quod dicit ideas eē formal: tāgit actualitatē eaz: eo q̄ dicit eas nō factas: ſed ſm eas alia fieri. oñdit q̄ de rōne idee ē q̄ ſit qđ factiuum ꝛ nō factū. eo uero q̄ eas ſtabiles ꝛ incōmutabiles noīat: oñdit incōmutabilitatē eē de rōe idee: q: vo dīc eas rōes: oñdit q̄ idea ſit qđ intelligibile dicit: nā rō qđ intellectuale noīat: ex eo vero q̄ eas ꝓncipales appellat: innuit ꝓmitatē ꝛ ꝓncipalitatē de rōne idee exiſtere: ꝛ q: iſta. v. vz actualitas ꝛc. nō ꝓueniūt reb⁹ ſm aliquod aliud eſſe ꝑeer ꝑz ſm eē qđ bñt in deo in ſolo deo huiuſmodi idee ponūtur. vnde ꝛ idem Augu. ibidem ait. has autem rationes vbi eſſe arbitranduz eſt niſi in ipſa

mente creatoris. q. d. nusquã. Ad. i. dõ q̃ positio platonis de ideis si sic sensit: vt ax: ei imponit: sup nacua ẽ ꝛ fabulosa: ꝛ qz nos non ponimus sic ideas vt ipse posuit vt in sequenti qõne patebit in pbatio nes phi nõ ꝺicũt nobis: cum imꝓbare intendit ideas a Platone positas: ꝛ p hoc pz solutio ad 9m. qz mõstra sunt spẽs vel idee: vt Plato posuit: non vt nos. Ad. iij. dõ. q̃ lz dei ad nos nõ sit ꝓportio quãtitatiua, ẽ tñ ꝓportio ordinis: ꝛ cuiusdã immutationis: ꝛ hoc sufficit vt ponam⁹ in deo ideas rez ad quaꝝ imitatõem ꝛ exemplaralia sunt pducta.

Ad. iiij. dõ q̃ ponere ideas eẽ vtiles ad sciam ꝛ ad actõem alicuius põt intelligi dupliꝛ: vel q̃ huiusmodi idee sint realr differẽtes ab eẽntia agẽtis vel sciẽtis: ꝛ tunc sit agẽs vel sit sciẽs impfectus ẽ: vl q̃ sint idẽ realr q̃ eẽntia eius. ꝛ tũc nullã impfectõem dicunt. qz sit agens ꝛ sciens seipso agit ꝛ scit. Dõ. v.

Ecũdo queritur. vtꝝ sit dare pluralitatẽ ideaꝝ. ꝛ vl q̃ non. qz huiusmodi plalitas vel ẽ ꝓpter esse qõ habẽt ideata in deo. 9m q̃ sunt in seipsis. non ꝑmo mõ. qz cuz deus sit eẽntia bonitatꝫ ꝛ vnitatis: gcgd in eo ẽ vniti ue existit in ipso. nõ pluralr: nec scõ qz cũ res nõ fuerint ab eterno: pluralitas ideaꝝ nõ fuit in deo eternalr. nec ex tpe. qz tũc in deo facta fuissẽt mutatio.

Preterea. cũ idea sit idẽ q̃ eẽntia diuina cum nõ ꝓcedamus in deo esse plures eẽntias nõ debemus ꝓcedere in eo esse plures ideas. Preterea si dicatur hoc eẽ rõne respectus. Unde ꝓp pluralitatẽ respectũ ad creaturas sunt in deo plures idee: ꝺ. tempo rale nõ est cã eterni. sed cũ creature sint tpales: idee ponantur in deo ab eterno: plalitas creaturarum nõ arguet plalitatez idearũ. Preterea. sicut idea ꝺr relatiue ad ideatũ: sic sciẽtia ꝺr ad scibile relatiue 9z ꝓp pluralitatem creatoꝝ a deo scibilium: nõ ꝺicũtur plures sciẽtie in deo. g̃ ꝓpter pluralitatẽ ideatorum in deo plures idee poni non debẽt. Preterea si huiusmodi idee sumuntur p respectum ad ideata cũ ideata nõ equaliter imitẽtur diuinã essentiam: sequetur ideas eẽ ie quales. vt idea ei⁹ qõ viuit: sapit: ꝛ ẽ: ꝓtinebit ideam eius qõ viuit: ꝛ est: nõ tamñ sapit 9z cũ huiusmodi idee in deo ponantur: erit in deo in equalitas qõ est incõueniens. Incontrarium est Aug. lxxxiij. q. q. xl vj. q loquẽs de huiusmodi ideis logtur de eis in plurali ꝺicẽs: eas eẽ formas ꝓncipales ꝛ rones rez stabiles. Sz ß non eẽt nisi eẽnt plures idee. ergo ꝛẽ. Preterea Dionysi⁹. v. de ꝺino. de eis i plurali logtur ꝺicẽs: eas eẽ exẽplaria ꝛ rationes substãtificas exñtium. ergo ꝛẽ. Rñ. dõ q̃ 9m Aug. lxxxiij. q. ideas Plato ꝑmus appellasse p hibetur. qz ipse ꝑmus vsus fuit ß nomĩe. nam lz ab alio intellecte fuerint: a solo Platone ꝑmitus ß nomine appellate sunt. cuius põnẽ seq si vellemus. posito q̃ sic senserit: vt ei Arist. imponit: non esset difficile intelligere ideaꝝ pluralitatẽ: possint. n. in quolibet gñe multa p participationem ꝛ vnũ p eẽntiaz multa materialia ꝛ vnuz abstractum. ꝛ huiusmodi abstracta ꝺicebat esse qꝺditates rez sensibilium. ꝛ 9m q̃ huiusmodi sensibilium qꝺditates se inuicẽ includũt ꝛ habẽt quẽdam ordinem ꝺixit ideas ad se inuicẽ ordinatas: vt ideam alialis supra ideam hominis: sumẽdo ideã large: vt etiam genera cõpetit esse ideas: ꝛ q̃ huiusmodi idee etiã eẽntialiter ꝺistingue bantur de necessitate cogebatur ponere ideas plures. credidit. n. Plato. q̃ modo intelligẽdi respõderet modus cẽndi extra. ita q̃ sicut intelligo hoiem p̃ter hoies particulares siue quidditatem hois p̃ter sua indiuidua. ita actualiter eẽt quidã homo separatus a suis particularibus qui erat quidditas suoꝝ indiuiduorum: quem hominem appellabat ideam ꝛ sic intelligitur animal p̃ter suas species. sic esset quoddam aial separatum: ꝛ si iste modus verus esset: cũ 9m intellectum sit ꝺistinctio quiꝺditatum sensibilium. eẽt ponere ideas plures realiter differentes. Sz iste modus non est bonus. nã lz ab eo q̃ res est vel nõ est sit veritas ꝛ falsitas in intellectu. Sufficit tamẽ ad huiusmodi veritatem q̃ res extra respõdeat vt fundamẽtum: ꝛ vnde vna res põt respõdere multis intellectibus. nõ. n. semp q̃ sunt ꝺistincta intellectu: realiter differũt. nã rõ ꝺistinguit inter ea q̃ realiter sunt vnita. igit positio Platonis nõ habuit stabile fundamẽtuz. ꝛ qz fundauit se sup falso: loquẽdo de ideis: falsa ptulit: ꝛ quãtũ ad põs deficit in tribus. Primo. qz ꝺicebat ideas quiꝺditates rez sensibiliuz. Scõo. qz ponebat eas essentialiter differẽtes. Tertio. qz ꝺicebat eas eẽ deos. asserens deoꝝ plalitatem. lz inter huiusmodi deos poneret vnũ deum summum in participabilẽ: non. n. ꝺicere possumus huiusmodi ideas eẽ quiꝺditates sensibilium: qz tunc poneremus qꝺditates rez 9z rei veritatẽ esse abstractas ab bijs quoꝝ qꝺditates existũt ꝛ tũc eẽt aliqd bonũ nõ hñs eẽntiam boni: vt arguit phs. vij. metha. qõ est incõueniens. Rursum nõ possum⁹ ꝺicere huiusmodi ideas eẽntialiter differentes: vt q̃ aliud sit p se bonũ. aliud p se vita. aliud p se aial. aliud p se homo. Nam cũ huiusmodi idee sint ꝓncipales rationes factiue: oportet eas congregari in eo qõ nõ agit motum: ꝛ hoc est deus ipse: ꝛ qz solus ipse agit ꝓncipaliter. ꝛ oia alia agunt vt instrumenta eius: sicut oẽs pfectões oium generuz cõgregantur in ipso. sic exẽplaria oiuz rez vniũtur in eo. ex hoc apparet tertium falsum esse. vt qz oia ista vniũtur in deo ꝛ sunt vnus deus: ponere pluralitatẽ deoꝝ: error est. qz nihil citra ꝑmũ aliqd ꝓncipaliter inducit nõ motum a ꝑmo: ꝛ nõ agens vt instrm eius: qõ tñ oporteret si eẽt deoꝝ pluralitas. Hec ãt tria licet nõ ß ordine tãgit Dionysius. v. de ꝺi. no. ꝺicẽs. q̃ nõ aliudlest eẽ bonũ. aliud exñs aliud vitã: ꝛ hoc quãtũ ad hoc q̃ huiusmodi abstracta ꝛ exẽplaria ꝛ idee nõ eẽntialiter differũt. Naz ex eadẽ radice ꝓcedit ponere pfectões p se existẽtes: differẽtes eẽntialiter ꝛ ponere exemplaria essentialiter ꝺistincta: excedentes ꝛ subiectas. quantum ad aliud: ꝛ addit neqꝫ multas causas ꝛ aliozum alias pducti uas q̃ idee nõ se habent sicut excedens ꝛ 9m: vt quiꝺditates sensibiliũ: ꝛ subdit oẽs huiusmodi ꝓcessus bonos eẽ vnius dei: ꝛ hãc deriuatiõem eẽ pfecte vnius dei. puiꝺẽtie manifestatiuã: quãtũ ad tertium: q̃ pluralitas ideaꝝ nõ arguit pluralitatẽ deorũ. Sz ex earum pluralitate arguere possumus vnũ deñ. ꝛ qz nõ est iste ordo deoꝝ ꝛ plures idee nõ sunt plures ꝺij. sed oẽs in vno deo simplicissimo existũt videre quomodo in eis possit eẽ aliqua pluralitas. q̃ simplicitati diuine non repugnet: non est facile. Ideo notandũ q̃ cã qre ponere cogimur in deo pluralitatem ideaꝝ est. qz ꝺicimus deũ rõnabiliter agere. sed nullum agẽs rõnabiliter: diuersa ordinate ꝓducit 9m eandẽ rõnem: non est. n. rõnale sed cãle diuersa eẽ ꝛ ordinata q̃ 9m rõnem vnam pducta sunt ꝓsurgit. n. rõnalitas agẽtis ex effectibus oiuplr. primo cũ quilibet effectus sortitur naturam ꝓpriam. Secundo: cũ in eis modo debito ordo attenditur. dupliciter enim domus irrationabiliter haberet eẽ Primo si partes domus non sortirentur naturam debitam. Secũdo. si in eis nõ esset ordo cõpetens: cum igitur videamus partes vniuersi habere naturas ꝓprias ꝛ ꝺistinctas: cum in eis ordo debitus attendatur. de necessitate arguere possumus deum

rationabiliter agere ꝓsiderato decore ⁊ ordine vniuersi. ⁊ qz non est rōnabile distincta ordine debito emanare ab vno agente immediate secundum rationem vnam cum deus ipsas res ⁊ ordinem in rebus immediate cāet. qz agēte cā scōa nō cessat actio cāe ꝑme. ⁊ qz si aliquā causalitatē deus rebus cōicat hoc nō ē ex impfectōe eius q nō possit totū ꝓducere ideo ex necessitate arguere possum⁹ in deo esse rōes factiuas multas ⁊ infinitas: ſm q̄s res ꝓducit. ⁊ producere pōt: ⁊ qz ſm hanc pluralitatē ratōum est i deo pl'alitas ideaꝝ: arguere possumus in deo ee ideas plures absq; eo q repugnet sue simplicitati. naz pluralitas rōnum realiter non arguit cōpositionez. sed simplicitatem cū quāto aliquid ē simplicius tāto apluribus sit imitabile ſm quā imitabilitatem. ꝓsurgit h pluralitas rōnum. ⁊ ista est via Aug. lxxxiij q. q. xl vj. qui hanc veritatē venādo ibidē tria facit nā ꝑmo ꝓmittit res a deo fortiri ordinē ⁊ naturaz ꝓpriā dicens Quis aūt religiosius ⁊ vera religione imbut⁹: negare tamē audeat i mo ēt nō ꝓfiteatur: oia q̄ sunt. i. q̄cūq; in suo genere propria quadā natura ꝓtinētur vt sint auctore deo esse procreata: eo q auctore oia q̄ viuūt viuere: atq; vlem rez i columitatē ordinēq; ipm quo ea q̄ imitātur: suos tē pozales cursus certo moderamine celebrant: summi dei legibus cōtineri ⁊ gubernari. Scōo. ex hoc ꝓcludit deū rōnabiliter agere dicēs: quo ꝓstituto atq; ꝓcesso: quis au deat dicere deū irrōabiliter oia cō didisse. q. d. de necessitate arguitur rōnabilitas diuine actōis. ꝓcesso oia a deo naturā propriā ⁊ ordinē ee fortita. Tertio ꝓcludit in deo ee rōnes plures factiuas q̄ idee appellātur: cum ait. q si dici recte ⁊ credi nō pōt q deus irrōabiliter agat. restat vt oia rōne sint ꝓdita: nec eadem rōne hoiem q̄ equuz. hoc enim absurdū ē exterminari: singula igitur ꝓprijs sunt creata rōnibus. Ad. i. dō q huiusmodi pl'alitas ideaꝝ ē in deo. nō tanq̄ in natura eius. ſz tanq̄ in cognitōe ipsius: cognoscit. n. se deus a plibus imitabilem. ⁊ ideo ē in eo pl'alitas ideaꝝ. Ad. ij. dō q idea nō dicit eēntiā absolute ꝓsideratam. ſz nominat eā cū quodā respectu. put a creaturis ē imitabili. ⁊ pp pl'alitatē respectuū ē in deo pluralitas ideaꝝ. Ad. iij. dō q lz creature sint tpales: deus tū ab eterno intellexit se pluribus modis imitabilē. ideo nō obstāte nouitate. ⁊ tēpozalitate creature: ab eterno fuit i deo pluralitas ideaꝝ: multe. n. sunt cāe in inferendo q̄ nō sunt cāe in essendo. arguit. n. pluralitas creatoꝝ actualis vel potentialis pl'alitatem ideaꝝ in deo: licet nō. qz plura creata sunt vel plura creari pſit. sit in deo pluralitas ideaꝝ. ſz econuerso. Ad. iiij. dō q scia ē relatiuū ſm dici: ⁊ prin cipaliter significat diuinā eēntiā: ⁊ ideo ē vna scientia dei sicut vna eēntia. idea āt quasi cōpletiue ⁊ formaliter dat intelligere respectū ad ideata: ⁊ ideo pp pluralitatē respectuū ē in deo pl'alitas ideaꝝ. Ad v. dō q species exītes in intellectu ⁊ si hūt respectū ad intelligibilia ⁊ ad intelligētē: non tū denominātur ſm ea quoꝝ sunt. ſz ſm id in quo sunt: vū spēs materialium in intellectu exītes. lz sint materialium nō sunt materiales. sic idee sunt in equalium. ſz non sunt inequales.

Qō. vj. Ertio quer̄tur. vtꝝ idee ad cognitōez speculatiuā vel practicam ptineāt. Et vt q ad speculatiuā. qz ſm Augustl. lxxxiij. q. q. xl vj. vel. xl vij. xl. lxxij. ꝛz aliā ītitulatōz: tāta. n. uis ꝓstituitur in ideis vt nisi hijs intellectis sapiēs ee nemo possit. Sed ea sine quibus nō potest inicelligi aliquis sapiēs ptinēt ad cognitionem speculatiuam: cū sapientia ſm philosophum. i. metha. solum quid speculatiuum nominet ergo ⁊c. Preterea. ſm Aug. lxxxiij. q. rō dicitur ⁊ si nihil ſm eam fiat. ſz ſm eūdem huiusmodi idee rōnes dicuntur. ergo nō oportet ſm eas fieri aliquid. ⁊ ita nō ptinēt ad scientiam practicam. sed ad speculatiuam.

Preterea. de⁹ p huiusmodi ideas cognoscit res ipsas ⁊ passiones eaꝝ: sed hoc pertinet ad scientiaz speculatiuā. ergo ⁊c. Preterea: huiusmodi idee sunt ea p que res progrediūtur ine esse: sed eadē sunt principia essendi ⁊ cognoscendi ſm pbum: ergo non solū sunt vtiles ad hoc q per eas res ꝓducantur. sed etiā vt cognoscantur: sed productio pertinet ad praxim cognitio ad speculattonē. ergo ⁊c. Incontrariū est. qz ſm Dionysiuz. v. de di. no. huiusmōi idee sunt exēplaria ⁊ ratiōes existentium: quas theologia ꝑdiffinitiones vocat: ⁊ diuinas ⁊ bonas voluntates existētiū determinatiuas ⁊ effectiuas Sz exemplaria ſm que res fiunt ⁊ determinātur pertinent ad cognitionē practicā. ergo ⁊c. Preterea. Augu. lxxxiij. q. lz idee non oriantur nec intereant: ſm eas tū formari dicitur omne q̄d oriri: ⁊ interiri pōt. Sed ea ſm que alia formantur pertinēt ad cognitionē practicā: ergo ⁊ ce. Rño dō q vt questi appareat veritas. oz nos videre quomodo idea se habeat ad cognitionē: ad q̄d dicunt aliqui q idea nō est id quo deus intelligit. sed soluz hz rationem intellecti: sed cum diuina essentia prout est imitabilis ab aliqua re dicatur idea illius ⁊ similitudo eiꝰ cū ex h entia creata cognoscantur a deo. qz similitudines oium sunt in ipo. Simplr negare ideā esse illud quo deus intelligit: nō sapit doctriam sanā. Notandū igitur q illud quo cognoscens cognoscit dupliciter pōt accipi. Primo p cōparationē ad cognitionis actum. Secundo p respectuz ad cognitum: nā id a quo egreditur cognitionis actus est id quo cognoscimus: ⁊ id p q̄d nobis aliquod cōnituz ino tescit quo cognoscimus dici pōt: est autē idea quo deus cognoscit: nō per cōparationem ad actum: ſz p respectū ad cognita: q̄d sic declaratur: nam eo cognoscimus p respectum ad actū. q respectu actus hz aliquā rationē principij: ⁊ ideo dicere possumus q sic cognoscimus substātia. virtute: spetie: ⁊ obiecto. Sed spetie ⁊ virtute siue intellectiua potentia cognoscimus imediate. qz hoc respectu actus intelligendi imediatā calamitarē hūt. Nā ex potētia intellectiua informata spetie imediate progreditur act⁹ intelligēdi. aliter tū ⁊ aliter. qz a spē ꝓgreditur act⁹ principal'r a potētia secūdario eo q actus semp q̄si pncipale pncipiū respicit formā. ⁊ q̄si secūdariū materiā ⁊ ſm. Substātia aūt ⁊ obiectū respectu actus nō habēt immediatā cālitatē. sed substātia ē cā act⁹ put est id in quo radicatur virt⁹ ⁊ potētia. obiectuz vero: put ab eo hz ee spēs in intellectu. intelligit āt aīa nr̄a nō solū intellectu. ſz ēt specie intelligibili accipiendo ea que sunt immediatum pncipiū actiōis. cā aūt ḡre requiritur huiusmodi spēs ad talē actuz ē. qz intellectus nr̄ nō est actus purus: ⁊ qz agens agit ſm q ē in actu: cū aliqua actualitas ꝓferatur intellectui vel aīe nr̄e ex eo q ꝓformatur reb⁹: ipse similitudines rez in aīa exītes: sunt id quo aīa intelligit: ex p cōparatōem ad actū. qz sunt cā ⁊ pncipiū actus intelligēdi q si tū aīe nr̄e nulla actualitas tribueretur: ex eo q rebus alijs ꝓformatur: ex similitudine rei in ea non posset accipi ratio actus intelligendi.

Que si ad diuina transferre volumus: satis apparet ideam nō esse id quo deus intelligit p respectum ad actū: cū nulla rō pncipij sit in idea vt idea ē respectu actus cognitōis diuine: Nā licet distinctio eoꝝ que habent causalitatem respectu actus intelligen-

di in nobis. non simpliciter habeat locum in deo. eo q̄ ibi non possumus dicere substātiā ℣ obiectum respectu actus habere cālitatem mediante potentiā ℣ spē immediate. Rursum spē p̄ncipaliꝝ. potentiā secūdarioꝝ. qz talia inueniūtur in his q̄ hñt potētialitatē ammixtam. iuuamur tñ p̄ p̄dicta ad cognitōem veritatis q̄site. qz vt dicebatur tota cā. quare similitudines rez habēt cālitatē sup actu intelligēdi nostro: sumitur ex eo q̄ aliqua actualitas tribuitur aie nr̄e qz ꝓformatur rebus. ſz si aīa nr̄a eēt actus purus: qz nulla actualitas tribueretur ei ex ꝓformatōe ad aliqd aliud: silitudo vt silitudo nō eēt rō ℣ p̄ncipium actus. sed ipsa substātia. ℣ qz deus ē actus purus ℣ ex eo q̄ est imitabilis a rebus nullā actualitatē suscipit. ſz res ipse eē actuale recipiūt. qz ei ꝓformātur: ſz idem sit idea ℣ substantia in eo: tñ respectu actus intelligendi nō habebit rōnem p̄ncipii substātia vt idea. cū ex eo q̄ ē idea ei nulla actualitas tribuatur. Non igitur solū differt intelligere nostrū ab intelligere diuino. qz intellectus nr̄ p̄ut intelligit alia: ℣ intelligēdo alia intelligit se. qz ea ḡbus informatur sunt silitudines aliox. deus aūt p se ℣ p̄mo intelligit se: ℣ intelligēdo se intelligit alia. ſz ēt differt qz silitudines in nobis sunt rō ℣ p̄ncipiū actus intelligendi. cū aliqua actualitas aīe nostre p huiusmodi similitudines tribuatur: Silitudines autē rerum in deo existētes vel ipsa diuina eēntia vt est rerum silitudo: nō hz rōnem p̄ncipij respectu actus cognitōis diuine: cū nullam actualitatē suscipiat vt talis silitudo existit. sunt tñ iste due differentie connexe ℣ vna seqtur ad aliā. vt intuēti pōt patere. Nō autez idea sit rō cognoscēdi ex parte cognitox: sic oñdi potest: qz sicut silitudines existes i cogscēte sē rō cogscēdi tribuūt. sic sē rō cogscēdi ex pte actꝰ: ic ꝫtū quādaz actualitatē cognoscendi ex parte cognitox. put cognita repñtat. ℣ qz diuina essentia vt ē idea ℣ silitudo rez: res repsentat. lz ex hoc ei nulla actualitas tribuat. dō est q̄ idea non ē id quo deus intelligit p cōparatōem ad actum. ſz p cōparatōem ad cognitum. Nā nō omne id quo quis intelligit hz causalitatez respectu actus intelligēdi. qz cū per ꝓpōnes vles ℣ magis ꝓfusas intelligamus. ꝓpōnes se per ordinē habentes ad illas: dicere possum⁹ ꝓpōnes vniuersales ē id quo intelligimus: cū sint nobis magis nota ꝓfusa magis: ℣ tamē ꝓpōnes nō simpliciter hñt ratōez p̄ncipij respectu actus intelligēdi. cū ex actu intelligēdi formentur. Nā sicut intellectus intelligēdo simplicia formar diffinitōes: sic intelligēdo cōposita formar enūciatōem. q̄ si tñ nostꝛ intelligere eēt simplex: ℣ vno intuitu intelligeremus oia: salua to hordine q̄ p ꝓpōnes vles ex actu intelligēdi formatas: silr intelligēdo eas intelligeremus ꝓpōes ordinatas ad ipsas: ꝓpōnes cōes sic essent quo cognoscerem⁹ p cōparatōem ad cognita quo non essent quo intelligeremus p respectum ad actum intelligendi. ℣ qz deus vnico intuitu intelligit se ℣ intelligit se imitabilē ab oibus entibus: ℣ intelligendo sic se imitabilem: ℣ similitudinem oium: intelligit oia: idea q̄ supra diuinā eēntiam ſm modum intelligētē di talem imitabilitatē ℣ respectum vl addere: ita ē id quo deus intelligit p cōparatōem ad cognita q̄ nō est id quo intelligit p cōparatōem ad actum: ℣ qz idea est id quo deus cognoscit mō quo dictum est. ℣ est id ad cuius imitationem alia formātur. cū scire diuinū sit cā rez in quantum deus agit per cognitōem non ex necessitate nature: idea pōt ptinere ad scientiam practicā ℣ speculatiuā. pertinet. n. ad speculatiuā. put p eā res deus cognoscit: sed ꝓsiderata p ut per eam res deus ꝓducit vel producere dispo

suit sic ptinet ad sciaz practicā actu. Si vo accipit idea nō vt p eā res ds ꝓducit vel ꝓducere dispōsuit: sed producere potest. sic pertinet ad practicā cognitionem non actu sed virtute. que lz non faciant in deo alium ℣ alium actum intelligendi: tamen qz differunt rōne: ℣ deus omnem hanc differentiā intelligit. ideo sic distinguere ideam vt vno modo accepta ptinet ad cognitōem speculatiuā. alio modo ꝓsiderata pertinet ad practicā actu: Tertio modo ptinet ad practicam virtute non est incōueniēs ex quo apparet q̄ ideā nō solum est factox vel fiēdorum. ſz etiam fieri possibilium. dato q̄ nūquam fiant. Aduertēdum autem q̄ lz idea quantū ad id qđ est. put dicit essentiam cū imitabilitate. vel cum respectu quodam sic distingui possit: tamen si ꝓsideramus rōnem uocabuli vt verbū ex verbo trāsferamus. qz nō dicitur rō. sed forma: cū forma semp videatur importare rōnem p̄ncipii: attendendo rationem nominis: idea pertinet ad scientiam practicaz ſm quā deus est principium ℣ causa rerum. Ad .i. dō q̄ qz idem est in deo idea ℣ ratio quantum ad rem significatam. lz nō sit idem quātū ad ethimologiam vocabuli: ℣ qz ſm q̄ rō: pertinet idea ad scientiā speculatiuam: qui tolleret huiusmodi ideas ab aliquo diceret ipsum nō esse sapientem cum tolleret ab eo rationes rerum. Ad .ij. dicendum q̄ lz idea sit idem q̄ ratio propter qđ non solum pertinet ad scientiam practicam. sed ad speculatiuam: ꝓsideranda tamen ethimologiā vocabuli: ppie ad practicam pertinet cum dicat rationem forme ℣ p̄ncipij.

Ad .iij. dicendum q̄ deus per ideam non solum cognoscit res ipsas cognitione simplicis notitie. ſz etiam noscit eas vt producendas: ℣ vt hz rationem p̄ncipij respectu eox: ℣ qz isti rationi p̄ncipij alludit ideam ſm ethimologiam vocabuli. ideo proprie ad scientiam practicam pertinet. Ad .iiij. dicendum q̄ huiusmodi ideas res sunt: ℣ cognoscuntur: non solum cognitione speculatiua. sed practica: dicuntur tamen proprie ptinere ad sciam practicā ratione nominis vt dictum est. Ad argumenta in cōtrarium dō q̄ idee dñr rationes factiue: ℣ ea ſm q̄ alia oriuntur. sed ppter hoc non negatur q̄ nō pti neant ad sciētiam speculatiuam: lz habeatur q̄ ptinēt ad practicam. quāuis nō ppie ptineant ad speculatiuā pp rōnem vocabuli ut dictum est.

Qō. viij.

Quarto queritur: quox sit idea. Et videt q̄ mala habeāt ideam. qz si aliqua cā est pp quā mala nō dicantur habere ideā in deo hoc ē. qz mala sunt non entia: sed non entia possunt imaginari ℣ habere ideā: nam tragelaph⁹ ℣ bircocerv⁹ imagiabilia sunt. ergo ꝛc. ℘ terea. deus vocat ea que nō sunt tanq̄ ea que sunt: ℣ ſm Aug. xv de trinit. c. xiij. nō aliter nota sunt dō creata post̄q̄ facta sunt q̄ ante q̄ fierent: igitur scibilia relata ad diuinā sciētiam nō aliam cōparationē habēt ex eo q̄ sunt entia quasi ex eo q̄ sunt non entia. qz igitur mala ℣ bona in hoc differunt. qz mala non sunt natura aliqua nec ꝫ entia: bona sunt natura aliqua ℣ entia: cū talis diuersitas nō faciat diuersitatem p comparationem ad diuinam sciētiā: sicut ſ iuntur bona sic ſcientur ℣ mala: ſz bona sciūntur qz habent ideaz in deo. ergo ꝛc. Incōtrariū est quia malum est priuatio solum: sed priuationes non cognoscuntur per ideam propriam: cum de se sint nō entia. ergo ꝛc. Ulterius queritur. vtrum materia prima habeat in deo ideam: ℣ videtur q̄ non. qz ſm philosophum primo phisicorum. materia nō est cognoscibilis nisi per analogiam ad formam. ſz qđ non est cognoscibile nisi comparatum ad aliud nō

hz ideam propriam ergo ꝛc. Preterea. deus est actus purus: materia prima est potentia pura. sed potentia pura in nullo imitatur actum purum: cuz igitur ratione imitabilitatis sumatur ratio idee. materia ꝑma in deo ideam habere nō poterit. Inco trarium ē qz vt habitum est per Augu. lxxxiij. q. q. xlvj. vel. lxxij. ꝛ per Dionysium. v. de di. no. idee sunt rōnes factiue rez. oia ergo illa ideā in deo hūt quoz deus facto: existit: cū ergo materia prima sit a deo facta. qz deus est agens ꝑmum: agens nullo ꝑsupposito. ergo ꝛc. Ulterius queritur vtrum ac cidentia bēant ideā in deo: ꝛ vr qz nō. nam idea est ratio rez. Unde Dionysius. v. de di. no. ideas diffinitones appellat. sz accidētia diffinitōe carent: vl si diffiniuntur: diffinitōez eoz ingreditur diffinitio subiecti: vel igitur nō habēt rōnem: vel si habent eā nō habent eā distinctam a rōne subiecti. ergo ꝛc.

Preterea. ex hoc res habēt ideas. qz participant diuinā entitatem: sz accidentia partic ipare nō pos ſ sunt cū p se nō existāt. sz solum sint participatōes q̄ dam. Nam entia creata perfecta participāt pfecti ones suas pfectōes ipse: in quaz numero accidētia cōputātur: nō participāt: sz participantur. nō igitur accētia habebūt ideam. Incōtrariū ē qz deus est cā oium entium. ꝛ oia mensurantur intellectu pri mi: qō esse non posset nisi oia entia tam substātie q̄z accidētis in deo ideā hrent. Ulteriꝰ q̄rit. vtz sin gularia habeant in deo ideā. ꝛ videt ꝙ nō. qz si infi nita. sed infinito repugat idea: cum idea sit qd deter minatiuū et effectiuū rez: vt vult Dionysius. v. ō di. no. ergo ꝛc. Preterea particularia vñr ee pre ter intētōem nature. vñ scribitur in li. sex ꝓncipioz ꝙ natura vnū intendit ꝛ aliud facit. qz intendit ho minem ꝛ facit: hūt boiez. sz q̄ sunt preter intētionez nō habēt ideam. ergo ꝛc. Incōtrariū ē qz idea est ratio factiua rez. sed cū vlia nō fiāt. sed particula ria: propzie particularia habebūt ideam. Rñ. di cendū ꝙ cū oia sint a deo cognita tam bona q̄z mala: ꝛ idea nō solum sit qd factiuū: sz ēt sit ꝓncipium co gnitōis oium: oz aliquo mō ee ideam nō solū bonoz quoz deus est auctor. sed ēt maloz quoz solum est cognitor ꝛ punitor: sed qz nō oia pari modo habent ideā. Notandū ꝙ aliter habēt ideā mala. alr mā pa. alr accētia spēi ꝛ īsepabilia: ꝛ accētia ididui ꝛ sepabi lia ꝛ alr ipsa indiuidua. nā mala habēt ideam in deo non aqua imitātur: ꝛ cū q̄ ꝙcordāt. sed a qua recedūt ꝛ discordant. materia vero ꝑma ꝛ quodāmō vlia ideā habent quā imitātur sz habēt eā distinctam so lum cognitōe: non actu nec opere nec existētia. ac cidētia vero in separabilia ideam habēt quā imitā tur ꝛ habent eaz distinctā cognitōe ꝛ actu: nō tn ope re nec existētia. accidētia vero separabilia ideā hūt distinctam non solū cognitōe ꝛ actu. sed ēt opere. ñ tamē existentia. Indiuidua vero ꝙ oēm moduz ha bēt ideam distinctā cognitiōe actu opere ꝛ exītia. hūt. ñ. mala ideam in deo. nō cū qua ꝙcordāt sed a q̄ discordant. Nā eo ipso ꝙ p illā eandem ideā ꝙ quā deus cognoscit bonū. velut illi ꝙcordans: cognoscit ēt malū velut ab ea discordās: malum quodāmodo ideā habet vt loquamur ſm ꝙ phs. iiij. methaphi. logtur q̄ ꝑnatōes appellat entia. qz sunt negatiōes entium. vez qz nō habēt mala ideā quā imitētur nō simpliciter ideā hūt. vnde ab aliqb⁹ ꝓpbāc cāz dr ideā nō habere: ꝙ etiā nō est incōueniens cū sciri a deo aliquando negētur. hec aūt oia tangit quodam mō Aug. xij. de ciui. dei. c. viij. q. loquēs de cogni tione ꝑnatōum ait: per id idem cognosci priuatiua ꝙ qō cognoscuntur positiua: non in specie sed in spe ciei priuatione. vn de quodammodo sciendo nesci untur. Uisō quomodo mala ꝛ prinationes ideam habent. qz non habent ideā cum qua concordant. sed a qua discordant. videre restat quomodo mate ria prima ideam habet ꝙ secundo querebatur: hz enim materia ꝑma ideā quā imitat: nā cum sit natu ra aliq̄ ꝛ nihil sit tale nisi p imitatōem diuine essen tie vel nature: oz ta lē materiam habere ideaz quā imitatur. est tamen talis idea distincta cognitōe so lum qz deus cognoscit per ideā quā hz apud se natu rā mē. eē aliam a natura fozme: nō tn ꝓpzie ē distin cta actu eo ꝙ nulla actualitas ei cōpetit ꝑter q̄z hz a fozma: nec ēt est distincta opere vt ꝙ possit p se fie ri sine fozma. nec est distincta existētia. qz non pōt p se existere sine fozma. Sic etiā ꝛ vniuersalia habēt ideam distinctam ſm cognitōem eo ꝙ deus cogno scit distinctōem vlium ad particularia: non tn sunt distincta exītia vel actu ꝙ p se sint: nec ēt opere ꝛ fa ctōe: ꝙ p se fiant: nā eoz fieri est ex eo ꝙ particula ria gnantur accidētia aūt ꝓpria ꝛ oia accidētia inse parabilia habēt ideam distinctam nō solū cognitio ne vt qz deus cognoscat naturā eoz ee aliam a natu ra subiecti. sz etiam actu qz aliquā actualitatē dūt p ter actualitatē subiecti. vñ licet hec non sit ꝓpositio plures sortes ē aial bipes eo ꝙ idē actus ꝛ eadē forma importatur q̄ bipes ꝛ aial. tamen hz sortes est aial risibile: pceptibile discipline ē ꝓpositio plures qz nō eadē forma nec eadem actualitas importatur in eis nō tn talia accidētia habēt ideam distinctā fa ctōe ꝛ existētia qz simul cū subiecto fiūt ꝛ p se ee ha bere nō possunt naturalr: ꝛ ſm modum ordinis quē videmus ꝛ si miraculose ꝛ ſm aliū modum ordinis possint existere: accidētia aūt in diuidui ꝛ potissime separabilia hūt ideam distinctā nō solū cognitōe: qz distincte cognosci possunt: nec solū actu. qz fozmam aliquā addūt supza fozmam subiecti. sed ēt factōe. qz non fit cū subiecto fiūt: vt qz nō statim. cū ē sortes ē musicꝰ: tali accīti rndet idea distincta ab idea sortis ēt factōe: nō tamē talia hūt ideā distinctaz exītia: qz nō p se sunt ſm modū ordinis quē videmꝰ particu laria aūt p oēm modū ideā distinctā hūt cognitōe: in quātū ea deus distincte cognoscit: actu ꝛ fozma. qz fozme eoz ab inuicē separātur: factōe. qz nō oz ea si mul fieri: existētia. qz solū ipsa q̄ dūr ꝓpie substātie p se existunt. oia aūt alia sunt in primis. pz igitur qō oia hūt ideā ꝛ qō diuersimode: ita tn ꝙ ista diuersi tas referatur ad ideata: nō ꝙ habeat ee in deo tāq̄s i eius natura. sed solū tanq̄z in eius cognitōe ꝛ virtu te: inquātū sic diuersa cognoscit ꝛ ad esse ꝓducit:

Ad. i. dō ꝙ mala nō hūt ideā cū q̄ ꝙcordant vt rō arguit. Sz aq̄ discordāt. Et ad fozmā arguēdi. dō ꝙ hz hircocervus ꝛ chimera nō sint entia in rez nā. nō tn de rōne eoz ē ꝓuatio entis: ꝛ iō imaginabilia si ꝛ ideā hūt. vel dō aliter ꝛ meliꝰ. ꝙ hz nō sint entia q̄z tum ad sui totalitatem: sunt tamen entia quantum ad suas partes. Inuenitur enim caput leonis ꝛ cau da serpētis. hz nō inueniatur aial in cuiꝰ cozpze di cta existāt. malū aūt cū ꝓuatōem dicat: de se ē nō ens

Ad. ij. dō ꝙ deus vocat eodē mō ea que nō sunt possunt tamen ee: sicut ea q̄ sunt. malū aūt cū de se nō sit natura aliq̄: nec est nec ee pōt: vt de ee logmur ꝛ ideo nō oz malū habere ideam licet talia nō entia ideam bēant. Ad illud incōtrarium dicendu qz nō arguit malū nullo mō habere ideā. sz nō habere ideā quā imitetur: qō ꝓcessimus. Ad id aūt qō vl teriꝰ q̄ritur. vtz materia ꝑma habeat ideā pz ꝙ sic ꝛ quomodo. Ad primum dicēdum ꝙ qz intelle ctus noster ē potētia pura in gñe intelligibilium ni hil cognoscit qō per sui actualitatē non possit ipsum mouere ꝛ qz materia prima est potentia pura nullo

modo cognoscitur ab intellectu nro nisi per analogiam ad formam. Intellectus autem diuinus qui nõ cognoscit eo q reducatur de potẽtia in actũ: ipaz eẽntiã materie cognoscere poterit p ideã quã hz apõ se fm quã eã in eẽ pduxit: nõ tñ huiusmodi idea ẽ distincta factione vel actualitate vel existẽtia. sz cognitõe: eo q materia p talem ideam hz distincte cognoscatur. nõ tñ p eã põt in esse pduci absq; pducti one forme nec p se existere absq; exñtia eius. Ad ij. dõ q materia pma in aliquo imitatur actũ puz i quãtũ aliquã actualitatẽ participare põt. hz inter cetera entia magis sit ppe nihil. Ad id aũt qõ tertio queritur vtrum accidentia habeãt ideã. pz q sic z qño. Ad. i. dõ q rationes rez vel diffinitiones in deo z in mente nostra non solum differunt. quia ille sunt factiue iste aut facte. Sed ex hoc consurgit aliã dñia vt qz nostra scia dependeat a rebus: modus intelligẽdi nr̃ sequitur ordinem rerum: z ideo non possumus intelligere accñs nõ intellecto subiecto. p pter naturalẽ dependentiã vnius ad alterum: deus aũt q est tota cã vniuscuiusq;: nõ indiget in intelligẽdo accñs intelligere sbm. vñ z si non põt intelligere accñs nõ intellecto subiecto. h non ẽ. qz suum intelligere dependeat. sz qz intelligit oĩa sil̃: z suũ intelligere ẽ inuariabile nõ intelligit vnũ nõ intellecto alio: z ideo oĩa h̃ tia naturã aliquã habẽt in eo ideam distinctam: quãtũ ad cognitõem: z si nõ hẽnt eã distincta quãtũ ad alia: vt dictũ ẽ. Ad. ij. dõ q hz accidẽtibus nõ cõpetit habere ideã a deo pfecte sicut hijs q p se exist unt. nõ tñ arguit q nullo mõ hẽant ideã nã ñ hñt ideã nõ solũ ptcipãtia z q̃ sñt totuz ex partibus. sz ẽt participatões z q̃ sunt totum in parte. cuz oibus hiis ueniat in aliquo imitari diuinã entitatẽ. Ad id aũt qõ. iiij. q̃rit ur. vtruz singularia habeant ideã pz q sic. Ad. i. dõ q hz singularia q̃ sñt z q̃ possunt eẽ infinita sint in se: sunt tamẽ finita intellectu diuino: z ideo in eo ideã habere poterũt cui finita existũt. q̃liter aũt h̃ intelligendũ sit q infinita dõ finita sunt: in. xxxix. di. patebit. Ad. ij. dõ q hz aliqua sint pter intẽtõem agẽtis particularis p̃rer tamẽ intẽtõem vl̃is agẽtis q oĩa p̃cognoscit z disponit añ q̃ fiant nihil oĩno eẽ põt. Ad illud incõtrariũ. dõ q vl̃ia z particularia hñt ideã nõ tñ vl̃ia hñt distincta ideã a particularibus factõe sed cognitõe. qz nõ distincte fiunt: sed distincte cognoscũtur.

Ap littera sup illo. (Ex ipso z i ipso z p ipz.)

Notandum q. ex. aliq̃ denotat factionem solum. aliquando denotat factionem cuz autoritate. si denotat factionem solum sic. sicut omnia sunt ex patre. ita sunt ex filio. nam in diuisa sunt opera trinitatis: appropãte tñ ẽt fm q ex. solã factionem importat. pnenit patri: nõ qz magis cõueniat pri q̃ filio. sz pp filiationẽ quã hz cũ. ppio pris: q ẽ totius deitatis pncipiũ. Si vero. ex. ẽt cũ factõe autoritatẽ importet: vt dicatur aliqd eẽ ex aliquo. qz sic non solũ appropãte sed etiaz quodãmõ. ppie oĩa unt ex pre. Nã licet oẽ opus q̃ cũ sit a pre sit a filio: pater aũt nõ hz ab alio q sit cã illius operis: hz tamẽ filius. vñ sicut pater z filius sunt i dẽ pncipiũ. z tamẽ pater ẽ pncipiũ sine pncipio fili⁹ pncipiuz de pn°: sic unũ z idẽ opus ẽ a patre z filio q pre tñ ẽ auctoritatiue z a pn° sine pn°. a filio vero tãq; a pncipio de pn° z ideo q̃ greci dicebãt spiñ. s. eẽ ex pre p filiũ poterat habere bonũ intellectũ dictũ eoz si ex. auctoritatẽ importabat fm quẽ modũ logtur Augu. xv. de trini. c. xxvi. q spiritus. s. ptẽdit a pre pncipalr. pz igitur q p̃dicta verba. s. omnia esse ex ipso per ipm z in ipso non solum appropriate. sed etiam proprie intelligi possũt. Sed non per predictas propositiones non solum factio. sed etiam aliquis specialis respectus vel specialis modus habitudinis importetur z licet p̃dicta ẽt ppe sumi possint: nõ tñ pcedẽdũ ẽ aliqd esse er vna persona qõ non sit ex alia: dupliciter ratione. Primo. pp vitandũ errorez. qz forte aliqs crederet eẽ aliqõ opus qõ nõ a tota trini. existeret Scõo. qz plus negat. ne°. q̃z ponat affirmatio. vnõ hz auctoritatiue sit oẽ opus a patre ẽt ppe loquẽdo. cũ er. nõ solũ auctoritatẽ importet. sz ẽt factõem. qz negatio negat qcquid inuenit videremur ponere aliquod opus non factum a filio qõ ẽ incõueniẽs.

Tqñ demostratũ est z ẽ. Postquã determinauit magister qõ res sunt i deo. hic ĩ pte ista ingrit quomõ dr̃ sit in reb° z duo fac. q: pmo facit qõ dictũ est ostẽdẽs deũ esse vbiqz immobilr. In secũda pte exh dat dñiã iter deũ z creaturã: ostẽdẽs oẽz creaturã eẽ mobilẽ z localẽ: Scõa ibi. (Quicq diuina natura.) Ubi pñs lectio terminabitur. Circa pmũ duo facit. qz pmo: assignat modos q̃bus deus ẽ in rebus. Secũdo illos modos inbuit. Secunda ibi. (In sanctis vocat.) Circa pmum duo facit. qz primo assignat modos cõmunes z modos speciales q̃bus deus ẽ in reb⁹ dicẽs. deũ esse in oibus p eẽntiam: pñtiam z potẽtiaz quãtũ ad generales modos. quodã trr̃ spãli mõ eẽ in sanctis p gratiam. sed in rõne hoie. p gr̃am vnionis. In alijs vero p gratiã adoptiõis. Scõo qõ dixerat p̃firmat p autoritates scõz. Scõa ibi. (Hec ãt ista.)

Deinde cum dicit. (In sanctis.) Inuestigat modos quibus assignauerat deũ eẽ in rebus. z. d. fa. qz pmo inuestigat modos spãles. scõo modos cões ibi (Ex predictis pz.) Circa pm. d. fa. qz pmo oñdit deuz alr eẽ in scis. alr in malis hoibus. scõo monet q̃z dã qõnez. Scõa ibi. (Si aũt q̃ris.) Circa pmũ duo facit fm q dupliciter dr̃ dr̃iam put deus ẽ in sanctis z in pcoribus. Nã deus in scis quos in habitat ẽ tãq; in tẽplo: mali vero sunt. q. scabellũ pedũ ei⁹. Rursum boni sunt vbi ẽ deus z cum deo mali aũt si sunt vbi deus ẽ in ipso tñ nõ sunt: qõ totuz ex hoc ptigit qz boni hñt diuinã gr̃am pp quã deus in ipsis habitat: z cũ ipsis ẽ. Scõa ibi. (Et hij tales.) Deide cũ dicit. (Si aũt q̃ris.) Monet quãdã qõnem z tria facit. qz pmo q̃rit vbi deus habitabat qñ sancti non erant: z rñdet q in seipso scõo oñdit nihil creatũ impedire diuinũ eẽ in rebus. vñ hz aia sit in toto corpore. põt etiã deus in toto corpore eẽ: ppter qõ tota trinitas vbiqz ẽ. qz tota trinitas vbiqz operatur. tertio dat diuersaz comparatõem boium ad deũ. qz alig ipm cognoscũt quos nõ in habitat: ut pcores scientes: aliquos i habitat q eñ nõ cognoscũt: vt paruulos baptizatos. illi tñ beatissimi sunt q deum hñt z cognoscunt. Secũda ibi. (Sciẽdũ ẽ.) Tertia ibi. (Illud quoq;.) Tunc sequitur illa pars. (Ex p̃dictis.) In qua postq̃z determinauit de mõ speciali fm quẽ deus sanctos in habitat: determinat de modis gr̃ialibus fm quos ẽ in singulis rebus: z tria facit qz pmo. oñdit h esse in explicabile q̃õ totus deus vbiqz ẽ p eẽntiam: dicẽs multa de deo dicta esse supra mẽtẽ nostram. sicut multa de deo intelligim⁹ q̃ sermone explicare non possum⁹: scõo oñdit in sufficiẽs eẽ deũ eoz q volebãt p rõnes oñdere q̃õ de⁹ vbiqz erat: p pñtiã: eẽntiam: z potẽtiã. tertio monet q̃z dã qõnez z soluit. Scõa ibi. (Quedã tñ.) Tertia ibi (Solet ẽt.) Circa qõ duo facit. qz pmo q̃rit. q̃re deus nõ ptrahit immũditiã cũ sit in imundis: solues p filr de radio solari: q cũ p immunda trãseat nõ inficitur. scõo assignat rõnem quãdã ad oñdẽdũ deuz esse

vbiqz q: vel nusq̃z est deus vel alicubi tantum vt vbiqz: nusquam esse dicendum non est cum omnia ꝓseruet alicubi tñ esse: nō est dicendum. cum virtus eius limitata non sit. restat ergo vt vbiqz sit.

Secunda ibi. (Postremo respondeāt.) In quo terminatur sententia lec. 7 dī.

In presenti distinctione magister duo facit. quia dicit deum esse in omnibus rebus. 7 ostendit ipsum esse vbiqz. Ideo de hijs duobus queremus tria. Primo. vtrum deus sit in omnibus rebus. Secundo. de modis eēndi ei⁹. Tertio. vtz cōcedi debeat q̄ ds in se ipō existat.

D. ꝑma

Ꝑmū sic ꝓceditur. videtur q̄ de⁹ nō sit in reb⁹ creatis. q: discurrēdo p oēs modos eēndi. in. nō inueniemus aliquē modū ꝑm quē ls possumus ꝓcedere. q: nō est sicut genus in spēbus: nec ecōuerso. nec sicut totū in parte: nec ecōuerso. cū totū sit eiusdē nature cū suis partibus 7 gen⁹ cū spēbus in qbus ē. nec sicut forma in materia: cū forma siue accidētalis siue substātial aliquā dependentiā habeat: nec sicut regnū in rege. q: sic deus nō ē in reb⁹. ſz magis res sunt in ipso. nec sicut aliqd in suo fine. q: cū deus sit quid optimuz: nihil est finis ei⁹ nec sicut locatū in loco. q: q̄ sunt in loco cōmēsurantur loco. de⁹ est incōmēsurabilis rebus. Preterea. nobilius est agēs qđ agit sine sui pñtia q̄ꝫ quod non pōt agere nisi sit pñs: vñ 7 reges q: solo verbo opantur absq̄ eo q̄ ipsi sint ꝓsentes er hoc vt vī nobiliores existunt: non igitur oz deuz eē in rebus in qbus opatur: cū ipse sit nobilissimuz agēs. Preterea. quāto cā ē nobilior tāto nobiliorē ꝓducit effectū. ſz nobilior 7 stabilior ē effect⁹ q̄ pōt absq̄ sua cā ꝓseruari q̄ꝫ ille q sine cā ꝓseruari nō pōt. nō igitur oz deū eē in creaturis ad hoc q̄ ipse ꝓseruētur in eē: ſz pp hoc ponitur de⁹ in creaturis eē. ergo 2c.

Preterea. ponitur de⁹ eē i reb⁹ p opatōez: ſz cā scōde cāe ēt opentur: cū vna res nō videatur susceptibilis diuersaz opatōum immediate i rebus oīb⁹ ñ erit de⁹. Preterea. de⁹ nō ponitur cā rez nisi in triplici gñe cāe. ſ. efficiētis finalis 7 formalis. rōne cāe efficiētis nō ē in re. q: vt dicit Arist. in. xi. me⁹. i possibile ē materiā seipsaz mouere. vñ nō ē possibilet q̄ artifex ingrediatur op⁹ snū. igitur efficiēs est cā extrinseca rei nec rōne cāe finalis. q: ipse nō ē finis intra. ſz finis extra. Mā finis intra ē idē q̄ forma inberēs m⁹: qđ deo ꝓuenire nō pōt: nec ēt de⁹ ē in rebus. ꝓut est forma rez. q: nō ē forma inberēs ſz exēplaris nō oz aūt exēplarē formā eē i eo cui⁹ ē forma. ergo 2c.

Incōtrarium ē qđ habetur in lra p Grego. Ambro. Aug. 7 Hylariū: Rñ. dō q̄ quātū ad pñs de⁹ ii q̄tuor differt ab oībus reb⁹: rōe quoz arguere possum⁹ deū vbiqz eē: nā oīa alia si sunt cāe rez: ꝓprie cāe sunt quātū ad fieri: de⁹ aūt cā ē ēt quātū ad esse: Secōo oīs creatura cōparata ad ipm ē qd grossuz 7 materiale. solus ipse ē simplex 7 incorpoze⁹. vt vlt Dama. li. ij. cap. iii. Tertio. omnis creatura ē certis circūscripta limitibus. solus deus nullo finitur termino. Quarto. nulla creatura ē sue ꝓfectiōes: 7 sua virt⁹. de⁹ aūt vt ꝓbat Aug. v. de trini. c. x. non ē magnus participatōe magnitudinis nec sapiens participatōe: ē. n. sua magnitudo sua virt⁹: 7 sua sapiētia: 7 ē qđ hz. Ex eo q̄ de⁹ ipm eē cāt: in ipsa re de necessitate exstit. Mā ls cāe fieri sint cāe extrinsece. cāe tñ eē: de necessitate intrinsece sunt. vñ 7 Joānis. ꝑmo. ubi nos hēmus. sine ipso factū ē nihil: qđ hī in greco: tñ sonat quātū: fozis ipm scīm est nihil: qđ exponēs origenes ait: q̄ nihil dī fieri extra deū. q: res nō solū indigēt deo auctoze: ſz ēt indigēt deo cōseruatoze: 7 istā viā innuit aliquo mō Dionysi⁹. v. de di. no. qui deum appellat regem seculoꝝ siue conseruatoreꝝ reruz dicens: in ipso esse omne esse. 7 oīs eē: ipm substātificatorē eē: sunt. n. oīa in deo q: ꝓseruātur ab eo. 7 ipse ē in oībus ꝓseruās in eis esse: Secōo vt dicebatur oīs creatura cōparata ad deū ē qd grossum 7 materiale. Est. n. ḃ dīa inter materialia 7 in materialia. q: cū materialia opantur: 7 si iuxta res in q̄s suas actiones exercent: in ipsis rāmē reb⁹ nō existūt. q: p quātitatē suā ad certū locuz determinātur. spiritualia vero coz eē in aliquo est opari ibidē. vñ Dama. li. i: c. xv: 7. xvj. ꝓbat q̄ spiritualē substātiā eē alicubi ē eā operari ibidē. cū ergo deus qđ summe spirituale existat: 7 opetur in omnibus: eo q̄ sit ꝓxia 7 vlis cā: de necessitate in oīb⁹ reb⁹ erit. vnde idē Dama. ibidē ꝓbat. p hoc deū vbiqz eē. Tertio: deus ē qđ immēsū nullo determinat⁹ termino de necessitate igitur in oībus rebus erit: q: si aliq̄ creatura esset in q̄ nō eēt: nō eēt oīo immēsus 7 infinit⁹: cū nō impleret oīa 7 istā viā Ansel. aliquo mō tāgit monoloꝝ. xiij. q ait q: vbi de⁹ nō ē: nihil ē. vbiqz ergo ē. 7 ꝓ oīa: 7 in oīb⁹. q: absurdū ē vt aliqđ creatū possit exire creātis 7 fouētis immēsitatez

Quarto vt ꝑz ꝑ habita ds ē sua virt⁹ sua po⁹: vbi cūqz igitur erit sua virt⁹ 7 sua po⁹: ibi de necessitate de⁹ existet. cū sua potētia sit ipse de⁹. 7 ista est via Hylarij. ix. de trini. 7 hī. xxiiij. di. 7 in di: ꝑmi q aīt de⁹ immēse virtutis viuens ptās: q̄ nusq̄ nō adsit nec desit vsq̄: se oēm p sua edocet: vt ubi sua sit ibi eē ipse intelligat. vbi ergo est sua virtus 7 sua potētia. que q̄dam sua sunt: ibi 7 ipse erit. est igitur de⁹ in oībus rebus vt ꝑz ꝓnes inductas q̄s vie sanctoꝝ innuūt. Ad ꝑm dō q̄ nō oēs modi eēndi. in. directe ꝓtinētur in illis. viij modis ꝑnotatis. nā ñ solū regnū ē in rege: ſz ēt rex ē in regno: nō solū localiter. q: sic oēs q sunt in regno. in regno sunt. ſz qua si pdominās rgno 7 ꝓpuās regnū. iste aūt modus essendi: in. nō directe ꝓtinetur in aliquo dictoꝝ modo rū. reducitur tñ ad illū modū ꝑm quē regnū est in rege. nā modus ꝑm quē rex ē in regno nō directe ponit ꝑm numeꝝ cū mō ꝑm quē regnū ē in rege. Mā regnū est in rege. q: gubernatur 7 ꝓseruatur a rege. rex vero in regno q: gubernat 7 ꝓseruat ipm. ꝓseruari pōt 7 ꝓseruare. gubernari 7 gubernare: nō differūt. nisi sicut via qua itur tenis thebas 7 thebis thenas: 7 q: nō ꝑꝑe ē alia 7 alia via: modus ꝑm quē rex est in regno nō ponit ꝑꝑe in numerum cū mō ꝑut regnū est in rege: 7 sic accipiendo modos essendi. in. quos nominat philosophus vt comprehendunt modos non directe ponentes in numerum cum illis: 7 eos q reducuntur ad illos: possumus assignare deum esse in rebus ꝑm aliquem modum essendi. in. quia est in eis vt rex in regno: conseruando 7 gubernando eos. Ad quintum dicendum q̄ extrinsecum dupliciter potest intelligi vno modo potest dici extrinsecum quicquid non connumeratur inter principia constituentia. 7 sic deus est causa extrinseca rei: 7 sic procedebant argumenta: nam deus non est causa rei q̄ sit pars rei. alio modo potest dici extrinsecum quicquid est extra rem 7 non conseruat rem: siue nō est causa esse rei 7 isto modo edificatoz posset dici extra domum. 7 carpentarius extra archam. deus tamen non potest dici extra rem. imo cum quicquid dat esse rei. det ei esse per virtutem cause ꝓme. virtus ipsius ꝓmi magis est immediata ipsi rei q̄ꝫ aliqua alia virtus. nam quanto causa est ꝓxima. mioz: tāto vt⁹ ei⁹ ē magis mediata 7 agit i vtute ꝓme. vz 7 quanto cā ē ꝓxima tanto est magis mediata. 7 ideo cum ꝓma esi immediatissima rei. 7 ex ls segt q̄ cū virtus ei⁹ sit idē qđ ipse: q̄ ipse sit immediatissim⁹ rei: hī igit

victū est ꝙ deꝰ est magis intimꝰ rei ⁊ꝛ res sibiipsi.

Ad scōm dō. ꝙ cāe ugētes nō p sui p̄sentiā sūt cāe mediate. deꝰ aūt est cā imediata rerū. nec ex hoc inde ignobilior imo nobilior qz magis cāt cū sit imedia ta cā ⁊ prima.

Ad. iij. dō. ꝙ ois effectus eorūdē qꝰ effectꝰ est: indiget ad sui cōseruationē aliqua cā. ⁊ cā sine qua esse nō pōt est cā esse ei⁹. cā vo sine qua pōt existere: solū est cā fieri: tāto igit nobilior cā deꝰ ē in genere causaꝝ ⁊ꝛ aliq̄ alia. quāto cā esse excedit cāz fieri. Et ad formā arguēdi dō ꝙ cū iplicet ⁊dictionē ꝙ effectꝰ p se subsistat absq; cōseruante cā: nō ptinet ad nobilitatē agētis hoc facte. nā qđ effugit rōnem po tentie: cuiꝰ mōi est ⁊dictotia sil' vificari: ad nobilita tem potētie: ptinere nō pōt: cū nobilitas potētie po tentiā p̄supponat.

Ad. iiij. dō. ꝙ pfecte vna res ñ suscipit diuersas opationes imediate ꝑm illud genꝰ cause ⁊ eodē mō. creatura aūt ⁊ deꝰ. Iz vtrobiq; imme diate opetur: nō tñ eodē mō vt in secūdo patebit cū

Nō.ii. de pductione rerū disputabit.

Secūdo q̄ritur de modis ēndi quibꝰ deꝰ in rebꝰ esse oī ⁊ videt ꝙ incōueniēter hu iusmōi assignētur: qz dī in li. de cāis ꝙ p̄ cōuenienter assignātur diuersi mōi quibꝰ deꝰ est in creaturis.

Preterea. ex hoc deꝰ est in rebꝰ qz in eis opat. Iz opa diuia distingūt p opꝰ creatiōis ⁊ recrea tiōis duplr deꝰ erit. igit i rebꝰ nō. v. modis vt cōiter assignat.

Preterea. vī ꝙ sint plures mōi q̄z cōiter as signati. dicimꝰ enī diuinā virtutē siue deū esse in sa cramētis. Iz hoc nō ē solū p p̄tiam: essentiā ⁊ potentiā qz sic ē in oibus rebꝰ. opz aūt dare spālem modū quē in sacramētis exist: nec est in eis p gr̄am ad op tionis: qz sic solū ē i creatura rōnali nec p gr̄am vni onis: qz hmōi sacramēta. nō sunt vnita alicui dīno supposito in vnitatē p̄sonę. opz ḡ dare sextū modū.

Preterea spūs. s. oī descēdisse in specie colūbe. erat igit spūs. s. in colūba illa. Iz hmōi nō erat p gr̄am ad optionis: sicut est in scis viris. cū colūba illa rōnabi lem aiam nō hēret: nec erat i ea p gr̄am vnioni s cū spūs. s. nō assūpsisset colūbā illā in vnitate suppositi vt oīdit Aug. ij. de trini. ca. vj. nec solū erat in ea p potentiā p̄seniam ⁊ essentiā. opz ḡ dare aliū modū.

Incōtrarium est qđ teneť cōiter. ⁊ ꝙ habeť in lra.

Rño dō. ꝙ ⁊ si deꝰ se hz vniformiter ad oia. oia tñ nō eodē mō se hūt ad ip̄m. ppter qđ. iij. de di no. scribit. ꝙ diuina virtꝰ vniuersis adest: nō oia tñ ip̄i assunt. inde ē ꝙ ꝑm modū intelligēdi sūt diuerse ha bitudines dei ad res. nā ex rōne q̄ ē in creatura ꝑm rem resultat respectꝰ in deo ꝑm modū intelligēdi. ⁊ ppter hāc diuersitatē habitudinū assignātur diuersi modi quibꝰ deꝰ in rebꝰ existit. quoꝝ quidā sunt ge nerales quidā spāles. gñales sunt illi ꝑm quos deꝰ ē in oibus. ⁊ isti sunt tres. Nā in oibus est deꝰ. p p̄sen tiam. potētiā. ⁊ essentiā. spāles aūt dīr illi ꝑm quos deꝰ nō est in oibus. ⁊ isti dīr duo. est enī deꝰ p gr̄am vnionis ⁊ adoptionis nō in oibus. Sz p gr̄am vni onis est in solo xp̄o. Per gr̄m adoptiōis est in oibꝰ viris scis. Cōes aūt mōt duplr hēri pūt. Primo cō sideratio ea q̄ cōsiderātur in quolibet agēte. Secō. spāliter attēdendo modū actionis diuie. p̄sideranda aūt sunt in quolibet agēte tria. sba. virtꝰ. ⁊ opatio. Nam vt dicit in p̄mo. ce. ⁊ mū. nā apta nata talr fa cit p nām. possumꝰ intelligere sbam ex eo qđ oī esse apta nata ad agendū dat intelligi virtꝰ p quā dispo nitur quis vt agat: qz vero subdit. facit. opatio desi gnatur. dicitur enī deꝰ esse in oibus p p̄sentiaz rōne opationis. p potentiā ratione virtutis per essentiaz rōne substātie: est enī opans opato p̄ns: ⁊ maxie si fit agēs imediatū: ⁊ qz deus in oibꝰ imediate opat. in oibꝰ ē p p̄sentiā. qz vo opatio nō ē sine virtute. in oi bꝰ ē p virtutē ⁊ potētiā. Rursuz qz virtꝰ sine sba eē nō pōt in oibꝰ est p eēntiā. Possumus tñ hos mōs alr assignare ⁊ forte melioꝰ distingēdo de dīno ope qz q̄dā sunt opa creatiōis: q̄dā recreatiōis. opa crea tiōis se extēdūt ad oia: opa recreatiōis nō: sz solū ad rōales creaturas: iō ꝑm opa creationis p̄nt distīgui mōi gñales. ꝑm vero opa recreatiōis spāles: mōi āt generales hīi pūt cōsiderādo modū diuine actionis nā cū ōns sit agēs p̄mū. oz ꝙ agat ꝓseruādo res ieisse. Nā cū p̄ma rez creatarū sit eē. oz p̄mo agēti cōpetere eē. Rursuz qz ad agēs p̄mū ptinet oīa ordinare: ⁊ in fines suos dirigere: deus q agit oibꝰ dādo esse p modū cognitiōis opat: nā ordinare oia ⁊ dirigere nō ptinet nisi ad eū q intelligēdo res ineē pduxit: ex hoc ēt vlteriꝰ segtur ꝙ deus agat p libtatē arbitrij: nō ex ne cessitate natūe: nā p se ad intellectū segt libertas ar bitrij: vt vult Dama. li. iij. c. xiiij. ḡ qz deus ē cā oi bꝰ dādo eē: in oibꝰ est p eēntiā ea ineē cōseruādo: qz vo agit p cognitionē in oibꝰ est p p̄sentiā oia videdo qz vero res pduxit p libertatez arbitrij: est in oibꝰ p potētiā rebꝰ singul' dīando. Nā ꝙ aliqs nō sit dīs pductorum ⁊ suoꝝ operū p̄tingit: qz nō agit p liber tatem arbitrij. vñ ⁊ Damas. ij. lib. ca. xxij. ostendit bruta nō dīari suis actibꝰ: qz nō agūt ex libertate ar bitrij. Aliso qđo accipiūtur modi generales quibus deus est in rebꝰ p opera creatiōis. videndū est qđo accipiūtur spāles quibꝰ deus in rebꝰ existit ꝑm opa recreationis. In ope recreationis duo cōsideranda sunt. Primo, mediator ille hō xp̄s iesus mediante quo restaurationis opa esse habuerūt. fuit enīz ipsa humana natura assumpta a verbo: quoddā instru mentū diuinitatis p qđ nos liberauit. vñ ⁊ mediuz nostre liberationis dici pōt. ꝙ si nō fuit mediū ne cessitatis fuit tñ cōgruitatis. vnde Aug. xiii. de tri. ca. vlt. ꝙ si alius modus fuit possibilis: nostre tamē miserie sanāde nullus fuit cōgruētior. Secō cōside rare possumꝰ ipsos hoīes restauratos. ꝑm hec duo sumūtur duo modi spāles quibꝰ deus est in rebus. nam in christo homine nostro mediatore est p gra tiam vnionis. in nobis autē restauratis p ip̄m po tissime autē in illis qui efficienter ⁊ sufficienter re staurati sunt: est per gratiā adoptiōis. ꝑm quē modū est etiā in scis angelis.

Ad p̄imū dō. ꝙ hz deus eodē mō se habeat ad res: res tñ nō vniformiter cō parant ad ip̄m. ⁊ pp hāc diuersitatē sumunt diuer se habitudies dei ad creaturas ꝑm modū intelligēdi vt oīsum'ē.

Ad. ij. dō. ꝙ vt pz p dicta ex ope crea tionis sumunt tres modi generales quibus est deus in rebꝰ ex opibꝰ recreatiōis sumūt duo spāles erit igitur deus. v. modis in rebus. vt ostensuz est ⁊ nō quobus tantū.

Ad tertiū ⁊ q̄rtū dō ꝙ possumus dicere deū fuisse in illa colūba: ⁊ esse in sacramentis quodāmodo p gratiā: ñ qz gratia esset in illa colūba vel sit in sacramētis tanq̄z in subiecto: sz qz erat in illis: vel sicut in signo: vel sicut in causa sz qđ distin ximus cū disputauimus de missione visibili: ideo modus ꝑm quem deus dicitur esse in istis non pōt in numerum cum modis tactis.

Tertio queritur. vtrū deus possit dici eē in se ipso: ⁊ videtur ꝙ nō: qz pbat pbus q̄rto phisi. ꝙ nō est aliqd in seipso: nisi qz vna pars est in alia parte: nā totum vt vi num ⁊ amphora ratione vini. se habet vt con tentum: ⁊ totuz ratione amphore se hz vt continēs. nā sicut totū mouet seipm: qz vna ps mouet aliā ptez: vt totū aial seipsum mouere dicitur: qz aia mouet corpus: sic aliquod totū dicitur esse in seipso: qz pars est in parte: deus igitur q parte ⁊ pte caret: qz omnio simplicissimus: in seipso eē nō poterit.

Nō.iij.

Preterea vt vult idē pbus in eodē q̄rto ꝙ discurrendo p oēs

modos eẽndi in. nõ inuenim⁹ ꝑm aliquẽ illoꝝ mo/
doꝝ aliqd in seipso existere p se nõ ratiõe ptiũ: nõ igi
tur deus erit in seipso. Preterea. qcqd conuenit
alicui cõuenit ei p se vl' p accñs: ſz vt pbat in eodẽ
ꝯrto phiſi. nihil ẽ in seipo nec p se nec p accñs. g̃ ꝛc.
Preſea. ſi de⁹ est i seipo: ℔ est qz ẽ idẽ sibi: ſz cũ ql
bet res ſit eadẽ sibi q̃libz erit i seipso: qõ nõ ꝓcedit.
Incõtrarium est Aug. in li. ℨ mariminũ ⁊ habet
in littera q ait qõ deus anteq̃ celũ ⁊ terrã faceret in
se birabat. ⁊ apud se habitabat. ⁊ apud se est. Rño
dõ q Dionysius. ix. de di. no. istã qõnem ꝓtractans
oñdit deũ ee in seipso q̃druplr. ⁊ vt manifestet nob
intẽtio sua. notandũ deũ a q̃libet creatura ꝯtum ad
pñs differre quadruplr. ꝓpter qõ oñdi põt deuz ee
in seipso. nullã aũt creaturã in seipsa ꝓprie existere.
Est eni in re. ſba ⁊ virt⁹. a ſba aũt egredit esse. a vir
tute vo opatio. ita q in re est quatuoꝝ cõsiderare. ee:
opationẽ: ſbam: ⁊ virtutẽ. differt eni esse diuinuz ab
esse cuiuslibet creature: qz esse cuiuslibet creati ẽ ee
dependens: nõ est esse p se exñs: nõ indigẽs alio cõser
uante. deus aũt q̃ bz esse nõ ꝓcipatũ. Sz est ipm
esse: nullo indiget ad sui cõseruationẽ. Nam p se lo/
quẽdo nõ est intelligibile esse: nõ esse. q sitũ aliq ee
cõtingat nõ esse. ℔ est qz illud esse in alio bz esse. ⁊ est
esse participatũ. Si igit est aliqõ esse purũ nõ p pti-
cipationẽ: cuiusmõi est esse diuinũ: illud esse ad sui ee
nõ idigebit alio: qz nec p se nec p accñs ẽ itelligibile
tale esse nõ esse. Secõ. differt deus a creatura rõne
opationis. Nam cũ cuilibz creato ꝓueniat opari pp
finẽ. cũ finis cuiuslibet creature sit aliqõ bonũ aliud
a seipsa culibz creato cõuenit opari ꝓpter aliud. de⁹
autẽ ipse q est ipsa bonitas ꝓpter seipm oia opatur.
iurta illud puerbioꝝ. xvj. oia p seipm opatus ẽ dñs.
Tertio differt rõne ſbe. Nã q̃libet creatura a sua ſba
recedere põt: qz qõ a versiõe incipit vsiom subiectũ
est. eoipso q ex nibilo oia facta sunt in nihilũ oia red
digibilia existũt: quodlibz igit: qz põt nõ esse qõ ẽ: a
sui ſba recedere põt. de⁹ aũt q oino imutabil' est a sui
ſba nõ põt discedere: nec põt nõ esse qõ est. Quarto
differt rõne vtutis. Nã nulla creatura est virt⁹ in q̃
est stat⁹. cũ nõ sit virt⁹ ꝑma. virt⁹ aũt diuina ẽ virt⁹
in qua est stat⁹. ita q p eã oia alia subsistũt. Secõm
hec q̃tuor de⁹ in seipso stat. nã nulla creatura stat i se
ipsa rõne esse: cũ nõ stet i seipsa: ſz indigeat deo i quo
existat. q̃si suo cõseruatore. de⁹ aũt rõne esse: in se dr
esse: qz nõ indiget alio ad sui esse. Secõ. creatura nõ
stat in seipsa rõne opationis. naz cum finis sit illud
in quo est ges ⁊ statio: qz q̃libet creatura agit ꝓpter
aliũ finẽ. nulla creatura in se stat. de⁹ aũt q pp seipm
oia opatur rõne opis in seipso stare dr: Tertio crea
tura nõ stat in seipa rõne ſbe. Nã aliqd dr nõ stare in
aliquo: vel qz ab eo remotũ est: vl' qz remoueri põt.
cũ q̃libet creatura sit vsioni subiecta: qz a versiõe in
cepit. nulla creatura in seipsa stat rõne ſbe; cũ a sua
ſba separi possit nõ essendo qõ erat. de⁹ aũt q oino i/
mobilis est nec ꝑm suã ſbam variari põt: in seipso
stat rõne ſbe. Quarto nulla creatura stat in seipsa rõe
vtutis. nã in illo est statio ⁊ quies qõ est primũ in ge
nere tali: nã cũ ꝓuentũ est ad primuz ibi ẽ quies ⁊ sta
tus. cũ nõ liceat vltra ꝓcedere. Solus aũt deus ẽ in
seipso rõne virtutis. cũ sola virt⁹ sua sit virt⁹ ꝑma.
Mas aũt q̃tuoꝝ vias tãgit Dionysi⁹, ca. pallegato.
dicẽs q de⁹ manet in seipso imobilj idẽptitate sin-
gularit' fix⁹ supcollocat⁹ ꝯtuz ad illud q de⁹ est in se
ipso ꝓpter ee. nã cũ sit fix⁹ in seipso: nõ indigẽs alio
a quo subsistẽretur: in seipso existere dr: est aũt de⁹ in
seipo ⁊ in suo esse fix⁹ immobilr: qz ab eo variari nõ
põt ꝑm idẽptitatẽ: qz a suo esse realr nõ distinguit. dr
et fix⁹ singularit': qz nõ dr in seipso existere ꝓpter suũ
essee õiter loquẽdo ꝑm q de quolibet dicere possu/
uus: qz bz esse clausuz inter ꝓpios terminos spẽi.
ſz singlr de⁹ i seipso existit: qz nõ bz esse dependens ab
aliquo: qõ ei singlr cõuenit. Secõ q̃ddit de⁹ q ꝑm
eãdẽ ⁊ circa idẽ: eodẽ mõ opatur ⁊ ℔ ꝯtum ad secõm
qz in seipso stat ꝑm opationẽ. in ꝯtuz ꝑm seipm siue
ꝑm bonitatẽ suã eodẽ mõ se habẽdo: circa ipam sp
opatur. Tertio subdit q ipse intrãsmutabil' est er se
ipso oino: ⁊ q totalr est imobil' sup ſbalr ꝯtuz ad ter
tiũ: qz ꝑm ſbam in seipso manet. qz a sui ſba moueri
nõ põt. Quarto ait q est ois statiois ⁊ sedis cã. q est
sup oẽm sedẽ ⁊ stationẽ. ꝯtum ad quartũ vt qz ma-
net in seipso ꝯtum ad virtutẽ. put virt⁹ sua ẽ cã ois
stationis: ⁊ est virt⁹ ꝑma in q̃ est stat⁹. stat igit de⁹ i
seipso modis ꝓtactis. Ad primũ dõ q modi ꝑm
quos dicim⁹ deũ esse in seipo nõ ꝓprie cõtinẽtur ſb
modis quos tradit pbs. iiij. phiſic. ⁊ tõ argumenta
ſupta ex auctoritatib⁹ ei⁹ laboꝝãt in eguoco. ⁊ pbz
soluti ad secõm ⁊ tertiũ. Ad. iiij. dõ. q de⁹ ẽ in se
ipso nõ solũ qz est idẽ sibi. Sz qz bz esse indepẽdens
qz in opando solã seipm bz vt finẽ: qz a sua ſba trans
mutari nõ põt: ⁊ qz est virtus ꝑma in qua est status
que creature nõ cõpetunt.

Finde q̃ritur de secõ principali. vz de eo q
de⁹ vbiqz ee dicit. Circa qõ querem⁹ tria.
Primo. vtrũ de⁹ sit vbiqz. Secõ vtrũ ℔ sit Dd. iiij.
ꝓprium solj⁹ dei. Tertio. vtrũ ei cõueniat ab eino.
D primũ sic ꝓcedit. videt q esse vbiqz
deo nõ cõueniat. Nã esse vbiqz dicit ee i
loco: ſz deo nõ cõuenit esse in loco: cũ cõis
ai cõceptio sit ꝑm Boetiũ i li. de ebdoma
tib⁹ ꝯtum ad sapiẽtes: spũalia i loco nõ esse. Pre
terea. iiij. phisic. vbi ponũtur ꝓprietates loci dicit
q dignũ est locũ cõtinere illud cui⁹ est: ⁊ nihil rei ee.
ſz de⁹ nõ cõtinet ab aliquo: ſz oia ꝓtinet. g̃ ꝛc. Pre
terea. ibidẽ dr q dignũ ẽ locũ nec maiorẽ nec mino
rem esse locato. ſz nihil est qõ deo adeq̃ri possit. g̃ nõ
cõpetit deo esse i loco. Preterea. sicut se hñt succesi
ua ad tps. ita se hz pmanẽtia ad locũ. ſz aliqd succes
siuũ idiuisibile nõ põt ee i diuersis tpib⁹. g̃ aliqõ idi-
uisibile pmanẽs nõ potit esse in diuersis locis: ni igit
de⁹ erit vbiqz. Preta de rõe loci ẽ q nihil locatũ
sit extra ipm: vel igit de⁹ nusq̃ erit: vel nõ erit alicu
bi erit in aliquo determinato loco. Nã si eẽt in oibus
locis: vel in plurib⁹: nõ possem⁹ saluare ꝓdictã ꝓdi
tionẽ loci q̃ p se loco cõuenit. Inꝛium est. Aug. i.
conf. q loquens deo ait: vbiqz tot⁹ es. ⁊ nulla res te
totũ capit. Preterea. i lra p multas auctes dr q de⁹
vbiqz est. Rño. dõ. q sicut ꝓbat Auic. insufficiẽ
tia sua. nulla res dr esse in loco nisi ꝓpter ꝯtitatem
suã. vel pp magnitudinẽ suã. Nã ꝓpter formam
mãm nõ dr aliqd ee in loco. vñ ⁊ cũ itelligit forma
toti⁹; sine forma q̃ ẽ totũ: vt nã. q̃ resultat ex vnione
materie ad formã. nõ opz itelligere locũ imo de rõe
qdditat⁹ ⁊ eẽntie. nõ ẽ q̃ sit i loco. Si igit ſba ẽ i loco
℔ rõne q̃ qnãta vel magna. Si igit videm⁹ volum⁹
qõ de⁹ sit i loco. videam⁹ qõ ei ꝓtit magnitudo
ñ ãt ei ꝓtit magnitudo mol' siue coꝛpal'. Nã. viij.
phiſi. ⁊ xij. metha. pbat q de⁹ existit ꝑter oẽm ma
gnitudinẽ finitã ⁊ infinitã. Si igit: de⁹ ẽ magn⁹ vel
imensus: nõ est magn⁹ vel imẽsus mole: ſz virtute:
pp qõ de fide ad pe. cap. ix. scribit. firmissime tene
⁊ nullaten⁹ dubites trinitatẽ deuz immẽsum esse
virtute nõ mole: virt⁹ aũt nõ bz rõnem magnitudi
nis nisi cõparata ad actũ vel ad obiectũ. ꝑm igit q
deo cõpetit agere: vel ꝓseruare: vel cõtinere: sic ei cõ
uenit esse in loco. Non eni sic de⁹ iplet loca in quib⁹
est vt coꝛpalia implẽt. Nam coꝛpalia a locis cõtine
tur. deus aũt locũ cõtinet ⁊ cõseruat. vñ ꝓmo conf.

Aug. loquēs deo dicit. An op⁹ habes vt cōtinearis q oia cōtines: qm̄ q̄ imples ꝓtinēdo imples, nō enī vasa q̄ te plena sunt te stabilē faciūt: qz ℣ si frangant nō effuderis. ℣ cuz effuderis sup nos nō tu iaceris: sz erigis nos: nō tu dispgeris: sz colligis nos. Vilo qūo deus est in loco: qz nō est in eo vt cōtentū: sz cōseruā do ℣ cōtinendo loca ℣ q̄ in locis sunt: sicut ℣ in tpe eē dicit, nō qz tpe cōtineat: sz qz sua eternitate tps ℣ tē pozalia cōtinet: facile est videre p̄ viam quā tēdit Anselmus deū vbiqz esse: ait enī monoloyō. xx. q̄ sūma eēntia siue de⁹ vl est nusqz ℣ nunqz: siue i nullo tpe ℣ in nullo loco: vl aliqñ ℣ alicubi tm̄: siue in aliq̄ loco ℣ aliquo tpe: vel ē vbiqz ℣ semp: q̄ deus sit nusqz ℣ nunqz est: ipossibile qz nulluz bonū nec penit⁹ aliqd est sine ipso. Si igitur ipse nusqz ℣ nunqz est. nusqz ℣ nunqz aliqd bonū est. qd impossibile est. Si vo solū tur aliqd tps ℣ aliquē locū esse vbi ℣ qñ nihil oino ē. qz sine deo nulla essentia esse pōt. q̄ si p̄dicte vie sūt impossibilies cōcludit eodē capto. deū esse vbiqz ℣ semp. hec autē via Anselmi ex ꝫ veritatē bz: qz de⁹ pñs est locatis ℣ locis. tēporib⁹ ℣ tpalibus. ꝓtinēdo ℣ cōseruando ea. q̄ si nihil sine deo inesse conseruari pōt deū esse vbiqz, ℣ semp dicere cogimur. Ad. j. dō q̄ cōis ai cōceptio ē spūalia nō esse in loco tanqz a loco cōtenta. tm̄ tanqz locum cōtinentia: vel circa ipm̄ opantia. spūalia in loco esse nihil pbibet. Ad secōm dō q̄ ꝑm Anselmum monoloyon. xxij. esse aliqua i loco ℣ in tpe duo dicit. Primo. qz q̄ sunt i locis ℣ tēporibus sunt p̄sentia illis. Secō. quia cōtinētur ab eis. In summa vo essentia vnū tm̄ pcipitur: qz pñs est nō qz cōtinetur. vñ vt ait. si vsus loquēdi admitteret cōuenienti⁹ dici videret deū esse cuz loco vel cū tpe q̄ in loco ℣ in tpe. ℣ ad formā arguēdi dō. q̄ pbs dat ꝓprietatē loci ꝑm q̄ corpalia sunt in loco: q̄ sunt in loco: qz cōtinētur ab eo: nō tm̄ dat ꝓprietates loci ꝑm q̄ deus in loco est: q non est in loco: qz a loco ꝓtinentur. Sed est in eo: qz est ibi pñs ℣ ipm̄ ꝓtinet.

Ad tertiū dō. q̄ locū adeq̄ri locato veritatē bz respectu corpoz̄aliū ℣ cōtentoz̄ū a loco. nō respectu spiritualiū. ℣ loca ꝓtinentiū. Ad quartū. dō q̄ indiui sibile ꝑm successionē pōt intelligi dupl̄r. Primo. qz termin⁹ ꝑm q̄ instās qd indiuisibile dicit: qz est termin⁹ tēporis: qō est de genere successiuoz̄: sic etiā ℣ mutatū esse qd indiuisibile est: qz est termin⁹ mot⁹. ℣ qō sic est indiuisibile nō est nō ē vnū ℣ idem p oēm modū in plurib⁹ tēporib⁹: qz ꝑm diuersitatē tēporuz sumit aliquo mō diuersitas instantiū. Secō dicit aliqd indiuisibile ꝑm successionē nō solū qz nō diuiditur vt successiuū. Sz qz est ab oi successione absoluisibile exīstit nō solū est idē in plurib⁹ tēporib⁹ imo cōtinet ℣ cōprehēdit in se oia tpa: sic etiā de indiuisibili pmanente siue de indiuisibili ꝑm magnitudinē distinguere possum⁹. qz aliqd est sic indiuisibile q̄ ꝫ nō sit magnitudo. est tm̄ termin⁹ magnitudis vt pūctus. ℣ qō est sic qd indiuisibile eo q̄ determinat bz sitū: ℣ est sība posita: nō est vnū ℣ idē in plurib⁹ locis. Secō mō dicit indiuisibile ꝑm magnitudinē siue bz dimensionē: nō solū: qz nō diuidit vt dimēsio. Sed qz est qd absolutū ab oi situ ℣ dimēsione ℣ qō sic est qd indiuisibile nō solū pōt esse in plurib⁹ locis. sz ēt est pñs oi loco. ꝓpter qō vbiqz esse dicitur: ℣ hmōi indiuisibile est deus. Ad quintū dō q̄ de rōne loci est q̄ nihil locati sit extra ipm̄. si hniusmōi loc⁹ respe cu⁹ qō est in loco se bz vt ꝓtinens: de⁹ aūt nō est in loco qz cōtineat a loco: vt dictū est. vel dō q̄ de⁹ sic est in loco: q̄ tm̄ nō bz rōnem locati: qz ꝑm Anselmum monoloyon. xxij. deus sic est in loco ℣ tēpore q̄ lege loci ℣ tēporis nō cogitur.

Secundo q̄rit. vtrū ee vbiqz sit ppō soli⁹ dei. ℣ videt q̄ nō. qz ꝑm pbum. vl̄a sunt vbiqz ℣ semp: sed cū de⁹: nec sit qd vl̄e nec pticulare: ee vbiqz nō erit ei ppriū: cū conueniat alij ab ipso. Preterea. locus qd corporale nolat: sed vbicūqz ē dare aliqō corporale ibi est dare materiā: q̄ materia est vbiqz: sz cū materia ñ sit ipe deus: imo inter cetera entia magis a deo distet: natura saltē ℣ si nō situ: esse vbiqz nō erit ppriū dei cuz materie cōueniat. Preterea. si esset aliquod corp⁹ extra qō nihil esset: illud corpus ee vbiqz: qz nō esset dare aliquē locū nō repletū tali corpore: cū igit totū vniuersuz sit extra qō nihil est totū ipsuz erit vbiqz nō igit ppriū est solius dei vbiqz esse. Preterea aīa est in qualibet pte corporis tota: si ergo cōtingeret solū corpus aīatū aīa rationali esse: vt si poneret q̄ tm̄ esset aliqs hō: aīa illi⁹ esset vbiqz: nō ergo est ppriū solius dei esse vbiqz cū possit alijs cōpetere.

Incōtrariū est Ambro. q̄ pbat spm̄ s. esse deū: eo qō ei cōpetit esse vbiqz: vt pz p ea q̄ dicūtur in lra. sz ꝫ nō esset nisi deo ppriū esset esse vbiqz. ergo ꝛc.

Rño dō q̄ creatura ꝑma facie diuidit in creaturā spiritualē ℣ corporalē: creatura spiritualis distinguit: qz q̄dā est vnita corpori vt forma: vt aīa rationalis. q̄dā nō vt intelligētia siue angelus. Rursum corpoz̄alia dupl̄r cōsiderari pōt. Primo ꝫtuz adeē vl̄e. Secūdo ꝫtuz ad particulare particularia dupl̄r accipi pōt. Primo ꝑm se. Secūdo ꝑm suas partes: vt ꝑm mām vel formā. Omnib⁹ istis pōt cōpetere ee vbiqz. nō tm̄ p se: sz quodāmō p accns. deo aūt posita exīstētia rex: p se ei cōpetit ee vbiqz. poss set enī angelus vel intelligētia vbiqz esse: vt si poneret esse tm̄ aliqō corp⁹. circa qō totū: p se ℣ primo opari posset: qz cū intelligētia sit vbi opatur. posset illa intelligētia esse vbiqz: qz posset esse in qualibet pte illi⁹ corpis. sic etiā ℣ aīa vbiqz esse posset. naz cū sit in qualibet pte corpis qō informat: si poneret solū esse tale corp⁹ aiatuz: aīa vbiqz eēt. sic ēt vl̄ia vbiqz ee possunt. nā cū sit vl̄e vbicūqz ē suū pticulare si ponerentur solū esse pticularia alicuius vl̄is. illud vl̄e vbiqz esset. sic etiā ℣ totū ℣ positū vbiqz esse pōt: vt si poneret aliqō corp⁹ totū spaciū occupare: bz q̄ oēm corp⁹ totū vniuersum occupare totū. sic accipiendo corp⁹. corpus vbiqz exīstit. isto etiā mō mā ℣ forma possunt esse vbiqz: si vbiqz sūt ea quoz mā ℣ forma ptes exīstūt. Sz si bñ aduertim⁹ nulli istoz̄ū p se ℣ ꝑm idē esse cōpetit esse vbiqz. nā cū angelus ℣ aīa bēant esse finitū ℣ in nā receptū. opz q̄ habeāt finitā virtutem: cū mod⁹ agēdi seq̄tur modum essendi. accidit ē aīe ℣ angelo esse vbiqz in quantū ponit solū esse corpus aliqō qō nō excedit eoz̄ū potentiā ℣ virtutē: qō sitū p se eis cōpeteret vbiqz esse. quantūcūqz corp⁹ poneret ℣ quodcūqz semp ponerem⁹ angelū ℣ aīam esse in q̄libet pte ei⁹: qz ea q̄ sunt p se inseparabilia sūt: nec sunt ppria nisi q̄ sunt talia. iō Ambrosi⁹ pbat. p priū esse deo esse vbiqz: ex imensibilitate ei⁹. Sic ℣ vl̄i accidit esse vbiqz. Nā vl̄ia nō sūt nisi vbi sua pticularia exīstūt: ℣ qz accidit solū ee pticularia alicui⁹ vl̄is: accipiēdo vl̄e vt ei cōpetit vnitas p̄dicatiōis nō attributionis: siue accipiēdo vl̄e vt distinguitur cōtra analogum. nō competit per se vl̄i esse vbiqz. Rursum nō cōpetit ei p se esse vbiqz: qz cōpetit ei p sua pticularia. ℣ accipiēdo ꝫ ee vbiqz: vt ꝫ de vbiqz logmur. possum⁹ tm̄ si volum⁹ ℣ tertiā cām assignare: qz nō cōpetit ei esse vbiqz ꝑm vnū ℣ idē esse: ex quo etiā apparet. quare materie ℣ forme nō cōpetit esse vbiqz: qz talia sūt alicubi solū p eoz̄ tota: nec etiā

Qō. v.

sunt vbicūqz sunt ſm idē esse: sic etiā totū vniersuz est vbiqz nō p se: qz est dare aliquē locū vbi totū nō existit: sz p suas ptes. deus aūt vn⁹ z idez erns. ſm vnū z idē esse nō variat⁹ in se: est vbiqz in ẽztum oibus dat esse. imo ponere aligd existere vbi de⁹ non sit: est ponere illud nō esse: cū nihil possit illud ꝓserua ri in esse vbi de⁹ nō existat substātificās esse ei⁹. posita ergo exūtia reruz. directe z p se z ſm idez esse: soli deo cōpetit esse vbiqz. Ad primū dō qz vlia esse vbiqz z semp ouplr pōt intelligi. Primo. qz sūt abstracta a conditionib⁹ materie: vt ab hic z nūc: z qz nō determināt sibi locū z tps oñr esse semp z vbiqz z sic nō logmur de esse vbiqz alio mō dr eē vbiqz qz sūt vbicūqz sua pticularia exiſtūt. z sic ꝓprie z directe nō sunt vbiqz. nam cū nō sit vbiqz hō pticularis nō est vbiqz hō vlis. sic ēt ſm fidez nr̄am vlia nō sunt semp: qz nō semp fuerūt eozū pticularia. z qz sic locuti sum⁹ de esse vbiqz p se z directe vlibus nō cōpetet vbiqz esse. alia argumēta patent p ea q̄ dicta sunt in principali solutione.

Qō. vj.

Ertio q̄ritur. vtrū eē vbiqz cōueniat deo ab eterno. z videtur qꝫ sic. quia qō est prop̄ziū alicui est inſepabile ab eo. ſz vt ostēsum est: esse vbiqz ē ꝓp̄ziū dei. g̃ z̄c. Preterea. ex ſz dicit aligd esse vbiqz: qz nō determinat ad locū. ſz nō b̄re esse determinatū ad locuz cōpetit deo ab eno. g̃ z̄c. Preterea. ſi nunqz fuissent tpa de⁹ ſp fuisset z ab eno. g̃ a ſil. ſi nunqz fuissent loca de⁹ fuisset vbiqz z ab eno. Incōtrariū est: qz eē vbiqz circūcernit locū: ſz nec loc⁹ nec creatura aliq̄ fuit ab eno. ergo esse vbiqz ab eterno deo cōpetere nō pōt

Rño dō. qꝫ ſz res fuerint ab eno in deo. de⁹ tū ē in reb⁹ ex tpe. cā aūt hui⁹ diuersitatis dupl̄r accipi pōt. Primo. qz oē qō ē in aliquo: est in eo ſm modū ei⁹ in quo est. z iō res sunt in deo ſm modum dei. de⁹ autē est i reb⁹ quodāmō ſm modū rerū. z iō assignātur diuersi modi quib⁹ de⁹ est in reb⁹. aliquo mō ex diuersitate rerū: vt ex eo qꝫ aia est suſceptibil' gr̄e. z nō leo: est de⁹ p gr̄am in aia: nō in leone. z qz cōpetit reb⁹ esse ex tpe. de⁹ aūt etnitate mēſuratur. res sūt in deo ab eno: de⁹ aūt in reb⁹ ex tpe. Alia via ad ostēdendū h idē sumit ex diuersa bitudine q̄ consurgit ex eo qz de⁹ ponit in reb⁹: z res in deo. Nam sicut dicimus deū sciuisse oia ab eno: fecisse tū ea in tpe: eo qꝫ res vt scite. dicūt aligd in deo exns: vt facte: dicunt aligd a deo ꝓgrediens. sic qz de⁹ est i reb⁹ ſm qꝫ aliqua opatio a deo ꝓgreditur vt cōseruatio rez ieſſe: ſm quā i reb⁹ esse dicit: res aūt sūt in deo nō vt aligd ab ipso p̄grediēs. ſz put in ei⁹ virtute z scia ꝓtinētur. de⁹ est in reb⁹ ex tpe: eo qꝫ tale esse nō est sine existentia rerū q̄ est tpalis: res aūt sunt i deo ab eno: qz tale esse solū dei exūtiam regrit: qz creatura in creatoze nō est aliud q̄z creatrix ēntia. Si igit eē vbiqz est idē qꝫ deū esse in reb⁹ creatis cū de⁹ no fuerit i rebus ab eno: ab eno ei nō cōpetet. iō notādū q̄ aligd esse vbiqz tripl̄r pōt intelligi. sicut z aligd eē semp. Primo qꝫ h fit p absolutionē a tpe z loco ſm qō vlia dicūtur esse semp z vbiqz: qz sunt abstracta a ꝓditionib⁹ materie q̄ sunt h z nūc. z sic ab eno cōpetit deo esse semp z vbiqz: qz semp ei cōpetit esse sine mā: z nō determinari p ꝓditiones materie. Scōo mō dicitur aligd esse semp z vbiqz: qz est in oi tpe z i oi loco. z sic esse semp z vbiqz p̄supponit exūtiam tēpoz̄ z locoz̄: nā sicut nō dicim⁹ deū esse in reb⁹ nisi sit existentia rerū. ita nō dicim⁹ ipm eē semp z vbiqz siue in oi tpe z in oi loco nō p̄supposita exūtia tēpoz̄ z locoz̄: z qz nō ab eno fuerint tpa z loca: vt h̄ de tpe z loco logmur. Sic accipiēdo semp z vbiqz nō cōpetunt deo ab eno. Tertio mō semp idē sonat qꝫ in deficiētia duratiōis. z sic marie semp est qō eternū est. vñ Anſel. mono. xxiiij. dicit semp veri⁹ designare eternitatē q̄z tēpus. Nam in deficiētia duratiōnis magis cōpetit eternitati q̄z toti tēpori. z sic esse semp cōpetit deo ab eterno. sic etiaz eē vbiqz vno mō idē signific at qꝫ esse in oibus hijs q̄ sunt vt Ansel. dicit mono. xxiij. z sic deo esse vbiqz ab eno cōpetit cū z deū i seipo dicam⁹ esse. Nā semp fuit verū dicere deū esse in oibus hijs q̄ sunt. cū nihil sit i quo de⁹ nō sit. cū z in seipso deū esse dicam⁹ vñ Ansel. eodē mono. xxiij. ait. apti⁹ dici deū eē semp z vbiqz q̄z in oi tpe z in oi loco: vt intelligat esse vbiqz: qz ē in oibus hijs q̄ sunt: esse semp: ꝓpter duratiōis indeficientiā. Ad p̄imū dō qꝫ ſi eē vbiqz idē sit qꝫ eē in oi loco est ꝓp̄ziū deo: suppoſita rerū exūtia. vñ z inſepabile est ab eo ſi res in esse ponūtur. sed ſi esse vbiqz est idē qꝫ esse in oibus hijs q̄ sunt: vel esse absolutū a determinatiōe loci. sic ſimplr ab eterno deo cōpetit. Ad scōm p̄z solutio p ea⁹ dicta: qz deū esse vbiqz illo mō cōpetit ei ab eterno. Ad tertiū dō. qꝫ ſi nunqz fuissent tpa deus fuisset semp. put dicit indeficientiā duratiōis: nō tū fuisset semp. put semp idē est qꝫ esse in oi tpe: vel put includit actualē existentiā tēpoz̄. ita ſi nunqz fuisset creatura de⁹ fuisset vbiqz. put vbiqz idē est qꝫ esse in oibus q̄ sunt ac cipiēdo esse. Jn. large. ſm qꝫ de⁹ in se ipso esse dicit: non tū fuisset vbiqz. put vbiqz idē est qꝫ esse in oi loco ꝓpponit locozū existentiā. Et ex h̄ soluit argumentū in contrariū: qz sic accipit esse vbiqz. put videlicet vbiqz dicit habitudinē ad locū.

Vp littera. ſp illo. (Jta z de⁹ cū sit i oib⁹) Notādū qꝫ magr̄ vult malos eē vbi de⁹ ē nō tū cū ipso esse: bonos aūt esse vbi deus est z etiā cū ipso existere: cā aūt hui⁹ diuersitatis ex h ꝓtingit. qꝫ cū quādā assotiatione ipozat. associatio aūt nō est nisi eoz̄ que aliquo mō iuncta vel in voluntate cōcordāt: vñ pōt esse aligs vbi sunt lapides: nō tū est socius lapidū: qz lapides cū eo volūtate z vita cocordare nō pōt. z qz mali nō cōcordāt cū volūtate diuina. imo volūtate sunt ei inimici. iuxta illud Aug. xii. de ciui. dei ca. iiij. mali inimici sūt deo resistēdi volūtate nō potestate ledēdi: ideo de⁹ nō dr̄ esse cū malis: est tū vbi mali sunt: qz vbiqz est.

Jtē sup illo. Sicut multa de deo intelligimus: nō tandū qꝫ sicut magiſter ait p auctoritatez Dion. aliq̄ de deo dicimus que nō intelligimus: aliqua intelligimus q̄ p voces exp̄mere nō possum⁹: hec aūt oia nē ex hijs q̄ sunt in ſtellectu: vt est videre in hijs q̄ hō scit p inuētionē. z qz nō oz effectū p oēz modū adeq̄ri cāe: in talib⁹ intellectus est sufficiēs: z vor defficit: aliqñ ea q̄ sunt in intellectu cānt ex hijs q̄ sunt in voce: vt est videre in hijs q̄ hō scit p doctrinā z per auditū: z qz vt dicebat effectū nō oz p oēz modū adequari cāe: in talib⁹ multa dicimus q̄ nō intelligim⁹ cum igit ea que sunt fidei ex auditu sint: qz fides ex auditu multa q̄ sunt fidei dicim⁹: z tū intellectu non capimus. Item super illo. (Deus esse vbique p essentiā dicit.) Notādū qꝫ opio istoz̄ ex h habuit ordinē: qz loq̄bantur de esse in loco vt cozpa sunt in loco. z iō dicebāt deū nō esse in loco p essentiā: nisi qz ois natura z ois essentia in quocūqz loco sit: p eus h̄z esse: ſz vt habitū est. opz nos dicere qꝫ ipsa essentia dei vbiqz existit i ẽztū ei⁹ opatio z virt⁹ vbiqz sūt. Jtē idē sup illo. (ſolz etiā ab eisdē q̄ri.) Notandū q̄ stionē eozū tudi esse: qz vt ꝓbatur a pho. j. de generatione. de tactu. nō oēz qō tāgit tāgitur: ſz ea tangēnia tangunt q̄ sūt patiūtur cū agūt. iō nō opz diuinā ēntiaz immūdari. cū sup immūda actiōes exerceat.

c Uncz diuina natura. ꝛc.) Postꝙ ostẽdit magr̃ deum esse vbicz ex quo segtur deũ nec loco diffiniri nec ꝓloca mutari. hic ī ꝑte illa oñdit creaturã nõ solũ corporalez sed etiã spũalem diffiniri loco ꝛ variationẽ suscipe. ꝛ duo facit. qz primo oñdit creaturã spũalem diffiniri loco: ꝛ mutari ꝑ tẽpora. scõo specialr̃ q̃rit. vtrũ mutet ꝑ loca. scõa ibi. (De mutatiõe vo loci.) circa primũ tria facit. qz ꝑmo oñdit solũ deuz nõ diffiniri loco. creaturã vero oẽm nõ solũ corporalẽ: sz etiã spiritualẽ loco diffiniri: qz q̃libet creatura cũ sit alicubi nõ est vbicz. scõo ostẽdit oẽm creaturã mobilez esse ex quo oĩs creatura quodã mõ loco determiatur. nõ tñ eodez mõ mouet oĩs creatura: qz corporalis mouetur ꝑ tẽpora ꝛ loca: spũalis ꝑ tẽpora nõ ꝑ loca: vt oñdit ꝑ Aug. tertio manifestat qđ est moueri ꝑ tpa. dicens. moueri ꝑ tps esse variari ꝑ qualitates interiores vel exteriores. iõ qõ suscipit varietatẽ affectionũ: vel variationẽ forme siue qualitatis exterioris: ꝑ tẽpora mutat. scõa ibi. (Spũs vero creat?.) tertia ibi. (mutari aũt ꝑ tẽpus.) Deinde cũ dicit. (De mutatiõe vero.) q̃rit cũ habitũ sit spũs moueri ꝑ tẽpora: nõ ꝑ loca: vtrũ concedendũ sit nullo mõ ꝑ loca mutari ꝛ tria facit: qz ꝑmo narrat positionẽ aliquorũ q̃ dicebãt spũalem sbam nullo mõ ꝑ loca mutari: qz nõ mouet ꝑ loca nisi qõ est in loco: nec est in loco qõ nõ bz esse oimẽsionatũ. ꝛ qz ꝫ nõ cõpetit spirituali sbe. dicebant spũalem sbam nullo mõ ꝑ loca mutari. scõo ostẽdit spũs aliquo mõ mutari ꝑ loca: qz ꝫ nõ sit localis q̃ loco cõmensuret. est tũ localis: qz loco diffinit. ꝛ qõ ostẽdit Aug. spũs nõ mutari ꝑ loca. intelligendũ est de mutatiõe locozuz: vt corpa ꝑ loca mutãtur. tertio cõcludit spũs esse locales: qz loco diffiniũtur. scõa ibi. (Sed vt supza dixim?.) tertia ibi. (Sunt ergo spũs.) circa qõ tria fac. qz ꝑmo ostẽdit spũs creatos esse circũscriptibiles loco ꝛ deũ esse in circũscriptũ qõ ꝓbat auctoritate Ambrosij. Aug. asserẽs solũ deũ oĩno imobilẽ. ꝛ icircũscriptibilem esse. tertio ꝫ determinata obicit. scõa ibi. (Sed ea mnr itaqz.) tertia ibi. (ad hoc aũt.) ꝛ duo facit. qz ꝑmo arguit deũ nõ esse oĩo imobilez: qz cũ ꝓtinue none creature fiãt in quib? de? esse incipit: cũ in eis prius nõ esset: videt q̃ aliquo mõ mutet deus. ꝛ soluit talẽ nouitatẽ nõ fieri ꝑ mutationẽ dei: sz ꝑ mutationẽ creature. scõo epilogat oñdens se quodãmodo digressionẽ fecisse: qz cũ deberet determiare de cognitiõe dei. determinauit de exñtia dei in reb? ꝛ rex in deo. vñ in sequẽti distinctiõe reddit ad propositũ. secũda ibi. (Jam sufficiẽter.) Jn quo terminat sententia lectionis ꝛ distinctionis.

Alia magr̃ in pñti lectiõe de duob? determiuat. s. de loco angeli ꝛ de motu ei?. Ideo de hijs duob? q̃remus. Circa primũ querem? tria. Primo. vtrũ angelus sit in loco. Secũdo vtrũ possit esse i plurib? locis simul. Tertio. vtrũ plures angeli in vno loco esse possint. Rõ. vij.

D primũ sic ꝓceditur. videt q̃ ãgelus nõ sit in loco: qz loc? nõ debet sbe ꝑm essentiã suã. nam cũ obiectũ intellect? sit qdditas ꝛ essentia. ꝛ intellect? abstrahat ab hic ꝛ nũc: nõ est de rõne qdditatis: vt qdditas est: q̃ sit in loco. Si ergo cõpetit sbe q̃ sit in loco. hoc nõ ē p qd ditatẽ suã ꝫ p accidẽs: qz mediãte ẽntitate vt ꝓbat Aluič. in sufficientia sua. cum igit intelligẽtia nõ sit quãta. qz oẽ quantũ est diuisibile. intelligẽtia aũt est sba q̃ nõ diuidit vt dicit in libro de causis. nulla ergo intelligẽtia in loco erit. Preterea. habitudo loci ad locatũ est: qz loci est cõtinere. locati ꝓtineri: vt dicit pb̃s. iiij. phisi. vbi tradit ꝓprietates loci. ꝫ spũalia q̃ corporalib? nõ cõtinẽtur: qz sensibilib? intelligibilia incõprehensibilia sunt: vt dicit Dionysi?. j. de di. no. q̃ ꝛc. Preterea. si spũalia in loco ponũtur: ꝫ nõ est nisi rõne opationis. qz ꝑm Damn. i. li. ca. ꝛ vj. Spũalis sba ꝛ ico: porea nã vbi nimi ꝓ est ꝛ operat ꝛ nõ corporalr̃ cõtinetur: ꝫ intelligibilr̃: ꝫ cũ opatio ni nõ competat loc?. ꝓpter ꝫ nõ debem? cõcedere spũalia in loco esse. Preterea. si dicat spũalia i loco esse ꝓpter opationẽ: nó qz opatio sit in loco: ꝫ qz ē in eo cui cõpetit loc?. ꝑtra opatio angelo? maxie, manifestat circa celeste corp?. vñ ꝛ pb̃s. viij. metha. ꝓbat numerũ intelligentiarũ ꝑ numerũ ozbiũ. ꝫ corp? celeste nõ est in loco. iurta illud pbi. terra est i aqua. aqua in aere. aer in igne. ignis in celo. celũ aũt non ampli?. Preter. cõtingit aliqñ angelũ opari circa intelligentiã aliquã siue circa aiam. igit saltẽ tunc cũ circa talia opatur nõ circa corpa nõ erit i loco. Jn ꝫrium est magr̃ in lr̃a q̃ dicit angelũ loco diffiniri.

Preterea. nihil qõ est ps vniuersi est extra vniuersuz. ꝫ oĩs creatura ē pars vniuersi. q̃ nulla creatura est extra vniuersuz. ꝫ qõ nõ est extra vniuersuz est in aliqua ꝑte vniuersi ꝛ alicubi. q̃ ꝛc. Rño dõ. q̃ si vellem? seq positionẽ quozũdã q̃ cuilibet spũali sce nisi sunt tribuere corp? aliqõ intrãsmutabile. vñ ꝛ ipsi rõnali aie corp? aliqõ tribuebãt spũale ꝛ subtile mediãte quo corpi isti mãli ꝛ grosso vniebat. tũc de terminare de loco sbaruz spũaliũ nõ esset difficile: qz nõ trãscederet ymaginationẽ nr̃am. Sz cũ ponatur cõiter angelos nõ hr̃e corpa naturalr̃ sibi vnita: sed solũ ad tps ꝓpter misteriũ aliqõ assũpta. videre qõ angelo cõpetit in loco esse. difficile est: qz ad hoc videndũ nr̃um intelligere qõ est cũ cõtinuo ꝛ tpe. ꝛ cũ fantasmate directe nõ attingit. ꝛ iõ ꝓpter hãc difficultatẽ de loco angeli q̃tum ad pñs est tripler mod? dicẽdi. Nam quidã dixerũt angelũ in loco esse: qz ꝑm essentiã suã ei loc? ꝓpetit. ꝛ rõ moues eos fuit: qz cũ hẽat essentiã finitã ꝛ determinatã. opz eã determinari ad aliquẽ locũ. iõ ē ī aliquo loco determiate cõpetit angelo ꝑ essentiã. qz essentia finita ꝛ determinata ꝫ. Alia põ dupl̃r deficit. Primo. qz puertit ordinẽ. Scõo qz tribuit locũ spũalib? eo mõ ꝑm quẽ nõ solũ spũalib? nõ cõpetit. ꝫ etiã nulli sbe. Peruertunt eni ordinẽ: qz tota cã quare aliqd ꝑm se est in loco. est: qz ꝫ ordinẽ ad celeste corp?. vñ tot? fluuius ꝑm pb̃m. iiij. phisic. magis ꝫ rõnem loci q̃ ps. ꝛ iõ si aliqd est in aere: qz est in ꝑte aeris. huiusmõi pars nõ ꝫ rõnem loci nisi ꝑ cõparationẽ ad totũ vniuersum. vñ dato q̃ vẽtus valid? flaret. ꝛ totũ aerẽ quẽ quis ꝫ erga se remoueret. ꝓpter talẽ ammotionẽ nõ diceret quis mutare locũ. qz eundẽ ordinẽ hẽret ad totũ vniuersum. sicut nec nauis exñs in flumine ligata ad stipitẽ existentẽ in terra: nõ dicit mutare locũ. ꝫ aqua q̃ sub ipsa est: cõtinue defluat. qz respectu toti? fluuij eundẽ ordinẽ ꝫ. dicere igit spũalia ꝑ se ꝛ ꝑm essentiã suã in loco esse. est dicẽ ea ꝑm suã sbam ordinari ad celeste corp?: qõ est inconueniẽs. qz corporalia ad spũalia ordinãtur ꝛ nõ ecõuerso. Deficit scõo ista põ: qz illõ attribuit ãgelo qõ nulli sbe ꝓuenit. Mã vt ꝓbat Aluič. nõ cõpetit rei esse in loco ꝑ essentiam suã. ꝫ ꝑ quãtitatẽ. Motiuũ aũt istoz rude fuit nam ẽntia angeli est finita: qz ꝓtinet inter ꝓprios terminos sue spẽi. nõ tñ est finita q̃ de se determinetur ad locũ. igitur sic dicẽtes equiuocatiõe decepti sunt. Secũdus modus dicẽdi est oĩno cõtrari? ꝑmo modo. voluerũt eni aliqui angelũ nõ determinari ad locũ nec ꝑ essentiã nec ꝑ operationẽ. iste autem secũdus modus dicẽdi videt fuisse pb̃orum. ꝛ maxime eoz qui volebãt intelligẽtias nullo mõ imme

diate mouere corpora aliqua: sed immediate mouebant alias celestes. ⁊ mediate celesti alia mouebāt celeste corpus: ⁊ qz nō est alr angelus in loco nisi quia immediatā operationē hz circa huiusmōi corporalia ideo ſm istos nullo mō in loco ponitur. Sed ista positio nō est bona: qz vt patebit in scdo. angeli immediate corpora mouere possunt. ꝓpter hoc est tertius modus dicēdi ꝙ angeli sunt in loco p operationem: ⁊ qz nō est incōueniens eos aliqñ nō opari circa corpora nō est incōuenies: eos aliqñ nusqȝe esse. ⁊ iō possunt esse in loco: ⁊ nō in loco. Ista aūt positio ꝯtum ad aliqd est bona. ⁊ ꝯtum ad aliqd est mala. dicere angelos in loco esse per operationē est bū dictum. dicere tñ eos aliqñ nusqȝ esse nō sapit doctrinam sanā: cū ex hoc tollatur cōnexio vniuersi. Hec igitur duo declarabim⁹. ¶Primo. ꝙ angelus in loco est per operationē. Secūdo. ꝙ semp aliquo mō circa aliqua corpora opatur. ꝓpter qđ nunqȝ contingit ipm nusqȝ esse. ¶Primū sic ostēditur. Nam vt habitum est nō ꝓuenit alicui p se loquēdo alicubi esse: nisi p quantitatē suā. sicut ergo reb⁹ quantitatē tribuim⁹. sic eis locū tribuere debem⁹. corpora ergo que habēt quantitatē dimensiuā: sunt in loco p comensurationē. spūs aūt quātitate dimensiua carēt. ⁊ ideo spūs esse in loco nō est spūs cōmensurari loco. verum qz habēt quantitatē virtutis: p virtutē suā in loco erūt. virtus autē nō hz rōnem quāti vt cōparatur ad subiectū: sed magis hz rationē qualis: potissime in r:b⁹ creatis. est enī naturalis potētia. Si ergo hz rōnem quāti. hoc est p comparationē ad obiectum: siue p cōparationez ad id in quo agunt: Si igitur nihil est in loco nisi p suā quantitatē. spūs esse in loco nihil est aliud ꝯ in loco opari. cū igitur virt⁹ sua ſm quā ei quātitas cōpetit habeat rōnem quāti vt cōparatur ad obiectū in qđ agit: bū dictum est angelum esse in loco p operationē: qđ ꝓmo declarādū dicebaf. Quod autē spūales substātie semp aliquo modo circa corpora operētur: sic ostenditur. Nam cū totum vniuersum sit vn⁹ principat⁹ vnius principis. tale vniuersum in optima dispositiōe poni dz. nam si spūales substātie: qz sunt supp̄ma pars vniuersi ſm phm. xii. metha. in optima dispositione poni debēt multo fortius totū vniuersum: in quo maior reseruaf bonitas ꝯ in aliqua sui parte. ponendū est optime dispositū ⁊ summe ordinatū. nō esset aūt bū dispositū si in cōnexū esset ꝯ connexionē nō soluz arguit bonitas dispositionis vniuersi: sed etiā vnitas principis: vt qz est vn⁹ princeps dignuz est vt principatus ei⁹ sit vn⁹ ⁊ cōnexus. huiusmōi autē principatus videlz vniuersum totū. prima diuisione in duas ptes diuiditur. in spūalem ⁊ corporalē creaturam. opz ergo has ptes cōneras esse. nō est autē cōnexio vbi nō est cōtactus aliqs. ergo spūales sbe vt angeli: semp debēt habere aliquē contactū ad corporalia: vt nō sit dare borā in qua huiusmōi vniuersum ꝯtum ad aliquas suas partes incōnexū remaneat. huiusmōi autē cōtactus nō pōt esse p cōtinuationem: vel p contiguationē: qz talis cōtactus est solum corporū. opz ergo esse p virtutē ⁊ operationez. semp ergo q̄libet spūalis substātia circa aliqđ corp⁹ aliquā opationē hz. hec aūt opatio nō ē semp corpis trāsmutatio: ſz ē aliqua virtuꝫ applicatio circa ipm. vñ cū dicim⁹ angelos esse in celo empyreo. iō celuz empyreū non trāsmutat. Sed aliquo mō circa tale celū virtutē suā applicāt rōne cui⁹ ibidē esse dicūtur. Sunt ergo angeli in loco p opationez ⁊ semp cōtingit eos alicubi esse ꝓpter vniuersi connexionē: quod declarare volebam⁹. Ad primū dicendū qz hz intelligētia nō fit quāta quātitate molis. est tamē quāta ꝯtitate virtutis. Ad scām dō qz ꝓprietates quas tradit phs de loco sunt proprietates loci: vt corporalia locū habēt. iō nō arguitur spūalia nullo mō in loco esse. sed nō in loco vt cōtenta ⁊ vt corpora sunt in loco: qđ cōcedimus. Ad tertiū dō qz aliter operātur corporalia ⁊ spūalia. nam cū corporalia agunt: qz habēt determinatū situ: nō sūt simul in illo loco in quo sunt corpora in que agunt. sed cū spūalia opantur: qz opatio eorū est in ipō corpore circa qđ agunt: ⁊ virtus etiā ibi erit. ⁊ qz vbi est virt⁹ ibi est ⁊ essentia. ipsa essentia angeli est in corpore in quod agit. nam cum nō determinet ad situ: nō repugnat ei simul esse cum corpore absqȝ eo ꝙ ei corp⁹ cedat. ex hoc ergo dicūtur spūalia esse in loco p operationez: nō qz operationi ꝓprie locus cōperat sed qz mediāte operatione ⁊ virtute sunt intra corpa in q̄ agūt. ꝓpter hoc in loco esse dicunt. Ad quartū dō qz nō opz corp⁹ esse in loco ad hꝫ ꝙ angelus opans circa ipm in loco esse dicat: vt pz p habita. vel dicere possum⁹ qz hz sit aliqđ corp⁹ ꝙ a nullo corpore cōtinetur: oē tñ corp⁹ est aliquo mō locale: eo ꝙ hz ꝯtinetatē dimensiuā ſm quā aliqd esse i loco dicit. eoipo igit ꝙ angeli exercēt opati ōnes suas circa corpora supcelestia: circa locabilia operātur. ꝓpter qđ in loco esse dicūtur dupl⁹ ergo saluari pōt angelos in loco esse p operationē. ¶Primo. qz operādo in corpora sunt in corpozib⁹. ⁊ iste modus non hz calūpniam. Scdo. sunt in loco p operationē: qz opatio est i loco nō p se hz p accidēs: qz illud in quo est huiusmōi operatio. aliquo mō locale est. ⁊ si nō intra ambitū a icui⁹ alteri⁹ corpis cōtinetur. Ad quintū dō qz cū due opationes sic se hñt ꝙ vna ordinatur ad aliam ille due opationes simul esse possunt. iō cū angelus circa corpora opatur nō desinet intelligere: qz huiusmodi op⁹ extrinsecū ad intelligere ordinat. imo per intelligere efficit. Nam cū inteligētia agat ſm modum nature sue: p intellectū ⁊ voluntatē agit: ⁊ qz nō desinit intelligere cū virtutē suā ad corpa applicat. pōt simul opationes alīqs exercere circa intelligētiam aliquā eā purgādo. pficiēdo ⁊ illuminādo. cum hoc p intellectū efficiat: ⁊ virtutē suā alicui corpori applicare poterit.

Secundo queritur. vtrū angelus eē possit Dō. viii.
in plurib⁹ locis simul: ⁊ videtur ꝙ sic: qz
vt habitū est spūalia sunt in loco poperationez. si ergo pōt in locis pluribus simul operari: erit in pluribus locis simul. ꝙ aūt b possit sic oñditur. quāto aliqd est formali⁹ tāto est in operando potentius. sed qlibet spūs est formalior quolz corpore: cuz nō habeat materiā ptez sui: vt suo loco patebit: cū igitur videamus solez p virtutē suā operari circa plura ⁊ diuersa: qz tūc oīa in forma: multo fortius angelus in pluribus simul opari poterit. ergo cē. ¶Preterea. plus differūt spūale ⁊ corporale ꝯ corporale ⁊ corporale. Sed cū angelus operatur circa aliquez spūm nō desinit operari circa corpus. ergo opando circa vnū corpus poterit operari circa aliud ⁊ ita erit in pluribus locis sil. ¶Preterea. oē agēs: cuius virtus excedit illud in qđ operatur: pōt circa aliuid opari. cuz igitur virtus angeli excedat corpus: qđ angelus opatur circa vnū corpus poterit ⁊ circa aliud opari: vnde poterit esse in pluribus locis simul. ¶Preterea. magis determinat ad locum corpus ꝯ spūs: sed videmus idē corpus esse in pluribus locis simul: vt corpus rpi. ergo multo fortius angelus in pluribus locis simul esse poterit.

Incōtrarium est magister in littera q̄ probat per multas auctoritates sanctoz: angelū diffiniri loco: sed ꝙ loco diffinit nō est in plurib⁹ locis sil. ergo ⁊c.

R sio. dicēdum q̄ de hoc est triplex modus dicendi. quidam enim consentientes aliquibus psuasionibus dixerunt angelū esse in pluribus locis simul. Nam cum corp⁹ sit in vno loco tñ. deus sit vbiq̄ spūalis substātia que est media inter deum ⁊ corp⁹ medio modo se habebit. igitur erit in plurib⁹ locis simul. sed hoc cōmuniter reputatur erroneū: q⁹ tūc angelus nec diffinitiue nec circunscriptiue in loco esset: immo sic dicentes vim verbi ignorāt. Nam sicut si duo corpora possent esse in vno loco. pari ratione possent ibi esse multa ⁊ ifinita: vt pbatur. iiij. phisic. sic si aliquid posset esse in plurib⁹ locis simul pari ratione posset esse in multis ⁊ infinitis locis. ⁊ ita nō esset quid finitū ⁊ limitatū. qđ de aliqua creatura asserere error est. secūdus modus dicēdi circa hoc est eorū qui ponūt angelū esse in loco p̄m essentiam suā ⁊ q⁹ essentia sua est indiuisibilis. iō dicunt ipm semp esse in loco pūctali. Sed nec illud est bñ dictum: q⁹ cum sit in loco p virtutē ⁊ opationez: vt ostēsum est: oportet ei dare aliquē locū q̄tum: q sit operationis susceptiuus. circa punctum enī nec est actio nec passio. decceptio autē istorū accedit: q⁹ nō possunt ymaginationē transcendenre. ymaginātur enim intelligentiā indiuisibilē ad modum pūcti. ⁊ iō ei locū punctalem tribuūt. Est autem tertius modus dicēdi. Nam quidā dicūt angelū esse in loco p operationem. ⁊ iō pōt esse in loco magno ⁊ in loco paruo etiam indiuisibili. p̄m q̄ diuersimode operari hz. Sed isti quodāmodo peius dicūt q̄ alij. quāto aptius sibi cōtradicunt. Nam si angelus est in loco p operationē: nō poterit esse alicubi qđ nō sit opationis susceptiuū Non sunt autē opationis susceptiua ad que virtualis cōtactus esse nō pōt. que autē sic tāguntur magnitudinē habent: vt pbat phs. j. de gen. ca. de tactu. nō igitur poterit esse angelus in loco indiuisibili. Notandū ergo q⁹ vt bene pateat veritas quesiti quinq̄ declarāda sunt. Primo. q⁹ angelus nō pōt esse in loco pūctali. Secūdo q⁹ nō pōt esse in tam paruo loco quin possit esse in minori. Tertio. q⁹ potest esse in tam magno q⁹ nō pōt esse in maiori. Quarto q⁹ esse pōt in plurib⁹ locis: vt ordinat ad aliquid vnū. Quinto. q⁹ in pluribus locis vt plura sunt esse nō pōt. Primū sic ostēditur. nam vt habitū est angelus est in loco p operationē: ⁊ punct⁹ nō est opationis susceptiu⁹: q⁹ virtualis cōtactus p̄m q̄ ē actio ⁊ passio: ad pūctum esse non pōt. dato tū q⁹ ad punctū posset esse applicatio virtutis angelice. propter talem applicationē non seq̄retur q⁹ angelus in puncto esset: vel in loco indiuisibili existeret. Nam aliquid esse alicubi dupl'r pōt intelligi Primo. q⁹ intra ambitū magnitudinis illius existit: ⁊ sic nihil ē nisi in re quāta. eo q⁹ sola res extēsa siue quāta talem ambitū hz. Secōo aliqd dicit esse in aliquo. q⁹ est in essentia ei⁹ ⁊ cōseruatiuū illi⁹ esse. ⁊ sic solus deus ī genere causarū agētium est in reb⁹. Nam hz materia ⁊ forma sint cā esse rei. Inter causas tñ agētes solus deus esse rei directe ⁊ pprie causat: vt in scōo patebit. si igit angelus ponit esse in aliquo indiuisibili. hoc nō pōt esse: q⁹ intra ambitū magnitudis illi⁹ cōtineatur: q⁹ p ypothesim indiuisibile ponit. nec hoc erit: q⁹ exīs in essentia illi⁹ esse ei⁹ conseruat: q⁹ hoc inter cās agētes soli deo tribuit. nullū igit indiuisibile pōt esse angeli locus cū in eo esse nō possit. Dicamus ergo q⁹ sicut cū angelus circa aliū angelū operatur in illo esse nō dicitur: q⁹ cū angelus sit qđ indiuisibile in eo nō pōt esse aliqd qđ nō sit cōseruatium essentie ei⁹. sic si angelus erga punctū vel circa aliquid indiuisibile operatur: in eo esse nō dicetur: q⁹ repugnat indiuisibilitati ei⁹ q⁹ aliqd sit in eo nisi qđ cōseruat ipm in esse. cōueniunt aūt in hoc oīa indiuisibilia q⁹ nihil in eis esse pōt. qđ nō conseruat ipsa in esse: nec hoc impedit q⁹ puncti ⁊ angeli nō est indiuisibilitas vniformis Visio autē q⁹ angelo nullo mō debet attribui loc⁹ punctalis. restat declarare p̄m q⁹ angelus nō possit esse in tam paruo loco q⁹ nō possit esse in minori: qđ sic ostēditur. nam q⁹ operatio alicui⁹ terminet ad aliqđ obiectū ⁊ nō possit terminari ad minus: dupl'r cōtingere pōt. Primo ex pte ipsi⁹ agētis. Secūdo ex parte obiecti: ex parte agētis dupl'r. Primo. si huiusmōi agens agit ex necessitate nature. iō ignis tm calefacit: ⁊ extēsiue ⁊ intēsiue. q̄tum calefacere pōt: q⁹ nō est dñs sui actus. hz si esset agēs p cognitionē ⁊ arbitrij libertatē: q⁹ tale agēs ageret p̄m ordinē sapiētie sue: nō oporteret ipm in tantum obiectū agere in q̄tum posset. S. ōo. h pōt cōtingere. Si huiusmōi agens p cognitionem vt'tur in sua actione cognitione sensitiua: ⁊ q⁹ sensus semp requirit determinatā quantitatē. sic agens posset agere in tam modicū q⁹ nō posset agere in min⁹: q⁹ si ponere tur min⁹ nō faceret sensum ex parte acti. hoc etiam dupl'r cōtingere pōt. Primo si ipm actū dz habere p se esse p̄m terminatā speciē. nam si aliqđ agens nō posset agere nisi i aliqd qđ esset determinare speciei ⁊ haberet p se esse: vt si nō posset agere in aliqd qđ nō esset aqua. posset agere in tam modicū obiectuz qđ nō posset in uiin⁹. q⁹ si poneretur minus. iam nō esset in tali specie. nā vt pbatur. j. phisic. ē dare minimā aquā ⁊ minimā carnē. ⁊ isto mō verū esse posset aiam posse esse in tam paruo corpore q⁹ nō posset in minori. Nam cum corpus in quo est aia fit de necessitate determinate speciei: posset esse tam modicum talc corp⁹ q⁹ si esset vn⁹ nō remaneret in eadē specie. Secūdo hoc pōt cōtingere. si talis actio pōt terminari ad punctū: q⁹ aliqd min⁹ pūcto repiri nō pōt. nō igitur dicere possum⁹ angelū posse esse in taz paruo loco q⁹ nō possit in minori: q⁹ agat ex necessitate nature. Nam cum sic intellectualis sba agit per libertatē arbitrij. Rursum h nō possum⁹ dicere q⁹ agēdo vtatur sensitiua cognitione. nam in eo est solum intellectiua cognitio. nec etiam h dicere possumus: q⁹ id in qđ agit requiratur esse qđ p se existēs ⁊ determinate speciei. Nam nō vnitur corpori: p̄m esse: sed p̄m operationē. ⁊ iō hz aia requirat corp⁹ determinate speciei: q⁹ ei vnit p̄m essentiā. ppter qđ ex ipsa ⁊ corpore tertia natura pficitur. angelus autē qui vnitur corpori mediāte virtute. potest agere in aliquā partē corporis cuiuscūq̄z speciei existat. si ergo aia possit esse in tam paruo corpore q⁹ nō possit in minori: q⁹ requirit illud corp⁹ esse p se existēs ⁊ determinate speciei. angelus autē semp in minori corpore opari poterit. ⁊ ita esse in minori loco. Quarto hoc nō pōt cōtingere: q⁹ illud in quo est angelus est indiuisibilis locus: q⁹ in loco indiuisibili esse nō pōt vt ostēsum est. Declarandū est igitur q⁹ scōo declarandū dicebatur. s. angelū nō posse esse in tam paruo loco quin possit esse in minori. Quod autē possit in tam magno q⁹ nō possit in maiori qđ tertio ppponebatur ostendēdum: de leui ostēditur. Nam cum virtus angeli sit finita. ⁊ agere in maius obiectum requirat maiorē virtutis vt pbatur: vij. phisic. poterit angelus agere in tantū obiectuz q⁹ nō poterit in maius. ⁊ q⁹ nō est pprie loquēdo nisi vbi operatur. poterit esse in tam magno loco q⁹ non poterit in maiori. Et ex hoc apparet quartū: q⁹ ex quo angelus est semp i loco quāto: ⁊ magnitudinē habēte. vel erit totus in toto. ⁊ tot⁹ in qualibet parte. vel tot⁹ in toto ⁊ ps in pte. pars i pte esse nō poterit: q⁹ cū angelus ⁊ q̄lit et spūalis nā sit sba q̄ nō diuidit nō hēbit

partem ⁊ partem erit igitur totus angelus in quali bet parte eius in quo exiſtit. hoc autē intelligere poſ ſumus ſi bene cōſideramus modum ſm quē aīa eſt in corpore. Nam ſi dicim⁹ aīam eſſe totam in toto corpore ⁊ totam in qualibet parte: qz nō educitur de potētia materie. ppter qđ extēſione materie extendatur: multo magis angelus poterit eſſe tot⁹ in aliquo corpore toto ⁊ totus in qualibet parte: qz ſi hoc cōcedimus de aīa que aliquo mō dependēt a corpore ſm eſſe: ly nō ſimpliciter dependeat vt cetere forme qz corrupto corpore nō corrūpitur aīa. multo magis de angelo hoc debem⁹ cōcedere: qui cum nō vniat corpori ſm eſſe: ſed ſm virtutē ⁊ opationem. nullo modo ſm eſſe dependebit a corpore. igitur nullo modo eſſentia ſua: cuius act⁹ eſt eſſe. ſequetur legē corporis vt extēſione corporis extēdatur: erit ergo tot⁹ in toto ⁊ tot⁹ in qualibet parte: vt ſingule particule ad illud totū ordinātur. ſicut aīa eſt tota in toto corpore ⁊ tota in ſingulis mēbris: vt oia membra ordinantur ad totum. Aduertendū tñ qđ ly angelus poſſit eſſe in plurib⁹ vt ordinātur ad vnū in plurib⁹ tñ vt plura: eſſe nō pōt. qđ quinto declarandū diceba tur. nam cū habeat eſſentiā finitā. oportet etiā operationem finitā habere. Si igitur poſſet eſſe in pluribus locis vt plura ſunt: nō eſſet in loco diffinitiue. ⁊ ideo operationē limitataz nō haberet: eoipſo ergo q̄ eſſe earū finitū eſt: ⁊ intra certos terminos claudit ⁊ opatio q̄ ſequit modū eſſendi finita erit. ⁊ intra certos terminos clauſa q̄ non eſſet ſi ſimul in diuerſis vt diuerſa ſunt opari poſſet. ſolus autē deus qui eſt ipm eſſe purum nō finitū. operationē limitatā non habebit: ⁊ eſſe poterit in plurib⁹ vt plura ſint. dicamus ergo q̄ quelibet creatura: cum ſit hoc vel illud qz ad genus ⁊ ſpeciē eſt ꝓtracta: operatur in hoc vel in illud. deus aūt qui eſt ipm eſſe ad qđ intelligendū oportet remouere hoc ⁊ illud: nō habebit operationem limitatā vt ſolum opetur in hoc vel in illo. Bz ſimul opabitur ⁊ in hoc ⁊ in illo: qz ſicut omne particulare eſſe: in ſuo eſſe vnico cōtinetur. ſic omne particulare operatū ſua operatione vnita ſubſtentatur. Nam ly effect⁹ ſint multi vnica eſt tñ opatio dei: vt in ipſo exiſtit. Ad primū dicendū q̄ nec ſol nec aliqua creatura bz operationē nō limitatā. vñ oia illa circa que opatur ſol. ly ſint plura in ſe: habēt tñ rationem vnius vt comparātur ad actionē ſolis. iō dato q̄ eſſet diſcōtinuatio inter ea: ⁊ eſſet dare vacuuz actio ſolis nō trāſiret niſi ad ea q̄ cōiuncta ⁊ cōtinuata vel cōriguata eſſent: inter q̄ nō eſſet vacuuz interceptum: ſic ⁊ angelus poſſet operari ſimul ⁊ ſemel in terra aqua ⁊ aere ſi hec contiguata eſſent. ſed ꝺ nō eſſet agere in pluribus vt plura: ſed oia iſta reſponderent ei: vt vn⁹ loc⁹. vel dicere poſſum⁹ q̄ ſol immediate nō agit niſi in ea q̄ ſunt circa ſe ⁊ ex illis deriuatur influētia ad alia. Sic ⁊ angelus imediate opatur circa vnuz aliqđ immediate: tñ eius opatio ſe pōt ad multa extēdere. poſſem⁹ tñ ſi vellemus ⁊ aliter dicere: qz nō eſt eſſentia ſolis vbi agit ſol. ⁊ immediate. ſed eſt eſſentia angeli vbicūq̄ immediate opatur: ⁊ eſſe vnā eſſentiā finitā ⁊ limitantā in pluribus vt plura ſunt nō eſt intelligibile. Ad ſcōm dicendū q̄ aliter opatur angelus circa ſpīm ⁊ aliter circa corpus: qz operādo circa ſpīm nō illabitur mēti eius: nec eſt in eo vt opatur circa corp⁹ eſt in corpore. ⁊ ideo ſi ſimul opatur angelus circa ſpīm ⁊ circa corpus: nō eſt in plurib⁹. ſed ſi operetur circa plura corpora vt plura ſunt: eſſet in plurib⁹ vt plura qđ eſt inconueniens. Ad tertium dicendū q̄ cū virt⁹ angeli excedit corpus circa qđ opatur. poterit opari circa maius corp⁹. ſed nō poterit opari circa plura corpora vt plura ſunt: qz repugnaret finitati eſſentie eius. Ad quartū dicendū q̄ nullū corp⁹ eſt in plurib⁹ locis ſimul. corpus autē xpi eſt in plurib⁹ ſacramentaliter: ⁊ p cōuerſionē alicuius in ipſum nō localiter.

t Ertio queritur. vtrū plures angeli poſſint eſſe in vno loco. ⁊ videt q̄ ſic: quia qua ratione angelus ⁊ aīa poſſunt eſſe in eodem: pari rōne ⁊ duo angeli poſſunt in eodē eſſe. Qđ autē cogamur ponere angelū ⁊ aīam eſſe in eodem patet: qz aīa eſt in qualibet pte corporis tota. vt vult Aug. in ſermone de ymagine. ⁊. viris tota. vt vult Aug. in ſermone de ymagine. ⁊. vi. de tri. ca. vij. Sed cū demones ⁊ angeli illabātur corporib⁹ noſtris. ly nō poſſint illabi ale: angelus ⁊ aīa. vel demon ⁊ aīa: in eadem pte corporis erunt.

Preterea. q̄ aliqua plura nō poſſint eſſe in eodē hoc eſt qz illa ſunt repletiua loci. nam ſi corp⁹ nō repleret locū in quo eſt ſimul cū illo corpe: corp⁹ aliud poſſet eſſe. ſed ſpūalia locum nō replent. ergo ⁊c.

Preterea. ſimul pōt eſſe corp⁹ ⁊ ſpūs. qz ſm Damſcenū ſcdo libro ca. iij. ſpūs nō continētur a parietibus ianuis ⁊ clauſtris. qđ non eſſet niſi ſimul cū eis eſſe poſſent. abſq̄ eo q̄ talia eis cederent: ſed magis eſt repletiuū loci corp⁹ q̄z ſpūs. ſi igitur poſſunt eſſe ſimul corpus ⁊ ſpūs: multo magis ſimul eſſe poterunt ſpūs ⁊ ſpūs. Preterea. ſi aliqua cā eſt. ppter quā duo angeli ſimul eſſe nō poſſunt: hoc eſt: qz ſequeretur confuſio inter eos. ſed maior eſt diſtinctio inter deū ⁊ angelū q̄z inter angelū ⁊ angelum. Si ergo deus ⁊ angelus ſimul eſſe poſſunt reſeruata diſtinctione inter eos. videtur q̄ duo angeli abſq̄ cōfuſione ſibi exiſtere poſſunt. Incontrariū eſt: qz ſicut ſe bz corpus ad locum ſm cōmenſurationē: ſic ſe bz āgelus ſm diffinitionē. Sed nō poſſunt duo corpora cōmenſurari vni loco. ergo nec duo ſpūs diffiniri poterūt vno loco. Preterea. quodāmodo angelus eſt in loco. ſicut aīa in corpore: excepto q̄ aīa eſt vnita corpori p eſſentiā: angelus p virtutē. Sed nō pōt eſſe vna aīa in duob⁹ corporib⁹: nec duei vno corpore. ergo nō erit vn⁹ angelus i plurib⁹ locis: nec plures in vno loco. Rño. quidā ſic dicūt. q̄ impoſſibile eſt idem ſm idez pati ⁊ moueri a diuerſis agētibus vel mouētibus. ſi vtrūq̄z ſit. pfecte virtutis ad inducendū effectū illū. Sed hoc cōtingit qñ plures mouent in virtute vni⁹ mouētis: quoz̄ qlibet ē imperfectus mouēs: ſicut patet in trahētibus nauē qđ ſi cōtingit. qz ab agēte pfecto patiens ducitur in actū perfectū. quo habito nō remanet in potētia ad ſuſcipiendū aliquid plus. cū igitur vn⁹ angelus agēs in virtute imperij diuini ſit ſufficiētis virtutis ad educendū in actū totū illud qđ virtute diuina operandū eſt: nō pōt eſſe qđ circa idem opatum cōueniant immediate opationes duoz̄ angelorū. iō non poſſunt eſſe angeli in eodē loco: qz aliter ſupflueret. ly iſta cū nō eſt cā. nam ſicut angelus qz nō agit ex neceſſitate nature: ſz ex libertate arbitrij nō opz̄ q̄ agat in tantū obiectū extēſiue in quātum pōt. ita nō opz̄ q̄ agat in tantū intēſiue in quatum pōt. ergo ſicut cū nō agit in totū obiectū in qđ pōt extēſiue: in illa pte in qua non agit poterit eſſe alter ſpūs. ſic cū nō agat in obiectuz q̄ztum pōt intēſiue in illa eadē parte in qua eſt ipſe alter ſpūs eſſe poterit. Nam cū poſſit agere remiſſe ⁊ intenſe. ppter libertatē arbitrij abſq̄z inſufficientia virtutis: poterit nō educere in actum perfectus id in quod opatur. Ideo notandū q̄z ea q̄ ſunt eiuſdem rationis: plura in eodem eſſe nō poſſunt. Naz ly i eodē pomo ⁊ i eadē pte poſſit eſſe color ⁊ ſapor: nō tñ poſſunt ibi eſſe due albedines: nec etiā albū ⁊ nigrū: vl quicūq̄z duo colores diuerſi: qz quodāmō

hoc eodē mō in pomo existūt: vt q; sunt in eo mediate superficie. est enī ꝓprium superficiei ꝓmo loco colorari. Quecūq; igit sunt in aliquo ſm vnū modū. illa simul in eodē esse nō poterūt. ⁊ q; corpora sunt in loco p quantitatē dimensiuā: quātūcūq; corpora specie differant: q; eodē modo cōparantur ad locū vt p quantitatē. Iz aliquid maiorē vel minorē quātitatem habeat: duo corpora in eodē esse nō possunt naturaliter loquēdo. sic etiam q; quelibet aīa eodem modo cōparatur ad corpus suū: q; vnitur ei p essentiam suaz immediate: ⁊ vt forma nunq; due aie in eodem corpore esse poterūt. ea autē que diuersimode comparātur ad aliquid: plura talia in eodez esse nō repugnat. ideo videm⁹ aiam ⁊ corpus simul eē: q; nō ſm rōnez vnā sunt: vbi sunt. ꝓpter qō phs in ꝓmo de aīa arguēs cōtra eos qui dicebāt aiam esse corpus. dicit q; hoc ponere. est ponere duo corpora in eodem. sic etiam angelus ⁊ corpus simul esse poterunt: q; nō eodem modo comparātur ad locuz. sic etiam angelus ⁊ aīa poterūt in eodem corpore esse. si nō eodem modo cōparantur ad illud. Nam anima vnitur corpori p essentiā immediate. angelus vero mediāte virtute. Nam q; virtus angeli est in corpore: est ibi essentia ei⁹. Jn aīa autem quasi ecōuerso. Nam magis est in corpore virtus aie mediante essentia. q; essentia mediāte virtute. Sic deus cuz qualibet creatura simul existit: quia nō ſm rationez vnā sunt vbi sunt. cuz ergo oēs angeli quodāmodo eodēmodo comparētur ad locum: vt q; oēs in loco sunt p virtutē ⁊ operationē: quātūcunq; angeli differant specie: quantūcunq; vnus alio maiorē virtutem habeat simul esse nō poterūt: sicut nec duo corpora q; tumcūq; specie differāt quātūcunq; quātitate se excedāt: simul eē non possunt: q; vnifozmiter comparātur ad locū. sunt enī corpora in loco: q; per quantitatē suam loco commensurātur. Ad primū dicendū q; nō est simile qō inducitur p simili. nam angelus ⁊ anima nō vnifozmiter cōparantur ad corpus in quo existunt: duo tū angeli ad sua loca quodā modo vnifozmiter cōparātur. Ad scōm dicēdū q; nō est tota cā repletio loci. sed ⁊ vnifozmis cōparatio ad locū: vt dictū est. Ad tertiū ⁊ quartū patet solutio p iam dicta. Nam deus ⁊ angelus: ⁊ corpus ⁊ angelus: nō eodez modo cōparantur ad id in quo sunt. ⁊ iō simul absq; cōfusione esse possunt. de⁹ ⁊ angelus. ⁊ corpus ⁊ angelus. nō autem sic angelus ⁊ angelus vt patet p habita.

Einde q̄ritur de motu angeli. ⁊ circa hoc q̄runtur tria. Primo. vtrū angelus moueatur. Secūdo. vtrum ptranseat mediuz. Tertio. de mēsura motus eius.

§ Primū sic pceditur. videt q; angelo nō cōpetat motus: q; ſm phm. scōo metha. opz ymaginari materiaz in re mota siue in re que mouetur. sz vt phat in fine. vij. metha. intelligentie sunt entes p̄ter omnē materiā sensibilē ⁊ intelligibilē. ergo nē: Preterea. substātie separate sunt ꝓprie de cōsideratiōe methaphisici ⁊ nō de cōsideratione phi. q; phs nō abstrahit a motu ⁊ materia. nec ſm esse nec ſm diffinitionem talia autem ⁊ ſm esse ⁊ ſm diffinitionem sunt a materia separata. sed omnia que mouent mota: sunt de consideratione phisici: vt dicitur scōo phisicozum. ergo substātie separate nō mote mouēt. nō igitur motus eis cōpetit. Preterea. phatur. vj. phisic. q; nullū impartibile mouet: ⁊ est ratio ſm phm. q; omne qō mouetur partim est in termino a quo ⁊ partiz in termino ad quē. Nam cum mobile ſm se totuz est in termino a quo nōdum incepit est mot⁹. cuz vero ē

in termio ad quē. cōpletus est mot⁹. Sic igit moueri debet partim esse in termino a quo. ⁊ partim in termino ad quē. sz cū nec angelus nec aliq̄ impartibile habeat partē ⁊ partē. nulli imptibili moueri cōuenit. Preterea. si mouet ſm aliquā speciē motus mouebitur: q; nihil est in genere qō nō sit in aliqua ei⁹ specie: vt dicitur. vj. topic. sed spēs motus sunt augmentū. diminutio. generatio. corruptio. alteratio. ⁊ ſm locum mutatio. nō enī dicere possum⁹ angelum augmētari vel diminui: q; nō est quātus: nec generari vel corrūpi: q; nō habet materiā ptez sui: nec alteratur: q; vt phatur. vij. phisic. alteratio. nō est nisi ſm sensibiles qualitates: quas in angelo ponere nō possumus. nec ſm locuz mouet: q; talis motus est actus impfecti ⁊ ꝓpter indigenciā aliquā que dicere in angelo nō est ꝓueniens: cum in eis nō sit malū. neq; error. vt vult phs. ix. metha. Preterea. si mouet angelus hoc est per se vel p accidēs p se nō mouetur cum nō sit quātus: nec p accidens: q; q̄ mouetur p accidens mouetur in alio siue ad motū alteri⁹: vt forte per motū eius in quo opatur. Sed si ꝓpter hoc possemus dicere angelū moueri. dicere deberem⁹ q; ⁊ deus moueret: cuz opetur in ea que mutabilia sunt. Jncontrariuz est Beda ⁊ Ambrosius. ⁊ habētur in lra. auctoritates eorū qui dicunt angeluz moueri. Preterea. q; nunc est in vno ⁊ postea in alio deseruēdo primū locuz: nō pōt esse sine motu illius: sed vt dicit Damas. scōo libro. ca. iij. cum angeli a deo ad terram mittūtur nō remanent in celo. ergo ⁊ē. Rño dicendū q; mot⁹ angeli dupliciter assignari pōt: vn⁹ quasi methaphoricus: alius quodāmodo ꝓprius methaphorice cōpetit motus angelo si ipam operationē ei⁹ motū appellare volumus. Nam nō ꝓprie opatio mot⁹ dicitur. cum opatio sit actus pfecti ⁊ cōpleti. mot⁹ vero sit actus impfecti: vt dicitur. iij. phisic. habet tū quandā similitudinē cum motu. cum ſm modū in / telligendi in opatione intelligatur quidā exitus ab operāte: ⁊ q; opatio est actus pfecti. nō solum angelo. sed etiam ipsi pfectissimo: vt deo cōpetit talis motus. ⁊ huiusmōi mot⁹ est ille de quo determinat Dionysius in de di. no. attribuens eum deo angelo ⁊ aie. qui cuz sit methaphoric⁹ sicut nec ꝓprie mot⁹ est: ita nec ꝓprie ei cōpetunt differētie motus assignātur tū differētie eius ſm quandā similitudinē ad motum localē. nam cū localis mot⁹ sit prior ⁊ pfectior alijs. si debet huiusmōi mot⁹ methaphoric⁹ cū sit actus pfectus: diuidi p differētias alicui⁹ motus conueniētius est vt diuidat ſm differentias localis mot⁹. motus autē ſm locuz vt patet per phm. viij. phisic. triplr diuiditur. q; quidam est rectus. quidā circularis. quidā cōpositus ex bijs. Qui si ꝓprio nomine noiari debet dicatur obliqu⁹. Mouetur autē deus motu recto obliquo ⁊ circulari. vt tradit Dionysius. ix. de. di. no. vt motus rect⁹ eius appelletur indeclinabilis ⁊ inflexibilis pcessus opationū ipsi⁹. obliqus vero cōposit⁹ ē ex reto ⁊ circulari: q; in circulari intelligit statio: cū ſm circularē motū sphera ſm se totā sbaliter nō mutet locū vt tradit Cōmentator. viij. phisic. in recto intelligit pcessus. habebit igitur in se obliqus motus. stationez ⁊ pcessum. mouet igitur oblique deus vt idem Dionysi⁹ ibidē tradit in q̄tum ab eo manat stabilis pcessus rerū. ⁊ generatiu⁹ status ipsarū. mouet vero ſm circulū in q̄tum oia que in motu circulari considerātur: vt ydemptitatē ⁊ circulationez ⁊ conuersionē. deus cōtinere dicitur: vel in opere diuino cōsideratur circulatio in q̄tum oia pceduntab ipso ⁊ ad ipm cōuertuntur. Jn quo q; est processus ab eodem in idem:

quodāmodo quidā circulus cōstituit. isto etiā tripli
ci motu mouet āgelus ⁊ aīa: vt tradit idē Dionysi⁹
iiij. de oi. no. vt dicatur angelus moueri motu cir-
culari in ēztum recipit lumē a deo: ⁊ p lumen rece-
ptum in deū cōuertitur. ita q̄ est ibi mot⁹ ab eodez
in idem. Mouetur autē motu recto in ēztum lumē
receptū in inferiozes se trāsfundit. ita q̄ est ibi qui-
dam mot⁹ rectus quodāmodo ad inferi⁹: vt a deo
in angelū: qui deo nō equat. ⁊ ab angelo in inferiozē
angelum. propter qō in huius cōmunicatione semp
est quidā defectus. est autē ibi etiam mot⁹ obliquus
in ēztum angelus suscipiens lumen ab alio angelo
propter lumen susceptum nō cōuertitur directe in
angelū a quo lumen suscepit. Sed in deum a quo lu
men est principaliter derivatū. ita q̄ est processus ab
eodem in idem. nō tū circulariter: qz nō vniformi-
ter. vū sic se hz talis mot⁹. sicut si aliquis pcederet
ab vno pūcto ad alium punctū p cozdam ⁊ cū redi-
ret ad eūdem punctū nō per cozdam: sed p viā aliaz
vt p archum. ⁊ qz talis mot⁹ obliquus diceretur ſm
q̄ h̄ de obliquo loquimur: qui cōponitur ex recto ⁊
circulari. talis motus angeli methaphorice apponit
obliquus. assignat autē idem Dionysius cod̄ ca. in
aīa. dictos motus qui ad p̄sens ppter brevitatē ob
mittantur. Vtso qūo angelo cōpetit motus metha
phoricus. videre restat qūo ei cōpetit mot⁹ sumpt⁹
quodāmodo ppzie. In motu autē p se est attēdenda
successio cū sit de genere successiuoꝝ. iō si aliquam
successionē in āgelo ponere possum⁹. oportet ei quo-
dammodo ppzie motū cōpetere. nō possum⁹ autez
ponere in angelo successionez nec quātum ad esse: cū
ſm illud sit irrāsmutabile nec ppzie ēztuz ad virtu
tem. cum naturaliter non sit in potētia ad aliquam
virtutē acquirēdam. est tū ibi successio quantuz ad
opationes: qz nō cuilibet actioni quā pōt agere sem
per est cōiunctus. actio autē duplex est: qz quedam
est nō trāsiens in exteriozē materiā vt velle vel in
telligere. quedā est trāsiens: vt mouere vel oparī in
extinsecā materiā. ſm vtrūq̄z istarum angelus mo-
uetur. Nam nō simul intelligit quecūq̄z intelligere
pōt cum vna species nō possit repzesentare angelo
oia que naturaliter intelligere pōt: vt in secūdo pa-
tebit. ⁊ qz intellect⁹ angelicus simul ⁊ semel actua-
liter nō pōt informari plurib⁹ speciebus. hz angelus
nō intelligat cum discursu. est tū quedā successio in
actionib⁹ intellect⁹ ipsius. ⁊ sicut p cogitatiões mo-
uetur. sic ⁊ p affectiones mutat. ⁊ huiusmōi motum
appellat Aug. viij. sup Beñ. ad lr̄am moueri p tem
pora. Rursum ſm q̄ actio angeli est trāsiens in ex-
teriozem materiā: vt cum cozpora mouet: vel in ali
quod cozp⁹ extrinsecū opatur: etiam est ibi conside-
randa successio: qz nō simul opatur in oia cozpora in
que pōt. ⁊ qz ex eo q̄ opatur circa aliquod cozpus di
citur esse in loco successio taliū operationū opponit
motus localis. ⁊ ſm hec Beda ⁊ Ambrosius loqū
tur: ⁊ habetur in lr̄a. qui dicūt angelum moueri lo-
caliter. Aduertēdum tū q̄ cū angelus nō sit in loco
localr. sed p operationē: p se ⁊ pmo motus angeli est
successio operationū. quodāmodo ex cōsequenti est
successio locoꝝ. iō etiam talis motus qui attēditur
ſm actiões trānseūtes in exteriozē materiā: magis
dicitur moueri ſm tēpora q̄z moueri ſm loca: Maz
oīs successio reducitur ad mensurā temporalē. ⁊ cū
immediate ibi attēdatur aliqua successio nō tū loca
lis ibi immediate attēditur. sed mediate talis mot⁹
magis ppzie dicitur mot⁹ p tēpora q̄z p loca. ⁊ pro-
pter hoc forte Aug. motus. viij. sup Beñ. ad lr̄am
negat simpliciter spūalem creaturā moueri p loca. af
fer ens ipam mutari p tēpora. Ad primū dicen-
dum q̄ si angelus nec haberet materiā nec aliquid
materiale siue potentialitatē ammixtū: nullo modo
moueretur nisi forte methaphozice ſm quē modū
⁊ deum moueri dicimus: tū qz habet aliquā poten-
tialitatem ammixtā: qz vt vult auctor de causis in-
telligētia habet suū yliachin. ideo aliquo modo mo
ueri pōt. vel dicendū q̄ in his que mouētur localiter
commensurādo se loco successiue: habent materiā.
huiusmōi autē nō sunt angeli. Ad scōm dicendus
q̄ intelligētie mouent nō mote. loquendo de motu
qui est de cōsideratione naturalis: nam nihil moue
tur tali motu qō nō habeat ordinē ad celeste. cuiꝰ.
huiusmodi aūt nō est angelus. vnde bene arguit ra
tio q̄ nō mouetur motu qui sit de cōsideratione na-
turalis. nō tamen arguit q̄ nullo modo moueatur.
Ad tertiuz dicēdum q̄ licet angelus simpliciter
⁊ ſm essentiā impartibilis sit. tamē quia operatur
in loco quāto: cum sit in loco per operationē. erit in
loco partibili. ⁊ quia sufficit ad hoc q̄ aliquid moue
ri possit q̄ ei respōdeat locus quantus. ideo angelo
moueri nō repugnat. vel dicere possumus q̄ motus
in cozporib⁹ ⁊ in angelis nō sumitur vniformiter.
ideo arguere de motu quē videm⁹ in cozporib⁹ ad
motum angeli non est cōgruum. Ad quartū dicē
dum q̄ ⁊ si nihil est in genere quod nō sit in aliqua
eius specie nō tamen oportet motum angeli reduci
ad aliquā spetiē motus: ſm q̄ ꝑ⁹ de spetieb⁹ mo⁹
tus logtur. Maz ꝑbus logtur de spetieb⁹ mo⁹: motus re-
pertis in cozporib⁹: motus aūt in cozporib⁹ ⁊ spiri-
ritib⁹ nō dicitur vniformiter: hz quasi equoce. Coz-
aūt que dicūtur equoce: vel quasi equoce nō oz esse
nec easdē differētias. nec eadē spetiez. ⁊ ideo mot⁹
angeli nō est directe in aliqua dictaꝝ spetiez: hz tū
aliq̄z similitudinē cū alteratiõe ⁊ motu locali. Nam
motus q attēditur ſm successionē actionū nō trāi
seuntiū in exteriozez materiā: hz similitudinē cū alte
ratione: qō dicitur q̄ alteratio sit ſm sensibiles qualī
tates dō q̄ alteratio ꝑprie sumpta: vt hz cē p passio.
nez acceptā proprie que magis facta abicit a subiā
tia: habet fieri solū ſm sensibiles qualitates. Sed
alteratio que respicit passionez large. put passio est
salus ⁊ receptio ſm quē modū intelligere est quodā
pati: sic alteratio est nō solū in parte sensitiua: sed in
intellectiua. ⁊ isto modo accipiendo alterationem
quodāmodo in angelo est alteratio: in quantū est in
eo successio cogitationū ⁊ affectionū: motus vero q
attenditur ſm actiões transeuntes in exteriozez ma
teriam assimilatur motui locali inquantū angelus p
successionem taliū operationū mutat diuersa loca:
⁊ qō dicitur q̄ motus sit propter indigentiam. vel
rum: est propriam vel alterius: vnde mouetur ange
lus non propter indigentiā suam: sed nostram. ita
tamen q̄ indigētia nostra non est finis angeli: sed fi
cut intelligētia mouet orbez propter generationez
⁊ corruptionem inferiorum: nec tū talis generatio
corruptio est terminus intelligētie: sed assimilatio
ad deum. Maz propter hoc mouet tanq̄z propter fi-
nem: vt assimiletur deo quā assimilationem conse
quitur eo q̄ causat mouendo orbem generationem
⁊ corruptionem in inferioribus. qz ex eo q̄ est causa
istorum inferiorum assimilatur prime cause que est
causa omnium. Sic ⁊ angelus non ponit nostraz in-
digentiam finem suum: sed deum ipsum cuius par
ceptum implet eo q̄ nostram indigentiam supplet.
Ad quintū dicēdum q̄ angelus quodāmodo per
se mouetur. ⁊ licet ipse nō sit quātus. operatur tamē
in loco quanto. ppter quod ei p se pōt cōpetere mo
ueri. mouetur etiam p accidens prout mouetur ad
motuz corporis assumpti. ⁊ qō dicitur q̄ tūc deus

ꝑ accidens moueretur: quia operatur in corporib⁹ motis. dicēdum ꝙ nō oportet: qz substātia spūalis nō mouetur ꝑ accidens ex eo ꝙ aliquod corp⁹ mouetur per se nisi diffiniatur in illo corpore. vnde aīa mouetur cum totum corpus mutat locū. nō tamen membrū aliquod singulariter mouetur. z ideo mouetur ꝑ accidens angelus ad motū corporis in quo est z nō ocus: qz angelus pōt diffiniri in aliquo corpore nō tamē deus. immo si totū vniuersum moueretur. non moueretur deus per accidens: quia celi ipsum capere nō possunt.

Dō. xj. f Secundo queritur. vtrum angelus cum moueatur de necessitate transeat mediū. z videtur ꝙ nō: quia si transit mediū commensurat se medio: sed ipse est impartibilis. Impartibile autem nō potest cōmensurari partibili. ergo cē. Preterea. angelus est in loco ꝑ operationem: sed pōt operari in vno loco z postmodum operari in alio absq; eo ꝙ operetur in medio. nam cum non operetur nisi vbi necesse habet operari. Si necesse habebit operari in ciuitate vna: z postea in alia: z nō via media: erit pr⁹ in vna ciuitate z postea in alia absq; eo ꝙ fuerit in medio. Preterea. actio sequitur modū nature. vnde quia ignis est nature ignee: ait igniēdo. ergo āgelus qui est nature intellectualis aget intelligēdo. ergo debem⁹ iudicare de actiōe angeli sicut iudicamus de actione intellectus: sed homo pōt cogitare de aliqua ciuitate z postea cogitare de alia remota ab illa: absq; eo ꝙ cogiter de ciuitatib⁹ intermedijs. ergo angelus qui intelligibiliter. est in loco vt dicit Damasc. ij. libro capᵒ. iij. Et intelligibiliter operatur: poterit esse z opari in vna ciuitate. z postmodū esse. z opari in alia valde remota: absq; eo ꝙ sit z opetur in locis medijs. Preterea. ſm phm. vj. phisic. omne qđ mouetur prius ptransit mediū equale sibi ēz magnitudo se: si ergo angelus cum mouetur ptransit mediū prius pertrāsit spatium equale sibi. sed ipse est quid impartibile. oportet ergo ꝙ commēsuret se prius impartibili. z qua ratione cōmensurat se vni impartibili inter medio. pari ratione cōmensurabit se z alij. ergo pertrāsibit omnia puncta. q̄ sunt in aliquo spatio. sed cum in qualibet linea sint infinita puncta: z infinita non cōtingat pertrāsiri. si ergo ponimus angelum trāsire per mediū cum mouetur ponim⁹ ipz nunq; cōplere motuz suū. qđ est incōueniens: immo nunq; mouebitur ꝑ aliquod spatium quātum. cum in quolibet spatio quāto sint infinita impartibilia. ergo cē. Incōtrarium est: quia cum angelus sit in aliquo loco in quo prius nō erat: vt patet p Damas. secūdo libro. capᵒ. iij. de necessitate mutat⁹ est. sed ante omne mutatū esse p:ecedit mutari: vt pbatur. vj. phisic. Mutari autem nō est in termino a quo: quis quāditu mobile est ibi nō mutatur: nec in termino ad quē: qz ibi est mutatū esse. ergo erit in medio. Si ergo nihil mutatū est qđ nō prius mutaretur: nihil transit ab extremo in extremū quod nō vadat p mediū. Preterea. mediū est ſm phm in quo prius mutatur qđ mouet: ēz in quod mutat vltimo. Sed nō est dare posterius absq; priori. ergo non est dare aliquid mutatū esse ad aliquē termiuū nisi prius moueretur ꝑ medium. Rño. dicendū ꝙ de hoc sunt diuerse sentētie. quidaz enī dicunt angelū nō ire ab extremo in extremū sine medio. quidam vero contrarium asserunt. ppter hoc aliqui volētes concordare opinionē vtrāq; dixerūt ꝙ angelus potest transire mediū z nō transire. z transire multa z pauca media: sicut placet ei. nam si operat in extremo vno z postea in alio. absq; eo ꝙ operet in medio transit ab extremo in extremū sine medio. si aūt operatur loco medio vno vel plurib⁹. trāsit vnū vel plura media. ratio autē ſm eos hec est. qz natura angeli est absoluta a loco. ideo pōt opari in hoc loco z postea in alio absq; eo ꝙ operetur in medio: vt autem appareat que sit veritas questionis quesite. notandum ꝙ motus localis alicuius. nihil est aliud ēz successio eius ſm ꝙ est in loco. z ideo quia videm⁹ corpora esse in loco per commensurationē. z motus corporum: nihil est aliud ēz successio cōmensurationuz. quia ex eo ꝙ corpora successiue se commensurāt locis vel spatijs dicūtur moueri per spacia vel per loca: z si esset possibile ꝙ corpus commēsuraret se isti loco. z postea commēsuraret se alij absq; eo ꝙ commensuraret se medio: iret de loco ad locū sine medio. z quia spiritus sunt in loco ꝑ operationez. sicut corpora per cōmensurationē. ideo mot⁹ spirituū nihil est aliud ēz successio operationū sicut motus corporum nō est aliud ēz successio cōmensurationuz. z si posset esse ꝙ spiritus operaret in vno loco z postmodum in alio absq; eo ꝙ operaretur in medio transiret de loco ad locum sine medio. sed hoc stare non potest. non enim cum operatur in aliquo extremo potest postmodum operari in alio si nullo modo operetur in medio. z est ratio: quia licz natura angelica in se considerata loco nō egeat. propter quod aliqui doctores grecorum: vt patet per Damascenū. libro secūdo. ca. iij. angelos ante mūdum creatos posuerunt. tamen si cōsideramus angelū vt est pars vniuersi nunc ēz est dare quin sit in aliquo loco. alr enim vniuersum nō esset conexum: z p̄ncipatus sumi principis qui deus est: nō esset vnus: vt superius tactuz fuit. z quia ratione huius ordinis vniuersi ꝓnexionis eius dicimus angeluz semp in loco esse. licz ſm se nō magis se habeat ad vnam partem vniuersi ēz ad aliam. tamen qz partes vniuersi sunt ordinate z vna pars alij parti cōnectitur. sequitur ꝙ nō eodez modo se habeat ad partes singulas vniuersi. immo partem magis ꝓpinquā parti in qua est respicit magis z minus ꝓpinquā min⁹. z pōt dari grossum exēplum. videmus enī ꝙ corpus aliquod de senō magis respicit hunc locum ēz illum locuz: quia pōt esse in vtroq; loco. nō tamen ꝓpter hoc dici deberet ꝙ possit transire de loco ad locū absq; eo ꝙ transeat medium. est tamen hoc exēplum dissimile quesito: quia licet sit aliquod corpus quod nō determinatur ad hunc locum vel ad illum: tamē determinatur ad locum. angelus autē de se nec determinatur ad hūc locum nec ad locum. Sed ratione qua est pars vniuersi determinat ad locum. Dicamus ergo ꝙ sicut corpus: quia actualiter ponitur in hoc loco magis respicit partes magis propinquas loco in quo est: z minus magis remotas. ideo propter hunc ordinē quem habent pates vniuersi. ab extremo in extremum sine medio ire nō potest. Sic angelus: qz propter cōnexionem z ordinem vniuersi. z si nō ꝓpter suā naturam determinatur ad locum. licet nō determinetur ad hunc locum: quia tamē ponitur in hoc loco esse eo ꝙ in eo operatur ꝓpter ordinem quem habent partes vniuersi ad id in quo existit ab extremo in extremū sine medio ire nō poterit. Ad primum dicēdum ꝙ licet angelus sit impartibilis operatur tamē in loco quāto: z quia nō est in loco ꝑ cōmensurationez. sed per operationē: ad hoc ꝙ ptranseat medium non oportet ꝙ se medio cōmensuret. Sed sufficit ꝙ virtutem suam aliquo modo medio applicet: que applicatio cum sit ad locum quantum. quomodo ex tali applicatione possit trāsire mediū videre difficultatem nō habet. Ad secūdum di-

cendum q̄ operari per angelū alicubi ſm q̄ de operatione eius loquimur. dupliciter poteſt cōtingere. Primo q̄ ex tali operatione ſequatur tranſmutatio circa illud in quo eſt: & ſic verum eſt quod dicitur: q̄ poteſt operari in vna ciuitate. & poſtea in alia abſq; eo q̄ moueatur in medio: q̄ nō oportet totum medium tranſmutari: p quod eſt tranſitus eius. ſed ſic loquēdo de loco angeli nō ſemp angelus eſt in loco. Nam cum eſt in celo ēphireo nihil de illo celo tranſmutat: Illo modo poteſt ſumi opatio angeli pro qualicūq; applicatione virtutis & talis opatio ſufficit ad hoc q̄ angelus ſit in loco: quia vt tactū eſt. Angeli ſunt in celo amphireo vt in loco. ad quod aliquo modo virtutem ſuam applicant. nihil de illo trānſmutantes. & ſic accipiēdo operationem angeli nunq̄s operantur in vna ciuitate. & poſtea in alia. quin aliquo modo virtutē ſuam applicent ad medium. hec autem applicatio nō ſemper eſt. quia ibi habeant vel indigeant aliquid opari. Sed quia ſic requirit ordo & cōnexio vniuerſi. Ad tertium dicendū q̄ huiuſmodi partes vniuerſi poſſunt cōparari ad intellectum angeli dupliciter. Primo ſm ſpeculationez Secūdo ſm pratim. licet autem ſm q̄ partes vniuerſi comparātur ad intellectū angeli ſpeculatiuuz: nō habeant ordinem quē in vniuerſo habēt propter quod pōt angelus ſpeculatiue cogitare de vna parte abſq; eo q̄ de alia cogitet: vt tamen comparātur ad intellectū eius pratícum. habēt ordinem quem in vniuerſo habēt: quia cum ſm talem operationē angelus operetur circa partes vniuerſi & ſit ſemp in loco: quia hoc requirit ordo & connexio vniuerſi. oportet partes vniuerſi ſm ordinez quē habent ad eius intellectū pratícum cōparari. & ideo non poteſt intelligere pratice nec operari in vna parte vniuerſi & poſtea in alia abſq; eo q̄ operetur in medio ꝓpter ordinem iam dictum. Ad quartū dicēdum q̄ ratio illa accidit ex falſa ymaginatione. nam angelus nō eſt in loco per commenſurationē: ſed per operationem: & motus angeli eſt ſucceſſio operationū nō commenſurationū: & quia huiuſmodi operatio reſpicit locum quātum: cum nullum ſpatiū ſit diuiſibile in infinitas partes tāte magnitudinis quāte eſt ſpacium in quo ſimul & ſemel opatur. angelus poterit tranſire iab extremo in extremum p medium abſq; illa infinitate quā ratio arguebat. vel dicere poſſumus q̄ in motu puncta inter media & partes inter medie ſunt in potētia ſolum & talia infinita pertranſire nō eſt incōueniens. Argumenta autem ineō trarium cōcluſionis gratia cōcedantur.

Q. xij. & Tertio queritur. vtrū angelus moueatur in tēpore vel in inſtanti. Et videt q̄ moueatur in inſtanti: quia tota cauſa: quare requiritur tempus in motu eſt reſiſtentia medij. nō diſtantia terminorū. Nam ſm phm. iiij. phiſic. ſm analogiam medij corporis: oportet q̄ ſit proportio temporis. Vnde quāto aer eſt ſubtilior aqua: tanto motus qui fit in aere ceteris paribus requirit minus de tempore. q̄s motus in aqua. ꝓpter quod probat phs. iiij. phiſic. q̄ ſi eſſet motus in vacuo: eſſet in nō tempore ſiue in inſtanti: cum igitur in nullo reſiſtat medium angelo cum mouetur per ipm. erit motus eius in nō tempore quantūcunq; moueatur per medium. Preterea. non minoris virtutis eſt āgelus q̄s lux corporalis. ſed lux ſolis ab oriente in occidēs ſe multiplicat in inſtāti ſm phm in ſecūdo de anima: vbi reprehēdens empedo. dicē tem talem multiplicationem fieri in tempore imperceptibili ait: q̄ ſi in parvo ſpatio lateret nos tempus quod requiritur ad talem multiplicationē: nō eſſet incōueniens. tamen q̄ nos lateat in tanto ſpatio q̄s tum eſt ab oriēte in occidens eſt incōgruum. Tunc arguo. lux corporalis nō multiplicat ſe in extremis ſine medio. & tamē ois talis multiplicatio fit in inſtanti. ergo multo fortius angelus quantūcunq; pertranſeat medium. mouebit in inſtanti. Preterea. ſi mouetur in tēpore ſit illud tēpus. a. tūc mouetur corpus cum incipit moueri angelus in tempore. a. non pertrānſibit tm̄ ſpaciū tm̄ q̄s angelus. ſed in maiori tranſibit. Sic illud tēpus maius. c. cum quolibet dictorum temporū finitum ſit. c. ad. a. erit aliqua ꝓportio. vt quadrupla vel ſexcupla: vel aliqua alia accipiat tūc ergo aliqua virtus q̄ in tm̄ excedat virtutem qua mouebatur corpus in. c. tempore ꝓpa/dit. a. & q̄ ſm q̄ augetur virtus minuitur tempus vt patur. vii. phiſic. cōtinget corpus moueri per equale ſpacium in tanto tempore in quāto mouetur āgelus q̄ videtur icōueniens. nō ergo mouet āgelus in tempore: ſed in inſtanti. Incōtrarium eſt: quia nullum agens eſt illius virtutis vt poſſit contradictoria verificare: cum ergo ꝓ ſe cōpetat motui q̄ fiat in tempore. vt vult phs. iiij. phiſic. & vi. dicere motum alicuius nō eſſe in tēpore: eſt dicere motum nō eſſe motum. Si igitur angelū moueri dicim⁹. oportet q̄ in tempore moueatur. Preterea. ſemp motum cōtingit inuenire velotiorem & tardiorem: vt patet cōſideranti demonſtrationes phi in multis locis. Si ergo aliquid moueretur in nunc: cum attingat motum velotiorē inueniri: aliquid mouetur in minori q̄s in nūc. & ſic eſſet aliquid minus minimo quod eſt incōueniens. vnde & per hoc phs. vi. phiſicorum. negat in nunc temporis eſſe motus.

Ulterius queritur. ſi angelus non tranſiret medium vtrū moueretur in inſtāti: & videtur q̄ ſic: q̄ ſi mouet in tēpore aut in toto tēpore illo erit in termino a quo: aut in toto erit in termio ad quē: aut ꝓtim erit in termino a quo. & partiz in termio ad quē ſi in toto illo tēpore in quo ponitur moueri eſt in termino: a quo cū in illo termino geſcat: mouebitur cū quieſcit. Si vero in toto eſt in termino ad quē: cuz in termino ad quē etiam quieſcat: mouebitur cum quieſcit. Rurſum cum in termino a quo nōduz inceptus ſit motus: in termino ad quē tot⁹ cōpletus ſit motus. ſi tempus illud in quo ponitur moueri erit in termino a quo: tunc mouebitur anteq̄s moueri incipiat. Si vero erit in termino ad quē: tunc mouebitur poſtq̄s motus eſt totaliter cōpletus: dicēt vero q̄ ſm partem tēporis ſit in termino aquo & ſz aliam partem in termino ad quē idem incōueniēs cōtingit qđ prius: nam cū diuidat mot⁹ ſm diuiſionē tēporis: vt patur vi. phiſi. tunc pars motus angeli erit anteq̄s moueatur: & anteq̄s ſit aliqd motus: & pars motus ipſius erit poſtq̄s vltimo mutatus eſt. in quo nihil eſt motus: nullo ergo mō ſalvare poſſumus motum angeli eſſe in tempore: ſi nō pertranſit medium maxime cū ſit qđ indiuiſibile & ſm ſe totū vel ſit in termino aquo vel in termino ad. quē qui bus poſitis motus eius non erit in tēpore. Preterea. omne tēpus diuiſibile eſt: ſi ergo moueatur angelus a termino ad terminū in tpe: in ꝑncipio illi⁹ tēporis erit in termio aquo: in vltimo erit in termino ad quē: ergo in medio tēporis: & etiā in toto tempore erit in medio. dicere ergo angelum nō tranſire medium: & tranſire in tempore: eſt incōuenies.

Incōtrariuz eſt q̄ aut in eodē inſtāti eſt in termino aquo. & in termino ad quem: aut in alio & alio nō in eodem: q̄ vt ꝓbatum eſt non eſt ſimul in pluribus locis. Rurſum ꝫ poſito nō eſſet motus: q̄ nihil mo

uetur nisi ad id qđ nō habet: quia habitibus ꝓsen
tibus in materia cessat motus: vt dicitur in ꝓmo de
gene. Si ergo simul posset esse in termino a quo ⁊
in termino ad quē nō moueretur ab vno teimino ad
aliū. erit ergo in alio ⁊ alio instanti. Sed hoc esse nō
pōt sine tempore. ergo ꝛc. Preterea. si dicatur q̄
inter illa duo instātia nō cadit tempus medium vñ
est dare duo instantia ſm que angelus est in duobus
terminis. non tñ ꝓpter hoc est motus ei⁹ in tēpore:
qz inter illa duo instātia nō cadit tps. Contra. Inci
piat moueri aliqō corp⁹ cuz incipit moueri angelus
cū aliqua successio sit in motu ⁊ angeli. opz corp⁹ in ali
quo spatio motū esse cū angelus sum motū cōple
uit. licet nō per tātum spatium motum sit: per quā
tum angelus motus est. Sed cum spatiū in quo mo
tum est corpus sit qd diuisibile ⁊ quid quātum. ergo
dare est instans in quo motum est in medietate spa
tij ⁊ instans in quo mutatū est in medietate medieta
tis ⁊ sic in infinitū. sunt ergo infinita instantia inter
duo instantia in quib⁹ ponim⁹ corpus esse in duob⁹
terminis sui mot⁹ cū positū sit duo talia instātia re
ſpōdere instātibus includētibus motū corpis. Sed
infinita instātia inter duo instātia eē nō possunt nisi
inter ea sit aliquod tēpus continuū cum solū in con
tinuo talem infinitatē reperire possimus. ergo si est
aliud ⁊ aliud instans ſm qō angelus est in termino
a quo. ⁊ in termino ad quē inter duo illa instantia ca
det tempus medium ⁊ erit motus eius in tempore
eius. Preterea. dato q̄ inter illa duo instantia nō
caderet tempus mediū cum nō sit dare duo instan
tia absq; aliqua successione. ⁊ nō sit successio in dura
tione absq; tempore. adhuc motus angeli in tēpo
re erit. Preterea. si dicatur q̄ angelus ꝓ totuz tē
pus est in termino a quo. ⁊ in termino temporis: est
in termino ad quē ideo motus ei⁹ est in instāti nō in
tēpore. Contra. Sicut duo termini tēporis vt duo
nunc claudunt tempus. ita duo termini motus clau
dunt motum. ⁊ est proportio quodāmodo terminorū
temporis ad terminos motus. sicut tēporis ad mo
tum. Nam sicut ꝓ totum tempus clausum inter ta
les terminos est motus. ita per vltimū nunc: est vl
timo mutatū esse: ⁊ est totum mobile in termino ad
quē. In primo vo nūc est nihil mutatū esse ⁊ est totū
mobile in termino a quo. ⁊ qz sibi invicez correspō
dent termini motus ad terminos temporis. ex quo
terminos motus damus in actu. oportet terminos
tēporis in actu dare. ergo est dare vltimū instās in
actu in quo est in termino a quo. ⁊ primū in quo est
in termino ad quē. nō ergo per totum tempus est in
vno termino: ⁊ in instāti quod copulatur ad ipm est
in alio. sed est dare duo instantia ſm que est in duo
bus terminis. Ulterius queritur. dato q̄ substan
tia ſpūalis nō pertrāseat medium. vtrum in recessu
anime a corpore sit motus eius in instanti vel in tē
pore. ⁊ videtur q̄ fiat in tēpore: qz non est maioris
virtutis aīa q̄ angelus: sed an⁹elus siue pertrāseat
medium siue nō. mouetur in tēpore. ergo ⁊ anima
in tempore mouebitur. Preterea. quotienscūq;
est significare duos terminos in actu: est significare
⁊ instantia in actu. Sed in recessu aie a corpore est
significare duos terminos in actu: vt corpus a quo
recedit. ⁊ infernus vel paradisus ad quē vadit. igit
est dare vltimū in quo est in corpore vel in termino
a quo. ⁊ primū in quo est in termino ad quē. sed hoc
esse nō potest nisi motus eius sit in tēpore. ergo ꝛc.

Incōtrarium est. quia corruptio corporis est re
cessus anime a corpore: ſz corruptio. cuz sit mutatio
fit in instāti. ergo ⁊ talis motus instāti erit. Rño.
dicendū ad primū quesitū. q̄ si vellem⁹ sequi posi-

tionem anēpethe in assignādo causam quare requi
ritur tempus in motu. videre quomodo motus an
geli sit in tēpore. potissime cum dicamus ipm tran
sire ꝓ medium nō haberet difficultatē. Posuit eniz
dictus anēpethe. vt narrat Cōmentator. iiij. phiī.
duplicem causam quare tēpus requiritur ad motū.
vnam ꝓpter motum ipm siue ꝓpter distantiā ter
minorū. aliā ꝓpter resistentiā medij. Ideo dicebat
q̄ ꝓportio aque ad aerez in spissitudine nō est sicut
ꝓportio motus lapidis siue nō est sicut ꝓportio tpis
qō regritur ad motū factū in aqua respectu mot⁹ fa
cti in aere: sed ꝓportio potētie continuitatis aque
ad potentiā cōtinuitatis aeris: siue ꝓportio spissitu
dinis vtriusq; est sicut ꝓportio tarditatis accidētis
rei mote ex illo in quo mouet: vt in aqua ad tardita
tem accidentē ei qđ mouetur in aere imaginabat
eni q̄ si tantū esset spaciū aque q̄tū spaciū aeris res
mota in vtroq; spacio regrebat tantumdē tēporis
ꝓpter distantiā terminorū. Sz diuersificabat qnā
titas tēporis propter resistentiā medii. ⁊ quantū ad
illud tēpus q̄ accidit motui ⁊ supadditur ei ꝓp me
dij resistentiā esi ꝓportio tēporis motus ſm maiorē
⁊ minorē spissitudinē mediorū. nō tñ diuersificat pro
portio tēporis simul sumpti ſm diuersitatē plenitu
dinis mediorū. Sz aūt hec positio vera esset: tūc qō
nō haberet difficultatē: diceremus. n. tēpus requiri
ad motū angeli. nō ꝓpter resistentiā medij: ſz ꝓpter
distantiā terminorū. Sed hāc positionē simplr asse
rere ſm Cōmē. nō est bonū. Nam ſm eā vt Cōmē.
narrat. iiij. phisic. demōstrationes phī false sunt. ne
gat aūt ista positio vt Cōmen. dicit idē ꝓpositiōes
p se notas: naz p se notum est q̄ ꝓportio tēporis ad
tēpus ceteris paribꝰ est sicut ꝓportio virtutis ad vir
tutē vt si tanta virtus mouet tantū mobile in tanto
tempore p rantū spaciū dupla virtus mouebit idē
mobile p idez spaciū in medietate tēporis: vt ostē
dit phūs. vij. phisic. Sed cum ex duplicitate virtu
tis solū tollatur resistētia. ⁊ nō fiat approximatio ter
minorū: tota causa quare requiritur tēpus resistētia
erit. Nam si tante virtuti ꝓpter resistentiā regritur
tantū tps duplici virtuti propter minorem resisten
tiā: vt qz medio modo resistet medietas tēporis con
gruit: si igitur est proportio virtutis ad virtutē: vt re
sistētie ad resistentiā: tota causa quare ibi regrit tem
pus resistētia erit. Naz si requireretur ibi tēpus ꝓp
distantiā terminorū. cū terminorū distantiaz ex nostra
ꝓtbesi facta: ponat tunc equalis tempori qō re
gritur ad resistētiā maioris virtutis ⁊ tēpori qō re
quiritur ad resistentiaz minoris: aderetur equale tē
pus: vt tempus ꝓpter distantiaz terminorū posito
rum distare equaliter: non ergo erit eadē proportio
temporis ad tempus que virtutis ad virtutē. quia
quotiēscunq; aliqua sunt proportionalia: si aligbus
eorū vel etiā omnibus addatur equalis quantitas.
ꝓportionalia nō remanerētur locato de ꝓportione
geometrica. ſm quā inter virtutes ⁊ tēpora propor
tio sumitur: vt si est ꝓportio. xij. ad. vi. que est. viij.
ad. iiij. Si ad. viij. ⁊. xij. addatur equalis quātitas
vt binarius proportionalia nō erunt. Non eniz est
proportio. ir. ad. vi. que est. r ad. iiij. cū vna sit sup
particularis cōtinens. bis totū ⁊ tertiam. alia vero
bis totum cōtineat ⁊ medietatez. Etiam si omnib⁹
predictis adderet equalis quātitas nō remanerent
proportionalia vt potest patere intuenti. Si igitur
respectu maioris virtutis est minor resistētia ⁊ re
spectu minoris maior. ⁊ est proportio resistentie ad
resistentiā nue est virutis ad virtutē. erit etiam pro
portio temporis debitti ꝓpter resistentiā maiorem
ad tempus debitum propter minorē que est virtus

ad virtutem. Si igitur vtriq; istorum temporū addit̃ equale tempus: vt tempus q̃ requirit motus ipse interceptus inter equalem distantiā termino rum. tunc totius temporis quod requiritur ad motum factum a maiori virtute. ad totum tempus qō requiritur ad motum factum a minori nō erit sicut proportio virtutis ad virtutez quod est negare. ſm Comentatorē propositionē per se notam. Et hoc est qō innuit Cōmē. iiij. phisic. vbi anēpethe improbat dicēs q̃ quādo quātitatibus proportionalib⁹ addit eadem quātitas. aut diminuit nō remanebūt ppor tionales. Non ergo positio auēpeche ſm Commē. est simpliciter cōcedenda. Rursum nec concedere simpliciter debem⁹ solum resistentiā medij esse cau sam tēporis quod requiritur ad motuz. Nam si hoc esset tunc corpora supcelestia monerētur in instanti cum in motu eorum nō sit resistentia medij. Notan dum ergo q̃ vt ait Cōmentator. Ad hoc q̃ tempus requiratur in motu oportet esse aliquā resistentiā in ter motorē ⁊ rem motaz: quia motus omnis est ſm excessum potentie motoris sup rem motam. Diuer sitas ergo motuum in velocitatē ⁊ tarditate est ſm hanc proportionē que est inter duas potētias. ſ. in ter potētiam motoris ⁊ potētiam per quā res mota resistit. hec autē resistentia dupliciter pōt accipi. Primo ex ipso mobili. Secūdo ex medio: vel etiā ex vtroq;. quotienscūq; enī mobile est actu distinctū a motore eo ipso q̃ est in aliquo loco ꝫ motor velit quedam resistentia ibi attēditur. ⁊ ideo in bijs om nibus que mouētur ex se quia sunt diuisibilia in ta lia duo quorū vnum est per se mouēs ⁊ aliud per se motum. pōt ibi tempus requiri ad motū absq; resi stentia medij. ⁊ huiusmodi dispositio est in in aialibus ⁊ in corporibus celestibus. ideo corpora super celestia mouentur in tempore. licet nō sit ibi resistē tia medij. ⁊ si esset mot⁹ in vacuo animal moueret in eo in tēpore. Tamen quia corpora simplicia non distingūtur inter motorem ⁊ rem motam. q; motor est forma. res mota est materia: vt Cōmen. dicit. in eis nulla resistentia potest ꝓsiderari. mouētis ad mobile: qz cum amota forma nō remaneat in mate ria potentia ad resistendū ſm eam resistentia attē di nō poterit. nō ergo mouētur in tempore grauia ⁊ leuia naturali motu subtracta resistentia medij. Hoc viso sciendū q̃ non solum ſm positionem auē peche sed etiā ſm positionē Cōmentatoris saluare possumus motum angeli fieri in tempore. Ad cui⁹ euidentiā notādum q̃ angelus dupliciter mouetur. Primo in. corpore assumpto. Secūdo. p applica tionem virtutis ad diuersa spacia. Motus autem quē habet in corpore assumpto. requirit tēpus du pliciter. Primo: ppter resistentiā motoris ad mo bile: quia corpus assumptum est actu distinctū ab angelo. Secūdo. propter resistentiā medij. Nam ⁊ si ipsi angelo nō resistat medium. resistit tamen cor pori assumpto. Cum vero mouetur per applicatio nem virtutis ad diuersa locorū spacia: tunc requiri tur ibi tempus ppter distinctionē angeli applican tis virtutē suam ad corpus. ad quod eam applicat. Istud tamen tempus qō requiritur ad talem appli cationem nō est eiusdem rationis cum tēpore quod est passio primi motus: quia talis applicatio nō re ducitur in motum celi. Patet ergo etiā ratione re sistentie motum angeli fieri in tempore accipiendo resistentiā nō solum pro impedimento medij. Sed large vt dicamus talem resistentiā esse cum est di stinctio motoris ad mobile vel applicātis virtutē. ad id cui applicat. Nam eo ipso q̃ mobile est distin ctum a motore. si est in aliquo loco ꝫ motor velit ibi aliqua resistentia attēditur. Rursum eo ipso q̃ virtutem applicans est alibi ꝫ id cui virtutem ap plicare debet; si sit distinctū ab illo ibi quedā resistē tia dici potest. ⁊ sic accipiendo resistentiaz requirit tempus in motu corpoꝝ supercelestiū. eo q̃ ibi mo tores a mobilibus sunt distincti. Etiam in motu ani mali dato q̃ nihil impediens esset ex parte medij. Nam ⁊ si in quolibet cōposito sit vna forma: vnde remota anima a corpore non videtur aliud relinqui ꝫ in amotione formarū simpliciū a suis materijs. tamen qz anima potest cōsiderari dupliciter: vt for ma naturalis: vt anima corpori animato competit duplex motus. vnus naturalis qui fit per grauita tem inclinatē deorsum que grauitas sequitur animā non ratione qua anima. sed ex eo qō est forma mixti ſm q̃ cōuenit cum ceteris formis que sunt pfectio nes corporum in quibus dominatur terra. ⁊ elemē tum graue. alius est motus animalis qui est ad om nem differentiā positionis qui fit per appetitū ⁊ eo gnitionem. Cum intelligimus animā mouere suū corpus per appetitū ⁊ cognitionē: remanet in corpo re potētia per quā resistit quodāmodo tali motui: qz remanet grauitas. vnde cum dicitur q̃ motus ſm quē anima mouet corpus: requirit tempus. intelligē dum est de motu qui fit per cognitionē ⁊ appetitum: siue de motu animali: nō de motu naturali. Rursus in motu angeli. vt patet tēpus requiritur. vel pro pter distinctionē motoris ad mobile: ⁊ resistentiam medij: vt cum mouet in corpore assumpto. vel pro pter distinctionē applicātis virtutem ad id cui ap plicat: vt cum mouetur per applicationē virtutis. In omnibus enim his aliquis modus resistentie at tenditur. In motu tamen corporū simplicium: vel etiam in motu animaliū vt naturaliter mouētur to ta causa quare tempus requiritur. est resistētia me dij. nulla ergo virtus creata mouet in tempore nisi in motu quo mouet aliquis modus resistētie atten datur. vtrum tamē talis resistentia ꝓsideranda sit. cum prima causa mouet: alibi locum habebit.

Ad primum dicēdum q̃ tota causa quare requi ratur tempus in motu grauiū ⁊ leuium est resistētia medij. motus tamen angelorum esse potest in tempo re absq; resistentia medij. vt patet per habita.

Ad secūdum dicēdum q̃ illuminatio que fit ab oriente in occidens in instanti nō est ꝓ motum lucis sed per continuā generationē eius. In his autez que inducūtur in instanti licet ordine causalitatis ⁊ ori gine naturali se precedāt. in eodem tamen instanti fiunt. Nam licet illuminatio aeris sit causa multipli cationis speciei ⁊ multiplicatio speciei sit causa vi sionis in eodem tamen instāti est illuminatio aeris multiplicatio speciei ⁊ visio. ita licet gignitio spe ciei lucis in parte propinqua solis sit ratio quare gi gnatur in parte magis remota. tamen q; huiusmōi generationes instantanee sunt in eodem instanti om nes esse poterūt. ⁊ solum ordine causalitatis ⁊ natu rali origine se precedent. vnde nō est vna ⁊ eadē spe cies lucis que successiue esse habeat in diuersis par tibus medij: sed semp est alia ⁊ alia. tamen est vna virtus angeli per cuius applicationē ad spacia mo uetur angelus ſm q̃ successiue ad diuersas partes spacij vel medij: est talis virtutis applicatio: habet tamen angeli motus magnā similitudinē cum mul tiplicatione lucis. Iz nō possit dici esse in instanti vt talis multiplicatio dicitur. que similitudo in sequēdo libro forte ostendetur. Ad tertium dicendum q̃ ſm modum ordinis quē videmus motus omnium corporū reducitur immotū primi mobilis. ⁊ si non ex parte mouētis. saltem ex parte ipsius mobilis.

Nam naturaliter loquēdo semp primū in quolibet genere est ratio omniū eorum que sunt post. ō motus omniū corporuz ſm ea que accepimus ex sensibus reducūtur in motum celi. vnde nullus motus alicuius corporis est velocior motu celi. Nam cum mensura in omni genere habeat rationem minimi. motus ille erit velocissimus motuū. ꝛ quia tempus quod requiritur ad motum angeli cum sit alteri⁹ rationis ꝫ tempus que est passio primi motus modicam vel forte nullam proportionem habet ad ipm. nullum igitur corpus ſm velocitatez sui motus est comparabilis motui angelico cum tēpora mensurā tia tales motus eiusdem rationis nō existunt. vtrū tamen ſm alium modum ordinis ꝛ miraculose possit esse motus corporis in tāto tempore in quāto est motus angeli nō est presentis speculationis. Argumenta autem incōtrarium ratione cōclusionis ali quo modo cōcedi possunt eo ꝙ cōcluditur motū angeli esse in tēpore quod cōcessimus. probatio tamen eorum nō multum cogit: ꝙ fundāt se super auctoritate phi qui solum de motu corporum est locutus.

Ad id autem ꝙ vlterius queritur. vtruz motus angeli esset in tempore dato quod nō transiret medium. Dicendū ꝙ sic. Nam si angelus mouetur de termino ad terminū: vt ab oriente in occidens: vt probabitur est dare vltimū instās in quo est in oriēte. ꝛ primum in quo est in occidente. ꝛ quia semper successio instātium potest appellari tempus. esset motus eius in tempore etiam si per medium nō transiret. sed huiusmodi tempus nō erit eiusdem rationis cum tempore quod est passio primi mot⁹ cum sit cōpositum ex instātibus. hanc autem veritatem tripli ci via declarare possum⁹. Primo ex eo quod est formale in tempore: vt quia habet rationem numeri. Secūdo. ex priori ꝛ posteriori que de necessitate requiruntur ad motum. Tertio. ex differentia quam habet motus angeli sic acceptus ad motus ꝛ mutationes quas videmus. Primum sic ostenditur. Nam vt tactum est: tempus habet rationez numeri quia a se cōtinuitatem nō habet. sed habet cōtinuitatem a motu. ꝛ motus a magnitudine: vt dicitur. v. metha. ꝛ etiam in libro phisicorū. in pluribus locis eadem habetur sententia. Nam sicut. v. pedes p se dicunt numez ꝛ ratione quinarij continuitatē nō habēt. sed. v. pedes in ligno vel in alia re ptinua qd cōtinuum sunt nō rōne qua numer⁹: sed ratione subiecti in quo existunt. sic ꝛ tempus de se numerus est. est enim numerus numerat⁹: vt traditur. iiij. phisic. Nam ipsa prius ꝛ posteri⁹ in motu numerata: complent rationē temporis. Si autez tempus est quid continuum. hoc est ratione subiecti in quo existit. est autem hec differentia inter cōtinua ꝛ non cōtinua: quia in cōtinuo nō est dare duo indiuisibilia cōtinua vel cōtigua vel cōsequenter se habentia vt in vna linea cōtinua. punctus puncto nec est continuus nec cōtiguus nec cōsequenter se habens. sed semper inter duo puncta cadit linea media. Sed in non cōtinuis nō est incōueniens indiuisibilia consequēter se habere. Nam si due linee nō cōtinue coniungātur ꝛ non contiguētur: erit ibi dare duo puncta consequēter se habentia. nam cuilibet linee proprīa puncta respondent: ꝛ quia vnum est tempus omniū temporaliū quod vt in subiecto est in motu primi mobilis cum ille motus sit vnus ꝛ cōtinuus semper vniformis tempus quid cōtinuum erit nō ratione sui: sed ratione mot⁹ in quo existit. igitur sicut in linea cōtinua nō est dare duo puncta inter que nō cadat linea media. sic in tempore nō est dare duo instantia inter que nō cadat tempus mediū. Et ideo cum est motus de forma ad formam: vt si viuus fiat mortuus dicimus subiectum trāsmutationis nō esse simul ꝛ semel sub diuersis formis. nec tamen damus vltimum instans in quo est sub prima forma. sed per totum tempus dicimus ipm fuisse sub forma viui. ꝛ postea in instanti quod copulatur ad dictum tēpus est mortuum. nam si darem⁹ vltimū instans in quo aliquid est viuum: ꝛ primū in quo est mortuū. cum inter quelibet duo instantia cadat tempus mediū. esset dare tempus in quo nec esset viuz nec mortuum. ideo phs. viij. phisic. ad vitādum hec ꝛ similia incōuenientia dicit instans semper esse posterioris rei sine attribui forme posteri⁹ introducte. sed si tempus non esset quid continuum: sed cuilibet motui respōdet proprium tempus in eo existens cum omnes motus nō sint cōtinui. ita quod vnus alij continuetur in tempore esset discōtinuatio. ꝛ quia in non cōtinuo non est incōueniens dare duo indiuisibilia simul cuilibet tali tempori respōderent propria instantia. vnde semper esset dare vltimuz instans in quo aliquid est tale. vt esset dare vltimū instans in quo aliquid est viuum ꝙ si etiam esset dare primuz in quo est mortuū. nō tamen esset dare tēpus in quo nec esset mortuū nec viuum: quia inter talia instātia nō oportet dare tēpus intermediū: quia ſm ypothesin tempus ponitur intercisum. cum igitur tempus mēsurans motum angeli nō sit quid continuū. eo ꝙ operationes ſm quas in locis esse dicūtur cōtinuationem nō habēt ad inuicem ꝛ potissime oportet nos dicere tale tempus incōtinuum esse cū supposuerimus angelū mediū nō transire: erit dare vltimū instans in quo angelus est in termino a quo ꝛ primū in quo est in termio a quē. Nec dicere possumus ꝙ per totuz tempus fuerit in termino a quo ꝛ in instanti quod copulatur ad ipm est in termino ad quē: ꝙ ille modus dicendi habet solum in mensura cōtinua veritatem. cum igitur semp successio instātium possit dici tempus: nec tollatur ratione temporis: quia tollitur cōtinuitas cum tempus de se sit numerus erit motus angeli in tempore dato ꝙ nō trāseat p medium. Secūda via ad inuestigādum hoc idem sumit ex priozitate ꝛ posteriozitate que de necessitate annexa sunt omni mutationi. vnde ꝛ phs. v. phisic. ait quod mutatio est ex quodam in quidaz ꝛ ꝙ in ea est aliquid prius aliquid posterius. ꝛ ꝙ hoc ipm nomen mutationis manifestat. Si igitur de ratione motus ꝛ mutationis est prius ꝛ posterius. vel nō sunt sine priori ꝛ posteriori cum mensura sit analoga mensurato oportet in tēpore prius ꝛ posterius assignare. hoc autez quinqz modis intelligi potest. Primo ꝙ sumatur prius ꝛ posterius ſm duo instātia includentia vnū tempus. quorū vnuz sit prius: aliud posterius. Secundo ꝙ priozitas ꝛ posteriozitas sumatur penes duo tēpora cōtinuata ad vnum instans. quoꝝ temporū vnū erit prius aliud posterius. Tertio ꝙ hec sumātur penes instans ꝛ tempus Nam semper ante quodlibet tēpus fuit instans ꝓncipium illius temporis. ꝛ post quodlibet tempus est instans quod est finis eius. Si ergo cōparamus instans ad tempus cuius est prīncipiū sic instans. est prius ꝛ tēpus posterius. Si vero cōparamus ipm ad tēpus respectu cuius se habet vt finis. sic instās est posterius ꝛ tempus prius. Quarto modo priozitas ꝛ posteriozitas accipi potest penes duo instātia nō includentia tempus aliquod quoꝝ sit vnū prius ꝛ posteri⁹. Quinto modo hoc posset intelligi penes duo tēpora nō includentia aliquod instans. Isti. v. modi assignati ꝓpriozitatis ꝛ posteriozitatis sic se hūt ꝙ quint⁹ modus est omnino impossibilis. alij vero

quatuor possibiles sunt. Nam ponere duo tempore inter que nō includatur aliquod instans non est possibile. habet enim se instās ad tempus: vt punctus ad lineas. sicut vult philosophus in. iiij. phisic. & sicut nunq̄ possunt accipi due linee inter quas nō cadat aliquis punctus medius. sic nec duo tempora sumi possunt inter que nullum instans medium cadat. Nam si linee sunt continue. tunc inter eas cadit vnus punctus medius cum cōtinua ad vnum aliquē cōmunem terminum copulentur. & habeant vltima vnum. si vero non sunt continue sed discontinue tunc inter eas cadunt plura puncta media. eo q̄ cuilibet earū propria puncta respōdent. sic etiā semper inter duo tempora cadit aliquod instās medium. nam si illa sunt continua tunc cadit ibi vnum instans ad quod copulārnr. Si vero discontinua: tunc cadunt ibi plura instantia vel tēpus cum pluribus instātibus. alij quatuor modi possibiles sunt. sed quartus modus reperitnr in motibus angelorum. tres vero primi in motibus corpor. nam cum corpora mouētur ante omne mutatū esse precedit mutari: & quia non est dare primum mutari nec primum mutatum esse maxime in motu continuo non solum ante omne mutatū est: est dare mutari: sed etiā ante omne mutari est dare mutatum esse. Nam mutari & mutatum esse in motu continuo de quo loquimur conueniunt & differunt. conueniunt: quia nec est dare primum mutari nec primuz mutatum esse. differunt: quia est dare vltimum mutatum esse. sed nsin est dare vltimum mutari. que omnia ex continuo sumunt originem quod est diuisibile in semper diuisibilia. Et quia mutatū esse est terminus ad mutari sicut instans comparatur ad tempus: sic mutatum esse se habet quodammodo ad mutari. Et sic accipiendo mutari & mutatum esse: mutari erit in tempore mutatū esse & in instanti. Si ergo ante omne mutatum esse est dare mutari. & ante omne mutari mutatum esse: cum inter duo mutata esse includatur aliquod mutari: tunc prioritas & posteriorias ibi sumetur prout duo instantia includunt aliquod tempus. cum vero vnum mutatum esse accipitur inter duo mutari. tunc ibi prius & posterius sumitur ſm q̄ duo tepora includunt vnum instās. cum vero mutatum esse comparatur ad mutari prius. tunc priorias & posteriorias sumitur per comparationem ad tempus & instans non tamen prout tempus comparatur ad instans quod est principiuz eius: sed ad instans quod est finis ipsius. ita q̄ tempus precedit & instans sequitur. sicut in exemplo proposito mutatum esse sequitur & mutari precedit. Sed si mutatū esse comparetur ad mutari qō sequitur. quod licet nō sit necessarium: est tamē possibile. Nam & si est dare mutatum esse post quod non sequitur mutari. hoc est tamē solum mutatum esse vltimo post vero omnia alia mutata esse mutari sequitur. & tunc mutatum esse & mutari sic se habent prius & posterius sicut instans & tempus. non sicut instans vt est finis temporis sed vt est eius principium. patet igitur tres primos modos priorias & posteriorias reperiri in tempore cōtinuo. & etiā in motu quod mensuratur continuo tempore. Sed cum tempus mensurās motū angeli nō sit quid cōtinuum nō erit ibi sumere priorias & posteriorias tem prout sumitur in duobus nunc includētibus tēpus vel in duobus temporibus includētibus nūc. Siue prout prius & posterius se habēt vt nunc & tēpus: quia tales priorias & posteriorias sumūtur in mensura cōtinua. nec etiam quintus modus priorias & posteriorias poterit accipi cum ille modus sit impossibilis. Si igitur nō est dare motū nec mutationē nisi ibi sit accipere aliquo modo prius & posterius loquendo de motu angeli: vt hic loquimur ibi priorias & posteriorias sumetur ſm q̄ duo nunc consequenter se habēt absq̄ tempore medio. est igitur dare vnum instās in quo est in termino a quo & aliud in quo est in termino ad quē. consequenter se habens illi absq̄ tempore medio. & quia talis successio instantium potest dici tempus vt patet per habita erit motus angeli in tempore si non pertransit medium. Tertia via ad venādum hoc ides sumitur ex differentia quam habet motus angeli sic acceptus ad motus & mutationes quas videmus. nam nihil fit nouum in istis corporalibus absq̄ aliquo motu precedente: vt videtur velle philosophus viij. phisicorū. Nam licet illuminatio aeris fiāt in instanti. si tamen aer de non illuminato debet fieri illuminatus. oportet aliquez motum precedere: vt puta solem accedere ademisperiuz nostrum. Semper ergo mutatio est terminus alicuius motus. differenter tamen: quia alicui mutationi respondet motus prprius. & quasi eiusdem generis. aliquando non. Nam cū sumūtur mutatiōes ſm genera in quibus est motus: eis motus proprij respōdere possunt. & iō calefacto esse respondet calefieri & dealbato esse dealbari que quasi vnigenca sunt ad inuicē. Introductioni tamen forme substātialis nō respondet motus eiusdem generis. nam cum in substātia nō fit motus. quia ibi nō est cōtrarietas: vt dicitur. v. phisicorū. Introductio forme ignis non sequitur motum eiusdez generis. Sed qō debet fieri ignis calefit & in vltimo termino calefactiōis cum materia est summe disposita introducitur forma ignis. Et quia calefieri est alterari mutatio in substātia vel introductio forme substātialis sequitur alterationē. qui est motus in qualitate nō in genere substantie. sic etiam illuminatū esse cum sequatur motum locale: vt ad accessum solis ad orizonta nostrum nō sequitur motum eiusdez generis. est ergo hoc commune cuilibet mutationi corporali q̄ est terminus alicuius motus. licet alicui respondeat motus prius: & quasi eiusdē generis alicui nō. Et quia motus mensuratur tempore & quādiu durat motus nō est mutatio que est termin⁹ motus. dicimus q̄ aliquid p totum tempus est tale. & in instanti quod sequitur ad tempus quod est mensura illius motꝰ cuius mutatio est terminus nō est tale. Sed cum angelus a termino a quo vadit ad terminū ad quē. talis mutatio nō est terminus alicuius motus. & ideo nō dicimus q̄ per totū tempus fuit in termino a quo. & in instati quod sequitur ad illud tempus est in termino ad quem. quia iste modus est proprius mutationum que sunt termini motus. Sed oportet nos dare instans vltimum in quo est in termino a quo. & primum in quo est in termino ad quem. Et quia talis successio potest appellari tēpus. motus angeli mensuratur tempore: etiam si nō transeat medium. Sed si sic dicimus quod credimus esse bene dictū. occurrit nobis grauis dubitatio. Nam licet motus angeli nō mensuretur tempore que est passio primi motus. attamen: quia huiusmodi tempus est quando est motus angeli. oportet tempus nostrum vel aliquid in tempore nostro respondere mensure motus angelici. Si ergo est dare vnum instans in quo angelus est in termino a quo & aliud in quo est in termino ad quem absq̄ tempore medio. istis duobus instantibus vel respondebit vnum instans in tempore nostro vel duo instantia. Si vnum cum instans in tempore nostro: fit quid indiuisibile. erit

angelus in eodez indiuisibili in pluribus locis qđ inconueniens videtur. Si vero duo instãtia cum inter quelibet duo instantia tẽporis nostri cadat tempus mediũ. erit dare tempus in quo non est in termino a quo: nec in termino ad quẽ. Ideo notandus ꝙ si aliqua intercisa supponãtur cõtinuo: incontinuo erit dare vnũ punctũ in intercisis duo. nec tñ propter talem pluralitatem punctorum intercisa excedunt contraria. quia punctus additus quanto nihil auget. Si ergo essent due linee equales: ꝛ vna diuideretur ꝛ alia remaneret continua si partes diuise adaptarentur super continua in incisione partium diuisarum duo puncta. In linea tamen cõtinua non essent assignare duo puncta simul. Si autem quereretur duobus punctis que sunt simul in linea intercisiua aut respondet vnus punctus in linea: continuant duo possemus dicere quod nec vnus nec duo sed vni linee intercise cum suo puncto correspondet in continua linea solum: alij vero linee intercise cum suo puncto: respondet in linea continua punctus ꝛ linea. Sic quia tempus quod mensurat motum angeli non est quid continum: est ibi dare duo instantia simul absqz tempore medio. vnde dicere possumus ꝙ illis duobus instantibus in tempore nostro: nec respondent duo instantia proprie: nec vnum: sed quamdiu est in termino a quo. respondet est tempus solum cum est in termino ad quem respondet mensure illi in tempore nostro: instans ꝛ tempus. ita quod si angelus non transit medium referendo motum eius ad tẽpus nostrum dicemum ꝙ per totum tempus est in termino a quo ꝛ in instanti quod copulatur ad ipsuz est inter mino ad quem. Sed si huiusmodi motus referatur ad mensuram propriam est dare vltimum instans in quo est in termino a quo ꝛ primum in quo em in termino ad quem absqz tempore medio ꝛ quia per se est ꝙ quilibet motus comparetur ad propriam mensuram per accidens vero est ꝙ comparetur ad aliam: debet dici motum angeli fieri in tempore non in instanti. sicut dicimus motus corporales fieri in tempore. Quod si tamen huiusmodi motus comparentur ad nunc eternitatis cum nunc includat omne tempus: omnis motus fit in instanti. sicut igitur non est bene dictum quod motus corporales fiant in instanti: sed in tẽpore cuz hoc conueniat eis ſm mensuram propriam: ꝛ non illud. Sic non est benedictum: quod motus angeli fiant in instanti sed debet dici ꝙ fiant in tempore cum hoc conueniat eis ſm mensuram propriam: ꝛ non aliud. Sciendum tamen quod rationabiliter sustineri posset non esse in conueniens duobus instantibus mensurantibus motum angeli. Respondere vnum instans in tempore nostro vt in secundo lib. patere poterit Ad primum dicendum ꝙ ratio illa arguit ex falsa imaginatione: imaginatur enim tempus quod mensurat motum angeli esse quid continuum ꝛ non componi et instantibus: sed vt habitum est tale tempus non est quid continuum ꝛ est compositum ex instantibus: ꝛ quia in instanti non est proprie quies non quiesset cum mouebitur nec mouebitur cum quieuerit. sed sicut motus eius accipitur secundum duos terminos absqz medio: sic duo instantia acipientur absqz medio. ꝛ ista duo instantia mensurabunt totum motum eius in quoruz vno est in termino a quo ꝛ in alio in termino ad quem. ꝛ per hoc patet solutio ad secundum. quia licet huiusmodi tempus sit quid diuisibile et in principio illius temporis siue in primo instanti sit in termino a quo in vltimo vero siue in alio instanti sit in termino ad quem in medio autem non erit alicubi. quia inter illa duo instantia nihil cadit medium. Ad primum in contrarium dicẽdum ꝙ in alio ꝛ in alio instanti ẽ angelus in duobus terminis. Sed tẽps inter illa duo instantia non cadit tẽps mediũ. qz ꝙ mensurat motuz angeli non est quid continuum.

Ad. ii. dõ ꝙ si angelus ꝛ corpus simul inciperent moueri quando angelus cõpleuisset motum de corpore nihil motuz esset vel corpus non esset in alio termino. Nam vt dictũ est si cõparamus motuz angeli ad tempus nostrum. motus eius est in instanti et qz in stanti temporis nostri non potest esse aliquis motus corporalis corpus illud non esset in alio termino: ꝛ iõ rõ arguebat ex suppõe fñ. Quidã tñ cõcedũt ipsum posse esse in aliquo termino si incipiat moueri cũ angelo: tñ hoc dicere ꝛ sustinere angeluz non transire ꝙ mediuz: est propriaz vocem ignorare.

Alia argumẽta incõtrariũ cõclusionis gratia concedantur. patet igitur ꝙ si angelus pertransit medium ꝙ motus eius est in tempore: siue ponamus tempus requiri ad motuz vt dixit anẽpeche: siue vt posuit Cõmentator. Rursum dato ꝙ non transeat medium adhuc sustinere debemus: ꝙ motus eius mensuretur tempore. ꝛ licet falsum sit angelum non transire per medium. propter ordinem partium vniuersi istam questionem tamen mouimus sub forma pretacta supponendo ipothesim falsam. licet enim aliquando falsa suppositione potissime. cum ex tali suppositione veritas aliqua declaratur.

Dicendum autem ꝙ tertio querebatur. vtrum in recessu anime a corpore sit motus eius in instanti vel tempore. dato ꝙ spiritualis substantia non pertranseat medium cum mouetur. Dicendum ꝙ si in illo instanti in quo anima definit esse forma corporis a corpore recedit. talis motus erit in instanti non in tempore. Nam cum recessus anime a corpore sit corruptio corporis. iuxta illud qđ scribitur circa finẽ primi de anima: egrediente de anima a corpore corpus expirat ꝛ marcessit simile iudicium est de tali motu ꝛ de corruptione corporis manente nostra ipothesi. ꝛ quia generatio ꝛ corruptio instantanee sunt: de necessitate talis motus mensuratur instanti. Nam si spiritualis substantia non transit medium. in illo instanti quo non est in termino a quo. est in termino ad quem. cum igitur separatio anime a corpore. fiat in instanti motus anime in instanti erit. Rationes autem que adducebantur ad ostendendum angelum moueri in tempore si bñ considerantur. non arguunt motum anime esse in tempore. sed magis contrarium. ꝛ ꝙ sit in instanti. Nam prima ratio robur sumebat. quia erat dare vltimum instans in quo est angelus in termino a quo. ꝛ primum in quo est in termino ad quem. ꝛ huiusmodi successio instantium appellabatur motus. Sed in anima non sic dicere possumus. Nam si anima recedit a corpore. cum desinit esse forma vt suppositum est: cum nõ sit dare vltimum instans in quo est in corpore. non erit assignare predicta duo istantia: ſm quorum successionem summatur tempus. Quod autem vltimum instans dare non possumus patet: dicimus enim cum homo moritur. ꝙ per totum tempus est homo ꝛ in instanti. quod copulatur ad illud tempus est mortuus. nã cũ sit dare primuũ instans in quo ẽ mortuus. quia instans semper est posteriozis passionis: ꝛ forme. posterius introducte: si esset dare vltimum in quo est homo. cum inter quelibet duo instantia cadat tempus medium. esset dare tempus in quo nec eẽt mortuus nec viuus. Sed qz quãdiu

anima est forma corporis: hō est hō: nō erit dare vltimum instans in quo anima est forma in tali mutatione: sicut nec est dare vltimum in quo habens talem formam est homo: ⁊ q; non est significare duo ī/stātia. ſ. vltimū in quo aia est in corpore. ⁊ intermino a quo. ⁊ p̄m in quo ē in termino ad quē. cū dicere mus motū angeli esse in tpe ēt si non peransiret medīū ꝓpter talem significatōem. Motus aie vel mutatio erit in instāti non in tpe suppositis q̄ suppositi mus. Rursum ēt alie due vie hanc veritatem ꝓcludūt. Vna vt dicebatur recessus angeli a termino a quo nō erat terminus alicuius motus. ⁊ vt patuit nō poteramus dicere q̄ p totum tp̄s angelus erat in termino a quo. ⁊ in instanti q̄ copulatur ad ip̄m: erat in termino ad quem. vnde nō poteramus p̄us ⁊ posterius in motu angeli significare penes tp̄s ⁊ instās sed penes instans ⁊ instās: siue penes duo instantia nō includētia tp̄us. Sz cū recessus aie. a corpore sit corruptio corporis ⁊ corruptio talis sit terminus motus poterimus dicere tales recessus fieri in instanti: sicut ⁊ alias mutationes q̄ sunt termini motꝰ instantaneas dicimus. Ex hoc aūt patet q̄ in tali recessu p̄us ⁊ posteriꝰ assignare poterimus penes tp̄s ⁊ instans: vt dicamus aiam p totū tp̄s esse in corpore ⁊ in termino a quo ⁊ in instāti q̄ copulatur ad illud ñ esse in corpore nec in termino a quo: erit ergo de necessitate in termino ad quē posito q̄ nō trāseat medium. ⁊ ita motus eius sumi mutatio īstātanea erit. oia aūt p̄dicta ex hoc sumūt robur. q; vt supius tactū fuit si motus angeli referēretur ad tp̄s nostrum ⁊ nō pertransiret medium motus eiꝰ diceretur instātaneus: Sz recessus eius a termino in quo erat: per accidēs cōparabatur ad tp̄s nostrum. p̄ se aūt ad mēsuram ꝓpam. ſz cū corruptio corporis sit terminus motus q mēsuratur tp̄e q̄ ē est passio p̄mi motꝰ: p se erit q̄ separatio aie a corpore quodāmō cōpetur ad tp̄s nostrum. Si igitur aia in illo instāti in quo desinit eē forma corporis desinit eē in corpore: motꝰ eiꝰ erit instātaneus: datoq; nō trāseat mediū. Sz si q̄ratur. vtz sit necessariū aiam nō eē in corpore: cū ō finit eē forma corporis. Dicēdū q; nō. Nam sicut angelus pōt eē in corpore nostro simul cū aia: q̄ est forma eius. Sic multo magis aia esse poterit p applicatōem virtutis in corpore nr̄o simul cū alia forma posterius introducta: postq̄ desinit eē forma: nisi forte p violentiā traheret ⁊ cōpelleretur exire: p se tū loquēdo in illo instāti in quo desinit esse forma corporis pōt esse in corpore: ⁊ recedere a corpore si placet sibi.. cuz ergo querit. vtruz in recessu anime a corpore sit motus in'instanti. Dicendū q; potest esse instantaneus ⁊ nō instantaneus. Instantaneus aūt erit si cuz desinit esse forma desinit esse in corpore: nō instātaneus aūt: si cū desinit esse in corpore vt forma: ad hoc pōt remanere ibi vt motor: vel saltē per aliquā applicationē virtutis. Et tunc ꝓut spectat ad ꝓpositum idē erit in deuz de ea ⁊ de alijs substantijs seperatis. Nā si remanet in corpore vt motor: vel p applicationē virtutis si ab eo recedere debet. erit signare vltimū instans in quo est in corpore ⁊ in temino a quo ⁊ p̄mū in quo ē in termino ad quē sicut in motu aliaz substātiaz seperatarū duo talia instantia signare cōtingit. Patet ergo motuz angeli semp esse in tēpore modo quo dictum est: siue trāseat p mediū siue nō. Anime vero motus: si nō sit ibi transitus medij: cum desinit esse forma corporis pōt eē instantaneus ⁊ nō instātaneus: vt dictū ē: oēs vero alij motus anime post talē motum de necessitate erunt in tēpore. ⁊ erit simile i deū de ea: ⁊ de alijs substantijs seperatis. Viso quomodo regritur tp̄s ad motū substātiaz seperataz: siue ptranseant mediuz siue nō. q; vt habituz est cōtingit eas semp ptransire mediū bene se haberet aliqua dicere de velocitate coz: ⁊ de cōditionib⁹ tēporis q̄ requiritur ad talez motuz: tū q; talia plene p pauca ꝓba declarari nō possunt. ne sit sermōis ꝓlungatio vltra q̄s ꝓsens requirat materia vsq; ad secundū libruz differem⁹ ipsa ea ibidē lucidius tractaturi. Ad p̄muz dicēdū q; motus anime vt dictum est in recessu eius a corpore pōt esse in instāti licet nō sit necessariū ipz i stantaneū esse. Et q; arguitur q; nō est maioris virtutis q̄s angelus. Dicendū q; hoc nō est ꝓpter maioritatē vel minoritatez virtutis: sed q; talis mutatio est terminus motus q̄ de mutationibus angeloz dicere nō possumus. Ad secundū dō q; cum corpus corrumpit̄ p cui⁹ corruptionē est separatio anime ab ipso nō ꝓprie dicitur esse actu nisi in termino motus: ideo quādiu mouebatur ad corruptionem fm q; huiusmodi in potentia dicitur. Nā motus vt scribit̄ tertio phīsi. est actus entis in potentia fm q; in potentia. In termino aūt motus q̄ est mutatū esse ⁊ corruptū esse. tunc est separatio anime ab ipso: vnde non est ꝓprie ponere duos terminos in actu: nec est dare vltimū instans in quo aia est forma corporis. ⁊ ideo nō est necessarium talem motū esse in tempore. Ad illud incōtrarium dō q; corruptio de necessitate est etiā in instāti accipiendo corruptionē: vt est mutatio ⁊ terminus motus ⁊ q; corruptio corporis nō est sepatio anime a corpore quocūq; modo: sed solū est sepatio ab co fm q; est forma bene arguitur q; de necessitate in instāti aia desinit esse forma. Sz nō arguitur q; necessario mouetur in instāti. q; postq̄ desinit esse in corpore: vt forma pōt ibi esse vt motor: vel saltem p aliquaz applicationē virtutis. Recurrendū est igit̄ ad id q; in principali solutione dictū est. vz possibile esse in recessu anime a corpore. si tū pertrāsit mediū motuz ei⁹ esse instantaneū: ⁊ non instātaneū vt ostensum fuit.

Vper littera sup illo. (Nō quasi spatiosa magnitudine.) Notandū q; verba Aug. qui inducit magister intenditur separare a deo oēz extensionē ⁊ omnez quantitatē dimensiuā: naīa quicqd est extensuz vel est extensus p se sicut corpus: vel est extensuz per accidens: sicut ea que extendūtur extensione corporis: sicut quantitates corporales. Ad ostendendū igitur q; deo nō cōpetit quātitas dimensiua p se. dicit̄ q; nō extēdit sicut buius. Ad insinuandū vero q; ei non competit quātitas dimensiua p accidens. subdit q; nō extēditur. sicut lux ista corporalis que multiplicat̄ ⁊ diffunditur per quālibet partem medij. Item sup illo. (Sed potius sicut in duob⁹ sapiētibus.) Notandū q; sicut sapientia est in duobus sapientibus ita fm aliquam similitudinē deus est in rebus. naz sapientia in maiori corpore nō est maior: nec in minori minor. Sic deus nō diuidit diuisione rei: sed totus in qualibet rei existit. Aduertendum tamen q; maioritas ⁊ minoritas. dupl̄r potest attendi. Primo ꝓs quantitatem molis ⁊ quantum ad hoc in mo nō est maior sapientia q̄s in alio: eo q; talis magnitudo sapiētie non conueniat: ⁊ talē magnitudinē negāt verba Aug. cōuenire sapientie: cum dicit q; non ē maioz sapientia in maiori corpore ⁊ minoz in minori.

Alio modo potest attendi maioritas vel minoritas fm quantitatem virtutis. ⁊ hoc potest esse duplicit̄ extensiue ⁊ intensiue. vtroq; tamen modo vna sapientia est maior alia. Est enim vn⁹ sapiēs tior alio extensiue cum plura sapit. Intensiue vero cum ea clarius cognoscit.

Unc ergo ad propositū ꝛc.)Quia magister quodam modo digressionem fecerat determinando de existentia dei in rebus:ꝛ rerum in deo:ꝛ de locabilitate creaturaruꝫ cum deberet determinare de sciētia ꝛ sapientia dei.hic in parte ista reuertitur ad ꝓpositū de ea determinās. Et duo facit:qꝛ ꝑmo continuat se ad dicēda:dicēs se velle determinare de diuīa sapientia vel sciētia. Secūdo exeꝝtur de proposito.ibi.(Hic qō oritur.)Circa qō duo facit.qꝛ ꝑmo ꝙrit. vtꝝ diuina sciētia sit cā rerū. Secūdo.mouet qōnem circa augumētū ꝛ diminutōem eius. Sēa.ibi.(Preterea ꝙri solet.)In ꝑmo.xxix.di. Circa ꝑmū duo fa.qꝛ ꝑmo mouet qōnem de cālitate diuine scie: vel ꝑscientie. Secōdo de infallibilitate eius. Secūa ibi.(Ad hoc aūt qō supradictū.) Circa ꝑmū.d.fa.qꝛ ꝑmo incedit ingrēdo. Secōdo.determinādo. Secūa.ibi.(Hanc igitur que vꝝ.) Circa ꝑmū.d.fa.qꝛ ꝑo oñdit diuinā potētiā vel ꝑsciētiam cām rerum. Secōdo arguit ad oppositū.ibi.(Nō si ita.) Circa ꝑmū duo fa.qꝝ ꝑo oñdit pr̄onem diuinam sciētiam vel ꝑsciētiam eē cāz rerꝝ.eo qꝝ posita ponūtur res euenire.nō posita non ponuntur. Secōdo oñdit ꝟ idem ꝙ auctoritatē Aug. q vult creaturas nō ideo deo nosse qꝛ sunt. Sed qꝛ nouit:ideo sunt. Secūa.ibi.(Qui sentētie Augu.)

Deinde cū dicit.(Nō si ita ē.) Arguit ad partez oppositā.ꝛ tria facit.qꝛ ꝑmo oñdit sciētiā dei nō esse cām rerꝝ:qꝛ tūc eēt cā maloꝝ cū mala sciātur ab eo. Secōdo.addit scita nō esse causam diuine scientie. Tertio.adducit auctoritatez origenis dicētis ꝓtra riū q ait res nō esse futuras qꝛ sciūtur a deo.ſz sciri a deo futuras eē.qꝛ future sunt. Secūa.ibi.(Nec ēt la pars.) Tertia.ibi.(Origenes tñ.) Tūc segtur illa pars. (Hāc igitur que vꝝ.)In qua posteꝫ incedit opponēdo incedit determinādo. Et duo facit qꝛ ꝑmo exponit auctoritatē origenis dicēs nō eē intelligendū ꝙ verba origenis scita eē cām diuine sciētie.ſz ideo dictū est qꝛ res future sunt a deo sciūtur. qꝛ nisi future eēnt nō scirētur ab ipso. Secōdo oñdit qualiter intelligendū sit diuinam cēntiā vel prescitiam esse causam rerum. Secūa.ibi.(Ita etiam dicimus scientiam.) Et tria fa.qꝛ ꝑmo dicit ꝙ si nomine scientie simpler noticia intelligatur tunc non designatur ibi causalitas nisi sine qua nō. nam nisi res scirētur a deo non pgrederentur inesse.si vero i nomine scientie nō solum simpler noticia intelligitur:sed etiam beneplacitū includitur: tūc recte pōt dici cā rerum. Secundo dicit mala nesciri a deo scientia beneplaciti. Tertio.ex hoc ostendit deum non esse causam malorum cum ea nesciat scientia approbatiōis.sed solum simplici. Secūa.ibi (Mala vero scit deus.) Tertia.ibi.(Hijs verbis aperte oñditur.) Deinde cū dicit.(Ad ꝟ autem.)Determinat de infallibilitate diuine sciētie. Et tria facit.qꝛ ꝑmo arguit diuinam ꝑscientiam posse falli qꝛ si deus prescuit hunc lecturum cum possit nonlegere.potest falli. Et soluit ꝙ non propter hoc falli potest.quia si non legeret non esset a deo prescitum ipsum esse lecturum. Secundo ostendit per aliaz rationem diuinam prescientiam posse falli qꝛ si falli non potest omnia sunt necessaria. Tertio,soluit. nam cum dicitur hoc prescitum a deo est necessarium.si intelligitur conunctim. vera est.nā ista duo non possunt simul stare ꝙ quid scit prescitum a deo ꝛ non eueniat.sed si intelligatur diuisim. Tunc est falsa.nam de qualibet re contingenter ventura in se dici potest.ꝙ potest euenire ꝛ non euenire. Secunda.ibi.(Sed ad hunc vrgēt.)Tertia.ibi.(Ad quod dicimus.)In quo terminatur sententia lectionis ꝛ distinctionis:

In presenti distinctione magister. Circa tria videtur intendere. Primo circa causalitatem diuine scientie. Secundo.circa ipsa ꝑscita a deo. Tertio:circa infallibilitatem diuine sciētie.ideo de his tribus queremus. Circa ꝑimum qꝛremus duo. Primo. vtrum diuina scientia sit causa rerꝝ. Secōdo. de vniformitate eius.

Qō.ꝑma.

D ꝑmū sic ꝓceditur. videtur ꝙ sciētia si sit cā rerꝝ qꝛ vel ē causa mutabilis vel immutabilis:mutabilis nō.qꝛ in deo nulla mutabilitas.ergo immutabilis.ſz ex immutabili cā.sequūtur immutabiles effectus. cū igitur videamus mutabilitatem in rebus arguere possumus diuinam scientiam nō esse causam earum.

Preterea.posita cā ꝛ non impedita ponitur effectus.sed posita sciētia dei nō de necessitate ponuntur res esse ergo ꝛc. Preterea.si sciētia dei causat res cum scientia nr̄a causetur a rebus tunc erit parcōparatio scientie nostre ad res que est rerum ad scientiam dei.sed res imponunt modum scientie nostre vt de necessarijs est scientia necessaria de contingentibus ē scientia variabilis. vel nō est de eis scientia.sed opinio. ergo ꝛ sciētia dei ip̄onet necessitatē ꝛ modū ipsis reb⁹:ſz cū sciētia dī sit necessaria res necessario eēnt.ſz cum ḃ sit impossibile:ergo ꝛ illud ex quo sequitur.ſ.ꝙ diuina scientia sit causa rerꝝ

Preterea.deus scit non solū bona.sed etiam mala.si igitur'sua scientia est causa rerum.ipse erit causa maloꝝ:qō est incōueniens. Incōtrariū ē ꝙ deꝰ agit intelligendo cum sit intellectualis nature. sed agens per intellectum causat res intelligendo igitur ipsa cognitio existens in intellectu eius ē ratio ꝛ causa eoꝝ que ꝓducit.ḡ erit diuina scientia causa rerꝝ.

Preterea.pbs.in.x.metha.oñdit deum esse mensurā omnium.sed deus est mensura oium in quantum per suum intellectum omnia mensurat:sed cū mensura impoꝛtet aliam rationem principij respectu mensuratoꝝ erit diuina scientia cā rerꝝ. Rñ. dō ꝙ omnis scientia est aliquo modo adequatio rerum ad intellectum loquēdo de scientia qua sciunt alia entia a cognoscēte. ꝓpter̄a.n.est qō introducta: illud aūt alteri adequatur qō fit ad eius imitatōem hoc autem esse non potest. ꝑm ꝙ spectat ad propositum nisi vnum preexistat ꝛ alteruz imitetur illud. dupliciter ergo poterit esse adequatio rerum ad intellectum. vel ꝙ res pr̄e existant, ꝛ intellectus accipiens similitudinem earum imitetur eas: vel ꝙ intellectus preexistat ꝛ ꝑm formam in intellectu existētem res progrediantur inesse. Primo modo scientia causatur a rebus. Secundo.causat res. vtrū qꝛ istorum modorum reperimus in humana scientia.habet enim homo scientiam naturalium ꝛ artificialium.sed non eodem modo.qꝛ naturalium habet scientiam prout ab eis cognitionem recipit.naz naturalia mensurant intellectum nostrum.sed artificialium procedentium ab homine habet scientiaz homo non .vt ab eis cognitionem accipiens. sed velut ea|per intellectum inesse producens . ideo artificialia non mensurant intellectum artificis, sed mensurantur ab eo. Aduertendum tamen ꝙ licet respectu aliquorum aliquo modo scientia nostra se habeat: vt causa: tamen quia initium cognitionis nostre a sensu incipit: ꝛ nihil scimus nisi prout res aliquam cognitionem in nobis efficiunt:simpliciter concedere possumus scientiam nostram causari a rebus. Sumpsit enim ipsa ars ꝑm

quam per intellectum sumus mensura aliarum rerum: originem: ex his quę sunt in natura quibus intellectus noster adeq̃tur. Uiso q̃ adeq̃tio rei ad intellectum potest esse dupliciter possumus bis duobus modis addere tertium vt sumatur adequatio rei ad intellectū non ex eo q̃ intellectus imitet̃ res vel e conuerso. sed ex eo q̃ ambo imitãtur: tertium ꝫ aũt hos tres modos adequatõis ẽ tripler sciẽtia. diuina humana: ⁊ angelica nam intellectus diuinꝰ oia imitãtur. parãtur. n. oia ad eũ sicut artificialia ad artificẽ q̃ oium ẽ artifex. oẽm hñs virtutẽ: vnũ ⁊ Lõmẽ. xij. metha. vult q̃ oia q̃ sunt in istis inferioribꝰ puenĩũt ab vna arte intellectuali ipsius dei. Intellectus vero humanus q cognoscit p spẽs a rebꝰ acceptas hz sciam p adequatõem q̃ ipse adeq̃tur rebus. In scia vero angelox ad equatõem salua mꝰ nõ q̃ res imitẽtur intellectũ eox q̃ p talem intellectum. nõ ꝓgrediũtur inesse: nec q̃ intellectus eorꝰ imitetur res. eo q̃ nõ cognoscit per species a rebus acceptas. ſz q̃ ambo imitantur tertiũ: nã ab ideis in mẽte diuina existibus habent eẽ forme in ꝓpijs materijs ⁊ spẽs in mẽtibus angelox. Est ergo alia qualis imitatio leonis in materia ad spẽm leonis in mente angeli: eo q̃ ambo ꝓcesseruut ab vna idea leonis in mente diuina. Cũ igitur oia cõparentur ad deũ sicut artificialia ad artificẽ: ⁊ res sciantur a deo vt pz p habita inquantũ diuinã sciam imitãtur cũ artifex p intellectũ ⁊ sciam nr̃am fit cã eox ad q̃ velut ad artificialia cõparãtur. ꝓcedere debemus eẽ diuinã sciaꝰ cãm rex in hanc. n. sentẽtiã ꝓcedãt sancti ⁊ phi. nam Aug. vi. de trini. c. vlt. ait: q̃ non hec q̃ tãta sunt. ideo sciũtur a dõ. q̃ facta sunt. ſz potiꝰ ideo facta sunt mutabilia: q̃ immutabiliter sciũtur a deo. ⁊. xv. de trini. c. xiij. dicitur vniuersas ãt creaturas suas spirituales ⁊ corporales. nõ q̃ sunt ideo nouit. ſz ideo sunt q̃ nouit. hoc idẽ. xij. metha. Lõmẽ. expſſe dicit cũ ait. q̃ lꝫ nomẽ scia equiuoce dr̃ de sciẽtia dei ⁊ nr̃a: scia. n. dei eẽ cã entis: ens autez est cã scienr̃e. Habito q̃ sciẽtia dei est cã rex. videre restat cuiusmõi sit cã: ideo sciẽdũ q̃ diuersa attributa in deo nõ sunt synonima: immo accipiũtur ſm aliã ⁊ aliã rõnem: ⁊ pp hanc alietatẽ aliq̃d ꝓcedimus de vno attributo q̃ negam⁹ de alio. nã lz sit in deo sciẽtia ⁊ eẽntia ꝓcedimꝰ tñ oia eẽ in diuina scia. non tñ eẽ in eius eẽntia. sic ẽt ꝓcedimus deũ multa scire q̃ nõ ꝓcedimus ipm velle. ⁊ pp istã alietatẽ habitudinẽ nõ eodẽ mõ dicimus eẽ cãm rex diuinã sciam ⁊ volũtatẽ ei⁹. dr̃. n. agẽs cã rex eo q̃ res ꝓgreditur ab ipso denotatur. n. in huiusmodi cãlitate q̃dam ꝓgressio. ⁊ quasi qdã motus ab agente ad acta. siue a ꝓducẽte ad ꝓducta. Et q̃ vt sepius dictũ est in nolẽdo ẽ qdã motꝰ aie ad res. in sciẽdo ẽ motꝰ rerum ad aiam. scia ſm q̃ scia: nõ põt eẽ immediata causa rex: eo q̃ scibs p sciam suã respicit scita. put sunt i ipso. Uñ vex ⁊ falsuꝫ ponũtur in aia. sed volẽs p volũtatẽ suã põt eẽ immediata cã rex. q̃ p huiusmodi volũtatẽ quodã mõ respicit res vt habent esse in seipsis. Uñ bonũ ⁊ malũ ponũtur i rebꝰ. Si igitur scientia ⁊ volũtas sunt ea ſm q̃ agẽs p intellectũ ꝓducit res. volũtas erit cã immediata ꝓductõis huius sciẽtia aũt mediãte volũtate. ⁊ ideo intellectus practicꝰ q ponitur cã rex hz p fine bom q̃ ẽ obiectũ volũtatis: ⁊ hz eẽ in rebus ipsis. intellectꝰ vero speculatiuus hz vex vt põt haberi ex. ij. metha. Si ergo p intellectũ speculatiuũ vt speculatiuꝰ est non ꝓducũtur res siue nõ efficitur opus. ſz p practicum q̃ ipm moueri demõſtrat cũ nomẽ practici a prari vt ab ope sit acceptũ: cũ intellectus fiat practicus extẽſione: vt extẽdendo se ad opus p appetitũ ⁊ volũtatem scientia artificis mediãte volũtate causa rex existet: igitur scientia dei vt scientia appellari potest ẽ causa sine qua non. accipiendo tamen scientiam vt includit voluntatem ⁊ beneplacitum est causa rex simpliciter. ⁊ per omnem modum. ⁊ hoc est q̃ magister dicit in littera. ſ. scientiam dei vel prescientiam esse causam rex sine qua non. ꝫ scientiaz: tñ ad noticiã referam⁹. si vero nomine sciẽtie includitur etiam beneplacitum atq̃z dispositio. tũc recte potest dici causa eox que deus fecit. Ad. i. dõ q̃ scientia dei immutabilis est: tamen q̃ est causa rex mediante volũtate tales res sunt quales vult deus esse. ⁊ ideo aliq̃ sunt necessarie aliq̃ ꝓtingentes ſm q̃ ei placuit disponere: ſm ordinem sapientie sue. Et per hoc pz solutio ad ſm. nam si scientia dei est causa rerum ꝓout includit voluntatem. non oz q̃ posita sciẽtia dei ponãtur res in esse nisi simul cũ scientia concomitetur voluntas. Ad tertium dicendum q̃z res p seipsas mouent sensum: ⁊ imaginationem: quibus motis fiunt species in intellectu eo q̃ itellecta in nobis fiũt ex imaginatis. ita q̃ quodammodo res sunt immediata cã scientie nr̃e. Sed scientia dei est causa rerum mediante volũtate. ideo tales res sunt quales deus vult eas eẽ. Uel dicere possumus ⁊ forte melius q̃ scientia nostra respicit ipsas res. quasi obiectum ꝑncipale. ⁊ q̃ oz habitum eẽ ꝓportionatum ꝑncipali obiecto. ideo scientie nostre imponitur modus ex ipsis rebus: scientia vero dei tanq̃z obiectũ ꝑncipale hz deũ ipm. ideo ñ oz huiusmodi ꝓportiõem eẽ inter diuinam scientiaz ⁊ res vt sit in eis necessitas vt est in diuina scientia

Ad quartum dicendum q̃ vt habitum est scientia dei est causa rerum. put includit beneplacitum. deus autem nescit mala scientia beneplaciti. ideo ñ oz ipsum malorum esse causam.

Quæ. ij. Secundo queritur. de vniformitate diuine scientie. ⁊ videtur q̃ scientia dei nõ sit vniformis. sed variabilis. q̃ deus sicut fallibiliter. q̃ scit res pũtes: cẽpites: ⁊ futuras esse futuras. nam si aliter esset in scientia eius caderet deceptio. ergo nõ omnia scit vno modo.

Preterea. qui scit vno modo qõ est pluribus modis nescit illud perfecte: ⁊ omni modo quo scibile ẽ Cũ igitur res habeant esse ꝑ plures modis ⁊ deus ꝑfecte eas cognoscat non scit omnia vno modo.

Preterea. scire aliquid per essentiam ⁊ per similitudinẽ. nõ ẽ scire vno mõ: ſz õs scit scipm p ẽntiã: oia alia p silitudinẽ: q̃ sciẽtia eius ñ erit vniformis.

Preterea. si aliquid scitur ab aliquo ⁊ postea nescitur est mutatio in scientia eius. Sed deus scivit aliquid futurum: ⁊ postea nescit ipsum esse futurum vt cum iam est inesse ꝓductũ: ergo eius scientia variatur. Incontrarium est. quia vt dicitur Jacobi. i. apud ipsum non est transmutatio. sed sciẽtia sua est idem q̃ ipse. ergo ⁊c. Preterea. qui in vno intuitu omnia nouit non est variatio in noticia eius. sed deus vnico intuitu omnia cognoscit cum sum intelligere sit suum esse quod est vnum ⁊ simplex in quo non est variatio. est enim sua actio sua scientia: ⁊ suum esse vt potest haberi a philosopho duodecimo methaphisice. ergo ⁊c. Respondeo q̃dam sit dicunt quod variatio in scientia potest tripliciter intelligi. Primo q̃ varietur ipsa scientia in se. Secundo q̃ varietur secundum actum. Tertio q̃ varietur quantum ad medium scientiam autẽ se variari dupliciter contingit. vel q̃ fiat ibi augmentum ⁊ diminutio extensiue vt plura vel pauciora cergn oscat ꝫz prius vel intensiue vt clarius vel minus cl are cognoscat: nullo istoz modoz possim⁹

dicere diuinam scientiã variari posse: eo q infinite cognoscit extẽsiue ꝛ cogscit oia oi mõ q cogscibilia sit. Unde simpliciter loquendo, sciẽtie eius non potest fieri additio vt plura cognoscat, nec vt clarius videat. Ratione autem actus potest intelligi variatio i scientia etiam dupliciter. Primo cum aliquis cõsiderat de aliquo de quo pus non psiderabat. Secũdo, cum ex vno actu intelligendi vadit in alium: ꝫ q ptigit in nobis, q intelligimus discurrẽdo: neuter istoꝝ modoꝝ ẽ possibilis in diuina scientia, cum vnico simplici intuitu absq discursu deꝰ oia cognoscat. Tertio h põt esse ex parte medii, qõ ẽt dupliciter cõtingere põt. Primo respectu eiusdẽ pclusiõis vt cũ aliqs ad vnã pclusiõem hz plura media vtpura si sciat eam medio probabili ꝛ demõstrativo. Secũdo respectu diuersarum conclusionum: vt cum aliqs per plura me cognoscit diuersas conclusiones. nam quotiensciqz in scientia attenditur pluralitas mediorum ibi quedam varietas hz intelligi. Cuz igitur deus per vnicum mediũ, q per essentiam suam oia cognoscat nullo modo in scientia sua variatio poni potest. Hec aũt ꝛ si benedicta sint nõ tamen satisfaciũt qõni. nam tota rõ dubitationis, qua re dubitamus diuinam scientiam variabilez esse. Psurgit ex varietate rey. nõ ergo manifestatur veritas qõnis nisi detur cã quare diuina scientia inuariabilis manet: cũ res a deo scite in ptiº fluru permaneant. Ideo notandum q deus habet naturam indistantem ab eẽ. omnis aũt creatura hz esse in natura receptum: ꝛ non est suum eẽ: ꝛ pp hanc differentiam quã hz deus ad oẽz creaturã, duo accipere possumus pp q̃ segtur omnem creatam scientiam naturaliter loquẽdo aliquo mõ variari ex variatione rerum. Solã autẽ diuinã scientiam inuariabilem eẽ ex eo q res variantur, nam si diuina natura non distaret a suo eẽ: segtur q nõ determinetur p esse, sed sit suũ eẽ, ꝛ qz actio intelligibilis segtur modũ nature i qua existit: cum non trãseat in exteriozẽ materiã, nõ oz res determinari p actuale eẽ ad hoc q deus cognoscat ea perfecte ꝛ complete vt superius ostensum fuit, ꝛ ideo progredientibus rebus in esse non aliter a deo note sunt: q̃z prius quantum est ex parte ipsius scientis. Et quia tota variatio rerum est ex eo q esse incipiunt ꝛ desinunt, ideo enim per se loquendo, est variatio in rebus ꝑm rationem quiditatis, sed ꝫ eẽ. nam quantum ad rationem quiditatis res habent esse vniuersale. ꝑm quem modum uariationi subiecte non sunt. Igitur talis variatio nullam variationem facit in diuina scientia: cuz ñ requirat res determinari per actuale esse: ex variabilitate rerum variationem diuine scientie arguere non possumus. Sed cum omnis creatura habeat naturam distantem ab esse naturaliter loquendo oportet res determinatas esse: ad hoc q a creatura cognoscantur. Ideo que sunt determinata in suis causis: vt eclypses ꝛ coniunctiones siderum: ꝛ etiam que determinantur per actuale esse: vt contingẽtia psentia naturaliter a creatura sciri possunt. Que vero se habent ad vtrumlibet: ꝛ possunt esse ꝛ non esse: certitudinaliter ab intellectu creato cognosci non possunt. Ideo cum talia progrediuntur in esse: aliquid accrescit scientie create. Oportet ergo ex variatione rerum aliquam variationem esse in scientia creaturarum, cum nulla creatura sic cognoscat facta vt fienda, hanc autem rationem aliquo modo innuit Augustinus quintodecimo de trinitate capitulo tertiodecimo, cum ait q deus nec aliter scinit ea que sciuit creata q̃z creanda, non enim eius sapientie aliquid accessit ex eis: sed talibus existẽtibus sicut oportebat ꝛ quando oportebat: illa manfit vt erat, ergo diuina scientia mansit vt erat, siue mansit inuariabilis, qui a deus non aliter cognoscit creata q̃z creanda: siue q idem est, quia non oportet res determinari per actuale esse ad hoc q ea deus perfecte cognoscat. Secundo ex eo q deus habet naturam indistantem abesse ꝛ est suum esse, sequitur q omnia cognoscat vno modo. Nam si esse cuiuslibet creature est esse receptum ꝛ determinatum, ad hoc aliquid in nullo esse creato reseruatur omnis ratio essendi, nec aliquod tale esse potest esse representatiuum omnium, deus autem qui est ipsum esse: per suum esse omnia cognoscit. Ideo seipsum cognoscet tanquam principale obiectum, ꝛ quia scientia sumit modum ex obiecto principali, siue ex eo q per eam scitur, per se ꝛ primo, cum deus solum per essentiam suam tanquam per medium, omnia cognoscat: obiectum principale diuine scientie est solum ipse deus: vt alibi plenius ostensum fuit. non igitur segit variatio in diuina scientia, ex variatione creaturarum quas deus non intelligit per se ꝛ primo. Sed cum omnis creatura habeat aliquas species superadditas nature sue per quas intelligit formaliter: oportet ipsas res quaꝝ huiusmõi species similitudines existunt: esse obiecta principalia intellectus creati. Et quia multa sunt que intellectꝰ creatus primo: ꝛ per se intelligit que sunt subiecta variationi, ꝛ motui, oportet omnem scientiam creatam aliquo mõ ex rebꝰ depẽdere: ꝛ variari aliquo mõ p variatõem rey. igitur diuina scia inuariabil' existit, q oẽs rões rey i vnico eẽ dino, ꝛ in vnica sua arte vniũtur: ꝛ pgregãtur. Istã aũt viã aliquo mõ i nuit Aug. vj. de tri. c. vl. vbi ait, q qz in diuina arte rões oium sunt ꝛ ibi oia vnũ sunt, ꝛ in ea nouit deus oia q̃ fecit pipsaz. ideo cũ decedãt ꝛ succedãt tpa nõ decedit aliqd vel succedit scie dei, cũ ergo q̃ritur vtrum deus cognoscat omnia vniformiter si hoc q dico vniformiter determinat diuinam scientiam, patet q sic. Si vero determinat ipsa scita: nõ, eo q talia motui ꝛ trãsmutatõi subiecta sunt.

Ad. i: dõ q scia dei ẽ infallibilis. nã scit futuꝝ eẽ futuꝝ, sed h absq futuritione scie sue: ꝛ scit pteritũ eẽ: pteritũ: absq pteritõe sapie eiꝰ. Est ergo mutabilitas ex parte rey nõ ex parte sciẽtie dei. Ad. ij dõ q id qõ existit plibus modis scit deꝰ modis pluribus, ita q h quod dico: plibus modis: determinet scitum non scientiam, nã sicut deus materialia scit eẽ materialia nescit'tñ ea materialr: sic multiplicia, scit eẽ multiplicia, nescit tñ ea eẽ multiplr, pp quod Diony. vij. de di. no. dicit q õs scit materialia in materialr ꝛ multa vnitiue. Ad. iij. dõ q cũ vnũ ꝛ idẽ mcm scit p qõ õs scit oia qz eẽntia sua ñ ẽ uariatio i scia eiꝰ si seipz scit p eẽntiã ꝛ alius p silitudinẽ, solũ igitur arguitur q entia creata cũ ente increato nõ sunt eiusdẽ nature, pp qõ deꝰ ẽ idẽ sibi p eẽntiã alia vero nõ sunt idẽ ei p eẽntiam, sz sunt q̃dã vestigia eius: vñ diuina eẽntia ẽ silitudo ꝛ in ea relucẽt oia. Ad. iiij. dõ, q nascituꝝ: ꝛ natũ siue pñs pteritũ ꝛ futuꝝ ex parte scie diuine nullã variabilitatẽ dicũt. nã pñs pteritũ ꝛ futuꝝ nõ differũt nisi ꝫ diuersitatẽ tẽpoꝝ. diuersitas aũt tẽpoꝝ sumitur ex determinatione vel indeterminatione actualis esse, talis autem variatio in diuina scientia variationem non facit. res igitur ipse variantur: diuina vero scia inuariabilis manet.

Ostea queritur de ipsis scientis a deo. Et circa hoc quaeremus duo. Primo, vtrum deus sciat non entia. Secundo, vtrum sciat enunciabilia.

Dō.iij. D primum sic pceditur. videtur q⁹ deus nesciat ñ entia. qz oř. i. poste. q⁹ falsuz nō scit. qz ñ ē. ergo cā ꝯre aliqa nescit ē. qz caret eē. cū ergo nō entia careāt eē: nō entia ab aliquo sciri nō pñt. Preterea. dispō cuiuslibz rei in veritate est sua dispositio in entitate vt dicitur ij. metaphi ſz cū nihil sciatur nisi vez. nihil scitur nisi ens. ergo ꝛc. Preterea. vult Dionysius. vii. de di no. q⁹ de⁹ cognoscit res eo mō quo rebus tradidit eē: sed nō entib⁹ nō tradidit esse. ergo nō entia nō cognoscit. Preterea. scia dicit respectū ad scita. ſz q̄ dicūt respectū ad creaturā. nō ꝓueniunt deo nisi creatura exīte ergo ꝛc. Incōtrariū ē qz Cōm. xij. metaphi. vult q⁹ se habeāt entia ad sciam nr̄am sicut scia dei se hz ad ipsa. sed entia siue scibilia possunt esse absqz sciētia nr̄a. ergo cū cōparetur ecōuerso diuina scia ad entia ꝯz scia nr̄a poterit esse scientia dei nō entium vel non existētibus entibus. Preterea. agēs p intellectū hz ꝑcognitionem pductoꝝ ab ipso anteꝯz ineſſe ꝓducantur. aliter. n. casualiter bñ ageret. ſz cū deus sit agēs p intellectū qz ē intellectualis nature nec casualiter agat cuz sit pⁿ agens: oia dirigēs in suos fines ꝑcognitōem habebit ꝓductoꝝ ab ipso anteꝯz ineſſe ꝓducantur. Rñ. qdaz sic dicūt q⁹ qcqd cognoscitur. opz aliquo mō esse qz qō nullo modo ē: nullo modo cognoscitur. esse autez rei triplr potest accipi vz in suis causis: in natura ꝓpa: ꝛ in cognitione cognoscentis. Res aūt habentes esse in natura ꝓpria ꝑm quodcūqz tps habeant tale esse ab eterno deus esse eoꝝ cognouit: qz nō solum ea cognouit in suis causis vel ꝓut in cognoscēte erāt: ſz ēt cognouit ea in suo esse. Et ratio est. qz cū in tempore huiusmodi acceptura erant in tali tēpore ꝑm eoꝝ esse. Si ergo ea ñ cognouisset ab eterno ꝑm tale esse aliquid diuine sciētie accessisset ex progressione rei ineſſe qō ē incōueniēs. Opz ergo nō ponere q⁹ ēt ꝑm esse nature eoꝝ a deo ab eterno sūt ꝓdita ꝛ hᵭ appellatur sciētia visionis. que autez nec sunt nec fuerūt. nec futura sunt possibilia tamē sunt esse sciuntur a deo ꝓut hñt esse in suis cāis vel ꝓut sē in ipso tāꝯz in cognescēte ꝛ hᵭ vocatur scia simplicis noticie. Cognoscit ergo de⁹ nō entia siue sint futura: siue possibilia esse: siue preterita. Sz sic soluendo ad qōnem non datur cā quare scia dei sit nō entium. Ideo notādū q⁹ vt supius tāgebatur. intellige re dei sequitur modū nature ei⁹. sed natura diuina nō determinatur p aliqō eē. ideo nec oz scita a deo p eē actuale determinata esse ſz ipse absqz determinatōe actualis eē scire poterit quodlz scibile: vt scibile ē: ꝛ oēs modos scibilitatis eius. vno simplici intuitu intuetur: vt cognoscit vno simplici intuitu rē pñtē ꝓteritā: ꝛ futurā: ꝛ totum esse rei fluxibile influxibiliter cognoscit. cognoscit. n. futura. futura eē absqz eo q⁹ in scia sua sit futuri rō. ꝛ qz totū eē rez futuro rū ꝛ possibiliū vnico intuitu videt. oz q⁹ nō entiū cognitōem habeat cū futura ꝛ possibilia inter nō entia cōputenť. vñ ad ro. iij. scribř q⁹ deus vocat ea q̄ nō sunt tāquā ea q̄ sunt. ꝛ. xv. de trini. c. xiij. vult Aug. q⁹ deus non aliter cognoscat creata ꝯz creanda. vno .n. simplici intuitu pſentia futura ꝛ possibilia intuet.

Ad. i. dō q⁹ falsum nō scitur. qz nō ē aliquo mō nisi ꝓuatiue. sed ea que a deo sciuntur aliquo mō sunt lz ꝑm eoꝝ actuale eē determinata nō sint: habent tamē esse in cognitione ipsius cognoscentis. Ad. ij. dicendum: q⁹ verum ꝛ ens ꝙuertuntur. vnde qō habet esse verum oz q⁹ habeat esse. ꝛ qz que cognoscūtur a deo nō sunt per oēm modū nō entia ꝛ ꝑm q⁹ sūt sic. ꝛ vera sunt. Vel dicere possumus quod licet deus sciat nō entia. non tñ sit nisi verum: qz sint illa non entia veritatem nō habent. sic a deo sciūtur. nā ea q̄ erunt post mille annos nō scit deus esse nunc. quoniam nō est verum ea nunc esse. sed scit ea tunc futura esse. ꝛ veruz est cūcta esse habitura esse. Silr que nec sunt: nec fuerunt: sunt tamen possibilia scit ea in suis causis ꝛ in cognitione sua ꝑm q⁹ verum ē ea esse. Ad. iij. dicendum. q⁹ deus cognoscit res ꝑm q⁹ eis tradidit esse. qz vna ꝛ eadez scientia sua per quam est omnibus causa vt sint: est id per qō ei omnia nota sunt. Non vult ergo Dionysius dicere deum non cognoscere ꝓius res q̄ eis esse tradat. Sz vult ostendere idem esse p qō deus est causa rez: ꝛ per qō ipse omnia distincte cognoscit: qō pz ex verbis suis ibidem qui ait q⁹ ſi ꝑm vnam causaz deus omnibus existentibus esse tradidit: ꝑm eandem causam scit omnia. sicut ab ipso existentia: ꝛ q̄ in ipso ꝓexistiterunt. Ad. iiij. dicenduz q⁹ que dicunt respectum ad creaturā actualem nō cōueniūt deo nō existentibus creaturis. vnde nō oř dīs nisi sit creatura actualiter existēs q̄ famulentur. scientia trī nō fundatur sup aliqua actuali opatiōe ꝓcedente in creaturas sicut fundatur relatio importata p vbum. ideo pōt scire res. sic absqz eo q⁹ sint. lz non possit eē dīs absqz eo q⁹ creatura sit.

Dō.iiij. Secundo queritur. vtruz deus cognoscat enunciabilia. ꝛ videtur q⁹ nō. nam intellectus cōponēdo ꝛ diuidēdo formatenunciatōem. Sed intellectus diuin⁹ nō intelligit cōponendo ꝛ diuidēdo ergo enunciatio q̄ respicit intellectum cōponētem ꝛ diuidentē ab intellectu diuino cognosci non poterit. Preterea. vt vult philosophus. iij. de anima ꝓpᵐ obiectū intellectus est q⁹ qd est. ꝛ circa talem cognitōem nunquā accidit error. sed deo solum est attribuenda cognitio circa quā nō cadit error nō ergo dīs cognoscet enūciabilia. sed solum quidditates rez. Preterea. in huiusmodi enunciabilibus semper circumcerniturtē pus. quod ergo non cognoscit cum ꝓti⁹ ꝛ tempore. ſz eius intellectus ē absolutus ab omni tempore enunciabilium cognitionem non habebit huiusmodi est intellectus diuinus ergo ꝛc. Preterea. quanto substantia spiritualis est superior tanto intelligit pauciores species. cum igitur deus teneat gradum supremum per vnicam speciem ꝛ vnicam formā vt per essentiam suam omnia cognoscet. Sed cuz enuntiatio requirat pluralitatem conceptuum intellectus cognoscens enunciatōes cognoscet per multas species. Cū ergo hᵭ non conueniat intellectui diuino ergo ꝛc. Incontrarium est quia deus habet scientiam omnium scibilium. sed non solum est scientia de rebus. sed etiam est scientia de sermone. Igitur ipsorum enunciabilium cognitionem hēbit

Preterea. deus scit oīa ꝑm q⁹ est eorum causa. vt vult Dionysius septimo de diui. nom. sed ipsa enunciabilia cognoscit. Responsio dicendum communem sententiam esse ꝛ veram deum cognoscere enunciabilia non enunciabiliť. Duo ergo declaranda sunt. Primo deum cognoscere non enunciabiliť. Secundo. cum ipsa enunciabilia. cognoscere.

Primum sic ostenditur. nam ille enunciabiliter intelligit qui in intellgendo enunciationem formatnam formare per intellectum non soluz est diffinire ꝯz actōez itellect⁹ pbs i. iii. de aia appellat intelligētia i diuisibiliū. Silr ēt ē enūciař q⁹ a Cōm. appellatur fides. ad hᵭ q⁹ itellect⁹ itelligēdo enūciatōz formaret duo regrūť. Prio. q⁹ in eo sit plalitas formarus siue specierum intelligibilium. nam infozmando enunciationem requiritur quedam compositio: qō

fine pluralitate conceptuum vel intellectuum esse non potest. vt potest patere ex.iij. de aia ubi de intellectu simplicium ⁊ cōpositoꝝ determinatur. Scōo ad enunciationem formandam requiritur qꝫ non sta tim intellecto aliquo intelliguntur omnia que possunt ei inesse vel non inesse. nā ex hoc intellectus cōponit ⁊ diuidit. vel enūciatōem formatqz in intelligendo naturā ⁊ qdditatem alicui⁹ nō statim intelligitur oia q̄ ei insunt: vel non insunt. vel possunt inesse ⁊ non inesse ⁊ ideo qō non pōt intellectus appēndere p simplicē intuitū appēndit cōponendo ⁊ diuidēdo. hec aūt oia diuino intellectui non possunt cōpetere. nā de⁹ p vnā rē vt p essentiā suā oia cognoscit sta qꝫ in eius intellectu nō ē pluralitas spērum. Differētiā a natura sua ꝑm qꝫ ē in intellectib⁹ creatis. nā in eo ē plalitas ideaꝝ pp plalitatē respectuū non qꝫ in eo sunt plēs spēs realiter differētes. Rursum vno simplici intuitu de⁹ oia intelligit. ⁊ intelligēdo rē intelligit qcqd rei ineē pōt. ⁊ nō ineē nō igitur intelligit enūciabilr. qz in intelligēdo nō formatur enūciatōem. Qō aūt ipsa enūciabilia cognoscat deus qō sco declarādū. dicebatur sic oīdi pōt. nā ad hoc qō aliquis cognoscat aliq̄ nō oz illa ꝑm sui naturā esse i cognoscēte. sz sufficit cognita in cognoscēte relucere ⁊ ibi sz aliquā silitudinē existere. iste. n. fuit error antiquoꝝ ꝓboꝝ: vt pz ex ꝓmo de aia q voluerūt aiaz cōpositā esse ex oibus vt oia cognosceret. ponebant. n. aiaz cognoscere terrā terra: ⁊ aquā aqua. sz vt pz p ꝓm. iij. de aia. lapis nō ē in aia. sz species lapidis. Debem⁹. n. silitudines rerū ponere in cognoscēte: ⁊ nō oz ibi ponere ipsas res. nō igitur oz ipsas enūciationes in intellectu diuino existere. liue nō oz intellectū diuinū in intelligēdo enūciatōem formare ad h qꝫ enūciabilia cognoscat. sz sufficit qꝫ ibi oia enūciabilia reluceāt ad h qꝫ ab eo oia enūciabilia cognoscāt. qꝫ aūt ibi oia talia reluceāt: sic pz. nā sicut qz natura diuina nō ē ꝓtracta ad aliqd genꝰ ē silitudo. oium creaturaꝝ. vñ ipse de⁹ cognoscēdo se oia cognoscit. qz ē silitudo oiuz sic qz suū ee nō ꝓtractū ad aliqd genus ē repsentatiuū ois ee. vñ cognoscēdo ipm suuz ee cognoscit oē rem ee. ideo videt qcqd ē q̄lz res vel pōt ee ⁊ videdo qcqd res q̄lz ē vel ee pōt videt qcqd res nō ē vel nō ee pōt: ⁊ qz oēs enūciatiōes accipiuntur penes ee ⁊ nō esse oia enūciabilia in eo relucēt ⁊ oia ipse cognoscit cognoscēdo suā naturā ⁊ suum ee.

Et qz i deo nō ē nā differēs ab ee nec aliud intuitu cognoscit suā naturā. ⁊ suū ee vno simplici intuitu nō cōponēdo ⁊ diuidēdo nō enūciatōem formādo intelligit rē qualz. ⁊ qcqd res pōt ee ⁊ nō ee. Et qz penes ea de⁹ cognoscit nō tm cognoscit ea enūciabilr vt oīa sum ē. Ad. i. dō qꝫ nō arguitur deū enūciabilia nō cognoscere. sz solū ꝓbatur qꝫ nō cognoscit ea enūciabiliter siue componendo ⁊ diuidendo qō concedim⁹. nā sicut deus cognoscit materialia in materialr sic cognoscit indiuisibilia indiuisibilr. vt dr. vij. ō di. no. sz cū cognoscere diuisibilia indiuisibilr sit cognoscē cōposita in cōpōibilr cū enūciatio ꝑm qꝫ huiusmodi cōpōnez importet ex quo cognoscit de⁹ cōposita incōpōibilr cognoscit enūciabilia nō enūciabilr. Ad. ij. dō qꝫ intellectui non accidit error ex eo qꝫ intelligit cōposita. sz ex eo qō intelligit cōponēdo ⁊ diuidēdo vñ ⁊ circa intellectū simplicē vt i tellectus intellit qdditates rerū. ibi p accidēs pōt alicui⁹ error ꝓtingere rōne cōpōnis ⁊ diuisionis vt attribuat diffinitōez nō ꝓpō diffinito vel si partes diffinitōis incōueniēter ꝓpūgat. Tota ergo cā q̄re intellectus errat: ē qz cōponit ⁊ diuidit. vel ex mō intelligēdi nō aūt ex eo qꝫ intelligit cōposita. Si ergo aliqs simplici intuitu composita intelligeret in intelligendo composita non erraret. ⁊ quia deus vno simplici intuitu intelligit omnia enunciabilia ex eo qꝫ ei talē cognitōem attribuim⁹ nō ponim⁹ qꝫ in cognitiōe sua possit ammiscerī error. Ad. iij. dō qꝫ tempus quod requiritur ad talia enunciabilia cognoscitur a deo. naz non solum deus scit rem esse. vel nō esse: sz ēt scit ea esse in tali tempore vel non esse. cognoscit. n. rem perfecte. quātū ad omnez sui cognitōez. igitur ipsa enūciabilia ꝑm qꝫ temporibus ſbicta sūt cogſcit attū cogſcit ea i tpaliter. nā sicut cū ipse sit in materialis cognoscit materialia in materialiter. sic cum sit in tēporalis cognoscit tēporalia. ⁊ ea que sunt subiecta tēporibus in temporaliter.

Nō obstante ergo qꝫ suus intellectus est absolutus a pri⁹ ⁊ tpe poterit enūciabilia. ⁊ ea que circūcernunt tps cognoscere. sicut nō obstāte qꝫ ipse in materialis existit materialia cognoscit. Ad quartū dō qꝫ nō arguit rō: deū non cognoscere enūciabilia. sed solū ꝓcludit eū nō cognoscere ea enūciabiliter ⁊ cōponēdo ⁊ diuidēdo ⁊ ꝑ pluralitatem speciez intelligibiliū siue ꝑ pluralitatē intellectuū differētiuz a diuina ēntia qō ꝓcessimus.

Ultimo q̄rēdum ē de infallibilitate diuine scientie ⁊ qz tota cā huius dubitationis ꝓsurgit ex contingentia rez. qz non videtur possibile qō futura cōtingentia infallibiliter sciri possint. ideo q̄remus vtrum futura cōtingetia cognoscantur a deo. ⁊ videtur qꝫ non. qz ſz Cōmē. in. vij. metaphi. q̄ sunt in vna dispōne ⁊ possunt ee in opposita nō sunt scibilia. sed ꝑm pḥm primo ꝓoꝝ contingens ad vtrūlz ꝙuertitur in oppositam qualitatem. ergo de rōne ꝓtingentiuz ad vtrū libet ē. qꝫ sciri nō possint cū nō habeant immutabilem substātiam ⁊ sciētia sit solū eoꝝ q̄ immutabilez substātiam sortiuntur vt dr in ꝑn⁰ arismestrice. Dō. v.

Preterea. quādo aliquid dr de aliquo quo posito sequitur ꝓtrariū eius de quo dr illa positio ē impossibilis. vt si diceretur rōnale esse asinum. qz ad esse asinū sequitur irrōnale qō est ꝓtrarium sibi: talis positio est impossibilis. Sed si ponuntur ꝓtingentia a deo sciri. ponuntur ꝓtingentia esse necessaria que ex opposito ꝓtra contingentia diuiduntur. ergo talis positio stare non potest. qꝫ autē hoc sequatur sic ē videre. nam scientia dei est infallibilis. igitur opz qui cūqz effectus quācūqz ꝓtingens qui ponitur a deo prescitus qꝫ infallibiliter eueniat. sz qꝫ infallibiliter euenit est necessarium. ergo si ponitur contingens a deo sciri ponitur cōtingens esse necessarium ꝓpē qꝫ positio est impossibilis. Preterea. si dicatur qꝫ ꝓtingens vt a deo scitum est necessarium non necessitate absoluta. sed necessitate ꝙditionata. non necessitate cōsequentis. sed necessitate consequentie. vt. sicut necessarium est sortē moueri si currit. Cōtra. quādo antecedens est necessarium ⁊ cōsequēs est necessarium. Tunc necessitas consequentis ⁊ necessitas cōsequentie non differūt. sine nō differūt necessitas absoluta ⁊ ꝙditionata: vt si dicerem homo est substantia si est animal. qz antecedens est necessarium. vt qz necessarie est hominem esse animal. non solum est ibi necessitas consequentie sed etiam consequentis ⁊ illa conditio ꝓ nō cōditione haberi debet. ita est ex parte ista quia res prescīri a deo ē necessarium. cum dicitur hoc de necessitate erit: si a deo prescitum est. non solum est ibi necessitas consequentie. sed etiam consequentis. vel non solum est ibi necessitas conditionata sed etiam absoluta. Cum in tali consequentia antecedens necessarium sit. Quia necessarie est res a deo prescitas esse.

Preterea.ex maiori de necessario ꝛ minori de inesse.seqtur ꝯclusio de necessario vt pȝ per phȝ.pmo prior.c.de mixtione.sed ista ē de necessario. oē scitū a deo de necessitate eueniet. Ista ē de inesse.h ē pre scitum a deo.ergo seqtur ꝯclusio.de necessario. vȝ q de necessitate eueniet.sed cuȝ de quolibet scito a deo talis sillogismus formari possit.ergo nihil a deo scitur nisi qd est necessariū.non igitur cōtingētia sciuntur ab ipso. Preterea.si dicatur hāc eē dupliceꝫ vȝ scitū a deo de necessitate.eueniet qꝛ pōt intelligi cōposite vel diuise si accipiatur cōposite. vera est. nā quelibet res relata ad pſciam diuinam ꝛ inquantū ē a deo pſcita necessaria ē.ſȝ si accipiatur diuisim ē falsa.nā ipsa res q̄ a deo scitur.si in se ꝯsideratur.ꝛ diuisiȝ accipitur nō put cōponit cū h respectu inq̄ȝtū subiacet diuine pſciētie.sic pōt euenire ꝛ nō euenire. Cōtra.aliqua sunt separabilia ad inuicē aliq̄ inseparabilia:in reb⁹ separabilibus hȝ locū pdicta distinctio.nā sedētē ambulare ē possibile si accipiat ꝯposite:ꝛ toto p dicto sic ē falsa.ſȝ si accipiatur diuisim sit est vera.nā lȝ petrus vt ē ꝯiunctus sessioni ñ ꝯueniat ei ambulare eo q sit sedere ꝛ ambulare nō possit.sed petr⁹ in se accept⁹ vel suppositū illud cui inest sessio in se ꝯsideratū ambulare pōt.igitur p tāto talis distinctio in pposito hȝ locū.qꝛ sessio ē separabilis a subiecto cui inest tñ hāc.hoiem rōnalē possibile ē eē irrōnalē nullus distingueret mō pdicto. qꝛ rōnabilitas ab hoie separari nō pōt:cū igitur qd semel est a deo scitū semp sit ab eo scitū ꝛ res nō possit diuino non subiacere intuitui distinguere hāc.pscitum a deo de necessitate eueniet.ſm sensuȝ cōpositum ꝛ diuisum vr̄ supfluū ꝛ inane. Incōtrariū ē qꝛ de⁹ oia nouit ſȝ aliq̄ sunt ꝯtingētia vt pȝ p phm pmo p hyarmenias ꝛ.ij.phisicoꝝ.alr̄.n.nr̄m ꝯsiliari ꝛ negociari supuacuū eēt igitur ꝯtingentiū de⁹ habebit sciētiā. Preterea si ꝯtingētia nesciūtur h nō ē nisi qꝛ cāe eoꝝ impediri possunt.ꝛ iō pñt nō euenire pp qd de eis certa scia hēri nō pōt.si igitur eēt aliqs q oia impediētia cognosceret. posset scire de quolibet ꝯtingēti vtꝝ eueniret vel nō eueniret ꝛ de cōtingētibus infallibilē habere noticiā cū igr̄ deus q ē oium cognitoꝛ cui⁹ oculis oia nuda ꝛ apta existūt. oia impediētia ꝛ impedire valētia.quēlibet effectū videat.ꝯtingētia reruȝ suā cognitōem nō impediet. ergo ꝛc. Rñ.dō q hāc qōnem Boetius in.v. de ꝯsol.diligēter ptractat ꝛ in ptractādo eā pmo remouet erroꝛē quoꝝūdā q q̄siti difficultatē vitare volentes dicebāt nō eē aliqd vētuꝝ. qꝛ id diuina puidētia futuꝝ eē pspexit.ſȝ ecōtrario poti⁹.quā qd futuꝝ ē id diuinam puidētiā latere nō possit. Sic aūt dicētes dupl'r male dicūt p°.qꝛ falsa suscipiūt.nō.n.verū ē ideo aliqd a deo pscitū eē.qꝛ futuꝝ ē. Sȝ potius ecōuerso futuꝝ ē qꝛ a deo pscitur.ꝛ iō Boet.ait q p posteꝝ ē vt etne pscie tpalium euētus cā eē dicatur. Scdo male dicūt qꝛ ꝯcesso eis falso qd accipiūt nō hñt itētum.nā siue ponatur necessitas in reb⁹ ex diuina pscia siue ipsi diuine psciētie reꝝ euēt⁹ necessitatē imponat quocūq mō dicatur necessari⁹ est euēt⁹ reꝝ.ppter qd nihil ē ꝯtingēs ꝛ reꝝ ꝯtingētiuȝ a deo negamus noticiā eo q nihil tale eē dicamus. remota ergo falsa opinione pdictoꝝ pcedit Boe.ad ingrēdā veritatē q̄siti.ꝛ q̄tuoꝛ facit.nā pmo oñdit deuȝ ipsoꝝ ꝯtingētiū hr̄e sciaȝ.ꝛ nō opinionē solū. Secūdo.manifestat a reb⁹ ꝯtingētiā nō tolli ex ipso.q ipē de⁹ ipsas infallibiliter pscit. Tertio qꝛ ex h seqtur vnū ꝛ idē eē ꝯtingēs ꝛ necessariū oñdit nō eē incōueniens res in se ꝯsideratas ꝯtingētes eē ad diuinā tñ psciētiā relatas.necessitatē quādā ꝯhere. Quarto ꝛ vltimo ꝯcludit diuinam scientiam infallibilem esse ꝛ preuenire omnem mutabilitatem rerum. propter qd reꝝ mutabilitas nō infringit psciētie diuine firmitatē. Propter pm notādum q vt Boeti⁹ ait.cā huiusmodi erroris q oia scita a deo necessaria eē dñr.ē qꝛ sic dicēs quisq ex ipsarum rerum vi atq natura omnia cognosci existimat.que sciuntur.nō quod totum econtra est:omne.n.qd cognoscitur.nō ſm sui vim.ſȝ ſm cognoscentis potius cōprehenditur facultatem:videmus.n.vnam ꝛ eandē figuraȝ rei vno intuitu cōprehendi a visu successiue tamē ꝛ p diuersas man⁹ impōnes cōprehēdi a tactu. Si ergo omne q scitur nō ex sua ſȝ ex cognoscētis natura cognoscitur cū ois intellectualis substātia cognoscat res nō ſm modū reꝝ.sed ſm modū sube sue intueamur nūc quātū fas est qd sit diuine substātie stat⁹.ut ex mō substātie sue q̄ sit ei⁹ scia possim⁹ agnoscere d'uȝ aūt eē eternū rōne oium approbatur.eternitas āt ē interminabilis vite tota sil'.ꝛ pfecta possessio.q̄ ergo tpe vel mēsura variabili mēsurātur.nō totū coꝝ eē simul possidēt ē.n.ppum soli⁹ dei vt interminabilis vite totā pariter cōpleta pñtiā absq successione ꝛ ptē sione possideat. si igitur iudiciū nō attēditur ſm naturā scitoꝝ.ſȝ sciētis cū de⁹ eternus sit.ꝛ in eternitate pus ꝛ posteri⁹ eē nō possit.nec in ea ptēsio aliq̄ ueniri valeat tot⁹ stat⁹ reꝝ tpali variatōi subiectus a deo.psentialiter cernitur nō ē ergo incōueniēs deuȝ ꝯtingētiū habere sciētiā.cū ꝯtingētia relata ad cognitōem diuinā psentia sint ꝛ vt pñtia sunt ſm esse determinata existāt.rōne cui⁹ ipsoꝝ ꝯtingētiū infallibilis scia eē pōt.lȝ ergo futura ꝯtingētia ſȝ sui naturā indeterminata sint.tñ qꝛ de⁹ ea psentialr̄ videt cū ei⁹ scia eternitate mēsureē ꝯtingētiū ꝛ ſm sui naturā indetrminatoꝝ deus certā cognitōem hēbit. qd pmo declarādū dicebatur. Qd aūt ex h a reb⁹ ꝯtingētia nō tollatur.qd fuit scdo ppositū pōt de facili declarari.nā lȝ oia relata ad diuinā cognitōem ei existāt pñtia.qꝛ tñ videt ꝯtingētia ꝯtingēter accidere ꝛ necessaria necessario euenire a reb⁹ necessariis nō tollitur necessitas. nec a ꝯtingentibus ꝯtingētia.ꝛ hē q Boetius ait in declarādo veritatē qōnis ppositē.dicēs.q diuina pnotio reꝝ.naturā ppetatēq nō mutat.talia.n.apud se pñtialr̄ videt qlia in tpe olim futura pueniēt.nec reꝝ iudicia ꝯfundit. Sȝ vno mētis intuitu tā necessaria q̄ nō necessaria ventura dignoscit qd exēplo.sensibili manifestat. vidēt.n.homines vno intuitu ambulare hoiem in terra ꝛ oriri in celo solē ꝛ quāuis vtrūq vno ꝯspectu ꝯcernāt ꝛ infallibiliter uidēdo in neutro decipiāt.ſȝ vtrunq in fallibiliter pñt asserere.hois tñ cursum eē voluntariū iudicant dñt tñ eē necessariū ortū solis ꝛ pp talē visionē a cursu nō tollitur ꝯtingētia:nec ab ortu solis necessitas ammouetur.sic ꝛ deus licet vno simplici intuitu totū decursum reꝝ tā necessariaꝝ q̄ ꝯtingētiū.pñtialiter videat ꝛ in nullo pscia eius falli possit.tñ qꝛ videt ꝯtingētia ꝯtingenter accidere ꝛ necessaria necessario pp talē visionē nec ꝯtingētia a ꝯtingētib⁹. nec necessitas a necessariis ammouetur. Qd āt vnū ꝛ idē ſm sui naturā acceptū possit dici ꝯtingēs:ad cognitōem tñ diuinā relatū quādā necessitatē ꝯtrahat.q tertio fuit propositū sic oñdi pōt.nā quodlibȝ cōtingēs cū psentialiter ē quodāmō necessariū ē.qꝛ ſm phm in pmo phyarmenias.oē qd est qn̄ est necesse est esse:cōsideratū tñ vt futuꝝ nō necessariū est cū in determinatū sit ꝛ cāe a qb⁹ hȝ oriri impediri possint:Cū igitur cōtingens futuꝝ ſm suā naturam futuꝝ sit.relatū tñ ad diuinā cognitōeȝ pñtialr̄ existat in se acceptū cōtingēs erit. vt tñ a deo scitur quādaȝ necessitatem cōtrahit.nā vt ait Boetius.si mutabilia ad diuinā noticiā referātur necessaria sunt.si

per se cõsiderentur sunt necessitatis neribus absoluta q̃ declarat per simile. nam sicut omne q̃ sensibus. patet si ad rationẽ referas vniuersale est. si tñ ipsum ꝑm seipm ꝓsideres quid singulare existit. ita q̃ idem aliter ⁊ aliter acceptũ vniuersale ⁊ particulare est. ⁊ per cõsequens mutabile ⁊ immutabile eo q̃ singularia mutabilia sunt. vniuersalia vero mutabilitatis legi subiecta nõ existunt. sic idem est contingens ⁊ necessariũ. cõtingens si in se accipiatur. necessariũ vero si referatur ad diuinã notitiã. ex hoc autem apparet qõ fuit quarto ꝓpositũ videlz diuinam ꝓscientiã falli nõ posse. nam ly contingens vt futurũ est possit esse ⁊ nõ esse ꝓpter qõ incõtingẽtibus futuris nõ est determinata veritas vt probat in ꝑmo pyrmenias. q̃ possibile est tunicam incidi. ⁊ nõ incidi. cõtingens tñ vt ꝑsens est determinatum est: q̃ nõ põt simul esse ⁊ nõ esse. ⁊ q̃ tota ratio quare gs fallit erga cõtingentia ẽ ꝓpter indeterminationẽ eo q̃ cum oia talia relata ad diuinã sciam ꝑsentia sint ⁊ determinata circa ipa diuina cognitio falli nõ põt Causa aũt assignata quare deus hz infallibilẽ sciam contingentiũ. si bene ꝓsideramus ex isto principio sumit originẽ q̃ hz naturã indistantẽ ab esse. ⁊ iõ esse suum: q̃ nõ est esse receptũ in aliquo est esse interminatũ: ⁊ q̃ eternũ idem est q̃ extra terminos. tale eẽ qõ est interminatũ ⁊ extra terminos eternitate mẽsuratur. vnde idem est arguere esse diuinũ eternitate mẽsuratur ⁊ totũ simul est. iõ cognitio dei q̃ sequitur modum nature ei⁹ est oium ꝑsentialiter ⁊ deus oia simul videt. vñ in nulli⁹ cognitione decipit ⁊ arguere natura diuina. nõ determinat ꝑ esse. ly est ipm esse. iõ põt oia cognoscere ⁊ singula ꝓsentialr vidre absq̃ eo q̃ determinet ꝑ esse. ꝓpter qõ totũ cursum rerũ vno intuitu inspiciẽs in vllius rei cognitione quãtũcunq̃ cõtingentis decipitur. Apparet ergo ex isto ꝓncipio q̃ deus hz naturã indistantẽ ab esse: multas q̃stiones esse solutas. nam ex hoc soluit deum particularia particulariter cognoscere. absq̃ eo q̃ ex ꝓcessu rerũ aligd sue cognitioni accrescat. Ex hoc etiã scõo soluit. vtruz deus oia vniformiter cognoscat: vt supra ostẽsum est. ex hoc etiã manifestum est qõo deus cognoscit non entia: q̃ nõ indiget q̃ res determinẽtur ꝑ actuale esse ad hoc q̃ videat ea esse. Ex hoc etiã quarto habemus noticiã solũdi qõo deus enũciabilia nõ enunciabilr videt. Ex isto etiam principio soluit. v. q̃stio ꝓposita vtruz deus cognoscat contingentia vt est ꝑ habita manifestũ.

Ad primũ oõ q̃ cũ nulla res possit simul esse ⁊ nõ esse ⁊ q̃libet res a deo ꝑsentialiter cognoscat cuiusli bet rei est esse determinatũ vt a deo cognoscit. naz ficut dictuz est qõlibet relatũ ad diuinã cognitionẽ quandã necessitatẽ ꝓtrahit: ⁊ quandã immutabilitatem sbe sortitur. ideo cuiuslibet rei quãtũcunq̃ cõtingentis deus cognitionẽ bñe poterit. Ad scõm oõ q̃ vnũ ⁊ idem esse cõtingens ⁊ necessariũ non est inconueniens diuersis respectibus. sicut idem est vniuersale pticulare cozporale ⁊ ꝓpetuz accipiẽdo. perpetuũ ꝑm q̃ vlia semp esse dicuntur. alr ⁊ aliter sumptũ. ⁊ q̃ cõtingentia est in rebus ꝑm naturã ꝓximam eis. nõ ꝑm ꝑdicta: sed put cõparantur ad diuinam sciam. iõ nõ sunt opposita q̃ dicebãtur opposita. res ergo de necessitate eueniũt nõ simplr sed prout referuntur ad diuinã sciam. vnde bñ dictum est q̃ ibi ẽ necessitas cõditionata nõ absoluta: vel q̃ sub alijs verbis dicit. est ibi necessitas cõsequẽtie nõ necessitas cõsequentis. Quare autẽ necessitas ꝓditionata ⁊ absoluta appellata est necessitas ꝓsequẽtie ⁊ cõsequentis infra dicet. Ad tertiuz oõ q̃ ly oia a deo scita sint: vel vt a deo sciũtur dicãtur necessaria. dicitur tñ huiusmõi necessitas cõditionata: q̃ diuina sciẽtia rebus necessitatẽ simpliciter nõ imponit. nã ex hoc res necesse dicũtur ex eo q̃ cõparantur ad diuinam sciam: q̃ deus oia ꝑsentialiter videt. Sz ex ꝑsentialitate nõ sumit necessitas absoluta: sz cõditionata sicut oẽ qõ est qñ ẽ necesse ẽ esse. vñ nõ est sile qõ ꝑ sili ponebat. naz hoiem esse sbam: q̃ est aial ẽ necessariũ absolute. Sed rez eẽ necessariã: q̃ a deo scitur est necessariũ sub cõditiõe vt dictũ est. Et hꝫ est qõ Boe dicit. v. de cõso. in soluẽdo talia argumenta inges q̃ due sunt necessitates: vna simplex ⁊ absoluta veluti necesse est oẽs hoies esse mortales: altera cõditiõis. vt necesse ẽ aliquẽ ambulare: si ipuz ambulare scias. vnde talis necessitas similis est necessitati qua dicitur necesse est aliquẽ gradi cũ gradi tur. Ad ãrtũ oõ q̃ maior de necessario ⁊ mior de inesse si debẽt inferre cõclusionẽ de necessario oz eẽ maior de necessario absolute: ⁊ minor de inesse simplr: sed scitũ a deo esse necessariũ nõ est verũ necessitate absoluta: sed cõditionata. Rursuz oẽ scitũ a deo esse necessariũ si intelligat cõposite vera est necessitate cõditionata: sed si intelligat diuisim nõ est vera eo qõ res cõtingẽs ꝑm suã cõsiderata naturã: vt ꝓout in suis causis: nõ relata aũt ad cognitionẽ potest euenire ⁊ nõ euenir. Ad. gntũ oõ q̃ ly quelibz res a deo sciant ⁊ si ita nõ sunt ꝛeparabilia ꝑm actuz q̃ non põt esse res facta vel fienda qn a deo sciatur: sunt tñ ꝛeparabilia ꝑm rationẽ siue ꝑm relationẽ. nã põt res scita a deo referri ad eius scientiã: vt referri ad causas ꝓximas: ⁊ talis diuersitas sufficit ad hoc q̃ idez contingẽs necessariũ dicatur: nõ est igitur in cõpetẽs ꝓdicta distinctio: q̃ ly oia sint scita a õo posumus tñ eas referre in causas ꝓximas ꝑm quas contingentia esse possunt.

Vup lram sup illo. (Ita exponẽtes qõ ait Origenes). Videt q̃ magr nõ sufficiẽter exponat. vult n. q̃ futurũ respectu diuine ꝑscientie sit causa sine qua nõ: ly ex hꝫ vt videt. nõ habet intẽtio Origẽ. Nã sicut futurũ est cã ꝑsciẽtie diuine loquẽdo de cã sine qua nõ: q̃ nõ põt esse q̃ aligd sit futuz ⁊ id nõ sit a deo ꝑscitũ: ita ꝑsciẽtia est cã futuri: q̃ nõ põt esse q̃ aligd sit a deo ꝑscitũ ⁊ id nõ sit futuz. Origẽ, aũt ait qõ nõ ꝓpterea aligd erit: q̃ id scit deus esse futuz: sed q̃ futuruz est: ideo scit a deo anteq̃ fiat. Spz g̃ sic assignare cãlitatez qõ futuz dicat cã ꝑscientie nõ ꝑscientia futuri. Ideo notãdũ q̃ duplex est cã inferẽdo ⁊ iessendo loq̃ndo de causa ꝑm esse futuz nõ est cã ꝑsciẽtie diuine: sz est cã ꝑm illationẽ: nã si est futuz aligd inferre possum⁹ q̃ sit a deo ꝑscitũ: ⁊ ly ꝑsciẽtia sit etiã cã futuri ꝑm illationẽ. q̃ si ẽ aligd a deo ꝑscitũ. illud est futurũ. Nos aũt qui ꝑ ea que facta sunt inuisibilia dei iudicam⁹ videtes res euenire ⁊ suos cursus peragere: iudicamus eas a deo eẽ ꝑscitas nõ aũt ꝑ diuinã ꝑsciam iudicam⁹ res esse futuras eo q̃ ipsa ꝑm se nobis non sit nota. accipiendo igitur cãm sine qua nõ ꝑ cã ꝑm illationem nostrã futurũ est causa ꝑscientie nõ ꝑscientia causa futuri.

Reterea q̃ri solet.) Postq̃ q̃siuit magister de scia dei. vtrum sit cã rerum. hic specialr querit cui⁹ modi cã existat. vtrum. s. sit variabilis ꝑ augmentũ ⁊ diminutionẽ. Et duo facit. q̃ primo q̃rit de huiusmõi varietate circa diuinã sciam. scõo mouet questionẽ circa vniuersalitatẽ ei⁹. scõa. (ei vero qõ supradictũ). circa primũ duo facit. q̃ primo arguit diuinaz sciam augeri ⁊ minui posse. Nam cũ possit aliquis nõ legere qui est lecturus ⁊ legere qui nõ est Di. xxxix.

lecturus. pōt scire deus hūc esse lecturū quē nō scit: ⁊ nō scire eē lectuꝝ quē scit ⁊ ita augeri ⁊ minui pōt diuina scia: qz pōt deus nō scire qō scit ⁊ scire qō non scit. Scōo questionē dissoluit ibi. (Ad qō dicim⁹) ⁊ duo facit. qz pmo soluit. scōo instat. secūda ibi. (hic opponit.) circa pmū duo facit. qz pmo oñdit p auctoritatē Aug diuinā sciam in se inuariabilē esse. secundo pcedit ea q̄ ponūt variationē ex parte scitoꝝ affirmās. qō Aug. dixerat. videlz q̄ diuina scia in se accepta variari nō pōt. scōa ibi. (Ex hac auctoritate.) Deinde cū dicit. (hic opponitur.) instat ptra determinata. Et tria facit. nam primo instat. qz si deus pōt aliqd scire quod nescit. vī q̄ possit aliqd ex tpe scire: qō est incōueniēs. scōo instantiā soluit dicēs deū nō posse scire qō nescit. ita q̄ incipiat de nouo aliqd scire. Sed qz ipsa scita mutabilia sunt: ⁊ hz potētiā pducendi q̄ nō pducit. hz potētiaz sciendi q̄ nescit. attamē qcqd scit ab eterno scit: qz nihil pducit in tpe qō nō disposuerit pducere ab eterno. Tertio. oñdit quosdā pcedere ea q̄ videtur importare variatōem in diuina scia: vt q̄ deus possit scire plura q̄z sciat: referēdo huiusmodi variabilitatem. nō ad ipsam sciam: sz ad ipsa scita. Scōa. ibi (Ad qō dicimus.) Tertia ibi. (Trē a quibusdā.)

Deinde cū dicit. (Ei vero qō supadictū.) Mouet qōnem de vniuersalitate diuine scie seu puidētie. Et tria facit. qz pmo arguit p Hieronymuz. q̄ oīa nō subiacēt diuine scie: uel puidētie. qz absurdū est dicere deum p singula momenta cognoscere quot culices nascātur. quot ve moriātur. Scōo soluit asserēs oīa esse subdita diuine puidentie siue scientie. ⁊ q̄ deus scit quāta sit multitudo pulicū vel culicum. attamē hoc nō scit p mōēta tempoꝝ. sed vno intuitu oīa videt. Rursum specialem curā. ⁊ spālez prouidentiam ipse non hz de oibus. sed solū de rōnalibus p qō pz solutio ad dictum Hieronymi ⁊ patet quomō omnia sunt subiecta diuine puidētie: ⁊ quō nō. naz puidentie vī sumpte sunt omnia subdita. specialiter aūt non. Tertio. breuiter pcludit deum omnia simul ⁊ immutabiliter cognoscere. Scōa ibi. (Ex tali itaq̄ sensu.) Tertia. ibi. (Simul ita q̄.) In quo terminatur sententia lectōis ⁊ di.

In presenti distinctōe magister de duobus determinat. Primo de augumēto ⁊ diminutione diuine scientie. Scōo de diuina puidentia ⁊ vīitate eius. ideo de his duobus q̄remus. Circa pmū q̄remus tria. Primo vtrum deus possit nō scire quod scit. Secūdo vtꝝ possit scire q̄ nō scit. Tertio. de infinitate sciētie eius.

Qō. pma

D pmū sic pceditur. vī q̄ deus non possit nō scire quod scit. qz sm Cōmē. in. rij. meta. Scientia ppe de deo dī. sz q̄ ppie de deo dicuntur realr sunt in ipso: ⁊ nullo mō variari possunt. sed si deus possit nō scire q̄ scit videretur scientia eius variari posse. ergo ⁊c.

Preterea. scia dei est de omnibus: si ergo deꝰ posset nō scire quod scit posset nō scire oīa: quod est incōueniēs. Preterea. actio dei ē ei ēntialis ⁊ suum scire est suū eē. Si ergo pōt deus non scire quod scit. pōt nō eē quod ē. sz h̄ est falsum ⁊ impossibile: ergo ⁊ ipsum. Preterea. qcqd deus scit: ab eterno scit. sz oē eternū: est necessariū: quod necessariū sp ē vno mō. ergo nō pōt nō scire quod scit. qz tūc sunz scire nō esset necessariū. In cōtrariū ē qz deus est agens a pposito. sed potentie rōnales vt dī. ix. metha. sunt ad opposita. ergo de quolibet dici potest q̄ deus potest illud facere ⁊ non facere. cum ergo posit non facere que facit: potest non scire q̄ scit. Rn. dicendum q̄ actus diuini tripliciter accipi possunt. nam quidam non sunt transeuntes in exteriorem materiam nec dicunt respectum ad aliquid extra. ⁊ huiusmodi actus sunt illi p quos pducuntur plone vt generare ⁊ spirare. aliqui aūt non solū dicūt respectum ad aliqd extra. sz etiā sunt trāseuntes in exteriorē materiā. sicut creare ⁊ facere. aliq vero medio mō se habēt: nā actus ipsi nō sunt transeuntes: dicunt tn quēdā respectū ad aliquid extra. ⁊ huiusmodi scire ⁊ velle. Nam sz scire sit in sciente: ⁊ velle inuolēte: scita tn ⁊ volita possunt. eē aliquid extra volētē ⁊ scientē: pp qō ⁊ si huiusmodi actus nō transeunt p eos tn quidam respectus ad exteriora importatur ⁊ qz potētia semp dī respectu actus. cū q̄ritur vtrum deus possit h̄: ⁊ oppositū sm q̄ diuersimode possunt accipi actus diuini: sic oz rīsionez diuersam eē. Nā respectu actuū nō trāseuntiū in exteriorē materiā nec dicētium respectuz ad aliquid extra simpliciter negādum ē in deo eē potētiā ad opposita. nō. n. deus pater pōt generare ⁊ nō gnare filiū: sed de necessitate gnat nō necessitate coactōis. sed immutabilitatis. Silr mō ⁊ de spirare dicēdū ē. Nā pcedere potētiam ad opposita respectu talium actuum absq̄ mutatōe diuina fieri nō pōt: ⁊ qz simpliciter pcedendū ē deum immutabilē eē simpliciter negande ē in deo potētia ad opposita respectu actuz p̄dictoꝝ. Respectu vero actuū trāseuntiū: simplr pcedendum est deum habere potentiā ad opposita. pōt. n. deus creare ⁊ non creare facere ⁊ nō facere: nā cū sit agēs. non ex necessitate nature. sz ex liberi arbitrij potāte. pōt pducere res ⁊ non pducere vt placet sibi. nā sicut potētia ad opposita respectu actuū nō trāseuntium nec dicētiū respectum ad aliqd extra nō pōt deo attribui absq̄ mutabilitate ei⁹. ita potētia ad opposita respectu actuū transeūtiuz nō pōt a deo negari nisi ab eo negetur libertas actiōis. ⁊ qz simplr pcedendū est deū libere agere. cum non agat ex necessitate nature sicut simplr negandū est ipsum mutabilem eē. simplr debemus pcedere q̄ habeat potētiā ad oppositā respectu actuū trāseuntiū. Sicut simpliciter negamus ipm habere potentiam ad opposita respectu actuum non transeuntiū. nec ad exteriora respectum dicētium. Respcru qō actuū medio mō se habentiū: vt respectu coz q̄ in exteriorē materiā nō trāseunt: tamē ad exteriora respectum dicunt: medio modo dicendum est. Nam sm q̄ dicunt respectum ad exteriora deberi in deo pcedi potentia ad opposita ne negemus a deo liberi arbitrij ptātem. rōne vero ipsoꝝ actuū. put dicunt aliqd in deo exīs: potētia ad oppositā est tribuenda: ne in ipso mutabilitatē ponere videamur. Nā sic ē deo tribuēda immutabilitas q̄ nō est in eo mutabilitas non ponatur. Potest ergo deus velle qō non vult cum alia a se nō de necessitate velit nō q̄ ipsum velle diuinum mutari possit. Sz aliqres exteriores mutabilitati subiecte sunt. ⁊ pp respectum ad huiusmodi exteriora qui importatur inuelle potest non velle quod vult. sic etiam ⁊ de scire dicendum est loquendo de scientia que dicit respectū ad exteriora vt ad ea que fienda sunt. nam cum talia sint ea ad que diuinum velle respectum dicit. eo q̄ eius voluntas sit causa omnium a deo producto rum: cum possit velle ⁊ non velle huiusmodi producenda. qz alia a se. non de necessitate vult. sic etiam ⁊ de scientia visionis dicendum est. dicitur enim scientia visionis ad similitudinem visus. Nam sicut visus proprie solum exteriora videt. sic scientia dei prout facta scit vel fienda: dicitur visionis propter respectum quem habet ad exteriora. nam sci

entia simplicis noticie non proprie ad exteriora respectum importat. sm hanc autem deus potest non scire quod scit inquantum ea que producit. potest ñ producere. qz agit sm liberi arbitrii voluntatem.

Ad. i dicendus q licet scientia realiter sit in deo dicit tamen respectum ad exteriora z potissime scie tia visionis: z rone huius respectus potest deus nõ scire qõ scit. nõ qz ipsum scire diuinum mutari possit. sed qz q̃ pducit põt nõ pducere. Ad. ii. dõ qz scientia dei q̃ ē de oibus ē scientia simplicis noticie z respectu talis scie loquẽdo de scientia rex de9 nõ põt nescire qõ scit. Sz scia visionis q̃ est solũ de factis vel fiẽdis. põt deus nõ scire qõ scit: qz põt non facere quod facit. vnde pcedere huiusmodi scientiã ẽ ad opposita. nihil ẽ aliud q̃ dicere deũ libere agere z posse nõ pducere q̃ producit. Ad. iii. dicẽdũ q Iz scire dei sit suũ eẽ. tñ pp aliam z aliã habitudinẽ importatã p eẽ z scire aliq̃ pcedimus desciere q̃ negam9 de eẽ: nã cũ in eẽ nõ importetur respectus ad exteriora. sed solũ ad id in quo ē: eo q eẽ sit actus entis i quo ē: nõ possumus pcedere deũ nõ eẽ quod ẽ absq; mutabilitate eius: tñ qz in scire z potissime in scientia visionis importatur qdã respectus ad exteriora pcedere possum9 deũ nõ scire quod scit absq; mutatione eius. Ad. iiii. dicẽdũ q eternũ ẽ necessariũ necessitate immutabilitatis nõ necessitate coactionis. z qz deũ ponimus libere agere: z cũ dicimus ipm posse non scire quod scit nõ pcedim9 in eo mutabilitatẽ nature: sz libertatem arbitrii z cũ talis libertas eternitati nõ deroget ñ ẽ incõueniens ipsuz posse non scire quod scit: vt potest patere per dicta

Qõ. iij.

Secundo qritur. vtrũ deus possit scire q nõ scit z videtur q nõ. qz i eternis nõ differt eẽ z posse vt dicitur. iij. phi. ergo eẽ eternum tã cito cũ potest esse est cũ ergo quicquid de9 scit ab eterno sciat. quicquid potest scire scit ergo non põt scire q non scit. Preterea nihil erãtiũ deus cognoscit nisi p ydeã. sed non põt esse aliqua ydea in deo que ibi non sit qz tunc in eo eẽt facta mutatio cũ ydea dicat formã in deo erãtẽ ergo rẽ. Preterea augmẽtum scie dupl̃ considerari potest. pmo respectu scibiliuz vt cũ aliquis plã scit q̃ pus. 2do respectu scie vt cũ aliquis clarius videt aliqua q̃ pus. sed diuina scientia nec augumentari potest nec minui. sed si deus posset aliqd scire q nõ scit scientia eius augmẽtari posset: quod est inconueniẽs. qz tũc variabilis eẽt. Preterea. pcedimus deũ nõ solũ scire entia. sz etiam nõ entia. sz affirmatio z negatio sunt ea quoz nõ ẽ mediũ sz se vt dicitur pmo posteriox. ergo de9 nõ põt scire qõ nõ scit. qz si aliqd eẽt qõ nõ eẽt scituz a deo nec eẽt ens: nec nõ ens: qõ est incõueniẽs. Incõtrariũ ẽ. qz si cut deus põt nõ facere qõ facit: pp quod pcedimus ipm posse nõ scire quod scit. ita cũ possit facere q nõ facit: pcedere debemus q possit scire quod nõ scit.

Rñ. dicẽdũ q loquendo de mõ sm quem de9 Iz z assidue deum nõ scire q sciuit: z scire quod ñ sciuit nã si sciuit aliquẽ esse nascituz: illo iam nato non scit ipsum nasciturum. Nam scientia non est nisi vero rum: z qz non est verum ipsum eẽ nasciturum. Sz esse natum scit ipsum esse natum z non nasciturum z sic accipiẽdo scientiam dei: ptinue scit quod nõ sciuit z sciuit q nõ scit. Nã Iz oium enũtiabiliũ: vt res quedam sunt deus cognitionem habeat: qz scit oẽs propositiones que formari possunt. z quicqd enunciari potest: attamen accipiendo enunciabilia vt enunciabilia sũt z vt sẽ rex significatiua: planũ ẽ deũ si scire qõ sciuit z scire qõ ñ sciuit: ñ q mutati9 in scientia sua facta sit. sed qz res ipse mutate sunt: sm q̃ rum variationem veritas enunciabilium variatur. Sed vtrum loquendo de scientia rerum possit deus scire qõ non scit: dubiũ est cuz deus sm hanc scientiam nõ solũ sciat entia: sz etiã nõ entia: z inter ens z nõ ens nihil medium eẽ possit. Ideo notandũ q̃ sicut distinguim9 in nobis scientiã practicã: z speculatiuã: sic z in deo distinguere possumus. z si scientia speculatiua nõ est subiecta libertati voluntatis: scientia tñ practica sm q̃z opus operandũ disponitur: libertati voluntatis subiecta ẽ: eo q p imperiũ voluntatis ab agente per cognitionem effectus producũtur inesse. Cum ergo q̃ritur. vtrum deus possit scire qõ nõ scit loquendo. de scientia speculatiua nõ nam sm hanc scit facta: fiẽda: z fieri possibilia: z ẽt scit seipm. Et qz nihil ẽ qõ nõ comprehendatur a tali scientia. ßz eam nõ põt scire qõ nõ scit. Sz si loquamur de scientia practica accipiendo practicum simpliciter: vt dicamus deum scire scientia practica que fecit vel facere disposuit: põt deus scire qõ nõ scit: cũ possit plura facere q̃z faciat. Et ad intelligẽdã hanc veritatem sciẽdũ q volũtas: cui sciẽtia practica vñ esse subiecta propter libertatez arbitrij potest in opposita. vt põt velle z nõ velle. Si aũt nõ possit in opposita dupliciter põt cõtingere. Primo si actus eius transiuit in preteritum. Uñ si voluit ñ potest non voluisse eo q̃ preterita habent quandaz immutabilẽ veritatem. Sẽõ si ponatur velle. qz non simul põt velle z nolle. qz omne qõ ē: quãdo est necesse est esse. Unde piunctim nõ põt simul velle z nolle. qz talia simul eẽ. in cõpossibilia sunt. z sicut est de velle qõ est actus a voluntate elicitus. sic est de quolibet actu a voluntate imperato. Nam sicut hõ potest velle z non velle. sic põt ambulare z non ambulare. z sicut cũ velle transit in ꝑteritum nõ remanet in voluntate ad opposita: qz si voluit non potest nõ voluisse. sic ẽt si ambulauit nõ põt non ambulasse. Rursum sicut si ponitur velle non potest nolle sic si ponitur q̃ aliquis p volũtatem ambulet durãte ambulatione nõ põt nõ ambulare. Ulso q volũtas potest in opposita: z respectu actus a voluntate eliciti z respectu actus ab ea imperati. notãdum q sicut deus põt velle aliã a se. z nõ velle. sic põt scire scientia practica alia a se z non scire: cũ scientia practica vt dictum est sit quodãmõ voluntati subiecta: z actus talis scientie sit a voluntate imperatus: potest igitur scire qõ non scit: z nõ scire qõ scit. cũ ßz talem scientiam sit in eo potẽtia ad opposita: veruz qz vt dictum ẽ siue actus sit a voluntate. elicitus siue imperatus. si transit in preteritum: non potest volũtas in oppositum. Rursum si ponitur talis actus eẽ manente tali actu non potest etiam in oppositum eo q̃ simul esse z non esse alicui conuenire non potest. ad diuina tranferentes dicamus q primum istorum ad diuina transferri non põt. eo q ibi nihil trãseat in preteritum cum omnia que in deo sunt eternitate mensurẽtur. sm tñ ibi adaptari potest. z ideo si ponitur deus aliquid velle non põt illud nolle. vel si ponitur aliquid scire non põt illud non scire. qz vt in eo mutabilitas facta esset: vel simul sciret z non sciret: z vellet z non vellet qõ est impossibile: z ideo loquẽdo de potẽtia absolute. sumpta potest scire z ñ scire: z velle z nõ velle. sed loquẽdo de potẽtia ordinata qz hec presupponit ordinem z voluntatez: vt appellemus ordinatam potẽtiã sm qua deus ex sequtur que disposuit z ordinauit. ñ ẽ ad opposita. qz supposito q deus disposuerit sic facere nõ potest in oppositum ppter sui immutabilitatẽ. igitur quodlz a deo scitum scientia practica si refertur in diuinam

z ij

potentiam simpliciter ⁊ absolute sumptam potest nō sciri. ⁊ quodlz nō scitum pōt sciri: pp volūtatis libertatem. Sz si referatur in potētiā supponētē ordinem. ⁊ dipōēm: nō scita sp erūt non scita: ⁊ solū scita scientur. propter eius immutabilitatē. Ad .i. dō q̄ ineternis non differt esse ⁊ posse. qz in eis nō ē mutabilitas. ideo oīs respectus ad opposita. qui arguit mutabilitatē ab eternis negari dz. pōt tñ ineternis esse libertas. ⁊ ideo respectus ad opposita q̄ arguit libertatem ab eternis negari non dz. ⁊ qz nos dicimus deū posse scire: qō non scit: ⁊ nō scire qō scit pp volūtatis libertatē: nō ppter mutabilitatem: ideo ḃ a deo negari nō debēt: nec tamen ppter ḃ in scire diuino: posse precessit esse: ita q̄ pus potuisset scire ⁊ nō sciuit ⁊ postea sciuerit: sed quicquid scit ab eterno sciuit. Maz vt pz per habita sic ponimus in deo potētiā ad opposita propter libertatē voluntatis. q̄ in nullo derogatur eius imutabilitati vel eternitati. Ad secūduz dicendū q̄ vt habitū est ydee in deo nō solum pertinēt ad scientiā speculatiuā: sz ēt ad practicā: ⁊ ꝑm q̄ pertinēt ad scientiā practicam. sunt quodāmodo subiecte libertati voluntatis: vt sicut deus pōt scire ⁊ nō scire. sic pōt habere ydeaz ⁊ nō habere: loquēdo de ydea: vt ad scientiā practicam ptinet. ita tñ q̄ huiusmodi respectus ad opposita: sic ponatur in deo ppter voluntatis libertatem q̄ in eo nulla mutabilitas denotetur. Ad tertiuz dicendū q̄ lz deus possit scire qd nō scit modo quo dictū est: nō tñ ppter hoc scientia eius augumentari pōt: qō duplr̄ declaratur. Primo qz scientia recipit spetiē ex obiecto ꝓncipali: ⁊ qz seipsuz ꝑmo ⁊ ꝓncipaliter scit: ⁊ sciendo se scit oīa: cū principale obiectū diuine scientie inuariabile sit ipsa scientia inuariabilis erit. Secūdo ḃ declarat̄ qz augumētū ē ꝑxīti quātitati additamētū. Si gr̄ esse posset q̄ ōs pus ne sciret aliqd ⁊ postea sciret: ita q̄ nō ab eterno sciret aliquid sciret posset alicui videri diuinā scientiam augumentatā esse: qz ex ꝑxīti quātitati additamentū aliquod esset factuz. Sed nos sic saluam⁹ in deo potentia ad opposita respectu scire practici pp volūtatis libertatē q̄ in eo nullaz mutabilitatez ponim⁹ ⁊ dicimus qō qcquid sciuit ab eterno scuit: qz augumentū est spēcies motus ⁊ dicit transituz a quantitate minori ad maiorez ponēdo deum posse scire qō nescit modo quo ponimus. nō ponimus q̄ possit eius scientia augumētari. Ad .iiij. dō q̄ scientia illa ꝑm quā scit deus nō soluz entia: sed etiā oīa non entia tā fienda q̄ fieri possibilia est scientia speculatiua nō practica simpliciter. Nos vero loquimur de scientia practica simpliciter ꝑm quā nō scit oīa fieri possibilia. Sed solum scit que facere disposuit.

Nō. iij.

Ertio queritur de infinitate diuine scientie. vtrū deus infinita possit scire. ⁊ videtur q̄ non: qz dicitur ꝑmo phīsi. Infinitū ꝑm q̄ infinitum ignotuz est: sed qō ꝑm se est ignōtū a nullo sciri pōt. ergo cē. Preterea. sz Augu. xii. de ciui. dei ca. xviij. Quicqd scitur scientiꝰ scientia cōprehēditur: sed cōtra rationez infiniti est q̄ cōprehendatur. ergo cē. Preterea. si dicatur infinitum. relatū ad infinitum est finitū. vt infinita deo sit finita pp qō infinita a deo sciri pōt. Cōtra. qō cōparatū ad vnū ē tale: pparatū ad aliō: nō ē tale ē i ꝑdicamento relatōis: ⁊ ideo probat philosophus magnū ⁊ parvum eē in ꝑdicamēto relatōis. qz aliqd cōparatum ad vnum est magnum. comparatum ad aliud ē parvum. cum igitur infinitum non sit in predicamento relatōis: ad quodcūqz cōparabitur infinitū ifinitū erit ergo infinitū est infinituz deo. ⁊ ita ab ipso ignotum. Preterea. vult phs. ij. methaphi. q̄ sigs in sua imaginatione acceperit lineam infinitam non determinabit diuisiones eius: ⁊ exponit Com. q̄ q̄ imaginatus fuerit lineam infinitam non poterit intelligere caz. ergo vt videtur cognitio infiniti: repugnat intellectui non repugnat imaginationi. sed deus imaginatione caret. cū non habeat virtutes organicas. ⁊ quicqd nouit intelligēdo nouit. ergo infinitum a deo sciri non poterit. Preterea. sicut impossibile est finitum pertrāsire infinitū. sic impossibile ē infinituz infinitum ptrāsire. Mā in tempore finito: nec finitū nec infinitū pertransibit infinitum. In infinito vero tempore ab infinito ⁊ finito finitū transiri poterit. vt pōt haberi ex. vi. phīsi. ergo non magis ē pertrāsibile: nec magis finituz infinitum in finito q̄z finito. Si ergo par est cōparatio infiniti ad finitum: ⁊ infinitum. Si ab intellectu creato ⁊ finito infinitum sciri nō potest: nec ab intellectu infinito sciue in creato sciri poterit. Incōtrariū est qz q cognoscit perfecte virtutē aliquā cognoscit oīa illa ad q̄ pōt extendere illa virtus cum igitur deus pfecte suā virtutē cognoscat. cū sua virtus se possit extēdere ad infinita eo q̄ sit infinite virtutis infinita cognoscere poterit. Preterea. deus cognoscit oīa singularia nō solum existentia. sed ēt eriūere possibilia. sed ḃ sunt infinita. ergo cē. Rñ. dō. q̄ infinituz. v. modis accipi potest. Uno mō negatiue. vt dicatur infinitum. q̄ nō est aptum natū tranſiri nec finiri eo q̄ non habet quantitatem in se per quam transiri possit. ⁊ sic punctus est qō infinitum. qz nō est quid q̄z tum. ⁊ sic accipitur infinitum ꝓpter defectuz magnitudinis. Alio modo pōt dici infinitum ꝓpter magnitudinis excessum: vt dicatur infinitum. non qz non habeat quantitatem. sed qz bz eam nō limitatam ⁊ finitā: ⁊ sic infinitum diffinitur: a pho. q̄ est cuius partem accipientibus semp ē aliqd extra sumere. Tertio mō accipitur nō simpliciter. Sed qz de difficili finiri ⁊ pertransiri potest. vt via magna vel profūditas maris dicitur infinita qz de difficili talia pertrāsiri possunt. Quarto mō infinitum of in successiuis. ꝑm q̄ tps est qd infinitum ꝓpōnem philosophoꝝ. q̄ direrunt tps nō incepisse.

Quinto modo sumitur penes diuisionē ⁊ sic quodlibet ptinuū ⁊ qlibet magnitudo est infinita. qz p se conuenit ptinuo i infinituz diuisibile esse. omnes isti modi infinitatis haberi possunt a pho. iij. phīsi. licz eos alio modo assignet. Cum ergo queritur vtruz deus infinitum cognoscat. non est questio de infinito. propter quantitatis defectum. qz nulli dubium est deum in diuisibilia cognoscere. nec est dubium de infinito nō simpliciter ꝑm q̄ via magna infinita est. ⁊ profunditas maris immensa dicitur: qz cū talia actuale esse habeant non est possibile deum ignorare ipsa qui omnium est productor. Nec etiam ē questio de infinito in successiuis ⁊ fm diuisionem. qz nulli dubium est magnitudinem. ⁊ tempus deo nota esse. Nam ⁊ si mundus esset eternus: infinituz tempus transisset. ⁊ qz deus non solum cognoscit q̄ fecit. sz que facere potest. Cum mundum ab eterno potuisset facere vt in secundo patebit talium cognitionem a deo negare non possumus. Sed vtruz cognoscat infinitum ꝑm quantitatis excessum dubiū esse videtur. Notandum. ergo q̄ tale infinitum dupliciter eē potest. ꝑm q̄ quantitas dupliciter dicit ptinua: ⁊ discreta. Cum ergo queritur. vtrum deus cognoscat infinitum. si loquimur de infinito ꝑm numerum. siue ꝑm quantitatem discretam: sic deus infinita cognoscit. Nam ipse scit omnia que relucent in ipso ⁊ qz i ipō ꝓgregantur perfectōes oīum generum non solum actu existentes. Sed etiam esse pos

bile: eñ talia infinita sint oz q infinita cognoscat.

Qđ autem infinita: ſm numeruz deus cognoscat sancti ⁊ pbi ptestantur. Nam Augu. xij. de ciui. dei c. xviij. ait q species numerox quax nō est numer? note sunt illi cuius sapientie. nō est numerus. ⁊ Cō mien. xij. metha: dicit. q oēs ꝓportiones ⁊ forme q̄ sunt in potentia in materia ꝑma: sunt actu in ꝓmo motore. ⁊ assimilantur aliquo modo esse eius qđ fit in aīa artificis. Sed materia prima est in potentia ad infinitas formas saltem ſm numerum. ergo infinita relucent in ꝑmo motore. sed ipse est cognitor oīum que relucent in ipso. Nam si forme existentes in anima artificis ipsi artifici note sunt: huiusmodi forme ⁊ ꝓportiones que sunt in deo tanq̄ in artifice ⁊ conditore omnium ei ignote eē non poterunt cognoscit ergo de⁹ infinita ſm numerum. Sed si queratur. vtrum cognoscat infinitum ſm excessum magnitudinis. nō accipiendo magnitudinem virtualē. q: sic planum est deum infinitum cognoscere eā seipsum cognoscat q est infinite virtutis. Sz accipiendo magnitudinem molis. sic deus ꝓprie loquendo infinitū nō cognoscit q sic declaratur. q: q non reperiatur. huiusmodi quantitas infinita non ē q: infinitas per se ⁊ ꝑmo quantitati repugnet: repugnat. n. huiusmodi infinitas p̄incipaliť entitati: quā titati aut̄ non repugnat nisi quodāmodo ex p̄ti in quantum ratio entitatis reseruatur inquāto. qđ sic est videre: q: sicut affirmatiuis repitur aliqd ime diatuz ⁊ aliqd mediatū sic ⁊ in negatiuis se habet. vnde in primo posteriox docet reducere ꝓpus ꝓpones negatiuas mediatas in imediatas ⁊ sicut vt demus in affirmatiuis q̄ qñ ꝓprietas aliqua cōuenit alicui p se ⁊ ꝑmo. a quocunq̄ remoueatur talꝫ ꝓprietas non remouetur ab illo. q: nō ineſt ei per aliud: sic ⁊ in negatiuis se hz q si aliqd remouet ab aliquo per se ⁊ primo cuicūq̄ ponatur illud conuenire nō conueniet ei a quo ꝑmo remouetur: eo qđ nō remouetur ab illo p aliud: ⁊ q: si poneretur tale infinituz esse de necessitate esset quantū eo qđ ratio infiniti quātitati cōgruit: vt dicit ꝑmo ꝓbiſic. tñ si ponitur infinitū quātitati cōgruere: nō ꝓpter hoc ponitur esse. arguere possumus q infinitas directe repugnat entitati nō quantitati. Hoc idez etiā aliter declarari p̄t. q: quotieſcūq̄ impossibile est aliquod ꝓdicatū ineſſe alicui. si ad pōm illius ꝓdicati sequitur aliud cōsequens non directe repugnat ꝓdicato: sed ſbo repugnare potest: vt si impossibile est hominē esse asinū: si ponatur asinū ꝓdicari de homine si ad hanc ypothesim segtur hominez eē rudibilē impossibile est rudibile repugnare asino: licz possit repugnare homini: igitur si poneretur ens aliquod infinituz q: sequeretur illud esse quantū quantitas infinitati vel infinitas quātitati directe repugnare nō p̄t. Ex ipsa ergo entitate rei oz huiusmōi repugnantiā accipere: ⁊ q: deus positive ⁊ p ydeaz non intelligit ea que directe subterfugiūt rationez entis: infinituz in deo nō habebit ydeā quā imittet ⁊ ipsum deus non cognoscet: vt hic de diuina cognitione logmur. Nō igitur benedicūt qui volunt deū tale infinitū posse cognoscere ⁊ deterius dicunt qui volunt q: si poneretur tale infinitum esse. q deus ipsius non haberet notitiā. Nā tota causa quare sb terfugit modū cognitionis positum ⁊ p ydeā est: q: subterfugit rationē entis: nō solū actualis: sed etiaz potentialis: ⁊ q: si poneretur esse tolleretur ab eo id p qđ incōgnitū dicitur de necessitate deo notuz esset sed si sic dicimus qđ credimus benedictū: accidit nobis grauis dubitatio. Nam si infinitum ſm quātitatez continuam a deo non intelligit: q: esse non potest. nec infinita ſm quantitatem discrētaz a deo intelliguntur: cum nec talia esse possit. Si vero dicatur numerum ire infinitum non continuum frivolum est. q: lz quantitas inquā pōt potentia naturalis sit determinata. quātitas aūt inquā potest ee in potentia indeterminata est. q: nunq̄ posset esse tantum corpus qn deus maius facere posset. posſz .n. semp facere maius celū ⁊ semp maius. Vñ sicut semp potest ꝓducere plura: ⁊ plura ſm numerox: ⁊ tñ ꝓducta nunq̄ erūt infinita nihilominus tamen de⁹ cognoscit ſm numeruz infinita. q: sic semp potest facere maius ⁊ maius corp⁹. lz ꝓductū nūq̄ sit infinitū. tñ vt videt infinitū ꝓtinuū intelligere pōt. Ideo notādū q aliter ē ens totū discretū. aliter totū ꝓtinuum. Nam in toto discreto partes sunt actu. vnde tale totum nō est ꝓprie vnum. ⁊ inquātum deficit ab vnitate deficit ēt ab entitate: ⁊ ideo magis est ens q: partes sunt entia q̄ partes sint entia. q: totum ē ens. In ꝓtinuo aūt ē ecōuerso. Nam partes in eo sunt entes in potētia. vnde in tali toto partes sunt. q: totum est. Unde ⁊ cum diffinitē totū quātitatiuū partes nō ingrediūtur diffinitōem eius. sed ecōuerso. ⁊ q: res sicut se habent ad eē sic ſe habēt ad cognosci. adb̄ q intelligātur infinita: ſm numerox. nō oz ipi infinito respondere ideam quā imitetur. Nā cum infinitū in ꝓuationē sonet. vt hic de infinito loquimur ſi poterit ei rñdēi idea quā imitet. Nā ꝓuatiuis hz q huiusmodi talis idea rñdere nō pōt. Sed sufficit ad hoc q etiam distincte infinita ſm numerox cognoscantur q cuilz illox ꝓpria idea respondeat. hz si cōtinuum infinitū intelligi oz o; tale ꝓtinuum habere ideam eo q tale totum vt totum est directe ⁊ p se ſi cognoscitur nisi ei ſm se idea respondeat. ⁊ q: ponitur infinitū cū tali eo q in ꝓuatōem sonet non possit rñdere idea quam imitetur directe ⁊ positive cognosci nō poterit. pōt ergo de⁹ infinitas lineas intelligere. que si oēs cōponerentur magnitudinē infinitam efficerent. Potest etiam infinita corpora vt infinitos homines intelligere: q̄ si oēs cōponerentur infinitum corp⁹ efficeretur. q: sic intelligere infinitum quātum nō subterfugit cognitōis modum: eo q cuilibet talium. q: ponuntur diuisa: idea ꝓpria respōdere poterit ipsum tñ ꝓtinuū infinitum: ſm se qđ cognoscibile nō existit. Vñ ⁊ Cōmen. sup scdo metha. ait. q nō pōt intelligi linea infinita nisi iteretur infinicies. Sz hoc vt ait nō facit intelligere infinitum ñ q̄ repugt posse cogſci ifinito hz nūex: sic ifinito ſm ꝓtinuū vt p hita patere pōt. Ad. i. dō q ifinitū hz q infinitum est ignotū. q: infinito ſm se cū sonet in ꝓuationem idea vel similitudo aliq̄ i cognoscente. rñdere nō pōt. ideo infinitū cōtinuū ē ignotū. q: si tale infinitū scireť sciret vt ifinitū. eo q tali toti hz se dz rñdere idea nō ratione partiū: cū nō sit: q: partes sunt hz magis ecōuerso. Infinitū aūt hz numerox nō oz ignotum eē. q: cū partes talis totius sint actu infinita ſm numerox ab aliquo cognosci poterūt. dū tñ in eo infinita reluceant: ⁊ ea vno cognoscat intuitu. Ad. ij. dō q ꝓtra rōnem infiniti ē q cōprehendat̄ a finito hz nō q comprehēdatur ab infinito. Ad. iij. dō q infinita dñr finita deo q: non excedit cognitōem eius ⁊ nō ē incōueniēs aliqd cōparatum ad vnū excedere cognitōem ipsius: cōparatū ad aliud nō excedere. Jō infinita lz excedāt intellectum creatū: nō tñ excedunt intellectū diuinū: vnde egnocatur ibi in eo q est eē infinitum. q: ibi accipitur finitum p eo qđ est nō excedere: nō p eo qđ est eē limitatū. Ad. iiij. dō q ibi logtur pbs de infinito ſm magnitudinē nō de infinito ſm numerox. ⁊ ideo auctoritas non est ꝓtra nos. Ad. v. dō q deus non intelligit infinita per

trāseundo q intelligat partem post partem: ſz intelligit oia vno intuitu. nā ſz intellectus noſter nō poſſit intelligere infinita: tū qz infinita: nō relucent in ipſo: tū qz intelligit p diuerſas formas. ideo non ſimul intelligit oia q̄ intelligere pōt: propter qō dato q in eo reluceret infinita. tñ qz non intelligit omnia ſimul que relucent in ipſo. ſed intelligit vnum poſt aliud: nunquā infinita intelligere poſſet: qz infinitus ē cuius partē accipiētibus ſemp eſt aliqd extra ſumere. deus tñ in quo infinita relucēt cum ipſe ſimul oia cognoſcat neceſſe eſt cum infinita cognoſcere. arguit ergo ratio intellectum creatum non intelligere infinita eo q quodāmodo p trāſeundo intelligit non aūt arguit de intellectu diuino. Argumēta autem incōtrariū ꝓcedātur. qz nō cōcludūt deum intelligere infinitum ꝓtinuum: ſed infinita ſm numerum qō cōceſſimus.

Finde queritur de diuina prouidētia. Et circa hoc querūtur tria. Primo. quid ſit.

Secundo. vtrum differat a fato. Tertio. quorum ſit.

dō. iiij. Dō primum ſic ꝓceditur: videtur q diuina puidētia ſit idem q ſcientia. qz ſm Boetium. v. de ꝓſol. puidētia dr q pozo a rebus infimis ꝓſtituta. q. ab excelſo rex cacumine cuncta ſpiciat. Si ergo ſpicere z videre ꝓueniunt prouidētie: puidētia ad ſciētiam pertinet

Preterea videtur q ſit idē. q ſollicitudo ſine cura. qz Dama. li. ij. c. penul. dicit q puidētia eſt q̄ ex deo ad exiſtētia fit cura. ergo cura diuina circa exiſtētia. ꝫ eſt prouidētia.

Preterea. videtur q ſit idē q ordo. qz Aug. lxxiij. q. q. de prouidētia: vult q deus puideat oibus rebus ex eo q ipſo ſummo deo cūcta bene amminiſtrāte q̄ fecit nihil inordinatum in vniuerſo nihil iniuſtum ē.

Preterea. Boetius. iiij. de ꝓſol. dicit puidētia ē ipſa diuina rō in ſummo oium ꝓncipe ꝓſtituta que cūcta diſponit igitur ē idē q ordo z diſpō.

Preterea. vī q puidētia ſit idez q poteſtas. nā prouidere eſt ſuperiox z ptātez babētium.

Preterea vī q prouidētia ſit idē q volūtas diuina. qz Dama. li. ij. c. xxix. ait prouidētia ē voluntas deip quā oia q̄ ſunt ꝓueniētem deductiōem ſuſcipiūt.

Preterea. videt q ſit idē q guberna/tio. qz Aug. lxxiij. q. q. de prouidētia. loquēs de ea ait. q cū lex ipſa in cōmutabilis maneat: oia mutabilia deus pulcherrima gubernatione moderetur. z ſapiētie. xiiij. ſcribitur tua pater: oia gubernas p. uidētia.

Rñ. dō q puidētia ꝓprie eſt eox q̄ ſunt ad finem: nā cum prudētia ſit recta rō agibilium z ꝓprie ſit eox q̄ ſunt ad finem: prouidentia q̄ dicitur pars prudētie immo in qua cōpletiue rō prudentie videtur ꝓſiſtere eox que ſunt ad finem ē: preſuppoſita cognitione vel volūtate finis. igitur ea que ſūt ad finem ſubiacebūt puidentie non ipſe finis. z qz oīs creatura hz rōnem eius qō eſt ad finem incōparatōe ad deum p ipſas creaturas ſubiectas diuine puidētie. diuina prouidentia nobis manifeſtari poterit. Videmus autem duo in creaturis q̄ iuuāt nos ad intelligēdum diuinā puidētiam. Primo. qz oīs creatura a deo naturam ꝓpriaz ē ſortita: aliter z aliter: ſm diuerſa creaturax gña. z ſm h̄, q̄dā diſpoſitio in vniuerſo attenditur vt aliqua ſint ſupioza. aliqua inferioza. put requirit diuerſitas naturax: z ſic accepta diſpoſitio ē ordo partiū in toto. Iſtū aūt ordinem z decorē vniuerſi tradidit pbs cum dicit. xij. metha. vbi aſſimilat totum vniuerſum exercitui. z deum duci exercitus. nā ſicut in exercitu aliqui milites ſunt anteriozes alig poſteriozes ſm maiozem z minozem probitatem ſi bene ſit ordinatus exercitus. ita q eſt ibi quidam ordo partium inter ſe. ſic alique creature ſunt ſuperiozes alique inferiozes: ſz q̄ habent excellētiozem z minus excellentem naturam. vnde eſt quidaz ordo creaturax inter ſe: eo q vltima ſuppremox attingūt ſuppꝛema infimox z ecōuerſo. Scōm cōſiderādum in rebus creatis ē q ꝑter h̄ q natura ꝓpriam creatura q̄libet a deo ſortita eſt. cuilibet tributa ſunt ea per que poſſit ſines ꝓprium ꝓſequi ſm naturam ſuam: z h̄ quodāmodo correſpōdet. Primo qz ſm q creature in natura diuerſificātur. ſic eis diuerſa tribuūtur per q̄ poſſint ꝓſeq fines ſuos. z ideo alique ſuas operationes acgrunt paucis opatōibus: z alique pluribus. z talis diſpoſitio vniuerſi ꝓprie dicit ordinem infinem. hūc aūt decorem z ordinē vniuerſi quātū ad finē vltimum tradidit pbs. in. xij. methaphiſi. vbi tot? mūdus ordinatur ad deū. ſz quātū ad fines ꝓximos eis tradidit pbs in. ij. ce. z mū. vbi diſtinguit gradus nobilitatis rex ſm q res acgrūt nobiliorē finē z minus nobilem. z h̄ operatiōibus multis vel paucis.

Aduertendum tñ q licet diſpō cōiter ſumpta poſſit dici ordo partiū in toto. z ordo eax in finē accipiendo tñ eam vt ꝓtra puidētia diuiditur nō vt puidēti am includit ſic diſpō vniuerſi accipi dz h̄z q res naturas ꝓprias ſunt ſortite. prouidētia vero eo q res tributa ſunt ea per que poſſunt fines ꝓprios adipiſci: Sic. n. videmus in pfe familias cui deus aſſimilatur. Mā ꝑmo diſponit domū ſuā. z hoc inquantum aliquos ꝓſtituit milites: aliquos ſeruientes. aliquos veſtiarios z ſic ſingl'os i ſuis diſponit gradib? z poſtmodū eis i ſuis gradib? ꝓſtituit ſingul'tribuit poſſi ut ſingla regrūt officia: z tal'tributio. puiſio dr. hz ꝓſtituere eoſin ſui s gradib? diſpō noiatur. Sic ds vniuerſo in toto qō eſt q̄ſi quedam ſua domus ꝓſtituit creaturas in diuerſis gradibus ſm q alig bus dedit naturam ratōalem alig bus irratōalem: z quātū ad hoc attenditur diſpō vniuerſi. Rurſum prout oibus tribuit. per que poſſent fines ꝓſequi dicitur oibus prouidere: vt homini preter hoc q dedit ſibi naturam propam hz quā in certo gradu vniuerſi colloca tur prouidit ei dādo ſibi intellectum z volūtatē per que poſſit ꝓſequi finem ſuū. Hoc aūt ſi bñ vidim? patere pōt de facili. qūo differunt ſciētia diſpoſitio: ſollicitudo: prouidētia: z gubernatio. Mā ſciētia diuina nō ſolū eſt reſpectu eox q̄ ſunt ad finem hz etiā reſpectu finis. Scit. n. deus z ſeipſum z alia. reliqua vero quatuor accipiūtur penes ea q̄ ſunt ad finem. Mā prouidere z ſollicitum eſſe: z gubernare: z diſponere: dicimus deum p cōparationem ad ea q̄ ſunt ad finem. q̄ quatuor diſtingui poſſunt. Nā omina ſollicitudo vī eſſe qd cōe ad alia tria: Maz z i prouidēdo. z diſponēdo: z gubernādo: poteſt dici deus ſollicitus: z habere curā. Mā ſicut pr fami. hz curaz z ē ſollicitus. qūo ſuam domum diſponat: qūo oibus ſm ſuū gradū prouideat: qūo ſingulos ſm ſuum modum gubernet. ſic z deus reſpectu oium ꝓdictox ſollicitus dici poteſt. Reliqua vero ſe habent p ordines. Nam prouidentia preſupponit diſpoſitiōem: z gubernatio prouidētiā. nam ꝑus eſt domū diſponere quā ſingulis ſm ſuum ſtatum prouidere. Rurſum prouidentia precedit gubernationem. nam gubernatio eſt executio prouidentie: z idco prouidētia z diſpoſitio eterna ſunt. gubernatio eſt quid temporale. nam deus in ſeipſo ab eterno oia diſpoſuit: z omnibus prouidit que in tpe executus eſt: gubernatio q̄ banc executionem nominat dicitur tpalis. Ex hoc etiam apparet diſpoſitionem diuinam z prouidentiam ad ſcientiam: poteutiam. z voluntatem diuerſis reſpectibus pertinere. Nam ſi diuinam prouid:

dentiam ⁊ dispositionem consideramus prout ea deus speculatiue intuetur: sic pertinent ad scientiã. etiam ad solam scientiam speculatiuã aliqualiter p/tinere põt. qz ꝛz in creaturis ubi malitia est corrupti/ua ꝓncipij pruꝺẽtia vel prouidentia q̃ est pars eius semper ad scientiam pertineat practicam: ⁊ presup/ponat voluntatem finis. In deo aũt põt ad sciẽtiam speculatiuam pertinere ⁊ ꝓsuppone/e cognitionem finis. quãuis etiam in ipso deo prouidentia magis proprie ad scientiam ptineat practicam q̃z ad specu latiuã. Si vero aduertim⁹ q̃ cũ boc q̃ talis cogno/scit ⁊ videt sic facere proponit: pertinent ad volun tatem. sed si ꝓsideramus ea prout tali cognitioni ⁊ proposito superadditur executio sic pertinẽt ad po/tentiam. mediãte qua talis executio hz fieri. Nam vt deus ab eterno ꝑm suaz scientiam vidit quomo do erãt omnia disponenda ⁊ oibus ꝓuidẽdum per voluntatem sic facere ꝓposuit per suam virtutem ⁊ potentiam ẽ ea postmodum executus. ¶Possum⁹ tamen si volumus ꝟ aliter assignare vt ex eo q̃ deus ꝓuider rebus ꝺicatur deus bonus: eo q̃ ordinate ꝓuider: ꝺicatur sapiens: eo aũt q̃ firmiter ⁊ incõcus/se ꝓuider ꝺicatur potens. ita q̃z ipsa ꝓuisio presup/ponat bonitatem ⁊ voluntatem decor autem ⁊ or/do qui in prouisione aspicitur indicent sapientiam ⁊ cognitionem. firmitas autem ⁊ immobilitas ordi nis arguunt potẽtiam ⁊ virtutem. hanc aũt viam secũdam tenuit Dama. ij. li. c. penul. vbi de prouiꝺẽtia determinat. Qñ igitur diuina prouiꝺẽtia in/cludit diuinam sollicitudinem. eo q̃ diuina cura ⁊ sollicitudo: videtur quid cõe ad dispositionem: pro uidentiam ⁊ gubernationem. Rursumq̃z qz prouidentia quodam modo. quidam ordo est. ⁊ etiam p̃ supponit dispositõem ⁊ ordinem vniuersi mõ quo ꝺictum est. ⁊ qz gubernatio executionem prouiden/tie nominat: ⁊ etiam qz prouidentia ad scientiã vo luntatem. ⁊ potentiam pertinet: diuersis respecti/bus sicut ostensum est: propter modum ⁊ ordinem quẽ habet ad omnia pretacta. licz ab omnibus eis differat loquimur tamen de ea ꝑm modum omni/um predictorum ⁊ ideo licet prouidentia: differat a diuina scientia. loquimur tamen de ea ad modum diuine scie vt p̃a rõ arguebat. sic ẽt loqmur de ea ad modũ dine solicitudinis vt arguebat. scõa. Et ad modum diuini ordinis vt ꝓponebat tertia ⁊ quar/ta. Et ad moduz potentie: vt arguebat. qnta. Et ad modum voluntatis: vt dicebat. vi. Et ad mo/dum gubernationis: vt vltima ꝓponebat.

Secundo queritur. vtrum diuina prouidentia sit idem q̃ fatum. ⁊ videtur q̃ sic per Aug. v. de ciui. dei. ca. ix. qui ait. Si mihi fati nomen alicui rei adhibendum placeret magis ꝺicerem fatum esse firmioris poten tioris voluntatem q̃z illum causarum ordinem quẽ non visitatum sed suo more stoyci fatum appellant sed voluntas firmioris: ⁊ potentioris siue volun/tas diuina: est idem q̃ prouidentia: vel non realiter ꝺiffert ab ipsa. ergo nec fatum realiter erit diuersuz a prouidentia. ¶Preterea. scribitur. v. de ciui. dei capi. viti. ducunt volentem fata: nolentem trahũt. Si igitur fata voluntatem immutare possunt eo q̃ volentem ducunt: ⁊ nolentem trahunt. cum nihil infra deum liberum arbitrium immutare possit. eo q̃ inter deum ⁊ voluntatem nihil sit medium fatum non erit aliquid infra deum. ergo non realiter dif/fereret a diuina prouidentia. ¶Preterea. diuersi re/spectus non faciunt differentiam realem. sed vnum ⁊ idem acceptum prout est in deo ꝺicitur prouiden/tia. relatum vero ad ea que mouentur per ipsuz ꝺi/citur fatum. Unde Boetius quarto de consola. ait q̃ cum in ipsa diuine intelligentie puritate conspici/tur prouiꝺentia nominatur: cum vero ad ea que mo/uet atq̃z disponit refertur fatuz a veteribus appel/latum est. non ergo fatum ⁊ prouiꝺẽtia realiter dif/ferunt. ¶Preterea. ꝑm eundem ibidem. fatata de necessitate prouenium: qz fatum est indeclinabilis ordo causarum. sed res non de necessitate prouenium nisi prout referuntur ad diuinam prouidentiaz Nam relate ad causas proximas: contingentes eẽ possunt. igitur ordo causarum qui est in primo prin/cipe fatum ꝺicitur: cum solum in eo in declinabili/ter maneat. sed huiusmodi ordo est diuina prouiden/tia. ergo ⁊c. Incontrarium est Aug. v. de ciui. dei c. ix. qui ait omnia vero fato fieri non ꝺicimus. im/mo nihil fato fieri ꝺicim⁹. Sz ꝺicere nihil fieri di/uina prouidentia est erroneum. non igitur idem est fatum quod diuina prouidentia: cum fato nihil fiat: prouidentia omnia fiant. ¶Preterea. Boetius q̃r to de consola. ꝺicit. q̃ fatum ⁊ prouidentia diuersa esse facile liquebit. siquis vtriusq̃z rationem conspe xerit. ergo ⁊c. Responsio ꝺicendum q̃ fatum tri/pliciter consueuit accipi. vno modo idem est q̃ vis quedam. ⁊ dispositio syderum. Unde Aug. v. de ci uitate dei. c. ij. ꝺicit q̃ cum homines fatum audiũt vsitata loquendi consuetudine non intelligunt nisi vim põnis siderum. Secundo fatum accipitur pro quocunq̃z ordine causarum: vt patet per Aug. v. de ciuitate dei cap. ix. qui reprehendens Licero nem qui negabat deum esse prescium futurorum ait concedat ergo cicero cum eis qui causarum ordinẽ ꝺicunt esse fatalem. Tertio modo. fatum sumi/tur pro diuina voluntate: vel diuina prouidentia Unde Augu. v. de ciuitate dei capi. viij. loquens de quibusdam philosophis vel poetis de fato de/terminantibus ait: q̃ probatur eos appellare fatuz ipsam precipue dei summi voluntatem cuius po/testas insuperabiliter percuncta porrigitur. ¶His autem tribus modis possunt superaddi duo modi. Nam ponentes fatum esse vim positionis syderuz diuisi sunt. qz quidam huiusmodi vim reduxerunt in diuinam voluntatem. ⁊ quidam non. Unde Au gu. v. de ciuitate dei capitulo secundo: ait q̃ homi/nes per põnis syderum fatum intelligunt qualis ẽ quando quis nascitur siue concipitur quod aliqui alienant a dei voluntate aliqui ex illa boc etiam põ dere confirmant. Rursum ponentes fatuz esse cau/sarum ordinem etiam diuisi sunt: quia aliqui huius modi ordinem nec in diuinam voluntatem: nec in aliquam voluntatem rationalem reducunt. Unde v. de ciuitate dei capitulo secundo scribitur q̃ ali/q̃ fatalia ꝺicuntur que preter dei ꝟboiuz volũtatez cuiusdam ordinis necessitate contingunt. aliqui au tem huiusmodi causarum ordinem reductum in di uinam voluntatem fatum appellant. Unde. v. de ci uitate dei capitulo. viij. scribitur. q̃ aliq̃ non astro rum constitutionem sicuti est cum quidq̃z concipi/tur. vel incohatur: sed omnem seriem causarum q̃ fit: omne quod fit fati nomine appellant: ⁊ subdit q̃ cum talibus de verbi controuersia non multum la/borandum est: atq̃z tractandum. quando quidem ipsarum ordinem ⁊ quandam connexionem dei sã mitribuunt voluntati ⁊ potestati per quod intellige re ꝺat aliquos fuisse qui ordinem causarum fatum ꝺicentes eum in diuinam voluntatem reducebant

Quinq̃z ergo modis fatum ꝺicitur. ¶Primo vis põnis syderum in diuinam voluntatem reducta.

Secundo huiusmodi uis in talem voluntatem ſi ordinata. Tertio. ordo p̃ter causaz diuine volũta

ti tributus. Quarto talis ordo ꝑter diuinā volun
tatem proueniens. Quinto ipsa diuina volūtas
siue prouidentia vel potestas fatum nominatur.

Duos istoꝝ modoꝝ prima facie apparet ipos
sibiles esse. Nam qō sit aliqua vis siderū vel aliqs
ordo causaꝝ in diuinā voluntatem nō reductus est
impossibile solum ergo de tribus alijs acceptiōib⁹
est loquendū. Sed rursuꝫ vna illaꝝ acceptionuꝫ nō
est bona. Naꝫ qꝫ fatum dicatur vis siderum ſm qō
de huiusmōi vi loquūt q de tali fato determinauerūt
stare non pōt cum talem vim super liberū arbitriuꝫ
directe causalitatē habere ponerent ⁊ per eā de mo
ribus hominum tanꝯ per causam cui directe vo
luntas subditur indicarent. Nā liberuꝫ arbitrium
virtuti sideruꝫ etiā in diuinam voluntatem reduc
te directe non subditur. Nō si tamen huiusmodi
virtus in talem voluntatem reducta non fuerit:
non solum libero arbitrio non dominabitur: sꝫ etiā
nec ꝑ eam effectus aliquis producet: fatuꝫ ergo du
pliciter accipi potest. Uno modo vt dicatur ordo
causaꝝ diuine voluntati tributus. Alio vt fatuꝫ di
catur ipsa diuina prescientia vel voluntas: sed si di
uinam ꝓscientiam vel voluntatem fatū noiamus
a vocabuli proprietate recedimus. Unde Aug. v:
de ciui. dei cap. secūdo ait. qꝫ prosus diuina prouidē
tia regna cōstituūtur humana: que si propterea gſcꝫ
fato tribuit: qꝛ ipsam dei voluntatem vel potestatē
fati noie appellat. sententiaꝫ teneat linguā corrigat
proprie ergo ⁊ rationē vocabuli attendendo fati di
citur indeclinabilis ordo causaꝝ in diuinā volunta
tem reductus. quo effectus quadam necessitate pro
ueniūt. Nam licet non omnis ordo causarum in se
acceptus de necessitate producat effectum: tamen
si huiusmodi ordo in diuinam prescientiam reduca
tur. in qua reductiōe fati ratio formaliter ⁊ quasi cō
pletiue videtur consistere singula talia quandā ne
cessitatem cōtrahunt. dicitur enim fatum ſm Aug.
v. de ciui. dei cap. ix. a fando siue a loquendo: nam
deus vnico suo verbo coeterno dixit. in tempore ē
quodā causaꝝ ordine prolocutus. Nam sicut vox ex
terior manifestat: verbum sic huiusmodi causaꝝ or
dines in diuinam prescientiaꝫ relati fata siue voces
⁊ quedā locutiones dici possunt: qꝛ rationes in ver
bo diuino existentes: ⁊ ipsam prescientiam diuinaꝫ
manifestant: ⁊ sic loquitur de fato Boe. quarto de
conso. Qui omnem causaꝝ ordinem diuine puidē
tie famulantem fatum appellat dicens. Siue igit
famulantibus prouidentie diuinis spiritibus fatum
exerceatur: seu tota in seruitute nostra seu celestiū.
siderum motibus: seu angelica virtute seu demo
num varia solertia: seu aliquibus horꝝ: seu omnib⁹
fatalis series texatur. Ex quibus verbis manifeste
patet ipsum pro indifferenti habere quēcunqꝫ ordi
nem causaꝝ in diuinam puidentiam reductum fa
tum siue quoddam diuinum editum: vel quedā di
uina prolocutio dici pōt. Et sic accipiendo fatuꝫ di
cere possumus in quinque differre a diuina proui
dentia quas differentias dictus Boetius quarto de
consolatione enumerat. Prima est qꝛ diuina pro
uidentia est in causa prima. Fatuꝫ autem est in ipis
causis secundis. Nam cum ordo causarum relatus
in causam primam sit fatū cuꝫ talis ordo sit in ipis
reb⁹ mobilibus siue in ipsis scōis cāis. ⁊ relatis. fa
tū erit in ipsiis reb⁹ mobilib⁹ siue ī ipsis scōis cāis. Ib
est qō Boetius ait. qꝫ prouidentia est illa diuina ra
tio in summo omniuꝫ ꝓncipe constituta que cuncta
disponit. fatum vero est inherens rebus mobilibus
dispō ꝑ quē prouidētia suis ꝯnectit ordinib⁹. Se
cunda est. qꝛ huiusmodi rōes existentes in deo ⁊ exi
stens idem qꝫ diuina puidentia. habent rationem
vnitatis. qꝛ ibi omnes cōplere ⁊ vnite sunt. Pro
ut vero in secūdis agentib⁹ reseruantur vt sunt idē
qō fatum habent quandam rationem pluralitatis.
⁊ quasi cuiasdam per tempora distributa. Et hoc
est qō Boetius ait. qꝫ prouidentia nāqꝫ pariter cun
cta quauis diuersa: quāuis infinita. cōplectitur. fa
tum vero singula ordinat in motu. locis. formis. ac
temporibus distributa: vt temporalis ordinis ex
plicatio in diuine mentis adunata prospectum: pro
uidentia sit. eadem vero adunatio digesta siue dui
sa atqꝫ explicita temporibus: fatum uocetur. Ter
tia differentia est. qꝛ fatum dependet ex prouiden
tia. ⁊ in prouidentiam ordinatur. vnde idem Boe
tius ait qꝫ diuersa sunt fatum ⁊ prouidētia. qꝛ alterꝫ
er altero pendet. ordo naꝫ fatalis ex prouidentie
simplicitate procedit. nam ut ait sicut artifex facien
de rei formam mente percipiens mouet operis effe
ctum ⁊ qō simpliciter prosperarat per temporalēs
ordines ducit ita deus prouidentia qdem singulari
ter stabiliterqꝫ disponit fato vero hec ipsa que dis
ponit multipliciter ac temporaliter. amministrat.
Quarta differentia est. qꝛ prouidentia habet ratio
nem immobilis. siue stabilis: fatum vero quid mo
bile dicitur. Nam licet ordo causarum in diuinam
prescientiam relatus quodāmodo quandam neces
sitatem contrahat. tamen qꝛ talis ordo est in rebus
mobilibus quid mobile dici potest. ⁊ hoc est qꝫ Boe
tius dicit. id certe materiam est immobilem simpli
cemqꝫ gerendarum formam rerum esse prouidenti
am. fatum vero esse eorum que diuina simplicitaꝫ
gerenda disposuit: nexum atqꝫ ordinem temporalēz
Quinta differētia sumitur ex eo qꝫ omnia que sub
iecta sī fato subiecta sī diuine puidētie. Naꝫ cū ipe
ordo cāꝫ q fatū oꝛ diuine puidētie sit subiectus. oꝫ
que fato subsunt: prouidentie diuine subesse: non ta
men omnia que subiecta sunt diuine prouidentie:
fato subsunt. Nam ea que immediate a deo proce
dunt cum non procedant. ſm ordinem secundaruꝫ
causarum: solum sunt subiecta diuine prouidentie.
sed non fato. Ex quo apparet. qꝫ quanto aliquid
magis a deo elongatur. siue magis in entibus tenet
gradum infimum. tanto magis fato subijcitur. eo qꝫ
magis procedat ſm ordinem secundarum causaruꝫ
⁊ hoc est quod Boetius ait. omnia que fato subsunt
prouidentie quoque subiecta sunt: cui ipsum etiam
subiacet fatum. quedam uero sub prouidentia sunt
locata: que fati seriem superant. Nam ea que sunt
prime diuinitati propinqua. stabiliter fixa fatalis
ordinem mobilitatis excedunt. vnde concludit qꝛ:
quod longius a prima mente discedit maioribus fa
ti neribus implicatur. ac tanto aliquid fato liberuꝫ
est. quanto illum rerum cardinez siue illam suppre
mam diuinitatem vicinius petit. quia prouiden
tia est quid simplex immobile. non protensum: nec
successionem habēs: ⁊ indiuisibile: fatum vero quā
dam multiplicitatem inse habet. est quid mobile
⁊ quodammodo successiuum: ⁊ quandam proten
sionem continens. ideo Boetius dicit qꝫ sicut est
ad intellectum ratiocinatio ad id quod est quod gi
gnitur ad eternitatem tempus: ad punctum circu
lus. ita est fati series mobilis ad prouidentie stabi
lem simplicitatem. patet ergo diuinam prouiden
am a fato differentem esse: ⁊ qualiter: quod declara
re volebamus. Ad primum dicendum qꝫ fatum
est indeclinabilis ordo causarum quia stabilitas in
causis secundis prouenit potissime ex prouidentia
cause prime propter hoc ei attribuitur ⁊ ab ipsa ꝺ
nominatur. non qꝫ sit idem quod ipsa. sed quia per

ipsam est id quod est. Ad secundum dicendum q̄ verba illa non sunt Aug. sed sunt cuiusdam alterius cuius auctoritatem ipse inducit: & ut patet qui dam sic locuti sunt de fato non distinguentes ipsum a diuina prudentia. tamen si diuinam prudentiam fatum nominamus discedimus a proprietate vocabuli vt est per habita manifestū. Ad tertium dicendum q̄ fatum & prouidentia non solum differūt. ſm diuersos respectus: immo differūt: sic quod est in creatura & creatore vt pōt patere per verba Boetij si bene intelligantur. Ad quartum dicendum q̄ fato nō inest indeclinabilitas per se: imo in se accepti vt probatum est quid mobile dicitur. Sed diuine prouidentie p se indeclinabilitas inest. non ergo sunt idem vt ratio ꝓcludebat. Ad primum incontrarium dō q̄ fatum differens est a diuina prouidētia & tamen aliquid est accipiendo fatum: vt de eo loquimur: licet nihil sit si quis appellare vellet fatū vim siderū libero arbitrio necessitatē imponentem vel ordinem causarum in causam primam nō reductum ſm quem modum fatum esse Aug. negat.

Illud incontrarium concedatur.

Qō. vi.

Ertio queritur. vtrum omnia subsint diuine prouidentie. & videtur q̄ non. quia Cōmentator. xij. metha. reprehēdit eos qui dicunt deum habere sollicitudinem omnium: & etiam eos qui dicunt ipsum habere sollicitudinem nullorum: & dicit viam mediaz esse tenendam: ergo aliquorum deus sollicitudinem habet & aliquorum non. Preterea. pbus in. xij. metha. assimilat vniuersum vni domui: sed in vna domo vt ibi dicitur sunt serui liberi & bestie. In liberis ātem non accidit aliquid inordinatum: quia nō licentiatur ad aliquid: vt ibi dicitur: qō non sit de regimine domus. Serui vero & potissime bestie in paucis actionibus cōmunicāt quantum ad ea que sunt de regimine domus in quo vult philoso. vt Cōmentator ibidem exponit: q̄ corpora supercelestia intelliguntur per liberos que nullaz inordinationem habent. Per seruos vero siue per bestias debemus intelligere que sunt sub huiusmodi corpozib⁹: vt ea que sunt in spera actiuorum & passiuorum: in quibus multa per accidēs & multa inordinata videmus accidere: sed cum prouidentia: vel sit ipse ordo: vel ordinem presupponat non omnia diuine prouidētie subsunt: cum non omnia ordinata sint. Preterea. q̄ sunt a casu & a fortuna sunt preter intentiōem & ſm qō talia ordinem prouidentie fugiunt: sed multa sunt talia vt probatur secundo phisico. ergo &c. Preterea. que cadūt sub prouidētia artificis sunt de intentione eius: sed nullus aspiciens ad malum agit qō agit: vt vult Dionysi. quarto de di. nomi. igitur mala sunt preter intentionem diuinam non ergo omnia subsunt diuine prouidentie cum mala non subsint ei. Preterea. qō est ordinatū & prouisum consequitur finē suum in maiori parte: sed vt videmus malum est vt in pluribus. nā plures vt videtur dant se delectabilibus & sensibilibus ꝙz operibus virtuosis: ergo vniuersum diuina prouidentia non regitur. Incontrarium est Augusti. lxxxiij. q. q. de prouidentia q̄ ait q̄ deus omnia mutabilia pulcherrima gubernatione moderatur. Sz gubernatio est executio diuine prouidētie. ergo omnia mutabilia diuine prudentie subsunt. Sed omnia que sunt citra deum sunt aliquo modo mutabilia. ergo &c. Preterea. Cōmenta. in. xij. metha: ait. q̄ sicut omnia que sunt & que fiunt in domo. fiunt propter dñum domus. Sic omnia que sunt in vniuerso & omnes actiones eorum sunt propter vnum: & illud vnum est prima causa: ergo oia ordinata sunt propter ipsum deum qō esse non posset nisi omnia eius prouidentia regerentur. Rōo dicendum q̄ diuinam prouidentiam esse omnium dupliciter venari posset. Primo ex eo q̄ videtur prouidētiā impedire. Secundo ex ratione talis impedimēti. Nō autem videtur prouidentiam impedire est id qō est per accidens & preter intentionem. Nam ex hoc dicitur aliquid improuise euentum q̄ ab agente non est precognitum nec intentum. huiusmodi ātem videntur esse que sunt per accidens: nam q̄ eorum ſm philoso. possunt esse cause infinite cum infinitas non videatur sub arte cadere vñ ad talia prouidentiam non extendi. Nec aūt tria esse videtur ꝙz fortuita mala & vniuersi contingentia. Dicitur enim fortuitum: & casuale per accidens q̄ euenit preter intentionem agentis. & vult philo. secundo phisicē.

Secundo: mala per accidens esse dicūtur: q̄ sem per agens intendit bonum: vt vult Dionys. quarto de diuoi. nomi. in multis locis: ideo malum per accidens esse dicitur q̄ est preter intentionem agentis. Rursum omnia contingentia per accidens dici possunt. quia ad alteram partez determinata nō sunt: & quia qō non est per accidens est ordinatum: & perconsequens ad alteram partem determinatū contingentia per accidens dici possunt. Si igitur aliquid mouet nos quare diuinam prouidentiam negare debemus tria predicta erisiunt. Sed q̄ illa non impediant: sic ostenditur. Nam ipsa fortuita diuine prouidentie subduntur. quia si nos volum⁹ appellare fortuita & casualia que nulla causa nec per aliqua principia esse habent: sic nihil est fortuitū neque casuale: vt probat Boetius quinto de consolatione qui ait. Nihil esse quod ex nullis causis oriatur. Si vero casuale vel fortuitum appellare volumus quotiens aliquod agens alicuius gratia aliqd operatur & quid aliud abeo non intentum aliquib⁹ de causis contingit: vt si quis collendi agri causa fodiens humum de fossa auri pondus inueniat. Sic multa casualia & multa fortuita esse dicūtur & sic de casu & fortuna determinat philoso. secundo phisicorum. ſm quē modum dicere possumus casum esse inoppinatum concursum causarū. Nam & si depositio thesauri causam habuit & fossio terre etiam. Sz istarum causarū concursus inopinatus dicitur. qa preter intentionem recondentis fuit vt colōs agrū thesaurum haberet: & preter intentionem inuentis vt pecuniam inueniret. verum quia huiusmodi concursus aliqs effectus est nec est dare effectuz absque aliq̄ causa cum non possit reduci talis concursus infodientem. nec in recondentem oportet dare aliquam causam superiorem cuius sit huiusmodi causas conuertere: & quia diuina prouidentia est illa aqua omnis ordo causarum sumit originem per quam omnis effectus efficitur q̄ oportet dare eundem esse factorem reruz & prouisorez: vt probat Damascenus secundo libro capitulo penultimo huiusmodi fortuita oportet diuine prouidentie esse subiecta cuius est omnes causas connectere omnem causarum ordinem efficere & ista est via Boetij quinto de consolatione per quam probat fortuita ordinez diuine prouidentie non effugere cum ait q̄ licet diffinire casum esse inopinatum euentum ex influentib⁹ causis in his que propter aliquid geruntur: concurrere vero atque confluere causas facit ordo ille ex inenitabili connexione procedens qui de prouidentie fonte descendens cuncta suis locis temporibusque disponit. Visso fortuita sub diuina prouidētia contineri: notandum mala ordinem diuine prouiden

dentie simpliciter non effugere. nam si nihil aspiciens ad malum agit qđ agit deus qui summum bonum est nunq̃ permitteret mala fieri cum ea impedire posset nisi ex eis aliqua bona eliceret: ⁊ in quãtum ex malis bona elicit mala sub quodam ordine diuine prouidentie continentur: vnde Boe. quarto de conso. dicit q̃ modus diuinus est q̃ ad bonum diriget cuncta disponat: nam si a reprobis nihil tam mali gignit. licet imagendo errent: multo minus ordo ille de cardine summi boni proficies a suo defletet exordio. Nõ vero ad ordinem prouidentie mala aliquo modo reducantur: patet qz ad decorez faciunt vniuersi: vnde Augu. in ench. cap. vnde malum. ait: q̃ malus bene ordinatum ⁊ suo loco positũ eminentius cõmendat bona: vt magis placeant ⁊ laudabiliora sint ⁊ subdit q̃ deus omnipotens nõ sineret mali aliquid esse in opere suo nisi vsq̃ a dõ esset omnipotens ⁊ bonus vt bene faceret: etiaz de malo. Sed q̃ contingentia diuina prouidẽtia ne impediant facile est videre: nam sicut cum diuinã prescietia contingentia simul stant: ita ⁊ cum diuia prouidentia stare possunt: imo ipsius contingentie diuina prouidentia causa existit. Nam cum sit causa entis in eo q̃ ens ipsius necessitatis ⁊ contingentie eam causam esse oportet cum contingens ⁊ necessarium existant differentie entis in eo q̃ ens.

Et quia nihil est in vniuerso qđ ordinem diuine prouidentie impediat vel simpliciter effugiat dicere cogimur omnia diuine prouidentie subiacere: vnde Augu. lxxxiij. q. q. de prouidentia dicit q̃ sũmo deo cuncta bene amministrante que fecit nihil inordinatum in vniuerso: nihil iniustuz est: siue scientibus nobis siue nescientibus. Habito omnia diuine prouidentie subiacere ex hijs que videbantur diuinam prouidentiam impedire: hoc idez declarare possumus ex hijs fm que videtur huius modi impedimenta consurgere: naz rota causa qua re dubitant aliqui omnia diuine prouidentie suppone re est: qz vident aliqua inopinate: ⁊ per accidens euenire. Qđ autem alicui cause cõtingant aliqua p accidẽs ⁊ improuise: tripliciter potest contingere. Primo ex particularitate cause: vt accidit q̃ forte ambulãte corruscat eo qđ ambulatio fortis propter sui particularitatem fm causalitatem ad corruscationem se non extendit. Secundo: hoc contingit ex defectu agentis vt accidit nature particulari producere feminam cum intendat masculum quod ex defectu seminis non valentis superare materiam potest accidere. Tertio: hoc contingit ex dispositione materie. contingunt enim aliquando agenti aliqua per accidens ⁊ improuisa eo q̃ materia propter sui indispositionem perfecte agentis actiõi nõ subditur. Propter nihil autẽ horuz dicere possum⁹ deo aliqua per accidens contingere: cũ ipse sit causa vniuersalis ⁊ prima ⁊ infinite virtutis non agẽs ex suppositione materie: nihil ergo ei contingit per accidens quod simpliciter ordinem siue prouidentie possit effugere. Aduertendum tamen q̃ licet omnia diuine prouidentie sint subiecta: non tamẽ ei omnia eodem modo subduntur: vt Damascenus ostendit secundo libro capitulo vigesimo nono aliter prouidet rationalibus aliter irrationalibus aliter subduntur prouidentie sue contingentia aliter necessaria: aliter ordini prouidentie subiciuntur boni aliter mali: nam vnicuique deus prouidet fm q̃ eius natura requirit vl' opatio postulat: Sic enim imaginari debemus q̃ deus in sua celsitudine manens prout vnicuiq̃ videt prouidendũ esse sic prouidet: ⁊ hoc est qđ Boeti⁹ dicit quarto de consolatione q̃ deus ex alta prouidẽtie specula respicit ⁊ qđ vnicuiq̃ conueniat agnoscit: ⁊ que cõuenire nouit accõmodat. His fundamentis suppositis tanquam veris ⁊ manifestis. Primo. quod omnia diuine prouidentie sunt subiecta. Secundo q̃ ei non subiciuntur equaliter. patet illorum positionem realem esse: qui dixerunt omnia diuine prouidentie non esse subiecta. ⁊ qui voluerunt omnia eq̃liter ordine prouidentie contineri. Primi tripartiti sunt. Naz aliqui negauerunt omnia diuine prouidentie subici: qz dixerunt nihil ei esse subiectũ fm q̃ ostendit Cõmentator. rij. methaſi. Aliqui vero dixerunt deum de vniuersalibus curam habere sed circa particularia se non extendere eius curam que positio Cõment. tribuitur. licet fm eius verba directe haberi non possit. Aliqui vero vt Rabi Moyses ⁊ sui sequaces dixerunt deum non solum de vniuersalibus curam habere: sed etiam q̃ circa particularia hominum eius sollicitudo extenditur Nam cum homo fm intellectum sit quid incorporale cui fm rectam lineam est vniuersale obiectum dignum est vt eorum fm q̃ particularia sunt deus curam habeat. Quorum omnes positiones false sunt cum fm eas: vel nihil vel saltem non quodlibet sit diuine prouidentie subiectum: ⁊ sicut aliqui defecerunt quia negauerunt omnia diuine prouidẽtie esse subiecta. Sic aliqui male dixerunt: quia crediderunt omnia sub diuine prouidentie ordine eq̃liter contineri. qui etiam tripartiti sunt. Nam quidam credentes non aliter ei subici contingentia q̃ necessaria dixerunt omnia ex necessitate prouenire q̃ scientiam stoyci videntur asserere. Quidam autem opinantes equaliter bona ⁊ mala prouidentie subiacere coacti sunt ponere duos deos. vnum qui bona creat: alium qui mala producit. Tertij vero quia voluerunt non aliter diuine subiacere prouidentie rationalia q̃ irrationalia voluerunt q̃ nihil brutis contingat quod non fuerit eis prouisum in penam vel in premium: ⁊ in tantam processerunt insaniam: q̃ sicut peccatum est occidere rationale: ita per se loquendo dicebant nihil irrationale occidendum esse: que omnes positiones false sunt: qz contingentia ⁊ necessaria: bona ⁊ mala: rationalia ⁊ irrationalia non equaliter diuine prouidentie sunt subiecta. Patet ergo omnia subdiuine prouidentie sunt sub ordine aliqualiter contineri. non tamẽ omnia equaliter tali ordini esse subiecta. Ad primum dicendum q̃ positio Cõmentatoris in hoc non est tenenda. Nam inter illas duas positiones extremas debemus tenere mediũ no⁹ materialiter a deo aliqui diuine prouidentie esse subiecta ⁊ aliqua non. sed fm vniformitatem: quia debemus dicere: non omnia equaliter diuine prouidentie subiacere. Ad secũdum dicendum q̃ in mundo videntur esse multa inordinata respectu particularium causarum quia non subsunt earum ordini: respectu tamen dei nihil est inordinatum simpliciter. Nam quod effugit alicui modum ordinis sub alio modo ordinis continetur vt male agens effugiens ordinem diuine misericordie: sub ordine diuine iustitie continetur.

Ad tertium dicendum q̃ vt patet per habita etiam fortuita sub diuina prouidentia continentur.

Ad quartum dicendum q̃ bene arguitur mala non subesse diuine ꝓuidentie sicut bona: sz tñ nõ probatur quod mala ordinem diuine prouidentie simpliciter subterfugiãt. Nam cum deus ex malis eliciat bona nõ aspiciens ad malum. sed aspiciens ad bonum mala ordinat. ⁊ ipsius ꝓuidentie etiam mala aliqualiter sunt subiecta. Ad quintuz dicẽdum

q̄ simpliciter loquēdo malum nō est in pluribus: qz si loquimur de malo rerum corporaliū, sic corpora supercelestia in quibus nō cadit error incōparabiliter excedunt omnia corpora que sunt in spera actiuorū z passiuorū in quibus malū aliquod reperitur. Sic etiā credibile est q̄ celeste mētes etiam beate excedunt omnē aliam multitudinē dampnatorū. Vel dicere possum⁹ q̄ nihil est q̄ omni fine priuetur simpliciter, cum ipsi mali ad decorem faciant vniuersi. vnde cōsecutio finis ſm aliquē modum nō solum est in pluribus: sed etiaz in omnib⁹, ppter quod omnia diuina e prouidentie sunt subiecta.

Vper littera sup illo. (Item a quibusdam dicitur.) q̄ deus possit scire plura quā sciat. Notādum q̄ magister istorum positionem nō asserit. sed eam recitat. Nam licz possimus cōcedere q̄ deus possit nō scire quod scit vel scire quod nō sit in sensu diuiso, nō tamen debemus cōcedere q̄ possit plura scire q̄z sciat. vel q̄ ei⁹ scientie possit fieri additio vel diminutio quia in talibus locutionibus semper sensus compositus designatur ſm quez modum propositiones huiusmodi false sunt.

Di. xl. p Predestinatio vero de salutaribus.) Postq̄z magister determinauit de sciētia diuina in cōmuni. hic in parte ista determinat specialiter de predestinatione. Et duo facit. quia primo dicit quid sit p̄destinatio. Secūdo specialiter determinat de causalitate eius. vtrū sit causa prima vel habeat causam aliam. Secūda ibi. (Si autē querimus.) in principio. xli. di. circa primum duo facit. quia primo dicit quid sit predestinatio dicens eam esse preparationē gratie. Et separat ipam a prescientia. Nam prescientie nō soluz subsunt bona: sed etiam mala. sed deus solum bona predestinat. secūdo determinat de certitudine eius ibi. (predestinatoz nullus videtur.) circa q̄ duo facit. quia primo determinat de certitudine predestinationis. secundo determinat de ipsa reprobatione ibi. (Cunq̄z predestinatio.) circa primum duo facit. quia primo dicit numerum predestinatorū z etiam reproborum esse certum: quia nullus predestinatorū dampnabitur nec reproborum saluabitur. secūdo circa hanc veritatē obicit ibi. (Ad hoc autem obiciūt.) circa quod duo facit. quia primo obicit z soluit. secundo cōtra solutionē instat. scda ibi. (verūtamen adhuc instant.) circa primū duo facit. q̄z primo arguit numerū predestinatorū nō esse certum: q̄z deus potest apponere gratiam quibus nō apponit. z subtrahere quibus nō subtrahit. z ita aliqui dampnari possunt qui saluādi sunt. z aliqui saluari qui sunt dānandi. Non ergo predestinatoz numerus est certus. secūdo soluit dicēs pro tanto dictum esse numerum electorum nec augeri posse nec minui: quia ista duo simul stare nō possunt q̄ aliquis sit predestinatus z dānetur z reprobatus z saluetur. vnde cum dicitur predestinatus potest dānari in sensu composito falsa est. in sensu diuiso vera. secunda ibi. (quibus respondemus.) Deinde cum dicit. (verūtamen ad hoc.) Instat cōtra solutionem: nam si nō potest esse q̄ sit predestinatus z dampnetur: vel reprobat⁹ z saluetur: quia simul z in sensu composito predicta stare nō possunt. tunc cum alterum sit necessarium: quia deus ab eterno predestinauit quos predestinauit. z reprobauit quos reprobauit. ergo alterum erit impossibile. ergo demōstrato aliquo cum determinatus sit ad alteram partem: quia vel est predestinatus vel reprobatus. ergo non potest saluari vel dānari indeterminate. sed alteruz determinate necesse est ei inesse. Secūdo soluit q̄ huiusmodi propositio: iste non pōt modo esse predestinatus vel nō esse predestinat⁹. si intelligatur cōiunctim vt q̄ ab eterno fuerit predestinat⁹: z modo nō sit predestinatus: vel q̄ simul possit esse predestinat⁹: z nō predestinatus. sic sunt locutiones false. deus nō ab eterno potuit hunc p̄destinare z nō p̄destinare. vnde z alii qui addunt q̄ modo pōt esse predestinat⁹ z nō p̄destinatus que omnia inquirēdo magis declarabunt secūda ibi. in huiusmōi solutione. Deinde cum dicit. (Cunq̄z p̄destinatio.) determinat de reprobatione. z tria facit. q̄z primo notificat reprobationez z oppositum ad predestinationē: q̄z sicut predestinatio est diuina electio z propositū miserēdi: sic reprobatio est p̄scientia iniquitatis z propositū nō miserēdi. differēter, tñ q̄z p̄destinatio p̄parat gratiaz in presenti z gloriā in futuro. sed reprobatio nō p̄parat iniquitatem in p̄senti sed solum p̄scit. preparat tñ penā in futuro. Secūdo qō dixerat manifestat p Aug. z Fulgētiuz. Tertio recolligit in summa dicta z addit oīa hec p̄cedere ſm diuine volūtatis imperiū. z q̄z apostolus rationē horum non aperit: sed miratur. exclamat cum eo dicens. O altitudo ⁊c. secunda ibi. (vnde Augustin⁹.) tertia ibi. (sicut ergo predestinatio.) in quo terminatur sententia lectionis z distinctionis.

Via magister in p̄senti distinctiōe de duob⁹ determinat. videlz de p̄destinatione z reprobatione. ideo de bijs duob⁹ querem⁹. Circa primū querem⁹ duo. Primo quid sit predestinatio. Secundo. quorum sit. Item circa primū queremus tria. Primo. vtrum predestinatio sit aliquid inpredestinato vel solū in predestinante. Secūdo. quid sit i predestinante. Tertio. vtrum differat a libro vite.

Nō. ꝑma a D primum sic procedetur. videtur q̄ p̄destinatio ponat aliquid in predestinato: quia nō est bonum alicuius nisi ex eo q̄ cōsistit in eo si igitur nihil adipiscetur p̄destinatus ex predestinatione sua ſm modū intelligēdi nō videretur predestinatus esse melioris ꝯditionis q̄z nō predestinatus quod falsuz est. Preterea relationes dei ad creaturā videntur ponere aliquid realiter in creatura. z ſm rationē in deo. sed predestinatio videtur quādam relationē importare q̄ refertur deus ad creaturā. ergo ſm rem ponit aliqd in creatura ſm modū intelligēdi i deo. Preterea. predestinatio vt videtur prouidentiā includit sicut speciale cōmune. nam prouidentia est omniū. predestinatio aliquorū. sed deus prouidere rebus dicitur ex eo q̄ cōfert eis ea per que possunt consequi fines suos. sed ipsa colatio aliquid in re ponit. ergo z predestinatio que prouidentiam includit aliquid in re ponit. Preterea. predestinati dicūtur qui sunt ordinati ad adipiscendum gloriam: sed glozia nō potest adipisci sine gratia cum igitur gratia aliquid ponat in eo qui est deo gratus. ergo z predestinatio necessario aliquid ponit in predestinato. Incōtrarium est. quia predestinātur predestinati anteq̄z sint cum deus elegerit nos in ipso ante mūdi cōstitutionem sed anteq̄z res sit nihil in ea esse potest. ergo z ce.

Preterea ſm Augustinū predestinatio est propositum miserendi siue preparatio beneficiorū: sed homo potest ꝓponere conferre aliquod bonum alicui anteq̄z conferat. z preparare danda anteq̄z det. non ergo oportet bona predestinata creature esse in creatura. sed sufficit esse diuinum propositum ad conferendum. Responsio. dicendum q̄ sicut superius

tactuz est sic se habet deus respectu vniuersi. sicut paterfamilias respectu sue domus. ita q̄ totū vniuersum respicit deum quasi vna dom⁹ vnū patrez ꝛ sicut pater familias disponit domuz suā in seipso anteq̄ talis dispositio executioni mādetur. sic deus pater seculi ꝛ mundi princeps. ab eterno ꝛ ante mūdi constitutionē ꝑm bene placitum sue voluntatis disposuit ꝛ ordinauit in seipso q̄ videm⁹: nūc suos cursus tēporaliter agere. nam cum nō oporteat res esse vt a deo cognoscātur cum ipe vocet ea que non sunt tanq̄ ea que sunt. dicere nos oportet de fluxu rerum ꝑm varietates temporū quē videm⁹ ab eterno deo presentē extitisse. ꝛ sicut videm⁹ res ꝑm suū actualem cursum in suos fines dirigi. sic arbitrari debemus q̄ deus ab eterno sciuit ꝛ voluit sic res suos cursus peragere: ꝛ in suos fines dirigi. ꝛ eas in seipso preordinauit. ꝛ in suos fines direxit: ꝛ q̄ predestinare nihil est aliud q̄ ꝑmittere siue ꝑdirigere vel preordinare. ita q̄ ibi pre. priozitatez eternitatis ad alia importat. dicere debem⁹ q̄ sicut mō res mittuntur destinātur ꝛ ordinantur in suos fines. ita prius ab eterno premittebātur predestinabātur vel preordinabātur in ipso deo. Dato ergo q̄ destinatio aliquid ponat in destinatis vt accipiam⁹ destinationem pro executione predestinantis ꝑm quā res in seipsis actualiter destinātur ꝛ in suos fines dirigūtur. predestinatio autē ꝑm quā eternaliter deus in seipso dia predixerit nō ponit aliquid in re ꝑm actualitatem sed solum ꝑm diuinū propositū. Verum quia cōsecutio glozie in quā tanq̄ in finem predestinati ꝑm diuinū propositū dirigūtur. nō pōt esse sine collatione gratie. oportet predestinationē vtriusq̄ ꝓparationem esse glozie videlz ꝛ gratie. vel proposituz gratiam ꝛ gloziam cōferendi. nam ex eo q̄ deus ꝓposuit talia cōferre creature rationali dicitur eam predestinasse. Cum ergo queritur. vtrum predestinatio de necessitate aliquid ponat in ꝑdestinato. Si loquamur de positiōe actuali nō. Sed si loquimur de positione ꝑm diuinū propositū sic. Verum quia diuinuz propositū oportet impleri dicere possumus q̄ omnis predestinat⁹ vel gratiā habet vel gratiaz habebit. vnde quodāmodo de necessitate ꝑm q̄ preuisa a deo necessaria sunt ꝛ diuinū propositū de necessitate impletur predestinatio in ꝑdestinato aliquid ponit vel aliquādo ponet. Ad primum dicendū q̄ predestinatio est quedā actio predestinantis. ꝛ est in predestināte. Nam cum ꝑdestinatio sit diuinum propositū vel non realiter differat ab eo sicut velle est in volente ꝛ nō in volito. ꝛ ꝓpositum est in proponente ꝛ nō in eo de quo habetur ꝓpositum Sic predestinatio est in predestināte ꝛ nō in ꝑdestinato. vnde predestinatū nō denominatur a prēstinatione sicut coloratum a coloze. Sed quodāmodo sicut visum denominatur a visione. Nam lz color sit in colorato quē denominat: visio tamen non est in viso sed in vidente. sic ꝑdestinatio nō est in ꝑdestinato. sed in ꝑdestinante. igit formaliter ꝑdestinatio nihil ponit in ꝑdestinato. Verum quia talis ꝑdestinatio vel tale diuinū ꝓpositum est causa quare aliqs gratiam ꝛ gloziam cōsequatur causaliter vel aliqd ponit vel saltem ponet. vnde predestinatus meliozis cōditionis est q̄ nō predestinat⁹: q̄ vel habet gratiam vel habebit. Ad secūdum dicendū q̄ aliqua relatio est dei ad creaturaz que fundatur sup aliqua actuali opatione ꝓcedente in creaturaz ꝛ tales relationes non possunt cōuenire deo nisi ex tempore. ꝛ sunt realiter in creatura ꝛ ꝑm modū intelligendi in deo: ꝑm quē modū deus dicitur domin⁹ ꝛ creator. Alique vero relationes sunt que nō dicūt respectū ad creaturam in actu. sed quodāmodo in habitu. et cum tales relationes esse possint anteq̄ creatura sit nō oportet q̄ aliquid in creatura ponāt. ꝛ quia predestinatio ꝑm q̄ deus omnia in seipso ab eterno in suos fines direxit nō fundatur sup aliqua actione trāseunte in exteriozē materiā nō de necessitate aliquid ponit in predestinato nisi modo quo dictum est.

Ad tertium dicendū q̄ ꝓuidentia dupliciter potest accipi. Primo in se ꝑm q̄ est quedā ratio ordinis dirigēdozum in finem. ꝛ sic est eterna. ꝛ est soluz in ꝓuidente. Alio modo possum⁹ accipere ꝓuidentiam pro executione eius ꝑm q̄ deus actualiter rebus ꝓuidet. ꝛ sic actualiter aliquid ponit in his que sub ꝓuidētia cōtinentur. Sic etiam ꝛ si ꝑdestinationez accipere vellemus pro executione eius ꝑm q̄ deus aliquos actualiter dirigit in gloziam cōferendo eis gratiam per quā possint talem finē adipisci. ꝛ sic predestinatio ponit aliquid in predestinato. Ad quartum dicendū q̄ ꝑm q̄ ꝑdestinatur ordinantur ad gloziam sic habēt gratiam vt si ordinātur ꝑm diuinum ꝓpositum: solū ꝑm diuinū propositum habēt eam. Si vero actualiter ordinātur: quia actu iusti sunt ꝑm quē est aliquis vita eterna digⁿ⁹. actualem gratiā habēt. igitur ꝑdestinatio nō de necessitate ponit gratiam in ꝑdestinato actualiter. sed solum ꝑm diuinum propositum.

Q5.ij.

Secundo queritur. quid ꝑdestinatio sit in predestinante. Et videt q̄ sit idem q̄ prescientia. q̄ ꝑm Augustinū in libro de predestinatione sanctozū. predestinatio sine p̄scientia esse nō potest. aut ergo hoc dictum est: quia prescientia a predestināte est indifferens re. ꝛ ꝓpter idemptitatē realem vnuz sine alio esse nō potest: aut quia est indifferēs ratione. Si autē dicatur hoc esse dictum ꝓpter idemptitatē realem. tunc pari ratione ꝑdestinatio nō posset esse sine quocūq̄ diuino attributo. supuacue ergo specialiter mētio fieret de p̄scientia. hoc igitur dictum est ꝓpter indifferentiam ꝑm rationē: sed que nō differunt nec re nec ratione penitus sunt idem. nō ergo aliud dicit in deo predestinatio q̄ p̄scientia. Preterea. videtur q̄ pertineat ad volūtatem: quia predestinatio ꝑm Augustinum est propositum miserēdi: sed propositum ad voluntatem pertinet. ergo ꝛc. Preterea. videtur q̄ pertineat ad pōtētiam: q̄ ꝓparare ad potentiam pertinet. sed diffinitur predestinatio. q̄ est ꝓparatio gratie in ꝓsenti. ꝛ glozie in futuro. ergo ꝛc. Preterea videtur q̄ pertineat ad ꝓuidentiā: quia ordinare aliquid ad finez ad ꝓuidentiā pertinet. sed predestinare aliquos est eos ordinare in finem. ergo ꝛc. Nō. dicendum q̄ predestinatio importat quādam preordinationem in finem. vnde Augustinus in de predestinatione sanctozuz. ꝓdestinationez preordinationē vocat. similiter ꝓuidentia. ordinē in finē importat. Nam ex hoc aliqua sub ꝓuidentia ordinātur in quātum nō ꝑ omnē modum priuata sunt fine. sed huiusmodi ordinem in finez aliter importat ꝑdestinatio aliter ꝓuidentia q̄ ꝓuidentia dicit huiusmōi ordinē vel rōnem ordinis cōiter. lz ꝑdestinatio specialr. est enī ꝑdestinatio vno mō sumpta preordinatio aliquoz in finem sup naturalē ꝓordinatio dico volita vel in executiōe ordinata ꝑm propositum volūtatis. In duobus ergo principaliter differt predestinatiō a prouidentia: q̄ prouidentia est ordo vel ratio ordinis rerum dirigēdarum in finem cōmuniter acceptum. Sed predestinatio respicit finem quēdam specialem: q̄ sup naturalem. Rursum huiusmōi ordo: vel ratio ordinis importata per predestinationē est necessario volita

vel in executionē ordinata ſm propoſitum voluntatis. Sed ꝓuidentia dicit ordinem vel rationem ordinis cōmuniter acceptum. ꝓpter qō predeſtinatio cōparata ad ꝓuidētiam dupliciter ſpecialitatem importat. videlicet ratione finis ⁊ ratione ordinis in finem. Nam predeſtinatio importat finē ſpecialem vt gloriam vel vitam eternā que eſt finis ſolum rationaliū vel intelletū habētium. Dicit etiaz ſpecialem modū ordinis in talem finem. vnde ſm ꝓuidētiam ordinātur oia rationalia in talez finem quia deus voluntate antecedente vult omnes homines ſaluos fieri. Sed ſm predeſtinationē in talez finem ſolum ordinātur electi. Ex hijs autez quantū ad ꝑſens oriūtur quatuor differētie predeſtinatiōis ad ꝓuidētiā. ꝑma eſt: qz ꝓuidentia ē reſpectu omniū. Nam cum nihil ſit in vniuerſo inordinatū ⁊ cum modus diuinus ſit ex ad bonū dirigens cūcta diſponat: nihil eſt in vniuerſo priuatuz oi fine. Nam ⁊ ipſa mala ordinātur in aliquē finem in quātum ex eis deus bonū elicit. ꝑoteſt ergo aliquid in vniuerſo eſſugere aliquē finem ⁊ vnū modum ordinis. ſed effugere ſimpliciter finem ⁊ omnē modum ordinis eſt impoſſibile. vnde ꝓuidentia que non dicit ſpecialem modū ordinis eſt omniū. eſt enim ꝓuidentia diuina ratio in ſummo principe conſtituta q̄ cuncta diſponit: vt dicitur. iiij. de cōſolatione: ſed predeſtinatio nō eſt omniū: quia nō omnia cōſequūtur finem illum ſup naturalem. videlicet fruitionē eternam. Secūda eſt: quia pōt reſeruari ratio ꝓuidentie ſi huiuſmōi ordo rerum ſolum ſpeculatiue accipiatur. dictum eſt enī ex ꝓuidētia importatur ratio ordinis cōmuniter. ſed p̄deſtinatio huiuſmodi ordinem vel rationem ordinis importat ſpecialiter: quia dicit eam volitam vel ſm voluntatē in executionē ordinatam. Tertia differētia eſt. quia ratio ordinis que importatur in predeſtinatione eſt volita nō ſolū volūtate antecedente: ſed etiam conſequente: qz ex hoc aliquid ordinatur in executionez ſm propoſituz volūtatis in quātum illud eſt volitū voluntate cōſequente. Sed ꝓuidentia que rationem ordinis dicit cōmuniter ſumptā. ſiue huiuſmōi ratio ſolum ſpeculatiue accipiatur ſiue ſimul cū ſpeculatione adſit ibi propoſitum volūtatis antecedētis ſiue conſequētis vt eſt in deo vbi malitia nō pōt eſſe corruptiua p̄ncipij ꝓuidentia dici pōt. Quarta eſt qz predeſtinatio magis ex parte volūtatis ſe tenet q̄z ꝓuidentia. Nam ꝓuidentia eſt pars ꝓudentie. immo eſt id in quo quodāmodo cōpletiue prudentia reſeruatur. ponūtur enī partes prudētie memoria preteritorū intelligētia preſentiū: ꝓuidētia futurorū: ſed memoria preteritorū ⁊ intelligētia preſentium requ rūtur ad prudentiam vt prudens ſciat bene cōſecturari de futuris. vnde quodāmodo completiue prudentia in prouidentia reſeruatur. ⁊ quia prudentia eſt in intellectu. ꝓuidentia quodā modo ex parte intellectus ſe tenet: ſed vt infra patebit cum de reꝓbatione diſputabitur deſtinare ou pliciter ſumit. nam vno modo idem eſt q̄ dirigere aliquid in finem. ⁊ ſic eſt actus intellectus includēs actum volūtatis. volentis finem. Alio modo ſm ꝓponere quodāmodo deſtinare dicitur. ⁊ iſto modo deſtinatio actus volūtatis exiſtit ſm q̄ dicimus aliquē deſtinare aliquid in corde ſuo q̄ ſe facturuz ꝓponit. ⁊ ſic p̄deſtinatio ſe tenet quodāmodo completiue ex parte voluntatis: nō tñ ſimpliciter dicit actum volūtatis ſed ꝑſupponit actum cognitionis oſtendentis finē in quē voluntas tendit. Quocūq; tamen modo ſumat ſemp p̄deſtinatio ſe tenet magis ex parte voluntatis q̄z ꝓuidentia. Ex hijs autē

differētijs aſſignatis ⁊ potiſſime ex iſta vltima apparet quid predeſtinatio dicat: qz ſm vnam ſui acceptionem dicit actum intellectus includentē volūtatem ⁊ ſm aliam dicit actum voluntatis preſupponentem cognitionē. Ad primum dicendū q̄ p̄deſtinatio ſine preſciētia eſſe nō pōt ꝓpter ordinem quē habet ad eam. preſcit enīz deus quos predeſtinare debet. vnde arguebat ex inſufficiēti. Ad ſecundum dicendū q̄ ꝓpoſitum nominat actuz voluntatis nō ſimpliciter: ſed preſupponentē cognitionem oſtendētem finē ⁊ deſtinare vno modo ſumptū videtur importare actum volūtatis vt ordinet ad intellectum oſtēdentem finem. Ad tertium dicendum q̄ impropriatio accipitur nō pro preparatione in ope ſed ſm ꝓpoſitum volūtatis. Ad quartum dicenduz q̄ ibi ꝑparatio aliquo modo ſumpta eſt quidam motus ꝓudentie in quātum importat quēdam ordinem in finem ſpecialiter cum ꝓuidentia ſit ratio ordinis accepta cōiter.

Ertio queritur vtrum p̄deſtinatio ſit idē q̄ liber vite. ⁊ videtur q̄ ſic. qz ex hoc aliquis adipiſcitur gloriaz: qz eſt ſcriptus in libro vite: ſz attributa diuina nobis innotescunt p effectus. igitur idem eſt liber vite q̄ predeſtinatio cum idem effectus vt adoptio glorie cōueniat vtriq;. ꝑeterea. p̄deſtinare eſt ꝓordinare qz ſm Aug. p̄deſtinatio ꝓordinationē importat. ſz ordinare ptinet ad rōnem ⁊ intellectū. cuz ergo liber vite nihil ſit aliud q̄z cōſcriptio vel cognitio eorum q̄ ad vitā ordinātur idem eſt p̄deſtinatio q̄ liber vite. ꝑeterea. ſcia dei cauſat res. ergo huiuſmōi cognitio diuina quā hz deus de deſtinādis ſiue de p̄deſtinatis eſt cā quare tales deſtinent. ſicut ergo de deo dicim⁹ qō ſuū dicere eſt ſuū facere. eo q̄ dicēdo vel verbū generādo oia facit. ſic dicere poſſum⁹ q̄ ſuū cognoſcere vel ſua cognitio quā hz de deſtinādis eſt ſuū deſtinare vel p̄deſtinare. eo q̄ cognoſcendo predeſtinat cum ſua cognitio ſit cauſa reruz. ſed huiuſmodi cognitio ē liber vite. ergo ⁊c. ꝑeterea. omne methaphorice dictū reducitur ad aliquid qō ꝓprie ſumitur. ſz liber vite nō pōt dici in deo ꝓprie cum liber gd corꝓorale ſoiet. ergo reducit ad aliqd ꝓprie acceptū. ſz huiuſmōi vt eſſe p̄deſtinatio. g̃ ⁊c.

Incontrarium eſt: qz de libro vite vt videt aliq deleri poſſunt: ⁊ delent: nam cū ozet pſalmus q̄ dele ant de libro viuētium ⁊ oro: non ſit de impoſſibilibus aliq inde deleri poſſunt. Sunt enīz ibi aliqui ſcripti q non ſaluabuntur vt patebit: ergo non idez eſt eſſe predeſtinatum ⁊ ſcriptū in li. vite: qz omnes predeſtinati ſaluabuntur. ꝑeterea. p̄deſtinatio quodāmodo ſe videtur tenere exparte voluntatis: ſed liber vite ſolum videt dicere diuinā cognitiōez non ergo idem ſunt formaliter loquendo predeſtinatio ⁊ liber vite. Rño dō q̄ ne laborem⁹ in equiuoco. ſciendū q̄ liber vite tripl̄r accipitur: vno modo dicitur liber vite ipſa diuina cognitio quā habz de rebus: nā ſicut intellectus noſter in ſui creatione dicitur eſſe ſicut tabula raſa in qua nihil eſt ſcriptuz eo q̄ nihil ibi relucet ⁊ poſtq̄z ſpecies acq̄ſiuit conſcriptus dici pōt. ſic diuina cognitio methaphorice loquendo qdaz liber dicitur: qz in eo oia relucent ⁊ ibi oia repreſentātur. Rurſuz liber vite dici poteſt qcquid modum viuendi anūtiat: qz ſicut liber mandatoꝝ dicitur vbi ſcripta ſunt mādata ⁊ vbi docēt ea per que mādata obſeruātur: ſic liber vite dici poteſt vbi docētur ea quibus obſeruatis viuim⁹. ⁊ ſic ſacer canon. ſ. vetus ⁊ nouū teſtamētum vbi regule viuendi tradūtur. liber vite dici pōt. Tertio modo ipſa cōſcientia hominis pōt dici liber vite: quia in

q̄.iij.

ea scriptum est qualiter homo vivit Cum queritur vtrum p̄destinatio sit idem q̄ liber vite nō est questio de libro vite prout liber vite vetus ⁊ nouū testamentū appellatur nec etiam ſm q̄ liber vite cōscientia dicitur. Sed questio est ſm q̄ liber vite pro diuina cognitione accipitur. Aduertēdum tamē q̄ diuina cognitio dupl'r dicit liber vite. Primo. q̄ actio intellectus est vita. vt dicit .xij. metaphi . ⁊ ex ꝟ concludit phs ibidē q̄ deus est viuus nobilis in fine nobilitatis q̄ semp intelligit ⁊ suū intelligere est summe voluptuosuz ⁊ sic accipiēdo librū vite diuina cognitio ēt respectu omniuz dicitur liber vite. Nā oia q̄ facta sunt in ipso vita erāt ⁊ q̄cqd ab eo cognoscitur p̄cedit in eo est. est lux ⁊ vita. Secō. dicitur diuina cognitio liber vite in q̄tuz ⁊ cognoscit eos quos p̄destinauit ad vitā. ⁊ sic in libro vite non sunt scripti omnes. sed solum iustificādi. ⁊ sic loquimur de libro vite cum queritur vtrum predestinatio sit idem q̄ ipse. Et vt appareat differentia inter ipsa notādum q̄ nō sic possum⁹ dicere de predestinatione sicut dicim⁹ de prudentia. Nam ratio ordinis dirigendoz in finem cōmuniter sumptā ⁊ solū speculatiue cōsiderata prouidētia appellari pōt: vt patet p habita. sed si ordo q̄ē importat p̄destinatio solum speculatiue sumeretur ratio p̄destinationis in eo saluari nō posset. nam cum p̄destinare aliqtio modo dicat diuinū propositū miserēdi vel dirigēdi aliquos in vitam eternā in sola speculatione diuina p̄destinatio saluari nō pōt. Cum igitur deus speculatiuam cognitionē habeat omniū predestinatoz: cū talis cognitio p̄destinatio dici nō possit appellata ē liber vite. Sic eni debem⁹ intelligere. q̄ sicut dux exercitus milites meliores ⁊ magis in armis instructos eligit ⁊ vt eos magis memoriter teneat eos in libro aliquo. scribi facit ⁊ scriptos ad bellū destinat. vnde ⁊ liber ille posset dici liber belli: vel liber exercitus: q̄ ibi scripti sunt qui bellare debent. sic deus ante mūdi constitutionē elegit quibus misereri volebat. ⁊ q̄ huiusmodi electos firmiter in cognitione habet. dicitur eos scripsisse in libro vite: q̄ cognitio illa est eoz qui ad vitam destinātur. ⁊ sic electos ⁊ cōscriptos ſm suum propositū volūtatis destinauit siue direxit in vitam. Differt autē liber vite a p̄destinatione quātum ad pſens in quatuor. Primo q̄ liber vite se tenet ex parte intellect⁹ ⁊ cognitionē diuinā nominat sed p̄destinatio cum dicat diuinuz propositū quodāmodo includit vel importat actum diuine volūtatis. Secūdo differt ratione ordinis. nam ſm modū intelligendi liber vite precedit predestinationē. quia prius ſm intellectū deus eligit et electoz firmā cognitionē habet ⁊ post modū electos ⁊ ab eo firmiter cognitos saluare ꝓponit siue eos p̄destinat. Et q̄ talis firma cognitio dicit liber vite methaphorice loquēdo: q̄ ad modū liber firmiter taliū cognitionē retinet. iō liber vite ſm modū intelligendi predestinationē precedit. Tertia differentia est penes causalitatē. naz liber vite nō est cā imedia ta quare aliq beatitudinē cōsequūtur. Sed vel est causa sine qua: vel causa mediāte volūtate. sed diuina p̄destinatio potissime prout dicit diuinū propositum miserēdi est simpliciter. causa quare dirigūtur in vitam. Quarto. differt. quia plures sunt scripti in libro vite q̄ſ sint p̄destinati. nam scribuntur in libro vite nō solum qui cōsequuturi sunt vitam eternam ex p̄destinatione. sed etiā qui consequuturi sunt eam ſm suam causaz vt qui in pſenti habituri sunt gratiam dato q̄ in futuro nō consequētur gloriam. ⁊ ideo omnes predestinati saluabūtur. aliqui tñ scripti sunt in libro vite qui inde deleri possunt ⁊ deleu-

tur cum per peccatū amittūt gratiā quā habent patet ergo nō idem esse predestinationē ⁊ librum vite.

Ad primum diceudū q̄ liz idē effectus habeatur ex libro ⁊ ex predestinatione. nō tamen eodem mō quia vt habituz est cōsecutionis glorie aliter est causa. predestinatio aliter liber vite. Ad secūduz dicendum q̄ predestinatio dicit ordinem nō qualitercunq̄ sed volitū vel dicit ordinationē in finem ſm propositū v̄ o'untatis. liber autem vite dicit cognitionem eoruz qui sic ordinātur in finem nō ergo idem sunt vt patet p dicta. Ad tertium dicēdum q̄ scientia dei est causa rerum nō simpliciter: sed mediante voluntate sic ⁊ liber vite est causa quare aliqui dirigantur in finem mediāte diuino proposito: vel mediante diuina predestinatiōe. Ad quartum dicēdum q̄ liber vite dicitur in deo methaphorice. propter tamen ibi esse dicitur firma cognitio eoruū qui/bus misereri proposuit. nō ergo liber vite reducitur ad diuinaz predestinationē q̄ sit idem formaliter q̄ ipsa sed ad diuinam cognitionem.

Einde queritur quoruū sit predestinatio. Et circa hoc queruntur duo. Primo. quorum sit. Secundo. vtrum predestinatio eoruz sit certa. Q5.iiij.

D primum sic proceditur. videtur q̄ predestinatio nō sit nisi entiū q̄ non diriguntur in finez nisi que habent esse: sed predestinatio dicit directionem in finem: ergo solū entia predestinantur. Preterea. finis iste ad quē diriguntur predestinati gloria est: sed gloria ꝓsupponit gratiam. gratia naturā: ⁊ natura esse. ergo qui diriguntur in talem finem denecessitate habent esse: sed que habēt esse sunt entia. ergo ⁊c. Incōtrarium est. q̄ predestinatio est diuinū propositum mirendi: sed huiusmodi propositum est eternum: entia non inceperunt esse: ergo opz p̄destinationez nō entium esse posse. Ulterius queritur: vtrum predestinatio sit hominum: ⁊ videtur q̄ nō: q̄ homine habent lumen rationis: nō ergo indigent dirigi: sed ipſi seipsos digere possunt cum igitur predestinatō sit directoz hominū non erit predestinatio. Preterea bruta possunt cōsequi finē suū absq̄ eo q̄ p̄destinent vel dirigātur. ergo multo magis hō q̄ melioris cōditionis extitit. igit hoium nō erit p̄destinatio

Incontrariū est Augu. inde p̄destinatiōe sanctoz qui ex eadem massa humani generis aliquos predestinatos dicit aliquos reprobatos. Ulterius queritur: vtrum angelozum sit predestinatio: videtur q̄ non q̄ ſm philosophū. ix. metha. malum nō est in rebus nisi propter potentialitatem: sed potētialitas est in rebus propter materiam: quia materie per se ⁊ primo competit potentialitas. Intelligentie vero sunt ent es preter omnez naturam: nō ergo in eis potest esse malum neq̄z error: sed nō indiget dirigi nec destiari nisi q̄ a fine deuiare possint. ſz deuiatio a fine ē q̄dā malū ⁊ q̄dā error ſbe sepate ing b⁹ ſm phum nō est malū neq̄z error nō predest ins

Preterea. ſm phm in .ij. de anima. sensus nō dicipitur circa proprium obiectū. sicut sensus sine discursu cognoscit obiectū suum. ita suo modo intelligentia simplici intuitu intuetur quidditatē. ergo nō accidit ei error per se nec p accidens: quia non est virtus in materia. igitur nullo modo indiget dirigi cum nullo modo possit errare. nō ergo angelozuz est predestinatio Incōtrarium est: q̄ qui habēt finez supra naturā suā cum de se nō possint tendere in illū indigent dirigi ⁊ destinari vt illū possint adipisci. ſz finis angelozum est visio dei siue fruitio eius. cum huiusmodi finis sit supra naturā eoz de necessitate

indigent dirigi ⁊ destinari. Ulterius q̃ritur. vtrū christo cōueniat predestinatū esse. ⁊ videtur q̄ nō. quia predestinatio eternitate precedit predestinatū sed persona xpi est eterna. ergo ei nō competit predestinari. Incōtrarium est. qz specialiter de christo. dicitur ad Romanos. j. q̄ p̄destinatus est filius dei. Ulterius queritur. vtrū beatis qui sunt in glia conueniat predestinari. Et videtur q̄ nō: quia qō est in fine vltimo vlteri⁹ nō indiget dirigi. sed beati habent finem vltimum. ergo ⁊c. Incōtrarium est: quia omnibus p̄destinatis cōuenit predestinari. sed beati sunt predestinati. cuz soli p̄destinati saluē tur. ergo ⁊c. Ulterius queritur. dato q̄ homines predestinētur ⁊ angeli. vtruz oēs hoies ⁊ oēs angeli debeāt dici predestinati. ⁊ videt q̄ sic. qz oē bonuz nostrū a deo est. nam sicut bonū gr̄e vel bonuz glie ē in nobis a deo ita ⁊ bonū nature. sed ex eo q̄ adipiscimur: bona glie dicimur p̄destinati. ergo pari ratione ex eo q̄ adipiscimur bona nature p̄destinati dici debem⁹. sed talia bona cōuenfunt oibus igitur oēs predestinātur tam boni q̄z mali. Incontrariū est: qz p̄destinatio est proposituz miserēdi. ꝯz deus nō omnib⁹ miseret. ergo nō oēs p̄destinat. Rño dō. q̄ in predestinatiōe tria est cōsiderare. Primo. p̄oritatez q̄ ex ipsa prepositione pre. habet. Nam pre. ibi prioritatē importat. Scōo. directionem: qz destinare idem ē q̄ mittere vel dirigere. Tertio. diuinā electionē vel diuinū propositū: qz nō predestinātur nisi electi. ⁊ illi quib⁹ de⁹ pposuit misereri. Ex eo q̄ p̄destinatio p̄oritatē importat: p̄ot esse nō entiū. Ex eo autē q̄ directionē dicit est solū rōnaliū. Quia vo nō est sine diuina electione ⁊ est ipz diuinū ppositū miserēdi vel sine tali pposito esse nō p̄ot. nō est oiuz rationaliū. sed est solū eoz quib⁹ deus pposuit misereri. igitur p̄destinatio rōne prioritatis nō entiū esse p̄ot. Sic eni ymaginari debem⁹ q̄ deus ab eterno in seipso nos elegit ⁊ direxit in vitam eternā sm p̄positum volūtatis sue. Nam oē agens p̄intellectū hz in se rationē ordinis oium eoz q̄ dz agere. Modū igitur eram⁹ qñ nos deus p̄destinauit. vñ Aug. in de p̄destinatione scōrum. ait. bonū qō p̄scit deus p̄destinat. ⁊ priusq̄z sit in re preordinat. semp ergo in predestinatiōe est ibi aliqua prioritas. rōne cui⁹ p̄ot esse nō entium. habito q̄ predestinatio rōne prioritatis possit esse nō entium. Restat videre qūo rōne qua dicit directionē sit solū rationaliū. Ideo notandum q̄ directio ppie nō est nisi eoz que in se cōsiderata nō sufficiūt: vt attingatur termiuū. naz si sagitta posset signū attingere absq̄ eo q̄ dirigeretur p manū sagittātis ipsa p seipsam ad signuz accederet. et si nō destinaret ab arcu. ⁊ si seru⁹ mō debito posset accedere ad aliquez terminū absq̄ eo q̄ sibi aliq̄ auctoritas cōmitteret a dño vl̄ absq̄ eo q̄ dñs suū propositū ei patefaceret. non indigeret destinari ab ipso. sed a seipso ⁊ pseipsuz accederet ad debitū locum. ergo illa ppie dicūtur in finē dirigi que finez supra naturam hñt q̄z ex puris naturalib⁹ nō addita gratia nō possunt attingere. ⁊ qz huiusmōi finē soluz creature rōnali tribuim⁹ accipiēdo rōnale p omnia habēte intellectū sm quē modū ⁊ angeli inter rōnalia cōputantur. nam solū talia sunt illa q̄ possunt esse beata ⁊ que hñt p fine visionē diuinā vel fruitionez eternā quā sine auxilio gratie nō possunt consequi. iō solum talia ppie destinari dicūtur. Nam sicut gratia ppie sumpta dicit aligd supadditū nature supra seipsaz naturā eleuās. Large tñ sumpta quicqd gratis datur gratia dicitur. vñ ⁊ ipsa natura queda gr̄a dici p̄ot: ⁊ quicqd hēm⁹ gratia est: qz nihil habem⁹ quod a deo gratis nō accepimus. sic ⁊ destinari proprie dicit directionē alicui⁹ in aliqd in qō sm seipm nō p̄ot tendere. sed indiget gratia eleuante ipm vt tendat in illud. Large tñ sumpta destinatione qcqd dirigitur in aliquē finem destinari dicitur. Accipiēdo ergo ppie predestinationē solū rōnalia vel habētia intellectū predestinātur cum solum ipsa finē habeāt quē ex puris naturalib⁹ nō possunt cōsequi. naz sicut solum talia ppie gr̄am habēt ⁊ solum ipsa possunt gl̄iam adipisci. sic solū eis ppie p̄destinari conuenit cum p̄destinatio sit pparatio gr̄e in presenti ⁊ glorie in futuro. Indigent eni rōnalia ⁊ intellectū habentia vt finē suū attingant p̄ueniri gratia ⁊ voluntate diuina. vñ in de p̄dest natione scōrum ait Aug. Deus iustificat impiū nō p̄euētus humana voluntate. Sed ipse misericordia sua p̄ueniens hois voluntatem. Qō autem p̄destinatio nō sit oium rōnaliuz ex eo q̄ diuinā electionē p̄supponit p se manifestū est. nam semp p electionē alterum altero p̄optatur. vnde deus aliquos eligit ⁊ aliquos reprobat. vnde Aug. in de p̄destinatione scōrum de dāpnabili massa humani generis deus p̄sciuit omnia nō meritis quos electione gr̄e predestinauit ad vitam. ceteros vero qui iudicio iusticie eius ab hac gr̄a efficiuntur expertes p̄sciuit vitio pituros. ⁊ sicut de ipsis hominib⁹ aliquos elegit. aliquos reprobauit. sic ⁊ de ipsis angelis dicere possum⁹ aliquos fuisse electos. aliquos reprobatos. patet ergo quozū est predestinatio ⁊ qz nō entium esse p̄ot. Ad primū dicendū q̄ sicut predestinati dirigūtur sic sunt. vnde qz nō diriguntur in actu. sed sm diuinū propositū ⁊ sm diuinā preordinationē nō oportet eos esse actu: sed sufficit q̄ deus preordinauerit eos. ⁊ ideo que nō sunt nec erunt nō. predestinātur que tamen nō sunt: sed erūt: predestinari possunt. quia nō oportet predestinatos esse in natura propria. sed sufficit eos sm predestinantis ordinem existere. Ad secundū dicendum q̄ gloriam in quam dirigun:ur predestinati non est necesse eos habere actualiter: sed sm diuinū propositum: sic etiam non oportet eos esse actualiter: sed sufficit q̄ deus pposuerit: vel preordinauerit ipsos existere. Ad id autem q̄ vlterius queritur. vtrū predestinatio possit esse bominū patet q̄ sic: cum homines ordinētur in finem supra naturā suaz: necesse ergo habēt dirigi: ⁊ predestinari: cū illum p se ipsos nō possint cōsequi. Ad primū dicendū q̄ hz homo habeat lumē rationis per qō p̄ot dirigi in finē aliquē nō excedentem naturaz suaz in beatitudinē eternā tñ absq̄ auxilio gratie: ⁊ nisi predestinetur ⁊ dirigat a dño nō potest tendere. Ad secunduz dō q̄ finis quē consequitur homo multo est excellētior fine quē cōsequūtur bruta: vnde hz talem finē nō possit cōseq̄ fine amminiculo gratie: nō propter hoc est peiozis cōditionis q̄z bruta: imo meliozis cuz ordinetur ad meliozem finez. Nam pbus in libzo ce. ⁊ mun. valt q̄ quāto aliquid pauciozibus opationibus cōsequitur finem: tāto est nobilius: verum est vt ait: si fines sunt equales: sed si fines essent inequales posset aliquid esse nobilius: ⁊ tamen consequi finem suum pluribus āminicul': ⁊ sic est in proposito. Ad id āt qō vlterius queritur. vtruz angelis cōpetat predestinari patet q̄ sic: nā licet angeli predestinati nūq̄z fuerunt mali: nec miseri: eo tñ ipso q̄ habēt finem supra naturam: in quem sine auxilio gratie nō possunt tendere: predestinari dicūt. Ad primum dō q̄ hz in angelis non sit materia: est tamē ibi aliquod materiale. vel aliqua potētialitas: rōe cuius p̄ot in eis eē malū ⁊ peccare possūt: qz de⁹ i angelis suis repit prauitatem. Vel dicere possumus q̄ dato q̄ angeli peccāre nō possent: nō haberet itentū qz ad cōsecu

tionē finis respectu cui⁹ p̄destinatio accipit nō sufficit esse sine pcō: ꝫ vlteri⁹ regritur adminiculū gr̄e.

Ad scām dō q̄ bñ arguit q̄ ãgelus nō pōt peccare q̄ petñ suū careat specie: ⁊ qz nō appetat p se bonum nō tñ ꝓbatur quin possit peccare ꝓpter carentiam ordis. pōt eni appetēdo p se bonū peccare. eo qđ illud nō ordinate appetat. Vel dicendū sicut pri⁹ qz dato q̄ nō posset peccare angelus ad hoc indigeret dirigi ⁊ destinari vt posset cōsequi finē suū q est supra naturā ad cui⁹ cōsecutionē nō sufficit esse sine pcō. sed regritur amminiculuz gr̄e. Ad id vō q̄ vlterius q̄ritur. vtrū rp̄o cōpetat p̄destinari. dicendum q̄ tota cā quare dubitam⁹ rp̄m predestinatuz fuisse est: qz in p̄destinatione regritur priozitas. cuz igitur psona illa sit eterna nō videt q̄ ibi priozitatē saluare possim⁹. Ideo notandū q̄ priozitas in p̄destinatione multipl'r accipit. aliq̄n autē est huiusmōi priozitas eternitatis ad personā ⁊ naturā. ⁊ vlteri⁹ gr̄e ad gl'iam. ⁊ sic ꝓpetit p̄destinari hoibus. Aliq̄n est p̄ozitas eternitatis ad psonam ⁊ naturā: ꝫ nō psone ⁊ nature ad gr̄am. ꝫ tñ est ibi priozitas gr̄e ad gl'iam. ⁊ sic cōpetit p̄destinari angelis ꝑm eos qui dicūt eos in gr̄a fuisse creatos sed ꝑm eos q dicūt eos fuisse creatos in innocētia nō in gr̄a. tūc priozitas in p̄destinatione angelorū accipitur ꝑm illos modos quos enumerauim⁹ in p̄destinatione hoium. differt tñ ꝑm istā viam p̄destinatio hominū a p̄destinatione angelorū: qz aliq hoies p̄destinati sunt q aliq̄n fuerūt miseri. Nullus tñ angelus predestinat⁹ aliq̄n miser fuit. Si vero in p̄destinatione nō sit priozitas eternitatis ad personā: ꝫ eternitatis ad nām aliquā: ꝫ nō nature ad gr̄am: nec gr̄e ad gl'iam. sic cōpetit predestinari rp̄o nam ꝫ psona illa fuerit eterna natura tñ bōana ei⁹ nō fuit eterna vñ fuit ibi priozitas eternitatis ad naturā humanā ꝫ nō fuisset ibi priozitas eternitatis ad personā: vl' ad diuinā naturā. nec etiam fuit ibi p̄ozitas eternitatis ad personā vel ad naturā diuinā. nec etiā ibi fuit p̄ozitas nature bōane ad gr̄am ⁊ gl'iam: qz in instāti sue ꝓceptionis fuit plen⁹ gr̄a ⁊ pfecte fruens. vñ natura in eo nō pcessit gr̄am. nec gr̄a gl'iam loquendo de gl'ia q̄ est ꝑmiū essentiale ⁊ visio diuina. ꝫ si nos vellem⁹ q̄ gl'ia staret ꝓ impassibilitate aie ⁊ dotib⁹ corꝑis q̄ etiā aliquo mō ad gl'iam ꝓtinent. tūc tam natura q̄ gr̄a gl'iam ꝑcesserūt. Et er ꝫ patet solutio ad obiectū. Ad illud autē q̄ vlteri⁹ q̄ritur. vtrum beati sint p̄destinati. dicēdū q̄ p̄destinatio dicit quādam directionē in finē. illi aūt qui in finez dirigūtur dupl'r cōsiderari possunt vel ꝑm q̄ finis est i acquiri ⁊ sic sunt p̄destinati viatores vel put est in acgsito esse. ⁊ sic sunt p̄destinati cōprehensores. Argumēta procedebāt suis vijs. Ad id autē qō vlteri⁹ q̄ritur vtruz oēs hoies vel oēs augeli sint p̄destinati. patet q̄ nō. nam p̄destinari ꝓprie est respectu finis qđ fine auxilio gr̄e nō possum⁹ cōsequi. ⁊ iō vt ꝑz ꝓ habita. nō est ꝓprie p̄destinatio respectu boni naturę. ꝫ respectu boni gl'ie quā oēs hoies nō ꝓsequent. ⁊ iō nō oēs hoies predestinati sunt. Ad rationem autem incontrariū patet solutio p iam dicta.

Ecūdo q̄ritur. vtrū predestinatio habeat certitudinē ⁊. videt q̄ nō: qz qōlibz cozzupribile saltem violenter in quolibet tpe pot cozzūpi. ꝫ multi p̄destinati stāt in pctō mortali ꝓ plures annos in illo tpe possent cozzūpi. ergo eoꝝ p̄destinatio posset impediri. Preterea si nō pōt impediri salus predestinatorū. ergo est necessaria. ꝫ ad ea q̄ de necessitate cōsequimur nō opz nos sollicitos eē. ergo abslq̄ opibus nostris ⁊ abslq̄ nra sollicitudine poterim⁹ salutē cōseq qō falluz est. Vō. v.

Preterea. aliqui delētur de libro vite. ꝫ in libro vite nō scribūtur nisi illi q ordinātur ad gl'iam. Sz qui ordinātur ad gl'iam sunt p̄destinati. ergo alig predestinati nō salvabūtur. Preterea. q̄ dependent ex cā cōtingente nō sunt certa: nec ad alterā partem determinata. sed salus nr̄a est aliquo mō ex opibus nostris. cū ergo nō de necessitate opemur: glibet pōt saluari ⁊ nō saluari. nō ergo p̄destinatio certitudinē bz. Incontrariū est. qz diuinū ꝓpositū impediri nō pōt. ꝫ p̄destinatio ipozrat diuinū proposituz. nō ergo poterit impediri. Preterea. Anselm⁹ in decōcordia p̄destinationis ⁊ gr̄e dicit prescita ⁊ p̄destinata de necessitate futura esse. ꝫ q̄ necessario euenūt certitudinem hūt. ergo ⁊c. Rño dō. q̄ sic debem⁹ saluare certitudinē p̄destinationis diuine. q̄ tñ libertati arbitrij nō deroget. ⁊ sic debem⁹ ponere libertatem arbitrij q̄ predestinatio diuina impediri nō possit fil'. ergo cū necessitate opz nos saluare cōtingentiam ⁊ cū certitudine liberū euentū. Hoc viso notandū q̄ dicere possum⁹ diuinā predestinationē triꝑliciter certā esse. Primo ex prescia quā ꝑsupponit. Nam ꝑm Aug. in de predestinatiōe scōrum. predestinatio sine prescia esse nō pōt. Scōo ex ordine causarum ꝑm quē est executio ei⁹. Tertio. ex nūero predestinatorū q est deo notus. Primuz sic ꝯditur: qz eo ipso eni q̄ diuina prescia fallī nō pōt. ⁊ q̄ fūt a deo prescita vl' ꝑuisa necesse est euenire p̄destinatio q̄ diuinā presciam ꝑsupponit certitudinē bz. ꝫ huic certitudini libertas arbitrij nō repugnat: qz diuina prescientia ⁊ diuina puidentia reruz iudicia nō cōfundunt. Nam deus vno simplici intuitu tam necessario q̄ nō necessario vētura dignoscit. vt. v. de ꝑsolatione habetur. vñ Iz deus nō fallaī in prescieōo liberi arbitrij mot⁹. q̄ tñ a volūtate ꝓcedunt. nō cogit ꝑcte ꝫ libere ꝓcedunt. Secūdo predestinatio certitudinē bz ex ordine causarū. Nam sicut deus ab eternō ꝓuidit hunc saluandū. sic iste saluabitur. vnde omnes ille cause concurrunt ad salutē huius quas deus ab eterno cōcurrere vidit ⁊ est ibi tot⁹ ille ordo causaꝝ q ab eterno est a deo ꝓuisus q̄ oēs cause simul sumpte quadā necessitate effectū inferūt. sed ꝓpter talem necessitatē vel certitudinē nō tollit libertas arbitrij. cū ipm liberū arbitrium inter tales causas cōputetur. vñ Aug. v. de ciuitate dei ca. ix. arguēs cōtra ciceronē. q cū certitudine ordinis causarū dicebat nō posse stare liberi arbitrij libertates. ꝓpter quod dicebat hoc posito nihil voluntarius esse ait. q̄ non est cōsequens si deo est certus oium causarū ordo. iō nihil fit in nr̄e volūtatis arbitrio: qz ⁊ ipse ꝓppe nr̄e volūtates in causarū ordine cōputatur. Tertio. predestinatio certa existit: qz deo est tus predestinatoꝝ numer⁹. ⁊ iō glibet de necessitate saluatur ꝓut sua salus deo existit nota. ex quo enim cuiuslibet saluādi deus certā cognitionē bz. ⁊ numerus eoruz apud deū cert⁹ ⁊ notus est. opz tot saluari quot ꝓuidit ⁊ eos quos ꝓuidit. sed huic necessitati et libertas arbitrij nō repugnat: qz glibet in se accepte pōt saluari ⁊ nō saluari. Iz relat⁹ in diuinā ꝑsciam vl' p̄destinationē de necessitate saluet. Dō aūt fil' cuz certitudine predestinatōis possit stare libertas arbitrij nō est incōueniens: qz vnū ⁊ idem aliter ⁊ aliter acceptū est ꝓtingēs ⁊ necessariū. Nam oia ꝓtingētia relata in causas proximas cōtingentia sunt. relata vero in diuinā prescientiā quādam necessitatē contrahunt. Sicut igitur simul cum necessitate prescitie stat contingentia. sic simul cum certitudine predestinatiouis stat libertas arbitrij. vnde Boetius in. v. de cōsolatione vt supra habituz est: ostendens diuinā prescientiā volūtati nostre nō repugnare dic

nō esse incōueniens idem esse necessariuz ⁊ contin/
gens aliter ⁊ aliter acceptū: sicut nō est incōueniens
idem esse particulare ⁊ vniuersale aliter ⁊ aliter cōsi
deratum. Anselmus etiam in libro de ꝓcordia pre/
destinationis ⁊ gratie. hoc idem ꝑ aliud simile de/
clarat dicens: ꝙ quāuis necesse sit euenire quicquid
deus prescit: multa tñ sunt nō ex necessitate. sed ex
libera volūtate. nec est incōueniens idem esse ex ne
cessitate ⁊ libertate alia ⁊ alia ratiōe cum videam⁹
idem abire ⁊ nō abire aliter ⁊ aliter. nam sol vadit
ab occidente in oriens ꝑ comparationē ad celum. ꝑ
comparationē tñ ad terram ecōtrario vadit. pergit
enim ab oriēte in occidens. Predestinatū ergo sal/
uari est necessariū ⁊ nō necessariū. est necessariū ꝑ cō
paratienem ad diuinam predestinationē nō necessa/
cessarium. si referatur ad arbitrij libertatē. ideo pre
scitum a deo necesse est euenire vel predestinatū ne
cesse est saluari. Distinguitur aūt necessitas ab An
selmo, Boetio ⁊ magistro. Dicit enī Anselmus in
libro de cōcordia predestinatiōis ⁊ grē. duplicē esse
necessitatē añcedente q̄ ponit rem esse: ⁊ cōsequentē
que nihil cogit. oē enī prescitum a deo necesse est eue/
nire necessitate cōsequente que nihil cogit. ideo cuz
hac necessitate potest stare cōtingentia ⁊ libertas ar
bitrij. nō tamen est necessariū necessitate anteceden
te que oe necessitate facit rem esse. illud enī est neces
sarium necessitate antecedēte. ꝙ cum est futurū:
est futurū necessitatē habet. vnde ortus solis neces/
sarius est necessitate antecedente. Sed illud est ne
cessarium necessitate cōsequente qđ nō est necessa/
rium nisi ex eo q⁹ ponitur esse. Nam omne qđ est qñ
est necesse est esse. ⁊ ista dicit necessitas sequēs: qz
huiusmōi necessitas sequitur esse rei ⁊ nō ātecedit.
ponitur enim necesse esse rem esse: qz est: ⁊ qz oia re/
bita ad diuinā cognitionē sunt ei ꝓsentia. ⁊ ponunt
quodāmodo esse dicere si hoc est a deo scitū est neces/
sarium: est idem ꝙ si hoc est: necessariū est. Boeti⁹
autem distinguit duplicē aliam necessitatē. s. necessi
tatem simpliciter ⁊ necessitatē ꝑditionis. omne enī
a deo scitum est necessariū nō necessitate simplr: sed
necessitate cōditionis. sic oē qđ est qñ est: necesse est
esse. Magister autez huiusmōi ꝓpositiones distin/
guit ſm sensum compositū ⁊ diuisum. Nam predesti
natum necesse est saluari vel prescitū euenire. si in/
telligatur in sensu cōposito: vera est. qz nō pōt simul
stare ꝙ aliquid sit prescitū ⁊ nō eueniat: vel ꝙ aliqs
sit ꝑdestinatus ⁊ nō saluetur. quilibet tñ in se cōside
ratus pōt saluari ⁊ nō saluari. sicut album impossibi
le est esse nigrū in sensu cōposito: qz nō pōt esse idem
simul album ⁊ nigrū. sortes autē qui est sub forma al
bi pōt esse sub forma nigri. Aliqui autē aliuz modū
distinctiōis inuenerūt dicētes predestinatū necesse
est saluari necessitatē cōsequentie: nō necessitate cō/
sequentis. nam sortez mouere pedes nō est necessa
rium necessitate cōsequentis. cui ꝙ nō sequit motus
pedum ad sortez potest tñ esse necessaria necessitate
consequētie: vt si supponat currere. nam hec est cō/
sequentia necessaria. ꝙ si sortes currit ꝙ mouet pe/
des nō tñ possumus arguere. ꝙ necesse sit sortē mo/
uere pedes. Sic necessitate ꝓsequētie sequit sortē
saluari si est ꝑdestinat⁹. sortes tñ in se accept⁹ nō re/
lat⁹ in ꝑdestinationē diuinā: pōt saluari ⁊ nō saluari.
Cum igitur predestinatū saluari sit necessariū nō ne
cessitate cogēte nec necessitate simplr ⁊ in sensu cō/
posito ⁊ ſm necessitatē cōsequentie cū tales necessi/
tates nō tollāt cōtingentiā ⁊ libertatē arbitrij simu
cum certitudine ꝑdestinationis stat libertas arbi/
trij qđ declarare volebam⁹. Ad primū dicēdū ꝙ
ordo causarū relatus in diuinā predestinationē vel

in diuinā prescientiaz cōtrahit quandā necessitatē.
vñ si deus vidit istum saluandū qui est in pcō mor/
tali vidit ꝙ a pcō debebat resurgere ⁊ finalr bene
facere ⁊ sic saluari. vñ lz possit cōzūpi dū est in pcō
mortali in se cōsideratus. tñ si referatur in diuinam
predestinationē necesse est ad salutē ei⁹ ꝑdictas cau
sas cōcurrere. videlicz ꝙ resurgat ⁊ finalr bñ faciat.

Ad scām dō. ꝙ illa necessitas nō tollit actiōes et
motus liberi arbitrij imo includit eos. Nam sicut
ſi necessariū est fortē moueri si currit. opz ipm mo/
uere pedes: qz mot⁹ pedū includitur in cursu. ita si
necesse est hūt saluari: qz est ꝑdestinat⁹. opz ipm bo
na opari. qz ꝑdestinatio quodāmodo talia includit.
sic enī deus ꝑdestinauit ipm ad vitaz vt finalr bene
vtens gra sibi collata saluaret. nam sicut prescia nō
excludit ordinē causarū: sic ꝑdestinatio nō excludit
voluntatē ⁊ bonas opationes. Ad tertiū dō ꝙ in
libro vite aligs duplr est script⁹. Primo. quantū ad
presentē iusticiā: vel quantū ad pticipationē glie in
sua cā. Scōo quantū ad pticipationez glie in se qui
aūt ibi scripti fūt solū quantū ad pñtem iusticiā dicū/
tur inde deleri in quantū gra vl'charitas semel ha
bita pōt amitti. Qui vo ibi scribūtur quantū ad cōse
cutionē fruitiōis eterne vel respectu glie in se nūq̄z
delent. ⁊ sic ibi scripti sunt ꝑdestinati. Si vo dicat
inde deleri ꝙ etiam ſm acceptionē glie in se ibi scribū
tur: qz legit in apoc. tene qđ habes ne ali⁹ accipiat
coronā tuā. igitur quantū ad receptionē glie vel co/
rone aligs de libro vite deleri pōt. Dicendū ꝙ gau
dium est oibus bonis de aliquo in hoc mūdo bñ agē
re. ⁊ cū ille desinit bñ agere bini dicūtur accipe coro
nam suā: qz gaudent de bonis operib⁹ suis de quib⁹
tēpus cū eis gaudere doz. Ad. iiij. dō. ꝙ simul cuz
cōtingentia vel cū libertate arbitrij stat certitudo ꝑ
destinationis vt patuit.

Einde q̄ritur de reprobatione. Et circa hoc
querūtur duo. Primo. qđ sit. Scōo. vtrū
deo cōueniat aliquos reprobare.

Dō. vi.

D primū sic ꝓceditur. videt ꝙ reprobatio nihil addat supra ꝓsciam: qz ſm Aug. i de ꝑdestinatiē scōrum, deus bona ꝓscit ⁊ ꝑdestinat. lz mala tñ ꝓscit ⁊ nō ꝑdestinat. ergo reprobatio q̄ attēditur respectu malorū. nihil supra prescia⁹ addit: qz de⁹ mala solū ꝓscit. Pre/terea. deus mala cognoscit simplici noticia. lz q̄ ſm plici noticia cognoscūt fūt solū ꝓscita. g̃ reprobatio nihil supra sciam addit. Preterea. qñ aligd retinet sibi nomen cōe supra illud nihil videt addere: qz ſi adderet rōne additionis nomē spāle retineret. sed cōi noie dānati vel reprobati: dicūtur ꝓsciti. g̃ repro batio supra prescia⁹ nihil addit. Preterea. ſi re probatio supra prescia⁹ aligd addit huiusmōi addi tio aligd ordo erit. lz ſm Aug. in de ꝑdestinatione sanctorū. opa impietatis ⁊ mortis deus ꝓsciuit: nō ꝑ ordinauit nec impulit. nihil ergo reprobatio q̄ respi cit opera impietatis videt addere supra prescia⁹:

Incontrariū est. qz semp spāle se videt hre ꝑ addi tionē ad id qđ est cōe: lz prescia est respectu oium tā bonorū q̄z malorz. reprobatio vo est solū respectu ma lorum. ergo aligd addit reprobatio supra prescia⁹.

Preterea. reprobatio ſm magistrū opponit ꝑde stinationi. lz ꝑdestinatio aligd addit supra prescia⁹. ergo ⁊ reprobatio q̄ est ei⁹ oppositus. Rño dō. q⁹ sicut tactū est magr in lra vult reprobationē dici per oppositū ad ꝑdestinationē. ꝓpter qđ reprobatio ex ꝑdestinatione nobis innotescere pōt. Jō notādū ꝙ sic̄ super⁹ tactū fuit destinare vel ꝑdestinare dupl'r pōt accipi. vno mō vt dicat ipaz ordinationē in finē ⁊ qz ordinare est actus rōnis. sic destinare est actus

intellectus includens vel presupponēs voluntatez finis. Nam ex hoc dicit deus aliquos destinare in quantū ordinat eos: ⁊ dirigit ipos in aliquē finē vl in aliquod bonū qō vult eos consequi: ⁊ inquantuz vult eis illud bonū dicitur eos amare: qz amare est idez q velle bonū: vt dicitur scō dionice: ⁊ qz talis ordo ꝓsupponit voluntatē ⁊ notionē finis: sic accipiendo destinare est ratio in intellectu existens ꝓsupponēs voluntatē cōferendi dictuz bonum in qō destinati diriguntur. alio modo destinare idez est q proponere. Nam qz qō proponimus in executionē dirigim⁹ ipsuz proponere destinare dici pōt ⁊ sic accipiēdo destinare. q. modo opposito ⁊ cōuerso se habet ad acceptionē primā. Nam sicut ordinare dicit qd pertinens ad intellectum: sic proponere vel propositum dicit quid pertinens ad voluntatē. Aduertendū tū q accipiendo destinare vel predestinare pro actu voluntatis ⁊ prout est idē qō proponere ⁊ si nō recedimus a re significata: qz sancti predestinationem diuinuz propositum nominant: aliquo tū modo recedimus a proprietate vocabuli: qz destinare ratione nominis vel vocabuli ordinationez importat que ad rationē pertinet siue ad intellectum ꝫ viso sciendū q sicut destinare vel ꝑdestinare dupl'r accipi pōt: sic ⁊ reprobare dupliciter accipit. Uno modo reprobare idem est q nō ordinare ad gloriaz siue ordinare ad penaz. sicut destinare modo opposito. erat nō ordinare ad penam: sed ordinare ad gloriam: ⁊ sic reprobare dicit actum intellectus ꝓsupponentem voluntatē cōferendi penam sicut destinare dicebat attamen cognitionis presupponentez voluntatē cōferendi gloriam. alio modo reprobare idem est q velle vel proponere. cōferre penam. siue nō cōferre gratiam. sicut modo opposito predestinatio est propositum cōferendi gratiā ⁊ gloriam: ⁊ sic accipiēdo reprobare dicit actum voluntatis ꝓsupponentem cognitionē finis: vt accipiam⁹ finē omne illud ad quod aliquid ordinatur. Notandū tamē quod licet reprobatio duob⁹ modis possit accipi sicut ⁊ destinatio. tū si cōsideramus proprietatē vocabuli ecōtrario dicendū est de reprobatiōe ⁊ destinatione. nam destinatio ꝫm proprietatez vocabuli eo q ordinationē importet semp dicit rationē in intellectu existentē: trabitur tū vt stat pro proposito siue actu voluntatis ratione significate rei. Reprobatio autem ecōtrario cum displicētiam quādam vel refutationem importet. si attēdimus proprietatē vocabuli semp stat pro actu volūtatis ratione tū rei significate: qz ipm ordinare ad penam vel nō ordinare ad gloriam est reprobare trabitur vt stet pro actu rationis ad quem ordinate spectat. qualitercūcz tū accipiatur reprobatio. nō soluz prescientiā nominat sed supra prescientiam addit ordinē ad aliquid spāle vt ad penam vel addit propositū ⁊ voluntatē cōferendi penam. Verum qz in dampnatis est duo cōsiderare: culpam ⁊ penam. cōmuni nomine reprobati dicūtur prescisi: qz licet reprobatio supra prescientiam aliquid addat si consideramus penam. nihil tamen videtur addere. si ꝑsideramus culpam: quia malorū vt habent rationē culpe. deus hz simplicem noticiā: prout tū ea ordinat in penā quodāmodo cogz habere cognitionē approbationis approbat eni mala punire ⁊ ea ad penam ordinare. Ad primū dicēdum q deus dicitur tū malū prescire ratione culpe: nō ratione pene. Nam licz nō ordinet malos ad culpam: ordinat tamen eos ad penam. ⁊ quia reprobatio huiusmodi ordinem dicit vel importat. ideo aliquid supra prescientiā addit. Ad secundū dicēdum q mala cognoscit de⁹ simplici notitia: vt habent rationē culpe: vt tamen ea ordinat ad penam quia approbat mala punire. quodāmodo cognoscit ea noticia approbatiōis. Ad tertium dicendū q vt patet per habita reprobati retinent sibi cōmune nomen ⁊ dicūtur prescisi. nō quia reprobatio nihil addat supra prescientiā. sed quia malī vt habēt rationem culpe ꝓpter quā aliquis ad penam ordinat: cognoscūtur a deo simplici noticia. Ad quartum dicendū q reprobatio supra prescientiā addit quādam ordinem nō ad culpam: sed ad penam. ⁊ Aug. in reprobatione non negat ordinem ad penam sed ad culpam.

Lib. vi

Secundo queritur. vtrū deo cōueniat aliquos reprobare. Et videt q nō. quia q aliquis artifex reprobet effectū suum. hoc nō est nisi q ille effectus nō cōsequitur ꝓfectionem ſm moduz volūtatis artificis. sed impedimētum ad consecutionez pfectionis nō potest esse nisi dupliciter. Primo ex parte artificis vt cum artifex est inscius vel impotēs vel etiaz iniquus. Secundo ex parte effect⁹ vt cum artifex agit ex suppositione materie. tunc si materia sit indispositā ad illū effectum cōtingit eum reprobare effectum illuz: vt si in ligno tortuoso deberet induci forma sagitte. sagittam ex tali ligno factā reprobaret artifex: sed cuz omnia ista remouēatur a deo: qz est omnipotēs summe sapiens ⁊ optim⁹: nō agens ex suppositione materie: nullum effectū reprobabit. Preterea. legit xj. sap. Parcis autem omnibus quoniā omnia tua sunt. ergo causa. quare deus omnibus miseretur. est quia omnia sua sunt. sed in hoc non videtur esse distinctio: quia omnes anime sue sunt. sicut anima patris sic ⁊ anima filij. nō igitur vni parcit ⁊ non alteri sed omnib⁹ parcit. sed predestinatio est propositus parcendi vel miserēdi: igitur omnes predestinat. ⁊ ita nullus reprobat. Preterea. ad Romanos. ix. scribitur. nunqd impietas est apud deuz. absit. sed si deus equalia inequaliter ptractaret. videret esse iniquus cum igitur apud eum nō sit iniquitas. sem per equalia equaliter ptractabit. Sed cum eram⁹ nihil: omnes eram⁹ equales. Si igitur vnū reprobauit: alium elegit iniquitas fuit apud eum. sed cum hoc sit impossibile: nō competit deo aliquē reprobare. Preterea. dicitur ad Ro. ij. Non eni acceptio personarū est apud deum. sed si deus vnum reprobat alium eligit videtur acceptare personam. ergo ꝛc.

Incōtrarium est Aug. in de ꝑdestinatione sanctorum. qui ait: q⁹ tenēda est incōcussa hec disputatiōis ratio. q peccatores in malis proprijs anteq̄s essent in mūdo prescitos esse tū: nō predestinatos. Penaz autem eis esse predestinatā ſm q prescisi sunt. sed b est reprobare. igitur deus aliquos reprobat. sed nihil facit quod nō competat eum facere. ergo ꝛc.

Rño dicēdum. q⁹ qz optimi est optima adducere ad hoc q aliqua deo cōpetant non solum oportet ea nō esse mala. sed etiam necesse est ea habere rationē boni. cum igitur deus aliquos reprobet vt patet ꝫ auctoritatez inductam. reprobatio prout ei cōpetit nō solum nō erit iniqua. sed etiam habebit rationē boni. Ad cuius euidētiam notādum q si volumus intellìgere reprobationē diuinam debemus ymaginari omnes homines prostratos esse. ⁊ deum nullo hominū manū extēsam retrahere. ſz cuilibet manū extendere. attamē vltra hoc q⁹ oibus manū extēdit: aliquos ad se trahit. ⁊ qui simpliciter trahūtur ꝑdestinati sunt. q vero non trahūtur reprobati dicūtur. Sic eni ymaginat Aug. in de ꝑdestinatiōe sēcūm q⁹ totū humanū gen⁹ sit. q. q̄daz massa dāpnabilis. ⁊ de⁹ aliquos mia: nō meritis: ad se trahit vl ad vitā

predestinat aliquos vero iudicio iusticie ab hac gratia siue ab hoc tractu ⁊ predestinatione efficiuntur expertes. ⁊ qz alīq a deo nō trahūtur: relicti sue libertatis arbitrio deficiūt ⁊ in peccatū corrūpūt. Ex quo apparet deum aliter esse causam predestinctionis: aliter cām reprobatiōis. Nam p̄destinationis est cā p̄ma modū. p̄ nō solū p̄destinatos ordinat ad gloriam. sz ēt infundit eis ⁊ gratiam p quā gl̄iaz consequātur: sed reprobatos lz ad penam ordinet: nō tñ infundit eis culpā p quam dānatōem merētur. iō ita est apud deū bonitas. eo q bonis bona tribuit q nō ē apud eum iniqtas. qz malis culpam non infundit: sed solum gr̄am nō p̄bet. vñ Aug. in de predestinatione sc̄orum dicit deuz opa impietatis ⁊ mortis p̄scire nō p̄ordinare nec impellere. q vero huiusmodi gr̄am nō prebere: nō habeat rōnem mali. sic declarari pōt: qz si aliqua cā est ppter quā videant habere rōnem mali est: qz deus ex hoc videtur p̄sonarum acceptor ex eo q vni gratiā tribuit ⁊ nō alii. Sed q hoc nō sit accipere p̄sonam nec habeat rationem iniquitatis. sic ostēditur: qz accipe personā nihil est aliud quā cōsiderare in p̄sona qō nō est cōsiderādū. Sz si aliqd ex mera liberalitate tribuit nihil ibi cōsiderari pōt. q consiederandū nō sit ⁊ q p̄sonarum acceptionē causet: qz sufficit sola volūtas ad hoc agendū ⁊ qz quicqd deus dat ex liberalitate dat cum huc reprobet ⁊ nō illū nō est p̄sone acceptor. hāc autē rōnem assignat aplus. ad Ro. ix. dicens q licz figulo ex eadem massa facere aliud vas in honorē. aliud vero incontumeliā. lz aūt qz huiusmōi factō ex sola artificis volūtate dep̄ēdet. vñ ⁊ paterfamilias murmurātibus respōdit qō licebat sibi qō volebat facere. verū est. si illud ex liberalitate faciebat. sed nō si ex debito vel ex cōuentione. ideo dixit murmurantī. tolle qō tuuz est ⁊ vade. nō ergo est iniquitas apud deum cum ipse ex libera volūtate p̄destinet vel reprobare diuinū: nō habet rationez mali. Quod autē habeat rationē boni: sic declarari pōt. qz er hoc aliqua reprobātur in quātum ab aliquo fiunt: vel ab aliquo bono deficiūt. spectat enī ad deum p̄mittere aliquos ab aliqua pfectione deficere: ga si omnis impfectio tolleretur ab entibus: tolleretur ordo ⁊ decor vniuersi. Nam ex eo q totū vniuersuz deficit a bonitate p̄mi. totū vniuersum ordinatur ad ip̄m. ⁊ ex eo q vna ps vniuersi deficit a pfectione alterius: vna pars ordinatur ad aliam nō ergo pōt saluari ordo ⁊ decor vniuersi nō existente aliqua imperfectione in entibus. ⁊ qz bonum ordinis est summum bonū post bonum p̄mū: pertinet ad optimū: cuius est optima adducere aliqua reprobare siue p̄mittere ab aliqua pfectione deficere vt saluetur talis ordo ⁊ decor vniuersi. Nam ipsa mala ad decorem vniuersi faciunt cum bene ordinata ⁊ suo loco posita eminētius cōmendāt bona. Aduertenduz tñ q deus simpliciter nullū reprobat. nam nulla creatura inuenitur p̄uata omni bono. nihil ergo est simpliciter malum. tamē est malū sm quid in quātum deficit ab aliqua pfectione ⁊ sicut nulla creatura inuenitur p̄uata omni bono siue mala simpliciter. sz sm quid in quātum deficit ab aliqua pfectione. sic nihil deus simplr reprobat: qz nihil est qō non ordinet ad aliquē finem ⁊ ad aliquod bonuz. reprobat tamē aliqua sm qd: in quātum p̄mittit ea deficere ab aliquo bono ⁊ ab aliqua pfectione. Nam lz dāpnati reprobentur a bono glorie: consequūtur tamē bonum nature. Rursum lz nō ordinētur ad illud bonum vt in eis reluceant bona misīcordie. ordinātur tamen ad illud bonū vt in eis reluceāt bona iusticie. Ad

p̄mū dicendū q deus simpliciter nullū reprobat. nam sicut figulus qz ordinat aliquā partez masse in contumeliā ⁊ quodāmodo eam reprobat: in quātuz nō ordinat eā in bonorē. ⁊ huiusmōi reprobatio non est ex insipiētia vel impotētia figuli. nec ex indispositione materie. sed ex impfectione domus: qz dom⁹ in qua vasa esse debēt requirit nō solum vasa in bonorem: sed etiam in contumeliā sic deus masse humane dampnabilis aliquos reprobat nō ppter impotentiam vel insipiētiam. posset enim ⁊ sciret oēs saluare nec hoc est ppter indispositionē materie: qz quantūcunqz sit voluntas in dispōsita eam immutare posset ⁊ cōuertere. si vellet licet nō cogere. sed hoc est: qz ordo ⁊ decor vniuersi sic requirit: vt sint ibi aliqua vasa in bonorē in quib⁹ diuina miseri: cordia refulgeat ⁊ aliqua in contumeliā in quib⁹ diuina iusticia appareat. Ad secūdum dicendū q deus nihil odit simpliciter: sed omnib⁹ parcit ⁊ oīa amat: in quātum omnib⁹ vult aliquod bonū: sed non oīa amat ad vnum finem ⁊ ad vnū bonū. ⁊ ideo aliqua reprobat in quātum ea nō amat ad aliquod bonum vt ad bonū glorie: nō tamē ea odit vel simpliciter reprobat. sed etiā amat in quantuz vult eis aliqua bona vt bona nature. Ad tertium dicenduz q in bonis collatis ex debito est iniquū equalia inequaliter pertractare. sed in his que conferuntur ex gratia vel ex mera volūtate nō est iniquum: vt potest patere p̄ habita. Ad quartuz patet solutio p̄ iam dicta: qz ostensum est nō esse deum acceptorem p̄sonarum qz aliquos reprobat.

Uper littera sup illo. (Intelligētia conditionis implicite.) veritatē facit in dicto. ⁊ impossibilitatē facit in vero. Notādum hoc p̄o tanto dictū esse. qz quilibet homo in se cōsideratus pōt dāpnari. si tñ referatur in diuinam p̄destinationē ratione huiusmodi p̄ditionis adiecte vt sortes in eo q p̄destinatus: est veritas in dicto: vt verum sit ip̄m sic acceptuz nō posse dāpnari. vnde fit etiam ibi impossibilitas in vero. qz cum ipse in se cōsideratus verum sit q possit dāpnari. in hoc vero ratione cōditionis addite sit quedaz impossibilitas: qz impossibile est eum in eo q p̄destinatum posse dāpnari. Item sup illo. (Sed aliterum horum nō pōt.) nō esse. s. quin ille sit p̄destinatus ab eterno. Notādum q licet ille sit p̄destinatus ab eterno non tñ super vacua est distinctio magistri: qz opera que facit ip̄m q ue salutem p̄sequitur possūnt referri in voluntatē libertam: vel in p̄destinationem diuinam. ⁊ si referatur in voluntatē saluatur cōtingenter. si vero in diuinam predestinationem: saluatur necessario: modo quo dictum est: ⁊ ideo in sensu composito est falsa: q ille predestinat⁹ possit dampnari in sensu diuiso: vt cum nō referūtur opera que facit in diuinā p̄destinationē. sed in voluntate a qua egrediuntur dampnari potest.

Item super illo. (q in actionib⁹ vel in operationibus dei ⁊ hominū nullatenus cōcedunt.) Notandum q dicitur deus, nunc posse predestinare ⁊ nō p̄destinare. sicut placuit ab eterno predestinasse ⁊ non predestinasse: quia predestinatio diuina mēsuratur eternitate. ineternitate vero omnia sunt p̄sentia nihil transit in preteritum. ⁊ ideo sicut ab eterno potuit predestinasse. ⁊ nō predestinasse. sic preteritio nō impedit quin mō possit p̄destinare ⁊ nō p̄destinare: ⁊ quod dictum est de predestinatione intelligendū est de p̄scientia. ⁊ de oibus operibus que sunt opa diuina tñ: nō trāseūtia i exteriorē materiā. sz talia in bijs q deus opatur p boiem vel per creaturā q opa magī appellat opera dei ⁊ hois nō conceduntur: qz in eis

ptertitio impedit vt qđ factū est nō pōt fieri ꝙ nō fieri vel esse factū ꝙ non factum: cuz talia possint tēpore mensurari. Item super illo Ita reprobationis eterne quodāmodo effectus esse videt obduratio. Notāduz ꝙ deus simpliciter nō obdurat: sz quodā modo dicitur eum ī obdurare vel indurare nō infundendo gratiam.

Di.xli. (Jaūt q̄rimus ꝛc.) Postq̄z determinauit magister de predestinatione qđ sit: hic spāliter determiat de cālitate eius. ꝙ. d. fa cit qđ dictū est. Scđo qz pdestinatio aliq̄° sūpta ad pscias vl' ad scias reducitur: q̄ sdā gones circa diuinā pscientiam ꝙ scias mouet. Scđa ibi. (Preterea cō siderari.) Circa pmū. duo fa. qz pmo circa cālitatē pdestinatōis ꝙ obduratōis q̄ t ei° oppositū detinat veritatē. Scđo. assignat circa eā q̄sdā falsas opiniones. Scđa. ibi. (Opinati sunt tñ.) Circa pmū. d. fa cit. qz p° dic miserico:diā siue gr̄az q̄ t effectus pdestinatōis nō cadere sub merito: obduratōez tñ q̄ aliquo mō pōt dici effectus reprobatōis sub merito cadere. Scđo ex h̄ pcludit opa nr̄a nō cē cām pdestinatōis. qz si effectus pdestinatōis: vt misericordia vel gr̄a nō pōt cadere sub merito ꝙ non cātur ab operibus nostris. qz tūc gr̄a nō esset gr̄a: multominus ipa pdestinatio q̄ eterna sub merito cadere pōt. attñ sz ipsa reprobatio eterna nō cadat sub merito. cb dura tio vero submerito cadere pōt. qz cū hō suo derelict° ar° possit male agere. p mala opa sua pōt eē cā. q̄re induretur. Scđa. ibi. (Ex hijs apte.) Deinde cū dicit. (Opinati sunt.) Assignat q̄sdā falsas opiniones assignātes cām electōis ꝙ approbatōis diuine ꝙ. d. fa cit. ꝑm q' oupl'r alig conati sunt assignare cām. Secunda. ibi. (Multi vero.) Circa p̄m. d. fa. qz pmo dicit quosdā opinatos fuisse deū Jacob elegisse. qz sciebat ipm talē futurū. q' in cū credet: ꝙ hujus pōis dicit aliqñ fuisse Aug. qdixit deū nō elegisse pp opera aliquē: vt qz pscīret ipm bñ opaturū. sz pp fidē: qz pscīuit ipm creditur. Scđo. dicit Augu. hāc opinionē retractasse. qz cū in fide sit aliquod meritū: electio diuīa ꝙ sua gr̄a sub merito caderet. Nā ꝙ ipsa fides inter dei munera cōputatur. nā si credere ꝙ velle ē nr̄m: isquātū nō fit sine volūtate nr̄a. ē ēt ꝙ a deo. in quantū deus in nobis talia operatur. Sola igitur misericordia diuina electi sum°: nō pp nr̄a merita vl' opa. Scđa. ibi. (Sz qz fide.) Deinde cā dicit. (Hijs tñ.) Oñdit Aug. aliqñ sensisse electōis diuine eē cām occulta merita nr̄a. q̄ de°ab eterno puidit. ꝙ tria facit. qz pmo recitat hanc pōnē Aug. dicēs eā aduersari hijs q̄ dicta sunt. Scđo. dicit se ignorare qđ Augu. intelligere uoluit: attñ credibile ē p pdicta verba posita in libro retractōum. Aug. hāc pōnem retractasse. Tertio. adducit pōnē quoz:ūdā volētiū exponere dicta verba Augu. quorū expōem ap pellat friuolā ꝙ inanē. Scđa. ibi. (Sz qđ intelligere.) Tertia ibi. (Quidā tñ ex eo.) Tunc segtur illa pars. (Multi vero.) Jn q̄ adducit aliū modū assignādi cām. q̄re alig eligūtur ꝙ alig reprobātur: dixerūt. n. qdā. abinitio oēs aias fil' creatas eē ꝙ in celo fuisse puersatas: ꝙ sz bona merita vel mala q̄ ibi gesserūt ad corpa directas eē: ꝙ tria facit. qz p° hāc pōnez recitat. Scđo eā improbat: qz dictuz ste Jacob dilexi Esau autem odio habui cū nōdū aliqd boni aut mali egissent. Tertio q̄rit. vtz reprobatio sit cā. q̄re mali sint. sicut electio ē cā q̄re sint boni: ꝙ soluit ꝙ nō eodē mō reprobatio ē cā mali: sicut pdestinatio ē cā boni. Scđa ibi. (Hoc aūt respuit.) Tertia ibi. (Sz q̄ritur vtz.) Deinde cū dicit. (Preterea psiderari.) Mouet q̄sdā gones de scia ꝙ pscia diuina. ꝙ. d. fa. qz pmo q̄rit vtz qđ de° sel' scit sp sciat ꝙ qđ sel' ē ab ipso pscitū semp sit pscitū. Scđo rndet ad q̄sita. Scđa. ibi. (De pscia. p°.) Circa qđ. d. fa. qz pmo rndet ad gonez fcaz de pscia dicēs. ꝙ semel ē a deo pscitū nō semp ē pscitū: qz quādiu ē sutuz pōt dici pscitū. postq̄z aūt pñs vel pteritū. nō vlteri° ē pscitū: Scđo. pcgtur gonez ō scia ibi. (De scia aūt.) Et duo fa: qz p° oñdit deū nō semp scire qđ sel' scit: qz scit aliquē nascituz. cū aūt nat° ē nescit ipm vltery nasciturz. Scđo soluit duas res ipsas variari. scias āt dei uariabilē eē: pp qđ qđ ōs sel' scit sp scit: sz ipsa tpa varientur. Scđa ibi. (Ad hoc dicim°.) Jn quo terminatur sententia lectōis ꝙ di.

Magister in pñti distōe de duob° tractare vī vz de diuina electōe ꝙ de dīna scia. tō de bijs duob° q̄rem°. Circa p̄m q̄rem° duo. Pri° vtz in deo cadat electio. Scđo de ordine electōis ad pdestinationem.

Circa p̄m sic pceditur. vī q' in deo nō cadat electio. qz ꝑm Dama. li. ij. c. xxij. eligere ē nature ignorātis. sz in deo nō cadit aliq̄ ignoā. q̄ in eo nō cadit aliq̄ electio. Preterea. sz eūdē li. ij. c. xxiiij. semp electōez añcedit cō filiū. sz psiliari vt ipse dicit eo. li. c. xxij. ē de eo qđ nescitur. qz nullus psiliatur de bijs q̄ nouit. cū igr̄ de° oia cognoscat: in eo nō cadit psiliū. sz electio nō ē sine psilio. s. pcedēte. igr̄ in deo nulla cadit electio. Preterea. vt pōt hr̄i a phō. iij. ethi. electio ē q̄si pel' psilii. sz hoc nō puenit nisi bijs q̄ intelligūt cū discursu. qz illi pprie exprimissis concludūt qui cuz discursu deo nō intelligūt. cū igitur intelligere cum discursu deo nō puenīat. electio in deo nō cadet. Preterea. vī sal grit multitudinē: cū igr̄ creatura in creatore nō sit aliud q̄z creatrix eēntia: ab eēno oia erāt vnū q: erant idē qđ ipse de°. nō ergo tūc electio deo puenire potuerat. Preterea. Dion. iij. de di. no. vult q' deus se hēat eq̄lr ad oia. q̄ si alig eligūtur. ꝙ alig reprobātur. h nō ē ex parte dei. qz ad oia eq̄lr se hz: sz ex parte coz q̄ diuinā influētiā recipiūt. cū igr̄ eb eternō fuerit. dr̄ia int̄ hoies qz nō erāt ab eterno: de° eos non elegit. Incōtrariū ē. qz dr̄ ad ephi. i. q' elegit nos in ipso ante mūdi pstōnez. nō igitur deo solū cōpetit eligere. sz ēt eternaliter. ꝙ añ mūdi pstōem dr̄ aliquos elegisse. Ñ. dō q' electio vī psupponere psilium. Sūt igr̄ de electōe oupl'r ē loquēdū. sicut ꝙ de psilio. Sūt aūt in psilio duo psideranda. p° ingsitio ꝙ rōcinatio. Scđo post rōcinatōez ꝙ igsitōez quodāmō firma co gnitio. Si q̄ pslideram° psiliū rōne ingsitōis ꝙ rōcinatōis: sic in deo nō cadit psiliū. qz sic accepto psiliari: ē solū nature ignorātis. ꝙ sicut nō ē in deo psiliū sic accepto. qz pt. Dama. sic diffinit psiliū. sj. li. c. xxij. q' ē appetit° ingnitiu°. iō a deo. ꝙ psiliū ꝙ electōez sequētē psiliuz tale negat dicēs. talia attribuēda eē ignorāti nāe. Si vo psideram° psiliū nō rōne ingsitōis. sz rōne firme cognitōis Sic dicimus deū opari oia ꝑm psiliū volūtatis siue qz oiuz firmā cognitōem hz sicut in eo cadit tale psiliū: sicut ꝙ electio psupponēs firmā cognitōem nō discursuz ꝙ ingsitoez ei puenire pōt. Illarat aūt pbs multa in li. ethi. de electōe inter q̄ possumus. v. accipe. pp q̄ pōt nobis dīnina electio aliq̄liter innotescere. Primū ē q' electio nō ē finitū: sz coz

in notescere. Primū est q electio nō est finis, sed eorum que sunt ad finem vt dicitur. iii. ethi. Nam nullus eligit sanitatē vl felicitatē, eligit tñ ea p que possit fieri sanū siue felix. Scōo. electio est solūmō bonoꝝ. vñ z in eodē ca. scribit q eligimus quidē q̄ maxie scim⁹ bona exītia. Tertio. nō ē eternoꝝ z eoꝝ q̄ nō possunt alr se habere: qz sicut nullus cōsiliatur de eternis, ita nec eterna sub electione cadūt vel ea q̄ nō possunt alr se habere. Quarto nō est eoꝝ q̄ sunt a fortuna: qz sicut nullus cōsiliatur de thesauri inuētione, ita z nullus talia eligit. Nam qō est cōsiliabile nō ē eligibile. Quinto facta z pterita sub electiōe nō cadunt. vñ dicit vj. ethi. q nihil factū est eligibile qz nullus eligit ylyon captā fuisse, nec cōsiliatur aliquis de facto. Possem⁹ autem z si vellem⁹ addere certū videlz q electio sub significationē z separatiōez importat. vñ. xiii. etb. scribit q electio est cū rōne z intellectu subsignificare qō z ipm nomē designat. hec autē ad diuina transferētes dicam⁹ deū aliquos eligere in quantū eos fm cognitionē z intellectum ab alijs separat: qz vt vltimo assignatū fuit electio importat separationē. huiusmōi aūt sepatio z electio. Primo est respectu eoꝝ q̄ sunt eiusdē generis, siue q̄ ordinantur ad vnū finē. Scōo est solū bonoꝝ. Tertio nō est respectu ipsius dei. sed respectu creaturaruꝝ. Quarto. electio psuppōit electorū cognitionē firmā. Quinto z vltimo huiusmodi electio pōt esse eterna z tēporalis. Nam vt primo dicebat electio: est eoruꝝ que sunt ad finē. opꝝ ergo multa ordinari fm aliquē modū ad aliquē finē. z de illis multis aliqua eligere ad finē aliqñ igitur deus p electionē nō sepat vel nō eligit rōnalia ab irrationalib⁹ eo q rōnalia cū irrōnalibus nō ordinetur ad gl'iam. ad quē electi eligūtur. sed, soluꝝ eligit rōnalia a rōnalibus. z ex hoc manifestum est primum. videlz electionē tñ esse respectu eorū q̄ sunt eiusdē generis. Secūdo vt dicebat electio est solum bonoꝝ. Iꝝ ergo mali separētur a bonis z conuertio: soli tñ boni dicūtur electi: qz electio tñ bonoꝝ est. Tertio nō est eternoꝝ z eoꝝ q̄ nō possunt se alr habere: z qz deus bonitatē suā nō pōt nō velle omnē aliā bonitatē pōt velle z nō velle respectu sui electionē nō habebit. sed respectu aliorū qō tertio declarandū dicebat. Hec etiaz veritas ex eo qō p̄mo de electione dictū fuit declarari pōt: qz electio nō est finis: sz eoꝝ q̄ sunt ad finē. de⁹ igit eligit alia z nō se. Quarto vt tāgebatur electio nō est eoꝝ q̄ sunt p accidens z pter intentionē. Et qz opꝝ intentionē eligē tis versari circa electa cum ꝫ absq; cognitione esse nō possit deus electorū certā cognitionē hꝫ nō casuam vel fortuitā. Quinto diuina electio pōt esse eterna z tpalis. Haz vt dictū est. electio nō est pteritoꝝ vel factoꝝ. duplr ergo aliqs pōt eligere: vt fm ppositū volūtatis sue vt ex eo qz i intētione sua alia ab alijs sepat: vel fm executionē opis cuz actualr sepat electa a nō electis. Primo mō deus eligit eternalr qz ab eterno fm ppositū volūtatis sue electos ab alijs separauit. Scōo mō eligit tēporaliter in quantū aliquos vel a pctō originali vl actuali p collationē gre sepat vel etiā aliquē a cōi statu hoium separat ipm in prelatū eligēdo. Pōt igitur electio diuina nō solū esse tēporalis. sz eterna cū sit futurorū z nō sit cōtra rōnem creaturarū ab eterno fuisse futuras. pz igit electionē in deo esse z qualr. Ad primū dō q in deo nō est electio q̄ psequitur consiliū fm q̄ consiliū rōcinationē z inquisitionē importat: qz huiusmōi eligere est nature ignorantis: sz est in eo electio q̄ sequit cognitionē firmā vt oñsuz est. Et p hoc pz solutio ad 2m cōm z tertiū: qz arguūt de electiōe psupponēte cōsilium, put consiliū inquisitionē z ratiocinationem im-

portat. Ad quartū dō. q si ab eterno nō fuerunt multa ꝫ esse q̄ hūt in nā ppria fuerūt tñ multa fm esse qō hūt in cognoscēte: qz deus ab eterno vidit qc quid fienduz erat in tpe fm esse. ppie nature ita q reb⁹ accipientib⁹ esse nihil scie diuie accreuit z sufficit sic multa ab eterno ponere. ad hō q deus ab eterno elegerit. Ad. v. dō q deus se hz equalr ad oīa psupposito ordine z dispositiōe rerū. vñ cōsueuit distingui duplex habitudo ad creaturas. vna q̄ respicit primā distinctionē rerū. z fm hāc deus nō se hz eqliter ad oīa. Sz fm ordinē sapiētie sue diuersis reb⁹ diuersas naturas instituit. Alia habitudo est fm quā rebus iam dispositis z fm nām suā ordinatis puidet. z quantū ad hāc habitudinē dicitur deus se hre eqliter ad oīa in ēztuz cuilibet puidet fm suā ppportionē sicut sol ēztuz est de se equalr calefacit oīa attū qz in reb⁹ sunt diuersi gradus aliqua magis calefiūt a sole z aliqua min⁹ fm q̄ sunt magis z min⁹ dispositā ad recipiendū solis influentiā. sic deus ēztum est de se equalr oibus influit. attū res huiusmōi influentiam inequalr suscipiūt ppter diuersos gradus exītes in ipsis. Sz si vlteri⁹ q̄rer etur. vñ sumpsit ordinē ista diuersitas graduū. dō esset qō ex ordine diuie sapiētie. fm quā deus diuersis reb⁹ diuersos gradus indidit. Si igitur reprobatio z approbatio sumūtur p p̄ma rerū distinctione. tūc argumentū peccat i materia: qz fm hāc habitudinē deus equalr nō se hz ad oīa. Si autē sumūtur nō p p̄ma distinctiōe rerum. sz p reb⁹ iam dispositis tūc etiā assumit falsa z peccat in mā: qz inter ipsas res iam est aliqua distinctio z si nō fm esse nature, ppie est tñ fm diuinū propositum z eius prescientiā.

Ad 6ō. sc̄da

Secūdo q̄ritur. vtrū electio p̄destinationē p̄cedat. z videt q̄ nō: qz aliqd eligit ex eo q̄ hz rōnem boni: sz non hz rōnem boni nisi ex eo q̄ psequitur finē z bonū. Si igit dirigere aliqd in finē est p̄ri⁹ ēz finē cōsequi p̄destinatio q̄ dicit directionē in finē est pōr electiōe q̄ videtur importare finis cōsecutionē. Preterea. electō vocationē quandā importat: qz ex hoc aliq eligūtur a deo: qz fm diuinū ppositum ad aliqō spāle vocant. sz vocatio p̄destinationē segtur: qz ap̄lus ad ro. viij. p̄destinationē añ vocationē ordinat. dicēs quos p̄destinauit hos z vocauit. q̄ tē. Preterea. electio est act⁹ volūtatis. Nam sicut finis z ea q̄ sunt ad finē sunt volūtatis obiectū z ea circa q̄ v'satur volūtas. sic eligere z velle ad voluntatē ptinent. cū volūtas sit finis electio eoꝝ q̄ sunt ad finē. sic dicit. iij. ethic. sz p̄destinatio est act⁹ intellect⁹ eo q̄ dirigere qō p p̄destinationē importatur ad rōnem ptineat. cū igit act⁹ intellect⁹ p̄cedat actū volūtatis sicut forma p̄cedit inclinationē ad formā p̄destinatio erit pōr electiōe.

Preterea. p̄destinatio supza presciam videt addere volūtatē saluti⁹. sz electio supza presciam boc etiā addere videt: qz quos deus eligit saluari vult. ergo p̄destinatio est idez q̄ electio. nō q̄ electio p̄cedit eam. cū idē scip̄m nō p̄cedat. Incontrariū est. qz cū electio sepationē importet z deus nōcēs p̄destinet siue oēs dirigat. p̄us opz eū separe dirigēdos a nō dirigēdis q̄z dirigat illos. z qz electio importat separationē: p̄destinatio directionē: electio p̄destinatiōez p̄cedet. Rño dō q̄ oīa q̄ in deo sunt hūt esse vnū cū de⁹ sit summe simpler. z iō oēs hmōi diuini act⁹ vt in deo sunt: realr differre nō pñt. Sz eoꝝ dzia est solū fm intellectū: z qz pri⁹ z posteri⁹ distinctionē p supponūt solū fm modū itelligēdi: pri⁹ z posteri⁹ ibi assignare possum⁹. z ēztum ad talē añcessionē dicere possum⁹ q̄ electio p̄destinationē p̄cedat. nā vt in arguēdo tāgebatur. Si aliqs aliqua dirigere vellet.

alia nō dirigere nisi separet dirigēda a nō dirigēdis casualr solū dirigēda dirigeret. ⁊ qz respectu dei nihil est p accidens nec casuale. ſz oia subsunt ordini sapientie sue. segtur q⁹ prius eligat aliū ⁊ postea dirigat siue p̄destinet. ⁊ vt meli⁹ appeat qño huiusmōi act⁹ diuini ordinationē quandā hñt. notandū q⁹ ista se hñt p ordinē. videlz. dispositio. electio. dilectio. liber vite. p̄destinatio. vocatio. iustificatio. ⁊ p̄miatō. Nam dispositio p̄cedit dilectionē accipiendo dilectionē. sm q⁹ deus dicit bonos diligere. malos aūt odire. iuxta illud mal. j. Jacob dilexi. Esau odio habui. Nam talis dilectio nō est aliud nisi sm q⁹ deus suis amicis vult bonū gr̄e ⁊ glie. cū igitur dispositio vniuersi attēdatur sm gradus naturarū. sm q⁹ aliq̄ creature sm naturā suā sunt supiores aliq̄ iferiores dilectio antē vt h̄ de ea logmur attēdatur in ꝯstum deus. nō vnifozmiter sua dona cōicat. ſz aliquibus suā gr̄am tribuit. aliquib⁹ autē nō. dispositio p̄cedit dilectionē sic acceptā sicut nā p̄cedit gr̄am ⁊ cōe speciale. dilectio autē p̄cedit electionē. Nam ī deo ⁊ in nobis est ordo p̄rius: vt q⁹ volūtas nr̄a inclinat ad volendū ex exteriori bono: pri⁹ elegim⁹ aliqd bonū ꝯ vellim⁹ ipm bonū nobis vel alijs. ⁊ q⁹ diligere idem est q⁹ velle bonū. pri⁹ eligim⁹ ꝯ diligam⁹ siue accipiam⁹ dilectionē p dilectione ꝓcupscentie siue amicitie. sed deus prius diligit ꝯ eligat: qz cū diuina volūtas nō inclinet ad uolendū ex exteriori bono ⁊ qz res est bona deus eam diligat. ſz magis qz rem diligit bona existit. cū eligibile habeat rationē boni: sm modū intelligēdi deus prius vult nobis bonū ꝯ nos eligat: qz cū nō sim⁹ boni: nisi qz vult nob bonū: nec sum⁹ eligibiles nisi qz sum⁹ boni: de⁹ nos nō eligit nisi qz vult nob bonū. g̃ ipm velle bonū siue ipm diligere in deo sm modū intelligēdi electionē p̄cedit. electio autē p̄cedit libr̄ū vite. Nam liber vite nihil est aliud nisi diuina cognitio firma ⁊ certa respectu eoz̄ qui debēt dirigi ⁊ destinari ad vitā. Sed cum alig dirigātur ⁊ alig non sm modū intelligendi prius est separatio dirigendoz̄ a nō dirigēdis ꝯ fit noticia dirigendoz̄ siue cōscriptio ipsoz̄ q̄ dicit liber vite. huiusmōi autē liber vite p̄cedit p̄destinationē Nam vt supius dicebat electio ⁊ liber vite ⁊ p̄destinatio sm modū intelligēdi hñt ordinē sicut electio ⁊ cōscriptio ⁊ directio bellatoz̄ ad inuicez ordinātur. de⁹ eni cū vellit aliquos desiare ad vitā pri⁹ eos eligit. scdo quodāmō methaphorice. eos scribit habēdo dirigēdoz̄ firmā noticiā. ⁊ huiusmōi firma noticia dicit liber vite: qz ibi scripti sunt vel repsentātur q̄ debēt destinari ad vitā. postea autē eos sic electos ⁊ cōscriptos sm propositū volūtatis sue ad vitā destinat. igitur electio p̄cedit libr̄ū vite. ⁊ liber vite p̄destinationē. p̄destinatio autē p̄cedit vocationē ac cipiēdo vocationē p ipsa executiōe p̄destinationis: siue p collatione gr̄e. Nam tunc deus nos ad se vocat cū nobis suā gratiā tribuit. Nam cū p̄destinatio sit eterna talis vocatio tēporalis p̄destinatio vocationē sic acceptā p̄cedit sicut eternū tēporale. hec aūt vocatio ſz sit idez realr q⁹ iustificatio differt tñ rōne vt dicatur hō vocari in ꝯstum pficit in gr̄am dicat iustificari ꝯstum ad id qō ex gr̄a cōsequitur. eo q⁹ effectus gr̄e sit iustū facere. vñ vocatio sm rōnem iustificationē p̄cedit. ſz ei realr idē existat. vocatio aūt ⁊ ēt iustificatio p̄miationē p̄cedunt: qz prius est infusio gr̄e ꝯ adeptio glie. ⁊ iō pri⁹ est iustificatio vel vocatio ꝯ p̄miatio. siue ꝯ magnificatio vt ipam p̄miationem ⁊ adeptionē glie magnificationē vocem⁹. vñ ad ro. viij. dicitur quos aūt p̄destinauit hos ⁊ vocauit. ⁊ quos vocauit hos ⁊ iustificauit. quos autez iustificauit illos ⁊ magnificauit. pz ergo qño p̄destinatio ⁊ electio se habeāt ad inuicē ⁊ qualr ad alia.

Ad primū dō. q⁹ electū ad dirigendū in finem siue in bonū: nō opz esse bonū ex eo q⁹ actualr habeat finem vel bonū in quo dz dirigi. sed sufficit q⁹ in eo sit aliqualr possibilitas ad consequendū tale bonū. iō prius eligitur ꝯ dirigatur in ipm bonū vl' ꝓsequat ipm. Ad scdm dō q⁹ vocatio non proprie est ipsa electio. ſz est quasi quedaz executio electionis. ⁊ qz talis executio gd tpale iportat accipiēdo eam: vt de ea logtur apls: vl' vt de ea locuti sum⁹. nō est inconueniens predestinationē vocationē p̄cedere. ſz electio p̄cedat predestinationē. vel dicere possum⁹ q⁹ electio dupler est tēporalis ⁊ eterna. ⁊ ſz electio tēporalis predestinationē sequat: qz prius aliqs p̄destinatur ꝯ actualr ⁊ sm executionē opis ab alijs separetur. electio tñ eterna predestinationē p̄cedit. ⁊ huiusmodi vocatio q̄ predestinationē segtur. si est idem cū electione est idem qō electio tēporalis. nō qō electio eterna. attñ nec proprie est idem qō talis electio. ſz aliquo mō sit hui⁹ electiōis executio. Ad tertiū dicendū q⁹ p̄destinare nunc̄ noiat actū intellect⁹ absolute sumptū. Sz vel noiat actū volūtatis in ordine ad notionē vel noiat actū intellect⁹ in ordine ad voluntatē. ⁊ qz nō noiat actū intellect⁹ simplr: nō est inconueniens aliquē actū voluntatis vt electionē p̄cedere huiusmōi actū intellect⁹. Ad quartū dō q⁹ p̄destinatio nō est idem q⁹ electio. ⁊ ad formā arguē di dō. q⁹ aliter supra prescientiā addit voluntatis electio. alr p̄destinatio: qz electio supra prescientiā addit voluntatē salutis in ꝯstum saluādi a nō saluādis sepantur. p̄destinatio vero addit voluntatē salutis in quantū huiusmōi saluādi sm diuinū ppositum dirigūtur in vitā. ⁊ qz nō est idem separe alios ab alijs ⁊ dirigere eos in finē. imo huiusmodi separatio directionē p̄cedit. electio nō est idem q⁹ p̄destinatio sed p̄cedit eam.

Einde q̄rtur de cālitate p̄destinatiōis. Et circa hoc querem⁹ duo. Primo: vtrū p̄destinatio habeat cām vel solū sit causa nō habens cām aliam. Secūdo. vtruz possit iuuari precibus sanctorum.

D primū sic p̄ceditur. videtur q⁹ p̄de- Dō. iij.
a stinatio habeat causam. nam deus nihil ir rōnabiliter agit. Si ergo hunc p̄destinat ⁊ alium nō p̄destinat. opz huiusmōi actuz rōnale esse ⁊ aliqua rōne fieriſz assignare rōnem alicuius est assignare cām illi⁹. igitur p̄destinatio cām hz̄ er quo rōnabilis ē. Preterea. sup illo. malach. pmo. ⁊ habetur in lr̄a. Jacob dilexit: esau aūt odio habui. dicit Aug. de⁹ cui vult miſetur. ⁊ q̄ vult indurat. ſz hec volūtas dei iniusta esse nō pōt. venit eni de occultissimis meritis. ergo aliqd est predestinationis cā: qz merita nr̄a. Preterea. vn⁹ pōt mereri alteri gr̄am primā. ſz qua rōne pōt ei mereri mam gr̄am pōt ei mereri ⁊ finalē: ſz er eo q⁹ aliqs hz finalez gr̄am est predestinat⁹. ergo p̄destinatio cadit sub merito. igitur hz cām. Preterea. id ad qō p̄destinatur predestinati: est glia eterna. ſz talis glia cadit sub merito. qz hñ operādo vitā eternā mereri igitur ⁊ p̄destinatio sub merito cadit ⁊ cām hz. Incō trariū est magr̄ q⁹ ait q⁹ nec predestinatiōis effect⁹ cām inuenire possum⁹. Rño. dicendū q⁹ circa rōnem predestinationis fuerūt diuerse snie. nam quidā ex ipsis operib⁹ cām predestinationis assignare voluerūt. quidā vero p oēm modum negauerūt ei⁹ cām. Qui vero ex ipsis operib⁹ assignauerūt cām quinq̄ ptiti sunt. Nam quidā videntes diuinā voluntatē iniustā esse nō posse. dixerunt diuinaz predestinationē puenire ex occultissi

mis meritis. credebãt eni iniquitatẽ ⁊ iniusticiam esse apud deum si vnũ predestinabat ⁊ nõ aliũ: vel vni ꝓponebat gr̃am tribuere ⁊ nõ alij: nisi hoc ꝓueniret ex meritis eozũ quib⁹ gr̃a prebebatur. ⁊ huiusmodi positionis aliqñ visus est fuisse Aug. q vt habetur in lr̃a dixit voluntatẽ diuinã qua vnũ saluat vel saluare ꝓponit ꝓuenire ex occultissimis meritis: qz iniusta esse nõ pot. Sz ista positio repugnat verbis apli q ad ro. ix. repetẽs qõ scriptũ est. mala. j. Jacob dilexi. Esau aũt odio habui. ait hoc esse fm electionẽ ⁊ dei ꝓpositũ nõ ex operib⁹. igitur merita nr̃a vel opa exr̃na in diuina p̃scia: predestinationis cã esse nõ pot. Sz solũ diuinũ ꝓpositum videt esse huius rõ. verba autẽ Aug. indigẽt pio intellectore. vel dõ vt magr̃ in lr̃a videt sentire q Aug. illã sniam retracta uit. Nã idẽ Aug. in de p̃destinatione sc̃oꝝ plane negat merita nr̃a esse p̃destinatiõis cãm dicẽs. Ta ceat hũana lingua nec p̃orsus in p̃destinatione de meritis extollat. ⁊ subdit q diuine volũtatis est hoc donũ nõ hũane fragilitatis meritũ. Secũdi hãc etiã ꝓtulerũt sniam alio motiuo moti. crediderũt enim gr̃am sub merito cadere. iõ cãm quare de⁹ vni gratiam tribuit ⁊ nõ alij opa suscipiẽtis gr̃am assignabant dicẽtes: qz hic meret gr̃am suscipe ⁊ non ille. ⁊ huiusmõi positionis videt fuisse pelagius. Sz sic dicentes ignorãt vim verbi. Maz si aligs posset gratiam ꝓmereri. tũc gr̃a q sibi daret esset ei debita. Sz qõ est debitũ nõ est gr̃a. Si igit simplr̃ loquẽdo gr̃a caderet sub merito. gr̃a nõ esset gr̃a. Tertii autẽ etiã alio motiuo moti dixerũt opa nr̃a esse cãm tributionis gr̃e. posuerũt eni aias a p̃ncipio creatas. ⁊ in alia vita cõuersatas fuisse. ⁊ fm bona opa vel mala q ingesserũt. deus aliquib⁹ gr̃am tribuit ⁊ nõ aliis. ista positio dicit fuisse origenis. magr̃ tñ eaz in lr̃a recitat nulli eam attribuẽs. Sz hec positio stare nõ pot. Nam plane ꝓdicit verbis apli. ait eniz ad ro. ix. q cũ nihil boni aut mali egissent dictũ est. Jacob dilexi: Esau aurẽ odio habui. ergo bona vel mala opa in alia vita nõ sunt cã: quare nobis tribuatur gr̃a: vel tribuat in vita ista. Quarto ex opibus nr̃is assignare cãm gr̃e. alr̃ alij conati sunt. Dixerũt eni gr̃am nõ cadere sub merito ẽstum ad p̃cedentia opa. cadere tñ ẽstum ad sequẽtia. vñ deus tribuit vni gratiã ⁊ nõ alij. qz scit ip̃m bñ vsurũ ea ⁊ nõ aliñ. ita q opa q̃sfacit habẽdo gratiã merẽtur gratiã pri⁹ datã. sicut aliquis rex daret equũ militi si sciret ip̃m bñ esse vsurum ita q bonus vsus equi post dationẽ ei⁹ meret equũ prius datũ. Sz isti decipiũtur ex mala ymaginatiõe. Nam Iz nõ ois actio militis suscipiẽtis equũ ex quo depẽdeat ꝓpter qõ pot mereri equũ post dationẽ eq ois tñ actio bona nr̃a p̃incipalr̃ est ex gr̃a q si bona opa post collationẽ gr̃e gratiã mererenr̃. seipam gr̃a meretur. Quinto aliqui inter ceteros rõnabilius loquẽtes dixerũt gratiã cadere sub merito. vñ de⁹ vni gratiã tribuit ⁊ nõ alij eo q ille merebat p opa sua ⁊ nõ alius. nam fm eos opa p̃cedentia gratiã merebãtur: gratiã nõ simplr̃: sed fm quandã dispositionẽ. dicebant enim q in hois ptãte est se ad gratiã dispone re. Sed nec isti bñ dicũt. Nam minimũ inter opa bona ẽ cogitatio. ⁊ tñ fm apl'm. ij. ad cozinthios. iij. Non sum⁹ sufficiẽtes cogitare aligd ex nobis. quasi ex nobis. Totũ igitur est a deo ⁊ collatio gr̃e ⁊ dispositio ad gratiã. nam ipse nõ solũ opatur in nobis ꝓficere. sed etiã velle. p bona volũtate. Sed cũ nõ ponamur nisi volẽdo etiã ipsa dispositio ad gratiaz: est in nobis a deo. Dicam⁹ ergo cũ apl'o ad Ro. ix. q nõ est volentis velle neq; currẽtis currere. sz totũ est miserẽtis dei. vñ isti hudez alibi aliam ꝓtulerũt sniam. dixerũt eni q dirigere p̃destinationẽ impoz tatum est act⁹ rõnis p cõparationẽ ad voluntatẽ. ⁊ iõ huius directionis cã esse pot q̃quid pot esse inclinatiuũ volũtatis. Inclinare aũt voluntatẽ pot aliquid dupl'r. ꝓimo p modũ meriti. Secõ p modũ debiti. p modũ meriti nihil pot inclinare voluntatẽ diuinã: qz ei⁹ volũtas inclinari nõ pot vt aligd mereatur cũ deo nihil sit ꝓficiens. p modũ autẽ debiti aligd pot esse inclinatiuũ volũtatis ⁊ dupl'r. primo simpliciter. secũdo ex suppositione. Simplr̃ aũt voluntatẽ mouet solũ qõ hz rõnez finis. qz fm phm in finẽ quodãmodo ferũtur naturalr̃. ꝓpter qõ simplr̃ in eũ ferũtur. ex suppositiõe aũt p modũ debiti aligd voluntatẽ inclinat. vt cũ aligs vult vnũ q⁹ volẽdo opz eum velle aliud: vt si aligs vellet aliquẽ facer̃ militẽ. sequitur q⁹ ei vellet dare equũ. posito q⁹ factio militis esse nõ posset absq; largitione equi. ꝓximo mõ p modũ debiti simplr̃ nihil pot esse inclinatiuũ volũtatis diuine. qz tũc aligd aliud a deo esset ei⁹ finis qõ est impossibile: sed p modũ debiti. Secõ mõ vt ex suppositione aligd pot diuinã voluntatẽ inclinare: vt si deus vult aligd. opz eum velle oia illa sine quib⁹ illud esse nõ pot. Nullo istoꝝ modoꝝ p̃destinationis cãm assignare possum⁹. nõ eni ei⁹ cãm assignare possum⁹: qz aliqñ sit inclinatiuũ volũtatis per modũ meriti: qz nihil sic diuinã voluntatẽ inclinat: nec etiam p modũ debiti simplr̃: qz volũtas diuina sic ab alio inclinari nõ pot. nec etiam p modum debiti ex suppositione: qz Iz aligd sic diuinã voluntatẽ inclinare possit: eo q p istuz modũ assignare rõnem volũtatis diuine nõ est eam assignare ex pte volũtatis. Sz magis ex pte volitoꝝ in ẽstum vnũ volitum sine alio esse nõ pot. attñ ẽstum ad p̃tem questionẽ talis ratio siue talis assignatio cãe nõ facit ad ꝓpositum. Nam si hois natura nõ posset esse sine gr̃a vel absq; eo q dirigeret in gl'iam: inclinaret diuina voluntas p modũ debiti ex suppositiõe: si vellet p̃ducere hoiem q⁹ euz predestinaret: qz hois natura fm ypothesim factã absq; gr̃a ⁊ directione in gl'iam esse nõ pot. Sed cũ hoc nõ sit vex: sed possit esse natura hũana absq; gr̃a. ⁊ ꝓter hoc q⁹ destinet in gloriã: p̃destinationis cãm vel rõnem. quare voluntas diuina inclinet ad p̃destinandũ aliquos hoies. nullo modo inuenire possum⁹. Cũ ergo q̃ritur. quare de⁹ hoies p̃destinat fm istos dicendũ est: qz vult ⁊ nihil assignandũ est: nec p modũ meriti: nec p moduz debiti simplr̃: nec debiti ex suppositiõe. quare volũtas diuina inclinetur vt p̃destinet aliquos. Sed nec istud est simplr̃ verũ: qz p̃destinationis rõnez ex pte ipsoꝝ effectuũ vel ipsoꝝ volitoꝝ aliqualr̃ assignare possumus. ⁊ qõ dicũt qz nõ possim⁹ assignare aligd qõ sit inclinatiuũ diuine volũtatis ⁊ quare velit p̃destinare aliquos falsum est: qz inclinatiuũ p modũ debiti nõ simpliciter: sed ex suppositione assignare possumus.

Ideo notandũ q⁹ in p̃destinatione duo est cõsiderare. ꝓximo diuinũ velle. Secũdo diuinũ volitũ: ex parte ipsi⁹ velle nullã aliam cãm assignare possum⁹: qz cum diuinũ velle sit suũ esse. si aligd esset cã quare deus vellet aliquid: esset causa quare deus esset. Nec dicere possum⁹ q⁹ merita que sunt in p̃sciẽtia siue ip̃m p̃scire diuinũ qõ est eternũ: sit causa quare deus vellit. Nam volũtas diuina libera est: nec ex eo q⁹ p̃scit. aliqua opz eum velle. rationẽ ergo ⁊ causam p̃destinationis assignare debem⁹ ex parte volitozum ⁊ effectuũ. nõ ex parte ipsi⁹ diuini velle. effectus autẽ p̃destinationis dupl'r cõsiderari pot. ꝓximo in sui ptialitate. Secõ in sui totalitate. assignare autem cãm in partialitate nõ est difficile: ⁊ maxime fm diuersa genera causarũ. nam ⁊ gr̃a est causa glorie. ⁊ gloria gratie. sed gloria est cã gratie in genere

cause finalis. gratis glie in genere cause meritorie vult ergo deus istī dare grām ꝓpter gloriā tam ꝙ ꝓpter finē. ⁊ gloriā ꝓpter gratiā nunc̄ ꝓpter id qđ ē causa meritoria: ſz in ſui totalitate ⁊ omniū effectuū q̄ considerātur in p̄destinatione cām assignare possūmus in vniuersali nō in pticulari. buiusmōi autē cā tripl'r sumi pōt. Nam cū de⁹ dat vni gratiā ⁊ nō alij. ibi quedā inequalitas videtur esse. huiusmōi inequalitatis c̄ztum ad p̄sens sunt tres cause. quarū due arguunt inequalitatē simpl'r. tertia specialr arguit. p̄me due sic distingūtur. Nam deus est cā vniuersal' ⁊ est cā superexcedens effect⁹ suos. vna ergo rō quare deus in suis effectib⁹ vult esse inequalitatē sumitur ex vltate cālitatis ipsi⁹. alia ex superexcessu virtutis ei⁹. vel vna sumit ex pfectione toti⁹ vniuersi. alia ex impfectione cuiuslibet ptis in se accepte. primū sic patet. Nam deus est cā vltis ⁊ pma. spectat ergo ad ipm intēdere bonitatē toti⁹ vniuersi. ⁊ si intēdit bonitatē partiū hoc ē ex eo q⁹ bonitas partiū infert bonitatē toti⁹. vbi aūt bonitas toti⁹ ex bonitate ptiuz impedit: nō spectat ad ei⁹ bonitatē earū bonitatez intēdere. ⁊ si q̄libet pars haberet esse nobili⁹: q̄libet pars esset meliozis cōditionis nō existeret: imo peiozis. cū ad sui perfectionez regratur diuersitas partiū. Nam si quodlibet mēbrū esset oculus: dato q⁹ oculus sit nobilissimū membroz: qōlibet membrū esset inde nobilius: totuz tñ corp⁹ cū requirat diuersitatē ptiuz ingnobilius ⁊ impfectius inde esset: ⁊ q: spectat ad bonitatē toti⁹ vniuersi habere inequales ptes. voluit deus eas inequales existere. ⁊ sicut est de partib⁹ totius vniuersi q⁹ ꝓpter perfectionē ei⁹ requirit ibi inequalitas. sic ⁊ de inequalitate eoz̄ qui ordinātur ad vitā eternā loqui possum⁹. Nam si q̄libet hō saluaretur glibet esset meliozis p̄ditionis. totū tñ vniuersum esset inde impfectius: q: ip̄m malū bñ ordinatum ⁊ ipsa pena dānatoruz facit ad decorē vniuersi vñ ⁊ apl's. i. ad corinthios. xij. volēs oñdere inequalitatē rerū rationabilē esse ait. Si totū corpus oculus vbi audit⁹. ⁊ si totū corpus audit⁹ vbi odorat⁹. sicut ergo totalitas ⁊ pfectio toti⁹ corporis requirit inequalitatē partiū. sic totalitas ⁊ pfectio vniuersi requirit inequalitatē eoz̄ q̄ in vniuerso sunt. Cum ergo q̄ritur quare deus aliquos p̄destinat ⁊ aliquos nō. assignare possum⁹ rōnem in vniuersali. dicētes hoc esse ꝓpter decorē ⁊ perfectionē vniuersi. sed in particulari. quare hos dānat. hos aūt saluat. nō possumus assignare cām nisi voluntatē diuinā. sicut cū figulus ex eadē massa facit quedā vasa in honorem q̄dam incōtumeliā. si q̄reretur ratio diuersitatis vasorum assignari posset in vniuersali nō in pticulari. facit eni hāc diuersitatē ꝓpter perfectionē domus. requirit eni dom⁹ pfectio vasoz̄ diuersitatē. ſz si q̄reretur in pticulari quare ex ista pte massē facit vas in honorē ⁊ ex alia pte vas incōtumeliā p se loquēdo nō assignaret nisi volūtas artificis. Sc̄a rō sumi pōt ex excessu diuine virtutis. vel ex impfectione cuiuslibet partis in se accepte. Nam ſz oēs effect⁹ simul sumpti impfecte repsentēt bonitatē diuinā. pfectiori tñ mō vel min⁹ impfecte eam exprimūt oēs effectus simul sumpti quasi quicūq⁹ effect⁹ singulariter accept⁹. ⁊ iō deus fecit in vniuerso inequales ptes: vt vnus effect⁹ suā bonitatē repsentaret p vnū modum ⁊ alius p aliū. Nam sic p inequales effect⁹ magis: vel saltē plurib⁹ modis exprimat diuina bonitas. c̄z si oēs effect⁹ equales essent. vñ Aug. lxxiii. q. querēs cū oia deus fecerit. quare nō oia fecit eq̄lia. Resp̄ndet q⁹ nō essent oia. si essent equalia. non enī essent multa rerū genera quib⁹ cōficitur vniuersum. volēs igitur deus multis mōdis bonitatē suā patere facere vt essent omnia. non oia fecit equalia. ⁊ sicut loquimur de partibus vniuersi cōiter. sic ⁊ dicere possum⁹ de hijs q ordinātur ad gliam. Nam si oēs saluarētur: vel oēs dānarentur nō tot modis manifestaret divina bonitas quot manifestat. si alii qui dānantur ⁊ aliqui saluātur. C̄ū ergo q̄ritur quare deus aliquos p̄destinat ⁊ aliquos reprobat. assignare possum⁹ rōnem in vniuersali dicentes vt multis modis manifestet sua bonitas. ſz in pticulari q̄re hos p̄destinat ⁊ hos reprobat. assignare nō possum⁹ rōnem nisi volūtatē suā. sicut aliqs artifex facit multa genera vasoz̄ ⁊ inequalia vt ostēdat artem suā multiformē esse. Sed si q̄reretur quare ex hac parte masse facit vasa hui⁹ generis ⁊ ex alia alteri⁹. nō posset assignari rō in pticulari nisi voluntas artificis. Tertia rō ad hoc idem sumit specialr ex hijs que videmus in hijs q̄ ordinātur ad vitam eternā. Nam prime due vie assignāt rōnē inequalitatis cuiuslibet. hec aūt via specialr assignat rōnem inequalitatis eoz̄ qui ordinātur ad gloriā. Nam ſm Aug. in de p̄destinatione sc̄orum nō pōt tñ iustus dici deus. Sed ⁊ iustus ⁊ misericors. volens ergo deus ostendere suā misericordiā ⁊ suaz iusticiā aliquos salvat ⁊ aliquos dānat: q⁹ si oēs saluarētur ita appareret misericordia q⁹ nō appareret iusticia. vel nō tot modis appareret divina iusticia vt nō apparet. Rursum si oēs dānarentur ita appareret ei⁹ iusticia q⁹ nō appareret misericordia vel nō tot modis manifestaret ei⁹ misericordia vt modo manifestatur. volēs ergo deus multis modis suā iusticiā ⁊ misericordiā patefacere aliquos saluat ⁊ aliquos dānat. istam viam tangit aplus ad ro. ix. ⁊ tāgit eam Aug. in de p̄destinatione sc̄orum. dicens. Descēde ergo si vales in profundū misericordie dei ⁊ ascēde. si sufficis in altitudinem iusticie. iudicij ei⁹. q. d. si vis scire quare aliquos saluātur ⁊ aliqui dānantur. cōsidera profundū diuine misericordie ⁊ altitudinē diuine iusticie. igitur in vniuersali hui⁹ inequalitatis rōnem assignare possumus vt deus aliquos saluat aliquos dānat vt manifestetur ei⁹ misericordia ⁊ ei⁹ iusticia. Sed in pticulari quare hos saluat hos aūt dānat nō est ibi ratio nisi volūtas dei. Si ergo deus vult pfectionem vniuersi ⁊ vult bonitatē suā multis modis manifestare ⁊ oēndere suam misericordiā ⁊ suam iusticiam cum hec requirāt salutē aliquoz̄ ⁊ dānationez aliquos dānat ⁊ aliquos saluat. ꝓpter q̄ in vniuersali habet rationē: sed in particulari quare hos ⁊ nō illos nō habet rōnem: sed ammiratiōnē. nō est enim alia ratio quare hos dānat ⁊ nō illos nisi voluntas eius. hec autē voluntas nō est iniusta: q: cum nō teneatur alicui largiri sua dona. ⁊ q̄quid dat ex liberalitate det absq; reprehēsione ⁊ iniquitate licz sibi q̄ vult facere. Si ergo iudicia dei comprehēdere nō possumus. ea tamē reprehēdere nō ualeam⁹ vt vult Aug. in de p̄destinatione sc̄orum. taceat ergo lingua humana ⁊ de suis nō extollatur meritis ⁊ rationem iudiciorū dei in vniuersali assignet. in particulari nō dicat oia hec existere ſm diuine voluntatis arbitriū. Ad primū dicendū q⁹ diuina predestinatio habet rōnem in vniuersali nō in particulari. ⁊ hoc sufficit ad hoc q⁹ rōnabilis existat vt patet perhabita. Ad secundū dicendū q⁹ vt tactū est Aug. illam sententiā retractauit. vnde nō est intelligēda illa auctoritas vt verba superficialiter sonāt. vel dicendum illud esse intelligēdum c̄ztum ad effectus p̄destinationis nō in sua totalitate sed ſm partez. Nam aliquis effectus p̄destinationis: vt adeptio glorie summit rōnem ex meritis nostris. ⁊ p hoc patet solutio

ad tertium ⁊ quartū. Nam licz aliquis alicui possit mereri primā gratiā nō ppter hoc assignatur rō effectuū predestinationis in sui totalitate cū ordo predestinationis oratione illam p quē alicui prima gratia tribuitur includat. Sic etiam assignare rōnem cōsecutionis glie eo q adeptio ei⁹ cadat sub merito nostro: est assignare rationē alicuius effectus predestinationis nō effectuum simpliciter.

xlvi. Secundo q̄ritur. vtrum predestinatio possit iuuari p̄cibus scōrum. ⁊ videtur q nō. qz vt dictuz est. quare iste saluetur nō est assignare rationē ⁊ causam. possum⁹ tū assignare rationē quare aliquos deus dānat ⁊ aliquos saluat. Sed quare hos dānat. hos vero saluat non habet rōnem: sed ammiratione. sed quicūqz orat. vl orat pro aliquo in particulari: vel pro oibus vniuersaliter. vel pro aliquib⁹ sub cōfusione nō descendendo ad speciales psonas. si orat p aliquo in particulari tunc frustra est oratio sua: qz quare deus hūc trahat illū vero nō trahat non hz cām nec rōnem nisi voluntatē diuinā. si vero orat pro oibus simpliciter nunq̄ exaudit: qz tunc euacuaret pfectio vniuersi. facit enī decorē vniuersi q aliqui saluētur ⁊ aliqui dānentur. si vero orat in quadā cōfusione nō descēdendo ad speciales psonas: circa talem orationē nō opz eum esse intētum. Nam aliqui saluabūtur ⁊ aliqui dānabuntur cum hoc sit diuinū p:opositū. Preterea. cōtingentia nihil faciūt ad hoc q necessaria eueniāt: qz cum qōlibet cōtingens possit impediri: nullum necessariū dep̄det ex cā cōtingente. sed illū orare ⁊ nō orare est cōtingens. cum igitur p̄destinatos saluari sit necessariū. oratio predestinationē nō iuuat. Preterea. deus cui vult misetur. ⁊ quem vult indurat vt dicitur ad ro. ix. Ergo tota salus nostra dep̄det ex volūtate diuina. Sed cū voluntas diuina nō sit virtus passiua nō mouet ab exteriori bono. ergo hūc orare vel nō orare nihil ad predestinationē facit cum volūtas diuina mutari nō possit.

Preterea. p̄destinatio dicit diuinū p:opositū ⁊ diuinā voluntatē nō antecedentē solū sed etiam cōsequentē. sed talem oportet impleri. orationes ergo p̄destinationē nō adiuuāt. Incontrariū est Aug. in de p̄destinatione scōrum. qui ait: q in hūc p:opositum sumus hoies ad bonū opus exhortemur. nulli autē desperationē demus p inuicem oremus: sed hoc nō esset nisi salus vni⁹ ⁊ p̄destinatio ei⁹ iuuaretur p orationes alterius. ergo ꝛc. Preterea. sicut dictum est aliquis p̄t mereri alteri p orationē primā grām: sed hoc nō esset. nisi p̄destinatio nostra posset iuuari p̄cib⁹ scōrum. ergo ꝛc. Rño. dō. q Dionysius in. de. di. no. determinās de virtute orationis. ostēdit p duo similia. qualiter intelligēdum sit orationes esse pficuas. Primum est qō ymaginari debemus quosdam radios diuinorū bonorum extendi a summitate celesti vsqz ad terrā ante conspectū nostrū ⁊ q p illos radios. q̄si p quosdā funes manib⁹ nostris ad celos ascēdimus: ⁊ sic ascēdendo nō deponimus illam radiorū cateruā eo q diuini radii vbiqz p̄sentes sint: nec celum ad nos trahim⁹. sed nosmet ipsi p ascēsum nostrū ad celos appropinquam⁹. Nam si quidā funis p̄tēderetur ab aliqua summitate vsqz ad terrā si quis ascenderet p funē illum. forte videretur et q summitatē illam ad se traheret. sicut videtur alicui cū est in aqua. q arbores in terra scite moueātur. eo q ipse mouet. attū summitas illa nō traheretur ad ipm. sed ipse p ascēsum suū appropinquaret ad illam. Sedm simile adducit. qm̄ si aliquis in aqua staret ⁊ ab aliqua petra fira p̄tēderetur quidā funis vsqz ad ipm: si illū funē trahet lapidez de loco suo nō remoueret. sed remoueret seipm. ⁊ se ipsum ad lapidē adduceret. ⁊ sicut est in trahēdo: sic est in impelliendo. Nam si quis in aqua existēs lapidem aliquē fixū impelleret. nō ipm lapidez de loco suo remoueret: sed seipm a lapide separaret. huiusmodi funes ptensi a petra vsqz ad nos existētes in aqua. ⁊ radij diuini descendentes a summitate celi vsqz ad terrā sunt ipse ordo causarū p quē est executio diuine puidentie ⁊ diuine p̄destinationis. p talē enī ordinē ipsa summitas celi. ⁊ ipa petra inmobilis siue ipm diuinū propositū altissimū ⁊ semp firmum de loco suo nō mutatur ⁊ immobile pseuerat. Sed nosmet ipsi p ipm ordinē ascēdimus ad diuinū ppositum in hūc mediātibus causis secūdis cōsequimur qō de nobis disposuit cā prima. oratio ergo viri iusti nō immutat diuinū propositū nec eius predestinationē. Sed qz sic ordinauit deus q iste conseqretur grām p p̄ces scōrum. dicūtur huiusmōi orationes iuuare diuinā prouidentiā in hūc p eas quasi p cām scōam aligs cōsequetur p̄destinationis effectum. Si ergo bene intelligim⁹ virtutē orationis a Dionysio traditā apparet veritas. qūo p p̄ces sanctorum p̄destinatio adiuuat ⁊ nō soluz ex illo exēplo manifestat veritas: sed etiam oēs errores qui circa hoc exorti sunt remouētur. Naz diuina p̄destinatio ⁊ diuina puidentia quedam sollicitudo diuina circa suas creaturas dici possunt. circa hāc sollicitudinez fuit quadruplex error. Nam quidā posuerunt oia a casu esse: sicut fuerūt quidā antiqui naturales. quorū positio si bona esset: diuina p̄destinatio ⁊ eius puidētia euacuarētur totaliter. Quidā vero dixerūt deuz habere cnam aliquorū. sed nō omniū. Nam cōtingentia vt act⁹ humanos ⁊ ea q̄ p:ocedunt ex libero arbitrio in diuinā prouidentiā nō reducebāt. ⁊ in hanc positionē visus ē declinare Cicero vt recitat Aug. v. de ciuitate dei: ca. ix. qui volens in actib⁹ humanis saluare liberū arbitrium negauit a deo circa eos p̄scientiā futurorū. credebat eni q simul cū p̄scientia libex arbitriū stare nō posset. ⁊ si p̄scientia humanorum actuū a deo tollitur. tollitur a deo puidentia ⁊ p̄destinatio circa ipsos: cū talia absqz p̄scientia stare nō possit. Tertius error fuit stoycorū. qui vt narrat Aug. v. de cinitate dei. ca. ix. dicebāt oia ex necessitate cōtingere. vñ fm eos oia fato cōtingebant. ⁊ actiones humane nihil faciebāt ad consequendū effectum. ⁊ ideo fm istos quicqd oramus vel nō oramus nihilominus puisa pueniunt. Quartus error fuit quorūdam egyptiorū qui dicebant q ex quo dij disposuerāt aliqua facere p orationes hominū mutabant propositū. oēs hos errores Dionysi⁹ allidit p exēpla q̄ posuit de virtute orationis: qz ex eo q dicit radios diuinorū bonorū vbiqz p̄sentes esse: oñdit sub ordine diuine puidentie oia subiacere. ppter quod primus error qui dicebat nihil subiacere diuine puidentie. ⁊ secūdus qui aliqua illi ordini subiiciebat. ⁊ aliqua subtrahebat. psonaliter destructi sunt: ex eo vero q p huiusmōi funes ⁊ ordinē causaz dirit nos trahi ad diuinū propositū hūc p ipm cōsequimur quod deus de nobis disposuit: destruxit errorē stoycorum: qz si mediātibus secūdis causis deus suam prouidentiā ⁊ suā p̄destinationez exequitur. cū interhuiusmodi causas secūdas. ipse, volūtates ⁊ orationes hoium ⁊ bona opa computētur nō euacuat libertum arbitriū nec cōtingentia rerum. sed nostra p̄destinatio p preces sanctorū ⁊ p bona opa. quasi p causas medias adiuua mur. Nullus ergo dicat. qd prodest mihi bene facere ad quid alius pro me orat. si sum p̄destinatus saluabor: cum deus sic nos predestinet q̄ predestinationē suā p causas exequitur me

dias. vnde oportet te bene facere ⁊ orationem sanctorum nō respuere: cum talia nos iuuēt ad ostendendum p̄destinationis effectum. ex eo autē q̄ diuinū p̄positum assimilat petre ⁊ summitati celi imobili. destruit errorē egyptiorū qui credebāt diuinū p̄positum p̄ces hominū ⁊ p̄ sacrificia immutari. Patet ergo quo p̄destinatio nostra iuuatur p̄ces sanctorum. nō q̄ ipm diuinū p̄positū imutetur: sed q̄ p̄ eas iuuamur ad ostendendum p̄destinationis effectum. eo q̄ ordo secundarū causarū subiaceat p̄destinationi.

Ad primū dicendū q̄ oratio nō imutat diuinū p̄positum: nec est cā p̄destinationis. sed est id p̄ quod deus effectum sue p̄destinationis exsequit. Ad secundū dicendū q̄ necessitas diuine p̄destinationis vel diuine p̄uidentie nō tollit rerum contingentiam nec liberum arbitriū: vt est supius declaratū. Ad tertium ⁊ quartū patet solutio p̄ iam dicta: q̄ ꝛ diuinum p̄positū sit immutabile. iuuamur tñ p̄ orationes nō diuinū p̄positū immutādo. sed q̄ p̄ eas diuinū p̄positū adimplet. Rursum ꝛ diuinā voluntatē consequentē impleri oporteat. tñ q̄ hoc nō tollit causas secūdas: nō arguit q̄ p̄ orationes scōrum nostra p̄destinatio non iuuetur.

25. Vltimo q̄ritur de sciētia dei ⁊ q̄ de hac est satis superi⁹ dubitatū ad p̄sens de ea vnū querem⁹. s. vtrū quodcūq; enūciabile de⁹ sciuerit: nunc sciat. Et videt q̄ sic: q̄ p̄m magistrū in lra simplr asserendū est quicqd deus scit nūc scit. sed scire enūciabilia est aliqd scire. ergo quodcūq; enunciabile sciuit: nunc scit. Preterea sciētia dei inuariabilis est. ergo quicqd ab eo scitur: semp scitur. Nam si aliquid ab eo sciretur. ⁊ postea nō sciretur in sciētia eius: vt videt: esset facta mutatio. cuz ergo scire enūciabile sit scire aliqd: quodcūq; enūciabile sciuit deus: nūc scit. Preterea. eadē est res q̄ primo est futura. postea p̄sens. vltimo p̄terita. Sed cū a rebus enūciationes habeāt veritatē ⁊ p̄ consequēs entitatē. eo q̄ dispositio cuiuslibet rei in veritate est sua dispositio in entitate. opz nos iudicare de entitate enunciabiliū ⁊ p̄ cōsequēs de vnitate eorz. cū vnitas cuiuslibz: sit sua entitas p̄m vnitatē rei. est ergo idem enūciabile in quo ponitur p̄sens preteritū ⁊ futurū: cum sit eadem res. Sed cū tota causa. quare aliquib⁹ videri pōt deuz aliquod enūciabile prius scinisse qđ modo nō sciat: sit ex eo q̄ diuersitas temporū videtur variare enūciabilia cum talis diuersitas ideēptitati enūciabilium nō repugnet: quodcūq; enūciabile sciebatur a deo: modo scitur. Preterea. tēpus non est de significatione partiū oronis: sed magis de cōsignificatione. nō enim verbū significat tēpus: sed cōsignificat. cū ergo significatio orationis resultet ex significatione partiū: eo q̄ partes ei⁹ significēt separate. si tempus nō est de significatiōe partiū oronis: sed magis est qd extrinsecum ⁊ consignificatū. dicēdo sortez currere ⁊ sortē cucurrisse non fit variatio nisi in tēpore qđ p̄significatur p̄ verbū: talis variato nō facit diuersitatē enūciabilis: eo q̄ extrinseca naturā rei ⁊ eius idemptitatem nō mutant. Si igitur est idez enūciabile enūciatum p̄ p̄sens preteritū ⁊ futurū. quodcūq; enūciabile a deo prius sciebat ⁊ modo scitur. Incontrarium est. q̄ qcquid a deo scitur verum est: ⁊ cōuertitur: q̄ omne verū a deo scitur. sed aliquo nondū nato verum est ipm esse nasciturū. ergo tale enūciabile a deo scitur. ipsoq; iam nato: tale enūciabile non est verum. tale ergo enūciabile cum desinat esse verū desinit a deo sciri. nō ergo quodcūq; enūciabile prius sciebatur a deo: modo scitur. Rño. dicendū q̄ tota difficultas huius questionis cōsistit vtrū sit idem enūciabile cum aliqd enūciatur p̄sens preteritū ⁊ futurum. sicut est eadem res q̄ dicitur p̄sens preterita ⁊ futura: q̄ si est idem aliquē esse nasciturū ⁊ ipm esse natū sicut est eadem res q̄ prius est nascitura postea nata tūc sic oportet nos loqui de scientia diuina respectu enunciabiliū sicut respectu reruz. igitur sicut quecūq; res prius sciebat a deo: modo scitur. ꝛ illa res sic variata p̄ p̄sens preteritū ⁊ futurū. ita qđcūq; enūciabile prius sciebatur a deo: modo scitur. ꝛ huiusmōi enūciabile sit p̄ tēpora variatū. ⁊ q̄ aliqui crediderūt idem enūciabile esse sicut est eadem res dixerūt quodcūq; enūciabile prius sciebatur a deo modo scitur. videbatur eni istis incōueniens nō iudicare de vnitate enūciabilis sicut de vnitate rei: cum enūciabilia a reb⁹ veritatē habeant ⁊ p̄ consequens entitatē ⁊ vnitatez: eo q̄ entitatis ⁊ vnitatis rei est quodāmodo similis dispositio cum veritate eius. Sed illud improbatur: q̄ re ente ⁊ nō ente nō est eadem oratio vera: sed si eadez esset oratio sortes cucurrit currit ⁊ curret: cum sorte currente vera sit. sortes currit. ipso nō currēte vera esse possit. sortes curret vel cucurrit. sorte currēte vl nō currēte eadē oratio vera erit in qua cursus de sorte predicabitur qđ est cōtra phm in libro p̄dicamentorū. Propter hoc alij aliter dicūt. volunt enim aliud enūciabile esse in quo ponit preteritū ⁊ futurū: q̄ vnitas enūciatiōis sumit ex partib⁹ suis ex quib⁹ cōstat. cū igitur sint diuerse partes horū enunciabiliū. sortē currere ⁊ cucurrisse diuersa sunt enūciabilia. ⁊ respōdent ad motiuū predictorū p̄ interemptionē dicētes: falsuz esse enūciationē habere vnitatē a re ꝛ ab ea habeat veritatem. sed simplr interimere propositionē illam nō videtur bene dictuz cum veritas rei ⁊ entitas ⁊ vnitas quodāmodo idem dicāt. Propter hoc notandū q̄ p̄m Anſel. in libro de veritate. duplex est veritas enunciationis: p̄m q̄ ei duplex significatio cōpetit. vna est cum significat qđ significare accepit. alia cū significat ad qđ est facta. nam sortez currere significat curruz in esse sorti: siue ergo sortes currat siue nō currat banc significationē retinet ⁊ ab hac significatiōe nunq̄z cadit ⁊ ista ē significatio q̄ p̄m Anſel. inest orationi cū significat qđ significare accepit. Rursuz ꝛ semp sortez currere significet cursum inesse sorti. aliqñ tñ boc significat sorte currēte aliqñ nō currēte. ⁊ cū ꝛ significat ipso currēte. tūc oratio nō solū significat qđ significare accepit. videz cursuz inesse sorti. sed etiam significat ad qđ facta est. Nam orationes affirmatiue ꝛ significare acceperint rem esse. facte tñ sunt vt hoc significent qñ res sunt. Et sicut est de affirmatiuis. sic de negatiuis dicere possum⁹. nam negatiue acceperūt significare rē nō ee siue res sint: siue nō sint. facte tñ sunt vt significent res nō esse eā nō sunt. hec autē due significatiōes p̄m Anſelmū sic se hñt: q̄ vna est imutabilis ab oratiōe ⁊ naturalis ei ⁊ semper ei inest. alia vero est ei accidētalis inhereus ei mutabilr ⁊ p̄m vsum. p̄m has duas significationes assignat ipse duas veritates enūciationum. Nam cū veritas sit quedā rectitudo: q̄ quedā rectitudo inest orationi cū significat qđ significare accepit ⁊ quedā cū significat ad qđ facta est. vtroq; mō vera oratio dici pōt. sed prima veritas inest ei naturaliter ⁊ immutabilr. sicut ⁊ significare qđ significare accepit. sed secūda inest ei mutabilr. ⁊ quasi accidētaliter. sicut ⁊ significare ad qđ facta ē. Hoc viso patere pōt in oratione considerandū esse duplex tēpus vnū qđ quasi p̄ se ⁊ essentialr orationē respicit. sicut illud tēpus qđ orationem immutablr p̄comitatur. Nam si sortē currere semp significat cursum inesse sorti ⁊ sortem cucurrisse semp significat sortez fuisse

sub cursu sic acceptū esse ꝛ fuisse. quasi essentialiter ꝛ immutabiliter orationes ꝓsentes ꝛ pteritas respiciūt aliter pōt cōsiderari tēpus respectu orationis qō se hz ad ipam accidētaliter ꝛ mobilr. Nam pronūcians re sortem currere qñ currit vel qñ nō currit. tale tē pus p accidens orationē respicit. vñ p se loquendo nō variaf oratio ex eo q̄ pfertur re existēte vel non existēte. Dicamus ergo q̄ significatio orationis cuz significat qō significare accepit: ꝛ veritas q̄ cōsequi tur huiusmōi rectitudinē. ꝛ tēpus qō respicit huius/ modi significationē immutabilr ꝛ quasi essentialr. orationē respiciūt sicut ꝛ significatio sic acceptra imu tabiliter ꝛ quasi essentialr orationē respicit ꝛ iō cum talia variātur: impossibile est enūciabile remanere idem. Ideo sortem currere: ꝛ sortē cucurrisse: qz va riatur ibi tēpus: ꝛ etiā veritas. ſm q̄ p se talia ora/ tionē respiciūt. eadem oratio esse nō pōt. sed signifi catio orationis put significat ad qō facta est: vt cū significat rem esse qñ est. ꝛ etiam veritas ꝛ tēpus q̄ ſm talem significationē accipiūtur p se in oratiōe variationē nō faciūt: eo q̄ talia p accidens ad enū/ tiationē se hñt. vñ huiusmōi enūciatio sortes currit: siue pnuncietur qñ currit siue qñ nō. talis diuersitaf eam p se nō variat. Cum ergo q̄ritur. vtrū q̄cunq; enūciabile deus sciuit: nūc sciat. si loquimur de enū ciabili ſm q̄ res quedā est: dicendū q̄ sic. qz ipse scit oēs enūciationes possibiles formari. Si vero log/ mur de enūciabili vt est enūciabile ꝛ qd significati num tunc est distinguēdum: qz si loquimur de signifi catione put oratio significat quod significare acce pit: cum ſm talem significationē semp oratio sit ve ra: semp habebit rōnem scibilis. ꝛ ita ſm istū modū qō cūq; enūciabile deus sciuit: nūc scit. Si vo loqui mur de significatiōe put significat ad qō facta est cū ſm talem significationē ad variabilitatē rei variet veritas eius: non quodcūq; enūciabile deus sciuit: nunc scit: qz sciuit xp̄m esse nasciturū: nunc autē non scit ipm nasciturū: hz natum. ꝛ qz talis variatio enū ciationum est solū ꝓpter variationē rerū sicut non variatur eius sciētia ex eo q̄ nō scit aliqd enūciabile qō prius sciebat accipiēdo enūciabile vt enūciabi le est: ꝛ vt significat ad qō factum est. Ad primuz dicendū q̄ quicquid deus sciuit: nūc scit: qz oīs res sci ta a deo nūc est scita: ꝛ oē enūciabile vt res quedaz est: semp a deo scitur. Sed aliqō enūciabile vt enū ciabile est ꝛ vt significat ad quod factū est pōt nunc nō sciri a deo hz prius sciretur vt ostēsum est. Ad scōm dicendū q̄ ꝓpter hoc q̄ dicimus deū aliquod enūciabile nō scire quod prius sciebat modo quo dictum est: nō opz sciam dei variabilē esse. Ad ter tiam dicendū q̄ ad veritatē ꝛ vnitatē enūciationis nō solum considerāda est res. sed etiā considerandū est tēpus: vt esse vel fuisse: accipiendo tēpus vt p se orationē respicit: nō p accidens. qūo aūt hoc intelli gendum sit: in solutione est patefactū: ꝛ qz tēpus sic acceptum variaf cum dicimus sortem currere ꝛ cu currisse. ideo nō est idem enūciabile hoc ꝛ illud.

Ad quartū dicendū q̄ hz tēpus sit de cōsignifica tione verbi quod ingreditur orationē. attū qz tem pus vt ostēsum est quodāmodo essentialr ꝛ immuta biliter idemptitatē orationis respicit. iō p variatio nem tpis nō remanet eadez oratio: loquēdo de va riatione tēporis quod respicit orationē prout signi ficat quod significare accepit. ideo sortem currere ꝛ cucurrisse nō est eadez oratio.

Uper lra. sup illo. (hz hoc friuolū est.) Mo tandum q̄ expositio eoz̄ qui exponebant verba Aug. dicit friuola: qz nimis extor te exponebāt ipsa. dicebāt enī esse dignos gratia qui nō sunt ita indigni sicut alij. Item sup illo. (sicut antiqui patres.) notandū q̄ diuersitas enūciabiliū nō impedit vnitatē fidei. vel qz obiectū fidei nō est enūciabile put ē obiectū fidei nō circūcernit aliquaz differētiam tēporis: ꝛ tēpus determinatū nō est de substātia fidei: sed accidit fidei: prout fides p doctrinā determinatur ꝛ habeē ex auditu.

Qō. xliij.

Unc de omnipotētia dei. ꝛc.) ꝓpositz magister determinauit de diuina sciē/ tia. hic in parte ista determinat de diui na potētia. ꝛ duo facit. qz primo deter minat de vniuersalitate huiꝰ potētie. secūdo remouet errorē quorūdam. secūda ibi. (Qui dam tñ.) In principio. xliij. di. circa primū duo fa cit. qz p̄mo ostēdit deum esse oipotentē. eo q̄ pōt oīa secūdo exponit quasdā auctoritates q̄ videtur dice re nō esse oipotentem: qz possit oīa: sed qz pōt quicquid vult. secūda ibi. (ex quibusdā tñ.) circa primū duo facit. qz primo dicit deuz nō solū esse omnipotentē: qz pōt quicqd vult. sed qz pōt oīa quod auctoritate ꝓfirmat. scōo ꝑ hāc veritatē opponit ibi. (hz q̄ritur) circa quod tria facit ſm q̄ tria videtur deus nō pos se. nam quedam sunt q̄ dicūt actum: sed dicūt ipsuz impfectuz: vt ambulare: loqui ꝛ talia q̄ deus nō vi detur posse. quedā vero sunt q̄ p se loquēdo ꝛ forma liter dicūt ꝓpriationē actus: vt mētiri: peccare. q̄ etiā deus nō pōt. tertio sunt quedā q̄ nō sonāt in actuz: hz impassionē: vt mori: falli: vinci: ꝛ talia q̄ etiā a deo remouētur. ꝓmo ergo arguit deum nō esse oipo tentem: qz nō pōt ambulare: nō pōt loqui ꝛ soluit: qz licet h nō possit in se: pōt tñ ea in subiecta crearura. Secūdo obicit ipm nō esse omnipotentē: qz nō pōt mētiri: nō pōt peccare: ꝛ soluit. q̄ hec nō sunt potētie sed infirmitatis. Tertio opponit ipm nō esse oipotē tem: qz nō pōt falli nec mori. ꝛ soluit q̄ talia non di/ cunt pfectiones sed defectus. vñ si talia posset: oipo tens nō esset. secūda ibi. (Sed sunt alia.) tercia ibi. (Sunt etiam ꝛ alia.) circa quod duo facit. qz p̄mo opponit deum nō esse oipotentem: qz nō potest mori nec falli. ꝛ soluit. secūdo concludit deum dupliꝛ oipo tentem dici. ꝓmo qz oīa pōt facere. Secundo qz nihil pōt pati. secūda ibi. (Sic igitur diligenter.) Deinde cū dicit. (Ex quibusdā.) exponit quasdam auctoritates q̄ videtur dicere deū esse oipotentē: qz pōt quicquid vult. ꝛ duo facit. qz p̄mo adducit auctoritates illas. ꝛ specialr auctoritatē Aug. q̄ dicit deū nō posse oīa. posse tñ quicquid vult. scōo huiusmōi auctoritates exponit ibi. (sed ad hoc.) circa q̄ duo fa cit. qz p̄mo exponit auctoritates tactas. scōo obicit ꝑ ea q̄ dixerat ibi. (hz forte dices.) circa primuz duo facit. qz p̄mo exponit quō intelligendū sit q̄ ait Aug. deū nō posse oīa. dicēs. Aug. large accipe oīa. ita q̄ sub oībus mala cōprehendant q̄ nō pōt deꝰ. scōo ex/ ponit quō intelligendū sit deū posse quicqd vult. Nā quicqd vult triplr pōt intelligi. videlz quicqd vult fa cere: quicquid vult se posse. ꝛ quicqd vult fieri. cuz q̄ dr deꝰ quicquid vult pōt. nō est intelligendū soluz quicqd vult facere: vel quicquid vult se posse. Nam quilibz beatꝰ h pōt. hz pōt quicquid vult fieri q̄ nō pōt ali quis bonꝰ. Rursum differt potētia diuina a potētia creata: qz deꝰ est potēs p se a se. nulla tñ creatura sic potēs est. scōa ibi. (hz caue quō.) Deinde cuz dicit. (sed forte.) opponit ꝑ determinata dixerat. n. deū oē p se posse. ex quo videē cōcludi filiū ꝛ spūm scīm nō esse deū cū potentiā quā hñt. nō hñt a se. hz ab alio. ꝛ duo facit. qz p̄mo opponit. scōo soluit dicēs filium ꝛ spūm scīm p se posse hz a se nō possint. Nam illa eadez potentia quā hz pater cōicatur filio ꝛ spūi scō. iō p se possunt. qz naturali potētia possunt. creatura autē nō

p se põt: qz nõ naturali potẽtia sed gratuita. scõa ibi. (ad qõ dicim⁹.) In quo terminat sniã lcõnis ⁊ di.

Attentio magistri in pñti distinctiõe versatur circa diuinã potentiã ⁊ circa ea q̃ diuine potẽtie sunt subiecta. iõ de hijs duob⁹ q̃remus. Circa primũ queremus duo. Primo: vtrum in deo sit potẽtia. Scõo vtruz huiusmõi potẽtia sit vna vel plures.

q̃. prima. ¶ primũ sic ꝓceditur. videt q̃ in deo nõ sit potẽtia. nã potẽtia ſm phm: vel est accidentalis vel essentialis. sed in deo non est potẽtia essentialis nec accidẽtalis. ergo nulla potẽtia in eo existit. Probatio assumpte. nã tam potẽtia essentialis q̃z accidẽtalis ipfectionẽ dicunt. potẽtia eni essential impfectionẽ dicit: qz nõ est cõiuncta actui primo. potentia vero accidentalis dicit impfectionẽ: qz nõ semp est cõiuncta actui. sed q̃ imperfectionẽ dicũt deo nullo modo sunt attribuenda. ergo in eo nulla existit potẽtia. Preterea ſm phm. ix. metaphifice. In bonis act⁹ est melior potentia: in malis autẽ ecõuerso. cũ ergo in deo non sit nisi bonũ ⁊ sit quicqd melio⁹ est esse q̃z nõ esse. in deo nulla est ponẽda potẽtia. ergo ꝛc. Preterea. de⁹ agit p essentiã suã. sed q̃ sic agunt nõ agũt mediante potẽtia. nõ ergo in deo est potẽtia ponẽda: ſz sufficit ibi ponere suã essentiã p quã agit. Preterea. si in deo est potẽtia: vel est potẽtia actiua vl passiua. passiua nõ. cũ in eo nulla sit materia nec materiale. nec etiam actiua: qz huiusmõi potentia vt vult phs. v. metha. est principiũ trãsmutationis in aliud. deus autẽ in agẽdo nõ ꝓesupponit materiã: nec aliquid aliud in qõ agat. ergo ꝛc. Preterea. si i deo est potentia actiua: vel est semp ꝓiuncta actui: vl nõ. si nõ cũ potẽtia pficiatur p actũ. aliqñ diuina potẽtia impfecta est. Si autẽ actui semp est cõiuncta. ergo creature fuerũt ab eterno cũ huiusmõi potentia sit ẽna.

Incontrariũ est. qz nõ agit nisi qõ põt agere. Si q̃ primã cãm ⁊ deum dicim⁹ ꝑducere oia ⁊ facere. opz q̃ talia possit. ſz nõ est posse sine potẽtia. ergo in deo est potẽtia. Rño dõ q̃ ſm phm. v. metha. duplr est potentia actiua ⁊ passiua. ⁊ qz quotiens cũq̃z aliq̃ motũ analogice cõuenit multis. opz ſm suã rõnem prius cõuenire vni eoꝝ: qz potentia analogice dicit de actiua ⁊ passiua ſm q̃ phat phs ibidẽ: p prius dicitur de potẽtia actiua q̃z de passiua. ⁊ qz p se potentia respicit actũ: nunq̃z repitur aligd a deo in actu: in quo nõ repiatur potẽtia. imo magis quãto aligd est in actu: tãto est magis potẽs loquẽdo de potẽtia actiua. ⁊ qz deus marie est in actu. imo est ipse act⁹: cum sit ipm esse: potissime in eo est huiusmõi potẽtia. posſumus autẽ quadruplici via manuduci. ad ostẽdendum in deo talẽ potentiã esse. Primo rõne vnitatiz qz quãto aligd est magis vnũ tãto est magis potẽs: loquendo de actiua potentia. iuxta illud qõ scribitur in. x viii. ꝓpositione de causis. omnis virt⁹ infinita plus est finita q̃z virtus multiplicata. ⁊ xciij. ꝓpositione ꝓculi scribit q̃ oĩs potẽtia vnitior exñs: est infinitior q̃z plurificata. cũ igit deus sit sũme vn⁹. potissime in eo est talis potẽtia. Secũda via sumit ex ei⁹ imobilitate. Nam q̃to aligd aliqõ agẽs magis movet motuz tãto magis agit instrumentalr ⁊ est min⁹ potẽs. Cũ igit deus sũme sit imobilis: qz nõ movet p se sicut corpora nec p accidẽs sicut vtutes in corpe nec ab intra sicut mouẽtur intelligẽtie q̃ mouentur. ꝓpter finẽ aliũ a se: quẽ intrinsec⁹ ⁊ ſm intellectũ apprehendũt: summe erit potẽs. ⁊ in eo potissime est actiua potẽtia. Tertia via sumit ex eius vltate: qz quãto in aliquo cõgreganť plures rõnes factiue: tãto illud est potẽtius. vñ cũ oẽs virtutes q̃ sunt in istis inferiorib⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ quodãmõ vnitiue cõgregent in sole. eo q̃ oĩa gñabilia agũt in vtute ei⁹: dicim⁹ ipm esse potẽtiorẽ oib⁹ istis. cũ igit in deo ꝓgregẽtur rõnes factiue oĩum: qz ſm Cõmẽ. xij. metha. oẽs ꝓportiones ⁊ forme q̃ sunt materia pma sunt actu in motore pmo. ⁊ sunt in eo q̃si in artifice. ⁊ p cõsequens sicut rõnes factiue: de⁹ est marie potẽs: ⁊ in eo potissime est actiua potẽtia. Quarta via sumit ex formalitate ei⁹: qz quãto aligd est formali⁹ tãto in eo marie est actiua potẽtia. vñ videmus ignẽ actiuorẽ esse ceteris elemẽtis eo q̃ sit formalio: ceteris. cũ igit deus sit summe formal: qz summe i actu. imo ſm Damasc. ij. li. ca. iij. oẽ qõ ad deũ cõparatur respectu ei⁹ grossum ⁊ mã e inuenit. deus ipse potissime est potẽs ⁊ in eo est actiua potentia. has q̃tuor vias breuiter tangit Dionysi⁹. v. de di. no. qui cõparans deũ ad alia dicit oĩa esse in deo sicut oẽs numeri in vnitate sicut oẽs linee in cẽtro. sicut oẽs nature pticulares in nã vli. sicut oẽs virtutes corpales in aĩa. ex eo aũt qõ dicit oĩa esse in deo sicut nũeri in vnitate tãgit viã primã sumptã ex ꝓpte vnitatis. Nam solus ipe est vere potens cuz solus ipse sit vere vn⁹. ois aũt creatura a vã potentialitate deficit cũ habeat rõnem numeri. Ex eo vo qõ dicit oĩa in deo esse: sicut oẽs linee in centro innuit scõam viã sumptã ex imobilitate dei. Nam linee ⁊ circũferentia q̃ sunt circa centrũ movent: centrũ ipm manet imõbile: qz vo subdit oĩa in deo existere sicut nature pticulares in nã vli: dat intelligere viã tertiã q̃ accipit ex vltate ei⁹. cõgregãtur eni oẽs rõnes factiue istorũ particulariũ in ipso deo: quasi in quodã vli ꝓncipio. ex eo vero qõ addit oĩa in eo esse sicut virtutes corporales in anima: pãdit in nobis viam quartam q̃ sumit ex formalitate ipsius dei. est enim aia eius corpore formalior: ⁊ qz in deo esse actiuaz potentiam: sic manifestis viis ad dicendũ cogimur. postq̃z Dionysi⁹ posuit dictos modos cõcludit deũ esse ꝓncipiũ a quo oĩa existunt in quo est omnis ordo omnis armonia omnis virtus. Ad primũ dicendum q̃ illa diuisio nõ est diuisio potentie simpliciter. sed potentie passiue ⁊ receptiue. huiusmõi potentia in deo nõ existit. ⁊ p hoc patet solutio ad secũdum: qz cum in deo nõ sit potentia passiua: ſz actiua nõ distãs ab actu: nõ ponim⁹ aliqd in deo qõ deroget sue bonitati. Ad tertiũ dõ q̃ deus nõ agit potentia media q̃ sit differens ab essentia sua: ſz sicut suũ agere est suũ esse: sic sua substãtia est sua virtus. vnde ponere sic ipm agere p potentiã: nõ est ponere q̃ agat p aliquid superadditũ essentie vel ab essentia differens. Ad quartũ diceũdũ q̃ potẽtia actiua q̃ supponit in quod agat: est potentia creata. non tamen ꝓpter hoc in deo nõ est potẽtia actiua: qz nõ supponit in qõ agat. immo tãto magis est in eo potentia actiua q̃z in aliis: quãto magis habet rõnem ꝓncipii ꝓductiui qõ põt agere nullo ꝓsupposito. q̃z qõ requirit materiã in quã agat. Nam sicut in materia pma potissime est potẽtia passiua ⁊ in ea ſm se non est aliqua actiua potentia sic in deo potissime est actiua potentia. ⁊ in eo nõ est p se aliqua possibilitas ad paciẽdũ. Ad quintũ dõ. q̃ duplex est actio q̃dã nõ trãsiens in exteriorez materiã ⁊ est ꝑfectio agentis. quedã trãsiens. ⁊ ẽ est ꝑfectio acti: semp diuina virtus fuit ꝓiuncta actioni in trinitate vt intellectus suo intelligere ⁊ volũtas suo velle. nõ tñ semp fectus est effectus: qz talia ꝓcedunt ab ipso ſm ordinem sue sapientie. vnde sicut ab eterno disposuit. sic in tempore producit: nec ꝓpter hoc aliquaz imꝑfectionem in deo ponim⁹: cũ semp ponam⁹ ipm cõiunctuz actui interiori qui est ꝑfectio agentis.

Ecundo queritur. vtꝝ in deo sint multe poe. ⁊ vi q̄ sic. qz potētia diuīa ē p̄nm creaturaꝝ. ſz ſm p̄bm. xii. metha. p̄ncipia p̄ pa diuersificantur ſm diuersificatōem p̄n cipiatoꝝ: cū ergo q̄libet creatura reducat in diuinā potētiā tanq̄z in p̄ncipiū p̄pūz. oz in deo eē ple's po tētias: cū sint ple's creaturaꝝ gīa. Preterea. idez manēs idē ſp facit idē. cū ergo videam⁹ plura imme diate. pceſſiſſe a p̄mo p̄ncipio. oz in eo plures potē tias exiſtere. gbus mediātibus plura. pducat. Nam ſi ſolū vna ⁊ eadē potētia in ipſo exiſteret: cū ſp ma neret idē ſemp idē. pduceret. Preterea dicimus in deo eē velle ⁊ intelligere. g̃ oz in eo dare vtut ē. q̄ vult ⁊ vtutē q̄ intelligit: ⁊ ita ſunt i eo plures vtutes ſiue plures poe. Preterea. aliq̄ ōs ſcit q̄ nō vult. nō g̃ in eo idē ē ſcia ⁊ volūtas. ſz volūtas diuina hz rōnez poe ⁊ vtutis: cū ſm eā ōs oia. pducat. Rurſuz diuina ſcia hz rōnez ēt poe. ⁊ vtutis: cū ſit cā rex vt dicit Cōmē. xii. metha. ſunt g̃ in deo ple's potētie cū ſint in eo ſcia ⁊ volūtas. Preterea. ea q̄ videm⁹ in iſtis inferioribus reducūtur in attributa diīna tanq̄z in ea. p q̄ in eē. pceſſerūt: vt ex vita diuina ē ois vita ex ei⁹ bōitate ois bonitas. quodlz g̃ diuinū attribu tū hm rōnez potētie. ⁊ vtutis: cū g̃ ſint in deo ple's attributa ſunt in eo ple's potētie. Incōtrariū ē. qz ſz Aug. v. de tri. c. viij. in deo nō ſunt ple's magnitudines. ſz vna magnitudo. cū g̃ in eo nō ſit magnitudo niſi vtutis: nō erūt in eo ples vtutes vl' plures potē tie ſic nec ple's magnitudines. Preterea ois multitudo participat aliq̄lr vno: vt dicit Dionyſ⁹. xiij de di. no. ⁊ hr̄ in p̄ma ppone pculi. igr̄ oē agēs p ſmi tas vtutes ⁊ potētias reducitur in illud qō p vnā po tētiā agit. Nā ex b̄ ois multitudo participat aliq̄lit vno. qz ab vnitate pceđit ⁊ in vnitatē reducitur. cū ergo de⁹ nō reducaf in aliud aliqō agēs: nō poſſu m⁹ dicere in eo eē ple's vtutes l' ple's potētias. Rn. dō q̄ ſi aliq⁹ motiuū hr̄e poſſu⁹ ad'ponēdū ple's po tētias in deo ex pl'alitate actuū q̄ pceđūt a oīna vtu te ſumet initiū. huiuſmodi āt act⁹ q ex oīna vtute p cedūt ouplr diſtingūtur. qz qdā nō trāſeūt in exterio rē materiā. ſicut dicim⁹ deū intelligere p virtutē in tellectiuā. velle p volūtatē. Quidā āt trāſeūt ſicut ap paret p ea q̄ i creaturis videm⁹ p vtutē diuinā pdu cta. ponere aūt in deo ple's potētias rōne actuū non trāſeūtiū in exteriorē materiā nō eſt oecēs. nā oēs hu iuſmodi act⁹ ſunt idē q̄ ipm eē diuinū. ⁊ vnā ⁊ eadē rē dñt: pp qō nō inferūt potētiaꝝ diuerſitatē. ⁊ ſicut huiſmōi act⁹ ſunt ipm eē diuinū ⁊ ipſa diuina ſuba ſicēt ſunt idē q̄ ipſa diuina vt⁹. vñ rō p̄ncipij nō re ſeruatur in diuina vtute reſpectu taliū niſi ſm intel lectum tm̄. Si ergo aliqd p̄t facere oubiuz inq̄ſito ipſa diuerſitas rer̄ ⁊ multitudo eoꝝ q̄ a deo pceđūt dubiū faciet: cū talia ſint a deo varia ⁊ diuerſa. Jō notādū q̄ quāto aliqd magis hz rōnez vl'is ⁊ p̄mi: tāto magis mō vnitiuo cōparaf ad pl'a. Sic. n. vi dem⁹ in oibus potētijs q̄ p̄me ⁊ ple's remanēt i pli ficate ſcḋarie ⁊ particulares plificātur. Nā ſi p̄ſide hnt̄iū eā. me āt p̄rie ſt ille q̄ plificāt. Sic ēt eſt i acti uis potētijs. Nā gñabilia pfecta. pducūtur ex ſole ⁊ ex ſtli in ſpē vt hō ex ſole ⁊ boie ⁊ capza. ex ſole ⁊ cap. vtutes igit̄ plificate in huiſmōi agētib⁹ ptic̄larib⁹ quodā mō vnitiuo p̄gregātur in ſole. ⁊ qz ōs maxie ē cā vl'is ⁊ p̄ma. io p vnicā ſuā vtutē pōt oia. pduce re. reſpect⁹ igr̄ ⁊ rōnes plificātur. eo q̄ nō ſz eādē rō nē cōpoſit⁹ ē hō ⁊ equ⁹. ipſa tm̄ diuina vtus vel diui na potētia i plificata p̄ſiſtit. vt aūt appareat vnitas diuine vtutis ⁊ ei⁹ vl'tas. notādū q̄ ſm Cōmē. i. r. metha. de⁹ reſpectu rer̄ ē in triplici gñe cāe. In genere cauſe efficientis: formal': exemplaris: ⁊ fina lis. Inq̄ntū ē cā efficiēs oiuz: oibus eē tradit oia ineē p̄ſeruat. in oibus ordinē efficit: ⁊ oia ordinat: put vo ē cā formal' exēplaris oiuz: in eo ſt oia tāq̄z in ſuo exē plari. put vo ē oiuz finis: ad ip̄z oia ordinātur. Quicq̄z g̃ ſt bitudies creaturaꝝ ad deū: cōparātur. n. oēs cre ature ad ip̄z tāq̄z ad id a quo eē hūt tāq̄z ad id ex quo ineē p̄ſuātur: vel ad illud p quē ordinez ſuſcipiūt. ⁊ i quo tāq̄z i ſuo exēplari p̄ſiſtūt: ⁊ ad quē tāq̄z ad finez p̄uertūtur: ſm q̄lz iſtaꝝ habitudinū hēm⁹ viā ad cō cludēdū i deo ſol' vnā eē potētiā. cū ſm vnāq̄q̄ ip̄a rū p̄cludaf deū eē: ip̄z eē. ⁊ q̄ ſua vt⁹ ē ſuū eē. pp qō ē vna vt⁹ ei⁹ qō ē ſuū eē qō ſic declarat. Nā qz de⁹ oi b⁹ eē tribuit oz q̄ in eo ſit ois rō ēndi: pp qō ē ip̄z eē puꝝ: nihil ē g̃ in eo aliud a ſuo eē. qz ſi eēt i eo aliqd aliud ab eē: nō eēt cā. q̄re oia hr̄ent eē. igr̄ ſua vt⁹ q̄ ē in ipſo nihil ē aliud q̄z ſuū eē. ē igr̄ ſua vt⁹ vna ſicut ⁊ ſuū eē: qz eē abſtractū ⁊ puꝝ plificari nō pōt. Scḋo. qz ōs oia p̄ſeruat ineē ēt ē ip̄z eē. qz ſi nō eēt ip̄z eē: p ticiparet eē: ⁊ ſi pticiparet eē: ab alio hr̄et eē: ⁊ ſi ab alio hr̄et eē: ñ oīa p̄ſuaret ineē: ſz ip̄e idigeret ab alio ſeruari. Sua g̃ vt⁹ ē ſuū eē: cū nihil ſit i ipſo p̄ter eē ⁊ qz vnū ē ſuū eē. vna ē ſua vt⁹. Tertio. qz de⁹ oib⁹ ordinē tradit: oz eū eē p̄ter iſtū ordinē. alr. n. ſupza ſe ip̄z cālitatē hr̄et. ſz oē qō hz nāz diſtātē ab eē p̄hik ad aliqō gen⁹: ⁊ ad aliquā ſpēz: pp quā p̄ctōez eſt ps vni uerſi: ⁊ intra ambitū hui⁹ ordinis p̄tineē. de⁹ āt ſup oēm talē ordinē collocat⁹: eo q̄ oēz talē ordinē cāet ē act⁹ pur⁹ ⁊ ē ip̄z eē: pp qō cū ſit ſua vt⁹. ſua vt⁹ erit ip̄m eē. cū nihil ſit i eo a ſuo eē differēs. erit g̃ ſua vtus vna ſicut ⁊ ſuū eē. Quarto. oz deū eē ip̄z eē. qz in eo oia relucēt. nā ſi nō eēt ip̄z eē: eēt p̄ctū ad aliqō gen⁹ vel ſpēm: ſz qō ē ſic p̄ctū nō pōt eē oiuz repūta tiuū: ē g̃ ōs ip̄m eē ⁊ qz ſua vt⁹ nō pōt eſſe differens ab eē. qz tūc in eo eſſet aliud q̄z eſſe. pp qō nō eēt ip̄z eſſe: erit vna ſua vt⁹ ſicut ⁊ ip̄m eſſe. Quito. qz ōs eſt id ad qō oia ordinātur. oz q̄ ſit bonuz ois boni. ⁊ qz ſicut res ſe hūt ad eē: ſic ſe hūt ad bonitatē ſiḡn eo eſt ois rō bonitat̄: in eo eſt ois rō ēndi: ⁊ ita eſt ip̄m eſſe: ⁊ tūc ideꝝ qō p̄us: ſua vtus eſt vna ſic ⁊ ſuū eſſe: eo q̄ ſit ideꝝ ſua vt⁹ ⁊ ſuū eſſe: dicam⁹ g̃ qz vt⁹ diuīa eſt ip̄z eſſe diuinū ⁊ ip̄z eſſe eſt vnū ñ plificatū ſua vt⁹ vna ⁊ nō plurificata exiſtet: q̄ vitas ex gnq̄ habitu dinib⁹ creaturaꝝ ad deū oñſa eſt. has āt. v. habitu dines tāgit Dionyſi⁹ vlti. de di. no. dicens vtutem diuinā eſſe id a q̄ ⁊ ex q̄. ⁊ p quā ⁊ in q̄. ⁊ ad quā oia ſt. ab ipſa. n. ſt oia inq̄ntū oib⁹ dat eſſe: ex ipſa inquātuz oia p̄ſeruat. p ipſaz. put oia ordinat: in ipſa inq̄ntū in ea oia relucent: ad ipſaz qz ad eā oia reducūtur. Et qz ex biſs bitudinib⁹ p̄cludit diuinā vtutez eſſe vnā vlez ⁊ p̄mā: ait Dionyſi⁹. qz oz nos laudare vtutez diuinā vnā ⁊ oiuz cāz. Ad. i. dō q̄ deus eſt cā p̄ma inquātū nō eadem rōne formaf bō ⁊ eq⁹. ſed ex b̄ vt dictū eſt nō arguit̄ multitudo potentiaꝝ. ſz mt̄titudo rōnum ſiue reſpectuū. Ad. ij. dō q̄ illud intelligendū eſt de agente nāli: nō de agente p intellectū cuiuſmōi eſt ōs. b tri i ſcḋo magis declabit̄. Ad. iij dō q̄ velle ⁊ intelligē i deo ſt ip̄z eſſe dinū ⁊ qz eādez rez oñt: nō arguūt potentiaꝝ diuerſitatez: Ad. iiij. dō q̄ ideꝝ eſt in deo ſcia ⁊ volūtas: dr̄ tn̄ ōs aliq̄ ſci re q̄ nō dr̄ velle pp aliā ⁊ aliā habitudinez importa tā per volūtatez ⁊ ſcientiā. Ad. v. dicendū q̄ ab ſoluta in diuinis omnia trāſeūt in ſubſtantiam: ⁊ nō manent ibi p̄opzie ſm aliquod cōmune: ⁊ ideo nō ſūt ibi nec due bonitates nec due potentie: ſed ſi eſt ibi aliqō cōmune qō ſibi poſſit plurificari illud erit gd rōis. iō noīa ſcḋe mtētiōis cuiuſmōi ē attributū: qz talia magis exprte rōis ſe tenēt: ibi cōcedim⁹ ipli dicimus. n. ibi eē pl'a attributa ſed cū potētia ſit gd

arguūt potētiax diuersitatē. Ad ḡrtū dō q̄ idē ē in deo scia ꝛ volūtas: dicit cū de⁹ aliq̄ scire q̄ nō dicit velle ꝓpter aliā ꝛ aliā habitudinē iportatā p volū tatē ꝛ sciaz. Ad gntū dō q̄ absoluta in diuinis nō trāseūt in ſbaz: ꝛ nō manēt nisi ꝑpē ſm āliqō cōe: ꝛ ideo nō sunt ibi nec due bonitates nec due potētie. absolutū ꝛ nomē prime intētiōis: in deo ē solū vna potētia respectus tū sunt multi: ꝛ ideo ēt noia q̄ a talibus respectib⁹ iponerent pl'aliter i deo ꝓcedi possent. dicendo i bi esse plures rōes vl' plures ydeas.

Q5.iiij.

Einde ḡritur de subiectis diuine potentie ꝛ circa ꝫ ḡrūtur tria. Primo vtrū sint deo possibilia quecūq; alia pūt. Scōo vtrū sit dō possibilia q̄ sit nature ipossibilia Tertio vtrū sit iudicādū aligd possibile vel ipossibile ſm causas superiores vel inferiores.

D pmū sic ꝓcedit. videt q̄ deus possit gcgd alij ē possibile. nā sicut q: deus ē sūme pfect⁹ oēs pfectiōes q̄ sūt in vnoq; gne cōgregātur in ipso. sic q: ē sūme vtuosus vtutes oiuz pticulariū agētū reseruant in eo. vnde Dionysius. v. de. di. no. dicit in deo eē oēz ordinē oēm armoniā: ꝛ oēz vtutē. gcgd ergo possūt oia particularia agētia p particulares vtutes: totū deus potest. q: oīs vtus reseruat in illo. Preterea. q̄ pōt deus ꝓducere mediante cā secūda pōt non mediāte illa: eo q̄ oīs ordo secūdax causax reseruat in pmo sed gcgd est alteri possibile est ei possibile mediante vtute pma: eo q̄ oia agētia agāt in virtute ei⁹ oia ergo q̄ alia agētia possunt: deus pōt: cū possit agere sine ill': q̄ mediātib⁹ ill' agit. Preterea. si aliq̄ sit q̄ dicimus posse fecūda agētia ꝛ non deū: potissime sunt mala. Sed potētia ad faciēdū mala nō est negāda a deo cū tales potētie bone sint. Nā ꝫ pbm. iiij. top. deus studiosus pōt prauа agere. Preterea. Nos ponim⁹ in deo libuz arbi. ꝫ liberū arbitriū est ad opposita: ꝛ ſm ipsuz possumus peccare: ꝛ nō peccare. ḡ ꝛ talia deus pōt: nihil ergo alteri possibile deo est impossibile: cū etiā peccare possit. Incōtrariū est q: deus moueri nō pōt: nec ambulare: vt magr dic in lra: ꝛ tū talia creature sunt possibilia ḡ. Preterea sicut summe calidū non pōt ifrigidare sic summe bonum nō pōt peccare nec malefacere: ꝛ q: creatura peccare pōt: nō gcgd alteri est possibile. est possibile deo. Rño dō q̄ sicut habitū est in deo est potētia actiua non passiua: vnde ꝛ magister in lra ait: q̄ deus est oipotēs. q: oia pōt facere ꝛ nihil pati. Luz ergo ḡrit. vtz ds possit gcgd alēi ē possibile. Si huiusmodi posse respicit solū actiuā potētiā: cōcedē dū est plane q̄ sic: eo q: in ipso est oīs virtus actiua Si vero huiusmōi posse respicit solū passiuā potentiā vel simul cū actiua passiuam: tal' potētia deo attribuēda nō est. q: in eo nulla ē passiua potētia. differt aūt pōtētia passiua ab actiua q̄tū ad presens intribus. Primo q: agēs p suā potētiā actiuā ſm qō huiusmōi efficit. ſz ſm passiuā potētiā p se ꝛ ꝑncipaliter loq̄ndo nō efficit: ſz deficit: vnde ꝛ pbs. ix. methafi. dicit errorē ꝛ malū q̄ indefectū sonant esse in reb⁹ ꝓpter potētialitatē ꝛ materiā. Scōo. q: ſm potentiā actiuā aligd transmutat: ſz ſm passiuā trāsmutatur ꝓpter qō pbs. v. metha. c. de potētia distinguit potētiā actiuā a passiua. q: actiua accipit ē penes transmutare: passiua penes transmutari. Tertia dīta est q: passiua respicit esse: actiua agere: nā agēs p suam potētiā actiuā inducit formā ꝛ transmutat vel agit sed patiēs p suā potētiā passiuā suscipit formā ꝛ ifluētiā agēt̄. ꝓpter quā susceptionē aliqō eē acgrit: oia ḡ illa q̄ sonāt indefectū vl' intrāsmutari: vl' in acgsitiōz alicui⁹ eē: ſz sint creature possibilia: deo āt possibilia eē nō pūt ad tria ergo gnia reducūt q̄ dicim⁹ creatu rā posse ꝛ nō deū: vz ad q̄ sonāt indefectū: vt peccare ꝛ ad q̄ sonāt in motū ꝛ trāsmutationē: vt ambulare vl' currere ꝛ ad q̄ dūt dēsinere ab eē: vl' acq̄sitionē noui eē: vt mori vel corrūpi. Que tria magr tāgit i littera ſm tres oppositiōes q̄si moz Aduertēdū tū q̄ deficere ꝛ trāsmutari: ꝛ acgrere nouū eē ſm q̄ ponē tia passiua ab actiua vī differt nō eodē mō ad actiuā potētiā ꝓparāt. Nā defectus penitus exit ab ordine actiue potētie. vñ actiua potētia vt actiua est nec deficit i se: nec in alio. Sz trāsmutari ꝛ acgrere nouū eēaliq⁹ mō sup ordine actiue potētie collocāt Nā ſz agēs ꝫ q̄ agēs si trāsmutet: nec nouū eē acgrat alia tū ab agēte ꝫ suā actiuā po^am trāsmutāt: ꝛ nouū eē acgrit. ꝛ iō ſz ds in se ꝫ nō possit aliq̄ tū hoz pōt in alijs. pōt. n. facere q̄ alia trāsmutētur ꝛ q̄ acgrāt nouū eē nel desinat a suo: peccare tū ñ pōt nec i se nec i alio: cū peccatū ñ bēat cāz efficiētē: ſz deficiētē: ꝛ defectus p se nō ſbsint ordini actiue potētie nisi quodāmō p accūs idēptū ex eis q̄dā pfectōes ꝛ q̄dā bona eliciūtur. Ad. i. dō q̄ in deo reseruat ois virtus actiua: qō igr alia pūt ex eo q̄ in eis potētialitas ꝛ vt⁹ p a iua refuatur: deo attribuēdū nō ē in se. ſz mō quo dcm ē possit ei attribui i alijs. Nā sicut pfectōes simplr ponūtur in deo ꝓpē ꝛ p se: pfectiones autē participate nō sūt in deo p se: ſz sūt in eo tāq̄ in cā: in quātū talia i alijs pōt efficere. sic q̄ dūt actiōez simplr deo attribuūtur: q̄ vo sil' cū actoe passionē impotant dicimus deū nō posse i se ſz i aliis. Que aūt defectū dūt vt peccare nec pōt de⁹ i se nec i alijs. Ad ij. dō q̄ gcgd de⁹ effectiue pōt mediāte cā scda pōt ñ mediāte illa. loquēdo de posse qō respicit actiuam potētiā: vt si pōt mouere celū mediāte intelligētia pt ñ mediāte illa. ꝛ si pt calefacē p ignē pt calefacē sine igne: q̄vo ipotēte ponūt passiuā po^am. ds ꝫ se respect illox potēs eē nō pōt. ꝛ huiusmodi sunt que dicim⁹ creatā posse ꝛ non deū. Ad. iij. dō q̄ studiosus pōt prauа agere siue mala. loquēdo de mal' pene nō de malis culpe. vel alr dicere possum⁹ ꝛ melius q̄ nō ē curādū de exēplis: nā exēpla ponim⁹ nō vt ita sint ſz vt sentiat q̄ discit. q̄ si tū vellem⁹ auctoritatē illā bre veritatē. eo q̄ pōt de⁹ que nūc sūt mala facere. ſz tū si faceret: nō ēent mala eēnt tū bona ꝫ aliū modū ordis: sicut posset alicui ꝑcipe q̄ fornicare/tur qō si tū ꝑcipet: act⁹ ille nō maneret fornicari⁹ vl' deformis. Ad. iiij. dō q̄ posse peccare nō ē libertas. ſz seruit⁹. vñ Boe. in. v. de ꝑsol. dicit q̄ extrema ſuit⁹ ē cū aia se vitijs dederit ꝛ a possessione ꝓ- Q6.iiij. prie rationis ceciderit.

Ecūdo ḡritur. vtz q̄ sūt nature ipossibilia sint deo possibilia ꝛ vī q̄ nō: q: ꝫ Cōmē. vij. methaphi. nullū imatiale trāsmutat materiale. gcgd igr de⁹ agit: cū sit sūme immaterial: agit mediātib⁹ scdis agētib⁹. nō igr aliqd pōt qō nō sit possibile nature ꝛ scdis agentibus.

Preterea. ꝺdictoris vificari sil'nō subiacet diuine po^e ſz ꝺdictio. in oīb⁹ oppōnib⁹ reseruatur. cū ḡ ois ipossibilitas icludat aliquē modū oppōnis: qōlz ipossibile iplicat ꝺd. ctoez. nō ḡ q̄ sūt ipossibilia nature sūt deo possibilia cū ipossibile nature sp aliquē modū oppositōis ꝛ p ꝓns ꝺdictōez iplicet. Preterea q̄ sunt nature ipossibilia vt patebit: sūt ipossibilia simplr. ſz qō ē ipossibile simplr. magis ipossibile: ḡs qō ē ipossibile p accūs. ſz aliq̄ ipossibilia p accūs nega⁹ a deo vt dicim⁹ deū nō posse facere ꝑteritū. cum igr ḇ sit ipossibile p accūs: ipossibilia natur q̄ sūt ipossibilia p se multo magis deo ipossibilia erūt. Preterea. ꝫ Aug. iij. ō libero ar° aligd i tantum vicīū ē. q: ꝓtra naturā ē. ergo de⁹ ꝓtra naturā facere nō pōt

potest cū peccare nō possit: z solū peccatū sit ꝫ natura: nihil ergo deus pōt iqō nā nō possit: alit. n. cōtra naturā posse uideret. Incōtrariū ē qz magī in īra dic deū simplr oia posse: g z ipossibilia pōt. Prē terea. dicit luc. i. nō est ipossibile apud deū eē vbz ergo qcqd hō pōt dicere: deus pōt facere: sed ipossibila ī vt pterita ñ eē ptita z ꝺdictoria vificāi dici pñt g talia de⁹ pōt: sz b st nāe ipossibilia. g zc. Prē terea. sicut cecitas est oppsita visioni: sic mīnitas vī opponi vginitati sz potuit de⁹ facere qꝺ vgo manēs vgoperet. g pōt facere qꝺcecus manens cecus videat sz b sunt ipossibilia nāe: z eis erītib⁹ oppsita: simul vificant. g zc. Rño ꝺō qꝺ cū logmur de posse dino logmur de posse put respicit agere z actuā potētiā agere aūt ꝓsupponit eē: z qcqd agit: agit sz qꝺ est actu si g videre volum⁹. qūo differt posse dinū a posse nāe siue a potētia creature: oz nos videre: qūo differt eē ei⁹ ab esse creato z b viso apparebit. vtrū aliq̄ sint nāe ipossibilia: q deo sunt possibilia z q sunt illa. Jō notādū qꝺ eē diuinū q̄drplr differt ab eē cuiuslibet creature. Primo. qz eius esse nō est ꝺctū nec ad genus: nec ad speciez. esse āt cuiuslibet creature: qr est esse b vel eē illud: ad gēus: vel speciē est cōtractū. Secūdo. qz eius esse est infinitū: esse vero cuiuslibz creature est limitatū. Nā cū q̄libz esse creatū sit eē receptū in nā: cū oē qꝺ recipit in aliquo: recipiat ī eo ꝑm modū rei recipientis: oz oē tale esse: limitari z finiri ꝑm modū nāe in q̄ recipit. Tertio: esse diuinū est id in quo cōtinet oē esse: z in quo reseruat ois rō essendi. In omni aūt alio esse qdā spālis modus eñdi reseruat. Quarto. omne aliud esse nō est esse purum eē aūt diuinū est purū esse: nō receptū in nā. pp ꝑmū nulla potētia creata simplr se extēdit ad oia. nā sic q̄libz natura creata est determinata ad alicd genus z ad aliquam speciē: sic actio cuiuslibet creature determinata est: z simplr nō se extēdit ad oia: z ꝯtum ad b dre possum⁹ aliq̄ eē ꝺo possibilia q̄ sit ipossibilia nec inqpātū potētia ei⁹ se extēdit ad aliq̄: ad q̄ se nō extēdit potētia creature pp ꝑm vtus diuina in vigor supat vtutē cuiuslibz creature. Nā si ꝑm qꝺ augetu vtus diminuit tēpus: vt ꝑbat. vij. phis. Olta pōt deus opari in instāti: ad q̄ opanda in inflāti virtus creature non se pōt extēdere. ex quo ēt apparet alqd deo esse possibile qꝺ est nāe ipossibile. Tertio. qz diuinū esse est id in quo cōtinet oē esse: q̄ pōt de⁹ mediāte ordine cauſaꝝ pōt sblato tali ordine: eo qꝺ vtus cāe sēde p amplius z pfectius reseruetur in cā ꝑma: sed nā creata qcquid agit: agit mediāte tali ordine: vnde sol nō ꝓducit boiez nisi simul vtuti solis assistat virtus būana: nec bō ꝓducit boiez: nisi vtus sua initatur vtuti sol: aliqd g est deo possibile qꝺ nature est ipossibile: vt agere ꝑter ordinē cauſarum. Quarto. qz esse diuinū nō est esse in natura receptū pōt aliqd ex nihil ꝓducere: nā sicut suū esse nō regrit aliqd ī quo recipiatur: sic nec actio sua regrit aliqd in quo recipiatur. Sz pōt agere nullo ꝓsupposito q̄libz āt creatura sicut hz esse receptū in alio sicut in natura: sic q̄libet actio creature regrit aliqd in quo recipiat: sicut mām vel sbm. aliqd ē. g deo p ossibile qꝺ nature est ipossibile vt agere nullo ꝓsupposito Cū g ḡritur. vtrū aliqd sit deo possibile qꝺ nature sit ipossibile. distinguendū est de ipossibili: qr ſ hu iusmodi ipossibile dicitur: eo qꝺ ipsi esse repugnet ꝓ ut ipossibile est vificatio ꝺdictoriox: sic qꝺ nature imp sdibil eē deo ipossibile. eoqꝺ tale ipossibile. nulli potentie pōt esse sbz: si vero sit ipossibile: nōqz sim plr sbterfugiat ordinē vtuꝝ: sed qz nō sbiacet vtuti determinate ad genus vel ad speciē: vel vtuti finite: vel vtuti necessario regrenti cārū ordinē: vel ēt nō sbiacet potētie agentꝝ cuius natura distat ab esse. sic q̄ sunt nature ipossibilia: sunt ꝺo possibilia: vt ꝓz ꝓ habita. Ad ꝑmū ꝺō qꝺ illa ꝓpositio. si vtutez hz in reb⁹ imālib⁹ cuiusmōi sunt sbe sepate q̄ nisi addatis seib⁹ nō pūt transmutare materiā ad formā. In deo tū vitatē nō hz: in cuius vtute ois creata virtus cōtinetur. Ad. ij. dicēdū qꝺ ꝑm qꝺ aliq̄ iplicāt contradictiōz fic effugiūt rationē potētie: z qz q̄ dicim⁹ esse ipossibilia natuꝝ z possibilia deo iplicāt ꝺdictionē ꝓ cōparationē ad vtutē creatā: non ꝓ opationem ad vtutē diuinā: iō sunt ipossibilia vtuti create: non vtuti diuine. Ad. iij. ꝺō qꝺ preteritū nō esse preteritū: dupliꝝ pōt intelligi. Primo. qꝺ ipsa res preterita restaureꝝ: vt qꝺ corruptū reintegretur: z b non est impossibile deo: posset. n. facere qꝺ homo corruptus rediret idez numero: alio mō pōt accipi res preterita nō pro ipsa re: sed prout stat sub preteritiōe: z sic preteritū nō esse preteritū: est possibile ꝓ se. Nā preteritū, nō pōt esse nō preteritū: prout stat sub preteritiōe: sicut nec albū pōt esse nō albū: prout stat sub albedine. Istud tū argumētū sz sit solutū ꝓ ea q̄ dicta sunt: melius tū soluetur in seq̄nti q̄stiōe vbi declarabit quō nē ipossibilia simplr ipossibilia nōiāt. Ad q̄rtū ꝺō qꝺ sz deus aliq̄ faciat q̄ natura nō pōt facere no tū proprie facit aliqua ꝺ naturā: sed preter naturaz: vel supra naturā: distinguntur etiā duo genera rationū q̄s deus materie indidit. s. obedientiales z seminales: z actor nature nunq̄ facit cōtra naturaz qz nunq̄ facit contra rōnes obedientiales ipsi nature inditas: sz videatur aliquo mō facere cōtra rōes seminales: b tū in secūdo melius patebit. Ad ꝑ mū incōtrariū ꝺō qꝺ ipossibilia cuiusmōi sunt vificatiōes cōtradictoriox nō ꝓpe cadūt sub distinctione huius significatiōis: qz talia nec sunt entia: nec non entia. Ad scōz ꝺō qꝺ ꝑm Aug. xv. de tri. c. xi. verbū qꝺ foris sonat signū est vbi qꝺ intus lucet: vnde nō ꝓpe hz rōez vbi siue dicti. qꝺ nō est representatiuū eius qꝺ intellect⁹ pōt intelligere: z qz ꝺdictoria vificari: intellectus intelligere nō pōt: non oz talia deo possibilia esse. Ad. iij. ꝺō. qꝺ nō est simile qꝺ inducitur pro simult: qz in rōe vginitatꝝ nō includitur negatio mīnitatꝝ: sic in ratiōe cecitatꝝ icludit ꝑuatio visus: ideo pōt deus facere qꝺ simul sit aliqua vgo: z mater: nō tū qꝺ simul sit aligs cecus z videns.

Ertio q̄rit. vtrz aliqd sit iudicādū possibile vl ipossibile simplr hz cās supiores vel ꝑm inferiores: z vr qꝺ ꝑm supiores. Nam potētie inferiores nō sunt potētie nisi pro ut innittunt supiori vtuti: sz nihil oꝝ simplr tale nisi p cōparationē ad aliqd simplr. g simplr possibile, hz dici p cōparationē ad potētia simplr: sz po⁹ supiores sunt po⁹ simplr. g zc. Preterea. ꝑm ꝓbm. ix. metha. id oꝝ simplr possibile qꝺ pōt educi, de mā vno motore siue p motorē vnū. cū igit cā supior: z potis sime cā suppma q̄l ē de⁹: seipo absq̄ auxilio alteri⁹ cāe possit oia ꝓducere: cā āt inferior nō possit sine auxilio supioris: qꝺ ꝓducit a cā inferiori sp ꝓducit plr bus motoribꝰ: sz qꝺ ꝓducit a supiori pōt ꝓduci vno motore. solū g ē iudicādū aliqd possibile p ꝓpatiōez ad cās supioꝝ non inferioꝝ. Preterea. cā supior magis influit q̄z inferior. g effect⁹ magis seq̄t cōditiōes cāe supioris q̄z inferioris. iudicād⁹ ē g effect⁹ possibil' l' ipossibil' hz cās supiores ī ifēiores. g zc. Preterea. qꝺ pōt fieri possibile ē. g ipiū istificari z cecū illuminari. possibilia sunt: cum aliquādo facta sint. Sz talia nō pñt dici possibilia ꝓ cōpationē ad cās inferiores cā tales cāe in tales effectus non possint ergo possibilitas iudicanda est ꝑm supiores causas.

Qō. ꝛ.

Incontrariū est qz cuz omnia sint possibilia apud

deū si ſm qđ apud deū opantur res poſſibiles dicerẽtur. nihil diceretur impoſſibile. ℙrꝛeterea. oēs cãe ſupiozes ſunt neceſſarie. ſi ergo ſm eas iudicarem⁹ de effectib⁹. oēs effectus neceſſarij diceren/tur: qđ nõ eſt verũ. ℝño. dõ q aliqđ eẽ ſimplr ta le ꝯtũ ad ꝓſens duplr põt itelligi. ℙrimo qꝛ abſqꝫ additamento ⁊ abſolute ſic noiatur: vnde qđ abſqꝫ additiõe dr̃ calidũ. eſt ſimplr calidũ: ⁊ ſic qđ eſt magis vel min⁹ tale: eſt ſimplr tale ⁊ vno mõ diffinit ſim/plr: phũs ſcđo topi. cũ dicit ſimplr dico qđ nullo ad dito dico. alio mõ dr̃ ſimplr tale qđ eſt ꝓ oēz modũ tale ſm quẽ modũ dicim⁹: qđ eſt ſimplr in omni ge nere: eſt cã oium alioꝝ: vt ignis q eſt ſimplr calid⁹ eſt cã oium caldoꝝ ⁊ ſic qđ eſt magis minus tale ũ eſt ſimplr tale: ℳã magis calidũ ⁊ minus calidum nõ oz eẽ ſimplr calidũ: ſz ſolũ qđ eſt maxie calidum. Cũ g q̃rr̃: vtrũ ſz cãs ſupiozes vl inferiozes iudicãd ſit aliqd ſimplr poſſibile vl ipoſſibile: ſi logmur de ſimplr put ſimplr dictũ eſt abſolute ⁊ ſine additam̃ to: tũc diſtinguẽdũ eſt de effectib⁹: qꝛ huiuſmõi effe ctus vel ſũt aptinati ꝓduci ſolũ ſm cãs ſupiozes: et de talibus ꝓpe nõ eſt qõ. attñ poſſibilitas ⁊ in poſſi bilitas in eis iudicãda eſt ſm ſupiozes cãs cũ ſoluz ſm eas educi hẽant. Si vo huiuſmodi effectus hñt educi ſm vtrũq genus cãrũ: debẽ dici poſſibiles ⁊ ipoſſibiles ſm inferiozes cãs q̃ tũc a proximis cau ſis potiſſime ꝓditiões trahũt: ⁊ eas maxie imittanẽ iõ vita ⁊ viſio in q̃ poſſunt cãe ſcđe iudicãda ſunt ſz eas: vt qđ põt viuere vl acgrere vitã ſz cãs iferio res oz dici poſſibile tale: qđ nõ ſolũ ſm ſupiozes: im poſſibile dici põt: vñ mortuũ viuere. cecũ videret ⁊ tlia abſolte ⁊ abſqꝫ additñto ipoſſibilia dici pñt: Si vero accipiat ſimplr tale qđ eſt ꝓ oẽm modum tale. tũc de poſſibili ⁊ ipoſſibili nõ eſt. pter indicãd ſz poſſibilitas attẽdẽda ẽ ſz cãs inferiozes: ipoſſibi/litas vo ſm ſupiozes. ℳã qđ eſt poſſibile ſm inferi ozes etiã eſt poſſibile ꝑ ſupiozes: ⁊ ita ꝓ oẽz moduz eſt poſſibile ecõuerſo ãt de ipoſſibilitate qꝛ quod eſt ipoſſibile ſm ſupiozes eſt ipoſſibile ſm inferiozes ⁊ ita ꝓ omnẽ modũ eſt impoſſibile. Ad ꝑmũ dđ q aliqđ debz dici ſimplr tale ſm id qđ magis imitat ⁊ qꝛ effect⁹ magis imitat cãs ꝓpas ꝯ ſuppꝛemas lz ſuppme ſint potẽtiozes: ⁊ magis virtuoſe: poſſi/bilitas ⁊ ipoſſibilitas ineffectu attẽdẽda eſt ſimplr ſm cãs inferiozes nõ ſz ſupiozes: accipiẽdo ſimplr mõ quo dictũ ẽ. Ad ſcđuz dđ qꝛ rõ. ꝓcedit ex flõ intellectu auctoritat̃. intẽtio eſt. n. ꝑbi q illa dicãt ipotentia talia q̃ vnico ꝑncipio ſiue vno motoꝛe. i. vna tranſmutatiõe talia fiunt: vt terra nõ ẽ potẽtia ſtatua: qꝛ ſine multis tranſmutationibus formam ſtatue adipiſci non poteſt: ⁊ quia quod poteſt ꝓdu cere cã inferior ẽ magis in potẽtia ꝓpinq̃ ꝯ qđ põt cã ſupioꝛ iudicãda eſt poſſibilitas ſz inferiozẽ ñ ſm ſupiozẽ. vnde ſi bñ aduertimus rõ petit qđ ẽ in ℙrio.

Ad tertiũ. dđ q lz cã ſupioꝛ magis influat: influit tñ mediãte cã ſcđa: ⁊ huiuſmõi influẽtie ꝓ ſcđaz cãz ſpecificari hñt. ꝓpter qđ effectus magis ſequit̃ ꝓd. tiones cãe ꝓme ꝯ ſuppme. Ad q̃rtũ dđ q vt tal ctũ fuit in ſoloe ꝑncipali nõ ẽ qđ de effectib⁹ g hñt ꝓduci ſolũ ꝓ cauſas ſuppꝛemas cuiuſmõi ẽ iuſtifi/catio impij ⁊ illuminatio ceci.

Ad litteꝛa. ſuper illo. (potuit de⁹ ſimul cũcta facere). Notãdũ bocnõ ſolũ itelligẽdum eſſe ꝯtũ ad ipſas ſpẽs. ſed et ꝯtũ ad ipſa indiuidua. nã oia indiuidua que ꝓducẽda erãt in toto tẽpoꝛe: potuit deus ſimul ꝓducere. Itez ſup illo. (Sz rõ ꝓhibuit.) Notãdũ q ꝓ rõ nõ ℙriatur dine potẽtie vñ talis ꝓhibitio nõ ẽ ꝑpter ℙrietatẽ. ſz ꝑpter in ꝓpoſſibilitatẽ. qꝛ iſta duo ſimul ſtare nõ pñt: q de us aliqđ ꝓducat ⁊ tñr rõabilit̃ ſit ꝓductũ. Itẽ ſup illo) Si peccare nõ poſſe dr̃.) Notãdũ q ſicut eẽ ñ ens nõ eſt eẽ ſz nõ eẽ ſic poſſe peccare vel poſſe dcũ/cere nõ eſt poſſe. ſed nõ poſſe. Itẽ ſup illo. (Licet filiꝰ nõ poſſit a ſe.) Notãdũ q agere reſpicit eẽ: ⁊ ꝓ ſe agere ꝓ ſe eẽ: ⁊ qꝛ eẽ filij eſt illud idẽ eẽ qđ pr̃ hz: ⁊ ẽ eẽ purũ ⁊ ꝓ ſe nõ in nã receptũ: dr̃ filiꝰ ꝑ ſe agere ſicut ⁊ pr̃: nõ tñ dr̃ agere a ſe qꝛ q ſit. ⁊ qꝛ ãgat: ã pre lz angelus ãt ⁊ bõ ⁊ qlibz creatura qꝛ nõ ſolũ eſſe hñt ab alio: ſz ẽt hñt eẽ in nã receptũ nõ ſolũ nõ agũt a ſe ſed etiam poſſunt dici agere non per ſe.

Vidã tñ ꝛc.) ℙoſtq̃ magiſter determi nauit de vlitate diuine potẽtie: hic in pte iſta remoz errozẽ illoꝝ q circa vlita tẽ eꝰ errauerũt ẽẽ quã dupliꝛ: alig errauerũt ꝑ. filiꝰ. rũt. ℙrio. qꝛ negauerũt vlitatẽ vturis diuie: coartãdo ipaz ꝯtũ ad res factas dñtes deuz nõ poſſe facere niſi q̃ facit. Scõo qꝛ negauerũt vli tatẽ eꝰ ꝯtũ ad q̃litatẽ factoꝝ: dñtes deum nõ poſſe melioza facere q̃ faciat: ſcđa ibi. (ℳũc iſtud reſtat.) In ꝓncipio. xliij. di. circa ꝑmũ o. f. qꝛ ꝑmo dicẽ dã errauerũt g coartabãt diuinã potẽtiã. dñtes deũ nõ poſſe facer niſi q̃ fac roborãtes dictũ ſuũ rõib⁹ ⁊ au/ctoritatib⁹. Scõo adduc rões ⁊ auctoritates eo ꝓ q̃ dicta ſua roborabãt. ſcđa ibi. (ℳõ põt deus.) cir/ca qđ duo fa qꝛ ꝑmo adducit rões. Scõo auctori/tes: ſecũda ibi. (ℳis ãt illi.) circa ꝑmũ o. f. qꝛ ꝑmo põit duas rões eoꝝ ſimul ſcõo addit quaſdam rões diuiſim ⁊ ſingulariter. ſecũda ibi. (Addunt quoq; ⁊ alia) circa primum duo facit quia primo ponit du as rationes eorum ſimul q̃ꝝ ꝑma talis eſt: de⁹ ñ põt facere niſi iuſtũ ⁊ bonũ: tñ nõ ẽ iuſtũ ⁊ bonũ cũ facẽ niſi q̃ facit. g nõ põt facere niſi q̃ facit: ſõca talis. de⁹ ñ põt facere niſi qđ ſua iuſtitia exigit: q̃ faciat: nec po teſt nõ facere niſi qđ exigit q nõ faciat. ſz ſua iuſtitia exigit facere q̃ facit: ⁊ nõ facere q̃ nõ facit: g nõ põt pl̃a facere ꝯ faciat pl̃a dimittere ꝯ dimittat. ſcõo ſoluit ⁊ ꝑmo ad ꝑmã obiſ q deus nõ põt facere niſi iuſtũ: qꝛ nõ põt aliqđ facere quo facto iuſtũ nõ ſit teſt tñ deus facere aliqđ qđ nõ eſt iuſtũ: qꝛ qđ nec fuit nec erit iuſtũ dici nõ põt ⁊ tñ talia deus facere põt. Si g iuſtũ ſupponit ſolũ ꝓ ꝓſentib⁹ ꝑteriꝫ ⁊ futuris. põt deus facere qđ nõ eſt iuſtũ: ſicut põt face re id qđ nõ eſt facturus. Si vo ſuppõat etiã ꝓ hil q̃ poſſunt eẽ iuſta: ſic nihil deus põt facere qđ nõ ſit iuſtũ. ℳã qcqd põt facere: iuſtuz eſſe põt: ⁊ qcqd fa cit iuſtum eſt: poſtea ſoluit ad ſecũdã nã cũ dr̃ deus nõ põt facere niſi qđ iuſtitia ſua exigit: tal̃ ꝓpoſitio eſt multiplex: qꝛ ſi ſit intellectus q nõ poſſit facere niſi q ſua rõalis volũtas vult: ſic eſt locutio falſa: ſi vo q nõ poſſit facere niſi qđ ſi faceret ſibi faceꝝ cõ/ueniret ſic ẽ va. Similiꝛ diſtinguẽda eſt illa niſi q̃ ſua iuſtitia exigit ſecũda pars ibi. (ℳijs aũt reſpõ demus.) Deinde cum dicit. (Addũt quoq;.) Ad ducit q̃ſda rões ꝑ ſe ⁊ ſingulariter ⁊ duo fa. qꝛ ꝑmo facit qđ dictũ eſt. ſecũdo ſpãliter adduc q̃ſdaz rõem ſumptã ex preſciẽtia: ſecũda ibi. (Itẽ aliꝰ adiũgũt.)

Circa ꝑmũ tria facit: ſm qđ tres rationes adducit. ℙrima talis. deus nõ põt facere niſi qđ debet. ſz nõ debet niſi quod nõ facit. g nõ põt facere niſi qđ facit ⁊ ſoluit q deus nõ eſt debitoꝛ nob niſi ſm volũtatẽ igit̃ ꝓpoſitio illa multiplex eſt. ℳã ſi intelligat de⁹ nõ põt facere niſi que debet ſi ſit ſenſus q nõ poteſt niſi qđ debet: ſ eſt niſi qđ ſua volũtas vult ꝓ quam nobis bona promittit ⁊ promittendo ẽ debitoꝛ: ſic eſt falſa. ſi vero ſit ſenſus q non poteſt niſi quod de bet: ideſt niſi quod ſi faceret ei conueniret ſic eſt ve/ra. Secũda rõ talis. quicqd deus facit vl dimittit totũ optia ratiõe fit: ſz illa optia rõ eſt eterna ⁊ imu-

tabilis: nō ergo alia pōt facere ꝙ faciat: vel dimittere ꝙ dimittat: ⁊ soluit ꝙ illa optima rō p quā facit ꝙ facit ⁊ dimittit ꝙ dimittit: est sua volūtas ꝙ est rō talꝫ ⁊ eqssima. Sz ex ꝺ nō ꝺꝛ ꝙ ñ possit facere nisi ꝙ facit: qz illa eadē rōali volūtate qua facit b: ⁊ illa dimittit: posset illa facere ⁊ dimittere ista. Tertia rō talꝫ rō ē eū facere ꝙ facit ⁊ nō alia: sic ē rō eū dimittere eū dimittit ⁊ nō alia. ergo nō pōt facere nec dimittere nisi que dimittit ⁊ facit: aliter. n. irratiōabilr a geret ⁊ soluit ꝙ volūtas sua ē id p qō aligd ē iustum ⁊ rōale: si ergo sit sensus ꝙ nō pot facere nisi qō rō est eū facere. i. nisi qō rōabil' sua volūtas vult sic est ꝛa. si vero intelligatur qō nō possit facere nisi qō si facerēt rōabile eēt sic ē ꝛa. scōa ibi(addiciūt quoqz Tertia. (ipsi autē addūt.) Tūc segtur illa pars (Jtē aliud adiungunt) Jnqua spāliter adducit rōes sumptā ex prescia: ⁊ patet p ea que inde pscia dicta sunt. Deinde cū dicit(hijs autē illi)adducit auctozitates per quas dictū suū robozbant. ⁊ p.mō facit qz pmo facit qō dictū est scōo cū sit rei vitas ꝙ deꝰ possit facere ꝙ nō facit adhuc multas auctozitates. ꝙ ꝺ nō ſt. scōa ibi. (qō vt certius)circa pmū. o. f. ꝛz ꝙ duas auctozitates pdicti pse adducebant: pma talꝫ qz Auguſt. in li. de simb. dicit ꝺum nō posse qō nō vult: qō expōit magister sic intelligēdū eē: qō nō pōt deꝰ ꝙ nō vult se posse. scōa auctozitas sumit ex libo cōfeſ. cuiꝰ robur in ꝺ cōsistit: qz in deo volūtas ꝙ nō vult: nec vult ꝙ nō pōt ⁊ soluit: ꝙ in deo nō ē potētia maioz volūtate qz vna ⁊ eadē res sunt: attamen ꝙ alia ⁊ alia habitudinē ipoztatā p vtrūqz: dicit deus aliꝙ posse ꝙ nō vult: scōa ibi. (Jtē in li. vii. cōfeſ sio.) Deinde cū dic. (Nō vt certius .) Adducit multas aucto. ꝙ ꝺnt deū posse ꝙ nō vult ⁊ ꝙ nō facit ⁊ ꝺ. fa. qz pmo facit qō dictū ē. scōo cōcludit ꝙ ꝛz possit deus facere ꝙ nō facit ⁊ velle ꝙ nō vult: volūtas tñ eius imutabil' est: scōa ibi. (Pōt ḡ deus .) Jn q° terminat ſnia lectiōis ⁊ diſtin.

Jn pſenti diſ. intentio magistri spetialr vsaꝫ circa errozē eoꝝ q diuinā potētiā coartabāt: qō faciēdo errabant duplr. Primo qz dicebāt diuinā potētiā finitā ⁊ limitatā. Scōo qz dicebāt deū agere ex necessitate: cū dicerēt deū nō posse facere ꝙ nō facit. iō de his duob⁹ queremus. Circa pmū qremus duo. Primo. vtrū deus sit infinite potētie. Scōo. vtrū huiusmōi oipotētia vel infinitas potētie possit cōicari creature.

Qō. pma.

Ad pmū sic pcedit. videt ꝙ in deo nō sit vtus infinita: nā ea ꝙ nob ꝺ subijs sepatis declarant ex sensibilib⁹ sunt accepta. qz nra cognitio incipit a sensu: sz nihil videm⁹ in entibus infinitū: cū igit nō arguat infinitaz potētiā nisi infinitus effectus. nō ꝺbem⁹ ponēr ꝺi uinā potētiā infinitā. Preterea. cuilibet potentie actiue rñdet potētia passiua: qz sm phm frustra eēt actiua potētia nisi ei rñderet passiua: sz actiue potentie diuine infinite nō rñdet in nā passiua potētia proportionalr illi. ḡ ꝛc. Preterea. si eēt in deo infinita potētia: cū potētia possit reduci ad actū qz possibile est quo posito. nihil segt ipossibile possent alquando entia eē infinita: qō est incōueniēs. Preterea. infinitū ꝓtitati cōgruit: vt hr̄ pmo phſi. ⁊ hz rōem impfecti: vt hr̄ in tertio. sed talia deo attribuere est incōueniēs: ḡ ꝛc. Jncōtrariū est Augu. de fide ad petrū ḡ alt. firmissime tene ⁊ nullatenꝰ dubites trini ⁊ tatē deumimensuz esse virtute: nō mole. Preterea. Dionyſ. viij. de di. no. dicit deū habēr vtutē infinitā. qz pot infinita pducere. Rño. dō. q phus ista ꝙstionē determinat ⁊ ptractat. viij. phiſi. ostendit. n. ibi deū habere vtutē infinitaz: qz mouet ve mouere pōt in tēpore infinite. imaginat. n. ꝙ posse revoluere infinities celuz circa terrā p infinitū tps eē nō possit sine infinitate vtutꝫ. nā si p maius tps movere celū ⁊ plies ipsuz circa terraz revoluere reprit maiozitatē vtutꝫ: ex quo ponit in deo potētia admouēdū p infinitū tēpus: ⁊ ad infinities revoluēdū ipz oz i eo eē potētiā ifinitā: ḃ aūt ōmōstratio si solū superficialr inspiciat: solū videtur arguer deū hr̄e infinitā potētiā ouratiōe nō vigoze. Nā si aliꝙ vtus i movēdo nō lassaret ꝙ rōe moueret p diē posset movere p ānū ⁊ p infinitū tēpus. pp qō alig crediderūt de intētiōe Aristo. ⁊ sui Cōmē. eē deū hr̄e infinitā potētiā ouratiōe nō vigoze: sz pdicta phi via regrit vlterio rē intellectuz quā vba tonēt. Nā cū sol ſm ipz p infinitū tēpus ista inferioza moueat. si ḃ arguere infinitā rē vtutꝫ: in cozpe eēt vtus infinita: qō est ꝺ phm. Si ḡ via pdicta vitatē hr̄e ꝺz: qꝰ monēs vel habēs potētiā ad mouēdū in tpe infinito hz vtutē infinitā: ibi intelligēdū est qꝰ moueat pncipalr nō ab alio motus nec ab alio inesse cōseruatus. ⁊ sic solū deū ponim⁹ infinite potētie: qz alia ab ipso: vel movēt mota vl nō movēt pncipalr: sz secūdario ⁊ vel vt ab alio ineē cōseruata: ⁊ vt appareat quomō ḃ arguūt infinitatē diuine vtutꝫ notādū ꝙ infinitas vtutꝫ triplr accipit Primo. ex eo ꝙ nō est vtus in mā recepta: nā eē qꝰ recipit in aliquo recipit ſm modū rei recipientꝫ: ⁊ tō oē tale ē finitū ⁊ limitarū cū recipiat modū ⁊ mēsurā ab eo in quo recipit. Scōo vtus limitata dicitur ex eo ꝙ est ꝺcta ad genꝰ vel ad speciē. nā oē qō ē ꝺctū ad genꝰ vel speciē ſm illud genus diffiniri vel describi pōt: ⁊ ita eē finitū ꝺz. qz semp diffinitū clauditur in pncipia diffinientia: pp qō diffitio a phō. v. metaphi. appellat termin⁹ eo qō diffinitū p diffinitionē finiatur ⁊ termietur. Jsti āt duo mōi finitatis quodāmō quālibz forma mālē cōcomitāt: vt albedo duplr finita est. Primo ex eo qō est recepta in mā: pp qō nō cōpetit tibi ois rō albedis. Scōo. dato ꝙ eēt forma abstracta adhuc. finita eēt: qz ōtermināta esset ad genꝰ ⁊ speciē. Nā ſz eēt infinita albedo si eēt abstracta: qz cōpeteret ei ois rō albedis: nō tñ eēt infinitū ens vl infinita simplr; qz non cōpeteret ei ois rō eēndi: cū eēt determiata ad aliqō gēus entis. possumꝰ tñ si volumꝰ issꝫ duobꝰ mōis finitatꝫ tertiuz superaddēr. vt dicatur vtus finita nō solū: qz est in mā recepta: vel qz est ꝺcta ad genus ⁊ speciē: sz ēt qz innititur alij vtuti. Nā ois vtus regulata p vtutē aliā finitatē ⁊ mēsurā recipit a vtute regulāte. Si ḡ esset aliꝙ vtus ꝙ nō eēt in mā recepta nō eēt ꝺcta ad genꝰ ⁊ speciē nō initeretur alteri vtuti: illa vtus simplr ⁊ absolute infinita esset: dictū est. n. deū hr̄e infinitaz vtutē: qz potētiā hz ad mouēdū in tēpore infinito: ⁊ qꝰ moueat nō motus: nō ab alio inesse cōseruatus ⁊ pncipaliter: inquātū mouet nō motus: vtus sua nō ē vtus in materia: quia mālia mouent mota: inquantū mouet ñ ab alio inesse cōseruatus: nō hz eē p ptici pationē: sed est suū esse. Nā si participaret esse idigeret alio q eū cōseruaret inesse: ⁊ qz deus est ipsuz esse: ꝙquid est in eo est suū esse: sua vtus est ipsuz eē ergo in eo reseruatur ois rō essendi: igitur hui⁹ vtus nec est ꝺcta ad genus. nec ad speciē: qz non movet pncipalr: vtus sua non initur alteri vtuti est ḡ simpliciter ⁊ per omnez modū virtus dia ⁊ infinita p pter tria pdicta: ḃ aūt tria Dionyſ. ix. de di. no. loquens de diuina magnitudine siue de eius virtute tangit dicens diuinam magnitudinem esse infinitam: qz est absoluta fine quantitate ⁊ fine numero absoluta est qz non est in materia recepta sine ꝙtitate est; qz non est ad genus vel speciem cōtracta

fine numero fine mēsura exīstit: qz nō initit̄ alteri virtuti a qua numerū z mēsurā suscipiat. Ad pri/muz dō q nō oz entia esse infinita ad hoc q arguatur diuinā virtutē infinitā esse: sed quodlz ens qōcūqz finitū z limitatū de necessitate arguit in finitatē il/lius virtutis. Mā mota sunt ab imobilibus hūtia esse: p pticipationē p̄supponūt q̄ sunt p essentiā: in nitentia alijs vtutibus arguūt vtutez nulli virtuti in nitētez. tcū igit̄ z corpozalia moueāt mota: indi/geant cōseruari in esse innitātur vtuti alij: de necessi tate arguūt diuinā vtutē nō motā nō ab alio in esse cōseruatā: nō alii innitētez: p q̄ ola diuine virtuti in finitas cōprobatur ex quolibz ergo effectu illā in finitatē arguere possumus. Ari. tñ p tēpozis in finitatē eā in finitā eē pbare voluit. qz p talē infinitatē quo dāmō magis sensibilit̄ pbatur intētū. Ad scōm dō q illa ppositio intelligēda ē de potētia naturali q̄ agit ex suppositiōe māe siue potētie passiue: iō ni/si ei respōderet passiua potētia frustra esset. Sed in diuina potentia locū nō hz que agit nullo p̄supposito: vel dicere possumus q̄ diuina potētia cū nō oz/dinet ad aligd aliud: nec agit pp aliū finē: frustra eē non pōt: vnde illa ppositio locū habet in hijs que agunt ppter finez aliuz: prima aūt solutio magis est ad ppositū. Ad tertiū dō q nō pertinet ad aliquā virtutē p̄ducere effectū cōtra rationē eius. vnde nulla virtus opatur motū in instanti cū de ratione motus sit q̄ mēsuret tēpoze z qz cōtra rationē esse/ctuuz pductoz est infinitas. ideo nunq̄z actu infini ta p̄ducta erunt. Ad q̄rtū dō q̄ consueuit distin gui dupl'r infinitū p̄uatiue z negatiue: p̄uatiua infi nitas nō competit diuine virtuti: nō enīz est infiniti/ta: qz sit apta nata infinitari: z huiusmodi infinitas habet rationē impfecti z est illa que pōt cōgruere q̄z titati: est tñ diuina vtus ifinita negatie qz nō ē finita.

25.ij. Ē cūdo queritur. Utrū infinitas potentie vl' oipotentia possit cōicari creature. Et videt q̄ sic: qz p̄m Dionȳ. viij. de di. no. Virtus diuina est infinita: qz pōt infinita p̄ducere: sed posse pducere infinita: est creature cōicabile: potuit. n. deus ab eterno facere mūdū vt ostendetur scō. huius q̄ si sic sciuisset: sol habuisset causalitatē sup infinitos effectus: nō ergo est contra rationez creature habere potētiaz infinitā. P̄ręterea. nō est minus habere naturā infinitaz q̄z vir/tutez sed cōicatū est creature alicui habere infinitaz naturā. qz p̄m auctorez in lib. de cāis: intllie sunt cō posite ex finito z infinito: siue ex esse z natura: vnde p̄m ipsum hūt nāz infinitā: ergo z virtutē infinitam habere possunt. P̄ręterea. cuiusłz potētie passiue in natura hz respōdere actiua potentia: cū igitur po tētia materie se extēdat ad infinita: oz dare aliq̄z vir tutem agentem ex suppositione materie que possit oēs illos effectus de materia educere ad quos mā ē in potētia: huiusmodi aūt nō erit diuina virtus: ta men quia talis vtus non agit ex suppōe materie tñ qz deus mouet huiusmōi corpozalia mediantibus causis secūdis: erit ergo huiusmodi virtus qd crea tuz: igit̄ aliqua creata virtus erit infinita. P̄ręterea. sic oipotētia respicit infinita oba sic z oisciētia sed sciētia oiuz cōicata est creature: vt aie xp̄i: ergo z oipotētia creature cōicari pōt. Incōtrariū est. qz ois creatura est certz circūscripta limitibus: vnde z p̄m Damas. lib. scō ca. ij. ipsi angeli circūscripti/biles sunt: sed nihil tale pōt habere infinitā potentiā: q̄ rē. P̄ręterea. potētia creādi si oipotētia p̄/net: sz tal' ñ pt cōicari creature vt i. ño oñdet. q̄ neci oipotētia ei cōicari pōt. R̄ñ dō. q vt habitū ē: vtus ex hoc dicit infinita: qz nō est in mā recepta. qz nō est contracta ad genus vel speciē. qz inagēdo nō initi/tiē alij virtuti: cū igit̄ hoc creature repugnēt: nulli crea ture cōicari pōt. hz. n. q̄libz creatura aliq̄z potētiali tatē āmixtā: pp q̄ virtus eius ñ est penitus in māt hz eē participatū z ab alio pp q̄ ad genus vel spe/tiē est cōtracta: agit mota: z vt instrumentū diuinū: pp q̄ q̄libz virtus creata virtuti diuine innitit̄. so lus aūt deus simpl'r est infinite vtuz: qz solus ipe est simpl'r imāt. z nec ad gen̄ nec ad spetiē determina tur: z inagēdo nulli virtuti innitit̄: q̄ oia ex hoc contin gunt. qz ipse est actus pur⁹. Mā ex hoc est fūme in māt z nullā potētialitatē hz āmixtā: qz est actus purus. ex hoc etiā nec ad genus nec ad speciē determinatur: qz cū sit actus purus z sit ipsuz esse: nō determinat ad aliquod esse: sed in eo ois essendi ratio reseruat. Rursuz ex hoc hz q̄ inagendo nulli virtuti innitatur qz q̄ alij virtuti innitit̄ z a vtute alia suscipit firmi tatez: hz aliquā potētialitatē āmixtā pp quam susci pit influentiā vtuz a q̄ roborat. Si ergo creature cōicari posset habere potentiā ifinitā: cōicari ei pos set q̄ esset actus purus z q̄ esset deus: quod est in conueniēs: possumus tñ si volumus assignare. iiij. in gb⁹ dei oipotētia manifestat̄ que creature cōica ri nō possunt: pp q̄ oipotētia nec ei cōicari pōt. oi/cit. n. ds oipotēs vel manifestat̄ nob oipotētia ei⁹ quadruplici: er. P̄rimo qz oia ordinat. Secūdo qz oia conseruat. Tertio. qz oia pducit. Quarto qz oia ad se cōuertit. hoc aūt quoz tangit Dionȳ. v. de di. no mi. dicēs deū esse oipotentē. qz oia continet z collo cat quātū ad primuz: z addit q̄ est oia fundans ceu strigens z firmās quātū ad secūdū z subdit q̄ ex se ipsa diuina vtus quēadmodū ex radice oia pducit q̄tū ad tertiū z segtur q̄ ad se ipsuz oia cōuertit quantū ad q̄rtū. in q̄ztū deus oia ad se cōuertit est fūme bo nus siue ē finis oiuz i quē oia ordināt: put vero oia ordinat z constringit: est fūme vnus. qz ois ordo ab vnitate incipit. vt dicit. xxi. ppositiōe P̄roculi in q̄ztū aūt oia pducit: agit nullo p̄supposito z ñ hz esse in natura receptū: put aūt oia cōseruat z est oiū cā essendi: est ipsuz esse in quo ois essendi ratio reseruat. cū igit̄ creature cōicari nō possit q̄ sit ipsa bonitas z fūmū bonū ei cōicari nō pōt: q̄ oia ad se conuertat: Secūdo cū ei nō possit ttibui qz sit ipsa vnitas in q̄ nullus est numerus: ei cōicari nō poterit q̄ oia ordi net z suis locis disponat. Tertio. qz oe creatū eo ipo q̄ creatū est hz esse in natura receptū: nulli creature cōicari potcrit q̄ agat nullo p̄supposito q̄ q̄ oia pdu cat. Quarto qz q̄libz creatū hz aliquā potētialitatē āmixtā: z nō est ipsuz esse nulli tali cōicari poterit q̄ oia cōseruet z sit oibus cā essendi. Simplr ergo lo/q̄ndo nulli creature pōt cōicari oipotētia z virtus in finita. aliqs tñ mod⁹ infinitat̄ cōicari creature non est incōueniēs. p̄m quē modū intellia dicitur habe virtutē infinitā in inferius: inquantū corpozalia: z inferioza virtutem intellie cōprehēdere nō valēt.

Ad p̄mū dō q̄ si mūdus fuisset ab eterno vtus so lis simplr nō eēt infinita: z qz semp fuisset determi nata ad aliquos effectus cōpeteret tñ ei aliqs mo/dus ifinitat̄. Sz sic eē vtutē creatā ifinitā: nō ē incō ueniēs. Ad. ij. dō q̄ nulla creatura hz nām infini tā simplr: cuz q̄libet creata nā determinat̄ ad aliq̄d genus vl' ad aliq̄z speciē: aliqs tñ modus infinitat̄ pōt ppetere alicui nē create p̄m quē modū dicimus nāz intellie infinitā qz nō est recepta in mā: eē tam ei⁹ finitū dīs qz ē receptū in nā. Ad iij. dō q̄ si ē aliq̄z vtus creata q̄ possit educi de materia oia illa que est in potētia hz rationes sciales. sicut forte ē vir tus intellie mouētis orbez: q̄ mediāte celesti corpe z agentib⁹ particularib⁹: omnia talia educit: ñ tam

propter hoc virtus eius est infinita: tū qz agit ex supposīone: tū qz psupponit ex necessitate ordinis secundū qz causat: tū qz est limitata virtus eius ad aliquos particulares effectus. Nā ex materia oēs effectus educi nō pōt. Et rursus suppositis particularibus agentibus et corpore sup celesti: non pōt de materia educere oia illa ad q̄ mā est in potētia sm rōes obedientiales: sz forte possit ea ad q̄ est in potentia sm scientiales. Ad q̄tū dō qz nulli creature sm qz creatura est cōicata: ē oīs scia simplr. Nā aia xpi nō equat verbo simplr loquendo nec in nūero scitoz. nec in liquiditate scientie: sz dato qz alicui creature possit cōicari oīs scientia: non propter hoc bt qz ei cōicari possit oipotentia: qz scientia sic est in recipiendo: sz potentia vt hic de ea logmur ē imagīdo: et nō ita repugnat creature infinitas passiue vt actiue.

Finde q̄rit de necessitate diuine actionis. Et circa h q̄runt duo. Primo. vtrū agat ex necessitate nature. Secūdo. vtrum ex necessitate iusticie.

Qō. iij.

D primū sic pcedit. videt qz deus agat ex necessitate nature. qz illa sic agūt q̄ q̄ntū est de se ōterminate et imobilr se habēt ad pductionē effectus: sz deus magis immobilr agit q̄z aliqō agēs nāle: ergo potissime deo cōpetit agere ex necessitate nāe. Preterea. eodē vbo quo pr̄ dicē se dicit et creaturā iuncta illud Anselmo. xxiij. Sic de⁹ qcqd dicē vbo suo dicit: vno igit eodēq; vbo dicit seipsum et q̄cūq; fecit: sz illud vbū nāliter adiecte emanat: ergo et creature q̄ p dictum verbū pcedūt nālr ex necessitate nature pducunt. Preterea. in deo nihil est differens a natura sua: ergo et vtus sua et volūtas sua et oia sua sunt idē qz natura: qcquid ergo ab eo pcedet: siue pcedat p volūtatē siue p aliqd aliō attributuz nalr pcedat ab ipo ergo q̄ producit nalr vl ex necessitate nature pducit. Preterea. Dionys. iiii. de di. no. assimilat solare lumē diuine bonitati: qz sicut sol oia illuminat q̄ illuminari possūt: et absq; electiōe et ratiocinatōe oib⁹ lumē suū fundit. sic et deus suā bonitatē oib⁹ tradit: talis actio est ex necessitate nature: ergo et. Incōtrariū est Damas. li. pmo. c. viii. Qui dicit qz creatio est op⁹ exīs volūtate: sz cū creare dicat diuinaz actionē deus agit volūtate nō necessitate nature.

Preterea. qd agit ex necessitate nature statiz producit effectū: nisi impediat: sz cū diuina vtus impediri nō possit: et deus sit eternus: creature tēporales non agit deus ex necessitate nature. Rño dd qz q̄ naturalr de pma cā cognoscere possumus: p effectus nob⁹ inotescūt: et qz vtus diuina ē vtus infinita et sua potētia oipotētia dici dz: potissime p ea sm q̄ oipotētia sua declarat: modus actiōis eius inotescit: habitū est. n. p Dionys. x. de di. no. Quatuoz ee sm q̄ diuina oipotētia manifestatur. Primo qz oia ordinat. Secūdo qz oia cōseruat. Tertio qz oia pduc. Quarto. qz oia ad se cōuertit: sz qlibz illoz q̄tuoz māifestare possumus modū actiōis diuine: et ostēdere qz deus nō agit ex necessitate nature: sed ex libertatis arbitrio de agēte. n. naturali duo dicē possum⁹. vt pz p pōm: q se intromisit de actione rez naturaliū. Primo. qz agēs ex necessitate nature moz moueturr: pp qd dicit sōo phis. q oē mouens phisice mouetur: et q̄cūq; nō amplius mota mouēt nō amplius sunt phisice cōsideratiois. Secūdo qz actiōes naturales sunt determinate ad vnū. vnde. ix. methaphi. dat dīa inē potētias naturales et rōales: qz potētie rōales sunt ad opposita naturales sunt determinate ad vnū. Si igit ostēdere possum⁹ qz oia ordinās oia cōseruās: oia pducēs: et oia ad se cōuertēs: non agit motū et sua actio ad vnū determiarari nō vz: sufficienē ostēsuz erit deuz nō agere ex necessitate nature. Qō. n. moz motū: ab alio ei finis pstituit. ex h. n. sagitta destinat a sagittāte: qz sibi ipsi ordinē et terminū pstituere nō vz: et nihil cognitōe carēs sibi ipsi terminū et ordinē pstitere pōt: nihil ergo agēs motum et nō p cognitionē: sz ex necessitate nature pōt ee totius ordinis instituor cū omni tali agēti ab alio pstituat ordo: eo ipso igit qz deus oib⁹ ordinē pstituit: si moz motū: nec ex necessitate nature. Sz p intellectū et cognitionē: siue ex libertatis arbitrio: sic. n. imagiari debem⁹ qz dispones et ordines in istis corpalibus aliquo mō deriuant a dispositiōib⁹ et ordinib⁹ side rū dispositiōes aūt et ordines sidez reducūtur nō in agēs ex necessitate nature: sz imagēs p intellectū et volūtatē. vnde Cōmen. xij: metha. dicit qz que sunt in istis inferioribus habēt mēsurā ppam ex cōstitutibus motū stellaz et dispositiōib⁹ eaz adinuicem: et ista mēsura puenit ab arte diuina intellectuali: nō ergo ordo et mēsura in reb⁹ puenit sm Cōmen. a necessitate naturali: sz ab arte diuina intellectuali: et idē ibi dē ait. qz natura nō agit nisi rememorata ex vtutib⁹ agētib⁹ nobilioribus q̄ dicūtur intelligētie. semper ergo opus nature est opus intelligentie: qcqd ergo agit motū: reducitur in agēs p intellectū et imobilr deus igitur q oia ordinat et est id in quo oia reducūtur: non agit vt ab alio mot⁹: q nō agit ex necessitate nature. Rursuz etiā qz agēs naturale est ōterminatū ad vnū qd oia ordinat nō agit ex necessitate nature. Nā oia ordinare nō regrit determinatā actionē: cū oēs cāe q̄ in tali ordine cōtinentur diuersificētur in actionib⁹ suis. Secūdo hoc idem declarare possumus. qz oia cōseruat. nā illud oia cōseruat qd ē oibus causa essendi: illud est oibus cā essendi qd est ipsum esse qz qd nō est ipsum esse nō ē oib⁹ cā essendi sz aliud ē ei cā vt sit. Si igit de⁹ qz qd nō est ipsum esse: nō agit motū: qz qd agit motū hz potētialitatez amixtā: cū motus sit actus entis in potentia: qd est ipsum esse: cū sit actus purus potētialitatē amixtaz habere nō pōt. ex hoc etiā apparet qd determinatam actionē habere nō potest. Nam qd est ipsum esse: in eo reseruatur omnis ratio essendi: cū ergo modus agendi sequatur modū essēdi: qd habet determinatum modum agendi habet determinatum modum essendi quod ergo habet esse in quo omne esse continetur: quia habet actionez in qua actiones singule continent: ergo deus oia cōseruat. Est ipsuz esse. nō agit ab alio motus: nec habet determinatā actionē propter qd sequitur ipsum nō agere ex necessitate nature. Tertio: ista eadez veritas declaratur ex eo qd producit oia. nam oia producere est non habere actionem determinatam ad vnum: qz cuius actio ad vnum determinatur non proprie producit omnia: sed quedaz. Rursum qd omnia pducit non agit motū: qz qd agit motū: non est primum agens: et qz solum principium agens agit nullo presupposito et nō supponēdo materiaz et subiectum cū producens omnia nihil presupponat: nec alicui alteri virtuti initatur. de necessitate tale agens est agens primum et non agens motum. igitur qz deus omnia producit non habet actionem limitataz. nec agit motus: propter qd non agit ex necessitate nature. Quarto hoc idem ostenditur: qz deus omnia ad se conuertit: nam qd est tale est summum bonum nam id in quod omnia ordinantur est finis ultimus et quid optimum. In optimo aūt reseruatur omnis ratio bonitatis: et quod est tale non agit propter finem aliū: inq̄stum deus: non agit pp finē aliū nō agit motus: put vō ipo reseruat oīs rōbonita-

tis non hz actionem limitataz:nec agit motus pro pter qđ sequitur ipsum nō agere ex necessitate nāe: vt ēp habita manifestū. Ad pmū dđ q3 hz ōus agat imobilr:agit tñ ex libertate arbitrij: agere aūt ex ne cessitate nature est habere determinatā actionez ꝛ nō agere libere. vnde si bene aduertim⁹ ratio pe tit quodāmodo qđ est icōtrario. Mā qđ agit simplr: imobilr agit nō ab alio motū:sed cū agens ex necessi tate nature agat motus:ōus q agit imobilr nō agit ex necessitate nature. Ad secūdū dđ q3 hz verbuz naturalr emanet a dicēte,nō tñ oz que emanant per verbū emanare naturalr.nā cū verbuz sit opatiua potētia pris:sic res pducūt p verbū vt sunt in opa tiua potētia dei:sic cū nō sit ibi vt in pducente ex ne cessitate:sed ex voluntate res nō procedūt ad deo ex necessitate nāe: sed ex libertate voluntatis. Ad tertiū dđ q3 hz natura diuina sit idē realiter q3 volū tas differunt tamē ratiōe ꝛ cōpetit eis alia habitudo ꝛ pp aliā ꝛ aliā habitudinē importatā p voluntatez ꝛ naturā:dicimus q3 creatio est opus volūtatis nō nature:ꝛ dicimus deū nō pducere res ex necessita te nature:sed ex libertate voluntatis. Ad quar/ tū dđ q3 nō est intētio Dionȳ. assimilare actionem diuinā actioni solis quātū ad necessitatē:sed ꝯtum ad vlitatē:nā nō agit deus ex necessitate nature vt sol sed cū vlitate actionis solis vlitas actiōis diu ne quandā conuenientiā habet.

Q5.ij. Ecundo q̄rit⁹. vtruz deus agat ex neces sitate iusticie:ꝛ videt q3 sic.q: ꝑm Augu. in lib. de symbolo:ꝛ habet in lra:ℏ solum nō pōt deus q3 nō vult:sz cū velit q3 est iu stuz.ergo solū pōt q3 iustū est.agit igit ex necessitate iustitie. Preterea.ꝑm eundē Augu. vij. confe:ꝛ habet in lra:deus nō cogit invitus ad aliqd vl'non pōt agere nisi volēs:qa volūtas nō excedit potētiaz nec ecōuerso.cū igit diuina potētia nō excedat aliqō attributū diuinū:qa oia que in ōo sunt eq̄lia sunt qa sunt ipse deus. sicut deus nō pōt facere aliqd nisi volens eo q3 sua voluntas equatur sue potētie. sic ñ pōt facer aliqd nisi iustū eo q3 sua potētia ꝛ sua iusti cia equales sunt:agit ergo ex necessitate iusticie.

Preterea.qa agētia naturalia determinant ad vnū ꝑm naturā suā dicunt agere ex necessitate natu re cū igit deus determinetur ad agendū solū q3 iustū est:qa iniusta facere nō pōt:dicēt agere ex necessi/ tate iusticie. Preterea.secūda ad Thymo.ij.scri bitur q3 seipsum negare nō pōt:sz seipsum negaret si nō ꝑm iusticiā ageret cū ipse sit sua iusticia.igit solū agit q3 sua iusticia est.igit. agit ergo ex necessitate iu stitie. Incōtrariū est qa ꝑm Augu. in pdestinatione sanctoꝝ: nō tñ iustus pōt dici deus aut misericors sz iustus ꝛ misericors:sz iusticia potissime apparet in damnatis:misericordia in saluatis:cū ergo deus aliquos damnet aliquos saluet:nō solū agit ex iusti/ cia sz ex misericordia. Preterea. dicit q3 ad pces Grego. deus saluauit Traiānū i iferno existentē: sz ℏ nō poterat eē ex iustitia: g̃ nō qcquid agit deus: agit ꝑm iustitiā. Rño dđ q3 deus nihil aliud a se de necessitate vult. Mā cū oia alia a deo cōparēt ad ipz tanq̄z ea que sunt ad finē solū bonitatē suā de ne cessitate vult quā aspicit vt finē:oia vero alia p̄ vel le ꝛ nō velle ꝑm sue volūtatis arbitriū:ꝛ q3 volūtas sua est immediata cā rez ꝛ creatio ꝛ pductio rez dici tur op⁹ volūtatis:ꝛ cū liber vellit alia ꝛ possit ea vel le ꝛ nō velle simplr loq̄ndo nihil de necessitate agit nec aliqd de necessitate producit.imo quolibz demō strato pōt illud agere ꝛ nō agere. vel producere ꝛ nō producere.ꝛ sic res ipse vel nature ōpēdēt a volūta/ te diuina tāq̄z a sua cā ꝛ in tātū sunt in ꝯtū a deo vo lite sunt. Sic ꝛ ca q̄ sunt in reb⁹ ex diuina volūtate ōpēdēt. nō igit solū res:sz ordo iustitie ꝛ rationabi litas q̄ in reb⁹ aspicim⁹ ex diuina volūtate dependēt ꝛ sicut res ipse in tñ sunt.in ꝯtū volite sunt.sic qđ/ quid est iustū rōale ꝛ ordinatū in tñ tale est in ꝯtū a deo volitū est.eo.n.ipso q3 a deo aliqd volitū ē iu stū ordinatū ꝛ rōale ē. Mā ꝛ si ꝑma regla ē intellect⁹ vl'ro.tū qz nāle ē diuie volūtati vt agat ꝑm rōem: vel ꝑm ordinē sapie:qcqd est a deo volitū in ꝯtū est volitū iustū ꝛ rōabile dici pōt. Cū ergo q̄rit:vtrum deus possit facere nisi q3 iustū est vl'q3 rōale ꝛ ordia tū:tales ꝓpositiones sic distinguēde sunt. sicut ꝛ ista distingui posset. vtrū deus possit facer nisi q3 vult duplicē pōt hꝫ intelligētiā: nā si hoc q3 dico nisi po nit rē suā ꝛ exceptionē quā iportat circa rē volitā sic falsuz est q3 dicit:qz deus pōt facere aliud ab eo q3 facit.nā cū agat p intellectuz ꝛ potētie huiusmōi sint ad opoīta pōt facere ꝛ nō facere vt sibi placet.sz si hꝫ qđ dico nisi ponit rē suā circa actū volūtatis absolute sumptū nō ꝑt determinat ad aliq̄z rē volitā:sic nō pōt facere nisi q3 vult:qz nō pōt facere nisi vellit. Mā sz possit facer hoc ꝛ cōtrariū huius: attamē si hoc facit ℏ vult:ꝛ si cōtrariū faceret cōtrariū vellet:ꝛ tō aliqñ inuenim⁹ dicī nō posse facere nisi q3 vult ꝑm quē modū Aug.logtur in lib. de symbolo:ℏ solū non pōt deus q3 nō vult:aliqñ inuenim⁹ dicī posse qđ ñ vult:iuxta illud Aug.in encheri.. Dipotentē volun tas multa pōt facere q̄ nec vult nec facit. verū qz ex vi locutiōis cū dicit⁹ deus nō pōt facere nisi qđ vlt hoc qđ dico nisi semp ponit rē suā circa rē volitam, magr absolute negat eā qz nō cogit ponas sua ad ali quos determinatos effectus:pōt ergo facere qđ nō vult.qz pōt facere cōtrariū ei⁹ qđ facit:attamē non pōt facere qđ nō vult:qz nō pōt facere aliqd q3 si faceret nollet illud. Et qz ex ℏ aliqd est iustū ꝯtū est ab eo volitū ꝛ sicut pōt facere qđ nō vult:sic pōt facer qđ ñ est iustū:attamē nō pōt aliqd facere q3 si faceret nō eēt iustū sicē nō pōt aliqd facer q3 si faceret illud nol let.nō ergo simplr loq̄ndo deus agit ex necessitate iusticie:sicut nō necessitat ad volēdū determinatos effectus. attū si nomē necessitatis vellemus exten dere ad oē de bitū:ꝛ nomē iustitie ad oēz cōdecētiaz possemus dicere deū agere aliq̄ ex necessitate iusti/ tie nō simplr.sz ex suppōe.nā sz p modū ōbiti nihil sit inclinatiuū diuie volūtatis simplr:est tñ ex suppōe nā si supponim⁹ deū velle aliq̄ cōsequens est vt velit oia ea sine qb⁹ illa eē nō pñt vt si vult pducere ho/ mineꝝ:oz q3 vellit ipsuz eē al'ꝛ ꝓstare ex alia ꝛ conse quentiꝝ si vult vniuersuz cōstare expartib⁹ inequalib⁹: opz q3 no eq̄liter oibus suā bonitatē cōicet:ꝛ in tali cōca tiōe attēdit qđā iustitia in ꝯtū dat oib⁹ ꝓut decet suā bonitatē:agit ergo deus aliq̄ ex necessitate iusti tie accipiēdo necessitatē cōiter pro oi debito ꝛ iusti cia pro oi cōdecētia nō tñ simplr vt ostēsum est:sz ex suppōe:sed si necessitatē vellemus accipe stricte,p/ ut libertati repugnat deus nihil ex necessitate agit cū libere faciat qcqd facit. Rursuz si p iustitiā equā retributionē pro meritō vellemus accipe:nō qcquid agit,ex iustitia agit:qz aliq̄ℏ tribuit sua dona grāx nullis pcedētib⁹ meritis ꝛ huiusmōi tributio nō est in/ fra si iustitia respicit retributionē iuxta ꝯtitatez me ritoꝝ est tñ iusta:si iustitia diuinā cōdecētia dicit q3 nihil deus facit q3 eum facere nō deceat. Ad pri mū dđ q3 cū dicit deus solū nō pōt qđ nō vult:si hoc qđ dico solū ponit rē suā circa actū volūtatis simplr sumptū:sic verū est q3 dicit:qz non pōt aliqd facere nisi vellit. Mā cū ex hoc faciat qz vult ꝛ ad suū vel le necessario sequtur facer:sicut nō pōt velle nisi vel lit.sic nō pōt facere nisi vellit:sed ex hoc nō habet q3

determinetur sua voluntas ad determinatos effect⁹ ⁊ nō pōt facere nisi qō vult ⁊ facit. Sz si hoc q⁹ solū ponit rez suā circa rez volitā sic est ppō falsa ⁊ nō p/cedit ꝑm intentōez Aug. Ad.ij. dō q⁹ ꝛz sit in deo idez potentia. ⁊ volūtas tñ pp aliā ⁊ aliam habitudi nem importatā p volūtatem ⁊ potentiā dr̄ de⁹ aliq̄ posse q̄ nō vult. ⁊ sicut pōt facere deus que non vult sic potest facere alia iusta q̄z faciat. Ad tertium dicendum q⁹ ꝛz voluntas diuina sit determinata ad iusticiā. si iusticia ꝑ ꝓcedentia sumat qz nō pōt velle nisi q̄ decet eū velle attū huiusmodi ordo iusticie nō determinat ad hāc rez vel ad illā. qz eadez rōali no lūtate q̄ h facit ⁊ illud dimittit posset h dimittere ⁊ illud facere. Ad.iiij. dō q⁹ de⁹ nō pōt facere nisi qō decet eū facere: attū huiusmōi ꝓdecentia nō determinatur ad h opus vel ad illud. vñ pōt facere q̄ nō fac absq̄z eo q⁹ neget seipz ⁊ q⁹ faciat ꝑter suā ꝓdecentiā nā ⁊ si alia faceret alia vellet ⁊ alia ipz facere decet. nō g agit ex necessitate iustcie q⁹ pp huiusmodi iusticiā ⁊ ꝓdecentiā determinet ad h op⁹ vel ad illud

Dī.xliij. Argumenta aūt in ꝓriuz arguunt nō oia opa diuina iusta ee ꝑt iustū dicit eq̄litatē retributōis iurta quātitatez meritoꝝ nō tñ arguūt aliq̄ diuina opa nō esse iusta ꝑt iusticia ꝓdecentiam importat. Nam qcgd de⁹ facit decet eam facere.

(Unc. illud restat.) Post q̄s magr̄ oñdit diuinā potentiā nō limitari quātū ad ea q̄ facit qz pōt alia facere oñdit eā nō limitatā esse quātuz ad q̄litatez eoꝝ qz pōt meliora ꝓducere ⁊ duo sa. qz ꝑmo fac q⁹ dictū est ſcō. mouet q̄sdā qōnes anneras. ſcōa ibi. (Post h ꝓsiderādū.) Circa ꝑm tria facit. qz ꝑmo ponit quādā rōnez p quā oñdit oeū nō posse facere meliora. qz sicut ꝓduxit filiū q̄s meliorē potuit ⁊ eq̄lē sibi. qz si potuisset ꝓducere meliorē ⁊ nō ꝓduxisset inuidus fuisset si voluisset ⁊ nō potuisset i firm⁹ fuisset. ꝓp q⁹ ne dicam⁹ deū impotētē ⁊ inuidū dicim⁹ cū genuisse filiū q̄s meliorē potuit. pari g rōe dicere debem⁹ q⁹ ꝓduxit res quā meliores potuit. nō g pōt meliora ꝓducere. Scō soluit nō ee silr de hac silitudo soluit rōnē factā in qōnib⁹ patebit. Tertio adducit rōnez ad oñdēdū deū posse meliora facere quā faciat. qz si huiusmodi facta a deo meliorari nō possunt. vel h ē qz nulla ꝑfectio boni eis deest ⁊ tūc eārent creatori q⁹ ē incōueniēs: vel qz nō possūt maiorē bonitatē recipe. ⁊ tūc cū de⁹ possit ea facere capacia maioris boni potuit meliora ꝓducere. ſcōa ibi. (Sz nō vz.) Tertia. ibi. (Uez h ab eis.) Deinde cū dicit. (Post h ꝓsiderādū.) Mouet q̄sdā qō nes annexas. ⁊ d. fa. ꝑm duas qōnes q̄s mouet. Se cūda. ibi. (Preterea q̄ri solet.) Circa ꝑm. o. fa. Qz ꝑmo q̄rit. vtr alio meliori mō potuerit de⁹ facē res q̄s fecerit. Scō. soluit dicēs. q⁹ si huiusmōi alietas referat ad sapiaz ꝓditoris nō. qz nō alia sapia potuit res ꝓducere quā ꝓduxerit. Si vo referat ad q̄litatē creature potuit alio mō res facere. Scōa. ibi. (Si modus opatōis.) Deinde cū dicit. (Preterea q̄ri.) Mouet aliā qōnez. ⁊ duo fa. Qz ꝑmo facit q⁹ dictū ē. Scō. p modū recapitulatōis vitatē ꝓclu dit. ibi. (Fateamur g deū.) Circa ꝑm. o. f. Qz ꝑmo q̄rit vtr de⁹ possit qcgd potuit. ⁊ arguit q⁹ nō. qz potuit incarnari ⁊ nō pōt. Scō soluit. q⁹ de⁹ pōt qcgd potuit. qz nulla potētia ab eo diminuta ē. qz ꝛz nō possit mō icarnari. h tñ nō ē pp diminutōez potētie. Sz qz res ipsa trāsiuit in ꝑteritū. nā sicut de⁹ scit qcgd sci uit ⁊ vult qcgd voluit sic pōt qcgd potuit. ipse g res variatur nō diuina potētia nec sciētia nec volūtas.

n

Scōa. ibi. (Ad qō. dicim⁹.) Deinde cū dicit. (fateamur g deū.) Per modū recapitulatōis ꝓcludit vitatē ⁊ duo facit. Qz ꝑmo. ꝓcludit deuz posse qcgd potuit. qz ab eo nulla potētia ē diminuta ñ tñ semp pōt facere oē q⁹ potuit pp variatōem rez. Scō. dicit. Silr dō ee de diuina volūtate ⁊ scia ei⁹. Scōa ibi. (Silr qcgd.) In quo ꝺminat suia lectōis ⁊ dist.

m Aguster in ꝑtu distinctōe circa potētiā diui nā ꝓncipalr duo q̄rit. Primo vtr de⁹ potuerit facere meliora quam fecerit. Scō. vtr possit qcgd potuit. Jō de hijs duobus q̄rem⁹. Circa ꝑmū q̄rem⁹ tria: Primo vtr deus vnāquāq̄z rē potuerit facere. Scō. vtr totū vniuersuz potuerit facere melius. Tertio. spāliter de qbusdā creaturis. vtr de⁹ potuerit eas facere meliores.

Qō. ꝑma.

a Dō ꝑmū sic ꝓceditur vī. q⁹ de⁹ nō potuerit facere aliquā rez meliorē. Nā bonitas rei ex eē sumitur iurta illud Aug. inde doctrina xp̄iana. inquātū sumus boni sum⁹ ſz eē rei ē simplex ⁊ in diuisibile nō suscipiēs magis ⁊ min⁹. g̃ res meliorari nō pōt. Preterea. si dicat q⁹ duplex ē eē rei accīntale ⁊ substale. quātū ad substale res nō suscipiūt magis ⁊ min⁹. nec meliorari pōt. ſz quātū ad accidentale ⁊. vnitas entis nō ē vnitas p̄dicatōis. ſz attributōis. o⁹a g̃ p̄dicāmēta sunt entia ꝑm ꝑhm. iiij. methaꝑh. sicut oia sana sunt sana. Sanū aūt nō p̄dicatur de oibus sanis eo q⁹ sanitas repiatur in oibus. ſz repitur solū in vno vt in aiali. ⁊ p cō paratōem ad illud oia dr̄ sana. Jta q⁹ cibus ⁊ vrina nō dr̄ sana p aliquā sanitatē q̄ sit in eis ſz pp eaz q̄ est in aiali. Sic ergo accidētia nō dr̄ entia pp entitatē vel pp esse q⁹ sit in eis. ſz pp eē q⁹ ē in suba vnū tñ g̃ eē est in re. ſ. subale. ⁊ rōne illius. oia accidētia dr̄ entia inquātū hñt quādā analogiā ad illud: pp q⁹ scribitur. vij. metha. q⁹ accidētia nō sunt entia ni si q⁹ sunt entis. Si ergo ꝑm eē subale nō pōt esse melioratio: qz tale simplex ⁊ indiuisibile est ex quo non ē dare in re aliud eē simplex ꝓcedēdū ē res meliorari nō posse. Preterea. si de⁹ potuisset genuisse meliorē filiū ⁊ nō genuisset ꝑm Aug. inuidus fuisset. g̃ pari rōne. si potuisset res facere meliores: ⁊ nō fecisset inuidus fuisset. Sz ab optimo relegata ē oīs inuidia iurta: illud ꝑmi metha. nec deū ee inuidū quenit. ergo fecit res q̄s meliores potuisset. Preterea legitur genē. i. vidit de⁹ cūcta que fecerat ⁊ erāt valde. Si igitur cūcta sunt valde bona ⁊ qō valde bonū ē meliorari nō possit nihil a deo potuit melius fieri. In cōtrariū ē. qz cuilz finito pōt fieri additio. si ergo rebus creatis cōpetit habere bonitatē finitaz bonitati coꝝ pōt fieri additio ⁊ ita possunt fieri meliores. Preterea quicquid natura pōt. deus pōt. Sz ope nature res efficiuntur meliores. ꝓcedit. naliter res ex impfecto ad pfectū in quo ꝓcessu q̄dā meliozatio attenditur ergo multo magis diuino ope meliores fieri pōt. Rñ. dicēdum q⁹ in ꝓductione cuilz rei tria est ꝓsiderare. ꝓducēs modū ꝓducendi ⁊ ꝓductū. Si ergo res meliorari non pōt pōt triplr ꝓtingere. ꝑmo q⁹ rō huius sumatur ex parte ꝓducentis. Scō. ex mō ꝓducendi. Tertio. ex ꝓducto. ex parte ꝓducentis duplr. Primo. si huiusmodi ꝓducens ageret ex necessitate nature. nā talia tñ ꝓducūt quātū ꝓducere possunt. nam cuz actio nature sit determinata ad vnum ⁊ agens ex necessitate natura non sit dom⁹ sui actus. sic agentia tñ agunt. quātū possunt agere. vnde ignis inducit calorē. q̄to maiorē ⁊ meliorez pōt. Scō. h. ee pōt. si tota bonitas ꝓducētis reluceat in producto. Nā per se loquēdo nō pōt esse maior bonitas in effectu q̄s in sua cā. Si igitur tota bonitas ꝓducētis in producto

reluceat. sequitur q̄ producens non possit producere melius eo qđ producit ſm quem modum possemus dicere nō fuisse possibile patrem genuisse meliorē filium eo q̄ tota bonitas dei patris in eo reluceat. ex parte etiā modi producendi. Et hoc duplr̄ pōt ꝓtingere. nā q̄dam agūt ex suppositōe m^e sicut ea q̄ suos effectus producūt p motū et trāsmutatōem. Ūū talia nō agūt nisi ex suppōne m^e et non inducūt formā nisi in materia dispōsita. igitur ex mō agēdi aliquorum agētium nō pōt produci melior effectus. Primo si simplr̄ mā nō sit in potētia ad maiorē pfectōem ſm quē modum Cōmē. dixit .oe philosopho q̄ nā in eo oñdit vltimū ūū posse' vt ꝓñderet vltimā pfectōez possibilē in materiis. Secdo. si dispō m^e. et eius capacitas repugnat vlteriori pfectōi. ꝫ forte mā simplr̄ sumpta ad vlteriorē pfectōem nō habeat repugnātiā. Tertio. ex parte producti ēt duplr̄ esse pōt. Primo si repugnat effectui simplr̄. Secdo. si repugnat huic effectui. nā nulla virtus agentis est q̄ pducat effectum ꝓtra rōnem eius vel q̄ pducat hūc effectū ꝓtra rōnem huius. dicere ergo deū nō potuisse pducere res meliores pp aliquā dictaꝝ rōnum hoc ꝓtingit. sed huiusmodi rō sumi non poterit ex parte agentis eo q̄ agat ex necessitate. nature. oñsum ē. n. supra deū agere ex libertate volūtaꝫ nec ꝫ ꝓtinget qz tota bonitas pducētis reluceat in pducte. nā cū creature sint in ꝓpoztōate creatozi nō sunt capaces tāte bonitatis quāta existit in ipso. Rursum ꝫ non pōt ꝓtingere ex mō pducēdi. nā deus cū sit pmū agēs nō agit ex suppōne m^e et sicut nō supponit māz. Sic nō supponit māz dispositā et vt pōt totū pducere. sic potest capacitatē ampliare. ideo nō possum^9 dicere deū nō potuisse facere meliora qz repugnet ipsis recipiētibus vel capacitati eoꝝ. Si ergo erit aliq̄ cā. vel hoc erit qz repugnat effectui vel qz repugnat huic effectui. pductōez melioꝝ repugnare simplr̄ effectui nō est possibile. Mā illa simplr̄ sunt impossibilia et repugnāt simplr̄ effectui q̄ effugiūt rōnez entis et ꝓtradictōem implicāt. eē aūt melius nō effugit rōez entis immo si rō bonitatis ex eē sumitur qđ magis hz de bonitate magis hz de eē. Simplr̄ ergo loquēdo de^9 potuit meliora pducere cū hoc nō repugnet nec pducēti. nec mō pducendi. nec pducto simplr̄. Sz si queratur. vtrū deus hunc effectum vel ꝫ productū potuerit facere melius: et vtrū talis factio repugnet huic producto nō est respōdendū simplicit: sed distinguēduz est de meliozatiōe quantū ad bonitatez essentialē que respicit naturā rei deus hunc effectuz nō potuit facere meliorez: qz si mutaret eius natura nō remaneret vlterius ꝫ effectus. Maz gradus bonitatis essentialis assimilantur vnitatibus in numeris: qz sicut qualibz vnitate addita variantur spēies numeroꝝ. Sic quolibet tali gradu addito vel remoto mutant̄ spēies entiuz: si vero loquamur de meliozatione accidētali potuit deus hūc effectū meliorez facere: simpliciter ergo deus potuit facere meliora hec tamē vel illa fieri meliora potuerunt quātuz ad bonitatez accidētalez nō substantialem. Ad primū dō q̄ duplex est esse substātiale et accidētale: simpliciter loquēdo potuit meliora producere quantū ad vtrunqz esse: hoc tū effectus non potuit producere meliorez quantū ad esse eēntiale: qz si tale esse mutaretur nō remanerēt vlterius hii effectus: potuit tamē eos meliorez facere quantuz ad accidētale. Ad scōm dō q̄ cū dicit accidētia nō sunt entia: nisi qz sunt entis et q̄ solū sunt entia p cōparationē ad entitatē que est in substantia nō est tenēdū qz nulla entitas sit in accidētibus: sed qz huiusmodi entitas est ſm qđ: et qz ab eo q̄ est ſm qđ nō est denominatio nō proꝑe ꝓpter talez entitatez dicuntur entia: sed ꝓpter entitatē simpliciter que ē in substātia: est ergo in re duplex esse: vl duplex entitas substātialis et accidētalis et nō vna tm̄: vt ratio arguebat. Ad tertiū dō q̄ si pater nō genuisset filiū optimū inuidus fuisset: nā cū filius ꝓcedat ab eo naturaliter. oportet eū talem esse ſm q̄ natura diuina regrit ꝓpter q̄ tota bonitas paterna debeť filio cū ei debeatur natura diuina et totaz talem bonitatem poterat capere cū sit deus: sed subtrahere alicui q̄ ei debetur et pōt capere ex inuidia ꝓcedit: ideo si ꝓ potuisset et noluisset gignere filiuz optimū inuidus fuisset. creatio tamē est opus voluntatis: vnde tanta bonitas debetur creature quātam deus eis vult cōmunicare ꝓpter q̄ tales de^9 creaturas fecit ꝙles voluit: et si nō cōcauit eis omnez bonitatez nō fuit inuidus cum eis talis bonitas nō debeatur. Ad quartum dō q̄ omnia simul sumpta sunt valde bona ratione ordinis modo quo patebit vnuz qđq; tm̄ in se vt est qđ creatum bonuz est et meliorari pōt ratione vl melius pōt inueniri. Dō. sequi.

Secundo queritur: vtrum deus totū vniuersuz potuerit facere melius: et videtur q̄ non: qz optimi est optima adducere: cū igitur deus sit quid optimū oz vniuersuz ab eo factuz optimū existere: nō igitur potuit ipsum facere melius. Preterea. vniuersum dicit aggregationez oium bonoꝝ: sed aggregationi omniuz bonoꝝ non pōt fieri additio: ergo deus vniuersum nō potuit melius facere. Preterea. deus quicquid producit er tota sua potētia ꝓducit: nam semp̄ ōus se toto operatur: sed qđ producitur ſm totam potētiā alicuius ab eo non pōt fieri melius: ergo vniuersum q̄ deus ſm suam totā produxit potentiā melius fieri non potuit. Preterea. vt habitū est supra licz vnūquodq; in se bonū sit omnia tm̄ simul sumpta sunt valde bona: cum ergo vniuersum dicat omnia simul sumpta vniuersum est valde bonum: nō ergo potuit fieri melius. Preterea. ex hoc aliquid est malum in quātum est priuatum ordine qz ꝫ Boe tiū quarto de cōsola. Secdo diuine ꝓuidētie cūcta cōplectitur: si igit nihil est ibi inordinatuz nihil est in vniuerso habēs rationem mali: est igitur summum bonū cum sit malo in primitū. In contrariū est: qz vna pars vniuersi est melior ꝙ alia: cū igitur deus potuerit facere vniuersuz solum ex partibus nobilibus potuit facere vniuersum melius ꝙ fecerit.

Preterea. cū multa mala in vniuerso videam^9 et deus omnia talia cohercere possit: qz voluntati eius null^9 resistere pōt potuit facere vniuersum melius ꝙ fecerit: qz si fecisset ipsum absq; omni malo cum malū diminuat de ratione boni fecisset ipsum melius ꝙ fecerit. Rño dō q̄ bonitas vniuersi potissime ex ordine videtur consurgere: vnde et philoso. phus. xij. metha. Post bonum ducis colloca bonum ordinis: bonum autem ordinis dupliciter accipi potest. Primo. ratione ipsius ordinis in se. Secundo ratione partium ordinatarum: cum ergo queritur. vtrū deus potuerit facere melius vniuersuz ꝙ fecerit huiusmodi meliozatio aut accipitur ꝙ ipsum ordinem in se: aut per respectum ad ordinata: meliozari autē vniuersum: qz ipsa ordinata meliozari possunt per omnem modum est verus. Maz siue extensiue siue intensiue intelligatur huiusmodi meliozatio non est impossibile qđ dicitur: potuit enim deus extensiue melius facere vniuersum quātum ad partez cius que ordini subditur: siue quantum ad ipsa ordinata: quia potuit multa genera creaturarum facere in vniuerso que non fecit: et multi

gradus entis in vniuerso esse potuerunt que non sit. Rursum etiã intensiue vniuersum meliorare potuit faciendo quãlibet partẽ vniuersi meliorez q̃ duplr eẽ posset. Primo quãtũ ad meliorationem accidẽtalem. ⁊ talis melioratio nõ regreret substãtialiter alias partes vniuersi. Secõ quantum ad bonitatẽ substãtialẽ vt si p quolibet gradu entis g in vniuerso existit fecisset alium gradũ altiorẽ. ita q̃ quelibet pars talis vniuersi eẽt alia substãtialiter a partibus vniuersi huiusmodi igitur melioratio vniuersi q̃z tum ad ea q̃ ordini subdũtur p oẽm modũ est possibilis. Sz si q̃ratur vtr quãtũ ad ipm ordinẽ melioratum possit est de ordine diligendũ. qz gdam est ordo partiũ in toto. Quidã partiũ ad finẽ. hũc duplicem ordinẽ tãgit phs. xij. metha. cũ ponit ordinẽ in vniuerso. ex eo q̃ vna pars ordinatur ad aliã partẽ q̃ ordo est partiũ in toto ex eo q̃ totũ vniuersuz ordinat in deũ q̃ ordo sumit p cõparatõem ad finẽ. Si g̃ loqmur de ordine partiũ in toto. vtr ꝑm ipm vniuersum meliorari possit. dõ q̃ melioratio ꝑm talẽ ordinẽ potest intelligi extẽsiue ⁊ intẽsiue. si intelligat extẽsiue manẽtibus eisdẽ partibus vniuersi meliorari nõ põt. Nã tũc extẽsiue meliorari posset ꝑm talẽ ordinẽ qñ huiusmodi ordo extẽderet se ad aliãs partes vniuersi q̃ carerẽt ordine qõ eẽ põt. qz in vniuerso ꝑm Aug. lxxxiij. q. qõne de quidẽtia summo deo cũcta bñ amministrãte q̃ fecit nihil inordinatũ ẽ. vnde cõis sniã ẽ qõ sicut quãtũ ad ipsas partes ordinatas vniuersum p oẽm modũ meliorari põt. sic ecõuerso quãtũ ad ipm ordinẽ extẽsiue nullo mõ meliorari valet. Sz vtr intẽsiue ꝑm talẽ ordinẽ meliorari possit. Videtur aliq̃ limplr q̃ sic. dñt. n. q̃ si q̃libet pars vniuersi meliorata eẽt ordo intensiue in vniuerso simplr eẽt melior. ꝙz nõ est bene dictũ. qz sic ꝓsiderare ordinẽ magis ẽ ꝓsiderare ipm quãtũ ad partes ordinatas ad q̃s se extẽdit q̃z in se. opz aũt nos dicere q̃ ꝙz ordinẽ in se aliquo mõ vniuersum sit valde bonum Sic. n. cũcta q̃ fecit dr̃ sunt valde bona pp bonũ ordinis. ideo notãdũ q̃ in ordine duo est ꝓsiderare primo. pportõem. Secõ bonũ q̃ ex pportõe resultat. naz si corderẽ: ordinate eẽnt i huiusmõi ordine duo cõsiderãda eẽnt. Primo pportio cordaz ad inuicẽ vt qz vna excedit aliã ꝑm modũ debitũ. Secõ bonuz q̃ ex huiusmõi pportõe resultat vt melodia vel symphonia delectãt auditũ. Si igitur q̃libet cozda ꝑm modũ sũ fieret melior ibi ordo melioratus eẽt nõ q̃z tum ad pportõem qz si pportõaliter pus se excedebãt corde ⁊ tñ meliorate sunt si ibi debitus ordo ꝺz existere ꝑm pportõem debitã se excedẽt. tñ eẽt ibi meliozatio quãtũ ad bonũ qõ ex pportõe resultat. qz meliozatis cordis resultaret ibi maior symphonia ⁊ magis mulcerẽt auditũ sic ⁊ in vniuerso se bz. Nã partes vniuersi sic pportõaliter se excedũt ⁊ ꝑm tãtam analogiã ordinate sunt q̃ si oẽs partes vniuersi meliozarẽtur si debito ordine se haberẽt pportio vniuersi sic meliozati nõ eẽt maior pportõe q̃ nunc in vniuerso existit. bonũ tñ q̃ ex tali pportõe resultat esset melius. nam sicut ex pportõe cordaz resultat symphonia. sic ex pportõe partiũ vniuersi resultat manifestatio diuine maiestatis ⁊ sicut meliozatis cordis. ꝙz non augeatur pportio meliozatur tñ simphonia. Sic meliozatis partibꝰ vniuersi nõ variaretur pportio. magis tñ manifestaretur diuina bonitas. ergo intẽsiue quãtũ ad ordinẽ nõ põt meliozari vniuersuz ꝓsiderãdo pportõem q̃ in ordine ꝓsistit. põt tñ meliozari quantũ ad bonũ qõ ex pportõe resultat vez qz ordo magis eẽntialr se tenet ex parte pportionis q̃z ex parte boni q̃ ex pportõe resultat cũ ipsa pportio sit qdã ordo ⁊ nõ bonũ qõ ex pportõe eẽ bz magis negare debemus ꝑm ordinem intensiue vniuersum meliozari posse q̃z affirmare. Si vo loquamur de ordine ꝑm q̃ partes vniuersi ordinãtur in finem vtr ꝑm talem ordinẽ vniuersum meliozari possit. vt vtruz possit ordinari ad meliorẽ finẽ distinguẽdũ est de fine. qz huiusmodi finis vel est finis vltimus vel prim⁹. quãtuz ad finẽ vltimũ res meliozari nõ pñt. Non. n. possunt habere meliorẽ finem cuz ipse deus ꝑm hunc modũ sit finis oium. Si vero loqmur de fine primo. quia huiusmodi finis bz gradus ꝑm q̃ partes vniuersi gradatim se bñt. ꝑm hũc moduz vniuersum meliorari põt. qz si oẽs partes vniuersi meliozarẽtur accipiẽdo sic finẽ ordinarentur ad meliorem finem. Ad primuz dõ q̃ q̃libet res in se ꝓsiderata non est optima nisi loquendo de bonitate eẽntiali q̃z quã manẽte re eadem q̃z substãtiam meliozari nõ põt. totum tñ vniuersum aliquo mõ optimum est rõne ordinis mõ quo dictum est nõ tñ simplr est quid optimũ. vnde aliquo modo meliorari põt vt pz p habita. Ad. ij. dõ q̃ vniuersum aggregat omne bonũ q̃ actu existit nõ tamen aggregat oẽ q̃ deus põt facere. vñ arguitur q̃ post deum nihil est melius vniuerso nõ tamẽ habeẽt q̃ vniuersum meliorari nõ possit. Ad. iij. dõ q̃ lz deus producat quelibet effectũ ꝑm suam totã potẽtiã. effectꝰ tñ ꝓsequitur bonitatem ꝑm volũtatem diuinã. ideo potest deus meliora facere q̃z faciat. Ad. iiij. dõ q̃ oia sunt valde bona ratione ordinis attñ ille partes vniuersi meliorari possunt ⁊ si meliorarẽtur vniuersum eẽt melius. Ad. v. dõ. q̃ in vniuerso est aliqõ malũ. attñ huiusmodi malũ nõ p oẽm modũ effugit ordinẽ diuine ꝓuidẽtie pp q̃ bene dictũ est q̃ in vniuerso nihil ẽ inordinatũ. Sz ꝓpter hoc nõ habetur q̃ vniuersuz meliorari nõ possit. qz lz ordo vniuersi se extendat ad oia ⁊ quodlz ordinatuz sit possẽt tñ partes vniuersi meliorari ⁊ sic vniuersum eẽt melius. Ad argumẽta incõtrariũ dõ. q̃ si oẽs partes vniuersi eẽnt eq̃les quãtũcũq̃ eẽnt nobiles. ⁊ si in vniuerso nihil mali eẽt. vniuersum nõ eẽt inde nobilius. qz mala ⁊ inequalitas partiũ faciũt ad decorem vniuersi.

Qõ. iiij.

Ertio queritur de quibusdam creaturis excellentibus vtr potuerit eas deus facere meliores. Et videt qõ humana natura in Christo nihil possit esse melius. qz tãta fuit illa vnio vt deuz faceret hominem ⁊ hominem deum. Sed cũ deus sit quo maius excogitari nõ potest. ꝙz Anselm. in ꝓsologion. humanitate Christi que deo est vnita nihil potest esse melius. Preterea. videtur q̃ gratia Christi nihil sit melius. quia bono infinito nihil est melius. sed gratia Christi est bonum infinitum cum ei fuerit datus spiritus non ad mensuram. ergo aliq̃ creatura est qua nihil melius esse potest. Preterea. videtur q̃ beata virgine nihil melius esse possit. quia ꝑm Anselm. ⁊ viij. de conceptu virginali. decebat vt illius hominis conceptio de matre pijssima fieret nempe decens erat vt ea puritate qua maior sub deo nequit intelligi virgo illa niteret. Preterea. videtur q̃ beatitudine nihil possit esse melius. quia ꝑm Boetium beatitudo est status oium beatoꝝ aggregatione perfectus. ꝙz nihil potest eẽ melius omni bono. ergo ⁊c. In contrarium est qz cũq̃libet creatura sit certis limitibus circũscripta quodlibet bonum creatum est finitum bonum. sed cuilibet finito bono potest fieri additio ergo ⁊c. Responsio dicendum q̃ omnia entia quodammodo clauduntur inter duos terminos quorum vnus est suppremus vltra quem non licet ascendere alius est infimus infra quem nõ po-

test esse progressus. Isti duo termini non sunt eiusdem generis. Nam terminus supremus est actus purus ⁊ est quid in creatuꝛ videlicet deus ipse. Terminus infimus est potentia pura ⁊ est quid creatuꝛ q; materia prima. igitur in descendendo inuenim⁹ statum in rebus creatis. Nam materia prima ordine nature nihil vilius esse potest. est. n. propꝛie nihil ſm Aug. ⁊ ſm Commen. in. i. phiſicoꝝ est medius inter ens ⁊ nihil adeo autem infime rōnem entitatis participat q; ſi min⁹ participaret non ꝓstitueret gradum entis. sed esset pure nihil. In ascensu ãt nō inuenimus terminum m gñe creatoꝝ. nam nihil creatū potest esse actus purus. naz si eēt actus pur⁹ eēt ipm esse ⁊ non participaret esse. ⁊ si non participaret eē nō haberet eē ab alio. propter qō non eēt qd creatum. Est ergo aliqua creatura in se cōsiderata ordine nature. ita infima qua non potest esse inferior cum in descendendo sit dare statum in creaturis nulla tamen ita est suprema qua non possit eē superior q; in ascensu non est status in rebus creatis. sed in creatoꝛe. est. n. hic ordo q; materia prima est potētia pura. de⁹ vero est actus purus. oia aũt inter media sunt actus ammixtus potētie. ⁊ potētia ammixta actui. Simplr ergo loquendo solus de⁹ ē ita bonus quo melius excogitari non potest. ois aũt creatura vt creatura est simplr loquendo ab oimoda perfectōe deficit ⁊ ea aliqd esse melius pōt. Aduertendum tñ ꝓpter argumēta q; sicut cōiter dicitur. licet qlibet creatura simplr sit bonū finitū. hꝫ tamē quādā rōnem infiniti ſm q; hꝫ quēdā ordinem ad infinitū bonum. Huiusmodi aũt ordo nō ē vniformis. q; aliquādo sumitur solum ſm respectum ⁊ sic beata virgo hꝫ quādā rōnem infinitatis inquātuꝫ fuit mater dei ⁊ vniuersuꝫ est quoddā infinitum inquātuꝫ ordinatur ad infinitū bonū ⁊ gratia habet quādam rōnem infinitatis inquātū ꝓiungit nos bono infinito. ⁊ multa talia exēpla adducere possumus ad ostēdendū qō non ē ꝓtra rōnem creature aliquo modo habere quandam rationem infinitatis. Aliquando aũt sumitur per cōparatōem ad esse ſm quem modum humana nā est vnita infinito bono. q; fuit assumpta ad eē psonale verbi. ⁊ vt nō faceret p se psonam. ſꝫ substātificaretur in ypostasi verbi. Nñ ãt huiusmodi infinitas sumitur p respectū tūc absolute de talibus nō possumus pferre sniam. vnde non est simplr dō q; beata virgine nihil possit eē melius vel q; vniuerso ⁊ gracia nihil melius esse possit. hꝫ p quēdam respectū ⁊ vt talia infinita sunt ꝺ de ipsis pnūciari possunt. hꝫ. n. quādā rōnem infinitatis beata virgo vt est mater dei vniuersum vt ordinat ad deū gra vt ꝓiungit nos ipsi. ⁊ q; sicut sunt infinita bona. sic eis melius nihil eē pōt. ideo dicere possumus q; beata virgo nō potuit eē melioris mater q; vniuersum nō pōt ordinari ad melius. Nō gratia nō potest ꝓiungere meliori. ſꝫ xp̄s hō est infinituꝫ bonū ſm quādā cōparatōem simplr. Inquantū est idē eē psonale ⁊ eadem psona filij dei ⁊ illius hois. vñ quodāmodo simplr ꝓcedere possumus. xp̄o hoie nihil posse eē melius. humanitate tñ xp̄i aliquo mō vt inquātū est qdam creatura aliqd melius eē pōt.

Ad. i. dō. q; licet humana natura in xp̄o substanti ficetur in psona verbi. tñ huiusmodi natura a diuina natura est distans in infinitum. ꝓpter q; ea inq̄ tum quedam creatura est aliquid melius eē potest.

Ad. ij. dicendū q; gratia xp̄i non fuit infinita simpliciter q: determinata erat ad aliqō genus entis. aliquo tñ mō infinita erat. q: quodāmodo dici poterat infinita gratia ꝓut aliqualiter in ea reseruabatur omnis ratio gratie. vnde datus fuit ei spiritus non ad mensuram aliorum hominum non q: gratia illa simplr non esset quid finitum. Sꝫ q; habebat quēdam modum infinitatis. Ad. iij. dicendū q; beata virgo fuit purissima non q: esset actus purus. vel q: esset ipsum esse ꝓpter qō ei cōpeteret omnis ratio essendi ⁊ omnis ratio bonitatis. ſꝫ erat purissima. q: erat munda ab omni contagione peccati. Ad. iiij. dicendum q; habitudo est quodammodo infinitum bonum. quia coniungit nos illi bono in quo est omne bonum. Simpliciter tamen in se considerata vt est quid creatum non est infinitū bonum. vnde vnus homo est beatior alio ⁊ habitudo vnius est maior habitudine alterius. vl dicere possumus q; status oiuz bonoꝝ aggregatiue ꝓfect⁹ p se ⁊ ēntialiter ꝓuenit beatitudini increate. Illis vero beatitudinibus ꝓuenit p participatiōez q̄dā.

Unde queritur. vtꝝ ōs possit quicqd potuit. Et videtur q; non. q: q; nullo mō est possibile nō subiacet alicui potētie. Sed aliqua aliquādo fuerūt possibilia que mō nō sunt sicut oia ꝓterita. ḡ aliqua aliquādo fuerūt possibilia que mō non sunt sicut oia ꝓterita. ḡ aliqua aliquādo deus potuit eo q; possibilia erant q̄ nunc nō pōt. q: possibilia nō sunt. Preterea. ſm magistrū in littera. deus potuit incarnari ⁊ nunc non potest ſꝫ posse incarnari est aliqō posse. nō ergo qcqd de⁹ potuit mō pōt. Preterea. si dicatur sicut dicit magister in littera videlicet q; hꝫ de⁹ nō possit incarnari vel resurgere sicut olim potuit. pōt tamē mō incarnatus eē ⁊ resurrexisse in quo eiusdē rei potētia mō stratur. Cōtra. cec⁹ q ꝑus vidit nūc videre, nō pōt. pōt tñ vidisse. Si ergo ꝺ sufficit ad ꝺ q; aliqd: qcqd potuit possit dicere possum⁹ q; cec⁹ qcqd potuit q; nullus ꝓcederet. Preterea. si de⁹ aliquē pdestinauit nō pōt ipm nō pdestinare. nō ergo pōt qcqd potuit. Incōtrariū ē magister in littera q; ait q; deus semp pōt q̄ aliqñ potuit. Preterea. q; nō pōt q; aliqñ potuit eius potētia diminuta ē. Sꝫ diuinā potētiam diminutā eē impossibile est. ḡ qcqd deus aliqñ potuit mō pōt. Rñ. dō q; in deo nō est potētia nisi actiua. potētia aũt actiua ⁊ modus agēdi sequūt modū essendi. q: qcqd agit: agit ꝓut est in actu ⁊ vt hꝫ esse. Cū igitur diuinū eē ꝓtineat oē esse vt potest habere a Dionysio. v. de di. no. in sua potentia reseruatur omne posse. Quia igitur respondet potentia actiua ipsi esse ⁊ alicui competit tale posse vt ei competit esse: querere vtrum deus possit quicquid potuit. est querere. vtrum deus scit quicquid sciuit ⁊ q: deus semp stat in seipso: ⁊ a suo eē variari nō pōt: vt dō. ix. de di. no. oē posse qō ꝓus habuit nūc hꝫ. sicut omne eē nūc ei ꝓuenit q; ꝓus congruebat. ꝓpter ergo ⁊ p se loquendo potest qcquid potuit sicut ē qcquid fuit tamen vt magis appareat veritas questionis notandum q; vt pōt patere ex dictis deus ſ dicitur omnipotens. q: possit quicqd enunciari potest. Sꝫ q: potest quicquid hꝫ rōnem entis. Haz vt habitum est ex hoc dicitur habere omne posse. q: esse continet omne esse. Sic enim videm⁹ in rebus creatis vt q; qlibet creatura est cōtracta ad genus vel ad speciem ⁊ est ꝺ vel illud quodꝫ creatuz hꝫ limitatam potentiā ⁊ pōt ꝺ vel illud vt q; calidū est determinatum ad tale esse potest in effectū tali esse cozzespondentem. q: pōt calefacere. ⁊ frigidum potest infrigidare. Si ergo est aliqō esse non ꝓtractum ad genus ⁊ ad speciem q; ꝓpzie non fit hoc. vt illud. Sed sit omne esse. Tunc in illo esse q; ē omne esse reseruabitur potentia in qua fit omne posse. Sed cum tale esse posse sumatur per respectum ad omne esse q; effugit omnem rationem entis ⁊ nul-

Q. iiij.

lo modo esse potest nullo modo talis potentie potest eē subiectū .ꝛ qz verificatio ꝓtradictoriaꝝ nō potest habere rationem entis quecūqꝫ ꝓtradictōem implicant ꝛ si enunciari possunt diuine tamen potentie ñ subiacēt nec tamē ꝓpter hoc deus dꝫ dici nō omnipotēs. nam oipotēs dicit omne posse. si ergo sit aliquod ꝙ sub posse nō ꝓtineatur hanc ꝓpositōem vniuersalem que est omne posse nō falsificat. naꝫ sic̄ ois homo falsificari nō potest nisi ꝑ his de quibus homo ꝑdicatur. vñ deridēdus esset ille qui volēs falsificare hanc ois hō currit. instaret i asino. Sic omne posse falsificari nō potest nisi per ea que potētie subiacent ꝓpter qō deridendi sunt illi q arguere volūt deū nō esse oipotentē dando instantiā in his q̄ potētie subiacere nō possunt est. g de⁹ omnipotēs. ꝫ ꝓtra dictoria verificari non possint. vnde nō pōt facere ꝙ aliquis sit sit albū ꝛ nō albū. vel ꝙ p̄teritū nō sit p̄teritū. Nā ꝓteritū nō esse ꝓteritum ꝯdictōem implicat. vñ ꝛ pbs. vj. ethi. cōmendat agathen. dicētē ꝙ solo ħ ipo de⁹ ꝑuatur ingenita facere q̄ vtiqꝫ facta sunt. Nō. n. pōt deus facere ꝙ facta sint ingenita sine sint nō facta nō ꝙ impotētia sit ex parte dei. Sed qz talia ,po⁹ nō subiacēt pp ꝙ si ꝑ̄ log volumus ñ debem⁹ dicere ꝙ de⁹ ista nō possit facere. ſz ꝙ talia nō possint fieri. cū igitur sit impossibile p̄teritum nō ex ꝓteritū. ꝛ oē ꝙ fieri pōt sit futurꝫ eo ꝙ: ꝙ fit nisi dū est nihil ꝓteritum ꝑm ꝙ huiusmodi fieri pōt. dicere g̃ ꝓterita fieri possibilia ꝑm ꝙ huiusmodi ē dicere ꝓterita nō esse ꝓterita. Ideo dicim⁹ deuꝫ ñ posse incarnari cū incarnatus fuerit ꝛ nō posse resurgere cū resurrexerit. Cū g̃ querit. vtꝫ de⁹ possit qcqd potuit. si ħ ꝙ dico qcquid referatur ad diuinū posse pōt qcquid potuit. sicut ē qcquid fuit ꝛ conuenit ei omne posse qō ꝓus cōpetebat. sicut ꝛ omne eē ꝙ antea ꝓgruebat. Si vo ħ ꝙ dico qcqd referatur ad res possibiles sic deus nō pōt qcqd potuit. qz aliqd fuit antea possibile ꝙ nūc nō ē possibile. vel qz in hac loc̄one vtꝫ deus possit qcqd potuit ex vi sermonis. li. quicqd magis respicit ipm posse ꝟ ea q̄ sunt subiecta po⁹ cū diuinū posse in nullo diminutū sit dicere debem⁹ ꝙ de⁹ pōt qcqd potuit. Aliq̄ tñ antea fuerunt subiecta diuine po⁹ siue fieri potuerūt cū fuerit futura. q̄ tñ nūc subiecta nō sunt ꝛ fieri nō possunt. qz sunt ꝓterita ꝛ ħ est ꝙ magister ait. fateamur igr deū semꝑ posse qcqd semel potuit. i. habere illā potētiam quā semel habuit. Sꝫ nō semꝑ posse eē illud ꝙ aliqñ potuit siue nō esse id ꝙ aliqñ fuit ꝑm diuine potentie nūc fieri pōt. Ad. i. dō ꝙ non arguitur deū nō posse qcqd potuit. vel ꝙ in aliquo diuinū posse sit diminutū. ſz solū ꝙ aliqua fuerūt possibilia q̄ nūc non sunt possibilia ꝙ ꝓcedimus. Et p ħ ꝑz solutio ad ſz: qz nō arguitur diuinū posse esse in aliquo diminutū ſz ꝙ aliqd fuit antea possibile qz nūc. qz est ꝓterituꝫ possibile nō existit. Ad tertiuꝫ dō ꝙ deus qcquid potuit pōt ꝛ pōt nunc resurrexisse: ſz non possit resurgere: qz illa eadē potētia ꝑ quam resurrexit est in ipo nō diminuta. Sed cecus non pōt vidisse ꝙ fit in eo illa potētia: vt virtus visiua per quā videbat: ꝛ iō non pōt cecus qcquid potuit: qz eius potētia est diminuta: pōt tñ deus quicquid potuit: qz eius potentia nō est imutata: vnde nō est simile ꝙ dicebatur si mule: ſz si volumus reducere exēpluꝫ tactū ad simile dicamus: qō sicut aliquis ꝑ virtutem visiuam determinat ad aliq̄ obiecta: vt ad visibilia: sic deus ꝑ suā potentiā se extēdit ad oia possibilia. Si eēt possibile ꝙ obiectū ausus fieret oīm audit⁹: vt ꝙ aliqs color desinens esse visibile fieret sonus: ꝛ esset audibile: dicere possemus ꝙ habēs virtutem visiuam: pōt quicquid potuit ꝛ tñ ꝓius potuit videre colorē illum quez iam factum sonū videre non potest. Sꝫ ħ non arguit diminutionem potētie visiue: sed variationez visibilis: sic deus pōt quicquid potuit: sed si aliquid fuit ꝓius possibile ꝛ ꝓpter eius ꝓteritionem desinit esse possibile nō arguitur ꝙ sit diminuta diuina potentia: sed ꝙ ipsa res sit imutata. Ad quartuꝫ dō ꝙ predestinare dicit actū diuinū qui nō transit in ꝓteritū: tñ si deus aliquem predestinauit nec pōt ipsuꝫ nō predestinare nō ꝓpter ꝓteritionem actus: sed ꝓpter diuinam imutabilitatem: ſz in hoc non arguitur impotentia diuina vel diminutio potētie eius: sed magis cōprobatur eius summa potentia: qz mutari non pōt. Argumenta autem in cōtrarium arguunt deum posse quicquid potuit qz eius potentia non est diminuta ꝛ hoc cōcedimus

Uper littera sup illo. (Licet nō possit mō incarnari.) Videt magister velle: ꝙ deus incarnari non possit: sed cōtra. Sic̄ dicitur: qz filius ē incarnatus deus incarnatus dicitur. Sic ꝛ si pater incarnaretur deus incarnari diceretur: sed pater incarnari potuit ꝛ pōt: vt in tertio patebit. ergo deus incarnari pōt. Dicēdum ꝙ magister intelligit de incarnatione que facta fuit: que ꝓpter ꝓteritionē siue vt est ꝓterita vlterius fieri nō pōt.

Alm de voluntate dei.) ¶Postq̄ magister determinauit de diuina scientia ꝛ eius potentia. ¶Hic ōterminat de ipius voluntate: ꝛ tria facit. qz ꝑmo dicit qd sit diuina volūtas: ꝛ quomodo sit causa rex ꝛ quot modis dicatur. Secundo ōterminat de efficatia eius. Tertio. ſpecialiter ōterminat de cōformitate volūtatis nostre ad voluntatē diuinaꝫ: secunda pars incipit ibi. (¶Hic oritur questio.) In ꝑncipio. xl vj. distin. tertia ibi. (Sciendū quoq̄). In ꝑncipio. xl viij. distin. circa ꝑmuꝫ tria facit: qz ꝑmo dicit qd sit diuina volūtas. Secūdo. (quomodo sit causa rex. (Tertio quot modis dicatur. ſecūda ibi. (¶Hec itaq̄ summe.) Tertia ibi. (Hic non est ꝓtermittendū.) Circa ꝑmuꝫ tria facit: qz ꝑmo dicit: qd sit diuina voluntas ostendēs ipsam esse idem ꝙ diuina essentia. Secūdo opponit cōtra id ꝙ dixerat. Nam si deo est idē velle qō esse: tunc est qcquid vult. Sed cū vellit oīa que facit ꝙ est impossibile. Tertio soluit. Secūda pars incipit ibi. Et ꝛ idez.) tertia ibi. (Ad qō dicimus.) Circa ꝙ duo facit: qz ꝑmo soluit ꝑ simile: nā sicut idē est diuina sciētia qō essentia: ꝛ tñ aliqua deus scit que nō est: sic idem est diuina essentia ꝙ voluntas: ꝛ cū aliqua vult que nō est. Secūdo soluit dando intelligentiā dictoꝝ: nam in volūtate ꝛ in sciētia importatur quedā habitudo ꝛ quidā respectus qui nō importatur ꝑ essentiaꝫ ꝛ iō cōcedimus deuꝫ aliqua velle ꝛ scire que non est. est tñ sensus cū dicitur deus scit oīa vel vult illa hoc ē diuina sciētia vel eius volūtas est eius essentia cui voluntati vel sciente talia sunt subiecta secūda ibi (Et vbicūq̄ deus.) Deinde cū dicit. (ħ itaq̄ sū me.) Determinat de causalitate diuine volūtatis ꝛ tria facit: qz ꝑmo dicit diuinam voluntatem nō ē causatā ab alia: eē tñ causa alioꝝ. Secūdo declarat hoc qō dixerat vꝫ diuinam voluntatē causatā nō eē qz nihil est ꝓus ea. Tertio ōclarat aliud: scilicet ipam esse causam alioꝝ: secūda ibi. (Qui enim eius querit.) tertia ibi. (Voluntas igitur dei.) Tunc sequitur illa pars. (Tunc non est ꝓtermittendum.) In qua determinat quot modis accipitur diuina voluntas: ꝛ duo facit: qz primo ponit ꝑncipalē significationē eius ꝑm ꝙ voluntas dicitur eius beneplacitum qō semꝑ impletur. Secundo ponit tropologicam eius acceptionem in quātū ipsa signa diuine

Dist. xlv.

voluntatis eius voluntas dñr, secunda ibi. Aliquã do vero ſm.) Circa q̃ duo facit: q̃ ꝓmo oſtẽdit gn que eſſe ſigna diuine voluntatis quoꝝ quodlibꝫ di uina voluntas dicitur. Nam ꝓceptio ꝓhibitio: conſilium ꝓmiſſio ꝛ operatio diuina voluntas dicũ tur: lꝫ ſint diuine voluntatis ſigna: ꝛ q̃ multa ſunt talia ſigna volũtatis diuine. Voluntates pluraliter nominãtur. Secũdo de oĩbus iſtis ſignis determi nat ibi. (Ideo aũt. ꝓceptio.) Et duo facit: q̃ ꝓmo determinat de trib⁹: vt de p̃cepto ꝓhibitione ꝛ cõ ſilio. Secundo de duob⁹ reſiduis: vt de permiſſio ne ꝛ operatione: ſecũda ibi. (Permiſſio quoq; dĩ) Circa ꝓmuꝫ tria facit: q̃ primo oſtendit ꝓhibitione p̃ceptum ꝛ ꝓſiliũ dici diuinã voluntatẽ. q̃ ſunt eius ſignũ. ſcõo oñdit qũo in ſcriptura ipm̃ p̃ceptũ vel cõ ſiliũ diuina volũtas dicũtur. tertio manifeſtat q̃ nõ oẽm talẽ volũtatẽ deus vult impleri. q̃ aliq̃ deus p̃cipit aliquid vel ꝓſulit q̃ fieri non vult: vt p̃cepit abrahe q̃ immolaret filiũ nõ q̃ immolatõez velit. Sꝫ vt fidẽ eius ꝓbaret. Sic ẽt ꝛ de ꝓhibitõe intel ligẽdũ ẽ. Scõa. ibi. (Pro p̃cepto dei.) Tertia. ibi. (Et ſicut illa tria.) Deiñ cũ dicit. (Permiſſio quoq; dei.) Determinat de pmiſſione ꝛ opatione ꝛ. d. facit. Et primo dicit tã pmiſſionem q̃ operatiõem aliquo modo cẽ ſignũ diuine volũtatis ꝓp q̃ ꝛ ma la ꝛ bona aliquo mõ reducuntur ad diuinã volũtatez alr tñ ꝛ alr. Nã bona ſunt a deo volita iquãtũ ea ope ratr: mala vero ñ ſunt ab eo volita ſimpliciter. vt q̃ ea operat. ſꝫ interp̃tatiue inquãtũ ea pmittit. Secũ do dat differẽtiã iter volũtatẽ diuinã ꝓpe acceptã q̃ dr eius bñplacitũ ꝛ volũtatẽ djuinã figuratiue ac ceptã ꝑut ſigna talis volũtatis diuina volũtas dĩ cũtur. nã diuina volũtas q̃ eius beneplacitũ ẽ eter na ꝛ ſemꝑ impletur. ſigna tñ diuine voluntatis ſunt ꝛpalia ꝛ nõ ſemꝑ implentur. ſcõa ibi. Quinq; igitur in quo terminatur. ſnia lec. ꝛ diſtin.

Via magiſter in p̃ñi diſtinctõe de tribus õ terminat. videlicet de diuina bonitate vo lũtate in ſe. de cãlitate eius ꝛ de modis ipſ⁹ ideo de hijs tribus q̃remus. Circa p̃m q̃re⁹ duo.

Primo. vtꝫ in deo ſit volũtas. Scõo vtꝫ hu iuſmodi volũtas ſit ſui ipſ⁹ tñ vel ẽt alioꝝ

Op̃mum ſic ꝓceditur. vñ q̃ in deo nõ ſit volũtas. q̃ ꝫ Dama. li. ij. c. xxij. ꝛ. iij. c. xiiij. volũtariũ p ſe ſequitur rõnem. ſꝫ de⁹ nõ ẽ nature rõnalis ſed intellectualis. er go ei nõ cõpetit volũtas. Preterea. ſm eũdẽ. li. ij. c. xxij. volũtas eſt rõnalis liberi arbitrij appetit⁹ ſm quã aligs libero arbitrio vult libero ar⁹ ingrit ꝛ ſcrutatur. ſed inquirere ꝛ ſcrutari dñt cognitioez cũ diſcurſu cũ igit nõ cõpeta t deo intelligere cũ diſcur ſu nõ cõpetit ei habere voluntatẽ. Preterea. ſm pbm. in. iij. de aia. ꝓmũ mouẽs ẽ appetibile ſiue bo nũ apprehẽſum. vñ mouet nõ motũ. appetit⁹ aũt vl volũtas mouet mota: cũ igitur in deo non ſit aliqua virtus q̃ moueat mota cũ ipſe ſit ſumme immobil. nõ erit in eo volũtas. Preterea. volũtas eſt appe tit⁹ gdã: ſꝫ appetit⁹ q̃dã ipfectõez iptare vr. Nã mã ꝛ vniuerſaliter impfecta appetũt ſuas pfectões cuꝫ ergo in deo nõ ſit imp fectio. vñ q̃ ei nõ cõpetat ap petitus ꝛ p ꝓns nec volũtas. Incõtrariũ ẽ Dam̃. li. ij. c. xxij. q̃ dicit in deo eſſe volũtatẽ. ſꝫ nõ electõez neq; ꝓſiliũ. Preterea ſemꝑ cognitõem ſequitur. aliquis appetitus. nã ex eo q̃ aligs ẽ cognoſcẽs mo uetur ad ꝓſequẽdũ vel fugiẽdũ aligd q̃ igitur nõ ẽ cognitio ſine aliquo appetitu vel volũtate cũ i deo ponamus cognitionẽ ꝛ intellectum oꝫ nos ibi po nere voluntatem. Rñ. dicendum q̃ de ratione voluntatis quantum ad preſens quo videntur eſſe

delectatio ꝛ libertas. Nam cuicunq; competit ha bere volũtatem cõpetit ꝛ delectari. vñ Anſel. iij. de ꝓceptu virginali oñdi volũtatem in membris ſin gulis torqueri ꝛ delectari. nam nihil eſt delectabile niſi ſm q̃ volitũ nec triſtabile niſi ꝓut eſt ꝓtra vo lũtatem. Rurſum cuicunq; cõpetit habere volũtatẽ cõpetit libere agere. nã ſꝫ impetus ꝛ appetitus aligꝰ poſſit eẽ ſine libertate ſemꝑ tñ de rõne volũtatis eſt libertas. Nã ſm Dama. li. ij. c. xiij. libeꝝ arbitriũ nihil ẽ aliud niſi volũtas. Hijs viſis ſatis appa ret in gbus ꝫ eẽ volũtas. nã in rebus nãlibus cogni tione carẽtibus volũtas eẽ nõ põt eo q̃ ꝓpꝛie talꝫ bus nõ cõpetit delectari. nã cũ delectatio preſuppo nat cognitõem q̃ nõ gaudẽt nec triſtãtur q̃ cognitio ne carẽt naturalibus volũtatem habere nõ, cõpetit eo q̃ talia delectari nõ poſſunt. Rurſum nec bruta ꝓpꝛie volũtatẽ habẽt. Nã ꝫ eis cõpetat delectari. q̃ vt ſcribitur. vij. ethi. beſtie ꝛ pueri delectabilia p ſequũtur tñ q̃ nõ ſunt dñi ſui actꝰ ꝛ magis ducũ q̃ ducãt ꝛ agũtur q̃ agant volũtatẽ habere nõ p̃ñt. vñ Dama. li. ij. c. xxiij. ait q̃ cũ irrationalib⁹ ineſt ali gs appetitus ꝓſertim ſit impetꝰ ad opatõez vñ talia agũtur ꝛ ducũtur a nãli appetitu ꝓpter q̃ ꝓcludit q̃ irrõnalium volũtas eẽ nõ põt eo q̃ volũtas ſit rõa lis. ꝛ liberi arbitrij appetit⁹. Dicam⁹ q̃ volũtatem eẽ in boibus angelis ꝛ deo eo q̃ talia cũ rõnem ha beãt extẽdẽdo rõnem ad oẽm cognitõem intellecti uã ꝛ delectãtur ꝛ libere agũt ſiue ſunt dñi ſui actꝰ ꝓp q̃ eis cõpetit habere volũtatẽ ſiue libertatẽ arbitrij Vñ Boe. v. de ꝓſol. ait q̃ nulla ẽ rõnalis nã cui non adſit libertas arbitrij. Nã qõ rõne vti naliter põt id hꝫ iudiciũ quo q̃q; diſcernat p ſe fugiẽda optãdaue dignoſcat ꝛ ſubdit q̃ gbus in ẽ rõ ineſt ẽt volẽdi. no lẽdiq; libertas. lꝫ g̃ appetitus gntuplex diſtingnatur videlicet nãlis gialis. humanus. angelicus ꝛ diui nus. libertas tñ arbitrij vel volũtas ſolũ triplex eẽ ꝓtigit humana angelica ꝛ diuina. ſꝫ in hijs nõ vni formiter ẽ repta. q̃ ſm Dama. li. iij. c. xiij. Equi uoce ꝛ aliter dr̃ libeꝝ arbitriũ vel volũtas in deo ꝛ angelis ꝛ hoibus. modum autem huius analogie ꝛ multiplicitatis videre poſſum⁹. Si bene ꝓſidera mus delectatõez ꝛ libertatẽ q̃ de neceſſitate ad vo lũtatẽ ꝓcurrere diximus. nam deus potiſſime dele ctatur ꝛ libere agit oibus aũt alijs ꝑ participatõem ꝛ ꝑ quãdam imitatõem talia ꝓueniunt. eſt. n. ꝫ phi loſophum. vij. ethi. ſm immobilitatẽ ꝛ getẽ magis delectatio quã in motu. Cum ergo ꝑ ſe ꝛ ꝓmo ꝛ pin cipaliter deo ꝓueniat eẽ in mobile ei potiſſime com petit delectari. vñ ꝛ ibidẽ ſcribitur q̃ deus ſemper vna ſimplici delectatiõe gaudet. ꝛ. xii. methaphi. habetur q̃ intelligere diuinum valde eſt voluptuo ſum. Rurſum ei potiſſime cõpetit libere agere. Nã libertas ſegtur cognitõem vl̃em ꝛ abſtractam. naꝫ q̃ videm⁹ bruta apprehendere particulare obiectũ nõ põt habere dominiuꝫ actus nec libere agere. quã to ergo aligd intelligit magis ꝑ ſpẽm abſtractã. ꝛ plu ra repſentãtem tanto liberius agit. ꝛ q̃ oĩs creatura eſt aliquo modo particulata ꝛ ꝓtracta ad genꝰ ꝛ ſpe ciẽ ꝛ nihil creatum ꝑ vnitam formam oĩa cognoſcat nulla creatura ꝑ oẽm modum libere agit. ſolus ergo deus q̃ oino eſt abſtractus ad nullum genus entiuꝫ determinatus ꝑ vnitam ſuam eſſentiam omnia co gnoſcens ꝑ oẽm modũ libere agit. eſt ergo in deo ñ ſolum voluntas immo nihil aliud in cõparatõe ad ipꝫ volũtatẽ habere dr̃. cũ ſolus ipſe ꝑ oẽm modu libere agat ꝛ immobiliter delectetur. nam ꝛ ſi non quelibet delectatio arguit voluntatem delectatio tamen immobilis pfectam voluntatẽ demonſtrat. Vnde alia voluntatem habent inquantuꝫ eius ima

26.k.
26.ij.

go existunt ⁊ ipsum imitantur. propter q̄ Dama. libro. iij. c. xiij. dicit hominem habere voluntatez ⁊ libez arbitrium. qz est imago diuine nature que ē voluntatiua ⁊ arbitrio libera. Ad. i. dō q̄ sicut hō aliqñ dicitur intellectualis cum tñ ppzie sit rōnalis. sic angelus ⁊ deus aliquādo dicūtur ratōales cū tamē sint intellectuales attñ rationale sic cōiter accepti vt cōpetit angelo deo ⁊ homini. nō dicitur vnivoce pp q̄ libertas actionis diuine superat libertatem actionis nostre sicut cognitio eius nostrā excedit. Ad. ij. dō q̄ large accipiēdo pscrutari ⁊ ingrere talia deo cōpetūt. ꝛ nō cum discursu. nam sicut rationalis dici pōt. sic ⁊ talia ei ꝓuenire possunt. vel dicēdū q̄ notificatio illa nō est volūtatis simpliciter Sꝛ volūtatis vt est in hoie. Ad. iij. dō q̄ nō est ō ratione voluntatis cōiter sumpte q̄ sit mouens motū. sed de ratione voluntatis que mouet pp finem aliū ⁊ qz volūtas diuina oia vult pp se ipsam nō oz q̄ moueat mota nisi forte vellemus loq̄ de motu methaphozice. ꝓm q̄ aliqs cognoscēs ⁊ amās seipꝛ movere oꝛ inquātum ꝓm modū intelligēdi amatū movet amātem ⁊ cognitū cognoscēs. put in cognitiōe. ⁊ amoze ꝓm rōnem intelligitur qdā motus ⁊ istū modum visus ē sequt Plato q̄ semp pmū mouēs seipꝛ mouere dixit. Ad. iiij. dō q̄ in deo nō ꝑpe est appetitus. ꝛ in eo sit volūtas. qz appetit⁹ vr importare desideriū rei nō habite q̄ ꝑpe deo ꝓuenire nō pōt

Ecūdo queritur. vtꝛ deus velit tñ se vr ēt velit alia. ⁊ vr q̄ solū se velit. qz ꝛ intelligēdo vilia p se loquēdo nō simus viles. ꝛ ipsa vilia nobilitētur ex eo q̄ intelligūtur a nobis. qz in intelligēdo ē motus reꝛ ad aiam. Tñ volēdo vilia de necessitate sum⁹ viles. nā in nolēdo ē motus aīe ad res. ideo in tali actōe nō res cōformātur aīe. ꝛ aīa rebus. ḡ volēdo vilia. vilia non nobilitantur ꝛ ipse volēs vilescit ⁊ vilibus ꝓforma tur cū igitur oia sint vilia respectu dei ⁊ ipse in nullo vilescere possit: dato q̄ possit intelligere. se ⁊ alia tñ tñ se volet ⁊ non alia. Preterea. ꝓm phm. iij. ethi. volūtas ē finis electio aūt eoꝛ q̄ sunt ad finem ḡ cū nihil sit finis voluntatis diuine nisi ipse deus. volūtas diuina ē solū respectu sui ⁊ deus solū seipm vult ⁊ nō alia. Preterea. volūtas mouetur a volito. Sꝛ nihil aliud adeo. pōt movere volūtatē diuinam: ḡ nihil aliud a deo ē a deo volitū. Preterea quicquid volūtas vult vel vult vt finē. vel pp finem Sꝛ deus nō vult alia a se vt finē cuꝛ solū sua bonitas sit finis volūtatis eius nec pp finem qz habito fine nihil pp finē appetitur vt habita sanitate nō desideratur potatio. cū igit semp deus pfecte ⁊ cōplete suā bonitatē habeat alia ab ipso non sunt volita.

Incōtrarium ē qz ꝓm Dama. li. i. ca. viij. creatio est opus volūtatis. ḡ quicqd deus creat vel pducit illud vult. igitur cū oia alia a se: ipse creauerit ⁊ pduxerit nō solum vult se. ꝛ etiam oēꝛ creaturā. Preterea. amoꝛ ⁊ dilectio nō possunt eē absq̄ actu voluntatis cū igitur deus diligat oia q̄ sunt. iuxta illud sap̄. xi. diligis oia q̄ sunt ⁊ nihil odisti horꝛ q̄ fecisti deus non solū vult se. sed ēt alia. Rñ. dō q̄ semper potētia ꝓm modū intelligēdi intelligitur tēdere in suum obiectū ⁊ in aliqd obiectū tēdit ꝑncipalr ⁊ ꝑmo in aliqd ꝛo ex ꝓñti ⁊ actus ille ꝓm quē cōparatur ad obiectū ꝑncipale semp induit nomē poꝛ eo q̄ simplr ⁊ quodāmō nāliter actus sic acceptus potētiam respiciat. sic. n. videmus in intellectiua potētia. vt qz intellectus p se ⁊ ꝑmo fertur in cognitōem ꝑncipioꝛ. ⁊. q. ex ꝓñti tēdit in cognitōem ꝛclusionum nā cognoscēdo ꝑncipia conclusiones noscit. ideo noticia ꝑncipioꝛ in qua intellectus tendit ꝑncipalr induit nomē potētie. ⁊ vocatur intellectus. nam ipsa principioꝛ cognitio ꝓm phm. vi. ethico. intellectus nominatur cognitio tū eoꝛ in que intellectus tēdit q. ex ꝓñti non accipit nomē potētie. ꝛ alio nomine nominatur vt cognitio ꝛclusionū nō dicitur intellectus. ꝛ sciētia. nō qz ꝛclusiones nō intelligūtur. sed qz nō intelligūtur p se ⁊ ꝑmo. ⁊ sicut ē ex parte intellectus sic suo mō est ex parte volūtatis. Nam ꝑncipale obiectū volūtatis est finis. ex ꝓñti aūt ea que sunt ad finem. ideo actus ille ꝓm quē voluntas tendit in finē induit nomē potētie. ⁊ dr volūtas. put ꝑ aūt vult ea que sunt ad finē dicitur electio ideo dictū ē q̄ volūtas est finis electio aūt eoꝛ q̄ sunt ad finem. sicut intellectus ē ꝑncipioꝛ sciētia cōclusionū. vult ergo voluntas finē ⁊ ea q̄ sunt ad finē. sicut intellectus intelligit ꝑncipia ⁊ ꝛclusiones tñ vult finem p se ⁊ ꝑmo. ea que sunt ad finem ex consequenti. sicut intellectus intelligit principia per se ⁊ primo. conclusiones vero intelligendo principia. Cum ergo queritur. vtruꝛ deus velit alia a se si loquimur de actu voluntatis put per ipsum comparatur voluntas cōmuniter ad omnia sua obiecta siue ꝑncipalia siue secundaria. sic deus non solum vult se. sed etiam alia Si vero loquimur de actu voluntatis put quodaꝛ speciali modo. qz principaliter. ⁊ primo ꝑ ipsum tendit voluntas in obiectum. sic deus solum vult se ⁊ non alia. ⁊ ratione huius specialitatis dr volūtas finis ⁊ ñ eoꝛ q̄ st ad finē ñ q̄ ea q̄ sūt ad finē ñ sint volita. Sed qz non sunt volita principaliter ⁊ primo. vult ergo diuina voluntas ⁊ etiam quelibet alia finem ⁊ ea que sunt ad finem tñ quodam speciali modo finis habet rationem voliti propter quod volūtas ipsius esse dicitur. Ad primum dicendum q̄ volendo vilia simus viles. si in vilibus finem nostrum constituimus. nam voluntas per se ⁊ primo tendit in finem ⁊ ibi quietatur. ⁊ ideo volendo vilia tanq̄ finem vilibus conformatur ⁊ vilescit. Sꝛ si volumus vilia tanq̄ ea que sunt ad finem non conformamur vilibus vbi non quiescimus. sed ipsi fini in quem vilia ordinamus. ergo qz deus non vult alia a se tanq̄ finem. sed vt ea que sunt ad finem posset velle alia a se absq̄ eo q̄ vilescat. Ad. ij. dicendum q̄ voluntas dicitur esse finis nō qz alia a fine non sint volita. sed qz non sunt volita nisi in ordine ad finem ideo voluntas dicitur esse finis formaliter inquantum omnis rō volendi a fine sumitur. ē tamen aliqꝛ a fine materialiter. put mala per finem sunt volita. Ad. iij. dicendum q̄ voluntas diuina comparatur ad omnia alia sicut voluntas artifices ad sua opera. nam omnia que in creaturis aspicimus a diuina voluntate ꝓcesserunt. Voluntas autem artificis ⁊ si respectu finis se habet vt mota ⁊ ⁊ volendo finem quodammodo movetur ab illo. respectu tamē aliorum se habet vt mouens. qz volendo finem alia operatur. Vel est causa quare alia ꝓducantur ⁊ qz omnia alia a deo comparata ad diuinam voluntatem se habent vt ea que sunt ad finez non debemus arguere talia movere diuinam voluntatem. put ab ea sunt volita. ꝛ magis econuerso. diuinā volūtatem movere ⁊ ꝓducere illa inquantū illa vult. Ad. iiij. dō q̄ deus vult alia a se nō vt finē. ꝛ ꝓpter finem. qz ꝓpter suaz bonitatez nō ꝓpter eam acquirendam sed cōicandam. ꝓducit. n. creata ⁊ vult eis communicare suam bonitatem. non ergo est simile q̄ simile dicebatur qz potio diligitur ꝓpter sanitatem acquirendam. ⁊ ideo habita sanitate non desideratur potio. Sed deus vult creaturam ꝓpter suam bonitatem communicandam: ⁊ iō hita sua bonitate creaturā ꝓducit vt ei illā cōicat.

Deinde queritur de causalitate diuine vo/
luntatis vtz diuina volũtas sit cã rex. ⁊
videt q̃ nõ. qz qõ p volũtatem est cã rex
nõ.iij. mouet ipsas volẽs ⁊ desideras. Sed vt
scribitur.xij.metha.pmũ mouet vt desideratum ⁊
amatũ. cũ ergo sic mouere possint q̃ volũtate carẽt si
cut videmus pomum vel aliquod aliud bonũ tan/
ʒ volitũ ⁊ desideratum mouere uolentẽ ⁊ appeten
tem non oz deũ p volũtatem eẽ cãm rex. Prete
rea.necessarioz nõ est cã ꝓtingens.ſz nos videmus
aliquos effectus necessarios.cuz volũtas sit cã ꝓtin
gẽs eo q̃ agat libere dicere aliquam volũtatem sim
pliciter eẽ cãm oium effectuũ nõ ẽ possibile. Pre
terea.si diuina voluntas est cã rex vel est sufficiẽs.
Vel insufficiẽs.nõ insufficiens.qz in deo nulla insuf
ficiẽtia eẽ põt.nec sufficiens.qz posita sufficiẽti cã de
necessitate ſegtur effectus absq̃ põne aliaz cãz.igi
tur alie cãe supfluerẽt nullo ergo mõ diuina volũtas
ẽ cã rex. Preterea deus est cã rex operando ⁊ p
ducẽdo res.ſz ꝑnciptum ogationis videtur eẽ potẽ
tia.non ergo volũtas diuina est cã rex.ſz eius virtꝰ
siue potẽtia. Preterea.semp p sufficiẽtez cãm po
test haberi demõstratio de effectu.ergo ad demon
strãdũ singula sufficit dicere.qz deus ita vult.g̃ ita
ẽ q̃ est incõueniens.qz tũc tota sciẽtia inuẽta depi/
rer. Incõtrariũ est Aug.lxxxiij.q.qui dicit diuinã
volũtatẽ sufficientem cãm eẽ celi ⁊ terre. Prete
rea omne agẽs agit ꝑm modũ nature sue.cũ igitur
deus sit intellectualis nature agit intelligendo.ſed
ꝓpriũm ẽ oĩs intellectualis nãe q̃ agat p libez arbi
triũ siue p volũtatẽ vt põt haberi a Dama.li.iij.c.
xiiij.g̃ deus p volũtatem suã est cã rex. Rñ.dicẽ
dum q̃ in visibilia dei p ea q̃ videmus nobis ma
nifestantur. videmus.n. in rebus creatis duos mo
dos actionũ. vz actões per modũ nature ⁊ p modu
artis ꝑm vtrunq̃ modũ manifestatur nobis diuina
actio si bene videre possumꝰ dr̃iaz actõis diuine ad
actõem nature ⁊ artis. Dr̃ia aũt quã hz diuina actio
ad actõem nature p quã nobis potissime innotescit
deũ agere p volũtatẽ sumitur ex ordine.naz natura
agit inquãtũ sibi ordo ab alio ꝑstituitur. sed modus
actionis diuine ẽ ex eo q̃ ipe aliis ordinẽ ꝑstituit qõ
declarari põt p supius habita vbi declaratũ fuit na
turã nõ agere nisi rememoratã ex supioribus cãis ⁊
q̃ oĩs talis ordo ꝓueniebat ex arte diuina itellectu
ali. Cũ igitur ordinare non sit nisi habẽtis cognitio
nem ⁊ agẽtis per modũ artis cũ omne tale sit liberi
arbitrij ⁊ agat p voluntatẽ necesse est voluntatem
diuinam causam rerum existere: vt tamen melius
appareat verita s questionis. Notandum q̃ ex
hac differentia quam habet actio diuina ad actio/
nem nature due differentie oriuntur quibus habe/
tur q̃ diuina volũtas est cã rex. Prima ẽ qz actio
nature est limitata ⁊ nõ se extẽdit ad oĩa. Naz eo ipo
q̃ natura agit vt ab alio mota ⁊ ab alio ordinata ꝑ
xatur ei actio ꝑm mẽsurã ordinãtis ⁊ mouẽtis. vnde
⁊ nõ agere libere.sed ex necessitate.naz sicut sagitta
determinate vadit in terminum eo q̃ ab alio ei oz/
do ꝑfigit ⁊ sibi ipsi ordinẽ ꝑstituere nõ põt. sic omne
agẽs p naturã hz determinatã actõem. qz tali agẽti
ab alio ordo ꝑfigitur.qõ aũt hz actõez determinatã
nisi impediatur semp agit. Ideo nõ oz in talibus po
nere volũtatẽ p cuius imperiũ determinet eius ac/
tio ad istũ modũ agẽdi. Cũ igitur deus nõ habeat li
mitatã actõem.ſz quodã ordine ei⁹ actio ad oĩa se
extẽdat oz in eo ponere volũtatẽ vel libez arm p cu
ius impium ꝓgrediatur opꝰ. banc aũt viam innuit
Aug.iij.de trini.c.iiij.q ex eo q̃ diuina actio se extẽ
dit ordinate ad oĩa dicit deũ vlt oibus ꝑm suũ liber
latis arm.q̃ nõ eẽt nisi sua volũtas rebus cã exiſte/
ret. vnde ait q̃ deus suam influentiam ordinatiſſi
mis creature motibus ordine omnium creaturaz
sub ipso creatore mirabiliter dispositaz ꝑmo spiri/
tualibus deinde corporalibus p cuncta diffundit ⁊
vtitur oibus ad incõmutabile.arm finẽ sue. Rursuz
ex eo q̃ deus ordinẽ rebus instituit. Natura autem
agit ab alio ordinata sequit̃ q̃ agens naturale non
põt agẽs supmũ eẽ cũ agat motũ. Dz deus ipse ẽ su/
premus agens cũ oibus ordinẽ instituat.ſz suppre/
mũ agens oz agere libere.naz qõ nõ agit libere agit
ab alio motũ. qõ agit ab alio motũ nõ est agẽs supp/
mũ.si igitur deus ẽ agẽs supmũ oz eũ agere libere ⁊
ita volũtarie.ſz q̃ sic agit p volũtatẽ est cã rex ipsa
ergo diuina volũtas cã rex existit. hanc aũt rõnem
innuit etiã Aug. de trini. eodẽ li. ⁊ c. qui ꝑmo ondit
ordinẽ in rebꝰ eẽ ex deo.nã corpora inferiora p sub/
tilioza ⁊ potẽtioza quodã ordine reguntur ⁊ tota cor
poralis natura p spiritualẽ ⁊ spiritualis p spiritũ vt
euntur ac si vniuersa creatura p suum creatorem quo
dã ordine regitur. Secõ. ex hõ ordine ꝓcludit diuinã
voluntatẽ suppremam cãm oium. dicẽs q̃ ꝓpter
hõ videlicet q̃ oĩa diuino reguntur ordine oes volũ
tas est ꝑma ⁊ summa cã oium corporalium speciez
atq̃ motionuz. nihil.n. visibiliter. ⁊ sensibiliter agi
tur q̃ nõ de interioze ĩ visibili atq̃ intelligibili aula
summi imperatoris aut iubeatur aut permittatur.
Uiso qõ diuina volũtas est cã rex ex differentia
quã hz actio diuina ad actionez nature hz idẽ videre
possumus ex dr̃ia quã hz ad actõez artis. differt.n.
ars diuina ab aliꝭ artibꝰ.qz sub illa arte artes sin/
gule collocãtur.nã p artẽ creature inducũtur solũ ac
cidẽtales forme. vnde de hac arte loquens Cõme.
i. phisicoz ait q̃ oẽs forme artificiales sunt accidẽ
tia.sed p artem diuinã inducũtur forme substãiales
qz ab hoc ꝓncipio.qõ deus ẽ dependet celũ ⁊ natu/
ra. vt dicitur.xij.methaphi.deus.n.p intellectum
suũ vniuersam naturam mensurat ⁊ totam naturã
instituit. est.n. hec dr̃ia inter formam naturalem ⁊
formam artis.qz ꝑm formam artis loquendo de ar
te creata non conuenit rei aliquis motus nec est in
ea aliqõ inclinatiuũ vel aliqs appetitus ad aliquez
terminum.scamnum.n. per formam artis nullum
habet motum.nec in est ei aliquis appetitus ad ali
quem terminum: sed formam naturalem sequitur
ꝓpria inclinatio: vt leuia appetunt locum surſum
⁊ grauia deorſum: ⁊ quia per diuinam artem tota na
tura est instituta cum appetitus ⁊ inclinatio sequa/
tur modum nature omnis appetitus naturalis: ⁊
omne inclinatiuũ virtute diuina rebus est inditus.
est igitur deus ꝓmum inclinans non inclinatus.
In quantum autez non ineſt ei inclinatio ab alio se/
quitur q̃ libere agit ⁊ volendo efficiat quod efficit
ꝓut vero omnia inclinat ⁊ omnibus instituat ꝓ
prios appetitus sequitur: vt ꝑm voluntatem suam
omnia regantur ⁊ ei cuncta obediant. Ex hoc autez
apparet quomodo deus omnia constituit in nume
ro pondere ⁊ mensura: quia in quantum omnibus
dedit ꝓprias naturas ⁊ ꝑm eorum numerum eis
indidit ꝓprios appetitus: quasi quedam ponde/
ra ⁊ quasdam inclinationes: non solum in numero
⁊ mensura res constituit: sed etiam in pondere ⁊ q̃
idem est auctor naturarum ⁊ instituto appetituum
sicut omnia a deo producta sunt: sic omnia eius vo
luntati obediunt: ex quo apparet non solum diuinaz
voluntatem esse causam rerum: sed etiam esse sup/
premam cãm. ista etiam est via Auguſti. iij. de trini.
ca. ir. qui ex eo q̃ deus oibus indidit ꝓprias inclina
tiones ⁊ ꝓprios appetitus ⁊ oĩa cõstituit in numero

pondere ⁊ mẽsura cõcludit diuinã voluntatẽ supp̃/
mam cãm omniũ ⁊ ostẽdit ea q̃ videmus in rebus:
nõ esse attribuẽda fortune vel tantũmodo alijs agẽ
tibus causis: sed diuine volũtati principal'r dicam⁹
ergo rõnalem creaturã opari p artem ⁊ deum etiam
per suã artem agere aliter tñ ⁊ aliter: qz deus p suaz
artem intrinsecus opatur eo q̃ primordial'r indidit
oĩbus rebus ꝓprios appetitus. creaturã vero ratio
nalem per suã artem opari in ꝯtum ꝓprias inclina
tiones ⁊ rõnes seminales q̃ latẽt intrinsecus ad ha
bendo extrinsec⁹ semina. ⁊ alia q̃ requirũtur ad ma
nifesta ꝓducit. vñ Aug. iij. de tri. ca. ix. ait. q̃ aliud
est a summo causarũ cardine ꝓdere atq; ministrare
creaturã qõ qui facit solus creator est deus. aliud vo
p distributis ab illo viribꝰ ⁊ facultatibꝰ aliquã opa/
tionem fortinsecus ammouere: qz ergo deus opatur
p artem volũtarie opatur: qz vt scribit in p̃incipio.
vj. metha. principiũ rerũ artificialiũ est volũtas ar
tificiatũ enĩ ⁊ voluntariũ idem sunt: qz aũt sic deus
p artem opatur vt primordial'r naturã instituat nõ so
lum voluntas sua est rerum cã. sed cã suppꝛema.

Ad primũ dõ. q̃ modus phorum fuit q̃ corpori/
bus supcelestibus dabãt quosdam motores appro/
priatos quos appellabãt celorũ aias ⁊ huiusmoi ce/
lorum aie: qz volebãt assimilari causę p̃me mone
bant corpora celestia: vt sic mouẽdo essent cãe rerũ.
ideo deus dicitur mouere sicut desideratũ ⁊ amatũ
qz aie celorum siue motores appropriati celestibus
corporib⁹ desiderãtes assimilari bono p̃mo mouent
celos. ꝓpter qõ ⁊ ipse deus mouet celestia corpora
in quantũ mouet appetitũ motor⁹ vt moueãt. q̃ aũt
sic mouet voluntarie mouet. nam bonũ primũ non
mouet in virtute alteri⁹ boni. ideo liber ⁊ volũtarie
mouet. si qõ autẽ bonũ voluntate carẽs ⁊ intellectu
mouet vt desideratũ ⁊ amatũ nõ mouet vt bonũ pri
mum. Sed vt quedã similitudo boni primi. iõ non
est simile de pomo q̃ simile dicebaꝫ. possumus tñ si
volumus hãc propositionẽ extẽdere ad totã naturaz
mouet enĩ deus quẽlibet rez naturalẽ vt desideratũ
⁊ amatũ. Nam eo ipso q̃ oibus rebus indidit pro/
prium appetitũ ꝓpter quẽ oĩa suuz esse appetunt qõ
est quedã ꝑticipatio summi boni. primũ bonũ ab oĩ
bus desideratur ⁊ amatur ⁊ qz instituẽdo rebus pro
prium appetitũ p quẽ aliquo modo esse diuinũ ⁊ q̃
est optimũ appetũt ꝑm talẽ appetitũ inclinãtur res
⁊ mouẽtur ꝑm diuine volũtatis arbitriũ dicere pos
sumus deum oĩa mouere vt desideratũ ⁊ amatum.
Sed ex hoc nõ habetur q̃ nõ volũtarie agat immo
habetur oppositũ. nam vt supius est ostẽsum: qz de⁹
indidit rebus proprijs appetitũ sua volũtas suppre
ma cã rerum exist̃it. Ad secũm dicendũ q̃ deus cũ
hoc q̃ vult libere vult immutabil'r. nam voluntas
sua simul cum libertate hz immutabilitatẽ: ⁊ qz con
tingentes cãe sunt cãe mutabiles diuina ¦voluntas
nõ est cã cõtingens: vt ratio supponebat. Ad ter
tium dõ q̃ diuina volũtas est sufficiẽs cã rerum. nec
tñ ꝓpter hoc tollitur causalitas aliquorũ entium. Nõ
enĩz ẽ ex diuia insufficiẽtia q̃ ꝓducit effect⁹ aliquos
mediãtibus causis secũdis. posset enĩ sine illis ꝓdu
cere. Sed hoc est ex diuina benignitate qui voluit
dignitatẽ suam cõmunicare creaturis suis. Ad
quartũ dicendũ q̃ potẽtia in hijs q̃ agunt p volun/
tatem est p̃incipiũ opis in exequẽdo. Jn hoc enĩ vi/
detur cõsistere ratio potẽtie vt sit proximũ p̃incipiũ
opationis. volũtas enĩ videtur esse quasi p̃incipiũ
primũ. ⁊ ideo ratio causalitatis magis attribuit vo
luntati cui⁹ est importare ꝯ potẽtie cui⁹ est exequi.

Ad quintũ dõ. q̃ demõstratio hz fieri p causas p

rimas que quodãmodo sunt eiusdẽ generis cum pas
sione vel saltẽ nunq̃ fit nisi p causas determinatas
ad aliquod gen⁹ entium. volũtas autẽ diuina est cã
cõmunis oĩbus. iõ p talem cãm demõstrare nõ pos
sumus potissime cum eaz nõ cognoscam⁹ ꝑfecte vt
in ipsa rationem cuiuslibet ꝓpriam possumus co
gnoscere.

Ostea queritur de distinctione diuine vo
p luntatis p volnntatẽ placiti ⁊ voluntatez Dõ. liii.
signi. ⁊ videtur q̃ sit distinctio incompe
tens. Nam dicere aliquã voluntatẽ non
esse beneplacitũ esset dicere voluntatẽ nõ esse volũ
tatez: qz ex eo q̃ aligd vult aliquid placet sibi illud
cum ergo membra diuidentia nõ debeãt, cõtrariari
diuiso. diuisio data nõ est bona. Preterea. semp
signũ debet respõdere significato. ꝫ aliqua ponũtur
signa diuine voluntatis quibus nõ respõdet diuina
voluntas: qz aliqua deus precipit que nõ vult fieri.
ergo ponere talia esse signa diuine voluntatis est in/
conueniens. Preterea. sicut deus est volens. ita
est sciens. sed nõ diuiditur scientia dei in sciam signi
⁊ scientiã simpliciter. igitur nec diuina voluntas sic
diuidi debet. Preterea. obiectũ volũtatis est bo
num. ergo que diuinã voluntatẽ significãt que sem/
per est bona debent sumi respectu bonorũ nõ malo
rum: sed aliqua signa diuine voluntatis sumũtur re
spectu malorũ vt prohibitio ⁊ permissio. ergo ⁊c.

Preterea quotiens multiplicatur vnũ opposito
rum. totiẽs debet multiplicari ⁊ reliquũ. sed respec
tu bonorũ accipiũtur tria signa. videlz preceptuz:
consilium: ⁊ opatio. ergo ⁊ respectu malorũz tria si/
gna sumi debent ⁊ nõ tñ duo: vt ꝓhibitio ⁊ permis
sio. Sunt ergo ser signa voluntatis ⁊ non quinq̃.

Jn cõtrarium ¦st magister in littera q̃ diuidit vo
luntatem diuinã ⁊ voluntatez beneplaciti ⁊ volun
tatem signi. voluntatẽ autem signi diuidit in quinq̃
membra. in preceptum: cõsilium: ꝓhibitionẽ: ope
rationem: ⁊ permissionez. Nõ dicẽdum q̃ sicut
est ex parte intellectus. sic suo modo se habet ex par
te volũtatis. nam sicut sunt aliqua que nõ sunt ꝑm
intelligere nec intellect⁹ sunt tamẽ manifestatiua in/
tellectiuuz. sicut voces sunt signa earum passionũ
siue conceptionuz que sunt in anima. Non tamen
sunt ipse cõceptiones. sic quedam sunt manifestati/
ua voluntatis que nõ sunt ipsum velle nec volũtas
accipiẽdo ꝓprie voluntatem. tamen quia signuz
aliquãdo suscipit nomen signati vt ymago herculis
dicitur hercules ⁊ equus pictus equus nominatur.
huiusmodi signa volũtatis: voluntas appellari pos/
sunt: vt autem appareat quomodo hec signa distin
guntur. Notãdum q̃ tam ex parte intellectus q̃z ex
parte voluntatis. Aliquãdo distinctio signoꝝ sequit̃
aliquo modo ad distinctionem significati. Aliquãdo
reꝑitur distinctio in signis q̃ ad significata ad apta/
ri nõ potest. videmus enim q̃ sicut intellect⁹ aliquã
do est practicus. aliquãdo speculatiuus. Aliquando
intelligit p̃ncipia. aliquãdo cõclusiones. sic p aliqua
significata manifestat suam cognitionẽ practicã ⁊ p
aliqua speculatiuã p aliqua p̃incipia ⁊ p aliqua con
clusiones. Nam cum nõ manifestãtur vni q̃ sunt in
intellectu alterius nisi p quedã signa: ex quo vnus
potest docere alterum scientiam ⁊ artem conclusio
nes ⁊ p̃incipia: oportet esse signa que omnia talia
manifestare possunt: sic etiam est ex parte volunta/
tis: Nam sicut aliquando aliqua volumus simpli
citer aliquando ea sub conditione aliqua volunta
te antecedente. aliqua consequente. Sic volun/
tatem nostram alteri diuersimode manifestare

possumus ⁊ sic accepta distinctio significuz sumit ori/ginem aliquo modo ex distinctione signatorū: vt eo ꝙ alia ⁊ alia intelligim⁹ ⁊ volumus alia ⁊ alia nos intelligere ⁊ velle significamus. attamē si signa in/tellectus comparamus ad verum ⁊ signa volunta/tis ad bonum. Inuenimus aliquam distinctionē in signis quā in signatis inuenire nō possum⁹. Ad hoc ꝙ intellect⁹ sit verus opz semp esse verū ꝙ in/telligitur. ⁊ ad hoc ꝙ volūtas sit bona. opz semp vo litum esse bonum. nam si volūtas mala vellet mala esset. ⁊ si intellect⁹ falsa intelligeret ertēdendo id ꝙ est intelligere put falsa dicūtur intelligi falsus esset. Sed in signis nō sic se hz: qz ad hoc ꝙ signa sint ve/ra nō opz esse verū qō dicit. sed sufficit esse verū ꝑ/pter ꝙ dicitur. sunt enī multa parabolice dicta in sa/cro canone vt puta q⁹ arbores elegerūt regē ⁊ talia in quib⁹ nō est verus qō dicitur. sed ꝓpter ꝙ dicit. nec tñ ista falsa dicūtur: quia sic sacro canoni subesset fal sitas. ⁊ sic est ex pte intellect⁹ ꝙ intellect⁹ veri pos/sunt esse signa in quib⁹ nō est verū ꝙ dicitur. sed pro pter ꝙ dicit. ⁊ tūc nō intelligūtur q̄ dicūtur. sed pro/pter que. Sic ⁊ ex pte volūtatis se hz qz nō semp si/gna volitatis sunt volita. hz aliqū aliqua sunt volita ꝓpter q̄ talia signa dātur. Vnde ꝙ aliqū signa distin/guntur ꝑm signata. aliqū cōpetit eis quodāmodo ꝓ/pria distinctio patere pōt. qūo ꝑdicta signa accipien da sunt. Nam cū diuina volūtas distinguat ꝑ añce/dens ⁊ cōsequens vt pz ꝑ Damasc. li. ij. ca. penult. aliqua signa opz esse volūtatis añcedentis ⁊ aliqua cōsequētis. ⁊ qz ois volūtas est respectu boni actua lis vel simplr. qz nullus aspiciēs ad malum agit ꝙ agit vt dicitur. iiij. de di. no. cū nō solū ꝓsequi bonū habeat rōnem boni. sed etiam fugere malū signa vo luntatis añcedentis sic distingui possunt. qz aut su/muntur respectu boni ꝓsequendi aut respectu mali vitādi. si respectu mali vitādi sic est ꝓhibitio. si re spectu boni ꝓsequendi. tunc est distinguendū: qz bu iusmōi bonū aut est necessariū ad salutez. vt colere sabbatū. honorare parētes. ⁊ respectu taliū est p̄ce/ptum. vt est opus sup erogationis ⁊ perfectorū ⁊ sic est consiliū. Sūt igit tria signa volūtatis añcedētis ꝓhibitio: ꝓceptū: ⁊ consiliū. ⁊ iō nō sicut quicquid deus vult volūtate añcedente impletur. sic nō q̄cq̄d deus ꝓhibet oēs vitant. nec quicq̄d cōsulit oēs im/plent. nec q̄cquid ꝑcipit oēs faciūt. volūtatis aūt cō sequentis sunt duo signa: qz huiusmōi signū vel su/mitur respectu mali ꝙ fit. ⁊ sic est ꝓmissio. nam de⁹ mala nō agit: sed ꝓmittit aut respectu boni ⁊ sic est opatio: qz oīa opa nr̄a bona opatus est deus. Sūt er go quinq̄ signa volūtatis diuine. tria añcedentis. ⁊ duo cōsequentis. Aduertendū tñ ꝙ deus aliqua ꝑcipit q̄ nec vult volūtate añcedente nec cōsequēte. nam sicut sunt signa intellect⁹ veri q̄ nō sunt intel/ecta q̄tum ad id ꝙ dicitur. hz q̄tum ad id ꝓpter ꝙ dicitur. sic sunt signa volūtatis bone q̄ ipa ꝑm se nō sunt volita. sed aliqd est volitū ꝓpter ꝙ talia sunt ꝑ cepta sicut ymolatio ysaac nō erat a deo volita. hz p batio fidei abrahe erat volita ꝓpter quā ꝑcepit sibi vt suū filiū imolaret. igitur ꝑter dictaz distinctionē. videlz ꝙ quinq̄ sunt signa diuine volūtatis. tria an tecedentis. ⁊ duo cōsequētis. addendū est vt magr̄ addit ꝙ nō semp deus ꝑcipit q̄ vult fieri. Assignant autē a quibusdā duo alii modi. qūo ꝑdicta signa acci/pi possunt. qz huiusmōi signa accipiūtur ꝑm qō de⁹ reb⁹ humanis p suaz prouidentiā puidet. In prouidentia autē duo est accipe. ordinē ⁊ executionē ordi nis. hz enī deus prouidentiā de nobis in q̄tum nos in finē ordinat dupl'r. Primo remouēdo mala ⁊ sic accipitur signū ꝙ est ꝓhibitio. Secūdo. cōferendo bona. ⁊ sic accipiūtur consiliū ⁊ ꝓceptū ⁊ ita respe ctu ordinis in fine sunt tria signa. respectu executio/nis sunt duo: qz huiusmōi executio vel est ꝑm ꝙ hō tendit in id ꝙ est faciēdo bonū: ⁊ sic est opatio: qz bo na opa nostra opatur in nobis deus. vel est in exeū do a tali ordine faciēdo malū sic est ꝓmissio. Secō distingūtur ista signa ab alijs alr: qz huiusmōi signa vel sunt respectu p̄sentiū vel respectu futurorū. Si respectu p̄sentiū hoc est dupl'r: qz vel sumūtur re/spectu bonorū. ⁊ sic est opatio vel impletio. vel re/spectu malorū. ⁊ sic est ꝓmissio. Si aut̄ respect futurorū hoc est dupliciter: qz vel est respectu malor ⁊ sic est ꝓhibitio vel respectu bonor. ⁊ tūc est distin guendū: qz ad huiusmōi bonū vel tenent oēs ⁊ sic est ꝓceptū vel nō. ⁊ sic est consiliū. Sūt ergo quinq̄ signa volūtatis diuine. duo respectu p̄sentiuz. ⁊ tria respectu futurorū. primus tū modus quē nos dedi/mus est magis ꝓprius. qz cū hec sint signa volunta tis magis ꝓprie accipiūtur ꝑ distinctionē volūtatis q̄z ꝑ distinctionē ꝓuidentie vel ꝑ diuisionē tēporū.

Ad primū ⁊ ō. ꝙ hz ꝓprie accipiēdo voluntatē sit semp volūtas bene placiti. tū qz largo modo acci/piendo aliqd dicitur illud ꝙ significat illud hz nō sit: vt dicitur hercules ꝙ nō est hercules. sed ꝙ hercule repzesentat. sic huiusmōi signa dicūtur diuina volū tas qz illā significant. hz illa nō sint. est enim diuina voluntas siue diuinū ꝓpositū eternū. hec aūt sunt tēporalia. Ad secundū patet solutio ꝑ iam dicta: qz sicut signis ex parte intellect⁹ semp respōdet ali/quid vt ꝙ dicitur vel ꝓpter qō dicitur. sic signis ex parte voluntatis semp aliquid correspōdet: qz vel vult deus ꝙ ꝑcipit vel ꝓpter ꝙ ꝑcipit. Ad tertiū dicendū ꝙ huiusmōi signa dant ad cognoscendū ali qua specialia: qz si de oībus diceretur leo nō oporte ret habere signū ad cognoscendū leonē. habetur enī ꝑ signa aliq̄ precognitio de signato ꝑ quā ab alijs se/paratur. ⁊ qz deus scit oīa nō tñ vult oīa nō opz ha/bere aliqua signa ad cognoscendū diuinā sciam sicut oportet habere signa vt nobis innotescat diuina vo luntas. vel dicere possumus ꝙ respectu diuine scie practice habemus signa. in q̄tum ois creatura est quoddā signū ⁊ vestigiū diuine artis ⁊ ei⁹ sapiētie. ⁊ qz ipsa artificiata induūt aliqū nomē artis possem⁹ distinguere diuinā sciam ⁊ artem ei⁹ ꝓut est in ipso ⁊ ꝓout refulget in creaturis. sicut distinguim⁹ diui nam voluntatē. ꝓut dicit ipm diuinū velle ꝙ est in ipso ⁊ ꝓout dicit ea q̄ sunt in creaturis ꝙ que nobis talis volūtas aliqualr innotescit. Ad quartū dō ꝙ hz mala sint mala ꝑmittere tñ ea fieri ꝓut ex illis bonū elicitur. hz rōnem boni. ⁊ iō ꝓmissio ꝓnit oi/cit̄ur diuina voluntas vel signū diuine voluntatis nō habet rōnem mali. Ad quintū dicendū ꝙ crea tura pōt tripliciter cōsiderari. Uno mō vt est ex ni chilo ⁊ vt tendit in defectuz ⁊ sic omniū creaturarū quodāmodo est vniformis comparatio: qz oīa ex ni hilo ꝓcesserunt. Secūdo. vt est a deo. ⁊ sic etiam ali quo modo est omniū creaturarū vniformis cōpara tio: qz deus se hz equaliter ad oīa ⁊ oīa ꝓcesserunt ab vno deo. Tertio modo cōsiderari pōt: vt est natu ra quedā ⁊ tunc sicut diuersarū creaturaz sunt diuer se nature. sic eozum non est cōsideratio vna. Signa ergo volūtatis diuine sumpta respectu mali. qz ma lum cōuenit reb⁹ ex eo ꝙ deficiūt ⁊ sunt ex nihilo nō plurificātur. ⁊ iō tam respectu volūtatis añceden/tis. q̄z cōsequentis datur vnū solū signū respectu ma li. Nam voluntatis antecedentis. tale signū est ꝓ hibitio ꝓsequentis est ꝓmissio. Hz in bono nō sic se habet: qz si bonū sumit ꝑ comparationē ad deū ꝑm qō de⁹ opatur in nobis illud: qz de⁹ se hz vniformit

ad oia sumitur vnū signū q̄ est signū volūtatis consequētis. ⁊ dicitur operatio vel impletio. Si vero huiusmōi bonuz accipitur ſm q̄ nos ordinamur in deum: q̄ nō omnia vniformiter cōparātur ad ipm propter diuersitatē naturarū rerum. nec etiam oēs boies vniformiter prosequūtur viā salutis. sic sumūtur diuersa signa diuine volūtatis vt consiliuz ⁊ p̄ceptū ſm q̄ ordinamur in deum. Ex hoc patere pōt quo etiaz sumit̄ p̄dicta distinctio signoz̄. ⁊ quare sumunt̄ duo respectu mali ⁊ tria respectu boni. ⁊ cū dicitur q̄ quotiēs multiplicat̄ vnū oppositoz̄ totiēs ⁊ reliquū. intelligendū est q̄ si vnū oppositoz̄ dicit̄ multiplr̄ ⁊ est equiuocū etiā reliquū multiplr̄ dicitur aliq̄ tñ inueniūtur alique spāles rōnes ⁊ distincte in vno q̄ nō reperiuntur in alio. vñ nō opz̄ q̄ si pcutere signuz est vno mō q̄ deuiare a signo sit vno mō. Nam in deuiādo inueniūtur quedā spāles rōnes ⁊ distincte ꝓpter quas ꝓtingit multis modis deuiare q̄ nō reperiūtur in percutiēdo vt ꝓtingat multis modis pcutere. ⁊ q̄ ordinamur in deuz multiplr̄ deuiamus aḡt ab ipso quodāmodo vno mō: q̄ oīa pcā ex pte deuiatiōis hñt quodāmodo vniformitatē. Iz ex pte conuersionis sint diformia ꝓsilio ⁊ p̄cepto ſm q̄ ordinamur in deum rñdet solū ꝓhibitio ſm quē vetatur deuiatio ab eo. sicut mō ꝓtio in extremo ꝓpposito vni pcussioni respōdebāt deuiationes multe. b autē multis ordinationib⁹ rñdet deuiatio vna rōne cuiusdā vniformitatis quā hñt mala. ex eo q̄ ipsa in nihilū tendim⁹ ⁊ auertimur ab vno deo.

Uper lfa. sup illo. (Ideoq̄z placuit vanitati pḥorum etiam causis alijs ea tribuere.) Notandū quosdā pḥos diuisse mundum generari a casu vt empeḋ. quidā vo posuerūt ea q̄ sunt in istis inferioribus dependere i mediate solū ex causis primis. ita q̄ deus in mediate illa p̄duxit vnū vt primaz intelligentiā ⁊ mediāte illa p̄duxit alia. ita q̄ immediatā causalitatē in istis inferioribus penit⁹ subtrahebāt a deo q̄ Aluit̄. sensisse videtur. hec autē sont erronea. nam opatio nature ⁊ ea q̄ videm⁹ in istis inferioribus nō sunt attribuenda casui vel foztune. sed sunt opus dei ⁊ fiūt ꝓpter determinatū finē. Rursuz deus sic agit mediate cōicando suā dignitatē secūdis agētibus q̄ etiam agit immediate. vt in scḋo patebit. ꝓpter hoc dictū ē talia nō esse attribuēda alijs causis principalr̄: sed voluntati diuine. Item sup illo. (Itaq̄z nō nisi dei volūtas ꝓma est cā.) Notandū q̄ p hec nō excludūtur eāe secūde. Nam Iz diuina volūtas sit ꝓma ⁊ ꝓncipalis cā eregtur tñ deus gubernationē reruz mediātibus causis secūdis.

Di. xvj. b Iscozitur q̄stio ꝛc.) Postq̄z magr̄ determinauit de diuina volūtate in se. hic in pte ista determiat de efficatia eius ⁊ duo facit. q̄z ꝓmo mouet quasdam argumētationes q̄ videtur cōcludere diuinā voluntatē nō hēe effi catiam in oibus ⁊ soluit eas. scḋo oñdit diuinā voluntate semp impleri ⁊ in oibus efficatiā hēe. secūda ibi. (Voluntas quippe dei.) in ꝓncipio. xl vij. di. circa primū duo facit. ſm q̄ dupl̄ arguit. primo p auctoritatem. secūdo. rōnem. scḋa ibi. (Ideoq̄z cū cōstet.) circa primo duo facit. q̄z primo q̄rit vtrū diuina voluntas semp impleaī. ⁊ arguit q̄ nō. p duas auctoritates. Primo p auctozitatē apl̄i qui dicit. deū velle oēs boies saluos fieri: nec tñ oēs saluantur. Scḋo p auctem euāgelij. Mā dns loquēs ciuitati hierlm ait se voluisse cōgregare filios ei⁹. sicut galina cōgregat pullos suos ⁊ tñ noluit. nō ḡ volūtas dei semp impletur. secūdo soluit siue dat intellectū p̄dictaruz auetoritatū ibi. (Sed audiam⁹ solutionē.) circa q̄ duo facit. q̄z ꝓmo exponit auctozitatē scḋam vt auctoritatez euāgelij. dicēs nō esse intelligendū deū voluisse cōgregare filios hirlm. ⁊ tamē nō fuerit factū. sed deus voluit ⁊ hierlm noluit: q̄ volūtate diuina saluati sunt ex iudeis qui salui facti sunt synagoga siue hierusalē no ente. secūdo soluit ad auctozitatē primam: vt ad auctozitatē apl̄i. dicēs in hac ꝓpositione. deus vult oēs hoies saluos fieri: esse distributionem accōmodā: q̄z oēs qui saluantur diuina volūtate saluāt̄. sicut illuminat oēm hominē: q̄z nullus illuminatur nisi ab ipso Iz nō quilibet illuminet. scḋa ibi. (Nunc videre restat.) Tunc segtur illo pars. (Ideoq̄z cū cōstet.) In qua postq̄z magr̄ adduxit auctozitates q̄ videtur arguere diuinā voluntatē non semp impleri ⁊ eas exposuit. specialr̄ arguit de malis: q̄z cū mala videāt̄ repugnare diuine volūtati ⁊ multa mala fiāt aliqua fiūt cōtra ei⁹ voluntatē. ⁊ voluntas ei⁹ nō semp implet: vñ duo facit. q̄z ꝓmo querit vtrum deus velit mala fieri ⁊ assignat duas opiniones: q̄z quidaz dixerūt deum nō velle mala. velle tñ fieri ⁊ esse. Alij vero dixerūt deū nec velle mala fieri nec esse. secūdo has opiniones ꝓsequitur ibi. (Qui enī dicūt.) circa q̄ duo facit. q̄z ꝓmo ꝓsequitur positionē primā. scḋo scḋam. secūda ibi. (Illi vero qui dicūt.) circa primuz duo facit. ſm q̄ duas rōnes adducit ad cōfirmationē ꝓme opinionis. prima talis. vel deus vult mala fieri: vel vult mala nō fieri. Non est dō. q̄ velit mala nō fieri: q̄z nō fierent cum eius voluntati nihil resistat. ergo vult mala fieri q̄ est intentū secūda talis. deus est auctoz oīs boni. sed mala fieri est bonū: vt p̄z p Aug. in enchiriō. ergo deus vult mala fieri. scḋa ibi. (Item bonū est.) Deinde cū dicit. (Illi vero qui dicunt.) ꝓsequitur secundā opinionē: ⁊ tria facit. q̄z ꝓmo ſm eaz soluit rōnes ꝓme positionis. secūdo adducit rōnes ad cō firmandū ipam. tertio cōtra eum adducit quandaz instantiā sophisticā ⁊ eam soluit. secūda ibi. (si quis igitur diligēter.) tertia ibi. (Jam sufficiēter oñsuz.) circa primū duo facit. q̄z ꝓmo soluit ad rōnem primam. Nam cū arguit: vel deus vult mala fieri. vl̄ nō fieri: neutrū est danduz. Sed dandum est nō vult mala fieri i ⁊ tunc nō hz intentū. secūdo soluit ad rationez scḋam vt ad auctozitatē Aug. ibi. (Nō vero Aug.) circa q̄ tria facit. q̄z primo dicit Aug. dicere mala fieri bonū esse nō q̄ in se bonū sit: sed q̄z ex hoc elicitur aliq̄ bonū. secūdo q̄z innuerat bonū multipliciter dici dat quandā quadrimēbrez distinctionē boni. tertio q̄z dixerat mala fieri esse bonū nō in se. hz q̄z ex hoc bonū elicitur. oñdit qūo ex malis pōt elici bonū. secūda ibi. (est enī aliqd) tertia ibi. (hinc pz q̄ ex malis.) Deinde cū dicit. (Si quis igitur.) adducit rōnes ad ostendendū q̄ deus mala nō vult fieri. ⁊ tria facit ſm q̄ tres rōnes adducit. ꝓma talis. nullo boīe sapiēte auctore hō fit deterioz. ergo multo minus deo auctore cum sit summe sapiēs. sed ex eo q̄ mala fiunt boies faciētes ea deteriores sunt nō ergo deo auctore mala fiunt. sed que nō fiunt deo auctore nō fiunt eo volente. ergo deus nō vult mala fieri. secunda talis. deus est tñ causa bonoz̄ ergo eo auctore nō fiūt mala ⁊ p cōsequens nec eo volente. tertia talis. deus nō est causa tēdendi ad nō esse. ergo non fiunt mala p que quis tendit ad nō esse deo auctore. ergo nec eo volēte. secūda ibi. (Deinde idē Aug.) tertia ibi. (Item aliter etiā.) Tūc sequit illa pars. (Jam sufficiēter ost̄ sum.) In q̄ adducit quādam sophisticā obiectionē. ⁊ tria facit. q̄z ꝓmo obicit ꝑ determinata. Nam mala fieri est verū oē verū est bonū oē bonū vl̄ de⁹. ḡ deus vult mala fieri. scḋo soluit q̄

mala fieri nō est bonū in se pōt tū de hoc formari ꝓo positio bona ⁊ ꝓpositio vera. ⁊ talis formatio ꝓpositionis sit deo auctore ⁊ volente. nō autē ꝓpetratio malorū. Tertio declinat ad secundā positionē dicēs eam verā esse ⁊ tenendā. scōa ibi. (Quibus facile.) tertia ibi. (Hec igitur ⁊ alia.) In quo terminat sentia lectionis ⁊ distinctionis.

Vlia duo sunt q̄ videtur arguere diuinā voluntatē nō semp impleri. Primo auctoritates canonis q̄ videnē dicere deū aliquos velle salutē qui nō saluātur. Scōo ꝓpetratio malorū. Quia mala cōtra diuinā voluntatē esse videntur. Ideo de hijs duobus queremus.

Q. ꝓma. Veritur ergo primo. vtrū deus velit aliquos salutē qui nō saluētur. vt vtrū velit oēs hoies saluos fieri cū nō oēs salui fiāt. ⁊ videt ꝙ sic. qz oē agēs dz velle effectū suū finē suū cōsequi: sz finis cuiuslibet hois est vita eterna. ergo volūtas dei est ꝙ oēs hoies salui fiāt ⁊ cōsequātur vitā eternā. Preterea. apls ꝓma ad Thimoteū. ij. dicit. ꝙ deus vult oēs hoies saluos fieri. ergo ⁊c. Preterea. si dicaē hoc dictū esse de volūtate cōditionata vt si bū fecerint. ꝓtra. nostrū bū facere depēdet ex volūtate diuina. dicere ergo deum velle me saluare si bū fecerim. est dicere deū velle si velit cū meū bū facere ex sua volūtate existat. sed rōne talis cōditionis ꝓpositionē illā: nō simplr ꝓferret apls: qz ꝑm illū modū oīa vera essent. Nam chymera est chymera. si chymera est ⁊ sortes sedet. si sedet. ergo opz simplr verū esse ꝙ deꝰ vult oēs hoies esse saluos fieri. Preterea. voluntas conditionata est volūtas impfecta. sed in deo nō est ponēda impfectio. ergo ⁊c. Preterea nullus saluari pōt nisi ex volūtate diuina. si ergo nō vult oēs hoies saluos fieri de hijs quos saluari nō vult. verū est dicere impossibile est eos saluari. sz de eo ꝙ aliud esse nō pōt. nullus inculpari dz. ergo dānati nō sunt inculpādi. qz dānantur ꝙ falsum est. Incontrariū est: qz vt supra dictū fuit ꝑdestinare est ipm diuinū ꝓpositū miserēdi. si ergo deus oēs hoies saluare ꝓponeret. oēs ꝑdestinati essent qō falsuz est. Preterea. ꝑm Aug. in enchiridion. rogādus ē deꝰ vt velit nos saluos facere: qz necesse est fieri si voluerit. ergo si vult oēs hoies saluos fieri. oēs salui fiūt. sed nō oēs saluātur. ꝙ ⁊c. Rño. dō. ꝙ Aug. circa finē sui enchiridō. dans intellectū ꝑdicte auctoritatꝭ dupl'r exponit eā. Primo. vt sit distributio accōmoda. Nam si solus vnꝰ esset magr in aliq̄ ciuitate: diceret ille docē oēs pueros illiꝰ ville: nō qz oēs docerētur. sed qz nullus doceret nisi p ipm. ita ꝙ li oēs nō distribuit ꝓ oibus simplr: sz accōmodat ad distribuendū ꝓ bijs q̄ docēt tm̄. sic deus vult oēs hoies saluos fieri nō quia oēs saluent: sed qz nullus saluat nisi p voluntatē eiꝰ. vel ait sic intelligendū esse ꝙ deꝰ vult oēs hoies saluos fieri tanq̄ diceret nullū hominē fieri saluū nisi quez ipse saluū fieri voluerit. ⁊ tunc auctoritas apli nō bz calumpniā. Scōo exponit eaz ibidē vt si distributio ꝓ generib⁹ singulorū. dicit enī aliqs hr̄e oēs libros logicales si bz artez nouā ⁊ veterē. dato ꝙ nō oēs logicas habeat. sic deus vult oēs hoies saluos fieri: qz de oi genere aliqui saluātur. ⁊ hoc est qō Aug. ait ꝙ ꝓ oēs hoies oē genꝰ hominū intelligim⁹. nam de oi genere vt ibidē ipse innuit aliqui saluātur. Sz lz auctoritas apli. posset aliquo mō trahi ad istos sensus ꝑm quos nulla bz calūpniā tū si ꝑm ꝙ verba sonāt ⁊ ꝑm seriē lr̄e auctoritatē eiꝰ exponere volumꝰ de oibꝰ hoibus vlr auctoritas intelligēda esse videt. ꝓsuadet enī apls Thimoteo vt ipe oret ꝓ oibus hoibus qz tale bonū acceptū est coram deo q̄ vult oēs hoies saluos fieri. cū igitur debeam⁹ orare ꝓ oibus vliter ⁊ habētis charitatē sit optare salutē cuilibet de quolibet hoie vliter intelligēdū est deū saluē ipsiꝰ velle. Sed qūo hoc sit cū nō oēs saluētur ⁊ voluntatez dei nō impleri sit incōueniens. Notandū ꝙ Damas. li. ij. ca. penul. distinguit dupliē voluntatē dei antecedentē ⁊ ꝓuētem ⁊ ꝙ antecedeter deus vult oēs hoies saluos fieri. ⁊ regno eiꝰ potiri ⁊ fortunari. Sed cōsequēter nō. Et qz volūtas antecedens nō semp impleꝭ sed cōsequens. sz deus velit oēs hoies saluos fieri. qz vult voluntate antecedente nō consequēte: nō oēs saluātur: vt aūt intelligatur q̄ sit volūtas antecedens ⁊ q̄ cōsequens. Aduertendū ꝙ in volūtate diuina cum suū velle sit summe simplex: nulla est diuersitas sed rōne connotati. ⁊ ꝓpter alias ⁊ alias cōditiones voliti pōt dici volūtas diuina ꝓ⁹ ⁊ antecedēs. ⁊ qz in volito multiplr diuersitas conditionū cōsideratꝭ pōt: multiplr dici pōt voluntas diuina antecedens ⁊ cōsequens. ⁊ ꝛtum ad ꝑmens triplr. Nam in huiusmodi decursu rerū ⁊ ex eo ꝙ ordinātur in finē tria est ibi cōsiderare. Primo ordinē ꝑm quē ordinātur in finē. Scōo ipas res q̄ dirigūtur vtputa ipos hoies qui p talē ordinē ordinātur. Tertio auxilia q̄ supadduntur boibus ad cōsequendū finē ex quolibet istoꝝ sumere possum⁹. voluntatē diuinā antecedentē ⁊ cōsequentē. Nam in ordine est duo ꝓsiderare. videlz ordinis impositionē siue aptitudinē quandā ad cōsequendū finē ⁊ etiaz ordinis executionē ꝑm quā res finē cōsequuūtur. sumeꝭ ergo ex pte ordinis vtraq̄z volūtas. si antecedēs referat ad ordinis impositionē ⁊ consequens ad executionē. Scōo. ex ipsis reb⁹ vt ex ipsis hoibus qui ordinant vtraq̄z volūtas accipi pōt. est enī in talibꝰ duo cōsiderare naturā ⁊ personā sumetur ergo volūtas antecedens p cōparationez ad naturā ⁊ ꝓ⁹ ad personā. sic etiam in ipsis auxilijs duo est ꝓsiderare: qz quedā sunt cōia: quedā ꝓpria. pōt aūt sumi suā antecedens volūtas p⁹ cōparationez ad auxilia cōia: ⁊ cōsequens ad spālia. vult ergo deꝰ oēs hoies saluos fieri volūtate antecedente: vt p cōparationē ad ordinis impositionē ⁊ ad naturā ⁊ ad auxilia cōia nō vult oēs saluos fieri voluntate cōsequente: vt p cōparationē ad ordinis executionē ad personā ⁊ ad auxilia spālia. Hec aūt sic declarātur. qō ex eoipso ꝙ aliquid hz aptitudinē ad aliquē finez quantū ad ordinis impositionē ordinat ad finē illū. ⁊ qz oēs hoies bñt quādā aptitudinē ad cōsequendā eternā salutez ꝛtum ad ordinis impositionē oibus hoibus debetur vita eterna. tū qz in exequēdo multi deuiāt ab isto ꝓpter eoruz mozes corruptos. vel ꝓpter aliquā aliam culpā. nō oēs vitam eternā cōsequuntur sicut patet p simile. nam qz oēs hoies aptinati sunt habere duos pedes. vnus quisq̄z quantū ad ordinis impositionē ordinat ad pfectionē istam. tū ꝓpter aliquā corruptionē seminis vel in dispositionē mēstrui aliqui deuiāt ab hoc ordine. ⁊ nō oēs bñt duos pedes. ⁊ qz tam impositio ordinis ꝙ etiā executio ꝓsupponūt voluntatē finis ꝑm voluntatē imponentē ordinē deꝰ vult oēs hoies saluos fieri in ꝛtum fecit eos tales ꝙ bñt quādā aptitudinē ad cōsequēdā salutē eternā. sed ꝑm voluntatē ordinē exequētē deus nō vult oēs hoies saluos fieri: qz nō oēs saluātur. ⁊ qz ꝓius est ordinē imponere ꝙ impositū exequi. ideo voluntas que respicit ordinis impositionē ꝑm quā deus vult oēs hoies saluos fieri dicit antecedens. volūtas aut̄ que respicit executionez ꝑm quē nō vult dicitur cōsequens. Secūdo si cōsideramus naturā hominuz. deus vult oēs hoies saluos fieri: qz omnibus dedit naturā quātum est de se ordinatum ad vitam eternam. ideo vitium ꝙ istum

ordinē impedit cōtra naturā dicitur. Sed si cōsideramus psonam: qz vn⁹ bene facit z nō alius. cū bñ facere nostrū depēdeat ex mīsericordia z volūtate diuina: qz nō est volentis velle: neqz currētis currere. sed totū miserētis est dei non vult oēs hoies saluos fieri: qz nō i oibus opatur velle z pficere p bona voluntate. posset eni si vellet fm Aug. in enchiridion voluntatē imutare z ēqtumcūqz pauaz. ait eni quis pozzo tam ipie desipiat vt dicat deuz malas hoium volūtates qs voluerit. z qñ z vbi voluerit in bonū nō posse cōuertere z qz cōsideratio nature fm ei⁹ ordinem p̄cedit cōsiderationē psone ēqtum ad ei⁹ act⁹ cū prius sit aliqd fm suā naturā esse ordinatū ad aliquē finē ēqz agere vt finē illū consequatur volūtas diuina vt respicit naturā dicit añcedens vt psonaz respicit dicit cōsequēs: z qz vt habitū ē p cōparationē ad naturā vult oēs hoies saluos fieri nō p cōparationē ad psonā volūtate antecedente: vult oēs hoies saluari nō cōsequente. Tertio. hoc idē manifestat cōsiderando auxilia p q̄ finē cōsequimur. Nam si p̄sideram⁹ auxilia cōia deus vult oēs hoies saluos fieri: qz liberuz arbitriū p̄cepta cōsilia p̄hibitiones z talia auxilia p q̄ iuuātur ad p̄secutionē finis oibus data sunt. Sz si consideram⁹ auxilia spālia vt collationē gre resurrectionē a culpa. perseuerentiā in bono. z talia nō oibus dātur: z qz cōe ordine nature p̄cedit qd est spāle. volūtas diuina prout respicit cōia auxilia dicit añcedens. put respicit spālia dicit p̄sequens. Ideo deus oēs saluari vult añcedēter: qz oibus dat auxilia cōia nō cōsequēter: qz nō oibus dat specialia. apparet igit triplr dici voluntatē antecedentem z consequentē z fm quēlibet dictorum modoz añcedenter vult deus oēs hoies saluos fieri nō p̄nter. Aduertendū tñ q oēs dicte dñe inter voluntatē añcedentē z p̄nitem ad vnā diam reducunt. iam volūtas añcedens accipit ex ipso deo. p̄ns āt ex cā nra. Nam impositio ordinis ordinatio nature collatio auxiliorū cōium totū est ex volūtate diuina. z ad hoc vt talia existāt nihil opamur. z qz voluntas añcedens sumebat fm ista tria dicit añcedens voluntas ex deo esse. executio tñ ordinis vt ex eo quod actualr dirigimur in vitā eternā z actiones p̄sone z auxilia spālia vt hñe gratiā z opari fm ipam. aliquo modo circūcernunt opa nra. Nam lz cōsecutio finis sit p̄incipalr ex gra. includit tñ opa nra: qz in tali cōsecutione coadiutores dei sum⁹. ipse etiā actiones p sonales opa nra sunt. Rursum etiā collatio gre requirit motuz liberi arbitrij: qz nunqz dat nobis gra nisi eam velimus suscipe. lz huiusmōi velle mediāte libero arbitrio nro deus operet⁹ in nobis. z qz fm hec tria attēditur volūtas p̄ns cū hec aliquo mō respiciāt opa nra dicit volūtas p̄ns esse ex cā nra. Ex quo etiam apparet. qre huiusmōi voluntas dicit añcedens z p̄ns: qz prius est id q ex ipso deo est. ēqz qđ ex cā nra. vñ Damas. q huiusmodi introduxisse distinctionē. visus est li. ij. ca. penul. exponēs qd sit antecedens volūtas z p̄ns ait q p̄ma quidē añcedens voluntas z acceptatio est ex ipso deo exñs. scōa autez sequēs volūtas z cōcessio ex nra cā. vult ergo deus oēs hoies vlter saluos fieri. sicut nos p oibus hoibus vlter oram⁹. differēter tñ qz nos oram⁹ simplr z absolute p oibus qz ordo diuine p̄uidentie nō est nobis ad plenū not⁹. Sed deus nō vult oēs hoies saluos fieri simplr z absolute siue volūtate cōsequēte lz añcedente vt oñsum est. Ad primuz dđ q agēs totale z vle dz velle quēlibet particularem effectū z consequi finē suū. lz hmōi cōsecutio finis z bonitas ptis nō repugnat pfectioni totī⁹. z qz vt dictū est ad pfectionem vniuersi ptinet vt dictū est q aliqui saluentur z aliqui dānentur: ptinet ad deū nō ifundere culpā lz indurare aliquos eos relinqēdo p̄prie voluntatis arbitrio. quo facto sua p̄pria culpa iuste destinant ad penā. vel dicere possum⁹ vt quidā dicūt q ptinet ad artificē sapientē velle opus suum finem attingere nisi indispositio materie p̄hibeat z qz aliq voluntarie se auertūt a tali ordine. iō nō cōsequunt vitā eternā. Ad scōm p̄z solutio p iam dicta: qz vl nō est intelligēda vlter auctoritas apli fm Aug. lz est ibi distributio accōmoda: vel verificat p generib⁹ singulorū: vel si intelligit vlter intelligendū est de volūtate añcedente nō p̄nte. Ad tertiū dđ. qđ intelligendū est de volūtate cōditionata put voluntas añcedens p̄ditionata dicit. vñ huiusmōi cōditio nō est intelligenda recip̄roce supra seipam vt deus vult si velit: qz talis distinctio nō attendit respectu volūtatis diuine. Sz ex pte volitorū. nā deus vult oēs hoies saluos fieri: nō simplr sed cōsiderādo impositionez ordinis: naturā z auxilia cōia. Sz si h ijs addūtur opa nra q respiciūt executionē ordinis z psonā z auxilia spālia ista cōditione posita. deus vult oēs hoies saluos fieri. z iō dicit illa p̄positio cōditionata q vult salutē oium si bñ fecerint. Ad quartū dđ. q huiusmōi cōditio z distinctio volūtatis añcedentis z p̄nitis attēdenda est ex pte volitorū nō ex pte volūtatis. z iō nulla impfectio in volūtate diuina arguitur. Ad. v. dđ. q sicut oia relata ad p̄scientiaz diuinā cōtrahūt quandā necessitatē. nihilomin⁹ tñ cōtingētia cōtingēter eueniūt. sic z relata in diuinaz voluntatē cōsequentē quandā necessitatē ꝓhunt. huiusmōi tñ necessitas nō pertit rerū iudicia nec immutat rerum naturas. ita q peccās libere peccat z nullus eū ad peccandū cogit: z qz male agēs est exñs dñs sui act⁹ z libere malefaciēs est culpandus. iō iuste punit. Argumēta autē in contrariū arguunt de voluntate p̄nti fm quā cōcessimus deum nō velle omnē hominē saluū fieri.

Einde q̄ritur de ppetratione malorū ppter quā videt aliquib⁹ nō oia fieri q deus vult.

Et circa hoc querūtur tria. Primo. vtrū mala fieri sit bonū. Scōo. vtrū sit a deo polituz. Tertio. vtrū mala faciāt ad pfectionē vniuersi.

Ad primū sic p̄ceditur. videt q mala fieri sit bonū. Nam fm viā platonicorū. bonū est ḡti⁹ ente. nā lz ens sit solū q hz esse z entitatē. bonū tñ dicit aliqd nō solū qz bonitatē hz: sed etiā qz ad bonū ordinat. nā nō solū est aliqs bon⁹ qz est san⁹. z ex hoc est meliozis p̄ditionis ēqz infirm⁹. lz etiā si pōt sanari z hz aliquē ordinez ad sanitatē. dato q illā nō hēat ex hoc quandā bonitatē ꝓbit. z inde meliozis cōditionis dicit. hoc aūt via cōcordat cū Dionysio. iiij. de di. no. qui dicit q nō existens ptcipat pulcro z bono. cū ergo ppetratio malorū ordinētur in bonū finē: qz in diuinā iusticiā. imo nihil sit in vniuerso q ad bonū ordinatū nō sit. iuxta illud Boetij iiij. de cōsolatione. Modus diuin⁹ est q ad bonū dirigēs cūcta disponit ipa ppetratio malorū siue mala fieri hz rōnem boni. Preterea. oē iustū est bonū. lz aliqua mala fieri est iustū. ergo ꝛc. Probatio assumpte. oīs pena a deo data ē iusta. Sz fm Greg. vnū petrñ est pena alteri⁹. q cōcordat cū verbis apli. ad ro. j. q loquēs de sapientib⁹ hui⁹ mūdi ait q cū cognouissent deū nō sicut deū glorificauerunt. vñ subdit. q ppterea tradidit illos deus i passiones ignominie z ibidē scribit. q sic nō pbauerūt deū hñe in noticia tradidit illos deus in reprobū sensum. Si ergo mala fieri est iustū: mala fieri ē bonū.

Preterea illud q est cā boni est bonū: lz mala fieri est cā boni vt ex malicia iudeorū causata est passio

christi p quã redẽpti sum⁹. ergo ꝛc. Preterea. oẽ pctiñ adeo est voluntariũ ꝙ si nõ est voluntariũ nõ est pctiñ ſm Aug. sed cũ voluntas sit solũ boni. cũ malefacere sit voluntariũ malefacere hz rõnem boni. In contrariũ est: qz ea p q̃ quis fit deterior non hñt rõnem boni. sed hõ faciẽdo mala fit deterior. ergo ꝛc. Preterea. aliqua mala sunt quoꝝ esse est in fieri: vt actio pctĩ. Si ergo talia mala fieri esset bonum aliqua mala esse: esset bonũ ꝙ nõ est intelligibile. Rño dõ. ꝙ magr in lra de hoc recitat duas positiones quarũ vna dicit ꝙ mala fieri est bonum. alia ꝙ nõ est bonũ. Est autẽ ſm magistrũ ꝛ ſm veritatem tenendũ cũ scõa: ꝛ nõ cũ ꝑma. Dõ sic declarari põt. qz mala fieri sonat in quandã operationẽ ꝛ quodãmodo in quendã motũ. In opatione autẽ tripliciter cõsiderari põt bonitas. Primo rõne termini ad quem talis factio vel talis opatio terminatur Secõ rõne cause. Tertio rõne nature ꝑprie. Rõne termini cõsideratur bonitas in fieri: vel in motu dupliciter. Primo ex eo ꝙ est via in aliquã pfectionez acquirendã. naz cũ mot⁹ ꝛ opatio ꝛ ea q̃ sũt via in aliquid acquirãt speciẽ ex termino ꝙ est via ad acquirendũ aliqõ bonũ ꝛ aliquã perfectionẽ ſm ꝙ huiusmodi necesse est bonũ esse. secũdo cõsideratur bonitas in talib⁹ in ẽstum sunt ſm naturaz. Nam cum p operationẽ aliquã acquirit aliqua pfectio ꝛ aliq̃ forma siue aliqua natura. cũ oĩs natura ſm ꝙ huiusmodi habeat rõnem boni ꝙ est ſm naturã qd bonũ exist. ꝛ iõ opationes p quas talia acquirũtur in ẽstum ſm naturam sunt: bone sunt. Sic autem assignare bonitatẽ in eo ꝙ est mala fieri vel operari non possumus. naz cum malũ nõ sit nisi priuatio boni: vt dicit Aug. in ench; ꝛ Dionysius. iiii. de di. no. mala fieri vel opari nõ est ꝑficere in aliqõ bonũ: sed deficere a bono. Ideo in talib⁹ nõ possum⁹ assignare bonitatẽ ex eo ꝙ habeãt rõnem vie: qz talia nõ sunt via in aliquid. sed deuiatio ab aliquo. Rursum in eis nõ põt assignari bonitas ex eo ꝙ sint ſm naturaz: qz p talia nõ acgritur natura aliqua. ſz magis corrupit nã vel inhabilitat. vñ tertio de libero arbitrio. dicit Aug: ꝙ vitiũ siue malũ. iõ tale est: qz contra nãm est. Secundo assignat bonitas in talib⁹ rõne cãe ꝙ ẽstum ad ꝑsens triplr esse põt. Primo rõne cãe exẽplaris nam ꝙ efficit ad similitudinẽ alicui⁹ boni ꝛ ad eius exẽplar: necesse est bonũ esse. Secõ rõne cãe efficiẽtis. nam ꝙ ꝓducatur a bono ſm ꝙ huiusmõi necesse est etiam bonũ esse. Tertio rõne finis. nam ꝙ tẽdit in finẽ ꝛ bonũ p se ꝛ directe hz rõnem bonitatis: sic etiã assignare bonitatẽ in ꝓpetratiõe malorũ siue in eoꝝ fieri nõ possum⁹. Non eni dicere possumus ꝙ opatio malorũ sit bona: qz fit ad similitudinẽ boni. Nam facere mala ſm ꝙ huiusmõi nõ est aliqd facere. ſz deficere: qz defect⁹ in priuationẽ sonat cũ priuatio non fiat ad similitudinẽ alicui⁹ boni. sic assignare bonitatem in factione malorũ nõ est possibile. Rursum qz mala nõ hñt cãm efficientẽ: sed deficientẽ. nõ possumus dicere ꝙ fieri malũ habeat rõnem boni ex suo ꝓncipio. vñ. iiii. de di. no. scribit ꝙ malũ non est ꝓp virtutẽ sed ꝓpter infirmitatẽ. nec etiam rõne finis. qz maluz est ſm ꝙ huiusmõi deuiatio a fine. Tertio assignat bonitas alicui⁹ ſm se ꝙ triplr ee põt. Primo si sit qd p se intentũ: qz nihil p se intẽditur nisi qd hz rõnem boni. Secũdo si sit quid ordinatũ. nã ipse ordo hz rõnem boni. Tertio si est natura aliqua. nã oĩs nã ordo hz rõnem boni nullo etiã istorũ modorũ possum⁹ assignare bonitatem in eo ꝙ est mala fieri. Nam ipsa ꝓpetratio malorũ est ꝑter intentionẽ: qz nullius ad malũ respiciẽs facit q̃ facit nõ est etiaz qd ordinatũ: qz mala facere nõ est ſm ordinẽ opari. Sz ab ordine deficere: nec etiam est malũ natura aliq̃. qz ſm Dionysiũ. iiij. de di. no. nõ est exĩs nec in entib⁹. nullo ergo modo fieri mala hz rõnem boni nec rõne termini nec rõne cãe nec ſm se p se loquendo. oĩa autẽ ista tãgit Dionysi⁹. iiii. de di. no. qui loquẽs de malo ait. qõ mãlũ est ꝑter viam ꝑter naturã ꝑter cãm. ꝑter principiũ ꝑter finẽ. ꝑter diffinitionẽ ꝑter voluntatẽ ꝛ ꝑter ſbam. ꝛ qz semp mot⁹ recipit speciẽ a termino ꝛ factio ab eo ꝙ pfectionẽ acquiritur vel acquirit. vt põt haberi a pho. iij. phiſic. hec q̃ dicũtur de malo. dici possunt de factiõe mali siue de eo ꝙ est mala fieri. Est igitur mala fieri ꝑter viam ꝛ ꝑter naturã ꝓpter q̃ habetur ꝙ nõ hz rõnem boni ex termino. Est etiam ꝑter cãm siue ꝑter exẽplar ꝑter principiũ ꝛ ꝑter finẽ ꝓpter q̃ habetur ꝙ nõ hz rõnem bonitatis ex sua cã. Est vlteri⁹ ꝑter diffinitionẽ: qz nõ est qd ordinatũ ꝑter voluntatẽ: qz nõ est qd intentũ ꝑter ſbam: qz nõ est natura aliqua p q̃ habek ꝙ ex sui natura nõ hz rõnem boni. mala ergo fieri vel esse simplr nõ hz rõnem boni per accidens autẽ ꝛ occasione bonorũ q̃ inde eliciũtur habere rationẽ boni nõ est incõueniens. Ad primũ dõ ꝙ ex eo qõ aliqua ordinãtur in locũ bona sunt si per se hñt talem ordinẽ. mala autẽ p se nõ ordinãtur in bonus sed p accidens in ẽstum ex eis bona eliciũtur. Ad scõm dicendũ ꝙ in pctõ est tria cõsiderare. Primo actionẽ voluntariã inordinataz ꝛ ſm hoc hz rõnem culpe. ꝛ est quid iniustũ. Secõ. ibi cõsideratur defectio a deo. Tertio retractatio a maiori bono. vñ ergo pctiñ est pena pcti nõ ex eo qõ hz rõnem culpe. ſz qz hz rõnem pene vt rõne desertionis vel retractationis a maiori bono. Sic eni ymaginari debemꝰ ꝙ p pctiñ ꝓcedens iuste aliqs a deo deseruit ꝓpter qõ incidit in pctiñ sequẽs. ꝛ incidendo in tale pctiñ retrahitur a maiori bono: vt qz aliqs oat se delectationib⁹ corporalib⁹ retrahit a spiritualib⁹ q̃ sunt pgiora bona. dicit ḡ pctiñ sequẽs esse penã ꝓcedentis nõ rõne qua culpa est. sed ratiõe defectionis q̃ ꝓcedit ipm ꝛ retractatiõis a maiori bono q̃ iusta sunt ꝛ hñt rõnem pene. Ad tertiũ dõ. ꝙ cũ malũ sit priuatio p se nihil põt efficere. Sz si efficit: hoc est rõne boni substracti. vñ dicit. iiij. de di. no. ꝙ malũ nõ agit nisi virtute boni. Rursuz rõne boni substracti nõ pringit ei⁹ opatio ad effectũ bonũ q̃ inde elicit. ſz ad aliqd coniunctũ vt ꝑsecutio tyrannoꝝ nõ pringit ad patiẽtiam martyris: sed ad cruciatũ corpis ex quo cõsurgit talis paciẽtia. igit p accidens malũ est cã boni. ſz qõ est cã boni p accidens nõ opz esse bonũ. sicut qõ ẽ cã calefaciẽdi p accidens nõ opz esse calidũ. põt eni frigidũ p accidens calefacere. Ad quartuz dõ. ꝙ malũ hz rõnem voliti p accidens. nam p se malum est ꝑter voluntatẽ ꝛ ꝓter intentionẽ. vñ in oi pctõ aliud fit ꝛ aliud desideratur. Nam qui inordinataz actionẽ facit nõ desiderat in ordinationẽ. vñ hz rationez culpe: ſz delectationẽ. nõ ergo p se ipa inordinationez culpe: ſz delectationẽ. nõ ergo p se ipa inordinatio ꝛ ipm malũ est volitũ: sed p accidens. In quãtum peccans priusq̃s velit carere delectatione agit inordinatã actionem.

Ecũdo q̃ritur. vtrũ deus velit mala fieri. ꝛ videk ꝙ sic: qz q põt aliqua impedire ꝛ nõ impedit. videk qõ illa ei placeãt ꝛ ꝙ ea velit. cuz ergo deus possit mala impedire ꝛ nõ impedit: ei placẽt mala ꝛ vlt illa. Preterea vel deus vult mala fieri vel vult mala nõ fieri. sed nõ est dicendũ ꝙ velit mala nõ fieri: qz tũc nõ fierent cũ eius voluntati nihil resistere possit. Preterea si dicatur ꝙ velle mala fieri ꝛ velle mala nõ fieri nõ sunt ꝛ dictoria. vñ nec vult mala fieri nec vlt mala nõ fieri. ꝛ. nõ põt remoueri nõ fieri nisi ponat fieri

qz si remoueretur nō fieri absqz positione fieri. tunc de aliquo esset verū dicere q nec fit nec nō fit quod est inconueniens. cum ergo a diuina voluntate remoueatur mala nō fieri: qz deus nō vult mala nō fieri. sequitur q fm eam ponat mala fieri. Preterea. sicut deus est auctor gratie. ita est auctor nature. Sed sicut culpa videt priuatio boni gratie ita pena videtur priuatio boni nature. sed fm Aug. 7 fm omnes scōs deus ꝓparat penaz. 7 est auctor ei⁹. ergo pari rone ꝓparat culpaz 7 infundit ipam 7 ita est auctor mali 7 vult mala fieri. In contrariū est magr in lra qui ꝓbat p plures rones q deus nō vult mala fieri: qz eo auctore non fit bō deterior. 7 ipe nō est cā tendendi ad nō esse: 7 qz ex eo q aliqs mala facit fit inde deterior 7 tēdit ad nō esse: nō est possibile q deo volente talia fiāt. Preterea. cōformare volūtatem suaz volūtati diuine nō est pctm. si ergo deus vult mala fieri qui mala vellet facere non peccaret q est inconueniens. Rño dō. q sicut habitū est mala fieri p se loquēdo nō est bonū: sed malū. iō si videre poterim⁹ qūo deus vult mala appebit qūo vult mala fieri fm Aug. lxxriij. q. q. (vtrum deo auctore fit bō deterior.) Idem est aliquid esse deo auctore 7 deo volente. Illa aūt fiūt deo auctore q cadunt sub prouidentia ei⁹. qz fm Dama. li. scō. ca. penultio. opz eūdem esse factorē 7 prouisorē rerū. Si g q fiūt deo auctore sinut deo volente 7 que cadunt sub puidentia ei⁹: fiūt deo auctore fm q aliqua puidentia ei⁹ subdūtur sic ab eo sunt volita. Si ergo declare volum⁹: qūo mala 7 ppetrationes eoz sunt a deo volita. opz nos videre qūo talia fm diuine puidētie subiecta sūt. Modus autē quo mala diuine puidētie subdūtur. declarat. a Dionysio. iiij. de di. no. Ad cui⁹ euidentiā notandū q diuine puidentie aliquid dicit esse subiectū triplr. Primo ēstuz ad causalitatē: qz ea q a diuina puidentia causant ei de necessitate subdūtur. Secūdo ēstum ad ordinationē. Nam q eo puidente ordinātur ei⁹ prouidētie subiciuntur. Tertio ēstum ad nō impeditionē. Nam eo ipso q deus aliqua p suā prouidentiā impedire pōt 7 nō impedit dicūtur esse puidētie subiecta rōne permissionis: qz p ei⁹ prouidentiā permittūtur ēstum ad primū modū: vt Dionysi⁹ ꝓbat mala sunt ipro ausa nec diuine prouidētie subdunt. naz vt arguit diuina puidentia est cā boni 7 entis. Malum aūt nec est ens p se sicut ſba: nec in alio sicut accidēs. vñ nō est exis nec in existētibus vt idē ibidē ait. nec etiam malū est bonū. sed defect⁹ boni. Si ergo in diuina puidentia tanq in cām reducit. solū bonū 7 ens mala q sunt defect⁹ boni 7 priuatio entis. nequaq p se fm primū modū assignatū vt causalr in diuinā puidentiā reducūtur. sed ēstum ad scm 7 tertiū vt qz deus mala ordinat 7 ea nō impedit diuine puidētie subdunt. nō ergo deus causat mala: naz malis factis bene vtitur ordinādo ipa. 7 hoc est q Dionysi⁹ ait q in oibus existentib⁹ p diuinā puidentiā malū non est puisum: naz factis malis benigne puidentia vtit ordinātur aūt mala p diuinā prouidentiā in ēstum ex eis elicit bonū q fm Dionysiū triplr cōtingit. Primo ēstum ad vtilitatē faciētis vt malozuz actores. Aliqñ ꝓpter pctā ꝓterita firmiores 7 hūiliores existunt. Secdo ꝓpter vtilitatē aliox qō ptingit dupl'r. qz aliqñ huiusmōi vtilitas est cōis vt cū ex pctō suo aligs punit ex qua punitiōe par 7 bon⁹ stat⁹ totius bonitatū ciuitatis cōsurgit. Tertio huiusmōi vtilitas pōt esse ꝓpria: vt cū aliquis ex pctō alteri⁹ dete stando ipm feruētius in diuinū amorē rapit. Et qz fm Dionysiū spectat ad diuinā prouidentiā vnicui q puidere fm modū suū vt p se mobilia puidet vt p se mobilia 7 ea q in actionib⁹ suis sunt apta nata deficere spectat ad diuinā prouidentiā ea vel aliq ex eis ꝓmittere vt deficiāt. 7 ita mala sūt sub diuīa prouidētia in ēstum ab ea nō impediūtur. Pz ergo qūo mala sunt diuine prouidētie subiecta: qz nō subiciuntur ei q ab ea causent: sz qz ordinātur 7 nō impediunt ab ipsa. 7 sicut sub diuina prouidētia cadūt sic a deo sunt volita. nō eni sunt a deo volita q deus mala faciat vel velit mala fieri: q sit eoz actor 7 cā. sed a deo sunt volita ēstum ad eoz ordinationē 7 nō impeditionē. vult eni mala ordinare 7 nō impedire ea fieri: sed ꝓmittere. Ad pmū dō. q deus vult mala nō impedire: nō q ipsa mala ei placeāt: sed nō impeditio eoz rōne boni q resultat ex tali ꝓmissiōe ei placet. vñ nō habet q mala sint diuine volutati subiecta tanq ab ea causata: sz tanq ab ea nō impedita vel ordinata q cōcedim⁹. Ad scm dō q sz mala fieri 7 nō fieri sint opposita velle. in ea fieri 7 velle nō fieri nō sunt opposita: eo q semp in tali ꝓpositiōe velle q est ibi verbū pncipale. affirmatiuū remanet 7 qz solū cōtradictoria sunt illa quoz nō est mediū fm se nō est inconueniens quālibet istarū falsam esse. deus vult mala fieri 7 vult ea nō fieri. sed si oppositū huius deus vult mala fieri accipetur: tunc esset locutio vera: qz de⁹ nō vult mala fieri: 7 qz ēt falsuz est q velit mala nō fieri verū cui⁹ est oppositū q nō velit ea non fieri. vñ nec vult ea fieri nec vult ea nō fieri: sed ꝓmittit ea fieri: qz ꝓpetratio eorū nec est cōtra voluntatē eius ꝓsequentē: nec fm ipam: sz ꝓter eam. Ad tertiū dō. q subtracto hoc q mala nō fiāt sequtur q mala fiāt. sed nō sequtur q deus illa vellit sed q nō impediat vel ꝓmittat. Ad quartū dicendū q deus p se loquēdo nec vult malū nature nec ꝓuationē grē siue malū culpe, sed in ēstum ex malo nature ordinat culpa 7 resultat inde diuina iustitia est a deo volitū: 7 qz talem ordinē videtur importat malū pene 7 deordinationē malū culpe dicimus q deus vult mala pene 7 nō culpe.

Ertio qritur. vtrū sit de perfectiōe vniuersi. 7 videt q sic: qz cū totū vniuersum sit valde bonū fm Aug. quicqd est in vniuerso facit ad decorē ei⁹. non eni valde 7 fm se totū decoratū esset si aliqd esset in eo q ad ei⁹ decorē nō faceret. Preterea. fm Boetiuz. iiij. de cōsolatione. Nihil est eni q mali cā ab ipiis improbum fiat 7 qz ipi improbi quicqd facit. faciunt cā boni multo fortius ipse deus qui est ipsa bonitas: vt idem innuit. facit vel ꝓmittit cā alicui⁹ boni. sed cē bonū facit ad decorē vniuersi. Si ergo mala ꝓmittuntur cā alicui⁹ boni ipsa mala faciūt ad decorem vniuersi. Preterea. bonū vniuersi potissime videtur cōsistere in bono ordinis: sed malū in vniuerso est ordinatū. ergo facit ad bonitatē 7 decorem eius. Dō. iiij.

Preterea. illud quo sublato multe perfectiones subtrahūtur facit ad decorē vniuersi: sz sublato malo multe pfectiones subtrahūtur siue sit malū culpe siue malū nature: vt si nō esset pſecutio tyrānorum nō esset pacientia martyrū, 7 si nō fuisset nequitia iudeorum nō fuisset passio xpi a qua nobis tot bona p ueniunt. Sic etiam est in malis nature. qz si nō esset corruptio elementorū nō esset forma mixti: nō esset anima. nō essent mixte pfectiones in vniuerso. ergo oia mala ad decorē vniuersi facit. In cōtrarium est q bonitas toti⁹ videtur ꝓsistere ex bonitate partiū sed si nullum malū esset in vniuerso partes in quib⁹ malū existit meliores essent. 7 ita totum vniuersuz esset melius. Sz illud quo sublato vniuersuz remanet magis decoruz 7 pfectius ad decorē 7 pfectionē ei⁹ facere nō pōt huiusmōi ē malū vt dictū est. g 7ē.

Preterea. q facit ad decorem vniuersi est natura aliqua: malū nō est natura aliqua: vt ondit Aug. in enchiō. ergo. Rño dicendū q malus per se ad pfectionem 7 decorez vniuersi facere nō pōt. Nam cū rō ei⁹ formal⁹ ꝓsistat in ꝑuatiōe 7 ꝑuatio sm phz. ꝓmo phisic. de se sit nō ens nō est intelligibile malū p se facere ad decorē vniuersi p accidēs tñ rōne boni ad qđ aliquo modo bz ordinē pōt vniuersum decorare. bz enī aliquo mō ordinē ad triplex bonū. Primo ad bonus qđ ei substernit. Secōo ad id qđ est ei oppositū. Tertio ad illō q inde elicit fz qōlibz illoz p accidens facit ad decorē vniuersi. nam bonū qđ malo substernit est natura q pōt deficere. 7 qz nature defectibiles faciūt ad decorem vniuersi: 7 multi gradus bonitatis subtraherent ab vniuerso: si inde cūcte nature defectibiles āmouerētur vt sit in vniuerso vniuersitas naturarū q potissime vniuersum decorat malū facit ad decorē ei⁹ rōne boni substracti. Secūdo facit ad ei⁹ decorē rōne boni oppositi: qz opposita iurta se posita magis eluceſcūt ꝓpter qđ scribitur circa finē ꝓmi elenchorū: qz iurta se opposita ꝓtrarijs: videtur esse melioza 7 peioza hoibus: cū ergo malū est iuxta bonū qđ ei opponit: bonū redditur magis cōmendabile 7 apparet meli⁹. magis enī cōmendamus eos qui se dant delectationib⁹ intellectualib⁹ eo q multi bona sensibilia ꝓsequūtur: qz si oēs delectatiōes itellectuales inseqrentur. nō ita innotesceret cozū bonitas. facit ergo malū ad decorem vniuersi p accidēs vt rōne boni oppositi in ꝫctum ipm magis cōmendabile reddit. Tertio decoratur vniuersus ꝓpter mala rōne boni qđ inde elicitur vt ex eo q aliqui male faciunt: elicit inde ordo iusticie vel vtilitas ꝓzia vel etiā aliorū vt in alia q̄stione oīsum est. hec aūt tria tāgit Aug. in enchiridum. Nam ex eo q mala 7 defect⁹ sunt in reb⁹ rōne boni substracti est in vniuerso ineq̄litas ꝓpter quaz est in eo admirabilis pulchritudo eo q cōstet ex oibus bonis vñ ait q ab hac trinitate summe equal⁹ 7 immutabil⁹ bona creata sunt oia nec summe nec equal⁹ nec immutabil⁹ bona. sed cū bona sunt singula. Simul ergo vniuersa valde bona: qz ex oībus cōsistit vniuersitas admirabil⁹ pulchritudo. ergo rōne boni substracti facit malū ad decorem vniuersi: qz sine malo 7 sine inequalitate vniuersitas eē nō pōt. Secūdo vt dicebat malū vniuersum decorat rōne boni oppositi qđ cōmendat. qđ etiā Aug. tāgit ibidē cū ait. q malū bene ordinatū 7 suo loco positū eminentius cōmendat bona vt magis placeāt 7 laudabiliora sint dum malis ꝯparantur. Tertio decorāt ipz ex eo q ex eis p dei prouidentiā bona eliciuntur. vñ Aug. in eodē ench. ait q cum deus summe bon⁹ sit nullo mō sineret aliqđ mali esse in ope suo nisi vsqz a deo esset oīpotens 7 bonus vt bñ faceret de malo.

Ad primū dō q q̄cquid est in vniuerso facit ad eius decorē: sed nō eodē mō: qz bona ad talem decorem faciūt p se. mala vero p accidens rōne bonorum. Ad scōm dō q bonus qđ elicit ex malis p se decorat vniuersum. mala aūt decorāt ipm rōne talis boni. Sed hoc non est arguere q mala p se decorent vniuersum sed p accidens quod concedimus.

Ad tertium dō q malū est ordinatū rōne boni qđ inde elicitur vt rōne decoris iusticie vel ꝓpter vtilitatē faciētis vel aliorū. sed hoc nō est facere ad decorem vniuersi p se sed p aliud. 7 p hoc pz solutio ad quartū: qz nō arguitur q mala faciāt ad decorē vniuersi p se: sed rōne perfectionū q̄ subtraherentur ab vniuerso sublatis malis. Ad primū in contrariū dō. q fz pies vniuersi q̄ possunt deficere: meliores essent si tales existerēt q deficere nō possent ipm tñ vniuersum nō esset inde meli⁹: qz subtraheretur ab eo multi gradus entiū. Rursuz ex ipsis defectib⁹ aliquorū magis cōmendabiles existūt alioz ꝓfectus. Nam 7 si posset esse aliqualis ꝓpatio inter entia. nullum malū esset: qz esset cōparatio magis boni ad min⁹ bonū. ꝓpter qđ maius bonū appareret laudabile eo q excelleret min⁹ bonū. tñ huiusmōi cōparatio nō adeo lucida esset: nec tot modis existeret. Cōmendabiliora enī apparent potiora bona: qz discordant a malis 7 minora excellūt. ꝫ si nō innotesceret nobis ꝓut a malis discordāt: sed ꝓut excellūt minora bona. Ad scōm dō q faciēs ad decorez vniuersi p se est natura aliqua vñ cū malū nō sit natura aliqua: nō facit ad decorē ei⁹ p se qđ ꝓcedim⁹. facit tñ p accidens modo quo dictum est.

Uper lra sup illo. (Qui illuminat oēm hominē.) Notandū nō solū intelligendū esse ꝫctum ad lumē gr̄e: sed etiā de lumine naturali intellect⁹. ꝓpter qđ bene dictuz est q verum a quocūq̄ dicat: a spū scto est. Indidit enī deus aīe nostre suas potētias vñ ipm lumē rōnis p qđ oē verū iudicam⁹ nobis a deo est inditū 7 cū vera iudicam⁹ a deo est: cū deficim⁹ est nobis a ipsis.

Item sup illo. (est. n. aliqđ qđ in se bonū est.) Notandum q hec distinctio boni ex hoc ꝓuenit: qz ad rōnem boni simpl⁹ debēt oēs cōditiones cōcurrere qz bonū cōstat ex tota cā. malū aūt ex particularib⁹ defectib⁹. iō ad hoc q opus sit bonū oz esse de genere bonorū. 7 bona intētione factū 7 si huiusmōi bonū sumitur ex actibus ad alios ordinatis. ad hoc q habeat cōpletam rōnem boni oz esse bonū in comparatione ad aliud. 7 ex hoc sumit quadrimēbris distinctio boni. nam est aliqđ bonū q hz oīa illa tria: vt q̄ctio boni. nam est aliqđ bonū q hz oīa illa tria: vt qz est bona intētione factū 7 est de genere bonorū. 7 valet in cōparatiōe ad aliud: vt cū datur elemosina ꝓpter deum pauperi ibi cōcurrit bona intentio: qz fit ꝓpter deum bonū opus: qz elemosyna 7 valet alteri qz paupi. Aliqđ cōcurrunt ibi nō oēs cōditiones qđ pōt eē dupl⁹: qz vl ꝓcurrit ibi vna solū: vt q valeat in cōparatione ad aliud. 7 sic mala sunt bona. nō p se fz p accidens rōne boni ad qđ ordinātur: aliqđ cōcurrunt ibi due soluz qđ dupl⁹ esse pōt: qz vel est ibi bonū opus cū bonitate intētionis absq̄ bonitate in cōparatione ad aliud. 7 sic est p̄dicatio facta ꝓpter deū nō credēti: aut cū bono ope cōcurrit ibi bonitas intētionis: 7 sic ē elemosyna data paupi ꝓpter inanē gloriā. 7 ita illa quadrimēbris distinctio quā ponit magister rōnalis est si cōsiderant ia dicta. Item sup illo. (nullo sapiēte hoie actore fit hō deterior.) ℨ. nō oē pctm̄ est ex ignorātia. Sz aliqđ cōmittitur ex certa malicia. ergo pōt esse q aliqs sit sciēs 7 sapiēs. 7 tñ exēplo suo alij deteriores fiāt. 7 ipsemet p mala opa sua in malitia augmētetur. dō q ibi sapiēs accipit ꝓ prudēte sm q prudēs ꝓsupponit virtutes morales fz quē modū logtur phs circa finē. vj. etbi. q manifestū. qm̄ impossibile ē prudentē ē nō existentē bonū. vi.

Item sup illo. (nō ergo deo actore malū fit.) Videtur magr̄ arguere q si hoie sapiēte nō fiunt mala multo magis deo sapiēte nō fiūt. Sz ℨ. locus ille est a minori: qz argumentū trahit a minori ad maiꝰ. a sapiētia hois ad sapientiā dei. sed a minori arguimus semp affirmādo. ipse arguit negādo. ergo non bene arguit. dō q fz sapiētia dei sit minor sapientia hois. Modus tñ arguēdi magis ē a maiori ꝫ a minori: qz magis videtur q hō debeat deficere ꝓ sapiētiam suā ꝫ de⁹. pōt tñ ibi esse a minori: qz min⁹ debemus negare defectū ab hoie ꝫ a deo. 7 sic nō arguemus negādo. sed affirmādo vt si negam⁹ defectum ab homine sapiēte debemus negare a deo.

Item sup illo. (Deinde idez Aug.) Notanduz q̄ bñ differt a pozi. qz ista fūdat se sup bonitate dei p̄ vo sup ei⁹ sapia. Itē sup illo. (Nz ipse nō ē cā tōtē di ad nō eē.) ℨ. ipse nō solū viuere facit: sz ēt occidit iuxta illud de vterono. xxxij. ego occidā ⁊ viuere fa ciā. dō q̄ nō eē nūq̄z ē intētū ab aliq̄ agēte. sz semp ē intētū eē ad q̄ segt aliq̄ nō eē vt ignis intēdit idu cere formā suā in passuz. ad cui⁹ introductōez segtur passi corruptio. Sic ōs itēdit p̄uare ordinē nāe ⁊ iu sticie ad quē segt̄ q̄ aliq̄ corrumpātur aliq̄ puniātur.

Itē sup illo. (tēdit vo ad nō eē q opatur malū.) ℨ. ꝑm Dion. iiij. de di. no. p malū nō corrūpit aliqd existiū sz q̄ ē sba ⁊ nā. g̃ faciētes malū nō tēdūt ad nō eē. dō q̄ p malū culpe de quo ibi vī log ꝑm q̄ huius modi nō tollitur natura. Sz inhabilitatur ⁊ tollitur gratia. ⁊ ideo q sic male agit tendit ad non esse. ⁊ si non ad nō esse nature tamen ad non esse gratie.

D. xlvij.

v

(Olūtas q̄ppe dei ⁊c.) postq̄z magr̄ soluit ad ea p q̄ videbat dīna volun tas ipediri b̄ parte ista oñdit eā sp i pleri. ⁊ d. fa. qz p⁹ fa. q̄ dcīt ē. scdo ppea q̄ dixerat magr̄ q̄sdā dubitatōes scda ibi. (Sz attēdēdū ē diligēter.)

Circa p̄m. tria fa. qz p⁹ dicit volūtatē dei semp efficacē eē vt fiat omne q̄ velit de hoie quocūq̄z se vertat. scdo ꝓbat q̄ dixerat p Aug. q ait q̄ semp implet̄ur diuina volūtas vel de nobis vel a nobis. de nobis. cū deliquim⁹ a nobis cū benefacim⁹. nā mali homines sz quātū ad ipsos optinet faciāt q̄ de⁹ voluit quātū vo ad dei oipotētiā q̄ nō vult de⁹ facere non p̄t ēt q̄ fit a malis ℨ dei volūtatē nō fit ꝑter ei⁹ voluntatē. Tertio i breui ꝓcludit vītatē ex dict̄. Secūda ibi. (Nihil. n. vt ait Aug.) Tertia ibi. (Hiis v̄bis euidēter.) Tūc segtur illa pars. (Sz attēdēdū.)

In q̄ pp̄ ptacta mouet q̄sdā dubitatiōes. dixerat. n. Aug. aliqd fieri ℨ dei volūtatē. q̄ non fit p̄ter eā. ⁊ q̄ mali quātū ē de se fecerūt q̄ de⁹ voluit. quātū vo ad oipotētiā dei facere nō potuerūt ⁊ qz ꝓ videtur obuiare supiozibus dict̄ vbi tactū ē nihil voluntati diuine resistere posse. q̄rit quō talia intelligēda sint. ⁊ duo fa. qz p⁹ q̄rit intellectū eoz dcōz. scdo itellectū eoz apit ibi. (Uez vt sup̄ dixim⁹.) Circa q̄. d. fa. ꝑm qđ duo dixerat q̄ exp̄one indigebāt. qz p⁹ apit intellectū v̄m⁹ dicti. scdo alti⁹. Scda ibi. (Sz nō ℨ.) Circa p̄m. d. f. qz p⁹ oñdit q̄ cū dr̄ aliqd fieri ℨ dī volūtatē q̄ nō fit p̄ter. intelligēdū ē de volūtate ſigni ñ bñplaciti. qz aliqd fit ℨ vnā volūtatē signi q̄ nō fit p̄ter aliā. scdo manifestat q̄ dixerat. qz multa fiunt ℨ p̄missionē q̄ ēt dīna volūtas nolatur. scda ibi. multa. n. fiūt. Tūc segtur illa ps. (Sz ñ ℨ ei⁹ volūtatez.)

In q̄ postq̄z exposuit quō itelligēdū sit aliq̄ fieri ℨ dei volūtatē q̄ nō fiāt p̄ter: exponit. quō accipiēdū sit q̄ mali quātū in se ē fecerunt q̄ ōs voluit. q̄ntuz vo ad dei oipotētiā. nllo mō facere voluer̄t. Circa q̄. d. fa. qz p̄mo dat intelligētiā dicti dicēs malos quātū i se ē facere q̄ de⁹ nō vult qz faciunt ℨ ei⁹ p̄cepta. tñ q̄ntuz ad dei oipotētiā b̄ē q̄ntuz ad volūtatē bñplaciti q̄ ē idē q̄ ipse. ⁊ q̄ ei⁹ opposita. ℨ eā facere nō valēt sz ꝑter ipsaz faciāt. scdo ꝓcludit ex dict̄ q̄ voluntas dei q̄ ē ei⁹ bñplacitū sp implet̄. ꝓsilia tñ ⁊ p̄cepta ⁊ prohibitōes nō sp implētur. qz huiusmōi ꝓhibitōes ⁊ p̄cepta data oibus nō vult de⁹ volūtate ꝓp̄ta ipleri ab oibus imo ēt aliq̄ p̄cepta dedit aliq̄b⁹ p̄sonis spāli bus q̄ ipleri noluit. Scda ibi. (Ex ꝓdict̄ liquet.) In quo t̄minauit sententia lec. ⁊ distin.

Magistri intentio in presenti distinctione. circa duo versatur. Primo circa implerionem diuine voluntatis. Secundo. circa ea que preter eam vel contra fieri videntur. Ideo de hijs duobus queremus.

a

Dp̄m sic pcedit. vī q̄ volūtas dīna ñ sp ipleat qz volūtas illa ℨ quā mlta efficiunt̄ nō sp iplet̄. sz ℨ diuinā volūtatē multa fiat qz ꝑm Aug. xij. de ci. dei. circa p̄n̄m. nā nō ē ℨria deo. sz vitiū sz q̄ ē ℨriū deo ℨriat volūtati ei⁹ cū ipse sit sua volūtas. g̃ vicia fiūt ℨ diuinā volūtatē nō sp g̃ dei volūtas implet̄ cū multa vt pcā ⁊ vitia ℨ ipsaz fiāt. Preterea. q̄ pducit effectū mediātibus scdis cāis ipediri potēt⁹ iped̄t i actōe sua. sicut videm⁹ solē pducere flores mediāte vtute pululatiua eo q̄ vt⁹ pululatiua ipediri p̄t actio sol respectu tal' effectus aliq̄n ipedit. cū g̃ diuina volūtas agat mediātibus scdis cāis q̄ ipediri p̄nt. ipedit aliq̄n i actōe sua ⁊ nō sp implet̄ q̄ de⁹ vult. Preterea. cā q̄ se hz ad vtrūlz nō sp ꝓsegt̄ effectū suū. sz vt oñsuz ē sup̄. ōs nō agit ex necessitate nāe sz ex libratg ar⁹. ⁊ p̄t agē ⁊ nō agere. nō g̃ sp volūtas dei ipleat cū se habeat ad vtrū libet. Preterea. cā q̄ ineffectu suo impediri ñ p̄t pducit effectum necessariuz. Si g̃ voluntas diuina impediri nō posset ⁊ semp implētur oia q̄ deus p suā voluntatez pducēt necessaria essent. sed hoc est falsum g̃ ⁊ ꝑmuz. Incōtrariuz ē magr̄ in littera q p multas auctoritates oñdit voluntatē dei semp impleri. Preterea. cuius voluntas nō impletur tristatur ⁊ diminuitur ei⁹ delectatio. sz ꝑm ꝓbm. vij. ethi. deus cui⁹ nā simplex ē semp hz delectabilissimaz actōez ⁊ semp una simplici delectatōe gaudet. Si ergo sua delectatio simplex est ⁊ impediri nō p̄t uoluntas eius semp impletur. Preterea. nihil impeditur nisi a fortiori. Sz cuz nihil sit efficatius uoluntate diuina nihil eā impedire poterit. sz semper implebitur. Rñ. dō q̄ uoluntatē diuinā simpliciter semp impleri duplici uia uenari possumus. primo ex ei⁹ oipotentia. scdo ex ipsius in mālitate primū sic oñditur nā ut habituz ē de⁹ ē oipotēs ñ qz possit qcqd enunciari p̄t. sz qz potētia actiua ⁊ modus agēdi segt̄ moduz eēndi. ⁊ cum eē dei sit eē i quo oē eē reſuat̄. posse suum ē illud posse in quo oē posse cōtinetur. Uñ p̄t qcqd hz rōnem entis. Sz q̄ p̄t qcqd hz rōnem entis oib⁹ eē tradit ⁊ oia in eē ꝓseruat. nā si aliqd haberet eē. uel ꝓsuaret ineē absq̄z influētia ꝑmi eēt aliq̄ eē nō exēplatū ab eē dīno. pp q̄ seq̄ret q̄ ineē ei⁹ nō ꝓtineret oīs rō eēndi. Si ergo de⁹ oibus tradidit nām ⁊ esse. ⁊ oia in suo esse ꝓseruat oibus indidit ꝑpium appetitum eo qđ appetitus ⁊ inclinatiuum rei sequitur naturam eius ⁊ moduz eēndi. ⁊ qz filis rō est de appetitu indito rebus ⁊ de eaz esse uel natura. sicut nulla natura est nec nullum esse q̄ nō ꝓtineatur subesse diuino ⁊ q̄ nō sit tale quale de uina uoluntas vult eo q̄ esse oibus creaturis ꝑz Hoc tariuz diuina voluntas attulerit nullus ē appetit⁹ q nō inclinetur ꝑm q̄ diuina voluntas cuz iclinare uoluerit. ⁊ qz ea q̄ videm⁹ i reb⁹ ex aliq̄ appetitu nāli l' volūtario ꝑgrediūtur ineē. dicē deū velle aliqd ⁊ illud nō fieri ē dicere aliquē appetitū eē. quē dīna volūtas icliare ñ possit l' aliq̄z creaturā existere q̄ suo creatori ñ obediat. sz cū appetitus ⁊ inclinatio sequitur modum essendi si esset aliquis appetit⁹ quē de⁹ ꝑm suā voluntatem inclinare non posset esset aliqđ esse q̄ a diuino esse nō esset. pductum ⁊ ita in diuino eē non cōtineretur omne esse. Si ergo deo non deficit aliquod esse nec aliquod posse contra voluntatem suā nihil inclinatur ⁊ quicqd fieri vult totum impletur. ex quo apparet q̄ dicere non fieri qcquid deus vult vel aliqua ꝑm suum appetitum inclinari contra diuinam voluntatem est dicere deum non esse omnipotentem. ⁊ ista est via Aug. in ench. qui ait.

q; sine dubio ꝯ facile est deo q; vult facere tam facile est q; nō vult nō sinere: hec si nō credam⁹ piclitatur ipm nostre cōfessionis initiū qua nos in deuz patrem credere ꝓfitemur: qz vt ait volūtate cuiuspiā creature volūtas oipotentis nō impeditur effect⁹. Secūda via sumitur ex diuina imaterialitate. Vaz sicut virtutes corporales regulātur p̄ primā virtutem in corpore. propter q; sm pbm. in. ij. de aia vel in. iij. sm aliam intitulationē dicere hominē talē volūtatē habere qualez pater deorū virorūq; sibi adducit hoc est qualē corpora supcelestia in eo causant est dicere intellectū esse sensum vel voluntatē q̄ sequitur ad intellectū esse virtutem in corpore. ex quo habere possum⁹ q; virtutes corporales regulantur sm virtutē primi corporis. vñ bruta que nō habēt appetitū q; nō sit virtus in materia: vt plurimū sequuntur impressiones celestes t aguntur magis ꝯ agāt t ducūtur magis ꝯ ducāt. Sed sicut virtutes organice t materiales appetit⁹ reducūtur in primā virtutē corporalē. sic virtutes incorporee t immateriales appetit⁹ reducūtur in primā immaterialē virtutē vt i voluntatē diuinā. imo multo magis immaterialia reducūtur in voluntatē diuinā: ꝯ mālia in primū corpus. qz nihil est in reb⁹ immaterialib⁹ q; ab illa volūtate nō emanauerit. est tñ aliqd in rebus corporalib⁹ qđ a pmo corpore nō sumpsit originem. Si ergo hz calumpniā q; virtutes corporales semp inclinētur sm motū celi t nihil sit in eis q; cōtrarietur celesti influctie dicīt tñ nihil esse in virtutibus immaterialib⁹ qđ cōtrarietur diuine volūtati nullā hz calūpniam: qz vt tactuz est oia spūalia magis dependent a pmo spū ꝯ oia corporalia a primo corpore. ergo diuina volūtas sm suū beneplacitum inclinat virtutes spūales t nihil est volitū ab aliqua spūali'ba q; diuine voluntati sit contrariū. t si h̄ pōt in rebus spūalib⁹: multo magis incorporalib⁹ pōt cū spūalia sup corporalia collocētur. Istam autē viam innuit Aug. iij. de tri. ca. iiij. qui ex eo q; deus in rebus spūalibus suā voluntatē exercet ostēdit euz facere que vult incorporalib⁹ rebus. vñ ait: q; si deus mouet primitus invisibilia ministroū siue aias hominū. siue occultoz spirituū sibi subditas seruitutes quid mirū. si etiā in creatura celi terre t maris t aeris facit deus q̄ vult. paret ergo quicqd deus vult simplr impleri totuz. Aduertendū tñ q; volūtas cōparatur ad res sm q; hñt esse in seipsis. illud ergo est simplr volitū q; sm oēs suas circūstantias subiacet volūtati. ió qđ deus vult voluntate antecedēte cū illud nō velit sm oēs circunstātias: vt qz vlt ipz sm impositionē ordinis nō sm executionez: vel sm q; eius volūtas respicit naturā nō personā nō vult simplr cum nō velit illud sm oēs particulares circūstantias. solū ergo illud a deo est simplr volitum q; deus vult volūtate cōsequente: t qz dictuz est totū fieri qđ deus vult simplr. nihil fit cōtra ei⁹ voluntatem cōsequentē nō est tñ incōueniens aliqd fieri cōtra ei⁹ voluntatē antecedentē. Ad primuz dō q; vitia nō cōtrariantur volūtati put diuina volūtas est ei⁹ bñplacituz. siue est volūtas ꝓs: cōtrariantur tñ ei put ei⁹ volūtas est voluntas signi t potissime cū est signū respōdens volūtati ancedenti nō ꝓnti faciunt eni mali cōtra diuina cōsilia vel p̄cepta. t ista est intētio Aug. nam in illo capl'o vbi ait q; natura nō est cōtraria deo sed vitium. t dicit malos immitari deo qz aduersanē eius imperio. Ad scām dō q; nō est sile de sole t de volūtate diuina: qz in volūtate diuina reseruāt tot⁹ ordo causarū t volūtati diuine cōsequenti subicit effect⁹ cū oibus causis non impeditis. ió semp talis voluntas implet: sz in sole nō reseruatur tot⁹ ordo secundarū causarū t potissime put impedite nō sunt. ió nō est sile qđ sile dicebatur. Ad tertium dō. q; diuina volūtas nō se hz ad vtrūlibet q; sit cā mutabilis. Nam cuz hoc q; deus agit p libertatis arbitriū agit immutabl'r t ei⁹ volūtas imutari nō pōt. ió semp implet q; vult: qz q; semel vult semp vult t ei⁹ voluntati resistere nihil pōt. ppter qđ nō fieri qđ vult nō est possibile. Ad quartū dō. q; sicut res relate in diuinā prescīam contrahūt quandā necessitatē nō tñ ppter necessitatē huiusmōi: emouet cōtingentia a reb⁹ vt supra ostensum est. sic put referūtur in diuinā voluntatē quandā necessitatē cōtrahunt nec tñ ppter hoc cōtingentia removetur ab eis.

Einde q̄ritur de his q̄ vidētur fieri. p̄ter diuinā voluntatē: vel ɔ. t circa hoc querūtur tria. Primo. vtrū aliqd fiat p̄ter diuinā voluntatē. Scdo. vtrū id q; est ɔ voluntatē ei⁹ obsequatur volūtati ipsi⁹. Tertio. vtrū id q; est p̄ter ei⁹ volūtatem possit subiacere p̄cepto eius.

D primū sic ꝓceditur. videt q; nihil fiat p̄ter diuinā voluntatē: qz vt habitū est ea fiūt eo volente q̄ fiunt a deo ꝓuidente. ſz ea fiūt ipso ꝓuidente q̄ ab eterno ꝓuidit t ꝓscīuit vel ꝓsperit. cū ergo cūcta ꝓsperit tā bona ꝯ mala t nihil p̄ter ei⁹ sciam fiat nihil p̄ter ei⁹ voluntatē efficit. Preterea dī in. v. de consol. q; de⁹ ab eterno cuncta ꝓspiciens ꝓuidentie cernitur intuitu suisq; meritis ꝓdestinata disp̄it. ſz tā bona ꝯ mala disponit t ꝓoibus sm sua merita tribuit. nihil q̄ ꝓter ꝓuidentiā fit t p ꝓns nec p̄ter diuinā voluntatē efficit. Preterea. potētioz vī volūtas p̄ter quā t extra quā nihil efficit ꝯ solū ɔ quā nihil fit p̄ter tñ ipa multa fiūt. cū q; diuina volūtas sit potētissima nō solū opz nos dicere q; nihil fiat ɔ eā. Sz etiā q; nihil efficiat p̄ter illā. Preterea. ꝓmissio min⁹ vī hr̄e de volūtario ꝯ aliqō aliud signū diuine voluntatis. nā cū alia significna diuine volūtatis implenī h̄ est sm q; de⁹ in nobis opatur. nā nec cōsilia nec p̄cepta iplere possum⁹ absq; diuina volūtate t ei⁹ auxilio. Sz ꝓmissio existit: qz de⁹ nr̄a mala impedire nō nitit. cū q; nihil fiat p̄ter ꝓmissionē sm magistrū multo min⁹ fit aliqd p̄ter ei⁹ voluntatē qualitercūq; sumptā. In cōtrarium est magr in lr̄a q dicit. multa fieri p̄ter diuinaz voluntatē. Preterea. q nō facit nec p̄ter volūtatē dei nec ɔ. cōformat voluntatē suā volūtati diuine. t nō peccat. cū ergo multi male agāt. opz eos facere cōtra diuinā voluntatē: vel p̄ter. Sed nihil fit p̄tra loquēdo de voluntate ꝓnte: qz illa semp implet. ergo multa fiūt p̄ter. Rño dō. q; qcqd voluntatē movet semp est bonū vel simplr vel sm apparentiā: qz sm pbm. iij. de aia q; est motiuū appetit⁹. nō refert vtrū sit bonū vel apparēs bonū. t qz si nō apprehenditur aliqd sub rone boni nō pōt mouere voluntatē. nunq; est malitia in volūtate nisi sit error: vel saltem aliqua nescia in rone. vñ. iij. etb. scribit. q; oīs malus ignorās. Nam sm Dionysiū. iiij. de di. no. mal. lus aspiciēs ad malū facit qđ facit: qz hz cū semp malum est p̄ter voluntatē t p̄ter intentionē. vñ nec hz finē neq; principiū. Si ergo est aliqs intellect⁹ in q̄ nulla ordinatio neq; error cadere pōt ab habēte huiusmōi intellectū nō poterit malū esse volitū. t qz diuinus intellect⁹ errare nō pōt t i eo nescietia aliq̄ esse nō valet. nullū malū a deo est volitū. Sz q; nō est volitū ab aliquo vel est ɔ voluntatē ei⁹ vel p̄ter cū habitū sit ɔ volūtatē diuinā ꝓntem nihil fieri posse cū sm eā n llū malū sit volitū. opz q; p̄ter eā mala fiāt. vñ magr in lr̄a ait: q; nihil cōtra voluntatē diuinā q̄ ipse est fit nisi dicat cōtra eā fieri qđ p̄ter eā fit. tñ qz

aliquo modo pōt accipi volūtas diuina. qō ꝓtra eā fit. aliquo ꝙ ꝑter eam, aliquo ꝙ nec contra eam. nec etiā ꝑter. distinguendū est de diuina volūtate vt cōter distinguit. Nam volūtas diuina diuidit in voluntatē beneplaciti ⁊ signi. volūtas beneplaciti diuiditur in antecedentē ⁊ consequentē. Quod autez deus vult añcedenter vt oñsum est. nō vult simplr. Sed ꝙ vult cōsequenter: fieri autē aliqd ꝓtra id ꝙ deus nō vult simplr nō est inconueniens vt dictū est. ergo multa fiūt ꝓtra voluntatē antecedentē vt deꝰ vult oēs homes saluos fieri añcedēter. ⁊ tñ nō oēs saluantur. cōtra autē voluntatē consequentē nihil fieri pōt. sed cū mala nō velle deus volūtate ꝙsequente nec sunt cōtra eam eo ꝙ ea ꝓmittit. opz ea esse ꝑter illam. voluntas autē signi distinguit: qz quedā signa rident volūtati añcedenti: vt consiliū ꝓceptū ⁊ prohibitio. ⁊ quedā ꝓfiti. vt opatio ⁊ ꝓmissio. fieri aliqd cōtra signa volūtatis añcedentis nō est inconueniens cū cōtra ipam voluntatē antecedentē multa fiāt. ō nō opz quecūqz ꝑcipit deus fieri: ⁊ quecūqz phibet vitari vel q̄ ꝙlubet impleri ꝓtra signa volūtatis ꝙsequentis nihil fieri pōt. nō eni fit aliqd cōtra opationē eiꝰ: qz tūc vnū ⁊ idez simul esset ⁊ nō esset: fieret ⁊ nō fieret. ꝑter autē opationem eiꝰ multa fiūt. nā prinationes bonorū ⁊ mala non opatur in nobis deus. de ꝓmissione vo est aliꝰ modus: qz nō solū ꝓtra ꝓmissionem diuinā nihil fit. sz etiā ꝑter ipam nihil fieri pōt. Ideſt respicit eni ꝓmissio cām potentē deficere ⁊ non deficere. vñ siue deficiat siue non. nō fit ꝑter ꝓmissionē ipi⁹. Apparet ergo qūo fit aliqd ꝓtra voluntatem deiz qūo nō. ⁊ qūo ꝑter eaz. ⁊ qūo nō. Ad primum dō. ꝙ vt habitū est ꝑ Dionysiuz mala ēstum ad sui causalitatē. nō cadunt sub diuina ꝓuidentia. Sz ēstuz ad coz ordinē ⁊ nō impeditionē. vñ dicit ipm malū esse improuisuz. nō ergo opz ꝙ ipsa mala sint volita lz ordinez ⁊ ꝓmissionē malorū deus velit ⁊ ad formā arguēdi cū dicitur ocus ꝑsciuit oia taz mala q̄z bona. vt superi⁹ oñsuz est. ꝓuidentia addit supza ꝓsciam quendā ordinē in finē ⁊ cū mala ſm ꝙ huiusmōi ab ordine deuiēt ſm se nō cadūt sub diuina ꝓuidentia. lz sint ꝑscita. Ad secm dō. ꝙ ꝑ auctoritatē Boetij nō habeē ꝙ ipsa mala sint a deo volita nec ꝙ cadūt ſm se sub diuina ꝓuidentia. Sz ꝙ ordo eoz vel dispositio est a deo volit⁹ ⁊ ꝓuisus. ipa tñ mala sunt ꝑter dei voluntatē consequentē. lz non sint cōtra. Ad tertiū dō. ꝙ nō est ex impotētia diuine volūtatis ꝙ mala fiāt. posset eni oia talia impedire si vellet vt manifeste ꝓbat Aug. in encḣ. sed ḣ est ex ordine sue sapiētie ſm quē cōtulit reb⁹ potētiā ad vtrūlibet vt possent deficere ⁊ non deficere.

Ad quartū dō ꝙ nihil fieri ꝑter ꝓmissionē diuinā nō ꝓtingit. ex eo ꝙ ꝓmissio sit ꝓtimoz volūtati bñ placiti q̄z alia signa. lz qz huiusmōi signū respicit cāz potente deficere ⁊ nō deficere: ⁊ qz ex hoc aliqua fiūt ꝑter diuinā voluntatē: qz alique cauſarū deficiūt in actionib⁹ suis ꝫ diuinā ꝓmissionē nihil fit. cū vtrūqz tam deficere q̄z nō deficere ꝓmissum sit talib⁹ cāis.

Ecūdo q̄ritur. vtrū ꝙ est cōtra diuinā voluntatē obsequat volūtati ei⁹. ⁊ videē ꝙ nō. qz ꝙ ponit esse cōtra diuinā voluntatē vel intelligit de diuina volūtate añcedē te vel ꝓfite. nō cōsequente qz cōtra illā nihil fit. ergo añcedente. sed ꝙ est ꝓtra voluntatē antecedentē cū fit malū nō est volitū a voluntate cōsequente. lz posit esse ꝑter eam. sed nō obsequitur volūtati nisi ꝙ est ab ea volitū. ergo ꝙ est cōtra voluntatē antecedētē voluntati ꝓfiti. nō obsequit. Preterea. si aliqd vni volūtati obedit ⁊ alij ꝫdicit ille volūtates sibi contrariāt: sz volūtas diuina añcedens nō cōtrariatur consequēti. nec ecōuerso. ergo qō est cōtra voluntatem antecedentē nō obsequitur ꝓfiti. Preterea. ex eo ꝙ hō agit ſm diuinā voluntatē ꝙsequentē mereē cū ergo nō possit qs mereri agēdo cōtra voluntatez antecedentē: vt nō obseruādo ꝑcepta ⁊ phibitiōes cōtradicendo volūtati añcedenti. nō obedim⁹ cōsequenti: qz tūc peccādo meremur. Preterea malū est ꝑter intentionē ſm Dionysiū. iiij. de di. no. sz qō est ꝑter intentionē volūtatis nō obedit volūtati ergo q̄ sunt cōtra voluntatē antecedentē vt mala non obsequūtur cōsequēti. In contrariū est. ꝙ Greg. ait ⁊ habeē in lra ꝙ multi voluntatē dei faciūt. vñ eam mutare ꝓtendunt ⁊ cōsilio eiꝰ resistētes siue voluntati. obsequūtur igitur mali volēdo in imitare diuinā voluntatē ipam implent ⁊ resistēdo diuinis cōsiliis eiꝰ volūtati obediūt. Preterea. ad voluntatē potentissimā ꝓtinet vt ꝙ aliqs vult facere ꝫ eā in eiꝰ obsequiū cedat. lz ergo mali cōtra diuinā voluntatē facere velint ⁊ faciāt cōtra antecedentē: qz diuina volūtas potētissima est faciēdo cōtra voluntatē antecedentē obsequūtur ꝓfiti. Rño dō. ꝙ cū q̄ritur. vtrū aliqd fiat cōtra diuinā voluntatē ꝙ obsequetur volūtati ei⁹. volūtas huiusmōi cōtra quā aliquid fieri dicit nō pōt esse ꝓfis: qz cōtra illā nihil fit. opz ergo ꝙ sit añcedens. cōtra autē talē voluntatē fit cū ꝓhibitiones ⁊ ꝑcepta nō obseruātur. Sed cū hoc nō sit tēdere in finē: sz deuiare ꝑ se loquēdo q̄ volūtati añcedenti ꝓtradicit ſm ꝙ huiusmōi ꝓfi i nō obediūt. alr eni idem ſm idez esset ordinatū ⁊ nō ordinatū. ⁊ bonū ⁊ malū. Sed q̄ añcedenti voluntati cōtradicunt ſm se: ꝓfiti obediūt in ēstum ordinata sunt: ⁊ q̄ añcedenti repugnāt ſm vnum modū: ꝓfiti obediūt ſm aliū: ꝙ sic declarat. Maz repugnātia ad voluntatē añcedentē dupliciter accipi pōt. Primo quātum ad cām malorū. Sc̄do ēstum ad ipsa mala. repugnat eni hō siue volūtas a qua malū ꝓgreditur diuine volūtati añcedenti. in ēstum nō agit q̄ deus ꝑcipit ⁊ nō vitat q̄ phibet ⁊ etiā ipsa mala tali voluntati repugnāt. ⁊ tam de hoie malo q̄z de ipsis malis diuine volūtati cōtradicentib⁹ fit ꝙ deus vult. vñ eiꝰ volūtati obsequūtur. sed aliter ꝫdicunt. alr obsequūtur. nam mala cōtradicunt ſm se obediūt aūt in ēstum ordinata. cāe autē malorū vt hoies ⁊ eorū volūtates añcedenti volūtati. repugnāt ēstum ad id ꝙ agūt ꝓfiti obediūt ēstum ad id ꝙ de eis efficit: vt qz puniūtur ⁊ resultat inde quidaz decor iusticie. quocūqz ergo se vertat hō semp fit qō deus vult: vl ab ipso: vt cū bene agit. vel de ipso. vt cū punit ꝓpter mala q̄ gessit qō ꝑ sile declarare possum⁹. Maz sicut diuersitas colorū decorat ymaginē. sic inequalitas ⁊ diuersitas eoz q̄ sunt in vniuerso ornat ipm. ⁊ sicut male argueret dicēs colorē albū esse pulcherrimū ⁊ magis participantē de luce: si ex hoc cōcludere vellet pictorē in ymagine solū colorē albū debere apponere. sic nō bñ arguit q ex eo qō sbe sepate ⁊ beati sūt dignissima pars vniuersi vult arguere in vniuerso solū talia existere, nam ipsi dānati ⁊ rerum vniuersitas vniuersum decorat. sicut multitudo colox ornat ymaginē. sicut ergo nullus color est qui in aliquo nō obsequat volūtati pictoris. Sic nihil in vniuerso existit qō aliquo modo diuine volūtati nō obediat. Sz lz quilibet color ſm aliquē modū pictori obediat nō tñ ſm oēm ordinē ei obsequit. iō ꝙ est contra voluntatē pictoris ꝑ vnū modū ei obsequit ſm alium modū vt niger color. si referat ad vultum ymaginis voluntati pictoris. ꝓtradicit eo ꝙ ꝓpter nigredinē in vultu appositā decor ymaginis obfuscatur. Sō si ad pedē ei⁹ cōparetur ei⁹ volūtati obedit: qz talis color optime in pedib⁹ apponit. videē

eni calciamentoꝝ nigredo pedib⁹ picture ꝓstare de
corem sic si mali ad diuinā miſericordiā referantur:
vel ad ordinē diuine glorie cū a tali ordine deuiaue
rint: añcedenti volūtati ꝺicunt. Si vo ad penā
cōparenē: qz dignū ⁊ iuſtū eſt mala puniri: ꝓſequēti
voluntati obediūt. in ẽztum fit de eis qꝺ deus vult
ꝑ decorē iuſticie. Optime eni ſiti ſūt mali in infer
no: vt qui diuine volūtati bñfacieꝺo obedire nolue
rint. ꝓpter qꝺ in ſuppꝛema parte vniuerſi noluerūt
exiſtere: ꝓpter eoꝝ mala merita in aliū ordinē rela
bantur ⁊ in infimo collocētur. Qꝺ ergo volūtati an
tecedenti cōtradicit ſm vnū modū ordinis: ſm aliū
obſequitur cōſequenti. ita qꝺ in regno ꝓuidentie ni
hil eſt inordinatū. ⁊ ſi aliqꝺ ab vno modo ordinis re
ceſſerit in aliū relabit. vñ Botius. iiij. de ꝓſolatiōe
ait. qꝺ ordo quidā diuine prouidētie: cūcta cōplecti
tur: vt ſi qꝺ ab aſſignata ordinis ratiōe diſceſſerit. ꝺ
in aliuꝫ ordinē relabat. nec qꝺ in regno ꝓuidentie
temeritati poſſit aſcribi. Ad primuꝫ ꝺo qꝺ ly ma
lum ſm ſe nō poſſit eſſe volitū. ordinatio tñ malorū
volita eſſe pōt. ⁊ iō nō eodem mō malū volūtati an
tecedenti cōtradicit ⁊ cōſequenti obſequit: qz cōtra
dicit ſm ſe obſequit vt ordinatū. ⁊ ꝑ hoc ꝑz ſolutio
ad ſcām. qz cū aliquid vni volūtati ꝓtradicat. ⁊ alij
obſequitur ille due volūtates ſibi contrariātur. Si
eoꝺē modo illud cōtradicit vni ⁊ obſeqtur alij. Sꝫ
vt habitū eſt nō eoꝺē modo cōtradicit malū volūta
ti añcedenti ⁊ obſequit cōſequenti: qz añcedenti co
tradicit ſm ſe ꝓūti obſequit ſm qꝺ ordinatuꝫ. Ad
tertiū ꝺō qꝺ in actione duo eſt ꝓſiderare. vnū vt ab
agēte egreditur aliud vt in finē aliquē ordinat. actꝰ
autē bonꝰ diuine volūtati vtroqꝫ mō obſequit. naꝫ
⁊ ab agēte ꝓgreditur vt deus vult ⁊ in finē debitū
ſm diuinā voluntatē ordinat. iō reſpectu talis actꝰ
⁊ vt etiam ordinatꝰ eſt ꝺō ſe �something vt agēs cū cōueniat
tali actioni. ordo etiam vt ab agēte egredit. ⁊ iō cū
talia facimus meremꝰ. ⁊ finis ad quē ordinat deus
tales actꝰ eſt vita eterna: ſed in actu malo nō eſt or
do vt ab agente ꝓgreditur: qz malus ꝺō in actibus
ſuis nō tēdit in finē ſed egreditur ab ipſo. Si ergo ta
libus actionib⁹ cōpetit ordo hoc nō eſt ꝓut ꝓgre-
diuntur ab agēte. ſed ꝓut ꝑ deuꝫ in finē aliquē ordi-
nantur. vñ in talib⁹ nō fit ab hoie qꝺ deus vult. Sꝫ
fit ꝺe hoie qꝺ ꝺeo placet. ⁊ qz huiuſmōi actiones nō
ſunt ordinate vt ab hoie ꝓgrediuntur cuꝫ reſpectu
ordinis eoꝝ ꝺō nō ſe habeat vt agēs. ſed magis vt
patiēs in ẽztum deus eas ordinat ⁊ de eis elicit ali
qua bona. ꝓpter talia ꝺō nō meret ſed demeret non
tēdit in gloriā ſed ī penā. Ad quartū ꝺō. qꝺ malū
ſm ſe eſt ꝑter intentionē. ordo tñ maloꝝ pōt eſſe in-
tentus. ⁊ qz malū nō obſequit diuine voluntati niſi
vt ordinatū. iō ratio nō cōcludit.

Ertio ārītur. vtrū aliqꝺ qꝺ eſt ꝑter diuinā
voluntatē vel etiam cōtra ipam poſſit ca
dere ſub ꝑcepto eiꝰ. Et videt qꝺ nō. qz nul
lum bonū nec aliqꝺ ordinatū eſt ꝑter diui-
nam voluntatē cū oē bonū ⁊ oīs ordo ſit in reb⁹ deo
auctore ⁊ ipſo volēte. Soluꝫ ꝑter dei voluntatē eſt
qꝺ ordinatū eſt. Si tñ nihil inordinatū poſſit a deo
ꝑcipi nihil qꝺ eſt ꝑter voluntatē diuinaꝫ pōt cadere
ſub ꝑcepto. Preterea. videt qꝺ ſaltē qꝺ eſt contra
diuinā voluntatē ſub ꝑcepto cadere nō poſſit. qz ſi
cōtra diuinā voluntatē exñs ꝓcipetur vel cōtradi-
ceret volūtati añcedenti vel ꝓſequenti volūtati an
tecedenti ꝓceptū ꝓtradicere nō pōt cū ſit eiꝰ ſignū
nec cōſequenti: qz cōtra eam nihil ſit. Preterea.
q ꝑcipit qꝺ nō vult: ficꝰ eſt: ſꝫ cū deꝰ ſit ſūme bonꝰ ⁊
ſūmme verꝰ ⁊ nō ꝺoceat eū aliq falſitas: nec aliqua
fictio nihil ꝑcipit qꝺ fieri nolit. Preꝺea. ſm pbm
ſcōꝺo ethic. nō ſuſcipit oīs opatio medietatē hꝺā eni
cōfeſtim noiata cōuoluta ſunt cū malitia. vt adulte
rium: furtū: homicidiū: gaudiū de malo. ⁊ talia que
ſm ſeipſa mala ſunt. Sed quicqꝺ a deo ꝑcipitur bo
num eſt cū preceptū ſit ſignū volūtatis añcedentis.
cuiꝰ eſt ordinare naturā in bonū. ergo ſaltē talia que
ſunt ꝑter diuinā voluntatē no poſſunt cadere ſub di-
uino ꝑcepto. Preterea ſcribit ſcōa ad Thimoteū
ſecūdo qꝺ deꝰ fidelis pmanet ⁊ negare ſeipm nō pot.
ſed ſeipm negaret ſi iniuſta ꝑciperet. cū ergo ſolū in-
iuſta ſint ꝑter eiꝰ voluntatē: nihil ſub ꝑcepto diuino
cadere pōt qꝺ cōtra voluntatē eiꝰ: vel ꝑter eam eri
ſtat. In contrariū eſt. magr in lra qui ꝺicit deum
precipe aliqua que nō vult obſeruari. Rño ꝺō qꝺ
quidā ſic ꝺicūt qꝺ ꝑceptum eſt ſignū voluntatis diui
ne reſpōdens voluntati añcedenti nō cōſequenti. vñ
qꝺ eſt ꝑter voluntatē conſequentē eaꝺem ſub ꝑcepto
nō autē qꝺ eſt ꝑter antecedentē. ꝓpter qꝺ occiſio in-
nocentis. vt qꝺ Abrahaꝫ immolaret filiū ſuum fuit
volitū a deo voluntate añcedente non cōſequente.
Verum qz ꝓma facie videt repugnare veritati qꝺ
occiſio innocētis ſit a deo volita volūtate añceden-
te cum ſm illā voluntatē vt ait Damaſ. deus ve-
lit oēs homines fortunari. ⁊ ideo ſic ꝺicētes vt ſuaꝫ
poſitionē munīāt addunt qꝺ aliqꝺ ſm ſe acceptū pōt
eſſe ꝑter voluntatē antecedentē qꝺ aliqua condi-
tione addita vel ſubſtracta de volūtate antecedēte
exiſtit: Nam que ſm ſe mala ſunt licꝫ in quantū talia
ſint ꝑter voluntatē antecedentē: ꝓout vero ſtant
ſub diuino ꝑcepto cōtrahunt quandā rōnem bonita
tis ⁊ voluntate antecedente volita eſſe poſſit. q aūt
mala ſub diuino ꝑcepto cadere poſſunt ⁊ que nō. ſic
ꝺeclaratur: qz malorū quedā ꝺeordinant hominē a
ꝓximo vt que ꝓhibētur ꝑ ſecundā tabulam: vt nō
occidere ⁊ nō mechari. Quedā immediate ꝺeordi-
nant a deo vt que ꝑ ꝓmā tabulam ꝓhibētur: vt
nō aſſumere nomē dei in vanū. ⁊ non adorare deos
alienos. ⁊ qz bonitas in rebus eſt ꝑncipaliter ex or-
dine quē habēt ad deum. ex cōſequenti autē ex or-
dine quē habēt inter ſe. cum poſſit remanere ꝓmꝰ
ordo ſubſtracto. ſecūꝺo pōt homo habere ordinē ad
deum abſqꝫ eo qꝺ habeat ordinez ad ꝓximū. Sed
quāꝺiu manet ordo reſpectu dei eſt bonitas i reb⁹.
Ideo deus in omnib⁹ ꝑceptis ſecunde tabule ſm q
ordinamur ad ꝓximū ꝺiſpēſare pōt ⁊ talia poſſunt
cadere ſub ꝑcepto ⁊ eſſe volita volūtate antecede-
te. ideo immolatio innocētis licꝫ ſit cōtra ordinem
ad ꝓximū pōt eſſe a deo ꝓcepta ⁊ volita volun-
tate antecedēte. verūtamen ſolus deus in talibus
ꝺiſpēſare poteſt: qz ſicut ſolus ipſe poteſt ꝓꝺucere
effectum abſqꝫ ordine ſecūꝺarum cauſarū, ſic ſolus
ipſe pōt facere qꝺ ordo rerum ad ipm referuet abſqꝫ
ordine inter ſe. Sic autem ꝺicētes licet incidāt in
quāꝺam veritatē: qz ſufficiēter ꝺeclarāt in quibus
ꝓceptis ꝺiſpenſare poteſt deus ⁊ in quibus nō. vt
quia pōt ꝺiſpēſare in ꝓceptis ſecūꝺe tabule que or
ꝺinant hominē ad ꝓximum. nō autem in ꝑceptis
prime que immediate ordināt hominē in deum. ve
ritatem tamē queſtionis nō elucidant ⁊ etiam falſa
aſſumūt. Nam qꝺ ꝺicunt deum volūtate antecede
le voluiſſe Abrahaꝫ immolare filiū ſuū nō eſt ve-
rum: qz nec voluntate antecedente nec cōſequente
id voluit: qz cum deus ꝓcipit aliquid qꝺ vult fie-
ri voluntate antecedente. ſi fiat cōtra id nō erit a deo
volitū. ſed preter eius voluntatē: q ⁊ tunc executio
ordinis que ptinet ad voluntatē conſequētem ꝓ ſe
⁊ directe cōtrarietur impoſitioni que ptinet ad an-
tecedentem q eſſe nō poteſt. ⁊ peccata que ſunt cōtra
diuinā voluntatē antecedentē eſſent volita volun-

tate consequẽte. cum ergo nõ immolatio innocẽtis esset a deo volita. immolatio nõ cadebat sub p̃cepto ita q̃ deus vellet añcedenter q̃ p̃cipiebat. Notãdũ ergo q̃ preceptũ est signũ volũtatis diuine. volũtas autẽ diuina inordinata esse nõ põt: qz naturale est ei agere ꝑm ordinẽ sapiẽtie. Si bene volum⁹ videre veritatẽ q̃stionis ꝓpositę. tria opz nos distinguere. voluntatẽ: signũ: z ordinẽ. que tria ad rõnem p̃cepti aliquo modo vidẽtur cõcurrere. voluntas autẽ distinguenda est ꝑ añcedens z cõsequens. z sic q̃ de⁹ nõ vult cadit sub p̃cepto vt q̃ nõ vult cõsequenter cadit sub p̃cepto z vult añcedenter: vt cum nõ velit cõsequenter oẽs hoies bene opari: z p̃cipit tñ oibus vt bene operẽtur. z sic p̃cepta nõ respiciũt singularẽ ꝑsonam: sed sunt data oibus. Signũ autẽ distinguẽ dum est: qz sicut ex parte intellect⁹ vt supius tactũ fuit. ad hoc q̃ sit verũ signũ: nõ semp opz esse verũ q̃ dicit. Sed ꝓpter q̃ dicit sic ex pte volũtatis preceptũ põt esse nõ fictũ. sed verum signũ volũtatis. z tñ nõ erit volitũ qõ p̃cipitur. Sed ꝓpter q̃ p̃cipitur z tale fuit preceptũ datũ Abrahe de immolatiõe fi lij. nõ enĩ volebat deus q̃ p̃cipiebat: nec volũtate antecedẽte nec cõsequente. Sed probationez fidei Abrahe ꝓpter quã preceptũ datũ erat. z ita q̃ deus nõ vult: cadit sub p̃cepto cũ nõ est volitũ qõ p̃cipit. sed ꝓpter qõ z sic distinguẽdo ex parte voluntatis z ex parte signi vtroq̃ modo vt dictũ est sub precepto cadit q̃ nõ vult deus. differt tñ primꝰ modus a secũdo in duobꝰ: qz primus respicit p̃cepta genera lia z cõia oibus. secũdus respicit p̃cepta spãlia data singularibꝰ ꝑsonis. Rursum ꝑm primũ modũ deus nõ vult cõtraria eorũ q̃ p̃cipit. Nam si volũtate antecedente p̃cipit oẽm hoiem bñfacere volũtate cõsequente: nõ vult q̃ aliq̃s hõ male agat. Sed q̃tum ad sedum modũ vult contrariũ ei⁹ q̃ mãdat. naz cũ p̃cepisset Abrahe qõ filiũ immolaret. volebat tñ cõtrarium: vt q̃ nõ imolaret. z ex hoc apparet clarius deum nec volũtate añcedente nec ꝑfecte voluisse immolationẽ illã: qz nõ volebat qõ p̃cipiebat: Iz ꝓpter q̃. vt ait magr̃. xlv. di. Ex parte autẽ ordinis etiam distinguere possum⁹. nam q̃ in agendo determinat ad aliquẽ modũ ordinis cõpetit ei determinat⁹ modus essendi. iõ sol z qõlz agens creatuz nõ põt agere subtracto ordine aliarũ causarũ. Nunq̃ enĩ sol hominẽ generaret nisi determinaret ꝑ hoiem ad agendum. deus autẽ cui cõpetit oẽ esse non determinat ad agendũ ꝑm hunc vel illũ ordinẽ. z iõ a deo nõ est ꝑm voluntatẽ dei q̃tum ad vnũ modũ: qz nõ est in stum. si attendim⁹ aliũ modũ: põt cadere sub p̃cepto z esse volitũ a deo ꝑm aliũ modũ ordinis z tale fuit preceptũ datũ Osee. primo cũ dixit dñs. Vade accipe vxorẽ fornicariã z fac tibi filios fornicationũ potiꝰ me sustinẽdo positionẽ illaz q̃ dicit eum nõ in vxorẽ illam accepisse. sed fornicariaz z q̃tum ad istũ modum vt q̃ cadit sub p̃cepto ꝑm vnũ modũ z est ꝑter diuinã voluntatẽ q̃tum ad aliuz. videlz declaratio illa superi⁹ habita in quib⁹ p̃ceptis deus dispensare põt z in quib⁹ nõ. adaptare autẽ modũ illũ ad preceptum datũ Abrahe vt faciebãt illi quoꝝ positionem recitam⁹ stare nõ põt: vt ẽ ꝑ habita manifestũ.

Dicamus ergo q̃ q̃ritur. vtrũ possit cadere sub p̃cepto q̃ deus nõ vult. si logmur de p̃ceptis generalibus. distinguendũ est de voluntate. si vero logmur de specialib⁹ z potissime de illis in quib⁹ nõ reseruatur ordo ad proximũ. si q̃ deus p̃cipit nõ est ab eo volitũ: sed ꝓpter qõ vt fuit in p̃cepto dato Abrahe tunc distinguẽdem est de signo. Si vero huiusmõi p̃cepta spãlia sunt talia q̃ etiaz illud qõ p̃cipitur est a deo volitũ solũ ꝓpter qõ vt fuit preceptũ datum

Osee de vxore fornicaria q̃ ipse adimpleuit accipiendo eam tũc distinguendũ est de ordine. z qz p̃dicta positio loquẽs de p̃cepto dato Abrahe distinguebat de ordine z voluntate diuina z nõ de signo. iõ icõpetẽter agebat. Ad primũ dõ. q̃ multa deus vult volũtate añcedente q̃ nõ vult ea impleri ꝓpte. z qz p̃cipit rñdet volũtati añcedenti cũ aliqua p̃cipit q̃ sunt bona z ordinata. z vult ea voluntate añcedente nõ autẽ ꝓpte. põt cadere sub p̃cepto qõ nõ est a deo volitũ volũtate ꝓpte absq̃ eo q̃ fit inordinatũ ꝑm vnũ modũ ordinis: põt cadere sub p̃cepto qz est ordinatũ ꝑm aliũ. Ad scõm dõ q̃ cũ deus p̃cipiat qõ nõ vult fieri mõ quo dictũ est: nõ ẽ inconueniens aliquid cadere sub p̃cepto. cui⁹ contrariũ vult cõsequenter: qz nõ p̃cepit q̃ illud velit. Iz aliqd est ab eo volitũ rõne cui⁹ tale preceptũ dat. Ad tertiũ dõ. q̃ sicut signa ex parte intellect⁹ absq̃ falsitate nõ semper sunt vera q̃tum ad id q̃ dicit. sed q̃tum ad id ꝓpter eorũ q̃ sic dicitur ex parte voluntatis nõ semper est volitũ q̃ p̃cipitur: sed sufficit aliqd esse volitum rõne cui⁹ tale preceptũ datur. Ad quartũ dõ q̃ ea q̃ sunt mala eo deordinãt a primo possunt cadere sub diuino precepto nõ tñ manente in eis malitia. põt enĩz deus dispẽsare in p̃ceptis scõe tabule z ea q̃ sunt nunc iniusta ꝑm vnũ modũ ordinis. põt ea facere iusta ꝑm aliũ modũ. dicuntur tñ a pbo homicidiũ. furtũ. z talia se mala z in talib⁹ actib⁹ nõ eẽ mediãte: qz recta ratio z humana ꝑm quã cõstituitur mediũ in operib⁹ nõ p. t cõstituere mediũ: sed soluz dispẽsatio diuina. Ad quintũ dõ. q̃ si deus dispẽsaret in hijs q̃ deordinãt hoiem a primo non negat sciẽm: qz põt remanere ordo rerũ ad deum absq̃ ordine causarũ secundarũ ad seipsas.

Vper lr̃a. sup illo. (Quos iuste predestinatit ad penã.) Cõtra. ꝑdestinatio nõ ẽ nisi bonorũ. ergo q̃quid deus p̃destinat ordinat ad gloriã nõ ad penã: dicendũ q̃ ibi p̃destinare sumit̃ large ꝓ prescia: vt dicãtur predestinari ad penã q̃ sunt prescíti. vel possum⁹ dicere q̃ p̃destinatio simplr̃ sumpta sonat in bonũ. Sed cũ determinatione põt sonare in bonũ z malũ. Nam Iz dãnandi absolute nõ possint dici p̃destinati. possunt tñ dici predestinati cuz determinatione vt p̃destinati ad penã. saluãdi autẽ simplr̃ p̃destinati dicũtur z cũ determinatione: vt p̃destinati ad gloriã z ꝑm hunc modũ logtur Ysidorus de summo bono. vel. ij. ca. vj. q̃ gemina est predestinatio siue electorũ ad requiem siue reproborꝝ ad mortem.

Liendũ quoq̃.) Postq̃ magr̃ determinauit de diuina voluntate in se z de eiꝰ efficatia. hic vltimo determinat de cõformitate nr̃e volũtatis ad illã. z duo facit. qz ꝑmo facit q̃ dictũ est. secundo cõtra determinata opponit. ibi. (Sed ad hoc opponitur.) circa primũ tria facit. qz primo dicit conformitatẽ nr̃e volũtatis ad diuinã nõ debere esse principalr̃ in volito: sed magis in modo colẽdi vt velim⁹ illud qõ nobis cõgruat velle z eo fine quo debem⁹ velle. Secũdo ꝓbat q̃ dixerat ꝑ Aug. Tertio ostẽdit malos hoies cõcordari aliq̃n in volito cũ voluntate diuina. Nam deus volebat passionẽ xp̃i bona volũtate quã iudei volebant mala. Iz maluerit deus occisionẽ xp̃i quã volebant iudei. secunda ibi. (vñ Aug. in enchi.) tertia ibi. (Ad quoq̃ nõ est.) tunc sequitur illa pars. (Sz ad hoc opponitur.) In qua opponit cõtra determinata. z duo facit. qz ꝑmo opponit z soluit. secũdo ex dictis soluit quasdã alias q̃stiones ibi. (Ex quo soluitur.) Circa primũ duo facit. qz primo opponit cõ

tra determinata. dixerat enī deum nō velle xp̄m occidi a iudeis q̄ videt falsum: q̄ voluit eū pati a iudeis. ergo voluit eū occidi ab eis. scō solut. nam passionē de⁹ simplr voluit: sz inordinationē act⁹: vt culpā iudeox nō volebat. ⁊ q̄z talem inordinationez videtur importare occisio. iō dixit deum nolle occidi christū a iudeis. scā ibi. (ad qō respondentes.)

Dei inde cum dicit. (Ex quo solut ostēdit.) ex dictis solut quasdā alias q̄stiones. ⁊ duo facit. p̄m qō duas q̄stiones solut. nam p̄mo solut vtruz debeat placere sanctis christū fuisse passum. oicēs q̄ inuitu nostre redēptionis dz eis placere. sed ꝓpter cruciatum. nō. scō solut de passionibus scōrum ibi. (Si vero querit.) circa q̄ tria facit. q̄z p̄mo dicit nō esse oino simile de passione scōrum ⁊ christi: q̄z a passiōe nullius sci dependet redemptio nostra vt a passione christi. secūdo solut ad quesituz: q̄z possum⁹ velle ⁊ nō velle passiones sanctox si nobis proponam⁹ rectos fines. debem⁹ enī velle scōrum gliam nō cruciatum. tertio epilogat cōtinuās se ad secundū libz̄ dicens q̄ posteaz dictū est de bijs que ptinent ad ministerium diuine vnitatis ⁊ trinitatis qō factum est in primo libro. Restat ꝓsiderare de creaturis q̄ fiet in secūdo. scā ibi. (Passiones vero scōrum.) tertia ibi. (Que ad ministerū diuie vnitatis.) In quo terminatur sūa lectionis ⁊ distinctionis ⁊ p cōsequens totus primi libz̄.

m Magistri intentio in pūti distinctione circa conformitatē nostre volūtatis ad diuinā versat. Ideo de ea q̄rem⁹. circa quaz possumus duo dubitare. Primo. de cōformitate in se. Secūdo. qūo ad talem cōformitatē tenemur: Circa primū q̄runt duo. Primo. vtrū sit passibilis talis cōformitas. Secundo in quo p̄n cipaliter attenditur.

Nō. p̄ma. a D primū sic procedit. videtur q̄ nulla sit cōformitas inter diuinā voluntatē ⁊ nostram: q̄z inter equiuoca cōformitas esse nō pōt. Sed volūtās siue liberū arbitriū. ꝑm Damas. lib. iij. ca. ix. equoce dicit in deo. hoib⁹ ⁊ angelis. g̃ ⁊c. Preterea. inter infinite distantia nō pōt esse cōformitas. sed volūtas diuina ab hūana distat infinituz cū inter creaturā ⁊ creatorē fuerit infinita distātia. g̃ ⁊c. Preterea. ꝓformia sūt illa q̄ ptic̄pant vnā formā. sz nihil est cōe creatori ⁊ creature. nō ergo. inter ea pōt esse ꝓformitas cum nō vniantur in aliquo vniuoco nec in aliqua forma.

Preterea. q̄ sunt cōformia cōueniūt ⁊ differūt: q̄z si solū differēt essent penit⁹ diffformia. si solū cōuenirent essent idē. sed q̄ cōueniunt ⁊ differūt sunt cōposita. q̄z hūt aliqd in quo cōueniūt. ⁊ aliqd in quo differunt. In deo autez nulla comparatio esse pōt. ergo aliox ad ipm cōformitas esse nō valet. In cōtrarium est: q̄z semp regulatū cōformatur sue regule. sz volūtas nr̄a pōt ⁊ dz regulari ꝑm voluntatē diuinā. ergo ⁊c. Preterea. ꝑm proclum. xxxi. ppositione oē ꝓcedens ab aliquo cōuertitur ad illud a quo ꝓcedit. sed cū huiusmōi cōuersio sit p quandā conformitatem ⁊ assimilationē. sed oia illa q̄ sunt in volūta tenr̄a a volūtate diuina ꝓcesserunt. ergo volūtas nr̄a siue volūtati cōformat. Rño dō. q̄ cōformitas in quadā assimilatione cōsistit. assimilatio aūt vel sitūdo ꝑm Dionysiū. ix. de di. no. tripler eē pōt. Primo eiusdē rei ad seipam. Scō. ex ordie vni⁹ ad aliud. Tertio ex ordine duox ad tertiū dicit aliquid simie sibūpsi cū sp manet imobile. ⁊ nō est assignare in ipo variationē ꝓpter quā sibi dissile esse possit. ⁊ hec assimilatio ꝓprie reperitur in p̄mo. Nam in oi creatura est aliqua diuersitas ⁊ aliq̄ dissilitudo. cuz qōlibet ens creatū sit aliqua variatiōi subiectū. vñ Dionysius ix. de di. no. ait: q̄ si qs deū dicat sile sibi: q̄z ꝑm se totū semp est sibi idē ⁊ sil singlariter ⁊ indiuisibilr exis talis positio nō est improbāda. Scō. tēditur cōformitas ⁊ assimilatio ex ordine vni⁹ ad aliud. ⁊ sic oēs effect⁹ aliqualr sue cāe cōformatur ⁊ oē rep̄sentatiuū alteri⁹ ꝓformatur ei qō rep̄sentat. Nam effect⁹ hz ordinē ad suā cām ⁊ rep̄sentatiuus ad id q̄ rep̄sentat. vt ymago ad id cui⁹ est ymago. ⁊ sic accepta ꝓformitas siue assimilatio nō est cōuersiua. nā lz effectus habeat ordinē ad suam cām. causa tñ ꝑm q̄ huiusmōi nō hz ordinē ad effectū misi intelligat ordo ꝑm rōnem: vt q̄z effect⁹ referē ad cām. dicat cā referri ad ipm. iō Dionysi⁹. vbi de tali assimilatione loqtur aut. q̄ in cāis ⁊ causatis nō recipim⁹ cōuersionem. Tertio mō attēdit ꝓformitas ex ordine duox ad tertiū. Nam si aliqua duo participāt vnā formā ꝑm illā assimilari dicūtur. vñ duo alba. ꝓpter cōparationē quā hūt ad aliqō tertiū vt ad formā albedi nis assimilari dicūtur. talis aūt assimilatio vel conformitas semp est ꝙuertina: q̄z tūc ꝓprie duo hūt alicui albedinē ordinē ad tertiū qñ tale tertiū est differēs a quolibet illox. opz ergo si ꝓpter ordinē ad tertiū vt ad formā albedinis duo alba cōformari dicūtur. huiusmodi albedinē differre a quolibet albox ⁊ nullū tale albū esse suā albedinē. sed hōe eaz p participationē. nam si vnū esset albū p essentiā. ⁊ aliud p participationē. nō esset assimilatio inter ea p ordinē ad aliqō tertiū. Sed p ordinē vni⁹ ad alterū: q̄z semp id q̄ p participationē ordinarur ad id qō est p essentiaz. Rursus forma albedinis nō esse differēs a quolibz albox: q̄z album p essentiā esset sua albedo ponere. ergo duo alba p essentiā vt duas albedines separatas nō est possibile. opz ergo q̄ ꝓformātur p cōparationē ad tertiū vt ad vnā formā quā hūt vl ad vnā formā quā imitātur vt ad eam q̄ prē existit in cā cōi quodlibet eox habere illam p participationē ⁊ q̄ eodē mō cōparatur vtrūq; ad illam. vt q̄z quodlibet eoz hz illā p participationē ⁊ nō p essentiā assimilatio cōuertitur. vt qua rōne vnū assimilat alteri pari rōne alterū assimilat eidem. ppter qō Dionysi⁹ ait q̄ in ordinatis siue in bijs q̄ sunt eiusdē ordinis assimilatio repitur ꝑm conuersionē. cū ergo creatura ordinet ad ipm creatorē tanq̄ productū ad suū productiuū pōt esse ꝓformitas inter ea nō ꝑm aliquā vnā formā quā participēt deus ⁊ creatura ꝑm q̄ in tertio mō cōformitas cōtingebat. sz q̄z creatura suā imitat creatorē ꝓpter qō inter deū ⁊ ipam scōus modus ꝓformitatis existit ⁊ talis pōt esse ꝓformitas nr̄e voluntatis ad diuinā. eo q̄ nostra voluntas pōt illam in aliquo imitari. verū q̄z secūdus modus nō erat cōuersiuus q̄z sic volūtas nostra voluntati diuine cōformatur. qō nō concedimus nostre volūtati cōformari diuinam.

Ad primū dō. q̄ Damas. accipit equiuoce large pro analogo. est enī analogia quedā inter creatorē ⁊ creaturā in q̄ntuz vnū imitat aliud ⁊ q̄z in tali imitatione est quedā cōformitas volūtas nostra volūtati diuine pōt esse ꝓformis. Ad scām dō. q̄ inter. infinite distātia nō pōt esse ꝓportio cōmensurationis. potest tñ esse ꝓportio ordinis ⁊ vt habitū est ex hoc nostra voluntas cōformatur diuine in quātum imitatur eam ⁊ habet ordinē ad illam. Ad tertiuz oi cendum q̄ vt patet per habita non cōformatur voluntas nostre diuine volūtati ꝓpter participationem vnius forme ꝓout dicebantur aliqua conformia quātum ad tertium modum cōformitatis assignatum. sed ex eo q̄ nostra voluntas habet ordinez ad illam: vt secūdus modus proponebat. ⁊ per hec patet solutio ad quartum. quia illa que sunt conform

mia per participationem vnius formę sunt compo
sita. Nam quod participat albedinem ꝛ nō est sua
albedo est in eo aliquid realiter ab albedine diffe-
rens. ꝛ ita est quid compositum. nulla autem creatu
ra conformat creatori q̄ vna forma participetur ab
vtroq; sed est ibi conformitas eo q̄ creatura suū crea
torem imitatur. vnde nō est conuenientia ꝛ differen-
tia inter ipsa eo q̄ in creatore sit aliquid in quo con
uenit cum creatura ꝛ aliquid in quo differt. ſz quia
creatura non potest perfecte totam entitatem crea-
toris suscipere differt ab illo inquantum non totam
suscipit conformatur ei ꝓout aliqualiter entitatem
creatoris participat.

Ad. iij.

Ecūdo q̄ritur in quo p̄ncipaliꝰ attēdit cō-
formitas volūtatis nr̄e ad volūtatē diui-
nā. Et vī q̄ attēdatur in volito. nā potē
tie distinguūtur p actus. ꝛ actus p obiecta
fm pbm. Sz ex eodē aliqd trahit spēm ꝛ est ab his
distinctū. ḡ potētie ꝛ actus sumūt spēm ꝛ ꝓfectionez
ex obiectis cū p ea distinguātur: ſz potissime aliqd cō
formatur alij fm id a quo trahit spēm ꝛ ꝓfectōez. ḡ
in volito a quo volūtas nr̄a vel ei⁹ actus spēm su-
mit potissime ꝓformatur diuine voluntati. Pre
terea. vel attēditur ꝓformitas in volito: vel in mo
do volēdi: in mō volēdi nō: q̄ modus agēdi ſequitur
modū nāe. nā ſz ſcōa agētia inquātū mediātibus il
lis de⁹ aliq̄ ꝓducit eūdē effectū efficiāt quē deus ef
ficit. modus tñ efficiēdi semp̄ alius. igit cū volun
tas nr̄a ad deū cōparet. q. fm agēs ad p̄mū nūq̄ cō-
formitas volūtatis nr̄e ad diuinā erit in mō volēdi
ſz solū in volito. Preterea. vel attēditur in volito
talis ꝓformitas vel in eo q̄ nos deus vult velle. ſz
nō in eo q̄ nos de⁹ vult velle. q̄ quotiēſcūq; aliqs
explz volūtatem suam p voluntatē alterius vult id
velle alterꝰ p quē suā voluntatē implet. aliter. n. nol
let se nolle qō vult. ſz fm Aug. in ench. ōs p malos
hoies suā volūtatē implet. ſz cū deus velit suā volū
tatē impleri vult malos velle q̄ volūt. ſz voluntas
malox nō ē ꝓformis diuine. ḡ nō ē attēdēda ꝓformi
tas in volēdo q̄ deus nos velle vult. Preterea
ſi dicaꝝ talē ꝓformitatē attēdēdi in bono eo q̄ obiectū
volūtatis ē bonū. ⁊. volūtas nō est nō boni. q̄ ma-
lū ē p̄ter volūtatem ꝛ p̄ter intētōem. igitur ois vo-
lūtas erit ꝓformis diuine q̄ falsum ē. Preterea.
rō bonitatis sumit ex fine. Sz p̄tingit aliquē opera
ripp bonū finē ꝛ tñ peccare vt ſi furatur vt det ele⁹
mosinā. cū igitur peccās nō ꝓformet volūtatē suā di
uine nō ē attēdēda talis ꝓformitas fm finē vel fm
rōnem bonitatis. Incōtrariū ē q̄: fm Aug. in en-
ch. aliqñ dō mala volūtate vult q̄ de⁹ vult bona. ḡ
p̄t eē q̄ fit idē volitū a mala volūtate hoīs ꝛ a bo-
na dei. ſz mala volūtas nō ꝓformat diuine. ḡ in vo
lito nō ē attēdēda talis ꝓformitas. Preterea. que
vni ꝛ eidē sunt ꝓformia inquātū talia sibiipsis ꝓfor
mātur: ſz semp̄ bone volūtates ꝓformātur diuie. cū
ḡ aliqñ ꝛia sint volita a bonis volūtatibus: vt pa-
ret p magrm in lra in volito nō ē attēdēda talis cō-
formitas. Rñ. dō q̄ vt habitū ē ꝓformitas nr̄e
volūtatis ad diuinā nō ē ex eo q̄ aliqd ordinat ad
ſeipm. nec p̄ participatōem alicui⁹ formę vt p respe
ctū ad ſ ertiū. Sz ex eo q̄ vnū ordinatur ad aliū. vt
q̄ nr̄a volūtas ordinatur ad deū ꝛ imitat eā tāq̄ ef
fectus suā cām. Jō ſi talē ꝓformitatē videre volum⁹
nos videre oz quō effect⁹ ad suā cām cōparat. est āt
cōparatio effectus ad suā cām quātū ad p̄ns tripli-
citer quā pclus. xxx v. ꝓpōe manifeste oñdit. ait. n.
q̄ oē cātū manet in sua cā p̄cedit ab ipsa ꝛ puertitur
ad eā q̄ sic declarātur. Nā sicut ea q̄ deducūtur de po
tētia māe oñr aliqliter in mā cē. vt ꝓbat Cōmē. xij.
metha. q̄ nihil extrahitur ab aliquo nisi in eo aliq̄
mō. sic ea q̄ educūtur p̄ vtutē agētis in ipso agēte exi
stūt ꝛ potissime cum ē agens p̄ncipale immo magis
manent ꝓducta ineffīciēte q̄z in materia q̄ in ma-
teria sunt impfecte. sed in agente ꝛ potissime in deo
p̄ amplius ꝛ perfectius ꝓducta existūt. Sedō. non
solū effectus in cā manet ſz ab ea ꝓcedit. Nā cātum
ē in cā fm modū cāe nō fm modū suū. sic dicimus q̄
creatura ī creatore nō ē aliud q̄z creatrix eētia. Si
ḡ effectus solū maneret in cā ꝛ ab ea nō ꝓcederet nō
distingueretur ab illa. ex his duobus ſequitur tertiuz
videlicet q̄ effectus quilibet ad suam causam con-
uertatur. Nam conuersio effectus ad suam causam
est assimilatio eius ad illam ꝓout illam imitatur.
ſequitur enim hoc ex p̄mis duobus. Nam imitari
aliud est eē ꝓductum ad similitudinē illius. rōne ḡ q̄ ef
fectus ꝓcedit a cā hz rōnem ꝓducti. rōne q̄ manet
in ea est ad similitudinē ei⁹. imitat ḡ effectus cām vel
ꝓducit ad similitudinē eius: q̄: ꝓcedit ab illa ꝛ manet
in ea. Cū igitur ꝓformitas volūtatis nr̄e ad diuinā
in quadā imitatōe p̄sistat ꝛ imitatio cuiꝰ cāto ꝙue-
nia: ut ostensum est ex cōparatione quā habet effec-
tus ad suam causam. quicquid in nobis deus ope-
ratur fm illud conformamur eidem. Solum autez
in eo sumus difformes q̄ deus non operatur in no-
bis. Sunt autem ex parte voluntatis tria que in no
bis deus operatur: Primo voluntas ipsa. Secun
do actus. Tertio. perfectio eius. quantuz ad, primū
omnes homines ꝛ etiam semper deo sunt cōformes
q̄: fm talem conformitatem attenditur assimilatio
fm imaginem. est. n. homo imago dei ꝓout habet
memoriam intelligentiam ꝛ voluntatem: ꝛ q̄: sic ac
cepta imago nulla difformitas tollet imaginez ꝛ sem
per hec tria habet quilibet. ꝛ semper fm voluntatē
deo conformatur eo q̄ absq̄ voluntate. put volun-
tas potentiam nominat nunquam aliquis esse po-
test. sed homo quilibet in habendo voluntatem ꝛ
in eo q̄ potest libere agere ꝛ nō agere semp̄ deū imi
tatur. Secundo deo conformamur quantum ad vo
luntatis actum. nam ipsum velle in se consideratū
vt est natura aliqua exēplatum est a diuino velle vt
nostra voluntas ab eius voluntate. Unde fm tale
velle in se acceptum deo conformamur: non tamen
semper q̄: voluntas nostra nō semper suo actui est
ꝛiuncta: p̄ma ergo ꝓformitas q̄ respicit ipsam po-
tentiam est tam bonorum q̄z malox ꝛ etiam semper
secunda vero est etiam bonox ꝛ malox: ſz non sem-
per eo q̄ non semper volumus. conformantur enim
ipsi mali in aliquo diuine voluntati. quia sicut non
est dare pure maluz. sic non est dare aliquid qō deo
penitus sit difforme. Tertio deo conformari possu-
mus quantum ad perfectionem actus. Perfectio
autem actus quadrupliciter potest accipi. Primo
ex obiecto. Secundo. ex fine. Tertio. ex habitu.
Quarto. ex efficiente: ex obiecto autē in est perfectio
actui cum actio versatur circa debitam materiam.
vt cum quis agit que sunt de genere bonorum. vel
vult ea que secundum se bona sunt. Ex fine enim, in
est ei bonitas cum aliquis bona intentione ad bo-
num finem referendo facit que facit. ex habitu au-
tem in est actui perfectio cum delectabile est alicui
bene agere. nam signum generati habitus est dele-
ctionem vel tristiciam fieri in opere. vt dicitur se-
cundo ethicorum. Nam ꝛ ipsa virtus a qua tanquaz
a bono habitu ꝓcedit actus actui bonitatem con-
fert cum virtus habentem perficiat. ꝛ opus suum
bonum reddat. ex agente autem actui bonitas in est
cū actꝰ ē ab agēte cui naturale est bñ agere ꝛ ideo cū
volumus que deus vult nos velle eo ipso q̄ deus

vult talem actum quantam per fectionem z boni/tatem ipse actus ꝓtrahit. cum ergo deus non solum operetur in nobis velle: ſz velle z ꝑficere ꝓforma/mur deo non solum in eo qđ volumus. ſz in eo qđ p/fecte volumus. habito ꝑm que voluntati diuine cō/formamur qz ꝑm voluntatez ſiue ꝑm potētiā ſm ac/tus z ꝑm pfectōem eius apparere pōt in quo ꝑncipa/liter ꝓformitas nr̄a ad voluntatē diuinā attēdit qđ ꝑncipalr qđ q̄rere videbatur. nā in eo ꝑncipalr attē/ditur talis ꝓformitas in quo ꝑncipaliter attenditur rō bonitatis: bonitas āt ſimplr. nō ꝓſideratur ſz na/turam rei. ſz ſm pfectiones additas. ideo qđ hz nāz humanam z caret vtute nō dr̄ bonus ſimplr. ſed bo/nus in eo qđ bō. ergo talis ꝓformitas nō attēdenda eſt in voluntate vel in velle ſimplr ſumpto. q̄ quo/dāmō nāliter oībus ꝓuenire videntur. ſz in pfectōe actus igitur diuine voluntati ꝓformamur ſimpliciter loquēdo. nō inquātum voluntatē habemus. vel volumus: ſz in eo qđ pfecte volumus. hec autem p/fectio hz in ſit actui ex obiecto: fine: habitu: z efficiēte ex obiecto tñ ſm qđ māliter ſumitur. put ipſm volitū obiectū volūtatis dr̄. nō ꝓſiderata rone volēdi. ꝑncipalr pfectio actui ineſſe nō pōt. cū a mā non ſumatur rō rei ſimplr. nō g̃ attenditur talis ꝓformitas in volito. vt qz bon⁹ qđ de⁹ vult. ſed ex fine habitu z efficiēte. ꝓformamur. n. diuine volūtati ſm finē z intētōez cū volum⁹ bona intētōe. z pp diuinā gl̃iaz q̄ volumus. ſm aūt habitū ei ꝓformamur cū ex charitate volum⁹ vt deus vult. Cū vo volum⁹ qđ deus vult nos velle rone efficiētis nr̄a volūtas diuine ꝓforma/tur. Simplr g̃ loquēdo nō ꝓformamur diuine volū/tati qz volūtatē habem⁹ vel qz ſimplr volum⁹ vel etiā qz volum⁹ qđ de⁹ vult: ſed qz volum⁹ bona in/tētione ex charitate: z q̄ deus vult nos velle. Ad .i. dō qđ volitū nō ē obiectū volūtatis niſi inquātuz hz rōnem boni z ideo ꝑncipalr attēdenda ē ꝓformi/tas. vnde ſumitur rō bonitatis. Sz rō pfectionis z bonitatis actus non ſumitur ꝑncipaliter ex volito. ſm qđ māliter cōparatur ad volūtatē: vt oñſum eſt ideo in volito nō ē ꝑncipaliter ꝓformitas attēdēda

Ad ſcdm dō. qđ hz modus volēdi noſter nō poſſit eſſe idez cū diuino pōt tñ in aliquo imitari illū vt cū volumus pp diuinā gl̃iam vt deus vult z ex charita/te vt ipſe. Ad .iij. dō qđ cū de⁹ p malos volūtatez ſuā implet. eſt ibi duo ꝓſiderare. volitū. z modū volēdi. vt qz inordinate volūt. Nā hz iudei vellet paſſionē xp̄i quā de⁹ volebat. volebāt tñ eā inordinate. qz b affectabāt pp afflictōem xp̄i nō pp redēptiōem humani g̃ris z qz de⁹ nō implet volūtatē ſuā p ma/los rone inordinatōis. ſz rone voliti cū nō ſit in eis malitia rone talis voliti. ſz rone inordinatōis qđ ma/li volūt: vt mali ſunt: nō vult de⁹ eos velle. Ad iiij. dō qđ volūtas nō ſemp eſt boni ſimplr. ſz aliqñ ē extimati boni. ideo nō ſemp mali ſuā volūtatē diui/ne ꝓformāt. Ad .v. dō qđ actus actiuoꝝ ſunt impa/tiēte z oppoſito. Nā ſemp debitus act⁹ regrit debitā māz nō tñ pp hoc rō rei ſumitur ꝑncipalr a mā. ſz ab actu. Si ergo op⁹ dz ee bonū. dz bonā intētōez ver/ſari circa debitā mām. ꝑncipali⁹ tñ ſumitur rō boni/tatis act⁹ ex bona itētōe q̄z ex debita mā. z qz furtū nō ē debita mā. ideo q̄ furatur vt elemoſinā det pec/cat z propter bonam intentionem non excuſatur to/taliter. qz talis bonitas depranatur propter mate/riam indebitam ideo ſic facientes ſuam voluntatē diuine non confozmant.

Einde queritur quomodo tenemur ad talem confozmitatem. Et circa hoc querun/tur duo. Primo. vtrum teneamur ad ipſam. Secundo. vtrum teneamur ad confozmitatem in volito.

Dō. 3.

Dpmū ſic ꝓceditur. vī qđ nō teneamur ꝓformare volūtatē nr̄az diuine. qz g nō ſa/cit ad qđ tenet peccat mortalr. Sz cū pec/cam⁹ venialr nō ꝓformam⁹ volūtatē no/ſtram diuine. qz tunc non peccaremus. ſed merere/mur. ergo peccando venialiter peccamus morta/liter qđ eſt inconueniens. Preterea. omne qđ eſt quando eſt neceſſe ē eſſe. g̃ cū homo male vult neceſ/ſe ē eū male velle. Sz nll⁹ obligatur ad id qđ ē ipoſ/ſibile cū ipoſſibile ſit talē volūtatē ſuā diuine ꝓforma/re eo qđ neceſſe ſit eū male velle nō oēs tenemur ad talē ꝓformitatē. Preterea. ſicut volūtas nr̄a ē re/cta eo qđ ꝓformat diue volūtati. ſic intellect⁹ nr̄ē re/ctus eo qđ diuino intellectui ꝓformat. ſz nō oēs tene/mur ꝓformare intellectū nr̄z diuino. qz tūc glz hūs malā opinionez dānaret. g̃ nec tenemur ꝓformare volūtatē nr̄az diuine. Preterea. ꝓformitas vo/lūtatis nr̄e ad diuinā ꝓſiſtit i eo qđ ex charitate diligi/m⁹ vt deū ē. ſz nō ē i ptāte nr̄a hr̄e charitatē. g̃ ad ta/lē ꝓformitatē nō obligamur. qz tūc eēt dare p ſſio/nē z aliqs teneret ad id qđ ipſe nō poſſet. Preterea. dicebat qđ tal⁹ ꝓformitas ꝓſiſtit ſm finē vt qz or/dinamur actōes nr̄as ad illū finē ad qđē de⁹ vult. ſz tal⁹ finis nō ſemp nob ē not⁹ g̃ ad talē ꝓformitatē no/ſtram tenemur. Preterea. dicebat ēt talē ꝓformitatē eē. qz volum⁹ qđ de⁹ vult nos velle. ſz qđ de⁹ vult nos velle: de neceſſitate volum⁹. nec ē i ptāte nr̄a qđ de⁹ velit nos velle ꝑ vl nō velle. Sz i ptāte diua. Sz nll⁹ tenet ad id qđ nō ē i ptāte ſua. g̃ tē. Incōtrari uz ē qz glz dz z tenet velle qđ ꝓgruit eū velle. ſz talis ꝓformitas vt pōt hr̄i p Aug. i encb. ē i eo qđ ꝓgruit nos velle. g̃ ad talē ꝓformitatē oēs tenemur. Rñ. dō qđ glz tenet facere qđ dz facere. vñ z cōi no⁹ cū te/net aliqs alicui i aliquo ei⁹ debitor noiat. illud āt de/bem⁹ facere qđ rectū ē z ꝓ⁹. qz g rectū fac qđ dz fac. vñ Anſel. in lib. de vitate ait. qđ rectitudine hz g fa/cit qđ dz. Si g̃ ꝓbare potim⁹ qđ rectitudo volūtatis nr̄e ꝓſiſtit in ꝓformitate ei⁹ ad diuinā z qđ rectū ē nr̄m volūtatē diuine ꝓformare oñſuz erit nos oebere vt tenemur talē ꝓformitatē hr̄e. Doc āt duplici via decla/rare poſſum⁹. ꝑmo ex poſſibilitate defect⁹ quē i agē/tib⁹ aſpicim⁹. ſcdo ex ordine ipſoꝝ agētiū ꝑmiz ſic oñditur. nā cū aliqđ in actōe ſua pōt deficere z non deficere. z pōt agere recte z nō recte. Si recte agere dz oz eū ꝓformari ei cui p ſe ineſt rectitudo z qđ obli/quū ee nō pōt. nā ſi bō in lineādo pōt facere lineā re/ctam z non rectam. ſi recte lineare vult tenetur ſe conformare regule cui per ſe rectitudo ineſt. z q̄ ſm huiuſmodi obliqua eſſe non poteſt. Si autem con/tingat in lineatione eius obliquitas illius obliqui/tatis ſm qđ huiuſmodi non erit aſſignare cauſam ef/ficientem. ſed deficientem. nam defectus regule. vel qz non ſe confozmauit ad eam extitit obliquita/tis cauſa. Cum ergo noſtra voluntas poſſit defice/re z ñ deficere ſi dz recte agere: opz qđ ſe ꝓformet di/uine volūtati cui ē nāle recte agere: z ſi aliqñ nr̄a vo/lūtas deficit: vt cū male vult talis defect⁹ ñ habe/bit cauſam efficientem: ſed deficientem: vt qz non ſe confozmauit eternis legibus z diuine voluntati. Quicquid ergo in actionibus noſtre voluntatis re/ctitudinis exiſtit ex confozmatione voluntatis noſ/tre ad diuinam prouenit: z quia habere rectitudinē eſt facere qđ debemus vel tenemur: vel debemus voluntatem noſtram diuine confozmare: ſine qua rectitudine habere non poſſumus. Secunda vīa ſumitur ex ordine agentium: nam omnes potentie noſtre voluntati ſubduntur. ideo probat Anſelm⁹ de conceptu virginali capitulo ſeptimo vel quarto

membris ⁊ in aliis viribus a uoluntate peccatum esse non possit. nam cum deus eis legem posuerit vt volũtati obediãt obediẽdo ei faciũt q̃ ꝺbẽt ⁊ i eis intustitia eẽ nõ põt: volũtas aũt imediate reducit in volũtatẽ diuinã: ⁊ qz qõlz regulari ꝺz ab eo in qõ imediate naturalr ordinat rectitudo voluntatꝭ nr̃e cõsistit in eo q̃ diuine cõformat. Cũ ergo vt dictũ ẽ hr̃e rectitudinẽ sit facere qõ ꝺz diuine volũtati nr̃ã cõformare debemus. Ad p̃mũ ꝺõ q̃ põt gs simul peccare venialr: ⁊ tñ cõformare volũtatẽ suã voluntati diuine in habitu ⁊ si nõ in actu qz veniale peccatiũ nõ est cõtra talẽ cõformitatẽ: ſz p̃ter. cũ ergo teneamur semp hr̃e talẽ cõformitatẽ in actu peccando venialr nõ peccamus mortalr vt rõ arguebat.

Ad ſcõuz ꝺõ q̃ omne qõ est qñ est necesse est esse necessitate cõditionata: nõ absoluta. Sicut ergo sedens põt nõ sedere lz necesse sit eũ sedere dũ sedet. sic ⁊ volẽs aliqd põt id nõ velle. lz necesse sit eũ vel le dũ vult. Ad. iij. ꝺõ q̃ nõ ẽ silr de intellectu ⁊ volũtate qz intellectus cogitur p rõnes cogẽtes. volũtas aũt cogi nõ põt: ideo nõ ẽ sic in ptãte intellectus nr̃i se ꝓformare diuino: vt est in ptãte volũtatis nr̃e se ꝓformare diuine: sigs tñ sciẽter. nõ. q. rõne motus vl̃ coactus veritatẽ impugnaret: peccaret. attñ in hijs q̃ sunt fidei a q̃bus nr̃a salus ꝺependet tenemur intellectũ nostr̃ captiuare in obsequm p̃rimi.

Ad. iiij. ꝺõ q̃ lz nõ sit in ptãte nr̃a hr̃e charitatem teneamur tñ volũtatẽ nr̃az ꝓformare diuine: qz libere malefacim⁹ nec aliqs nos ad peccãdũ cogit ⁊ ẽ in ptãte nostra facere q̃ in nobis est. q̃ si faceremꝰ deus nobis suã gratiã nõ negaret q̃z hãdo volũtatẽ nr̃am diuie haberemus ꝓformẽ. Ad. v. ꝺõ. q̃ lz finis p̃ximꝰ nõ semp nobis sit notus vltimꝰ tñ semp nobis notus existit ⁊ talẽ finẽ vt in dei gloriã oia ordinare ꝺebemus. Ad. vi. ꝺõ q̃ glibz tenetur velle q̃ ꝺs vult eũ velle volũtate aũte: ſz quã vult oẽs hoies sal uos fieri. nã glibet suã salutẽ velle ꝺz ⁊ ea p q̃ in eam dirigitur. ⁊ q̃ deus sic vult nõ necesse ẽ nos velle. rõ aũt p̃cedebat de volũtate ꝓnte. oe q̃ ẽt loquendo. erat falsitas i p̃cessu. nõ. n. necesse ẽ nos velle absoluta necessitate q̃ ꝺeꝰ vult nos velle volũtate ꝓnte. nã libere volumꝰ q̃cq̃d volumus.

95. iiij. Ecũdo q̃ritur. vtz teneamur volũtatẽ nostrã ꝓformare volũtati diuine in volito. ⁊ vr̃ q̃ nõ. qz nullus tenetur ad id fine quo põt salutẽ ꝓseq. Sz p̃m Augu. in ench. alibẽ ꝺo bonã volũtatẽ ꝓsequi possumꝰ salutẽ ad ꝓformitatẽ in volito nõ tenemꝰ cũ absq̃ ea bonã volũtatẽ hr̃e possumꝰ. Preterea. aliqñ diuinũ volitũ ẽ nobis ignotũ. q̃ ad talẽ ꝓformitatẽ nõ tenemur cũ eã hr̃e nõ sit in ptãte nr̃a. Preterea. si ꝺicaꝭ q̃ tale volitũ nobis reuelari põt ⁊ si reuelatur tũc tenemur ꝺ. possz alicui reuelari sua damnatio. q̃ teneret aliqs velle eã q̃ ẽ incõueniẽs. qz p̃m Aug. xiij. ꝺe trini. c. iij. ⁊. iiij. Quilibet ꝺe necessitate vult beatꝰ eẽ. ⁊ nõ vult miser eẽ. q̃ ⁊c. Preterea. xp̃s in oĩbꝰ suã volũtatẽ diuine ꝓformẽ habuit ⁊ tñ passionẽ nolebat. vñ ꝺicebat p̃ri q̃ trãsiret ab eo calix ille. Preterea inter volũtates diuinas cõputatur p̃missio ſz p̃missio ẽ de malo. Cũ q̃ nullus malũ velle ꝺebeat cõformare nos ꝺeo in volito nõ ꝺebemꝰ. Incõtra. riũ ẽ. qz p̃ ad thimoᵐ. ij. psuadet ei apls. q̃ p oĩbus ozet assignãs p̃ cã. qz b̃ ẽ acceptũ cor̃ ꝺeo. ſz b̃ non ẽẽt nisi ꝺeberemꝰ velle q̃ ꝺeo est acceptũ ⁊ volitũ q̃ ẽẽ amici eiꝰ ꝺebemꝰ velle q̃ ipse vult. Rñ. ꝺõ q̃ vt cõiter ꝺistiguit ad elucidatõez vitatis quesite. tripliciter ẽ distinguẽdũ. p̃mo ꝺe volũtate diuina. ſcõo. ꝺe

bu mana. tertio ꝺe statu hominũ hũtiũ volũtatẽ. Ex parte volũtatis diuine ꝺistinguẽdũ ẽ. qz q̃ꝺã ẽ añs q̃ respicit naturam vt ordinatur in bonum ⁊ hec volũtas põt eẽ nota cuilz rõne vtẽti. qz ſz hãc glibet ordinat in finẽ bonũ vt in gliaz ⁊ qz talr finis ẽ nob notus. nobis notũ põt existere q̃ ꝺeꝰ hac volũtate velit. Quedã ẽ p̃ns p̃m quã ope implẽtur q̃ ꝺeꝰ vult. b aũt nõ ẽ nobis nota simplr. ſz p signa nobis manifestari põt vt cũ videmꝰ aliq̃ bona fieri arguere possumus ꝺeuz ea velle. Expte aũt voluntatꝭ humane ẽ ẽr ꝺistinguẽꝺuz: qz cuz in hoie sit ꝺuplex cognitio sensitiua ⁊ intellectual ẽ in eo ꝺuplex appetitus vl̃ ẽt ꝺuplex voluntas exterẽꝺẽꝺo nosñ voluntatꝭ ad appetituz sensitiuũ: nã cũ appetitus vl̃ volũtas sit q̃ꝺã inclinatio seq̃ns formã apꝓhẽsaz erit in nob ꝺuplex appetitus: sensitiuus ⁊ intellectiuus p̃m ꝺupliceꝰ apꝓhẽsionẽ. Rursuz appetitus intellectiuus ꝺistinguit: qz q̃ꝺã ẽ nal̃r q̃ꝺã rõnal̃: nã si volũtas intellectiua in nob est solũ vna potẽtia possumꝰ tñ p̃m eã ferri in bonũ vt est nr̃e nẽ cõueniẽs: ⁊ vt ẽ rõi cõsonũ: ⁊ ita ẽ quoꝺã mõ in nob triplex volũtas sensitiua nãlis ⁊ rõal̃. Expte ẽt hoiuz hũtiũ huiusmõi volũtates ẽr ꝺistinguẽꝺũ ẽ p̃m eoꝝ statũ. Qz q̃ꝺã ẽ status viatoꝝ: q̃ꝺaz cõp̃ehẽsoꝝ. Cũ ergo q̃ritur: vtrũ ꝺebeamus cõformare voluntatẽ nr̃az ꝺiuine in volito ad tale q̃si tũ nos iuuat p̃ma ꝺistin. qz vel logmur ꝺe voluntate añ cedẽte vel p̃nte. Si ꝺe añte cũ ſz eã velit oẽs hoies saluos fieri ⁊ nolit alicuiꝰ penã vel malũ absolute cõcedere possumꝰ nos ꝺebere velle. q̃ ꝺeꝰ vult potius me p̃m eã volũtatẽ cui tale volitũ põt eẽ obiectuz. Si vo loq̃mur ꝺe volũtate p̃nte tũc ad ſz nos iuuat scõa ꝺistõ. qz bõ ꝺz velle q̃ eũ velle ꝓgruit. Sz p̃m aliũ ⁊ aliũ appetitũ aliud ⁊ aliud ꝓgruit eũ velle. qz appetitꝰ sensitiuꝰ ñ tẽꝺit nisi in bonũ sẽsibile sibi ꝓueniẽs. nal̃r aũt tẽꝺit i bonũ humanũ. rõnal̃r vo tẽꝺit i boᵐ ex fine vl̃ ex circũstãtia. Si g̃ q̃ ꝺeꝰ vult excedit rõnẽ boni sẽsibil̃ vl̃ ẽ ꝺiũ bono nãe. vtputa qz ꝺs vult te mori vl̃ aliquẽ tibi p̃iũctũ appetitu sẽsitiuo ⁊ nãli nõ teneris id velle. cũ nãlr oẽ aĩal ꝺesideret eẽ ⁊ viuere. vñ ⁊ Dama. li. iij. c. xxij. vult q̃ q̃lz res nãlr ꝺ sideret eẽ ⁊ q̃ ꝺeꝰ fcũs bõ ſz ꝺesideriũ hũit ⁊ mori timuit. Si vo loq̃mur ꝺe volũtate ꝺeliberata ⁊ rõnali q̃ respicit bonũ ex circũstãtia vl̃ ex fine p̃m quã volumꝰ ea q̃ nãe dissonãt vt volumus abscisionẽ pedis vt seq̃mur sanitatẽ p̃m hãc voluntatẽ si nobis est nobis diuinũ volitum ꝺebemꝰ id velle. ⁊ si non rõne sui. rõne tamen huius ordinis qz est a deo volitum p̃m quem quandam bonitatem ꝓtrahit. vt tamen plene apparcat. quomodo p̃m talem voluntatem in volito deo conformari ꝺebemus. Tertia ꝺistincio facta ꝺe statu est aꝺducenda. qz in viatoribus appetitus ꝺeliberatiuus p̃m quez ꝺebemus deo cõformari in volito ẽ ꝺuplr imperfectus. p̃mo ex parte cognitõis. qz diuina volita nõ sunt nobis ad plenũ nota. ſcõo ex parte affectõis. qz ꝓpter passiones retardamurne libere feramur in id q̃ deus vult cõpheẽsores ãt hũt ipz pfectũ. Tum qz ſt eis magis nota diuina volita. tũ qz nõ hũt retardãtia ex parte affectõis. iõ nõ oz viatores adeo ꝓformari. diuinis volitq̃ appetitu ꝺeliberatiuo vt cõp̃ehẽsores. nã si ꝺeꝰ vult mortẽ p̃ris alicuiꝰ bonꝰ filꝰ tenet eã velle iqnã tũ a ꝺeo ẽ volita. ſz nõ oz q̃ in uolẽꝺo eã ꝺe ea gaudeat. ſz sufficit nõ tristari. sicut nõ oz fortẽ p̃m pbm. iij. ethi. gaudẽ i picul̃ bellicis. ſz sufficit ñ tristari. bti aũt cũ cognoscũt aliqꝺa ꝺeo volitũ ꝺeliberate id volũt ⁊ se gaudẽt velle. Dicamꝰ g̃ q̃ diuinũ volitũ aũter ꝺebemꝰ simplr velle. q̃ aũt vult p̃nter nõ oz nos id velle appetitu sensitiuo. vl̃ volũtate nãli volũtate aũt ꝺeliberata ꝺũ simꝰ viatores sufficit ꝺe ea nõ trista

ri cū erim⁹ cōprehēsores de tali volito gaudē poteri m⁹. Ad.i. dō q possum⁹ hre bonā volūtatē nālē vl bonū appetitū sēsitiuū nō volēdo q ds vult. volūtate tñ deliberata sp id velle debem⁹ vl saltē ñ tri stari de eo put ē do volitō ꝛ acceptū. Ad.ij. dō q dinū volitū añter ñ ē nob ignotū ei⁹ ät volitū añter nob inotescit p opōez. ꝛ vt nob inotescit vl vt credi m⁹ ei eē placitū deliberare debem⁹ id velle mō q di ctū ē. Ad.iij. dō q nō ē congruū qō alicui reuelet sua dānatio. qz tūc ei oret mā dspādi. ꝛ qz minimū icōueniēs ꝫ q hutusmōi ē ipossibile apō deū. si ali cui reuelaret ille nō deberet credē h eē dctū ꝫ dinā hsciaz. ꝫ sm ei⁹ cōminatōez. iō magis debēt studeꝛ hñ facē vt ds illā sniaz imutaret. Ad.iiij. dō q ꝛ si xps nolui passionē volūtate nāli: voluit tñ delibe rata. Ad.v. dō q pmissio nō ē volūtas diuina q de⁹ culpā velit. Sz vult bonū qō ex malo elicitur qō ꝛ nos deliberate velle debemus.

Ad lꝛa. sup illo. (Actū qppe iudeox si voluit ds passionē xpi voluit.) .S. iō ē actō ꝛ passio ḡ si noluit actū iudeox noluit passionez xpi. dō q ī actu illo erat duo ꝓsiderare: vz afflictōez quā iudei iozdiate volebāt: ꝛ sic deo talꝫ actio nō erat vo lita: volebat tñ eā vt p illā redimebaꝛ humanū gen⁹ nā si ē idē actio ꝛ passio differt rōe. qz actio dr vt ē ab agēte. passio vt est i passo. vt dr. iij. phi. ꝛ qz vt erat a iudeis erat culpabil: vt recipiebaꝛ a xpo eā acceptā do erat meritoria dicit deus noluisse actionez. quia nolebat culpam: voluisse passionem quia redenpti onē affectabat. Itē sup illo. (Apls Petr⁹ dict⁹ ē Sathanas.) Notādū q vbū illud sūptū ē ex eo q hr Mat. xvi. vade post me Sathanas scādalū mihi es q dcm fuit Petro a xpo. Sathan ät interpraꝛ ad uersari⁹: ꝛ Petr⁹ ē appellat⁹ aduersari⁹. qz passioni xpi aduersabaꝛ. Itē sup illo. (Que ät ad misteriuz dine vnitaꝛ.) vult magr. post ḡz. determinauit de ere atoze determinare de creatura. Sz s̄ inuisibilia dei p ea q fcā sr intellecta ꝓspiciūtur. ḡ pus debuit determina re de creaturis ḡz de deo. dō q ista scia hr p inspiratio nē nō p humanā inuētōez. iō cognitio p eā bita salter naꝛ cognitōi dine ꝛ scie beatoꝝ. ꝛ qz ds cognoscēdo se cognoscit alia ꝛ beati cognoscēdo vbū cognoscūt. oīa i vbo. iō pus magr tradidit cognitonem dei ḡz creaturaꝝ: vt modus istius sciētie dei ꝛ beatoꝝ sciē tie respōderet sm quā ipse deus apta visione videt cui est honoꝛ ꝛ gloria in secula seculorum. amen.

Primus liber sniaꝝ Egidij de Ro. ordis heremita rū dīni Aug. sacre theoc doct. excellētissimi a Rn° sacre theoc pfessore magro Anselmo de monte fal cono eiusdē ordinis. Bñale. o ig^mo diligēti cura ac sollicitudine emēdatus felicit terminaꝛ. Impssus Venetijs p Peregrinuz de Pasqualib⁹ de Bono nia anno domini. M. cccclxxxxij. die. xiiij. mensis aprilis.

Registrum huius operis

Tabula carte. 2.

a iiij. b iiij. c iiij. d iiij. e iiij. f iiij. g iiij. h iiij. i iiij. k iiij. l iiij. m iiij. n iiij. o iij. p iiij. q ij. r iiij. s iiij. t iiij. v iiij. x iiij. y iiij. z iiij. ꝛ v. ꝓ iiij. ꝝ iij. A ij.

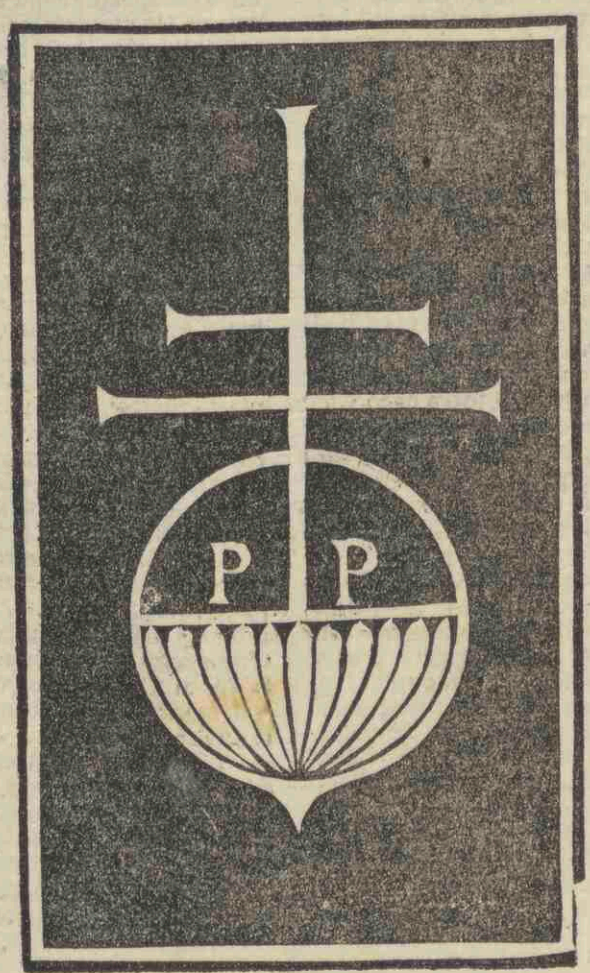

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6